Habes candide lector in hoc opere Prisciani uolumē maius: cum expo
sitione elegantissima clarissimi philosophi Ioannis de Aingre.
¶ Habes insuper eiusdem uolumē minus: & de duodecim
carminibus: ac etiam de accētibus: cū expositio
ne Viri eloquētissimi Danielis Caietani:
nūc primū edita. ¶ Habes praeterea
de numeris: ponderibus: & mē
suris: de praeexercitamētis
rhetoricę. De uersibus
comicis: de declina
tiōibus: necnō de
situ orbis. Oīa
qq̄p: accura
tissime emē
data.

¶ Magnifico & generoso patricio Veneto Andreæ Mocenico patrono honorato Daniel Caietanus Cremonensis longum salutare & bene sapere.

[Illegible initial]Nane & frustratorium est & pauci admodum emolumenti, Andrea suauissime in rebus lucidis & quod immo dei sua sponte occurrentibus quicq̃ in glossis mittere, aut dicendi laborem perdere, q̃ enim abstrusa sunt ac penitus recondita ea tolerabilius uidentur interpretis amminiculo indigere, & ne errorsit ibi malle doceri a peritioribus q̃ sua contumacia somnia struere, & castella aeria. Cæterum desidiosi ac parum immo uero nihil conferentis silentii mutitatem rumpere melius semper iudicatum est q̃ turpi ocio dissimulata taciturnitate blandiri ubi male ac peruersæ cogitationes insidiari solent, & senecam sicere ac mentem humanam diu immisericorditer q̃ conuellere quo iterum sapientissimus ille platonicæ sectæ non illaudatus æmulator dicere solebat, satius esse fabales siliquas recensere q̃ nihil agere & filtus puerilitet uno pede ducere, q̃ inuicere desidia. Ego tamen si genio semper extiterim ad aliquid agendum uegetabili & prompto, speculatum cum desiderio indefesso aliquid noui capessendi a bonis & antiquis libris tam græcis q̃ nostris sentiebam me deficere, & clanculari nescio qua lassitudine debilitari; ut pene modica illa græcitas & latinitas, quam in diuersis locis Italiæ a præclaris uiris scienter hauseram, penitus euolaueiit; Sedecim illorum mensium culpa crediderim; quos in forojuliensis democratiæ magistratu cunctanter ægimus; quo quidem magistratu (ut scis) nostri suauiloqui atq̃ illicibilis colloquii delectatio cum Raphaele sauonarola patauino patriciorum iureconsulto, excellenti homine, optimo ac uero omnium uirtutum omnisq̃ humanitatis conceptaculo, me plurimum a studio literarum sequestrabat. Transcursa tandem felici illa crebriter q̃ retractanda memoria mihi uisus sum in uiam redisse & tanq̃ serpens depositis nouus exuuiis ab illa suam pigritia grande spiraculum recepisse, ac pristinæ meæ conditioni pugilicæ athleticæq̃ restitutus, cuius auspiciis de subacta bestiali uoluptatis ignauia non mediocrem triumphum me relaturum esse confido. Age igitur & una mecum ingredere in illud amœnissimum musarum diuersorium, & faciamus aliquid dignum memoria sæculorum: tu studendo fideliter, ego audiiter discendo, præsertim ea q̃ possim aliis accurate seduloq̃ repetere. Tu massam in igne uel fabis, ego malleo informabo. Tu lora, ego loricā loricabo. Nūc itaq̃ in officinam me penetrabo simul itaq̃ prouinciam assumpsi præclaræ inuentæ scotolucensis instituendæ non pœnitendā; nec ab re exordium assumam de octo partibus artis litterariæ, quas in nostra lingua prescripsit cæsariensis homo sine controuersia doctus & eruditus omni cura, omni studio prosecutus est, quoniam & uberius & fusius q̃ cæteri grammaticorum in ea uersatus sit, & nullum locum prætermisit de græcorum doctrina, quem ad nostræ artis declarationem pertinere cognosceret. Ego uero hoc de me duntaxat polliceri possum loca græca que minus intellecta esse perspexero, pro mea portione enodare conabor. Tu interim istæc exigua nostrarum lucubrationum analecta suscipias, & que ego brutiana breuitate comprehendi: tu tua solita acrimonia dilatabis; glossemata quæ in manus tamen edita circumferuntur, sortiuntur quem uelint auctorem dummodo nec dicantur nec sint nostra, qualia illa audeunt alii. habebis res meas usq̃ ad pondera, si eis frustra expectabis; quoniam de ipsis ponderibus & reliquis quæ sequuntur, enchiridium compegimus quod olim in manus perueniet. Vale decus meum. ex Hunnio, septimo idus martias.

¶ Io. Baptista pollens cremonensis ad lectorem.

Sæpius in lucem uenere uolumina prisci.
Hæc sunt nulla tamen a quoquā nanda typo.
Conlilium sumptus lector depone recentis.
Vltimus impensæ sit labor iste tuæ.

CVM OMNIS Eloquentiæ doctrinam & omne studiorum genus. Exequitur morem recte scribentium in prologo suo captans beniuolentiam prius omnium cōmuniter. post iuliani. Necnon dociles attētos faciens auditores. Ordo talis est. Conatus sum rem arduam pro uiribus. quantū ad uires meas arduam. uel conatus sum pro uiribus. i. inquātum possum: per hoc q dicit conatus & rem, facit attentos. difficultatem operis ostendens: quod temperat per hoc quod subdit. q licet ardua sit: tamen non ultra uires suæ possibilitatis. sed pro uiribus suis scribit: quia bene poterit difficultatem illam expedire. Et itez alio modo temperat cum dicit arduam dico: sed non indebitam officio meæ professionis. i. scientiæ meæ deuitādo arrogantiam. scientiam uocat professionem quasi non sit sciens: sed homines profiteantur eum scientem: uel ideo pfessionem uocat scientiam: quia professio est scientia quelibet, sic alicui in habitum uersa, ut se in illa ualere profiteatur. Ac si diceret. licet sit ardua tamen congruit officio sciētiæ meæ talem aggredi materiam. Officium est cōgruus actus cuiusq personæ secundum mores ciuitatis. uel pfessionem uocat conditionem suam, grāmaticæ enim conditionis est. Ideo dicit non indebitam: quia sufficiēs est ad explanationem huius difficultatis. Refert singula singulis: quia res ardua. ideo audacter: quia non indebita offcio professionis. ideo non impudenter. i. non temerarie subiūgit: quam rem arduam conatus est. s. transferre in latinum sermo. præcep. uirorum. i. herodiani & appollonii supranominatorum. dicit secū

IVLIANO Consuli ac patricio Priscianus Salutem.

CVm oīs eloquentiæ doctrinam: & omne studiorum genus: sapiētiæ luce præfulgēs, a græcorū fontibus deriuatū latinos proprio sermone inuenio celebrasse: & in oībus illorū uestigia liberalibus cōsecutos artibus uideo: nec in his solum quæ emendate ab illis sunt scripta: sed etiam quosdam errores eorum, amore græcorū doctorum deceptos imitari: in quibus, maxime uetustissimi grāmatica in arte arguuntur peccasse: cuius auctores quanto iuniores tanto perspicatiores: & r

dum seriem litteræ. & quia non omnia præcepta eorum necessaria erant ad latinas regulas: addit quæ sunt uisa congrua latinis scilicet. Sunt. n. quædam præcepta non cōgrua latinis. ut de articulis: & de yi. coniugatōibus quibus non utunt latini. uel quæ sunt uisa congrua. i. bene dicta. Non. n. p omnia eos imitat: sed corrigit in quibusdam. Hic auditorē docilē facit cum quid sit dicturus phibet. Et non solū transferre præcepta græcorum. sed etiam colligere regulas latinorum quæ necessariæ erunt. & hoc est. Collectis etiam oibus quæ necessaria ue in cōmentariis artium nostrorum. i. latinorum grāmaticorum. Cōmentarii possunt dici quilibet tractatus a cōmunicorum quibus auctor operis intellectum suum cōmunicat. Fere ideo dicit: quia forsitan quædam prætermisit: qa nihil perfectum in humanis sensibus potest inueniri. duo posuit. s. transferre pcepta græcorum. apoll. & hero. & colligere præcepta latinorum: & de priori præmittit causam hic. Cum ois elo. de alio subdit ibi. Cū igit. &cæ. Sic iunge. dixi q conatus sum transferre præcepta græcorum. s. hero. & appollonii. Et merito tam ipse eos uiros imitor in grāmatica: cum alii latini oēs imitati sint græcos in omni sciētia. & hoc est cum. i. qa inuenio latinos in pprio. i. latino sermone cele. i. frequentasse. Celebris. n. dicit locus: qui ab hominibus frequentatur. Celebrē dico doctrinā ois eloquētiæ. i. sciētiam totius logicæ. & hic includit triuiū quod hoies doctos & eloquentes reddit. doctrinā dico deri. a fon. græ. Græci. n. fuerunt fons & origo oium artium: qa earum inuētores fuerunt. Cū dicit. deriuatum. loquit metaphorice: quia dixerat fontibus. Latinæ. n. artes quasi riui sunt græcæ inuentiōis: Et ēt celebrasse omne genus studiorum. per hoc comprehēdit æthicam & physicā. in qua physica continet quadriuiū. Ideo hæc uocat studia: qa in naturis rerum inuestigādis uehementior animi applicatio exhibēda est. Et ne in omni genere studiorum accipiamus pictoriā & sutoriam artē: & alia seruilia officia addit. Genus dico pfulgens luce sapiētiæ: & seruiles artes mentis oculos non illuminant sicut philosophia. Et in oibus. Aggrauat cām suam cum subdit latinos ita per oia consecutos uestigia græcorum. ut ēt in erroribus eos imitent. & hoc est quod dicit: & cū uideo latinos consecutos uestigia græcorum in oibus liber. artibus. & nō solum in his quæ. e. a. s. f. i. in bene dictis. sed ēt uideo eos imitari quodā errores græcorum. Et quia aliquis posset dicere forsitan non sunt errores: sed tu deceptus falso opinaris errores: uel ne aliquis uellet excusare eos per ignorātiam eorum addit deceptos amore græcorum do. Ac si di. ipsi ēt non negant esse errores: sed noluerunt auctoritati græcorum refragari. Nota q supius dixit inuenio: & hic uideo. Illud. n. q latini oēs artes a græcis accepissent nō uidit ipse: sed inuenit scriptū in librorum auctoritate. hoc autē q latini imitati sunt græcos in quibusdam erroribus. uidit ipse. i. intellexit ex ingenio rōnis non p aliquod scriptū. Liberales ideo dicunt artes: quia tm̄ liberorum erat apud romanos eas addiscere. Facultas dicit sciētia ab ingenio & natura pfecta. Ars uero dicit scientia exercitio & labore cōparata: uel præcepta & regulæ de aliqua sciētia datæ. quia arctant aium lectoris sub regulari intellectu. In quibus maxime uetustissimi. Alia aggrauatio. dico eos imitatos multos errores & præcipue in grāmatica. Et per hoc ostendit quia ars grāmatica præcipue corrigenda sit: quæ sic deprauata fuerat: & hoc est quod dicit. in quibus erroribus. i. inter quos errores arguit. i. reprehēsio fit maxime peccasse. s. latinos in arte gram. ue. i. oibus aliis artibus naturaliter priores. & ideo magis erat corrigenda: uel secundum alios libros ita legitur. Arguitur uetustissimi ars igitur peccasse. i. conuincuntur ueteres grāmatici male dixisse: uel secundum alios libros uetustissima ætas in arte gram. Cuius uero auctores quanto iuniores.

Arguitur inquam. s. a iunioribus. Et bene a iunioribus potuerunt redargui: quia sunt perspicatiores: & uere sunt perspicatiores: quia & ingenio florent & diligentia. i. arte ualent: floruisse dicit quia sicut fructus ex flore procedit sic ex ingenio scientia. ideo post floruisse addit diligentia studii ualere: quia nihil prodest per ingenium florere nisi studium faciat florem ad maturitatem uenire. Et hoc. i. perspicatiores eos esse comprobatur omni sua auctoritate. Non debet mirum uideri si iuniores grammaticae artis dicunt perspicatiores in inuentione: cum priorius in uentori per totam uitam suam in quattuor forsitan litteris elaborasset inueniendis: iuniores in solo die potuerunt eis addiscere. & post ex sua parte alias repe rire. Ita per additionem successorum ad perfectionem ista ars increuit: sed postquam consumata est non arbitror iuniores esse perspicatiores: uel possumus dicere iuniores ueteribus perspicatiores: quia cum illi laborassent in inueniendis artibus non plene potuerunt uacare discretioni earum. iuniores uero in discernendo laborantes in hoc perspicatiores eis inuenti sunt.

ingenuis floruisse: & diligentia ualuisse omnium iudicio confirmatur eruditissimorum. Quid enim Herodiani artibus certius? Quid appollonii scrupulosis quęstionibus enucleatius possit inueniri? Cum igitur eos omnia fere uitia: quęcunque antiquorum graecorum commentariis sunt relicta artis grammaticae, expurgasse comperio: certisque rationis legibus emendasse: nostrorum autem neminem post illos imitatorem eorum extitisse: quippe in negligentiam cadentibus studiis litterarum propter inopiam scriptorum: quamuis audacter: sed non impudenter: ut puto: conatus sum pro uiribus meis. rem arduam quidem, sed officio professionis non indebitam: supra nominatorum praecepta uirorum: quae congrua sunt uisa: in latinum transferre sermonem: collectis etiam omnibus fere quaecunque necessaria nostrorum quoque inueniuntur artium commentariis grammaticorum: quod gratum fore credidi temperamentum: si ex utriusque linguae moderatoribus, elegantiora in unum co[...]cat corpus meo labore faciente. Quia nec uituperandum me esse credo si eos imitor: qui principatum inter graios scriptores artis grammaticae possident: cum ueteres nostri in erroribus etiam: ut dictum est: graecos equiparantes: maximam tamen laudem sunt consecuti. Exemplum etiam proponere placuit: ne pigeat alios etiam a me uel ignorantia forte praeter

Quid. n. Herodiani artibus cer. Vere iuniores florent ingenio & ualent arte: qualis hero. & appollo. & hoc probat per effectum operis eorum. Nam quid certius artibus hero. Certius idest a dicit: quia nihil ambigue dicit. & quid enucleatius: idest aptius & expeditius scrup. q. a. Appollonius soluit quasdam quaestiones de arte grammatica. aliis dubitantibus & de illis tractat. Non uocat scrupulosas: quantum ad apollo. sed quantum ad alios. scrupus est lapis eminens ad quem pes offenditur euntium. inde scrupulosae quaestiones dicuntur in quibus sic offendit aliquis ut inde se non possit expedire: quas ille sic expediuit ut ibi nullus deinceps offenderetur. Cum igitur eos omnia fere uitia. Quandoquidem illi: idest hero. & appol. adeo fuerunt perfecti. igitur cum per eos expurgasse magnum ad superflua: & emendasse. i. uitiose dicta mutasse. & minus bene dicta suppleuisse. & bene dicta confirmasse: & hoc certis legibus. idest certis de causis rationis. idest rationabiliter factis. Sunt enim qui corrigunt pro solo placito & non pro aliqua causa rationabiliter perspecta. Fere ideo dicit quia hero. postea redarguitur a Prisciano quaedam male diuisse. quae ipse Priscianus corrigit. & ideo dicit eum fere omnia uitia graecorum emendasse. quia quaedam uitiosa incorrecta dimisit. Nostrorum autem neminem post. Adhuc causam sic aggrauat quia nullus latinus imitatus est illos in correctione. s. quia nullus correxerat nostram grammaticam deprauatam sicut illi graecam. & ideo magis necessarium fuit ut ipse eos imitaretur corruptam grammaticam emendando. & hoc est. & cum neminem nostrorum idest latinorum comperio extitisse post illos. s. hero. & apol. imitando. imitatorem in correctione grammaticae artis. & non est mirum. quia studium cadit in negligentiam. i. utilitatem per inopiam uel doctorum uel scriptorum: quia forsitan deerant scriptores & doctores qui emendarent: uel propter inopiam. s. quia scriptores inopes erant & pauperes. & ideo magis intenti necessariis quaerendis quam litterarum exercitiis. Et quia comperio eos emendasse. sed nullum imitatorem eorum fuisse: & propter alias causas praemissas conatus sum & caetera. Prima & haec tertia consequentia sequitur inter causam & effectum. secunda a minori. Quod gratum fore credidi. Duo proposuit quod & praecepta graecorum in latinum transferret sermonem: & quod latinas regulas cum graecis colligeret. Et praemissa causa de altero subiungit & aliam causam. s. quare latinas regulas cum graecis colligat. Constructio dixi. collegi praecepta latinorum grammaticorum cum praeceptis graecorum. quod propterea feci: quod credidi illud temperamentum fore gratum. Magnum enim temperamentum est si graecas regulas latinis ostendat consentire. & hoc est quod supponit: si elegantiora. i. meliora ex moderatoribus utriusque. i. doctoribus linguae. co[...] in corpus. i. unam cogerem. Corpus dicit per simile ut consueuimus uocare corpus canonum. Sicut enim corpus ex diuersis membris compositum est sic illud corpus ex diuersis praeceptis. Moderatores uero uocat: quia moderantur locutionem litteratoriam: ne aliquis loqui uolens litteratorie modum regularum eorum excedere praesumat. Meo labore faciente. hic reddit attentum. Notat enim difficultatem cum se ibi tantum laborasse pronunciet. Vere erit gratum temperamentum. quia ego sum inde [...] sed hoc dicit temperatius cum remoueat contrarium. s. cum dicat se non esse uituperandum. Minus. n. dicendo plus significat. Exemplum etiam proponere pla. Alia causa communis

missa: uel uitiose dicta (Nihil enim ex omni parte perfectum i humanis inuentionibus esse posse credo) sua quoque industria ad communem litteratoriæ professionis utilitatem congrua rationis proportione, uel addere uel mutare tractantes. Nanq; festinantius q̃ nolui hos edere me libros compulerunt: qui alienis laboribus insidiantes: furtimq; & quasi per latrocinia; scripta ab aliis surripiẽtes, unius nominis ad titulum pertinẽtis infanda mutatione, totius operis gloriam in se transferre conãtur. Sed quoniam in tanta operis materia impossibile est aliquid perfectum breuiter exponi: spatii quoq; ueniã peto: quãuis ad Herodiani scriptorum pelagus: & ad eius patris Apollonii spaciosa uolumina, meorum compendiosa sunt existimanda scripta librorum. huius tamẽ operis te hortatorem sortitus: iudicem quoq; facio Iuliane consul ac patricie: cui summos dignitatis gradus, summa acquisiuit in omni studio ingenii claritudo: non tantum accipiens ab excelsis gradibus honorum, precii: quantum illis decoris addens tui: cuius mentem tam Homeri credo q̃ Virgilii anima constare: quorum uterq; arcem possedit musicæ: te tertium ex utroq; compositum esse ego cõfitmãs: Quippe non minus græcorum q̃ latinorum in omni genere doctrinæ præfulgentem. Tibi igitur hoc opus deuoueo omnis eloquentiæ præsul: ut quantumcunq; mihi deus annuerit suscepti laboris gloriam, te comite quasi sole quodam dilucidius crescat. Titulos etiã uniuersi operis p singulos posui libros: quo facilius quicquid ex eis quæratur discretis possit locis inueniri.

PRimus liber continet de uoce: & de eius speciebus: De littera quid sit lr̃a: De generibus eius & speciebus: De singularum potestate, quæ & in quas transeunt per declinationes. & compositiones partium orationis. Secundus de syllaba: quid sit syllaba: quot litteris constare potest: & quo ordine: & quo sono: De accidentibus singulis syllabis: De dictione: quid sit dictio: quę eius differẽtia ad syllabam: De orõne: quid sit orõ: quot sunt eius partes: de earũ proprietate: De noĩe: quid sit nomen: de accidentibus ei. Quot sunt species ꝓpriorum noĩum. Quot appellatiuorũ. Quot adiectiuorũ. Quot deriuatiuorũ. De patronymicis: & quot eorũ formæ: quomodo deriuãtur: ex quibus primitiuis. De diuersis possessiuorum terminationibus: & eorũ regulis. Tertius de comparatiuis & superlatiuis: & eorũ diuersis extremitatibus: ex quibus positiuis & qua rõne formãtur. De diminutiuis: quot eorum species: ex quibus declinationibus nominum

cur hoc opus incepisset correctorium: ut etiã alii exemplo suo corrigant eum si peccauerit. & hoc ẽ. exemplum etiam pla. ꝓpo. ne. pi. a. uel addere uel mutare: sed ita tamẽ q bene tractantes. i. inuestigantes siquid addẽdum sit uel mutãdum. Addere dico uel mutare sua quoq; idu. sicut ego feci mea: ne. s. cum quadam temeritate corrigere præsumant & hoc ad communem litte. pro. i. sciẽtiæ utili. congru. pro. i. conuenienti & simili habitudine rõnis. s. ut ita se habeãt ad me: sicut habui me ad alios: quos correxi. ut q̃ irrõabiliter dicta aliorum ego correxi. ita rationabiliter siquid in opere meo corrigendum fuerit corrigant. Proportio ẽ similitudo habitudinum aliquarũ: similitudo inter res: idest rei ad rem dicitur: refert singula singulis. Addere prætermissa: mutare uiciose dicta Nãq; festi. Ideo inuito alios ad operis correctionem: quia mihi non licuit corrigere: quia festinantius. Furtim: idest occulte. Sinautem sic nõ possunt per latro. idest uigilanter. Per excusationem acquirit beniuolentiam lectoris. Sed quoniam in tanta operis materia. Non tantũ peto correctionem: siquid prætermissum uel uiciose dictum fuerit: sed etiam peto ueniam de ꝓlixitate tanti operis. Huius tamen operis te hortatorem. Priuatã causam operis ostẽdit & aduersatur hoc modo: Licet supradictis de causis cõmunibus conatus sim hoc opus incipere. tamen o Iuliane rogatu tuo hoc maxime facio. qa me hortatus es & hoc ẽ tamen sortitus hortatorem. Ego sortitus te. h. facio quoq; iudicẽ ut quæ digna sunt approbes. Et quæ tollenda reseces.

Cui summos dignitatis gradus. Ostendit enim esse idoneum cui de tali re debeat cõmitti iudicium cum summos honores summa sit adeptus sapientia: & hoc est cuius mẽtem: idest scientiam: credo const. tam ex. a. i. scientia Virgilii q̃ Homeri: quod qualiter sit intelligendum supponit: quippe non minus græcorum: & cæ. Tertiũ dicit enim: quia post illos nullus æque sapiens fuit usq; ad istum. Tibi ergo hoc opus deuoueo. Quia ita uales in omni doctrina: igitur uales in omi eloquẽtia: idest in triuio. Et ideo præsul omnis elo. deuoueo tibi hoc opus: ideo tibi deuoueo: ut quam. g. su. l. a. m. deus an. crescat illa gloria te co. in laudando uel corrigendo quasi quodam sole illuminante. Titulos etiam uniuersi operis. Ex moderatoribus utriusq; linguæ collegi elegantiori & etiam singulorum titulos librorum huic ꝓlogo supposui: quo facilius in discre. lo. pos. inue. ex his. i. per hos titulos si quicquam queratur.

Philosophi diffiniunt uocem esse aerem. Priscianus de littera tractaturus: & in descriptione litterae uocem ut genus suum positurus: ne per ignotum genus ignotam speciem diffiniret uocis diffinitionem a philosophis datam conuenienter praemittit. Est autem philosophorum diffinitiones rerum grammaticorum uero uocum aetymologias formare. Vel ad maiorem auctoritatem diffinitionis dicit philosophi diffiniunt auctores diffinitionis nominat: commendabilem & auctenticam reddat ipsam diffinitionem dicentes uocem esse: aerem tenuissimum. Ideo dicit tenuissimum: quia aer naturaliter tenuis est respectu aquae & terrae; qui dum ab animali hauritur per arteriarum angustos aditus: & per illa interiora colatoria usque ad pulmonem attrahitur, fit tenuior. Deponens in attractione si quam sordem sibi ab exterioribus contraxerat: ut sicut uinum post colationem liquidius est quam prius. In emissione uero per easdem arteriarum angustias regrediens siquid adhuc spissitudinis retinebat: illam exuit, & tunc demum fit tenuissimus. Sed quia homo cogitans uel dormiens sine aliennis uocis informatione emittit spiritum: addit ictu, id est percussum. Et quia posset percuti digito in ore posito, & non tamen esset uox. Intelligendum est naturalibus instrumentis ad uocem formandam: uidelicet lingua palato labiis dentibus. De isto aere quem ita attrahunt & emittunt animalia: diuersa philosophorum opinio est. Alii enim dicunt animalia uiuere ex isto corrupto aere: qui nos undique circumscribit per attractionem & emissionem. Phisici tamen aliter sentiunt: quia dicunt animalia ex nostro aere qui ideo spissus est uitam suam continuare non posse: sed ex illo superiori qui est a globo lunae usque ad firmamentum: qui nostri aeris consideratione tenuissimus est; & dicunt illum diuina dispositione per quasdam ... es uias & quosdam poros ad nos descendere: & animalia per arterias ad pulmonem illum attrahere.

quomodo formantur. Quartus de denominatiuis: & uerbalibus & participialibus: & aduerbialibus quot eorum species: ex quibus primitiuis quomodo nascuntur. V. de generibus dignoscendis per singulas terminationes: de numeris: de figuris: & earum copage: de casu. Vi. de nominatiuo casu per singulas extremitates omnium nominum tam in uocales: quam in consonantes desinentium per ordinem: de genitiuorum tam ultimis quam penultimis syllabis. Vii. de caeteris obliquis casibus: tam singularibus quam pluralibus. Viii. de uerbo & eius accidentibus. Viiii. de regulis generalibus omnium coniugationum: & praeterito perfecto primae & secundae coniugationis. X. de praeterito perfecto tertiae coniugationis & quartae. Xi. de participio. Xii. & Xiii. de pronomine. Xiiii. de praepositione. Xv. de aduerbio & interiectione. Xvi. de coniunctione. Xvii. & Xviii. de constructione siue ordinatione partium orationis inter se in contextu orationis eiusdem.

De uocis diffinitione.

Philosophi diffiniunt uocem esse aerem tenuissimum ictum. In primis quaerendum est an uox sic diffinita species sit aeris, id est significet aliquam rem uniuersalem quae sit species in praedicamento substantiae; quod dicimus non esse. uox enim aeres in essentia sui: scilicet in hoc quod sunt aeres non significat: sed potius ex quadam accidentali causa: in hoc; scilicet quod percussi sunt naturalibus instrumentis. Dicimus ergo hoc uocabulum uox accidentale esse, id est sumptum a quadam qualitate, percussione uidelicet: non secundum uocem: sed secundum significationem. Non est ergo substantialis diffinitio praemissa si uox aerem non significet. Hanc diffinitionem aliqui putant se infringere hac hypothetica in suae rationis exordio ponentes. Si uox est aer est & corpus. Huic probationi duas regulas opponunt. Vnam Augustini qui dicit nullum corpus indiuiduale in eodem tempore totum in diuersis locis reperiri. Alteram Boetii quae est. idem sermo totus & integer, cum omnibus scilicet suis elementis ad aures diuersorum peruenit in eodem tempore quasi in diuersis locis est. unde inferunt. igitur uox non est corpus. Salua autem utriusque auctoritate uox potest corpus remanere si quod Boetius dicit recte intelligatur. Est enim uerum quod uox formaliter eadem & non materialiter in eodem tempore diuersorum replet auditum: ut puta iacto lapide in aqua fit orbis & orbis iste uicinas undas impellens alium orbem facit, & ille alium, & sic multi orbes materia quidem & loco diuersi: sed in forma id est a primo illo orbe formantur.

Eodem modo aer in ore loquentis naturalibus instrumentis formatus uicinos impellit aeres, & in sua conficitur forma, & ita fit ut uox eadem secundum formam sit in orationibus diuersorum. Sed quantum ad materiam diuersorum ut ita dicam aerum: diuersa. Potest igitur esse ut nullum corpus in eodem tempore totum in diuersis locis habeatur & erit uox corpus, & tamen ipsa secundum formam id est soni similitudinem eadem in eodem tempore in diuersis auditui locis. & hanc similitudinem de aqua ponit Boetius in prologo quem praemittit in musica. Sed si aer qui remotis auribus insonuit uox esse dicatur; non uidetur conuenire ei supradicta diffinitio ut scilicet uox illa aer sit tenuissimus, cum aer ille tenuissimus non nisi in ore loquentis habeatur. Ad hoc respondendum quod uox remote audita hoc forte respectu aer tenuissimus dicatur: qua forma aeris tenuissimi primum percussi formatur. uel potest dici quod in prima diffinitione stricte accepta diffinit tantum uocem formatam in ore: in sequenti uero quod largior est, quia continet omnem sonum continet uocem in omni longitudine sua & secundum hoc quod formatur in ore, & secundum quod alii aeres formantur a primo. Quaeritur etiam de forma illa quae ita adiacet diuersis aeris partibus & eadem uidetur unum dicatur esse & in hac parte & in illa parte aeris indiuidualiter. Idem enim impossibile de forma illa quae est qualitas, quamuis sit incorporea cum sequitur quod supradictum est de corpore aere. nulla enim res indiuidualis

ter tota in diuersis locis esse affirmari potest: ut una essentialiter remaneat: nisi solus deus qui uerum incorpo reum est & qui nullam mutabilitatem recipe potest. Ad hoc respondeo quod sicut communis albedo parietis una dicitur quæ in diuersis fundatur: nō quia illa albedo quæ huic parti adiacet sit illa indiuidualiter quæ in alia parte fundatur: sed quia similis est & eadem specie iudicatur uocari eadem: ita cum profero homo semel & alia uice eandem uocem. i. homo pronuncio: & quāuis diuersæ sint essentialiter: & materialiter uoces: tñ propter similitudinem quasi unam eandem uocem protulisse affirmo. Similiter cum in diuersis partibus aeris una forma uocis a diuersis audientibus suscipi uideatur: tamen illa qualitatiua forma quæ huic parti aeris copulata est: indiuidualiter esse illam: unde alia pars aeris effecta est non potest probari. Nos tamē propter similitudinem quasi unam informationem uocamus: & propterea unam uocē. Si de incluso obiiciatur aere, quō possit informari ab aere icto in ore alicuius loquētis extra domum lapideam: etiam si omnibus spiraminibus & foraminibus domus illa careret. Dicimus quia aer adeo tenuis est & subtilis quod quasi per inuisibiles poros omnia corpora penetrare dicitur. Est igitur hæc sententia præmissa talis ut dicamus singulos aeres percussos: qui ad aures diuersorum perueniunt uoces. specialiter tñ & proprie eum qui naturalibus formatur instrumentis: singulos dico per se. Addunt quidem & omnes simul. Est alia sententia quæ dicit omnes illos aeres simul acceptos simul unam uocem & nullum eorum per se: sed hoc parum ualoris habet. Aliter quidam respondent obiectionibus præmissis dicentes tantum uocem esse aerem plectro linguæ formatum & nullum aliū. Affirmant enim eandem uocem peruenire eodem tempore ad aures plurium in diuersis locis existentium: nō secundum sui essentiam: sed secundum auditum: quemadmodum lapis in oculis plurium uicinus dicitur esse: non secundum sui substantiam tñ: sed secundum usum: & in hac sententia oppositiones: quæ sequuntur cum prædictis quiescunt. Opponitur itemque præmissæ diffinitioni: quæ dicit uocem esse aerem: quod Boetius in secundo cōmento περιερμηνειας dicit uocem esse aeris percussionem per linguam: quod si aeris percussio qualitati supponitur: uocem eidem supponi necesse est. Sed siquis diligenter dicta Boetii consideret: inueniet uocem qualitati non supponi. Non. n. dicit simpliciter uocem esse percussionem: sed aeris percussionem. i. aerem percussum: & est dictum ad expressionem. Alii uero Aristote. auctoritate muniti uocem in quantitate ponunt. dicit enim Aristote. in quantitate orationē esse. Sed in quo prædicamento est species: ibidem oportet etiam eē genus illius speciei. Huic obiectioni sic respon. quia illi æquiuocatione orationis decepti nesciūt illam uocem: quæ est oratio: aliud significare in quantitate: aliud quā subiicitur uoci in substātia. Voces enim eædem sæpe & significant substātiam quodam respectu: & quantitatē alio respectu: ut corpus ista uox. Similiter aristoteles cum de diuersis mensuris tractaret de linea & superficie & cæteris. Diuersam quandam mensuram considerās in uocibus quam Priscianus uocat spiritum. s. quia plus uel minus aeris emittitur in hac littera quā in alia: ut in o maior est crassitudo quā in. i. & illa eius quantitas uocatur spiritus. noluit Aristoteles eam mensurā per se determinare & uocauit cōmuni nomine. tam bene mēsurā illam quæ adiacet syllabis quā illam quæ adiacet orationibus. Translator uero posuit hoc nomē oratio pro eo quod habebatur in græco & sic accepta oratio non est sub uoce aeris significante. Alia itemque ratione Aristo. dicit uocem supponi quantitati. Dicit n. Aristo. in quantitate syllabam esse longam uel breuem: sed longum & breue sunt quantitas. Syllabas ergo & dictiones & orationes: quæ ex illis constituuntur quantitati necesse est supponi. sed hoc facile solutum: si quis attendat nomine syllabarum ibi agi de temporibus syllabicis. aeribus adiacentibus. Item ubi Aristo. proprietatem substantiarum inuestigat. dicit solis substantiis conuenire quod susceptibiles sint contrariorum: nisi quis dicat orationi idē conuenire. Eadem enim oratio. ut sortes sedet. uera est sedente sorte. surgente eo falsa est. & ita suscipit contraria. Quod si Aristote. orationem inter substantias poneret: non impugnaret proprietatem substantiarum dicens hoc uideri conuenire orationi. ut susceptibilis sit contrariorum. Restat ergo ut hanc orationem. sortes sedet: & alias quantitates esse affirmare. Sed qui orationem substantiæ supponunt de oratione actione quadā: quæ sumitur ab oro oras: Aristo. ibi agere asserit: & accipiunt orationem pro locutione. Sed hæc solutio non multum uidetur ualere. exposita uocis diffinitione secundum eos qui uoces dicunt aeres: & obiectionibus suppositis: ponimus eorum expositionem in præmissa diffinitione. qui simpliciter uocem in quantitate considerant. & quæ illi sententiæ uidentur obuiare dissoluamus. Sed primum quid uox in quantitate posita tantum significet uideamus. Auctores huius sententiæ ex rationibus Macrobii: qui de planetarum motu loquens sonum ex duorum corporum uiolenta collisione fieri dicunt: confirmant uocem significare quendam sonum ex aere confectum & lingua. Sicut enim si ferro lapis collidatur fit sonus: qui essentialiter aliud est quā ferrum uel lapis: ita aere lingua percusso uox procreatur a lingua & aere essentialiter diuersa: & est quantitas adiacens aeri ex quo fit. Hæc autem quātitas est aer ictus. i. sonus ex aere per linguam icto procreatus. & cuiusmodi sonus sit subdit. Tenuissimus. ut faciat differre hunc sonum ab aliis sonis. Dicitur autem hæc diffinitio data esse per causam. i. per subiectum ipsius uocis: quod licere asserit auctore Boetio: qui in libro diffinitionum dicit per accidens subiectum posse diffiniri. ut si quid sit dies quæratur subiectum diei ponentes dicimus. dies est aer illuminatus a sole. Sic igitur uocem diffinientes dicimus. uox est aer ictus. i. ictus aeris uel qualitas uel quantitas icti aeris. Oppositiones uero quæ huic sententiæ occurrunt: ipse Priscianus in sequentibus manifestat. ubi dicit: uocem esse quasi corpus uel [illegible] sic corpus. Vnde quidam ueritatem attendentes: cum Aristotel. & Boe. modo rationes quas supra memorauimus: & euidentem Prisciani sententiam considerant: hinc & inde coarctati: contraria auctores sensisse non irrationabiliter autumant. Quidam uero Aristote. & Boe. dicta proferentes uoces omnes mensuras esse aeribus adiacentes affirmant. & Prisciani dicta qualitercunque determinant. Alii autem uocem æquiuoce accipientes diuersis prædicamentis substantiæ scilicet quantitati & qualitati. secundum diuersas significationes supponunt. Si autem quæratur in alterutra sententia: quid Priscianus hic diffinit: potest congrue responderi hæc prolatio. uox. secundum hoc quod significat & nominat omnes aeres

naturalibus ictos instrumentis: uel hic aer seu quantitas homo: & sic de singulis aliis per se secundum hanc pro prietatem quæ naturalibus per cutimtur instrumentis: uel qualitas illa a qua sumitur uox secundum hoc quod adia cet aeribus percussionem suscipientibus: sed de hoc plenius disputare alterius est negocii. Vel suum. Aliam diffinitionem ponit superiore largiorem: quia complectitur omnem sonum: in illa enim sragores arborum: & alii soni qui aer tenuissimus non sunt includi non possunt: sed sub hac continentur: & est dicere. Vox est sen sibile. i. habilis ut per instrumentum auris ab animali sentiatur & discernatur. Et quia per aurem cum cæteris membris cõiter potest anima sentire calorẽ uel frigus: & etiam per se tangi potest addit suum. quod qualiter sit accipiendum ipse sup ponit. i. quod proprie au. ac. Ac si dicat illud suum sensibile au. dico uocem quod conue nit ut ab anima discernatur proprie. i. solis au ribus & nullo alio instrumento. Et ẽ prior diffinitio a substantia. Repræsentatis philo sophorum diffinitionibus ipse ex sua parte eas exponit: ac si diceret duas præmisi diffinitiões & illa quæ est prior oratione uel dignitate sum pta est a substãtia. i. a nomine significãte sub stantiam. aerem. s. qui est substatia uocis: uel secundũ alios subiectũ. Alia diffinitio sum pta est a notione. i. ab accidenti. s. a. sensibili. Et quia talis diffinitio uidetur parum ualere nec est recipienda: ostẽdit græcos huiusmo di diffinitiones facere cum supponit: quam diffinitionem græci uocant ἔννοιαν. i. con stantem ex accidẽti. Quod pluralem nume rum ponit ad græcum respicit accidentalis notio uocatur: quia pro modo suo notat & declarat diffinitũ. Accidit enim uoci au ditus. Videtur respondere ad hoc quod di xerat. altera sumpta est a no. quod superius dixit sensibile. hoc uocat audibile: & sic pro bat uere quod sumatur ab accidenti: quia ab hoc quod est audibile. & [illegible] hoc: quia audibi le est accidens: Et hoc est. Accidit enim uo ci auditus passiue dictum est. s. quod potest auditi quantum in ipsa est. i. quantum ad ipsam pertinet uocem. Non enim culpa est uocis: si ipsa non audia tur suo do eam proferente: & nullo alio audiente. Vocis autem differentiæ quattuor. Datis diffinitionibus philosophorum & expositionibus: subdit diuisionem uocis ut eligat illas partes uocis: de quibus tractaturus est. s. de omni littera tam articulata quam inarticulata: & illas remoueat. de quibus nõ est tractaturus. Non ideo po nit illas quattuor quod sint coæquæuæ in eadem diuisione sed in diuersis ponẽdæ. i. sunt continẽtes se. Ideo tamen posuit quia ualent ad constitutionem specierum subsequentiũ. Articulata est quæ coartata. Diffiniens articulatã significationem & ætymologiã ipsius ostẽdit. Articulata est quæ profertur. i. potentialiter apta est pferri. coartata. s. artata & ligata hoc est quantũ ad ætimologiã quod postea apponit est de sensu significationis. s. co pulata & est expositio ætymologiæ. cum quo sit copulata subdit. cũ sensu men. eius. q. lo. s. cum profert. pfert enim eã loquens ad sensum suum designandum: et si auditor nõ intelligit: cõpetenter intelligendũ est pferri uocẽ cum aliquo sensu: licet. n. rusticus pferat hanc uocẽ. homo. sine aliquo itellectu significãdi. tñ non minus ẽ articulata postquam ipositionẽ significãdi suscepit. Et iõ exponimus sic. Articulata est quæ profert cũ sensu pferen tis. i. quæ potẽtialiter apta est pferri ad sensum pferentis demõstrandũ: licet ille cũ aliquo sensu non pferat. No tandũ ẽ quod Boetius alio mõ accipit significatiuum. quod idẽ ẽ quod articulatum. Alio mõ Prisci. Boetius n. dicit si gnificatiuũ quãtũ ad auditorẽ. s. quod ĩ aĩo auditoris generat ĩtellectũ. licet plator sine aliquo ĩtellectu uocẽ pnũciet. Priscianus uero quãtũ ad intẽtionẽ pferẽtis significatiuũ dicit. Boetius dicit ẽt uoces naturales signi ficatiuas quãtũ ad auditorẽ. Priscianus non significatiuas quãtũ ad platorẽ. Inarticulata ẽ cõtraria. Quãuis suf ficeret dicere cõtraria tñ ut satisfaciat lectori exponit sic. quæ a nullo. &c. Litterata ẽ quæ scribi. i. in scripto nota ri pũt uisitatis. s. figuris: quia quamlibet uocẽ sicut sybilũ nostris figuris possemus notare. Inueniunt igitur quãdã uoces. Qui istæ sunt differẽtiæ. ergo ex eis iunctis generi fiũt species: quod habemus ubi dicit. igitur inue. uo. quãdã. i. specificatæ. s. articulatæ. & exponit per diffinitiones. s. quæ pro. &c. Nota quia sybilus ẽ uox articulata si ille qui profert cum auditori intendit aliquid per ipsum significare: ut latrones in nemoribus se solẽt per sybilũ conuo care. Similiter gemitus. fletus: si ad aliquid significandum proferantur articulati sunt. Si autem sola natu ra sic exigente fiunt inarticulatæ sunt. uoces uero naturales semper sunt inarticulatæ. quia nullum irrationa le aial ex discretiõe mentis uocem profert ut intentionẽ significãdi habeat. sed cum dolorem uel aliquã aliã passionẽ sentit natura huiusmodi uocem proferre compellit: licet. n. augur uocẽ auis aliquid significationis ostẽdere sibi intendat. tamen auis huiusmodi intentionẽ non habuit: ut illi uel sibi uellet aliquid significare.

situm ictum: uel suum sensibile aurium. i. quod pro prie auribus accidit: & ẽ prior diffinitio a substãtia su mpta. Altera uero a notione quã græci ἔννοιαν dicũt hoc est ab accidentibus: Accidit enim uoci auditus quantũ in ipsa est. uocis autem differentiæ quattuor sunt: ar ticulata: inarticulata: litterata: illitterata. Articulata est quæ coartata: hoc ẽ copulata cũ aliquo sensu mentis eius: qui loquitur: profertur. Inarticulata est contraria quæ a nullo affectu proficiscit mẽtis. Litterata est quæ scri bi potest. Illitterata est quæ scribi non potest. Inueniũ tur igitur quædam uoces articulatæ: quæ & scribi pos sunt: & intelligi. ut Arma uirũque cano. Quædam quæ non possunt scribi: intelligunt tamẽ: ut sibili hoĩum & gemitus: hæ. n. uoces quamuis sensum aliquẽ significẽt pro ferentis eas: tamen scribi non possunt. Aliæ autem sunt quæ quamuis scribant: tñ inarticulatæ dicuntur: cum nihil significent: ut coax: cra. Eas eni uoces quas intelligimus de qua sint uolucre profectæ: tamẽ inarticulatæ dicun tur: quia uox ut superius dixi inarticulata est: quæ a nul lo affectu proficiscitur. Aliæ sunt inarticulatæ & illitte ratæ: quæ nec scribi possunt: nec intelligi: ut strepitus:

Scite autem debemus quia has qua. Ostensis uocis speciebus: quō superiores differre eas constituant ostē dit. scilicet binæ coe. inuicem ad singulas species cōstituendas. Articulata enim & lrā faciunt eam quæ potest scribi & intelligi: & omnes sic sic connectuntur sibi inuicem differentiæ accidentes .i. conuenientes uel acci. uoci. uoci dico compræhensæ hic in istis quattuor speciebus, generaliter .i. totaliter. Nulla enim uox relinquitur quin sub aliqua istarum specierum non ciandatur. Superiores .i. supradictæ uel superi .i. cōtinentiores ipsis speciebus uel accidentes uoci generaliter, idest in sua generalitate. Vox autē dicta est uel a uocan. Præ

mugitus: & his similia. Scire autem debemus: qa has quattuor species uocū pficiūt quattuor superiores differentiæ generaliter uoce accidentes binæ per singulas inuicem coeuntes. Vox autem dicta ē uel a uocādo. ut dux a ducēdo: uel ἀπὸ τοῦ βοῶ ut quibusdā placet.

De Littera.

Littera est pars minima uocis compositæ: hoc est quæ constat ex compositione litterarum. Minima aūt quantum pertinet ad totam cōpræhensionem uocis litteratæ. Ad hanc enim etiam ꝓductæ uocales breuissimæ ptes inueniuntur: uel ꝙ omnium est breuissimū eorū: quæ diuidi possunt: id quod diuidi nō potest. Possumus etiam & sic diffinire. Littera est uox: quæ scribi potest indiuidua. Dicitur autem littera: uel quasi legitera: eo ꝙ legendi iter prebeat: uel

missa uocis diffinitione & diuisione secundum philosophos: ipse ex pte sua uocis ætymologiam ponit quod grammaticorum ē: uox dicta est a uocando. & quia uoco uocas primam syllabam corripit: uox uocis nō corripit. ne quis ideo hanc ætymologiam improbaret: ponit simile pmutato ordine: sicut dux a ducendo. Vel si hæc expositio non sufficit deriuatur ἀπὸ τοῦ βοάω βοῶ o medio sublato quod corripit. ultimo quod ꝓducit remanente. β. mutata in. u. & addita. x. & sic ꝓductum ex ꝓducto aut discretiuum. ē autem inter diffinitionem & nomen. quasi diceret: diffinitio talis est: nomen autem secūdum hanc ætymologiam sumitur.

Littera est pars minima uocis cōpositæ. Dictis incidenter de uoce quæ dicēda erāt. incipit agere de materia sua aliorꝫ diffinitionē ponens ut superius. & diffinit prius litterā in designatiōe uocum: postea figurarum litterales uoces repræsentantium. Littera est ps actu uel potentia uocis. uocales. n. per se ꝓlatæ non sunt ptes uocis. sed esse possunt. ideo dicendum est potentialiter uocis dico compositæ. intelligendum est ex litteris pp illiteratas uoces. quarum partes non sunt litteræ. & quod ita intelligendum sit ipse exponit dicens. hoc est quæ constat. & cætera. Et quia dictio & oratio hoc habet: addit minimæ: idest tam parue: ut minor esse non possit ita ꝙ uox remaneat. & quia non accipit nisi diuisionem uocis in uoce. ꝙ autem accipienda sit talis pars quæ sit littera. ipse ostendit p hoc quod subdit. hoc est quæ cō. ex. cō. li. &c. Quia non alias partes attribuit uoci. nisi litteras. ideo si art[illegible] tantum compositio ex lrīs: tenera tunc minima est littera: aliter non. posset. n. lrā: cum sit aer. diuidi in diuersas ptes aeris: sed illæ ptes non essent uoces. ideo etiam una lrā dicit esse indiuisibilis non ꝙ ne ptes habeat: in quas posset resolui: sed quia in uoces resolutio illa fieri non posset. Minima autem quantum ptinet. Quia dixerat minima: ne quis hoc deprauate intelligeret: determinat. posset enim aliquis facere comparationem inter ipsas lrās. & ita breues uocales: quæ non habeant nisi unum tempus: & minorem moram ꝙ longæ: quæ habent duo tempora. dicerent minime tantum. ideo dicit ꝙ non facit comparationem inter ipsas lrās: sed quantum ad comphēsionem: & hoc est. Minima autem dicit lrā q̄tū ad totam cōphensionē uocis litteratæ. i. ad totā uocē comphēsum est lrā minima: quia p minores ptes q̄ per lrās: quæ sit uox non potest diuidi: uel aliter q̄tum ad totam cōphensionem. i. ad omnes ptes uocis lratæ. quia dictio pua: syllaba minor: lrā minima. ¶ Sed ꝙ omnium est breuissimū eorum. Dicit minima per comparatiōem: uel etiam sine comparatione potest intelligi: & hoc est: uel ideo est minima: quia non potest diuidi. Et unde hoc: quia omne id quod diuidi non potest est breuissimum omnium. Eorꝫ quæ di. pos. i. omne indiuisibile reputatur breuissimum respectu diuisibilium. Possumus etiam. ex nrā pte. sic diffinite. Cum hoc dicit ostendit pmissas diffinitiones non esse suas: sed aliorꝫ. Indiuiduam p uoces: quia p ptes aeris potest diuidi. Nota secundum quasdam pmissas sententias nullam uocem uideri indiuiduam. posita est enim sententia: quæ dicit omnes aeres tam illum, qui formatur naturalibus instrumentis: q̄ alios ab eo percussos simul acceptos. & unumquēꝙ p se esse uocē. Sed ꝙ omnes simul accepti dicantur uox indiuidua esse non potest huiusmodi enim uox in alios aeres: qui sunt uoces: potest diuidi. cum igitur singuli p se dicantur uoces. quid est quod subsequitur uocem ex omni parte posse audiri. Hic quippe aerꝗ meas augit aures nunq̄ ad alterius perueniet auditum. Restat autem solutio: quæ talis est. Si recte consideramus cum lrā dicit uox indiuidua. sumitur uox naturalibus instrumentis formata: etiam singuli alii aeres ab ea percussi non omnes simul accepti. Cum post subdit ꝙ uox ex pte omni potest audiri: agit de illa uoce: quæ complectit omnes aeres illos simul acceptos. Aliter quidam soluunt concedentes omnes illos aeres simul acceptos uocem esse indiuiduam: non quia possit diuidi per uoces essentialiter diuersas. Sed indiuiduam dico. quia omnes illi aeres una & eadem uox iudicantur in consimilitudine soni. Item quod sequitur pōt qualitercunꝗ aptari uoci quæ ab animali emittitur. ut dicamus eam habere in natura: ut ex omni pte possit audiri: licet nunq̄ hoc ad actum ueniat. Dicit autem littera uel quasi le. Diffiniuit litteram secundum hoc quod abusiue uoces indiuiduas significat. hic uero diffinit secundum hoc quod ꝓprie ipsas figuras designat dando etymologiam: uel dicitur a lituris. idest damnationibus. quia solebant antiqui scribere in tabulis & delere: uel a lituris: idest a lineis que a linois dicuntur: quia solebant antiqui scribere in tabulis, & postea delere: secun-

dum hunc sententiam non debet esse in libro. secundum aliã uero diceretur littera a leo les pro deleo deles. Litteras autem etiam elementorũ. Voces & figuras cõmuni nomine uocant litteras: modo dat ꝓprium nomen uocibus: uidelicet elementũ. post reddit causas uocabuli. Cõstitutio. Litteræ uocant̃ & uoces & figuræ: sed litteras .i. uoces nuncu. antiqui ꝓprie uo. ele. .i. elemẽta: & tũc intransitiue legit: uel uo. ele. .i. illas quatuor rerũ: & tũc ẽ transitiue dictũ. Elemẽtũ dr̃ quasi hilemẽtũ: uel alimẽtũ: uel elim metũ: uel eleuamentũ. Sicut enim illa coeuntia omne. Adaptatio similitudinis. Perficiũt omne. c. ut secũdũ quosdã oĩa elementa in singulis sint corporibus: uel secũdum alios aliqñ duo ĩ uno corpe: aliqñ tria: aliqñ oĩa simul. Quia dubitãter uidebat dixisse uocẽ eẽ corpus dum posuit: quã corrigit sic. Vel quod alii dicant. ego dico uocem esse uere corpus: nõ aliud. Nã si aer corpus est & uox. Vere uox est. c. omnis aer est. c. sed oĩs uox aer ẽ. ergo omnis uox est corpus. ubi autem deberet huius syllogismi põeret assumptionem æquipolẽter ponit. omnis uox ex icto. a. cõ. & cõmodius facit. nõ .n. uox simpliciter est aer: sed aer formatus percussiõe: hic confidenter affirmãt priscianum secũ sensisse: qui uocem in substãtia ponunt. Quippe cũ & tangit aurẽ. Aliud ponit argumentum ad idẽ ꝓbandum ꝙ uox est corpus: sic uere uox est corpus: quia tangit corpus a parti. Et itẽ: uere uox est corpus: qa diuidit̃ in has tres dimensiones alti. i. sursum & deorsum: quod inde apparet. quia superius & inferius auditur. Lati. i. dextrorsum sinistrorsum ꝙ ex hoc apparet quia a dextris & a sinistris auditur. longitudinẽ. i. ante & retro: qd̃ rursus inde patet. quia ab ante & retro auditur. quod est suum: idest propriũ corporis substãtialis: nõ ex se: sed ex corpore quãtitatiuo: qd̃ semp sibi ĩest. unde quia has hẽt dimensiones ex omni par. & cætera hoc superius determinatũ est. Hi autẽ qui uocem sub quãtitate ponũt tantũ. tã certis prisciani dictis pragrauari sed sentientes litterã ꝑ nullum sic legunt. Elementa cõiuncta per lit. uocẽ. quasi. a. c. hic proprie sedet. quasi uel. in. uere. c. Cũ .n. sint tria genera incorpor eorũdens: anima. accidentia: inter omnia nullũ inueniũ magis corpori adhærens ꝙ̃ uox: cum habeat effectum in ipsum corpus. & legit̃ hic corpus pro adhærẽs corpori. huiusmodi autem locutio sæpe reperitur. Præterea tamen. Adhuc probat uocem esse corpus per easdẽ tres dimensiones. alio modo uoci attributis: quia siue sic siue alio modo habeat eas. necessario est corpus: ubique tamen utroque modo habet eas.

a litteris: ut quibusdã placet: ꝙ plerũq; antiqui in ceratis tabulis scribere solebãt: & postea delere. Litteras ãt etiã elementorũ uocabulo nuncupauerũt: ad similitudinem mũdi elemẽtorum. Sicut. n. illa coeũtia omne corpus pficiũt: sic ẽt hæ cõiũctæ litterale uocem quasi corpus aliqd̃ cõponunt: uel magis uere corpus. Nã si aer corpus est: & uox: quæ ex aere icto cõstat: corpus esse ostenditur. Quippe cũ & tãgit aurẽ: & tripartito diuidit̃: quod ẽ suũ corporis: hoc est in altitudinẽ: & latitudinẽ: & longitudinẽ. Vnde ex omni parte põt audiri. Præterea tamen singulæ syllabæ altitudinẽ quidem habent in tenore: crassitudinẽ uero & latitudinẽ in spiritu: longitudinẽ in tẽpore. Littera igit̃ est nota elemẽti: & uelut imago quædã uocis litteratæ: quæ cognoscitur ex qualitate: & quãtitate figuræ linearũ. Hoc uero interest inter elementa & litteras: ꝙ elementa proprie dicuntur ipsæ pronũciationes: Notæ autem earum litteræ. Abusiue tamen & elementa pro litteris: & litteræ pro elementis uocantur. Cum enim dicimus non posse cõstare in eadem syllaba. r. ante. p. nõ de litteris dicimus: sed de pronũciatione earum. Nã quãtum ad scripturam possunt coniũgi: nõ tamen etiã enunciari: nisi

Sic iunge. licet hoc conueniat oĩ corpori. tres. f. dimensiones habere. tamen præter ea hoc conuenit specialiter singulis syllabis: quia habent alti. f. eleuationem & depressionem. In te. i. in accentuatione. Crassi. uel lati. in spiritu. i. in hoc ꝙ plures uel pauciores particulæ impelluntur: quod secũdum quosdam est oratio quãtitatiua quæ accipitur per spiritum. Maior. n. crassitudo est in. c. ꝙ̃ in. i. uel in chremes ꝙ̃ in cremes: & huiusmoditalis crassitudo dicitur spiritus. longit. i. maiorem uel minorem moram in tempore. i. in spacio proferẽdi. Littera igitur. Hic intendit ad differentiam ostendendam inter elementum & lrãm in ꝓpria significatione: & infert ex eo ꝙ dixit lrã est legitera: sed omnis legitera est nota. ele. igitur lrã est nota. ele. & est imago quædam. i. diuisa ab aliis. Non enim est uere imago elementi sicut aliæ dicuntur imagines rerũ: quia lrã non gestat lineamenta illius quod imaginat̃. i. elementi. quia in littera non appet forma uocis. sed ideo imago dicit: quia repræsentatio est elementi qua lrã cognoscit. i. discernit̃ una ab alia: ex qualitate. i. rotunditate rectitudine curuitate: & quantitate. quia una plures lineas habet: ut. m. ꝙ̃ alia ut. i. uel una maiores. alia minores: que qualitas uel quantitas figuræ linea consideraf in ipsis figuris linearũ quæ sunt in lrĩs. Hoc uero. Quia lrã est nota ele. ergo interest hoc inter elementum & lit. ꝙ ipse pronun. di. i. referunt̃ ad hoc uocabulum qd̃ est elementa. q. diceret ꝙ elementa significant pronunciationes. i. uoces: & cum pronunciatio alia est substantialis. alia accidentalis hic agit de substantiali. Abusiue tamen. Licet lrãe & elementa sic differãt tamẽ abu. & ele. i. uoces. Vo. ꝓ lit. i. nomine lrãg. & li. p el. Cum. n. Probat denuo tantum. f. ꝙ lrãe ponunt̃ ꝓ ele. qa cum dicimus non p. r. ante. p. con. non de lit. di. sed de ꝓnun. e. cõ. i. esse. & subaudiẽdum est lrãm ante. p. i. de elementis ab eis notatis nisi suppleret lrã. In hoc ꝓbares. quia debet ꝓbare de abusione huius uocis quæ est lrã. Opponit̃ ibrps quæ habet. r. ante. p in eadẽ syllaba ꝓ quo determinant aliq in principio syllabe. Sed diligẽtius intuẽti nõ ẽ opus determinatiõe gra ci. n. sunt ψ. qd̃ bene patit̃. r. ante. p. in eadẽ syllaba. quo elementorũ qa nos caremus: nõ in sono: sed ĩ figura & noĩe ponimus loco ipsius. ps. has duas figuras: & ita ĩ hac dictio

ne stirpis. r. non ponitur ante. p. quia non est ibi in suo loco: nec. s. posita sunt ad designandum. Sunt igitur figurae litterarum quibus. Quia in sequentibus dicere nomen figuram & potestatem accidere litterae: ponit nobis quaedam de ipsis figuris certum numerum earum ponens. & quod eadem figura non uariata repraesentat elementum multis & diuersis modis pronunciatum. & ideo longe pluribus modis uariantur in pronunciando quam figurae in formando: Ideo autem subdit hanc suiam: quia dixerat littera est imago uocis unde putari posset non magis uariari uocem suam quam imaginem: cum potius soleat imago diuersius uariari quam id cuius est imago: Igitur hic est inceptiuum. Vel potest ita continuari:

postposita. r. ut princeps. Sunt igitur figurae litterarum. quibus nos utimur. xxiii. Ipse uero pronunciationes earum multo ampliores: quippe cum singulae uocales denos inueniantur sonos habentes uel plures: utputa. a. breuis quattuor habet soni differentias: cum habet aspirationem & acuitur uel grauatur: & rursus cum sine aspiratione acuitur uel grauatur. ut habeo. habemus: abeo. abiimus. Longa uero eadem sex modis sonat: cum habet aspirationem & acuitur uel grauatur uel circumflectitur ut hamis hamorum hamus: & rursus cum sine aspiratione acuitur uel grauatur uel circumflectitur: ut arae. ararum. ara. Similiter aliae uocales possunt proferri. praeterea tamen. i. & u. uocales quando mediae sunt alternos inter se sonos uidentur confundere teste donato: ut uir. optumus. quis: & .i. quidem quando post. u. consonantem loco digamma. f. functam aeolici ponitur breuis: sequente. d. uel. n. uel. r. uel. t. uel. x. sonum. y. graecae uidetur habere: ut uideo uirum uirtus: uitium uix. u. autem quis contractum: eundem tamen sonum. hoc est. y. habet: cum inter. q. & e. uel. i. uel. ae. diphthongum positum est: ut que quis quae. Necnon inter. g. & easdem uocales: cum in una syllaba inueniuntur: ut pingue: sanguis: linguae. In consonantibus etiam

litterae sunt notae elementorum: igitur sunt figurae. & illae figurae sunt. xxiii. quibus nos utimur. hoc dicit propter. z. x. y. & propter alias figuras corruptiones quae solent fieri uariae. uel in multis in nostris litteris ut. a. d. & caetera. Ideo non accipit hic nisi illas quae prius apud nos inuentae sunt uel si ibi est aut aduersatur ad illud littera est imago uocis: figurae autem litterarum & elementorum sunt. & caetera. Ipse uero pronunciationes earum figurarum. i. significatae ab illis figuris sunt in ampliori numero. Pronunciatio diuersis modis accipitur. aliquando pro ipso elemento. aliquando pro modo enunciandi. i. pro sono accidentali: & ita pronunciatio alia substantialis: alia accidentalis. litterae. n. habent praeter substantiales sonos: alios accidentales: quos hic annumerabit. Et praeterea notandum est quod non solum eas dicere accidentales sonos: sed etiam quosdam substantiales quando dicet quod. V. significat elementum. i. sed non quasi accidere taliter contingit ei: ideo oportet hic accipere accidentales sonos: quia substantiales non sunt ampliores quam ipsae figurae si figuras debent proprias. Quippe uere ampliores quia singulae uocales. i. elementa uocalia decem habent uarietates sonorum uel plures propter. i. & u. repraesentatas per easdem figuras. Similiter aliae uocales. pro. i. x. uarietates soni habent. sed eisdem figuris notatae. Praeterea tamen. i. & u. Hic ostendit illas plures: quas superius notauerat. Sic iunge. quamuis aliae decem tantum habeant notatae per easdem figuras. tamen. i. & u. significant alios sonos a praemissis: & hoc est. i. & u. uocales. i. figurae uocalium: quae sunt mediae. i. in medio dictionum positae uidentur confundere. al. so. i. habere sonos alternos. sed tamen confusos. s. quod. i. scribitur: & tamen pronunciatur. u. sed confusum: & e conuerso: ut in uir. hic scribitur. i. & tamen. u. confusum pronunciatur secundum antiquos. & in optumus. u. scribebatur antiquitus: & tamen. i. confusum profertur. In quis est exemplum de. i. quia. u. non est ibi littera: & cum scribitur. i. tamen pronunciatur. u. confusum. ideo hic agendum est de figuris: quia cum dicet de. u. postea. s. ubi u. ait. & c. non posset legi de elemento Sed & si hic uolumus agere de elementis: quid impedit in sequenti aliquid inducere de figura. Et. i. quidem quando post. u. Dedit quoddam commune. i. & u. modo specialiter agit de. i. & post de. u. dicens. i. suscipere sibilum quendam post u. consonantem positam: uel dat aliam differentiam in sono: sic & .i. quidem illa figura uidetur habere sonum. y. quando ponitur breuis. i. breuem uocalem repraesentans post. u. consonantem functam lo. e. d. se. quin & caetera. non uideo: in omnibus istis. i. cum sibilo pinguem debet habere sonum: & hunc sonum adhuc seruamus in guido: quod non debet scribi nisi per unum. u. Si de uirtus dubitatur an. i. correptam habeat naturaliter discere in potest in deriuatione. i. uir uiri. de uix nulla est certitudo: nisi quod auctoritati prisciani credendum est. nolunt tamen quidam intelligi uix antiquum nominatiuum a uicem uice. ergo catenus. in quo patet. i. corripi. Non est intelligendum quod aliud elementum notet. y. quam. i. sed idem cum quodam accidentali sono habet Nota quod digamma erat nomen huius figurae. F. quae significabat illud elementum apud aeoles. quod apud nos significat. u. consonans & nomen elementi illius erat apud eos. F. digamma dicitur. q. duo gamma. i. gamma graecum super illud gamma. V. autem. ista figura habet eundem sonum. i. sonum. y. licet contractum. i. non adeo expressum. hoc necessario de figura. u. oportet intelligi. Non. n. de elemento loquitur. cum. u. inter. q. & aliquam uocalium positum non sit elementum. Si. n. ibi esset elementum. aut uocale. aut consonans. si uocale: aut per se faceret syllabam: aut sequenti uocali iunctum faceret diphthongum. Sed neutrum facit: igitur non est uocale. Si iter. u. esset ibi consonans iuncta cum. q. consonante praecedentem uocalem faceret longam: quod non facit. Nam in aqua. a. corripitur: licet. q. & u. sequantur uel aliter. si. n. esset consonans principium syllabae: esset uel hoc totum quod dictum est supius potest legi de. i. elemento & de. u. legetur secundum communem usum. quia putabatur. u. in quis esse uocalis. In consonantibus etiam. Non tantum in uocalibus. sed etiam in consonantibus sunt plures differentiae accidentales soni: dico consonantium transeuntium in alias conso. & non transe. ut cum dico subiacco. b. uspere sonat & manet. si uero dico subcumbo molliter sonat: unde fit ut in sequentem consonantem. quam molliorem habet sonum. mutetur: & dicitur succumbo. Non transeuntium. iterum sunt plures differentiae: licet. n. p. non transeat: alium tamen sonum habet in medio dictionis: & alium in

fine:& hoc nõ est mirum:qppe cõsonãtes diuersæ sunt ptãtis. Sed siqs querat quare facit mentionem de hoc q̄ aliæ transeunt & aliæ non cum de uarietate sonorum agatur: respondeo: quia in transitione & non transitione appa ent diuersi soni. Mutationes enim illas (ut ostensum est) habent pp molliorẽ sonum. permanentiam. pp asperiorem. Quippe diuersæ sunt potestatis. Per hoc põt itelligi liber agere de oĩbus diuersitatibus sonorum. q̄ sunt in oĩbus consonantibus in. f. & in. c. & in aliis: licet nusq̄ illas omnes determinate ponat.

sunt differentiæ plures transeuntium in alias: & nõ trãseuntium: quippe diuersæ sunt potestatis.

Ccidit igit' litteræ nomẽ: figura potestas. Nomẽ ueluti. a. b. c. & sunt idecli nabilia tã apud græcos elemẽtorũ noĩa: q̄ apud latinos: siue q̄ a barbaris iuenta dicunt': siue q̄ simplicia hæc & stabilia esse debent: quasi fundamentum oĩs doctrinæ immobile: siue q̄ nec aliter apud latinos poterat eẽ: cũ a suis uocibus uocales nominentur. Semiuocales uero i se desinant. Mutæ autẽ a se icipientes uocali terminẽtur: quas si flectas significatio quoq̃ nominũ mutaretur. Vocales igit': ut dictũ ẽ: per se plate nomẽ suũ ostendũt. *Semiuocales uero ab. e. incipiẽtes: & i se terminãtes: absq̃. x. quæ sola ab. i icipit per anastrophen*

Ccidit igit. Data diffinitiõe lr̃æ & præmisso certo numero figurarũ: &. q̄ eadem figura elementũ diuersis modis sonans significat: incipit tractare deinceps de ipsa plenarie fm tria accidentia. s. sm nomen: figurã: & ptãtem. in his enim tribus tota litteræ cõsistit natura. Illatio a supradictis descẽdit hoc mõ: qa littera est nota elementi: igitur litteræ elemẽto conuenit figura: & quia potest transire: igitur conuenit ei potestas: & similiter conuenit ei nomen: uel oĩa possunt inferri: quandoquidem hoc nomẽ. a. & i. & u. & hæc figura &. p. & hæc potest aspirari: grauari: acui: transire: & non transire. ergo nomen accidit: qa nominat: & figura: qa notat: & hoc ẽ nomen iproprie accidere: potestas quædam accidit proprie: ea. s. quæ ẽ accidentalis ut grauari: acui. Improprie illa quæ ẽ substãtiale: nomẽ ut istud nomen. a. & istud. b. sic exponẽdo debet sumi duabus figuris: uel satis ẽ mirari litteram ascribi. si sic legat' nomẽ accidit huic litteræ a. & b. i. elemẽtis designatis per illas figuras nõ in litteralibus sonis huncorum pertinu bationẽ q̄ eadem noxent nomẽ interdũ ẽ figura. mõ nomen elemẽtari sonum. mõ in designatione syllabæ. modo in designatione dictionis accipitur. Nomẽ figuræ ut cum dico. a. hæc figura nota ẽ elemẽti. i designatione elementi ut cũ dico. a. ẽ uocalis nomen. & syllabæ: ut cũ dico. amo bissyllabũ eẽ. i designatõe dictiõis. ut. a. est pposItio. In cõsonãtibus idẽ eẽ diximus: licet alio mõ. b. n. hæc platio nomen est figuræ. ut cũ dico. b. est nota elemẽti. qd primũ sonat in beatus. Nomẽ elemẽti. ut cũ dico. b. ẽ cõsonãs. nomen syllabæ. ut cũ beatus trisyllabũ esse dico nomen dictionis. ut cũ talẽ facio ppositionẽ. b ẽ nomen elementi. b n. subiectũ est: & ita dictio. unde manifestum est huiusmodi platiões equocas esse. Et sunt indeclinabilia tã. Tria dicit accidere litteræ de figura egit supius: mõ nouã pprietatẽ ondit. unde licet q̄ sunt indeclinabilia & reddit cãs quare qa dicunt' inuenta a barbaris: nõ q̄ barbari inuenissent: sed latini trãstulerunt a barbaris: & sæpe non tñ semper eueniunt translata a barbaris indeclinabilia remaneant. Barbara nomina elementorũ dicit: uel alphabeton græcorũ & hæc improprie: qa græci non sunt pprie barbari: uel proprie alphabeton hebræorũ ab alpha. n. & betha. siue ab aleph. beth. dicta sunt detorta hæc nomina. a. b. & ideo dicunt minere indeclinabilia: sicut illa a quibus detorquentur. Ponit fortiorem cãm quia letus est præcedens: siue illa ideo sunt indeclinabilia: qui debent esse simplicia: i. deest innumerabilia: si autem declinarentur uariarentur: & ideo simplicia. i. quia stabilia. i. firma. i. dicunt' stare in eadem pronunciatione propter pueros rudes: ne si diceremus a. adis. uel b. bedis. putarent adis & bedis esse aliud q̄ a. uel b. nec etiã possent tot uarietates memoriæ cõmendare & hoc notat cum subdit: & iõ stabilia quia sunt fundamentum. i. principium oĩs doctrinæ: ut quæ prius adiscuntur. Siue ideo sunt indeclinabilia: quia apud latinos i. secundum latinas regulas mõ inuentas non possunt aliter esse. nisi indeclinabilia. Est enĩ talis latina regula. uocales sole conficiunt noĩa sua q̄ si declinemus. a. adis: regula hæc distruit': qa si dicamus. a. adis: cum regula dicat solã uocalẽ esse i suo noĩe iam adis: cũ plus hĩat q̃ uocalem non ẽ nomen uocalis. Sed apud græcos non ẽ hæc regula. Ipsi enim dicunt alpha & plus continet in se q̃ uocalẽ. hoc ẽ quod dicit cũ uo. i. noĩa uocalium no. a uo. i. per se uoces in efficiẽtibus. Alia littera. semiuocales a uocali icipiunt in se. i. i semiuocale elemẽtũ desinunt. & ita si declinarentur ef. effis. littera uerũ sit ageret qa in effis esset plus q̃ ipsa & uocalis. No. qa i hac lr̃a finẽ noĩs dixit & principiũ tacuit q̄ iõ fecit quia i noĩbus semiuocaliũ sufficit ondere finẽ ad pbãdum qd dicunt ea indeclinabilia: cum dicat finẽ imutabilẽ. qa mutatio declinationis ẽ in fine. Mutæ. i. noĩa mutarũ. ex ipsis mutis & uocali tñ constat subauditur certa. e. sed quas uocales. i. nomina uocalium & quas semiuocales. i. nomina semiuocalium & quas mutas. i. noĩa mutarũ si flectas per declinationẽ significatio mutari. i obliquis non cum ipsis regulis. & tñ per ipsis regulis. Vocales igitur. Dixit nomina elemẽtorũ esse indeclinabilia & dedit causas quare. mõ uult ostendere constitutionem nominum. s. unde conficiantur omnia nomina elementorum. si quis opponat de regulis. s. q̄ ibi satis ostendisset unde cõstituunt' noĩa. non est dicendũ esse superfluum: quia ad aliud præmisit. s. ad hoc probandum q̄ debent esse indeclinabilia & non intendit ibi facere constitutionem. Constit. Quia uocales a suis uocibus nominantur igitur prolate nomen suũ ondunt a parte. iõ post lr̃as subiungit cõstitutionẽ: ut ostendat quod non nominat lr̃æ. s. a qua uocali nomina semiuocalium incipiant mutarũ designant. Semiuocales uero. Disiunge constructionem ad finem. & dic ita semi. uero. i. elementa ipsa cõficiunt noĩa sua incipientes nomina ipsa ab. e. & in se terminantes ea nomina. Ac si dicat in suis nominibus componendis e. po

nunt & seipsas in fine ponunt.excipit.x.semiuocalis quæ non ab e.sed ab i.incipit nomē suū.& hoc p conuer sionē græci nois xi. qa cū ista sit translata ab.ξ.græco:& græci uocēt hac lram xi.nos econtrario uocamus eā ix.& necessaria erat cōuersio:qa cū sit semiuocalis:& ēt uere trāslata ē a græcis.& ēt ultima.qd' inde liquet:q ponitur post omnes in alphabeto:qbus latine dictiōes egent.hoc dicit pp.y.&.z.que post x.ponuntur.sed nō admittuntur in latinis dictionibus. Mutæ autem.Exponit ut superius de semiuocalibus.Exceptis.q.& k q̄ rum.mutarum finitur una quantum ad nomen in.u.non ideo loquor de illis pluraliter q sint diuersa elemē

græci nominis xi.Quia necesse fuit:cū sit semiuocalis a uocali incipere:& i se terminare:quę x. nouissime a latinis assumpta post oēs ponit̃ lras: qbus latinę dictiones egent.Quod aūt ab.i.icipit eius nomen ōndit ēt. Seruius in cōmento quod scripsit in donatum his uerbis.Sunt septem semiuocales q̄ ita pferunt̃:ut ichoēt ab e.lra:& desināt in naturalē sonum: ut.f.m.n.r.s.x. Sed.x.ab i.inchoat.Id ēt eutropius confirmat dicens una duplex.x.est.quę ideo ab i.incipit:quia apud grecos in eadem desinit.Mutę autem a se incipientes:& i e.uocalem desinentes:exceptis.K.&.q.quarum altera in.a.altera in.u.finit̃:sua cōficiūt noīa.h.enim aspirationis magis ē nota.Figurę accidūt:quas uidemus i singulis litteris.Potestas aūt ipsa ē pnūciatio: pp quā:& figurę:& noīa sunt facta.Quidā ēt addūt ordiem:sed est ps ptātis litterarū.ex his uocales dicuntur:quę p se uoces pficiūt:uel sine qbus uox litteralis pferi i nō pōt unde & nomē hoc pcipue sibi defendūt.Cęterę enim q̄ cū his pferunt̃ cōsonātes appellant̃. Sunt igitur uocales numero qnq;.a.e.i.o.u.utimur aūt ēt.y.grecorum causa nominū.Consonantium aūt aliæ sunt semiuocales:aliæ mutæ.Semiuocales sunt:ut plærisq; latinorū placuit:septē.f.l.m.n.r.s.x.Sed.f.multis ostendit̃ modis muta magis:de qua post docebimus.z.quoq; utimur in græcis dictionibus.Hę ergo hoc est semiuocales quantū uincunt̃ a uocalibus:tm̄ superāt mutas: ió apud gręcos quidem oēs dictiones:uel in uocales:uel in semiuocales:quę secundā habēt euphoniā desinunt: quā nos sonoritatē possumus dicere.Apud latinos āt

ia:sed propter opinionem quia quidam opinabātur diuersa esse a c.h.n.būi excipit tm̄. q.&.k.quia.h.satis patet q non est elementum.& cum deberet dicere accidentalis ille sonus qui uocatur.h nō ē littera. dicit de figura:quæ notat tm̄ aspirationem:qm̄ uera & falsa potest esse ppositio.h.est elementū. tam de figura q̄ de elemento. Figuræ accidūt.De figuris parum dicit: quia satis īde dixerat quod dicit de singulis litteris sic expone.idest singulas litteras uel repræsentationes singulorum elementorum. Potestas aūt.De nominibus & figuris egit nunc incipit dicere de potestate:de qua plura dicturus est.Constructio: dictum est:qa figura est nota elementi:nomina quoq; significant elementa:potestas autē est ipsa pnunciatio.hoc satis improprie dictū est.qa neq; de substantiali:neq; de accidentali pōt hoc legi potestas enim nō ē substantialis pnunciatio:qa aliud ē fundatum.aliud fundamētum.nec accidentalis : quia neq; hoc littera sequēs pateretur:qd' dicit:pp quam noīa & figuræ facta sunt.nō enim pp accidentalem pnūciationē inuēta sunt noīa & figuræ:sed pp substātialē neq; oīmodā ptātem noīa:sed tm̄ accidentales sonos:qa ordo qui ē ps potestatis nō ē modus pnūciationis.sed qa figuræ & noīa in dignitatem nō hāt se ad elementa.q̄ potestas quia extra sunt . potestas uero in ipsis elemētis est.denotat illā dignitatem dicens emphatice.potestas est ipsa pnunciatio.i.ē in ipsa pnunciatiōe nō extra: ut nomen & figura:uel potestas est pnūciatio.i.pnunciari est potēs:& est figura alma locutio.Dicit tn̄ accidere lræ:alii aūt addidere unū ordinē.ut quattuor sint.sed ordo cōtinet̃ sub potestate.Ex his ptās alia cōmunis:alia singularis.singularis est q̄ singulis elementis conuenit.ut.a.breuis in.a.longam mutatur.ut sauco sau.Communis:alia

substāti lis:alia accidentalis.substantialis est esse uocalē.uel semiuocalem uel mutā & similia . Accidentalis. est grauari:acui:circūflecti:pduci uel corripi:aspirari uel leniri.cōmutari:&c Modo in prin.dat cōmunē ptātē substantialē:q oībus uocalibus: quæ p se uocem faciūt.& qa nō sufficit addit & sine qbus nulla uox litteræ exsistit.Sciendū.si diligētius cōsideremus ptātē:quā nō uocamus substātialem eē accidētalē.In uo.n.elemētis hoc ponit hæc substātialis potestas.q p se faciūt uocem:sed efficientia uocis per se qualitas est : itaq; hæc ptās in elemētarils sonis uoca.accidētalē cām ponit.Similiter in semiuo.& in mutis huiusmodi ptātem procul dubio accidētalē uocare potes.sed dicit̃ substātialis ad cōparatione alterius potestatis. qa magis adhæret substātiæ elemētorū q̄ illa alia.f.acui,grauari,&c.huiusmodi. Sunt igit̃. Ponit certū numerū ut sciamus qbus cōueniunt prædictæ proprietates.& no.quædam accidentalē sonū.i.y. quo nō utimur:nisi in græcis dictiōibus. Construe uo.per se proferunt:sed quæ p se proferuntur. sunt.v.igit̃ uo.sunt qnq;.utimur ēt.y. hac figura nō repræsentante aliud elē.q̄.i.sed hoc facimus causa græcarum dictionū. Consonantium autē.Itē ostēdit cōmunē potestatē cōsonātiū:sed diuidens consonātes dat prius cōmunē ptātem oībus semiuocalibus:& aliam cōem oībus mutis & ponit certū numerū eaq;ut uideamus qbus cōueniāt ipsę pprietates ió facit hic mētionē de.z.qa semiuocalis &c. Hæ ergo. Proprietatē semiuo.hic exponit dicēs eas esse medias:quia nō ita plene sonant:ut uo.nec ita exigue ut mutæ.Construe.quia hæ sunt semiuocales.igitur uincūtur a uocalibus. & q̄tū uincuntur a uo.tm̄ supant mutas.& ideo:quia superāt mutas apud græcos terminantur omnes dictiōes

ex maxima parte: non tñ oẽs. Inueniuntur enĩ quædã etiã ĩ mutas desinẽtes. Semiuocales aũt sunt appellatę: quæ plenã uocẽ non hñt: ut semideos: & semiuiros appellamus: nõ qui dimidiã partem hñt deo℞: uel uiro℞: sed q pleni dii: uel uiri nõ sunt. Reliquæ sunt mutę: ut quibusdam uidetur numero nomẽ .b.c.d.g.h. K.p.q.t. Et sunt qui non bene hoc nomen putant eas accepisse. Cũ hæ quoq; partes sint uocis: qui nesciunt: q ad cõparationem bene sonantium ita sint nominatæ: uelut informis dicitur mulier: nõ quę caret forma: sed quæ male est formata: sicut & frigidũ dicimus cũ: non qui penitus expers est caloris: Sed qui minimo hoc utitur. Sic igitur etiã mutas: nõ quę oĩno uoce carent: sed quæ exiguã partem uocis habẽt. Vocales apud latinos omnes sunt ancipites: *uel liquidæ: hoc est quæ facile* modo produci: modo corripi possunt: sicut etiã apud antiquissimos erant græcorum ante inuentionem .η. & ω. quibus inuentis .ε. & .o. quæ ante ancipites erãt: manserunt perpetue breues: Cum earum pductarum loca possessa sunt a supradictis uocalibus semper lõgis. Sunt etiam in consonãtibus lõgę: utputa duplices .x. & .z. Sicut enim longę uocales: sic hę quoq; longã faciunt syllabam. Sunt similiter in consonantibus ancipites uel liquidę: ut .l. & .r. quę modo longam: modo breuem post mutas positę in eadẽ syllaba faciũt syllabã: his quidã addunt nõ irrationabiliter .m. & .n. quia ipsę quoq; cõmunes faciunt syllabas post mutas positę: q diuersorũ cõfirmatur auctoritate: tã græco℞ q̃ latino℞.

uel in uocalibus uel in semiuocalibus. q̃.h. secundũ post uocales enpho. Non tñ oẽs dicit pp caput. hac. aliud id & simili a. Sciendũ q̃ oĩs uox magis in fine subsistit q̃ in principio. unde græco℞ dictiõis uel in uo. dicit terminari uel in semi. in mutas nunq̃. q̃a exilẽ sonũ habẽt. & si in fine dictionis positæ multũ exprimant̃ trãsit sonus eius in .e. uocali. si enim multũ exprimas amat uidebit .e. uocalis in fine sonare. Semiuocales aũt. Reddit cãm huius noĩs: quod est semi. ne quis putaret semi. dici quasi dimidias uocales. non .n. semiuocales hoc nomẽ cõpositũ ẽ a semis semissis: qd ẽ dimidiũ: sed a noĩe qd est semus a. um. & uocalis. semi. n. uas dicimus cui ad plenũ deest. Similiter semiuo. dr̃ lr̃a: cui aliquis deest ad plenã uocẽ faciẽdã. & dr̃ semiuocalis quasi ĩpfecta uox. Reliquæ. Notãdũ ẽ q̃ litteras enunciat secũdũ cõmunẽ usum: non q̃ ita sentiat de numero illo℞: q̃a .h. & .k. & .q. superuacuæ sunt. Et sunt qui nõ. Falsam opinionem remouet: q̃a qdã dicebant mutas iuuste nuncupatas esse putãtes uocari mutas: nõ ad cõparationem alia℞: sed q̃a nullum sonũ hñt. qd̃ falsum erat: & remouendo opinionem dat cãm noĩs: & proprietatem pariter oñdit: q̃a par℞ uidelicet sonãt. Sic igit̃. Q̃nquidẽ cætera sunt dicta. ad cõparationẽ igitur sic. i. ad comparationẽ dicimus mutas. Vocales. Dedit cõem ꝓprietatẽ uocalibus p se. mutis p se. semiuocalibus p se. mõ dat cõem ꝓprietatẽ uocalibus & cõso. q̃ sicut uo. liqdæ sunt q̃a mõ ꝓducunt̃: mõ corripiunt̃. ita q̃dã cõso. liqdæ sunt: alio tñ mõ. s. q̃a modo ꝓducunt: mõ corripiũt pcedentẽ uocalẽ. Et sicut q̃dã uo. sp sunt lõgæ q̃busdã figuris notatæ: ita q̃dã conso. uocales oẽs eisdẽ figuris notatæ sunt ancipites uel liquidæ apud latinos: nõ apud græcos. Mõ p liqdæ expõit ancipites. Adhuc manifestius explanat. cũ dicit hoc ẽ q̃d facit &c. Ita sunt mõ ancipites apud nos: sicut ancipites erãt apud græcos: mõ longæ mõ breues eisdẽ figuris notatæ ante inuentionẽ .η & ω. Hay figura℞ q̃bus figuris inuẽtis .ε. & .o. istæ figuræ quæ prius erãt ancipites .i. notãtes ele. mõ pducta mõ correpta breues. idest notantes correpta elemẽta: cũ loca ea℞ pducta℞. idest ubi solebãt repræsentare pducta elementa sunt possessa supradi. uoca. i. idest figuris uocalium semper longis .i. significantibus semper pducta ele. s. η. & ω. quoniam apud græ. antiquis erant tantũ hæ figuræ .ε. & .o. sicut & apud nos q̃ significabant duas uoca. & q̃nq; erant breues & q̃nq; erãt lõgæ & ita erãt ancipites quãtum ad fig. suas: quia dubiũ erat q̃n essent breues & q̃n longas significarent: sed post inuentæ sunt η & ω quæ tñ eas longas significauerunt .ε. o. tñ easdem uo. breues notauerunt: sed hic uult quandã cõuenientiam inter uo. & conso. notare. sicut .n. quædã uocales apud græ. quibusdam fig. notatæ semp sunt longæ. ita quædã conso. semp sunt longæ .i. duplices: apud latinos quantũ ad .x. & apud græ. quantũ ad .ζ. duplices dicunt̃. quia habent uim duarũ conso. in pducenda syllaba non q̃a sint duo elemẽta. Sicut .n. Qua rõne dup. conso. longæ dicant̃ suppo. sicut enim longæ uo. faciunt lõga syllabã: sic hæ quoq; & sic cũ uo. fa. lon. syllabã illã in qua sunt: ut uoc aliqñ nõ illam: sed pcedentẽ. ut sexus uo. est rõ correptionis & ꝓductionis. Cũ aliqua syllaba in uo. definit & sequens incipit a uo. sequentẽ citissime possumus incipere q̃a quanto citius incipimus tãto minus in præcedẽte moramur quare præcedens mere semper corripit̃. Quãdo aũt sequens syllaba ĩcipit ab una consonante ipsam tñ diutius aliquantulum incipimus & ideo plus aliquantulum in præcedente moramur: sed non tandiu. ut ideo debeat produci nisi ipsa naturaliter .i. per impositionem produceatur. Cum uero sequens syllaba a duabus conso. incipit bene tarde eam incipere possumus. Et quantũ in illa incipienda tardamus. tñ in priore uocale moramur: quare ipsa semp pducetur. nisi altera sequẽtiũ cõso. ita amittat uim suã aut paruũ aut nihil sonet. Sed sequentem uo. multe cõso. nõ possunt facere longã. conso. n quæ uo. præcedũt nisi cũ se. uẽti uocali sonare nõ pñt. quæ uero sequunt̃ uocalẽ in transitu pcedentis ipsius uocalis ad aliã uo. ob. suo ĩpediunt. itaq; p̃cedentem uo. morari ac pduci cogunt. Sunt similiter. Alia conuenientia inter uo. & cõso. s. q̃ sicut apud latinos uo. oẽs sunt ancipites uel liquidæ ita quædam cõso. Liquida post mutã posita corripit præcedentẽ uo. natura correptam

p hoc q ipsa liqda amittit uim suã quã nisi amitteret no. nõ corriperet: qa duabus cõso. sequẽtibus sp debet et p duci. Piscosamq guidõ. Hic liq̃scit n. nõ q nõ sonet: sed qa uis ipsius qñtũ ad legẽ metri liq̃scit. cũ pcedentẽ syllabã. q. lõ. nõ faciat. m ponit post mutã sicut tmolus. admetus. n sicut gnatus tñ hic dicimus latinũ exẽplũ de utraqz. Inuenit tñ Licet dixerim prius liqdas post mutas ĩ eadẽ syllaba positas liq̃scere. tñ. n post. m. sicut post aliquã mutã liq̃scit: ut τους μενομνης αρχεος εφη. apud antiqssimos. Cũ supius dicet elemẽtis cões ppi ietates fecit numerationẽ elemẽtorũ de qua erã diuersæ calũniæ. una erat de f. & x. q male cẽnt additæ: qa. f. ui

Ouidi. in. x. meta. Piscosamq guidõ grauidãqz amaunthũ metallis. Euripides in phœnicis ότι ταθνηταιη κταριομονΔιωρισεν. In eisdem απολλο λεοΔαΛυόκακω πυΔειο τεκνον apud græcos inuenitur tñ m ante n posita nec producẽs ante se uocalẽ more mutarũ. τωσ μενηομνησ αρΥειοσ εφηξενοσ ωΔεσιαιω. apud antiquissimos græcorũ nõ plusq̃ xvi. erãt lr̃e: quibus ab illis acceptis latini antiquitatẽ seruauerunt ppetuã. Nã si uerissime uelimus ĩspicere eas hoc ẽ. xvi. nõ plus q̃ duas additas in latino ĩuenimus sermone. F. æolicũ digãma: qd apud antiquissimos latinorũ eãdẽ uim: quã apud æoles habuit: cũ aũt ppe sonũ quẽ nũc habet. f. significabat. p. cũ aspiratione. sicut ẽt apud ueteres græcos pro. φ. p. & h. unde nunc quoqz in græcis nominibus antiquã scripturam seruamus pro. p. & h. ponentes ut orpheus phaethon. postea uero in latinis

debaẽ eadẽ cũ ph. f. cũ p. aspirato: & ita cũ p. & x. uidebaẽ cũ. gs. uel cs. hãc calũniã soluit ondẽs bene eẽ additas & diuersas a supradictis. Alia calũnia de. f. q nõ bene eẽt posita ĩ ter semiuocales ĩde aufert eã & adiũgit mutis. x. male uidebat adiũcta semiuocalibus: qa muta ptĩ: ptim semiuo. putabat. hãc cal. iniustã ondit affirmãs. x. unũ elementũ & semi. alia cal. de. k. q. & h. & q male erãt enumeratæ qa duæ sũt eadẽ cũ. c. & h. nõ ẽ elemẽtũ. huic calũniæ cõsentiẽdo aufert eas de numero elemẽtorũ & ita hic iniustas calũnias mult ĩprobare inuitas cet. rõnibus cõfirmate. sic lr̃a copulaẽ. dixi. xvi. lr̃as eẽ. f. v. uocales. vii. semi. ix. mutas. sed tñ apud antiqssimos nõ erãt plus. xvi. ĩtelligẽdũ ẽ de supius enumeratis hẽbãt. n. u cõsonãtẽ digama significatũ. græci ẽt hẽbant. & sicut adhuc hñt q nõ ẽ de supradictis. latini ẽt hñt u. cõsonãtẽ significatũ. de diga. De ele. hoc totũ legẽdũ ẽ: qa figuræ multo plures erant q̃. xvi. & lati acceperunt a græ. illas: qbus acceptis a græ. latini serua. ãtiq. græco. ppe. i. cõtinuã. a & antiqssimorũ & minus antiquorũ & ita

cõtinuã q qñ uel quãdiu antiqssimi. xvi. illis lr̃as seruarẽt. & latĩ simĩ iter & qñ minus antiq addiderunt duas uidelicet. f & x. & ipsi latĩ addiderũt. uã sic uere seruarẽt antiqtatẽ nã ĩ pluribus. xvi. seruarũt & ĩ duabus addi tis & hoc ẽ. nã ĩuenimus ĩ latĩo sermõe illas hoc ẽ. xvi. & pterea duas additas supradictis & nõ plusq duas inuenimus dico si uerissime uelimus ĩspi. hoc ad utrũq referẽdũ ẽ & ad hoc q uere duæ additæ sunt: & q nõ plusq duæ. qa si uerissime uelimus ĩspi. eas. xvi. i. ppietatem & naturã carũ uere illæ duæ. i. f & x. sunt additæ nã cõtinent ĩ supradi. hoc ita cõfirmat cõtra eos q uolebãt q cũ. f. poneret in loco. ph. uideret idem cũ. ph. & ita cũ p. qd elemẽtũ erat in supradi. & cũ. x. poneret in loco gs. uel cs. uolebãt q idẽ elemẽtũ eẽt qd. cs. uel gs. Et similiter si uerissime uelimus ĩspicere naturã earũ. xvi. uere nõ plusq̃ duas. i. pcebãt. n. alii q. k. & q & h. erãt ele. diuersa a supradi. & ita erãt plusq̃ duæ additæ: sed siqs uerissime uelit ĩspi. k. & q. nõ sunt diuersa elemẽta a c. & q. h. nõ ẽ lr̃a reputãda. Duas ĩuenimus additas. f. f. & postea põet. x. f. æolicũ digãma. ac si. d. elemẽtũ illud ẽ additũ qd apud nos significaẽ p figurã istã q figura uocaẽ dig. quã æoles ĩuenerũt: q dig. f. figura illa hñt eãdẽ uĩ i significant idẽ elemẽtũ apud antiquos latinos: quã uĩ significatiõis hñt apud æoles elemẽtũ dictũ uau. qd. f. primũ sonat ĩ uado uadis significabat ista figura. f. ita idẽ elemẽtũ repsentabat. f. apd lati. Et sicut uau. apud æoles idẽ elemẽtũ græcũ qd ncõso. apud lati. mõ ẽ. Nũc. aũt ea fig. f. elemẽtũ diuersũ a uau. repsentat. f. hoc ele. qd sonat ĩ fama filius. Attẽde diligẽter q dicit f. æolicũ diga. additũ. Nõ. n. ipsa figura addita ẽ cũ prius eẽt ĩ designatiõe uau. Sed additũ dicit diga. quãtũ ad aliud elemẽtũ repsentãdũ qd sonat ĩ fama ut sit expõ nẽter dicere elemẽtũ ipm qd sonat ĩ fama additũ ẽ nõ figura. Unde qdã legũt hic dig. nomẽ elemẽti additi: & nõ uocãt dig. qa a figura dig. significaẽ. Nota dig. uocari figurã qa duo gama cõtinet. uau uero nomẽ ẽ elemẽti. hoc ẽ notaẽ auctori. quã latini hẽbãt ut cõsonãtẽ significatã p. f. dig. qñ. xvi. lr̃as hẽbãt. Fuit ẽt dicere aliqs cũ f. antiqtus repsentaret ele. uau. qd sonat ĩ uado: ergo elemẽto sine figura utebãtur antiq ĩ fama & filius ad hoc ipse suppõit. cũ ãt sonũ. i. aliud ele. qd nũc hẽt. i. significat f. diga. apud nos significabat prius. p. cũ aspiratiõe. sonũ dico nõ eũdẽ penitus ppe eũ. i. simi lẽ qa & si subalter eẽt diuersus ab eo quẽ nũc hẽt. f. Aliud. n. ẽ ele prius signatũ a p aspirato. Aliud qd mõ signiẽ ab. f. tñ multũ accedebat ad eũ. Nec mirũ si ph. p. f. ponebaẽ apud latios ueteres: qa ẽt apud græcos p. & h. ponebaẽ p φ qd prius minus antiq inueneẽt & hoc ẽ. Sicut ẽt ponebaẽ p & h p φ apud græ. i. ubi mõ scribiẽ φ scribebaẽ ph. sed ad aliud ele. significãdũ. ac si d. ĩ qbuscũqz dictiõibus apud nos mõ scribiẽ f & pfert & apud græ. mõ scribiẽ φ & pferẽ prius scribebaẽ p aspiratũ & pferebaẽ ubi uero u cõso. mõ pferẽ & scribiẽ apud nos. ibi diga. scribebaẽ sed u cõsonãs pferebaẽ. ĩsimũ ẽ aũt p aspiratũ minus aspe sonare & ĩmẽto alio ele. lenius sonãte. f. f. loco illius istud posuerũt ad qd idẽ significãdũ ĩdẽ græ. ĩuenerũt nouã figurã φ latini uero diga F. ad aliud significãdũ transtulerũt: eius loco t scripserunt ut significaret illud ele. qd prius significabaẽ i diga. sed apud græ. remãsit diga. ĩ priori significatiõe & ẽ inter ph & f sic φ mutatio figurarũ & elemẽtorũ. ĩter f & u mutatio figurarũ tñ nõ appet ab eis eũ q p φ ph scribebaẽ q ĩ græ. noĩbus scribimus adhuc ph. sed pferimus ibidẽ f. ut in orpheus scribiẽ ph sed f. pferẽ: quod ĩo fit ut ĩtelligaẽ græca. uel ut ĩtelligaẽ mutatio pdicta. Postea. sic iunge cũ ppe sonũ quẽ nũc. f ẽ: f significabat prius ph. Postea uero placuit latinis scribi f & pronunciari in latinis dictionibus quia in græcis antiqua

ſcriptura nō antiqua pⁱſciāno remiſit. Notādū φ latina accip. duobus modis. ſ. & ea q̄ ſunt īuēta a latinis & ēt græca traſlata a latinis: ſed latinā formā retinētia. fama. n. uocant prius græcū q̄tū ad īuētionē. mō latinū uocat q̄tū ad formā. Loco āt dixit φ ſ æolicū dig. qđ prius uau. elemētū repſentabat placuit ſcribi ꝑ ph. ut repſentaret illud elemētū qđ ſonat ī fama. nec oñdit q̄ figura loco dig. ſit reſtituta ad hoc ut notet uau. elemētū. ſ. hāc figurā u loco dig. ꝑ cōſonāte uau. ſcribēda placuit ſcribi. Et hoc iō qa illa lra. i. ea figura q̄ ē u erat affinis diga. illi figuræ cognatiōe ſoni. i. qa tā bene fuit apta ut u figu. ad ſignificādū uau. alıud ele. q̄ bene diga. ſ. illa figura erat idōea ad ſignificādū idē ele.
& hoc uocat cognationē ſoni: qa ad eiuſdē ſoni ſignificationē erat utraq; eq̄lr idonea. Vel aliter ſcđm lanſ. u ea figura erat affinis digāmæ cognatōe ſoni. i. ſin nois. Nā hæc figura a u uocaſ u. ſignificatio āt huius figuræ ē uau. q̄ duo noia ſimilia eſſe plane uidemus. Quare. ecce alia calūnia de f ꝓbās φ muta ē. Sic īfert. q̄uīqdē f poſita ē ī loco ph ego mirror ſcriptores ī iter ſemiuocales poſuiſſe. repetitō loci cū ponaſ loco ph. hæc eā nō ē eadē lra cū ph ſed q̄dā habilitas ē & uériſimile φ ꝓpea dēbat eē muta. ſæpe. n. uo. po. ī loco cōſonātis. uel cōſo. ī loco uocalis: nec tñ lō uocalis cōſonās nec cōſonās uo. reputāda ē. Pōſt fortiorē rōnē φ debet eē muta ñ ſemiuocalis cū ponaſ loco φ & φ muta ſit apud græcos ſ pōi loco φ cū ſit pſus idē ele. dr̄ q̄tū ad diuerſas figuras. ac ſi diceret ubi græci ponūt elementū qđ ſonit in filius repſentādo p talē figurā φ nos ponimus idē elemētū repſentādo per talē figurā ſ & ē neceſſaria ꝓbatio qđ ſi φ ē muta qđ ſ ſit muta. quia ſubſtātialiter idē ſūt. Nihil. n. uere mirandū ē φ ſit poſita iter ſemi. Nihil. n. hēt ſemi. niſi nu. pro. q̄ eſt ſemiuo. Sed hoc. ī. plato nois nō debuit mu. ſubſtantialē ptātē. ſ. q̄ eſt muta. Sic. n. uere nō ē ſemi. qa nō eſt terminalis noīum. Pluraliter iō dicit φ unius nois lui. ſ. ſ ē terminalis. Semi. uero ſūt oēs plurium noīum. Nec. añ. aliud argu. ad idē φ ſ nō eſt ſemi. qa obtinet locū quē tñ mutæ habent. Mutæ. n. poſitæ añ l uel r faciūt cōem ſyllabam. qa p hoc φ mu. hñt exilē ſonū. ſæpe cū

placuit uerbis ꝑ. p. & h. ſ. ſcribi. ut fama filius facio. loco aūt digāma u ꝑ cōſonante quod cognatione ſoni uidebaſ affinis eē digāma ea lra. Quare cū. ſ. loco mutæ ponaſ. ī. p. & h. ſcribi. ſiue. φ. miror hanc inter ſemiuocales poſuiſſe artiū ſcriptores. Nihil. n. aliud habet hęc lra ſemiuocalis niſi nois ꝓlationē: quę a uocali īcipit: ſed hæc poteſtatē mutare lræ non debuit. Si. n. eſſet ſemiuocalis neceſſario terminalis nominum inueniretur quod minime repies: nec ante. l. uel. r. in eadē ſyllaba poni poſſet. Qui locus mutaꝝ eſt dūtaxat. nec cōem ante eadē poſita faceret ſyllabā. poſtremo græci quibus in oī doctrīa auctoribus utimur. φ. cuius locū apud nos. ſ. obtinet: quod oſtenditur in his maxime dictionibus quas a græcis ſumpſimus: hoc ē fama fuga fur: mutā eē cōfirmat. *Sciendum tñ φ hic quoq; error a quibuſdā antiquis græcorū grāmaticis īualit latinos: qui φ. & θ. & χ. ſemiuocales putabant: nulla alia cauſa niſi φ ſpūs in eis abundet inducti: quod ſi eēt uerū deberet c. quoq; uel. t. addita aſpiratione ſemiuocalis eſſe: quod omni caret ratiōe. ſpiritus enim poteſtatem litteræ nō mutat unde nec uocales addita aſpiratione aliæ fiunt: & aliæ ea dempta. hoc tamen ſcire debemus φ non fixis labiis eſt pronunciaanda. ſ. quomodo. p. & h. atq; hoc ſolum inter eſt. x etiam duplicem loco. c. & s.*

ubi ille eis ſupponanſ q̄ liqueſcere poſſint & facere cōem ſyllabā. Poſtremo græci. ꝓnūſ. multis rōnibus tandem cōfirmat ſ muta. inferit ualidius argumentū dicēs φ mu. pro qua poniſ ſ apud nos. Sciendu tñ. Sic uſ animo e. licet accuſauerim latinos. qa ſ poſuerūt inter ſemi. tñ huius rei culpa in græcos ē retundēda q φ & θ & χ ſemi eſſe putant pp ſpiritum. i. aſpirationem. quæ in eis abundat. Attende tñ φ in ſ non eſt aſpi. ſed eſſe uidebatur ideo addit de φ & θ quia ꝓpter eandē cām dicebant ſemi. ſ. pp quā φ & θ ſ. ꝓpter aſpirationē. Cum enim mutæ ꝓpter exilem ſonū mutæ appellenſ. fortius ſonātes per aſpirationē ſemi. eſſe iudicabant θ & χ. Nam apud græcos th per figurā θ ſtatim & ch per hanc figurā χ ſcribebant. c uero leue ꝑ κ & t leue ꝑ τ & uocabant θ theta & χ chi. Quod ſi eēt. ſ qđ θ & χ addita aſpiratiōe. i. ꝓpter aſperitatē eſſent ſemi. apud lati. quoq; ch th. eſſent ſemi quia ſunt eadē elementa a ſimili ꝓpter eandē cām. Spiritus. n. uere non ſunt ſemi. qa ſpiritus. i. aſperitas non mutat poteſtatem litteræ ſubſtātialem ut de uocali fiat conſonās uel de muta ſemiuo. quia accidēs eſt litteræ. uide quia ſecūdum hanc rōnem ph. nō eſt diuerſum elemētum a p. Si ergo ſ. ele. ſubſtantialiter ē diuerſum a ph. Hoc tñ. Quia poſuerat φ in eodē ordine cū ſuperius θ quod ē idem φ th & χ qđ eſt idē qđ ch uidereſ ſimiliter quod ſ qa eſt loco ph. eſſet idē ph quod uult remouere. Sic iunge. licet dixerī ſ poni ꝑ ph. tñ ſic diuerſo mō formanſ naturalibus inſtrumētis ut ſint diuerſa elemēta & hoc ſolū intereſt φ ſunt diuerſa. quia in conſtituēdis dictionibus nō differt. ubicūq;. n. ph. ponebaſ ibi ſ. ponitur uel ad aliud præmiſſum pōt iungi. ubi dixit eū ꝓpe ſonū & c & ē quaſi determinatio ſui dicit ꝓpe. X etiā duplex. Duas inuenimus additas in latino ſermone i. æolicū dig. & x duplicē. ſicut. n. ꝑ ph qđ turpiter ſonabat poſuerunt ſ ita pro iſtis duobus elementis g. ſ. uel. c. ſ qbus utebanſ in quibuſdā dictionibus qa nimis turpiter ſonabāt quoddam elemētū ſimile eis ſono qđ in natura uocum fuerat diſcernentes & ꝓ illis duobus ele. poſuerūt. & una figura nō meruit per x. ſ. duplicē. i. nim duaꝝ cōſo. habentē in producenda ſyllaba. p hoc quod dicit x. et inuentā a græ. aſſumpſimus. dat nobis intelligere de ſ. φ a græ. quidē elemētum nō figurā aſſumpſimus. Non tñ illū eſt φ illa elemēta quæ dicit eē inuēta a græ. non fuerunt ita inuēta ab eis φ prius non extitiſſent in naturalibus ſonis. Non ſunt diuerſitates pronunciationū & ſonoꝝ ab inuētione hoīum repertæ. ſed ſola natura huiuſmōi uarietates uocis fieri edocuit. Nam in naturalibus ſonis elementoꝝ oēs uarietates inueniūtur. Sed

periti homines ab omnibus sonis naturalibus quosdā commodiores discreuerūt & illis diuisionibus usi sunt & ita.f.&.x.illa molliora elemēta inuenisse dicunt.qa ad dictiones suas faciēdas a naturalibus sonis ea discreuere.k n & q Dixit duas additas:& non plusq̄ duas:& uere non plusq̄ duas qa K.& q.q̄ putant a qbusdā diuersa esse a c non sunt diuersa ele Nulla.n uere supuacua est qa ratio illa p quā dicunt K.esse diuersum a c. nulla erat ratio ē talis.qa K.sequēte a.debet scribi qđ non ualet qa tam bn̄ potest scribi c.Nec in sono i.simplici pnūciatione:nec in ptāte quantū ad metrū.Q.uero.de.k nulla ē ratio:sed de q.ē ista.qa notat u.sequēs

uel.g.&.s.postea a grǽcis iuentā assumpsimus ut dux ducis:rex regis.K.n & q.q̄uis figura & nomine uideātur aliq̄ hic differentiā cum.c.tn̄ candē tā in sono uocum q̄ in metro cōtinent ptātē:& K.quidē penitus superuacua est.Nulla.n.rō uidet cur a.sequēte K.scribi debeat.carthago.n & caput:siue p c.siue p K.scribāt nullā faciūt nec ī sono nec ī ptāte eiusdē cōsonātis differētiā.q.uero ppter nihil aliud scribenda uidetur esse nisi ut ostēdat sequēs.u.ante alterā uocalē in eadē syllaba positū pdere uim lr̄æ in metro.qp si alia ideo littera est existimāda quā.c.debet.g.quoq; cū similiter ponit̄.u.amittenti uim lr̄æ alia putari.&alia cū id nō facit. Dicimus.n. anguis sicuti qs & augur sicuti cur. uñ si uelimus ēt cū ueritate cōtemplari ut diximus nō plus q̄ decem & octo lr̄as in latino sermōe hēmus:hoc est sexdecī antiquas græcorū:&.f.&.x.postea additas & eas quoq; ab eisdē suptas.N.i.y.&.z.græcorū cā ut supradictū ē ascruimus noīum.h.āt aspiratōis ē nota: & nihil aliud hēt lr̄æ nisi figurā:& qp in usu scribit̄ iter alias lr̄as.qp si sufficeret ut elemetū putaret̄ nihilhominus quorundā ēt numerorū figuræ:quia in uersu īter alias litteras scribuntur:q̄uis eis dissimiles sint: elemēta sunt hn̄da.Sed minime hoc ē adhibēdū:nec aliud aliquid ex accidentibus pprietatē ostendit uniuscuiusq; elemēti quō ptās qua caret aspiratio Neq;.n.uocalis nec cōsonans eē pot.uocalis nō ē.h.quia a se uocem nō facit:nec semiuocalis:cū nulla syllaba latīa uel græca p ītegras dictiōes ī eā desinat.Nec muta cū in eadē syllaba cū duabus mutis bis ponit̄:ut phthius erichthonius.Nulla.n.syllaba plus duabus mutis pōt hr̄e iuxta se positis:nec plus tribus cōsonātibus cōtinuare Auctoritas quoq; tā Varronis quā macri teste Cēsorino nec K.nec.q.neq;.h.i nūero adhibet lr̄atū. Videnī tn̄.i.&.u.cū i cōsonātes trāseūt quātū ad ptātē:quod

amittere uim litteræ sed ñ ideo ē aliud ele. qa tam bene.g.debet eē aliud:qñ post eā u.amittit uim suam. & aliud qñ non amittit In tali loco u.ascribit̄.nō ut aliqđ ele.noter:sed in sequēti uocali significat quēdā accidentalē sonū:q̄dā s sybil. tenē & ad hoc significādū qp u significet illā sibilatōem nosoiēt pscribere q ñ c & ideo iudicabāt esse diuersū ele. añ alterā uo. ñ ideo dicit qp u. sit uo sed putabat.non ideo dicit ī metro.qp extra metrū similiter non amittat uim:ibiq; post q sed ideo qa ibi maxie apparet cū pcedētē syllabā non faciat longā.& constet eā non eē uo.qa non facit diphtongū.q̄ u corripitur uñ q.i.f & .x.sūt diuersa ele. a ph. & gs. &.cs & q.& k non sunt lr̄æ diuersæ a c. habemus ergo tm̄ decē & octo lr̄as.s. supra nominatas.xvi.& duas additas.ī latino sermone dicit pp y &.z.bene dico.xviii.nam.y.&.z. H. uero non ē lr̄a:sed solum figura illa ē nota aspiratatis:qñ ascribit̄ figuræ alterius ele.i. notat ele.cuius figuræ ascribit̄ aspiris pnunciari.& qp ī uersu i.i alphabeto uel in serie scripturæ scribit̄ Q đ.s habere figurā & in ordie scribi ī alphabeto uel ī serie ñ sufficeret ñ ideo deberet ele.uocari. ideo q̄dā figuræ:q̄ sūt apud græc.q̄ significāt tm̄ numeros & nihil aliud cū & figurā habeāt. & ī ordine alphabeti similiter scrib. nō pp candē cām ele.debent dici Quāuis figuræ numerorū sint dissimiles aliis figuris ñ in formatione.sed ī elemētorū notatione.illæ.n. notāt ista. ñ hoc ita expono sedm hoc qp figuras latinorū sicut.y.q̄nq; x.decē & similia significare dicimus Nec aliud uere h. ñ ē lr̄a.qa caret ptāte lr̄æ.& hoc ē in sicut ius. ubi dicit q̄ caret aspiratio.sed pmittit uim & commēdationē pbitionis.qa plus ualet pbatio p ptātem q̄ p alia duo.i. p nomē & figurā: uel oīa accidentia.Ecce hic habemus pptē ptātem quā supra diximus subsītutiuā eē inter accidentia litteræ.Neq;.n. uere caret ptāte litteræ.quia & ptāte uocalis & cōsonans uocalis non ē a se.i.p se ñ hēt uocē.i. p se ñ pōt pferri ut uo. nec ē conso. qa neq; semi.neq; muta. p itegras dictiōes dicit pp uah ah.q̄ sunt ut dictū ē alias apocopatæ.

Nec plus.Hic pbat qp nullo modo sit conso.tandē seqt̄ auctorita q̄ ē ualidius ar.Sciendū est qp hec ppositio.h.ñ ē lr̄a.duplicē hēt sensum.si n.agā de h.noīe figuræ notātis aspirationē uera ē.si āt accipiā eūdē sonū nomē a.elemēti aspirati falsa ē. Videnī tn̄. Postq̄ executus est supradictas calūnias:& ostēdit lr̄as tm̄ esse.xviii.uult addere & alias non qp ueteres ele.illa non habuissent.sed fortsitā nec noīa eorū habebāt.nec de ele.illis alicubi tractauerāt. Et ppea facit p se plenariū tractatū de illis ita ut cū ueniret ad ptātes aliarū.xviii.ostēderet non oporteret eum aliquā interponere de istis.Quærit̄ cū.i &.u.sint conso.an semiuo.an mutis sint annumerādæ.sed sciēdū qp īter mutas sunt reponēdæ.tū ut numerus earū restituat:q̄ ratio satis ē debilis.tū.qr exilē sonū ut mutæ hūt:tū qa terminationes dictionū ñ fuerūt.uel possum⁹ dicere diuisionē auctoris semplenā eē.& hoc modo corrigēdā.Conso.igr̄ aliæ semiuo.aliæ mutæ.aliæ neutrū prius dat eis figuras & noīa.postea oēs earū ptātes subiungēs.Conso.q̄uis di

x tum x. & yiii tm̄ li. rtū adhuc duæ: sed non de supradicta enumeratione uident̄. i. & u. s. istæ duæ figuræ eē alia litteræ. i. significat e alia elemē. cum transeunt in conso. i. cum transportant̄ significatione uo. ad significā dūs consonātes. Aliæ inquā non quātū ad nomē & figurā sed aliæ quātū ad ptātem qa alterius sūt ptātis cū significēt conso. i. uo. non p se sonātes ut uo. Q d maximū ē. i. q̄ ptās maxime ōndit diuersa ele. Hoc tūc ē com mēdatio ōbruionis ut supius. Multū. n. Vere sunt aliæ quātū ad ptātē, qa multū iter est iter. i. & u. qñ sunt uo. i. qñ significant uo. & qñ conso. i. qñ significant consonantes. Sicut enim. Quia dixerat qa significant diuersa elementa. i. & u. qñ sunt figuræ cō sonantium & qñ uo. & q̄ diuersa significāt elemen. probat p contrarium transferendo ita se ad c. e. diuisis figuris. & sic probat. Vere sunt diuersa ele. i. & u. qñ sunt uoca les. & qñ consonantes. Quia sicut. c. q̄uis tribus figuris & tribus nominibus significe tur. est idem elementum qa hēt eandē uim & eundē sonū ita i. & u. q̄uis hēbant idem nomen & eandē figurā cum uocalibus: qa diuersa sunt in sono & metro sunt diuersa elemēta. Sicut legit̄. k. & c. & q. istæ figuræ q̄uis sint ī uaria figura & uario uoie. i. q̄uis sint diuersæ figuræ & diuersa noīa haben tes, tm̄ qa habēt eandē uim. i. significent idē elemē. qd appatet ī sono qa eodem mō so nāt & in metro qa facit dimidiā positōem: & iō sunt accipiēdæ pro una lr̄a. i. dēt iudica ri una lr̄a. hic i. & u. istæ uocales habēt diuer sum sonū. i. diuerso mō sonant & diuersum uim ī metro qa ubi uocalis corripit pro i e syllaba ut ipius ibi de consona non idem facit ut ipius inuit. Et in pronunciatio ne syllabarum. qa uoca. possunt poni i prin cipio & in fine syllabæ & ante & post qualibet cōsonātē. Consonātes uero nō possunt poni nisi i pricipio syllabæ tm̄ mō & nisi ante uocalē exceptis paucis dictiōibus ubi ī fine ponit̄ l. Quāuis cēsorino. Meo dico iudicio q̄uis cēsorinus idē iudicauerit. Multa ē. n. Vere i. & u. uo. & cōso. nō sunt eadē qa oēs uo. differūt ab oibus cōso. a toto ut dictū ē de i & u. Fere dicit. qa aīa nō sūt naturæ corpeæ sicut corpa. uo. uero corpeæ sicut cōso. Et i qdē. Dedit eis figuras & uo mina mō agit de ptāte eau & prius de i. Pro simplici qñ nō facit nisi dimidiā positionē pro duplici qñ facit īntegrā positionē ꝓ simplici accipit: qñ syllaba posita in principio dictiōis īcipit ab ea. u. non in medio ubi ipsa ē duplex. & q uocalis hoc totū posset habe re: subdit subsequente uocali adhuc posset eē uoc alis. si ī diuersa syllaba subsequeret̄. iō addit in eadē syllaba. duplex est qñ ī medio dictiōis īcipit ab ea. i. syllaba pcē uoca. pp aduersā: & qa posset hoc habere & ñ eēt conso. addit subseqnēte uocali ī eadē sylla ba. Hec totū hēt reiicio. iō addēdū est i sim plici ħ. Sedm̄ hic accipit̄ qcqd ē iter primū & ultimū. Obiciunt qdā q̄ i termia dēt eē cōso. secdm hūc regu lā sed nō ualet qa nō dicit q̄ q̄cūq est iter duas uocales q̄ sit duplex cōso. sed qñ sic ē in medio ut i eadē syllaba sequat̄ uocalis q̄ si ī eadē syllaba non sequat̄ uocalis ipsa quoq uocalis erit. In quo loco. Adducit ad plationē antiqitatē q̄ ubi erat duplex qa erat antiq ponebāt ibi duo. ii. uel sit iō eni duplex sit i. qa. s. loco dua rū ponit̄ & e ut ꝓ i termine. Quod nō aliter. Ondit q̄ illa antiqtas mala erat: qa nullo mō poterāt pnūciari duo ii in q̄ coniūctim ī eadē syllaba neq diuisim ī diuersis syllabis. de inopbat q̄ ñ cōiūcti poterāt pnūciari de diuisim faris poterāt q̄ nō opōrt termiare syllabā ī cōso. & dēt sp ꝓponi uocali. nā q̄uis sit cōsonās. uñ ui deri nō posse eē ī fine supioris syllabæ & cōso. cū cōso. diuersa si possit i eadē syllaba iūgi. tm̄. i. ñ pt iūgi geminata. i. cōtinuata qa nulla lr̄a pt ī eadē syllaba cōtinuari. Ergo ñ aliter. Quia nulla lr̄a pt cōtinuari ī eadē

maximū est in elemētis aliæ lr̄æ eē preter supradictas. Multū. n. interest utrū uocales sint an cōsonātes: sicut enī q̄uis in uaria figura & uario noīe sint K & q. & c. tm̄ qa unā uim hēnt tā in metro quā in sono ꝓ una lr̄a accipi debēt. sic. i. & u. q̄uis unū nomē & unā habēt figuram: tam uocales q̄ cōsonātes: tm̄ quia diuersum sonū & diuersam uim habent in metris & ꝓnunciatione syllabarū nō sunt in eisdē meo iudicio elemētis accipiēdæ: q̄uis & Censorino doctissimo artis grāmaticæ idē placuit. Multa enī est differētia īter consonātes ut diximus & uocales. Tātū enī fere iter est īter uocales & cōsonātes: quātū īter aīas & corpora. Animæ p se mouētur: ut phīs uidet̄: & corpora mouent. Corpa uero nec p se sine aīa moueri possunt nec aīos mouēt: sed ab illis mouent̄. Vocales similiter & p se mouent̄ ad pficiendā syllabā: & cōsonantes mouent secū. Consonātes uero sine uocalibus īmobiles sunt. Et i. qdē mō ꝓ simplici mō ꝓ duplici accipit̄ cōsonante. Pro simplici qñ ab eo incipit syllaba in pricipio dictiōis posita subsequente uocali in eadē syllaba ut Iuno Iuppiter. Pro duplici aūt quādo in medio dictionis ab eo icipit syllaba post uocalē ante se positā subsequente quoq; uocali in eadē syllaba. ut maius peius eius: in quo loco antiq solebāt geminare eandē i. lr̄am & maiius peiius eiius scribere: qd nō aliter ꝓnūciari posset q̄ si cū supiore syllaba priori i. cū sequēte altera ꝓferret̄. ut peius eius maius & duo i. ꝓ duabus cōsonātibus accipiebant. nā q̄uis i. lit cōsonās ī eadē syllaba gemīata iūgi nō posset. Ergo nō aliter q̄ tellus mannus proferri debuit. Vnde pompeii quoq; genitiuū p tria i. scribebāt: quorū duo supiora loco cōsonātiū accipiebāt: ut si dicas Pōpeiin nā tuba iniunctis ǭlis posset syllaba ꝓnūciari. Nā postremū i. ꝓ uocali ē accipiēdum: qd cæsari doctissimo artis grāmaticæ placitū fuisse a uictore quoq; ī arte grāmatica de

syllaba: ergo non potuit aliter pferri nisi diui. ut. i. in tellus. Unde Pōpeius. hanc illationem: iō facit ut ōndat non posse iungi illa duo. ii. i eadem syllaba: qa iā essent i una syllaba tria. iii. qđ ē nimis absonū. Cōstat qa anti qui solebāt i cōso. ubiq geminare scribebāt hūc genitiuū Pōpeii p tria. iii. cū unū. i. naturaliter a genitiuo ha berēt mutate us noīatiui i i. Quarū tñ. iii. duo supiora accipiebāt loco cōsonātiū & diuisim i diuersis syllabis pferebāt ita ut si dicas Pōpei i. Pro simplici. Nam tñ i pricipio dictōis iuenit. i. p. f. simplici cōsonāte: sed ēt i medio cōpositæ dictōis subītelligēdū ē i iunctura, qa aliter falsum esset. licet. n. cōponere præ. maior. non tñ erit i. simplex: sed duplex: qa ita est ibi sicut

syllabis cōprobat. pro simp'ici quoq; in media dictio ne inuenitur sed in cōpositis ut iniuria adiūgo eiectus reiice. Vir. in bu. pceleumaticū posuit p dactylo. Ti tyræ pascētes a flumine reiice capellas. Nunq aūt pōt ante eā loco positā cōsonātis aspiratio inueniri; sicut nec ante u cōsonantē. unde hiulcus trisyllabū est. nulla. n. consonās ante se aspiratioñē recipit. u uero loco conso nantis posita eandē prorsus in oibus uim habuit apud latinos quā apud æoles digāma. f. unde a plerisq ei no mē hoc dat' qđ apud æoles habuit olī. f. digāma. i. uau ab ipsius uoce pfectū teste Varrone & Didymo; qđ ei nomē esse ostēdūt. p quo Cæsar hāc figurā. Ⅎ. scribe re uoluit: qđ q̄uis illi rectū uisum est: tñ cōsuetudo an tiqua superauit. Adeo aūt hoc uerū qp pro æolico. f. di gāma. u. ponit' qđ sicut illi solebāt accipere digāma. f. mō p consonāte simplici teste astyage: qui diuersis hoc ostendit uersibus ut in hoc uersu ὀχούμενος φελένην ἑλικώπιδα; si nos quoq; p consonāte plerūq simpli ci hēmus. u. loco. f. digāma positū: ut at uēus haud aīo nequicq exterrita matre. st tñ quādo eidē æoles inue niunt' p duplici quoq cōsonante digāma posuisse; ut νεσόρα δεφου παιδός; Nos quoq; uidemur hoc se qui in præterito pfecto tertię & quartæ coniugatōis in quibus i ante u. cōsonātē posita pducit': eadēq; subtra cta corripit' ut cupiui cupii cupiuerā cupierā: audiui audii. audiuerā & audierā. Inueniunt' ēt p uocali cor repta hoc digāma illi usi; ut Alcmam. καὶ χεῖμα πυρ τελάφιον Est n dimetrū iambicū: & sic est pferendū f. ut faciat breuē syllabam. Nōi quoq; hoc ipsum fecisse inueniunt' & p consonāte. u. uocalē breuem accepisse. Vt Horatius syluę trisyllabū ptulit in epodo hoc uer su: Niuesq; deducunt Iouē nunc mare nunc siluæ. Est

i simplici dictōe fuit. f. i maior. quis i eiect9 pcedens syllabā produ. si tñ non hēt hoc ex i. qa ibi i. retinet naturā simplicis. f. dictōis q̄uis sit posita iter duas uocales; & similiter i reiice. c. i. simplex: qa re ibi ante i. corri. qđ pbat p exemplū uirgilii q posuit q̄tuor bre ues. f. pceleumaticū p dactilo. si aliquis obii ciat qp alibi pducit idem reiicere. cum dicit reiice ne maculis. Poetica fuit auctoritas. Quærit' utrum biiugis sit cōpositum cū pri or syllaba correpta inueniat' cōpositionē. n. regula exigit. ad qđ dicimus qp uel ex licen tia corripit' & non regulariter uel nō esse la tinā dictonē. Nunq aūt Hic ōndit quādā cōem ptātem iter i. & u. cū. s. ueutrq; aspirat'. Vñ hiulcus q̄nqudē ante i. cōso. nō pōt ēē aspiratio. ergo i hiulcus i. nō ē cōso. sed uo calis: & qa uocalis. igit' trisyllaba ē. qa duæ uocales nisi in diphthongo iungi non pñt i. & u. uero nō est diphthongus. Nulla. n. uere i. nō aspirat' an. qa nulla cōsonās. V. ue ro. hic icipit de ptāte u. spāliter de elemēto hoc dictū puta qp hūit apud eoles diga. hic diga. necessario est nomē elemēti uau. Vñ quia hēt oīmodū uim u. quā habuit digāma dederūt ei qđa latini hoc nomen elemēti i. uau qđ erat nomē [illegible] elemēti uau dico de tin itū a uoce ipi9 elemēti qđ noiat. ipm n. elemētū qđ sonat i uado sonat i pricipio sui nois uau. Pro quo i. q̄re qa datū ē ei. f. u. nomē i uau uoluit diuē cæsar ei nouā figu rā hāc. f. Ⅎ. ut nihil deeēt ad pfectōnē. Adeo āt. adhuc plat u breue eādem ui hīc apud nos quā digama hūit apd æoles qa sicut illi accipiūt diga. p simplici & p dupl. cōsonāte ita nos u. ὀχούμενος φελένην ἑλικώπιδα hic habuimus tale exēplū ubi f. nō facit pce dentē syllabā lōgā: & ita p simplici iuenit'. Postq ōndit i græ. qp u. digāma accipit' pro simplici ōndit apud latios u. hīc eādē uim. hic at uenus. Aptius exēplū posuisset. si pul chra uenus dixisset. & tñ hic habet potesta tem simpli. qa non facit nisi diuidiā positio nem & si ptermittamus u. corripiat'. Est tñ.

Posito exemplo æoliū ubi diga. simplex inuenit: ōndit ēt pro duplici eosdem aliqñ ponere. Cōstructio. licet so leāt ponere p simplici tñ & p duplici & cætera. tale exemplū est i græ. ubi si f. nō iret poneret pcedēs uo. corri peret. Nos quoq uidemur cōponere u. duplicē i cupiui. qa remota u. corripit' pcedens: & apposita pducit'. q̄te dr habere uim du. sed nota qp dicit uidemur: qa nō re uera ponimus u. duplicē. nec. n. magis pp u. pducit' i. pposita p q̄libet aliā cōsonāte. qđ patet i audiuis ubi tam bñ pducit' sicut i audiui. Inueniunt' etiā. Alia po testas u. qa cū mutat'. f. æoles i uoca. correptā & nos similiter ut alcmā καὶ χεῖμα πυρτελάφιον i hoc exēplo tale est q̄le est siluæ tr syl. apud nos est n. bonū exemplū qđ dedi i græco: qa illud metrū est iābicū dimetrū & aliter nō ēēt uersus nisi. f. esset uo. dimetrū iābicū est qđ constat ex q̄ttuor iābis. trimetrū qđ' constat ex sex. est. n. dimetrum iābicū uersus iste. Niuesq deducunt iouem. coniunctū huic pētimemeri heroycæ. Nūc mare nunc siluæ. Pētimemeris dr qa medietas est uersus pentameter. penta quinq. memeris meisio: qua di uisio est quinq pedum: & quia nunc mare nūc siluæ pōt esse pentimemeris. ita qp siluæ remaneret dissyllabū. ad dit heroicæ. i. dactilicæ. i. cōstant. dactylis. dactylus dicit' hero cus quia qui primus fuerit pedem illum p cum

scripsit heroico carmie. Similiter catulus. Hūc uersum. qđ zonam soluit & cætera. posuit iter endecasylla. a numero syllabarū endecasyllabus dr̄ uersus undenis syllabis cōstans ενδεκα. n. undecim significat. Hoc tn̄ uf pars ualere mutatio de. u. conso. ī u. uoca. quia p̄ sola necessitate metri fieret: & iđ ōndit eam fieri sine oī necessitate metri. Cōstructio. quis ī supradictis fiat tn̄ pro necessitate: tn̄ ēt fit absq; necessitate in deriuatiuis ut uoluo uolutus in cōpositis ut auceps augustus dr̄ omne illud qđ concipit ex auium gestu. [illegible] uas prātes u. cōso. dixit. nō addit tertiam q̄ p̄ nihilo accipit. i. penitus excludit. ut nihil sonet quis scribat ibi. tale exemplū est in græ. quale est ibi sine inuidia & cætera. qđ postea ondit in latino. est. n. dimetrū iambicum. qđ cōstare nō posset nisi. f. i nihilū redigeretur: q̄ nisi sine ier. p̄ tribra. accipiat ut dicat. e. primo sublato p̄ synalipham: & ut pe itus. exclusū sinitur uersus stare nō pōt ut sit iambicū trimetrū. Tribrachus dr̄. q. tres breues βραχυς. n. breuis. & qa ualet iambū. uniq; quia totidem tpa hēt adiungetur iābico metro. Sciendū tn̄. Ostendit ide auferri. u. ubi esse debeat nec dr̄ appont: ubi esse non dēt i multis dictiōibus. non tn̄ in oibus abiciendo aspirationem sequimur in hoc æoles. græ. dicūt hespa his hestis & nos dicimus uespa uis uestis. Hiatus quoq;. Alia prās q̄ p̄p uitandū hiatū iterponit inter duas uoca. & ita hic p̄ nullo ponit. supius uero fuiten p̄ aspiratione. Aeolidæ nisi. f. hoc nō. s. causa hiatus interpo. æolidæ gentile nomē est i patroni. forma. Et epigrammata hoc ostendunt q̄ ego legi i xerolopho: q̄ e locus cōstātinopoli & interptat siccus accruus qm ibi erat sol sin siccus accru9. græci dicūt ορνα φαων. σαφακ ιφιων. & nos iterponimus u. ubiq;. Notādū est q̄ dicit ī argius interponi u. qa p̄ hoc itelligimus i istis possessiuis optatiuis ipatiuis & similibus esse u. p̄ iterpositionē. & sunt de illa forma q̄ est uspia. qa dēt dici optatiuus argius: sedm formationē: sed interponit u. p̄ hiatu uitādo & sic erunt duæ formæ tn̄ una uitiusa: altera in us putā: ue. nota bos bouis qa hic dicit u. iterponi: alibi uero dixit trāsire i u. i qu o uf contrarius sed nō est quia cum p̄ius diceret bois & post placuit u. iterponere placuit sic iterpo ui ut. f. trāsiret ī u. Hoc tn̄ ōndit non esse in rī si u. iterponit cū idem patiant aliæ cōso. Constru. quis dixerim de u. tn̄ q̄ iterponitur & c. e. Cōbiro cōponit ex con & uro sed mutat u. ī m. ante b. Nūcubi. Hic transit u. ī u. qa cōponit ex nūc & ubi. sed tn̄ dixerat supius. u. accipi p̄ duplici & pro simplici apud quosdā. nūc plane dicit sp̄ eē simplicem. & iō dixit supius uidemur u. ponere du. In b. aūt. Alia prās æoles ubiq; ponūt. f. loco aspirationis qđ cū ī rhetor uellent facere nō poterant. qa rue nō pōt p̄nunciarant u. sit cōso. Io mutauerūt locū & posuerūt digāma ante r. Sed iteq; digāma nō pōt p̄nūciari ante cōso. regul inter: qa regula ē u. qū cōso. e le. designat sp̄ debere p̄poni uo. iō necess. mutatū ē i b. & dixerūt bretor. & has necessitates: qa mutatū ē i b. ponūt in lib. sic cū dicit græci ei dicunt q̄ digāma nō pot p̄poni nisi uoca. p̄ qđ ōndit q̄ aūt r. nō potuit eē p̄ hoc q̄ dicit & ī pri. syllabæ ostēdit q̄ nō potuit apponi digama r. Ideo āt. p̄ceteret aliqs cū dig. i. ī b. sit cōuersū. quare b. nō remāsit post r. ubi p̄us fuit aspiratio. Ad hoc iste qa b. nō pōt p̄nūciari post r. sicut nec digāma. determinādū ē i pri. syllabæ p̄p ipsas uel uo. oportet qa a bs. p̄ uno ele. ponitur pro. ψ. ps. de digāma addit pp similitudinē In celebs:

.n. dimetrū iambicum cōiunctū pentimemeri heroicæ qđ aliter stare non pōt nisi syluæ trisyllabum accipiatur. Similiter Catullus uersu ōndis q̄ zonā soluit diu ligatā iter endecasyllabos phalentios posuit: ergo nisi soluit trisyllabū accipias: uersus stare nō pōt. Hoc tn̄ ipsum in deriuatiuis: uel cōpositis frequēter solet fieri: ut uoluo uolutus: soluo solutus. auis auceps auspiciū augurium augustus lauo lautus: fauco fautor. f. digāma æoles est qđ p̄ nihilo ī metris accipiebāt: ut ανεσ φερον οντα Δε τοι ωμοσ αν φοιαν. Est. n. hexametrū heroicū. apud latinos quoq; hoc idem inuenit̄ pro nihilo in metris: & maxiē apđ uetustissimos comicos. Vt Terē. ī andria. Sine īuidia laudē īuenias: & amicos pares Est. n. iambicū trimetrū: qđ nisi sine īuidia p̄ tribracho accipiat̄: stare uersus no pōt. Sciendū tn̄ q̄ hoc ipsum ēt æoles qdē ubiq; loco aspiratois ponebāt effugientes spūs asperitatē. Nos āt in multis qdem nō tn̄ in oibus illos sequimur: ut cum dicimus uespa uis uestis. hiatus quoq; cā solebāt illi iterponere. f. digāma: qđ ōndūt ēt poetæ æolidæ: ut Alcman και Χειμασωρτι Δαφιον & epigrāmata quæ egomet legi in tripode uetustissimo apollinis: q̄ stat in xerolopho bizantii sic scripta. ορνα φαων Δημοφοων σαφακαφιων. Et nos quoq; hiatus cā interponimus. u. loco digāma f. ut dauus argiuus pauo ouum ouis bouis: hoc tamē etiam per alias quasdam cōsonantes hiatus uel euphoniæ cā solet fieri: ut prodest combuto sicubi nūcubi: quod græci quoq; solent facere: μηκετι ουκετι: Sed tamen hoc attendēdum est q̄ præualuit in hac littera. i. in u. loco digamma posito potestas simplicis cousonantis apud omnium poetarum doctissimos. In b. etiam solet apud æoles transire f. digāma quotiens ab r. incipit dictio quæ solet aspirari: ut rhetor. bretor dicunt quod digamma nisi uocali preponi & in principio syllabæ non potest. Ideo autem locum quoq; transmutauit: quia b. uel digamma post r. in eadem syllaba pronunciari non potest. Apud nos quoq; potest inueniri q̄ pro u. cōsonāte b. ponitur. cælebs cælestium uitam ducēs per b. scri

cæle. p cæleste b. pro in tã. f. producens ultima littera tantum. Sicut ẽt bruges. Ostendit q apud antiquos ponebat b. p f. digãma ex necessitate: quia non potuit ibi esse. nõ ostẽdit quia ponit b. ubi f. potuit esse. con structio. Nec mirũ si mutabat antiquus digãma. i. qd significat cõsonãtẽ i b. ubi nõ potuit esse: qa mutabat i b. ubi potuit esse. & oñdit in belena: qa cũ posset dicere uelena mutãdo aspirationẽ in digãma dixerũt belena: & nõ ẽ mirũ: si antiquus digãma mutabat i b. ubi potuit esse: qa nouũ digãma. i. f. mutat in b. ubi potuit eẽ. & hoc oñdit in bruges: qa cũ possent dicere fruges dicunt bruges. a minori. maior ẽ. n. affinitatẽ habet u. cũ b. q̃ f. unde aliq̃ gẽtes adhuc utunt b. p u. nec

bitur q u. cõsonans ante cõsonantem poni non potest. sicut etiã Bruges & Belenã antiquissimi dicebant teste Quintiliano: qui hoc oñdit in primo institutionũ oratoriarũ. nec mirũ cũ b. quoq in u. euphoniæ cã conuerti ĩueniamus: ut aufero pro abfero. Aspiratio quoq ante oẽs uocales poni potest: post consonantes autẽ quattuor tantũmodo more antiquo græcorũ. c. t. p. r. ut habeo. herẽnius. heros. hiẽs. hõ. humus. hylas. chremes. thraso. philippus. pyrrhus. Ideo aũt extrĩsecus ascribitur uocalibus ut minimũ sonet: cõsonãtibus aũt intrinsecus ut plurimũ. Oĩs. n. littera siue uox plus sonat ipsa sese cũ post ponit̃ q̃ cũ anteponitur. qd uocalibus accidens esse uidetur. nec si tollat̃ ea perit etiã uis significationis: ut si dicã erennius absq aspiratione: quãuis uitiũ uidear facere: intellectus tamen integer permanet. Cõsonãtibus aũt sic cohæret: ut eiusdẽ penitus substãtiæ sit: ut si auferat̃: significatiõis uim minuat prorsus: ut si dicã Cremes p Chremes. Vñ hac cõsideratiõne græcorũ doctissimi singulas fecerũt eas quoq litteras. quippe p th. θ. p ph. φ. p ch. χ. scribẽtes. Nos aũt antiq̃ scripturã seruauimus: in latinis tamen dictionibus nos quoq pro ph. cœpimus. f. scribere ut filius fama fuga: nisi q ut supra docuimus ẽ aliqua in pnũciatione

iure mutet b. p u. nec mirũ q u. cõsonãs trãseat i b. cũ b. trãseat in u. uocalẽ. Tolerabilior ẽ. n. mutatio de cõsonãte i cõsonãtem q̃ de cõsonãte ĩ uocalem. Aspiratio. Sufficiẽter hucusq tractauit de pprietatibus i. & u. cõsonãtiũ. deinceps uult agere de ptãtibus aliarũ lrãrũ prius de cõibus post uero de ppriis. & ĩ pri. dat cõem ptãtẽ oĩbus uocalibus & qbusdã conso. f. aspiratio: differẽter tñ. qa uocalibus minus conuenit: cõsonãtibus magis uocalibus acci. cõso. qsi substãtialiter. cõso. i. & u. pponiit̃ uoca. oĩbus & aspiratio similiter uel aliter. ante n. & i. cõsonantes nõ ualet aspiratio ĩueniri: sed ante oẽs uocales põt põi aspiratio. i. q̃litas qdã q̃ uocat̃ a h. figura uel ante oẽs uoca. i. aũ oẽs figuras uocalia elemẽta notãtes põt apponi aspiratio i. figura aspi. aspiratio nõ est ullus sonus p se. sed quoddã accidẽs: qd notat̃ in eẽ ele. p h. scriptã figurã q̃ scripta notat elemẽtũ minus aspere pferri: post ascripta uero magis notat elemẽtũ aspirari ipsa. n. natura hoc exigit ut ĩ pri. non possit uox tã plene formari sicut postq̃ ĩcepta ẽ: unde si inci pit aliqs loqui ut pcontent nõ ĩtelligũt̃ plura si pficiat uero ẽt pauli recolligũt̃: & iõ aspiratio pscripta notat minus post ascripta magis sonare uocẽ. determinãdũ ẽ aũt uocales ĩ latinis dictiõibus pfec. pp uah. Ideo aũt. Reddit cãm qre ante uocales & post consonãtes scribat̃ aspi. uocalibus ascribit̃ extrĩ. i. aũt eo q ẽ. qsi extra uocales: qa parũ sonat cũ uocali: & iõ p hoc q ponit aũ designat minimũ sonare. Cõso. aũt iõ ascribit̃ intrin. i. post eo q ẽ qsi iter ipsas cõsonãtes ut plurimũ sonat. i. notet eas multũ aspe pferri. Cur aũt p aũ minimũ sonare & p post multũ significat̃ cãm supius ostẽdimus. Oĩs. n. littera. Vere aspiratio post ascripta cõsonantibus plus notat eas q̃ si ante scriberet: qa oĩs lrãlis uox plus sonat ipsa sese cũ postponit̃ ei aspi. q̃ cum preponit ei aspi. f. plus sonat ipsa uox si aspi. postponit̃ ei q̃ eadẽ uox sonaret si aspiratio poneret̃ ante eã ac si diceret: & ideo prææscribitur uocali ut minimũ sonet. i. minimũ notet sonare uoca. pet aspi. & cõsonan. post scribitur ut plurimũ notet eas expi. qa ita est in re. i. ita inue. in oĩbus lrĩs q̃ aspi. qdã hunc lo sic expo. oĩs lra plus sonat postpo. f. in fine postposita q̃ præposita. i. in prin. syllabæ. ĩ fine. n. plenũ sonũ in pri. uero tenuẽ uidet̃ habere. huic sniæ uidet̃ repugnare qd in seqnẽtibus dicit. m. apte i prin. in fine obscure sonare. No. ẽ q aspirationẽ postponi uel pponi non põt dici: nisi de scriptura: qa cũ aspiratio sit sonus nõ subsistit aliter adhæret uocalibus: sed ẽ solũ accidẽs: ideo cũ tota uox ubi fundat̃ illa aspitas simul pferat̃ nequit locus accidentis discerni uel ppositus sit uel postpositus q. i. q̃ aspitas uidet̃ esse accidẽs. i. ad morẽ accidentiũ habet se cũ uoca. qa sicut accidẽtia possunt adesse & abesse subiectis manẽtibus: ita aspi. solet remoueri a uoca. manẽte signi. ipsarũ dictionũ ĩ qbus sũt aspiratæ uoca. & hoc subdit. nec si tollat̃ ea. i. aspiratio. perit ẽt uis significatõis ipsarũ dictionũ. Cõsonãtibus aũt sic cohæret aspiratio ut eiusdẽ pe. su. sit cũ eis. i. ut ex toto hẽat se cũ ipsis cõso. ad morẽ substãtialiũ: qa sicut substãtialia ablata destruunt: ita aspiratio subtracta cõso. destruit significationẽ dictionũ ĩ qbus sũt ipsæ cõso. & hoc subdit ibi si auferat̃. &c. iõ subtracta uoca. nõ perit significationẽ aspi. qa tã parũ dicũt aspirari uo. ut auditu nõ discernatur. & iõ licet cũ ĩponeret̃ dictio cẽt aspirata tñ si postea sine aspira. pferatur nõ discernitur auditu an sit illa aspiratio an absit: & iõ eadẽ itelligitur significatio: sed sola lrãtura discernitur. aspitas uero triũ cõso. i. c. p. t. auditu discernitũ & iõ q audiuit dictionẽ aspiratã ĩ poni aliciu cũ postea audit eadẽ dictionẽ sine aspiratiõe pferri putat eẽ dictionẽ aliã sicut auditus diiudicat. Vñ qa sic cohærebat. Qsi substãtialiter cõso. aspiratio. græci eas. i. cõsonãtes aspiratas facere singulas lrãs. i. ad eas denotãdas ĩuenerũt singulis figuras: qa cũ prius scriberẽt th. mõ scribũt θ & p ch. χ. & p ph. φ. Nos aũt antiq̃ scripturã seruauimus: adhuc duas figuras. i. th & ch & ph. ĩ significatõe aspiratarũ scribẽtes cõsonãtiũ. In latinis tñ. Et si dixeri. nos antiq. seruare scripturã nõ tñ p oĩa hoc facimus. Sed p

ph. scribimus hāc figurā. f. i latinis dictiōibus: qa ī græcis retinēt adhuc ph. Nisi q. Quia dixit. f. scribi p ph. pu tarūt idē. f. esse. cū ph. qd sic remouet. nisi qa ē aliq̄ substātialis differētia eius līræ. i. f. ī pnūciatiōe cū sono ph.

Rh. āt In aliis inuenerūt unā figu. sed ī rh. nō posuerūt unā subdit cām q̄re. f. q nec sic cohæret. r. i. nec tñ sonat aspiratio ī r. q̄tū ī aliis mutis. f. p. c. & t. Nec si tollat aspira. ab. r. minuit significationē illius dictiōis in q̄ est r. aspirata: qa tā parū sonat: ut auditor nō possit discernere. Quāuis. n. Vere nō minuit: nā manet eadē si gnificat o. cū dicit nō aliter q̄ si i uaa. ondit r. hēre affinitatē cū uocalibus: & ide cōcludit. qa eadē manet signi ficatio sic et in uoca. Vñ & cætera. quoq3 di cit qa ī aliū hēt cognationē. Ex quo. qa hæc est affinitas r. cū uoca. dubitauerūt qdā an aspi. de h. præ. sicut uocalib3 an sicut mutis. Vñ. qa aspi. nī debere pponi r. q̄si uoca. Pri scia hac occasiōe ductus mult ī cstauiate p pui locū h. i bretor. cū dixisset supius q h. trāsmutant locū. f. ppriū locū ñ obtinebat ibi. q r si aspi. hēt ppriū locū ante r. tūc digā ma positū loco aspiratōis habet ppriū locū añ r. Et si digāma pprio loco ibi ponit & b. ppriū locū ibi habet q ponit p digāma ita uel inde infert: qa aspiratio uidebat debere postpōi r. q̄si uo. iō æoles tōnabiliter loco di gāmi b. solēt ponere añ r. & pinxerit cām q̄ re dixit loco digāmæ & nō loco aspiratiōis: qa ponētes digama loco aspiratōis. q āt sub iūgit prius indicātes postponi debere digā ma r. q̄si uo. apte ostēdit quē locū ibi digam ma obtineat. ac si diceret ego dixi loco digā mæ. & locus iste ē primus nā q b. scribūt bi loco digāmæ: ipi prius indicāt digāma r. q̄si uoca. debeř pponi. Et ita cū indicēt qte rtu indic ñ nō exerceat cām apte reddit cū sup ponit. Sed rursus r. q̄si cōsonās. Sed apud latinos. In paucis habet r. pprietatē uoca. ut in hoc q non cohæret ei aspiratio. sed apud græcos multis modis fungit loco uo. ut hic fungit loco uo. i. habet pprietatē uoca. ut hic fungit loco uo. i declinatiōe noium ī a pura desinentiū. qui hñt aliā uo. añ a finalem. & si cut pcedēs uo. eā est ut finalis a. seruet p ob liquos casus ita & ea q desunt ī ra ppr. pce dēs seruāt a. p obliquos casus: sicut ī hoc græ co ωρα ωρας r. sua retinet uo. sa. ita i græco alio. σοφια σοφιας eādē uo. a. retinet. qa tā bene i ωρας. rema net uoca. noīatiui in gtō q r. pcedit uocalē quā bene in σοφιας remanet uo. noīatiui in gto: q̄ pcedit. i. uo. alia uoca. Apud latinos. Apud græcos fungit i multis modis loco uocalis: sed apud latinos adeo fun git in tot locis nō inuenit fungi uice uocalis. Quærit p̄ dixit supius aspirationē postponi uocalib3 mo qa incidebāt p hoc in quōnem hanc de uah & ah. q aspiratio ī fine determinat q̄liter hic accipiedū sit in pfectis & la tinis obiciēs de curtatis & nō latinis. Cōstructio. dixi aspirationē poni ante uocales & nō postponi. Sed q̄ri t cur in istis postposita sit: aliud q̄r it & nos dicimus: qa ī interiectiōibus istis uah. ah. postponit aspiratio. nō tñ iō ueritati meæ ppositionis derogat. qa in his facta ē apocopa. Ex uo. i. facta est cōcisio ī fine & cū in facta cō cisio in fine nō totius syllabæ: sed solū extremæ uocalis: qa accidens remāsit. Nā pte. Vere facta ē apocopa nā ī pnus dicebat uaha. aha. Iō aūt. Cūm redditq̄re in supradictis interiectiōibus extrema uocalis subtracta maneat tñ aspiratio. q ē accidēs. cuius fundamentū suū pit. f. pendēs ex supiore uoca. i. subsistēs ī priore uo ca. iō. f. māsit. quia suū est uel. p abso. uimplecta uoce. ita. f. q extrema pars interiectiōis debet uel taceri uel tenuiter enūciari. iterectio n. aīnnī affectū repræsentat. Cū igitur affectus īmoderatus uel ex gaudio uel ira uel passiōe alia habitus uocē nō possit exprimere. nec interiectio eundē repræsentās affectū expresse pōt sona re: q cogente ipso affectu emittit. Si de pape & prohdolor & huiōi interiectionibus obiciat nil est qa nō sunt rectæ nonā. ex natura cogente pferunt sed idustriales sunt. i. idustria hoīum īuentæ. Itaq p̄ p̄ts. Hoc dicit iō aspiratione remāsisse ut notare ā impfectam uocē. Cōstructio. qa suū est iterectiōis pferri abscon uoce ita ps abscondita. i. ablatæ extremæ. i. aspiratio. q ipsi cū uo. anima totum erat. iō ideo dī pars quasi illius colle ctionis substantiæ enim accidentis: qa aspiratio substantiæ pars nō posset dici cum tñ accidens sit qa quæ sun t in subiecto non sunt ut ptes sprius mēj illa. aspiratio ui pmansisse ī platione iterectionis naturali. i. impfecta. Congrue cōgrue iō ut notet plationē esse impfectā q̄ si itelligimus cū audiamus esse ī hac syllaba q̄ debuit esse ī sequente. Nec mig. hoc iterū ondit q ī nō latinis dictiōibus sæpe aspirat uoca. ī fine. sed ad aliud tñ

tione eius litteræ differentia. f. cū sono. ph. Rh. autem ideo nō ē trāslatū ab illis in aliā figurā: q nec sic cohæ ret huic quomodo mutis nec si tollat minuit significa tionem quis. n. subtracta aspiratōe dicamus retor pyr rus: itellectus itegri manet: nō aliter q̄ si antecedēs uo calibus auferat. Vnde ostendit ex hoc quoq3 aliq̄ esse cognatio r. lræ cū uocalibus: ex quo qdē dubitauerūt: Vtrū præponi debeat huic aspiratio an subiūgi. unde æoles loco ut diximus aspiratōis digāma ponentes ī di ctōibus ab r. incipiētibus solēt loco digāma b. scribere indicātes debere præponi digāma q̄si uocali. Sed rur sus quasi consonanti digāma ī eadem syllaba præpo nere recusantes commutabāt in b. bretor brodos dicē tes. sed apud græcos hæc lrā r. multis modis fungit loco uocalis: ut i declinatōe noium ī ra & ī a purā desi nētiū: qua similiter seruāt a. p obliquos casus: ut ωρα ωρασ σοφια σοφιασ. Apud latinos autem nō adeo. Quærit cur ī uah. & ah. post uocales ponit aspiratio. & dicimus q apocopa facta ē extremæ uocalis cui præ ponebat aspiratio. nā perfecta uaha aha sūt. iō aūt ab scisio facta extremæ uocalis: tñ aspiratio mansit ex su piore pendēs uocali: qa suū ē interiectiōis uoce abscon dita pferri. Itaq3 pars abscōditæ extremitatis uī con grue ī iterectiōis naturali platiōe remāsisse. Nec mig

adducit:cum sint imperfectæ non est mirum si aspirantur in fine:quia non sunt latinæ:sed cōmunes etiam il lis ad quos in fine aspirantur uocales. Interiectionum. Diceret aliquis. qd ergo ad nostras iteriectões istud attinet ad hoc iste. interiectionum & cætera. quasi diceret ꝙ nostræ interiectiones aspirantur in fine secdm sy ros factum est:qa nostræ & illoꝝ iteriectiones:quas ipsi in fine aspirant:eædem sunt pleræq; dicit pp pro ppo sitionem & prohdolor. & deo gratias & hmōi:qbus abutimur pro iteriectionibus. Sed interiectões oīum gen tium cões rectæ & naturales sunt.quia sicut passio cōis animi est ita eandem cogit prorumpere uocem: inte-

cum in Syrioꝝ ægyptiorūque dictiōibus soleant ēt in fine aspirari uocales. Interiectionum aūt pleræque cões sunt naturaliter oīum gentiū uoces. Inter c. sine aspira tiōe & cū aspiratiōe est g. Inter t. quoque & th. ē d. & in ter p. & ph. siue f. est b. Sunt igit hæ tres hoc est b. g. d. mediæ: q̄ nec penitus carēt aspiratiōe: nec eā plenā pos sident: hoc aūt etiā ostendit ipsius palati pulsus. & lin guæ uel labroꝝ cōsimilis qdem ī tertiis ī p. & ph uel f. & b. & rursꝰ ī c. & ch. & g. similiter ītet t. & th. & d. sed ī lenibus exterior fit pulsus: ī asperis īterior: In medus inter utrunq; supradictoꝝ locum: qd facile dignoscit: si attendamus ī supradictis motibus ora mirabili natu ræ lege modulātia uoces. Tāta aūt ē cognatio eaꝝ ad se ꝙ iuicē iueniunt̄ p se positæ ī qbusdā dictiōibus: ut ambo p ἄμφω. buxus p πύξος & publicus p ποπλι κος thriūphus p θρίαμβος. gubernator p κυβερνή- της. gobius pro κωβιος caete αἰπο του χαίρε punice- us. φοινίκειος. deus θεος. purpureum πορφύρεον.

riectiones iō dicuntur:qa non cōsignificant aliis partibus positis in eadem ofone:sed in terictæ designant totum animi affectum. ut cum dico magnum heu dolorē habeo: heu totum illum doloris affectum significat: ue lut hæc oratio. magnum dolorem habeo. Pars tñ dicuntur:quia cum cæteris in cōtex tu orationis ponuntur: & hinc notatur non oēs partes oratiōis esse ad placitum. quia in teriectio est naturalis: licet oratio non di catur ad placitum. nisi gratia partiū distin ctæ bo. cuius partes sunt ad placitum: & ip sum est ad placitum: sed bo. non uocat par tes orationis nisi nomen & uerbum: & quæ sub illis comprehendunt. cætera aūt colli gamenta. Inter c. Dedit superius cōem po testatem oibus uocalibus & quibusdam cō sonantibus in asperitate. adhuc uult oñdere eādem ptātem cōem tribus consonantibus cum tribus supradictis c. p. t. differenter ta men. quia nec adeo aspirētur ut supradictæ nec ex toto lenes sunt: & in hoc sunt mediæ supradictarum aspiratarum & lenium: dat etiam cognationem in sono mediis cum il lis quæ sunt mediæ occasione. s. aspiratio nis transiens ad illam cognationem. Quæ ritur cur istis cum habeant aspirationem non subscribitur nota aspirationis sicut aliis supradictis: ad quod respondet cum illa aspiratio sit ibi naturalis. non oportuit eādem notare figura: sicut in illis quæ aliquando aspirantur: aliquando non. Siquis item obiciat quare dicit superius quattuor tantū aspirari c. p. t. r. diximus: quia non dicit tantum illas aspirari: sed post illas tantum aspirationem. Constructio. Istæ consonātes in asperitate uocalibus sunt affines & istis adhuc aliæ:quia inter c. sine aspiratione. & c. cum aspiratione. i. in ter c. lene. & c. asperum ē g. quia nec multum aspirat̄ nec ex toto lene ē. Et inter t. & th. ē d. similiter quia ne que tantam asperitatem habet d. quantam t. asperum Neq; tantam lenitatem quātam t. lene: similiter inter p. & ph. est b. siue etiam uelis differentiam inter p. & f. quia quāuis f. minorem asperitatem q̄ ph. habeat: tamē nec ad illius asperitatem pōt b. ascendere. ideo potius ponitur g. inter. ch. & c. q̄ d. uel b. quia cum c. aspirato & le ni habet in sono g. quandam affinitatem quod pronunciando pōt probari. & d. similiter cum t. unde adhuc theutonici dicunt theus pro deus. Sunt igitur. Quia g. ē media. & d. & b. igitur sunt tres mediæ. Et quare sunt mediæ dictæ causam supponit. Hoc autem hic dat eis cognationem in sono dicēs. hoc. i. quia illæ partes sunt mediæ. s. ꝙ nec penitus carent aspiratione: nec plene habent non tantum mea auctoritate ostendo: sed ostēdit etiam ipsius pal. & cætera. Non enim leniter uel aspere percutiuntur labia uel palatum in pronuncia tione medioꝝ. sed mediocriter. pulsus dico simul quedam & differens: tñ cum simul quedam in asperitate cū aspis in lenitate cū lenibus differens: qa nec adeo aspe nec adeo lenes. Cū simul dico ī ternis. i. tribus & f. tribus & tribus. s. in p. & ph. & b. uel p. & b. sic est distinguēdū: quia diuersa sunt ut dictum est ph. & f. sed ideo simul ponit: quia sunt similia: non ideo uocat terna c. ch. g. th. d. ph. b. quod c. & ch. t. & th. p. & ph. diuersa sūt in substantia: sed tamen pro duobus accipit c. & ch. & alia similiter quia differunt accidētaliter. uel aliter cum simul hæc similitudo non ē secundum asperitatem uel lenitatem t. & d. & th. cum in asperitate ipsa uel leni tate potius differant. si ī consideratione asperitatis uel lenitatis hoc dixisset hoc non ē causa cur inter t. & th. d. potius q̄ q. posuisset. cum g. nec penitus careat aspiratiōe. nec eā plenā habeat sicut nec d. sed plane uidetur hoc dixisse propter affinitatem naturalis soni. Ex hoc enim naturali sono consimili non ex asperita te uel lenitate est ꝙ theutonici utuntur t. pro d. theus pro deus dicentes. Sed in lenibus. Dicta cognatiōe in sono ipso ostendit quia diuerso modo pronunciantur. quia in lenibus fit pulsus magis circa labra. ī aspe ris circa gutturi: i mediis inter utrūq; locū. ꝙ fa. dign. si attē ī sup. mo. no. mira. le. na. ī motibꝰ supra. i. aspe ris lenibus & mediis. Tāta āt sicut cā aspirationis igressus ē cognitionem: sic cā cognatiōis īgreditur aliam potestatē. s. cōmutationem. i. ꝙ aliæ pro aliis mutant̄ sic iungitur. dixi supradictas cognatas esse consonātes & tanta cognatio ē & cætera. ut ambo pro ἄμφω hic b. ponitur apud nos. pro f. buxus pro πύξος. hic est b. p. publicus pro ποπλικος b. pro f. thriumphus pro θρίαμβος ph. pro b. gubernator pro κυβερνήτης g. pro c. puniceus pro φοινίκιος p. pro f. purpureum pro πορφύρεον p. pro ph. θεος pro deus d. pro th.

Hoc quoq; De cōmutatiōe cognitaq; fa
cit trāsitum ad cōmutatione aliarū & dat di
uersitate de quibusdā cōsonātibus q̄ immuta
biles sūt ad alias q̄ sunt mutabiles & comm
monet in quibusdā semiuocalibus & quibusdā
mutis quæ sunt imutabiles. Costitutio non
solū i supradictis est obseruāda mutatio sed
et hoc in alijs obseruandū ē q̄ alia mutātur
uel abijciunt & hoc extra supple. & post ita
accedit ad suum & ad cōparationē illarū alia
rū quæ solēt mutari uel abijci per cap sup-
plet & per tempora quia post apponet sūt
imutabiles.in l.n.r.uere sunt imutabiles p
omnes casus ceteras. ideo dicit ad compara-
tionē aliarū imutabiles.quia licet istæ lo-
ca sua cōmutantur ut ē dicere sal salis l. de pri
ma syllaba quam in uerō possidebat ad secū-
dam transfertur syllaba.non tū in alias litte
ras mutantur sicut alec. T. quoq; & c. has
ideo separatim posuit:quia i paucis noībus
inueniunt terminales hoc idem seruēt.tamen
mutant caput & ab eo composita.p uno ac
cipit. in aliquid alicuius fit abiectio.nō mu
tatio.& in alijs.Sed in rex fit mutatio x.in g.
& in nix x.in u.In uerbis sicut in casibus mu
tant & abiciunt ita ē in præteritis mō ma
nent modo mutanī exceptis l.p.s.x. nota in
disco didici non mutari s.sed abijci.liber at
negat mutari uoluntatē & n̄ abiectionem.
Si mutaret uel obesset quia non habet nun
sū mutari in disco. uult autem eas manere:ut
unū suam retineant.de unaquaq; dat exem
plum unum ubi manet & aliud: ubi mutaī:
ut cælo cælaui. Opp. q̄ uello uulsi facit ad
quod respōdet quia uello regulariter facit
uelli.& præterea habet irregulare præteritum
uulsi: Vnde Virg. Vellit nuln cynthius au-
rem. Vocales quoq; Cōmunicat eādē po
testatem consonantium uocalibus: quædā ex
eis mutanī sicut a e.i. quædā manent sicut
u.& o.in principalibus i in primis: modo ex
cor. pdu ut fauco faui.& similiter poslet di
cere ex cor. in mod. ex pdu.cor. ut pono
posui. q̄ p. in paucis inuenitur retinent.
Quod similiter cor. patet in fra
gor. imut illis tpor. a per tēpora uerborū.
Hoc quoq; pauca genera mutationū p
posuit ostendes uo. e cor reptis,pducēd ī
alias mutari:nec appoint aliud genus muta
tionis factæ.s.geminatione uel ī principio uel
in fine.q̄ dicit mutatio no q̄m i littera trans
feratur ī aliam litteram.sed quia locum mutat
syllaba geminata uel totam posco popoſci.
uel s. candidi duas litteras ut tondeo totondi:
uel secundum unam litteram ut cado cecidi.&
determinat in quibus litteris syllabæ icipien
tes geminentur.i.a mutis Costitutio. Nō solū
in cōiecturis mutationis sūt obseruādæ.sed ēt
hoc q̄ syllaba geminat & hoc extra mā. cū ge
minet in popo. geminatur: nisi q̄ a mutis icipiat
e & locum dat diphthongus mutaī i preterito
un pducta penultima syllaba:sed hīc cecidi si
ue cecidi decedit ut in uerbo determinabit.

Hoc quoq; obseruandum est q̄ ad comparationē alia
rum consonantium quæ solent mutari uel abici īmu-
tabiles sunt apud nos tres.l.n.r.per oēs.n.casus eadem
pmanent:ut sal salis: flumē fluminis:Cæsar cæsaris. T.
quoq;.& c.quæ iis in tribus solis īueniunī nominibus
quę possint declinari hoc idem seruant: ut caput capi
tis: & ab eo composita.ut sinciput sincipitis: occiput
occipitis.alec alecis:lac lactis: in quo etiā t.additī:qua
re quibusdam non rationabiliter nominatiuus hoc la-
cte prolatus inuenitur. Reliquæ uero consonantes mu
tātur:uel abiciūtur d.ut aliquid alicuius.m. ut tēplum
tēpli:pe'ni pelu. s.ut magnus magni.x.Rex regis:nix
niuis. In uerbo℞ quoq; præteritis pfectis solēt oēs mō
mutari mō manere.exceptis l.p.s.x.hæ.n. nūq̄ mutātī
ut uīo habui:iubeo iussi.cōpesco compescui:dico dixi:
ascēdo ascēdi:lędo lęsi: lego legi:pingo pīxi:demo dē-
psi:pmo pressi:moneo monui:sino siui:neq̄o nequiuitor
qo tosi:dissero disserui:uro ussi.ueito ueiti: flecto fle
xi.Ille aūt quatuor nunq̄ mutātur: ut supra diximus ī
preterito pfecto.l.ut cælo cęlaui:doleo dolui: uolo uo
lui. mollio molliui p. rupo rupi: stupeo stupui:
scalpo scalpsi:lipio lipiui.s.quasso quassaui:censeo cē-
sui:accesso accessiui.x.nexo nexui. Vocales quoque in
eisdem pręteritis perfectis: quę in principalibus syl-
labis inueniūtur uerbo℞: modo ex correptis producū-
tur: modo mutātur in alias uocales: modo manent eæ
dem Producūtī plerūq; omnes ut faueo faui:caueo ca
ui:sedeo sedi:lego legi:uideo uidi: moueo moui:foueo
foui:fugio fugi. Mutātur a.& e.a. quidē in e. modo p
ductā modo correptam.Producta ut ago egi : capio
cepi:facio feci:frango fregi.Correptam: ut tango teti-
gi:cado cecidi:parco peperci.E.uero trāsit ī i.ut eo iui:
uel ii. Solinus i collectaneis: uel polihistore. Tacitus in
arce ubi nūc ædes est Iunonis monetæ: q anno quinto
q̄ igressus urbem fuerat a laurentibus ītereptus ē: se
prima & uicesima olympiade hoīem exuit:queo qui:
uel quiui. Hæc eadē uocalis penultima ī uerbis secundæ
coniugatiōis sępe mutat i u.ut doceo docui: moneo mo
nui:doleo dolui:qd similiter est qn̄ i tertia uel qrta con
iugatiōe patiī: ut rapio rapui:apio apui.u.& o.manēt
ī principalibus syllabis positę imutabiles tēpo℞ quoq;
in quibusdam: ut iuo iui.domo domui: doceo docui.
Hoc quoq; obsruādū est q̄ nunq̄ in supradicto tēpo
re potest geminari:neq; ī principio:neq; in fine syllabæ:
nisi q̄ a muta icipit: ut tōdeo totōdi:pēdeo uel pēdo pe
pēdi:disco didici:posco poposci:tudo tutudi: pedo pe
pedi:tāgo tetigi:cędo cecidi:cado cecidi:fallo fefelli,p

Ex quo ēt. Quia syllaba incipiēs ab s. geminat: apparet s. ob. uim. in me. q̄ sem. subditio cā ita qua incipiens &c. S. autē. Illud ponit ad determinationē præmissæ regulæ: quæ dicebat syllabā non posse geminari: nisi q̄ a muta incipit. Nec sine. Dico s. posita. i. existēte ante mutā geminari syllabā. & nō sine rōne inuenitur s. exstēti ante mutā geminat: quia syllaba illa nō ur incipere ab s. sed a muta: cū s. sic posita ante mutā in eadē syllaba amittat uim suā: & cū ita sit ibi: quasi nō esset nō infrigit regulā pmissam. Plerūq; dicit quia hic nō amittit. sæpe stillātis ocelli: unde quia s. amittit uim suā. &c. M. quoq;. Irē alia obiectio de m. quæ opponebatur regulæ sua. sed destruit eā. q̄a m. bene hēt geminationē & fungitur loco mutæ in multis locis. regula eni que dicit syllabā geminari incipientē a muta. ita itelligit q̄ icipit a muta uel ab affini mutæ. Nam & ante. n. Osūso in parte q̄ m. se fungit loco mutæ: q̄a cōposita ante n. cōmunē facit syllabā. sicut & i hac dictione rhamnes: quæ genitiuum facit rhamnetis. & quia ēt dicit rhamnes. tis. uult cōprobare per simile chremes. tis. non ideo q̄ hic posita m. ante n. faciat cōmunē syllabam: licet quidā sic uelint intelligere. Iābica. Vere rhamnes & similia habētia m. añ n. faciūt cōmunē syllabā. Nā iambica sunt. i. hñt primam breuē & ultimā longā. hic ē finis. Quæ sic declinātur. Nō recurrit ad declinationem nāq; duplicem hñt declinationē: oñdit pro certo ea sic declinari: ut dixerat. Construe. dixit Rhanes tis. ut chremes chremetis: que reuera sic declinant ut dixi. per hoc oñdit eā declinationē. snīa sua potius accedat uel aliter bene dixi rhānes tis & chremes tis quia iābica sunt. i. quæ sic declinant: idest quæ hñt unā curtam declinationē & aliā longā: curtā: ut rhānes nis. lōgā: ut rhānes tis. Nō dicit iambica q̄ tantū ad pedē: sed per quandam similitudinem breuitatis: scilicet & lōgitudinis non uniuersaliter de oībus habentibus huiusmodi declinationē nō credendum ē q̄ sint iambi. Quo. i. Vt m. posita ante n. sit cōmunis syllaba. confirmat hoc uersu. callimachi: τως μενοιvης [illegible] Et nunquam tñ. Alia affinitas inter m. & mutas. Construe. In prædicto ē similis m. cū mutis: & in hoc q̄ quāuis sit semiuocalis tamen uidetur habere illud quod faceret aliquā uocalem longam ante se: tamen nunq̄ patitur uocalem ante se longam in eadem syllaba q̄ ante alias omnes semiuo. inuenitur. ut artem ē exemplum q̄ e. ante m. corripiatur: sed hoc alia specie dicit callide subdit. ut oñdat q̄ e naturaliter pducta sine m. ut spes: dies fiat naturaliter correpta pp m. De inops inopis: Dicit quantum ad figuras & quantum ad elementa. ps. ē unum elementum: uel secundū antiquos dicit hoc q̄ in ps. facientes duo ele. utebantur turpi sono. idem ē in cælebs. Apparet igitur. Hactenus tractauit cōmunes potestates lrārum. deinceps uolēs tractare de ppriis potestatibus uniuscuiusq; elementi. ut melius pateat superiora cōcordare sermonibus facit breuiter rememorationem oium supradictorum. ut oñdat se uelle trāsire ad aliud q̄ recapitulationem. tullius uocat epilogū. addit ēt in hac recapitulatione quædam quæ superius nō dixerat. sic infert quandoquidem litterarum aliæ sunt uocales aliæ cōsonātes. ergo apparet q̄ elementorum alia & alia sunt eiusdem ge. idest idem sunt in ge. ut uocales & consonātes. in hoc q̄ sunt litteræ eandem potestatem habent magis communem potestatem non potuit eis dare: & quia uocalibus supponūtur breues & longæ ergo alia & alia quoquo modo inter se diuersa supponuntur eidem speciei: & quia consonantibus aggregantur simplices & duplices & quæ habent aspirationē: & quæ non habent: ergo alia & alia sunt eiusdem speciei. aspiratas hic non accipit nisi consonantes. quod datur intelligi per hoc q̄ supplet & earum me. hæ. Aliæ uero no dico aliæ a supradictis. sed inter se sunt affines per mutationem: quod superius dictum est uocales longæ & bre. & consonan. & que habent aspirationem & quæ non. Alia idest diuersæ inter se: sunt tñ affines per coniun. i. per cognationem naturalis soni quas ipse cōmemorat. Quod autem dicit

do pdidi: uēdo uēdidi. ex quo ēt apparet. s uim magis mutæ obtinere: a qua incipiēs est geminata syllaba. S. ante mutam posita īueniūtur duo: quæ gemināt syllabam in preterito. sto steti: spōdeo spopōdi. Antiq̄ssimi etiā scido scicidi dicebant: qđ iuniores scidi dixerūt: ut in prætetito pfecto uerbi ostēdemus: nec sine ratiōe inuenit̃ añ mutas geminatum: cum. s. amittit uim suam plærūque sic posita añ mutam. Vnde nec secūda syllaba repetit̃. M. quoque gemiat̃: mordeo momordi: q̄ loco mutæ i multis fūgit̃. nam & añ. n. posita cōmunē facit syllabā: ut rhānes rhānetis: sicut chremes chremetis. Iābica. n. sunt q̄ sic declinātur: qđ callimacho quoque auctore cōfirmat̃ i aetiis: sicut iā supradictū ē hoc uersu τωσ μενοδαμνοσ αρχειοσ εφηβενοσ ωδεσινοιοκον. Et nūq̄ tñ eadē añ se natura lōgā uocalem patit̃ i eadē syllaba esse: ut illā artem pupim illum rem spem diem Cū aliæ oēs semiuocales hoc hñt: ut Mœcenas: pcā: sol: pax: par. Præterea sola hæc semiuocalis post ponit̃: quod mutarū ē: ut smyrna: smaragdus: & añ liquidam: ut samnis. Et q̄ añ. s. posita i finali syllaba nominis more mutæ iterposita i. facit genitiuum: ut hiēs hiemis: uel ut inops iopis: celebs celibis. Appet igit̃ q̄ elemētorū: alia sunt eiusdē generis: ut uocales & cōsonātes: alia eiusdē spēi: ut i uocalibus breues & lōge & i cōsonātibus simplices & duplices q̄ habēt aspirationē & q̄ nō habēt & earū mediæ. Aliæ uero sunt sibi affines p cōmutationem. i. q̄ inuicem pro se positæ inueniūtur: ut breues & lōgæ: quæ habēt aspiratiōem & quæ carēt ea. Aliæ autem per coniugationem: uel cognationem: ut. b. p. f. necnon. g. & c. cum aspiratione siue sine ea. x. quoq; duplex similiter. d. & t. cū aspiratione uel sine ea

x. duplicē esse affinē cū c. & cū d. additio ē: quia hoc non dixerat supius: cū x. ponatur ꝑ c. s. & pro g. s. iure di citur affinis ei c. & g. Similiter d. & t. cū aspiratiōe & sine aspiratione sunt affines: & cum his. idest d. & t. ē affinis z. dicit habere affinitatē cū utroq; qa prope affinitatē hēt cū d. Et per d. cū t. hoc similiter additū est unde qui habet affinitatem cū d. lati. hanc. i. z. exprimūt duo: dicentes menzies: hozie. & tamen scriben tes ibi d. Antiqssimi quoq;. Sicut d. scribūt & ꝓferūt z. ita scribūt z. & ꝓferūt d. ut medētius uel dicamus contrarium esse predicto: ꝙ sicut d. scribunt & proferebant z. sic in medentius scribebant z. & proferebant d. Quinetiam. Alia additio s. sit simplex hēt cognationē cum supradictis: quae sunt duplices s. cum z. & x. & etiam cū t. Patris so. hic est s. pro z. τυ ꝑ συ. hic ē t. pro s. ξυμμάχος pro συμμαχος. hic est x. pro s. ita & ponunt romani x. pro s. ut aiax pro aias.

In uocalibus. Una dictio non solum con sonātes sunt affines: sed etiam in uocalibus sunt affines. e. corripitur siue ꝑducitur cū ei diphthon. quia ei. diphthō. ueteres utebā tur loco. i. longae ubiq;: nō ita debet accipi ꝙ nusq̄ ponerent i. longam sed semp ei. sed ubicunq; habebāt ei diphthon. dimittebāt i. & sic construe ꝙ i. idest ei ueteres utebā tur loco i. longae: & hoc ubiq; i. nusq̄ com mutātes quā ei diphthon. mutat in e. tunc e. ꝑducitur: qn̄ subtrahitur. i. corripitur & nō uocatur mutatio: sed abstractio. nunc autē ubicunq; ponebant ei. nos ponimus i. lōgā uel e productam per ueram mutationem: sed tū e. modo producta modo correpta ꝑ subtractionē corripitur ut diximus. Et qa frequenter. Hic usq; epilogat quod dixe rat. quo facto ad singulares ptes transit. Cō stat tot mutationes fiunt. & quia frequen ter. & caetera. Pene dicit ppter p. qa nō mu tatur: sed in ipsum alia mutant. Quinq; mo dos mutationis ponit per casus: per tempo ra: per compositiones: per deriuatiões: per translationes: que in mutationibus annotā da sunt. apponit ēt postea sextū secundū an tiquitatē: ut in legundū. A correpta. Inci pit mutationes ostendere a uocalibus. & ꝑ sequitur per singulas litteras. prima muta tio secundum tēpora: qū dicit armatus iner mis: mutatio est per compositionem. i. mar mar ō mutatio est secundū translationem: in atul ꝑ di. Sciēdum tū. Quia secūdū anti quos i. mutat in u. ut cornifex ꝑ carnifex: sed hoc est contra regulā. Nā oīa fere noīa que cōponūtur cum uerbis uel participiis: noīatiui uel genitiui extremā syllabam mu tant in i. correptā. Construe. quātus i. mute tetur in u. tū secundū hanc regulā debet fie ri carnifex: uel nominatiui mutant ex sylla. in i. correptā. ut arma armipotēs. post addit uel extremā syllabā genitiui. ut arma. armi potēs: uiri: uiripotēs: extremā syllabam dicit mutare: uel totā: uel secundū partes. Illa cō ponunt cū participiis: quae formā retinēt p ticipiorū: ut armipotens. Illa cū uerbis: quae formā non retinent participiorū: ut homici da. & qa non retinent formā uerbi: est deri uatio per cōpositionē. patricida tū quod est deriuatiuū a cedo componitur ex cedo. ho micida similiter: ꝑ sicida remanet et uer bum in cōpositione uel iure. uel cor. cū ipse.

Et cū his. z duplex. unde sępe. d. scribentes: latini hanc exprimūt sono: ut meridies hodie. Antiquissimi quoq; medētius dicebāt ꝑ mezētius. Quietiā. s. simplex hēt aliquā cū supradictis cognationē: unde sępe, p. z. cā so lemus geminatā ponere: ut patrisso pro πατρίζω: pitis so pro πιτίζω: massa pro μαζα dores: τυ ꝑ συ: unde nos quoq; tu pro συ: & te ꝑ σε. Attici aūt θαλαττα ꝑ θαλασσα: & ὀρεττω ꝑ ὀρεσσω: & ηττον pro ησσον: & ξυμμαχος pro συμμαχος. Romani etiam aiax ꝑ αιας. In uocalibus quoq; sūt affines. e. correpta siue ꝑ ducta cū ei diphthōgo: q̄ ueteres latini utebant ubiq; loco. i. lōgae. Nūc āt cōtra ꝑ ea. i. lōgā ponimus: uel. e. ꝑductam: ut νειλος nilus καλλιοπεια calliopea χο ρεια chorea. e. penultima: mō correpta mō ꝑducta. o. breuis: siue lōga cū. u. ut bos βους. Ebur: robur ꝑ ebor robor: & platanus ꝑ πλατανος. A quoq; cū. e. & i. ar ceo & coerceo: facio ificio: necnō alie cū aliis: & qa fre quēter hę in oībus pene lrīs mutatiões: nō solū p casus uel p tpa: sed ēt p figuraꝶ cōpositiōes: uel deriuatiões: & translationes a graeco in latinū fieri solēt necessariū ē earū ponere excēpla. a correpta cōuertit in ꝑductā. fa uco faui. In. e correptā: pco peperi: armatus iermis. ie ꝑductā: facio feci: capio cepi. ꝑducta quoq; a. i. e. pro ductā iuenit. halitus anhelitus. In. i. correptā. amicus: inimicus. In. o. ēt μαρμαρον marmor. In. u. salsus isul sus ara aula. e. correpta trāsit i productā: lego legi. In. a. ut sero satus: i cor iatus. In. i. mōeo monitus: lego di ligo In. o. tego toga. Antiq quoq; amplocti ꝑ ample cti dicebāt: & aiaduoiti ꝑ aiaduciti. In. u. ut tego tugu riū. Et apud antiqssimos quotiēscūq;. n. d. sequūt i his q̄ a tertia cōiugatiōe nascunt loco. e. u. scriptum iuenie mus: ut faciūdū: legūdū: dicūdū: uertūdū. ꝑ faciēdū: legendū: dicēdū: uertēdū. I trāsit i. a. ut genus generis: generatim: paulus: pauli: paulati. In. e. fortis: forte: sa piēs: sapiētis: sapiētei. In. o. pīis patronus: & patro uer bum: olli pro illi: saxi: saxosus. In. u. carnis carnifex: an tiqui pro carnifex: ut lubēs pro libens: & pessumus ꝑ pessimus. Sciendū tū est ꝙ plaeraque noīa: quae cū uer bis siue pticipiis cōponūt noīatī mutāt extrēitatē sylla bę i. i. correptā: ut arma armipotēs: hō hōicida: cornu corniger: stella stelliger: arcus arcitenēs: fatū fatidicus: aurum aurifex: cā causidicus: luctus luctificus: cornu

cornicen: tuba tubicen: fidis fidicẽ. fides plurale: cuius singulare fidis est: unde etiam diminutiuũ fidicula: tibia tibicen pro tibicen. Tibia. n. a. in i. debuit mutare ut supra dictũ est: unde pro duabus i. breuibus una lõga facta ẽ: quod in alia huiuscemodi cõpositiõe nõ inuenies. uulnus: uulnificus: magnus magnificus: amplus amplificus: fructus fructifer: opus opifex. Vel genitiuũ uir uiri: uiripotẽs: pater patris: patricida: qd' uel a patri cõponitur: uel ut alii dicũt a patre. Ergo si ẽ a patri r. euphoniæ cã additur. Sin a patre t. in r. couertitr. qui busdam tñ a parẽte uĩ esse cõpositum: & pro parenticida ꝑ syncopã: & cõmutationẽ t. in r. factã parricida. Lux quoq; lucis: luci fer. flos: floris: florifer. sacer: sacrificus. frater fratris: fratricida. soror: sororis: sororicida ars artis artifex. Pauca sunt. quę hãc nõ seruant regulã: ut auceps: aues capiẽs. mẽs mẽtis: mẽtecaptus. augur: augustus & similia. & quę ex duobus noĩatiuis cõponũtur. sed ea cũ de figuris dicemus: latius tractabimus. O aliquot Italię ciuitates teste Plinio nõ habebat: sed loco eius ponebant u. & maxie umbri & tusci. O transit in a. ut creo: creaui. ĩ e. ut tutor: tutela: bonus: bene: γονυ. genu: πους: pes. Antiq cõpes pro cõpos: in quo æoles sequnt. Illi. n. ελουν τα ꝑ ολουν τα di cũt. O cõuertitur in i. urgo. urgis. in u. tremo: tremui huc illuc pro hoc illoc. Virgilius in octauo. Hoc tunc ignipotẽs cælo descendit ab alto. Et plæraq; quę apud græcos noĩatiuũ ĩ υς terminãt. o. in u. cõuertunt apud nos: ut κυρος cyrus: σπονδειος spondeus: κυπρος cyprus: πελαγος pelagus. Multa præterea uetustissimi ẽt in pricipalibus mutabãt syllabis: gũgrũ ꝑ gongrũ: chuchin pro chõchin: humĩnẽ ꝑ hominẽ pro ferentes: funtes pro fontes. Vnde Lucretius in primo libro: Angustoq; fretu rapidũ mare: diuidit undis. pro freto. Idẽ in tertio. Atq; ea nimirũ q̄cũq; acherũte iacẽtẽ. Eodẽ. Nec tytion uolucres ineũt acheruntẽ iacentẽ. Quæ tñ a iunioribus repudiata sunt quasi rustico more dicta. V quoq; multis Italiæ populis in usu nõ erat: sed ecõtrario o. Vnde romanorũ quoque uetustissimi in multis dictiõibus loco eius. o. posuisse ĩueniunt: poblicũ ꝑ publicũ qd' testatur Papyrianus de orthographia. polchrũ ꝑ pulchrũ: colpã ꝑ culpã dicẽtes: & hercolẽ ꝑ herculẽ: & maxĩe digãma antecedẽte hoc faciebãt: ut seruos ꝑ seruus: uolgus pro uulgus: dauos ꝑ dauus. Transit in a. ut ueredus ueredarius. In e. pondus põderis. deierat: perierat pro deiurat peiurat. labrũ labellũ. sacrũ sacellũ. Antiqui auger: & augeratus pro augur & auguratus dicebãt. In i. cornu cornicen: arcus

ibidẽ significaret: qd' hẽt significatio uerbi. In pficio uero: quis uerbũ sit corruptum. id est f. cio. tñ quia naturã uerbi retinet. i. cum tpe significare dr ibi uerbũ cõponi. Fidis fidicen. fides enim plurale est. cuius singulare est fidis. & hoc põt ꝓbari ꝑ diminutiuũ quod facit fidicula si enim fides ĩ singulari diceret diminutiuũ eẽt fidecula: ut uulpes uulpecula. contra eos hoc dicit: qui uolebãt fides esse singulare: uel ĩ eadem sniã potest eẽ hic alia regula. quæ in multis libris est. fides est plura cuius singulare est fidis. unde & diminutiuũ fidicula facit fidicen. In tibicen tota extrema syllaba a. scilicet mutat̃ in i. Quod in alia. Scilicet ut. i. producta sit nõ inuenies in alia cõpositione huiusmodi. i. ex noĩe & uerbo: uel participio: uel in his quæ cõponuntur a casu casus. Viri. uiripotens. Mutatio secũdũ tps. quia cũ in uiri. i. haberet duo tẽpora unum perdis ĩ uiripotens. in patricida mutatur is in. i. ideo a patre: uel a patri: uel a parẽte cõponi potest: quia qui ciues & parentes idest quoslibet cognatos cædit parricida uocatur. Artis artifex. His continetur carnis carnifex. Pauca sunt. hic apponit ea: ꝑ quibus dixit plæraq; quia auceps dicerem facere auiceps & mẽtecaptus mẽticeptus. & augur: auigur: & similia ab aue cõposita: Et quę ex duobus nominatiuis compo. hic nõ excipit respublica. quia nõ ptinet ad prædictã regulã: sed ea tm̃. quorũ alterũ est participium ut iusiurandum debet facere secundum supradictã regulã iuriuradũ.

O aliquot. Hæc erat quædam potestas & mutatio o. ꝙ quia eo carẽtes ponebãt loco eius u. secundũ antiquos mutatur o. ĩ e. quia dicebãt cõpes. ubi modo dicimus cõpos. in quo. s. in hoc quod nos ponimus o. ubi antiqui ponebant e. sequimur æoles. qui ponũt o. ꝑ e. ut ολουντα pro ελουντα. Et plæraq; alia quæ apud græcos ter. no. ĩ os & plæraq; dicit ꝑ illa quorũ pen. desinunt in consonante. quæ mutant o. in e. ut menandros menãder. Multa. Ostendit in finalibus syllabis o. mutari in u. modo uult ostendere ꝙ secundum ueteres etiam in pri. mutatur. ut conchin pro cunchin: & in medio: ut acheruũte pro acheronte. Exẽplificat ẽt de fine. angustoq; fretu. V quoque sicut o. ponebat u. ita etiam u. quibusdã nõ erat in usu: sed pro u. ponebatur o. & hoc secundũ eos erat q̄dam potestas & mutatio. ueredus. idest auriga. & est compositum ex ueho & rheda: ueredarius est possessiuum: & res ueredirur ueredarius equus. Currus & cursus habent idem di. dubii generis: ut hic curriculus: & hoc curriculũ. Terẽtius. Curre curriculo. ꝑ curru. Sunt quos curriculo puluerem olympicum. pro curru. ponitur hæc eadem in loco ου diphthõgi. ut musa pro μουσα: & cætera. sicut econtra o. producti pro u. producta: ut bos pro βους: hic ου non est diphthõgus. sed oy. scribit̃ ad singuli-

candum u. modo pro i. longam: ut mus ꝓ μυς. quoq ꝓ y. ſicut purpura ꝓ πορφυρα. In pleriſq. Dixit quia poſuit u longam pro i. longa. ut mus ꝓ mis: & u. breuem ꝓ i. breui: ut purpura pro porphyra. & de hoc adducit æoles auctores. Sed cū in utroq; imitemur æoles non dat exemplū apud eos de hoc ꝙponebāt u. lōgā pro. i. longa. quia ibi nullū mu ī inueniebatur. ſed de alio tm̄. ſ. ꝙ ponebant u. breuem pro i breui. quia ibi quoddā miram uideri poterat. Aeoles enim ubi nos ſcribimus u. ſcribūt oy. has figuras ad deſignādū u. & quia oy. uideretur in ſcriptura ſemper eſſe diphthongus que producta eſt: uidetur ēt u. ſemper debere ꝓduci quod non ē. Hac tū occaſione ſcribebāt oy ꝓ u. qa cū p y. ſcriberēt i. & u. ad differentiā addiderunt o. cū y. ut tūc y. intelligeretur ſignificare u. quia uero uſ ꝙ ꝓ i. breui u. ponatur correpta: cum ꝓ oy. ſcribāt u. ſicut diximus: quia corripiēdo oy uidenē corripe diphthongon ſed cū ꝓ oy ſimiliter ſcriberent u. ꝓductā ili q putabāt oy eē diphthon. ꝓductam inderent non curabant: nō placuit ei tm̄ ponere exēplū de u. breui. conſtruc. ponimus pro y. longa u. longā: & pro breui breuē: tū nō nr̄a auctoritate ſed ſecuti æoles hoc facimus ut in pleriſq; aliis ſumus ſecuti. & exemplificat de uno. ſ. quia ponunt u. breuē pro i. breui. Illi. n. Vere ſumus ſecuti æoles ī hoc. nā illi dn̄t θουκατηρ: ubi alii dicūt θυκατηρ. ſ. u. ſcriptā ꝑ oy. ponūt ꝓ υ correpta. Aeoles dico ſic corripiētes. i. uiſi corripere oy dyphthong. uel magis correptio eſt: quaſi diceret nō corripiūt oy diphthongū: ſed hanc figurā. y. ſcribūt ad deſignādū u. & .o. præponūt cā differentiæ. hac ē ſumarie hinc ſnīa. ſic ad ipſa litterā: quia ubi dicēdum eēt æoles ſoliti ſunt ſcribere y. grecū loco. u. ponit illud. ſoliti ſunt pnūciare. y. in ſono. u. & ſit y. græcū ꝙ ꝓnunciatē nomē. y. figuræ: quæ ſcribiē ad ſignificandū u. uel ꝓnunciare intellige pro ſcribere. Ergo dicere. y. ſcribebāt. & u. ꝓnunciabant. quare ergo diceret aliqs ponebāt. o. cū. y. Reſpon. nō ſcribebāt. o. cū y. græco: nō ut diphthon. facianē. ſ. ut per oy uellent ſignificare diph. ſed ut oſtēdāt ſonū. y græcū ꝙ. y. habet apd æoles. ſ. ꝗ. y. u. aliqñ deſignat ne ſi. y. ſimpliciter ſcribant. i. latinū eſſe puret. In hoc exēplo debemus. u. breue habere ſcriptū per oy. ut θουκατηρ. ubi ne .o. u. producta pro. i. ponit apud æoles non dat exēplū. qa hoc mi̅ nō eſt. Quod nos ſecuti. ſ. qꝛ æoles ponunt. u. breue ꝑ i. breui: ut iam oſtenſum eſt. & qꝛ ipſi ponūt. u. longā pro. i. longa: quod tamen pr. oſtenſum nō eſt. qa ſatis cōſtat. habemus. u. ꝓductam modo pro. i. ꝓducta. mō. u. correptā ꝑ. i. correpta. quāuis u. uideat habere ſonū oy: ꝗtum ad ſcripturā æolum. noſtrū. u. & u. æolū idē eſt. ꝗtum ad elementum: ſed ꝗtum ad ſcripturā differēs. & ideo de noſtro ſiet eandē aduerſationē quā de æolico. u. Quærit cū quibuſdam locis hac ſimplici figura. y. deſignetur. u. cur in aliis locis ſuprapoſitæ figuræ præſcribebāt. o. ad deſignationem. u. qꝛ facile ſoluitur ſecūdū diuerſos factū eſſe intelligatur. quidā enī attendentes. quia hac ſimplici figura deſignetur. u. diſſerēter. i. & u. huic figuræ. y. ut dictū eſt. o. aſcribūt. nō ut diphthon. faciant: ſed ut determinare elementatium ſonum. u. deſignantes confuſionem demerent. Alii uero breuitate gaudentes. cōfuſionem quoq; cū eis uitantes hac ſola figura. y. pncto ſuppoſito. u. ſignāt. hoc tū ex auctoritate nō hēmus.

arcitenēs: fluctus fluctiuagus: curſus uel currus curriculus uel curriculū. In o. nemus nemoris: ebur eboris: robur roboris. Ponitur hæc eadē lr̄a in græcis nōibus mō loco o. dipthōgi: ut muſa pro μουσα pro o. correpta: ut Homerus ꝓ ομηρος pro eadē ꝓducta: ut fur ꝓ το φωρ ſicut ecōtrario ꝓ βους bos. mō pro. i. longa. ut μυς pro mus modo ꝑ correpta: ut πορφυρα purpura in pleriſq; tamen æoles hoc facimus ſecuti. Illi. n. θουγατηρ dicunt ꝓ θυγατηρ corripientes: uel magis. y. ſono. u. ſoliti ſunt pronunciare. Ideoque aſcribūt o. non ut diphthongum faciāt ibi: ſed ut ſonum y. æolicum oſtēdāt: ut καλλιχορου χθονος συριας θουγατηρ. Quod nos ſecuti. u. modo correptam: modo productam habemus: quāuis uideatur ου diphthōgi ſonum habere. Pro o: quoq; ου. ſolent frequenter ponere græci ουρος ꝓ ορος νουσος ꝓ νοσος dicentesq; nos frequēter habemus in finalibus maxime ſyllabis: ut Priamus: pilus: pelū. u. tn̄ corripientes. eſt qñ amittit uim tā uocalis ꝙ cōſonātis: ut cū inter. q. & aliā uocalem ponitur: ſicut iā memorauimus: ut qs: quā: hoc idē patiē ēt inter. g. & aliquā uocalē: ut ſanguis. s. quoq; antecedēte & ſequēte. a. uel. e. hoc idē ſæpe fit: ut ſuadeo ſuauis: ſueſco ſuetus: qd apud æoles quoque. υ. ſæpe patiē: & amittit uim litteræ ī metro: ut σαπφο αλλα τυι δε ελθετε ποτι σ ανθρωπα ſimiliter πηλυι diſſyllabū inueniē apud eoſdē cum ου nō ē diphthongus. Eſt quādo tranſit in conſonantem idest. u. ναυος

Pro .o. quoq;. De commutatione illa qua. u. productū pro. i. ꝓducta. & u. correptam pro. i. correpta latini ponebāt auctores adducit græcos. ſ. æoles. mō aliā cōmutationē. ſ. ꝙ latini u. ꝓ. o. ponebant: ut Homerus ꝓ homeros: auctoritate uult cōfirmare græcorū. Græcos quidē iſtos apparenter poſſumus intelligere æoles quibus alii græci dicunt priamos. pelion. dicūt priamus pelen. Cōſtruc. nos ponimus. o pro. u. græci quoq; frequenter ſolēt ponere oy. i. u pro. o. ut ουρος pro ορος. νουσος pro νοσος. Vtī. Quāuis. u. uideatur habere ſonū oy. ꝑ ſcripturā. tū. u corripimus: ubi imitamus. o. in. u. ideo facit aduerſationē: ut dicamus ꝙ noſtrum u. & u. æolū idē ē quātū ad elementū: & ſi ipſi uidebantur corripe oy. diphthon. dicendo priamos. & nos dicēdo priamus: q priamos & priamus eodē mō enunciātur. Hoc idē. Plerumq; dicit ꝑ parāgno. S. quoq; antecedēte idē patitur. i. amittit uim: ſicut ſuadeo triſyllabū ſæpe dicit: qa eſt qñ idē uerbū inuenitur tetraſyllabū quod quibuſdā nō placet. Similiter pelyai. hic. u. amittit uim ſiq; quia ē diſſyllabū apud eoſdē æoles. & dicit

nauta nauita: gaudeo gauisus: sicut ecōtra a cōsonante transit ī uocale: ut supra diximus: caueo cautus: soluo solutus: fauco fautor: uoluo uolutus: sæpe. u. īterpōit̃ inter. cl. uel. cm. ī graecis noībus: ut ηρακλησ hercules ασκληπιοσ æsculapius: & antiq αλκμηνη alcumena αλκμαιων alcumæon. In cōsonantibus quoq; multæ sūt similiter cōmutatiōes. L. triplicē: ut plinio uī sonū hēt exilē qñ geminat̃ secūdo loco posita: ut ille Metellus plenū: qñ finit noīa uel syllabas: & qñ hēt ante se ī eadē syllaba aliquā cōsonātem: ut sol: silua: flauus: clarus. mediū aūt ī alus: ut lectus lecta lectū. l. trāsit ī. x. ut paulū pauxillū: mala maxilla: uelū uexillū. ī. r. ut tabula taberna. M obscurū ī extrēitate dictionū sonat: ut tēplū. Aptū ī principio: ut magnus mediocre: ī medius: ut umbra. Trāsit ī. n. & maxime. d. uel. t. uel. c. uel. q. sequētibus: ut tā tādē: tm̄ tātūdē: idē idētidē. nū nūcubi. & ut Plinio placet: nūqs nūquā: anceps p̄ āceps. Am. n. p̄positio. f. uel. c. uel. q. sequētibus in. n. mutat. m. ut anfractus: ancisus: anquiro. Vocali uero seq̄nte intercipit. b. ut ambitus: ambesus: ambustus: ābages: nec nō ēt in cōburo cōbustus idē fit. Finalis dictiōis subtrahit̃ m. in metro plærūq;: si a uocali incipit seq̄ns dictio: ut illū expirantē trāsfixo pectore flāmas. Vetustissimi tñ nō sp eā subtrahebāt Ennius ī. x. annalium. Insignita fere tū milia militū octo Duxit delectos bellū tolerare potētes. N. quoq; plēior ī primis sonat: & ī ultīs partibus syllabarū: ut nomē flamē. Exilior ī mediis: ut ānis. dānū: transit in. g. ut agnosco: ignauus: ignotus: ignarus: ignomīa: cognosco: cognatus. pōt tñ ī qbusdā corū ēt p cōcisionē adēpta uideri. n. qa ī simplicibus quoq; pōt inueniri p adiectionē g. ut gnatus: gnarus: & seq̄nte. g uel. c. p ea. g. scribūt græci. Et qdē tñ uetustissimi auctores Romanorū euphoniæ cā hoc bñ faciēte: ut agchises ageeps aggulus aggēs: qd oñdit Varro. i. de origine līguæ latinę his uerbis. Aggulus aggens aggula iggerūt. In eiusmōi gręci & actius nr̄ binā g scribunt: alii n. & g. qd ī hoc ueritatem facile uidere nō est. Similiter ageeps & agchora. Trāsit ēt n. in l. ut unus ullus nullus: uinū uillū. catena catella. bonus bellus. catinū catillū. Similiter collega colligo: illido collido. Trāsit ēt ī m. seq̄ntibus b. uel m. uel p auctore Ply. & Papyriāo & pbo ut ībibo ībellis ībutꝰ īmīeo īmitto īmotꝰ improbus imperator īpello. Similiter in gręcis noībus neutris in on desinētibus παλλαδιον palladiū πηλιον pelū trāsit ēt in r. ut corrigo corrūpo irrito. Hanc aūt mutationē lrārū sciēdū ē q̄dā naturali fieri uocis rōne pp celeriorem motū linguæ labiorūq; ad uicinos fa

quasi pelr & quia posset esse dissyllabū. & nī inberet uim suā: quia faceret diphthon. determinat cum oy. nō est diphthon. in hac dictione. i. in pelyi. sed alibi non negat. yi esse dyp. quia dicturus est in sequenti. A nauta. A nauta dicitur nauita: alii autem uolunt dicere a nauita nauta per syncopam: sed nō est ita. quia greci dicunt ναυτας. unde nauta: & inde dicitur nauita per interpositionē.

In cōsonantibus. In consonantibus quoq; accedit ad cōmutationem consonantiū: nō solum fiunt multæ mutationes in uo. sed ēt similiter multæ in cōso. sed præmittit quasdam differentias sonorū ipsarū consonantiū anteq̃ ueniat ad cōmutationē: uel dicamus quia large hic accipit quālibet litteræ uariationem ut qñ proferuntur exiliter: qñ aperte: qñ mediocriter. sol. ē exemplum de fine dictionis. de silua fine syllabæ. flauus de cōsonāte præposita. l. litteræ. Pauxillū. Hic dicit. l. mutari. cū ī diminutiuis dicturus sit: q. x. nō interponat̃. sed hoc non ē cōtrariū. Sic eni. x. assumitur ubi. l. in ipsa mutet̃. u l possumus dicere priscianū secūdū diuersos auctores dixisse. Taberna dicit̃ a tabula: qa solebāt ibi mercennarii sup tabulas exponere merces suas: & locꝰ ubi hoc faciūt pprie dr̃ taberna. M sonat obscurū. M sonat obscurum. i. parū ī extremitate dictionū. Apertū. i. multū in pri. in medio sonat mediocriter iō dixit maxime d. uel. t. uel. c. uel. q. sequentibus mutari. m. in. n. qa cum sciūq; dictionis fiunt terminales mutat̃ in n. sequētibus istis in cōpositione. sed sequente f. iā p̄positione mutat̃ m. n. anfractus. in aliis nō mutatur sequēte. f. ut circūfero. Am n Bene dico q ī anceps. m. mutat̃ i. n. Am. n. p̄positio & c. iō sic determīat: qa aliæ dictiōes nō mutant m. sequente. f. Nec nō in amburo. iō hic pon t p seq: qa in istis. m. nō intercipit. b. proprie: quia in cō. m. nō ē naturaliter. imo n. q mutatur in. m. pp. b. sed in ambitus dr̃ m. proprie intercipere b. quia ibi ē naturaliter. Intercipere dicit qñ inter se & uocalem m. sumit b. In metro. plerūq; d. quia uetustissimi non subtrahebant eam semp. Pōt tñ. Licet dixerim ī oībus cōpositis istis n. trāsire ī g. tñ pōt in qbusdā eorū uideri adempta per cōcisionē. & hoc iō quia ī simpli. & cætera.

Et sequēte g. uel c. Aliam prīrem eius oñdit similiter ageeps. agchora adhuc sunt hic uerba Varronis continuata. non enim Priscianus ex pte sua diceret similiter ageeps cū supius illud idē posuisset: uel pñt eē uerba Priscian. & repetit ut addat. s. agchora.

In hac reddit cām quare. r. sequēte n. mutet̃ in r. qa instrumenta uocis formādæ de simili uoce ad similem uocem transeunt facilius q̃ de dissimili. Sed terminationē. In o. pducūt penul. ī obliqs simo. simonis & similia sed terminationem in on. corripiunt. Nos abicimus. n. ī græcis sicut ipsi græci addunt. n. in latinum: ut p cato dicunt caton.

R fine. In latinis dictionibus non aspirat. r. sed in græcis tñ: nō in fine sed in prin. dictionis uel ī media dictioe. s. ē geminata. Rhenus licet sit latinus fluuius tñ ē grecū nomē orrhena nomē est ciuitatis uel terribilis, quę nūc osrhena dr̄ & aspitat. r. media: quis nō geminatur qđ est cōtra regulā. Versus dr̄ a uerto: unde dr̄ dominus uel s. i. mādata & a uerto: sed quātū ad uerto nō mutat. i. in. s. imo. t. Sed in metro duobus modis amittit. s. unde suā in metro: & qa patitur corripi præcedentē uocalē, & qa p synalimphā excluditur. Nc aūt se quēte cum apostropho. nō tñ liquescit. s. sed penitus tollit. ut. uidē, & cetera. Apostrophus est figura illa quæ supponitur in uiden. quasi dimidius circulus quā significat n. retorqueri ad priorem syllabā. Nec nō. Ideo determinat ita enim sint primæ declina. qa in nominibus tertiæ declinationis nō tollitur. s. ut pallas archas. plærumq; dicit pp æneas. anchises ī quibus non tollitur. s. quāuis sint primæ declinationis geta. birria. phedria. chærea. pro getas. birrias. phedrias. chæreas. poeta. sophista. citharista pro poetes. sophistes. citharistes. In quibus. i. in quattuor ultimis que apud græcos terminātur in es e pducta mutatur ī a. correptam. Sanguis sanguis. hic dicit. s. ī n. mutari: & alibi dicit interposita ni. faceree genitiuū: qđ sic soluit q; secundum diuersos illud dicat uel interposita ni. est qa iter. s. finalē genitiui & gui. ponit ni. quæ ī noīatino erāt cōtinua. ita tñ ut. s. finis uoci mutet. in ni. uel mutet. s. ī n. q̄tū ad locū: qa in quo loco prius erat. s. mō ē. n. uel ī libro ē sanis sanitis. ī quo dicit. s. mutari ī. t. ī bos bouis. s. mutat in. u. & . u. tn dr̄ interponi: qa cū prius nō eēt ibi. u. ita placuit interponere. s. in. u. mutaret. græci dūt ī ου. & mutata h. i. s. debemus dicere sis: sed ad differētiā si. cōiūctionis mutato ordine dicimus is. & ita de illo noīatiuo his: facimus hoc pnomē is eius de genitiuo aut eius. i. ου. facimus pnomē: qđ caret noīatiuo. s. sui: sed mutata aspiratiōe ī s. & . o. in. u. Adeo aūt. Sicut nos ponimus s. pro. h. ita boetes ponūt. h. p. s. ut muha. p musa. Hic pponere p I lectēus est loquutus de ele. sed mō gr̄a ele loqt̄ de pprietate ipsius figuræ. Est āt sciendū q; hec duo el. ps. uel. bs. prius ponebant cōiūcta in dictiōibus ubi mō ponit psi. ψ sed qa minus turpiter sonabāt illa duo ele. inuenerūt græci ī naturali locutiōe aliud el. melius sonās: & astine illis duobus: cui pprīū nomē & figurā ppriā inuenerūt. s. ψ. q̄ loco. ps. uel. bs. latini similiter ele. a græcis assumpserūt: & posuerūt illud ubi prius ponebāt hæc duo el. bs. uel. ps. sed nec figurā græcoꝝ: nec nominū assumpserūt: nec figurā ppriā fecerunt: sed duas illas figuras. ps. uel. bs. dimiserunt ad significādū illud ele. & qa. ps. hic duo ele. melius sonant q̄. bs. iō ēt illas figuras. s. ps. ad significādū. ψ. ubiq; ponūt: nisi ī fine q̄rūdam dictionū. Cū. s. ita mutantur: ut dixi huic figuræ s. pponit. p & iungit loco. ψ græcæ. i. significat idē el. qđ. ψ græca: nō duo: sicut prius p q̄. i. p quo ele. significādo uel. p q̄ figura. i. ut idē significaret qđ figura illa cæsar uo. se antisi. hæc ... tali figura ↄc. & dr̄ antisigma qa ibi ē sigma cōtra figura. sed nulli ausi sūt cilius ti anseuntiū pulsus. Trāsit supradicta cōsonās n. ēt ī s. scindo scissus: findo fissus: ī t. canis catulus: ī c. ecquid p enqd. Expellit̄ n. a græcis ī ων definētibus: cū in latinā ti anseant formā: ut demipho: simo: leo: draco sicut econtra additur latinis noībus in. o. desinentibus apud grecos. ut κικερων κατων pro Cicero Cato. Trāsit in u. cōsonātē ut sino siui: sterno straui. R. fine aspiratōe ponit̄ ī latinis. ī greeis uero principalis uel gemīata ī media dictiōe aspirat̄: ut rhetor rhodus pyrrhus thyerhēus: orrhēa: p quo nūc osrhēa dicētes aspirationē antiq̄ seruāt scripturæ. Trāsit ī. l. ut niger nigellus umbra umbella. in. s. ut arbos p arbor: odos pro odor. Plautus in captiuis. Quoꝝ odos subbasilicanos oēs adegit ī foꝝ. uel ror uersus. ī duas. s. uro ussi. gero gessi. ī. u cōsonātē. tero triui: sero seui. ī n. æneus p ęreus. S. ī metro apud uetustissimos uī suā freq̄nter amittit. Virgili. ī. xi. æneidos. Ponite spes sibi qsq;. Idē ī. xii. iter se coisse uiros: & decernere ferro. Nc āt cōiūctiōe seq̄nte: cū apostropho pēitus tollit̄: ut uidē: satī: uī: p uidesne satisne uisne. Necnon ēt ī gręcis noībus as: uel es terminātibus pleruq; tollit̄: cū sint priæ decliatiōis ut getha: birrhia: phędria: chærea: poeta quoq; sophista: scyta cytharista: ī qbus ēt. es pducta ī. a. correptā cōuertit̄. Trāsit hec cadē ī. in. ut rursu p rursus. diminuo p disminuo. Terē. ī adel. Diminuet̄ tibi cerebꝝ. ī. n. mutat̄ s. sanguis sanguis. ī. r. flos floris: mus muris: cuniculus uel cuniculū ī. x. aiax p aias: & pistrix p pistris: ī quo sequmur dores. illi. n. ορνιξ p ορνις ī. d. custos custodis: pes pedis: pses psidis: palus paludis. ī. t. nepos nepotis: uirtus uirtutis: sanis sanitis ī u. cōsonātem: bos bouis. Sępe p aspiratōe poīt̄ ī his dictōibus: q̄s a græcis sūpsimus: ut semis: sex: septē: se: si: sal. Nā hemis. hex hepta: he: hi: hal: apd illos aspirationē hñt ī pricipio. Adeo āt cognatio ē huic lrę. i. s. cū aspiratiōe: q; p ea ī qbusdā dictiōbus solebant boetes idē, p. s. h. scribere muha p musa dicētes: huic. s. pponit̄ p. & loco ψ. gręcę fūgit̄: p q̄ claudius Cæsar ātisigma ↄc hac figura scribi noluit: sed nulli ausi sūt ātiq̄ scripturā mutari: q̄uis ñ sine rōe hæc quoq; duplex a grecis addita uideat̄ n multo meliorē & uolubiliorē sonitū hēt. ψ. q̄

mu. an. seri. figuras prius scriptis ad duo el. significāda dimiserunt ad illud unū significandū. Quāuis. no luerunt mutare scripturā q̄uis rō eēt ut mutarēt: quia el. erat diuersum & rōnabiliter inuētum. Nam multo.

ps. uel. bs. hæ tunc̃. i. bs. non alias debent poni pro. ψ. hoc est in eadẽ syllaba cõiunctæ: nisi in fine nominatiui: cuius genitiuus ĩ bis desinit: ut urbs urbis: cælbs cælibis: arabs arabis. Sicut ergo. ψ. melius sonat. q̃. ps. uel. bs. sic. x. ẽt q̃. gs. uel cs. &. x. qdẽ assumpsimus. ψ. ãt nõ. Sed q̃tũ expeditior ẽ. ψ. q̃. ps. tñ. ps. q̃. bs. Ideo q; nõ irrationabiliter plærisq; loco uidet̃. ψ. ps. debere scribi: qđ de ordine litterarũ docẽtes plenius tractabimus. X. duplex modo pro. cs. modo pro. gs. accipit̃: ut apex apicis: grex gregis. trãsit tamẽ ẽt in. u. cõsonãtẽ: ut nix niuis: nec non in. ct. ut nox noctis: suppellex suppellectilis. Sed hæc contra regulam declinari uidẽtur. Subit ẽt. x. lr̃a loco aspirationis: ut ueho uexi. traho traxi. x. uertit̃ in. f. ut efficio: effero. Et sciendum q; quotiẽscũq; ex præpositio præponit̃ cõposita dictionibus a uocalibus ĩcipiẽtibus: uel ab his q̃ttuor cõsonantibus: hoc est. c. p. t. s. ĩtegra manet: ut exaro: exeo exigo: exoleo: exuro: excutio: expeto: extraho: exsequor: in quo uidemur cõtra græcorũ facere consuetudinẽ: illi. n. s. sequẽte nũq̃. x. pponũt: sed. K. p ea: ut εκςϖισ. Melius ergo nos quoq; x. solã ponimus: quæ locũ obtinet. cs. cuius rõnem: nõ solũ ipse sonus auriũ iudicio possit reddere. Sed ẽt hoc q; geminari. s. aliqua consonante antecedẽte minime põt. Geminari aũt uidet̃ post cõsonãtẽ. si. x. ãtecedẽte: q̃ loco. c. &. s. fungit̃ ipsa cõsequat̃ exeqr exequor. Quod si licet: licebit etiã post bs. uel. ps. quas loco. ψ. duplicis accipimus addere. s. ut diceremus obsessus absectus: qđ minime licet. nũq̃. n. nec. s. nec alia consonãs geminari potest: ut diximus alia antecedẽte cõsonãte. nũc de mutis dicemus. b. trãsit ĩ. c. ut occurro succurro: ĩ. f. ut officio sufficio suffio in. g. ut suggero in. m. ut summitto: globus. glomus. ĩ p. ut suppono ĩ. r. ut surripio arripio. ĩ. s. ut iubeo iussi:

Vere non sine ratione: qa molliorẽ. i. suauiorẽ ad audiendũ & uolubiliorẽ: idest uelociorẽ ad pnunciandum sonũ hẽt hoc elemẽtũ q̃ illa duo. Hæ tñ. Hic terminat ubi. bs. & non. ps. debẽt scribi p. ψ. Con. quãuis dicam q. ψ. melius sonat q̃. ps. uel. bs. unde datur intelligi q ẽ. b. &. s. ponunt pro. ψ. tñ non alias in fine noĩatiui supple debẽt poni pro. ψ. hæ figuræ. bs. nisi in fine noĩatiui quod facit genitiuũ in bis: pp abs & obsenus terminamus: ita alias in fine nominatiui: uel potest dici absolute q nunq̃ ponitur inire bs. pro. ψ. nisi in fine noĩatiui: qa ab. & ob. tñ dicebatur. sed postea. s. est addita: uel ẽt si in abs natui aliter sit. b. &. s. p. ψ. tñ bene potest sic legi. in alio loco non ponit. b. & s. pro. ψ. nisi in fine subaudi simile: & nisi in fine subde. s. in fine nominatiui talis. nec determinat nec negat: quin alio loco ponãtur in fine p. ψ. sed in pricipio nõ.
Sicut ergo. Quãdoquidem mollius sonat: & uolubilius q̃. p. &. s. uel. b. &. s. ergo sonat melius. & sic sonat. ψ. melius q̃. p. &. s. uel. b. &. s. sicut melius sonat. x. q̃. c. &. s. uel q̃. g. s. hãc similitudinem puto inducit quatenus ostẽdat. ut sicut apud bene sentientes x. accipitur diuersum el. a. g. &. s. uel. c. &. s. ita. ψ. a. bs. uel ps. diuersum el. debet intelligi. q̃uis. ps. uel. bs. postea ponãtur. Et. x. q in hoc qđ dixi hẽt similitudinẽ. x. &. ψ. sed ĩ hoc dissimile ẽ q. x. assumimus. & el. & figurã. ψ. uero nõ assumpsimus hoc tñ ad figurã referẽdũ est. el. n. habemus. Sed quantum. Vult reddere cãm quare p. ψ. melius ponatur. ps. q̃. bs. qa ipsa el. ps. hñt affiniorẽ sonũ cũ. ψ. q̃ sit sonus bs. cõuenientius enĩ erat illæ figuræ q̃ antea molliora el. significabant. mõ hoc mollius el. s. ψ. significent. Sic iunge. dixi. ps. uel. bs. poni pro. ψ. sed rectius poneretur. ps. p. ψ. q̃. bs. qa quãtũ expe est. ψ. q̃. ps. illa duo elementa tñ. ps. illa duo elemẽta fuerint expeditiora q̃. bs. illa duo elemẽta: & qa expeditiora sunt. iõ non irrationabiliter: & cætera. Hæc tria nomina nix: nox: suppellex. cõtra regulã uidẽtur declinari. cum enim nominatiuus eorum in x desinat: exigit regula declinatiõis: ut genitiuus eorum in gis uel cis terminetur. suppellectile erat nomẽ suppellectilis apud antiquos. Et sciendum. Proprietatẽ. x. elementi per ex ppositionẽ cõtra cõsuetudinẽ græcorum: nã græci nunq̃ nolũt ponere. x. sequente. s. imo mutãt. x. in. c. ecstasis. εκςτασις. Melius ergo. Quia græci. s. sequẽte nunq̃. x ponũt. ergo nos latini melius ponimus. x. solã sine sequẽte. s. q̃ si seqret̃: quare melius suppo. cũ dicit q. x. locum obtĩet el. cuius rei qđ. s. sequẽte. x. debeat ppõi rõnem non solum ipse sonus qui turpis est & nimis exasperat̃ possit reddere iudicio aurium: sed ẽt hic. i. hæc. rõ & iste similis. nulla consonans geminatur præcedente consonante. sed. s. præcedente geminatur. s. cum. x. ponitur loco. ergo non potest. x. poni ante. s. Propositio est ubi dicit geminari. s. aliqua consonante antecedẽte minime potest. Assumptio supponitur cum dicit geminatur aũt post consonantem si. x. antecedente quæ loco. s. fungitur ipsa consequatur dico geminatur: sed non bene dico geminatur. immo uidetur geminari: quia si ut quibusdam uidetur constat. x. duos elementarios sonos c. &. s. in se habere cõfiteri ex necessitate cogimur. s. antecedente. x. geminari. sed ne hoc dicamus prohibet hec dictio sextus. Si enim in hac dictiõe sextus idem ualeret. x. sicut. s. nunquam amplius in ea recte orthographizare poterimus. Nam si idẽ ualet ibi. x q. c. s. oportebit uel pet. c. finiri præcedentem syllabam & dici secstus uel c. &. s. in eadem syllaba coniungi: & secstus proferri: sed neque c. finire potest præcedentem syllabam: nisi sequens quoque syllaba a c incipiat: neque. c in eadem syllaba. s. ualet pponi: quia ce x. diuersum sonum a cs habere omnibus modis conuincitur: qđ si ĩ hac concedimus partem non uidetur auctor recte syllogizare. x. sequente. s. non debere præponi: ut aũt summam

huius rei bñ diffiniamus argumentum. Illud non necessarium: sed ꝓbabile uidetur: q̄d. f. fieri. f. ut x. antecedente. f. sequatur: licebit addere. ps. quod ualet. ψ. a simili. Nam suscipio. Remouet q̄ sequente. r. uel. c. non mutatur. b. in. s. ut q̄dam uolebant: sed sequente r. manet & c. sequente mutatur in. c. construe. bene dico q̄ in iubeo iussi mutatur. b. in. s. Nā ī istis aliis non mutatur. b. in. s. nō. n. supple composita a sub. sed a susum uel sursum.

Vnde sub. Vere in sustuli non mutatur. b. in. f. sequente. t. q̄a non mutatur in subtineo: ubi sequitur. t. similiter ī mo manet uere non mutatur in suscipio. b. in. f. sequente. c. q̄a non mutatur in subcumbo. ubi sequitur. c. Similiter ī mo in. c. & q̄ñq̄uā hoc adduxisset ad probationem: tamē illatiue perinde continuauit. sic illatio illa potest continuari. q̄a in suscipio sustuli. non mutatur. b. in. f. propter. r. & c. sequētes in subtineo: & subcumbo mutaretur. b. in. f. Suspicor. Ostēdit p̄ simili illa eē composita a susū uel a sursum. Constructio ñ solū sustuli & suscipio componūtur a susum: sed etiam ista. Quomodo. Hic tota regula perficitur cuius partem pauloāte dixerat & est finalle dicere. Nulla consonans geminatur alia antecedēte consonāte siue sequēte nisi sit muta & cætera. ī græco ē ϲυγγνωμη. Ango angis ꝓ ancho anchis: q̄d antiqui dicebant. hic aduerbium dicit pp hic pronomen: quod & corripitur: & ꝓducitur. corripitur ut hic uir hic est. Nam aute. r. si qua uocalis inuenitur longa fit p apocopationē extremæ syllabæ ut in fumat pro fumauit. abscinditur. u. ui. & t. remanēte aute eā mediæ syllabe uocalis ꝓduc. remanet Necnon. c. composita post. f. transit aliquā ī. t. uel assumit eā & remanet. c. trāsit in t. ut irascor. iratus assumit. t & manet: ut nāciscor nactus. d. trāsit ī. r. ut meridies ꝓ medidies. Antiquissimi. Apud modernos. d. transit in. r. sed frequētissime apud antiquos q̄ pro ad ar. frequētissime ponebāt. Vñ ostenditur. q̄a ipsi ponebant ar pro ad. oñditur recte scḋm antiquos. arcesso ab arcio dici secundum nos actio. dr aūt & accerso: & accersio: uñ accersi simonē: q̄ aūt q̄dā dicūt accersio: non cadit sub regula. arger quoq̄ dicebāt pro agger. agger is q̄d ex ad & gero geris componitur. Acsi d. sicut ponebāt ar. ꝓ ad. ubi. d. in. c. mutatur: ita ponebāt ar. ꝓ ad. ubi. d. in. g mutatur. Attamnate. [?] dicimus aduersari. unde & tūc a quo deriuatur aduersatură contictionē uocauimus. Hæc eadē. Tamē licet dixerim. d. transire in alias consonātes: & de suo quasi expelli loco: non tñ semp hoc patitur. sed est qñ ponitur ubi ꝓprie locū non hēt. F. multis. R. epetēs ꝓbationem q̄re. f. sit muta: tractat de. f. uetere. & nouo: & utrūq̄ mutari in. b. f. secūdum hoc q̄d modo accipitur. ostenditur multis modis supradictis muta magis q̄ semiuocalis: cū ponatur pro p. & aspiratione. f. pro p. aspirato: quæ littera p. similiter est mutatur. f. D. quoq̄ & c. Hæc ꝓbatio non est necessaria: sed uerisimilis. quāquā modo agit de. f. q̄d pro. u. consonāte accipiebatur. Construe: modo. f. ponit p. p. quāquā olim aliter accipiebatur. f. p. u. consonāte: & ꝓ aspiratione ponebatur apud antiquissimos romanos: sicut apud æoles. unde quam callide ingreditur oñdere. f. habuisse aliā significationē. f. u. consonātis p naturam illā. quā habebat dū nau. significaret: q̄ ꝓ aspiratione ponebatur: & eā. f. pro. u. consonāte acceptā maxime recusabāt ꝓferre cū consonāte. quia nec ante nec post consonātē potest stare in eadē syllaba. In latino sermone dicit: q̄a fortasse in barbaris potest ꝓferri cū consonante p hoc iterū oñdit habuisse aliā naturā. & aliā significationem: ideo maxime dicit: q̄a cum utrūq̄ facerent latini. f. q̄

nam suscipio sustuli a susum uel sursum aduerbio cōposita sunt: unde subtineo & subcūbo nō mutauerunt b. in. s. Suspicor quoq̄ & suscipio a susum uel sursum cōponuntur: sed abiiciunt unā. s. nō. n. dicimus susspicio sed suspicio quia nō pōt duplicari cōsonans alia subsequēte consonante: quō nec antecedēte: nisi sit muta ante liq̄dā: ut supplex suffragor sufflo effluo effringo q̄ & apud grecos ϲυγγραφω ϲυγγνωμη ϲυγγλυφω ϲυμμαχω νυμφη φθεγγμα. c. trāsit ī. u. cōsonātē: ut quiesco quieui. pasco paui. ascisco asciui. In. x. ut dico dixi. duco duxi: nocco. noxa. noxius. In. s. pco parsi. uel peperci. In g. antecedente n. quadringēta quingēta septingenta: ango quoq̄ pro ancho. Et notādū ē q̄ ante hāc solā mutā finalē inueniūtur lōge uocales: ut hoc hac: sic hic aduerbiū. Nā an. t. si q̄ inueniatur ꝓ cōcisione hoc euenit: ut audit: enuunit: fumat ꝓ audiuit: muniuit: fumauit: nec non post. s. posita transit aliquā in. t. uel assumit eā: ut irascor iratus: nāciscor nactus: nascor natus paciscor pactus: pascor pastus. D. trāsit ī. c. ut accidit q̄cq̄. In. g. ut aggero. In. l. ut allido. ī. p. ut appono. In. r. ut arrideo meridies. Antiquissimi uero ꝓ ad: frequētissime ar ponebāt: aruenas: arfectores: aruocatos: arfines: aruolare: arfari dicētes ꝓ aduenas: aduētores: aduocatos: affines: aduolare: affari uñ oñditur: recte arcesso dici ꝓ arcio uerbo: q̄d nūc actio dicimus: q̄d ē ex ad & cio cōpositū: Arger quoq̄ dicebāt ꝓ agger. Trāsit ēt ī. s. ut assideo: rado rasi suadeo: suasi: ī duas quoq̄. s. ut cedo cessi: fodior fossus. In. t. attinet attamio attingo. hæc eadē tñ. d. frequēter interponitur ī cōpositis hiatus causa ꝓhibēdi: ut redigo: redarguo ꝓdest: subtrahitur ēt cum sequens syllaba ab. s. & alia cōsonāte īcipit: ut aspiro: aspicio: ascēdo: asto. F. multis modis muta magis ostēditur: cū ꝓ. p. & aspiratiōe: quæ similiter muta ē accipitur: de quo sufficiēter superius diximus: quā quā antiqui romanorū æoles sequentes loco aspirationis eā ponebāt effugientes ipsi quoq̄ aspirationem: & maxime cum consonante recusabant eā ꝓferre in lati

ponerent. f. loco aspirationis: & ꝙ recusabant ponere cum consonãte hoc maxime faciebãt. i. recusabãt ponere cũ cõsonante: qa hoc semp: illud uero non semp. Habebat enĩ. Modo apte ostẽdit qđ ĩgressus erat cõstituc, ideo recusabant ꝓferre cũ cõsonate. qa erat posita ꝓ u. cõsonãte. Vnde antiq. Quia f. erat posita ꝓ u. quod u. est affine cũ b. qđ appet in usu multaꝝ gentiũ: quæ eis miscent ꝓ se utrunq;: unde in a præpositione f. est mutata in b. & pmittit necessitatem ꝙ oportuit ibi f. mutare in b. quia antiq solebant scribere: & etiam pferre af. quasi au. ꝓ ab ꝓpositione: idest ꝓ eo quod modo ponunt b. in ab ꝓpositione prius ponebãt f. Sed quia ipsi scribebant af. sed quia uau. non potest stare ĩ fine ut bene sonet. mutata est in b. ecce necessitas. quare sunt mutata in b. quia non poterat ibi esse f. Videndum est ꝙ illud: unde descẽdit a superioribus: sed ideo ꝙ sequit respicit ad causam interseptam in uersu: & quantum ad serie uersus. unde suspensiuũ ẽ usq; illuc mutata est in b. cætera quasi per parenthesim legantur hoc modo. quia antiqui solebant quidem &c. Sysilum. Non solum antiquum digãma mutabat in b. ubi nõ poterat stare. sed etiã nouũ digãma mutatur ĩ b. ubi posset stare uel de antiquo codẽ tã bene potest dici: quia nescimus an dicerent sybilum an sysilum. Nunc autem. Prius nota aspirationis & uocalibus & consonãtibus integra ascribebat: nec poterat discerni. ubi magnã: & ubi paruã notaret aspirationem: sed postea diuiserunt in duas ptes. H. sic formatum: & dextram ptem: quæ caudã hẽt post i. ⊣ ascripserũt omnibus uocalibus & . u. ut notaret in eis parum asperitatis. Sinistrã autem ptem. ⊢ ascripserant tribus consonãtibus. c. p. t. ut notet eas multum aspirari. Constituc. latini uel græci scribebant. H. in uersu. idest alphabeto. uel in serie lr̃aꝝ aliarum: sed nunc diuiserunt. H. elementum & dextram eius ponẽtes. non in serie lr̃aꝝ. ut prius. i. supra lr̃am quam uolunt aspirari parũ habent u. notam: quæ nota uocat psile. idest tenuis. uel cuius rei psiles. idest tenuis. i. pne aspiratis. uel notam. scilicet psilen. psile exilis uel leuis dicit secundum diuersos auctores. quia paruam notat aspirationem.

Sinistram uero. Sinistram uero ptem habet notam aspirationis contrariæ ad psilen. idest plene aspirationis flatilem. quia notat magnum flatum. De. p. Nihil est dicendum. & ideo non tractat de eadem. Q. quoq; sufficienter supra tractatum est ꝙ non esset cum c. idem elementum. q. posito in principio nominatiui c. non poneret in principio genitiui. nominum. dicit pluraliter ꝓp quis & qui. infinitoꝝ dicit quantum ad quis & ad qui. interrogatiuoꝝ quantum ad quis tantum. Similiter a uerbis. Hoc quod dicit hic non est necesse. sed uerisimile. quia ĩ deriuatõe bene possunt mutari diuersæ lr̃æ in diuersis. Transit in. s. Conuincit iterum esse eadem elementa c. & q. p alias cõmutationes. ꝙ sicut ex aliis rõnibus. ita ex simili trãsitione põt idem uideri q. & c. Y. & z. Ideo tractat de istis. qa latini utunt eis in græcis dictionibus. quia mutant eas. in suas. quamuis in m. græce qdam sunt. q̃uis latini idẽ faciant de eis ne. de suis mutando eas ꝓ y. ponunt u. ut fuga. muria ꝓ φυγη μυρρα. & ideo muratũ & myrratum idem est. Et ꝓ z. ꝙ modo accipit ꝓ s. d. coniunctis. ꝙ ubi ponit z. prius illa duo elemen. ponebant sicut p x. cf. & ꝓ ψ. ps. ponit d. fine s. uel s. fine d. ut sagũtum. ꝓ ζακυνθος. massa. pro μαζα. odor quoq; ἀπὸ τοῦ. ὄζειν. Hic ostendit d. poni ꝓ z. odor ἀπὸ τοῦ ὄζειν. Ergo corylus. Quando quidem y. & z. in græcis tantum dictionibus ponuntur: ergo corylus & lympha cum scribunt per y. græcũ non ẽ dubiũ. i. certum est ex ipsa

no sermone: Habebat aũt hęc f. lr̃a hunc sonum quem nunc habet u. loco consonantis posita: unde antiqui af pro ab scribere solebant. Sed qa nõ põt uau. idest digãma ĩ fine syllabæ inueniri: ideo mutata ẽ f. in b. Sysilũ quoq; ꝓ sybilũ: teste Nonio Marcello de doctoꝝ ĩdagine dicebãt g. trãsit ĩ s. spargo sparsi: mergo mersi. In x. tego texi pigo pixi. In ct. agor actus: legor lectus: pigor pictus. H. litterã non eẽ ostẽdimus sed notã aspiratiõis: quã græcorũ antiqssimi similiter ut latini ĩ uersu scribebãt. Nũc autem diuiserunt & dextrã eius partem supra litteram ponentes psilen notã habẽt: quam remnius palæmon exilem uocat. Grillus uero ad Virgilium de accentibus scribens leuem nomiat. Sinistrã aũt contrariæ aspirationis quã Grillus flatilem uocat. K. superuacua est ut supra diximus: quæ quãuis scribaẽ nullã aliam uim habet quã c. De. q. quoq; sufficienter tractatũ est quæ nisi eandem uim haberet quã c. nunq̃ in principiis infinitorũ: uel interrogatiuoꝝ quorũdam nominum posita per obliquos casus in illã transiret: ut quis cuius cui. Similiter a uerbis q. habentibus in qbusdam participiis in c. trãsferẽ: ut sequor secutus: loquor locutus: trãsit. t. in. s. ut torqueo torsi: sicut & c. parco parsi: similiter abiicit n. in præterito sicut & s. linquo liqui uinco uici. Transit ẽt ĩ x. ut coquo coxi: ut duco duxi. Apud antiquos frequentissime loco cu syllabæ quu ponebatur & econtrario: ut æquus coquus oquulus ꝓ arcus cocus: oculus. quũ ꝓ cũ. quur ꝓ cur. T. trãsit in s. ut uerto uersus concutio concussus: οστα græcũ ꝓ ossa C. uero ãtecedẽte t. i. x. ut pecto pexui: flecto flexi. y. & z. tñmõ ponũtur ĩ græcis dictõibus: quis ĩ multis ueteres hęc quoq; mutasse iueniant: & ꝓ y. u. ꝓ. z. uero qđ ꝓ ss. cõiũctis accipit s. uel d. posuisse ut fuga muria ꝓ φυγη. μυρρα sagũtũ massa ꝓ ζακυνθος μαζα odor quoq; ἀπὸ τοῦ ὄζειν. sethus ꝓ ζηθος dicẽtes & medentius ꝓ Mezentius. Ergo corylus & lympha ex ipsa scriptura a græcis sumpta nõ ẽ dubium: cũ per y. scribant

scriptura sumpta esse a græcis ἀπὸ τῆς κορύλου.i.ab hoc græco qđ ē κορυλου lympha ἀπὸ τῆς λυμφης .i.& hoc quasi græco nymphæ. Solebant. Ac si diceret nō mirū si dicat̃ lympha sumpta a græco nymphæ.cum unū habeat l.& aliud.n.q: antiquissimi græcorū solebāt scribere l.p n. Vnde q: solebāt ponere l.p n.nos quoq; scribimus signum numeri l.s.quinquaginta p l.more illorū antiquissimorū: qđ signum numeri ipsi.i.græci scribebāt p n.q: cum prius signarent quinquaginta p n.postea notauerūt p l.& nos similiter. Ac si di.nō est mirū si in lympha n.mutat̃ in l.q: solebāt ponere l.p n.non solum ubi erant l̃ræ:sed etiam ubi erant figuræ numerorū.

Ordo quoq;. Superius tractatum est de mutatiōe litterarū:mō igitur dicit agere de ordinaria potestate ipsarū litterarū cum possit p̄poni uel supponi in eadē syllaba. de ordine uocaliū ad cōsonātes nihil dicit,quia quocūq; ordine iungunt̃ bñ sonāt sed de ordine uocaliū inter se & cōsonātiū īter se quæ nō quolibet modo iungi possunt in eadem syllaba.

Qui quāuis reddit cām: quare modo tractat de ordine;quāuis in syllabis ordo dinoscat̃:& icircho uidet̃ reseruādum eē usq; ad tractatum syllabarū:& tñ quia uidet esse cōiūctus cum potestate elemētorū superius tractata ut ps eius puto non eē absurdum subiungere.nūc.i.in psenti ordine illū ei potestati.sunt cōsequenter tractem de ordinaria ptāte speciei eius.Sunt ergo uocales q: oēs l̃ræ hñt ordinē.ergo uocales:& q: ordo accī.ergo & p̄positiuus & subiūctiuus. A dupliciter hic ondit q̃ uocales qbus uocalibus in eadem syllaba p̄ponunt̃ uel postponunt̃. tres tātū p̄ponunt̃.apud latinos.a.e.o.duæ postponunt̃.i.u. Subsequentibus. In eisdem syllabis dicit:quia in diuersis syllabis quælibet uocalis cuilibet uocali pōt p̄poni & supponi sine ostensione regulæ. E. est cōmunis ordinis.i. etiam post.e. ponebat̃ apud antiquos latinos quā ei.diphth. scribebant p oī .i.longa quācūq; habemus pro ei. Inuenitur hæc eadem.Hic ostendit yi.etiam eē diphthō.apud græcos p v. debemus ītelligere u.q: i.post y.diphthon.faciat ostendit cū supponit.nam yi.diphthon.est. ut in harpyia.Notandū est q: in pelyi.tantū superius negaūt yi.esse diphthō.alibi nō sunt ergo. qa ae.oe.au.& eu utimur ergo supple quattuor qbus utimur nec q: olim erāt plures cū latini hēret oi.Diphthōgi cā ē.quare dicant̃ diph.uere diphthō.duas uoces hēt. nam singulæ uocales suas uoces cōpræhēdūt in diph.i.duæ uocales cōiungunt̃ in una syllaba ad cōpositionē diph.diphthōgi tribus de causis inuentæ sunt.s.cā differentiæ uel sonoritatis uel cōpositiōis :cā differentiæ ut in hoc quæ ad differētiam que breuis cōiūctionis.sonoritatis ut musæ.Sonorius.n.& pulchrius ē dicere musæ a.& e.in diphthongō cōiūctis: q̃ si dicat̃ muse a.& e.separatis.Causa compositionis:ut significatio duarū ptium simul cōponat̃.i.conglutinet dictionem.ut cælū. Fit ae. Exequit̃ proprietates ae.diphthon.postq̃ docuit quæ uocales & quo ordine diphthongos disponāt Sciēdum q̃ñ ae.diphthongus nunq̃ per diæresim p̄fertur: sed q̃ñ latini uolunt eā diuidere scribūt ai.græcā diphthongon ae.equipollentem: & illā diuidunt more græcorum in duas syllabas.quia ergo ai.æquipollens sua diphthongus diuidit̃.significatiue dicit ae.p diæresim p̄ferri.Sed opponit̃ huic sententiæ illud ouidianū rat aeripedes martis arasse boues.dicimus aūt ouidium in hoc uersu plus metri necessitatem q̃ regulæ obedientiam attendisse.uel qđ melius estimaretur p concisionem mediæ syllabæ p mutauit posuit pduxitq: finalē ut solet fieri ut fumat p fumauit. In græcis uero. Sic iunge.in his dictiōibus latinis aula.picta p̄fert̃ diphthon.p diæresim.i.manēte uocali.sed ī græcis dictiōibus. qñ ī latinā trāsit in signū p diæresim.a.i.ai. platis.i.nō manet uocalis.īmo fit duplex cōsonā:& hoc ē quod dicit:ī græcis uero dictionibus apud nos trāslatis,quotiens fit diuisio huiuscemodi.i.ai.diphthō. diuisio dico eius penul.syllabe.i.q̃ erat uocalis in diphthon. p duplici cōsonāte accipit̃:ut maia hoc nomē dū manet græcū ai.diphthongō hēt & ē.i.uocalis de penul.syll.dua.Q̃ñ aūt per diuisionem.a.&.i.ī latinū trāsferūtur statim.i.de pen.ī ultimā transit syllabā:& duplex cōsonā efficitur:dicimusq; maia.p maia. Trāsit in.i. pducta ae.ut quæso.

ἀπὸ τοῦ κορυλου: καὶ τῆς λυμφις. Solebant enim uetustissimi græcorū l.p n. scribere.unde quinquaginta quoq; numeri signū qđ illi p n.scribunt nos p l.more antiquissimo scribimus.οἷον νυμφας πῶπον.

De ordine Litterarum.

Ordo quoq; accidit litteris: q̃ quis in syllabis dignoscit̃:tñ quia coniunctus esse uidetur cū potestate elemētorum: non absurdum puto et nunc illum subiungere. sunt igitur uocales præpositiuæ aliis uocalibus subsequentibus in eisdem syllabis a.e.o.subiunctæ.e.u. ut ae au oe. I quoq; apud antiquos post.e.ponebat̃:& ei diphthongū faciebat: quā pro oī.i.longa scribebāt more antiquo græcorū. Inuenit̃ hæc eadē.i.post y.ī græcis noibus ut ἀρπυια; nam υι diphthongus est. sunt igitur diphthongi qbus nunc utimur quattuor. diphthongi aūt dicuntur q: binos phthōgos hoc est uoces cōpræhendūt.nam singulæ uocales suas uoces habent: & ae qñ a poetis per diæresim profertur secundum græcos per a.& i.scribitur.ut aulai pictai p aulæ q: pictæ: ut Virg.in.iii. Aulai in medio libabant pocula bacchi. idem ī octauo. Diues equi diues pictai uestis & auri. In græcis uero quotiens huiuscemodi fit apud nos diæresis penultimæ syllabæ.i.p duplici consonāte accipit̃:ut maia p μαια;aiax p αιας. Trāsit in .i.pductā ut queri o inquiro exquiro quis exquæro Plau. dixit in aulularia I intro exquære sit ne ita ut ego prædico:lædo illido:cædo occido. Ponit̃ ae pro e longa ut σκηνη scæna.& pro a ut æsculapius pro ασκληπιος

pro inquito. Illi.n.dixit quia sequimur æoles in hoc q̧ ponimus ae.ꝑ a.illi.n.dicunt nymphais.pro hoc qđ alii dicunt nymphes.Inuenit̃ tñ licet ae.sit diphthō.tñ inuenit̃ correpta in media dictione:tñ qñ est in fine dictionis antecedētis i cōpositione sequēte uocali:ut Præustus:Home.similiter corripit diphthō.apud græcos ἀνιπ᾽ ἰσωοΔες χαμαιευναι. S.c.n.Nō mir̃ si ae.diphthongus corripit̃ qa ēt uocales naturaliter longæ solent corripi.unde nec mir̃ si itaq; ae.diphthōgus corripit̃.cum oi.idem patiatur apud græcos q̧ oe apud illos corripiat̃:sed oi.sua æquipollens diphthongus.Nota q̧ hic de oe.non in ꝓprio loco tractat̃.sed tantum a cū similitudinis adducit.

in quo ȩoles sequimur.Illi.n. νυμφᾳσ pro νυμφᾳσ & φαισ ιν pro φασιν dicunt: inuenit̃ tñ diphthongus in media dictione correpta tunc qñ compositæ dictionis antecedētis in fine est sequente uocali ut præustus. Virg.i.vii.Stipitibus duris agit̃ sudibus ue præustis. Home.ἀνιπτοποΔεσ χαμαιευναι sicut ēt lōgæ uocales solēt corripi ut dehisco. Vir.i.v.Insidunt pariter sulcos totūq; dehiscit Cōuulsum remis rostrisq; stridētibus æquor. Oe quoq; idē patitur apud græcos æschylus οι στροσ τοιαυτασ παρΔενουσ λοχευται. Vnde quidam non sine ratione unum semis singulas cas hr̃e tēpus dicūt.Ideoq; si consequat̃ cōsonās quę dimidiū tēpus habet omni mō ꝓducit̃.Au quoq; uidet̃ q̃si pati diuisionē cū i.post u.addita trāsit eadē u.i cōsonātiū potestatē ut gaudeo gauisus ναυτησ nauita:& ναυσ nauis.Transit tñ in b.ut aufero abstuli ablatus. Et sciendū q̧ pro a prepositione au ponit̃ i his uerbis aufugio & aufero. Econtrario quoq; fi equērer fieri solet: ut antecedēte a.& u loco cōsonātis sequēte: si abiciat̃ uocalis posita post eā.i.post.u.cōsonātē au diphthongus fiat u.redeūte in uocalē:ut lauor lautus:fauco fautor.auis.auceps augurīi augustus.Trāsit i o.ꝓductā more ātiquo:ut lotus ꝑ lautus:plostrū ꝑ plaustrū:cotes ꝑ cautes:sicut ēt ecōtra ꝑ o.au ut austrū ꝑ ostrū: ausculū pro osculum frequētissimeq; hoc faciebāt antiq.In u.quoq; lōgā trāsit fraudo defrudo:claudo icludo.Eu trāsit in e lōgā ut Achilles ꝑ achilleus ulixes ꝑ ulixeus:qđ ostēdit̃ genitiuo ulixei.Hora.i primo carminū.Nec cursus duplices ꝑ marc ulixei.In u.etiā mutatur fugio ꝑ φευγω.Oe est qñ per diæresim profert̃ in gręcis nominibus & gręcam seruat scripturam.ꝑ o enim &.i.ponit̃ quę tñ sicut supradictum est locū duplicis obtinet consonantis.ut Troia ꝑ Τροια maia pro μαια.In hoc quoq; ȩoles sequimur:sic.n.illi diuidētes

militudinis adducit. Vnde.Quia diphthōgi sunt & corripiunt̃ quidam dicūt singulas diphthon.habere unū tp̃s & semis.nō sine rōne.hæc est rō.uocalis correpta hēt integrū tp̃s:& qa in diphthōgo duæ sunt uocales: quis collisæ plus hñt moræ q̃ una sola: duæ uero diuersæ uocales breues duo tēpora hñt.Sed qa i diph.colliduntur non hñt tā moræ q̃tū duæ diuersæ. Sequit̃. Sic igit̃. Quia nec hñt tā paruam moræ sicut una nec tm̃ quam duæ rōnabiliter hñt unum tp̃s & dimidiū:ueritus tñ ē oēm diphthongum duo tpa hr̃e.& cū corripit̃ sequēte uocali hoc facit collisio sequētis tollēs ei dimidiū tēpus. naturaliter aūt sp producit̃.unde nec in breuē uocalē unquam mutat̃.Ideoq; cōsonans dimidiū tp̃s hr̃e dicunt hoc solo respectu q̧ dimidiū tp̃s uocale ꝑcedentis syllabæ attribuit cum obiectu suo impediat ne illius uocalis ad aliā sequētis syllabæ uocalē fiat trāsitus; & ita illam ꝑcedētis syllabæ uocalem plus morari facit. Au.Aliam diphthongō tractare igrædit̃ & idē q̧ recte posuit quasi diuisionē:qa.u.uocalis q̃ i diphthōgo fuerat nō remanet i diuisiōe:sed u.cōsonans.ſō tñ diuisionē pati uidet̃.qa u.cōsonans.&.u.uocalis quæ i diphthōgo fuerat eodē nomine eadē figura designat̃. Trāsit tñ. Transit tñ quāuis mir̃ uideat̃ q̧ diphthō.u.uocalis in u.consonantē transit quæ sibi est affinis nomen & figura.transit tñ ēt in illud qđ est remotius in b.ꝑteritū illud abstuli nō ē huius uerbi aufero:quantum ad simplex.s.tuli.sed cōpositionē ab eo recipit. Et sciēdum. Et non est mirum.si au.mutat̃ in ab.quia inde nascitur.s.si in aufero u.ponitur pro b.non est mirum:si u.mutatur in b.abstuli. Contratio.Dixit q̧ u.uocalis quod est in au.trāsit in u.consonantem:ut gaudeo gauisus.sicut contrario u.consonans transit in u.uocalem cuntem in au.diphthōgō.ut caueo cautus.Achilleus hic trissyllabum accipit̃:& nō est possessiuum:sed proprium nomen achillis. Quod ostenditur. Vt dicatur ulyxeus ostendit̃ ex hoc genitiuo ulixei;quia ulixes ulixis facit.huiusmodi nomina quæ habent eu diphthongon in nominatiuo non habēt

ꝑpea ei.diphthon.in genitiuo:sed habent diuisum ei:ut tydeus ē dissyllabum:tydei trissyllabum:& ita in aliis.
Eus.Diphthōgus ē græca terminatio eius:diuisę ē latina:ut cæsareus.Fugio a φευγω.nō ꝑ factā mutationē sed ꝑ substractionē e.sumit̃:qa in fungio.u.corripit̃.dicit tñ mutari:quia ubi erat eu.ponit̃.u.Oe.est.i.contingit qñ ꝑ diæresim ꝑfert̃:hic non de oe.sed de oi.sua æquipollenti diphthon.dictum puta q̧ ipse apte innuit cū subiungit in græcis noībus:& græcam seruat oe.scripturam ꝑ o.& i.scribit̃ sicut apud græcos.quæ.i.licet in diphthongo sit uocalis:tñ ubi ut supradictum ē de ai.ꝑ diæresim ꝓlata locum duplicis obtinet consonantis:ut troia ꝑ τροια uel si troca sit i libro ita legit̃:ut troia ꝑ eo qđ debemus dicere troca.si uellemus referre diphthōgon græcā oi.s.q̧ oi.ualet apud græcos hoc idē ut dictū ē quod ualet oe.apud nos. In hoc quoq; sicut in multis aliis.In diuisione sola sequimur eos non in mutatione uocalis in consonantem.dicūt [illegible] trissyllabum pro κοιλον dissyllabo.hic est otomicron quod semp debuit corripi:sicut otomega se[illegible] ꝓduci

& est in coylon prior syllaba breuis apud græcos tñ quãuis ibi sit o breue in κοιλον: q̃ o semp debuit corripi facta diæresi diph. tñ sæpe ꝓducit illud o græci. In hoc uersu hom. o. bre. qm̃ i. ꝓducit. Aufert. Alia ꝓprietas ei. i. alii diphth. hoc ẽ oe. aufert. i. subtrahit altera uocalis. i. e. & remanet. o. sequẽte. e. lõga o more attico. Attici. n. dicunt ποιητης p eo q̃ poetas alii græci dicere solent ποιητης. nos autẽ sequentes æoles dicimus poeta ꝓ poeta: & subtrahimus. e. Si. n. uellemus imitari græcos: qui dicũt poietes diceremus poeta. Nec non ꝓ ωι. Ostẽdit q̃ nos ponimus oe ꝓ oi. græca diphthon. ubi o breuis ẽ: & non solũ ꝓ oi. ubi ẽ. o. breuis põt poni oe. nostra diphthon. sed ẽt ꝓ ωι. ubi est lõga. o. põt poni. Nec mirũ si nos ponimus oe. pro ωι. scriptam p otomega: q̃a nos ponimus nostrũ. o. ẽt ꝓ otomega. s. q̃ nostrũ. o. significat o. longã & o. breuẽ. & pro. i. accipimus. e. i nostra diphthongo. Hic tñ. Quãuis dicã nos põimus quasi extra ꝑtẽ: tñ hoc facimus mutatione boetorũ: uel aliter dixit: quia diuidimus oe. ꝑ diæresim in troia: & q̃ subtrahimus unã uocalẽ de diphthon. ut in poeta & i hoc seq̃bamur græcos. mõ oñ dit q̃ itegre retiemus œ. ubi græci oi. Cõstrue. non solũ diuidimus oe. uel subtrahimus uocalẽ. sed ẽt ponimus hanc. i. oe. integrã ꝓ oi græca diph. & secũdũ hãc sniam non ẽ curãdũ: q̃mõ sit scripta uel ꝑ. o. lon. uel ꝑ o. bre. Nec mirũ si tota ꝑ totã ponimus: q̃a ptes ꝑ ptibus ponimus pro ω o. ꝑ i e. Nũq̃ diphthõgus. Postq̃ q̃tuor diphthõgos sigillatĩ ẽ executus cõem de oĩbus naturã subiungit dicẽs. nunq̃ diphthongus pñtis uerbi mutat in ꝑterito excepto ei. do cecidi. ubi mutat in i ꝑducta i penul. syllaba. Si obiciat aliq̃s sustuli determinet in recta declinatiõe uel dicat q̃ tota diphthon. nõ mutat̃ ps tñ: liber ãt negat mu ari totã. uel possimus abstuli non esse regulare ꝑteritũ a pñti aufero dicere. Ei diphthongo. Aliis diphthongis. nũc utimur. & ei. ẽt olim utebamur. sed nũc non utimur: & io non esset mihi tractandũ ide sed tñ ẽ tractandũ de his q̃ loco eius ponimus. Illi an in hoc q̃ ponimus e. ꝑ ei. sequimur æoles. n̄ ipi ponũt e ꝑ ei. i fine dictiõis. & i pri. τωδημος δενη ꝑ δημοδε ει. ecce i fine. & ηπον ꝑ ειπον. ecce i prin. Et nos. Aeoles ei. mutãt i e. & nos pleriq̃ q̃ mutamus ei. i e ꝑductã. determinat q̃n sit illud plerũq̃: tũc. s. cum ei. pura sit pe. a. q̃ inter ei. & uocalẽ seq̃ntẽ nulla sit cõsonãs: ut argeia: q̃a dicimus argea uel argia. Si aũt ei. non ẽ pura mutat̃ i i. ut ∂ειλος. nilos. dico q̃a i illis mutamus ei in e. uere ei. ẽ pura. sed i illis fœmis maxime q̃ non hñt a. naturaliter: sed apud græcos assumũt a. per associatioñẽ hñt a. mutamus i e. ideo maxime i illis i e. ei mutari df. quia ẽ e. tñ: & nunq̃ in i. In aliis uero quæ hñt naturaliter a mutamus i e. & i i. q̃m græca fœminina in a. desinẽtia. alia hñt a. ꝑ adiectionẽ alia naturaliter. Calliopeia. & deiopeia. hñt a. non naturaliter. sed per associationẽ. Naturaliter. n. calliopei. & deiopei dĩ. sed q̃dã illis adiiciũt a. ubi dicũt calliopeia deiopeia. In his ergo fœmininis duplicẽ habẽtibus terminationẽ. s. & in ei. ut calliopei. & i a. ut calliopeia. maxime q̃ i aliis q̃ hñt a. naturaliter mutat̃ ei i e. ꝑdne. q̃a tñ in e. q̃ uero naturaliter hñt a. sunt ut argẽtea. alexãdreia. hic. n. a. sp terminalem habuerũt. & nũq̃ i. & i illis mutamus ei. diphthon. in e. sed non tñ: q̃a aliq̃n in i. ꝑducta. Exẽplificat de illis q̃ assumũt a cũ dicat calliopei. calliopeia. ꝑmittit calliopei ubi oñdit: q̃a i calliopeia nõ ẽ a. naturaliter. q̃d i e. mutat̃ oñdat cũ dicit calliopeia. Nã i illis. Bñ dixi i illis fœmininis q̃ assumũt a. mutari ei i e. maxĩe. i. tñ i e. Nã i illis fœmis q̃ in ia. solũ desinũt & nũq̃ in i. apud græcos raro fit ut haeat tñ i e. mutet̃ ei sed aliq̃n i e. aliq̃n i i. põt ibi eẽ i ia. uel i eia. uel i a. sed idẽ ualet: q̃a terminationẽ i i. tñ excludit. Vt alexã. lãgia. Exẽplificat de hoc tñ q̃ i illis ei. mutat̃ i i. & nõ tñ exẽplificat de hoc q̃ i e. mutat̃. sed i possessiuis ẽ hoc dicturus. Raro. Diximus pp medeã & plateã q̃ cũ i a. solũ desinũt apud græcos & nũq̃ i i. tñ ei diph i e ꝑductã sp mutant apud latinos. Cũ. n. græci dicant medeia plateia latini sp platea medea dicũt. & hñt aliq̃ eadẽ es nicea i exceptionẽ: sed male. Nicea. n. ei diphth. mutat apud latinos non tñ i e. sed ẽt i i. pro. lõc. sicut in possessiuis inuenimus. Nam quod Virgi. dixit in fœmininis ei mutari i e. ꝑductã inãd uoct q̃d Vir. ei mutauit i e. correpta ut ui & non obiicit de ipsis fœmininis: sed de neutro

diphthõgũ κοιλον pro κοιλον dicũt: apud græcos tamẽ o. quoq̃ in sequẽte ꝓducere licet antecedente breuẽ ut Homerus i hoc uersu νεσορπαλου κελα δενισχηπινοντ απερειαστηο. aufert ei. i. œ diphthõgo altera uocalis sequente e longa more attico: ut poeta ꝓ ποιητης poema ꝓ ποιημα. necnõ ꝓ ωι diphthongo græca nos hanc. i. oe ponimus ut κωμωδια comœdia τραγωδια tragœdia dicentes: nec mirũ cũ ꝓ ω quoq̃ hẽmus o: & ꝓ γ e in diphthõgo accipimus. hoc tamẽ ad imitationẽ bœtorũ solemus facere. Trãsit in u. lõgã ut phœnices punices: phœniceon puniceũ: pœna: punio. Nunquã diphthongus in præterito ꝑfecto mutat̃: ut hæreo hæsi audio audiui: mœnio mœniui: excepto cædo cecidi. Ei diphthõgo nũc nõ utimur: sed loco eius i græcis noĩbus e. uel i. ꝓductas põimus: & i priore seq̃mur æoles: illi enĩ τωδημοδενη dicũt ꝑ δημοδενει & ηπον ꝑ ειπον. Et nos pleriq̃: cũ ei apud græcos sit pura penultima i illis maxĩe fœmininis q̃ ꝑ adiectionẽ assumũt a apud græcos mutamus ει i e. ꝓductam. ut δηιοπεια deiopea καλλιοπεια calliopea. Nã in illis quæ in ia solũ desinũt apud græcos raro fit hoc: ut nos ponamus e. ꝑ i. ut argia alexãdria nicomedia lãgia lãpia. Statius i q̃rto. Candẽsq̃ iugis lãpia niuosis. Idẽ in eodẽ. hoc quoq̃ secreta nutrit lãgia sub ũbra. Idẽ in u. Tũc douis argia nitet: ulesq̃ sororis Ornatus sacro ꝑcu la sup uenit auro: Raro aũt diximus pp medeã plateã niceã. Nã q̃d Vir. q̃ tela tiphoea temnis E correptã protulit: doricum est. illi enim solent ε in diphthõgo

plurali qđ idē ē in regula cū fœminino:& dicit non eē factū per mutationē:sed per subtractionē .i.secūdū do res. Latinis aūt. In supradictis græcis noībus est i. pducta ante a. sed in latinis difficile inuenit̄ i lōga aū uo calē nisi ī genitiuis ī ius terminā. & in fio uerbo ubi dissyllabum ē & nō est mirū:si cōtra regulā pducit̄:qa cō tra regulā totū factū ē eiusdē cōiugationis.i.q̄rtæ qđ pōt uideri in hoc uerbo:qa q̄rtæ cōiugatiōis ē hoc uer bū.i.fio hēt ī actiua litteratura passiuā significationē & est anomalum:qđ ī uerbis q̄rtæ cōiugatōis nō ē ampli us inuenire p̄ter ueneo:q ī fiebat.i.aū uocalē pducat̄ hac rōne firmat̄. Omne passiuū debet supare uel æqua

abiicere i. In latinis antem dictiōibus difficile īuenies i. longam ante uocalē positā nisi ī genitiuis in ius definē tibus: ut illius solius ullius : quę tñ licet & corripere in metro:& in uerbo fiam fias fiat:qđ ipsum quoq; con tra aliorū eiusdē cōiugatiōis fit regulā uerbo℞. In ma sculinis quoq; ει pura in e. longam conuertitur. ut αχιλλειοσ Achilleus : αλφειοσ alpheus σπονδειοσ spondeus: nō sine rōne tamen hoc fit. Sed qa i. pura pe nultima ante us uel a uel um p noīatiuos nō inuenit̄ p ducta in latinis dictiōibus:nisi ī dissyllabis s. ipsis græ cis Nā in gręcis sæpe īuenimus ut chius & dia. & ī uno trissyllabo quod apd̄ statium legi: ut licius. Statius in x. thebaidos. Ad patrias si q̄do domos optataq; pacē. Templa licie dabis tot ditia dona sacratis Postibus & totidem uoti memor exige tauros: In aliis uero cōsonā te l. sequēte p ει diphthōgo lōgā i. ponimus ut νειλοσ nilus. In semiuocalibus similiter sunt aliæ præpositiuę aliis semiuocalibus in eadē syllaba: ut m. sequēte n. ut mnesteus amnis. S. quoq; seq̄nte m. ut smyrna smarag dus: nā unū faciūt q z. ante m. scribunt. Nunq̄ enī du plex in capite syllabæ posita pōt cū alia iungi cōsonan te. Lucanus quoq; hoc ostēdit ī. x. Terga sedent crebro maculas distincta smaragdo. Nā si esset z. ante m. sub trahi ī metro minime posset: nec staret uersus. S. enī in metro sępe uim cōsonantis amittit. In fine aūt syllabæ oēs liq̄dæ solēt ante. s. poni ut puls hiēs mōs ars. Simi liter ante x. excepta m. ut falx lanx arx. In mutis præ ponūt̄ b. & g. sequēte d. ut βδελλιον bdeliū genus lapidis abdit. abdomē: migdōides. c. uero & p. præpo

ri suo actiuo si non syllabis tñ tpibus. fiebat aūt ē passiuū: faciebat actiuum sed nō supat fiebat suū actiuum neq; æquat̄ illi syllabis. Cū ergo nō supet syllabis: neq; tpib9 debet saltē æq̄ri tpibus: & sic ī fiebat pducit̄. licet dicat̄ a multis q nisi ī dissyllabis non ualeat i. aū uocalē pduci: obiicit̄: qa fit suū actiuū. i. facit neq; syllabis neq; tpibus supat uel æq̄t sed hoc pp occursum fit duar℞ regular℞. Hēt .n. regula grāmatico℞. qđ oīa uerba ī e. de finētia. finales syllabas corripiāt: nisi rōne de fendāt: q̄ regula nisi data fuisset noua uīa cē ī fit uera maneret ut ergo magis regula au ctētica seruet̄ nulli ī conuenientes hēmus si re gula nr̄a noua ī q̄ parte illā īpugnat īfringit̄.

In mascu. Hic ōndit q sicut ī fœmīs q̄ as sumunt a mutat̄ ei tñ ī e. ita & ī masculis ei pura ā hñtibus i. ubi non seq̄t̄ cōsonās post ei. sed uocalis in a. tñ conuertit̄: ut achilleios achilleus. hic ē achilleus possessiuū & tetra syllabū deriuatum ab achille. Nec ta. R ed dit cām q̄re ī huiusmodi masculis mutat̄ ei. ī e. & nō ī i. qa ī noīatiuis latio℞ nominum ra ro īuenit̄ i. lōga aū uocalē. Cōstru. licet nul lā dederi rōnē: q̄re potius ei mutet̄ ī ei. q̄ ī i. tñ hoc nō fit sine rōe: & dīcō qa i. pura penul tima non īuenit̄ pduc. aū us. uel a. uel um p noīatiuos. p simile īducit. nō. u. sūt ē deter minare hoc nisi ante us. dicit ēt p noīatiuos non ad differētiā genitiuo℞ ī ius desinētiū ī latīs dictionibus: nisi ī dissyllabis ut dius chi us & hoc p nihilo excipio: qa ipsa sunt græ ca: hic cōtradicit: qa uariæ sniæ erāt de istis qdā. n. dicebāt eē græca. qdam latia. si ergo sunt latina bñ excipit p hoc q dicit nisi ī dis syllabis latīs. sm alios aūt bñ dīc q p nihilo accipit: qa sunt græca. Nā ī græcis. iō dico ī latīs nā ī græcis supple. īuenimus i. lōgā: hic ē finis. Deīde exēplificat de dissyllabis q̄ ex cepet at ī dissyllabis nunq̄: ut dius dia: chius chia. iō apponit fœminina ut ītelligat̄ deri

uatiuū chius qđ pducit̄. Chius. n. primitiuū corripit̄ uel aliter & bñ subiūgo græcis. Nā ī græcis supple īueni mus: ut chius a. & e. & nisi ī trissyllabis istis. Si ista excipiant̄ latia eē oportet : qa si græca sunt non excipiūt̄. Et in uno trissyllabo qđ apud sta. legi. iō istud separatū ab aliis: qa illud ī solo statio inueneram: alia ī pluribus locis: uel istud tm̄ ē ī qbusdā libris: & ī uno trissyllabo. Hic obiicit̄: qa si latina alia nō hñt. i. pdu. aū us. uel a uel um non debuit spondeus. & similia hēe. i. p aū us. cū sint facta latia: ergo alexādria & similia cū sint facta latia non debuerūt pducere i. So. dicimus illa. s. argia alexādria & si. eē græca: qa hñt græcā terminationē apud nos: li cet ī medio mutatio fiat. Spōdeus uero & si. non sunt græca: qa non retinēt termīationē. sed mutāt os ī us. In aliis uero ubi ei. pura ē mutat̄ ī e. tm̄: uel & ī e. & ī i. sed ī aliis ubi non ē ei pura: sed seq̄t̄ consonās mutat̄ ī i. p. ut νειλοσ nilus. In se. Oñso ordīe uocaliū subiūgit ordinē consonātiū & prius duar℞: postea trium: & prius de ordīe semi. tā in prī. q̄ in fi. syllabæ: & post de ordīe duar℞ mutar℞ īter se: deīde de ordine semi. & mutæ. & econuerso: & post de ordine trium cōsonātiū tā ī prin. q̄ ī fine. deīde q duæ semiuocales & ī prī. & ī fi. sibi p̄ poni pñt: duæ ēt mutæ uel muta ante semiuo. nō ponūtur ī prin. sola s. ante mutas ponit̄ in prin. ī fine uero mutæ nō p̄ponit̄ s. sed. n. ut ē hic. Lucanus quoq;. Alia rōne oñdit. z. nō poni ante m. ut smaragdus. Nam si eēt z. ante m. p̄cedēs syllaba non posset breuiari: q hēmus ubi dicit. Nā si esset &c. Etiā si m. liq̄da subtraheret̄ remanēte duplici p̄cedēs uocalis sp pduceret̄. In fine uero. Hucusq; dedit duabus semiuocalibus ordinem in prī. nō dat duabus ī fi. ostēdēs q semiuocalis cui semi. præponi debet ī fine. In mutis. De mutis docet q

cui i principio ꝓponiť de fine tacet:qa duæ mutæ nunq̃ ĩueniunť syllabæ terminales. Semiuocalis. Hic dat regula de semiuocalibus añ mutã ĩ pricipio syllabæ. Nulla semi. Determinãdũ ẽ in pri. ꝓponiť &c. Mutæ uero Regulã de mutis quã ꝓponunť semiuocalibus ĩ pri. syllabæ mutæ semiuo. ꝓpo. s. liqdis. & pene oẽs mutæ oibus liq. absq̃ m. quia m. tñ ꝓponiť q̃ttuor. pene dicit pp b. qd non poniť añ. n. ĩ eadẽ syllaba. Sed m. s. Dicit b. ꝓponi n. ĩ abnuo. sed mõ corrigit dicẽs. sed b. ẽ magis fi. syllabæ. T. ãtecedit. T. antecedit m. ut tmolus. isthmos. Querit an debeamus dicere istmos. an ithmos: qd facile soluiť si qd de orthographia ꝓceptũ sit cõsideremus ẽ n. ꝓceptũ. qa t. sequẽte in simplicibus dictiõibus: si antecedat s eiusdẽ ẽ syllabæ. ut testis ergo in supradicto noie si hẽat. s. sequẽtis erit syllabæ: cũ sit simplex dictio. ut dicat isthmus sed hoc nequit eẽ hac rõne prohibẽte cõsonãtes tres aliter nõ pñt iungi. ꝓ simile idueit ĩ principio syllabæ. ita dico iungi ut s. sit i prima t. scda. nisi l. uel r. fuerit tertia. Quod qa uidemus m. hic esse tertiã nõ stabit. s. cũ t. i eadẽ syllaba. eẽnt. n. tres cõsonãtes iunctæ ĩ pricipio syllabæ cõtra regulã auctoris. iõ debet deeẽ s. Tres aũt. Dedit regulã de duabus semiuo. ut ĩ pricipio & ĩ fine. & de duabus mutis: & semiuocali & muta in pricipio syllabæ & ecõuerso. Modo dat regulã de tribus tã ĩ pricipio q̃ in fine: post dabit de semiuocali añ mutam i fine: sed de duabus mutis uel muta añ semi. i fine. ĩ hoc dicẽdũ ẽ qa nõ ĩueniuť. Qñ tres cõso. sunt i pricipio syllabæ s. uel c. uel p. prima erit si est prima s. scda p erit c. uel p. uel t. tertia l. uel r. Si c. prima erit uel p. scda sp erit t. tertia r. Nã post pt. iõ post pt. & ct. sp est r. tertia. qa l. nõ põt ibi eẽ natura soni ꝓhibẽte qa male sonaret & nõ põt ĩueniri. In fine. Regula de tribus ĩ fine. de hoc est cõtrarietas qa in spretus fuit prima s. r. uero postrema. i st rps r. prima ẽ s. postrema. sed de hoc q̃ muta est media nõ ẽ cõtrarietas. Sed aũt. Regula de semiuocali añ mutã ĩ fine. cõstructio. ĩ pricipio syllabæ poniť muta añ liqdã. sed si dictio delinat ĩ duas cõsonantes necesse ẽ pest liqdã & se. s. uel. x. ut supradiximus ĩ regula semiuocaliũ. uel necesse ẽ priorẽ eẽ liqdã & sequẽtẽ c. uel t. q̃si quiq. ꝓcedat. Sic oportet legi ut diximus: qa si diceremus ut uoluit qdã ita & necesse est t. uel c. eẽ sequẽtẽ antecedente n. falsum eẽt. ĩ post. uult. qa ibi nõ antecedit n. ad t. sed uoluit sic determinare ut suã defendãt stultitiã. s. q̃ uerũ ẽ illud ĩ regularibus & decliabilibus. Sed ipse auctor ondit se nõ ita accipe cũ exẽplificet ẽt de indecliabilibus ut hic. Siqs aũt de. s. obiciat q̃ nõ sit liqda ipse auctor multis locis uocat eã liq. uel loco. ψ. Necesse ẽ priorẽ eẽ liq. sequentẽ s. uel r. uel c. uel t. uel ẽt necesse ẽ loco. ψ. græcæ scribere ps. uel bs. Nota q̃ dicit scribere tm: qa nõ ẽt ꝓnũciant ps. uel bs. sed. ψ. Quãq̃. n. iõ n̄ ur scribẽda nisi ꝑ ps. qa q̃uis rõ. i. regula genitiui q̃ terminatur ĩ bis. exigat suprascripta. i. bs. tñ sonus ψ magis cognatus ẽ ad sonũ ps. q̃ ad sonũ bs. & iõ melius ille figuræ debet scribi q̃ iste. Hoc tñ. Dixi q̃ necesse ẽ loco ψ græcæ bs. uel ps. scribi. tñ in pri. syllabæ nõ nisi ps. scribitur ut psitacus. Nubo. Ondit ꝑ simile q̃ ψ non debet scribi ꝑ bs. ĩ noiat uo q̃uis rõ genitiui exigat: sed ꝑ ps. cum eupho. exigat sicut nupsi & scupsi q̃uis rõ ꝑsentis cogat scribi ꝑ b. pp euphoniã tñ scribiť p p. Que ẽt. Ita euphonia cogat scribi præteritum per p. sicut supina cogit & scribere & pronunciare per p. Nota q̃ dicit hic & scribere & ꝓnunciare: qa hic non est ps. sed p. tm. & iõ hẽt hic suum elementum.

nũtur mutis sequẽte t. ut actus lectus: aptus diphthõgus. Semiuocalis nulla præponiť mutis nisi. s. sequẽte b. ut asbestus asbutus c. uel q. ut scutũ. squallor. p. ut spes spa. t. status stenius. Ante aliã aũt nullã mutarũ. Mutę uero semiuocalibus ꝓponũtur liquidis absq̃ m. oẽs pene omnibus. bl. ut blãdus, c. ut clarus. dl. ut abodlas nomẽ barbarũ. gl gladius. glabrio. tl. tleptolemus atlas. pl. plãus. fl. flauus. bn abnuo. sed. b. magis supioris ẽ syllabę. cn. cnidius. dn. cindus ariadne. gn. gneus. tn. ętna. pn. therapnæ sipnus. br. bremus ũbræ. cr. creber. dr. drãces, gr. gratus. fr. frater. pr. pratũ. tr. tractus. Añ m. ãt ĩueniuť c. d. g. t. ut pyracmon: alcmene: diagma: dmois: admetus: agmen: thmolus: isthmos: Tres aũt cõsonãtes nõ aliter pñt iũgi ĩ principio syllabæ: nisi sit prima s. uel c. uel p. scũda quidẽ post s. c. uel t. uel p. Post c. ãt aut p. pricipales. scda t. tertia l. uel r. sed l. s solis illis q̃ ab s. icipiunt ut asclepiodotus. scriba. stlopus, splẽdidus spretus in gręcis ẽt φ. scda poniť: quã nos p ph plerũq̃ scribimus σφραγισ uictrix. sceptrum Nã post pt. uel ct. simul iũctas l. nõ inueniť: ut ondimus: ipsa soni natura ꝓhibẽte. In fine uero dictiõis contra ĩuenimus primã liqdã. sequẽtẽ mutã: postremã s. ut urbs stirps. Sin aũt ĩ duas desinit cõsonãtes dictio: necesse ẽ priorẽ liqdã eẽ: & sequentẽ s. uel x. ut supra ondimus: uel c uel t. antecedẽte n. ut hũc dicũt amãt hũc: uel loco ψ gręcæ bs. uel ps. scribere ꝓ rõe genitiui: ut arabs arabis pelops pelopis: cęlebs calibis: princeps principis. Quibusdã tñ: ut supra docuimus: nõ aliter ui ψ gręca nisi ꝑ ps scribẽda: q̃q̃ enĩ rõ genitiui supradictã exigat scripturã: tñ cognationẽ soni ad hoc ꝓpiniorẽ esse aiũt. Hoc tñ sciẽdũ ẽ q̃ pricipiũ syllabæ oĩ mõ ꝑ ψ. ps. debet hĩe: ut psitacus pseudulus ipse: nubo quoq̃ nupsi: scribo scripsi faciũt: q̃uis analogia ꝑ b. cogit scribere: sed euphonia supat: que & nuptã nõ nubtam & scriptũ nõ scribtũ cõpellit p. p. nõ per. b. dicere & scribere.

Liber primus Prisciani Cæsariensis grãmatici de lr̃a explicitus est. Sequitur Liber Secundus. De syllaba.

SYLLABA. Tractauit sufficienter superius de litteris ostendendo quibus figuris & noībus design. ren tur. quasq; haberēt potestates:nūc ad syllabā quæ ex l'ris cōstat congruo ordine ꝓcedit:& prius eā diffinēs post alias eius ꝓprietates supponens:& hæc prior diffinitio syllabæ data est fm īterpretationē nois:quia ϲυλλαϐειν græce est cōprehēdere latine:& non includit nisi syllabas q̄ pluribus litteris constāt.sic aūt exponit̄ diffinitio. Syllaba ē cōphēsio l'rāe.i.l'rāe cōphēsæ ī syllaba.p l'raꝝ remouent̄ illiteratæ uoces.p cōprehēsionē remouent̄ simplices l'ræ.cōphensio dico sequens.i.cōuenienter fm regulas libri cōphensæ.ut remoueat̄ cōphēsio mutaꝝ consonātiū seu uocaliū q̄ p se ī sua pñt cōphēdi.ut si dicamus be. ce. de. ge.& illa cōprehēsio uerb ponit̄ u. cōsonās añ consonantē aliq̄ q̄ non ē conueniens. Et qa hoc totū hēt oro addit sub uno accētu.i.sub uno cantu.plata accētu dr̄ q̄si ad cātus: eo q syllaba syllabæ adcātat̄: & iuxta ipsū ꝓnūciat̄.licet igit̄ hæc syllaba sens p se ꝓferat̄.accentū tñ dr̄ hre q ꝓfert̄ eodē mō quo syllaba posita ī dictōe circūflexe uel graui ter uel acute.& oīs syllaba hēt unū certū tenorē ī dictōe scertū extra dictionem: dictio hēt unū cātū.ut dominus.qa q̄ īposuit hanc dictionem dominus dedit ei certū ordinē: certū tenorē:quo ꝓnunciata ītelligeret̄ eius significatio:& iō tenor totius dictōs ē unus: qa tenor unius syllabæ rñdet tenori alterius syllabæ ī dictōe:sed ī orōne ñ ē unus tēor. qa cātus unius dictōis nō rñdet cātui alterius dictōis:qa nō dicimus hō uenit sub uno accētu:ut aliq̄ dictionē sicut ē fortitudo:ita q large hic accipit accētū q cōuenlat syllabæ & dictiōi nec curat quoquō accētus ꝓnūciet tñ unus existat:& sic cıat differre syllabā ab orone. Syllaba.n.p se cōsiderata ēt si ñ sit dictio unū cātū ī.tēor.unū qlecūq; licet ī certū hēt p hoc q̄ dicit cū differt ab orōne ad remotionē dictōis addit uno spū.i.uno īpulsu.i.īdistincte.non.n.ī syllaba ē distictio ꝓlationis sicut ī dictōe.nā ī hac dictōe dñs: cū ꝓfero do.taceo mi.dum dico mi:non dico nus. Sed ī syllaba licet siut. diuersæ l'ræ: ut ī fons:& licet qñ una l'ra ī sonat:non reuera īformet̄ alia.tñ ita colliditur inconfusis & confictis īformationibus q illi diuersi spūs l'raꝝ non pñt discerni sicut in dictione. & iō iudicant̄ idem spūs.

SYLLABA ē cōprehēsio l'rarum consequēs sub uno accētu & uno spū ꝓlata. Abusiue tamē etiam singularum uocalium sonos syllabas noīamus; possumus tamē & sic diffinire. Syllaba ē uox literalis q̄ sub uno accentu: & uno spū īdistāter profertur. Ab singulis tñ īcipiēs nō plusq̄ ad sex l'ras ꝓcedere syllaba pōt ī latino sermone ut a ab arx mars stās stirps. Et sciendum q syllabæ quæ ex singulis cōstāt litteris:nō plures sunt q̄ ipsæ uocales de qbus fiūt: quæ autem cōstāt ex amplioribus litteris pene īnumerabiles. nulla syllaba tres uocales hēt. unde u.& i. non alter iūgūtur diphthōgis nisi loco positæ cōsonātium: u tñ etiam nūc cōiūgi potest diphthongo:cum amittit uim litteræ:ut quæ līguæ. Sæpe īueniūtur pro duabus uocalibus iūctis hoc est pro diphthōgo singulæ uocales positæ:ut plostrum ꝓ plaustrum: & īquino ꝓ īquæro. Et ubiq; ꝓ ei diphthōgo e ꝓductā uel i.sicut supra dictū ē.p ro oy aūt u ī græcis ponimus dictionibus: ut σπονδειου. spōdeus νειλου nilus μουσα musa: q̄ singulaꝝ l'raꝝ um sūt syllabæ: ex uocalibus constāt ut dictum est:ut ae:q̄ aūt ex duabus cōstant uel a uocalibus fiūt:& īuenit̄ diphthōgus ut au oe: uel a uocali &

Possumus tñ. Quāuis talē syllabæ dederī diffinitionē p quā singulæ uocales a syllaba remoueant̄:tñ possumus dare largiorē diffinitionē sub qua singulæ uocales aggregent̄.p īdistātiā exponit uno spiritu īdistātia.i. sine īteruallo q auditu discerni possit. A singulis. Datis diffinitiōibus syllabæ supponit diuisionē eiusdē sic q alia cōstat ex una l'ra alia ex duabus.cōstituc licet dixerim īdeterminate uox l'ralis tñ est ibi certus numerus l'raꝝ: & est figurata locutio sic nos īcipiētes numerare syllabas a singulis l'ris uocalibus.s.cōstātes:nō īuenimus syllabā plusq̄ sex l'ris cōpositā: & cū hoc deberet dicere pōt figuratiue.ita syllaba īcipiēs nūerari a singulis l'ris ex qbus cōstat plusq̄ ad sex l'ras nō pōt ꝓcedere ī latino sermōe:qa forsitan ī græco pōt ad plures.īcipiēs dicit.quia illæ q̄ ex paucioribus cōstāt priores sunt.qa sunt simpliciores. Et sciēdū. Hic dat certū numerū eaꝝ q̄ ex una l'ra constāt:syllaba cōstās ex sola uocali hēt ipsam uocalē initiū & finē. Pene sunt. Quia aliquo mō licet cū difficultate possent nūerari sed labor iste inutilis & extra artē eēt:qa non ideo melius sciremus componere syllabas. Nulla. Hic īcipit iā aliqd ondere de syllabis:q̄ constāt ex duabus l'ris.s.q duæ uocales pñt ibi eē & non plures:& q̄uis hic aliqd dicat de compositiōe syllabaꝝ.tñ postea ondet plenariā syllabaꝝ cōpositionē.construc.syllabæ q̄ ex amplioribus fiūt aliæ ex duabus.aliæ ex tribus &c.sed ī nulla syllaba sūt tres uocales.ac si diceret.ex duabus qdē uocalibus fit syllaba.sed nulla tres hēt uocales.unū u.& i.non a.iungunt̄ diphthongis nisi p loco conso.locus ab effectu. V.tñ. Quāuis dicā u.& i.non posse iūgi diph.ī eadē syllaba nisi loco conso.tñ u.confusum i.sola figura nullū ibi notās elementū pōt iūgi diphthongo. Sæpe. Crescere non pñt uocales ī eadē syllaba ultra duas sed decrescere pñt.qa ꝓ duabus ponit̄ una. Quod āt. Hic ondit plenā constitutionem syllabæ quō ex duabus uel pluribus l'ris constat.s.uel ex duabus uocalibus uel ex conso.& uocali uel sequēte.uel ꝓcedēte.cōstituc.q̄ cōstāt ex tribus l'ris nō pñt cōstare ex oībus uocalibus.sed q̄ ex duabus cōstāt pñt cōstare ex oībus uocalibus &c.p ordinē unius uocalis & unius consonātis dat nobis ītelligere unius uocalis ordinē & multaꝝ cōsonātiū.qa sicut una ita plures consonātes pñt conseq & ꝓcedere uo

calẽ. sed quot pñt pcedere: & quot seq inde dat nobis hãc regulã. Non plusq̃ &c. Consti uc. plures consonãtes pñt eẽ i eadẽ syllaba sed ante uocalẽ non pñt esse in eadẽ syllaba plusq̃ tres nec post uel aliter. dixi absolute cõsonãtẽ ãñcedere uel seq. tñ non plus &c. Dixi tres consonãtes antecedere uel seq. sed tñ notãdũ est &c. qa aliter cẽnt. vii. lr̃æ i syllaba. q̃ uero duæ uel q̃ tres cõso. possunt esse uel post uel añ uocalẽ in eadẽ syllaba nõ oportet determinare, qr supius i ordie lr̃ar̃ dictũ ẽ. Si añcedẽs. Supius dictũ ẽ de ordine lr̃ar̃ in eadẽ syllaba. nõ icipit où debe q̃ lr̃a quã lr̃am possit in diuersis syllabis. & pmus dat nobis hãc regulã. si añcedens syllaba desinit i cõsonãtẽ. sequẽs icipit a cõsonãte i simplicibus. qa i cõpositis fallit. ut peo.

Herodianus tñ. Quãuis ego excipiã cõposita a regula simpliciũ. tñ herodianus inst sit & istã & alias regulas simpliciũ seruari in cõpositis. & hoc ẽ herodianus tractãs de ordine o. e. rũ qa iõ erat q oẽs regulæ de ordie syllabar̃ eẽnt eq̃les. & sonorius q̃tũ ad ipsã plationẽ seruari regulã simpliciũ notum in cõpositis. regulã dico hĩbitã i ordie lr̃ar̃ & syllabar̃. Obiicit. Facit obiectionẽ nõ ex pdicta regula. sed ex hac alia. si sequẽs syllaba nõ icipit a b. pcedẽs ñ definit i b. sed trãsfert i. b. sequẽtẽ syllabã i simplicibus qd si uerũ eẽt q ois regula simpliciũ seruaret i compositis iã hæc eẽt uera i compositis. & si hæc eẽt uera. tũc i oblitus b. referret ad sequentem syllabã. & si hoc eẽt i oblitus & si. prior syllaba eẽt cõis. qa liqda post mutã põt liquescere si uocalis sit naturaliter cor. In oblitus uero ẽ o naturaliter cor. cũ cõponat ex ob. pposi tiõe & leuisco. qd deriuat a leo les & tũc pducit penultima. uel a lio linis & tũc corripitur. cõstitue. q̃uis dicat hic regulas simpliciũ seruãdas i cõpositis: tñ ei obiicit non irrõnabiliter sed id qd oportet obiici. Præterea. Aliud icõueniẽs. si regulæ simpliciũ obseruant i compositis. tũc iter quotiẽs i simplicibus consonãs iter duas uocales repit sequẽtis iudicat eẽ simile & si ipsa obseruaret i cõpositis. tũc i circũeo. m. non pateret elisionẽ .i. expulsionẽ. qr sequẽtis syllabæ eẽt. m. n. i pri syllabæ nunq̃ patitur elisionẽ. Nota q dicit i pnũciatiõe. qa ren eia in scriptura ponit m. ut cõpositio ondat. sed nunq̃ pnũciat. Si obiicit de circũamicta. dicimus qa aut duæ dictiões erũt. aut si una dictio erit necessario elidet m. i circũamicta pnũciabimus uel sit cõtra regulã. Nota i q̃ obrẽ nõ elidit m. & tñ est pcedẽtis syllabæ. sed iter irregulares aggregatiões reputat. Nec i phi. Aliud icõueniẽs ex nouissima regula pcedẽs hoc. s. q uocales q̃ nõ sunt pricipales seqntiũ syllabar̃ nõ aspirarẽt postq̃ nõ eẽnt i pricipio. qa nulla uocalis aspirat nisi i pri. syllabæ. nec pt dici q cõsonãtes i exẽplis libri positæ aspirẽt, pter r. q̃ i phibeo ñ pt aspirari. qa i græcis tñ dictiõibus aspirat r. & gemiata si sit i medio.

cõsonãte antecedẽte & sequẽte. ãñcedẽte: ut da. sequente ut ad. Nõ plus tamẽ q̃ tres cõsonãtes antecedere uocalẽ: nec rursus nisi tres cõsequi possunt. Sed tamẽ hoc notãdum est q si ãñcedãt tres consonãtes nõ pñt nisi duę cõsequi uocalem ut mõstrãs: Nec iterũ si cõsequãtur tres pñt ãñcedere nisi duæ: ut stirps. Si ãñcedẽs syllaba terminet i cõsonãtẽ necesse ẽ ẽt sequẽtẽ a cõsonãte icipe: ut artus ille athus nisi sit compositum: ut abeo adeo pereo. Herodianus tamẽ de ortographia ostẽdit ratiõabilius esse sonoriusq̃ q̃tum ad ipsam uocis prolatiõem: In cõpositis quoq̃ simplicium regulam i ordinãdis syllabarũ lr̃is seruare: obiicit tñ huic illud quod oportet ergo oblitus oblatus obruo abiado. & similia. Si b. trãsit i secundã syllabã more simpliciũ dictiõum primam cõem hẽret in metris: ut possit ẽt corripi: sed hoc nunq̃ inuenitur. Preterea circũeo & circumago: & si nulla no pateret elisioem m i pnũciatiõe: si trãsiret i sequẽtem syllabã m. Nec i phibeo exhibeo ihumatus anhelo ihibeo adhuc abhic: & similibus secũdæ syllabæ pricipa'is aspiraretur uocalis si terminalis cõsonãs prepositiõis i eã trãsiret quõ i istic istæc istac. si i media dictiõe syllaba a uocali icipit: necesse est antecedẽtẽ quoq nisi sit cõposita i uocalẽ terminari: ut pietas cuualis pareo: tuo munio: Est tñ qñ i cõpositis etiã subtrahitur cõsonãs: ut coeo cois. Pricipales syllabę hoc ẽ i pricipio dictiõum positæ ab oibus icipe lr̃is desinere tñ nõ i oẽs pñt: sed i has uocales quidem oẽs a quacũq̃ cõsonãte icipiat sequẽs syllaba: ut mare genus philius uotũ. luctus. In cõsonãtes uero si sequẽs syllaba a uocali icipiat nõ possunt desinere nisi sicut supradictum est in dictiõibus quę ex prepositiõibus i cõsonãtes desinẽtibus uel aliis ptibus oratiõis sint compositę: ut abutor obedio: subeo: aduro ineo: exauo itereo pago: trãseo ptereo. Nec tamẽ si sequẽs a cõsonãte icipit licet ãñcedẽti i

Si i media. Supius posuit hãc regulã si prior syllaba desinit i cõsonãtẽ sequẽs icipit a cõsonãte nisi i cõpositis hic dat hãt regulã si i media dictiõe syllaba icipit a uocali pcedẽs desinit i uo. nisi i cõpositis. mediũ dictiõis, ẽ qcqd ẽ post priõẽ lr̃am. nõ. n. ppriẽ pt accipi mediũ i co tuo. Est ta. Quãuis excipiã cõposita. tñ i eis hoc idẽ inenit qñq; ut i coeo p coneo. Pricipales. dictũ ẽ q si ãñcedẽs syllaba i cõso. desinit necesse ẽ seqntẽ a cõso. icipe. nõ uult cõuersã determiare. q licet seqns a cõso icipiat. nõ sõ tñ licet ãñcedẽtẽ i q̃libet cõso. desinere. sed ideterminate. & qa aliqs posset dicere sicut nõ uis determiare i quã cõso. desinit ãñcedẽs si seqns a cõ. icipiat: debeies determiare a q̃ lr̃a icipiat pricipiũ dictiõis. hoc iste remouet dicẽs. qm pricipales syllabæ ab oibus lr̃is icipe pñt. & iõ non ẽ i hac facienda determiatio. desinere tñ nõ i oẽs pñt. sed i his qs determiate itẽdo. s. i oẽs q̃dã uo. a q̃ cõso. i. f. s. & iõ ñ ẽ idẽ faciẽda regula & i alias q̃s posset dicet ab aliis ptibus. o. ut alterutrũ. Nec tñ. Sic iunge. dixi supius q si ãñcedẽs syllaba i conso. desineret necesse est sequentem a cõso. icipe. sed licet sequens a conso. icipiat. nõ tñ licet antecedens i quã cõso.

qcūq; cōsonātē desinere. Ergo p singulas cōsonātes: ut potero id tractare conabor. In b. īuenit̄ syllaba desinēs ſi sequēs quoq; ab eadē īcipiat: ut subburra sabbata gibbus gibberosus gibber obba. Cōposita quoq; sūt a præpositiōibus ī b. desinētibus & aliis dictiōibus a. b. īcipiētibus: ut subbibo: q tñ consonās c. sequēte solet plærūq; in eā mutari: ut occido: occūbo succino succido. In quibusdā tñ pro ab abs p̄positio cū dictionibus a. c. icipiētibus cōponit̄: ut abscōdo abscedo abscido. Ob quoq; est qñ assumit s. cū cōponit̄ cū dictiōe a. c. incipiēte: ut obscurus: obscœnus. F. etiam sequēte in eadē conuertit̄ b. uel in u. uocalē: ut officio offundo: sufficio: suffero: suffio similiter aufero aufugio: ne si affero affugio dicamus: pro adfero & adfugio accipiātur. G. quoq; sequēte in eā transit b. ut suggero oggānio. necnō ēt in m. ut summitto. Præterea omitto p ommitto dicimus. Terē. in adel. Omitte mulierē. Hora. in ii. sermonū: Aut spē deponas: aut partē illusus omittas. Idē patit̄ p. sequēte: ut oppono: suppono. R. quoq; sequēte plærumq; in eā cōuertit̄: ut arripio. In quibusdā tñ remanet īmutabilis: ut abrogo: abrado. & puto differentiæ cā: ne si diceretur arrogo: dubiū sit ab an ad sit p̄positio: q̄ mutauit suā cōsonātem ī r. Aliis aūt qbuscūq; lr̄is sequētibus integra manet b. ut obdo: abdo. subdolus: abhīc abluo: sublatus: obloquor: abnego: obnitor: subnixus. Ergo nulla: nisi p̄positio cogat: antecedēs syllaba in b. quoq; pōt desinere: nisi cōsequēs quoq; a. b. incipiat: ut ī supra scriptis ostēdimus noībus. In c. quoq; nulla syllaba superior desinit: nisi sequēs a. c. uel a. q. ut bacca: bucca soccus: ecqs: ecq̄. atq; ex hoc quoq; ostēdit̄ eandē uim hr̄e c. & q. In d. pariter nulla syllaba desinere p̄positiua: nisi sequēs quoq; ab eadē incipiat ī simplicibus dictiōibus: & in plerisq; cōpositis: ut abaddir: uel ab abdier: addo: reddo: redduco: quod etiā reduco dr̄. Virg. in. ix. Reddidit una boū uocē. Terē. in phor. Sectari in ludū ducere atq; reducere. Horati. in epodo. Deus hæc fortasse benigna Redducet in sedē uice. Virgi. in. iii. æneid. Eiectam classem socios a morte reduxit. hæc tñ ipsa consonās in ad præpōne mutat̄ sequenti c. uel g. uel p. uel t. accūbo: accido: aggero: applico: appello: attingo: attinet. F. quoq; sequēte rōnabilius: ut affectus. l. allido. r. arrideo. n. ānuo. s. assiduus. Subtrahit̄ ēt in qbusdā cū sequēs dictio a. gn. uel sp. uel sc. icipit: ut agnitus: aspectus: ascēdo. Aliis. n. sequētibus litteris integra manet in compositione: ut adbibo: adhæreo: admitto: adquiro: aduoco. frequēter tamē inuenimus f. uel n. uel l. uel r. uel s. sequētibus. d. scriptam: ut adfatur: alludo: ad-

desinere: & qa non licet in q̄cunq;. ergo per singulas cousonātes. ut po. co. id tractare. s. I quā liceat. qa hic demū faciēda regula In b. inue. sil. de. si se. ab e. in. ac si dicat. licet ante cedant in b. desinere. qñ sequens syllaba incipit ab eadem. Non enim. Hic sequentiā facitur si sequens incipit ab b. prior necessario in b. desinat. qa falleret in turba. urbra & multis aliis. subburra onus nauis ne ī mari uacillet. gibbus. ipse morbus. gibbosus psonæ nomē. gibber utriusq;. obba genus uasis. Cōposita. Dat regulā de b. in cōpositis qbus. s. litteris sequētibus prior syllaba desinit in b. sequente quidē oībus aliis exceptis vi. c. g. f. m. p. & c. c. sequente mutat̄ in. c. plærūq; pp subcinericus. uel assumit. s. ut in ab. & in ob. In quibusdam. Dixi quia b. mutatur in. c. sequēte c. sed tñ interdū manet. b. c. sequēte. tūc. s. cū ab. p̄positio assumit s. Ecce auctoritas q ī abs. & ī obs. nō ē s. qa naturaliter. sed p assūptionē r. quoq; plærūq; d. pp abrodo & abrado. Ergo nulla. Quia in subburra: & in similibus ita ē: q si añcedens syllaba in b. desinit. sequēs quoq; a. b. īcipit. ergo in illa syllaba &c̄. In c. quoq;. Oppo. necnon necdum: & similia: sed hmōi cōpositiones aggregatæ irregulares sunt semper. abaddir dr̄ lapis quē saturnus transglutiuit.

In ad p̄positiōe. Per hoc notat̄: qa in noīe nō mutat̄ d. cū dicamus quodcunq;. F. quoq; rōnabilius mutat̄ in eā & in l. & in r. & in n. & in s. ideo dicit rationabilius: qa quidam nolebāt d. remanere sequētibus illis n. Assiduus ab assideo: nō ab asse. nam assiduus ab asse deriuatū: q significat diuitē. non ē compositū. Aliis n. Bene dico sequētibus præmissis litteris tñ mutari d. Nā aliis &c̄. ideo determinat in ad p̄positione. Nā in uoce qcquid mutat̄ in d. sequēte q. sed manet in ad p̄positione sequēte q. ut in adquiro. dicit̄ tñ a quibusdā acquiro: qui hac rōne sniām suā se putant defendere dicētes: qa c. & q. unus & idē est elemētarius sonus: & sicut d. in ad. præpositione mutat̄ in c. sequēte c. ita debet mutari in c. sequēte q. cū c. & q. idem significent: quod sic cōfutat̄. si. d. in ad p̄positione debet mutari in c. sequēte q. qa mutatur in c. sequēte c. ergo mutet̄ d. in noīe isto quodcunq; in c. sequente c. qñ mutatur q. sequēte in hoc quod est quicquid. nam q. & c. idē significant: & sicut dicit̄ quicquid ita dicitur quodcūq;: sed hoc nunq̄ inuenitur. dicatur ergo adqro. quādoquidem: nec ratione nec auctoritate cogimur dicere acqro. Nec mirum si in ad præpositione d. mutatur sequēte c. manet autem cum q. sequitur: quandoquidē in noīe c. sequēte manet. q. uero sequēte mutatur. Frequenter tñ. Quamuis rōnabilius mutet̄ d. sequentibus f. & aliis prædictis: tamen in quibusdam dictionibus manet eisdem seqnētibus. Diceret aliquis rōne fit istud: qa mutatum ibi bene sonat f. in affectus: sed si in affatur mutat̄: male sonat. hoc

sit non est uer. nam nō melius ibi sonat q̄ hic: & hoc est nō possum scire quæ sit differentia euphoniæ ī quō inmo loco melius sonet q̄ in aliquo: ut in aliis dictionibus trāsf. f. d & in aliis mā. cū eadē cōsonās sit sequēs. ea dē .leo nō solū in substātia. sed ēt noīe & figura. Istud eadē sic exponimus ppter c. quoq; sequēte mutat d. & ppter q quoq; sequēte manet d. ut si dicā affectus mutato d. bene sonat: cū dicā afl. f mutato d. male sonat: & sic de aliis. Per id ideo maxime pbat nō ualere. hæc sit a in quo qūq; mut tbant: q̄ūq; nō mihi sic ut diximus ea dem intelligas per it obiectio. quæ fit de quodcūq; & acquiro. f. q in adgro debet mutari d. in c. sic in accido: q̄ a eadē cōsonās ē in utroq;. cōcedimus qd istud. sed q̄a nō ē designata eadē figura tali obiectione non frāgunt. de quodcūq; aūt si militer uel carnis q d. nō debet mutari ī c. sequēte q. licet mutet sequēte c. Et si n. eadē consonās sit diuersa tū in utroq; designat fi gura & aliter: ut puto est pferenda: qm̄ desi gnat p c. aliter aūt qm̄ notat p q. hac figura. In regula de f. nulla syllaba desinit in f. nisi ip f. sit posita loco b. uel d. uel x. uel s. & hoc in ppositionibus: cū sequēs dictio in. ab. e. cō so. obiicit offa. sed potest dici q sit composi tū ex ob. & for. faris. & sic ponit ibi f. pro b & tunc de diminutiuo eius subtrahit unū f. pp metrū ut corripiat. sicut hic. furtis. imbutus ofelle: quod exēplū posuit Iuue. uel si sit sim plex dicemus unū f. tm̄ ibi esse naturaliter. alterū uero f. assumi pp metrum: ut possit p duci: ut Iuuenali. patruo similes effunderet offis. diminutiuū uero o naturaliter corripit. Ex hoc quoq; : q non terminat syllaba in f. sequēte f. ubi prior f. posita sit loco alterius cōsonātis. Ex hoc quoq; sicut ex multis aliis & ē. simplices pp x. duplicē q uon geminat. dictiones dicit pluraliter: q a plures non ter minat: sed suū nomē tm̄. G apud latinos. Regula de g. in mutationē litteraꝝ ostēdit g. poni pro b. & p d. Græcoꝝ tm̄. Quāuis g. ponit pro b & p d. apud latinos tm̄ græci solēt ponere hunc. i. g. loco. n. i. ubi latini. n. ponunt. g. græci ponūt ante. g. uel. ch. Est qm̄. Ostendit hene facete latinos qui retinēt. n. ante. g quia tāta est cognatio īter. n. & g. ut n. ante se assumat. g. ut notus. gnotus an tiqui dicebant enim. g. unde. i. ex habēt bis g ist i compouunt. Post se. p n. habere assumat: tē m istā eum g. q assumunt eum ante se tm̄ habet & al. an ifinita ē hunc sequia c. cōuertit in e i post se. sicut cum n. & g sunt affines apud latinos non fuit opus ut g. de bint alicubi poni n unde expelli sicut apud græcos expellit ut ita igitur quis græci nō ponunt n ante g. latini tm̄ hoc sicuti: uel si est in serie cōuertit. plana est littera. Adeo antē. A contrario ostendit. quia n. præposita sequente in g. facit conuerti q ubi n. nō po nitur nec c. in g. conuertit secenti p sexcēti. hoc non ualet. id ar. sed induxit ut ostendat nostræ locutionis usum. Vel q abscondita. & ideo nah. & ah aspirant in fine facta est apocopatio: uel ideo q̄a pprium est interiectionis pferri impfecta uoce. interiectiones solēt pferri incondita. i. impfecta uoce. & huiusmodi uoces. i. barbaræ uoces in fine si mul ter aspirant ut eēt īteriectiones ah & oth. k. nullus. de k. loquit & q sit aliud ele. q̄ c. sed hac figura nunq̄ notat ī fine syllabæ q̄a k non licet scribi nisi sequēte a. L quacūq;. Sunt quædam ppria noīa in quibus l. ter minat priorem syllabā sequente q. uel r. sed prisci non inuenerūt quia illa noīa tpe eius non erant fortasse in uentu uel i. confes non excipiat nec inde mentionē faciat spem dat nobis alicubi posse inueniri. Nā h. & k. ideo exēpla de h. & k. non posuit. n̄ non possunt īueniri post l. nisi fortiti in barbaris. In m. īuenit. Hic si obiicit de circūfero uel circuitus. ubi m. ponitur f. & l. sequentibus uel dicemus irregulares esse huiōi aggregatio

rideo: admitor: adsumo. cū ore tamē scriptorū hoc ma gis fieri puto q̄ ratione. Nam quæ sit differētia eupho niæ: ut cum eodē cōsonās sit sequēs: in aliis trāsferatur d. ī aliis nō: scire nō possū: ut dicā effectus: allido: assi duus: bñ sonet. Cū aūt adlatus: alludo adsisto male: ī f. nulla desinit syllaba: nisi loco b. uel. d. uel. x. uel. s. ī pre pōnibus positā: cū sequēs dictio ab eadē īcipiat cōsonā te: ut efficio: sufficio: effectus: efficio: difficilis: diffun do. Ex hoc quoq; muta eē ōndit: q. cū oēs semiuocales simplices solēt ī mediis dictiōibus geminari: hæc nō ge minat: nec terminat eas sicut illæ: nisi ī suo noīe: sed & p ponit liqdis. l. & r. mutaꝝ more. G. apud latios nulli us syllabæ ē terminalis: nisi cū loco. d. uel. b. ponit in ad uel sub: uel ob ppōne: ut supra diximus: ut aggero agger: suggero ogg. imo. Græci tm̄ solēt loco. n. an. g. uel. c. po sita hanc ponere: ut αγγελοσ λογγινοσ αγκιςρον αγγισησ. apud latinos tm̄ seruat. n. ut lōginus: anchi ses. Est qm̄ n. prīcipalis syllabæ ante se assumit. g. natus gnatus: notus: gnotus antiq;. Vnde ignotus: nosco: co gnosco: noui: gnoui. Et post se tm̄. c. sæpe positum ī. g. cōuertit: ut ī nūerus q̄dringēti p q̄dricēti a cētū. Quīgē ti: septigēti: octigēti. Adeo eni. n. pria posita facit. c. i. g. cōuerti: q. in qbus ea nūeris nō est: seruat. c. ducēti: tre cēti: secēti. i. sexcēti. In. h. q̄ est nota aspirationis nō pōt terminari syllaba. Inuenio tm̄ in uah & ah interiectioni bus terminalē uideri syllabę. h. Sed magis puto: ut supi us dictū ē p apocopā hoc solere fieri: cū pfecta uaha: & aha sint: uel q abscōdita uoce solēt interiectiōes & hu iusmōi uoces pferri: ut ēt aha h. he. K. nullius syllabæ pōt eē terminalis. l. q̄cūq; cōsonāte sequēte pōt añ eadē tē terminare syllabā. ut albo ulens soldū: ualde alfenus algeo: ill d' ulmus: albus culpa: fulsit altus silua mulxi q & r. solis sequētibus nō inueni añcedētē l. nā h. & K. nec possunt post hāc īueniri. In m. inuenit syllaba desi nens in media dictiōe quādo sequēs a. b. uel p. uel alte

m.m.incipit:ut cãbises: ambo imperiũ cõparo summus
hãmõ. In n.terminat antecedés syllaba sequentibus c.
uel d.uel f.uel g.uel altera n.uel q.uel r.ut quibusdam
placet uel s.uel t.uel i.uel u. etiam pro cõsonãtibus po
sitis uel x.ut concinus mancus cõduco: põdus cõsiteor
in fundo cõiunctus congius annus: angulus: inquiro:
cõquiro. liquo irumpo iniuo. In multis tamẽ inuenio
r.sequẽte n.in r.cõuerti: ut corruo corrũpo. & pene ubi
cũq; cum præpositio ante dictionẽ ab r.incipiẽtem cõ-
ponit hoc idem patit ut corruo corrigo. Nec mirũ cũ
apd' græcos auctores artiũ hoc idẽ soleat fieri: ut συρ
ρέω συρρηγνυμι συρραπτω. Ergo rõnabilius esse ui
det in quoq; cũ i qbusdã mutet n.ĩ r.ut irrito irriguus.
in reliquis quoq; euphonia hoc exigẽte seruare & irruo
& irrumpo dicere. Cum nec in simplicibus inueniatur
.n.ante.r.s.quoq; sequente uel.t.uel.i.uel.u.loco cõso-
nãtium: uel.x.integrum manet: ut cõsitus: spõsus. An
tonius: tõsus: Mãtua cõiungo: cõuerto: anxius. B.autẽ
sequẽte: uel.p.in.m.cõuertitur. L.uero uel.m.in eas cõ
mutatur: ut imbuo: impius: combibo: cõpitũ: collido:
illudo: illido: imunis: cõmunis. P.nullã terminat sylla
bam: nisi sequẽte quoq; ab ea incipiente: ut lippus: ap-
paret: hippocoon. R.quacũq; consonãte sequente: ex-
cepta. K.põt terminare sequẽtem syllabã: ut morbus:
parcus: ordo: pficio: cõfiniũ: margo: phibeo: pgo: per
lutio: iterlita: interlniũ: carmẽ: farnus: corpus: archite
nens: curtus: morsus: arcus: periurus: coruus: xerxes.
In cõpositis tñ qbusdam inuenio. r.in.l.cõuerti: ut itelli
go: & pellicio pro iterlego: & perlicio: pellego pro ple-
go: pelluceo pro pluceo. Plautus in asinaria. Agedum
istu ostẽde quẽ cõscripsisti syngraphũ inter me & ami
cam leges pellege. nã tu poeta es prorsus ad eã rẽ uni-
cus. Idem in eadẽ. Ita pellucet quasi laterna punica. S.
terminãte antecedẽtẽ syllabã hæ solæ inueniũtur cõso-
nãtes assequẽtes. c.ĩ cõpositis: ut abscõdo: obscur9: qa
s.terminalis ẽ præpõnis. Nã i simplicibus dictiõibus:
necesse ẽ.s.&.c.eiusdẽ eẽ syllabę: ut pascua: luscus. M.
quoq; uel.p.uel.t.in simplicibus dictionibus: si antece
dat.s.eiusdẽ est syllabę: ut cosmus: psparetis. Simili
ter terminat syllabã altera.s.sequẽte: ut assis: cossus. I.
quoq; loco cõsonãtis in cõpositis sequẽte: ut disiectus.
C.etiã sequẽte: uel.p.uel.t.præpositione in.s.desinente
ante posita: ut discutio: displicet: disterminat: abstereo:
distuli: asporto pro absporto. T.si superiorẽ finit syllabã
necesse ẽ sequẽtẽ quoq; ab ea incipe: ut mitto: cotta: at
tinet: atticus. In.x.nulla syllaba terminat in media di
ctiõe: nisi ĩ compositis a ppositiõe ex: quæ integra ma-

nes partiũ. aut qa auctor nõ intẽdit hic dare
plenariã regulã de m. sicut nec de s. postea
facit sed ostendit tantũ in qbusdam ordinẽ
eius. in multis. n. compositionibus hmõi in-
uenit m.terminalis sequentibus aliis litteris
ut qobrẽ qcũq; qq qlibet & similia. sed hæc
de numero aggregationũ irregulatiũ repu
tant. In multis. Hic ponit quia dixit ut qui
busdã placet. cõstruc. licet quibusdã placeat
n.terminare præcedẽtem syllabam sequẽte
r.tamen &c. pene dicit pptet contigo cõpo
sitũ a rigo as. ubi seruat n ut differat a corri
go is. uolunt ẽt in cõrrigo qdam n. seruari.

Nec mir. Probat auct. græcor. q eõ. præ
positio debeat mutare n. in r. sequẽte r. quia
syn. sua æquipollés apud græ. similiter facit
συρρέω συρραπτω. Ergo rationabilius.
Quãdoqidem in cõ. & syn. n. mutat in r. se
quente r. ergo in dictionibus ab in. compoli
tis debuit n. mutari in r. Cũ ĩ qbusdã. Alia
ratio interposita qre n. debeat mutari in r. in
irruo: & irrumpo: qnia in aliis mutat ubi est
in ppositione exigẽte eupho. ac si dicat præ-
ter hoc: qa ratio exigit in suptadict s n. in r.
mutari cõsentit euphonia rõnibus. Cum
nec. Alia ratio: qnia debuit mutari. S. quoq;
hãc repetitionẽ facit: ut ponat exẽpla littera
rum aliarũ: quæ restãt: tamẽ cõpitum dicit a
cõpeto cõpetis: uel a pital græco. i. uia. imu-
nis sine munio. cõis eodem munio. i. officio
pellicio. i. decipio: quod cõponit ex per & li
cio qd' nõ est in usu. S. terminãt. In hoc q
solæ posset haberi puersus intellectus si qui
dam enĩ dicat sol[æ] his sequentibus qualibet
appoin. s. terminare præcedentẽ syllabã fal-
sum est pp trãsserto: & trãsfucho: trãsfuga. &
rõ sic est legẽdũ. s. terminare ante. c. syllabã.
hæ cõso. inuen imt. s. sequentes solæ. i. p se.
ab. s. i. ita q s. nõn enĩ eis in eadẽ syllaba: sed
est finis prioris syllabæ. Nam in simplici-
bus. Reddit cãm quare dixit in cõpositinis.
Similiter quẽadmodum in compositis s. ter
minat syllabam seqnẽte. c. ita in simplicibus
terminat s. sequẽte s. Quia aũt. Quia su-
perius dixerat. c. sequẽte terminare s. p prio
rem syllabam in illis: qui habebant s. tãtum-
modo per assumptionẽ repetit ut ostendat
in illis quæ habẽt naturaliter s. & secundum
hanc sniam nõ debet in his exemplis esse ab
struo: uel abstergo. uel ideo repetit de. c. cũ
addit alias s. sequentes: ut determinet de oĩ
bus similibus in quibus compositis sequitur s.
cõstruc. s. sequente terminat s. pcedente syl-
laba antecedente præpositione: quæ desinit
in s. T superiorem. Hanc regulam de sim
plicibus dictionibus datã intellige. fallit enĩ
in compositis a coniunctionibus atq; atqui.
fallit etiam in quotquot sed huiusmodi cõ-
positiones irregulares sunt aggregationes.

In. x. & cætera. De compositis hic agit. ni
hil enim dicendum erat de simplicibus: nisi
x. terminaret: quia pene semp terminnt. t. se
quente: ut dextra: extra: sextus. nec in his ali

quando manet & aliqñ mutatur: sed in compositis aliquando manet & aliqñ mutatur: & ideo ibi ĩmorãdum est. sed nulli composita sunt ubi. x. inueniatur in iunctura compositionis: exceptis illis quæ componunt ab ex ꝓpositione. ideo dicit in iunctura. qa in dextra orsinta quod cōponit quasi ex dextra & uersum remanet. x. ut in simplicibus: nam tñ in iunctura. Signis aliud sciat sexcenti nō ualet. dictū est. n. supius secutū debere dicimō sexcētum. ppterea de cōpositis ab ex ꝓpositiōe excepunt. ita in cōpositis nulla syllaba terminat in. x. in medio dictionis. i. in iunctura cōpositionis: nisi in cōpositis ab ex. ꝓpositione. Quæ in regula. determinat qbus sequētibus manet. x. s. se. c. uel. p. q. uel secundū quosdā t. Sic. n. Ideo dixit quibusdā placet. quia scriptores orthographiæ uolunt s. poni post x Ratio supradicta est qa uidet s. geminari post. c. Extēdo. Reddit id exēpla: qa restabat exēplificare de. t. F. n. Ideo apposuit. f. qa sequēte ea conuertit. x. in eā. Z. de z. tractat: nō q latina sit: sed qa latini de ea faciebant mentionē: quasi coæ esset qñ in græcis dictiōibus ea utebantur. & hoc est. z. semp ponitur in principio syllabæ ꝑcedente syllaba terminata in uocali: ut gaza. uel in. n. uel ĩ. r. Sciēdū est: qa hic de duplicibus fecerat mētionē apponit quādā ꝓprietatē duplicium. s. q ĩ eas desinit diph. sed ĩ duas cōso. nō desinit. unde sequitur. x. nō eē duo elemēta: in quā desinit diph. facta enim uniuersali negatiōe nunqͣ subiūgeret: in duplicē autē inuenitur: ut fex. si per. x. duos elementa ios sonos ĩrel ligeret. tunc. n. aperte sibi esset contrarius.

Sic iunge. dixi superius duas uel tres consonātes poni in fine syllabæ: q ne qs ĩ diphth. facere tempt. ut etiā dixit sciendū &c. Distat. diff. uita syllaba tractauit de diuisiōe & ordine syllabaꝝ: modo ingredit ostendere alias ꝓprietates syllabæ: qbus etiā differt a dictione. & quia per eas cōstans erat syllabā differre a dictione uoluit tacēe differentiā inter syllabam & dictionē: non tñ ideo q intēdat hic dare differentiā inter illa: quia post ostēdet. Constructio. ordinē habet syllaba. habet etiam has proprietates q caret sensu. i. significatione & accētu. Nota q non accipit hic syllabam: nisi extra dictionem: nō significationē. Sensus. Vere syllaba distat a dictione accentu: quia syllaba incertum habet accentū: dictio uero certum: & hoc ē nisi sciamus quomō syllaba posita sit in dictione. s. an prima: an secunda: an in alio loco incertū est quo accentu eam pronunciat. Nam. n. Syllaba extra dictionē habet incertum accentū. in dictione certum: & inde ostēdit dictionē habere certū accētum: quia dictio nihil aliud est q syllabæ iunctæ. incertū accentum dicitur habere syllaba per se accepta: quia quando ego dico do incertum est an accentus grauis sit an acutus. æquiliter. n. habet se & ad dñs: & ad donatus. & qa incertum cū pronūciando an sim pnūciare dominus. an donatus: accentus incertus indicat. Syllaba. n. uere distat a dictione sensu. i. significatiōe: qa syllaba pura caret sensu. dictio uero hēt sensum & hoc ē. syllaba. n. p se extra dictionē nō pōt habere sensum nisi cū sit dictio monosyllaba. Inuenit tamen. Quāuis syllaba distat a dictione tñ in hoc conueniunt ut una syllaba aliqñ est dictio. sed præmittit quādam similitudinem de orōne: quia sicut est dictio una aliqñ est oratio similiter una syllaba inuenit dictio. Imperatiua uerba & responsiue dictiones non dicunt orōnes ꝓpriæ. s. modo quo distinguit orō postea. Oratio est ordinatio dictionum. sed quia habēt affinitatē cū orōne in hoc. s. q reddunt plenū intellectū sicut orō: uel per subintellectū. ut qñ dico. quid est hō. aīal. aīal reddit plenū intellectū per subintellecta præcedētia. uel ꝓpter ꝓsentiam rei: ut curre. uel curro. ꝓsentia enim ipsius rei facit me certū de quo dicat curre. ita q si apponeret cur re tu. superfluū eēt si dicatur currit. quia ad diuersas tertius ꝑsonas. s. id iste qd significat ꝓpinquū & ad ille qd significat remotū & ad id quod significat relationē se habet: nō reddit certū. Similiter si aliquid subintelligeretur quod multo infinitū est q currit non faceret certū intellectum: cū nec aliquis nec currit aliquā certā ꝑsonā significet. Notādū est q l. est lra. secundū hoc q indiuisibilis ē. Syllaba secundū hoc q una spū indistāter ꝑfert. dictio secdm hoc q minima ps est orōnis. orō secundū hoc q plenū intellectū significat. Accidit. Ostēsis aliis ꝓprietatibus syllabæ accedit ad quardā accidentia eius declaranda. & in principio enumerat illa: & postea enumerata sigillatim ostēdit. cōstructio. Syllaba hēt incertū accentū. ergo accidit ei tenor. i. accentus unius syllabæ. & nō solū tenor. sed ēt spūs tps numerus lraꝝ. diuidit tenorē. tenor acutus &c. In dictiōe q hoc uel ē ipsa syllaba sit dictio: uel pars in dictiōe est tenor certus. Similiter diuidit spūm qui similiter est incertus in syllaba. Tēpus. Tēpus unū uel duo hēt secundū metricos sed secundū illos q attendūt pnunciationū ꝓprietates ē aliqñ unū. aliqñ unū & semis uel tria. unū tps habet syllaba si uocalis est breuis per se. i. nō sequēte cōsonāte. ut co.

nere pōt sequēte. c. uel. p. uel. q. uel. s. ut qbusdā placet uel. t. ut excurro: expello: exqro: exsicco: exsequor. Sic enī placet his: qui de orthographia scripserūt: quis euphonia & rō supradicta de litteris secūdū græcos abiicit. s. antecedēte. x. extēdo. L. quoq sequēte inuenit ĩ nomine hoc ex lex. F. enī sequēte ĩ ea cōuertit. x. ut efficio effero: effundo. Cæteris uero cōsonātibus sequētibus. c. nō ex præpōi solet: ut ebibo: educo: egero: eludo: emineo: enitor: eruo: eueho. z in pegrinis dictionibus semper in pricipio ĩuenit syllabę: & si antecedat alia syllaba: necesse ē eā uel ĩ uocalē desinere: uel in. n. uel ĩ r. ut Γαζα μελαγχοφοσ αριοβαρζαινσ. Sciēdum autem q nulla diphthongus in duas cōsonātes pōt desinere: in duplicē autē inuenitur: ut faex faecis: faux faucis. distat syllaba a dictione sensu & accentu. Nisi enim sciamus quo posita est syllaba in dictiōe: ĩcertum est quo accētu eā ꝓnūciemus: Syllaba. n. p se nisi cū sit dictio sensum hēre nō pōt. Inuenit tamē & plena oratio ĩ una dictiōe: ut in uerbis imperatiuis. curre: lege. Et similiter plena dictio ĩ una syllaba: ut ars do de. Accidit uni cuiq syllabæ: tenor: spūs: tempus: numerus litteraū.

uel si sequit̃ una simplex cõsonãs in diuersa syllaba. ut caput. uel ẽt in eadẽ. uel aliter p se. i. nõ sequẽte in eadẽ syllaba. ut amo. & tunc erit amo. in libro uel seqnẽte in eadẽ syllaba. ut caput quãtũ ad ultimã sylla. Nulla. Rõ est qa breui uocali nõ daret unũ & semis seqnẽte cõsonante: nisi qa placuit ei cõpræhendere sub eodẽ nu mero uocalẽ breuẽ p se. & cõiunctã cũ una cõsonãte. Vnũ & semis ĩ syllabis cõibus: iõ dicebãt cẽ: qa si unũ tm̃ haberẽt nunq̃ pducerent: si duo nunq̃ corriperent: sed qa hñt unũ & semis pñt pduci & corripi. Et sciendũ de m. & n. q erat dubitatio apud quosdã utrũ eẽnt liqdæ. Propterea facta mẽtiõe de l. & r. cõfirmat & illas eẽ

Tenor acutus uel grauis uel circũflexus. In dictiõe te- nor certus absq; ea dictiõe: ĩcertus tñ nõ põt sine eo eẽ. similiter spũs asp uel lenis: tps unũ uel duo: uel ẽt ut q busdã placet unũ semis: & duo semis & tria. Vnũ si uo calis ẽ breuis p se: uel si ẽt una cõsonãs simplex cõseqt̃. ut caput: unũ semis ĩ cõibus syllabis de qbus multi do cuerunt ut lachrymæ. & sciẽdũ q nõ solũ añ l. uel r. sed ẽt ante m, ut iã supra docuimus & n. positę mutę faci unt cões ευριπιΔΗσ ĩ phenissis ισοτισ ετα̃ξε: κα̃ι κά- ταρι Υ ΛΟΝ Διωρισε idẽ in eadẽ fabula απολλοτεΔα Δυο καιωσ ωαηΔειο τεΥΗΟ̃Ν. Ouid. pascosamq; gni- don grauidãq; amathũta metallis. Præterea m. ante n. positã fecerũt qdã cões: ut Callimachus in. iii. αιτιωη. τωσ με ΝΟΔΗΗσ ἀρΧειοσ εφηξενοσ ωΔεσιηαιηω. Il lud quoq; nõ est prætermittẽdũ: q tribus cõsonãtibus sequẽtibus põt fieri cõis syllaba: qñ ĩ principio syllabæ sequẽtis post uocalẽ correptã. s. & muta: & post eã liq da sequat̃: qppẽ cũ ĩ metro subtrahi more soleat uere- ri: ut Horatius ĩ primo sermonũ. Linqmus ĩsani ridẽ- tes p̃mia scribæ. In lõgis natura uel positione duo sunt tpa: ut dos: ars: duo & semis: qñ post uocalẽ natura lõ gã: una seqtur cõsonãs ut sol. Tria qñ post uocalẽ na- tura lõgã duę cõsonãtes sequuntur: uel una duplex: ut mõs rex: tñ ĩ metro necesse ẽ unãquãq; syllabã: uel uni us: uel duo᷑ accipi tẽporũ. Numerus littera᷑ accidit syllabæ: quia ut supra diximus nõ minus q̃ unius: nec plus q̃ sex littera᷑ apud latinos potest ĩueniri syllaba.

Quid sit dictio.

Dictio est ps minima orõnis cõstructæ. i. ĩ or- dine compositę. Pars autẽ q̃tum ad totũ ĩtel ligẽdũ. i. ad totius sensus ĩtellectũ. Hoc aũt ĩdeo dictum est: ne quis conet̃ uires in duas partes di uidere: hoc est in ui & res: uel quædã huiuscemodi: nõ

liqdas. Euripides. In hoc græco ẽ exẽplũ quõ m. posita post mutã faciet cõem syllabã qđ apud latinos nõ inuenit̃. Illud quoq;. Illud quoq; tribus consonãtibus seqnẽtibus põt eẽ cõis syllaba. qa. s. prima subtrahit̃. ter tia liqda amittit ibi uim suã. Tñ in metro. Quanuis secundum naturã pronũciandi ita uarientur tempora syllabarum. tñ quan- tum ad metrum uel est unum uel duo.

Dictio. post tractatũ lr̃æ & syllabæ q̃ sunt lr̃atæ & inarticulatæ: igr̃ dit̃ agere de his q̃ cõponunt̃ ex lr̃is & syllabis. s. de dictiõe & orõ ne quæ sunt litteratæ & articulatæ: & sic dif finit dictionem. dictio est pars. i. potens eẽ pars: non. n. uim partis hẽt qñ p se dicitur: & cũ determinat partem orationis: & quia ora tio interdum consistit in sola uel una dictio ne: ut ĩ curre. ne qs acciperet ptes huiusmo di orationis: quæ non sunt dictiones: sed syl labæ addit: orationis dico cõstructæ. i. cõposi tæ ex pluribus dictionibus. & hoc ĩ ordine: idest secũdũ ordinẽ & regulas artis grãmati cæ. s. q plenũ sensum hẽat: & congrue iũctæ sint dictiones in ordine addit ad remotionẽ irregulariũ orationũ. ut platonis disputat & similiũ. q̃ excedunt ordinationẽ rectæ cõpo sitionis: nec reddũt plenũ ĩtellectũ. nec ideo tamẽ sic determinat q dictio male dicat̃ ps orationis inordinatæ: sed qa intẽdit tractare de dictione: sed hoc quod ponit̃ in perfecta oratione. illa. s. de qua ĩ constructionũ lib. ẽ tractaturus: & quia oratio supple ẽ pars ora tionis. ideo apponit minima: nõ quãtũ ad p lationẽ: quia & littera & syllaba sunt mino- res ptes q̃ dictio. sed minima quãtũ ad sen- sum: qa non potest eẽ minor pars dictione quæ sit significatiua. Pars aũt. Determinat quomodo neqs uellet recurrere ad litteras & ad syllabas. Constructio. dictio ẽ minima pars orationis. pars aũt minima est dicta q̃- tum ad totũ intelligendũ. i. q̃tum ad intelle ctum totius iuuandũ. quod est dicere si du- bitet̃ qđ tota oratio dicere intendat currãt ad ptes: uidelicet ad dictiones: & sic aperte poterit uideri ĩtellectus totius orationis: ut

si dubitet̃. quid hæc oratio homo albus est. significare uelit per ptes illud cognoscimus. dicimus. n. q homo est substãtia. albus uero accidẽs ipm uero accidẽs ĩhærere substatiæ significat: quo considerato uidemus qđ si bi uelit hæc tota oratio: & certũ pp aliud dr̃ iuuare sensum: qa cũ sensus orationis componit̃ ex significationi bus pñũ dr̃ unaquæq; ps iuuare sensum orõnis: & hoc appositũ ẽ ad remotionẽ syllaba᷑: q̃ non iuuãt sensum orõnis: qa si qs diuidat uires in ui. & res. & ptes eius remaneãt: ptes nihil separatã significãt. qppe si illius dictio nis ptes remaneãt nihil: nisi simul habeant significare. Similiter de ptibus composito᷑ ratiocinari licet: & ẽ bre uiter dicere. ideo supposui ps q̃tũ ad totũ itelligendũ: ut syllabæ & ptes composito᷑. si ptes composito᷑ ac- cipiant̃ a diffinitione dictionis excludant̃. Si. n. ptes composito᷑ ĩ diffinitione dictionis uelis accipe: non est qđ amplius compositã uocẽ dictionẽ appellare possis: cũ non sit minima ps constructę orationis q̃tũ ad totũ intelligendum: uel si dicamus q partes compositorũ iuuãt sensum ipsorum compositorũ: qa composita hñt similiter intellectũ compositũ & contractũ: similiter ex significationibus simpliciũ. non tñ ideo dicunt̃ iuuare

intellectū orōnis: ut respublica: licet significet ærariū possessū a pluribus: q̄ significatio cōtrahitur ex simplicib9 tñ partes eius nō iuuāt intellectū huius orōnis respublica esse: qa intellectus orōnis cōstruitur ex duabus significationibus tm̄. s. ex significatione cōpōnis & uerbi. res uero per se nullā illarum significationū duarum retinet: qa licet res p se acceptū oēs res significet: & ita uideatur significare hoc qd̄ significat a resp. tñ non hēt significationē reip. qa resp. significat rē hoc mō: q possessa a pluribus: res uero nō significat possessam a pluribus: & qa nullā significationē orōnis hēt: nō pōt iuuare intellectū orōnis. Hoc aūt reddit cām q̄re ita determinat minima pp syllabas. s. q̄ nō sunt significatiuæ. Differt aūt. hoc nō debet iudicari superfluū: qm̄ supius incidēter. hic uero principaliter dat differētiā īter dictionē & syllabā nō significatiuā: & ostēdit in ipsa differentia ætymo. huius noīs qd̄ est dictio: q̄ dictio dicitur a dicēdo. Syllaba. n. non significat aliqd p se. i. extra dictionem: & hoc dico oīmodo. i. oībus auctoritatibus cōfirmo. Ergo monosyllabæ. Quandoqdē oīs dictio significat. ergo monosyllabæ dictiōes: q̄uis sint syllabæ: tñ differunt a puris syllabis: q̄ nō sūt sinceræ syllabæ. i. non sunt tm̄ syllabæ. repetitio loci: qa nunq̄ &c. uel aliter. Syllaba nō oimō significat aliqd p se. Ac si diceret q̄dā significāt: sed nō oīmō. i. uniuersaliter. s. q̄dā syllaba significat: q̄dā nō. ergo qm̄ q̄dā significāt q̄dā nō. ergo illæ syllabæ quæ significāt differūt ab illis q̄ non significāt. & ubi monosyllabas ostendit differre a syllabis multo magis patet de aliis dictionibus q̄ differūt a syllabis. Hoc. n. Vere syllaba nō significat: qa hoc significare ē ppriū dictionis. Si obiicitur esse ēt ppriū orationis nō ualet: qa oio hēt significare per dictiones. Vnde ostēdit in exēplo q̄ syllaba nihil significat: sed faciēdo illationē ita īfert a supioribus. Quādoqdē nulla syllaba significat. unde a. nihil significat: sed gr̄a significationis ppter similitudinē præmittit: q̄ sicut nō habet certū tp̄s: nec certū spūm: sic nec significationē. & hoc ē. unde si dicā. a scio quidem esse syllabā: sed tñ nec tp̄us eius certum agnosco &c. Vere in dictiōe cognoscū tur omnia illa: nam in a. a.

cui ad totū ītelligēdū hæc fit diuisio: differt aūt dictio a syllaba. nō solū q syllaba pars ē dictionis: sed ēt q dictio dicēdū: hoc ē ītelligēdū aliqd hēt. Syllaba aūt nō oīmō aliqd significat p se. Ergo monosyllabæ dictiōes quodāmō possūt esse & syllabæ: nō tñ sinceræ: qa nūq̄ syllaba p se pōt aliqd significare. Hoc. n. ppriū ē dictionis: unde si dicā. a p se scio esse syllabā: nec tp̄a tñ eius: nec tenorē: nec spiritū: nec significationē agnosco: donec cognouero dictionē: in q̄ ponitur. Nā in ara deorū a penultima pducitur: & circūflectitur ī ntō: nec habet aspirationē. Cū aūt significat stabulū porcoꝝ: eadem syllaba penultima corripitur: & acuitur: & hēt aspirationē. hæc eadē qm̄ est præpositio grauatur: & pducitur: & ē sine aspiratiōe. Vides ergo p seipsam syllabā deficere a pdictorōne: nec aliter posse examussim tractari: nisi posita sit in dictione.

Quid sit oratio.

ORatio est ordinatio dictionū cōgruā sniam pfectāq; demōstrās. Est aūt hæc diffinitio orationis eius q̄ est generalis. i. q̄ in spēs suas partes diuiditur. Nam oratio dicitur etiam liber rhetoricus: necnon unaquæq; dictio hoc sæpe nomine nūcupatur: cum plenam ostendit sentētiā: ut uerba imperatiua: & responsiua: q̄ sæpe una dictiōe complentur: ut si

Vides ergo. Quandoquidem hæc syllaba a. per se prolata deficit a ratione prædictorum idest a ratione temporis spiritus significationis. ergo syllaba. Nec aliter examussim: idest regulariter & indubitanter tractari nisi in dictione: quia ibi habet omnia certa. Examussis dicitur ab hoc nomine amussis quod est instrumentum cum quo cementarii æquant muros. s. plumbata: uel per cōpositionem deriuatur a uerbo musso. as. qd̄ est dubitare. amussim quasi sine dubitatione. inde examussim. i. ex toto sine dubitatione.

ORatio. Post dictiōem cōpetēter accedit ad orōnē. & agit de pfecta orōne q̄ plenū sensū hēt. qa cū ītētio sua sit reddere latinos pitos in grāmatica locutione: tractat tm̄ de pfecta & congrua orōne sic. Orō est ordinatio dictionū. i. plures dictiōes cōstructæ. p hoc remouet orōnē q̄ ē i una dictōe. Et qa oīs uidet ē ordinatio dictionū. sed nullū sensum hēt: addit cōgrua. i. regulariter facta. Et qa hō albus. ē congrua ordinatio apponit demonstrans sniam pfectā. uel ordinatio demōstrans congruā sniam. i. cōcordātē. *Per hoc remouet illa hoīs albus: & similes* q̄ nō cōgruā demōstrāt sniam. Per hoc q addit pfectā *remouet hō albus. ut supius.* Est aūt. Determinat de q̄ orōne agat: non de īpfecta: sed de pfecta q̄ hēt certas spēs. nā impfecta licet hēat spēs. tñ non hēt sub determinato numero idē ē spēs & ptes: uel ptes accipiātur cōponentes: qa pfecta orō diuiditur in spēs & in ptes: ut in nomē & uerbū. Nā orō. Ideo ita determīo orōnē. nā orō dr̄ istud. liber rheto. i. e. dictiōes. hoc exēplū ponitur p impfecta orōne q̄ ē diuersa a supiori. uel liber rheto. i. oratio aliq̄ rhetorica de q̄ tractat liber rhetoricus. Solet hic fieri obiectio de rhetorica oratiōe q̄ nō sit diuersa a supiori. qa supior diffinitio cōuenit ei: qa & ordinatio dictiōis ē ibi & cōgrua snia & pfecta. sed hæc oīno diuersa est ab illa. qa ista est ad aliud. & illa ad aliud. hæc. s. grāmatica oratio iuncta ē uel īposita ad hoc: ut significet secūdum hoc q ptes copulatæ reddunt perfectā sniam. Rhetorica uero significat oratiōes secundū hoc q alii consid. ut narratio. peroratio. conclusio. & affert attentiōnē. & beniuolētiam acquirit auditoris. Solet quæri utrū rhetorica oratio in q̄ & ordinatio dictionū congrua & pfecta snia cōstat: nō negat debeat uocari grāmatica. Ad quod respon. qm̄ non una grāmatica sed plures simul copulatæ. quia nec una ordinatio nec una pfecta snia tm̄ in ea exhibet. sed plures & diuersæ aliquā species oratiōis. plærūq;. n. & indicatiua & imperatiua & cæteræ species in una oratione inueniunt. eodē mō. n. totus Virg. posset una oratio nūcupari.

Partes igitur. Dixit in oro͞ne eē ordinationē dic. quā ordinationē quia nesciremus facere: nisi prius habita noticia dictionū: ptibus.n. ignoratis totū ignorat. prius distinguit dictiones & dat certū numerū ipsarū dictionū. prius tractat de ꝓprietatibus singularū dictionū ad ultimū docebit ipsam ordinationē dictionū i lib. cōstructionū. sed iterū anteq̄ hoc faciat apponit diuersas sn̄ias diuersorū auctorū de numero partiū. Alii qdē errabāt in cōiungēdis ptibus. alii ī distinguēdis: & hoc facit ut apponēdo suā corrigat eorū errores. cōstruc. dixi oro ē ordinatio dict & qa hoc est. ergo sunt plures ptes oronis. Et quot ut dicam. Quid est summū bonum in uita? & respondeat qs: honestas: dico bona orone respondit.

Partes igit' oronis sunt secundum dialecticos duæ: nomē & uerbū: qa hæ solæ & p se cōiunctæ plenā faciūt oronē. Alias aūt ptes syncathegoremata: hoc est consignificantia appellabāt. Secūdū stoicos uero quinq; sunt eius ptes: nomē: appellatio uerbū ꝓnomē: siue articulus. cōiūctio. Nā participiū cōnumerantes uerbis pticipiale uerbū uocabāt uel casuale: necnō ēt aduerbia noībus: uel uerbis cōnumerabāt: & q̄si adiectiua uerborū ea noīabāt. Articulis āt ꝓnoīa cōnumerantes finitos ea articulos appellabāt. Ipsos āt articulos qbus nos caremus, īfinitos articulos dicebāt: uel ut alii dicūt: articulos cōnumerabāt ꝓnoībus! & articularia eos ꝓnoīa uocabāt. In quo illos adhuc sequut latini: quis ītegros i nr̄a nō īuēimus articulos ligua. Nā cū dicius idē.i. ὁ αυτὸς nō solū articulū ꝑpositiuū: sed ēt ꝓnomē ī eadē dictōe ꝓnūciāus. similiter q.i. ὅστις articulus subiūctiuus ītelligit una cū ꝓnoie scd'm quosdā īfinito: siue magis cū noie: ut Apolloni' ondit firmissima rōe. ꝑpositionē quoq; Stoici cōiūctiōi copulātes, ꝑpositiuā cōiūctionē uocabāt: Quidā nouē dicebāt eē partes oronis: appellationē addenfunt determinat. duæ.s. dyale. no. & uerbū. dya.n. in noīe ꝓnomē: & aduerbiū in uerbo ptes accipiebāt. Et hoc iō pti. faciūt perfectā oronē sicut & uerbū. ut cum dico. So. legēs scribit. ī hac orone cōtinent hæ duæ. So. legit. & So. scribit. sed pp breuitatē & cōmoditatē loqnēdi: p q̄ iuncta sunt participia loco harū duarū ponūt ꝑmissa. Cūq; pticipia hoc mō possūt facere perfectā oronē q̄ritur utrū: Socrates legēs per se fit perfecta oro. ad qd dr: qa uere legens iunctū cum Socra. rā bn̄ designat lectionē in præsenti inhærere Socra. q̄ bene legit: & iō oratio indicat. Sed talis quæ semper indiget alterius oratiōis coniunctione: ubi sit uerbū. Si uero diceremus. So. est legens: ut qdā uolunt: nō eēt participium: sed nomē: & tm̄ ualet: ac si diceret. So. ē lector. Quia hæ ideo sunt partes: qa cum aliis: & ēt p se. i. sine aliis hæ solæ faciūt plenam oronē. Alias āt. i. cōiunctiōes: ꝑpositiōes: interiectiōes: cōsignificatiua. i. cū aliis certā habētia significationē: & per se ī certā: ut a. ꝑpositio ī certū est; an locū: an personā significat per se: ut cū dicimus a domo hic ē certū: qa locū significat. A socrate hic personā. & q per se nō habet certā significationē noluit dialectici eas noīare partes sed collligamēta. nec peccāt q solū duabus his utāt: cū natura suæ artis plures nō requirat. Secūdū stoicos. De duabus noīum speciebus duas diuersas stoici faciūt ptes de ꝓprio noīe noīn. de appellatiuo appellationē de ꝓnoīe. & articulo unā faciebant partē uocantes ꝓnoīa: & uera ꝓnoīa: & articulos ueros: & ecōuerso. Quīta erat cōiūctio: cui ꝑpōnē supponebāt: & īteriectiōes aduerbiis aggregabāt: ī quo adhuc hn̄t græcos seq̄ces. Nā participiū. Vere.n. tm̄: qa participiū: &c. aduerbia: q̄ accidunt ad noīum significationē. ut hodie supponebāt noī: alia uerbis: ut eia age. Articulus aūt. Qui supponebāt ꝓnomē articulo sic diuidebāt. articulus alius finitus: hic cōpræhēdentes ꝓnomē. alius infinitus: hic accipiētes ipm articulū: uel ut aliq supponebāt articulū ꝓnoī dicebāt. Pronomē. aliud articulare ꝓnomē .i. uerus articulus. aliud nō articulare. i. uerū ꝓnomē. In quo noīe qd est articulare ꝓnomē nos latini sequimur illos. i. isto noīe: quēadmodū illi: q̄uis nō utimur articulis: & hoc ē q̄uis ītegros. i. ꝑimos &c. Notādū ē q cū articuli apud græcos gemino utant officio. nā ponunt in orone ad aliqd significandū. in declinatōe uero ad determinādū genera. casus numeros: nec tūc aliqd significare cōsiderant nr̄a ꝓnoīa articularia tm̄ ī declinatōe posita græcorū imitant articulos. determinātia. g. c. n. & ibi significātia: sed posita ī orone: ut sint articularia nil significāt. ita iō determino: qa in orone efficiunt demōstratiua ꝓnoīa: & tūc bn̄ significant. Sicq; paret nr̄a ꝓnoīa articularia nō hr̄e integrā uim articulorū. Nā cū dicimus. Probat q nō habemus puros articulos qa habuimus tm̄ iunctos aliis nō in uoce qdē: sed in significatiōe: ut idē est articulus iūctus cū ꝓnoīe in significatiōe: & hoc est. nā cū dicimus idē ualēs ὁ αυτος: nō solū significamus ꝑpositiuū. o. i. nō solū generamus intellectū de re: quā significat ꝑpositiuus articulus. i. o. sed ēt de re significata a ꝓnoīe αυτος qd est dicere: idem sunt in significatiōe: idē & ὁ αυτος & iccirco idē nō est purus articulus: qa apud græcos ὁ αυτος cōpositū est ex articulo. o. & ꝓnoīe αυτος. O articulus per se facit secūdam cognitionē. i. relationē αυτος quoq; rela. ꝓno. relationē facit & significat psonālit ꝓno. ergo ὁ αυτος cōpositū ex illis multiplicē significat relationē loco cuius pōimus idē cōpositū ex is ꝓnoīe & demū aduerbio: q̄re ī ultimis relatiōibus solet poni ut duplicē tela. designet. ut hic Virg. fecit bucolica: is fecit georgica. idē. i. is demū fecit æneida. uel aliter cū dicimus idē significamus ꝑpositio ar. & ꝓ. In hoc. s. q idē notat discretionē sicut arti. o. & facit secūdā cognitionē: sicut αυτος: ut so. scribit. idē legit: q̄si nō alius. Similiter cū dicimus q ualēs ὅστις qd ē apud græcos itelligi ὅστις sub. s. os cū ꝓnoīe tis: qd ē ꝓnomē īfinitū: sed appol. firma ra. nō in. s. esse ondit. ὅστις cōponit ex os articulo: & noīe τις. loco cuius cōpositi ponimus q: & iō q relatiuū est sicut articulus os. & infinitū sicut nomē τις. ergo

qui purus articulus nō pōt dici:imo ē articulū nalēs una cū ·t·ic noīe infinito. Soler qri q̄re o & subiūctiuū o ue ro ppositiuū articulū uocauerit cū utrūq; ī cōpositiōe hac & ī declinatiōe ppoṅi uideamus.i.egn.oīs articulus secūdā facit cognitionē.ille tū dr ppositiuus q ī prima ponit̄ oīone ad aliqd in eadē oīone relatus. Subiūctiuus q uō ī pria sed ī secūda ponit̄ oīone ut in hac.ille q fecit bucolica fecit georgica.ecce q ponit̄ ī pria oīone sed cū dico.s.so.legit idē scribit:ecce idē in secūda oīone.qd aūt oñdi ī latinis exēplis.hoc ītelligere de o & oς grecis articulis uel alteri.sunt quidā articuli q ppoṅunt̄ dictōibus ad discretionē generis.unde dicunt̄ ppositiui

notat stoicos ī utroq; peccare.s. & in disiunctione quorūdā partiū & coniūctiōe aliarū. qa āt uonē tā graeci q̄ latini dicebāt eē ptes oīonis addentes appellatiua noīa separatim a ppriis noībus accepta uideamus q̄s nonē latini hēant q̄s graeci.latini habebāt illas.viii. q̄s nō hēmus.sed nomē diuidebāt in ppriū & appellatiuū:& ita nouē habebāt.graeci uero easdē pter īteriectiōnē.quā īter aduerbia ponūt sed hñt articulū unā ptē p se quā latini nō hēbant. Alii dicebāt.x.seorsū a uerbis ponētes īfinita uerba.s.legere.& hmōi. & faciētes unā ptē alii de pnō.duas fecerūt ptes unā .p.possunt iungi articulis. aliā .p.q̄

tes separatā nominibus. Alii decē ēt infinita uerba seorsum ptē ponētes. Alii undecī qa pnoia quae nō possūt adiūgi articulis p se numerabāt his alii addebāt ēt uocabulū & interiectionē apd graecos.quā nos adhuc seruamus. Apud latinos uero articulū addebāt quē puge p se apud eos nō iueniri supra documus. Igit̄ nō aliter possunt discerni a se ptes oīonis nisi uniuscuiusq; pprietates significationū attendamus.

PRopriū est noīs substātiā & qualitatē signi

nō possint iūgi articulis.graeci.n.hñt pnoia qbus nō iungunt̄ articuli & alia qbus iūgunt̄. Similiter nr̄s pnō. possunt iungi hic haec hoc.s.possessiuis.aliis uero nō.& ita dicebāt.xi.ptes.His supradictis ptibus alii addebāt uocabulū ptē p se &.xii.ponebāt ptes.Hii de noīe tres ptes faciebāt unā nomē.i.ppria noīa rerū corporaliū. aliā appellationē.i.appellatiua noīa rerū corporaliū.tertiā uocabulū.i.oīa noīa tā ppria q̄ appellatiua rerū incorporaliū.haec supradicta tā apud graecos q̄ apud latinos addebāt.& alii apud graecos addebāt īteriectionē ptem p se.quā alii supponebāt aduerbio & dicebāt.viii.ptes.Apud latinos uero addebant articulū ptē p se.i. dictiōes siue sint noīa siue pnoia q̄ hñt significatiōnē articulorū nō purorū fecerūt unā ptē:quā appellauerūt articulū.q.n.articulū nunq̄ habuerūt purū articulū fecerūt ptem quā purā non hñt. & isti latini similiter.xiii. dixerūt ptes.igit̄ factis distinctionibus ptiū oīonis secundū diuersos qd ipse de numero earūdem sentiat subdit ad suā sniam cōfirmandā:pprietates singularū partiū interponens: ut eas ptes q̄ male erant cōiunctae diuidat:& q̄ male diuisae cōiungat.qd nō bene pōt fieri nisi p significationū ostēsionē.q̄ tunc erāt apud illos in auctoritate.qa aliter nō posset eos q supradictas diuisiones faciebāt per eas significatiōes cōuincere:nisi ipsi easdem auctenticas habuissent.& si minus uel plus apponit q̄ ad descriptiōes plenas necesse sit nō est cur̄ādum. qa nō intēdit hic diffinire:sed tm̄ pprietates ostēdere.Cōstructio.qm̄quidē tā diuersis modis distīguūt ptes oīonis.igit̄ attēdēdae sūt pprietates significationū uniuscuiusq; ptis.qa aliter nō possūt discerni nisi attēdamus.

PRopriū est noīs substātiā & q̄litatē significare.Notādū ē qa nō accipit hic substātiā secūdū hoc qd dr̄ substātia ē res subsistēs accidētibus.sed accipit large p oī essentia.& q̄liter.nō secundū q ponit̄ in suo pdicamēto.sed pōt hic p qualibet pprietate.uel sit uera q̄litas.uel sit q̄titas. uel quodlibet aliud accidēs.& ē sic exponēdū.ppriū est noīs substātiā cū q̄litate significare tm̄ secūdū hoc qd est nomē.i.secūdū suā inuētionē.si aūt dicā ppriā uel cōem.hoc nō dr̄ secūdū hoc q ē nomē.sed īquātū ē ppriū nomē uel appellatiuū nomen.ppriū est noīs significare.s.i.quācunq; essentiā cū q̄litate.i.cū pprietate ppria uel cōi.s.significat illā substantiā ad quā designādā est inuentū.uel discretā ab alia p aliquā pprietatē uel simile cōonē aliorus pprietatis.Propria.n.noīa sic sunt inuēta & iposita ut semp significēt aliquā certā psonā discretā ab aliis p aliqs certas pprietates.nō.n.sunt inuēta pp drīam substātiarū.sed tm̄ ad discernēdas pprietates in substātiis existētes.ut pōt uideri ī socrate.so.n.significat certā pso.& discretā ab aliis nō in substātiali eē sed p has pprietates q sophronisci filius ē.q poeta & alia hmōi.cū.n.eadē substantia sit in oībus hoīs indiuiduis:qa hō est aīal ra. mor. & nō differant nisi ī qualitatibus.inuēta sunt ppria noīa ad designādas substātias in hoc q sunt discretae suis pprietatibus.similiter appellatiua sūt inuēta ad designādas substātias similes aliis in aliq̄ qualitate.ut hō significat plures cū una cōi pprietate.s.cū rōnalitate.& mor.qa cū hō tā huic illi q̄ istū significet.significat quandā cōem pprietatē eē in oībus.in qua cōueniunt.sunt ergo qualitates.i.pprietates pcipua cā inuētionis noīum.Nā si pp solas substātias designādas inuenirent̄ noīa:supfine inuēta sūt tot diuersa:cū solū hoc nomē substātia ad hoc sufficeret:sed qa substātia res tm̄ significat inquātū sunt uel p se existūt si pprie accipit̄:nec determinat in ipsis rebus corporeitatē aīationē sensibilitatē rōnalitatē albedinē uel nigredinē uel aliqd hmōi:necesse fuit īueniri noīa diuersa q̄ has q̄litates:& alias hmōi in ipsis rebus determinarēt. Notandū est tū q nomē nō significat substantiā insimul nūcupatiue.s.ita ut utrūq; cōiunctū sit nomen uel utrūq; per se nomē sit.sed substantiā noīat tm̄:qa ei fuit impositū.qualitatē uero significat nō nuncupatiue. īmo repraesentando & determinādo eā in ea substantiā:pp quā tū notādam substātiae fuit impositū:quare oē nomē duas hēt significatiōes:unā p īpositionē in substātia:alterā p repraesentationē in q̄litate ipsius substātiae ut hō p īpositionē sig. rē so.& caeteror hoīum.i.noīando determinās circa illa rōnalis & mor.& hoc repraesentando.Similr albū p ipositionē significat corpus.i.nūcupatiue:qa q̄ dixit dicat̄ haec res alba nisi dixit substātia & albedo dicat̄ alba ī q̄ro notat̄ ipositio.albe.uero significat p repraesentationē ut pricipalē cām:sed istud nō oībus aequipollet.nolum.n.qdā noīa utriūq; coniunctū noīa e substantiā.s.& q̄l.uerbi gr̄a. hoc nomē so. dicūt nomē eē substantiae & accidentiū qbus format̄.s.albedinē.lineā.sophronisci filiationē.& caetera accidentia q̄

informãt locratẽ: dicunt esse ptes componentes illã pimã substantiã q̃ dicit̃ so. qdem non esse multis & uariis cõprobat̃ argumẽtis. Si. n. albedo esset ps constitutiua rei socratis cũ ipse so. sit pria subã: & ita fundamentũ. albedo erit fundamẽtũ. qd ẽ icõueniẽs. Nũq̃. n. aliqd accidẽs: uel p se uel cũ aliis iũctũ erit substãtiãtũ. Itẽ si so. ẽ nomẽ utriusq;: substãtiæ. s. & accidẽtiũ. illd qd actualiter suscipit illas formas. i. ea accidẽtia i constitutionẽ socratis nihil esse pbat̃. Nã neq; ẽ res p se existẽs: nec accidẽtalis. Si dicat̃ esse res p se subsistẽs non ẽ accidẽtalis. Res p se subsistẽs non est. qa homo spẽs esse non põt. homo. n. ens spẽs nec albedinẽ: nec aliud hmõi actualiter suscipit. imo potẽtialiter tñ. So. iter; nõ põt ẽẽ qa ẽ ps subẽ so. scdm hãc sniam. Rursus si so. noiat utrũq; & sic de cæteris noĩb9 pno. significatio nulla ẽẽ cõuenit. dñt. n. p noĩa purã substãtiam significate: sed cũ dicã i designanonẽ socrat̃ tu legis & so. designat subãm & q̃litatẽ. tu utrũq; designabis: qd est iconueniens. renũciãdo ergo huic sniæ dicimus so. designate substantiã quandam q̃litatibus affectã: quã ipsam significãt ego & tu. sed non repsentãt ibi q̃litates: qd facit so. hoc ãt i hac snĩa attẽdẽdũ q̃ so. ipse & si plures habeat formas q̃ hõ. & qdlibet aliud supius. tñ non crescit ab illis i q̃titate. Accidẽtia. n. ẽt si int substãtialia non faciũt maiorẽ substantiã q̃ isormãt. Nota ẽt q̃ licet negemus albedinem &c. esse ptes cõstitutiuas socratis. non tñ negamus esse formales. sic & de differentia subãlibus licet rõciuari: qm constituunt formaliter spẽs suas.

-care: hoc hẽt ẽt appellatio & uocabulum ergo hæc tria una ps est oĩonis: ꝓpriũ ẽ uerbi actionẽ siue passionẽ siue utrũq; cũ modis formis & tpibus sine casu significare. hoc hñt ẽt ifinita: q̃ie nõ sint separãdã a uerbo. Participiũ ãt iure separat̃ a uerbo: quod & casus hẽt qbus

Hoc hẽt. Et qa hunc modũ significandi hñt ꝓpria noĩa & appellatiua & uocabula. ergo dicunt̃ hæc tria esse una pars oĩonis. Propriũ est uer. Nũc accedit ad significationẽ uerbi dicẽs. ꝓpriũ est uerbi actionẽ. uel passionẽ significare siue utrũq;. uidẽdũ ẽ q̃liter uerbũ dicat̃ significare purã actionẽ uel passionẽ. Si. n. dicat significare purã actionẽ uel passionẽ sigãbit id qd nomẽ. qa actio & passio hæc noĩa significant oẽs actiones & passiones: & iõ dicimus q̃ nec actionẽ simpliciter nec psonã agentẽ: sed actionẽ iesse agenti psonæ significat: ut currit. nomen uero ut cursus: q̃uis significet actionẽ simpliciter: eam tñ significat nec dicit eã iesse. nec hoc negãdũ ẽ qn uerbũ cũ ihærẽtiã utriusq; actionis & substãtiæ significet. ipsã subãm & actionẽ quodã mõ sigãre dicat̃. sed alio mõ q̃ nomen. qa nomẽ significat eas p se simpliciter consideratas: uerbũ significat eas i hoc q̃ cohærẽt. Siqs obiiciat de albo. qd cũ significet albedinem ihærentẽ corpori uĩ esse uerbũ: nihil ualenga licet albũ significet albedinẽ ihærentem corpo. non tñ significat ipsam ihærere. qa alio modo sigãt albũ. alio mõ albus. Albũ. n. sigãt albedinẽ ita determinatã q̃ sit affixa alicui. sed alb9 significat ipm ihærere albedini ad subãm. Huic tñ sniæ sic rõni ibiliter obuiat̃. si currit significat cursionẽ ihærere so. uel significat ipsam ihærẽtiã cursionis ad so. uel aliud. sed q̃ ihærẽtiã cursionis so. significet icõueniẽs est. cũ ihærentia sit q̃dã q̃litas alia a significatione currit. Secũdũ hoc. n. oĩa uerba q̃liter significarẽt. Itẽ si currit significat cursionẽ iesse so, ualẽs idẽ q̃ solet dici. s. ipm ihærere. tũc est ꝓpõ. significat. n. uerũ uel falsum itellectũ. nã q dicit uel itelligit qd aliqd iest alicui uerus uel falsus ẽ. sic ergo dicĩus qdẽ itelligendũ esse q̃ currit significat cursionẽ: sed hoc q̃ ihæret alicui: & sic de aliis uerbis q̃. s. oẽ uerbũ significat actionẽ uel pas. sed hoc qd ihæret substãtiis. nec dicimus scdm hoc significationẽ sumptorũ differre a sigõne uerborũ. sicut. n. currit significat cursionẽ secundũ hoc q̃ ihæret alicui. sic albũ significat albedinẽ scdm hoc q̃ ihæret so. uel alii. In quo ergo differunt sumpta a uerbis. i hoc. s. q̃ uerba cũ modis & tpibus significant sumpta minime. Itẽ qñ dr̃ uerbũ significare ipm inhærere pscrutent̃ uerba sicuel ihærere istã uocẽ q̃ nihil esset uel significatũ illius qd iter; non põt esse pp rõnes supradictas. Modo redeamus ad lrãm. uerbum significat actionẽ uel passionem scdm hoc q̃ ihæret supple siue utrũq;. i. modo actionẽ modo passionẽ ut cõia uerba. iõ potius mentionẽ facit de actõe & passione q̃ de substãtia. cũ tñ ut dixi utrũq; significet. qa ex ipa uoce uicinius hẽt se ipm uerbũ ad actionẽ uel passionẽ q̃ ab substantiam; ut hoc uerbũ currit ex ipa uoce uicinius hẽt se ad cursum q̃ ad hoiem: & ẽt ipsa uerba pricipaliter hñt significatiue act. uel pas. sed psonas i qbus sit actio uel passio. nihil tñ noiando. Notandũ cũ ꝓprie dicat̃ passio q naturaliter iest i aliquo: ut feruere calere hic accipit eã hoc mõ. & ẽt hic accipit̃ pati. s. q̃ solet recipe quelibet actũ alterius ut lectũ suscipit actũ legentis: ut uisum actũ uidẽtis. Agere uero similiter large scdm quosdã accipit. non solum uer; agere: sed quõ se hre remotis supradictis passioibus: ita q̃ ibi cõprehẽdant̃ substantiua uerba & nũcupatiua: ut Terẽ. uocor. hic uocor q̃uis sit uoce passiuũ significat tñ actionem uel passionẽ i natura: qa nõ dico uocor Terẽ. ab aliquo: sed uocor Teren. i. hẽo hoc nomẽ qd ẽ Teren. licet hæc eadẽ uox alio respectu possit dici passiuũ qñ significat subiectũ recipe actũ alicuius: & ẽt ut ibi cõprehẽdant̃ sedere: stare: iacere: & similia q̃ significant possessionẽ: & albere. qd significat albedinẽ q̃litatẽ. aliis uero uĩ nõ solũ nõ esse necessariũ ita large accipi actionẽ sed ẽt icongruũ. Nã sedere stare: & similia ut sint uerba positionẽ. albũ uero q̃litate non pñt significare. qd i uerbo euidenter oñdit̃. accipiũt ergo p actões & passiões iõmodo res sub duobus primis rer; generib9 cõtẽtas & uerba eas significare asserũt. quã ergo actionem uel passionẽ substãtiua uel nũcupatiua uerba significare arbitrãt̃ de hoc i uerbo plenius tractabit. Cũ modis. Hoc si ptinet ad diffinitionẽ scdm quosdã: sed ad oñdendas q̃sdã ꝓprietates uerbi. scdm eos. q uolũt p hoc differre sũpta a uerbis bene ptuer. Modos uocat diuersitates significationũ uerbi. s. q̃ uerbũ significat actionẽ uel passionẽ: iesse mõ indicatiue. i. ita q̃ iã indicat scdm q̃ ihæret pñtialiter: uel q̃ iã ihæsit: uel qd ihærebit. mõ ipatiue. s. q̃ nõ idicat esse sed iperat ut isint. & ita de aliis. cũ formis. i. ita ut uel notet iesse simpliciter: uel ita ut actõem notet ẽẽ in inchoatõe. uel i meditatiõe: uel i freq̃ntatiõe. Sine casu noĩs: hoc ꝓprie dixit pp remouẽdũ pticipiũ. licet p alia iã excepisset: qa pticipiũ non hẽt modos i uoce sua discretos sicut uerbũ: & si oĩbus modis possit iungi: ut legens scribo, legens. scribe: & q̃ oĩs modi ẽ nullius esse iudicat̃ discrete. hoc. i. hanc ꝓprietatẽ &c. Participiũ. No-

ta pticipiū non differre a uerbis ī pricipali significatione. imo ꝓrsus conuenire: sed q̄sdā accidentales ꝓprietates appo. qbus differt a uerbis. ita istæ ꝓprietates sufficiūt ad oñdendas eē diuersas ptes orōnis. q̄ tn̄ non sufficeret si ī illis conuenirēt. Oñdere illa ꝓrsus eē eandē ptē orōnis. si ī pricipali significatiōe differēt. Probat pticipiū nou eē uerbū: qa & hēt ea qbus caret uerbū & caret eis q̄ hēt uerbū. Propriū. Propriū est ꝓnois ꝓ aliquo ꝓprio. n. po. qd̄ competenter subītelligendū ē: qa si dicimus ꝓnomē sp ꝓ aliquo ꝓprio noīe poni falsum ē qa qn̄ ego dico hō uenit ad me. & ille mihi dixit. hic ꝓnomē ꝓ ꝓprio noīe non ponit̄ sed appellatiuo. q̄re aliter exponendū ē. Pronomē ponit̄ ꝓ aliquo ꝓprio noīe. i. ꝓ obtinendo officio ꝓprii nominis. s. qa sicut ꝓpriū nomē significat aliqd absolute & determiate. Ita ꝓnomē significat aliqd determinate. ut qn̄ dico. so. leg. & ipse scribit ipse eādē significat ꝑsonā determiate. Si qs obiiciat: qa tūc nō significat determiate qn̄ ponit̄ ꝓ appellatiuo: ut si dicā ad Vit. hō uenit ad me. & ipse q̄rebat te. sicut. n. nec hō significat aliqd determiate. ita nec ꝓ. relatiū ad illd determiate significat. Rn̄. qa ipse hic determinate significat illud idē qd hō. si cet noticia illius nō ꝓcessisset. hoc. n. ē ꝓno. determiate significare ꝙ illud idē: & nō aliud sigāt nisi ad quod refert. Nota ꝙ ꝓ. ponit̄ loco ꝓprii. n. duabus de causis. s. ꝓ necessitate & cōmoditate. ꝓ necessitate ubi ꝓprium nomē pōi nō pōtuit ī p. & s. ꝑsup̄finū. u. ē dicere ego so. lego. uel tu so. legis. ꝓ cōmoditate āt ꝓpriū nomē pōi poterat ut ī ter. ꝑ. sed nō tā cōmode. ut si dicā. so. legit. possum addere & so. disputat. sed ꝓ tollēdo tedio cōmodi9 ē dicere & ipse disputat: & certas significat ꝑ. i. determiatas. expositio est quō de. at accipi pōi ꝓ aliquo. n. ꝓprio. Sciēdū ꝙ ego l hoc ꝙ ꝓ. ē mera substātiā significat: l hoc ꝙ demō. ē q̄litatē. i. demō. ī ꝑsona q̄ demō. repsentat. & sic ꝓ. significatio eadē cū no. sigficatōe eē ui̅r. nisi qa ut qbusdā placet. nomē significat substātiā cū q̄litate ipsius rei. ut hō. sua rē cū rōnalitate & mor. q̄ sūt q̄litates rei. ego uero licet denotet demō. & sic q̄li. non tn̄ demō. & q̄litas rei sed ꝑ. sed hi non attendunt qn̄ demonstrat̄ aliq ꝑsona ꝑ ego. duas ibi esse demō. unā ꝑ. q̄ ē actio: alterā rei q̄ demonstrat̄ q̄ ē passio. & sic ī aliis ꝓ. licet considerare. dicimus āt nullā esse iconuenlēs si ꝓ. nunq̄ inueniant̄ absq̄ significatione q̄litatis. sedm̄ hūc respectū ꝙ sunt demū. uel rela. tn̄ ī pricipali significatione iquātū. s. ꝓ. sunt habeāt purā substātiā significare. Ergo qs. Qn̄ idoqdē hoc est ꝓpriū ꝓ. ergo qs &c. non sunt ꝓ. similia dicit ꝓꝓ quot. tot qs. & q̄lis. & q̄tus. & tātus. sunt iter. & hæc eadē sunt ifinita. ifi. uocat ea. non qa ifinitā substātiā significēt ꝓꝓ eandē cām ca tera appel. possent uocari ifinita: sed qa nullā finitā. i. certā ꝑ se dicta determinaut q̄litatē: ut hō. circa aial. ra. mor. qd est eius substātia determinat rō mor. Qui āt. Quia pōt referri ad bouē: & tūc significare bouis ꝓprietates: & iterū ad hoiem: & reputare hois ꝓprietates. & sic ad multa alia. Ideo per se acceptū nullam q̄li. determinate hēt significare. Relatiua sunt oīa præter qs. inter se. n. referunt̄. ut talis est iste q̄lis ille. uel ad aliud ut q̄. redditiua. i. rn̄siua sunt talis & tantus. qa in interrogationibus rn̄dent̄. Nec. n. Vere non sūt pro qa diffinitio pro. ab eis tollit̄. & hoc est. nec enim &cæ. sed ēr substantiam significant quantūuis infinitam. & q̄liter quāuis generalem. i. infinitam. quæ & qs significat substantiam. q̄lis & talis q̄litatem. Non. n. Vere ꝓꝓ declinationē non erunt inter ꝓ. ponenda. qa ad distinguendas ptes non est contēplanda declinatio. sed uis & significatio. i. ingens significatio. Indifferenter. n. ideo non est coutēplanda declinatio. qa una ps hēt declinationem alterius. Quid. n. ꝑ eorum suam destruit rationem eorum. dicebant. n. ꝙ oīa quæ significant numeros numerando sunt nomīa ex quo sequit̄ unus unius esse nomen. qa significat numerū: q̄uis simplicem. postea contrarium quoddam afferebant. s. oia q̄ pro. habēt declinationem ꝓ. esse. ex quo sequit̄ unus unius esse ꝓ. & ita sedm̄ eos unus est nomen & pro. qd stultū est construct. uere non ualet eorū ratio q̄ pro declinatione sūt ꝓ. qa dicunt oīa quæ numerū significant: & qd est stultius &cæ. Quod si. Adhuc probat non eē attendēdam declinationem. sed significationem. ꝙ pro. qa si declinatio &cæ. Et qn̄. Post proprietatem declinabilium subdit ꝓprietates indeclinabilium. Aduerbium sine uerbo non hēt pfectam. i. certam significationem. qa cum modus uerbi sit aduerbium uel moderatur sine uerbo. non tn̄ negamus aduerbia quædam per se habere certum significationem. ut hodie designat tps: sed illud habet per se ad plura uerba. & ad legit. & ad currit. & si. & ideo incertum est cum dico hodie cuius actionis uel passionis modus sit. Hoc ergo iterest. Ideo dat differentiam inter aduerbium & præpositionem. quia eædem dictiones cōes sub utrusq̄ inueniuntur. ut cum post. ut ter nnus discernere qn̄ sint aduerbia & qn̄ præpositiones hæc est differentia. qa aduerbia-

caret uerbū: & genera ad similitudinē noīum. Nec mō hēt quos cōtinet uerbū: ꝓpriū ē pronois ꝓ aliquo noīe ꝓprio poni: & certas significare ꝑsonas. Ergo qs & q & qualis: & talis: & q̄tus: & tātus: & similia q̄ sunt infinita: siue interrogatiua: siue relatiua uel redditiua: magis noīa sunt appellāda: q̄ ꝓnoīa. Neq̄. n. loco ꝓpriorum noīum ponunt̄: neq̄ certas significāt ꝑsonas: sed ēt substātiā q̄uis ifinitā: & qualitatē: q̄uis generalē: qd est suū nois hēt. Noīa sūt igit̄ dicēda: q̄uis declinationē ꝓnoīa habeāt quādā ex eis: nō. n. declinatio sed uis & significatio uniuscuiusq̄ ptis ē contēplāda. Indifferēter. n. multa & noīa mō ꝓnoīum: & ꝓnoīa mō noīum inuenimus declinata. Quid. n. stultius q̄ oīa q̄ significāt numeros noīa dicere? Vnū aūt unius ꝓꝓ declinationē pronomē appellare? ꝙ si declinatio facit indiciū q̄lis sit dictio: debent oīa possessiua ꝓnoīa: quia noīum declinationē sequunt̄: & participia ī his cōputari: qd oī caret rōne. Ergo nō declinatio sed ꝓprietas ē excutiēda significatōis: & qn̄ de ꝓprietate nois & uerbi & participii & ꝓnois breuiter dicendū est nō icōgruū eē arbitror summatim de cæterarū quoq̄ partium orōnis ꝓprietate ꝑquirere.

p appositionem & postponunt & praeponunt uerbis. & cum casualibus. i. qui aliqd casuale appoi sit in orone & sine casu. i. qui nullum casuale ē in orone. ꝑpositiones p appositionē solis casualibus iungunt ita ut tm̄ praponant. p compositionē uero & casualibus & nō casu. ꝑponunt. Si ergo. Quādoqdē ꝓprium ē aduerbii poni cū uerbo signi. &c. p eclypsim. i. p defectū uerbi. Proprium ē coniun. Quādo stoici supponebāt coniūctioni praepositionē ondit earū ꝓprietates qbus differūt. interest ēt hoc q ꝑpositio p compositionē iungit uerbis. coniunctio & si sit ꝑpositiua non. Hoc interest q praepositio &c. praepositio solis casualibus p appositionē iungit & tm̄ praeponit. coniunctio p appositionem oibus potest & praeponi & postponi.

PRoprium est aduerbii cū uerbo poni: nec sine co pfectā significationē hi e posse: ut bene facio: docte lego. hoc ergo inter aduerbium & praepositionē est: q aduerbium & sine casualibus pōt & praeponi & postponi uerbis: & oibus casualibus: ut pone currit: & currit pone. uenit tpe lōgo post: & post lōgo tpe uenit. Teren. i adelphis post faceret tm̄. Si igit inuenias cum noīe aduerbium sine uerbo: scias hoc p eclipsim fieri ut si dicā. nec bonus hō p malus: subaudio est. Praepositōi aūt ꝓprium ē: separatim qdē p appositionem casualibus ꝑponi: ut de rege: apud amicū. Coniūctū uero p cōpositionē tā cū hn̄tibus casus quā cū nō hn̄tibus: ut idoctos itentus intercurro: proconsul induco: insipiens inspiciens.

PRoprium ē coniūctōis diuersa noīa: uel qscunq dictōes casuales uel diuersa uerba: uel aduerbia coniungere: ut Teré. & Cicero: uel Terētius uel Cic. & formosus uel sapiēs. uel formosus uel sapiēs & legēs & scribēs: uel legēs: uel scribens & ego & tu: uel tu uel ego: & facio & dico: uel facio uel dico: & bene & celeriter: uel bene uel celeriter: quod ꝑpositio non facit. Inter est aūt hoc q praepositiōes componi possunt cū uerbis. Coniūctio uero nūq: ut subtraho: addico praepono, ꝓduco dehortor. Coniūctio aūt licet sit praepositiua: in compositione tm̄ non inuenit cū uerbis. ut at ast: sed & ꝑpositio casualibus separata praeponit sp. Coniūctio uero cum oibus potest dictionibus modo praeposita modo postposita coniungi.

NOmē est ps orōnis: q unicuiq subiectorū corporū. seu rerū cōem uel ꝓpriā qlitatem distribuit.

NOmen ē ps. Distinctis a se inuicē ptibus orōnis p ꝓprietates earū breuiter ānotatas de singularū ꝓprietatibus sufficiēter tractat īcipiens a noīe hoc modo. substātiales .n. eius prius ponit proprietates. deīde accidētales proprietates ī qbus tractādis totus noīs tractatus pene uersat. Tractat āt de noīe scdm primam īuētionē. i. scdm significationē quā hūit ex prima inuētione: qd est in prima diffinitione & scdm eius etymo. & scdm formā uocis. considerant aūt in noīe duo cum illo tertio etymo. ipsius noīs scdm quae tria ipsae disponet illum totū tractatū de noīe: significationē. s. & uocis cōpositionē. ex qbus duobus oīs eius ꝓprietas nascit tam substātialis q accidētalis. scdm significationē. n. inest nomini illa ꝓprietas substātialis q in eius diffinitōe notat. s. significare substātiā cū qlitate scdm formā uocis tm̄ ualet scdm compositionē. & cōpositio sine forma ponet ī noīe q illud nomē uel ñ sit sumptū ab aliquo. i. an sit primitiuū an deriuatiuū ut ab albū sumptū est albedo. ñ hanc āt diffinitionē sub diuisiōe distribuit. cū .n. nomi diffinitionē deberet dicere nomē sigāt qlitatē substātiae. diuidit qlitatē in cōem & ꝓpriā & accedit per hoc ad diuisionē istā. Nomē aliud ꝓprium aliud appellatiuū. diuidit substātiā ī corporeā & īcorporeā. res uocat substātias īcorporeas: & oēs res aliorū pdi. ꝑter substātiā. corpora uocat ista uisibilia q sensibus corporis subiacēt: uel corpora uocat oēs res substantiales. res oēs accidētales. Nota iterū q a p signi pon. distribu. exeqnēdo uocis aetymo. nomē. n. dicitur a tribuēdo. modo p singula uerba ꝓsequitur diffinitionē. no. ē. p. o. i. significatiua uox. nulla. n. uox aute dēt appellari nisi significet ut significādo sensum orōnis imare possit. & ptem uocat ut supra ī dictione non q sp nomē ī orone consistat. sed qa aptū ē ad hoc ut ps orōnis cū aliis iuncta effici possit. cū ergo nomē ptem orōnis dicat. ab huius diffinitionis termīo syllabas & oēs uoces ñ significatiuas excludit. Sequit q ps distribu. i. diuersam. s. cōem uel ꝓpriā qlitatē tribuit. uel. i. uidelicet significationē cōem uel ꝓpriā qlibet tributā unicuique cor. siue. r. hoc ē siue illa subiecta sint res corporeae siue īcorporeae. sēsus ē nomē significat rē subiectā uel similē aliis p aliq cōem qlitatē uelut hō significat plures consimiles & unitos ī eiusdē conuenietia qlitatis. s. rōnalitatis & mor. uel dissimilē ab oibus aliis p ꝓpriā qlitatē. ut so. p ꝓprietatē accidentiū q nunq erit tota eadē ī alio sig illā ꝓpriā. s. ab oibus aliis dissimilē. ita tm̄ distribuit ut p se ñ dicat inesse qlitatē substātiae: sed p uerbū ī quo differt a uerbo & pti. q dicūt iesse: qa uerba ñ pricipaliter corpus sed actionē uel passionē: & illā iesse significāt uel ita distribuit ut noīet substantiā repsentādo qlitatē circa eā p qd differt a uerbis q nihil noīant. A pronoīe uero differt p significare qlitatē. pnomē. n. purā substantiā sine qlitate significat. Nota q dicit cor. uel. r. subiectorū sibi. i. noī. corpora. n. subiecta sunt noibus: qa qtū ad ipsa ptinet ignota iacēt. sed p noīum significationē qlia sint ī noticiā nrām ꝓdeunt. uñ congrue supposuit noīa ipsa corporibus suas tribuere qlitates cū ipsi corpora p se eas ondere nequeāt. Si qrat qd hic diffiniat. rñdet ut in diffinitione uocis. uel nomē hāc uocē ī designatiōe suorū significatorū. uel hoc nomē: & sic unūqdq nomē p se scdm suā proprietatē. uel illud a quo sumitur hoc uocabulū nomē. si sumat hic pōt diffiniri. Et sciendū q haec diffinitio data ē qsi ī collectiōe. qa nō sin-

gula noĩa attribuunt unicuiq; subiectorũ q̃litatem comunẽ. uel propriã:uel põt dici de singulis oẽ nomẽ distribuit q̃litatẽ cõmunẽ.uel ppriã unicuiq; subiectorũ sibi. Si plura subiectis pluribus. Si unũ uni q̃uis ĩproprie hoc mõ distribuere accipiat. Obiicit̃ de pluribus noĩbus q̃ substãtiam & q̃litatẽ significãt. Itẽ de collectiuis noĩbus. Itẽ de uocibus uniuersaliũ i sua uniuersalitate acceptorũ utrũ sint appellatiua an propria. Appellatiua sunt s̃m primã inuentionem.q: qñ primũ inuẽta fuerunt ad significãdũ ĩdiuidua inuẽta fuerunt.iõ substãtialia indiuidua d cunt primæ substãtiæ q: uocabula prius fuerunt eis ĩposita.Itẽ q̃rit̃ de oĩs qđ s̃m diuersas sententias est

Dr̃ ãt nomẽ a græco qđ ẽ [illegible] & addita o onoma dictũ a tribuẽdo q: dicitur:uel ut alii.nomen q̃si notamẽ: q: hoc noie notamus uniuscuiuſq; substãtiæ q̃litatẽ: & cõem qdẽ corporũ qualitatẽ demõstrat:ut hõ.propriã:ut Virgilius.rerũ ãt cõem: ut disciplina ars:propriã ut arithmetica nicomachi grãmatica aristarchi. Accidunt igit̃ nomini quinq; spẽs: genus: nũerus: figura: & casus.

appellatiuũ & propriũ. sequẽtia ptim soluit hos obiectiones. Obiicit̃ de æquocis q̃ nõ significãt aliq̃ qualitatẽ in subiectis cõmu.Canis.n. & alia æquoca nil cõferũt sibi suppositis nisi nomẽ.dicamus ergo q: significata æquocorũ hũc solã conuenietiã hñt q̃li cõem qualitatẽ q: ab eadẽ uoce significant & ĩ pticipatione eiusdẽ nois conueniũt.uel qđ melius ẽ dicamus æquocũ ñ esse unũ nomẽ sed plura diuersa s̃m hoc q: diuersas qualitates ĩ diuersis significationibus pon.qđ ĩ suo loco postea oñdet̃. Idẽ licet diffinire de q & qs qualis.talis.q̃tus tantus:q; unũqdq; horũ plurium nim & diuersorũ hẽt noium.s.s̃m diuersas qualitates. Nota tñ qualis eẽ unũ nomẽ:si referas aium ad generalẽ rẽ q̃litatis q ponit̃ in oĩbus his.de q̃bus enunciat̃.sed ne nobis timus contradi. diximus.n.supius q̃lis significare q̃litatẽ ĩfinitã & ita necessario plura noĩa eẽ dicam? respiciẽdũ ẽ ad diuersas qualitates.s.ad albedinẽ nigredinẽ sciam & cæteras hmõi quas ĩdeterminate põt ĩ subiectis [illegible] cũ dico q̃lis ẽ so. possum rñdere albus uel niger uel aliud hmõi. & sic unũ nomẽ non ẽ iudicãdũ sicut nec albũ & niger. idẽ põt dici de q̃tus. Dicit̃ ãt. Data diffinitiõe qđ est, pli subdit æthymo. huius uocis quæ ẽ nomẽ qđ ẽ grãmatici. Cõstructio. hoc mõ diffinit̃ nomen tñ ex hac diffinitione non trahit hoc uocabulũ. sed dr̃ nomẽ a græco qđ ẽ [illegible] qđ tñ p se non significat tribuens. sed ĩ cõposito adiecta.o. Sicut.n. par paris q̃ntũ ad uocẽ deriuat̃ a p ro.as. simpliciter.q̃ntũ uero ad significationẽ hẽt se ad compositũ.s.comparo.sic nomẽ q̃tũ ad uocẽ hẽt se ad noma.q̃tũ uero ad significationẽ hẽt se ad compositũ.i.ad onoma.q: non noma sed onoma recipit tribuens. [illegible] uero tribuere dr̃.ergo nomẽ dr̃ a græco ñ q̃tũ ad uocẽ qđ facit onoma ad o. onoma dictũ est a tribuendo.i.qđ significat tribuẽs.ac si diceret nomẽ uoce dr̃ noma significatione onoma ĩq̃ntũ dictũ ẽ a tribuendo q.s.tribuere græci dicũt [illegible].onoma apđ græ.ẽ nomẽ [illegible] uerbũ. Non qa. [illegible] significat attribuere. nomẽ uero non retinet sensum sui primitiui. sed cõpositi eius onoma q̃uis onoma a [illegible] deriuet̃.uel aliter nomẽ dr̃ a noma significatiõe. & qa simplex noma ĩ usu non iuenit̃ sicut nec luna adiongit̃ & adiicit̃ i.o.onoma.uel ut alii dicunt.dr̃ nomẽ q̃si notamen p syncopã a noto notas. Et cõmu. Posita nois diffinitione exẽplificat inde p ptes.dicens q̃n qdẽ corporũ qual. dr̃ nomẽ ut hõ rõnalitatẽ & mor.quæ ĩ diuersis idiuiduis eadẽ repit̃. Nota qa qñ hõ spẽm illã significat ut ppriũ nomẽ est. accipit̃ aũt uniuersalis illa natura quã designat uelut unus & singularis hõ esse itelligat̃.qdam tñ hõ appellatiuũ sp affirmant arbitrãtes iudicãdũ eẽ de noĩbus s̃m naturã inuẽtionis ipsorũ noĩum non s̃m quẽlibet modũ significationis.q ãt inuenit prius hãc uocẽ hõ.non respexit ad illã spẽm itor [illegible]:sed ad rẽ sensibus subiacentẽ quã considerauit sensibilẽ rõnalẽ.mor.sicq; illi põit cum oĩbus aliis in hac natura conuenientibus hoc nomẽ hõ iposuit. Itaq; ex natura hõ appellatiuũ ẽ. si at postea aĩus rõnalis p q̃dã similitudinẽ aliarũ rerũ dicty rem q̃dã unã qdẽ ex oĩbus hoibus cõem quasi p se consistẽtẽ non quantũ in re:ẽ natura certa se habentẽ solo in tellectu concepit.eãq; hoc noie hõ signauit.non tñ pp hoc hõ nĩ debere dici propriũ cũ nec priuatã substantiã nec priuatã qualitatẽ:imo cõem pluribus designet. Attẽde ẽt.q: hõ collectiuũ nomen põt itelligi si singulariter acceptũ diuersos colligit.ut si dicã hõ hoc fecit.cũ a multis hoc factũ ee intelligã sic solet dici.hoc fecit miles cæsaris.p milites cæsaris hoc fecerũt & conuenit tũc hõ illis pluribus gr̃a collectiõis. Nomẽ uero hanc cõem q̃litatẽ a uocibus a se designatis significat q: oẽs illæ uoces unicuiq; subiectorũ corporũ. seu.r.cõem uel ppriã q̃litatẽ distribuũt. Collectiua noĩa cõem significãt qualitatẽ:ut populus multos hoies signãt cũ collectione qualiter q̃ ĩ diuersis populis eadẽ iuenit̃.ñ tñ nego aliud idiuiduũ collectionis suscepe populũ parthorũ aliud populũ romanorũ.& sic ĩ aliis plurale nomẽ idẽ ualet qđ suũ singulare sæpius repetitũ. Grãmatica &c. Argu. sunt noĩa appellatiua rerũ icorporaliũ to reducunt ad singularitatẽ adiectiõe pp̃riorũ nominũ. Accidunt. Ostẽsa substãtiali pprietate nois p diffinitionẽ ĩcipit de eius accidẽtibus tractare.generalia nois.s.quæ oĩbus noĩbus cõueniũt.sũt ista quinq; spẽs &c. Donatus ãnumerat iter illa quoq; qualitatẽ:sed male facit:qa sicut diximus supius ĩ diffinitiõe significare substãtiã cũ qualitate ñ ẽ nois accidẽs.qa ẽ ea substãtiale & si ĩproprie.s.sicut dicimus iustitiã eẽ substãtiale iusto q: illa destructa ñ remanet iustus.ita hac significatiõe destructa nõ remanet nomẽ. Si uero donatus.d.de iferioribus qualitatis.s.de significatiõe substãtiæ cũ qualitatẽ cõmu.uel ppriã.male tñ ãnumerat iter generalia acci.cũ ñ oẽ nomẽ sit appellatiuũ.nec oẽ propriũ.& pp idẽ debuisset ãnũerasse ĩter illa copatiõẽ qa nõ oẽ recipit cõparationẽ.ista acci.quæ hic enũerat forsitã erat tũc tpis ĩ maiori usu.qa ẽt alia possũt iueniri generalia accidẽtia no.s.color.& significare p.non tñ ut uerbũ uel pronomẽ: qa significat eos idiscretẽ.plona.n.ĩ uerbo & pnoĩe.idẽ ẽ q: discretio psonarũ:& iterũ alia multa quæ hic enũerat. Cõstructio.nomẽ est ps orõnis quæ.u.sub &c.sed tali pti accidunt quinq;.ergo noĩ accidunt q̃nq;.i.conueniũt. Donatus dicit q: dicitur accidere noĩ.s.significare cõmu.uel propri.qualitatẽ:sed errat qa substãtialis ẽ nois.errat ẽt ĩ hoc q: copationẽ enũerat iter nois accidẽtia generalia.qa non ẽ propriis & appellatiuis. Posset.n.similiter ponere patro.uel aliq aliã spẽm deriuationũ. ppriũ & appellatiuũ & similiter primitiuũ & deriuatiuũ cõueniũt

nominis:ex qbusdam acci. cãis & pdicabiliter. dr. n. oẽ nomen aut est proprium aut appellatiuum. Itẽ oẽ nomẽ aut primitiuũ aut deriuatiuũ si primitiuum tñ fm uocis formã cõuenit noi. deriuatiuũ uero & fm uocem & fm significationẽ ut ferreus a ferro. itemq conuenit genus noi non pdicabiliter; sed ut notetur p ipm nomẽ genus re significata ab ipso noie. & ipm genus aliqñ consideratur in uoce & i significatione ut hic uir. hæc femina. aliqñ i significatione tñ. ut glycerium. aliqñ in terminatione uocis tñ. ut mancipiũ. figura accidit noi pdicabiliter. omne. n. nomen aut simplex aut compositũ est: si simplex fm uocẽ tñ: compositũ uero & fm uocẽ & fm significationẽ: ut armipotens. Numerus accidit noi nõ pdicabiliter. sed ut numerus significatorũ p ipm nomen notetur: q nũerus aliqñ consideratur i uoce & significatõe: ut doctus: aliqñ in uoce tñ ut athenæ. populus. numerus aliqñ singularis cõsideratur uoce & significatione: ut doctus. aliqñ pluralis uoce & significatione: ut docti: aliqñ singularis tñ uoce. pluralis uero significatione; ut populus aliqñ pluralis tñ in uoce: singularis in significatiõe: ut athenæ: aliqñ pluralis uoce & significatione: ut doctos: Casus accidit noi pdicabiliter: ut hõ ẽ casus. alius uero p nihilo ur deuitanda pdicatio horũ acci. cũ æquoce accipiantur hæc uocabula. Dicitur ergo. Nomen est spẽs. nomẽ est genus. nomen ẽ nũerus &c. sicut dicitus hoc ẽ alb9. Sed qdẽ uiuũ qdq horũ acci. i his de qbus part. ponat i tractatibus singulorũ oñdetur. Persona non accidit noi ut uerbo. & pnoi. i. discretio psonarũ nõ accidit noi: qa tñ tertiæ p. est oẽ nomẽ. significat qdem id qđ ẽ oĩs p. sed Idiscrere.

Spẽs sũt cões tã pprioꝝ quã appellatiuoꝝ nominum duæ: primitiua: & deriuatiua. Primitiua ut iulus. mõs. deriuatiua ut iulius mõtanus; sub q̃ sũt aliæ multæ; nã ppria hẽnt spẽs separatĩ. iiii. prænomẽ: nomẽ: cognomẽ: & agnomẽ. Prenomen ẽ qd præponitur nomini: uel differẽtiæ cã: uel quo tpe quo Sabios Rõani asciuere ciuitati ad cõfirmãdã cõiunctionẽ noĩa illoꝝ suis pponebant noibus: Et iuicẽ sabini romanoꝝ: & ex illa consuetudo tenuit: ut nemo rõanus sit absq; prænoĩe. Et notatur uel singulis lrĩs: uel binis: uel ternis: tũ singulis qñ a uocali icipit prænomẽ: ut a. aulus. uel ab una cõsonãte ut p. Publius. t. titius. Tũ duabus qñ a duabus cõsonãtibus icipit: ut. Gen. Genus: sp. spurius: Tũc tribus qñ a cõsonãtib9 icipit pria syllaba: & ĩ cõsonãtẽ desinit; si tñ alia quoq; pnoia ab eisdem icipiũt cõsonãtibus: idq; fit drẽ cã ut sex. sextus: tul. tullius: ne si prĩas solũmõ cõsonãtes scribas. t. titũ: ut. s. sestiũ significate putemus. Vnde i Marco. m. solũ scribimus. quis a cõsonãte icipit syllaba & ĩ cõsonãtẽ desinit: qa nullus error erit. Nomẽ ẽ pprie uniuscuiusq; suũ: ut paul9 pptiũ. Cognomẽ cognatõis cõe: ut Scipio. Agnomẽ ẽ qd ab aliquo euentu est ista domus rñdetur uel quadratæ uel rotũde. ita qñ q̃ritur cuius speciei. i. cuius compositõis ẽ mons hæc uox. rñdet primitiæ. qa ad nullius uocis mutationẽ facta ẽ. Constructio. dixi qa species accidit noi q̃ species habet duas spẽs sub se. primitiuã & deriuatiuã. & hæ duæ principales. s. primitiuũ & deriuatiuũ sũt cões tã pprioꝝ q̃ appellatiuorũ. principales dicuntur. qa sub eis oẽs aliæ cõueniunt sub q̃ deriuatia sũt multæ aliæ species. Nã p. dixi illas duas spẽs eẽ cões. qa ppria noia speratĩ ab appelatiuis q̃tuor species habẽt. ita. s. q appellatia his carẽt. Nã pprĩũ nomẽ aliud pnomen. aliud pprĩũ nomẽ &c. hic aliter accipit spẽs ut cõpões: sed q̃ pprio noi ut suo generi supponuntur. Prænomẽ. Cũ deberet dare descriptionẽ pnois ostẽdit q̃ occasiõe pnoia iuẽta fuerũt: ex quo satis patet descriptio prius cã differẽtiæ uel cã amicitiæ notãdæ. postea p sola cõsuetudine. quã eãm ibi ponit & ex illo &c. Et notatur. Ostensa origie. pnõ. dat eis q̃sdã pprietates fm scripturas. Ab una consonãte supple extra ita q non desinat pria syllaba ĩ cõsonãtẽ. iõ ita determiare oportet. qa illd pnomẽ qd scribitur in lrĩs icipit similiter a cõsonãte & ĩ cõsonãtẽ desinit. Vnde ĩ marco. Quãdo qdẽ ĩ illis noib9 i qbus ẽ dãda differẽtia sunt ascribẽdæ plures lrãe pp differẽtiã. qa ĩ illis noibus i qbus nõ ẽ considerãda differẽtia non sũt scribẽdæ plures lrãe pp differẽtiã. a contrario. & si in illis non sũt scribẽdæ plures lrẽ. Vnde i marco &c. a toto in relingẽdũ ẽ. unde de pnoibus qa nullũ erat pnomẽ. qd eodẽ tpe ab eadẽ ĩcipet consonãte qa de noibus non ẽ negãdũ. Multa. n. erãt noĩa tpe Priscriãi q̃ ĩcipiebãt ab. m. ut Marcel. Prænomẽ uero nullũ erat qd incipet ab m. nec necesse ẽ illã differẽtiã habert nisi inter pnoĩa. qa illa sola singulis lrĩs & binis uel trinis scribebantur. Nomẽ. Hic nomẽ stricte accipit: qa ẽ illd solũ pprĩũ: qd nec cã differẽtiæ: nec a cognatõe sũmptũ: nec ab euetu nomen uocatur. Nomẽ ẽ uniuscuiusq; suũ. Et qa idẽ conuenit alias addit pprie. i. nec cã amicitiæ uel cognatõis. uel euetus. uel cã differẽtiæ ad remouẽdã æquocatõem. sed tñ pp ipsam rẽ iuentũ ẽ ut cã sine extrinseca cã substãnaliter significaret. Cognomẽ ẽ cõe cogn. i. qd datur oĩbus cõe q̃ sũt de eadẽ cognatõe ita tñ q est unicuiq; pprium qa q̃uis nomẽ alicuius. ut Cl. oĩbus: q de eius cognatõe sũt. dct. iõ qa de illa cognatõe sũt: & ad hoc imponatur ut notet cõiter eos eẽ de illa cognatõe. tñ in unoquoq; eadẽ pprietatẽ singularẽ. s. quã prium nomẽ notabat & nõ aliã designat. similiter agnomẽ q̃uis p euẽtu aliquo iponatur alicui: non tñ euẽtũ: sed certam psonã & unã eius pprietatẽ significat. sic & pnomẽ q̃uis cã amicitiæ uel differẽtiæ uel consuetudinis iponatur: certã psonã & ppriam eius q̃litatẽ sig. Sed qa euẽtus & cõio sũt de acci. ipsius psonæ: iõ cog. & ang. significãt ea nõ p se sed cũ aliis acci. eiusdẽ psonæ. nõ qa sint cã eorũ: ut albedo albi. sed qa de pprietate illa sũt quã debẽt significare. si. n. diceremus cogn. ponere i his de qbus habet enũciari cõionẽ cognatõis sine dubio est

appellatiuũ: sed cũ priuatā substantiā & q̄litatem demonstret eādem. f. quā ꝓpriũ nomen ꝓpriũ inte appellat.

Inuenimus tñ. Quia hę.iiii. spẽs supradictæ discretæ sint.tñ p se inuicē ponunt. ita q in uno est nomen in alio.ut pnomē cicero dictus ē qa hūit triāgulū uel acutā faciem ad similitudinē ciceris. Cæsar dictus est qa cæsus est de utero.uel qa cũ cæsarie natus: uel qa homicida fuit. Scipio græcæ baculus latinæ. īde dictus ē Scipio. q in senio patrē sustentauit. Hoc āt īterest. Supius dixit qdā noīa ꝓpria: qdā appellatiua: sed nondũ determinauit nec p diffinitiões: nec ēt p exēpla q̄ sint appellatiua. q̄ ꝓpria: qd mō īgredit facere: & p̄o de appellatiuis.

ipōnit: ut aphricanus isauricus. Inuenimus tñ multa i his quattuor spēbus ꝓpꝛioꝝ noīum īuicē ꝓ se posita: & q̄ in aliis psonis sūt pnoīa: hęc in aliis loco noium accipiunt: ut tullius seruilius: hic tullius pꝛænomē ē. M. uero tullius hic nomen. Similiter & i aliis loco cognominũ aliorũ agnomina: uel noīa uel cōtra: ut Cicero q primus ab hitu faciei noiatus ē: agnomē hoc habuit. familiæ uero eius cognomē fuit. Similiter Cæsar Scipio. Hoc āt īterest īter ꝓpriũ & appellatiuũ q᷑ appellatiuũ naturaliter cōe ē multoꝝ quos eadē substantia siue qualitas uel q̄titas generalis uel spālis iūgit. Generalis ut aīal corpus uirtus. Spālis ut hō: lapis: grāmaticus: albus: niger magnus breuis. Hæc.n. quoq; q̄ a q̄litate uel q̄titate sūmuntur spāli.i. adiectiua naturaliter cōia sunt multoꝝ: Adiectiua aūt iō nocāt: q alis appellatiuis q̄ substātiam significāt uel ēt ꝓpriis adiici solēt ad māifestādā eorũ q̄litatē uel q̄titatē q̄ augeri uel minui sine substātię cōsumptōe possūt ut bonũ aīal: magnus hō: sapiēs grāmaticus. magnus homerus: ꝓpriũ uero naturaliter uniuscuiusq; priuatā substātiā & q̄litatē significat & i reb⁹ & īdiuiduis q̄s phī atomos uocāt: ut Plato Socra. itaq; caret cōmunione naturali: cũ igit̄ euenit ut multi eodē noīe ꝓprio nūcupēt̄ fortuitu & sola uoce nō ēt itellectu cōi alicuius substātiæ uel q̄litatis hoc

& hoc hac occasione. qa cognomē qd ē spēs ꝓpriĩ nois dixit eē cōe cognationis. unde uidetur qddā ꝓpriũ esse appellatiuũ. & iō supponit in quo ꝓpriũ differt ab appellatiō. qa appellatiuũ ita ē cōe ut eādē notet i oibus ꝓprietatē: ꝓpriũ uero si qñ uoce cōe ē nullā ꝓprietatē cōem notat in pluribus: sed ꝓpriũ in unoquoq; & iō māet ꝓpriũ: & q̄uis uoce fit unũ significatione ē plura noīa: qa uoces nō dicunt ꝓpriæ uel appellatiuæ nisi respectu significationis. qd āt unā non habet significationē: sed diuersas n ē nomē unũ. sed diuersa: q̄ñq; in una significatione ꝓpriũ. i alia appellatiuũ q̄ñq; in utraq; ꝓpriũ. in q̄ re patet unũ nomē eē non posse: qa nullũ unũ nomē ē ꝓpriũ & appellatiuũ. cōsti ue. qdā noīa sūt ꝓpria qdā appellatiua: sed hoc inter ē &c. uel sic iūge. qdā ꝓpria uidet̄ appellatiua. q̄ sūt cōia cognationis sed hoc interest īter ꝓpriũ & appellatiuũ q appel ē cōe multorũ naturaliter. i. significatiōe. uel naturaliter i. ut in eis eādē naturā significet qa significat i multis eādē generale substāiam uel spāle. uel eādē generalē q̄litatē uel spālē. Virtus. hoc noie qd ē uirt⁹ significata notat̄ ee substālis q̄litas suaꝝ spērũ. ut aīal suaꝝ sed uirtus significa t.i. hoc noie qd ē uirtuosus. qualitas ihærēs subiecto notat̄. q̄litatē accipit q̄cqd n ē substā uel quātitas generalis substātia uel spālis. ut aīal hō. q̄litas generalis uel spālis ut uirtus grammaticus. q̄titas generalis uel spālis. ut corpus magnus breuis. Et nota Priscianũ nisi fuisse magnũ & breue uocare q̄titates. n tñ q res q̄titatē significēt. sed qa p q̄titates i substātiis cōsideret. Et q uocat i q̄titate dicēs eas eē spēs q̄titatis. Hoc.n. Quia i pdictis exēplis talia posuerat appellatiua q̄ cũ magis & cũ minus conueniūt. ꝓp quā diuersitate uiderent n eē naturaliter cōia. iō ōndit ea eē appellatiua qa significēt cōem q̄litatē uel q̄titatē & hoc i. bona exēpla dedi de cōibus cũ posui grāmaticus alb⁹ niger magnus breuis qa hoc quoq; n soliũ aīal hō. & alia q̄ sumunt̄ a q̄li. i. cā q̄litatis significādæ uel a q̄titate. i. cā q̄ti. significā. adiæ i subiecto supple. q̄ multorũ naturā ita expouēdū ē a q̄litate sumi. q n̄o pōt dici ut q̄cūq; deriuant̄ a q̄litatibus noie sint adiectiua. cũ n alb⁹ ab albedie. sed albedo ab albo fm legē grāmatica sumat̄. Si q̄s q̄rat de albedine cũ sit appellatiuũ qā cōem ꝓprietatē designet dicimus q significat rē icorporeā i hoc q ē clara & nigro contraria. & similiter in oibus aliis sunt ꝓprietates licet non subiaceāt humanæ cognitioni. Adiectiua. Dixi qa albus & similia sūt adiectiua: nec hoc dico sine cā. Adiectiua aūt iō uo. q aliis ap. q̄ substām significāt uel ꝓpriis. i. substātiuis noibus. i. noibus res iesse significātibus: siue res illæ sint substāles siue accidētales siue uniuersales: siue īdiuiduæ. solēt adiici non ad hoc ut substātiā illā iesse significēt. sed ad māifestadũ q̄litatē uel q̄titatē eoꝝ appellatiuorũ uel ꝓpriorũ adiacentē illis rebus uel substātialibus ut cũ dico hō ē albus. uel accidētalibus. ut albedo ē clara. licet.n. albus pdicet̄ de hoīe. tñ nō significat substām i hoc q ē substātia: sed i hoc q albedinē hēt & ideo dr̄ ꝓprie significare q̄litatē non substātiā. q̄ q̄litas uel q̄titas augeri uel diminui possūt & hoc sine corruptione. f. ut cũ dicimus sor. ē albior platone. hoc dicius pp plures ptes q̄s habet ab albedine occupatas. uel cũ dicius sor. ē minus alb⁹ platone. dictũ ē pp pauciores ptes albedinis: uel pp maiorē itēsionē sicut cygnus dr̄ albior platone: uel econuerso. n fm plures ptes: sed fm maiorē claritatē. sapiēs grāmaticus accipit subiectiue q̄uis ꝓprie uel refert utrũq; ad hō. Propriũ uero. Appellatiuũ cōe ē multorũ naturaliter: sed ꝓpriũ una sola i īdiuiduũ substām demonstrat naturaliter. i. fm ipositionē. Ad hoc.n. īuenta & īposita sunt ꝓpria noīa ut unũ tm̄ significēt & ē illud ꝓpriũ i reb⁹ indiui. i. significat res īdiuiduas priuatā dicit q̄si discretā ab oib⁹ aliis a sor. corum diuisio unde atomos. i. sine diuisione. Itaq; q̄ñqdē ꝓpriũ significat substātiā priuatā tantũ. ergo non habet naturalē cōmunionē. nou significat aliqd qd sit cōe multis. naturaliter. i. fm impōnē. Cum igit̄ Quādoqdē nullũ ꝓpriũ habet naturalē cōmu. ergo non ē cōe multis: sed si euenit q aliqd ꝓpriũ nomē sia:

cōe multis: dicemus hoc eſſe factū fortuite. I. nō aliq̄ ītētione impoſitorꝝ ut īponēdo ꝓpriū nomē alicui alſiūde caſualiter aſſumptū: uelit aliqd cōe per illud nomen ſignificare fortuitu & dicetur ſi deliberatione alqua & aliquo conſilio aliqd ꝓpriū alicuius pſonæ īponatur ahi pſonæ a parentibus ut alexander. I. nō qa ſignificabit regē ualētiſſimū uel iuuenē pulcherrimū alicui īpōat. tñ aliud ſigābit ī illo & aliud ī iſto cui īponiť nō aliqd ī eis cōe naturaliter: ſed ſola uoce: & hoc ēt ñ ēt itellectu. I. ſignificatiōe alicuius cōmu. ſiūe uel quali. Etiā in ꝓprio aliā ponit differētiā: qa ī ꝓprio &c. ſed ī ap. nō intel. ꝓpria abſolute. cum. n. dico hō legit. poſſum ītelligere uel

fieri ſolet: & ī ꝓprio ēt appellatiua ītelligi poſſunt. Vt ſi dicā Vir ītelligo & hoiem & poetā: ī appellatiuis āt ꝓpria nō ītelligūtur: ut hō: uir: niſi p excellētiā loco ꝓprii ī qbuſdā pſonis accipiant: ut poeta ꝑ uir. & urbs ꝑ Roma. Appellatiuorꝝ multæ ſunt ſpēs: quarū q̄dā cōes īueniunť cū ꝓpriis: ſiue ſint prīe poſitōis ſiue deriuatiuæ. Sūt. n. q̄dā corpalia ī appellatiuis: ut hō. Sūt ēt ī ꝓpriis: ut Terē. Alia īcorpalia ī appellatiuis: ut uirtus. ī ꝓpriis ut uirtus dea & pudicitia Penelope. uel ipſa dea omonyma quoq̄ tā ī ꝓpriis q̄ ī appellatiuis īueniunť: ut Pyrrhus filius achillis. & Pyrrhus rex epirottarū nepos filius filii: & nepos luxurioſus. īueniūť āt q̄dā omonyma eadē ꝓpria & appellatiua: ut magnus Pōpeius: & magnus ciuis. Synonyma quoq̄ tā appellatiua q̄ ꝓpria īueniūtur: ſicut. n. enſis: gladius: mucro. ſicut Publius Cor. Scipio Aphricanus unū atq̄ idē ſignificāt: Aliæ fere oēs ſpēs ī noībus īueniūť appellatiuis. Sūt āt hæ adiectiuū ad aliqd dictū q̄ſi ad aliqd dictū: gētile: patriū: interrogatiuū: īfinitū: relatiuū uel demōſtratiuū uł ſimilitudīs: collectiuū: diuiduū: facticiū generale ſpāle ordinale. nūerale: abſolutū. tpale. locale Hæ ſpēs cōes ſūt & pricipaliū. I. prīæ poſitōis noium & deriuatiuorū. Propriæ āt deriuatiuorꝝ ſūt hæ. pronymicū: poſſeſſiuū: cōpatiuū. ſuplatiuū. diminutiuū & denoīatiuū. In quo ītelligimus cū multis aliis ēt cōprehēſiuū de qbus ī loco dicimus. Verbale: pricipale: aduerbiale. Adiectiuū ē q̄d addiicitur ꝓpriis uel appellatiuis & ſigāt laudē uel uituperationē. I. uel mediū uel accidens uniuſcuiuſq̄: laudē ut iuſtus: uitupationem ut iniuſtus: medium ut magnus. Dicimus. n. magnus īpator laudantes: & magnus latro uel fur uitupantes. Accidēs uero. I. ſuū uniuſcuiuſq̄: ut niger corpus. & altū mare. Inueniunť tñ quædā ī propriis huiuſcemōi: ut gradiuus mars

ſor. uel plato. uel aliū. ſed nulliū eorꝝ ītelligo abſolute. Et nota q̄ licet appellatiuū emphatice loco ꝓprii ponať ñ tñ definit eſſe appel. cū ex īuetōe ſua ſit cōe multorꝝ. Apellatiorū ſpēs. Data differētia īter propria & appelpelatiua ad appellatiuorū ſpēs tractādas ſe conuertit. ſeu illa appellatīa & propria priæ ſint poſitōis. I. primitiua ſeu deriuatiua. Sūt. n. Vere q̄dā ſpēs ſūt cōmu. ꝓpriis & appellatiuis: qa iſtę corpale: & īcorpo. omonyma. ſynonyma. Omonyma dicūť illa noīa q̄ ī eadem uoce æquoce diuerſa ſignificāt. Nepos luxurioſus a nepa ſerpēte. ſynonyma dicunť noīa q̄ ī diuerſa uoce idē ſignificāt. ſyn. græcæ ſimul. onoma. nomē. qñ. I. uniunť & coiūgūť diuerſa noīa ī eadē ſignificatiōe: ut enſis mucro: gladius. Inuenit tñ. Licet in exēplis talia poſuerit. omonyma adiectiua que rātū ſūt propria uel tñ ap. ut pyrrhus tñ propriū ī utraq̄ ſignificatione: & nepos tñ appel. tñ inueniūtur q̄dā omonyma adiectiua: que in eadē uoce ſūt & ꝓpria & ap. adiec. ſūt ī utraq̄ ſignificatōe qa qñ dr̄ magnus pompeius: magnus ē adiectiuū ut gradiuus mars: & qñdo dr̄ magnus ciuis. Sicut. n. Vere īueniūtur quædā ſynonyma tā propria q̄ appel. qa enſis gladius ſūt appel. & publius. cor. ſci. a. ſupple propria. a patribus ſicut illa ſūt ſynonyma. ita & iſta. Aliæ quattuor ſpēs cōes ſūt tā propriorꝝ q̄ apel. aliæ uero ſpēs appel. fere oēs ī oībus appelatiuis tñ īueniūtur. cū dicit fere adiectiuū uidetur excipere: qa ſm̄ quoſdā ut dicit ī ſequēti cōmu. ē propriorū & fere dicit: qa in qbuſdā de illis ſpēbus que ſequunť īueniunť quædā propria noīa: ſicut in cōparatiuo nobilior ē propriū & appel. in poſſeſſiuo æmilianus propriū & appel. ī ſuplatiuo maximus propriū & appel. & ſi q̄ ſimilia inueniť. Demōſtratiuū. Et ſimilitudinis eādē ītellige ſpēm: qa demōſtratiuū ſpēs ē ſimilitudinis & poſſūt hæc. iiii. I. īterrogatiuū: & īfinitū: & relatiuū: & ſimil. ſm̄ diuerſas cāſ & diuerſos reſpectus eidē uoci conuenire. Propriæ. āt. Enumeratis ſpēbus appel. tam primitiuorum q̄ deriuatorū ponit eas quæ ſunt propriæ deriuatiuorum appel. in quo de noīatiuo ītelligit cōprehēſiuū & multas alias ſpēs: multas alias ſpēs dixit: qa alia denoīatiua dicunt: quæ ſumunť a dignitatibus: alia ab officiis: alia a rebus ī quibus ſunt uel de quibus ſumunť uel q̄s habēt uel alias ſpēs dixit uerbale: part. aduerbiale. iſtæ. n. oēs ſub denoīatiuo cōtinenť & in denoīatiuis tractabunť pp terminatiōnē quam habent ſimilē denoīatiuis. Adiectiuū. Poſt enumerationē exequiť in ordine ſingulas ſpēs breuiter agendo de eis. Adiectiuū ē illud nomē quod ſignificat laudem tñ ut iuſtus: uel uituperationē tñ: ut iniuſtus: uel me. I. aliqñ laudē: aliqñ uitupetationē. ut magnus uel ſignificat accl. I. ꝓpriū uniuſcuiuſq̄. I. quod inſepatabiliter ieſt quod nos uocamus epitheton: ut altū mare altū non apponitur ibi nec pp laudē nec pp uituperiū: ſed pp naturale eius accidēs oſtēdēdū. Nota hoc oibus adiectiuis conuenire. ſed nō ubiq̄. cū. n. dico hō magnus. magnus nihil horꝝ deſignat: nec tñ adiectiuū eſſe definit cū officiis ſui retineat ptātem. uolūt ēt aliq hic large accipi adiectiuū nō ſolū q̄ pōt cōparari qd ē ꝓpriū adiectiui. ſed ēt qd nūq̄ cōparať dicētes. riſibile adiectiuū. qa ſignificat accidēs qd ē ſuū hoīs. Inueniūť tñ. Licet dixerī adiectiuū ſpēm eē appellatiuorꝝ tñ ineniunť hmōi.

.i. adiectiua ē in propriis significātibus laudē ut gradiuus enosigæus κρατ... est q̄tio fine ubro ide gradiuus ... hastam qd est laudis: ενοσις motus και .i. terra inde neptunus enosigæus q̄si motus terræ: Quiris lingua sabi .i. hasta .i. quirinus romulus q semp hastatus icedebat. Ista tñ non proprie dicunt̃ adiectiua qr tñ significat qualiter & ppria noia: ut mars: neptunus romulus. sed iō q̄si adiectiua ꝓbant̃ q propriis nominibus adiciebat̃ pp aliqd ꝓpriū eorūdē significatorꝝ occasionē ītentiōis habētia. ut gradiuus significat totu illud qd mars. sed tñ ꝓprietas illa martis q hastā uibrabat fuit ca q̄re ei ut ꝓpriū īponeret. Sed hoc. Ecce

& enosigæus neptunus: & quirinus romulus. sed hæc qa proprioꝝ loco accipiunt̃ comparari non pñt: qd ē ppriū adiectiuoꝝ: nec egēt adiectōe alioꝝ noium: quo cōia adiectiua. Sumunt̃ aūt hæc a q̄litate uel q̄titate ai uel corpis: uel extrīsec9 accidētiū. Ai ut prudēs magnaimus. Corpis. ut albus lōgus. Extrīsecus accidētiū: ut diues fœlix. Ad aliqd dictū ē qd sine itellectu illius ad qd dictū ꝓferri ñ pot. ut filius: seruus. Nā dicēdo filiū ēt patrē. Et dicēdo seruū ēt dñm ītelligo: qd si īterat iterimit una illd qd ab eo itelligit̃: Quasi ad aliqd dictū ē qd q̄us hēat aliqd cōtrariū. & q̄si semper adhęrēs: tñ ñ ipso noie significat ēt illud. neq; ex illo noiatione accipit. ut dies: nox. dextra: sinistra. Nā quis īterimat nō iterimit ēt illud secū quod ei adærere itelligitur. De omonymo superius docuimus. qd tam i ꝓpriis q̄ in appellatiuis inuenit̃. Synonyma sūt q̄ sicut diximus diuersis noibus idē significāt. ut ensis: mucro: gladius: Inp-

ostēdit q ñ sunt uera adiectiua: licet quoquo mō adiectia aliq ea uocarēt. qa solū carēt ꝓprietatibus uerorū adiectiuorū uidelicet cōparatiōe & substātiuorū appellatiuorū adiectiōe. cōparatiō .n. ꝓpriū ē adiectiuorū. Si opponat̃ coloratū nō ualet. coloratū .n. sm̄ pteritū: uel ē sm̄ se bene cōparat̃: ut si dicā ille ē coloratior illo .i. rubicūdior. nec egēt adiectiōe alior̄ noium. Possum .n. gradiuus ponere p se non apposito hoc alio noie qd est mars. & ita significat mihi totum ac si dicerē gradiuus mars. Nota q adiectiua nō possūt dici ꝓpria noia mobilia nisi cōpatione sorciant̃. Vnde græcus romanus non sūt adiectiua nisi large accipiat̃ adiectiuū; licet puerilis istructio hoc habeat. Sumūt aūt. Dixit q̄re adiciāt adiectiua uel pp laudē &c. nūc dicit originē ipsorū. Cōstructio. adiectiua significāt laudē. sumuntur aūt hæc .i. adiectiua a q̄litate .i. ad significādū q̄litatē uel quātitatē .i. ad significādū quātitatē. Quātitate uel qualitate dico animi .i. adiacentem aio uel corpori quæ sit pp res extrīsecas sicut pp diuitias uel supple adiectiua rerū ex acci. .i. significant res extrinsecus accidētes. prudēs a qualitate animi sumit̃. magnanimus a q̄titate .i. ex cuiusdam quantitatis entis i animo q̄ conuenit animo: diues sumit̃ a q̄titate rerū ex acci. res extrinsecus acci. uocat diuitias q̄titatē diuitiarū multitudinemq; en diuitias uel aliqd hmōi. gra cuius q̄titatis diues conuenit homini. sed tñ hanc q̄titatē ñ ponit in hoīe de quo enunciatur. sed q̄titatē quādā ibi ponit. habitū .s. diuitiarū quibus adiacet magnitudo. diuitē .n. eū dicimus q magnitudinē diuitiarū possidet. diues ponit q̄dā possessione in psona gra multitudinis rerū possessarū. Similiter dicēdū est de hac uoce fœlix. qa ea cumulāda q̄litatis quæ est in diuitiis .i. ubertatis uel alterius conuenit hmōi. ponēs tñ in hoīe aliam qualitatē .s. ꝓsperū usum diuitiarū. fœlix .n. dr̄ qui rebus suis ꝓspere utitur. Ad aliqd dicitur. Ad aliquid dicitur qd ñ pot proferri ad significandū sine intellectu .i. sine significatione alterius uel sine eo intellectu ad cuius respectū dicit. ut filius. hoc nomen absq intellectu patris significare nequit. Nā dicendo. Et uere filius non pot proferri sine ītellectu patris: nec seruus sine intellectu dñi ... ponūt se se ut relatiua: ab oppositis. & hoc est. nam dicendo &c. Quod si uere ponunt se se inuicē. qa destruūt se se. a pari. quasi ad aliqd dictū est qd q̄uis habeat aliquid extra. ut nox habet contrariū illud & ita contrarietatē respectu sui suscepiūt ut dicat̃ nox contra illū diem & econuerso. unde uidet̃ alterum ut res suas noiare ex noībus suis. ita .s. ut dies rē suam noiaret respectu huius uocis quæ ē nox & econuerso quis nq habeat tñ nō significat ēt aliud .i. rē suā ab ipo noīe ita q habeat aliquē respectū ad nomē sui contrarii. qa non ita ad hoc sunt inuentā & qa non oīa q̄si ad aliqd sibi uera cōtraria addit & illud q̄si ad aliqd. qd q̄us habeat aliqd q̄si semp adhærēs .i. ñ re uel .a. ad qd aliquo mō se habet ut remus ad nauē. qa ē eius īstrumētū & bos ad hoīem. qa ē eius possessio p quā adhæret ita referūt nō p se .i. uoce sua ut remus īstrumētū nauis. bos hoīs possessio. tñ nō significat illud &c. ut supra. Illud .n. sō nō significat rē suā a noīe contrarii; qa nō accepit noiationē ab illo .i. nō fuit īpositū respectu illius qa dies gra noctis ñ accepit. ut significaret lumē .i. diē noiaret. sic nec dextra quæ refert̃ sinistræ p oppositū. De omonymo. Videt̃ superfluū q hic repetit de omonymis de q̄bus superius tractauerat. sed non ē sī addat de dionymis. Ito tetro. q posuerat sub synonymis. uel iō repetit qa relatiua uidebāt̃ ēē omonyma & synonyma. Synonyma iō: quia duo relatiua idē significāt sicut duo synonyma idē significāt. Cū .n. dico pater: significat ꝓcreatorē. & filius eūdē significat: repsentādo uid. or dicere q sicut ensis gladius idē significāt ita relatia ista. omonyma iō. qa relatiuū idē significat diuersa. sicut aliqd equocū. pater .n. significat & ꝓcreatorē & filiū p repsentationem sicut in pater filiū filiæ & luxuriosum. sed lōge differt. nā omonyma sic diuersa significāt: ut oīa p īpositionē æqualiter significēt. ut canis. ꝓprie tā latrabile aīal: q̄ cœli sidus signū. de utroq; .n. ꝓdicat̃ sed pr̄ significat procreātē p ipositionē. filiū p repsentationē. & relatiuū est utrūq; sp. omonyma aūt nō hoc mō illud: synonymū eodem modo p ipositionē significāt æqualiter idē. relatiuum uero diuerso modo qa unū p ipositionē significat. alterum p repsentationem. contrue. dixi qa relatiuum semp significat duo per quod uī esse omonymum: sed inde apparet in nullo differre relatiuum ab omonymo: qa docuimus superius .i. sigillatim de eo tractauimus q neq̄q̄ ... si esset idem cum relatiuo. & idem ēt apparet relatiuum non ēē omonymum: qr omonymū inuenit in ꝓpriis & in appellatiuis: relatiuum uero in sol appellatiuis. & iterū relatiua synonyma non sunt. qa

synonyma significāt eādē rē & eodē mō diuersis noībus non eodē noīe diuersa: sed diuersis noībus.i. diuerso mō sicut faciūt relatiua. In ꝓpriis quoq; sicut omonyma sunt appellatiua: & ꝓpria ita synonyma sūt appellatiua & ꝓpria: & sic non sunt relatiua.i appel.sin. idē significāt.i ꝓpriis uero hāc ui hūt.i.idē significant: & eodē mō dionyma &c. Sciendū ꝙ appel.sin. simpliciter sino. debent uocari. ꝓpria uero dionyma.trionyma: tetra-nyma solēt uocari. dion. sunt duo propria noīa eiusdē rei & sic de aliis. Nota ꝙ idē significan. sed pp diuersas cās. Gētile ē illud nomē quod significat gētem.i. significat aliquē esse de aliqua gēte sm quādā habitudinē.s.

priis quoq; hanc uī hēnt Dionyma & trinonyma uel tetronyma ut .P. Cornelius Scipio africus: sicut domi nus. Gētile ē q̄d gentē significat: ut græcus uel latinus. Patriū ē q̄d a pria sumit ut atheniēsis Romanus. Interrogatiuū ē q̄d cū iterrogatōe profert: ut qs: q̄lis: q̄tus: quot quotus: cū suos seruāt accētus. Infinitū est iterrogatiuo cōtrariū: ut qs: q̄lis: q̄tus: quot: quotus: cū ī lectōe graui accētu ꝓnūciāt. Pnt tñ hæc eadē & relatiua eē & similitudinis: sicut ēt talis tātus tot. hæc tñ ēt redditiua dicūtur. Et aīaduertēdū ꝙ huiuscemōi noīa uel substātiæ sūt īfinitę atq; cōis: ut qs q. uel qualitatis: ut q̄lis: talis. uel quātitatis: ut quātus: tātus. uel numeri: ut quot: tot. Ex quo oñdit melius ea doctissimos artium scriptores græcos īter noīa posuisse: q̄uis uetustiores apud ipsos quoq; ꝓnoīa: uel articulos ea putauerīt: quos grāmatici latinoꝝ similiter sunt secuti. Sed īcongruū uidet; cū illi antiquoꝝ: nec recusauerūt etiā græcorū errores imitari: Nos Apollonii & Herodiani: qui oēs antiquoꝝ errores grāmaticorū purgauerunt uestigia luq̄i e: & nō īter noīa hæc potius ponere. De qbus ī

quā hēt ad totā gentē de qua ē: ut græcus significat aliquē de græca gēte latinus de latina. græcus ē primitiuū. latinus ē deriuatiuū a latio. Patriū est illud q̄d su.a pa. īuentū est sm quandā habitudinē quam hēt ad patriā designādā: non tñ sp deriuat ut qdā uolunt: sed aliqñ primitiuum ut tros. In hoc differt gentile a patrio ꝙ patriū certū locū significat gētile nom & iō tros magis uī gentile q̄ patriū. Interrogatiuū. Oī fere noīe uti possumus ī interrogatione: non tñ ē iterrogatiuum. sed illud tm q̄d proferē sub interrogatione.i. q̄d ad hoc īuētū ē ut p ipm fieret interrogatio ut qs q̄lis &c. Cū suos.i. proprios accētus seruāt: & cōes aliis dictiōibus .i. sīt āt hæc coīs regula accētuū monosyllaba q̄ correptā uocalē hnt acuūtur. in dissyllabis uero ubi ambæ correptā uel āb æ ꝓductę: uel posterior tñ correpta fuerit prior circūflectet. Infinitū ē īterrogatiuo cōtrariū ī accētu. Nā siue sint monosyllaba seu dissyllaba grauant oībus syllabis in lectione posita: q̄dā eorū q̄ sunt īfinita sunt interrogatiua: sed differunt accētu. contrarieta. exponit cū dicit cū ī lec. i. ī serie orōis oībus syllabis grauant: ut hic. Qui crediderit ecce. q grauat. Itē qualis ille eēt nullus ignorauit. ecce qualis oībus syllabis grauat. si tñ ī pronūciādo usus peccauerit regula oīm sīm non amittit: q̄ñ uero īterrogatiua sunt acuunt uel circunflectuntur: in hoc ē contrarietas contrarii tñ sunt grauis & acutus. Circunflexus uero cū sit mediū non dī proprie cōtrarium ad grauē. sed oppositū. Solet aliter accipi. poni ī lectione: q̄a lectionē uocāt oīa illa q̄ hūt dictiones iuxta se cū qbus legant & construant: ut q iustus ē saluabil. Si aūt iuxta se non hēant ex quo legant. non in lectione dicūt poni nec grauantur: ut q cū uenisset receptus ecce q hic sīmtū accipit. Possunt tñ. Quāuis dixerim illa tñ eē īfita.s.q: qualis. talis: quantus: tñ hæc oīa præter qs: uel absolute oīa si non sit ibi qs pñt esse non solū infinita: sed ēt relatiua: uel ad aliud. ut qui: uel ad se īuicē: ut qualis fuit ille: talis ille: ecce qualis referē ad talis. & hæc eadē: non tñ oīa: sed tñ qualis: quātus: quot quotus: sunt similitudinis in hoc ꝙ ad se īuicē relata similitudinē significāt. ita ista sunt relatiua & simil. sicut ēt ista alia.i. talis: tātus. tot pñt esse relatiua & similia. Nec tñ eadē.i. talis tātus tot. q̄uis cōem cū aliis habeāt relationē & similitudinem: tñ sine aliis hoc hūt q̄ dicūtur redditiua.i. respōdēt ad īterrogationē. qualis: & quātus: & quot. sūt tñ simil. sic referunt ad talis: tātus: tot: & ista econuerso ad illa relata similitudinis sunt eodē mō: sed talis: tātus: tot. ubi non sunt relatiua: sed demonstratiua: ut hic dices istum: talis fuit Hector. Et est aīaduertendū: quia supradicta putabant pronoīa esse: reddit cām quare sint nomina: quia significant substātiam cum qualitate. & hoc est. Et sciendum ꝙ huiusce. no. s. quis & qui: & alia prædicta. uel sunt substantiæ infinitæ.i. significant quālibet rē in hoc ꝙ est infinita.i. indeterminata per aliquas certas qualitates: atq; cōes substātiæ.i. indeterminate significāt quālibet substantiā ita.s. cōter significēt ꝓprietatem cuiuslibet substantiæ: sed indeterminate. ut quis: qui. Nota ꝙ quis nunq̄ est relatiuū. cum. ii. qui per se pronunciat. ut determinat qui uero est relatiuum noia uel substantiæ: quā significat per aliquas certas proprietates quas notet poni illa in substātia. sicut hō determinat substantiā: quā significat per aliquas proprietates.s.p rōnalitatē & mor. sed cū qui habeat significare oēm illā rē ad quā proferat hēt significare & easdē proprietates: q̄s determinat nox ad quā referē: ut q̄ñ in orōne referē ad hoīem significat easdē qualitates: quas & hō. Similiter q̄ñ ad bouē reducat. ideo per se probata quis: &. qui: nullā certā qualitatē determināt: uel sunt qualitates infinitæ.i. significāt quālibet qualitatē indeterminate. ut qualis talis uel qualitates cuiuslibet præter numerū: ut quātus: tātus: uel numeri cuiuslibet. ut quot. tot. ex quo: quia significant substātiā cum qualitate infinita.i. indeterminata: iō melius noīa q̄ pronomina eē ostendunt: uel sic continuat: q̄a significant substantiā infinitā. pronomē uero finitā. Ex quo &c. q̄uis sicut latini græcos habuerūt auctores uetustatis: ut dicerent illa eē noīa. ita habuerūt illos auctores erroris: ut putarent eē pronomina. Et etiā doctissimi græci posuerunt illa inter nomina. q̄uis uetustiores non solū apud latinos: sed etiā apud græcos putauerunt ea esse pronomina sm eos qui pronomen genus articuli faciebant: uel sm eos qui articulum ge. pronominis faciebant. Sed incongruum: latini grāmatici secuti uetusti-

tores grecos dixerūt illi ēē pnoīa sed ego secutus apollonium & hero. posui ea īter noīa. Collectiuū &c. Nota ī hoc differe collectiuū & cōprehēsiuum: q̄ cōprehēsiua ēt locū notāt: quo multa continēt: ut rosetū. Collectiuū uero non unū qdē solū: sed singulari uoce multi simul collecti demonstrāt. s. comprehēsiuū unā psonā plura continētē. collectiuū uero multas psonas significat. diuiduū ē illud nomē qd hēt relationē. i. respectū ad singulos & unde. a duobus. i. quod significat duos aut sigillatim de unoquoq agat: non tū pdicabiliter. licet ad unius designationē: nō p se sed respectu alterius iūctū sit: ut cū dicimus uterq cōtinet duos. & hēt relationē ad singulos: nō disiūctiue sed copulatiue sic. uterq uenit. i. & iste: & iste. Eodē mō alter. & uter disiūctiue tū hūt relationē a duobus ad singulos. qsq uero & singuli hūt relationē a pluribus q̄ a duobus ad singulos. Terni & cēteri hūt relationē ab amplioribus ad plures distributos in pares numeros binisi accipiat p duobus nō diuiduū nomē sed numerale debet iudicari. Nā qū bini diuiduū accipit significat duos: non tū absolute: sed sp respectu aliorū duorum. Similiter terni si accipiat p tribus non diuiduū ē sed numerale. nā qū diuiduū ē significat tres respectu aliorū trium. Turtur a suo naturali gemitu traxit nomē: sicut tintinabulū a tintu qd p cussum reddit. Spāle ē qd descēdēs a genere diuidit. i. differēs ab oībus aliis: cū qbus conueniebat in genere: & ēt differēs ab ipso genere. numerale pmittit. ut qttuor decim uiri: ut qdragita. & a. v. qnqgita. Absolutum ē qd p se itelligit cū oībus qlitatibus. sa. lis nō dico p se qa ad oīnionē sui tū qualitatū nō eget cōiūctione alterius noīs: ut dū dico deus. itelligit potēs: bonus & simha. cū iterū dico nō uera eē cognoci: sed si hō ē p fectus nō ēt hoc noīe: an albus: sit an niger si gnificās. Hæ ut diximus s. oēs fe. cōmu. supple a prin. subaudit appellatiuorū q̄ deriuatiuorū. fere dixit pp adiectiuū: quod ut diximus pprijs conuenire uidebat.

Patronymicū. Pertractatis cōibus spēbus primitiuorū & deriuatiuorū igredit agere & spēb9 deriuatiuorū & prius de pat. sicut pposuit ē ī ordīe his. s. modis q oñdit q̄ sunt uera pat. quar hoc nomē abusiue recipit. Sunt. n. qdā noī nq solū pp formā pro. appellat. tractabit ergo large de oībus pro. tā rectis q̄ abusiuis: sed ut scirimus discernere uera ab abusiuis pmittit diffinitionē uerorū pro. ī q diffinitione eorū origīnē insinuans noīas īdicat. Postea significationē eorū subiūgit diffinitioni ad ultimū de forma eorū cōteri cū aliis. qa cōs enes docebit. Sic āt exponit diffinitio. pro. est illud nomē qd deriuat. p hoc separat pro. a primitiuis noībus. deriuat. dico a noībus. p hoc excludit noīa deriuatiua ab aduerbiis uel a uerbis. noībus dico patrū p hoc discernit abusiua pro. sūpta a noībus matrū uel auorū in noīsi uel similiū. sed qa sic sumit nomē ab appellatiuis noībus p tenēs a mas masculinus: & illud tale nomē nō ē pro. determinat. noībus dico patrū pprijs. & ne putaremus ēt ab aliis noībus pter ppria noīa pro. deriuari dicit tātmō. & qa hoc totū hūt quædā possessiua q̄ der iuant a pprijs noībus patrū. ut priameius a priamo. emyliāus. ab emylio. supponit sm græcā formā quā. s. græci inuenerūt & latini ab eis acceperūt. s. i des. hoc sufficit ad diffinitionē: qa hoc oībus & solis ueris pro. conuenit. qa nullū inuenit in des desinēs a pprio noīe pris deriuatū nisi pro. sed si usus hēt posset a proprio noīe pris deriuari pprium nomē huius formæ. s. in des sicut alterius formæ: sicut Iulius ab Iulo. Quod significat. Post diffinitionē in q oñdit ēt originē. s. q sumit pro. a pprijs noībus patrū. subiicit ēt significationē uerorum pro. sic q pronomicū significat filios uel nepotes. i. inuētū ē ad significādū aliquos. q supple filii uel nepotes cū gtō primitiui. i. sm istā habitudinē quā hūt ad primitiui rē notatā p genitiuū: uel sm alios dices q patronymicū significet illud idem qd significat hoc nomen quod est filius uel nepos: non tū per se sed cum gtō primitiui & genitiuum primitiui deo q significat hæc oratio filius priami: q hæc uox priamides: & hēt p eodem ostendere quid significet filius: uel nepos, cū genitiuo primitiui. & ostēdere qd significent patronymi. si āt dicant aliq a propria noīa huius formæ a pprijs nominibus patrū deriuata de eorū ad eorū remotionē hoc erit de diffinitione q sig. &c. ut si esset nomen patris babylon & fortuitu uel industria iponeretur filio suo hoc nomen quasi proprium babylonides. Nota cū dicit a nominibus patrū nō p patrē non solum accipi uetos patres sed ēt p ares patrū. i. auos. & abauos & atauos &c. Nota p tio. hanc uocem ponere ī uocibus quas ligni. significationem filiorum uel nepotum. ipsa antē patro. i. singula qui repræsentat e qualitatem: & it quædam uide-

pnoīe latius tractabit. Collectiuū qd ī singulari nūero multitudinē significat: ut populus: plebs. Diuiduū ē qd a duobus uel āplioib9 ad singulos hēt relationē: uel ad plures ī nūeros pes distributos: ut uterq: alter: qsq: singuli: bini: terni: cēteri: factictiū ē qd a pprietate sonorū p imitationē factū ē ut tītīabulū: turtur. Generale ē qd ī diuersas spēs pōt diuidi: ut aīal arbor. Spāle ē qd a genere diuidit: ut hō: equus: uitis: laurus. ordinale ē qd ordinē significat: ut prius: scdus tertius. Nūerale ē qd nūerū demōstrat: ut unus: duo: tres. Absolutū ē qd p se itelligit: & nō eget alterius cōiūctiōe noīs: ut de9 rō. Tpale ē qd tps oñdit: ut mēsis ānus. Locale ē qd locū significat: ut ppīquus: lōgiquus: pxius: medioxius. Plautus ī cistel. At ita me dii deæq supi: ifimi & medioximi. Hæ ut diximus spēs oēs fere cōes sūt: tā pricipaliū q̄ deriuatiuorū. Seorsū aūt deriuata spēs habēt qs inēorauimus. De qbus singulis hic tractabim9.

Patronomycū ē qd a pprijs tāmō deriuat patrū noībus secūdū formā græcā qd significat cū gtō pmitiui filios uel nepotes ut æacides æaci filius uel nepos. Et hac forma poetæ maxime solēt uti. Pro qua rōani cognoībus familiarū utunt ut Cornelii Marcelli. Oēs. n. ab illo q prius cornelius: &

antur pprīā significare. nā cū dico æacides: si solus sit æaco filius. nullus uero nepos: qd i multis accidit. pprīā ipso filio uideor designare q̄litatē sed non ē ita ibidē. n. ponit hāc pprietatē q̄ ille ē filius uel nepos æaci. q p quidubio naturaliter ē cōmunis: & ē hic qdē qd in phœnice. Et hac forma Assignata diffinitione origi. significa tione uult ōndere pf̄o. quadā necessitate eē inuēta cū prius romāi loco eoꝝ cognomibus uterēt: q in discre te rā priuignos q̄ filios uel nepotes significāt. Constrnc. dixi fm græcā formā & hæc forma. i. pf̄onymicoꝝ so lēt uti maxie poetæ pp curialitatē qa hmōi dictiones pulchræ sonant maxie pp hoc: q̄ et alii utūf. s. historiographi i psis: sed raro p q̄ forma antea romāi

prius Marcellus uocatus ē: hoc nomē habuerūt: qcūq eiusdē familiæ sūt sicut oēs miores thesei Thesidas græci appellāt: quos solēt poetę quoq; nostri imitari. Vnde Vir. secūdū græcā formā Scipiades dixit απο του σκιπιου cū Scipiōides dicere debuit. Nec nō etiā possessiua loco pattonymicoꝝ iuenimus apud latinos usurpata ut æmilianus Scipio p æmilii filius: & Octa uianus cęsar. Inueniūtur q̄dā noīa formę pf̄onymico rū significatiōe denoīatiua: ut euripides pprīū nō euri pi filius: sed ab euripio sic noīatus similiter thucydides: Sūt aūt alia q̄ cū sint patronymica i aliis accipiūt propria: ut Timarchides Timarchi filius: & timarchides pprīū nomē. In oībus fere spēbus noīum iuēimus eiusdē formę et ppria: q̄ tn̄ amittūt appellatiuoꝝ significatiōem. ut magnus adiectiuū & pprīū. Iulianus possessiuū & pprīū. Heraclides pf̄onymicū & pprīū. Sic i aliis quoq; spēbus iuenies. Scire autē debemus abusiue et a matribus: ab auis maternis: a regibus siue cōditoribus: & a frībus et pf̄onymica solere formari: ut latoides λητοσ. i. latōę filius Apollo. Et iliades iliæ filius Romulus. Oui. i. xiiii. meta. Vt corpa uicta sopore Inuadāt portasq; p̄māt: q̄s obice fultas Clauserat iliades. Similiter corōides a mr̄e æsculapius. Sic idē Oui. i. xv. meta. Vnde corōidem circū flua tybridis alti Insula romuleę sacris deiecerat urbis. Et maiades maię filius Mercurius. Ab auis quoq; mr̄nis patrōymicū. Atlātides mercurius. i. atlātis natæ filius. Ouid. i prio meta. Sedit atlātides: & eūtē multa loquēdo Detinuit sermone diem. Inachides ιουσ filius epaphus: quæ filia fuit inachi. Idē in codē. Non tulit inachides: matrique

urebāt cognomi. i significatione pf̄o. qd āt. subiūgit. ois. ii. posteri. ab illo q primus &c. Probatio ē. Romāi loco pf̄o. cognomibus utunf. Sūt oēs. Ac si apte dicat sicut græci: igit pf̄o. inuenerūt. mō pf̄o. utūf ad designationē filioꝝ uel nepotū: ut filios uel nepotes thesei: thesidas appellāres. ita rōani filios suos uel nepotes cognomibus designabāt filios Cornelii Cornelios nūcupātes: uel aliter p q̄ poetæ solēt uti hac forma: p q romani. i. latini aliq; poetæ: ut historiographi utunf adhuc cognomibus: nō q̄ cognomia hēnt i orōne significationē pf̄o. & desinant eē ppria: sed ubi poetæ i orōne ponūt pf̄o. ibi ponūt pfarū cognomina: i suæ tn̄ significatiōis tenore. Oēs. n. uere ista sūt cognomina. Marcelli Cornelii. qa qcūq; sūt eiusdē familiæ. hūerūt hoc nomen ab illo: q primus. &c. A diffōne ita hūt hoc nomē Cornelius oēs q sūt de genere cor. sicut græci uocabāt oēs minores thesei: thesidas. Quos solēt nr̄i quoq; po. i. utūf pf̄o. sicut & græci. Vñ. Vir. Vere solēt imitari: qa Vir. imitatus ē: & hoc ē: nā Vir. ad imitationē græcoꝝ dixit scipiadas. i. nūs ē hoc pat. scipiades ponēs eius acensatiuū scipiadas. fm græcā formā. i. in des απο του σκιπιου. i. ab hoc græco. σκιπιαος σκιπιου formās illud cū debuit dici scipionidas: si a scipione diceret: uel ita lege fm græcā formā. i. a græco noie απο του σκιπιου. nō a latio scipio. onis. uñ dr̄ scipionides. Nec non et. Nō tm̄ cognoībus utunf loco pf̄o. sed et possessiuis: ut Octauianus p octauiæ filius. Inueniūf q̄dā. Hic de forma quoq nō. i. icidēter tāgit: qd tn̄ post plenius exeqf: & ē dicere nō debet uideri miꝝ si forma possessiua pat. hēt significationē qm̄ forma patro. transit in aliarū significationē specierū. Euripides. Proprīū hic denominatiuū appellat: cū denoīatiuū propria spēs sit appellatiuoꝝ: sed nihil impedit: qa denoīatiuā hic large accipif. s. qcqd a noie deriuaf. & uide qa de hac spē denoīatiuoꝝ q formā hēt pf̄o. hic plenarie agit: ne i tractatu denoīatiuoꝝ āplius oporteat repetere hāc formā: netie pplixitas tediū generet: si de eadē forma in diuersis spēbus tractaret: & iō q̄tū de istis denoīatiuis sufficit dicit i pat. Euripus ē mare angustū iter euboeane & continētē qd septies i die uariat motū. & oīo mouef motu cōtrario motui nēti. dictū q̄ facile iaciaf ab eo qd ευ. i. bn̄ & facile: & ριπτομαι iacior &c. ab Euripo dictus ē euripides q̄ illic ferūt ipsum genitū esse. Sūt āt. Non solū q̄dā noia pat. formæ sūt tm̄ ppria: sed sūt q̄dā in una signi. pf̄o. i alia ppriant thimarchides. Et i oībus. Et si formæ par. iueniūf ppria nō ē miꝝ qa i oībus fere spēbus appellatiuoꝝ inuenimus et ppria eiusdē formæ. cuius sint appel. fere dicit pp iterrogatiua: ut qs. relatiua ut facterū. Scire āt. Postq̄ executus ē originē uetoꝝ pat & significationē de abusiuis sup. constr. dixi qm̄ pat. a pprīis noībus patrū sumūf: sed debemus scire patr. solū fieri a pprīis noībus. matrū abusiue mr̄nis dicit. qa a pr̄nis recte fiūt. latoides pat. ē a mr̄e fm græcū nomē λητους. Nā a latōa latoades fieret sicut ab ilia iliades. Coronides a noie mr̄is fm græcā de a. similiter ē deriuatiuū. s. a corōis corōides: qd Oui. poetica auct. pdn̄. i. pe. posuit uel possumus intelligere corōides sūptū eē non a mr̄e. sed a pr̄e mr̄is coronidis: coroneus coronei. mutatiōe ei. i. i. & addita des. a mr̄e tū dixit fieri: qa mr̄ similitudinē nōis hēt cū pr̄e suo coroneo. A regibus: ut thesides: æneades. a conditoribus ut cecropidæ: romulidæ. a frībus phaethontides. & uere phaethontides dr̄. quare fœmineū eius ē phaethōns

de subtracta.ph.aethõtiadas tñ dixit phaetõtidas a. ĩterposita:ut atlãtiades ꝓ atlãtides. Sũt igiť.qa dixit par. dem.fm græcã formã ĩ enumerat illas græcas formas:nõ ut de oĩbus for mis tractet:sed tñ de illa q̃ ẽ in ides:q̃ utunť latini. Alias uero duas ĩ on.ſ.& in adios remouet a suo tractatu. Constru.qñq dẽ patronymicũ deriuať fm græcã formã.ergo dicẽdũ ẽ quot sunt formæ græcæ.ꝙ ĩ oĩ. Quare uoceť cõis forma ĩ des.supponit eo ꝙ ĩ oĩ sermõe.s.ĩ dorico:& ionico:& attico:& æolico:& iadico:q̃ qnq; sunt lĩguæ apud græcos:utunť græci hac forma.& hæc ẽ q̃ sola romãi &c. De hac ergo. Quia sola forma ĩ des utuť lati de hac ergo &c. Si notis. Scie

dũ ẽ ꝙ oĩa ppria noĩa aut primæ:aut secũdæ: aut tertiæ sũt declõis. Quæ ãt apud græcos ĩ es.uel in as desinũt terminãtia gtũm in oy apud latios primæ sũt decli.ut ἀνχίσης ἀνχίσου:anchises ãchisæ αἰνείας αἰνείου:æneas æneæ. Quæ uero noĩatiuũ apud græcos in os:uel ĩ ios terminãt gtũm ĩ oy:itez q̃ noĩa tiuũ ĩ eus gtũm uero ĩ os ꝓd.ea secũdæ sũt apud nos declĩatõis:ut πρίαμος πριάμου priamus priami. μενοιτιος μενοιτίου. menœtius menœtii:Peleus peleos: peleus pelei: ꝙ si ntũs græcus ĩ r.terminet.gtũs ãt in os corre.desinat.tertiæ sũt apud nos declinatõis.Et uide qa q̃ apud eos terminãť ĩ as. apud nos desinũt ĩ a.uel ĩ as.ut æneas: birrias dicũt illi.nos ãt ænea birria dicimus. & q̃ apud illos ĩ os desinũt apud nos:ĩ us:ut priamos priamus. His cõsideratis attende:qñ si ntũs græcus:q̃ñ a latinis dictõibus nulla formãť patro.ĩ as.uel ĩ es.desinit:& qa quæ apud græc.faciũt utũm uel ĩ as.uel ĩ es.non tñ apud nos sunt primæ declinatõis:ut pallas pallados.pleisthẽos plesthenoys: dicũt illi & nos pallas.dis.plesthenes plesthenis. addit. gtũs uero in oy dipht.qď noĩum primæ declinatõis ẽ.uel si est ntũs in os.gtũs uero similiter in oy diph.desinit.qď ẽ noĩum secũdæ decliatõis:si nũq̃ ntũs ẽ gtũs tales fuerĩt in pro.eoꝝ a.breuis añ des.inueniť.nec tñ ita dicit ꝙ oĩa talia noĩa faciãt pro.sed si faciũt: hac lege hoc faciunt.ut a.cor.hñant añ des. ip sa pronymica de istis pronymicis nõ dicit uñ formẽtur sine a ntõ: siue a gtõ.dicit alia forma a gtõ mutata extrema pte ĩ des: inde quoq; colligimus ista similiter a gtõ forma ri mutata oy.diph.ĩ ades.dicit ẽt pro. nunq̃ superare gtũm sui primitiui nisi una syllaba: uñ colligimus ex ipso gtõ ea debere formari eius extrema pte cõuersa ĩ ades:uel ĩ ides nec plus nec minus una syllaba supabiť gtũs a pro.ut pelias.peleoy.oy.in ades.fit peleiades.Exẽplũ de secũda declĩatõe menœtios menœtioy.oy.in ades. fit menœtiades: uel possumus dicere de istis.uel ꝙ nõ formẽť a ntõ.hic ꝑtermittit exẽplificare de desinẽtibus ĩ ides.qa ñ sp seruãt hãc regulã. sed cõi

at oĩa demẽs. A regibus siue cõditoribus Thesidæ: cecropidę id ẽ athenienses. ęneadę. Romulidę: idest romani. Virg. in. iii. geor. Præmiaq; ĩgẽtes pagos & compita circũ thesidę posuere. Idẽ i. vi. æne. Tum pẽdere pœnas cecropidę iussi. Idẽ i. viii. Aeneadæ ĩ ferrũ ꝓ libertate ruebãt. Idẽ ĩ p̃rio: Defessi ęneadę i ꝓxima littora cursu. Idẽ i. viii. Subitoq; nouũ cõsurgere bellũ Romulidis taciiq; seni. A fribus phaethõtides: uñ fœmininum phaethõtis. Vir. ĩ buc. Tũ phaethõtiades musco circũ dat amarę corticis. phaethõtiadas tñ dixit ꝓ phaethõtidas poetica licẽtia. Sũt igitur patronymicoꝝ formæ apud grecos tres in des q̃ dr̃ cõis apud illos ꝙ in oĩ sermone pñt hac uti: qua sola romanoꝝ poetæ quoq; utũtur. Nã aliis duabus nõ utimur.s.ĩ ων terminata: q̃ ẽ ꝓpria iadis lĩguæ. πηλεων πηλειαδης: & in αδιος q̃ est æolica: ut Hirradios: hyrræ filius psitacus. De hac igitur forma dicẽdũ est: qua utunť nři. Si ntũs grecus in ας: uel ĩ ης: uel ĩ ios desinat. gtũs uero in ου diphthõgũ a penultima breuis añ des ĩueniť ĩ patronymico: ut pelias peliades: æneas æneades; mœnetios menœtiades. Nã ęnides magis cõtra regulã auctoritate poetica posuit Vir.e.& a.correptas ĩ i.ꝓduct.ã cõuertẽs: uel q̃si ab æneus ænides: sicut a peleus pelides ꝓferẽs ĩ nono. Sit Satis ænidæ telis ĩpune numanũ Oppetiisse tuis. In es uero desinẽtibus: quoꝝ gtũs grecus ĩ oy desinit: tã ĩ ades q̃ ĩ des inueniunť apud auctores. hippotes hippotades: butes butades: cometes cometides: sed rõnabilius ĩ ades. Anchises ergo ãchisiades: uel ãchisides debuit facere. facit ãt anchisiades: q̃si ab anchisios ntõ quõ lertios lertiades. Nũq̃.n. pronymicũ supat primitiui suũ genitiuum: nisi una syllaba. Alia uero oĩa in ου apud græcos terminãtia gẽtiuũ uel ĩ οσ uel ĩ ουσ diphthongũ uel ωσ mutãt eas ĩ ides & faciunt prony

ter ĩ ades.secũdũ regulã & in ides:cõtra regulã facĩt:ut æneas facit æneades regulariter. Nã hoc ꝙ Vir. dixit ænides cõtra regulã fuit uel regulariter dixit ænides non ab ænea: sed ab æneo sicut pelides: a peleo: & est idẽ nãs æneus: ꝙ æneas. In es. uero. Ecce ponit noĩa ĩ es q̃. sed pp supradictã cãm. cõstructio. Quæ ĩ as. uel in os. desinũt sp faciũt in ades: sed ea q̃ desinũt ĩ es. & ĩ ades. & in ides. sed rõnabilius ĩ ades faciũt pp regulã & pp freq̃ntiorẽ usum. Anchises ergo. Q̃ñqdẽ ea quoꝝ ntũs desinit ĩ es. gtũs uero ĩ oy. a. uel i. tñ debẽt hrẽ añ des. & uera ẽ regula ꝙ gtũs primitiuus supať a pro. nõ plus q̃ una sylla. qd ẽ supplẽdũ. ergo anchises debet facere anchisades: & anchisiades contra regulã. Facit ãt. Ostendit regulariter anchisiades deriuari non ab anchises: sed ab anchisios: qď idem ualet quod anchises. Nunq̃.n. Ideo anchisiades non deriuať regulariter ab anchises: anchisoy q̃ nũq̃ pro. &c. anchisiades uero duabus syllabis superat anchisoy. Alia uero. Hic dat regulam de aliis q̃ sunt secundæ uel tertiæ declinationis: & ostẽdit pro. eoꝝ oĩa in ides. construc. Si ntũs desinit ĩ as. uel ĩ os. uel ĩ es gtũs uero ĩ oy. pronymica quæ inde fiunt a. habent ante des. Alia uero oĩa que nõ

funt primæ declinatiõis apud nos:uel fecūdæ ī ns terminātia noīatiuū quoēnq; terminēt genitiuū apud græcos uel ī oy.uel ī os.breue.uel ī oy.diph.uel ī os.pduc.his ptibus extrēis genitiui mutatis ī ides faciunt patrony. ut priamos priamoy.oy.ī des fit pſo.priamides.Nestor.nestoros.nestorides:plesthenos:plesthenoy. oy.ī ides plesthēides peleus p eu.diphthōgō.cuius gtūs peleos.os.cōuer ſu ī ides.facit regulariter peleydes: tetra syllabū:sed p ſynæresim.i.p cōglutiatiōnē e.& i.diuisarū ī ei diph. pferūt gtūm pē.dicētes trisylla. peleides. nos āt lati p ea ei diph.pōimus.i.lōgā & dicius pelides.p peleides.& p pmetheides trisyllabæ a pmetheo. In

micū:ut πριαμος πριάμου priāides Νεστορ Νεστορος nestorides [illegible] plestēides [illegible] & p synetesim e.& i.in ei diphthōgū pferūt penultimā.Nos āt p ea i.lōgā ponimus:ut Vir.i.v.Pelidæ tūc ego forti cōgressū æneā. Ouid.i.i.metamor Inde pmetides placidis epimetida dictis: Inueniūtur tñ poetæ i qbusdā addētes quasdā līas uel adimētes:addētes ut peliades p pelides & calcodontiades pro calcodōtides: atlātiades p atlātides Oui.ī meta.Sedit atlātiades.adimētes:ut deucalides p deucalīoides:& Scipiades p scipioides. Et ut supra diximus æneides p æneades.Excipiūtur tñ hæc q̄ contra regulā penultias uocales pducūt:æolides : demades p synetesim p demeades:codrides:licoorgides:lagides:belides:ueerides:& ēt licomedides. Apud græcos cōtra regulā penultimā diphthōgū hñt: p q̄ nos i.logā ponimus.Feminina uero pronymica:uel ī is: uel ī as desinūt:uel ī ne.pductā:ut priāides priamis:dardānides dardanis:peliades pelias.Igiť æneades quoq; secūdū analogiā æneas debet facere nō æneis Ergo quo auctoritas ē q̄d dixit æneides p æneades:sic auctoritate usus ē Virg.i titulo iscriptiōe:q æneis iscripsit. Quē Statius quoq; secutus ī fine thebai. pouit: Viue precor nec tu diuinā æneida tēta. Notādū q; si masculīa i. longā habuerit ante des per synætesim apud nos: i eis diuisas tamē faciūt fœminina: ut pelides p peleides peleis:thesides p theseides theseis:sic ergo æneides p æneides æneis. In ne aūt desinētia:q̄ sunt iadis ligue patronymica eiusdē generis i.logā habēt penultimam:si principale nō habuerit eādē i.uocalē:ut adrestos adrestie: nereus nerine.Si āt pricipale hūerit i.o. pducta āte ne inueniť:ut acrisios acrisione.Ex quo possessiuū posuit

uenīūr ti. Oñdit q̄liter pfony. regulariter fiant nūc dicit quō cōtra regulā q̄dā līæ addātur uel deficiāt i eis.cōstruc.q̄uis pfonymica nūq̄ debeāt supare genitiuū primitiui nisi una sylla.& sp debeāt supare:tñ i qbusdā pronymicis poetæ &c.In peliades:q̄tum ad peleus lei.ē a additū:q̄tū ad πελιας πελιου fit regulariter. Calcodō.tis. regulariter dicit calcodōndes adita a. irregulariter calcodōtiades. Scipiades a scipius pri. regulariter fiet:a scipio nis regulariter scipiōides p quo ponit scipiades.Ab æneus ei regulariter ænides.Ab æneas eneæ æneades. pro quo ænides irregulariter. Excipiūť ti. Hic dixit q; pſo. q̄ desinūt ī ades.hñt a.cor. ante des & similiter itelligēdū ē de desinētibus ī ides:q̄ hñt i.cor.añ des. exceptis illis : q̄ hñt i.lōgā p ei diph.& q̄uis debeāt hīe pē. cor. sm regulā:tñ excipiūť nō q̄tū ad formā:sed q̄tū ad pductionē pen. p.q̄ pducūť. Solum demades.a priori regula duplici mō excipiť .s.& sm hoc q; hēt a.pd. añ des: & sm hoc q; fit p synetesim.s.mutatiōe duarū cor. uocaliū i unā lōgā.cū.n.demeas sit primitiuū: & genitiuus demeoy debet facere demeades cor.pē.sed p synetesim.i. cōglutiatiōnē facit demades pd.pe.Aeolidas:& codrides: & tria q̄ sequunť a priori regula pari mō excipiūť.cū.n.æoles.æoloy iit debet facere æolides cor.pen idē de cæteris. Eneides ēt & licomedides hæc duo sepatī posuit: q; alio mō cōtra regulā faciūt.In his.n.ponit i. longa p ei diph quā hñt irregulariter apud græcos dicūt.n.græci eneteides:contra regulā supiorē.i.cū e.nō sit añ os ī gtō primitiui:ut in peleus peleos.Nā cū si primitiuū ενεροσ ενεροῦ oū ī ides cōuersa regulariter eneræides cor.pe.fieri debuit nō enerides. Fœminina uero.hucusq; de masculis patro. egit: nūc uero de fœmis īgrediť prius docēs terminatiōes postea quō formāť.illa q̄ desinūť ī as.uel ī is formanť a masculis desinētibus ī des.subtracta.de syllaba:ut pleias.a pleiades:priamis a priamides.Igiť eneades: quia oīa fiūt a masculis subtracta de.ergo æneas

debuit fieri ab æneades sm regulā.Igiť quō.q̄nq̄dē debuit fieri æneas.nō æneis ergo non sm regulā sed sola auctoritate Vir.posuit æneis p æneas:sicut æneides p æneades.& Statius similiter dixit æneida a ntō æneis. Notādū tñ dixi pſo.fœminina a masculis fieri de.subtracta:sed tñ cōsiderādū ē q; si masculina pro ei.diph. i.lougā hūerint:tūc fœminina nō fiūt a masculis illis:imo a pfectis eorū ei diuisas hñtibus de.subtracta: ut peleides de.subtracta:fit peleis &c.Sic.q; masculīa q̄ hñt i.produc.faciūt fœminīa ī eis.ergo ænides formatū regulariter ab æneus ænei.facit fœmininū eneis.In ne.āt hoc collige ab exēplis huius regulæ : q; si primitiuū i. putā ñ hūerit:tūc si finalis syllaba a cōsonāte una uel pluribus icipiat qeqd post cōs.illis īuētū fuerit ī ine. mutabiť.ut adrastos:adrastie:q; si finalis syllaba a cōso.nō icipiat qeqd post cōso.penultimæ syllabæ īuētū fuerit ī ine similiter mutabiť:ut neteos nerie.si āt pricipale i.putā penul.hūerit o. pdu.& addita ne fit pſoni.fœmininū:ut actisius acrisiōe.cōst.Quæ desinūť ī as:uel ī is formāť a masculis desū.ī des.sed patrony.eiusdē generis.i.fœminini quæ desinūť ī ne:q̄ fiūt iadis.i.qbus solis utūť iadis:uel quæ īnenerūť iades hñt i.lōgā penul.añ ne.ita dico si pricipiū.i.primitiuū nō hūerit ei.penul.ut adrastos.o.ī ne fit adrastie. Si āt pricipiū.i.primitiuū

ante os fuerit i penult. o. pducta inuenif ante ne. ut acrisios acrisione. Ex quo hoc possessiuu acrisioneus & sic pbat per acrisioneus acrisione dici. Et sciendum. Ne oia putarent esse patronymica: quae habet praedictas formas. s. as uel is ostedit & gentilia & propria esse eiusdem formae. i. patronymicae. s. in as. uel in is.

Vrg. Acrisonaeis danae fundasse colonis. ab acrisone. i. danae. Et sciendum q inueniuntur multa huius formae gentilia. ut Hemonis: thessalis: colchis: argolis: cyclas: ias: troas: alia noia propria: ut bachis: doris: pythias.

Possessiuum est quod cum genitiuo principali significat aliqd ex his q possident: ut euandrius ensis: pro euandri ensis: & regius honos pro regis honor. Hoc aut interest inter possessiua noia & patronymica: q patronymica filios uel nepotes significant. Possessiua aut no solu filios: sed oia q pnt ee i possessioe. Et q patronymica a ppriis tantmo deriuat. Possessiua at et ab appellatiuis. Et q patronymica a masculino descedunt pleriq genere. rarissime at a feminino: nec ppria qua a noibus: fiut ut supra ostedimus. Possessiua at ab oibus nascut generibus. Et patronymica ad hoies ptinet: uel ad deos. Possessiua uero ad oes res. Fiut igit possessiua: uel a noibus: ut Caesar caesareus: uel a uerbis: ut opto optatiuus: uel ab aduerbiis. ut extra extraneus: uel mobilia sunt: ut marcius marcia marciu: uel fixa ut sacianu: donatiu: armaniu. Possessiua aut dicimus: no solu possessione significatia: sed etia q forma habet possessiuo. Sunt n. qda gentilia simile possessiuis habentia forma: ut Romanus ciuis gentile. possessiuu: ut Romanus ager. Quaeda aut & ppria eadem: & gentilia: & possessiua: ut latinus filius fauni: & latinus ciuis: & latius ager. Alia tantummodo propria formae possessiuae: ut

Possessiuu e q. f. Postq finiuit patronymica: merito & conuenienter supposuit de possessiuis: q a patronymicis quodammo ui ee possessiuu in hoc. s. q significat filiu alicuius: q e unum de possessiuis. sed differut in mo significatiois: ut ipse i hoc tractatu ondet. De hoc possessiuo tribus modis tractat. s. ondendo significatioe: origine: forma: sicut i pcedenti specie. Sed sciendu q non solu agit de ueris possessiuis: ueru et de oibus noibus forma possessiuoru hntibus: & hoc facit pp comoditate & abbreuiatioem sui tractatus. Si n. tractado de formis. i eus uel i us puru uel i ius. uel i uus terminanti bus sola uera possessiua i illo tractatu ponere uellet: cu similiter multa denoiatiua earude formaru inueniant: & similiter a primitiuis suis formet: i tractatu denoiatiuoru easde regulas repetere oporteret: uoluit igit illa q hnt forma possessiuoru i tractatu ponere possessiuoru. & possessiua q hnt forma denominatiui i tractatu ponere denoiatiuoru. Sunt n. qda possessiua. quae desinut i er. uel i is: ad modu denoiatiuoru q pp forma ponet i tractatu denoiatiuoru reseruat: no formae q in eus uel i us puru uel i ius uel i uus terminat: dicunt formae possessiuoru. Quae uero o uel i t. uel i is finiut denoiatiuis attribuunt q a i illis plura possessiua q denoiatiua: in his plura denoiatiua q possessiua inueniut. & ut dilerectione certa ondit nerborum possessiuoru ab illis: q pp sola forma hoc nome recipiut huiusmodi pmittit diffinitione. i q eorum certa significatio ondit: sic dices. Possessiuu e q cu significat aliqd ex his q possidet. i e possessiuu designat aliqua. i. determinata. & hoc cu gto primitiui. illud designat q d genitiuus primitiui: ut euadrius i e possessiu ab euadro: & ipsu euadru i hoc q possidet. Euadrius q de p se no significat re possessum: licet i determinate & possessore. sed ut determinet re possessum addit cuius. Et q a possessiua ta bene deriuant ab appellatiuis q bene a ppriis: subdit exeplu de possessiuis appellatiuo: ut regius honor. Nota q euadrios intrinsecus est ppriu sm hoc q significat euadru extrinsecus uero e appellatiuu sm hoc q significat re possessum. Sed hic non tractat de possessiuis nisi secundum extrinseca significatione. s. sm hoc q est species appellatiui cuius possessor sit pricipalis eius significatio. Hoc aut interest inter possessiua Quia dixerat possessiua significare cu gto primitiui quod conuenit et patronymicis: ponit dram iter patronymica & possessiua. hanc. s. q a patronymica filios uel nepotes tm. possessiua uero non solu filios in hoc q filii sunt. sed i hoc q possessi nec solu filios. sed oia quae pnt esse in possessione significant. & hoc est q dicit. Hoc at iterest &c. Possessiua non solu filios sed et possessos eosdem designat. & cu debet hoc dicere: relatiuus extendit in unu & dicit. sed oia & filios possessos & quaecuq pnt esse in possessione. Et qd aliter differut. Et q patronymica a masculio de. Aliam dram ponit. Et hoc mo et differunt a patronymica tm pertinent ad deos uel ad hoies. Nunq eni in recto usu dicuntur filii uel nepotes nisi deorum uel hoium sed catuli leraena pulli auiu. Possessiua uero ad oes res ptinet ut terrenus fructus & aequoreus fluctus. Fiunt igit possessiua uel a noibus. Hucusq ostendit rectoru significatione possessiuoru. Fecerat illert se ad origine ondenda. s. a quo oriant. igit iceptiuu uel itert ab exeplis sequetibus. Qua quqde haec possessiua denoiant a noibus: uel a uerbis uel ab aduerbiis. igit possessiua fiut a noibus ipsatu te &c. Et disferunt quae a qbuslibet deriuent. Optatiuus. Cu nulla possessiuoru forma inueniat terminati i uus. male uf possessiuu optatiuus ad qd dicimus. q a ut Lunealis pducat an us. iter ponit u. cosonas ca hiatus uel euphoniae an u. uocale ut i orthographia dictu est iterpositu e i diuus & ouum p duis & ou. nec tn io forma alia iudicabit sed nu primi tm q a u. no e ibi naturaliter sed ut dixi ca hiatus. Vel mo. fiunt ut mar. Alia proprietas possessiuoru q qd i sit mobilia p qd differut a pronymicis. Sut n. qda ge. s. pos. Vere sut quaeda possess. sm forma i tm q a ist &c. Alia tantmo ppria formae. Hoc ui ee tallu q aemilianus sit tmmo propriu cu dixisset in pronymicis illud ee possessiuu. Sed sciedu q tmmo e hic positu ad excludeda gentilia q posuerat i pcedenti me

bro diuisionis. Alia aūt sunt eiusdē deriuationis. Alia āt eiusdē. i. possessiue deriuatōis: qa. s. sic deriuanť ut formanť sunt possessiua: q. i. quoq; res significāť cōstare ex materia pricipaliū. i. a pricipali. i. a primitiuo noīe. significata ut ferreus significat rē q̄ facta ē ex ferro. i. ex materia illa q̄ significať ab hoc noīe ferru: a quo deriuatur ferreus. Alia sumūť ex morbis. i. pp morbos significādos: & deriuāť a noībus morbo℞. Cardia ē passio cordis q̄ hoīem grauiter facit anhelare. Alia a pfessionibus. i. sciētiis mangania μακ'γανειν ē ars q̄ magica cōpaťscia. Alia adiscí sumunť. i. ad hoc iucta sunt ut discipulos alicuius significēt. Socraticus. n. licet significet discipulū possessum a so. tñ nō significat ad hoc φ possessum: sed tm̄ discipulū. Et nota discipulū accipi hic non p scia ad rectū relatiuū ad magistrū.

Quintilianus: alia loco pronymico℞ posita qd̄ supra quoq; dixius: ut æmilianus Scipio & Octauianus Cæsar. Ex eadē forma agnomina quoq; multa iuenies: ut africanus psicus getulicus creticus. Alia autē sunt eiusdē deriuatiōis quæ ex materia pricipaliū cōstare significanť: ut ferreus a ferro factus. Similiter aureus argēteus marmoreus. Alia ex morbis ut cardiacus. Alia a pfessiōibus ut Mathematicus grammaticus rhetoricus. Alia a disciplinis: ut Aristotelic9 socraticus. Alia q̄ primitiuo℞ similē possūt hēre significationē: ut thracius p thrax. Sūt formę igr̄ possessiuo℞ q̄s a gręcis accipimus hæ in cos: quā mutamus in cus antecedētibus a. breui: uel i. uel y. ut hebriacus: cypriacus: Italicus: asiaticus: libycus: qd̄ solū y. ante cus habēs iueniť: qd̄ a principali accepit. & sciēdū φ ea. i. in cus desinētia: si a primitiuis habeāt c. pares habent syllabas illis: ut ithacæ ithacus. Alia uero oīa a. uel i. ante cus habentia: siue sint a ntō: seu gtō deriuata una syllaba uincūt ea: ex qbus deriuantur primitiua: & si illa habuerint i. penultimā hæc assumūt a. si o. primitiua habuerint: tunc hæc i. habent ante cus. Et sciēdū φ nō solū a primitiuis: sed etiā a deriuatiuis deriuanť huiuscemodi possessiua: ut troos troicus: grāmatos grāmaticus. rhetoros rhetoricus. psis psicus asiatis asiaticus: creta creticus: afri africus: italus italicus. nā Italia italiacus debuit facere cyprius cypriacus: nā cyprius cypricus facit; iliō iliacus: cardia cardiacus:

Alia qdē q̄ primitiuo℞. Scias hæc ñ eē uera possessiua q̄ suis primitiuis psus cōsignificāt, ut thrax thracius. Sūt igiť formæ possessiuo℞. Postq̄ oñdit significationē & originē igr edit oñdere formas & ifert ab exēplis sic. Qñ qdē psicus: martius: armatū: romāus: sunt formæ possessiue. ergo formæ possessiuo℞ sunt plures. Et uere plures: qa hæ duæ q̄s accepimus a græcis & i cus i psenti pōit: & i us. purā quā postea subiūgit: & aliæ duæ latiæ q̄s postea ponet i rius. s. & i uus. Ita distigue. Sūt formæ possessiuo℞ plures: & ille q̄s accepimus a græcis sunt hæ in cos &c. & illa quoq; i us: purā q̄ sequūť. hebriacus: & cætera gentilia sūt. Nō mi℞ si libycus. y. hēt aū cus: qa eū hēt a suo primitiuo quod est libya libyæ. Et sciēdū φ ea. i. i cus desinētia. Nota φ possessiua desinētia i cus. alia assumūt totū cus: alia hñt c. a primitiuo: ut ithaca ithacus. & de illis quæ hñt c. a primitiuo prius dat regulā. Opponiť: bacchicus a baccho: mōachicus a mōacho. Sed ñ ualet: qa hoc c. ultimæ syllabæ non accipiūt a primitiuo: sed totū cus assumūt extra. cuius rei signum est φ ch monachicus: bacchicus ultimū c. non aspirať sicut i primitiuis. Baccha uero sacerdotissa bacchi: quia c. habet a primitiuo. i. a baccho pares habet syllabas cū primitiuo. Similiter monacha a monacho. unde dicimus monachas uestes. Regulā de illis: q̄ assumūt totū cus. Constiue. ea quæ habēt c a primitiuo pares habēt syllabas: sed omnia quæ nō habent c. a primitiuo a. uel i. habentia ante cus: siue sint a ntō. ut asia asiaticus: siue a genitiuo: ut troos troicus: una syllaba uincūt sua primitiua. Posset dixisse a. uel i. uel u. aū cus hñtia u. reticuit: qa in uno solo inueniť. Et si illa habuerit i. penult. Quia dixerat φ alia hñt a. uel i. aū cus. oñdit q̄ debēt hēre a. & q̄ i. q̄uis non de oībus det uniuersalē regulā. Sic iūge. illud sciendū ē φ paritate uel disparitate syllaba℞ differūt a se possessiua i cus desinētia: & hoc ēt sciēdū φ si primitiua illa q̄ assumūt cus extra hūerūt i. purā pen. hæc i. possessiua sumūt a. aū cus: ut cyprius cypriacus. Italia italiacus. Iō dico purā, qa non dr̄ a dñs dominiacus sed dñicus: φ si penul. o. hūerit primitiua: tūc hæc. i. possessiua i. hñt ante cus: ut troos troicus. Ecce i hac regula sic cōphēdit oīa possessiua i. hñtia ante cus: qa cū dicat si o. primitiua hūerint: idē posset dicere de qualibet lra pter i. purā. sed exēplū posuit i pte. q. d. Quācūq; lram primitiua hūerit pter i. purā penultima possessiua i. hñt aū cus. Et hoc uide i pte: qa si primitiua o. habuerint penult. hæc hñt a. ante cus. Regula sic posset dari uniuersaliter. Si primitiua i. purā penultima hñt. possessiua inde sumpta hñt i. ante cus. Si aūt o. fuerit pura penultima: uel qlibt uocalis pter i. semp in possessiuis qcqd post o. uel aliā uocalē iueniť uertiť i icus: ut troos troicus. Sed si ultima syllaba a cōsonāte icepit qcqd est post cōsonātē uertiť i icus: ut rhetoros rhetoricus: grāmatos grāmaticus. grāmatos. n. genitiuus ē. Nam nō dr̄ grāma grāme: ut qdā putāt. sed grāma grāmatos. Alii libri sic hñt lram. Si primitiua i. hūerūt penul. hæc assumūt a. Si primitiua non hūerint &c. sed ut i aliis ē o. ponūt & legiť ita. Si primitiua i. purā penultimā hūerint: tunc hñt supple a. sed si primitiua non hñt i. penult. tunc hñt i. secūdū hanc litterā in est uniuersalis regula. Sciendū φ ea. i. in cus desi. Hāc regulam donat ne quis putaret possessiua a solis primitiuis: & nuq̄ a deriuatiuis formari. Vt troos. Cū tres regulas dedisset de omnibus subdit exempla. dixerat. n. φ a græco formantur possessiua: & φ si o. penultima fuerit in primitiuo. possessiua habēt i. ante cus ut troos troicus. Dixerat etiam φ a nominatiuo deriuať: unde supponit exempla: cū dicit psis psicus. asiatis asiaticus. uel si uis de genitiuo: ut asiatis asiaticus. exemplum pōt esse de hoc φ possess. deriuantur ad deriuatiuo eodem modo considera de aliis. Cyprius cypriacus est exēplū

quæ hn̄t i.putant penultimā. Mulio.nis.exemplum de genitiuo:nisi.n. diceremus eū exemplificare de oībus regulis non tm̄ de illa quæ dicit. Si habuerint i.uel o.penul.iā exempla excedent regulas.s.per sis psicus:asiaticus:quæ neqꝫ i.purā hn̄t penult.neqꝫ o. In us quoqꝫ purā desinūt possess. Trāsit ad aliā formā tā græcā ut spondeus:q̄ latinā ut cæsareus. E correpta & pducta. Diuidit formā p penultimā uocalē. Cū dicit e.correpta antecedēte.posset dicere i. pducta similiter ut arglus.Est.n.ut diximus de hac forma:sed qđ nō supponit supplet in tractatu. Et fere oīa ad materiā ptinētia.Cū dicit oīa ordeaceus intellige debere dici.quare dicat fere ipse supponit. Inueniunt aūt hic & cætera. Hic āt uult determinare illa q̄ hn̄t æ.ante us.ptolæmeus:timæus. πτολεμαῖος τιμαῖος græca uerba sunt;quæ ī fine circūflectunt. Euboeus deriuat ab εὐβοία. Europeus ab εὐρώπη. Cum dicit œ.ante a.qđ quidam libri habēt.idē est ac si d.œ.ante us. Et quia dixerat q e.corripit uel pducit: uel i.corripit:uel oy.uel æ.uel œ.diphthon. antecedebant us:tam apud græcos q̄ apud latinos:cū similiter apud græcos ātecedebat ei dipht.us.sicut œ.uel æ.aliæ dipht. apud latinos uero non qui græcos debeant imitari ī hac forma:quā ab eis acceperūt:& iō qđ de hac diphthon.latini fecissent q̄ri pōt. Quam questionē hic uult auctor enodare ostendēdo q latini ei diphthōgū.mō mutant ī e. lōgam.modo in i.longam aliqn̄ p subtractionē in e.breuem.sic iunge.de œ.& æ.tm̄ dixi q latini posuissent eas ante us. Et quia apud græcos in multis etiā ei.similiter inueniť:scire debemus q so.la.eam i.ei cōuertere modo in e.pductam supplen. modo in e.correptam.modo in i.pductam: quæ duo membra ponunt large inferius. unde ostēdit ubi dicit.est aūt qñ aliud ibi inuenitur tamen q̄dam:& cætera. Sed prius membrum primū exequtur. Nam possessiuum quoqꝫ similiter. Nec te moueat q alphœus.cū sit primitiuū posui inter possessiua.Nam auctore. Virgilio:possessiuū est eiusdem uocis cuius & primitiuum. Hoc autem facere solent latini. Hic ostēdit q latini mutāt ei.in e. productā .s.tātū in appellatiuis:ut ἀλφεῖος alphœus. ἀχίλλειος achilleus: sed etiam in ppriis: ut Δηιόπεια deiopeia. Constructio. dixi q latini mutāt ei.in e.pductam.hoc autem solent facere sequēte us: ut in possessiuis sicut est achilleos achilleus. Possessiuum dicit ad differentiam primitiui trissyllabi & sequēte a.ut in propriis & sequente um.ut gynæceū γυνὴ est fœmina inde gynæceū locus est in quo conuersanť mulieres. Hoc autē mutationem ei diphthongi. Mutationem istam corroborat auct.s. q latini nō habēt hoc ex se sed ab ionicis uel atticis. Vel ideo q.a.i. penultimā putam. Addit aliā causam quare ei mutant in e.potius q̄ ī i. latini mutant propter auctoritatem atticoꝝ uel ioniū:quod ideo faciunt quia .i.put im penultimā nō pducunt latini nisi in fio uerbo & genitiuis in ius desinentibus & in dius.igitur:& quia in istis reddit causam cum supponit quæ apud illos quoqꝫ penultimam longam hn̄t q̄ sunt dius dia chius chia.chia fœmininum ideo posuit cum masculino:ne si solum masculinum poneret primitiuum putaretur quod corripitur penultima.& nisi in paucis quibusdam aliis trissyllabis in qbus auctores p e penultima lō.i.longam posuerūt ut langiaarius &c. Ac si.d. Cū ī istis græcis debeat e.poni ad similitudinē illorum.in qbus e.ponitur pro ei diphthon.qdam tm̄ auctoritate sua freti i.longam p e.penultima longa posuerūt

mulio mulionis mulionicus. Cicero pro sestio.mulionicam penulā. In us quoqꝫ purā definūt possessiua:tā græca q̄ latīa antecedēte e.correpta & producta.i.correpta o.producta.æ.uel.œ.diphthōgo.e. breui:ut Cæsareus. Romuleus. ferreus, aureus, argēteus, uitreus.ligneus. marmoreus. iligneus tamē & iliceus dicit. Terētius ī adelphis: Lectulos iligneis pedibus. Statius in sexto thebaidos: Ornīqꝫ ilicęqꝫ trabes metuendaque succo Taxus. marmoreus: & fere oīa ad materiam ptinētia e breuem ante us hn̄t. plumbeus. stāneus. Inueniūt enim pauca sine e.ut quernus. colurnus. abiernus oleaginus. faginus. e. uero lōga spondeus. phœbeus.i. breuem. martius. aruisius. O. pducta. herous. eous.ę. fabæus. cræteus. ptolemæus: Hæc autem ę diphthongum habēt penultimam; quæ a fœmininis ī e. longam apud gręcos desinētibus: uel quę a uerbis græcis deriuātur circunflexis: ut crete cretęus; hyle hilęus: dione dionęus πτολεμαῖος ptolemęus; τίμαιος timęus. Oe antecedēte: ut euboea euboęus. euroea euroęus. Et quia apud gręcos ī multis ei diphthōgus ante os īuenitur. scire debemus: q solēt latini eam modo ī e lōgam conuertere: ut πυθαγόρειος pythagoreus: σπονδεῖος spōdeus ἀλφεῖος alpheus. Nam possessiuum quoqꝫ similiter: ut primitiuū pferri. Vir. ondit: q ptulit alpheę ab origine pisę. Hoc aūt facere solēt latini. i. ei ī e. lōgā cōuertere ī penultima syll ba us pura sequēte uel a uel um: ut ἀχίλλειος possessiuum græcū achilleus: Δηιόπεια deiopeia: γυναικεῖον gynęceū. Hāc aūt mutationē ei diphthōgi ī e. lōgā faciūt more Ionico uel attico. Illi.n. κλεῖν pro κλείειν dicūt & λεῖον p λείον: & πλεῖων p πλείων. uel iō qa i. penultimā purā nō pducūt Romāi: nisi ī fio uerbo: & ī genitiuis ī ius desinētibus & ī dissyllabis græcis q̄ apud illos quoqꝫ penultimā hn̄t lōgā. Et ī paucis aliis ī qbus auctores p e penultīa lōga i. lōgā posuerūt: ut phthius phthia: & dius dia: & chius chia: & arius: licius: sperchius. Vir. ī. xi. Italides. quas ipsa decus iuxit sibi dia. Idē ī Georgico. ii. Spchiusqꝫ & uirginibus bachata lacænis. Horatius secundo sermonū: Cecuba uina ferens alcōchiū maris expers.

Nã primitiuũ chius corripit. Bene posui chiũ in uersu illo ut possessiuũ accipiatur. nã primitiuũ &c. Chiũ possessiuũ iõ pducit penultimã qa sumit a possessiuo græco cheios mutata ei.i.i. pductã. Sed ẽt lircius apud Statiũ inueni longũ:& non tñ istud est longũ sed ẽt licius: quod est nomen fluminis: pducitur. qd ẽt lirceus d'icitur: Sed ẽt argia & argiã. Non tñ in langia.i. producitur. sed ẽt in argia. langia. ideo repetit qa de eo non exemplificauerat: accusatiuos græcos pon. ut illa græca significaret eẽ. Inueniuntur tñ auctores ĩ. Adhuc sui p̃a de exceptiõe. sic iũge. licet dixerĩ ĩ paucis ante uocalẽ.i. pductã inueniri. tñ ĩ nominibus ui biũ iueniť.i. lõga ante uocalẽ. & ẽt.e. long. Sed ut in orthographia diximus rectius habent.i.ĝ.e. Alexandrea. Quasi parẽtesis. qa illud exẽplũ qđ sequit nõ ẽ Oratii sed Ciceronis. Est ãt quãdo abiectone.i.e. Ecce ponit aliud mẽbrum

Nã primitiuũ chius corripit. Lucanus in.viii. Qua saxe cautes: & q̃s chius aspat undas. licius apud Statiũ in.x. pducta penultĩa ĩuenit. Ad patrias si qñ domus optataq; pean Tẽpla licie dabis. tot ditia dona sacratis Postibus & totidem uoti memor exige tauros. Sed ẽt lircius qđ ĩ qbusdã lirceus repitur codicibus scriptum. Statius ĩ.iiii. Aret lerna nocẽs: aret lirceus & ĩgẽs Inachus. Sed & argia & argiã & lãgia. Statius idẽ fm græcos pducta penultĩa pfert ĩ secũdo thebaidos. Nec mi rũ. nã tu ĩfaustos donãte marito. Ornatus argia geris in eodẽ. Egregiã argiã nec formę laude secũdam Deiphilẽ. Idẽ ĩ.iiii. Vna tñ tacitas: sed iussi numĩs undas. Hæc quoq; secreta nutrit langia sub umbra. Lucanus in.iiii. Substrigens arimas spe comas hinc fortis atius. Inueniunť tñ auctores frequenter ĩ nominibus urbiũ ĩ a desinentium apud gręcos uarie proferentes. alexandria: alexandrea: nicia & nicea: antiochia: & antiochea: Cicero pro deiotaro: Sperauit credo difficiles tibi alexandriæ fore exitus: tñ & alexandrea dicitur. Hora. in.iiii. carminum. Nam tibi quo die portus ab alexãdrea supplex: Et uacuam patefecit aulã. In eodem Niceũ ephebum quoq; mittebat. Est autem quãdo abiectione.i.e. correptam ponunt ante us: ut hectoreus: agenoreus. In quo similiter iones sequuntur. Illi.n. quoq; abiciũt ĩ huiuscemodi noibus si non genitiuus primitiui par sit ntõ possessiui. Quare αχιλλειος dicũt ne si αχιλλεος dicant putetur primitiui gtũs quos sequentes ĩ hoc ẽt p ei diphthõgo.e. longã ponimus. achilleus dicẽtes. Vnde Vir.ĩ.iii. Stirpis achilleæ fastus: q̃uis repiatur ẽt e correpta ĩ huiuscemodi deriuatiuis: ut Vir.ĩ.i. Nate pris sũmi q tela typhea temnis: sed dicit typhœus: & typhos: & typhon. Luca. in.v. Conditus ĩ arimes ætnæa mole typhœus. Idẽ ĩ.vi. antraq; letiferi rabiem typhonis anhelant. Inueniuntur tñ quædam ĩ huiuscemodi ĩ qbus ei diphthõgus ĩ i. longã conuertitur sequẽte u. loco digãma æolici: ut αργειος arguus. Dr tamẽ & argeus. Hora. ĩ.iii. carminum: Tibur argeo positũ colono: quod ĩ latinis quoq; deriuationibus ĩuenitur

mutatiõis. Sic iunge. Nõ tñ latini mutãt e ĩ diph.ĩ.e. produ. ante us. sed ẽt qñ ponunt e coire ãte us. abiectiõe.i. ut hectoreus. &c. illi.n. uere græcos sequũť.s. iones ĩ hoc. nã illi.ĩ. iones abiciũt.i. in noibus huiuscemodi.ĩ. in possessiuis & ita remanet.e. breuis. tunc.s. hoc faciũt qñ genitiuus primitiui nõ ẽ par noĩatiuo possessiui. Sed noĩatiuus supat ut patet ĩ hoc exẽplo. hector hectoreos: cuius ẽ possessiuũ hectoreios. qđ qa supat genitiuũ sui primitiui.i. hectoreos una syllaba subtrahiť.i. de possessiuo & remanet.e. corre. & dicitur hectoreos. Quare achilleios dicũt ne si. Quãdoquidẽ ĩ illis possessiuis tñ quæ superant subtrahiť.i. quare in illis possessiuis q̃ habẽt pares syllabas cũ genitiuo primitiui ñ subtrahitur.i.& hoc extra. Et q̃quidem in illis non subtrahitur.i. quare ĩ isto nõ. dicũt enim achilleos & hoc ideo ne si abiecta.i.& remanente.e. breui dicant achilleos puteť esse genitiuus primitiui: & ita sit confusio. inter genitiuum primitiui qđ ẽ achilles achilleos & nominatiuũ possessiui. Quos sequentes in hoc.s. non in positione ei diphthon. quia cãtemus: sed ĩmitatione æquiuocatiõis p ei diphthon. ponimus.e. longã in achilleus. & hoc iõ ne confusio sit ĩ genitiuis. Facit enim achilleus trissyllabũ. genitiuũ tetrasyllabũ achillei. penul. correpta. Achilleus uero tetrasyllabũ possessiuum facit achillei genitiuũ tetrasyllabũ penulti. producta. Quãuis dixi q ubi possessiuum pares habet syllabas cum genitiuo primitiui non licet.i. abiicere quamuis reperiať.i. uideatur post se reperiri.e. corre. per subtractionem ĩ. in hmõi deriuatiuis.i. in possessiuis pares syllabas habẽtibus cum primitiuis ut typhœus penultima corre. est possessiuum & typhœus ẽ primitiuum de possessiuo adducit auctoritatẽ Virgilii qui ponit typhœa plurale. Sed dicitur & typhœus & typhos. ac si diceret uidetur fallere: sed propter hoc non fallit: qa istius possessiui non est primitiuum typhœus typhœos ut quibusdam uidetur: sed typhos typhoos quod non habet pares syllabas cum possessiuo. Nec est mirum si primitiui nominatiuus est & typhœus & typhos: quia etiam est alius nominatiuus.s. typhon typhonis. & iõ ponit insimul illos tres noĩatiuos. Inueniunť tñ quedam in huius. Ecce tertiũ membrũ mutationis.e. correptã per subtractionẽ tñ aliquando in.i. longã cõmutãt. Construct io. licet dixissem latinos ei. diph. aliq ando conuertere in.e. lõgam aliqñ ĩ.e. coreptã per subtractionem. tñ inueniuntur quædã nomina ĩ qbus eadẽ ei diph. in.i. longã conuertitur interposita.u. cõsonãte. Quod in latinis quoq; deriuatiõibus.

Et qu dam in hoc græco.i.argius pro ei. diph.i. longā poni iterposita.u.hoc ēt sæpe inenitur fieri in latinis di-ctionibus quæ non descendunt a græcis ut in his nominatiuis. Quorū possessiuorū habentium i.ante us.iter-posita u.consonante. alia deriuantur a noībus ut ifinitiuis festiuis. alia a uerbis ut optatiuus. Non solū. Sic contingit hoc ppter u consonantem interpositam.i.pducitur.quia si nō esset.u. interposita.i. corripe et etiā.sed in illis hoc extra & nō solū i istis si non esset.u.iterposita.i.corriperet:sed ī uerbis præteriti perfecti & plusq̄ p fecti.i.corripitur & u interposita pp similitudinē inductū est. Corripitur dico siue penultima ut audii siue an tepenultima ut audieram &cæ. Inuenitur m ēt ai diphthōgus. Ostendit non esse miū si ei in.i.longam mutatur cum similiter ai diphthongus in eandem mutetur.u.conso. interposita. Constructio. licet dixerim de ei solū q. in.i.longam cōuertitur:tā ai. diph. breuiter inde mutatur. Cum contra soleant dores ei in.a. In hoc est cōtrarietas q. cū ei mutetur in ai. diphthō.i. ēt dicitur mutari in ai. cum sint idem i. producta & ei. diphthō.

Et eas quidē formas supradi.s. in eus & i us purā &c. Transitum uult facere ad formas la tinas. In latino aūt sermone non solū. Ac si diceret duas formas pdictas a græcis acce-pimus.sed in latino sermone nō solū illis ut mur sed a qbusdam aliis, pprus latinis.i.qs latini pprie p se inenerūt. In hoc differt for-ma in rius a supradicta quæ est in us puram. q habet ri. ante us licet aliqñ u.assimat a primitiuo ut i prætorius. Notarius ria.riū. unam & eandem formam esse. sed nō uoluit ibi ponere terminum & neutrum quia q dam terminum sunt per se.i.non descenden tia a masculinis in hac forma. similiter neu-tra filateria dr nauis piratica. alii dicunt pur purā esse quæ p filatam nauem defertur. pti-sanariū dr uas ptisanæ. Unde Oratiꝰ. Sume tibi hoc ptisanariū.i.mortariolum. Et quod iam supradiximus sciendū. Et q̄dam posuit quæ sunt aliena a significatione possessiuoꝝ dicit:& sciendum &c. q᷑ iam supradiximus in supradictis terminationibus uel in princi-pio de possessiuis. Alia sumūtur ab officiis.i. sic derivantur ut quodammodo designent offi cia. Tabellarius est qui tabellas facit uel uen dit Mercenarius a mercede.d. quotidianus.& dicit mercenarius pro mercede uiuens. Præ fectorius idem est quod præfectus & est in terdum possessiuum. Alia sumūtur ab aliis rebus.i. a nominibus aliarū rerum in quibus rebus sunt significata sunt.uel de quibus sunt uel quas cōtinēt per exempla declarat. Col larium.hoc nomen sumitur a collo.s. a no mine colli in quo collo est hunc significatū: & sic alia expōe. Plantarium potest dici solea. Motoria est nauis uel alia res quæ est in mo tu:& ē feminini generis. ut filateria. Palma rium est quod est in palma.i.in ligno meto næ. In his quoq terminātium formæ. Alia forma latinis inuenta quam.d. nomina for mæ supradictæ.i.ī rius diuersæ sunt signifi cationis & ctiam significationes nominum terminantium in nus sūt diuersæ formæ.i. terminationis sunt diuersæ quia alia habent a.ante nus uel e. Inuenitur tamen For-ma alias similis incipit ostendere. Rhegia nus a rhegio quod est nomen oppidi.

.i.in penultima.i.longa ante u.consonantem. ut nomi natiuus:genitiuus:datiuus:accusatiuus:idicatiuus:i-peratiuus:optatiuus:quorum alia a nominibus:alia a uerbis deriuantur. Non solum autem in nominibus la tinis penultima i.pura ante us:uel a.uel um.nō potest produci:Sed etiam in uerbis præteriti perfecti tempo ris & plusq̄ pfecti corripitur.i.siue penultima siue ante penultima fit nisi secuta fuerit u.loco cōsonantis:ut au diui audisti audit audimꝰ audistis audierūt: audierā audieras audierat:audisse ubiq; corripit̄ .i. Sin aūt as-sumat u.loco cōsonātis ubiq; producit̄ :ut audiui audi uisti audiuit audiuimus audiuistis audiuerūt:audiue-ram.audiueras.audiuerat.audiuisse. Inuenit̄ tñ etiam ai diphthongus cōuersa in i longā interposita similiter u.pro consonante:ut achiuus αχαιοσ cum contra so-leant dores ei in ai diphthōgum cōuertere: ut αικαι p εικαι & αιοσ p ειοσ. Et eas qdem formas supradictas a græcis accipimus. In latino autē sermone non solū his utimur:sed ēt ppriis qbusdā latinoꝝ:ut in us uel in a uel in um puta antecedēte ri:ut catilinarius:hæredita-rius:legatarius:gladiatorius:uxorius filateria:ptisana riū. Et qd iā supradiximus:sciēdū q. quis forma sit pos sessiua hæc q̄ in rius desinit: tamē diuersæ significatōis noīa i hac quoq; iueniūt̄ alia ab officiis. ut tabellarius mercenarius cetarius:sagittarius: tabernarius: ostia-rius:argētarius:ærarius. Alia a dignitatibus: ut præfe ctorius:quæstorius: prætorius: censorius quæ tamen ēt possessiuam hñt significationem. Alia ab aliis rebus in qbus sunt uel de quibus uel q̄s hñt: In qbus sunt. ut collariū qd in collo est:plātariū qd in plāta est : men-sariū qd in mensa est: motoria quæ i motu est: palma riū quod in palma est:hoc ē in laude : de qbus sunt ut frumentaria est lex de frumento: & agraria de agris: & nūmaria de nūmis lex. Ex his āt q̄s cōtinēt. ut uinaria cella q̄ hēt uinū. Atramētariū i quo atra posita sūt: Sic uiolariū rosariū apiarium uiridarium. In his quo q; terminātium formæ & significationes diuersæ inue niunt̄:qbus latini frequēter utunt̄ in significatiōe pos-sessiua.ut Pompeianus:Cæsarianus:Syllanus. Inueni tur autem in quibusdam a.longa ante nus ut Roma-nus:Hispanus:campanus. Stenianus. In aliis e.longa ut terrenus:egenus:aliēus:abienus:tubrēus: anienus

Vnde Virg. Aniena fluenta. i aliis. i. lōga. Camerinus Perusinus: Rheginus: uicinus: masculinus fœminin⁹. Inuenitur tamen etiam breuis i. g. antecedēte i his quæ ab arboribus deriuātur ut oleaginus: faginus: & in his q̄ ab aduerbiis nascuntur temporalibus: cras crastinus horno: hoi notinus: diu diutinus. V. quoq; lōga añ nus ut tribunus. R. ēt & L. iueniunt̄ ante nus: ut diurnus: nocturnus: externus hesternus: hibernus: colurnus: quernus: ficulnus: populnus. Plautus i casina. Sed ma ne dū num istæc aut populna sors aut abiegna est tua? Sed qa diuersas i his diximus eē significatōes, cōmodū ē eo⁊ exēpla ꝓpōere. Alia sūt possessiua: ut Cæsarianus: Miles: Pōpeiana domus: tullianū mācipiū. Alia & pa triā significāt & possessionē: ut rōanus ciuis: romanus ager. Pōt tamē & hæc & pene oēs huiuscemodi formæ. noium ꝓprio⁊ quoq; hre significatōes. Cāpaūs simili ter & hispaūs & alexādrinus & placētinus & nolanus & similia nō solū p̄riā sed ēt possessionē significāt. Sūt tamē multa supradictæ spēi q̄ ēt agnomia inueniunt̄. Camerinus: numātinus: coriolanus. Alia ꝓpria eiusdē formæ noia uel agnomia: ut adrianus messalinus: syl uanus. claudianus coruinus: ꝓbinus rufinus æmiliaūs. Alia a locis: ut rusticanus urbaūs oppidanus capitoli nus palatinus esqlinus gallicaūs uicius externus. Alia a tēporibus. matutinus a matuta. q̄ significat aurorā: uel ut qdā λευκόθεαν. Hesternus diuinus nocturnus meridianus uespertinus ante lucaūs ueteraūs diuturnus æternus. uel a dignitatib⁹ siue officiis: ut tribunus an tesignanus: uel a generibus: ut masculinus: fœmininus. Alia a mutis aīalibus: ut taurinus porcius ceruius anse rinus. alia a materia ex q̄ cōstāt: ut hānus terrēus. alia a fortūa: ut libertinus. egenus. aliæ a nūeris: q̄uis poetica auctoritate ēt singularia iuenit̄. Lu. i. viii. Syrtib⁹ hic lybicis tuta ē ægyptus: at ide. Gurgite septēo rapidus mare submouet āniis. Vir. i. x. It grauis aulestes: cētena q̄ arbore fluctū Verberat assurgēs: spumāt uada mar more uerso. sic ab oibus nūeris. Et sciēdū q̄ alia eo⁊ a noibus fiūt: ut a Roma Rōanus: a Cæsare Cæsariaūs Alia a uerbis: ut egeo egenus Alia ab aduerbiis: ut īfra īfernus. supra supnus. hodiē. hodiernus. Conemur igit̄ sicuti possum⁹ exponere rōnē penultima⁊ i supradictis deriuationū formis lra⁊. In a desinētia noia ātecedēte aliq̄ cōsonāte seu uocali ꝓducta eadē a: & accepta nus faciunt deriuatiuū supradictę formę: nisi sint mutorū aīaliū: ut Sylla Syllaūs ꝓpēna ꝓpēnaūs. Rōa rōanus. silua siluaūs. nola nolanus. suessula suessulanus. adria adriaūs copsa copsanus. Excipiūt̄ iugurthinus messali

Homo homotinus. Hic aduerbium acci pit & est compositum ab hoc & anno. unde Oratius horna finge dixit. i. annua. Est ostē sis diuersis formis possessiuo⁊ in nus diuer sas eorum significationes incipit ostēdere.

Potest tamen & hæc & omnes. Potest ta men & hoc nomē romanus & pene omnes formæ huiuscemōi. i. ī nus habere significa tiones proprio⁊ nominū: ut cauernius ꝓ priū: & cauernin⁹ q̄ cauernam impugnauit Adrianus qui uicit adriā. Antelucaūs q̄ an te lucem surgit. Alia a mutis animalib⁹. Idest a nominib⁹ muto⁊. Alia a materia. s. nomine materiæ ex qua significata eo⁊ con stāt. Alia a forma: ꝓspera. s. uel aduersa. Et sciendum q̄ alia eo⁊ a nominibus. Hic ostē dit huius formæ originem quæ est triplex. Sic isige. Diuersæ sunt formæ & significatio nes ho⁊ possessiuo⁊. Et est sciēdū de omni bus illis q̄ alia eo⁊ &c. Conemur igit̄: qa tā ta ē ibi uarietas ut aliquā habeamus certitu dinē. Exponamus regulas penultimarū lit tera⁊ i supradictis formis deriuatiuorū. s. q̄ litteræ in deriuatiuis debeant esse ante nus. ideo formam in nus magis nobis exponit q̄ formam in rius: qa latini ut dictū est illa ma gis utunt̄ in significatōe possessiua antecedē te. a. ꝓducta q̄ forma in rius: quæ desinit in us putam i. correpta antecedēte. In. a. defi nētia nomina. Genus huiuscemodi locutōis attende. Non enim dicit ut quæcūq; dictio ī a. desinit antecedēte cōsonāte seu uocali ac cepta nus facit possessionē. Nō enim a rinsa rinsanus dici inuenimus. sed hoc solū ponit̄: qa quæcūq; dictio consonante seu uocali an tecedēte possessionē facit: hoc mō facit. s. ꝓ ducta eadem a. assumit nus. i. eandem a. pro ducit añ nus assumptam. Nec ideo negat q̄ si faciat possessiuū hoc modo: nō etiam alio mō possit facere: ut cæsar cæsariaūs. facit & cæsareus. Opponit̄ hispanus: qa nō habet a. finalem primitiui ante nus. Sed nos nō lædit hæc obiectio. quādo hæc datur regula de so lis illis quæ tm̄ nus assumunt extra. Etiam dabit̄ de illis p se regula quæ habent n. a pri mitiuo. Excipiuntur iugurthinus messali nus. Quærit̄ quare camerinus uespertinus: & matutinus: fœmininus: petrinus: simul cū illis nō posuit in exceptōe: Necnō alexandri nus: lucerinus: fabraterinus: & similia. Qui bus uidet̄: qa in sequenti matutinus a matu ta. uespertinus a uesperta excepturus ē ab hac regula dicens. qm̄ ea quæ. r. habent a primi tiuo i. longam hn̄t ante nus. Fœmininus nō a fœmina: sed a fœmē fœmīnus deriuatū eē dicitur. Petrinus ēt nō a petra sed a petrus quod ē durus dicit̄: uel dicimus qa petrinus nō ē auctorizabile ad regulā saluādā. Came rinus I supioribus exēplis posuerat: & iō q̄si certū nō curauit amplius excipe. Alexādri nus āt & si q̄ sunt similia i sequēti excipient̄: licet. n. ut sequēs regula bn̄ determinet ꝓce dentem. Vel fm q̄ ui̅ uelle i sequētibus: in

hac priori regula non agit nisi de illis quæ ueniunt a primitiuis dissyllabis & trisyllabis. Alexandrinus uero ab alexādria sumptum:& c imerinus a camerina:& fabraterinus a fabrateria. Ab hac excludūtur regula & sub aliis cōtinent. Vel possumus de oībus hāc cōem reddere rōnem qa oīa quæ in exceptione nō ponit regulariter ha bent a. ante nus. Sed sicut in sequēte est dictū us licentia ueterꝝ auctorū siue euphoniæ ca aliter ,plat inenim ii. De terrenus qđ ponit in exceptiōe.& de oībus aliis q̄ terminant in enus nō est daturus regula tum qa pau ci: tum qa nō eodem mō formant a suis primitiuis. Alio.n. mō formaī terrænus a noīe terra. Alio modo ege nus ab egeo uerbo & iō non possunt colligi sub regula. Regula.n. dicitur similitudo plu rimi. Non ergo pōt dari regula nisi ubi plura conueniunt. De mustelino & aqlino. Post hunc tractatū de ipsis noībus mutorum nia um cōem dabit regulam: qīn illa oīa i. pdu ctam hūt añ nus. A pluralibus quoq; i æ. diphthō. Additio est pcedētis regulæ. An tesignanus. Signa antesignanus. Nam signa nus simplex in usu non est. Possunt tñ. quod post ostendam cum de neutris regulam da bo. Similiter a habent ante nus quæ. Aliā aūt additionē regulæ pro in ius terminanti bus hic accipe & .i. cōso. ut Pōpeius.&.i. uo cali ut Tullius. Similiter a habent quæ de riuant. Alia additio sequitur eorꝝ quæ sunt ul tra duas syllabas nā dissyllaba in nus definē ta nō habēt a. ante nus. ut mācus mācinus pprii. In um quoq; neutꝝ cōsonāte. Alia additio Ideo dicit cōso. antecedēte. qa si nō sit ibi cōso. nō facit in anus sed in inus: ut pe rusium perusinus. usus tamē habet toxucia nus. Similiter a. habēt penultimam. Alia additio per pleraq; uult ītelligi hāc regulam ubi impares sunt nominatiuus & genitiuus tertiæ declinatiōis. Non enim excipies p ple raq; nisi ea quæ impares hūt nominatiuum & genitiuū. Siqs ergo āfferat uer ueris uer[illegible] nus: acer aceris acerinus: cū in sequenti er ex cipi: nec ī hoc obest lepus leporis leporinus an ser anseris rinus:& similia in sequenti excipi entur. Ex quo subsolanus. Subsolanus est uentus qui uenit ab occidēte. ex quo tamen Solinus pptiū sicut a luce lucanus:& lucina pptiū. Quāuis pisoninus p.i. qdā dici pu. sed male quia deriuata a ppriis i. habent an te .a.&c. Plerīq; dicit q a clemēs facit clemē tinus. Possumus tamē dicere q a ce. Licet hæc rō ualeat. tū etiam possumus dicere. qa p mediū deriuāt ab illis nā a cæsar cæsarius. a cæsarius sit fm regulā noīum in ius defi nētium cæsarianus dicit similiter a christus christinus. inde xpianus pōt dici. Ancō. An conitāus nō facit regulariter. qa ancōianus deberet facere. Similiter gadis cōtra regulā facit gaditanus & qa.t. assumit & cū hēat plu res syllabas noīatiuo:& genitiuo deberet fa cere gadinus. sed ipse emēdat hoc mō q ab anconis ancōites græcū gētile.& īde p trālla tionē es i. a. apd nos fit ancōita. & ab hoc an conitanus. Similiter a gaddis gaddites & po

nus terrenus q̄ quis a noibus ī a desinētibus consonāte antecedēte. deriuāt: nō seruāt tñ a. de mustelino & agli no paulopost tractabit. A pluribus quocūq; ī ac diph thōgū desinētibus: uel in a. deriuata similiter a hēnt añ nus: uel na uel nū. acerræ acerranus thebæ thebanus. cumæ cumāus. formiæ formiāus. signa añsignāus. mē bra mēbrana: qđ ē fœmininū: possūt tñ hæc a singulari bus eē ἀπότου signū: & mēbꝝ: qđ paulopost ostēdit. Similiter a hūt añ nus: q̄ deriuant a noibus ī ius termi natibus: uel ab aduerbiis ī e. lōgā: ut pōpeius pōpeiāus stenius steniāus: titius titiāus tullius tulliāus fabius fa biāus iulius iuliāus Vir. uirgiliāus Terē. terētiāus. Sa lu. salustiāus quottidie quottidianus. Similiter a mere die merediāus. hodie tamē hodiernus facit similiter a hūt ea q̄ deriuāt a noibus ī cus uel ī culus desinētibꝰ q̄ sunt ultra duas syllabas: ut rusticus rusticāus publicus publicāus faticulus faticulāus tusculus tusculāus. Exci piūt a masculo qđ ē diminutiuū maris: masculinus fa ctū. Nā dissyllaba ī cus desinētia sine a sunt. ut mācus mācinus lacus lacūa porcus porcius: In um quoq; neu tra cōsonāte ātecedēte ī deriuatiuis hūt a añ nus: ut op pidū oppidāus. pestū pestāus. spoletū spoletāus. tole tū toletāus. castellū castelāus. beneuētū beneuētāus. Similiter hūt penultimū pleraq; ueniētia a noibus ter tiæ declinatiōis: ut Cæsar cæsaris cæsarianus: fons fon tis fontāus: mons mōtis mōtanus urbs urbis urbāus: sol solis solāus: ex quo παραγεται subsolanus: ex eo tamē est solinus proprium. milo milonis milonianus: piso pisonis pisoniāus: quis qdā pisoninus & miloinus dici putauerūt. Sed a propriis deriuata pleruq; i. ante a hūt Iouis Iouiāus: Cæsaris cæsariāus: possumus tñ dicere q a cæsarius & milōius & pisonius & iouius de riuata sint. cæsariāus miloniāus pisoniāus iouiāus: lux lucis lucāus: ex quo cōpositū fit antelucāus: ex eodem tñ nascit lucina: uetus ueteris ueterāus: limes limitis li mitāus: ancō ancōis ancōnitāus. Hoc tñ pōt ēt ab an cōites eē qđ paulopost ostēdit. gadis gaditāus. Iō āt di

sita i. a. gaddita.& īde gadditanus q melius explicabit ī fine possessiuoꝝ. Nota hāc formā græcā ī es q̄ mu tat apud nos ī a.& huc subiacet hæremita ab hæremites. sophista a sophistes. psaltasta a psaltastes. Nisi.n. hic intelligas ea nō inuenies ī tota grāmatica formas eoꝝ. Iō āt diximus pleraq; q̄ deriuatīa a noibus neutris de sinētibus ī e hūt i. produc. tamē añ nus. ut ma[illegible] & similia. A uespe uespis similiter deberet dici uespinus. sed īterponit .t. cā differētiæ & uespertinus penul. produc. dicimus hoc uespe huius uespis significat tps illud ī quo serenat olim illud. Cū uero dicimus hic uesper huius uesperi uel hi uespi. horū iorū. ide pluraliter significat ipm

officiū. Quādo aūt dicimus hoc uespeꝝ huius ri. & hic uesp huius ri. significat ipsam stellā. Cū aūt hæc uespera huius uespæ significat crepusculū. f. ultimā ptem noctis & primā diei uel ecōuerso. vnū dicitur. Vespe āt sabbati. Et sciendū ꝙ uespe est aduerbiū tpis: & tn̄ qđ seqtur referꝰ ad illud non in q̄tū aduerbiū. sed inquātū nomē est: ut si qs dicat. Ego fui romæ: q̄ est iuxta apuliam. Et ab aliis q̄ pares hn̄t. Huic regulæ pater & mater & mēsis occurrere uidenꝰ: qđ facile soluꝰ. Sed dicamus ea diuersis subiacere regulis: nam fm hoc ꝙ pares hn̄t tam in nominatiuo q̄ in gtō syllabas i. ante nus hn̄t in deriuatiuis. & dr̄ patrinus matrinus mēsinus. Quo concesso non aufetimus: qn fm aliam regulam

ximus pleraq; qa a neutris i e desinētibus deriuata i habēt ꝓductā ante nus: ut mare marinus. præneste pnestinus: calate calatinus. calacte calactinus. Et ab aliis q̄ pares hn̄t tā i ntō: q̄ in gtō syllabas: Hercules herculis herculius. uerres uerus uerrinus. collis collinus. follis follinus. In er quoq; desinētia si sint secūdæ declinationis: & in us cōsonāte antecedēte eiusdē declinatiōis: exceptis i cus supra duas syllabas: uel i culus de qb9 paulo ante documus: & i ium ꝓpria si faciūt deriuatiua i us terminātia. i. lōgā hēbūt penultimam: ut auster austrinus. adulter adulterinus. macer macrius. libertus libertius. diuus diuinus. ꝓbus ꝓbinus. ruffus ruffinus. maxius maximinus. marcellus marcellinus. carus carinus. mācus mācinus. rhegiū rheginus. uenusiū uenusinus. signiū signinus. perusiū pusinus. opitergiū opiterginus. canusiū canusinus. Excipiūtꝰ ab humo hūanus. & a mūdo mūdāus. & priscus priscīāus. sed hoc magis a priscio uꝰ esse deriuatū. Nam ꝙ a tauromimio tauromimitanus dicimus seqmur græcos q tauromimites dicūt. Gētilia enim apdꝰ grēcos i tes desinētia murata es i a accipiūt nus: cū i hanc formā ueniunt ΑΝΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ metropolitāus ΝΕΑΠΟΛΙΤΗΣ neapolitāus. Itē i seruāt lōgā oīa q̄ a noībus mutoꝝ aīaliū cuiuscūq; sint declinatōis deriuanꝰ i hāc formā ap aprius. cap caprius. ceruus ceruinus. porcus porcius. taurus taurius ferus uel fera ferinus. canis canius. lepus leporis leporius lupus lupius: formica formicius. Plautus i menæchi: Atq; hæc cū icedit mouet formicinū gradū: hirūdo hirūdinius. Idē i rudēte Ad hirūdininū nidū uisa ē mih similiā ascēsionē: ut faceret adoririer. aqla aqlinus. mustella mustellinus: q̄uis i ea desināt: tamē non hēnt a. ante nus. leo leonis leoninus ouinus quoq; ab oue & suinus a sue: nā ouilla & suilla diminutiua sunt. In nus enī de-

cut fm diuersas regulas. ueternus & ueteranus dici pepimus. hoc ēt mō soluere possumus qđ superius de camerinus & alexandrinus licere dici credimus. Vel possum9 id dicere ꝙ supius de aliis diximus. Iccirco n̄ curauit hic excipere paternus maternus. mensitnus: qa in sequēti excepturus est qn̄ dabit regulam de eis. Et no. ꝙ semiplenā diuisionem fecisseꝰ cū dicit. Iō aūt diximus pleraq. n̄ abarnus a neutris &c. his. n. exceptis restat abies abiens qđ abiegnus qa facit. sed intelligiꝰ determinatiuū supius ubi dixit i e. lōgā. ut terrenus abiēus. No. ꝙ q̄uis hoc sit exceptio: qđ dixit de neutris & aliis q̄ hn̄t pares syllabas noīatiui & genitiui: tn̄ ibi iam icepit determinare regulā possessiuorū desinētiū in nus: dimissa alia regula q̄ facit i anus. & illam exeqtur ita. In er quoq; desinentia si sint se. Sic iunge. Nō solū neutra supradicta & alia habentia uoīatiuū & genitiuū hn̄t i. añ nus in deriuatiuis suis: sed ēt noīa desinentia in er. si sint secundæ declinationis ꝓp pater & similia q̄ sunt tertiæ declinatiōis. i us. desinētia cōsonāte præcedēte: hoc dicit propter iulius iuliāus & tullius tulliānus. & similia. Et in ium ꝓpria si faciūt deri. Mirū uꝰ qđ sibi uelit hæc determinatio cum ēt appellatiuorū in ium desinentiū deriuatiua i. longam hn̄t penultimā ut palatiū palatinus. capitolium capitolinus. uꝰ āt ideo sic determinate ad hoc tn̄ respiciens: qa pauca sunt appella iua in ium desinentia q̄ sic faciant deriuatiua. uel fortassis: qa hoc exēplificauerat superius: iccireo hic excipe nō curauit. Excipit ab humo hūanus &c. oleagius. faginus. q̄ penultima correpta excipienda essent: sed qa supra posuerat nō curauit hic excipe. Colurnus in sequēti excipieꝰ. a pagus pagi pagin9 debuit fieri: sed qa græcū ē: auctor idē nullā mētionē facit. a xpo qđ ē græcū pōt dici christiāus: nisi melius ut diximus faciamus christinus. Sed siqs q̄rat, unde dicaꝰ pedana: dicimus illud a nullo deriuari. pmitiuū. n. est i regiōe pedana & sic nō obest regulæ. Quidā dicunt deriuari a pediū & sic dicendū esset pedina: ut regiū regina fm qđ non obesset regulæ. uel ponamus inter abusiones auctorū. q̄s in fine ponit. Similiter a pado fluuio padāus flumē. & a cocco coccinus penul. cort. uñ Iuue. Cauet hūc q̄nē coccina lena. Sed oīa licētiæ poetaꝝ ū ascribunꝰ. Fit. n. ectasis sæpe apud auctores. Ectasis ē figura qn̄ quod breue est producꝰ. cuius contraria est systole. Namq qđ de Prisciāus & aliis de qbus dubitatur tn̄ fecit exceptionē. nam in tauromimitanus non habes qđ opponas: nā tauromimitanus nō uenit a tauromimio. sed græci dicūt a tauromimio tauromimites gentile. & nos es i a. mutata dicimus gētile tauromimita unde tauromimitanus. Gentilia enim apud græcos in tes. Vere seqtur græcos qa hoc mō. Item i. seruāt longā oīa. Additio est regulæ. ap cap ceruus taurus & si duobus modis cadūt in hanc formā. f. & fm regulam prædictam & fm istam: lepus formica fm hanc rm̄. Ouinus quoq; ab one. Ouinus ab one: suinus a sue. nam effecta indicant. f. diminutiua quæ sunt ouilla. suilla. In nus enim desinentia uel in na. Vere ouilla. suilla. sunt deriuatiua ab ouinus suinus. Nam omnia nomina in nus uel in na. uel in num desinentia faciunt diminutiua

per duo ll. ut unus ullus. Nota conditionem. ſi faciūt diminutiua abiecta n. Si n. ſimpliciter diceret oīa in nus deſinētia faciūt diminutiua abiecta n. falſum eēt. ut patet ī munus munuſculū. ſo. hic debes hoc notare q̄a neceſſariū erit in denoīatiuis. Inueniunt̄ q̄dā in tinus deſi. Hæc non eſt additio ſed ē regula p ſe de i. correpta ante nus. Ne igit̄ ueſptinus correpta penultima pferat̄. a ueſpera non a ueſpe natum eē dicat̄. Adamātinus. Iacynthinus. mediaſtinus cū. t. habeant a primitiuo contra regulam aliq̄ū correpta penultima preferunt̄. & eſt ſyſtole & poetica auctoritas ut perſius. Hic aliq̄s cui circa humeros iacynthina læna. de clandeſtinus dubiū eſt an habeat penultimam correptam an pductam. Alii dicunt quia componitur a ſtādo: ut mediaſtinus. t. habeat a primitiuo productā penultima. Alii dicūt deriuari a clam. & ita cum nō habeat. t. a primitiuo hic. t. correpta penultima quod magis concedēdum eſt. Fiſcina correpta penultima dixerat: quia deriuata a nominibus ſecundæ declinatiōis ut probus probinus habent i. productam penultimam. Quia igitur putaret aliquis fiſcina a fiſco. quod eſt ſecundæ declinatōis eſſe deriuatū uidet̄ ſcā. penultimam contra regulam corripere & uellet eodem mō in piſcina corripere penultimam. quod auctor phibet dicens q piſcina certiſſime deriuant̄ a muto nomine animalis: & a tali primitiuo deriuatur: qđ cum ſit terciæ declinatiōis habet pares in nominatiuo & genitiuo ſyllaba. ſ. a piſce. Litteram ſic iūge. In tinus deſinūt penultima correpta: niſi. t. habeant a primitiuo. Fiſcina quoq̧ corripit penultimam. An neutrū a neutro dubiū eſt. Quia nōdum erat ab ullo diſcuſſum. Nam nec fuſcina a fuſco. Probat q̄ſi a ſimili q fiſcina a fiſco q̄uis ī litteratura conueniat ei non deriuat̄: q̄a nec fuſcina a fuſco deriuat̄ nec mutina a muto: nec pagina a pago &cæ. q̄uis habent cōſimilē illis litteraturam. Et cum non ſint deriuata corripiūt penultimam: fiſcina eſt ubi caſeus premitur: fiſcus eſt regius ſaccus. Sin aūt in er deſinētia. Alia regula de nus. Sic iūge deſinentia in er ſecūdæ declinatōis illo mō: faciunt poſſeſſiua. Sed ſi ſint tertiæ declinationis &c. Et nota q quāuis pater habeat illud ſecundum regulam prædictam: tñ non ideo minus facit aliud ſecūdum iſtam. ſ. paternus. Satis enim uſitate inueniuntur plura deriuatiua ab eodem primitiuo. Ab aliis quoq̧ aduerbiis tempo. Dies quādoq̧ ſignificat determinatum tempus. ſ. ſpacium a mane uſq̧ ad ueſperum: & ſecūdum hoc a diu quod a die ſumit̄ deriuatū diurnus. & ſignificat illud ſpaciū: quod dies ſuo modo: unde interdiu dicitur quaſi tota die. Itē ſignificat dies infinitum tempus &c. A diu diuturnus & diutinus: quia ſcm hoc diu ſimiliter ſignificat infinitatē temporis. Heri alternitatis cauſa heſternus. Cauſa alternitatis. id eſt geminationis uitande heſternus facit. Si enim herrinus quod magis exigeret anologia: diceretur: eſſet. r. geminata in eadem ſyllaba: & eſſet turpis ſonus. In tertia etiam deſinentia. Fabrateria nomen ciuitatis. Sabateria nauis eſt piratica. Aetas quoq̧ æternus. antiqui ta. Hic ſigillatim enumerat quæ per regulam colligere non potuit.

ſinētia. uel ī na: uel ī nū: ſi faciūt diminutiua abiecta. n. duas aſſumūt l. ut un⁹ ullus. una ulla. unū ullū. bon⁹ bellus. bona bella. bonū bellū. gēinus gemellus. gēina gemella. gēinū gemellū. unū ullū. ſic ergo ſuina ſuilla. ouina ouilla. Inueniunt̄ q̄dā ī tinus deſinētia penultimam corripientia q̄ a primitiuis nō hñt t. ut diu diutinus. cras craſtinus. hor̄o hornatius. prius uel priſcus. priſtinus. Nā cōſtātinus & clemētius a primitiuo & genitiuis hñt t. ut matutinus a matuta. q̄ aurora intelligitur. Mediaſtinus aūt a medio: ſtādo uel tenendo cōponi uidet̄: fiſcina corripit penultimam quō fuſcina. Cur ergo piſcia pducit̄: q̄a hoc ſine dubio deriuatū eſt a piſce. Fiſcina aūt a fiſco an fiſcus a fiſcina: an neutrū a neutro dubiū ē. nā nec fuſcina a fuſco: nec pagina a pago: nec mutina a mutu: nec arminū ab armo deriuata: cū ſint primitiua penultimā corripuerūt. Sin aūt i er: deſinētia tertię ſunt declinatōis: uel i ius. faciētia genitiuū accepta nus. ipſe ntūs facit deriuatiuū: ut pr̄ paternus. mater maternus. frater fraternus. uer uernus. acer quoq̧ de cuius declinatōe dubitat̄. acer acri. & acer aceris. arbor huius arboris: qđ ſolinus quoq̧ ptulit in memorialibus: acernus facit: alter alternus. Illa ſcilicet obſeruata regula quam ſupius diximus i mutis aīalibus. Iō quoq̧. anſer anſerinus. dicimus paſſer paſſerinus. Ab aduerbiis quoq̧ ueniētia in ra. deſinētibus er. hēnt ante nus. ut iſi a iſernus. extra externus: ſupra ſupnus. ab alius quoq̧ aduerbiis tpalibus iueniūtur q̄dā r. añ nus. habētia. ut noctu nocturnus. diu diurnus: heri alternitatis cā heſternus: ſemp ſempiternus. In teria ēt deſinētia ſimiliter faciunt deriuatiuū. fabrateria fabraternus. ſabrateria ſabraternus. ætas quoq̧ æternus. antiqui tñ æuitas & æuiternus: dicebant ab æuo. Vnde Varro in pſeudena p æuiternā hoium domū tellurē ppero gradū: uetus preterea ueternus: facit nō ſolum ueteranus: ſed diuerſas hēnt ſignificatiōes: quercus ēt quernus: corylus colurnus: tacit⁹ taciturnus: mēſis mēſurnus. Sic eni Cicero poſuit p mēſtruus. i. rhetoricū. Pars q̄dam æternitatis cū alicuius aī mēſurni. diurni. nocturni. ueſpertini. certa ſignificatiōe: ab hieme. quoq̧ uel himbre hibernus fit. In ia. deſinētia n. antecedēte mutātia. ius.

Veternus eſt morbus qui ſi iuuenem arripiat facit eum uideri ſenem. In ia. deſinentia n. antecedente.

Alia regula in nus. diuerſa a ſupradictis: quia in iſtis n. aſſumitur a primitiuo. & hæc eſt. In ia. deſinentia. n. ſola antecedente mutant ia. in us. & faciũt deriuatiuum poſſeſſiuæ formæ. hic nihil docet de penultima littera: nec opus fuit: cum uideamus illã litterã quæ præcedit n. ĩ primitiuo in deriuatiuo penultimam fieri: ut hiſpania hiſpanus: tñ dicet in denominatiuis ꝙ ab hiſpano hiſpania ſumitur: ſed ſm diuerſos auctores. dardanus uidetur a dardania: & iõ poſſet obici ꝙ nõ producit penul. Quod ſic ſoluitur qm̃ dardanus eſt propriũ & primitiuum: & iõ huic non ſubiacet regulæ. Anagnia. quia dixerat ꝙ primitiua in ia. deſinentia. n. antecedẽte mutant ia. in us. uidetur ꝙ anagnia huic regulæ ſubiaceat. Sed ſciẽdum ꝙ hæc regula de n. ſola. i. non cum alia conſonante poſita intelligenda eſt. Quæ uero ſunt apud græcos a no. Quod ad probationẽ ſuperius poſuerat. hic ad regulam repetit faciendam. A caralibus caralitanus. Caralites ide caralitanus. ſic in cæteris. Gnus quoq; uel gna uel gnum. Hucuſq; expoſuit quæ penultima eſſet ante nus: de hac forma ante nullã mentionem fecerat: ſed quia prædictæ ſimilis eſt. ideo exponit penultimam rationem. Priuignus quaſi primus genitus: pelignus q̃ſi a pelice filius meretricis uel pelignus poteſt dici filius pellicis. Nota quia nullas regulas dedit de formis illis in quibus e. uel u. uel ul. penulti. inueniuntur: ut alienus: tribunus: ficulnus: & hoc ideo quia ſunt pauca: & ea omnia ſuperius poſuerat in exẽplis. Inueniuntur tamen auctoritate ue. Abuſiones oſtendit. Conſtructio. licet prædictæ regulæ ſic & ſic debeant obſeruari: tamen auctoritate ueterum inueniuntur quædam non ſeruãtia ſupradictam regulam: & hoc maxime in propriis: ut a ligur liguris irregulariter deriuatur ligurinus poſſeſſiuum non ligurianus. Cum dicit maxime in propriis datur intelligi etiam hoc fieri in appellatiuis: huius rei exempla nobis poſſunt eſſe a fœmina fœmininus: & alia quæ ſuperius regulis adaptare tentauimus. Quamuis igitur ſicut oſtendimus. Reddit cauſam quare potius hæ formæ poſſeſſiuis debeant aſcribi q̃ denominatiuis: uel aliis ſpeciebus. ſ. q̃a plura poſſeſſiua q̃ alia nomina in his formis inueniuntur. Sic copula. Quia alia patriam: alia gentem: alia poſſeſſionem: alia aliud ſignificat: igitur ſupradictæ formæ diuerſas habent ſignificationes: & quamuis diuerſas ut oſtendimus habent ſignificationes: tamẽ &cæ. & eſt breuiter dicere: quia ĩ formis poſſeſſiuorum ueniunt aliqua quæ poſſeſſiuam non habent ſignificationem: tamen quia maior pars eiuſdem formæ poſſeſſionem deſignat: ideo illa quæ pauciora erant inter poſſeſſiua tractantur. Maiori enim parti cedendum eſt: nec oportebit de his in tractatu denominatiuorum repetere: cum hic ſufficiẽter de illis dictum ſit: demonſtrationem uocat ſignificationem. Et ſciẽdum ꝙ etiam in is. & in er. Oſtendit econuerſo quædam eſſe poſſeſſiua quæ cum denominatiuorum formam habeant inter denominatiua tractabuntur. quoniam plura eiuſdem formæ denominatiua ſunt. Diuerſæ quantum ad diuerſas terminationes ut in is. & in er. uarie in eiſdem terminationibus ut illa quæ deſinunt in is. alia in ſtris: ut pedeſtris: alia in lis. ut hoſtilis: alia in ris: ut lunaris &cæ. Similiter ea quæ deſinunt in er. uariantur.

& huiuſcemodi formæ faciũt deriuatiua a primitiuis. tamen habentia n. ut Hiſpania hiſpanus. lauinia lauinus. hircania hircanus. mauritania mauritanus. campania campanus. Dardanus uero proprium eſt: & primitiuum: ideo q; a correptam habet abuſiue tamẽ poetæ pro dardãio ponũt dardanum. Si uero ante ia. aliã q̃ n. habuerint conſonantem i. longam habent ab eis deriuata ante nus. ut luceria lucerinus. nuceria nucerinus. placẽtia placentinus. Anagnia quoq; quia g. ante n. habet anagninus. Similiter alexãdria alexandrinus. numãtia numantinus. aticia aricinus. Quæ uero ſunt apud græcos a nominibus urbium deriuata in tes deſinunt ea apud latinos in tanus plerunq; efferũtur ſicut ſupradiximus: ut neapolites neapolitãus. tripolites tripolitãus. Similiter a caralibus caralitanus. a ſalapia ſalapitanus. a gadibus gaditanus. a taurominio tauromitanus. a cephalodio cephaloditãus. a drepão drepanitanus. Gnus quoq; uel gna. uel gnum. terminantia longam habent uocalem penultimam: ut a regno regnum: a ſto ſtagnũ: a bñ benignus: a male malignus: ab abiete abiegnus priuignus pelignus. Inueniunt̃ tamen auctoritate ueterum uel euphoniæ cauſa & maxime in propriis quædam non ſeruantia ſupradictas regulas: ut ligur liguris ligurinus: non liguriãus: cenſor cenſoris cenſorinus: non cenſorianus. Quamuis igitur ſicut oſtendimus diuerſas hñt ſignificationes ſupradictæ formæ: nomina tamen: quia maxima pars eorum apud latinos poſſeſſiuorum habet demonſtrationem: ideo hęc quoq; inter poſſeſſiuorum ſpecies poſuimus: Et ſciendum ꝙ etiam in is. & in er. terminantium deriuatiuorum multa inueniuntur ſignificationis poſſeſſiuæ apud nos: ut ciuilis. hoſtilis. cæleſtis. lunaris. caſtrẽſis. equæſter. pedeſter. paluſter. Quorum quia diuerſę & uarię ſunt formæ & ſignificationes: poſtea eos cũ reliquis ſpeciebus denomĩatiuorum per ordinem tractabimus. Nunc de comparatiuo uideamus.

¶Sequitur Liber Tertius de comparatione.

COmparatiuum est. Queadmodum in tractatu patronymicorum & possessiuorum & recta patronymica & possessiua & nõ recta conuenienter colligit & tractat. sic ut sciamus secernere uera a non ueris. Similiter facit in cõparatiuo: & cũ debeat diffinire cõparatiuũ ponit eius diffinitionem p ptes. Non n. habuit unã integram: q posset continere duo diuersa cõparatiuorum genera. Sciẽdũ est noĩa non habere ex natura sua cõparari sed ex reb9 qs significãt magis minus ue suscipiẽtibus: res uero: q suscipiunt magis minus ue accidentales esse nulli dubiũ est. itaq; uoces q comparanẽ adiectiuas esse cõstat: ut fortis. & iustus. ex fortitudine & iusticia quas principaliter significant. nec in essentia sed in adiacẽtia habent cõparari. significant aũt nomina q comparanẽ psonas inquantum accidẽtia quæ intendunẽ & remittunẽ suscipiunt. & hoc secũdario fm quam significatiõem hic primum agiẽ de eis ubi dicitẽ. Comparatiuum &c. Nota & tribus modis eum agere ostẽdendo de comparatiuis. s. significationem. originẽ. formã. Significationem in diffinitiõe q sic exponitẽ. Illud nomẽ est comparatiuũ: qd significat magis ad. i. rem significatã a magis aduerbio. s. augmentũ. & hoc non p se sed cũ intellectu. po. i. cum psona quæ significatẽ a positiuo nominando: ut fortior significat psonam suscipientem fortitudinem cũ augmento fortitudinis eiusdem. in significatiõe. n. augmenti differt tñ ppius cõparatiuus a suo positiuo hæc ps diffinitionis tñ recta cõplectiẽ comparatiua. Seqtur alia pars. Vel cũ aliquo &c. Quod est dicere & illud nomen est comparatiuũ qd significat augmentum cũ aliquo. i. cũ aliq psona non a positiuo noĩata: sed parti. sen. p. i. suscipiente significationem positiui. ut ulterior cũ augmẽto notat psonam non qdem nominatam ab ultra aduerbio qd est positiuũ eius. Aduerbia. n. hoc nominando significant: sed suscipientem id qd significatẽ ab ultra. i. adiacentiam loci. Nam ultra non locũ quantitatiuũ. s. rem quam qdem impossibile est magis & minus suscipere teste Aristotile. sig. sed rem quãdam q est sub ubi. s. adiacentiam loci remoti ad psonam q intendiẽ & remittiẽ. Ideo aũt de significatione psonarum quam secundariam hñt comparatiua Priscianũ hic agere dicimus. Qm si ad principalem eorum recurreremus significationem: ex q ẽt habent comparari nequaq inter ppria comparatiua differentiam haberemus. Queadmodum. n. fortior fortitudinem cũ augmento designat & principaliter: sic ulterior adiacentiam ab ultra designatam cũ augmento principaliter significat. Concedunt tñ hic aliqui eum hic agere de principali significatione ubi diffiniuntur recta comparatiua: de secundaria ubi diffiniunẽ non recta: & sic legunt. Illud nomen est comparatiuũ qd significat. m. ad. cũ intell. po. i. cũ re quam principaliter significat positiuus: ut cũ iustus iusticiam alicubi fundatam significet: magis uero augmentũ aduerbialiter designet: iustior iusticiam alicubi fundatam cum augmento. Vel illud nomen est comparatiuũ qd cum aliquo & cætera. ut ulterior. &c. Illud aduerbiũ ultra positiuum est & significat locum ut qdam non multum in arte studiosi affirmant: ulterior uero comparatiuũ est ab ultra deriuatiuum: & significat ulterior non sensum positiui. i. locum ab aduerbio ultra significatum: sed rem pticipem sensus positiui cum magis aduerbio. s. rem existentem in loco ab ultra significato & magis aduerbio. Vlterior. n. rem magis existentem ultra significat. res quæ ẽ in loco ab ultra significato locum illum participari dicitur fm hoc tñ q locum illum incolit. Potest ẽt aliter expõi hæc diffinitio in uocibus. s. sic. illud nomen est comparatiuum qd significat. i. representat. m. aduerbium cũ intell. po. i. positiuũ intellectum. cũ magis. idem. n. ualet fortior qd magis fortis. hoc rectis conuenit comparatiuis. Seqtur id qd conuenit non rectis. uel illud est comparatiuum qd significat. m. cum aliq uoce quæ non est proprie positiuum. qa non est nomẽ: sed particeps sensus positiui. i. talis q ponitur loco positiui. Idem. n. ualet quãtũ ad comparatiõnẽ magis ultra qd magis ulterius: si ita diceret. Quæritur quõ in ista oratione. iste hõ non est magis ultra q ille q est ultra. comparatiuũ significet psonam participem sensus positiui. hic. n. magis ultra aliam loci adiacentiam significat & aliam ultra. ille ergo q est in loco ulteriori non participat eandem loci adiacentiam quam ille q est ultra Sed hoc facile soluiẽ si attendamus generalem seu specialem loci adiacentiã ab ultra significatam: quam eandem significat ulterior est magis ultra cũ augmento. Cum. n. dicimus. so. est ulterior Platone q est ultra. ulterior qdem nominat so. suscipientẽ hanc adiacentiam collatã illi quam suscipit Plato: non tñ eadem cum ea indiuidualiter: sed eandẽ tñ in specie. Nota cum dr iste est ultra non sic prædicari ut aliqd nominet. facit tñ prædicari adiacentiam quam significat: & fm quosdam locum nominis obtinet. Rursus cum dico hæc adiacentia loci quæ significatur ab ultra est ulterior illa alia. Quæritur qd ulterior significet. Dicunt aũt qdam qa nominatur psonã hanc adiacentiam q subiicit. Aliã uero adiacentiam representat in esse accidentaliter ei quẽ nominat: sed ex hoc sequitur infinitas q qbusdam non est inconueniens. Alii uero dicunt qa ulterior non significat aliã inesse adiacẽtiã nisi eam quæ subiicitur. Hæ aũt cõparatiões quæ ad per. Duo genera cõparatiuorũ posuit. s. recta & nõ recta: de ultimo iunit cãm prius. s. qa quædã cõparatiua non noĩant psonã designatã a positiuo: sed noĩant psonã suscipiẽtẽ rẽ significatam a positiuo. qa. s. sumanẽ ab aliis partibus orõnis: uel a uerbis: uel ab aduerbiis q ñ habẽt aliqd noĩando significare. ut a detero deteris sumitur deterior cõparatiuũ: qd nõ simpliciter actionẽ illã siue passionẽ. s. deteritionẽ significat sed ẽt noĩat psonã suscipiẽtẽ illã actionẽ uel passionẽ: qd solũ ñ faciebat detero: cũ ẽt psonã significaret: & dr deterior q magis deterit se uel aliũ. postea suppõit cã de alia pte. Sic uige.

COmparatiuum ẽ qd cum positiui itellectu: uel cũ aliquo participe sensus positiui magis aduerbiũ significat: ut fortior magis fortis: sapientior magis sapiens: ulterior magis ultra: q ille qui ultra est: interior magis intra: q ille qui intus est; hæ autem comparationes quæ ad personas

Illa dicunt̃ cõpatiua q̃ uel hoc hñt. Sed hæ comparationes q̃ uel fiũt ad p. uel ad res &c. idem ẽ: & fit unũ expositio alterius. uel diuersificari põt ut dicamus cõpatiões fieri ad psonas qñ cõparatiua sumunt̃ a uerbis significãtibus psonas ad res pticipes po. qñ sumunt̃ ab aduerbiis. Nã supius & iferius q̃uis. Iõ dixi supior a supra: ſterior ab ista fieri. Nã supus & iferus nõ ualẽt eẽ positiua eoꝝ: nã fm usum substãtiue pferunt̃. Supi. n. significat cæleſtes: & iferi ifernales. Siue p uiuis. i. p hoibus. Adeo aũt nõ ad ipsa aduer. Vult iteꝝ pbare ꝙ ulterior & similia nõ hñt significationẽ primitiuoꝝ. i. aduerbioꝝ: qd̃ supiusut dixi subnumerat. Nã si idẽ cũ eis significarẽt iã aduerbia duo comparatiua hẽrẽt: qd̃ ẽ icõueniẽs. Nõ. n. duo cõparatiua diuersarũ priũ orõnis pñt esse eiusdẽ positiui.

uel res pticipes positiui fiũt: nascunt̃ a dictionibus carẽtibus casu. i. a uerbis: ut detero deteris deterior. & ab aduerbiis siue prępositionibus: ut extra exterior: ĩtra ĩterior: ultra ulterior: citra citerior: supra superior: ĩfra ĩferior. nã superus & inferus q̃uis uideant̃ eoꝝ. i. superioris & inferioris esse positiua: tamẽ in usu superi p cælestibus siue uiuis: ĩferi aũt p manibus accipi solẽt. Adeo aũt nõ ad ipsa aduerbia: sed ad psonas uel res pticipes aduerbiorũ huiuscemodi fiũt cõparationes ꝙ nascuntur ex his ipsis aduerbia comparatiua: quę cum magis ipsum positiuum aduerbium significant: ut ulterius magis ultra: citerius magis citra: exterius magis extra: sic & similia: Deriuãtur igitur cõparatiua a noibus adiectiuis: quę sumunt̃ ex accidẽtibus substantię nominum. Accidentia aũt q̃ sunt ex qualitate uel quantitate animi: uel corporis: uel extrinsecus euenientiũ trahuntur: quæ possunt incrementa uel diminutiones accipere: pter quæ cõparatio nascit̃: sine quibus substãtia ĩtelligi põt. Ea uero nisi prior substãtia itelligat̃ esse non põt. Si eñi dicã hõ uel lapis substãtiã demõstraui: cuius significatio nec augeri põt nec minui: sin aliqd accidens huiusmod: uel lapidi pferã: & tũc hẽt locũ cõparatio: ut hõ prudẽs: prudẽtior: lapis niger & nigrior. Quãuis. n. nõ sit prudẽs: põt hõ ĩtelligi & lapis: q̃uis ñ sit niger ĩtelligit̃ lapis. Itaq; adiectiua iure sunt appellata: q̃ illis noibus quæ substãtiã demõstrãt adiciunt̃: q̃uis antiq ẽt in qbusdã gẽtilibus compatiuis usi sunt: ut punus punior. Plautus in penulo: Nullus me ẽ hodie punus punior: & suplatiuis: & ĩ pnoibus: ut idẽ Plautus

Construc. Dictũ ẽ ꝙ ulterior & similia q̃ ab aduerbiis nascunt̃: nõ significant sensum positiui: & hoc adeo uerũ ẽ. i. adeo uerũ eẽ põt ꝙ nõ ad ipsa aduerbia. i. ad significãdũ sensum ipsoꝝ aduerbiorũ sed ad psonas q̃s significant noĩandas: ut So. ẽ ulterior Platõe uel ad alias res ut longabardis ulterior fuit cura amissæ rei. p. q̃ parentis. Adeo aũt hoc uerũ ẽ ꝙ. i. qa nascũt̃ ex ipsis aduerbiis q̃dã aduerbia cõpatiua q̃ cũ magis aduerbio ipsam rẽ positiui significat. Aliogn supfluerẽt cõpatiua ut ulterius aduerbiũ eandẽ prius adiacẽtiã quã ultra figãt: sed cũ augmento.

Deriuãt̃ igit̃ cõpatiua a no. Redit ad aliã ptẽ cõpatiuorũ: & oñdit q̃re significãt ĩtellectũ positiui. s. qa a noibus deriuãt̃. Oñdit ẽt q̃re cõpatiua: qa ab adiectiuis nascũt̃: & q̃re ab adiectiuis nõ silebit. Illatio ẽ ab effectu in cãm hoc mõ. Quia cõpatiua sensum positiui significãt: igit̃ deriuãt̃ a positiuis noibus. Et qm sũt cõparatiua: igit̃ sumunt̃ ab adiectiuis: & hæc duplex cõclusio ẽ ĩ libro sic. Igit̃ deriuant̃ cõparatiua a noibus adiectiuis q̃ adiectiua sumuat̃. i. ĩtelligũt̃ eã deriuata ex accidẽtalibus. s. qa designãt accidentia. i. res accidẽtes substãtiæ: substãtiæ dico nominũ. i. iã designatæ a suis noibus. s. substantiuis. Cũ dicit substãtiæ no. est dicere. Adiectiua erãt necessaria ad accidẽtia significãda & nõ substãtiã: qa substãtia iã recepat sua nomĩa.

Accidẽtia aũt sũt q̃ ex q̃litate. Exponit qd̃ appellauerit accidẽtia q̃si dixerit ex accidẽtibus substãtiæ sunt adiectiua. accidẽtia ãt. i. res accidẽtales sunt illa q̃ trahũt̃. i. accipiũt̃ ex q̃lita. i. ex numero q̃litatũ: uel ex quãti. i. ex numero q̃titatũ: q̃litas dr̃ aĩ ut prudentia uel quãtitas aĩ ut magnanimitas: uel iterum q̃litas uel q̃titas. corporũ. ut albedo. magnitudo. uel ex q̃titate uel q̃litate ex. e. ut ꝓspitas & abũdantia ex diuitiis: q. s. q̃litas & q̃titas pñt augeri & diminui p q̃. s. icremẽta & diminutiões cõparatio nascit̃ i uocibus. Nullũ. n. nomẽ compat̃ nisi q̃titas aut q̃litas: & q̃ principaliter significet augeat̃ uel diminuat̃: nec hoc totũ põt legi i uoce ut dicamus compatiua deriuãt̃ ab adiectiuis: q̃ adiectiua sumũt̃ ex accidẽtalibus. i. de numero accidẽtaliũ uocũ: q̃ accidentalia noĩa iũgunt̃ substãtiæ no i. substãtiuis noibus. accidẽtia aũt. i. accidẽtales uoces sunt q̃ trahũt̃ ex q̃li. uel q̃ti. i. iuẽta sunt pp q̃litatẽ uel q̃titatẽ significandam. Seqt̃. sine qbus substantia i. Et ẽ ꝓprietatis accidẽtiũ declaratio. Si eñi dixit cõparatiua noĩa ab adiectiuis nasci & cãm originis exposuit. Nũc aũt ꝙ ab aliis noibus fieri nõ pñt oñdit. q. d. uere a solis adiectiuis noibus deriuant̃ cõpatiua: qa a substãtiuis mime. Nã si dicam hõ & lapis &c. Quãuis. n. nõ sit prudens põt. Ad hoc respicit qd̃ dixerat. sine qbus substãtia põt ĩtelligi: & hic oñdit in exemplis Ilsam iũgi ad ꝓxima. q. d. hõ & lapis. q̃ sunt uoces substãtiuæ bene hñt significare p se. sed prudens & niger: q̃ sunt uoces accidẽtales: nõ nisi p substãtiã: qa q̃uis non sit prudens tñ hõ &c. Itaq. Q̃ñqdẽ accidentalia tñ gratia subiectiuoꝝ existũt: & illis adiciunt̃. igit̃ iure adiectiua sunt ap. Repetitio loci est: cũ dicit q̃ illis nominibus &c. Quãuis antiq ẽt de qbusdã. Dixerat sola adiectiua cõpari: q̃uis ẽt ĩ qbusdã gẽtilibus cõpatiuis usi sunt. ut punus punior. Nota qa gẽtilia nõ retinẽt significationẽ suã: sed ponitur ad significandũ aliquod naturale suæ gentis: ut normanus significat iactãtiã: britannus peritiã: punus ĩstabilitatẽ. ut si dicã. nullus ẽ punior illo. i. ĩstabilior. Et suplatiuis ẽt in ꝓnominibus. Nec mirũ si in gentilibus usi sunt cõparatiuis cũ in ꝓnoi-

bus quæ merã substãtiam significãt suplatiuis usi sunt tali accidẽtali significatiõe ipsissimus ꝑ simillimus. Fi
unt aũt compatiua a noibus. Ostẽsa hucusq; compatiuorũ significatiõe: originem eorũ tractare ĩgredit. Con
structio. Compatiua hoc mõ hñt significare. fiũt aũt a noibus &c. Hic & hæc potior & hoc potius huius potio
ris genitiuũ ponit ad differentiam uerbi & noĩs. q̃ idem sunt ĩ nrõ & prima ꝑsona Possumus & hoc ẽt a no-
mi. Dico potior deriuari a uerbo: possumus tñ hoc ẽt a no. po. ac. deriuatiuũ: q̃uis significatio alia eẽ uideat.
Potis. n. aliqñ significat potẽtes tã bonos q̃ malos. potior uero tñ bonitatẽ. sed tñ supple: qa aliqs potens esse
dicit ab illo q nullos uocat potentes nisi bo
nos: cõuenĩũt potis & potior in significatio
ne: & tunc potior bene a nomine potis com
paratiuũ eẽ dicit. Significationẽ cõparatiui
exẽplificando de suplatiuo ostẽdit unde tri-
en. &cæt. A participiis indulgẽs ĩdulgen.
Idest a cõsimilibus participiorũ. s. a noibus
participialibus. Sed qñ. correctio est. Et
sciẽdũ ꝙ localia sũt hæc ad. Quia cõparati-
ua nascũt ab aduerbiis: iõ dat quãdã regulã
de ipsis aduerbiis. s. ꝙ oia sũt localia a qbus
comparatiua noĩa sumũt. Pridẽ enĩ locum
significat. accipiũt philosophi locũ large ĩ tẽ
pore & ordine: & ĩ oĩbus aliis rebus & pene
omnia illa localia sunt hæc. i. sunt hic enu-
merata: pene dicit: quia subtus subterior in-
uenit: & ptidẽ prior. Vetustissimi tñ ẽt ci
ter. Licet citra citerior dixerim deriuari: tñ
sm aliquos a citra deriuat. Supra superior
Infra inferior &c. Adhuc durat executio an
numerationis aduerbiorum. Fit aũt com
paratio ad unũ. Ostensa comparatiuorũ tã
significatione q̃ origine quandam eorũ pro
prietatem supponit. s. ad quos debeat dirigi
comparatio: quia comparatio potest fieri ad
unũ tam sui generis q̃ alieni siue plures. &
hoc facit destruendo græcorũ sniam q uo-
lebãt non posse fieri cõparationẽ de uno ad
oẽs sui generis: & hoc deuitabant pro hono
re sui generis: qa ualde eis turpe uidebatur
ꝙ unus posset cõparari ad oẽs græcos. Con-
structio. A tali origine nascunt cõparatiua.
fit aũt cõparatio: uel ad unũ uel ad plures:
hic accipe ẽt oẽs. Quãuis græci honoris cã
suæ. D. non posse fieri c. a. m. s. g. Multos hic
accipe q̃ largius potest accipi sicut ad oẽs &
hoc faciũt magis cã &c. q̃ ẽ ibi electiua cõiũ
ctio. Alii aũt dicũt hãc eẽ rõnẽ. Ponit aliã
sniam græcoꝝ: quã similiter uult infrigere:
q dicebãt: qa pñt suplatiuo uti pluraliter ad
suam gentem: supflueret cõparatiuus si ĩ ta-
li cõparatiõe poneret: & hoc est. alii aũt non
sequẽtes honorẽ suæ gentis: dicunt hanc eẽ
rõnẽ ꝑpter quã non utant ea cõparatiõe ubi
ille cõparatiuus directus sit ab oẽs hãc. s. rõ
nẽ ꝙ cũ &c. Sed suplatiuus multo alios ex.
Sic plane illã rõnẽ destruit auctor: qñ supla
tiuus determinãte illũ multo añcedẽte rui
iungit significatio. cõparatiuus uero tã puo

in trinũmo. Ergo ipsus ẽ ipsissimus ab hic ab oculis. fi
unt aũt cõpatiua a noibus: a uerbis: a pticipiis: ab ad-
uerbiis siue præpõnibus. a noibus ut clarus clarior: fœ
lix fœlicior. a uerbis detero deteris deterior: potior po
tiris: hic & hæc potior & hoc potius: potioris potissi-
mus. Possumus tñ hoc ẽt a noĩe potis accipere: q̃uis si
gnificatio alia uideat eẽ: ut Terẽ. i phor. Vbi tu dubi-
tes qd sumas potissimũ ꝑ optimũ a pticipiis: ĩdulgẽs ĩ
dulgẽtior: amãs amãtior: sed qñ compat pticipia tran
seũt ĩ noĩum significatiõem: ab aduerbiis siue præposi
tiõibus: ut extra exterior: ĩtra ĩterior: ultra ulterior. Et
sciẽdũ ꝙ localia sunt hæc aduerbia siue ꝑpõnes ex qui-
bus cõpatiua nascũtur noĩa: & pena hęc extra exterior:
ĩtra interior: ultra ulterior: citra citerior. Vetustissimi
tñ ẽt citer protulisse ĩueniũtur. Cato de agna pascẽda:
Citer ager alligatus ad sacra erit: Citimus quoq; dice
bãt: teste capro. Exter quoq; inuenit: ut Statius in. xi.
thebaidos. Sed qd apud tales ne qs sua pignora curæ
exter honos. Ex quo Virg. in. iii. Et nos fas extera quę
rere regna. Supra supior: infra ĩferior: post posterior:
ꝑpe ꝑpior: ante anterior: penitus penitior. Apuleus ĩ
primo hermagoræ. Visus est ei adolescẽs honesta for-
ma: qua si ad nuptias exornatus trahere se in penitiorẽ
ptem domus: Fit ãt compatio ad unũ uel ad plures tã
sui generis q̃ alieni. Quãuis græci honoris cã suæ gen-
tis magis q̃ rõne ueritatis dicunt non posse ad multos
sui generis fieri cõpatiõnẽ. Alii ãt dicũt hãc eẽ rõnẽ pp
quã nõ utũt tali cõpatõe: ꝙ cũ ad plures sui generis fit
cõpatio suplatiuo possumus: uti ut fortissimus græco
rũ achilles: sed suplatiuus multo alios excellere signifi
cat. Cõpatiuus uero põt ẽt puo supãtẽ demõstrare: unũ
ẽt diminutionẽ apd nos iure accipit: maiusculus minu
sculus tardiusculus. Quid ãt ꝙ accidit ĩter tres: uel q̃t
tuor uel plures: nõ tñ ad totum genus fieri cõpatiõnẽ:
ẽt necesse est uti plurali numero suoꝝ: ut si dicã fortis-

antecedẽte q̃ multo significãte. Potest igit poni in tali compatione ubi nõ hẽt locũ compatiuus. Vnde ẽt
diminutionẽ apud nos. Probatio ẽ ab effectu qsi diceret. uere compatiuus designat non solũ multo supantẽ:
sed ẽt puo supantẽ. Nã hoc ĩdicãt eius diminutiua q̃ significãt puo supantẽ determiãte. & hoc ẽ qd ponit illa
tiue. unde nũc quod est dicere. Cũ compatiuus significet & multo & paruo supantẽ: si tñ indeterminate in-
uentus est unus cõparatiuus q significat semp paruo superantem & ĩde hẽmus diminutiuã formã. s. diminu-
tiuũ comparatiuum: nec ideo tamen comparatiuus per se & diminutiuus cõparatiuus sunt iudicandi diuer-
si comparatiui sed unus tantum. in hac tamen differentia ꝙ unus ĩdeterminate alius determinate paruo su-
perantem significet. Quid autem interest ꝙ accidit ĩter. Destruit græcoꝝ errorem quẽ superius posuerat

Sic isige. græci noluẽt uti cõparatiuo ad oẽs suæ gentis & hoc cã honoris faciũt: sed cã illa nulla ẽ fm eos &c. Nã ipsi cõcedebãt unũ posse cõparari ad duos uel tres: p cõparatiuũ: duos uero uel tres ad oẽs. Necesse ẽ ergo illũ unũ ad oẽs suæ gẽtis cõparari: hoc hẽmus ubi dicit. Quid aũt ẽ q͏̄ accidit fieri cõparationẽ inter. subaudi unũ uel tres uel iter subaudi unũ & q̃ttuor &c. Vel aliter lege: qd aũt ẽ q͏̄ accidit fieri.c. ĩter, tres.i. ita. q͏̄ unus de tribus duobus cõpareẽ: uel unus de q̃ttuor tribus: uel unus solus pluribus.s.x.& non tñ fieri cõpationẽ de uno ad totũ genus ĩ unũ. Hic diceret aliqs seqreẽ q͏̄ si cõpatio de uno sit ad tres: uel de uno ad q̃ttuor: q͏̄ iõ

fimi fuerũt græcoꝝ aiax diomedes agamẽnõ ulysses. oibus tñ his fortior fuit achilles. Vn.i.i. Pygmaliõ scelere ante alios imanior oẽs. ad oẽs sceleratos conferens pygmalionẽ cõpatiuo ẽ usus: Statius in. viii. Et melior qso deis. amphiarus dicit ad Plutonẽ. Sũt igit̃ q̃ cõparari pñt noia uel secũdę uel tertiæ declinationis & si sint secũdæ mobilia sunt i.ĩ a. faciũt fœminina: & ĩ um neutra: & in er uel in us: desinũt: & assumẽtia gtõ or. faciunt cõparatiua: correpta tñ penultima i. ut tener neri. tenerior: niger nigri nigrior: clarus clari clarior: doctus docti doctior. Notandum est q͏̄ sinisterior: quasi a genitiuo sinistri uideatur esse factũ: cum ĩ usu sinistri ubiq͏̄ reperiat̃ inueniuntur q̃dã quæ q̃uis sint accidẽtia .i. adiectiua & eorũ significatio exigat: ut faciãt cõparatiua: tñ nõ habentur in usu frequẽti. Sunt aũt ea plerũq͏̄ .q̃ uocales ante us habẽt: ut pius: arduus: egregius: duobus: strenuus. plærũq͏̄ dixi: qa sunt anomala: q̃ nõ seruãt in cõparatiuis regulã: q̃uis Plautus cõparatiuũ ptulit strenuior in ep dico. nã strenuior deterior: si pdicat suas pugnas de illius ore illę sordidæ sunt. Et puto hãc eẽ rõnẽ: q͏̄ oportet cõparatiuũ una syllaba uincere gtũm positiui: nisi sint anomala: ut teneri tenerior. docti doctior. Si ergo hæc: quę ante us uocalẽ hẽnt. assumũt gtõ or: necesse ẽ iter duas uocales positã i. transire ĩ uim cõsonãtis: qđ in latinis dictiõibus sp fere patit̃: cũ iter duas uocales ĩuenit̃ uim suã seruãtes. Hoc aũt iõ dixi q. u. post q. uel g. posita sępe añ i. hoc nõ facit: qppe amittit uim suã: ut nequior: pinguior: qđ nisi sit cõtigit: si ĩ cõsonãtẽ trãseat i. pares esse syllabas gtõ positiui cũ ntõ cõparatiui: uel hiatũ ĩtolerabilẽ fieri tribus uocalibus per tres syllabas cõtinue positis nulla cõsonante media: si dicamus piior: arduior. quod ne fiat nõ sunt usi eorum comparatiuis plęriq͏̄ grãmaticoꝝ.

debeat fieri ad totũ genus. qa si comparatio sit de tribus ad totũ genus uel de q̃ttuor: & uere sit de tribus uel de q̃ttuor ad totũ genus: qa ẽt p suplatiuũ de quo minus uideretur: qa significat multo lupantẽ: & hoc totũ hẽmus ĩ hoc quod supponit: & necesse ẽ uti plurali gtõ suorũ ad tres uel q̃ttuor. hoc supplendũ ẽ q͏̄ extra satis ĩnuit ĩ exemplis: ut si dicã. Fortissimi græcorũ. fue. a. d. a. u. oium græcoꝝ ĩtelligẽdũ ẽ pter Achillẽ. Oibus tñ his fortior fuit ac. Et licet isti fuerĩt fortissimi græcorũ: tñ his fortior fuit achilles ergo p mediũ achilles ẽ fortior oibus græcis: Nota tñ q͏̄ græci mĩme recusabãt fieri cõpationẽ de uno ad pluralẽ nũerũ alterius gentis: & hoc oñdit auctoritate Virgilii: q̃ fecit cõpationẽ de uno ad oẽs alterius generis. Oẽs. n. scelerati diuersorũ sũt generũ. Similiter statii auctoritate confirmat. Vel possumus dicere q͏̄ ĩstrigit græcoꝝ suiam usu auctoris. Sũt igit̃ q̃ cõpari pos. Formas cõpatiuorũ ĩcipit oñdere: & sic cõtinuat̃. Q̃ñq͏̄dẽ oĩa noĩa q̃ pñt comparari sunt adiectiua: q̃ sunt secũdæ uel tertiæ declinationis: nũq̃ enim adiectiuũ q̃rtæ uel q̃ntæ declinatiõis erit. Si opponat̃: qa iusta iustior primæ declinatiõis adiectiuũ cõparat̃. Rñdeo hoc fieri nõ ex se sed ex masculino eius. nã a iustus iusti iustior cõparatiuũ: uel ab exẽplis põt cõcludi sic. Q̃ñqdẽ clarus clari: sapiẽs sapiẽtis cõparat̃: igit̃ sũt &c. Et si sint secũdæ mobilia sũt. Prius dat regulam formationis de noibus secũdæ declinatiõis. Inueniũt̃ q̃dam: q̃ q̃uis sint. Dixi adiectiua noĩa secũdæ declinatiõis formare cõparatiua sua a gtõ: ĩueniũt̃ tñ q̃dã noĩa eiusdem declinationis q̃ nõ hñt comparatiua in usu: q̃uis significatio eorũ nõ repugnet. Sũt ãt ea plærũq͏̄ q̃ uocales. Quare dicat plæraq͏̄: ipse supponit. Et puto hãc eẽ rõnẽ q͏̄ oportet. Illa nõ pñt hẽe cõpatiua: & puto hãc &c. Si ergo hæc q̃ añ us uocalẽ. Ac si diceret. Q̃ñqdẽ oportet cõpatiuũ una syllaba uincere genitiuũ sui positiui: & ista cõparent̃ cõtingit ĩcõueniens. s. q͏̄ pares hẽbit syllabas cõparatiuus cũ gtõ positiui: qđ est huic regulæ contrariũ unde seq̃t̃ aliud ĩconueniẽs. s. q͏̄ fieret ĩtolerabilis hiatus in latinis dictiõibus. iõ dicit: qa cũ troia sit græca uel barbara dictio i. ponit̃ ĩter duas uocales: & non transit aliq̃ñ ĩ uim consonantis: ĩmo ẽ trisyllabũ. Fere dicit pp tenuit ĩ quo i. iter duas uocales posita non transit in consonãtẽ. uocales dico seruãtes suã num. l. potestatẽ litteræ. Quare hic dixit supponit. hoc aũt iõ dixit: qa u. posita ante i. post q. uel g. hoc ñ facit. s. ut seruet uim suã. Sæpe dicit q̃ ĩuenit̃ post g. & ante uocalẽ retinẽs aliq̃ñ uim suã ut argui. Sed posita post q & ante uocalẽ nũq̃ retinet uim suã. Quippe. Quippe u. ante i. nõ facit hoc sæpe. s. ut seruet uim suã: qppe amittẽs uim suam ab oppo. Quod nisi fiat. Dixi q͏̄ i. q̃ñq͏̄ ponit̃ inter q. & uo. q̃ñ altera pdit uim suã qđ nisi fiat. scilicet q͏̄ altera perdat uim suã: contingit alterũ ex istis fieri q͏̄ uel i. in consonãtẽ trãsibit; & sic hẽbũt pares syllabas nominatiuus cõparatiui. & genitiuus positiui: uel si nõ mutet̃ in consonantẽ contingit fieri intolerabilem hiatũ pp coniunctionem triũ uocalium diuersis syllabis positarũ. Quod ne fiat. Sed ad euitanda ista ĩcõuenientia non sunt usi auctores eorũ cõparatiuis. Plæriq͏̄ dicit: qa q̃dam usi sunt ut illi: quorum exempla ponuntur

Assumunt igitur. Quoniam quidam non potuerunt uti huiusmodi cóparatiuis: cum ipsa res exigat ea cóparari. Assumunt igitur inde aduerbium cum positiuo. Vetustissimi tamen. Licet plærique nó sunt usi cóparatiuis: eorum tamen uetustissimi de superlatiuis: ideo exéplificat: ut ostédat ista habere significationé nó repugnanté cóparationi: & propter commoditatem tractatus ne oporteret eum repetere naturá istorum nominum in superlatiuo. Sunt autem. Postquam ostendit noía secúdæ declinationis: quæ propter necessitatem nó hñt cóparatiua. ondit iterum noía secúdæ declinatióis: que propter solum usum in cóparatiuis deficiút. Sic iunge. Hæc cóparatiua quibus ueteres usi sunt non seruant regulam supradictá. Sunt & alia terminátia in us secúdæ declinationis: quibus &c. Quorum. facit diuisionem illorum ita. Quorum inæqualium habent i. breué ante or: ut melior: sicut alia cóparatiua recta. quædam hñt i loco cósonantis ut maior: quidam hñt n. ut minor. Nota quod exépla excedúnt regulá. Cum. n. tractet de solis terminátibus in ius: addit unum tertiæ declinationis. s. iuuenis iunior. Cum. n. hoc solum anomalum sit tertiæ declinatióis: noluit tamen de illo solo per se dare regulá: sed posuit inter alia anomala: & tunc ille genitiuus supra positus. s. quorum plus significabit quam inæqualia ad quæ refert. Vel pót legi: ita quod héat locum quorum inæqualium terminantium in us. quædam hñt i. breué ante or: sicut alia anomala: quæ terminát in is: ut iuuenis iunior. Et hoc occasióe similitudinis habét locum inter exépla: sed hoc obest: quia tunc improprie dr alia: cum non sit nisi unum solum. Nota illa eé anomala: quæ sunt in diuersa uoce: ut bonus melior. Sciédum tamen est quod iunior est syncopatum: cum prius sit dictum regulariter iuuenior. & licet iunior minus héat quam iuuenior in numero syllabarum: tamen illud complet in numero téporum quod iunior cóstat ex longa & duabus breuibus: & hét quattuor tépora. iuuenior autem cóstat ex quattuor breuibus. Plus quoque in singulari numero neutri: totam habet cóparationem: ut si dicas multum plus plurimum. sed in masculino & fœminino deficit comparatiuus per nominatiuum. in plurali est nominatiuus cómunis: tam masculini quam fœminini. Nota quod plus cum sit comparatiuum substátiuo noíe posse iungi: ut diceret plus unum sicut melius unum. sed solus usus repugnat. Superlatiuus tamen ab hoc ipso. Quamuis plus hoc cóparatiuum nó inueniat in singulari numero nisi neutri generis tamen &c. Quæ uero secúdæ declinatióis no. Ostéso quomodo comparatiua formant a noíbus secundæ declinatióis modo transit ad alia cóparatiua: quia formant a nominibus tertiæ: sic iunge. quæ secundæ sunt aut in us aut in es desinúnt: & faciúnt cóparatiua a genitiuo: quæ uero tertiæ faciúnt comparatiua uel sunt cóia in is: & faciúnt neutrum in e. uel faciúnt masculinum in er. fœmininum in is. neutrum in e. uel sunt cóia duum generum desinentia in er. uel in es. uel in ns. uel in rs. uel in x. communia dico sunt duum uel secundum alios trium generum: alii enim dicúnt hic & hæc & hoc pauper. quando inuenitur aliquando iunctum cum neutro. ut paupere regno. similiter de cæteris. Alii dicúnt esse duum quod melius in generibus declarabit: uel dicamus de diuersis eé dictum duum communium: ut hic & hæc pauper: trium generum ut hic & hæc & hoc audax.

Assumunt autem magis aduerbium & usum cóparatiui cóplent: ut magis pius: hic quam ille. Vetustissimi tamen etiam huiuscemodi sunt usi: ut arduior arduius. Cato dixit quod iter longius arduiusque erat a curia. Idem ad populum. de triumpho a primo atque arduissimo aditu. Pacu. in medio: Mulier egregiissima forma. Iuuen. in iii. Egregius cœnat meliusque miserrimus horum. pro egregius. M. Cato in oróne. Ne quis iterum cóculsiat imperator laudem capit exercitum meliorem: & industriorem facit. G. gracchus cótra æmilium tuberoné: Vtrum inimicorum meorum factio: an magis solitudo patriæ te impulit: ut in me industrior sis quam in te. Idem Cato de ptolemęo minore de thermi quæstióe: Quantoque suam uitam superiorem: atque ampliorem atque antiquiorem animum inducent eé quam innoxiorem. Idem Cato de macedónia liberanda: Idque perpetuius atque firmius repsit. Idem in thermum: Sed a bñfactis: atque ab optimis artibus fugit maxima flagella perpetuissimo curriculo. Lucillius. in xvi ad fundium: Fundi delectat te uirtus: uillicus paulo strenuior si euaseris. Sunt autem & alia in us terminátia: ex quibus cóparatiua supradictam regulam nó seruant: & dicunt irregularia. Quorum quædam hñt i. breué uocalem ante or: sicut alia quædam eandem i. loco cósonátis. Quędam uero cósonátem ut bonus melior: iuuenis: iunior pro iuuenior: magnus maior: malus peior paruus minor. Plus quoque uerum cóparatiuum eé multi: sed singularis ntús nó inuenit nisi neutri generis. pluralis uero inuenit etiam cóis: ut hi & hæ plures: & hęc plura. Antiqui tamen etiam pluria dicebant. Vnde Terétius in phormione cópluria. Superlatiuus tamen ab hoc ipso oíum generum inuenit plurimus plurima plurimum. Quę uero tertię declinatióis noía faciúnt cóparatiua: uel cóia sunt in is desinétia: & faciúnt neutrum in e. uel in er. sunt masculina faciétia in is feminina: & in e neutra uel er. es. ns. rs x. duum uel trium generum sunt cóia & assumunt or. in datiuo correpta i. penultima: & faciúnt cóparatiuum ut hic & hæc fortis & hoc forte. huic forti. hic & hæc fortior & hoc fortius: hic acer & hęc acris & hoc acre. huic acri: hic & hæc acrior & hoc acrius. hic & hæc & hoc pauper & huic pauperi: & hic & hæc pauperior & hoc pauperius. hic & hęc & hoc locuplex huic locupleti: hic & hęc locupletior: & hoc locupletius. Hic & hęc & hoc sapiens huic sapiéti. hic & hęc sapiétior & hoc sapientius. hic & hęc & hoc iers huic ierti. hic & hęc iertior & hoc iertius. hic & hæc & hoc audax huic audaci. hic & hęc

audacior & hoc audacius. Et sciēdū ē q oia ī or desinē-
tia comparatiua cōis generis sunt & mutātia or ī us fa-
ciūt neutra: excepto uno quod solum cū sit a positiuo
quātū ad suam uocem fixo seruauit eius genus. hic se-
nex huic seni: hic senior: q̄uis hoc quoque uetustissimi
cōe accipiētes hic & hæc senex ꝓferebāt. Pōpeius ī epi-
grāmate: qd. M. Varro ī libris q sūt de ligua latina ꝓ-
fert. Tua amica ē senex. Inueniť ēt a neq̄ qd ēt īdecliabi-
le triū generū tā cōpatiuū q̄ suplatiuū: ut nequā neqor
nequissimus. Ab aduerbiis uero deriuata ī ra desinēti-
bus mutāt ra ī er: & accepta ior faciūt comparatiuum
ut extra exterior: ītra īterior: ultra ulterior: citra citeri-
or: īfra īferior: supra superior. Similiter ī erior post &
añ faciūt cōparatiuum posterior & anterior. ꝓpe uero
ꝓprior facit: & detero deterior. A sæpe aduerbio positi-
uū uel cōpatiuū nomē nō legi. Suplatiuū posuit Cato
nepos de adiectiōibus apud populū: ne lex sua abroge-
tur. Facite uobis ī mētē ueniat qrites ex ære alieno ī hac
ciuitate: & ī aliis oibus pp diem atq; fœnus sæpissimā
discordiā fuisse. Prior & primus: quęrit̃ an sit prior cō-
paratiuus & primus suplatiuus. Et dicūt qdā q cū or-
dinis sint differētiam numeri significāt: sicut. n. alter de
duobus: & alius de multis dicitur: sic prior de duobus
& primus de multis solet dici. Inueniť tñ sæpe prior ꝓ
melior positū: & tūc sine dubio hēt uim compatiui. &
primus ꝓ optimus: & tūc suplatiui significatiōem ob-
tinet. Virg. in. viii. Et primos iuuenū tot miserit orco.
primos posuit ꝓ optimos. Quidā autem nō absurde
affirmāt q ī numeris quoq; pōt prior eē cōparatiuus:
uñ ablatiuo iūgiť: & primus suplatiuus: cum ad mul-
tos cōparať: & semp genitiuū sequiť. Et q prior sicut
oēs compatiui: uel ad sui generis: uel ad alieni aliquem
compatiui: ēt cum numeꝝ significat: ut prior turnus q̄
æneas mouit bellum: Primus autē sicut oēs suplatiui
ad multos cōiūgiť sui generis: ut Virgil. ī. ii. Primus se
danaū magna cōitante caterua: Andiogeos offert no-
bis. & quod oibus ē rōnabilius ī or desinēs cōe ī us fa-
cit neutrū q ī nullis aliis: nisi ī cōpatiuis īueniť. Et uř a
pridē aduerbio nasci: qd accipit or abiecta dē: & facit
cōpatiuū prior: sed ī. corripiť: qa ī nullo cōpatiuo ī. añ
or pōt ꝓduci. In suplatiuo uero seruauit ꝓductionem
accepta mus primus: ex quo aliud aduerbiū nasciť pri-
mo uel prime. Vnde Terē. ī andria: compositum dixit
apprime ī uita eē utile. Magnificētior & magnificētissi-
mus munificētior munificētissimus: cū uideātur a po-
sitiuo magnificēs & mūificēs deriuari. Vt eminēs emi-
nēt or eminētissimus: hæc ī usu nō sunt: sed ꝓ his ma-

Et sciendū est q omnia in or. Quædā ge-
neralis regula de cōparatiuis: quātū ad suā
uocem fixo. Dicit quia secūdum hoc q æta-
tem significat utriq; sexui pōt cōuenire: uox
tamen ipsa non nisi in masculoꝝ significatio-
ne poniť. Ab aduerbiis uero deriuata ī. Ita
formanť illa cōparatiua quæ deriuanť a noī-
bus: ab aduerbiis uero &c. Prior & primo
quæriť an sit. Sicut dixerat a ꝓpe ꝓprior fieri
ita dicit qm ab aduerbio pridem nasciť pri-
or. & in primis quorūdā errorē destruit q di-
cebant q prior & primus cū sint ordinatiua
numeꝝ significent q̄ nec augeri nec minui
pñt. Quapp uolebant ut nec prior cōparati-
uus nec primus suplatiuus diceretur. hoc ē.
Dicūt qdā q cū sint. ordinis. i. cū ordinē ī re-
bus ordinatis demonstrant differentiam nu-
meri. i. unum acceptum de differētibus nu-
numeris significant: & quia hoc ꝑplexe dixe-
rat ꝑ simile exponit sic. Sicut. n. alter unū de
duobus: alius unū de multis: sic prior unum
de duobus. primus uero unū de multis signi-
ficat. Ecce secundū hoc nō ui deť prior cōpa-
rari. Inueniť tñ sæpe prior ꝑ. Quāuis pri-
or & primus diuersum significēt numerū: ta-
mē īueniť &c. Et cum hac significatione nul-
lus ambigit esse cōparatiuū. Quidā autē
nō absurde affir. Ōndit. etiā q secūdū prio-
rem significationē prior est cōparatiuus. Sic
iunge quidā dicūt: cū prior & primus signifi-
cent differētē numeꝝ ū q prior nō potest eē
cōparatiuus: nec primus suplatiuus. Qui-
dam autē. Nota prior principaliter significa-
re ordinē secūdū hoc q habet cōparari quo-
dāmodo & significare numeꝝ secundū hoc
q numerus consistit in rebus ordinatis. Vn-
de ablatiuo iūgiť & primus. Probat q uere
prior est compatiuus. retinet. n. naturā cōpa-
ratiuoꝝ ab effectu. Sed cū hoc ad ꝑbationē
adducere illatiue tamē posuit. Et primus.
Quod ōndit ab effectu. Cū cōponiť. i. cōpa-
rať ad multos more superlatiuorū: & nunq̄
ad unū sicut cōparatiuus. Et semp geniti-
uum seqť. Alia ratio quare sit superlatiuus.

Et q prior sicut oēs compara. Ac si dicat
turnus mouit bellū pridē: & æneas similiter
pridē: sed cū uterq; pridem turnus prior q̄
æneas. Primus aūt sicut oēs sup. Primus
aūt sicut oēs sui generis. i. eiusdem qualita-
tis participes. Et de oibus est rationabilius.
Aliā ꝑbationē ponit quā ualidiorē supradi-
ctis intelligit argumentis quādo illud cōue-
nit solis cōparatiuis. Munificētior & muni-
ficētissimus. Dixerat qa cōparatiua deriuata
a noibus secūdæ declinatōis formanť a gtō
positiui addita or: qd aliqs falsum esse puta-
ret cū magnificētior & munificētior possent
uideri nata a magnifico & munifico. Quam
opi. remouet auctor ōndēs: qa isti cōparati-
ua antiqtus alios hūuerūt positiuos: uñ or-
ta sunt. sed mō cū illi positiui nō sint in usu
utimur illis q̄si positiuis magnificus muni-
ficus q cōueniūt ī litteratura & significatōe.

Ex qbus cõparatiui uel suplatiui. Ex hoc apparet φ magnificus & munificus nõ sunt positiui eorũ cõparatiuorũ: quia hñt per se ,ppria cõparatiua ex se regulariter facta. s. magnificior: & munificior. Et ex similibus sm̃ ,pdictam. Sicut beneficus beneficior. Cũ igit cõparatiua ,pprie. Ostẽsa cõparatiuorũ recta significatiõe. ondit eorũ abusiones & iproprias significationes: & infert ab exẽplis. Qñquidem quædã ut fortior & similia significant intellectũ positiui: igit cõparatiua so. s. .i. referri: & hoc ,pprie ad positiuũ: & cũ. i. qũuis ita sint tñ iueniunt cõparatiuus ,p positiuo positus p se. i. sine cõparatione siue absolute: ut dicã siue ui cõparationis. Est qñ pro positiuo cõpara. i. in officio positiui. i. absolute sicut positiuus minus eo significat: ut tristior. Tristis enim parũ & multũ tristem: tristior uero aliqñ tm̃ parũ tristẽ significat.

Est qñ ad contraria compa. Comparat. i. comparatio fit ad cõtraria. i. ad rem designãdam uoce cõtraria illi uoci: per quã fit cõparatio: ut mare põticũ ẽ dulcius q̃ cætera maria. Cætera. n. maria designant hac uoce q̃ est amarũ; dulcius uero significat ponticũ: q̃ uoces inter se sunt cõtrariæ: & est sensus: ut magistro Anselmo placet põticũ mare dulcius est q̃ cætera. i. põticũ mare aliquid hẽt dulcedinis: sed cætera nihil: & ẽ q̃ electiuũ non comparatiuũ: Quod siqs dicat: qa non est comparatio nisi sit ibi eiusdẽ q̃litatis participio: nõ ipedit. Regula enĩ illa de uerbis cõparatiuis data est. Quibus aũt sensus iste nõ placet sic exponit: est qñ cõparatur ad cõtraria. i. ad illa q̃ hñt cõtrariũ comparatiuũ & significat minus positiuo ante in rebus qbus illud cõparat: ut mare põticũ dulcius ẽ q̃ cætera maria: q̃ sunt amara. Hæc cõparatio fit in sola uoce: dulcius significat minus positiuo cõtrarii. idẽ. n. ualet qđ minus amarũ: & bene tñ ibi ponit dulcius: qa cũ unum contrarium est diminutiuum: alterum contrarium ibi adesse uidet. Nota φ surdior est scopulis. ñ fit ad cõtraria. Nõ. n. scopuli hñt auditum: sed translatiue hæc & similia fieri dicunt. Est qñ comparatiuus cõparat ad cõparatiuũ. s. ad se i diuersis psonis ut fortior fuit Achilles hectore for. pa. uel ad se i eadẽ psona: sed diuerso respectu: ut Hercu. adultus fortior fuit se puero fortiore anguibus: quos oppssit: uel ad aliũ i diuersis psonis: ut cicero philippicorũ qnto. Quis potest iterpratari ipu. ne &c. Ac si dicat tu es ipudentior aliis & ille improbior aliis. Modo nõ ẽ facile discerni an tu sis ipudentior alio improbiore aliis. s. an præualeas in impudentia: an ille i improbitate: uel põt de eadem persona dici: hoc modo tu es impudentior aliis & iprobior aliis: & nescio discernere an sis impudẽtior te ipso improbiore aliis. quod si sic exponat: tunc cõparatiuus ad aliũ cõparatiuum iũgit i eadẽ psona. Vel aliter ut sit exẽplũ de eodẽ cõparatiuo ita qs põt iterpræta ri an sis ipudentior aliis impudẽtioribus: an sis iprobior aliis iprobioribus. Et sciẽdũ. Quod supius posuit ad ,pbationẽ hic ponit ad regulã. Oĩa tñ. Licet grãdiusculus la. liũ. & similia sint oĩum generũ tñ deriuant a neutro tm̃. Tã & quã alia ,pprietas ẽ cõparatiuorũ æneas tã iustior q̃ fœ. fu. he. hic cõparatiua diuersæ significatiõis æquãtur per aduerbia tã & q̃ apposita. Si. n. diceres æneas iustior & fœlicior fuit hectore posset uideri magis in iusticia q̃ i fœlicitate eum supasse. Istã inquã. Hoc exemplũ geminato comparatiuo lege affirmatiue ut melius uideat. cũ dico hanc dexteram tam firmiorẽ i bellis q̃ in ,pmissis. Ecce æqualitas i eodẽ cõ

gnificus & munificus: ex qbus cõparatiuũ uel suplatiuum: & ex similibus secũdũ prædictam regulã deriuari inuenio apud uetustissimos. M. cato contra Herinũ de ptolemæo rege optimo & beneficissimo. Terẽtius i phormiõe. Quidnã arbitrare? nescio an qui mirificissimus. Actius in. xi. didascalicon: & magnificentissime excellẽtissimeq; honore. Cũ igitur comparatiua proprie ad positiuũ fieri soleãt. Inuenitur tñ sepe comparatiuus pro positiuo per se positus: ut Virgil. i quito. æneĩ. Comites senioris acestæ pro senis. Est quando ,p positiuo cõparatiuus positus mĩus eo significat: & nul li cõparat: ut Vir. tristior: atq; oculos lachrymis suffusa nitẽtes. Tristior. n. hic ex pte tristis significat. Idẽ in vi. Iam senior: sed cruda deo uiridisq; senectus. Est qñ ad contraria cõparat: & minus positiuo significat: ut mare põticũ dulcius q̃ cetera: hic. n. ñ ad dulcia: sed ad amara facta cõpatione ostendit parũ aliqd dulcedis q̃ cetera hẽe põticum mare. Est quãdo suplatiuo comparatiuus cõpatur: ut Achilles fortissimus troianorũ Hectore fortior fuit. Est quãdo comparatiuus ad cõparatiuum cõpararur: ut fortior Achilles Hectore fortiori patroclo. Homerus i odyssea ει κιιηοκ Υισακηнλει Δοιάτόηόσησ αυτᾶ. πάητεσ κερησ ᾶιάτελα φροτεροι πολασ ειηαιη αφηει οτεροι χέρυσοιοτεεσιτοσ. τε. Cicero philippica secũda. Quis iterpratari potest i pudentior: ne q i senatu an iprobior: q i dolo bellum: an ipurior q patre audiente. an crudelior q i illam miseriam tam spurce q̃ ipse dixeris: Et sciendum φ apud latinos diminutõem quoq; accipiũt q̃dam comparatiuorũ: ut supra diximus quod apud græcos nõ iuenit: ut grãdiusculus miusculus maiusculus meliusculus. Oĩa tamẽ hæc a cõparatiui neutro adiectione cuius iuenio fieri: ur grãdius grãdiusculus. melius meliusculus. Sic & cætera q̃ sunt similia: tam & q̃ aduerbia cũ comparatiuo uel suplatiuo adiciũtur cũ duo uel plures comparatiui uel superlatiui diuersę significatiõis positi iter se æq̃nt: uel idẽ geminant: ut tã iustior q̃ fœlicior ęneas Hectore. Cicero ,p deiotaro. Istã inq̃ dextrã nõ tã i bel

paratiuo:licet negatiuā pticulam nō imposuit:nō iccirco tñ minus ualet exemplū:q̄ ga tā & q̄ suā æqualitatē i illo geminato cōparatiuo recte ponit:sed æqualitas illa p nō remouet. Minus aūt. Aduerbiū iunctum cū posit nō demōstrat cōparati. cōtra sig. ut minus stultus p prudētior. Est tamē. Licet minus augeat ibi eē & cōstituatur inuenitur q̄ñ minuit esse & destruit. Magis quoq;. Aduerbium nō solum adiungitur positiuo sed cōparatio ēt: tūc. s. q̄ñ ipse comparatiuus ad se ipm cōparat:ut cū dico. Aiax fortior ē ulysse & fortior diomede: sed cū sit fortior utroq; magis fortior est ulysse q̄ diomede: uel tūc magis aduerbiū iūgit cōparatiuo: q̄ñ ipse cōparatiuus nō ad se sed ad aliū cōparatur cōparatiuum: ut achilles magis fortior est ænea q̄ iustior dio. Ac si dicat. Fortior est ænea & iustior diomede. Sed cum illo sit fortior & altero sit iustior magis fortior est ænea q̄ iustior diomede.

lis neq; i prælii q̄ i ,pmissis & fide firmiorem: bis enī firmiore ītelligēdum est. Minus aūt aduerbium est q̄do cū positiuo iūctū cōtrariæ significatiōis comparatiuū demōstrat: ut minus stultus pro prudētior. Terē. i eunucho. Nemo fuit minus stultus ,p prudētior. Est tñ q̄ñ pro nō aduerbio ponit: ut minus bonus ,p malus: Magis quoq; aduerbiū nō solū positiuo sed ēt cōparatiuo iūgitur quādo ipse cōparatiuus uel ad se uel ad alium cōparatur: ut achilles ęnea fortior magis q̄ iustior. Et aiax Vlysse fortior magis q̄ Diomede: & cōparatiuus q̄dē gradus abltō casui adiūgitur utriusq; numeri. Interdū tamē ēt ntō q̄do q̄ aduerbiū seq̄t. Suplatiuus uero gtō plurali uel singulari iūgit: q̄do ipsum nomē singulare multitudinē significat: ut fortissimus gētis.

Quid sit superlatiuum.

Vplatiuū est quod ad plures sui generis cōparatum supponit oībus uel p se ,platum intellectū habet cū ualde aduerbio positiui: ut fortissimus grecorum fuit Achilles .i. sup oēs græcos fortis. Sin aūt dicam fortissimus hercules fuit: nō aducēs quorū itelligo ualde fortis. Tale ē apud Cicerōem ,p Marco marcello. Simillimū deo iudicio ,p ualde simi lem deo. Et sciēdum est q̄ ex eisdem formis siue terminationibus supradictarum i cōparatiuis partiū oratiōis fiunt etiā suplatiua. Sunt igit formæ suplatiuorum octo. Duæ q̄dē i quas pleraq; desinūt suplatiua: rimus & simus. Sex uero ī quas pauca desinūt: limus: ximus: timus: remus: fimus: nimus. Et oīa superlatiua mobilia sunt p tria genera. i. mutatiōe us ī a faciūt fœminina in um neutrū: In er igit desinētia noīa positiua: cū sint adiectiua: siue secūdæ siue tertiæ decliātōis accepta rimus faciūt suplatiuū: ut pulcher pulcherrimus: miser miserrimus paup pauprimus: acer acerrimus. Excipiūt dextimus: & finistimus pro dexterrimus & finisterrimus.

Vperlatiuū ē. De suplatiuo tractat sicut & de aliis spēbus ostēdendo significationē eius & originem & formam. Significationem in diffinitione: quæ ex rectis & non rectis suplatiuis cōueniat dat eam sm diuersos usus significationis: sm hoc. s. q̄ cōparatiue pfertur: & sine comparatione hoc mō. Suplatiuū est quod cōparatū ad plures sui generis. i. suæ gentis uel quod melius ē sui generis. i. suæ pprietatis & qualitatis supponitur oībus. i. multo antecedit oēs: ut achilles fortissimus ē oīum: hic comparat siue ad hoīes: siue ad leones: tñ hēant eandē qualitatē. i. fortitudinē: per hoc quod dicit cōparatur: a nō cōparatis. Cū aūt subiungit supponitur oībus a comparatiuis facit differē: quæ non sp oībus comparant: uel si quando cōparant oībus: nō tñ supponuntur oībus illis. s. non determinate multū antecedunt illos: & hæc ē illa pars diffinitiōis: quæ solis rectis cōparatiuis conuenit. Seqtur uel illud ē cōparatiū suplatiuū q̄d ,platum p se. i. sine genitiuo plurali: & sine ui cōparatiōis itellectū habet positiuū. i. significat rē designatam a positiuo uel principaliter uel secūdario cum re designata a ualde aduerbio. In hac parte īpropria suplatiua cōtinet. Oē. n. rectū suplatiuū cōparatiue ponit: Nota q̄ē admodū in cōparatiuo nullū nomē ex se dici suplatiuū: sed ex rebus accidētalib9: quas primo loco significat. Et sciendū. Ostēsa diffinitione suplatiui trāsit ad eius originē q̄si dicat. Sic diffinit suplatiuū: & de eius origine hic sciendū ē q̄ ex eisdē for. siue mauis dicere terminationibus supra par. orationis idest nominis & uerbi & participii: & aduer. fiunt ēt suplatiua: formas uocat q̄ noīa a q̄bus descendunt comparatiua desinūt ī us. uel in er uel in es &c. Sunt igitur. Formas superlatiuorum ingreditur ostendere.

Sic iunge Q̄ñquidem iam præfinitum ē de origine. ergo restat ut de formis dicamus q̄ sint octo: duæ principales. Rimus & simus: in quas duas plerumq;. i. maior pars superlatiuorum terminatur. Et omnia. Ne quis putaret q̄ tractandū eēt de masculinis p se: & p se de fœmininis: & per se de neutris: ideo dicit; quia oīa supla tiua mobilia sunt: ut per hoc cōmunis omnium regula intelligeret. In er igitur. Quandoquidem ab omnibus eisdem terminationibus sumuntur comparatiua ergo ab er. Et hoc in er desin. po. idest primitiua & quia plura desinunt in er quæ non faciunt superlatiua. non enim sunt adiectiua: ideo addit cum sint adiectiua: & si large uis accipere adiectiua quasi accidentalia supplendum est quæ ueniunt ad comparationem siue secundæ &c. Pulcher exemplum est de. nomine nō crescēte in genitiuo. Miser de crescente in genitiuo. In tertia declinatione pauper est exemplū de crescente. acer de non crescente. Nota q̄ in superlatiuo coniungit noīa secundæ uel tertiæ declinatiōis. quæ superāt in cōparatiuo: & hoc iō. q̄a eodē mō formantur superlatiua in ri-

Salusti.in iugur. Sylla cum eqtatu apud dextimos: in finistra parte Mãlius curabat cũ funditoribus. In us uero terminãtia se cũdæ declinatiõis assumũt genitiuo.s.& simus & faciũt suplatiuum: ut clarus clari clarissimus: doctus docti doctissimus: pditus perditi perditissimus: Exceptis anomalis .i. inæqualibus: q̃ sunt bonus optimus: malus pessimus: magnus maximus: paruus minimus: multus plurimus. Hæc autẽ inæqualia sunt. Excipitur etiam maturrimus: cuius q̃uis positiuus sit maturus: tñ quasi a ntõ matur: q nũc ĩ usu nõ ẽ: nascit᷑: ĩ er desinẽtium regulam seruauit.i.in rimus terminat᷑. Inuenit᷑ ẽt maturissimus secũdũ analogiã in us terminãtiũ. Cicero ad Herẽniũ ĩ quinto. Quibus uirtutibus oẽm tueri uitã possint eas in ætate maturissima: uelit cõparare: Nuperrimus ẽt pferebant antiqssimi. Vñ aduerbium posuit Cicero in tertio ad Herẽnium: Et qñ nuperrime dictum ẽ facile memoriæ mãdat᷑. Qui superlatiuus magis ab aduerbio in er desinẽte uidetur nasci. Nomẽ eñi positiuũ ĩ us desinit ut capro uidet᷑ nuperus: cuius accusatiuũ ptulit Plau. in captiuis. Recẽs captũ hoĩem nuperũ & nouiciũ: & bene: ut eñi super superus sic nuper nupus debet ẽẽ. Liuius ĩ odyssea: Inferus an superus tibi fert deus funera Vlysses. tertiæ uero declinatiõis noĩa: quæ hñt superlatiuũ absq; ĩ er desinentibus: de qbus supra dictũ ẽ. Cætera grõ assumunt simus: ut locuples locupletis locupletissimus. utilis utilis utilissimus: sapiẽs sapiẽtis sapiẽtissimus: iners inertis iertissimus: concors concordis concordissimus: audax audacis audacissimus. Excipiuntur hęc facillimus: difficillimus: gracillimus: humillimus: simillimus: dissimillimus: agillimus. Quorũ cum ĩ is desinãt positiui abiecta is & addita limus faciũt superlatiuum. Excipiũtur ẽt ĩ bris desinẽtia: ris. n. i er. mutãt: & accepta rimus faciunt superlatiuũ: salubris saluberrimus celebris celeberrimus. Cice. in .ii. ad Herẽniũ: Locus quęrit᷑ celebris an desertus. Oui. tamen saluber dixit: & celeber in. iii. fast. Phœbe saluber ades: & circus erit pompa celeber nũeroq; deoꝝ. Ergo magis secũdũ analogiã ĩ er. terminãtiũ faciũt superlatiuũ. Etiã ueterrimus notãdũ q cũ in us eius positiuus desinat: tamẽ formam in er terminantium seruat in superlatiuo ueterrimus: quasi a ueter positiuo: quod capri quoque approbat auctoritas & usus antiqssimorum. Ennius. Cum ueter occubuit Priamus sub marte pelasgo: cuius etiam comparatiuum ueterior protulit Plaut. ĩ bachidibus: Senem tibi dedo illum ueteriorẽ lapide ut lepidum reddas. In ximus duo desinunt: unum anomalum a positiuo in us desinente secundæ declinatiõis magnus maior maximus. Alter ab aduerbio: ut prope propior proximus: quod tamen qñ p cognato accipitur positiui significationẽ hẽt. Idq; a legislatoribus etiã cõparatiue pfert᷑: apud quos sepe iuenitur pximior es. i. propiores cognati: ut. Vulpianus ĩ libro. xxv. Vt ad edictũ siqs pximior cognatus nasceretur. Vegetius renatus rei militaris ĩ li. i. Sed latera eorũ subducant᷑ ab hostibus ne possint

mus ab utriusq; decl. nominibus.

Sylla cũ eqtatu apud dex. Ist ud exẽplũ habet᷑ ĩ libro iugartĩo & ẽ ibi dextimos p dexterrimos. In us. Regula de forma ĩ simus. q. d. Nomina in er. faciunt in rimus. in us. uero &c. secũdæ declinatõis di cat propter uetus: qa cũ desinat in us non est secundæ declinationis: nec facit superlatiuum secundum regulam eorum. Excipitur etiã maturrimus secundum hoc q uidebatur esse a maturus: quia secũdum hoc q est a matur non excipitur: qđ ipsemet approbat. Inuenitur tamen. Licet inueniat᷑ maturrimus superlatiuus: tamẽ inuenitur etiam maturrissimus, unde patet maturrimus non esse a maturo: cũ maturus p se suũ hẽat superlatiuum. Nuperrimus. Excipitur secũdũ hoc quod uidebatur ẽẽ a nuperus qđ magis cõprobat ẽẽ a nup unde pbãt p aduerbiũ dici nomen. Nomẽ eñi. Bene dixi nuprimus nasci a nup aduerbio: qa a nomine nupus non põt nasci: cũ desinat ĩ us. & sit secũdæ declinationis nupissimus non nuperrimus faceret. Tertio uero. Sic faciũt suplatiuũ noĩa secũdæ declinationis. tertiæ uero &c. Excipiuntur hæc. Quãuis hoc totũ sit exceptio: tamẽ hæc regula de forma in simus intelligat᷑: qa formationẽ supponit ibi. Quoq; &c. Nota q quidam dicũt q utilis facit utillimus suplatiuũ ad similitudinem istoꝝ: sed nihil est ĩmo utilissimus: sicut dicturus est in sequẽti. Excipiunt᷑ etiam in bris desinẽ. nõ secũdum hoc q faciũt in er. sed secũdũ hoc q faciunt ĩ s. Ris enim merito excipiuntur quia alio modo faciunt superlatiua. Ouidius tamen. Licet faciant in is: Ouidius tamen ptulit in er. Ergo. Qñquidem faciunt in is. & ĩ er. Ergo magis &c. ueterrimus excipitur secũdũ hoc q uenit a uetus qnod tamẽ postea corriget & dicet ẽẽ a ueter. Qđ capro. Quasi diceret non solum superlatiuum probat quod ueter dicatur sed auctoritas. Cuius ẽt Ostendit q uetere comparat᷑ adducit comparatiuũ & ille comparatiuus in raro usu repetitur. In ximus. Quartam formam exponit. Quod tamen. i. proximus licet superlatiuus sit. tamen quando pro cognato accipitur habet significationem positiui. Veg. tamẽ abusiuẽ ponitur: proximior non cogna

accipe uulnus: & ꝓximior dextra sit q̃ plagã possit īferre. Nec mirũ cũ apud græcos quoq; īueniant᷑ huiuscemodi: ut Aristoteles ἀπὸ τοῦ ἔσχατος ἐσχατώτατος dicit cũ ἔσχατος .i. extremus sit suplatiuus. In timus definit unũ anomalũ optimus: & ab aduerbus siue præpositōibus deriuata hæc intra īterior intimus: ultra ulterior ultimus: citra citerior citimus. Cic. de rep. i. yi. Ex qbus ea minima q̃ ultĩa a cęlo: citima a terris: luce lucebat aliena. affranius tñ ēt positiuum eius citer ꝓtulit in patella: teste Arũtio: & præterea dextimus: & sinistimus. Extimus quoq; p extremus dicebant antiq: Varro περὶ αἱρέσεων. Porro inde ab unoquoq; cōpito ternæ uię oriunt᷑. Ex qbus singulæ exitũ ad cęlos hñt ꝓpriũ: a primo cōpito dextimã uiã muniit Epicurus. Celius ĩ prio histo. Dextĩos ĩ dextris scuta iubet hr̃e. Salu. ĩ Iugur. ut supradixius. Sylla cũ eqtatu apᵈ dextĩos ĩ sinistra pte Mãlius curabat cũ fũditoribus. Pli. i. y1. naturalis historiæ Dyrrachiũ canusiũ Apuliæ extimã. In rem9 q̃ sola forma e. hũt lõgã penultimã: cũ oĩs forma suplatiui. correptã hẽat añ mus: ut pulchetrimus: doctissimus: sapiẽtissimus. maximus: ultimus: Ab aduerbiis siue p̃positionibus uenientia desinũt hæc extra. rior. remus: supra rior. remus. post. rior. mus. Ex quo appet neq; a supo: neq; a postero fieri cōpatiuos siue suplatiuos sicut neq; ab ifero ifimus: qᵈ solũ ĩ sim9 desinit: sed ab aduerbio ifra. rior. imus. Nã si eẽt a noibus supo postero ifero seruassẽt regulã ĩ us. terminãtiũ scḋæ declinatōis q̃ ĩ simus ꝓferũt suplatiuũ & facerẽt supissimus: & iferissimus &c. In nimus unũ anamalũ desinit: ut puus. minor. mus. In rimus unũ a uerbo ĩ uenit᷑. detero. rior. rimus. Et unũ anomalũ: plurimus. ĩ simus ẽt unũ anomalũ iuenit᷑ pessimus. Nã nouissimus ur̃ secundũ analogiã a nouo factũ. Ab hoc ãt qᵈ est añ anterior suplatiuũ ĩ usũ nõ ĩueni. a pene ãt aduerbio suplatiuũ ĩ simus ꝓtulit Pla. ĩ Mustel. Ita ne mea cõsilia puertit penissime. Itẽ ab eo qᵈ ẽ penitus aduerbio suplatiuo usus ẽ. Idẽ in Per. Futtiuã aduectã ex arabia penitissima. Sciẽdum tñ ꝙ ẽt nomẽ inuenit᷑ hic penitus huius peniti: ex quo magis suplatiuus grad9 nascit᷑. Plau. ĩ asi. Etiã ne? age q̃so hercle usq; ex pẽitis faucibus. Illud quoq; notãdũ ꝙ oĩa & cõparatiua & suplatiua duaꝝ excedunt numeꝝ syllabaꝝ: Exceptis his prior & primus: & anomalis his minor & maior & peior & plus. Nec miꝝ cũ positiua quoq; ex qbus cõparatiua & suplatiua nascunt᷑ bisyllaba sint: uel eo plus p gẽtiuos & uel unã uel duas assumẽtia syllabas faciũt supradictos gradus ut ditis or. mus. niger or. nigerrĩus: utilis utilior utilissimus: similis similiot simillimus: ifra iferior ifimus. Suplatiuus uero ẽ qñ cõparatiuũ supat una syllaba: ut qñ ĩ simus desinit iustior iustissimus. Et qñ ĩ rimus finit᷑ suplatiuus si positiui ntũs & gtũs pes hẽant syllabas: ut teter tetri. trior. teterrimus: acer acris acrior acerrĩus. Est qñ par ẽ: ut ĩ lim9 terminãs: ut agilis agilior agillimus: facilis facilior facillĩus. Et qñ una uicit᷑ sylla

to significãdo: sed locale. Nec mirũ. Si ꝓximus hoc superlatiuum ĩ alia significatione apud nos recipit comparationem cũ apud græcos ẽt inueniantur huiusmodi superlatiua quæ in alia significatiõe apud eos comparationem recipiunt: ut Aristote. &c. In timus. Exponit quintam formam. Affranius tñ huius exemplum nõ ponit. In remus. sextam formam expõit. Ex quo. s. ꝙ. e. hñt ante mus. apparet neq; a supo &c. Sicut neq;. Hoc p simile inducit. Sicut neq; ab ĩfero infimus uenit: sic neq; a supero supremus: qa faceret inferissimus: cũ dicat ꝙ solũ &c. Exeqt̃ septimã formã. s. ĩ rimus. Nã si. uere ab aduerbiis. nã si &c. In rimus. De omnibus formis iã executus est. sed has duas pricipales formas. s. ĩ sim9 & rimus. ideo repetit. qa supius tãtũ tractauerat de suplatiuis sumptis a noĩb9 regulariter. mõ de irregularibus. s. uerbalibus & aduerbialibus in rimus & simus terminantibus uult adiungere. Nã nouissimus. Ideo dixi unũ anomalum ut pessimus: qa nouissimus nõ ẽ anomalum: sed ur̃ factum esse a nouo secundum analogiam. Putabãt. n. nouissimus cum idem plerunq; sit ꝙ ultimus ab aduerbio ultra secũdum significationem sumi. mĩ nouior non est in usu. Perpenissime. aduerbium probat ꝙ penissimus dicitur. Sciendum tñ. Correctio ẽ & ostendit ꝙ penitissimus nõ uenit a penitus aduerbio. Illud quoq;. Postq̃ formas superlatiuorum ostendit supponit quasdã proprietates de omnibus superlatiuis: quæ sunt etiam communes comparatiuis. constructio. hoc qᵈ dixi de superlatiuis sciẽdum erat.

Illud quoq;. Nec mirum si excedunt numerum duarum syllabaꝝ cum ẽt positiua eorum sint dissyllaba uel trissyllaba. Si de post obicias non nocet qa hæc regula data ẽ de cõparatiuis uel suplatiuis quæ ueniunt a nominibus. Suplatiuus uero. Alia regula est data īter cõparatiuum & suplatiuum ut. s. sicut tunc qñ in simus finitur &c.

Si positiui. Tunc desinens suplatiuus in simus superat si positiui noĩatiuus & genitiuus pa. hẽt syllabas. Si. n. ipares fuerint syllabæ nõ supat ut tener ri. tenerior tenerrimus. Est qñ uincit᷑ syllaba. hæc regula ẽ largior oĩbus supioribus qa aduerbia positiua cõprehẽdit.

Diminutiuum. Post executionem quarũdã specierũ deriuatiuorũ transit ad aliã speciẽ. f. ad diminuti. ostendens propriã eius significationẽ. & diuersos usus & originem & formas sicut ĩ aliis. Significationem ostendit p diffinitionẽ. Diminutiuũ est illud quod demõstrat diminutionẽ sui primitiui. i. significationẽ sui primitiui. nõ integre sed cũ diminutione. ut cũ rex ĩdifferẽter & magnũ & paruũ regẽ significat. Regulus tñ paruum significat & sic cũ diminutione significat id quod rex. Et quia maiusculus & alia huiusmõi significãt diminutionẽ sui primitiui inquantũ sunt cõparatiua. ĩõ addit absolute. i. sine cõparatiua relatione. Per absolute enim uult comparationẽ tantum remouere. Nõ oẽm. f. relationem. quia seruulus semper refertur ad dñum: & tamen non ideo minus est rectum diminutiuum quæ modo accipiat absolute determinat. uel aliter diminutiuum ẽ quod significat dimi. sui primitiui. i. designat significat sui primitiui cõtractam & diminutam ut regulus sumitur a rege. Rex autem amplam dignitatem. regulus autem eandem dignitatem contractam & diminutam significationem. f. paruissimi dignitatẽ regni. Et nota ipsum diminutiuum & suum primitiuum semper significare diuersa ut homo homuncio. Non enĩ a quo illud diminutiuũ est nomen est hominis magnã uel breuẽ staturam habentis homuncio uero hominẽ breuissimæ staturæ & contractæ notat. Nec ab homine speciei nomine quæ in omnibus est eadem aliqd diminutiuum secundum quosdã facies. Aliis uero uidetur q̄ ab homo qđ est speciale nomẽ sumatur diminutiue homuncio: qđ significat eãdem rem specialem quã homo. restrictã tñ. Significat enim homuncio animal rationale mor. rem illã ĩ hominibus paruæ staturæ tñ. Data diffinitione subdit exẽplũ ut rex regulus. Nota q̄ excludit cõparatiua diminutiua. qa sub alia specie cõtinenẽ. quia ita debet accipere diminutiuũ qđ sit coæquæuũ membrũ cõparatiuo in diminutione & sit ei omnino oppositũ. Ideo autem. Determinat illud quod dixerat absolute. dixi absolute. & hoc ideo quia comparatiua quædã ut grandiusculus & similia non solũ augent uim primitiui & significant augmenta rem primitiui sed etiam minuũt: sed non absolute. i. sine cõparatione diuersa primitiua hic accipe. Nam maiusculus & positiuũ habet primitiuũ a quo descendẽt formaliter huius significationi ergo. i. positiui magnus augmẽtat illi9. f. cõparatiui maius minuit. Ad aliquid enim. Vere nõ sunt absoluta: qa sunt ad aliquid. i. relatiua p cõparationẽ. & hoc extra & uere sunt ad aliquid quia oĩa comparatiua. Hanc probationẽ habemus ubi dicit. Ad aliqd fit comparatio: ad aliquid enim fieri uocat hic ad aliquas uoces cõparari. Nisi enim tam stricte ad aliquid acciperetur q̄ non significant nisi relationẽ cõparationis seruulus & paterculus pbari possent eodẽ modo nõ absoluta esse. Vnde conuertere debuit. ergo diminutiua non possunt esse absoluta. Cum a cõparatiuis. Et uere non sunt absoluta: qa deriuanẽ a cõparatiuis: locus a cã materiali: & quia non sufficeret a cõparatiuis deriuari ad hoc pbandum q̄ non sint absoluta sed cõparatiue plata addidit. ita deriuantur a cõparatiuis q̄ retinent significationẽ cõparatiuorum. & hoc est & ipsa quoq; &c. Necesse est enĩ. Recte posuit ad exẽplũ maiusculus & minusculus quia necesse est ea ad aliquid cõparari. Alia aũt. di. i. omnia illa q̄a nõ comparatiuis deriuãẽ ex se. i. secũdũ semel ex se. i. fm naturã suæ originis habent diminutiuũ: ut seruulus deriuaẽ a seruo: & habent diminutionẽ secundũ suum primitiuum. i. retinendo naturam sui: quia & significationem eandẽ & eãdem relationem quam seruus retinet: sed ungula non habet diminutionẽ secundum naturã sui primitiui quia aliud significat. Solent aũt. Ostẽdit diuersos usus. f. abusiones cum propria significatione. cõstructio. Diminutiua hoc mõ diffiniunẽ. solẽt ãt pferri uel cã necessitatis signi. qa res talis est ut ex necessitate exigat p diminutiuum significari ut filii mcipæ reguli. i. parui reges appellanẽ. uel pp curtatũ imperiũ: uel pptẽr minutã qualitatẽ suorũ corporũ & hoc sine relatiõe cõparatiui. Et hæc est ppria significatio diminutiuorũ: uel cã urbã. i. iocũditatis uel ẽtrĩsiõis ut si de magno fratre gigãtũ loquẽs p irrisionẽ dicã fraterculus eẽ gigãtis. Vnde Iuuena. Malĩ fratercul9 eẽ gigãtis. i. turpis. ut briareus uel ut monoculus poliphemus: uel cã adulatõis & blãditõis alĩ

ba: ut q̄n: uel infimus: uel in timus: uel in remus desinit inferior ĩsimus. ulterior ultĩus: exterior extimus. uel extremus. Varro ĩ ortographia. Ergo inter solis stationẽ & sydera septẽ. Ex porrecta iacet tellus huic extĩa fluctu Oceani ĩterior neptũo cingiẽ ora. Plautus ĩ truculẽto: Bõa pdidi mala reppi. fcũs sũ q̄si extimus a uobis.

De Diminutiuo.

Diminutiuum ẽ qđ diminutionem sui primitiui absoluẽte demonstrat. ut rex regulus: id est paruus rex. Ideo aũt positũ est absolute: quia cõparatiua quoq; nõ solũ augẽt. sed ẽt est q̄n minuunt uim primitiuorũ: sed nõ absolute: ut maiusculus puo maior q̄ ille q magnus ẽ. Ad aliqd enĩ oĩ mõ fit cõparatio: ut breuior diciẽ ad breuẽ: & angustior ad angustũ diciẽ. Vnde q̄uis ĩ his quoq; cõparatiuis ĩueniãẽ quędã diminutiua apud latinos: ut supra docuimus. Non possũt tñ esse absoluta: cum a comparatiuis sint deriuata: & ipsa quoq; comparationem significant: ut maiusculus: minusculus. Necesse ẽ enĩ ea ad aliqd cõparari. ut Terẽ. ĩ eunucho. Thais q̄ ego sum maiuscula ẽ: idest puo maior q̄ ego. Alia aũt diminutiua. i. oĩa q̄ nõ a cõparatiuis deriuãẽ ex sese hẽnt diminutionẽ: & nulli cõparanẽ: ut regulus tãtulus. Solẽt aũt diminutiua uel necessariæ significatõis cã pferri. ut Sal. ĩ Iugur. Postq̄ reguli ĩ unũ cõuenere. reguli idest pui reges: uel urbanitatis cã. Vt Iuuena. ĩ. iii. Satyra. Vnde fit ut malim fraterculus eẽ gigãtũ. Vel adulatõis cã: & maxime puerorũ: ut catu-

quorum & maxime puerorum: quia pueris solemus dicere antoniaster catulaster a catulo proprio nomine. Deriuant igitur. Ostensa diminutiuorum significatione & sm usus diuersitatem: declarat eorum originem & infert ab exemplis sic. Quandoquidem antoniaster sumitur ab antonio & patriciolus a patricio. igitur deriuantur diminutiua alia ab appellatiuis alia a propriis & seruant genera primitiuorum. Plerumque dicit propter rana ranunculus: statua statunculus & similia. Cum ponat plura diminutiua in extremo est tota uis exempli. Ab homo homuncio & ab homunculus. Sunt igitur. Formas diminutiuorum incipit ostendere: illatio ab ipsis exemplis sic. Quandoquidem

laster: antoniaster: patriciolus: sergiolus. Deriuantur igitur pleraque ab appellatiuis: pauca etiam a propriis: & seruant genera primitiuorum plerumque: & saepe iueniuntur diminutiuorum diminutiua in diuersas desinentia formas. ut ho homo homuncio homunculus homullus homullulus. Sunt igitur diminutiuorum formae generis masculini culus: ulus absque c. olus: ellus: xillus: illus absque x. ullus: cio: aster: ulus: culus: ut agniculus igniculus: ulus absque c. tantulus: olus: sergiolus: capolus: ellus: agnellus: illus x. antecedente pauxillus: paxillus: absque x. codicillus: tulus: nepotulus: ullus: homullus: cio: homuncio: aster: parasiter: leus: aculeus: eculeus. Plau. in mili. glorioso. Si saluum hic amittimus. ueneriu nepotulum. Foeminini autem generis hae sunt cula: ula: absque c. ola: ella: xilla: illa absque x. ula ut anicula: filiula: unciola: capella: maxilla: anguilla: ulla. Neutrorum quoque sunt hae formae culum: ulum sine c. olum: ellum: illum: cum x. & sine eo: ullum ut corpusculum: corculum. Plau. in Casina. Meum corculum: melculum: felculum: uerculum: ulum sine c. capitulum: laureolum: lucellum: uillum: uexillum: ulum. Et sciendum quod nomina tertiae uel quartae uel quintae declinationis: pleraque non tamen omnia ut quidam putauerunt diminutiuorum masculina in culus. foeminina in cula. neutrum in culum terminant. A primae uero uel secundae declinationis nominibus nullum iuenitur diminutiuum in has desinens formas: nisi a primitiuo habeat c ut graecus graeculus fur furcula. Earum igitur quoque formarum ut potero regulas conabor exponere. Monosyllaba in s. desinentia uocali antecedente: cuiuscunque sint generis & in er. omnia quae sunt tertiae declinationis: & in us neutra non assumunt in masculino culus. in foeminino cula: in neutro culum: ut flos flosculus: mas masculus: mus musculus: plus plusculus: os osculum. Quod quis sit formae diminutiuae tamen quia aliam habuit significationem fecit ex sese aliud diminutiuum oscillum. Similiter faciunt in er. terminantia diminutiuum: ut frater fraterculus: pater paterculus quod & proprium iuenitur. Mulier muliercula: pauper pauperculus paupercula pauperculum. Mater matercula. Plau. in Cistellaria: Tum tu igitur mea matercula. Excipitur ueter uetriculus. Luc. in iii. Qua iam non medius descendit in ilia ueter. Iuue. in i. Infra uetriculum, tenui distantia rima. Sic etiam in us neutra. munus munusculum: corpus corpusculum: opus opusculum: crus crusculum: ut Plau. in Cistellaria. Cum extortis talis cum torcinis crusculis.

homuncio homunculus sergiolus sunt diminutiua. igitur sunt diuersae diminutiuorum formae. hae. s. culus &c. Nota tulus per se non esse formam nec debet hic inter principales poni: quia continetur sub ulus absque c. ut ipse ostendit siue t. sit ibi a primitiuo ut tantus tantulus ut quidam dicunt: siue sumatur extrinsecus: ut nepos nepotulus. dicit enim in formarum expositione culus ut igniculus & ulus absque c. procul dubio posuit. Quidam tamen diuersam formam esse putant quando t. est ibi a primitiuo quod non procedit Si enim tulus diuersa forma est quando est .t. ibi a primitiuo & alia quando non est ergo culus aliud debet iudicari quando est ibi. c. a primitiuo ut graecus graeculus: & aliud quando sumitur extrinsecus ut ignis igniculus in quo nullus sapientum consistit. Nam eadem forma est siue. c. a primitiuo sumatur siue extrinsecus. Sciendum tamen est quod t. nunquam extrinsecus sumitur. Nulla enim ratio est quare nepotulus formetur a nepos & non a genitiuo nepotis: cum in aliis non a nominatiuis sed a genitiuis uideamus deriuationem fieri ut ab adolescentis adolescentulus. Tulus. Vt nepotulus hoc etiam dicendum puto: nisi dicamus per aliud exemplum eiusdem formae fieri repetitionem. Feminini autem. Cum comparatiuis & superlatiuis per se foeminina non formaret: quia ex masculinis forma eorum intelligebatur. Quaeri posset cur diminutiuorum foeminini per se formas attribuat. Et haec est causa quia sunt quaedam foeminina a masculinis non deriuata a quibus ueniunt sua diminutiua ut a furca furcula. Et sciendum. Ostensis formis diminutiuorum dat quandam communem omnibus proprietatem. Non tamen omnia. quia anguis anguilla acus aculeus lapis facit lapillus: a quinta declinatione nihil excipi posse reperio. Nisi a primitiuo. Hic opponitur pannus panniculus: sed non obest quia ut ipse dicturus est irregulare est: nec debet ulli regulae obesse. Earum igitur. Quandoquidem tot diuersae formae sunt diminutiuorum igitur regulas & proprietates singularum formarum coner per conor exponere. Monosyllaba in s. desinentia. hoc ideo dicit ne accipias rex. uo. antece. propter fons mons & similia si ex se faciunt diminutiua in masculino accipiunt culus in nominatiuo. Additio regulae: & in er omnia quae sunt tertiae declinationis propter miser. tener. quae sunt secundae. Item alia additio & in us neutra omnia illa in nominatiuo as. &c. ut fucula posterior excipietur. Quod osculum. quamuis sit formae diminutiuae: quia non diminutionem oris sed aliud. s. basium designat. ideo fecit ex se aliud diminutiuum. s. oscillum. i. patuum os: uel aliter quod osculum quamuis sit for. di. & non significationis tamen in alia significatione facit ex se aliud diminutiuum. s. oscillum

ga h̄ūt aliā significationē q̄ diminuti uā. Osculū q̄ū est uere diminutiuum ab ore significat uultū ut osculū. i. p̄uum os dicamus. Vnde Oui. Oscula laudat. i. ora. Itē deriuatuū ab ore q̄ significat basiū: habet tñ formā diminutiui & non significationē inde osculum. i. basiū. Secūdū uero priorē sententiā osculū nunq̄ significabit nisi basiū. Similiter. Repetit ut det exēpla. Luca. Ne qs diceret uētris noīatiuū & īde formaret uētriculus ostendit dici uēter auc. luc. Sic ēt ī us. Repetit ut exēplificet. Crus ē ī hac forma f̄m diuersas regulas. s. f̄m mobilia & secundū neutra. Necnō cōpatiua: De cōpatiuis iō īducit ga h̄ēnt formā eādē cū supradictis neutris: unde Cice. per aduerbiū p̄bat nomē. Plus quoq;. Hoc q̄uis sit cōparatiuū tñ per se positū ga nō h̄ēt masculinū & fœmininū q̄bus plusculus la. æqpolleāt: quoniā plurē īueniūt. Lepus quoq;. Additio regulæ ē q̄ solū: quia nūq̄ inuenies aliqd̄ nomē qd̄ hoc totū h̄eat. Ad hāc. Id ē f̄m hāc formā. Itē additio regulæ positiua. i. cōparatōe absoluta. A equi uocāt. n. ī positiuo ga nō accipit positiua q̄ habeāt cōpatiua sed posuit hoc nomē tñ qd̄ ē cōtra comparatiua: ga desinūt ī or. tñ nō sūt cōparatiua sed positiua. i. absoluta a cōparatōe. amator amatorculus: hoc exēplū nō uidetur conuenire regulæ q̄m amator ab amo amas deriuat: sed non īpedit: ga amator licet nō sit primæ positiōis tñ positiuū pōt dici respectu amatorculus q̄ ab eo deriuat. Dulcis dulcicul9 fidis fidicula: securis securicula. Cum hæc sint de desinentibus ī is. iō ad ultimū posuit: ga de his erat dubitatio & uolebat īde exēplificare. Nā si eēt. Bene dixi q̄ fidis ē noīatiuus & nō fides ut seruio placet. unde fidicula formaẽ. Nā si eēt fides &c. Quāuis Virgilius. Dixi ga cuticula cū sit ex q̄ttuor breuibus nō poterat aliter poni nisi ātepenul. p̄du. Quāuis Virgilius ī noībus q̄ttuor breues habentibus so. p̄cel. ponere. i. solet illa noīa ex oīb9 syllabis breuibus pōere. Proceleumaticus ē pes ex q̄ttuor breuibus cōstās nec sine rōne ponit Virg. p̄celeumaticū p̄ dactylo cū duæ breues p̄ una lōga īueniūt pōi. Excipit lapis. Quia cū desinat ī is deberet facere lapidiculus. Quæ. i. anguilla & ungula significatōe nō sunt diminutiua. ga anguilla piscē & anguis serpētē significat: & ungula magnos ungues q̄drupedū.

Quartæ quoq;. Alia additio. Excipit domus domūcula ga us muta. i. i. deberet facere domicula. Abacu acu

Similiter thus thusculū. Idē in aulularia. Nūc thusculū emi hoc: & coronas floreas. Nec nō & cōpatiua eiusdē generis terminatiōisq; similiter faciunt diminutiua sed mobilia. i. masculini & fœminini & neutrī generis: ut maius maiusculus maiuscula maiusculū: minus minuscul9 minuscula minusculū. Grādius grādiusculus grandiuscula grandiusculū: celerius celeriusculus celeriuscula celeriusculū. Vnde Ci. aduerbium celeriuscule p̄tulit ad herēnium in. iii. li. artis rhetoricæ. Strenue quod uolumus ostēdere factum: celeriuscule dicemus. Sic sæpius a cōparatiuo sepiuscule. Plau. in cassina: Vt iubet mihi illud qd̄ uolebam cū uillico nr̄o sæpiuscule peccas. Pl9 quoq; q̄uis a masculino uel fœminino cōpatiuis non ueniat facit tñ ut supius ostēdim9 plusculus pluscula plusculū. Vt Terē. ī ecyra: Primū dies pusculos. Et ī phormiōe. Tum pluscula supellectile opus est. Lepus quoq; qd̄ solū ī us masculinū siue επίκοινον dissyllabū latinū ē tertię declinationis assumēs ntō culus & facit diminutiuū: ut lep9 lepusculus. Ci. de signis: Si minus eiusmodi q̄ppiā uenari debuerāt illa q̄dem certe p̄ lepusculus capiebāt. Ad hāc formā ēt positiā ī or. desinētia mutāt or in us & accepta culus faciūt diminutiuū: ut rumor rumusculus. Ci. p̄ cluētio: Qui ipitorū boium rumusculos aucupāt: uel assumūt cul9 uel cula. Amator amatorculus soror sororcula. Plau. ī penulo. Vix ægreq; amatorculos īuenim9. Idē ī Cistel. Germana mea sororcula. In is uero uel ī e. desinētia oīa ī us monosyllaba uel ī rs dtō corripiētia i. assumūt supradictas syllabas: & faciūt diminutiā ut ignis igni igniculus: testis. testi testicul9: nauis naui nauicula: auis aui auicula: cutis cuti cuticula: rete reti reticulū: fons fōti fōticulus: mōs mōti mōticulus: pōs pōti pōticulus: lēs lēti lēticula: ps p̄ti p̄ticula: dulcis dulci dulcicul9: cicula ciculū. securis securi securicula. Plau. in rudē. Post altrīsecus securicula anceps. Ci. ī. iii. tusculanarū: Dulciculæ potiōis aliqd bibamus. Similiter fides fidi fidicula. Idē ī. ii. de natura deorū. Si platani fidiculas ferrēt īnumerosa sonātes. Nam si eēt fides in hac quoq; significatōe q̄uo seruio placet nō fidicula fecisset: sed fidecula. Et cū oīa huiuscemōi diminutiā tā pēultimā q̄ antepenultimā corripiūt: cuticula i. ātepenultimā p̄ducit. Iuue. Cū bibet æstiuū cōtracta cuticula solē: qd̄ eū facere metri necessitas cōpulit. Quattuor. n. breues habēs dictio ī heroico pōi aliter nō poterat. Quāuis Virgi. ī huiuscemōi noībus. i. q̄ttuor breues habētibus soleat p̄celeumaticos ponere. ut genua labāt & labat ariete crebro. Excipit lapis lapillus qd̄ lapidiculus facere debuit diminutiuū. ut anguis anguilla. unguis quoq; ungula facit: q̄ tāetsi formā h̄re uī diminutiui: significatōe tñ nō sūt diminutiua f̄m supradictam formam: q̄rtæ quoq; declinatiōis noīa faciūt diminutiuū: us. n. uel u. noīatiui ī i. cōuertūt correptā & accipiūt culus ī masculino: ī

fœminino cula ĩ neutro culũ: ut currus curriculus: dr̃ tamen & hoc curriculũ: uersus uersiculus: artus articulus: fluctus flucticulus: anus anicula: cornu corniculũ: genu gẽiculũ. Excipit domus domũcula: ab acu aculeus. In. x. oĩa uel in ns supra syllabã uel in r. desinẽtia gtĩ extremã termĩationẽ. i. is in u. cõuertunt: & accepta lus la lum faciunt diminutiuũ: ut rex regis regulus: codex codicis codiculus: & ex eo codicill9: hęc fornax. cis. cula. fax. cis. cula. cetrix. cis. cula. adolescens. tis. adolescẽtulus: caput. tis. capitulũ. In es ꝓductã desinẽtia fœminina tertiæ declinatiõis: uel qntæ abiecta s. assumũt. cula. & faciunt diminutiua, & seruãt e. ꝓductã. ut uulpes. cula. nubes. cula: dies. cula: res. cula. Plau. ĩ Ciste. Si qdẽ ĩperes ꝓ copia ꝓ recula: uepres uepcula. Ci. ꝓ sestio. Vepreculis extracta nitedula. Excipit merces cuius is gtĩ in ula facit cõuersa diminutiuũ mercedula. Cice. de ora. p̃io: Infidi hoĩes mercedula adducti mĩstros se prębẽt ĩ iudiciis oratoribus. Et apes cuius diminutiuũ ꝓ e. lõga. i. hũit apicula. Plau. ĩ curculiõe: Egon apiculaꝝ opa cõgestũ nõ ferã? In us terminãs unũ tertiæ declinatiõis cõe triũ generũ abiecta s. assumit. lus. in diminutiuo: ut uetus uetulus: fœmininũ uetula: neutrũ uetulũ. Persius. Tũ uetulę auriculis aliẽis colligis escas. Iuue. i. i. Vetulæ uesica beatæ. Sus quoq; cõe abiecta s. & assumpta. cula facit dimĩutiuũ sucula. Plau. ĩ rudẽte. Quĩto die recta cũ sucula & porculis. In o. desinẽtia si faciũt dimĩutiua: cõuertũt o. ĩ un. & accipiũt. cul9. uel cula: ut tyro tyrũculus. Iuue. i. ii. Nec frustrũ capię subducer nec latus afræ: Nouit auis nr̃ tyrũculus: & nou9 oĩ tpe. latro latrũculus: carbo carbũculus. Cice. ad herẽniũ i. iiii. Aut si ꝓmetheus cũ mortalibus ignẽ diuider uellet: ipse a uicinis, testula: ambulãs: carbũculos corrogaret. Pedo pedũculus: gurgulio gurguliũculus. Plau. in rudẽte gurguliũculos minutos fabulare. Virgo uirgũcula. Iuue. iii. ii. Tũc cũ uirgũcula iuno. Rõ ratiũcula. Terẽ. ĩ phor. Erat ei de ratiũcula. Offensio offensiũcula. Cice. ꝓ Plautio. Ista ĩ ędilitate offensiũcula accepta. Item loligo loligũcula: Pla. ĩ casina. Emito sepiolas lepidas loligũculas. Hõ. homũcul9 Plau. ĩ rudẽte: Homũculi qͥ estis eiecti ut natãt. dr̃ tñ & homũcio & homulus. & homullulus. Similiter facit diminutionẽ fur. furũcul9. Ci. ĩ pisonẽ. Olĩ furũculus: Nũc ẽt uero rapax. Idẽ ĩ eodẽ. Homulus & ex argilla: & ex luto fict9. Leno lenũculus, uel lenulus. Plau. ĩ penulo. Sic dedero e militari tetigero lenũculũ. Idẽ ĩ penulo: ita ut cœpi hoc dicere lenule de illa pugna. In nus siue hẽant ãte n. aliã cõsonãtẽ: siue nõ & ĩ lus: si ñ hẽant gemĩatã l. & ĩ er. scdæ declinatiõis noĩa, duplicãt l. ante us. ĩ diminutiuis ut asinus asellus: gemĩus, gemellus: bon9. bellus: pugnus pugillus: agnus agnell9: qd̃ iõ seruãt. n. ut sit dr̃ia ĩter agri dimĩutiuũ: qd̃ ẽ agellus. ãnulus. ãnellus: oculus ocellus: populus popellus: catul9 catellus: leus hoc similiter. nõ ẽ diminutiuũ in significatione. In. X. Hæc regula data ẽ p se. ut noĩa istarũ terminationũ sub eadẽ regula cõphẽdat: & dat regulã largã q nõ solũ cõstet de forma culus. sed ẽt tulus. Nota ꝙ licet codiculus hẽat. c. a primitiõ mẽ de forma ĩ culus. Sus quoq;. Hoc iterũ positũ ẽ p se qa nõ põt hmõi nomẽ accipe sub eadẽ regula: qa diuerso mõ formaẽ: Succula facit qa non reperiẽ suculus.

In. o. Alia regula de culus: lolligo ẽ piscis amari sanguis, Dicitẽ tñ. Dñi qa ab hõ uenit homũculus: & ĩde ex eodẽ fiunt alia diminutiua homũcio homulus & ab homulo homullulus: iõ facit mẽtionẽ de homullulus: qa uidebaẽ qbusdã ab hõ sumptũ: lenulus est irregulare: & iõ p se positũ ẽ. In nus. Sub hac regula colligit tres formas. s. illus & ellus & ullus: cũ cõiter tractet de habẽtibus geminatã ll. ãte us. Quã regulã postea diuidet p uocales positas ante ll. geminatã & p̃mittit ãte eã regulã de solis masculis. ita oĩa noĩa desinẽtia ĩ nus. siue habeãt cõso. ante n. ĩ eadẽ syllaba aliam a b n. siue nõ habeãt supple, si abiiciaẽ n. ad faciẽda diminutiua duplicãt l. ante nus ut asinus asellus gemellus geminus. hic ñ p̃cessit alia cõs. ãte n. ĩ eadẽ syllaba. pugn9 pugillus hic ẽ g. ãte n. ĩ eadẽ syllaba. iõ hæc regula de abiicẽtibus n. diminutiuis ĩtelligẽda ẽ qa qñ est retẽta n. nõ geminaẽ l. ĩ dimiutiõ. ut ãnus ãnulus. hãc uero determinationẽ. s. si abiecta n. faciãt diminutiua apte põere si curauit: qa eã satis mãifeste supra posuit in possessiuis. ubi de ouĩa & ouilla disseruit. hoc ẽt ĩ exẽplis satis lucide oñdit ꝙ de abiicẽtibus n. sit regula ĩtelligẽda ubi dicit agn9 agnellus. qd̃ iõ seruauit n. ut sit differẽtia ĩter agri diminutiuũ qd̃ ẽ agellus & diminut. agni. Ac si apte dicat oĩa de qbus hãc dedi regulã n. abiiciũt ĩ diminutiuis sed hoc solũ diminutiuũ agnellus. pp differẽtiã. n. seruauit, ut dictũ ẽ. Et ĩ lus. Additio regulæ. q. d. Similiter oĩa scdæ declinatiõis ĩ lus desinẽtia si ñ habeãt l. geminatã, geminãt eã ĩ diminutiuis ut oculus ocellus. iõ apposuit cõditionẽ: si nõ habeãt l. geminatã: qa homulus facit homullulus & similia. qd̃ ĩpe melius declarabit ĩ seqñtib9. Itẽ noĩa scdæ declinatiõis desinẽtia ĩ er dupli cãt l. añ us ĩ dimĩutiuis ut liber libellus. Nota ꝙ illud qd̃ põit ĩ fine regulæ. s. noĩa scdæ declinatiõis, referẽdũ ẽ ad oĩa supradicta. s. ad oĩa desinẽtia ĩ nus uel ĩ lus. & ad oĩa desinẽtia ĩ er. Et sciẽdũ. Cũ dixisset cõem regulã d geminãtibus l. añ us, uult eã diuidere

per apposita uocales. s. ostendendo quae uocalis debeat praecedere. Et haec regula e intelligeda similiter de solis masculinis: qa de neutris falsum esset ut insignu sigillum, constructio. Dixi qa noia secundae declinationis q in-ius. uel in lus. uel in er. desinut. l. geminat i diminutiuis. & hoc sciedu est de illis, qa oia diminutiua sua ehabent penul. nisi i primiti. ipsa habeant penultima natura pducta: ut unus ullus & similia. Et hoc qd ego dico de primiti. illis producta penultima habentibus: no dico tm in masculinis, sed et in aliis. & hoc est etiam in omi genere. i. tam in masculinis q in foemininis &c. Excipit pugillus. cuius primitiuu. i. pugnus: cu penultimam naturaliter no pducta sed correptam habeat, tm pugillus i. non e. habet penultima. Paru excepisse uidet cum tatulus penultima corripiat & tm tantillus non tantellus diminutiuu facit. sed nihil obest, qa cum statim in regula neutrorum dicturus sit: qm tantulum, tantillu facit: aperte tatillus la lum. ab hac regula excipieda esse ostendit. Tuc. n. Ideo dixi nisi primiti. habet penultima natura pducta. Na tuc seruat diminutiua uocalem primitiui: siue i penultima siue in antepenultima. in penultima si no crescit. ut uinu uillu: in antepenultima si crescit ut uelu uexillu. Attede qa qn uocalis longa est in penultima primiti. in deriuatiuo semp est ante l. geminata. sed retinet in pricipio diminutiui interposita x. cau pductionis illius uocalis. & tuc est semper i. ante l. Excipit unu i lus defines paulus & sm q excipiat, supponit: quia non geminauit l. i suo diminutio paululus. Na facit ex se aliud diminutiuum regulariter pauxillus. s. & sm illud non excipitur. Nec mirum. Ad hoc rndet, quia uellet aliquis a paulus l. geminata dicere paullulus. q. d. non est mirum si paulus non geminat l. ad modum aliorum: ita ut diceret paullulus, cu au. diphthogus posse geminari coso. phibet: qa no bene posset cosonare. Facit igitur pau. Palulus ab imediatis.

tener. tenellus; liber. libellus. Et sciedu e q oia e. hent penul. absq pugillo: nisi primitia, penul. heant natura pducta, i oi genere, tuc. n. seruat primitiuu uocale: ut una unu: ullus ulla ullu. uinu uillu. Excipit unu in lus defines paulus: qd no gemiauit l. i dimiutio. Nec mir: cu au. diph. post se gemiari cosonate phibeat. Facit igit paulus. lulus. & ex hoc pauxillus. & lulus: qs formas seruat & foemininu & neutru eius paula lula: pauxilla. lula: paulu. lulu: pauxillu. lulu. Similiter uelu uexillu facit diminutiuu. Et puto io hoc assupsisse x. qa haec in lus uel i la uel i lu desinetiu primitiuor, facietiu diminutia penultima natura loga hent paulu. xillu. uelu. xillu. Loq mala assupsit x. cu fecit maxilla. Et9. tal9. taxill. porius. Item du coteplor orca, taxillos pdidi. Quae uero geminat l. ate us uel la uel lu: i ulus ula ulu faciut itez dimiutinu: ut homulus homululus: pauxillus. lulus: pauxilla lula: pauxillu lulu. Foemia quoq i na defineptia siue heant ate n. alia cosonate siue no: geminat l. i diminutiuis an a. ut catena catella: asina asella: gemina ge-

Ex hoc qsi diceret. Quauis facit quodda irregulare, tm ex hoc. i. paulus sit et regulariter pauxillus: & ex pauxillus pauxillulus. Similiter uelum. Sicut istud accipiendo. x. desinit in xilum. ita uelu uexillu. Et puto. Ostedi cam quare assumunt duplice cosonate: qa cu primi. eorum habeant penultima loga: oportebat ut simul diminutiua, penultima pducerent. quod ut fieret assumunt x. Si enim uellu, & no uexillum diceret, corripetet e. naturaliter loga. Sic inge. Dixi pauxillus. uexillu itetponedo x. & puto haec noia. i. supradicta & similia. ideo assupsisse x. quia haec noia primitiuorum in lus. & in la. & in lum desinentiu & diminutiua facientiu penultimam natura longam habent. Quare oportuit illa longa seruari in diminutiuis quod no fieret nisi x. uel alia coso. interponeret. Ideo mala quoq. Infert a simili; qa uelu facit uexillu assumpta x. & alia similiter ut producatur i antepenultima: ideo mala quoq assumpta x. facit maxilla diminutiuu: ut pducatur antepenul. & similia ut talus taxillus palus paxillus. i. paruus palus. Vnde dicitur in. l. paxillos aureos. Quae uero. Ostendit cam quare dixit superius si no habet l. geminata. costructio. Ideo dixi superius noia secudae declinationis i lus geminat uel i diminutiuis: si ipsa diminutiua eam no habent l. geminata: qa si primi. geminat l. ante us. alio mo faciut diminutiua. Foeminina quoq in na desinetia siue habeant ante. n. alia cosonate, siue no: si abiiciunt. n. geminat in diminutiuis. Eande regula supradictoru masculinorum: dat foemininis habentibus simile eoru terminatione. Qua regula ideo per se tractare uoluit: qa sunt multa in hac terminatione foeminina, quae a masculinis no descendut. Columna columnella istud per simile positu est. Non enim ad regula ualet exemplu: cu regula de solis abiicietibus n. sit data: possumus tm dicere q colubella adiecta. dici debuit: sicut dicitur scamellum non scamnellum: sed usus praeualuit regulae. Si uero inuenitur columbella per mutationem sit n. in b. Excipitur rana. Hic insiste. Si. n. dicamus de oibus desinentibus in na. hanc dedisse regula, exceptio ista semiplena uidetur cum lana lanula similiter excipienda sint: qa l. non geminauerunt. Si aut ueritati studentes dicimus de solis abiicientibus n. regulam istam datam fuisse, nihil hic excipi uidemus: cum rana. n. no abiiciat in diminutiuo. Quod si. n. abiiceret merito: qa l. non geminauit in diminutiuo. Possumus ergo dicere, q propterea excipitur ranunculus: qa i nulla regula potest contineri. Et ideo intelligendu est q ab hac tm regula non excluditur: ab oibus aliis. Sed ideo habuit hic locu exceptionis: quia hic tractat de noibus in na desinentibus, inter quae rana comprehendit & abutitur hoc uerbo excipitur ut sit sensus. Rana ranunculus excipit. i. separatur, & no cotinet sub regula: qa nec genus seruauit, nec crescere debuit: nec ralla abiecta n. facere potuit. Rana enim uel lana n possunt facere diminutiua sua sm hanc regulam: quia iuxta hoc quod dictutus est, debent crescere in diminutiuis, quae duo debent sm regulam facere ralla & lalla: quae forma nulla est de oibus quae in diminutiuis numerantur: & ideo erunt in alia regula quae est in ula. Eandem. Additio regulae foeminorum facientium diminutiua in ella.

mella·colũna colũnella. Excipit̃ rana ranunculus: eandẽ formã ĩ la quoq; desinẽtia, uel in·ra seruãt: ut fabula fabella: tabula. la: libra. la: capra. la. umbra. la: sacer. ra. rũ: sacellus. la. lũ: puer puera ãtiq̃: ex q̃ puella: tener. ra rum: tenellus. la. lũ: miser. ra. rũ: misellus. la. lũ. Excipiũtur ĩ ra desinẽtia: q̃ nec a masculinis ĩ er desinẽtibus. fiũt: nec hñt ante r. aliã ĩ eadẽ syllaba cõsonãtẽ: ut ara arula: terra terrula: lr̃a litterula. Neutra quoq; ĩ um desinẽtia geminãt ĩ dimiutõe l. ãte um: & si g. hñant ãte n. ĩ penultĩa syllaba diminutiui, i. nõ e. accipiunt: ut tignũ tigillũ: signũ sigillũ: alia uero e. hñt ĩ penultĩa: nisi qd supius docuimus ĩ penultĩa primitiui naturaliter lõga: ut bonũ bellũ: geminũ·gemellũ: scamnũ·scãnellũ. Apuleius tñ ĩ primo hermagoræ. Ver; ĩfirma scãnilo; obice fulte fores. Quæ uero ĩ um desinũt i. penultima antecedente mutata ĩ. ultima gtĩ ĩ. o. & accepta lũ faciunt diminutiuũ: ut palliũ·paliolũ: negociũ·negociolũ. Pla. in Cistella. Datores bellissimi negocioli phœnices uos soletis esse. Similiter ĩ llũ·uel in ellũ faciunt diminutiua ĩ·rũ·uel ĩ lum·desinẽtia: ut tãtulũ·tãtillum: lucrũ·lucellũ: cerebr; cerebellũ: flabr; flabellũ: flagr; flagellũ: castrũ castellũ: facr; facellũ. & scire debẽus q ĩ ellus·& ĩ illus desinẽtia dimĩutia. si ã dissyllabis deriuãt assumũt unã syllabã: ut agnus agnell9: liber. lus: culter. lus: paulus. xillus. Sic fœminina ĩ ella uel illa terminantia capra. pella. libra. la. ũbra. la. paula. xilla, sicut ẽt neutra ĩ ellũ & ĩ illũ exeũtia tignũ·tigillũ: signũ. lũ: lucr;. lũ. Excipiũt a desinẽtib9 ĩ nus uel na uel nũ: q̃ nullã hñt cõsonãtẽ ãtecedẽtẽ ĩ eãdẽ syllaba ãte n. uẽientia·ut a bono uno·uĩo. deriuata: hæc. n. hñt pes syllabas primitĩs·bonus·bõa bonũ: bellus: bella. lũ: unus·una unũ: ullus. la. lũ. unũ·ullũ. Notãdũ ẽt pãus qd pãiculus facit. Iuue. ĩ. ii. Quar; delicias ẽt bõbici9 unit pãiculus. A trissyllabis quoq; uenientia diminutĩa q̃ geminãt l. pares hñt syllabas suis primitiuis: ut oculus ocellus·catulus. catellus·gemius gemellus: fabula fabella: tabula tabella: Excipiũt q̃ in primitiuis ãte n. aliã hñt in eadem syllaba cõsonãtẽ. Hæc. n. unã addunt syllabã diminutiuis: sicut ẽt dissyllaba eiusdẽ termĩatiõis: ut colũna colũnella: sicut agna agnella: tignũ tigillũ. In us desinẽtia scdæ decliationis noĩa·e. uel i. ãtecedẽtibus, mutãt us·in o. & accepta lus faciũt diminutĩa: ut urceus·urceolus. Iuue. ĩ primo. urceoli sex. Alueus·alueolus: luteus·luteolus: maleus·maleolus: laureus laureolus. Plau. in epidi. Lunulã & anulũ aureolũ. Capreolus quoq; uĩ a noĩatiuo capreus eẽ·cuius fœmininũ in usu ẽ·caprea. Nã capra a capto fit: ex qbus capellus & capella fiũt diminutĩa l.

Sacer. a. um. Masculinum & fœmininũ & neutr; nõ apponit ut significet eẽ mobilia. qa supradicta fuerãt fixa. Et ponit similiter diminutiua eorũ q̃ eãdẽ regulã seruãt. Excipiunt ĩ ra. Dixi qa ĩ la. & ĩ ra desinẽtia q̃ seruãt i. geminãt l. ĩ diminutiuis excipiũt illa ĩ ra. desinẽtia, q̃ nec a masculinis in er. desinentibus, nec habẽt ãte er. aliã cõsonantẽ in eadẽ syllaba. Quod si istor; utrũlibet retineat, nõ excipiunt: siue masculinis ĩ er. desinẽtibus fiãt geminãt l. ĩ diminutiuis: ut tenera tenella: siue cõsonãtẽ habuerint ĩ eadẽ syllaba: licet a masculinis nõ fiũt: tñ eandẽ seruabũt formã ut ũbrã ũbella. Scdum exceptionẽ istã opa opula facere debuit ut lr̃a litterula: cũ ĩ usu opella tñ inueniaẽ: ut honor forensis opella. Sed sciẽdum q poetica potestas fuit. uel fortassis nõ oĩa q̃ a masculinis nõ uenĩũt nec aliã cõsonãtẽ añ r. in eadẽ syllaba hñt: excludit. offa offella: nõ continẽtur ĩ hac regula. Neutra quoq;. Eãdẽ regulã dat d neutris; quã de masculinis & fœmininis declarat. Et sig. habent &c. e. non accipiũt. Alias uero. Alia uero. s. quæ nõ habẽt. g. ante. e. habẽt ĩ penultĩa. Apuleus tñ. Dixi scãnellũ: apuleius tñ dixit scãnillum. Quæ uero. Versus iste ẽ superfluitati obnoxius cũ in sequentibus idẽ ĩueniatur: & iccirco quorundã iudicio abradẽdus eẽ uidet. Possumus tñ. Possumus tñ dicere ob hoc hic eẽ appositũ ut appositam ostendat sententiã. Ac si. d. neutra ĩ nũ desinẽtia geminãt l. ĩ diminutiuis. q̃ uero in um. desinũt. i. penultima ãtecedẽte; nõ sic faciũt.

Similiter. Conuertit ad regulã neutror; ĩ lum uel ĩ rũ desinẽtium ut de fœmininis dixerat. Et scire debemus. De oĩbus diminutiuis q̃ a supradictis formis deriuant. i. geminãtibus l. cõem ponit regulã. s. q̃ crescũt & q̃ nõ. Excipiũt. Ordo ẽ cũ uenĩẽtia a desinẽtibus ĩ nus &c. Notãdũ ẽ q pãnus pãniculus facit: istud sic ĩtellige qũo de rana docuim9 accipiẽdũ eẽ. s. q tã ab hac regula q̃ a supradictis separaẽ. Annus & pãnus nõ possunt facere diminutiua sũa fm hanc regulã quia facerent anllus & panllus; quod impossibile est post cõsonãtẽ geminari l. Pagãus decãus facerẽt pagallus & decallus q̃ forma nulla ẽ. ppterea ista oĩa irregulariter formãẽ. Bõbicin9 dr̃ a quodã uetme: & qa a noĩe muti aĩalis dr̃. iõ debet pduci penultĩa. A trissyllabis. Dedit regulã de dissyllabis mõ ĩcipit de trissyllabis. A trissyllabis quoq; sicut a dissyllabis diminutĩa uenĩẽtia q̃ geminãt l. pes habẽt syllabas suis primitiuis. ut oculus ocell9 excipiunẽ illa quor; primitiua ãte. N. habent aliã cõsonãtẽ ĩ eadẽ syllaba ut colũna columnella. Hoc enĩ. Bene dixi qa trissyllaba illa sunt excipienda q̃ habẽt cõsonãtẽ ãte. n. qũ hic &c. In us. Ostẽso qũo noĩa desinentĩa ĩ nus. uel ĩ lus uel ĩ er. secũdæ decliationis faciũt dimĩutia: uult ostẽdere de illis quæ desinunt in us. putam quomodo formãt diminutiua. s. in olus, quod sic incipit in us &c.

Capreolus uidetur a nominatiuo esse capre
us: uere capreus potest dici: quia fœmininũ
eius est i usu caprea: & uere caprea est fœmi
ninum a capreo & nõ a capro: ut forsitan ali-
cui uidetur quia caper habet suum fœmini-
num & hoc est. Nam caper est a capra: & qa
aliquis posset dicere qa a capra uenit capreo
lus & non a capro addit quasi ita probaret:
uere a caprea uenit capreolus & nõ a capro:
quia caper habet suum diminutiuum: hæc
regula data est de masculinis. Fœminina
quoq. Eãdem regulam de fœmininis. Et
neutra. Eandem regulam de neutris: & hæc
est illa quæ superius locum nõ habuit. Alia
uero omnia desinentia in nus. uel desinũt in
nus. non abiiciunt n. in diminutiuo: & q̃ non
desinunt in lus. uel si in lus desinunt non ge
minant l. & quæ non habent e. uel i. ante us.
& alia inquam nomina in us terminantia se-
cundæ declinationis nomina abiecta. s. acci
piunt lus. & faciunt diminutiua quod est di-
cere quæ ab omnibus illis excludunẽ hic re-
cipiuntur secundum huius regulæ diffinitio
nem: pãnus pannulus non panniculus & an
nus annulus nõ anniculus facere debuisset.
cum. n. non abiiciunt in diminutiuis suis.

Fœminina quoq. Fœminina quoq; ĩ a. de
finẽtia cõso. ante posita. Ac si dicat. fœminĩa
quoq; in a. desinen. ĩ qbus e. uel i. nõ antece
dunt sicut in supradictis: sed ponitẽ cõsonans
ante a. in nulla faciunt diminutiua cõsonans
ante a. posita quãlibet ĩtellige eẽ præter. N.
& l. de his enĩ fœmininis quæ n. uel l. ante a.
habent superius dictum est: quoniã sub alia
forma diminutiua sua facit. Nota tamẽ qa
n. siue l. possunt habere ante a. si non abiicia
tur n. in diminutiuo & i. in primiti. geminetẽ
ut pauxilla pauxillula. lana lanula. Sic ergo
rana ranula fieri debuit. De neutris eẽ deter
minatũ intellige hæc similiter enim fœmi
nina siue neutra quæ l. uel n. habent ante a.
uel um. si non abiiciunt n. in diminutiuis su-
is: uel si l. in primitiuo geminetẽ diuersa sunt
a supradictis. ferra. i. lima. ferrula facit sic ter
ra terula facere debuit. In ulum. Primum
primulum de neutris ponit exempla. Et
hoc tamẽ. Ac si dicat diuersas posuit formas
s. in olus & in ulus: sed tñ in hoc conueniunt
quia una syllaba uincunt primitiua sua. In
aster & cio. Alias ostendit formas: unde quia
formæ istæ ab exemplis aliarum regularum
cõstituũtur. Cũ dicit fere dat licentiã si iue
nias aliquod determinãdũ. Eculeus. Ecu-
leus nõ est diminutiuũ. est. n. eculeus nõ par
uus equus sed genus tormenti. Aculeus ge-
nus mutauit & significationẽ. Oculeus ẽ nõ
puus oculus sed idem qđ oculatus. Vsi sũt
auctores ẽt qbusdam diminutiuis græcis in
iseus ut syriseus. Anniculus nõ est diminuti
uũ significatõe. ualet. n. quod ãnalis. Vnde ĩ
lege erit agnus absq; macula masculus anni
culus. Cuniculus est quoddam aĩal qđ dicitẽ
cuniu. uiæ subterraneæ hic dicunẽ cuniculi.

quoq; antecedente. ut filius filiolus. gladius gladiolus.
A ppius sergius sergiolus: tullius tulliolus: pricius pa
triciolus. Excipiunẽ antonius. q. antoniaster facit dimi
nutiuũ. Cice. p Varrone. Lucius ille septius diceret et
enim ad Lucii Crassi eloq̃ntiã grauis & uehemẽs & uo
lubilis. eruditius nẽ antõiaster. Fœminia quoq; e. uel i.
ante a. habentia, i ola faciunt diminutiua: ut laurea lau
reola: uncia: unciola: filia filiola: tullia tulliola: lutea lo
teola. Vir. ĩ buco. Mollia luteola pĩgit uacinia calta. Iu
ue. i. i. Vnciolã pculeius hẽt, sed gillo deuncẽ. Etiã neu
tra e. uel i. ante um hẽntia ĩ diminutiuis o. hẽnt ante lũ
ut luteũ luteolũ: palliũ palliolũ. Iuue. i. i. donda nullo
cultã palliolo. laureũ laureolũ. Iuu. ĩ. iii. laureolũ uelox
ẽt bñ lẽtulus egit. Alia uero i us terminãtia supradictę
declinationis nõia, abiecta s. accipiunt lus: & faciũt di-
miutiua: ut tãtus tãtulus: uẽtus uẽtulus: seruus seruu
lus: puus puulus: græcus græculus: paucus pauculus
primus primulus. Fœminĩa quoq; ĩ a desinẽtia cõsonã
te anteposita: & in um neutra: in ula & i ulũ faciunt di
miutiua ut sylua syluula: luna lunula. Plau. ĩ epi. lunu
la, atq; annellũ aureolũ. Rubicũda rubicundula: lĩgua
lĩgula: & p cõcisionẽ n. ligula: puella puellula: serra ser
rula Cice. p cluentio. & oĩ pte dentaturã, & tortuosam
uenire serulã: aqua similiter aquula. Plau. in curculione
Quę hic agimus herus pspiciet fieri mea Planetrũ ma-
ne, suffundã aquulã. Similiter aĩa animula. equa equu-
la. Plau. in Cistel. Adiuire equulam possum ego hanc
si detur sola soli: arca arcula: mensa mẽsula. Plau. in mu
stellaria: Cedo mihi speculum & cum ornamentis ar-
culã. Idẽ ĩ eadem: age accumbe igitur cędo aquã mani
bus puere: appone hic mensulã. In ulum primum pri-
mulum: tñ tantulum. Et hęc tñ in olus desinentia una
syllaba uincunt sua primitiua. In aster & cio: & leus sa-
tis pauca reperiuntur in usu diminutiua: & fere hæc:
Antonius antoniaster: surdus surdaster. Cice. in tuscu-
la. v. Erat surdaster. M. Crassus. Parasitꝰ parasitaster:
catulus. catulaster: homo homuncio. senex senecio. Af
franius in prodito. Tu seniciorem hũc satis est si seruas
anus. In leus equus. equuleus. Cice. ĩ Ver. de signis. Ecu
leus argẽteos nobiles, quiq; maximi fuerãt aufert. Hæc
acus hic aculeus: oculus oculeus nisi sunt auctores ẽt
quibusdam gręcis diminutiuis ut Teten. edepol. finisce
te curasti moliter. Inueniuntur multa propria siue ap
pellatiua quæ cum non sint diminutiua: formas ta-
men habent diminutiuorum: ut cuniculus: annicu-
lus: metellus: camillus: tibullus: friuolus friuola fri
uolum: tabula: camilla: uinculum: periculum. Et

Scutũ. Scutũ uel scuta scutula ſm hoc qđ dr̃ scutũ mutatũ genus. scutula scutũ uel scuta idẽ ẽ. Piſtrinũ uel piſtrina idẽ significant. Piſtrinũ dr̃ a pinſo. ſis. pinſui piſtũ piſtu. q̃ magis denoĩatiua ſunt exiſtimãda q̃ diminutiua. Illudq; referendum eſt ad. iiii. extrema. pãnus dr̃ tramarius ille faciendis telis neceſſarius. Glandiũ ẽ ps inteſtinoꝝ uel nodus q extra carnẽ ex abũdantia naſcit̃ ſanguis. Prætęrea hæc beta malua. hic betaceus maluaceus differũt in genere q̃ nõ ſunt tñ diminutiua significatiõe: ſed q̃ſi formã diminutiuorũ hñt qa diminutiua in leus & iſta ĩ ceus faciũt. in hac forma aſſumit̃ totũ ceus & ſunt materialia betaceus: de q̃ forma ceus nuſq̃

ſciẽdũ q; pauca iueniunt̃ diminutiua: q̃ nõ ſeruãt genera primitiuoꝝ: ut hæc rana hic ranũculus: hic canis hęc canicula: hoc ſcutũ uel hæc ſcuta. i. forma rotũda ſcutula & ſcutella luci. i. v. Scutã ligneolã, cerebro īfixit: dies. diecula. hic q̃lus hoc q̃ſillum. Piſtrinũ piſtrilla: hęc acus hic aculeus: & prætęrea ãguis ãguilla: unguis ungula. Nubes nubilũ: q̃ magis denoĩatiua ſunt exiſtimãda, q̃ diminutiua. Quippe nõ hñt diminutiuoꝝ significationẽ: ſed formã tñ prætęrea pãnus pãnula uel pãnicula. Lucius in. viii. Intus uero mõ ſtet rectus ſub tegmine pãnus. Probus ẽt ponit hoc glãdium hęc glãdula: ps eſt inteſtinorum. Enſis enſiculus & enſicula. prętęrea hęc beta: malua. hic betaceus: maluaceus.

De denominatiuis.

Denoĩatiuũ appellat̃ a uoce primitiui ſic noĩatum. nõ ab aliqua ſpeciali significatiõe: ſicut ſupradictæ ſpẽs. Habet igitur generalẽ noĩationẽ oium formarũ: quæ a noie deriuãt. Nã & patronymica: & poſſeſſiua: & cõpatiua: & ſuperlatiua: & diminutiua prætęr uerbalia: & aduerbialia: & ea quæ ex prępoſitionibus fiũt. Ex maxima parte denoĩatiua ſunt

facit deinceps mẽtionẽ. Nota hæc forma ordeaceus dici poſtulat: ſunt tñ aliq q emẽdare uolũt dicere ordeiceus ſm illã formã denoĩatiuoꝝ q̃ totum eius aſſumunt ut aduenticius. Sed ea q̃ ſuperius dicta ſunt minime uidenĩ attendere. ſ. qa oĩa ad materiã ptinẽtia debẽt habere e ante us. exceptis paucis q̃ ipſe enumerauit. Vnde oſtẽdit q; ordeaceus uel ordeiceus debet dici cũ ſit materiale ſicut betaceus maluaceus. Cum igit̃ ordeaceus a ntõ plurali uel ordeiceus a gtõ ſingulari dici ualeat ſonorius tñ a ntõ plurali. ordea addita ceus. Pluralia. Pluralia. n. neutra & ſingularia & fœminina ſimiles inter ſe hñt formas: beta dr̃ ſecundus caulis q poſtq̃ prior natu abſciſus ẽ: ĩ eodẽ trũco reuiuiſcit. Sicut. n. beta apud græcos eſt ſm elemẽtũ. ſimiliter beta dicit̃ ſecũdus a priore caulis.

Enominatiuũ. Poſtq̃ tractarũ eſt de patronomicis: & poſſeſſiuis: & cõpatiuis: & aliis ſpẽbus deriuatiuorũ: uult cætera noĩa: quæ reſtabant quæ deriuant̃ a noĩbus includere ſub una ſpecie. ſ. ſub denoĩatiuo: quæ qa uariæ & diuerſæ significationis ſunt: neq; eis aliqđ ſpãle uocabulũ ſumptũ ex significatione: ſicut ſupradictis attribuere: ut poſſeſſiuis datũ eſt hoc uocabulũ ſm significationẽ. ſ. qa quæ noĩa ab eo significant̃ poſſeſſionem ſignificãt: ſed dat eis nomẽ ſm materiam uocis. ſ. denoĩatiuũ: qa de noĩe deriuat̃ hoc nomẽ denoĩatiuũ: nõ ſolũ huic collectioni noĩum: de qua uult tractare cõue. ſed ẽt oĩbus ſupradictis. ſ. & illi collectioni: q̃ dr̃ patronymicũ: & illi q̃ dr̃ poſſeſſiuũ: & cæteris aliis. ſed licet illis ſingulis poſſeſſionibus cõuenire poſſit tñ illis nõ dat̃: ſed tñ huic collectioni de qua ĩtẽdit. qppe illæ collectiones nõ egent hoc noĩe: qđ eſt denoĩatiuũ: qa unaq;q; hẽt ſuũ propriũ nomẽ & significationẽ talem ex qua recipit nomẽ: quo noĩe & significatiõe diſtinguit̃ unaq;q; ab alia: & ab iſta de qua intẽdit tractare. Iſti aũt collectioni dat̃ iſtud nomẽ denoĩatiuũ tanq̃ propriũ: & hoc iõ: qa iſta eget noĩe: quo poſſit diſtingui ab aliis. licet. n. illud nomẽ ſit cõe: tñ alicui collectioni datũ: ut ꝓpriũ bene põt eã ab aliis diſtinguere. tota. n. collectio poſſeſſiuorũ habet hoc nomen poſſeſ. & hanc ſpecialem significationem: q; significant poſſeſſionem: ſic & in cæteris ſpeciebus cõſiderãdum eſt. Nota q; nõ tractat de dentõ: ſicut de ſupradictis ſpeciebus: de illis. n. agit tribus modis ſm significationem. & ſm origĩnẽ: & ſm formam de denoĩatiuis uero agit ſm originem: & ſecũdũ formam. ſecũdũ uero ſig. ſpãlem non agit: qa nulla ẽ. & iõ non dat diffõnẽ: ſed noĩs ꝓprietatẽ. Hoc mõ rota collectio dentõꝝ appellat̃ dentũm noĩatũ. ſ. dentũm a uoce primitiui. i. ab hoc uocabulo. qđ ẽ nomẽ significãte primitiuũ, uerbi grã duricia ẽ dentũm: & dr̃ denoĩat uũ ab hoc uocabulo: qđ ẽ nomẽ significãte primitiuũ ſuũ: qđ ẽ durus: & nõ dr̃ dentũm tota illa collectio ab aliqua ſpãli. i. propria & differenti significatione: & propter ſpãlẽ & determinatã ſig. ſicut ſupradictæ ſpẽs. ſ. nominant̃ a ſpãli significatione: ut patrony. ſpãliter & determinate significat filios & nepotes cũ gtõ primitiui: ſic & aliæ ſpẽs determinatas hñt ſuas ſig. denoĩatiuũ uero determinate nihil ponit: qa genus ẽ & infinitas ſpẽs cõprehẽdit. Vnde auctor significationẽ eius oſtẽdere nõ ualuit: niſi p remotionẽ cæterarũ. hoc tñ dicit qa ſpãliter nõ significant ſicut ſupradictæ ſpẽs. Hẽt igitur. Quia denominatiuũ a uoce noĩante ſuũ primitiuũ noĩat̃: igit̃ hẽt generalẽ noĩationem omnium ſupradictarũ ſpẽrũ. quæ a nomine deriuant̃ apertẽ. Nã & patronymicũ. Vere generalẽ oĩum ſpẽrũ. Nã patr. poſſeſſiua: cõpatiua: ſuplatiua: diminutiua: denoĩatiua ſũt. Et qa q̃dã uerbalia & aduerbialia ſunt poſſeſſiua: ut optatiuus extraneus: & cõpatiua ut deterior: exterior & ſuplatiua: ut deterrimus: extremus: quæ tñ nõ ſunt denominatiua. Addit prætęr uerbalia & aduerbialia. & ea quæ ex ꝓpoſitionib9 fiũt: iccirco ita diſtīxit quia quæ ab aliis aduerbia: ab aliis ꝓpoſitiones dicunt̃. & qa iterũ quædã denoĩatiua ſunt uera: q̃ cõtinent̃ in formis patronymicorũ & poſſeſſiuorũ & cõ. & ſup. & di. de q̃bus nulla ꝓbatio eſſet faciẽda qn eſſent denoĩatiua addit patronymica poſ. cõ. ſu. di. dico ex maxima pte. ſ. uera & recta quæ. n. formã habẽt patronymicorũ & cæterorũ ex maxima parte ſunt recta: ſed plura ſunt propria in formis illis q̃ ĩ ꝓpria: & ita excludit q̃ significationẽ denoĩatiuã & formas habẽt iſtorũ; ut tima [illegible] cũ denoĩatiuũ ſit significatiõe formã habet patronymicorum

& sic multa alia uel aliter possumus dicere ex maxima parte: dixi possessi. cum su. præter aduerbialia: & uerbalia quæ pos. cum su. sunt ex maxima parte. i. multo maiori q̃ sint illa excepta. s. aduerbialia & uerbalia: sed tñ per hoc differũt: quia specialẽ habent significationem. idest propriã & differẽtem. Vnde in illorum Quãdo q̃dẽ uerbalia patronymica: & possessiua & cõpatiua: quæ habẽt specialẽ significationẽ noĩa sunt denominatiua: igit̃ denominatiuorũ significationẽ habẽtia & formas patronomicorum: & aliarũ multomagis sunt denominatiua: ut thimarchides & hoc ibi: quæ cum non habeant significationem eorũ denominatiua appellant̃. Cũ enĩ a supradictorũ significatione recedãt de nominatiuorũ habẽt significatõnẽ: quia q̃ñ ab aliis sepant̃ in de nominatiuis recipiunt̃.

Thimarchides. Emylianus nobilior maximus catullus ppria noĩa sũt: cum tñ formas supradictorum retineant. De quibus tamẽ. Quãuis illa hñtia formas supradictorũ sunt denominatiua: ut thimarchides tamẽ mõ de illis nõ tractabo: q̃a sufficiẽter ĩde mõstrauimus: cũ de illis ĩ tractatu patronymicorũ & aliorũ tractabat̃. Hũc igit̃. Reddit cãm q̃re hoc nomen generale retinuerint. s. q̃a adeo uarias habẽt significationes & diffusas: quia sub aliquo noĩe sumpto a significatione speciali nõ potuerũt collocari. Occasionẽ assũptionis assumit a supradictis: q̃a denoĩatiua alia ĩ des: ut thimarchides. alia ĩ nus: ut Emylianus. alia in or. alia in us. alia ĩ ulus desinũt ergo habẽt plurimas formas: & p̃terea hñt diuersas significationes: quæ q̃a late sunt. i. multæ & cõfusæ & mixtæ: quædã. n. denoĩatiua sunt cũ partonymica eandẽ formã habẽtia: ut timarchides cum possessiuo: ut emylianus: cũ cõparatiuo: ut nobilior. cũ superlatiuo ut maximus. cũ diminutiuo ut catullus. iccirco generali. i. cõi noĩe eas artiũ scriptores nũcupauerũt denoĩatiua. Et q̃a multæ. Cõstru. tractabo de denoĩatiuis: & ĩ hoc loco. i. tractatu ipsorũ una. i. pariter tractabo de uerbalibus. s. nominibus a uerbo deriuatis: nec non etiam de participialibus & aduerbialibus: & q̃a parti de his p̃mittit: q̃a ea multas formas hñt similes denoĩatiuis: uel alio mõ põt cõtinuari supradictus uersus: q̃a de denoĩatiuis habentibus formã aliorũ supradictũ est: ergo de aliis denoĩatiuis tractabo: habẽt igit̃ &c. Sunt igit̃. Inceptiuũ est igit̃. q̃ñquidẽ debeo de illis tractare: igit̃ sũt formales terminationes. Formales ideo uocat terminationes quia p̃m eas distĩguimus formas quasdam denoĩatiuorum: formas proprias inuenies quasdã uerbaliũ quasdam cõmunes. In e. cubo. Cubile idẽ ẽ ĩ græco supradictorum noĩatiuorum. Trãsitiua grãmatica est ut ita dicamus: quæ tamen magis sunt obliqui noĩatiuorum entium noĩum suprapositorum. s. q noĩatiui sunt illorum noĩum q̃ supraposita sunt. i. frugi nihil. Frux ẽ noĩatiuus. Fru. ẽ noĩatiuus frugis & nihilũ nihili. A nequis uero uel noĩe neq̃ [illegible] a nequeo dr̃ neq̃ quia neq̃ dicit̃ ille q negat se cõtinere a scelere. uel a nequis noĩe q̃a neq̃ nullus hõ est. Ab acu acies. i. ab acuitate dicit̃. A participiis sumit̃. i. pticipialia sũt uersus uel saltus q̃ñ sunt quartæ declinationis determinatio hæc p̃pter uersus apposita est tñ. Saltus enim sp̃ ẽ nomẽ q̃rtæ declinationis nisi abusiue uelis dicere saltus ta. tũ. ut decursus sa. sum. Terẽ. Decurso iam spacio. uersus aũt pticipiũ põt eẽ secundæ declinatiõis. Picens enĩ gẽtile nomẽ ẽ & tiburs tiburtis. Ergo. Quia sunt tot formæ ergo

idest a noibus deriuãtur. Vnde in illorum formis quoq; sunt quædã quæ cum nõ hẽant significationẽ eorum iure appellant̃ denoĩatiua: ut Timarchides p̃priũ æmylianus quoq; nobilior maximus catullus. Hæc. n. denoĩatiua sunt dicẽda cum significationẽ suarum nõ seruãt formarum: & sint propria: de q̃bus tñ sufficiẽter cum de his tractabatur: mõstrauimus. Habẽt igit̃ denoĩatiua formas plurimas & diuersas significationes. Quæ quia latæ sunt & cõfusæ: generali eas noĩatione artiũ scriptores denoĩatiua nuncupauerũt. Et q̃a multæ inueniunt̃ formæ cões tam denoĩatiuis q̃ uerbalibus: nec nõ ẽt participialibus & aduerbialibus: nõ ĩcõgruũ esse existimo; de his quoq; in loco una tractare. Sunt igit̃ formales denoĩatiuorum terminationes: siue uerbaliũ hę. in ia: ut durus duritia: prudẽs prudẽtia: sapiẽs sapiẽtia. In a. cõsonãte añcedẽte: ut cãtus [illegible] cãtilẽa. In e. cubo cubile: sedeo sedile. In i. a fruge frugi: a nihilo nihili: quæ tñ magis obliqui casus sunt suprapositorum noĩatiuorum: ut de nrõ & gtõ tractãtes in. vi. li. docebimus. In o. cicer cicero. In u. terminãs: ut tono tonitru. In al: ceruix ceruical: tribunus bunal. in il uigilo uigil: pugillus pugil. in ul: exulo exul: præsulo præsul. in am: nequis nequã in um oliua oliuetum rosa. letum. tẽto. toriũ. Sto stabulũ: pręsideo. sideũ. ĩ en solor solamẽ. in ar: lacus lacunar: calx calcar: ĩ er eques equester: macies macer. ĩ or: senatus senator: amor amator. In ur satio uel saturo satur: murmuro murmur. ĩ as primus primas: optimus optimas: ciuis ciuitas: probus p̃bitas: arpinum arpinas. In es correptam pes pedes. equus eques. tego teges. In es p̃ductã. ut pauper paupies. acus acies. sepio sepes. struo strues. sterno strages. In is ędes ædilis. rex regalis. penetro penetrabilis. amo amabilis. athenæ atheniẽsis. sicilia sicilienſis. In os lepos lepus. custodio custos. In us putã occido occiduus & ab assideo uel ab asse: ut quibusdã placet assiduus. in us diuersis consonãtibus antepositis. saxũ saxosus spuma spumosus. uito uitabũdus & a p̃ticipiis uersus saltus quãdo quartæ sunt declinationis. Et ab aduerbiis supra uel super. us: ĩfra. rus: extra. nus hodie. nus. ĩ x. fur. furax. capio. pax

de singulis tractabo:uel aliter ab exemplis pōt inferri:q̄n̄q̄dē sapientia hēt i. ante a. tonstrina & cātilena hn̄t n. ante a. Ergo desinētia in a. denoīatiua hn̄t. i. ante a. uel hn̄t n. ante a. Addit q̄d nō posuerat in exēplis uel l. uel. hn̄t uel r. Inueniunt̄ tn̄. Licet dixerim q̄ denoīatiua in a. desinentia ante a hn̄t tres cōsonātes l. n. r. tn̄ īue niunt̄ quædam uerbalia alias cōsonātes hn̄tia ante a. sed illas tm̄ quas a uerbis accipiūt: ut a scribo scriba. ibi enim b. est cōmune in noīe & ī uerbo. A cōuiuo cōuiuis: uel cōuiuo conuiuas. uel conuiuor cōuiuaris. cōuiua nomē & hēt u. consonantem cōmunem. Cum de tribus tm̄ terminationibus consonante antecedente facit mentionem: scilicet na. la. ra. notādū est

auden. dax. uerto. tex: ī duas cōsonātes: ut piceū picēs. Tyburtū tybures. Ergo in a. desinētia i. hēnt breuē añ a. uel l. uel n. uel r. ut sapiētia acrimonia. cautela suadela. tonstrina armatura. Inueniunt̄ tn̄ in uerbalibus ēt alias cōsonātes ante a hētia: sed quas a uerbis accipiunt ut scribo. ba cōuiuo. ua. & colligo. ega. Secūdæ igit̄ de clīatiōis noīa ī us desinētia c. antecedēte: quotcūq; sint syllabarū: nisi sint regionū nomina: q̄ deriuātur ex his: alia uero nomina quacūq; consonāte ante us posita tm̄ dissyllaba. Et quæ in is desinentia tertiæ declinationis similem hēnt ntō gtūm: q̄ secūdæ qdem sunt genitiuo: quæ uero tertiæ datiuo assumunt tia: ut amicus amici amicitia: inimicus. ci. citia. pudicus. dici. citia. lætus læti leticia: durus duri duricia: mœstus mœsti mœsticia. stultus stulti stulticia: segnis segni segnitia: tristis tristi tristicia. i. tam penultima q̄ antepenultima ubiq; correpta. Alia uero oia ī us supradictis casibus assumunt a penultima. i. ubiq; ī his quoq; correpta: ut cōtrouersus uersi. sia. Ignauus. aui. auia. uiolētus. ti. tia. supbꝰ. pbi. pbia. modestus. desti. stia. Miser quoq; q̄uis in er desinat: miseri miseria: astutus astutis astutia. Similiter regionū noia pleraq;: italus itali italia: gallus. li. lia. sicanus. ni. nia: colonus. ni. nia. hispanus. ni. nia. dardanus. ni. nia. tuscus tusci tuscia: græcus greci grecia: teucrus uel teucer teucri teucria: Similiter faciūt tertiæ declinationis nomina siue pticipia: quæ una syllaba uicūt gtō. noīatiuū. assumūt. n. datiuo a. penultima i. ubiq;. sicut supradictū ē: correpta: negligēs neglīgēti neglīgētia: prudēs. ti. tia. misericors. cordi. dia. iners. ti. tia. ius. ri. ria. gnomē. ni. mi. nia. Cęsar. ari. aria. Inueniunt̄ tn̄ quędā: quæ in monia desinunt a nominibus siue a uerbis deriuata: ut castus casti castimonia: pco psi psimonia:

quare reticet de ta. cum heremita priscianista gaddita poeta & similia multa inueniantur: Ad quod respondetur q̄ ideo reticuisse uidet̄. qm̄ hæc talis terminatio & deriuatio a græcis sumpta ē: illi. n. dicūt priscianistes heremites: & sic non oportuit eū dicere quō ab heremo deriuet̄ heremita: cum a græco hæc forma descendat mutatione tes ī ta. dicunt tn̄ alii q̄ ab heremo & sto stas heremita sit compositum. sed huic snīæ non consentimus. Siquis obuciat de dialectica & grammatica quare non hic tractet nihil ualet: qa de hac forma in possessiuis tractatum ē. Alii uero dicunt q̄ nec musica a musicus: nec fabrica a faber: nec dialectica a dialecticus de nominatiue sumuntur: sed p se sunt. Similiter opponit̄ si de grāmatica & dialectica: iō ptermittit: qa iam in possessiuis de forma illa tractatū est: cur de tōstrina regina officina repetit: cum de forma in na. in possessiuis similiter sit ptractatū. Respondemus: qa illa forma in na. diuersa est a supiori in qbusdā. s. in uerbalibus: ut in lucerna: ut dicet̄ in sequēti. possessiua uero a noībus: ut fabraterinus. Secūdæ igit̄. De forma in ia q̄dā regulā īcipit dare: igit̄ īceptiuū ē. Oīa noīa secūdæ declinatiōis in us desinētia c. antecedēs us: quotcūq; syllabarū sint assumūt tia: ut spurcus spurcitia: pudicus pudicitia: amicus amicitia: nisi sint noīa regionū: q̄ tūc nō assumūt t la: sed a. tm̄. uel hēant c. añ us: uel aliā cōsonātē: ut græcus græcia frācus frācia: gallus gallia: sueuus sueuia. Alia uero: q̄ c. n̄ hn̄t nec sūt noīa regionū: si sint dissyllaba iterū assumunt cia: ut durus duricia: mœstus mœsticia. Sic ergo fidus fiducia a gtō: sicut duri duricia dici debuit: sed pp euphoniā: siue ne a fidis denoīatiuū eē puteē dr̄ fiducia: & oīa noīa ī is desinētia tertiæ decliatiōis q̄ similē hn̄t ntō gtūm. similiter assumūt cia: ut segnis segnitia: tristis tristicia: sed ita q̄ illa q̄ sūt secundæ gtō assumunt cia: quæ tertiæ datiuo. Nota q̄ si simplicia dissyllaba assumūt cia: cōposita eorum similiter assumunt cia: ut iustus iusticia: iniustus iniusticia. Similiter uarus uaricia: auarus auaricia: quod inde componitur. Alia uero. Supradictis casibus. i. genitiuo uel datiuo assumūt a. alia dicūt̄ si non habēt c. ante us. nec noīa sint regionum ab habētibus c. ante us deriuatiua: uel si plusq̄ duas syllabas habeāt: uel si fuerit̄ tertiæ declinatiōis ntūs non sit similis genitiuo: ut uiolentus uiolēti uiolentia: inscitus insciti inscitia: qd̄ inscitia faceret: si simplex inueniret̄ sciꝰ scia. cōtrouersus cōtrouersia correpta penul. Male ergo dicsit qdā: q putāt penultimā pduci cōtrouersiā. Miser quoq; miseri miseria. additamētū regulæ sic & in supiori regula potuit addi puer pueri pueritia: piger pigri pigritia: q̄ assumunt cia. similiter noīa regionum assumūt a. pleraq; dicit propter afer afri: quod non facit afria. sed africa. Corsus corsica non corsia: siue superius sit dictum hispanus deriuari ab hispania gentile est hispanus uero a quo deriuatur hispania proprium est: uel dicamus hoc fieri secundum diuersos auctores. Similiter. Hucusq; exemplificauit de nominibus secundæ declinationis: modo uult exemplificare de nominibus tertiæ Ius iuri iuria deriuatio est per compositionem. quia neq; inius per se: neq; iuria: neq; gnomē: neq; gnomina inueniri pōt. Inueniunt̄. Quāuis supradicta noīa secūdæ declinatiōis: quędā assumūt cia. quædam

ticẽo a tñ inueniuntũr quædã quæ assumũt torũ monia. Cõso.uero. Denoĩatiua hñtia i. ante a. hñt tres formas. Alia.n.asſ umunt a. alia cia.alia monia.cõsonãte uero antecedẽte similiter tres formas habẽt la.ra.na. De la statim incipit ostendens quæ uocalis antecedat. A cutela ẽ aliqd qd ẽ i cute. Et nota oñ c it quõ formantur. In na. De na supponit regulã ista forma:ut dictũ est.q̃uis in possessiuo præmissa sit:tñ repetit̃ gratia quorũdã: quæ posita sunt in regula possessiuoꝝ:ut sũt uerbalia lucerna:laterna. Et oĩa desinẽtia in ena:ut cãtilena.uel possumus dicere in possessiuis datã eẽ regulã de mobilibus:hic uero de fœmininis nõ habentibus masculina.

Nam mutina. Dico qa deriuatiua desinẽtia in na hñt penultimã lõgã:quæ regula nõ infrigit̃ per mutina & sagana. Nã mutina & sagana &c. Sagana enim. De sagana tãtũ probat:qa de aliis patet:uere sagana nõ ẽ deriuatiuum a saga:qa idẽ significant. hic hẽmus auctoritate:qa deriuatiua nõ significãt idem cũ suis primitiuis:nec iterũ pœnitus significare debẽt diuersa; ut mutina & mutus. pagina & pagus; quæ deriuatiua esse nequeunt cũ penul.correp. Sagana dĩ uaticinatrix:& dicit̃ a sagio sagis qd nõ est in usu.

Ra aũt. Licet quædã faciãt ĩ era; ut stater statera:tñ inde non tractat.qa pauca sũt. Assequor assecla & ĩterposita u.assecula. In e. Postquã tractauit de a.incipit tractare de e.s̃m ordinẽ uocaliũ. Monile a moneo mones:quia monet castitatem. Nota ꝙ neutra in e.non hñtia masculina ante se ꝓducunt penultimã:sed si masculinũ & fœmininũ añ se hñt:& sunt uerbalia corripiũt penultimã: ut utile:agile. Quidã.n. Bene dicit plærisq̃: qdã eñĩ dicũt frugi datiuũ a frux frugis. Nihili genitiuũ figurate dicit: qa nõ pfecta est cõstructio:si dicã hõ frugi.nisi suppleatur aliqd:scilicet hõ ens mihi frugi.i.utilitati. Similiter de oĩbus casibus. oĩs.n.casus similẽ sibi casum exigit:figura ista dicit̃ alleoteta ubi ẽ cõfusio talis. Similiter ens hõ nihili.i.nullius præcii hois nihili entis.& sic eñ aliis casib9. Nõ irrationabiliter dicũt sicut & ista.hõ ens mancipi.hominis entis mancipi. mancipi & nemãcipi obliqui sunt mãceps & nemãceps istoꝝ ntõrum si in usu reperiant̃.illa dicunt̃ mancipi datiuo:q̃ cũ ueduut̃ manu capiãtur. ut mancipi equus uẽdit̃ ad manu capiẽdũ. Lex enim iubet de talibus ut cũ uẽdunt̃ manu capiãt̃. Nemãcipi dicit̃ illud qd secũdũ leges nõ capit̃ manu si uenditur.ut terra domus.sed baculo aliquo tribuit̃.& tunc dicimus res nemancipi.i.nõ ad capiendum manu nauci iungit̃ similiter omnibus casibus. Nauci domo.i.malus & amarus sicut putura nucis. Nauci.n.ꝑ aratura est nucis. In o.masculina Capito est piscis magnũ hñs caput.i.cauenus.pauca adcõmunia referendũ est.ut a latẽdo latro. Comedo retinet naturã uerbi sui & corripit penultimã nõ differẽs a prima ꝑsona uerbi sicut nec formido nomẽ differt a uerbo formido.dĩs.a quo deriuat̃. Pene oĩa reꝝ sunt ĩcopãliũ noĩa.pene di

quęroi.reris.monia.acer acri.monia. Cicero in uerrẽ. quare significat glabrionis patris uim & acrimoniam: Cõsonãte uero antecedẽte in a. desinentia denoĩatiua: seu uerbalia formas tres habẽt la.na.ta. La e. longa antecedẽte: cautus cauti cautela: tutus tuti tutela: acutus acuti acutela: cutis.ti. tela: custos.di. dela: mãdat9.ti. datela: cliens.entis.entela. Et nota ꝙ oĩa extremã uocalẽ genitiui: si secũdę sint: sin tertiæ datiui in e. lõgã conuertẽtia assumũt la. Quæ uero a uerbis fiũt secũdæ cõiugationis a secunda persona abiiciũt s.& assumũt la: ut cãdeo cãdes candela: suadeo.des.dela. Hora.i prio episto. Ac bene nũmatũ decorat suadela uenusq̃. In a. uero desinẽtia denoĩatiua siue uerbalia: de q̃bus iam diximus: cum de possessiuis nus: uel na: uel num desinẽtibus tractabamus omni modo lõgã habẽt penultimã uel natura uel positiõe; ut officiũ officina: medicus medicina: rex regis regina: leo lęna: doctrix.trina: tõstrix strina: coquus.qna. uel culina. cãtus.lena: far farina: luceo.lucerna: lux.cis.cina. lateo laterna. Nã mutia sagana; uel saga pagina nõ uident̃ esse deriuata. Sagana.n. & saga idẽ significant. Ra aũt terminãtia noĩa participiis fœminini futuri tpis similẽ habẽt formã: unde penultima u.quoq; sine dubio ꝓducit̃; ut scriptura: creatura: tritura: cẽsura: tõsura: usura: littura: natura: cultura: armatura. Et sciẽdũ ꝙ supradictæ oẽs formæ i.in a. desinẽtes proprie sunt fœminini generis. Inueniunt̃ tamen pauca uerbalia: ut supradictum est: masculia uel cõmunia cõsonãtes uerborũ seruãtia: ut scribo hic scriba: lega hic collega: hic & hæc pfuga a fugo uerbo. Assequor assecla: aduenio aduena: conuenio conuena: cõuiuo conuiua. In e. desinentia deriuata neutra sunt: ut sedile: monile: cubile: utile. Et qa plęraq; a cõibus in is desinẽtibus nascunt̃ melius tũ illis tractabũt̃. In i. duo sunt denoĩatiua: ut plærisq; uidet̃ ĩdeclinabilia: a fruge frugi: a nihilo nihili. Quidã.n.figurate frugi datiuum & nihili gtũm: ut ante dictũ ẽ cũ oĩbus aliis cõiungi casibus nõ irrationabiliter dicũt: sicut mãcipi & neumãcipi & cordi & huiusmodi & illiusmodi & similia. In o. masculina qdẽ & cõia pauca ĩueniunt̃ deriuatiua: ut a cicere ciceio. Ab eo quod est catus cato. & a capite capito. Et a labe labeo: a latendo latro: a leniendo leno: a comedendo comedo: a palpãdo palpo: ab epulando epulo. Cicero de oratore. Tres uiros epulones. Fœminina uero plurima deriuatiua modo ĩ io.modo ĩ go.modo i do.desinentia. Et pene omnia rerum sunt incorpo

ta/iú. In io igit̃ terminãtia plerũq; a pticipiis fiunt praete-
titi tpis quoꝝ tũ gtũs assumpta o. & correpta i. facit hmõi
noia. Orat9 orati orõ: accusatus accusati accusatio: stat9
stati statio: datus dati datio: nexus nexi nexio: oblitus ob
liti oblitio. Acutus acuti acutio: lectus lecti lectio: pfect9
ẽti. ctio: mũitus. niti. nitio: hastus. sti. stio. Interuectus ãt
ĩteruecti iteruectio facit euphoniç cã abiecta t. p̃mitiui.
In go. uero desinẽtia siue sint deriuata: siue primitiua uel
cõposita penultias ,pducũt uel natura uel positione. Vt
margo. cõpago. carthago. sarthago. caligo. uligo. rubigo.
ferrugo. erugo. uirgo. uirago fuligo. Excipit̃ unũ ligo cu-
ius penultĩa corripitur. Nec mirũ cũ sit masculinũ: & solũ
dissyllabũ uocalẽ i. añ go. hñs. In do. desinẽtia deriuatiua
tam a noibus q̃ a uerbis uel a pticipiis ueniũt. Haec quoq;
mõ e. lõgam uel i. mõ tu hñt añ do. ut acris acredo: dulcis
dulcedo: ĩtercapio itercapedo: torpeo torpedo: libet libi-
do: cupio cupido: formido. das. formido. dinis. qꝺ iõ facit
simile nomẽ uerbale primitiuo uerbo: q; ipsa positio hñt
talẽ formã. In tudo: fortitudo: magnitudo: hitudo. Et sci
endũ q; e. ,pductã añ do: hñtia: si a noibus deriuant̃ extre
mae syllabç: terminatiões in e. cõuertũt & accipiũt do: ut
dulcis dulcedo: acris acredo. Sin a uerbis secũdarũ termi
natiões psonaꝝ i e. ,pductã similiter cõuertũt: & accepta
do faciũt supradictae formae deriuatiões: ut ĩtei capio ĩter
capis ĩtercapedo: torpeo torpes torpedo. Similiter i. ante
do hñtia extremas syllabas secũdae uel tertiae psonae i i. lõ-
gã cõuertũt & accipiũt do: ut cupio cupis cupido: libet li
bido. Excipit̃ formido pp supradictã cãm. In tudo uero
desinẽtia si a noibus ueniũt secũdç dicliatiõis. nõ a pticipi
is: uel a pticipialibus: gtõ. Sin tertiae dtõ assumũt tudo i.
añpenultĩa corre. ut amplus ãpli ãplitudo: magnus gni.
tudo. firmus. mi. tudo. lõgus. gi tudo. celsus. si. do. mul
tus. ti. do. solus. li. do. similis li. do. suauis. aui. do. fortis.
ti. do. Sin a pticipiis uel pticipialibus i tus desinẽtibus de
riuãt̃ abiecta s. assumũt do: ut hitus. do. A testa quoq; si
ue testu testudo: qꝺ ẽ co; pale. Necnõ oĩa desinẽtia ĩ do:
quis nõ sũt deriuatiua penultimã u. hñtia ,pducũt eã: uel
natura uel positiõe: ut hirũdo: harũdo. hu udo. In u. deriua
tiua pauca ĩuenies. a specus specu: a pecus pecu: a testa te
stu: a tonitrus tõitru: a cornus cornu. Nec iterest aliqd in
ter primitiuoꝝ & deriuatiuorũ significationẽ. Iõq; dubiũ
an sint deriuatiua dicẽda. In al desinẽtia denoĩatiua: si pri
mitiua eoꝝ penul. natura uel positiõe hũerĩt ,pductã. ea
quoq; lõgã hñt penul. ut ceruix ceruicis ceruical: tribunus
nal. uect9. gal. luptus lupcal. Sin illa breuẽ ea quoq; corre
ptã: ut totus total: uel aĩa aĩal. In il uel in ul desinẽtia siue
a nominibus siue a uerbis deriuata sint: fiunt abiectiõe ex

cit pp testudo & pp q̃dam ĩ go. desinen
tia ut uirago carthago. caligo. uligo. far-
tago fuligo plãtago. In io igit̃. Quãdo
qdẽ foeminina desinẽtia ĩ o tot modis di
cũt: igit̃ de singulis dicã. plaerunq; dixit
qa cõio & unio a noibus deriuãt̃ cõmu-
nis & unus concio uerbo concieo uel sic
põt referri plaerunq; ut dicas nomina in
o terminantia plaerunq;. s. frm formã fiũt
a participiis ut dictum ẽ plurima foemini
na dicit pp lanio lanionis. ĩteruectus cti.
nõ facit interuectio sed interiectio. In
go uero. Quod dicit siue sint primitiua
siue composita. additio est propter simili
tudinem uirago a uiro deriuatur. & pa-
go dicitur a pãgo pangis pegi unde cõ-
pago. Vnde iob. Ossibus & neruis cõpe-
gisti me. Excipitur ligo. Et quare exci
piatur supponit. cuius penultima corre.
ligo est unũ de primitiuis q̃ primitiua po
sita sũt ĩ regula uel sint masculina uel nõ.

In do. Dat regulã de foemininis desinẽ
tibus in do. intercapio intercapedo est tẽ
poris illud spaciũ: qꝺ interim transit dũ
aliquid fit. Similiter formido. das. abstra
cta s. & addita do a. in i. mutata fieret for
midido: quod turpe esset pp alternitatẽ.
Et quia ipsa positio uerbi. i. prima perso-
na talem habuerit formã: ideo fecit simi-
le nomen uerbale primitiuo suo: & non
oportuit ut descenderet a secũda uel ter
tia persõna mutatiõe litterae uel syllabae
cũ tota forma nois in prima persona pos-
sit inueniri. Ad similitudinẽ huius debet
fieri comedo in superiori regula masculi
norum a prima positione uerbi sui corri.
penultima sicut ĩ prima psona pen. corre
pta. Nota q; habitudo est deriuatiuum a
participio habitus abiecta s. Et sciẽdũ.
De formatiõe docet. Similiter i. ante do
hñtia extremas syllabas. i. extremitates
syllabarũ & caetera. Excipit̃ formido: qꝺ
nec a secũda persona nec tertia sumitur
pp causam supradictam. In tudo. No-
ta solus soli esse secũdae declinatiõis hic.
& ubi soli sit genitiuus aliter solus nõ es
set de regula: sed exemplũ excederet re-
gulam. habitus est participiũ. unde habi-
tudo dicitur uel est participiale. Et a te-
sta uel testu: quod est indeclinabile testu
do: quod est corporale. Nec non oĩa.
Additamẽtum regulae facit. sic iũge. No-
mina in go desinentia habent penultimã
natura uel positione ,pductã: nec nõ oĩa
in do. Lupercus idem est quod pan: quasi
arcens lupos. lupercal est templũ ubi co
litur. Nota uectus uecti & uectigal quod
non facit secundum regulã: qa a. non est
penul. in utroq; & primitiuo & deriuati-
uo sed in hoc simile est q; penult. in utro
que ,pduct. licet diuersa. Total toralis ẽ
pãnus qui sup lectos pon. t̃ uel cortina.
De ol non. De ol non facit mentionẽ.

quia nullum determinatiuũ in ol inuenit. Alii dicunt q sol dicitur a solus.& secũdũ il los dicimus quia pauca sunt i ol deriuatiua nõ curauit dare regulam. Quædam.n. Ve re sunt diuersæ formæ:quia quædã habẽt e. ante um quædã i.Nota q forma in um ali ter distinguitur per uocales:alia per cõsonã tes.per uocalem distinguitur ut rosetum au gurium quæ habẽt e.uel i.in penult. Per cõ so. Vt uestibulum uerriculum. hic enim nõ aspiramus:nisi a.b.uel c.& iõ dicit quædam habent e.ante um.ut rosetum:licet t.ĩterpo natur:quia tantum ad e.respexit:quæ est ibi forma:non attendit q uocalis aut consonãs interponatur.Quæ sunt continentia uel cõ præhensiua:quæ græci dicunt περιεκτικά. Meritoriũ dicit taberna ubi aliqs meretur. Basium a basio basias.Remediũ cõponitur ex re & medeor:uel deriuat a remedior re mediaris.Cõnubiũ componit ex con.& nu bo nubis. Consonãtes quoq.Illa quæ de finiunt in um:& distinguunt p uocales habẽt diuersas formas nomina quoq habẽtia cõ sonantes.i.distincta p consonantes:ut dictũ est habent diuersas formas. Alia enim.uere diuersas Nam quædam in bulum definunt. alia in culum:quod ponet ibi inferius. Inue niuntur etiam quædam & cætera . A uesta uestibulum:quia primitus factum est uesti bulum in templo uestæ uel a ueste:quia ue stit domum & adornat. A pater patibulum: uel a patior:quia patibulũ dicitur illud:scili cet illud quod est in patibulo:& ẽ genus tor menti:uel ipsum patibulum dicitur a pateo: quando est genus tormenti:quia ponitur in aperto. A prosto. Prostibulũ.quod est do mus meretricia. Et attendendũ.Commu nem regulam ponit de omnibus in bulũ de sinẽtibus.Et quæcũq a uerbo sto sunt deri uata. Igit quicũq producũt statim contra regulam faciũt:quia statim deriuatur a sto: ut dicturus est. Statuta staturæ est nomen. Statutus statura staturũ.participiũ . Status a.um nomẽ ẽ. Inueniunt etiam i culũ.hæc forma diuersa est a superiori quæ est in di minutiuis quia ista nomina formant a uer bis. Perpendiculũ dicimus plũbatam q Cementarii adæquãt murũ.& põt poni pro omni experimẽto.unde dicit perpendiculũ mẽtis meæ. Alia in mentũ. Alia in mentũ definũt quæ plærũq a uerbis ueniunt. Plæ runq posuit.quia armẽtũ ab armis deriuat a moneo mones uel a monitus monumen tũ qa monet mortem, Et sciendum q cõ munis regula de omnibus.monui uel moni tus monumentũ. Alo alis alimentũ.sic a te gõ tegis tegmentũ non tegimentũ. In mo nũ.Etiam hæc forma est adhuc de illis q cõ sonantem habẽt añ um.licet ei. cõtr epta ibi reperiat. Ad formã.n.respicit.s.ad ea quæ i istis formã faciũt i oibus his supradictis ista illa formã facere dicit : quæ i medio dictio nis prima terminatio cõmunis omniũ eius tremarũ uocaliũ:siue syllabarũ primitiui: ut pugillus pugil:uigilo uigil:cõsulo consul:exulo exul: præsulo præsul. In am unũ inuenit triũ generũ cõe qd deriuat a nequeo neqs nequã. In um definentia deriuatiua:sue etiam composita diuersas habẽt formas. Quędã.n.uo calẽ habẽt ante um. Quædã cõsonantes.i.ut auguriũ: solariũ:pomariũ:solatiũ:suauiũ: basiũ:odiũ:remediũ: cõcubiũ:paladiũ:officiũ: cõnubiũ:cõuiuiũ: exiliũ:cõsili um:iudiciũ:meritoriũ: municipiũ:præsidiũ:domicili um:Cõsonãtes quoq ante um habentia deriuatiua di uersas habẽt formas. Quædã.n. habẽt e. lõgã ante tũ: ut oliuetũ:uinetũ:coryletũ:rosetũ: dumetũ:querce tũ: esculetũ: myrtetũ.quis fœminino genere Plau. i aulu la.ptulit: Nescio qs seruus e myrteta psiluit.Quę sũt cõprehẽsiua uel cõtinentia.i. περιεκτικά. Alia enim in bulũ definũt:q forma est similis diminutiuis: & ueni unt a nominibus:uel a uerbis:ut cuna cunabulũ: uesta uestis.bulũ:cerro.ris.culũ:uoco as.lum:cõcilio.as. bu lũ:sto stas stabulum:pasco pabulum: psto prostibu lum:patior uel pateo patibulum. Et attendendum q penultima in similibus omnibus corripit. Antepenul tima uero si i.habeat corripit:ut uestibulũ:thuribulũ: prostibulũ:patibulũ. Si uero a.producit: ut cunabu lũ:uocabulũ:cõciliabulũ: pabulũ. Excipit stabulum qd corripit a. Nec mirũ cum uerbũ quoq stabulo.as. eandem corripiat syllabam: & stabilis:& status: & q cũq uerbo sto stas nomina deriuata sunt. Excipit sta men & statura:qd tam nomen q participiũ est. Luca nus in.vi. Lassant rumpentes stamina parcas. Idem in quarto. Vnaq percussit pontũ symplegas inanem: Et statura redit staturus quoq & staturum producunt quãuis status stata statũ corripiantur. Idem in.x. Ze phyros quoq uana uetustas his ascripsit aquis quos stata tpa flatus. Inueniuntur qdã etiam in culum defi nentia q a secũda deriuantur psona uerborũ: ut diuer tis diuerticulũ: uerris uerriculũ: pior piris. Vnde pitus piculũ: oras oraculũ: ppugnas ppugnaculũ : obstas obstaculum; miraris miraculũ: ppendis ppẽdiculũ. A simplici quoq qd in usu nõ est: specio specis speculum p speciculũ: per syncopam ei euphoniæ cã. Similiter a fero fers ferculũ. Alia uero i mentũ definũt q plęrunq a uerbis ueniunt. ut uestio stis.mẽtum: hortor.ris. mẽ tum: orno.nas. mentum: facio.cras. mentum: fundo das.mentũ: moneo.nes.mentũ: alo.lis.mẽtum: incre sco.scis.mentum. Et sciendũ q antepenultimam pdu ctã habẽt uel correptã put sunt penultimæ syllabæ p teriti temporis eorũ uerborũ ex quibus deriuantur : ut

ornaui uel ornatus. mētū: monui uel monitus. mentū. alui uel alitus mētū: īcreui uel īcretus: mentū. muniui uel munitus. mētū: fulciui mētū. In monitū ēt īueniū tur deriuatiua i. correpta antecedēte: ut prī primoniū: mrī mrimoniū: testi testimoniū. Sūt alia in um pticipiis similia: ut factū. dictū. tectū. uisū. alia q̄ a uerbis deriuant̄ o. in um cōuertētia: ut regno regnū: stagno stagnū: uelo uelū: uado uadū. In en. desinentia deriuatiua m. antecedēte pene oīa uerbalia sunt & neutra: & si sint a prīa cōiugatiōe a lōgā hñt penultimā: solor. ris. mē: foro. ras. mē: curuo. uas. mē: oblecto. ctas. mē: purgo gas. men: irrito tas. mē: ligo ligas. mē. Sin a secūda uel tertia i. hñt correptam. ut moneo. nes. men: rego regis men: tego gis. men: & p cōcisionē tegmen. a specio specis: uel specie specimē. uel u pductā si ī uo. desinat uerbū acuo acumē: fluo flumē: nuo numen. Est. n. dei nutus. Vñ Vir. ī prīo æneī. Meo sine nuīe uēti. i. sine meo nutu. Luo lumē quo oīa abluuntur. i. purgantur a tenebris: A uerbis quoq; q̄rtę cōiugationis uenientia u. pductam habent: ut munio. men. lenio lenimen: molio. men. Pauca īueniunt̄ in n. desinētia generis masculini: ut a pecto pecten: a filo filamen: quod per syncopam flamen dicimus. Et a cano tñ cōposita masculina sunt: quæ in cen desinentia i. correptā hēnt penultimā: tubicen: liricē: cornicē. fidicē. Excipit̄ unū tibicē: qd̄ iō solū i. pductā habuit penultimā: qd̄ synetesis facta ē duarū ii. breuiū in unā lōgā. Debuit enī geminari: qa solet plærūq; in cōpositione a. in i. cōuerti: ut cado: īcido: facio: inficio: iacio: inicio. reicio: amicus: inimicus: tuba tubicē. Si ergo tibia tibicē faciebat: ex quo factū est tibicē: nec solū i. sed ēt alię uocales in multis dictiōibus sic solēt ex duabus syllabis in unā longā trāsire: ut Biiugæ bigę: quādriiugę quadrigę: biuni bini. Et ecōtrario una loga in duas breues solet sępe tpibus diuidi admittier pro admitti. fieri p firi uel fire. quod magis analogum est. unde Virg. in. iiii. georg. Aut suffire thimo cęrasq; recidere manes: qs dubitet in ar desinentia deriuatiua: si cōsonātē hēant ante ar penultima syllaba pducit̄. Sin uocalē corripit̄: ut cæsus cæsar: lacus lacunar: lupa lupanar: laqueus autē laquear. In er deriuatiua a noībus plæraque st. habent ante er: eques equester: pedes pedester: sylua syluester: cāpus cāpester: apiū apiaster: olea oleaster. Et sciēdū qa a. hñt ante ster: cū i noīe prię positiōis nulla sit cōsonās īter uocales penultiæ & ultię syllabæ: ut apiū apiaster: olea oleaster. diminutiua quoq; huiuscemoī formę: de qbus iā dixius a hēnt añ ster: ut psitaster: surdaster: antoniaster: catulaster.

dem formæ nominum inuenitur. ut ī comprehensiuis e. in medio dictiōis prima cōis oium comprehensiuoꝝ īuenit̄. in aliis non inuenitur prima cōis ut in solarium remedium in aliis b. uestibulū. ī aliis c. uerriculum. in aliis men. ut uestimētū in aliis m. ut restimonium. Sunt alia in um diuersa a supradictis quæ participiis similia sunt: sed non sūt participia: & alia quæ a uerbis deriuātur o. ī um cōuertētia qd̄ supradicta nō faciebāt. In en desinētia deriuatiua m. ātecedēte prima cōmuni pene oīa sunt uerbalia. qa flamē qd̄ significat sacerdotem non est uerbale. Pene neutra. quia pecten est masculinum quāuis sit uerbale uel produ. u. si ī uo diuisas de si. uerbum. Numē enim bene dixi annuo numen: nam nu. non dicit̄ substantia sed nutū dei signum. A luo luis lumen: quia sicut aq̄ sordes luit & purgat: ita lumen locum a tenebris. A filo filamen qd̄ p syncopam. i. flamē dicimus. sacerdos est. Ista nō īducunt̄ nisi propter similitudinem: quia nō sunt deriuatiua: sed composita. Constructio. Licet dixerim: quia pauca inueniuntur in en masculina: tamen composita sunt a canēdo masculina: debuit enim geminari in quo a. primitiui in i. mutatur. a canendo tamen: quia a. soleat in i. mutari. inuenitur plærunq; in compositione: ut cado incido. ideo dicit plærūq; quia in perago remanet a. simplicis. Biiugæ bigæ. Cōsonante remota i. & u. uocales remanēt breues: quæ in i. longam transeunt licet de diuersis syllabis assumptæ sint & ecōtrario una longa in duas breues supple solet diuidi temporibus: idest ratione temporū. quia loco unius longæ ponuntur duæ breues. In ar desinentia deriuatiua si consonā. habent ante ar. penultima syllaba producit̄: si uocalis corripit̄. uidet̄ iuuenalis specular penultimā correptā contra regulā posuisse. sed siquis intentiōem auctoris cōsideret frustra Iuuenalis arguitur. intendit enim hāc regulam dare de deriuatiuis: quæ uel naturaliter habent penultimam productam: ut cæsus cæsar: uel quæ crescant: ut lupa lupanar: Si igit̄ specular a speculor specularis sumatur: cū nec naturaliter producit penultimā: nec crescat penultimam corripit. sicut subligar a subligo subligas deriuatū. Qd̄ si specular a specu deriuet̄: cū crescat ex necessitate penultimam producit. Alii uero: qui uolunt specular semper pducere: etiam si deriuetur a speculor specularis defendunt sic Iuuenalem dicentes specularibus esse obliquum casum istius nominatiui: quod est hoc speculare: huius specularis qd̄ nō desinit in ar. ita non infringitur regula. In er. Ordo est: in er deriuatiua plæraq; a nominibus. a uerbis enim aliquando deriuantur s. a. & t. habent ante er: uel aliter. deriuatiua a nominibus dicit ppter tuber & similia quæ ueniūt a uerbis plæraq; propter salubet: qd̄ uenit a nomine. i. salus salutis s. & t. ante er. Et scien-

duni q͙ a. habent ante ster cũ ĩ nomine primæ positionis .i. in primitiuo noĩe &c. Apiaster dicit̃ siluestre ap um: sicut oleaster siluestris olea. Olea uero arborem significat. diminutiuũ quoq; ꝓpter similitudinem adductũ est quia de diminutiuis in aster tractaueratiam in diminutiuoꝝ formis. Alia uero. Hæc habent a. ante ster. Alia uero præter diminutiua: & præter illa quæ non habent cõsonã. inter uocalẽ penultimæ & ultimæ syllabæ in primitiuis e. ante ster hñt. Hæc quoq; sũt denominatiua. ideo hoc dicit: qa uult transire ad uerbalia. Hoc tñ. Licet sat̃ eodem modo deriuet̃ a uerbo sicut ista alia. tamen sat̃. facit fœmininũ satura: & neutrũ saturũ: q̃uis illa alia sint unius generis tantũ. Furo unde furens. s. non ab illo a quo dr̃ furans. i. furo furas: antiq; dictũ pro furor furaris. Nota q͙ dr̃ furo furis insanire: non furio furias. In as plæraq; denominatiua sunt plæraq; dicit qa egestas uerbale. Nam tempestas ẽm alios primitiuũ. ẽm alios uero uerbale a tempero temperas. Et notãdũ. Quasi exceptionem facit excipiuntur pauca q̃ b. uel p. sine s. habent ante er: ideo apponit sine s. qm̃ si habuerint s. cum p. ante er: & faciant huiusmodi denominatiua: non nominatiuo sed datiuo assumũt tas: sicut nomina secũdæ declinationis s. cum p. ante r. habẽtia genitiuo tas assumũt. Non habemus nomina tertiæ declinationis in promptu s. cũ p. ante er habentia: quæ datiuo assumunt tas: tamẽ debemus credere aliquod esse nisi uelimus superuacuum esse quod ipse ponit b. uel p. sine s. habentia ante er. Possumus tamen dicere qa uesper uespitas facit & credibile est Priscianum alicubi legisse: licet in tractatibus modernorum minime reperiatur. Multa enim antiquis fuerunt in usu: quæ apud nos deleuit ætas. Saluber & salubris facit nominatiuum. Ideoq; datiuo saluber assumit tas. & facit salubritas. Saluber eñi faceret salubertas sed salubris salubritas facit, uetus additio regulæ. Non solum liber pauper assumunt tas in nominatiuo. sed etiam uetustas. per simile ĩtellige uenus uenustas. Excipiũtur etiam hæc quæ neq; i gtõ neq; ĩ datiuo assumũt tas. ut maior. or. in es. & addita tas facit maiestas. hoc modo fit tempus. us in es. secundũ quosdam & assumpta tas tempestas. Nota q͙ maioritas dici non ꝓhibet. Sed secundum hoc q͙ maiestas facit excipit̃. Sunt alia in as. desinentia nominatiua q̃ plærũq; similia sunt accusatiuis pluralibus suorũ primitiuorũ. Plærunq; quia arpinas & multa alia non sunt similia accusatiuis pluralibus primitiuorũ. cum primitiua eoꝝ accusatiuos plurales non habeant. Perfecta enim per syncopam ꝓferũtur: nam perfecta eoꝝ iueniũtur apud antiquos in tis desinentia. Vnde est neutra: ab effectu ostendit illa in tis desinentia eũ neutra eorũ ĩ e. desinũt. quod non esset si illa in as. non in is. desinũt

Alia uero oĩa e. hñt ante ster excepto paluster: & hęc quidem denoĩatiua sunt. Sunt aũt uerbalia: quæ uerbo ĩ cõsonantes seruãt ante er: rubeo ruber. Hora. in primo sermonũ. Obscenoq; ruber porrectus ab ĩguine palus. Piget piger: macero macer. In or & in ur: a uerbis ĩueniũ fieri abiectione o. ut coloro color: honoro honor: decoro decor: adoro ador: murmuro murmur: auguro augur: saturo satur. Hoc tñ facit & fœmininũ satura: & neutrũ saturũ. Alia uero in or desinẽtia assumunt a uerbo r. amo amor: furo unde furẽs furor. Alia a noĩbus uel participiis ĩ us desinentibus fiunt mutatiõe us in or: senatus senator: dictatus dictator: q̃stus q̃stor: tõsus tõsor. In as plęraq; denoĩatiua sunt: quoꝝ primitiua si sint secũdæ declinationis gtõ: sin tertię datiuo assumũt tas i penultima ubiq; correpta: ꝓbus ꝓbi ꝓbitas: nouus noui nouitas: bonus boni bonitas: mẽdicus mẽdici mẽdicitas: asp aspi aspitas: ꝓsper uel ꝓsperus ꝓspitas: integer ĩtegri integritas: syncerus synceri synceritas: sedulus seduli sedulitas: timid9 timidi timiditas. Et notãdũ q͙ q̃ i gtõ duplicãt i. extremam eaꝝ mutãt in e eu phoniæ cã: ut pius pii pietas: medius medii medietas: anxius anxii anxietas: socius socii societas. liber quoq; excipit̃: qᵈ ntõ assumit tas: non gtõ: ut liber libertas. tertiæ uero declinatiõis noĩa dtõ assumunt tas sicut supra diximꝰ: ut capax capaci capacitas: tenax aci. tas. rapax. aci. tas. ꝓcax. aci. tas. fœlix fœlici fœlicitas: affinis affini affinitas: ĩfidelis ĩfideli ĩfidelitas: celer celeri celeritas: auctor auctori auctoritas. Excipiuntur pauca quę b. uel p. sine s. hẽnt añ r. hęc enim nominatiuo assumũt tas: ut puber pubertas: uber ubertas: pauper paupertas. Sed hoc possumus ẽt ĩ secũdę declinatiõis noibus obseruare: ut supradictũ est. Vnde liber libertas. asper aũt & ꝓsper: qa s. hñt añ p. asperitas & prosperitas faciunt. saluber & salubris facit noiatiuum: ĩõq; salubritas. Et celeber uel celebris celebritas. Verus quoq; qᵈ unũ tñ generũ uel ĩ us desinẽs iuenit̃ ntõ assumit tas. uetustas. Excipiũtur ẽt hęc: q̃ i or desinẽtia or mutauerũt in es. & assumpserũt tas: ut maior maiestas. honor honestas. Sũt alia ĩ as denoĩatiua q̃ plerunq; similia sunt accusatiuo plurali primitiuoꝝ suoꝝ: & sunt cõia ut primas optĩas capenas crothõias arpinas. põtias. larias: q̃ õ in fine hẽnt circũflexũ accẽtũ: qa per syncopã ꝓferũtur. Perfecta enĩ eoꝝ iueniũt̃ apud antiq̃ssimos in tis. desinẽtia ꝑmatis. optimatis. Vñ neutra quoq; eoꝝ i e. desinũt primate. optĩate. arpinate: & ablatiuus in i. more eoꝝ: q̃ in is. desinentia cum sint cõis generis & faciãt ĩ e. neutrũ: ĩ i. terminãt ablatiuũ a primati & optimati

& arpinati. Et est ēt testis caper: qui diuersorum de huiuscemodi nominibus ponit usus auctorū: cōfirmās tam in is q̄ in as huiusce modi noīa solere ꝓferri. Cato censorinus in primo originum. Sed lucus capenatis. Idē in secūdo Si quis mortuus est arpinatis: eius hæredē sacra non sequūtur. ibidē. Lucū dianiū in nemore aricinio egerius libius tusculanus dedicauit dictator latinus: hi populi cō muniter Tusculāus arecinus lanuinus lautēs coranus tyburtinus pometinus ardeatis rutilus. ardeatis dixit ꝓ eo qᵈ diximus ardeas. Titinius in psaltria. Ferentinatis populus grçcas studet. ꝓ ferētinas. Non est igit̄ dubiū: quod cū in oībus quæ penultimā habēt circunflexā: si patiuntur syncopā eundem obseruamus accentum in ultima: ut fumauit fumat cupiuit cupit: audiuit audit produce ꝓduc. illicce illic. isticce istic. Idq; oibus placet artiū scriptoribus qui de accentu scripserunt: debent hæc quoq; idē seruare cū ti subtracta penultima uocali quæ circunflectebatur in dictione perfecta. idest a inuenitur ultima in cōcisione habēs eundē accentum. Inueniuntur tamen etiam propria differentię causa in fine circūflexa: ut lenas lenatis menas menatis: ne accusatiui plurales menæ quod est genus piscis: & lene fœmininum & lenonis esse putētur. In es correpta pauca inueniuntur, denominatiua equus eques pes pedis: & uerbalia tego teges, mergo merges. In es ꝓducta uerbalia repperi a presenti uel a præterito tēpore: a præsenti sepio sepes: luo lues. struo strues. macero macies. luxurio luxuries. illuo illuues. a pręterito rupi rupes. In is denoīatiua siue uerbalia multas & diuersas habēt formas. Alia enim in alis. alia in elis. alia in ilis. alia ī ulis finiuntur: ut curialis fidelis uirilis docilis currulis. Alia uero in tis a longa antecedēte: ut ab appolline appollinaris: a scola scholaris: alia in ensis: ut atheniensis catiniēsis: alia duas habent cōsonātes ante is: ut agrestis cęlestis muliebris samnis insignis. Ergo in alis desinentia uel ī ale: si sint a noībus prime declinatiōis assumunt nominatiuo primitiuorum lis uel le & producūt a penultimā ut curia curialis: memoria memorialis: pluuia pluuialis. mēsa mensale: uia uialis. Sin secundę extremam. i. genitiui. Sin tertię is mutant in a longam & assumūt lis: ut mercurius mercurii mercurialis: fluuius fluuii fluuialis: neutꝝ neutri neutralis: liber liberi liberalis: theatꝝ theatri theatralis: iudicium iudicii iudicialis: martius martii martialis: fatū fati fatalis: genitus geniti genitalis: caput capitis capitalis: uirgo uirginis uirginalis: cardo cardinis cardinalis: hospes hospitis hospitalis: nauis nauis naualis: dos dotis dotalis: flos floris floralis: corpus corporis corporalis: cęlebs cælibis cęlibalis: mors mortis mortalis: iuuenis iuuenis iuuenalis. Inuenitur tamen & iuuenilis: princeps principis principalis: municeps municipis municipalis: crinis crinis crinalis: uox uocis uocalis. Sin a quartæ declinationis nōminibus deriuātur abiecta s. Sin a quītæ es abiecta nominatiuo assumūt alis: ut manus manualis. census censualis: species specialis: Verbalia quoq; a prima cōiugatione inueniūtur in alis: penetro penetralis. In elis pauca inueniū

Non ergo dubiū. Quandoqdem sunt syncopata ergo debent circunflecti in fine: hanc illationē hēmus in fine uersus. nō est dubium ꝙ hæc quoq; debe ant idem obseruare. i. circunflecti in fine & cū ti. subtracta uo. quæ penultima erat in dictione perfecta finalis remaneat ultima in concisione. i. in dictione concisa & per hoc habens eundem acentum. & unde hoc sequitur præmittit locum a toto & ab auctoritate. Nota ꝙ cum syncopa dicatur de medio hic accipitur pro qualibet concisione. Inueniuntur tamē. Licet dixerim ista ultima circunflectere: quia penultima in per fectis eorum circūflectebatur. tamen inueniuntur propria q̄ non propter hoc: sed causa differentiæ in fine circunflectuntur. Ergo in aliis. Et quia tot sūt ergo dicamus de singulis. Sin a quartæ declinationis deriuantur nominibus abiecta. s. ex nominatiuo assumant alis. ut manus manualis. sensus sensualis. Sin a nominibus quintæ declinatiōis abiecta es a nominatiuo assumunt alis. ut species alis: sic res ralis facere debuit: sed e retenta & assumpta alis dicitur realis. Sed cum nō sit autenticum auctenticam regulam non debuit impedire. Secundum hanc respōsionem spiritus spiritualis deberet facere sed per syncopā facit spiritalis. Nection in ise neutra siue fiāt ex eis. i. masculinis in ilis desinentibus a nomine deriuatis siue non habeant ante se aliud genus. i. longam habent de neutris in e. desinentibus hic tractat ut superius promiserat. Subtel subtilis. Subtel dicitur planta pedis unde dicitur subtilis. Quæ enim sub plāta pedis præponi possunt subtilia sunt. Subtilis dicitur homo qui res tenues comprehendere sufficit quod dicimus subtel. græci uocant κοιλον του ποδος. i. cōcauitas pedis. Nota ꝙ humilis non dicitur ab humo secundum hanc regulam: quia non producit i. ante lis q̄uis fit a nomine. Nam in ilis. Iden dixi quæ a nominibus deriuatur. nam uerbalia siue pticipalia corripiunt eandem i.

penultimam. Excipit parilis a regul(a) illorũ q a nominibus deriuant. Futio futilis q est stulte & iepte loquẽs. & dicit ad similitudinẽ uasis qd est futile. i. nõ potẽs retinere liquorẽ. A pari. Vult adaptare regulã uerbaliũ parilis qd corripuit penul. cũ superius exceptiuũ fecisset. Sic cõstrue. Parilis deriuatũ a pari seruauit regulã uerbaliũ qa corripuit i. penul. s. sicut uerbalia. Qd s. par nascit a paro as uerbo. Ac si d. iõ seruat regulã uerbaliũ qa deriuat a uerbo p mediũ. Vnde. i. a quo cõparo cõponitur cuius significationẽ par retinet. Quare ĩde diceret aliqs si cõparo fit a uerbo paro multũ qa significationẽ eius retinet par. & hoc ẽ pprie. n. ac si diceret. ide hẽm9 q par nascit a paro: qd põt uideri p sufi cõpositũ. Vndee. Quandoqdẽ flebilis nascit a futuro. i. flebo habente e. pductã ante b. Vnde febilis habuit e. pductã qm si a presenti. i. fleo detortũ esset corriperetur. In aris desinentia. Iõ separatim agit de l. quia supple ab his quotũ extrema syllaba incipit ab l. fiunt huius formae noĩa. i. in aris. Fiũt a genitiuis noĩum siue a positiõe. i. a prima psona uerborũ ut molo molis uel mola molae molaris: populor uel populus popularis. Quaecũq lra sequit l. uel aliã cõsonãtẽ uel lrae mutãt ĩ a. & assumũt ris ex q̃ lra uel cõsonãte aliã seipiat postrema syllaba genitiui. ut populi popularis: hic seqtur lra l. cõsul cõsulis cõsularis. hic sequnt litterae l. & mutãtur ĩ a. & assumũt ris. Si uero sint tertiae decliationis abiiciũt extremã s. genitiui & assumunt ensis. ut carthago carthaginis carthaginẽsis. Nota d bere dici andegauis andegauiensis. Remis remẽsis uel a remo remẽsis: uel ab andegaua andegauẽsis. Qd uero dat regulã de his quae habẽt duas cõsonãtes ãte is: ut celestis muliebris. In tis quoq inueniũtur denoĩatiua antiquo usu prolata penultimã natura uel positiõe longam habẽtibus u. pro samnis samnitis dr. & laurẽtis pro laurẽs. tyburtis p tiburs qtins p qtis. & hic caetitis uel caetetis pro hoc mõ dicimus caeres

tur denominatiua: ut fidus fidi fidelis: crudus crudi crudelis: patru9 p̃rui patruelis: frater fratris fratruelis. Et nota q̃ oĩa extremã i. genitiui in e. productã mutantia assumpserũt lis: frater uero fratris: is in u. conuersa assumpsit elis. i. habẽt lõgam oĩa in ilis quae a nominibus deriuantur necnõ in ile neutra siue ex eis quae definũt in ilis faciant siue non habeant ante se aliud genus: sed a quacunq orationis parte nascãtur: ut aedes ędilis: senex senilis: anus anilis: puer puerilis: uir uirilis: scurra scurrilis: ciuis ciuilis: seruus seruilis quintus quĩtilis: sextus sextilis: gẽs gentilis: hostis hostilis: subtel subtilis. Excipitur par paris parilis. Ex ilis etiã a graeco ευτηλοσ hoc factũ denominatiuorũ seruauit regulã. Similiter neutra pducunt penultimã: ouile: monile: sedile. Nã in ilis desinẽtia uerbalia siue participialia corripiũt eãdẽ. i. penultimã: ut ferro fertilis: utor utilis. Futio ex quo effutio cõpositũ futilis: uolo uolatilis: textus textilis: altus uel alitus altilis: fictus fictilis. A pari etiã deriuatiuũ quod a uerbo nascitur. unde cõparo comparas. proprie enĩ pares sunt qui inter se possunt cõparari uerbaliũ regulã seruauit parilis. Ouid. in. viii. meta. Arte suũ parili reuiuiscere posse parentẽ. Cętera quoq oĩa. i. penultimã corripiũt. Et si sint a uerbis primę coniugationis a lõgam habent ante penultimã: ut amo amas amabilis. penetro penetras penetrabilis: tracto tractas tractabilis: laudo laudas laudabilis: ęquo ęq̃s aequabilis: p̃dico p̃dicas p̃dicabilis: lachrymo lachrymas lachrymabilis: miror miraris mirabilis. Excipitur stabilis quod solũ ante penultimam a. corripuit. Luca. in. v. Quã nõ e stabili: tremulo sed culmine cũcta Despiceret. q̃ uero a uerbis secundae uel tertię uel quartę coniugationis nascuntur: si habent ante penultimã. i. eã quoq corripiũt: ut doceo docibilis: credo credis credibilis: utor utilis utibilis: sentio sensi sensibilis: audio audis audibilis. Sciendum tamen q̃ plurima nascũtur ex his coniugationibus q̃ antepenultimam. i. habent: ut docibilis: habilis: flebilis: nubilis: uolubilis: utilis. & q̃dam ex p̃senti: q̃dam ex p̃terito: q̃dam ex futuro deriuantur. Ex p̃senti doceo docibilis: habeo habilis: uoluo uolubilis: utor utilis & utibilis. ex p̃terito plausi plausibilis: sensi sensibilis sensilis. Lucre. in secundo. Ex sensibili ne credas sensile nasci. Ex futuro flebo flebilis. Vnde e. ante b. habuit productam. In aris desinentia deriuantur a nominibus siue uerbis quorum extrema syllaba ab l. incipit uel ab alia consonante uel a uocali aliqua pura & fiunt a genitiuo nominum siue a positione uerborum sic. Quaecunq littera siue litterae sequantur l. uel aliam consonantem ex qua postrema incipit syllaba genitiui transeunt in a. longam & assumunt ris. Vel si a uocali incipit ipsa extrema mutatur in a. longam & assumunt ris: ut populus populi popularis. Singulus singuli singularis. Apollo apollinis apollinaris: consul consulis cõsularis. Miles militis militaris. Schola scholae scholaris: latium latii latiaris: familia familię familiaris: peculium peculii pecularis: molo molis: uel mola molę molaris. Sic etiam neutra in are finita: uelum ueli uelare: Iuuenal. Et

pegma & pueros inde ad uelaria raptos. In ensis desinentia si fiunt a nominibus primæ uel secundæ declinationis mutant extremã partẽ nominatiui singularis uel pluralis i en & assumũt sis: ut cirta cirtensis: oliua oliuensis: sardina sardiniensis: hispania hispaniensis. catina catinensis: ætna ætnẽsis: minterna minternensis: castrũ castrẽsis: forũ forẽsis: iliũ iliensis: locri locrensis: Crema cremensis: Hostia hostiẽsis: Athenę atheniẽsis: euphonię causa i. habuit ante penultimã: & alice alicensis. Sin uero tertiæ declinatiõis sint abiciunt s. genitiui: & assumũt ensis: ut pistor pistoris pistoriẽsis: carthago carthaginis carthaginẽsis. Quę uero duas consonantes habent ante is: uel a noĩatiuo fiunt primitiuorũ uel a genitiuo. Et noĩatiuo quidem deriuata abiciũt extremã litterã & assumunt bris: ut salus salubris: mulier muliebris. A genitiuo uero mutata extrema eius pte in e. & assumpta stris uel stis faciũt denoĩatiua. Vt ager agri agrestis: cælũ cæli cælestis: terra terestris. In tis quoq; inueniuntur denoĩatiua. sed ãtique ꝓlata penultimam longã natura uel positione habẽtia ut samnitis pro samnis: laurẽtis pro laurẽs: tyburtis ꝑ tyburs teste capro. Sic quiritis ꝑ qris & cæritis & cæretis ꝑ cæres. Qui tñ nominatiui non sunt nunc i usu. Vnde Vir. in x. Qui cærete domo: q sunt minionis i aruis. Inuenitur tñ & correptã i. habens penultimã apud Virgilium. Est ingẽs gelidũ lucus ꝓpe cæritis amnẽ: & Horatius i primo epistola. Quid deceat quid non obliti cærite cæra digni: nisi ꝑ cærete: qđ est nomen oppidi e. penultima in i. conuersa ptulerũt. Liuius ab urbe cõdita x. libro. lanuuini ceteresq; anguem iubatum apparuisse nũciarunt. In os tam denominatiua q̃ uerbalia pauca inueniuntur: ut lepus lepos: & cõpeto cõpes: & mutatione e in o cõpos. custodio custos: do dos. In us. terminantiũ diuersæ sunt formæ: tam denoĩatiuorũ q̃ uerbaliũ ex quibus multa iam diximus cũ de possessiuis tractabamus i. de his quas a græcis accepimus formis possessiuorũ: & de latinis in ius uel in nus desinentibus. Nunc ergo dicamus de reliqs in us terminantibus q̃ diuersas sicut dictũ est habẽt formas. Alia enim in ius exeunt ut nuncius patricius: alia i uus diuisas arduus uacuus: alia in quus ut equus: obliquus: alia i bus ut orbus: probus superbus. Alia in cus: arcus: lucus parcus: Alia i dus: ꝑuidus: iuidus: liuidus: uiuidus ṗdabũdus furibũdus: loquẽdus sc̃ꝺndus. Alia i lus patulus: amiculus: bibulus credulus. Alia i rus sonorus: honorus. Alia i sus curtus usus: fupumosus: saxosus. Alia i tus togat9 palliat9: modestus. Alia i stus uenustus: angustus mœstus: q̃stus. In ius desinẽtia siue a noibus siue a uerbis deriuata seruãt añ ius primitiuorũ seruorũ cõsonãtes: ex qbus incipiũt ultimæ & penultimæ syllabæ. Sed tñ penultimæ: cũ & ipsa penultima in uocalẽ desinit & ultia a uocali icipit: ut seruus serui seruius: seruilis seruilius: agell9 agelli agellius: sylua syluius: ungula

cæritis uel cæretis. Qui tamen. Qui tamẽ noiatiui. s. samnitis & alii non sunt nunc in usu. Vnde Virgilius. Dixit cæres facere genitiuũ cæretis & rectius facit illũ q̃ habet aliũ. s. cæretis. & hoc dico sm uirgilium qui ponit ablatiuum cærete: & secũdum hoc concisum est a cæretis integro: non a cæritis. Nota ꝙ nomen castri dicitur hoc cærete huius cæretis; populus uero dicitur cæres cæretis uel cæritis secundum regulam cæteris sicut dictum est: quia cæres syncopatum est a cæretis itegro qui nominatiuus antiquitus in usu fuit. Dicebant enim antiqui hic cæretis huius cæretis & pro populo: & hic cæritis huius cæritis. Quod si a cæritis nominatiuo faceret & non syncopatum esset cæris cæres. In ueniuntur tamen. Sic terminare oportet. licet Virgilius cærete dixerit tamen idem Virgilius in designatione gentis. & hora. etiam e. & i. breuem mutauit ꝓpe cæritis amnem: quasi prope amnẽ cæritis populi. Nisi pro cærete. Quasi dicat quare Virgilius cæritis & Horatius cærite dixerat e. longa in i. breuem conuersa: causam non uideo nisi propter hanc causam faceret. s. propter differentiam cæte quod ẽ nomen castri ut esset confusio inter obliquos gentilis & nominis castri.

Lepos. Lepos dicitur facundia. Nota ꝙ dicitur hic & hæc compes competis antiq; est deriuatiuum a competo competis uerbo. & habuit eandem significationem apud antiques quam compos compotis habuit apud nos. Sed hic compes cõpedis deriuatur a compedio compedis uerbo. Alia enim in ius exeunt ut nuncius patricius. licet hæc forma in possessiuis tractata sit. non tamen fuit hic superfluum repetere. tum quia ibi ostendit eam secundum hoc ꝙ a proprius nominibus nomina sumanẽ: & possessionem demonstrãt. hic autem tractat ipsa eadem secundum hoc ꝙ a cõmunibus nomina sumantur: & careat possessiua significatione & etiam a uerbis deriuãtur. tum quia forma possessiuorum fuit græca mutatione os in us: ista uero est latina. i. non detorta a græcis. Si quis obiiciat de martius quod in exemplis in possessiuis adduxit: & hic iterum in regulam ponit & non ei mirum uideaẽ si idem deriuatiuũ duobus modis formaẽ. põt n. martius assumi a græco martios mutatione os in us

& formari a genitiuo martis: martius
mutata s in us. In ius desinentia siue a
noibus siue a uerbis deriuata quomõ
formantur ostendit in muta. n. intelli-
gendum esse ut quicquid post conso-
nantem illam penultimam & antepe-
nultimæ syllabæ inuentum fuerit in
ius uertatur. Nota q̄ est a uirgula Vir
gilius. & u. uocalem quæ l. antecedit ĩ
i. mutauit. q̄ quia subiectum est ocu-
lis dicere non curauit. Exceptis deno-
minatiuis in cius desinentibus. illa enĩ
non obseruant ante ius conso. penul-
timæ & ultimæ syllabæ sed assumunt
totũ cius ut aduectus aduecticius. Vn
de quidam decepti ordeum ordei or-
deicius dici putauerunt per simile sed
non uidentur habere rationem ut di-
ximus in possessiuis. Inueniuntur ta-
men. Licet dixerim q̄ nomina secun-
dæ uel tertiæ declinationis assumunt
cius. tamen nomina primæ in as su-
munt cius sed habent a ante cius. In
ius diuisas. Solent fieri deriuata secun
dum regulam terminatorum in ius:
quia seruant conso. a quibus incipit
ultimæ & penultimæ syllabæ suorum
primitiuorum. Nota q̄ pigeo diceba-
tur antiquitus. unde deriuat piguus.
ab ardeo arduus: quia flamma alta pe
tit. In bus uel in cus desinentia deriuã
tur a uerbis b. uel c. ante uocalem po-
stremam habentibus ut turbo turbus:
parco cus: uel ante uocalẽ ut superbio
superbus luceo lucus: mutatiõe o. si sit
sola post b. uel c. Et si ante eam sit alia
uocalis eius uocalis quoq̄ cum o. mu
tatiõe. Petulcus est libidinosus qui in
uenere promptus est. In dus. In dus
tres sunt formæ. una quæ seruat con-
sonan. ex qua incipit ultima syllaba ut
herba herbidus uel antepenultimam
ut rabies rabidus. & reliquam partem
eiusdem syllabæ uel syllabarum mu-
tãtm a correp. & assumũt dus: ut can-
deo candidus. secundum hanc regulã
inuideo inuidus facit. sed causa alter-
nitatis syncopatur & eius syncopatum
tantum in usu reperitur. Excipitur.
excipitur causa alternitatis. i. repetitio
nis eiusdem litteræ quã αλλοιοτητα
græci illo modo uocant unum pando
pandus. hæc nomĩa tertiæ declinatio-
nis intellige quia ab inuideo inuidus
est excipiendum. Quare enim cum in
exceptione non sit positum inuidus
eiusdem causa uicit. i. alternitatis non
dicimus ab eo quod est mane manu-
mĩe sed ut minus turpis sit alternatio
matutĩe. & propterea fuit fictum ma-
tuta. postea ut inde formaretur regu-
lariter. Et q̄ hoc secundæ coniugatio
nis. Ac si. d. cum in candidus & sordi-

uirgilius: mars martis martius: nuncio nuncius: saucio sau-
cius: scio scius. Sic apuleius primo hermagoræ: & pacuuius
in teucro Postq̄ defessus progitando aduenas de naris: neq̄
queq̄ inuenit scium. Vnde nescio quoq̄ nescius. Exceptis in
cius desinentibus. Illa enim assũmũtur: si sint nomina ex qui
bus deriuantur: uel participia secundæ declinationis geniti-
uo: sin tertiæ datiuo: cius: in tam penultima q̄ antepenulti-
ma correpta: ut aduectus aduecti aduecticius: commenda-
tus commendati commendaticius: faber fabri fabricius: pi-
gneratus pignerati pigneraticius: tribunus tribuni tribuni-
cius: pater patri patricius: ædilis ædili ædilicius: gentilis gen
tili gentilicius. Inueniuntur tamen quædam a primæ quoq̄
declinatiõis noĩbus eiusdẽ formę quæ a habent ante cius: gal
lina gallinacius: sicut mẽbrana membranacius: carchĩa car-
chinatius. In uus diuisas tam a nominibus q̄ a uerbis deriua
ta secundum in ius terminatorum regulam mutatiõe extre-
marum litterarum uel litteræ in uus solent fieri: ut pater pa-
tri patruus: annus anni annuus: perspicio perspicuus: ambi-
go ambiguus: piget piguus: ardeo arduus: uacuo uacuus: ri
go riguus. Notandum inter hæc menstruus: quod eupho-
niæ causa assumpsit: t & r. In quus quoq̄ desinẽtia similiter
fiunt æquo æquus: obliquo obliquus. Sed magis ab his no-
minibus uerba q̄ a uerbis nomina sunt deriuata longus lon-
ginquus. Ideo assumpsit n. ante quus: qa aliter euphoniæ sa
tisfacere non poterat. In bus uel in cus desinentia a uerbis b.
uel o ante postremam uocalem habentibus deriuantur mu-
tatiõe o in us: & si ante eam sit alia uocalis: eius quoq̄ muta
tione o in us: ꝓbo probus: turbo turbus: orbo orbus: super
bio superbus: parco parcus: luceo lucus: arceo arcus. Inueni
untur pauca a nominibus uel a uerbis ĩ ulcus sus subulcus:
bos bubulcus: peto petulcus. In dus tres sunt formæ. una q̄
seruat consonantem: ex qua ultima uel penultima primiti-
ui incipit syllaba. Sed tamen penultima si non intercedat
consonans inter ultimæ & penultimæ syllabæ uocales: & re
liquam eiusdem syllabæ uel syllbarum partem mutat in i
correptam & assumunt dus. Vt herba herbidus: turba turbi
dus: uua uuidus rabies rabidus: uiuo uiuidus: tumeo tumi-
dus: timeo timidus: areo aridus: sequaleo sequalidus. ferueo
feruidus: inuideo inuidus: frigeo frigidus: ualeo ualidus. Ex
cipitur alternitatis causa quam græci ϖαλληκότητα uo-
cant unũ pando pandus: ne si pandidus dicam9 male sonat
alterna d. in utraq̄ continua syllaba: q̄ in multis solẽt tã græ
ci q̄ nos euitare. Non dicũt illi Χαρυβδιδοσ q̄uis exigat re
gula: sed Χαρυβδεοσ: nos quoq̄ illos secuti non dicimus
huius carybdidis: sed huius charybdis. eiusdem uicii causa
non dicimus ab eo quod est mane manumine: sed matuti-
ne: uitis uinetum non uitetum: quod tamen etiam uidetur a

dus non nitetur alternitas. quare uitetur in pandidus cām non uideo nisi hoc sit quia uerba secundæ cōiugationis sunt hæc in deo desinentia quæ sm regulam habuerunt multa nomina eiusdem formæ in qua d. alternat. in tertia uero coniuga. non repentur nisi unum in do desinens quod sit deriuatum huius formæ & quia solum est ideo destruitur in eo alternitas. In secunda enim coniugatione ex multitudine in consuetudinem ducitur alternatio. Et hæc quidem nomina desinentia in dus. Ostendit significationem eorum demōstrat habere ea: idest significata eorum ex quibus deriuantur in se idest in significatis suis: ut herbidus qui habet herbam. in bū

linea deriuatum. Pręterea ꝓ medidies meridies a medio & die: sed tñ non in oībus hoc ualet. Nā candeo cā did⁹ facit: sordeo sordidus: madeo madidus: nisi ꝙ hęc secundæ coniugationis in deo. Illud unum idest pādo tertiæ in do desinēs habuit huiusmodi nomen. Et hæc quidem in dus supradictæ formę nomina demostrant habere ea in se: ex quibus deriuantur: ut herbidus qui habet herbam: turbidus qui habet turbam tumidus q habet tumorem: rabidus qui habet rabiem: inuidus q habet inuidiam. In bundus uero desinentia similitudinem habere significant: ut uitabundus similis uitanti: prędabundus similis prædanti: moribūdus similis morienti: erabūdus similis erāti: furibūdus similis furenti. Et sunt omnia pene huiusmodi formæ noīa uerbalia. Et si a uerbis primæ cōiugationis deriuātur a. habēt lōgam antepenultimam: ut causor: causatis causabund⁹ uito uitas uitabundus. Sin ab aliis i. corripit: ut ludis ludibūdus: furis furibūdus. moreris: moribūdus Excipiunt alternitatis causa rubicundus: quod ī penultīa syllaba pro b c habet ne sit absonū si rubibundus dicamus: Tertia forma est ī dus terminantiū participialis. idest quę terminationem habent participiorum futuri temporis passiuorum. Et significat dignum esse aliquē eo quod demonstratur: ut laudandus dignus laude: amandus dignus amari. legendus dignus legi: loquendus dignus de quo loquantur hoīes. In lus desinentiū formæ similes sunt diminutīs: pēdulus credulus: & ueniunt tā a noībus q̄ a uerbis: ut annus anniculus: pateo patulus: credo credulus: pēdo pēdulus: bibo bibulus. Extremas partes syllabarum finalium: siue extremas syllabas si sint puræ in ulus uertunt: excepto anniculus differentiæ causā. Nam ānulus diminutiuū est: & nouacula quod a nouo nouas deriuatur. In rus denoīatiua siue uerbalia pauca iueniūtur quæ penultimam ꝓducūt: ut honor honorus: odor odorus: decor decor⁹: cano canorus: sono sonorus: quorum regula ī ꝓmptu ē. Nā noīa us uerba rus assumūt. In sus duplicē habēt formā: uel enī participialia sunt. i. participiis præteriti tēporis similia: & res īcorporales significāt: & sūt q̄rtæ declinatiōis. ut usus cursus: lusus: uersus: q̄d ab īcorporali re ad corporalē quoq; adductū ē: quæ ē ī lrīs. Aut mobilia sunt & sc̄dę ut lassus fessus cassus. Vel o ꝓdu

dus hæc habent sua significata simile esse participantibus ra primitiuorum primo loco significant similitudinem causalem. Et sunt pene omnia. Non dicit ut nomina huius formæ pene sint omnia uerbalia. non enim pene oīa. sed uero oīa noīa huius formæ uerbalia sunt. immo dicit q̄m noīa uerbalia subintellige similitudinem monstrantia pene oīa sunt huius formæ. i. ī bundus desinētia. Quare pene dicit sequentia declarabunt ut dicit. Excipitur alternitatis causa rubicundus pro rubibundus. Rubicundus enim proprie similitudinem significat. Nota ꝙ non continetur in regula de nominibus desinentibus in dus iracūdus: quod significat diuturnitatem iræ nec uerecundus & multa alia quæ nō habēt similitudinem per quam formantur: sed unūquodq; per se formatum est. similiter oriundus. Tertia forma. In dus desinentium est participialis hic forsitan possent connecti illa supradicta. i. iracundus fœcundus & similia ab aliquibus participiis similem habēt terminationem non tñ significationem. sed oriundis participialis formæ quodammō significatiōem habet. Significat enim dignū oriri: ñ tamē ut nascatur sed ut eius fuisset natiuitas. iracūdus uero &c. huiusmodi sinifica tiōem habēt primæ formæ ī dus desinētium demōstrat enim significata sui habere ī se ea quæ significārut a primitiuis eorum. i. iracūdiam uerecuniam &c. Extremas partes. Extremam partem syllabæ finalis debuit dicere sed ad multitudinem dictionum in quibus hoc fit respexit. Nouacula debuit facere nouula secundum regulam a nouo nouas: cōuersa o ī ula: sed est cōtra regulam quæ ñ mutat neq; extremam partem syllabæ neq; syllabā ī formatiōe: & ideo excipitur. In ris denominatiua: Nota ꝙ oīa desinētia ī rus ꝓducūt penultimam. excipitur chorus thorus forum & decorus sumptum a decus decoris.

Vnde Statius decoriq; iugales. hāc tamē regulam ñ habemus ab auctore. Et ita dicerent antiiodorum polydorū ꝓduci penultima & similia. in sus. Duplicem formam habēt. uel. n. sunt participialia uel o produ. habēt ante sus. primum membrum subdiuidit. Et cum sint participialia aut res īcorporales significāt & sunt quartæ declinatiōis aut sūt mobilia & sunt secūdæ. uersus ab īcorporali re. idest aduersiōe ad corporalem rem. idest ad lineam litterarum significādam adductū est. Mutat extremam de omnibus tam secūdæ uel tertiæ uel quartæ declinatiōis. Notādum ꝙ a metu meticulosus sit irregulariter. Debet. n. facere secūdū regulā metusus. ubi illud notādū cōmemorat simul etiā similia

funt notāda esse intellige. Monstruus mōstruosus labor laboris laboriosus. Mōs mōtis mōtuosus portus tus. tuosus. fructus tus. tuosus: quæ oia secūdū regulā debēt facere monstrosus laborosus mōtosus portosus fructosus ut diximus per aliqd mediū ea formari: ut fingamus mōstruus montuus & īde monstruosus & similia. Formidolosus uero oīno irregulare est: qa nō pōt deriuari a formidine sed quasi a formidolo. Similiter a metu possumus dicere meticulus diminutiuū sicut uersus uersiculus. & a meticulo meticulosus recte fiet fm supradictā regulā. In tus. Si sint participalia. i. similia participiis ut motus. aut denoiatiua rātū ut lætus a la

ro. tūc erūt qrtæ cōiugationis & erūt fixa & noīa incorporalia. reg̃ aut erunt secūdæ: & tūc mobilia id dicit lætus a lato. qa qui lætus est cor latū & amplū habet. Mutus a mutio mu tis: uel mutus qsi tenens mugitū: qd nec etiā mugit. Sin a secūdæ. Sin a secūdæ uel tertiæ deriuant ī qbusdā habēt a ī alīs i. produ. Secundū huius diuisionis mēbra. nasitus uel nasatus debuit dici. Itaq Hor. uidetur irregulariter posuisse nasutus nisi dicamus nasus quoq quartæ declinatiōis fuisse. Canutus similiter qd deberet facere canitus. & canatus.

Excipit manuleatus. hic suæ regulæ intentionē aperit. uoluit. n. in regula hunc habere intellectū ut nulla a. uel i. pdu. ante tus haberēt nisi q erāt deriuata a primæ uel a secūdæ uel a tertiæ declinationis noibus. & id qa manuleatus nō deriuat a noibus primæ neq secūdæ uel tertiæ declinatiōis. & tamē habet a excipit. uel fm quosdā hæc exceptio habet ī fine totius regulæ & tunc planū est. Nota q certitus est deriuatiuū a cerete: sed assumit r. causa euphōiæ. & pp hoc ne uideatur esse deriuatiuū a cara. ceritus est insanus. Excipiuntur uetustus & liberatus. Non est rō qre excipiat uetus qa nō est de regula in tus: sed de regula q facit in stus. quā noiauerat ī illa superiori diuisione. ubi dixit in us terminantiū diuersæ sunt formæ: & in fine posuit ī exēplo dicēs alia ī tus ut rogatus alia i stus ut uetustus. Et modo excipit hic quasi de forma ī tus. Similiter posset excipere uenustus. onus stus ius iustus q ponūtur sub alia regula statī seqnti. sed tū quoquomō potest excipi fm quod facit ī tus: & deberet habere i. uel a. ut diceretur ueteritus ueteratus. de desinentibus in lentus ut uiolentus non facit mētionē sed ad præsens negociū nō pertinebat uiolētus & similia. qa nō denoīatiua sed cōposita sunt hēnda. Aptus & laxus. Aptus & laxus quasi participia sunt syncopata p aptatus & laxatus. luxus a luo luis deriuatū uerbale ē. Hoc. n. Vera ista sunt noia. aut sunt noia aut participia. sed pricipia non ergo noia. Et uere nō sunt participia qa nō significāt tps a toto rēoto. In stus. Nota q a mœror mœstus nō mutat extremā partē syllabæ: sed totā syllabā ī stus: sicut alia faciūt q retinēt consonā. extremæ syllabæ primitiui: & id cū alia uincāt primitiuū una syllaba istud non uīcit.

In ax. Plerūq dicit qa a uetus uerax. a fur furax deriuatur. Et nota q huius formæ noia assiduitatem significāt non. n. dr. pellax qui semel uel scdo decipit: sed q ī usu habet decipere. Eemax ē q sæpe emit. Velū uelox qa uelum dat uelocitatē naui. de figurata dicit de torta ab arceo arx quia arcet hostes.

ctam habēt ante sus & significāt plenum esse aliquem eius qd significatur: ut saxosus plenus saxis: uentosus plenus uētis: harenosus plenus haerna. Fiunt aūt a primitiuis suis hoc mō. Mutāt extremā partē syllabæ uel syllabam si pura est in quā termiat gtūs ī o. productā & assumūt sus: saxi saxosus: curiæ curiosus: herbæ herbosus scelus sceleris scelerosus: nūeri nūerosus: oneris onerosus: ponderis pōderosus: pfidiæ pfidiosus. Notādū q a metu meticulosus fit. Plau. ī Mustella. Nescis q meticulosa res sit ire ad iudicē. In tus si sint pticipialia: aut denoīatiua uel īcorpalia: & fixa sunt & qrtæ declinationis: ut motus. tumultus. sonitus. hitus. cultus cōsulatus: tribunatus. Aut mobilia: & declinatiōis secūdæ: ut togatus: palliatus: tunicatus: loricatus: gratus: lætus: metus. Et sciendū q si a primæ declīatōis noibus deriuant a habēt penultimā pductā. ut barbatus stellatus: trabeatus purperatus. Sin a secūdæ uel tertiæ in quibusdā a. in alīs i. pductā: ut palliū pallii palliatus: annulus annullatus. Plau. in penulo. Quia icedunt cū anulatis auribus. Excipit manuleatus: qd qūis a. penultimā babet productam: tū a quarta declinatiōe deriuatur: manus manuleatus: Plau. in pseudulo. Manuleatā tunicā habere hoīem addecet. i. manicatā: gratiæ uel gratiæ gratus: auitus: maritus: cerritus: ab auo mare ccic: Excipiūtur uetustus & libertus. In quibus nōmīatiui primitiuorū assumpserūt ius. A quartæ quoq declinationis nominibus deriuata u. productā habēt ate tus: ut cornutus: ueturus: astutus: uersutus. In ctus ptus: xus participalia siue uerbalia inueniūt: amictus: ictūs: acceptus: sumptus: aptus: captus: flexus: laxus: fluxus: luxus: nexus. Hæc enī oīa cū nō significāt tēpora noia sūt. In stus a noibus uel a uerbis nascūt extremā partē cōuertētibus In stus e uel u āncedētibus: ut honor honestus: mœror mœstus: modus modestus: scelus scelestus: robur robustus: ango angustus: agur augustus. Præterea uenus uenustus: ius iustus: honus hōustus. q quomodo uetus uetustus assumpta tus faciūt deriuatiuū: & oīa una uincūt syllaba primitiua absq mœstus. In ax plerūq uerbalia inueniūt ab oī coniugatione: uoro uorax: audeo audax: teneo tenax: emo emax: fallo falax: capio pax: pelicio lax: sagio gax. In ex correpta similiter a uerbis latco tex: uerto tex: uomo uomex.

DE Genere nominis. Tractauit de uno accidēte nois.s.de specie. Modo uult tractare de isto alio accidente genere.s. Sed priusq̄ dicamus:quō genus accidit noi. uidendū ē genus qd ꝓprie & qd im proprie ſm grāmaticos significet:dicamus igitur genus ista uox prius fuit īposita:ut significaret res potentes generare:& hoc ꝓprie. Genus.n.dr̄ a generādo. Postea uero. ista uox fuit trāslata.s.genus ut significaret noīa significātia res potentes generare ut uir & fœmina. Vir enī ista uox dr̄ masculini generis.qa significat rem masculinā potentē generare. Fœmina uero fœ.ge.qa significat rem fœ. sexus potētē generare.

In ex ꝓductā similiter rego rex; lego lex. In ix fœminina iueniūt a masculinis uerbalib9 siue denoīatiuis i tor desinētibus desigurata q̄ mutāt or i rix ut uictor trix senator trix:cultor trix: nutritor quoq; nutritrix debuit facere.qd euphoniæ cā siue alternitatis mediā syllabā cōcidit.nutrix.n.dicimus. In ox uerbalia uel denoīatia uoco uox: uelū uelox:i ux luceo lux: duco dux. In nx & rx cōiūgo cōiunx: arceo arx.ī duas cōsonātes participia sapiēs amās cū sint sine tpe. Inueniunt & denoīatiua: principiū princeps. municipium municeps.

Sequitur Liber Quintus de Generibus dignoscendis per singulas terminationes.

QVoniā de speciebus siue formis nominū quantū potuim9 supra tractauim9. Nūc de generib9 q̄rere conemur. Genera igit̄ noium pricipalia sūt duo q̄ sola nouit rō naturę:masculinū & fœmininum. Genera enī dicuntur a generando proprie quæ generare possunt. Quæ

Et ita genus ista uox ē æquocū ad res & ad uoces.in rebus enī ponit potentiā generādi. ī uocibus significationē rerū potentiū generare. Iteq; cōsiderauerūt ipsi auctores eē q̄da noīa q̄ nō significabāt res potētes generare neq; masculinū neq; fœ.sexus & nesciuerūt q̄re uocarent ea genera: ubi nisi pp terminationē.cōstituerūt igit̄ ut illa noīa dicerentur masculini generis:quæ essent ī terminatiōe similia uocibus significantibus res masculini sexus. Illa uero dicerentur fœ.generis q̄ eēnt similia uocibus significātibus res fœm.sex9. nec tū oīno:sed ex maiori pte. Ita genus ista uox aliā ꝓprietatem ponit ī istis uocibus q̄ ī supradictis. In istis.n.ponit ꝙ habeant terminationē similem uocibus significantibus res potentes generare. Postea uero cōsiderauerūt auctores esse q̄dā nomina q̄ habebāt terminationē:tam similē uocibus mascu.q̄ uocibus fœmi.generis.& uocauerūt cōia ex qbus q̄dā ēt possūt dici cōia pp significationē ut sacerdos:significat igitur rē potentē generare:tā masculini q̄ fœminini sexus:qa uero uiderūt auctores adhuc esse noīa q̄da q̄ non erāt similia ī terminatiōe uocibus masculini generis nec fœminini:uocauerunt ea neutra nec tū oīa ita uocauerunt.sed ex maiori pte. Ad ultimum uero dixerūt ut illa noīa dicerentur masculini generis qbus in declinatione ꝑponeret̄ istæ articulus hic. Illa fœmi. qbus hæc:illa neutri qbus hoc:illa cōis duū generū qbus hic & hæc:illa cōis triū generū qbus hic & hæc & hoc. Dicimus igit̄ ꝙ genus significat res potētes generare.ꝑpropriæ uero uoces significātes res potētes generare.magis ī proprie uoces dictas genus tm̄ pp terminationē uel similē uel dissimilē:& ēt magis improprie illas quæ tm̄ ideo dicuntur uel masculini uel fœminini uel neutri uel cōis generis;quod habēt articulos uel articularia ꝓnoīa i declinatiōe sibi adiuncta: cū tot mod s dicat̄ genus:uidēdū est quō dicat̄ accidere nomini:si dixerimus genus accidere nomini.s.res potentes generare uerū est qdē:sed nō oī nomini conuenit.ipse uero de generalibus acturus ē:quare uidēdum est quō genus generaliter accidit noīni. Si dixerimus iteq; de significatiōe uocū res potentes generare significātiū nō erit generale:qd si determinationes dixerimus generale uidet̄. Nullū.n.nomē ē q̄n hēat terminatiōem siue similē uocibus masculini generis uel fœminini:neutri:ꝙ siue n̄ similē. uel possumus dicere ꝙ gēus accidit noīni.i.ista ꝓpietas ꝙ habeat hic uel hæc uel hoc uel hic & hæc:uel hic & hæc & hoc sibi ī declinatiōe adiūctū. Quæritur aūt quō hoc accidēs accidit nomini:siue ſm uocē siue ſm significationē. Respondeo ſm significationē in quantum q̄dam noīa significāt res potētes generare ut uir & fœ.sed generalius ſm uocē & ſm terminationē & sub terminatiōe accipimus illam proprietatem ꝙ habeant articularia sibi adiuncta. Solet iteq; quæri siue ꝑdicabiliter siue nō. Respōdetur ꝙ bene prædicabiliter accidit illa proprietas ꝑ suū nomē. Possumus enim dicere uir est masculinū genus.i.habet hic sibi adiūctum ī declinatiōe:sicut dicimus hō est albus.i.res hēns albedinē. Vidēdum est iterum quid quærat̄ qn̄ dicit̄ uir cuius generis.s.q̄rit̄ de qua collectiōe noīum sit an de illa q̄ habet terminatiōem masculini:an fœminini:an neutri:an cōis:uel dicamus ꝙ q̄rit̄ utrum sit de illa collectiōe noīum q̄ habēt hic sibi ī declinatiōe.an hæc:an hoc:an hic & hæc.an hic & hæc & hoc adiūcta. Veniēdū est ad litterā & dicēdū est illū breuiter repetere qd supius dictū est:qa uult trāsitū facere ad ſm acci. Et sciēdum est ꝙ cū debeat tractare de uocali genere.i.de genere ſm hoc quod ē nomē uocis.i.accidit noībus.tractat de genere reali.sed tū gr̄a uocū:qa ut ipse dicit res potētes generare ꝓprie esse genera quodāmō ostēdit ꝙ uoces illas res significātes ꝓprie sūt genera respectu aliarū uocū:dicit igit̄ genera noīum.i.res generales a noībus significatæ sūt duæ.s.mas.i.res masculīa & fœ.i.res fœmīa & illa duo genera sūt pricipalia.i.ꝓpria:qa res potētes generare ꝓprie sūt genera. Et uere illa sūt propria:qa ratio naturæ.i.naturalis discretio quæ est ī ipsis rebus mas.& fœmi.nouit.i.certificauit ea uel rō naturæ.i.naturalis ītellectus qui ī animalibus īsitus est nouit ea sola ab oībus aliis rebus esse genera. Genera enim dicūtur. Vere illa sola proprie sūt genera:quia genera

dicuntur a generando. Nam cōe. Vere res maſcu. & fœmi. ſunt propriæ genera: quia uoces eas res ſignificātes ſunt proprie genera quantū ad alias uoces: & hoc extra. Et uere uoces ſignificantes res po. g. ꝓprie ſunt genera. quia cōe & neutrū nō dicūtur genera pro ſignificatione ſed pro terminatione. Nā cōe. Ita legendū eſt ut cōe & neutrū ſint contraria. Neutrū nec eſt maſcu. nec fœmi. i. non eſt ſimile illis. nec in terminatione: nec ī articulis: & hoc exponit ut dicit quātum ad ipſius uocis qualitatem: ſed cōe contra. poſſidet ſignificationē. i. demonſtrationē maſcu. & fœmi. ſ. demōſtrat ī ſe ſimilitudinē cū utroq; ideo dicit mō & mō: quia in diuerſis orationibus habet apud græcos ſaltē articulos maſcu. & fœ. Sic iunge. Vere rō naturæ cognouit illa ſola. quia nō nouit cōe & neutrū genus. i. collectiones cōis & neutri generis. magis electiue poſuit ut ſit dicere. Collectio nominū cōis & neutri generis qualitate uocis. i. terminatiōe uel articulo diſcernitur nō natura ſignificationis utriuſq; naturæ ꝓpter quam nomē ei impoſitum cōis generis eſſe dicatur. Neutrum eſt res aliqua pp nomē ſuum quod generis neutri eſſe dicatˀ. In rebus enim neutrum genus non reperitur ſed tm̄ maſculi. & fœmi. ergo nec genus neutrum: nec cōe natura: ſed qualitate uocis dinoſceretur diuerſa. i. terminatiōe uel articulo. Cū enim uideamus quia ſacerdos iſta uox ſimilem cum maſculinis & fœmininis habet terminatiōem. Sacerdos enim ī os deſinit ſicut hic ros & hæc dos cū & hic & hæc articulus ponatur ſacerdos eſſe cōis nō dubitatˀ. Neutrum quoq; articulo & terminatione uocis dignoſcitur ut hoc regnum cum diſſimilē a maſc. & fœmi. uocibus habeat terminationē & articulū & diſſimilitudine illa neutri generis eſſe cēſetur: ideo dicit dinoſcūtˀ: diuerſa noſcūtur: ꝗa ſibi ſunt cōtraria: & uere ſunt cōtraria. nam cōe poſſidet ſignificationem. i. demōſtrationem mō maſcu. mō fœ. ut ſupius dictū eſt: ſic expone: uel ſm alios: cōe mō poſſidet ſignificatiōem maſcu. generis in aliqua oꝛone: quod oſtenditur per adiectionē alterius: ut cū dicimus ſanctus ſacerdos. mō poſſidet ſignificatiōem fœ: quod iterū oſtēditur per adiectionē alterius uocis: ut cū dicimus laſciua ſacerdos. ſed ſm hanc ſniam non eſt bona & recta contrarietas inter cōe & neutrum: cum cōe dicatur conuenire cum maſculino & fœmi: in ſignificatione: neutrum uero negetur cōuenire non in ſignificatiōe ſed in uoce cum maſculino & fœminino ubi dixit neutrum uero quātum ad qualitatem. i. terminationem ipſius uocis nec maſcu. nec fœmininum eſt: attende quō ſit intelligendum ꝙ neutrum nec maſcu. nec fœmi. & n. ſimile maſculino uel fœmi. ꝗtum ad qualitatem uocis: ſed quātum ad articulum & terminatiōem cum terminatio inueniatur ſæpe cōis ut hic mus & hoc cius. Sed ad maiorem partem eorum reſpiciendū eſt quæ in um deſinunt ut ſit ſenſus: neutra in um deſinentia quātum ad uocis qualitatem. i. ad ſuam terminationē: nec ſunt maſculina nec fœminina. Terminatio. n. ī um: nec maſculinorū nec fœmininorū ſed propria eſt neutrū. Vnde. quāuis illatiue faciat tm̄ probatio eſt. quia cum cōe habet ſimilitudinē maſculino & fœminino: quia ī articulo a parte. Et hoc quod illatiue ponit ita quia cōe nec maſculini nec fœminini ſignificationem ponit. ergo aſſumit articulū apud græcos. uel articulare pronomen apud latinos tā maſculinū &c. Secundū aliā ſniam eſt bene illatio. Epicœna. Epicœna in maſculinis uel fœmininis tm̄ cōſiderātur: uide ꝙ epicœna ut capitale membrū in diuiſiōe generis ponitur ſub maſculino & fœminīo ponitur ad faciēdā ſubdiuiſionē. q. d. genus aliud maſculinū aliud fœmininū. Maſculinū aliud epicœnū aliud minime. Fœmininū quoq; eodē mō ſubdiuidītˀ. Nota ꝙ hoc totū eſt de diuiſiōe epicœna & maſcu. Sunt ēt fœminīa & talia maſculīa & fœminina q̄ una uoce &c. ꝗa aliter eſſet ꝓmiſcuū mācipiū. Dubia. Alia ſubdiuiſio de maſculinis ſiue illa ſint epicœna ſiue nō. Maſculina alia certa ut hic uir. alia dubia ut hic finis. Similiter. Similiter de fœmininis. differunt aūt a cōibus ꝗa dubia mō maſculinū ſm quoſdam accipit articulū mō ſm alios accipit fœmininū: ſed nunq̄ utrūq; ī ſimul. ut hic finis & hæc finis. Differunt etiam dubia a cōibus quia ſiue hic ſiue hæc finis dicatˀ nulla ſignificatio me cogit: Si aūt hic ſacerdos. uel hæc ſacerdos dixero neceſſitate ſignificatiōis implicor. Similiter hic grus & hæc grus: iſta ſeparauit ꝗa dubia ſūt epicœna quod auctor apte ſignificat: ut dicit ī utroq; genere ꝓmiſcue ſunt prolata. Ac ſi di. iſta habent utrunq; genus modo maſculinū modo fœmininū & ideo oēs ſunt dubie & promiſcue ꝓlata. i. epicœna ſunt in utroq;. Si quæris q̄ dubia propria debeāt maſcu. dubia uocari uel q̄ dubia debeāt fœminina uocari cū dubia oīa ſint & maſculina & fœmininorū: ſcito ꝗa illa maſculina ſunt q̄ habēt ꝓpriā formā maſculinorū: ut finis quod habet. n. ante is. quæ formam habēt fœmininorū ſunt fœminina ut pāthera. Sunt alia communia: iſta principaliter in diuiſione generis ponuntur: ut ſit uniuerſalis generis diuiſio. Genus aliud

ſunt maſculinū & fœmininū. Nam cōe & neutrum uocis magis qualitate q̄ natura dignoſcuntˀ. Quę ſibi ſūt cōtraria. Nā cōe modo maſculini: mō fœminini ſignificationem poſſidet. Neutrū uero quantū ad ipſius uocis qualitatē nec maſculinū nec fœmininū ē. Vnde cōe articulū ſiue articulare pronomē tam maſculini q̄ fœminini generis aſſumit: ut hic & hæc ſacerdos. Neutrū uero ſeparatū ab utroq; genere articulū aſciſcit: ut hoc regnū. Epicœna idest ꝓmiſcua: uel maſculina ſunt uel fœminina: quæ una uoce & uno articulo utriuſq; naturæ animalia ſolent ſignificare. Dubia autem ſunt genera quæ nulla ratione cogente auctoritas ueterū diuerſo genere protulit. Vt hic finis uel hæc finis. cortex: ſilex: margo. Similiter grus bubo: dāma pāthera ī utroq; genere ſunt ꝓmiſcue ꝓlata. Sunt alia cōia nō ſolum maſculini & fœminini: ſed ēt neutri & ſūt adiectiua ut hic & hæc & hoc fœlix. ſapiēs Sūt q̄dā tā natura q̄ uoce mobilia ut natꝰ nata: filiꝰ filia: ſūt alia natura & ſignificatiōe mobilia nō ēt uoce: pr̄ mr̄ ſoror. patrꝰ amita auunculus: matertera: Sunt alia uoce: non etiam na

masculinũ aliud fœmininũ aliud neutrũ aliud cõmune duũ generũ. aliud cõmune triũ. Cõe triũ generum accipe siue in eadẽ siue in diuersa terminatiõe: & sunt adiectiua. i. cõparabilia. Posset & hoc ante dixisse cũ de oĩbus tractauerat. sed hic uniuersaliter de his loquitur: ubi uero ptermisit dicere. qa nõ erat ibi uniuersale. Possumus repetere. Genera igitur nominum & de uocali tñ genere dicere sed non uidetur tam bonum esse de uocibus quæ sola nouit rõ naturæ: possumus tamẽ dicere φ ratio naturæ masculinũ & fœmininũ. i. uoces significationes res mascul. sexus uel fœmi. iõ nouit esse ppria genera: quia significãt res potẽtes generare: alias

turæ significatione mobilia: ut lucifer lucifera: frugifer frugifera. Siue enim de sole siue de luna siue de agro: siue de terra loquar: nulla est discretio generis naturalis in rebus ipsis: sed in uoce sola. Sunt alia quasi mobilia: cum a se non a masculinis fœminina nascantur. ut helenus helena: danaus danaa: liber libra: fiber fibra. Vnũquodq; enim eorũ ppriã & remotã a significatiõe masculini habent demonstrationem & positionem. Sunt alia quæ differẽtiæ causa significationis mutãt genera: ut hæc pirus & hoc pirum: hæc malus & hoc malum: hęc arbutus & hoc arbutũ: hæc myrtus & hoc myrtũ: hæc prunus & hoc prunũ. Et hæc in plærisque inuenis arborum nominibus: in qbus ipsæ arbores fœminino: fructus uero in neutro genere pferuntur: uel ligna: ut hæc buxus arbor: hoc buxum lignũ. Vir. Dãt arbutus sylux cruẽtaq; myrta: cærea pruna: uolubile buxum. De singulis igit terminationibus quõ possunt cõprehẽdi genera put potero hinc tractare incipiã. Masculini generis terminales inueniuntur litterę septem. a. o. l. n. r. s. x. ut scriba Cicero: sol: flamen: rex. Cæsar: bonus. Fœminini quoq; eædem: ut roma: uirgo: tanaquil: syren: mater: ciuitas: pax. In e. quoq; producta inuenitur fœminina: sed græca duntaxat: ut taygete: euterpe: & in um figurate: ut glyceriũ mea: & dorciũ: & philotium Cõmunia in easdem desinũt litteras: in quas & masculina: ut hic & hæc aduena: homo: uigil: tibicẽ: fidicẽ: ut quibusdã placet. Nam usus eorũ fœminina in a. terminat tibicina: fidicina: hic & hæc pauper: ciuis: dux. Neutrorũ. xii. inueniunt terminales litteræ. a. e. correpta. i. u. l. m. n. r. s. c. d. t. ut poema: mare: humi: cornu: mel: numẽ. desinũt ĩ. i. m. r. s. x. ut hic & hæc & hoc frugi: nequã: par: prudens: audax. In a. igitur desinentia uel masculina sunt: uel fœminina: uel comunia: uel neutra.

uero uoces nõ pprie eẽ genera. Sũt quædã tã natura q̃ uoce mobilia. dicimus nomina moueri uoce. qñ fœmininũ sumit a masculino & tñ differũt in finali terminatiõe ut natus nata. Noĩa uero dicunt moueri significatione qñ significant rem suscipiẽtem aliquã ppriętatem cũ discretiõe sexus. ut natus & nata significãt quãdam rem in se suscipientẽ filiationẽ. sed tñ cũ discretione sexus: qa natus significat eũ cum discretione fœm. sexus. & ita natus & nata sunt mobilia uoce & significatione. ut albus alba album. alba albũ & multa similia nõ sunt mobilia significatione: quia & si significent rẽ suscipientem albedinem: nõ tñ significant eã cũ discretione sexus: quia si significarent eã cũ discretione sexus: nunq̃ amplius diceret lapis albus: qa si lapis suscipit albedinẽ: tñ nõ suscipit cum discretiõe sexus: qa nec est res quæ possit generare. Similiter non diceret petra alba. Pater uero & mater cum non sint mobilia uoce: sunt mobilia significatione: qa significant rem suscipientem paternitatẽ cum discretione sexus. Sunt alia mobilia significatione naturæ & non uocerut pater mater. Significatio eadem est: quia mater eandem relationem. s. ad filiũ significat quã pater. Soror eãdem relatiõem. s. ad ad fratrẽ uel ad sororẽ significat quã & frater. Amita eãdẽ quã & patruus ad nepotem. Et matertera eandem quã & auũculus. similiter ad nepotẽ. Patruus & amita sunt ex parte patris: auũculus & matertera ex parte matris. Ista mouentur in significatione secundum sexum: sed uox nõ mouetur cum alia ab alia penitus sit diuersa. Sunt alia. Sunt alia uoce: non etiã significatiõe naturæ. idest sexus mobilia: ut lucifer lucifera. Et uere significatiõe naturæ nõ mouẽtur. nam siue loquitur de sole siue de luna: cũ dico lucifer lucifera: nulla discretio est naturalis generis: idest sexus ĩ ipsis rebus cum tamẽ in principali significatione cõueniũt. Significat enim tam bene lucifera ferẽtem lucem: sicut lucifer: quasi mobilia dixit: quia cum partim conueniant & differãt ĩ uoce diuersa sũt ĩ significatiõe. & unũquodq; inuẽtum fuit per se. unũquodq; enim eorũ. i. helenus helena & similia propriam & amotã a masculino habet demonstratiõem. i. significatiõnẽ. & positionẽ. i. inuẽtionẽ. Sũt alia quæ differũt. Ista in hoc diuersa sũt a natus nata & similibus: quia illa eandem significatiõnẽ habent ista minime. a lucifer lucifera & similibus diuersa sunt. quia in istis causa uitãdæ confusionis facta est mutatio generis neutri. In illis uero nulla est cõfusio per quã mutatio generis fiat. Ex hoc. i. generis mutationẽ in plærisq; re. ppter nux. & ficus & castanea que significãt sub eadem uoce: & genera fructus & arbores. ligna uocamus arbores recisas. Arbutũ est nomẽ oĩum siluestrium fructuũ. Buxũ est lignũ recisum. De singulis q. Quandoqdem sunt diuersitates in generibus. Ergo incipiam tractare de singulis terminationibus quomodo possunt comprehendi: idest distingui ea genera. Et ĩ um: ut gliceriũ: figurate dixit: qa terminatio est neutralis. Nam usus. Ideo dixit ut quibusdam placet. Nam usus auctoris terminat fœminina eorũ ĩ a. & secũdũ hoc illa nõ sunt cõia & masculina. In a igitur: ab exemplis ĩfert quãdoqdem sũt diuersæ uoces. scriba: roma poema a uena: desinũt in a igitur in a. &c.

Masculina sũt: q̃ cũ sint propria apud latinos in a ter- minãtia apud græcos assumũt s. ut Catilina: sylla: fim bria: aqla: κατιλινασ: συλλασ: φιαβριασ: ακιλασ. uel ecõtra apud græcos in a. desinẽtia uel i es apud nos in a terminant. Vt μαρσιασ: σωσιασ: βυρριασ Χαι- ραιασ: τουριασ: βαγραδησ: marsya: sosia: byrria: che- ræa. Turia. Bagrada. κιθαρισιστ: ποιητησ: σκυθησ: σο- φιστησ: μελικερτησ: λεπτασθησ: poeta: citharista: scy tha: sophista: melicerta: lebtastha: Salu. i. ii. histo. Quẽ ex mauritania rex leptastha ꝓditiõis insimulatum cũ custodibus miserat: Excipit̃ hæc charta: & hæc catara- cta; margarita: catapulta: q̃ cũ sint masculia apud græ cos: apud nos ẽt genus cũ termiatiõe mutauerũt: ꝙ ãt turia; & similia fluminũ nomina masculina sunt. osten dit ẽt Salu. in am terminãs eius accusatiuũ in. ii. histo. Inter leuã mœniũ: & dextrũ flumẽ turiã. Nã si eẽt neu trũ accusatiuus eẽt similis ntõ. Illa quoq; in a. desinẽtia quæ officiorũ sunt ad uiros pertinentiũ masculina esse nulla dubitatio est scriba: lixa: collega. Quæ uero cum apud græcos cõmunia sint: uel mobilia apud latinos i a. desinũt tãtum: nec ex masculinis in us desinentibus trãsformãtur cõmunia sunt tãtũ: & pene oĩa sunt a uer bis composita: uel deriuata: ut hic & hæc agricola: cæli cola: aduena: patricida: graiugena: cõuiua. Pomponi- us in auctoraro: Cõueni oẽs cõuiuas meas. Hora. i. ii. sermo. Vt cõuiua satur. Alia uero omnia propria siue appellatiua i a. desinẽtia fœminina sunt: ut Roma: cu ria: musa ilia. In ꝓmiscuis tamẽ iuenimus q̃dã aucto ritate ueterũ secundũ masculinũ genus ꝓlata. Vir. i. geor. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ. Idẽ in buc. Cum canibus timidi uenięt ad pocula dãmæ. Hor. tũ fœminino hoc idẽ protulit in. i. carminum. Superiecto pauidæ natarunt æquora dãmę. Idẽ i. ii. epistolaꝝ: Si foret in terris rideret Democritus: seu diuersum confu sa genus pãtheta camelo. Siue elephas albus uulgi cõ uerteret ora. & hoc magis in quadrupedibus inuenis. Nã in aliis animalibus si sint promiscua in a. fœminini articulos assumunt. In a neutra non inueniuntur lati- na: sed græca: ut pœma: schema: toreuma: emble- ma: peripetasma. Nisi tria monosyllaba latina eiusdẽ

Masculina sunt. Hic incipit distinguere procedendo secundum ordinem uocaliũ. Catilina dicunt latini: ca tilinas græci. Vel ecõtra Masculinũ apud græcos in a desinentia. &c. Nota quia in his non iuenies nisi pro- pria nomina hominũ: uel fluuiorũ: uel officiorũ: tamẽ non intendit hic: quia ponit in exceptione. Carta catara cta margarita: thuria: bagurda. nomina fluuiorũ. poeta nomẽ officiale. leptasta nomẽ regis. Excipit̃. Quæ mutauerunt apud nos genus cum terminatione. Quia cum apud græcos sint masculina & desinentia in es apud nos desinũt i a. & tamen sunt fœminina. Turia & similia: fluuiorum nomina sunt masculina: hic ha bui mus in auctoritate ꝙ nomina fluuiorum in a. desinentia masculina. Quod autem. di xit ꝙ turia est masculini generis: hoc uult cõ firmare Salustii auctoritate: si hoc contra il- los: qui quoniam inuenerãt figurate dictum flumum turia uellent turia generis neutri es se. Nam si. Solũmodo remouet neutrum esse: quia fœmininũ esse non constabat. Il- la quoq; in a desinẽtia &c. ut scriba: lixa: col- lega. Sciendum quod ista s. non habẽt finalẽ apud græcos frustra enim a superioribus of ficia signãtibus separet: si hæc ut illa s. apud græcos haberent. Quæ uero. Cum apud græcos communia sint i eadẽ terminatione uel mobilia in diuersa: si apud latinos in a tã tum desinãt: nec ex latinis masculinum i us desinẽtibus transformẽtur. ut graiugena qđ ante se nõ habet masculinũ in us: non enim graiugenus dicitur. illa iquam apud græcos mobilia: uel communia sunt apud latinos. Pene dicit quia graiugena a grais & gene- ro componit̃. & propter idolatram: qđ com ponit̃ ab idolo & λατρευω: qđ est colo. No ta ꝙ ut dicit a uerbis illa esse composita uel deriuata: recte inuit quomodo possumus di scernere an apud græcos cõmunia sint. Nã a uerbis deriuãtur aut componũtur: quorũ significatio communis est utriusq; generis. Agricola est compositum ab ager & colo. Aduena deriuatũ est ab aduenio. Alia ue ro. Superius dictũ est. qa propria noĩa apud latinos terminãtia in a nomina officiorum ad uiros pertinẽtiũ: & noĩa fluuiorum ma- sculina sunt & apud græcos communia: & mobilia sunt: nec trãsformãtur a masculinis in us desinẽtibus: ut sanctus sancta sanctum & sunt composita & deriuata a uerbis pene omnia apud latinos communia sunt: alia ue ro & sic de aliis. In promiscuis. Licet dixe rim omnia alia fœminia esse tamẽ quædam epicœna quæ de aliis sunt secũdũ masculinũ genus prolata inueniũtur. ut talpa damma & simia. Et magis in quadrupedibus epi cœnis hæc iuenies ut secũdum masculinum genus proferãtur. Magis. qa licet aqla bipes sit tñ masculino genere ꝓfert̃. Iõ dixi ĩ q̃dru pedibus Nã ĩ aliis aĩalibus si sint ꝓmiscua i a desinẽtia nõ secũdum masculinũ genus ꝓfe runtur sed assumunt fœmininos articulos.
Schema. figura est. emblema uermiculatũ opus peripetasma dicit̃ lumbus uel uolutio uestimentorũ. Toreuma uas torno factum.
Quod dicit. Hoc nomẽ lrãæ q̃si nomẽ figu re debes ĩtelligere sed secũdũ quosdã q dice bãt hoc esse elemẽtũ: uocat nomẽ lrãæ. Oĩa enĩ noĩa elemẽtorum. Dat uniuersalẽ regu- lam de omnibus nominibus litterarum: ut in aliis terminationibus non oporteat eum facere exceptionem.

Numeroꝝ uero noia. Dixerat ꝙ oia aialia siue appellatiua i a desinetia fœminina sunt sub hac regula epicœna excipit. neutra uero nō excipit. qa græca erāt. Rursus qa qdā noia nūeroꝝ sunt i a desinētia triū generum cōia. ut trigīta q̄dragīnta uult ea ab eadē regula excipe. & de illis hic tractat e & cū illorū de oībus noībus numerorū cōiter ēt agere ingrediť. ut si aliqn in formas aliorū cadāt. Sciamus hic plenarie eē tractatū. ut si qn de desinentibus in or loquať de quattuor nemo opponat. quia hic ē inde dictū & similiter de cæteris. Numerorum noia sunt p q̄ nūeramus. ut unus duo tres. sed senarius binarius sūt collectiua noia nūerorū. Vnde dicimus. unus binarius duo bīarii sicut una turba duæ turbæ. Similiter miria est collectiuū. & ista non sunt indeclinabilia. Tn̄ abusiue inueniūť bini trini & similia nūeraliter plata. ut bini hoīes quasi duo hoīes: q̄ tn̄ diuidua sunt pprie & non sunt nūeralia: ut ostēdit in diffinitiōe deriuatæ speciei in qua diuiduū & nūerale sunt opposita spēs. h aliqn abusio fiat ut dixi poeticæ licentiæ ascribať.

Indeclinabilia uero. Cōmunia triū generꝫ sunt. ut hi & hæ & hæc q̄ttuor qnqꝫ sex. & demū usqꝫ ad cētū. hic itellige inclusa eē trigīta & similia gr̄a quorū istā rōnē incepit. Pōt bene colligi regula de desinētibus in a hoc mō. Oīa nomina declinatiōis latinæ desinentia in a in singulari ntō: fœminina sunt. ut musa. exceptis propriis noībus hominum & fluuiorū. & officiorū. q̄ ptinēt ad uiros: q̄ masculīa sunt: & exceptis cōpositis: quæ sūt cōia sicut eis æquipollētia apud græcos. & exceptis pmiscuis: quæ interdum masculine pferūtur: & exceptis neutris: quæ eiusdē uocis sunt apud nos & apud græcos. in ntō: ut poema & similibus: exceptis etiam tribus latinis monosyllabis indeclinabilibus a. k. h.

In e correpta neutra sunt. Nec te pturbet: quia neutra masculinis præmittit & fœmininis. quō ordinē uocaliū seruare uult. & ideo postea neutra i e. terminata oñdit: quia nec masculinorum: nec fœmininorum in latino terminalis e. inuenitur. Secūdum hoc uero ꝙ litteras terminales præmisit ordinem eū seruare reperies. Cū oia i e. correpta dicat neutra. obiiciť qsqꝫ. Sed dicit ꝙ hic agit tm̄ de his quæ ex se habēt e. Quisqꝫ aūt nō ex se habet e. qa adiectio syllabica est. Nā nihili. Idcirco dixi tm̄ a genitiuis cōpositū eē cōia: nā nihili & similia n̄ sū cōia. In o. i. antecedēte qn̄ sūt participalia; sunt uerbalia: sed nō cōuertiť sicut lunio lunionis a luo luis. cōcio cōcionis; regio regionis: a rego regis. & similia. Gurgulio uermis est: cuius rota q̄ntas ī gutture cōsistit. Stellio quoqꝫ uermis est in similitudinem stellarum maculosus. De hac ēt regula ē quaternio. cōmunio est uerbale a cōmunio cōmunis; qd̄ ex cō & munio nis cōponiť. Propria quoqꝫ īueniūtur. Additio est regulæ fœmininorum quæ apud græcos & sic de aliis. hic cōpræhenditur. Io. Iouis. Alia uero Dictū ē supius q̄ sūt ilia; q̄ hn̄t i. añ o. & nō sunt uerbalia. siue ptī. masculīa sūt. & q̄ hn̄t g. siue d. añ o. & mutāt o i i. in genitiuo: & ppria q̄ apud græcos tam in ω. q̄ in ων desinūt fœminina sunt. alia uero masculina sūt exceptis paucis cōibus: quæ cōia eē ostēdit natura. i. significatiō nō ꝙ nlla res utriusqꝫ sexus sit: sed qa mō masculinū mō fœmininū significare possint cōia: accipit in eadē uoce: ut hic & hæc hō. mobilia in diuersis: ut leo leæna uel lena. Inueniuntur. Ex his qdā masculina tm̄: quia faciunt fœminina in ha. Et ad imitationē græcorū q̄ faciunt similiter illa cōmunia. Breuiter hanc respōsionem collige hoc modo. Omnia nomina in singulari no-

generis litteraꝝ noia indeclinabilia. a. K. H. Oia enim nomina elementorū ppria neutra sunt tā apud grecos q̄ apud latinos & indeclinabilia. Numeroꝝ uero noia quæ declinanť mobilia sunt: uel per duas uel per tres terminationes: ut unus una unū. duo duæ duo: tres uel tria: ducēti ducentæ ducenta. Indeclinabilia uero coia sunt triū generꝫ: ut hi & hæ & hæc q̄ttuor qnqꝫ sex: & sic deīceps usqꝫ ad centū. Mille quoqꝫ triū ē generū: qa est īdeclinabile. In e. correpta neutra sūt oia: ut mare: sedile: monile. In e. pducta græca fœminina: euterpe: libye. In i. neutrū hoc gūmi: & a genitiuis cōposita cōia triū generū ut eiusmōi. Nā nihili frugi: mācipi. obliqui sunt casus figurate cū oibus casibus adiūcti: In o. i. antecedēte: quādo nō sunt uerbalia siue participalia masculina sunt: ut stellio: gurgulio. Quādo sunt uerbalia siue participalia fœminina sunt: ut oratio: actio: coniugatio: interiectio g. uel d. antecedētibus. Si mutāt o. in i. fœminina sunt: ut uirgo uirginis: carthago carthaginis: fuligo fuliginis: dulcedo dulcedinis: cupido cupidinis: quod tamē & masculinū est: quando propriū est ipsius amoris. Excipiūtur supradictæ declinatiōis masculīa: ut hic ordo ordinis. cardo cardinis. Margo quoque auctoritate poetica: nō solum masculinum: sed etiā fœminini inueniť. Statius in primo thebaidos. Soluerat hesperii deuexo margine ponti. Propria quoqꝫ īueniuntur fœminina: quæ apud græcos in ω. uel in ων desinunt ut: manto: dido: sappho: rufino: bibō: & unū latinum Iuno. & appellatiuū in io: ut caro. Alia uero masculina sunt: ut stellio: anio: Cicero: Milo: apollo: mārgo prædo: ligo: carbo: sermo: quaternio. Exceptis paucis cōmunibus: quæ cōmunia esse tam ipsa natura q̄ exempla græcorū nobis demōstrare possunt: apud quos uel cōmunia uel mobilia hæc inueniunť: ut hic & hæc homo ο ανθρωπος και η ανθρωπος: hic & hæc latro ο ληστης και η ληστης. Inueniūť tamē q̄dā ex his i o. i a. faciētia fœminina: ut leno lena. Iuue. in. ii. Aut apud isiacæ potius sacraria lenæ. Caupo quoqꝫ caupōa facit

quod est tam taberna q̄ mulier. Et ad imitationem græcorum: leo leæ na uel lea: draco dracena: strabo straba. In u. neutra sunt: ut cornu: gelu: genu: ueru. In c. duo sunt neutra: hoc lac lactis: & alec alecis. In d. neutra sunt: quid: uel quod: & aliud. Hæc enim ratio nomina esse ostē dit: ut bogud bogudis nomē barbarum: quod Liuius ī cētesimoquartodecimo declinauit bogudis: In al neutra sunt omnia: ut tribunal: ceruical: uectigal. Excipit̄ unum monosyllabum masculinum: ut hic sal salis. Teren. in eunuc. Qui hēt salem quod in te est. Salustius ī Iugur. Neq; salem neq; alia irritamenta gulæ. Inueniuntur tamen quidā uetustissimi etiam neutro genere hoc protulisse. Barbara in al desinētia masculina sunt: ut annibal: hiempsal: hasdrubal: In el correpta neutri generis sunt: ut mel: fel: subtel: το κοιλον του ποδος. In el pducta barbara inueniūtur masculina: ut est hic Michael: hic Gabriel: hic Raphāel. In il unum masculinum: pugil: fœmininum tanaquil: unum commune uigil: unum neutrum indeclinabile nihil: quod per apocopam: idest per abscisionem extremæ syllabæ ab eo quod ē nihilum: factum est nihil. In ol unum masculinum: ut sol solis. In ul unum latinum masculinum reperitur: ut consul: duo cōmunia: præsul: exul: & barbara: suthul: muthul: & sunt propria oppidorum nomina. Quę ideo quidā neutra esse putauerunt: q; appellatiuis neutris sunt cōiuncta. Sed melius est figurate esse sic apposita dicere oppidum suthul: ut si dicā mōs ossā & tiberis flumen: q̄ dicere neutri generis in ul terminantia: & maxime cum lingua pœnorum quæ chaldeæ uel hebreæ similis est: & sciᶈ non habeat neutrum genus. In am inuenitur commune unum triū generum: & utriusq; numeri: ut hic & hæc & hoc nequam. In im quoq; unum proprium neutrum cim nomen uici. ut dicit Cel. Et barbara indeclinabilia: non solum in am & in im: sed etiam in alias quoque litteras terminātur. in quas latina uel gręca nomina non solent desinere: ut Abraam: Ioachin: Loth: Ruth: Iacob: Dauid: Balac. Sed hęc nomina nulla regula latina uel gręca sunt moderanda: nisi transferantur in aliquam formam declinabilem: quod quidam historici fecerunt: ut abraamus abraami. In um neutra sūt omnia ut hoc tēplum: regnum: tectum: Inueniuntur tamen apud Comicos fœminarum propria: quę in hanc terminationem diminutionis siue adulationis amatoriæ causa proferunt: ut glycerium: philoricum: dorcium: sophronium: arbotonium: quæ q̄uis habeant articulos fœmininos: declinationem tamen & formam tam apud latinos q̄ apud græcos seruāt neutrorum. In n. correptam a canendo composita masculina sunt: ut cornicen: fidicen tibicen: tubicen. Quorum fœminina quæ sunt in usu a genitiuo figurātur mutata is in a. fidicinis fidicina: tibicinis tibicina. Alia uero in n. desinētia correpta neutra sunt ut hoc numen: flamen: solamen: semen. Cuius noīatiuum tamen etiam hoc seminū antiqui protulisse inuenitur. Plautus in milite glorioso. Verri affertur merces non hic suo seminio quicquam porculæ. nam imperterritus est. Excipitur flamen sacerdos iouis: & pecten: quæ sunt masculina. Trogu: historicus in uigesimo secundo. fœmininū a flamine protulit: hæc flaminea. Papicio flaminea flamineo obiicit. In en pducta latina generis masculini sunt: ut liē

minatiuo in o desinentia declinabilia tā apud nos q̄ apud græcos masculīa sunt exceptis participialibus: & uerbalibus: & habētibus g. uel d. ante o. quæ mutāt o. ī i. in genitiuo. Et exceptis qbusdā propriis: ut iuno: & uno appellatiuo caro: quæ oīa sunt fœminina. Cupido qn̄ significat deū. & ordo masculini sunt: margo dubii generis est. Excipiuntur ēt cōia .s. nemo: latro: & hō. Similiter potes colligere regulas bene ab illis generalibus regulis: quæ ī hoc tractatu habent nō sequēdo ordinē auctoris ī dispositiōe regulæ: sed cōmoditatē cū breuitate. In o. añq̄ ad semiuocales trāseat de c. & b. duabus mutis se expedit ī q̄ pauca termināt noīa. Hoc. n. q̄si diceret. Merito in tractatu noīum posui ista nā hæc nō sūt pnoīa: ut qdā uolūt sed iō ea esse noīa ondit. Mel: fel: subtel: q̄re in istis corripiat el: cām nō uidemus: sed auctori credēdū ē. Quid sit subtel: græcis uerbis expoīt: quæ uerbā græca sonāt hic cōcauitas pedis. In ul quoq; repit unū masculinū: consul: & duo cōia: exul: p̄sul. Præsul n. nō tm̄ pōtifex sed abbatissa est: & barbara noīa masculīn. suthul mutul & sūt ppria noīa oppidorū. Figurate: dicit qa & masculinū masculino & fœmininū fœminino pprie debēt adiūgi. Abraā abrahe. adam ade. dicit scriptura. sed nihil ad Priscianum. Philorciū ē diminutiuū a philoris & sic de aliis. Quorū fœminīa: Hoc dicit cōtra illos q nolebant ea eē cōis generis. Alia uero. Præter cōposita a canēdo. Semē huius femīs. Excipit flamen qa cū de aliis sit nō ē neutrū. sacerdos iouis. Iō apposuit. qa flamē p flatu neutrū ē ubi dicit trogū flamīea ptulisse flamē masculinū eē pbat. Lien. est ps intesti-

rien uel ren:& splē splenis. Græca uero ī en desinētia eadē genera seruāt q̄ apud grecos hēnt ut hic titan: hæc syren. In ar latinum unum duntaxat masculinum inuenitur dissyllabum: ut hic cesar & masculina monosylla ba duo nat lar. Vir. in. vii. Sulfurea nat albus aqua. lar qđ significat Kato Kear laris facit genitiuum. Sin autē īperatorē ueientoꝝ lartis: quem mactauit cossus: & testis est Ouid. in epigrammatibus sic dicēs. Larte fe rox cæso cossus opima optia tulit. Liuius ī. iiii. ab urbe cōdita. Larte tolū nio rege ueientanoꝝ. Barbara uero plura: ut aspar: bostar: bomilcar: arar quod etiam araris dicitur. Luca. in. vi. Rhodanumq̧ morantem præcipi tauit arar. Vir. in buc. Aut ararim parthus bibet aut germania tigrim. ac cusatiuum ī im ꝓtulit qa a noīatiuo est in is terminātē: hic Araris. Vnū etiam commune trium generum eiusdē extremitatis inuenitur hic & hæc & hoc par: & ab eo composita impar. dispar. cōpar. separ. Alia uero in ar desinētia latina neutra sunt: ut hoc lacunar: istar: laquear: lupanar far: co lumbar: quod significat genus uinculi. Plau. in rudēte: Nā ī colūbari col lus: haud multū post erit. In er si sint secūdæ declinatiōis masculina sūt: ut facer: ager: auster: beuer: fiber: puer: oleaster. Sin uero sint tertiæ decli nationis in er desinētia b. uel u. loco consonantis quidem antecedēte neu tra sunt: nisi sint adiectiua: ut tuber: suber: cadauer: uer: uber: quod signi ficat το ουθαρ. Virgi. in. vii. Non uobis rege latino Diuitis uber agri tro iæue opulentia deerit. Excipitur hic imber quod uidet̄ & a græco esse o ομβρος: & illius genus seruasse: & ex eo composita: septēber: october: nouember. Tertiæ quoq̧ fœtus si sint in er desinentia tertiæ declinationis neu tri sunt generis: ut siler papauer: laser: cicer: siser. Excipit̄ hæc acer: quod huius aceris facit genitiuum. Nullum enim fœmininum in er desinens se cundæ potest inueniri declinationis. Ouidius: Et platanus genialis acer q̧ coloribus impar. Solinus in memorabilibus de arbore thuris. Palā fie ret intorto eē uimine ramis ad aceris qualitatē. Iter quoq̧ uel itiner uetu ste neutri est generis: & spinter: qđ ακροχεριον: aut fibulam in humeris: aut armillā significat. Plau. in menæchinis. Iubeas spinter nouū recōcin nariet. Idē in eodē. Mihi tū dederis palā & spinter nouum nūq̄ reperies. Alia uero masculina sunt: ut hic frater: pater: asser: passer: cancer. Vetu stissimi tamen hoc cancer de morbo ꝓtulerunt: hic ager: anser: carcer: & hoc carcer qdam protulerūt: quos non seqmur: hic eqster: paluster. Ex ceptis duobus quæ ipsa natura defendit fœminino genere: mater & muli er. lynter quoq̧ qđ apud græcos masculinū est: ο λυντηρ apud nostros fœmininū est. Liuius in sexto. Iam in alueū expulsā lyntre. Et adiectiuis ex ceptis: q̄ si non in is faciūt fœminina necessario cōmunia sūt celer masculi nū celeris facit fœmininū: cuius in e. neutrū inuenit̄. Ouidius in octauo methamor. Prædaq̧ potita nefanda fert secum spolium celeris progres saq̧ porta. Terentius in phormione. Nullus est geta nisi consilium aliqđ celere reperies. Pauper cuius fœmininum in a. uetustissimi proferebant. Plautus in aulularia: Paupera hæc res est. Terentius in andria Quam honeste in prima paupera uiuere: Degener: uber ο ευθαλησ η ευθαλησ το ευθαλεσ. Lucre. in. vi. Seqtur grauis imber & uber. Cato in. ii. origi. Itaq̧ res uber fuit anteq̄ uastassent regiōes: Alacer: & acer: & saluber: & celeber: quamuis alacris & acris plaruq̧ faciant: & salubris & celebris

norū. Riē & ren idem sunt. Siren interpretat̄ tractus uel declaratio uel delectatio. Cātu. n. suo attahit ad se homīes. Græca uero. In en desinētia eadē genera seruāt apud latios q̄ apud græcos hn̄t. Columbar ē genus frumēti. q̄ uulgo carcon dici tut. Beuer beueri. ē aīal qđ dr̄ castor. Nisi sint adiectiua: ut hic & hæc & hoc uber. Quādo. n. ē uber το ουθαρ .i. ubertatē sig. neutrū ē sicut tuber: si ꝓ bole to uel īflatiōe accipiat̄. Suber est genus cortīcis. Septēber cōponit̄ ab imbre: qa septimus mensis ē a martio: q est hiemalis: qa ibi incipit hiems. Excipitur. Hic acer fœtus terræ. s. arbor ꝙ huius aceris facit genitiuū. hoc dicit cōtra illos: q acer secūdæ declinationis eē cō tendebāt. Iter quoq̧ Additamētū ē regulæ.

Et spinter. qđ ακρο χεριον aut fibulā: uel magnā acum: qua pallā affigit̄ sig. aut armillā. Alia uero. Oīa masculina sunt. Alia dicit ab illis q̄ b. uel u. consonantē antecedētē hn̄t: cancer piscē significat: quod tamē uetustissimi de morbo ꝓtulerūt in neutro genere. hoc cancer huius canceris. Exceptis adiectiuis: q̄ si nō in is sic de aliis pauper. Subaudiēdū ē. excipit̄: quia nō ē de adiectiuis: illis q̄ in is faciūt sua fœminina. Vbet. Excipit̄ in qua significatiōe excipiat̄ ipse græcis uerbis expōit η και ευθαλης και αεύθαλες. s. copiosus copiosa copiosum: q̄si dicat uber adiectiuū excipit̄: quia eē sit aliud ab illis. tertiæ decli. q̄ b. uel u. ante er habētia nō erāt adiectiua: tamen non est mascu. sed cōe triū.

In utraque enim ter-
minatione:scilicet i er
uel i is cōmunis gene-
ris sunt.& sic merito sunt
excipienda:cum hic &
hæc acer dicatur.& sic
de cæteris. Anchises
alacris.hic est masculi
num. Hic uolucer:&
hæc uolucris secundū
hoc nō excipit. Fre
quētior enī.Licet dixe
rim hic & hæc acer:&
de cæteris similiter fre
quētior tñ usus:& cæ-
tera:& sic nō sunt exer
cēda. Leuir.dr frater
mariti uel uxoris.ut me
dietas palme uel pe-
dis.Leuir gētile. Alia
uero a comparatiuis. Al
ter9.i.fœminini. Par
ua sub ingēti matris.i. ar
boris. Indecoris. Iste
genitiuus si a decus de
coris fuerit cōpositum
corripit penultīa. Sed
si a decor decoris pdu
cit penultima. Auctor
qđ auctoritatē signifi-
cat a græco αυθεντης
trāslatū ē cōmunis ge-
neris.& uf debere scri
bi absq c. cum nō sit i
græco a quo sumit. Si
uero auctor αυξητην si
gnificat a uerbo augeo
deriuatur:& ē masculi.
In ur si sint propria
noīa hoīum uel deorū.
de pprius hoīum ponit
exēplū.anxur ē nomen
Iouis pueri.astur pprīū
uiri. Turt appellatiuū
auis.furfur purgamētū
farinæ. Alia uero oīa
pter illa supradicta &
uerbalia q pnt hoībus
iponi. In as lati.Si sint
nomina patriæ comu-
nis generis sint ut hic
& hæc arpinas.hic in-
telligit similia esse cō-
prehēdenda.sa lla noia
quoq nosatiuus simi-
lis est accusatiuo plura
li fœminini generis.pri
mitiuæ. ut primas pri-
matis:& optimas opti-
matis. Est ēt le. subau
dit masculi.q est diffe
rentiæ.lenas excipitur.
quod differētiæ causa

feminina in utraq: tamen terminatiōe cōmunis generis ïueniūtur ꝓlata.
Virgilius in sexto. Anchises alacris palmas utrasq; tetendit. de anchisa di
cit.idem in qnto æneidos. Ergo alacris cūctosq; putans excedere palma.
Terentius in eunucho. Quid tu es tristis: quidue alacris. Neuius carmi-
ne belli punici. Fames acer augescit hostib9. Ennius ī decimosexto. Aesta
tem autūnus sequitur post acer hiems. Idem ī duodecimo. Omnes mor
tales uictores cordibus: uiuis lætantes: uino curatos: sonus repente in cā
po passi mollissimus pculit acris. Hic uolucer: & hęc uolucris & hoc uo-
lucre facit. Horatius in .iii. carmi. inclusit uolucris dies. Frequentior tamē
usus in er profert masculina: & in is fœminina: quorum neutra semper in
e finiuntur. In ir masculina sunt: ut hic uir: leuir: treuir: abdir. decus est.
Dicitur & hoc nomine lapis ille quem Saturnus dicitur deuorasse ꝓ Io-
ue quem græci βαιτιλον uocant. Vnum proprium ciuitatis inuenit̃ Ga
dir: quod quidam fœmininum esse putauerunt. Sed Salustius neutrum
esse ostendit in secundo historiarum accusatiuum similem nominatiuo
ponens: ut alii tradiderunt tartesum Hispanię ciuitatem: quam nunc ty-
rii mutato nomine gadir habent. Nam si esset fœmininum gadirem dixis
set. Et unum neutrum indeclinabile hoc ir. In or comparatiua quidem cō
munia sunt: ut hic & hęc fœlicior: melior: minor. Excepto hic senior. Alia
uero omnia masculina sunt: ut hic orator: cursor: hortor: doctor: labor:
Exceptis fœmininis qdem tribus: quorum duo ipsa natura alterius gene
ris esse prohibet: uxor: soror: Arbor etiam: quod iure inter fœminina con
numeratur: q matrr quidem proprii dicitur fœtus unaquæq; arbor: Au
ctore Virgilio: qui ī secundo georg. hoc esse ostēndit dicens: Parua sub ī
genti matris se subiicit umbra. Vnde specialia quoq; uniuscuiusque arbo-
ris fœminina sunt: Excepto oleastro: quod tam forma terminationis q̃ de
clinatio prohibuit esse fœmininum. Nam siler non est inter arbores ponē
dum si nec rubus. Neutra quoq; in or desinentia quattuor ïueniunt̃: mar
mor: æquor: ador: cor. Præterea coīa: quę etiam apud græcos coīa sunt:
memor: īmemor: & a decore: uel corpore: uel colore composita: ut hic &
hæc īdecor: dedecor: bicorpor: tricorpor: discolor: concolor. Auctor quo
que quando αυθεντην significat commune est: quādo αυξητην auctrix
facit fœmininum sicut omnia uerbalia ī or desinētia. In ur si sunt hoīum
propria uel deorum uel gentilia uel appellatiua auium f. uel x. uel t. ante
ur habentia masculina sunt: ut anxur: astur: turtur: uultur: furfur: Ver-
balia uero quæ hominibus imponi possunt communia sunt si sint tertiæ
declinationis: ut augur fur. Horatius in sermonum .i. Iulius & fragilis pe
datia fur q; uoranis. Vnum secundæ declinationis ïuenitur: satur mascu-
linum: cuius fœmininum ī a terminatur. Alia uero oīa eiusdē termïatiōis
noīa neutra sūt ut murmur: furfur: guttur: tibur: iecur iecoris: uel iecino
ris: gutt̃: qđ ēt masculīo genere ꝓtulit Plautus ī aulularia. & ne obturat
gutturē īferiorē: ne qd animę forte amittat dormiēs. In as latía si sint pñę
cōmunis sunt generis: ut hic & hæc arpinas: sufenas: capenas: quoq; iō ex
trema syllaba circumflectitur: qa p syncopā sicut sæpe diximus sunt ꝓla-
ta. Antiqssimi enī hic & hæc arpinatis: sufenatis capenatis ꝓferre solebāt.
Alia uero oīa in as desinentia fœminina sunt ut pietas: ꝓbitas auctoritas
Excepto uno proprio. Mecœnas mecœnatis. Est etiā lenas: quod differē

tiç causa in fine circūflectitur. Iuuenalis in primo. ꝙ captator emat lenas aurelia uendat. Inueniūtur tamen quoq; propria in formam gentilium prolata ut ancias historicus. & monosyllaba. as assis: mas maris: uas masculinum: uadis: Vas neutrum uasis. Et hoc fas: nefas. nugas etiā oīs cōmunis generis quæ sunt īdeclinabilia. Greca uero tā in as q̄ in alias quascūq; terminātia syllabas eadē genera seruāt apud nos quę hēnt apud græcos si eādem seruēt termīatiōem ēt apud latinos quā hēnt apud illos: In multis enī uidemus cōmutatiōe terminatiōis genera quoq; eē cōuersa ut ο κρατηρ hæc cratera ο χαρτησ hæc charta: ο κηροσ hæc cera: ο αμφορευσ hæc amphora: ο πανθηρ hæc pathera: Hora. in. ii. episto. Diuersum cōfusa genus panthera camelo. Siue elephas albus uulgi cōuerteret ora. In es correpta si sint apud græcos cōmunia uel mobilia quę illi τριγενη uocāt. hoc aūt ēt ex ipsa rex significatione pōt cognosci ī oibus appellatiuis utrū masculinoꝝ nec ne fœmininoꝝ quoq; possint esse adiectiua uel ēt neutroꝝ. Quod si ipsa exigat significatio in es desinētia cōmunia sunt: ut hebes tam de mare q̄ de fœmina dicit͛. Significat enim tardus tarda. Miles quoq; hic & hæc miles. Ouidius in. ii. metha. de calistone loquens miles erat phœbus: nec mænalon attigit ulla Gratior hac triuię sed nulla potētia lōga est. Similiter præpes: quę & quę in altis uolat. Teres quoq; rotundus & rotunda. Comes a comitando: hic & hæc comes: quod tam ad mares q̄ ad fœminas pertinet. Et omnia similiter utriq; generi cōueniētia: diues: superstes: quadrupes: inquies: sospes etiam & hospes. Lucanus in quinto. Hospes in extremis audiuit curia tectis. Frequenter tamen hæc duo in genere fœminino a termināt auctores: ut Virgilius in tertio: Bellum o terra hospita portas. Lucanus in tertio: Tūc obrulit hospita tellus Puppibus accessus faciles: legere rudentes: & hospita iuno. Ouidius in secūdo fastorum. Prīcipio mēsis phrygiæ cōtermine matri Hospita delubris dicitur aucta nouis. Inuenitur etiam antistita pro antistis. Cicero de signis postridie sacerdotes cereris atq; illius phani antistitę maiores natu ꝓbatæ: ac nobiles mulieres rem ad magistratus suos deferunt. Neutris quoq; cōiūcta hęc: idest in eis cōia īueniūtur: ut Virgil. in. vii. Sed hæc tereti mos ē aptare flagello. Iuuena. in. y. Nec unq̄ depositū tibi sospes erit: Lucanus: Rerum nos summa sequetur īperiūq; comes. Salusti. in primo histo. Nobis primæ dissensiōes uitio humani īgenii euenere ꝙ īquies atq; indomitū semper in certamine libertatis: aut gloriæ: aut dominatiōis agitur. Alia uero omnia: idest quę nulla significatione naturalē cōmunionē habēt cum fœmininis masculina sunt: ut gurges: trames: stipes: poples: fomes: cespes: limes. Exceptis ī ges desinētibus: quę in genitiuo e. seruāt. sunt enī fœminina duo: seges segetis: teges tegetis: & uno arboris noīe: q ratione supradicta fœmininum est: abies abietis: & compes compedis. Terentius: Habendæ compedes. Aries & paries masculina e. seruant in omnibus obliquis casibus: in es productam si sint quintæ declinationis fœminina sunt. Excipitur unum: dies: quod tam masculini q̄ fœminini generis in singulari numero inuenitur: ex quo & diminutio fit diecula. Terentius in andria. Ego impudens non satis est quod tibi dieculam addo. In plurali uero: semper masculinum inuenitur. Non enim incertum tempus uidetur significare: quod plerunque in fœminino gene-

in fine circunflectitur: ne acusatiuus pluralis lenæ intelligatur.

Inueniunt͛ tamē. Et si dixerim lenas ꝓpriū in fine circūflectit͛: tamē īueniunt͛ alia ꝓpria prolata in forma gentilium. i. ī fine circūflexa sicut gētile & monosyllaba excipiūt͛ ab aliis.

Nugas. Idē ē ꝙ garrulus. Iō dixi si eandē seruāt terminatiōem: quia in multis mutata terminatione mutatur genus: sicut his q̄ ipse ponit. In es. Correpta si sint apud græcos cōmunia: uel mobilia. q̄ illi uocāt tergena. dicet aliqs quō pōt istud discernī an apud græcos sint cōmunia. Ad hoc iste ꝑ parenthesim rñdet sic. hoc antē. scilicet utrū fœmininorū quoq; sicut mascu. pñt eē adiectiua: necne uel ēt neutroꝝ ex ipsa reꝝ significatiōe potest cognosci. Quod si significatio exigat illa esse adiectiua masculinorum & fœmininorum: tunc in es desinentia cōmunia sūt apud latinos: ut hebes: & sic de aliis.

Et oīa. similiter utriq; generi cōuenientia cōmunia sunt: ut inquies inquietis. Frequēter. Licet dixerim esse cōmunia tamē & cætera.

Inuenit͛ ēt. antistita ꝓ antistites sicut hospita ꝓ hospes. Neutris quoq. Inueniunt͛ coniūcta ut tereti flagello depositū. sospes. Q d͛ igenitū iuges. Gurges. tis. hic intellige similiter merges. tis. Abies & cōpes: seruius dicit finalē ꝑducere. qa frequēter poetæ licentia sua eas ꝑduc͛ps posuerunt. Prisci. aūt abusiones poetaꝝ nō sequtur.

Ex quo diminutiuum fit diecula. & sic ꝑ diminutiuum apparet ꝙ dies fit fœmininum

diecula posuit Terentius pro aliqua incerta dilatione tēporis. Dies fœminino genere ꝓlatum incertū tempus designat. idest uel diē uel noctē simul uel duos dies; uel aliquod ī determinatū spatiū. Masculino aūt diffinitū spacium ab ortu scilicet solis usq; ad occasum sig. nō eni sentimus cū his q dicūt: qm̄ hæc dies certum tēpus significat. s. spaciū a mane usq; ad uesperas. illud dicimus īcertū quod nescimus qđ fuerit uel futurū sit: ut si de die iudicii loquar: qa aduētus eius incertus est: debeo dicere. dies iudicii timenda ē: non timendus. huic sniæ liber repugnat cū dicit; quia semper meridies mascu. est quia certū tp̄s significat. Nō. n. negare possumus qn meridies incertorū dierū illo modo īcertū tempus significat: sed certū tempus significare dixit sm quātitatem. s. q̄diu sol super uerticē hominum fuerit quandocūq; contingat. Venit sūma dies. Hic dies certū tēpus significat. Nō usq; adeo ꝑmiscuit imis lōgus sūma dies. hic incertū spatiū: scilicet multos annos significat. Alia uero ab illis q̄ sunt gn̄tæ declinatiōis. Excipit. Hic uerres appellatiuum. uerres. n. proprium de supradictis masculinis est. Nota spes etiam excipiēdum est. sed forsan uolunt illud in es productam desinere. Quidam uero illud ponunt inter producentia es: secūdum alios facit. In is finita. Hic de non crescentibus tantum agit: quia post de crescētibus ꝑ se tractabit. Adiectiua. Hic proprie & improprie accipit uolēs hostis esse adiectiuum. Et si ad homines mares: scilicet & fœmininum proprie solos pertinent non faciūt ex se neutra. hæc ꝓprietas nō uidetur generalis cum dicatur. hic & hæc risibilis & hoc risibile. sed recte intelligēti risibile non ad solos homines pertinet. Dicit enim nō solum potens ridere: sed etiam; de quo potest haberi risus: ut risibilis iocus de quo risus habetur. Cuius a coeo cois deriuatur: & adiectiuum īproprie est. Alia uero. Quæ non sunt adiectiua uel deriuatiua appellatiua. Sed magis. Ac si diceret hoc ideo ualet ut adiectiuum dicat. sed hoc sm Virgiliū & sic non erit de r. aliorum: sed significabit adiectiue securim. ut dicat bipennis securis quasi adiectiuum, tamen dicit; qa sæpe īuenit per se positum. Quod & natura sic esse ostendit. Modo enim marem modo fœmininum significat. Finis quoq; & clunis de quibus natura non ostendit tam masculi. & sic de aliis. Multa tamē licet in supra dictis. i. finis & clunis sequimur tamen multa. Composita. siue ex masculinis. quia uellet aliquis ut exāguis mascu. esset; quoniam penultima terminatur una ex liquidis remouet illud excipiendo & ostendit exāguis eē de supiori regula adiectiuorum nominum & gratia ei9 addit de aliis cōpositis. sicut ex animis tricuspis ꝓpter cōem naturam quā habēt īter se. non q̄ proprie excipiantur de prædicta regula. qđ dicit siue ex fœminino

re numeri singularis inuenitur. Ideo autē diximus plærūq; qa īuenit in usu: & ꝑ certo tēpore fœmininū: & ꝑ incerto masculinū: & ecōtrario. Virg. in .ii. æneī. Venit sūma dies. Lucanus in .vi. Nō usq; adeo ꝑmiscuit imis Lōgus summa dies: ut si nō uoce metelli Seruāt leges malint a cæsare tolli. Statius in prio: Lōgūq; in sæcula dignæ Promeriture diē: ex eo quoq; cōpositū semꝑ masculinū hic meridies. Certū .n. significat tēpus diei. Teren. in adel. Ipso meridie stipulā colligendo. Alia uero in es desinētia ꝑductā: quæ sunt propria masculina inueniuntur: ut hercules: ulyxes pręses: achilles: uerres: chremes: laches. Excepto uno fœminino: ceres cereris. Appellatiua uero si sint ad hoies ptinentia: quę apud græcos cōia sūt uel mobilia: apud nos cōia sunt: ut hæres: locuples: qđ & neutrū est. Alia uero fœminina sūt: ut cædes: strages: strues: uulpes: apes: lues: labes: clades: nubes. Excipit hic uerres appellatiuū: cū porcū significat. In is finita noia: si sint adiectiua: uel deriuatiua appellatiua coia sunt. Et si ad hoies ꝓprie solos ptinēt. nō faciūt ex se neutra: ut hic & hæc ciuis: hic & hęc hostis. Statius ī secūdo thebaidos. Turbidus īcertusq; oculis uigilātibus hostē occupat amplexā. Cū de uxore helenī gorge loquit: hic & hęc sāmnis: ædilis: qa dignitatis est ad uiros ptinētis masculini generis. Sin tā ad hoīes q̄ ad alias res dici possunt in e. faciūt neutrū: ut hic & hæc suauis & hoc suaue: hic & hæc dulcis & hoc dulce: hic & hæc regalis & hoc regale: hic & hæc amabilis & hoc amabile. Alia uero ī his desinētia n. uel duas cōsonātes in eadē syllaba: uel duplicē cōsonātē an̄ is habētia: & quæ penultimā syllabā una ex liqdis termināt masculina sunt: ut panis: funis: amnis: ignis: piscis: fascis: fustis: postis: uectis: axis: mensis: ensis: anguis: unguis: collis: follis: corbis: orbis: torquis. Excipitur hæc bipennis: quod ideo fœmininum ē: quod quasi adiectiuum est securis uel quod a pēna: quod ipsum quoque fœmininum est componitur. Sed adiectiuum hoc esse ostendit Virgilius: ferro bipenni ponens in .xi. Ferro sonat alta bipenni fraxinus. Excipitur etiam canis cōmune quod & natura sic esse ostendit. Finis quoq; & clunis tam masculini q̄ fœminini generis usurpauit auctoritas in una eademq; significatione. Iuue. i. v. Ad terram tremulo descēdūt clune puellæ. Horatius in .i. sermonū. quod pulchrę clunes: breue quod caput: ardua ceruix. Multa tamē & in hac & in aliis terminatiōibus confundisse genera inueniuntur uetustissimi: quos non sequimur: ut hæc amnis: funis: anguis. Composita siue ex masculinis: siue ex fœmininis: siue adie-

ctiua fuerit cōia sunt. ut hic sanguis: hic & hæc exanguis &
hoc exangue: & hic aīus: hic hæc exanimis & hoc exanime:
hæc cuspis: hic & hæc tricuspis. Inuenit̄ tamē hoc ēt neutro
generi adiūctū sed p obliquos casus. Oui. i. i. meta. Positoq;
tricuspide telo: mulcet aq̄s rector pelagi. Pestis ēt & neptis
& uestis cū duas cōsonātes ante is hēant fœminini sunt gene
ris: & uallis: turris. peluis: q̄uis penultīę syllabę liq̄dis termi
nent̄: tamē fœminina sunt. Illa quoq; masculīa sūt: q̄ crescūt
una syllaba in gtō: ut lapis lapidis: puluis pulueris: sanguis
sanguinis: uomis uomeris: cinis cineris. Excipiūt̄ hæc cuspis
cuspidis: cassis cassidis: quor̄ extremæ syllabæ ābor̄ ab s. ce
perūt q̄d ī eiusdē formæ mascul nis ñ īuenies: lis quoq; litis.
Alia oīa ī is desinētia fœminīa sunt: ut auis: classis: puppis:
cutis: securis: messis: bilis strigilis: uis. Græca uero eādē habē
tia terminationē genera q̄ hēnt apud grecos: seruāt ēt apud
latinos: sicut & alia pene oīa: q̄d iā supius dixius: ut paris ty
bris tigris: thetis: Molaris a mola deriuatū pōt eē cōe cū ad
iectiuū ē. Sed q̄a plærūq; ad lapidē uel dentē refert̄ usus fre
quēs masculinū hoc p̄fert. Statius ī. v. theba. Vastęq; sudes
fractiq; molares. In os terminātia tria fœminina īueniunt̄:
dos dotis: glos glotis: cos cotis. Et q̄nque cōia custos: sacer-
dos: bos: cōpos: īpos. Neutra duo. os oris: os ossis. Alia ue-
ro oīa masculīa sūt ut ros: mos: flos: nepos: lepos. In us cor
repta s̄cd̄æ uel q̄rtæ declinatiōis: si sint arborū noīa fœminia
sūt. p̄pria quoq; uel appellatiua uel græca os ī us cōuertētia:
quę apud græcos fœminini sūt generis: sic apud nos: ut hæc
cupressus: myrtus: laurus: pirus: corn9: q̄ icus: fagus: plata
nus: scirus: beritus: pilus: ilius. Appellatiua uero: ut arctus:
cristallus: costus: fasellus. Alia græca q̄ cōia sunt: apud nos
quoq; cōia sunt. ὁ καὶ ἡ φιλόσοφος. hic & hæc phūs ὁ καὶ ἡ φι
λόκαλος. hic & hæc philocalus. Alia uero oīa eiusdē termi
natiōis supradictarū declinationū masculina sunt: ut hic cla
rus magnus: aīus: uentus: somnus: lacertus: cursus: metus:
sexus: Quāuis Plau. hoc sexus huius sexi: neutro generi e pro
tulit ī rudēte uirile sex9 nunq̄ ullū habui. Fluctus. arcus por
cus: acus: unde aculeus diminutiuū teste p̄bo. Sed ī usu fre
q̄nter hæc acus īuenimus. Lucāus i. x. Quod nilotis acus cō
pressum pectine ser̄. Iuue. i. ii. Ille supciliū madida fuligine
tinctū Obliq̄ p̄ducit acu. Idē ī eodē. Emerita q̄ cessat acu.
Inuenit̄ ēt hoc acus aceris: q̄d græci σκύβαλον uocāt. i. pur
gamētū frumēti. Varro rer̄ rusticar̄. iii. Acus substernēdū
gallinis parturiētibus ī area excutit̄. Idē ī. i. argillā mixtam
acere. Excipit̄ s̄cd̄æ decl natiōis hæc humus aluus. Vir. in. ii.
æne. In latus inq; fert curuā cōpagibus aluū. Actius tñ ma-
sculinū hoc p̄tulit ī primo annaliū. Maia nemus retinens
grauido concepit in aluo. Et domus: colus: quæ tā s̄cd̄æ: q̄
q̄rtæ declinatiōis īueniūt̄. Quartæ uero anus nurus socrus

additio ē. Pestis. Hæc recte excipiū
tur a. r. masculinorū. obi cit febris q̄d
duas cōsonātes haber i eadem syllaba
ante is. & est fœminini generis. sed au
ctor satis plane excipit per simile cū di
cit. pestis & neptis & sic de aliis. q̄tū
ēt ī qua parte regulæ prædictæ caulis
īcluditur cum cōstet q̄ masculini ge-
neris sit. Dicimus necessitate cōpulsi
q̄ īter ea q̄ penultimam syllabam una
ex liquidis termināt cōtinet. quodam
mō enim pōt dici. q̄ sæpe ut dictū ē li
quescens u. uim lr̄æ amittit: & sic pōt
dici caulis penultima ī liquidam desi
nere uel dicanus illud recte eē fœmi
ninum: & sic sub seq̄nti regula cōtine
ri. cōtra quam auctores illud masculi
nū proferūt. uolūt ēt quidā febris &
caulis: & si q̄ sunt similia ī regula græ-
cor̄ colligere: q̄ seq̄t. Illa quoq; ma-
scu. sunt. hæc regula tātum de crescē
tibus data est & de latinis. & ideo au-
lis & aulidis elis elidis nō habēt hic lo
cū. Quod ī eiusdē formæ. i. ī crescenti
bus masculinis nō iuenis. Lis quo-
q;. Cum lis ītellige excipi glis nomen
terræ uel herbæ. Alia uero ab omni-
bus p̄dictis. s. ex quo regula cōmuniū
īcepit. Hæc auis. Inter hæc clauis re
cte ponit̄ seruat̄ terminatio nō genus
ut linter. Vt. sicut. Et alia quæ. s. ha
bent alias terminatiões. pene dicit q̄a
īter dū par s & sic de aliis. Hic accipe
clauis dis. fœmininū q̄ā græcum alibi
esse reperies. Caulis quoq; est hic intel
ligēdū q̄ cū supioribus regulis nō pos
sit cōprehēdi: græcum est intelligēdū.
Molaris. Vnde dicitur molare pon
dus. de cōibus æst. sed q̄a. & sic de aliis
Quasi nō sm prædictam regulam ma
scu. masculinū est sed p se ponit̄. Glos
dr̄ uxor fratris: p̄pria quoq;. s. fœmina
sūt. Scirus beritus noia sunt insular̄.
Cristallū. fœmininū est. tñ iuenitur
hoc cristallum. Arctus fit a græco ar-
ctos mutatiōe o in u. & ē appellatiuū.
Nā duæ arctus. id ē ursæ sūt ī cælo.
Alia a fœ græcis cōm. apud illos. apd̄
nos quoq; cōia sūt. Philocalus dr̄ ama
tor boni elegans. In q̄busdā libris hic
uersus dānatus est. sed si legitur. datur
intelligi aliquando dictum esse hic &
hæc philocalus: quod modo absurdū
est. Supradictarum. Declinationum
scilicet secundæ & quartæ. Domus &
colus. Secundū multāq; significatio-
nem excipiuntur. Anus nurus so-
crus. Quæ ipsa natura fœmlunorum
ostendit. subaudiatur esse fœminini
secundum quartam declinationē ca-
piuntur. Nota quia uirus & pus sunt
excipienda cum nullius sint declina-
tionis. Alia uero. Quæ non sunt

adiectiua fœminina sunt ẽt si consonans iter a & x posita sit ut lanx. Farnax barbarum nomẽ est. excipiẽ unũ cõe dux. trux nõ curauit excipere, quia de adiectiuis post se est daturus re. inter quæ trux comprehenditur. & per hoc paret quia non est fœmininum. In ex supra syllabam excipiendum esset enux cis. uermis scilicet cõsumens ligna, cum sit masculi. sed daturus est breuẽ regulã in qua quod hic confuse dicitur & contrahitur & quod minus discretum est ibi supplebitur. Simplex artifex crux carx. Alia uero quæ non habent penultimam eorum fœminina sunt, ut hæc matrix. Matrix locus est conceptionis. & a matrix mater. Natrix sunt a no nas inde nator. & natator a nato natas. Potest tamẽ. Et si dixerim ibi masculi. esse tamen non potest hoc, idest uatrix figurate ad serpentẽ uideri redditum, figurate dicit: quia cum natrix fœmininum sit serpens autem masculi. signi, tamen ad ipsam refertur. & ita uiolator nõ cum hac uoce quæ est natrix cõstruitur: sed ad significationem, idest ad serpentem refert. ut cum dico uiolator natrix idem fit ac si dicam uiolator serpens. Sicut, præneste sub ipsa. ipsa figurate redditur ad ciuitatem ad quã ipsa refertur & identitate generis & signi. ergo natrix licet ibi cum uiolator iungatur remanebit tamen fœmininum. uel q quibusdam non placet possumus ita dicere. hic idest uiolator. potest reddi ad serpẽtem figurare: quia tunc ad intellectum refertur sicut ĩ præneste sub ipsa. ipsa redditur ad ciuitatem quod .i. serpens. hic ostendit se serpens superius ut masculinũ accepisse. Obstetrix pro obstitrix dicitur quia in compositis a sto stas a mutatur in i. & ut ab insto instas institor institrix. sic ab obsto obstitor obstitrix debuit di

quæ ipsa natura fœminina esse ostẽdit: Et præterea manus: tribus porticus. Et neutra pelagus: q̃a apud græcos eiusdẽ generis est: ut uulgus quod tam masculi. q̃ neutri generis inuenitur: uirus quoq; neutri est generis. sicut & pus: quod ẽ ĩdeclinabile. Penus & masculinũ & fœmininũ & neutrũ ĩuenitur. Vir. ĩ. i. æneĩ. Cura penũ struere. Terẽ. ĩ eunu. Cũ in cellulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum. Horatius in primo epistolarũ. Annonæ ꝓsit portet frumẽta penusq;. In us correpta tertiæ declinatiõis noĩa neutra sunt: ut munus op⁹. Excipiũt hic lepus: hæc uenus: hic & hæc ligus: hic & hæc & hoc uetus. & pecus q͛d fœmininũ hæc pecus pecudis declinat teste capro: & neutrũ hoc pecus pecoris. In us ꝓducta si sint monosyllaba neutra sunt. ut tus: crus: plus: thus: ius. Excipiunt tamẽ hic mus: & hic & hęc sus: hæc grus: Supra syllabã ãt fœminina sũt: ut seruit⁹: iuuẽtus senectus. uirtus: incus: salus: tellus. In ax desinẽtia si sint adiectiua cõia sũt triũ generũ: ut hic & hęc & hoc capax: audax: contumax: puicax: rapax: fallax. Alia uero oĩa etiã si ĩterposita sit alia cõsonãs fœminĩa sunt: ut fornax: fax: pax: lanx: arx: calx: falx. Propria uero græca & barbara masculina sunt ut aiax: fornax: atax. In ex monosyllaba masculina duo inueniuntur grex rex. Alia uero oĩa monosyllaba in ix quacũq; uocali siue cõsonãte antecedẽte fœminina sunt ut lex: fæx: nix: pix: uox: crux: nux: calx: merx. Excipitur unum hic & hæc dux. In ex supra syllabã in penultima syllaba i. antecedẽte fœminĩa sunt ut hæc uibex: ilex: silex. Auctores tamen & hic siles ꝓferẽtes iueniũtur. Iuue. i. ii. Nec melior silicẽ pedibus quæ conterit atrũ. Oui. in. yĩ meta. Aut ubi terrena silices fornace soluti. Vit. i yiii: Stabat acuta silex præcisis undiq; saxis. pelex quoq; ad mulieres pertinẽs fœmininũ est necnon carex. supellex. Vir. i. iii. georg. Et carice pastus acuta. Alia nisi sint adiectiua masculina sunt: ut hic uertex: culex: polex: codex: murex: cortex. hoc tñ ẽt fœmininũ inuenit Vir. in. yiii. Raptus de subere cortex. Idẽ in buco. Tũc phaethontiadas musco circũdat amarę Corticis. atq; solo proceras erigit alnos. ueruex ẽt cuius finalis syllaba naturaliter ꝓducitur masculinum ẽ. Iuue. in i. Sutor & elix ueruecis labra cómedit. Adiectiua oĩa in. x. desinẽtia siue e siue quacũq; uocali antecedente cõia sunt triũ generum: ut hic & hæc & hoc simplex. artifex. In ix si penultima breuis ẽ masculina sunt: ut hic calix: uarix. Excipitur hæc salix & hæc filix: ut Virgi. in. ii. geor. Et filicẽ curuis iuisam pascit aratris. Alia uero fœminina sunt: ut hæc matrix cornix lodix. Similiter radix clasendix. quod significat concham qua signum tegitur. Plautus in uidularia. Apposita est clasendix. At ego dicam signi quid sit. & omnia uerbalia ut nutrix: uictrix: meretrix natrix: quod tamen cum speciem anguis significat masculinum quoq; inuenitur. Lucanus in. yiii Et natrix uiolator aquæ. Potest tamen hoc etiam figurate ad serpentem uideri redditum. quod etiam fœminino genere profertur: ut idem: hinc maxima serpens phithon. sicut præneste sub ipsa. Obstetrix quoq; pro obstitrix. Excipitur hic fornix: quod quamuis penultimam positione longam habeat tamen masculinum est. Adiectiua supradictam seruant generum regulam ut hic & hæc & hoc pernix fœlix. Sciendum ta-

men est quod in uerbalibus in trix terminantibus inueni mus obliquos casus coniungi solere etiam neutri uictri ci signo. Lucanus uictricia tollite signa. Quanuis hoc ui ctrix nō memini me legisse: & si analogia declinatiōis exi gat. In ox adiectiua sunt: ut pernox: ferox: uelox: excepto uno celox species nauis est. Et monosyllabis his nox uox de quibus supradictū est. In ux supra syllabā masculina sunt ,ppria ut polux: uolux. & unū cōe quod habet n. īter positā in noīatiuo: & eā i obliqs casibus amittit: ut hic & hæc cōiunx cōiugis. Sūt tamē q noīatiuū quoq; putent si ne n. scribēdū. In yx græca sunt & seruant eadē apud nos genera: phryx: eryx: styx: sandyx. Breuiter quoq; de gene ribus in x terminantium sic possumus dicere in x desinen tia adiectiua cōia sunt trium generū: ut hic & hæc & hoc audax: artifex: fœlix: uelox. Appellatīa uero ad utrūq; se xum hominum pertinentia cōia sunt utriusq; sexus: hic & hæc cōiunx dux. Quæ aūt ad solos mares pertinent ma sculina: & quæ ad fœminas fœminina: ut hic rex: hæc pe lex. Græca uero siue notha eadē seruāt & apud nos gene ra: qūo & barbara: ut hic phæax: aiax: calix: πωό τού κυ λιξ. polux: arax: uolux hæc sphinx nox: Relīq supra sylla bā nisi sint fœtus terræ ante x. habentia masculina sunt: ut hic cimex uertex apex: exlex: uertex. Excipitur supel lex. Alia uero oīa ī x desinētia fœminīa sunt: ut hæc pax: nux: crux: ilex: carex: filix. αφριο: fornax uibex: ωλωψ celox. Excipiuntur hic grex: uarix: fornix: hic & hæc cor tex: silex. In t neutra sūt: ut caput sinciput occiput: git. ... λάνθιον. Neper oppidi nomen. In duas desinentia conso nantes si sint adiectīa cōia sunt trium generum: Ut hic & hæc & hoc expers: prudens: inops: insons. In is sunt ponē da & illa omnia quæ apud græcos uel cōia sunt: uel faci unt ex se fœminina: ut princeps ο αρχηγος και η αρχη γος Vir. i. x. tu mihi nūc pugnæ princeps. tu rite ,ppin ques Augurium phrygibusq; adsis pede diua secūdo. Mu niceps ό συντελεσης και η συντελησρια η ό πολι της και η πολιτις. Iuue. i. iiii. Municeps Iouis aduexisse lagena: parens ό γονευς και η γονευς q̄ quis possunt fi gurate neutris quoq; adiungi. i plurali tamē numero de ficit eo2 secūdū neutra terminatio. Et fortasis quoniā ali ud significat. Principia: municipia: parētia: nec apud græ cos tamē hēnt neutra γονευς nec πολιτης q̄ n̄ sūt adie ctīa. Alia uero si sint monosyllaba fœminīa sunt: ut ars: fors: gēs: mors: lēs: frons: mēs: ps: scrobs: sors: Oui. i. yi. met. Aut ,pcul egesta scrobibus tellure duab9. Et mascu lio tn̄ genere iueītur. Plau. i amphitryōe. Ibi scrobes offo dito duplos sexagēos i dies ηεπτορια και ρεα. Ops: stips trabs: stirps: qd ēt masculinū iueniť. Et maxīe i arborib9

ci. Excipitur hic fornix a fœmininorum re. Adiectiua in x desinentia seruāt re gulam trium generum supradictā in for mam In ax & in ex. Sciendum tamē. istud ad fœmininorum regulam refertur. Sic iunge. licet dixerim uerbalia esse fœmini na tamen & sic de aliis. Et si anologia de cli. exigit in singulari dici. Hæc uictrix cū pluraliter dicatur uictricia. de quibus su pradictum est scilicet in monosyllabis.

In ux supra syllaba. De monosyllabis in ux. desinētibus hic nihil dicit qa de omni bus monosyllabis in x. desinentibus supe rius dedit re. Breuiter quoq;. qa de desinentibus in x. secūdum ordinem uo calium prolixe tractauerat nunc breuiter omnia comprehendit. Nominatiua q̄ mutatiōem litteræ uel litterarum e gre co in latinum detorquatur forma. ut ci lix calix nix nox. Græca sunt. quæ transla tione nihil mutāt. ut aiax atax phæax. uo lux. barbara nomina sunt. Regula. A supradictis scilicet omnibus. Excipitur su pellex. tilis hic intellige similiter excipi ui bex. quādo cæsuram significat. Alia ue ro. Scilicet siue sint fœtus terræ siue e. an te x. non habēt siue sint monosyllaba. Vi bex pro uirga fœtus est terræ. Cortex & silex. Excipiuntur ab illa regula quæ di cit reliqua supra syllabam. cum enim ha beant e. ante x. non tamen sunt masculini generis secundum illos qui dicebant ut hic cortex & hic silex. Sic non est her bæ. Quod græcis uerbis expōit. Vt hic & hæc & hoc expers. Cum quo intellige auceps. quod desinit in duas consonan tes eo modo quo supple dictum est. Cō munia dicit. In eadem uoce ut nox æqui pollens princeps. Mobilia. In diuersis ut interpretatio municeps apud græcos. hic ponit inter communia trium generū. quia ista saltem figurate adiungi possunt neutris scilicet per allœotetam idest gene ris confusionem. uox enim tantum com munis est duum generum. Inter hæc exē pla non debet esse ciuis cum non desinat in duas cōsonantes. Quæ quanuis neu tris possunt adiungi tamē in plurali nume ro & sic de aliis. Nec apud græcos. Ta men neutra habent γονευς. idest parens. nec πολιτης. idest ciuis. similiter intelli ge. αρχηγος. idest princeps συντελης municeps. Sic iunge. Et si dixerim tātum apud nos hæc carere neutris. tamen nec apud græcos & sic de aliis. Quia non sunt adiectīa. hæc rō potest sufficere ad osten dendum q non sint communia trium ge nerum princeps municeps & est commē datio exemplorum. Alia uero. Ad iectiuis lens dis animal. lēs tis legumen.

Cynips. Est nomē loci uel populi cum forceps auceps habent quidam libri. sed auceps est de regula adiectiuorum. Triēs

quadrãs & similia græca sunt: & iõ nihil ad rẽ de eis. Præs p̃dis. i. diues ide prædiũ. Sciendũ. n. Et si ita dixerim genera secũdũ diuersas terminatões. tñ sciendũ & sic de aliis. hic ingredit abusiones ueterum docere quas. s. fecerunt in generibus. Intellige q̃dã ita cõfundi ut dubia fierẽt alia sic ut cõia efficeretur. ut aspergo fœmininũ esse debuit. Nam g antecedẽte o mutatur ĩ i. in genitiuo factum ẽ dubii generis.

Aluus exceptum fuit a masculinis. Adeps mascu. esse debuit quia ĩ ps definit. Charta fœmininũ eẽ debuit: q̃a a græco chartes sumptũ mutauit genus cũ terminatõe. Cinis ma. q̃a habet n ante is. Ceruix debet esse fœ. cũ penulti. ꝓducat desinens in x. Collis ma. cũ penultimã in liq̃dã definit. Crux fœ. q̃a ĩ x desinens monosyllabũ ẽ nec adiectiuũ. & ita calx. Cupssus & similia noĩa arboꝝ fœ. sũt. Carbasus. colus fœ. sũt q̃a sũt a græco mutatiõe os ĩ us. sicut cristallus & phaselus. Cassis ẽ exceptũ a masculio. hic & hæc cõscia. Istud cõe fecerunt. Sic dicit hic & hæc aduena.

Fornax fœmininũ ẽ quia nõ ẽ adiectiuũ. Frutex. Cũ habeat e ante x. i. antecedat masculinũ. humus a masculino exceptũ ẽ. Imbrex. Dicit canale: cuius cauitate ĩber a tecto defluit. hoc quia habet e ante x. i. nõ antecedẽte: fœmi. eẽ debet. limus masculinũ ẽ q̃a scđæ declinatiõis est. Lembus. est spẽs nauis. ꝙ si fiat a græco mutatiõe os ĩ us fœmininũ est. leo. cõis generis eẽt nisi faceret fœmininũ leæna ꝙ q̃a facit masculinũ remãet. Perdix fœmininũ. q̃a ꝓducit penultimã. Palũbes ĩ singulari nõ ĩuenit. ꝙ si diceret fœmininũ eẽt sed Re. ĩ es ꝓductã desinẽtiũ. Rudes cũ nõ sit ꝓpriũ. & nõ hẽat ps. ĩ duas desinit cõsonãtes: fœmininũ est.

Socrus. A masculio exceptũ ẽ. Suparus τοπερισιαιον fœmininũ ẽ. Senex masculinũ ẽ. cũ. i. nõ hẽat penultimã. Tyaras antiq̃ dicebãt: & faciebant primæ declinatiõis ꝙ fœmininũ esse debuit. Tybris masculinũ est cũ sit ꝓprium nomen fluuii. Si uepres ĩ singulari numero dicatur fœmininũ esse debet. In multis aliis. Præter hæc supradicta. Hic & hoc guttur. Hic habes neutꝝ mascu. genere platũ ĩ eadẽ terminatõe: hic & hæc globus mascu. genere neutro prolatũ. Fretus dor. Hic mutat genus & termĩatio. Hic tamẽ quotiẽs flumẽ seq̃bat solebãt facere. s. rhenũ & metauꝝ. cũ flumẽ iungere & dicere. Rhenum flumẽ metauꝝ flumen. Ennius. pecudi marito põt tamẽ figurate p aleorctã esse dictũ. ut aq̃la maritus. Supradictorũ. Tamen

urbs: puls: exceptis fons pons mons: dens mars. Quæ uero supra syllabã sũt si sint ꝓpria uel ĩ ps desinẽtia masculia sũt ut arnus: ufens. cynips mauors manceps adeps τοϖιον forceps auceps: q̃ tamẽ ueteres etiã fœminino genere ꝓtulerũt. Varro ĩ. ii. reꝝ rusticaꝝ. adipes illo ꝓ adeps marsus adipis põdo. xx. uetuste. Neuius ĩ lignaria. Signare oportet frontẽ calida forcipe. Cętera uero fœmĩa sunt. hiems cohors. in aus femĩa sunt ut fraus laus. In æs diphthongũ unũ masculinũ præs prædis. & unũ neutrũ æs æris. Sciendũ tñ ꝙ uetustissimi ĩ multis ut diximus supradictaꝝ terminationũ inueniũtur cõfudisse genera nulla significatiõis differẽtia coacti: sed sola auctoritate: ut hic & hæc aspgo ϖροσ ρdντισισ. Alius arcus adeps uel adipes: charta: cardo cinix: uel ciner: ceruix: collis: crux: calx: cupressus: platanus: populus laurus: aq̃latrinis: carbasus: colus: hic & hæc cassis: clunis: hic & hæc cõciscia: calix: fornax: frutex rex: frons: frõtis: hic & hæc humus: ĩbrex limus latex. Actius nõ calida latice lautus: lẽbus: liter lepus: agnus: leo: papinus: pdix: hũc & hãc palũbem. hic & hæc fex: Rudens ϖροτονοσ socrus suparus. ϖεριωιιόν & hoc supaꝝ senex: stirps torris οΔιλοσ. tyaras thybris: amnis torq̃s: trames: uesp: hic & hæc uepres. In multis ẽt aliis cõfudisse genera uetustissimi ĩueniunt siue in eisdẽ terminationibus siue mutãtes eas terminationes. Neutra quoq̃ quędã solebãt ẽt masculino genere ꝓferre uel ecõtrario ut hic & hoc guttur murmur: hic & hoc globus: ꝙ etiã glomus glomeris dicit: hic fretus etiã & hic dorsus huius fretus dorsus ꝓ fretũ fieri: & dorsum dorsi dicebãt: hic gelus uel gelũ pro hoc gelu: histrũ pro hister: & rhenũ: tanagrum: metaurum. Iberꝝ uulturnũ oceanũ. Hoc tamen quotiens flumen sequebatur solebãt facere. iubar quoq̃ tã masculinũ q̃ neutrũ ꝓferebãt. Ennius ĩ annalibus. Interea fugit albus iubar hyperionis cursum. Caluus in epithalamio. Hespeꝝ ante iubar quotiens hoc iubar dixit. Si enĩ eẽt masculinũ uel fœmininũ iubarem dixisset. hoc iubar: hic & hoc liquor: hic & hoc papauer hic & hæc & hoc penus & hoc penum. Plautus in Pseudulo. Nisi mihi annus penus hic ab amatoribus congerat: cras populo ꝓstituam uos o puellæ. Lucilius. Magna penus paruo spacio cõsumpta peribit. Plautus in captiuis. Dicã seni curet sibi aliud penus Cæsar. Strabo in oratiõe qua Sulpitio respõdit. Deĩde ꝓpinquos nostros messalas domo deflagrata penore uolebamus priuare. Affranius in talione. Vos quibus cordi est intra tunicã manus leua dextra in penũ herile: hic & hæc & hoc pecus. Ennius in nemea. pecudi dare uiuam marito. Potest tñ hoc figurate esse ꝓlatũ: ut si dicã aq̃la maritus uel rex autum: hic & hæc retis & hoc rete: hic & hoc sexus: hic & hæc & hoc species: hic & hoc sal. Cato in secũdo. Ex sale q̃ apud carthaginẽ fit. Affranius ĩ cõpitalibus

nominum. Et si non dederim exempla omnium tamen usus supradictorum nominum scilicet in quibus auctoribus inueniatur apud Caprum & probum.

Vt qcqd loquit̃ sal mer est. Etiã hoc sale Ennius protulit in quarto annaliũ: Cæruleũ spumat sale conferta rate pulsum ꝑ mare. Supradictorꝝ tamẽ noium usus & apud Capꝝ & apd Probũ de dubus generibus iuenies. Incipit de numero.

Numerus ẽ dictiõis forma q̃ discretionẽ q̃tita

Numerus est. Anteq̃ dicamus quõ numerus accidit nomini: uidẽdũ est qd ꝓprie, qd uero iproprie signifi. sciendũ ẽ qd numerus ista uox ꝓprie fuit iuenta, ut sign. plures unitates collectas teste Bo. & dicẽte. Numerus ẽ unitatũ collectio. postea ipsi auctores cõsiderauerũt q̃ unitas erat ps illaꝝ unitatũ collectaꝝ q̃ dicebãt numer9. & cõstituerũt q̃ unitas uocaret̃ numer9. postea aĩaduertertũ q̃ cũ accidentisi etiã fundamẽta ipsorũ numerus uocari poterãt. Et ideo cõstituerũt q̃ ipsa fundamẽta uocarent̃ numerus gr̃a accidentiũ. s. tam fundamẽtũ unius unitatis q̃ multarum unitatũ fundamẽtũ. ad ultimũ cõstituerunt q̃ uoces significãtes ipsos numeros & uoces significãtes ipsoꝝ numerorũ fundamẽta uocarent̃ numerus. s. significãtes unã unitatẽ. uel psonã p unitatẽ discretã eẽnt singularis nũeri. uoces uero plures unitates uel psonas sed plures unitates discretas significãtes essent pluralis numeri. & ita habemus q̃ oẽ nomẽ uel est singularis uel pluralis nũeri. qa significãt unã unitatem. uel plures. uel personã fm unã unitatẽ discretã. uel personas fm plures unitates discretas: de ꝓpriis autẽ noibus planũ est q̃ sint singularis nũeri: qa significãt psonã fm unã unitatẽ discretã. de appellatiuis autẽ nõ ita ẽ planũ. sed pluralis nũeri dicũt: qa significãt plura ut hõ significat Platonẽ Catonẽ & cæteros singulares hoies. cõtra qd dr̃ qa uoces dicũtur pluralis nũeri: q̃ significãt plura: ita q̃ nõ significãt unũ p se. Appellatiua uero significãt plura: tñ nõ dicũt̃ pluralis nũeri. qa significãt plura q̃ unũqdq̃ p se. Vnde certũ ẽ q̃ fm significationẽ pluralis sunt numeri, qa ita significãt plura q̃ unũquodq̃ p se significat. De concidẽtibus. Quærit̃ cuius sunt nũeri. possumus dicere q̃ nescimus nisi audiamus cõstructiões in qbus ponunt̃. Possumus quoq̃ dicere q̃ sint singularis nũeri qa ad psonã unitate discretã significãdã prius fuerũt iuẽta uel pluralis qa ad psonas p plures unitates discretas significãdas prius fuerunt inuenta. qd̃ de nũerabilibus noĩbus. i. de uno & duo & tres: & de aliis cuius numeri sint: & dicũt qdã nullius: & tradunt suas rõnes. unus nullius ẽ nũeri: qa nec singularis nec pluralis nũeri. de plurali certũ est: singularis nũeri non est. Qd ut melius uideat̃ appono similitudinẽ: socrates. ista uox ẽ singularis nũeri: qa significat psonã p unitatẽ discretã quã unitatẽ ṗter suã pricipalẽ significationẽ significat accidẽtaliter. Vnus uero nõ põt accidẽtaliter unitatem significare. pricipaliter. n. eam significat. cũ enim nomẽ sit substãtiam cũ qualitate debet significare. Significat igitur ipsam personã ut substãtiam: ipsã unitatẽ ut qualitatẽ. Et cũ unitatem pricipaliter significat non põt eã accidentaliter significare. similis rõ est de duo & tres. duo. n. significat ipsas psonas ut substantiã. ipsas unitates: ut qualitatẽ. & ita numerũ nõ põt accidẽtaliter significare & sic de cæteris. Nos aũt dicimus unus eẽ singularis nũeri: qa significat psonã unitate discretã. Si quis qlient in quam unitatẽ. dicimus p eãdẽ quã pricipaliter significat ex hoc q̃ est nomẽ. Nec icõueniens est si principaliter & accidẽtaliter idẽ significãt diuersis respectibus. hæc enĩ in oĩbus fere uocibus repitur. uerbi gr̃a hõ ẽ nomẽ ex hoc q̃ ẽ nomẽ significat substãtiã cũ qualitate principaliter. s. aĩal rõnale mortale: illud idẽ nomẽ. s. homo: appellatiuũ est ex hoc q̃ est appellatiuũ accidentaliter. i. secũdario significat cõem rem quã illã eandem. s. quã principaliter significat iquantũ ẽ nomẽ. s. aĩal ra. mor. similiter albus inquantũ est nomẽ principaliter signi. substantiã cum qualitate. substãtiã ut corpus qualitatẽ ut albedinẽ. Illa eadẽ uox albus adiectiuũ est & signi. q̃litatem accidẽtaliter. illã. s. albedinẽ quã significat pricipaliter iquantũ nomẽ ẽ. Notãdum qa q̃ dicimus albus adiectiuũ accidẽtaliter. i. secũdario significare albedinẽ adiacẽtẽ. nõ dicimus inquãtũ ad hoc q̃ nomẽ principaliter habet significare substãtiã cum qualitate. quia iquantum est adiectiuũ q̃litatẽ adiacentẽ principaliter significat sicut in quãtũ est singularis nũeri numerꝝ adiacentẽ pricipaliter signi. & inquãtũ est simplicis figuræ suã habet pricipalẽ signi. Itẽ quærit̃ quare de noĩbus numerorũ. s. de unitas. de binarius & trinarius & sic de aliis Quidã dicunt unitas est singularis nũeri: qa significat rem cui adiacet singularis numerus. sed quæritur quæ sit illa res. i. illa substãtia. dicunt ipsa quãtitas sua forma informata. i. substantiali sua differẽtia. Est enim species: sed ista sententia nõ uidetur ualere. ifinitas. n. ex ea inuenitur: qa ubi ẽ una unitas: ibi sũt duæ qa ubi ẽ una unitas substãtialiter: ibidẽ ẽ altera accidẽtaliter. similiter ubi est binarius. ibi sunt tres unitates: quod sic uideri põt. binarius est singularis numeri: quia significat rẽ uel psonam suscipientem singularẽ numerum. i. unitatem. quæ est ipsa res. ipsa specialis quãtitas sua substãtiali differentia informata. s. binarius. sed ubi est binarius ibi sunt duæ unitates principaliter sig. & tertia unitas accidẽtaliter significat. i. inquãtũ est singularis numeri uox. similiter ubi ẽ trinarius ibi sunt quattuor unitates. Et ubi est quaternarius: ut qa uidetur incõueniens eẽ. Similiter sunt dande aliæ causæ. qa uoces dicant̃ singularis numeri uel pluralis. Voces dicũtur: singularis numeri quia significãt personã suscipientẽ singularẽ numerũ. similiter uoces dicunt̃ pluralis numeri. quia significãt psonã suscipientem plures unitates: uel qa ipsas plures unitates signi. Sciendũ est. n. q̃ binarius & trinarius & quaternarius &c. sunt collectiua noĩa ut popolus. & fm uoces sunt singularis numeri fm significationem pluralis. Si quis uero dicat q̃ adhuc nõ euitãtur supradicta inconuenientia. non enim negare potest quin dicatur unitas est una Et de quacũq̃ ṗdicatur formatũ in eodẽ & forma. Et ita habemus supradicta incõuenientia. ad illa euitãda dicimus q̃ unũ quod prædicatur de unitate non est sumptũ ab unitate sed a discretione. quasi diceret unitas una est. i. discreta ab aliis numeris. dicẽdum ẽ autẽ q̃ hoc accidẽs numerus generale est. qa omni nomini cõuenit & secũdum significationẽ ei accidit. uel numerus. i. ipsa quãtitas. s. una unitas uel plures accidit nomini ut significarẽtur ab eo. uel numerus. i. psonæ partici

tis facere pôt. est aût uel singularis uel pluralis. nā dualis apud latios nō iuenit̄. Sīgularis ē ut hō: pluralis ut hoīes. Et sciendū ꝙ in uno ꝓprie nūerus non dicit̄. sed abusiue. quomō nominatiuus casus nō est: sed abusiue dicit̄ ꝙ facit alios casus q̄uis multi de hoc dicāt ꝙ iō casus sit dicēdus ꝙ a generali noīe cadūt oīum spētialiū

partes quantitatibus. s. sola unitate uel pluribus accidunt noī ut significarētur ab eo. uel numerus haec uox accidit nomini ad cōsignificādū ei uel ita nūerus accidit nomini. i. significatio rerū numeralium accidit nomini. Quando uero quaeritur cuius numeri sit: sic exponitur quem numeꝝ significat. s. singularem uel pluralē uel cuius numeri. i. de qua collectione noīum numeraliū siue de illorū quae significāt rem singularē siue de illorū q̄ significāt rem pluralem Et qn̄ dicimus noīatiuus accidit nomini sic pôt expōi. i. numerus & nomē cōsignificāt circa istas uoces. hō. aīal sortes. albus albedo. & sic de aliis uel numerus accidit noī. i. significatio numeri accidit nomini. Omne. n. nomē numerum signi. & iterū possumus dicere hō ista uoxē signi. nūeri: & tūc accipit̄ ī ui formati & hic exponitur hō est uox singularē numeꝝ significās. & sic p suū nomē ꝑdicabiliter pôt accidere. tenendū est ad litterā. Numerus ē dictiōnū forma. i. formata dictio. q̄si diceret formata dictio. & numerus circa ipsa noīa cum signi. Et q̄a possūnt esse q̄dā formatae dictiōes q̄ nō discernūt numeꝝ: dicit q̄ discretionē quātitatis facit. i. q̄ discernit quae significat p quātitatē. s. p unā unitatē uel plures. Si de cōcidētibus fiat obiectio. dicat̄ ꝙ illa discernūt quātū ad primā inuētionē. Priscianus tñ bene posset dixisse. Numerus est formata: sed ipse melius uoluit dicere forma dictionis: ut expressius notaret ī qua parte dictiōis melius discernitur cuius numeri sit uox. s. ī fornn. i. in fine dictionis. posset dixisse similiter quae facit discretionē quātitatis. Sed ipse melius uoluit dicere quae potest facere pp cōsidentiā. quae & si nō faciūt: tñ possūt facere p adiūctionem aliorum noīum. uel ita possumus dicere numerus est. i. existit forma. i. per formam dictionis: caetera nō mutātur. Nota priorem partem diffinitionis respicere ad significationem alterā ad terminationem. & est sensus dictio formata hoc est secūdum formā. i. finem cōsiderata est numerus. i. significās numerū. Quae pôt facere. Idest quae confert dictioni facere idest significare. discreta. quantū. i. ad discretam quantitatem. uel ipsos participantes discretas quātitates. haec pars respicit ad terminationē. supior pars respicit ad significationē. Nā dualis: apud graecos erat huiuscemodi diuisio numeri. Numerus alius singularis alius pluralis. alius dualis. Sub singulari cōprehendebāt uoces significātes rantum personā cui adiacebat unitas uel ipsam unitatē sub duali ptes: qbus adiacebāt duae tantū unitates. Sub plurali illas qbus plures adiacebāt unitates quaecūq; essent praeter duas. uel dualis dicitur pp concidentiam quae singularis & pluralis sunt numeri. Et est sciendum: dixerat ꝙ quaedā uoces dicūtur singularis numeri quaedam pluralis. modo uult ostendere ꝙ proprie non dicuntur uoces singularis numeri. quia ipse res quae sunt singularis numeri ut unitas nō proprie sunt singularis numeri sed abusiue. Et cum deberet de uocibus ostendere. transfert se ad ipsas res ut conuenienter ostēdat ita esse in uocibus: sicuti est in rebus. Posset tamen haec in principio lfa satis legi de uocibus. Sed in sequentibus nullo mō potest dici ibi de rebus ubi dicit uero singularis quoq; numerus bene dicit̄ & sic de aliis. De unitate enī sola potest dici & hoc est qd̄ dicit. Et sciendū est ꝙ in uno & in unitate proprie numerus nō dicitur. idest unitas proprie nō est numerus. Quod a generali nomine cadat. Est sñia quorundam ꝙ nominatiuus proprie dicatur casus a cadendo. Cadit enim a generali uoce. in hoc. s. ꝙ pter significationē sui generalis nominis habet aliam inquantū. n. est nomen significat substantiā cum qualitate. qd̄ cōmunium nominū generale. inquantum uero est nominatiuus hoc habet ꝙ significat directe: & ita dicit̄ casus. Est aūt. Data diffinitione numeri diuidit eū. cōstructio. Numerus illo mō diffinitur. uox aūt dicta numerus sic diuiditur. Nam dualis. Istud supponit ne qs suā iprobet sentētiā de diuisione dicens eā nō sufficientē esse cū dualis numerus apud graecos inueniat̄. Dictio illa apud graecos. dualis numerus appellatur quae duas res tantum significat ut bini gemini. uterq; & similia. sed hic dualis numerus apud nos in plurali numero continetur. Quidam aūt putauerunt. ꝙ pluralis numerus ad minus non possit accipi nisi in tribus & ideo in diffinitione numeri dualis numerus adiunctus est. Dicunt quidam numerū dualem esserut poetae & similia. q̄ eadem uoce utrūq; numerum demonstrāt. quare cū haec uox homo possit significare unum siue plura quo respectu singularis numeri dicatur. Et dicunt qdā ꝙ in designatione unius tantū singularis sit ꝙ non ꝓcedit. Si. n. ī designatione unius tantum non est in designatione pluriū ꝙ īcōueniēs ē: q̄a ī hac oīone. oīs hō est aīal. hō nullius est numeri. q̄a neq; singularis neq; pluralis. dicimus ergo icōueniens deuitantes ꝙ pp terminationē hoc nomē hō singularis est nūeri. hoc aūt cōmode attendētes ꝙ quāuis uel oēs uel unū possit significare tñ sic impositū est ut cū ꝓfertur sine determinatione nō sit necesse per ipm intelligi oēs uel plures sed unū tm̄. licet ideterminate. Idē quoq; de caeteris uniuersalibus intellige. Et sciendū. Vult ostēdere qm̄ singularis uox abusiue dicit̄ numerus: quod ꝓbat p significatū eius. q̄a. s. una res īproprie dicit̄ nūerus & uox singularis cū nō uocet̄ numerus nisi gratia significationis: īproprie dicit̄ nūerus q̄a hoc nomen numerus ab ipsis rebus ad uoces adducitur significandas praedicabiliter: q̄a & genus nūerus: & casus praedicant̄ de uocibus ut hō est masculinū genus. hō est singularis numerus: tādūdem ualet. ac si. d. homo est de numero singularium. Realis numerus habet hanc diffinitionem. Numerus est collectio unitatū. Et fm̄ hoc unitas ꝓprie non dicit̄ numerus: sed abusiue. Quomō. Noīatiuus casus non ē casus: q̄a cadat ab alio: sed abusiue dicit̄ casus: q̄a facit alios casus. Nomen. n. facti sic dat̄ facienti. ut mors dicit̄ pallida q̄a facit pallidos. Quāuis solebant quidā praue intelligentes dicere ꝙ noīatiui omnium specialiū. i. singuloꝝ noium sicut hō cato & alii dicerētur casus quia cadunt a generali ꝓprietate huius uocis nomen in suas proprietates spāles. Generalē proprietatē nominis dico illā cōem ī qua cōuenisūt oia sibi supposita: quae est significare substātiam cū qualitate: ut pius & pietas: ab hac uoce nomē cōiter habēt significare substantiam cū q̄litate: & ab hac cōmunione descēdūt ī suas

proprietates. pius. n. primitiuum est pietas de noïatiuum Pius masculinũ: pietas fœmininũ. plus mobile. pietas imobile. Cum ergo dico pius est nomen ostendo quidem cõitatem habere cum pii genitiuo. sed qñ dico pius est noïatiuus iam diuisa cõitate illa descendo ad specialẽ naturam: in qua ipsa incipit differre pius apu genitiuo. Istorum. Auctor ad incõueniens deducit cũ subiungit. Sed si hoc. i. pp hoc ut pietas noïatiuus dicit̃ casus eadẽ rõne oẽs partes orõnis possim̃t uideri casum habere. quod ẽ incõueniens. Nã & uerbũ ut amo & aduerbiũ ut bene. & cõiunctio qm̃ qa cadũt in speciales põnes singularũ. i. in suas singulas ꝓprietates a generali

noïatiui. Sed si ob hoc casus ẽ dicẽdus: oẽs ptes orõnis possunt uideri casum hr̃e. Verbũ eni & aduerbiũ & cõiũctio a generali uerbo & ab aduerbio & coniũctõe cadunt in speciales positões singularũ. Alii aũt dicunt ꝙ ipsa terminatio noïatiui cadens in alias diuersas terminatões nõ incõgrue casus noïatur: cũ naturã habeat: ut cadere possit: & cadendo faciat oẽs casus. Quippe casus dicit̃ non solũ illud in quo aliquid cadat: sed etiam ipsa res q̃ cadit. Vnde aptota dicũt illa noïa doctissimi artiũ scriptores: q̃ noïatiuũ tãtũ hñt casum: in quo refutat̃ eoꝝ rõ: qui ideo putãt eũ casum noïatiuũ: ꝙ a generali noïe cadat. Possumus ẽt a maiore & a frequentiore pte casuũ q sunt obliqui hunc quoq; accipere noïatiuum quõ & syllabas ex singulis uocalibus dicimus. Ergo singularis quoq; nũerus bene dr̃: ꝙ ipse geminatus & multiplicatus facit oẽs nũeros. Et ꝙ omnes nũeri ex ipso cõponuntur & in ipsum resoluunt̃. Et singularis q dem nũerus finit9 est pluralis uero ĩfinitus. Cũ. n. dico hõ est. certũ est de uno dicere. cum uero hoïes: ĩcertũ ẽ de quot. Nam a duobus usq; ad ĩnumerabiles extẽdit̃ significatio. Itaq; natura nũerorũ quoq; certorũ ĩuenit noïa: qbus adiunctis nihil citra ultraq; liceat ĩtelligere: ut hoïes duo centum uel mile. ergo dubitationem pluraliũ discutit adiũctio coꝝ noïum q̃ ĩ singulis numeris sunt ꝓprię & sũt suę cuiusdã positiõis. Quippe cũ sint pluralia nõ a singularibus nata: oïa. n. a se nascunt̃. Nã

uerbo &c. i. a generali ꝓprietate quã notãt ĩ eis hæ uoces. uerbũ aduerbiũ &c. Amo. n. & amor in hoc noïe quod est uerbũ cõueniũt: sed cũ dicat̃ actiuum illud & illud passiuum descendunt in proprietates suas. Alii aũt isti in hoc diuise. ab illis q dicunt noïatiuum eẽ casum qa facit alios casus qa addũt de potẽtia cadendi. Vt possit: cadere & si nõ cadat. Ecce de potentia tãtũ: & non solũ habet potẽtiã cadẽdi: sed ẽt actũ: & hoc ẽ cadendo actualiter facit casum. uel in hoc diuersus a superiori: qđ istud dixit scđm se hoc dicit fm alios. Quippe casus. Probat qa nõ incongrue dicit̃ casus si cadẽdo facit alios: qm̃ nõ solũ dicit̃ casus illud in quo aliqd cadit. i. cadẽdo mutatur. ut genitiuus & datiuus & alii obliqui: sed ẽt ipsa res q̃ cadit ut noïatiuus.

Vnde aptota. Quandoquidem oïa quæ cadũt dicũtur casus. ergo q̃ nõ cadũt ĩ casualia dicũtur. Et hoc ẽ. Vnde ap. uel ita q̃nquidem noïatiui dicunt̃ casus qa faciũt alios ergo noïatiui a quibus casus non fiũt nõ dicũt̃ casus. Et ex illatione destruitur sententia illorum qui dixerũt noïatiuum propterea eẽ casum: quia cadit a generali noïe. Nam fm ordinẽ illorum etiam aptota casualia dicũtur.

Possumus aũt. Aliam rõnem ponit qa. s. possumus hunc noïatiuũ accipere & intelligere casum pp proprietatẽ obliquoꝝ casuum qui plures sunt qũo in hac dictõe beatus adiicitur syllaba non ꝙ comprehẽsio litterarum sit: sed quia assumitur rectis syllabis quæ plures sunt. i. be & tus. & sic de aliis. Ecce quandoquidem. Nominatiuus casus. ideo dicitur ꝙ facit alios casus. Ergo a simili singularis quoq. i. unitas numerus bene dicitur: quia facit alios numeros. Et singularis. Per quam superius probauit ꝙ singularis uox improprie dicitur numerus. nam unitas quam singularis uox significat improprie dicitur numerus: quandam proprietatem singulari uoci attribuit. quia omnis uox singularis ut homo finita ẽ. Nota ꝙ homo & homines eãdem rem significãt: sed homo eam in uno tm̃ significat hoïes uero eandem in pluribus demõstrat. Et nota singularem uocẽ finitã gr̃a psonæ q̃ signi. uel determiãte uel idetermiuate pluralem uero infinitã q̃ habet multas definite significationes: tñ non discernit quot sunt numeralia noïa. Nam probare. A contrariis ꝙ hoïes sint infiniti numeri. nam nõ est finiti. i. certi ꝙ sic æquipollenter dicit. nam significatio eius extenditur. Iamq;. Quod hoïes incertũ numerũ significant: ita ꝙ natura. i. naturale ingenium inueniunt̃ noïa certorũ numeroꝝ. s. duo tres quattuor. Vel ita sic expone. Natura idest nomina sic iuenta ut ĩ certã designationẽ haberent inuen. noïa: idest fuit cã quare ĩuenta sunt noïa certorum numerorum. Quibus adiunctis. illis noïbus nihil utra uel citra ergo quia adiunctis numeralibus ĩtelligit̃ ultra uel citra ergo dubitationem pluriũ uocũ ut hoïes & similiũ: discutit adiũctio illorũ noïum. s. u. & ui. & similia.

Quæ sunt ĩ singulis numeris. Non enim quaternarii numero significãdo ĩposita est ista uox quęq; & sunt suæ cuiusdam positionis & per se prolata & inuenta. Cuiusdam positõis dicit qa descendũt a singulari nũero more aliorum plurium & est quod sequitur quippe cum sint plura non a singularibus nata. per hoc quod dicitur qa illa non a pluribus nascuntur attende quia non aufert quin numerorum noïa possint alia ab aliis uenire uel cõpositione uel deriuatione: ut undecim ab uno & decem componitur & deriuatur. sed hoc tantum dicit qa causaliter si descendunt alia ab aliis sicut homines ab homo. Nota quia hæc numeralia nomina non significant numerum accidens nomini. Alia enim nomina significant aliquid aliud principaliter: numerum uero secundario; & tunc est accidens nomini. sed ista significant substantialiter numerum non accidentaliter: quia quando dico quattuor significat principaliter ipsum numerum: & ideo eis accidentalis numerus nominis conuenit.

Numeros aũt. Hucusq̄ diffiniuit numerum & diuisit. Nunc ostendit quibus partibus orationis ſm diffinitionem illam conuenit. s. illis quæ personas habent. persona enim cã est: quare dictio habeat numerum. nam cũ persona hic indiuidua substãtia accipitur: si dictio unam pſonã significet uocat singularis: si sibi plures pluralis uocat respectu personarum. aduerbia uero pſonas non habent. non enim proprie neq̧ directe ipsas substãtias significant: quapropter carent numero accidentali. Finitas uel ĩfinitas. Finitas idest certas pſonas propria noĩa si qua inueniunt uniuoca: & oĩa pronomina: & prima & secunda uerbi. in omnibus ergo istis certa ẽ significatio. infinitas uocat partes omnia alia noĩa: & oĩa participia & tertias pſonas uerbi nisi fuerint propria uerba ut tonat pluit. Cum enim dico legit significo tertiam personam sed indeterminatam. Vnde quandoquidem quæ habẽt personas habent & numeros. ergo si deficit uerbum in persona deficit in numeris. Ad uerbium. Vero cum careat pſonis q̄uis supple demonstret numerũ quæ supple demonstrant. iuxta significationẽ numeraliũ noĩum suo. n. modo numerũ principaliter demonstrat sicut numeralia noĩa non habent tamẽ numerum quasi accidẽtalem. i. ut numerus debeat cõputari in accidentibus aduerbii sicut genus uel casus computatur in accidentibus nominis hoc ẽ nõ est genarale accidẽs. quia nec accidẽs põt uocari. Accidẽtia. n. Probat q̧ nõ sit generale accidẽs a toto. accidẽtia. n. generalia fere sũt ad oẽs species partium pfectarum: generalia accidẽtia uocat: q̄ in unaquaq̧ parte. o. requiritur. pfectarum partiũ species dicit q̄si speciales partes pfectas. i. singulas dictiões pfectas. ſm hoc q̧ dicit pfectaiũ partium excludit ĩfinitiua & ĩpersonalia: & gerundia: quæ tam pſonis q̄ numeris deficiũt. Per fere excludit quædam defectiua uerba ut cedo ꝓ dic: qđ nõ plenarie habet pſonã. caret. n. prima & tertia &c. Nota enim hoc dixisse de pricipalibus accidentibus partiũ orationũ. numerus & casus accidentia dicũtur noĩum ſm hanc sententiã patron. & possessiuum inter accidentia nois nequeunt reponi. Vel cum dicit perfectarum excludit illa uerba quæ imperfecta sunt: ut. s. nõ inueniatur declinatio nec de perso. ad personam nec de numero ad numerũ nec ẽt de tẽpore ad tẽpus ꝓficiscunt: ut insit & similia. Sunt ẽt. excipit quædam ĩperfecta uerba ut sum es &c. ubi declinatio est & personarum & numerorum perfecta: & tamen quodam accidente. s. cõiugatione priuãtur. uel aliter aduerbiũ uero. Ideo illa quattuor dixi habere numerum qa aduerbiũ non habet hũc quasi auctoritatem. quãuis in quibusdã sub pluribus numerũ permonstrat ad similitudinẽ eorũ noĩum a qbus illa sumuntur aduerbia. Cũ enim oẽ deriuatũ illi consignificet a quo deriuatur: si tria & q̄ttuor numerũ significãt ter & quater aduerbia eũdẽ significare nõ ĩpossibile ẽ sed diuerso mõ. qa aduerbia demõstrãt numerũ actioni uel passioni adiacentẽ. unde & ipsa uerba modificant. Qđ. n. præmissæ propositioni assumptio faciẽda est hoc mõ extra librum. Sed numerus nõ est fere generalis aduerbio. huius assumptionis propositio est sfacienda per partes. uel e numerus non est fere generalis aduerbio: quia nec singularis nec pluralis numerus attenditur aduerbio. Nam q̧ aduerbium dicas singularis numeri est hoc ac si. d. Nullum aduerbium est alicuius certi numeri uel singularis uel pluralis qđ a repugnanti oñdit cum dicit. Cum similiter oẽ aduerbium etiam numerale tam pluralibus q̄ singularibus uerbis adiungat. Intransitiue ut sigillatim retineo & singillatim fuimus. Nota q̧ nõ intendit ꝓbare aduerbium nullius esse numeri: sed nõ eẽ certi numeri: & ſm hoc dr aduerbium carere numero sicut infinitiuus modus qa modo primæ mõ secũdæ modo tertiæ est pſonæ & interdũ singularis interdum pluralis dr carere numero & persona. Nequaq̄ quoq̧ & similia qa iunguntur cum oi numero nullius esse numeri dicuntur determinate. Et numerale aduerbium nullius est nũeri de quo minus uideretur ut sigillatim sæpe. Nisi figurate: ut oĩa cæsar erat. Præterea. alio mõ ꝓbat q̧ numerus nõ sit accidens aduerbio. A pari: Oĩa habẽtia numerũ declinãt in nũeros. idest cadunt de una terminatione in aliã. ad significandũ eũdẽ numerũ uel diuersum. Eundẽ quidẽ ut caro carius diuersum uthõ & hoĩes. Aduerbiũ uero nõ declinat in numeros qa manet ĩdeclinabile: ergo nõ habet nũerum a quo auferr unũ par & reliquũ. Licet dixerim aduerbiũ esse ĩdeclinabile & p hoc uideretur habere cõuenientiã cũ noibus indeclinabilibus tñ hoc &c. Nota q̧ quẽadmodũ infinitiuus modus nullius dr numeri qa nullũ discernit numerũ cum æqualiter singulari & plurali uerbo iungat: sic aduerbia numeralia licet quadam singularem numerũ significarẽt ut semel & quædã pluralẽ ut bis nullius nũeri dicũt. cũ similiter singulari & plurali uerbo æqualiter iũgant. & sic nullũ discernant numerũ. Noĩa uero numeralia discernũt nũerum: quod tamen ꝓcedit qa discretas significãt personas: unde singulare trũ singulari: plurale uero plurali iũgit & sic de aliis. Illud est in aduerbiis & in nũeralibus noibus q̧ nũeralia noĩa semp signãt pſonas discretas cũ nũero ut cũ dico tres legim9. Significare ãt pſonã cũ nũero nihil aliđ ẽ q̄ significar multitudinẽ pſonarum. s. uel

duo nõ est ab uno deriuatũ nec tres a duobus: nec q̄ttuor a tribus. Numeros aũt hæ habẽt dictiones quæ personas quoq̧ hẽnt finitas uel infinitas. i. noĩa: uerba: participia: uel ꝓnoĩa. Vnde si deficiat pſonis uerbũ deficit ẽt numero. qualia sunt infinita impſonalia gerũdia uel supina. Aduerbiũ uero q̄uis sępe demõstrat numerum ad significationem noĩum numeralium: Non tñ quasi accidentem hunc habet. Accidentia. n. generalia fere sũt ad oẽs spẽs partiũ pfectarũ. Quod. n. dicas singularis numeri aduerbium uel qđ pluralis: cũ similiter omne aduerbiũ tam singularibus q̄ pluralibus uerbis adiũgitur: ẽt numerale quecũq̧ numerũ significet: ut sigillatĩ circũeo & sigillatĩ circuim9. pluraliter loquor & pluraliter loquimur: sæpissime dico: & sępissime dicimus: qđ in nulla parte alia numerorum possidente potest contigere: nisi figurate: ut cum sint numeri singularis pluralia adiungant: uel cũ sint pluralis singulari. Præterea nomen: & ꝓnomẽ & uerbum & pticipiũ declinant in nu

meros. Aduerbium aūt quicquid significat uel quẽcũq; numerum indeclinabile manet: hoc tamen interest inter numeroꝝ noia quæ sunt indeclinabilia: & īter aduerbia: q; ea licet tã singularibus adiungere ut prædixi q̃ pluralibus ut milies dixi milies & diximus. Illa uero nõ nisi pluralibus: ut mille hoies diximus. Nec prepositio ergo nec cõiũctio nec īteriectio numeꝝ hñt quippe nec personas significant. Inueniunt quædã noia quæ utrũq; numerũ eadẽ uoce demonstrant: ut in prima declinatione singularis genitiuus & datiuus & noiatiuus pluralis & uocatiuus: ut huius & huic poetæ: hi & o poetæ: & i mobilibus triũ generꝝ oibus singularia fœminina & pluralia neutra habent eandem uocem hæc prima η πρωτη και τα πρωτα ιερα η και τα ιερα. maxima η μεγιστη και τα μεγιστα. I secunda quoq; declinatiõe genitiuus singularis & noīatiuus & uocatiuus pluralis idem est: ut huius docti. hi docti & o docti. In tertia uero oia in es ꝓductã noīatiuum terminantia: cũ pares habeat nrõ genitiuus syllabas: nominatiuus quoq; pluralis: & accusatiuus: & uocatiuus idẽ ē: ut hic uerres: hi & hos & o uerres: hæc cædes: hæ & has & o cędes: in q̃rta ēt gtũs singularis: & ntũs: & accusatiuus: & uocatiuus pluralis idẽ sunt. Quippe in oibus his casibus ꝓducitur us: huius fluctus: hi & hos & o fluctus In q̇nta quoq; declīatiõe ois ntũs & uocatiuus singularis: & ntũs & actũs & uocatiuus pluralis idẽ est: ut hæc & o res: spes: facies: hæ & has & o res: spes: facies. Nec solũ ī noibus: sed ēt ī ꝓnoibus iuenies cõia q̃dã uti i usq; numeri: ut i his q̃ genitiuũ uel datiuũ singularẽ in i. terminãt: & similiter uocatiuũ pluralẽ: mei: tui: sui: nri: uestri: illi: isti: ipsi: ei: q quoq; tã singularis est noīatiui q̃ pluralis. In pticipiis quoq; mobilibus idẽ fit qđ in nominibus. Nã in uerbis nulla uox eadẽ apud latinos singularis ẽ & pluralis: q̃ id apud græcos iterdũ īuenit: ut ηλθον ε γω η λθον εκεινοι. Sunt q̃dã noia sp singularia uel natura uel usu. Natura ut ꝓpria q̃ naturaliter indiuidua sunt: ut Iuppiter: Venus: Ceres: Achilles: Hector: sol: luna: Italia: Sicilia. usu quoq; quæ singulariter ꝓferri tradidit usus: ut sanguis: puluis. In his tñ ipsis est q̃n euentus uel partitio regionũ: uel diuersę opiniones: uel auctoritas ueꝝ cogit: uel q̃n ꝓ appellatiuis quoq; ꝓferuntur: ut ēt plurali numero ꝓferant̃. Euẽtus qđ euenit sępe eodẽ noie ꝓprio duos uel plures nuncupari: ut æneas Anchisæ filius: & sylusus æneas: pyrr⁹ filius achillis: & Pyrrhus rex Epirotarum: Aiax thelamonius: & aiax oilei filius. Hæc.n. nõ naturaliter cõia sunt: q̃ppe nullã qualitatẽ cõem significãt: sed casu diuersis cõtingere psonis: nõ eni ideo eodẽ noie nũcupati sunt: ut qualitatẽ similẽ hẽant: unam psonam uel plures siue sint primæ siue secũdæ siue tertiæ. Aduerbia uero numeralia notãt eosdem actus in una psona ut cum dico ter lego uel ter legis uel ter legit uel notãt eosdẽ actus in diuersis psonis ut cũ dico ter legimus. Et nota q; cum dicimus tres actiones eẽ in aliquo uel in pluribus illæ tres actiones accipiũtur quasi tres psonæ. Nec p̄positio Igitur. de superioribus facta est illatio quandoquidẽ carent perso. & numeris ut de aduerbio ꝓbatũ est ergo nec p̄positio & sic de aliis. Inueniũtur q̃dã noia. Hucusq; egit de nũero secundũ hoc q; cõuenit illis quattuor ptibus o. Nunc uero īcipit agere scdm hoc q; cõuenit tm̃ noī q̃si diceret posui superius uoces q̃ distinctos numeros ī diuersis terminatiõibus significarent ut hõ singularem: hoies plurale: sed inueniunt̃ quædã nomina q̃ p eandem terminationem possunt significare utrunq; numerum poetæ tam singularis q̃ pluralis esse potest: illud uidetur diffinitioni numeri esse contrarium: numerus enim secundum hoc q; diffinitur debet facere discretionem in quantitate: quod poetæ & similes uoces non faciunt. Sed dicendũ q; sicut Virgilius licet æquoce multis īponat̃. tamen proprium ē: ita si respicis cõcidẽtium inuentionẽ. poetæ & similia erũt singularis uel pluralis numeri: uel si quis literæ insistat: nihil est in hac re contrarietatis. Non enim dictum est superius q; numerus faciat discretionem q̃titatis: sed potest facere quam potestatem ista uox poetæ plane retinet; si quis eã recte intelligit. Hæc prima. Hæc articulus est fœmi. in singulari numero: & est neutri in plurali. hæc & o res & species: in singulari. hæ & has & o res & species in plurali. Nam in uerbis. Nulla uox eadẽ apud latinos. apud græcos enĩ inuenitur singularis & pluralis. Si opponatur quia legere singularis est. quando est futuri temporis passiui & pluralis: quando ẽ præteriti actiui. respondeo quia non est idẽ uerbum actiuum & passiuum. uel potest responderi: quoniam legere futuri primam corripit syllabam. legere uero præteriti eã producit: & sic non est idem uerbum plurale & singulare. Sunt quædam. De abusione numeri agere ingreditur quæ ut melius pateat præmittit hanc diuisionem: q; alia sunt singularia tantum natura uel usu. Natura: idest significatione: uel usu auctorum: & in his ipsis quæ singularia sunt: uel natura uel usu: & quando cogit ut etiam plurali numero proferantur: & hoc cogit uel euẽnit: & sic de aliis: uel quando illa propria proferuntur pro appellatiuis. Euentus cogit singularia pluraliter proferri: eo q; conuenit: & sic de aliis: ut æneas Anchisæ filius: & æneas Syluius: & sic dicimus duos æneas. Hoc enim non naturaliter. Commendatio exempli.

Vt gallia citerior & gallia ulterior: quia sic duas dicimus gallias. Terra quoq;. Exponit quando ꝓpria p appellatiuis ponunť. Quãdo uero partes. Dicimus partes diuersas terras: uel in hoibus sitas res: dicimus iu sticias & cæteras uirtutes. Auctoritas cogit singularia pluraliter ꝓferri: ut Virgilius mella ꝓtulit: & sic de aliis. Quæ tria. i. sanguis: puluis: pax. tam singulariter: & sic de aliis. Sciẽdũ enĩ. Licet Virg. mella frumẽta ꝓtule rit. tamẽ sciendũ ꝙ metallorũ noĩa ptinentiũ ad pẽsum uel seminũ uel humidorũ ad mẽsurã pertinẽtiũ: hoc dicit ꝓpter aliqua: quæ cũ mẽsura nõ uenduntur: uitrũ est sub metallo. Eruũ est genus leguminis sicut & cõchis Electrũ inter metalla cõputať. Adeo au tẽ. Quasi dicat hæc supradicta ex solo usu & non ex regula sunt singularia: ꝙ si usus uellet faceret ea plurima: quod nõ faceret: si p regulas singularia essent. Simil ter sũt quædã q̃ inducit de pluribus p simile: non pro abusione ostendenda: uel sit abusio in hoc qđ dicit quædã esse pluralia solo usu. Vsu ut manes: cũ etiã unã animã significa ret. Et oĩa fere festorũ dierũ noĩa subaudi tur: semp sũt pluralia. Fere dicit ꝓpter sce nophegia neomenia & similia. sunt quæ dam alia abusiua quæ etiã cõpræhẽsiua di cunť. Cõpræhẽsiuũ largius accepit q̃ supra uel p collectiuo. urbe micena idem ualet qđ urbe micenarũ. Ad mœnia thebes idẽ est quod ad mœnia thebarum.

Figura. Postq̃ tractauit de aliis accidentibus nominis: de figu ra ingreditur tractare. Figura il lud idẽ est ꝙ cõpositio: & q̃a cõ positio capitur elementa & syllabica & d ctionalis. i. illa quæ fit ex elementis tãtum & quæ fit ex syllabis tantum: & illa quæ cõ stat ex dictionibus: & quia etiam dicitur cõ positio terminatio in us & in a. & in i. & in um. Sciendũ est ꝙ stricte accipiť hic com positio illa: scilicet quæ constat ex dictioni bus per se significantibus: uel non constat ex dictionibus per se significantibus. dica mus igiť ꝙ figura hæc uox significat quan dam qualitatem: scilicet compositionem adiacentem ipsis uocibus: & eis conferen tem ꝙ sunt compositæ ex uocibus per se si gnificantibus: uel non ex uocibus per se si gnificantibus. Quãdo uero dicitur figura accidit nomini: sic est accipiendum Figura hæc uox accidit nomini: ad consignãdum eius uel sic figura: idest compositio illa quæ principaliter ab ista uoce figura significať: accidit nomini & cum quædam acciden tia nominis considerantur tantum secun dum uocem: figura secundum uocem ac cidit accipiť enim duobus modis hoc no men quod est figura & pro forma & ꝓ for mato. ꝓ forma acceptum significat illam compositionem quæ adiacet uocibus con ferentem eis ut dicantur simplices uel cõ positæ: pro formato acceptũ significat uo ces compositionem suscipientes secũdum ꝙ bene dici põt. hõ ista uox est figura. i. fi guratum qñ uero quæriť. hõ cuius figuræ. sic exponitur hõ ista uox cuius figuræ. i. cu ius cõpositiõis: aut illius q̃ fit ex dictiõibus p se significãtibus: aut illius q̃ non constat ex uocibus p se significãtibus & hoc dicit fi gura. i. illa compositio q̃ uocať figura: dino uel

idest ꝙ duo albi essent uel duo nigri. Idẽ facit partitio re gnorũ: ut gallia citerior & gallia ulterior: diuerse opinio nes: ꝙ q̃dã multos soles: & multas lunas putauerũt eẽ: terra quoq; uirtus: pietas: iusticia ꝓbitas: & similia quã do deas significant ꝓpria sunt: quãdo uero partes: uel i nominibus sitas res appellatiua sunt. Itaq; si sint ꝓpria nõ habent pluralẽ numerũ. Sin appellatiua habent: au ctoritas: ut mella: frumẽta: ordea: farra: plurali numero ꝓtulit. Virg. cũ ĩ usu frequẽtiore singularis numeri sint sicut alia quoq; plurima: ut sanguis: puluis: pax: quæ tã singulariter q̃ pluraliter ꝓlata idẽ põt significare sed plu raliter nõ utimur eis: quia auctoritas deficit: cui si colli buisset: quõ cruores dicere sanguines: uel quõ cineres sic pulueres nihil impedirent. Sciendũ tamen ꝙ metallo rum uel seminũ: uel humidorũ ad mensurã uel ad pensum p tinentiũ plærũq; singularia semp inueniunť: ut aurũ: ar gentũ: æs: plũbũ: stãnũ: uitrũ: aurichaclũ: electrũ: triti cum: eruum: oriza: faba: lẽs: pisa: conchis: acetũ: liqua men: mulsum: oleũ. Adeo autẽ hæc usus nõ regula ꝓhi bet etiã pluralia habere: qđ q̃dã cõsisi auctoritate plura li quoq; ut dictũ est ꝓtulerũt numero: ut ordea frumẽ ta: sabę: uina: mella. Similiter sũt q̃dã semp pluralia uel natura: uel usu natura: ut gemini ꝓpriũ ĩ signo cęlesti: & pisces: usu: ut manes: arma: mœnia: floralia: saturna lia: nũdinę: Kalendæ: nonæ: idus: cõpitalia: neptũnalia: & oĩa pene festorum nomina: sunt quædam singularia uoce intellectu pluralia. q̃ ẽt cõpræhẽsiua dicunť. i. περιληπτικα ut populus: exercitus. legio. Alia cõtra intelle ctu singularia uoce pluralia: ut Athenæ: thebæ: myce næ: mænala: gargara: dyndima: bactra. Inueniuntur ta men ẽt in his quædam singulariter ꝓlata idem significã tia. Vir. in. y. Argolicoue mari deprænsus & urbe myce na. Statius in. yiii. Viue superstes ait: diræq; ad mœnia thebes Solus abi: Mœnalus quoq; dř & tartarus & gar garus. Vir. in bucco. Mœnalus argutũq; nemus pinos q; loquẽtes semp habet. Idem in sexto. Tum tartarus ip se Bis patet in præceps tantum tenditq; sub umbras.

De figuris.

Figura quoq; dictiõis ĩ quãtitate compræhẽdi tur uel enĩ simplex est ut magis: uel cõposita:

compræhẽdiť. i. discernitur ĩ quãtitate dictio. i. in ptibus ĩ qbus

constat dictio: quia si tales fuerint partes quae extra significent dicet dictio composita: Si uero tales fuerint partes quae separatae nō significēt dicet dictio simplex: Et notandū quod aliter accipit hic quātitas quam in numero: in numero.n. accipit quātitas respectu significatiōis: hic uero accipit figura tm̄ in elemētaria cōpositiōe. Vel eni. A ptibus ostēdit figurā in quātitate cōprahendi: uere figura dictionis cōprahendit in quātitate. Oīs figura aut est simplex aut est composita aut decomposita: sed oīa ista comprahēdūt in quātitate dictiōis. Quā decompositā graeci &c. Quia i hac spē figurae erat cōtrarius donato & multis auctoribus grāmaticae ōndit eā hre graecos: & auctoritate illorū pbat eā nō eē supfluā.

ut magnanimus: uel decōposita quā graeci παρασύνθετον uocāt: idest a cōpositis deriuata: ut magnanimitas: quae rōnabiliter separatim accepta ē figura a graecis. Neq̄.n. simplex pōt esse quae a cōposita deriuatur dictione: neq̄ cōposita: quoniā quod suū est compositorū nō habet: idest ut per se ipsa ex diuersis componatur dictionibus separatim intelligendis sub uno accentu: & unam rē supposicā idem significandā accipiat: ut iusiurandū: respublica: & talia. una.n. est res supposita: duae uero uoces diuersae sub uno accentu platae: quas inuenis separans cōpositū etsi sit a corruptis cōpositū: ut est parricida: hoc.n. ipsum per se cōpositū quaerētes: ex quibus dictionibus est inuenimus diuisione facta eas per se intelligendas. Dicimus eni a parente & a uerbo caedo quae utraq̄ per se integra sunt: & intellectū habēt plenū: quod in decōpositis fieri nō pōt. Si.n. dicā magnanimitas cōpositū est a magno & animitate nihil dico. animitas eni per se nō dicit: necesse est ergo dicere quod magnanimus quidē cōpositū ē a magno & animo: quae sunt intelligenda per se. A magnanimo autem deriuatū ē magnanimitas: quamuis īueniunt multa dubia utrum decōposita sint an composita: ut impietas: īfoelicitas perfectio quae si ab impio & infoelice & perfecto dicamus esse deriuata decomposita sunt. Cum autem in duo separatim intelligenda possunt diuidi uidentur esse cōposita quomodo participia: quae a compositis uerbis deriuant: ut pficiens: negligens: circundans: anteueniens. Sunt tamē quaedam: quorū simplicia in usu frequēti nō sunt: ut defensor repleo: compleo: suppleo: deleo: releo: defendo: offendo: respicio: aspicio: despicio: suspicio: quod autem ratiōabiliter

Neq̄ enim simplex. Vere rōnabiliter separatur quia diuersa ē a simplici & a cōposita: & hoc est ut dicit: neq̄.n. simplex poterit esse quod pbata repugnāti p hoc quod dicit quod a cōposita deriuatur dictione. Neq̄ composita. Quod probat a diffinitione remota cum dicit quae quod suum est compositorū nō haber.i. non cōuenit ei descriptio compositae figurae.i. cum ipsa per se.i. sine praecedenti composito ex diuersis.i. pluribus cōponatur dictionibus: & quia dictio pro syllaba aequiuoce posset accipi subiungit separatim intelligendis. idest significātibus sub uno accentu ponit ut orationem excludat. Sed quia adhuc reperitur encletica oratio quae sub uno accētu pfert: ut dixit quae: nec tamē est cōpositū supponit & unā: & caetera. Quas diuersas uoces inuenis separās cōpositū i suas partes. Hic eni ordo est inquirentes enim ex quibus dictionibus hic.i. parricida est cōpositū per se.i. sine praecedēti cōposito facta diuisione partiū īuenimus eas dictiones per se itelligēdas. nota quod parricida a uerbo caedo est cōpositū: & nō deriuatū. nō.n. deriuatiuū eēt uerbū in nomē p cōpositionē minime trāsfertur praesertim cū liber dicat: collega est deriuatiuum a collego collegis: & aduena ab aduenio quae cōstat eē cōposita a ppositiōibus & uerbis. Siquis attendat quod magnanimitas cōpositum sit ex magno & animo: ut prieida ex patēte & caedo: sciat hoc esse nō posse numq̄ eni ab eisdem dictionibus duo diuersa noia possunt cōstitui. Cū.n. magnanimus ex magno & aīo recte cōsignando cōponitur. magnanimitas quod ē alterius significatiōis nullo mō ab eisdē ptibus poterit cōstitui. Quod si insistēs aliquis uelit magnanimitas esse cōpositū ex magna & animositas: quibus partibus bene cōsig. aīaduertat inuentores dictionum non sic uoluisse. Nos aūt tm̄ relatores non inuētores esse: nec quicq̄ mutare de ipsis inuentis debemus. Sciendū eni quatinus si dictionū inuentores: magnanimus ex magna & animositate. componi uoluissent posset conuenieēter fieri non.n. i magnanimitas: magna & animositas plus corrūpetetur quam in patricida parens & caedo: sed cum Priscianus huius compositionis nullā faciat mentionē: nec nos ex parte nostra praesumere debemus Necesse est ergo quia magnanimitas non est compositum: ergo cū constet non esse simplicē est decompositū: & hoc ē aequipollēter ubi dicit. ergo necesse est dicere quod magnanimitas a magnanimo deriuatum sit. Quāuis. Magnanimitas dixi esse compositū: quamuis inueniantur multa dubia an sint decomposita siue composita: ut impietas: infoelicitas possunt enī diuersis respectibus cōposita & decōposita esse composita: si in duo separatim diuidant impietas diuidit in praepositionē in: & pietas nomē & sic de caeteris. Quomodo etiā participia: quae a cōpositis uerbis deriuant possunt esse cōposita & decōposita. Sunt tamen. Licet dixerim partes cōpositorū per se itelligēdas: sunt quaedā tamē &c. quaerit a quibusdā cur simplex figura dicat figura: cū figura a fingēdo uel a cōponēdo dicat. & hoc quod cōponit ex pluribus cōponit: in simplici aūt nō est cōpositio ex diuersis dictionibus. Ad quod dicēdū est. quod simplex figura impropne dicit figura. Nā quēadmodū ntīs casus impropie dr̄ casus & tm̄ uocat casus pp obliquos: eodē mō simplex figura dr̄ figura pp cōsortiū cōpositae & decō. cōponūt āt nihil de simplicib9 uel decōpositis dr̄: cōposita subdiuidit. Primitus dr̄ qui i gladiatura uictoriā adeptus primā.i. sūmitatē rapiebat i signū trophaei de galero illius quē uicerat.

Extorris. extra terrā. iteriectiones si sint naturales nō sunt cōpositæ: q̄ si inuēticiæ fuerint: ut pdolor: cum in affectū mētis designādū trausfeant: nec sensum cōponētiū priū retineāt: non iterū sunt cōpositæ. Quærit quare noīa nō excipiat sicut excipit participia. Sed sciēdū q̄ paucissima participia cōposita ineniūtur. cum multa noīa cōposita possint īueniri. Nā maxima pars participiorū: aut est simplex ut faciēs: aut decōposita ut efficiēs. Participia uero paucissima cōposita: tn̄ inueniunt: non ēt decomposita. Illorū aūt ē compositorū: alia hn̄t uerbum ante se compositū: sed nō deriuāt ab eo regulariter: ut cōtingi contactus. alia cū nō hēant añ se uerba cōposita trāseūt in uim nominū: ut incipiēs & indoctus & similia. Per se eni. Ideo dixi plerūq: qa patricipiū manens aliquādo participiū cōponit per se sed raro: p se dici ut uel nō habeat prius uerbū cōpositū uel si habeat non deriuetur ab eo regulariter.

Nā si quis dicat. Vere cōponit raro p se participiū: ut si enī compositum: non ēt decompositū: quod paticipiū fere si fuerit compositū erit decompositū: quod habemus equipollenter in libro: cum dicitur. nam si quis dicat faciens hoc participiū fieri cōpositū efficiēs sciat hoc ī paucissimis fieri participiis. s. ut sint composita: nisi fuerint ēt decomposita: & hoc est quod aperte subiungit: nisi fuerit prius uerbū compositum: ut a facio componitur efficio: & ex hoc composito uerbo nascitur regulariter participium: ut efficiens ab efficio. Quæ enim. Quasi dicat: uere in paucissimis sit ut participium manens partici. compositum sit: nisi prius uerbum compositum sit: a quo regulariter illis partibus deriuet. nā q̄ participia per se: & cætera. ideo autem dixi pleraq: transeunt in nomina: quia illa alia non trāseūt: & hoc est ubi dicit illa enī participia uideāt &c. Noīa uero componuntur. Hic transit ad compositionē nominū: & diuidit. Beneficus. Beneficus ex aduerbio bene & factor cōponit: siue faciens noīe: quæ composita esse ostēdunt. Quia uellet aliquis siquis neqs nō eē composita: sed duas dictiones encletico accētu prolatas: ostendit per siqua: & nequa: fœminina eorum ea esse composita: siqua. n. nequa composita sunt: cum sint corrupta. Compositio enim non enclisis dictionem corrumpit: cum igitur siqua & nequa corrupta sint. ī simplici enim quæ non qua dicit pculdubio siqua neq̄ composita sunt & per simile eoꝝ masculina siqs & nequis cōposita itelliguntur esse. Aliqua ex alia & qua cōponit. Et cōponitur. Alia dicat.

Quæ tamē: Quasi. d. licet uocaueri composita ex duobus uel composita ex tribus uel q̄ttuor: tamē conuenietius possum uocare secūdo cōposita uel tertio cūq: ex tribus sunt posita composita secundo sūt cōposita & q̄ ex quattuor sunt cōposita. prio. n. compositū est perterritus & post. i. secūdo imperterritus ex simplici & cōposito.

Et ergo. Quandoquidem componunt noīa nō solū ex simplicibus sed ēt ab añ cōpositis ergo resoluunt nō tm̄ in simplicia sed ēt ī antecōposita. Ipsa tn̄. Quāuis rātū dixeri secūdo cōposita resolui tn̄ ante composita resoluuntur. Componitur

simplicia: quoq: horū possunt dici: ostendūt noīa ex eis nata. Plen9 q̄si a pleno uerbo: letū q̄si a leo uerbo: & leor. spacio ēt uerbū quasi a spacio uerbo natū ē frequētatiuū. Cōponūt aūt noīa quattuor modis. ex duobus itegris ut tribunusplebis: iusiurādū: ex duobus corruptis: beniuolus: pinirapus. ex itegro & corrupto: ut inimic9: extorris: ex corrupto & itegro: ut affer9: ipi9. Et sciēdū q̄ oēs partes orōnis habēt cōposita absq: iteriectiōe: & plerisq: participiis. Interiectiōes. n. semp simplices sunt: Participia uero uel simplicia sūt: uel decōposita plerūq: idest a cōpositis uerbis deriuata sūt. Per se. n. raro cōponit pticipiū. Nā siqs dicat a faciēs pticipiū cōpositū fieri efficiens: sciat hoc minime posse fieri nisi ipsius uerbū cōpositū prius fuerit: ut efficio: atq: ex hoc uerbo nasci participiū efficiēs. Quæ. n. participia p se cōponūt pleraq: amittentia uim participii trāseūt ī noīa: ut potens ipotēs: doctus idoctus. Ioaūt diximus pleraq: q̄ illa pticipia uident eē ex simplicibus suis cōposita: quæ non uerborū sūt tēporis: sed pticipioꝝ simpliciū regulam seruāt: ut cōtigi cōtactus: a simplici actus: coegi coact9: a simplici actus: cōtuli collat9 a simplici latus. Noīa uero cōponunt uel cū aliis noībus: ut oīparens: prīfamilias: uel cū aliis uerbis: ut armiger: lucifer: uel participiis: ut senatus decretū: plebiscitū. Vel pnoībus: ut huiusce modi illiuscemodi: Vel ab aduerbiis: ut satisfacio: beneficus: maleficus. Vel cū præpositionibus: ut iprudens: perfidus. Vel cōiunctiōibus uterq: q̄sq: neqs: siqs: q̄ cōposita eē ōndunt a fœmininis ī a desinentibus: ut siq̄ neq̄: quōr: aliq̄. Nā si nō eēnt cōposita fœmininum ī æ diphthōgū fecissent: siq̄ nequæ: utiquis fœmininū facit q̄. Et cōponūtur uel a duabus dictiōibus: ut septētrio: semiuir: uel tribus: ut iperterritus: iexpugnabilis: iextricabilis: uel amplioribus: ut cuiuscūquemodi: q̄ tn̄ solent etiam a cōpositis secundā cōpositiōem accipere. Primo. n. cōpositum est perterritus: expugnabilis: extricabilis: & post impterritus inexpugnabilis: iextricabilis: similiter ipfect9: ineluctabilis & similia. Est ergo illud quoq: attendēdū q̄ separata cōposita nō solū i simplices resoluūtur dictiōes: sed ēt in antecōpositas: sicut sūt ea q̄ a trib9 uel amplioribus cōponunt: ipsa tamē quoq: ante cōposita necesse est i duas itelligibiles dictiōes resolui. Componunt tamē quædā etiā ex decompositis: potēs a uer

t i. Et si dixerim noīa cōponi uel ex simplicibus uel ante cōpositis tñ ēt cōponunt ex decōpositis prius ostendit eē decōpositū: & prius cōpositū ex decōposito potēs ē decōpositū a potes uerbo: qđ cōponit ex potis & es: & ex hoc decōposito. i. potēs cōponit ipotēs ex simplici. s. & decōposito. Et ē sciēdū q̄ si duo noīatiui sūt i illo cōposito pprietas est data de cōpositis. Quod graeci nūq̄ faciūt i cōpositis. s. nō declināt ea ex utraq̄ pte q̄si diceret cōpaginē cōpositiōis oportere manere imobilē. s. primā syllabā seq̄ntis dictionis & extremā prioris. Haec igit. Qm̄ qdē illa cōposita declinamus ex utraq̄ pte ergo nos latini nō seruātes morē graecorū utimur declinatiōe diuisor. i. ita declinamus compositū ac si partes eēnt diuisae sub uno tñ accentu proferentes. Vere accentu cōpositor. nō est oī casu &c. Possumus dicere. Et fortasse diceret aliqs male factum est q̄ graecos non seqmur: iō dicit & possumus dicere per singulos casus ea cōponi & sic manet compago imobilis: qa hoc mō gtūs p se compositus nō descendit a ntō cōposito. Nec mirū cū apud illos quoq̄ sint quaedā uerba q̄ per diuersa tempora. s. praesens praeteritū per se componuntur κατα est ppositio graeca quae adiuncta est uerbo in cōpositione: & quae in praeterito mutant a. dicunt graeci per se cōponi praeteritum. finalis enim syllaba praepositionis iunctura est in compositione. Vnde apud latīos dicit composita ex nominatiuis duobus ex utraq̄ parte decliuari: excipitur unum. s. alterutrum. Quod tamē ipsum nō absq̄ ratione declinatur fm utranq̄ partē. Nam huius est ratio q̄ cum duae sint cōtrariae regulae &c. duas dicit repugnare sibi i alterutrū: quarū unā tericet: quae supius data est. s. q̄ composita ex duobus noīatiuis ex utraq̄ parte deberēt declinari & alterā appouit: quia oīa noīa & pronomina in ius genitiuum terminantia habent consimilem in tribus genetibus. i. in masc. & foe. & neutro ipsum genitiuum igitur alterutrum hēt genitiuum suum similem in tribus genetibus.

Cum igit. Extra faciēda ē illatio hoc mō. Quādoquidē in ius oīa genitiuū terminantia habēt eū consimilē in tribus generibus. igitur alteruter habet genitiuū suū consimilē gtō foe. & neutri. Caetera q̄ sequuntur: qui assumptionem lege ut sic dicas. Sed neutrū & foe. genus alterutrius faciunt genitiuum. Conclusiōem habemus ubi dicit. Itaq̄ masc. est consequutum declinationē eorū. i. alterutrius facit genitiuum: & uide quia ubi dicit cū foemininū & neutrū genus supradicti nominis. i. alterutrū ex integro & corrupto: & caetera. Causam praemittit quare illa extrinsecus. i. in fine tñ declinatur. Hiatus causa. Male enim sonaret si altera utra: & alterū utrum diceretur. Non solum. Non tantū in declinatione nominum hoc cōtingit: sed etiam in accidentibus: ut in ipsis accentibus mutant. Ac si aperte dicant. Non mirum si huius irregularitas declinatiōis in illo masculino contingit ppter similitudinem aliorum: ut utraq̄ istud foemininum cum habeat penultimam breuem. habuit tamen in ea accentum acutum sicut suum masculinū & neutrū. Femininū. Vere mutat accētus: nā foemininū utraq̄ hēt accētū acutū i penul. Quae. n. Vellet aliqs q̄ utraq̄ penul. acueretū pp masc. & neutrū. sed pp q̄ encletica cōiūctionē: cū q̄ pōst q̄ auctor rēouet hac rōe: q̄a q̄ n̄ pt eē encletica i cōiūctiōe: & sic cū i utraq̄ q̄ nō sit encletica utraq̄ cū pen. hēat breuē ipsā n̄ acuit

bo potes: quod est cōpositum ex hoc cōponitur impotens: omnipotens: ignipotens: uiripotēs: ex simplici & decomposito. Et sciendum est q̄ si duo sint noīatiui ex utraq̄ pte declinat cōpositū: ut respublica: reipublicae iusiurādū iurisiurādi: qđ graeci nūq̄ faciūt in cōpositis. Dicitur enim oportere compaginē qua cohaerent i cōpositione dictionis immobilem manere. hoc igitur nō seruantes latini diuersorū qdē utimur declinatiōe: accētu tamē cōpositor. In oī. n. casu sub uno accētu ea pferētes cōposita eē oñdimus: & possumus dicere p singulos casus ea cōponi: qđ dicētes nō uidemur cōtra supra dictā graecorum de cōpagie rōnem facere. nec mirum est p singulos casus apud nos noīa cōponi: cū apud illos quoq̄ ēt uerba q̄dā inueniunt: q̄ p diuersa tēpora cōponūt: ut καταγραφω κατεγραφον αναγινωσκω ανεγινωσκον. Nā si a p̄senti καταγραφω dicamus nasci κατεγραφων incipit labefactari cōpago cōpositionis: quod recusat ratio. Vnum apud latinos inuenitur nomen qđ q̄uis ex duobus noīatiuis sit cōpositū: nō tñ ex utraq̄ parte declinat. i. alteruter alterutrius: qđ tñ ipsum nō absq̄ rōe declinatur. Nā cū duae pugnāt contra se regulę ut alterā seruet necessario perdet alteram. Oīa tñ nomina uel ēt pnomina: quae genitiuum in ius terminānt: debēt hunc habere cōmunē trium generū: ut unus unius: una unius: solus solius: sola solius: solū solius: ille illius: illa illius: illud illius. Cū igit foemininū & neutrū supradicti noīs: ex corrupto & integro sint cōposita hiatus causa: & euphōię alterutra p altera utra: alterutrū pro alterū utrū: & necessario habuerunt extrinsecus declinationē: idest alterutrius. Vnde Cicero pro Marcello: Quod si i alterutro peccandum sit: malim timidus q̄ parū prudens uideri. Itaq̄ masculinū quoq̄ eor. est declinationē secutum ppter ratiōem supradictā in ius terminātis genitiui: qui cōmunis uult eē triū generū. Nō solum tamē in declinatiōibus nominū hoc inuenitur: sed etiā in accidētibus: ut uterq̄ utraq̄: utrūq̄: plerusq̄ pleraq̄ plerūq̄. Foemininū enim quāuis penultima breuis sit: accentum tamē in ea habuit acutū sicut masculinū & neutrū. Que enim nisi separata sit si

nisi propter societatē masculini & neutri generis. Maiori.n.parti cedēdū est: qđ^r nisi iterserit nisi illi dicamus & cætera.rō est aliorūq nō freti auctoritate græcorum: sed sua cōcedūt q̄ q̄ si cū ītegris dictionibus componat uim habet encletica.i.inclinatiuā.f.accētū præcedētis dictionis sibi inclinat ut in utraq̄. Exceptis differētiæ cā:itaq̄ utiq̄ hoc iō dicit: quia aliqñ sunt duæ partes.ut si dicā ita fecit So.itaq̄ Virg.uti Plato fecit utiq̄ sorte. Nota quare dicat qñ cū ītegris componit. Nam cū nō integris componit: q̄a nō seruat uim encleticæ undiq̄. Quāuis q̄ suā significationē.i.uim suā amittit.nihil.n.ibi cōiūgit. In his enim compositis.i. itaq̄ utiq̄ nō solū cōiunctio.i.q̄: sed præposita ei cōiūctioni aduerbia uim propriæ significatiōis mutāt. Itaq̄ enī significat idē qđ ergo utiq̄ quod certe & ut. simplicia significatiua sunt similitudinis. Istud induxit ut ostendat nō esse neutrū: si coniunctio ī illis uim encleticam perdat. Vetustissimi tamē. Excepit superius alterutrū quod nō secūdū utr.q̄ partem declinatur: & dixit altetutra & altetutrū corrupta esse. nūc autem dicit ueteres ea integra fecisse & genitiuū alterius utrius recte habuisse. Vnde scimus masculinū eorū.i.alterutrū eūdem genitiuū habuisse: & sic sm utrā q̄ partem declinatū nō excipit a regula. Rursus dixerat uterq̄ plærique unde aliqui uiderēt plærisq̄ ita eē cōpositū: ut est uterq̄: quod remouet auctor dū dicit plerusq̄ idem significare qđ plerus. Ergo nihil aliud. Quia uidemus idem significare plerus qđ plerusq̄. ergo in omnibus nihil aliud est q̄ epectasis.i.adiectio syllabæ.i.nō significatiua. Syllabæ enim nihil significant. Vter uero & uterq̄. Quasi dicat in his nō est q̄ adiectio syllabicaq̄ operatur diuersitatem significationis. & hoc est quod dicit: uter uero & uterq̄ diuersas habent significationes: & ideo uterq̄ recte dicit compositū. Vbiq̄ Rursus ostendit ubi que esse compositū: quia ubi ualens illud græcum που ο που partem significat.f.alicubi: ubiq̄ uero totum. In his ergo Quod dixerat quin qui busdam dictionibus esse syllabicam adiectionem: in quibusdam non: subdit sinam suā qđ de ntrinsq̄ tenēdū sit dicēs. In his.i. plerusq̄ pleraq̄ plerunq̄ &c.hic notans: & ī similibus.i. in aliis hic nō notatis si q̄ acceipiam᷒ coniunctionem.i.significatiuam. Cōiunctio.n.aliqd significare debet composita sunt. Sin syllabas nihil significent deriuatiua sunt secundum litteramq̄ ut plerus plerusq̄. Similiter undiq̄.ab unde & q̄: deniq̄ a denuo & q̄ sunt composita. Sin uero superioribus inge. Si ex duobus nominatiuis fit compositum secūdum utrā que partem declinatur. Sin uero &c. Fere dicit propter uocatiuum qui per se non componitur. Macte enim secundum antiquos ante se habet nominatiuum mactus: a quo habet compositionem. Singulares cum pluralibus componūtur: ut magistermilitum. Similiter fit compositio a secretis: a caliculis a batis ut magistersecretorum: magistercaliculorum: magister batorum. Caliculi sunt parui calices. Batus est uas cum quo mensuratur auena: inde magisterbatorum.i.comes stabuli qui solet dispensare auenam. Vel possumus dicere q̄ asecretis: acaliculis abatis sunt nominati indeclinabiles & componuntur ex a præpositiōe & ablatiuis illis spe cialibus: & est idē dicere hic asecretis meis ac si dicerem secretarius meus: acaliculis: quasi pincerna. Quæ

græcos sequimur: cōiunctio encletica non debet eē. Nisi illud dicamus: qđ^r: q̄: quādo. cū integris cōponit^r dictiōibus: q̄uis significationē suā amittit.i.cōiūctionis: tamē encletici uim seruat: pleraq̄: ubiq̄: utraq̄: exceptis differētiæ causa: ut itaque: utiq̄. In his enī nō solū cōiūctio: sed etiam pręposita ei aduerbia proprie uim significatiōis cōuertūt cōposita. Vetustissimi tamē: altera utra: & alterū utrū: & alterius utrius solebant ꝓferre: & plerus plera plerum: absq̄ adiectione q̄. Cice. in ꝓtagora: Quæ igitur potest esse indignitas uolūtatis ad molestiā: nisi in magnitudine: aut in longitudine alterius posita. Cato de ambitu: Sed sunt partim q duarū rerū alterius utrius cā magistrū petūt. Idem ī primo originum. Agrū quē uulsci habuerunt campestris: plerus aboriginum fuit. Pacuuius in Doloreste: pater Achæos in capharei saxis pleros ꝑdidit. Idem ī teucro: Periere danai plera pars pessundata est. Aselius in tertio historiarum aduerbialiter sine que extulit: ut fieri solet plerum: ut uictoria mitior māsuetiorq̄ fiat. Ergo nihil aliud est in nominibus his que nisi syllabica epectasis. quomodo ce ī quibusdam pronominibus & aduerbiis: hisce: hosce: illece. Nam & plerus plera plerum: & plerusq̄: pleraq̄: plerunq̄ idem significant. Vter uero & uterq̄ diuersas habent significatiōes: ut enim πατερος diuiduam uim habet uterq̄ εκατερος collectiua: ubi που ο πόυ ubiq̄ πανταχου. in his ergo & similibus q̄ si coniunctiōem accipiamus composita sunt. Sin syllabam deriuatiua. Similiter undiq̄: denique: itaque. Sin uero ex uti oq̄ casu obliquo cōposita sunt: nomina manent īdeclinabilia. ut sunt huiusmodi: illiusmodi: istiusmodi: cuiusmodi: cuiusmodi: cui cuimodi. Sin ex nominatiuo & obliquo: uel ex obliquo & ntō: nominatiuus declinatur tantum: ut præfectusurbis: senatusconsultum. Et īuenims per omnes casus fere composita: ut iurisperitus: legislator: præfectusurbis & pręfectusurbi: tribunusplebis & tribunusplebi: agricola agrum colens: cælicola idest cælum colens: macte: idest magis aucte. Antiqui tamen & mactus dicebant: menceps mentecaptus. & singularia cū pluralibus componūtur: ut orbisterræ:

dixi cõposita sunt:Siquis:nequis:& nũquis composita sunt:licet qdam enclitica putauerũt esse: sicut qdã græci putauerũt encliticũ τις qd' est idem q̃ qs. Sniam illoꝝ impugnat q dicebãt siqs nõ esse compositũ per fœmininũ:ubi dicit ostendunt tamẽ ca.& ideo ẽt iducit ga qdã uolebãt q̃ diuidi posset siquis & nequis. sicut res pu. qui putabãt tãtum enclitice prolatũ.& tamen duas dictiones & non esse compositũ:probat fœminina esse composita a parte. Nam ex integro & corrupto. & hoc est ubi dicit. .Dicimus.n.& quia posset opponi.quia nõ compositio sed enclisis hanc operatur corruptionem p̃mittit impedimenti remotionẽ cũ dicit enclisis.

orbisterraꝝ:paterfamilias paterfamiliarũ:armipotens armorũpotens:magister militũ. Quidã composita hæc existimant a secretis a cælicolis a responsis ab atis. Possunt tamen hæc eadem etiam separata esse si diuersos accentus his dederis uel ĩterponas coniunctiones:ut resq̧publica:populusq̧romanus : tribunusq̧plebis. Si quis ad imitationem εἴτις græci enclitice p̃latũ quidã putãt ut nũquis neq̧s. Oñdũt tñ ea sine dubio cõposita tã a fœminino singulari q̃ neutro plurali in a desinẽtibus. Cõpositio enim non enclisis corrũpere dictiões solet. Dicimus enim siqua nequa ut aliqua.

¶De casibus.

Casus est declinatio nois uel aliaꝝ casualiũ dictionũ q̃ fit maxime in fine. Nominatiuus tamẽ siue rectus ut quibusdã placet:q̃ a generali nomine in specialia cadat casus appellatur:ut stilum quoq̧ manu cadentem rectum cecidisse possumus dicere. Vel abusiue dicitur casus. q̃ ab ipso nascuntur omnes alii:uel q̃ cadens a sua terminatione in alias facit obliquos casus. Quæritur autem quid sit inter indeclinabilia & aptota &

Casus. Tractauit supius de q̃ttuor accidẽtibus nois.s.de genere.de spẽ: de nũero: de figura. mõ uult tractare de q̃nto.i.de casu:& de eo tractaturus ẽ multis modis diffiniendo:diuidẽdo cãs uocabuloꝝ & ordinẽ eis cõpetẽtẽ attribuẽdo. Piusq̃ ãt dicamus quõ casus accidat noi eius ꝓpria & ĩpropria significatiõe uideat. Casus hæc uox ꝓprie significat q̃dã q̃litatẽ q̃ ẽ ĩ ipsis dictiõibus cõferẽs illis ut dicant cadere ab alio ẽm regulas declinatiõis:qnq̧ modis .s.& hæc ꝓprietas conuenit tñ obliqs. Accipit ẽt hæc uox casus alio modo ĩpropriẽ q̃ ĩ designatione cuiusdam proprietatis: quæ est in ipsis dictionibus conferẽs eis ut dicantur cadere secundũ regulas quinq̧ declinationũ nois:& ista proprietas tantum cõuenit noiatiuis casibus: ideo habemus ẽm regulas declinationũ.ut remoueãtur ista uerba q̃ cadũt in aliis:uel cadũt ab aliis: sed secũdum regulas declinationũ.accipit ẽt casus in designatione fundamẽtorũ illarũ ꝓprietatũ:& ẽm hoc bene põt dici Socrates est casus:idest habet hãc ꝓprietatẽ sibi adiacẽtem:q̃ cadat in aliũ casum.i.terminatio eius ĩ aliã muret ẽm declinationẽ nois:& Socratis est casus.i.hẽt hanc ꝓprietatẽ sibi adiacẽtẽ:q̃ ab alio cadat secũdum regulas declinationũ:& ita manifestũ est:q̃ casus hæc uox est equoca. Aliã enĩ ꝓprietatẽ ponit in uoiatiuis: aliã in obliquis. Cũ aũt casus generale accidẽs debeat eẽ. quærit utrũ aptota & monoptota debeant dici casus. Ad qd' respõdẽdũ q̃ Priscianus nõ agit hic de casibus:nisi de illis q̃ sunt casus uoce & significatiõe. Qd' aũt dicit:generale accidẽs nõ dicit.ut semp conueniat uniuersaliter:sed ex maiori parte:uerbi gratia:numerus & psona accidẽtia sunt uerbi: nec tñ cõueniũt ei uniuersaliter:qa infinitiuis nõ cõnenit: sed qa ex maiori parte. Cõsiderat aũt ipsum accidẽs casus ẽm quosdã in uoce tñ.uoce aũt tñ ẽ cadere ẽm regulã qnq̧ declinationũ:qd' si casum accepimus large.s.ẽt in significatiõe potest cõsiderari ẽm significationem . cadũt .n. ẽm significationem. Nñs enim directe significat. Gtũs ẽm hoc quod aliqd possidet &c. Quando uero dr casus accidit nomini:sic potest exponi &c. Casus accidit nomini ad cõsignificãdum:uel sic. Casus accidit nomini:idest ꝓprietas a casu principaliter significata accidit nomini. Cum autem dr Socrates cuius casus:quæritur an sit de illa colectione noĩum:quæ cadũt ab alio:siue de illorum quæ cadunt in aliud:sed tũc nõ bene ꝓprie respõdet quãdo dr genitiuus uel datiuus:q̃ si proprie respõderemus diceremus:obliquorũ siue rectorũ . cũ dr genitiui plus respõdet q̃ quærat. Et sciendũ q̃ littera ista. casus est declinatio nominũ potest legi:& de ipsis rebus:& de ipsis uocibus:de rebus sic. Casus.i.proprietas illa:quæ uocatur casus est casualis declinatio nominis ẽm regulã qnq̧ declinationũ:& ne alicui uideret q̃ tñ declinatio nõis esset casus addit uel aliarũ. ca. dictionũ:& hic ꝓprie diffinit illa proprietas:q̃ est in ipsis obliqs:huiusq̧ datur descriptio: qd' autem addit:quæ fit maxime. ostensio est quæ ut maxime illa proprietas discernat. maxime dixit:quia sunt quædam quæ ĩ principio declinãtur:ut in iens eũtis. quædã ĩ medio. ut respublica:uel sic ĩ uocibus põt legi declinatio nois.i.nomẽ decliatũ ẽm regulas qnq̧ declinationũ est casus.i.casus & nomẽ declinatũ cõsignificãt:sed ẽt casus & aliæ dictiones casuales: quæ maxime.i. quæ noĩa siue alia dictiões dinoscũt in fine eẽ declinata ẽm regulas quinq̧ declinationũ. In hac sõia ideo apponimus ẽm regulas qnq̧ decliatiõnũ pp quædam noĩa:q̃ declinant:sed non ẽm regulas qnq̧ declinationũ:ut albus alba albũ. Solet etiam a qbusdam sic diffiniri. Casus est leuis declinatio:p hoc q̃ dicit leuis:remouet albus.ba.bũ.q̃ declinatio nõ ẽ leuis sed grauis: qa eadẽ & de genere: & declinabili terminatiõe. hoc totũ legẽdũ ẽ de obliqs. qd' notat p hoc qd' dicit. ntũs tñ q̃uis dixi q̃ casus ẽ declinatio:& ntũs nõ declinat:ab alio tñ aliũ de hẽt q̃ casus dicat eẽ qd' aũt seqt ut stilũ quoq̧ similitudo ẽ apposita:nec mirũ esse uideat cũ nominatiuus cadat ut rectus esse dicat. Quare aũtẽ. Tale est ac si diceret. Tractaturus sum de his quæ declinant. Sed prius me expediã de indeclinabilibus:scilicet dabo differentiã inter indeclinabilia:& hoc est quod dicit. Nã solet quærere uel aliter contingatur. Dixi q̃ casus ẽ decliatio nominis.

sed tamē sunt quæda. noīa ī de
clinabilia.s.aptota & monopto
ta. Ideo quæritur differētia
in istis.qa sciēdū est q̄ conueni
unt in hoc q̄ sunt indeclinabi-
lia.frustra enim de differentia
quæreret nisi prius de cōuenie
tia constaret. Aptota tamen
pprie sūt dicēda.Data cōueni
entia ostēdit differētiā.Aptota
dicunt quæ noīatiuū solū hēt:
nec ēt sensu declinantur: licet
aliqn̄ propter similitudinē per
duos casus uariātur: ut noīati-
uus casus & uocatiuus uel per
tres ut neutra:fas nefas:tamen
nō ideo minus aptota appellā-
tur. sed monoptota dicūtur q̄
uariāt significationē per oēs ca
sus:quæ iterū casum dicuntur
habere:qa q̄tū ad significatio-
nē cadūt. Vnde qa una tm̄ ter-
minatiōe fungūtur:ut neq̄. In
his ergo. Quia pro oī casu mo
noptota fungūtur una termīa-
tiōe.ergo declinātur significa-
tiōe & nō uoce. Casus alius se-
cūdum uocem alius secūdum
ītellectum. Itaq; Qn̄quidē
uaria significatōe declināt.er
go secūdum diuersos casus si-
gnificatiōis diuersos eis articu
los applicamus. Nec nō etiā.
structuræ rōnē seruamus: sicut
ī declīabilibus p sex casus. Nā
ita dico hō frugi sum: sicut di-
cetem solus.uel unus sum ho-
mo.& frugi hominem uideo.
Velut aūt. Ostēso a simili p
cōtrariū:q; una uox plura signi
ficat sicut diuersæ. unde tā de-
clinabilia per oēs casus: ut poe
tæ musæ.rei: q̄ īdeclinabilia p
oēs casus:ut neq̄. Est aūt.[?]a
ta diffinitiōe diuidit. Nā casus
alius noīatiuus alius genitiuus
&c. Reddit cām ipsorū nomi-
nū: qa per ipsum fit noīatio.i.
per ipm̄ res nominant . Natu-
ra.i.significatiōe rē.i.directe.i.
pricipaliter designat nō demō
strās aliqd eius esse sicut gtūs
sed ipsam rem simpliciter no-
minat.uel positiōe.i.ī ītuētione
qa primus inuētus est. Gtūs
dicit q̄ per ipsum significam9
genus.i.generātem. Et accipit
hic genus nō tātum secūdum
filios: sed etiā secūdū nepotes
& alios ferioriores. Multas ta-
mē. Licet ntūs & gtūs & cæteri
casus accipiāt nomē a supradi-
ctis significat: ōibus: hēnt tamē

menoptota. Et sciendū q̄ aptota & menoptota indeclinabilia sūt. Similiter enī nō uariāt terminationem : sed immobilem eā seruāt. Aptota tm̄ sunt proprie dicenda: quæ noīatiuum solū hēnt: qui plerunq; & uocatiuus inuenit͛ : & nō accipitur etiam pro obliquis: ut Iuppiter: diespiter Nō.n.licet eodē p genitiuo uel alio obl quo casu uti. Ideo autē dixi pprie dicēda: quia inueniunt͛ antiqui aptota pro monoptotis. & monoptota pro aptotis posuisse. Neutrū uero si sit aptotū: necessario etiā pro acusatiuo & uocatiuo accipit͛ eius noīatiuus: quod generale est oīum neutrorū: ut fas: nefas: ir: pus: Monoptota uero sunt quæ pro omni casu una eadēq; terminatione fungunt͛ qualia sunt noīa litterarū & numerorū a quatuor usq; ad centum. Mille quoq; indeclinabile: & si qua inueniātur similia: ut hoc a: huius a. hoc alpha: huius alpha. hi q̄ttuor: horum quattuor: hoc gūmi: huius gūmi. hic & hæc & hoc nequam: huius neq̄ hi quot: tot: horū quot: tot. & barbara plurima sed magis omnia: nisi ea ad græcā uel ad nostrā regulā flectamus : uel auctoribus flexa īueniamus. In is ergo i. carētibus declinatiōe finaliū sillabarū: quæ monoptota nominamus. uident͛ casus fieri: non uocis sed significationis: dūtaxat. Itaq; articulis diuersis utimur p uarietate significatiōis. Nec nō ēt structuræ rationē seruamus: sicut in declinabilib9 per sex casus: uelut autē una uoce diuersas possūnt habere significationes: tam declinabilia per casus quosdam: q̄ indeclinabilia per omnes casus: sic cōtrario diuersis uocibus sæpe inuenimus unā eādemq; significationem fieri: ut labor & labos: honor honos. huius cornus & corni: pinus & pini: huius questus & questi: ornatus uel ornati: tumultus uel tumulti: Achillis uel achilli : aulai uel aulæ: fœlice uel fœlici: deis & diis: sapiētiū uel sapiētū. Nec solum in noībus : sed etiā in aliis partibus: ut amauere uel amauerūt: amarā uel amauerā: ei uel ii: eis uel iis: nimiū uel nimis: satis uel sat Genitiu9 uel q̄ genus p ipsum significamus: ut genus est priami: uel q̄ generalis uidet͛ esse hic casus genitiuus: ex quo fere oēs deriuationes & maxime apud græcos solent fieri . Possessiuus autem q̄ possessionem quoq; per eum casum significamus : ut priami regnum. Vnde possessiua quoq; per eum casum interpretamur. Quid est enim priameium regnum nisi priami: paternus etiam dicit͛ q̄ per eū casum pr̄ demonstratur: ut priami filius: unde patronymica pariter in eum resoluūtur. Quid est .n. priamides nisi priami. filius . Post hūc ē datiuus quem etiā cōmēdaticium quidā nūcupauerūt. ut do homini illā rem: & commendo homini illā rem. Quarto loco est accusatiuus accuso hominem & in cā hominem facio . Vocatiuus salutatorius uocatur etiam ut o ænea & salue ænea. Ablatiuus etiā comparatiuus: ut ab hectore aufero & fortior hectore. Multas tamen alias quoq; & diuersas unusquisq; casus habet significationes sed a notioribus & frequentioribus acceperunt nominationem sicut in aliis quoq; multis hoc īuenimus ut patronymica uocamus non q̄ omnia sed quod plæraque a patribus deriuātur. Neutra dicimus uerba : non q̄ solum ea in hac specie inueniuntur absolute

dicta:ut prandeo:sed q͙ ex maxima pte: quæ neutrā hñt significationē.i. nec actiuā nec passiuā. Syllabas nomiamus non q͙ oēs cōprehensione litterarum constēt: sed q͙ pleræq;. Sic ergo ēt casus ab aliqua notabiliore significatiōe sunt noīati. Ordo quoq; naturalis eis datus ē. Quippe noīatiuus quē primū natura ꝓtulit ipse primum sibi locū defendit. Vnde uerbis quoq; itrāsitiue iste q̄si egregius adhæret. Genitiuus quoq; secūdū locū sibi defendit: hic quoq; naturale uinculū generis possidet:& nascit᷑ quidem a ntō. generat aūt oēs obliquos sequētes. Datiuus q͙ magis amicis cōuenit tertiū locum tenet:& q͙ uel eādem habet uocē gtō. uel unius abiectione uel mutatiōe litteræ ab eo fit: Qui uero ad inimicos magis attinet idest accusatiuus q̄rtū. Extremum obtinet apud grecos uocatiuus quippe cum iperfectior cæteris esse uidet᷑: nisi secūdæ.n. personæ coniungi non potest: Cum superiores quattuor omnes personas possūt cōplecti figurate adiuncti pronominibus: ut ego Priscianus scribo. tu priscianus uel prisciane scribis. ille priscianus scribit. Mei prisciani eges: tui prisciani egeo: illius prisciani eget. Mihi prisciano das: tibi prisciano do: illi prisciāo placet: me priscianum uides: te priscianū uideo: illū priscianum uidet. Similiter ablatiuus trib᷒ adiungit᷑ psonis: a me prisciano accipis: a te prisciano accipio: ab illo prisciano accipit. Nō egent autem noīa pronoībus q̄uis oēs circūeant personas si cū uocatiuis aut substātiuis uerbis cōiūgantur. ut Virgilius nominor uel sum. Virgi. noīatis uel es. Virg. noīatur uel ē. Igitur ablatiuus ꝓprius est romanorū: & quāuis ipse quoq; tribus sociari pōt ut diximus personis; tamen qa nouus uidet᷑ a latinis iuentus uetustati reliquorum casuum concessit: quāuis hūc quoq; a uetustissimis græcorum grammaticis accepisse uidentur q sextum casum dicebant ου-ρᾱ ὀθεηελεοεη q profecto ablatiui uim possidet. Nam ēt propositionem assumit εξελεοεη εξου̅ρανοθεη. Homerus εξελεοεητάρφασ ι κακα ελ.μενοι. Sunt igitur formę casuales sex. Monoptota quæ una terminatiōe ꝓ omni casu funguntur: ut supradictum est; ut nequā gūmi: alpha beta cornu quattuor: quinq;: sex: his quidam addunt illa quæ tam uoce q̄ significatiōe unū casum habent: ut huiusmodi istiusmōi. Diptota quę duos diuersos casus habent tantum: ut uerua uerubus. Nam uerū in usu non inuenimus & sors forte. Teren. in phormione: o fortūa o fors fortuna: Virgi. in primo. Forte sub libycis tēpestas appulit oris. Et tabi tabo. Alia triptota qualia sunt omnia neutra secundæ declinationis i singulari numero: ut templū templi templo. Et in plurali tam in secunda q̄ in tertia & quarta.i. omnia neutra pluralia: ut tēpla templorū tem-

alias significationes: sed non ab illis recipiunt uocabula: quia frequentius in illis significationibus inueniūtur: sicut collectio patronymicorum dicitur patronymica: quia sæpius. idest secundum maiorem ꝑtem habēt patronymicam significationē.

Ordo quoq;. naturalis datus est casib᷒ sicut & nomina non dicit naturaliter quātum ad omnes. sed secūdum maiorē partem. nō enim ablatiuus uocatiuo naturaliter supponitur. Vnde quia natura enim primum protulit genitiuus quoq; &c. A pari. Hic quoq; naturali: uinculum. Sicut.n. filius patris & reliq posteritatis medium inter ipsos uinculum habent. ita genus medium inter noīatiuū & alios casus obliquos ut uīculū se habet. Quia ablatiui. Dixi superius q͙ uocatiuus apud græcos extremū obtinuit locū. īde posset iferre q͙ apud græcos nō ē ablatiuus: sed cōsecutiuū ponit. q ablatiuus ꝓprius ē latinorum. Cum.n. constat qa cū ablatiuus apd græcos uocatiuo non ꝑponit᷑: cū si uocatiuus apud græcos extremus īueuit᷑: uer ē dicere eos ablatiuū nō habere. Nouus dixi. Quāuis hunc quoq; a uetustissimis græcorū grāmaticis accepisse uidētur qa uetustissimi tam gētiuo q̄ accusatiuo terminationē θεν addebāt & illis totum insimul iunctū sextū casum dicebant ευθεν θεν ad cuius similitudinē latini ablatiuū inuenisse dicuntur. Quod ꝑfecto uim ablatiui possidet. nā ꝑpositionē ablatiui assumit. Sunt igitur. Qui sex casus esse dicūtur. & ſm numerum eoꝝ formæ casuales assignentur. Quæ formæ sex. i. spēs casualium. i. designantes ipsa noīa ſm numerū casuum. Aptota casualem formam nō habent: quippe in casualia sunt cum solum noīatiuum habeant. Vnde & aptota uocari meruerūt. Nam a. idest sine πτοσις casus iterpretatur. Monoptota quæ una terminatiōe. monos græce unus diptosis casus uidetur ergo huius nominis interpretatio sonare. ut illa tantum monoptota debeant appellari quæ unum habēt casum. idest unam casualem interpretatiouē genitiui uel datiui siue aliorum casuum: ut frugi nequam. q͙ ita accipimus nomina numerorum indeclinabilia. necnon etiā nomina litterarum cum non casualem sed nominatiui terminationem habeant: ut quinq;. sex. mille alpha beta &c. a monoptotis secluduntur. mille enim ita in e. breuem desinit sicut sedile. & alpha in a. breuem sicut musa. erit liber sibi contrarius: ita cum superius ista uocauerit monoptota: sed non est ita accipiendum: immo ita sonat hoc nomen monoptotum q͙ in monon. idest una terminatione & πτος ιν: idest casum habeat in significatione unum siue plures. & hoc siue terminatio illa nominatiui fuerit siue causalis. Sūt

plis. sydera syderū syderibus. cornua cornuū cornibus. Alia tetraptota qualia sunt oīa in r. desinētia secūdæ declinatiōis: puer pueri puero puerum. Alia pentaptota qualia sunt oīa masculina uel fœminina secūdæ declinationis in us terminantia doctus docti doctū docte. Virgilius uirgili uirgilio uirgiliū uirgili. Hęc aptota sunt quæ sex diuersos casus habent: qualia sunt masculina in us desinentia: quæ secundum declinationē quorundā pnominum in ius efferunt genitiuū unus unius uni unū une ab uno: de cuius uocatiuo qa quidā dubitant: Caper doctissimus antiquitatis pscrutator ostendit hoc usum Catulū & Plautū: Catulus sup ter oēs une de capillatis celtiberosę celtiberie sili. Plautus in fribolaria. O amice & multis mihi une cephalio. Sole quoq; articidas in hymenæo. Fœlix lectule talibus sole amoribus: sunt alia quorum quidem ntūs in usu non est: obliqui aūt sunt: ut Iouis ioui iouem a ioue quāuis uetustissimi noīatiuum quoq; hic iouis pferebant: sicut de ntō tractantes ostendimus. Sunt alii in quibus tres obliqui inueniūtur precis preci prece: frugi fugē fruge. Vetustissimi tamen & frux & fruges noīatiuū ptulerūt. Alia in qbus duo uicem uice. tabi tabo: Alia in qbus unus ut sponte laterē: quāuis & ablatiuus eius singularis: & ntūs & accusatiuus plurales inueniunt: Plau. in truculento. Quid macena aut illa in horto quæ est in noctes singulas latere fit minor: quāuis hoc ad uos damni permēsus. utā ē nihil mirū uet9 ē macena ueteres si lateres ruūt. An tu ueteres lateres rūere fas nephas rere. Illud quoq; non est prætermittendū quod quibusdā uidet septimus casus eē ablatiuus quādo sine præpositione pfertur: qd satis irratōabile uidet. Minime. n. præpositio addita uel subtracta mutare ualet uim casus. Neq; n. cū accusatiuo casui multæ præpositiōes solēt adiūgi. Alius casus est qñ habet prepositiōes: & alius quando absq; his pfertur. Quis hoc dubitat q; oēs præpositiones uel accusatiuo uel ablatiuo apud latinos iungi solēt: Ergo si adiunctę uel non ablatiuo mutant eius uim. Accusatiuo quoq; adiunctæ uel nō debent similiter mutare casum. Deniq; ī cōparationibus absq; prępositione solet proferri ablatiuus: nec tñ dicit quisq̄ septimum tunc esse casum: sed ablatiuū cū dico fortior Achilles Hectore: ī quo oēs attiū scriptores cōsentiunt: & sex esse casus cōfirent & nō septem: Vno. n. nō duobus casibus latini superāt græcos. Septimū igitur qui addūt superuacuū faciunt qui. nulla differentia uocis in ullo noie distet a sexto. Sciendū tamē q; hic casus. i. ablatiuus est quādo pro genitiuo & est qñ pro datiuo accipit græco. Pro genitiuo quando ppositionibus uel aduerbiis ablatiui casus subiūgit: ut ex illo: ab illo: p illo: corā illo: cū illo. Et qñ cōpatat fortior illo. Et qñ nominis & pticipii ablatiuus uerbo & nominatiuo alterius nominis cum transitione personarum adiungit: ut sole ascendente dies fit. & Traiano bellante uicti sunt parthi. Hac aūt utimur constructione quādo cōsequentiā aliquā rey quæ uerbo demōstrant ad eas res q̄ participio significant ostendere uolumus. Quid. n.

alia. Hucusq; talia tetraptota & triptota & diptota & monoptota posuit quæ nominatiuum habeant: nūc illa ponit quæ nominatiuum non habent: ut sit cōmoda diuisio tetraptotorum. Alia cum nominatiuo. & sic de cæteris. Illud quoq;. Sex casus dixit esse & secundū sex casuales formas. Nunc dicit q; nō sextū: sed etiam casus septem faciebant ipse improbat. Neq; enim. Vere præpositio nō mutat casum qa non mutat accusatiuū. unde hoc quod si præpositio non mutat accusatiuum casum q; alterum nequeat mutare. s. ablatiuū. Ad hoc auctor quis autem &cæ. q̄si di. præpositiōes æque. iungunt accusatiuo sicut ablatiuo. Deniq; q. d. premissa ratione patet ablatiuum nō esse septimū casum: sed deniq; post rōne illam probat. & illud idē ab impossibili. Nā si quotiens ablatiuus sine præpositiōe ponitur est septimus casus: tūc in cōparatione septimus erit casus: cū sine præpositiōe pferatur: ut fortior illo: quod est impossibile & contrarium nobisipsis: qa nō dicit quisq̄ nec nos nec aliquis ablatiuum eē septimum casum. In quo enim ablatiuus dicatur tantum & non septimus casus conueniunt &cæ.

Vno enim. Merito sex casus tantum eē cōfitentur. nam græci tantum quinq; casus habent. nos aut uno casu solū eos supetam9. Inde ifert a causa. Supuacuum igit &c.

Sciendum tamen. Dixi quoniā græci carent ablatiuo: ablatiuū tamen pro genitiuo & datiuo illorū ponunt. Ostendit quando pro genitiuo. quādo pro datiuo. Quādo nominis & participii. ablatiuus iungitur & ponitur ī oratiōe cum uerbo & nominatiuo alterius nominis cum transsumptōe psonarū ut sole ascendēte fit dies hic trāsitio fit psonæ in personā. i. de ascēsione solis ad diem. s. hic ostendit q; ascēsio solis causa sit diei. Hac autem constructione utimur. i. in frequentissimo usu habemus huiusmodi cōstructionē quādo uolumus ostēdere consequētiam. idest conuenientiā rerum aliquam. i. necessariā uel nō necessariā: quæ demōstratur uerbo ad eas res quæ significāt participio. idest qua uolumus ostendere q; res significata a participio causa ē rei quæ designatur nominatiuo & uerbo. Nota q; dixit utimur. p hoc. n. subītelligē-

est Traiano bellãte uicti sunt parthi: nisi q̧ secuta est uictoria Traianum bellãtem? & sole ascendẽte factus ẽ dies: nisi q̧ ascẽsionẽ solis secuta ẽ dies? Inueniunt̃ tñ ẽt noia loco participiorũ in huiusmodi locutione posita: ut Vir.i.vii. Non uobis rege latino diuitis uber agri: troiæue opulẽtia deerit. Rege latino pro regnãte latino q̃uis in huiusmodi cõstructionib⁹ subaudit̃ participiũ substãtiuũ. Græci aũt i huiusmodi cõstructione solẽt ꝓ genitiõ pticipii ẽt ifinitũ põere uerbũ: ut ιν τω βασιλευιν τραιανον η ουν βασιλευοντος τραιανου etiam tũc ꝓ genitiuo ponit̃ græco: quando per participiũ habens & accusatiuũ itertpretramur eũ ut pulchra forma mulier: pro pulchrã formã habens mulier. Magna altitudine domus.i.magnã altitudinẽ habens. Pro datiuo quoq; qñ cum in uel sub præpositiõibus iũgit̃ ut i illo: sub illo. Et qñ ipsum ablatiuum interpretamur per accusatiuum & per præpositionem per: ut uinco te manu.i.p manum: uideo te lumine: idest per lumen.

HOc penũ huius peni: hoc penus penoris: hic pen⁹ penus: hęc penus penus: hoc pẽu penu. Hoc specus specoris: hic specus specus: hoc specu specu: algor algoris: hic algus huius algus: Plau. in uidu. Inopiã luctũ mœrorẽ paupertatẽ algũ famẽ. Idẽ in rudẽte. tu uel suda uel peri algu: uel ẽt ægrota: uel uale. Optimates sunt q defendunt senatores. populares q defendunt populũ. Ex asse hæredem facit: idest ex duodeci unciis. A mobilibus fixa deriuata sunt clarus claritas magnus magnitudo: latus latitudo: altus: altitudo: pius pietas. Itẽ a fixis mobilia deriuata: iuno iunoni⁹ iunonia iunoniũ: æquor æquoreus ęquorea æquoreũ: marmor marmoreus marmorea marmoreũ: sanguis sanguineus sãguinea sanguineum: clarus clari claritas: ambiguus ãbigui ãbiguitas. œ æ diphthõgi longę sunt. Inde Vir. Insulæ Ionio i magno dixit. œ ãt diphthõgus apᵈ græcos ẽt ĩ pricipio dictiõis ꝓ breui accipit̃ στοια ντασ οισροσ παρθενουσ λοχευετοι. Aliter enĩ lãbus stare ñ põt. & r.s. lĩas græci utm pene lĩaꝝ uocaliũ hr̃e affirmant. Vnde r. quoq; aspirat̃ sicut aliæ uocales apᵈ gręcos rhetor rhodanus: birrhia birrhus: & s. similiter ui uocalis hr̃e dicunt. Et hoc ex latia ligua maxĩe itelligere possum⁹ cũ s. lr̃a ĩ metro & amittit̃ & synalimpha facit: ut ponite spes sibi qsq; aut ouiũ fœtus. aut urentes culta capellas: & aspiratõis loco fungit̃ ꝓ εξ.n. uel επτα ημισ εκτον sex septem semis sextũ dicimus οι δαμενωσ αποτουθηνον ερυθιν. μενανδροσ το μεθιν τησ σωηδι. Vnde romãi ebrius dicũt ρημα τοχρι μεδει με πρεπε με: moderor tibi. Salu. in catili. tẽpus fortũa cuius libido gẽtibus moderat̃ moderor te. Luca. in Syderibus quęcunq; fugã moderant̃ olympi. quęro te q̃ro a te διο του σημειουρο μοι οι προσο πηδευτερου κλινειν εν τη πρωτο δευτερω ενδον ωσ μηεχοντεσ τον δυικον αριθμον.

dum de dit q̧ aliter fieri põt supra dicta cõstructio: ut henrico parisius morãte drogo catalãius episto las finiuit. Nõ enĩ q̧a henricus parisius morabat̃ drogo catalãius epistolas fin iuit: sed tpis fit demõstratio.s. quo tpe hẽricus parisius morabatur drogo catalanius epistolas finiuit. Inueniunt̃ tamen. Licet dixerim in huiuscemodi constructiõe ablatiuũ participii poni tamẽ inueniuntur &c. Quãuis dixi ꝓnomen poni pro participio tamen est quãdo subaudit̃ uerbum substãtiuũ & tũc remanet nomen in ꝓpria significatiõe ut latino ante rege. Græci ãt. Vbi nos ponimus ablatiuũ participii græci ponũt genitiuũ. Cũ.n. dicit græcos pro genitiuo participiĩ infinitũ ponere ablatiuũ æquipollẽter dicit. q̧a ubi nos ponimus participium græci ponunt infinita. duas æquipollentes orones habemus i græco exẽplo. unam in qua infinitiuũ uerbũ ponit̃ ut εν τω πολεμειν ηρασιλευειν τραιανου.i. in bellare. uel regere traianũ ενικηθησαν οι παρθοι.i. uicti sunt parthi. Alteram i qua ponit̃ genitiuus participii πολεμουντο. idest bellantis τραιανου. idest traiani.

PErtractatis accidẽtib⁹ nominis eoꝝ & speciebus ut cõparatiuis diminutiuis &c. uult agere de accusatiuo & ablatiuo singulari & genitiuo plurali tertiæ declinationis & sicut gratia istorũ tractauit de præmissis sic gratia eorũdem agit de omnibus casibus omnium declinationum nominis. ꝓpter enim supradictos cãus determinatæ declinationis & propter præteritum perfectum uerbi hoc opus incepit agere & nunc priusq̃ agat de his. ꝓmittit de his duos ꝓlogos primum ꝓter rem: & secundum ante rem. Ille dicitur præter rem: qui licet tangat aliquid ex sequenti ope non ex inuentione ꝓlogi hoc facit licet quidam dicant q̧ ꝓlogus præter rem nihil sequẽtis operis tangat: in ante rem uero auditorum captat beniuolentiam aliquando ex ꝑsona ipsius auditoris aliqñ ex beneficiis ipsius auditoris uel ex persona aduersarii uel aliquo modo: & etiam sequentis operis mentionem facit & hoc habet prologus ante rem ex inuentione.

De nominatiuo & genitiuo liber.

BReuiter regulas tibi me iussisti Iuliane consul ac patriciæ nominum colligere: quibus latina utitur eloquentia: quod suscepi nō tā rei facilitate uel īgenii confidentia. q̄ ne quid tibi cui oīa debeo prorsus negarem. Et q̄m ornamētū esse te latinorum nō minus q̄ grecorum studiis gaudebā. igitur excusatio mihi sit audacis incepti difficillima recusatio tuæ iussiōis: Nunc de noīatiuo & gtō singulari qbus īuentis alii casus tam singularis q̄ pluralis numeri facile dignoscunt̄. Pleraq; quidē a doctissimis uiris: pauca tñ & a me p īgenii mediocritate īuenta exponā. Et hoc mō cōpēdii cā. postea uero deo uitā præbente de accusatiuo & abltō singulari & gtō plurali tertiæ declinatiōis: cū de obliqs tractauero casibus multo labore inuenta & diuerso auctoritatis usu approbata subiungam: de uerbi quoq; ptō pfecto cū de his tēporib9 disserā explanabo: ī quibus uos dubitare dicitis. Nec mirꝝ cum ipsi ēt probatissimi artium scriptores non omnino certis hæc regulis disseruisse noscuntur.

De. XIIII. Litteris.

QVoniam ī superioribus libris de litteris & syllabis & accidentibus noībus & de omni deriuatiuorum spem nominum quantum potui diligenter exposui. Nunc de regulis ī hoc qdem libro nominatiui & genitiui. ī sequenti uero cæterorum casuum tractare īcipiam nec me pigeat dum uiuo & hęc & quæcunq; scripsero uel mea diligentia uel amicorum monitu uel ī uidorum uituperatione: si iusta fuerit emendare. Solatio enī mihi ipse esse possum: q ueterum scriptorum artis grāmaticæ uitia corrigere q̄uis audacissime: sed maximis auctorib9 Herodiāo & apollonio confisus īgredior: si qd ī meis quoq; humani erroris scriptis acciderit quod sit emendandum. Quattuordecim sunt litteræ terminales nominum qbus latinus utitur sermo. Vocales omnes semiuocales similiter omnes absq; .z. & .f. quā magis mutā esse cū de littera tractabam9. ī primo libro ostēdim9. Præterea mute sūt tres. c. d. t. ut sophista: mare: gūmi: Cicero: cornu sol: tēplum: nomen: cæsar: uirtus: pax lac aliud bogud: caput. In græcis aūt īuenitur ēt y: ut dory: nomen oppidi pontici & Epy. Statius ī. iiii. theb. Et summis ī gestum montibus epy. In as desinentia nomina siue latina siue græca masculina uel fœminina uel cōmunia addita e faciūt genitiuū ī æ d phthongū: ut hic scriba huius scribę: hęc musa huius musæ: hic & hæc auriga huius aurigæ. Inueniūt̄ tamen q̄dam ex cōibus ēt neutro generi adiūcta: sed figurate p alleotetam ut aduena mancipiū. Valerius aūt maxius ī scdo memorabilium pōit alienigena studia: qd pria declinatio nō habet. Nullū. n. neutrū nec pria: nec qntæ declinationis pōt īueniri. Nec idē esse singularis noīatiuus ī a desinēs neutri generis & noīatiu9 pluralis. Sed antiqssimi hic alieīgēus & hæc alieīgēa: & hoc aliuigenū dicebāt:

BReuiter iussisti me tibi iuliane. Ecce peruentum est ad partem illam p qua iulianus eum rogauerat iccirco præmittit ei prologum in quo eum attentum reddat: id suscepi q̄m gaudebam te esse ornamentum quod esse non ualeas nisi sis perfectus in arte grāmatica. Qui excusatio. Et quia non potui tibi negare igitur excu. &cæ. Et hoc modo faciam compendii causa inuenta autem re aliorū diffusa erant. Nunc de nominatiuo & genit uo. postea uero deo uitam &cæ. In quibus accā n. & abla. singulari. gem. plurali tertiæ declinationis. & pterito pet. Quoniam in superioribus alius est prologus de ordie suæ materiæ: uel mea diligentia siue monitu uel inuidorum uituperatione. i. dum metuo inuidorum uituperationem. Solatio. n. ideo non pigebit emēdare quia erat hoc solatium q̄ lipse ego non alius corrigam si q̄d emendandum accidit meis scriptis. quia scrip. aliorum accidūt multa uitiosa. Si quid erroris accident meis scriptis qui benescio corrigere. quia correxi uitia scriptorum ueterum. Vel aliter inde erat mihi solatium. In a descendentia de generib9 & terminationibus: ideo mentionem facit quia secundum diuersas terminationes & diuersa genera diuersi genitiuo a nominatiuo proueniūt. Inueniūtur tamen Licet dixerim cōia .i. mascu. & fœm. generis tm̄ū existentia tamen inueniunt neutro generi adiuncta: sed tamen remanent cōia. quia non recte iungantur neutro generi. sed figurare per alleotetam. Alleoteta figura ē q̄ diuersa genera uel diuersos casus. uel diuersos nūeros cōiungit. Illud dr̄ p figuras sed ualerius posuit sine oī figura alienigena studia. Illud uero apponit q̄a s̄m Valerium hic & hæc & hoc alienigena uidēr dici: q̄d ipse uniuersali sīa remouet cū subiungit q. i. nomē neutri generis in a. desinēs prima declīatio nō hēt. Credo Priscianum hoc pasca huius pascæ nusquā legisse. nec pōt idē eē a toto. Ex quo pōt hic eē pluralis & sic non est de regulis.

ex quo pōt hoc esse plurale: Nec nō ēt similiter a genere cōposita pferebāt caprigenus: terigenus: taurigenus. Idq; usus confirmat Pacuuius in Paulo. Quia uia caprigeno generi gradibus gressio ē. Ceci. ī pigno. caprigēi pecoris custos de gurgite uasto. Vir. i. yii. Caprigenūq; pecus nullo custode per herbā. hoc tñ pōt & p syncopā accipi pro caprigenarū sicut idē i. yiii. Optime graiugenū cui me fortūa precari. p graiugenar. Actius i. ix. Ex taurigeno semine ortā fuisse an hūano eā. illud ēt obseruādū q; octo sunt noīa in a desinētia fœmía: quor; masculina i us pletūq; termināt genitiuū: & i i datiuū more quorūdā pnominū. Itaq; fœminīa quoq; necnō & neutra eosdem habēt gētiuos & datiuos. Vnde qdā decepti īter pnoīa posuerūt ea. sūt āt hæc. unus una unū. unius uni: ullus ulla ullū. ullius ulli: nullus nulla nullū nullius nulli: solus sola solū: sol9 soli. totus tota totū totius toti. alius alia aliud alius alii: uter utra utr; utrius utri: alter altera alter; altetius alteri. Similiter ab eis cōposita: uterq; utraq; utrunq; utriusq; utriq;. alteruter alterutra alterutr; uel alter; utr;: alterutrius uel alterius utrius: alterutri uel alteri utri: utraq;. n. decliatio i usu ueter; ē. Neuter neutra neutr; neutrius neutri. Sed i hoc noīe neuter ex cōtrario alus q̄ forma simili declinant̄ freq̄ntior ē usus genitiui i i. & datiui i o. terminātis i masculino & neutro. In fœminio uero i æ diphthōgū hic neuter & hoc neutrū huius neutri huic neutro: hæc neutra huius & huic neutræ. Est sciēdū q; quotiēs supiora masculia i i. desināt i gtō: & i o i datiuo: hoc. n. quoq; rarior habet usus & uetustior necessario i ę diphthongū fœminia supradictos termināt casus. Itaq; nō solū unus unius uni. sed ēt huius & huic unæ. & similiter ullę nullæ solę totę aliæ alteræ in usu antiqore īuenimus. Cice. p. M. Tulio: hoc iudiciū sic expectat̄ ut nō unæ rei statui: sed oībus cōstitui putet̄: Idē ad Herenniū: Nō res tota totæ rei necesse ē similis sit. Terē. i heautontimor. Hæc ipsa ī itinere alteræ dū narrat forte audiui. Idē ī Eunu. Nūq̄ edepol qcq̄ iādiu qd magis uellē mihi euenire euenit q̄ q; mō senex itro ad nos uenit eri ās mihi solę ridiculo fuit q̄ quod timeret sciebā. Ceci. Nullę natiōi tot tātas tā cōtīuas uictorias tā breui spacio datas arbitror: q uobis. Eiusdē. i. priē declinatōis fœminior; gtūm ēt in as more græcor; solebāt a ntiqssimi termīare. Vnde adhuc prfamilias & mrfamilias p familiæ solem9 dicere: & freqns hoc hēt usus. Li. i odys. At q; escas hēmus mētionē. escas p escæ: Ibidē. Nā diua monetas filiā docuit: monetas p monetę. Ibidē i eodē. Mercurius cūq; eo filius latonas p latōę. Neuius ī car. bel. pu. i. Inerāt signa expressa quō titani bicorpore gigantes magniq; Atlantes rūcus atq; purpure9 filiterras p terræ. In eodē. Venit ī mētē hoīum fortūas p fortūæ. Enni. i. yi. ānaliū. Dux ipse uias p uię. Cice. i. iiii. uerrinar;. Liberos mrēsfamilias bona fortunasq; oēs. Dr̄ tñ & prfamiliæ & prēsfamiliæ & familiar; & familus. Marcus brutus de of. Itaq; prēssfamiliæ domini sumus. Salu. i cati. Filiifamiliar; quor; e nobilitate maxia ps erat parētes īterficerēt. Cice. ī fru. Itaq; ex his scribis q digni sūt illo ordie patribusfamiliis uiris bonis atq; honestis pcūctamini neutra eiusdē termiationis gręca sūt. & addita tis faciūt gtūm ut hoc pipetasma hui9 pipetasmatis hoc poema huius poematis. hæc tñ antiqssimi scdm primā declinationē ptulerūt: & generis fœminini: ut Plau. i amphitryōe. Cum seruili schema p schemate. Nūc ne ornatū hūc uos meū admiremini qa ego hic pcessi sic cū seruili schema. Vale. i phor. Qd hic cū tragicis uersibus & syrma p facit p

Hoc tamē. etiā potest per syncopā accipi. Octo fœminia excipit a regula q̄ nō in ae sed i ius termināt genitiuū. Et habet p uno simplicia cor; & composita & alter & alteruter. ullus autē & nullus non p uno habet: quia non uidebatur quibusdā nullus eē cōpositū ab ullus. Neutra ex non uel ne & uter cōpositū est. Sed i hoc nomine. Sed i hoc noie .i. neuter ex cōtrario aliis. &c. Cætera uero frequētius termināt genitiuū in ius & datiuū in i. in hoc āt noie freq̄ntior usus ē genitiui in i. & datiui in o terminantis in masculino & in neutro. In fœmino uero in ae diphthongon. Sciendū ē q; quotiēs supiora. i. unus solus & cætera masculina i i. definūt ī genitio. Ecce hic hēmus q̄re dicit supius plerūq;. Necessario fœminina. Necessario ī æ terminant supradictos casus & sic erūt de supradicā regula. Eiusdē. Eiusdē i. primæ delinatōis fœminior; gtūm ī as antiq solebāt termiare & hoc mō excipiunt̄ a supiori regula. Ci. matresfamilias p familiæ. Filiifamilias necessario est cōpositū sicut prēsfamilias. Illo mō. Illo mō pribusfamiliis. Exemplum ē q; pribusfamiliis dicatur. Hoc tamē. Hoc tamē antiq secundum primā declinatiōem protulerunt & hoc modo ad superiorem regulam retorquētes. Flauius lepida condecorant schema: & lepidum schemā. i. figurā: Gīa ucomatis. dr̄ caligo

mate Plau. in psis. Theatꝝ lepida cũ decora schema. Cecilius i hippo. filius i me icedit satis hilari schema. Põponius i satyro. Cuiusuis leporis liber diademã dedit ꝑ diadema. Libe. i cãcro. nec pythagoriã dogmã doctus. Plau. i milite glo. glaucomã ob oculos obiiciemus eumqꝫ ita faciemus: ut qđ uiderit ne uideat. Quidã aũt in um ẽt teste celso huiuscemodi ꝓtulerũt ntõs hoc emblematũ huius emblemati hoc toreumatũ huius reumati declinãtes. Vñ freqñs usus coꝝ datiuos & ablatiuos plurales i is terminãt: his & ab his schematis: emblematis toreumatis pipetasmatis: qbus frequẽter casib9 i uerrinis utit Cicero. Nã & a & h & R. nomina lrãrũ ideclinabilia sunt sicut aliarũ quoqꝫ oium lrãrũ nec nõ nũeroꝝ a qttuor usqꝫ ad cẽtũ: sed & mille. Nã a cẽtũ cõpositi nũeri declinãtur: ut ducẽti ducẽtoꝝ ducẽtis & similia. Et litterarũ qdẽ noĩa neutri generis sunt. Numeri uero q sunt ideclinabiles: generis sunt oĩs: hoc ẽ masculini & fœminini & neutri. Mulucha flumen & thuria & si qua similia ĩueniũtur magis figurate masculina cũ neutris iungũtur ut si dicam tyberis flumen: uel hister flumen. qđ autem non sunt neutra thuria & mulucha & similia oñdit ẽt natura ipsius sermonis punici in quo oĩa nomina uel masculina sunt uel fœminina. Ergo capsa quoqꝫ & thala oppidũ & thirmida similiter fœminina figurate neutris sunt cõiũcta. Vnde Salust. in secundo historiarũ. Inter læuã mœniũ & dextiũ flumen thuriã qđ ualẽriã paruo interuallo ꝑterfluit. Thuriã dixit q accusatiuus masculini ẽ non neutri. Plurima tñ non solũ in Africa: sed i regionib9 ẽt nomia fluuioꝝ in a ĩueniunt desinẽtia. Luca. in. ii. Nullasqꝫ uado q macra moratus alnos. In eodẽ. Scenaqꝫ & adriacas q uerberat aufidus undas. Quæ sũt noĩa Italiæ fluuioꝝ. similiter himella & allia. Vir. in. vii. Prope flumẽ himellę. Idẽ in eodẽ. Et quos infaustũ iterluit Allia nomẽ. Salu. i. ii. historiaꝝ. Nisi qñ flumen lurda tauro mõte defluẽs. Necnon ẽt græca nomina tam fluuioꝝ q alioꝝ in as apud illos desinentia: q in ου faciũt genitiuũ græcũ: nostri absqꝫ s. solebãt plerũqꝫ pro ferre. ut marsya geta: chærea: solia: Luca. i. iii. Qua celer & rectis descendens marsia rupis Errãtẽ mæandron adit. Hoc ẽt sciendũ ꝙ oĩs ntũs i a desinẽs corripitur q̃uis sit apud grecos product9 ut Lidya: Syria: Phrygia: Italia: Hyspania. Vnde accẽtus quoqꝫ tpe mutat. i paucis tñ inueniunt nrĩ poetæ græcis seruasse morẽ græcũ. Sta. i. iiii. thebai. Non tegea nõ ipsa deo uocat alite felix cyllene. Idẽ in. vi. Te plãgeret argos. Te nemea. tibi lerna comas: larissaqꝫ supplex poneret. In e. correptã latina sũt neutra q̃ e. i is cõuersa faciũt gtũm: ut hoc mare huius maris: hoc monile hui9 mõilis hoc mãtile hui9 mãtilis. Oui. i. iii. fastoꝝ. Duxerat ad dextrã uillis mãtile solutis. Cũqꝫ meri patera thuris acera fuit. hoc soracte hui9 soractis. Hor. i. i. car. Vides ut alta stet niue cãdidũ soracte. Vir. i. xi. Scĩ custos soractis Apollo. Excipit unũ declinabile i singulari nũero: hoc cepe huius cepe. Apuleius in medicinalibus. Cepe succũ melle mixtũ: qđ i plurali nũero fœmininũ ẽ priæ declinatõis hæ cæpe cæpaꝝ q̃uis antiquissimi a quoqꝫ singulare fœminino genere hoc recte protulisse ĩueniũt. Neuius i appel. Vt illũ differãt q primũ oblitor cepã protulit Luc. i. vi. Satyra. Lippis edenda acri assidue κρομμυοπωλης hõ cœparius cœpa: frequẽtior tñ usus hoc cepe ꝓtulit. Neui. i appel. Cui cepe edendo ocu

oculorũ. Quidã autẽ. Si enihil attinẽt ad regulã. Nã a. Nã a & hmõi noĩa lrãrũ & noĩa numerorum ut triginta & similia. q. d. nõ oportet excipi a regula triginta q a cũ sint noĩa litterarũ & numerorũ scimus ꝙ ideclinabilia sunt & nõ faciũt genitiuũ in atis. Sed etiã mille indeclinabile. hoc iõ ponit. qa dixerat usqꝫ ad cẽtũ. Mulucha. Et similia noĩa fluuiorũ ostẽdit nõ esse neutra ne aliqs a regula neutrorũ ea uelit excipe. cũ genitiuũ suũ in us nõ terminant. Igitur capsa & similia nõ sunt neutra a toto. Plurima tamen. Istud ponit cõtra illos q uellẽt ꝙ tãtũ ꝓpter linguã pœnoꝝ noĩa fluminũ non essent neutra: sed i aliis linguis possent eẽ neutra: & terminãt supradcã hoc mõ licet dixerim ex lĩgua pœnorum posse ostẽdi hæc nõ esse neutra: plurima tñ &c. uide quia pro constanti reliqt illa plurima nõ eẽ neutra cũ i suppositis exẽplis masculinis iũgantur generibus. necnõ similiter exẽplis ostẽdit græca noĩa fluuiorũ nõ eẽ neutra sed masculina. qđ debemus itelligere ex generali regula data i tractatu generis q est. i a. ig r desinentia. Est enim consuetudo huius actoris ut ex præcedẽtibus multa q̃in p æsenti tpe nõ dicũtur uelit itelligi. qđ ponit aliorũ additamentum ẽ regulæ: & hoc etiã sciendũ est cõis proprietas de oĩbus. unde accẽtus cũ tpe mutatur. Nã acutus accentus de finali ad antepenult. apud nos trãsfert syllaba. Sta. tamẽ græcũ morem seruans de accentibus nemea tegea finalibus acutis posuit. Cepæ succũ. cepæ hic ẽ genitiuus & excipit: qa nõ mutauit e in is. & si cepæ dicat tamẽ frequentius

lus alter ꝓfluit: Idē in eculco. Oleas cepe ficus Varro de actōibus scenicis in tertio. Multifariā ī patellis coquere cepe. Caper tñ & cepitius & cepitiū ueteres dixisse ostēdit. In e ꝓductā græca sūt fœminina & uel græce declinātur: ut libye libyes: uel mutata e ī a & accepta e faciūt gtūm in æ diphthongū: ut helēa helenæ. In i latina siue græca īueniūt & neutra sūt uel oīs generis: & aptota: ut hic & hæc & hoc frugi nihili: mācipi: huiusmōi: nauci quoq; qd putamē nucis significat & ꝓ nihilo accipit. Plau. ī Mustellaria. Qui hō timidus erit ī rebus dubiis: nauci nō erit. Idē ī truculēto: Timpāo tribā amas hoīem nō nauci. Quibusdā tñ non irrōnabiliter genitiui & datiui casus isti sunt existimati: q figurate cū oībus aliis casibus & generibus pōt adiūgi. Nā frugi datiuus & a noīatiuo frux uel fruges: & mācipi a māceps: & nihili genitiuus a noīatiuo nihilū: hoc gūmi: hoc sinapi magis pegrina sūt: quis qdā hęc sinapis dixerūt: ut Plau. ī pseudulo. Terit sinapis scelerata cū illis q terūt priusq̄ triuerīt oculi ut extillēt facit. Inueniunt & barbara ī i ut illiturgi oppidū. Liui. ī. xxiii. ab urbe cōdita. Illiturgi oppidū oppugnabat. Traiaūs ī. i. datiuoꝝ. Inde berzobi: deide aixi ꝓcessimus. Herodianus gūmi quoq; & pipi dixit eē barbara: sed nři pip pipis declinauerūt: ut Persius & pip & pnæ. Idē rugosū pip. Et Iuue. Soluite frunē frumēti dominus clamat pipis ue coēptor. De hmōi: ıstiusmōi: illiusmōi & aliis talib9 multi dubitauerūt: utꝝ cōposita sint an nō: sed ea cōposita eē ipse accētus docet: q ī fine ꝓcedētis dictōis pōi nō posset nisi eēt cōposita. Iō āt idecliabilia sūt qm̄ utraq; ps gtūm casū hēt Quō igit si uterq; sit ntūs ī cōpositis uterq; declinat: sic ī his qm̄ uterq; gtūs ē māsit idechnabilis. In o. correptam: quam tñ ueteres freq̄nter ꝓducūt latina sūt: & si fœminina fuerit g. uel d. antecedētibus mutāt o. in i. & accepta nis. faciūt gtūm ut hæc carthago huius carthaginis: hæc uirgo huius gīnis: hæc dulcedo huius dinis: alcedo dinis. Plau. ī penu. Qua mare olī est cū ibi alcedo pullos educat suos. Alia uero oīa producūt o in gtō: ut hic Cicero huius nis. caupo ponis. hæc iuno nis. castulo nis. rusc̄ mo nis. noīa sūt urbiū Hispāiæ: hic & hæc bubo hui9 nis. Excipiūt hæc q̄ ī gtū nō seruāt o. ut hic cardo huius dinis. Quidā tñ ueteꝝ ēt fœminino genere ꝓtulerūt hoc. Gracchus ī atlāta. O grata cardo regiū egressū idicās. Ordo ēt tñ dinis hō hoīs: qd ē cōe. Cice. pro cluētio. Cū de eius mře loq̄ret ait: cuius ea stulticia ē ut eā nemo hoīem appellare possit. Et Luca. ī. y. de phœmōe. atq; hoīem toto sibi cedei et pectore iussit. Vit. ī. i. æn. Nec uox hoīem sonat: de fœmīa loq̄ns. Vetustissimi tñ ēt hō homōis declinauerūt. Ennius: Vulturis ī syluis miseꝝ mādebat homonē. Heu q̄ crudeli cōdebat mēbra sepulchro. Nā & uultur & uulturus & uulturius dř. Nemo quoq; siue ex hoc cōpositū ut qbusdam uř: seu non cōis generis est: & similit. r o ī i cōuertit in gtō: ut nemo neminis. Lucilius ī xxx. Neminis īgenio quēq̄ confidere oportet. Plau. ī captiuis. Neminis misereri certum est: qm̄ mei misere nemo: Titinius: Quod rogas neminē decet bonum. Teren. in andria. Hoc ego scio unū neminē peperisse hic. Nec solum de hominibus dř. sed de diuis. Virg. in. xi. Turne qd optanti diuū promittere nemo. Turbo turbonis qñ de ui uentoꝝ loq̄mur. Nam si sit propriū seruat o in genitiuo: hic turbo turbonis nomē propriū gladiatoris. Sic Hora. ī. ii. sermonū. Corpore maiorē rides turbonis ī armis spiritū. Anio ēt aniēnis qd antiq̄ssimi scdm analogiam anienn nominatiuū proferebant. Cato contra ueteriū:

usus hæc cepe indeclinabile protulit. Vel græce declināțur uel mutata e noīatiui ī a. & accepta e faciūt genitiuū. Aptota ꝓ monoptotis posuit. Quibusdā. Quibus nō āt ratiōabiliter genitiui uel datiui casus sunt isti extimādi: & ita cū alios noīatiuos habeant nō sunt de regula ī a & in i terminātiū.

Sed gūmi. sed gūmi & sinapi pegria. i. barbara de illa sūt regula. Sinap s. Sinapis ꝓducit penultimā ꝓfert usus. ut

hæc oīa de regula sūt. Et de huiusceemōi. Iō dubitatio nem istā cōmemorat. qa si nō sint cōposita ut qdā uolebāt noīatiuos ī alia terminatōe nec ď regula erūt. sed si cōposita fuerint qa uteꝝ est ex neutra pte declinabūtur & de regula erunt. Alcedo est auis marīa. alia uero oīa quæ nō sūt fœminina ut cicero. uel si sint fœmia nō hēnt g uel d ante o ut iuno ꝓducū o ī genitiuo.

Cardo. Cardo a regula aliorū masculiorū excipit si fœmi. ē ī regula fœminiorū cōtinet. Vetustissimi. hō homōis decliauerūt sic nō excipit a regula alioꝝ. Bene di. Bene dixi uulturis. nā uult & uulturis dicit. Nemo quoq; siue ex hoc. i. homīe sit cōpositū siue nō excipit. qa o cōuertit ī i ī genitiuo. Neminē docet bonā ꝓ fœ. ostē dit neminē eē cōe. nā ꝙ sit. masculinum patet. Nec solū de oīb9 dicitur hic probabiliter ostendit neminē ab hoīe nō eē cōpositū. Turbo bonis. Excipit. & anio ꝙ anio antiqui scdm analogiā

genitiui noīatiuū aniē pferebāt: & ita nō excipit a re. cū aniensis nonsit genitiuus eius sed genitiuus huius noīatiui anien. Præterea cupido. Præterea cupido excipit qđ in masculino genere deū significat plerūq;. nā & mascu. genere ipsam rem. i. cupiditatem significat. sed raro: ut hora. At bona. p. h. decepta cupidīe falso. fœ. āt gener semp significat cupiditatē. & cū fœmi. declinatio recte conuertit o ī i. genitiuo. sic pualuit masculinū cū fœmi. mutet o ī i. ī gtō. uetustissimi hæc carnis huius carnis pferebāt: & ita non oportet ut caro excipiat a re. cū carnis non sit genitiuus eius sed descendit a noīatiuo carnis. Anclari dicius finiri. Et diuersi noīatiui. s. caro & carnis. cætera q̄ eius noīatiui q̄ ē caro &c.

Et sciendū q̄ q̄nq;. iueniunt. ita quoq; nō apponit ut excipiat a regula aliorū cū seruāt o i genitiuo sed ad distiguēda genera eorū. qdā. n. cōia eē nolebāt & uel græce declināt ut μάντω μάντους uel addita nis faciūt genitiuū. ut dido didonis. Actius. iōis custodē &c. hic primū habemus exēpla q̄ noīa quorū exēpla dant qđ satis ē tollerabile. melius tñ eēt ut post noīa eorū sequerent exēpla q̄ habet series quotūdam librorū q̄ talis ē uel addita nis faciūt genitiuū ut dido didonis: calipso calipsonis. io ionis. Actius. ī iōe custodē &c. calipsonē ita declinat. uerba sunt cesellii grāmatici q̄ repræsentat uerba alterius grāmatici sub iperfecta ōrone. Ennius in. yi. poenos didone oriūdos. Actius. ī ione custodē: & ēt itelligimus adhuc eē uerba cesellii grāmatici: qa supfluū reor Priscianū hoc repetisse cū supius idē dixit. Cornus tibi cura sinistri. ī hoc loco masculini ē generis & quartæ declinatōis. Cicero tñ hoc genus p genu ptulit. Sic terminat licet sm pauloante dictā regulā masculinū eē debuerit qñ ī us terminatur tamē &c. Persusus flamīe hiberno gelus. hic gelus est masculini generis & quartæ declinationis. plerūq; dicit qa extorris. i. aquā anienem ī sactarium īferre oportebat nō minus q̄ qndeci milia Aniē abest. Ouid. q̄q; numici aut aniens aq̄: cursu q; breuissimus almo. Cic. p cornelio in. i. trās aniené. Hora. ī. i. car. Et præceps anio ac tiburni locus: Apollo apollinis. Præterea cupido cupidinis: qđ masculino qdē genere deū significat & est ppriū. Fœminino uero ipsam rē: itaq; fœminini præualuit declinatio. Margo quoq; marginis notādū: qđ tā masculini q̄ fœminini generis iuenit. Sta. ī. i. the. Soluerat hespii deuexo margine pōti. Iuue. ī. i. Aut sūmi plena iā margine libri. Excipit ēt fœmininū caro carnis. Vetustissimi tamē ēt ntūm hæc carnis pferebāt: q magis rōnabilis ē ad grūm. Liui. andronicus ī odys. Carnis ait uinū q; qđ libabāt ἐξημηλησατο antelabatur. Et Titus in uigesimo sexto ab urbe condita: Latinæq; instauratæ q; laurentibus carnis qua dari debet data non fuerat. Itaque eiusdem caro diminutiuum carnicula est: ut uirgo uirguncula: ratiuncula. Varro in aridabata: Sed quid uis potius o homo q̄ caruncula nostra. Ab eo autem extra terrā sui simplicis declinationē nō seruat. Ouidius. dextra tenet cornū hic pōt eē uel neutri generis & secūdæ declinationis: uel masculini & quartæ. Tonitrua & turbines q̄ tonitrū tonitri īueniat secundæ declinatiōis: ostēdit sic martialis subauditur declinat. istud uero apponit qa sm quosdā alec ē indeclinabile. Hic neutrū o μελάνθιον ualēs idē q̄ herba. Si neutra a producūt in obliqs casibus ergo sal neutrū esse nō pōt cū a corripit in obliqs casibus. apud græcos κρειτ΄ίω. Δωκικεω syncopata sunt. κρειτ΄ίονα Δωκικεονα sicut a nihilū nihil: qđ ē numerale adiectiuū. Sicut. n. nullū p remotiōe discretū significat ita & nihil. Quomō. n. dicimus multū bonū & multū boni sic nihil bonū & nullū bonū & nihil boni. A partibus pbat cōstructionē ostendere. qđ. i. hilū nomē ē. ac si dicat cū uideas simplex hilū nomē eē cōpositū nihil nomē eē cur dubites. Hilū. n. p uilis: uolunt tñ aliqui ut hilū dicat illud fragile qđ in fistula ē penæ. Et si dixerim esse neutra: m̄ inueniunt apud comicos &c. Abrotanū lenuciū: qđ græci abrotanō lenuciō dicūt ppria noīa mulierū. Vel ex græco genitiuo fit latinus genitiuus mutata os finali in is. ut titā titanos dicūt græci: nos titā titanis. dr̄ tñ & titanus titani. Nec mirū. in multis nāq; īuenimus a genitiuo græco factū noīatiuū latinū ut græci dicūt abax abacos. nos uero a græco abacos dicimus abacus. Postq̄ ostēdit a græco genitiuo fieri latinū genitiuū mutatiōe os. ī is. uolēs oñdere q̄te delphinus dicat longā facit digressionē oñdendo sæpe fieri nomē latinū a genitiuo græco mutatione os in us: ut delphinos delphinus. & ab accusatiuo græco similiter latinū noīatiuū. Ab accusatino. n. græco hos noīatiuos habemus pāthera cratera. nā græci hic pāther & hæc panthera. hic crater & hæc cratera dicunt: qđ græci quoq; ī multis facere solēt. s. ponūt obliquos casus pro noīatiuo: & hoc est quod dicit quod græci sępe &c. ut o μαρτυρ του μαρτυρος hic martyr huius martyris. o μαρτυρος του μαρτυρου. i. hic martyrus. ecce martyros cum prius esset genitiuus factus est nominatiuus. Vir. in. yiii. hic incipit exēplificare de nominatiuis latinis qui fiūt a genitiuo græco uel accusatiuo. idē in noīatiuo: hic canis arabisue. quasi dicat arabus posuit p arabs: nā arabs frequenter inuenit: ut idē Vir. in. yii. omnis arabs. Rinocerus dicit a genitiuo græco rinoceros. Non dum de genere huius uocis lyncas quasi dicat. hor. ab accusatiuo græco hic lynca dixit sed male: quia eadem uox sub eadem terminatione fœminini est generis: ut Virgi. Quid lynces bacchi uariæ. Quo accusatiuo usus est Virgilius pro hoc nomine cassis quod nomen. i. cassis prius ostendit græcum esse. Et sciendum. Facta digressione reuertitur a supradicta nomina in in. desidentia. ostendit illam aliam etiam habere terminationē s. in is pducta: ut arin & aris dicitur. sed græci magis utuntur terminatione in is. noīatiui frequentius in in. quāuis Cicero contra frequentiam latinorum aris dixit non arin. In in. Sic iunge desinentia in in. conuertunt os in is. in genitiuo ista quoque in in. desinentia addunt nominatiuo is quod est idem ualens. idem enim est huic nominatiuo delphin addere is. q̄ est in genitiuo eius & delphinos mutare os in is. Forcyn forcynis pater fuit medusæ. ostendit ergo per forcynidos patronimicum femininum forcynis eē fœmininū genitiuum fore.

quod est catnis carnicula debet est: ut canis canicula. Et sciendum q; quinq; inueniuntur ī o. ter
minantia quæ faciunt in a fœmmina. ut leo leæna uel lea: draco dracæna: leno læna: caupo cau
pona: quod significat tam ip sam tabe: nam q̄ mulierem. Lucillius in. iii. Caupona hic tamen
una syra. Strabo etiam straba facit. Vairo de numismatis. non hæc res de ueneripeta strabam
facit ετεροφθαλμον. In o ꝓductam desinentia græca sunt fœmīna & græce declinātur: ut mā
to mantus. Vir. i. x Fatidicæ mantus & tusci filius amnis: uel addita ıııs faciunt genitiuum: ut
dido didonis: calipso calipsonis: io ionis. Idq; usus comprobat antiquorum. Actius custodem
assiduum ioni apposuit uirgini. Pacuuius: Filius sibi procreasse dicitur eādem per calipsonem
autumāt. Plautus ī aulularia: Quod si argus seruet: q oculeus totus uidit argum quem quō
dam ioni iuno custodem addidit. quod autem ionis & didonis & calipsonis dī: ostendit etiam
Cesellius uindex in stromatheo: his uerbis calipsonem ita declinatum esse apud antiquos. Liui
us apud nympham Atlantis filiam Calipsonem. Ennius in undecimo. Pænos didonis oriun
dos. Actius. in Ioue Custodem assiduum ioni instituit uirgini. In u. latina sunt nentri generis
& aptota in singulari numero: nō etiam in plurali: ut hoc cornu: tonitru gelu: qui tamen anti
quissimi inueniuntur in um quoq; ꝓferentes in eodem genere. Et in us genere ꝓferentes mascu
lino: & quartæ declinatiōis: ut Luc. i. yii. Cornus tibi cura sinistri. Idem in eodem: Seu tonitr9
ac tela Iouis præsaga notauit. Cicero tamen in arato: Hoc genus ꝑ genu ꝓtulit. tertia sub cau
da ad genus ipsum lumina pādit. In eodē: Ac pp leuum genus oī ex pte locatas paruas uergili
as tenuitcū luce uidebis. In eodē: Hoc genus ad leuū uixi de lapse resēdit. Atq; iterflexū gen9:
& caput alitis hæsit. Actius ī ꝓmetheo: Profusus flamine hiberno gelus. Illud ēt notādū q; cū
plerūq; cōposita simpliciū declinationē seruāt. Capricornus secūdæ īuenit̄ decliātiōis. Cice. in
arato. Corpore semifero magno capricornus in orbe. Idē in eodē: Tū magni curuus capricor
ni corpa pp delphinus iacet: Aut nimio lustratus nitore. Ouid. in. i. meta. Dextra tener cornū.
Idē in. y. Flexile cornū. Lucre. similiter in. yii. propterea fit utrīq; femīa quodcūq; hēt in se mit
tat: qa sæpe gelū qd̄ cōtinet ī se emittit. Actius ī troadibus: Sed utrūq; terræmotus sonitus ne
inferū ꝑuasit auris iter tonitrua & turbines. In c. duo sunt generis neutri: lac lactis: qd̄ antiqssi
mi ēt hoc lacte ꝓtulisse īueniūt̄ teste Capro: apud quē exēpla īuenies. Plau. in menechmis: Ne
q; aqua aquæ: neq; lacte est lacti: crede mihi usq̄ similius. Et alec alecis: Sic Martialis: Capri &
putri cepas alece natātes: Et pulpā dubio de petasone uoras. Hora. in. ii. ser. Peruellunt stoma
chum cice r: alec: fæcula: choa: pip: alece: nō sine aceto. Est aūt alec genus piscis. Inueniuntur ta
mē qdā ueterū ēt hæc alec fœminino genere ꝓtulisse: qd̄ Cap ostendit de dubiis generibus uer
rium Flaccum posuisse: alecem hāc dicēs: nō hēt plucalē: neq; hoc: neq; lac: Nā hæ lacte. ꝑtes
sunt itestinorū a græco γαλακτιδεσ dictæ: & seruauerūt apud nos quoq; idem genus: cuius
singulare hæc lactis est. Titinius ī ferētinati: Graticula cerebellū lactis agnina. Pōponius ī la
re familiari. Oro te base per lactes tuas. In d. quoq; duo sunt neutra: que a masculinis nascunt̄
in s. desinentibus; aliud: & quod: & ex eo composita: ut aliquid: siquid: nequid: quoi um geniti
uus in us proferur: ut alius & cuius: & datiuus ī i. & alii & cui secundum quorundā pronomi
num declinationem: unde quidam indocti pronomina ea esse putauerunt: sed ipsa significatio
nis ratio: & omnes græcorum doctissimi hæc nomina esse comprobant: Probus etiam alius
alia aliud inter nomina posuit. Latius autem de his ī pronomine disseruimus. Inuenitur apud
Liuium ī. cxiii. ab urbe condita ī d. desinens Barbarum regis Maurorum nomen bogud: cuius
genitiuum secundum tertiam declinationem Bogudis protulit ut castra quoq; diuersis parti
bus Cassius & Bogud adorti haud multum abfuere quin opera perrumperent. In eodem quo
q; tempore regni firmandi Bogudis causa exercitum ī Africam uelociter traiicere conatus sit.
Idē ī eodē: Cassius gessisset cum trebonio bellum: si Bogudē trahere in societatē furoris potuis
set. idem in. cxiii. Oppidi nomē in d. desinens per accusatiuum casum neutro genere protulit.
Et ipse circa pulpud horam tuebat̄. in t. hoc caput capitis inuenitur: & ex eo cōposita synciput

synciputis: occiput occipitis: Git ἀελλήνιον: & nepet nomē oppidi Italici indeclinabilia sunt. In al latina inueniūtur & barbara: & sunt generis masculini uel neutri: quæ addita is faciunt genitiuum: ut hic sal huius salis: hic hānibal huius hānibalis: hoc tribunal huius tribunalis: ceruical ceruicalis sunt neutra: & pducūt ī obliqs casibus in el desinētia correpta latina sunt & neutra: & addita lis faciūt gtūm: ut mel mellis: fel fellis. In el pducta quæ sunt barbara: uel il uel ol uel ul desinētia cuiuscūq; sunt generis latina siue barbara addita is faciūt gtūm: ut hic daniel huius danielis: hæc tanaql huius qlis: hic sol huius. lis. hic cōsul huius lis. hic & hæc exul huius lis. Nihil īdeclinabile ē: qm̄ p apocopen ab eo qđ ē nihilū platū ē. Sicut ēt apud græcos κρειττο λωκυκεω p κρειττονα λωπικυκεονη. Quidā tn̄ putant aduerbiū eē: quod nomē eē adiectiuū qtitatis ipsa ostēdit cōstructio. Quō. n. dicimus multū bonū & boni & bonoꝝ: & nimiū lucrū & lucri & lucroꝝ: sic nihil malū uel mali uel malorū. Terē. ī andria. Nihil hoꝝ egregiæ pter cætera. Et Cic. de signis: Nihil minus ferēdū p nihil ītolerabilius: Pōt ār ēt loco aduerbii accipi: quō multū & primū. Nihil aūt & nihilū a nō & hilū ē cōpositū: qđ sine dubio ē nomē. Hilū. n. p ullū uetustissimi pferebāt. Luci. ī. xiiii. Numachiā licet hæc inq alueolūq; putare: & calces delectes te hilo nō rectius uiuas. In am unū desinit generis oīs īdecliabile: hic & hæc & hoc nequā. In im quoq; unū īdecliabile: cim nomē uici: ut dicit Celsus. In um latina seu græca apud græcos ī on desinētia neutra sunt: & mutata um ī i. faciūt gtūm: ut hoc tēplū huius. pli. hoc peliū huius pelii: hoc hostoriū huius hostorii: lignū quo modius ęquatᷣ. Inueniuntur apud comicos multa huiuscemōi neutroꝝ formā hn̄tia mulieꝝ noīa: qbus articulos fœminini generis necessario significatiōis gr̄a pponere solēt: ut ἡ Δορκιον hæc dorciū Γλυκεριον hæc glicerīū Χρυσιον hæc chrisiū: ἡ ἀβροτονιον hæc abrotonium Λεοντιον hæc leōtium hęc aūt solēt fieri adulatiōis cā siue diminutōe ætatis. In an uel ī on uel ī in. desinētia gręca sunt masculia uel fœminia: & pducūt oīa. & uel græce declinatᷣ: ut pan panos. Virg. i. yiii. æne. Parrhasio dictū panos de morte lycei: & ex genitiuo græco fit latinus mutata os ultima ī is: ut Τιταν Τιτανος titan titanis: delphin delphinos: delphin delphinis. dr̄ tn̄ & delphinus delphini. In multis enī īuenimus a gtō græco factū ntūm latinū: ut elephas elephātos: hic elephas. phātis & hic elephantus. A gtō græco elephātos huius elephān. Similiter hic abachus & huius abaci a gtō græco abacos. Arabs arabos arabis: & arabus arabi: titan titanos hic titanus huius titani. Plautus in menechinis: Barbarum tremulum titanum: q lucet cigno patre: Nec non ab accusatiuo græco fit ntūs latinus panthera cratera: quod græci quoq; in multis fecere: quos ī hoc quoq; sequimur: qui sępe & grō: & aliis casibus p ntō sunt usi ὁ μαρτυς του μαρτυρος και ὁ μαρτυρος. ὁ ικτυς του ικτινος και ὁ ικτινος. Virgilius in septimo: Hircanisue arabisue parāt seu tēdere ad īdos qui est a ntō hic atabus. idem ī. yiii. Oīs arabs omnes uertebāt terga sabæi. Lucil. ī iii. Aethiopus dixit p æthiopos. Rinocerus uelut æthiopus. Titanus quoq; pro titā dicebāt. Vnde Neuius ī carmīe belli punici i. Inerāt signa expressa quō titani bicorpores gigātes magniq; atlātes. Luc. ī. yiii. Nec tutꝰ spacio ē elephas. Iuue. ī. iii. Rursus ad æthiopū populos aliosq; elephātos Vir. ī. yiii. Pātheræ terga retorquens. Cice. ī arcato Num magni currus apricorni corpora propter delphinus iacet. aut nimio lustratus nitore. Hora. ī. ii. car. Nec curat orion leones aut timidos agitare lyncas: a ntō lynca: Et notādum est ēt de genere q masculino genere protulit Hora. cum Vir. fœmiō ī. iiii. g. Quid lynces bacchi uariæ? Hora. ī. ii. car. Nulla decempedis metata priuatis opaca porticus excipiebat archoron. Hæc decēpeda ab accusatiuo græco πωγωνα Δεκαποδα. Idē ī eodem: Diuersum confusa genus panthera camelo. Cassida quoq; actūs est gręcus ab eo qđ ē cassis quo usus est pro ntō cassis. Aurea nā cassida. Sta. uero cassis protulit in. ii. the. Bellipotens cui torua genas horrore decore cassis: & asperso crudescit sanguine gorgō. Quod āt græcum ē hoc nomē ostēdit ēt Probus ī lib. q ē de catholicis noīum. Persi. Crateram argenti sudabit ptrepidum cor. Iuue. ī. i. Lectus erat codro procula minor arceoli sex Ornamentū abaci. Idem in. iiii. Quāto delphinis balena britānica maior. Et sciendum q oīa in

desinētia ēt in is pductā finiūt. At ī,pprīū nomē & ans: delphi & delphis eleusin & eleusis: trachī & trachis. Et notādū q auctores grecoꝝ ī is magis termīatōe sūt usi: nri uero freqnti9 ī ī qu is Ci. p scauro Cū daī nollet īqt aris clā ex sardinia ē fugeī cōat9. In eadē Aris uxorē pellicat9do ore cōctata. ī ī quoq terminātia addita is faciūt gtūm. Adramin nomē hæois adraminis phorcyn phorcinis. Vnde Luca. in. viii. Sq̄llebāt late phorcynidos arua medusæ. Nā phorcys p s. phorcis declinaī nō phorcynis. Euā euātis. notādum q t. assumit i genitiuo. Oui. in. vi. meta. Nistelius eleusq pares & Iachus & Euā. Statius in. v. Et a summis auditus mōtib9 euā: Virgilius in. vi. Illa chorum simulans euantis orgia circum. Quidam tamē participium accusatiui casus pluralis hoc magis esse uolunt: ne sit cōmunis extrema syllaba euantis phrygias pro bacchantis. In on quoq genitiui græci supradictam seruant regulam penultimam secundum græcos manente producta uel correpta: hic mennon huius mennonis σινων σινωνοσ: hic sinon huius nonis λαοκόων του λαοκόωντοσ hic laocoō huius coontis. Hæc tamen antiq solent ablata n. proferre: & secundum latinoꝝ regulā in o. terminātium: qd ubiq Terē. facit declinare: ut hic antipho huius phonis. hic draco huius. conis. hic leo huius onis. Si enī leon dicas necessario seruas: ut gtūs quoq scdm græcos t. habeat leontis: Vnde Cicero. in lib. uetri. q est de suppliciis ,pprium nomē leo. ontis. declinauit. Quod in leonte macharesi nō idē fecisti. Idē in frumē. Tu iste ueneris magna uoce īperat: ut xeno audiret ,p ξενων græco. idē de suppliciis: Dexo tindaridanus hō nobilis ,p dexō. idē ,p murena. zeno ,p zenon ,pfert: heno ,p henō ,pfert. Idē ,p fundāio: Esset ne id qd meno nūciasset. meno ,p menō. Stati. ī. i. Achille. Cōclamēt danai stimulatq agamēnō uolētes. Hora. in. iii. carminū. Diffidit urbiū portas uir macedo & subruit æmulos inimicos ,p macedon. In en desinētia correpta latīa sunt masculini uel neutri generis: q̄ mutata e. in i. & addita is faciūt genitiuū: ut hoc flamē huius. minis. hoc numē huius. minis. hoc semē huius: minis: In en productā latia & græca generis masculini uel fœminini sūt: & accepta is faciūt gtūm: ut hic liē huius lienis: ren renis: uel ren tenis. Hora. i. ii. sermonū: Quod latus & renes morbo tētēt acuto: Splē splēis. Damē nomē ,pprīū historici greci damēis. Similiter Sebē nomē herois socii ulyssis q habitauit themese sebēis. hymē hymēis. hæc syrē huius syrēis. hæc trozē huius trozēis. In ar latīa: & greca īueniunī & barbara generis masculini uel neutri: uel ois: q̄ accepta is faciūt gtūm: ut hic Cęsar huius cæsaris: hoc nectar huius nectaris: hic & hæc & hoc par & huius paris: hic aspar huius asparis: bostar huius bostaris. Sed neutra si deriuatiua sint producūt a ī obliqs casib9: ut a lupa hoc lupanar huius lupanaris: a lacu hoc lacunar huius. naris: a laq̄o hoc laquear huius. q̄aris. a calce hoc calcar huius. caris. Hor. ī. ii epist̄o. Si munus apolline dignum Vis cōplere libris & uatibus addere calcar. Vir. i. vi. Seu spumātis equi foderet calcarib9 armos. Nar quoq

Nam forcynidos gtūs ntūm hēt forcynis. do. īterposita. sic ergo oportet ut forcynidos gtūs sit patrōy. fœmininum phorcynis gtūs sit ,pfony. Similiter. Nam phorcys. q. d. uere phorcynis gen nuus ē a phorcyn. nō. n. gene nuus ē hmōi phorcys. phorcys græcus est ntūs & habet genitiuū phorcyos. qd nos phorcus ci dicimus. Euā euātis. excipiī a lrā desinentiū in an. Sed quærit quare post lras desinētium in n. posuit ad quod respondendum est satis eū cōueniēter sic posuisse cū adhuc esset in ren. nosum desinētiū ī n. uel qa uoluit significare nulla noīa de supradictis terminatiōibus t. assumere nisi hoc solū euātis. qdam tñ hoc. l. euantis magis uoluit esse actūm pluralē hui9 pticipii euātis. qa si eēt gtūs huius noīatiui euan cū extrema syllaba huius in pdicto uersu pducaī: eēt cōis. i. mō breuis mō lōga: qd esset contra regulā Nā syllaba extrema genitiui declinatiōis tertiæ semp cor. penul. In on quoq. Sicut ī in. desinētia supradictā seruāt regulā: supradictā regulā dicit quoq nō q is addaī mō ad faciēdū genitiuū. facit enī in leō leontis. & similibus: sed supradictam dicit regulā: qa fiūt a gtō græco mutatione os in is pen. scdm græcos manēte pdu. uel cor. Si. n. apud græcos pe. pdu. fuerit: & apud nos: & si apud illos corr. apud nos cor. erit. Græca ī on desinētia alia corr. penul. genitiui: ut mēnon mēnonis: alia ,pducunt sinon sinonis: alia assumunt t. in genitiuo: ut lacoon lacoōtis. Si aūt apud nos in on. definit ntūs ī supradictis seruat rationē græcoꝝ de gtō: q si ntūs ille n. abiiciat ī latinam formam redact9. Neq t. assumūt in genitiuo: & producunt penu. siue lōga siue breuis fuerit apud græcos. Inde est q simonis pe. produ. aliquando cor. pnunciamus secundū hoc q n. aliquando abiicit: aliquando non abiicit. Si enim dicit leō necessario seruās. ut t. hēat gtūs cū habeat t. apud græcos: & seruet rōnem græcorum. Sed neutra. Si deriuatiua sint producūt a. in obliqs. Nō ergo: ut qdā uolunt nectar a necto nectis deriuatur. cū a in obliqs corripiat. Nar quoq additamentū facit.

naris monosyllabũ similiter ꝓducit a.i gtõ: & ẽ ꝓpriũ nomen fluuii. Nã si nasũ uelimus significare: hæc naris huius naris similem gtũm ntõ ꝓferimus: sicut frequenter ponit. Ouid.iii.met. Pandanaris erat. Idẽ i.vi. Defluxere comæ: cũ qs & naris & auris. Luc.i.ii.gtũm ꝓtulit. Hic aures alius spiramĩa naris aduncæ amputet. far & farris positiõe habuit penultimã lõgã q solũ r. lrãm gemiauit & puto differẽtiæ cã: ne uerbũ eẽ putet̃ secundæ ꝑsonæ: for.faris fat̃. & sciẽdũ q far & nar ꝓducunt̃ ĩ ntõ: ut Luc.i.iii. Par animi laus ẽ: & quos spaueris annos. Et Vir.i.vii. Sulphurea nar albus aqua. Sed nar seruauit a ꝓductam ẽt ĩ obliqs casibus. Enni.ĩ vi.anna. Sulphureas posuit spiramina naris ad undas: corripitur. Vir.ĩ buc. Numero deus ĩpare gaudet Luca.i.xi. Ergo pari uoto gessisti bella iuuẽtus. Vir. Et paribus se sustulit alis. Similiter lar laris. Plau. Ego sum lar familiaris. Vir.i.v.æneí. Pergameũq larem: & canæ penetralia uestæ. In er correptã desinẽtia s.& t. añcedẽtibus nisi sint possessiua: quoꝝ ĩ is desinũt fœminina er ĩ ri mutant: & faciunt gtũm: ut auster.stri.hic oleaster huius oleastri.hic apiaster huius apiastri. Excipit̃ seqster seqstri: qd duplici rõne cõpellit̃ secũde eẽ declinatiõis: qm̃ s.& t.ante r.hẽt: nec ẽ possessiuũ & qd ĩ a.facit fœmininũ.i.seqstra. Vir.i.xi. Et pace seqstra tertiæ tñ ĩuenitur declinationis apud plerosq. Cic.i.ii.uer. Aut seqstres: aut iterpretes corrũpẽdi iudicii. Sed Pla.hoc quoq secũdũ analogiã declinauit ĩ uidu. A iaduertite amabo si uultus uitulũ hic apponite. Ego seruabo quasi seqstro detis neutro redibo donicum cum res iudicata hæc erit. In eadẽ. Haud fugio sequestrũ. In er desinẽtia græca quoq masculina supradictã seruant regulã: q̃ ĩ ros apud græcos finita antecedẽte alia ĩ eadẽ syllaba cõsonãte mutãt ros ĩ er apud latinos μενανδρος menander menandri αλεξανδρος alexãder alexãdri: μελεαγρος meleager meleagri. Excipitur gõgrus: q̃uis gõger dixit plau. ĩ psa. Memini ut munera & gõger: ne calefierent codrus: petrus: scobrus: ebrus: amphiacrus: locrus: quæ nõ ros ĩ er: sed o.ĩ u. mutãt Antiq ẽt ĩ aliis noibus eiusdẽ terminationis ẽ qñ sic ꝓtulerũt ntõs: ut Vir. Teucrus & euãdrus ꝓtulit i.iii.æn. Teucrus rhetheas primũ ẽ aduectus ad oras. idẽ i viii. Tũ pr̃ euãdri dextrã cõplexus eũtis. idẽ i.x. Pallas euãder ĩ ipsi oĩa si oculis. Illa quoq latina q̃ fœminina ĩ a faciũt r. ĩ ri mutãt ĩ gtõ ut par sit syllabis suo ntõ: ut ater atri.facit .n. atra niger nigri nigra exceptis illis q̃ s.uel sp uel n.ante r.hñt & a gerẽdo uel ferendo cõpositis: q̃ accepta i. faciunt gtũm una syllaba uicentẽ suum ntũm: ut miser miseri: ꝓsper ꝓsperi. Donatianus ĩ senatu ꝓ se ut ꝓsper dicẽdi successus oñderet̃. & adiutoriũ beniuolentiæ crescere dicentiũ facultatẽ. Cice.tamen ꝓsperus protulit ĩ. vi.de repub. Deĩde hoium generi prosperus & salutaris: asper asperis. Nã asperi per syncopam dicitur: lucifer.feri. corniger.geri. tener.neri. liber quoque quando ingenuum significat liberi differentiæ causa declinamus ne si libri dicamus aliud significare putetur. dexter similiter dextri & dexteri. & adulter adulteri. Notandum q tot

Q̃ð solũ r. litterã. Per hoc excipit a supradicta regula: qa nõ assumit solũ is. Et sciendũ q par & nar ĩ hoc conueniunt: quoniã in nominatiuo producũtur: sed in hoc differunt: quia nar a. producit in obliquis. Similiter lar ĩ nominatiuo ꝓducitur: sed in aliis corripitur. In er cor. Corre. ponit ad differentiam. pauca enim q̃ in er ꝓdu. desinunt: ut uer uenis: aer aeris. non sunt de hac regula. Sequit̃ quoꝝ ĩ is desinunt fœminina: & est positum non ad differentiam: sed ad naturæ possessiuoꝝ ostensionem. Excipitur secundum quosdam: hic sequester hui9 sequestris .i. mediator. In er desinẽtia. Græca masculiã supradictam seruãt regulam quia mutant er in i. & faciunt genitiuum. Cũ dicit masculina: intelligit aliqua fœminina hanc regulam non seruare.

In sequentibus. Excipit̃ imber qd uenit a græco umbros mutatione or in er. Excipit̃ gõgrus. Non a regula: sed a determinatione. non enĩ mutant ros in er. Condrus: idrus: & q̃ sequitur semp excipiunt̃: qa semp desinũt ĩ us apud latinos: Sed euãdrus: & teucrus aliquãdo terminantur in er: & ideo non semp excipiuntur. Hæc enim excipit. Quãuis antiq etiam in aliis nominibus eiusdem terminatiõis s. quæ in ros desinũt apud græcos antecedente in eadem syllaba alia consonante est quãdo sic ꝓtulerant noĩatiuos. Illa quoq. Latina noĩa. de his autem intellige q̃ fœ. sua habent ĩ frequẽti usu. tam a pauper paupera raro inuenit̃. similiter a puer era. de quibus hic noluit dicere. qa in sequentibus inde dicturus ẽ. Per hoc autem q super: ut par sit syllabis suo ntõ nihil excludit sed modus mutationis ostẽdit. q̃si diceret. sic mutat ut par sit & sic de aliis. Cice. tamen ꝓsperus dicit & sic nõ ẽ de regula. Liber quoq: Excipitur qa nõ mutat er in ri cũ nõ hẽat s. uel sp. uel n. ante er: dexter similiter excip̃ secũdum hoc q dextra facit. Et notãdũ. Quod hæc regula generalis est oĩum in er desinẽtiũ & fœminina in a. facientium distinguit autem hic uter. quoꝝ genitiuus superet noĩatiuũ & sic excipiuntur a regula.

syllabaꝝ ẽ masculini gtũs quot sit ntũs fœmi. Excipiunt̃ alter & uter & ex his composita q̃ ꝓnoium decliatioñẽ sequunt̃: alterius. n. & utrius faciunt gtũm: ex quo qdam errantes ea ꝓnoia sicut supradiximus uoluerunt esse. Ex eis compositum alteruter: q̃uis i masculino ex duobus sit ntũs tamen qm̃ i fœmio alterutra: & i neutrum alterutrum ex corrupto & integro est. Ex pte altera pleruq; decliat̃. i. exteriore alteruter alterutrius: ut sit gtũs & dtũs triũ generꝝ similis quod ꝓpriũ ẽ oium i ius terminãtiũ gtũm. Cice. ꝓ M. marcello. q̃ si i alterutro peccãdũ sit. Luca. i. yi. Placet̃ aluea fati alterutrꝝ mersuta caput. Inueniõt̃ & alterutra & alterutrꝝ ꝓtulisse ueteres & ex utraq; pte decliasse. Cec. i ꝓtago. Quæ igit̃ põt ĩdignitas uolũtatis ad molestiã nisi magnitudie aut lõgitudine alterius utrius posita. Cato de ãbitu. Sed sũt ptim p duaꝝ reꝝ alterius utri⁹ cã magratũ petũt. neuter tñ pleriq; neutri declinauerũt. Sed Plau. i uidu. neutri redibo dixit dtũm cuius gtũs neutrius sine dubio ẽ: q̃uis uetustissimi soleãt oium i ius terminãtiũ gtũm & i i. dtũm: & ĩ i. gtũm & i o dtũm in genere ma. & ne. In fœmio uero fm primã decliationẽ i æ diphthõgũ ꝓferre. M. cato i censura de uestitu: & de uehiculis Nã p iniuriũ ẽ cũ mihi ab eos mores: quos prius hũi honos det̃: ubi datus ẽ: tñ uti eos mutẽ: atq; alii modi sim ꝓ aliusm õi. Cecili. i. y. Nullius alius rei nisi amicitiæ eorꝝ cã. Glicinius i. y. Peruersũ eẽ alii modi postulare. Cæsar i anticathone priore: Vno. n. excepto: quẽ aliusmodi atq; ois natura finxit suos qsq; hre caros uni ꝓ unius. Tinnius i barbaro: Quã qdẽ pol. mulier dicit nãq; uni collegii sumus. Ipsi quoq; p ipsius. Affrani. i hoĩe Ipsi me uelle uestimẽta dicito. toti ꝓ totius. Idẽ i suspecta: Adeo ut te facias capet toti familiæ. soli ꝓ solius. Cato i. i. orig. Nã de oi tusculana ciuitate soli Lucilii mamalibi eneficiũ gratũ fuit. Idẽ nulli ꝓ nullius: qd̃ tãtisper nulli rei ẽ: dũ nihil agas: põt tñ hic dtũs accipi nulli rei ꝓ nulli utilitati. Terentius in andria. Quando qdẽ tã iers tam nulli consilii. Etiã ulli ꝓ ullius. Plau. i turculẽto. Quasi uero corpi reliqueris potestatẽ coloris ulli capiendi mala: ulli ꝓ ullius: illi ꝓ illius. Cato i Marcũ cecilium: Et q̃s illi modi esse uult. idem de moribus claudii neronis: Isti ꝓ istius: pecunia mea reip. ꝓfuit: quam isti modi uti tu es de temporibus. Et sciẽdũ q̃ i ius terminantiũ gtũs ꝓducit penultimã: nisi poetica auctoritas eam corripiãt: excepto alter alterius: quod iõ magis correptã habuit penultimã q̃ duabus syllabis uicit grũs ntũm: q̃ igit̃ creuit syllabis amittit hoc tpe. Terentius tamẽ ĩuenit̃ huius ẽt penultimam ꝓduxisse i trochaico metro qd̃ est ex septem pedibus & syllaba sexcuplo: ut una uicit alterius singulum. Sextus eni pes uult a longa icipe. Propria eiusdem. i. i er terminationis noĩa si sint appellatiuis similia eorũ sequunt̃ regulam: ut asp ꝓprium asperi appellatiuũ asperi & aspri p syncopam. liber ꝓprium & appellatiuum liberi: caper similiter ꝓprium & appellatiuũ capri Reliqua uero oĩa i r. siue correptam siue ꝓductam tertiæ sunt decliationis. Greca siue latina cuiuscũq; sint generis: & t. antecedẽte: & i tis mutãtia faciũt gtũm: ut pater patris mater matris: eq̃ster: equestris Excipitur later lateris. Præterea iuppiter: cuius genitiuus ad aliud nomen transit: dicimus enim huius iouis. Et hoc iter: dicimus. n. huius itineris: q̃uis antiqui hoc iter iteris: & hoc itiner itineris dixerũt. Plau. i mera. Quin tu ergo itiner exeq meum me finis. Neuius: In libro ignoti itineris sumus tu te scis quæ sunt ΗΗΥΕΤΕΡΟΚΛΙΤΑ. Inueniunt̃ tamen & apud

Excipiuntur Alter & uter. qa nõ mutãt et in ri nec assumũt i. ut gtũs masculini sit par noĩatiuo fœminini. Pleraq; dixit: Quia inueniunt̃ ueteres alter & uter ex utraq; pte declinasse. Neutrũ. Distixi ab aliis quia genitiuũ suũ facit neutri. quia uetustissimi & sic de aliis. Celius In utõ nullius alius rei hic recte posuit. totæ ꝓ toti⁹ accipit̃ idẽ in suspecta totæ familiæ. Et sciẽ. ꝓprietas ẽ de qbusdã in ius terminãtibus gtũm. Terẽ. tñ iuenit̃ huius noĩs. i. alterius pen. produxisse in trochaico metro: qd̃ cõstat. yii. pedib⁹ & syllaba. Propria. eiusdem terminationis noĩa si sint appellatiuis similia eorũ sequnt̃ declinationẽ: ut caper propriũ nomẽ capri facit gtũm & caper appellatiuũ similiter. Reliq̃ uero oĩa noĩa. f. s. uel sp. uel n. añ er nõ habẽtia: uel si hñt sunt possessiua: & q̃ ros i er nõ mutãt: & quorũ fœm. i a. nõ desinũt: & q̃ ñ sũt ꝓpria eiusdẽ terminatõis. hæc nũq̃ reliq̃ sunt tertiæ decliatiõis: ꝓter illa q̃ excipiẽtur: uel q̃ i exceptis itelligant̃. Seqt̃ & t. añcedẽte: & sic de aliis. hæc determiatio tãtũ fit i latinis dictionibus: de qbus exẽpla dicunt̃. i græcis. n. fallẽt: cũ dicat̃ pãther. eris. crater. ris æther. æris. Later in usũ nõ ĩuenisit̃: sed analogia accusa. laterẽ exigit: ut in ntõ dicatur later. Cuius gtũs. i. iouis. Ad aliud nomẽ transit. iouis. n. gtũs est huius

noĩatiui iouis.ꝗ. .iuppiter: & tũc ñ sũt etheroclita.i. diuersiclinia . etheroclita dicunt̃ illa q̃ hñt̃ casus alterius noĩs: ut iter.neris.facit q ẽ gtũs itiner.Licet iuppiter & iter tñ excepim; tñ ĩueniunt̃: &c.q̄si diceret opiter & maspiter sunt excipiẽda fm quãdã decliatonẽ. Alia oĩa accepta is faciũt gtũm una syllaba abũdantẽ.ut aer aeris: hic ĩtellige pãthet & crater & æter; & siqua sunt similia. Alia dicit ab illis latinis:q̃ t. hñt ante er.ab illis græcis siue latinis:q̃ c.hñt ãte er.uel si hæc alia hñt c.ate er:nõ sine c.oĩa uel ĩ is fœ.faciẽtia.Qđ si a mulcendo.uerba Prisciani sũt.ligur populus ẽ uel fluui9. lõ excipit̃ october.bris.qđ numero syllabarũ &c.Octobri ablrũs ẽ huius noĩatiui octobris:gnt̃us nõ ptinet ad regulã.

Hoc ẽt.Istud ẽt sic augmẽtatur iber & ab eo cõposita sũt cõtra supradictã regulã;hæc ãt q̃ sequunt̃ sũt cõtra rõnẽ supradictæ regulæ,puer.n.duabus supr.regulis excipit̃.s.ab illa q̃ dicit,Reliqua uero oĩa.& a sequẽti. Alia uero oĩa. q̃a neq; ẽ tertiæ decliatõis qđ prima uolebat regula:& cũ nõ hẽat t.uel c.ãte er nõ assumit is ĩ gtõ;cuius fœ.ĩ a puera dicebãt.Nota ꝙ ꝑ hoc uult retorq̄re puer ad regulã supradictæ decli. Vnde puerpera ꝓbat dici puera.nã puerpera ẽt dr̃ pariẽs filia: cũ ergo puerpa sit cõpositũ:& ĩ suas partes oportet resolui; necesse ẽ ut pariens puera dicat̃ si filiũ pepererit: qđ uero subfugit puellã.alia ꝓbatio ẽ ꝙ puera dicat̃. Puerilibus ãt puera non a puero. puera .n.nõ puer erat ꝓserpina:q̃a tñ licet ꝑ effectus ꝓbaueri:cũ ꝓbãt &c. Non ẽ tñ ignorandũ. Qđ ẽt hic puerus dicat̃: fm hoc puera nõ est fœ.puer sed puerus: & hoc mõ puer tertiæ declinatiõis ẽẽ deberet.Ex puellus ꝓbat dici puerus. Opipare.i.copiose.Est.n.opipare aduerbiũ ex ope & po.as.cõpositũ.Secũdo puer ostẽdit dici.Liber quoq; excipit̃ a duabus supradictis regulis.hic ĩtellige liber & beuer Δρακων primitiuũ ẽ Δρακαινα derinatiuũ.& tñ seruãt eandẽ regulã ac si eãdẽ significationẽ hrẽt Cuius fœ. hæc socera ẽẽ deberet.& ita socer rectæ secundæ ẽẽt declinatiõis . Coluber ẽt excipit̃ qđ facit colubra:sed nõ est ĩ multo usu. Acer fm seruiũ excipit̃. Quærit̃ au hiber hiberi de gẽte hesperiæ men9 dicat̃. Sciẽdũ ꝙ hiberus beri æquocũ ẽ:significat.n.flumẽ & gentem hispaniæ. Rursus hiber gẽtem hispanam & illũ q hitat ultra armeniã designat: sed quãdo gẽtẽ hispanã significat secũdæ q̄ uero illos q sunt ultra armeniam tertiæ est declinationis. Dicturus erat utiq; Priscianus excipit hiber de genere hispaniæ quando facit genitiuum hiberi non hiberis: sed

uetustissimos hæc ancipitis genitiui;hic accipiter huius accipitris: & accipiteris:opiter opiteris & opitris & maspiter maspiteris & maspitris:diespiter diespiteris & diespitris sic ẽt iuppiter iuppiteris & iuppitris:ut cesellio uindici placet declinari .Nã iouis ntõ quoq; casu inuenit̃ .cecilius epistola. Nõnouus qdẽ deus reptus est iouis. Actius ĩ epysimausimache: lucifera lãpade exurat iouis arietẽ.Ex quo ẽt pluralẽ numerũ Plau.ꝓtulit in cassina: Repente ut moriant̃ humani ioues. C.quoq; an tecedẽte supradictã regulã seruat.i.in ris cõuertũt in gtõ si sint cõia: uel in ris faciẽtia fœminina:ut alacer alaeris:acer acris.Et sciẽdũ ꝙ ĩ utraq; terminatiõe utriusq; generis ĩueniũt̃ hæc. Vir. ĩ yi.dicẽs:Alacris palmas utrasq; tetẽdit. Potest tamẽ alacris ẽẽ pluralis actũs.Neui.in carmĩe belli pũici:Fames acer augescit hostib9.Enni.ĩ.xii. Oẽs mortales uictores cordib9 uiuis Lætãtes uino curatos Sõnus repẽte In cãpo passim mollissimus ptulit actis. Alia uero oĩa cuiuscũq; sint generis accepta is faciũt gtũm una syllaba abũdãtẽ:ut aer aeris: cãcer. ceris.mulier.eris:suber.eris. mulciber. eris. & mulcibris: ut cesselli9 ĩ stromatheo docet:qđ si ẽ a mulcẽdo & ibri cõpositũ:ut plerisq; uĩ meli9 simplicis decliationẽ seruat: celer celeris:agger.ris.liger.ris.uomer.ris.degener.ris.paup.ris.cadauer.ris.cicer.ris. Excipitur iber ibris:& ab eo cõposita.septẽber.bris.october.bris. ꝙ similis ẽ numer9 syllabaꝝ:tã ĩ ntõ q̃ ĩ gtõ. Vetustissimi tñ gtõ quoq; similem ntũm eoꝝ ꝓferebãt.Cato de sacrificio cõmisso mẽse octobri facimus nouẽbris reliquus erat: Et oĩa q̃ faciũt fœminina ĩ is sic solebãt: ẽt ĩ masculio proferre: ut hic eq̄ster & eq̄stris: alacer & alacris: celeber & celebris: hic cãpester hui9 cãpestris. Cat. ĩ.i.ori. Agꝝ quẽ uulsci hũerũt: cãpestris plen9 aboriginũ fuit. Vir.i.yi.de ãchisa: Isq; ubi tẽdẽtẽ aduersũ pgama uidit Aeneã alacris palmas utrasq; tetẽdit. ẽt cõtra rõnẽ supradictaꝝ regulaꝝ declinant̃ puer pueri: cuius fœmininũ puera dicebãt ãtiq̄ssimi. uñ & puerpa dr̃ q̃ puerũ uel puerã parit.i.puellã: qđ ẽ diminutiuũ pueræ: ut capra: capella: tenera tenella: ũbra ũbella. Oui. ẽt hoc approbat; q ĩ.yi met.de puella ꝓserpia narrat dicẽs. Tãtaq; simplicitas pueri b9 affuit ãnis: qđ deriuatiuũ nõ ptinet ad fœmias nisi ẽt puera eẽt dictũ: ꝙ tñ comprobatet Sue. duersos ponẽs usus ĩ li. q ẽ de consti. officioꝝ. Liui. ĩ odys. Mea puera mea puera qđ uerbi ex tuo ore ꝓfluit. Idẽ alibi. pueraꝝ mãib9 cõfectũ pulcherrĩe. Nõ ẽ tñ ignorãdũ ꝙ ẽt hic puerus & hic & hæc puer uetustissimi ꝓtulisse ĩueniũt̃. & puellus & puella. Luci.ĩ.xi. Inde uẽit Romã tener ipse ẽt atq; puellus. Cice. ĩ ũbris. Age puere duce me ad prios fines decoratũ opipar̃. Affrãnus ĩ icẽdio. O puere puere sine

quia in designatione illius gentis hiber non frequẽter ĩuenit̃ sed hiberas ideo sic ĩcipit quare hiber hiberi &c.

me prospicere mihi. Plau. in uenonibus geminis. Dolet hic puellus uenūducier. Lucilius in.iiii. Cūq; hic tam formosus hō ad te dign9 puellus. Liuius in odyssea. Sancta puer filia saturni regia. Neuius in secundo belli punici. Prima īcedit cereris ꝓserpina puer. Varro ī Satyra quæ īscribit̄ .αλλοσ αυτοσ ηρακλησ grauidaq; mater peperit Ioui puellū. Liber quoq; libri excipitur: fiber fibri: q̄ etiam rōna biliter uidentur esse secundæ declinationis: habent enim fœminina in a desinentia quantum ad uocem: libra & fibra: q̄uis non sint eiusdem significanōis sicut apud græcos quoq; multa inueniuntur fœminina a masculinis deriuata nō eiusdem significationis: ut λακων λακαινα nō similē hēnt significatiōem. sic δρακων δρακαινα λεων λεαινα: regulam tamen eandē seruāt. Itē excipiunt̄ culter cultri: cancer cancri: qd' neutrum ē et inuenitur: sed quando morbum significat. Claudius i.iiii histo. ut uideret ne respueret uerminaret lītis addiualis qd' uerminatum ne ad cancer peruenerit eius genitiuus canceris esse debet: ut cicer ciceris. Præterea notandum socer socri cui9 fœmininū cum secūdum analogiam hæc socera esse deberet hæc socrus in usu ē. Iuuena. in.ii. Desperanda tibi salua cōcordia socru. Veterissimi tamen cōiter hic & hæc socrus ꝓferebāt. Actius ī atro. Simul & pisea ptarmia erecta a socru possedit suo: gener generi differentiæ cā: ne si generis dicamus aliud significare putetur: aper apri: cuius fœmininum ueteres ꝓtulerunt apra: ut Pli. in.ii. artiū. Coluber etiā colubra facit: hæc acer arbor acri dicit. Seruius in cōmēto Virgilii: cum nullū inuer fœmininum secundæ īueniat̄ declinatiōis. Ouidius noīatiuū ꝓtulit & Plautus genialis acerq; coloribus īpar. Solinus uero rectius ꝓtulit aceris: & admirabilibus. de arbore tunc: palā fieret ītorto eā eē uimine ramis. ad aceris qualitatē. Quæritur hiber hiberi: an hiberus hiberi, melius dicat̄. Luc. n. utrunq; ꝓtulit in sexto: Si durus hiber: aut si tibi terga dedisset. idem in.iii. Qui præstat terris: aufert tibi nomen hiberus. ergo uel differentiæ cā fluuii & gentis apocopa usus est: quō arat ꝓ araris dixit: uel more suo abutens diuersis terminatiōibus quō achillē & achillea. Nam ꝓprie hiberes sunt gens ab hiberis ꝓfecta: qui ultra armeniam habitant: quorū singularis ntīs: hic hiber huius hiberis facit: & apud græcos ιβηρ ιβηροσ. Nam alterū ιβηροσ ιβηρου dicunt. in ir desinentia masculina accepta i. faciunt genitiuum: ut hic uir uiri: leuir leuiri: treuir treuiri unum inuenit̄: ut quibusdam uidet̄ fœmininum tertiæ declinationis: gadir gadiris. Sed Salustius neutrum esse ostendit in secūdo historiarū: Accusatiuum nominatiuo similē ponens: ut alii tradiderunt. Thartesum hispaniæ ciuitatē: quā nūc tyrii mutato noīe gadir hēnt. nam si esset fœmininū gadirē dixisset accusatiuū nō gadir. Et unum neutrū ir: qd' ē īdeclinabile: q̄uis qdā: ut carisius ir itis declinauerūt. abdir quoq; & abadir οβαιτιλοσ declinatū non legi. In or desinētia latinæ si sint masculini generis: aut fœminini uel cōis accipiunt is: & ꝓducta o faciunt genitiuū: ut orator oratoris: hic saliator huius saliatoris: hæc uxor uxoris: soror sororis: hic & hæc auctor auctoris: pallor palloris: pudor pudoris: stridor stridoris: ca

Lucanus eni. Quasi. d. merito pōt quæri & dubitari an hiber hiberi de gēte illa dicat̄. an potius hiberus hiberi. qa utrūq; ī auctoritate inuenit̄ in designatiōe illius gētis de hiberus qa constabat nullā auctoritatē ponit. hiber uero de quo dubitat̄: ostēdit Lucanus ī designatiōe illius gētis posuisse. qd' āt dicit eū ꝓtulisse utrūq; i. hiber hiberi ī designatiōe gētis hispaniæ & hiberus nō nomē gētis sed fluuii ꝓstruit ad sequentia: dicturus. n. ē q; Lucanus de gēte hispaniæ, iccirco nō hiberus sed hiber dixit p apocopā. qa si hiberus dixisset dubiū foret gentē an fluuiū significare uellet. Qd' hiberus dr̄ nomē fluuii. ergo drīæ cā dixit hiber ꝓ hiberus qd' est æquiuocū: uel more suo abutens diuersis terminationibus: ut siue respectu differētiæ: nūc hiber: nūc hiberus dicat de eadē gēte. quō dicit achillā & achillea de eadē ꝑsōna: nō pp differētiā. Nō proprie dicit hiber qd' Lucanus posuit i. iiii. f. de noīe gētis hispaniæ. iō solū q̄ritur: qa de hiber qd' signif cat gētē. q̄ ē ultra armeniā: certum ē: qa facit hiberis. Vere hiber de gēte armeniæ apud græcos ge. facit ιβηρος nō ιβηρου. nā alterū. i. hiber de gēte hispāiæ hiberoy dicūt græ. nos autē hiberi. In ir. martir: nō ē de hac regula: qm̄ græcū ē. Abadir lapis dr̄: & habet utrāq; termīationē abadir & abadier: uocatur q; apd' græcos βαιτιλος. Salinator dicit̄ q salē facit. Marcor ipsa res .i. marciditas. i. putredo. Excipiunt̄ hæc q̄ sequunt̄: & q̄re excipit: cām supponit corripientia o. ī gtō: decor similiter excipitur: qa corripit o. ī gtō. Inuenit̄. Licet solūmodo compositū excepim: tamē inuenit̄ etiā simplex decor decoris penul. cor. Nam decus decoris o. penul. in gtō corri. a quo decor decoris ꝓ decorus & decoro a pe. breui deriuat̄. decor uero qm̄ pulchritudinē significat o. penul. in gtō ꝓducta. ab eo aūt deriuat̄ decorus. ra. rum. & decoro. ras. pen. produ. Aliter. n. in oībus stare nō potest: nisi o. corri. in uersu illo. Quæ ab eo deriuata: ut decor uel cō

lor.ris.humor.ris.macor macoris:marcor.ris.fetuor.ris.mador.ris.Salu.in iiii.histo.Monimēta madore infirmarent.Robur roboris:algor algoris:qd ēt huius algus dr̃.Plau.i uidula.Inopiã:luctũ:mœrorē:paupertatē:algum:famē.Idē in rudente.Tu uel su:uel da uel pr:algu uel etima:ægrota uel uale:Excipiuntur corripientia o.ēt ĩ gtõ:ut hic & hæc & hoc memor memoris:immemor imemoris:quod a uerbo memoro natũ penultimã eius seruauit syllabã.uetustissimi tñ similem gtõ ꝓtulerunt eius nois noĩatiuum.Cecil.ĩ epiclero.Ita ne antipho ꝓ sua fide:Itan ē imemoris:itan est madida memoria:Et hoc solũ or definēs habuit compatiuũ memorior.Indecor idecoris.Virg.i.xi.Non tamen idecorē tua te regina reliqt.Idē ĩ.xii.Nec genus indecores sine me hæc haud mollia fatu.Inuenit tamē ēt simplex decor decoris penultima correpta:apud uetustissimos quando ꝓ decorus decora decoꝝ accipitur.Neuius in carmine belli punici:Magnamq; domum decorēq; ditē duxerant.aliter eni iãbus stare nõ põt.Salu.i iiii.Eqs & armis decoribus cultus.Idem i eodem dedecores multiq; ab hostibus terga cædebantur.Quæ ab eo deriuata sunt uel cõposita:quod est decor decoris:illius decliationem seruãt:sicut a corpore quoq; cõposita eãdē decliationē seruant:bicorpor bicorporis:tricorpor tricorporis:ut actius i eriphyla:Pallas bicorpor anguium spiras trahit.Vir.in.vi.Gorgones harpiæq; & forma tricorporis umbræ:hæc arbor quoq; huius arboris:quod a robore deriuatum illius decliationem seruans corripuit penultimam genitiui:ut a puero cõposita publipor publiporis:marcipor marciporis ait ꝓbus.Ita.n.antiq ꝓ publi puer & marci puer dicebant:q̃ o.nõ ꝓducunt i obliqs casibus.Salu.i.iiii.histo.hoc ꝓtulit.Vnus cõstitit ĩ agro lucano gnarus loci noĩe publipor.Neutra quoq; latĩa & græca oia correpta o.& addita is faciunt genitiuũ:ut hoc marmor.ris æquor.ris.hic hector.ris.hic actor.ris.quando est nomen ꝓprium græcum.Vir.i.xii.Actoris aurũci spolium:quassatq; trementem.Ab eo autem quod est hoc ador gtũs i usu frequēti nõ est:cuius deriuatiuum o.ꝓductam hēt cõtra rõnem alioꝝ:q̃ ex neutris eiusdem termĩationis deriuent.Vir.ĩ.vi.Et adorea liba p herbã subiciũt epulis.Et puto iõ ꝓduci:qñ a uerbo deriuatur ꝓducente o.penultimam.i.adoro.Ergo ador quoq; cum ab eodem sit uerbo necessario:si decliaretur ꝓduceret i gtõ o.qd rursus regula neutroꝝ ꝓhibet ĩ or terminantiũ:duabus igit sibi aduersis regulis repugnãtibus mãsit idecliabile.Quãuis inueniatur huius quoq; apud quosdam ueteꝝ gtĩs mõ ꝓducens mõ corripiēs penultimã secũdũ supradictas diuersas rõnes:ut Gãnius ĩ.i.hic adoris dat.primitias sibi sanguine libat.Idem ĩ.ii.Illam sponte satos adoris strauisse maniplos.Idem ĩ.iiii.Emicat i nubes nidoribus ardor adoris:excipit ēt hoc cor cordis quod assumit d.i gtõ.Vt breuiter igit supradictam colligamus regulam in or desinentia neutra & græca & quæcunq; deriuant uel componunt a primitiuis penultimam corripientibus.Ea genitiui penultimam corripiunt.cætera uero ꝓducũt:exceptis cor & ador.In ur desinentia cuiuscũq; sint generis accepta is faciunt gtũm:ut hic uult huius uulturis:turtur turturis:sulphur huius sulphuris.hic & hæc fur huius furis.Excipit hic satur saturi.Vnde Lu.Satuꝝ tñ obsidet hostem:quod iõ est secundæ declinationis:qa facit fœmininum i a.desinēs.i.hæc satura:Teren.i ecyra.Sed eũ tu satura atq; ebria eris.puer ut sat sit facito:qd a ꝓdo ꝑtermissum m doctissime ꝑceptor nr̃ attendit Teothistus ois eloquentiæ decus:cui qcqd i me sit doctriꝫ post deũ iputo.Excipiunt ēt hæc

posita:ut indecor:quod est decus illius declinationē seruant.i.corripiũt o.in obliquis.Arbur quoq; excipit:quæ deriuat a robore p unius litteræ transmutationē.dicitur enim arbor altũ arbor robur.Et a puero cõposita excipiũtur publicor & marcipor.sic probus dicit:nec mirũ qa antiqui sic dicebant p hoc quod hodie diximus publii puer:& marci puer.i.publii filius:& marci filius:& quare ista excipiat suppõit:q o.non producunt in obliqs.Actor autem quando est nomen ꝓpriũ græcũ.Actor eni qd est ab ago agis ꝓdu.o.penul.Ab eo quod ē ador gtũs i usu frequēti nõ ē.& ideo non est excipiendũ cuius deriuatiuum.i.adoreus o.produ.habet cõtrarationem alioꝝ:q a neutris ĩ or definētibus deriuantur.Aequoreus eni o.corri.sicut æquor:a quo deriuatur:& puto ideo ꝓducit.quia ab adoro uerbu pe.ꝓducēte deriuat p medium.s.Nã adorea ab ador ut dictum est.ador uero ab adoro deriuat.Ergo ador.A maiori sic quia adorea secundario ab adoro deriuatũ ꝓducit o ergo ador quod prio loco ab adoro deriuatur si declinaretur eandē o ꝓduceret.Duabus igitur.Hæc ilatio probabilem qdem & si non necessariam efficaciã bene habere ur:Poterat.n.esse ut cum i

in neutris quæ p u o correptā habēt penultimā p obliquos casus ut hoc robur huius roboris ebur eboris femur femoris. Hora. Femur o cherite tuū. Vir. i. x. Onus ensem æneas uiso tyrrhēi sanguine lætus: Eripit a fœmore dr̄ tamē & hoc femē feminis cuius noīatiuus in usu raro ē. iecor iecoris uel iocinoris: q gēnitiuus uidet a noīatiuo iocinus q i usu nō ē. Pers. Et q̄ semel intus inata ē rupto iecore exierit caprificus. In as desinētia latina masculini generis sunt uel fœminini uel cōis & ablata s & addita tis faciūt gtūum ut hic mecœna hui9 mecœnatis ciuitas ciuitatis: hic & hec arpinas hui9 arpinatis: excipiunt monosyllaba hic as assis: uas uasis qd i singulari nūero tertiæ ī plurali secūdę decliationis ē. ut hic uas uadis hic mas maris: & hoc fas nefas & hic & hæc & hoc nugas idecliabilia. Græca uel o eiusdem termiatōis noīa ī oy uel ī a desinentia i gtō græco primę sunt decliationis: ut λυσιασ του λυσιου hic lysas huius lysiæ σαντασ του αντα: hic antas hui9 antæ. huiuscemodi ntīm noīum freqnter fine s terminali solēt Rōani pferre: ut hic geta birthia marsya. i ασ āt terminātia genitiuum græcum o in i mutata faciunt gtūm latinum: ut καλχασ καλχαντοσ. hic calchas calchātis: q̄uis hic calchas huius calchæ antiqssimi declinabāt. Plau. ī mene. Noui tin illū: noui cū calcha simul o παλασ του παλαντοσ. hic palas palantis η παλλασ τησ παλλαδοσ hæc pallas hui9 palladis. Et sciēdū q i as desinētia si masculina sint hñt i gtō utīm in an uolunt terminare more græco & similē hūc ntō seruare: ut o calchā uel o calchas: & o palan uel o palas. Vir. tñ auctoritate poetica o pala ptulit ī. xi. Salue æternū mihi maxie pala. In codē. Qui ego nō alio dignet te funere pala. in hoc quoq; græcoꝝ poetas Home. i. u. ραψωδιασ πολυδαμασ μεν ουκετεμο φιλα ταυτα γορευεισ πολυδαμα dixit αντι του πολυδαμαν menander quoq; in dardanio Δρια πει Δρια dixit p Δριαν. In es correptā latina masculini & cōis generis cū sint mutāt e. ī i ablata s. & addita tis faciunt gtūm: ut hic miles militis trames tramitis: tremes tremitis: merges mergitis: hic & hæc sospes sospitis; pedes peditis; eques equitis; hic & hæc superstes supstitis; gurges gurgitis: hic & hæc diues diuitis. Excipiuntur hæc q̄ hñt penultimam æ diphthongum: uel q̄ a uer bis deriuant ī penultīa syllaba e. hñtibus breuē qe. seruant i gtō: ut hic & hæc præpes huius præpetis; tero teris: hic & hæc teres teretis: hebeo hebes: & hic & hæc & hoc hebes hebetis. Indigeo idiges idigetis: ipeto ipes ipetis. Oui. i. iii. met. Impete nūc uasto. p ipetu. Similiter Sta. in. vii. the. auigāq; ipete uasto amphiarae tuum iterpretor iterpres iterpretis: sic ēt declinant iante e hñtia: ut hic pies pietis. hic aries hui9 arietis: hic & hęc iquies iqetis; quod q̄uis ī ntō e correptam habeat: ut p bo uidetur i gtō tamen eandem producit sm gtūm qes qetis pricipalis. Sic ēt seruāt fœminia e correptam ut hæc segestis. teges tis. Illud quoq; notandum q a pede uel a sedēdo cōpsita p dis nō p tis efferūt gtūm. & a pede qdē cōposita seruāte. A sedēdo uero mutāre. i i. ut hic & hęc & hoc q̄drupes: bibes bipedis: cōpes compedis. Iuue. i. iii. Squallidus i magna fastidit cōpede fessor: hic & hæc obses obsidis; deses desidis. Excipiūt hæc apes huius apis: qm̄ hoc solū a pede cōpositum: ut qbusdā uīr e longā seruauit: neq; ulla creuit syllaba in gtō q̄uis & alia cōposita ab eo qd est pes auctores producant. Vir. i. iiii. æne. Stat sonipes ac frena ferox spumantia

eo duæ pugnarēt re. altetā perderet & alterā retineret sicut de alteruter supius disputatū ē. Excipitur cor cordis. q.d. assumit. Exceptis cor & ador. quia cū sint neutra nō corripiunt o. cor non corripit o. qa assumit d. ador qa nō habet genitiuū. Quod a probo ptermissum. f. ut a fatur fatura dicant. iecur iecoris similiter excipit qa p u o. correptā habet. Vas uasis non apposuit ut exciperet: cū eni solū genitiuū formare intendat frustra de genere dixisset uel fecisset. f. qa i sequēti exceptur9 erat uas uadis quoniam nominatiuo similis est uas uasis: ideo uas uasis præmisit. q.d. hic uas excipio quod ē masculinum quod ideo sic determino: quia etiam hoc uas dicit quod cū sit neutrum non pertinet ad regulā quæ de solis masculinis uel communibus duum generum data ē. fas nefas nugas similiter non ponit ad exceptionem cū nō sint de regula: sed quia habent consimilē terminationem cum illis: de quibus regula data est: ideo de ipsis quandam dat proprietatem scilicet quia sunt indeclinabilia. In hoc quoq. Sicut in multis aliis secutus est Virgilius poetas græcorū. Homerus eni πολυδαμα pro πολυδάμαν & menander dria proditam protulit. Termes dicit trūcus oleæ. Excipiuntur q̄ uel habēt penultimam æ diphthongum ut praepes praepetis uel a uerbis deriuantur in penultima syllaba e habentibus breuem ut ab indigeo indiges. indiges. In diges dicitur homo factus deus: quia nullius indiget. Probus uoluit ut inquies ultimam corripiat: sed quare uoluit

causam nõ uidemus cũ enĩ e ĩ genitiuo ẽm genitiuum sui simplicis ꝑducat. ex ge-nitiuo aũt ꝑduci uel corripi uideatur noĩatiuus in noĩa tiuo debuisset e. ꝑduci. Au ctoritati tamen ꝑb. ẽ acqe-scẽdum. Sit ẽt fœminina nõ excipit cũ de fœmininis nõ sit regula data sed de fœmi-ninis dat re. per se. A pede uel a sedẽdo cõposita pdis efferunt genitiuum. & ideo excipiunt a supradicta regu la; quæ addita tis ꝑcipit ge-nitiuũ fieri. Apes dicit q̃ si-ne pedibus nascit. quod so lũ a pede cõpositum nt qui busdã uidet e lõgam serua uit ĩ nominatiuo sicut pes suũ simplex. Dixi hic solum quãuis actores &c. Probus tamẽ inter cor. hoc. i. q̃dru-pes ponit &c. Oui. tamẽ no minatiuum hæc apis ꝑtulit quia non pertinet ad regu-lam quod. f. ut fides non fi-dis dum cithara dicatur. Ex cipitur hæc quies. i. pausa-tio. Iure igitur. Quãdoq dem quis secũdũ quintam & tertiam declinationẽ pro fertur iure igitur requies ex eo compositum. i. pausatio sicut seruauit genus serua-uit declinationẽ. Bene dixi de hoc composito tantum qđ est requies. Nam inges pro inquietus tertiæ tãtum est declinationis, nec tamẽ ideo excipit a reg. quæ nõ nisi de in es producta desi-nentibus data est. Alia uero omnia quæ i. non habẽt an-te es productam. Nomina quintæ declinationis si con sonantem habeant ante es corripiũt pe. genitiui & da-tiui ut plebs plebei γιγης γιγους dicunt græci. nos giges gigis. Græci secundũ aliam terminationem γιγι τος nos gigetis. similiter ac cipe de aliis. Similiter habẽt duplices genitiuos apđ græ cos hæc omnia propria κω μου κωμης κωμητος & quia dares uarie declinatur apud græcos ac circo Virgi lius duplicem accusatiuum protulit græcum. Dareta a dares daretos & darẽa da-res daroy. Illos græcos secu

mãdit. Idẽ ĩ decimo. Tollit se ar ı ectũ q̃drupes: & calcibus auras uer berat. Hora. ĩ. i. sermonũ. Oĩa magna loquẽs modo sit mihi mẽsa tri pes & cõcha salis puri. Probus tamẽ inter cor ı epta hoc ponit. Oui. ta mẽ noĩatiuũ hęc apis ꝑtulit in. xiiii. meta. Nõ apis ide tulit collectos sedula flores. Quod ẽt diminutiuũ ostẽdit apicula: q̃uo docet fidicu la primitiui sui noĩatiuũ fidis nõ fides esse: qđ Seruio placet de citha ra. In es ꝑductã latina ı ãrecedẽte ablata s & addita ı faciũt genitiuũ ut hic meridies huius meridiei: hic & hęc dies hu9 diẽi: hæc acies aciei excipitur hæc q̃es q̃etis. uetustissimi tamen hoc quoq; secundũ supra dictã ꝑferebãt declinationẽ. Affranius ĩ emancipato. Sollicito corde corpus nõ patit nũc quie. Neui9 ĩ ꝑthesilao laodomia. cõplexa som no corpora operiũt ac suaui quie dicant. Iure igit cõpositũ quoq; ex eo requies qđ ĩ eodẽ genei e mãsit tã q̃ntæ q̃ tertiæ declinatõis ıuenit. Vir. ẽt ĩ. iiii. æneı. Tẽpus inane peto ı equiẽ spaciũq; furori. Cic. ĩ dialo go de senectute. Vt meæ senectutis ı eq̃etẽ oblectamentũq; noscatis. nã inges cuius extremã corripi dicit ꝑbus ingetis declinat: qđ triũ fa ctũ ẽ genetz: ut supra ostẽdimus. cuius ẽt simplex ıuenit triũ genetz. Neuius ĩ carmine belli punici. ii. libro. Iãq; eius mentẽ fecerat fortuna q̃etẽ. Lucini9 macer ĩ primo ãnali. Nõ mimo ope milites quietes uole bãt eẽ. Salust. ĩ. ii. histori. Quoniã corpore & ligua ꝑcitũ & ĩquietem noĩe histriõis uix sani burbulegiũ appellabãt: alia uero eiusdẽ termĩa tõis noia e ĩ ı mutãtia faciunt gtũm: ut hic uerres huius uerris: hęc cę des hu9 cædis: excipiũt hic pes pedis: hæc cetes ceteris: merces mer cedis: hic & hæc hæres hæredis: locuples tis: & tria q̃ntæ declinatõis e corripiẽtia tã ĩ gtõ q̃ ĩ dtõ: fides fidei: res rei: spes spei. Inuenit & plebs plebis. Salu. ĩ. i. histo. Plebei tribunitiã ꝑtãtem: nã plebs plebis facit gtũm. Et fames famei dicebant ueteres: unde adhuc fame ꝑducit in ablatiuo. Vir. Melle soporatã & medicatis frugibus offam obiicit: il le fame ı abida tria guttura pãdẽs. Iuue. i. y. Inde aũt cũ se matura le-uauit ꝑgenies stipulãte fame festinat ad illã: quã ꝑtimũ prędã rupto gustauerat ouo. Idẽ ĩ eodẽ. Mẽbra aliena fame lacerabãt eẽ parati & sua: q̃si q̃ntæ decliatõis ꝑduxerũt ablatiuũ ĩ es ꝑductã græca eius-dẽ declinatõis ĩ ουσ uel ĩ εοσ uel in τοσ gtũm græcũ terminantia ου uel ο uel εο ĩ ı mutantia faciunt gtũm latinũ: ut παλαμηδουσ πα λαμηδουσ palamedes palamidis ετεοκλυσ ετεοκλεοσ. Eteocles eteoclis: χρημησ χρημητοσ chremes chremetis & chremis. Terẽ. ĩ andria. Eti ı puer; ide abiẽs cõueni chremis. Idẽ ĩ eadẽ. Egomet cõti nuo ad chremẽ μενδησ μενδητοσ. nomẽ ẽ urbis ægyptiacæ cui9 mẽtionẽ pindai us facit mẽdes mẽdetis & mẽdis. Sic quoq; ραμνησ ραμνητοσ Rãnes rhãnetis rhãnis: qđ græcum esse ostẽdit aspiratio post r. posita: qđ ı latinis noibus nõ fit λαχησ λαχητοσ laches la chetis & lachis. Sic & similia ĩ τοσ terminãtia gtũm græcũ: nec ẽ mi rũ duplicẽ declinationẽ hæc habuisse apud latios: cũ apđ græcos quo q; multa ıueniant huiuscemõi ancipitẽ hñtia declinationẽ: teste He rodião γυγησ nomen gigãtis γυγου & γυγητοσ. κωμησ ꝑpriũ κωμου & κωμητοσ. μυκησ μυκου & μυκητοσ ἄμνησ ἄμνου & αμνητοσ: ὀπελησ πελου και πελητοσ σηγου και σηγητοσ

ϖυλησ ϖυλου ϖυλητου. Similiter thales menes ageles calles dãres uarie declinant᷑. Vnde Vir. duplicẽ accuſatiuũ græcum ꝓtulit in quito dareta: & darẽ illos ſecutos qui ϖολητα & ϖολιαυητητα & ανητην ꝓtulerũt: ut præcipitemq́ꝫ daren ardens agit æquore toto. In eodem: Sed finem ĩpoſuit pugnæ feſſumq́ꝫ dareta. Sin in oy terminant gtũm græcũ primæ ſunt declinationis: ut αχατυσ αχατην achates achatæ αγχισισ αγχισου: ãchiſes ãchiſæ. Sepiſſime aũt huiuſcemodi noĩa antiqui & ſcd̃m tertiã ꝓtulerũt declinationẽ ut orontes orõtis & orõte. timarchides timarchidæ timarchidis: herodes herodæ herodis. Hora. ĩ. ii. epiſto. Præferet herodis palmetis pinguibus alter. Cic. in primo tuſculanaꝝ. Nõ ſine cã cũ horeſtis fabulã doceret euripides. Salu. in. ii hiſtoria. Eã dedinonẽ ſenatus p nũcios horeſtis cognitã approbat. Idẽ ĩ. iii. hiſto. Namq́ꝫ primũ Iaſonẽ nouo itinere maris ætæ hoſpitis domũ uiolaſſe. A. gellius noctiũ actica. ix. hiſtoria ex libris hæraclidæ pontici iocũda memoratu & mirãda. Sciendũ tamen ꝙ frequentiſſime & tertia utũt᷑ declinatõe ĩ ꝓpriis quæ formã habẽt patronymicoꝝ & in barbaris: ut thucydides thucydidæ & thucydidis: mitridates mitridatæ mitridatis: tigranes tigranæ tigranis: huiuſcemõi enim nomina partica ẽt græci ancipiti terminãt gtõ mõ ου mõ ουσ τιγρανησ τιγρανου τιγρανουσ. Vir. ĩ. xii. Nec drãcis dicta refellam. Et ſciendũ ꝙ ĩ hmõi noĩbus quãdo tertiæ ſunt frequẽtiſſime ueteres datiuũ proferebãt ꝓ gtõ Ariſtoteli demoſthẽi thucydidi euripidi ꝓ Ariſtotelis demoſthẽis thucydidis euripidis ponẽtes. Vir. ĩ. i. æ. Præcipue pius æneas nũc acris orontis nũc amyci caſum gemit. Idẽ ĩ eodem. Troas reliqas danaũ atq́ꝫ ĩmitis achilli. Idẽ ĩ. ii. ænei. Quis talia fando myi midonũ dolopumue aut duri miles ulyxi. Terẽ. ĩ heautonti. Archonidi filiam ꝓ arconidis. Cicero ĩ. ii. uerri. In timachidi poteſtate ſociorum populi romani antiqſſimorũ atq́ꝫ amiciſſimorũ liberos matres bona fortunaſq́ꝫ oẽs fuiſſe. Idẽ ĩ eodẽ datiuũ ſimiliter ꝓtulit. Neq́ꝫ ĩ præſentia timarchidi qd rñdeat habuit & magis ſecundum tertiã ea ꝓferũt noĩatiſſimi auctores. Idẽ ĩ ararto. Sub pedibus profertur finita booti pro bootis. Teren. ĩ ecyra. Calimedẽ hoſpitem miconium. Cicero ĩ protagora. Quid tu ide tandẽ appates a ſocrate an qdem dubiũ non eſt qn ab alcibiade? Trogus põpeius ĩ libro. yi. Inde ſceptrum petit quo Emedia interfecta ſocru contuleratis ab arculida petito colloquio. M uellius conſul libet primus nec minus clarus ea tẽpeſtate fuit. Milciadis filius Cimon. Plinius in. ii. natura. hiſtori. ab euclide. Idẽ ĩ tertio thucydide callipede. In quarto philiſtide anticlide philonide. In qnto Sothade. In ſexto ſimonide minore. In. yii. agathagide appollonide duride heraclide põtico aſclepiade. In. xi. oreclearte. In. xii ĩueſide. In xiii. corſinade. In. xxxyii. neuripide. Poſſunt tamẽ ca ſi producte proferantur datiui eſſe græci pro ablatiuis quomodo. Virg. in primo ænei. Vno comitatus achate. Iuue. Penelope melius leuius torqueris atagne. Inis deſinentia longam cuiuſcunq́ꝫ ſint generis latina ablata s. & addita tis. faciunt gtũm ut hic lis litis. hic & hæc dis ditis. unde hi & hę dites & hæc ditia cuius nominatiuum ſingularem in uſu non inueni: debet tamẽ ſecundum analogiam hoc dite eſſe

tius q̃ hos diuerſos accuſatiuos ꝓtulerũt. Sin ĩ os græca noĩa genitiuũ græcum ĩ oys uel os uel eos terminãtia tertiæ ſunt declinatiõis ut oſtendimus. Sin uero in oys tantũ & non in os terminãt græcũ genitiuũ &c. Dixi eſſe primæ declinationis ſæpiſſime tamen huiuſmodi noĩa q̃ ĩ oy terminãt genitiuum græcũ antiqui &c. Salu. ætæ dicit ſecũdũ primam declinationẽ ſicut Au. gelli9 herachidæ. Sciendum. Licet dixerim illa q̃ in oy terminant genitiuũ proferri ſcd̃m primam & tertiam declinationẽ tñ ſecundum tertiã maxime profeꝛũtur quæ formã haberent patronymicorũ ut thucydides thucydidæ & frequentius thucydidis ſecũdũ tertiã & q̃ ſunt barbara ut ſunt mitridates mitridate & frequẽtius mitridatis. Nec mirum ſi latini ita uarie declinãt. Nã huiuſmõi noĩa parthica & barbara & græci ancipiti terminãt gẽitiuo modo oy modo oys. tigrães tigranoy. ſecũdũ quã termiatiõnẽ nos dicimus tigrane primæ declinatõis: & tygranoys uel tigrãeos ſcd̃m quas terminatiões nos dicimus tigranis tertiæ declinatõis.

Et ſciẽdũ. Proprietas eſt cõueniẽs oĩbus ſecũdũ primã & tertiã declinationẽ ſiue raro ſiue frequenter. i. in oĩbus q̃ in oy terminãt genitiuũ græcũ. Et magis. Dixit quando illa quæ terminãt genitiuũ ĩ oy tertiæ declinationis ſint & primæ mõ addit. qa omnia illa ſũt magis tertiæ ſcd̃m nominatiſſimos auctores: ut idẽ Cicero ĩ arato &c. Boeti ꝓ boetis dictũ ꝓ græco poſuit a ſocrate ab alchide ſecũdũ tertiã declinationẽ poſuit. In tertio thucydidæ hi oẽs q ſequunt᷑ ablatiui ſunt tertiæ declinatõis ĩ ui. Simonide mĩore. Hic apparet ſimonide eẽ ablatiuus qa idẽ gĩt cũ minore. Poſſunt. Dixit ꝙ euripide & ſimilia ſunt tertiæ declinatõis. poſſunt ablatiui tamẽ &c. uno

nam in is finiti neutrũ non põt. Luca. in viii. Nõ illic libycæ posue runt ditia gentes tẽpla: hic & hæc samnis huius samnitis. Sic cæsar de analogia. Luca. i. ii. Romanaq samnis ultra caudinas sperauit uulnera furcas. huius neutrũ Neuius samnite ptulit ĩ carmine belli punici ad cuius similitudinẽ debet ẽt hoc dite dici. Excipitur hæc glis gliris qđ pro t r habuit & hæc uis huius uis cuius plurale similiter tam Lucre. q̃ Salu. protulerunt. Lucre. i. ii. Sed q̃ multarum rerum uis possidet ĩ se atq ptãs. Salu. i. ii. histo. Male iam assuetũ ad oẽs uis controuersiarum. Illa quoq tam ĩ is quam ĩ er finita noĩa regulam seruant ĩ er terminatorũ. idest accepta is faciũt genitiuũ: ut hic puluis & puluer pulueris: hic cucumis & cucumer cucumeris. hic cinis & ciner ris: hic uomis & uomer ris. Præterea cæsar declĩat pubis puberis: qdã ut probus pubes puberis. Et hoc tamen compositum ĩuenitur similem habẽs noĩatiuum genitiuo. Impubis huius ĩpubis. Vir. i. y. Impubis iuli. ab eo neutrum ĩpube Hora. protulit in epodo: ut hoc trementi questus ore cõstat puer impube corpus. Cice. tamen ĩ. iiii. inuecti. Filiumq eius ĩpuberem legatum a patre missum. Idem ĩ. ii. de ora. Quod nisi puberem. te iam ĩquit haberem. Alia uero oĩa eiusdem terminationis correptæ similem habent gtũm noĩatiuo: hic collis huius collis: hæc puppis huius puppis: hic & hæc suauis huius suauis: hic & hæc ciuis huius ciuis. Excipiũtur tamen hic lapis huius lapidis: uetustissimi tamen huius lapis: ptulerunt. Ennius ĩ. xii. annali. Occumbunt multi letũq ferroq lapiq: hic sanguis huius sanguinis: quod ueteres sanguẽ dixerunt. Cicero in hortensio: ut ait Ennius. Refugiat timidos sanguem atq exalbescat metu. Idẽ ĩ. ii. annali. O genitor o sanguem dis oriũdũ. hæc pollis pollinis. sic carisius. Probus aũt & cæsar pollẽ pollinis declinauerunt hæc cuspis cuspidis semis semissis. Apuleius ĩ epitoma. Sed tũ sextertius dipondiũ semisse: quinarius quiquesis: denarius decussis ualebat: hæc cassis cassidis: quod ẽt hęc cassida cassidæ declinatur. Vir. i. xi. Aurea uati cassida: a sanguie cõpositum nõ seruat declinationẽ simplicis: hic & hæc exãguis huius exãguis. a cuspide seruat tricuspis tricuspidis. Oui. ĩ prĩo meta. Positoq tricuspide telo mulcet aquas. Inuenitur ẽt hęc capis capidis cuius diminutiuum est capidula hauruntius. capis ua is genus pontificalis diminutiuum capidula. Lucili. ĩ. ix. Hic ancilla ab hoc apices capidasq repertas. Et uide q magis græcũ esse ostẽdit cũ ĩ as ptulit actũm pluralẽ: hic & hæc potis & hoc pote noĩa esse ostendit comparatio potior & potissimus. Sine uerbis autẽ substantiuis raro ĩuenies ea uel obliquo casu prolata. Persius: Qui pote uis dicã: nugaris cũ tibi calue piguis aqualiculus protẽto seq pede extet. Virg. ĩ. iii. Nec potis Ionios fluctus equare sequendo. Idem ĩ. xi. At non euandrũ potis & uis ulla tenere. In is desinentia græca si ĩ gtõ græco consonantem habuerunt ante οσ ĩ i. mutant & faciunt latinum: ut σιμοεισ σιμοεντοσ: simois simoẽtis αδωνισ αδωνιδοσ hic adonis huius adonidis ευπολισ ευπολιδοσ eupolis eupolidis δωρισ δωριδοσ doris doridis: θετισ θετιδοσ: hæc thetis hui9 the-

comitatus achate pachata: datiuum. n. posuit p ablatiuo & est primæ declinationis. Nam latini aliquando datiuum græcum ponunt pro ablatiuo latino & scribunt græci per e datiuũ græcũ ut achate: nõ tamen pronunciãt nisi e tãtum aut i. Achathei enim scribũt & achate pronunciãt. Orphei scribũt & phi pnunciãt. Latini aũt qcquid pnunciant hoc scribunt. Excipit glis gliris aĩal. glis glitis terra tenax dicitur: sed non cutauit excipere qa fortasse nõ fuenit in auctoritate. glis glitis. i. cardo bene est de regula.

Illa quoq sicut glis gliris. Sicut glis gliris hæc nõ excipiũtur a r. quia nõ agit nisi de desinentibus in is longã cum hæc oĩa correpta sint. sic iũge. Glis gliris seruat suã regulam ĩ er desinentium quæ ĩ habẽt in genitiuo. Illa quoq seruãt re. tantum in er desinentiũ quæ ĩ is: & in er proferunt noĩatiuum.

Præterea. Cæsar declinat pubis puberis cũ raro pubis dicatur. Quidam dicunt puber puberis: sed raro ĩuenit pubes puberis nihil ad regulã pertinet. Ex hoc tamẽ cõpositum ĩuenitur similẽ habẽs noĩatiuum genitiuo. Ac si dicat. cõpositũ ab eo excipitur a te. Cicero ĩpuberem secundum regulam dixit. alia omnia. s. quæ duplicẽ nominatiuum nõ habẽt. pollis pollinis excipitur. i. farĩa. A sanguine compositũ non seruat simplicis declinatiõem qa nõ crescit in genitiuo: & ideo nõ excipit a regula. Et uide q magis græcũ esse ostendit. q. d. apette. Capis nihil ad regulam pertinet qa re. nõ est data nisi de latinis tantũ. hic & hæc potis & hoc pote: hoc non apposuit ut excluderet a re. sed quia uolebãt aliq eẽ aduerbia cũ sepe inueniunt iuxta uerba more aduerbiorum & rata ĩueniunt declinata. Quod auctor apte significat nisi subiĩgit. Sine uerbis aũt raro ĩuenies uel ea plata aliquo casu. s. ita ut obliquos casus habeant. Sin apud græcos ĩ εις diphtõ. terminãt ntũm pprietas ẽ quædam de supradictis græcis. Et quidam cõe putauerũt quãuis secũdũ alios neptis sit eius fœminum

sed hoc non est de regula. Alia quæ non sunt masculina tantum. At est adonium. s. metrum quod cōstat ex dactilo & spondeo adonium ab inuentore dicitur. Impos est eius contrarium significatione. Similiter definit in tis cos cotis. Eiusdem. i. unius dictionis quos in multis nos sequimur sicut in istis. Alii dicunt οις. æoles uero ofis. nos uero ouis dicimus. Alii dicūt daos. eoles dafos: nos dauus. Et quia in istis & in multis aliis illos sequimur. Igitur sequimur illos in nominatiuo huius nominis bos. Nam eoles βως dicūt pro βωυς quod alii dicunt ου secundum scripturam diphthon. in o longam uertentes. Et quia hoc uerum est quoniam æoles interponūt digamma ītet duas uocales eiusdem dictiōis &c. Hæc glos gloris excipitur. Græca in latinis trāslata quæ ī os terminant genitiuū græcum sequūtur os. finali in i cōuersa nec tamen Salust. protulit minonis exemplo græcorum. Syracusi. quæ. n. & ipsi græci sunt heron dicūt pro heros: sic sophron quidam auctor similiter minon minonis pro minos. Minoos quōo hic exemplum subter sit exponit ubi dicit. romani autē &c. summa græci dicunt minon p minos. romani uero abiecta. n. dicūt minos: cuius noiatiui gtūs est minonis: & sic genitiuus iste minonis nō ē a nominatiuo minos: sed a noiatiuo mino. Gobio quoq: dicūt latini p gobios. Et qd mirabilius est mitabile pōt uideri qd Sal. minonis dixit sed Cicero ptulit athonis mirabilius uidet iccirco nec nos atho dicius. Sed hæc. i. athos ac si dicat athos nō mutat in athō sed hāc habuit mutationem quia prius secūdum quosdam græcos prolatum est in us correptā athus dehinc prolatum ē attice. i. athos. Athici enim dicūt athos quomodo quidam græci dicūt androgeus. attici uero androgeos. In us correp. desinētia masculi. latina. Iccirco hæc duo in unum coniunxit masculīa & latina: quia separatim de fœmininis & græcis datutus est regulas. Hic parthus huius partus pro parturitiōe quāuis antiqui pro eadem parturitione partio partionis dixisse inueniuntur. Similiter quartæ sunt declinationis corporalia nomina quæ rei si incorporearū uocabula omonyma inueniunt ut magistratus αρχὴν idest principalitatē & magistrationē ipsam & iterū αρχὐτα idest principem secundum ipsam magistri psonam significet: cum igitur magistratus psonā significet omonymum est cum magistratus quod ipsam magistrationē designat. iccirco magistratus corporalis secūdū q personā significat est quartæ declinatiōis. Saltus pro nemore omonymum est cū saltus pro saltatiōe. Sic uersus pro scriptura cum uersus pro

tidis: q̄uis ablatiuus eius ab hac tethi Plau. i epidico ptulit. Tunc ille pgnatus theti sine perdat alia apportabāt ei nerei filiæ ευχαρισ ευχοριδοσ eucharis eucharidis επιχαρισ επιχαριδοσ epicharis epicharidis. Sin in os putam definit græcus genitiuus similis erit nominatiuo apud latinos: ut οδωνισ οδωνιοσ: hic adonis huius adonis; νεαπολισ νεαπολιοσ hæc neapolis. Sin apud græcos in εισ diphthongum terminēt ntūm n & t habent ī genitiuo σιμοεισ σιμοεντοσ: hic simois simoentis. In os masculina ablata s & addita ris faciunt genitiuum: ut hic lepos leporis: ros roris: mos moris: flos floris. Excipitur nepos nepotis qd qdam cōmune putauerunt quanuis fœmininum sit neptis. Alia uero omnia in tis desinunt ut hic & hæc sacerdos huius sacerdotis: hic & hæc compos compotis. Liuius i. xxv. Quod profecto facis mentis compote esse. o tamen ī hoc loco suo corripitur. Seneca in phædra. Hipolyte me nunc compotem uoti facias. In eadem. Compote uoto: & est adonicum metrum: eius cōtrarium impos impotis. Actius in primo didascalion. Falsidica audax nati mater pessimi odibilis natura impos: excors: & fera. Similiter hæc cos cotis: dos dotis. Excipitur hic & hęc bos bouis. quod ideo assumit genitiuo u loco digamma: quia æoles quoq: solent inter duas uocales eiusdem dictionis digamma ponere: quos in multis sequimur: οφισ ouis Δαφοσ dauus ωφον ouum. In nominatiuo quoq: huius nominis illos sequimur. Nam & æoles & dores βωσ dicunt pro βοισ diphthongum in o longam uertentes: & q hoc uerum sit ostendunt epigrammata uetustissima q̄ litteris antiquissimis scripta in multis tripodibus legi: & maxime in tripode appollinis qui est Constantinopoli in loco quem xerolophon uocant: sunt autem scripta sic Δημωφοφων pro Δημόφοων λαοκοφων pro λαοκοων: hæc glos gloris: hoc os correptam ossis. Ouidius i. v. metamor. Qui postq̄ cecidit ferrumq: ex osse reuulsum est. Quidam tamen uetetum & hoc ossu & hoc ossum proferebant. Vnde Pacuuius in chryse. Ossum inhumatum æstuosam aulam. Actius uero in annalibus. Fraxinus uero fixa ferox infensa infunditur ossis. Cato tamen os protulit i. iii. originum. Si quis membrum rupit aut os fregit talione uindicta proximus cognatus ulciscitur os productum otis: hic & hęc custos dis. Ideo ī dis definit qa uenit a uerbo custodio Græca eiusdem terminatōis grecum genitiuum sequunē os finalis ī is cōuersa: ut Χρυσερωσ Χρυσερωτοσ: chryseros chryserotis ηρωσ: ηρωσ: ηρωοσ hæros hæroīs. μινωσ μινωοσ: minos minois. Salu. tamen protulit minonis gtūm i. ii. historia. Dedalum ex sicilia pfectū quo minonis fugerat irā atq: opes. Nec

uersiõe. Fastus pro li
bro omonymum est
cum fastus ꝓ super-
bia. & tamē est secū
dæ declinationis. &
ideo excipitur. Cū
ãtiquiores, Ac si di.
non recte. Lucanus
arguitur a Seruio cū
antiquiores idē pro-
tulisse inueniantur.
& hoc secundum re
gulas. Senatus non ē
omonymum cū uo
cabulo rei sed est ab
eo cõpositū & iccir-
co est quartæ decli-
nationis. dicitur enī
senatus seorsum na
tus, quia antiqores
uiri senatores consti
tuebantur. Natus ꝓ
natiuitate hic accipi
tur. Nisi sint pro
pria. Iustus enim pro
prium est secūdæ de
clinatiõis uel mobi-
le ut iustus ta tum.
Quod cum mobile
uidetur aliquãdo &
sic nõ pertinet ad re
gulas. Cõdita, mu
sta neutraliter posu
it. Inueniuntur ta
men. Licet tãtum di
xerim in exceptione
lectus & iniustus : ta
mē inueniuntur an-
tiquissimi multa ex
supradictis quæ re-
cte contineãtur ī re
gula in genitiuo ī ẽt
terminasse : sed non
sunt sequendi. Or-
nati tumulti fructi
cõtra regulas ꝓtulit
Terentius cum illa
sint omonyma uel re
rum uocabula fru-
ctus. c. ante tus ha-
bet in eadem sylla-
ba alia uero oĩa quæ
non sunt uocabula
rerum s. uel x. uel c.
ante tus habentia &
quæ non sunt omo-
nyma cum uocabu-
lis rerum & quando
non habēt aliam cõ
sonantem ante tus ī
eadem syllaba uel si
habent sunt propria
ut iustus iusti ꝓpriū

tamen hoc sine exēplo apud græcos quoq; īuenio. Siracusii hæron pro hæros dicunt: sic sophrõ ηρωι ηρωσ dicit. Similiter ergo & αιμων ꝓ αιμωσ. romani aūt plerūq; solēt ī on terminãtia ēt abiectiõe n ꝓferre p o ut leo draco. Sic ergo mino: gobio quoq; dicunt pro γωβιοσ abiecta s. Et qd mirabilius athos athõis protulit Cice. i. iii. de repu. Quid ergo illa sibi uult absurda exceptio: nisi qs athonē ꝓ monumento uult funditus efficere? Quis est enī athos aut olympus tantus. Sed hoc ī oσ correptã dehinc attice ꝓlatū ē qūo ανδρογεωσ. In us correptã desinētia masculīa s uel t uel x antecedētibus si sint rerū īcorporaliū uocabula quartæ sunt declinatiõis: ut hic usus usus: hic casus huius casus. hic situs hui9 situs: hic positus positus: hic partus huius ptus: q̄uis hæc partio huius partõis antiq ꝓtulisse īueniūt. Plau. in truculēto. Horresco misera mētionē quotiens fit partõis. Hic sexus hui9 sexus: hic luxus huius luxus. Similiter q̄rtæ sunt quæ rerū uocabulis omonyma īueniūt ut hic magr̄atus η αρχη και ὁ αρχων huius magr̄atus: hic saltus ητηδηολισ και η ναπη huius saltus: hic uersus ηςροφι και οςιχοσ huius uersus: hic exercitus η γυμνασια και ο ςρατοσ huius exercitus: fastus qñ a fastidio ē uerbo quartæ ē: quando uero ꝓ annali accipit' a fastis & nefastis diebus sic dictū frequētius secūdæ ē. Inuenit' tamē & q̄rtæ. Luca. i. x. Nec meus eudoxi uincet' fastidibus ãnus. qd tamē errore lucaoi ꝓlatū dicit Seruius ī cōmētario tertii libri Virgiliani: Cū antiqores quoq; similiter idē ꝓtulisse īueniūt. Ouidius fasto4 īscripsit libros. Nã apud Horatiū duplicē īuenio scripturã & fastos & fastus ī tertio carminū p memores genus omne fastos & fastus ī aliis codicibus. Varro ī ephemeride. Postea honoris uirtutū causa Iulii cæsaris q fastus porrexit: mēsis Iulius appellatus ē. Senatus quoq; ideo quartæ ē q a uocabulo natus cōponit' & si ante tus alia sit ī eadē syllaba consonãs ēt corporalia quartæ sunt declinatõis nisi sint propria uel mobilia: ut hic fluctus huius fluctus: hic quæstus huius q̄stus: hic rictus huius rictus: hic uictus huius uictus. Excipit' hic lectus ηκλινη huius lecti: quod tñ ēt huius lectus antiq̄ssimi ꝓtulerūt. Cornificius ī primo de cœnis deo4. Ipsis uero ad ceteris memoriæ nouãdæ grã lectus sternit'. Plau. ī amphitriõe. Quã lectus ubi cōcubuisti cōcaluit locus. Mustus quoq; musti excipit' ꝓbus quod tñ mobile uidet' cū ueteres & fœmīo & neutro genere īueniunt hoc ꝓtulisse: ꝓ nouus noua nouum. Mart. i. i. Quod te tusca iuuat uetulo misceri e falerno In uaticanis condita musta cadis. Oui. ī xiiii. meta. Terentum inesses tercētū roustã uidere. Cato cēsorius de agna pascenda. Musta agna ꝓ noua dixit. Inueniunt' tñ antiq̄ssimi multa ex supradictis ī genitiuo ēt ī terminasse. Terē. ī andria. Nihil ornati nihil tumulti ꝓ ornatus & tumultus. Idē ī adelphis fructi ꝓ fructus. Nunc exacta ætate hoc fructi ꝓ labore ab his fero: q̄sti ꝓ q̄stus. Idē ī ecyra. Nūq̄ animū q̄sti grã ad malas adducã ptes: aduēti ꝓ aduētus. Idē ī phormiõe. Patrē extimescã ubi eius aduēti uenit ī mētē. Senati ꝓ senatus. Salu. ī catilina. Senati decretū fit sicut ille cēsuerat: uersi quoq; ꝓ uersus Lauerius ī lacu auerno uerso4 nõ numer4 nūero studuimus. Valerius ī phormiõe. Quod hic cū tragicis uersis & firma facis. Leui9 ī polymetris. Oēs sūt denis syllabis uersi. hic uictus huius uicti. Plau. ī captiuis. Pro ī tu quotidiãi uicti uētrē ad me afferas. Idē ī aulularia huius gemiti. dixit. Tãtū gemiti & malæ mœsticiæ: mihi hic dies obtulit famē & pauperiē. alia uero oĩa eiusdē generis latina ī us de-

linētia secūdæ sunt declinatōis: ut hic Virgilius huius uigilii: som
nus somnii: lacertus lacerti: nūerus nūeri: sanctus sancti: uetus uen
ti: cibus cibi: quis & huius cibus antiq ꝓtulisse inueniunť. Plau. i ca
ptiuis. tātus uētri cōmeatus meo adest i portu' cibus. Excipiť arcus
qd dīæ causa qdā tā scdæ q̄ quartæ ꝓtulerūt. de cælesti. n. i. de iri-
de Cice. dicēs i. iii. de deoꝝ natura i primo finiuit gtūm. Cur aūt ar
cū spēs nō in deorū numero præponať. Et inueniť tamen apud uete
res ēt fœminini generis scdm qd bene ē q̄rtæ declinatiōis. Ennius in
.xy. ānaliū. Arcus ubi aspiciūt moralibus q̄ phibenť Acus ēt quod
q̄rtæ ē declinatiōis tam masculinū q̄ fœmininū inueniť. Luca. in. x.
Quod nilotis acus cōpressum pectine serꝫ. Iuue. in. i. Ille supercilīū
madida fuligine tinctum obliqua ꝓducit acu. Idem i. ii. Emeritaq;
cessat acu: diminutio tamē fit a masculino aculei. teste probo: quo
modo ab equo equuleus. Et lacus & hic specus: qd tam masculinū
q̄ neutrū inueniť. Hora. in lib. iii. carminū. Quo me bacche rapis
plenum tui quæ nemora & quos agor i specus. Sed hoc specus me
lius dici in singluari nūero i plurali hi specus Seruio placet. Fœmi
ninū tamen hoc quoq; nomen inuenitur. Au. gellius noctium acti
carum. yii. Sole medio inqt & arido & flagranti specū quandā na-
ctus remotam tenebrosamq; penetro & recōdo. Ennius. in. xii. āna
lium. Tum caua sub mōte late specus intus patebat. Pacuuius ī nu
ptiis. Aduēio in scrupulosam specum: dicebāt tamen & hoc specū
& hęc speca. Cato. Speca apposita quo aqua deuia abiret. Sed Li-
uius etiā in singulari numero hoc ponit masculinū in primo ab ur
be cōdita. Lucus erat quē mediū ex opaco specu fons perenni riga-
bat aqua: Similiter Ouid. in. iii. meta. Est specus in medio in syluis
ac uimine densus. Idem in. iiii. specus ē tenebroso cæcus hiatu. Idē
i. xi. Est specus in medio natura factus an arte. Ambiguum. penus
quoq; & masculini & fœminini & neutri inueniť teste Donato Ca-
pro. Plau. in pseudulo. Nisi mihi annus penus an amatoribus con
geriť. Lucili. Magna penus paruo spacio cōsumpta pibit. Hora. in
primo episto. Annonæ prosit: portet frumenta penusq;: cuius neu
tri genitiuus ē penoris: ut pecus pecoris. Cæsar strabo contra sulpi
cium tribunū plebis: q propinquos nostros messallas domo defla
grata penore uolebamus priuare hoc penū: etiā Affrāius protulit
in penū herile. Etiā hic ficus uitiū corporis quartæ ē. Mar. etiā i pri
mo epigrāmatō. Cū dixi ficus rides quasi barbara uerba. Et dici fi-
cos cecilianę iubes. Dicimus ficus quas scimus in arbore nasci. Di-
cemus ficos cecilianę tuos. Ex quo ostendit & uitiū & fructū posse
esse quartę declinationis: genere aūt differre: uultus præterea quar
tæ est quod quasi rei est uocabulū a uolo uerbo: q̄uo a colo cult9:
ab ulciscor ultus. Nec mirꝫ cum Aristoteles spēs icorporales circa
corpora uult esse uultum quoq; q̄uo colores & figuras cū sint icor
porales: uoluntatis. n. significat effectū in facie intelligi: quomodo
metus gaudium: leticia: tristicia: quæ oīa reꝝ incorporalium sunt
uocabula. Iure igiť quartę est. Similiter artus: hoc. n. quoq; cū neu
tro ēt genere hoc artu ueteres proferebant bene secundū quartam

uel mobilia ut scūs ċta. ctū. q̄.
uis & huius cibus ꝓtulisse inue-
niant. & fm eos excip. f cibus a
regula. Excipiť ar. qñ ē q̄rtæ
declinationis inuenitur tñ apud
antiquos ēt fœminini generis.
fm quod nihil ptinet ad hāc re
gulā sed recte est q̄rtæ declina
tōis p regulas q̄s in sequētibus
daturus ē. Acus fm hoc q ma
scu. est generis excipiť: qa quar
tæ ē declina. Lacus & specus ex
cipiūt qa specus ēt neutrū inue
niť: & tūc nihil ptinet ad regu-
lā. Dixi hic specus sed hoc spe
cus melius &c. Licet dixerī spe
cus mascu. uel neutrū i neutri
fœmio tñ &c. q̄uis dixerim hic
& hæc uel hoc specus dicebāt
tñ &c. Seruio placet i singulari
esse neutrum. sed Liuius ēt in
singulari numero hoc. i. spec9
pōit mas. Ex opaco specu. i hoc
exēplo nō plus uidemus spec9
mas. eē q̄ neutrū: sed qa aucto
ritas dicit credēdū est. Pen9
fm hoc quod ē mas. excipitur
qa quartæ decli. ē. Vultus pte
rea q̄rtæ ē: qd q̄si rei ē uocabu-
lū. q. d. uultus pterea excipitur
qd quartæ declina. est: sed hoc
nō est mirꝫ quoniā ē quasi uo-
cabulū rei. recte ponit q̄si. non
enim in auctoritate inueniť uo-
luntatem quæ incorporea ē si-
gnificare: sed deriuatiuū a uer
bo hoc exigitur q̄uo ab oculo
ocultus ocultatione. Et ab ulci
scor ultus ultionem designat.
Ita a uolo uultus uolūtatē desi
gnet. Si. n. auctoritate inuenisset
uultū uolūtatē significare supe
rius stet uocabula rerū. l. situs.
sexus & alia libere posuisset.

Nec mirum. Aliam rōnem
ostendit qm̄ uultus quartæ de
beat esse decli. Temptat. n. per
uarias significatōes reꝝ: i qui-
bus tñ bene confidit uultus &
multa alia q̄ sequunť i q̄rtā re-
torq̄re declinationē: & hæc est
rō merito uultus ē q̄rtæ decli.
nā est omonymū cū uocabulo
rei. cōstructio. Dixi qa uultus ē
q̄si uocabulū rei: nec tñ mirū
uultū quoq; itelligēdū i facie
significāda si uultus rē corpo-
reā nō uultum designet. Sum
ma fde ob hoc fqt uultus faciē
significat qa pprie uolūtatē si-
gnificare debuit q̄ uoluntas ap
paret i facie: & ē ordo. Nō mirꝫ
uultū itelligere in facie: Et q̄rt

non sit mirum causam interse.it uoluntatis.n.signifi.affectū subaudit apparentem in facie.& hoc bene potest esse ut affectus uoluntatis licet sit incorporeus tamen appareat in facie cum Aristo.species incorporales uelit esse circa corpora.i.corporibus admisceri:& in ipsis species apparere.spēs incorporales dico qūo.i.utputa colores albedinem.f.& nigredinem & figuras triangulas tetragonas hoc uultū uocē hanc intelligi in facie in qua qūo metus gaudium istas uoces quae uultui ut species suae consignificāt. Iure igitur.Qui uultus uocabulum est,& omnium cum uocabulo.res igit iure est quītae decli. Similiter arcus quartae est per quod excipitur a regula.& merito est quartae.hoc.n.i. arc9 neutro genere &c.quartae.f.hoc quartae sit declina. uniuersali sententia firmat. Omnia.n. &c.Ergo hic arcus similiter erit eiusdem quartae.f.declina. Illud et possumus dicere.Aliā rōnem ponit quare arcus sit quartae declina . ideo.f.quia cum arcus non sit omonymum cū arcatus uocabulo rei salurem aliquomodo ē ei simile:nam syncopatum est ab eo. Et nota quia qualiscūq ratio communis ē mutorum quae sequētur. Ideoq & attatus est uocabulum rei attus:quod significat corpus.f.αρθρον.idest membrum quod est simile uocabulo rei seruat similem declina.cū illo ac si esset omonymū eius quomodo exercitus saltus declinationem eorum seruauerunt cum quib9 sunt omony.& forsitan ideo quia sunt similia ut acus ab acuti portus a portatu currus a cursu.gradus a gressu. nata q p syncopam ut portus a portatu uel p unius litterae mutationē ut currus a cursu. gradus a gressu primitiuorum seruant declinatio.quomodo aequiuoca fixa seruant declinationem eorum cum quibus sunt aequiuoca. Omonyma dicit fixa ut saltus & salt9 uersus & uersus & similia. Haec enim ita fixa & mutata sunt ut nec syncopata nec mutatione litterae distorta sint ab illis cum quibus sunt omonyma uel cum fixa dicit accipit tan um magistratus cursus & similia: quae per diuersa genera non mouētur ut uisus sis. sui.

Licet angiportus a portu sit compositum tamen est secundae declinationis. & ita est de regula.nec tamē ideo negarut quartae etiam esse declinationis.Gradus quoq sicut artus. Hanc repetitionē facit ut addat. Quia dicitur sinus de uase.igitur fortassis causa differentiae hoc idest sinus de uase secundae.illud. idest sinus de ueste quartae declinauerunt. Hanc rationem de sinu nodum dixerat: & nos reddentes rationem uerisimilem de his omnibus gradus:cursus:sinus possimus dicere ut iam superius monstrauimus q ea q a participiis deriuātur &c.

declinationem. omnia.n. masculina quae neutra quoq in u desinentia īueniuntur eiusdem sunt declinatiōis : ut hic tonitrus hoc tonitru:hic cornus hoc cornu:ergo similiter hic artus hoc artu.Plau.in menaechinis. Ita mihi imperās ut ego huius membra atq ossa atq artua cōminuam . Illud etiam possumus dicere q a uerbo arto artas rei uocabulū sit artatus.Et per syncopam art9:quomodo a poto potas potatus potus.Ideoq nomē etiā quod significat αρθρον.i.artus:qa uocabulo rei est simile etiā eandē seruauit declinationem:qūo exercitus saltus magistratus:& forsitan etiam ideo acus ab acuto:portus a portatu: lacus a laqueatu sinus a sinuatu:currus a cursu:gradus a gradu nata primitiuorū seruant declinationem: qūo uniuoca fixa. A portu cōpositū tam masculini q neutri generis inuenit & secundae declinationis hic angiportus & hoc angiportū angiporti.Sic Plinius secūdus in primo artis grāmaticae. Terentius quoq in adelphis. Id qdem angiportū non est peruiū. Idem in phormiōe.Sed hinc concedā:trāsite uos i angiportū hunc pximū.gradus quoq est q̄rtae ut ostendimus & sinus.dicit tamen & hoc sinū ī producta in neutro genere & significat uas. Varro de uita populi romani libro.i. Vbi erat unum in mensa positū aut galeola aut sinum. Virgili.in buco. Sinum lactis & haec te liba priape quotānis. Sed hoc etiā qdā masculino protulerūt. Plau.i gurguliōe. Hic cū uno sinus fertur.Forte igit etiā differētiae causa hoc secūdae illud quartae declinauerunt. Currus quoq similiter excipit quod quartae est declinationis ut ante docuimus : possumus uerisimilem de his omnibus rationem ut superius monstrauimus reddentes dicere : q ea quae a participiis declinantur in us desinentia si sint fixa quartę sunt. portatus:pōrtus:artat9 artus:arcuatus arc9: laqueatus lacus:acutus acus:sinuatus sinus:a cursu quoq curro currus a gressu uel gradior gradus. Adeo aūt cognatio ē currus ad cursum q diminutiuū currus curricu-

Hanc rationem dedit superius specialiter propter artus: quod si nunc ut ipsemet confitetur generaliter pro oībus repetit rōnem non est superfluitati obnoxiū si sint fixa pp doctus tñ:& si,quae sunt similia posuit. Portus artus a participiis portatus artatus deriuatiua sunt per syncopam. Ideo aūt. Istud ponit qa cursus a cursu dicit deriuari. Quomō igit per syncopā ptolate proferunt si essent fixa participiis similia quartae essent dico q sicut oia quae similia sunt participiis non mobilia subauditur sunt quartae ut partatus aptatus nomina sic etiā per syncopā ptolatus ut portus artus:uel prolata mutatione cōsonantiū ante us positarū ut currus a cursu uel gradus a gressu. Eandē tñ declinationem seruauerūt.Hic si subtiliter attendis figuratū reperis syllogismū & ē prima propositio.Quae a participiis deriuant i us desinētia fixa q̄rtae sunt declinatiōis, Assum.sed artus & alia

lus pro cursu accipit. Cic. p marcel'o. Nec fas eẽ ducebam uersari me ĩ uetere nostro curriculo. Quõ igit si essent pticipiis similia fixa q̃rtæ p-ferentur declinatiõis. sicut oĩa quæ similia sunt pticipiis nõ mobilia: sic etiã p syncopam plata uel mutatiõe cõsonãtiũ ante us positaꝝ eandẽ tñ declinationẽ seruauerũt. Nec miꝝ ĩ noĩbus hoc fieri cũ ẽt ipsa participia iueniantur per syncopam plata: ut potus p potatus: cretus: p creatus dictus p dictatus: saucius p sauciatus: trũcus p trũcat9: & lassus p lassatus: tonitrus quoq; & cornus qñ sunt masculina notant q̃ q̃rtæ sunt. Nã plerũq; ẽt neutra iueniunt hoc tonitru hoc cornu. de qb9 supra documus. Quõ aũt q̃dã noĩa quartę declinatiõis secũdũ secũdã ẽt regulã ptulisse supius uetustissimos ostendimus. Sic ecõtrario quę debuerunt esse secũdæ: quartæ est quando declinauerũt. ut hic sibilus huius sibili: iradus uulgus fretus. Sisẽna ĩ duodecimo historiarum. Proculdubio sibilus significare cõsuli cœpit. Excipitur ẽt lepus leporis quod solum in us correptam desinens masculinum tertiæ declinatiõis iuenitur. Nam uetus ueteris cõe est triũ generũ: & ligus quoq; liguris cõe est. Salu. i. ii. histo. Sed ipsi ferunt taurũ ex gregi: quem prope littora gerebat: corsa noĩe lygus mulier. iuenitur tamen ẽt desinens in ur lygur: ut Luca. ĩ primo. Et nũc tonse ligur quõdã per colla decore Crinibus effusis: q̃uis ẽt ueter analogia exigit: ut bene sit dictũ. Actius ĩ hecuba. Veter fatorum terminus sic iusserat p uetus. Quod capro quoq; prudẽtissimo uidetur cũ cõparatiuus ueterior: & suplatiuus ueterrimus ueter desiderẽt positiuũ. Cato i. i. orig. Antẽnãtia ueterior est q̃ Roma. Plau. ĩ bacchidi. Senẽ tibi dedo illũ ueteriorẽ lapide: ut lenitũ reddas. mono syllaba quoque ĩ us oĩa cuiuscũq; sint generis tertiæ sunt declinatiõis: quæ & pducunt. Est autẽ masculinũ unũ a græ. is sumptũ μυσ hic mus muris: qd' & p obliquos casus pducit u. muris muri. Ideoq; assumpsit r. q̃a nõ poterit u. uocalis penultima produci uocali altera cõsequẽte. itaq; ĩ oĩbus monosyllabis u longa est per omnes casus: & similiter declinatio supradicti nominis: ut mus muris: plus pluris: ius iuris: thus thuris: crus cruris: exceptis sus & grus: quæ ĩ monosyllabis cõmunia iueniuntur: & in ntõ producũtur: obliquis uero corripiũtur: qd' & apud græcos quoq; συσ productam ĩ ntõ: reliquos casus corripit: & u. penultima ante uocalem posita longa nõ iuenit apud latinos: ut arduus sua fluctuor uo. Sunt aũt noĩa ĩ us desinentia cõmunia quattuor. duo in us productam monosyllaba: & duo dissyllaba ĩ us correptã: de quib9 supra diximus: hic & hæc sus suis: grus gruis. Virg. ĩ primo geor. Strymoniæ dant signa grues. Hora. ĩ secũdo sermonũ: Discerpta ferentes membra gruis sparsi sale multo non sine farere: uer9 etiam ueteris: lygus qd' in ut terminat ntĩm ligur: ut supradictum est lyguris: Præterea: unus: ullus: nullus: totus: alius: q̃uis uerissima ratione nomina esse ostendantur: ut in pronomine docebim9: tamẽ pronominũ sequũtur declinationem illorum quæ in us terminant genitiuũ q̃q̃ iueniantur apud ueteres & nominũ modo declinata. i. genitiuũ in i. & datiuũ in o. desinentia. Nec solum hæc: sed omnia quæ simili declinatione proferunt: sicut iam in superioribus oñdimus. Titin. in barb. qd' quidem pol mulier dicet: nãq; uni collegii sumus. uni p unius. Affranius in suspecta. Adeo ut te faci-

q̃ sequũtur a participiis deriuantur. cõclusionẽ hẽmus. Quomodo si p lata p syncopã & p mutationẽ Isarum essent integra & similia participiis quartæ pferunt sic seruauerunt quartã declinationẽ. Nec mirum in oĩbus hic. i. æquocationes fieri. De q̃bus. s. quia q̃ masculina sũt & ipsa eadem neutra in u. desinentia quartæ sunt supra quoq; documus. Regula. i. inflexione ut nihil ornati nihil tumulti. Excipit lepus q̃d non est secũdæ & excipitur ab exceptis. quia non ẽ quartæ. Et unde quia occasione lepus extra eua gat: ut etiã de cõibus affinitatẽ terminatiõis interserit: cum non debeat hic agere de masculinis: Vere illis solũ masculinum. Nã uetus &c. Dixi uetus: q̃uis ueter exigat analogia dici. Analogia enim ẽ ut comparatiua in ior desinẽtia habeant possessiua ĩ er: uel fortassis hæc Analogia illis exigit: q̃a r. hẽt pen. ĩ grõ. Quod ut dicatur ueter capro quoq; &c. Monosyllaba quoq; sicut lepus & uetus cuiuscũq; sint generis sunt tertiæ declinatiõis. Sequit q̃ & producunt. Istud non ẽ de regula: sed pprietas q̃ differũt a superiorib9.

Itaq; q̃a r. assumũt p obliquos & simul declinatio supradicti noĩs. i. mus muris. Vsus est lõga in monosyllabis per oẽs casus: exceptis grus gruis & sus. Nec miꝝ si ista in hoc sunt diuersa a supradictis: q̃a ẽt p aliud differũt. Nã ipsa sola in monosyllabis &c. Iõ sus in ntõ pducit: in aliis corripit: quia apud græcos. Ideo etiam q̃a u. etiã penultima & cætera. Præterea unus ullus. Facta digressione

as caperet totæ familiæ ꝓ totius. Cato i. i. orig. Nã de omni tusculana ciuitate soli luci mamilii beneficiũ gratum fuit. soli ꝓ solius. Idem in secundo. Qui tantisper nulli rei scies dũ nil agas: nulli ꝓ nullius Plautus in truculento: Quasi uero corpori reliqueris potestatẽ coloris ulli capiendi mala. ulli ꝓ ullius. Alius quoqꝫ tam huius alius penultima circũflexa q̃ alii gtũs inuenit᷑ apud ueteres. Cecilius in qnto: Nullius aliæ rei nisi amicitiæ eorũ causa: aliæ ꝓ alius dixit. Cæsar in anticatone idest Vno enĩ excepto quẽ aliusmodi: atqꝫ omnis natura finxit suos quisqꝫ hẽt caros. M. Cato i cẽsura de uestitu & uehiculis. Nam p inuitium sciet cũ mihi ob eos mores: quos prius habui honos detur ubi datus ẽ: tum uti eos mutẽ: atqꝫ alii modi sim. Glicinius in secũdo: Peruersum esse alii modi postulare. Fœminina eiusdẽ terminationis correpta si sint arborum noĩa secũdæ erunt declinatiõis: ut hæc cornus huius corni: hæc fagus fagi: hæc pirus piri: hæc cupressus huius cupressi. Excipiuntur quercus: laurus: pinus: cornus: ficus: quæ tam secũdæ q̃ quartę declinationis inueniuntur. Cicero i chorographia: Ibi quercorum tam ad terram iacẽt: ut sues quasi capræ ex ramis glande pascant᷑. Virgilius i octauo. Arma sub aduersa posuit radiantia quercu. Statius i. vii. thebaidos. Cornu depressus achiua. Vii. i undecimo. Ferro sonat alta bipẽni Fraxinus: euertũt altas ad sydera pinus. Cice. i secundo de oratore: Cũ familiaris qdam quereretur: q, diceret uxorẽ suam suspẽdisse se de ficu: amabo te inqt da mihi ex ista arbore quos seram surculos. Martialis i epygrãmatibus: Dicemus ficus quas scimus in arbore nasci. Sin uero i us ꝓductã terminantur ablata s. & addita tis faciunt gtũm: ut seruitus seruitutis: uirtus uirtutis: salus salutis: senectus senectutis: iuuentus iuuentutis: Excipiuntur tellus telluris: palus paludis: quæ duo nõ habuerunt t. i gtõ. Palus tamẽ etiam correpta inuenitur apud Horatium de arte poetica: Debemur morti nos nostraqꝫ siue receptus Terra neptunus classis aqlonibus arcet: Regis opus sterilisqꝫ diu palus aptaqꝫ remis. Alia omnia eiusdem generis: idest fœminini i us correptã desinẽtia quartæ sunt declinationis: ut hæc nurus huius nurus: hæc tribus huius: tribus hæc manus huius manus: ex quo cõpositum eiusdem declinationem seqtur: hic centimanus huius cẽtimanus. Horatius i. ii. carminum. Testis mearꝫ cẽtimanus gigas sententiarꝫ. hæc anus huius anus. Nã Teren. cõtra hãc regulã i heauton. dixit anuis more antiquo ipsam offendimus mediocriter uestitã ueste lugubri eius anuis causa opinor: quæ erat mortua. Excipit᷑ hęc aluus huius alui: qđ ueteres frequẽter mascu lino genere ꝓtulerunt. Actius i annalibus. Vt quã fragilissimus aluus. Cato ad filium: Ex dolore ex febri ex siti ex medicamentis bibẽdis ex cataplasmatis ex aluo lauando. Cinna i smyrna. At scelus incesto cinnæ crescebat i aluo. Itaqꝫ secundum hoc genus bene declinatur aluus alui. Virg. tamen hoc protulit fœmininum i secundo æneid. In latus inqꝫ feri curuam compagibus aluum. humus humi hoc etiam neutrum i um desinens inuenitur apud ueteres secundum quod opportune hanc declinationem seruauit liuius i adone. humum humidum pedib9 fodit. Gracchus i thyeste. Mersit sequentis humidum plantis humum. domus domus & domus domi: Terentius i eunucho. Domi focique fac uicissim ut memineris. Virgili9 i sexto. Hic labor ille domus & iextricabilis error. Ouidius i quarto metamorphoseos Domui communis utriqꝫ & colus colui & colus. Virgilius in octauo. Cui tolerare colo uitam tenuiqꝫ minerua. Statius i sexto Thebaidos. Sed huius extrema iam fila colu datur ordo senectæ. uenus ueneris quoque excipitur: quod solum proprium fœmininum inuenitur latinum in us desinens: correptum & forte ideo sic declinatur ne si uenus ueni declinaretur dubitationem haberet gtũs cum ueni uerbo impatiuo

i qua causa lepus ẽt de cõmunibus & de neutris interseruit. reuertitur ad rẽ & excipit illa q̃ gen̄ nouum terminãt in us. non tantũ a secunda decliatiõe: sed etiã ab exceptis: quæ ẽt quartæ uel tertiæ declinatõis sunt. Non solum hæc .i. noĩa supradicta: sed etiã nomina & pronomina fœminina eiusdem terminationis huiusqꝫ de masculinis tantũ egit. Dicimus ficus quas scim9 i arbore nasci. Fructus & arbor eiusdẽ sunt declinationis: quod p constiti relinqt. Surculus dẽ stilus arboris. alia omnia pter nomina arborum desinẽtia i us cor. Hæc an9 huius anus dicit᷑ regulariter. Nam qđ Teren. genitiuũ posuit anuis antiqtate usus est non regula. Ne si nemus ueni decliaref. uellet. n. aliqs q̧ si a q̃rta excipit᷑ ut i secundã reduceretur decliationẽ.

Incus etiam incudis qd' ponit Nonius marcellus de doctorum indagine. Ferri massa malleis cuditur: unde etiam incus est appellata. Cuius quia genitiui penultima cu: & in cudo uerbo cadē syllaba producitur: debet quoq; in nominatiuo produci: pecus quoque fœmininum pecudis facit: quod etiam neutrum est hoc pecus pecoris: Cæsar in auguralibus: Sic syncera pecus erat. Vir. in primo. Ignauum fucos pecus a præsepibus arcēt: uetustissimi ē hoc pecu: unde & hæc pecua plurale dicebāt. Hostilius in primo annalium. Sæpe græges pecuū ex hybernis pastibus pulsi. Plau. in mercatore. Nec pecua ruri pascere: nec pueros nutricare. Idē ī truculento. Pecua ad hanc collo nerunna ego obligata defero. Idē in rudente non uides referre me humidum rete sine squammoso pecu. Et solinus in memorabilibus de britānia dicit. Ita papulosa ut pecua nisi interdum a pastibus arceant' ad periculum agat facietas. Præterea inuenitur apud uetustissimos intercus intercutis & ,ppriε intercus dicitur aqua quam græci υΔρωπα uocant. Plau. in fibolaria: is mihi eras bilis aqua intercus tussis febris. Cato autē quasi adiectiuo eo ē usus dicēs. Intercutibus stupris obstinatus pro intestinis: ut sit secundum eū: hic & hæc & hoc interc9 idest qui uel quæ uel quod intra cutē est. Nec ē mirū declinationem simplicis sui id quoq; seruare: quis noiatiui terminatiōe mutata: qd' ī oībus pene fieri cōpositis īuenimus: hoc cor huius cordis: hic & hæc & hoc concors huius concordis: hoc caput hui9 capitis hic & hæc & hoc triceps tricipitis. Similiter corpus corpis: tricorpor tricorporis & oīa talia. Excipit' exanguis: qd' qa cōe est in is breuē desinēs: & in e breuē facit neutrū prīē habuit noiatiuo genitiuum huius exāguis: quō oīa similia. Græca quæ apud græcos in os desinentia mutāt o. in u secūdæ sunt declinatiōis: ut κυρος cyrus cyri: πυλος pylus pyli. πελαγος pelag9 pelagi: sit χαος chaus chai. Ouidius in. xiiii. meta. Et noctē noctisq; deos hereboq; chaoq; conuocat: idest ab herebo & a chao: sicut a pelago. Absq; illis: quæ in ros desinentia antecedēte alia sub eadem syllaba consonante ros in er conuertūt plerunq;: ut αγρος ager: μενανδρος menander: de quibus supra docuimus. Sin eiusdē sint & apud græcos terminatiōis in is faciunt genitiuum. a genitiuo eni græco mutant o. in i. & faciunt genitiuum latinum: ut οιδιπους του οιδιποδος œdipos œdipodis: quis plautus ab latiuo casu ab œdipo dixit pro œdipode in penulo. Nam isti quidem hercle orationi œdipo op' ē corrector e: qui sphingi interpres fuit: μελαμπους μελαμποδος melāpus melampodis: pāth9 eni: & eunus: & antimus: quæ per synerεsim οοσ ι ουσ diphthongum apud græcos proferuntur: cum apud illos secundum integrorum regulas declinantur: idest in οοσ desinentiū in ου diphthongum terminant genitiuum: apud nos quoq; debent esse secūdæ declinatiōis: & sicuti si itegra eorū īueniūtur necesse ē ea declinare πανθοος πανθου και πανθους κι πανθου. Et nos ergo pāthous pāthoi & pāthus pāthi. Hora. alcino9 alcinoi decliauit

Incus etiam incudis. Quasi. d. uenus ueneris excipitur incus ēt hoc dicit secūdū illos qui putabant in us cor. desinere. Sed qa rōnabiliter producitur sicut ipse ostendit ubi dicit: sinus qa & gtī penulti. cu. & c. Iccirco non ī hac sed in supiori exceptiōe cōtinet' ubi dedit regulā desinētiū ī us. p du. qa nō ī us: sed ī dis facit genitiuū. Qd' ī oībus pene. Quare dicit pene ostēdit exceptio. Exāguis. n. gtīm hēt similē ntō non terminantē in us lege sui simplicis. Græca quoq; apud græcos. Sic cōstrue. Græca desinentia in os apud græcos termināt o in u apud latios. Sic seqntia dici exigūt itē repete. Et illa q desinētia ī os apud græcos mutāt o ī u apud latinos secūdæ sunt declinationis c. Sicut si diceret a pe. Quasi dicat: Sicut ī hac ōrōne cōuocat pelago: itelligim9 pelago ablatiuū eē secūdæ declinatiōis ita in uersu Ouidii. uidemus hebero & chao eē ablatiuos secūdæ declinatiōis. Græca desinentia in os apud græcos mutant o. in u absq; illis quæ ī ros desinentia &c. Si eiusdē sint & apud græcos terminationis faciunt gtīm de integris nomībus tm̄ est hic intelligēdu. Pāthus eni & alcin9 & eunus. Dixi q noīa apud nos & apud græcos sunt eiusdē terminationis. sius & faciunt genitiuū in is subintelligens hoc dictum eē de itegris tm̄. Nā si sunt per synerεsim sunt secundæ declinationis: sicut integra: & hoc est qd' dicit panthus & eunus: & alcinus apud nos debent secundæ declinationis eē: sicut itegra si inueniātur hoc ideo: qa eunus integrū eunus non inuenitur. Et qa fortassis posset obici de integris eē tenēdū: de illis aūt q sunt per synæresim minime remouet dum dicit necesse est ea. i. facta p synerεsim declinari ut ītegra. Quod aūt pmittit p synerεsim ī oy dipht. apud græcos pferunt' cōmēdatio est exēplorū. Et sciēdū q ita deberet hic accipi oy diphthō. ut in orthographia. s. u. similiter: cum apud illos & est pmissi ostensio a simili q pāthus & eunus deberēt declinari sicut integra apud nos: cum apud græcos declinentur ut integra. Integra græcoꝝ sunt pāthoos & alcinoos: q mutatiōe duorū o. ī u.

in primo epistolarum: nos numerus sumus & fruges consumere nati. Sponsi penelope: nebulones: alcinoiq;. Apud Virgilium tamē nominatiuus & uocatiuus secundum græcorum regulam inuenitur, platus in secūdo æneidos: Pāth⁹ othriades arcis phœbiq; sacerdos. In eodē. quo res sūma loco pāthu: quā prēdimus arcem. Neutra eiusdē terminatiōis: si sint monosyllaba, pducūtur: & ablata s. & addita ris faciūt gtūm: ut hoc ius iuris: thus thuris: rus ruris: crus cruris. Alia uero d. uel l. uel n. añ us posita mutāt us ī e. correptā: & accepta ris faciūt gtūm: ut hoc pōdus pōderis: uellus uelleris: hollus holleris: munus muneris: onus oneris: scelus sceleris: genus generis: qđ latinū eē ostēdit: & declinatio & uerbū genero generas. Excipit fœnus fœnoris. Iuuenalis ī quarto: Aere paterno ac rebus meis ī uentrē fœnoris atq; argēti grauis: & pecoꝝ agrorūq; capacē: qđ antiq fœneris dixerūt: unde & fœnero uerbum & fœnerator. Et pignus pignoris & pigneris: unī pignero pigneras. Lucanus in secūdo: Pignora nulla domus: nulli coniec ppinqui. Iuue. ī tertio. Viginti milia fœnus pigneribus positis. Alia uero oīa mutant us ī o. pductā: quidem si sint comparatiua & accepta ris faciūt gtūm: ut hoc melius huius melioris: hoc fœlicius huius fœlicioris: correptam uero si non sint comparatiua: ut hoc decus decoris: stercus stercoris: pecus pecoris: frigus frigoris: tergus tergoris: nemus nemoris: corpus corporis: tempus temporis. Excipiuntur ea quibus uerba adiacent e. habentia ī penultima syllaba: ulcus ulceris ulcero: opus operis opero operaris: latus lateris latero: uiscus uisceris uiscero ex quo compositum euiscero. Ouidius in sexto metamorphoseos: Equibus una trahens hærentia uiscere tecla. Et alia tamen pene omnia e. habentia ante is ī gtō: habent similiter huiuscemodi uerba: ut pondus ponderis pondero ponderas: sydus syderis sydero syderas: unde compositum considero consideras: & desidero desideras: munus muneris munero muneras: genus generis genero generas: & quæ pro o. habent i. ī ultima syllaba. Breuiter igit possumus colligere regulā: & sic dicere omnia neutra supra syllabā ī us desinētia si habuerint uerba in ero exeuntia per eris faciunt gtūm: ut pondus pōderis pondero pōderas: ulcus ulceris ulcero ulceras: latus lateris latero lateras: holus holeris holero holeras. Cn. Mar. meos ortulos plus stercoro q̄ holero. Alia uero omnia o. habent penultimam correptam nisi sint comparatiua: ut tempus temporis: littus littoris. Excipitur unus quod quidam indeclinabile qdam secundæ declinationis putauerunt: secundum Lucre. qui sic ptulit. Liquit enim tetri supra uestigia uiri. Idem cōtrectansq; suo cōtractos pderet uiro uulgus ēt excipitur quod tam masculini q̄ neutri generis ē. & secūdum regulam masculinorum declinat. Similiter pus non habet gtūm nisi puris diceretur eēt quātum ad eandē scripturam dubitatio utrum eēt datiuus pluralis a puto puris: an gtūs singularis ab eo quod est indeclinabile. In ys græca sunt tantūmodo & tertiæ declinatiōis. mutant. n. ος graeci genitiui ī is phorcys phorcyos phorcyis. erinnys erinnyos erinnyis amphibracis amphibracyos amphibracyis: chlamys chlamydos chlamydis. Sed hæc græce quoq; plata īueniunt. In æs diphthōgū duo īueniunt: præs prędis: hoc æs æris. In aus desinentia fœminina sunt & ablata s. & addita dis faciunt genitiuum: ut hæc laus huius laudis: fraus fraudis. In eus græca sunt & mutantia us in i. faciunt genitiuum: ut hic tydeus huius tydei. In huiuscemodi tamen terminatione quædam inueniuntur mutatione eus diphthōgi in es longam plata: ut

fiunt panthus alcinus. Solet enī ut dicimus u. apud illos significari per oy. Apud Virgilium tū licet horā alcino⁹ dixerit secundum latinam declinationem: & nō alcinoos secūdū græcos: tamē Virgilius secūdū regulam græcoꝝ posuit panthoos noīatiuum: & panthu uocatiuū: qđ latinum esse ostēdit. Quod iō subiungit ut ostēdat se recte exemplificasse: cū sua intentio sit hic de latinis regulam dare ostēdens eē lati. & p uerbū ab eo sūptum & per declinationem. Nam si a græco genos els ser sumptū mutatiōe o. in u. ut quidā noluīt declinaret: ut pelagus pelagi. Excipiuntur ea quibus uerba adiacent. i. a quibus uerba sunt quadā leui mutatione e. hūtia ī penultima syllaba ut ulc⁹ ulceris ulcero ulceras. Opponit q tēpus debet dici qm̄ adiacet ei tēpero tempers. sed nō procedit. quia cā quam supponunt non est uera: sublicet quia tempero non sumitur a tēpore. Et alia tamen dixi ista quæ non habent d. uel n. uel l. ante us habere uerba e habētia: tamē & alia quæ scilicet illas consonantes habent d. n. uel habent huiusmodi uerba. Pene dicit propter uellus & quæ o habent ī penultima syllaba

αχιλλευσ achilles περσευσ pses οδοσσευσ ulysses. ī quo
dores sequmur q p φιλευσ φιλησ & p ορφευσ ορφησ dicūt
p τιδευσ τιδησ. Sic antima. hꝰ i primo thebaidos τιδησ
τεοινιδησ & utū i e productam τον και ιω γρησασ προ
σεφη σοι μιν τιδη teste herodiano q hoc ponit in primo ca-
tho. Similiter ibicus ονομακαιτον ορφην dixit. Et quia ab
huiuscemodi nominatiuis idest quæ eus ī es conuertūt uocati
uum in e longā terminant ut ω τιδη ω ορφη. ī eo quoq; casu
a ī quādo illos sequimur latini ut achille persē. Ouidius ī met.
Tuq; tuis armis nos te poteremur achille. Ab ulysseus noīa
tiuo quoq; proferunt latini in ei gtūm. Hora. ī primo carmi-
nū. Nec cursus duplices per mare ulyssei. Idē ī primo episto.
Certe cæra digni remigiū uitiosū ithacēsis ulyssei. Ouidius ī
xiiii. meta. Neritius machareus comes experientis ulyssei. Et
ab achilleus actūm græcū ptulit. Luca. ī. x. Famulūq; tyrāni
terribilē uisu traiecit achillea ferro. Ex quo apparet latīos quo
que tam ī eus q̄ in es hæc noīa solitos esse pferre: & cōtra tamē
in qbusdam es pductam terminātibus fecerunt græci poetæ
eus p es pferētes αντιφατευσ p αντιφατησ γερυονευσ pro
γερυονησ δαρευσ p δαρησ: ut sapho ο δαρευσ φλυσ ευ
κενα φησι ζονασειβια. In x. desinentia si sint a uerbis ī go de-
sinentibus ablata x. & addita gis faciunt gtūm: ut græco grex
gregis. Statius ī primo achille. Qualiter idaliæ uolucres ubi
mollia frangūt nubila: iam longū cæloq; domoq; gregatæ. re
migo remex remigis: lego lex legis: rego rex regis: coniugo cō
iūx coniugis: qui etiam in gtō differentiæ causa n. amittit ne si
coniūgis dicamus uerbū putet. Nec mirū græcos n. fere ī oī-
bus secuti. In hac quoq; regula sequntur: apud illos enī si ī x de
finentia noīa habeant uerba cū g. noīum quoq; gtūs per g. de
clinant. λεγω λεξ λεγεωσ unū frux et frugis facit gtūm
qa απο του φρυγω uerbo græco nascitur Ennius in. vii. anna.
Si luci: si nox: si mox: si iam data sit frux. Idē ī. ix. Pro frugi hō
frux posuit: quod est adiectiuum. Sed qd ego hic memoro di
ctum factumq; facit frux. Idē frugi homo. Alia uero oīa latīa
ablata x. & addita cis proferūt gtūm: ut fallax fallacis: lux lu-
cis: uox uocis: nex necis. Cicero p milōe: Insidiatori uero quæ
potest inferri iusta nex. Nota tamē q si e. habent correptam
ante x positā: si nō sunt monosyllaba: uel ab illis cōposita mu
tant e. ī i. correptam per obliquos casus: ut apex apicis: uertex
uerticis: remex remigis. Similiter in x. desinentia masculīa ta-
mē latina corripiunt i. penultimā in obliquis: ut fornix forni-
cis: calix calicis: uarix uaricis. Barbara quoq; ī x. corripiunt pe-
nultimam: uolux uolucis: farnax farnacis. Lucanus ī secūdo:
Tigranemque meum: nec farnacis arma relinquas. Alia uero
omnia in x. desinentia per obliquos casus longam habent pe-
nultimam: uel natura uel positione: exceptis grex gregis: dux
ducis; crux crucis; fax facis; nux nucis; pix picis; trux trucis.

a proe. ubi ista habent e. Illa etiā fa
ciūt ex se uerba huiuscemodi ster-
cus stercoris sterçoro stercoras: de
cus decoris decoro decoras. nō ta
men omnia. Quidam tamen libri
habent quæ pro o. e. habent. Sic de
beret esse textus in ys. græca sunt
tantummodo & tertiæ declinatio-
nis. Mutant os græci in is. ut phor-
cys. phorcyos phorcys phorcyis sic
de cæteris. Sed hæc quāuis dicam
q ista mutant apud nos os. in is. &
ita non transeunt in latinam decli-
nationem. aliquādo tamen nō mu-
tantur sed proferūtur græce apud
latinos. dicimus enī in græco phor
cyos ut tethys tethyos. Orpheus &
orphen dicunt. per orphen accusa
tiuum probat q. orphes dicunt eo
les in nominatiuo orpheus enim or
phea facit accusatiuum nō orphen.
Sicut antimachus: ita & ibicus uo
catiuū protulit in e. A. ulyssem quo
que nominatiuo in ei proferunt ge
nitiuum latini ab hoc nominatiuo
ulysses genitiuum proferunt ulyssis
accusatiuum in en ulyssen: uocati-
uum in e. longa ulysse. Ab alio ue-
ro nominatiuo: idest ulysseus pfe-
runt genitiuum in ei. ulyssei: accusa
tiuum in a. ulyssea; uocatiuum ī eu
ulysseu. Alia uero latina. Latina
dicit propter sphinx & phalāx græ-
ca: quæ non ueniunt a uerbis desi-
nentibus in go: & tamen faciunt ge
nitiuum per gis. non per cis sphin-
gis: phalāgis. Nota tamen. non
tamen dici quoniam x. nominatiui
ablata genitiuum terminant in gis
uel in eis: sed tamen est ibi discre-
tio habenda. Nam si e. corr e. habe-
ant ante x. posita. nisi non sint mo-
nosyllaba: uel ab illis composita di
cit propter nex necis: & seminex se
minecis. quæ e seruant in genitiuo.
De uibex quæritur: cum e. corre-
ptam ante x. habeat: ut superius li-
ber testatus est. quare i. corr. in ob-
liquis non habeat Similiter in x. de
finentia masculina tantum latina.
Ordo est. latina masculina tantum.
latina dicit propter sphinx sphingis
masculina tantum dictum est pro-
pter cōmunia: ut fœlix fœlicis. Bar
bara quoq; in x. quæcunque littera
antecedente magis cor. penul. ma
gis dicit. quia habemus in barba-
ris nominibus producenti & corri
piendi licentiam debemus ea cor
ripere: ut barbara esse nascantur.
Alia uero i x. desinētia omnia alia
dicit: quæ neque habent e. corre
ptā ante x. neq; sūt latīa masculina

cōiunx cōiugis: salix salicis. Excipiuntur ea quæ nec g. nec c. habēt añ is in genitiuo: nix niuis. Antiqui tamē et ninguis dicebāt. Vnde Apuleius in primo hermagoræ: Aspera hyems erat: oīa ningue cadebāt. Supellex supellectilis. Vetustissimi tñ hæc supellectilis noīatiuū pferebāt. Ca. aduersum Tybe. Sēpronīū longū si posset actio fieri de actibus tuis: quasi supellectilis solet. Senex senis: quis plautus senecis ptulit gtūm eius ī cistellaria. Datores bellissimi negocioli senecis soletis esse nox quoque noctis secundum græcos qui νυξ νυκτος declināt. græca uero eiusdē terminationis eam seruant in gtō ante is consonantē: quam in græca declinatione ante os habuerunt φαιαξ φαιακος phæax phacis σφιγξ σφιγγος sphinx sphīgis ονυξ ονυχος onix onicis, genus lapidis. Composita simpliciū declinationem sequunť: ut pnox pnoctis: exlex exlegis. Cice. p cluentio: Non quod illi aut exlegē syllā arbitreť. In bs. uel ms. uel. ps. desinentia interposita i. faciunt genitiuū: ut urbs urbis: hiems hiemis: inops inopis. Notandum hic quoq; quia si e. ante bs. uel ps. fit: & non sint monosyllaba mutatur e. in i. ut princeps principis: municeps: municipis: cælebs celibis. a capite enī solum composita ablata s. & mutata e in i. & addita itis faciunt gtūm: anceps ancipitis: præceps præcipitis: biceps bicipitis. Antiqui tamen ancipes & præcipes & bicipes proferebant in ntō: & sic secundum analogiam sequebatur genitiuus ancipes ancipitis: ut sospes sospitis. Plautus in commorientibus. Saliam in puteum præcipes. Idem in rudente: Post antrinsecus est securicula anceps itidem aurea. Idem tamen uetustissimi etiam præcipis genitiuum: qui a nominatiuo præceps est secūdum analogiam nominatiui protulerunt. Liuius in odyssea: Seque in alta maria præcipem inops: ægra sanitatis hereois. Ennius in duodecimo annaliū. Occumbunt multi lato ferroq; lapiq; aut intra muros: aut extra præcipe casu. In ns. uel rs. uel ls. desinentia ablata s. & addita tis faciūt gtūm: ut mōs mōtis: sapiens sapientis: cohors cohortis: ars artis: pars partis: hæc puls pultis. Excipiuntur duo differentiæ causā: frōs frondis: quando de arboris foliis loquimur. Nam frons frontis ad capitis partem pertinet: lens lendis animal κωνυδιον η κεφαλιδιον. Nam lens lentis legumen est: & glans glandis. Sic Ouidius in decimoquarto metamorphoseos: Vt lata plūbea funda missa solet medio glans intabescere cælo. Similiter Lucretius protulit in uigesimoseptimo: Et cum non simplicis habenæ: ut balearica aliarumq; genitiuū funda sed triplex scutale crebis sutoris duratum ne fluxa habena uolitetur ī actu glans sed uibrata cum sederit quasi neruo missa excutiatur. Nam quod apud Virgilium in tertio geor. inuenitur glandis ī dubium utrum nominatiuus sit an figurate genitiuus. nec de concussa tantum pluit ilice glādis. Potest enim tantum glandis intelligi τοσουτον βαλανου: ut hoc regni & tantum lucri. A pendo quoq; compositum libripens libripendis. Gaius in primo institutorum. Adhibitis non minus quinq; testibus pueribus. idem libripende: qui libram æneam teneat. qui appellatur libripens. A corde quoq; cōposita ablata s & addita is faciunt genitiuum: ut uecors uecordis discors discordis. Antiquissimi tamē solebant genitiuo similem nominatiuum proferre in his. Cecilius in cratino. modo fit obsequens hilaris comis communis cōcordis dum id quod petit potitur. Pomponius in. Satyra: Blanda fallax impotens superba discordis.

¶ Sequitur Liber. VII. de regulis cæterorum casuum.

tantum in x. desinentia: neque barbara producunt penulti. in obliqs except's quæ ipse excipit: & felix qd intelligimus esse exceptum per falix. Excipiuntur ea. Superius: dixit quoniam illa quæ ueniunt a uerbis definentibus in go habent g. ante is in genitiuo: alia omnia habent c. Ista igitur quæ neque g. neq; c. habent nō tantū a proxima: sed etiam a superiori re. excipiuntur senex a proxima excipitur regula quia nō producit penul. Supellex similiter. Nox uero excipitur ab illa regula que dicit. Alia uero omnia laria ablata x. & adita cis faciunt genitiuū. Et notandum φ illa uocauit latina: quoniam non seruant scripturam quis deriuātur a græc s cōposita simpliciū declinationē sequūtur quod aperte dicit quod indentis in simplicibus illis iudicate ī cōpositis. s. si simplex ē ī exceptione illud idem spectādum ē ī composito sicut nox & pnox. Si uero in re. illa de composito indicetur ut lex exlex. In bs &c. Si sint monosyllaba pp plebs plebis dictum eē itellige glās glādis excipitur sed nō cā differētiæ.

TErminales sunt noium lræ apud latinos ut supra quoq; docuimus. xiii. uocales: quinq; a.e.i.o.u. Consonantes quoq; nouem. Semiuocales sex. l.m.n.r.s.x. Mutæ tres. c.d.t. Vocales ut poema: mare: gummi: uirgo: cornu: Semiuocales sol: tempus: nin: flamē: Cæsar: ciuitas: pollux: Mutæ lac aliud caput hoc enim nomen esse & probus in instituis artium ostendit: & ratio ipsa de qua in pronomine latius tractabimus: Ondit autem Probus his uerbis hoc unū nomen idest alius q̃ maxime propter structuras genitiuo & datiuo casu singularis numeri sic anomale confirmatum sit declinari hic alius huius alius huic alii. Inueniuntur etiam in y. desinentia græca: hoc dory epy nomina ciuitatum sūt. Statius in. iii thebaidos. Quos trion & summis: & ingestū mōtibus æpy: igitur masculinorum nominum finales litteræ sūt septem a.o.l.n.r.s.x. ut scriba: Cicero: consul: peā: pater: primus: rex. Fœmininorum quoq; eædem necnon e. productā ĩ græcis & figurate ĩ comicis nominibus: ut hæc auiota: Iuno: tanaquil: siren: mater: uirtus: lux: taygete: glicerium. Neutrorum uero duodecim: idest omnes absq; o. & x. per se enim neutrum ĩ has litteras nullum desinit: ut hoc poema: sedile: gummi: cornu: tribunal: saxum: numen: marmor: tempus: lac: caput: aliquid. Communium uero masculini & fœmini sex. a.o.l.r.s.x. hic & hæc aduena: homo: uigil: memor: custos: cōiunx. Cōmunia trium generum sunt. l.m.r.s.x. hic & hæc & hoc frugi: nequam: par uetus fœlix. Et hæ quoq; generales sunt nominatiui terminationes: de quibus in nominatiuo latius tractatum est. Nunc uero de genitiuo & aliis obliquis per singulas declinationes doceamus.

¶ De obliquis casibus primæ declinationis.

PRima declinatio habet terminationes in ntō tres: a as es. i a tā latinoꝝ q̃ græcorum: tā masculinorū q̃ fœmininorū & cōmuniu. In as uero & i es græcoꝝ tantū & masculinoꝝ: ut scriba: poeta: hæc musa: roma: hic & hæc aduena: hic æneas: hic anchises huius anchisæ: cuius genitiuus & datiuus in æ. diphthongū desin t: & pares hēt syllabas noīatiuo: ut hic poeta huius poetæ: huic poetæ: hic æneas huius æneæ: huic æneæ: hic anchises huius anchisæ huic anchisæ: nisi diuisio fiat ĩ genitiuo poetica licētia: qua frequēter ueteres romanoꝝ utuntur æneai anchisai: & pictai & aulai: p æneæ anchisæ: pictæ: aula dicētes. Vnde Virgilius in tertio æneidos. Aulai ĩ medio libabāt pocula bacchi. Idem ĩ nono. Diues equum: diues pictai uestis & auri. Cicero in arato: Atq; oculos urget pedibus pectusque nepai pro nepæ: idest scorpii. In eodem: Serius hæc obitus terrai uisit equinus. Lu-

TErminales no[~]ium litteræ sunt apud latīos ut supra quoq; ostēdimus. xiii. Superius. xiii. litteras terminales noīum cōmemorauit. ex qbus omnibus qnq; tantum diuersas græcorū terminationes habuimus. Nūc aūt de ipsis qnq; diuersis terminationibus græcoꝝ. v. diuersas declinationes constituit ex ordine uocalium eis imponens nomina. Qui. n. gtīs æ diph. primas. s. uocales habuit primæ. & q̃ i. secūdæ. q uero is. tertiæ p dicabit esse declinationis. prius ē. n. considerare. i. simplex q̃ consonanti iūctū. deinde q genitiuus ris. produ. habuerit quartam. q ât ei. diuisas quintam dicitur possidere declinationem. In hoc aūt loco iccirco repetit terminales litteras: ut quot terminales & secūdū illas litteras quot terminationes unaqueq; quæ declinatio amplectatur ostendat. Ostendit autem probus. aliud esse nomen his uerbis hoc unum nomen tantum. i. qđ maxime confirmatum sit regulariter declinari sic anomale. i. irregulariter: scilicet hic alius, huius alius, huic alii & qua ratione confirmatum sit præmittit scilicet ppter scripturas factas ĩ gtō & dtō casu numeri singularis. Cum enim dico alius hominis: alii homini intelligo alius esse gtīum per omnia cui adiūgit, & alii esse dtīum & sic uideo alius anomale declinabile. Omnis enim gtīs ī ius desinens una syllaba debet superare suū dtīum.

Igit̃ masculinoꝝ. Quum duqdem in fimul ostendimus terminales omnīū genereꝝ. ergo segregatim ostēdemus terminales masculinorū de generibus nō facit mentionem: ut ostendit secūdū quæ genera: quæ terminationes: qbus declinationibus conueniant utputa es & as primæ conuenisit declinationi secūdū masculini genus tantū: non secundū fœ. sicut a. secūda fœ. plerūq; nūq̃ secūdū neutrū. Iō igit̃ absq; o. & x. opponit q o. & x. nomina litteraꝝ neutri sunt generis: sed de nominibus litterarū hic non agit̃: uel potest dici q o. & x. nomina litterarū neutri sunt generis. sed de noībus litterarum hic nō agit uel pōt dici q o. & x. nomina litterarū non desinūt in o. & x. cum ipse not sint ipse fines. Per se enim. Quia fœlix in x. desinit, sed non ē p se. i. neutrū tm. De gtō doceamus nō quomō formetur quia illud supe rius dictum est. sed quot terminationes habeat in nominatiuo. Pares. n. syllabas hēnt. nisi diuisio fiat in regu

ererius ĩ primo effice ut itereã fera munera militiæ. Idẽ ĩ eodẽ: Aulide quo pacto triuiam uirginis aram. Iphianasai turbarũt sanguie fœdi: Actũs ĩ æ diphthongum genitiui uel datiui mutãt ĩ am: ut poetæ poetã: musæ musam. Frequentius tñ iuenimus ĩ græcis noibus as & es terminantibus actũm græcum pferre auctores: hunc æneam: hunc anchisen. Virg. ĩ. y. æne. Aeneã credam qđ eni fallacibus austris? Et ĩ. yi. Isq; ubi tendentẽ aduersũ per gramina uidit Aeneã: alacris palmas utrasq; tetẽdit. Idẽ ĩ. iii. ænei. anchisen facio certum: remq; ordine pãdo. Romane tamen rõ exigit declinatiõis hunc æneam: & hũc anchisam dicere. Hor. ĩ. ii. sermo. Et scribere forte scipiadã ut sapiens lucilius: scipiadam dixit nõ scipiadẽ: cuius ntũs ĩ æs desinit secundũ formã patronymicoꝝ: quæ est græca hic scipiades: q̃uis antiq huiuscemodi noium. i. ĩ as: uel ĩ es desinentium primæ declinationis noiatiuos ẽt in a finiebant: ut est geta: sosia: birrhia: chærea: marsya. similiter poeta sophista: scythia. Terẽ. Poeta cum primum aïum ad scribendum appulit. Luca. Et iuncto sarmatha uelox pãnonio. Terẽ. ĩ adelphis: Geta ãt hic non adest. ĩ eodem: Hic geta præterea ut captus est seruolorũ: nõ malus est neq; iers. idẽ ĩ andria. Aut tu aut hic birrhia. idem ĩ eunucho: Hic chærea q chęrea. Iuuena. ĩ. iii. Occurrit fronte obducta ceu marsya uict9. Oportet tñ scire q ĩ fœmininis ĩ a. terminãtibus græcis ẽt si pducta sit apud illos a finalis: plæruncq; corripiunt eã latini oĩs eni ntũ latinus a finalem corripit. Est autem quando seruat eã pductam: sed raro ergo quãdo corripiunt secundum romanam consuetudinem accẽtũ quoq; latino pnunciãt: ut ĩ his italia: phrygia: libya: asyria: troia. hæc eni antepenultimã habent acutã: qa a finalẽ corripiunt: q̃uis apud gręcos sit pducta. Hora. ĩ pĩo carmi. Lidia dic p oẽs te deos oro. Vocatiuum: q est similis ĩ hac terminatione nomĩatiuo corripit. Est enim choriambus & bachius: ex quo ostenditur quoq; correpta in noïatiuo lidia finalis a. Vir. iii. y. Troia crimnisso cõceptũ flumine mater quẽ quoq; græcũ seruant. ĩ. penultimũ acutum in quinto thebaidos: Nec facilis nemea latras euoluere uires. Accusatiuũ quoq; græcũ in fœmininis iuenimus a poetis pferri sed raro. Idẽ statius in yii. Nãq; ferunt raptã patriis æginã ab undis. Vocatiuus casus primæ declinatiõis ĩ a. correpta efferẽt ut o poeta musa: nisi sit gręc9. & apud græcos pducens a. seruet eãdem ẽt apud nos pductam: ut ęnea. Vir. ĩ. x. Vigilas ne deũ gens ænea uigila. Est aũt quando ĩ es pductã terminantium græcorum utũs ĩ e. longam exit: secundum græcos uel cõmuniter uel poeticæ: ut achate anchise polite laertiade. Vir. ĩ. i. Quis iã loc9 inqt achate. Idem in. iii. Cõiugio anchise Veneris dignate supbo. Idẽ ĩ. y. Tua clara polite pgenies. Hora. ĩ. iii. car. Laertiade quicquid dicã: aut erit aut non. Vir. ĩ. yi. Sit satis ęnide telis ĩpune numanũ. Oppetisse tuis. Nec solũ ĩ his q̃ sũt primę: sed ẽt ĩ his q̃ sũt tertiæ ĩ oibus græcis es pducta finitis similiter ĩuenis utũm ĩ e. pductã pferri: ut chreme lache anchise. Terẽ. ĩ andria. Immo ita uolo itaq; postulo ut fiat chreme. Idẽ ĩ eadẽ. O chreme pietatẽ nati nõne te miseret mei. Idem in æ ria. Amini na hæc sunt mea uxore exortaoia mutatio est: ea nos perturbat lache. Ouí. ĩ. xii. meta. Tuq; tuis armis nos te poteremur achille. Idẽ ĩ. xii. Armiger ille tui fueratgenitoris achille. nec mirũ cũ græcorũ quoq; poetæ similiter ĩuenĩãtur protulisse uocatiuos ĩ supradicta terminatione ανακρεων καλλιαμωνη posuit p καλλιμαπητα ιασωναε απητη p απητα & Apollonius argonauticorum quarto. αινη κινηνιεν αφαρδι εχευαν αελλαι pro αινητα. In eodem αιντα. σεχεο. In fœminis etiam alcæus nepe pro nepes

lari grõ. Dixi ac mutari ĩ am sed frequĩ9 tñ iuenimus ĩ græ. &c. In es defineñtia di co q̃uis antique: &c. Oportet tñ Actũ. d. ĩ noibus as uel es desinẽtibus dixi mutatio nẽ fieri ĩ ice. aut ĩ a terminantibus apud græcos nihil dixi mutari: sed tñ oportet scire: &c. Vere latio accẽtu: Coriãb9 ex lõga & duabus breuibus: & longa cõstat ut lidia dic. Bacchius ex breui & duab9 lõgis: ut p oẽs. Accentũ quoq; græcũ seruant. ĩ nõ tñ actũ acutũ actũm quoq;. Sic uirge. In masculis. as uel es terminãtib9 ĩ neaminis græcũ actũ ĩ fœmininis quoq; similiter. Vocatiuus primæ declinatiõis ĩ a. cor. quocũq; terminatiõe heat ntũs cor. dicit si sit græcum nomẽ. [illegible] ĩ terminatiua sed tñ ẽ qñ &c. Vel cõter in pfice: ut qlibet oratores hoc faciant uel poetice .i. metrice. Idẽ ĩ oib9. Oĩa grã. aut prima aut tertiæ sunt declaratõis. Nec mirũ si latini utũm terminãt ĩ e. in huiusmõi dictionibus cũ græcorũ quoq; poetæ in e similiter ĩuenĩant protulisse uocatiuos in supradicta termina tiõe aoĩ mim. sint es. ut anacreõ dixit. Caleiãpete p caleiãpeta q esset eius rectus uocatiuus. In fœminis

protulit. Et theopõpus kare pro kares. latina uero ꝓportio ĩ a correptam uult uocatiuũ primæ declinatiõis sicut supradictũ ẽ terminari ẽt in græcis. unde Hora. i. ii sermo. Nequis humasse uelit aiacẽ atrida uetas cur? Fœmina græca est quãdo apud poetas græcum uocatiuũ seruãt i a uel ĩ e ꝓductã desinẽtẽ s̃cdm ꝓpriũ noĩatiuũ ut taygete nema. Virg. i. vii. Vos o caliope precor aspirate canẽti. Sta. nema ut ostẽdimus ꝓtulit a productã græco more: ablatiuus hui9 declinatiõis i a ꝓductã desinit ut ab hoc poeta: ab hac musa ab hoc & ab hac aduena. Est aũt quãdo hũc poetæ e ꝓductã terminãt i græcis noĩbus quæ datiuũ græcũ ei faciũt. Vir. in primo æneí. Vno gradit̃ comitatus acathe ꝓ acatha. Oui. i. vi. meta. Cũq; fereciade. Iuuena. penelope melius leuius torquetis arachne. Et hoc metaplasmus dicẽdus ẽ. q̃ fit more poetico mutata a lõga i e ꝓductã: uel potius datiuus græcus pro ablatiuo positus: qui q̃uis apud græcos i habeat post e tñ apud latinos s̃cdm eoꝝ consuetudinẽ scripturam seruauit apud quos scribi i post uocalẽ & ꝓnũciari nõ solet hoc ex aliis possumus conicere: quæ q̃uis græce proferuntur. scripturæ tamen latinætõnem seruant Vir. in bucolicis. Orphi caliopea lino formosus apollo. Nam cum sit datiuus græcus pro ei diphthõgo i lõgam habuit more scripturæ nostræ. Illud miror q̃ Iuuenalis calpe ablatiuũ corripit cum sit simile hoc nomen penelope arachne caliope: quorũ ablatiuus nunq̃ ĩ e correptã terminat̃. Luca. in primo. Thetys maioribus undis hesperiã calpe summoq; impleuit atlãte. Iuue. i. v. Nec carpatiũ getullaq; tantũ æquora trãsiliet. Sed lõge calpe relicta audiet herculeo stridentẽ gurgite solẽ. Nominatiuus & uocatiuus pluralis eiusdẽ terminatiõis similis est genitiuo & datiuo singulari in æ ꝑ æ diphthõgũ ꝓferũt̃: ut hi & o poetæ: sed i his nõ põt diuisio fieri sicut in aliis. Genitiuus pluralis eiusdem declinationis nascit̃ addita ablatiuo singularium syllaba: ut ab hoc poeta horũ poetarũ: ab hac musa harum musarũ. ꝓducit̃ enim a tam in ablatiuo singulari q̃ in genitiuo plurali. Et notandũ q̃ omnes casus tam singularis numeri q̃ pluralis pares habẽt in utroq; numero syllabas in hac declinatione excepto genitiuo plurali: hic enim una syllaba abundat. Est aũt quando hunc quoq; ꝑ concisionem ꝓferre: & maxime ĩ cõpositis & patronymicis: ut graiugenũ ꝓ graiugenarũ. Virgi. i. iii. æneí. Graiugenũq; domus suspectaq; linguis arua. In eodem. Caprigenũq; pecus nullo custode ꝑ herbã: ꝓ caprigenarum. Idem i. viii. Optime graiugenũ cui me fortuna precari. Idẽ in eodẽ. Omnigenũq; deũ monstra & latrator anubis: ꝓ omnigenarũ. Sic cœlicolũ ꝓ cœlicolarũ: & trinundinũ ꝓ trinundinaꝝ. Cicero ꝓ cluentio primo ex promulgatione trinundinũ dies ad ferẽdũ potestasq; uenisset amphorum pro aphorarũ: & æneadũ pro eneadaꝝ. Lucre. i primo uersu. Aeneadũ genitrix hominũ diuũq; uoluptas. Similiter dardanidũ pro dardanidarũ. Vir. in. ii. O patria o diuũ domus ilion inclyta belle mœnia dardanidũ. Idẽ. i. xi. Variusq; ꝑ ora cucurrit ausonidum turbata fremor. Datiuus pluralis & ablatiuus supradictæ declinatiõis mutata a extrema ablatiui singularis in is productam ut a poeta his & ab his poetis: & ab hac musa his & ab his musis. Inueniunt̃ tamen pauca fœminini generis quæ ex masculinis trãsfigurantur: nõ habẽtibus neutra. quæ & aĩaliũ sunt demonstratiua naturaliter diuersum genus habẽtia: quæ differentiæ causa

nis etiam in e. terminãt græci uocatiuos cũ i e- ctius facerẽt i s. hoꝝ fœmininorũ noĩatiuos. q- les sint ignoramus. Latina uero proportio i a corre. uult uocatiuũ primæ declinatiõis termiari quẽcũq; illi faciant. Fœminina quoq; græca sicut & masculĩa. Si ꝓpriũ noĩatiuũ. In his eni similis ẽ uocatiuus noĩatiuo apud græcos. Quæ datiuũ græcũ i i. finiũt ut achatei. expressius tunc dixisset i ei finiũt. Ex hoc q̃ in ablatiuo dicimus achate pro achatus. uel metaplasmus ẽ dicẽdus. i. mutatio semel potius datiuus græcus ꝓ ablatiuo positus. Et q̃ datiuus sit declarat cũ suppõit. Qui q̃uis apud græcos i habeat post e. tñ apud latinos s̃m eorũ latinoꝝ consuetudinẽ scripturã seruauit. græci eni scribũt suũ datiuũ per ei & ꝓnunciant e. tm. s. achathei scribũt & achate ꝓnũciãt. Latiorũ uero cõsuetudo ẽ q̃ uẽ scribũt nisi qd ꝓnunciãt Nam achate scribũt & achate ꝓnunciãt & qd sit datiuus græcus. qa cũ apud græcos desinat i ei apd nos qdã i e desinũt. Seqtur apud quos latinos nõ solet i scribi nisi ꝓnũciet & est cõsuetudinis romanorũ ostẽsio. Hæc .s. q̃ i penelope & i similibus scriptura latĩa seruat. quãuis sint datiui græci possumus cõiicere ex aliis q̃ q̃uis græce ꝓferãt. i. apd græcos habeãt i. post e. scripturæ tamẽ latĩæ rõnẽ seruãt ut orphi. scriptũ ẽ i uirgilio cum græci orphei scribãt. Nã cũ sit. cõmẽdatio exẽpli. Illud miror. Ac si diceret cõtra regulam feci hoc. Producit. n. lõ meli9 ablto q̃ acctõ. Cũ dicit maxie fieri i cõpositis. Inuiũt ẽt fieri i sim-

ablatiuo singularibus assūmentia faciūt datiuū pluralē & ablatiuū: qd nulla alia habet declinatio in bus terminās supradictos casus ut a longā i eis penultimā habeat: ut his natabus filiabus deabus mulabus libertabus a finabus. M. Cato i originibus. Dotes filiabus suis nō dāt: & filiis tamē in eodē genere dictū est. Ennius i andromeda. Filiis ꝓpter te obiecta sum iocēs nerei. i. filiabus. natis tamen pro natabus. Plau. in stico. Ego intro ibo & gratulabor uestrꝫ aduētū filiis: pro filiabus. Idē q talis est de natis suis pro natabus. Oui. deabus posuit i. xiii. metamor. Euboea deabꝰ. & totidem natis andros fraterna potita. Cicero ꝓ Cornelio. Vt ab Ioue obtimo maximo ceterisq; diis deabusq; oībus opē auxiliū petamus. Eabus pro eis differentiæ causa i fœminino genere hemina protulit in tertio annaliū. Scriba pōtifici q cum eabus stuprū fecerat. dicit enim de uestalibus. Multa tamen alia quoq; cōtra regulā uitiose & i his & i aliis casibus uetustissimi protulisse iueniuntꝰ i qbus non sunt imitādi. Ambæ & duæ q̄uis nulla simili differentiæ causa cogente similē habēt datiuū & abltūm ambabus & duabus q̄q̄ gtūm ambarū & duarū faciāt. acctūs quoq; pluralis fit addita s abltō singulari. ꝓducitur enī ut hos poetas. has musas.

De secunda delinatione.

Secūda declinatio terminationes noīatiui habet sex: i er. in ir. in ur. in us. in. eus. i um. In er masculinorum tam græcorū q̄ latiorum: ut cap capri: alexandri. liber liberi: qd p appocopā extremæ syllabæ prolatum solum i hac declinatōe producitur. & ab eo compositum celtiber celtiberi. Dicitur tamen & iber iberi: & iber iberis: quando de gente loqmur que ēst iuxta armenios. & iberus iberi est fluuius. Vnde Luca. i. iiii. Qui præstat terris aufert tibi nomen iberus. In ir. & iur masculinorum tantum latinoꝝ: ut hic uir huius uiri. hic satur huius saturi. In us latinorum & græcoꝝ masculinorum & fœmininorū & neutroꝝ quoq;: ut hic clarus huius clari: hic homerꝰ huius homeri: hæc cupressus huius cupressi: hęc platanus huius platani: hoc pelagus huiꝰ pelagi: hoc uulgus huius uulgi. Dicitur tñ & hic uulgus. In eus græcorum tātū quoq; masculinorū: ut hic thydeus huius thydei: hic orpheus huius orphei. In um neutrorū q̄ latinorum & figuratæ fœmininorū apud comicos: hoc regnum huius regni: hoc pellium huius pellii: hęc glycerū huius glyceri: hæc sophronū huiꝰ sophronii. Panthus p synæresim ꝓ panthous quō alcinus ꝓ alcinous prolatum est. Vnde Hora. i. i. epi. Nos numerus sumus & fruges cōsumere nati sponsi penelopæ nobulones alcinoiq;. Vir. i. iiii. georgicorum. Pomaq; & alcinoi syluæ. Idē Horatius. Alcinoiq; plures. Genitiuus singularis secundæ declinatiōis in omni nomine i. longam terminatur: sed in quibusdam pares habet syllabas nominatiuo ut niger nigri: magnus magni: templum templi. In quibusdam una syllaba abūdat: ut tener teneri. uir uiri: satur saturi: thydeus thydei: Cuius rationem quamuis in libro quem de nominatiuo & genitiuo expoluimus latius tractauimus. Nunc quoq; quantum possumus breuiter percurramus. In ir & in ur & in eus desinentia semper una syllaba uincunt in genitiuo quæ & penultimam breuem habent: ut treuir treuiri: satur saturi: oileus oilei: nisi productio poetica fiat in græcis: ut thydeus. In us uero & i um desinentia pares habent syllabas: ut priamus priami: uirgilius uirgilii:

plicibus ut amphorū p amphorarū. Ex masculinis transfiguratꝰ ut a natus nata naturaliter. i. se eundē sexū. quæ cā differentiæ. i. a masculinis suis in his casibus differāt cū p oēs casus alios habeāt differētiā. Moueri pōt. Cur magis dicatur. libertabus q̄ natabus. Sed sciendū q̄ si libertus ta. tū. quasi adiectiuū dicatꝰ libertabus i drō & abltō plurali dici negt. Sin uero ad discretionē sexus significandā liberta ponatꝰ dtūm & ablatiuū pluralē in bus terminat qd̄ i simili uidere licet. Cum. n. dicitꝰ natus ta. tū. dtūm & ablatiuū pluralē p tis. efferūt qd̄ si natus ta. ad sexus discretionē ꝓnūcio natibus i fœmi. diceꝰ i dtō & ablatiuo plurali. Sic ergo cū libertinis ad sexus discretionē ꝓferꝰ libertabus fœmi. in datiuo & ablatiuo plurali facit. Fabus ēt. Additamētum de pronominibus.

Multa tñ. Dixi hoc, sic ti i noībus q̄ sunt demōstratiua ualiū: nml ta tñ contra regulā ut aībus ꝓtulisse inueniꝰ. Nulla simili differentiæ cā. posset enī dici ambis i fœmi. & differret a masculi ambobus sicut nūc differt cū dicitur ambabus. Similē supradictis. Quāuis gtūm & duaꝝ & ambaꝝ faciūt .i. q̄uis sint primæ decli. qd̄ exigit ut ābis & duis faciāt dtūm & ablatiuū pluralē. Licet enī dixerī hiber hiberi qd̄ est apocopatū ab hiberꝰ beri. tū dr̄ & hiber &c. panthus p sinæresim ꝓ pānthos. q. d. ne puta panthus tertiæ decli. esse ut melāpus melampodis. qm̄ pātus p synæresim profertur. Cuius rōnē .s. q̄ gtūs debeat crescere & q̄ nō q̄uis &c. Genitiuus. Gtūs ille corripit penul. dico nisi fue-

tēplū tēpli: taurominiū taurominii. Freq̄nter tamē īueīmus ueteres in huiuscemodi genitiuis geminantibus i subtrahere ex eis alterā. Vir. in. i. æn. Hic tamē ille urbē patauii sedesq; locauit: ꝓ patauii. Idē in bucco. Nec spes libertatis erat nec cura peculi: pro peculii. In eodē. Pauperis & tugurii cōgestum cespite culmē: ꝓ tugurii. Idem in quarto ge. Parthenope studiis florentem ignobilis ocii: pro ocii. Iuue. in. iii. Antoni gladios potuit contēnere si sic Oia dixisset. ꝓ antonii: hoc āt fa ciunt metri cā. Nunq̄ enim genitiuus minores uult habere syllabas nominatiuo. In er igitur tm̄ desinentia ancipitem habent regulam genitiui: in aliis enim abundant: in aliis nō abūdant quidem in huiuscemodi lucifer luciferi: armiger armigeri: tener teneri: miser seri: prosper ri. Pares autē habēt ī huiuscemodi: menander menandri: sacer sacri: ater atri. de qbus sicut supradictum est cum de gtō tractabatur sufficienter exposuimus. androgeo. Vir. in. vi. gtīm posuit atticū. I foribus lætū androgeo tum pōdere pœnas. Dtīūs & ablatiuus singularis huius declinationis fit a gtō mutatione extremæ i. ī o producttam. ut huius luciferi: huic & ab hoc lucifero: huius sacri huic & ab hoc sacro: huius uiri huic & ab hoc uiro: hui⁹ saturi huic & ab hoc saturo: huius priami huic & ab hoc priamo. huius taurominii huic & ab hoc tauromino: huius typhœi huic & ab hoc typhœo. Vir. in. xi. Inarime Iouis imperiis imposita typhœ. In eodem. Nec clycio genitore minor nec fratre mnestheo. Est tn̄ qn̄ græco datiuo ī huiuscemodi noibus. i. in eus finientibus uti solant antiqui Idem poeta in bucoli. Orphi calliopea: lino formosus apollo. Et oportet scire i hac declinatione q; oēs casus obliquitam singulares q̄ plu. numerū eundē syllabarum seruāt: quē gtūs singularis habuerit excepto gtō plurali: q una syllaba uult supare: nisi ꝑ cōcisionē ꝓferatur. Vnde dii & piis: cū monosyllaba ponūtur ꝑ synæresim sunt accipieda siue magis ꝑ synæresim e & i in unā syllabā. Veteres uim finalē i quæ lōga ē ꝑ ei diphthōgū scribebāt: longas aūt uocales uetustissimi ēt geminare solebāt. Quæ uero secūdū analogiā ꝓferūt̄. i. dei & deis dissyllaba sunt. Luc. i. vi. O utinā cœliq; deis hærebiq; liceret. Idē accidit ēt ī ꝓnoīe ei eis & iis. E qbus apparet q; uetustissimi ut supra docuimus ꝓ una longa uocali solebant duas scribere. Ecce. n. uestigiū āntiqtatis i his adhuc seruat̄: cū duæ i ꝓ una lōga ponūt̄ tam ī supradictis noib⁹ q̄ ꝓnoībus ternis casibus: hi dii his diis ab his diis: ii iis ab iis. Nam si dicas dei deis & a deis: ei eis & ab eis dissyllaba sunt sicut ostendimus. Iuuena. ī. y. Implet & ad mœchos dat eisdē ferre cinedis. Puto aūt q; i his differētiæ cā seruata ē ī gtō geminatio i. ne si di & dis: i & is dicamus dubitatio fiat significatiōis. Nā di ēt præpositio est & dis præpositio ē & nomē: & i & is uerbū. In pluribus āt īuenis differētiæ cā huiuscemodi q̄sdā fieri syllabarū uel lr̄aꝝ additiōes uel

rit poetica ꝓductio: & hoc ī genitiuis tāni ut thydei ēt manēs trisyllabū ꝓducit penul. poetica auctō. In us uero & i um desinētia pares habēt i ntō & ī gtō sylla. ut Vir. uirgilii. sed t. mēsre quēter īuenimus &c. In er igit. qd in ii uel ī ur nē si ī us desinē. cerrā hēnt re. qn̄ una sylla. sinnm supant ntīm. & tā sus ī us & ī um. pes hēnt syllabas. ig f ī er tantū &c. Sufficiēter exposui mus qn̄ crescant ī er tantū & qn̄ non. dixi gtīm terminari ī i. sed Vir. androgeo in. yii. gtīm posuit atticū. q. d. nihil ptinet ad latinā decl. Absq; genitiuo plurali & uocatiuo singulari ipse in seq̄ntibus bene determinat ubi dicit. & sciēdū q; utūs noīatiuū sinū supat. Vnde dii & diis. Dixi q; oēs obliq; casus i scda decli. tā singulares q̄ plu. seruant eundē nūeꝝ quē gtūs singularis absq; gtō plura. uū. i. ex q̄ regula manifestū ē. qa dii & diis monosylla. irregulariter ꝓferūt̄. f. ꝑ synæresim. i. per ablationē e. lr̄æ. Nā cū dei dissyllabū dicat̄ si qs e. auferat remanebit di. Veteres. āt. i. lōgā geminā scribebant: uñ adhuc nos dii & diis gemiata i. habemus sine ꝑ synæresim magis e & i. in unā syl. ut primū sit dei monosyllabū aut dei dissyllabo. Sed qa latini ei diꝑ ptīcarēt postea ei diph. mutata ē in i. qd ipse apte declarat: ubi dicit. ueteres .n. ꝑ ei diphthō. i. finalē scribebāt. q. d. bene per synæresim potuit fieri dii a dei. Nā ueteres ꝑ i lōga finali quā mō hēmus ipsi scribebāt ei ꝑ diph. & ita ex dei monosyllabo dii hēmus. Longas āt uocales uetustissimi geminare solebāt & hoc mō a dei dii gemīata. i. mō hēmus. Quidā sine uolūt hic esse disiunctiuū: sed & synæresim prius & deīde synæresim ibi fieri dicūt. Fingunt. i. ueteres deei dixisse. nam dicūt pro i. finali longa illos ei diph. habuisse & sic e. per synæresim sublata ei remansisse. ei autem per synæresim cōglutinata ī i. dei in di. redactū est. i aūt longā ueteres geminare solebāt: sed istis expositoribus nec liber nec rō cōsentit. Stultū ē. n. asserere & ubicunq; nos mō habemus ī lōgā eos ei diph. habuisse. Sed nec etiā ei in i. conuerti dici pōt synæresis īmo mutatio. Synæresis est ablatiō litteræ siue de medio siue de fine dictionis. Di & dis monosyllaba irregularia sunt. qui uero &c. Idem. f. synæresis accidit etiā in ꝓnomine. Ex qbus noībus & ꝓnoībus illud apparet &c. Bene dixi duo i. pro una lōga poni in his supradictis monosyllabis. nā si dicas &c. Puto aūt Ac si dicat causa notandæ uetustatis seruata est geminatio. i. causa quoq;

adeptiones uel accẽtuũ mutatões. Itaq; i cõpositõe idẽ & eisdẽ per unam i scripsisse: qa nulla fit cõfusio significationis iueniunt̃ pro idẽ & eisdẽ. Et qa diximus omnes obliquos casus genitiuũ seq. sciendũ ꝙ uocatiuus nominatiuũ suũ seqtur de quo mõ dicebimus: sed prius de accusatiuo tractemus. Accusatiu⁹ quoq; a genitiuo fit: mutatiõe i ĩ um: ut hu⁹ priami hũc priamũ luciferi luciferũ: thydei thydeũ. In huiusmodi tamẽ noibus idest ĩ eus desinentib⁹ græco magis accusatiuo utunt̃ auctores. Vir. in. i. æneι. Illionea petit dextra leuaq; serestũ. Idẽ ĩ. yiii. Et amicũ cretea musis cretea musarũ comitẽ. Statius ĩ primo. Necnõ & uiribus ĩfra thydea fert aĩus. Inuenitur tñ ĩ usu etiã ĩ um accusatiu⁹ horũ nominũ. Cicero de natura deorũ ĩ quarto theseũ hyppollitũ. Liuius ab urbe condita. xl. Odio cui perseũ ĩdulgeret. In codẽ. Perseũ sese adiungũt. In codẽ. Totus ĩ Perseũ uersus. In codẽ. ad perseũ misit. In codẽ. trãsgressus pseũ filiũ. In codẽ pseum amphipolli misit. Idẽ ĩ. xxix. Areum & alcibiadẽ. In codẽ. Quod areũ & alcibiadẽ nec lacedæmonii possunt reprehendere. Statius ĩ. ii. thebai. Pẽtheũq; trahẽs nõdum cephedinus equo bacche genus. Plau. in uidu. Eiusdẽ bacche facere nostrũ nauim pentheũ. Vocatiuus huius declinationis qñ in r uel ĩ m finitur. noĩatiuus similis est ei: ut hic lucifer o lucifer: hic sacer o sacer: hic uir o uir: hic sat̃ o satur: hoc templũ o tẽplũ: hæc glyceriũ o glycerium. Virg. cũ paulo ãte timbet noĩatiuũ protulit mox uocatiuum timbre posuit ĩ decimo. Daucia lauride timberq; simillima proles. Et tibi timbre caput euandrius abstulit ensis. Sed non est hic uocatiu⁹ a nominatiuo ĩ er desinente: sed in us accipiendus: ut hic timbrus o timbre. Solet enim poeta huiuscemodi nomina tam ĩ er q̃ in us proferre ut teucer teucrus: euander euãdrus. Idem in. x. Pallas euander in ipsis omnia sunt oculis. Idẽ ĩ nono. Tunc rex euandrus romanæ cõditor arcis: Sed de his latius de nominatiuo tractante disseruimus. Notãdũ tamẽ ꝙ Plautus a puer nominatiuo puere uocatiuũ dixit ĩ mercatore. Ego me mortu puere: abi hinc ĩtus ocius. Idem ĩ gurgulione. Cede puer linũ qd facturus es: iam scies. Quod quibusdã rectius a nõ puerus esse u det̃. Si uero ĩ eus desinat ntũs magis grecũ seruamus uoctũm. Hora. ĩ. i. ser. Pẽteu rector thebarũ. Sta. ĩ. yiii. theb. Vade o primus puer ĩclyte bellis arcas & argolicæ capaneu iam maxia turmæ. Probo tñ & aliis artiũ scriptoribus & o penthee & o tydee & o il ionee posse dici ſm anologiam latinã placet: qd in usu non ĩueni. In us uero desinẽtia si sint ppria i. ante us hñtia abiecta us faciũt uoctũ in: ut hic uirgilius o uirgili: hic salusti⁹ o salusti. hic põpeius o põpei. Hęc tñ eadẽ etiam ĩ e. pferebant antiqssimi o uirgilie o mercurie dicentes. Liuius andronicus in odyssea. Neq; eni te oblitus sum lertie noster. Liuius in sireno. Cura nunc lertie uelle pata ite inthacam: lertius enĩ p lertes dicebãt quõ & greci λαερτιοσ p λαερτησ: σοφοκλησ ενaιαντι μαςιγοφορω αει δενωπαι λαερτιου δεδορκαc ε. Iuniores autẽ gaudentes breuitate per extreme syllabæ abscisionẽ protulerunt: pro uirgilie uirgili: p mercurie mercuri. Horatius in primo carminũ. Mercuri facũde nepos atlantis. In eodem. Multis ille bonis flebili occidit nulli flebilior q̃ tibi Virgili. Vnde accentu profecti uocatiui in his seruatur. Si enim non esset abscisio: debuerunt huiusmodi uocatiui idest qui desinentes in i. penultimam correptam habent ante penulti-

differẽtiæ seruat̃. In pluribus aũt dictiõibus ĩueñis causa differentiæ huiusmoi q̃sdã fieri additiões syllabarũ. ut uenus ueneris p uenus uẽr: uel sfarr ut far ris. ne uerbũ eẽ putaret̃. uel adẽptiones syllabarũ. ut p hiberus hiber. uel lfarum ut cõiũx iugis p cõiungis. uel accentuũ mutatões ut pone ꝑpositio &, põe uerbũ accentu differũt. Itaq. Quia cã differentiæ addũt̃ uel mutãt̃ litteræ uel sylla. ergo ubi nihil addit̃ uel demit̃. Quauis aũt notaueri timbre tamẽ ẽt ẽ notandũ ꝙ Plautus a nomĩatiuo puer ſm hoc ꝙ quibusdam uidet̃ puer dixit. In us uero terminãtia si sint ppria. i. uocalẽ siue cõsonatẽ ante us habẽtia, &cætera. Lertius. ii. pro eo quod modo dicimus lertes. dicebãt quo modo græci lertios pro lertes dixerũt. Sophocles. n. lertioys genitiuũ lertios posuit. Vnde qa extrema ẽ abscisa accentus perfecti uocatiui in his correptis seruatur ĩ penultimo acuit̃ in abscisis q̃ in perfectis erat penulti. probat a simili per contrarium. Si enĩ non esset abscisio non acueretur penult. immo antepenul. & hoc ẽ quod dicit. Nam penul. acuimus. Si enim non esset abscisio deberet acuere antepenul. quod minime licet. In abscisionibus enim a toto probat ꝙ in cæteris huiusmodi penul. seruat accentum integri. qa in omnibus abscisis uocalis retinet accentũ quem habuit ĩ integro si pro siquidem ea uocalis manet integra. Itẽ a toto quasi dicat. Nam seruat oĩa quæ habebat: scilicet tempus seruat: & si quid aliud considerat̃ habere & ita ẽ ĩtegra cũ nihil ei desit

mã acuere: ut Virgilii mercurii: qđ minime licet: nã penulti mã acuimus. In abscisiõibus enim si uocalis i qua est accẽtus manet integra: seruat ẽt accentũ itegrũ ut audiuit audit: nostratis nostras: illice illic. De pompei & ultei & cai & similibus uocatiuis: q̃ i loco cõsonãtis ante us hẽnt i ntõ dubitatur utrũ i. extrema ꝓ uocali an ꝓ cõsonãte sit accipiẽda: quomõ in aliis casibus: qđ magis more antiquo rõnabilius eẽ uidet̃. Nã solebãt illi nõ solũ i pricipio: sed ẽt in fine syllabæ ponere i. loco consonantis. Idq; i ueteribus inuenies scripturis: quotiens inter duas uocales ponit̃: ut eiius põpeiius ulteiius caiius. Quod ẽt oẽs q de lr̃a scripserũt curiosius affirmant. nec non ẽt neutra ostendunt qđ dicimus: & regulæ ipsius ratio i supradicto uocatiuo. Oĩs enĩ uocatiuus i i. definẽs una syllaba minor eẽ debet' ntõ suo: ut salustius salusti: uirgilius uirgili: terẽtius terenti. Ergo si pompeius & ulteius trisyllaba sũt in nominatiuo: necessario dissyllaba in uocatiuo esse debent quod etiam non potest fieri nisi i loco cõsonantis accipiatur. Vnde & illud quoq; possumus scire q̃ bene cui pro monosyllaba accipiunt metrici & huic. Omnis enim genitiuus in ius desinẽs una uult superare syllaba suum datiuum: ut ille illius illi: ip se ipsius ipsi. unus unius uni: alter alteriꝰ alteri. Aliꝰ quoq; per duas i debuit esse genitiuus causa datiui quod est alii: sed uel hiatus causa est: uel quia inter duas uocales i uocalis esse non poterat. Datiuus autem loco consonantis eam accipi prohibebat: quia ipse duplicabat uocalem: & credo differentiæ causa ne si ali diceretur uerbum infinitum putaretur. Ideoq; plerīq; recusauerunt cum frequenti usu proferre. Vetustissimi tamen similem genitiuum nominatiuo posuisse inueniuntur sed accentu differt. Quippe circũflectit̃ penultima i gtõ. Cæsar i anticatone primo. Vno eni excepto quẽ aliusmodi atq; omnis natura finxit quisq; suos habet caios. Cecilius in. y. Nullius alius rei nisi amiciciæ eorum causa. Ei quoq; cum rationabiliter monosyllabũ esse deberet: cũ genitiuus eius sit dissyllabũ per diæresim a poetis proferri inuenitur differentiæ causa ne si monosyllabum sit interiectio esse putet̃. Virg in secundo æne. Hei mihi qualis erat: quantum mutatus ab illo Hectore. Nihil tamen mirum i loco consonantis positum trãsire in uocalem: cum u quoq; idem patitur i quibusdã dictiõibus apud poetas. ut Hora. i epodo. Niues quæ deducunt Iouẽ. nunc mare nunc syluæ: hic enim diuisione facta uæ extremæ syllabæ u a cõsonante transit i uocalem. est enim dimetrũ iambicũ cõiunctũ semiquinariæ heroicæ. Similiter ergo ei & eis p diæresim ꝓferun. Iuuen. i. y. Iuuenes hortant̃ ut illam. Ire uiã pergant: & eidem icumbere sectę. In eodẽ. Cæras nũc hac dictãte pusillas implet: & ad mœchos dat eisdẽ ferre cinædis. In cõpositione aũt nec aliter proferri possunt cum sequẽs cõsonans cogit i secũ loco uocalis proferri.

De ultei & põpei. Dixit superius nominatiuo põpeius abiecta us fieri uocatiuũ põpei. sed cũ i noĩatiuo i fuerit cõsonãs dubitat̃ an in uocatiuo cõsonãs remaneat. Causam dubitationis ipse ponit cũ dicit extrema. Nã in orthographia nõ ostendit̃ q̃ i. sit consonãs nisi i pricipio quã quæstionẽ soluit cõfirmãs esse cõsonantẽ auctoritate regulæ & ratiõe. Vnde colligit q̃ i orthographia nõ aliter data sit regula q̃ñ i. sit consonans cum hic ostẽdat in fine etiã esse consonãtem auctoritate & ratiõe regulæ uel regula cogẽte quæ est. omnis uocatiuus i i. desinens una syllaba esse debet minor suo nominatiuo infert a toto ostẽdẽdo quãdo sit minor. Ergo si põpeius & ulteius trisyllaba sunt in noĩatiuo nec non in uocatiuo dissyllaba esse debẽt quod non potest fieri nisi i loco consonantis accipiatur: cum constet non esse diphthon. apud latinos. Vnde illis quoq;. Ac si diceret. ex hoc q̃ est in fine consonãs nõ solũ bene possumus scire q̃ pompei dissyllabum accipiũt. sed quoq; q̃ metrici bene cui & huic pro monossyllabis accipiunt. ideo superius dixit metra ostendunt. & hic rursus dicit metrici accipiunt. quoniam apud oratores non sic aperte poterat ostẽdi. Et uide quia ad ostẽdendum q̃ cui & huic monosyllaba. i. consonantem in fine habeant magnam facit digressionem ut demum constet in ultei. i. finalem esse consonantem. Opponitur. qñ iste datiuus huic e. habere non debet cum i consonans non patiatur aliam consonantẽ iuxta se in eadem syllaba. sed respondendum. qñ i. non est ibi naturaliter: immo propter differentiam appositũ est: ne si hui dicamus interiectio esse putetur. Alius quoq; gtĩus per duas i. debuit esse cã datiui. i. ut superaret suum dtĩuũ: sed hoc hiatus cã nõ dĩ. fieret: enĩ turpis hiatus. f. aliius tribus uocalibus iuxta se positis: nec nisi fieret ille turpis hiatus i. non poterat esse uocalis inter duas uocales. Quare oportet mutari in consonatem. Datiuꝰ aũt ac si. d. sed ĩ consonãtẽ nõ poterit mutari. qñ tũc hẽret pares syllabas cum suo datiuo. Alii q est trisyllabus. q. a i. habet geminatã: & iõ qa nõ potuit dici aliis i. media cõsonãte: sine aliꝰ ꝓp paritatem syllabarũ genitiui & datiui plerīq; recusauerunt cũ gtĩũ. f. aliius fine aliis frequenti usu proferre. Nihil tamẽ mirũ i. loco consonantis positam transire i uocalẽ. In ei. n. i. debet esse cõsonans sed trãsit in uocalẽ qñ p diæresim profert̃. In cõpositione:

Cui quoq; īueniunť qdã posuisse dissyllabæ ꝑ diæresim: ut albinus rerū romanarū pumo. Ille cui ternis capitolia celsa triūphis. Spōte deū patuere: cui freta nulla reposttos Abscōdere sinus nō tutæ mœnibus urbes. q aūt Pōpei & uultei & cai & similia i finalē & ante eã uocalē ꝓ una syllaba habēt usus quoq; confirmat. Hora. ēt. ī. i. epistolaꝝ. Durus ait uultei nimis attentusq; uideri: uultei dissyllabū accipit. sm anologiam. Alia uero oīa tam masculia q̄ fœminina ī us desinētia cōuersa us ī e faciunt suū uocatiuū ut priamus priame: pius pie: myrtus myrte. Excipiť unū qd tam i e q̄ ī i facit uocatiuū q̄uis sit appellatiuū o filie uel fili. Liuius andronicus ī odyssea. Pater noster saturni filie. Catulus aūt. Tu præter oēs unæ de capillatis celtiberosę celtiberie fili. Terē. de psilis hic prius tubas fine fili & tu generi nouatem. Est aūt qñ nrō quoq; terminãtia ī us pro uocatiuo siue metri siue eupboniç cã utuntur. Vir. ī octano. Corniger hesperidū fluuius regnator aquaꝝ. Luca. ī. ii. Degener o populus uix sęcula lōga deorum sic meruisse. Pluralis noīatiuus & uocatiuus secūde declinatiōis tam masculini q̄ fœminini generis ī i finiť: & ē similis gētiuo singulari: ut huius docti hi & o docti: huius platãi hę & o platani. In neutris uero extremã i. gētiui singularis mutantes ī a breuē facimus noīatiuū & accusatiuū & uocatiuū pluralē ut huius tēpli hęc & o tēpla huius munii hæc & o munia. Alii uero casus plurales i tribus generibus cōem possident regulã. Et genitiuus qdem pluralis fit ī omni genere ab ablatiuo singulari assumente rum ut ab hoc uiro hoꝝ uiroꝝ: ab hac platano harū platanorū: ab hoc templo horū templorū. Inueniunť tñ per concisionem mediæ syllabæ masculinorū pleruq; noīum quæ neutra non habēt hunc casum ꝓferētes maxime poetæ. Est aūt apud ueteres ꝓsam scribētes idē īuenire sed raro. Virg. ī. i. æne. it cælo clamorq; uiꝝ striḋorq; rudētū. pro uirorū. Idē ī tertio. Cnia deum his pergameis erepte ruinis. pro deoꝝ. Idē ī quīto. Genus alto sanguine diuū pro diuoꝝ: numerūq; pro numerorū: liberū quoq; pro liberorū: & sestertium pro sestertiorū: & iugerū pro iugeroꝝ: modium pro modioꝝ: medimnū senum septenū denū frequenter ēt oratores per syncopã solent proferre. Cicero ī tertio uerrinarū. Iste unus iuentus est q & cōplexu parentū abreptos filios ad necē duceret: & parentes pretiū pro sepultura poscerET. liberꝝ pro liberorū. In eodē. Cū asseṙat sestertiū uicies quingenta. In eodē. Quis enim qui tueri possit liberꝝ pueritiã contra iprobitatem magistratuū? Idē i tertio uerri. Et pueri annorū senū septenumq; denū senatorū nomē nō data sunt: senū pro senorū septenum ꝓ septenoꝝ: denū ꝓ denoꝝ dixit. Idem in frumētaria. Sed tritici species medimnū ex nymphonis aratoribus tollit medimnū ꝓ medimnoꝝ. Idem in eodē. Minus te iugerū possessorē dico ꝓ iugeroꝝ. Nã q singulare eius iugerum esse ipse ostēdit in eadē. in iugerū leontini agri medimnū fere frumenti seritur. Dicitur tñ & hoc iuger iugeris. Iune. Iugeribus paucis lumbos donare clientis. Cice. in quarto uerrinarū. Quod si doceo iudices eos qui. xl. milia modiū lucri faciunt ꝓ modiorū. Idē ꝓ murena præfectū fabrū ꝓ fabrorū. Idem ꝓ uarreno deū fidem ꝓ deorum. Idem ꝓ cluentio. Milibus quadragenis numerum ꝓ numeroꝝ. Idē ad herenniū tertio. Pedū tricenū ꝓ tricenorū. Frequentius tñ hac utiť Cicero. Et cæteri syncopa in eis noibus quæ numeros uel mensuras significant. Recusant aūt ī masculinis hñtibus neutra uel in neutris ne sit similis nrō singulari neutrorū q̄uis in is quoq; etiã ex se faciunt neutra: licet non frequens tñ usus inuenitur huiuscemodi cōcisionis. Virgi. ī. viii. Altaq; certat: prēdere tecta manu: sociumq; attingere dextras. ꝓ sociorum. Idē ī. x. At rutulum

Nō solū necessitas metri cogit i. transire in uocalē sed ēt cōpositio: ꝗ. hoc ē qd dicit. ī cōpositione ãt. Nec aliter possant proferri ei & eis nisi per diæresim. Cōpositionē. hic ipropric accipit con iunctionē. s. qñ. coniungitur sequenti consonã ti ut eis & eisdē. Non enim ut diximus i. cōsonãs patitur aliam cōsonantem iuxta se in eadem syllaba: q si sequatur consonans oportet eam mutari in uocalem.

Cum q; sicut ei. Inueniūtur &c. Quod aūt. facta disgressione reuertiť ad ꝓpositū. Alia uero oīa pter illa q̄ hñt i. añ us. Alia uero casus plurales pter noiatiuū & actūm & uctūm in tribus generib9 cōem possidēt regulã.

Et genitiuus qd. Ecce cōem regulam de tribus generibus.

Dedi regulas qño plurales casus ꝓueniūt ex singularibus sed īueniūť pauca q bus regulæ non cōueniūt. qa habēt inæqualē declinationē. ut uas cū ī singulari numero sit tertiæ declinatiōis non potuit extremã i. gētiui couenire ī a. ad faciēdū numerū pluralē ut regula neutroꝝ ꝑcipiebat. quoniã i. extremã nō hēbat. Fe

abscessu iuuenis tum iussa superba. p tutulorũ q̃uis & socius socia socium: rutulus la. lũ. dicat. Teren. i eunuc. Quare oẽs uos oratos uolo ne plus iniquũ possit q̃ æquum oratio: p iniquorũ & æquorũ. Sta. i. i. thebai. Illa nouos ibat populata penate. Portarum i biuio lateri duo corpora paruum p paruorũ. Vir. i. iii. Magnanimũ heroum pueri inuptæq; puellæ. Quod i pronoĩb9 quoq; fecerunt antiq meum: p meorũ: tuum pro tuorum: nostrum pro nostrorũ dicentes. Plau. in trinumo. Vt rem paternã & gloriam maiorũ fedarim meũ. Idem in Pœnulo. Et quidem meministi tuũ parẽtum noĩa. Idẽ ĩ menechimis. Auertit prædam ab hostibus nostrum salute socium. Datiuus & ablatiuus secundæ declinationis pluralis fiunt similiter ablatiuo singulari mutatione o finalis in is longam: ut a uiro his & ab his uiris: a platano his & ab his platanis: a templo his & ab his tẽplis. Inueniũtur pauca inæqualia. ut uas ĩ singulari numero tertiæ declinationis: hoc uas huius uasis: in plurali secundæ uasa uasorũ. his & ab his uasis. Festorum quoq; nomina dierum in a desinentia semper pluralia genitiuum quidem tam secundum formam secundę q̃ tertię protulerũt. Datiuum uero & ablatiuum secundum tertiam hæc uulcanalia horum uulcanalium & uulcanaliorum: his & ab his uulcanalibus. Similiter saturnalia floralia compitalia terminalia quinquatria. Similiter a domo domorum & domuum his & ab his domibus non etiam dom9s. Iuue. i. i. Viscera magnarum domuum dominiq; futuri. Vir. i. ii. æneĩ. Dardanidę contra turres & tecta domorum culmina conuellunt. Idem in primo gergicorum. Domibus cedrum q; cupressos. Salustius in catilinario. Domos suas gloria decorabant. Terentius in eunucho. Demiq; fociq; fac uicissim ut memineris. Vir. in vi æneidos. Hic labor ille domus & inextricabilis error. Per omnes igitur casus tam secundæ q̃ quartæ inueniuntur absq; datiuo & ablatiuo qui semper in bus exeunt. sũt tñ quædam noĩa quorum aliqui casus ĩ usu deficiunt: quos q̃uis secũdum analogiam possumus proferre: tñ quia apud auctores non iuenimus recusandos puto ut huius tabi huic & ab hoc tabo. Luca. i sexto. Stilantis tabi saniẽ. Vir. in tertio æneidos. Et tetram tabo maculãt. Cęteri uero casus ĩ usu facile nõ ineniunt. Mella uina æra ordea maria: genitiuos quidem & datiuos plurales in usu raro habent: nisi apud uetustissimos apud quos præterea multa deficientia inuenies. Oportet igitur sine analogie rationem usum tñ auctorum magis imitari. Duo pręterea & ambo genitiuos quidem & accusatiuos secũdum hanc declinationem proferunt amborum & duorum: ambos & duos: quãuis in neutro differentiæ cã duum solet dici: nec non accusatiuus masculinorum est quando similis nominatiuo profertur: quomõ i neutris. Virg. in nono. Si duo præterea tales idæa tulisset terra uiros. Lucanus. Quę mare quæ terras q̃ totum possidet orbem: Non cepit fortuna duos. Iuuenalis in secundo. Tu nec duos una secutissima uipera cœna: tu nec duos: datiuos & ablatiuos in bus terminant in omni genere duobus duabus duobus ambobus ambabus ambobus. Accusatiuus pluralis eiusdem declinatõis ĩ masculino & ĩ fœminino genere fit ab ablatio singulari addita s: ut a docto hos doctos a platão has platanos. Neutra. n. semper acc̃tũm similem habent noĩatiuo & uocatiuo.

Tertia declinatio terminatões habet noĩatiui. lxxyiii. uel paulo plus: desinit ĩ a correptã: & ĩ e correptam: & ĩ o correptã: & ĩ o productã: in al correptam: & in el productam: in il correptam: in o correptã: ĩ ul correptam: in an productam: in an correptam: in en productam: ĩ in pro

storũ nomina dierum in a desinentia semp sunt pluralia. & ideo modo nullum faciũt a genitiuo singulari. Per omnes igitur casus Quia inuenitur domuũ & domorum i geñtiuo plurali & domus & domi ĩ singulari & dom9 & domos in accusatiuo plurali. Igit p oẽs casus tam secũdæ q̃ q̃rtæ inuenit & sic ẽ inæq̃lis decliatio. Licet hæc p̃dicta læq̃lia suos casus hẽant: sũt tñ q̃dã nomina &c. Nisi hẽant apd uetustissimos: multa pterea apd nos desinẽtia iuenies. Quia nõ inueniũtur ĩ usu casus illorum. oportet igit scire &c.

Tertia decliatio termiationes habet nomiatiui. lxxyiii. Et paulo plus. paulo dixit pptet sphinx sphigis. & bogud bogudis: & insons isontis cor. Nam ĩ septuaginta octo. quæ hic enumerãtur neq; ĩ æ neque in ud. neq; in ons cor. inuenis. Fons utraque & producta. sed cor. non ẽ de lxx. Quam frequenter & producũt poetæ: & ideo dixit superius in o cor. uel in o productam. Latina & græca non exemplificat de græcis sed inueniuntur multa in ar desinentia uel fortassis nectar græcum est sed hoc. i. abadiris hunc genitiuũ i usu nõ ineni

ductam: in on productam: in at correptam: in ar productã: in ir correptã: in or correptã: in ur correptã: in ur ꝓductã: in as correptã: in as ꝓductã: in es correptã: in es ꝓductam: ĩ is correptã: in is ꝓductã: ĩ os correptã: in os ꝓductã: in us correptã: in us ꝓductã: in ys: in aes: ĩ aus: in ans: in ens: in ons: utraq; correptã & ꝓductã: ĩ yns: in ars: in ers: in ors: in urs: in uls: in ems: in ebs correptã: in ebs ꝓductã: in obs: in ybs: ĩ urbs: in abs: ĩ ebs: in ibs: in irbs: in obs: in ax correptã: ĩ ax ꝓductã: in ix correptã: in ix ꝓductã: in ox correptã: in ox ꝓductã: in ux correptã: in ux ꝓductã: in yx: in æx: in aux: in alx: in anx: in unx: in arx: in ac: ĩ ec: ĩ ut: ĩ ud. in a correptã neutra & græca: ut poema huius poematis: in e correptã neutra latina: ut hoc monile huius monilis: in o correptam quã frequenter & ꝓducunt poetæ masculina definunt uel fœminina uel cõia latina uel notha: ut hic Cicero huius ciceronis: hic leo huius leonis: hæc uirgo huius uirginis: hic & hæc hõ huius hoĩs. Antiquissimi tñ & græca in o ꝓductã desinentia sm hanc declinationẽ ꝓferebant ut sappho sapphõis: dido didonis: in al correptã masculina & neutra latĩa & barbata: ut hic sal huius salis: hic hãnibal huius hannibalis: hoc tribunal huius tribunalis: in el correptã neutra latina: ut hoc mel hui⁹ mellis fel fellis: in el ꝓductã barbara: ut michael daniel: michaelis danielis: nechamel nechamelis. in il correptã masculini & fœminini & cõis generis sunt latina: ut hic pugil pugilis hæc tanaquil huius tanaquilis: hic & hæc uigil huius uigilis: in ol ꝓductam masculinũ latinũ: ut hic sol huius solis. in ul correptã masculini uel cõis latĩa: ut hic cõsul huius consulis hic & hæc exul huius exulis. in an ꝓductã masculina græca: ut hic pæan huius peanis: in en correptã latina masculina uel neutra: ut hic flamen hui⁹ flaminis. hoc nomen hui⁹ nominis: in en ꝓductam græca uel latina masculini uel fœminini generis: ut hic liẽ hui⁹ lienis: hæc sirẽ hui⁹ sirenis. in i ꝓductam græca masculina uel fœmĩa: ut hic delphin hui⁹ delphinis. in on ꝓductã græca masculĩa uel fœminia: ut hæc sydon hui⁹ sydonis. hic mẽnon hui⁹ mẽnonis: in ar correptam latina & græca barbara masculini uel neutri generis: ut hic cæsar huius cæsaris: hic bostar huius bostaris: hoc nectar huius nectaris: hoc calcar hui⁹ calcaris. in ar productã latina masculini uel neutri uel cõis generis & sunt monosyllaba uel a monosyllabis cõposita: ut hic nar hui⁹ naris: hic & hæc & hoc par hui⁹ paris: hoc far hui⁹ faris. in er correptam masculĩa uel fœminina & neutra & cõia ut hic pater hui⁹ patris: hæc mater hui⁹ matris: hoc tuber hui⁹ tuberis: hic & hæc pauper hui⁹ pauperis. in er productã græca masculina & unum latinũ uel nothũ neutri generis ut hic aer hui⁹ aeris: hoc uer hui⁹ ueris. in ir correptã unũ neutrũ: ut hoc gadir huius gadiris: quidã addũt hic abbadir ὀβαι τυλοσ hui⁹ abadiris: lapis quẽ ꝓ Iuue. deuorauit saturn⁹ sed in usu non inueni in or correptam masculina & fœminina & neutra & cõia tam græca q̃ latina: ut hic hector hui⁹ hectoris: hic orator hui⁹ toris: hæc uxor hui⁹ uxoris: hoc equor hui⁹ æquoris: hic & hæc auctor hui⁹ auctoris. hic & hæc & hoc memor hui⁹ memoris. Virg. in iiii. ænei. Tũ si q̃d nõ æquo fœdere amantes Curę numẽ habet iustũq; memorq; precat᷑. Inueniũt᷑ tamẽ & hæc oĩa pene cõia masculini & fœminini quæ etiã si non faciũt ex se neutra: sępe tamẽ etiã neutro adiũgũt᷑: sed figurate. ut Vir. in decimo. italiam petiit fatis auctorib⁹ esto. Et ĩ bucolicis. Pauperis & tuguri cõgestum cespite culmẽ. Et in sexto. Curib⁹ paruis & paupere regno. Quãuis pluralis nominatiu⁹ eorũ idest neutrorũ: ex supradictis nominib⁹ in usu frequẽti non fit ex eis: quomodo neq; ex aliis cõmunib⁹ duũ generũ. Nam si sint cõia triũ generũ: sine dubio masculini quidem & fœminini in es: neutri uero proferẽt in a nominatiuũ pluralem: ut hi & hæ sapientes & hæc sapientia. Ergo hic & hæc & hoc sapiẽs. hi & hæ pares & hæc paria: hic & hæc & hoc par: hi & hæ ancipites & hæc ancipitia: hic & hæc & hoc anceps: hi & hę fœlices & hęc fœlicia: hic & hæc & hoc fœlix: hi & hæ ueteres & hæc uetera: hic & hæc & hoc uetus. Quæ igitur in plurali numero a terminationẽ non accipiunt quæ propria est neutrorũ manifestũ est triũ generũ nõ esse cõmunia: sed masculini & fœminini: figurate tamẽ ꝑ obliquos plerũq; casus: raro autẽ per nominatiuum cõiungi etiam neutris: ut Vir. ĩ nono. Nulla dies unquam memori uos eximet æuo. Iuuenalis in. iiii. Tituliq; cupido hæsuri saxis cinerum custodibus: quamuis

hoc custos raro nisi figurate inuenias. & hæc custodia pluraliter ne mo dicat. Si ergo ne. p hæc memora uel auctora uel paupera neu traliter puto facile in usu inueniri posse: sed sicut supradictum est figurate sunt prolata & hæc & alia plurima huiusmodi apud auctores. Inueniuntur tamen quædam quæ obliquos casus commu nes possident: quamuis nominatiuus non sit communis: ut plus cum sit nominatiuus neutri duntaxat genitiuus eius communis ē trium generum necnon datiuus & ablatiuus. Vnde pluralia quo q̄ tam in es q̄ in a inueniuntur hi & hæ plures & hæc pluria uel plu ra. Vnde compositū compluria. Teren. ī phormione. Multa ad ueniunt noua ut fit complutia. Ablatiuus quoq; tam in e q̄ in i ter minans inuenitur: utpote communis trium generum. Et accusati uus pluralis tam in es quam in is. Virgilius in secundo georgico rū. Seu pluris calor ille uias & cæca relaxat spiramēta: Horati⁹ ī secū do epistolaꝝ. Tract⁹ uter pluris lepores uter educet apros. ī ur correptam latina masculina cōia & neutra: ut hic turtur hui⁹ ris: hic & hæc augur hui⁹ auguris. Horatius in secundo sermonū. Nisi fallit augur annosa cornix: hoc tibur huius tiburtis: in ur productam unū īuenitur commune duū generꝝ: ut hic & hæc fur hu ius furis: in as correptam græca masculini uel fœminini uel neutri uel communis generis: ut hic arcas propriū hui⁹ arcadis: hæc pal las palladis: hoc ceras proprium loci hui⁹ ceradis: hic & hæc ar cas gentile hui⁹ arcadis: in as etiam pductam latina & græca ma sculini uel fœminini uel neutri uel communis generis: ut hic atlas huius atlantis: hic mœcenas huius mœcenatis: hæc ciuitas huius ciuitatis: hoc uas huius uasis: hic & hæc capenas huius capenatis: in es correptam latina masculina uel fœminina uel communia: duū uel trium generꝝ: ut hic cocles coclitis: hæc seges huius segetis hic & hæc miles huius militis. Ouidius in secundo metamor pho seos: Miles erat phœbes. de castilone dicit: hic & hæc hoc teres hu ius teretis. Virgilius in sexto. Sed hæc tereti mox est aptare flagel lo. hebes hebetis: sospes sospitis. Iuuenalis in tertio: Nec unquam depositum tibi sospes erit: hic & hæc & hoc sospes huius sospitis. Lucanus in quinto: Hospes in externis audi uit curia tectis: hic ho spes curia: inuenitur & hæc hospita. Virgilius in tertio æneidos: Et pater anchises bellum o terra hospita portas. Similiter & so spes & sospita prolatū est. Ouidi⁹ ī secūdo fastorū. Sospita delu bis dicit aucta nouis. Neutra quoq; supradictoꝝ pluralia tradi dit usus Statius etiam in tertio thebaidos. Accipias fessisq; libens iterum hospita pandas flumina: in es productam tam græca q̄ la tina masculini uel fœminini uel cōmunis generis: ut hic chremes huius chremetis uel chremis: hic uerres hui⁹ uerris: hæc cædes hu ius cædis: hic & hæc hæres hui⁹ hæredis. in is correptam tam græ ca q̄ latina masculini uel fœminini uel cōis generis: ut hic paris hu ius paridis uel paris: hic collis hui⁹ collis: hæc tethis hui⁹ thetidis: hæc cuspis hui⁹ cuspidis: hic & hæc utilis hui⁹ utilis: in is pductā

Inueniuntur tamē. Licet di xerit memor oīs esse generis qa inueniuntur memor: numē tamē ac si. d. nō ē firma proba tio. Inueniunt. n. multa cōia du um generū q̄ neutris iungunt raro ī nō frequentius in obli quis: sed figurate per alleotetā & sic memor figurate potuit iungi cū numē & remanere tā men cōe duū generū ut aucto ribus figurate iūgitur cum fa tis iungunt: d co neutris ǭuis pluralis ntīs eorum hoc ē neu trorū supradictorū. s. memor & auctoribus & pauperibus nō q ista sint neutra. sed neutris coniunguntur. Neutrorum in quam ex supradictis nomini bus. s. memor & auctor & pau per nominatiuus pluralis eoꝝ neutrorum non sit in frequen ti usu; ita ut eis regulariter fit formatus. Non enim a paupe paupera & memora ntīm plu ralē generis neutri dicimus re gulariter: cum paup & memor cōia sint duū generum: & recte posunt ex eis. Iuppiter. n. habet genitiuū iouis: sed nō ē ex eo.

Sequitur. Nam si sint, q. d. aliquis. quid inde si nō dicitur memora & paupera in neutro plurali. Ad hoc iste. Multum inde: quia per hoc probantur nō esse cōmunia trium. Nam si sint ergo hic & hæc sapiens est cōmune triū generꝝ a toto. fa cit enim ntūm pluralē in es & in a. Quia oīa cōmunia trium generū terminant noīatiuū neu trū pluralē in a. quæ igit. A pa ri per conuersionē. Inueniunt tamē. Licet dixerim q illa quæ faciunt noīatiuū pluralem ī es & in a sunt cōmunia triū. plus enim noīatiuū pluralem facit ī es & in a: hi & hæ plures & hæc plura, nec tamen plus est com mune triū. Ablatiuū quoq; tā in e q̄ in i terminans, inuenitur quod non faceret ex se si esset neutrum tantum. Atlas atlā tis græcū est. Si enim latinum esset abl ita s. & addita tis face ret genitiuū atlathis. hic & hæc īfans ualet illud græcū. s. īfans pro puer & puella acceptū in fantis: hic & hæc & hoc infans. idest nō loquēs. unde Ora. in fantes statuas. Inuenitur etiā in ans, unde fœm. hæc glans; hoc

græca & latina masculina: uel fœminina uel cōia: ut hic delphis uel delphin huius delphinis:
hic aris ꝓpriū huius arinis. Cic. pro scauro: Arinis uxorē: hæc soteris huius soterinis. Plau. ī ui
dularia: Immo id quod hic nostra est patria: & q̄ hic meus est pater. illic aūt soterinis est pater.
hic dis propriū. i. Pluto huius ditis: hic & hæc dis appellatiuū huius ditis: hæc uis huiꝰ uis: hic
& hæc famtis huiꝰ famnitis. In os correptam unū latinū neutrū: hoc os ossis: qđ ēt hoc ossum
antiqui ꝓtulerūt. Gellius i. xxx. libro: Caluariæq; eius ipsum ossum expugnauerunt iauraue-
rūtq;. In os ꝓductā græca & latina masculini: uel fœminini: uel neutri: uel cōis generis: hic he-
ros huius herois: hic nepos huius nepotis: hæc dos huius dotis: hoc os huius oris: hic & hæc
cōpos huius cōpotis. In us correptā latini masculini fœminini neutri uel cōis: duū uel triū ge-
nerū: ut hic lepus huius leporis: hæc uenus huius ueneris: hoc tēpus huius tēporis: hic & hæc
lygus huius lyguris: hic & hæc & hoc uetus huius ueteris. In us ꝓductā græca uel latina ma-
sculina uel fœminina uel cōia uel neutra: ut hic melāpus huius melāpodis: hic mus huius mu-
ris: hæc seruitus huius seruitutis: hic & hæc sus huius suis: hoc thus huius thuris. In ys græca
masculina uel fœminina: ut hic aphibrachys huius amphibrachyis: hic capys huius capys: hæc
erinys huius erinys. in es unum latinū masculinum: ut hic præs p̄dis: & unū neutrū: ut hoc æs
huius æris: cuius pluraliū obliqui raro sunt usu: æra ærū æribus. Cato ī orōne: qua ī senatu sua
sit ut plura æra equestria fierent: nunc ego arbitror oportere restitui: quo minus duobus mili-
bus ducētis sit æriū equestrium. In eodē: De æribus equestribus de duobus milibus actum. In
aus latina duo fœminina: ut hæc laus huius laudis: hæc fraus huius fraudis. In ans latina ma-
sculina uel cōia duū uel triū generū: ut hic q̄drās huius quadrātis. dodrās huius dodrātis: hic
& hæc īfans ΤΟΝΗΤΙΟΝ huius īfantis. hic & hæc & hoc īfans ΟΑΛΑΛΟΣ huius īfantis. Et amans
quod nomen est cum pro amatore accipit amātis. Inuenit autē fœmininū hæc glās glādis. Sic
enī Lucre. ut supi adictū est ꝓfert. Et Ouid. ī. xiii. metamor. Vt lata plūbea funda missa solet
medio glās ītabescere cælo. In ens latina uel masculina uel fœminina uel cōia duū uel triū gene
rū: ut hic usens huius usentis: hic & hæc parens huius parētis: hic & hæc & hoc prudens huius
prudentis. In ons latina masculina uel fœminina uel ōis generis: ut hic mōs montis: hæc frons
frontis: hic & hæc & hoc īsons īsontis: qđ solū teste ꝓbo o ante us habuit correptā & eius sim-
plex sons sontis. In uns similiter latina masculina: ut hic arūs arūtis. In yns unū fœmininū iue
nitur græcū: ut hæc tiryns tirynthis. In ars latina masculina uel fœminina: ut hic mars. tis. hæc
ars huiꝰ artis. Iners latina ōis cōia generis: hic & hæc & hoc iers ieītis. in ors latia masculini uel
fœminini: uel ōis generis: ut hic mauors mauortis: hæc cohors cohortis: hæc sors sortis: cuius
ntūm ꝓtulit Plautus ī casīna. hæc sortis uide ne qua īsit alia sortis sub aqua: hic & hæc & hoc cō
cors concordis. in urs latinū unū cōmune triū generū hic & hæc & hoc tyburs tyburtis gen-
tile. In uls latinū unū fœmininū hæc puls pultis. in ems quoq; unū fœmininū hæc hyems hye-
mis. in abs græca & latia masculina & fœminina hic arabs arabis hæc trabs huius trabis: uetu-
stissimi tamē & trabes ꝓ trabs ꝓferebant. Ennius ī medea. Vtinam ne ī nemore pelio securibꝰ
cæsa cecidisset ī terram abiegna trabes. in ebs ꝓductā unū fœmininū latinum: hæc plebs huiꝰ
plebis. dr̄ tamen & hæc plebes plebei. Luca. i. iii. Nescit plebes ieiuna timere. in obs fœminina
latina ut hæc scobs huius scobis hæc scrobs huius scrobis. sic alii. Sed ꝓbus ntūm ꝓtulit simi-
lē grō: qđ Plau. masculino genere ꝓfert ī amphitryone. Ibi scrobes effodito duplos sexagenos
in dies. In ebs correptā ut cælebs cælibis. In ybs unū masculinū: ut calybs bis. in urbs unū fœ-
mininū ut hæc urbs urbis. in aps unū fœmininū ut daps dapis. sed ntūs nō ē ī freq̄nti usu: quē
Liuiꝰ andronicus in. i. odysseæ ponit: Quæ hæc daps ē qui festus dies? Horatius accusatiuum
protulit in secundo carminū. Ergo obligatam redde ioui dapē. idem ī quarto. Nunc reluctan
tes dracones egit amor dapis atq; pugnæ. idem ī epodo mutare dapis īmemori spectaculo. in
eps masculina & omnis: ut hic manceps huius mancipis: hic & hæc & hoc particeps huius par
ticipis: adeps uel adipes utroq; genere inuenitur. Varro etiam in secundo rusticarum rerum.

Adipes illa. i ops unũ fœmininũ: ut hæc ops. Vetustissimi tamen hic & hæc & hoc ops nomẽ matris deoꝶ & copia. Eius quoq; ntũs ĩ usu frequẽti nõ est: sed illius qd' ex eo cõponit' cõe oĩs generis hic & hæc & hoc iops. Vetustissimi tñ hic & hæc & hoc ops & cops ꝓ opulẽtus & copiosus dicebant. Actius de hercule dicẽs: quoꝶ genitor fertur esse ops gentibus pro opem ferens: & auxiliũ gẽtibus. Sic caper. Potest tamen etiam fœminino genere hic intelligi figurate coniunctum masculino: ut si dixisset: quorũ genitor auxiliũ fuit gẽtibus: tamen nominatiuo eius usus est. Plautus in Cistellaria. Itaq; me saturnus eius patruus & castor pater: ita me ops opulenta illius auia: imo mater quidem. Et græca hic pelops pelopis: hydrops hydropis: merops meropis. In yps græca cinyps cinypis. In irps latinum unũ ut stirps stirpis. In ax correptam latina græca: hæc fax huius facis: hic abax huius abacis: quod tamen hic abacus huius abaci frequenter inuenitur. In ax productam græca & latina masculina uel fœminina & omnis: ut phæax phæacis: hæc pax huius pacis hic & hæc & hoc audax huius audacis. In es correptam græca & latina masculina uel fœminina uel communia trium generum ut hic lelex huius lelegis: hic grex huius grægis: hæc ilex huius ilicis: hic & hæc & hoc artifex huius artificis. In ex productam latina masculina: uel fœminina uel communia triũ generũ: ut hic rex huius regis: hæc lex huius legis: hic & hæc & hoc exlex huius exlegis. in ix productam latina masculina uel fœminina uel communia trium generũ: ut hic phœnix huius phœnicis: hæc cornix cornicis: hic & hæc & hoc fœlix In x correptam latina masculina uel fœminina: ut hic calix hui9 calicis: hæc nix huius niuis. Oportet aũt scire q; græci i. & y. ante x. breuẽ esse uolunt ẽt si in obliquis casibus producat': ut φοινιξ φοινικοσ. βομβυξ βομβυκοσ. A uero secundum grũm etiam ĩ nto produci uel corripi dicũt: ut κολαξ κολακοσ corripitur ĩ ntõ quõ ĩ genitiuo φαιαξ φαιακοσ ĩ utroq; producitur. Latini autem omnes uocales bitempores διχρονουσ habentes ad genitiuũ respicientes dicunt produci uel corripi uocales ante x. positas in nominatiuo. Inueniuntur igitur in ix productam latina: ut ostendi fœminina uel omnis: ut hæc nutrix nutricis: hic & hæc & hoc pernix huius pernicis. In ox correptã fœmininũ: nox noctis: & ex hoc cõpositũ cõe: hic & hæc & hoc pnox pnoctis. Iuuenal. in tertio: Si luditur alia pernox. In ox ꝓductam fœmininum uel omnis: ut hæc uox: hic & hęc & hoc uelox uelocis: atrox atrocis. In ux correptam masculina: uel fœminina: uel communia: ut hic uolux: hæc nux nucis: hic & hæc dux huius ducis. In ux productam masculinum: hic polus polucis: fœmininum hæc lux lucis. In yx græca tam masculina q; fœminina: ut hic sandix sandicis: hæc styx stigis. In æx fœmininum ut fæx fæcis. In aux unum fœmininum: hæc faux huius faucis. In alx unum fœmininum: ut falx falcis. In anx unum fœmininum: lanx lancis: In unx unum cõmune: hic & hæc coniunx coniugis. ĩ arx unum fœmininum: hæc arx arcis. ĩ ac unũ neutrum: hoc lac lactis. ĩ ec unum neutrum: ut hoc alec huius alecis. ĩ ut unum neutrum. hoc caput capitis. ĩ ud ut bogud bogudis. Et hæ quidem terminationes nominatiui tertię declinationis.

¶ De genitiuo tertię declinationis.

Genitiuus uero eius ĩ is debet correptã: excepto uno monosyllabo hæc uis huius uis: q̃uis oẽs aliæ declinatiões ꝓducũt eiusdem casus terminatiões. Oportet autem scire q; in quibusdã pares habeat geniti

per se ponit. qa dubium erat glãs an glandis esset noĩatiuus. Sic. nĩ. glans ꝓfert Lucreti. Sic ĩ. robs protulerunt alii. sed ꝓbus scrobis protulit ntũm similem genitiuo. Sic caper subauditur exposint. Dixi quia ops nomẽ matris deorum non ĩuenitur in usu sed tamẽ ntũ eius usus est Plautus. Et græca inueniuntur in ops ut merops meropis propriũ uiri cinyps locus est unũ ille cimphea pestes. Oportet autẽ. dixi. in. ix productam: sed oportet scire &cet. A uero aũ x. secũdũ genitiuũ ĩ. ix. dicũt græci semp cor. secundũ ax neq;. Quãuis græci sp corripiãt i. ante x. tamẽ latini dicũt oẽs uocales ãte x. positas: licet in ntõ pp x. sequẽtẽ sint bitẽpores. i. duo tpa hñtes: tñ dicunt eas corripi uel produci consideratione genitiui. Quia secũdum grũm iud cãt latini. Igit' inueniuntur &c. In ox cor. fœ. nox noctis nox dicat' cor. cõsideratiõe sui primitiui. deriuatur eũ a uerbo noceo ces. quod habet o. cor. Corripiã dico excepto uno monosyllabo uis: gtĩs ei9 desinit ĩ is cor. q̃uis oẽs aliæ &cæ. Oportet aũt quod dicit in hoc conueniunt nomina tertiæ declinat oms: quia desinunt in is corre. sed in hoc sequitur differunt scilicet quod ĩ quibusdam & cætera.

tius tertiæ suo noiatiuo syllabas: in qbusdã una: ĩ aliis duabus sylla bis uincat. Et pares quidẽ hñt ĩ oibus ĩ e. desinentibus correptã: ut hoc mare hui9 maris: hoc monile hui9 monilis. Et ĩ qbusdã ĩ er uel in es ꝓductã: uel in is tã correptã q̃ ꝓductã exeuntibus: ut hic pater huius patris: hic ueteres huius ueris: hæc cædes huius cedis: hic collis huius collis: hæc auis huius auis: hæc uis hui9 uis. In aliis autẽ oibus eiusdẽ declinatiõis noibus una syllaba supat ntũm genitiuus. ut schema schematis: cicero ciceronis: consul cõsulis: pecten pectinis: baccar baccaris. lis litis: apex apicis. Excipitur hæc caro carnis: ĩ quo pares habet syllabas ntũs & gtũs. Inueniuntur tamen ueteres: qui gtõ ntũm similem protulerunt: seuex senis: supellex supellectilis: ĩ quo duabus syllabis uincit ntũm gtũs: huius quoq; ntũm quidam similem gtõ protulerunt. Et oĩa quæ a capite cõposita ĩ ps desinunt similiter hñt duabus syllabis gtũm superantem: ut anceps ancipitis: biceps bicipitis: Quæ ueteres in es proferentes secundum regulam proferebant: ut ancipes ancipitis: sicut hospes hospitis. Iuniores uero gaudẽtes breuiloquio per circũcisionẽ ea ꝓtulerũt: qđ ĩ aliis dictionibus fecisse ĩueniũtur: ut dic: duc: fac: fer: ꝓ dice: duce: face: fere. Nec nõ ẽt uocatiuo ĩ ius terminãtium ꝓpriorum: ut Virgili Terẽti ꝓ uirgiliæ terẽtiæ dicẽtes: de qbus iã docuimus. penultima uero eiusdẽ declinatiõis ĩ qbusdã ꝓducit̃: ĩ qbusdã corripitur: ꝓducit̃ quidẽ ĩ his: quorũ ntũs ĩ longam desinit syllabã: seu natura seu positione: ut sol solis: titan titanis: delphi delphinis: fur furis mecœnas mecœnatis: merces mercedis: sãnis sãnitis: crenis ꝓprium nomen nymphæ crenidis: os oris: mus muris: præs prædis. uas uasis: laus laudis: ĩfans ĩfantis: arunis aruntis: iers ĩertis: uecors uecordis: puls pultis: alec alecis. Excipiũtur ĩ on desinentia græca: & ĩ o. tam latina q̃ notha: quæ tam producere q̃ corripere ĩ ntõ licet: hæc enim uocalis. i. o. q̃uis ĩ noiatiuo ꝓducatur: sed tamen ĩ gtõ nõ semper producitur penultima: sed ĩ quibusdam: in aliis autem corripitur. Quando autem corripitur uel quando producitur cum de ntõ & genitiuo exposuimus dictum est. Præterea corripiũt prædictam penultimam in ms uel ps uel bs uel x desinentia si uocalem breuẽ ante eas consonantes habuerĩt: ut hyems hyemis: manceps mancipis: cælebs celibis: fax facis: artifex cis. Necnon ꝓducentia terminationem nominatiui: corripiunt penultimam genitiui: ut hic & hæc & hoc par huius paris: lar laris: nasualis: pes pedis: ceres cereris: cõpos compotis: bos bouis: sus suis. grus gruis. Corripientia quoque ntũm ĩ qbusdam corripiũt penultimam gtĩ ĩ quibusdam ꝓducunt ĩ al: ĩ el neutra: & ĩ ar similiter neutra deriuata: ut hoc tribunal hui9 tribunalis: ceruical huius ceruicalis: mel mellis: fel fellis: calcar calcaris: lacunar lacunaris: lupanar lupanaris. In or quoq; desinẽtia alia producunt: alia corripiunt penultimam gtĩ: ut hic cursor huius cursoris: hic & hæc auctor huius auctoris. Corripiunt. hic hector huius hectoris. hæc arbor huius arboris: hic & hæc memor huius memoris. Qñ aũt ꝓducunt & quãdo corripiũt: cũ de noiatiue tractabamus ostendimus. Alia uero oĩa q̃ terminationẽ corripiũt noia-

In aliis autẽ. Alia dicit ab exeuntibus in e. & a qbusdã desinentibus in er. & a qbusdam desinentibus in es productã. q a qbusdã desinentibus in is. Quæ autẽ sunt ista quædam in er & ĩ es & in is desinentia: quæ habẽt pares syllabas in nominatiuo & genitiuo a qbus. s. quæ superfunt. alia superius de terminatũ est: & ideo non curauit hic repetere. Lis litis bene remanet. nam alia est ab illis a quibusdam desinentibus ĩ is q̃ pares habent syllabas. Inueniuntur ueteres quoniam genitiuũ similem ntõ protulerunt: hæc carnis huius carnis: & secũdũ illos erit regula desinẽtiũ ĩ is: q̃ pes hñt syllabas. In ps desinũt. iõ ponit qa sincipnt. pitis. occiput. pitis. una tãtum syllaba superãtur a gtõ: & iõ nõ excipiunt̃ a regula aliorum. Penulti. uero eiusdem declinatiõis &c. de superantibus nũ datur hæc regula. nã de illis q̃ pares habẽt syllabas: nihil docet qualis debeat eẽ pe. ĩ gtõ: qa qualis ẽ in ntõ talis erit ĩ gtõ. Excipiunt̃ in on desinentia græca: qa cũ finalem nominatiui naturaliter ꝓducunt: tamen quædam ex ipsis corri. pe. genitiui: ut memnon mẽnonis: & in o. tam latina q̃ notha excipiũtur: qa tam corripe q̃ ꝓducere licet ea ĩ ntõ &c. producuntur in ntõ. tamen quædã ex ipsis corripiũt pe. genitiui. Præterea corripiũt. q. d. præterea excipiuntur desinẽtia in ms. uel bs. uel ps. qa cũ producant positione finalem noĩatiui corri. tamẽ pe. gtĩ. Si uocalem breuem ante eas cõso. habuerint: hoc põt discerni in gtõ. Corripientia quoq;. Sicut ꝓducẽtia natura uel positiõe ntũm ĩ quibusdã corripiunt &c. Regulã de ꝓducentibus pe. genitiui dedit & excipit multa a regula. dat iterum inde aliã regulam in el neutra. nã hãnibal masculi. est. & corri. pe. & in ar similiter neutra ut cesar: excluduntur & deriuatiua: qa nectar nectaris a nullo deriuatur & corri. pe. Alia uero oĩa præter neutra in al uel in

tiui similiter penultimã genitiui corripiunt: ut toreuma toreumatis: hãnibal hãnibalis: uigil uigilis: cornicen cornicinis: agger aggeris: uetus ueteris: caput capitis. Excipitur inquies inquietis: quod simplicis declinationem seruauit in compositione: quãuis corripiat extremitatem nominatiui. Similiter os ossis: & lac lactis: quod qbusdam placet ĩ ntõ per apocopam te proferri: hoc lacte enim dicebant antiqui.

De Datiuo singulari tertiæ declinationis.

Datiuus tertiæ declinatiõis nascitur a genitiuo abiecta s. & pducta i. ut schema schematis schemati: huius maris & huic mari: & huius ciceronis huic ciceroni. Inueniũtur tamẽ poetæ rarissime in græcis quæ apud græcos in i. correptam terminant supradictum casum ipsi quoq; eum corripientes. Statius ĩ primo achillei. Palladi littoreæ celebrabat schyrus honorem.

De Accusatiuo.

Accusatiuus fit supradictæ declinationis is genitiui mõ ĩ em mõ in im cõuersa: ut huius solis hunc solem: huius flaminis hũc flaminẽ: huius regis hũc regẽ: huius tyberis hũc tyberim: huius araris hũc ararim. In una tamẽ terminatiõe. i. is desinẽtiũ: qui similẽ hñt genitiuũ nõiatiuo. Inueniuntur quædã nõia accusatiuũ in im terminantia. Sunt aũt hæc plærunq; græca uel propria quæ accusatiui græci n. in m conuertẽtia faciunt accusatiuũ latinum: ut tybrim: fabaris fabarim: tyberis tyberim: araris ararim. Nã nõ poterit ab alio ntõ: ut diximus: nisi in is desinente in im accusatiuus proferri ergo arar per apocopã is ptulit. Luca. in. vi. Rhodanũq; morãtẽ pperauit arar: hæc neapolis: neapolĩ: charybdis charybdim. Vir. in. iii. Leucapsim & lyciæ ductorẽ classis orontẽ. Idẽ ĩ. viii. A quo post itali fluuiũ cognomine thyberim diximus. Idẽ i. ix. Principio phalarim & succiso poplite gygen. Idẽ ĩ. vii. Qui tyberim fabariq; bibũt. Mephitis quoq; qd' ppriũ ẽ a græco μεφιτης: ut quibusdã uidet̃ mutationes in ph trãslatũ rõnabiliter in im fecit accusatiuum. Vir. i. vii. Sæuãq; opaca mephitim. Idem i. ix. Immanẽ ueluti pecora iter inertia tigrim. Idem etiam ĩ undecimo. Velocẽ iter ea superis ĩ sedibus opim. Alpis cũ semp plurale sit quomodo syrtis: tamẽ & singulariter hoc modo illud inuenitur a poetis prolatum: & ĩ em terminans accusatiuum alpem: cum illud syrtim faciat. Luca. ĩ primo. Tunc ĩter rhenũ populos alpẽq; iacentes. Idem ĩ tertio: Agmine nubifer ã rapto super uolat alpem. Iuuenalis ĩ tertio. Transilit opposuit natura alpẽq; niuẽq;. Lucanus ĩ octauo: Transsaron ĩ medio tãgit ratis æquore syrtim. Idem ĩ primo. Dubiam super æquora syrtim. Præterea inueniuntur latina in im terminantia actũm. hæc: hanc turrim: burim: securim: puppim: sitim: restim: uim: peluim: tussim: magudarim: ribelim: Vir. ĩ i. æneidos. Turrim ĩ precipiti stantem summisq; sub astra. Idem ĩ primo georgicorum. Cõtinuo ĩ siluis magna ui flexa domat̃ ĩ burim: & curui formam accipit ulmus aratri. Idem ĩ. ii. æneidos. Taurus & ĩcertã excussit ceruice securim. Idẽ ĩ primo. Ingẽs a uertice põtus ĩ puppim ferit. Idem ĩ bucolicis. Dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo. Terẽtius in eunucho: Ad restim mihi qdem res redit planissime.

el desinentia: & similiter pter neutra in ar desinentia deriuatiua: & præter quæ dam in or alia inquam ab istis penul. genit. corripiũt Attende q mulier mulieris pe. cor. pro nunc are de bemus cum sit de aliis ab istis omnibus. Et nota hanc regulam datam esse de latinis crescentibus. de latinis: iõ qa crater & spinter ideo terminationẽ genitiui corripiunt. Nec tamen cor. pe. genitiui quod si q̃dam græca. Huic conuenimt regulæ ut hector hectoris. toreuma toreumatis: aliis nõ obest sed iuuat. de crescẽtib9 uero ideo dixit hanc re. cẽ datum quoniam macer & acer terminationem nominatiui cor. penul. genitiui. Dixi l. produ. sed inueniuntur poetæ &c. In una tamẽ terminatione. s. in is terminatione desinentium. Quã uis indeterminate dixerim modo in e. modo in i. genitiuum conuerti: tamen habent certa regula: quia in im faciunt accusatiuũ. Sũt autem hæc facientia accusatiuum in im: Plærunq; ex maxima parte græca. s. uel propria: ut tybris. siue appellatiua ut neapolis. i. noua polis ciuitas: uel sunt ppria latina: ut araris. Quæ. s. græca accusatiuum græci &c. Alpis cũ proprie sp est actũs pluralis: uel ita cũ semper proprie sit pluralis . i. plurales casus quõ syrtis tamen irregulariter hoc . i. alpis quõ illud. i. syrtes ĩuenit a poetis prolatum: & iõ contra regulam accusatiuum in em terminat. Præterea inueniuntur latina in i. desinentia: & iõ dixi supra græca plærunq;. dixi hæc appellatiua latĩa facere accusatiuũ ĩ im: sed tñ quorũdã &c. Græca uero oĩa pter græca illa & ppria latĩa: & q non connumerauit appellat latĩa. Dixi lãpadã q̃uis plantus hãc lãpadã dixit a lãpada. dæ. Ille enĩ polidama dixit utrũm græcũ p eo quod nos dicimus polidamus & sunt appel. Præneste enim

Virg. in sexto. Nec uim tela ferũt: licet ingens ianitor orci. Plautus ĩ rudente. Seu tibi cõfidis forte multã magudetim: quod significat frugis genus: idest caulis: qui nascitur ex parte: cuius radix stirpis auellit̃: uel ut alii uolũt siligmẽ. Quorũdã tamẽ ex eis etiã ĩ em ĩuenitur accusatiuus: ut Luca. ĩ. iii. In puppẽ redicere rates. Vir. in. xi. Telaq; & æratã quatiẽs tarpeia securim. Iuuena. in. iii. Descenduntstatuę restemq; sequũtur. Cætera uero supradictę declinationis ĩ em solã pferunt accusatiuum: ut hunc patrẽ: ut hũc leporẽ: & hãc uallẽ: & hũc & hãc utilẽ. In græcis ãt frequẽter ĩuenimus auctores tam in hac q̃ in aliis declinatiõibus plærunque græcos seruãtes accusatiuos: ut titana: sirena: thoraca: lãpada. p titanẽ: sirenẽ thoracẽ lãpadẽ: q̃uis plau. hãc lãpadã dixit. ĩ cassi. Tene lãpadam: imo ego hãc tenebo.

De uocatiuo singulari tertiæ declinationis.

Vocatiuus ĩ tertia declinatiõe similis est nñõ: ut hic Cicero & o cicero: hic consul & o consul: hic rhetor & o rhetor. Inueniũtur tñ græca quę uocatiuũ græcũ seruãt: ut tybris o tybri: thebais o thebai: palas o pala. Vir. in. x. Da nunc tybri pater ferro quod missile libro. Idem ĩ eodem: Teq; iuuat palas: sed belis acer alesus. Idem ĩ. xi. Quin ego non alio digner te funere pala. Oui. in. ii. fasto. Cate nepos pala funera qd ĩduis arma? In quo homerum secutus ẽ. Ille enim πολυδολασουμεν ουκεδοι φιλα ταυτα γορευειο. Statius ĩ. xii. thebaidos: O mihi bissenos longum uigilata per annos thebai.

De ablatiuo singulari tertiæ declinationis.

Ablatiu9 tertiæ declinatiõis ĩ aliis p e correptã: ĩ aliis p i pductã: & ĩ aliis p e. & p i. pferũt. p i. ĩ neutris: q̃ in e correptã definiũt p ntũm: & sunt appellatiua: ut hoc mare ab hoc mari: hoc monile ab hoc monili. Et ẽ similis huiuscemodi ablatiuus suo dtõ: ut huic mari ab hoc mari. Vetustissimi tamẽ solebãt huiuscemõi nominũ ablatiuũ ẽt ĩ e. pferre. Varro antiqtatum humanaæ xii. Ab erythro mare orti. Idem. ĩ fundamo. In mare aquã frigidã oriri. Atacinus quoq; dicit. Cingit̃ oceano libyco mare flumine nilo. Plautus in rudẽte. Quippe qui ĩ macellũ pisces plati sint: nemo emat: suam qsq; partem piscium poscãt sibi dicãt ĩ mare cõmuni captos. Lucanus ĩ. yii. Gẽtes mars ille futuras Obruet: & populos æui uenientis in orbem. Erepto natale feret pro natali. Oui. in. v. fastorum: Cur tibi pro libycis claudunt̃ rete leones: rete p reti. Plautus ĩ rudẽte: Mea opera & rete & horrea: quod ẽt masculino genere protulit. Idẽ in eodẽ. Non uides pferre me uuidũ retẽ sine squãmoso pecu. Idem ĩ eodem. Vt dimisi retẽ: atq; hamum quicquid hæsit extraho: quod ẽt fœminino genere ptulit secũdum primam declinationem. Idem ĩ rudente. Pol magis sapuisse si dormisset domi. Nam tũc & operã ludos facit: & retiam ut tempestas est. Hora. in secũdo sermonum. His ut sublatis puer alte cinctus acernam gausape purpero mẽsam pertersit. Vnde Persi9 quasi ĩ e. tantum desinente supradicti nominis ablatiuo gausapa dixit plurale nõ gausapia. Iã chlamydes regum: iam lintea gausapa capitis. Idem. Balanatum gausape pectis. Antiquissimi tamen & hi gausapes & hæc gausapa & hoc gausape. & plurale neutrũ hæc gausapa: quasi a nominatiuo hoc gausapum protulisse inueniuntur. Vnde & cassius ad mecœnatem. Gausapo purpureo salutatus. Varro uero de latina lingua ait. Talia ex græco sumpta ex masculino ĩ fœmininũ trãsire & aliter ea finiri o κοχλιασ hæc cochlea. o χαρτησ hæc charta. o γαυσαπησ hęc gausapa: Seneca Onidium sequens. Gausapa si sumpsit gausapa sumpta pba. Propria eiusdem terminationis similem habẽt nominatiuum ablatiuo: hoc præneste ab hoc præneste. Virgilius in octauo. Qualis erat cum primam aciem præ

pprĩũ ablatiuũ est similis suo noĩatiuo. Gausape ptulit hor. ĩ abltõ contra regu. uñ persius. q. ĩ e. tãtũ &c. Si enĩ gausape tantum diceret ĩ abltõ gausapa faceret plurale: sed cũ gausapi regularis sit abltũs gausapia debuit ẽẽ ntũs pluralis. Idẽ igit̃ balanatum gausape. Ac si dicat secũdũ se gausapia debuit dicere ĩ plurali. Licet dixerit hor. gausape & pñum gausapa irregulariter ptulisse: tñ ĩueniũtur ptulisse antiqssimi & hi gausapes. uñ hora. recte gausape: & hæc gausapa fœminini: & plurale neutrum hæc gausapa: q̃si a ntõ hoc gausapum Varro ait. talia fœminina ut ẽ hæc gausapa a græco sũpta esse ut hoc fœmininum hæc cochlea sũptũ ẽ a masculĩo græco hic cochleas & aliter finitur. & in obliquis casibus producunt a penultima hoc dictum pa ta ppter ne

neste sub ipsa. Figurate enī ad urbē reddidit sub ipsa: cum ꝓprium oppidi neu trum est quomodo rete. Idem poeta i septimo: Quiq; altum prænestē uiri qq; arua celene. Illorum quoq; ablatiui terminantur neutrorum quæ i al desinunt: hoc tribunal tribunali: ceruical ceruicali. Similiter faciūt ablatiuum quæ i er de sinunt neutra: & i obliquis casibus producunt a penultimam: ut hoc calcar hu ius calcaris a calcari: lacunar lacunaris a lacunari. Quādo autē producunt eā i libro quī de ntō est & gtō docuimus. Masculina quoq; uel communia i er uel in is desinentia si faciunt neutrum i e. ablatiuū i i. efferunt: hic pedester hæc pede stris & hoc pedestre: ab hoc & ab hac & ab hoc pedestri: saluber salubris & hoc salubre: ab hoc & ab hac & ab hoc salubri. Virgili⁹ i primo geor. Ballātūq; gre gem fluuio mersare salubri: hic & hæc celer uel celeris & hoc celere: ab hoc & ab hac & ab hoc celeri. Lucanus i primo. Moruq; celer cylenius hęret. M. Cato de re militari. Satis fit celeris i tempore. Cecilius i epistatomo. Si properas extēde hunc in meam nauem ita celeris est: ex quo celerissimus superlatiuum ꝓtule runt. Cn. manlius i iliade. Celerissimus aduolat hector. Ennius i annalibus: Ex hinc p terram postq̄ celerissimus rumor. Liuius i odyssea. Ac celer hasta uolās rumpit pectora ferro. Vnde suplatiuum. Virgilius i decimo: Et qua fata ce lerrima crudum. Terentius in phormione. Nullus es geta nisi iam aliquod cō silium celere reperies. Virgilius in tertio. Cæleriq; fuga sub sydera lapsæ. Idem i quīto: Agmine remorum celeri uentisq; uocatis. Lucanus i tertio: Et celeri ue nas mouet improba pulsu: hic & hæc utilis & hoc utile utili: hic & hæc regalis & hoc regale regali. Sciendum tñ q̄ si inueniātur ꝓpria appellatiuis similia ī i. finientibus ablatiuum: illa p e. proferunt eum: ut Iuuenalis proprium a Iuue nale Martialis ꝓprium a Martiale. ab annale annalis. Cicero ꝓ fundanio: Nō hoc modo a Iulio annale: sed uix me hercule a quinto Mutone factum proba ri potest. Idem pro Plautio. Confitecor summa inlatere esse ornamenta esse. Simi liter in i. terminant ablatiuum omnia quæ i im habēt accusatiuum: ut tyberim a tyberi: parim a pari: charybdim a charybdi: tigrim a tigri. turim a turi. Virgilius i decīo: Masiicus ærata prīceps secat æquora tigr. Idem i primo æneidos: Mul tum ille & terris iactatus & alto Vi superum. Iuuenalis in quarto. Sęua dignū uteraq; charibdi. Quæ uero in im & i em: hæc tam in e. q̄ in i. ut hanc puppim & puppem: ab hac puppi & puppe. Virgilius in quarto: Stās celsa in puppi. Idē i octauo: Stans prima in puppi. Idem in decimo: Dextra tenet puppim. Lucan⁹ in tertio. Primum cana salix Madefacto robore paruam Texitur in puppem. Idem in tertio. Rapta pupe minor subducta est montibus argo. turrim & tur rem. ab hac turri & turre. Actius in medea. Apud turrem uetustam. Vir. i. ii. Turrim i præcipiti stātem summisq; sub astra eductam tectis Vir. i bucco. Ta le tuū carmē nobis diuine poeta. Quale sopor fessis i gramie quale p ęstū. Dul cis aquæ saliente sitim restringere riuo. Idē in. iii. geor. Asperq; siti: atq; exterrit⁹ æstu. Idē i vi. æneī. Sæuiq; securi Aspice torquatū & referētem signa camillū. Cato i epistola ad filiū. Ex dolore: ex febri. ex siti. ex medicamentis bibēdis: nō tā cōuertitur regula. Non. n. i e. & i i. desinentia & accusatiuū oīmodo i em & i im terminant. In as quoq; terminantia quando sunt gentilia: ablatiuum ī i. pro ferunt: ut arpinas ab arpinati. capenas a capenati. Et rōnabiliter: ueteres enim huiuscemōi noīa i is ꝓferebāt: hic & hec arpinatis dicentes uñ neutrū hoc arpi nate. Docuimus āt q̄ oīa ex qbus natura trāsfigurant ī e. exeūtia: ī i. faciūt ab latiuū. hic & hęc regalis & hoc regale. ab hoc regali. Sic ergo hic & hec capena

Marginal notes:

ciar. Mascu lina quoq; uel cōmunia. Qua si dicat. Mascu lina uel si ubi placet in er & in is desinen tia: uel com munia in is de sinentia: sic. n. exēplificat. f. fa ciunt in e. neu tra ablatiuum in i. efferūt: ex quo nominati uo scilicet cele ris celerissim⁹ pro celerrim⁹ a celere protu lerunt manli us & ennius: li cet hæc cōmu nia in i. faciant ablatiuū tamē sciendum q̄ si inueniuntur ꝓ pria appellati ua. s. his cōmo nibus similia p e proferunt cū ablatiuum car notemus ꝓpri um loci similis appellatiuo.

Sannitis di xit ꝓ sannis. Ac si diceret nō mirum si ꝓ eo quod nunc di cimus ardeas antiq dixerunt ardeatis: quo niam ꝓ eo qđ nūc dicitur sā nis dicebāt ue teres sannit⁹: Hoc sannite protulit. p qđ ostendit dictū fuisse sannis. Quamuis alii dixerunt hic & hæc ca sinatis & hoc casinate: tamē Lucius hic & hæc & hoc ca sinas corruptū commune triū generū ꝓ tulit infinitis di xit quod nunc dicius isinas.

tis & hoc capẽate: ab hoc & ab hac capẽati. Nec mirũ declĩationẽ pfecti seruari: ĩ his cũ ẽt accẽtũ soleamus seruare: quis a ĩ finali sit syllaba: q̃ ĩ pfectis erat penultima: capenas: ardeas: q̃ aũt p syncopã hæc pferunt uetustissimorũ usus cõprobat. Cato in .i. originũ. Sed lucus capenatis: Idẽ ĩ eodem. Populus cõiter tusculanus aricinus lanuuinus laurens coranus tyburtis pometinus ardeatis. Idẽ ĩ oratione: qua suasit ĩ senatu: samnitis dixit p samnis. Accessit ager quẽ priuatũ hũit gallicus samnitis. Apuleius Brutius laurẽtis ẽt pro laurens dicebat. Ennius ĩ annalibus. Quos hoies quõdã laurentis terra recepit. Neuius neutraliter hoc samnite ptulit in carmine belli punici. Ad cuius similitudinẽ hoc dite debet dici: unde plurale ditia. Lucanus in .ix. Nõ illic libycę poluerũt ditia gẽtes Temola. Lucilius tñ οιλοι στρομωσ oleũ cassinas p cassinate. Titinnius in psaltria. Ferẽtinatis populus res gręcas studet Plau. in sticho. Infimatis ergo oratores populi sũmates uiri sũmi accũbent: ergo ĩfimatis ĩfimus. Inueniũtur tñ quidam in huiuscemodi noibus ẽt ĩ e ablatiuum proferẽtes: quot mox usus approbat. Similiter mensium noia is uel r. desinentia ablatiuũ per i finiũt. qntilis a quintili aprilis ab aprili: septẽber a septẽbri: october ab octobri. Iuuena. in qnto: Hesternũ solitus medio seruare minutal Septẽbri. Idem in .iii. Pallere & uinũ toto nescire decembri. Possunt tñ hæc ẽt cõia esse: unde Kalendas septẽbres dicimus. Præterea simplex corũ similiter inuenimus faciẽs ablatiuũ i. imber ibri. Cice. de sig. Cum esset uictus nudus ĩ aere: in imbri in frigore. Idẽ in frumẽtaria. Ferebat hãc quoq; iniqtatẽ septitius: & imbri frumẽta in area corrũpi patiebat. Bipẽnis cõe ẽ & habet neutrũ in e. & ideo in i. ablatiuũ facit a bipẽni. Virg. i. xi. Ferro sonat alta bipenni Fraxinus. ĩ e. antẽ & in i. ĩdifferẽter desinũt ablatiuo oĩa quæ sunt cõia trium generũ: ut hic & hæc & hoc par: ab hoc & ab hac pare uel pari. Virg. ĩ buc. Numero deus impare gaudet. Lucanus in .ix. Ergo pari uoto gessisti bella iuuẽtus hic & hæc & hoc uetus: a uetere uel ueteri. Iuuena. in .vii. Intrauit calidum ueteri cẽtone lupanar. Cice. p murena. Cũ ex familia ueteri & illustri. Statius ĩ .ii. thebaidos: Funditus & ueteri spumauit lerna ueneno. Idẽ ĩ .xi. Veteri stat sordida rabo Vtraq; canicies. Idem in .xii. Sed qd in hoc ueteri bellorũ sanguine mecũ. Quæsitura uenis: siquid nõ sanda creõtis iussa times: hic & hæc & hoc audax: triplex: artifex: ab hoc audace uel audaci: a triplice uel triplici: ab artifice uel artifici. Vir. in .viii. At cæsar triplici inuectus romana triũpho. Mœnia. Statius. in .i. achilleidos. Qualiter artifici iunctæ pollice ceræ. Accipiũt formas. Similiter ab hoc duplice uel a duplici: ab hoc simplice uel simplici. Hora. i. ii. sermonum: Tuc pẽsilis uua secundas ornabat mensas cum duplice ficu. Teren. in phor. Cõmodius esse opinor duplici spe utier. Lucanus in sexto: Nec supos orat: nec cantu supplice numen Auxiliare uocar. Salu. in catilinario: Demisso uultu uoce supplici: memur a memore uel memori. Iuuenalis in .iii. Fingẽdũ & memori tractãdum pectore sũc. Hora. in .ii. sermonũ. Ad mecenatẽ memori si mẽte recurras. Oui. ĩ .vi. Absentes memori pro se rogat ore salutent. Et puto ideo magis i. terminatione uti ueteres in hoc nomine q̃ antiqssimi hic & hæc memoris & hoc memore pferebãt: ex qbus ablatiuus in i. uult solã terminari. Vnde Cice quoq; p plautio: Memori mẽte psoluũt: Adeo aũt cõmunio generis est causa duplicis ĩ ablatiuo terminatiõis: q̃ simplicia unius generis ĩueniunt: quorũ ablatiuus in e. solã exit: & tamẽ cõposita ab eis si cõia triũ generum sint: tam in e. q̃ in i. finiunt eundem casum: hęc ops ablatiuo ab hac ope: hoc cor a corde: hoc caput a capite: hic & hæc & hoc inops ab inope uel inopi. Cicero ĩ frumẽtaria. Hãc pecuniã tãtam

Mox in seqnti. possunt etiam hæc cõmunia esse hic: & hæc septẽbris: dicat & sic recte terminant ablatiuum ĩ i.

Præterea alia ratio quare in i. etiam faciũt ablatiuum: etiam si nõ sint cõmunia. Bipẽnis cõe ẽ. addi tamẽ rũ faciẽ. ẽ enĩ de supiori re. cõi. Oĩa quæ sunt cõia triũ generũ in eadem terminatione. Si qd in hoc uetere. ii. de uetere. ñ ponit exẽpliũ: quia nõ potest inueniri ĩ metro. Adeo aut tẽ. probat a mi nori q̃ memor qd' est cõe triũ debet in i. & ĩ e facere ablatiuum. Nam simplicia faciẽtia ablatiuũ solum ĩ e. ducta in compositione: & facta triũ generũ faciunt ablatiuũ in e & in i. Virgilius scripsit iterum exemplificare de communib9 trium generum quæ faciunt ablatiuum in e & ĩ i.

Quare dixit cõmunia triũ generũ faciunt ĩ e. & ĩ abltũm. Excipit hospes sospes qd' ipse ponit sub q̃stione & est ordo. Quærit an possit dici ĩ abltõ hospiti sospiti. p parenthesim autẽ probauit communia cẽ

datam ex ærario inopiatq; exhausto. Anceps ab ancipite uel ancipiti. Vir. in. iii. Tũ uero ancipiti mẽtem formidine pressus. Similiter hic & hęc & hoc concors a concorde uel concordi. Vnde persius diuidit in geminos concor dia fata deorum. In ia autem desinens noĩatiuus pluralis sine dubio ab ab-latiuo est in i terminante. Sciendũ tñ q; ẽt hic & hæc concordis & hoc con corde dicebãt: & hic & hæc amantis & hoc amante: nec mirũ cuius simplex quoq; mentis Ennius protulit in epicharmo: Terra corpus est. at mentis est ignis. Lentis quoq; pro lens & paris ꝓ par. Actius in socru: Ad hanc fortu nam accessit ei fortuna paris. Vigil quod quidam duum q̄dam triũ generũ eẽ putãt esse debere a uigile uel uigili. Iuue. in. y. Preterea lateris uigili cum febre dolorem. Statius in primo achillei. Aspicit itentum uigilis; hæc aure trahentem. Teres a terete uel tereti. Vir. in. yi. Sed hæc tereti mos est apta-re flagello. Idẽ in eodem. Et tereti pugnãt mucrone ueruq; sabello. Idem in xi. Et fundã tereti circũ caput egit habẽa: hebes ab hebete uel hebeti. Iuue. i. i. Hebeti lautissima ferro. Scindit & tota sonat ulmea cœna saburra. Quę ritur an cũ hic & hæc & hoc hospes & sospes dicat. Vnde Luca. Hospes i ex ternis audiuit curia tectis. Stat. i. iiii. Accipias fessisq; libens iterum hospita flumina pãdas. Et Iuue. in. y. Nunq̄ depositum tibi sospes erit: possit ab hoc hospiti uel sospiti dici: q; apud nullũ adhuc legi: sed ab hoc hospite & sospi-te. Vir. in. yiii. Quo sospite nunq̄. Res eqdẽ troię uictas: aut regna fatebor. Et fortassis qa hæc noĩa sola ĩ es terminãtia ntũm & ĩ a faciũt fœmĩa: euita-uerũt cõem aliorũ regulã ablatiui: uel q; ĩ hæroico metro stare nõ possit: ni si i e termĩnãs eorũ ablatiuus. q; aũt ẽt in a desinũt supradicta noĩa usus cõ-firmat. Vir. i tertio. Et pater anchises bellũ terra hospita portas. Idẽ i tertio protulit cõpositũ ab eo. Et numidæ infreni cingunt & ĩhospita syrtis. Oui. ĩ .ii. fastoꝝ. Pricipio mẽsis phrigiæ cõtermina matris Sospita delubris dr̃ au cta nouis. Cic. ꝓ murẽa. A sacris p̄riis Iunonis sospitæ. Tridẽs a tridẽte tri dẽti. Potest enĩ triũ generũ eẽ: nã lectũ ẽ. Tridẽti hasta uel telo: q̄uis cũ Ne ptũi fuscinã p se positũ significat masculino genere inueniť. Vir. i. ii. Neptu-nus muros magnoq; emota tridẽti Fundamẽta quatit. Locuples quoq; q̄d triũ ẽ generũ: a locuplete uel locupleti facit ablatiuũ. Cicero ĩ frumẽtaria. In prouincia locupleti ac referta. In r. cõia quæ nõ exeũt ẽt in is p e solã iueniũtur pferẽtia ablatiuũ hic & hæc & hoc pauper: ab hoc paupe: hic & hæc & hoc degener a degenere: hic & hæc & hoc uber ab ubere οἱ υσαλησ ε υσαλησ τοε υσαλεσ. Similiter i e & ĩ i faciũt ablatiuum ĩ uis & in guis terminantia noĩatiuũ: & alia fere oĩa quorũ extrema syllaba in is desinit a duabus incipi ens cõsonãtibus: ut auis ab aue uel aui. Hora. in primo carminũ. Nereus fa ta mala ducis aui domũ: quã multo repetet græcia milite: nauis a naue uel naui. Cicero de suppliciis. Quo. n. tibi naui opus fuit? Terẽ. ĩ andria. Naui fracta apud andrũ ĩsulã. Idẽ ĩ heautontimo. Aduenĩẽtẽ e naui egredientem illico adduxi ad cœnã. in eadẽ dies trigĩta aut plus eo ĩ naui fui. Vir. uero ĩ e ꝓtulit i. y. At media mnestheus ĩcedẽs naue p ipsos. Hortať socios. ciuis a ciue uel ciui Iuue. ĩ. iiii. qđ illo ciue tulisset natura ĩ terris. Cic. ĩ uer. iiii. q; fi-culus a ciui rõano: ciuis rõanus dať primũ suæ legis q; ciuis cũ ciui ageret. Sic. n. ueteres codices hẽt quos ĩperitia quorũdã corrũpit mutãtiũ scriptu ras. Idẽ ꝓ Plautio: Quid dicã d Vir. tali ciui & uiro & mox ĩ naui tuta. Idẽ ꝓ Sestio. q; ausus eẽt ꝓ ciui: ꝓ benemerito ciui. Idẽ i. yi. philippicaꝝ. Sed ĩ

trium generumquã quæstionẽ uidet sol uere: cũ dicit qđ ad-huc apud nullum le gi. & iõ excipiũt. Cõ mune ẽ dico q̄uis po situm per se. i. sine fi-xo &c. Magnoq; emota tridente. No ta q̄ tridente debuit dici cũ sit masculinũ sed dicendũ: qa hoc masculinũ p se hũt suã regulã. In er cõ munia. Exceptio ẽ il lius regulæ quæ di-cit oĩa triũ generum cõia in e uel in i faci-unt ablatiuũ. Excipi tur pauper & dege-ner sm illos: qui di-cunt illa trium gene rum esse cõia. Simili ter in e & in i faciunt ablatiua ĩ uis & ĩ gu-is. attẽde q̄ illa ĩ uis & in guis accip. quæ pares habẽt syllabas cũ suis genitiuis. Nã sanguis in e solum fa cit ablatiuũ & puluis in e. Alia fere oĩa p̄ ter tis & guis: fere di cit pp nestis & pestis quæ in e solum faci-unt ablatiuũ. Sic enĩ .f. ciuis concĩui eõcl ue. inueniuntur etiã a minore uel mino-ri. hic intellige plu e uel plura a noĩatiuo plus. q. d. cõparatiua etiã faciũt in e & ĩ i. Propria idẽ dixerat de propriis q̄ erant si milia cõibus duum. sed hic repete ut ad dat de ppriis q̄ sunt similia cõibus trium ut foelix. Rudis adi-tamentũ. q̄si uirgam significat foe. est: & fa cit ablatiuũ solũ in e qa sic. q. ppriũ accipit. Intelligẽdum: qa strigilis magis a græ co λεγγις esse cõ-cedit. itaq; rõnabili ter i i terminauit abla tiuũ. nã cũ sit a græco , im facit ablatiuũ sm supradictã regulã: q̄ uero ĩ im terminant

principe ciui nõ est satis. uectis a uecte uel uecti. Terẽ. in eunu. In mediũ agmẽ cũ uecti donax. ignis abigne uel igni. Vir. ĩ quarto æne. Vulnus alit uenis & cæco carpit̃ igni. Idẽ ẽt i primo georgi. Et quãuis igni exiguo ꝓperata maderent. Iuue. i. y. Minor ignẽ rogi. Luca. i secũdo. Igne uago lustrare iuuat: tibi numine ab omni: hic amnis ab hoc amne uel amni. Virg. in. x. Muroꝝ in parte sinistra Opposuere aciẽ: nã dextera cingitur amni. Idẽ in primo georgi. Prono rapit alueus amni. Luca. i. yi Ferit amne citato Maliachas sperchius aquas: anguis angue uel angui. Hora. ĩ quarto. Angue ter excusso. Hora. ĩ. i. epistolaꝝ. Alter mileti textã cane peius & angui Vitabat chlamydẽ. Similiter ab ungue uel ab ungui. Idẽ in codẽ. At hæc ego naub9uti formido & luctãtis acuto ne secer ungui. inuenit̃ ẽt a minore uel minori: a leuiore uel leuiori: a maiore uel maiori. Iuuen. in. y. Numinibus miseriũq; urgebat atlanta minori põdere. Stat. ĩ sexto thebai. Nunq̃ huĩc animũ natura minori. Corpore: nec tãtas ausa ẽ ĩcludere uires. Iuue. ĩ quarto. Nõ defuit illi unde emeret multa pascendũ carne leonẽ. Iã domitũ cõstat leuiori belua sumptu. Nimirũ & capiũt plus itestina poetæ. Luca. ĩ septĩo. Vixq; reuulsa solo maiori pondere pressum Signiferi mersere caput. Nec miꝝ tam i i q̃ in e cõparatiuoꝝ ablatiuos terminari: cũ uetustissimi neutrũ ẽt in or finiebãt: & erat eadẽ terminatio cõis triũ generꝝ: q̃ capax ẽ: ut docuim9 utriusq; ablatiui tam ĩ e q̃ in i terminãtis. Vale antias. i. yi. annaliũ. Hoc senatuscõsultũ prior factũ ẽ. Cassius emina annalẽ suũ q̃ tum hoc titulo scripsit: bellũ punicũ posterior. Clau. ĩ nono annaliũ. Qui prior bellũ quod cũ his gestũ erat meminissent. idẽ in codẽ. Vbi decreuerũt cõmemorãt graccho fœdus prior põpeianũ non esse seruatũ. Propria si sint appellatiuis similia i i terminãtib9: abltũm ipsa p eundẽ ꝓferũt casũ. sicut supra dictũ ẽ. Iuuenalis. & Martialis. Fœlix ꝓpria a iuuenale Martiale Fœlice. Rudis qñ cõe ẽ significãs recẽtẽ: & neutrũ in e facit hoc rude & ablatiuũ ĩ i a rudi. Quando uero uirga quã gladitores donati cessabãt a gladiatura fœmininũ solũ ẽt & ablatiuũ in e finit. Iuue. ĩ scdo. Sergius idẽ accepta rude cœpisset ueiẽto uideri. Strigilis uel deriuatiuũ a stringo uel a græco στεΥΥίλοσ. Itaq; rõnabiliter ĩ i termiauit ablatiuũ. Hora. in. ii. sermo. An hic peccauit sub noctẽ q puer unã mutat furtĩa strigili. ĩ ix. ẽt fœminĩa uerbalia q possunt eẽ cõia cũ neutris: ut uictrix· ultrix: unde & uictricia & ultricia tã i e q̃ i i finiunt ablatiuũ. Luca. in. i. in sua uictrici cõuersum uiscera dextra. idẽ in codẽ. Tollite iã pridẽ uictricia tollite signa. Sta. i. y. thebai. Vltricia graus uirginibus date tela. Postis ẽt a posti uel a poste ĩuenio: q ut supra diximus: a duab9 cõsonãtibus ĩcipiens finalis syllaba ĩ is desinit. Luca. i. y. Tũc post reuulso Dux ait. Oui. i. y. metamor. Raptaq; de dextro robusta repagula posti Ossibus illisit. in as quoq; circũflexa: q̃ apud ueteres ẽt ĩ tis ꝓferri docuimus tam ĩ e q̃ i i finiũt ablatiuũ. Cice. ꝓ Varrõe. C. Anchariũs Rufus fuit e municipio fulgiate. idẽ ĩ codẽ. ĩ præfectura fulgiate. idẽ ꝓ cluẽtio. Ex municipio alternati. Alia uero tertiæ declinatiõis noĩa i e desinũt p ablatiuos correptã cũ aliæ terminatiões ablatiui ĩ oĩ declinatiõe ꝓducãt̃. ergo si q̃ ex his debẽt ĩ e p ablatiuũ ꝓferri iueniamus p i ꝓplata auctoritati ascribimus: q̃ sæpe ẽt datiuis ꝓ ablatiuis: nec nõ ẽt ꝓ genitiuis ẽ usa. Vir. i. yiii. Aduectũ æneã classi: uictosq; penates. ꝓ aduectũ classe: nisi dicam9 hellenismo usum esse poetã: Dtõ. n. casu illi hoc adiũgũt uerbum in græcis est qñ iuenimus e ꝓducta finiri ablatiuũ: tam primæ q̃ tertiæ declinatiõis noĩum: qui magis est datiuus grecus positus ꝓ latino ablatiuo. Vir. ĩ. i. æn. Ipse uno graditur cõitatus achate. Luca. i. yiii. Signaq; ab euphrate cum

ablatiuum. In as uero. Hoc est quod superius dixit. Mos usus approbet. Alia uero omnia sic q non sunt neutra appellatiua ĩ e desinentia uel neutra in ar: uel in al desinentia & producentia a ĩ obliquis siue masculia uel cõmunia in er uel in is desinentia & neutra in e facientia uel noĩa facientia accusatiuum in im uel cõia triũ uel desinẽtia in uis uel in guis uel talia quorũ extrema syllaba incipiẽs a duabus consonantibus in is desinit uel comparatiua uel in as desinentia circũflexa uel fœminina uerbalia in x desinentia. Alia inq̃ ab istis omnibus supra dictis in e tantũ faciunt ablatiuum: Et sciendũ quia illa quæ a supradictis excipiuntur in hac regula continẽtur. Quia in e corre. desinunt omnia. illa ẽ igi si qua & cæ.

Helenissimo. Græci solent aducho aducthis istud uerbũ datiuo adiungere quos fortassis secutus ẽ Virgilius cum dixit. aduectũ classi. In græcis ẽ quãdo. Ad hoc respondit quod supius dixerat. Alia omnia in e corre. delinẽtia qui ablatiuus ẽ magis datiuus

crassis capta sequẽtes. Similiter a Demosthene. Aristotele. Hermogene. Vetustissimi tamen etiã in quibsdã latinis quæ noiatiuũ in es productã terminantia pares cũ genitiuo habent syllabas in hac declinatione solebant producere ablatiuum more quintæ declinatiõis uel supradictorum græcorum: ut a mole: fame: tabe: quod ẽt adhuc sic profertur. Vir. in sexto. Offam obiicit: ille fame rabida tria guttura pandens. Lucanus in .x. Non mandãte fame multas uolucresqꝫ ferasqꝫ: Aegypti posuere deos. Iuue. in. vi. Membra aliena fame lacerabãt esse parati Et sua. Lucre. Imbribus ut tabe membrorum arbusta uacillent.

¶ De nominatiuo plurali tertiæ declinationis.

Ominatiuus pluralis fit a genitiuo singulari mutata is ĩ es productã i masculinis & fœmininis & cõmunibus: ut huius cardinis hi cardines: huius consulis hi consules: huius mr̃is hæ matres: huius uatis hi & hæ uates. Neutra uero ex ablatiuo singulari faciunt noĩatiuum pluralem hoc mõ. Si i tantum uel tam in e q̃ in i exeat ablatiuus correpta i & addita a fit noĩatiuꝰ pluralis: ut ab hoc mari hæc maria: ab hoc ceruicali hęc ceruicalia: a lacũari hæc lacunaria: a pari uel pare hæc paria: a fœlice uel fœlici hæc fœlicia. Excipitur a uetere uel a ueteri: quod uetera non ueteria facit. Necnõ ab hoc ludicri: quod non ludicria: sed ludicra dicimus. Vir. in. xii. æneí. Nec. n. leuia: aut ludicra petũtur Præmia: sed turni de uita & sanguine certant. Similiter comparatiua quæ ablatiuum tam in e q̃ in i terminant. Maiora .n. & minora & plura dicimus quãuis ẽt antiqui pluria dixerunt. unde cõpositum est cõpluria. Teren. ĩ phormio. Multa a uenienti ut sit noua hic cõpluria. Cice. de signis. Immo uero cõpluria. In quibusdam tñ codicibus inuenitur complura. Idẽ in eodem. Dies continuos cõpluris. Idem ꝓ cecina. Complures armatos. Gausape quoqꝫ sicut supra diximus & ablatiuũ in e terminat: ab hoc gausape: & noĩatiuum pluralem in a finit: gausapa. n. non gausapia dicimus. Hora. in. ii. sermo. Gausape purpureo mẽsam pertersit acernã. Persius. Iã chlamydes regũ: iam lutea gausapa captis. Aplustre inde quãuis faciat ablatiuũ ab hoc aplustri. noĩatiuũ tamen pluralẽ nõ solũ ĩ a sed ĩ ia ẽt terminat: & aplustra. n. & aplustria antiq protulisse ĩueniuntur. Cice. ĩ arato. Nauibus assumptis fluitantia quærere Aplustra. Cæsar in arato. Fulgent argoæ stellis aplustria pupis. Alia uero omnia neutra quæ in e terminãt ablatiuũ mutata e in a faciunt noĩatiuum pluralem: ab hoc numine hæc numina. a tempore hæc tempora: a tubere hæc tubera: a capite hæc capita.

¶ De genitiuo plurali tertiæ declinationis.

Enitiuus pluralis tertiæ declinatõis nascitur ab ablatiuo singulari hoc mõ: cũ in i. uel in e. uel in i. tantũ desinit correpta i assumũt um. ut sedili horũ sediliũ: a ceruicali horũ ceruicaliũ: ab equestri equestriũ: ab utili utiliũ: a sapiẽte uel a sapienti sapiẽtiũ: a fœlice uel fœlici fœliciũ. Multa tamen per syncopam solent ꝓferri: sapientum ꝓ sapientium: merentum ꝓ merẽtium. Statius in secũdo theb. Dabit mihi crede merentũ Consiliis tranquilla dies. Idẽ in. iii. Aeternaqꝫ fontum supplicia: cælestũ. pro cęlestiũ. Vir. i. vi. Cælestum uis magna iubet. Et sciendũ tamen qꝫ hæc rarissime quę ĩ solam i finiunt ablatiuũ ꝑ syncopam patiunt̃ ĩ per gtũm pluralem. Inueni tamen marum pro marium quod tamen ĩ raro usu est apud neuium in carmine belli punici. Senex fretus pietate domini allocutus summi deum regis fratrem. Neptunum regnatorem marum pro marium. Eius ablatiuum Cęsar in quinto gallici belli ponit. Paulo latiores q̃ quibus in reliquis utimur maribus. Comparatiua quoqꝫ quæ fue-

græcus. Similiter comparatiua excipiuntur q̃ ablatiuũ &c. Dies compluris. & ideo neutrum facit regulariter complura. Gausape duplicatur excipit̃ qa & ablatiuum in i debuit terminare & plurale gausapia facere ab ablatio singulari qui esset gausapi. Aplustre inde excipit̃ secundum hoc plurale facit aplustra. Quantis & illa quæ faciunt in i ablatiuum & illa quæ faciũt i e & in i patiant̃ syncopã i. tñ sciẽdũ &c. Inueni marũ cũ in i tãtum fit ablatiuus. Cõparatiua quoqꝫ excipiuntur sicut supradicta & syncopata. Mars fortitur plurale nũe rum mat ium. Quãuis faciũt i ium genitiuũ quæ in duas desinunt consonãtes. tamen rarissime & hæc supradicta ꝑ syncopam i proferunt genitiuum plurale: ut hic & hæc & hoc instans ab hoc ab hac & ab hoc instãte: horũ & harũ & horũ instantiũ. aliqñ desinẽtia in duas consonantes faciũt genitiuum in iũ exceptis in ms uel ps desinentibus. desinentia in ps: excepto si non sint a capite composita. & quia hæc

niuntur tam in e. q̄ in i. execŭtia per ablatiuum carēt i. penultima in genitiuo plurali: ut a maiore uel a maiori: horŭ maiorŭ: & a minore uel minori horŭ minorŭ. In e. aŭt sola finiētia ablatiuŭ si noĩatiuus ĩ duas terminet̃ consonantes mutant e. in i. breuē & assumunt ium ut mars a marte martiŭ: hic fons a fonte fontiŭ: hæc frons a fronte harum frontium: hęc urbs ab urbe harŭ urbiŭ hæc ars ab arte harŭ artium. Rarissime tamen & hæc supi adiecta sicut & illa quæ in i. solam terminant ablatiuum per syncopam i. ꝓferunt genitiuŭ pluralem: exceptis in ms uel p. desinentibus si nõ sint a capite cõposita: hęc. n. e ablatiui in um conuertentia faciŭt gtŭm pluralē: hæc hyems a hyeme hyemum: prīceps a principe principum: municeps a municipe municipŭ: forceps a forcipe forcipum: manceps a mancipe mācipŭ. A capite. n. cõposita & duabus syllabis abundant in gtõ & triŭ sunt generum cõia. Itaq; & ablatiuum tā in e. q̄ in i. & genitiuum pluralem rõnabiliter in ium terminãt: hic & hæc & hoc triceps a tricipite uel tricipiti tricipitiŭ nisi syncopa fiat. Illa quoq; quæ pares habent syllabas tam in gtõ q̄ in noĩatiuo mutant e in i & assumŭt um: ut collis a colle horum colliŭ. hæc ædes huius ædis ab æde harŭ ædiŭ. hęc cædes huius cædis a cæde harum cædiŭ. nisi ēt p syncopam hęc proferunt̃. Frequētius tamē in es terminātia absq; i ueniuntur: ut uatum ꝓ uatiŭ. Vir. ĩ quarto. Multaq; præterea uatŭ prædicta priorŭ. Cicero pro Sextio. Vestraq; sedŭ tēplorŭq; causa: mēsum quoq; pro mensiŭ. Ouid. ĩ. vii. meta. Et quos sustinui bis mēsum quinq; labores. Excipiuntur iuuenis a iuuene iuuenum: canis a cane canum. panis a pane panŭ. carent. n. i penultima semper. In as quoq; latina mutant e ablatiui i i & assumŭt um: a ciuitate ciuitatŭ: ꝓbitate ꝓbitatŭ. In his tamen solet frequenter fieri cõcisio i ĩ genitiuo plurali: a ciuitate ciuitatŭ: a ꝓbitate ꝓbitatum. Reperiunt̃ præterea absq; i facientia genitiuum pluralē q̄uis ablatiuŭ i e & i i ꝓferãt ĩ us & ĩ il & ĩ or triŭ generŭ: & ĩ ex desinentia quãdo sunt cõis generis: ut hic & hæc uetus a ueteri uel a ueteri ueterŭ. Vir. i. y. Veterŭ nõ immemor ille parētŭ. Vigil ab hoc uel ab hac uigile uel uigili: horŭ & harŭ uigilŭ. Iuuena. in. y. Præterea lateris uigili cum febre dolorem. Vir. ĩ octauo. Præterea uigilum excubiis obsidere portas. Sunt tamen qui putauerunt uigilis nominatiuum quoq; similē esse genitiuo: usus tamē i il esse ostēdit. ut Lucanus ĩ quarto. Tutelaq; ualli Peruigil alterno paret custodia signo. Similiter memor a memore uel memori: horŭ & harŭ memorŭ. Hora. i secundo. Nam q̄uis memori referas mihi pectore cuncta. Raro tamē ĩuenitur ĩ e terminans eius nominis ablatiuus: nec aliam causam esse existimo: ut supra dictum est: nisi eam q; apud antiquos hic & hæc memoris & hoc memore ꝓferebatur. In quo testis ē Caper antiqtatis doctissim⁹ inqsitor. Ostēdit. n. Cecilium i epicleo sic protulisse. Ita ne antipho iuentus ꝓflua fide. Ita ne ē immemoris? Ita ne est madida memoria? Nec mirum cum hic celer & hic celeris: hic cõcors & hic cõcordis protulisse ĩueniŭtur uetustissimi. Multa quoq; alia ĩ eundem modŭ. Virg. ĩ. x. Nec domini memorŭ proculcat equorŭ. Supplex ab hoc & ab hac supplice uel supplici horŭ & harŭ supplicŭ: artifex ab hoc & ab hac artifice uel artifici: horum & harum artificum. Lucanus in. yii.

rit sms faciunt in ium genitiuŭ. Hic eni merito excipio in ms: uel ps. desinētia qa faciŭt gtŭm ĩ um nõ in ium ut princeps a prīcipe prīcipŭ: hic patet princeps non esse compositŭ ex primo & capite. A capite. n. Ideo dixi si nõ sint composita qa hæc retorquentur in regulam facientiŭ genitiuum in ium. Nec regula agit de istis cŭ faciant ablatiuum in e & in i. & regula dicat de facientibus ablatiuŭ ĩ e tantŭ. Illa quoq; Senex secundŭ regulā genitiuum pluralem facit senium: sed credo syncopatum esse: ne senium quod est neutri generis esse putetur si senium non senŭ diciť. Omnia habētia pares syllabas ĩ noĩatiuo & ĩ genitiuo p syncopam possŭt proferri frequentius tamē illa quæ noĩatiuum in es terminant faciunt. Mēsum quoq; pro mensium. Additum enim est cŭ nominatiuus in es non terminetur. Excipiuntur iuuenis & canis & panis: qa cum habeant pares syllabas ĩ nominatiuo & ĩ genitiuo nunquam tamen terminãt genitiuum in ium. In as quoq;. In as quoq; latina quia ueas grecum arcadum facit in genitiuo. In his talibus frequēter solet cõcisio. idest q i fere nunquam inuenietur ciuitatum probitatum. Reperiuntur præterea. i. præter iuuenis: canis: panis in us in il & in or triŭ generŭ & in x. desinentia hæc excipiuntur a superiori regula quæ dicebat q in e & in i ablatiuum terminãtia correpta i & assumpta um faciunt genitiuŭ. Sunt tamē qui uigil. secundŭ hoc iterum excipitur: quia ablatiuum in i tantum genitiuŭ pluralem in um terminat. Nõ mirŭ inquit cum modo dicatur memor si ueteres dicebāt memoris quia ipi dicebāt celeris & concordis: ꝓ eo quod nūc dicitur celer & cõcors tm̃.

Se simul & Romam Pompeio supplice mensus. Salu. in catilina. Pro tro demisso uultu supplici uoce. Cice. ꝑ ligario. Et nos iacẽtes ante pedes supplicũ uoce prohibetis. Vir. in primo. Artificũq; manus inter se operũq; laborẽ. puto tamen ẽt ab oratoribus differentiæ causa sic ꝓferri per syncopã quia suppliciũ & artificiũ neutra ĩueniũt singularia: hic & hæc parẽs qñ nomẽ est duum est generũ: & genitiuũ pluralẽ absq; i. plerumq; facit. hoꝝ parentum. Vir. in. ii. Decora alta parentũ. q; aũt ẽt parentiũ nõ irrationabiliter dicit̃ ostendit accusatiuus pluralis in is etiã terminans: qui proprius est ĩ ium terminãtis genitiui. Terẽ. in heautõ. Quod uolo aut peto parentis meos ut cõmõstres mihi. Cice. etiam de suppliciis. Nauiũ perfectos sine ulla causa de cõplexu parentiũ suorũ tuorũ hospitum ad mortem: cruciatũq; rapuisti. Notandũ uero ẽt q; noĩa semper pluralia quæ in es desinunt gtũm faciunt in ium ut hæ uires harũ uiriũ: hi penates hoꝝ penatium. Inuenit̃ tñ apud ueteres eius singulare penatis huius penatis: hi quinquatres horũ quĩquatrium: hi & hæ tres: horũ & harũ triũ. Similiter hi & hæ plures & hęc plura horũ & harũ pluriũ. Cice. ad herẽniũ i. iii. Cõpluriũ negociorũ. In is quoq; longã desinẽtia: lis a lite litiũ: samnis a samnite samnitiũ dis a dite ditiũ: nox a nocte noctiũ. Vnde. A. Gellius noctiũ atticarũ ĩscripsit. Cætera uero omnia ablatiuum in e solã terminãtia mutãt eã in um & faciunt genitiuũ pluralem a poemate poematum a Cicerone ciceronum a consule cõsulũ a titane titanũ a duce ducum a patre patrum a uirtute uirtutũ a capite capitum ab alite alitũ. Nam alituũ per interpositionẽ u addita ꝓtulit Vir. in. ix. Alituum pecudũq; genus sopor altus habebat. A boue quoq; bouũ debet fieri. Sed hoc nomẽ notãdũ est in quo u cõsonãtẽ assumũt obliqui casus singulares hiatus causa abiiciunt autẽ eam qñ est pluralis. Vir. in. iii. Huc ubi delati portus intrauimus: ecce Lęta boũ passim cãpis armẽta uidem9. Idẽ in. viii. Reddidit una boũ uocẽ uastoq; sub antro. Datiu9 aũt & ablatiu9 hui9 noĩs ꝑ syncopã mediæ proferunt̃ syllabę bobus ꝓ bouibus. Hora. in epodo. Beatus ille q procul negociis paterna rura bobus exercet suis. Noĩatiuus uero pluralis & accusatiuus & uocatiuus q similes sunt raro abiiciunt u consonãtis loco positam. Virgilius in bucolicis. Ille meas errare boues ut cernis: & ipsum. Idem in. viii. Discessu mugire boues. Idem in eodẽ. Abstractæq; boues abiuratæq; rapinę.

¶ De datiuo & ablatiuo plurali tertiæ declinationis.

Datiuus & ablatiuus pluralis tertiæ declinationis nascit̃ a singulari gtõ itericcta bu: ut huius hois his & ab his hoibus huius exulis his & ab his exulibus huius numinis his & ab his numinibus huius disparis his & ab his disparibus: huius fœlicis his & ab his fœlicibus: toreuma toreumatis his & ab his toreumatibus. In huiuscemodi tamen noibus idest neutris a finitis quæ sunt gręca freqnter ĩuenimus datiuũ antiquos & abltũm pluales in is productam ꝓferentes contra regulã tertiæ declinatiõis quã seruãt in ceteris casib9 supradictoꝝ noium. ut Cice. frequẽter ĩ uerrinis toreumatis dicit & ꝑipetasmatis: & amblematis ĩ libro de signis. Nũc de ꝑipetasmatis quõ te expedias nõ habes. Idẽ ĩ eodẽ Scaphia cũ emblematis. Idẽ ad Herẽniũ

Hic & hæc parẽs. De regula est terminantium nominatiuum in duas consonantes quoꝝ ablatiuus ĩ e tantũ desinit genitiuus uero pluralis ĩ ium: sed ideo cũ supradictis non posuit: qa plerũq; patit̃ syncopã cum alia huiusmodi raro syncopent̃: quotiẽscũq; accusatiuus pluralis ĩ is desinit ge. pluralis ꝑ ium & ꝑ um ꝓfert. Vires & plures semꝑ sũt pluralia: uis. u. & plus nõ sũt eoꝝ singularia cũ regulariter ĩde nõ puenĩãt. In is quoq; longa desinentia ĩ ium faciunt genitiuũ. Nox quoq; noctiũ. Additamentum est græca uero ab omnibus supradictis ablatiuũ ĩ e: solam terminantia mutant eã ĩ um & faciũt gtũm pluralem. Cor corde cordium opponitur & dicimus q; sicut lacte lactis antiqtus declinabat̃ ita hoc corde cordis: & secundũ hoc recte facit corduũ. Bene dixi alitũ qa q; Virg. alituũ dixit nõ secundum regulam factum sed u interposuit. A boue quoq; bouũ debuit facere sed hoc nomẽ. i. boue notãdũ q; bene. q. d. facit genitiuũ pluralẽ boum quia nõ hẽt u naturaliter sed interpositum causa hiatus ĩ singulari numero. Itaq; genitiuus pluralis eam abiicit & datiuus & ablatiuus plurales rursus eam abiiciunt cũ i &c. In huiusmõi tamen græcis noibus quæ habẽt a in noĩatiuo singulari ueteres tamẽ proferũt datiuũ & ablatiuũ pluralẽ in is productã cõtra regulam t d. quã regulã ipsi ueteres seruãt in aliis casib9 supradictoꝝ genituoꝝ casuũ uel nominũ ĩ is ꝓdu. dico datiuum & ablatiuũ pluralẽ quis in neutro genere quod uidetur exigerent in bus faceret datiuũ & ablatiuum cum noĩatiuus singularis ĩ a terminetur & sit neutrũ. Si enĩ. Vere in neutro genere ꝓferuntur poema tis: & alia huiuscemodi similiter: quia

in.iiii.De orōnibus aut poematis quis neutro genere hoc ubiq; ille pfert. Si.n.sicut Plautus & alii uetustissimi fœmīo genere hoc protulisset pares syllabas omni casui seruasset absq; gtō plurali secūdū anologiā p'imæ declinatiōis.Est igit' magis apud Ciceronē & cos q;similiter hu uscemōi pferūt eteroclitū.uel ut uidet' Celso a ntō hoc peripetasmatū hoc emblematū.Excipit' etiā bobus euphoniæ causa p bouibus.Est.n.gēitiuus singularis bouis. Hora. in carmine seculari.Quæq; uos bobus ueneratr albis.Idē in tertio carminum.Sol ubi montium mutaret umbras:Et iuga demeret bobus fatigatis.Amicum tempus agens subeunte nocte.

¶De accusatiuo plurali tertiæ declinationis

ACcusatiuus pluralis tertiæ declinatiōis similis ē noīatiuo proprio sicut & uocatiuus.In illis uero q gēitiuū eiusdē numeri ī um siniūt plerūq; per es lōgā proferē.hi latrones hos latrones o latrones:hi consules hos consules o cōsules: hi tubicines hos tubicines o tubicines.hę mres has matres o matres: hi & hæ sacerdotes hos & has sacerdotes o sacerdotes. Inueniunt' tñ quædā in his solā pductā terminātia hūc casum græca quæ ēt noiatiuo similiter in is desiniunt hæc sardis has sardis.Itē alpis syrtis tralis:quæ apud græcos in supradictis casibus eis diphthongū hñt finalē.Hora.i primo epistolarū.Smyrna qdē & colophō qui crœsi regia sardis. Vir.ī.x.In syrtis ī saxa uolēs uos turnus adoro. Quorū āt ī ium terminātiū genitiuū frequētius ī is.Et quorū rarius exeat accusatiuus es ut potero breuiter colligā. Omniū q tam noiatiuū q genitiuū similē habēt eorū accusatiuus raro in es frequēter ī is solēt terminari:ut hic & hæc oīs hos & has oīs.Salu.ī catilinario.Omnis hoies q sese studēt.Terē.ī andria.Omīs nos gaudere.Vir.ēt ī.iii.g.Et pīguis unguīe ceras.Idē ī.iiii.g.Aquas dulcis & frōdea semper.Tecta petūt.Idē in.i.æneī.Hic fessas nō uincula nauis.Vlla tenēt.Idē ī.v.æneī.Quoq; magis fessas optē dimittere nauis.Idē ī codē.Muneraq; ī nauis ternos aptate iuuēcos.Similiter faciūt accusatiuū eiusdē formæ semp pluralia ut hi manes horū maniū hos manes uel manis.Vir.ī qrto æneī.Id cinerē aut manis credis curare sepultos:tres triū has tres uel tris.Idē in.iii.æneī. Tris adeo īcertos cæca caligīe soles Erramus pelago. In er quoq; desinentia q ī i.termināt ablūm similiter faciūt actūm pluralem: plerūq; p is raro p es ut acer ab acri hos & has acris. Vir.in.xi.Metuensq; moneret Acris esse uiros:Similiter saluber salubris a salubri:salubres uel salubris. Vir.ī.xii.Spsitq; salubris Ambrosiæ succos.& odoriferā panaceā:iber ab ibri:hos ībres uel ibris.idē in.ix. Cū fremit ad caulas uētos ppessus & ibris:Decēbris qd ppriū ē a decēbri hos decēbres uel decēbris.Hora.ī.i.epi.Me qter undenos sciat impleuisse decēbris.Similiter celer uel celeris a celeri.Vir.ī ti.ę.Celeriq; fuga sub sydera lapsæ.Semesā pdā & uestigia fœda reliquūt.Vir.i.v.æ.Agmine remorū celeri uētisq; uocatis. hos & has celeres uel celeris qd ē freqntius.idē ī.iiii.æ.Et celeres defer mea dicta p auras.Similiter faciūt actūm ī ns uel rs terminātia ut hic fōs.

in in fœ.hæc poema.nō poematis dixerūt ī datiuo & abltō plurali sicut uolebat Plautus & quidam alii.Nō n. hæc poema his & ab his poematis faceret sed poemis cū omne fœmininū ī a desinēs primæ declinationis pares hēat syllabas in oī casu præter genitiuū pluralē:& qa nō ualet rō planti:qa ob hoc uolebat eē fœmininū ne eēt cōtra regulā tertiæ declinationis.igit' hæc alia rō tm̄ ualet.s.ut sint eteroclita.idest alterius declinatiōis. Poematis.n.iste datiuus nō est a ntō hoc poema sed a noīatiuo hoc poematū.Est eni genitiuus singularis bouis & sic interposita bu bouibus faceret nō bob9: In illis uero.q.d. ego dixi accusatiuum pluralē similē suo ntō sed hoc non semper ē.Plerūq; per es lōgā pfert.iō plerūq;.qa cū parētū dicet' parēts sæpe inuenit' & similiter in quibusdā aliis quod dicit in es lōgā ad latinos respexit græci.n.actūm pluralē in es sæpe corripiunt.Inueniuntur tñ q ī is.s.p.t. hunc casum agitur q ī ntō similiter ī is desinūt ntūm singularē ītellige Nunq.n.sardis alpis tralis syrtis in ntō plurali lecta inuenisīt nec te moueat q supius dixit alpis syrtis semp esse pluralia. ibi.n.ad frequentem usum respexit nō.n incongruū uidet' alpis & syrtis noīatiuos eē singulares cū alpem & syrtim accusatiuos habeāt singulares quod supius dixit.uel pōt de ntō plurali esse dictū qius ī nostro usu alpis & syrtis noīatiui plurales nō inueniantur. Quæ apud græcos in supradictis c.i.ntō & actō eis diph.hēant sed per hoc ostēdit apud nos in i.lōgam desinere. Quorū aūt:sic iunge. Accusatiuus finētiū gtūm ī um:plerūq; per es profert:sed actūs terminātium in ium ī quibusdam frequentius in is.In quibusdam frequētius ī es:& quorū terminātiū in ium gtūm frequētius in is & raro in es & quorū exeat actūs rarius in is:frequētius in es:hic colligam. Similiter faciunt actūm eiusdem formæ.i.ī is december quoq; quod est proprium mensis. Alia autem quamuis genitiuum pluralem d.i. terminantia in ium in paucis:& illis paucis raro inueniētes finientia accusatiuum in is

hos fontes uel fontis: hic & hæc & hoc iners hos & has iertes uel inertis hæc pars has partes uel partis. Vir in secũdo geor. Aggrediot sanctos ausus recludere fontis. Tere. in heauto. Partis patriã ico. Iumẽ: amicos genus cognatos diuitias. Virg in septimo: Hic locus ẽ partis ubi se uia findit in ambas. Idẽ in. ii. æn. Penitusq; cauernas ingentis: uterũq; armato milite cõplent. Idẽ in. iii. Mactant lectas de more bidẽtes. Alia ãt quãuis genitiuũ pluralẽ i ium desinẽtia sint: raro iuenies & ĩ paucis is finiẽtia actũm ut in as exeuntia noĩatiuo. ciuitas ciuitatũ has ciuitates fere ubiq; legimus. In x terminãtia triũ generũ cõia: q̃uis in paucissimis genitiuũ pluralẽ absq; i penultima ꝓferũt. Difficile enim inuenies audacũ ꝓ audaciũ: uel fœlicũ ꝓ fœliciũ. Supplicũ aũt differentiæ cã ut supra dictum ẽ ꝓferẽ: ne si suppliciũ dicas: aliud significare uidearis quõ artificũ ꝓ artificium: & iudicũ ꝓ iudicium. Cicero de signis. Didici ẽt dum ministrum ingro artificum noĩa. Vir. i. i. æneĩ. Artificũq; manus ĩter se operũq; laborẽ: tñ actũm plerumq; p es efferunt. Luca. i. i. Est q tauriferis ubi se meuania campis. Explicat audaces ruere ĩ certamina turmas: raro p is. Vir. in q̃rto geor. Deinde tenacis Suspẽdunt ceras. Plus plurium q̃ solum in us terminãs talem habuit gtũm plura lẽ tãmen q̃ in is finit actũm. Virg. in primo geor. Seu pluris calos ille uias & cæca relaxat. Spiramẽta nouas ueniat q̃ succus ĩ herbas. Terẽ. in phormione. Ego te cõpluris aduersus ingenium meum mẽsis tuli. Hora. in primo epistolaꝝ. Cum tibi sol tepidus pluris admouerat auras. Cicero ꝓ Cornelio in primo. Quæ intermissa cõpluris annos hæc litium has lites & litis. Cicero ĩ frumentaria. Sedasti etiã litis illorum.

De nominatiuo singulari quartæ declinationis.

Quarta declinatio terminatiões habet in nominatiuo duas. In us correptã & in u. in us masculinorum & fœmininoꝝ tantũ modo latinorum. ut hic senatus huius senat9: hæc man9 huius manus. In u neutrorum quæ indeclinabilia sunt in singulari numero: ut hoc genu huius genu: hoc cornu huius cornu. in quibus quãuis quibusdam artium scriptoribus uideatur temporum esse differentia. Dicunt enim nominatiuum quidẽ & accusatiuum & uocatiuum corripi: reliquos uero ꝓduci. Ego in usu pariter in oĩbus produci inueni casibus hæc nomina. nec irrationabiliter. Omnis. n. in quacunq; pte terminatio ĩ u desinẽs ꝓducit: ut fluctu: panthu: tu: diu. Oui. in octauo meta. Dextroq; appolite leuum Pressa genu digitis ĩter se pectine iunctus. Ecce enim hic accusatiuus est sine dubio: & ꝓducit: apud Virg. quoq; in primo æne. Nuda nudosq; sinus collecta fluentis. Quomodo enĩ sinus colecta accusatiuum iunxit nominatiuo. sic ẽt nuda genu.

De Genitiuo singulari quartæ declinationis.

Genitiuus igit in us desinẽtium fit ꝓducta us: ut hic senatus huius senatus. Vetustissimi ũ inueniunt eorum noĩum etiã i uis diuisas ꝓferentes genitiuum. Teren. in heauton. Texentẽ telam studiose ipsam offendimus mediocriter uestitam ueste lugubri eius anuis cãm opinor quæ erat mortua.

De Dtõ singulari quartæ declinationis.

Datiuus hui9 declinatiõis fit a gẽtiuo ablata s. & addita i. sed

Alia accipe quæ nõ habẽt accusatiuũ similem genitiuo & quæ non sint semp pluralia & q̃ nõ desinũt in er: terminãtia ablatiuũ ĩ i. & quæ nõ desinũt ĩ ns uel us. In x terminãtia cõia tri. Quãuis in p. genitiuũ uel absq; i. p. proferãt: q̃ uidetur exigere ut accusatiuum pluralẽ efferant fre quẽtius p is: tamẽ plerũq; per es effersit. Supplicũ autem. quasi dicat. Vere ĩ x desinẽtia ĩ habẽt penultimã ĩ gẽtiuo plurali ut audax audaciũ. qa q̃ supplicũ nõ suppliciũ iueniẽ ad differẽtiã factũ ẽ. Plus duplicite excipit. qa cum sit alius ĩ is. tãtum facit accusatiuum pluralẽ: & qa hoc solum ĩ us ĩ ium facit genitiuũ pluralẽ. sed cum supe nus dixerit plures semp eẽ accusatiuum pluralẽ mirę uidet quod dicit plus habere genitiuum pluralem plurium quod tamẽ non obest. Plurium enim cum sit cõe trium generũ neutrum habet in singulari: sed plures cõmune duum semper est plurale.

Quarta declinatio: terminationes hẽt duas ĩ nominatiuo in us corre. & in u producta. Intellige ĩ quibus neutris indeclinabilibus quamuis uideatur esse differẽtia tẽporum in singulari numero tamen inuenio ĩ omni casu produci. Genitiuus igitur. Quandoquidẽ quasi dicat in singulari numero est dicendum de definentibus in u: cum sint ĩ declinabilia. igitur dicemus de definẽtibus in us. Noĩatiuus & accusatiuus & uocatiuus pluralis ĩ hac declinatiõe singulari simi lis ẽ genitiuo de desinentibus ĩ us: itellige. Idus sem p plurale ẽ. & iõ nõ potuit similis esse gtõ singulari. Corripit. n. u ĩ utraq; sylla ba gẽtiui & ĩ penul. & ultima & ideo meli9 a noĩatiuo uenit q̃ a gẽtiuo: qã ẽ ut nomĩatiuũ una superet

corripitur penultima: ut huic senatui: huic manui: est tamē quādo poetæ metri i causa pro eo ablatiuo utuntur. Vir. in primo ęnei. Parce metu citherea manent immota tuorum Fata tibi pro metui. Idem in quarto. Namq; aliæ uictu inuigilant: pro uictui. In eodem. Concubitu indulgent pro concubitui. Accusatiuus quartæ declinationis fit a nominatiuo mutata s in m hunc senatum hunc manum. Vocatiuus similis ē nominatiuo: ut hic senatus o senatus: hæc manus o manus: ablatiuus fit a genitiuo abiecta s. producitur enim u: ut ab hoc senatu. ab hac manu.

¶De nominatiuo Accusatiuo & Vocatiuo plurali q̄rtæ declinatiōis.

Nominatiuus accusatiuus & uocatiuus pluralis ī hac declinatione similis est genitiuo singulari: ut hi & hos senatus o senatus: hę & has manus: o manus hæ idus harum iduum: semp plurale est. ut omnium festorum nomina. Genitiuus pluralis a noīatiuo singulari ablata s & assumpta um. Corripit enim u in utraq; quō & noīatiuus hoꝝ senatuum harum manuum. Et oportet scire q̄ in hac declinatione omnes casus pares habent syllabas nominatiuo singulari exceptis datiuo singulari: & genitiuo & datiuo & ablatiuo pluralibus: qui unam superant syllabam: quod habebat etiam genitiuus singularis: cum apud uetustissimos in uis diuisas desinebat. Inuenitur tamen sed raro apud poetas genitiuus pluralis in hac quoq; declinatione per syncopam prolatus. Virgilius in sexto. Quæ gratia currum. Armorumq; fuit uiuis. Quāuis etiam geminata u posset metrum per synalœpham stare cum sequens uersus a uocali incipiat necnon etiam iunctis duabus uocalibus prior potest in metro excludi: ut Ferreique heumenidum thalami.

¶De datiuo & ablatiuo plurali quartæ declinationis.

Datiuus & ablatiuus pluralis quartæ declinationis fit a nominatiuo singulari mutata u in i & interposita bu: ut hic senat⁹ his & ab his senatibus. hæ manus his & ab his manibus. Est autem quando differentiæ causa seruat u ut arcus arcubus: partus partubus: artibus enim & partibus & arcibus ab arte parte arce nascuntur quæ sunt tertiæ declinationis. Cuius datiuus & ablatiuus pluralis: penultimam aliam nisi i. correptam habere non potest: unde excipitur his & ab his bobus. In hac uero: idest quarta ī quibusdam inueniuntur ueteres per supradictos casus plurales quamuis nulla cogente causa differentiæ u. penultimam pro i. ponentes: ut portubus specubus tribubus lacubus. Ouidius in tertio fastorum. Præmia de lacubus proxima musta tuis. Neutrorum uero singularia quæ indeclinabila esse supra diximus: corripientia u. assumentiaq; a faciunt nominatiuum & accusatiuum & uocatiuum pluralem: cornu cornua genu genua. Genitiu⁹ uero & datiuus & ablatiuus ad similitudinem fit tam masculini q̄ fœminini: ut cornuum cornibus: genuum genubus.

¶De Nominatiuo Quintæ declinationis.

Quinta declinatio terminationē habet nō̄ unā ī es ꝑductā: & sūt oīa fœminini generis: & latīa: Excipit unū dies qͩ ī singulari nūero tā masculini q̄ fœminini generis īueīt: ut Luca. i. ii. ꝑh. Facta q̄s ille. Quis fuit ille dies. Vir. i. iii. æne. Ille dies prius leti

---

syllaba. Quāuis sic iūge dixi currū ꝑ curruū syncopari quāuis non oporteat. fieri syncopā: q̄a metrum bene pōt stare. ēt u gemiata & sequēs uersus īcipiat a uocali quā ultimā syllabā curruū per synalimphā edidit: nec nō si uocalis nō elideret tū iunctis duabus uocalibus in unam prior uocalis pōt elidi. Est autem. Dixi u. mutata in i fit datiuus & ablatiuus pluralis. tū est q̄n seruatur u cā differentiæ. Veteres tū nulla cogente differentia in q̄busdam seruauerūt u. ut lacubus.

Quinta declinatio. Quāuis dixeri acie ablatū eē tū ueteres inueniunt posuisse ꝑ genitiuo acie ꝑ aciei: rege ꝑ requiei. Dico requiei gtūm tū quidā ꝑtulert gtūm simile eē utō. hæc reges huius reges dicētes. Quī tū gtūs pluralis in oībus aliis noībus quintæ declina. ꝑter rerū & dierū apud plerosq; deficit. itaq; quia deficit. Cice. hoc approbat dicēs uerba cicerōis. In dictione f. q̄s. g. no. nī. i. latini si q̄ hec. f. t. spēs appellāt n. p. id qdē dicit. q̄a ordo elemētorū hū patit ut dicat spēꝝ rerū sed iutiliter q̄a illi casus nō erāt in usu. i. ī cōcine & turpi ꝑlatiōe admittēdos casus: dicēdo. i. portādo mutare casus: dicit Ci. mutabilis & narios casus eiusdē noīe ꝑferri simul ut cū dicimus spērū spēbus: turpiter āt ī ōīe has dictiōes sibilare solēt spērū spēbus ꝑferētes pro speciꝝ & spēb9. uere inutiliter dicit Ci. q. d. Ego Cicero noli dicere spērū spēbus nesi. i. ēt si latie posset dici ut regula latiorū hoc patiat ne pōe ꝑ ēi nisi hīt q̄dā libri sed male: noli in q̄ dicere spērū & spēb9 sed formis & formarū ueli dicere ꝑ spēbus & spērū. Inuenit. tū Priscianus q̄uis apud plerosq; deficiat tamē inuenitur aliquando.

primusq; malo℞ Cã fuit. Idẽ i. ii. Venit summa dies & ĩeluctabile tẽpus. Dardaniæ. In plurali uero semper masculini inuenitur. hi dies sicut ẽt ab eo cõpositũ semper masculini generis ẽ. hic meridies. Terentius in adelphis. Præterea meridie ipso faciam: ut stipulam colligat.

¶ De Genitiuo & Datiuo singulari Quintæ declinationis.

GEnitiuus & datiuus eius declinatiõis sunt similes. Fiunt enim extrema nominatiui s. abiecta & assumpta i. ut dies huius diei huic diei: hec facies huius faciei huic faciei: & seruat quidem productionem nominatiui si i. habeat penultimam: ut acies aciei: rabies rabiei. Sin autem consonantem habeat ante es corripitur e tam in genitiuo q̃ in datiuo, ut hæc fides huius fidei: res rei: spes spei: plebes plebei. Veteres tamen sequentissime inueniuntur similem ablatiuo protulisse in hac declinatione tam genitiuum q̃ datiuum: ut Salustius in primo historiarum. Dubitauit acie pars: pro aciei. Virgilius in secundo georgicorum. Libra dies omniq; pares ubi fecerit horas: die pro diei. Ouidius quoq; in tertio metamorphoseos fide ꝑ fidei posuit. Prima fide uocisq; ratæ tentamina sumpsit. Idem in sexto. Vtque fide pignus dextras utriusq; poposcit.

¶ De Accusatiuo singulari Quintæ declinationis.

ACcusatiuus a nominatiuo fit murata s. in m. & necessario correpta e. Nunq̃ enim ante m. terminalem longa inuenitur uocalis ut hunc meridiem: hanc rem.

¶ De Vocatiuo singulari.

VOcatiuus est similis nominatiuo: ut hic meridies o meridies.

¶ De ablatiuo singulari.

ABlatiuus quoq; fit a nominatiuo abiecta s. ut hic meridies ab hoc meridie: hæc acies ab hac acie. Inueniunt̃ tamen huiuscemodi ueteres ablatiuo etiã ꝓ genitiuo usi. Virgilius in georgicis. Libra die somniq; pares ubi fecerit horas. dies posuit pro diei Salustius quoq; in historiarum libro primo: Dubitauit acie pars pro aciei. Idem in primo: At in de nulla munitionis aut requie mora processit ad oppidum: requie pro requiei. Quidam tamen antiquissimorum etiam similem nominatiuo genitiuũ protulerunt eius declinationis.

¶ De nominatiuo plurali quintæ declinationis.

NOminatiuus pluralis & accusatiuus & uocatiuus similis ẽ nominatiuo singulari: ut hæ res: has & has res: & o res.

¶ De genitiuo plurali.

GEnitiuus pluralis fit addita ablatiuo singulari rum: ut ab hac re harum rerum: a die dierum: qui tamẽ in aliis fere omnibus usu apud plerosq; deficit. Itaq; Cicero hoc approbat in topicis dicens: In diuisione uero sunt formæ: quas græci   uocãt nostri si qui hæc forte tractãt apellant: non pessime id quidem: sed inutiliter ad mutandos casus in dicẽdo. Nolim enim nisi latine quidem dici possit specierum & speciebus dicere: & sæpe his casibus utendum est. At uelim formis & formarum. Inueniuntur tamẽ uetustissimi secũdum analogiam hoc usi casu. Cato censorinus in oratione: quã scripsit: uti præda in publicum referatur. Miror audere atq; religionem non tenere statuas deorum exempla earũ facierum signa domi pro supellectili statuere.

¶ De datiuo & ablatiuo plurali.

DAtiuus quoq; & ablatiuus pluralis ab ablatiuo fiunt singulari addita bus: ab hac re: die: his & ab his rebus diebus. Sicut autem genitiui sic & datiui plurales ĩ aliis nominibus eiusdem declinationis deficiunt apud plerosq;.

¶ Desinit liber septimus de obliquis casibus nominum.

Verbum est pars &c. Postq̃ tractauit de noīe q̄ est principalis pars orōnis: qa noīa ipsas res ī essentia significat: naturalē ordinē cōsecutus: cōsequēter agit de uerbis: quæ ipsas res: actiones & passiones nō in essentia: sed secūdū hoc q̄ inhærent substātiuis significāt. Cū. n. dico Socrates: lectio: rē qdem simpliciter nomino. i. in sui essentia significo. Cū uero legit actionē non. n. nomino cū nō sit uerborum aliqd nominando significare: sed actū illū substantiæ inesse significo. Vnde haud irrationabiliter colligit̃ ꝓpriā significationem uerbi esse ut actiones uel passiones esse ſm hoc q̄ insint designet: & sicut diffinitionem nominis in tractatu ipsius præmisit. substantialem scilicet ꝓprietatem nominibus omnibus cōuenientem inquantum nomina sunt. deinde supponit accidentales. Ita dum agit de uerbo diffinitiōem eius præmittit: substantialem scilicet ꝓprietatem uerbis oībus: inquātū sunt uerba: cōpetētē: deīde de accidētibus aget. Diffinitio uero sic exponi...ut. Verbum est pars orationis: idest uox significatiua: p qd̄ excludit uoces nō significatiuas. Cū tēporibus dicit: quia cū uerba actum uel passionē significēt principaliter: secūdario et tēpus in quo insint demōstrāt: per quod noīa separant a uerbis. Non. n. noīa cū tēpore: sed qd̄ ipsorū tempus principaliter significat: ut annus: qd̄ ipsum tēpus noīat. Et cū hoc totū cōueniat pticipiis: ad exclusionē eorū recte ponit: & modis. participia enī modis

Sequitur liber octau9 de uerbo: Et quid sit uerbum.

Verbum est pars orationis: cum temporibus & modis: sine casu agendi uel patiendi significatiuum.

carent. Sed qa uellent aliq̄ īportuni pticipia hr̄e modos per suppletionem: ut cum dico doctus sum doctus esto: utinam doctus essem: nō ut illi recte estimarent: sed eorū īportunitati satisfaceret: addidit sine casu: ut p hoc sine omni obiectioni bene participia excludant̃. Vel ēt cum esset diffinitio sufficiens: tñ ad declarationē uerbi posuit sine casu. habēt. n. tales ꝓprietates supple in diffinitionibus: non ad aliquā differentiā appositas. Quod āt seq̄t agendi uel patiendi significatiuū nō est de diffinitione: sed principalis uerborū significationis ostensio. Et expon...t quod prius dixerat pars orōnis. Vnde quibusdā ut̃ sic intelligendū: Verbū est pars orōnis talis. s. quæ est significatiua agendi uel patiendi: & qa hoc totum conuenit lectori & cæteris uerbalibus huiusmodi add...t cū tpibus. Itē ad remotionē participii ponē: & modis possunt etiā duæ esse diffinitiones. Vna Verbū est pars orōnis cū tēporibus & modis. Alia sine casu agendi uel patiendi significatiuū. Sed hoc non uidet̃ auctor uoluisse. insiste lr̃am: q̄ dicit significatiuū agendi uel patiendi. Nō. n. dicit actionis uel passiōis: cum uerba non significēt simpliciter actiones uel passiones. Prīcipaliter. n. significāt actionē uel passionē secundū hoc q̄ inhærēt secūdario res inquātū suscipiunt actiōem uel passionē: neutrū tñ nominādo. Nec icōueniēs ē si uerba tps secundario & personas hēant significare: cum ēt oīs significatio iudicet̃ esse secūdaria respectu illius q̄ est in intellectu. Iō uoluit dicere significatiuum agendi uel patiendi: qa si ita dixisset: significans actionē uel passionē: aliqs posset putare q̄ uerbū significaret actionē uel passionē inesse. Tribus modis cōsiderat̃ uerbū inuentū Prius & principalius ut significaret actionē uel passionē inesse inhærentē. Secūdo loco ut significaret psonā suscipientē actionē uel passionē. Tertio loco ut significaret i...ellectū de ipsa actiōe uel passiōe: q̄ ipsæ inessent in subiectis. Et ſm hāc significationē. s. qtū ad sensum: uerbū pōt eē ꝓpō. De prima īuētiōe hēmus hic auctoritatē de secūda alibi satis. de tertia in cōstructiōibus: ubi dicit q̄ qñ dicimus: ego lego superfluit ego nisi pp discretionem faciendā: qa ad sensum tñ ualet lego: q̄tum ego lego. Notandū est q̄ qdā uolūt q̄ persona. i. substantia esset de principali significatione ipsius uerbi: sed non ut̃. Cum enim uerbū admodū significatiuum adiectiuorū nominū ut̃ debere significare actionem uel passionem secūdario substātiā: ut albū albedinem prīcipaliter: secūdario corpus. Notandū ēt hoc qd̄ dicimus ē esse æquocū: quantū ad diuersas actiones uel passiōes esse itelligendū: est. n. æquocū quantū ad substātiā: q̄ diuersas actiōes uel passiōes ponit in ea. Nota in hac prīcipali significatione nullam esse differentiā iter noīa q̄dam & uerbū ut īter album & albet & sedens nomen & sedet. Vt plus dicā īter significatiōem suppositorū & uerborū nulla ſm hanc significationem inuenit̃ differentia. Nā quēadmodū uerba actionē uel passionem ſm hoc q̄ inhærent significāt: sic etiā supposita res quas primo loco notant nō simpliciter sed inquantū inhærent significant. Sed licet in hoc nulla sit differentia: tñ in accidentibus magna est. s. in tporibus & modis. Verba. n. cum modis & tēporibus actionem uel passionem inesse. noīa uero sine illis significant. Quidā tñ hanc significatiōis identitatem uolentes deuitare dicūt supposita res quas primo notant in subiectis significare: ita q̄ eis astractæ sint. uerba uero ipsam inhærere actiōem uel passiōem: sed hæc nō rō patit̃. Nā si uerba significarēt inhærere actiōem uel passiōem uel has uoces significarēt: uel aliquā rē ab illis intellectā: sed q̄ ipsas uoces notēt īpossibile ē. Si. n. hoc esset uerū uel falsum intellecta singula uerba generarēt. Item si aliquā rem pter actionē uel passiōem significarēt: uel ipsam inhærentiā actiōis uel passiōis. uel aliud. sed nullū aliud est ibi. Sed ite...ipsam inhærentiā actiōis uel passionis: tunc oīa uerba significāt actiōem uel passiōem designatā ab hac uoce inhæres uerbo: uel quandā q̄litatem. i. inhærentiā: qd̄ nō pōt esse. Restat igit̃ ut dicamus oē uerbū significare actiōem uel passiōem ſm hoc q̄ inest. Sciendū est ſm quosdā hic accipi p actiōem uel passiōem q̄cq̄ nō est substātia. s. oēs nouē essentias. & hoc iō faciūt. qa ut̃ eis q̄ quædā uerba aliud significēt q̄ ꝓprias actiones uel ꝓprias passiones ut albet ut̃ eis significare albedinē q̄litatem: sedet uero sessionē pōnē. & sic in multis aliis. Sed frustra p huiusmodi uerbis accipiunt̃ large actio uel passio. Cū albet ut aliis ut̃ nō albedinē q̄litatē: nec sedet sessionē positionem: sed quasdā actiones hēant significare. Si. n. album & albet idem hñt significare conuincitur albet non esse uerbum. Nul-

lum enĩ uerbũ rẽ significat realiter ĩesse sed p ptes succedẽter. ita q̄ q̄dã ps ibi sit prior q̄dã posterior ueniat: pter substantiua & uocatiua uerba quæ rẽ q̄nã significant totã simul inesse notãt. nec secũdũ hoc q̄ uerba sed secũdũ hoc q̄ substantiua sunt. sed albedo q̄litas quã significat album p nimiũ ĩdiuiduũ suum inest totaliter: ut si uerbi gratia in oculo hanc albedinẽ sustinere dicimus totã rẽ uniuersalẽ q̄ est albedo ibi dẽeẽ affirmamus. talis enĩ natura ẽ ipsorũ in corpore eorũ. Itaq3 albet albedinẽ illã qualitatẽ nõ hẽt significare. sed significat quãdam actionẽ gratia albedinis q̄litatis ad corpus uenientẽ quæ simul tota non inest: sed p ptes succedẽter transit & per minimã partẽ conuenienrẽ subsistere phibetur: quemadmodũ dies quam licet uocare uel albedinẽ uel ipm albere qa nominibus non abundamus: hæc aũt actio per partes uenit: p pres transit: nũq̄ simul tota inest. Nec mirum si dicimus ipm albere accedere ad subiectum gratia qualitatis: eñ bo. dicat de priuatione & habitu: aliud esse ipsã priuationem & habitum: aliud ipsum subiectum quod suscipit ea. aliud quoddã ex utroq3 procedens: q̄. quasi confectum scilicet priuari & habere habitum: ut aliud est oculus: aliud uisio qualitas: aliud ipsum uidere. Similiter aliud est ipsa albedo: aliud subiectũ albens: aliud ipsum albere. Similiter potest probari sed et uerbum non significare sessionem positionem: sed quandam actionẽ gratia positionis ad subiectum uenientem: & p partes succedenter transeuntem, cuius nomine caremus: nisi æquiuoce sessionem uocare uelimus: uel ipsum sedere. Idẽ de multis aliis põt dici. Hac. n. diffinitione oĩa tã finita. Cõmendatio est diffinitionis. q.d. bona & sufficiẽs est hæc diffinitio: quia comprehendit oĩa uerba. Et uere oĩa qa finita & infinita quæ quidẽ fecerunt unã partẽ orõnis

Hac. n. diffinitiõe oĩa tã finita q̄ ĩfinita uerba cõphẽdũtur. Et neutra. n. q̄ dicunt absoluta & deponẽtia oĩmõ naturaliter: uel ĩ actu sũt uel ĩ passiõe. Verbũ aũt q̄uis a uerberatu aeris dicat: q̄d cõe accidẽs ẽ oĩbus ptib9 orõnis: tñ præcipue ĩ hac dictiõe quasi ,pprium eius accipitur q̄ frequẽtius utimur ĩ orõne licet tñ ,p oĩbus dictionibus dicere uerba frequẽtiq3 usu hoc approbat. Nec nõ et noĩa: sed raro: ut Vir. in. yi. æ̃nei. Folisq3 notas & nomĩa mãdat. Terẽ. ĩ adel. Verbũ de uerbo exp̃ssũ extulit. Idẽ ĩ ãdria: Bona uerba q̄so. Verbo accidũt octo. significatio siue genus. tp̃s. sp̃es. modus. figura. coniugatio & p̃sona cũ nũero: quãdo affect9 animi diffinit. Sciẽdũ aũt q̄dã uerba ĩueniri defectiua quorũ dã supra dictoꝶ accidẽtium: & hoc uel naturæ necessitate fieri. uel fortunæ casu ergo naturę necessitas biptita ẽ ĩ significatiõe & ĩ cõmoditate. i. ĩ cõsonãtia clemẽtoꝶ. Sũt. n. q̄dam nec solum ĩ uerbis: sed ẽt ĩ aliis partibus orõnis quæ significatiõis causa dici nõ possunt. Vt si uelimus

per se: q̄d ostendit a minori qa ẽt absoluta neutra: ut uiuo: spiro: caleo: & ea quæ recte dicunt deponẽtia: qa deponũt utrũq3. s. trãsitiuũ actũ & passionẽ illatã. s. absolut i deponẽtia: ut lætor: motior: oĩmodo. i. ex necessitate sunt in actu & in passi. & hoc naturaliter. i. sic ĩuẽta sunt: ut actionẽ uel passionẽ significẽt: uel naturaliter sint ĩ actu uel passione. i. licet nõ significẽt trãsitiuũ actũ uel passionẽ: tñ significant naturalẽ & absolutũ actũ: de istis maxime dubitabat: an essent uerba cũ nõ uiderent significatiua agendi uel patiendi. De substantiuis & uocatiuis uerbis restat: q̄nõ: q̄d uã significẽt. de q̄bus uarias magistroꝶ s̃nias in sequenti ponemus: sufficiat aũt ad p̃sens: q̄d dicimus substãtiuũ uerbũ nõ eẽ dicendũ unũ uerbũ sed multa: cũ nõ unã & eandẽ actionẽ ĩ esse significet. Est enim æquocũ s̃m multas & uarias actiones. Verbũ aũt q̄uis a uerberatu aeris. Dat a uerboꝶ diffinitiõe ethymologiã uel deriuationẽ uocis huius: q̄ a uerbo ponit: & tacite respõdet q̄õni. Vellet. n. aliq̄s ĩprobare hãc diffinitionẽ q̄ nõdũ eẽt sufficiẽs: cũ uerbũ a uerberatu aeris dictũ uideat cõuenire oĩbus ptibus orõnis: q̄ aerem uerberant. Cõstru. uerbũ ita diffinit ut dictũ est: sed a uerberatu aeris dr̃ deriuari hæc uox: q̄ ẽ uerbũ: & q̄uis dicat a uerberatu aeris: q̄d. i. q̄ uerberatio &c. tñ in ac dictione. i. in hac uerboꝶ collectione quasi ,priũ eius ac. & hoc pp excellentiã: qa frequentius utimur uerbo in orõne. Nulla. n. perfecta orõ fit sine uerbo cũ sine noĩe & aliis partibus orõnis possit fieri: & sic hæc collectio uerboꝶ freq̄ntius uerberat aerẽ q̄ aliæ partes orõnis. Quapp hæc collectio uerbũ hanc uocem fecit sibi propriam. Licet tñ ,p oĩbus dictionibus dicere: q̄uis accipiat uerbũ quasi proprium huius collectionis: licet tñ dicere uerba pro oĩbus dictiõibus. Nec mirum uerba inueniri ,p oĩbus dictiõibus: cũ ẽt noĩa inueniantur: & hoc est nec non &c. Verbo accidunt octo: significatio siue ge. Posita proprietate quæ conuenit oĩbus uerbis inquantum uerba sunt enumerat eius accidentia: significationẽ: siue genus: pro eodem accipe: p̃sonam cũ numero posuit simul: qa nunq̄ erit alterũ sine altero cũ tñ sint diuersa. Quãdo ipsum uerbũ diffinit. i. determinat affectũ animi. hoc dicit pp infinitiua: ea. n. nihil indicant: uel ĩperãt: uel optãt lesse: nec aliquẽ animi effectũ ostẽdũt: sed tñ p remotionẽ uerboꝶ: Infinitus modus dicitur. Sciendũ tñ q̄dã uerba ĩueniri. Enumeratis accidentibus uerbi: prius q̄ spãliter de uno quoq3 agat: qa in ipsis accidẽtibus ĩueniunt uerba dificere: de uerborũ defectu cõpetenter cõmemorat: sed ne uideatur mirũ q̄d dicit uerba dificere: ostẽdit ẽt ĩueniri defectũ ĩ aliis ptibus orõnis. & iõ large agit de defectu quot modis fiat ostẽdẽs. Cõstr. hæc sũt uerbi accidẽtia: sed tñ sciendũ q̄dã uerba &c. Ergo naturæ necessitas biparrita est: qa dixi uerba deficere necessitate naturæ: ergo ostendo quõ deficiãt p naturã: cũ necessitas biparrita sit: qa aliã est ĩ significatiõe: alia ĩ incõmoditate. i. incõsonãtia elementoꝶ. Sciẽdũ uerba sæpe deficere: ppter significationẽ: ut impatiui in singulari nũero pp significationẽ carẽt prima p̃sona: qa nobisipsis non possumus imperare. Item. inchoatiua præteritis perfectis careant: qui recentes actus significãt: sed incommoditate elementoꝶ nulla uerba legimus deficere: & hic accipe incõmoditatem: non turpitudinem in pronunciando: sed q̄ natura elementorũ nõ patiat sic pronũciari. Sunt enim quædã nec solum in uerbis. Bene dixi de

significatione naturæ: q̄ uere deficiūt q̄dam significatiōe naturæ: & hoc non tm̄ ī uerbis: sed ēt ī aliis partibus orationis: de uerbis nō ponit exēplū sed de noībus ostēdit. Oppugnat ipsa natura rerū. i. hoīum uel natura uocū. oppugnat dico & hoc propter significationē: qa naturaliter nubere est fœminarū. Bonus aīus uxoris mihi nup. Bonus aīus uxoris ē. n. mihi nuptus. hæc figura synecdoche uocat. s. qn̄ p partē totū intelligit. Nouum nuptū. Pro marito dixit plautus seruans uocis significationē. Necnō ēt ī pnominibus sicut in noībus ostēdit defectū. Ita ī pnoībus deficiūt q̄dam pritiuis dicit pp meus mea meū: qd cū extrīsecus sit tertiæ personæ: tū recipit uocatiuū. Tertiæ psonæ dixit pp tu qd uocatiuū hr̄e: uel dixit primitiuis propter suus qd licet ī usu careat utō: tamē natura qn̄ hēat nō repugnat ut habeat in cōstructiōibus. Collige hic talem syllogismū. Oīs uctīs ē secūdæ psonæ sed pnoīa illa sūt tertiæ psonæ: igit pnoīa illa nō pñt hr̄e utūm. ppōnem hēmus ubi dicit q̄ utīs nō pōt accidere nisi secūdæ psonæ: ibi. Assumptionē. Quæ pnoīa sunt tertiæ psone cōclusionē extra itellige. Sed sciendū q̄ hæc argumentatio lege cōplexiōis nō pcedit. Nam si de noībus fieret nil ex necessitate concluderet. Nā oīa noīa sunt tertiæ psonæ: & tm̄ fere oīa recipiūt utūm. Sed de pnoībus iō fit: qa pnomina certas & discretas significant psonas. Nunq̄. n. ī pnoīe prima psona fiet secūda: uel secūda tertia: sed noīa pñt trāsire ī oēs psonas uidelicet in primam & ī secūdam & ī tertiā: ut socrates uocor: soc. uocaris: soc. uocat. Præterea sui utūm nō hēt propter significationē. Nota qa sui: sibi: se: a se: sp significāt personā ut passam: sed utīs nunq̄ ut passam significat ex natura noīatiui: sed semper ut aliqd agētē. igit hoc totū pnomē secūdū primā īuētionē caret ntō. græci āt prius utebant simplicibus tantū pnoībus: sed moderni inuenerūt quædam pnoīa cōposita qbus utebant ī reciproca & retrāsitiua cōstructiōe masculinū dicere ab eo quod est nupta nuptus: uel a puerpera puerperus: oppugnat ipsa rerū natura pp significatiōem quæ solis accidit fœminis: nisi figura uel auctoritas intercedat. Figura ut si dicam. Bonus aīus uxoris mihi nuptus est: pro bonū animū habens uxor mihi nupta ē. Auctoritas ut Plau. ī cassi. Libet etiam quid agat scire catinū nuptū nouū pro maritū. nec nō etiā ī pnoībus: quæ sunt tertiæ psonæ primitiuis: si uelimus uocatiuū pferre: qui nō pōt nisi secūdæ accidere personæ: hæc eadē naturalis necessitas uetat. Præterea sui: sibi: se: a se: noīatiuū hoc pnomē habere nō pōt. Iō quia quotiens hoc pnomen ponit: ostendit tertiā psonam uel ipsam & agere simul & pati a se: ut pœnitet illum sui: inuidet sibi: accusat se: uel ipsam agere: & aliā extrinsecus ī eā: ut rogat ut sui causa facias: petit ut sibi proficias: precatur ut se custodias. Quod cū fit. i. quādo eadē persona agit & patitur: uel a se uel ab alia: non indiget nominatiuo casu: sed eo tātū: cui solet adiungi uerbum quod actū significat. i. genitiuo uel datiuo uel accusatiuo: uel ablatiuo: quos & habet hoc pronomē semper significantia patientem: iure igit sui caret ntō. Sciendum tm̄ significationem huius pnominis esse talē: ut semper ponat uel in reciproca constructione ut poenitet illū sui: diligit se: uel retransitiua: ut petit ut sibi concedas qd est dicere: semper significat eādē personā simul agere & pati hoc aūt facere nō pōt: nisi: solus obliquus. Sed digni forsitā q̄stu uideat: cur propter hoc sui: sibi: se: a se: ntūm hr̄e desinat: cū me & te in reciproca & retrāsitiua cōstructiōe similiter ponant. & tm̄ ntōs suos hēant. Ne igit hoc scrupulo hæsitemus ad qd sui: sibi: se: a se: primo īuētū sit consideremus apud græcos hy. & tertiæ pso. p transitionē & retrāsitionē in obliq̄s oībus significaret. ē ēt cōpositū cū ēs ntō ad solā reciprocationē significādā īuētū. loco aūt hy. huius ntī latini hoc pnomē is īuenerūt qd in obliq̄s tm̄ trāsitionē significaret. carebāt itaq3 adhuc latini in tertia perso. retrāsitiōe quā ēt hy. in obliq̄s significabat: īuenerūt igit hoc pnomē sui ad retrāsitionē notādā ī tertia pso. & maxime ad reciprocationē quā notabat & sic secūdū hoc qd īuētū ē sui ntūm hr̄e nō debet nec pōt. sic lege ī fame: sui nō pōt hr̄e ntūm: & hoc iō qa hoc pnomē proprie sp ponit uel ī reciproca cōstructiōe uel in retrāsitiua. ita. s. q̄ notat pso. secūdū hoc q̄ reciprocatio actus fit in seipsam uel secūdū hoc q̄ ab alia pso. retrāsit actus ī eā q̄ prius agebat. & eqpollēter dicit iō caret sui ntō qa quotiēs hoc pnomē ponit proprie supple in cōstructiōe: ondit tūc pso. uel ipsam agere ī se & pati a se ut poenitet illū sui: hāc attēdit cōstructionē. Nō. n. fit trāsitio de uerbo ad actūm. qd uidet hr̄e naturā accusatiui: sed ipm poenitet trāsitionē actus notat personā sibi designatā secūdū hoc qd patit: ponit igit actūs exul uerbi non ut trāsitionē notet: sed est idē ac si dicat poenitet sui: uel ondit ipsā personā agere ī aliā diuersam & illam agere ī istā: ut si dicā socrates pcat te ut se custodias: hic pprie ē trāsitio. Nā actus socratis q̄ trāsit ad aliā psonā est hic eā q̄ ille alia psona agat ī socratē. Sed cū dicit rogo ut sui eā hoc facias: exemplū est īpropie retrāsitiōi. Secūda. n. trāsitio nō reuertit in agētē psonā sed cū ad aliud trāseat nō attinet ad priorē psonā. Nota cū dicit actus transire de psona ad psonā nō iō dr̄ q̄ utraq3 psona agat sed qa ex actu illius infert passio in istā ipossibile est. n. eūdē actū ī diuersis eē psonis. Q̄d cū fit. i. qū ea. Postq̄ ostendit in qbus cōstructiōibus ponat sui: addit ī huiuscemodi cōstructionibus non esse necessariū ntūm ad designandam personam inquantū patitur secundum quod designat a sui. & ita sui secundum quod inuentum est iure caret nominatiuo. & hoc est qa qd cū fit. i. quando eadē &c. nō indiget ipsa persona designari ntō casu inquātū patit: uel ipsa cōstructio non indiget nominatiuo ad designandam personam inquantum patitur: sed eget eo casu cui solet addi uerbum ad faciendam transitionem. Ideo sic determino qa cum uerbo nominatiuus & obliquus iunguntur: nominatiuus intransitiue: obliquus transitiue habet iungi: ut cum dico heta rogat te ut amet se. Ecce nulla transitio est inter heta & rogat: sed de rogat ad te est tran-

tiuo. Nota q dicit non indiget noiatiuo. Interdũ n. psona patiens p noiatiuũ notatur: ut si dicam. liber legitur: socrates a se docet. Sed hoc potius ex uerbo natura euenire dicimus q̃ ex pprietate noium. Ipsũ eni agentis psonæ uer. Redditio causæ est ad hoc qd dixit: nõ idiget illa constructio ntõ. Nã ipsum uerbũ agẽtis psonæ .i. qd significat actũ habet in se ntũm supple aliũ. Vnde supfluũ eet istis obliqs dare ntũm. cum iungatur uerbo in se hẽnti nominatiuum. Nã cũ dico rogat te: ex hoc uerbo rogat intelligo ille. Hæc eadẽ ratio naturalis. Eadẽ rõ .i. significatio phibet esse uocatiuũ casum in interrogatiuis nominibus: & ostẽdit q significatio phibeat hoc .s. q nõia iterrogatiua sint

Ipsum enĩ agentis personæ uerbũ noiatiuum in se hẽt. Si enim dicã rogat te ut ad se uenias: sine dubio intelligis in eo q dixi rogat simul & ille qui est nominatiuus hæc eadem rõ naturalis & in interrogatiuis & infinitis nominibus quæ tertiæ sunt sine dubio personæ: & maxime solent iungi personæ absenti: ut quis: qualis: quãtus: & in similibus uocatiuũ esse prohibet: quia uocatiuus ad aliquã finitã fit præsentem personam ad quam oratio dirigitur: idest ad secũdã. Incommoditate uero uel incõsonãtia: quam græci ασυμφωνιαν uocant: deficiunt quædã: ut si uelimus ab eo quod est cursor & risor fœminina facere secundũ analogiam mutatione or in rix: absonũ fit & icõgruũ naturæ litterarũ. Vnde Cicero uolens ab eo quod est expulsor pferre fœmininũ mutauit s. in t. & expultrix dixit. Tusculanarũ quĩto: O uitæ philosophia dux. o uirtutis indagatrix: expultrixq; uiciorum. In eodem: Regiæ uirgines ut tonstriculæ tondebant barbã: & capillũ patris: ab eo quod ẽ tonsor tonstrix fecit fœmininũ addita t. & ex eo diminutiuũ tonstricula: quomodo nutritor nutrix nutricula: & ea per naturã. Per fortunã quoq; duobus modis. Quædam proferre prohibemur: uel q insitata sunt uel q turpia & inconcinna: & aspera prolatu uidentur esse. Insitata sunt: quibus non inueniuntur usi auctores: quãuis pportiõe potestatẽ faciẽte dicẽdi: ut faux: prex: caus: ditio. Positiuum faris debet esse for. Passiuum do debet esse dor. Ea enim quãuis ratione regulæ bene dicantur: tamen quia in usu auctorum non inueniuntur recusamus dicere. Incõcinna uero uel aspera platu eẽ uidẽtur: ut metutur9 uel metuturus nutritrix. Quod q̃uis secundũ analogiã debuisset dici. In tor. n. terminantia masculina quæ ex uerbis nascunt̃: mutãt tor in trix: & faciunt fœminina: ut doctor doctrix: uictor uictrix. Cũ igitur masculinũ sit nutritor: ex eo secundũ analogiã nascebatur nutritrix: Euphoniæ tamẽ causa cõcisio facta est mediæ syllabæ: sicut bobus pro bouibus: Necnon in contextu diuersarum dictionum hoc solet fieri: ut cũ nobis turpe est: itaq; nobiscũ præ

tertiæ psonæ. & qa hoc nõdũ sufficit: adicit: & qa maxime solent significare psonam uere absentẽ uel quasi absentẽ: cũ de psenti loquimur. Subdit exemplũ de illis noibus: ut qs & similia .s. quot tot quotus. Hæc ratio inquã prohibet esse uocatiuũ in his nominibus pp ter hoc. quia uocatiuus ad personã fit finitã: cũ illa nomina infinitas significarent. Præterea uocatiuus ad præsentem dirigitur: cũ illa ad absentes: uocatiuus ad secundam: cũ illa ad tertiam. & sic uocatiuus interrogatiuis nominibus non potest conuenire ppter significationes: quas habent diuersas. Et nota q finita posset esse persona: non tamen psens. ut Virgilius. Et rursus præsens posset esse persona: non tamen ad ipsam dirigeret oratio. Interrogatiua sunt eadem quæ infinita: diuersis tamen accentibus pronunciata. Et nota q licet dicam de aliquo præsenti. talis est iste qualis est ille: tamen nunq̃ qualis & similia præsentem psonam notant ex sua ppria natura & inuentiõe: sed ad absentem semp respicere habent. Ibidem enim ex ui qualis præsentem quasi absentem: sed ex ui demõstratiui pnominis iste recte psentẽ itelligimus. Incõmoditate uero uel inconso. Secũdũ mẽbrũ exequit̃ hic .s. incõmoditatẽ elemẽtorũ pp quã multa deficiũt: ut si a cursor femininũ uelimus proferre cursrix absonũ fit: & nõ q̃litercũq; absonũ sed icõgruum: ut nullo mõ cõgruat hoc naturæ .i. inuẽtioni lfarũ: litteræ eni sic sunt inuẽtæ: ut s. & r. nullo mõ sequant̃ in eadẽ syllaba. Inde fuit hoc qđ Cic. in .v. tusculana. dixit expultrix mutãs s. in t. cũ t. nõ pateret̃ s. ante se in eadẽ syllaba. & in eodẽ dixit tõstriculæ: & sic ab eo quod est tõsor fecit tõstrix t. iterposita. Et q uere tõstrix fecit diminutiuũ eius tõstricula indicat. Et ea per naturã. Ac si dicat: ostẽso quõ supradicta deficiãt secũdũ naturã ad casum fortunæ trãseamus. Per fortunã quoque duobus. Sicut p naturã duobus modis phibet. Vel inqt incõcinna. Subdiuidit. Inconcina .i. turpia platu: ut metuturus & inaspera: ut nutritrix. Inusitata sunt qbus nõ inueni. Determinat quæ dicat iusitata: ea .s. qbus nõ fuerunt̃ usi auctores: q̃uis pportione .i. regula faciente posset dici: ut faux &c. Noiatiui in usu nõ ieniũtur: non ulla cã repugnãte: nisi sola auctorũ uolũtate. Positiuum uocat primã psonã: qa ex ea descẽdunt uerba aliarũ psonarũ. Ea. n. q̃uis rõne regulæ. Cõmẽdatio est exẽplorũ q nutritrix debuit dici s̃m analogiã. Et q̃re subdit cãm in tor. n. &c. & qa ita est in aliis: igit̃ cũ masculinũ &c. & q̃uis secundũ analogiã debuisset dici nutritrix: tamẽ euphoniæ cã &c. Nec nõ i cõtextu diuersarũ. Nec nõ etiã in cõtextu hoc solet fieri .i. ut cõtextus & recta series deficiat pp icõcinnitatẽ: ut cũ nobis turpe est dicere: quia ppositio cum sequente syllaba no. pudendum mulieris notat: & quia turpe est. Itaq; præpositio præposterе profertur: cum recte

debuisset præcedere unus ergo ex his plerumq; quia. Illatio sit quãquidem duo modi sunt secũdum naturã: & duo secũdũ fortunam. igitur sunt quattuor modi & unusquisq; i. aliquis ex istis quattuor modis plerũq; facit deficere tam uerba q̃ alias partes orõnis quia uel propter significationem: uel ppter elemẽtorũ incõmoditatem: uel ppter insinitationem: uel propter inconcinitatem dictionis plerũq; deficiunt.

Differentiæ quoq; causa multa. Ostendit quare dicit plerũq;. Constructio, supradictis modis deficiunt partes orõnis: est similiter differentiæ causa: uel propter repugnantiam regularum deficiunt quædã ut dicit de illo uersu sinis siret repugnar & cætc. Quod dicit cõtra regulã pferri additamẽtũ est cũ de solo defectu loquat̃. fasis fluuius ẽ & genitiuus fas: & tacet̃ ppter equiuocationẽ: sed genitiuus cõmũ cõtra regulã pfert̃. Pone ad uerbiũ est ergo nomẽ: unde dicit̃ ergo illius ueni. i. causa illius accẽtuat̃ in fine ppter differentiã ueneris: faris: cõtra regulã pferunt̃.

Similiter repugnantibus regulis. Vi. modus quare aliqua deficiant: ut huiusmodi nominis q̃ est ador: genitiuus nõ est in usu isto aliqui nisi sunt sed frequẽter non inuenitur.

Cum enim sit neutrum penultima o. Vere duæ qa hæ. unã qa deriuat̃ ab adoro adoreus deriuatiuũ &c. Ergo qa hæ duæ regulæ repugnant: ergo ador mansit ĩdeclinabile.

Audeo ausus sum quia ausi. Nõ facit præteritũ ausi. qd regula exigeret: ne hausi pteritũ haurio intelligeret̃: quis huic aspiratio deesset minime si diceret̃ q̃ allo nõ possent differre. Quãuis hoc nõ in oĩbus. Quod ĩ p missis multa taceri uel cõtra regulã pferri: quis hoc non soleat ubiq; fieri. i. ut causa differentiæ: uel contra regulam proferantur uel taceantur ut nomen canis & uerbum canis. formido & formido: & consimilia uniuoca p eodem accipere. Singula igit̃ accidẽtia uerbis. Ac si dicat: quia modos defectionum ostendi: igit̃ deinceps differentes singula accidentia uerbis ostendemus quæ uerba in quibus actibus deficiant secundum supradictos modos defectionũ: & hoc faciemus prout animo occurrent.

Significatio uel genus quod græci. Hic ĩcipit agere de actib9 uerbi: & prius de significatione agit. Sciẽdũ q̃ hæc uox. i. significatio æquoce accipit̃ ĩ uerbo. Nã designat actionis uel passionis significationẽ q̃ cõuenit oĩbus uerbis: & hoc pprie & designat positionẽ uerbi. i. terminationẽ q̃ ẽ in o uel in or secũdũ q̃ hic agit̃ de significatiõe q̃ est idẽ q̃ genus: & q̃ necesse sit sic itelligi ĩ sequti habimus. Attẽde ẽt cũ q̃rit̃ in uerbo cuius generis i. cuius terminatiõis sit uerbũ. & respõdet̃ actiui: plus respõdet q̃ quæsitũ sit. Quærit̃ enĩ tantũ de terminatiõe. s. an desinat ĩ o uel ĩ or. Respõdet̃ aũt cũ terminatiõe significatio ppria uerbi. S aũt q̃rit̃ cũ terminatione

posterior profertur. Vnus ergo ex his plerũq; quattuor modis inuenitur: qui facit tam uerba q̃ alias partes orationis esse defectiuas.

¶De defectiuo per differentiam.

Differentiæ quoq; causa multa solẽt uel taceri: uel cõtra regulã pferri. Vt fas genitiuũ nõ habet. Nam siue fatis: siue faris: siue fasis dicamus: aliud significare põt. Cõ unx cõiũgis secũdũ analogiã debuit proferri: sed ne uerbũ eẽ putet̃ absq; n. pfert̃ cõiugis. Similiter accẽtus. pone ergo differentiæ cã in fine ponit̃: Venus ueneris cũ oĩa in us correpta propria secũdæ sint declinatiõis solũ tertiæ inueniũt̃: ne si ueni dicamus eẽ uerbũ putet̃: far faris solũ in r. desinens geminauit: ne si faris dicamus aliud mõstret. Similiter repugnãtibus regulis solẽt q̃dã taceri: ut ador gtũs in usu frequẽti nõ inueniũt̃: qa duæ contrariæ ĩ eo repugnãt regulæ: cum enĩ sit neutrum penultima o. debet corripi ut æquor æquoris: marmor marmoris. Sed cũ hẽat adoro uerbũ penultimã pducẽs debet pduci: unde & deriuatiuũ eius adorea o. pducit: cũ marmorea æquorea corripiãt: ergo repugnãtibus regulis mãsit ador in frequẽti usu ĩdeclinabile. In uerbis quoq; cũ oĩa ĩ eo desinentia secũdæ cõiugatiõis: in ui faciunt præteritũ perfectum: ut teneo tenui: moneo monui. Differẽtiæ causa maneo mansi facit: ne manui datiuus manus esse putaretur. & neo neui: ne si nui diceremus a nuo eẽ uideat̃: Audeo ausus sum: quia ausi ab haurio sit quis hic aspiretur. Fac dic duc fer magis placuit p syncopam pferri differentiæ causa: ne si face duce dice fere diceremus aliud significare putaremus: quãuis hoc nõ in oĩbus consimilibus uel uniuocis soleat fieri. Singula igitur accidentia uerbis differentes quæ in quibus deficiunt prout animo occurrerit ostendimus.

¶De quinq; significationibus Verborũ.

Significatio uel genus qd' græci Διαθεσιν uocant uerbi: in actu est pprie ut dictũ est uel in passione

tione ppria significatio cõueniẽter rñde. Illud. n. uerbũ actiui generis dicimus qd cũ desinat ĩ o: & possit accipere r. sig. actũ transeuntẽ in aliquẽ. Illud neutrũ q̃ cũ desinat in o. nunq̃ assumit r. & signif cat uel actionẽ transeuntẽ uel aliud sic considera in aliis. Si ergo uerbi significationẽ ppriã diceremus: q̃dã uerba q̃ neutri: quædã ẽt q̃ deponẽt. generis dicimus cũ actionẽ significẽt. actiui eẽ negare nõ possemus: teneri tamen ẽt ad lr̃am. Significatio id est terminatio uerbi seu genus qd græci uocãt. hoc ideo dicit ne liceat alicui ĩ hoc nomine quod est significatio æquiuocare. hæc positio uerbi proprie est in actu uel in pas. significanda. pprie apposuit propter illos qui absolute neutra & deponentia actionem uel passionem significare negabant.

& oia uerba pfectã habẽtia. Hic diuidit significationẽ uerbi sic. significatio .i. positio uerbi alia ĩ o alia in or. qd hic dicit oia uerba definũt in o uel in or pfectã habẽtia declinationẽ: hoc dicit ꝓpter quędã uerba defectiua: ut memini dicit æqualẽ ꝓpter anomala: ut sum es est. Et in o qdem terminantia duas. Subdiuisio huius spẽi & ĩtellige actiuã positionẽ: q cũ sit in o pot assumere & facere passiuũ. Neutralẽ q cũ sit in o: similiter tamẽ facere nõ pot. Et actiua qdẽ signi. semp actũ. Proprietatẽ huius spẽi ostẽdit .s. qa actũ sp significat & facit ex se passiuũ: actionẽ dico signifi. exceptis duobus uerbis timeo & metuo. q cũ sint actiuæ positiõis: passionẽ tamẽ significãt. Nã cũ dico timeo illũ me qdẽ pati: illũ uero ĩ me agere designo. Apponit cũ istis passiua coniũt sic ostẽdat nõ eẽ mirũ si ista ĩ actiua terminatiõe passionẽ: cũ illa ĩ passiua actionẽ designẽt. Hæc. n. uocibus cõtrarias. Bene exceptio ista qa hæc cõtrarias &c. Quãuis ẽt ad sensus ptinẽ. Excipit tñ duo .s. timeo & metuo: q̃uis ẽt posset excipere oĩa uerba ad qnq; sensus corpis pertinẽtia: qa actiua uoce passionem signifi. ãt. dũ. n. dico audio te: ĩ hac actiua uoce passionẽ ostẽdo .s. qa actũ & pcussionẽ tuæ uocis patiunt aures meæ. Quod ãt addidit ĩ passiuis actionẽ fieri ĩuenit: nil ad hũc locũ: sed qdã ostẽsio ẽ p cõtrariũ. Sed tñ qa nobis agẽtibus. Dixi uerba sensualia ĩ actiua uoce passionẽ significare: sed tñ & actionẽ signifi cãt. Et quia actionẽ. iõ nõ ĩmerito & uocẽ & cõstructionẽ aliorũ actiuorũ hñerũt .s. ut in o. desinãt: sicut alia actiua: & regãt eosdem casus: quos & alia actiua. Est aũt ordo. Sensualia non irrationabiliter ha. & uo. & cõstr. acti. quia significãt agẽtes. Et hoc ẽ quod supponit: quia oculi uident .i. oculi significantur uidẽtes: & aures audiunt .i. significantur audiẽtes p illa uerba. Et si uidẽtes: & audiẽtes significant. tũc & agentes: quod sic ꝑmittit. Nobis agẽtibus in hoc q oculi uident &c. Et uere agentibus. qa sentiẽtibus & aliqd facientibus .i. partibus agẽdi aliqd facientibus refer ad illa uerba sensualia: quæ magnum animi motũ significant ut gusto tãgo. Sentientibus refer ad uidere & audire quia in his non significat anima multũ se mouere: uel sint ea duo. expositio aliqd agentibus nõ diuersificata a se. & nota q dicit tactus euenit cor. & nõ manu. Tãgere. n. non est ꝓpriũ actus mẽbi or. sed cõe oĩum sensuũ est. Sciedũ actiua uerba proprie actionẽ tñ siue passionẽ: & si insit signif. carẽ: ut uerbero: Quãuis. n. uerberãdo defatiget. hoc tñ uerbũ .i. uerbero nõ dicit illud: sed id tñ significat q in aliũ agã: siue cũ labore siue sine labore: hoc fiat non denotat. Passiua uero proprie passionẽ & quandã lesione signif. cant: ut uerberor. Horũ aũt similitudinẽ quædã alia uerba nullã lesionẽ significãtia: ẽt passiua uocant: ut amor in hoc. n. uerberor & amor similia sunt: q sicut actũ agẽtis .i. uerberãtis. ille qui uerberat in se suscipit: sic qui amat actũ amantis: & sic oĩa uerba quæ significant psonas inquãtũ suscipiunt actũ alterius. passiua dicunt etiã si nullã læsionẽ persone suscipiant. Hanc uero utrãq significationẽ uerba ad sensum pertinentia in se cõtinere uidenť: licet alterã pricipaliter .i. actionem in actiua uoce: & passionẽ in passiua uoce significent. Cũ. n. dico uideo lapidem: passionem sine lesione significo. Repcussionẽ eni lapidis quodãmodo agentis .i. opponentis se & offerentis in me suscipio. Rursus ac ipsa passione agere uideor. dũ. n. se lapi. opponit anima mea se excitat & instrumento corporis .i. oculo discernit: & sic agit in illũ a quo alio respectu patiť. Et sic uideo utrũq significat actũ & passionẽ: sed actũ ꝓprie: passionẽ uero qa sp actũ suũ comitar. Illa. n. passio a uerbo repercussiõis: uel ab aliquo huiusmodi designať ꝓprie adiuncta quidẽ actioni designať a uerbo uideo. Similiter cum dico audio te. uocis qdẽ tuæ percussionem aures meas tangere: & sic me pati significo: sed propriæ quendam actum animæ se excitantis: & uim natui alem ad antes dirigentis demonstro. Nota per contrarium esse in sensualibus. passiuis: quæ uerba non dicuntur sensualia: ex hoc q notent proprie ipsos sensus .i. auditum: uisum & similia. sunt. n. qualitates: sed quosdam actus uel passiones ex ipsis qualitatibus in subiectis quasi constantes. uolunt autem quidam q amo amas actum & passionem signi ficet. quia uident quosdam amore extra. & sic eos pati discernunt. Sed sciẽdum sicut supra diximus q siue amatus uratur siue non: ipsum uerbũ .i. dest amo ex se nihil notat. Sed similiter q in amatum agam ostẽdit. Rursus cum dico metuo tyrannum utrunq idest actionem & passionem uolunt designari. Nam q actum tyranni: idest terrorem siue minas suscipio passio est q uero anima ipsum timorem sentit actio illius uidetur: ipsum enim sentire agere hoc dicũt. Sed hoc notandum est. quia taliter sentire patientis est non agentis. Nam qui uerberatur flagellum quidem sentit. minime tamen in hoc q uerberatur agere dicitur. Neutra uero appellantur quæ in o. Actiua species talis est ut determinaui: sed neutram appellauerunt grammatici illa uerba quæ in o. desinunt: sicut actiua & non faciunt ex se passiua: & per hoc differunt ab actiuis. Omnia dico illa uerba conueniunt in hoc nomine quod appellentur neutra; quamuis habeant uarias significationes.

& omnia uerba perfectam habentia declinationem: & æqualem. uel in o definũt uel ĩ or. & in o quidem terminantia duas species habent: actiuam & neutralem. Et actiua quidem spẽs semp actum significat: & facit ex se passiuum absq; duobus uerbis: metuo & metuor: timeo & timeor. Hæc enim uocibus contrarias uidẽtur habere significatiões: q̃uis & ad sensus pertinentia uerba siquis alius cõsideret i actiuis uocibus passionẽ: & ĩ passiuis actionẽ fieri ĩuenit: ut audio te: uideo te: tãgo te. Ostẽdo. n. aliqd pati me ĩ ipso actu. Cum. n. dico audio te: ostẽdo q uocis tuæ actum patiuntur aures meæ: & econtrario audior a te dico q uox mea aliquid agat in aures tuas: sed tamen quia a nobis agentibus: idest sentientibus: & aliquid facientibus: & oculi uident: & aures audiunt: & tactus corpori uenit: non irrationabiliter actiuorum: & uocẽ: & constructionẽ habuerunt. Neutra uero appellãtur quæ in o. definẽtia sicut actiua nõ faciunt ex se passiua: q̃uis habeant uarias signifi

In or uero terminantia tres species. Cōstructio: in o. desinétia duas spēs habēt tantú: sed terminátia ĩ or. tres unã passiuá quæ ex actiua nascitur. r assumpta & sp significat passioné. i. alicuius actus susceptioné. Exceptis ti meor & metuor: & sensualibus. i. uideor: & cæteris quæ actioné quodãmodo significant. Et aliá spém habēt in or terminationé. s. in una terminatione. i. cōem in or. tá actú q̄ passioné sig. In diuersis orōnibus é intelligēdú ut criminor uel osculor núq̄ in una orōne utrúq̄ significabit: sed actú tantú uel passioné. Quãuis. n. dú osculor amicá: in ipso actu ab ea osculer. uerbú tamé. i. osculor nō plus dicit q̄ me agere ĩ illã. Per hoc ét hæc cōia differút a sensualibus passiuis: quæ sensualia passiua una terminatiōe in una orōne actioné & passioné simul significant. Tertiá spém habēt ĩ or terminãtia. s. deponētia q̄ q̄uis ĩ simili positiōe cú cōibus cōueniát. i. or eni desinút: ex quo uidetenť utrúq̄ significare: tamé uocať deponés duabus de causis: uel qa utráq̄ significationé deponit: & hoc eqpolēter dicit deponés: dr̄ q̄si. i. uere simplex: & qa simplex posset intelligi etiã si alterá significationé retineret: addit & absoluta: qd̄ q̄liter sit accipiendú ostendit: qa poniť in orōne p se. i. sine cōiúctione casus uel ideo uocať deponés: qa deponit alterá significationé & mō actioné: & mō passioné & uná p se. i. sine alia retinet. Quō positiuus. Ad hoc respicit qd̄ supius dixit absoluta; q̄ per se poniť. q. d. Ita dico pet se poniť absoluta species quō positiuus diciť p se poni; qui positiuus absolutus per se poniť: ita. s. q̄ nō eget cōiúctiōe alterius casus. Hæc quoq̄ tamé spēs. i. Sic iunge q̄uis diximus q̄ deponens uná tñ habeat significationé tamé illã uná habet uariã: qa aliquãdo actiuã: aliquando passiuá habet dico quoq̄. i. quō neutralis spēs uariá habet significationé. de q̄bus. i. de qua significatione deponētiú & neutrorú in sequētibus tractabimus: de significatione neutrorũ & deponentiú. ideo reseruat qa uaria est; & multa erat ĩ de dictur9. Notãdú é q̄ istud accidés significatio. i. terminatio accidit uerbo secúdú uocé tñ. Qñ uero dr̄ significatio: hæc accidit uerbo sic exponeť. Significatio & uerbú cú significat circa istas uoces: amat legit uel possumus dicere significatio. i. terminatio q̄dã q̄litatis accidit uerbo. i. amo: lego &c. cōferés illud ut dicunť significata. i. terminata: & túc accipiť ĩ ui formæ: pōt ét accipi in ui formati s̄m q̄ dicimus amo é signi. i. significatú formatú. quãdo uero q̄riť amo cuius significationis: siue qñ q̄riť amor cuius signi. id q̄riť amo quam terminationem hēt, an illá q̄ desinat in o. & accipit r. & tunc est actiue: an termineť tñ in o. q̄cq̄d significet: & túc est neutralis: an desinat in r: & ea dempta reuertatur in o. & tunc est passiue: an desinat in r. & significat et actionem & passionem & túc est cōmunis: an desinat in r. & significat actionem & passionem tantum: & tunc est deponens. Et notandum q̄ in istis duobus ppter differentiam oportet facere mentionem de substantiali significatione. Actiua igiť & passiua & cōmunia. A partibus inferi: q̄siquidē actiua significant tantú actioné præter excepta: & passiua tantú passionem. & communia utrúq̄. igiť tria certam & præfinitam. i. suprascriptam habent significationem.

cationes: de quibus post docebimus. In or terminantia tres species habent. Passiua quæ ab actiuis nascitur: & semper passioné significat: exceptis supradictis. Cōem quæ una terminatione tá actioné q̄ passioné significat. Deponētē: quæ cú similē hēat cōibus positioné ĩ or desinēdi: tñ deponens uocatur: q̄si simplex & absoluta: q̄ per se ponitur: uel quæ deponit alterá significationé: & uná per se tenet. Quō positiuus gradus diciť qui absolutus p se ponitur nō egēs alteri9 cōiúctiōe. hæc quoq̄ tamē spēs. i. deponens quō neutralis diuersas habet significatiōes: de quibus latius tractabimus. Actiua igitur & passiua & cōia certá & præfinitá habent significationé: neutra uero & deponētia uariam.

De uerbis actiuis.

Haec autē uerba pprie actiua uel recta uocantur: quæ in o. desinentia: & assumpta r. facientia ex se passiua confestim cum dicuntur possunt trãsire in quē fit actus: & coniungitur uel gtō: uel datiuo: uel accusatiuo casui: ut abstineo iratum: Horatius, in primo carminú: Mox tibi lusit satis abstineo irarú: Impo tibi: maledico tibi: oro te: amo te: accuso te.

Haec aút uerba. pprie actiua. De Significatione actiuorũ hic incipit agere & etiá de significatiōe passiuorũ: interserit ad actiuorũ ostensioné pprie apponit ad remotioné quorúdá neutrorũ quæ quodã modo possunt dici actiua sed nō proprie ut aro. recta uocanť actiua ex q̄bus passiua deriuanť sicut ntūs rectus dr̄ a quo obliq oriunť. Confestim cú dicunť possunt. Confestim cú dicitur actiua possunt transire in quem fit actus. ad lřam insiste: non. n. dicit in quid sed in quem: ut per hoc notet actiua pprie dirigi ad solos hoies quos masculino genere hic proprie significauit: nec dixit transeút ĩ qué fit actus sed possunt transire. Sæpe. n. actiua ad inanimata diriguntur ut amo librú: sed tamé in hac tali cōstructione amo nō pdit potentiá naturaliter dirigēdi ad hoies. nō. n. sunt iudicãdæ uoces secúdú actú cōstructionis: sed secúdú propriá naturá inuētionis. uel ideo dixit pnt transire & nō trãseút: quare non sp trãseút. sed quando p se proferunť cōfestim dicit sine mora. i. indubitáter possunt trãsire. significare actú transeúté. Et coniúguntur uel gtō uel. Posita diffinitiōe actiuorú quãdã eorũ pprietaté p pres pōnit hác. s. q̄ uerba actiui generis mō cōiúgunť gtō mō dtō mō actō casui. i. mō significat trãsitioné fieri ad ré: gtō uel dtō casu uel actō casu designatã: Gtō ut abstineo irarú: abstineo. n. hic significat actú trãseúté in iras: ita q̄ iræ si rōnales essent possent respondere abstinemur ab illo. Dtō ut impo tibi. cōuenienter. n. respondeť impor a te: de actō satis usitatú est. Nota tamen quorúdã fuisse sniam: q̄ quãdo actiua iunguť actō & dtō casui. trãsitio fit in illos ad quorú designationé ponunť actūs & dtūs ut oro magistrú: impo discipulo: hic. n. trãsitio fit a me in magistrú: & in discipulú. Si uero

actiuum gtō iungatur nunq̄ fit trāſitio ad illū cuius eſt genitiuus:ut ſi dicam abſtineo irarum: hic non fit tranſitio in iras.ſed eſt ſubintelligēdū me.& erit reciprocū quaſi diceret ſepato me ab iris.ſed hāc ſnīam tatio ſpiobat.Incongruū ē.n.ut dicamus actiuū iungi gtō:cū nō fit trāſitio in rē a gtō deſignatā:ſed in rem ab actiuo qui ſuppletur ſignificatā. Ae q.n. poſſet dici actiuum abltō iungi.ut ſi dicā qro illud a te. Hæc.n.faciunt paſſiua ex ſe. Quaſi diceret bene exēplificaui de his prædictis ꝙ ſint actiua:qđ probo a diffinitiōe qa faciunt ex ſe paſſiua:quæ paſſiua iungunť ablatiuo caſui:cū a uel ab præpoſitione qđ eſt propriū paſſiuorū.

Hæc.n.faciunt paſſiua ex ſe:quæ caſui ablatiuo cū præpoſitōe ab uel a ſolēt adiungi:ut abſtineo a te:imperor a te: maledicor a te:īuideor a te:oror a te:amor a te:accuſor a te.Poſſunt tamē datiuo paſſiua ēt iungi ut ſeruor tibi. Et eſt quærēdū cur actiua ablatiuo p ſe nō adiungunť: & puto ꝙ ille caſus ꝓprius ē paſſiuoꝝ. Iō āt dixi p ſe:qa cū alio caſu ſociata iungunť: ut uideo ſoleē oculis: ꝓhibeo tui pitudine filiū. Accuſatiuo quoq; inueniūť paſſiua cōiūgi:ſed figurate:ut lœdiť manū: frāgiť pedē:ſanať oculū:rūpiť aurē. Vir.in.y.æneí.Intentaq; brachia remis.Intēti expectāt ſignū. Idē in.iii.georgicoꝝ.Paſcuntur uero ſiluas & ſumma licei.

De uerbis neutralibus.

Væ uero ī o deſinētia nihil ex his q̄ ꝓpria eē actiuoꝝ docuim9 habēt: neutra ꝓprie uocātur uel abſoluta:ut ē uiuo:diteſco:ferueo: ſedeo. Hæc.n.ſupradictis caſib9 nō egēt ad cōplēdā ſententiā. Vnde iuſte paſſiuis quoq; carēt. Inueniunť tamē ēt qdā uerba q̄ q̄uis actiuā habēt ſignificatiōem:paſſiuā tñ nō habēt:qa nec ī hoīes coꝝ actus trāſit: nec ſemp ſupradictis egēt neceſſario caſibus qđ ꝓprie ē actiuorū:ut prādeo cœno curro.Eoꝝ.n. ꝓlatōe trāſgreſſionē fieri nō eſt neceſſe ad aliqđ rōnabile aīal:q̄ eſt ſola cauſa ob quā naſcūť uerba paſſiua ī prima & ſecūda pſona. hæc enī de ſe uel ad ſe loquūť: qđ ſuū ē animātiū qbus dedit natura ſermonē. In tertia uero pſona ſæpe paſſiuū ſolet īueniri ēt ex huiuſcemōi uerbis:ſed ad muta & carētia aīa ptinēs. Dicimus.n.cōditur holus:aratur terra:īſeritur arbor:curriť ſpacium. Vnde Terē.ī adel. De

Poſſunt tñ datiuo paſſiua. Licet ꝓprie iungātur paſſiua ablatiuo tamē poſſunt datiuo adiungi. Intellige huiuſmodi datiuū pro ablatiuo non acquiſitiue poſitū ut ſi dicať ſeruor a te. Et eſt quærendū cur actiua abla. Actiua iungūtur gtō da. & accu.& nō ablatiuo:& eſt quærēdū q̄te hoc ſit:ideo ſcilicet ꝙ caſus ille.&c. Accuſatiuo quoq; īueniunť paſſi. Sicut aſſociato alio caſu actiua iungunť cū ablatiuo cū ille proprius ſit paſſiuorū.ita paſſiua īueniunť iūgi actiuo cum proprius ſit actiuorū: ſed figurate.ſ.qn̄ per partē patiť totū ut rumpitur aures:uel quando ille q patiť ſubintelligitur agēs ut capellæ paſcuntur ſiluas. Capellæ.n. patiunť:quia paſcūtur & ſaturātur: & ſubintelligūtur agētes.ſ.rodentes ſiluas. Attēde ſine omni ſupplectione paſſiuum regere accuſatiuū:nō.n.ꝓpoſitio uel aliqđ huiuſmodi ſupplendū eſt; ꝓut qdā arbitranť. Regere.n. uerbi nihiť aliud dicimus q̄ ſignificationem eius rebus a caſibus deſignatis quodammodo accōmodari: & ſic qdam interuenit figura quæ melius curialitas eſt uocanda.

Væ uero ī o deſinūť:hæc ſupradicta actiua ſunt:ſed q̄ in o:deſinentia nihiť habent ex his quæ docuimus propria eſſe actiui.ſ.nec faciunt ex ſe paſſiua nec trāſeunt ī quē ſit actus: nec iunguntur gtō uel dtō uel actō caſui niſi p acquiſitionem:hæc inq̄ proprie uocanť neutra quia nec actionem trāſeuntem nec paſſionē illatā ſignificāt.ut uiuo & ſedeo īn inſecā actionē:diteſco.ſ.diues fio:& ferueo ītriſecā paſſionē ſignificāt. Hæc.n.ſupradcis caſibus.Bonū exemplum dedi de iſtis.quia hæc nō egent ī orōne ſupradictis caſibus aliorū uerborū. Vnde iuſte paſſiuis quoq; carēt. Et quia nō egēt iuſte carent paſſiuis. Hoc a genere.Quia quæ egēt ſupradictis caſibus alia hēnt paſſiuū ut actiua:alia nō hēnt paſſiuū ut cōia & deponētia. Inueniunť tamen etiam quædā uerba quæ quāuis habeant actiuum ſignificationē.paſſiuā tñ non hēnt in prima & ſecūda perſona.qa nec actus ſignificatus ab illis trāſit in hoīes:nec ſemp egent ſupradictis caſibus.ſ.gtō dtō actō:& ſi qn̄ egent non neceſſario egent.Sæpe.n.ponunť abſolute neutra iſta; ut cœno curro in eorū.n. uere hæc ſupradicta nō hēnt paſſiuā ſignificationē:qa nō ſignificāt actū trāſeuntem ad hoīes:& hoc eſt.In eorū enim ꝓlatione trāſgreſ. In eorū aūt ꝓlatiōe nō eſt neceſſe.ſ.īpoſſibile eſt fieri.ſ.ſignificare trāſgreſſionē ad rōnale aīal quæ trāſgreſſio ad rōnale eſt ſola cā quare uerba paſſiua ſiunt in prima & ſecūda perſona.ſ.in deſignatōe primæ & ſecūdæ pſonæ. Hæ enī de ſe uel ad ſe loquunť. Vere rōnale aīal ē ſola cā q̄re uerba paſſiua fiāt ex prima & ſe.pſona ut expoſuimus:qa prima & ſe.perſona de ſe & ad ſe loquunť:& q̄ de ſe & ad ſe.loquunť ſunt rōnale aīal:igiť prima & ſe.perſo.ſunt rōnale aīal.Et ſic rōnale aīal cā ē q̄re naſcanť uerba in prima & ſe.pſo.primam propoſitionē habemus ibi.Hæ.n.in prima & ſe.perſo.loquunť ad ſe uel de ſe hoc eſt dicere: prima perſona de ſe loquiť ad ſe.& ſecūda facta prima loquiť de ſe ad primā factā ſecūdā. Aſſumptio ſequitur ubi dicit qđ.ſ.loq de ſe ad ſe ſuū propriū ē animantiū qbus natura dedit ſermonē.concluſionē extra intellige ut poſtq̄ cōcluſum fuerit primā & ſe.perſo. eſſe rōnale aīal:certū ſit paſſiua uerbā nō poſſe naſci in deſignatione primæ & ſe.perſo.niſi prius exiſtat rationale animal:& ſic ſola cauſa ē ratio animalis quare fiant uerba paſſiua in prima & ſe.perſona. In tertia uero perſona ſæpe paſſiuū. In prima & ſe.perſona non reperitur paſſiuum in his neutris.ſed in tertia perſona reperitur ut conditur holus & ſimilia:bene dicuntur cum eorū talium uerborum

primas & secundas personas natura prohibeat dici. Ecce habemus quædā uerba deficientia in suis actibus propter significationem. Quis enim diciraror isetor curtor. Bene dico hæc deficere: nā nullus diciraror &c. nisi sit conformatio: ut siquis sibi nouam personā conformaret: ut terram: & induceret eam conquerentē de laboribus suis posset dicere terra. Ego misera totiens aror toticns curror. Ergo proprie illa possunt habere pri. Quandoquidem ea uerba quæ ad homines non pertinēt non possunt habere primam & se. perso. In passiuis ergo illa tātum habēt primam & secun. perso. quæ ad homines fiunt: cum aliqua horū habeant. Nota lego sic nō uideri actiuum cum actus eius nunq̄ proprie transeat ad rōnale animal. Nam cum dico lego uirgiliū non q̄ personam illam quæ iam mortua ē: sed opus eius significo: & sic actus eius in rem inanimatam trāsit. tamen quia æque uoce iunguntur cum nomine rationalis personæ & multum attinet ad ipsam: inter actiua numeratur. Latius igitur tractemus de his. Diuisit superius significationē. i. positionem uerbi in. v. spēs: sed ne cui uideret q̄ ipsa positio exprima intentiōe æqliter se hēret ad oēs species ostēdit non sic eē: sed hæc duæ formæ i o: & in or: ad hoc proprie īuētæ sunt ut illa quæ est i o: actionē ad solos homines transeuntem significaret: ea uero quæ ē in or passionē ab hoībus illatā. Quæcūq̄ igit uerba i o: uel in or: desinentia: hæc nō cōtra formā suæ uocis pferūt & significāt ut oīa neutra cōtra deponētia. qdā ēt actiua & passiua ē qn̄ cōtra formā suæ uocis siue positionē pferunt. quod ut melius pareat in uerbis etiā in aliis partibus orōnis idē esse ostendit. s. q̄ in eis multa ponunt cōtra formā uocis. Sic pōt significa supradicta neutra cōtra forma uocis significāt &. adhuc neutrorum signō uari ē & contra formā uocis. igit latius tractemus de his &c. Quod. i. significare cōtra formam uocis. q. d. nō est mirum si ita fit in uerbis. quia in aliis partibus ofimiliter inenitur. In uerbis etiam quædā uoce actiua. Sicut etiam i aliis partibus or. pferunt quædā contra formā uocis: ita in uerbis quia sunt quædā actiua uoce quæ nō faciunt ex se passiua: & hæc oīa cōuenisit in hoc nomine q̄ neutralia uocant. q. d. ha. significatiōes. Ex his. n. quædā uim habēt actiuā. Vere diuersas habent significationes: quia & actiuā trāseūtē ad hoīes: & passiuā illatā ab hoibus: & absolutā actionem & trāsitiuam actionem sed non ad homines pertinētē. & passionē īntrinsecā & hoc est q̄ habēt uim. i. significationē actus transeuntem ad hoīes. ut facio te doctū. &c. dixi facio neutrū quāuis faciā protulerūt auctores pro eo quod modo dicitur fit: & ita secundū illos facio erat actiuū: & sicut a facesso dicebāt facessitur quod modo non est in usu: sic a facio facitur. Bene igitur in pletisq̄ cōposi.

cursu iā spacio bibit uinū. Iuue. in. iiii. Sed nulla aconita bibūt. Fictilibus potat flumē. In eodē. Epotaq̄ flumina medo Ptādēte. mēdicat panis. Idē i eodē. Et mēdicatus uicta carthagine panis: cū eorū primas psonas natura phibeat pprie dicere. Quis. n. dicit aror: infelror: curror: nisi poetica confirmatio. i. προσωποποιία inducat Ergo pprie illa possunt hēre primā & secundā passiuorū psonā: i qbus ēt fateri possūt eadē psonæ qd fit i se. i. amo te. Cōsequēter ad quē dixi cōfitēdo idqd a me audiuit dicat amor a te. Latius igit tractem⁹ de his quæ uidentur extra uocis formā significare. quod nō solū in uerbis sed etiam in aliis partibus orationis inuenit: ut si dicamus athenæ thebæ uoce pluralia sunt: intellectu singularia. Et cōtra plebs populus cōcio uoce singularia: significatione pluralia. uel philorciū sophroniū glycerū dorciuim uoce neutra: significatione fœminina. Multa quoq̄ alia huiuscemodi inueniunt. In uerbis etiam quædam uoce actiua: quę ex se passiua non faciunt: generali nomine neutralia uocantur: quis diuersas habeant significatiōes. Ex his. n. quædam uim habent actiuam ut est facio te: calefacio te: quis facitur quoq̄ a facio pro fit protulerunt auctores. Varro i cynico. Si me hercule purgant: & deorū cura non satisfacitur. t. p. Titinius: Cōsiliū bonū gratia parui faciatur. Facescitur quoq̄ protulerunt: Cicero pro Cluentio. Sed hæc polliceor in omnibus sicut forte in hac lege negociū facescitur. bene igit i pleris q̄ compositis actiuū est perficio & pficior: cōficio & conficior. afficio & afficior: efficio & efficior: sic pene oia quæ cū ppositionib⁹ componuntur. nam calefacio tepefacio & similia calefio & tepefio loco passiuorū habent fitur etiā p fit dicebāt. M. Cato consorinus i achermū. Post fitur diutius uetusto. Græco ritu fiebantur saturnalia similiter actiuam habent significationem. officio tibi. noceo tibi.

Quādoquidē facio apud antiquos erat actiuū nulla significatiōe nec regula impediente: ergo bene adhuc facio in pleris q̄ a se compositis: remanet actiuū ut iperficio &c. Et sic quēadmodū pficio & hæc pdicta sunt actiua. Ita sunt actiua pene oīa uerba quæ a facio cū præpositionibus componūt. pene dicit pp deficio. qū p defeciscor ponit & pficio. quæ tantū neutra sunt. Nā calefacio tepefacio & similia. Iō dixi cū ppositiōibus: nā calefacio & tepefacio q̄ ex ppositionibus nō cōponuntur neutra sunt: & uere hæc neutra nō faciūt ex se passiua quia loco passiuorū hēnt calefio & tepefio. Fitur ēt p fit dicebāt. Dictū est calefacio & tepefacio calefio & tepefio loco passiuorū habere. qd diceret aliqs falsum eē: quia potius calefit sunt passiua eorū. Hoc remouet dū dicit fit dicebāt antiq. q. d. nos nō dicius. Similiter actiuā significationē hēt officio, &. noceo. hæc duo separauit a neutris supradictis: ideo quia ablatiuo iunguntur transitiue: supradicta uero tantum actio. Nota predicta neutra carere passiuis nō phibente significatione sed propter formam scilicet quia insuitata sunt & solo usu deficiūt.

De neutralibus passiuam significationẽ habentibus.

Quaedam uero ex eisdẽ neutralibus passiuã significationẽ habent: ut uapulo a te: fio a te: exulo a te uenio a te: nubo tibi: quãuis antiquissimi etiam actiua significatione nubo te dicebant. Vnde Plau. in casi. Libet ẽt quid agat scire carinũ nouũ nuptum. quaedam neutra sunt quae nec nos in alium extrinsecus: nec alium in nos aliqd agere significant: ut est spiro uiuo ambulo pgo: quae nec egent aliqua coniunctiõe casus: cum absolutam & plenam per se prolatam sententiam monstrent: quae & proprie neutra uocantur sicut supradictum est.

De Neutro.

Sunt alia in hac forma. i. in uerbis quae ĩ o desinẽtia nõ faciunt ex se passiua quae q̃uis habeãt actiuã significationẽ: tñ uel ad muta aialia uel ad carentia aia coniunguntur sicut supradictũ ẽ: ut percurro for; prandeo piscẽ: coeno ouum: est quando inueniuntur tertiam passiuorum habentia personã: nec irrationabiliter ut ante ostẽdimus. Curritur enim spacium bene dicimus. Vnde Terentius in adelphis. Decurso iam spacio dixit.

De Neutralibus passiuis non ab alio.

Sunt quaedam in o desinentia ex eadem forma quae passiuã uidentur habere significationẽ sed quae non extrinsecus fit: quã graeci αυτοπαθειαν uel ιδιοπαθειαν: quae ex se in se ipsa fit intrinsecus passio: ut rubeo feruco caleo macero egroto titubo uacillo. Itaq; huiuscemodi uerba quae non egent casu: q̃uis haec quoq; auctores inueniantur more actiuo uel passiuo diuersis casibus adiũgẽtes figurate. Vir. ĩ buco. Ardebat alexim. pro amabat.

De communibus.

Sunt alia uerba quae q̃uis ab actiuis non proficiscẽtia: tamẽ passiua semper habent formã & ex his quaedã eadem uoce utrũq; significãt. i. actionem & passionem: ut osculor te: & osculor a te: criminor te: & criminor a te haec cõia noĩamus. Alia uero quae similiter eandẽ ĩ or terminationem habẽna nec ab actiuis nata unã duntaxat habent significationẽ. sed non oĩa eadẽ quae deponentia nominamus cum quaedã actiuam uim possidet: ut cõspicor: te sequor te: praestolor te & tibi. Teren. in eunu. quẽ praestolare pmeno. Ci. in. i. inuecti. qui tibi ad forum aurelium praestolarentur: insidior tibi ex his multa antiqui tam passiua q̃ actiua significatione protulisse inueniunt: & maxime ea quae apud graecos actiuam uim habent & passiuã ut ẽ auxilior te auxilior a te similiter adulor adminiculor auguror: adhortor: auspicor: abominor cõsequor amplector adorior: abutor: miror: attestor: exequor: machinor: consector: contestor: dignor: detestor:

Quaedã uero ex eisdẽ neutralibus. Alia species neutrorum: & haec significant passionem illatam ab hominibus ut uapulo a te nubo tibi. i. a te. datiu9 pro ablatiuo.

Quamuis antiquissimi etiam act ua significatione. Dixi nubo passiuae significationis: quamuis antiqui dicebant nubo te in alia significatione pro cõiungo uel marito te. Quaedam sunt neutra. Quaedã sunt neutra quae significant absolutum actũ ut suspiro ambulo quae proprie neutra dicũtur: quia neutrum nec actionem trãseuntem: nec passionem illam illatam significant: & pro societate istorum dicũr alia neutra: quamuis actionem transeuntem uel passionem illatam significẽt sed cum ambulo inter illa neutra quae actiuã habent significationem superius posuisset: mirum uidetur quare inter absoluta annumeret. Sciendum autem fieri hoc secundum diuersos usus auctorum: quae ipsa etiam proprie actiua absolute ponũt ut carin9 ĩ Terentio dixit absolute amo.

Sunt alia neutra in hac forma. i. in o q̃ significant actum transeuntem sed non ad homines ut coeno ouum. Sunt quaedam in. o. desinentia. In hoc distant ista a praemissis: quia ista designã actum ad homines transeuntem. haec minime quaedã species uerborum est: quam graeci [illegible] idest propriam passionem uel αυ τοπαθειαν. idest sui passionem dicunt significarent a deo [illegible]. Itaq; huiusmodi uerba. Et quia ista passionem innatam significant: ideo non egẽt adiunctione casus: quãuis diuersis casibus significare inueniantur. ut ardebat alexim pro impatienter amabat actiuorum more figurate actiuo iunxit Virgilius: passiuo etiã more. sed figurate possunt ablatiuo iungi: ut si quis dicat titubo ab illo quasi sternor. Sunt autem alia. Enumeratis speciebus neutrorum transit ad deponentia & ostendit communia & deponentia ĩ eadem forma conuenire & hoc est. Sũt aũt alia &c. Alia uero sunt. i. aliter significãtia. s. deponentia quae unam habent tantum significationem sed illam unam nõ habent eandem omnia. Cum quaedã. Vere nõ eandem cum quaedam illorum deponentium habeant actiuam uim. i. actiuam significationem alia passiuã q̃d longe post sequitur. Praestolor te & p̃stolor tibi: utraq; constructio idem significat. Ex his multa ãtiqui tam passiua. illa sunt deponentia quae in or desinentia unam tantum retinent significationem & illam seruant. & ex his deponentibus multa antiqui fecerunt cõmunia & maxime illa quae habẽt apud graecos a quibus lẽs uerbum commune. Apiscor idem quod adipiscor. & uidetur esse tractum ab ape. quae est ualde fructifera.

For faris fatur. Secundá & tertiá personá tm appofuit. qa prima non est in usu.

Hæc cómmetata plerúq; confit. esse deponentia: quia frequenter inueniuntur í actiua significatione. sed communia esse defendit. tum natura. i. significatio ipsius sensus: quia & actionem & passioné possunt significare: tum auctoritas ne. qui ponunt ea in utraq; significatione. Et nota quia in sequétibus exemplis hæc uerba frequéter ponantur in passiua significatióe: quia de actiua cóstabat & habemus interposita quædam græca uerba q̃ apud græcos sunt communia & æquipolentia latinis. ut βοηθείται commune é apud græcos & est: idem apud nos quod auxiliamus. Cicero tamen. Quamuis Virgilius augurat duxit actiue. Cicero tamen augurabantur in passiua significatione posuit. & hic cum constet augurior in passiua significatione posse inueniri. necesse est augurior cómmune dici. Passiue. Hæc omnia prædicta prolata sunt. Quæ uix ab hominibus consequi possunt. hic consequi passiue positum intelligimus & multa alia quæ ipse non dicit passiue uel actiue poni. Reor quoq; & queror & solor communia inueniuntur. Hæc tria posuerat in ordine superiorum: de quibus dantur hic exempla licet in quibusdam libris í ter prædicta scripta non inueniúr. Apius obliuiscere posuit in actiua significatione.

aggredior: aspnor: architector: assector: argumētor: reor: ueteor: solor: arbitror: blandior: cósolor: conspicor: cómmiscor: cóplector: calūnior: carnificor: despicor: demolior: dominor: depeculor: dilargior: emetior: exordior: experior: frustror: hortor: for faris fat: obliuiscor: metor: morigeror: adipiscor: assequor queror: hæc plurq; deponētia eē cófirmant: ideo qa frequens usus corū significatiōis est actiuæ: coia uero eē dfendit tū natura ipsius sensus: tū ueterū nō ῖprobāda auctoritas: a qua quæ potuimus a diuersis colligere libris exēpla ꝓferamus. Luca. A me auxiliatus é passiue βοηθηθείς. Cassius similiter. Adulatiq; erāt ab inimicis: & adhortati: adulati κολακευθέντες adhortati προτραπέντες. Var. Tribunitio auxilio adminiculati βοηθευθέντες. Luca. Cæsar. Quæ certe res augurant̄ οἰωνοσκοποῦνται: cuius actiuum Vir. in. vi. Siquid ueri mens augurat opto. Cice. tamē uerrinarū. iiii. Ex noīe istius qd iste ī prouincia facturus esset: pridicule hoīes augurabāt̄. C. Fa. Hæ adipiscunt̄ ἐπιτυγχάνονται. Fa. Maximus. Admitti magis q̃ adipisci: passiue oīa sunt prolata. Verius Sæuitiaq; corū abominarēt̄ ab oībus passiue dixit. Orbilius: q̃ uix ab hoībus cōsequi possūt ἀνυσθῶσι. Petronius. aīam nostro amplexam i pectore περιπλεχθεῖσαν. Luca. Quin amplexet̄ q uelit ego nō sinā me amplectier: amplexetur περιπλεκέσθω. Ci. quo uno maleficio scelera oīa cóplexa esse uideant̄. Auie. Ab his gallos adortos ex insidiis plurimos necatos adortos ἐφοδευθέντας Quintus Hortēsius. Abusus iam oībus locis. abusus καταχρησθέντων. Var. utile iam nō potius q ab rege abutimur. Canutius. Tu pꝑ é pp uetustatē uestimentoru admirari: & pp uīpissime uitá actá cōtmerc admirari θαυμάζεσθαι Cicero. pro murena. Publicis litteris testata sunt oīa: testata passiue μαρτυρηθέντα. Lunus impubes libripens esse non potest neq; attestari προδιαμαρτυρηθῆναι. Ca. in. iii. originum. Exules duo lege publica execrati passiue καταραθέντες. Salu. in. ii. histo. At luculum: regi cui a machiata fames breui fatigabat. machinata passiue dixit. Metellus numidicus in oratione qua apud populum Gaio Manlio tribuno ple. respondit: Nam ut alis plerūq; obueniret magistratu ob metū statuæ polliceātur: passiue ἐπαγγελλώνται. coi quoq; q̃ioi & solor. Ci. ad nepotē hoc resciuerat ēt ut a te fictis aggrederer dolis. aggrederer passiue dixit ἐπιβουλευθῶ. In eodē. Qui habet ultro appetitur qui ē paup aspernat̄ passiue ἐξουθενίζεται. nepos. adis martis ē iccirco flaminio architectata ab Hermodoro salaminio. architectata passiue posuit ἀρχιτεκτονευθεῖσα. En. Affectari se omnes cupiunt affectari passiue ἀκολουθεῖσθαι. alfeus physiologus themistocles cum a formoso affectaretur passiue ἀκολουθοῖτο. Aufustius omnia argumenta nomina passiuum argumenta πεισθέντα. Cicero ex scriptis eorum qui uere arbitrantur passiue ὑπολαμβάνονται. Verri. Blandiri usq; labor molli curabitur arte. blanditus passiue κολακευθείς. Asinius pollio: Sed tum ob ea quæ sperare iam dolebā consolabar ab ea quæ timui. consolabar passiue protulit. Varro. Paupertas. n. hæc cum non ita nutricata: ut non conspicatur θεωρεῖται passiue dixit. Appius cæcus: Amicum cum uides obliuiscere miserias: inimicus si es commentus: nec libens æq; commentus caco. πεπλασμένος. Varro: Vectales in cæsti cōpertas ansa petuntur incognita consecuta. pro impetrata passiue ait Laurentius. Vxorem tuam & meam nouercam a populo lapidibus consectari ui-

deo: consectari passiue Διώκεσθαι. P. Aufidius. Si quis alio uocitatur nomine tum cum his contestatur atque olim uocitabatur. contestatur passiue posuit συμμαρτυρεῖται. Cicero, cupio eum tam inuidiosa fortuna complecti. passiue. Sta. uerius: De portione nõ esse positiões regulae a quibus iterdum analogia cãlũniat̃ συκοφαντεῖται. Sisenna. Vitã cũ dolore & insigni cruciatu carnificatus amisit. carnificatus βασανισθείς. Cice. in oeconomico: Ex eo numero hoĩum qui apud nos hoc nomine dignantur ἀξιοῦνται. Hora. in primo carminũ. Bellaque matribus detestata: Quĩrus Põpeius. Et miserae quẽ mille foeminae despicari ausae sũt: despicor cõmune accipiebant. Curio. pater nunquam demolitur: nunquam exoneratur pecunia: demolitur passiue dixit. Terẽ. in phormione. Meditata sunt omnia mihi mea incõmoda μεμελετημένα meditata passiue dixit. Nigidius: Omne pecus idomitũ habet quiddã in sese: sed tamẽ ea natura ẽ ut curari & dominari possit δεσπόζεσθαι dominor passiue. Luci. Cecilius ubi senatus intellexit populũ de pecularii ἀποσυλοῦσθαι. Caius gracchus aerariũ delargitur Ro. po. delargitur passiue ꝓtulit. Gaius Mẽmius quam stulte cõficta: quam apte emẽtia sũt ἐψευσμένα. Cicero i Antoniũ in. ii. libro: quem ipse emẽtitis auspiciis uitiosum fecerat: emẽtitis passiuũ ἐψευσμένοις. Vitellius. Bonae res per illos a raro initio exorsae i te ad summum puenerunt. exorsae idest initae. Publius Nigidius: Experienda ratio. Asinius: Cuius experta uirtus bello germaniae traducta ad custodiam illyrici est. Experta passiue: Actius. Multa inuẽta experta quae ex hoc sunt bona. Fenestella: Frustratus igitur a spe deuictus i castris se recipit frustratus passiuum ꝓtulit ματαιωθείς; Lucilius. Frustramur irridemur: Varro. Ab amicis hortaretur. Suetonius i sexto p̃torum Fastidies sunt in quibus ius fatur. i. dicitur: ut nefasti in quibus non dicitur. Vir. in bu co. Nunc oblita mihi tot carmina. oblita passiue posuit. Hora. in secundo carmi. Nulla decem pedis metata priuatis opaca in Porticus excipiebat arcton similiter ꝓtulerunt tam in actiua quam in passiua significatione tutor uador uenor uelificor. Iuue. i. iii. Velificatus athos: uociferor ueneror. Vir. in tertio. Cursusque dabis uenerata sacerdos. confiteor tueor stipulor: in quo illud quoque obseruandum est quod actiuã significatione quomodo passiua ablatiuo cõiungitur. stipulor a te ꝓ interrogo te & iterrogor a te: quomodo dicimus quaero a te ꝓ interrogo te: quãuis sit actiuum. Iuue. in. iii. Quantũ uis stipulare: & ꝓtinus accipe quod do & subauditur a me stipulare. Ecce hic est actiue. Suetonius in. iii. Praetorum passiue. Letoria quae uetat minorem annis. xxv. stipulari ἐπερωτᾶσθαι. Liuius in. xxxiii. ab urbe condita. Ne alieni momentis animi circumagi stipularique raro consuli tribuno inde plebi: Plau. in cistella. Me respõdere postulas: iniurium ẽ stipulari semper me a uiris: ultro oporter cũ quaestu facio nihil iures ꝑmitte actiue. Idẽ in pseudulo: Minae. xx. sane & salue sunt tibi hodie quos abs te est ĩstipulatus pseudulus. Idẽ in rudente passiue. Nisi dolo malo instipulatus sis. siue etiam dum siẽ. xxv. annos natus. Sunt autem alia ex supradicta forma. i. deponentium quae passiuã solum habent significationem nascor a te orior a te: patior a te: mereor a te. Idque ostendit coniunctio casuum: nã quae uim actiuam habent genitiuum uel datiuum: Pleraque autem accusatiuum assumunt: ut misereor tui medeor & medicor tibi. dicitur tamen & medico & medicor & medeor te. Vir. in. i. geor. Semina uidi equidem multos medi-

In quo illud quoque obseruandum .i. in stipulor illud est obseruandum quod in actiua & in passiua significatione cõiungitur ablatiuo ut diceretur quaero a te: & quaeror a te. Sed iterum notandum quod si stipulor in actiua tantum significatione ablatiuo iungatur non tũc facit transitum in illum cuius est ablatiuus. Idem ẽ enim ac si dicatur quaero a te: & subintelligendum ẽ quod. Sunt uero alia. Hucusque egit de deponentibus illis quae actiuam uim possidentnũc de illis agit quae passiuam solam habent significationẽ: ut patior a te mereor a te. Nota quod patior aliquando iungitur accusatiuo ut patior mala. Sed sciendum quod talis cõstructio impropria est mereor ĩ passiua significatione posuit Lucanus. Si bene de nobis ciuilia bella merentur. Sed hoc quoque actiue positum inuenimus ut idem Lucanus. Meritum pheretratrapinas: Hoc autem sciendũ est fieri secundum diuersos usus. & quod haec predicta passiuam habent significationem ostẽdit coniũctio casuum hoc modo. Nã ista deponentia quae actiuam habent significationem genitiuũ uel datiuum uel accusatiuum pluraque assumũt: quae uero passiuam possident ablatiuum cum a uel ab: praepositionibus: uel datiuum loco ablatiui positum assumũt. illa quae sunt actiuae significationis genitiuum assumũt ut misereor tui uel datiuũ ut medeor tibi. Et li

eet dixerim medeor tibi dicitur tamen medeor te.s.medeor iungitur actiuo in eadem significatione qua prius iungebatur datiuo. Dicitur tamen & medico.& medicor:& medeor:quamuis dixerim medicor tibi:dicitur tñ medicor te in eadem significatione. Virgilius medicare ferentes:a medico te. Medicantur anhelis a medicor tibi. Medicari cuspidi ictum a medicor te. Terentius. quas minus mederi possis a medeor te. Pleraqꝫ assumunt accusatiuum ut precor deum loquor uerbum & his similia:& sic ex coniunctione casuum possumus uidere q̄ sunt passiuæ significationis hæc prædicta cum ablatiuum & datiuum loco ablatiui assumant:ut nascor a te & tibi. Sunt etiam. Ex his deponentibus quædam quæ absolute dicta nullis egent casibus ut labor morior lætor glorior: hæc quattuor absolutam passionem significant: tumultuor uagor uaticinor:ītrinsecū actum. Alia uero sūt deponentia quæ cū uideantur habere actiuam constructionem idest συνταξιν. non construūtur genitiuo uel datiuo:tamen uim passiuam idest significationem intrinsecus idest naturaliter.s.alio non agente uidētur habere ut obliuiscor tui misereor tui. Ista in hoc a supradictis passiuis deponentibus diuersa sunt: quia illa passionem illatam significant ut nascor a te.patior a te. Ista uero naturalem passionem idest a nullo illatam significant. Quod enim obliuiosi uel misericordes sumus natura humanæ conditionis præstat:alterum intendir esse uicium. Rursus cum obliuio uel misericordia naturaliter insit:tamen quia non potest sic messe ubi nō referatur ad alium:quin obliuiosus est alicuius rei obliuiosus est. Ideo hæc uerba obliquis casibus necessario egēt ut misereor tui uel tibi in quo differunt ab absolutis deponentibus quæ passionem significant. Illa enī talem passionem significāt:quæ sic possit esse in aliquo ut tamen ad aliud non referatur. Qui enim labitur lapsum sic habet ut lapsus ipse ad alium nullum referatur. Nec te moueat quod superius posuit obliuiscor & misereor in ordine deponentium actiuam uim habētium.& hic dicit ea passiuam uim habere. Illud.n. dixit secundum eos qui ad constructionem respiciunt,hoc autem secundum p̄priam significationem eorum uerborū: uel secundū diuersos usus. Sunt alia. Hucusqꝫ de significatione uerbi egit & actiua & passiua & neutra.& ostendit quæ contra formam uocis proferātur uidelicet communia & deponentia. ipsa etiam deponentia in quinqꝫ species diuiditscilicet quia quædam eorum uim habent actiuam ut suspicor uel conspicor te. Alia passiuam ut nascor a te. Alia absolutam passionem ut labor uel absolutam actionem ut tumultuor. Alia quāuis sint actiuæ constructionis passionem tamen intrinsecam significant.ut misereor tui. his hucusqꝫ tractatis amodo insistit abusiones uerborū ponere. Ostendendo q̄ etiam quædam actiua & quædam passiua quandoqꝫ absolute ponantur: & sic in abusionibus istis:contra formam uocis significant. Nec reticet quædam communia aliquando inueniri absolute posita per abusionem:cum utrūqꝫ debeant significare. quāuis hoc quoqꝫ contra formam uocis habeant.& potest ita continuari. Tractaui de deponentibus ostendendo species & uarias eorum significationes. Sunt autē alia ab his deponentibus in or desinentia:quæ si ablatiuo iungantur remanent passiua & communia &c. Attēde quia hic non dicit passiua uel communia secūdum diuersas constructiones alii generi debere supponi: sed intendit ostendere q̄ communia & passiua possunt etiam poni absolute.i.sine coniunctione obliquorū casuū: unde possunt uocari absoluta passiua & absoluta communia. interroganti enim uideor esse bonus uideor cuius generis in hac constructione. respondeo passiui absoluti in hac tali constructione hoc uerbum græcum ponitur. Similiter sicut.s. uideor est passiuum & absolutum similiter moror. quoniam & absolutum. Et uere cōmune est & absolu. quia modo.i. in hac constructione habet uim actiuam &c. Et sciendum q̄ in actiuis &.i.siue in passiuis de quibus iam dictū est multa solent pro' absolutis.hic ponitur & pro sicut. Si enim copulati

care ferentes. Idem in.ii.georgico. Et senibus medicantur anhelis datiuo casui coniunxit. Idē in octauo. Sed non dardaniæ medicari cuspidis ictū Eualuit. Terenti. in phormione. Quas cū res aduersæ sint minus mederi possis. Loquor uerbū.precor deum. Quæ uero passiuam ablatiuū cum uel a uel ab præpositione: uel datiuum ut nascor a te:uel tibi. Sunt etiam ex his quædam quæ absolute dicta nō egent supradictis casibus: ut est morior labor lætor glorior tumultuor uagor uaticīor. Alia uero quæ cum uideantur actiuam habere cōstructiōem.i. συνταξιν. Nam genitiuo uel datiuo uel accusatiuo casui iunguntur:tamen passiuam uim intrinsecus.i. non alio agente uidentur habere: ut obliuiscor tui & te: & misereor tui & tibi. Sūt alia quæ si ablatiuo iungantur passiua sunt uel cōmunia si per se proferant absoluta ut si dicam uideor a te: passiuum est. Sin uideor esse bonus ut significet τοδοκω est absolutum. Similiter moror cōmune est & absolutū. Modo enim actiuam modo passiuam habet significationem: modo absolutam. Actiuam quando accusatiuo iungitur: ut moror te. Iuuena. in. iii. Morātur pauci ridiculum & fugientem ex urbe pudorem. Terentius in andria. Ne quod uestrum remorer cōmodum. Passiuam uero significatiōem quando ablatiuo: ut moror a te. Absolutam quando p̄ se profert. Virgili. in quarto æneidos. Quid moror? an mea pygmalion dū mœnia frater Destruat? Et sciendum q̄ in actiuis etiam & passiuis uerbis multa absolute sine coniunctione casus alicuius solent proferri: ut si dicam deo uolēte sanus sum & amo & corpore. nā & sapio bene: & uideo & audio acute: quāuis enim nullum casum his adiūxi: plenam

na cōiunctio esset: ut diceretur in actiuis & passiuis multa solent absolute proferri: de passiuis addere superflue-ret cum iam dictū sit de eis. Simile est in Luca. ubi dicit Victoris uictiq; caput. ibi enim eadē necessitate q pro sicut ponit. & ē similitudinis. Sequit ostensio in partibus: q actiua possunt absolute poni: ut si dicam deuinoien te: sanus sum & a. & c. hanc orationē ideo pmittit ut ostendat q actiua uerba q̄ sequent ad probationem ipsius sufficiāt etsi absolute ponāt. Quod. n. sequtur nam & sapio bene sufficiens est argumentum ad hoc probandū quod præmissum fuerat. s. q sanus sum animo q̄uis sapio absolute ponat hic. Similiter uideo acute: & audio suf-ficiēter: pbant q sanus sum corpore q̄uis ui-deo & audio absolute ponant. & non dicat q uideam uel audiā. Hoc est etiam ī passiuis q absolute ponuntur. de passiuis non addit. quia superius dixerat sicut & ī passiuis. Sunt quædam propria actiua quæ pro passiuis po-nuntur ut lauo pro lauor. Aliam absolu-tionem ostendit. Super hoc. Dixi actiua poni pro passiuis. Sed secūdum usum aucto-rum possum magis dicere hæc talia fieri per eclipsim. i. per defectiōem casus. ut Vir. Ac-cingunt omnes: & potest intelligi accingunt se per eclipsim uel accingunt. ut ponat acti-uū pro passiuo. Sed conuenientius est intelli-gere eclipsim. ut ipse dicit. q̄ actiuū pro pas-siuo ponere. Et tamen ubi hæc eclipsis non possit intelligi. sed ex necessitate actiuū poni-tur pro passiuo. ut tondet hirci pro tondentur. Nō enim pōt dici tondēt se hirci. Sūt. quædā passiua. alia etiam abusio ubi passiua ponuntur pro actiuis. Vetustissimi tamē. dixi passiuū poni p actiuo: tamen sm anti-quos non ponitur passiuū p actiuo: qa ipsi p-tulerūt multa uerba confusa: unde ubi alii di-cebant nutrio & faciebāt neutrū alii dicebāt nutrior & faciebant deponens. Et cū ita con-funderent diuersas terminationes in eadem significatione non erat passiuū pro actiuo: imo deponens erat per se nō notū ab aliquo actiuo. ut anclor quod est furari dicebāt qdē p eo q alii anclo. Sunt etiā quædā actiua uoce. Alia abusio hic nō ponitur passiuū pro actiuo. ut metuor ponat pro metuo. sed ī pas-siua uoce actionem: & in actiua passionem significat. Nec mirū hoc īueniri apud nos. Nec mirum si ita peruerso ordine significant apud nos hæc duo uerba cū apud græcos in-ueniat unū uerbū æqpollens istis in signifi-catione qd non regulariter se habet: qa pas-siuū eius ita iungit actiuo: sicut & actiuū qd ē cōtra naturā aliorū uerbor. Passiua. n. alio-rū uerborū actiuorū actō non solent iūgi ni-si figurate. Dicūt enim Vere illud græcū uerbū tam in actiua q̄ in passiua uoce accusa-tiuo iūgit. Dicūt enim illi φοβῶσε. i. metuo te. & in passiua uoce φοβοῦμαισε. i. metuo a te. Sunt tamen hæc eadem uerba. Licet dixerim hæc duo uerba. i. metuo timeo in actiua uoce passionem significare tantū: ta-mē sūt etiā absoluta. i. nulli casui trāsitiue iū-gunt. cū non accusatiuo iūgant: sed datiuo p acqsitionē tantū ut timeo uitæ illius. Inue-niunt etiā qdam passiua. Dixi illud græcum passiuū iūgi accusatiuo: inueniūtur ēt apud latinos quædam passiua accusatiuo iūgi: sed figurate. s. uel quando illeq patitur intelli-git agēs. ut draco depascitur miseros artus.

tamen sententiam demonstraui: hoc etiam est in passi-uis: ut si dicam perturbor & angor & findor & rumpor: & non addam a quo. Sunt quædā in o terminantia: q̄ cum sint actiua pro passiuis quoq; solent poni: ut lauo tōdeo duro calceo pro lauor & tondeor & duror & cal-ceor. Sed hoc magis per eclipsim consuetudo proferre tradidit quod poetæ quoq; solent facere. Vir. in tertio geor. In canaq; menta Cinyphei tondent hirci: pro ton-dentur. Idem in. ii. æn. Accingunt oēs operi pedibusq; rotarum p accinguntur uel accingunt se. Idē in eodem Et nox humida cælo præcipitat. pro præcipitatur: uel præcipitat se. Sunt quædam quæ cum sint passiua sine dubio tamen inueniunt p actiuis prolata: ut Vir. in. xii. Bellant amazones armis: p bellant. Idem in. ii. geor. Hoc pinguē & placitā paci nutritor oliuā: p nutrito. Vetustissimi autem multa protulerunt confusa termina-tione teste Capro. adiutor p adiuto: anclor p anclo: despoliantur p despoliant: desperantur p desperant: dispensor p dispenso: dilapidor p dilapido. Sunt etiā quædam actiua uoce passiuam significationem haben-tia: & econtrario passiua uoce actiuam: sicut supra di-ximus timeo te & timeor a te: metuo te & metuor a te. Luca. i y. Dum metuar semper terraq; expecter ab om-ni. Idē in tertio. Sed regna timent Ob ferrum. Cic. i. iii. tusc. Venientia metuūt. Nec mirū hoc inueniri apud nos ī his uerbis. cum apud grecos quoq; tam actiuum q̄ passiuum eius significationis uerbum accusatiuo ca-sui coniungat contra consuetudinem alior. Dicūt enī φοβῶσε καὶ φοβοῦμαί σε. Sunt tamen hæc eadem uer-ba absoluta cum non coniungunt casui accusatiuo sed datiuo. Vt Teren. in andria. Eius uitæ timeo. Idem. in eodem: Ei metui a criside. Inueniuntur etiam quædam passiua ut supra dictum ē: quæ figurate accusatiuo cō-iungunt cum uideant agere ipsi ad quos passiuum re-fert uerbum. Vir. in. ii æne. Implicat & miseros morsu depascit artus: hic enim dracones ruunt in filios lao-coontis: & doceor rhetoricam: īstituor grammaticam: moneor iusticiam. Idem in octauo. Consurgit senior tunicaq; induit artus: uel cum totum pro parte pati si-gnificatur: ut absconditur caput: truncatur nares: cæ-catur oculos: intenditur brachia. Virgilius in. xi Indu-tus terga leonis. Idē in. xii. Formā assimulata camertæ

Præterea plurima inueniuntur apud uetustissimos quæ contra consuetudinem: uel actiuam pro passiua: uel passiuam pro actiua habent terminationem: ut testo pro testor: & opino pro opinor: & concto pro conctor: & conuiuo pro conuiuor: & contemplo pro contemplor: & consolo pro consolor: & commoro pro commoror: & auxilio pro auxilior: & auguro pro auguror: auspico pro auspicor: commento pro commentor: & crimino pro criminor: morio pro morior: digno pro dignor: execro pro execror: epulo pro epulor: ciulo pro ciulor: lucto pro luctor: luctito pro luctitor: luxurio pro luxurior: læto pro lætor: ludifico pro ludificor: misereo pro misereor: Vnde miseret & miseretur impersonalia Cicero pro ligario: Cauete fratrum pro fratris salute precantium misereatur. Vt Terentius in phormione. Misertum est. horto pro hortor: largio pro largior dicebant: quæ communia sunt. Vnde Salustius in primo historiarum. Igitur uenditis proscriptorum bonis aut dilargitis. Similiter proferebant aucupo pro aucupor: alterco pro altercor: Vnde Terentius in andria: Scio cum patre altercasti dudum. Medico quoque ut supradictum est pro medicor. Virgilius in primo georgicorum. Semina uidi equidem multos medicare serentes. amplexo pro amplexor. Quintus Claudius in secundo annalium. Comprahensare suos quisque seruire amplexate. Cicero pro Cluentio. Auctoritatem censorum amplexato. Amplecto quoque pro amplector: & complecto pro complector. Sed & eorum & superiorum omnium usus tam apud Caprum q̄ Plinium & probum inuenies: passiuas quoque pro actiuis: uel neutralibus uocibus: ex contrario idem antiquissimi proferebant carcor pro careo dicentes: & obsonor pro obsono: & copulor pro copulo: caleor pro calco: quorum auctores apud Caprum legant: qui eos scire desiderant. similiter comperio pro comperior dicebant. Salustius in iugurtino. Sed ego comperior bochum magis punica fide. nutrior quoque pro nutrio: & bellor pro bello proferebant: ut dictum est. Vnde Virgilius in secundo georgicorum. Hoc pinguem & placitam paci nutritor oliuam: nutritor dixit pro nutrito. Idem in undecimo. Pictis bellātur amazones armis bellantur pro bellant. Sunt alia quæ cum sint actiua: in passiua quoque & absoluta significatione inueniunt: ut ruo: ut Virgilius in primo æneidos. Totumque a sedibus imis. Vna eurusque notusque ruunt. Idem eius passiuum compositum in unde. imo dixit. Nec mihi cum teucris ullum post eruta bellum Pergama. Terentius in eunucho. Proruunt se. Tamen absolute quoque prolata reciprocam passionem. idest ἰδιοπαθειαν significant cum ipsam personam non extrinsecus sed per se pati demonstrat: ut ruo pro cado Virgilius in secundo æneidos. Vrbs antiqua ruit multos dominata per an

hic enim draco cum patiatur agit tamen. i. rodit & uolutat: quā ad plenam constructionem faciendam subintelligi. Deuorat & tunica induetur artus subintelligitur uestiens: & doceo rethoricam subintelligitur discens. similiter in cæteris: uel quando totum patitur propter partem ut abscidit ea. i. habet abscisum caput: uel abscidi tur per caput. Alii uero nihil supplendum dicunt: sed ipsum passiuum plane dicunt regere accusatiuum figurate tamē. Virg. indutus terga le. per participium probat passiuum iungi accusatiuo: & est exemplum de priori membro quando ille qui patitur subintelligitur agens formam acti. ea. Eadem probatio per participium: & est exemplum de sequenti membro quā do totum patitur per partem. Præterea plurima inueniuntur. Dixi nutritritor pro nutrio & bellantur pro bellant posita præterea. i. præter ista inueniuntur plura uerba apud antiquos q contra consue. nostram uel habēt actiuam terminationem pro passiua: quia in o desinunt: uel passiuam pro actiua quia desinūt in or. Et uidetur hanc eā dem regulam superius dedisse ubi dixit. Vetustissimi. Sed animaduertendum tamen quia ibi non dedit eam pro regula sed ad hoc tantum induxit ut ostenderet. quia & si Virgi. nutritor pro nutrito dixerat: tamen secundum antiquos non erat positum passiuum pro actiuo. Misereo pro misereor unde miseret. Et misereo in actiua terminatione dicebant antiqui pro eo quod dicimus misereor in passiua terminatione. quod probat a duplici effectu: quia adhuc ueniuntur miseret & miseretur hæc duo impsonalia quæ nascunt a misereo. Omnia enim impersonalia ab integris. i. in o desinentibus nascuntur & quod miseretur impersonale inuenlatur: exemplum sequtur. Sed etiam eorum. Quasi dicat possem de omnibus istis exempla suponere sed apud Caprum Plinium & probum inueniuntur. Passiuā quoque pro acti. Hacusque ostendit ea uerba quæ habent actiuam terminationem pro passiua modo ostendit illa quæ passiuam uocem habēt pro actiua uel neutrali: auctores quorū uerborum ap. ca. le. illi qui eos sci. deside. propter exempla uidē. la. Similiter comperior & comperio. Sicut dicebat caleor pro caleo dicebant ipsi comperior pro comperio & ide ad nullam nos inuitat sed ex parte sua ipsi nobis præbet auctorem. Sunt alia quæ cum sint actiua. Hic proprie accipit actiua ea. s. quæ

nos: ruit posuit pro cadit. Similiter inundo mō absolutam: modo habere actiuam significationem inuenit. ut Virgilius in undecimo. Dum detinet hostes Agger murorum nec inundant sanguine fossas. Inuenitur tamen in quibusdam codicibus. Dum detinet hostes agger murorum nec inundant sanguine fossae. Similiter. uergo absolutum & actiuum. Absolutum: ut Virgilius in. xii. Quem damnet labor: aut quo uergat pōdere letum. Actiuum in sexto. Frontique inuergit uina sacerdos: Passiuum: ut Lucanus in primo. Et polus aduersi calidus qua uergitur austri. Assuesco absolutū est: inuenitur tamen pro assuefacio: Lucanus in quinto. Adde quod assuescis fatis: ꝑ assuefacis: Coeo quoque quamuis magis neutrum q̃ actiuum pro conuenio enim accipitur: ut Virgilius in undecimo. Coeāt in foedera dextrae: Qua dat. Cic. tamen actiuo eo usus ē in. ii. philip. utinam Cnei Pompei cum Caio caesare societatem aut nunq̃ coisses: aut nunq̃ diremisses. Passiuo eius usus est Luca. in. ii. Multumq; coitur humani generis maiore in praelia damno. Sed sciendum ꝙ & coitur pro colligitur: & conuenitur pro exigitur passiuam uocem assumentia accipiuntur. Propinquo praeterea tā pro actiuo: q̃ pro absoluto inuenitur. Virgilius in decimo: Tu mihi: tu pugnae princeps: tu rite propinques Augurium. actiue posuit. Idem in quinto aeneidos: Iā que propinquabant scopulo: metamque tenebant. Idē in secundo aeneidos: Fuge nate propinquant. Absolute. Similiter simulo absolutum & actiuum: & ab eo composita absolutum. Virgilius in quarto aeneidos. Nam quid dissimulo: aut quae me ad maiora reseruo. Idem in decimo Actiue: Iubasq; diuini assimulat capitis. Idem in decimo: Formā assimulata camertae. Sunt alia quae tam actiua q̃ passiua uoce unum atq; idem significant ut mereo & mereor. Lucanus in sexto: Sceua uiro nomen castrorum in plebe merebat. Virgilius in quinto aeneidos: Merui quoque saepe furores Compressi. Idem in quarto aeneidos: Si bene quid de te merui fuit aut tibi quicquam Dulce meum. Lucanus ī nono. Seuas meritum phicuntra rapinas. Multa similiter ancipiti terminatione in una eademq; significatione ꝓtulerunt antiqui: ut partio & partior: numero & numeror: mino & minor: minito & minitor: meridio & meridior: modulo & modulor: meto & metor: modero & moderor: mutuo & mutuor: mentio & mentior: obuerso & obuersor: puerto & puertor: pignero & pigneror: pacifico & pacificor: scruto & scrutor: ꝓgredio & ꝓgredior: pcuncto & percunctor: proelio & proelior:

ex se faciunt passiua ut ruo inundo. Idem dicere uidetur quod superius dixit ibi. Et sciēdū ꝙ in actiuis multa solent absolute ꝓferri ut sapio bn̄ uideo & audio acute. Sed ī hoc istud distat a supiori: qa haec actiua qn̄ absolute ꝓferunt mutāt significationem: ut ruo actiuū idē significat ꝙ uerro: si uero absolute ꝓferat passiue significationis efficit significans idē quod cado. Supradicta aūt. i. sapio & uideo: & audio significatiōes suas nō mutant: ēt qn̄ absolute ꝓferunt. Ruo prius probat esse actiuū: dcīde ostēdit ꝙ absolute ponat in passiua significatiōe. Similiter inundo mō absol. Similiter inundo actiuā hēt significationē, ut inundat. i. replet fossas: passiuā ut inūdāt fossae. i. restagnāt secūdū alios codices. Similiter uergo absolutū & ac. Similiter uergo actiuum absolute ponitur in passiua significatiōe, ut quo uergat: idest declinet & cadat pondere letum. Actiuum est ut frontiq; inuergit: idest spargit. uel infundit ui. sa. Assuesco absolutum est inuenitur. Assuesco. Item actiuum inuenit pro assuefacio: & absolute ponitur in passiua significatione. Similiter coeo est actiuum: & cōponitur absolute in passiua significatione: & hoc intelligimus per hoc ꝙ dicit coeo: quāuis tamen neutrū est magis q̃ actiuū: pro cōuenio enim accipit Cicero: tamē usus ē eo sicut actiuo. Sed sciendum ꝙ & coit pro. Quasi dicat dixi coeo esse neutrum quod probaui per conuenio aliud neutrum: deinde actiuum esse ostendi: conuenio item pro actiuo constat inueniri. Sed sciendum ꝙ cōuenio & coeo passiuam uocem in r. assumentia actiua sunt: hoc r. non habent in qualibet significatione sed tunc quando accipitur coitur pro colligitur: & conuenitur pro exigit.

Propinquo praeterea actiuum est. Ut ꝓpinques: idest propinquum & propicium facias augurium: & inuenitur pro absolute: ut fuge nate prepinquant: idest siūt propinqui.

Assimulata camertae. Per assimulata passiuum participium probat ꝙ simulo sit actiuum. Sunt alia quae tam. Idem iterum uidetur repetere qđ superius dixerat ibi. Vetustissimi tamen multa protulerunt confusa terminatione in eadē significatione: sed hoc est intelligendum: quia supradicta a diuersis auctoribus confusa fuerunt alii bello dixerūt alii bellor in eadem significatione. Mereo uero & mereor in eadem significatione ab eisdem auctoribus posita credimus. Merui praeteritum ē a mereo meritū: a mereor deriuat: multa similiter sicut mereo & mereor ancipiti terminatione protulerunt antiq & eadem significatione: ut praeuerto & ꝑuertor. Unde Boe. Eheu quā surda miseros auertit aure. ꝑ auertit. Praeuarico & ꝑuaricor utrūq; adhuc reperit ī usu. quiritare. i. ī auxiliū quirites uocare. uelitare. i. ad modū uelitū pugnare: uelites sūt expediti pedites ī exercitu: q nō deferūt lāceas sic dicti: qa se cele

riter uehant:idest ad modum ueli & lanceis solis pugnant. Oscitare: idest os mouere & aperire: ut morientes faciunt qui sunt in agone. Solare e solū ædificare uel soleas facere.

Sunt alia quæ cum sint actiua. Sūt alia ab his confusis: quæ cum sint actiua primæ coniugationis per deriuationem transeunt in secūdam coniugationem & fiunt neutra absoluta uel reciproca: quia passionem non transeuntem significant. Et est iterum quædam abusio & degeneratio: cum per deriuationē sic peruertant: ut perdant genus & coniugationem: ut sordido actiuū est primæ coniugationis & uere actiuum: quia habet passiuū sordidor: & uere sordidor inuenit: quia sordidatus dicit & hinc: idest a sordido deriuatur sordeo secundæ coniugationis. Campi ossibus albent. Figurata est locutio ut si dicat: ossa albent in campis. Si. n. recte diceretur campi albent ossibus: ut nulla esset figura: passio illa quam significat albent: de ossibus in cāpos transiret: & sic albeo non esset idiopathe: quod liber superius dixit. Dicitur tamen etiam albico. Licet tātū dixissem albeo deriuatū ab albo: tamen dicit albico deriuatū ab albo significans idem quod albesco: quod non est in usu. Et uī esse ostēsio q albeo dicat quia albico ponitur pro eius inchoatiuo quod non est in usu. Duro quoq pro duror. Duro quoq est actiuū. qa duror dicit dureo facit: & q dureo dicat per inchoatiuū ostendit. p durata ostēdit q duror inuenitur. Lucius tamen in octauo lentet. Licet per lentesco eius inchoatiuū pbaueri dici lenteo: tamen sine medio possum illud ostēdere liquo liquas uī eliquo. Quia eliquo & ex eo dicit liqueo. unde liquesco: dicitur tamen liquor liqueris tertiæ coniugatiōis: & deriuatur similiter a liquo liquas & differūt in significatione a liqueo liques: qa significat pedetentim dissolui. Sūt alia q etiam. Et si dixerim actiua uerba aliarū cōiugationū transire in neutra secūdæ: similiter tamen quædam actiua uerba aliarū coniugationū transeūt in absoluta neutra secundæ. Inueniunt tamen aliarū quoq. Hucusq ostendit q̄dam uerba per deriuatiōem mutare genus & coniugationem: nec docet q̄dam uerba mutare significationē in compositione. Significationem & genus pro eodem accipe ut facio perficio & sic necesse ē accipi significationem. Cū enim lego & perlego dicant eiusdem eē significatiōis: habere eūdem sensum non est dubio quare dicit mutare significationem in perficio: si significatio pro sensu hic accipiat sed significationē pro positione uerbi nolunt itelligi qa facio mutat in pficio. Perficio enim assumpta r. facit passiuū q̄d nō fecit facio. Similiter sicut eo facio mutat significationē i cōpositione quāris & c. & q eo mutet genus i cōpositiōe ostendit per adeor. Et uere dicitur adeor: quia aditus præteritum participii inenit.

iurgo & iurgor: potio & potior: prædo & prædor: præuarico & præuaricor: precco & preccor: quærito & quæritor: quadruplo & quadruplor: quieto & quietor: nequito & nequitor: rimo & rimor: recordo & recordor: reminisco & reminiscor: reuerto & reuertor: stabulo & stabulor: secto & sector: sequo & sequor: socio & socior: tuto & tutor: tumultuo & tumultuor: uillico & uillicor: uellito & uellitor: uago & uagor: uocifero & uociferor: ulcisco & ulciscor: uto & utor: murmuro & murmuror: māduco et māducor: mādo et mādor: oscito & oscitor: palpo & palpor: ptesto & ptestor: rūmo & rumnor: tolero & toleror: solero & soleror: prisapio & prisapior: opino & opinor. Sunt alia quę cū sint actiua primæ coniugationis transeunt in neutra absoluta siue reciproca. i. ΙΔΙΟΠΑΘΗ secundæ cōiugatiōis: ut sordido sordidas actiuum primæ coniugationis: facit etiā sordidor: ex quo sordidatus hinc nascet. sordeo. Similiter albo & albor & albeo. Virgilius in. xi. Campique ingentes ossibus albent. Dicit tamen etiam albico, p albesco. Horatius in primo carminum: Nec prata canis albicant pruinis. Duro quoq p duror dureo & eius inchoatiuum duresco: ut Lucanus in quarto Totosq in durruit artus. Idem in nono: Nam cætera damna: Durata iam manente malis firmaq tulerunt. Virgilius in tertio georgicorum: Atq hinc atque illinc humeros ad uulnera durat. Idem in primo æneidos: Durate & uosmet rebus seruate secundis. Lento quoq & lentor & lēteo. Virgilius in secundo georgicorum: Ad digitos lētescit habendo. nam a lenteo lentesco deriuatur: quō a dureo duresco: a uireo uiresco. Lucilius tamen in. viii. Lentet opus, prulit. humecto q humector: & humeo: unde humesco. Noto quoq: & notor & noteo & notesco. Luc. in quinto: Notescent littora clari nominis exi. liquo liquas: unde eliquo eliquas. Persius. Phillidas pypsipylas uatū & plorabile si quid Eliquat ac tenero supplantat uerba palato. Lucanus i. vii. Et cepraq tela liquauit. ex eo liquio & liquesco. Virgilius in buc. Limus ut hic durescit: & hæc ut cæra liquescit. Dicitur tamen & liquor liqueris prima syllaba pducta: quæ i superioribus corripitur. Idem in primo georgicorum. Vere nouo gelidus canis cum montibus humor liquitur. A nigro quoq & nigror & nigreo & nigresco. A lacto quoq & lactor & lacteo & lactesco. Inueniunt tamen aliarum quoq cōiugationum uerborum quædā similes deriuationes sed in paucis. Actiuum ut pendo pendis passiuum ut pendor pēderis: & neutrum ut pēdeo pendes. iacio iacis iacior iaceris & iaceo iaces. acuo

acuis & acuor acueris & aceo aces: ex quo acesco Sunt alia quæ in compositione mutant significationem: ut o neutrū: similiter facio: q̄uis uetustissimi etiam passiue hoc ꝓtulisse inueniant᷑. Tintinnius in.y. Bona gratia pui ut faciat᷑. Item uenio sedeo faciunt actiua in cōpositione adeo & adeor subeo & subeor ineo & ineor. Ouidius in secundo Fastoꝝ. Sol aditus q̄ queris ait ne uana labores Nupta Iouis frī tertia regna tenet. Iuue. in.y. Quod si subeunt᷑ ꝓspera castra. Vir. in decimo. Morte obita qualis fama est uolitare figuras. Facio ueo quando cum præpositionibus componitur: actiuū fit plerunq;: ut efficio & efficior: afficio & afficior: reficio & reficior. Deficio quando pro relinquo accipitur habet passiuum: quando uero pro deficior neutrum ē. Iuue. in.iii. Sic matho deficit. A uenio uero conuenio & conuenior: inuenio & inuenior in passiuam trāseunt significatiōem. A sedeo quoq; & obsideo: & obsideor. Sentio neutrum: ex eo assentio & assentior: dissentio & dissentior: in una eadē q; significatione inueniuntur. Cicero de repu. In quibus assentior sollicitam & periculosam iniustitiā nō eē sapiētis. Lucilius. in. xii. Assensus sum homini. Cecilius in primo: Qui intelligunt quæ sint dissentiunt᷑. Ex aliis quoq; significationibus plurima simplicia in alias: cum cōponant᷑ transire inuenies: Vt plecto actiuum: unde Terēti⁹ ego pēdēs plectar. Sed ab eo composita tam deponētia q̄ cōmunia inueniunt᷑. orior deponēs: similiter patior: sed ex eis cōposita tam deponētia q̄ neutra īueniunt᷑: adorior adorio: īpartior impitio. Neuius in.iii. Hectore ꝓficiscēte tūc ipsos adoriant: ne quis hinc spartā referat nunciū. Virg. in primo æneidos. Hinc portum petit: & socios ptit᷑ in oēs. Terētius in eunucho: Plurima salute parmenonē summū suum impitit gnaro. Spicio ex quo aspicio actiuum: & ex eo conspicor conspicaris deponēs: in quo ēt cōiugatio mutata ē conspicor conspicaris. Terētius in heauton. Nunquam tam mane egredior: neq; tam uesperi reuertor quin conspicer te fodere: aut arare. A perio quoq; actiuo uidet᷑ quibusdam eē compositum experior cōmune: & oppior deponēs. Virgilius in undecimo: Experto credite quantum in clipeū assurgā: quanquā eius simplex pitus sit: cuius uerbum in usu non ē: qd᷑ debuit secundū analogiam pior eē. Terētius in supradicta fabula: Hic ego iam interea uirum oppibor. Nam repio compio coopio sicut aperio actiua sunt: faciunt.n.ex se passiua: & possunt magis a pio uideri cōposita: qd᷑ apud uetustissimos q̄rtæ cōiugatiōis decliationē.hēat. Enni. Oua parire solet genus pēnis cōdeco

Sentio neutrū ex eo assentio. Sētio neutꝝ ē cum pro intelligo accipitur. & ex eo inueniuntur composita. Assentio & assentior: dissentio & dissentior in una significatiōe.i.sensu. Per hoc ostendunt᷑ assentior & dissentior esse deponētia: & sic etiam in istis duobus bene mutatio generis. Cū uero assentio & dissentio neutra sint sicut in suū simplex: nō uidet᷑ opari ad regulā: sed sūt tm̄ additio. Sed nō nulli uolunt sentio tis. hic eē actiuū: & ita cōstruit᷑. Sentio est subintelligit᷑ actiuū: & ex eo cōponit᷑ assentio neutrū: & dissentio similiter neutꝝ & assentior subītelligit᷑ deponēs & dissentior similiter: & ita dicūt i oībus istis esse generis mutationē & oīa opari ad regulam. Sed q hoc dicūt nō respiciunt qđ sequitur. Ex aliis quoq; significationibus. Præter supradictas neutrales iuenies multa simplicia transire in alias significationes q̄ sint illa simplicia: ut plecto actiuum est: quia passiuum plector facit. & composita ab eo complector amplector deponētia sunt & cōmunia secundū antiquos: qui multa deponentibus similiter cōmunia fecerūt. Spicio ē actiuum: a quo aspicio compositū est. ideo aspicio posuit: ut ostendat posse dici spicio simplex illius: qua probatione ostēdit ab illo simplici conspicior componi: i quo genus & cōiugatio etiam mutata est: aliter autem intellectum nocaret: quod apposuit aspicio: cum non mutaret significationem sui simplicis.

A perio quoq; actiuo uidet᷑. A perio quoque isto actiuo. qbusdam uidetur compositum experior commune. & oppior deponēs ex integro & corrupto: experior ex duobus corruptis oppior &c. ꝙ expior cōmune sit ꝓbat: qa Virgilius posuit experit᷑ in actiua significatiōe. de passiua autē cōstabat: q̄q̄ dixi ꝙ qbusdam uidet᷑ compositū esse expior a perio q̄q̄ in rei ueritate sit compositum a pitus. & hoc est q̄q̄ sim. eius: idest experior & oppior similiter sit peritus. Diceret aliquis īmo pior uerbū est simplex eius. Hoc remouet dū dicit eius: idest peritus: uerbū nō esse in usu: sed sm̄ analogiam debere eē perior.

Nā reperio cōperio cooperio. Merito dixi tantū de illis duobus compositis: idest de experior & oppior: in qbus significatio sui simplicis mutatur: q reperio & cooperio actiua sunt ut simplex eorū: idest aperior: & sic nō mutant significationem sui simplicis: & hæc est uera lectio. Alii legunt a perio & non ab aperior: & uolunt perio eē actiuum: ut sic dicatur. A perio isto actiuo uerbo uidetur eē oppior & expior. unde Virgili. Experto credite. q̄q̄ sit aduersat᷑ dixi Virgilium posuisse expior: quis secundū analogiam sui simplicis experio debuit dixisse: & hoc est q̄q̄ simplex eius: idest expior sit peritus: cuius participii idest peritus uerbū debuit esse perior. unde periculū: idest probatio adhuc dr̄: ut Terē. Fac periculū in litteris. Nā reperio. Bene dixi alia duo: quorū alterū est cōmune alte

rum deponens cōponi a perio. Nā reperio cōperio actiua sunt sicut aperio: qđ constat ex isto esse compositū: & sicut istis nō mutat̄ significatio sui simplicis: cū praemissum sit perio eē actiuū. Et posset dici opperior & experior secūdū quosdā. i. a perio ne la pitus. Vel fm aliam sententiā a perio esse composita: & possunt tamē uidert composita a perio: sed qa hoc est tertiae coniugationis: & opperior & experior quartae dicerent aliqui: nō uident̄ cōponi a pario. Ad hoc respōdet a pario apud uetustissimos &c. Facio cū sit neutrū ut supradi. Hoc nūc repetit: qa uult addere q facio in qbusdam compositis non tantū mutat genus: sed ēt coniugationē. A proficio Statius impersonale. Ac si dicat q dam putant pficio actiuū ut supradicta sūt: qa Statius pficit̄ posuit: sed proficit̄ ibi impsonale est non passiuū: & sic pficio remanet neutrū: & ideo dixit simplex plerūq in actiuum transit. Deficio aūt loco passiui. Deficio aūt passiuū nō hēt: sed loco passiui hēt deficio & ita deficio nō ē actiuū. Diceret aliquis: desio non est loco passiui: qa desinit in o. non in or. Ad hoc respondet. bene dixi q deficio habet desio loco passiui: qa cū desio habet passiuam uim idest significationē bene facit desio: idest recte terminat̄ in o. Sūt tamē alia ex eo ipso. Ecce quare de facio repetiuit: & sic quaeritur quāuis facio in supradictis compositis tantum mutat genus: tamen sunt alia uerba & caetera. Ne intelligas dictum esse in aliquo loco superius de facio q mutet genus & coniugatioem: sed de spicio dictum est q facit conspicior: & hoc est unum de aliis facio: & de compositis a facio exemplificat: de compositis ab aliis uerbis mutantibus genus & coniugationem non.

Sciendum tamen. Et si diximus excarnifico & amplifico: quae a facio componunt̄ eē actiua: & sic mutare genus in istis: tamen secūdum aliquos in istis non mutatur genus simplex qui facio actiuū esse dicebant: & pferebant facior. Si uero ostendit qualiter facio in qbusdam compositis mutet genus tantū: in aliis genus & coniugationem. Nec aliam eius proprietatem apponit. scilicet qa si cum infinitis uerbis componitur: ut calefacio compositū est ex calere & facio: tamen nec genus nec coniugationē: nec ēt accentum mutat: litteram sic iunge: facio in supradictis compositis corrumpitur. & mutant in qbusdam genus tantū: in aliis genus & coniugationem: si uero facio & fio istis duobus uerbis manentibus integris comp. i. in compositiōe eis aliud uerbum addat̄. s. infinitū. Et qualiter debeat addi ostendit. s. ante ea si inquā aliud uerbum &c. In secūda enim. Quod nec significatio nec cōiugatio mutatur ēt patebat. De accētu sic pbat: nec i cōposito seruamus accentū q erat i simplici. Nā i secūda & tertia psona compositorū acuimus penultimas syllabas sicut faciebamus in simplici acuimus penul. dico q̄uis sit hic q exigit ut anpenultimas acuamus. Propter has et pprietates de facio repetiuit: cū dixit. facio cū sit neutrū ut supradiximus. Quod āt subiūxit officio & officior: unde officiūt cū supius dixisset officio: eē neutrum fm diuersos usus itellige dictū. A uerto quoq. Adhuc psequtur de illis quae in compositione mutant significationē ut uerto & uerso. Sūt alia. Hucusq tractauit de illis uerbis q in deriuatiōe siue in cōpositiōe mutant genus tātum: siue genus & coniugatio. nunc uero aliam proprietatem uerborum ostendit: scilicet q sunt quaedam q

tatū. Facio cū sit neutrū: ut supradiximus: si cū praepōne cōponat̄ plerūq transit in actiuū: ut cōficio & cōficior: pficio & pficior: officio & officior: reficio & reficior. Iuuenalis in primo: Et quoties te roma tuo refici pperātem reddet aquino. Lucretius in secundo. Quapp simul inter se retrahuntur: & extra officiuntur: uti cogantur tardius ire. A pficio Statius impsonale ptulit in tertio. Proficitur bello. Deficio āt loco passiui desio facit. Teren. in eunucho: Nihil cū est: nihil defit: cū passiuam uim habeat desio facit. Sunt tn̄ & alia ex eo ipso & aliis cōposita: quae non solū significationē: sed ēt coniugationē: ut dictum est pmutant: ut facio facis: gratificor gratificaris. Terentius in heauton. Cui ego gratificor ipsa re exhibere. Similiter ludificor. Idem in eunucho: Qui insuper scelus postq̄ ludificatus est uirginē. Excarnifico uero actiuum est: & amplifico: & uelifico. Terentius: Vbi me excarnifices. Iuuenalis in q̄rto. Velificatus athos & quicqd graecia mendax Audet i historia. passiue ptulit. Sciendum tamen q & facio & facior: ut ostendimus. uetustissimi pferebant. Si uero facio uerbo: uel fio uerbo integris manētibus aliud uerbum infinitū ante ea cōponatur: nō solum significationes & cōiugatiōes in eis integras seruamus: sed ēt accētus: ut calefacio calefacis: tepefacio tepefacis tepefacit. In secūda. n. & tertia psona penultimas acuimus: q̄uis sunt breues. Similiter calefio calefis calefit: tepefio tepefis tepefit: finales seruāt accētus i secunda & tertia psona. quos hñt in simplicibus. A uerto quoq actiuo reuerto & reuertor: puerto & puertor in una eadem ponitur significatiōe. Vir. i. i. aen. Harpalice uolucriq fuga praeuertitur hebrū. Idem in eodē Praeuertere uētos. Verso similiter actiuum ex quo conuerso deponēs. Cic. i ptagora. Nūc a uobis a ptagora & socrate postulo cōcedatis alter alteri: & iter uos de huiuscemodi rebus cōuersemini non concertetis. Sunt alia quae & cōiugationem mutant cū genere in eadē manētia significatiōe ut labos. as. neutrū ολησθαιν ολησθαινειν & labor, eris deponēs. Vir. i. ii. aen. Labat ariete crebro Ianua. Idē in iiii. aeneidos. Labit̄ ifoelix dido. Similiter & lauo lauas:

non deriuata uel cōposita a se ut supradicta sunt: & hæc talia uerba cū æquipolleant sibi in sensu diuersum tamen habent genus & coniug. ut labo. as. primæ neutrū est: qđ idē est cū illo græco ολιςθαίνω labor. eris. deponens est tertiæ cōiug. Et ꝙ labo & labor eiusdem sint significationis. Virg. ostēdit q utrunq; ꝓ cado posuit. Similiter lauo. as. Hoc dicit ꝓ̄ quosdam q dicebant ista eiusdem significatiōis & partim esse similia cum supradictis in hoc. s. ꝙ mutabant significationem: & si nō genuerit supradicta. Sed non sunt eiusdem significationis. i. sensus: quia lauo. as. mundare significat ut si quis clara aqua se mundet. lauo lauis aūt humectare significat i. quolibet liquore se perfundere etiam si cruore se immūdū faciat.

& lauo lauis: sed lauis magis pro humectas dicit̄. Virgilius in decimo. Visceribus super incumbens lauit improba teter Ora cruor. Sunt tamen alia quæ cum coniugatione mutant significationem: ut mando ἐντέλλομαι mandas & mando μασῶμαι mādis fundo θεμελιόω: fundas: fundo ἐκχέω fundis. obsero περιβάλλω τὸν μοχλὸν obseras: obsero περισπείρω obseris: appello προσαγορεύω: appellas: appello προσάγω appellis. uolo πέτομαι uolas: uolo βούλομαι uis. cōsternor καταπλήττομαι consternaris: cōsternor. στρώννυμαι consterneris. nam lego legas. & lego legis. dico dicas. & dico dicis. etiam prima persona habent differentias temporum. Nam lego legas & dico dicis ꝓducunt penultimas: lego legis & dico dicas corripiūt. Sunt alia quæ una uoce & una coniugatione diuersas habent significationes ut torreo tam uro q̄ uerto uel uoluo significat. Virgilius in quarto georgicorum. Iā rapidus torrens sitientes syrius indos. Lucanus ī septimo. Ingentes fato torrente ruinas. Colo quoq; pro diligo: & habito: & aro accipitur: cōmitto etiam. pro credo & pecco: necnō admitto ꝓ assumo & pecco: Iuuenalis in secundo: Iam fas est. admitte uiros: dormitat adulter: Illa iubet sumpto iuuenem ꝓperare cucullo. Idem in eodem: Quid piscas adm sit quænam ē hæc culpa puellæ. Sapio pro prudentia & sapore. Idem in quarto. Qui meminit calidæ sapiat quod uulua popinæ. deficio pro desciso & uincor. Salustius in iugurthino. Ab rege defecerāt: idest desciuerant. Iuuenalis ī quarto: Et fragor autem Percutit euētum uiridis quo colligo pāni. nam si deficeret: idest si uinceretur: cōdo: ædifico: & celo: gratulor: gaudeo pariter cum alio: & gratias ago. Afranius in cinctario: Sexte frater mi salute cum saluus uenis: meliusq; est gratulor diis: idest gratias ago. Multa præterea similiter tam in uerbis q̄ in aliis partibus orationis duplices habentia significationes inuenies.

Sunt tamen. Quasi dicat q̄uis supradicta uerba coniug. mutent & non sensum: tamen sunt alia uerba quæ coniugatiōem mutant & sensum ut mando ualens illud græcum ἐντέλλομαι primæ est coniugationis: quia secundā personam habet mandas. Obsero obseras. Idest firmo: Obsero. is. idest īsero arborē: uel semino frumentum. & consternari mēte cōsterni corpore dicimus. Nam lego legas. Lego legis. uellet aliquis ista esse similia supradictis & ponere in numero eorū: & hoc remouet. quasi dicat. Bene posui mādo mādas. & mando mandis: & alia quæ in primis personis sunt similia: quia ista non debuit ponere quæ in primis personis etiam differunt per tempora: & uere differunt per tempora Nam lego legas. Sunt alia istis contraria. Hæc sunt æquiuoca uerba ut torreo: hoc æquiuocū uerbū significat uro & uerto: uro significat ut torrens: sylius urens. uerto significat ut fato torrente. i. uertente. Sapio. Sapientiam significat & saporē: ut sapio librū & sapio: unde sapor dicit̄. Dignū inquiru uidetur cū omne uerbū principaliter actionē uel passionē significat an uerbū substātiuū: quæ determinatiuā actionē uel passionē nō significant uerba esse iudicent̄. De quorū significatione diuersas ponamus magistrorū sententias. aiunt aūt qdem sum esse neutrū & significare actionē: nō tñ aliquā determinare: quæ sub aliqua. s. essentia nō cōtineat̄. Est. n. æquiuocū uerbū: sed æquiuocātes in actiōe uocāt actionē q̄cq̄d nō est passio: siue sit qualitas siue aliquid aliud. Cū ergo sum nō unā sed multas & uarias significationes: nō unū uerbū: sed multa esse rōnabiliter affirmant: quēadmodum eis non unum nomen: cum nō significat substantiā: seu etiam substātias cū aliqua una proprietate: sed multa esse cōuincitur. Nec mirū sic iudicari de sum: cum etiā amplector æquiuocū uerbū: quod uerbū cōstat eē non unū uerbū: q: non simpliciter actiōem uel passionē: sed utrūq; simul significat: immo diuersa esse affirmet: quod ī diuersis cōstructiōibus manifestatur. Alii uero non prorsus a supradicta sententia dissidētes quicquid est sum significare ut actiōem autum ant. Actiones uero illæ cōfusæ & indeterminatæ sunt. si per se sum proferatur: siue etiam de aliquo simpliciter enūcientur: ut si dicam ego sum: socrates est. Alias. si ut tertium adiacens. & actio quæ est in oī one illa deriuatur. ut cū dico socrates est animal. Animal quippe rem in hac propositione ab est significatiua actionē affirmāt. Sed cū oē uerbum; ut dictum ē acti. uel pas. nō simpliciter. sed adiacens significet. Si res animalis actio uerbi esse cōcedat̄ in ꝓpositione pnussa socrati adiacēs. prohibetur quod absonū est. Prorsus aliqui nec tantū actiuū nec tm passiuū a sum designari uolūt: sed actiuū qñ de rebus substantialibus ānūciatur. passiuū uero qñ de quibuslibet accidentibus. ut homo est. color est: & diuersum a uerbis cōmunibus: cum illa in eodem subiecto actionem & passionem inter-

dum significent: est uero sp in diuersis. Iterū qdā deū oium reg actorē cōsiderātes: est I ipso designare actionem ex hoc φ oia fecit affirmāt: in oībus uero ab eo creatis passionem in hoc φ creata sunt. Diligētius tñ plerique singulorē iūctionē & pprietatē uocabulor attēdētes, cū ab auctoribus ē substātiuū uerbū uideat uocari: nequāq huius uocabuli qđ ē substātiuū iūctionē ociosā esse arbitrant. Cōstituētes igit duplicē ipsius eē naturā: aliā ei ex hoc q đ dī uerbū pprietatē. aliā ex hoc φ est substātiuū attributā eē defendūt. Ex hoc. n. φ dī uerbū actiuū uel passiuū īhaerentē ipm est designare qs dubitat? Ex hoc aūt qđ ē substātiuum oēs res i essentia qdē. Sm hoc qđ existūt significate dī: sm quā significationē maxime agit ab auctoribus de ē: sm aliā rato, concedūt igit est significate actionē nō unā, sed oēs eas: q a uerbis oibus actionē significantibus notant: ut lectionē cursum & similia inquantū insunt subiectis. Ex quo patet est: nō unū posse dici uerbum cōuenienter sed multa. Substātiua aūt uerba sm hoc qđ sunt uerba considerata actiones uel passiōes inesse notant. Sigs ergo quēquā actionē uel passionē sim significat. Regula: nō unā actionē ut uniuoca uerba sed actiones oēs ab aliis uerbis designatas sim significare: nt actiones. Vnde non unū uerbū sed multa p se cōsideratum iudicatū ē: quēadmodū nec ens unū nomē sed multa iudicat. Aliq tñ uident oēs res: q ab est copulant uocare actiōes. Sciendū aūt φ eū ē duplicē hēat uim: unā ex eo φ est uerbū: aliā ex eo φ est substātiuū sm uim uerbi hēt copulate. Secūdū qđ actionē uel passionē significat, qđ ē cōe cum aliis uerbis. Cū. n. dico Socra. ē: si cōsideremus ē I ui uerbi actiones qs significat. i. lectionē: & alias sub diuisione copulat cū socrate. Si aūt in ui substantiui Socratē existētibus annumerate. i. φ socra. est unū de existentibus dicere intēdo. Cum igit ex hoc qđ est uerbū copulare ei actionē concedamus: ex hoc qđ est substantiuū nullum qdem ad uerbi significationē respectū hēmus nec tñ oīo ab eo separamus uerbi pprietatē cum copulet. Nam illud positum in ppositione diuersas essentias conuenienter ad seinuicem iungere affirmamus. Nam ex hoc φ oēs res in essentia significat: aptū est ad hoc ut quaslibet res sibi cohaerentes copulare possit. Verbi gratia: cū dico socra. est aīal. excluso respectu uerbalis significationis: ut p̄ ipsius tñ uerbi pprietate separata. copulat. n. ipm est qtū ad officiū qđ exercet in ōrone in ui substātiui cōsideramus: unde aperte rem ab aliis: cum re ho'. s copulat: non tñ negamus: idest consideratū in ipsa ōrone uim uerbi obtinere. sed aliud est facere de uocibus p se considerātis aliud de eisdem ad uim & officiū qđ hñt in ōrone posite rel iis. Nam q̄tum ad uim huius ōronis hō ē aīal: est non p se tñ: sed cum aliis hoc solum significat: φ illa res quae est hō sit illa res q̄ est aīal. hoc autem ex ui uerbi habere non p̄tissimo ex ui substantiui. Planum uero est id qđ diximus de est posito in ōronibus: in qbus alterum de altero enunciat: ut in homo est aīal & similibus. Sed ubi accidens de suo fundamento ut sor. est albus uel econuerso: seu aequiuocum de sui significatione, uel ecōuerso praedicant aliqs uidet subesse scrupulus. Si enim quando dico So. est albus ad albedinem quae ibi ponit respiciam: nullo modo est in ui substantiui acceptum: nec etiam I ui uerbi illam rem quae alienae naturae est a socrate copulare potest ut so. Nam non pōt dici haec res est illa res. Item cum dico latrabile animal est canis si simpliciter aequiuocam uocem considero quō uox illa quae est quidam res illi: quae est latrabile animal per est substantiuū copulet. Ignoro enim qualiter diceretur haec res est illa res. Sed nota alium sensum esse huius propositionis: Socrates est albus ex ui praedicationis: alium ex ui substantiui uerbi. Ex ui eni praedicationis hoc intendit haec propositio φ albedo inhaeret socra. ex ui uero substātiui hoc dicit φ illa res: quae est so. est album corpus, qđ hoc dicit haec propositio in sensu: q̄tum ad uim substātiui soc. est alba res. Similiter cum dico latrabile aīal est canis: si respiciā ad uim uerbi substātiui: intendo dicere φ illa res quae est latrabile animal est aliqua significationum canis: s̄ q̄tum uero ad praedicationē hoc dico: φ illae duae uoces significant: uel φ illa res significat ab hac uoce canis: idem in conuersis attende. Aduerte etiā est secundum utramque pprietatem uel significationem esse aequiuocum. Nam cum oēs actiones: quae significant ab aliis uerbis dicamus ab est significari: constat in ui uerbi acceptum est non esse uniuocum uerbū. Itē cum in ui uerbi substātiui cōsideratum oēs res in hoc φ existunt significet: in oībus uero rebus una eademque realis pprietas esse non possit: aliā. n. hñt substātiae: aliā quātitatis, & sic de caeteris aequiuocū esse conuincit. q̄ aequiuocatio restringit & determinat qui est terminum adiacens in ppositione. Nam qui indifferenter primo loco p se p̄dicat indifferenter licet ibi agere de ē: cum aequaliter se hēat ad uim uerbi: & ad uim substantiui: ut supius determinatū est: nunq̄ tñ in uim uerbi tertium adiacēs secundum hanc sniam. Est qppe alia snia in qua ē dicitur oēs res significare ut essentias & easdē oēs ut actiones. & accipit actio large ut qualitas in noīe: secundū quam sniam ē primum ut tertium adiacēs I ppositionibus ēt quantum ad uim eius uim uerbi concedunt hi e. s. actionē & passionē significare. Id. n. qđ p̄dicat actio eius esse concedit. Rursus aliam uim considerare hēre uocatiua uerba ex hoc φ sunt uocatiua. Ex ui. n. uerbi significat subiectum agere uel pati: ex ui uero uocatiui certam & determinatam hñt significationē. Significant qppe oīa uocationē passiuē. sinatam & uidētur idē uerbum hent ensis mucro gladius idē nomē hñt. ergo cōe haec uerba cū aliis uerbis ex ui uerbi copulare rē quā significat uocationē. s. ipsam cū ipsis substātiuis. & hoc quando primo loco ponit ut cum dico: ego uocor non φ aliquis me uocet. i. non φ suscipiam passionē ab aliquo agente in me sed est dicere. ego uocor quasi mihi inest uocatio. Sed in hoc officio raro inueniuntur huiusmodi uerba: cum ad hoc proprie non sint inuenta, hēnt ēt eadē uerba ex ui uocationis quam significant: copulare uocabula rerum cū rebus de qbus enunciant & maxime ppria uocabula in quo conueniunt a uerbis substātiuis. Conueniunt qdē in hoc φ aliud copulant q̄ sias actiones uel passiones. differunt aūt in hoc φ substantiua copulant quaslibet res cohaerētes ad se inuicem haec uero sola nomina cum rebus quas noiant gratia ēt ipsorum nominum easdē res sibi ipsis iungunt: ut si dicam. ego uocor Socrates, per uocor copulatur socrates hoc nomen cum re subiecta quam significat ego: & sic eādē rē notant ego & uocor & socra es. Et nota quantum ad officium huius ōronis uocor non considerari in ui uerbi: sed potius in ui uocationis. Non tñ prorsus separamus proprietatem uerbi cum ibi copulet quod est uerborum. n. ex qua ui ad hoc descendimus ut uocatiua uerba ipsas res uelut substantias in essentia significa-

re dicamus. Nā qñ dico ego uocor socrates: hoc ītelligo ꝙ haec substantia existit cui nomen est so. & in hoc dicunt habere eandē uim uocatiua & substantiua uerba. Et alia snīa in q̄ dicuntur uocatiua uerba designare: ut actionē uel passionem non uocationē rem illam: sed ipsa nomina quae copulant. sed de hoc alias.

Voniam quae occurrunt. Tractato uno accidenti uerbi. i. significatione seu genere: īgredit̄ tractatū tēporis secūdū. s. accidentis: & facit competentem transitū. Tēpus accidit. i. accidentaliter conuenit uerbo: & ut ostendat tempus accidentaliter uerbo conuenire cōuenienti uoce utit̄ sic. Tēpus di-

De Temporibus uerborum.

Voniā quae occurrunt memoriae de uerbo℞ uaria signifi. atiōe tractata sunt: nūc de tēpore dicamus. Temp9 accidit uerbo ad diuersi actus significationē acōmodatū qd̄ plerunq̄ ostendimus: uel ī pricipalibus: uel ī penultimis declinationis lr̄is: ex qua ēt psone & nūeri dignoscunt̄. Sed psone q̄dē ī finalibus lr̄is: & nūeri. Tēpora uero ut dictū est in pricipalibus uel penultimis. Itaq̄ cū noīs declinatio in fine solo moueat̄ uerbi & ī pricipio & ī fine & ī medio plerūq̄ īuenitur moueri. In noīe. n. differentiae casuum & nūeri. hic uero & tpis & psona℞ ex declinatiōe osten

co accōmodatū uerbo. i. iuxta pricipalem significationē illi accōmodatū. i. cōmode datū. Quō iuxta principalē significationem ad quā cōmoditarē uerbo deḃ tps̄ supponit ad designationē diuersi actus. i. ut actum uerbi q̄ est idē diuersificet: qd̄ ē dicere. cū pricipaliter uerbū actionē inhaerentē significet iuxta hanc significationem secundario dat uerbum tempus ut eundem uerbi actum diuersificet. cum enim amo & amaui & amabo significent eundem actum quantum ad personam addit numerum ad modū: tēpus uerbo accommodatum actum illum diuersum facit. Amo enim praesentem: amaui praeteritum amabo futurū actū significat: & ita secūdum diuersa tempora actus in uerbo diuersificat̄: & accipit hic large actum. s. pro actiuo & passiuo. Sciendū hanc uocē tēpus aequiuocum accipi: cū multas & uarias habeat significationes: de q̄bus alias hic nō accipitur. i. designatiōe cuiusdā q̄litatis uel actionis. q̄ dicit̄ significatio tpis adiacēs ipsis uerbis: gratia cuius dicit̄ uerbo tēpus accidere. Cū enim dicimus tēpus accidit uerbo: idē est quasi diceret significatio tēporis accidit uerbo. Cū eni uerbū ē tēporis significatiuum: nā lego hoc uerbum quasi subiectum in se suscipit: si significationem temporis & hoc secundario. nam lectionis significationem primo suscipit. Potest etiam dici tempus haec uox in designatiōe quātitatis accidens uerbi: ut sic dicamus. Tempus accidit uerbo: idest qualitas a tempore designata: conuenit uerbo: per hoc ꝙ secundo designat̄ a uerbo: sed expositio accidentis īpropria uidet̄: uel ita. tēpus accidit uerbo ad cōsignificandum circa hanc uocem: cu[r]rit legit. Item sciendum tempus praedicabiliter accidere uerbo: potest. n. dici legit est tempus. i. significans actione in tempore: quod absonū uidet̄. quādo. n. quaeritur legit cuius ē tēporis: sic pōt exponi. legit quā qualitatem. i. quod tempus: siue praesens siue praeteritum siue futurum significat lectiōi adiacere. uel qd̄ tēpus. siue praesens siue praeteritū: siue futurū adiaceat lectiōi: uel de qua collectione uocum tempus significatiuum sit: siue de collectione praesentis: siue praeteriti: siue futuri. Quod tempus. Postq̄ dixit accidere uerbo tempus: & secundario uult determinare quomodo discernatur tempus in uerbo scilicet in principio: in medio: in fine. & hoc est qd̄ tempus cum in omnibus uerbis in fine declinationis ostendatur. plurimisq̄ ēt in multis uerbis ostenditur: uel in primis litteris declinati uerbi: ut ago egi: uel in penultimis litteris: ut rego rexi: uel ēt in mediis: ut perago peregi. hoc ideo subiunxit ut ostendat ꝙ uerbum distinguit actus sm̄ diuersa tempora. Ex qua declinatiōe uerbi: non tempus tantum: sed etiam personae & numeri dinoscunt̄: sed diuerso modo: q̄a personae & numeri tm̄ in fine: ut amo amaui: sed tempus in principio: in medio: in fine. Itaq̄ refert ap. Quia declinatio uerbi secūdū tempora fit in principio: in medio secūdum numeros: & personas in fine. Ergo declinatio uerbi inuenit̄ nomen in principio: & in medio plurimum q̄: & in fine semper: cū declinatio nominis in solo fine moueat̄: qd̄ sic est accipiendū. Nunq̄ in principio mouet̄: aliqñ enim in medio mouet̄: ut respublica reipublicae componitur ex duobus nominatiuis. uel potest dici ꝙ declinatio nominis in solo fine mouet̄ secūdū illos qui dicebant respublica reipublicae in singulis casibus componi. In nomine enim. Reddit causam quare nomen in solo fine declinet̄. uerbū aūt in fine & in principio & in medio. s. quia nomen secūdū diuersos casus & numeros tantū declinat̄. diuersitas autem casuū & numerorū in solo fine ostendit̄: ut homo hominis: homines. Verbū aūt per diuersa tempora: & personas diuersas: & diuersos numeros declinatur. Si aūt diuersitas tempo℞: personarū: & numerorū in solo fine ostendet̄: nimia confusio esset. Itaq̄ placuit in q̄busdā uerbis in principio: uel in medio tempora discreta & hoc est in nomine enim differentia casuū & numeri tantū ostendit̄ ex declinatione. hic uero in uerbo ostendit̄ differētia temporis & personarū & numeri ex declinatione ipsius uerbi. Sūt igit̄ quādoquidem tēpus concedat̄ uerbo ad actus distinguendos: igit̄ sunt diuersa tempora. & uere diuersa: quia tria. s. praesens: praeteritū & futurum. Nota secūdū quosdā tempus significare quantitatem rebus mutabilibus adiacentem: quae per minimā sui partem existere prohibet̄. secūdū alios significat quandam quantitatem: quae cum mūdo habuit originem & cum mundi forma desinet esse: quae secundum se inuariabilis est: sed quantū ad actiones nostras: & ad planetarum motu praesens praeterita: futura iudicat̄ qd̄ spaciū uidetur. Tullius diffinire sic. Tempus est pars aeternitatis. s. spaciū mutabiliū rerū. Quod est a principio mundi usq̄ ad finem. Philosophi aūt hoc spaciū mutabilium rerū idest tempus certis ptibus determinare uolentes: soli & aliis planetis: quae cū certo motu & aequa lege pgressionis suos exercent cursus illud ascripserūt spaciū illud quod sol ab ortu ad occasum mouet̄. diē appellātes. Et ita ex sole & aliorū planetarū cursu ꝙ reuersi. mēses: annos: horas: momēta: & alias certas pres

distinxerūt qđ aliarū rerū uarietate facere nō poterāt. Siqđ enim ex motu hoīs iter facientis certas tēporis ꝑtes distinguere uelit frustra laborabit. Cū ille mō segnius modo citius ꝑficiscat. Quod aūt tps ex rerū uarietate noscat planū est. Siqs mente concipiat oēs res in quo statu modo sunt ꝑmanere. Ita .n. uidebit figurans tēporū in æternitatis ꝑmanētia cōuerti: & sic ex contrario colligere licet tps nihil aliud esse q̄ spaciū mutabiliū rerū. Hoc uero tps ꝑm actus rerū in tria .d. Si .n. actus solis meridianus modo sit ꝑsens .i. præ oculis ex actu solis præsens: præsens uocabit tps in quo sol est in meridie. Rursus: quia actus alius solis .i. ortus eius iam præterit. Præteritum tēpus dicemus in quo sol ortus fuit. Similiter quia aliū eius actū futurum expectamus .i. occasum tēpus .i. quo sol occidit futurū dicimus. & similiter ex qbus libet actibus aliaꝝ rerū: secundū hoc q̄ sunt præsentes: uel ꝑteriti: uel futuri tempora ipsi uel præsentia: uel præterita: uel futura uocamus. Hāc autem tēporis uarietatē ex uariis rerum actibus procedētē augustinus cōsiderans dixit. Tempus est certa dimensio ꝑm morā & motū mutabiliū rerū. Sed præteritū. Tres dixi eē partes temporis. sed illæ ꝑtes tēporis diuersæ sunt: quia præteritū tempus tam late diuidit ut tres partes habeat: & hoc inde ꝓcedit: qa præteriti actus nobis sūt cogniti. & qa sūt certi determinate distinguimus eos: ut alios nouiter ꝑfectos: alios ia pridem ꝑfectos: alios īceptos sed nōdū ꝑfectos dicamus. & ita sc. diuidū dimēsos actus præteritos tēpus ipsum præteritū distinguimus: & hoc est. Non mirum tam late patere: idest extendi ꝑteritū tempus & nihil posse̊ uenire in nostram no. a lon. spa. sæculorū .i. a principio mūdi usq; ad finē sic .i. tam certū quō actus principii secundū quos temporis diuidimus: & hoc prius statim relinquit. Naturaliter ideo possūt: qui magicis artibus futura quoq; in notitiā uenīūt. In præsenti enim.

ditur differentia & numeri. Sunt igitur tpa tria: præsens: ꝑteritum: & futuꝝ. Sed ꝑteritum rursus diuidit in tria in ꝑteritum impfectum: ꝑteritum ꝑfectum: & ꝑteritū plusq̄ꝑfectum. Nec miꝝ tam late patere ꝑteritū tempus cum in notitiā nostrā nihil sic naturaliter a lōgo sæculoꝝ spacio pōt uenire. quō actus ꝑteriti tpis. in ꝑsenti enim & futuro pleraq; incerta nobis sunt: angustissimaq; eoꝝ est nobis cognitio & dubia plærūq;. Ita q̄ singulis uocibus ꝑ hæc duo tpa iure sumus cōtenti: q̄uis græci futuꝝ quoq; diuiserunt in quibusdā uerbis. In futuꝝ infinitum ut τυψομαι. Et paulopost futuꝝ qđ atticū dicunt: ut μετὰ ὀλίγον μέλλον: ut τετυψομαι. Melius tamen. Romani cōsiderata rōne futuri: q̄ omnino incerta est simplici in eo uoce utunt: nec finiunt spaciū futuri: est aūt supradictoꝝ tēporꝝ quædam cognatio inter se: sed anteq̄ de ea dicamus: latius supradicta repetamus. Tēpus accidit uerbo: præsens: præteritū: & futuꝝ. Quāuis eni naturaliter instabili motu uoluit & eius pars iā præterit: pars eius sequit: tamen

Vere sic nihil nobis uenit in notitiā quō præteriti actus: qa actus est de præsenti & de futuro nobis nō uenisse in notitiā q̄ hēmus ibi. In præsenti enim oīa sunt nobis īcerta: qa cognitio eoꝝ q̄ fiūt in præsenti angusta ē: propter ipsius temporis angustias: & in futuro plæraq; sunt nobis īcerta: qa cognitio eorū plærūq; est dubia. Plærūq; dicit. qa q̄dam futura sunt ex necessitate: ut hō mori: & ista ueniunt in notitiam. Nota hic accipi ꝑsens non illud quod partibus cōponit: sed ipsum instans quod est indiuiduum. Actio. enim diuidua præsentis certa nobis est: sed indiuidua incerta. & hoc propter breuitatem ut dictum est. Itaq;. Quia ea de præsenti & de futuro sunt nobis incerta. Itaq; per hoc duo tempora præsens. s. & futurū: singulis uocibus iure sumus contenti. Non enim in designatione primæ personæ singularis uel pluralis hēmus plures uoces in ꝑsenti uel in futuro q̄ habemus in præterito: ut legebam legi legam. Possumus et large dicere q̄ non habemus plures uoces neq; in præsenti neq; in futuro: q̄ quæ diuersa præsentia uel futura significent. Quāuis græci futurū quoq; Iure sumus cōtenti singulis uocibus dico q̄uis græci non sunt cōtenti: qa in quibusdam uerbis diuiserunt futurū quoq; sicut præteritum: & faciūt ibi duo futura. Vnū. s. q̄ determinare significat proximū futuꝝ .s. τετυψομαι qđ inuentū ab atticis dicit atticū. Aliud quod significat remotū futurū τύψομαι. Vt si in futuro diceremus legam & legebo. & legebo determinate significaret ꝓximū futurū. Melius tamen romani cōsiderata. Et si græci ita diuidunt futurū tempus ponendo discretas uoces. tamē romani melius utuntur simplici uo. in eo .i. futuro: quō melius utant supponit. s. considerata natura futuri temporis quæ oīno incerta est quātū ad actus futuros qui incerti sunt nobis: nec finiunt .i. nō determināt p discretas uoces spaciū futuri ut ponatur legā & legebo: & per legebo ꝓximū futurū: per legā futurū remotū significet. Est aūt supradictoꝝ tēpo. Posuit supius tria tēpora: præsens: præteritū & futurū. Et præteritū diuisit in tria præterita. Hoc aūt sciendū de prædictis tēporibus q̄ eorū est cognatio: q̄dam de quā dicturi sumus: sed anteq̄ de ea dicamus. la. te. su. exponentes singula breuiter: hanc aūt tēporū cognationē ob hoc ostendet ut cū dicturus sit uoces tēpora ista significātes alias ab aliis nasci. & formari ex tēporū cognatione idē uocibus ipsis cōuenientē fieri intelligamus. Tēpus accidit uerbo præsens præ. Qđ diffuse dixerat breuiter repetit & ē dicere. Significatio ꝑsentis tēporis & significatio præteriti & significatio futuri accidentaliter inest uerbis. Sequtur lata ex. Quāuis enim naturaliter instabili: q̄ dixit præsens tēpus præ. & fu. conuenire uerbo: qa tēpus accidit uerbo: sed q̄ tēpus aliud eēt ꝑsens: aliud ꝑteritū aliud futurum uidebat īpossibile quibusdā: qui respicientes ad festinantiā solis: q̄ qđ illud qđ mō est statim transit in præsens: & de præsenti statim in ꝑteritū: tēpora instabilitate sua confundi uidebant: & sic nesciebāt quō uerbali uoce ꝑsens tēpus uel præteritū uel futuꝝ discrete possent significare: cū priusq̄ uerbum ꝓtulissent futurum præsens uel præsens præteritū fieri uidet. Et hanc dubitationē excludere uolens sic

adusefatur:quāuis tempus naturaliter.i.sicut a conditore reꝝ natū & creatum est uoluitur:hic ad solem respe zit motu instabili:quia cū futuꝝ moueatur & transeat in praesens:non ibi stat: sed statim transit ī praeteritum: & hoc est quod supponit & pars eius iam praeterit.i.de praesenti fit praeteritū:& alia pars quae adhuc futura est sequitur praeteritum.quia fit praesens & de praesenti statum fit praeterita: tamen ad ordinationem nostrorum gestorum.i.secundū gesta nostra ordinata:& diuisa in praesentia:praeterita & futura:diuidimus tēpora quoq; sicut ipsa gesta.Quod est dicere:quāuis tempora naturali instabilitate confusa non possunt distingui: tamē secundum actus nostros qui minus sunt instabiles diuiditur & distinguuntur tempora.Si eni heri scripsi hodie lego cōtinue:cras sum disputaturus:hodierna lectio continuata: q magnam morā habet.nec cito praeterit nec permittit ut futura disputatio cito fiat praesens. Itaq; secundum hodiernam lectionē continuatam: quae quantum ad partem sui praesens est totum hodiernum tempus praesens indicabo & in designatione ipsius prius q̄ transeat poterouti praesenti uerbo dicendo lego : & similiter anteq̄ crastinum tempus fiat:possum dicere disputabo. Eo quoq; modo itellige in actibus nostris siue magnis siue paruis. Vnde iure praeteritum in tres diffi.Quia secundum gesta nostra tempora diuidimus.ideo iure praeteritum tempus in differētes partes distinguimus.quo iure supponit. Nihil enim certius ut dictum est. Ac si dicat:haec est conueniens ratio q̄re praeteritum tempus in tria diuidatur: quia praeteritos actus nostros in tres p̄tes diuidimus. & hoc bene possumus : q̄a certa sunt nobis:

ad ordinatiōem nostroꝝ diuersa gestoꝝ tempora quoq; diuidimus . Vnde iure p̄teritum in tres differentias partimur. Nihil enim certius ut dictum est ad notitiā nostram pōt uenire q̄ gesta p diuersum temporis spacium p̄teriti. Facile enim dignoscit' utrum multo ante an nuper sint facta:an coeperint quidem:necdum tamē sint p̄fecta. Itaq; quod accidit:ipsis rebus:quas agim⁹ nomen tempori ipsi imponimus praeteritum imperfectum nominantes in quo res aliqua coepit geri : necdū tamē perfecta est:praeteritum uero perfectum in quo res perfecta monstrat'. Praeteritum plusquamperfectū in quo iam pridem res perfecta ostenditur. Instans autem indiuiduum est quod uix stare potest. Vnde merito a quibusdam instans imperfectum nominatur : ni si enim sit imperfectum in eo adhuc esse actus itelligi non potest. Futurum quoq; cum incertum sit ut osten

& ubi ē certa:q̄a facile digno.an mul.ante an.nu.fint.fa.an coepta & nondum perfecta:& quia ita est in actionibus nostris:q̄ aliae sunt praesentes aliae praeteritae aliae futurae. Itaq; nomen quod accidit gestis:tempori imponimus hoc modo:praeteritū tempus &c. Nota praeteritum imperfectū uerbum actionem quandam designatam cuius iam quaedam pars praemittit:pars restat:habet autem hoc ex propria inuentione sua:ut cum dico me legebam quando ille me uocauit legebam signif.cat totam propositam lectionem:cuius quaedam pars praeterierat:quando ille uenit:pars restabat:siue autem completa fuerit lectio:siue non nihil interesse dicunt quātum ad naturam praeteriti imperfecti. Si uero aliquis iferat.cum interdū eueniat perfici propositam lectionem:ergo nihil distat tunc inter legebam praeteritū imperfectū & legit praeteritū perfectū:eandē enim lectionem significāt:uerū est:sed in modo differūt.quia illud significat ut imperfectā. Rursus cū interdū aliquo uocante me:finem faciam propositae lectionis:non rediturus ad eam. Si legebam totā propositā significat tunc illud quod fuit cum eo quod nunq̄ fuit:significare p̄hibetur quod uerū esse dicimus. Quid enim mirū si legebā totam propositam lectionē gratia partis significat. Cum saepe inueniamus uerba in oratione posita:ut de eo quod non fuit in actu rerū intellectū generent. Nam cum me non legente dico lego.lego quidem actū non existentem in rerum natura significat:multa alia ēt quādo.s.mentimur. Est tamē sententia quorūdam uerbum p̄teriti tēporis iperfecti nō significare totā actiōem cuius ps nō p̄teriit:pars futura erat:sed causa tātū quae praeterit:gratia tamē eius partis quae futura erat. Sed secundū hoc praeteritū imperfectū non uidet' significare semiplenū actum:quod Prisci.affirmat i constructionibus. Instans aūt īdiuiduū est. Praeteritū tempus ita diuidit:sed instans.i.praesens non diuidit'. Hic nota eū agere de praesenti:quod est q̄si pūctus copulans praeteritū & futurum:non de eo praesenti de quo quaeritur in uerbo cuius temporis. Illud enim partes habet quod praeteriit:quod est & quod futurū ē.hoc uero partibus caret. Sed quia compositū praesens gratia huius suae partis scilicet praesens dicitur ideo de hoc instanti agit:& etiam ut ostēdat in significatione huius indiuidui temporis:nos non posse uti diuiduis uocibus:sicut in praeterito utimur. Quod.i.instans uix potest stare.i.morā facere. Redditio est causae quare instans dicatur:& quia uix potest stare. Vnde merito a q̄busdam illud instans nominatur imperfectū:ut utrūq; simul dicatur instans imperfectū. Ideo quia ita paruum stat ut cū actus in eo sit in eo non possit esse perfectus. Sed obiicitur si ipsum instans imperfectum ē:tunc partibus constat. Imperfectū enim esse dicit' cui deest aliqua pars. Ad quod respondet' aliter hic accipi imperfectum quasi significet non perfectū & ualde artum. Nisi.n. Vere merito instans dicitur imperfectū:quia actus eius intelligitur nondū transisse:& probat destruendo consequens sic. Nisi enim sit imperfectum.i.si fuerit perfectum.s.ut in eo sit actus perfectus non potest intelligi actus in eo esse.i.non praesens est:cum adhuc actus non sit in eo: sed iam sit praeteritum & perfectum. Futurum quoq; cum incertum. Sicut nec praesens potuit uti dis.si. declinationis.i.uerbis declinatis & habentibus discretos & diuersos fines:uerbis dico q̄busdam.i.significantibus diuersa tempora.futura:q̄uis.n.eā & ibo diuersos fines hēant & ēt tota sint diuersa non tñ diuersa futura significant.q̄re futurum discretis uocibus non potuit uti:praemittit causam scilicet cum sit infinitum:in hoc utrum paulo post:an multo post erit:& quia significat incertum:itaq; fuit contentum una uoce.i.uoce unum futurum significante.

Et idicatiuus qdem modus. Postq̃ ꝓbauit tẽpora posse diuidi & distigui: & ea sic distĩcta uerbo cõuenire: de de sectu uerboꝝ i hoc accidẽti igredit̃ agere ostẽdẽs i quibus modis oĩa tpa habeãt̃. i qbus nõ oĩa. Cõstruc. uerbo cõueniunt tria tempora: & indicatiuus qdẽ &c. Causam isetit quare indicatiuus omnia tempora habeat di screta quippe &c. Imperatiuus uero præsens & fu. Indicatiuus oĩa habet tẽpora: sed imperatiuus uidet̃ posse accipere præsens & futurum tãtum: & q non plus accipit: hoc fit quadam naturali necessitate. i. significationis necessitate illud ꝓhibente. Imperatiuus. n. sic significat: ut p̃teritũ habere non possit: Non enim quæ p̃terita sit possumus ĩpetrare. sed tãtũ q̃ futura sũt.

Quod. n. iã diximus ĩpetatiuũ modũ ẽt præsens significare accipimus præsens i designatione proximi futuri: uel loenti sumus quantum ad affectũ ĩperantis. Quæ qui imperat præsens esse se uelle ostẽdit. Cũ enim dico lege in proximo & sine dilatione fieri impero uel præsentem actum nã lateius significo: sed præsentẽ esse me uelle ostẽdo: & præsentem fieri impero. Ea etenim imperamus q̃ uel uere imperatiuus accipit p̃sens & futurũ tantũ: quia tantũ ea impamus quæ in p̃ximo: uel in remoto futuro fieri uolumus. A partibus qa hoc æqpollẽter: ea enim &c.

Nõ solũ enim illi qui nõdũ. Vere imperamus ea quæ uolumus fieri i præsenti: qa impamus & de non cœptis: ut incipiant̃ in præsenti & de iam cœptis: ut in præsenti perficiãtur: locus est a partibus eorũ quæ in præsenti uolumus fieri & hoc est. Non solum. n. imperantes illi qui noudũ cœperit aliquã actionem utimur præsenti tempore. i. uel bo præsentis temporis ut lege: sed etiam imperãtes illi q iã cœpit & adhuc ẽ in ipso actu: utimur præsenti non ut faciat quod iam fecit: sed qd futuꝝ ẽ. s. ut pmaneat i eodẽ actu: ut si qs &c. Nota hic lege significare totã lectionẽ cuius quædã pars restat: pars præterit: sed tamen gr̃a eius partis quæ restat. Dicũt tamen aliq tãtũ significare ibi lege id qd restat. Apud græcos etiã præteriti tem. Apud latinos iter imperatiua præsentis tpis uel futuri ut exposui de quibus qa constabat, nullũ posiut exẽplum. Apud græcos autẽ etiã impatiua sunt præteriti tpis: nõ q quãdo imperãt sint præterita: sed sic imperant ut i futuro: possint dici præterita: quod sic aduei sando supponit. Dixi impeiatiua significare præteritũ temꝑus: q̃uis ipsa quoq sicut alia prædicta pertinẽt ad sensum futuri. i. quãdo imperãt significant futuꝝ: sed taliter ut in futuro possint dici præterita: ut est. aperta sit porta: quod significatur p illud græcum ἀνέωχθητω ἡ πύλη. Videtur enim. Videtur enim commendatio & adaptatio exempli. Nam cum dico apta sit porta: impo eam in futuro apiri: & ita apertio illa futura est. Sed sic impero ut cũ uenero: apertio illa sit p̃terita. i. ipsam portã apertã inueniã. Ergo nos quoq. Quia ita faciunt græci nec significatio nec regula repugnat: ergo nos faciamus. Nã sicut græci possumus uti præterito tempore imperatiui. i. imperatiuo significante tempus in futuro præteritum: ut in passiuis uerbis uel in aliis. p. d. h. i. in deponentibus & cõmunibus: & quomodo in illis ostẽd t. s. cõiungentes par. præ. tempo. ut amatus cũ substantiuo uerbo impeiatiui modi præsentis tẽporis uel futuri. i. cum sit uel esto: ut amatus sit: hoc totum dicat̃ insimul præteritũ tempus imperatiui: cum græci pro his duabus uocibus habeant unum uerbum non compositũ. Quod autem. Dixerat q amatus sit esset p̃teritum imperatiui: hoc uult cõfirmare per similem constructionem uidelicet amatus sit: & similia quæ ex duabus dictionibus. i. ex p̃terito: participio & uerbo substantiuo cõponunt̃. & insiste lfam. Non enim dicit significar p̃teritum sed habet uim p̃teriti. i. in futuro p̃teritum significat: & q uim p̃teriti habeat ostendit: & subiunctiua passiui p̃teriti perfecti quæ similiter sunt composita ex p̃terito participii & substantiuo uerbo significent tempus præteritum. sine dubio ergo illa ratio est a simili quod designat ubi dicit si amatus sit &c. Quippe. Quasi dicat bene sequitur q si amatus sit in coniunctiuo præteritum significet. q in imperatiuo præteritũ significet quippe cum tantam affinitatem inter se habeant impatiuus & coniunctiuus q i tertia p̃sona p̃sentis tp̃is impatiuus similis ẽ tertiæ p̃sonæ cõiun

dimus & infinitũ utrum paulo post an multo erit non potuit discretis qbusdam finibus declinationis uti. Ita q̧ una uoce cõtentũ fuit. Et indicatiuus quidẽ modus hẽt tempora oĩa: quippe eo modo oĩa quæ egimus uel agimus uel acturi sumus absq̧ ullo impedimento indicamus. Imperatiuus uero præsens & futurum naturali quadã necessitate uidetur accipere: ea & enim imperamus quæ uel in presenti statim uolumus fieri sine aliq̃ dilatione uel in futuro. Nõ solũ enim illi qui nondum cœpit iperantes utimur præsenti tẽpore imperatiui: sed etiam illi qui cœpit & in ipso actu est ut permaneat in eodem: ut si quis ei qui cœpit uersum legere dicat. lege usq̧ ad finẽ. Apud græcos etiã præteriti temporis sunt ĩperatiua: q̃uis ipsa quoq̧ ad futuri temporis sensum pertineant ἀνεώχθη ἡ πύλη aperta sit porta: Videtur imperare ut in futuro tẽpore sit præteritũ: ut si dicã aperi nunc ianuam: ut crastino sit aperta. Ergo nos quoq̧ possumus in passiuis uel in aliis passiuã declinatiõẽ habentibus uti præterito tẽpore imperatiui coniungentes participiũ præteriti cũ uerbo impatiuo præsentis uel futuri temporis: ut amatus sit uel esto. πεφιλήσθω: doctꝰ sit uel esto δεδιδάχθω calusus sit uel esto κεκλείσθω. Qđ aũt uim præteriti habeat huiuscemõi constructio ostendunt subiunctiua præteriti pfecti: q̃ similiter ꝓferunt̃ in passiua declinatiõe: ut amatus sim sis sit. Ergo si amatus sit in subiũctiuo pteriti tẽporis est. Bene etiã in impatiuo præteriti põt accipi. Quippe cũ & in præsenti tpe impatiui tertia p̃sona similis est in oĩ cõiugatione tertię p̃sonæ subiunctiui ut amet doceat

etiui siue passiui siue actiui:& hoc in oi cōiugatiōe ut amet tertia pso. ē ipatiui & cōiunctiui: & similiter in aliis Et in passiuis. Et in passiuis quidē uerbis & similibus. i. deponentibus & cōibus hoc pos. di. i. inenit e i illis sub stātiuo uerbo iūctis:ꝙ impatiua habeāt uim præteriti:sicut ex supradictis probatū est. In actiuis uero uerbis & in neutris nullo mō possumus hoc dicere:ꝙ āt seqtur nisi habeant participia ꝑteriti:de neutris tātū dictū ē. Actiua enī nūq̄ habent participiū ꝑteriti tpis:sed quædā neutra:ut cœno cœnatus:poto potatus:qa de his talibus substantiuo uerbo iunctis:cōuen. ēter possunt fieri īperatiua ꝑterit tpis ut cœnatus sit potatus sit.

legat amet doceat legat: In passiuis quidē uel in similibus hoc possumus dicere. In actiuis uero uel neutris nullo mō nisi participia præteriti habeant. optatiuus autē q̄uis ipse quoq; uideat ad futurū ptinere. ea enim optamus q̄ uolumus nobis uel i præsens uel in futurū dari. tamē hēt & præteritū tēpus: qa euenit sæpe de absentib9 & de ignotis reb9 præcari: ut factę āte nobis possint i noticiā uenire ut si filio meo romæ i psenti degēte optās dicā. Vtinā romæ filius me9 legisset auctores pp quos nūc ibi morat. Vtinā ꝓfectus eēt romā ante uiginti dies. Possumus tamē hoc ut mō ēt ostendentes q̄ optamus nō euenisse: ut Vir. i. i. æn. Atq; utinam rex ipse no⁊o cōpulsus eodē Afforet æneas. Et utinam Gener Pōpei cū Caio Cæsare societatē aut nūq̄ cōiūxisset aut nūq̄ diremisset. In hoc aūt mō dūtaxat & in īfinitiuo tēpora cōiuncta hēnt latini præsens cū præterito imꝑfecto & præteritū ꝑfectū cū plusq̄ꝑfecto ad imitatiōnē græcorū: q̄uis hoc quoq; conati sūt qdā disiungere. sed melius ē eē cōiūcta. Nā præteritū iꝑfectū rōnabiliter idē ē & præsens. Dico. n. utinā legerē nunc & utinā legerē heri. Nimia ē enim cognatio eorum temporum præsentis & præteriti iꝑfecti. & maxime in hoc modo.

Optatiuus aūt. Impatiuus semp ptinet ad futurū quacūq; significatiōe accipiat. Optatiuus āt q̄uis ipse quoq; sicut & impatiuus uidet ptinere ad futuq: tn̄ hēt ꝑteritum & ꝓbat p parentesim sic. ea enī optamus q̄ uolumus dari nobis: uel in ꝑsens uel in futurū. ꝑsens intellige ꝓximū futurū. uel q̄tū ad effectū optātis. Nō enī q̄ actualiter sint ꝑsentia optamus q̄uis inq̄ātū optatiuus ad futurū respiciat. tamē habet & ꝑteritū tps & qua rōne possit habere subiūgit. s. qa euenit &c. Sciēdū ꝙ cū reuera optatiuus ad futurū ptineat ut ipse dicit tamē duobus modis optare possumus de ꝑteritis. s. & hæc quoq; optatio ad futurū ptinebit. & est unus modus cū id qd̄ nobis icertū ē: & q̄tū ad nr̄i noticiā futurū optam9 euenisse iādudū. Alius modus ē qn̄ optam9 euenisse contrariū illi qd̄ certū ē: & q̄ntū ad rei ueritatē futurū ē. primū modū hēmus ubi dicit optatiuus: tn̄ ꝑteritum tēpus hēt: qa euenit sæpe precari uel optare de rebus absentibus: & qa multa absentia sunt certa. iō determinat: & ignotis. i. icertis rebus: & ad qd de eo optet subdit iō. s. ꝓcamur ut pos. no. ue. in no. iādudū eē facta. de certis rebus euenit ꝑcarimur cū dico: utinā filius meus legisset auctores pp quos romā mit. Quidā filiū suū romā miserat ad legēdū auctores: de quo eēt icertus: an legisset an nō: sic optās dicit: utinā filius meus legisset auctores: qd ē dicere: utinā lectio iesset filio meo iādudū: q lectio q̄tū ad noticiā illius erat futura. Sic. n. hic accipimus futurū qd. s. nec ē ꝑsens nec ꝑteritū. Nec mi ū sic accipi futurū i hoc tractatu: cū sæpe similiter soleat accipi. Natiua cū dico sol erit ia. hoc futurū ē nō q̄tū ad rei naturā: sed qa nec ē ꝑsens nec ē ꝑteritū. In ꝑmisso āt exēplo legisset optādo. i. cū optatiōe significat lectionē infuisse respiciēs tn̄ ad futuq. Alii qdā sic exponūt: utinā filius meus legisset aucto. i. utinā uenisset mihi ī noticiā. i. utinā eēt mihi certū filiū meū legisse. i. antefactū & ꝑteritū eē qd mō ē icertum an sit ꝑteritū. & hoc totū ī simul. i. ꝑteritū icertū fieri: certū adhuc ē futuq: & hoc sic optare de ꝑteritis ptinet ad futurū. Sed sm̄ hanc expositionē legisset nō uidet significare lectionē. sed istud tātū uenisse ī noticiā ꝙ nihil eē nō eget ꝓbatiōe. qd aūt seqtur ut ꝓfectus &c. similiter ē exēplū. Possumus tamē. Licet tn̄ dixerim fieri optatione de ignotis rebus: tn̄ possumus uti hoc mō. i. uerbo huiusmōi in rebus certis ostendentes. nō euenisse q̄ optamus euenisse ut Vir. Atq; utinā Aeneas. uenerat nec sciente didone: & quātum ad didonē certū erat nō uenisse. & ita dido optat cōtrariū suæ optationis. s. optat eū uenisse dicēs: utinā afforet. & pōt hic eē uel ꝑteritū imperfectū ꝓ adesset: uel ꝑfectū ꝓ affuisset. i. uenisset: & erat id futurū quātū ad rei ueritatem sm̄ eius existimationē. Sequit aliud exemplū de eodē. cæsar & pōpeius cōiūxerunt societatē: sed aliqs uidēs seq i ōmoda: ex illa cōiunctione optat uēisse cōtrariū. i. nō cōiuctionē insuisse q̄ actio. s. nō cōiunctio. i. cōiunctio remota: futurū respicit cū neget sit presens neq; ꝑterita: & sunt hæc duo exēpla sub disiūctiōe posita quasi unū. s. utinā cæsar & pom. nō cōiunxissent societatē: & utinā nunq̄ diremissent. & ita duobus mōis optamus de præteritis. s. qn̄ aliq̄ sunt incerta: id optamus ut sīāt certa: uel qn̄ certa sunt optamus cōtrariū ꝑteriisse. In hoc aūt. Hoc mō ꝓbauit optatiuū habere oīa tpa: nō uult discernere an cōiūcta hēat tpa i eadē uoce: an disiūctiua certis uocibus cont. Optatiuus hēt oīa tpa: sed latini habēt cōiuncta &c. latini dixit. qa græci ēt in subiūctiuo habēt illa tpa cōiuncta i eadē uoce. Q̄uis. Dixi ꝙ latini habēt tpa cōiūcta. q̄uis hæc quoq; &c. Sed melius est esse cōiuncta in eadē uoce q̄ nō esse coniuncta & uere melius est esse cōiuncta in eadem uoce: quia eadē uox rōnabiliter est ꝑteritum imperfectum & etiam ꝑsens. i. significat & præsentem & ꝑteritam imperfectā actionem. Dico enim. Vere eadem uox est præteriti impfecti & præsentis temporis. Nam hæc uox legerem: quæ discernitur ꝑ additas determinatiōes. s. qa utinā legerem nunc significat præsens tēpus ut legerē heri significat præteritū iperfectū. Rursus ꝙ rōnabiliter istud fiat ostendit cū subiūgit nimia cognatio eorum esse. i. spaciorū ipsorū uel significationū ipsorū temporū quæ eadē uoce significant: & maxime illis spaciis uel

Quippe cum uti ūq; imperfectū intelligē. Pōt aūt iste optatiuus & inceptus & nō inceptus ante itelligi. Nā si dicā utinā legerē heri quoq; quō nudiustertius ostēdo cœpisse qdē & nondū finisse. Sinautē dicā utinā legerē heri saltē ostendo nec cœpisse: Similiter si dicam utinā adhuc legerē ostēdo cœpisse qdē in præterito: in præsenti aūt cessare: Sinautē dicā utinā legerē uel saltē nūc: ostēdo nec cœpisse adhuc. sic & p cætera tempora eiusdem modi. Præteritū quoq; pfectum & plusq̄perfectū optatiui coniuncta sunt. licet enim uel multo ante: uel paulo ante esse pfecta hæc eadem intelligere nos optare: ut si dicam utinā legissem ante qnquaginta annos: & utinam legissem ante horā: nec mirū sic infinite in hoc modo intelligi præteritū: qđ quātū uerā intelligentiā nullū certum nec icœptū nec finē habuit. Subiunctiuus cū apud græcos coniuncta habeat tēpora: apud nos diuisa habet oīa quō indicatiuus de cuius cōtextu cū de cōstructiōe orōnis tractabimus latius differemus. Infinitiuus modus quoq; coniuncta habet tēpora: quomodo optatiuus: præsens & præteritum imperfectum & plusq̄perfectū: quomodo apud græcos. cum enim dicimus legere imperfectam rem significamus: quæ uel ad præsens uel ad præteritum imperfectum attinet. Cum uero dicimus legisse: rē demonstramus perfectam: quæ sua est tam præteriti perfecti q̄ plusquam perfecti. Notandum etiam q; uim nominis

significationibus uel istis uocibus quæ sunt præteritū iperfectū & præsens: ē cognatio in hoc mō. i. in optatiuo. Quippe tamē uti ūq. Probatio ē q; ubiq; hēant cognatiōnē qa in quocūq; mō sit præsens tēpus & præteritū iperfectū utrūq; ipfectū itelligitur & significatur qa actus q sit ī illis impfectus ē. Pōt āt iste. Probat q; maxime in hoc mō hēant cognationē p̄sens & p̄teritū iperfectū si qa iste optatiuus pōt itelligi & iceptus ante & nō iceptus ante. i. significat e actū ante iceptū & nō ante iceptū tam in p̄snti tpe q in p̄terito ipfecto: qđ sequentia indicat debere itelligi. q. d. præsens tēpus & p̄teritū imperfectū hanc habēt affinitatē ī optatiuo quā nō hāt ī aliis modis qa in optatiuo significāt habere actū iceptū & nō iceptū. Na legerē hæc uox ī p̄terito iperfecto īdeterminare se hēt ad hoc ut significet uel actum aliqū iceptū uel actū nunq̄ inceptū quod apparet p determinationes q̄s pōt natura aliter suscipe: ut si dicam utinā legerē heri quoq; quō nudiustertius: plane significo: qa icepera legere nup tertia die & sic ostēdo illū illius prius me īcepisse: non tū finiuisse quod īcepi. Sin aūt dicā utinā legerē saltē heri: p saltē intelligo q; nō actū illū īcepi quē legerē significat. Melius est tū intelligere qn̄ dicat legerē heri quō nudiustertius legerem significare actū heri īceptū: nec tū usq; ad finē pductū: qđ p ipsam determinationē declarat. Similiter ī p̄senti significat actus iceptus & nō īceptus. nā si dica utinam adhuc legerē. p adhuc ostēdo īcepisse ī p̄terito: sed tū in p̄senti cessare: q; nisi in p̄senti cessarē aliter nō possem ī præsenti optare lectionē. licet mō ergo p̄sens di legerē q. s. significat actū qdē iceptū sed ad p̄mū respiciens tē finuū qđ dī p̄sens. Si aūt dic utina legerē uel nūc. i. saltē nūc. ostēdo nec adhuc icepisse & hīc cognationē nō habēt p̄sens & p̄teritū ipfectū ī aliis modis. Nā si dicā legebā uel legoactū cœpisse ex necessitate significo. Sic & per cætera tpa. s. ut significet actus cœpt9 & nō cœptus ē p cæterapta eius mōi. i. optatiui. s. p̄teritū pfectū & plusq̄pfectū. Nota q; in optatiuo præsens & p̄teritum imperfectū propter sup̄dictas cognatiōes cōiūcta sunt. i. idicatiuo: iō diuersa sunt & per discretas uoces significant: & p hoc ostendunt esse diuersa. Præteritū quoq; perfectum. Præteritū perfectū & plus q̄ perfectū ī optatiuo in eadē uoce cōiuncta sunt & uere cōiūcta. nā licet intelligere nos per eandē uocē optare hæc eadē. i. easdē res: uel multo ante eē p̄fectas hoc quātum ad p̄teritū perfectū de utrisq; exemplū ponit. Sciendū eadē cognatione p̄teritū p̄fectū & plusq̄ perfectum coniuncta esse qua diximus coniungi præsens & præte. imperfectū. Nec mirū sic infinite. Liceret aliquis male hic cōfunderet præteritū. cum superius dictū sit hīte præteritū diuidi in tres differentias pp gesta nostra quæ certa sunt. Ad hoc respondet sic. Nec mirū præteritū optatiuo intelligi si infinite. i. indeterminate ut per eandem uocem res multo ante perfe. & paulo ante perfe. significo: quia præteritū optatiui uerum esse nō habuit. q̄ enim optamus ex hoc q; optamus nō ostēdunt esse uel fuisse sed tātū futura eē. Vnde oratio facta de illis neq; uera ē neq; falsa: & q; præteritū in optatiuo certum esse non habuit. sic dicit q; p̄teritum quātum ad uerā intellectū. i. si quis uere intelligat nullū habuerit certū. & hoc ostēdit hic p partes. qa nec certū inceptū nec certum finem hic habuit & hoc est quātū exigit natura præteriti. Subiunctiuus cum apud græ. Quia uarias significationes habet & constructiones uellet aliqs inde doceri in hoc loco. Sed pp difficultatem eius nolens in p̄senti īde agere dixit de contextu eius cōiūctiui. s. qbus modis in orōne ponat differemus &c. Cum dicimus legere im. A partibus ostendit q; infinitiuus coniuncta habet tempora. Nam certe īfinitiuus legere. rem imperfectā significat q; in hoc quod imperfectum ē ad utrūq; se habet. s. ut sit præsens uel præteritum perfectum. Notandum q; uim nominis. Quasi dicat in hoc conuenit infinitiuus & optatiuus q; cōiuncta habēt tpa. Sed nota q; in hoc differūt q; infinitiuus in cōstructione sæpe habet uim nois ipsius rei. qđ ostēdit in parte: dico enī bonū est legere. i. bona ē lectio. q. d. sicut lectio nomē rei ipsius uerbi. i. quā significat uerbū a quo deriuat coniungit cū suo mobili. i. cū bonū. & habet ē suā copulā: ita legere īfinitiuus iūgit cū suo mobi. s. cū bonū. & hēt ē copulā. & attēde tm quosdā q; non tū legere. iō dicet esse nomē in p̄missa cōstructione cū certum tps habeat quo caret lectio. Aliis uidet ibi esse nomen sed pp eandē materiā uocis dr̄ infinitiuus. In hac. n. cōstructiōe bonum est me

legere ipsum legere in ui īsinitiui uerbi pculdubio est acceptū:actū nam qd trāseuntē significat:pōt dici nomen ipsius rei uerbi habere uim. quēadmodū enī cū dico lectio mea bona ē. lectio significat rē suscipientē bonitatē: sic cū dr̄ legere me bonū ē. legere significat eādē rē suscipientem bonitatē. sed de huiōi cōstructiōe liber nō ponit exemplū. Vnde qa īsinitiuus. Vnde qa īsinitiuus habet uim noīs rei ipsius uerbi: grāmatici dicūt hoc. i. īsinitiuū uerbum nō simpliciter nomē sed nomen uerbi: qa rem significatā a uerbo suo ita significat absolute sine psona ut nomē deriuatum ab eodem uerbo. Legere. n. positum ī aliq̄ ōone ita significat sine psona cū tā lectionē illum actū ut lectio: ut fere idem possit dici.

ipsius rei habet uerbū īsinitū. Vnde qdam etiā nomen uerbi hoc esse dicebant: Dico enim bonū est legere: ut si dicam bona est lectio. Itaq̧ oīs modus finitus potest per hunc interpraetari: ut si dicam lego qd idicatiuꝰ legere me. Lege qd īperatiuꝰ legere te. utinā legerē quid optatiuꝰ legere me. Cū legam uenio. qd iunxiuꝰ prius legere post uenire. Gerundia quoq̧ uel participalia cum participiorum uel nominum uideātur hēre aliquos casus: nec tempora significent quod alienum est a uerbo legendi legēdo legendum. lectum lectu: infinitiui uice funguntur: quod solet apud græcos articulis coniungi. Itaq̧ pro infinitiuo qui coniungitur genitiuo casui: articuli apud græcos nos utimur indeterminatiōe quæ similis est genitiuo legendi του αναγνωσκειν : και του αναγινωσκειν και του αναγινωσκεσθαι pro eo autem qui datiuo articuli adiungitur infinitus apud græcos etiam antecedēte præpositione nos in do utimur terminatione: quæ similis est datiuo uel ablatiuo nominis: nisi quod uerbum hoc existimas. Quidā etiam o corripiunt finalem eius. Iuuena. in. i. Plurim ꝯhic eger moritur uigilando: sed illum languorē peperit cibus imperfectus. Alphius auitus in secundo excelētiū. Spacio spaciando paulatim trahit. Est enī dimetrū iambicum. ut legēdo τω αναγνωσκειν και εν τω αναγινωσκειν και εν τω αναγινωσκεσθαι pro eo quoq̧ q accusatiuo adiungitur: in dum terminatione utimur: qui similis ē

Itaq̧. Quia īsinitiuus ē nomen uerbi. s. qa absolute sine noīe significat & p significationem eādē rem quam uerbū p oēs certos modos. igiť oīs finitus. i. certus modus p hoc infinitum pōt īterpraetari. i. exponi & resolui: ut si dicam lego qd īdicatiuꝰ legerē me. q d. me est pnomē primæ psonæ: & numeri singularis: qā si iūgas cum legere erit æquipollens ad lego. qa legere me ita significat lectionem cum prima psona & singulari numero: ut lego. & similiter ī cæteris. Cum legam uenio. Quid cōiunxi. i. quæ ostendi esse coniūcta: legere & uenire: qd̄ dicit prius & post si respiciamus ad actiōes inquātū utrunq̧ est psens neq̧ prioritatē neq̧ posterioritatem ī eisdē discernere poterimus sed secundū seriem platōis ītellige dictū: prius. n. pfero legā post uenio: ita cum legā uenio. Gerundia. Hucusq̧ ostēdit quō tpa sint in modis uerborum: uel omnia: uel quædā uel coniucta: uel diuersa: uelle: aliquis cū audisset ī donato gerundia esse modū uerbi: & iste ostēderet q̄ tempora iste gerūdiuus modus haberet. Sed hic dicit gerundia nō habere tempus p quod pbat nō esse uerba deīde cōuincit esse noīa: & habet occasionem cōtinuatōis quod dixerat p infinitiuum omnes alios modos interpraetari & p illis poni. quasi diceret omnes modi fungunť uice īfinitiui. Gerundia quoq̧. s. sicut & modi q̄uis uideanť habere ob. casus participiorū uel nominum. s. genitiuū: datiuum: accusatiuū: q. i. habere obliquos casus nominū uel participiorū ē alienum a uerbo: & q̄uis non significet tpa rursus est alienum a uerbo: tamen fungunť uice infinitiui: sicut modi uerborū legendi: legendo: legendum: & his similia uocanť gerundia: quia gerunt uerborū significationem a quibus deriuantur. Vel quia gerundia nō in simplicem significationem sed diuersas actiuā. s. & passiuā. Vel participia & similia sunt genitiuo & datiuo & accusatiuo participiorū. Quomodo aūt gerundia funguntur uice infinitiui determinat illius. s. infinitiui uice funguntur: qui solet apud græcos articulis cōiungi: idest ponitur in oratiōe pro infinitiuo nō latino. neq̧. n. legendi pro legere ponimus in aliqua cōstructione sed pro græco in infinitiuo. Itaq̧. Quādoquidem ponimus gerundia pro infinitiuo græco. ergo facimus id cōuenienter. s. q utimur terminatiōe in di. idest gerundiuo in di terminato uel legendi pro infinito qd iungiť apud græcos genitiuo casui. Articuli. Articuli deriuanť apud græcos sicut apud nos articula pronoia. Quod aūt dixit p eo infinito q iūgiť &c. sic est accipiendum q uel sint diuersi infinitiui apud græcos: uel loquitur de uno infinitiuo apud græcos q̄si de diuersis secundum diuersas constructiones: q autem sequiť: qa terminatio similis est genitiuo nominis uel participii: redditio causæ uidetur esse q conuenienter pro illo infinitiuo ponitur: qui genitiuo casui articuli iungitur: uel legendi ponitur pro hoc græco & est tale exemplum quasi diceret legendi ponitur pro hoc legere & huiusmodi legi. Cum enim actionem significat & passionem iure pro actiuo & passiuo infinitiuo ponitur. Pro eo autem. Pro illo infinitiuo qui iungitur articuli genitiuo ponitur terminatio in di: sed pro eo infinitiuo qui coniungitur datiuo articuli antecedente ευ græca præpositione nos utimur gerundiuo terminato in do: legendo qui est similis & cætera. Quod autem supponit nisi q uerbum quidam hoc gerundiuum extimantes esse corripiunt o finalem. ad hoc respicit quod dixerat esse similem datiuo uel ablatiuo nominis. q o finalem corripiant ostendit Iuuenalis & Alphius ubi dicit spaciando paulatim. & q corripiant probat: quia est ibi dimetrum iambicum: in quo semper oportet ut iambus sit in secundo & quarto loco. Pro eo quoq̧. Infinitiuo qui accusatiuo articuli coniungitur: utimur gerundiuo in dum terminato: ut legendum pro infinito illo græco.

Huic tamen. Quamuis terminatio in dum ponatur pro infinitiuo. i. pro uerbali uoce quae nō recipit praepositionem separatam: huic tamen terminationi praepositio ad: apud nos solet praeponi: ut ad legendum. In do quoque. Sicut in dum gerundia terminata habent ante se praepositionē: sed nō ita frequenter: ut in cōuertendo.
Quomodo ergo. Dixit gerundia carere tpibus: & sic non esse uerba sed nomina: cum reciperent praepositiones separatas: & tamen poni pro infinitis. Et quia aliquis instans uellet ea nondum esse nomina: immo uerba: cū pro infinitiuis uerbis ponantur: ostendit quaedā indubitanter nomina ꝑ infinitiuis poni: ut legēdus legēda legendū. & his similia. Et si haec nō desinunt esse nomina: quia ponunē ꝑ infinitiuis: nec gerundia similiter. Et infert a partibus praemittens similitudinem ita qa utimur terminatione in dum dom dumꝑ pro graecis infinitiuis. Ergo supina siue gerundia proferuntur ꝑ infinitiuis graecis: & sic proferunē pro illis graeca locutione quomodo lati. solent frequēter ponere nomina deriuatiua a uerbis ī dus desinentia: & obliquos casus eorum pro infinitiuis graecis: ut legendi Virgilii causa uigilo. Similem orationē habemus in graeco: & ponitur legēdi pro graeco infinitiuo passiuo: ut dicatur: Causa legi Virgilii. quia huiusmodi nomina semper passionē significant. Hoc tamen. Et si gerundia & nomina indubitabilia. quorum nominatiuus in dus desinit. in hoc conueniunt: q pro infinitiuis graecis ponuntur: tamen hoc uidetur interesse: quia gerundia sunt nomina absꝗ dubio adiunguntur simili casui & similigeneri. & similinumero: ut intelligendi Homeri causa ueniouel legēdi Homeri sunt eiusdem casus: eiusdem numeri & generis. Quādo uero sunt gerūdi de quibus dubitabatur a quibusdam: an essent nomina quando scilicet accipiuntur loco infinitiui cum articulo iuncti apud graecos pqđ differunt ab idubitabilibus noibus. Ea. n. quis ponunt ꝑ infinitiuis. nō tamē ꝑ infinitiuis articulo iunctis: quando inquā sunt gerundi nec discernunt genera nec numeros sicut nec infinita pro qbus ponuntur nec adiunguntur aliquando simili casui. sed semper sequuntur illū casum quem uerba a quibus deriuantur: ut si dicam: amandi uirtutē causa laboro. Ecce cum prius esset indubitabile amandi casum numerum genus seruabat. Cum uero est gerundium. idest dubitabile numē. nec genus: nec numerum: nec casus discernt. Sed sicut amo suum uerbū accusatiuum regit. Ita & amandi. Similiter gerundia quae in do: & in dum: terminantur. Nec casus: nec numerum: nec genus discernant. Ut intelligendo Homerum profec . minime nocendum est uirtuti. Quippe ac si diceret: Nō est mirum si intelligendo & amando. cum sint ablatiui. tamen iungantur accusatiuo: & sic inuidendum & nocendū cum sint nominatiui iunguntur datiuo. quia uerba superiora. i. intelligo & amo a quibusdam superiora. i. intelligēdo & amando deriuantur accusatiuo adiunguntur & uerba inferiora a quibus inferiora scilicet inuidēdum & nocendum descendunt. i. inuideo & noceo datiuo casui adiunguntur. Cum disiunctū sit superius gerundia sequi casum illum quem uerba a quibus deriuantur. Nota q inuidēdum est & nocendum est impropria uidetur esse constructio: cū inuidendum & nocendum debent esse obliqui scilicet accusatiui. Praeterea. Alia est differentia inter gerundia & nomina quorum nominatiuus in dus desinit: scilicet quia si gerundia nascuntur ab actiuis siue cōmunibus habēt duplicem significationem: quia in hac oratione actionem, in hac passionem significant. Nomina uero quorum nominatiuus in dus desinit: quae ab eis uerbis nascuntur: unam tantum habent significationem & illam magis. idest ex toto passiuam & uere passiuam: quia solemus ea interpretari passiuum uerbum ab effectu: ut hic locus est munitissimus habendi senatus: idest in quo senatus habeatur digne. Semper enim huiusmodi nomina dignitatem cum passione significant: sed primo passionem q si habendi gerundium esset hic actionem & passionem significaret. Si aūt participiū passiuum tantum. sed cum tempore.

accusatiuo nominis: ut legēdū ἀναγνώσεον. Huic tamen frequentius solet ēt praeponi praepō ad: ut ad legēdū. Ex quo ostenditur magis nomē esse q uerbū. Verbo enim separata praepositio ꝑ appositionē praeponi nō potest. In do quoque terminātia inueniuntur ante se habentia separatam praepositionem. Cicero pro milone: huius ergo interfector si esset in confitendo. Quomodo ergo frequētissime in dus desinentia uerbalia nomina & corū obliquos casus ꝑferre solēt Romani ꝑ infinitis ī graeca elocutione ꝑlatis: ut legēdi Virgilii cā uigilo τοῦ ἀναγνώσεου οὐιργίλιον χάριν ἀγρυπνῶ τοῦσ γνατινωσ κεσθαι οὐιργίλιον χάρνονριυπνῶ. Ci. in. i. inuectiuarum. Nihil hic munitissimus habendi senatus locus ἔχυρωσ τῆσ συγκλὴ τοῦ ἀντι τοῦ ἔχι ἡ τὴν συγκλήτου. Si gerundia uel supina ꝑferū tur Hoc tamen uidetur inter gerundia supradicta: & nomina quorū & nominatiuus in dus ꝑfertur iteresse qđ quando sunt absꝗ dubitatione noīa simili casui adiungunē. & discernunt genera ut intelligendi hoīs gra: & amandae uirtutis causa: & emendi mancipii studio ueni. Quando uero gerundia sunt idest loco īfinitiui cum articulo iuncta apud graecos accipiuntur: nec genera discernunt: nec numeros. qđ sūū ē infinitiuorum uerborum: & illū sequunē casum: quē & uerba ex quibus nascunē: ut si dicam intelligēdi Homerū causa uenio ꝗuis rarus sit huiuscemodi cōstructionis usus. Similiter dicimus intelligēdo Homerum profeci: amando uirtutē legi: & inuidedū nobis non ē: & minime nocēdum uirtuti. Quia superiorū accusatiuo iferiorū uerba datiuo adiugunē. Praeterea gerūdia tam ab actiuis q a cōibus nascentia tam actiuam q passiuā habent significationē

Vnde quia. Vnde quia solam passiuam significationem habent huiusmodi nomina: unde raro inueniuntur nasci ab absolutis neutris. Non enim possumus interpraetari per passiua uerba: raro dicit quia forsitan aliquis mendose posuit sedendus uel aliquid tale. Quorum. Ad hoc respicit quod dixerat gerundia ab actiuis & coibus nascentia duplicem habere significationem. constru. Ab absolutis neutris no ueniunt haec nomina dignitatem significantia: sed gerundia bene ex eis fiunt: quia ea semper sui uerbi significationem seruant: & hoc est quorum absolutorum supina seruant simplicem: idest unam significationem. s. sui uerbi significationem intellige idem supina quod gerundia.

Nomia uero mobilia supradictae formae in dus in da i dum desinentia una & magis passiua: Solemus. n. p uerbu passiuu ea interpretari. Quid est eni amanda e uirtus? nisi digna ut amet. & munitissimus hendi senatus locus nisi idest in quo habeat senatus? Vnde raro inueniuntur a neutris absolutam significatione habentibus ut sto sedeo surgo. Nemo enim dicit: standus sedendus surgendus. Quorum supina significatione cu suis seruat uerbis simplicem. A caeteris uero neutris & a deponentibus gerundia quidem eandem significatione habent: quam & uerba: ut faciendi τοῦ ποιεῖν: sequendi τοῦ ἕπεσθαι: loquendi τοῦ λαλεῖν. Nomina uero supradictae formae similiter quomodo supradiximus magis passiuam faciendus ποιητέος: idest qui debent fieri. sequedus ἀκολουθητέος: idest quem debet sequi. loquendus λαλητέος: idest quem debemus loqui. Praeterea ex forma participiorum praeteriti temporis duae terminationes inueniuntur: quarum prior in um altera in u. finitur: ut uenatum uenatu. Et in um quidem eandem significationem habet quam in dum desinens cum praepositione ad. Quid est enim uenatum? nisi ad uenadum quesitum nisi ad quaerendum? Virgi. in. iiii. aeneid. Venatum aeneas unaque miserrima dido In nemus ire parant. Idem etiam in. ix. Si fortuna permittitis uti Quaesitu aenea & moenia palantea. i. ad quaerendu. Videt tame hoc quoque qsi ipsius nois rei ee actus: & sine praepositioe proferri: qd qsi ad locu heat etia significa

A caeteris Constructio ab absolutis neutris nulla nascuntur nomina supradictae formae. Et ideo non fuit opus date differentiam inter gerundia illorum uerboru. & illa nomina quippe quae nulla sunt: sed a caeteris neutris & deponentibus quae non sunt absoluta ueniunt nomina formae supradictae & gerundia. & inter nomina illa & gerundia est haec differetia: quia gerundia habent eadem significatione qua sua uerba ut faciendi actione significat quod ostenditur per illud grae. Noia uero supradictae formae siue uerba passione significat: qd nondu inuenimus siue actione semp solam passiua significatione habet: ut sequedus no potuit dicere in passiua significatione dign9 qui sequatur: sed aequipollenter dicit: que debemus sequi. Praeterea. Postq ostendit de gerundiuis terminatioibus in di: in do: in du addit de his quae supina usitate dicuntur sic dicens: praeterea. i. praeter has terminationes supradictas in di in do in dum: inueniuntur duae aliae terminationes supinorum ex forma participiorum. i. iuxta forma parti. praeteriti quia sicut participia praet. teporis. s. uel t. uel x. habent ante us: ita & haec duo supina de istis duobus: & ideo apponit ut ostedat ee nomina sicut fecerat supradictas terminationes. Et in um. Quide terminatio eandem fere habet significatione qua gerudiuus desinens in dum: cum ad praepositione. ut uenatum idem significat quod ad uenandum qd est dicere si uenandum cum ad praepositione in aliqua ponas oratione idem significabit qd uenatum. ideo dixit fere quia si uenadum per se consideres sine praepositione no omnino ide est quod uenatum & uere ide. nam nihil aliud est uenatum q ad uenandu.

& hoc ponit sub interrogatione. num quid est aliud &c. Videtur tamen. Licet dixerim uenatum idem esse quod ad uenandum in quo uidet esse obliquus sine nominatiuo sicut dictum est de eo cui aequipollet: tamen hoc. i. uenatum & huic similia uidet quoque. i. etiam no dico accusatiuus: sed quasi accusatiuus descendes a nominatiuo uenatus. Accusatiuus dico ipsius rei. i. significans ipsam rem: quam significat sui uerbum. i. uenationem actus uidetur propter similitudinem uocis: quam habet cum uenatum accusatiuo nominis ipsius rei: sed quasi. i. non proprie. quia uenatum accidens nominis rei significatiue no est nominando. uenatum uero supinum significat eandem: sed secundum hoc q inhaeret uel accides uidetur: quia sicut accides nominis rei significat rem suam oblique. ita uenatum supinu eandem significat oblique. Sed quasi quia hoc interdum significat actum transeuntem: ut cum dico: eo uenatum apros: quod non habet accidens nominis rei: & cum uideat esse accidens ideo uidet in oratione proferri sine praepositione: quia significat no dico ad locum: sed quasi ad locum Cum enim dico: eo uenatu actum illum. i. uenatione proprie significo: sed rursus quia actus ille in aliquo loco fit. ideo uenatum locum improprie significat: ut cum dico: eo uenatum: talis e ac si diceret: uado ad locum quo uenet: & ideo qa significat ad locum: uidet sine praepositione proferri. quemadmodu propria nomina ciuitatu quae cu uere ad locum significet proferunt sine praepositione: intellige similiter q omnia nomina oppidoru & uillarum sine praepositione possunt poni i oratione. Alia uero noia no praeter quattuor appellatiua. s. domus: militia: rus: humus. Si eni dico uado Italiam: uiciosa est locutio: & nota haec nomina ideo eum opposuisse ut per ea no probaret uenatum esse nomen. Sequens quoque forma quae in u terminatur ut uenatu uidetur esse ablatiuus ipsius nois. i. uenatus quo noie significatur ipsa res. i. uenatio cares similiter ablatiuus ille praepositoe sicut & pdictus accusatiuus. Na sicut dicebam: eo uenatu: sic dico uenio uenatu: ut si dica: uenio roma.

tionẽ: quẽadmodũ noĩa ciuitatũ: quę etiã cum ad locũ significant carent præpositione: Sequens quoq; forma quæ in u terminat̃ ablatiuus mihi uidet̃ ipsius nomini: quo res ipsa significat̃: carens similiter præpositione. Quid est enĩ miserabile uisu: nisi uisione? Visio. n. tam ex actione q̃ ex passione põt fieri. Diximus aũt superius qđ ĩfinitiuũ in nomẽ resoluit̃. Quõ aũt & participia præteriti tẽporis & noĩa rerũ in us correptã desinentia solent ante u. uel s. uel t. uel x. hẽre sic habent & ista: ut læsum læsu. morsum morsu; amatũ amatu. doctũ doctu. captũ captu. fluxũ fluxu. Sicut aũt supra docuimus cõem hẽnt significationẽ ab actiuis uel cõmunibus nata ut oratũ πρόσ το παρακαλειν καὶ προσ το παρακαλεσθαι; oratu απο του παρακαλειν και απο του παρακαλεσθαι. Idem enim significam9. Supina uero noĩantur quia a passiuis pticipiis quæ quidem supina noĩauerunt nascunt̃. pro oĩ aũt tẽpore ĩfinitiui uerbi solent accipi. Dicimus eni legẽdi cã in honore fui: & sum & ero αντι του αναγινωσκειν χαριν καὶ του αναγινωσκεσθαι και του αναγνωναι καὶ του αναγνωσθαι. η του αναγνωσεσθαι και του αναγνωσθησεσθαι. Quod aũt ab actiuis & cõibus ueniẽtia communem habent significationẽ: usus quoq; approbat. Virgilius in bucco. Cantãdo tu illũ haud unq; tibi fistula cera iuncta fuit: actiue protulit. Idẽ in codẽ. Frigidus in pratis cantando rumpit̃ anguis: passiue protulit. Idẽ in. ii. æneĩ. Quis talia fando Myrmidonum: actiue protulit. Idem in eodem passiue.

Quid enim. Vere. merito terminatio in u: uidetur ablatiuus ipsius nominis: quia in significatione nihil differt ab eo: & hoc est quid enim &cæ. Visio enim. Videtur ad hoc respondere q aliquis diceret uisu & uisione non æquipollere in sensu: quia uidere tantum actionem significat: uisu utrumq; & actionem & passionem: quod ostendit falsum esse. Nam uisio potest fieri tam ex actione q̃ ex passione: quod est dicere: uisio significat actionem quæ est in uidente: & passionem quæ est in re uisa. Vel uisio potest fieri tam ex actione q̃ ex passiõe: quasi dicat: Visio passio fit ex uisione actiõe. & uisio actio ex uisiõe passione: alternatim enĩ sese respiciũt. Diximus autem. Alia probatio est quare terminatio in u uideatur esse ablatiu9 ipsius nominis. s. quia infinitiua habent uim nominis: ut si bona est lectio. bonum est legere terminatio uero in u uim habet ĩfinitiui: quia oĩa gerundia habent uim infinitiui: quod superius dixit: & si de tribus terminationibus tantum executus sit & sic mediante infinitiuo terminato in u: habet uim nominis & uidetur esse ablatiuus ipsius nominis: littera sic iũgitẽ nõ tantum per hoc q uisu idem est ĩ sensu cum uisiõe potest uideri q terminatio in u sit ablatiuus ipsius nominis: sed etiam p hoc quod diximus superius q uox infinitiuorum resoluit̃ in nomẽ rei. Quomodo autem ostensio est quomodo supina hæc fiant iuxta formam participii præteriti temporis. s. quia sicut participia illa & nomina rerum quartæ declinatiõis habent. s. uel x uel t ita & hæc supina constructio. dixi duas terminationes in ueniri ex forma participii; quomodo auté &c. Sic antem. Hæc duo supina fiũt iuxta formam participiorum ut dixi. taliter antem significat. s. siunt nata ex actiuis & communibus habẽt cõmunem significationem: idest actionem & passionem significãt: sicut supra docuimus in aliis rebus gerũdiis. Subiicit exemplum de uno supino quod habet communem significatiõem ut oratum significat orare & orati: q̃d intelligimus per illud græcum & bonũ exemplũ dedit in græco. nã idẽ significamus p nostrũ supinũ q in illa orõne sic ponit ut ĩ quodã loco actionẽ ĩ alio passi. signifi. ut si dicerẽ uado ad magistrũ oratũ. i. ut ipsum orẽ & ad discipulos uado oratũ. i. ut ab illis orer. Supina uero. Causam reddit huius nominis: ut si dicat hæ duæ terminatiões. i. in um & in u talem habent significationem ut dixi. Supina uero ideo dicunt̃ q nascuntur a parti. passiui. i. fiunt iuxta formã participiorum passiuorum ut dictum est. Quæ participia. Quæ participia passiua quidam uocauerunt supina: quare ita uocauerunt non dixit. sed intelligi potest quia passiua participia & etiam uerba passiua non supina uocari possũt: quia in eis supinatur & conuertuntor in sensus actiuorum quæ recta uocantur. Et sciendum q duæ terminationes. i. in u & in um usitate supina uocantur cum tamẽ ipse superius alia etiam tria gerundia supina uocauerint: & forsitan propter similem causam scilicet quia similia sunt passiui. participiis futuri temporis. Pro omni autem. Dixit quia gerundia accipiuntur pro infinitiuo iuncto articulo apud græcos: sed non determinauit an pro omni tempore uerbi infinitiui. quod nunc dicit: & sic construe. Supina siue gerundia ponuntur pro infinitiuo. sed sciendum est de illis: q omni tempore uerbi infi so. accipiũ quod ostendit in parte. Diximus enim causa legendi in honore fui. idest quia legi: & ponitur hic legendi pro infinitiuo græco quod est & præteriti temporis. Item causa legendi: idest quia lego in honore sum. hic legendi ponitur pro præsenti infinitiuo. Causa legendi in honore ero: idest quia legam: & ponitur pro futuro infinitiuo; quod ostendunt græca exempla. Et nota q cum legendi ad omnia tempora se habeat maxime probatur esse nomen. Nomina enim indeterminate se habẽt ad quælibet tempora. Similiter de cæteris gerundiis intellige.

Quod autem constructio. Dixi quia gerundiua nata ab actiuis uel communibus: communem habent significationem: q autem hoc uerum sit usus quoq; comprobat: ut Virgilius cantando actiue posuit. idest dum cantaret: & passiue. idest dum cantatur pro incantatur. & fando actiue: idest dum narrat: & passiue: idest dum dicitur. & bene dixi fando communem habere significationem: quia nascitur a communi uerbo; & hoc est

quod supponit. Solebant. Solebãt enim antiq fatut cõe pferre: idest facere cõe uerbum & ut moderni faciãt deponens. Aliis terminationibus gerundiuor. s. in di: in dum: in um: in u: non ostendit latinos auctores usos in cõmuni significatione: sed sicut de istis dicit: de aliis intelligendum est. Quod aũt haec gerũdia nomina sint ostendit praepositio. Idem habuimus superius ubi dixit: huic tamen frequẽtius: sed hic repetit propter superiora de qbus postea addidit. s. ut eũ pbatũ fuerit terminationes in do. & in dum eẽ noĩa pp praepositiões quas separatas recipiunt. Cõstet aũt de reliqs q̃ similiter sunt noĩa; licet nõ recipiant ppositiões per appositionẽ. In

Fando aliquid si forte tuas peruenit ad aures. Solebãt enim antiqui fatus cõiter pferre. Idẽ in. iii. geor. Vritq̃ uidendo foemĩa: nec nemorum patitur meminisse nec herbae: passiue ptulit. Et uidendo perit actiue. i. dum uidet. Quod autem haec quoq̃ nomina sunt ostendit ppositio quae frequenter inueniẽ: ut supra diximus. tã ante accusatiuum q̃ ante ablatiuum eorũ casum. Ad uenandum & in uenando. In neutris uero & in deponẽtibus quomodo supradictum est simplices habent significationes. Impersonale autem hanc habet differentiam ad infinitum q̃ infinitus altero uerbo finito omni modo eget. Impersonale uero actum quidem pfectum significat p omnes modos: psona uero sola deficit: quae si addaẽ pfecti uice fungiẽ uerbi p omnes quo modo diximus modos. Per indicatiuum: ut curritur a me p curro. Impatiuũ curraẽ a te p curre. Optatiuũ utinam curreret a te p utinam curreres. Subiunctiuũ ut curraẽ a te p curras. Infinitiuum curri a te oportet p currere te oportet. Hoc autem interest inter infinitiuum passiuum & infinitiuum qui fit ab impsonalibus quae nascuntur a uerbis actiuis quod infinitiuus passiuus uerbo eget solo ad pfectã significationem: ut amari uolo φιλεισθαι βούλομαι. Infinitiuus uero impsonalis non solum uerbo: sed etiam ablatiuo casu p se ĩdiget absq̃ accusatiuo: quod si ad eũ reddaẽ actũs ĩfinitiuum necesse est eum passiuũ intelligi: ut amari a me uolo filium. Saepe ẽt non positus superadditur actũs

neutris nõ. In actiuis & cõibus uerbis supra cõmunẽ hñt significationẽ: in neutris uero & deponẽtibus hẽnt significationẽ suorum uerbor: sicut supradictũ ẽ de aliis tribus gerundiuis. Impsonale aũt. Hucusq̃ ostendit tempora oĩum modor & pbauit gerũdia non eẽ uerba sed noĩa: sed qa aliqs in qbusdam disciplinis: ut ĩ donato impsonale legeret esse unũ modũ uerbi: & sic adhuc requireret de tẽporibus eius. Iõ priscianus excludere uolẽs huic errorẽ dicit impsonale non eẽ unũ modũ uerbi; sed unũ uerbum per se: sicut ẽ frequẽtatiuũ & ĩchoatiuũ: & hẽt modos suos sicut & alia uerba hẽnt nec oportet q̃n de tpoibus eius. Quia ibi prius egit de tẽporibus modor ubi tractauit cõiter de tpibus modor ĩpsonalis uerbi: sicut de tẽporibus modor alior uerbor: Et continuat ad hoc qd dixerat gerũdia hẽre affinitatẽ cũ infinitiuis. Vt si dicatur: Gerũdia habent hanc affinitatẽ cum infinitiuis: q̃ uice illorũ ponitur. Impersonale autem hanc habet differẽtiam ad infinitiuum: q̃ ad plenũ sensum generandi infinitiuis alio uerbo: idest finito oĩ modo: idest ex necessitate eget: ut studeo legere: stude legere: utinã studerẽ legere: cum studeam legere. cũ dicit finito uerbo eget infinita uerba solũ excludit. Si enim dicã studere legere: nec constructio bona ẽ; nec aliqs sensus generaẽ. Impsonalis uero. Infinitiuus ut diximus eget altero uerbo ad plenum sensum: sed impersonalis actũ quidem perfecte significat per omnes modos: idest pfectam sententiã demonstrat sine altero uerbo: & hoc est quod dicit. persona uero deficit in defectu psonae: in defectu numeri ĩtelligiẽ: quaecunq̃ enim persona deficiunt: deficiunt & numero & econuerso: & quaecunq̃ habent psonã & numerũ ecõuerso quae psonas si addaẽ ipsum impsonale fungitur uice uerbi pfecti: & q̃ fungatur per omnes modos uice uerbi pfecti ostendit in partibus. s. in indicatiuo: ut curriẽ a me: addita psona. i. me idẽ est quod curro. Similiter in aliis. & sic constat impsonalia pfectũ sensum facere sine alterius uerbi adiũctione: ut plus ẽt dicaẽ si p se proferaẽ curritur impsonale: & idem ualeat q̃ cursus fit perfectũ sensum habet & tota positio posset dici quãtũ ad sensum: sed quia deest nomen non est uocãda propositio. Sciendum q̃ curritur & legitur &c. huiusmodi ideo uocatur impsonale: qa & si habeant litteraturam certae personae. i. tertiae: nullam tamen discretam significat personã: sed omnes confusae. Infinitiuus autẽ eor uocaẽ impsonalis: quia ab ĩpersonali uerbo descendit. Hoc autẽ. Dixit differre impersonale & infinitiuũ qa infinitiuũ eget finito uerbo. Impersonale non & hoc ostendit in ptibus impersonalibus. Sed quando ĩfinitiuũ ĩpersonalis quod deriuatur ab actiuo & infinitiuũ passiui & eiusdẽ actiui maxime sunt consimilia: ut amari & amari: nec supradicta differẽtia faciebat ea differre. Sicut. n. amari passiuũ eget finito. ita amari ĩpsonale eget: ideo supple aliã differẽtiam. s. qa infinitiuus passiui solo uerbo eget ad pfectã significatiõem: ut amari uolo aeqppollens illi graeco. i. uolo ut amer. Infinitiuus uero impersonalis non solo uerbo eget: sed ẽt ablatiuo per se: idest sine accusatiuo: ut amari uolo a me. Idest ut amem. Ideo dixit sine accusatiuo: quia si ĩfinitiuus ad eum accusatiuum ĩ oratione reddatur: necesse est eum infinitiuum intelligi passiuum: ut amari uolo a me filiũ: idest uolo ut filius a me ametur. Saepe uero. Dixi quia infinitiuus ad accusatiuum redditum intelligitur esse passiuum: saepe uero accusatiuus ille non ponitur in oratione illa: sed subauditur. & tunc similiter infinitiuus ille intelligitur esse passiuus &c. Nota si quaeratur cuius significationis sint impersonalia si quaeratur de significatione. i. de terminatiõe conuenienter respondetur passiue. Si uero de propria significatione respondetur actiuae uel neutralis.

Quoniam igitur. Quia de tempore indicatiui & imperatiui: & modorum caeterorum differuimus ergo de tempore singulorum modorũ a parte: & quoniã hoc est & caetera. Est quaedam cognatio. Proposuit superius temporũ cognationẽ inter sese tractaturum: sed uolẽs quod de tempore dixerat repetere: & etiam quaedã ualde utilia addere eandẽ cognationem tractare hucusq; distulit: Illis uero diligenter pertractatis temporũ cognationem prosequitur: quae cognatio maxime consideratur ĩ uocibus ipsis cũ. s. praeteritũ imp̃fectũ & p̃teritum perfectum & futurum a praesenti nascantur. Praeteritum uero plusq̃perfectum a praeterito p̃fecto. Sed tamen ipsos uocum inuentores ad rerũ cognationem animum tetulisse manifestum est. Constructio de temporum cognatione agendum est. Est aũt quaedam cognatio. p. t. & c. Idest actionum & passionũ a uerbis p̃sentis temporis & p̃teriti imperfecti & futuri designatarum uel p̃sentis temporis; cum p̃terito imperfecto & futuro; idest praesentis actionis cum praeterita imperfecta & futura; & hae duae expositiones ad idem tendũt: uel praesentis: idest uerbalium uocum praesens tempus significantium; cum uocibus praeteriti imperfecti & futuri: lego enim & legebã & legam simul uoces sunt in prolatione; & item est prolatio uocis praeteriti perfecti & cum uoce plusq̃perfecti: ut legi cum legerẽ. Nota hoc tamen bene posse legi de rebus sicut de uocibus: sed sequens littera nsta scilicet alia praesentis temporis; & cum melius uidetur uelle de uocibus: & tamen gratia rerum. Notandum est q̃ omnia uerba praesentis temporis: ex hoc q̃ sunt praesentis temporis significant rem cuius pars praeteriit: pars est futura: pars est in istãti. Exceptis substãtiuis inquantum sunt substãtiua: & uocatiuis inquantũ sunt uocatiua. Praesens tempus. Quia dixerat praesentem actionem cognitam esse praeteritae imperfectae & futurae: uel uerbum praesens tempus cum praeterito imperfecto & futuro habere cognationem: ne quis ignoret praesentis naturas actionis: uel praesens significationem temporis uerbi: ideo q̃ sit p̃sens actio uel uerbi praesentis temporis significatio exponit: & sic construitur. Cognatio est praesentis temporis & praeteriti imp̃fecti: ut expositum est. Sed praesens tempus: idest praesens actio proprie dicitur illa pars cuius praeteriti & caetera. Et nota hic agi de praesenti actiõe: quam significat uerbum quod dicitur praesentis temporis non de instanti; quod uix existit: nel potest dici de uoce: quia illa uox p̃prie dicitur praesentis temporis; cuius pars praeterit & caetera. nec hoc secundum uocem: sed secundum suũ significatum. partes enim significati partes erũt significantis eo modo quo significatur. proprie dixit propter uocem praesentis temporis imperatiui uel optatiui. quae cum praesens tempus dicaẽ non significat actũ cuius pars praeterit. quia quod optaẽ uel imperaẽ nondum inceptum est sicut iam dictũ est. Cũ enim Reddit causam quare dixerit cuius pars prae. pars futura est. Cũ enim non addit cuius pars praesens est cũ instans actio aeque bene pars sit praesentis: ut praeterita & futura: quasi diceret non est mirum si non addidi cuius pars illa actio instans est. Nam propter minimam sui existentiam uix uideẽ posse dici pars illa actio. Et hoc dicit aequipollenter cum tempus id est actio uel ipsum spaciũ semper uo. In cur su mo. flu. Illud tempus uix potest pu. ha. in prae. Idest uix potest esse similis puncto adeo parũ durat: uel aliter p̃bat q̃ praeterita & futura actio partes sint p̃sentis: q̃a pene tota actio diuidit in p̃teritũ & futurũ cũ illa quae est instans uix possit stare: & hoc est aequipollenter cũ tempus & c. Et quandoquidem illius actus nulla pars potest esse in p̃senti ergo maxima pars eius uel p̃terita uel futura est. Maxima dicit propter illud tantillum q̃d in p̃senti sit. Excepto sum dixi p̃sẽns tp̃s cuius pars praeterit pars futura. Excipiẽ sum non quantũ ad significationem aliorũ sup naturam uerborũ: sed quãtũ ad hoc q̃ dicit substantiuũ: & hoc enim omnes substantias in hoc q̃ existũt habet significare ut dictũ est ad quam significationem relatum sum dicit q̃ nulla pars eius praeterit: uel futura est. Sed totum significatũ eius habet in singulis momentis uel praesentibus. quantumcũq; enim actio & tempus festinet: & socrates secundum ea uarieẽ: & singulis tamen momentis potest dicere socrates sum. Id enim. Merito sum excipio: q̃a id scilicet sum est perfectissimum omnium uerborum. quia nihil ei deest: sed totũ significatũ suum habet in p̃senti. Itaq. Quia perfectionem significat habet uim idest significationem praeteriti perfecti cuius nulla pars est futura q̃ scilicet ut sum habeat uim praeteriti perfecti. Sic ostendit quando sum participiis praeteriti temporis iunctũ fungiẽ officio: Idest significatione praeteriti perfecti. & hoc facit per declinationem passiuorum uel similiũ passiuis: idest deponentiũ & cõmuniũ. Passiua enim & deponentia & cõia propria praeterita perfecta non habent. sed q̃a sum uim praeteriti p̃fecti habet in hoc q̃ sicut praeterita perfecta significant talem actum: cuius nulla pars futura est. Ita & sum. propter hoc inquam q̃a sum habet uim praeteriti perfecti iungitur participio praeteriti temporis: ut amatus sum: & supplet uicem praeteriti: illius quod deberet hẽre passiuũ uerbũ

ut si dicam doceri a te uolo & subaudias me.

De cognatione temporum.

Quoniã igiẽ de singulorũ temporibus modorum: quae memoriae occurrunt differuimus: de cognatione temporum deinde tractemus. Est enim quaedam cognatio praesentis: quidem temporis cum praeterito imperfecto & futuro: praeteriti uero perfecti praeterito plusq̃perfecto. Praesens tempus p̃prie dicitur: cuius pars praeteriit: pars futura est. Cum enim tempus fluuii more instabili uoluatur cursu: uix punctum habere potest in praesenti: hoc est in instanti. Maxima igiẽ pars eius sicut dictum est: uel praeteriit: uel futura est excepto sum uerbo quod ὑπαρκτικὸν graeci uocant: q̃d nos possumus substantiuum nominare. Id enim semper est oĩum perfectissimũ: cui nihil deest: Itaq; praeteriti quoque perfecti uim habet: quod ostendiẽ quando participiis praeteriti coniũctũ officio

fungitur præteriti per passiuorũ declinationẽ uel simi-
lem passiuis. Similem huic uerbo unum habẽt etiam uo
catiua: ut priscianus uocor noīor dicor nuncupor ap-
pellor. Alia aũt uerba præsentis sicut diximus iter præ
teritũ & futurũ sunt. Exẽpli causa. Si incipiam uersum
aliquẽ scribere: & dico scribo uersum dum adhuc ad fi-
nẽ non puenero. & cum pars eius iam scripta sit: pars
autem scribẽda. Ergo præsens tẽpus hoc solemus dice
re: quod contineat & coniungat quasi puncto aliquo
iuncturam præteriti tẽporis & futuri nulla intercessio
ne interueniẽte: Vnde stoici iure hoc tẽpus præsens ẽt
imperfectum uocabant: ut dictum est: eo q prior pars
eius quæ præterit transacta ẽ. Deest autẽ sequẽs: idest
futura: ut si in medio uersu dicam: scribo uersum prio
re eius parte scripta: cui adhuc deest extrema pars præ
senti utor uerbo: dicẽdo: scribo uersum: sed imperfe-
ctum est quod deest adhuc uersui: quod scribetur. Ex
hoc igitur: idest præsenti nascitur præteritum imperfe

Similis. Excepit sum a cõmuni regula quã dederat de pñti: & pipsum oĩa uerba substantiua ĩtellexit ex-
cipienda: modo addit ad exceptionẽ ẽt uocatiua quæ totũ suũ significatum simul habẽt significare nõ p partes
succedentes q aliis uidet̃ ex hoc euenire q res in essentia quodãmodo significat: cum enim dico ego uocor:
idẽ ẽ ac si dicã ego sum so. i. mihi inest uocabulũ so. Sicut aũt diuersas essentias hẽnt cõiũgere uerba substan-
tiua ex hoc q eas quidẽ inesse suo significato: & eorũ significatio tota ẽ simul: sic & uocatiua cũ diuersas essen-
tias cõiungant ex eo q eas quodãmodo inesse significant totã significationẽ habẽt simul. Aliis uero uĩ q uo-
catiua totũ hẽnt simul significare: q signifi-
catio ex uocatiõe qua oĩa cõmuniter signifi
cãt quæ tota simul hẽt existere. Nã cũ dico
ego uocor socrates: non hoc dico q aliquis
me uocet socratem. Vocatio .n. illa non to-
ta eẽt in pñti sed tantũ dico socrates ẽ mi-
hi nomẽ: & si nullus me uocet: & ita singulis
momentis possum dicere: socrates uocor: &
ideo non solum sum fuit excipẽdum; sed ẽt
uocatiua uerba excipiũtur. Et hoc ideo quia
simul uim habent substantiui. i. simul signifi-
cationem in hoc. s. q utrasq res in eẽntia de
signant. Nota omnia uocatiua uerba passio-
nẽ absolutam. s. a nullo illatã significare. Vn
de conueniẽter cum in or desinant deponẽ
tia potius sunt uocanda q passiua uel cõmu
nia. passiua autẽ q̃ sunt his similia ĩ uoce pas
sionẽ ab agẽte illatã. quæ per partes transit si
gnificat: nec sine obliqui adiectiõe casus cõ
mode proferũtur: ut si aliquo me uocãte di
co: uocor ab illo nõ uocatiuũ uerbũ protuli:
sed passiuũ uocor: & sic ĩ aliis. Alia aũt uer
ba. Alia aũt uerba præter substãtiua & uoca
tiua sunt inter præteritũ & futurum. i. signifi
cant pñtẽ pticulam: quæ copula est pteri-
tæ partis & futuræ. ita tamen ut etiã signifi-
cent præteritam partem & futuram: ut supius habuimus sed ideo ita dixit: quia pñens particula causa est: qua
re præsens uerbũ & præteritam & futuram partem significat: ut si incipiam scribere uersum dum nondum
peruenio ad finẽ: sed in medio ero: dicam scribo uersum & hæc actio illa quam significat scribo partim est præ
terita: partim est futura: partim instans. Ergo pñens tempus ut sole. In tertia parte sic qñqdem scribo conti-
net præteritam scriptionis partem & futuram coniunctam cum præsenti particula: ergo præsens tempus: idest
præsentis temporis uox hoc habet: & hoc est. Solemus dicere præsens tempus: idest præsentis temporis uocẽ
quæ contineat: idest significat continuã iuncturã pteriti tpis & futuri: idest præteritã & futurã alicuius actio-
nis partem simul incertam. Et quomodo simul incertam pteriti: scilicet illud præsens coniungat præteritam
& futurã ptem: quasi aliquo puncto, idest instanti pticula: quæ est quasi punctus indiuidua coniungat dico: &
hoc sine aliqua intercessione interueniẽte iudicatio est. Vel determinatio quõ coniũgat; posset .n. coniũgere
cum internallo. Si aũt id de rebus legat̃ melius consignificat litera: ut si dicamus præsens tẽpus. i. præsentem
actionem uocamus: quæ continet incertam pteriti & futuram: idest præteritam & futurã alicuius actionis par
tem. Et quia posset continere has solas partes addit: & ita contineat q coniungat eas ad mediam particulam:
quæ est simul puncto: & hoc sine intercessione. Nam si fiat intercessio aliquantula diuersæ actiones & nõ una iu-
dicant̃. Vnde stoici iure hoc tempus præsens. s. quia præsens tempus significat etiam futuram partẽ: quæ ad
huc deest stoici &c. Ideo. scilicet uocabant imperfectũ. quia futura pars deest sicut præterita transacta est: ut si ĩ
medio uersu dicam. Scribo uersum præsenti quidem utor uerbo. hic uersus uel scriptio illa actio est imperfe
cta: quia adhuc deest uersui quod scribat̃. Ex hoc igit̃. idest præsenti. l. huiusq de pñtia actione sine passio
ne egisse uidetur. Et ostendit illam actionẽ esse imperfectã: sicut est illa quæ dicit̃ præterita imperfecta. Modo
tangit quare hoc inceperit declarare. descendens ad uoces. & sic infert: Quandoquidẽ præsens actio affinis
est pteritæ imperfectæ. in hoc est utraq imperfecta: ergo ex hoc. i. ex uoce præsenti nascitur uox pteriti imp-
ctũ uel secundum hoc q actum est de uocibus sic infert: quia pñens tempus significat actũ imperfectum hac co-
gnatione significationis pteritum imperfectum: idest uox præteriti imperfecti nasci̇t̃ ex præsenti uoce: sed cũ nõ
perducimus ad finẽ in præsenti. i. continuare id qđ cœpimus sicut continuare pdncimus actum pñtis uocis
ad finẽ quod est dicere. uox pteriti imperfecti nasci dicitur ex uoce pñtis. ideo q quando aliquid agimus pñti
ti uti possumus. Si autẽ ad finẽ illud non pducimus pterito imperfecto ad id significandũ cõueniẽter utimur:
ut me legente cũ possim dicere lego. Si aliqua re occurrẽte ad finẽ lectionẽ nõ pducam sine ẽt pñcipiõ possim
uti pterito imperfecto dicens: legebam quando illud mihi occurrit. & tamen uidentur differre pteritum imper
fectum & præsens: quia actus præsentis ex natura ipsius sine interruptione continuatur usq ad finem. Actus
uero pteriti imperfecti ĩterrũpit̃ sicut supius diximus. Si incepi uel ĩcipiã scribere uersum: & relinquã eum imp
fectum. i. non continuem usq ad finẽ: sed interrumpam. tunc uti possum pterito imperfecto dicens: scribebam

Notandũ ē eandē actionē posse designari a uerbo præsenti & a p̄terito impfecto. alias & a p̄terito perfecto ut si me legentē dicā. lego: totā actionē ꝓpositā: cuius pars p̄teriit: pars futura est. pars est in instāti designo per lego. in eiusdem autē lectionis designationē: ita dico si aliqd contingit dum in illa eā: siue ad finē sit perducta siue non possum uti p̄terito imperfecto dicens: legebā qn̄ illud mihi contingit: & sic legebā totā illā lectionē ꝓpositā significat cū interruptione. tamē si iterū eadē lectio ad finē sit perducta: cōueniēter utor ad eā designādā lego: quæ ē de illa p̄ticula que dicit instans an aliqua res sit: qa cū lego significat lectionē: cuius pars p̄teriit: pars est in instanti: pars futura est. pars instās nihil eē uidet: qa neq; actio neq; aliqua aliarum essentiaꝝ. Actio nō est: quia nec lectio nec alia. Ad quod respondetur uere illā p̄ticulam eē actionē. sed nō talē quæ aliqua uoce uerbali designet. nō. n. inuēta sunt uerba ad huiusmodi minimas particulas designandas. Eadē in præsenti. Nascit uox præteriti perfecti cognatione significationis & uere nascitur: quia hoc modo & hoc est. Si enim præsens inceptum perueniat usq; in finem: quod non faciebat actus præsentis uel præteriti imperfecti utimur præterito perfecto. Et hoc ostendit in parte: continuo enī & cætera. Et nota q̄ superius non ꝓposuit hoc de præterito perfecto: scilicet q̄ nascat a p̄senti: modo tamē gratuito beneficio facit illud.

Et sciendum. Ostensio est quomodo nascatur p̄teritum perfectum a præsenti: scilicet non sta[...] sicut præteritum impfectum: quia mutat uel quasdam litteras præsentis uel tempora syllabarum præsentis. & hoc plur[...] in multis principales litteras uel medias accipeant quandoq; diuersas principales ut cædo cecidi. aliquādo uitam ut ago egi: aliquando medias ut eres co creui. Et uel habet. Alia proprietas: ex eo præterito perfecto nascit plusq̄perfectū addita ipsi perfectæ actioni inueteratiōe: & ita per medium nascitur a p̄senti. Sciēdum tamen dixerat q̄ proprie utimur p̄terito perfecto quando est res recenter perfecta: sed tn̄ Romani utuntur præterito perfecto indeterminate: scilicet quando res ē perfecta recenter perfecta: & quando multo ante est perfecta & hoc est. Sciendum est tamē q̄ ro. utuntur p̄terito perfecto non solum in designatione rei modo completæ in quo. s. quasi significatione habet uim eius p̄teriti. debuit dicere. sed in masculino genere idē dicit sermonis eius qui sermo. i. qd̄ præteritū perfectum apud græcos uocatur παρακειμενος quem sermonem. i. quod præteritū stoici rursus ita uocāt τελειον ενεστωτα. Sed etiam accipitur nostrum præteritum perfectum: cum non ad finem pferimus ī præsenti: id quod incepimus: ut in eodem exemplo maneamus: si incipiam scribere & impfectum cum relinquam: tunc utor p̄terito impfecto dicēs: scribebam uersum. Ex eodē: idest præsente nascitur etiam pfectum. Si enim pueniat ad finē p̄sens inceptum statim utimur præterito perfecto. Continuo enim scripto ad finē uersu dico scripsi uersum. Et sciendum q̄ plerunq; uel litteras quasdam uel syllabaꝝ tempora præsentis mutat præteritum pfectum: & uel pares hēt cum eo: uel minores: uel ampliores syllabas: ut lego legi: doceo docui: facio feci: sedeo sedi: domo domui. Ex eo iterum: idest præterito pfecto nascit plusquampfectū si inueterauerit res a nobis perfecta: Mox enim scripto uersu recēti adhuc perfectione dico scripsi uersum propria significatione. Sin dudum pfectum sit incipit transire in plusq̄pfectum. Ita scripseram propter de hoc dicimus. Sciendum tamē q̄ Romani præterito pfecto: non solum in re completa modo utunt: in quo uim habet eius: quod apud græcos παρακειμενος uocatur: quē stoici τελειον ενεστωτα nominauerunt: sed etiam pro αοριστον accipitur quod tēpus apud græcos tam modo pfectam rem q̄ multo ante significare potest. Sed sicut apud illos infinitum tēpus adiectiōe του αρτι aduerbii τον παρακειμενον: idest adiacēs tēpus. & adiectione του παλαι τον υπερσυντελικον. i. plusq̄pfectū. Sic apud nos hoc idē est. præteritum pfectum. Potest & modo & multo ante intelligi pfectum: & apud auctores hoc exemplis approbat. Euander enim apud Vir. in. viii. de mēte sua dicit: Cecinit quæ prima futuros Aeneadas magnos & nobile palātei. cecinit dicit ꝓ cecinerat. Multo. n. ante illā cecinisse intelligit & ipse poeta ex sua psona: Troiæ qui primus ab oris Italiā fato profugus: lauinaq; uenit

ctum pro illo p̄terito græco αοριστον quod præteritum tempus αοριστος apud græcos significat tam modo perfectam rem q̄ multo ante perfectam. παρακειμενος nomē est illorum præteritorū quæ rem recenter perfectam significant determinate. αοριστος nomē est illorum quæ rem tam modo perfectam q̄ multo ante perfectā significant. Sed sicut. Dixi quia nostrum p̄teritum accipitur pro αοριστον sed differunt quia αοριστος apud græcos nunq̄ sine determinatione significat uel rē modo pfectam uel rē multo ante pfectā: sed nostrum p̄teritū sine determinatiōe aliquo modo utrunq; significat: & hoc est: sed sicut apud illos græcos infinitū tēpus. i. αοριστος adiectione του αρτι. i. huius aduerbii αρτι significat τον παρακειμενον. i. hoc p̄teritū τον παρακειμενον idest significat tempus adiacens p̄senti. i. proximum p̄teritum & adiectione. i. determinatione του παλαι idest huius alterius aduerbii παλαι significat τον υπερσυντελικον. i. hoc p̄teritum. idest υπερσυντελικον. idest significat plusq̄ imperfectum: sic apud nos idē p̄teritum perfectū pōt intelligi & modo perfectum & multo ante pfectum. idest significare rem modo pfectā & multo ante pfectā.

& intellige id fieri aliquado sine adiectione aduerbii nup uel pridem uel alterius: ut cecinit posuit Vir. sine determinatione p cecinerat hypsyntelicon nomē ē illoꝶ ꝑteritoꝶ q̄ determinate rem multo ante pfectā significant. Ergo ꝓprie. Quuandoqdem nostrum ꝑteritū pfectū pōt intelligi & mō & multo ante perfectū ergo si quis proprie contempletur uim. i. significationem ꝑteriti pfecti iudicabit nō aliud significare ꝑteritū perfectum apud nos q̄ αοριστος apud græcos. & αοριστος sp determinat. nostrum uero ꝑteritum non semper ꝓprie dicit peruisualiter. Nam dictum est superius: quia ꝑteritum perfectum ex propria significatione designat rem recentem perfectam.

Littora. uenit posuit pro uenerat. Hic enim quoq; multo ante intelligit uenisse Aeneam ad Italiā: ergo ꝓprie si quis contempletur uim præteriti non aliam significationem iudicabit in hoc habere q̄ illud qd apud græcos αοριστον uocant. Hoc aūt differt a plusq̄perfecto q̄ illud per se prolatum non eget aduerbio pridem: qđ habet in se naturaliter. nisi si uelimus explanādæ quantitatis cā temporis addere ante quot dies uel ānos. nec licet illi modo uel nuper aduerbia adiungere. Præteritū uero pfectū ad manifestandam significatiōem eget mō uel pridē aduerbiis. Futuꝶ ex ꝑsenti nascit. Quippe cum ꝑsens mediū sit ꝑteriti & futuri. Itaq; consonātes ꝑsentis seruat tam ꝑteritū impfectum q̄ futuꝶ: ut dico dicebam. dicam. Præteriti uero pfecti consonātes seruat plusq̄pfectum: ut dixi dixeram: sed tamē in subiūctiuo modo futuꝶ quoq; ꝑteriti pfecti seruat consonātes: ut dixi dixero: qđ nō sine rōne euenire uidetur. Nam futuro quoq; tpi cognatio est cū ꝑterito pfecto q̄tū ad īfinitatē tpis hoc est ad αοριστον: Sicut. n. præteritū pfectū uel mō uel pauloante possumus ītelligere: sic ēt futuꝶ: uel mox: uel multo post possumus intelligere futuꝶ: ut si dicam scribā uel scripsero: īcertum futuri tpis spaciū mōstro. Nec miꝶ cū in oībus quoq; cōpatiuis si dicā fortior incertū est utꝶ multo an paruo super illum ad quē compat. habet igit affinitatē sicut ostēdimus cū ꝑsenti futuꝶ: quod præsens medium est inter ꝑteritum impfectum & futuꝶ. Cum præterito uero pfecto: quia incertū significat tpis spacium. Cū igit in aliis modis ꝑsentis: sicut dictū est consonantes seruat futuꝶ in subiunctiuo ꝑteriti pfecti regulam sequit: ostēdens cum eo quoq; se habere iura affinitatis. Idq; ex participiis maxime possumus cōiicere: quæ in ꝑterito non finiunt spacium tpis præteriti breue sit an longum. Si enim dicas amatus uel locutus est: incertum est: utrū modo uel multo ante. Similiter ī futuro amaturus: locuturus. mox an multo post īcertum ē.

Hoc aūt in hoc conuenit præteritum perfectum & plusq̄perfectum, qa significat rem multo ante perfectam. sed in hoc differunt, qa illud. i. plusquamperfectum si per se proferatur nō eget hoc aduerbio pridem: quia naturaliter. i. determinatione uel ex propria inuentione illud in se habet: nec eget alia determinatione hoc supplendum est. nō eget dico nisi uelimus addere has tales determinationes. s. ante quot dies: uel ante quot annos illud factum est: & has determinationes non addimus pp quantitatē temporis: tempus enim sine his multum intelligitur eē: sed cā explanande quantitatis temporis. i. ut quantitas tēporis ita certissime determinet: ut nec minor nec maior possit intelligi: ut si dicā æneas uenerat in Italiā multū quidē spaciū tēporis præterisse ītelligo. Sed si addā ante. c. annos uel aliqd huiusmodi: illud spaciū ita plane determinat: ut nec minus nec maius possit intelligi. Nec licet illi modo uel. Alia differētia, qa illi ꝑterito. s. plusq̄perfecto nō oportet adiungere hæc aduerbia modo: uel nuper. præterito uero perfecto ad manifestādam significationē. Futurū. i. uox futuri nascit ex uoce ꝑsentis. quippe ex hac cognatione: quia præsens tempus. i. significatū a uoce præsentis est mediū. i. copula futuræ & ꝑteritæ actionis: quæ significat a uoce futuri & præteriti impfecti: uel ꝑsens tēpus dicitur mediū. i. affine præterito īperfecto & futuro in hoc q̄ sicut præteritū impfectū significat rem impfectā: ī quo hēt affinitatē cū præsenti ita futurū significant rem imperfectā: quasi nondū existētē uel quæ nōdū transit: ī quo est simile ꝑsenti. Itaq; qa ita affinia sunt ex hac affinitate uox futuri seruat consonantes præsentis sicut uox præteriti īperfecti: ut in dico dicebā dicā. d. & c. in præterito īperfecto & futuro seruant. Præteriti uero pfecti consonantes. Præsentis consonantes seruat præteritū īperfectū & futurū ut dixi: sed præteriti &c. Sed tū in subiunctiuo modo. Dixi futurū seruare consonātes ꝑsentis; sed tamē in subiūctiuo &c. q̄. s. ut futuꝶ subiunctiui seruet cōsonātes ꝑteriti pfecti non est absq; rōne. Nā hæc est rō q̄ futuꝶ tēpus hēt cognationē cū præterito pfecto nō in ꝓpria significatiōe accepto. s. ut recētē pfectionem significet. sed q̄tū ptinet ad infinitatē tpis. i. accepto p αοριστον & uero futurū hēt cognationē cū ꝑterito q̄tū ad αοριστον. Sicut. n. &c. Nec miꝶ. Si in hoc uerbo uox ꝑteriti & uox futuri ita īdeterminate significat cōi noīe cū similiter cōpatiua īdeterminate hēant significare. Habet igit affinitatē sicut. Vnde īferat suppo nit hunc repetitionē: ī ō facit ut p pticipia ostēdat futurū hēre cognationē cū ꝑterito pfecto. Cū igit in aliis modis. Quandoq dē futurū īcertū tpis significat: ut ꝑteritū pfectū. igit iure seruat consonantes illius: cum in aliis modis &c. Idq;. s. ut futurū & præteritum perfectum iura affinitatis habeant in significatione: maxime licet ex participiis cognoscere. Maxime dicit propter uerba quæ habent diuersa præterita: scilicet perfecta q̄

proprie rem modo pfectā significāt: & plusq̄ perfectā quæ determinate rem multo ante perfectā designant. Sed in participio non est nisi unū præteritū qđ indeterminate ad utrūq; se habet. Ideoq;. Quia tantā cognationē habēt in participio præteritū & futuꝝ. ideo in plerisq; uerbis .i. in passiuis deponēti. & comu. ex præterito participii fit futurū .i. uox futuri ut ab hac uoce amatus fit futuꝝ .i. uox futuri: idest amaturus. Diximus autē in plerisq;. Diximus aūt in plerisq; ideo qa pleraq; &c. & in his futuꝝ participii nō potest nasci a præterito: qa nullū est pteritū: ut sedeo sedes pteritū pticipii nō hēt & tñ hēt futuꝝ: qđ ī n. formeť. qđā uero neutra habent participia præteriti temporis ut cœno cœnatus & similia: & in his talibus bene formať futuꝝ participii a pterito: ut a cœnatus cœnaturus. sed qr non tantū nasciť futurū participii a præterito sed a præsenti etiā: ut ab amans amandus. & hoc ideo quia ei .i. futuro ē cognatio in significatione ad pſens quoq; sicut ad præteritū. Sed tamen sciēdum q omnia. Dixit amādus & huic similia esse participia futuri & formari a præsenti: sed tñ sciendum q omnia huius formæ participia in alia significatione possunt esse nomina & formari ab eodem præsenti participii. Confirmat aūt supradicta Ostēdit cognationem præsentis temporis cū præterito imperfecto & futuro: & cognatio est præteriti perfecti & plusquamperfecti in æqualibus uerbis: in quibus uox præteriti imperfecti & futuri nasciť a uoce pſentis. & uox plusquamperfecti nascitur a uoce pteriti perfecti. Confirmat autem illam cognatioēm temporum etiam declinatio anomaliorum: in qua pteritum imperfectum nascitur ex pſenti in omni modo: pter in subiūctiuo. Sed quāuis penitus mutent. Ad hoc respondere uidetur q aliquis diceret in quibusdam anomalis non esse cognata supradicta tempora cum habeant penitus uoces diuersas in sui designatione: ut sum eram. ac si diceret bene concedo q supradicta tempora in quibusdam anomalis penitus mutent omnes syllabas: ut præteritum imperfectum idest eram & futurum: idest ero penitus mutant syllabas præsentis: idest sum: sed hoc si tamē cognatio est in ipsis significatis. qa significatio eoꝝ temporum remanet integra. Sum .n. bene significat pſens tempus &. ero futurū: & etiam pteritum impfectū. tam bene ac si inter se cōsonarent. Quæriť q̄re erā cū pfectionē rei designet dicať pteritū impfectū Ad qđ dicendū qa ad consideratioē tpis illud dr. significat .n. tempus pximū pſenti tempori.

Ideo in plerisq; uerbis ex præterito fit futuꝝ: ut amatus amaturus: habitus habiturus: locutus locuturus: auditus .rus. Diximus aūt in plerisq;: quia neutra præteriti tpis pleraq; carēt pticipio: sed quia ad pſens: quo est ei cognatio: fit etiam a pſenti futuꝝ: ut amans amādus: docēs docendus: loquens loquendus: audiens audiendus. Sed tamen sciendum q oīa huiuscemodi formæ pticipia .i. in dus desinentia etiam nomina esse possunt. Confirmat aūt supradictā rōnē cognationis tēporum ēt anomalorū .i. inequaliū declinatio: in qua ex pſenti fit præteritū impfectum & futuꝝ in omni modo absq; subiūctiuo: ut fero ferebam feram. Ex pterito uero pfecto: tuli tuleram tulerim tulissem: & futuꝝ subiunctiui tulero. In pticipiis quoq; ex pterito passiui nascitur futurum actiui: ut latus laturus. Ex pſenti actiuo futurum passiui: ut ferens ferēdus. Sed quis penit9 mutent in quibusdam anomalis uerbis supradicta tpa omnes syllabas: significatio tamen integra manet eoꝝ & cognatio tēporum: ut sum erā ero. Nec miꝝ ē cū in aliis quoq; ptibus orōnis hoc inueniať: ut cognata significatio in diuersis inueniať uocibus: utputa in nominibus pater masculinū ē cuius fœmininū ē mr. Similiter frater: soror: patruus: amita: auūculus: mātera. Bonus: eius cōparatiuus melior: suplatiuus optimus. Iuppiter eius gtūs iouis. Quātū ad usū iunioꝝ. Ego: eius gtūs mei. Et ex cōtrario sæpe significatio diuersa in similib9 inueniť uocib9: ut liber libra: fiber fibra: helen9 helena: tullius tullia. Propria enim nomina non sunt naturaliter mobilia sed ex sese nascunť. Sicut ēt supradicta appellatiuoꝝ fœminina nō sunt a masculinis orta sed a se nata. Quāuis similē mobilibus habent formā: Illud

Nec mirū est cū in aliis. Si sum & erā & ero cū sint diuersæ uoces hēant cognationē in significatione cū in aliis partibus orōnis idem inueniať: ut in nōibus pater & mater: diuersæ uoces sunt & significant eandē relationē & bonus & melior & optimus cū inter se sint diuersæ uoces: cognatā tamen habent significationem: quia melior comparatiuus est huius positiui bonus: & optimus est superlatiuus eiusdem. Iuppiter habet genitiuum iouis quantum ad usum iuniorum q̄uis sit diuersa uox iouis a iuppiter. Ego est nominatiuus: eius nominatiui genitiuus est mei. iterum uox multa diuersa. Et econtrario sæpe significatio. Quasi d. ita diuersæ uoces similem habent significationem sicut econtrario similes uoces diuersa inueniuntur: helenus helena quamuis similia sint: diuersa tamen significant. Propria .n. nomina non sunt. Bonum exemplum dedit de istis propriis. quia propria nomina sunt & nō sunt mobilia .i. ut alia ab aliis moueantur & ueniant naturaliter: idest ex impositione facta secundum significationem. Non enī filia ledæ: idest helena uocata est ut in aliquo participaret cum heleno uate: sicut mulier diciť alba quæ cum albo participat in eadem qualitate. sed hæc propria nomina nascuntur. idest inuenta sunt ex se: idest unumquodque per se sine respectu alterius sicut supradicta nomina appellatiua fœminea non sunt nata a masculinis ut mater hoc fœmininum non nascitur a patre nec fibra a fiber uel libra a liber quamuis formam habeant similem mobilibus. Illud quoque comprobat cognationem. Alio argumento confirmat cognationem

lic longe. Dixi futurum habere affinitatem cum præterito perfecto: & hoc comprobant participia. Illud quoq; probat cognatio temporum futuri & præteriti perfecti quod futurum infinitiui: dictum ire: per medium nascitur a præterito pfecto indicatiui: & hoc est infinita uerba hñt rõnem. i. formationẽ sui futuri a præterito tẽpore indicatiui: ut dictũ ire &c. Præteritũ plusq̃perfectũ infinitiui. i. dixisse & læsisse apposuit cã similitudinis ac si diceret sicut læsisse & dixisse ueniunt sine medio a præterito idicatiui. Ita dictũ ire & læsum ire ab eodẽ p mediũ. Sicut enĩ pticipia præteriti tpis. Oñdit qđ dictũ ire & alia hmõi p mediũ ueniũt a præterito idicatiui. Nã a dixi nascit̃ dictus participii præteritũ & a dictus format̃ dictũ ire futuꝶ infinitiui: & sic p mediũ dictũ ire nascit̃ a dixi: & hoc est qđ dixit. Sicut .n. participiũ præteriti ut dictus lesus sumũt regulæ rõnem. i. regularem formationẽ a uerbo præteriti pfecti. i. a dixi læsi. sic futuꝶ ĩfinitiui. i. dictũ ire læsum ire sequũt̃ formã pticipioꝶ: qa ab illis pticipiis formant̃: ut a dictus dictũ ire & a læsus læsum ire: & sic p medium ueniũt a dixi & læsi. & eodẽ mõ de cæteris. Infinita aũt noia sunt. Quia totius uocauerat ĩfinita nec dũ cãm huius nois reddiderat mõ reddit. Defectiua pteriti tpis. Supius ostendit uerba hẽe cõem defectũ tẽpor sĩ qbusdam modis sicut ĩ ĩperatiuo carent præterito oĩa uerba: nũc aũt spãliter ostẽdit defectũ quorundã uerborũ q̃ carent præterito perfecto & plusq̃pfecto ĩ oĩbus modis: & futuro subiunctiui quod nascitur ex illis: ut uerba desinentia in sco: ita dico si sunt inchoatiua: hoc dictũ est pter posco: disco: quæ pterita habẽt poposci didici. Nec meditatiuoꝶ tamẽ licet tantũ dixerim de ĩchoatiuis: quæ carẽt illis tpibus: tamen & de meditatiuis possum dicere similiter. Et nota q̃ nõ negat in meditatiuis posse eẽ pterita. sicut esurio. hodie dicimus esuriui: sed dicit nõ legisse se nec suo tpe ea hẽre. Inchoatiua uero naturæ necessitate prohibẽte nõ habent præterita pfecta: qa actũ cũ primo motu significant: præterea uero ipsũ actũ eẽ pfectiõe designãt. Sunt alia uerba qbus desunt. Ab ĩchoatiuis & meditatiuis qbus desunt &c. Quod. s. furo Varro ponit: hoc ideo dicit q̃ hæc prima p idẽ secũdũ Ro. nõ ẽ in usu. Ergo alioꝶ uerborum pfectis. Ergo qa hæc uerba carẽt pteritis perfectis. ergo pro his utimur ĩ declinatione pteritis perfectis alioꝶ uerboꝶ q̃ habent eandẽ significationẽ cũ his defectiuis: ĩ qbus aliis bene inuenimus pterita pfecta: ut percutio & ferio eiusdem sunt significatiõis.

quoq; cõprobat cognationẽ tempoꝶ q̃ ĩfinita uerba a pterito tpe habent etiam futuri rationẽ: dixisse dictum ire: lesisse læsum ire: mersisse mersũ ire: fluxisse fluxum ire. Sicut enim pticipia præteriti temporis rõnem regulæ sumunt a uerbo præteriti pfecti: sic eoꝶ formã sequit̃ infinitũ futuri. Infinita aũt noiata sunt: ut dictũ est ab eo qđ carent significatione diffinita tã numeroꝶ q̃ psonaꝶ. Sic neutra quoq; noia appellamus ab eo q̃ carent utroq; genere. Defectiua quoq; præteriti temporis pfecti & plusquampfecti: nec non etiam futuri subiunctiui: quia ex supradictis nascitur temporibus sunt in sco desinentia inchoatiua. Nec meditatiuoꝶ tamen supradicta tempora memini me inuenisse ut feruesco: calesco: horresco tepesco: esurio: lecturio: micturio: parturio. Sunt alia uerba quibus desunt diuersa tẽpora usu deficiente: nõ rõne significationis: & quibusdam deest pteritũ pfectum: & oia quæ ex eo nascunt̃: ut sisto: tollo: ferio: aio: furo: quod Varro ponit. Ergo alioꝶ uerboꝶ pfectis: quæ uident̃ eandem significationem hẽe, p his utimur in quibus inuenimus: ut percutio pcussi: statuo statui: ferio: pcussi: sisto statui. uel ut quibusdam steti: qđ est a sto. Sed. Iuue. i. iii. Gaudẽtes fœdo pegrina ad pulpita cantu Prostitui, psisti. Sustulo antiq; sustuli: tollo sustuli: suffero sustuli: tulo antique tuli fero: ĩsanio ĩsanui: furo ĩsanui. meto & qdam messui: qdã messem feci: sed usus uetustissimoꝶ messuisse cõprobat. Qđ cũ de pterito tractabimus ostẽdet̃. Cerno creui & cresco creui apud uetustissimos inuenit̃. A mœreo unde mœreor mœrui debet facere: sed ĩ usu nõ ẽ mœrui: sed mœstus sum. Mãdo mãdis eius pteritũ

Itaq; ferio pcussi mutuatũ habet præteritũ: a percutio percussi. Similiter sisto mutuat statui præteritum a statuo: uel ut quidam uolũt mutuat steti a sto. Sed Iuuenalis magis uoluit sisto habere statui præteritum ostendens sisto & statuo eiusdem esse significationis: qđ declarat per composita eorũ: dicit enim prostitui pro, psisti. i. ubi posset poni prosisti posuit, pstitui. Et nota sisto conuenienter mutuare duo præterita. s. statui & steti. cum sæpe obtineat uim statuo ut siste gradũ sæpe ponit̃ absolute: ut sto. Tollo & sustulo qđ antiqui dicebant idem significant. Itaq; tollo sustuli a sustulo mutuat. Tulo antiq; dictũ significat idẽ qđ fero: & sic fero tuli habet præteritũ mutuatũ a tulo: a fero tuli. Rursus cõponit̃ suffero sustuli. Furo iteꝶ suũ præteritũ habet ab insanio. Meto etiam qdam. Quasi dicat nõ est mirũ si hæc supradicta uerba defectiua mutuant pterita sua a uerbis qbus consignificant: quia meto etiã cũ habeat regulare præteritũ messui irregulare præteritũ assumũt messem feci: & q̃ irregulare præteritũ sit messem feci plane indicat cũ supponit. Sed usus uetustissimorũ messui cõprobat. Et nota cũ furio sumat pteritũ ab insanio. ut diximus decipi illos q paãt furio habere pteritũ furui: qđ ponit sedulius furuerũt iusta tyrãni. Cerno creui & cresco creui. Cerno creui apud uetustissimos: qa mõ nõ ẽ ita in usu ad similitudinẽ hoc iterũ adducit̃. s. ut nõ uideat̃ mirũ de supradictis: cũ cerno mutuat pteritũ a cresco: cũ quo nullã affinitatẽ significatiõis hẽt. A mœreo unde mœreor mœrui. A mœreo qđ mœrorẽ significat mœrui debet eẽ pteritũ: sed nõ ẽ ĩ usu: imo mœstus sũ. Mãdo. dis. eius pteritũ. Quasi. d. mãdo

nullū habet præteritū: sed alii sic: alii sic esse uoluerunt: Liuius tamen posuit mādi quod modo nō est in usu. A strido quoq; alii stridui alii stridi. A strido alii stridui alii stridi dixerunt sed neutrum modo est in usu. Et quidem opus est singula uerba præteriti temporis defectiua enumerare in omnibus in or desinētibus desunt præterita perfecta: & omnia quæ ex eis formant̄: ut amor unā uocem non habet: quæ designet eius præteritum & similia &c. Participia tamen coniuncta. Licet dixerim non esse præterita pfecta ī uerbis in or desinentibus: tamen participia coniuncta substātiuo uerbo .i. sum: & omni tempori eius funguntur uice eorum idest rectorum præteritorum: ut amatus sum: amatus eram: & sic per cætera tempora: quod .s. coniūgere participia cū substantiuo uerbo: græci solēt facere in multis uerbis præteriti pfecti & plusq̄perfecti: & cū multum faciant. Illud in īdicatiuo: maxime ī optatiuo & subiunctiuo modo: & inde habemus in his græcis uerbis exemplū. Sed cū apud græcos pene. Sed cū multa uerba apud græcos sumūt participia præteritū substantiuo uerbo cōiunctum loco præteriti ,ppriæ: sed apud nos pauca uerba id patiunt̄: cū apud græcos innumerabilia sint græca uerba: quæ uel propter inconsonantiam litterarū quæ apud nos ī uerbis non reperit̄: uel rōnibus regularū: q̄ repugnant regulæ in q̄busdam: uel usu deficiente impediunt̄: adhoc ut habeant plenam declinationem per omnia tempora: & cū tot modis impediant̄ cogūtur assumere participia præterita substantiuo uerbo iūcta loco p̄teriti perfecti. Inueniūtur tamen in o. desinentia: Licet dixerim tamen deesse præterita perfecta uerbis terminantibus ī or. tamē inueniūtur uerba in o. desinentia: in quibus præteritū perfectū deest: sed solet demonstrari per participium iunctū substātiuo uerbo: & hæc talia uerba neutra passiua dicūtur quæ cū sint neutri generis non habet præteritum nisi in passiua littera. hoc dico ideo q̄ neutra q̄dam sunt quæ q̄uis habeant præteritū in passiua littera non tamen dicunt̄ passiua neutra: quando eorū præterita inueniūtur etiam in actiua litterã ut cœno cœnatus sum & cœnaui. prādeo prāsus sum & prandi & alia multa. Sūt alia uerba q̄bus desūt &c. Sunt alia uerba q̄bus non tantū desunt præterita perfecta: sed etiam alia tempora & personæ ut fores &c. Item impersonalia uerba quæ ex. Non quæ nascūtur ab actiuis siue neutris ut amatur curritur. sed quæ nascūtur ex se quantū ad modernos deficiūt per tempus futurū infinitiui. ut pœnitet pœnituisse: sed pœnitum ire modo non dicimus iō dixi quantū ad modernos: q̄ antiq̄ dicebant pœniteo pœnites integrū ex quo modo curatū hēmus pœnitet impersonale. nec nō metuere: & hæc quæ sequūtur deficiūt ī futuro īfinitiui sicut supradicta ipersonalia.

perfectum quidā mandi: alii mandui: alii mandidi esse uoluerunt. Liuius in odyssea: Cum socios nostros mādisset ipsius cyclops. A strido quoq; alii stridui: alii stridi protulerunt. Ennius in .xii. annalium. Missaque per pectus dum transit striduit hasta. In passiuis & cōibus & deponētibus: idest in omnibus uerbis in or terminātibus desunt tempora p̄terita perfecta: & omnia quę ex his nascuntur. Participia tamē cōiuncta uerbo substantiuo: & omni eius tempori eorum uice funguntur. Quod græci quoq; solent facere in multis uerbis præteriti pfecti & plusq̄perfecti: & maxime in modo optatiuo & subiūctiuo τετυμμενοι εισι τετυμμενοι ωσ ινοριςικα υποτατικα τετυμμενος εαν ωσιν τετυμμενω εαυντον τετυμμενοι εανωμεν ντεσσι νυκικα τετυμμενος ειην ειης ειη τετυμμενω ειητον ειητην τετυμμενοι ειημεν ειητε ειησαν. Sed cum apud græcos ēt pene innumerabilia sint uerba: quæ uel litterarum incōsonantia: uel regularū quibusdam rōnibus impediantur: uel usu: ut habeant declinationē plenam p omnia tempora apud nos hoc pauca patiunt̄. Inueniuntur tamen in o. desinentia: sed non multa ī quibus præteritū perfectū per participiū solet demonstrari: quæ neutro passiua artiū scriptores nomināt. Sūt āt hæc sola: gaudeo gauisus sum: audeo ausus sum: soleo solit⁹ sum: fido fisus sum: fio factus sum. Quorū tamē antiq̄ssimi sol bāt & præteritū pfectū ,pferre hoc modo: gaudeo gauisi: audeo ausi: soleo solui: fido fisi: fio fii: sed nunc his non utimur. Sunt uerba quibus desunt & tpa & personæ: ut fores foret forent fore: cedo: insit. Cuius Varro ī mēsuralibus primā ponit personā inseo. Aio quoq; p̄terito perfecto deficit: inquio etiā in multis uerbū deficit. Item impsonalia uerba quæ ex se nascuntur deficiunt per tempus futurū in mō infinito: ut pœnitere pœnituisse: pudere puduisse: q̄uis antiqui puditū ire dicebant: & puditus participiū. Plau. in bacchidibus. Neq; me neq; te tui intus puditū ē factis q̄ facis: Nec nō metuere metuisse deficit futuro: & timere timuisse: latere latuisse: appere apparuisse: obedire obedisse: & pleraq; neutra secūdæ coniugationis: horrere horruisse: cpere cepuisse: rubere rubuisse: pauere pauisse. Inchoatiuorū quoq; & meditatiuorū in īfinitis non solum præteritū: sed etiam futurum tempus deficit: horrescere: tepescere: parturire: esurire: lecturire. Necnō pfecta si sint eiusdem formæ īchoatiuorū plerūq; deficiunt futuro: ut discere didicisse: poscere poposcisse compesco compescuisse. Quoniam de deficientibus per tempora sufficienter dictum est. Nunc de modis tractemus.

Tractauit prius de duobus accidentibus uerbi. s. de genere & tpe: modo uult tractare de hoc accidẽti qd̓ est modus. Vt autem melius uideamus quõ modus accidat uerbo: uidẽdũ est qd modus ista uox ꝓprie significat. Modus ista uox accipit̃ ꝓ substãtiuo & adiectiuo ꝓ substãtiuo accipit̃: qñ significat ipsam ĩclinatioñe. i. quandã qualitatẽ sic uocatam quæ fundat̃ in aĩo ꝓferẽtis uerbũ: ĩclinat. n. i. pro se proferens aĩum suum circa ipsam actionẽ: diuerso modo aliqñ ita ut indicet esse in præsenti: aliquãdo in præterito: aliquando in futuro: aliqñ uero se inclinat ad hoc ut imperet eam esse: aliqñ inclinat ut optet aliq de ea: aliquando inclinat se ut aliã actionẽ ei coniũgat ut cũ dico cum faciã uitula pro frugibus ipse uenito. aliquando indeterminata est ipsa inclinatio: quia æqualiter se habet ad ĩdicatiuam: ad imperatiuam & ad cæteras q̃ diuersæ indeclinationes pro constructione aliorũ uerborũ determinant̃. Scut aũt diximus uerbum præter actio. & pas. quã principaliter significat secundario. i. accidẽtaliter significare ipsum tempus: quod ei adiacet. Ita diximus uerbum præter illud totũ accidẽtaliter significare inclinationẽ quæ de ea actiõe habet̃. Possumus ẽt dicere ꝙ modus significat ipsum animũ ponẽs ĩ eo ĩclusionẽ de ipsa actiõe habita in hac significatiõe, est modus

❡De Modis.

Modi sunt diuersæ inclinationes animi uarios eius affectus demõstrantes. Sunt autem qn q; indicatiuus siue diffinitiuus. Imperatiuus. Optatiuus. Coniunctiuus uel subiunctiuus. Infinitiuus. Indicatiuus quo indicamus uel diffinimus quid agitur a nobis uel ab aliis: qui ideo primus ponitur qa perfectus est in omnibus tã ꝑsonis q̃ tẽporibus. Et qa ex ipso omnes modi accipiunt regulam: & deriuatiua nomina siue uerba uel participia ex hoc nascuntur: ut

formatus: accipit̃ & alio modo formãt: ita. s. ꝙ significat ipsas uoces uerbales: amat. legit: ponẽs in illis significationẽ inclusionis ẽt si auctoritas haberet possemus dicere ꝙ substantialiter significaret ipsam significationẽ ĩclinationis. Modo dicamus. Modus accidit. i. inclinatio animi uerbo accidit ut accidẽtaliter & secundario ab eo significẽt: uel ita modus. i. significatio ĩclinatiõis uerbo accidit proprie ut albedo so. & etiã possumus dicere modus accidit uerbo. i. actioni a uerbo significante: est enim ipsa actio modificata. & ipse aĩus potest dici modificatus uel sic. modus accidit uerbo ad cõsignificãdum: qa istæ duæ uoces modus & uerbũ cõsignificãt circa istas partes amat: legit. Quãdo aũt quæritur lego cuius modi ẽ. sic exponẽdum, est quædam inclinatio animi accidit illi uerbo ad significandum. s. uel imperatiua uel ĩdicatiua: & similiter dic uel significatio inclinationis accidit illi uerbo in uel de quo numero uocũ est inclinationẽ significantium. Modi sunt. duæ hic eẽ diffinitiões possunt modorũ. una realis: altera uocalis realis ẽ. Modi sũt ĩclinatiões. i. appellatiões aĩ. i. fundatæ in aĩo. Et qa appellationes aliæ sunt cõsimiles aliæ diuersæ: ut determinet quas appellatiões uocet modos: subdit diuersæ: & quia non oẽs diuersæ inclinationes animi dicuntur modi sm quosdam nisi. s. tales sint ut uerba ĩ designatione ipsarum inuenta ab ipsis modi dicant̃ supplendũ est. inclinatiões dico a uocalibus modis designatæ. ut qñ animus ad indicandũ uel imperãdum uel ad optandũ se applicat: tales modos uoluntatis in se cõcipit ex qb9 uerbi in designatione eorũ posita modi uocãtur. Sequtur uocalis. Modi s. uoces uarios affectus. i. diuersas appellationes animi: ut supra determinauimus demõstrãtes ut lego legeã: utinã legerẽ. Istæ uoces diuersos animi affectus. s. indicatione ĩperatione optatiõe quæ sunt ĩ animo significant. unde & ipse uoces modi uocant̃. sed non satis cõmode uidet̃ dictũ ꝙ ĩdicatio. ĩperatio: optatio: affectus animi nũcupentur cũ prorsus sint diuersæ res. Aliis aũt subtilius cõsiderãtibus placet modum uerbi uocare ĩtellectũ quẽ generat ipsum uerbũ sm hoc ꝙ ĩclinat se intellectus ad aliquid ĩdicãdum uel ĩperadũ uel optãdũ: uel cõiungendum ut cũ legit. fit uerbũ ex quo habet significare actionẽ uel passionem principalẽ: sic ẽt modus uerbi: unde habet significare intellectũ inclinãtem se ad aliquid. est etiam indicatiuus ex quo significat indicationem in ĩtellectu. & hoc totũ accidẽtaliter. Nota etiã indicationẽ esse in lectione quæ alia est ab indicatione quæ ẽ ĩ ĩtellectu hoc enĩ est quasi passiuum. Illa uero quæ est ĩ intellectu quasi actio. & nota cũ omni uoci significatiuæ cõueniat designare ĩtellectũ: tamen istud specialiter uerbo dicitur accidere: qa designat eũ cũ diuersis modis: possunt aũt præmissæ diffinitiones ꝓ una accipi uocali ut sic dicat̃. Modi sunt di. i. animi. i. uoces ostẽdentes animũ ĩclinari ad diuersa dicunt̃ modi. quæ est descriptio per oĩm. Sequtur explanatio: uoces dico demonstrãtes affectum animi. i. ĩtellectus cũ diuersis modis qd̓ minuit p uarios. Attẽdit cũ dico legit est modus. modũ ibi ponere non diuersitatẽ ĩtellectus: sed significationẽ diuersitatis: quẽadmodũ diximus tempus ponere in uerbis significationẽ temporis. Sic enim uoces accipiuntur æquiuoce. uocatur etiam modus quodlibet accidẽs per quod diuersificatur una res ab alia re. Et nota ꝙ pluralis diffinitio quam ponit liber non minus ualet singulariter facta ut diceretur. Modus ẽ diuersa inclinatio animi uarios affectus demonstrans. Sunt aũt. y. uocalẽ exequtur diffinitionẽ diuidẽdo ĩpos modos.

Indicatiuus ẽ. Significationẽ ĩdicatiui ostẽdit. Indicatiuus dicit̃ illa uox qua ĩdicam9 uel diffinimus ꝑ eodẽ accipe. s. affirmamus uel negamus qd̓ agitur a nobis ut ĩ prima ꝑsona: uel ab aliis ut ĩ secũda & tertia. Similiter ĩtellige qd actũ est uel quod agendũ est nos ĩdicare per eũ. In rebus aũt dr̃ indicatiuus modus affectus animi ĩclinãtis se ad ĩdicationẽq modus. s. ĩdicatiuus ideo ponit̃ primus ĩ declinatiõe. qa habet oẽs personas distinctas & oĩa tpa: & qa hoc cõuenit subiunctiuo: addit: & qa oẽs alii modi ex eo formãtur: & qa noĩa & uerba deriuata a uerbis & etiam participia ex hoc nascunt̃ ut patet ĩ exemplis suppositis. Et qa. Alia cã q̃re pri9 ponat̃: quasi diceret & ẽt iõ prius ponit̃ indicatiuus: qa ĩ hoc mõ est prima positio uerbi. i. prima ꝑsona: & quia hoc nõ uidebat̃ sufficere addit q̃ prima positio uidet̃ esse ꝓlata ab ipsa natura non ab alia uoce uerbali eiusdẽ declinationis: ut feruesco q̃uis sit deriuatiuũ nõ tñ a uoce suæ declinatiõis format̃: ꝙ est prima positio uerbi ĩ inuenta ad alterius uocis uel mutationẽ sed absoluta natura humani ingenii ut lego & huic similia. Natura enĩ hu

duco ducẽs duxi duct9 dux: rego regẽs rexi rect9 rex. ferueo feruens feruesco feruor: horreo horrens horresco horror: itelligo itelligens itellexi itellectus. lædo lædẽs læsi læsus læsio: & qa ipsa prima positio uerbi quę uidetur ab ipsa natura esse ꝓlata in hoc ē mō quẽadmodũ ĩ oibus est casus noiatiuus. Et quia substãtiã siue essentiã rei significat: qđ in aliis modis nõ est: neq; eni q imperat neq; qui optet: neq; q dubitat in subiunctiuo substantiã actus uel passionis significat sed tãtũ mō uarias animi uoluntates de re carente substãtia. Deinde hunc primũ auctoritas doctissimoꝝ tradidit modũ in declinatione uerborũ. Sciendũ tamẽ q quidã ausi sunt infinita ponere prima: sed male. Nõ.n. oportet statim a re imꝑfecta aut dubia incipere. Quidã eni dubitauerunt an uerba sint hæc & inter aduerbia magis ponẽda censerũt: q nec numeros nec personas nec affectus animi certos habẽt: & egent semp aliis uerbis sicut aduerbia. Dicimus eni legere studeo studes studet. Sed hæc postea refutẽt. nũc hæc sufficiat ostẽdisse: nõ bene ab infinitis quosdã cœpisse: Sed neq; ab imꝑatiuis neq; ab optatiuis erat incipiendum: Cum hoc imperamus illo optamus: ut sit indicatiuus qui nisi prius sit notus nõ possumus scire quid imꝑemus uel optemus. Subiun-

mane conditionis, hoc exigit ut primũ consideremus ea quæ sunt præ oculis. i. præsentia & cognitiõe eoꝝ docet nos ĩdicare de præteritis & futuris. itaq; e uisa ipsius præsentiæ prius inuentũ ē lego q̃ legi præteritũ uel legam futurũ. Rursus cum ĩ præsenti habeamus singulares personas: ut lego legis legit. & plurales ut legimus legitis legũt. lego prius ē ĩuentũ illis pluralibus natura hoc suggerẽte: prius. n. ē cõsiderare rẽ unã q̃ plures: & simplicẽ q̃ multiplicẽ prt9 ē et ĩuentũ lego q̃ legis uel legit. quis sint singulares personæ sicut & lego. qa cognoscimus actus eius certius quos ĩ nobis experimur q̃ actus aliorum: nisi enim actus lectionis quandoq; in me fiunt nõ ita manifeste itelligo q significet hæc oro so. legit. & ita uel causa pñtiæ uel causa singularitatis: uel qa proprii actus certiores sũt aliis. His iquã de causis prius est inuenta prima positio uerbi ceteris uerbalibus uocib9: ita pria positio uerbi uidetẽ esse ꝓlata ab ipsa natura: quemadmodum ĩ nominibus nominatiuus casus prius est ab ipsa natura ꝓlatus: quæ prius considerat rem eẽ simpliciter q̃ consideret aliquid ei iesse uel aliquid ei dari uel aliqd in eam fieri. Et quia substãtiam siue essentiam rei. Alia causa quare prius ponatur indicatiuus. ideo. s. ponitur prius quia significat essentiam actionis uel passionis. i. significat actum uel passionem uel nũc eẽ uel in præterito fuisse uel futuram esse. & hoc in essentia ipsius actus uel passionis: quod non est in aliis modis. imperatiuus. n. non significat rem eẽ uel fuisse uel futuram esse in essentia sed significat affectum animi uarium. i. inclinantem se ad imperationẽ affectũ dico de re conceptum carente substantia quantũ ad ultimam imꝑatiõis. imperatiuus enim imperat ut res quæ nondum ē sit. similiter itellige de cæteris modis. Deĩde hũc primum auctoritas. Alia ratio quare primus debeat poni indicatiuus. Sciendum tamẽ. Ad hoc aduersatur q dixerat doctissimos hunc modũ primũ posuisse. Nũ enim oportet idest in primo pricipio. enim enim declinãdo usq; ad infinitum uenirem: sic quodammodo incipimus sed nõ statim: &. est causa insita quare ab ifinitiuo quidam male ĩceperunt. scilicet quia incertum & dubium est & qualiter dubium sit supponit. quidam enim dubitauerunt an hæc infinita sint uerba & magis inter ad. ponend i esse censuerunt contraria dicere dubitauerunt: & censuerunt sed competenter est intelligẽdum. s. q prius dubitauerunt cui parti supponerentur. postea censuerunt ea inter aduerbia eẽ ponenda. Sequitur qa nec numeros certos nec personas certas nec affectus animi certos habẽt. Et respicit ad hoc qđ dixerat a tempore lec. sed tamen est quædã ostẽsio cum illo quod sequitur. & egẽt semper aliis uerbis sicut aduerbia: quare censuerũt ea esse ponenda inter aduerbia. Nota q infinitiuus nullũ certum animi affectum significat. non enim indicationẽ ostẽdit nel ĩperationẽ uel optationẽ uel dubitationem in se habet. sed sicut ille ex remotione oium qualitatum qualitatẽ sibi facit. ita & ĩfinitiuus ex remotione cæterorum modoꝝ secundum quosdam modũ suum confirmat. uel quia æqualiter ad omnes modos se habeat etiam omnes per eum interpretemur ut iam habuimus. uel quod melius uidetur. ipm uerbum quod dicitur ĩfinitiuus modus significat animi affectum cum ĩcertitudine personarum & numerorum. cum enim dico legere: affectum quidem lectiõis uel legentis noto. ĩcertum tamen de qbus & quot personis accipiatẽ. unde iure affectus ĩfinitiuus esse probetẽ: & grauius uerbum enim significans ĩfinitiuũ. Dicimus. n. legere studeo. Ostensio est in parte q̃ infinita sic egent aliis uerbis sicut aduerbia. Sed postea refutẽtur. Quasi dicat hac prædicta cõsideratiõe qdã decepti ĩfinitiuũ posuerunt inter aduerbia. sed hæc. i. ut ĩfinita ĩter aduerbia ponãtẽ postea. i. aio refutẽtur. i. ostendãtur esse refutãda. uel postea. s. i diffinitiõe aduerbii q̃ talis erit ut ĩfinita de numero aduerbiorum excludat. Nũc hoc sufficiat. In præsenti ubi plus docebo de ĩfinitiuis an sint aduerbia an nõ: sed sufficiat mõ ostendere q ostendimus quosdam nõ bene cœpisse ab infinitiuis cum nõdum probent sic an infinitiua sint uerba.

Sed neq; ab ĩperatiuis neq;. Non solũ ab infinitiuis nõ erat icipiẽdũ sed nec ẽt ab ĩperatiuis nec ab optatiuis qa prius oportet cognoscere significata ĩperatiui q̃ ĩperare uel optare: cũ nõ ĩpemus uel optemus: nisi de re significata ab ĩdicatiuo. i. de re ꝓut ĩdicatio designet & hoc ē. Non erat incipiendũ ab ĩpetatiuis uel optatiuis: cũ hoc. i. ĩperatiuo ĩperamus illo. i. optatiuo optamus: ut ĩdicatiuus sit. i. hẽat significare in aliquo: ut si puero dicã lege: ad hæc itẽdo ut de ipso ĩdicari possit dici: puer legit: q ĩdicatiuus nisi prius fuerit notus qd. s. significet nõ possumus scire qđ ĩpemus uel optem9. nisi. n. prius noui qđ sit dicere puer lege. Nescio qđ ĩpero cũ dico puer

lege: & sic oportuit præcedere noticiã indicatiui: quare nõ fuit incipiẽdum ab ĩperatiuo. Similiter intellige de optatiuo. Subiunctiuus uero quẽ quidã. q. d. nec a subiunctiuo fuit ĩcipiendũ: quãdo posterior est ĩdicatiuo: & hoc habemus. manifestã habet ĩdicatiui cognitionẽ. i. manifeste ĩ se facit cognoscere prius ĩdicatiuũ esse. qđ aũt præmittit, quẽ qdam dubita. appel. Ostẽsio ẽ quõ subiũctiuus posterior est ĩdicatiuo. s. ĩ hoc ꝙ dubitatiuus est. unde & statim subiunxit. Ipsa. n. dubitatio. q. d. uere manifeste apparet ꝙ subiũctiuus in hoc ꝙ dubitatiuus ẽ facit prius ĩdicatiuũ eẽ cognoscere. Nã ipsa dubitatio. i. subiũctiuus ĩ hoc ꝙ dubitationẽ significat cõfitet̃. i.

ctiuus uero quẽ quidam dubitatiuum appellauerunt manifestã hẽt indicatiui cognitionẽ. Ipsa eni dubitatio ante se esse ĩdicatiuũ cõfitet̃. Nã si tollas dubitationẽ ñ ẽ opus subiunctiuo ĩ re certa sed ĩdicatio. Ergo nõ alius modus iure præponet̃ oibus q̃ indicatiu9. Sicut enim ĩ noĩe si qs ꝓferat gtũm uel aliũ post hũc casum multo ante ntũm cognouit exquo nascunt̃ obliq: sic q aliquẽ modũ ꝓfert scit primũ ĩdicatiuũ qui est pene uerbi rectus. Sicut & præsens tempus ideo aliis præponit̃ tẽporibus & primũ obtinet locũ ꝙ in ipso sumus dũ loqmur de præterito & futuro. Et quia ad præsens præterita & futura intelligunt̃: qđ si nõ sit alia ĩtelligi minime possunt: & quia positio uerbi indicatiui ab ipso incipit & ꝙ ex ipso cætera tẽpora trahunt regulas & ꝙ præteritũ nõ põt esse nisi prius præsens fuerit. Futuri autem uox sine significatione esset: nisi nobis cogitantib9 & notionẽ sumentibus ex præsenti uel præterito. De futuro quoq; summus notionem: uel ex his quæ nobis in ore ueniunt: uel ex ipsa natura rerum uel ex cogitatione. In ore quidem ut si uideam scribentem in præsenti: ex hoc concipio & futuri temporis scripturam natura ut

ostẽdit ĩdicatiuũ ante se. i. prius se eẽ. Vnde enim aliqs dubitaret: nisi prius aliquãtulum habita cognitione huius rei de qua dubitet̃? Et uere ĩdicatiuus est primus. nã destructus destruit dubitantiã: hanc partẽ non ponit. & destructo dubitatio ipse nõ destruit̃: & hoc est. Nã si tollas dubitationẽ de aliqua re non est opus subiũctiuo. idest dubitatiuo: sed destruitur dubitatio in illa re facta certa. Indicatiuus autem non destruitur: sed opus est eo. ut si dicam si dederis tabulas amabo te: ablata dubitatione utor indicatiuo: dicendo dabis tabulas amabo te: ꝙ autem destructo indicatiuo destruit̃ dubitatiuus sic intelligendum est: ꝙ nisi res quæ ostẽdit̃ p indicatiuũ habet esse de ipsa nõ põt dubitari per subiunctiuum. Ergo nõ alius modus. q. d. quãdo quidẽ nec imꝑatiuus: nec optatiuus nec subiũctiuus: nec infinitiuus. ergo non alius iure præponitur oĩbus modis q̃ ĩdicatiuus: & uere iure præponit̃: qa prior ẽ aliis: & hoc probat a simili. Nã sicut in nomine &c. ꝙ ĩdicatiuus pene est rectus modus uerbi: sicut nominatiuus est casus rectus nominis. Adaptatio similitudinis rectus dr̃ ĩdicatiuus: qa ab ipso alii modi nascunt̃. Pene dicit qa in ipso ĩdicatiuo sunt quædã uoces ab aliis natæ: ut legis a lego: & omnes aliæ similiter a prima positione. & ideo indicatiuus totus non põt absolute dici rectus: sed pene rectus. Sicut ẽt præsens tempus ideo. Causa ordinis modorũ ostendit ordinationẽ temporum: quod non fecerat ĩ tractatu tẽporis & est inductũ ad similitudinẽ. Ac si dicat: ita ĩdicatiuus suo iure aliis modis præponitur sicut præsens tẽpus. i. uoces præsentis tpis: ideo obtinent primum locũ in declinatiõe: qa in ipso. i. significato earũ. s. ĩ præsenti moramur dũ loqmur de præterito & futuro: qđ est dicere hac dignitate præsens præponit̃ aliis: qa non possumus loqui de aliis. i. de significatis præteritæ uocis & futuræ: nisi per ipsum: & ideo ẽr præponitur præsens tempus: quia ad præsens. i. iuxta noticiã præsentis actus intelligitur præteritũ & futurũ. i. actus præteriti & futuri: p hoc. n. ꝙ intelligo hunc præsentẽ actũ. So. disputat: intelligo ẽt actũ præteritũ siue futurũ. s. ꝙ disputauit uel disputabit. & irẽ ideo præsens tps prius ponit̃: qa positio uerbi in ipso. i. iter uoces p̃sentis tpis cõtinetur & ab ipso. i. a uocibus p̃sentis tpis incipit: subaudi declinatio est uerbi. ĩcipit non ponitur hic absolute: sed ĩ actiua significatione. & si prima positio uerbi ĩ præsenti tempore: hoc non est paruæ dignitatis: qa prima uerbi positio a sola natura est nata ut diximus. Et rursus ad hoc præsens tempus præponitur: quia ex ipso cætera. t. t. te. i. uoces designatiuæ aliæ: quia regulariter: a uocibus præsentis temporis formantur. Et quod præteritum. Alia rõ q̃re uox præsens præponat præteritæ & futuræ uoci. præteritæ. ideo præponit̃ ꝙ præteritũ nõ põt esse nisi qđ prius erat præsens. i. nõ põt esse significatum præteritæ uocis: nisi id quod prius fuit significatũ p̃sentis: futuræ aũt uoci. ideo præponitur p̃sens. qa significatũ futuræ uocis nõ cognoscitur nisi per significatũ præsentis: & hoc ẽ uox futuri esset sine significatione cognita oportet subintelligi nisi nobis cogi. i. nisi cogitaremus de præsenti actu & iuxta noticiam præsentis actus sumeremus notionẽ de futuro actu: nec te moueat qđ addit uel ex præterito. Si. n. futurũ notionẽ habet ex præterito: tũc & a præsenti: cũ præteritũ nõ nisi a præsenti notionem habeat. De futuro quoq; sumimus notio. Hic ĩcipit ostẽdere quot modis ex præsenti actu sumimus notionẽ futuri tribus modis. s. duobus qdẽ modis a nõ præsenti. Vno tamẽ mõ a cogitato: & est unus modus uerbi p̃sentis cũ ex illis q̃ uidemus ĩ p̃nti fieri cõcipimus similia ĩ futuro: ut si uideã scribẽtẽ ĩ p̃senti ex hoc p̃senti actu cõcipio q̃lis actus sit scriptura q̃ ad huc futura ẽ. Alius modus uerbi p̃sentis est per quẽ cognoscimus futura & ex his q̃ uidemus ĩ præsenti fieri nõ cõcipimus similia: sed illa q̃ naturaliter sequitur ex his q̃ ĩ præsenti fiũt: ut si uideã solẽ occidẽtẽ ĩtelligo illud qđ naturaliter inest. s. cũ natura solis sit: ut semp moueat̃: scio ꝙ reuertet̃ sup terrã ex cogitatione p̃sentis cognoscimus futura similiter: ut si cogitẽ diluuiũ esse ĩ præsenti qualis sit. s. quia totus mundus modo submersus est aqs: ex hac imaginatione cõcipio rationẽ. i. similitudinẽ futuri diluuii. Littera sic cõstruit̃. de uoce futuri quid ipsa significet sumimus notionẽ ex præsenti de futuro quoq;. i. futura uoce su

mirans notionē ex pñsenti. his tribus modis .s. ex his rebus q̄ uenisūt. i. quæ cōtingūt ī ore. i. ī pñsentia ita ut nihil cōsideremus naturaliter sequi ex illis. Vel sumimus notionē futuri ex ipsa natura præsentium terū uel ex cogitatione. De singulis significat. De uenientibus in ore sumimus notionē. ut si uideā &c. A natura terū sumimus notionem: ut cum &c. Ad hos duos modos: referēdum ē q̄d superius dixit notionē sumētibus & cogitantibus nobis: referendum est ad hoc quod super cogitationē nota &c. similiter prima psona. i. uox primæ psonæ præponitur aliis psonis qa ipsa loqtur. i. significat loquētē. Alia similitudo de ordine psonaꝝ. q. d. sicut i dictis aliis modis præponit: similiter prima psona præponit aliis psonis pp has causas: qa p ipsam idest p primā realē significatā ab ipsa ostēdit secūda realis: qa ad ipsam loquit prima & tertia realis: qa de ipsa loquitur: & uere p primā ostēdit secūda & tertia: nā nisi sit prima realis non erit secunda uel tertia. non dicit non esse res quæ dicunt secunda & tertia persona ēt destructa ea re quæ dicitur prima: sed sub hac proprietate non remanerent ut dicantur secūda & tertia si nō sit alia res sub hac ꝓprietate: ut dicat prima. & ideo ēt præponit prima persona aliis: qa oīs cā efficiens naturaliter est ante cātiuam αιτιαν. i. ante suos effectus. Assumit: sed prima persona p suū significatum. i. per primam realē est cā secūdæ & tertiæ: hoc ē dicere cā est quare secūda & tertia psona uocalis secundā & tertiā p realē habēt significare. Iure igit. A singulari quoq. Alia similitudo de ordinatione nūeri sic continuat ab indicatiuo incipimus ordinē modorū. A singulari quoq numero. i. a singularis uoce numeri incipimus: cū q hic uenerius. s. numerus a singulari uoce significatus primus ē naturaliter omniū numerorū. unitas. n. prius ē oibus cōpositis nūeris. Et actiua. sō pria pōit ī declinatōe: qa naturaliter pcedit actus passionē. Ante. n. oportet cōsiderari actus eē naturaliter q̄ ab aliquo suscipiat. Alia similitudo q ordinatōe generꝫ. & sō pria pōit actiua: qa q̄d agit īcipit. sequi aūt. q̄d patit īcipe dignius ē q̄ seq. Et iterꝫ alia cā n deteriori. i. q ra actiuū semp eget ad opus passiui addi literā: ut amo addita r fit amor. uel additione litte. ut amas iterposita ri fit amaris. amat addita tur fit amat̄. Breuiter igit de oibus modis. Superius diffinit modos & diuisit & īdicatiuū aliis pposuit. Nunc aūt dicēdū est quare iperatiuus secūdo loco. Optatiuus tertio. Subiūctiuus ī quarto. Infinitiuus ī qnto eēt. Sed qa similitudines ī ducēdo de ordinatōe tēporꝫ & psonaꝫ & numeri & generis magnā discretionē fecerat. iō breuiter de oibus modis repetit. s. de diffinitiōe eorū & singula eorū nois rememorat: ut de uno quoq addere possit: q̄d nō diffinerat dictū. & sic īfert q magnā discretionē fecimus. igit &c. Modi sūt ut ꝑdictū ē diuer. Hæc diffinitio idē dicit q ꝑdicta: sed clarius. Indicatiuus igit primꝰ ponit. breuis repetitio de īdicatiuo. Seqt additio de eodē. Indicatiuus aūt dicit q p eū indicamus q̄d agit. uidetur idē superius dixisse. Indicatiuus ē quo īdicamus: sed apte sunt diuersa. ibi. n. dedit eius diffinitionē. i. significationē eius ostēdit. hic uero nominis cām. i. ætymologiā reddit. Solet q̄ri cū dico q̄d facis an facis ī hac orone modi īdicatiui possit esse: cū diffinitio īdicatiui modi sibi conuenire nō uideat: qm nihil indicat. Sed sciendū quantū ad sensum quē habet ī cōiunctione nō eē īdicatiuū: sed tamē quātū ad naturā uocis q p se ꝓlata naturaliter significāt affectū indicātis indicat eē mōi īdicatiui. Sicut ēt dicimꝰ. musa mihi. c. memora. q. d. nihil īperamus īmo optamus uel deprecamur: cum tñ memora pp naturam uocis & naturalē significationē dr esse īperatiui modi. Imparatiuus ē quo īperamus. Est repetitio nominis. Addit diffinitio quo īperamus &c. q īperatiuus ideo tenuit sm locū. i. iō præponit optatiuo & aliis modis q p se ꝓlatus absolutus ē. i. nō īdiget auxilio alterius partis ad plenam significationē faciēdā: sicut nec īdicatiuus præponit aliis dico īperatiuus licet p tpa & psonas naturali significatiōe deficiat. Solemus tñ nō solū im. Licet dixerim īperatiuū eē quo īpamus: solemus tñ non solū &c. Tertius ē optatiuus. Post īperatiuū q eget

cum uideam solem occidētē ī præsenti possum scire naturali motu reuersurū: quod est futuri. Coniugatione uero ut si cogitē diluuiū quale sit in pñsenti: ex hoc notionē cōcupio futuri. Similiter prima psona præponitur aliis: quia ipsa loqtur: p cā ostenditur secunda ad quā loquitur: & tertia de qua loquit. Nisi enī prima psona sit quæ ꝓferat sermonē aliæ esse nō possunt. Et q ista sine illis inueniri potest cū secum aliquis loquit: illæ aūt sine ista nō inueniunt. Et qa cā naturaliter ante causatiuā quā αιτιαν græci uocant esse solet. Cā aūt sit scdæ & tertiæ psonæ prima psona. Iure igit illis præponit quæ sunt causatiuæ. A singulari quoq numero incipimus: q hic naturaliter primus est numerorū q duplicatus uel multiplicatꝰ facit numerū pluralē. Et actiua in prima ꝓferūt: q naturaliter pcedit actus ante passionē: q esse nō pōt: nisi sit actus: & q agit īcipit: sequit aūt qui patit. Et q uerbū actiuū additione egeat literæ uel literarū ut faciat passiuū ex se. Breuiter igit de oibus modis repetamus. Modi sunt ut prædictū est diuersæ inclinatões animi quas uaria declinatio cōsequit uerbi. Indicatiuus igit primus ponit ꝓpter quas enumerauimus causas. Indicatiuus autem dicit q p eum indicamus q̄d agat. Imperatiuus ē quo imparamus aliis ut faciant aliquid uel patiantur: q inde secūdū tenuit locū: q̄d per se absolutus quēadmodū īdicatiuus nō indiget auxilio alterius partis ad plenā significationē: licet per tēpora & psonas deficiat naturaliter. Solemus aūt non solū imparantes: sed ēt orantes sæpissime eo uti. Virg in primo æneid. Musa mihi causas memora quo numine læso. Vii. iterū in. xi. æneid. Vos o calliope precor aspirate canenti. Tertius est optatiuus: q quis & tēporibus & pso

aduerbio optãdi utinã ut plenũ sensum significet qđ nõ faciebat impatiuus. Seqtur alia causa: & q̃ q optat &c.

Quartus ẽ subiunctiuus quippe. Nec mirũ quippe iure est quartus, idẽ post optatiuũ: qa eget nõ solũ aduerbio uel cõiunctione, i. cũ uel si. sed etiã eget altero uerbo ut pfectũ significet sensum: ut Vir. Cũ faciam uitula p. f. i. u. mirum uidet̃ cũ uenito sit futuri tpis. Faciam aũt psentis quõ possunt cõiungi. Sed sciendũ est, qa faciã nõ significat illud præsens qđ iã sit: sed præsens futurũ: ac si diceret: cũ actus ille nunc futurus psens erit i ipso actu præsenti uenito. Et sciẽdũ q̃ oĩbus modis. Ac si diceret: i hoc exemplo habemus subiũctiuũ cũ imperatiuo. Sed hoc sciẽdũ qa oĩbus modis aliis potest iungi: q subiunctiuus cũ multas & diuersas habeat significatões: nõ ab una earũ: sed a cõstructiõe accipit nomẽ: qa illud nomẽ non põt sibi cõuenire: sed accepit a cõstructõe. i. ab officio qđ in cõstructiõe habet. uocat̃ enĩ subiũctiuus: qa uel aliud uerbũ sibi subiũgit: uel ipm alii uerbo subiũgit̃ i cõstructõe ueluti denoĩatiua cũ ha. d. spẽs significationũ: nõ rũ ab una earum acceperũt nomẽ: sed uocat̃ denoĩatiua: quod nomen cõuẽit generaliter oĩbus spẽbus. Est. n. qñ dubitationem sig. Per partes ostẽdit q̃ subiũctiuus diuersas habet significatões. Est. n. qñ significat dubitationem. i. dubitatiuũ intellectũ. in qua significatione pprie iuuentum est qñ &c. & tunc i sensu uidet̃ æqpollere idicatiuo: ut Vir. tẽderẽt cõfirmatiue dixit p tẽdebãt. Et notãdum q̃ in hac significatiõe nec aduerbio nec coniunctiõe nec alio uerbo eget: queãdmodũ nec tunc qñ eo utimur imperãtes. Est qñ utimur hoc uerbo ostendentes potuisse fieri nisi aliqd fuisset ĩpedimẽto ut facerẽ si placuisset. q. d. potẽtiã habeo faciendi & facere: sed hoc ẽ ĩpedimẽto mihi q̃ nõ placet mihi: uel tibi diceret: si licuisset. i. potẽtiã habeo dicendi. sed non licet: qa tua garrulitas me ĩpedit. Infinitiuus ẽ q & psonis. q. d. debuit eẽ i ultimo loco qa deficit numeris & psonis: & qa eget uno &c. Impsonale uerbũ suæ cuiusdã. Putaret aliqs ĩpersonale modũ uerbi ut ẽ indicatiuus & quæreret quẽ affectũ mẽtis significaret & in quo loco deberet poni: ad qđ uidet̃ rñdere sicut non est q̃rendũ de impersonali quẽ mentis affectũ significet: uel ĩ quo loco ponat̃: quia ĩpersonale uerbũ est suæ significatiõis. i. suã per se habet significationẽ: ut inchoatiua meditatiua: & illã significationẽ dico quãdã. i. ab aliis separã: qa cũ nec numerũ nec personam significet: tamẽ sine alterius uerbi auxilio sensum habet perfectũ: qđ in cæteris uerbis nõ ẽ iuenire: & solet deriuari a neutris habentibus actiuã uim: ut de curro currit̃ uel habẽtibus uim absolutam: ut a uiuo uiuitur: & qa sunt q̃dã absoluta ĩtrinsecã significantia passionem: ut caleo: sereo a qbus ĩpersonalia nõ nascũt̃: addit: nõ tamen passiuã: q̃re plerunq supponit uel ab actiuis: ut ab amo amat̃. Supina uel pticipialia cũ nec. Sicut ostẽdit nõ eẽ q̃rẽdũ de ĩpersonalibus, ostẽdit nõ esse q̃rendũ de supinis: qa cum careant discretis psonis & tpibus & casus habeãt & ppositiõibus separatis adiũgãt̃ nõ sũt uerba: sed noĩa sine dubio, & q̃uis sint noĩa tñ ponuntur p ĩfinitiuis uerbis: nec mirũ qa ea gerũdia nõ solũ accipiũt̃ p ĩfinitiuis: ea dico tũc q̃n p ĩfinitiuis accipiũt̃ p se posita. i.

nis perfectior esse uideat̃ impatiuo: tamen eget aduerbio optãdi: ut plenũ significet sensum: & q̃ q optat ĩferior uideat̃ esse impante. Itaq iure post ĩpatiuũ ponit̃ Quartus ẽ subiũctiuus iure qppe: q eget nõ mõ aduerbio uel cõiunctiõe uerũ ẽt altero uerbo ut pfectũ significet sensum. ut Vir. in buc. Cũ faciã uitula p frugibus ipse uenito. Et sciendũ q̃ oibus modis aliis sociari põt subiũctiuus q cũ diuersas hẽat significatiões nõ ab una eatũ sed a cõstructiõe nomen accipit ueluti denoĩatiua q̃ diuersas hẽntia significationes: generale tam ẽ nomen multatũ specierũ sibi defendũt. Est eni qñ dubitationẽ significat ut si uideam intelligo. Est qñ confirmationẽ. Vir. in. i. æn. Certe hinc romanos olim uoluentibus annis. Hic forte ductores reuocato a sanguie teucri. Qui mare qui terras oĩ ditione tenerent Pollicitus. Tenerẽt enim cõfirmatiue dixit. Est qñ suadẽtes hoc utimur ut si dicam prodest ut legas. Est qñ imperantes: ut ne dicas: ne facias: in quo nec eget alio uerbo. Est qñ ostendẽtes potuisse fieri nisi qd ipedimẽto fuisset: ut facerem si placuisset: dicerẽ si licuisset. Possunt fortassis pręter eas pspicacius ĩquirentib⁹ & aliæ prædicti modi significationes inueniri. Infinitiuus est qui & psonis & numeris deficit. Vnde & nomẽ accipit ifinitiui q̃ nec psonas nec numeros difinit: & eget uno ex q̃ttuor supradictis modis: ut significet aliqd pfectũ ut legere ppero: legere ppera. utinã legere pperarẽ: cũ legere pperẽ. Impsonale uerbũ suæ cuiusdã ẽ significatiõis: & solet uel a neutris actiuã uel absolutã uim habẽtibus: nõ tñ passiuam plerunq nasci: ut statur curritur uiuitur ambulat̃: uel ab actiuis ut amat̃ legitur. A passiuis uero uel cõibus uel deponentib⁹ nũq̃ nisi ab uno misereor miseret. Sed magis id quoq a misereo ẽ. Vetustissimi. n. p misereor misereo dicebãt. Sicut diuersis supra ostendimus usibus. Supina uel participialia cũ nec psonas discernãt & temporib⁹ careãt: sine qbus uerbũ eẽ nõ põt: & casus assumãt: & præpositionib⁹ sepatis adiũgant̃ sine dubio mihi noia eẽ uident̃: quæ tñ loco infinitiuorum ponuntur tam actiuorũ q̃ passiuorũ. Nec p se ea solũ posita p ĩfinitis accipiunt̃: sed ẽt eiusdem formæ indubitabilia nomina aliis noib⁹ adiuncta secũdũ eundẽ casum. Vt Ci. in. i. iuecti. Nihil eni munitissimus habendi senatus locus idest tutus hĩc senatum ασφαλησεχειν THNGUY

nonsimili casui iuncta. nō solū p infinitiuis accipiūt dico, sed idubitabilia noīa eiusdē formæ accipiūt p infinitiuis sed nō p se ut gerūdia: imo iuncta aliis noībus ꝑm eūdem casum: ut hic locus tutus habēdi senatus. i. habere senatum. i. est acti passiue resoluat. i. dignus ī eo haberi senatū habendi hic ponitur p illo īfinitiuo græco αφαλης εχειν τους συνκλητον. Inter mobilia tñ noīa. Cōtinuat ad hoc qd prius dixerat gerūdia & indubitabilia noīa in hoc cōuenire ut p īfinitiuis græcorū ponuntur. Quod ā præpositionibus. Auctoritate uult cōfirmare qd prius dixerat supina sepatis ꝑpositionibus iūgi & ostēdūt ipse ꝑpositones siue præpositiua aduerbia ī o qdē terminationem eē ablatiui ut ī cōfitēdo &c. qbus terminatōibus adiūgūt. s. cū solēt iungi actō & abltō casui sepatæ: in i uero ostendunt terminationem esse gētiui cui terminationi nunq̄ præponit̄ separatæ sicut nec genitiuo: hoc auttotū ad hoc respicit qd supius dixerat supina assumere casus. Illd tñ est sciendum q ī o. Licet dixerim terminatonē ī o esse ablatiui: illud tñ sciendum q auctores pducūt & corripiunt eā: sicut alphius spaciendo corripuit. Nota gerundia nō recte dici uerba cū careant tpibus sine qbus nō potest uerbū subsistere: nec recte noīa cū iterdū significāt actū trāseūtē ēt ad rōnale aial. & careant tunc ꝓprietate uerorū nominū quæ est significare substantiā cū qlitate. licet qdā dicāt eis conuenire noīum ꝓprietatē. s. ut ad similitudinē obliquorū casuū indicent̄ significate: & sic propriæ noīa uideantur.

S Pecies sunt uer. Sciēdū speciē idē significare & ponere ī uerbis qd ponit ī noībus. s. cū politiōe qdā qualitatem ꝑm quā omne uerbū dicitur primæ uel secūdæ pōn's. i. uel primitiuum uel deriuatiuum & est hoc accidēs pdicabile de uerbis ut dicamus legit est spēs adiectie: qsi specificatū. i. cōpositū. diuidit āt hāc speciē in duo ut supius: fere dicit pp participia q̄ primitiua nunq̄ iueniunt̄ & pp iterlectōes q̄ nunq̄ deriuantur si naturales sunt.

Est igit̄ primitiua quæ primā. Primitiuam speciē difinit & ē ordo q̄ accepit primā. p. ab ipsa natura. i. ab ipsa īpositōe & iuētiōe. q. d. q̄ prima iuenta & posita ē ad significandū. i. q̄ a nullo deriuat̄ ē primitiua spēs ut lego. Deriuatiua quæ a positiuis. Deriuatiua ē illa species q̄ a primitiuis uocibus deriuat̄. i. p quādā elemētorū consonantiam cum significationis conuenientia a primæ pōis uerbis nascit̄: ut lecturio a lego. Sūt igit̄ deriuatiuorū diuersæ. A præmissis exēplis īfert sic. quādo qdem lecturio &c. dicimus ergo sunt diuersæ species deriuatiuorum & q̄ sunt illæ determīat. una ē ut ichoatiua quā sic diffinit. Inchoatiua ē illa spēs. i. illa uerba dicuntur inchoatiua q̄ significant initiū actus uel pas. i. q̄ significāt actionē uel passionē cū inceptōe. dicunt tamē aliqui q ipsam iceptionē act9 uel passiōis significāt: quare cū superius dixerat pſens tēpus eē cuius pars ꝑterit pars sequtur an calesco præsentis tēporis possit dici: & cū non nisi principium passiōis significat. sed libere dicimus calesco eē præsens tempus. nō enim illud minimū initiū. i. punctum temporis quo īcipio calere significat: sed tale initiū quod in partes possit diuidi. Quæ ichoatiua pleruq; a neutris. Originē ichoatiuorum

κλητου. Inter mobilia tamē noīa eiusdē formæ & hæc .i. supina hoc iterest q hæc siue ab actiuis siue a cōibus sint nata cōem hēnt significationē ut amādi τουφιλητεου. i. τουφιλειν και τουφιλεισθαι. Illa uero passiuā solā ut amādus amāda amādū: φιλητοσ φιλητεα φιλητεον. i. q uel quæ uel qd debet amari. Et q supina cū sint neutri generis: & semper singularia cōiungūt̄ diuersis generibus & numeris: ut amādo uiri: & amādo mulierē: & amādo pueros. Et q illis casib9 adiungūt̄: qbus & uerbū: ut supra quoq; diximus: ut noceo tibi: nocēdi tibi causa: tibi nocendo: tibi nocēdū Quod aūt præpositionib9 separatis cōiungūt̄ qd uerbi nō ē: ostēdit usus. Cicero p Milione Hui9 ergo iterfector si eēt in cōfitēdo. Idē i primo uerrina. A quo pecuniā ob absoluēdū hoc acceperas. Vir. ī buco. Et potū pastas age tityre. & iter agēdū Occursare capro cornu ferit ille caueto. Idē in tertio geor. Nāq; ante domādū. Igneos tollūt aīos. Et ostēdūt ipse præpositiōes siue aduerbia præpositiua ī o qdē terminationē ablatiui esse casus: in um uero accusatiui qbus adiungūt̄. In i genitiui: cui nunq̄ præponūt̄ præpositiones separate. Illud tamē ē sciēdū q ī o supina tam corripiunt q̄ pducunt auctores more uerborū siue aduerbiorū ī o terminantiū. Alphius auitus ī secūdo excellentiū. Tum litterator creditus ludo faliscū. Liberos causatus ī cāpi patēs. Extraq; muri ducere spaciendo Paulatim trahit hostillis ad ualli latus. Sūt. n. dimetra iābica. Iuue. in. i. Plurimus hic æger moritur̄ uigilādo sed illū Languorē peperit cibus ipsectus.

Incipit de Speciebus uerborum.

S Pecies sunt uerborū duæ: primitiua & deriuatiua: quæ inueniunt̄ fere in omnibus partib9 orōnis. Est igit̄ primitiua quæ primā positionem ab ipsa natura accepit: ut lego ferueo domo facio garrio albo. Deriuatiua quæ a positiuis deriuantur: ut lecturio feruesco domito facesso garrulo albico. Sunt igit̄ deriuatiuorū diuersæ species: ut ichoatiua quæ initiū actus uel passiōis significāt: ut caleo calesco: horreo horresco: tabeo tabesco: q̄ plerūq; a neutris absolutam uel intrinsecus natam significātibus passionē quā græci ιδιοπαθειαν dicunt: deriuant̄: quorum pleraq; secundæ sunt coniugationis: ut rubeo rubesco: palleo pallesco: marceo marcesco: areo aresco: luceo lucesco: pa

ingredi̅ ostendere. Et notandū ꝙ in passiua significa. Notandū ꝙ in passiua significatione ponitur inchoatiuum: integrasco. i. incipio fieri īteger: quod mihi uidet̃ cum primitiuū suū sit actiuū: ut ītegro domum. i. facio integram domū. Similiter ab hio hisco. Quod hiasco debuit facere. a misero miseresco: & ꝙ misereo dicere tur ostendit Enuius qui posuit miserereṫ: & nisi illis uelis credere ab effectu ostēdi potest. s. quia ab eo duo nascuntur impersonalia. s. miseret & miseret̃: & uere miseret̃ impersonale dr̃: quia Lucius miserebitur posuit impersonale. Nam a misereor quod est depōens. Bene dico miseresco & miseret & miseretur a misereo descēdere quod est neutrū & nō a misereor: nā a misereo &c.

teo patesco. Iō autē diximus plerunq; qa inueniunt̃ ē ex aliis uerbis sed raro: ut cupio cupisco. Ci. in oratore Diuino aliquo animi motu maiora concupiscat. Vir. in iiii. geor. Aiosaq; regum: Corda licet lōge præsciscere: dormio dormisco: senno sennsco. Terē. i adel. Hoc uilli edormiscā. Idē in heautontimeru. Ne tu id persentisceres. labo labasco. Idem in eunucho: Labascit uictus uno uerbo. ītegro. integrasco. Idē ī andria. Peti hoc malū ītegrascit. Et notādū qd in passiua significatiōe positū est ichoatiuū cū primitiuū ei9 actiuū sit. Similiter: hio hisco: amo amasco: misereor miseresco: sed magis a misereo est quo uetustissimi sunt usi ut supradictū est En. i. y. annaliū cogebāt hostes lachrymātes ut miserent: ex quo impsonale ē miseret & miseret̃. Luci. crassus in lege seruili: & suasione. Neq; minus uestri q̄ mei miseret̃. Nā a misereor qd est deponēs: nec inchoatiuū in o desinēs: nec īpersonale pōt nasci uiuo uiuisco: unde reuiuisco. Terē. in ecyra. Ille reuiuiscet nū q̄ Vesperasco quoq; uidet̃ q̄si a uespo uespas uerbo deriuari. Oīa tñ ea. i. ichoatiua secūdæ psonæ primitiui addita co fiūt ut labas labasco: feruces feruesco: cupis cupisco scis scisco. Excipitur hias quod hisco non hiasco facit. Exquo Vir. compositum protulit in. i. æneī. Accipiūt inimicū ībrē rimisq; fatiscunt. Idē ī eodē. Hi summo in fluctu pendēt his unda dehiscēs. Vetustissimi tñ fatiscor & fessus dicebant. Ex quo defetiscor defessus: quod qdam a fateor esse deriuatum uolūt. Est etiam altera species deriuatiuorū in urio desinens: quæ a participio præteriti temporis solet fieri siue a supino ī u. terminante assumptione rio: ut lectus pticipiū: lectu supinū ex his lecturio. es9 esu esurio: mictu micturio: ptu pturio: amatu amaturio: nuptu nupturio: dictatu dictaturio: meditationem tñ significat hæc forma: unde & meditatiua nominatur: & est quartæ coniugatiōis: quō ichoatiua tertiæ. Sciendū tñ ꝙ inueniuntur positiua formā ichoatiuorū habentia & etiam meditatiuorum ut quiesco pasco cōpesco posco disco. Est alia species deriuatiuorum in to

Vespasco quoq; uidet̃ q̄si a. Quasi bene quasi qa uespero bene non dicit̃ nisi dies p ꝓsopopeiā loquatur. Oīa tñ ea. i. inchoatiua. Licet ī hoc diuersa sint ichoatiua ꝙ alia ab actiuis alia a neutris deriuant̃ & alia a prima alia a secūda alia a tertia uel a quarta coniugatione formātur: tñ in hoc oīa conueniunt ꝙ fiunt addita co secundæ personæ sui primitiui excipitur hio hias qd facit hisco ꝙ & hisco dicatur ostēdit Virg. p̄ cōpositum eius. s. fatiscunt. i. abundanter hiscūt: & cōponit̃ a græco quod est αφατως & hisco.

Vetustissimi tñ fatiscor. Nos neutraliter dicimus fatisco. Vetustissimi deponenter dixerunt. s. fatiscor ī eadē significatione & uere fatiscor dicebant. nam compositum illius. i. defetiscor illud ostēdit: quod tñ. i. defetiscor quidam uolunt esse deriuatiuum a fateor. nā a fateor cōponitur defiteor: & a defiteor mutatione & interpositione quarundam litterarum dicebant deriuati defetiscor. & sic a fateor deriuati dicebant. Est altera species deriuatiuorum. Est altera ab inchoatiuis species deriuatiuorum q̄ solet fieri a pte præteriti tē. ut ab esus abiecta s. & addita rio fit esurio siue a supino in u terminato: ut a mictu micturio: non. n. a ptici. præteriti tempo. posset nasci cū mictus non inuenitur. Et nota quia cum dicit ea nasci a pterito parti. siue a supino assumptione rio æquipollēter est dicere ꝙ habent uel s uel t uel x ante urio: sed nō cōuertitur ut quæcūq; uel s. uel t uel x āte urio habuerint dicantur nasci a præterito parti. uel a supino: luxurio. n. x habet ante urio: cū nec luxus in participio nec luxu in supino inueniantur. Vnde sciēdum est ꝙ luxurio nec est meditatiuum nec meditatiuorum formā habet. licet. n. x ante urio habeat non tamen illam sumit a præterito parti. siue a supino quia ab illis non nascitur. Meditationē tamen. Licet meditatiua nascātur a supinis uel parti. actionem uel passionem significātibus tamen ea significant nō simpliciter illud sed actionē uel passionē cū meditatiōe tantum & sumunt nomen ut dicantur meditatiua. seq tur & est quartæ coniugationis ut inchoatiua tertiæ: quod est dicere. sicut uniuersaliter inchoatiua sunt tertiæ cōiugationis: ita uniuersaliter sunt quartæ meditatiua. Sciendum tamen. Quāuis in hoc conueniāt meditatiua cum inchoatiuis quia ista sunt quartæ coniugationis sicut illa tertiæ: tamen sciēdū illa hoc differe qa inueniuntur quædam primitiua habentia formam inchoatiui ut quiesco quieui. non tñ inueniunt̃ aliqua primitiua habere formam meditatiuorū. Opponitur peturio luxurio neq; t neq; s. uel x habent ante urio: luxurio uero cū a nullo participio uel supino nascatur formam meditatiuorū non dicitur habere: nec te moueat ꝙ qesco dixit eē primitiuū cū a noīe quod est quies deriuet̃. primitiuū enim dixit quantū ad inchoatiua nō enim sic deriuatur ut sit ichoatiuū. Est alia species. Deriuatiuorumq; nocat̃ frequētatiua & plerūq; facit ex se passiua.

Nam inchoatiua. Ideo tñ dixi de ista specie: quia inchoatiua & meditatiua nõ faciűt ex se pas. sed magis sűt neutra: magis hic electiuum est. Ea quoq; frequẽtatiua. Sicut & meditatiua deriuant a supinis mutatione ex. u in o ut scriptu scripto &c. Vnde mergo. Ab immediatis infert: q̃q̃uidem illa tñ quæ in gi terminant præteritű faciunt frequentatiuű a secunda pso. psentis: igit mergo pteritű cuius est mersi non facit frequẽtatiuű i secunda perso. psentis: sed a supino: ut a mersu merso mersas. Et sciendű q; licet lego a secűda pso. psentis faciat frequẽtatiuű. s. legito tas. nõ tñ negat posse habere fre. a supino ut a lectu lecto tas. a supino cui9. s. a lectatu nascit aliud frequentatiuű lectito lectitas a mutato i i cõreptã & u i o. Quæro excipitur. Quia cű nõ termineť in gi præteritű tñ a secűda pso. psentis frequẽtatiuű facit quærito tas: sed hoc cã differẽtiæ. quæso. n. quæsitum facit supi. & mutatõe u in o frequẽtatiuű haber q̃sito tas. si ergo q̃ro a suo supio. s. a quæsitu frequẽtatiuű faceret q̃sito: dubium esset an a quæro an a quæso ueniret. Scitor ris: Notandű & excipiẽdű quõ scisitor ris: & q̃re sint notãda supi. s. q a nõ desinunt in to uel so uel xo: imo sűt deponẽtia. i. post o hẽnt r. illa dico nata a primitiuo actiuo. i. a scio quod ẽ actiuæ põnis. nã scitor nascit a supio eius. i. a scitu mutatõe u in o addita r cõtra. R. Sciscitor uero nascit a scisco sciscis: & formať a secűda pso. psentis abiecta s & addita tor: contra. R. a sciscis sciscitor. Sed scisco ĩchoatiuű a scio: sed p mediű dicim9 nasci scitor ab eo dẽ: & sic scitor & sciscitor nascűť a scio. Nosco quoq;. Sicut ẽt q̃ro a secunda pso. psentis idicatiui mõi facit frequẽtatiuű noscito noscitas cű nec pteritű terminet nec causa differẽtiæ cogat qd ẽ dicere nascito excipiť. Dicit tñ. Licet a secűda pso. nosco fiat noscito: dicitur tñ noto tas regulariter formatű a noto supino. in quo. i. in noto: sicut ĩnoscito notabat: q a nascebať a scda pso. similiter istud notandű q; cű sit deriuatű a notu pducente penul. corripit tamen penul. sed hoc non est mirű si o pductű in notu mutať ĩ o breuem in noto tas: cű cõposita a notus est q̃ñ o pductam mutant in i correptam ut agnitus: mutant dico o productã i i correptam cű cõ q̃uis ignotus hoc aliud cõpositű seruauit o pductã sui simplicis. Sűt tñ. Licet dixeri freq̃ntatiua a supinis deriuati: tñ sunt q̃dam uerba desinẽtia a supinis q̃ faciunt frequẽtatiua sed rato: ut ægreo q̃si a supio ægrotu ægroto facit & uere ægreo dť ægresco. n. ĩchoatiuum posuit Vir. Et sűt. Generalis pprietas quã superius dedit i aliis speciebus. Et seruãt. Cognito non penitus absistit a significatiõe primitiui. nam cogitare nil aliud ẽ q̃ animű frequenter cogere: sicut tractare sententiam frequẽter trahere: hac. s. & illac inuestigare. Notandum tamen & si dixerim frequentatiuum nasci a supinis etiam si in usu non erant tamen sector sectaris non regulariter a supino nascitur quod etiam in usu reperitur sed syncopatum est: & hoc est notandum &cæ. Sunt præterea. Postq̃ tractauit. iii. principales species deriuatiuorum quæ plurimum in usu habebantur ostendit alias spe

uel in so uel in xo desinens: quæ frequentiã actus significant. faciuntq; pleraq; ex se passiua. Nam inchoatiua & meditatiua magis neutra sunt. Ea quoq;. i. frequẽtatiua plerűq; a supinis deriuantur: mutatiõe extremæ u in o. ut scriptu scripto cursu curso dormitu dormito nexu nexo flexu flexo. Sin autem primæ coniugationis sint & habeant penultimã a mutãt eam quoq; in i. correptam: imperatu imperito rogatu rogito uolatu uolito. Ideo aűt diximus pleraq; a supinis deriuari: quia in gi terminantia præteritű a præsentis secunda persona abiecta s & addita to faciunt frequẽtatiuum: Vt lego legis legito: fugio fugis fugito: ago agis agito: cogo cogis cogito. Vnde mergo quia mersi facit præteritű: supinum seruat regulã: idest a supino facit frequentatiuű mersu merso mersas. quæro quærito differentiæ causa facit: quia a quæso quæsito fit: Scitor scitaris notandű quõ & sciscitor quod a primitiuo actiuo deponentia sunt nata. Virgilius in. ii. æneid. Tum uero ardemus scitari: & quærere causas. Terentius in eunu. Nisi quicquid est pcul hic libet sciscitari. Nosco quoq; noscito facit. Liui. in. iiii. ab urbe condita. Circűspectare oibus fori partibus senatorẽ: raroq; usq; noscitare. Dicitur aűt & noto notas: in quo similiter notandű q; cum a noto sit deriuatű corripuit tñ penultimam. Nec mirum cű cõposita a notus est q̃ñ mutant o in i. correptã ut agnitus cognitus: cum ignotus seruauit o. Iuuenalis in. i. Nota mathematicis genesis tua. Vir. ĩ bucoli. Nã q; notaui ipse locű aeriæ quo cõgessere palumbes. Sunt tñ quædam deficientia ĩ supinis quæ rato faciunt freq̃ntatiua: ut ægreo ægresco & ægroto. Vir. in. xii. Aegrescitq; medendo. Et sunt frequentatiua primæ cõiugationis & seruant significationẽ primitiuorű q̃uis uideant q̃dã ex his ĩ aliű sensum trãsire: ut traho tracto: cogo cogito dico dicto. Sed si q̃s attẽtius ĩspiciat nõ penitus absistűt neq; hæc a primitiuorű significatiõe. Notãdű tamẽ ẽt sector sectaris qđ differentiæ cã puto p synco pã u penultiæ platű ne noiẽ puteť si secutor diceremus cű primű eius secutű est. Raro tñ huiuscemõi species fiűt a uerbis in or desinẽtibus. Sűt præterea aliæ

cies deriuatiuorű non adeo quidẽ notas: sed quantű in tractatibus poetarű positæ inueniunt ipsemet cõtinuat. Sunt præterea. i. pter inchoatiua & me. & frequẽ. aliæ species &c. q. i. cupio uidere græci similiter dicűt hoc modo. hæc autem terminatio diuersa est a terminatiõe in lo, quæ similiter & uarias significationes habent.

species deriuatiuorum uariæ tam terminationis q̃ signi-
ficationis: ut uideo uiso uisis .i. cupio uidere. Virgilius
in .viii. Nam memini hæsione uisentem regna sororis
Laomedontiadem priamum. uisentem dixit pro cupié-
tem uidere: quod græci dicunt οψειοντα. Simile est fa-
cio facesso: capio capesso: lacero lacesso: arceo arcesso:
accio accerso: quæ non esse frequentatiua coniugatio ostē-
dit. Possumus ea tñ nō incōgrue desideratiuá nomina-
re. Sunt alia in lo desinentia: quæ diminutiua eē plane
significationis sensus ostendit: quæ apud græcos in uer
bis inueniri nō potest: ut a sorbeo sorbillo: garrio garul
lo caluo cauillo pro caluillo. Cuius primitiuum Salusti
us in tertio historiarum ponit calui ratus. Sunt etiam
aliæ deriuatiōes diuersas terminationes habentes tam
a nominibus q̃ a uerbis nascētium uerborum: ut a pr̄e
patrisso: a græco græcisso & græcor: a grege grego: a
philosopho philosophor philosopharis: a poeta poe-
tor poetaris. In co: ut albo albas albico. Horatius i pri
mo carminum: Nec prata canis albicant pruinis. Simi
liter uello uellico: fodio fodico. Itidē nutrio nutrico &
nutricor. Cicero i secūdo de natura deorum: Omnia quæ
sicut membra & partes suas nutricatur & cōtinet. Nec
mirum Ciceronem nutricatur pro nutricat dixisse: cum
Virg. quoque in secundo geor. Hoc pinguem & placitā
paci nutritor oliuam. Impsonalia quoque oīa uel ab acti
uis uel neutris deriuantur: ut supra diximus: ut amo
amatur: lego legitur: sto stat: misero antique miseret. si-
militer placeo placet. Sic antiquissimorum cōsuetudine a
pœniteo pœnitet: a tedeo tedet: pigeo piget: pudeo pu
det: liceo licet: oporteo oportet. Cecilius i quito: Mor
bosum factum: ut ea quæ oportuerint facta non sunt.
Et sciendum quod omnia impersonalia tertiæ passiuorum
psonæ uoces habent: exceptis supradictis & aliis pau-
cis: ut euenit: uacat: cōtingit: accidit: liquet. Sunt etiam
alia uerba quæ ex uerbalibus nascunt̄ nominibus: uel
ex participiis: ut a rego rex: a rege regno: a ducor du-
ctus: a quo ducto ductas: legor lectus: a quo lecturio:
& lectito: de quibus supra docuimus. Et sciendū quod fre
quenter apud græcos ex nominibus dignitatum solét
deriuati uerba: quæ actū uel administrationē ipsius di
gnitatis significant: ut οικονόμοσ οικονόμω πρυτα-
νευσ πρυτανευω. Apud latinos aūt dignitatum nomi
na plæraque ex uerbis uel nominibus nascuntur: quæ fa
ciunt uerba: ut consul a consulendo: dictator a dictan-
do: quæstor a q̃stu: & ædilis ab ædibus: prætor a præe
undo: ductor a ducendo: imperator ab imperando. Et
go rex solū quod a regēdo nascitur: pepetit ex se alud

Possumus tamen. Licet istis uerbis nullū ad
huc nomē dederim sed tantū negaui eē fre-
quentatiua cum non sint primæ cōiugatiōis
tamen possumus ea desideratiua appellare.
Sunt alia. Sūt alia uerba a supradictis in lo
desinētia q̃ ipse sensus eorum ostēdit diminue
re plenā significationē suorum primitiuorum. Ae
si. d. diminutiua possunt cōuenienter appella
ri: quod. s. ut sensum sui primitiui diminuant in
uerbis apud græcos iuenimus. Exēplificat q̃
sunt illa uerba a caluo .i. decipio: quod Salu. po
nit de natura cauillo pro caluillo. l. i prima syl
laba retinere deberet: cauillo aūt ē par super
decipio. Sunt & aliæ. Sūt & aliæ deriuatio
nes nullam certam speciem habentes: q̃ aliæ
a nominibus uel a uerbis deriuantur a patre
& cæ. Nec mirū si Cicero ponit nutricor pro
eo quod usu aliter dicit̄ nutrico: cū ponat Vir-
gilius nutritor pro nutrito. Sciendū quod hæc
deriuatiua non potuit colligere sub regula
nec dare eis cōmune nomen cum nec in ter
minatione: nec ī modo significandi cōueni
ant: sed oportuit eā sigillatim ponere & tra-
ctare: prout singula diuersas significationes
& terminationes habent græciso siue græ-
cor idem significant: grego gregas: idest co-
adunare. Albico quod parum incipit albari: uel
lico frequenter parum uellere. fodico parū
sæpe fodere. impersonalia quoque sunt de-
riuatiua: ut amat̄ deriuatur ab amo oportet
ab oporteo personali uerbo: quod Cecilius po
nit: ut ea quæ oportuerūt. Nominatiuus enī
pluralis construitur cum oportuerūt. Et sci
endum propietas quidem impersonali ani
mi. Substantiua. Item deriuatiua alia ab oī
bus prædictis: quæ alia nascuntur ex uerbali
bus nominibus: ut regno nascitur a nomine
quod est rex: quod rex est nomen uerbale: deriua
tur enim a rego: quod autem supponit: uel na-
scitur a parti. ut a ductus ducto ductas non ē
intelligendum hoc esse de aliis. superius .n.
dicta sunt: sed est quædam pbatio a simili:
quasi dicat non mirum si uerba a nominibus
a uerbo deriuatis nascuntur. quia nascuntur
uerba a participiis: a uerbo procul dubio de
riuatis: uel non ponit̄ hic uel disiunctiue: uel
simulatiue. uel copulatiue. Et sciendū. Sic
iunge: dixi quod regno deriuatur a nomine di-
gnitatis. s. a rex. & sciendum quod ita solet fieri
apud græcos: scilicet quod a noībus dignitatū
frequenter solent deriuari uerba quæ actū:
uel si uis dicere administrationem propter
dignitatem significant: sicut illud græcum
uerbum οικονομω quod actum dignitatis
ab illo græco nomine deriuat̄. οικονομος.
Apud latinos econuerso pleraque noīa di-
gnitatū ex uerbis nascūtur: ut cōsul a cōsulē
do: uel ex noībus quæ a uerbis deriuant̄: &
hoc ē uel ex noībus: quæ noīa uerba faciūt:
quæ accusatiuū pluralis noīatiuū esse intelli
ge: ut quæstor nomen dignitatis ab alio no
mine. i. a quæstus deriuat̄. quæstus uero na
scitur a uerbo quod ē quæro. Similiter ædilis

nomen dignitatis ab æde dicit̃. ædes uero ab ædo ædis deriuat̃: q̄ ibi a senatoribus cõsilia ædereñt & tractarẽtur: plæraq; dixit: q̄a rex & si a uerbo rego deriuet̃: tamẽ facit ex se aliud uerbũ. s. regno. Quãdo ãt dixit plæraque noĩa dignitatũ ex uerbis uel ex noĩbus nascũtur: subintelligi uoluit. & nõ faciũt ex se aliud uerbũ: ex quo subintellectu quasi ab ĩmediatis ĩfert: ergo rex solũ. q. sic. d. q̃nquidem cõsul: & alia noĩa dignitatũ nascuñt ex uerbis & noĩbus: & nõ faciũt ex se alia uerba: ergo hoc solũ nomẽ dignitatis. s. rex ex se pepit: & fecit aliud uerbũ. s. regno. A uillico ẽt. Dixi a rege deriuari regno. a uillico etiã hoc nomen dignitatis dicebant antiq hoc uerbũ uillico & uillicor. ac si dicat: antiq dicebant: sed nos nõ. quare merito dixit q̄ solum rex ex se peperit aliud uerbũ. antiquos ostẽdit uillico & uillicor posuisse. Et a multis aliis noĩbus præter nomina metallorum inuenimus uerba deriuari ut a cornice cornicor: ab hærede non potest dici hæredo hæredas: sed compositũ eius exhæredo exheredas. Ab hoc nomine uespera deriuatur uesperasco: non tamen inchoatiuum. Et notandum quia multa interserit quæ superius posuerat: sed hoc ideo: quia quasi cõmunem regulam dedit supius ubi dixit: sunt & aliæ deriuationes tam a nominibus: q̃ a uerbis: & hanc regulã executus est per deriuatiuas partes q̃diu potuit: nũc uero qđ residuũ fuerat generaliter cõphendit: ubi dicit & ab aliis multis noĩbus: & ideo repetit q̃dam: q̃ supius dixerat. & addit aliud. Artium uero. A supradictis nominibus deriuãtur uerba. sed a nominibus artiũ nõ deriuant̃: imo nomina artium tam apud græcos plæraq; q̃ apud nos omnia sunt accipiẽda post uerba. i. a uerbis deriuant̃ naturaliter. i. sicut ĩuenta sunt: ut profiteor prius fuit: post professor cõmune nomen cuiuslibet artis. Professor dicitur ille qui in aliqua arte se ita ualere cõfidit: ut illam artẽ se scire profiteatur. Et fere. Quasi diceret: cur singula enumerarẽ: ferè oĩa nomina. i. pro. idest artium apud latinos uerbalia sunt & desinunt in or. Fere dicit propter magister: faber: quæ cum sint nomina artiũ nec a uerbis deriuantur: nec in or desinunt. Nam grammaticus. Redditio causæ quare dixerit apud latinos. Itaque quia græca sunt. Ex his noĩbus deriuari possunt uerba apud græcos. unde. i. ex quibus uerbis deriuatiuis apud græcos nos latini adhuc dicimus in usu philosophor &c. Omnia quoq;. Non tamen artium nomina a uerbis deriuantur quoq;. i. sed ẽt oĩa noĩa q̃ ex ipso actu agunt. i. actum exercentibus iponunt̃ profl. i. deriuantur a uerbis: ut lector imperator. Ex his. Quasi dicat: posui multa noĩa q̃ ex ipso actu imponuntur: & ex his noĩbus quædam etiam alio respectu inueniuntur nomina dignitatis: ut imperator: ex ipso actu etiã coco põt imponi qui in coquina ministris suis imperat. Alio uero respectu imperator regiæ ĩponitur psonæ: q̄ & si nunq̃ imperet: ex ipsa tamen dignitate imperator dicit̃. Perendinare. Perendinare prolongare dicitur & deriuatur a perendie aduerbio. Si eni dicam perendie. i. perempta hac die: uel una die dabo tibi librum: idem est ac si dicatur: differo tibi dare libr; usq; cras uel post cras. Similiter procrastino differre significat.

uerbum regno. A uillico ẽt uillico & uillicor dicebant antiqui. Cato in oratione quam ĩscripsit uti basilica ędificetur: Anteq̃ is uillicare cœpit. atta. in tyrone pficiscẽte. Pater uillicatur tuus: iam mater uillicata est. A metallorũ quoq; nominibus solent nasci uerba: ut ab auro auro auras: ab ære æro æras: unde auratus & ęrat⁹. Persius: Et auri speciem dignoscere calles: Ne qua subærato mendosum tinniat auro. A multis autẽ noĩb⁹ inueniuntur uerba deriuari: ut a cornice cornicor: a frutice fruticor. Vnde persius: Nescio qđ tecũ graue cornicaris inepte. Iuue. in tertio: Sed fruticante pilo neglecta & squalida crura. A philosopho quoque philosophor: & architecto architector architectaris: a pře pso pattas patrisso: a græco græcisso: a spuma spumo: ab unda undo: ab aqua aquor aquaris. Vi. in. iiii. georg. Sed tuæ circũ p mœnib⁹ urbis aquãt̃. A frumẽto frumẽtor frumẽtaris: a pabulo pabulor pabularis: ab ãtiquo antiquo antiquas: idest infirmo: hæres exhæredo: græcus græcor græcãris: a uespera uesperasco: a luce luceo: a nocte pernocto: a mare marito maritas: ab hyeme hyemo hyemas: a fortuna fortuno fortunas. Persius. Mercuriumq; accersis da fortunare penates. A baccho bacchor baccharis: a lympha lymphor lympharis. Artium uero nomina tam apud græcos plæraq; q̃ apud nos omnia post uerba naturaliter sunt accipienda. Doceo post doctor: pfiteor post pfessor: suo post sutor: scribo post scriptor: oro post orator: Et sunt omnia fere pfessionum nomina apud latinos uerbalia & in or desinunt. Nam grammaticus & philosophus & architectus & sophista & poeta gręca sunt itaq; ex nominibus ipsis habent̃ uerba apud græcos. Vnde nos quoq; philosophor & architector poetor in usu habemus. Ennius. Nunq̃ poeto nisi podager sim. Omnia quoq; qui ex ipso actu agentibus imponunt̃ ex uerbis nomina: non ex nominibus uerba perficiunt: ut amo amator: moneo monitor: curro cursor: lego lector impo similiter imperator: consulo consultor: duco ductor. Ex his quædam dignitatum quoq; inueniunt̃ ab aduerbiis etiam & præpositionibus inueniunt̃ deriuatiua uerba: ut perinde perendino. cras ex quo crastinus: & procrastino procrastinas. intro uel intra: hinc intro intras super uel supra supero superas.

De figuris uerborum.

Figura quoq; accidit uerbo. quomodo nomini. Alia enim uerborum sunt simplicia ut cupio taceo. Alia uero composita: ut concupio conticeo. Alia decomposita: ut concupisco conticesco. Cic. in oratore. Diuino aliquo animi motu maiora concupiscit. Inueniunt tamen quędam uerba etiam ex tribus partibus cõposita ut pterrefacio. Sũt alia quæ in cõpositiõe mutãt cõiugatiões: ut do das: reddo reddis: pro ꝑdis: facio facis: amplifico amplificas: pello pellis: cõpello cõpellis & cõpellas: appello appellis & appellas. Sed in his. i. a pello cõpositis significatio cũ cõiugatione uariat: & fortassis quõ & mando mandis & mãdo mandas. dico dicis & dico dicas: sic etiam & pello pellis & pellas dictum est: sed nunc in usu non est simplex quõ nec fendo: nec specio: nec pio: nec fragor: ex quibus cõposita sunt mulra: ut offendo: defendo: aspicio: respicio: suspicio: despicio: aperio: reperio: cõperio: cooperio: suffragor & refragor. Inueniunt quædã quæ se non solũ cõiugationẽ: sed ẽt genus uel significationẽ uerbi mutãt ĩ cõpositiõe: ut sperno spernis actiuũ: aspernor aspernaris deponẽs: sentio & assentior cõiugatio mansit. Dicit tamẽ & assentio: sedeo sedes neutrũ: insidior insidiaris deponẽs. Obsideo uero & assideo actiua sunt: faciũt. n. obsideor assideor. Vnde Salu. in iii. histo. Amissumq; assideri sine prœliis audiebãt. Eo & facio neutra adeo: transeo: ineo: prætereo: subeo: circũeo: perficio: reficio: afficio: cõficio actiua sunt. faciũt eni adeor transeor: prætereor: ineor: subeor. Iuuenalis ĩ qnto: Quod si subeat prospera castra. Cicero pro Cornelio: Circuitis rostris euincerent lapidibus hoĩes: cõficior: perficior: afficior. Necnon ex neutris quædam in cõpositione fiunt deponẽtia: Facio neutrũ: uersificor uersificaris: gratificor gratificaris deponentia. Cicero pro Cornelio in primo: Nũ alicui gratificabatur: aut homini: aut ordini. In quibus ẽt cõiugatio est mutata: sicut in amplifico amplificas: ædifico ædificas: lætifico lætificas. Luc. in. iiii. Nõ illum gloria pulsi lætificat magni. Sentio & assentio & assentior: & assentor assentaris: aspicio aspicis: cõspicor. aris. suspicor suspicaris. Sterno sternis actiuum: cõsternor cõsternaris deponẽs. Salu. in primo historiarũ. Equi sine rectoribus exterriti & saucii consternant. Medeor mederis. remedior remediaris: teste Capro. A fero quoq; actiuo & anomalo: uociferor uociferaris: qđ ẽ primæ cõiugatiõis deponẽs. Plecto actiuũ amplector deponẽs. Fio passiuã habet significationem quũs sit neutrũ: suffio ex eo cõpositũ actiuũ. Vnde Vir

Figura quoq;. Nota figurã ꝓprie significare quandã qualitatem ipsis uerbis adiacẽtẽ quã possumus uocare cõpositionẽ: secũdũ quã dicimus ipsa uerba simplicia uel cõposita. i. fm quã dicimus ipsa uerba talia eẽ ut possint diuidi in duas uel plures ĩtelligibiles ptes: uel nõ possunt diuidi. æquoce uero põt ẽt noĩare ipsa uerba gfa eiusdẽ tamẽ q̃litatis: ut dicatur: legit ẽ figura. Inueniunt tamẽ. Quãtũ ad exẽpla uidetur iungere ut sic dicat: quãtis præmissa in exẽplis tm̃ sint composita a duabus partibus tamẽ ĩueniunt &c. Sũt aliæ. Tres spẽs figuræ posuit. s. simplicem cõpositam & decompositã. simplicem uero & decompositã quia pauca uel nulla erãt inde dicenda nõ tractat: cõpositã uero exequit ostẽdendo quid uis compositiõis operetur ĩ uerbo: scilicet ꝙ aliquando facit mutari genus. aliquando coniugationem: aliquãdo utrunq;. Constuc. uerbalia sunt simpliciplicia: alia cõposita: alia decõposita: sed uerborũ cõpositoꝝ alia. i. quædam sunt q̃ in compositione mutant cõiugationẽ: ut pello pellis tertiæ cõiugationis: & in quadã sui cõpositiõe efficit primæ: ut in cõpello. las. & appello. las. sed ĩ apello. las. significatio cũ cõiugatiõe mutat. q. d. qđ ego dixi appello. las. & cõpello. las. eẽ cõposita a pello pellis: hoc dixi fm quosdã. nã ĩ rei ueritate nõ sũt cõposita ab illo cũ significatio penitus mutet: sed potius cõposita sũt a pello pellas: quod nõ ẽ in usu: & hoc est qđ subdit: & fortassis quõ dictũ ẽ mando dis. & mãdo. das. diuersum ab illo. sic etiã dictũ ẽ pello. lis. & pello. las. & si modo pello. las. nõ sit in usu: sicut a fendo qđ nõ ẽ in usu multa cõponunt. Inueniunt tamẽ. Inueniunt tamẽ quædã uerba: q̃ non solum mutãt cõiugationẽ qđ habuimus ĩ supradictis: sed etiã sæpe mutãt genus uel significationẽ uerbi in cõpositione: hinc distinguit. s. q̃dam ex illis q̃busdam mutãt genus & cõiugationẽ: & q̃dã tm̃ significationem uerbi: & ĩtellige hãc mutationẽ generis esse diuersam a mutatione significationis: ut sequẽtia docebunt. Sedeo. des. neutrũ est: insidior. ris. deponẽs hoc mutat gẽus & cõiugationẽ. Obsideo actiuũ est: in hoc mutauit genus tantũ. conficior & similia: adeor & c. tantũ mutauerunt genus.

Sẽtio est neutrũ. Ex quo cõponit assentio in quo nihil mutat: & assentior ĩ quo genus mutat: & assentior ĩ quo genus & cõiugatio mutat. Ab aspicio actiuo cõspicor deponẽs & primæ cõiugatiõis componit plecto actiuum: amplector deponẽs: genus tantũ mutauit. Fio passiuam significationẽ habet. suffio: idest supleo; & fit eiusdem generis actiua. Ecce quid superius dixit. uel significationem uerbi permutant in uerbis compositis aliam uim cõpositiõis ostẽdit. s. qa causa cõpositionis uerba declinantur intrisecus: sed aliter est apud nos: aliter apud græcos. Græci enim intrinsecus declinant uerba non tã

tum in iunctura:& post iuncturã: sed etiã ante iuncturã in fine præcedentis dictionis. Nos uero nunq̃ ante iunctura: sed in ipsa iunctura uel post iuncturã hoc dicimus. quid ẽt cõposita admodũ simpliciũ in fine declinare prætermittit ita. Est qñ græci faciũt declinationẽ in uerbis cõpositis extrin. in fine:& hoc ad similitudinẽ simplicium: ut patet in illo græco καιινωε. καιινόν .n. nõ reperit finalis in præsenti: finalis ẽ in p̃terito. Est tñ. Licet dicit græcos cõposita uerba in fine declinare: est tñ qñ intrinsecus. i. in medio declinãt. ut cathagrapho cathagraphon. Ecce cõpositio in præsenti hẽt a. finalẽ: in præterito e. Nota catha & cathe diuersas eẽ præpõnes: aliter enim iunctura non maneret imobilis: isti cõpositæ uocis dico ultimã lrãm p̃cedentis dictiõis & primã lrãm sequẽtis dictio. Apud romanos. Sic iunge. Græci declinãt & uariant cõposita uerba ante iuncturã sequẽtis ptis. s. in fine præcedẽtis dictiõis: ut patet in exẽplo græco; sed apud romanos nõ fit ita: sed quotiens declinãt cõposita uerba in medio semp fit declinatio intrinsecus: nõ q̃ fit in fine præcedẽtis dictionis: si intrinsecus. i. iũcturã. s. in primã litterã seq̃ntis uerbi: uel post eã iũcturã in iũctura seq̃ntis uerbi: ut abigo abegi. i. prima lrã sequẽtis uerbi in p̃senti sed in p̃terito in e. conuersa fuit iuncturã seq̃ntis uerbi fit declinatio ut conficio confeci. s. enim prima lrã seq̃ntis uerbi & iũctura ita est in p̃terito sicut i p̃senti sed. i. quæ in p̃senti fuit post iũcturã. i. post ẽ in p̃terito mutata est in e. finis uero p̃cedẽtis dictionis nunq̃ uariat: con. n. præpositio q̃ in conficio p̃cedit ita seruat n. finalẽ in p̃terito sicut & in p̃senti. Si habetur in exẽplis maledico: maledixi in tertio loco post iuncturam est mutatio in p̃terito: unde quidam uolunt delere. Et illud quoq;. Cõmunis regula est compositorum i qua & simplicia cõcluduntur: quæ conclusio: q̃ ego dixi uerba composita intrinsecus declinari sciendũ fuit. Illud quoq; sciendum est tam de compositis q̃ de simplicibus: q̃ quãcunq; primã litteram positio. i. prima persona uerbi habuit: seruamus eam in suo. i. in primo loco per totam declinationẽ illius uerbi: quod est dicere. Nullum uerbum in principio declinatur: ut amo prima p̃sona ẽ uerbi. & habet a. principalem litteram q̃ per omnia tempora eius dem uerbi prima seruat. ut amaui &c. excipitur ago & co. de anomalis nulla est hic mentio. Quærit. Diceret Romanos cõposita uerba declinare intrinsecus. i. in iunctura siue post iũcturam: sed intelligit aliqs magnũ inconueniẽs ex tali declinatiõe puenire uidelicet. diuersas cõpositiões fieri in declinatione unius uerbi: ut cõficio cõpositiũ ẽ ex integro & corrupto; & cũ cõfeci eius præteritũ ex duobus ĩtegris: & sic alia cõpositio ẽ in p̃senti: alia i præterito eiusdem uerbi. Rursus

gilius: At suffire thimo ceraſq; recidere manes. Quis dubitat? In uerbis cõpositis ẽ quando græci extrinsecus faciũt declinationẽ ad similitudinẽ simpliciũ: ut ẽκεΥκω. ηκεΥκα κα μηόκανόν. καφσηuαι: εκάφσηuην ἐκκωλεωηκωκλουη. Est tamẽ quãdo intrinsecus declinãt: ut κάταΥραφω κάτεΥραφόν: περιΥράφω περιεΥραφον. ανάΥινόσκον. Apud romanos uero sp intrinsecus fit declinatio. i. in ipsa iunctura sequẽtis uerbi: uel post eã cõficio cõfeci: abigo abegi: incipio icepi: subeo subii: cõfringo cõfregi: maledico maledixi: exigo exegi. Et illud quoq; sciendũ q̃ principalẽ litterã quancunq; hũerit positio uerbi in suo loco seruamus p oẽm declinationẽ: ut amo amaui: erro erraui. inco iniui: oro oraui: uro ussi: hæreo hæsi: haurio ausi: bibo bibi: cedo cessi: domo domui: flo flaui: gigno genui: lędo læsi: mico micui: narro narraui: paro paraui rapio rapui: seco secui: terreo terrui: ueto uetui. Excipiunt ago egi: & co ui: uel iui: q̃ principalẽ litterã suæ positiõis mutauerũt.

Q Værit in cõpositis uerbis cum sæpe in p̃senti corrupta est aliqua pars cõpositiõis in præterito integra iuenit: ut p̃ficio p̃feci: efficio effeci: inicio ineci: pgo prexi: exigo exegi: cõfringo confregi cũ i noibus tota declinatio p oẽs casus noiatiui figuras soler apud nos seruare: ex qbuscũq; modis sint cõpositæ: ut idoctus per oẽs casus ex duobus itegris est. efficax p oẽs casus ex duobus corruptis. Similiter in oĩbus cõpositis noibus hoc iuenit. Excipit alteruter alterutrius: q̃ cũ i ntõ fit ex duobus itegris: i gtõ nõ est: nã alterius utrius eẽt: qui tñ gtũs uetustissimis fuit in usu: sicut de ntõ tractantes ostẽdimus. Tantũdẽ tantidem præterea qd' cũ in nominatiuo fit ex duobus corruptis: i genitiuo ex itegro est & corrupto: sicut & qcq̃ cuiusq;: & idem eiusdem. euphoniæ tamẽ causa hoc fie

ex duobus corruptis cõponit: effeci uero ex corrupto & ĩtegro. Ad hoc soluẽdũ p̃mittit auctor q̃õnem dubitationis. ita q̃rit ac si dicat iste põt q̃ri cũ i cõpositis uerbis sæpe cor. sit aliqua ps cõp. i præ. cur i p̃terito iuenit integra iuste põt q̃ri: cũ hoc fiat i uerbis: cũ i noibus aliter fit. nã qcũq; modis cõpositiõis fuerit i ntõ idẽ seruat in oibus obliqs: ut idoctus: cũ ex duobus ĩtegris cõponit p totã declinationẽ ex duobus itegris ĩuenit. Similiter si p̃ficio i p̃senti ẽ ex ĩtegro & corrupto i p̃terito debuit idẽ eẽ: excipitur alteruter. i. cũ i ntõ fit ex duobus ĩtegris i gtõ nõ ẽ. uõ. n. facit gtũm alterius utrius sed alterutrius p̃terea excipit tantidẽ qd' cõpo tñ & demũ: sicut qcq̃ qd cuiusq; i ntõ ẽ corruptũ i gtõ ĩtegrũ. excipit. Nota q̃ dicit qcq̃ eẽ cõpositũ: cũ nõ sit ibi nisi syllabica adiectio: sed Priscianus adiectiones huiusmodi sæpe uocat cõpositiones. Idem cõpositũ ex his & demum: & est in ntõ ex duobus corruptis: in genitiuo uero ex integro & corrupto: de hoc pronomine per simile iducit. Euphoniæ tamẽ. Licet quicq; & idem ita corrumpant tamẽ manifestum est fieri hoc

.f.ut dicamus quicq̃ nõ quidq̃. & idẽ nõ isdẽ. & alia supradicta cã euphoniæ quõ cã euphoniæ dicimus quendam nõ quemdam & quandam nõ quamdã. Apparet ergo. Solutio ẽ præmissæ. q. & īfert ex præmissis sic. quãdoquidẽ nõ est idẽ modus cõpositiõis in præsenti & ĩ præterito: igit̃ idẽ apparet q̃ cõpositio illa fit p singula tempora. f. præsens tempus per se & ꝑteritũ. Iterũ ita p se cõponit̃ ut nullo modo descendat ex præsenti ꝑfeci enĩ p se ita cõponit̃ ex p & fecit ut nõ respiciat ad ꝑficio q̃d ẽ ꝑsens. Sed cum ... ab ... pfecia perficio descendat: sed diuersum fit alterum ab altero mirũ uidetur quod superius dixit fieri declinatio-

ri manifestum est: quõ & quendã & quandã: in quibus m. quæ terminalis est accusatiui casus utriusq; generis in n. est conuersa. Apparet ergo ex hoc q̃ cõpositio huiuscemodi uerborum quæ non eosdem modos cõpositionum per omnia tempora seruant qui singula separatim fit. Nam cũ soleat plerũq; cõpositio a. correptam: uel in e. uel in i. cõuertere per quæcunq; tempora: ut habeo inhibeo: ago exigo: agebam exigebam: agã exigã: facio inficio. faciebam inficiebam; faciam inficiam: iacio iaciebam: inicio iniciebam; iaciam: iniciam: frango infringo: frangebam infringebam: frangam infringam: tango cõtingo: tangebam contingebam: tãgam contĩgã: arceo coerceo: spargo respergo: parco: deperco. Iõ autem dixi plærũq; quia est ubi seruatur a integra: ut paro reparo cõparo: maneo remaneo: caneo incaneo incanui. Vnde Virgilius in secundo georgicorum. Malos gessere ualentes: Castaneæ fagos ornusq; incanuit albo Flore piri. Maneo permaneo: narro enarro: & aro exaro. Frequẽtius tñ ea seruant a. quæ primæ uel secundæ cõiugationis sunt. cano recino: eius frequentatiuũ cum sit primæ seruat a. ut canto decanto. Lucanus in quinto: Decantatq; tribus: & uana uel sit in urna. Labor p labor: uado inuado: candeo excãdeo; palleo expalleo: ardeo exardeo: areo exareo. Inueniuntur pauca in supradictis cõiugatiõibus ĩ. mutantia ut damno dãnas: cõdemno cõdemnas: arceo arces: coerceo coerces: amico amicas: inimico inimicas: habeo habes: inhibeo ihibes: sacro cõsecro. In tertiæ uero. & quartæ cõiugatiõis uerbis multa inuenimus mutantia a: ut tango cõtingo: frango cõfringo: ago exigo: iacio inicio: facio inficio: gradior ingredior: scando conscendo: fateor confiteor: paciscor depeciscor: fatiscor defetiscor: salio insilio: patior pperior; pario repio. Veteres enim & pario quarta cõiugatiõe declinabant: patior & impetior; cado incido: fallo refello. Inueniunt̃ tamen in his quoq; coniugationibus quædam quæ seruant a. in cõpositiõe: ut nascor renascor: pasco depasco: labor elabor: arguo coarguo: lacesso delacesso: largior dilargior. In præterito quoq; perfecto & plusquãperfecto cum simplex uerbum e longam habeat nõ potest compositio eam mutare: ut egi

nem in iũctura quod non est aliud dicere q̃ esse diuersam iuncturam in præterito a iunctura ꝑsentis. nõ enim uoluit q̃ iũctura ꝑsentis mutaret̃ ĩ iuncturã præteriti. similiter de declinatione post iuncturã intelligendũ est.

Cũ soleat plerũq;. Probatio q̃ cõpositio fiat p singula tẽpora. Nã si aliter fiat contigit ĩcõueniens hoc. f. quia i. breuis mutabit̃ in e. longã. quod in nullo inuenimus fieri uerbo. & est summa argumentationis. Vere compositio fit per singula tempora. nã i. ẽ breuis in præsenti in iunctura siue post iuncturã e. lõga in ꝑterito in iũctura siue post iuncturã q̃d aperte dicit uere oportet ut cõpositio fiat per singula tempora. nam si ꝑteritũ descẽderet ex ꝑsenti. i. breuis: quæ est in præsenti mutaret̃ in e. longã præteriti. Sed ostendendo q̃ i. breuis fit in præsenti præmittit lõgã hyperbaton. & est ordo: nã compositio solet plerũq; a. cor. conuertere ĩ i. correptã per q̃cunq; tẽpora: ut ago exigo: ĩ præterito uero ꝑfecto & plusq̃perfecto: cũ simplex uerbum e lõgã habeat: cõpositio nõ potest eam e. mutare: sed remanet ĩ cõposito: ut egi exegi: q̃d est dicere: cũ i. breuis sit in præsenti: & uere in præsenti quia a in ipsam mutatur: e. longa est in præterito: quia compositio non potuit eam mutare. quod uero adiunxit cum composito solent a. correptam ĩ e. correptã conuertere: quædam ostensio est per similem unum supple exemplum: ut arceo coerceo.

Ideo autem. Parenthesis est; ad hoc respiciẽs quod dixerat superius a. correptã plerũque mutare ĩ e. correptã uel ĩ i. correptam. Seruatur a. itegra dicit: quia si ĩ simplici breuis est: in cõposito corripiatur: & si in simplici producta & in cõposito producatur. Frequentius tamen. Licet indeterminate dixerim a. seruari in compositione: tamẽ possum distinguere; q̃ uerba primæ & secundæ coniugationis frequentius seruãt a: q̃ uerba tertiæ siue quartæ coniugationis ut cano: recino: cum sint tertiæ coniugationis mutant a ĩ in i. candeo excandeo: quod est secundæ cõiugationis. iterum seruat a. habent quidam libri ĩterpositũ. labor per labor: uado inuado quod superfluum est. Sed tamen potest respondere ad id quod dixerat frequentius. q̃si dicat: ideo dixit frequentius in istis q̃ uerba tertiæ seruant a. sed raro: ut labor perlabor: uado inuado. Inueniuntur tamẽ. Quãuis dixerim uerba primæ & secundæ coniugationis frequentius seruare a: tamen inueniũtur & cætera. In tertiæ uero. In prima & secunda pauca sunt quæ mutant a. in tertia uero & quarta multa inuenies mutãtia a: ut tango & cõtingo: pario reperio. & breuẽ dixi reperio compositum a pario: ueteres enim &c. Inueniunt̃ tamen.

ad hoc iungit quod dixerat inuita uerba tertiæ & quartæ coniugationis mutatia a inueniri. Nã nõ possumus Postq̃ præmisit i. breuẽ esse in præsenti: & e. longã esse in præterito: uult ostendere per hæc duo: necessariũ eẽ probatũ præteritũ per se ex suis simplicibus cõponi: nec descendere a præsenti. Nã non possum us dicere q̃ i breuis: q̃ est i præsenti cõuertat̃ in e. longã in præterito. Id aũt. Probauit ab ĩpossibili per singula tempora fieri cõpositionẽ: nũc asserit illud idẽ per simile: Sic iunge: præmissa ratio satis ostendit q̃ cõpositio fiat per singula tempora: figurationes quoq; tam præsentis q̃ præteriti temporis participii sæpe diuersæ idẽ ostẽdũtur ef frigens effractus, cogens coactus: & uere in istis sunt diuersæ figurationes. Nam cũ oĩa ĩ præsenti habeant correptã extremã partẽ: & nõ dico quãlibet partẽ. s. litterã siue syllabã: sed dictionẽ. in effringens eni fringẽs corru pta est dictio in præterito habent eã integrã ut in effractus fractus est integra dictio: & cũ habẽt diuersos modos cõpositionis præsens participium & præteritum nisi ideo: quia ha bent separatas cõpositiones. i. unũquodq; p se cõponit̃: & uere habẽt separatas cõpositio nes: quia præteritũ nõ descẽdit a præsenti: & hoc est. nam hoc nõ est dubiũ q̃ nos ĩterro gati unde cõponit̃ effractus: respõdebimus ab ex præpositione & fractus præterito: nõ a præsenti frangẽs: & sicut uidemus in partici pio præteritũ p se cõponi. Similiter ĩtelligi mus in uerbo: ideo dixi supius: sæpe diuersæ qa est ĩuenire quãdo sunt similes. p legẽs. n. & perlectus uno cõpositionis modo: ut tene ri uidemur. Anomala quoq;. Aliam simi litudinẽ de anomalis inducit: quæ anomala non solũ per singula tẽpora: sed etiã per sin gulas psonas cõponunt̃ ut prosum prodes: prosumus prodestis. Per totã enim. Qua si dicat: non dico in his personis eẽ diuersas spẽs cõpositionis. sicut enim psum ex duo bus integris cõponit̃: ita & pdes: sed in hoc dico diuersam esse cõpositionẽ: qa d. littera ĩ terponit̃ iũcturæ cõpositionis: quotiens hoc simplex uerbũ. i. sum ĩcipit a uocali. ut es est etiã in cõpositione d. interponit̃: ut pdes & similia. Similiter aufero hoc aliud anomalũ diuersas haber cõpositiões: in quo diuersas tpibus supple. s. qa in præsenti habet au p ab in præterito uero abs. quod ẽ dicere in præ senti ex cor. & ĩtegro cõponit̃ ĩ præterito ex duobus ĩtegris. Idq; probauit. q. d. ab ĩpossi bili & per similia compositiõem fieri per sin gula tempora. & hoc confirmat apollonius docens iuncturam significatiõis. i. compositionis manere immobilem: & per hoc cõfir

exegi: egeram exegeram. feci infeci infeceram: ieci inieci ieceram inieceram: quæ sine dubio a simplicibus suis cõponuntur. Nã nõ possũmus dicere q̃ i. breuis: quæ est in præsenti tẽpore conuertitur in e. longã in præterito. Hoc enim in nullo inuenimus fieri uerbo. Id autẽ: idest quod per singula tempora fit cõpositio. participiorum quoq; diuersæ figurationes sæpe tam præsentis q̃ præteriti temporis ostendunt: ut effringens effractus: cogens coactus: subigẽs subactus: exigẽs exactus. Hęc enim omnia cum in præsenti extremã partem: idest di ctionem corruptam habeãt in præterito integram habent. Cur nisi q̃ separatas habent compositiones per singula tempora. Non est enim dubium q̃ interrogati unde cõponitur effractus: ab ex præpositione & fractus participio respondebimus: & subactus a sub & actus: & de oibus similibus. Anomala quoq; uerborũ id possunt ostendere: quæ sine dubio per singula tẽpora: siue etiã p personas cõponunt̃: ut psum pdes prodest: psumus, pdestis psunt: pderam profui. Per totam enim declinationem ubicunq; a uocali incipit hoc uerbum interponit̃ iuncturæ compositiõis d. Similiter aufero abstuli: in præsenti pro au: in præterito abs habuit: Idq; ita eẽ cõfirmat Apollonius summus auctor artis grãmaticæ docens in primo libro de uerbo immobilẽ figurationis iuncturã manere: & separatim confirmans componi καταγραφω κατεγραφον αναγραφω ανεγραφον. Et his similia quæcunq; intus habent declinationẽ hoc est post præpositionem: q̃ apud nos semper fit in omnibus cõpositis uerbis. Sciendũ tamẽ quod in omnibus quoq; apud nos iũctura cõpositiõis

mans tempora componi separatim ut καταγραφω κατέγραφον non enim a. quæ est in fine huius præpositionis κατα ĩ præterito mutat̃ in e. Sed abiicit̃: quia ex κατα & εγραφον fit κατεγραφον. Seqtur & his similia separatim componit̃ in quo similia ostendit. s. qa intus hẽnt declinationem: sed tamẽ alio mõ ĩtus. q̃ illa supradicta. Supradicta enim in ipsa præpositione declinant̃: hæc post p̃positionem. i. in iunctura sequẽtis uerbi uel post iuncturã: ac si diceret: alia uerba græca quæ in iunctura sequẽtis uerbi uel post iuncturã declinant̃ separatim cõponunt̃. Sed repugnãs uidet̃ uerba ĩ iũctura declinari & ĩ iunctura manere ĩmobilem: uel per se uerba cõponi: Sciendũ aũt ut supra diximus declinari iuncturã nihil aliud esse q̃ aliam litterã esse in iũctura psentis & aliam in iunctura præteriti: sic tamẽ ut iunctura præsentis non maneret iunctura præteriti & credimus. Priscianum sic intellexisse. Quod apud nos fit. In omnibus compositis uerbis. s. quia post præpositionem declinantur semper quotiens ĩn inscius fit declinatio hoc est subintelligendum. Sciendum tamen. Et si dixerim nos seruare in uerbis iuncturam immobilem & habere declinationem post præpositionem ad imitationẽ græcorum: tamen in omnibus non imitamur eos: quia solet iunctura moueri in noibus: tunc quãdo componunt̃ ex duobus noiatiuis. ut uir illustris. uel ex nominatiuo & ob. ut magistermilitũ. uel ex nominatiuo & aliqua indeclinabili dictione: ut quisq;: quæ omnia accẽtus qui fit in prima dictione compositorum ostendit esse composita. hæc aduer sationẽ iõ pposuit qa uolebat eã destruere: unde & statim supposuit: possumus tamẽ &c.

Quod aūt. Diceret aliqs nō esse uerū q̄ reip. per se componat̄ ex duobus genitiuis: q̄a nullus obliquus per se componit̄ sed ntūs tm̄. Ad qd' uidet̄ respōdere ostēdēs nō eē ꝓpriū noīatiui p se cōponi sed ēt oblīq p se cōponunt. qd' possumus scire ex q̄busdā ꝓnoībus & noībus quæ p obliquos casus componunt̄ & non p ntūm: ut eiusmodi. cuiusmodi. Illud aūt. Dixi cōposita noīa seruare iuncturā imobilē: & unde hoc q̄ si uerba habent uim noīatiui casus in hoc. q. d. cōueniunt cū uerbis & parti. sed sciēdū hoc differre cōposita noīa a uerbis & p tici. q̄ in noībus cōpositis extrema ps ma. īmo. apud latinos: q̄a apud græcos nō reperit̄ uerbū ante &c. qd' ue

solet moueri tūc quādo ex duobus noīatiuis cōponun tur: uel ex ntō & obliquo: uel īdeclinabili aliq̄ dictiōe. Possumus tamē qd' illi de uerbis intrinsecus habētib9 declinationē dicūt nos quoq; & de noībus huiuscemodi dicere q̄ p singulos casus fit cōpositio eoꝝ: ut respublica reip. respublica qdē ex duobus noīatiuis: reipublicæ ex duobus gtīs uel datiuis. Similiter iusiurādū iurisiurādi. uirillustris: uirillustris: magisterequū magrīeqū: tribunusplebis tribuniplebis: quisq; cuiusq;: quæ cōposita eē ostēdit accentus: Quod aūt nō ē ꝓprium nominatiuorum: sed etiā obliquoꝝ casuū per se componi ostendūt noīa uel pronoīa: quæ p obliquos inueniunt̄ solos cōponi: ut istiusmodi: huiusmodi: cuiusmodi. Illud autē sciendū q̄ in noībus & pronominibus compositis apud latīos extrema pars potest īmobilis manere quod apud græcos non reperitur: ut tribunusplebis: præfectusurbis: cuiusmodi. Idem uerbum autē uel participium: nec apud græcos extremā partem seruat immobilē: ideoq; semper in cōpositione extremam partē sibi defendit ipsum uerbum & participiū. q̄ppe quod ex eo nascitur. Componuntur autē uerba uel cum nominibus: ut amplū amplifico: ex quo participiū amplificās: signū significo significans: uel cum altero uerbo ut calefacio calefaciens: uel cum aduerbio: ut maledico maledicens: satisfacio satisfaciens: uel cum præpositione: ut induco inducens: perduco perducens: abstraho abstrahens: subrideo subridens. Ideo autem præpositiones cōpositæ cum uerbo quidem inueniuntur nunquā separatæ p appositionē: quia uerba p oēs personas in omni tempore nominatiui casus uim hēnt: cui soli possunt cōiungi: ut facio ego: facis tu: facit ille. Similiter per omnia tpa. Ergo cum nominatiuus casus nunquam per appositiōem assumat præpositiōes: sed in sola compositione: ut impius: perfidus. uerba quoq; in compositione duntaxat possunt has assumere: nec imperatiua tamen uerba secundæ personæ: quæ uocatiuum asciscunt: ut scribe Virgili: lege Terenti: Possunt in appositione habere præpositionem: quia nec uocati

to addidit de ꝓnoībus cōpositis: ut idem sola similitudo fuit. Ideoq;. Quia extremā ptē hēt mobilē ipm uerbū & pricipiū qd meri to addidi cū uerbo q̄ppe cū pricipia nascantur ex eo. iō inq̄ participiū & uerbū defendit. i. acqrit sibi extremā partē ipm uerbū. i. qū componit̄ cum aliqua dictiōe in fine ponit̄: ut benedico benedicēs. Nā si uerbū uel pticipiū qū cū īdeclinabili dictione cōponitur ī pricipio poneret̄ finis illius compositi maneret īmobilis: ut benedico benedicis e. finalis bene nō mouet̄. de mulciber opponit̄ qd̄ cum a mulceo & imber sit cōpositū: uerbum habuit in pricipio. sed hic non agitur nisi de illis cōpositis quæ uerba retinanēt. Componitur autē. Postq̄ multis rationibus ꝓbauit uerba separatim componi dat regulā de ipsis uerbis: cum quibus partibus orōnis habēt cōponi. s. cū quattuor: cū noīe: & cū alio uerbo: cū aduerbio: & cū ꝓpositione. Ideo autē. Dixit uerbū cōponi. i. ita simul poni cū præpositione: ut ipsum uerbū: & præpositio una dictio fieret. Nūc autē quare ꝓpositiōes uerbo per appositionē nō iungant̄ uult ostēdere: ideo. s. quia uerba habent uim noīatiui cui nunq̄ per appositionē iungit̄ præpositio per appositionē dicimus iungi præpositionē alicui dictioni: quādo ab illa dictione separata ē. & per se una pars accipitur: ut de domo nenio: de quidē iungitur cū domo sed tamē una pars p se accipit̄. Cōstructio. Præpositiones coniungunt̄ uerbis in cōpositiōe: ut ofusum est: sed nunq̄ p appositionē: & hoc ideo quia uerba per oēs per. in omni tēpore uim: idest naturam nominatiui ca. habent̄ ī hoc: scilicet: quia ita directe significant: sicut noīatiuus: cui soli possunt coniūgi: quasi dicat in hoc possumus uidere q̄ uerba habēt uim nominatiui: quia ei soli possunt iungi sine trāsitione: & hoc per oēs personas præter secundam psonā impatiui quæ uocatiui uim possidet: sicut in seqnētibus est dicturus: ut cum dico Socrates legit: socrates directe significat psonā: q̄ suscipit lectionē. legit nō eandē secundū hoc q̄ suscipit & directe: nō sic ut socratē nominet: cū nō sit uerborū aliquid nominādo significare: & sic soc. & legit eādem uim significatiōis habēt. sed si dicam socratis legit: nō habēt eandē uim: socratis eni iste genitiuus significat aliqd eius eē: legit uero non: sed directe ut dixi. Et nota id non cōuenire omni uerbo q̄ ei iungantur nominatini intransitiue. Infinitiuis enim impsonalibus:

& etiā secundis imperatiuorū personis nō cōiungūtur: & sic de eis nulla est hic probatio an iungant̄ eis præpositiones per appositionē necne. Ergo cū casus: Quia uerba habēt uim noīatiui casus: & cætera: nec ipatiua tamē: licet tamē dixerim de illis quæ habēt uim noīatiui: quæ nō possunt asciscere ꝓpōnes p appositionē tamen nec imperatiua uerba secundæ personæ quæ asciscunt. i. exigunt uocem in constructione: ut lege terēti.

Participia uero. Ita est in uerbis ut dixi. s. q uerba habēt ꝑpositiones in sola cōpositiōe. pticipia uero simili-ter hēnt ꝑpositiones in sola compositione p ntūm. i. in ntō: & hoc est. Participia uero quas hñt præ. p no. s. i ntō eas habent per compositionem: non per appositionem: & cum habeant per compositionem: uel hēnt eas a uerbis a qbus deriuantūr: ut exigēs præpositionē suam habet ab exigo: a quo deriuatur: uel si nō habēt eas a uer-bis qa ab eis non deriuant regulariter sunt cōposita illa participia ad imitationē uerbi. i. ꝑpositionē habent in cōpositione: sicut & uerbū nō in appositione. Possunt tñ. Licet participia in ntō habeāt ꝑpositiones per solā cōpositionē ad modū uerboꝝ. tñ possunt as-sumere eas per appositionē: qa ī obliqs. ha-bēt enī obliquos casus sicut & noīa: ideo hic de participio īcepitur quæ simplus uerbis cō-ferat. s. habere ꝑpositiōes sola cōpositiōe a participiis remoueat: & sic ostēdit illud eē proprium uerborum. Sed non possunt. In hoc cōueniunt nomina cum participiis: quia habent in obliquis præpositiones per appositionem: sed in hoc differunt: quia nomina in solis obliquis quādoq; componūtur: ut cu-iusmodi. participia uero nō possunt cōponi. nisi per noīa ca. i. gratia nominatiui casus q̄-dicat obliqui nunq̄ componunt in partici-piis: nisi noīatiuus præcedat compositus: qd' probat: quia uerba habent uim nominati-ui casus: & unde hoc q si uerba habent uim nominatiui casus hac necessitate oportet ut participia cōponant p ntūm cōponant: qa participia sunt cognata uerbis ī significatiōe: ab eis deriuant: nec sine eis esse nō pñt q̄-dicat. ex magna cognatiōe: quā habēt parti-cipia cū uerbis: pbabiliter seqtur q si uerba habēt uim nominatiui casus. ita. s. q si in uer-bum oporteat esse nominatiuū: tunc si parti-cipia componant: per nominatiuū cōponan-tur: uerbi gratia. si perlegētis dicitur in geni-tiuo oportet ut perlegens in nominatiuo di-catur. si enim perlegens dicitur: plego opor-tet dici. quod habet uim nominatiui. qd est enim aliud ego perlego q̄ ego sum plegēs? & sic potest probari quod participia nō cō-ponantur: nisi in nominatiuo componantur: quia sunt cognata uerbis ut dictum ē. quid inde diceret aliquis in ultima: quia ipsa uer-ba possident uim noīatiui: ex quo arguitur: participia quæ ex uerbis nascūtur non com-ponūt nisi prius in noīatiuo componūt.

Ergo doctificus. Quia participia non possunt cōponi nisi p ntūm er-go doctificus nō est participiū. debuit inferre. sed ponit eius cōsecutiuū. s. quia transtulit parti. in uim noīum: unde intulisset interserit doctificus. i. doctū faciens. q. d. doctificus ex doctum accusatiuo particip. & faciens nō cōponit. & iō transtulit parti. i. seipsum cōpositū ex participio & noīe. quantū enim ad doctū qd' ibi est ac-cusatiuus doctificus non componit p ntūm. sed tamen qa nondū uidet sufficere: ut cū faciēs ibi sit nominati-uus ppter doctū doctificus in ntūm transferat. amplificans enim ex amplū accusatiuo & faciens nominatiuo componit. & tamen secūdū hoc q quantū ad faciens per ntūm componit: remanet participium. iō addit: sicut iusiurandū iurisconsultus. transtulerunt participia in noīa. ac si dicat. quæ eā facit ut iusiurandū: & huic similia inter noīa uertant eadem causa cooperante doctificus ppter doctū qui ibi est accusatiuus sufficienter in no-men transfertur. & quæ sit illa cā supp. & sciendū q participia sine uerbis eē non possunt. cū igit iusiuro iusiu-ras non dicatur iusiurandum participium non erit: sed sub hac proportione doctificus claudi non uidetur. Ne enim doctifico ficas: dici inuenimus. Si quomodo igit. Quia participia sine uerbis esse non possunt: igit siqua uideantur habere. parti. illa dico existentia sine uerbis noīa sunt di. quippe nō significāt tempus: ut penu-latus & his similia. Sunt tamen. Licet dixerim penulatus & multa alia habere formā partici. & non esse par-ticipia tamen sunt quædā huiusmodi. s. hñtia formam partici. quæ diuersis respectibus possunt esse noīa & p-tici. ut armatus quando significat habitum armorū. i. quando gratia habitus noīat eum q habet arma etiam si non induit: nomen est quando uero significat eum quem aliquis armauit. i. armis induit. parti. est. Ex om-ni aūt. Non solum ab armis habendis sumitur nomen hēns formā partici. sed ēt inueniunt noīa huiusmodi ha-bētia. s. formā p ut ex oī ha. i. ex oī re habēda: ut a capillo. i. ab habitu capilloꝝ hēndo capillatus. Nota huius modi noīa nō sunt ex habitibus ipsis sed ex rebus q̄ habent fm hoc q habentur. paludamētū ē genus uestis.

uus casus hoc habet. Participia uero: quas qdē præpo-sitiones habent per noīatiuū: uel a uerbis habēt: ex qui-bus deriuant p cōpositionem. ut exigo exigens: uel ad imitationē uerbi per se cōposita sunt: ut exegi exactus. Possunt tamē p appositionem assumere & præpositio-nes ad imitationē nominū: quia casus quoq; obliquos habēt sicut noīa: sed nō possunt participia cōponi: nisi per ntūm casum quippe cū sint cognata uerbis: q̄ uim noīatiui possident: ut supra dictū est. Ergo doctificus .i. faciens doctum in uim nominum trāstulit pticipia sicut iusiurādū: iusiurādi: iurisconsultus: iurisꝑitus: se-natusdecretū: senatusconsultū: plebiscitū: præfectusur-bis: præfectusabioꝝ. Et sciēdum q pticipia sine uer-bis esse nō possunt. Siqua igit uideant sine uerbis for-mā habere participiorū noīa sunt dicenda: & carent tē-porali significatiōe: ut penulatus: togatus: scutat9: ga-leat9: hastatus: palliatus: calligat9: & his similia. Sūt tamen quædam huiuscemodi: quæ & noīa & pticipia esse possunt. Noīa quidē cū ipsum habitū significāt nō passionē nec tēpus: ut armatus ab armis habēdis οπλι-της nomē est. Cū uero a uerbo armor passiuo nascitur & præteritū tēpus significat armatus ὁπλισθεὶς sine dubio participiū est. Ex omni aūt fere habitu huiusce-modi noīa inueniunt apud latinos: ut capillo capilla-tus: a coma comatus: a cirro cirratus: ab auribus auri-tus: a naso nasutus: a tunica tunicatus: a lacerna lacer-

natus: a purpura purpuratus: a brachis brachat9: a pallio palliatus: a prætexta prætextatus: a trabea trabeatus: a taberna tabernatus: a manica manicatus: a paludamento paludatus: a stola stolatus: a lorica loricatus a pictura picturatus: a scuto scutatus: a tabula tabulatus: a pilo pilatus: a gladio gladiatus: ex quo gladiator a stella stellatus: a pelle pellitus: a dentibus dentatus: a barba barbatus: a pluma plumatus: a balano balanat9 a gēma gemmatus: a rostro rostratus: a ferro ferratus. Ex aliis quoq; nominibus inueniunt̃ sed nō adeo multa: ut a cerere ceritus: a lympha lymphatus & lyphaticus. Nec incōgruum uel absonū mihi uidet̃ posse uerba ex his ipsis ad similitudinem eorū: qbus usa ē auctoritas ꝓferre. Quid eni ĩpedit nos quoq; aliquid copiæ ad opulentiā latinę conferre eloquētiæ: & ad imitatione armo & armor armatus dicere: tunico & tunicor tunicatus: & ut roboro roboror roborat9: & ut æro æror æratus: ferro ferror ferratus: plumbo & plūbor plumbatus: & uestio uestior uestitus: togo & togor togat9? Si eni auctoribus timiditas obstetisset ut nullis nouis uterēt̃ dictiōibus ipsa naturali significatiōe rerꝫ exigēte ꝑpetuis latinitas angustiis dānata mansisset.

De Coniugatione.

Coniugatio ē cōsequēs uerborum declinatio:

Ex aliis quoq;. Ex aliis quoq; nominibus. s. quæ non significant habitū inueniuntur huōi nomina quæ habēt formam participiorū: sed non adeo multa: ut ceritus dicit̃: non ꝙ habeat cererem sed insanus. i. ꝑcussus stimulo ceteris. & ex hoc possum habere quare sæpius dixit fere. non. n. a cerere habenda nascitur aliquod nomen huōi. Non incongruum. Proposuit multa noīa ex habitu nascentia: quæ cū haberēt formā parti. non tñ erāt participia: quia uerbis carebāt. sed non incōgruū quantū ad sniam neq; absonū quantū ad litterā uidet̃ mihi ex his quoq; noībus proferre uerba ad similitudinē eorum uerborū: quibus est usa auctoritas: uere non incongruum. nam nihil impedit cōferre aliqnid. i. aliqua noua uerba ad op. latinæ linguæ: & nihil ĩpedit dicere ferro actiuum & ferror passiuum: & inde ferratus ꝑticipium. ut dicimus roboro actiuum & roboror passiuum q̄ sunt in usu & inde roboratus particip. & sicut dicimus usualiter uestio & uestior. unde uestit9. qd impedit dicere togo & togor: unde togatus: uere nihil debet nos ĩpedire: qa neq; timiditas: neq; aliud: Et uere timiditas non debet nos impedire. Nam antiquos nō impediuit. Si enim eos impedisset: ut nullis no. inte. dictiōibus. & hoc egit ipsa naturali significatōe. i. proprietate rerū. s. ut ipse res propriis desigraarētur uocabulis. si hoc inq̄ ĩpedisset ꝑpetuis. Nota hæc uerba duci in auctoritatē a qbusdam ut nouas ꝓsumant inuenire dictiōes ꝓ nutu suo aliquid significandū: sed falluntur. non enim hoc prisciani concedit libertatem cuilibet noua inueniēdi uocabula: sed sibi & aliis auctoribus tantum cōcessit a quibus tot inuēta sunt: quæ latinā tollant indigentiam. si tamen interdum expetit necessitas concedimus competenter aliqua inuenienda.

Coniugatio. Nota hāc uocē coniugatio æquocā eē ad res & ad uoces. designat. n. q̄dā qualitatē uerbis adiacentē s̃m quā uerbo dicitur coniugata q̄si sub iugo quodā colligata. & hoc ꝓprie significat & uerbales uoces q̄litatē illā suscipiētes: ut dicamus lego ē coniugatio q̄si cōiugatū a uiuo & similibus. ponit aūt hæc uox cōiugatio hāc ĩ ipsis uerbis proprietatē. s. ut ipsa sibi colligent̃ ꝙ uel secūdā personā singularem terminēt in as: quod fit ĩ actiuis & neutralibus uel habeāt a ꝓductā ante ris in secūda psona modi indicatiui: qd fit in passi. depo. cōmu. unde oīa præmissa primæ dicūt̃ cōiugationis: uel sic colligēt̃ ut secūdā psonam terminet in es ꝓductā. quod conuenit ĩ actiuis & neutralibus. uel habeāt e ꝓdu. ante ris: quod fit in passi. depo. cōmu. ex quo d cunt̃ secundæ cōiugationis. uel ita colligent̃ ut habēt i. cor. ante s: uel ꝓductā ĩ secūda psona ꝓsentis mōi indicatiui: qd̃ euenit in actiuis & neutra. uel e cor. ante ris seu ꝓ. l. ut ĩ pas. depo. cōmu. ex quo tertia & quarta ꝑceat̃ cōiugatio. uel breuiter possumus dicere ꝙ cōiugatio ponat in uerbis quibus adiacet. hāc ꝓprietatē ut ipsa cōsequenter declinētur. s. ut primæ uel secūdæ uel tertiæ uel quartæ nūcupētur coniugationis: qd fere idē ē cū ꝓmisso. Quærit̃ aūt de qualitate quā supra cōiugationē noīauimus an uerborꝫ collectioni. i. multis uerbis simul iunctis accidat an singulis uerbis. i. unicuiq; uerborū p se: qd̃ diuersis soluit̃ modis. Placet eni quibusdā multa uerba cōiuncta unū uocare subiectū cui accidere arbitrātur cōiugationē: aliis uero non sic: sed quēadmodū multa uerba cōiuncta nō unū quidē inter res naturaliter discretas: unū tñ s̃m hoīum ĩpositionem eē cōsiderāt: sic hāc q̄li. quæ dicit cōiugatio non unū accidens in rerū natura: unum tñ s̃m hoīum ĩpōnē eē ipsum ꝙ ꝑpartes q̄s habet sui cōstitutiuas unicuiq; ĩdiuiduali uerbo accidere. unde unūquodq; cum alio sui generis dr̃ cōiugat̃: cōfirmat̃. uerbi grā ĩ amo amas: spiro ras. & cū huōi ad se inuicem dicātur coniugata unūsq̄sq; uerbalis aer dū ꝓfert̃ fundamētū cōiugationis per hanc coniugationē quam suscipit unus & per hanc quam suscipit alius eē iudicat̃: hæc aūt cōiugatio & hæc cōiugatio eius cōiugationis q̄ ĩ natura rerꝫ non inuenitur partes cōponētes sunt. Itē cū cōstet hāc cōiugationē sustētari ab hoc indiuiduali uerbo quod est amo: quærit̃ an eadē res ĩdiuidualis q̄ accidit amo: accidat amas & amaui: & singulis psonis & tpibus & mōis eiusdē uerbi: quæ qō soluit̃ ut ēt ꝓmissa: uolūt. n. qdā amo amas: amabā amaui &c. sicut dicuntur unū uerbum in significatiōne principali: ita unū subiectū huius coniugationis dicantur. Alii uero hāc coniuga. indiuiduum non in actu rerū existēs: sed s̃m ĩpositionē hoīum eē cōstituentes ꝑ ptes sui cōstitutiuas. s. per hāc cōiugationē q̄ accidit amo. & p hāc aliā cōiugationē q̄ accidit amas. & sic p singula uerba q̄ descēdūt ab amo: ipsi collectioni uerborū q̄ ē amo as at &c. Accidere dicūt. alia igit̃ ē hæc cōiugatio q̄ accidit amo respectū spiro: alia q̄ accidit

cuius regula apud grecos quidem tam uocalibus q̄ cō
sonantibus cōpræhenditᷣ. Cōsonantibus qdē in his uer
bis quæ βαρυτονα appellāt: hoc est ante finē habentia
accentum. Vocalibus uero in circūflexis: apud nos ue-
ro in solis uocalibus secundæ psonæ ad imitationē cir-
cumflexorū. Sunt igitur cōiugationes quattuor apud
latinos: cū apud græcos decē sint. Coniugatio aūt noia
tur uel ,ppter cōiugatas cōsonātes hoc ē cognatas ex q
bus pleræq̄ apud græcos cōiugatiōes regulam sumūt.
Vel q̄ una eadēq̄ rōne decliatiōis plura cōiugūtᷣ uer-
ba: qđ magis ad latinoꝝ noiationē aptius ē. Per ordinē

amo respectu amas. hæc ē.n. ,ppria eius: illa uero cōis eū oībus uerbis q̄ ab eo descēdunt. talis uero qō pōt fie-
ri de oībus disgregatis rotis si qđ eis accidēs attribuatᷣ: ut de populo: grege & similibus. Est sciēdū q̄ q̄dā supra
dictorū accidētiū tā rebus q̄ uocibus accidūt. hæc āt .i. cōiugatio uoci solū: qđ satis ex ipsius descriptiōe & regu
læ ,ppriētate perpēditᷣ. aut .n. cōiugatio ē cōse .u. de. ex quo euidēter ostēditᷣ & q̄ cōiugatio rebus ipsis q̄ nō de-
clināᷣ minime accidit: & q̄ ut oībus spēbus uerborū. cū eni dicit: cōiugatio ē decliātio uerborū: remouet q̄dā
uerba q̄ nō declināᷣ. ut ē cedo. Cū āt dicit cōse .i. multis uerbis cōueniēs: excludit anomala uerba q̄ nō iugabilia
& multi cōsequēti declinatiōe cōtinēt: sed ab
solutā & simplicē sibi uēdicāt. Nulliq̄ aliorū
uerborū eā cōmunicāt. Per uerborū ostēdit
aliaꝝ partiū decliatiōes nō debere uocari cō
iugatiōes. hæc aūt descriptio pōt exponi i de
signatiōe ipsius qualitatis q̄ dᷣ coniugatio s̄m
hoc q̄ uerbis adiacet. uel designatione uniuſ
cuiusq̄ uerbi s̄m hoc q̄ ,ppriētatē illā suscei-
pit. Cuius regula data. Coniugationis de
scriptionē intēdit ostēdere s̄m quā in uerbis
decernatur coniugatio. Sed prius ostēdit tra
ditiōes græcoꝝ de cōiugatiōibus a latina dif
ferre. Cū eni græci habeant .x. cōiugatōes &
earū q̄nq̄ regulas cōsonantibus q̄nq̄ uocali
bus determineᷣ: cōpendiosa latinitas q̄ttuor
cōiugatōibus uniuersa uerba recta .s. censuit
colligēda: quorū regulæ solis uocalibus ini-
tuntur: & hoc ē cuius .i. cōiugatiōis regulā .i. similitudo & discretio q̄ regit nos & docet q̄ sit prima: q̄ secūda q̄
alia: in qua re. cōpræhēditᷣ .i. dinoscitᷣ &c. Consonantes. Quia dixerat tā cōsonātes q̄ uocales ne q̄s accipet i
oībus æq̄liter hoc fieri: determiāt alia uerba eē i q̄bus cōiugatiōis re. cōsonātibus. alia i q̄bus uo. cōprehēditᷣ &
hoc ē q̄ cōsonā. cōphenditᷣ. Re. in his uerbis q̄ græci app. βαλυτονα hoc ē ante finē accētū: & hæc expositio
nō ē nois huius ætymologia sed ēq̄dā uerboꝝ sic noiatorū p accidētalē ptārē ostēsio. Etymologia āt nois sic ē.
βαρις grauis latine τονος accētus. inde uerba βαριτονα q̄si grauē accētū habētia. Hoꝝ ū uerborū sex sūt cōiu
gationes apud græcos. quarū q̄nq̄ cōsonātibus distinguūᷣ: sexta uero uocali pura: nec offēdaᷣ aliq̄s q̄ tā dictū
ē cōso. re. cōpræhēdi in uerbi barytonorū. nō eni dixit i oībus sed maxime dixit i his uerbis q̄ appellāᷣ baryto-
na: qđ dicere nō ē dicere in oībus. In his inq̄ .i. barytonis re. cōpræhēditᷣ & sūt. sed in uerbis circūflexis cōprehē
ditᷣ uocalibus apud græcos dico utroq̄ mō. apud nos uero uno mō .s. i solis uocalibus & cuius personæ uocali
bus determināᷣ secūdæ: qđ fit ad imitationē circūflexorū: circūflexa uerba sūt πολεμω .i. bellū gero τιμω ho
noro. Ideo dicit ad imitationē græcorū circūflexorū. q̄a sicut græci sumūt re. q̄ttuor cōiugationū a uocalibus
secūdarū personarū præsentis indicatiui modi circūflexorū: sic nos Re. omniū nostrarum coniugationū sumi
mus a uocalibus secūdarū personarū. p̄sentis tpis indicatiui oīum rectorū uerborū: & quāuis in psonis aliorū
modorū idē facere ualeamus: in huius tū modi .i. idicatiui secū da pso. præsentis tpis uelut quodā stabili funda
mento regula coniuga. pricipaliter collocamus: nec ad præteritū quātūcūq̄ uarie multipliciterq̄ a præsenti
tempore descendat i respicimus. Neq̄ enim multiplex uariaq̄ deriuatio præteriti unitatē destruit cōiugatiōis:
quæ omnia .s. & quibus cōsonātes apud græcos in uerbis barytonis & quibus uocalibus apud nos regula con
iugationis. cognoscitᷣ in sequentibus innotescēt. Sunt igiᷣ. Infert ex eo q̄ ,pxime dixerat ad imitationem circū
flexorū apud nos cōpræhendi regulæ cōiugatiōis i solis uocalibus. q. d. q̄nquidē ad imitationem circumflexo
rum solis uocalibus cognoscuntur coniugationes apud nos: cum uocales sint quattuor a e i breuis: & i longa
quæ duæ sunt non figura uel nomine sed tēporis discretione: cū inq̄ sint quattuor & singulæ cōiugationes sin
gulis uocalibus dignoscātur: igiᷣ sunt quattuor cōiugationes apud nos. cū .s. q̄uis apud græcos sint .x. Con
iugatio aūt. Data descriptiōe cōiugationis & ostēsa diuersitate inter græcos & latinos dat causam huius nomi
nis: quod est cōiugatio. Constru. Cōiugatio est cōsequēs u. d. sed cōiugatio sic subaudi cōiuga. nominaᷣ: uel ,p
pter coniuga. & sunt .i. cognatas ex quibus pleræq̄ coniugationes non oēs regulā sumūt an prima an secunda
an alia sit: & hæc causa pricipaliter ad græcos pertinet: non tū hoc nomen cōiugatio ē eorū sed latinorū. cōiu-
gatas & cognatas cōsonā. intelligit. p. & p. h. & b. mediā. c. & ch. & g. mediā. t. & th. & d. mediā. hæ enim quæ
liber tres sunt cognatæ inter se sicut dictū ē in primo libro. & propter similitudinē pulsus palati linguæ: & labro
rum: & propter uicariā coniūctionē ab his sumunt Re. pleræq̄ coniugationes. quod in sequenti monstrabitur
suo loco. nūc aūt primū uel repetamus uel rursus cōiugamus. cōiuga. inquā nominaᷣ: uel propter hoc qđ di-
ctum est: uel q̄ una eadēq̄ rōne &c. Rationem uocat uiam uocē in secunda perso. præsentis indicatiui: quæ
multa uerba copulat & cōiungit sub eadē coniugatione: ut a: copulat in prima coniugatiōe multa uerba. e. mul
ta in secūda. i. breuis multa i tertia. i. longa multa in quarta. Ideo aūt dictū est in una & eadē: q̄a posset esse uoce
una: uoce & figura non ē tpe nec ēt eadem esse coniugatio sed duæ: ut in tertia & quarta eadem rō est .i. una
uocalis noīe & figura sed tpe diuersa. Quod magis. Dedit duas causas huius uocabuli quod est coniugatio:
sed ultima magis ē aptior .i. apta: cōparatiuus ,p positiuo ad noiationem latinorum. Per ordinē igiᷣ. Quan-
doquidē cōiugationes in uocalibus dignoscunᷣ quē ordinē sortiunᷣ uel alphabeto uel q̄uis mō: ergo ipæ cō
iuga aut s̄m ordinem uocis locantur aut alio mō: sed alio mō nō: igiᷣ per ordinē uocaliū &c. Apud nos dicit.
quia fortassis apud alios nō sic. In hoc q̄ dicit cōiugationes talem ordinē obtinere: qualē uocalis obtinēt i q̄bus

dinoscunť innuit hmõl diuisionem. Coniugatio alia. Coniugatio alia prima: alia secũda: alia tertia: alia quarta: qd͛ paulopost aptius ostendit cũ exequitur ordinē cõiugationũ iuxta ordinē uocaliũ dicēs primã eē cõiugationē q̃ primã hēt uocalē ĩ secũda pso. psentis. s. indicatiui q̃ ē a. secũda uero q̃ habet secundã uocalē in secũda pso. quæ est e. tertia uero quæ hēt i. tertiã quæ ē breuis. quarta uero q̃ habet quartã quæ ē i. longa. & hoc ē obseruandũ ĩ oĩbus quæ æqualiter declinanť. & nota ꝙ ea cõiugatio cui præest i. breuis mutatio dicit̃ tertia gratia ei9. tãta enĩ cognatio ē ĩ. breuis ad e. q̃ secũda ē & secũdã creat cõiugationē: ꝙ ĩ passiuo ĩ eã cõmutat̃: qd͛ uũ

igitur uocalium locũ singulę optinēt apud nos. Cũ enĩ uerba omnia quæ æquali regula declinanť in o. uel in or desinant. In o. quidem terminantia si primæ sint cõiugationis in as efferunt secũdã personam: ut oro oras sto stas. Sin secũdæ in es. ut moneo mones: hæreo hæres: Sin tertię ĩ is correptã: ut cupio cupis: curro curris: Sin quartæ in is pductã: ut munio munis: esurio esuris. In or uero primæ cõiugatiõis in aris faciunt secũdã psonã: ut amor amaris: criminor criminaris: luctor luctaris: Sin secũdæ ĩ eris pducta penul. ut doceor. eris. reor. eris. Tertiæ ĩ eris correpta penultima: ut legor legeris: sequor sequeris: Quartæ ĩ iris: ut munior muniris: molior moliris: audior. ris. Inueniũť tamē uerba q̃ ex eadē positione primæ psonæ ad diuersas pficiscunť coniugationes uariæ cã significationis: ut fundo quod ad fusionē attinet fundis: a fundo qd͛ ad fundamentũ fundas: mando ad mandatũ mandas: ad dentes mãdo mandis: dico ad dedicationē dicas penultima tñ correpta: dico ad dicationem penultima pducta dicis: uolo ad uolatum uolas: ad uoluntatem uis: lego quoq̃ penultima pducta gas: correpta legis: cõpello & appello ad pulsionē cõpellis: & appellis ad cõpellationē uero & appellationē compellas & appellas. Sero seras serui: sero seris seui uel serui: Sunt alia quæ q̃uis significationē eãdem seruent. diuersæ tamen sunt cõiugationis in usu. ut denso densas & denseo dēses: strideo strides & strido stridis: ferueo ferues & feruo feruis: cieo cies: & cio cis: dureo dures duresco. duro duras. Luca. i. yi. Auribus incertum feralis strideat umbra. Vir. in. yiii. stridũtq̃ cauernis Stricturæ chalybũ: & fornacibus ignis anhelat. In eodē: Feruere luctãtē: auroq̃ effulgere fluctus. Idē i. i. æn. Feruet opus redolentq̃ thimo fragrantia mella. Idē in. x. Postremi ad dēsent acies. Idem i primo geor. Et iuppiter humidus haustris. Denset erant quæ rara modo & quæ dēsa relaxat. Lucanus in octauo. Densaturq̃ globus quãtũ pede prima relato Astrigit gyros acies. tueor tueris. tuor tueris. Stati. i. i. achilleidos. Nãq̃ modo infensos utero mihi contuor enses. Lucre. in. yi. Dilutaq̃ cõtra cum tuimur miseri absynthia tãgit amaro. Oleo oles: & olo olis: Affranius ĩ fratribus: Non põt q̃ in illa est acta longæ quæ & cunctis olat. Plau. in mustel. Non possunt oēs olere unguenta

q̃ facit i. pducta: ut lego gis: legor ris: audio dis audior auditis non audeтis. Itaq̃ cũ. e. sit secũda i. breuis erit tertia: & coniugatio quã creat iure erit tertia cum illa quã e. creat sit secũda. Põt aũt sic legi syllogistice. uere cõiugationes ordinãť ſm ordinē uocis. Oĩa uerba uel desinũt ĩ o uel in or: sed coniugatiões eorũ quæ desinũt in o & illorũ quæ desinũt in or. ordinãť ſm ordinē uocis: ergo cõiugationes ordinanť ſm ordinem uocis. A partibus. Et uere coniugationes illorum uerborum quæ desinunt in o uel in or. ordinantur secundum ordĩem uocalium: quia prima habet a primam uocalē: secũda habet e. secũdã uo. tertia hēt i. breuem tertiũ uo. quarta habet quartam. i. i pro. quod est dicere quæ cõiuga. habet primã uo. prima ē. quæ secũdã: secũda: quæ tertiam tertia: quæ quartã quarta. & hoc totũ est in libro ubi dicit: cũ. n. &c.

Inueniuntur tamē. Respicit ad exēpla prædicta quæ taliter sunt data ut eorum prima positio. i. prima per. unam tãtum generet cõiugationem & non duas: quia unam tantum ex se facit secundam personam ex qua sumitur regula coniugationis. & ideo ne uideretur sic esse ĩ omnibus ꝙ ab una eademq̃ uerbi positione nũq̃ nisi una tantũ cõiugatio cũ una secunda permaneret dicit. Inueniuntur tamen. Constru. licet a supradictorum uerborum positione. i. prima uoce una tantũ nõ diuersæ pficiscantur coniugatões: tamē &c.

Realis tamē. In dico dicas ut patet in composito indico indicas: per. in dico ut patet in edico cis. ad hoc potes cõiungere quod dicit diuersas coniugationes nasci ex eadē positione. uerbi causa. uariæ significatiõis: ut si dicatur: & si ex hac positione dico proficiscantur diuersæ cõiugatiões per dicas & dicis: & hoc causa significatiõis tamen ualet ad distinguēdam significationem. in ipsa positione uarietas temporum. Volo ad uolatum. q. d. nõ est mirum si uaria significatio causa ē diuersarum cõiugationum in rectis: quia etiam in anomalis. Lego quoq̃ penultima. Sicut esset in ĩdico satis discretio temporum ad discernendam uariationē significationum: ita quoq̃ ĩ lego. Sunt alia quæ quãuis. q. d. in supradictis fuit causa diuersarum cõiugationũ: uaria significatio. ĩ his aũt nõ significatio est causa sed usus. una enim & eadē significatio ē. Et notandum ꝙ in istis non est ex toto eadem positio quantum ad psentes litteras: sicut in prædictis fuit. hoc quoq̃ notandum ꝙ quædam ex ipsis absoluta sunt eadē & transitiua. ut denso densas: & absolutũ est &. transitiuum: & duro duras. Nam nisi corripias penultimam. Vere in hoc exemplo olere est

tertiæ coniugationis: qa hic penultima corripit: & hoc extra. & uere hic penul. corripit. nam nisi &c. hoc est in li bro. De singularũ igitur cõiugatio. Quia quattuor sũt cõiugationes & multæ earũ diuersitates igit de regu lis. i. proprietatibus qliter. s. in singulis coniugationibus formant præterita: & de reliqs uariãtis latius tractabi mus: non tñ modo sed mox. Sciendum tñ q uidemur. Dixit superius nos imitari uerba quæ apud græcos sunt circũflexa in quattuor nostris cõiugationibus & eorũ regulã cõprehendi in solis uocalibus sicut illorum græcorũ cũ cũflexorũ cõiugationes in solis uocalibus dinoscunt: mõ uero uult ostendere nos imitari i præteri tis nostrorũ uerborũ sæpe barytona. Sic iun ge. q̃uis imitemur circũflexa in uocalibus se cundarũ psonarum ad cõprobãdã regulã qt tuor cõiugationũ: Tamẽ sciendũ q ẽt bary tona imitari uidemur in cõmutatione conso nãtium ad regulam coniugationũ cognoscẽ dam qd fit apud græcos ut patebit i pximo: sed in hoc uidemur imitari: q sicut illa bary tona quæ habẽt in psenti β uel π uel φ semp in præterito habent ψ. Ita quoq apud nos il la uerba quæ in præsenti b uel p habent præ teritũ perfectũ plerũq & nõ semp efficit per ps: quæ mutatio quia inualida uidebat: ideo non dixit imitamur sed imitari uidemur: at q huius mutatiõis quæ est in commutatio ne cõsonantium testẽ facit didymũ qui hoc exẽplis approbat in eo libro in quo ostendit latinos habere omnia designatiõe consonan tiũ quæ græci habẽt in grãmatica atque hoc dicens an ueris: an falsis sit nihil impedit.

Nã cũ primam. Incipit ostendere & proba re nos imitari barytona in cõmutatiõe cõso nãtium: quod ut planius uideat in libro bre uiter extra cõsideremus. Cum apud græcos sex cõiugatiões barytõa habeãt earum quq cognatarũ consonantium cõmutatione quæ fit a præsenti in præ eritũ discernũt: sexta ue ro uocali pura. Nã quæcũq uerba apud græ cos primæ sunt cõiugationis in præsenti ha bent ante ω uel β uel π uel φ p qua nos scri bimus ph: i præterito uero ψ habent: præte rito dico αρισω. i. infinitiuo ut in ριβω præ sens: præteritũ est ερίψα. per commutatio nem β in ψ λειπω præsens: præteritũ ελει ψα per cõmutationem π in ψ γραφω præ sens: præteritum εγραψα. Nos quoq harũ consonantium cognatarum non omnium tamen sed duarum commutationem plerũ q seruamus in præterito qui pro finito. idest παρακειμενω & pro infinito. i. αορισω ha bemus ut scribo præteritum scripsi: repo præteritum respsi: per commutationem b uel p in ps: quas duas figuras solent romani scribere in principio syllabarum pro ψ græ ca duplici. Plerunq dixi: quia bibo non fa cit præteritum bipsi sed bibi: & rumpo non rumpsi sed rupi. Quæ autem uerba apud græcos secundæ sunt coniugationis: in præsenti quidẽ habent ante γ κ χ p ξ efferũt præteritum perfectum infinitũ λεγω præsens ελεξα præteritum per cõmutationẽ γ in ξ εικω præsens ειξα præteritum per commutationem κ in ξ Τρεχω psens ετρεξα pteritum per commutationem χ in ξ litteram declinantur. Vnde nos quoq per mutationem g uel c in x latina uerba plerũq declinamus: ut re go rexi: duco duxi: &cæ. Plerunq dixi: quia ago egi & uinco uici faciunt præterita non exi & uinxi. Nam in pho. q. d. non turbetur aliquis qui cum datem exempla de desinẽtibus in bo & in po: non exemplificaui de de sinentibus in pho. Et etiam modo cum exemplificaui de desinentibus in go uel co. Non exemplificaui de desi nentibus in cho: Et rursus cum in sequentibus exemplificando de desinentibus in do & in co si non exempli ficauero in tho: quia nihil ad imitationem barytonorum. nam nullũ latinum his terminationibus terminat: & sursum inde infert: igitur triũpho nõ est latinũ quia desinit in pho: & hoc extra: & qa nõ est latinũ cũ aliud non sit: igit ẽ græcũ. & hoc intus. Itẽ pbat q sit græcũ qa a græcis inuentũ ẽ & formatũ ab hoc alio græco θιαμβος

exotica. nã si corripias penultimã iãbus stare non põt. Terẽ. i adelphis. Olet unguenta de meo. Excello excel lis: & excelleo excelles. Lucre. i. i. Omnibus ornatũ uo luisti excellere rebus. Cice. i. i. epi. ad filium. Quare effi ce & elabora ut excelleas. Fulgeo fulges: fulgo fulgis. Luca. i. x. Fulget gemma thoris & iaspide fulua supel lex. Vir. i. ix. auroq effulgere fructꝰ. Sono sonas sono sonis. Ennius in. xi. annaliũ. Tũ clipei resonant & ferri stridit acumen. Lucren. Caligate oculos: sonere auris. Vno unas: unio unis. De singularũ igit cõiugationũ re gulis latius mox tractabimus. Sciẽdum tamen q uide mur i præterito pfecto plerũq βαρυτονα quoq græ corũ imitari cõmutatõe cõsonantiũ teste Didymo: qui ostẽdẽs oĩa q̃ habẽt in arte græci habere ẽt latinos. exẽ plis hoc approbat: nã cũ primã cõiugationẽ dicũt βα ρυτονων: q tres cognatas habet consonãtes. i. β π φ p qua nos ph scribimus i plerisq & i oĩbus huius cõiuga tõis uerbis p ψ αορισον declinãt hoc ẽ præteritum ifini tum spacio tẽporis: utrũ pauloãte an multo sit pfectũ: ut κρυπτω εκρυψα λειπω ελειψα αλειφω ηλειψα. Nos quoq i præterito qd̃ p παρκειμενου. i. pauloan te pfecto & p αοτισου teste Probo hẽmus. Nam ama ui πεφιληκα & εφιλησα significat similiter feci πεποι ηκα & εποιησα: uidi τεθεακα και εθεασα: & sic omnia cætera. Nos quoq cum in psenti i bo uel i po definat uerbũ plerũq i psi facimus præteritũ pfectũ i tertia cõ iugatõe: ut scribo scripsi nubo nupsi: scalpo scalpsi: repo repsi. Nã p ψ græca duplici i principio syllabarũ po sita Romani ps solent scribere. in secunda aũt cõiuga tõe βαρυτονων græci: quæ τ κ χ p ξ efferunt præteritũ infinitum: ut ληγω ληξω εληξα ηρχω ηρξω ηρξα. Nos quoq in go uel i co desinẽtibus idẽ frequẽter faci mus i preteritis pfectis. i. p x. declinamus hoc tẽpus: ut

& ostendit quõ more. f ionico translata aspiratione quæ erat in prima syllaba primitus q̃ est θρὶ post τ: & ad postremã syllabam deriuatiui: ut mõ fit post pater mutata b ultimæ syllabæ q̃ non poterat aspirari in p: q̃ poterat aspirari: q̃ translatio aspirationis a prima syllaba ad postremam facta est eo mõ quõ in his ionicis κιθρα χιτρα ἐντάυτα ενταυθα facta est translatio aspiratõis ab aliis syllabis ad alias. Tertia. Rursus q̃cunq̃ uerba apud græcos tertiæ sunt coniugationis habent ante o in p̃senti uel d uel t uel θ. præteritum uero efferunt per ς ut ᾀδω p̃sens p̃teritum ᾖσα per commutationem d in ς ἀνυτω præsens p̃teritum ηνυσα per commutationem t in ς. πληθω præsens p̃teritum επλησα p cõmutationẽ th ĩ ς. nos quoq̃ &c. Ad quartæ quoq̃. Item quæcunq̃ uerba barytona quæ sunt quartæ cõiuga. habẽt ĩ præsenti ante o uel ζ uel duplicẽ ς in præterito uero similiter. cc. duplicãt. Vnde subdit exẽpla græcorum. Nos quoq̃ in desinẽtibus ĩ so: antecedente f. tunc idem facimus: tantum ideo posuit: quia ζ non habent latinæ dictiones. Nota tatatantarizo debere facere tatatantarizaui.

Quinta. Item quæcunq̃ uerba baryto. n ante o habent liquidam in p̃senti quintæ sũt coniugationis: eamq̃ liquidã seruant in omni p̃terito: ut patet in exemplis græcis. nos quoq̃ idem facimus: q̃ si quis opposuerit uello uulsi non impedit: habet enim p̃teritum regulariter uelli apud antiquos. Item uero uel n uel r: non semper idem facimus quia ẽ eum in p̃terito uel abiiciũtur ex toto uel mutantur: quod per libri exempla euidẽter ostẽditur. Sextam coniugatiõem. Quinq̃ coniugationes superius est executus: in quibus nos barytona uerba per consonantium commutationem sicut dictum est imitamur: exequitur. & de sexta non ostendẽdo mutationem per consonan. mutationem: sed ut disputationem de barytonis inchoatam non fineret imperfectam. Sexta enim coniugatio baryton. apud græcos non consonantibus: sed ω pura uocali. i. antecedente alia uocali dinoscitur: ut πλεω βασιλευω præsens est &c.

Inueniuntur tamen. Quãuis dixerim uerba secundæ & quartæ coniugationis habere o puram e uel i antecedente ad similitudinẽ sextæ coniugationis. tamen &c. Tertia tamen. Quanuis dixi tertiam coniugationem habere o puram antecedente e uel i uel aliis uocalibus in quibusdam uerbis: tamen in aliis habet magis puram: in aliis minus. Nam nisi interponitur aspiratio uocalibus habet minus puram. ubi uero non interponitur magis puram: & determinat quibus uocalibus supponatur scilicet a uel e. pro h. uero ñ scilicet i uel u. & hoc in tertia coniugatione: quæ & dissimilis esse ostenditur per hoc primæ, quod totum facile est in exemplis uidere. Sed de omnibus. q. d. in tractatu coniugationis breuiter prælibaui formas præteriti: sed in sequenti latius & suo loco etiam de formarum regulis tractabo. Nũc autem.

Quas ideo. Dat causam quare personam & numerum ultima omnium ponat accidẽtium. f. quia indigniora sunt: neq̃ omnia uerba comitantur. ut infinita & ĩpersonalia numero carẽt & persona discreta: quæ uero uerba uel noĩa uel alia declinabilia comitantur simul comitantur: neq̃ enim alterum sine altero esse potest. Nam in aduerbio. Determinat quod dixit numerum & personam se sociare in his partibus quæ possunt declinari. Nam in aduerbio quod non declinatur per se utrunq̃ inueniri ut quinquies hic est numerus non persona: numerus quidem

rego rexi: pingo pinxi: duco duxi: dico dixi. Nã in phocho tho nullũ terminat̃ latinũ uerbũ. Itaq̃ triũpho græcũ ẽ θριαμβευω qd̃ est ionicũ: sed trãslatio fuit aspirationis a prima ad postremam syllabã quõ κιθρα p χιτρα: ἐνταυθα p ενταυθα. ad cuius imitationem latini p θριαμβος triũphus p trãsmutationẽ aspirationis p tulerunt: iõ tamẽ b. i p. cõuersa ẽ, q̃a b. aspirari non pot. Tertiã quoq̃ illorũ imitamur cõiugationẽ: quã p σ efferunt: ut ᾀδω ᾖσα πειθω επεισα ανυτω ηνυσα. Nos ardeo arsi: lædo lęsi: ludo lusi: cõcutio cõcussi. Ad q̃rtæ quoq̃ imitationẽ q̃ p ζ uel duplicatã σσ. p̃fert̃ & præteritũ p. σ. facit: ut ὁριζω ὥρισα: λευσσω ελευσα. Nos quoq̃ pitiso pitisaui: patriso patrisaui muso musaui: q̃ntã p liq̃das apud illos p̃fert̃: easq̃ seruat̃ ĩ oĩ p̃terito: ut ψαλλω εψηλα κειρω εκειρα: κρινω κεκρικα: σπειρω εσπορα. Nos quoq̃ ĩ plerisq̃ seruamus liq̃das. nõ tamẽ ĩ oĩbus: ut cœlo cœlaui: doleo dolui: domo domui: timeo timui: emo emi: tono tonui: teneo tenui: cano cecini: aro araui: terreo terrui. Bene aũt dixiũs ĩ plerisq̃: q̃a inueniunt̃ & m. & n. & r. ĩ præsenti: q̃ ĩ præterito p̃fecto: uel abiciũt̃: uel mutãt̃ ut rũpo rupi: premo pressi: sterno straui: tero triui: uro ussi. Sextã coniugationẽ dicũt q̃ p o purã effert̃: ut πλεω βασιλευω. Qualia sũt apud nos oĩa secũdæ & q̃rtæ coniugationis uerba: q̃ppe ĩ eo uel ĩ io desinẽtia. Inueniũt̃ tamẽ ẽt primæ & tertiæ cõiugatõis: & nõ solũ e. uel i. antecedẽtib9 sed & aliis uocalib9: ut ĩchoo ĩchoas: mutuo mutuas: meo meas: hio hias. Tertia tamen cõiugatio a. uel e. ante aspirationẽ inuenit̃ hẽre pmultimas: ut traho traxi: ueho uexi. I. uero uel u. puras sine aspiratiõe: ut facio facis: ruo ruis. Sed de oĩbus formis p̃teriti p̃fecti q̃ttuor cõiugationũ: & generalibus regulis ad oẽm uerbi declinationẽ ptinentibus latius in seq̃uẽti libro differemus. nũc de p̃sonis tractemus q̃s iõ in extrema parte accidẽtiũ cũ numero posuimus: qd̃ nõ in oĩ uerbo quõ supra dicta accidentia adhærẽt. sibi aũt semp sociant̃ in uerbo: & in oĩbus q̃ declinari possunt ptibus: nã in aduerbio possunt & numeri sine p̃sonis & p̃sonæ sine nume-

substantialiter nō accidentaliter. Meatim tuatim. hic persona non numerus. persona quidem substantialiter nō accidentaliter. neq; enim pdicta aduerbia uel numerum uel personam habēt accidentalē: ideoq; liber æquiuocat in numero & psona. aliter enī hic: aliter in uerbo hæc accipit: sed secūdū hoc nō uidet̄ remouere ab aduerbio quod attribuit uerbis & noībus ut deberet. Nam significatio numeri cuilibet nomini inquātum nomen est etiā quinq; & similibus accidētaliter inest. Sic ergo ab aduerbiis in quantū aduerbia sunt remouenda eēt significatio numeri accidentaliter: cōstat aūt hoc aduerbiū quinquies inquantū est aduerbiū accidentaliter significare unum sicut & quinq; inquantū nomen est. nam ex hoc q; nomē est substantialiter. i. pprie & pricipaliter habet significare substātiam cū qualitate. quælibet aūt alia significatio iudicat̄ accidētalis & secūdario respectu huius significare igit̄ numerū accidit quinq; in quantum nomen est. Similiter quinquies in quantum est aduerbiū proprie & substantialiter hēt adiungi uerbo: significat igit̄ nūerū accidētaliter: nō tamen negamus: si qs cōsideret quinq; fm hoc qd̄ ē numerale nomen & quinquies fm hoc est q; est numerale aduerbium quin principaliter significent numerū: sed id mō nō cōuenit: dicimus igit̄ nominibus & uerbis accidere significationē numeri ita q; ex se discernunt nūeros: aduerbiis uero & si qbusdā conueniat significare numerū & accidentaliter inquantū sunt aduerbia: non tū eis conuenit ut discernāt ipsum.

tis iueniri: numeri ut qnquies decies. Personæ ut meatim tuatim. Quāuis enī a singulari pnoīe deriuent̄: in differēter tamē tā singulari q̄ plurali nūero uerborū cōiūgunt̄ ut meatim dicis meatim dicitis: sed ī aduerbio q̄dā spēs iuenit̄ hęc hēns diuisa. In uerbo uero & ī noīe & pnoīe & pticipio oēs uoces uel singulares hēnt nūeros uel plurales: & psonas simul cū numero uel finitas uel infinitas: nomen tū & pticipium in oī casu tertię sūt psonæ absq; utō q solus ad secundam pfert̄ psonam.

De Personis.

Sunt igitur psonæ uerborū tres: Prima ē quæ de se loqtur: uel sola uel cū aliis ut dico dici-

Quāuis enim. Vult destruere q; aliquis posset opponere & dicere meatim & tuatim numerū habere: quia deriuantur a pnominibus primæ & secūdæ personæ: q habēt numerū singularem. i. me: & tu. q. d. bene dixi meatim & tuatim numerū non habere: quia nullum habent accidentaliter numerū potest iungi & cōstitui æque & singulari & plurali: sed meatim & tuatim hoc habēt dicimus enī meatim facis & facitis. ergo nō habēt significare numerū cū discretiōe. Hac rōne uidet̄ quinquies numerū nō habere cū numerū est quia cum discretionem nō habet: & si ēt accidētaliter significet īquantū est aduerbiū: uel substantialiter inquantum est numerale aduerbiū. dicūt tū quidam ut superior habuit sententia quinquies nō habere numerum accidētalem: quare hic remouet meatim & tuatim: & ita fm hoc æquiuocat q; superius hunc aduerbio quod est quinquies numerum separatim dedisset: hic īprobationē uidetur auferre quod dederat: sed aliud est numerum substantialē concedere: aliud accidentalē ūi denegare: & a meatim & tuatim: & illū. i. substātialē supius: & hūc. i. accidētalē inferius pbando remouere. Sed in aduerbiis. Cōstru. Nō solū ex hoc quod dictū est patet meatim & tuatim nō simul habere numerū & psonam: sed ēt ex hoc q; in aduerbio sunt diuersæ species: numerale aduerbiū & psonale. & ex hoc est qd̄ dicit quādam oronem dupliciter intelligēdā hoc mō: sed in aduerbio q̄dam species inuenit̄ habēs hæc. d. quod est dicere aduerbiū numerale quod est q̄dam species in aduerbio habet hæc diuisa. i. habet numerum nō psonā. Alia uero species est ī aduerbio aduerbiū psonale qd̄ hēt hæc diuisa. i. habet psonā non numerū. In uerbo uero. In aduerbio ut dictū ē possunt uoces eædē tā singulari q̄ plurali nūero copulari: nō aūt psona & nūerus simul inueniri. in uerbo uero &c. Finitas. Finitas q̄tū ad uerba & pnoīa. i. discretas: infinitas q̄tū ad noīa & parti. i. ī discretas. noīa enī cū pticipia ex ppria ui non discernant psonas: primā. s. a secūdā. s. & hā a tertia. i. illā q̄ de se loqt̄: & eā ad quā loqt̄ & eā de q̄ cū alia loqt̄: q; tā uerba faciūt q̄ pnoīa. Noīatiuo tamē dixi illa q̄ttuor hēre psonas: tū noīa oēs hūt psonas: & hoc ē nomē &c.

Sunt igit̄. Quādoqdē nomē non habet oēs psonas cū cōstat q; aliqua pars habeat: igit̄ uerbū oēs hēt q̄ sunt tres: & q̄ sunt ille tres determinat diffiniendo tanq̄ si dicat. prima: secūda: tertia. Sciendū hāc uocē psonā diuersis accipi modis: significar. n. quādā q̄litatē. quā possumus uocare psonalitatē ipsis rebus adiacētē: & hoc proprie designat ēt res illa q̄litatē participantes quas solemus uocare psonas gfa rei quam suscipiunt. accipit̄ ēt in designatiōe alterius q̄litatis. s. significationis rerū personaliū q̄ q̄litas adiacet uerbis psonalibus. nā cū dico. lego ē psona: nō dico huic uerbo īesse psonalitatē rem illā: īmo significationē rerū psonalitati subiacētiū. ē. est dicere lego ē psona. i. significās rem psonalem. Itē accipit̄ psona significās uerba significationē rerū psonaliū participantia. Cū igit̄ his quattuor modis & sine dubio æquiuoce psonā accipiat̄: duas tantū significationes psonæ tractat Priscia. s. agit de psona fm significationē rerū psonalitati subiectarū & ī designatione uerborū q̄ duæ significationes sunt ei secūdario: cū deberet diffinire psonā ut supius cōiugationē diuidit eā p primā: secūdā & tertiā: in qua diuisione satis innuit̄ diffinitio psonæ. nā psonā dicimus realem quæ uel de se loquit̄ prima ad secundam. uocalem uero uocē hāc psonā significantem. Prima ē. Hic diffinit primā psonam & fm rem & fm uocem: & cōpetenter facit. Res enim est cā uocis: & sic dico res illa est prima persona quæ loquitur. i. quæ profert sermonē de quocūq; habitū siue de se siue de alio: ecce realis. Prima uo. est quæ significat rem loquentem de se. & hanc nobis ostendit cum dicit quæ loquitur de se. i. profert uocem se significantem. Istud de se quidam arbitrantes uocare ita putabant hanc constare diffinitionem. prima est quæ loquitur. sed male: cum enim de tertia loquitur: uel cum ad secundam de secūda loquit̄ qdam sūt sed nondum prima iudicat̄: qa de se non loquitur. Non enim uerbo prima est nisi de se actum uel passionem enunciet. Item per de se uolunt quidam primam uerbi a prima pronominis discretam esse personam & id di-

eunt auctorem in hac parte intellexisse. Prima enim persona pronominis ut aiunt nō de se loquendo: aliquid denunciat. prima uero uerbi psona de se & de alio aliquid loquēndo denuncias representat. hoc uere dicunt. qa in hoc differūt. Illud uero nō bene pet de se auctore hic dicunt inuete: neq3 multum attendunt q per: nō in hoc quod est uerbi: sed in hoc q est prima loco discernit: cuius nōis ratio eadem est in pronomine: & in uerbor. deniq3 auctor si id uellet quod dicunt temere non idem dixisset in pronomine. prima est cum ipsa quæ loquit de se pronunciat. hoc autem destructo insistamus diffinitioni: prima persona est quæ loquit: & hoc de se uel sola ut dico: uel cum aliis ut dicimus.

mus. Secunda uero ad quā loquit prima de seipsa uel sola uel cū aliis: ut dicis dicitis. Tertia de qua extra se & illam ad quā dirigit sermonē posita loquit prima: ut dicit dicunt. Et prima qdem & secunda uerbor psona finitæ sunt: præsentes enim demonstrant. Tertia uero finita est. Itaq3 eget plerunq3 pronomine ut diffiniat. Et prima qdem & secūda uerbor persona solis pronominibus iungi possunt. Tertia uero etiam nominibus quæ per se sunt tertiæ psonæ absq3 uocatiuo casu: quod ante diximꝰ: ut lego ego: legis tu: legit ille: uel legit Cicero: nam si dicam lego Cicero solœcismus est: nisi addidero pronomen dicens lego ego Cicero. Exceptis illis uerbis quæ sunt substantiæ uel uocandi: ut priscianus

Exēplificat in uocali quod dixit i reali nec icongrue: ita enī innuit ut nec sit prima realis quæ uocalis ad eandē prolata nō mōstrat: nec sit prima uocalis q̄ realis de se loquēdo nō enūciat i hoc quod dixit uel sola uel cū aliis singularē personā cū plurali innuit. Quidā uero i diffinitione qualibet ponūt: primo realē tantum: secundo uocalē tantū notantes sic exponentes illa pria est psona quæ loquit: & qa posset loq de tertia ut si dicā: socrates legit: uel de secūda: ut tu legis: & tamē nō esset prima propter hoc: ideo subdit de se. s. per uocabulū inuentū ad designandā primam personam: & hoc uolunt subitelligi. uel sic: uox illa est prima persona quæ. i. significatū cuius loquit de se p ipsam uocē. Secunda est. Secūda est persona res illa ad quā loquitur prima: hinc uolunt intelligi realem ut superius in prima & uocalem per hoc quod dixit de seipsa secūda. uel totum dicat in designatiōe realis & post uocalis. per sola & nō sola. singularē itellige & pluralē. Itē exēplificat de uocalibus: dicis dicitis. Tertia ē. Tertia est de qua loquit prima. & quia posset loq de se uel de secūda sup. extra se po. i. extra primā & extra secūdā psonā de qua loquitur pri. uoluit intelligi realē per cōposita extra se: & illā ad quam sermonē dirigit uocalē. ipsa est enī qua hoc totū ostēdit & intelligēdū ē ut supra: uel sola: uel cum aliis qd in exēplis innuit: dicit: dicūt. Et prima. Datis diffinitiōibus primæ se. & ter. personæ. & ipsis ad inuicem per ipsas diffinitiones discretis proprietates earū & cōmunitates tum secundarū tum omninm prius dnarū icipit ostēdere. ita dicit. s. & pri. quidē & secūda ut pso. finitæ. i. certæ sunt. uel fm se. ut reales uel significationē ut uocales. Præsentes enim de. Hoc pprie de realibus pri. & secūda dicit res enim præsens demōstrat: quis hæc præsentia & hæc demōstratio ēt uocis plationē perpendat. cū enim pfero lego: me ipm qui pfero represento. Cum aūt dico: legis teipsum i quē sermonē dirigo & psentē habeo ostendo. Tertia uero ē infinita. Nescit enim p suā uocem q̄ sit: & ideo plerūq3 eget p. i. uoce pnoīali i sui designatiōe ut p eam certa habeat & finita: plerūq3 dixit pp. tonat & fulminat q̄ sine additamēto unū determinate significat. i. iouem. Itē ideo dixit eget pronoīe & nō nomine: quia omnia noīa pter nos tantū cum præter ppria noīa infinita sunt & ter. pso. Pronoīa uero oīa finita sunt uel p demōstrationē ut pronomina pri. & se per. uel per ante latam cognitionē ut ea quæ sunt tertiæ psonæ. cū enī dico ille uel hic. uel is scripsit: intelligo definite quē ante nominaui. i. uirgiliū ut in hac orone: Virgilius fecit æne. ille uel is scripsit buco. Et prima qdē. Alia cōis pprietas primæ & secūdæ per. q de uocibus ē intelligēda. s. q solis pnominibus iungūtur pter uocatiuū nominis. q se. per. impatiui iūgit ut lege o uirgili. tertia uero pso. & pnoībus. ut legit ille. & ēt noībus & merito noībus quæ. i. qa ipsa noīa sunt tertiæ pso. pter uocatiuū qui ē secūdæ & tertiæ pso. tertiæ pso. cōueniēter iūgit. exēpli. de pri. & se. p q̄ solis pnoībus iūgūt & de tertia q̄ noībus & pnominibus. Nā si dicā. Vere pri. & se. per. solis iungūt pnoībus quia noībus nō. qd si facias. s. ut pri. & se. pso. nomina iungas solœcismus ē. i. uitiosa locutio. ita dico uitiosa locutio nisi nomini pnomē addas. ut lego ego ci. &c. Soloe ē ciuitas: cuius icolæ cū romā aduentassent ibiq3 aliquādiu cum mansissent romanorū linguā uolētes addiscere cœperūt illā sicut fit corrumpe inuertētes. unde romāis occasiōe sumpta inoleuit cōsuetudo esse corruptū eloquiū dicere solœcismū: hanc partē cōponētibus ex soloe & scisma. i. diuisiōe. Exceptis. Dico uerba pri. & se. p. solis iūgi pnoībus & nō noībus: per nominatiuū dico & hoc dico exceptis substantiuis & uocatiuis uerbis quæ numerus nominū ex prima. s. si nō itereuentu pronominum sine uitio iunguntur ut so. sum. Socra. uocor: non dico uocor a uoco quasi actū alterius in me suscipiēdo. sed uocor absolute. i. hoc nomē mihi cōuenit similiter plato uocaris. i. hoc uocabulū tibi cōuenit. & ita in cæteris uocatiuis uerbis. Quidā tū huius orationis q̄ dicit so. sum. uel es: sensum attēdētes cū imperfectum quantū ad usum loquēdi indicāt nō appositis & subintellectis pnoībus. ego. & tu. nec ēt uidetur eis ipm nomē quod naturaliter tertiæ est psonæ posse iungi conuenienter a primis & secūdis substātiuorū uocatiuorū uerborū psonis: nisi gratia pnoīnm: quorū idē ē officium. Opponit ergo. Si substātiua & uocatiua uerba nō iungunt noīatiuis nominū i pri. & se. p. sine pnominibus frustra uidet Priscia. separe ea ab aliis uerbis i hoc nō differāt ab illis. quod sic soluit. substātiua & uocatiua uerba duplicem gerunt naturā. unā cū aliis uerbis cōem. aliā sibi ppriā. cōem i hoc q sicut alia uerba primo loco habēt pdicari de noībus positis i subiecto in prima qdē & secūda psona mediātibus semper pronominibus. In tertia uero nō semp. ut ego so. lego. tu Plato legis. ille hō legit. ita substātiua & uocatiua uerba. ut ego sum so. ego so. uocor. &c. Propriā āt i hoc q frequēter sic iungūt noīatiuis casibus ut tertio loco adiaceāt. & i pria qdē

& secūda perso. eos prædicari faciant. subiici aūt pnoīa est quando puta est quādo cū noīatiuis ut ego sum so. ego uocor so. uel ego so. sum so. &c. qđ aliis nō cōuenit uerbis. nullū. n. uerbū ē copula nisi suæ acti. uel passi. his exceptis. & sic uerba substītiæ & uocandi aliam uim cōiunctiōis cū noīatiuis habēt q̄ alia uerba. Obiicitur aūt sniæ præmissæ. ego fio uel efficior bonus. i hac enī cōstructione nominatiuus casus q tert æ est per. sine p/nomine uidetur iūgi cū præ. uerbi. p. intransitiue & prædicari copulante fio. sed nihil est. nō enim refertur ad ego. determinatio. n. potius est predicati q̄ prædicatum. Sed est sciēdū fio duobus modis solere accipi. s. pro ī cipio. uel quasi passiuum a facio. s. p efficior.

sum: priscianus uocor: Priscianus nominor: Priscianus nūcupor. Et prima qdem secundā pōt sibi & tertiā con iungere: ut ego & tu facimus: ego & ille facimus. Secūda uero nō pōt cōiungere nisi tertiā ut tu & ille facitis. Tertia uero nec primā nec secūdam: sed alterā tertiā ut iste & ille faciunt. & prima qdem pōt ēt secūda & tertia ab sentibus p se loq: ut sæpissime apud comicos uidemus induci psonas quæ ad se loquunt̄. ut Simn in andria. Non dubiū ē quin uxorē nolit filius. Secūda uero uel tertia sine prima nō pōt esse. Pōt tamē prima & secūda sine tertia: & prima & tertia sine secūda iueniri. Est. n. ubi ipsa prima psona ad se quasi ad secūdā loquit̄ psonā sed figurate. Vt Vir. in. iiii. æn. Infœlix Dido nūc te fata īpia tāgunt. Tunc decuit cū sceptra dabas. Et qm̄ sunt quædā in qbus naturaliter uel oēs uel quædā deficiunt psonæ de his breuiter dicamus. In impatiuis prima psona singularis nō pōt eē q naturaliter īperās ab eo cui īpat diuidit̄. Cū ergo pría psona ē q̄ loqtur ipsa

Si uero in hac oratione ego fio bonus accipiat̄ fio p īcipio cōstruitur & regitur bonus ab esse quod ibi intelligitur. idē enim est tūc ego fio bonus. quasi dicerem. ego īcipio esse bonus. Si autem ponatur pro efficior in illa oratione eadem est illa oratio & ista ego isti uor ad hoc ut sim bonus in qua parte regit̄ bonus a sim. Si quis item dicat. uideor eē bonus non impedit: cum bonus regatur ab esse nō a uideor. quēcunq. n. casum regit prima positio uerbi eundem sequunt̄ oēs eius motus. Quæritur in hac oratione. ego uocor so. qd p̄dicetur. uolūt. n. qdā ibi p̄dicari so. nomē uocis. s. materiale impositū nō nomē rei. respiciūt qppe sensum q talis ē. nihil ē nomen so. ubi agitur de so noīe rei p suum nomē. sed nō sic aliis q attēdētes significationē subiecti. i. ego qđ pculdubio significat rē idē debere significare p̄dicatū. s. so. cū ppositio fiat iter cōsignificātia asserunt. Et prima qdē. hic incipit determinare & ostēdere qđ supius dixit uel sola uel cū aliis. q. d. pri. pso. loquit̄ de se cū aliis. i. de se & de aliis simul. qa loqtur de se & de secūda siue adiūcta tertia siue nō ut facimus. s. ego & tu. uel ego & tu & ille. uel loquitur de se & de tertia siue secūda addita siue nō. ut facimus. s. ego & ille. uel ego & ille & tu. & hoc est quod dixi æquipolienter in libro pri. p. &c. potest ideo dicit ut p hoc notet q prima persona cū aliqua secūda pso. sibi tantū adiūxit. Pōt tū cū ea tertia sumere uel cū rursus tertiā sine secūda asciuerit nō ascitā itidē. i. ea scire poterit. Et sciēdū ē hoc posse aptari tā reali q̄ uocali. p. pri. n. realis secūdā sibi & tertiā reales adiungit. nō q eas realiter ad se attrahat sed dū sibi & eis eūdē actū siue passionē una uocis platiōe cōmunicatus dicimus. Similiter & de uoce dicimus q sibi. i. suo significato pricipali adiūgat secūdā & tertiā psonā. i. res ipsas dū eundē actū siue passi. ī illis eē significat. Secūda uero. Dixi primā utrasq posse sibi adiūgere. secūdā uero ad tertiā transire per. ut eā sibi associet ad pri. uero p se redire nō pōt. itē tertia nō regulariter ad secūdā uel primā sed aliā ter. cōprehēdit ut dicitis tu & ille. dicūt ille & iste & ille. Et prima qdē. Alia pprietas primæ. sed eius primæ q̄ nulla uerbali uel pnominali uoce mōstrat̄. Nam psona alia est uerbi. i. quæ significatur a uerbo. alia ē pnominis. i. quæ significatur a pnomine alia neutrius qa a neutro significat̄. ut in hac oratiōe. nō ē dubiū qn uxorem nolit fil. hic prima intelligit̄ non uerbo aut pnomine sed totius orationis platione. primā. n. psonam quæ hanc orationē fecit intelligimus quāuis de alio prædicauerit. Nulla. n. loquitur nisi prima sed nisi de se loquatur secundam non recte dicitur prima. Potest tū. Hoc habet cōe secunda cū tertia q non possunt esse sine prima. tamen in hoc differt secunda a tertia uel tertia a secunda. q potest &c. hæc oīa nullo modo dicūtur proprie de uocibus quia quælibet uox per se & sine alia esse potest. & ea. s. quæ primæ psonæ & quæ secundæ & q̄ tertiæ nominātur quælibet. n. sine alia profertur. Similiter res ipsæ & per se & cū aliis quælibet eē possunt. ut aūt res ipsa uel secunda uel tertia psona dicatur nisi prima hoc faciente fieri nequit. facit ergo prima secundam dum ad eam loquitur. facit eam tertiam dum de ea loquitur ad secundam. ideoq dictū ē h. ac. i. prima absente idest nō loquente alias inter ii e. & ista sup scire & alterā quandoquidem & qm̄ q utrasq posse subsistere.

Est autem. Alia proprietas primæ. figuratū dicimus quicquid contra naturalem & rectum loquendi usum est. sed hæc figura conuenientius curialis & ornata locutio uocaretur. Et quoniam. Ostēsis pprietatibus & cōmunitatibus psonarum ad se inuicem īcipit de earum defectibus sicut ante pmiserat hic tractare. sic iungea dixi uerba tres habere personas non tamen p omnia tēpora uel oēs modos. & in qbus hoc sit dicemus. In imperatiuis uerbis. Prima perso. no. in singulari nō potest eē quia res ipsa nō potest sibi recte īperare. & hoc pbat in libro naturaliter dixit. i. sm naturam rerum. quia aliquando non naturaliter. i. non sm hoc q res exigit aut propria inuentio uocis nobis ipsis imperamus cū omnis qui impat nō sibi sed alii recte impetat. Cū ergo. Quia omnis impatiuus ē diuersus ab eo cui impat ergo &c. ut ita syllogistice colligamus utrum pri. pso. singularis sit in imperatiuis. prima persona est quæ loquitur. i. propositio. sed ipsa quæ loquitur non potest sibi imperare. assumptio. ergo prima nō est in imperatiuo a descriptione. assumptio uero quæ est. sed ipsa quæ loquitur non potest sibi imperare uim habet ex p̄cedenti uersu qui dicit q oīs iperatiuus est diuersus ab eo cui īperat.

Vnde hic. Quandoquidē prima pſona nō impat ſibi ergo ſecūdæ impat. & hoc extra cū alteri impet. unde .ſ. quia ſecūdæ qđ eſt extra ſumptū hic modus. i. impatiuus ſemp exigit uocatiuū q prius eſt ſecūdæ. Nā tertiæ. Vete impat. uus ſecundæ qa ēt ubi minus uidenť. ſ. cū tertiæ impamus p ſecūdā hoc facimus. & uete per ſecundā quia tertiæ impantes utimur caſu ſecūdæ. i. uocatiuo. & hoc īnuit uocatiuus ī exēplo poſitus. & ex hoc patet impatiui ꝓpriū eſſe caſum uocatiuū. Appet etiam ꝙ ſecundæ pſonæ aliquo mō p ſe imparatur, ut aliquid agat uel pati. ť aliquo mō ut ipſa tert. ā uel agere uel pati faciat. Ergo. Quia ad ſecūdā dirigiť impium

ſibi impare nō pōt. Vnde hic modus & uocatiuū caſū aſciſcit: qui ī ſecūda pſona tantū īueniť: ut docē grammatice. Nā tertiæ quoq; pſonæ imperātes interouncia utimur ſecūda pſona: ut grāmatice legat diſcipulus tuus. Ergo ſi abſit ſecūda pſona nō poſſumus impare tertiæ: niſi figuratē ad nos loquētes qſi ad ſecūdā pſonā. Itaq; quæ latini in plurali nūero īpatiua primæ pſonæ accipiunt: hæc græci υποθετικα uocāt. i. ſuppoſitiua ſiue hortatiua. Dicūt. n. ꝙ ſupior debet oſtēdi q impat eo cui impat. Hic aūt ſuā quoq; cōiungēs pſonā ſimilē ſe ſociūq; in hac ipſa re de qua impat oſtendit futurum illis: qbus īperat: ut pugnemus: legamus: quaſi ad ſocios uidetur hoc uti modo. Itaq; melius illis uiſum ē hāc ab impatiuis pſonam pluralis numeri ſeparare. Sciendum tamen ꝙ iſte modus frequentiſſime ꝓ optatiuo: uel deprecatiuo poniť. Vt Muſa mihi cauſas memora quo numine læſo. Et apud Terētiū: Fac amabo. Ergo ſi ad deos: qui oībus ſupiores ſunt impatiuo utimur modo. Cur nō ad ſocios eſſet uel ad eiuſdē naturæ quoſcūque hoīes: ſiuis maiores nobis: uel ſimiles p conumeratiōem noſtri quoq;: quæ fit in prima perſona plurali hoc modo: ideſt impatiuo utimur. Infinita quoq; & īpſonalia: & gerundia uel ſupina carent pſonis naturaliter. Præterea in noīationibus. i. ὑνοματοποιίαισ ſiue nominū ſiue uerboꝝ nouis cōfirmatiōib9 nō omnis declinatiōis motus ſunt quærēdi: ut tinniat. Perſius: Nequa ſub ærato mēdoſum tīniat auro. taratātara. Enni. At tuba terribi ſonitu taratantara dixit: ut etiam apud græcos σίξε ὀφταλμόσ ἐκλαγξαν Δαροιςοι λιγξε, βιὸσ φλόισβοσ: pluit: & tonat: & fulminat: & multa ſimilia: quæ ad hoīes non pertinēt proprie quidē ad tertiā dicūtur pſonam. Poſſunt tamen etiam in prima

ſiue ut ipſa faciat ſiue ut tertiā cogat: ergo ſi ſecunda abſit impium nō erit figurata eſt locutio ut ſi dicā loquēs mihi. o Io. fac legar diſcipulus tuus. Itaq;. Hæc illatio uim habet ex præcedēti & cōſequēti. ſupius enim dixit quia oīs impans diuerſus ē ab eo cui impar. Item īferius dicit qa ſecundū græcos īperās ſupior ē eo cui impat. & ex utroq; īfert. q. d. quando quidem omnis imperatiuus diuerſus eſt & maior eo cui impar. itaq; græci uerba primæ perſonæ pluralis nō uocāt imparantia quæ tamen latini uocant imperatiua. ſed uocant ſuppoſitiua. i. admonitiua uel hortatiua ut legam9 hoc uerbū uocis ſuppoſitiuū uel hortatiuū: qa p hoc oñdiť ꝙ res ipſa q̄ ita loquiť admonet uel hortať ita ex re. Dicūt enim. Cauſa eſt quare nō uocāt tanq̄ ita argumentātes uete prima pſona pluralis nō ē imperatiua. Oīs imperās ē ſuperior eo cui īperat: hæc propoſitio eſt ibi dictū enī. Sed imperās in prima pſona plurali æqualis ē. hæc aſſumptio eſt ibi. hic autē cōcluſio. nō ē ergo prima per. pluralis ī īperatiuo: qđ ē ibi. Itaq; melius &c. Sciendū tamē. Quāuis græcis in hoc ſenſu nō uideatur eſſe impatiuus: ī plurali tamē ſciendū eſt quia p o optatiuo ponitur uel deprecatiuo. etiā tūc accipiť impatiuus. exēplificat de utroq;. Ergo ſi ad deos. Vtimur inquit hoc modo deprecatiue ſubaudiť ad deos: multo magis ad nō deos: & eſt locus a minori ſecūdæ uſum. Minus enī uidetur uti hoc. i. impatiuo ad deos: & magis ad hoīes. Et ſciendū eſt ꝙ impatiuus nō ſemper exercet officiū īperādi: & ſi hoc ex noīe uideať innuere. nec tamē ideo ſuo noīe deſinunt nuncupari: ſicut genitiuus uel datiuus. Et ſi ſemp nō ſignificēt dationē uel generationē: nō tamē deſinūt ſic uocari. Infinita quoq;. Oñſo quæ qbus deficiāt pſonis: nūc oñdere quæ oībus deficiat: & eſt ordo. īperatiuus deficit in pſonis. infinita quoq; &c. naturaliter. i. apud oēs uel quātū ad īuētionē.

Præterea. Addit & alias uerboꝝ defectiones per pſonas in oībus modis: in oībus temporibus. & īducit de noībus per ſimilitudinē dicēs: In noīationibus quæ græce dicunť onomatopœias: & oſtēdit hoc nomen ſiue cōformatiōibus tā noīum q̄ uerboꝝ: q in his nō ſūt: q oēs mo. decli. qđ ē dicere in noīatiōibus noīum nō ſūt q̄rēdi oēs modi cāſuū: ut ī hoc ꝙ ē taratātara qđ eſt īmobile p oēs caſus. Itē in hoc uerbo qđ ē tinnio ē q̄rēdus motus primæ & ſecundæ pſo. ſicut ēt apud græcos multa ſūt noīa & uerba nō oēs motus habētia: ut patet in exēplo in libro poſito. Nouas cōſormationes ſiue onomatopœias uocat illa noīa ſiue uerba ficticia: quæ ex ſono ſuaꝝ rerū ſunt ſumpta ut turtur: hoc nomē formatū eſt a uoce auis. Tinio hoc uerbum ſumptū eſt ex ſono colliſi æris: taratātara ex ſtrepitu cuiuſdā inſtrumenti. Pluit tonat & fulminat. Iſtā nō ſunt onomatopœia: ſed deficiunt ſicut illa ī primis & ſecūdis pſonis. quia non ſunt ad hoīes ptinentia: qui tantū inuicē colloquūtur per primā & ſecundā pſonam. Poſſunt tñ ēt in prima. Ad hoc īſige qđ dixit ꝓprie poetaꝝ cōformatiōes ſūt: ut ſiqs īducat iouem loquētē & dicentē: ego pluo: ego tono: in quo pōt notari & reſpōſū. Apoſtrophæ ſūt cōuerſiōes: cū prius locuti ad iouē p tertiā pſonā: ut abſentem cōuertimus ſermonē abſenti tāq̄ ad præſentē dicētes: O iuppiter tu pluis. ut onas: quæ oīa uerba. i. ad iouē ptinentia propria uocanť ꝙ unius ſolius rei ꝓpriæ & certæ ſūt deſignatiua.

Reperiuntur tamen & alia. Dixit uerba naturaliter personis deficere: tamen quædã deficiunt non naturaliter: sed usu deficiente: & supponit exempla.

Numerus accidit. Hoc accidens in uocũ designatione accipi͂t: sed principaliter est ĩ rebus: quarꝝ gratia acc dit ipsis uocibus res designãtibus. Nam ut dictũ est in nomine numerus quattuor accipitur modis. duobus in designatione rerũ primo numeralũ. secũdo rerꝝ suscipientiũ res numerales. i. unicam unitatem: seu plures unitates: duobus autem in uocibus: uno in designatiõe cuiusdã qualitatis significationis s. quæ adiacet aeribus ꝑlatis aſio in designatione uocũ uel ipsos numeros significãtiũ: uel res numeros ipsos suscipientes. Necesse est autẽ in oĩbus. Licet distincte legerim de numero & ꝑsona necesse est tamẽ &c. Sciendũ tamẽ ꝙ ꝗuis. Ad hoc iunge qđ dixit numerum uerbis accidere quõ aliis partibus. q. d. ꝗuis dixerim quõ aliis casualibus: tamẽ nõ est ꝑ omnia inuestiganda similitudo. In uerbo. n. nõ est eadem uox singularis & pluralis: sicut in casualibus. Semper enim differunt uel tẽpore syllabico uel aliquo alio modo: & ẽ dicere: ut breuiter dicatur numerus accidit omnibus declinabilibus: sed aliis discretus: aliis ĩdiscretus.

Dictionum aliæ sunt. Omni sũ uerbi accidentium tractatu expedito transit ad uerborũ declinationem: quam sæpe ꝓmiserat explanandam: sed quia dicturus est uerba ĩ declinatione moueri: quorũ motus dissimilis est a motibus omniũ aliorꝝ declinabilium: ideo uult ꝓmonstrare quibus modis moueant̃ in declinatione cæteræ dictiões: ut sic cõmodius descendat ꝑ similitudinẽ ad motus uerborum. Item quia dictionum aliæ mouentur: aliæ non: ꝓ illis omniũ declinabilium collectionem ab indeclinabilibus: quæ nullos tenent motus tali separat diuisione dictionũ &c. Earũ ergo aliæ in principio: quasi dicat: quia sunt declinabiles: ergo mouẽtur: & cũ moueantur aliæ mouent̃ in principio: & in fine: aliæ in fine tantũ: aliæ in principio & in fine & in medio: incipit de singulis determinare. In principio mouentur pronomina. In principio mouentur pronomina: idest declinant̃. & quare moueant̃ supple transeũdo in personas: quod est dicere ad distinctionem personarum facta est motio pricipaliũ syllabarum ubiq; finalibus indiscretis: hoc ẽ in principio differunt: in fine idem sunt. ut mei: tui: sui. Si. n. eẽt uel ex toto eadẽ uel penitus diuersa nulla in eis penitus motio censeretur: ideoq; horꝝ obliquorum nominatiui nõ sunt appositi ꝙ a se penitus sunt diuersi: sed tamẽ alibi apposuit ut ostendat a qbus noĩatiuis habeãt descẽdere illi obliq. Possessiuorꝝ uero noĩatiui iõ apponũt ꝙ nec ex toto sunt idẽ nec a se penitus secernũt. In genera uero in numeros. Mouẽt ad distinctionẽ ꝑsonarꝝ: ut diximus pronoĩa principiũ: ad distinctionẽ uero generũ numerorꝝ & casuũ mouent finẽ ut noĩa: illa ꝓnoĩa dico quæ distingunt genera: per hoc remouet ego: tui: sui. Similiter mouent finẽ pticipii: & q̃re moueant supple quia habent accidentia & a nominibus & a uerbis quæ & ipsa finem mouent pp illa accidentia. Fere dicit pp modos quos non hẽt pticipiũ & pp spẽm quæ est accidens tã noĩbus q̃ uerbis. Vnde quia habent accidentia uerbi hoc est tpa. unde sicut uerba ipsa pticipia ĩ principio mouent̃ p tpa. i. ad tẽporꝝ discretionem & inde exempli

inueniri ꝑsona & secunda per poetarum προσωποποιια: idest confirmationes uel responsa dei: & ꝑ apostrophas: quasi ad ipsum iouem præsentem: & sũt quasi ꝓpria uerborum: quæ ad solum iouem pertinent. Reperiunt̃ tamen & alia uerba quæ in usu deficiunt ꝑsonis: ut cedo: sodes: salue: furis: aue: ifit: & fore. Quãuis infio & furo apud Varronẽ iueniunt̃: & forẽ apud Terentium in ecyra. Nã si utrũuis horꝝ mulier unq̃ tibi uisus forem. Fore quoq; dicit̃: ex quo cõsore cõpositum. Terentius in andria ꝓtulit: Et id spero cõsore.

De numero.

Numerus accidit uerbis uteiq; quõ & omnibus casualibus. Singularis: ut lego. Pluralis ut legimus. Necesse est autem in oĩbus declinatiõibus ut utrunq; simul inueniri: sicut supradictum ẽ numerꝝ & ꝑsonam. Sciendũ tamẽ ꝙ ꝗuis in noĩbus & ꝓnoĩbus & participiis inueniantur uoces cões singularis & pluralis numeri: ut poetæ: uiri fluct⁹: genitiui singulares & nominatiui plurales sũt similiter: cædes: uerres: dies. nominatiui tam singulares q̃ plurales. In uerbo quoq; nunq̃ hoc inuenitur apud latinos: ꝗuis apud græcos in multis: ut ειπον tam singulare primæ ꝑsonæ: q̃ plurale tertiæ præteriti imꝑfecti: sicut ĩ hoc ἐχαίροντα εὐωλισκον τα φίλοι συνέχαιρόν μοι.

De uerbo.

Dictionũ aliæ sunt uniformes: idest indeclinabiles: ut aduerbia: cõiunctiões: præpositiões interiectiões. Aliæ declinabiles ut nomina ꝓnoĩa. participia. uerba. Ergo earꝝ aliæ ĩ pricipio mouentur ut ꝓnoĩa transeundo in ꝑsonas mei tui sui: mihi tibi sibi: me te se: me⁹ tu⁹ suus: mei tui sui: meo tuo suo. In genera uero in numeros: & in casus transeuntia finẽ mouẽt sicut noĩa. Pronomina quoq; q̃ discernũt genera: ut ille illa illud: ipse ꝑsa ipsum. Nec non etiam participia: quibus omnia fere accidunt tam nominibus q̃ uerba accidentia. Vnde nõ solum in fine per genera & casus & numeros: sed etiam in principio est qñ mouentur p tempora: ut lauans lotur us: fouens fotur us: mouẽs

ficat: fouens fotatus mouens moturus: per principium non uidentur moueri: sed & si non mouentur per syllabas mouent tamē de breuibus in longas. Verba. Hæc ita mouentur: illa sic: sed uerba &c. Ecce patet q̄ cū totum incipit. Oportet igit. Quādoq̄dem tam multa est uerboꝝ & tā dissimilis p tpa igit &c. Cum tamē. Dixi oportet exponere: & hoc subaudi a præsenti īcipiendo: sed tamē cū præsenti incipiā cām nō dabo q̄a iam data est in tractatu modoꝝ. Præteritū impfectū. Incipit motus uerboꝝ exponere per tēpora & ōndere q̄d ꝑmisit. i. ꝙ non quælibet tempora habent omnes motus: sed alia unum: alia duos: alia tres: unum habēt sicut

moturus. Verba aūt & in pricipio & in fine & ī medio mouētur: nō tamē p singula tempora motus oēs necesse est pati, sicut ostēdet. Oportet igit de his rōnem cōgruam exponere cur tamen a præsenti sicut a nominatiuo declinatiōis exordiū sumimus supius tractatū est qđ scientes de cæteris dicemus. Præteritū impfectum apud latinos principiū nūq̄ mouet: sed finem: ut amo amas amabā: doceo doces docebā: lego legis legebā: facio faciebā: munio muniebā. Et in prima q̄dē coiugatione a hēnt ante bam. Secūda enī ꝑsona in as desinēs abiecta s. assumit bam: ut amo amas amabā. meo meas meabam. In aliis uero oibus e. ꝑducta: ut docebā: legebā: audiebā. In quarta tamē cōiugatiōe est quādo antiqui trāsmutātes locū uocaliū ꝑ i. & e. ei diphthōgū ꝓferre solebāt: quā postea in i. lōgā uerterūt: ut polibā ꝓ poliebam: munibam ꝓ muniebā. In eo uero desinētibus uerbis quartæ cōiugatiōis: nec possumus aliter ꝓferre præteritū impfectum: nisi i. ante bā seruātes ut eo ibā: adeo adibā: ueneo uenibā: queo q̄bā. Nec mirum cū hæc ex secūda ꝑsona faciūt tā præteritū impfectum q̄ futuꝝ ad similitudinē primæ & secūdæ coniugatiōis. Nā tertiā & quarta cōiugatio solet ex prima ꝑsona gignere tam præteritū impfectū q̄ futurum. Præteritū īpfectū mutatiōe o. in e. & additiōe bā: ut lego legebā: facio faciebā: audio audiebā. Futuꝝ mutatiōe o. in am: ut lego legā facio faciā: audio audiā. Exceptis in eo desinētibus: quæ sicut supradiximus a secunda ꝑsona faciūt supradicta tēpora. Præteritū ꝑfectū tres hēt motus in principio: & in medio plærūqꝫ: nō tamē semper: in fine uero semp. In principio & in medio & in fine: cædo cecidi: cado cecidi. In medio & in fine: decerno decreui: porrigo porrexi. In fine tm̄ pādo. di. defendo. di. Est ēt īuenire q̄dā uerba: in quibus mouet principiū: & finis medio ītegro manēte: ut mordeo momordi: tōdeo totōdi. Plusq̄perfectū eosdē motus hēt: quos & præteritū perfectū a quo nascit. Futurū principium q̄dē seruat in oibus ēt uerbis. Finē aūt mouet: ut amo amas amabo: doceo doces docebo: eo is ibo: lego legis legā: audio audis audiā. Positio etiā actiuorū: uel etiā neutroꝝ uerboꝝ in o. desinit: & in prima quidē cōiugatione pares etiā hēt syllabas pria & secūda ꝑsona. Prima enī ꝑsona mutat o. ī as. & facit secūdā: ut amo, as.

præteritū impfectū a quo ita incipit, præteritū &c. Apud nos dicit quia fortassis apud alios mouet. Et in prima. Ostēdit oīa præterita perfecta similia in hoc ꝙ in fine mouētur: nunc autem dissimilia quia alia habent a ante bam: alia e: alia i. & hoc ubi habeant e. quomodo determinat p omnia. In quarta. n. Dixi in omni coniugatione præter primā præteritū impfectū e habere ante bam: tamen in quarta cōiugatione i. inuenit̄ ante bam: & hoc est in quarta cōiugatiōe, i. in uerbis desinentibus in io quartæ coniugationis polio & munio cū deberēt proferre præteritum impfectum per ie: ut poliebam muniebam diceretur, antiqui transmutātes ie i ei diphthōgon ordine præpostero dicebāt poleibā: muneibā: quā diphthon. i. ei postea i i. longā uertētes protulerunt ita polibam munibam. i. ante bam. In eo. In uerbis supradictis. i. habentibus ante bam per uoluntariam transmutationē. in his autem quæ sequitur i. in eo desinētibus per necessitatem. Necessitas est ꝙ i. habeāt ante bam: uel s. ꝙ formatur a secūda ꝑsona præsenti ablata s. & addita bam: ut eo is ibam: ueneo. i. uenundor: uenis uenibam. Istud ueni bam nō habet i. ꝑ trāsmutationem uel ie. uel ei. in i. sed naturaliter sicut eo is ibam. Nam tertia. Quasi dicat. bene dico ꝓteritum impfectū primæ & secundæ coniugationis a secūda fieri ꝑsona: nam tertia &c. Præteritū perfectū. dictum est: quia præteritum impfectū unum tantum habet motum: idest in fine. præteritum uero perfectum &c. illud tamen ad hoc iūge ꝙ dicit tres motus habet: nō tam semp tres: semper. i. in omni uerbo. plærunq: ad hoc respicit ꝙ dixit in medio & in principio moueri: & hoc plærunq: in fine uero semper: & omnia exequitur ita dicens: in principio & in medio: & in fine mouentur: ut cecidi: in hoc præterito principiū mouetur: quia extra sumitur: & additur: & nō esset in præsenti. i. ce: medium mouetur: quia æ. diphthō. quæ erat in prima syllaba præsentis. i. cædo mutata est in i. longam in penultima ꝓteriti: quæ est ci. finis mouetur: quia o. in i. conuertitur. Momordi mouetur in prin. quia in præsenti producta erat in præterito corr. uel extra sumit. ut superior: medium manet ī utroq: nō tamē ī ni medii: quia quæ est in præsenti prima in pterito inuenitur media. Positio uero actiuorum. Ostenso quomodo quattuor tēpora a prima ꝑsona per diuersos mot9 uarient: ostēdit ēt quō a prima ꝑsona ad secūdā fiat mutatio quod bene ostēsionē motus pertinet. Prima enim mutat o ī as. & facit. Vere pares hēt: q̄a hoc modo pares.

Itaq; necessario una syllaba. Infert a causa sic quadoqdē secūda sit a prima retēta priori syllaba: & duabus in unā cōmutatis; ergo minor est una syllaba secūda a prima. Itaq; minuit una syllaba. Hic īfert a parte sic: quādoquidē una syllaba abiicit de præsenti i cōmutatione secundæ: ergo ipsa secunda ē minor una syllaba illa uidelicet quæ ē abiecta. Alia uero quacūq; littera appa. Ab his sub audi quæ habent i. ante o. &c. Excipiūtur fero uolo: edo: quæ. Quia in proximo ad generale uerbi tractatū uult ascendere quædā: quæ ibi ui debantur obesse: ut liberius trāsire uult prīmū remouere: & ideo hanc digressionē ad anomala facit: quæ quāquā inæqualem habeant declinationē: tamē nō sunt abiiciendaquod ostēdit per similitudinē quorūdam nominū: quæ & si sint inæqualia: tamē in usu retinentur. Nota q femur nominatiuus est, tam fœminis q̄ femoris: & non femē: qd' non inuenit. Nō incongruum dicit propter hoc qd' supra posui. s. ut amplius nō obeēnt. Fero per cōcisionē. i. Secūdū regulā tertiæ cōiugationis secūda psona psentis debet facere feris: fers facit ppter differētiā ne putaremus ab eo q ē ferio. ris. i quibus & si est differētia in tpe: nulla tamē etiā eēt scripturæ & uocis. Hoc aūt in multis dictiōibus. Fortasse aliquis mirabitur q scriptura si ne tēpora & accentus ppter differentiā trāsmutamus: sed non debet mirari: hoc ē. hoc autē &c. Nā q̄ a prima psona capiūt. Tamen ea q̄ fiunt a secunda per. cor. Nam q̄ a prima &c. A uolo quoq; secundā psonā. Item ostēdit hoc uerbum uolo regulā declinationis nō seruare: nec apud antiquos: nec apud nos: quia cum deberet facere secundā personam uolis: facit apud antiquos ueis: p ei diphthongon: quod hoc modo de uolis quod esse debuit formauerunt abiecerūt l. & remāsit uois. Item o. uerterūt in e. & factū est ueois: cui addito is: est natum ueis: duabus uocalibus e. & i. In eādē syllabā per diphthōgō coniunctis: sed eandē ei dyph. more poetico in i. longā uerterūt & dixerūt uis: quod totū factū est ad differentiā uolis: de uola uo læ: superficies est palmæ uel pedis plāta: græci dicūt ΔΙΔΩ dissyllabum qd nos hēmus translatum monosyllabum: hoc est do. Item ei dicunt εμε dissyllabum: nos monosyllabum dicimus me. Similiter nomina litterarum. i. elementorum quæ apud græcos sunt dissyllaba: apud nos sūt monosyllaba: & hoc modo causa breuitatis & anomala: fero: uolo: edo: apud nos sunt facta dissyllaba: cum apud græcos a qbus detorta sunt sint polisyllaba: quorū transformationes ignotam⁹ excepto uolo quod a βουλομαι detortum inuenimus. Sum quoq; per abscisionem. Nō solum supradicta causa breuitatis sunt decisa sed etiam sum a græco quod est ειμι deriuatum hoc modo. Tollatur a græco quod est ειμι finalis littera & remanet ειμ.

meo meas: hio hias. In secūda uero cōiugatione prima psona in eo desinit: quas in es pductā mutās facit secūdam. Itaq; necessario una syllaba minor est secūda: ut doceo doces: moneo mones. In tertia uero si añ o. i. habuerit abiecta o. assumit s. & facit secundā. Itaq; minuitur una syllaba: ut cupio cupis: facio facis: sapio sapis. Alia uero quacunq; littera anteposita o. in is. cōuertēs facit secūdā: ut ueho uehis: ruo ruis: lego legis: gero geris. Excipiunt fero: uolo: edo: quæ inæqualē habent declinationē: ut iuppiter iouis: iter itineris: femur femoris: femē feminis. Sic ēt i uerbis: ut fero tuli: uolo uis: uult: edo es est, de quibus cōgruum ut ēē i præsenti quæ possumus rationabiliter tractare. fero p cōcisiōem. i. p syncopam i. litteræ secundā & tertiā facit psonam: ut fero fers fert: p fero feris ferit: qd' puto differentiæ causa fieri: ne si feris diceremus putaret ab eo esse: qd' est ferio feris: teū nulla scripturæ sit differētia: quis tēporum syllabicorū esset. Hoc autem in multis dictiōibus solet fieri: ut præter regulā habeāt declinatiōes: uel accent⁹ differentiæ causa: ut cōiugis p cōiungis: ne uerbum putaretur esse. Et nostras ultima circūflexa quādo ē nominatiuus singularis ad differētiam pluralis accusatiui. Pluralia supradicti uerbi i prima & tertia psona secūdū rōnē tertiæ cōiugatiōis pferunt: ut ferimus ferūt. In secūda autem p circuncisiōem: fertis p feritis. In præterito quoq; imperfecto & futuro regulā seruat tertiæ cōiugatiōis: ferebā: ferā: feres: feret. In oib⁹ quoq; aliis modis seruat rōnē eiusdē cōiugatiōis: exceptis illis quæ solent a secūda psona nasci. In his enim seruat eiusdem psonæ cōcisiō: ut fers: fert: ferte ferto: fertote: ferrem: ferre. Nā quæ a prima psona capiunt regulam rectam declinatiōem sequunt: ut fero: ferebam: feram. A uolo quoq; secundam psonā p cōcisiōem cōsonantis & mutatiōe o. in e. & adiectiōe is p ei diphthōgō pferebant antiquissimi uolo ueis p uolo uolis: sed ei diphthōgō in i. lōgā postea conuertunt more poetico. Et possumus in hoc quoq; dicere qd' in fero fers uerbo diximus causa driæ hoc eē factū. Nā si uolis diceret & datiuus & ablatiu⁹ pluralis existimari posset nominis qd' est uola: uel qd' in græcis dictiōibus plerunq; latini gaudentes breuitate faciunt cōcisiōes ut in uocatiuis in ie desinentibus tā græcorū q̄ latinorū nominum: palladi p palladie: & terēti p terentie. Similiter. πολυδευκης polux Διδωμι do εμε me. & in noibus lrarū p āλφα βητα a. b. dicētes & in is anomalis uerbis: quæ sine dubio a græcis sumpsimus fero uolo edo. Sum quoq; p abscisionē i. finalis: & additionem s. in principio loco aspirationis

sicut ἓξ sex. ἑπτὰ septē ἡμίσυ semis & mutatiōe ei. ī u. εἰμὶ sum: ut δίδω do. βούλομαι quoq; forte breuitatis causa uolo fecerunt diphthongo mutata: ut βοῦς bos & πούς pes. Tertia quoq; psona p concisionem ī. pfertur: ut uolt p uolit. In hac quoq; o. in u. cōuertentes uult dicimus: q̄uis rationalibus sit uolt dicere: quo magis antiq̄ssimi utunt̄. In pluralibus quidē prima psona p i. u. habent penultimam: ut uolumus p uolimus. secunda uero psona p concisionem i. pfertur tertiæ psonæ singulari addita is: sicut in aliis quoq; solet uerbis ut amat amatis: docet docetis: legit legetis: fert fertis: est estis: uolt uel uult uoltis uel uultis. Tertia secundum formam supradictæ tertiæ coniugatiōis a prima psona o. in unt conuersa pfert̄ uolo uolunt. Per cętera quoq; tpa indicatiui hoc uerbum seruat regulam tertiæ coniugatiōis: uolui: uolebam: uolueram: uoles: uolet. Impatiuo deficit. Nec mirꝫ quippe corrupta secūda psona indicatiui: ex qua solet nasci secūda psona ī patiui. Tertia quoq; deficit: q̄uis in hac cōiugatione ex prima psona īdicatiui solet fieri mutata o. in at: ut lego legat dico dicat: fero ferat. Et poteramus ab eo: quod ē uolo dicere uolat: tamē ne dubitatio fieret significationum nō est ab auctoribus usitatū. Vtimur ergo subiūctiuo p hoc uelis uelit. Aliā quoq; quidā rōnē de hoc conati sunt reddere dicētes: q̄ impatiuus modus necessitatem significat. Volūtas aūt libera debet eē. Itaque hoc uerbum quod carere debet necessitate: caret impatiuo. Ex hoc tamen cōpositum ē impatiuum in secunda psona in ī. desinēte: noli. licet tamē & subiunctiuo: ut supra diximus uti p impatiuo: idest uelis: fac uelis. In prima enim & tertia psona plurali omnium uerboꝝ impatiuus præsens similis est subiunctiuo. Optatiuꝰ quoq; eius uerbi tam in præsenti siue in præterito imperfecto q̄ ī futuro similiter corrumpit regulā: ut uellē & uelim: & præsentis quidē: quod est & præteritum imperfectum causa est corruptionis secunda psona indicatiui ex qua oriť. Futuri uero synonyma: idest anceps significatio: quæ fieret si uolā uolas uolat diceremus. Ita que p uolam uelim actoritas non irrationabiliter tradit dicere: & uolim tamen p uelim pferebant antiqui. Cicero in secundo de natura deorum: Quo facilius id quod docere uolumus intelligi possit. Alia uero omnia quæ a prima psona supradictæ cōiugatiōis solēt nasci integrā seruant declinationē: exceptis supradictis synonymiæ causa. Edo quoq; p syncopā: idest p concisionem d. litteræ facit secundam psonam: & per synerisim e. & i. in ei dipthongon coacta: & ei diphthōgo in

Item in principio loco aspirationis ponatur. s. quod bene pōt fieri: q̄a ita fit ī aliis: ut patet in exemplis libri. Rursus ei: cōuertiť in u. & sic nasciť sum. Natū ē dico ab εἰμὶ sicut a δίδω natum est do & ab βούλομαι uolo ου diphthongo mutata in o. ut ī βοῦς mutatū est in o. bos & in πούς pos: pro quo nūc dicimus pes diphthongus dicit quātū ad figuras. nō quantū ad elementa. Tertia quoq; persona p concisionem. Non solum secūda fit p cōcisionē sed ēt tertia &c. Nec mirum quippe corrupta si deficit in impatiuo cū sit corrupta secunda psona īdicatiui &c. q̄a hoc nō sufficit: supple &c. Prohibeat æquiuocatio. faceret. n. ui uel ue. q̄ duo equiuoca essent. Tertia quoq; deficit q̄uis ī. Tertia quoq; persona imperatiui singularis deficit quia q̄uis bene & regulariter secundū tertiā coniugationē a prima psona indicatiui formari posset: tamē nō ē usitata ne fieret dubitatio ī uolo. las. uolat. Aliā quoq; q̄dā rōnē. Nō solū supradictā rōnē dant quidā de ī patiuo q̄ in hoc uerbo esse nō pōt: sed etiam hanc conant̄: & bene dicit conant̄. Nō eni effectū habēt: q̄a causa nō ē efficax: quā hic de libertate uolūtatis assetūt: uel quā supra de corruptione secūdæ psonæ præsentis: ne ab ea secunda psona imperatiui formaretur: dederunt. Si enim secūdā personā impatiuus ī hoc uerbo nō habuit: quia corrupta ante fuerat secunda præsentis: tūc infero ī fers cū secunda indicatiui sit corrupta: secūdā īperatiui ex se creare debuit a simili: sed ut iā determinauimus: maxime causa æquiuocationis caret secūda imperatiui: per quæ proculdubio eēt ui: uel ue. Rursus noua ratio: quā assersit ad īperatiuū in hoc uerbo penitus p̄ modū nō ualet: q̄a si in uolo hæc causa sufficeret: in alio: idest uolo: nisi idē potest dici ualet. Ita enim cū dico noli uoluntatis necessitatē: siquidem est necessitas: sicut cū dico uelis uidetur ingerere. Falluntur autem q̄ has causas asserunt: quod plane ibi patet: ex hoc tamē &c.

Licet cū & subiūctiuo: ut supra. Nō solū ex prædictis potest eoꝝ ratio impugnari: sed ēt ex seq̄ntibus. dicūt enī in hoc uerbo. i. uolo deesse impatiuū: ne uolūtas amittat libertatem: & tamē licet illis cōcedētibus uti subiūctiuo pro impatiuo: cū per hoc tā bene pereat libertas uolūtatis. In prima enī & tertia psona bene licet uti subiūctiuo pro īpatiuo: q̄a psonas habēt similes. Itaq; pro uolā. uelim auctor. Quia eē synonyma itaq; &c. Et uolim: tamē pro uelim pferebant. Tamē ad hoc iūge q̄d dixit auctoritas tradidit. Alia uero oīa quæ a prima psona. Quasi dicat in hoc uerbo uolo: supradictæ tres psonæ in p̄senti indicatiui. Et impatiuus modus & optatiuus & subiūctiuus in præsenti & in præterito īpetfecto: & itē in futuro q̄d ē simile subiūctiuo: uel corrūpunt̄: uel deficiūt: sed alia & q̄alia intelligat exponit quæ a prima &c.

Edo quoq; per syncopā. i. per. Nō solū in

prædictis est anomala declinatio, neq; etiam edo & cætera. Ab edo edis secũda p̃sona regulariter formaremus, sed pro edis: es: p ab scisionẽ factũ habemus, & hoc causa differẽtie: quæ causa posita est in libro ubi dicit qđ non dubito &c. sed quia eis dubitationẽ faceret: nam eis pronomen est: conglutinata ẽ e. & i. in ei diphthongon. Item ei: diphthongus conuersa est in e. productam: & ita natũ est es. Cur ergo in prima persona cũ. Oppositio per illatiõem ex eo q̃ superius dictũ est orta: quasi dicat aliquis. Tu dicis factam concisionem in secũda persona: ne esset dubitatio est ergo & cætera. Itaq; iure mansit integra. Et quia nõ esset differẽtia nec scripturæ: nec temporũ. sed maior dubitatio. itaque & cætera. Tertia uero nascitur a secũda persona. Quasi dicat. secunda nascitur p concisionem: sed tertia per adiectionem: quia cum in aliis s. mutatur in t. in hoc: idest es ab edo: & in alio i. es quod est a. sum s. nõ mutatur: sed ei t. additur: & supponitur causa in libro de hoc fier mentio. Nam solum antẽ in omnibus. Bene dico q̃ in edo: & sum tantum tertia persona nascitur a secũda t. addita: quia in aliis s. mutatur ĩ t. In aliis dico nõ solum in æqualibus & cætera. Edo tamen in plurali numero. Licet edo in secũda & tertia persona singulari non seruet regulam tertiæ coniugationis: tamẽ seruat in plurali cõmendat in libro exempla dicens edimus & cætera. Ergo: quia de præterito imperfecto. Quãdoquidẽ propositũ erat nobis de p̃tertio imperfecto tractare: sed occurit anomalorũ ratio: quæ omissa est. ergo ad inceptũ redeamus: & de illo præterito breuiter repetamus: supponit quare ita sit faciendũ ibi: ut ad cætera facilis uia &c. Præteritũ ĩpfectũ diximus. Incipit repetere. Sic in prima quidem & in secunda. Hucusq; repetitio facta ẽ quæ est facilis uia ad hæc q̃ sequuntur. nunc iam ad cætera progreditur: & dat omnes regulas in prima tertia & quarta in io. desinente coniugatiõe: de præterito ĩperfecto ita dicens & in prima &c. Nec mirũ cũ hæc minuŭt. Dat cãm ad p̃bandũ q̃ & prima & tertia & quarta coniugatio in io desinens unã syllabã plus hẽant ĩ præterito imperfecto q̃ in prima præsentis p̃sona. Item ad p̃bandũ q̃ secunda & quarta in eo desinens pares habeant syllabas in præterito imperfecto: q̃ in prima persona præsentis: & prius incipit de secunda & quarta in eo. desinente: causam dare hoc modo nec mirum &c. consti uctio dixi in secunda & quarta in eo. desinente pares esse: nec mirum: cum hæc minuunt secundam personam præsentis una syllaba a prima: ut doceo doces: quod recuperat præteritum imperfectum a secũda ablata. s. & addita bam: ut doceo doces docebam. Similiter in quarta in eo. desinente: ut eo: is: una syllaba minuitur secunda a prima quam præteritũ recolligit natũ a secũda p̃dicta ratione.

e. productã conuersa differentię causa. Ne si eis diceret aliud significare putaret. Edo es quod nõ dubito causa differentiæ esse factum. nã si edis diceret dubitationẽ faceret in scriptura quõ deberemus pronunciare e. productam an correptam. Huic opponit: cur igitur in prima persona: cum similis esset dubitatio hoc non est factum. Ad quod dicendũ q̃ si d. litteræ cõcisio facta esset multo maior fieret erratio. Si enim eo diceretur pro edo nulla esset: nõ dico scripturæ: sed nec temporis differentia inter eo is: & eo quod pro edo poneret. Itaque iure mansit integra prima persona. Tertia uero nascit a secunda persona addita t. ut es est: qđ hoc solo: & in uno alio inuenit: sum es est. Et certũ est id quoq; fieri differentiæ causa: ne si secũdũ proportionẽ aliorũ uerborum secunda persona s. in t. conuertente tertia persona p̃ferretur es &: ut doces docet: coniunctio non uerbum esse putaret. Non solum aũt in oĩbus æqualibus uerbis secũda p̃sona s. in t. conuertit: & facit tertiã: sed fero ẽt fers fert facit: quod est inæquale. Edo tñ in plurali numero seruat regulã tertiæ cõiugatiõis: ut edim9 editis edũt. Similiter in p̃terito imp̃fecto & futuro edebam edebas edã: & in oĩbus quæ solẽt in hac coniugatione a prima nasci p̃sona: hoc est in tertia p̃sona imparatiui edat: & in futuro optatiui: qđ ẽ subiũctiui p̃sens: edã edas edat. In oĩbus uero: quæ solẽt a secũda nasci p̃sona corruptã inuenies regulã cõiugatiõis: es tamẽ p̃ducta: quã a secũda acceperũt p̃sona seruata ubiq; es: este esto: estote: essent esse. Nec miteris si nõ ubiq; differẽtiam uel defectionẽ faciat anceps significatio. Nõ solum enĩ in uerbis: sed ẽt in oĩbus partibus aliis orationis est quando faciunt differentiã: uel accentuum uel litterarũ mutatione auctores: est quãdo nõ faciunt. Ergo qa de p̃terito imp̃fecto loquentes anomalorũ cõ coegit plurĩbus tñ p medĩũ uerbis breuiter de illo repetamus: ut ad cætera facili uia peruenire possimus. Præteritum imp̃fectum diximus a præsenti fieri sic: in prima qdẽ & in secũda cõiugatione: & in quarta in eo desinente a secũda p̃sona ablata s. finali & addita bam: ut amo amas amabã: doceo doces docebã: is ibã. In tertiæ uero oĩb9 uerbis & quartæ in io desinẽtibus: prima p̃sona mutat o. ĩ e. p̃ducta: & assumpta bam facit p̃teritum imp̃fectũ ut lego legebã: facio faciebã: uenio ueniebã. Et ĩ prima qdẽ cõiugatiõe & tertia & q̃rta in o. desinẽtibus prima p̃sona mutat o. ĩ e. p̃ductã & assumpta bam: ut lego legebã: facio faciebam: uenio ueniebã. & in prima quidem cõiugatione & tertia & quarta in io desinente una syllaba uicitur prima præsentis p̃sona a præterito imp

fecto meo meabam: dico bam. munio ebam. In secūda uero cō
iugatione & quarta in eo desinēte pares habēt syl'abbas: ut do
ceo bam: eo ibam. Nec mirum cum hæc minuunt secūdam per
sonam una syllaba sicut supradictum ē: doceo ecs: eo is. Prima
autem pares habet syllabas in utraq; persona: ut curo curas: ter
tia uero in omnibus aliis absq; in io desinentibus ut lego legis:
tuo tuis: traho trahis. Sed quanuis in io. desinētia solent minui
in secunda persona tam tertiæ q̄ quartæ cōiugationis: ut facio
facis: aperio aperis: tamen non a secūda persona sed a prima fa
ciunt præteritum imperfectum sicut docuimus.

¶ De Prætertio perfecto generaliter oīum coniugationū.
Liber nonus.

PRætetiti pfecti multiplices & uariæ sunt re-
gulæ. Itaq; commodum putauimus. primo
quæ in eo generalia esse contemplati sumus
differere. Postea ueto per singulas syllabas
tractare de eo. Omne igitur prætetitum per
fectum primam personam in i. terminat: ut
amaui: docui: dixi: compi. Et assumpta sti.
facit secundam: ut amauisti: docuisti: dixisti: comperisti. T. ue-
ro assumpta & correpta i. facit tertiam: ut amauit: docuit: di-
xit: comperit. Mus quoq; primam pluralem facit: ut amaui-
mus: docuimus: diximus: comperimus i. tantū penultima cor
repta. Secunda pluralis a secunda singulari fit addita s. ut ama
uistis: docuistis: dixistis: comperistis: tertia autem ex prima sin
gulari nascitur i. finali cōuersa in e. pductam: & addita rūt uel
re: amauerunt uel amauere: docuerunt uel docuere: dixerūt uel
dixere: cōpererunt uel cōperere. Et nascitur hoc quoq; tempus
a præsenti sicut mox docebimus: & uel pares cum eo habet syl
labas: ut iuuo iuui: munio muniui: uel minuit una syllaba: ut
facio feci: fugio fugi: uenio ueni: uel uincit una syllaba: ut oro
oraui: curro cucurri. Si sint primæ coniugationis abundat præ
teritum una syllaba: ut accuso accusaui: domo domui: sto ste-
ti. exceptis paucis: ut iuuo iuui: lauo laui. Antiqui tamen hoc
quoq; secundum analogiam sæpe proferebant. Vnde Teren. in
eunu. Dum hæc mecum reputo accessitur interea lauatum uir
go: lauatum dixit laui p lautum uel lotum. In secūdæ uero cō
iugationis uerbis & tertiæ in o. desinētibus: & in oībus quartæ
nunq̄ crescit præteritum perfectum: sed uel pes hēt p̄senti sylla
bas: uel minuitur. pes: ut pareo parui: habeo habui: cupio. piui.
munio. nui. apio apui. Minuit una syllaba: ut augeo auxi: ar-
deo arsi: uideo uidi: facio feci: cōpio. peri. In aliis uero oībus uer
bis tertiæ cōiugatiōis mō pares habet: modo una syllaba uīcit.
nunq̄ aūt minuit. Pares: ut ago egi: frāgo fregi: uinco uici. Vin
cit: ut credo credidi: arcesso arcessiui: occulo occului: curro cu-
curri. Et notādū est in oībus dissyllabis: quibus interposita est
cōsonans: q̄ si pares sint in prætetito & in præsenti syllabæ pen

Prima uero pares hēt syllabas ī.
Quasi. d. ostensum est de secunda
& quarta q̄ pares habeant &c. Itē
possum ostendere de prima & ter
tia: absq; in io. desinēte: q̄ pares ha
beant hoc modo: prima coniuga
tio & tertia: nisi sit in io. desinēs pa
res habent syllabas in prima & se
cunda persona: a secūda aūt præte
riti deriuat̄ subtracta s. & addita
bam. unde appet præteritum im
perfectum una syllaba supare pri
mam personam præsentis: ut curo
curas curabam. In tertia uero con
iugatione in io. desinēte ideo præ
teritum imperfectum una syllaba
uincit primam personam præsen
tis: quia ab eo formatur mutatio
ne o. in e. & additione bam: ut fa
cio faciebam & sic in cæteris.

Præteriti pfecti multipli
plices. Oīsa p̄teriti im
pfecti deriuatione trā
sit ad præteriti perfecti
pquirendam generationem: gra
tia cuius incipit agere de uerbo sic
dicēs: præteriti pfecti multiplices:
q multe sūt uel q generales: ua
riæ iuxta uarias tam terminatiōes
q̄ naturas ipsorum præteritorum.
Itaq; quia generalia semper prio
ra sunt. Itaq; cōmodum &c. Om
ne ergo præteritum pfectū. Quia
de generalibus regulis prius disse
rem9: ergo de hac: & assumpta sti.
alia generalis. t. uero ad scita: alia
generalis. Mus. primam alia gene
ralis: & nascitur a præsenti sicut p̄
teritum imperfectum. In crescē
tibus uero ī quibus. Hoc modo cō
strue. tempora principalis syllabæ
præsentis temporis seruantur in p̄
senti præteriti temporis: & hoc fit ī
uerbis crescētibus. s. in q̄bus fit re
petitio principii. i. principalis sylla
bæ p̄sentis. siue illa syllaba sit pen.
ut tendo: siue antepen. ut mordeo
& ubi fiat illa repetitio po. per p̄te
ritū. i. in præterito. Quod dicit in
q̄bus fit repetitio est determinatio
crescentiū: tēpus principalis. i. pri
mæ syllabæ præsētis siue pen. siue
antepe. ut diximus seruat̄ in p̄sen.
ut cædo cecidi: cædo diphthongō
producitur. unde in p̄terito media
syllaba ci. producitur: & sic tem
pus idem seruatur: licet litteræ di
uerse sint: sed in curro cucurri: &
tempus & litteræ non mutantur.
Tempus uero antepenultimæ syl
labæ: idest principalis præsentis
seruatur in pen. præteriti: ut mor
deo momordi: idem est ī cæteris.

Excipiuntur pello pepuli: tan
go. Præcedentis regulæ excep-
ptio. qa percello peculi iterponit
uidetur nõ ad rem pertinere cũ
nõ crescat in pterito: sed forras-
se ppter similitud nem appo. ut
pber non esse mig: si pello: non
seruauit tpus pen. præsentis: &
pen. pteriti: qa percello similiter
nõ seruauit: Vel dicamus q be-
ne interponi debeat: quia si sim-
plex eius in usu esset faceret cel-
lo cecũli: & esset de geminatis:
nec seruaret tempus præsentis i
pterito: & lõ posuit eius cõposi-
tum præteritũ peculi: quẽadmo-
dum si non inueniret tundo: tu-
tudi & posuisset cõtundo contu
di: sic cũ nõ ueniat simplex posu
it compositũ. Et in prima qui
dẽ cõiugatiõe. Et in prima qdẽ
cõiugatione principium ma-
net imobile: tã in litteris q̃ i tem
pore syllabico. Exceptis quattu-
or: quæ merito excipiunt. nam il
la. i. sto: do. duplicãt cõsonãtẽ in
pterito & in duplicatione illa est
motio in principio. hæc. i. lauo:
& iuuo: mutãt uocalẽ secũdũ tẽ-
pus: qa quã breuiauerãt in psen-
ti: hãc producũt in præterito: &
in hoc mutant principiũ. In se-
cũda uero & i tertia & in. Qua-
si dicat in prima quidẽ coniuga-
tione principiũ manet imobile:
sed in secũda & in tertia est. l. cõ
tingit in omni loco. i. in princi-
pio: in medio & fine. ubi inueni-
mus moueri litteras & syllabas
præsentis. Moueri accipit dupli-
citer. s. & secũdũ trãsmutationẽ
multarũ litterarũ: uel syllabarũ
uel secundũ correptionẽ uel p-
ductionẽ. Per singulas ergo tã
uocales. Illatio est a causa per or
dinem. i. secũdũ ordinẽ uocaliũ
& cõsonantiũ. A breuis mõ ma
net eadẽ. Quod dicit a breuem
manere non principaliter ptinet
ad ppositũ & mutationẽ intẽdit
ostẽdere: sed contrariã sniam p-
mittit ad maiorẽ cognitionẽ. a.
breuis mõ manet i pterito eadẽ
i. breuis &c. Incipio icepi. Cũ
dixisset supius si i breuis ẽ in præ
senti nõ põt mutari in e. longã i
pterito sicut ipse exẽplificat: mõ
uidetur sibi cõtrarius cum dicit
i. breuẽ mutari in e. longam: sed
mutari i e. ita dicit: ut loco i. ob
tineat e. in præterito. Vel po ssu
mus dicere secundũ Manselmũ
secũdum diuersos auctores hoc

ultima uel natura uel positione producitur: siue sit i præsenti lõ
ga siue nõ: iuuo iuui: rego rexi: frango fregi: scando scãdi: ludo
lusi: exceptis scindo scidi: bibo bibi: & findo fidi. Si. n. pura sit pe
nultima in plerisq; corripitur & in præterito: ut luo lui: nuo nui:
spuo spui: suo sui: ruo rui: eo ii uel iui. In paucis uero producit:
ut struo struxi: fluo fluxi: neo neui. Idẽ fit etiam cum a præsenti
bus trissyllabis dissyllaba fiunt præterita: ut sedeo sedi: uideo ui
di: facio feci: capio cepi: iacio ieci: augeo auxi: ardeo arsi: foueo fo
ui: faueo faui. In crescentibus uero: in quibus repetitio fit princi
pii per pteritũ penultimæ uel antepenultimæ principalis sylla
bæ præsentis tpa seruentur in præteriti penultima: ut cædo ceci
di: curro cucurri: parco peperci: pendo pepẽdi: mordeo momor
di: tondeo totondi: spondeo spopondi: fallo fefelli: pedo pepedi:
cado cecidi: cano cecini: pario peperi: posco poposci: tendo teten
di. Excipiuntur pello pepuli: tango tetigi: pango pepigi: pungo
pupugi: disco didici: percello perculi: & tundo tutudi. Vnde &
Horatius in secundo epistolarũ. Speratũ meritis dirã qui contu
dit hydram. Et in prima quidem coniugatione principiũ imobi
le manet i supradicto tpe: exceptis quattuor uerbis: sto steti: do
dedi: lauo laui: iuuo iuui: Illa enim duplicant consonantem: hæc
uocalem in præsenti corripiunt penultimã in præterito pfecto p
ducunt: q in nullo alio supradictæ coniugationis accidit uerbo.
In secunda uero & in tertia: & in oi loco est ubi iuenimus moue
ri lras uel syllabas præsentis. Per singulas igit tam uocales q̃ cõ
sonantes p ordinẽ ostendemus solitas fieri mutationes. A breuis
mõ manet eadẽ: ut careo carui: rapio rapui: ualeo ualui. mõ p
ducitur: ut faueo faui. mõ mutatur in e. correptam: ut cado ceci
di: tãgo tetigi. mõ in e. pductam: ut ago egi: facio feci: iacio ie
ci: frãgo fregi. pducta uero nõ mutabit: rado rasi: parco pui. Et
sciendũ q cũ a. breuis in e. pductã cõuertitur: uel dissyllabum ẽ
tam præsens q̃ præteritũ: ut ago egi: frango fregi: uel a præsenti
trissyllabo facit pteritum dissyllabum: ut facio feci. In e uero cor
repta ex contrario quando a præsenti a dissyllabo pteritũ fit tris
sylabũ: ut cado cecidi tãgo tetigi. E correpta mõ manet: ut egeo
egui: mõ pducit: ut lego. gi. sero seui: sedeo di. cerno creui uenio
ueni. Mõ mutat in a pductã: ut sterno straui: mõ i i. correptã
ut eo ii: mõ i i. pductã: ut tero triui: mõ in u. correptã: ut doceo
docui: moneo monui. pducta si fuerit i psenti & i pterito quoq;
pducit uel natura uel positiõe: ut cedo cesi. credo didi. I corre
pta mõ manet: ut niteo nitui: mõ pducitur: ut uideo uidi: cupio
cupiui: mõ i e. cõuertit uel natura uel positiõe lõgã: ut icipio ice
pi: aspicio aspexi mõ i u. correptã: ut rapio rapui: pducta ma
net eadẽ: ut figo fixi: rideo risi: nitor nisus: fido fisus. O correpta
mõ manet eadẽ: ut doceo docui: cõdo cõdidi. mõ pducit ut mo
ueo moui: fodio fodi. O pducta in qbusdã manet: ut oro oraui
dono donaui. in aliis corripit: ut pono posui cogo coegi. V cor
repta manet eadẽ: ut ruo rui. mõ pducitur natura uel positione

ut fugio fugi: struo struxi: fluo fluxi. pducta quoq; manet modo mutat: ut excudo excudi: cõtundo cõtudi: ludo lusi. Ae diphthongus in qbusdam manet: ut quæro quæsiui: lędo lesi. In aliis mutat in i. productam: ut cedo cecidi. Au mãet eadem ut augeo auxi: haurio hausi. Mutat i uno anomalo in abs: ut aufero abstuli. B manet. bibo bibi: habeo habui: mutatur in ps uel duas s. scribo scripsi: nubo nupsi: iubeo iussi. Quæritur tñ de scripsi & nupsi cur non per b. sed p p. scribant. & est causa q in principio syllabæ b. ante s. uel ante t. inueniri non potest: ut ipse aptus: absonus & abstinens & similia non in eadem syllaba habent coniunctas b. & s. & b. & t. cũ præpositio separatim est accipienda syllaba. Igitur participia quoq; suptadictorum uerborũ rõnabiliter per p. & t. scribunt scriptus nuptus: & noĩa ex his deriuata scriptot nuptiæ. C mõ manet: ut doceo docui: facio feci: modo duplicatur: ut cano cecini: cado cecidi: cædo cecidi: modo transit in s. ut mulceo mulsi: farcio farsi. Modo in x. ut duco duxi: sancio sanxi. D manet eadẽ ut candeo dui: defendi fendi. Duplicatur pdo didi: credo didi: transit in s. lædo læsi uel ĩ duas cedo ssi. F mãet ferueo ferui: frãgo fregi. modo duplicatur fallo fefelli. G seruat eadem ut egeo egui: lego legi: mutat i s. ut algeo alsi: tergo tersi: mergo si: uel i x. ut frigeo frixi: augeo auxi: pigo pinxi mingo minxi: tigo tixi: subtrahit gigno genui. H ẽ ubi manet ĩtegra: ut habeo habui. Est ubi mutat in x. ut traho traxi: ueho uexi. L manet per se ut oleo olui: alo alui: occulo occului: uel mutatur ĩ s. ut uello uulsi: uel subtrahit: ut percello pculi: pello pepuli. M mãet ut timeo timui: emo emi. Assumit ps ut demo dempsi: como compsi: pmo prõpsi. Geminat ut mordeo momordi. Subtrahitur rũpo rupi. N seruatur eadem ut moneo monui: assumit s. ut maneo mãsi, mutatur ĩ s. ut pono posui: uel ĩ ps. ut temno tẽpsi: uel in u. loco cõsonãtis: ut sterno straui: decerno decreui: subtrahit linquo liqui: uico uici. P manet ut sapio sapui: rapio rapui: peo pui: peto petiui: reperitur ut pello pepuli: parco pepci: pẽdeo pepẽdi. Assumpsit s. ut tepo tepsi: scalpo scalpsi: duplicat ut repio reppen. Q manet eadẽ ut q̃ro quęsiui: quæo q̃ui. trãsit in s: ut torqueo torsi. R. manet ut curro cucurri: terreo terrui: trãsit in s. ut q̃ro q̃siui: uio ussi: haurio hausi: uel i u. cõsonãtis loco ut tero triui. S manet ut cẽseo censui: arcesso accessiui. T manet ut uerto uerti: transit in s: ut mitto misi: concutio concussi. X mãet ut texo texui: nexo nexui. sunt igitur formæ generales præteriti perfecti octo. In ui syllaba: in ii: in ui diuisas: in si: in xi. & in i antecedete consonante: quæ in præsenti tempore ante o. uel eo: uel io inuenitur. Et quæ in principio geminat consonantem & quæ in fine. Et in ui quattor quidem cõiugationum sunt uerba. quæ terminant præteritum: ut amo amas amaui: fleo fles fleui: cupio cupis cupiui: munio munis muniui. In i. ueto tertiæ & quartæ: quæ in ui desinentia intercepta u. consonante corripiunt i. penultimam ut cupiui cupii: arcessiui arcessii: siui sii: muniui munii: audiui audii. In ui diuisas omnium coniugationum uerba inueniuntur terminantia. Primæ tono tonas tonui seco secas secui. Secundæ teneo tenes tenui habeo habes habui. Tertiæ annuo annuis annui: pono ponis posui: alo alis alui. Quartæ prosilio prosilis psilui: aperio aperis apetui. In si & secundæ & tertiæ & quartæ. Secundæ rideo risi. suadeo suasi. Tertiæ ludo lusi: cedo cessi: scalpo scalpsi: Quartæ ut raucio rausi: haurio hausi; farcio farsi. In xi similiter secũdæ & tertiæ.

esse dictũ. Ae diphthongus ĩ quibusdã. Hoc habet ex libro. q. d. æ. diphthõ. quæ est in cædo mutatur in i. in principio præteriti unde in princi. ulterius ratũ hẽmus q quicquid in priori syllaba fit: siue ci. siue ce. tãtum penultimã habeat i. pductã. B ante s. uel ante t. inueniri nõ. B ãte. s. uel. t. ĩ eadẽ syllaba inueniri non potest: sed. p. inuenitur ut ipse aptus. L. manet p se. i. dest qñ ẽ sola sine alia. qñ in. duplicatur. mõ manet modo mutat: ut uello uulsi. hoc est secundum usum quorundam. & fit id regulariter secũdum illos. Sunt ergo formæ generales Quia formas istas in præcedẽtibus exemplis. posuerat. infert inde quasi p partes colligendo q̃ quidem in præcedentibus exemplis alia p̃terita desinunt in ui. syllabam alia in ii alia in ui. diuisas. alia in si. alia in xi. &c. ergo formæ præteriti perfecti sunt octo. Et in. i. antecedente consonante. Et in. i. antecedente consonãte quæ in præsenti tpe ĩuenitur ante o. ut bibo. bibi. uel quæ inuenitur ante eo: ut uideo uidi: uel quæ inuenitur ante io. ut comperio. peri. hæc ẽ sexta forma. Et quæ in prĩci. geminãt cõsonãtem: ut mordeo. momordi. hæc est. vii. & quæ ĩ fine: ut credo. didi. hæc est. viii. & sciẽdum q nihil ĩpedit si aliq̃ earũ sub alia claudatur: quoniã nullam hic intendit facere diuisionẽ sed solũ modo p̃teriti perfecti facere diuersitatem. Hoc ait: Ideo dixi: quoniã for-

& quartæ. Secundæ augeo auxi frigeo frixi: mulceo mulsi. Tertiæ ut duco duxi: pingo pinxi: coquo coxi: uiuo uixi. Quartæ ut uincio uinxi sancio sanxi. I habēt post cōsonātē positā ante o uel eo uel io præsentis temporis: & in prima, ut iuuo iuui: lauo laui. & in secunda: ut prādeo prādi: sedeo sedi: uido uidi: foueo foui: & in tertia quidē ut bibo bibi: lego legi: defendo defendi: fugio fugi: fodio fodi: & ī quarta repio repperi: cōperio cōperi. Gemināt cōsonātē in prima qdem cōiugatiōe duo monosyllaba do dedi: sto steti. In secunda pricipales tatūmō gemināt syllabas: mordeo momordi: tōdeo totōdi. In tertia alia pricipales: alia finales. Pricipales quidē ut disco didici: cano cecini: pello pepuli. Finales uero ut credo credidi: uendo uēdidi. Formis igitur generalibus cognitis preteriti: nunc necessariū eē existimo de penultis uniuscuiusq; formulæ syllabis generaliter tractare: nō minus. n. hæc quoq; ad omnē rōnem declinatiōis tā præteriti perfecti q̄ plusq̄perfecti: necnō & participiorū eiusdē tēporis necessariæ sunt. In ui terminātiū oīs penultima lōga ē uel natura uel positiōe: & uel in præsenti quoq; habēt u loco cōsonantis ī iuuo iuui. lauo laui. moueo moui. uoluo uolui. soluo solui. Vel a secūda psona nascūt abiecta s: & assumpta ui ut amo amas amaui: oro oras oraui: fles fleui: cōples cōpleui: cupis cupiui: audis audiui: Vel p n ud p t uel p se quæ in præsenti tempore inueniuntur ante o: u habent loco cōsonantis principalem extremę syllabæ ī præterito perfecto ut sino siui: decerno decreui: tero triui: quiesco quieui: pasco paui. Et primæ quidem cōiugatiōis: & tertiæ uerba in ui syllaba facientia præteritū pfectū: quæ a prima persona nascunt pares habent tam in præsenti q̄ in præterito perfecto syllabas: iuuo iuui: lauo laui sterno straui sino siui tero triui ascisco iui: excepto quæro quæsiui pono posui antiq; quod nunc dicimus posui: Quæ uero a secunda psona nascuntur superant: eandē secundam psonam una syllaba: ut accusas saui: deles deleui: cupis cupiui: munis muniui. Secūdę uero quę u loco cōsonantis ante o habent pductam antepenultimam: quæ in præsenti corripit & eo cōuertētia in i una syllaba minuūtur ī præterito pfecto: ut caueo caui: moueo moui: pauco paui: foueo foui. In ui diuisas præteritum perfectū exire ī o cōiugatiōe inueniē & si uocalis sit penultima aū o in præsenti syllabas pares hēt ei præteritū. Inueniunt aūt eiusmōi uerba ī secūda uel tertia uel q̄rta cōiugatōe: ut doceo docui: moneo monui: rapio rapui abnuo abnui: apio aperui: cooperio cooperui. Sin āt cōsonās sit aute o in præsenti: præteritū una syllaba abūdat: qd in prima coniugatione in omnibus in ui diuisas terminātibus præteritū inuenies: ut domo domui: ueto uetui: sono sonui: seco secui. In tertia uero coniugatione hoc idem obseruat in his oībus quæ nō habent uocalem ante o: ut occulo occului tremo tremui pono posui: succino succinui: qd in secunda & quarta cōiugatione nō potest inueniri: cum hæc ī illa e semper habeāt ante o finalem. Et attendendū q, penultimæ præsentis tpis seruantur in huiusmōi præterito siue pares habeant syllabas siue abundent: ut domo domui: ueto uetui: tremo tremui: uolo uolui: pareo parui: cādeo cādui: habeo habui: aperio aperui: excepto uno: pono posui: quod cum in præsenti pducit penultimam po in præterito eandem antepenultimam factam corripuit. Nec mirū cum solū hoc n in o desinēs & n. in s. mutauit

ma in ui. syllabam cōtinetur ī hac alia. s. in. i. antecedente consonante q̄ in præsenti tempore. ante eo. uel. o. uel io. inuenitur. iuuo enim facit præteritū iuui & seruat consonantem ante. i. quam hūit in p̄senti ante. o. s. u. raucio rausi. i. raucus fio. Iuuo. iuui. Alia forma est q̄ fit amaui. & cæteræ supradictæ: qa hēt eādē cōsonantē ī p̄terito ante. i. quā habuit ī p̄senti ante o. qd nō hēt amaui fleui. &c. nec assumit ui. ut alia. Formis ergo generalib9. Sicut ad declinationem uerbi cognoscēdā necessariū fuit tractare de ultimis: sic d penul. utile ē ptractare. ergo &cæ. Qd dixit oīs penul. ī ui. desinētiū longa ē uel natura uel pōne q̄si a pribus uidet pbare ubi dicit uel ī p̄senti &c.

Et primæ qdē cōiugatiōis hic īcipit docere de augumēto & diminutiōe & paritate p̄teriti pfecti ad ea ex qbus tēpus p̄teritū formaē. per qd mānifestaē noticia declinationis in hac forma q̄ in ui. terminaē. qd ī prima inuenies. i. prima coniugatione quæ habet cōsonātē ante o. & facit præteritū in ui. diuisas semper habet ipsum præteritum maius una syllaba q̄ præsens. non ergo fiui ui præteritum descēdit a furio furias. ut quibusdam placet: cum nec furio habeat consonantem ante o. nec furui superet illud una syllaba. In tertia uero coniugatiōe. In tertia uero hoc idē obseruatur. ut præsens a præterito superetur ī his. s. uerbis quæ non habent uocalem sed consonantem ante o. Quod in secūda & quarta. Quod in secunda & quarta nō īuenitur. s. præteritum abūdare una syllaba. uel sic. non inuenitur consonans ante o. qa illa quæ

in præterito: & in ui diuisas terminauit. Et sicut supra diximus ue teres in ui quoq; syllabã ꝓtulerunt. Oĩs aũt penultima formæ su pradictæ: hoc est in ui diuisas desinentiũ corripit᷑. Raro enim ĩ la tinis dictiõibus uocalẽ penultimã ante alterã uocalẽ ꝓductam in uenies. Ideo aũt raro diximus: qa ĩ fio uerbo auctores ꝓducũt: ut Virg. in buco. Oĩa uel mediũ fiant mare uiuite syluæ. In ius enim terminantis genitiui penultima anceps ẽ. In græcis autẽ dictiõib9 sæpe hoc inuenitur: ut menelaus spõdeus dia. In si terminantium præteritũ pfectũ penultimæ uel natura uel positĩõe ꝓducunt. Na tura ut rideo risi ludo lusi: haurio usi: raucio usi. Positiõe uel gemi nata s: ut cedo cessi gero gessi: premo pressi: uro ussi: pcutio cussi: uel n uel l uel r uel p ante si positis: ut algeo alsi: mãeo mãsi: ardeo arsi: tergeo tersi: repo repsi scalpo psi: & secundæ quidẽ uel quartæ minuunt unã syllabam in præterito: ut rideo risi: suadeo suasi: ur geo ursi: ardeo arsi: farcio farsi: raucio rausi: fartio farsi. Tertiæ uero pares hñt syllabas tam ĩ præsenti q̃ ĩ ptõ: nisi uocalẽ hẽant ãte o ut ludo lusi: mitto misi: rado rasi rodo rosi. Si enĩ habeãt uocalẽ minuunt ea quoq; unã syllabã: ut cõcutio cõcussi excutio excussi. Secũda eni quoq; & quarta ĩõ minuũt: qa uocales habent añ o. In xi terminantia præteritũ pfectũ secũdæ & tertiæ & quartæ cõiu gatiõis inueniunt᷑. Et tunc tamen natura quoq; ꝓducunt penulti mã quando sit e penultima: ut rego rexi: tego texi: illicio illexi. In aliis enĩ positione sunt lõge tantũ: ut traho traxi: uincio uinxi: du co duxi: qd ostendit᷑ eẽ correptũ ex noĩe: qd ab eo deriuat᷑: & corripit᷑ dux cis: sicut rexi ꝓduci approbat᷑ ex noĩe: qd ab eo nascitur rex regis. Quærit᷑ an luceo luxi debeat natura ꝓducta accipi. cũ lux ꝓducit᷑. In quo ẽt illud quæritur si nomẽ a uerbo an magis ex noĩe uerbũ natũ sit: qd eẽ mihi uerius uidet᷑ quõ ab igne igneo & ignesco & a flãma flãmo flãmasco. Quæ præsentis tpis consonãtes seruãtia ante o uel eo uel io positas easdẽ ante i finalẽ habẽt in præterito penultimas uel natura uel positione ꝓductas habẽt siue sint ĩ pñsenti correptæ siue ꝓductæ: ut iuuo iuui: lauo laui: uideo uidi: sedeo: sedi: faueo faui: lego legi: defendo defendi: fodio fodi: fugio fugi: ueneo ueni. Excipiunt᷑ quæ in præsenti penultima i ha bent correptam eamq; seruãt in præterito quoq; penultimam. Ea enim nõ ꝓducunt᷑ in præterito perfecto per hãc formam: & si in præsenti põne sit lõga: ut bibo bibi: findo findi. scindo scidi. Et sci endũ ꝙ in his quoq; in eo uel in io desinẽtia uerba una syllaba minuunt᷑ i præterito: ut sedeo sedi: foueo foui: moueo moui: paueo: paui: prãdeo prãdi: uenio ueni: reperio repperi: qd notãdũ ẽ ꝙ an tepenul. nõ penul. ꝓduxit positiõe. Alia uero pares habent sylla bas cũ præsenti: ut iuuo iuui: lego legi: frãgo fregi: defendo defen di: ago egi: Repetũt cõsonãtes primæ qdẽ cõiugatiõis duo mono syllaba do dedi: sto steti: & ex his cõposita reddo reddidi: resto re stiti: habent etiam penultimas breues. Secundæ uero o in principio repetunt quædam & habent penultimas positione longas: ut ton deo totondi: mordeo momordi: spondeo spopõdi: pẽdeo pepẽdi.

sint quartæ coniugatiõis habẽt i. illa uero quæ sunt secũdæ: habent e. ante. o. In ius enim terminãtis. Quare dico de fio tantum: quia penul. genitiui terminantis in ius anceps idest longa: & breuis. In græcis autem sæpe inuenitur ut uocalis ante alterã uocalem posita producatur: ut dia camilla. ꝓprium nomẽ est. Quod ostenditur esse correptũ probat ꝙ duxi positione est longum & naturaliter est breue ex nomine quod ab eo deriuat᷑: sicut rexi ex contrario. Nota quia hæc nõ ẽ necessaria rõne quæ ꝓ oĩa ualet: sed tantũ ẽ q̃dam uerisimilitudo. Quærit᷑ ergo an luceo luxi &c. Quia duxi cõprobatur naturaliter esse breue propter dux cis. & regi econtrario ergo ꝓpter hoc quærit᷑. &c. qd idest qd uerbũ natũ sit ex noĩe mihi magnum uidetur qũo ab igne natũ ẽ igneo &c. Quæ uero præsentis tpis de sexta forma incipit: & septima & octaua de pñsenti in. ii. definentibus: non dat spãliter regulam sicut de aliis. vii. formis: põt tamẽ subintelligi ĩ hoc uersu paulo superius posito caro enim &c. Ea. n. p hãc for mã ĩõ. Ea. n. p hanc formã ĩõ dicit: qa si. n. penul. correpta. est in pñsenti & nõ seruat eãdẽ: cõsonãtẽ ĩ pterito ꝓducet ut fino siui. ergo per hãc intelligit ubi eadẽ manet cõsonans in præterito ante. i. q̃ fuit in pñsenti ãte. o. uel eo. uel io. Et sciendum ꝙ in his quoq; in. Et sciẽdũ ꝙ ĩ his quoq; sicut ĩ aliis ĩ si. terminantibus præteritũ illud in his discrete accipe in his. i. in uerbis quæ præterito seruãt cõsonãtes præsentis & nõ determinat ĩ qua parte eo rũdẽ hæc diminutio syllabæ sit accipienda: & dicit ĩ eo uel in io desinentia. Nã illa q̃ seruant cõsonantem ante. o. positã non minuunt: ut defendo defendi. Nota ꝙ non penul. reperi sed antepenul. ꝓducit: q̃re a supradicta excluditur regula: quæ dixit penul. præteritorũ ꝓduci quæ habẽt cõsonantem pñsentis. Alia uero pares habẽt syllabas. Ecce cur determinauit de uerbis in eo. uel in io. Repetunt consonantes primæ hoc est de septima forma. Secundæ uero in principio repetunt. hoc dicit si natura repetentium appareat.

Tertiæ aũt quædam in principio repetunt quædã in fine. In principio repetẽtia si i præsenti penul. breuem habuerit: in præterito quoq; cor-ripiunt eam ut cado cecidi: cano cecini: pario peperi. Sin lõga sit ĩ præ-senti penultima naturaliter ĩ præterito ꝓducitur: ut cędo cecidi: pedo pepedi. Positione si sit in præsenti penultima longa est quando serua-tur in præterito: est quando abiecta consonante corripitur: seruatur in his: posco poposci: parco peperci: fallo fefelli: tendo tetendi: pendo pe-pendi: curro cucurri: abiecta consonante corripitur in his disco didici: pello pepuli: tango tetigi: pango pepigi: pungo pupugi: tũdo tutudi. Et attendendum quod omnia ea quæ geminant principalem syllabã seruant non solum consonantem: uerumetiam uocalem primæ sylla-bæ præsentis temporis: tam in prima q̃ in secunda syllaba nisi a sit: ea enim in e conuertitur: ut posco poposci: tendo tetendi: pendo pependi: curro cucurri: disco didici: pũgo pupugi. excipitur pello pepuli. A ue-ro i e mutatur. fallo fefelli: parco peperci: tango tetigi: cano cecini: ca-do cecidi: pario peperi. & uide q̃ si penultima longa sit ea quoq; seruat e: ut parco peperci fallo fefelli. Sin breuis conuertitur in i. ut tango te-tigi pepigi: cecini cecidi. In hac enim coniugatione. idest tertia in fine etiam fit repetitio eiusdẽ syllabæ ubiq; corripit̃ penultima. uẽdo uen-didi: credo credidi: reddo reddidi: Et sciendum q̃ una syllaba abun-dat præteritũ: in quo fit repetitio principalis uel finalis: tam in prima q̃ i tertia coniugatione: nisi sit ante o: ut do dedi: sto steti: resto restiti: curro cucurri: parco peperci: cano cecini: cado cecidi. pario uero quia i habuit ante o pares habuit syllabas tam in præsenti q̃ in præterito: pa-rio peperi. Quoniam igitur de generalibus præteriti perfecti tempo-ris uerborum formis collectim docuimus. nunc separatim per singu-las coniugationes de uariis eiusdem temporis speciebus: cuius difficilli-ma est tractatio omnium questionum uerbi differere conemur.

ℭ De præterito primæ coniugationis.

PRimæ cõiugationis uerba a secunda persona indicatiui mo-di: quæ in as desinit tam in actiua q̃ in neutrali significatione abiecta s & addita ui faciũt præteritum perfectum: ut amo amas amaui: oro oras oraui: accuso accusas accusaui: meo meas mea-ui: hio hias hiaui: flo flas flaui: no nas naui: Excipiuntur hæc quæ in ui diuisas faciunt præteritum: subtracta as: ut domo domas domui: cre-po crepas crepui: frico fricas fricui: mico micas micui: seco secas secui: sono sonas sonui: tono tonas tonui: ueto uetas uetui: plico plicas pli-cui: uel plicaui: qd' maxime ex cõpositis dignoscit̃. Nã cũ præpositiõe magis per ui diuisas. Cũ noĩe uero cõpositũ per aui terminant præteri-tũ perfectum: ut implico implicui: applico applicui: explico explicui displico displicui: replico replicui: complico complicui: duplico uero duplicaui triplico triplicaui: multiplico multiplicaui. Inuenit̃ tñ etiã cum præpositione in aui faciens præteritũ: sed raro in usu. Pacuuius. Quæ te applicauisti tam erũnis obruta. Cicero ĩ rhetoricorũ secũdo. Quod ĩ itinere tam familiariter se applicauerit. Varro de poetis li. ii. Deinde ad siculos se applicauit: cubo quoq; cubui: facit: a quo cõposi-ta tam primæ q̃ tertiæ cõiugationis inueniunt̃: idẽ tñ habent pfectum:

Quædam in fine. Hæc est octaua forma: hic satis manifestũ ẽ q̃ superius nõ debuit apponi pcello per-culi: inter repetẽtia. Nam si deberet hic in aliquo men-tionẽ de eo faceret. Et attẽ-dendũ est q̃ omnia ea q̃ ge-minant principalẽ: cũ liber dicat q̃ oĩa quæ duplican-tur in præterito retinent principalem consonantem & uocalis præsentis in prĩa syllaba & in secunda præte-riti uidetur sub inuicẽ: si di-cat: cædo cecidi: nõ retinen-do æ dyphthõ. quæ erat in p̃senti. sed. i. quã supra ostẽ-dimus pro ea poni. Si uero accipiamus regulã istã esse dat. in de his quæ tantum habent unam uocẽ: & non de habentibus dyphthon. nullam certitudinem hu-ius habebimus utrum ceci-di uel cecidi debeat dici.

In hac enim coniugatiõe i. Potest ad hoc continuari quod dixit superius quæ-dam in fine repetit: quia in hac coniugatione fit repe-titio: uel fiat a simili hoc modo probatio. bene dixi in cecidi &c. quæ geminãt in principio. e mutari in. i. quia sic habent ista compo-sita. Et nota ĩ hac extrema continuatione: q̃ licet iun-gatur ad proximum: tamẽ solutio est de eo qd supius dixerat ĩ tertia coniugatio-ne quædã repetunt in fine.

Et sciẽdũ q̃ una syllaba. Et sciendum q̃ una syllaba abũdat: &c. tam ĩ prima q̃ i tertia. nã in secũda nõ abũ-dat. Pario uero q̃a i. ha-buit ãte. o. Pario peperi: pa-res habet syllabas: & ideo determinauit ubi sit ratio.

Quoniã ergo de genera-libus. De uariis speciebus. idest terminationibus pteri-ti: cuius pteriti tractatio est difficilima oium rerũ q̃ in-quirunt̃ in uerbo.

PRimæ coniu-gatõis. A præte-ritis primæ cõ-iugationis inci-pit ostendendo qualiter a suis præsentibus formen-tur. Nexo quoq;. Exceptio

incubo incubas incubui. Nexo quoq; nexas uel nexis: ut Probo placet nexui. Vir. i. y. Nexantē nodis: seq; ī sua membra plicātē: secundū primā ꝓtulit cōiugationē. Liui9 tamē in odyssea. Nexebāt multa īterfluxu nodoꝝ dubio. Accius ī deiphobo. Nos cōtinuo ferrum eripimus oibus māicas neximus. Necto tamē ē eius primitiuū. Nā quomodo a participio amplexus: qđ ex uerbo nascit̄ amplector fit uerbū frequētatiuum amplexor amplexaris: sic a nexus participio: qđ nascit̄ a uerbo nexo fit frequētatiuū nexo nexas. Vnde māifestū est q; rōnabili9 hoc secūdū primā cōiugationē ꝓtulit. Vir. A necto tamē similiter nexui ꝓtulerūt pleriq;. quidā tamē ēt nexi necto nexi dicētes. & flecto flexi & flexus. Vir. iii. y. æneı. & paribus palmas amborū inexuit armis. Luci. i. y. Hic solus uigilauit opīot & cū id mihi facere uisus ē tum rena nexit. Supradictis addūt qdā neco necaui uel necui: sicut & probus & Carisius & Diomedes. Ideo q; principium preteriti passiuū necatus a necaui: & nect9 a necui facit. Horatius ī. i. epi. Spem mēnta seges: bos est enectus arando. Liuius ab urbe cōdita. xxi Fame frigore illuuie squalore enecti. Cicero ī tusculā. ii. Enectus siti tantalus. Sed ꝓprie necatus ferro: nect9 uero alia ui peremptus dicitur. Enni. Hos pestis necuit: pars occidit illa duellis. Excipiūtur preterita hæc quattuor: do dedi: sto steti: uiuo uiui lauo laui: q; anni que tertiæ quoq; coniugationis pfert̄: lauo lauis lauit Plau. in pseudu. Gestas tabellas eas lachrymis lauit. Vir. in. x. lauit impioba teter Ora cruor. Idē in. ii æneı. fluuidū lauit inde cruorem. A do quoq; cōposita & a monosyllabis præpositionibus tertiæ sunt cōiugatōis: ut addo addis: reddo reddis: trado tradis: ꝑdo prodis. Nā circūdo circūdas facit: qa circū & dissyllabū & magis aduerbiū est. Et hoc solū uerbū primæ cōiugatiōis a penultimā in præsenti & ī præterito imperfecto & ī futuro & infinito: & pticipio p̄teriti & futuri corripit: damus datis daris: dabam dat̄ dabo: dare datur9 datus. Et quæ ex hoc solēt fieri: ut dabā: dabimini. Da eni ubiq; ante finē corripit̄ ī hoc uerbo simplici: ut daturus datum datu dator. ut Vir. in. i. æneı. Vix e cōspectu siculæ telluris ī altū Vela dabant. Idē in eodē. Ad sit lætitiæ bachus dator: & bona Iuno. In eodē. O passi grauiora: dabit deus his quoq; finē. Idē in eodem. Si dat̄ Italiā sociis & rege recepto Idem in. yı Cui datus hærebā custos. cursusq; regebā. Idē i tertio: Et pater Anchises dare satis uela iubebat. Persius. Quin damus id superis de magna quod dare lāce. Non possit magni messallæ lippa ꝓpago. A sto quoq; cōposita seruant duplicationē præteriti ut resto restiti cōsto cōstiti ꝓsto ꝓstiti. Oui. tamē abstit ꝓ abstitit ptulit xi. meta. Alcione lachrymis: & q̄ pars admonet abstit. Absisto en & absto abstiti facit. Supinum uel participiale ī um desinēs oīa primæ cōiugationis uerba quæ i aui præteritū termināt ui in rum cōuertēna faciūt ut amaui amatū: oraui oratū: flaui flatū. quæ uero ī ui diuisas desinūt si. c. ante o habuerit mutāt ui ī tum: ut frico fricui frictū. Vnde Iuue. i. ii. Si prurit frictus ocelli angulus. similiter seco secui sectum. sic ergo necui facit nectum Ouidi. in. iiii. meta. Nec tu iam poteras enectum pondere terræ tollere nympha

Necto tamē est eius primitiuum. Licet nexo nexas & nexis: primæ & tertiæ coniugatōis firut dixi: tamē primitiuū est necto nectas: quare rationabilius nexo nexas dicit̄ priæ q̄ nexis tertiæ: qa frequentatiuum est: quod probat a simili. nam quomodo &c. Supradictis addunt quidam neco. Idest præteritis exceptis de prima coniugatiōe addunt neco caui & cui. & q; utrūq; sit ostē dit auctoritate multorū. A do quoq; composita & a monosyl. Sicut lauo primæ est cōiugationis & tertiæ: ita composita a do. & monosyllabis præpositionibus tertiæ sunt. Nam circūdo circundas facit. Ecce cur dixit a monosyllabis & magis est aduerbium q̄ præpositio circum. Et hoc solum uerbum primæ. Non est mirum si ista composita mutant a in i breuem quia habeur ubiq; a breuem: exceptis monosyllabi. s. das da. Hoc uerbo simplici. Hoc uidetur dicere ad differentiam reddamus perdamus & similium: & etiam ad differentiam omnium aliorum simplicium quasi in aliis simplicibus primæ coniu. non est hoc est autem in illo composito: etiam circundo das. s. similiter a breuis est exceptis secundis singularibus personis præsentis indicatiui & imperatiui. q; autem in reddamus perdamus penultima producitur: non ē ex natura compositionis: sed ex natura coniugatiōis. Similiter enim legamus & similia producuntur. A sto quoq; composita seruāt. Sicut in uerbis tertiæ coniugationis compositis a do: seruatur duplicatio in præterito: ita quoque & composita a sto: duplicationem seruant. Absisto enim & absto abstiti. Quod aliquis diceret hoc præteritum esse ab absisto: ostēdit ab absto q; posse esse: quia &c. Supinum uel participiale ī um. Ostendo quomodo fiant præterita primæ coniugationis regulariter: & quæ sunt excepta cum de uariis præteritis uaria formare si pinum magis est participia. Alia uero

caput. mico quoq; micui mictum debet facere. Sed dubitatiōis causa. quia mingo quoq; mictū facit i usu nō inuenit: quis ab eo uerbū cōpositū dimico dimicaui facit & dimicatum. Liui. in. xxxiii. Iusta quoq; acie & collatis signis dimicatū: qdā auctores usi sūt rōnabiliter dimicaui q̄q̄ emico emicui faciat. Lu. i. i. Qualiter expressum uētis p nubila fulmē Emicuit. Plico quoq; ēt plicatū & plicitū facit. qa & plicaui & plicui. Ex eo igit' composita penultimā a uel i habēt in supinis: duplicaui duplicatū: explicaui explicatū: īplicui uel īplicaui: qd ī rato usu ē īplicitū uel īplicatū. Vnde Luca. i. iii. Implicitas magno cæsar torpore cohortes. Ci. uero in pisone. Quid auaricie q̄ criminibus īfinitis īplicata summā nūc explicē. Idē i eodem. Familiaritate īplicatus. Saluſt. in. iiii. historia. Implicatæ rates ministeria ꝓhibebāt. Alia uero i ui diuisas præteritū terminātia ui i tum cōuertūt i supino penultima correpta: domui domitū: cubui cubitū tonui tonitū: sonui sonitū. Horati. tamē in epo. Intonata ꝓtulit ſm analogiā ꝓ intonita. Non me lucina iuuerint cōchilia magisue rūbus aut scauri si quos cois ītonata fluctib9 hyems ad hoc uertit mare uetui uetitū crepui crepitum accubui accubitū. Sta. i. i. achi. quē quisq; factaret accubitū genioq; locū. Hæc tamē ipsa & secundū tertiā uetustissimi ꝓtulisse īueniūt' cōiugationē ut Enn. in. xi. An tū clipei resonāt & ferri stridet accumē. Idē i. xiii. Littora lata sonūt: Acci9 i clytēnestra. Sed ualde resonūt regiæ domus. Lu. In caligare oculos sonere aures regię. Steti uero statū supinum penultima ꝓducta debet facere. Vnde Lu. i secūdo. Cōstatura fides superū cum datū & datus sicut superius ostēdim9 corripiat penultimā. Est tamē i hoc quoq; notādū q̄ noīa ab eo deriuata a penultimā corripiūt: & antepenultimā: ut status stata statū stabilis. Luca. i. x. Quotum stata tempora flatus. Idē in. v. Quā nō ē stabili tremulo sed culmina cūcta despiceret. Composita ab eo uarie uetustissimi protulerunt asto astitū & astatū præsto præstitum & præstatum. Aemilius porcina in oratione. Vti lex æmilia abroget' tēpore astitu ꝫ atq; peritu ꝫ me esse. Bru. i epi. Occiso Caio Cæsare postq mare traiiceret præstaturū ē. V quoq; lōga ante tum unū habet iutū & ab eo cōpositū ut adiutū. Au quoq; lautū quis uetustissimi ēt lauatū solebāt dicere. Vnde Terē. i eunu. Abeūt lauatū: perstrepūt ꝓ laurū. Et Oui. i. iii. fastoꝝ. Silua uestalis: quid eni uetat īde mouer? Sacra lauaturas mane petebat aq̄s: potū quoq; ꝓ potatū. Vir. i buco. Et potum pastas age tityre: & inter agendum. Teren. autem in phor. Perfecte protulit. Nam apud me potatur9 ē. Vir. in buco. Huc ipsi potū uenient per prata iuuenci. Idē i geor. Quoq; modo potis gauderēt ityba fibris. Luca. in. v. Strymona sic gelidū bruma pellēte reliquūt. poturæ te nile grues. Scīēdū tñ qd' i um definēs supinū accepto uerbo īfinito qd' ē ire: facit īfinitū futuri oratū ire: domitū ire lautū ire: uel lauatū ire frequenter tamē antiquissimi neutro participii futuri addebāt esse & infinitum futuri significabant: ut oratum esse pro oratum ire dicentes & facturum esse pro factum ire. Ca. in quinto origi. Illi pollicitum sese facturum omnia per eclipsim eē: pro factum ire: quod græci dicunt ποιήσειν quod est īfinitum futuri. Lucilius in. xvii. Ad penolopeiam conuersus ait. Nuptutum te nupta negas: q; uiuere Vlyssem Speras: in hoc quoq; subaudiendum est esse. i. nupturū esse pro nuptum ire: γαμηθήσεσθαι. Sylla. xxi. rerum suarum ad summā perniciē rem publicā peruenturam esse ꝓ peruentum ire: ἐλεύσεσθαι.

i ui diuisas præteriti. Idest quæ non habēt e ante o in ui terminātia præteritum &cæ.

Quē quisq; factaret accubitū. Qd' cubitū faciat sup. probat per nomen accubitus ab eo formatū. Hæc tamen ipsa & secundum ter. Licet dixit ea esse primæ coniugationis: tamen hæc &c. Steti uero statum supinum pe. Supini pe. productā habere deberet: qa uel a stas format' uel a statui: quod secundum regulam præteritum deberet esse. Nota q; quia da in dissyllabo & trissyllabo corripitur, quædam rō fuit i supino breuiaretur. Sta quoq; quia ubiq; producitur fuit ratio ut in supino producetetur: & ex hoc deberet facere supinum penultima producta.

Cū datū. i. Quis datū &c. Est tamen hoc quoq; notandū. Quānis ī supino statū produci debeat tū &cæ.

Potū quoq; ꝓ potatū. Videt' nobis materiā dare huiusmōi diuisionis faciēdæ supinū primæ cōiugatiōis aliud hēt a ante tū. ut amatum. aliud i & c ut frictum, aliud i ut domitum. aliud u ut adiutum. aliud o ut potum: quod tamen potatū dicitur. Sciendum autem q; in um desinens. Docet q; huiusmodi uoces in oratione per se positæ supina sunt: sed si eis adiūgatur ire iam desinunt esse supina & ponuntur pro futuro infinitiui. Illi pollicitū sese &c. per eclipsim. Idest defectionem esse dictum fuit scilicet subauditur ibi esse facturum esse ꝓ factum ire.

¶De Præterito perfecto Secundæ coniugationis.

SEcũda cõiugatio ĩ eo deſinit: & ea terminatio ꝓpria ẽ ſecundæ cõiugatiõis: exceptis paucis primæ cõiugationis meo as. beo as. laqueo as. nauſeo as. enucleo as. creo as ſcreo as. calceo as. qđ alii calcio as. & quartæ duobus eo is & queo qs & quæ ex his cõponunt: ut adeo redeo peteo ueneo nequeo. ĩ antecedẽte unum inuenitur: cieo cies hoc eſt uoco. Vnde Vir. ĩ. i. Bella ciẽt primaq; uetãt cõſiſtere terra: Idẽ in. yi. Aere ciere uiros: martẽq; accẽdere cãtu. Inueniť tamẽ idẽ ẽt ĩ io deſinẽs quartæ cõiugationis. Vnde Stati. in. iii. rheba. Suus excit arma. Antiqua tirynta deus. Lu. in. ii. Nunc urbes excite feras: date gẽtibus arma. Lucre. Aurarum cimus adortus. Liuius in. xyiii. aduerſus interſectores. C. Cæſaris ultoris manum compatans cõcibat. Præteritũ eius tam ĩ ſecũda q̃ in q̃rta deſinit cii uel ciui. Luca. ĩ. yii. Quãtas in prælia nunq̃ Cõciuere manus. Vir. in. y. Famaq; finitim9: & clari nomẽ aceſtæ exciterat. Obſeruandum ãt in oibus ẽ q ſi minuat præſentis ſyllabas præteritum neceſſario penultimã producit ſiue correpta ſiue producta ſit in præſenti niſi ſyncopã patiatur: ut cieo ciui & p ſyncopã cii: uideo ſi. faueo ui. augeo xi. moueo ui. ſedeo di. ſacio feci. fugio gi. ſodio di. uenio ni. Ergo liqueo licui & lãgueo gui. pes habẽt in præterito & in præſenti ſyllabas. Corripiũt enim penultimas præteriti: idq; uſus cõprobat. Ouid. in. yi. meta. Impoſito fratri moribunda relanguit ore. Idem ĩ. iii. Nectare corpus delicuit. Idem in. yi. delicuit ſtagnũq; ſuo de nomine fecit. V loco cõſonantis ante eo habentia eo in i conuerſa faciunt ptũm: & producũt penultimã neceſſario ſecundum præmõſtratã regulã: ut moueo ui. Inueniuntur tamẽ actores: q quõ in ptõ primæ coniugationis in ui ſyllabã terminãte faciunt: ĩ ſecunda tã in ſingulari q̃ in plurali ĩ tertia plurali in runt deſinente pſona penultimæ ſyncopam ſyllabæ: ſic ẽt in ſecunda coniugatione quãdo præteritum in ui deſinit. Virgi. in quarto ęnei. Hircanæq; admorunt ubera tigres pro admouerunt. Horati9 ĩ primo ſermonum. Hunc hominẽ uelles ſi tradere diſpereã ni Summoſſes oẽs: ꝓ ſummouiſſes: cõniueo qđ autem cõniuo ſm tertiam ꝓtulerunt ueteres præteritum tam in ui q̃ in xi habuit: Num. Craſ. in. xxiii. iliados. Nam cõniui oculos ego deinde ſopore. Tur. ĩ paratet uſa. Dum ego cõnixi ſomno hic ſibi ꝓſpexit uigilãs uirginẽ. Ferueo quoq; ẽt & ſeruo inueniť ab utroq; tñ ptũm ferui diciť. Terẽ. ĩ adel. Sperabã iam deferuiſſe adoloſcẽtiã. Nec ſolum ea diuerſa coniugationum iueniuntur uerba: ſed multa prã ut ſtrideo es & ſtrido is & fulgeo es & fulgo is: denſeo es. & denſo as. & oleo es. & olo lis. calu9 cõniuere ĩfinitũ ſm tertiam cõiugationẽ correpra penultima ꝓtulit. Cum grauis ĩgenti cõniuere pupula ſomno. Perſi: uero ſecundæ ꝓtulit Veh niſi cõniues oleũ artocraſq; pepello largior. A ferueo Virgi. ĩ. i. Feruet op9 redolẽtq; thymo fragrãtia mella: a feruo. Idẽ ĩ. yiii. Feruere leucatẽ autoq; effulgere fluctus. Luci. nunc feruit ad hamũ. Terẽ. ĩ Adel. Cũ maxime feruet tã placidũ quaſi ouẽ reddo:

SEcũda cõiugatõ &c. & ea &c. Ideſt omnia uerba ſecundæ coniugatiõis proptie deſinunt in eo: & nulla alia: exceptis paucis priæ cõiugatõis quæ ẽr ĩ eo deſiuũt: & exceptis ſimiliter duobus q̃rtæ. Nauſeo nauſeas. Nauſeare ẽ ex fetore odorato uel aliquo graui odore nares obducere. Veneo. Veneo cõpõit ex uenũ qđ uenũ p ſe ẽ nomẽ. Ineo antecedẽte unum. Oſtẽſurus uarias ſpecies p̃teriti in ſecunda cõiugatione ſm litteras ante eo poſitas initium ſumit a uocali propter dignitatem. In de a cõſonãte tractare exequiť. Inueniť tamẽ idẽ. Hoc idem dicit q̃rum ad ſignificationẽ nõ q̃tũ ad elemẽta. Obſeruãdũ ãt ĩ oibus. Hic generalẽ dat regulã oĩbus uerbis cõuenientẽ: gratia tñ præteritorũ ſecundæ coniugatiõis. q ergo repio: qa minuit ſyllabas p̃ſentis i p̃terito: repi. n. dr: pducit e penulti. p̃teriti: non quod nec mõ determiati oportet. ſuperius enĩ de eo determiatione ſpecialẽ liber poſuit: idẽ de cõperio cõperi. Ergo liqueo liq. Quandoquidẽ ſi p̃teritũ minuit ſyllabas p̃ſentis neceſſario pducit pen. ergo liq̃o & languo q nõ pducũt penul. ĩ præterito nõ minuunt ſyllabas præſentis a cõtrarius: ã. hoc dicit aduerſus quoſdã qui putabãt ſicut langui diſſyllaba: q illa ſub tali illatione remouet. Nota q q̃uis qdã emẽdauiſſent in Ouidio: diliquit ſtagnũ ex de & latuit: tamẽ auctor ibi delicuit poſuit. V loco cõſonãtis ãte eo. Hoc lõ determiat. qa q̃dã habẽt u ante eo: nõ loco cõſonãtis ut lãgueo. Secundũ p̃moſtratã regu. Ideſt ſecũdum hoe q p̃terita minuunť a p̃ſenti. Inueniuntur tñ auctores q. Licet iſta eo in i mutata faciunt p̃teritũ qđ quidẽ non ẽ in prima cõiugatione: tamen patiunť ſyncopã: ut ea q ſunt ĩ prima coniugatiõe. Conniueo qđ etiã cõniuo. Inquantũ p̃teritũ in xi facit a p̃dicta regula excipiť: inquãtũ cõniui regulæ cõuenit. Cõniuere eſt ꝓprie illud coite qđ palpebre faciũt: ſed poniť ꝓ conſentire. Strideo & ſeq̃ntia ad ſimilitudinẽ iducunť. Quæriť cur ſpiſto ras nõ debet hic eſſe ĩ libro: pp nihil. n. hic poneret: cum ĩ nullo

allo loco uerbi ponitur nisi apostice: sed participio tātū deberet eē. Exotica.i.extranea. Supinū a præterito fit mutata. Dat regulā de supinis nō solū secūdæ coniugationis cōpetentem sed ēt oībus aliis in ui præteritū terminātibus. Ideo q forma ī deo plures habet species q̄ beo & ceo. Ideo de eo prius tractat. Et ex eo composita productas: Et ex eo composita productas habent uocales in præterito: sed quia non habēt easdem ī præterito uocales pductas excipi uidētur.

Strideo quoq stridi facit. Strideo quoque: quia habet uocalē naturaliter productam āte deo: debuit facere præteritum stridi: sed qa facit stridi excipit: qd̄ uero sequitur ubi dicit q etiā strido stridis est tertiæ coniugationis: uidetur dicere non est mirum q strideo habet stridi: qa aliunde ei prouēit scilicet a strido.

Sin autem prima syllaba quod ē. Sin autem ī deo desinētia: si longa uocalis naturaliter ātecedat uel ar syllaba in si faciunt præterita: sin autem &c. sic tamen ut priori geminatarum subtrahatur cōsonās extrema. Idest in extremitate syllabæ posita: ut pependi: in priori syllaba subtrahat n. quæ fuerat terminalis prioris syllabæ præsentis. Oīa aūt supradicta uerba. Oīa aūt uerba in deo desinētia: ut diximus faciūt præterita: supina uero sic formantur.

unde feruesco dicit̄ tamē etiā p b ferbeo: ex quo ferbui. Hora.l.i.sermo. Velatūq; stola mea cū cōferbuit ira: unde & ferbesco. A strideo Luca.l.iiii. Auribus incertū feralis strideat umbra. A strido. Vir.l.viii. Stridūtq; cauernis stricturæ chalybū & fornacibus ignis anhelat. A fulgeo. Vir.in.v. Ipsiq; in puppibus auro ductores lōge effulgent. A fulgo. Idē l.viii. auroq; effulgere fluctus. A denso. Ennius ī octauo annaliū. Densant̄ campis horrentia tæda uirorū. A denseo. Vir.in decimo. addēsent acies. ab oleo. Terē.in adel. Olet unguenta de meo: ab olo. Plautus infinitiui uerbi syllabam corripuit in mustelaria. Nō omnes possunt olere unguenta exotica. Supinum a præterito fit mutata ui ī tum: ut ciui citum: moui motum: foui fotum. Nec solum in secundæ coniugationis uerbis in ui præteritum faciens: sed etiam in aliis est obseruandum: ut amaui amatum accusaui accusatum adiuui adiutum cupiui cupitum arcessiui arcessitum. Excipiūtur laui lautum. caui cautum. faui fautum: quæ differentiæ causa pro a longa au diphthongum habuerunt ꝓpter latum catum fatum: quæ alias habent significationes. Et sciendum q in omnibus huiuscemodi supinis penultima producitur exceptis satum a sero seui: quod etiā serui habuit in usu antiquo. unde sertū: & sino siui situ. Et a pono posui uel posiui sm̄ antiquos positum: litum itum qtum notāda sunt. Vir.l.iii.geor. Et paribus lita corpora guttis. In deo exeuntia longa uocali naturaliter antecedente uel ar syllaba deo ī si conuersa faciunt ptūm: ut suadeo suasi: rideo risi: ardeo arsi. E uero in i breuibus ante deo positis ꝓducunt easdem uocales: & eo in i mutantia faciunt ptūm: ut sedeo sedi: & ex eo composita insideo insedi: subsideo subsedi: resideo resedi: uideo uidi: inuideo inuidi: præuideo prꝑuidi. Et notādum q a sedeo cōposita q̄uis e in i cōuertāt in præsenti in præterito tñ e ꝓductā seruāt ut possideo possedi. Strideo quoq stridi facit quod ēt strido dis tertiæ cōiugationis iuenit̄: i āt tam ī præsenti q̄ ī ptō ꝓductā hēt. Vir.l.viii. Stridūtq; cauernis stricturæ chalybū & fornacibus ignis anhelat. Luca.l.vi. Auribus incertū feralis strideat umbra. Sta.i q̄rto. Huius ī aspectu luco stridere sagittæ. Actius ī alcestide cū strident retracta rursus ifœlix. Sin aūt prima syllaba ī deo terminatoꝝ post mutā aliquā uel m semiuocalē e uel o correptas hūerit in aliq̄ liquidā desinēs duplicat̄ sic tñ ut priori geminataꝝ extrema cōsonās subtrahat̄: & sic eo ī i cōuersis fit præteritum pfectum: ut pēdeo pepēdi: tōdeo totōdi mordeo momordi: spōdeo spopōdi: a quo ēt s ī scđa demit̄ syllaba euphoniæ cā. ī cōpositiōe tñ hæc eadē nō gemināt supradictā syllabā: ut rñdeo respōdi. depēdeo depēdi: demordeo demordi: præmordeo præmordi: detōdeo detōdi. Vetustissimi ēt derotondi: ꝓtulerunt. Enni.ī anna. Et detotōdit agros lætos atq; oppida cepit. At Var.ī magno talēto. Detotōderat forcipib9 uitari feris. Aūt aū deo hñtia p pticipium ī ptō declināt̄: ut audeo ausus sum: gaudeo gauisus sum. Vetustissimi tñ & ausi ꝓ ausus sum & gausi ꝓ gauisus sum ꝓtulerunt. Cato Cēso.ī orōne ꝓ Lu.Anto. Beneficii postridie iussisti adeē ī diem ex die nō ausi recusare. Liui.ī odys. Q̄m audiui pauci gausi. Luc.Ca.emina in.ii.āna. Idq; admiratū eē gausi. In hoc uero ēt illud attēdēdum q ausim ausis ausit ꝓ subiūctiuo audeā audeas audeat īuenit̄. Vir.l.ii.g. Ausim uel tenui uitē cōmittere sulco. Oui.l.vi.me. Et nihil ē qđ nō iopino: capt9 amore Ausit: nec capiunt īclusas pectora flāmas. Oīa āt supradicta uerba deo ī sū cōuertētia faciūt supinū ut rideo sū: mordeo sū: pendeo sum: tōdeo sū: rñ

deo sum: audeo sum. Gaudeo uero ēt i. post u. assumpsit euphoniæ cā gausum. A sedeo p̄terea geminatū s. ut sessum. Et fortasse diræ cā: ne si sesum diceret duæ ptes putarēt eē. Alia uero oīa i deo desinētia i ui diuisas pferūt ptūm: ut cādeo ui. studeo ui. splēdeo ui. quoq̄ supina mutatiōe eo i i. & assumptiōe tū debēt fieri: ut cāditū studitū frōditū splēditū Rarissime tñ ab oībus neutris secūdæ cōiuga. q̄ in ui diuisas faciunt ptūm iuenio uel huiuscemōi supinū uel pticipiū futuri: ut caleo lui: tepeo pui: horreo rui: flacceo cui: rubeo bui: palleo lui. si q̄ tñ ieniunt i. breuē hñt añ tū. Vnde Iuue. a careo rui. i. ii. Tollere dulcē cogitat hæredē cariturus turture magno. Et Ci. ualiturus a ualeo. Excipit prandeo di. Plau. i menæ. Pi ādi & potaui: & scortū accubaui. Idq̄ rñ i sū facit supinū quō supiora: ut prāsū qd' tñ q̄uis sit neutrū bēt pticipiū ptūm prāsus ut cœno tus: iuro tus: careo sus: ritubo tus. & multa p̄terea a uetustissimis similiter plata sunt pticipia p̄teriti a neutralib⁹: ut a seno senectus ὁ γηράσας discedo discessus: ὁ ἀναχωρήσας itereo iteritus ἀπολωλώς obeo obitus τεθνηκώς occido occasus ὁ δύνας potus ὁ πεπωκώς καὶ ὁ ποθείς: ut iuratus ὁ ὀμόσας Catul. sed hoc fuere nō recōdita senecta gete. Senesco. n. ichoatiuū ē. Salu. i. iiii. histo. Oēs qbus senecto corpe aīus militaris erat. Ceci. i. iiii. Custodibus discessis multi iterficerentē. Clau. Pugna acriter cōmissa multis iteritis. Liui. i pthesilao. Cupi miserulo obito. Luct. i. ii. Quæ horis sublata duabus oīa sunt sole occaso ductoq̄. A decresco quoq̄ decretū. Liui. ptulit i. iii. Erotopegnō. Nocte dieq̄ decretū & auctū. Terēt. i ecyra. Quid agis cū uirgine una adolescēs cubuerit plus potus. Hoc tñ idē Iuuenalis passiue ptulit i. iiii. Epotaq̄ flumina medo prādēte. Sicut & iurat⁹ tā actiue q̄ passiue pfert. Ci. i. ii. uerri. Malo ei iuiato suā q̄ iniurato alioꝶ tabellas cōmittere. Luc. i. viii. Mihi p latiū iurata tonantē. A titubo quoq̄ titubatus. Vir. i. v. Vestigia p̄sso: Haud tenuit titubata solo. Idē i. iii. Nūc cassū lumīe lugēt. Quāuis a careo futuri pticipiū nō cassur⁹ sed cariturus faciat: sicut supra oñdimus Iuuenalē ptulisse i. ii. A pateo quoq̄ passus nascit: teste Vir. q ponit i. iii. æneī. Et pr̄ Anchises passis de littore palmis. Idē i. ii. Passis priameia uirgo. In geo desinētia l. uel r. añcedētibus geo i si cōuersa faciūt p̄teritū pfectū: ut idulgeo. si. fulgeo. si. algeo. si. urgeo. si. tergeo uel tergo tersi: qd' pb⁹ & carisius & cessus & diomedes cōprobāt: & ipse oīb⁹ ualidior usus. Iuue. i. i. Sed mox & pocula torq̄s Saucius: & rubra deterges uulnera mappa. Idē i quīto. Vasa aspera tergeat alter. Hora. i secūdo: Posito pauone uelis qn hoc potius q̄ gallina tergere palatū. Terētius i eunucho: Ego ipatoris uirtutē nouerā: & uim militū sine sanguie hoc nō posse fieri qn abstergere uulnera. ē. n. iābus q̄ternarius q̄ stare non pōt nisi penultima abstergerē pducat. Mulgeo quoq̄ mulsi facit: q̄uis dñæ cā qdā mulxi ptulerūt: qa mulceo quoque mulsi facit. Vir. i. iii. geor. qd' surgēte die mulxere horisq̄ diurnis nocte pmūt. Enni. i. vii. anna. Mulserat huc nauē cōpulsā fluctib⁹ pōtus. Idē i. ix. Ciclopis uēter uelut olī turserat alti carnib⁹ hūanis distētus. Lu. i x. Purpureo tersit tūc latas gausape mēsas. Idē i. iii. Obtersi ebri⁹: Syllaba uero naturaliter lōga añ geo posita mutāt geo ī xi: & faciūt p̄teritū pfectū: lugeo xi: augeo xi: frigeo. Alia uero oīa i geo desinētia eo ī ui di

Alia uero oīa i deo. i. præter p̄dicta in quibus uel longa uocalis uel ar syllaba deo præcedit: uel e. uel i. breuibus añ deo positis & exceptis geminātibus supradictis: oīa fnḡ alia q̄ in deo desinūt in ui diuisas faciūt p̄teritū: ut a caleo calui &cæ. Nō inuenio: rarissime dicit quia aliqñ inuenitur: ut careo cariturus: & eodē mō ualiturus. Excipit prandeo prandi. Excipit prādeo a regu. p̄teritorū iu ui diuisas terminātiū. nō. n. facit prādui. Idq̄ ta. i. prādeo q̄uis ī p̄terito sit dissimile: tamē in supino cæteris est simile. Vt cœno cœnatus. Ad similitudinē q̄ pransus dicaē iducta sunt ista q̄ iuratus non sp passiue accipiaē: testis ē Iuuenal. dicēs: q̄uis iurato metuā tibi credere testi. i. q̄uis iures: & similiter potus passiue dr̄. nō passiue: qa Teren. i echy. Adolescēs plus potus. i. q plus potauerit. Obeo obitus. Obeo supius dixit actiui generis: hic dicit neutri: qd' sm diuersos auctores est accipiēdū. Nō recōdita senecta gete. Quia dixit senectus esse p̄teritū a seneo: ne qs diceret q̄ seneo nō īuenitē: pbat p exemplū. Senesco enī inchoatiuū est. iterū probat q̄ seneo senes inueniatur: qa senesco huius inchoatiuū ē: qd nō pōt formari: nisi seneo ineniaē. In geo desinētia i uel r. antece. Hic aliā uerborū spēm secūdæ coniug. tractat. Quidā mulgeo. xi. p x. ptulerūt pptet differētiā mulceo mulsi. Sed Virg. non curauit illam drām: quia posuit pertinet ad oues: & est, mulgeo. ges. Enni. uero mulserat a mulceo posuit: unde apparet & mulceo & mulgeo idē hr̄e p̄teritū. Idē in. ix. Quod supius dixerat tursi eē a turgeo id exēplo probat. Alia

uisas mutãt: ut egeo. gui. ĩdigeo indigui. rigeo rigui: uigeo uigui. Su
pina q̃dã in si terminãtia p̃teritũ i. in um cõuertẽtia faciũt: siue secũ
dæ siue tertię cõiuga. sint. nã q̃r tę i tũ faciũt supinũ: ut ĩdulsi. sũ uel.
tũ. Vñ Marcelli rer̨ gest. xiiii. Tanq̃ licẽtia crudelitati ĩdulta. Fulsi.
sũ. alsi. sũ. tersi. sũ. læsi. sũ. lusi. sũ. mulsi. sũ. uel tũ. Sal. ĩ. iii. histo. De
ĩde lenita iã ira post postera die liberalib⁹ uerbis pmulti sunt. Torsi
quoq̧. sũ. uel. tũ. facit. Vñ Ci. ĩ cõciõe. Metel. q̃d pmulsa atq̧ recrea
ta. Var. ĩ saty. Capite pmulso. Itaq̧ & tortores & torsores dicimus.
Ca. ĩ. ii. ori. Marsũ hostẽ occidit priusq̃ pelign⁹. Præterea marsuemi
uocat̃ de marso detorsũ nomẽ. Terẽ. ĩ phor. Bonor̨ cõtortor: legũ
distortor. Ci. ĩ. iiii. Q̃d sanũ deniq̧: q̃d ñ auersũ atq̧ extorsũ reliq̃ris.
A tergo. si. sũ. dixit ẽm suptadictã ꝓpoitionẽ. Excipit̃ gessi. stũ. ussi.
stũ. faciẽtia supinũ. In xi uero faciẽtia p̃teritũ cuiusq̧ sint cõiugatiõis
xi ĩ ctũ cõuertẽtia faciunt supinũ: ut luxi. ctũ. auxi. ctũ. frixi. ctũ. af-
pexi. ctũ. illexi. ctũ. duxi. ctũ: neglexi. ctũ. traxi. ctũ. struxi. ctũ. fin-
xi uero facit ictũ: & pixi. ctũ. strixi. ctũ. mixi. ctũ. euphoniæ cã. n. ĩ
sup'o abiiciũt q̃uis iũxi. iũctũ. tixi. ctũ. inxi. ctũ. & pupugi: & pũxi
ctũ: & sanxi. ctum. seruẽt ĩ supino quoq̧ n. Excipiunt̃ flexi & fluxi:
q̃ ĩ supĩs quoq̧ seruauerint x ut flexũ: fluxũ. Quãuis uetustissimi
& fluctus ꝓ flux⁹: & fluctur⁹ ꝓ fluxur⁹ soliti sunt dicere: Vñ & flu
ctus ipse mot⁹ aquar̨. In gui uero faciẽtia p̃teritũ: q̃a neutralia sunt:
nõ hñt ĩ usu supĩa: debẽt ãt ẽm analogiã ĩ itum facere ea: sicut supra
dictum ẽ. In q̃o desinẽs unũ iuenit̃ secundæ cõiugatiõis i si terminãs
p̃teritum: ut torq̃o. si. & ex eo cõposita: distorq̃o. s. cõtorq̃o. si. extor-
q̃o. si. Supĩa ẽm pauloãte expositã regulã ĩ sum ꝓferũt: ut torsũ: di-
storsũ: cõtorsũ: extorsũ. Inuenit̃ ãt & ĩ tũ frequẽtius. In leo desinẽtia
si añ alterã cõsonãtẽ cõiunctã hũerit ĩ eadem syllaba: Et ab oleo uel
leo cõposita p ui syllabã faciunt p̃teritũ: ut ĩpleo ĩpleui: cõpleo. eui.
suppleo. eui. cum simplex uerbum legi: fleo. eui. distleo. eui. oleo ole-
ui: oleo oleui: aboleo. leui. adoleo. leui: exoleo leui. deleo deleui: re-
leo releui. q̃uis oleo oleui: & olui faciat: & similite redoleo redoleui
& redolui: q̃a nõ mutauit significationẽ. Hor. in. i. epi. Vina fere dul
ces olueṙt mane camœnæ. Luci. ĩ. xxx. Quis totũ scis corp⁹ iã po-
lesse bisulcis: ꝓ oleuisse. Vir. ĩ. xii. Mox cũ matura adoleuerit ætas.
Var. tñ ẽt & adolui ꝓtulit ĩ. iii. rheto. Postq̃ adoleuerit hæc iuuen-
tus Cassius ad tyberiũ. At cõtra ægyptio sacrificiũ nisi ĩtegr̨ ansere
adoluerũt. Pasliui quoq̧ pticipiũ adultus ꝓ adoletus ꝓ larũ ẽ. Anti
as. ĩ lxxiiii. Et oẽs hostiæ uituli. xxyii. cõiecti & oĩa adulta sunt. Ob
soleo quoq̧ obsoleui facit. Nõ ẽ. n. a soleo q̧ solitus sum uel solui ẽm
Salu. facit p̃teritũ q in. ii. histo. põ t: neq̧ subsidiis uti soluerat. sed ab
obs & oleo: sicut obscenus ab obs & canẽdo uel ceno uel απο του κυ
νοσ. Vnde & ĩ. . . Cice. de ipio. Cn. Põpei. Obsoluit iã ista rõ re mul
to magis q̃ uerbis refutata. Idẽ ĩ. i rhetori. Hoc uero a plerisq̧ eorũ
desertũ obsoleuisse. Idẽ ꝓ Celio: Chartæ quoq̧ q̃ illã pristinã seueri
tatẽ obtinebant obsoluerunt. Exoleo quoq̧ exoleui. Vnde exoletus
exoleta exoletũ. Plau. ĩ medico: Domi reliqui exoletã uirgĩem idest
grãdẽ quæ exoleuerat. aboleo uero uelut redoleo & aboleui facit p̃-
teritum. Vnde & aboletã: & abolitum unde abolito dicitur. Liuius

uero omnia in geo desinen-
tia. ĩdest quæ nõ habẽt l. uel
r. ante geo. uel syllabã natu-
raliter lõgã. oĩa eo mutãt in
ui. &c. Quædã supina insi
term nãtia. Ordo q̃dã termi
nãtiũ p̃teritũ i si faciũt supĩa
i. sum cõuersa: si non sint se
cũdæ cõiugatiõis: hoc ad in-
tentionẽ ptinet: siue tertiæ:
istud est extensio: q̃dam ap-
posuit: q̃a in sequẽti excipiet
iussi gessi Nã quartæ in tũ
faciũt supina. Tertiæ ĩ um fa
ciũt supina. nam uerba quar
tæ faciunt in tũ: ut farsi fartũ:
ĩdulsi ẽm hoc q̧ facit indul-
sum est ĩ regula: sed ẽm hoc
q̧ facit ĩdultũ excipit̃. Itaq̧
& tortores & torsores: Quia
facit tortũ & torsum: dicitur
torsor & tortor uerbale no-
men. Excipiunt̃ flexi & flu-
xi. Nota ẽt a frigo gis. xi. xũ
a figo figis: fixi. xũ. esse simili
ter excipiẽd. sed iõ nõ exce
pit: q̃a nõ fuit memor: uel q̃a
supĩa eor̨ nõ sũt in frequẽti
usu auctor̨. & si iueniunt̃ in
raro usu sunt: iõ q̧ p̃termisit:
& similiter in participio hæc
eadẽ p̃termisit: ubi de eisdẽ
supinis mẽtionẽ faciet fixus.
xa. xũ. dicũt q̃dam cẽ nomẽ.
Frigo uero frigis frixi frictũ
facere. Vnde Flora. Pertnilt
fileti eiclusis. & sic scinditur ĩ
supiori regula. In gui ue-
ro faciẽtia p̃teritũ. Hæc ẽ ter
tia ps p̃teritor̨: quor̨ p̃s u-
sentia secũdæ cõiugatiõis in
geo desinsunt ĩmpleo ĩple
ui & c. sũt de illis q̃ hñt cõso-
nãtẽ ante ĩ adoleo & deleo:
sũt ab oleo & leo cõposita.
Oleo oleui. Est ẽm quos-
dã inclino naui. unde cliens
& cliuus: & ꝑ cõpositionẽ ꝓ-
cliuus & accliuus ẽm uero
alios oleo ẽ glorior. cleos. n.
gloria dr̃. Releo: releui ẽ ite
rũ destruere releo ẽt p reoo
uatione cuiuslibs liquoris po
nitur cũ aufert̃ ide fex. Quã
tũ s oleo. Illa cõposita faciũt
in frequẽti usu p̃teritũ ĩ eui
syllabam: q̃uis oleo simplex
eorum duo habeat p̃terita.
Obscẽus ab ob & canẽdo. i.
ille q turpe os e mẽdo apit:
uel ab illo græco tractũ ẽ. i.
απο του κυνος a quo græ-
co ẽt dr̃ inquo ĩquinis Exo-
leui & adolui eandẽ habẽt

& si oẽs diuini humaniq; memoria aboleuerit. Persius Hoc iuuat hic inquis ueto quisq̃ faxit oletũ. Cicero in ueri. de præfectura urbana: Vereor nec hęc cuipiam nimis antiqua & etiã aboleta uideant̃. Adoleo cuius simplex.i.leo in usu nõ ẽ. deletũ: a delino delitũ nascit̃: qđ Pro. & Cap cõprobat usu quoq; adiuuãte. Vir.i.iiii.ge. Et paribus lita corpa guttis. Cic.i i.epi.ad Calui. Tulit moleste q; lr̃æ delitæ sũt mihi a te redditæ. Idẽ i.iiii. uetinaꝝ: Tabulæ sunt i medio q̃ se corruptas atq; iterlitas eẽ clamãt. Acti.in atreo. Epulaꝝ fictor scelerꝝ fris delitor. Supina fm iam supradictã regulã i ui syllabã præteritũ terminantiũ faciũt: ut cõpletũ defletũ: absoleui absoletũ: aboleui aboletũ: abolui abolitũ: deletũ a deleo. Vnde & letũ ipsa res quę delet uitã quasi a leo simplici qđ i usu nõ ẽ pfert̃. Alia uero oĩa in leo uerba desinẽtia eo i ui diuisãs cõuertẽtia faciũt p̃teritũ: ut doleo dolui. caleo. lui. palleo. lui. excello. lui. qđ & excelso ĩuenit̃. Alia quoq; oĩa secũdæ cõiugatiõis uerba q̃cũque cõsonãte ante o posita: eo i ui diuisãs cõuertẽtia faciũt p̃teritum pfectũ: ut hẽo habui: rubeo. bui. doceo cui. arceo. cui. timeo timui: iaceo iacui teneo tenui: caneo canui: stupeo stupui: tepeo tepui: pareo parui: careo carui: horreo horrui. floreo florui. cẽseo cẽsui: pateo patui: liqueo licui: ex quo liq̃sco ĩchoatiuũ. Oui. in. iiii. met. Protinus ĩbutũ cæelesti nectare corp9 Delicuit: terraq; suo madefacit odore. A liceo quoq; licui facit. Excipiũt̃ hæc iubeo iussi. sorbeo uel ẽt sorbo: ut pbo placet sorpsi uel sorbui. Luc.i.iiii. Absorpsit penitus rubes & tecta feraꝝ. Cic.i.ii.philipi. In sanguinẽ ciuilẽ exhausit: uel potius exorbuit. Idẽ p murena: Difficultatẽ exorbuit. mulceo mulsi: maneo mãsi: neo neui: hæreo hęsi: luceo luxi. pollucio polluxi. Plau.i sticho. Vt decimã ptẽ Herculi pollucẽã. Neui. i colace. Qui decĩas partes q̃tũ alieni fuit polluxit tibia publicãdo epulo Herculis decimas. Supina i ui qdẽ diuisãs facientia p̃teritũ neutra deficiũt sicut supradiximus: ut stupui: canui: tepui: horrui: pui: egui. deficit ẽt metui: timui. nam carui uel caritũ: uel cassũm ur̃ posse dici: qa futuri pticipium caritutus: p̃teritũ cassus iuenit̃. Iuue. i. ii. Quõ añ latũ. Tollere dulcẽ cogitat hæredẽ catiturus turture magno. Vir. i. ii. æneĩ. Demisere neci nũc cassũ lũie lugẽt. Actiua uero plærũq; uocales i i. correptã cõuertẽtia asũmũt tũ: ut hẽo. bui. habitũ: ĩhibeo ĩhibui ĩhibitum. pbeo. bui. præbitũ: moneo. nui. nitũ. pauca aũt ui i tũ cõuertũt: nisi cũsonãtiũ natura phibeat: ut teneo tenui tẽtũ: doceo. cui. c̃tũ. cẽseo uero cẽsui cẽsum: qa in simplici. dictiõe n. antecedẽtes s. & t. sine r. sequi nõ possunt.

significationẽ. significant enim crescere. A delino delitũ nascit̃. Probat q; deletũ ẽ a deleo: & nõ a delino ut qdã uolebãt. nã a delio est delitũ tm̃. Alia uero oĩa. Idest præter illa quæ aliã consonantẽ habẽt ante l. i eadẽ syllaba: & q̃ sũt cõposita ab o leo & leo. Supina in ui quidẽ desinẽtia. Quidẽ ordo litteræ neutra faciẽtia præteritũ in ui: diuisas deficiunt in supino. Nam a carui uel caritũ uel. Ne aliquis diceret: quare nõ supponis careo inter p̃cedentia: dicit nam a careo & caritũ & cassũ uidet̃ posse dici qđ probat ab effectu qa futuri participiũ facit catiturus: iuxta qđ caritũ est & cassum supinũ cassus præteritũ iuxta hoc. Actiua uero plerũq; i uocales. Neutra carent supinis: sed actiua &c. q̃re dicit plerũq; notabis: ubi subdit. pauca aũt &c. nisi cõsonãtiũ natura phibeat: ut censui deberet facere cẽtũ. sed natura cõsonãtium non potest pati: qa. n. antecedente s. & t. sequi non possunt in dictione simplici. hoc dicit p̃pter insto: & consto: quæ composita sunt.

¶ Nõ te moueat si præsentis capituli repetitam: nec tñ eandẽ cõperias lecturam.

PRæteriti pfecti mul. Ostẽsa p̃teriti ĩpfecti deriuatiõe trãsit ad p̃teriti pfecti pgrẽdã generationem: gr̃a cuius ĩcepit de uerbo agere sic dicens. Præteriti pfecti multiplices & uariæ sunt regulæ: hoc est dicere de p̃terito pfecto dant̃ regulæ multiplices.i. multas plicas habentes.i. generales & uariæ.i. spãles. uarias dicit q̃tũ ad singulas cõiug. Nã diuersæ secũdũ diuersas cõiuga. p̃teritoꝝ dant̃ regulæ: q; aũt sit ita ĩtelligẽdũ: ut diximus q; dicit multiplices declarat cũ subiũgit. Itaq; cõmodũ putauim9. prio q̃i eo generalia eẽ cõtẽplati sumus differere.i. primit9 regulas generales ad oẽs cõiugatiões ptinẽtes de p̃terito pfecto pponere. postea uero singulas syllabas de eo tractare. Per singulas syllabas tractare est dare regulam de p̃terito pfecto fm singulas terminatiões. f. ĩ ui l si i xi &c. Possumus ẽt tractare p singulas syl. ad hoc referre qa docet de primis & pen. syl. p̃teritoꝝ: quãdo producant̃. & qñ cor. Oẽ ergo p̃teritũ primã. Ecce una generalis regula. Et assumpta sti. facit secũdã. ecce alia. Sic p cætera usq; ad finẽ: & nascitur hoc tps quoq; a p̃senti.

In crescẽtibus uero i qbus. Quibus repetitio fit &c. ordo est sic. T pa p̃cipalis syllabæ.i. correptio uel pductio primæ syllabæ p̃sentis seruat̃ in p̃teriti penultima in crescẽtibus. Et qnia adhuc ĩdeterminatũ erat subiungit in quibus fit repetitio per præteritũ: idem principii primæ litteræ penul. uel antepenul. principalis syllabæ p̃sentis: Attẽde q; sic accipit crescẽtibus. q. d. repetẽtibus principiũ. supina. n. multa quæ repetũt principiũ sed nõ crescũt.i. nõ superant syllabas p̃sentis in præterito: ut mordeo momordi: spondeo spopondi. ideo sic exponitur: illud ut exempla regulæ concordent. Possumus & ali-

ter dicere.f.ut in ꝓpria significatione accipiaẽ crescẽtibus: sed tamẽ more suo plus exẽplificat ĩcludẽs repeten
tia principiũ nõ crescentia ĩ eadẽ.cũ crescẽtibus. Excipiunt pello pepuli: tango. Vide ne te decipiat pcello p
culi.pene.n.ĩ oĩbus codicibus ĩ hac exceptiõe ĩuenit: sed nulla rõ ẽ q̃re ponaẽ: cũ nõ crescat ĩ pterito: nec prici
pium penul.uel antepenul.pricipalis syllabæ pſentis repetat. Et ĩ prima qdem cõiugatione. Et in prima qdẽ
cõiugatiõe priciṗiũ ĩmobile manet ĩ supradicto tpe.i.ĩ pterito pfecto: exceptis q̃ttuor uerbis: do dedi: sto ste
ti.lauo lauitiuuo iuui. Opponiẽ.flo flaui:no naui q̃ cũ sint primæ cõiugatiõis principiũ uidereẽ mouere. Ad qđ
dicendũ q nullus obiectioni locus relinquiẽ: sed qđ dicit pfecte cõsidereẽ. Exponere aũt qdã sic uolũt prici
pium manet ĩmobile ĩ supradicto tpe.ĩ neq̃ cõsonãs duplicaẽ: neq̃ breuis in pſentũ uocalis cõuertiẽ ĩ longã in
pterito tpe ĩ prima cõiugatione: exceptis do dedi: sto steti. & qa posset accipere do dedi: sto steti: fm correptio
nem subiũgit. Illa eñ duplicant cõsonãtẽ. Hæc aũt.f.iuuo iuui: & lauo laui: uocalẽ ĩ præsenti correptã penulti
ma pmanẽtẽ ĩ pterito pfecto ꝓducũt. flaui aũt & naui: neq̃ cõsonãtẽ duplicãt: neq̃ uocẽ in pſenti correptã ꝓ
ducũt: & sic ab obiectiõe descẽdũt. In secũda uero & tertia. Est.i.cõtingit ĩ omni loco.i.in pricipio: ĩ medio
in fine: ubi ĩuenimus moueri lr̃as uel syllabas pſentis. Moueri accipit dupliciter.f.fm trãsmutationẽ in alias lit
teras: uel syllabas: uel fm correptionem & ꝓductionẽ. Per singulas igiẽ tam uoca. Infert a cã.q.d.q̃nquidẽ
in secunda & tertia coniugatione in oĩ loco est motio: ergo est ostendenda: & hoc est quod dicit per singulas
igitur tam uocales q̃ consonantes per ordinem ostendemus solitas fieri mutationes. Et notãdũ q cum ꝓpo
nat mutationẽ: prius tamẽ in singulis ostẽdit stabilitatẽ: uelut in hoc primo a.breuis modo manet eadem: ut ca
ueo.caui. Deinde ostendit mutationẽ: cũ dicit: modo ꝓduciẽ modo mutaẽ in e.cor.&c.quod ideo facitur p p
missam stabilitatem melius & manifestius sequens mutabilitas cognoscaẽ. Vt ipse aptus. Quasi dicat ita di
co nõ posse h.ante s.uel ante t.ĩueniri ĩ principio syllabæ: sicut ipse aptus p.ante s.& t. Remouet qđ posset op
poni: cũ dicit. Nã absonus: abstinẽs &c. Igiẽ participia quoq̃ supradi. Illatio est a causa sic: q̃a scripsi & nupsi
habent p.ante s.igiẽ participia cõr rõnabiliter per p.& t.scribunẽ. L.manet per se: ut olco olcui. Per se tũ
tunc ualet q̃ntũ in aliis supradictis eadẽ.quasi dicat: cũ dico q l.manet uolo accipere per aliam manere: sed
per se.i.in idẽtitate perseuerare. Cũ.n.mutaẽ in aliã.tũc quoq̃ dr̃ manere.sed non per se. Potest & aliter dici
manet quãdo est per se: ut dr̃.i.per se esse quãdo non est per compositionem: ut in ludo. In alludo aũt ẽ.l.p cõ
positionẽ.ĩ per mutationẽ.d.simulis ꝓpositionis in l.sequẽte l. Similiter uel mutaẽ: uel subtrahiẽ: quasi a parte.
d.l.qñ non est per compositionem: aut manet aut mutiẽ: aut abiciẽ: qñ autem inest per compositionem: tunc
de eo huiusmodi diiunctio fieri non potest: qñ non uariatur. Et notandum q quacunq̃ sñia dicatur: contra
rium ponit superioribus. dixit.n.in orthographia q hæ quattuor consonantes l.p.f.x.nunq̃ mutunẽ ĩ pterito
hic uero dicit q l.in f.in pterito muterur.ut uello uulsi. Ad quod dicẽdũ est q uulsi non ẽ regulare pteritum:
deberet.n.eẽ uellui: ut ipse docet in sequẽtibus.& iõ nõ est sibi contrarius qñ superius non negauit l.mutari: nisi
sĩ tñ in regularibus. Aliter ẽt soluitur: dr̃ q ita est accipiendum superius l.non mutatur.f.qñ est sola.i.non cũ
alio l.talis.n.auctoris itentio uidetur. Sed rursus obiicitur: quod satis ad rem pertinere uideẽ. quare ergo ibi
exemplificauit ui.non est sola: ut mellio mollui. Ad quod dicendum: quia more suo plus exẽplificat q̃ conti
neaẽ in regula. Sunt ergo formæ. Illatio est quasi a partibus. repiẽ enim in pmissis exẽplis aliquod uerbũ fa
ciens præteritũ in ui: aliquod in si: aliud in xi.&c. Inde infert. Sũt ergo formæ præteriti pfecti octo: hoc ẽ dice
re.octo diuersitates sunt pteriti pfecti: quæ sunt generales: idest uerba diuersarũ cõiugationũ continentes. Et
sciendũ q nihil impedit si aliqua earũ sub alia claudatur: qñ nullũ hic intendit facere diuisionẽ: sed solum mõ
præterit oñdere diuersitatem: hoc aũt iõ dixit. qñ forma in ui: syllaba conuertur in hac alia in i.antecedente
consonante quæ in præsenti tẽpore ante o.uel eo.uel io.inuenitur. iuuo enim facit præteritum iuui: & seruat
consonantẽ ante i.quã habuit in pſenti ante o.f.u. Et in ui.quattuor cõiugationũ. Et in ui quidem syllabæ
quattuor cõiugationũ sunt uerba quæ terminant præteritũ: hoc prædicit ad comprobandum hanc formam
esse generalem & similiter notabis in singulis. Formis igiẽ generalibus cog. Formis ergo generalibus præ
teriti cognitis: nunc necessariũ esse extimo de penultimis quoq̃ uniuscuiusq̃ formulæ syllabis generaliter tra
ctare i.p tales regulas agere: q̃ non solũ unius: sed diuersarũ uerba cõiugationũ ĩcludant. Reddit cãm cũ di
cit. Non minus enĩ hæ quoq̃ ad oẽm rõnẽ declinationis.tã pteriti pfecti q̃ plusq̃perfecti &c.hoc est dicere ut
habeaẽ oĩs rõ.i.ĩtegra certitudo declinatiõs in pterito pfecto.& plusq̃pfecto: & ẽt in participiis eiusdẽ.i præte
riti temporis necessarius est tractatus penultimarũ syllabarũ quoq̃: non solum ultimarũ. nõ enim plenariam
declinatiõis possumus habere sciam: nisi penultimarũ habeamus noticiam. In ui.terminantiũ. Data regula
de præsenti.subiungit regulã de formatione.cum dicit: & uel in præsenti quoq̃ habẽt u.loco consonantis po
sitã &c. Nota q & in istis q̃ habẽt u.consonantem in præsenti: & in illis quæ p n.uel r.uel sc.q̃ in præsenti tem
pore inueniunẽ ante o.u.habẽt loco cõsonantis principaliter extremæ syllabæ in præterito: itelligit præteritũ
imperfectũ non a secũda: sed a prima nasci pet.& sic bene diiunctiue accipiẽ: qđ interponit ubi dicit uel a secũ
da per.præsentis nascuntur &c. Si uero consonans sit ante o. Dixit q in uerbis in ui.diuisas præteritũ termi
nãtibus: si uocalis sit penul.ante o.in pſenti pares sunt syllabæ. Si uero cõsonans sit ante o.in pſenti pteritũ una
syllaba abũdat. Quod.f.ut si cõsonãs sit ante o.ĩ pſenti: pteritũ una syllaba abũdet: ĩ prima qdẽ coniugatiõe in
oĩbus terminãtibus pteritũ in ui diuisas ĩuenies. Solet a q̃busdã dici q furio furias furui: debeat dici sicut do
mo domas domui & similia primæ cõiugatiõis: sed hoc iõ pmissa manifeste destruit. Nõ.n.potest dici furio fu
rias furui: cũ neq̃ cõsonantẽ in præsenti hẽat: neq̃ abundet una syllaba in pterito. Similiter in tertia uero hoc
idem.f.ut & cõsonans sit ante o.& pteritũ una syllaba abundet obseruaẽ in oĩbus his q̃ nõ hñt uocalẽ ante o.
ut oculo: ocului &c. Et attendendũ q penultimæ. Vsq̃ mõ dixit de in ui: diuisas terminantibus præteritũ
qu'ntũ ad declinationẽ ptinet. Nũc aũt de corruptiõe uel ꝓductiõe ipsius præteriti loquiẽ cum dicit. Et atten
dendum q tempora præsen.uel antepe.syllabæ pſentis eadem productio: uel correptio seruatur ĩ huiõi præ

terito. s. exeunte in ui diuisas: siue pares habeant syllabas siue abundent. Excepto uno: pono sui: qa cū i p̄senti pducit penul. &c. Nec mirū cum hoc solum. Quasi. d. non mirū si pono supradicto mō a similibus differat: cum etiam in hoc alio ab eisdem oībus dissentiat: q solū & in s. mutauit in p̄terito: & in ui diuisas terminauit: hæc duo prædicta iungenda: non. n. posset dici extra hoc solum ī ui diuisas terminat sed simul, neq3 ē. Ois āt penultima supra. Idest in ui diuisas desinētiū corripit. q. d. licet p̄terita in ui diuisas in pria syllaba dissentiant: qa qdam pducunt: qdam corripiunt: tn̄ in principio conueniūt. nā penul. in oībus corripit. Et secundæ quidem uel quartæ. Hoc iō iducit: ut rasi & risi: q dixerat pduci natura: p hanc quoq3 rōnē: & cōfirmet esse pducta: præmissa est enim uniuersalis regulā supius q quæcūq3 in præterito minuūt pducunt in xi: terminantia præteritum pfectū: tunc tm̄ natura quoq3: nō solum pōne penu. producunt qn̄ sit e. ante xi. ut tego rexi. Nam si non fuerit e. ante x. non natura pducit penul. in præterito sed pōne tm̄ duplicis cōsonantis x. & hoc intelligit ubi dicit. In aliis enim positione sunt longe tantū. Quærit ergo an luceo: luxi de. Hanc qōnem uidit posse fieri: qa dixit q rexi: naturaliter pduci pbat p rex regis: qd ab eo nascit. putaret enī aliqs posse dici p simile q luxi natura pduceres: qa lux lucis: pducit qd esset sibi cōtrariū: qa dixit supius q tm̄ tunc natura penul. pducit præteritū in xi: qn̄ sit e. ante xi. Soluit aūt hoc ubi dicit: ī quo ēt illud an nomen a uerbo: an magis ex noīe natum sit uerbū: q. s. ut uerbum ex nomine: ueritas mihi uidetur. hæc. n. similitudo destruit: qa ibi a uerbo nomē hic uerbū a noīe nascit. Quæ præsentis tēpotis cōsonantes. Quæ præsentis tpis consonātes seruātia ante o. uel eo. uel io positas easdē ante i. finalē hn̄t in p̄terito huiusmodi inquantū hn̄t penultimas uel natura uel pōne pductas excipiunt q in præsenti penul. hn̄t correptā. Cur autē excipiant subiungit cām dicens. Eāq3 seruant. hoc est dicere. Ideo ppter i. penultimam correptam in præsenti excipiunt: quia seruant eam. hoc ē retinent i. talem s. correptā in p̄terito quæ in p̄senti & hoc pbat: quasi ab immediatis: p hoc q subiūgit. ea. n. i. penultimæ in p̄sentibus: breuis non pducit in præterito: & ut uerū sit determinatum per hanc formam quasi dicat: & dico ea nō pducit. nō s̄m aliam formam: sed s̄m hanc: de q loq icepi debet accipi. Nā in alia forma pducit. s. ubi consonās nō seruat ante i. finalē ī p̄terito posita. in p̄senti ante o. uel eo. uel io. ut ī fino. penul. corripit: in p̄terito uero pducit. Enumerat q excipit: cū dicit ut bibo bi. findo fidi: scindo scidi. deberet apponere. Excipit & repio. peri. Sed qa dixerat sedi: & fugi: & alia similia. in superioribus exemplis pduci. regulā ad hoc confirmandum interserit: cū dicit. Et sciēdū q ī his quoq3 i io & in eo desinētia uerba una syllaba minuunt ī p̄terito: in qua icludit ēt repio reppi: & iō illud distulit ne si prius posuisset repperi oporteret. Vt aūt sciamus q ad p̄dicta quoq3 ptineat exceptionē p̄cipit illud notare dicens: q notādū antepenul. nō penultima producit.

Repetūt cōsonātes primæ. Hic de duabus formis geminantibus cōsonātē agere icipit. s. de repetentibus ī pricipio: & de ī fine repetētibus. In principio repetūt quæcūq3 primā cōsonātē repetūt: ut cado cecidi. ī fine uero repetūt q consonātē ulti. repetūt: ut uēdo uēdidi. Et attēdēdū est q oia. Dixit q in tertia cōiugatione qdā ī pricipio repetūt: qdam in fine. Postea repetentia in principio tripliciter uariatur. nūc aūt cōem regulā de ipsis subiungit dicēs attēdēdū est q oia ea q gemināt pricipalē syllabam seruant: non solum consonantem: sed & uocalē primæ syllabæ p̄sentis tpis: tā in prima q in secūda syllaba. Excipit pello pepuli. Opponit q cædo cecidi debeamus dicere ad qd dicēdū est: qa de illis tm̄ agit: quæ uocalem unam simpliciter habent. Cædo āt non uocalē unam simpliciter hēt: sed uocales: qa p æ. diphthongon scribit: & iō in hac regula non continetur. Possumus ēt dicere q iō non curauit excipe: qa supius dixit: ī hoc eodem uerbo æ. diphthongon ī i. longā mutari. Vel qn̄ q̄ritur: utrū cecidi an cicidi melius dicat: possumus dicere qa cecidi melius dicit. Nam cū æ. diphthongon in præsen. In i. longam mutet: nec poterat trissyllabū eē nisi syllaba adderet. cōuenientius fuit talem syllabā addere: q uocalē primæ syllabæ præsentis seruaret: & dicere cecidi. præsertim cū cicidi male sonaret. Forsitan instabit aliqs dicēs q cicidi sit dicēdum: qm̄ ipso Prisciano teste hoc uerbum mutatur in principio: & in medio: & in fine. Sed siquis attendat quid ibi dixerimus hæc obiectio non ualebit. Accepimus enim mutationem in principio uerbi huius secundum tempus. Nam cædo in priori producitur: cecidi uero corripitur.

Vomiā igit de genera. Qm̄ ergo de generalibus p̄teriti pfecti tpis formis uerbo℞ collectim. i. cōiter diuersa℞ cōiugationū antea docuimus. Nūc sepatim. i. p singulas cōiugatiōes de uariis eiusdē tpis spēbus disserere conemur. uarias spēs accipit diuersos modos p̄teritorū: ī unaquaq3 cōiugatione. Primæ cōiuga. uerba a. Regula hæc sic breuiter cōprahēdi pōt. Oia primæ coniuga. uerba actiua uel neutralia formāt p̄teritū pfectū a secūda psona indicatiui desinēte ī as. subtracto. s. & addita ui. Exceptis. xii. q in ui diuisas p̄teritū faciūt: ut domo. mas. domui &c. Exceptis his quattuor: sto steti: do dedi: iuuo iuui: lauo laui. Plico. cas. plicui uel. caui qd. Hoc est dicere q p composita manifestat q plico plicas hēat utrūq3 p̄teritū: & plicui & plicaui. Nam cū p̄positione magis per ui diuisas. Cum noīe uero cōpositū p aui. terminat p̄teritū: qa dixerit magis ōndit ubi dicit. Inuenit ēt cū p̄positione in aui. faciēs p̄teritum &c. Nota: dici explico explicas a modernis: sed antiqui s̄m tertiam cōiugationē illud declinauerūt. unde adhuc explicit inuenit p finit. Necto tamē est primitiuū. dixit æquipollenter supius q qdā dixerūt nexo nexas: alii uero nexo nexis. Nūc eorū approbat sentētiā. q dixerūt nexo nexas p hoc q dicit necto. tn̄ eius. i. nexo est primitiuū. q. d. nexo frequētatiuū est a necto: q sic a simili cōfirmat. Nā quō a participio amplexus fit uerbū frequētatiuū amplexor aris. sic a participio nexus qd nascit a uerbo necto fit frequētatiuū nexo. as. Sed a necto tn̄ similiter nexui protulerūt plæriq3. hoc est dicere licet nexor deriuat a necto: tamē necto secundū quosdā idē hēt p̄teritū. Supradictis addūt qdā neco. caui. uel. cui. iō q participiū p̄teriti passiuū: & necatus a necaui: & nectus a necui facit. hāc cām nō reddit q̄re neco additū. sit sed ostēdit q̄re hæc duo præterita necui &. caui. dedit: qd iō uidet: qa duplex p̄teritū pticipiū hēt: & necatus qd uenit a necaui: & nectus qd uenit a necui. A do quoq3 cōposita & a mo. A do quoq3 cōposita & a monosyllabis præpōnibus tertiæ sunt cōiuga. hoc s̄m lrām sic ut cōtinuat. Dixi q lauo s̄m antiquos est tertiæ coniuga. qa dicūt lauo. uis. uit. A do quoq3 cōposita sunt tertiæ cōiuga. nō

dicit do cōpositū cū pponibus monosyllabis eē tertiæ. ꝙ cōpositū cū noīe nō fit tertiæ. dicimus.n.uendo dis.
cōpositū ex noīe uenū & do. sed iō determinat: qa hic sīa tm̄ intentio est q̄liter cū pponibus do compositū di
uersificeť oñdere de cōpositis a do: iō hic tractat ut q̄dā ex illis. s. circundo a supradicta regula uerboꝝ primæ
coniug. excludat. nā nō facit pteritū a secūda psona idicatiui modi abiecta s. & addita ui. Quæriť āt q̄re uenū
do. das. nō excepit. cū & in illo quoq; similis sit rō. Ad qđ rñdemus dicētes ꝙ sunt duæ partes: uel siqs ister di
cens unam ptem eē: dicemus ꝙ pro confitiri exceptū ēt habuit: & iō excipe non curauit. Pōt ēt in paucis abso
lute dici ꝙ cū simplex supius excipit. cōposita quoq; excepta pariter ītellexit: nūc aūt solū ostēdere intendit ꝙ
cōposita a do nō semēt cōiugationē simplicē: in quo forsitā posset aliqs falli. Et hoc uerbū solū primæ coniu-
gatiōis a. penultimā corripit in psenti: & est de ꝓprietate supradicti uerbi. s. do. das. Exeqť dū dicit: & q̄ ex his
fieri solēt de passiuis supradictoꝝ tpoꝝ est ītelligendū: qđ notať p exēplū: ut dabaminī. Da. n. añ finē ubiq;
corri. Redditio cāæ est quare in tot partibus huius uerbi do das dixerat a. corr. nā da ubiq; añ finē in hoc uer
bo simplici corripiť. Ante finē dicit pp ipatiuū da. & secūdā psonā psentis idicatiui daś. q̄ ꝓduciť in hoc uer-
bo simplici: ideo addit: qa ī cōposito ꝓduciť ut reddamus & damus. similiter in oibus cōpositis ab illo tertiæ
cōiuga. in aliis uero sicut in simplici ubiq; ante finē corripiť. e. āt in illis ante finē ꝓduciť: ut demus. tis. & in si
milibus. A sto quoq; cōposita ubiq;. Nā solū cōposita a do seruāt duplicationē pteriti. i. gemināt cōsonātē i
pterito: sed ēt a sto de cōpositis a sto: iō agit ut noremus ea quoq; a primæ cōiugatiōis regula excipi. Et absi
sto. n. & absto abstiti. Diceret aliqs male dixisti Ouidiū ꝓtulisse abstit ꝓabstitit: qa absto non facit abstiti: sed
tm̄ absisto. hoc remouet: dicens ꝙ utrunq; facit abstiti. Quāuis ab eo. Idest mico cōpositū dimico. caui. facit
& dimicatum: hoc est dicere: licet mico non hēat in usu supinū: tñ ab eo cōpositū dimico hēt in usu pteritū &
supinū. Plico quoq; ēt plicatū &. Quia plicaui & plicui. Tale est ae si dicat. plico ēt nō solū mico excipiť se-
cundū hoc ꝙ facit plicitū a regula de supinis q̄ dixit. Quæ uero in ui diuisas desinētia e. ante o. hūerit mutant
ui i supino ītū Ostēdit plico duo supia hēe. s. plicatū & plicitū. Nā qa facit plicaui hēt plicatū: & qa facit plicui
hēt plicitū. Nota ꝙ hæc cā nō iō dať: ut oīa q̄ faciūt in ui diuisas sic faciāt supina; sed tale dictū ē hoc uerbū nō
posse huiusmodi supinū hēe: nisi ī ui. pteritū faceret. Possumus & sic legere. excipiť plico: & q̄re excipiať subiū
git cām uidelicet: qa cū faciat plicui nō plicitū sed plicitū dicimus: ex eo ergo infert a cā sic: qa plico & plicatū.
& plicitū facit. ergo ex eo cōposita penul. habēt a. uel i. in supino: ut duplicaui duplicatū: explicui explicitū &c.
Alia uero in ui diuisis pteritū. Alia uero nō hñtia e. ante o. ui. in tū cōuertūt in supino pen. corripiť. Hæc cū
ipsa & ꝑm tertiam. Tñ sic continuať. dixi sono sonui: & cubo cubui: & similia primæ coniugationis: tñ hæc ꝑm
uetustissimos tertiæ sunt coniugationis. Steti uero statū supinū penul. Iō ut puto deberet facere qa secūda
p stas q̄ ꝓduciť formať abiecta s. & addita tū. & tñ ī hoc loco notādū ꝙ ab eo deriuata a. penultimam corripi
unt: uel antepenultimam: ut status stabilis. u. uero lōgā ante tū. unum hēt ī iutū: & ab eo cōpositū adiutū. Au
quoq; iuuī q̄uis uetustissimi. Hæc duo in hoc gdē ꝙ a præte. fuerit ꝑm regulā ui. mutata in tū conuenīūt: sed
in hoc dissentiūt: qa alterū hēt u. ante tū: & alterū au ante tū. & illa oīa q̄ in regula cōueniunt. i. pen. hñt. Po
tum quoq; p potatū. Hoc ꝑm lrām sic cōtinuať. dixi ꝙ lautum diciť. p hoc antiq dixerunt lauatum. potū quo
q; dr pro potatum: q̄tum uero ad sñiam sic cōiungiť. dixi oīa uerba primæ coniugationis: q̄ in aui pteritū ter-
minant ui. in tum cōuertētia faciunt supina in um desinēs. Excipiť potum. utimur. n. potū pro potatū. Scien
dum aūt ꝙ in um desi. Postq̄ qualiter supinū in prima cōiugatiōe formať. oñdit quō debeamus ipsis uti: subiū
iungit dicēs ꝙ supinū cū ire infinitiuo adiunctū ꝓ infinitiuo poniť: ut oratū ire. Secūda cōiugatio in o. desi
nens. Tractatus de uerbis secūdæ cōiuga. quādā generalē cognitionē. i. formā q̄ discerniť a cæteris ꝑmittit
ita dicēs. Secūda coniugatio in eo desinens: & ea terminatio est ppria secūdæ cōiugatiōis. nā conuenit oī: & si
nō soli hoc notať p hoc q. subiūgit. In io a antecedēte unum. Forma cōmuni assignata incipit per partes
ea: q̄ simul ꝓposuit tractare. q. d. uerba secūdæ cōiugatiōis in eo desinētia. alia hñt ante eo uocalē: alia conso-
nātem: & primo agit de his q̄ uocalem hñt: dicens ꝙ cieo. hēt i. ante eo. deinde de illis ubi consona antecedit.
Obseruandū est aūt in oibus uerbis: dixit ꝙ cieo. facit præteritū ciui uel cii. & ad hoc confirmandū ꝙ penul-
tima ꝓducatur in ciui & in aliis similibus secūdæ coniuga. sñiam generalē inducit dicēs. Obseruādū ē āt ī
oibus. Obseruādū aūt ī oibus uerbis ꝙ si minuat psentis syllabas pteritū necessario. i. immutabiliter penul.
ꝓduciť: aliter. n. nō inueniť nisi syncopā patiať. Assumať ex hac sñia extra libꝛꝫ ita. Sed liqo licui & langueo
langui. Sed liqueo licui. & langueo langui non ꝓducunt penultimā: & hoc ꝓbat a cōtrario. Nā corripiunt eā:
& hoc est ubi dicit: corripiūt. n. penultimā præteriti: ergo minuunt syllabas psentis locus a genere: q̄. n. produ
cunt alia minuūt alia nō. Maxima ꝓpositio unde auferť genus: & species. Hæc āt cōclusio quā nō fecimus nō
est in libro: sed ēt ponit per subintellectū illius cū dicit. ergo langueo langui & liqueo licui pares hñt in psen-
ti & in præterito syllbas qa nō minuūt & cōstat: qa nō supabundant. V loco consonantis ante eo haben. V.
loco consonantis ante eo. habētia o. in u. cōuersa faciūt pteritū: & producunt penultimā necessario ꝑm pmon
stratā regulā. s. quia minuunt. Inueniūť tñ auctores q. Inueniunť aūt auctores q quō in pterito primæ cōiug.
in ui. syllabā terminātē. &c. dixit paulo supius & cieo. secūdæ cōiug. pteritū tā in ui. q̄ in ii. faceret: data est tñ
regula: qa oīs secūda psona pteriti singularis fit a pria addita sti. tertia uero addita t. & multæ aliæ regulæ ad
pteritū psectū spectātes supius sunt datæ. Sed qa uidi auctores sæpe tā in hac secūda: q̄ in aliis coniugationi-
bus aliter ponere: uult in hoc ēt nobis pmunire dicēs. Inueniunť auctores q quō in pterito primæ cōiuga. ī ui
syllabā terminūte faciūt syncopā penultimæ in secūda pso. tā singulari q̄ plurali. & ī tertia pso. plurali sic ēt in
secūda cōiuga. q̄ do pteritū ī ui desinit. Supinū a pterito fit mutata. Supinū a pterito fit ī supradictis mutata
ui ī tū. Nec solū in secūdæ cōiuga. uerbis: ī ui pteritū exeūtibus: sed ēt ī aliis. Et hoc obseruādū. s. ꝙ supinū fit
a pterito mutata ui. in tum. ut amaui amatū. uolui uolutū. solui solutū. iō nō curauit excipe: qa de his sequē
ti dicet. Nec iuste de his obiectio hic fieri debet: cū regula nō uniuersaliter sed indefinite sit data. Et sciēdū

ꝙ in omnibus huius. Et sciendum est ꝙ in oībus huiuscemodi supinis. s. n. i. in tū mutantibus penultima pducit. Exceptis qnq₃. seui satū. siui sitū. litum. itū. qtū. Sextum quoq₃ apponit positū. s̄m antiquos q̄ posiui pteritum dixerant. quantum uero ad modernos nulla est exceptio. Citum uero notandū est ꝙ s̄m quartam coniugationem penultimā pducit sed iuxta secundā breuiaṫ: sed iō nō excepit: q̄a in sequētibus est de hoc suo loco tractaturus. In deo. desinentia longa uocali. Hic ingrediṫ agere de his quæ hn̄t ante eo cōsonātē. Quæriṫ cur iuxta cōsonātiū ordinē nō tractet solito more. Ad quod respondemus ꝙ ideo de hn̄tibus. d. ante eo. primū loqtur. licet. d. prima cōsona nō sit: q̄a hæc forma diffusior est oībus aliis. Et notādū ꝙ a sedeo cōposita. Et notādū ꝙ a sedeo sedes cōposita q̄uis in p̄senti e. in i. cōuertant in p̄terito tn̄ eandē e. subaudi quā i simplici hēnt pductā seruāt. hic apte ostēdit q̄liter sit accipiēdū qd̄ posuit supius: ubi dixit: & ex eo. i. sedeo cōposita ī sideo ī sedi &c. dixit. n. ea cōtineri in supiori regula: q̄ dicit e. uero uel i. breuibus ante d. positis pducūt eas. s. uocales &c. nō ut uocalē in p̄senti posito correptā idest i. pducāt ī p̄terito sed qm̄ e. in p̄senti simplici correptam in p̄terito pductā seruāt. Strideo quoq₃ stridi facit qd̄. Quasi. d. excipiṫ de supiori regula q̄ dicit ī deo. desinētia lōga uocali antecedēte do. in si. cōuersa faciūt p̄teritū p̄fectū: qd̄ ipsemet notat cū dicit. i. aūt tā in p̄senti: q̄ in præterito pductā habet. Ideo aūt hic posuit: quia cū pxime datis cōuenit exemplis. s. cū uideo uidi. & compositis ab eo. Nā sicut illa i. correptā in p̄senti seruant pductā in p̄terito. Itē strideo stridi seruat i. pductā in p̄terito: & mutat eo in i. sicut & illa. Sin aūt prima syllaba in deo. Sin autem prima syllaba in deo terminatorum post mutā aliquā: uel m. semiuocalē e. uel o. correptas habuerit in liq̄dā aliquā desinētes. hoc ē dicere. Si ī uerbis in deo desinentibus prima syllaba incipiat ab aliqua mutarum: uel ab m. habēs post illā e. uel o. correptā sequēte aliqua ex liq̄dis in eadē syllaba duplicaṫ illa prima syllaba &c. Excipiṫ prandeo di. nō prādiui. Ad regulam continuaṫ q̄ dixit. alia uero oīa in deo desinētia per ui diuisas efferūt præteritū. excipiṫ prandeo quod facit prandi. & licet quantū ad p̄teritū extra regulam: sit tn̄ quantū ad supina clandiṫ in regula supinoꝝ q̄ dixit. Omnia aūt supradicta uerba deo in sum cōuertētia faciūt supina hoc intelligiṫ ubi dicit. eo tn̄ quoq₃ in sum. facit supinū: quō supiora ut prāsum. Potus ut iuratus. Sic itelligendū est. potus participiū p̄teriti tp̄is platū est a ueteribus tā actiue q̄ passiue sicut iuratus. ita. n. exēplificat. Supina q̄dā in si terminātia. Quædā supina ī si p̄teritū terminātia i. in um conuertētia faciūt. Dedit regulā quō in geo desinētia faciūt p̄teritū. Nā alia ī si. alia in xi. alia in ui diuisas. Nūc aūt quō supina faciūt ostēdit: primū q̄dē de in si. terminātibus: alia ēt more suo adiūgē dorita dicēs. Quædā supina. Ordo ē. Quædā terminātia p̄teritū in si. siue secūdæ siue tertiæ sint cōiugationis conuertētia si. in um. faciūt supina: Quædā dicit pp īdulsi & mulsi: & torsi: q̄ supina faciunt tam in sum q̄ in tū. hoc q̄tū ad secūdā cōiugationē: q̄tū uero ad tertiā dicit: q̄dā pp ussi ustū: qd̄ ex sequētibus excipit pp missi: qd̄ nō facit missitū: sed missum: & siq̄ sunt similia. Nā q̄tæ in tū faciunt. Redditio cāæ est q̄re determinauit in secūda & tertia cōiugatiōe. Nā q̄rtæ in tū faciūt: qd̄ idefinite est accipiēdū. In xi uero facietia p̄teritū. In xi uero p̄ferētia p̄teritū cuiuscūq₃ sint cōiuga. xi. in tū cōuertētia faciūt supina. Excipiunṫ flexi & fluxi: q̄ in supinis seruauerūt x. flexū & fluxū. Nota ꝙ fixi similiter qd̄ deberet excipe p̄termisit: sed diciṫ ꝙ iō illud: & q̄ sunt similia excipe non curauit: q̄a manifestū de illis fuit. Illa uero de q̄bus dubitabaṫ excipe noluit. Nā flexi & fluxi s̄m diuersos diuerso modo faciunt: qd̄ ipse notat: cū dicit q̄uis uetustissimi & fluctus pro fluxus &c. In gui uero facietia p̄teritū. In gui facietia p̄teritū: q̄ neutralia sunt nō habēt supina in usu: deberent aūt s̄m analogiā in itū ea facere sicut supradictū est. uidelicet supius ubi dicit: Quorū supina mutatione eo. in i. & assumptione tū deberent fieri: ut canditum: studitum: frondītū: splēditū. In quæo desinēs unū inueniṫ secūdæ cōiugatiōis ī si terminās p̄teritū: torqueo torsi. de hoc uerbo quoq₃ in supiori regula de supinis in si egit: sed tn̄ non superfluit. ibi. n. pp supinū induxit: hic uero pp formā q̄ alia est sepatim tractagit. Quāuis oleo & olui: & oleui facit. Quasi dicat dico ꝙ ex oleo facit oleui. tn̄ q̄uis ipsum simplex & quædā composita ab illo geminant p̄teritum. Nā oleo & exolui & exoleui facit. Similiter redoleo redolui &. leui. reddit cām in hoc cōposito nō necessariam: sed uerisimilē cū dicit: quia non mutauit significationem ipsius simplicis. utrunq₃. n. pertinet ad odorem. Passiui quoq₃ participiū adultus. Per hoc uult pbare ꝙ adoleo facit ēt adoleui. Nam adultus inueniṫ pro adolitus quod est dicere. nam adolitus est eius participiū. Littera sic continuaṫ Non solū auctoritatibus p̄dictis cōprobaṫ ꝙ adoleo facit adoleui: sed etiā p hoc: quia passiui participiū adultus pro adolitus prolatū est.

Exoleo quoq₃ exoleui unde exoletus. Exoleo quoq₃ exolui repertū est: ut per participiū p̄teriti tp̄is confirmet ꝙ exoleo facit exoleui: ita dicens unde exoletus exoleta exoletum. & hic usū nō est illatiuū: sed argumētatiuum. A doleo uero uelut redoleo & a. Quasi dicat nō tn̄ a doleo geminat p̄teritū: sed ēt aboleo aboleui & abolui facit: qd̄ ostēdit a simili: cū dicit uelut redoleo: & ab effectu cū subiūgit: unde & aboletū: & abolitū dicitur. Nā aboleui aboletū: ab abolui abolitū nasciṫ. A deleo cuius simplex. l. leo ī. A deleo cuius simplex. i. leo. in usu nō est deletū nasciṫ. Diceret aliq̄s potius delitū inde fit. hoc remouet dicēs delitū nasciṫ a delino: ut & letū ipsa res quæ delet: quasi a leo simplici: qd̄ in usu nō est pferṫ. Ostēsio est a simili ꝙ deletū cū habeat eādē significationē: bene a deleo nasciṫ. Nā letū a leo: ꝙ in usu nō est qd̄ eandē retinet significationē suptū esse decerniṫ. Alia uero oīa ī leo uerba. Secūdæ cōiugatiōis uerba quacūq₃ cōsonāte ante eo posita: eo ī ui. diuisas cōuertētia faciūt p̄teritū pfectū. hic pariter colligit & habētia b. uel c. ante eo. de q̄bus s̄m ordinem consonantium deberet tractasse in prin. & hūtia quālibet consonantē post l. de qua nouissime locutus est: postea uero simul agit de supinis in leo desinētiū: q̄ restant. & istoꝝ oīum q̄ similia sunt: & hoc intelligit ubi dicit. Supina q̄dē in ui diuisas &c. Ordo ē neutra uerba facietia p̄teritū in ui diuisas deficiūt p supina. Per deficiūt intelligit q̄dā habere q̄dā nō. & primā partē. s. q. q̄dam habeāt ostēdit cū subiūgit. Nā a careo carui caritū uel cassum: uideṫ posse dici caritū: ideo q̄a futuri participiū cariturus inueniṫ. Cassum uero, q̄a præteritum casus cassa cassum. Ac si apte. d. bene dixi deficiunt in supinis: qm̄ uideo careo carui habere. Alia uero neutra uideo deficere. Actiua uero plærūq₃ ui uocales. Actiua uero plærunq₃ ui. uocales in i. cōuertentia assumūt tū in supinis.

Sequit̃ redditio causæ quare dixerat. plæriq̧ pauca uero ui in tum cõuertunt: nisi cõsonãtiũ natura ꝓhibeat. Nã si prohibet cõsonãtis natura ui in tum nõ conuertit̃. Censui enĩ censum non censitũ facit: qa in simplici dictiõe n. antecedẽte s. & t. siue r. sequi nõ põt in simplici dictiõe: nõ dicit: qa in cõposita inuenit̃ hoc ut cõstat. Siue uero ideo subiungit qñ cũ r. inuenit̃ post s. & t. in simplici dictione: ut mõstrãs. Obiicit̃ a multis ꝙ recensum debeat esse supinũ. ppea qa Priscianus subiũgit in simplici dictione. Dicit̃. n. ꝙ in hoc ꝙ subiũgit̃ i simplici dictione dedit subitelligere i cõposito posse dici. Ad qd̃ rñdẽdũ ꝙ illud idẽ: de hoc cõposito iudicat̃: qd̃ de simplici iudicat̃. diceret̃. n. ex re ꝓpositione: & censitũ esse compositũ. Ecce uides idẽ obesse in utroq̧. s. in simplici & in composito. In compositione añt hoc modo concedit s. & t. sequi n. s. ut n. sit iunctura ipsius cõpositionis. unde cõstat in supradicto nõ cõposito n. iunctura cõpositiõis esse non posset: & ideo dici non debet. Quærit̃ cũ recensita ĩueniat̃ utrum penultima ꝓduci. an corripi debeat. Et uidet̃ qbusdam ſm Priscianũ: sicut censa simplex dicimus: sic cõpositũ recensa dicere debeamus. Dicimus tamen recensita penultima ꝓducta sequẽdo ueteres: q hoc uerbũ ſm quartam coniugationem declinabãt sed si Priscianus idẽ in cõposito qd̃ ĩ simplici uellet aliquo modo mote suo illud ĩtimaret. Sed cum nullã de cõposito faciat mẽtionem uidet̃ uerisimile ꝙ ĩ regula quam de simlibus dedit istud etiã uelit cõpræhensum esse: ut sicut habita dicit̃: & monita ita dicat̃ recensita penultima correpta. Iussi uero & mulsi & mansi. Dixit superius excipiunt̃ hæc iubeo iussi &c. Nũc añt ostẽdit quõ ibi excepta faciant supina dicens. iussi uero & mulsi. & reliqua. A sorbui sorbitum a sorbsi uero. Ostendit a simili ꝙ sorbeo sorbitũ deberet facere cũ dicit: ut habeo hitũ: & ꝓbeo ꝓbitũ. De sorpsi quoq̧ similiter ostẽdit ꝙ sorptũ debet facere ꝑ hoc ꝙ subiũgit. A scripsi scriptũ: nupsi nuptum. Quoq̧ neutrũ. s. neq̧ sorbitũ: neq̧ sorptũ adhuc ĩ usu inueni. Vide ne te decipiant codices in quibus legit̃: non inueni. non enim stare potest.

N io a. antecedẽte unũ in. Hic de uerbis tertiæ cõiugatiõis tractare ĩcipit: & quia õn multa sunt ex illis ꝑhabentibus uocales ante io. prius de eis agit: q̃ de his quæ cõsonãtes habẽt: & ĩcipit ab aio. nõ ꝙ tertiæ sit cõiugationis: sed ut remoueat quorũdã errorẽ q dubitauerũt an tertiæ eẽt an q̃rtæ ita dicẽs. Io a. antecedẽte unũ ĩuenit̃ aio. qd̃ uerbũ ĩ pria ꝑsona. i. loco cõsonãtis hẽt duplicis. Reddit cãm q̃re uocet eã duplicẽ dicẽs & geminabatur a uetustissimis. i secũda uero & tertia ꝑsonis trãsit i. cõsona ĩ uocalẽ necessario: quia cõsonãs seqt̃. Materiã ponit ꝓbãdi ꝙ ĩ secũda & tertia ꝑso. trãseat in uocalẽ. q. d. cũ consonãs sequat̃ nõ ualet i. eẽ consonãs: qa iam duæ cõsonãtes essent iunctæ insimul ĩ eadẽ syllaba & cætera. Regula quã dedit ĩ orthographia ubi dixit. Sin in duas consonãtes desinat dictio necesse ẽ prior. m. liqdã esse consequentem. s. uel. t. uel. x. &c. Sequit̃. Itaq̧ pares habet in tribus. Itaq. in hoc loco non est illatiuum sed ostensiuum. ut sint duæ partes. q. d. dixi in illa secunda & tertia persona. s. in ais ait i. transire in uocalem: & ita hoc uerbum pares habet in tribus personis syllabas contra regulã oĩum alioꝝ in io terminãtiũ: hoc intelligit̃ ubi dicit. cum oĩa in io. desinentia &c. Sed in hoc primæ ꝑsonæ pen. Quasi. d. nõ solũ supradicto mõ differt aio ab aliis terminatiõibus in io. sed ẽt per hoc quia in hoc uerbo principiũ primæ personæ positione ꝓducitur. secũdæ uero & tertiæ corripit̃. Et uidet̃ quibusdam q̃rtæ cõiugationis. Ecce dubitatio ꝓpter qd̃ aio itro duxit. ꝙ solũ ubi dicit: sedcũ impatiuus in i. ter

Iussi uero: & mulsi: & mãsi: & hæsi secundũ prænunciatã regulã in si ꝓferentiũ ꝑteritum i. in um conuertẽtia faciunt supina: ut iussi iussum: mansi mansum: hæsi hæsum. a sorbui sorbitum: a sorpsi uero sorptum debet fieri supinum: ut habeo habitum: ꝓbui præbitum. a scripsi scriptum: a nupsi nuptum: quoq̧ neutrum in usu non inueni. i. nec sorbitum nec sorptũ. a luxi quoq̧ luctum: & a poluxi poluctum exigit ratio in xi terminantis ꝑteriti: sed auctoritas deficit. Neui uero in ui terminantium seruat regulam in supino: conuertens ui i tum: ut neui netum.

¶ Incipit liber decimus.

IN io a. antecedente unum inuenitur aio: quod in prima quidem ꝑsona i. loco consonantis habet duplicis: quæ & geminabat̃ a uetustissimis aiio. In secunda uero & tertia ꝑsona transit in uocalẽ necessario: quia consonans sequit̃ ais ait. Itaq̧ pares habet in tribus ꝑsonis syllabas: cum omnia in io desinentia tertiæ uel quartæ coniugationis una syllaba minores habet prima persona secundam & tertiam: ut facio facis, audio audis. Sed in hoc primæ ꝑsonæ penultima positione ꝓducit̃: secundæ uero & tertiæ corripit̃. Et sicut quibusdam uidet̃ tertiæ est coniugationis: nec per totã declinationem in usu inuenit̃: cuius ꝑteritum cum ait inueniatur in tertia ꝑsona debuit ai primam ꝑsonam facere: quæ in usu non est. Potest tamen ait quoq̧ ꝑsens intelligi ꝓ præterito. Sed cum impatiuus in i. terminans repetiatur: quartæ magis esse ostenditur coniugatiõis. Neuius. An nata est sponsa ꝑgnans? uel ai uel nega. E quoq̧ antecedente in io unũ inuenio meio tertiæ in quo similiter i. loco consonantis. ẽ. Iuue. eius infinitũ ꝓfert in primo. Cuius ad effigiem non tãtum meiere fas est. Persius: Pinge duos angues: pueri sacer est locus: extra

meiite. Quidã tamen etiã meo mẽios dici putauerunt. Sed mingo quoq; minxi dr: ex quo prӕteritũ in usu est minxi. Vnde Hora. Hũc pminxere calones. Ex quo secũdũ regulã nascit in ctũ supinũ ut mictũ. Hora. in. i. sermo. Mẽtior at si qd merdis caput ĩquiner albis Coruorũ. atq; ĩ me ueniãt mictũ atq; cacatũ. Vnde ẽt meditatiuũ micturio: ut lectũ lecturio: partum parturio esum esurio. A supinis. n. solent meditatiua fieri. In io quoq; u antecedẽte unũ inuenit inqo: qd plerique artiũ scriptores putãt ĩ usu nõ eẽ. Sed Ci. ponit in secũdo de orato. Attendere & aucupari uerba oportebit iogo: ut ea q̃ sunt frigidiora uitem9. In eodẽ. Tu uero ingsti molestus nõ eris. Idem in uerri. de signis. Q ni me ubi uiderũt: ubi sunt pãphile inqunt sciphi? Idem ĩ. iiii. ad herẽ. Quid. n. tibi uis aliqs iqat. Ex quo apparet secũdum analogiã iquiam quoq; debere dici. Idẽ ad eũ dẽ ĩ. iiii. At nõ africani nepotes inqt istiusmodi fuerũt? In eodẽ. Videte iudices nunc inqt queãdmodũ me plagioxippus iste tractarit. Persi. Hoc iuuat hoc inqs: uero qsq̃ faxit oletũ. Terẽ. quoq; iperatiuũ ĩque ĩ phormione posuit. Tũ antiphonẽ uideo ab sese emittere ĩuitũ eã inque. Ergo secundũ analogiã tertiӕ cõiugatõis ĩuenit eius tota fere declinatio uerbi. Supinũ uero ab eo nõ ĩoueni nec q̃ solẽt ab eo nasci. In cio a ãncedẽte a. mutãt in e pductã & abiecta o pductaq; i faciũt p̃teritũ: ut facio feci iacio ieci. Ex his quoq; cõposita cum prӕpõne q̃uis io prӕsenti mutent a in i: tñ prӕteriti regulam seruant quӕ est in simplicibus: ut efficio effeci pficio pfeci. Iõ autẽ dixi cũ prӕpõne cõposita mutare a ĩ i. qa si cum alia pte cõponunt seruant a: ut calefacio calefeci: tepefacio tepefeci: tremefacio tremefeci: stupefacio stupefeci: abiicio quoq; abieci facit: cõiicio cõieci: inicio inieci: piicio quoq; pieci. Inuenit tñ ẽt simplex icio icis. Vir. in. xii. ӕnei. Ictũ iam foedus: & oẽs cõpositӕ leges. Alia uero i ante cio habẽtia eandẽ i. i e. cõuertũt: & cio in xi. ut aspicio aspexi: cõspicio cõspexi: illicio illexi: pellicio pellexi. Excipit elicio elicui. Liui. ĩ. iiii. libro ab urbe condita. Ad colloquiũ autem elicuit. Et puto ideo ne si elexi dicerem9 necessario participiũ electus fieret: & eẽt dubitatio significatõis. pellicui quoq; p pellexi ueteres ptulerũt. Liui. ĩ laodamia. Aut nunc quẽpiam ante alia te illo asiatico ornatu profluens: aut dardano aut lydio fulgens decore. Et gloria pellicuit. Sed Teren. ĩ phor. Is senem p epistolas pellexit mõ non montes auri pollicens. Inuenit etiã allicui & pellicui. Piso in historiarũ primo. Cuius unius prӕmio multorũ allicuit aĩos. Var. belli punici sequanici libro secundo. Deinde ubi pellicuit dulcis leminans reperiatur quarte magis ostẽdunt. Sed mingo. quoq; dicit ex quo prӕteritum in usu ẽ minxi. Sic continuatur dixi q unũ inuenitur tertiӕ coniugationis. s. meio. sed mingo quoq; dicitur. per hoc autem q subiungit. ex quo prӕteritum est in usu minxi. nota meio prӕteritum non habere: sed ab isto mingo q eandem habet significatiõem mutuare. In io quoq; u. antecedente unũ. dupliciter accipit io. modo pro uocali. i. accipiens. modo pro consonãte. hic quidẽ accipit eam pro uocali. Continuat autem sic. inuenitur unum in io. definens. a. antecedẽte & e. antecedente. Inuenitur quoq; unum. u. antecedẽte: ut inquio. Quod uerbũ plerique artium scriptores putãt ĩ usu nõ esse. Sed Cicero ostendit in usu esse. hoc in exemplis intelligit. In cio. a. antecedente. a. mutant in e. In cio. a. antecedente mutant eam in. e. pductam & abiecta. o. productaque. i. faciunt prӕteritum perfectum: ut facio feci. iacio ieci. & ne putaret aliquis sicut in cõpositis istorum. a. mutatur in i. in prӕsenti: ita etiam. e. mutatur in prӕterito. remouet illud dicens ex his composita cum prӕpositiõe quanuis in prӕsenti &cӕ. Quare determinauit cum prӕpositione subiungit cum dicit: ideo autẽ cum prӕpositione &cӕte. Abiicio quoq; abieci facit. Exemplificat de compositis a iacio quasi dicat nõ solum quӕ componuntur a facio. seruãt. e. in prӕterito: sed etiam quӕ componũtur a iacio: ut cõiicio conieci. Inuenitur tamẽ etiam simplex. Dixi. q ini'cio & similia componuntur a iacio iacis mutatione. a. in. i. Inuenitur tamen etiam simplex uerbum icio icis. a quo sine mutatiõe etiam uidetur posse componi. hoc non secundum se dicit: ut in ortographia demonstratum ẽ. Aliter licet piicio & cӕtera cõposita supradicta desinunt in icio inuenitur tamen etiam uerbum per se iicio iicis. hӕc sententia minus impedita est. Alia uero. i. ante cio habentia. Dixit superius in cio. a. antecedente mutant eam in. e. &cӕ. Alia uero. i. ante cio. habentia eandem. i. in. e. conuertunt. Quod dicit. i. ante cio. habentia. non ad determinationem supponit. quoniam omnia in cio. desinentia. uel. a. uel. i. ante cio. habẽt: sed expositio est qualiter intelligat. a. s. i. ante cio habentia. Attende q hic tãtum illa. i. ante cio. habentia accipit quӕ superius non sunt enumerata. hoc autem dico propter inficio confocio & cӕte. huiusmodi de quibus superius data ẽ regula. Possumus aliter legere. Alia uero. i. ante cio. habentia: ut non sit expositio: sed totum simul iungatur. quasi dicat efficio. proficio &cӕ. huiusmodi: quanuis habeant. i. ante cio. seruant tamen prӕteriti regulam quӕ est in simplicibus. Sed alia habentia. i. ante cio. eandem. i. in. e. conuertũt: & cio. in xi. ut aspicio aspexi. Excipitur elicio elicui. Subdit causam ubi dicit: & puto ideo ne si elexi diceremus & cӕtera.

tis unda saporis. Supina ex his quidẽ quæ a habẽt ante cio fiũt a presenti io ĩ tum conuersa: ut facio factũ. iacio iactũ. In omni enĩ uerbo siue penultima siue antepenultima sit a seruat ẽt in supino q̃uis mutet in præterito pfecto: ut facio feci factũ. iacio ieci iactũ capio cepi captũ. ago egi actũ. frãgo fregi fractũ. cado cecidi cæ sum. ex his cõposita quę ĩ p̃senti mutãt a ĩ i: ut facio ĩficio capio ĩci pio: in supino a ĩ e cõuertũt ut factũ infectũ: captũ inceptũ. Illa uero quæ cõponũt a uerbis in go desinẽtibus q̃uis mutẽt in præsenti a in i: tñ ĩ supino ĩmutabilem seruant eã: ut ago exigo exactum: frãgo ĩfringo ĩfractũ tãgo cõtingo cõtactũ. pãgo ĩpingo ĩpactũ. Quæ uero in xi terminãt ptũm ẽm præmonstratã regulam xi in ctũ cõuertẽtia faciũt supinũ: aspexi aspectũ: illexi illectũ. elicui uero elicitũ facit. Vnde Luca. ĩ ix. Virus & elicitũ iussumq; exire repugnat. Et Stat. i. iiii. Durę q̃ limite mortis manes elicitos. In dio desinẽs inuenio unũ fodio fodi: & ex eo cõposita pfodio pfodi: effodio effodi: q᷑ penultimam præteriti pduxit necessario ẽm prædictã regulã quã ostendimus q᷑ si minuãtur præsentis syllabæ ĩ præterito pducit penultima nisi p syncopã uel apocopã pferat. Supinũ ĩ sum facit geminata s. ut fodio fossum. Oĩa. n. uerba quę ĩ di faciũt ptũm pfectũ: ĩ sum faciũt supinũ: ut prãdi prãsum: mo mordi morsum: tetẽdi tẽsum: defendi defensum: ascẽdi ascẽsum: sedi sessum: excepto dedi qa ẽ priæ cõiugatõis q᷑ nunq̃ in sum facit supinũ: & ex eo cõpositis: q̃ ĩ tertiã trãseunt cõiugationẽ: & a penultima simplicis supini ĩ i cõuertũt: ut do dedi datum reddo reddidi redditũ. pdo pdidi pditũ. uẽdo uẽdidi uenditũ credo credidi creditũ: cõdo cõdidi cõditũ. In dior quoq; deponẽtia ĩ sum faciunt supinũ: ordior orsum: igredior igressũ. In gio similiter pducta antepenultima & ablata o extrema faciunt præteritũ pfectum ut fugio fugi: cõfugio cõfugi: pfugio pfugi: refugio refugi. Supinum o ĩ tũ couertit fugio tũ. cõfugio. tũ. refugio refugitũ. In pio ca ãncedẽte mutãt a ĩ e pductã: & abiecta o. pductaq; i. faciũt ptũm pfectũ ut capio cepi. Ab eo cõposita ĩ præsenti qdẽ mutãt a correptã simplicis ĩ i. breuẽ: ptũm uero ĩtegrũ mãet: ut ĩcipio ĩcepi. recipio recepi: suscipio suscepi. Supinũ tam eius q̃ oĩum ĩ pi uel ĩ psi uel ĩ mi terminãtiũ ptũm pfectũ p ptũm pferẽ: ut cæpi captũ. ĩcepi ĩceptũ. cepi ceptũ: rupi ruptũ: scalpsi scalptũ. cõpsi cõptũ. prepsi preptũ: dẽpsi dẽptũ: scripsi scriptũ: nupsi nuptũ. emi emptum. ademi adẽptũ: rapui quoq; raptũ facit. Similiter ex eo composita corripui correptũ. arripui arreptũ. Cu uero ante pio habẽt a o ĩ ui cõuertũt: & pducũt penultimã ĩ ptõ. ut cupio cupiui uel cupii. Et ex eo cõposita: ut cõcupio cõcupiui uel cõcupii. Vetustissimi ãt ẽt secundũ quartã cõiugationẽ solebant hoc uerbum pferre. Lucretius effingere ut arte naturæ primus terrarũ claustra cupiret. In ui diuisas faciens pręteritũ unum ĩuenio supradictæ terminatõis: rapio rapui. Et ex hoc composita eripio eripui. surripio surripui. Nã surpui per syncopã protulerũt quidã poetarum. ut Horatiꝰ ĩ quarto carmi. Quæ me surpuerat mihi fœlix post cinarã. Sapio

In omni enim uerbo siue penul. Dixit factũ & iactum supina esse a facio & iacio. quod forsitan ita esse minime uidet cum ipsa nõ habeãt a. sed e. in præterito. Ad qđ cõfirmãdũ dat regulam in toto dicẽs ita. in omni. n. uerbo siue penulti. siue antepe. sit a. seruatur etiã in supino &c.

Ex his cõposita quæ in p̃senti. Hoc est dicere. cõposita ex his scilicet ex simplicibus. a. penultima uel antepenultima habentibus: determinat quæ c õposita accipiant dicens: quæ in præsenti mutat. a. in. i. hoc dictum ẽ pp calefacio. tepefacio & similia q̃ non mutant. a. in. i. hæc inquam composita sic determinata in supino. a. in. e. conuertũt: ut factũ. ĩfectũ. Regula p se est data ex p̃cedentis occasione. exceptio est quod pxime supra. Illa uero quæ cõponuntur. q. d. excipiuntur cõposita a desinẽtibus in go. Nam licet hoc habeãt cum istis q a. mutant in. i. tamẽ in supino etiam seruant eam. i. a. ĩmutabilem: ut ago. exigo. exactum. simplex: ideo præposuit ut ostẽdat q cõpositũ in p̃senti mutat: & in supino eam seruat. In gio. similiter pducta antepenulti. Dixit q perfodio di. & effodio. di. penul. præteriti necessario producunt: quia minuunt in simplici: ad hoc similiter respicit hoc mõ a fugio descẽdẽtia pducta antepenulti. similiter. i. ppter similitũnem. s. qui minuunt syllabas præsentis: & ablata. o. extrema faciũt præteritũ pfectum. Extrema ut qbusdã placet posuit determinationem: qa ĩueniř am nõ extremam ut ĩtem fugio. Pòt & aliter legi extrema ut sit ordo in gio. antepenultima producta & ablata. o. Similiter extrema: ut in perfodio. In perfodio. n. est idem cum extrema. o. ut per eã solam præsens superet præteritum. Similiter in fugio fugi. & in similibus. hoc autem sic notandum. Ideo posuit ut ostendat in his quoq; penultimam præteriti productam. Nam ĩ hoc q dicit similiter & extrema o. diligentibus penultimam præteriti productã esse ostẽdit: dixit. n. eqpollenter præteritum una syllaba superari a p̃senti. In ui. diuisas faciens præteritũ unũ ĩuenio supradictæ terminationis. s.

etiã tam sapui q̃ sapii uel sapiui ꝓtulisse auctores iueniũ-
tur. Probo tamẽ sapui placet dici. Carisio sapui uel sapiui:
sapiui & sapii sm Var. quod Diomœdes etiã approbat:
Nonius tñ Marcellus demutatis cõiugationibus sic põit
sapiui pro sapui. Neuius ĩ uirgine prægnãte. Quãdo ego
plus sapiui qui fullonẽ compressi quinquatribus. Teren.
similiter: Cũ intelligo resipisse ꝑ resipuisse. Caper utrũq;
in usu esse ostendit. Affranius in brundusinis. Equidẽ nũc
resipui postq̃ pectus leticia est honestum. Plau. in ruden-
te. Pol magis sapuisset si dormisset domi. Cœpio quod in
usu non est cœpi facit ptũm. Terẽ. tamen ĩ adel. præteri-
tum ĩperfectũ subiunctiui eius uerbi qđ nascit̃ ex præsen
ti profert. Sinerẽ ergo illũ: aut non sex totis mensib9 pri9
olfecissem q̃ ille qcq̃ cœperet: Supinum a cupiui & sapiui
secundum prædictam regulã mutata ui ĩ tum ꝓfert cu-
pitum & sapitũ. In tio unum inueni pario pepi. Vetustissi
mi tamen & sm quartam coniugationem hoc protulisse ĩ
ueniuntur. Ennius: Oua parire solet genus pẽnis condeco
ratũ. Sed Trẽ. in phor. Neq; parere hæc ĩadru p ætatem
põt idẽ ĩ andri. Hãc simulãt parere: quo chremetẽ abster
reãt. Supinũ partum debet esse. Vnde partus & parturio
meditatiuũ: plerũq; enĩ regulã supini sequũtur tam medi
tatiua q̃ frequẽtatiua: exceptis qbusdã de quibus ĩ specie
uerbi diximus: ut lectũ lecturio & lectito: mictũ mictu-
rio & mictito: dictũ dicturio & dictito. Sic ergo partum
parturio & partito. Stati. in. x. theba participio futuri ad
didit ĩ hoc exemplo: Atq; hosti ueniat paritura marito.
Deponẽtia in rior desinentia orior & morior tam secũdũ
tertiam q̃ sm quartam coniugationem declinauerunt au
ctores: orior oreris & oriris. morior moreris & moriris.
Luca. i. iiii. Nõ gratis morit̃ iugulo q ꝓuocat hostẽ. En-
ni. i. xiiii. Nunc est ille dies cum gloria maxima sese nobis
ostendat: seu uiuimus siue morimur. Terẽ. in eunuc. Ri-
su emoriri omnes denicq;. Virgilius ĩ secundo æneí. Telis
nostrorũ obruimur: oriturq; miserrima cædes. Lucilius ĩ
tertio: Cõturbare animam potis est quicũq; adoritur. Eo
rum supina ortum & moritum q̃uis oriturus nõ orturus
ĩueniatur pticipium futuri sed præteriti ortus non oritus
dicitur. Horatius ĩ epistola. libro secundo. Nil oriturum
alias: nil ortum tale fatentes. A morior quoq; notandum
q cum moritur9 secundum analogiam facit participium
futuri mortuus facit præteritum geminata u. quod ĩ nul
lo alio participio ĩuenies pro mortus uel moritus. qđ pro
portio magis exigebat. In tio unum desinens p si facit p̃-
teritum geminata s. quatio quassi: quod teste Carisio ĩ u-
su non est: concutio concussi: ꝑcutio percussi incutio in-
cussi. Supinum secundum regulam in si terminantium p̃

in pio. rapio rapui. hoc ita intelligendum
est ut faciat tantũ in ui. diuisas. Aliter enĩ
sine pondere & falsum eẽt quod dixerim
in ui diuisas unum inuenio: & ipse subiun
gat q sapio. quoq; in ui diuisas fac t. licet
aliis modis Nec præter eundẽ quod supe
rius in exemplis regula de supinis uerbo
rum in pi. uel ꝑsi. uel mi. terminantium
præteritum pfectum addi. Et rapui quo-
que facit raptum. similiter ex eo composi
ta. ibi. n. ꝑpter cõsimilem formam i supi-
nis illud induxit. hic uero agit de rapio &
compositis ab eo: ut & terminationẽ ostẽ
dat: & quomodo faciant præterita doce-
at. & ideo nec istud nec quod superius di
xit uacat. In rio. unum inueni pario pe
peri. Quæ quamuis tertiæ coniugationis
accipiam. Vetustissimi tamen & sm quar
tam coniugationem hoc protulerunt: &
hoc intelligit cum dicit uetustissimi tamẽ
sm quartam &c. Supinum partum eẽ
debet. Vnde uero hoc debitum procedit
declarat cum subiungit. unde & part9 &
parturio meditatiuum: quasi diceret un-
de possis uidere q partũ debet facere. sic
collige. Nam facit part9 participium. Par
ticipium uero & supinum in litteratura
conuenire non dubitatur. & a partu supi-
no fit additione rio. parturio meditatiuũ:
quod probat a toto sic. Plerunq; enim re
gulam supini sequuntur tam meditatiua
q̃ frequentatiua. Attende q plerũq; non
ad meditatiua sed ad frequentatiua refe
rendum est. Omnia enim meditatiua se-
quitur regulam supini. i. formantur a su
pinis. Frequentatiua uero formantur eti-
am a secundis personis: ut supra monstra
tum est. Deponentia in rior desinẽ. De
ponentia in rior desinẽtia orior & mori-
or tam sm tertiam q̃ sm quartam: coniu
gationem declinauerunt antiqui. eorum
supina sunt ortum & moritũ. Bene dico
ortum supinũ. nam ortus ẽ. tamẽ partici-
pium: non oritus: quamuis futurum partici
pii oriturus: non orturus inueniatur. hoc
est quod dicit quãuis oriturus &c. Mo
rior quoq; notandum. Nõ solum orior.
notandum est q mortuus facit præteri-
tum u. geminato pro hoc q deberet face
re mortus. uel moritus. mortus non alia
ratiõe dicit deberet facere: nisi propter si
militudinẽ. Nam sicut orior facit ortus.
similiter morior uidetur facere mortus:
uel moritus. Quod scilicet moritus pro-
portio ĩ regula magis exigebat. Dicimus
enim moriturus. In tio unum desinens
per si facit. In tio desinens per si facit præ-
teritum geminata s. ut quatio quassi &c.
Supinum secundum regulam in si termi-
nantium præteritum perfectum dixit in
sum. cassum quod probat per frequenta-
tiuum & per compositum. cum dicit un-
de frequentatiuum quasso quassas & cæ.

teritũ exit quassum: unde frequẽtatiuum quasso quassas. Similiter pcussum ĩcussum. Nã ussi ustũ gessi gestũ: torsi torsum uel tortum excipiunť: & q̃ quartæ cõiugatõis ĩ si terminãt pręteritum. farcio far si fartũ: farcio. si. tum: fulcio si. tum: haurio. si. stum. P uero añ si po sita sicut supra dictũ est p ptũ m faciũt supinũ: demo dẽpsi. ptum: pmo pmpsi. ptum: nubo nupsi. ptum: scribo scripsi. ptum. In tior unũ deponẽs tam tertię q̃ quartæ coniugatõis ĩueniť potior. Virgi. in. iiii. æneí. Fas omne abrũpit: polydoꝝ obtrũcat & auro ui potiť. i. ẽm tertiam cõiugationem corripuit penultimã. Lucilius ĩ sexto. Deficit alma ceres: nec plebes pane potitur: ẽm quartã coniugationem pducta penultima protulit. Similiter Neuius in iliadis secũdo. Fœcundo penetrat penitus thalamoq; potitur. Infinitus tñ secundũ q̃t tam semp inuenitur. Cicero in. iiii. inuectĩ. Rerum potiri uolunt. Supinũ in tum definit penultima producta potitum. In uo diuisas q̃ cũq; ãtecedẽte cõsonãte desinẽtia mutãr o ĩ i: ut acuo acui: ĩbuo ibui induo ĩdui: diluo dilui: ãnuo ãnui: spuo spui: suo sui: metuo metui: arguo argui. Vir. i. ix. Nisus ad hoc me nulla dies tam fortib⁹ ausis Dissimilẽ arguerit tñ fortuna secunda. Idẽ. i. ix. Verba redarguerit. Excipiuntur struo struxi: fluo fluxi: pluo pluui. Liuius ĩ secũdo ab urbe cõdita. Lapidibus pluuisse: & ĩ. xxv. Sanguine pluuit: Nã unguo quidem Nisus & Papyrianus & Probus tam ungui q̃ unxi dicunt facere præteritum. Cassius uero unxi tãtum: coquo uel ut alii coco coxi: linquo liqui: tinguo uel tingo tinxi. Hæc tamen non uidẽtur in uo diuisas terminare in q̃bus u. uim litteræ amittit unde ĩ guo quidem syllabam terminantia huiuscemodi seruant regulam in go terminatorũ: sicut & quæ in quo finiuntur rationẽ sequuntur in co desinentium. Dicimus enim unguo unxi: lingo linxi & pingo pinxi: & liquo liqui & uinco uici. Ninguo quoq; ninxi: unde & nix: sicut a duxi dux: a rexi rex. Virg. in. iii. georgico. Interea toto non secius aere ninguit. Actius in andromeda. Cum ninxerit cælestium molem mihi. Extinguo etiam extinxi: cuius simplex tinguo in raro est usu. Virgilius ĩ quarto æneidos. Cum genere extinxem memet sup ipsa dedissem p extinxissem ptulit: Cicero tamen ĩ arato stinguens participio usus est: quod a uerbo stinguo nascitur. Quem neq; tempestas ptinet: neq; loga uetustas interimet stinguens præclara ĩsignia cæli. Idem passiuum eius uerbi ĩ pronosticis ptulit ut cum luna meãs hyperionis effugit orbem: Stinguuntur radii cæca caligĩe tecti. Illud quoq; sciendum: q in ui diuisas terminantia præteritum perfectum cum soleant corripere penultimam tamen uetustissimi inueniuntur etiam produxisse penultimam eãdem. In his maxime quæ a præsenti in uo diuisas desinente proficiscuntur. ut eruo erui arguo argui annuo annui. Ennius ĩ quinto. Annuit sese mecum decernere ferro. Supina eorum ĩ pręteriti ĩ tum conuertunt & pducunt penultimã: ut acuo acui acutum: imbuo ĩbui ĩbutum: indui indutum: annui annutum: innui innutum: argui argutum: unde & participium argutus: idest conuictus. Plau. ĩ pseudulo: Argutus malorũ facinorum: & futurũ arguturus: & deriuatiuum ex hoc uerbum argutor

Nam ussi ustũ. diceret aliquis male pbasti p regulam terminãtium in si. q in sum. faciũt supinum. Nam illa regula falsa ẽ. qa ussi nõ facit in sum. sed ĩ tum &c. ad hoc respondet per ussi ustũ nõ falsificať regula. Nã u ssi ustũ &c. quæ sequuntur excepta sunt. Vel aliter. q̃si dicat uere debe rent facere in sum. ẽm regulam in si terminantium: q̃n nulla alia excipiuntur: nisi ussi ustum, gessi gestum & cetera. quæ hic enumerantur. Attendit q istud p. non ante si. posita &c. clauditur quoq; in exceptione. Nam ungo quidem nisus &. Hoc ita cõtinuatur dixit q in uo: diuisas qua cũq; consonante antecedente desinentia mutãt o in i exceptis quæ ipse enumerat. Nũc supponit causam quare ipse sic determinauit: ut diceretur. In uo diuisas. nam ungo &cæ. Talis est. quasi dicat: ideo sic determinauit. qa desinentia in uo non diuisas nõ eodẽ modo faciunt. Hæc tamen non uidẽtur in uo. Instaret fortitan aliquis dicens hæc non esse diuersa a superioribus. cum in uo. desinant sicut & illa. Quod determinat ita dicens: hæc tamen non uidentur in uo. diuisas. terminare & quare subiungit causam dicens. In quibus u uim litteræ amittit. aliter in uo. diuisas quacunq; consonante antecedente mutant o in i. Excipiuntur struo struxi: &cæ. Diceret aliquis quare non excipis ungo & similia. Ad hoc ille non opus est: ut hæc enumerentur. Nam de his manifestum est; cum ungo faciat tam in go. tam in xi. &c. Hæc tamen non uidentur in uo. diuisas terminati. Talis est ac si dicat: licet unguo. & coquo & similia in exceptione ponãtur: tamen uidentur improprie excipi. quoniam non uidentur in uo diuisas terminari. Subiungit causam in quibus. u. uim litteræ amittit. Quod comprobat per effectũ: dicens. unde in guo quidem syllabã terminantia huiusmodi &cæ. Attende q huiusmodi ẽ nominatiuus plu-

argutatis. Inuenit̄ tamē ēt arguiturus in usu ꝑ argutus. Salust. in. ii. historia. Quos aduersum multi ex bythinia uolentes occurrere falsū filiū arguituri. Plau. iterū in pseudulo de sycophāta. Et quid argutus ꝑ con uictus. Excipit̄ rutū uel ruitum qd̓ u. corripit uel qd̓ i. seruauit. Nā secundū futuri pticipiū. i. ruiturus debet supinum ruitū eē. Luca. i. iii. Ruituraq; semp stat mo les mirū. Secundū ptūm uero debet rutū dici penultia correpta. Vir. i. xi. Nec mihi cū teucris ullū post eruta bellū Pergama. Et uī; hoc p syncopā i. uocalis ī ptō pla tum erutus ꝑ eruitus. Ideoq; tēpus pfectū simplex qd̓ hūit u. ante i. seruasse. A spuo & metuo & pluo secūdū analogiā: sputū & metutū, uel metuitū: & plutū a plu ui: ut ab adiuui adiutū debet facere: sed i usu nō īue ni. Alia uero supradictæ terminatiōis uerba extremā syl labā præteriti ī tū cōuertūt: ut struxi structū: unxi un ctū: ling lictū. Excipit̄ fluxū: ut iā supradictū est. Depo nētia ī quor mutāt eā i. cu & assumentia tū faciūt supi nū: loquor locutū sequor cutū: fruor uero fructū sicut struor structū. Cice. In hortensio. Vt amœnitate sum ma fructus est. Vlpia. tamē ad sauinū. Futurū fruitur; struitur; quō ortū oritur; erutū. eruitur;: mortuū. ri tur;. q cū ī ptō nō hēant i. in futuro hēnt. In uo u. loco consonantis posita in l q. lē definēte penultima: o extre mam in i cōuertūt & faciūt præteritū: ut soluo solui so luo; uoluo uolui: caluo calui. Vnde Salu. i. iii. histo in fimū passim ꝑtulit. Contra ille calui ratus: calui ꝑ de cipi: uocali uero natura lōga ātecedēte uo ī xi cōuertūt ī præterito: ut uiuo uixi. Supinū i. ī tum conuertētia fa ciūt. ā i uocalem necessario redeūte: solui solutū: uolui uolutū: sic debet ēt calui calutū facere: qd̓ tamē in usu nō īueni. & puto calūniā ex hoc deriuatū. Vixi aūt ī xi ter minantiū regulā supina seruat uictū. In bo. definentia uocali lōga antecedēte bo ī psi cōuertentia faciunt pte ritū pfectū ut scribo scripsi: nubo nupsi: nūq. n. b. ante ī pricipio syllabæ pōt īueniri: ut pseudulus ipse. Alia uero b. ī i. mutant ī pterito. ut bibo bibi. Cice. ī uerri. ii. An iste nūq de se spē bonā habuisset: nisi de uobis ma lā opinionē aīo ībibisset. Oui. in. yi. meta. Vberaq; ebi berāt auidi lactātia nati. lābo quoq; lābi. Luci. in. xiii. Iucūdusq; puer: q lāberat ore placētas. Similiter scabo scabi: Idē Luca. i. ix. Scaberat ut porcus cōtritis arbore costis. Vnū excipit̄ īcūbo, icumbis. q etiā secundū pri mā cōiugationē icubo incubas quoq; pfert̄ qd̓ icubui

ralis. Ac si diceret. p hoc potes uidere. u. ī fu pradictis amittere uim īfæ q huiusmodi. s. ī guo. syllaba terminātia seruāt regulā termia toꝝ. ī go. &c. Et ponit quō seruent: ubi dicit dicimus. n. unguo unxi ut punguo punxi. & reliqua. Nā sicut pūgo mutat simplex go. in xi. ī pterito: ita &c. Excipit̄ ruitū uel rutum. ga i. seruauit. Regula. n. dixit supīa corū. i. p teritū ī tum. cōuertūr: & ꝑducūt. u. penulti mā. Ostēdit unde ruitū deberet esse. postea uel o: unde rutū. Nā fm futur; pticipii. i. rui turus debet ruitū eē. Secūdū uero pteritū. i. rui. deberet rutū dici. i. mutata in tū. penulti ma correpta hoc ad debitū nō pertinet sed ab auctore euidētiæ causa additū ē. Non. n. possumus cōfigere debet cū penultima cor repta: ut dicamus fm pteritū debet dici ru tum penultia correpta. Nā a rutū &c. q ipse enumerat: deberet dici correpta penultima q uidimus hre ꝑductā. Et uidet̄ hoc per syncopā. i. Et uidet̄ hoc p syncopā. i. uocalis ī pterito platū. s. rutus ꝑ ruitus. sicut erutus p eruitus. Ideoq; tēpus pfectū. i. eruitus. tē pus dico simplex. hoc ē unum. s. breue qd tē pus habuit u. ante i seruare uidet̄: hoc ē dice re: q a rutū profert̄ p syncopā: iō penultima eius seruauit tps qd̓ ipsa eadē antepenultia habuit ī pfecto. i. ī ruitus. Nā breuiat̄ in hoc penultima. sicut ī illo antepenulti. A spuo & metuo & pluo. A spuo & metuo & pluo. fm analogiā deberet fieri sputum & metu tū. uel metuitum & plutum. cum dicit debe ret: innuit q nō fiunt: & iō exceptio ē supradi ctæ regulæ. q dicit supina corū i. pteriti ī tū. cōuertunt & ꝑducūt. u. pteriti: ut acui acu tum. Excipiunt̄ spuo & metuo. & pluo. Attē dit q a nulla rō est q cogat dicere metutum. nisi forsitā p similitudinē putaret̄: ut sicut di cimus ruitū: ita quoq; dicat̄ metuitū. & ideo addit uel metuitū. Alia uero supradictæ ter mi. Scilicet pter illa q cōuertunt i. pteriti in tum ī supino: & pter spuo. & metuo. & pluo extremā syllabā pteriti ī ctum cōuertunt: ut extruxi extructū. Nota q supradictā termi nationē large hic accipit tam ī uo. diuisas. q ī uo. nō diuisas. Fruor quoq; fructum fa cit. Hoc pp similitudinē adiūgit deponētib9 ī quor. s. ga & ī. r. definūt: & supinū ī tum fa ciunt. In uo. u. loco cōsonātis posita. in uo u loco consonātis posita: terminātia uerba ī l. definēte penultima. o. extremā in. i. cōuer tūt & faciūt pteritū: ut soluo solui. extremā o. dicit ad differentiā qm̄ in qbusdā huius modi repetit etiā nō extrema ut uoluo. Pōt etiā legi: ut sit ostēsio q possit abiici. o. nā est extrema. Vocali uero naturaliter lōga. Vo cali uero naturaliter lōga ātecedēte uo. ī xi. cōuertit̄ ī pricipio; ut uiuo uixi. Attēde cū di cit uocali natura lōga ātecedēte q nō ponit̄ hic ad differētiā: qm̄ nō reperitur uerbū defi

nēs ī uo syllabā habēs uocalē penultimā nisi natura lōgā: sed dr̄ iō posuisset sicut ostēderat ī quā cōsonātē ī hmōi uerbis definet penultima ita ēt demōstret si uocalis fuerit penultima quā illam oporteat esse. Et puto calumniā ex hoc caluo. Hoc iō dicit: ut significationē ipsius uerbi apiat. In bo. definentia uocali longa. In bo

desinentia uocali longa antecedẽte bo. in psi cõuertentia faciunt pteritum perfectũ. Subiungit causam q̃re. b. s. p. mutet. Nunq̃ enĩ. b. ante. s. in pricipio syllabæ potest iueni ri: ut pseudulꝰ ipse. q. d. b. nunq̃ iuenitur ĩ pri cipio syllabæ ante. s. sed. p. inuenitur. & hoc exẽplificat: ut psendulus. & recte diuersa exẽ pla ponit a superioribus. s. scripsi. nupsi. quo niam de illis dubiũ erat qualiter scribẽda essent. s. per. b. an per. p. Et nunc qdem sim plex eorũ. Et nũc quidem simplex eorum. i. cubo as. primæ est coniugationis. Vetustissi mi tamen & hæc & omnia que in ui. diuisas. præteritum perfectum habent in prima cõiugatione. etiam sm̃ tertiam solebant declia re per hoc ostẽdit ꝙ composita a cubo recte sint & primæ: & tertiæ cõiugatiõis. nam ipsũ simplex apud uetustissimos erat in utrisq;: li cet nũc in usu nõ sit nisi in prima cõiugatione. Et notãdũ ꝙ cum oĩa in. Dixi ꝙ uerba in si. terminantia ĩ pterito psi in tũ. cõuertũt in supinis. diceret aliquis immo mutant psi in psum. iuxta uniuersalem regulam supius dat in sũ psi. terminãtiũ. hoc remouet dicẽs ꝙ sicut uerba quartæ cõiugatio. excipiuntur a regula in psi. terminãtiũ. ita quoq; quæ p. u. l. m. ante si. habent in exceptione ponuntũ ga cõuertũt psi. in tum. ut dẽpsi demptum. sumpsi sumptum. & hoc est quod iubet nota re. Sequitur in quibus. i. demptũ & sumptũ. etiam non solum in illis I quibus. p. uidetur esse a prima positiõe. b. in. p. interponitur. p. causa euphoniæ: quod etiam ĩ præterito placuit qbusdam ascribere & dicere dẽpsi sumpsi. Nota ꝙ in his qbusdam se intelligit. Nõ enĩ aliter esse ualet si quæ de. m. orthographia dixit uelimus attendere. dixit. n. ꝙ. m. nulli semiuocali. nisi. n. præponitur. Item ali bi in. m. inueniẽ syllaba desinens ĩ media dictiõe: qñ sequens. a b. uel. p. uel altera. m. incipit ex quibus conuincitur ꝙ si p. subtrahatur dempsi dici non potest. neq; per se: neq; cum s. possumus. m. proferre. ideo autem di xi. Nota ꝙ cum dicit quibusdam placuisse ĩ illis intelligit: quoniam multoties dicit ꝙ uel quibusdã uideẽ. uel qdam uel nostri sic dicunt quãdo se inter illos non enumerat. & ideo quãdo se enumeret uel quãdo nõ oportet caute discernere si Priscianũ absq; confusione uelimus genere. S uero præcedẽte co mutant. S uero præcedente co mutãt sco in ui. & faciunt præteritũ nisi sint ĩchoatiua: ut quiesco quieui. Nota ꝙ ascisco asciui. nõ secundum se hic ponit quod ostẽdit ĩferius. & ascisco. & descisco eẽ ĩchoatiua. Omnia tamen quæ præteritũ. Hoc ita continuatur. dixit s. præcedẽte mutãt sco. in ui. qđ fuit di cere non a prima positiõe hñt sed assumũt ui. & quãuis uelut ad supplẽdam indigẽtiam eam assumũt tñ amittunt eam. & hoc est qđ dicit colligens simul oĩa quæ terminãt ĩ ui. adiecta omnia tamẽ q̃ præteritum termi nant in ui. adiectã frequẽter inuenimus per

facit præteritum & omnia a cubo composita: siue primæ siue tertiæ sint cõiugatõis: ut accumbo uel accubo accubui: incumbo uel incubo incubui. Et nunc qdem simplex. eorũ. i. cubo cubas primæ est coniugatõis. Ve tustissimi tamen etiã hæc & oĩa quæ ĩ ui diuisas faciunt ptũm pfectũ ĩ prima cõiugatiõe secundũ tertiã solebãt declinare. Supina uero ĩ psi quidẽ terminantiũ ptũm psi in ptũ conuertũt: ut scripsi scriptũ: nupsi nuptũ. In bi uero assumunt tum: ut bibitũ lãbitũ & cubitum: un de & cubitus dẽ. Et notãdum ꝙ cũ oĩa in si terminãtia præteritum sicut supra docuimus ĩ sum terminãt supi nũ: exceptis quartæ cõiugationis uerbis. Hæc quoq; q̃ p uel m ante si habuerunt psi in tum cõuertũt ut nupsi nuptum: scalpsi scalptũ: scripsi scriptum: dempsi demptum: sumpsi sumptum in qbus etiã p euphoniæ causa interponiẽ: quã etiã in ptõ quibusdã placuit ascribere. In bor deponẽtia mutant bor ĩ psum & faciunt supinũ ut labor lapsum: nulla aũt causa alia est mutãdæ bi p ante s. uel t in principio syllabę positę nisi cã euphoiæ: cuiꝰ ratio apud græcos quoq; obseruantissimos eiꝰ seruata est in supradictarũ cõsonãtium scriptura: ut κρυπτω εκρυψα στλιβω. εθλιψα pro ψ enim gręca nos ĩ principio syllabæ ps scribimus: ut nubo nupsi nuptũ: scribo scripsi scriptũ: scalpo scalpsi scalptũ. In co n ante cedente abiecta n & o in i conuersa faciunt pręteritum: penultima quoq; producta: ut uinco uici: cõuinco con uici linquo quoq; quod consimilem uidetur habere ter minationẽ liqui facit præteritum abiecta n sicut supra quoq; docuimus: s uero præcedente mutant sco in ui: nisi sint ĩchoatiua. Illa enim carẽt præterito perfecto quiesco quieui: pasco paui: cresco creui: ascisco asciui: cõ suesco consueui: uel cõsuetus sum. Cathius tamen con sueo ponit. Oĩa tamen ea q̃ præteritũ pfectũ ĩ ui termi nant adiectã frequenter ĩuenimus p secundas & tertias psonas syncopã penultimæ pati syllabæ: cũ ab u. loco consonantis ĩcipit: ut amaui amauisti uel amasti ama uit amauimus amauistis uel amastis amauerũt uel ama rũt. Neo neui neuisti uel nesti neuit dicimus: neuimus neuistis uel nestis neuerũt uel nerũt. Iõ aũt addidimus adiectã: quoniã si in præsenti positõe sit u. cõsonãs syncopã pati nõ põt: ut lauo laui lauisti: non possumus di cere lasti p lauisti: nec lastis p lauistis nec larũt p lauerunt. Similiter faueo faui fauisti nemo dicit fasti nec p fouisti fosti nec p soluisti solsti. Sed ĩuenio Horatium auctoritate fecisse in quibusdã concisionẽ q̃uis positio habeat u. consonantem moueo moui mouisti: ex quo summosses posuit Horatius pro summouisses in. i. ser

mo. Hūc hominē uelles si tradere desperea m ni Sum mosses oēs non isto uiuimus illic Quo tu rere mō. Idē cōmorit pro commouerit i primo sermonū. At ille q me cōmorit melius nō tāgere clamo. Vnū inuenit in sco desinens uerbū apud uetustissimos: cuius præteritū in xi ꝓtulerunt teste Capro: cōquinisco cōquexi. Est autem cōquinisco: caput iclino. Pōponius in uacca uel marsupio ait. Simul intro ueni accessi ad patrem prendi manum in terra ut cubabat nuda: ad eum ut cōquexi: interim mulieres cōspiciūt. Excipit præterea eiusdē terminationis compesco scui dispesco scui quod ponit Apuleius in dialogo qui ē de deo socratis. Cū & habitacula sūma abissimis tanta intercapedine fastigii dispescant pro distent. Excipiūtur præterea disco didici: posco poposci: & ex eis cōposita quæ similiter faciunt præteritum dedisco dedidici: deposco depoposci. Vocali uero natura longa antecedente in co desinentia xi syllaba faciunt preteritū: ut duco duxi dico dixi. R antecedente unum inueni parco quod peperci & parsi facit præteritū. Lu. in. ii. Parium sed fessa senectus sanguinis effudit iugulo flammisq; pepercit. Terē. in echyra: Heu me infoelicem: hāccine ego uitā pa si perdere: Ico præterea penultima breui profertur in presenti teste Capro. sed producit in preterito perfecto & mutat o finalem in i ico ici: unde ictus. Cato Censorinus de ueturi o: Hostem nūc icit: Cælius i primo: Qui cū iis ita fœdus icistis. Luca. tamen in præsenti ꝓducit penultimam. ex hinc corpus propellit & icit. Supina in ci quidem terminantium p̄teritum: i in tum conuertunt. ut uici uictum conuici cōuictum. deliqui delictum. Eandem seruant etiam regulam liqui lictum & ex eo composita reliqui relictum. Nec mirum ē cum post q. u. posita uim littere amittit in ci desinentium regulam sequi Quæ uero in ui syllabam proferunt præteritum perfectum mutant eam in tum requieui requietum: unde participium fit futuri requieturus. Cicero contra Metellum. Nisi eorum exitio non requieturam. Cresco creui cretum: ascisco asciui ascitum: descisco desciui descitum. Liui. in. xxy. ab urbe condita. Descitum ab romanis. Et notandum q ab īchoatiuo scisco composita primitiui idest scio habuerunt præteritum. secundum rectam uero proportionē debent eorum quoque perfecta a scio & descio esse nosco noui notū. Similiter ex eo composita: ignosco ignoui ignotum. Terenti9 in adel. Ignotum est: tacitum est creditum est: unde & participium futuri ignoturus. Cicero in catone maiore. Ignoturus est alteri quod tutorem secutus. Cato in quinto originum. Quod eorum secundas & tertias personas syncopam pati penultimæ syllabæ. cum ab. u. loco consonātis icipit. pōt & aliter hoc tamen cōtinuari. dixit. I. uero antecedēte mutāt sco i ui. & p hoc ostēdit hæc talia cōuenire cum aliis quæ habent u. prima pōne. I. cum fauo faui. & similibus. Nunc autem ostēdit ista & oīa quæ terminant in ui. adiectā differre ab illis quæ habēt u. a præsenti sic terminuās. Oīa tamē &c. nihil aliud mutatur. nisi continuatio: & quod subiungit & ab. u. loco cōsonātis icipit. q. d. quāuis incipiatur ab. u. quæ in aliis non solet syncopari. tamen sincopaē in hmōi. Vnū inuenit in sco desinens. Vnum inuenitur in sco desinens uerbum apud uetustissimos: cuius præteritum perfectum in xi. protulerūt. conquinisco. conquexi. hoc ad exceptionem iduxit: & hoc innuit ponendo præterea cum dixit. Excipiuntur præterea eiusdē terminationis: compesco compescui & cæt. Vocali uero natura longa anteceden. Vocali uero longa natura antecedente I co. desinentia in xi. syllabam finiunt præteritum. ut duco duxi. Ipse ostēdit ad cuius differentiam dixerat uocali natura longa antecedēte: ubi dicit ico præterito penultima breui profertur in præsenti. sed producit eam i præterito perfecto. & mutat. o finalem in. i. quod est dicere. non facit præteritum in xi. & in hoc est præter supradicta excepta finalem ut reor ad ꝓbationem apposuit. q. d. nō mirum si. o. mutetur: quia. o. finalis est. Et sciendum est q cum superius dixisset icio icis. Hic tamen dicit ico. secundum alios. Et notādum q ab īchoatiuo. Et notandum q ab inchoatiuo scisco composita &c. Hic ut supra diximus intendit distruere ascisco asciui. & descisco desciui. ostendēs ascio. esse perfectum: & eius præteritum asciui. ascisco uero esse inchoatiuum: unde ostenditur non posse habere præteritum. Similiter in descisco & hoc est quod dicit. Et notandum q ab inchoatiuo scisco cōposita. s. ascisco. & descisco habuerunt præteritum primitiui. i. scio. secundum quosdam indiscretos. Secundum uero rectam proportionem. i. regulam debent perfecta eorum quoq; sicut scio. est perfectum scisco a scio & descisco esse. Sequitur nosco noui. facit notū similiter ex eo composita habēt. o. ante tum excipitur cognosco agnosco quæ i frequentiori usu habēt cognitum & agnitum. Senesco. inchoatiuum dixit posco poposci posci tum facit & cōpesco compescitum &c. Nūc autem quasi aliquis quæreret qualiter senesco faciat præteritum subiungit dicens. senesco inchoatiuum q æquipollenter est dicere senesco nec præteritum nec supinum habet. Aliter diceret aliquis q senesco facit præteritum senui: & sic cōtrarium superioribus eēt. cum neq; in regula: neq; in exceptione illud posuisset hoc remouet probans q senesco sit inchoatiuum. quia seneo positiuum eius est in usu. Vnde constat q a seneo. non a sene-

nemo quisquam quicquam mihi ignoturus est. Quidam tamen contra re-
gulam a præsenti tempore hoc deriuatum protulerunt ignosco ignoscitu-
rum. Piso frugi in quinto annalium: Quodcunque deliquisset ignoscitu-
rum affirmabat. Notandum tamen quód cognosco cognoui cognitum &
agnosco agnoui agnitum: in frequentiore usu faciunt pro o penultima pro-
ducta quam uetustissimi seruabant analogiam sequentes i correptam ha-
bentia. Vnde Iuuenalis in primo. Agnitus accipies iubet a præcone uoca-
ri Ipsos troiugenas. Lucanus in tertio. Calida mihi cognitus axis Aegypto
atque umbras nunquam flectente siene. Salustius tamen secundum ana-
logiam in secundo historiarum: Neq; inermes ex prœlio uiros quendam
agnotutum. Pacuuius secundum utrunq; protulit. In tuba oresti cognita
agnita est soror. Pasco paui seruauit in supino s solum pastum. Compesco
compescui: & dispesco dispescui: & Posco poposci & disco didici. A præsen-
ti tempore faciunt supinum mutatione o in i correptam & additione tum:
ut compesco compescitum: dispesco dispescitum: posco poscitum: disco di-
scitum. Vnde Apuleius participium futuri protulit in phædone: De ani-
ma sic auditurum discitutum. Quid melius sit hæc omnia & singula sic
agere aut pati aut patiuntur aut agunt. In xi terminantia præteritum per-
fectum supinum secundum supradictam regulam faciũt dixi dictum: du-
xi ductum: peperci uero uel parsi parsum facit supinum: secundum in si
terminantium regulam, unde participium futuri Varro in laterensi par-
surus pecuniis bene partis. Liuius in uigesimoquinto ab urbe condita. Ne-
dum eos capuæ parsurus credebam. Senesco inchoatiuum est. nam positi-
tiuum eius seneo inuenitur in usu. Actius in telepho. Idem iamiam stupi-
do thessala somno pecora languentq; senentq;. Pacuuius in periboea. Quã-
quam ætas senet satis habeam tem uirum: ut te arca arceam. A seneo ergo
non a senesco fit præteritum perfectum senui. Salustius in primo historia-
rum. Nisi cum ita belli desinuisset. Idem etiam participium præteriti tem-
poris ex eo protulit quanuis sit naturale in quatto. Omnis quibus ætas se-
necto corpore animus militaris esset. Nec mirum cum in aliis quoque
plurimis eiusdem significationis uerbis inueniantur ueteres præteriti tem-
poris participia proferentes: ut prandeo pransus: cœno cœnatus. placeo
placitus mereo meritus. pateo passus. careo cassus. poto potus. pro pota-
tus titubo titubatus. iuro quoq; iuratus tam in actiua q̃ in passiua inueni-
tur significatione. & hæc quidem etiam iunioribus in usu manserunt. Illa
uero absoluerunt. discedo discessus. hoc est qui discessit. Similiter interio in-
teritus: occido occasus: sed eorum usus in libro qui inscriptus erit a nobis
de participio inuenies. Deponentia uero in scor desinentia in antepenulti-
ma quidem syllaba a uel i uel e correptas habentia in ctum faciunt supi-
num: ut paciscor pactum. expergiscor quia a pergo est experrectum fa-
cit. Quanuis uetustissimi etiam expergitus dicebant. Lucilius in tertio. E
somno pueros cum mane expergitus clamas. Celius uero secundum ana-
logiam protulit in tertio in imbris mihi sordido dormitum suadet ut eam
quisquam & si ego obdormiero rute idem ibi eris experrectus. Nanciscor
etiam nactum facit absq; n: ut Probo & Capro & Pollioni & Plinio placet.
Sic & pãgor pactum: & fingor fictum: & tangor tactum: pingor pictũ.
Sciendum tñ q; etiã sunt uerba quæ seruãt n. I pticipiis præteritis siue in su

sco fit præteritum se-
nui. Deponentia
uero in scor. desinen-
tia. Deponentia uero
in scor. desinentia in
ãtepenultima qdem
syllaba. a. uel. e. uel. i.
correptas habẽtia in
ctum. faciunt supinũ.
Dicitur a quibusdã
q; correptam nõ cor-
reptas esse debeat. ut
illud tantum ad i. re-
feratur. Nulla enim
in scor desinentia in-
ueniuntur quæ habe-
ant. a. uel. e. produ-
ctam in penultima:
ad quorum differen-
tias dixisset. a. uel. e.
correptas. sicut inue-
nitur. i. habens pro-
ductam. ad cuius dif-
ferẽtiam posuit i. cor-
reptam: ut irascor.
Sed nos dicimus q;
correptas posuit non
ad differẽtiam: sed ut
ostenderet cuiusmo-
di illæ litteræ essent
suo more. Sequitur
psecutio exemplorũ
secundum datam re-
gulã. ut paciscor pa-
ctum & cætera. Ex-
pergiscor experrectũ
facit. Interponit cau-
sam quare faciat ex-
perrectus. non exper-
gitus: ut quidam dixe-
runt. & dicit quia a re-
go est. Rego enim fa-
cit rectum & ab illo
secundario est exper-
giscor. quoniam per-
go compositum est
a rego. Sequitur nan-
ciscor nactum facit.
prosecutio est exem-
plorum. quasi dicat
paciscor facit pactum
nanciscor facit nactũ
absque n. & ne puta-
retur q; omnia simi-
liter abiicerent n. in
supino subiungit.
Sciendum tamen q;
sunt uerba quæ ser-
uant n. in participiis
præteriti & cætera.
Quæ autem ser-
uant n. & quæ non.
Tractatum de parti-

pinis ut iūgor iūctus: pungor punctus: fungor fūctus: emūgor emūctus: extingor extictus: tingor tictus: plāgor plāctus: anguor anctus. Quæ aūt seruant n. & quæ non de paticipio tractatū repies. quod aūt corripit̃ antepenultima: paciscor & nanciscor & proficiscor & expergiscor ex compositis siue primitiuis eorum potest dignosci paciscor & depeciscor. ꝓficiscor a facio expergiscor a pgo pgis nanciscor a nancio est: quod in usu fuit uetustissimis: Gracchus pro se. si nanciam populi desiderium comprobo rei publicæ commoda: Alia uero absque c. in tum faciunt supina: ut irascor iratum. ulciscor ultum: nascor natum: obliuiscor oblitum. Excipitur deficiscor defessum faciens supinum & pticipium præteriti: defessus: ut Terentius in adelphis. Defessus sum iam ambulando. Idē in phor. Neq; deficiscar usq; adeo experiar. Nā ab eo quod est deficio defectus fit pticipium pteriti. Excipiunt̃ ēt duo cōposita: quæ q̄uis antepenultimam i. habeant correptam: in tum tamē nō in ctum faciunt supinum: cōminiscor cōmentū; adipiscor adeptū. Nam a reminiscor supium uel pticipium præteriti i usu nō inueni: q̄uis rō hoc quoq; rementū quomodo cōmentum exigat dici. In do desinentia si penultimam natura uel positione longā habuerint do in si cōuertētia faciunt præteritum pfectum: ut ludo lusi: rado rasi: lædo læsi: rodo rosi: uado uasi: euado euasi: illido illisi: claudo clausi: uel cludo clusi. Inuenit̃ tū ēt claudeo: sed & claudo ꝓ claudico. Salust. in. iii. histo. Coniuratione claudit. Cecilius in epiclero. An ubi uos sitis: ubi cōsiliū claudeat. Cedo cessi geminat̃ s. in præterito: ex quo accestis Virg. ꝓ accessistis posuit in primo æneí. Penitusq; sonātes accestis scopulos. Excipit̃ cædo cecidi. Luca. in. iiii. Donec uetuerit castra cecidit: pedo pepedi. Hor. in. i. sermo. Vin tu curtis oppedere iudæis: nulla mihi inq̄ religio ē. Idē ī eodē. Nā displosa sonat̃ quātū uesica pepedi. Ab eo quoq; qd̃ ē sido pteritū nō iueni: Luc. i. iii. Sidētia pessum corpora cæsa tenent. Virgilius in quinto ex eo cōpositum: Subsidūt undæ tumidūq; sub axe tonāti: sternit̃ æquor aquis: Eius passiuū Statius in quinto theb. Sūmisq; isiditur astris: Cudo secūdū Diomædē & carisiū & Phocam cusi: secūdū alios cudi. Et uidetur etiam Virg. sic ptulisse in primo æneidos: Ac primū silicis scītillā excudit achates: suscepitq; ignem foliis atq; arida circū: excudit. n. tam præsens q̄ preteritum pōt intelligi: sed quia suscepit subiūxit: melius præteritū potest intelligi. Idq; etiam Seruius in cōmentario æneí. comprobat his uersis. Excudit autem feriendo eiecit: quia cudere est ferire. unde & incus dicitur: quia illic aliquid cudamus: idest

cipio inuenies. Est ordo. inuenies tractatum de participio subaudi expouentem quæ seruant n. uel non. Quod autem corripitur antepenultima paciscor. & nāciscor & cætera. Dixit deponētia in scor: ī antepenultima a. uel e. uel i. correptam habentia & reliqua. Nunc autem ostēdit unde possit uideri ꝙ corripiātur. licet positio in quibusdam reperiatur sic dicens ꝙ autem corripitur antepenultima ex cōpositis siue primitiuis eoꝶ potest dignosci. A paciscor componitur depeciscor. & per hoc apparet ꝙ non paciscor sit breuis a. nam mutatur in e. correptam in compositiōe. ꝙ nō posset si producta esset. dixit enim superius ꝙ a. ꝓducta non mutatur. proficiscor sic a facio corripitur a. in antepenultima in i. correpta mutata. Expgiscor a pergo pergis fit. pergo. n. breuē penul. hēt qa a rego & per ē compositū.

Nanciscor. n. fit a nancio. Quomodo per hoc ostendatur ꝙ per hoc corripi debeat fateor me ignorare: nisi quia putāsti ꝙ. n. liquescit cōsiderasse. Aliter dixit a. uel e. uel i. correptam habentia referens correptam ad. i. Inde forsitan uideret̃ alicui ꝙ a. & e. non essent correptæ. ad hoc subiungit: quod autem corripitur antepenultima & cætera. Ac si aperte diceret licet superius correpta tantū ad. i. sit relatū tamē & a. & e. corripi. Sequitur alia uero absq; c. in tum finiunt supina: idest nō faciunt in ctum. Sic autem intelligi debet alia idem: quæ non habent a. uel i. correptas in antepenultima. Siue enim habuerint a. sed non in præsenti: siue i. in antepenultima: sed non corripitur: ut irascor recte dicuntur alia. Excipitur defeciscor defessum faciēs supinū. attēde ꝙ defeciscor non a ꝓxima regula: quæ dicit. alia uero absque c. in tum faciunt supina pōt excipi sed excipitur a principali. Quod autē opponitur quare nō excipit priusq̄ subiungeret illud. alia uero absq; c. & cætera nihil impedit quoniam hoc totum habet q̄ si pro una regula: & ꝙ defeciscor a superiori regula excipiatur per sequentem exceptionem manifeste declarat: quæ dicit excipiunt̃ etiam duo composita: quæ quāuis antepenultimam i. habeāt correptam in tum: tamē non in ctum faciunt supina. Cōminiscor cōmentum: adipiscor adeptum. Reddit causam quare reminiscor nō excipiat. cū dicit. Nā reminiscor supinū. & cætera. Inuenit̃ tamē ēt claudeo. Inuenitur tamē etiā claudeo in secūda cōiugatiōe: sed in alia significatiōe: s. ꝓ claudico. idē solū īuenit̃ claudeo ꝓ claudico. sed & claudo īuenit̃ ꝓ claudico. Nota eū ad hoc maxime hic induxisse: ut ōnderet claudeo idē significare qđ claudo. Ab eo quoq; qđ est sido. Quasi dicat sido excipitur: sicut cædo cecidi: & pedo pepedi.

Sciēdum tñ ꝙ eius frequē. Dixit ꝙ cudo præteritum facit cusi & cudi: sin qd' in exceptione est. Nunc autē p frequentatiuū ostē dit ꝙ rectius facit cusi. Affinius eni est cuso cusas ad cusi q̄ ad cudi: licet quæ in di faciūt pteritū di: in supinon mutant in sum probat p composita ꝙ cuso sit, cū dicit ex quo composita incuso ĩcusas &c. A do uerbo ꝙ simplex est. Nō ad exceptiōem hoc pertinet: sed dat regulam per se desinentibus ĩ do uerbis: uel a do compositis contra dicēs: a do cōposita. & quia do pōt accipi & syllaba & uerbū. subiungit uerbo cōposita: cū præpositione: tertiæ sunt: & primitiui seruant præteritū perfectum duplicantia di. Ostensio est in parte ꝙ uere seruant: nam duplicant: qd' dicit cum p positione debes accipere tātū cū monosyllaba. Nā cū dissilaba nō procederet. Circūdo eni tertiæ nō est: sed quia superius hoc determinauerat. hic ideo nō curauit repetere. qd' aūt interserit ꝙ simplex est primæ coniugationis: concessio est; posset eni aliquis dicere male dicis composita esse tertiæ cōiugatiōis: cum ipsum simplex est primæ. Concēdit ꝙ simplex sit primæ: cum tamen cōposita sunt tertiæ. Nota ꝙ credo & uēdo per similitudinem interponit. Nō eni cōposita sūt a ppositione. N uero ante do habentia. Itē regula ē per se. q. d. alia in do desinētia. s. quæ nō habent penul. naturaliter longā: neq sunt a do cōposita tertiæ cōiugatiōis: & n. ante do hñt o. in i. cōuertunt in pterito psecto. Data regula quō i ipsis natura se habeat, psequitur ostēdere cum dicit. & si ante n. u. uel l. habuerit amittit n. in præterito: ut fundo fudi cætera uero. s. q nō habēt u. uel l. ante n. seruāt n. ut pādo di. Excipiunt duplicātia principalē syllabā tñ nō lō quin ipsa quoq n. seruent: sed ga nō in eodē loco. s. nō seruāt n. ĩ prīa syllaba præteriti: ut pendo pependi. Quærit cur tundo tundi apponat. cum non possit esse in exceptione. Sed dicitur ꝙ propter similitudinē hoc facit. s. quia cū ipsis exceptis ĩ duplicatione cōuenit: possumus quoq principaliter oīa in exceptiōem ponere. Si ad ipsam regulam referātur quæ dixit. n. uero ante do habentia: o in i. cōuertunt in pterito. Excipiuntur duplicantia principalem syllabam: ut pē do pependi: tundo tutudi hæc enim non tā tum o. in i. mutant: sed syllabam etiam assumunt: & lō excipiuntur. Penultima a plerisq correpta. Hoc sic itellige. Tutudi est de duplicantibus syllabam: & ē prolatum a plerisq penultima correpta: a quibusdam ēt penultima producta ppter supradictam rationem: ut scicidi. i. ne uincat' ĩ cōpositis ab eo pteritum a pſenti in tpibus syllabaꝝ. In compositis ideo dicit qa in simplici qd' duplicat non est dubiū; cōposita uero nō duplicāt: ut cōtūdo contudi: & supatur in tēporibus pteritum a præsenti. Cōtundo enim qa totū lōgū est sex tēpora habuit: cōtudi uero quinq tantū: qa penultima correpta. quod eis incō

feriamus. Sciēdū aūt ꝙ eius frequentatiuū cuso est: ex quo etiam cōposita: ut incuso ĩcusas: & recuso recusas: & accuso accusas: & excuso excusas. Ad do uerbo qd' simplex primæ est coniugationis: cōposita cū præpositione tertiæ sunt; & primitiui seruant præteritū psectū duplicātia di: quis in illo penultimā habeat e. ut do dedi: reddo reddidi: pdo pdidi: perdo pdidi. Credo quo q ab eo cōponit' quasi certū do: & uēdo uenum do, & cōdo ex con cōpositū & do: & ex eo abscōdo. Itaq oīa præteritum idē psectū. seruāt: credidi: uēdidi abscōdidi. Plautus in carbo. Secundū ipsam arā aurum abscōdidi. N uero ante do habētia o. in i. mutāt in præterito psecto: & si ante n. u. uel l habuerint: amittūt n. ut fundo fudi: & scīdo scidi. Vetustissimi tamē scicidi pferebant: qd' solū in usu esse putat Assimonius in arte: quā ad cōstātinū ipatorem scribit: sed errat; nā Luca. in. iii. scidit ponit. Qua mare tellurem subitis aut obruit undis. Aut scidit & medias fecit sibi littora terras. Sta. in viii. theba. Ora q pectoraq; & uiri idē scidit horrida uestē. Idē i. xi. Allogo scidit ipsa nouo terrore cruenta cutmenis. Martialis ĩ. iiii. epigramaton. Vnguentū fateor bonū dedisti cōuiuis here; sed nihil scidisti. Sed Affranius more antiquo dixit ĩ hoīe. Satis fortiter paulo uestras scicidistis colus. Actius in sotadicoꝝ primo Nō ergo ut pdicāt sciciderás pectus. Neuius in testicu. Immō quo scicidimus cōscindā atq abiciam. Enni. ĩ melanippa: Cū saxū sciciderit. Et uident' hi rōnabilius, ptulisse: ne minoꝝ tēpoꝝ eēt pteritū q̄ præsens qd' rarissime iuenit'. Findo quoq fidi facit: licet qdam fisi putauerūt. Sed Virg. ĩ. viii. Et media aduersi si liquefacto tempora plumbo: Diffidit: ac multa porrectum extēdit arena. Hora. in. iii. carmi. Diffidit urbiū portas uir macēdo & subruit æmulos. Cætera uero seruant n. ut pādeo pādi: defendo defendi: scādo scādi. accēdo accēdi. Excipiunt' duplicātia pricipalē syllabā. pēdo pepēdi: tendo tetēdi: tundo tutudi penultima a plerisq correpta. a qbusdā autē ēt pducta pp supradictam rōnē: i. ne uicat' i compositus ab eo tpibus syllabaꝝ a psenti pteritum. Hor. in. iiii. carmi. ptulit correpte. Quod regum tumidas contuderit minas: est enim Coriambus. Idē i. iii. Non auspicatos cōtudit ĩpetus nostris. Est. n. dactylus cōtudit. Vir. ĩ viii. Et lapsa ancilia cælo extuderat. Solent aūt cōposita seruare simpliciū tpa. cado cecidi: cōcido cōcidi penultima correpta. cædo cecidi: cōcido cōcidi; penultima pducta. Vetustissimi tñ tā p ducebant q̄ corripiebāt supradicti uerbi. i. tutudi penultimā. Ennius. ĩ. xiiii. Insit o ciues quæ me fortuna fe

neniens ui debatur. & lō penultimā in simplici pducebant: ut in cōposito quoq pduceret: simile supius posu it ubi dixit: uetustissimi tamē & scicidi pferebant. postea subiunxit: & uidentur hi rationabilius ptulisse uide licet secundum se: ut minor tempore sit pteritū q̄ præsens: quam sniam & ibi quodammodo destruxit: cum subiecit: qd' rarissime inuenitur: ubi enim concessit in aliquibus eē inuenit in illo quoq posse eē: & adhuc destru et eam in sequentibus dicens. Vetustissimi tū tam pducebant q̄ corripiebant per hoc supradicti uerbi. i. tutu di: ad exemplata continua. p quæ corriperet cōprobauerat. Cado quoq cecidi facit ne si. Illud additū ē p

ro si contudit idigno bello cōfecit aceruo. Ecce hic corripuit. Idē in. xvii. Ingenio forti dextra latus ptudit hasta. Idem in annalibus. Virosq ualentes contudit crudelis hyems. hic pduxit penultimā. Cado quoq cecidi facit: ne si cadi dicamus nomē eē putet. Composita tamē nō duplicāt penultimā syllabā: ut ppendo ppendi extendo extendi ptundo ptudi: icido icidi: cōcido cōcidi. Exceptis a do & a sto cōpositis & a disco posco: ut pdo didi: resto stiti: dedisco dedidici. deposco depoposci. A curro quoq composita utroq modo plata inueniunt ab auctoribus: ut decurro decurri: uel decucurri. Excipit etiam diuido qd' pteritū diuisi facit. Supina illa quidem quæ a do componunt mutant o. in e. correptam: & assumunt tum: ut reddo redditum: credo creditum: pdo pditum. Alia uero omnia do in sum conuertunt: ut ludo lusum: rado rasum: cædo cæsum: defendo defensum: tondo tonsum. Virgilius in tertio georgico: Profuit & tonsum gallæ admiscere saporē. Idem in eodem: Dum pcudit arator uomeris obtonsi dentē: cauat arbore lyntres: cudo similiter cusum. Idē in eodem. Lapidemq reuertēs incusum aut atræ massam picis urbe reportat: Cado quoq casum facit: ca tamen penultima pducta. In omni enim supino siue participio pteriti pducit a penultima exceptis datum & satum: & ratum: & statum. Illud etiam sciēdum q n. ante do habentia: quæ amittunt n. in pterito amittunt eādē in supino: & geminant s. si sit penultima breuis in pterito: ut findo fidi fissum: scindo scidi scissum. Si. n. pducat unā habet s. fundo fudi fusum. Cōposita simpliciū terminatiōes sequunt: cædo cessum: & pādo pas-

se: non enim alicuius prædictæ regulæ exceptio est. neq in aliqua earum includi potest: cum neq habeat penultimam naturaliter lōgam: neq si compositum a do: nec habeat o ante do. Tamē illud quoq. Sic ad superiora continuatur pendo pependi: & tendo tetēdi duplicant syllabam. Cado quoq duplicat quia facit cecidi: ne si dicamus cado cadi. n. e. p. Composita tamen nō duplicant. Dixitq solent composita seruare simplicium tempora: unde uideretur q si simplicia duplicant q & composita duplicarent: terminat dicens cōposita non duplicare. Exceptis a do compositis & sto & posco & disco. Excipitur ēt diuido qd'. Hic exeq̄t de exceptis scilicet de compositis a do: est tamē diuido quasi duas uias do. Reddit causam quare excipiatur: dicens q præteritum diuisi facit unde constat q nō duplicat. Attende: quia hic excipit diuido. Innuit quoq excipi a superiori regula de compositis a do data. Eadem. n. causa est excipiendi hic quæ ibi. Supina illa quidem quæ a do. Ostenso quomodo composita a do faciunt præterita: ostendit qualiter formant supina: dicens: Supina quidem illa quæ a do componuntur mutant o. in i. correptā & assumūt tum: ut reddo redditū. Obicitur hic q diuido deberet facere nō diuisum: sed diuiditum. & de compositis a do regula detur: nec aliquid excipiat. Sed dicimus q proxime diuido separauerat ab aliis in præterito: & quoniam ex diuersitate præteriti manifesta erat diuersitas supini. lōcum esset ad manum excipere non curauit. Quidam autem hoc abhorrentes dicunt diuido non esse compositum a do: qd' probatur etiam: per ipsum Priscianum dicit enim i præpositione diuido componi ex di & uido uidis. antiqui uanq sic dicebant. unde Cato: Hoc uide ne rursus leuitatis crimine dānes: & secundū hoc non ualet exceptio: quā facimus. Excipitur etiā diuido. Quapropter prædictam regulam quæ dicit. n. uero ante do habētia: & cætera: sic accipiunt. Alia uero in do desinentia præter habētia penultimā naturaliter longā: & quæ cōponūtur a do tertiæ coniugationis mutant o. in i. in præterito Sic quidam deberent dicere: sed quia maxima pars illorum habet n. ante do. & hanc partem proseq intēdebat ideo sic posuit n. ante d. habentia per hanc partem n. intelligens alia pauciora: ut sic dicatur. Alia omnia mutant o in i. excipiuntur duplicantia principalem syllabam etiam: ut pendo pependi: tendo tetendi. Hæc ut supra diximus non excipiuntur quando mutant o. in i. sed quia syllabam assumunt. Cado quoq cecidi facit: quasi dicat. cado etiam excipitur: & quare excipiatur reddit causam: & dicit ne si dicamus cadi. n. e. p. Excipit etiam diuido quod facit præteritum diuisi. Secundum hāc lectionem in sequenti regula de supinis a do compōsitis nihil de diuido. quādo sic a do compositum potest opponi. Illud etiam sciendum q n. ante do habētia. Illud etiam sciendum q n. ante do habentia: quā litteram amittunt in præterito: eandem amittunt i supino. Obicitur a quibusdam q secundum hanc regulam debet dici rusum absq n. Sed non ualet eorum ratio: non enim integre attendunt regulam quæ simul accipit hoc totum: amittunt eandem in supino & geminant s. si sit penultima breuis in præterito: unde apparet q tusum potius q̄ tusum debemus dicere si n. abiiceret. Sed dicimus tonsum. in deo autem excipere non curauit: quia manifestum fuit cum & in exemplis regulæ illud: cum n. posuisset cum auctoritatibus confirmasset. Composita simpliciū terminationes sequunt. hoc

est dicere si simplex habeat: uel s. geminatã:
uel s. solam: & compositũ eius habebit. Simi
liter cædo etiam cessum. ꝓsecutio exemplo
rũ est pmissæ regulæ: coniunctio uero hoc ui
detur exigere. Quasi dicat non solũ illa in q
bus amittit̃ n. penultima breuis est in præte-
rito geminat̃ s. i supino: sed ẽt cædo cessum:
& pando passum facit. Attende q cũ superi
us dixerit pando pansum. hic ponit passum
secundũ alios: secũdum quos expassis debe
mus dicere non expãsis si uelimus inspicere
quod præmisit: scilicet composita simpliciũ
terminationẽ sequunt̃. A comedo quod est
anomalum comesum: & comestum inueni-
tur. Anomalũ in hoc loco sic exponit̃. i. ab
anomalo cõpositũ. Aliter enĩ falsum esset di
cere comedo esse anomalũ. Ideo aũt subiun
git hoc: ut ostendat comedo recte facere co
mesum: quoniã cõponit̃ ab edo quod facit
esum. Quæri solet a multis quare de come-
do hic agit: cum nihil ad propositum perti-
nere uideatur. Ad quod dicẽdum q recte
de eo loqt̃ hic q̃nquidem in supradicta regu
la continetur quæ est. Alia omnia o. in i. cõ-
uertunt: qd̃ intellexit ubi dixit. n. ante do ha
bentia & cætera. Secũdum priorem uero le
ctionẽ dicimus hoc: sicut & cado per se addi
tum: Tendo præterea tentum & tensum fa.
Tendo præterea tentũ & tensum facit. quã-
tum ad tentum excipitur: quantũ ad tensum
nõ. similiter de cæteris. Strido & strideo tã
tertiæ q̃ secundæ. Strideo & strido tã tertiæ
q̃ secundæ cõiugationis inenit̃. Ipsemet cau
sam designat quare nõ sup ius in regula: sed
hic in fine hoc ponat. s. quoniã non poterãt
determinare: uel sub secũda uel tertia cõiu-
gatiõe ponere. Præteritũ pfectũ eius. Idest
strido uel strideo secũdum analogiam in re
gula in do uel in deo definentium: & penul-
timã uel antepenultimã natu aliter longam
habentiũ: in si terminare debet: analogiam
uero in do: accipit i secundæ coniugationis
tractatu ubi dixit. In deo definentia a longũ
uocali natu aliter antecedẽte uel ar syllaba
deo in si conuersa: faciunt præteritum perfe
ctum. Sed puto euphoniæ cã non est in usu
strisi sed stridi: qd̃ ut superius diximus usus
quoq cõprobat. In tractatu secũdæ cõiu. di
xit hoc paulo post regulã quã nup diximus
ubi illa eadẽ q̃ hic ponit exẽpla. Sido pte
rea sidi facit. Sido ꝑterea sidi facit: cuius pteri
tũ i usu nõ ẽ dubitatiõis uel alternitatis cã. s.
quia si diceret̃ sisi: dubitaret̃ an eẽt cõiũctio
geminata. Dixit supius i do excũtia si penul.
longam natura habuerint: do in si conuertẽ
tia faciunt præteritum. Excipitur strido: qd̃
stridi facit non strisi. Præterea sido excipitur
quod licet supetius i exceptiõe posuisset. cõ
uenienter tamen hic quoq ponit ꝑpter simi
litudinem cũ strideo ut cãm exceptiõis ostẽ-
dat. In do unũ anomalũ inenit̃. In do unũ
anomalũ inuenit̃ edo es. uetustissimi tamen
edo edis dicebant. Ipsemet ostẽdit cãm q̃re

sum faciunt. Quãuis ẽt a patior & a pateo passum di-
cimus: Vir. in. iii. æneidos: At pater Anchises passis de
littore palmis. Idẽ in primo æne. Crinibus iliades pas-
sis: peplũq ferebant: Ab eo quod est pedo supinũ non
inuent. A comedo: quod est anomalum comesũ & co-
mestum inuenit̃. Cice. ꝓ cluẽtio: Abditum in aliqua p
te panis: quasi totũ colliquefactum in potione esset ce
lerius potius comestum q̃ epotum in uenas: atq i oẽs
ptes corpis pmaneret. Virgilius aũt ab eo quod est ade
dor adesus ꝓtulit in undecimo: Et postibus hæsit ade
sis. Tendo ꝑterea & tentum & tensum facit. Virgilius
in septimo. Audiit & si quem tellus extenta plagarum
Quattuor in medio dirimit plaga solis iniqui. Lucan9
in primo. Et uarias ignis tenso dedit aere formas. Idẽ i
secundo: Tensisq rudentibus actæ. Ostendo quoq ab
eo compositum similiter facit ostentum: & ostensum.
Lucanus in secundo. Vt scelus hoc syllę: cædesq osten
sa placeret: Agnoscendus erat. Apuleus in phædrone.
Et causam gignẽdi ostẽsurum: & immortalitatem ani
mæ repturæ. Varro rerũ rusticarũ primo. Ostensus sol.
Idem diuinarũ tertio. Salute ostensa. Cato ꝓ lucio Cæ
sare ad populum. Quod ego spero non ostenturum:
Ostentum quoq quando mõstrum significat nomen
est pricipiale quõ factum: & dictum: & uisum ab ostẽ
dendo futura dictum. Strido & strideo tam tertiæ q̃ se
cundæ coniugatiõis inuenit̃. Virgilius in octauo æneι.
Stridũtq cauernis strictura chalybum & fornacibus
ignis anhelat. Lucanus in septimo. Auribus incertam
ferialis strideat umbra. Iuuenalis in quarto. Iã strident
ignes: Iam follibus atq caminis. Horati9 in secũdo ser
monum: Stridere secreta diuersos aure susuros: penul
tima correpta. Statius uero eandẽ ꝓtulit pductã. Nil
stridere domi. Idem in. ix. Stridebit uestros tydeus in-
humatus ad ignes. Præteritum perfectum eius debet
secundũ analogiam in do uel in deo desinentiũ: & pe-
nultimã uel antepenultimã naturaliter longã haben-
tium i si terminari: ut rado rasi: trudo trusi: ludo lusi:
strido strisi: sed puto euphoniæ cã non esse in usu strisi
sed stridi: qd̃ ut supius diximus usus quoq cõprobat.
Statius in. iiii. Huius in aspecta luco stridere sagittæ.
Actius in alceside. Cũ strideat retracta rursus inferis.
Sido præterea sidi facit. Cuius etiã passiuum sidor side
tis inuenit̃. Lucanus in. iii. Sid ẽtia pesium corpora cæ
sa tenent. Statius in. ii. Summisq insiditur astris: cuius
præteritum in usu non est dubitationis uel alternitatis
causa: debuit enim sisi esse: sed utimur præterito sedeo
sedi pro supradicto præterito uerbi. In do unum ano-

malum inuenitur edo es est. Vetustissimi tamẽ edo edis edit dicebāt correpta prima syllaba. Neuius ĩ carbonaria. Tibi serui multi apud mensam adstant ille ipse astat quando edit. Non põt enim ĩ hoc iam penultima syllaba lõga esse: ut ĩtelligatur ꝑteritum ne sit σκεῖον Plau. in lipargo. Nihil moror mihi fucum in aluo apibus qui peredit cibum corripit enim penultima; Lucilius ĩ .iii. Qui edit se. hic comedit me. Supinum ei⁹ tam esum ut supradictum est q̃ estũ exigit usus ut possit dici. Virg. in nono. Et postibus haesit adesis. Idem ĩ .iii. aene. Ambesas subigat malis consumere mensas. Cicero ꝓ cluentio. Abditum in aliqua parte panis quasi si totum liquefactum in potiõe esset celerius poti⁹ comestum q̃ epotum ĩ uenas atq; in omnes partes corporis permaneret. In go r. antecedente si non sint a regendo composita in go in si conuertentia faciũt praeteritum perfectũ ut mergo mersi: spargo sparsi: tergo tersi. dicitur tamen a tergeo. Alia in xi. conuertunt go praesentis: & faciunt supi adictũ tempus. ut rego rexi: cingo cinxi: ango anxi: tingo tinxi: pingo pinxi: A regendo composita: quãuis in praesenti syncopã penultimae e. patiantur: tamen in praeterito perfecto eam euphoniae causa seruant: ut porrigo porrexi: pergo perrexi: surgo surrexi: Nam porrigo & corrigo & arrigo e. in i. conuertẽtia aptissime secundum ꝓportionem seruant simplicis declinationem. Excipiuntur frango fregi: ago egi: lego legi: quorum cõposita sequuntur simplicis declinatiõem: confringo cõfregi: pfringo perfregi: & exigo exegi: subigo subegi: cogo coegi: perlego perlegi relego relegi. Excipiuntur ex hoc composita: neglego neglexi: & intelligo intellexi: qđ antiqui interlego dicebant intellexi: & diligo dilexi: pãgo quoq; pegi: ex eo compositum impingo impegi facit. Pacuuius in medio tonsilla pegi leto in littore. Lucanus in quinto. Sufficit ad factum belli fauor iste laborq;. Fortunae qđ te nostris impegit harenis. Simplex tamen pango etiam pepigi facit secundum Carisium: panxi: sed antiqui tamen pago dicebant ꝓ paciscor. Cicero. in secũdo ad herẽnium: Pacta sunt quae legibus obseruanda sunt hoc modo. Rem ubi pagũt oratione pagunt. Tango praeteritum tetigi facit: & pungo pupugi uel punxi. Varro in primo humanarũ: Vt habent fatii qui uocantur ὀφιογενεῖς: & in africa psilis quorum ophiogenis cum arbitãtur suppositum esse aliquem in stirpe. si admoueant: ut pungat colubra cum pupugerit: si de genere sit uiuere: si non sit mori. In eodem admota aspis cum pupugerit: si non occidat sciat ex psillorum stirpe esse. Neui⁹ in glaucoma. Et cum eo obsõnio stilo mihi in manum pupugit. Expũgo uero expunxi dicimus. at repungo repupugi & repunxi: ut Capro uidetur. Cum ei qui nos pupugit talionem: idest uicem a nobis reditã ostendimus: repupugi dicimus. Quando uero de ratione uel Kalendario loquimur repunxi dicimus. A tango quoq; cõposita nõ duplicãt primam syllabam: cõtingo cõtigi: attingo attigi. In qbus notãdũ q̃ penultima praeteriti corripit: ꝑsentis uero ꝓducit: Ab ago & frãgo & le-

de edo tractat q̃uis anomalũ sit. s. quoniã secundũ antiquos tertiae fuit coniuga. secũdũ nos uero q ut anomalũ illud declinamus nulla rõ est quare inducatur.

Supinũ eius tam esum. ut. Supinum eius tã esum: ut supradictũ est: q̃ estum: usus exigit ut possit dici in composito supradictũ est: q̃ tam comesum q̃ comestum facere auctoritatibus confirmatũ est. Estus uero simplex non inuenit̃ in hac significatione. In go r. antecedente si nõ sint. In go r. antecedente si non sint a regẽdo composita. i. exceptis a regendo compositis in si conuertẽtia faciunt ꝑteritũ perfectũ. Alia uero oĩa. s. in quibus r. non antecedit ĩ xi conuertũt go praesentis: & faciunt supradictũ. i. praeteritum tempus: ut rego rexi.

Nam porrigo & corrigo & arrigo. Dixit a regẽdo cõposita: quamuis in praesenti syncopam e patiãtur: tamẽ in praeterito perfecto causa euphoniae eam seruant. Diceret aliquis: quare non dixit i de illis compositis a rego: quae mutant e. in i. regulam. Nam de illis cõstat: & hoc est quod dicit. Nã porrigo &c. aptissime seruant declinationẽ: secũdũ ꝓportionẽ simplicis. i. habẽt e. in praeterito ad modũ simplicis. Aptissime autẽ ideo dicit: q̃ nõ ex toto abiiciũt e. a ꝑsenti sed retinẽt eam per cõmutationẽ. Excipiunt frango fregi. Haec exceptio coniungitur ad hanc regulam. Alia uero in xi cõuertunt go praesentis. Simplex tamen pango etiã pe. Dixit pango quoq; pegi: ex eo cõpositũ ĩpingo ĩpegi facit. & q̃uis cõpositũ facit tãtum ĩpegi: simplex tamẽ facit & pepigi & panxi. De tango quoq; cõposita non. A tango cõposita nõ. duplicãt pricipalẽ syllabã: cõtingo contigi: attigo attigi: in qbus notandum q̃ penul. praeteriti corripitur: praesentis uero producitur. hoc dicit notandum esse contra illos: quibus uidebatur praeteritum superari a praesenti in temporibus syllabarum: unde inducti dicebant: contundo penultima producta ut supra diximus

Ab ago & frango & lego cõposita. Ab ago & frango & lego cõposita seruãt simpliciũ pteritũ. Attende superius hoc eẽ dictũ: sed iõ repetit: ut ostendat hæc cõposita posse seruare simpliciũ pteritũ: licet a tango cõposita nõ seruent: quod qa uidit posse obijci. ideo maxime hanc repetitionem facit: maxime iõ dico qa sunt & aliæ causæ: ut hic: ĩde dicit. s. q in cõpositis a lego solũ relego: causa differẽtiæ: nõ mutauit le in li. Præterea ut demõstret quare supius mentionẽ exceptorũ fecit ubi dicit. Excipiunt ex hoc. i. lego cõposita negligo neglexi &c. quod accipimus ubi dicit. Excipiunt mutãtia simplicis significationem negligo neglexi: diligo dilexi. q. d. neglego neglexi: & cũ huiusmodi excipiuntur: qm mutant simplicis significationem mutãt accipiendũ ẽ p nõ seruant: ut supradicta cõposita: qd' ex resolutiõe uideri põt. Nã exponẽtes colligo dicimus simul lego: cũ uero negligo dicimus nõ lego. Quãuis perago a. Quãuis ẽt perago ĩmutabiliter seruauit a. & dego p syncopã a euphoniæ cã ptulit: sic hau dit auctoritas. Sic continuat: dixit q relego dñe cã nõ mutauit le in li: ĩnde fortasse uideretur alicui q eodẽ mõ in aliis cõpositis differẽtia eẽt in qbus nõ fit mutatio uocalis. iõ subiũgit relego nõ mutauit pp dñam : quis pago a ĩmutabilẽ seruauit : nõ ppter aliquã dñam p hoc qd' subiũgit. & dego syncopã ptulit. ostẽdit q sicut lego ĩterdũ in cõpositiõe mutat: sic & ago in cõpositione corrũpitur: uel p syncopã uel p cõmutatione. Alia uero oĩa go ĩ ctũ con. Alia uero oĩa go ĩ ctũ cõuertũt: ut rego rectũ &c. Notãdũ ẽ q figo ptermittit: cũ deberet illud excipe: nõ. n. facit fictũ: sed fixũ causa differẽtiæ. Si. n. diceremus fictũ a figo ĩ dubiũ caderet quãdo a fingo: uel qñ a figo esset: & puto iõ nõ excepisse: qa cõstãs erat q faceret fixũ : uel qa sæpe posuerat participiũ eius superius: dicẽs qdã eẽ noĩa mobilia: qdã uero fixa. In lo finiẽtia præsens p lui. In lo finientia præsens tempus p lui exeunt ĩ pterito: ut alo alui: colo colui. hoc de pñtibus uuũ i. dicit q ĩtelligit p hoc qd' subiungit. Excipiunt duplicãtia l. uidelicet quia nõ faciunt præteritũ in ui sed in i. Et hoc cõcipimus ubi dicit. Alia quoq; eiusdẽ terminatiõis o. in i. cõuertũt &c. Quæ si a muta incipiãt geminãt. Facta exceptiõe: quid in ipsis exceptis cõsiderandũ sit psequitur ostẽdere dicens. Quæ si a muta ĩcipiunt geminãt pricipalẽ syllabã ĩ præterito: ut pello pepuli: fallo fefelli. hoc de simplicib9 accipitur : qd' intelligit p hoc quod subiũgit. In cõpositiõe tamẽ nõ geminant principalẽ syllabam. Alia quoq; eiusdem terminatiõis. Alia accipit nõ incipiẽtia a muta quoq; augmentatiuum est. q. d. non solum quæ a muta incipiunt & geminant principalem syllabam: sed etiam quæ a muta ĩcipiunt nec geminant: eidem regulæ supponuntur. s. nõ in ui sed ĩ i. faciũt pteritũ: exemplificat de aliis

go composita seruant simplicium præteritũ : ut exigo exegi: pdigo pdegi : & dego degi: abigo abegi: infringo infregi: pfringo pfregi: colligo collegi: relego relegi: quod differentiæ causa nõ mōrauit le in li. quis pago a immutabilem seruauit & dego p syncopã euphoniæ causa ptulit. Excipiunt mutãtia simplicis declinationẽ: quæ superius posuimus negligo neglexi: diligo dilexi: intelligo intellexi: quis Aemilius macer in decimosexto annalium : Omnium nostrorum neglegerit auctoritate p neglexerit ait. Supina in si quidem facientia pteritũ p sum pferunt secũdũ supradictã regulam: ut mergo mersi mersum: tergo uel tergeo tersi tersũ: spargo sparsi sparsum. Alia oĩa uero go in ctũ cõuertunt : ut rego rectum: ungo unctũ: tingo tinctũ: lego lectũ: pũgo pũctum: ago actum. Abiciunt tamen n. euphoniæ causa hæc: quæ penultimã habent uel i. ut frango fractũ: pango pactum: tango tactum: fingo fictum: pingo pictũ: strigo strictum: rigo rictum. Excipiunt cingo cinctũ: tingo tinctum: & stingo stinctum. Et ex eis composita: Succingo succinctũ: extingo extinctum. Ango quoque differentiæ causa seruauit n in supino anctũ. Nam ab ago actum fit. Quidã tamen etiam anxus eius participium protulerunt. Et omnia supina in compositione integras seruant simplicis litteras: quis in aliis modis mutentur: ut rego rectum: pgo & porrigo perrectum & porrectum: ago actum: cogo coactum: abigo abactum: tango tactum: contingo contactum: frango fractum: defringo defractum: pango pactum: impingo impactũ. Et possumus hoc existimate differentiæ causa in plerisq; fieri: ne si pe ictũ: & abictũ: & defictum: & pictũ diceremus: alias significationes mõstrare putaretur. Lucanus in qnto: Impactæ cessere fores. In gor deponentia mutant eam ĩ ctum & faciunt supinũ: ut fungor functũ. In ho desinẽtia mutãt o. in xi. & faciũt præteritũ: ut ueho uexi: traho traxi: & secundũ supradictã regulam in xi terminantiũ præteritũ pfectum pferunt supinũ ut uectũ tractũ. In lo finientia præsẽtis: p lui exeunt in pterito. ut alo alui: colo colui: molo molui: consulo cõsului: occulo occului. Sta. in. y Raptũ quæ sola parentem occului. Excipiuntur duplicantia l. quæ si a muta incipiant geminant principalem syllabam : & si nõ seruent ubiq; eandẽ uocalem: ut pello pepuli : fallo fefelli: tollo tetuli. Pro quo nunc in usu est frequenti sustuli. A tulo quoq; qd' ueteribus ĩ usu fuit: tetuli dicebãt. In cõpositiõe tñ nõ geminãt principalẽ syllabã: ut refello refelli: cõpello cõpuli. Alia quoq; eiusdem terminationis o. in i. cõuertunt: ut uello uelli : sed & uulsi

dicitur. Percello quoq̧ perculi & excel'o uel excellco excu-
ituel ut alii excellui: quorum simplex in usu non est. Psallo
quoq̧ psalli p̃teritum facit. Cice. de suppliciis. Reuellistis
atq̧ in ꝓfundum abiecistis. Virg. in buccolicis. Cum cane-
rem reges & p̃lia cynthius autem Vellit & admonuit. Lu-
ca. i. quarto: Castroꝝ siccas de cespite uulserat herbas. Idē
in. yi. Percussaq̧ uiscera membris uulsit. Idem in eodem:
Illa genę florem primæuo corpore uulsit. Idem in octauo.
Auulsitq̧ manu tælūq̧ affixit harenæ. Lucretius ab excello
excellis infinitum ꝓtulit penultima correpta. Omnibus or
natum uoluisti excellere rebus. Cicero in primo epistolaꝝ
ad filium: Quare effice & elabora ut excellas: quod est ab
excello excellis: cuius p̃teritum debet esse excellui: ut callo
callui secundum ꝓportionem secundæ cōiugationis. Idem
tamen in uerrinis: Excellit ꝓtul t secondum tertiam coniu
gationem. Et in primo ꝓ Cornelio. Qui eloquentia cæte-
ris excellit: ex quo debet exculi quoq̧ esse p̃teritum pfectū.
sicuti pcello pculi. Virgilius i quinto: Perculit & fulua mo
ribundum extendit harena. Bassus in secundo lyricoꝝ: Cal
liope princeps sapienti psallērat ore. Supina quidē in tum
exeunt: quæ nascunt̃ in unam l. habentibus: ut occulo occul
tum: colo colui cultum: consu'o cōsultum: Quæ uero du-
plicant p sum: ut falso falsum: pello pulsum uello uulsum:
excello excelsum: pcello pculsum. A psallo supinum nō le-
gi. Ab alo uero tam altus q̃ alitus dicitur. Cicero pro Plan
co. Vbi alitus est. Similiter Salust. in iugurthino. Et omnē
ætatem arpini altus. In quibusdam autem codicibus etiam
alitus inuenit̃. A tollo quoq̧ supinum deficit: sed ꝓ eo uti
mur sublatum. Volo quoq̧ anomalum uolui facit p̃teritū
ex quō nomen participiale nascit̃: uultus quomodo ex cō-
lo cultus: & ex occulo occultus. In mo desinentia si uocalis
longa antecedat: o. in psi conuersa faciunt præteritum: ut
promo ꝓmpsi: demo dempsi: como compsi. Hæc autem si
in tum cōuertentia faciunt supinum: ut sumo sumpsi sum-
ptum: promo prompsi promptum: demo dempsi dēptū:
como cōpsi cōptum. Alia uero in mo desinētia p ui diuisas
exeunt in p̃terito: ut uomo uomui: gemo gemui: fremo fre
mui: tremo tremui. Excipiunt̃ emo emi: premo pressi. Et in
ui diuisas terminantium supina fiunt ui in tum cōuersis cor
repta penultima quō in oibus supinis quæ ex huiusmodi p̃
teritis nascentia habent ante tum: ut uomui uomitum: ge-
mui gemitum: fremui fremitum: tremui tremitum: emi ue
ro emptum facit: quod ideo assumpsit p, quia non potest
m. ante t. sine p. inueniri euphoniæ causa: ut sumptus prom
ptus comptus: Pressi uero secundum in si terminantium
regulam i. in um conuertens facit supinum: ut pressi pres-
sum. In no o. uel g. antecedentibus per ui diuisas faciunt

dicens: ut uello uelli regulariter facit
sed ēt uulsi dicit̃ in usu. Percello quo
q̧ perculi facit. Attende q̧ percello i-
proprie hic ponit: quia a muta incipit
& deberet illud posuisse ubi dixit. i cō
positiōe tamē non geminant: sed quia
simile est cum istis aliis in hoc quod o.
in i. cōuertit: iō nō incōgrue cū ipsis il-
lud ponit. Quidam aūt dicunt q̃d exci
pitur a superiori regula quæ dicit q̧ si
a muta incipiant gemināt pricipalē syl
labā: q̃d nō pōt eē nisi illa uniuersaliter
accipiatur: tam de simplicibus q̃ de cō
positis: & sic non commode sequitur
quo a subiūgit. In compositiōe tamen
non gemināt: ideo competentius est:
ut prius diximus. Psallo quoq̧ psal
li facit præteritū. Quasi dicat percello
mutat o. in i. & facit præteritum percu
li psallo quoq̧ mutata o. i i facit. p̃teri
tū psalli. & istud recte excipit̃ a supradi
cta regula q̃ dicit. Si a muta & c. breui-
ter cōsiderato q̧ regula itēdit dicere:
interponit: oportet cōsiderate ne aliqd
possit subterfugere. dixi superius quæ
si a muta incipiant: geminant principa
lem syllabam: & ubiq̧ non seruant eā-
dem uocalem: ut pello pepuli: tollo te
tuli. Obicit̃ q̧ tollo tetuli: nihil ad pro
positum suū: q̃m non seruat eandē uo-
calē. In hoc enī q̧ dicit: & si nō seruent
ubiq̧ eādē uocalē: dedit subītelligere
q̧ eadem uocalis debet seruari. Ad q̃d
dicendum q̧ tollo tetuli exemplifica-
tur recte si qualiter intelligat uelimus
attēdere: intellexit nāq̧ ꝓculdubio sic
geminant principalem syllabam: quā-
uis non seruent in p̃terito eandem uo
calem: uel si seruant non ubiq̧ seruāt:
& utrunq̧ exemplificat: tollo tetuli nō
seruat: pello uero pepuli: & similia ser
uant sed nō ubiq̧. Supina quædam
in ctum exeūt. Supina in ctum quædā
exeunt: quæ nascūtur ab unam l. habē-
tib9: ut occulo occultū. ideo dicit quæ
nascunt̃: quia plura sunt: ex quibus nō
nascunt̃: ut molo molui: malo malui:
& cætera: quæ per simile subītelligū
tur: cum dicit a psallo supinum non le
gi. Ab alo quoq̧ tam altus q̃ alitus.
Ostēdit utrunq̧ posse dici: quia utrūq̧
in usu est. neq̧ regulæ prædictæ repu-
gnat: cum utrunq̧ in tum desinat. Vo
lo quoq̧ anomalum uolui facit præte
ritum: ex quo nomē participiale nasci
tur uultus. Istud q̃uis anomalum sit iō
introducitur: quia & in terminatione:
& in præterito. cum illis de quibus hic
agit cōuenit. & quia nō habuit supinū:
posuit uerbale nomē uultus: pro eodē
illud accipiēs q̃si poneret ipm supinū.
Alia uero omnia per ui coniūctas.
Alia uero omnia per ui coniūctas ꝓfe

runt præteritũ.f.non habentia o.uel g.uel m.ante no.ut sino siui.cerno creui. Et qa cerno duplicẽ habet significationem. Nam cerno est iudico uel uideo: ostendit qdem ꝙ hoc pteritum creui: in utraq; habet significatione cum dicit nõ solum.το κοςκινίζων κρίνω sic facit præteritum: sed etiam eum pro uideo accipitur. Et lino liui uel magis. Et lino liui facit: uel magis leui differentiæ causa ad nomen liui.liuius enim nomẽ uocatiuum casum liui facit.& ideo licet regulariter a lino fit liui. Tamen ppter euitandam confusionem magis in usu est leui:quod a leo simplici nascitur:qd in usu non est.probat illud per compositum & dicit ex quo deleo deleui. A cano composita tamen. Exceptio prædictæ regulæ quæ dicit: Supina qdam in ui diuisas terminantium præteritum subtracta u.& addita tum proferuntur correpta præteriti penultima. A cano tamen.Exceptio est præcedentis regulæ quæ dicit. Supina quædam in ui diuisas terminantiũ præteritum subtracta u.& addita tum proferuntur.correpta tamen penultima. A cano tamen cõposita excipiuntur:quia terminatiõem primitiui seruant in supino: seruare terminationem primitiui accipit quantum ad consonantes:non quantum ad uocales:& hoc intelligitur per hoc ꝙ subiungit.cautum enim & succẽtum dicimus & cætera. Ergo quoq; liui uel lini facit litum. Attende ꝙ litum nõ infertur nisi a liui. lini uero ad hoc solum ponitur ut ostendatur duplex habere præteritum. Cicero pro Cornelio. Cœptum ergo per eos: qui nolebant: desitum est per hunc:ꝙ q decessit. uide ꝙ hic non intendit ostendere penultimam in situs esse correptam:licet in desitus corripiatur: sed hoc tantum per compositum intendit confirmare ꝙ sino facit situm. Quod ipse aperte ostẽdit cum dicit. sic ergo a sinor situs. Quod autem penultimæ supinorum supradictorum corripiuntur poetarum exempla docebant. hoc respicit ad hoc quod dixit: & sciendum quod tam litum q̃ situm: & cætera corripiunt penultimam. A cieo composita subaudi uerba tam corripientia q̃ producentia penultimam in supino inueniuntur. Hic solet esse a cio composita: sed minime põt stare hæc littera: qa a cio composita nunq̃ corripiuntur: forsitan & in quibusdam codicibus inueniuntur a cieo composita.sed nec hoc ualet: quia composita a cieo nunquam penultimam producunt in supino: ciui autem præteritum cõmuniter se habet ad cio & cieo. Ideo composita ab eo & corripiuntur & producuntur.

præteritũ: ut pono posui: & ab eo cõposita: suppono.sui. cõpono.sui. Antiqui tñ & posui ptulisse iueniunť. Plau.in uidula. Nunc apud sequæstrũ uitulũ posiuimus. Apule.i ptimo herma. Et cibatũ quẽ iocũdũ eẽ nobis aĩaduerterat eũ apposuerũt. Gigno genui: p quo geno uetustissimi ptulisse iueniũť. Var.i andabata: Sed qd hæc loca aliqd genũt: cuius ĩfinitiuũ passiuũ. Lucre.in.iiii. ptulit geni. Tanto magis ĩficiandũ totũ posse extra corpus durare geniq;. A canẽdo quoq; cõposita similiter pteritũ in ui diuisas faciũt: succino succinui: occino occinui. Quidã & occano occanui ptulerũt. Vt Sal.i.i.hist o. Iussu metelli comicines: occanuere. Sed pbus occini quoq; existimat posse dici cũ simplex cano cecini faciat: quõ a cado cecidi: icido icidi: & tango tetigi: contingo contigi: in antecedẽte no ĩ psi cõuersa facit pteritum pfectũ: ut tẽno tẽpsi. Alia oĩa p ui coniũctas pferũt: sino siui: sterno straui: cerno creui.nõ solũ.n. κοκόσκινι ζον κρίνω sic facit pteritum. Sed ẽt cũ p uideo accipiť. Titinius in gemina. Simul & pueras has aspirare creui. p uidi. Plau.in cistel. Cũ ego te amaui mea antiphila: & mihi amicã eẽ creui: similiter p uidi. Spno quoq; spreui facit: & lino liui: uel magis differẽtiæ causa ad nomẽ liui leui: quod ab leo quoq; simplici nascitur: qd in usu nõ est: ex quo deleo deleui: unde & letũ.diciť: qd delet uitã. Iuuena.i.iii. Nã q̃s plura linit uicturo doleo musto. Terẽ.in heauton. Releui oĩa dolea mea oẽs serias. uetustissimi tamẽ et lini in præterito ptulisse inueniunť. Var.rerum rustica. Cũ obliuerit uasa. Supina qdẽ in ui diuisas terminãtiũ pteritũ subtracta u. & addita tũ pferuntť: correpta tamẽ penultima: ut posui positũ: genui genitum. A cano tñ cõposita primitiui seruãt in supino terminatiõem.cantũ enim & succẽtũ dicimus: q̃uis in ipso uerbo a. in i. cõuertant ex eo cõposita. Sed in supino i.in e.tamẽ transferũt: succino succẽtum occino occentum temno uero tempsi tẽptum facit. Sicut oĩa in psi per præteritum exeũtia. In ui uero syllabã desinentia mutant eam in tum secũdum supradictã regulam: ut siui sitũ: straui stratum: creui cretũ: spreui spretũ. Ergo liui quoq; uel lini litum: Vnde & Vir.in.iiii.geor. Et paribus lita corpora guttis. Salustius ĩ iugurthino. Simul gladium sanguine oblitum ostentans. Et sciendum ꝙ tam litum q̃ situm & itum quitum citum satum corripiunt penultimas: quod in aliis supinis quæ a præteritis in ui terminantibus nascuntur nõ inueniũtur: ut amaui amatum: moui motum: neui netum: faui fautum: cupiui cupitũ muniui munitum. Caper & sino situs: sicut nequeo nequitus corripuit penultimam: quod usus ubiq; approbat. Cicero p Cornelio Cœptum igitur per eos qui uolebant: desitum est per hunc: qui decessit. Ecce hic manifestissime ostendit

otator a definor esse desitum. Sic ergo a sino fit9. Quod autem penultimæ supradictorum supinorum corripiunt poetar̃ exempla docebunt. Virgilius a prætereor in. viii. O mihi præteritos referat si Iuppiter annos. Idē in decimo ab obeor: Morte obita quales fama ē uolitare figuras. Ouid. i fastis. Sol aditus quā quæris ait ne uana labores. Nupta iouis fratri tertia regna tenet. Teren. in echyra. Nam eum cõpressa est nata fortuna in tenebris nosci nō quita ē. Est. n. quaternatus iambicus. Luc. in. viii. Hic situs est magnus: placet hoc fortuna sepulchrū. In eodē: Illita tela dolis nec matrē cominus unquā. Vir. in. iiii. ut prædictū ē. Et paribus lita corpora guttis. A cieo uel cio composita tam corripientia quā producentia penultimā inueniūtur. In po desinēs in antecedēte unū inuenio rumpo q^d subtracta m o in i cõuersa facit præteritū penulti. pducta tam i simplici q̃ i cõpositis ab eo: rūpo rupi: abrūpo abrupi: corrūpo corrupi. E breuē uero penul. habentia mutāt o in ui diuisas ut strepo strepui. R uero uel e productā ante po habētia o in si conuertētia faciūt præteritū ut scalpo scalpsi. carpo capsi: repo repsi serpo serpsi: sarpo sarpsi. Luca. in tertio: Sed per iter longum causa repescere latēti. Supina in pi qdē terminator̃ fiūt mutata i. in tum: ut rupi ruptū. In ui uero separatas: subtracta u & addita tū strepui strepitum. In psi autē exeūtia secūdū supradictā regulā mutata si i tū: ut scalpsi scalptum: sculpsi sculptū repsi reptū carpsi carptum. In ro finita p ui syllabam terminant ut tero triui: quero quęsiui: sero seui. Nam sero seras a sera obdita natū serauii facit. A sero seris tamē cõposita quādo mutāt simplicis significationem p ui separatas pferunt pteritum o in ui cõuersa de sero p derelinquo deserui. Insero p imito inserui. Si. n. de arbore dicā insero iseui facit & pticipium insitus non insertus. Vir. in bucoli. Insere nunc Melibœe piros pone ordine uites. Idem i. ii. Mutatāq; insita mala ferre pir̃. Vetustissimi tamē i simplici serui ptulisse inueniunt̃ p ordinaui: & seui ennius in præceptis. Vbi uidet auenam lolium crescere inter triticum seligit secernit aufert sedulo ubi opam addidit quā tanto studio seruit. Duo inueniunt̃ supradictę terminationis uerba quæ duplicant s i pterito ante i. gero gessi. & uro ussi. Vero enim secundum seruium facit uersi: secūdū Carisum autem uerti: quod & usus approbat. Lucinus macer p tuscis quos opportuit amissa restituere hisce etiam reliquias auerterunt. Publius in muro munthone cellas seruotum conuerti. Curro etiam repetita priore syllaba cucurri facit præteritum quod i cõpositione inuenitur apud quosdam auctor̃ geminationem ptimæ syllabę seruans apud alios minime: ut Virgilius i quarto æneidos. Decurrere iugis: alia de parte patentes trāsmittunt cursu campos. Liuius in. xxii. ab urbe condita. Qua quiq; proximum decurrere. Idem in. xx. Et si ferocius pcurrissent. Cato contra. C. pisonem. Video hac tempestate ad omnes aduersarios cucurrisse. Terentius in echyra. Vna aliarum interea propere præcucurrit. Cæsar ad Virgilium ex cucurristi a neapoli: Plaut. in sticho. Percucurri ut nunciarem nuncium exoptabilem. Supina eorum i ui syllabā terminātiū

Nam fero feras a fera. Reddito causæ est quare dixerit q̧ sero seris facit seui. Nā sero feras obdita natum facit fera ui. Obdita ad hoc apponit ut ostēdat in qua designatione: uel quō sero a sera sumat̃. s. secūdum q̧ est obdita. i. supposita alicui rei quam claudat.

A sero seris tamen composita. Quasi dicat licet simplex uno tāntummodo faciat præteritum: tamē composita duplicitet faciunt. nam quando mutant simplicis significationem per ui separatas efficiūt præteritum: quādo uero non mutant non in ui diuisas: sed in ui syllabam faciunt præteritum: & hic accipitur ubi dicit si enim de arbore dicam insero iseui facit præteritum. Littera sic continuatur; dixit tamen cõposita quando mutant simplicem significationē p ui separatas pferunt præteritum. Nunc asit aliqs quæreret quare positū ē q̄do mutāt significationem: subiungit cām dicēs. si enī de arbore dicā &c. Vetustissimi tamen serui in simplici. Vetustissimi tamē & serui protulisse inueniuntur p ordinaui: & p seui. Sic cõtinuat̃: dixi composita a sero serūdū diuersas significationes diuersa præterita habere: forsitan uidetur q̧ hoc in simplici non posset considerari: ideo subiungit. Vetustissimi tamen etiam in simplici: et & cætera. ostendens i sim plici sm uetustissimos posse diuersa præterita sicut in cõpositis considerari. Duo inueniuntur uerba supradictæ. Duo inueniūtur uerba supradictæ terminatiōis quæ duplicant s. in præterito gero gessi & uro ussi. exceptio est superioris regulæ quæ dixit: in to finita per ui syllabam terminat præteritum: excipiuntur gero gessi: & uro ussi. Excipitur etiam uerti: quod notat: cum dicit. Vero enim secundum. Seruium uersi: secundum autem Carisium uerti facit. Curro etiam repetita priori syllaba. Curro etiam repetita priore syllaba cucurri facit. quasi dicat. curro etiam ab eadem regula, excipit.

Se ui uero secũdũ analogiã. Seui uero secũdum analogiam setum debuit facere mutaro ui in tum: sicut triui tritũ. Sed differẽtiæ cã ueteres tradiderunt hoc proferre satum. Exponit ꝑ qua differentia cum dicit dicentes setũ pro zetum ꝓprio noĩe.

Reor quoq ratus facit participiũ. Quasi dicat fero fatus facit causa differẽtiæ reor quoq ratus facit causa differẽtiæ: quia ritus aliud significat. Nota quia cum dicit ꝙ ritus aliud significat: ostendit quia posset facere ritus q& nos non negamus: sicut i q̃o qui e. i i. mutaẽ sic reor posset facere ritus: mutatiõe e. i i. sed cõfusio ipedit: & quia putareẽ ꝙ falte ret9 facere: remonet ẽt illud dicens: & retus p retitus: dicebãt antiqui quõ sautius pro sautiatus: &cæ. Difficillime eni iuenis e uerbi. Ostẽsio est ꝙ fero facit fatus & reor ratus non regulariter sed causa differẽtiæ. q. d. inde potes uidere non esse regulare: quoniã difficill. me iuenies e uerbi in a cõuerti per participium siue supinum nisi in supradictis. Si enim regulare esset: sæpe i aliis huiusmo illud eueniret. Nota ꝙ non penit9 negat: sed dicit difficillime inuenies propter sterno stratus. & si qua sunt similia. Facesso uero & capesso & uiso. q̃si dicat non solum lacesso quod lacessiui facit & etiã lacessi: sed etiam f cesso & uiso. hæc eadẽ o. in i. cõuertẽtia facit ꝑteriti pfectũ facesso cessi &c. ubi dicit Hæc eadem ita faciũt. Nota ꝙ alia. s. i iui faciũt: quod de facesso & capesso tantũ intelligendũ ẽ. nam uiso tantũ uiũ facit. Artẽde q̃ñ per hoc q& iterponit q̃ possumus desideratiua dicere dat subintelligere arcesso & lacesso. non esse desideratiua q̃ supius posuerat. Simi liter quæro quæsi facit. Sicut uiso uisi: ꝑbus tamen quæsiui: dixit: & meli9 hoc ut puto: ideo dixit. quia uidet al a desideratiua in so definẽtia: ex maxima parte dico ꝑpter uiso quod ut supra dictũ ẽ in si facit. Inuenitur tamen in q̃busdam facesseris. hoc dicit ad probandum ꝙ facesso facessi ut facit: ab illo eni per syncopã n. fit facessi: & ide facessetis. Supina corũ in sitũ faciũt.

præteritum mutatione o in tum proferũt secundũ supradictã regulam ut triui tritũ quæsiui quæsitũ. Seui uero secũdum analogiã setũ debuit facere: sed differentiæ causa ueteres setum ꝑ zetũ dicẽtes ꝓferre hoc satum tradiderunt. Et sciendum ꝙ in nullo alio participio siue supino seu nomine participiali a. penultima corripitur: nisi in supradicto & aliis trib9: satus ratus status datus. Reor quoq ratus facit participium ut puto differentiæ causa: quia ritus & aliud significat: & retus pro retitus dicebant. quomodo sautius pro sauciatus. & laxus pro lassatus & lacerus pro laceratus & potus pro potatus. Difficile enim inuenis e. uerbi in a. conuerti ꝑ participium siue supinum: nisi in supradictis uerbis. In compositione uero a supradictorum supinorum siue participiorum in i. conuertunt correptam: satus insitus obsitus. Virgi. in primo georgico℞. Mutatamq insita mala ferre pirum. Cicero in frumentaria. Vt cũ obsitum leontinum agrum uidisses. Deserui uero desertum: & inserui insertum: & exerui exertum faciunt supina: quæ uero duplicant s ante i mutant si in tum in supino ut gessi gestum ussi ustum duplicantia uero r ante o in præsenti in sum conuertentia faciunt supina: ut curro cursum uerto uersum. In so desinentia o in i conuertentia assumũt ui & faciũt præteritum: ut lacesso lacessiui lacessitum: arcesso arcessiui arcessitũ. Salustius in primo histo. Domitium proconsulem exteriore hispania cum omnibus copiis quas parauerat arcessiuit. Idem in secundo historiarum. Argẽtum mutuum arcessiuit. Cicero pro roscio arcessiuit aliquem: lacesso lacessiui: sic & probus & uidetur mihi in hoc dicere melius lacessiui q̃ lacessi. Participium. n. lacessit9 passiuum. Caper. n. lacessi dicit esse ut facessi & profert exemplum Lucii quo usus est in. xxiii. Nam uetus ille Cato lacessisse appellarit: ꝙ conscius non erat ipse sibi. Sed potest lacessisse per syncopam esse prolatum ui syllabæ: ut cupisse petisse dicimus: pro petiuisse cupiuisse. Salustius in secundo historiarum. Diuersa uti solet rebus perditis capessiuit. Idem i quarto. Igitur legiones pridie in monte positas lacessiuit. Facesso uero & capesso & uiso: quæ possumus dicere desideratiua: significãt. n. desideratiõem. facesso desidero facere: capesso desidero capere & uiso desidero uidere. Frequentatiua. n. esse non possunt cum primæ coniugationis non sint. Hæc eadem secundum diomedem & Carisium o. in i. conuertentia faciunt præteritum perfectum ut facesso facessi: capesso capessi. uiso uisi. Similiter & quæso quæsi: Probus tamen quæsiui dicit & melius quamuis primitiuum quoque eius. i. quæro iui facit præteritum. Salustius in primo historiarũ. Curionem quæsiui uti adolescentior & populi suffragiis integer ætati concederet mamerti. Cicero in diuinatione. Ipse profecto metuere incipies: nec innocenti periculum facesseris. Inuenitur tamen in quibusdam codicibus facessetis: Pinso pinsui facit præteritum: quod ꝓbus usu Pomponii comprobat. Neq molis lui: neq palatis pinsui. Supina eorum in situm exeunt arcessitum lacessitum capessitum. Secundum in ui desinentium regulam de qua sæpe in

superioribus diximus. A pinso aūt pistū debet esse: unde pistor nomē uerbale: ut pastum pastor. ustum ustor. gestum gestor. In to c antecedente inuenio pecto: cuius præteritum pleriq; pexui. Caper tamē pectiui. Carisius pexi ptulerunt. Mecœnas in octaua. Pexisti capillū naturæ muneribus gratū. Similiter necto nexui & nexi. Vir. in. y. Et paribus palmas amborū inexuit armis. Salust. in primo histo. Nexuit cathenę nodo. Luc. in. y. Hic solus uigilauit opinor & cum id mihi uisus ē facere tum retia nexit. Proptius: At tibi qui nostro nexisti retia lecto. Flecto uero flexi facit & plecto plexi antique. Liui. i. yi. Erotopægniō Andromacha pdudum manu lasciuola ac tenellula capiti meo trepidās libens insolito plexit munere. Nunc enim plector & amplector dicimus: sed plector quoq; esse passiuum Terētius ostendit in phormione. Ego plectar pendens. E breui antecedente in to desinentia duo inueni: peto petiui & meto messui: Caro in secundo origioum. In campo tiburti ubi ordeum demessui. Idem in mōtibus. Serit ibi ordeum: Idem iterum metit. Cassius Emina in tertio annali. In campo tiburti ubi ordeum demesuerit. R antecedente similiter duo iueni: uerto uerti: sterto stertui Persius. Cor iubet hoc enni postquā destertuit esse Mœonides quintus pauone ex pythagoreo. Geminata uero t ante o unum mitto misi: & in sto unum sisto cuius præteritum quando actiuam habet significationem tam in simplici q̄ in composito desit. quando uero absolutam & similem sto uerbo commune cū eo habet præteritum ut resisto uel resto restiti & consisto & cō sto constiti: persto & persisto perstiti. Supina eorum quæ i xui uel in xi præteritum terminant per xum exeunt ut nexui nexū. pexui uel pexi pexum: flexi flexum similiter faciunt supinum q̄ in ctor desinunt deponentia: amplector amplexum. Petiui uero secundum analogiam in ui terminantium præteritum facit penultima producta petitum. Similiter messui messum: sicut censui censum. Misi uero duplicauit s in supioo missum. A ster o enim supinum non inueni: nec a sisto: Deponētia uero in tor desinentia nulla antecedente consonante tor in sum conuertūt: utor usum: nitor nisum: inueoitur tamē etiā nixum. In xo duo inueniuntur o in ui conuertentia in præterito texo texui & nexo xis uel xas. oexui. Ouidi. in quarto meta. Luna quater plenum tenuata retexuit orbē. Cicero in secundo de oratore. Sic omnia quæ fiunt: quæ agunt̄ leuioribus pricipiis natura ipsa retexuit. Vir. in. y. Nexantem nodis seq; in sua membra plicantem. Idē in eodem. Et paribus palmas amborum innexuit armis. Liui9 nexebant multa inter se flexu nodorū dubio. Actius in deipho bo: Nos continuo ferrum eripimus: omnibus manichas nexibus. Supina alterum per tum: alterum per xum finiunt. textū nexum. Vnde Virgilius in octauo & clipei non enarrabile textum. Idem in quinto: Qui primus mōs & uincula linea rupit, Quis innexa pedem malo pendebat ab alto.

Supina eorum in situm exeunt ut situm lacessitum. Nota q̄ illa sola accipit q̄ præteritum in iui faciūt.

A pinso autē pistū debet eē. Probat enim p nomen uerbale q̄ pinso pistū debet facere: & subiungit: unde pistor nomen uerbale. Quasi dicat ipsum nomen est argumentum q̄ pinso debet facere pistū dicimus enim a pistum pistor: ut a pastum pastor &c. Nunc enim plector & amplector dicimus. Hoc cōtinuat ab hoc qd' dixit flecto flexi facit & plecto plexi antique dicere aliquis quare dixisti antiquæ regulæ. Nunc enim plector deponēs dicimus: & hoc per compositū confirmat: dicēs & amplector dicim9. sed Terentius plector passiuum eē ostendit in phormione: sed in alia significatiōe: quod per exemplum intelligitur. ego plectar pendens. Sciendum q̄ hic non intēdit significationes plector diuidere: hoc dicit q̄ illud idem uerbum quod antiqui protulerunt: actiuum moderni fecerunt deponens non in omni: sed in quadam eius significatione: plecto enim secūdum antiquos duas habuit significationes: quarū unam nunc seruat plector deponens & cum illa fit p compositum eius amplector agnoscitur. Secundum alteram uero Terentius illud actiuum fecit. proferendo passiuū eius: enim dixit. ego plectar pēdēs. Attende quoniam ideo subiunxit amplector: quia plector non est in usu. Solet hic obiici hanc aduersationem quæ dicit. Sed plector passiuum esse ostendit Terentius non ualere: quia plector in alia significatione accipit: sed nihil impedit qa non respectu significationis sed generis aduersari intendit sic. Moderni dicunt plector deponēs: sed Terentius posuit passiuum significatione ut diximus non attendens.

Et in sto unum sisto. Sisto habet duas significationes: transitiuam & intransitiuam Significat enim sisto stare facio: & secundum hoc non habet præteritum: nec simplex nec compositum. Significat etiam idē quod sto. & secundum hoc idem p̄teritum habet quod illud tam simplex q̄ compositum. Et hoc accipit ubi dicit: & in sto unum sisto: cuius præteritum quando actiuam habet significationem &c. In xo duo inueniuntur in xo duo inueniuntur o. in i. conuertentia in præterito: texo texui: nexo nexui. Supina

enim alterum in tuum:alterum in xum.faciũt textum nexum. In cio ergo desinentia. Dixit ꝙ omnia uerba quartæ coniugationis siue actiua siue neutralia ĩ io desinũt exceptis eo & queo & ueneo:& ex eis cõpositis: quia magna pars illorum habẽt c.ante io. Primo tractat de illis in cio:deinde de illis aliis similiter siue cõsonãtẽ habeant ante io siue uocalem. Et sciendum ꝙ dupliciter accipit cio.s. siue ita ut exprimatur in eo sonus c.ut uincio siue ut exprimatur sonus t. ut fartio & dicit ita. In cio ergo desinentia duarum excedentia numerum syllabarũ simplicia n. antecedẽte.cio ĩ xi conuersa faciunt p̃teritũ perfectũ. Attende quõ operent̃ singula:duarũ excedẽtia numerum syllabarum posuit ad differentiam cio:& scio:q̃ in xi non faciũt p̃teritum.

Simplicia uero pp composita eorũdẽ apposuit. Exicio.n. licet duarũ excedat numerũ syllabarũ tñ non conuersa cio in xi facit p̃teritũ n antecedente ad discretiõem alterius partis ipsius regulæ addit quã subiungit ubi dicit, Si autẽ n.non habuerint cio:i si mutata faciũt p̃teritũ ut farcio farsi &c. Alia uero oĩa supradictæ. Alia uero oĩa supradictæ cõiugatõis uerba.s.in cio:nõ desinẽtia uel si desinunt in cio:nõ excedũt numerũ duarũ syllabarũ uel si excedunt nõ sunt simplicia secundæ psonæ p̃sentis abiecta finali s.& addita ui faciunt p̃teritũ p̃fectũ. quod tñ præteritum ẽt subtracta u. cõsonãte & correpta penul.i. licet proferre:ut scio scis sciui uel sciĩ:utrũq; ptũm ponit & ĩtegrum & syncopatũ.& sic in cæteris. Suffio suffiui uel suffii facit.qq̃uis a neutro passiuo cõponatur:tñ quia significationẽ mutat;mutauit ẽt declĩationẽ. p mutationem significatõis pbat ꝙ suffio suffiui uel suffii facit.nam ex mutatiõe significatõis mutatio facta est declinatõis.fio.n.ẽ tertiæ coniugationis:suffio uero quartæ. Aperio aperui quod uidet̃ eẽ. Aperio aperui:qđ uidet̃ a pario cõpositũ esse:qđ uetustissimi non solũ secũdũ tertiã:sed etiã quartã cõiugatiõẽ declinabãt hoc dicit ad cõfirmãdum ꝙ aperio est quartæ coniugationis.nã simplex eius perio apud uetustissimos fuit q̃rtæ. Igit̃ ex eo cõposita. Quia mentionẽ fecerat de perio dicẽs aperio ab illo cõpositũ esse:uult ostẽdere qualiter cõposita eius faciũt p̃teritũ.& iõ dicit ergo ex eo.i. pario cõposita si principalẽ syllabã purã.i.sine cõsonãte haberẽt:nec ex ĩtegra p̃positiõe.i.si prĩcipalis syllaba fuerit ñ pura & nõ integra ppositio:ut ĩ aperio:& ĩ cõperio:io ĩ ui conuertũt in p̃terito. Reperio uero duplicauit p.ĩ præ. Quasi diceret reperio prĩcipalis syllaba ẽ ĩtegra præpositio non ui sed in i facit p̃teritũ p.geminãs:q̃re p. geminat̃ subdit causam cũ dicit. Quippe diminuta una syllaba:oportuit.n.ut quod amisit in numero syllabarũ restitueret̃ ei in numero temporũ.& iõ p.geminat̃:ut prima syllaba cõstanter producat̃. Simile est præteritũ a cõperio. Cõperi enĩ facit.simile hic accipit

¶De præterito perfecto quartæ coniugationis.

Vartæ cõiugationis uerba omnia actiua uel neutralia in io desinunt: exceptis eo queo & ueneo: & ex eis compositis. In cio igitur etiã desinẽtia duarũ excedentia numerum syllabarum simplicia n. antecedente:cio in xi conuersa faciunt præteritum perfectum. ut uincio uinxi sancio sanxi. Vetustissimi tamen & sanciui & sancii proferebant. Pomponi9 secundus ad thraseam. Sancierat ius utile ciuitati. Si autem non n.habuerint cio in si mutata faciunt præteritũ. sarcio sarsi. farcio farsi. raucio rausi: fulcio fulsi: qđ & probo placet: quãuis alii differentiæ causa fulxi posuerunt. Cicero in primo de oratore ad Aesopũ. si paululum irrauserit expoli. In eodem. Peranguste refersit in oratione sua idem pro Cor. lib. ii. Qui eis rebus urbem italiamq; refersferunt. Idem ĩ.ii.tusculanarũ. Ex quibus uerbis etiam omnia refersferunt. Alia uero oĩa supradictæ cõiugationis uerba secũdæ psonę præsentis abiecta finali s. & addita ui faciunt ptũm perfectum: Quæ tamẽ ẽt subtracta u. cõsonãte: & correpta penultima i. licet proferre: ut scio scis sciui uel scii: & ab eo composita ascio asciui uel ascii. Similiter cio cis: qđ & cieo cies dicitur ciui uel cii: & ab eo cõposita cócio cócis cócini uel concii: audio audiui uel audii: mollio molliui uel mollii: munio muniui uel munii. sæuio sæuiui uel sæuii: eo iui uel ii: queo qui uel quii. ueneo ueniui uel uenii: Solinus in collectaneis. Tatius ĩ arce: ubi nunc ędes est iunonis monetæ: q anno qnto postq̃ ĩgressus urbẽ fuerat a laurentibus ĩteremptus septuagesima olympiade hominẽ exiuit. Salu. ĩ catili. Sed neq; præcio neq; grã impelli quit. Idẽ ĩ.i.histo. Neq; se recipe aut ĩstruere proelio queie. Suffio suffiui uel suffii: qđ q̃uis a neutro passiuo cõponatur: tamẽ quia significacionẽ mutauit: mutauit ẽt declinationẽ. Vnde Vir. in quarto geor. At suffire thymo cærasq; recidere manes. Suffire dixit secundum rectam rationis declinatiõem cũ simplex eius fiet est. Excipiũtur haurio hausi. Inueniũtur tamẽ hauriui uel hauii. Varro in. xxiii. ad Ciceronem. Cũ idem haurierit: sepio sepsi: sentio sensi uenio ueni: aperio aperui: cũ uidet̃ a pario cõpositum: quod uetustissimi nõ solum secundũ tertiã: sed etiã secundum quartam coniugationẽ declinabãt. Vnde Ennius. Oua parire solet genus pẽnis cõdecoratũ: Igitur composita ex eo si principalẽ syllabã puram nec ex ĩtegra prępositione habuerint: io in ui conuertunt in præterito: ut aperio aperui: cooperio cooperui: reperio uero duplicauit p. ĩ præterito yppe diminuta una syllaba reppi. Simile est præ-

teritum a cõperio cõperi. Sunt & alia ex hoc ipso cõposita deponẽtia: experior opperior: quorũ participia exptus & oppertus ostẽdunt a pario esse cõposita: cuius participiũ partus ẽ. Salio salivi uel salii & salui. Vir. ĩ buco. Dulcis aquę saliẽte sitim restinguere riuo. Idẽ ptũm ĩ. ii. geor. Mollibus ĩ pratis unctos saliere p utres. In qbusdã tamẽ ĩuenit̃ ẽt saluere scriptũ. Idem ĩ. xi. æneι. Portisq; ab equo regina sub ipsis desiluit. Idẽ ĩ. y. Haud mora psiluere oẽs ferit aurea clamor sydera. Luca. ĩ. iiii. Insiluit solo nocituris põdere puppim. Sta. ĩ. ix. thebai. Excussi salierunt cuspide dẽtes. Idẽ ĩ eodẽ. insiliere uadis: magnoq; fragore solut9 Agger: Oui. ĩ. xi. meta. Cũ sæpe assiluit defensæ mœnibus urbis. idem ĩ. iiii. fasto. Per flammas saluisse pec9 saluisse colonos. Quadrigarius ĩ yi. anna. Artorius dextrã taure ex humerũ faucia atq; ita resilit. Cãbio ἀμείβω ponit. Catisius: & eius ptũm cãpsi qd̃ ἀπὸ τοῦ κάμπτω ἔκαμψα graeco eẽ uidet̃. Vnde & cãpso sas solebãt uetustissimi dicere. Enni. ĩ. x. Leucatẽ cãpsam. Aio cuius declinatio ĩ usu frequẽti nõ est q̃rtæ cõiugatiõis eẽ ostendit̃ ab imperatiuo ĩ i. terminante. Sic. n. probus de dubio pfecto tractãs ostẽdit Neuiũ protulisse. An nata est sponsa prægnas aut ai: aut nega. Actius ĩ Ione. Quibus nã te aibant ortũ locis: pro aiebãt: qd̃ in hac cõiugatõe fieri solet. & est notãdũ ĩ hoc uerbo: q; pares habẽt syllabas tres psonæ: aio ais ait: qd̃ ĩ alio huius cõiugationis uerbo nõ ĩuenit̃: & penultima primæ solius psonæ pducit̃: quæ sola i. habet loco cõsonantis. Vnde tertia quoq; pluralis quæ solet a prima fieri similiter i. cõsonãtem habẽs pducit penultimã. q; ãt ĩ aliis corripit̃ ostẽdit usus. Vir. ĩ. i. Sic ait: & dicto citius tumida æquora placat: Et Neui. An nata ẽ spõsa prægnãs uel ai uel nega. Nã nisi corripit̃ ai iãbus stare põt. Inuenimus tamẽ tertiã personã præteriti ait q̃si a prima ai: nisi ait: q̃ tamẽ ĩ usu nõ sunt: unde nec perfecti nec plusq̃ perfecti nec subiũctiui futuri in hoc uerbo declinatio ĩuenit̃. Põt ẽt ait præsens p ptõ accipi. Supina ĩ xi qdẽ terminãtiũ secundum supradictã regulã ĩ ctũ exeũt: uixi uictũ & sanxi sanctũ: sanciui uero facit sancitũ. Vnde Lucre. Quod porro nequeas sancitũ quãdoqdẽ extat. In si uero ptũm pfectũ finiẽtia l. uel r. antecedẽtib9: mutãt eã ĩ tum ĩ hac cõiugatiõe: & faciũt supinũ: ut farsi tũ: farsi tũ unde & fartores & ex his cõposita cõfertio cõfertum refertio refertum. Cicero ĩ secundo tusculã. Tu iecore optimo farta & satiata. Alia uero ĩ si desinẽtia supradictam regulam seruant idest generalẽ ĩ si desinentiũ: ut sensi sensum rausi rausum. Vnde Lucili. in. xix. Rausuro tragicus qui carmina pdit orestæ. Hautio hausi austũ differẽtiæ causa assumpsit t: q̃uis & aspiratiõe differat. Sepsi uero septum

quia in i. desinunt nõ in ui. Sunt & alia ex hoc ipso. idest pario cõposita deponentia: experior operior: quorũ participia expertus & opertus: a pario ostendunt ipsa esse composita. Cuius ratio hæc est: quia eius. i. pario: partus est participium: unde ĩdubitãter cõposita sunt exptus opertus Salio salivi uel salii uel salui. Exceptio ẽ q̃tũ ad salui illius regulæ quæ dixit. Alia uero oĩa supradictæ uerba cõiugatiõis. secundæ personæ præsentis abiecta s. finali & addita ui: faciũt præteritum perfectũ. Cambio. Subaudit̃ deriuatũ ponit carisius: & eius præteritum campsi. Excipitur hoc quoq; ab eadẽ regula a qua salio: græcum ideo posuitur ostẽdat eius significationem quare cambio latiæ idem ẽ quod ἀμείβω græce. i. pmuto. Quod autẽ postea subiungit qd̃ ἀπὸ τοῦ κάμπτω ostẽdit: unde fit campsi: videlicet ab eo qd̃ est ἔκαμψα esse uidetur. Vnde & campso sas. solebãt. Per hoc probat campsi præteritum dicẽs capso capsas: inde apud uetustissimos sumptum. Aio cuius declinatio in usu. Duabus de causis ostendit aio esse quartæ cõiugationis. s. & quia dubiũ erat: & ut supradicta regula a q̃ cambio & alia prædicta excipiũt: recte illud excipiat. Et notandum ĩ hoc uerbo. i. aio: q; habent pares syllabas tertiæ. s. personæ aio ais ait. & q; penultĩa primæ solius personæ producit: quæ sola i. habet loco consonantis: hoc non est distinguendum. sed simul hoc utrunq; est dicendum. Quæ sola habet i. loco consonãtis: & tertia pluralis quæ ab ea fit: & hoc ipsemet declarat cũ subiungit: unde tertia quoq; pluralis: quæ solet a prima fieri &c. Inuenimus tamen etiam tertiam. Hoc terminat ad illud quod superius dixit. s. aio: cuius declinatiõ in usu frequenti non est: quasi dicat: licet dixerim declinatiõem aio in usu nõ esse: inuenimus tamen tertiam psonam præteriti &c. Potest aũt ait præsens pro. põt autem etiam ait præsens pro præterito accipi. dixit unde neq; pfectũ neq; plusquã pfectum ĩ hoc uerbo declinãdo inuenit: q̃ã uidebatur ei cõtrarium: quia pri9 dixerat q; ĩuenitur etiã tertia psona præsentis: & ideo remedium addit dicẽs q; ait. tertiæ personæ præsentis potest accipi: p præterito in officio præteriti. s. ut designet præteritũ tempus. Hautio haustũ differẽtiæ causa. postq̃ ostẽdit quomodo terminãtia in xi: uel faciũt supina priusquã agat de illis quæ in ui faciũt præteritũ ostẽdit qualiter excepta faciũt supina. & ut deĩde cõmunem regulã liberius subiungat de aliis omnib9. Sepsi uero septũ facit sm proportionẽ expositã in supradictis. proportionẽ in supradictis expositam accipimus ubi dixit. In si uero præteritũ terminantia l. uel r. antecedentibus mutant eam

in tum. Nanque sepsi inuraepsi in tum & facit septum & in hoc sequitur expositam proportionem. Vere inuetum operio opertum. Attende quod haec quoque in tum faciunt se. d nõ secundum proportionem in supradictis expositam. Illud enim ad solum sepsi referendū est. Accipiunt tamen in exceptione: ut sepsi. Alia uero omnia. s. praeteritū mutantia in si uel in xi: & ponit excepta supradicta in tum faciunt supinū penulti. producta tam in hac q̃ in aliis coniugationibus. Excipiuntur in eo desinentia: & dissyllaba aliarū coniugationū quae primam supini excipiunt: per dissyllabam aliarum cõiugationum accipit dissyllaba praeterita in. ii. & tertia coniugatione quae in ui uel in ii terminantur talis item sinis descensus. Nam si dissyllaba praesentia acciperemus non pcederet. quoniā quod pluraliter dicit aliarū cõiugationū non ualeret: quoniam nõ inueniuntur praesentia dissyllaba huiusmodi in alia cõiugatione: nisi in tertia. ideo si uelimus operari quod dicit aliarū coniugationum in praeteritis accipiendum est. & sic ualebit quae subiūgit. Cieo quoque ciui uel cii citū corripuit penul. Pono quoque corripit penul. Nota quod pono non est de exceptis: quia non est dissyllabum in praeterito: sed additio est. q̃si dicat sino siui: & lino leui: dissyllaba in praeterito corripiunt penultimā in supino positū. Pono quoque quod nõ ē dissyllabū i praeterito: corripit penultimam in supino positum. Veneo quoque. Quasi dicat. sicut praetereo praeteritum: ita ueneo quoque secūdum analogiam uenitum deberet facere. pro quo magis uenum in usu ē. Attende quod ueneo aliter excipit̃ q̃ praetereo. Praetereo enim excipit̃: quia cum faciat supinū in itum non producit penultimā. ueneo uero ideo quod non facit in itū. Solet hic obiici quod ueneo non possit uenū facere supinū quia ueneo ex uenum & eo componitur: dicimus enim resoluētes ueneo quasi uenū eo. Nullum aūt uerbū ex suo supino componitur. Ad quod dicendum: quod ueneo nõ ex supino: sed ex nomine componitur. uenū enim nomen est quod Lucanus ostēdit dicens. Castra tradita uenum. ibi enim indubitāter nomē est: possumus etiam dicere quod ueneo simplicis est figurae: nõ enim procedit quod dicunt ueneo cõponi ex uenum & eo: quoniam ueneo non seruat simplicis significatiõem. eo. n. actiuam habet significationem. ueneo uero passiuam & sic si diceremus esse simplicis figurae. i. nihil impedit ueneo facere supinum uenum. Antepenultima quoque. Quasi i licet et non solum auctoritas ueterum ostendit supradicta corripere penultimam in supinis: sed antepenultimam quoque in futuri temporis participio idē comprobat. qui tñ. ipsi cor. Inde situs etiā secundum proportionem in supradictis expositam facit. Veni uero uentum: & aperui apertum facit: sicut pario partum & ex eis omnia composita: ut aduenio aduentum conuenio conuentum: comperio compertū. experior expertum. Alia uero omnia quae tam in ui q̃ in ii terminant praeteritum perfectum: in itum faciunt supinum penultima producta tam in hac q̃ in aliis coniugationib9: ut audiui uel audii auditum: muniui uel munii munitum. sciui uel scii scitum: arcessiui arcessii arcessitū: cupiui uel cupii cupitum. Excipiuntur in eo desinētia & dissyllaba aliarum coniugationum: quae penultimam supini corripiunt: ut eo iui uel ii itum. adeo adiui uel adii aditum: praetereo praeteriui uel praeterii praeteritum queo quiui uel quii quitum sino siui uel sii situm lino liui uel lii litum: quod rarissimo in usu est: cieo ciui uel cii citum corripit penultimā: quando uero a cio cis. quod quartae coniugationis ē producit eam. Pono quoque quod antiqui posiui: in frequenti autem usu facit praeteritum posui: corripit penultimam i supino positum. Veneo quoque secundum analogiam uenitum debet facere supinum. pro quo magis est uenum i usu. Et supradicta auctoritate ueterum comprobantur sicut iam superius ostendimus: rursusque referamus in memoriam. Virgilius i octauo. O mihi praeteritos referat si iuppiter ānos. Idem in octauo. Amphitryoniades armenta abitūque pararet. Idem i quinto. Hos aditus iamque hos omnemque pererrat. Idem in decimo. Morte obita quales fama est uolitare figuras. Ouidi9 i quarto fastorum. Sol aditus quam quaeris ait ne uana labores. Nupta iouis fratri tertia regna tenet. Idem in heroidibus. Tēpore quo nobis inita est cerealis eleusis. Terē. in echyra. Nam cum compressa est gnata forma in tenebris nosci non quita est. Iuuenalis in quarto. Nam coitus iam lõga obliuia uel sicco ueneris iacet exiguus cum ramice neruus. Antepenultima quoque in futuri temporis participio corripit̃. Idem comprobat Virgilius in secūdo aeneidos. Si peritu rus abis & nos rapere in omnia tecum. Luca. in quinto. Tum lurida pallēs Ora tulit uultu sub nubem tristis ituro. Cieo citus penultima correpta facit. Statius in quarto thebai. Atque hic ingenti Capaneus mauortis amore. Excitus & longa pridē indignātia pacē. Corda tumens. A cio uero citus penultima producta. Virgilius etiam i. iii. At genus & sylvis cyclopum & montibus altis Excitum ruit ad portus & littora cõplet. Sino situs & desino desitus penultima correpta. Cicero pro Cornelio in primo. Cœptum igitur per eos qui agi nolebant desitum est per hunc qui desit. Idem in primo rhetoricorum. Et si non ab eo quod in proximo desitum erit: deinceps incipietur: Inde etiam situs

dicitur pro negligentia. Virgilius ĩ septimo. Sed te uicta situ uerisq; effecta senectus. Idẽ in secũdo georgicoꝝ. Mutatamq; insita mala Ferre pirũ. & ĩ quarto eorundẽ. Et patribus lita corpora guttis. Ideo autẽ diximus dissyllaba in ui desinentia secundæ uel tertiæ coniugationis ĩ supinis uel participiis præteriti corripere penultimam. quia siue sint quartæ dissyllaba producunt penultimam: ut scio scitus: siue ultra duas syllabas alterius quoq; coniugationis producitur: ut arcessiui arcessitus: cupiui cupitus nisi a dissyllabis composita: ut ĩsitus incitus illitus. Lucanus in octauo. Illita tela dolis nec matrem comminus unq̃. Ausa pati uirtus. Virgilius ĩ sexto: Quatit ungula cursu incita nec domini memorum proculcat equorum. Similiter impositꝰ propositus Iuuenalis in primo: Si te propositi nondum pudet atq; eadẽ est mens. Virgili. in tertio. Impositis auro dapibus: prætetea notãdũ q sepelio sepeliui uel sepeli sepultum in frequẽtiori usu ẽ supinũ. Antiquissimi etiã sepelitũ dicebant. Vnde Cato in thermum. Mortuus est: sepelitꝰ est. Salio quoq; saliui uel salii saltum facit. Vnde Vir. ĩ sexto. Cum fatalis equus saltu super ardua uenit. Pergama. Idem in undecimo. At medias inter cędes exultat amazo. Solent enim frequẽtatiua plerũq; a supinis uel participiis uel præteritis nasci: Salio salitum facit: salo salsum quomodo uello uulsum. Sisenna: Sic meam paludem multi piscium saliendorum causa a nauibus semihonustis commeant. a salio saliendorum dixit non salendorum. Salustius in tertio historiarum. Parte consumpta reliqua cadauerum ad diuturnitatem usus salerent: salerent dixit a salo non a salio: Similiter Lucilius ĩ octauo. Salere murenas mercem in frigidaria ferre. Inde etiam participia futuri saliturus & salsurus. Liuius saliturus. Isthæc mittam salem. Mumius. Isthęc sum multo sale salsurus: sed etiã participiũ præteriti salitus & salsus. Cornelius seuerus ĩ octauo: De statu suo ad quem salit pumiliones afferebantur. Ambio ab eo compositum solum mutauit penultimã e in i. Itaq; in io quidem desinentium regulam seruauit ĩ supino & participio: quippe producta penultima ambitus ambita ambitum. In nomine autem huc uocabulo rei differentiæ causa in eo terminantium regulam seruans corripuit penultimam ambitus. Vt Ouidius in primo metamorpho. Iussit & ambitæ circundare littora terræ. Lucanus in primo. Lætalisq; ambitus urbis. Annua uenali referens certamina campo. Quamuis Scaurus in utroq; similem tenorem putauit. Sed Vellius celer respondens Adriano imperatori de hac interroganti declinatiõe & tenore ambitus nomen a participio ostendit discerni: qđ usu quoq; ut ostendimus confirmatur.

Per nomen ostendit situs participium siue supinum situm corripi. & dicit Virgilius in æneide. Sed te uicta situ uerisq; effeta senectus. Idem. n. ĩ secundo georgicoꝝ mutatamq; insita mala ferre pirum. Nota q nihil ad propositum suũ uidet attinere: quod ponit insita. proposuit. n. ostẽdere q supina siue participia uerborum ĩ aliis coniugationibus facientium in ui. & in li. præteritum corripiunt penulti. ad qđ ostendendum nihil uidetur pertinere insita licet penult. correp. habeat ad quod dicendum q bene attinet ad propositum: non q sit exemplum: sed quia conformatio exẽpli hoc modo. dixit sinor situs desinor desitus. penul. correp. & hoc cõformat a simili q in istis si ante t. corr. pitur. Nã & insita si ante t. correpta inuenitur. potest & aliter legi. s. ut alius accipiatur q dixit. & omnia supradicta auctoritate ueterum comprobãtur sicut iam superius ostendimus. Et prosequitur non solum excepta: sed etiã alia supradicta: & sic poterit stare q subiungit ĩsita. quãuis a multis abradẽdũ iudicatur. Ideo ante diximus dissyllaba in. Ideo ante dixim9 dissyllaba in m. terminantia: uel secũdæ. uel tertiæ coniugatio. in supinis: uel participiis præteriti corripere penulti. &c. dixit superius. Excipiuntur in eo. desinẽtia: & dissyllaba aliarum coniugationum quæ penultimam supini corripiunt. Nũc aũt reddit causam quare de dissyllabis dixerit ita dicens. ideo autem diximus dissyllaba &c. Similiter impositus & præpositus. Insiste q dixit similiter. per hoc enĩ dar subintelligere q illud quod superi9 dixit. s. quoq; pono corripit penulti. non est exceptio: sed additio est ut supra diximus. Salio quoq; saliui. uel salii saltũ. Salio excipit a supiori regula: quoniam non facit supinum in atum. Virgilius in undecimo. At medias inter cædes exultat amazon. Subiũgit quomodo exultet ptinet ad ostendendum saltum supinum cum dicit. Solent. n. plerũq; freq̃ntatiua a supinis: uel participiis præteritis nasci. Sequitur. Salio salitum facit. Quasi diceret salio continetur in superiori regula: quoniam facit in itum. penulti. pdu. Diceret aliquis potius facit salsum. & sic cõtinetur in exceptiõe. hoc remouet sic dicẽs. salio facit salsum. q̃o uello uulsũ.

Ambio ab eo compositum &c. Dixit superius eo. is. & composita eius corripere penultimã supini & ne aliquis hoc falsificare uellet per ambio. ambitum: reddit causam quare hoc uerbum ab eo cõpositum facit supinum in tum penultima producta: cum cætera ab eodem cõposita hoc non habẽt: ita dicens. Ambio ab eo compositum solum mutauit penultimam uel e. in i. & cætera.

Explicita nominis & uerbi ratione. Modo in isto undecimo Libro de participio tractemus.

Q VI tertio loco participium posuerunt rectius fecisse uident᷑: cum enim nomen & uerbum primum & secundū tenuerūt locū: participiū quod ex utroq; nascitur sequentem iure exigit. Quæsitum tamē est an bene separauerint id ab aliis partibus grammatici. Primus tripho quem Apolonius quoq; sequitur maximus artis auctor grāmaticæ. Stoici quomodo articulum & pnomen unam partem orationis accipiebant īfinitū articulum uocātes: quem grāmatici articulum ei quoq; adiūgentes etiam infinita nomina uel relatiua: quod etiam Didymus facit tractans de latinitate. Finitum aūt articulum dicebant idem stoici: quod nunc pronomen uocamus finitū: quod ēt uera ratione solum pronomē ē dicendum. Ergo romani quoq; artium scriptores stoicorum secuti traditionem pnoīa finita dixerunt & īfinita: nā articulos nō hēnt. Sic igit᷑ supradicti philosophi ēt pticipiū aiebant appellationē esse reciprocam, i. ανακ

Q Vi tertio. Priscianus de pticipio tractaturus post nomē & uerbum ei locū subscribit. in quo geminō errori pariter respōdere uidet᷑. Quidā. n. participium orationis partē p se esse negabāt. Alii uero eum per se ptem orōnis esse cōfiterent᷑. Tertii loci sede priuabāt: quorū sententiā priusq̄ de pprietatibus agat simul iste refellit. sic accede ad litterā. Alii negāt pticipia p se eē ptem. Alii & si cōcedāt eē partem, tertio loco priuant. Alii tertiū locum ei concedunt. & qui in tertio loco posuerūt pticipiū. ui. mi. s. re. q̄ uel illi q per se partē negabāt. uel q tertio loco priuabant. q. d. isti recte illi nullo mō. dum aūt dicit pticipium tertio loco poni: & habere ppriū locū ostendit. cū id p se eē ptem orōnis pbet & illū locum tertiū eē. Vere rectius. Nā pp hoc q a nascit᷑ ab utroq;. i. a noie & uerbo: quæ tenēt primū & secundū locum. a uerbo nascit᷑ materialiter; q a constituit᷑ eisdē elementis pene & accidētaliter; q a tps & significationē ab eo cepit. a nomine accidētaliter tantū. cū genera & casus sibi assumit. & hoc intellige dictū cōtra illos q pticipio tertiū locū auferebāt. Quæsitum tamē ē. Illa. p. pbatio ē illius ptis: quæ partem p se esse negabat. Sic iūge. licet dixerim rectius illos fecisse tamē q̄sitū est an grāmatici bene. i. cōuenienter sepa id. i. pticipiū ab aliis ptibus orōnis. & primus tryphon sepauit quē ap. sequit᷑ maximus a. p cōmendatione psonatū cōmendabilem ostendit separationē. Stoici. n. dicit q̄sitū est an bñ separauerint. & ibi dedit intelligere aliquos prius cōiunxisse nunc qui cōiunxerit: exponit stoici. s. & ostendit eos aliā uiciose se cūsse cōiunctionem: ut p simile cōuincat eos in hac coniunctiōe peccasse. deīde supponit rōnes eorum: ut ostēdat se eos legitime ipробаre. cōtra bñ dixit quæsitū ē: an bene separauerint. Nā stoici. Præmittit aliam eorū cōiunctionē. similiter uiciosam. quō idem stoici articulū & pnomē unam partē orōnis accipiebant quā uocabāt articulū. quē sic diuidebāt. Articulus alius finitus: alius infinitus. In finitū articulū uocāt illū quē grāmatici græcorū dicūt articulū. i. to. toy. & ei. i. finito articulo adiungētes īfinita noīa stoici & relatiua qd' ē dicere. Articulū qd' græci faciunt unam partē orōnis p se īfinita noīa. & relatiua. i. qs quæ. qd' qualis. &c. hmōi claudebāt stoici sub infinito articulo qui est pars articuli. quod. i. quā rē didymus latinus grāmaticus facit. Illud quod ad partem respicit. s. q a adiūgit īfinita & relatiua noīa. non infinito articulo sicut stoici: sed pnominū infinitū uocabāt stoici articulū græcorū. Finitum uero articulū dicebant idē stoici illud qd nunc. no. p. finitū qd. s. pnomen finitū solū modo ē dicendū pronomē. & ē breuiter dicere. Articulū græcorū: & īfinita noīa & pnomina claudebāt stoici sub una pte orōnis & illā ptē uocabāt articulū: quem sic diuidebāt. articulus alius finitus alius infinitus. Sub īfinito cōprehēdebāt articulos græ. & īfinita noīa. Sub finito aūt uera pnoīa qd nunc no. pnomē finitū. Finitum non posuit ad determinationē quantū ad se: sed respectu didymi. & aliorū q dicūt. pnoīa alia finita. alia īfinita. omne. n. pnomē uere finitum est. Ergo romani. Quia stoici finitum articulum & īfinitum accipiebant sub una parte oratōis. s. sub articulo dicentes. Articulus alius finitus. alius īfinitus. ergo romani scriptores artium posuerant finitum artī. & īfinitū. i. uera pronoīa. & infinita nomina sub eadem parte orōnis. i. sub pnoīe. & dixerunt pronoīa alia finita alia īfinita. Nam articulos nō habent. Redditio causæ hæc est quasi constans sit q īfinita pronomina non contineāt articulos; sed īfinita nomina: uel relatiua tantum. q. d. de articulis quos stoici ponebāt sub infinito articu. noli quærere quid romani īde fecerīt; & ubi posuerint q a ipsi non habēt articulos. Sic igitur. Præmissa similitudine uiciosæ cōiugatōis. illatiue ponit cōsequēs sic. quō stoici accipiebant arti. & pnomen unam partem orōnis; sic supradicti phil. i. stoici accipiebāt participiū & nomen uel participiū & uerbū unam partē oratōis. Illatio hæc est a simili: q a quemadmodū īconueniēter illud faciebat. . sic īconuenienter aiebant par. esse appella. ανακλαSον προςηγοριαν. i. reciprocam. i. conuersiuā: qd dicit illud græcum. q. d. stoici aiebāt par. eē appella. nomē reciprocum: quia recipro cabat᷑ & cōuersim pdicabat᷑ de noie hoc modo. legēs est lector. & lector. est legens. Volebāt. n. ex hac tali prædicatōe legens & lector pari eē ī sensu: ut gladius. ensis. & ita cū lector esset nomē appellatiuum. īdicabant legens eē appellatiuū. i. appellatiuum nomen: uel uerbale nomen. hoc est dicere. par. pbabiliter esse nomen a parte. nā dicebant esse nomen uerbale. Ecce qbus ratōibus uolebant par. esse nomen: uel modum uerbi casualem: ideo dicebāt par. q aliqs concederet. necesse esset ut uerbum concederetur. Si enim par. modus esset uerbi. esset & uerbū.

Vnde uident̃ nostri. stoici casualia partici. posuerũt inter uerba: nostri uident̃ gerundia posuisse īter uerba. &. i. q̃uis habeãt casus. q. d. sicut casus repugnat ne gerũdia possint īter uerba admitti. ita idẽ casus repugnat ne parti. possit modos uerbi appellari. Ideo aũt. Dixit stoicos partici. nomini: uel uerbo enumerasse: & q̃re id fecerint eãm qualẽcunq; posuit. nunc aliã eorũ supponit rõnem. s. quare per se eẽ partẽ orõnis recusarent. rõ: qa pprietatẽ habet diuersam ab illis ptibus. q̃ p se ponunt̃: qnia nulla alia ps orõnis semp. i. in oĩbus dictionibus sibi suppositis ẽ ĩ deriuatiõe. ita q̃ non hẽant aliquã ppriã positionẽ. i. primitiuã dictionẽ: nisi pricipiũ. participiũ. dico nõ hẽns ullã ppriã positionẽ.

κλαςον προσηΥόριαν: hoc modo legens est lector & lector est legẽs: & cursor est currẽs: & currens est cursor: amator est amans: & amans ẽ amator. Vel nomen uerbale uel modũ uerbi casualẽ: unde uident̃ nr̃i asseruisse inter uerba gerundia uel pticipialia cũ uideant̃ ea assumere casus. Ideo pticipium sepatim non tradebãt ptẽ orõnis: q̃ nulla alia ps orõnis semp est in deriuatione nullã ppriã positionẽ habens nisi pticipium. Cæteræ enim ptes prima impositione inuẽtæ sunt: ad quã deriuatiua etiam aptant̃. Omnis enim pars orationis quocunq; modo deriuata uel in eadem notione siue diffinitione primitiui sui accipit̃: & eandem habet ei diuisionem: & eadem accidẽtia: uel in aliud quod iam ante erat suppositũ etiã ppria & naturali positiõe: unde deriuatũ pp similitudinẽ eius qd̃ iã erat ante ex se ortũ ei addebat̃: ut pr̃ nomẽ. pr̃nus nomẽ. Similiter rex & regalis: taurus & taurin⁹ noĩa: qcquid. n. accidit primitiuo etiã accidit deriuatiuo. Feruco uerbum & feruesco

Certe. n. Vere nulla ẽ semp in deriuatiõe: nisi. p. nã cæteræ ptes. i. noĩa cæterarũ partium: ut nomen pronomen. istæ uoces sunt inuentæ in prima impositiõe. i. ut primũ significarent positiuas & primitiuas uoces. ad quã positionẽ. i. iuxta pprietatẽ cuius etiã deriuata aptãtur & supponũt̃ eidẽ parti. Verbigratia. Nouẽ hæc uox sic fuit iuenta ut prĩo significaret taurus hoc primitiuũ. deĩde iuxta pprietatẽ quã habet taurus primitiuũ ex hoc q̃ est nomẽ. s. qa significat substãtiã cũ q̃litate. taurinus ab eo deriuatũ retinẽs eandẽ pprietatẽ aptat̃ noĩ & dr̃ eẽ nomẽ. Taurinus. n. & ĩ us desinit. & ex hoc q̃ nomẽ ẽ. significat substãtiã cũ qualitate sicut & taurus. Habẽt alii libri in prima positione: & est idem. nã uox primitiua prĩa positio dicit̃: uel aliter. uere nulla pars est semp in deriuatiõe: qa cæteræ partes. i. significata cæterarũ ptiũ. ĩdiuiduales. s. dictiones sunt in prima positiõe istud pticulariter ĩtellige dictũ. nõ. n. oẽs cæteræ dictiones sũt inuẽtæ in prima positione: sed tantũ quædã hoc iõ sic exponũt aliqui: qa nõ uidet̃ eis q̃ ipsa noĩa partiũ ex ipsa iuẽtiõe sua magis se habeãt ad primitiua: q̃ ad deriuatiua: q cũ uocẽ hanc nomẽ ĩuenit: & ipsis uocibus ĩposuit. hoc tñ uidet̃ attẽdisse: q̃ quæcũq; dictio substãtiã cũ qualitate: ut substantiã significaret pculdubio nomẽ dicit̃. siue eẽnt primitiua seu deriuatiua: & sic hæc uox nomẽ ĩdifferẽter se habet ad primitiua & deriuatiua: nõ tñ negamus primitiua noĩa. & uerba prius eẽ inuenta deriuatiuis: sed nõ ingtũ noĩa uel uerba. Oĩs eni. Probat a partibus q̃ deriuatiua ad ppriã. p. aptant̃. Nam & illa deriuatiua quæ accipiunt̃ ab eodẽ in idẽ: & illa quæ accipiunt̃ ab alio in aliud. accipi deriuatã ab eodẽ in idẽ dicimus quãdo remanẽt sub eadẽ parte orõnis: sub qua sunt primitiua eorũ: ab alio in aliud: qñ ab illa parte orõnis sub qua sunt primitiua trãseunt in aliã. Sic lege litterã: oĩs pars orõnis quocũq; modo sit deriuatiua. i. quãcũq; terminationẽ habeat: uel in us uel in ius: uel in e. & his similia. uel ẽt sub quacũq; specie deriuationis cadat. i. siue sit patronymicum: seu possessiuũ: & huiusmodi: uel quancũq; significationem habet. oĩs pars in quã deriuatiua: uel accipit̃ in eadẽ no. siue mauis dicere diffinitione sui primitiui. i. recipit eadẽ diffinitionẽ: quã suum primitiuũ habet secũdũ hoc q̃ supponit̃ alicui parti orõnis: ut pater secũdum hoc q̃ nomini supponit̃: & hãc habet diffinitionẽ: & significat substantiã cũ qualitate. paternus eius deriuatiuũ nõ minus idẽ significat ex hoc q̃ est nomẽ: & p hoc nomini aptat̃: & hẽt deriuatiuũ diuisionem q̃nq; eandẽ. i. cõmunẽ ei. i. primitiuo. qd̃ est dicere primitiuũ & deriuatiuũ aliqñ ponunt̃ sub eodẽ mẽbro diuisionis: ut si dicatu. Nomen aliud proprium: aliud appellatiuũ: sub appellatiuo pater & paternus ponunt̃: ideo dixi aliqñ: qa est inuenire ubi primitiuũ & deriuatiuũ sub eodem mẽbro non ponant̃: ut Tullius ppriũ ẽ: tullianus uero appellatiuũ & ipsum primitiuũ habet acc. eadẽ aliqñ: quæ primitiuũ suũ trahit ab illa parte cui supponit̃: ut pater ex noĩe habet accidentaliter genus: casum & similia: eadẽ habet & paternus. Omne deriuatiuũ uel hoc habet qd̃ diximus: uel accipitur trãsiẽs ĩ aliud. i. ĩ aliã ptẽ. o. ut bene deriuatiuũ a noĩe qd̃ est bonus trãsit ĩ aduerbiũ: & iõ accipit̃ ĩ aliud q̃. i. qa iã ante erat ei. i. alii pti aliqd̃ suppositũ. i. aliq̃ dictio supposita ĩ ppria positiõe. i. naturali ĩ q̃. s. iuẽta ẽ. i. aliq̃ uox primitiua erat supposita ei: ut pene: qd̃ est primitiuũ suppositũ ẽ aduerbio: unde qa primitiua uox supposita erat ei. ẽt deriuatiuũ addebat̃ ei parti. o. & hoc pp similitudinẽ eius: q iã ante erat ex se ortũ. pp similitudinẽ primitiuæ uocis: ut bñ deriuatiuũ addit̃ aduerbio: qa hẽt similitudinẽ cũ pene. primitiuo aduerbio: & ĩ uoce & ĩ significatiõe. qcqd. n. significat pene ĩ hoc q̃ ẽ aduerbiũ totũ significat. & bene. & similiter desinit ĩ e. ut pene. Quidã libri nõ habẽt ei: sed hãc lrãm: uel ĩ aliud qd̃ iã ante erat suppositũ. Et tũc sic legit̃. deriuatiuũ trãsit in aliud: hoc ẽ ĩ aliã dictionẽ ĩdiuidualẽ: ut bñ trãsit ĩ pene: nõ q̃ efficiat̃ pticeps eius significanõis: sed qa supponit̃ eidẽ parti. o. q. i. pene iã ante suppositũ erat alicui pti. o. subitelligit̃ q̃ ĩ hac sñia accipit̃ nomẽ relatiuũ. Cætera eodẽ mõ legunt̃. Aliter ẽt legit̃: siue ei: sic uel ipsũ deriuatiuũ trãsit ĩ aliud & ĩ aliã partẽ. o. qd̃. i. q̃ alia ps iã ante erat supposita. i. iuẽta ĩ ppria põne. i. ĩ designatiõe primitiuorũ q̃ prĩo sũt ĩposita. de priori mẽbro exẽplificat: ut pater nomẽ ẽ: & pr̃nus nomẽ ĩ eadẽ notiõe. Similiter rex & regulus: taurus & taurinus sũt noĩa in eadẽ notiõe. Nota p̃missam ppõnẽ quæ dicit. omne deriuatiuũ: uel manet sub eadẽ diffinitione cũ suo primitiuo: uel

trantit in aliud non fieri ſm ſe ſed ſm ſtoicorum rõnem. Nã participia neq retinẽt eandẽ diffinitionẽ cũ uerbis a qbus deriuanť. neq trãſeũt in aliud quod ſit ante ſuppoſitũ: & hoc ſm ſanam ſniam. Quicqd. n. Vere regalis taurinus ſunt noĩa in eadẽ notione cũ ſuis primitiuis. Nã quicqd accidit primitiuis eorũ ĩ hoc q ſunt noĩa: accidit & ipſis deriuatiuis. Ferueo eſt uerbũ. Exẽpla ponit de uerbis. iſta deriuatiua noĩa & uerba dico ab eodẽ deriuata in idẽ: qa nõ excedunt partes ſuorũ primitiuorum: nec tantũ hæc ſupradicta deriuata ab eodẽ in idem apteť ad primam poſitiõem: ſed etiã bene. male. hæc aduerbia deriuata a noĩbus. ſ. ab alio ad aliud ſunt nata. i. inẽta ſub aduerbio. i. ad ſimilitudinẽ aduerbiorum inuentorum in ppria poſitione ut pene nẽpe: ſunt inuẽta i ppria poſitiõe: & uere in prin. poſitiõe: nã a ſe ſunt orta. Quicquid enĩ. Et uere bene & male ſũt aduerbia qcqd enĩ accidit his. i. pene & nempe in hoc q ſũt aduerbia: accidit & illis. i. bene male. Et quid. Alia pbatio quare bene & male ſunt aduerbia. ſ. quia currere per oĩa uerba. i. iunguntť cum uerbis oĩs modi: oĩs tẽporis: qđ ſuũ eſt. i. ppriũ aduerbii. Quantum ergo. poſita rõe ſtoicorũ p quã pbabãt par. nõ eẽ partẽ p ſe uult eam iprobare: ſed prius eandẽ approbat: ſi prior ppoſitio cõcedatur: quæ dicit nullam partem prius poſitã in deriuatione: ſic infert qñquidẽ quia parti. in primitiuis nõ inueniunť: ſicut aliæ p. o. nõ debuerũt per ſe poni: ergo q̃tum ad hoc pertinet uidenť bene feciſſe ſtoici: qa hoc uerũ ẽ q in primitiuis non inueniunť. Sed rurſus. Dixi q̃tum ad hoc pertinet feciſſe bene ſtoicos: ſed tñ ſus phibet ea participia eſſe noĩa rurſus dicit q̃tum ad phibet hoc modo ſtoicorum rõ prohibet participiũ per ſe eſſe partem. Rurſus phibet ea eẽ coniuncta nomina diuer. tẽ. i. iuxta acti. uel paſ. quã pricipaliter ſignificãt: ſimiſt diuerſa tpa quæ aſſumptio fit in ppriis trãſfiguratiõibus. i. terminatiõibus ad ſimilitudinẽ uerbi. Sicut. n. uerba ſecũdũ diuerſos fines diuerſa ſignificãt tpa: ut lego legi legã: ſic & participia legens lectus. lecturus. legendus quod in noĩbus non inuenitur. Si enim dicam annus annuus: nunq̃ in hac trãſfiguratione diuerſum tempus ſignificatur. Sed ſiquis. dixi participium aſſumere tempus: ſed ſiquis cõtra hoc dicit q multa quoq nomina. inue. tempus ſignificantia

uerbũ. Similiter facio & faceſſo: uideo & uiſo deſyderatiuũ. uerba ſũt ab eodẽ in idẽ. Sed ẽt bene male deriuata aduerbia a noĩbus ab alio ad aliud nata ſũt ad ſimilitudinẽ in ppria ipoſitiõe iuẽtorum: ut pene nẽpe: hæc. n. a ſe orta ſũt. Quicqd. n. accidit his: accidit illis: & qđ ſuum eſt aduerbiorum p oĩa uerba currunt: q̃tum igiť ad hoc. i. q in primitiuis & in ſua poſitione non inueniunť pticipia uidenť ſtoici bene feciſſe. Sed rurſus phibet eẽ noĩa temporum diuerſorum aſſumptio: quæ fit ĩ ppriis trãſmigrationibus ad ſimilitudinem uerborum. Sed ſiqs dicat q nomina quoq multa ĩueniunť tempus ſignificãtia. reſpondebimus q hoc ĩtereſt ĩter pticipia & nomina tpalia q noĩa illa nihil aliud ſignificant niſi ipſum tẽpus p ſe: ut annus: menſis: dies: meridies hodiern9. heſternus: craſtinus: nec in ppriis trãſmigratiõibus. Participia uero actionem uel paſſionem aliquam ĩ diuerſo tpe fieri demõſtrãt nõ tẽpus ipm p ſe: & q eos ſequunť caſus: quos & uerba ex qbus naſcunť. Et q uerborum ſignificatiões habent: & q p uerbo ponunť: quorum nihil eſt ſuum noĩs. Omne. n. nomẽ a quocũq uerbo natũ uel genitiuũ ſeqť caſum: uel dtũm figurate p cõpaſſionẽ: quã græci συμπάθειαν uocãt: ut amicus illius: lector illius: ſpeculator: illius: auditor illius: uictor illi9: & dtũm: ut amic9 illi ẽ: tutor illi ẽ. Et notãdũ q plerũq ſubſtãtiuũ uerbũ qđ græci ὑπαρκτικὸν uocãt ſolẽt adiũgi huiuſcemõi figuræ. Inueniũť tñ pauca & abla-

qđ tamẽ nõ obeſſet ſm q expoſuimus: tamen ut ſatiſfiat opportunitati eorũ reſpectu q hoc ĩtereſt inter pticipia & noĩa temporalia qđã noĩa illa nihil aliud ſignificant niſi ipm tẽpus principaliter & hoc p ſe. i. ſine actiõe uel paſ. ut hodiernus ſi enĩ iponiť grã tpis iponiť. & ſic pricipaliter ipm tẽpus ſignificat. Nec imp. Alia dñãt qa noĩa nõ ſunt ĩ ppriis trãſfigura. i. nõ deſignant diuerſa tpa ſm diuerſas terminatiões: ut alia terminatio ſit ĩ deſignatione pſentis alia ĩ deſignatione pteriti: alia in deſignatiõe futuri. ſicut in pricipio erat. Participiũ uero nõ ipm tẽpus p ſe ſignificat in quo differunt a noĩbus illis: & ẽt in hoc: qa habẽt ſignificatiões uerborũ. i. actiuã tranſeuntẽ paſſiuã illatã & cæteras. & habent poni p uerbo: ut poſt dictutus eſt: quorũ. i. quarũ pprietatũ pretermiſſarũ nihil eſt ſuũ. Omne enim. Cũ de cæteris cõſtet nihil eſſe ſuũ nominis. Illud tantum remonet a nomine q dixerat: participia tantum ſequunť eos caſus: quos ſita uerba. Omne. n. nomen ſequiť gtũm. recte ſignificat cauſas ab eo. i. a ſignificato eius aliqd poſſideri. datiuũ uero figurate. ſ. ut aliud intelligať q̃ lrã ſonet. ſ. p cõpaſſionẽ uel acqſitionẽ pferať: ut amicus illi ſum. i. ad utilitatẽ illius. amo illũ aliũ. Nota cũ dico ſpeculator ſum illius ĩtelligo quidem me poſſideri ab illo ſed ſpeculatiõnẽ ſiue ille ſit abſens ſiue præſens: nec id dico q ſpeculer eum: ſed tñ ſum illius poſſeſſio. Et not' fecit tales conſtructiones in quibus nomina per cõpaſſionem ſequuntur datiuum. de quibus hanc dat regulam q huiuſmodi figuræ ideſt figuratæ conſtructioni ſubſtantiuum uerbum adiungitur plerunq dicit: quia eſt quando ſubaudittur illud ſubſtantiuum: uel participium ex eo natum: ut ens amicus illi. Inueniuntur tñ. Ad hoc iunge quod dixit omne nomẽ ſequitur gtũm. Sed opponitur quia hoc nomen dignus & dignor. gnaris ſiuum uerbum eũdem caſum ſequunť. ſcilicet ablatiuũ. ad quod reſpõ. ẽ. quia dignor dignaris. ex cõmuni natura uerbi accuſatiuum requirit: uel alium caſum. ex natura uero dictionis ablatiuum. ut dignor re illa: rẽ: ut ſi dicam Beatus Stephanus corona digniſſime certauit. digniſſime non ex natura aduerbii: cum etiam ſit ſuperlatiui gradus ablatiuo iungitur: ſed ex natura dictiõis.

Accusatiuū uero figuratę sequunť. Quid sit figura supponit, nam uidereť posita loco participii. & ideo seruasse constructionē eorum: ut si dicerem adiens bella. Nota hoc tantū hic dici de his duobus noībus. exosus & præscius. s. qui quādo sequunť accusatiuū ponunť loco pticipii. nō. n. ē uerū ī aliis nominibus q̄ regūt accusatiuū figuratę. dicimus eni albus manū. & hic accusatiuus regiť a ntō, nec tñ ntūs poniť loco par. qbusdā tamen non uidetur q̄ in prædicta constructione album regat manum: sed suppletur per ꝑpositio. uel hēns pti.

Verba aūt. Quod attribuit nominibus a participio uult remouere. Et qđ adiūgit de uerbis nihil ad rē sed ideo tantū inducit ut ostēdat bene habeāt par. iungi cū tot casibus. & cōtinuať ad hoc qđ supius dixit. Omne nomē gtūm proprie sed uerba & par. &cæ. de misereor; q̄rit qđ nomē ab eo deriuatum. i. misertor sequitur eunde casum quem ipsum uerbum. s. genitiuum. Nā misertor sum illius dicimus. sicut & misereor illius. Sed siquis diligentius attēdat apparebit nō eē idem genitiuus in utroq̄. cū. n. misereor illi⁹ dico, me illi misericordiam plane facere significo. Si uero dicam misertor sum illius. hoc tātum dico q̄ illius sum possessio. siue ei fecerim misericordiam siue non: ut si dicam: iste ē speculator regis. non dico q̄ speculetur regem; imo hostes: sed tantū: q̄a est eius possessio. Et actiua q̄dem plerunq̄. Dixerat īdeterminatæ uerba seq̄ genitiuū: uel datiuū: uel accusatiuū: uel ablatiuū. Nūc quæ uerba qbus casib⁹ soleant frequēter adiungi. distinguit. plærūq̄ dicit ꝑpter genitiuū: quē est quādo sequunť ut abstineo irarū. Passiua ablatiuū sequunť: uel datiuū figuratę: quando. s. pro ablatiuo: poniť: ut amor tibi. i. a te. Proprius casus actiuorꝫ est accusatiuus: passiuorꝫ ablatiuus sed de his. s. quæ regūt accusatiuū: uel ablatiuū; uel gtūm conabimur expo. cū scripserimus de cōstructione. p. ora. & quia cōstructiōes diuersæ sunt aliæ eni sunt perfectæ aliæ iperfectæ. determinat ꝑ qua cōstructiōe ibi agatur. s. περὶ συντάξεως. i. de perfecta constructione que plenum sensum habet. Ergo si uerbū. Quia īueniunť eædē uoces nomina & participia uult distinguere quando eas debeamus accipere noīa. & quādo pticipia: & infert ex supradictis. ita quādo quidē participia sequūtur casus suorū uerborꝫ: & habēt significatiōes eorū: & ponunť pro uerbo. ergo si aliquæ dictiones seruauerint cōse. i. proprietatem uerborū: ut sequātur casus eorū &c. participia sunt: si autē attrahāt. i. regāt casus quos so. se. uerba sūt noīa: tunc sunt nomina: unde supponit exēpla: ut amās illum: transitiue hic significat: ut & suū uerbū. illius passiue. Itaq̄ amās: quia amans efficiť nomē. Itaq̄ tēpus amittit: & hoc habet q̄ non est participiū. s. comparať hoc nō est de illatione. Nota auctoritati tantū credendū ex hoc q̄ dicit participiales uoces dū cōparant eē nomina. nullā quippe rōnē uidemus cū eandē significationē habeant: amans quod cōparať & amās quod nō cōparatur: quare hoc potius pticipiū q̄ illud esse iudicemus: nisi hoc solū q̄ cōparatio uideť ei significationē tēporis auferre qua īpossibile est carere pticipiū. cōparatiuus eni & superlatiuus ex uocibus tantū terminationē nō discernunt tēpus. Et ea quidē. Quia trāsitū uult facere; facit epilogū. i. breuē cōclusionē supiorū. Verbum aūt id esse nō potest. Ostendit necessitatis rōnibus participiū nō posse eē unā partē cum nomine. Rursus ostendit nō cōiūgi cū uerbo. s. quia habet casus ntūm: gtūm: & cæteros: & declinationes. i. primam & secūdā: & genera masculinū. fœmininum & cætera ad formam. i. similitudinem nominum. Itaq̄ mansit participium mediū inter nomē & uerbū. i. tertia pars per se. participiū dico mediū īter illa. i. ex utroq̄ cōfectū. hoc nō ē de illatione: sed ostensio quomodo maneat inter ea: unde infertur. interserit. s. quia quædam proprietates: quas habet a uerbo prohibent esse nomen: & quædā aliæ: quas habet a nomine rursus prohibent esse uerbū: habēt quidā libri. quæcūq̄ eni pars orōnis habet genera apud græcos uel latinos hēt &c. & ecōuerso exceptis paucis inde. quæ cum habeant genus non habent casus: & iste uersus redditio est causæ quare ita simul posuit genera & casus. Vnde. s. qui participiū est medium inter no. & uerbum. rationabiliter hoc nomen participiū ē ei uocāquæ sic noīatur inditum a grāmaticis: & quō ei datum sit determinat: scilicet per conformationē nominis

tiuū: sequētia ut dign⁹ illa re: mactus uirtute. Actūm uero figuratę: ut exosus bella: præscius futura. Participiorꝫ eni loca uidenť posita illorꝫ cōstructionē seruasse: uerba aūt & pticipia gtō uel dtō uel accusatiuo uel ablatiuo solent associari: ut misereor illius: miserens illius: pco illi pcens illi: oro illum orans illum: careo illo carēs illo. Et actiua qdē plerunq̄ accusatiuum sequūtur: passiua uero ablatiuū uel datiuū figuratę: genitiuū admodum pauca: Sed de his si deus annuerit cum de dispositione uel constructione ptium orōnis scripserimus. i. περὶ συντάξεως exponere latius conabimur. Ergo si uerborꝫ seruauerit consequentiam pticipia sūt: Sin amissis tpibus casus quoq̄: quos noīa solent uerbalia sequi attrahūt: trāseūt in ea: ut amans illum pticipium est. amo. n. illū dicimus: amās aūt illius nomē est: ut amator illius. Itaq̄ & tēpus amittit: & cōparationem assumit: ut amās amantior amātissimus. Acceptus ab illo pticipium est: q̄a & accipior ab illo dicimus: Acceptus illi nomē: ut amic⁹ illi. Idq̄ tpe qdē caret: & cōparationē ascīscit. ut acceptior acceptissimus: & ea qdem sunt qbus ostēdiť pticipiū aliud eē q̄ nomē. uerbū aūt id eē nō pōt cū casus hēat: & declinatiōes: & genera ad nominū formā. nullū eni uerbū pōt hoc habere. Itaq̄ cū & uerbi quædā ꝓhibēt hoc eē nomē. i. tpa & significatiōes: & nois ꝓpria ꝓhibēt eē uerbū. i. genera & casus. Quæcunq̄. n. ps orōnis hēt genera apud græcos: uel latinos: hēt & casus: & quæcūq̄ hēt casus: habet & genera: exceptis paucis indeclinabilibus: mansit par-

& uerbi. nam æthimologia huius uocis: quæ est participiū ostēdit ꝓprietates noīs & uerbi conformatas: & attributas. participiū enī dr̄: qa ex utroq; partem capit: uel per conformationē: qa ipsum participiū: ut legens cōformatur ex noīs & uerbi proprietatibus. Nec solū participiū nō ob. Quia forsitā uidetur minꝰ patti. hoc uocabulū īditū participiis ex affinitate aliaꝝ partiū: & nō ex significatione: & tamē esse partē per se: ostēdit idem esse in cæteris quoq; partibus. s. ꝙ sumūt noīa: uel ex noīe solo: ut pnomē: uel ex uerbo: ut aduerbiū: uel ex utroque: ut præpositio & cōiunctio: & interiectio. Constructio. Participiū dr̄ ex cōformatione noīs & uerbi: & nō solū participium. sic est noīatum ab af. no. & uerbi. & nō ex propria ui. i. naturali significatiōe: quā habeat separatim extra uim noīs & uerbi. sed etiā aliæ quinq; partes &c. Interiectio similiter habuit nomē ex beneficio noīs & uerbi: qa interiectio dr̄ ꝙ nomini & uerbo interiacet. q. d. iteriectio sic ponit̄ ī orōne ut fere nihil operet̄: qa neq; ponit̄ pro uerbo ut par neq; iungit aliqua: ut cōiunctio: neq; regit casum: ut præpositio: sed quasi inutilis ibi iacet: indicās tātū affectū mētis: quæ si auferat̄ nō minuit̄ plenus inde sensus orōnis. Vnde qa ex affinitate noīs & uerbi aliæ partes orōnis receperunt noīa. Vnde dicēdū ē Itaq; qa pempto noīe & uerbo & aliæ partes orōnis petinunt̄ sub appellatiōe horum nominū quæ habēt: ergo īde placuit qbusdam philosophis: ut dyalecticis nomē & uerbum so. eē p. o. cæteras uero placuit uocari admi. hoc de ꝓnoīe & participio dictū est. Vel iuncturas hoc ad q̄linor alias respiciens ei unum sit alterius expositio. Quō nauium partes sunt. Nota hoc nomen nauis sic esse impositum ut nō significaret trabes & tabulas coniunctas: & non ea per quæ coniunguntur.

Sed est obiiciendum ad hoc. Quia aliqs posset obiicere ad hanc similitudinem. ipse obiicit sic. Cæra & stuppa non constant ex illa materia: unde deberent dici partes nauis. scilicet non constant ex materia tabularum & trabium: idest ex lignis. ad hoc enim ut diximus nauis fuit imposita: ut ligna coniuncta tantum significaret. coniunctiones autē & præpositiones & similia. & alia quatuor ex eadem materia sunt ex qua nomē & uerbum. idest ex littera: idest ex elementis & syllabis: & accentu graui. s. acuto & circunflexo. & intellectu: idest sensu. Nota dictionum esse materiā elementa & syllabas: formas uero accētus significationē & multa alia. Attēde etiā: quia cōiunctiōes. ꝑpositiones. aduerbia. idem habent significare secūdū quosdā in orōne qđ ea qbus cōiungunt̄: sed extra orōnē dubia est eoꝝ significatio. Alii uero īcertā & īdiscretā significationē esse earū extra orōnē concedunt. In orōne uero discerni earū significationē p aliarū adiunctionē partiū: sed nō idem significari ab eis: quod ab aliis ptibus asserūt īmo quasdā adiacētias ipsis rebus a certis ptibus significatis cohærentes. Videt̄ ēt Priscianus incōgrue agere dum negat: cæram stuppā cōstare ex eadem materia ex qua tabulas trabes. cū uideamus eis cōem materiā esse substantiā. corpus. uel q̄ttuor elemēta. Sed nō agit de cōmuni materia. īmo tantū de principali quam constat eandem esse in omnibus p. o. elementa. s. trabes uero & stuppa non constant ex eadē pricipali. Itaq; etiam per se plate. Quia ptes. o. cōstant materialiter ex litteris & syllabis: formaliter uero ex intel. ergo aliqd significant. & hoc est per se prolatæ ostendunt se esse par. o. i. uoces significatiuas. Vnde hic diceret aliquis ꝙ si constituit ex intellectu sunt partes. o. qa oīs uox indicans conceptum mentis. i. intellectum est pars. o. A totto. & hoc ponit sub īterrogatione sic. Quid est. n. &c. Et qa oīs uox in me. con. est ps. o. ergo quæcūq; uox &c. A pari. Quod si nō essent ptes loco. Alia pbatio ꝙ. s. sex sunt. p. o. quia ponuntur loco earum quæ indubitanter sunt ptes & hoc probat destruendo consequens sic. quia si non essent &c. sicut loco cæ. quæ non est pars nauis nō ponitur tabula quæ est pars. Inuenimur. n. loco aduerbii. Ostensio est in partibus quare duo nomina sunt loco coniun. posita: ideo duo ꝓnomina hic loco coniun. & aduerbium ponitur loco no. ut mane & quod mane sit nomen suum adiectiuū. i. nouū ostendit.

ticipiū mediū iter nomen & uerbum. unde rōnabiliter hoc nomē est ei a grāmaticis inditū p confirmationem duaꝝ ptium orōnis principalium. Nec solū pticipium nō ab aliqua ꝓpria ui: sed ab affinitate noīs & uerbi nominarum est: sed aliæ quoq; ptes qnq; orōnis: nō a sua ui sed ab adiunctiōe quā habēt: ad nomē & uerbū uocabū acceperūt. ꝓnomen enī dicit̄ qđ ꝓ nomine ponitur: & aduerbium quod uerbo adiungit̄: & præpositio que tam nomini q̄ uerbo ꝑponit̄: & coniunctio quæ cōiungit ea: & interiectio quæ his interiacet. Vnde est dicendum ꝙ si non sit nomen nec uerbum: nec alia ps cōstare poterit. Itaq; quibusdam philosophis placuit nomen & uerbum solas esse ptes orōnis. Cætera uero adminicula uel iuncturas eaꝝ: quō nauiū ptes sunt tabulæ & trabes. Cætera autē. i. stuppæ: & claui: & similia uincula: & cōglutinatiōes ptiū nauis: hoc est trabium & tabulaꝝ non ptes nauis dicunt̄: sed est obiiciendum ad hoc: quod cæra & stuppa: nō ex eadē cōstant materia: ex qua tabulæ & trabes. coniunctiones autem & ꝑpositiones & similia ex eadem sunt materia: ex qua nomen & uerbū cōstant: hoc est litteris & syllabis & accētibus & intellectu. Itaque etiam p se platæ ꝙ ptes sunt orationis ostendunt. Quid enim est aliud pars orationis nisi uox indicans mētis cōceptum. i. cogitationem? Quæcūq; igit̄ uox litterata ꝓfert̄ significās aliquid iure pars orōnis est dicenda. Quod si nō essent ptes loco earū nunq̄ noīa ponerent̄: cū loco cæræ & stuppæ ī naui tabula fungi nō pōt. Inuenimur āt loco aduerbii nomē: ut una: multū: falso: qua: & ꝓnomē similiter: eo: illo: & loco coniunctionis tā nomē q̄ pronomen. quare

Sed si quia cōpaginē. Posset itē obiici illas. vi. nō eē p. o. qa aliis pstāt cōpaginē: sed si pp hoc nō sunt ptes in sero a simili pp eandē cām: qa nec nerui sunt ptes c. qd' est inconueniens. Multo melius igit̄ q principales. Quia ex supra positis rōnibus constat illas. vi. eē par. o. ergo multo melius dixerunt hi q nomē & uerbum fecerunt principales par. o. alias uero secūdarias q̄ illi q secūdarias p se esse negauerunt. Quod autē pticipium nomen. A minori ostēdit nō eē mirū qd' superius dixerat. s. pticipiū non eē noīatū conformatiōe duarum par. o. cum inueniunt quæ. no. i. qdā uocabula ex negatione aliorum prius positorū ut neutrū & infinitiuū. Pars oronis quæ pro uerbo.

ō: & aduerbiū loco nois: ut mane nouum: & spōte sua & euge tuum & belle tuum: & cras alterum. Sed si quia compaginem uidentur pstare nomini & uerbo nō sunt ptes oratiōis dicendæ. Ergo nec ptes corpis debemus accipe neruos: quia ligat membra & articulos: qd' penitus uidet' absurdum. Multo igit' melius qui principales & egregias ptes dicunt nomen & uerbum: alias autem his appendices. Quod autem pticipium nomē accepit a confirmatiōe nominis & uerbi nihil mirum cum inueniunt' quædam nōinatiōes etiam ex negatiōe nascentes: ut neutrum genus: qd' nec masculinum est nec fœmininum: & infinitum uerbum q personam nō habet. Participium est igit' ps oratiōis: quæ p uerbo accipit': ex quo etiam deriuat' naturaliter: genus & casum habens ad similitudinem nominis: & accidētia uerbo abs discretiōe psonarum & modorum. Iō autem reptum est pticipium qd' nomini uerbum adiungit': sed nō aliter nisi sit nominatiuus casus ei psonæ adiunctus: secundum quam pfert' uerbum: ut facio ego bonus: facit ille bonus. Cū igit' flectas nomen in obliquos casus uerbū ei adiungi nō pōt intransitiuū: idest ἀμετάβατον, hoc est in sua manēs psona. Nam μεταβατικὰ dicuntur: idest trāsitiua: q̄ ab alia ad aliā trāseūt psonā i qb9 solēt obliq casus adiūgi uerbis: ut misereor tui, moderor tibi.

Postq̄ exclusit duplicē quorundam errorem pbando par. nō posse iungi nomini & uerbo: sed eē per se partem: & ponendum tertio loco: ponit eius diffinitionem post agit de eius accidētibus. Et oo. tribus modis considerandū pticipiū. s. secūdū significationem: secūdū æthymologiā: & cām uocis huius q̄ ē pticipium: & fm cām inuentionis. Verbigratia, leges hoc pticipium cōsidero fm hoc q significat actum uel passum cum tempore in quo non differt a uerbis. Cōsidero etiam qua causa suscepit hoc nomen quod est pticipium: iō. s. qa ptem capit a noie ptem a uerbo. Attendo etiam qua causa sit iuentum. scilicet uel causa necessitatis: uel causa cōmoditatis: ut post explicabit': aliud ergo ponit hæc uox pticipiū: ex ui uocabuli in uocibus participialibus: aliud ex ui significationis. Sed cū his modis accipiat' participiū: hic diffinitur tm̄ secundum cām inuētionis: & sic ifert. Qm̄ qdem oēs aliæ sunt appendices par. o. ergo pticipiū cum sit de aliis est pars. o. i. uox significatiua: quæ pars accipit'. i. ponit' p uerbo: uel ubi uerbū non posset poni. uel si posset poni: nō tñ sic cōmode: ut participium plena est diffinitio partis fm respectum inuentionis. Ex quo deriuatur naturaliter. Hoc non est de diffinitione: sed est quædam ostensio q participiū conueniret accipitur pro uerbo: cum ab eo deriuet'. naturaliter dicit: qa non pōt pticipium eē: nisi a uerbo deriuetur: uel naturaliter: qa naturā & consequentiā uerbi seruat. eundē. ti. casū quē & suū uerbū & significationē eius retinet. Genus & casum habēs &c. Nec istud nō est de diffinitione: sed qdā pprietas est participii. Et habens accidētia uerbi. Scilicet tempus & significationē: non actionis & passionis in essentiis: hæc enī significatio ē substantialis participii: sed significationē actionis inserētis: uel innatæ passionis illatæ: uel suitatæ: uel sicut in uerbo accepimus significationē in designatione terminationis: quæ est in o. uel in or. quæ significatio sine dubio accidit uerbis. Ita hic possumus accipe in designatione terminationis q̄ est in ns. uel in rs. &c. Absq; discretione p. & m. q. d. psonas q dē habēt pticipia: sed non discretas ut uerba & modos similiter continēt: sed īdiscretas: qd' in sequētibus melius apparebit. licet ēt pticipium considerare fm significationē ibi. Ex quo deriuat' naturam uocis. ibi. Genus & casus habēs &c. Ideo aūt reptū est pticipium. Diceret aliqs par. superflue inuentū loco uerbi ponat': qa uerbum q̄ sua sunt satis agebat. Ad hoc iste non sine rōne inuentū ē pticipiū: sed iō q uerbū adiungit'. i. itransitiue copulat' nomini: sed nō aliter nisi ntūs casus sit ad. ei per. significādæ fm quam. i. p quam significādā pfert' illud uerbū: qd' est dicere non aliter iungunt' nomē & uerbū itransitiue: nisi per nominatiuū: & ita q ntūs ille & uerbū eandē psonā significent: ut facio ego bonus, facio & bonus eandē psonam. s. significant: qa bonus est tertiæ personæ cum prima persona uerbi sine pronoie iungi non poterat. Cū igitur flectas nomen in ob. Quia soli noīatiuo uerbum itransitiue iungit': ergo obliqs non potest iungi uerbū intransitiuum: idest ἀμετάβατον a sine. Metabaton transitio: idest sine transitione: hoc est uerbum manens in eadem persona: quæ significatur a nomine sibi iuncto: quæ psona dicitur sua uerbi: idest designata a uerbo: ut moderatur imperator militibus. Moderatur hic manet eadem in persona: quæ significatur ab imperatore nominatiuo sibi iuncto: sed significatio eius transit ad aliam personam: scilicet ad milites: & sic in eadem constructione est transitio & itransitio quantum ad diuersa. Nam μεταβατικὰ dicuntur. Vere obliquis non iungitur. uerbum intransitiue quia transitiue tantum: & hoc est. Nam metabatica: idest metabaticæ orationes: idest transitiue dicuntur. Neutraliter locutus est quæ orationes transeunt ab alia in aliam personam, idest in quibus orationibus solent obliqui casus apponi: uel de ipsis uerbis potest dici quæ notant actum transire de alia in aliam personam: & tamen uerba & nomina nec intransitiua; nec transitiua proprie habent dici: nisi gratia

orationum in quibus ponuntur: quarum noĩa ꝓpria sunt transitiuum & ĩtransitiuum: licet maior uis ipsius transitionis ĩ uerbo sedeat. Et nota q̃ ĩ sequenti exceptuus est reciprocas oꝛones: quæ cum obliquos habuerant: non tamen ibi sit transitio de persona ad aliã pſonã. Hic.n.qa ab alia pſona. Cõmẽdatio est exẽpli. Cum igiť sunt intrãsitiua: quia. Quia uerbũ intrãsitiue nõ põt iungi obliquis: igiť participium subit loco uerbi. Ecce qua necessitate sit reptũ participium. s. quia obliq ĩũgi non põt uerbis: cũ uerba sint intrãsitiua. q. d. qa uerba intrãsitiue non põt iungi obliqs: participiũ loco uerbi poniť: ut intrãsitiue cum obliqs nominũ iungatur. qđ

rať impator militibus: hic enĩ: q̃a ab alia pſona ad aliã trãsit uerbi significatio utimur obliqs: cũ igiť sũt ĩtrãsitiua: qa nõ põt obliqui casus his adiungi: loco uerbi subit pticipium: ut bonus hõ loquebať: boni hoĩs loqntis oꝛonẽ audiui: boni hoĩ loquẽti dedi: bonũ hoĩem loquẽtẽ audiui: bono hoĩe loquẽte delectatus sum. Vbique enĩ pticipium loco uerbi ĩtrãsitiui accipiť. Vocatiuus quoq; quõ ntũs intrãsitiuis adiũgiť: ut doctus loquẽs ꝓficis: & docte loquẽs ꝓficis uel ꝓfice. Sicut igiť ꝓnomẽ ẽ iõ inuẽtũ: ut adiũgi primæ & secũdæ pſonæ uerbi possit. Noĩa.n. tertiæ pſonæ cõiungi nolũt absq; uocatiuo casu: qui semp secũdæ adiungiť pſonæ. Sic pticipia inuenta sunt: ut quod deest uerbis. i. casus compleãt cõiũcta noĩbus. Nec solũ p obliquos casus utile est pticipium: sed ẽt p noĩatiuũ. diuersa. n. uerba absq; coniunctione adiũgere nõ potes: ut lego disco: uel doceo discis nõ est dicẽdũ. Sed lego & disco: uel doceo & discis. Nã hoc ꝓpriũ ẽ tã trãsitiuoꝝ q̃ ĩtrãsitiuoꝝ. pticipiũ aũt si ꝓferas p aliquo uerboꝝ: adiũgas ei uerbũ bene sine cõiunctione: ut legẽs disco: p lego & disco: & docẽte me discis: p doceo & discis. Cõtra autem diuersa noĩa si ad unũ referanť sine coniunctione oportet ea ꝓferre nisi adiectiua geminentur: ut pius Aeneas: uel

non poterant facere uerba: & eandẽ sententiam faciat: quã suũ uerbũ: si illis noĩbus ĩtrãsitiue iungeretur: ut bonus hõ loquebať: loquebatur intransitiue iungiť cũ homo qđ ẽ nominatiuus boni hoĩs loquẽtis orationem audiui. loquẽtis istud pticipium intransitiue iungiť cũ obliqs noĩum. i. hoĩs: & boni: & ualet tm̃ hæc oꝛo q̃tum si uerbũ ipsius pticipii eisdem noĩbus intrãsitiue iũgeretur: ut si dicerẽ bonus homo loquebatur: & eius orationẽ audiui: & ita in cæteris. Vbiq; enĩ participiũ loco. Exemplorum cõmendatio. Vocatiuus quoq; quõ no. Dixerat obliquos nõ posse iungi uerbis quando uerba sunt ĩtransitiua: excipiť uocatiuus: q̃a cum sit obliquꝰ adiungitur ĩtransitiuis uerbis quoq; quõ nominatiuus. Et hic ẽt determinat quod superius dixit absolute. uerbum adiungitur nomini: sed non aliter: nisi sit no. &c. Secundã ĩdicatiui personã apponit qnia uidebať uocatiuus soli secundæ pſonæ imperatiui iungi.

Sicut igitur ꝓnomẽ est ideo in. Quia hæc participia loco uerbi ponuntur in præmissis constructionibus: ergo participia ĩuẽta sunt ut cõpleant ulm uerbi. A partibus: uel a causa. & hoc ꝓbandũ q̃ participia: ideo inuenta sunt. præmittit similitudinẽ de ꝓnoĩbus sic. Sicut ꝓnomen ideo inuentum est: ut mediãte ipso nomẽ possit iungi primæ & secundæ pſonæ uerbi: bene dico iõ inuentum; q̃a noĩa cũ sint tertiæ pſonæ: ei nolunt coniũgi: sic pticipia inuẽta sũt: iõ ut coniũcta noĩbus compleant: qđ deest uer. i. casus. casus. n. deficiũt uerbis & ob hoc obliquis nominũ intrãsitiue iungi nõ possunt. pticipia uero illos casus supplent uerbis: dũ ad obsequiũ uerborũ casus suos ponunt in cõiunctione nominũ. Nec solũ per obliquos casus. Aliã utilitatẽ pticipii ostẽdit: pp quã ẽt reptũ est. diuersa. n. uerba nõ possunt ĩũgi in oꝛone sine cõiũctiõe: siue transitiua sint uerba siue intrãsitiua: ut puta lego disco nõ possum dicere ecce intrãsitiua. lego enĩ & disco. unã per. m. s. significant. & nõ est dicendũ. doceo discis. hæc trãseunt doceo. n. me significat. discis aliquã secũdã p. sed dicendũ est doceo & disco. cũ coniũctiõe. hoc de ĩtrãsitiuis: uel doceo & discis. hoc de transitiuis. Nota sp ĩtelligendũ ꝓnomẽ cũ uerbis his ad pleraq; oꝛonẽ faciendã. licet plenus sensus fiat ex uerbo p se dicto quantũ attinet ad naturã uerbi. Nã cũ dico doceo. & si ex ꝓpria natura significeť mihi actio uel passio ĩherẽs: & ex secunda ĩa significeť pſona: unde p se plenũ sensum facit tñ quantũ ad plenã oꝛonẽ necessarium ẽ ibi ꝓnomẽ: ut dicamus ego doceo. Nã hoc ẽ. Probat a toto doceo & disco. & doceo & discis debere dici p cõiunctionẽ. Nã hoc. i. cũ cõiũctione ꝓferri ꝓpriũ est tã trãsitiuoꝝ q̃ intransitiuoꝝ uerborũ: trãsitiua uer. accipe illa q̃ diuersas per. significant: ut doceo & discis. ĩtrãsitiua q̃ eandẽ significant. Participiũ aũt. Diuersa uerba nõ põt q̃sq̃ cõiũgere sine cõiũctiõe. sed parti. p aliquo uerbo positũ: & alias ei uerbũ adiũctũ bñ ꝓferť sine cõiunctiõe: ut legens d. p lego & disco qđ est dicere parti. in nrõ sunt utilia in hoc: qa cõiunctiõibus partiũ: & cõmodiores faciũt oꝛones. Cõmodior. n. & curialior ẽ hæc oꝛo legẽs disco: q̃ lego & disco: Nota tñ q̃ hæc oꝛo. legẽs disco ĩpropria est: quia cũ oẽ parti. sit ter. per so. præter uocatiuũ p. uerbi per. sine ꝓnomine nõ põt adiungi: & ideo supplẽdũ est ego. & tunc poniť actio designata ab ipso uerbo par. determinatio est ipsius subiecti. sicut cũ dico hõ albus est animal. qđ ponit hanc oꝛonẽ. docente me discis non ideo facit q̃ hic ponatur ntũs parti. loco uerbi: ut in p̃missis constructionibus: sed ut ostendat parti. etiã ĩuentum in obliquis cã commoditatis. s. ut duæ oꝛones trahitur in unã: quod euenit ubi uerba diuersæ personæ coniungiuntur: ut ego doceo. & tu discis. & sic pti. in obliquis duplici de cã inuẽta sunt. Contra aũt. Dixit diuersa uerba non posse ꝓferri sine coniunctione. quod ingreditur ostẽdere per similitudinem adiectiuorum noĩum; quoꝝ natura exigit q̃ si referunť ad unum subiectum diuersũ coniunctione egeant: nisi in descriptione fuerint posita. in descriptione. n. unius substantialis uocis uice funguntť. nec plus coniũctione egent: q̃ si una uox substãtialis loco eorum posita inueniať. hæc sunt

titudinē de diuersis adiectiuis ad unum substantiuū relatis dicturus contrariā sniam præmittit. s. q si diuersa substantiua noīa ad unum aliqd designandū referant̄. nō egēt coniūctione. & attēde diuersa adiectiua ēt si re ferant̄ ad unū iō egere coniūctione: qa diuersas res accidentales unūquodq. s. suā in eo de quo enūciat̄ desi-gnāt. & hoc pricipaliter secūdario uero. s. nominādo ipm subiectū inquantū suscipit eas accidentales formas significāt: ut si dicam æneas ē pius. & iustus. & fortis. cū pius pietatē. iustus iusticiā. fortis fortitudinē æneæ iēs-se significent p coniūctionē: iō diuersas res necessariū ē in eodē copulari. licet quantū ad noialē significatiōem unā & eandē rē æneā. s. designant. fm quem respectū nō ē ibi necessaria coniūctio: sed qa hoc significo nequit ab illa separari sp inter uenit coniūctio: ubi dissoluta fiat ōro. Itē no. q si unū adiectiuū cū substantiuo in eadē orationis parte in prædicato. s. uel in sub-iecto coniūgat̄. si referat̄ ad id cui iungit̄ non eget coniūctione: ut si dicā hō ē æneas pius: si pius determinet æneā: nā si nō determinet: sed referat̄ ad subiectū & æneas similiter subit coniūctio: ut si dicat̄: hic hō est æneas: & pius. No. ēt qñ diuersa substātiua coniūgunt̄: si ad unū referant̄ nō egēt coniūctiōe ut si dicā. so. ē hō aīal. si & hō & aīal referant̄ ad so. deest locus coniū. q si hō ad rē spālē quā significat: & aīal ad suā referāt̄: cū diuersa intēdā eidē coniungere: p coniūctionē id facio. & est multi plex illa ōro: nō tñ ab ea q dicit So. ē hō aīal: aufero supfluitatē. Lra sic iūgit̄: diuersa uer ba nō pōt aliqs coniūgere absq coniunct. Sed ecōtra: diuersa noīa si referant̄ ad unū. i. ad aliquam unā rē determinādā sine coniūctiōe. op. ea. pro. No. ita poni hic diuersa uerba. i.

Marcus & Tullius: & cicero quasi de alio & alio dicis. Accidentia uero siue adiectiua si geminentur necesse ē interponi coniunctionem: ut bonus & iustus & pi9 & fortis Aeneas. Verba quoq & pticipia si sequant̄ sese coniunctione egent: ut legit & scribit doctor loquens & currens facit. Nec mirum ꝓpria quæ insecabilē sub-stantiam demonstrant: ut Socrates. Nec appellatiua quæ secabilem: idest generalem: & specialem: quæ diui di pōt substātiam: īdicāt: ut animal corpus hō: taur9: equus: a'ug: lapis non egere coniunctione: diuersæ enī substantiæ in uno coniūgi nō possunt. Itaq cum dicam Cornelius: Publius: Scipio: African9: nō egeo coniūcti onibus. Vnā. n. his īdico eē oibus substātiā. Similiter hō ē aīal rōnale mortale disciplinæ capax: cū unā sub-stātiā significo: q̄uis multoꝶ cōem nō egeo coniunctiōi bus: quæ diuersas solent res coniungere: diuersæ autem

plura: oportet ea noīa pro. sine coniūctiōe dico nisi. ad. sint q gē. i. ad unū diuersa coniūgant̄ in aliquo subiecto. sic. n. oportet coniūctionē īterpoui: ut pi9 æneas. M. T. C. i. exēpla sūt q diuersa noīa ad unū determinādū coniū ctiōe nō egēt. Si. n. Vere si noīa ad unū subiectū referūt̄ nō egēt coniūctiōe. nā si coniū. apponas: nō ad unū de scribēdū referūt̄. Accidētia uero. Bene dixi nisi adiectiua ge. qa si accidētia. i. noīa res accidētales: & ut acci-dētales notātia: siue uis dicere: adiectiua hoc iō appōit: qa adiectiuū si eqnti9 iuenit̄ nomē uocis q̄ acci. accidē tia īngtū si ge. i. geminata referant̄ ad unū. i. ad subiectū: uel ad aliqd uice subiecti positū qd referri est ī noiali significatiōe: si hoc ē: necesse ē iter coniūctionē: ut æneas ē pius: & iustus: & fortis hæc oīa adiectiua ad æneā ge minant̄. cā huius similitudinis īceptæ: unde & statim supposuit. uerba quoq sicut adiectiua si sequat̄ se circa aliqd subiectū: tūc egēt coniunct. uerba dicunt̄ se seq qñ geminantur: ut legit & scribit doctor: & pti. similiter. Notā conuenientē similitudinē dari de noībus adiectiuis ad uerba in assumptiōe coniūctiōis: cū ea ēt in significa-tione conueniāt. nā sicut adiectiua designāt res accidētales substātiuis inhærētes: & fm hoc q iherēt: significant et subiecta īngtū res illas suscipiūt: sic & uerba actiua: & paf. sig. & subiecta eas suscipiētia. Nec mirꝶ. Posuit exēplū de substātialibus īdiuiduis: q̄ ad unū relata nō īdigebāt coniū. ut i. T. C. dixit & de adiectiuis: q̄ ad unū i. ad æneā relata coniūct. egēt. nūc q̄re substātialia īdiuidua nō egeāt: adiectiua uero egeāt sic icipit ēt ostende re. Nō mirꝶ ꝓpria noīa si ad unū referant̄: nō egere coniūctiōe: quoꝶ ꝓpriorū talis est natura: ut significēt inse cabilē. s. nec mirꝶ iterū substātialia appellatiua: si ad unū referant̄: nō egere coniūcti. exēpla habemus interserta de ꝓpriis & appellatiuis: nō q ad unū referant̄: sed ut ostēdāt: quæ sint substātialia ꝓpria uel appellatiua. ꝓpria ut Sor. Scipio appel. ut aīal corpus. uel aliter dictū est supius. substātiua noīa si ad unum. refe. non egere con-iunctione: quod probat sic: oīa substantiua uel sūt ꝓpria uel appel. sed neq illa: neq illa relata ad unū egent coniunct. ergo substātiua nō. & uere substātiua ꝓpria & appellatiua nō egent: qa nec ea q̄ referunt̄ ad idē: nec ea q̄ non referunt̄ ad idē: sed ad diuersa de his q̄ referunt ad diuersa exēplificat tantū: qa de aliis supra exēpli ficarat. Diuersæ autē. Dixit ꝓpria noīa si ad unū referant̄ nō egēt coniunctione: quod sic ꝓbat: qa egent con iunctione: non referunt̄ ad unū: qd item sic probo: quia si egent coniūctione diuersæ substantiæ coniunguntur in uno hōc extra librū assumptio a destructione est in libro. Sed diuersæ. i. oppositæ substantiæ: ut hō & lapis in uno subiecto coniūgi non possint. Similiter conclusio non in toto: sed in parte sic itaq cū dico. P. Cornelius Scipio: nō egeo coniunctione: & quare hoc sit ostendit. s. quia unam substantiam per hæc tria nomina designa ui. Nota hæc nomina licet diuersis de causis eisdem personis conueniant: non tamen aliud significare in ipsa psona nisi ipsam personā nominādo. Similiter. Sicut de ꝓpriis substātialibus ꝓbatum est q nō egent coniū ctione: si referant̄ ad unū. eadem rōne ꝓbat de appellatiuis substātiuis dicēs similiter cum dico hō est aīal rō-nale mortale uel hō est aīal rōnale capax disciplinæ. ita dico si p illa tria uocabula unā rē hoīem. s. enunciari intelligā nō egeo coniūctione: iō sic determinauit qa p illa tria potest ītelligi res animalis: & rōnalitas: & mor talitas ipse res prædicti: & tūc sine dubio necessariæ sunt coniūctiones: q̄uis ad hoc aduersat̄ q dixit unā. Quæ coniūctiones. So. C. di. res. q̄dam ostensio est q si propria: uel appellatiua substantialia ad unū relata coniūct. egeāt diuersas substātias in uno coniūgi oportebit: quia coniūctiōes nisi diuersa nō coniūgūt. Diuersæ aūt.

Vere substātialia appellatiua sī referunt ad unū nō egēt coniūctione: qa si egerent diuersæ. s. in uno cōiūgerētur: quod esse non pōt. Nota Priscianū nullā mētionē facere de superiorꝫ & inferiorꝫ generaliū. s. & specialiū rerū noībus: siue egeāt cōiunctionibus: siue nō: quas res cōstat esse diuersas: licet nō oppositas: sed de eis dicimus: ut superis q si ad diuersa referunt locus est coniūctioni. si uero ad idem supflua est; ut si dicā: So. est aīal homo: si aīal ad rem suā & hō ad suā referant: bene pōt poni coniūctio nō tamē est necessaria: cū res hoīs a re aīalis cōtineat. Si uero ad idē referant. s. ut ibi solū aīal rō. m. enūcietur oīno supflua est. Accidētia aūt Cōstructio diuersæ. s. non possunt iungi in uno & iō substantialia noīa si ad unū referunt nō egēt cō. & acci. opposita ī esse. nō ī adiacētia. pñt esse in eodē: quæ accidētia hăc habēt naturā q̄ acci. sui. iā ante aduētū sui: saltē ī natura supposite ipsis accidētibus pñt eē diuersa. dico; ut si dicam. Cicero est sapiens & eloquens diuersa ostēdo accidētia ī eodē subiecto: & qa diuersa sunt in eodē: itaq; egēt cō. sed si dicā. M. T. Ci. hæc oro nō eget cōiū. quia una ē. s. illis noībus subiecta. q. d. si ista noīa q̄ unā & ꝓrsus eādē substātiā significāt: cōcedis nō egere cōiūctiōibus. a simili p cōtrariū oportet cōcedi: ut illa noīa q̄ diuersa acci. significāt in eadē substātia cōiūcti. īdigeant. Illud quoq;. Posita diffinitione. p. & ostēsa causa inuētionis parti. quasdā proprietates p. igreditur ostendere. Cōstructio; q; q ego dixi pticipiū loco uerbi accipi admonēdum fuit id quoq;: quod ex ista affinitate illud fit quod sicut aduerbio uerbum īngitur ad determinatiōē: sic etiā participiū. & dicitur modus participii: sicut & uerbi: & illind ē admonendum q q̄uis ab indicatiuis uerbis deri. p. quod uideretur repugnans ad hoc ut significarent diuersos modos: tamen non solum indicatiui: sed omnes continent. m. s. i omnes modos resoluuntur: & hoc nō semp actu; sed potesta. & qa ptās parti. uaria ē. possunt. n. cōponi & nō cōponi. trāsitine inngi: & intrāsitiue. ideo determinat de ui significationis quod est dicere: ita iūgeī eorū significatio: ut ad omnes modos æqualiter habeāt se & per omnes interpretent. Nota q dicit participiū deriuari ab indicatiuis. quædā. n. deriuantur ab eis sine medio: ut partici. præsentis tpis: quædā a supinis quæ cōstat deriuari ab indicatiuis. Eius ergo. Quia par. iunctum impatiuo uim habet imperatiui: ut exponens doce. pro expone. & d. & similiter in aliis: ergo participiū obtinet uim eius modi uerbo cuius coniungitur. A partibus attēde cum dicit par. esse eius modi cuius est uerbum cum quo iungitur: ut cum dico exponens doce. exponens est imperatiui. sic est intelligendum q participium significat rem suam cum omnibus modis. sed ipsi determinantur per appositionem uerborum ut in prædicto exemplo. exponens significat. exponere cui adiūgit modus impatiuus per hoc q coniungit ad docen. quod significat rem suam cū imperatione quæ alia ē ab ipsa q̄ adiacet expositiōi. Et in hoc quoq;. Dixit par. oēs modos obtinere. & in hoc habet affinitatē cū infinito quoq; sicut multis aliis. habet. n. cōiuncta tempora admodū infinitiui nec discretas habet psonas sicut nec infinitiuus. Infinitiua. n. cū. i. q̄uis ab. Infinitiua. n. cum. i. q̄uis ab indi. nas. mediāte. s. impatiuo pro oī acci. mō &c. Cum scribere uolo tamē legere subaudit uolo ꝑ cum scribam legere uolo. cum scribam accipe hic. ꝑ cū uelim scribere. Nec mirum. In his infinitiuis & par. in una uoce inue. tam diuersas sig. quia ita ē ī multis aliis dictionibus sicut supradictum est. Igitur participium. Quæ diffuse dixerat breuiter recolligit addendo ēt obliquos par transitiue posse construi. & infert a præmissis exemplis sic. quia dicimus legēs doceo. igitur par. &c. quæ compositio. i. constructio. s. legens doceo est intransitiua hoc ē ip. per oēs. m. in se. i. per se. ita: ut nulla in ei diuersa per. adiungatur. Obliqui uero. Nominatiuus par. in hoc est utilis: quia sine coniunctione profertur. obliqui uero par. non tantum ad hoc sunt utiles: sed etiam ad aliud: scilicet quia transeunt ad alias personas. ut docentis potior diuersas personas significat. potior. i. me primam. docentis tertiam designat p.

substātiæ in eodē eē nō possunt. Accidentia aūt q̄ substātiæ iā ante suppositæ accidūt possunt eē diuersa ī eadem substātia: ut si dicā Marcus Tullius Cic. qa una ē substātia: nō eget cōiūctioībus. Sin aūt dicā sapiens & eloquēs & fœlix Cicero: diuersa ostēdo accidētia ī una substātia. Itaq; egēt cōiūctiōe. Illud quoq; admonēdū quēadmodū cōiungit̄ aduerbium uerbo: sic ēt participio. Nec mirū cū pro uerbo ponit̄: & bene legens delectat: ꝑ bene legit & delectat: & q̄uis ab īdicatiuis deriuant̄ uerbis participia, ptāte tamē & ui significationis oēs cōtinēt modos; exponēs doceo: pro expono & doceo: utinā exponens docerē: ꝑ utinā exponerē & docerem: cum exponens doceam: pro cum exponam & doceam: exponens docere uolo: pro exponere: & docere uolo: eius igitur obtinet participium ui modi uerbo cui ius coniungitur: & in hoc quoq; quantā habeat cum infinito coniunctionem ostenditur. Infinita enim similiter cū ab indicatiuo nascuntur ꝑ omni accipiuntur mō dico enī scribere me īdico pro scribo: scribere te ipo: pro scribe: scribere me opto ꝑ utinā scriberem: scribere me uolo cū legā. ꝑ cū scribā legere uolo. Nec mirū in his una uoce tā diuersas inuenire significatiōes cū in multis aliis quoq; inuenitur dictiōibus: ut circū nomē & aduerbiū. Eo ꝓnomē: & uerbū & cōiunctio: & aduerbiū. Similiter in aliis pluribus hoc iuenis: sicut supradictū ē. Igitur participiū inuentū est, ut in ntō qdem sine coniunctione proferatur cum alio uerbo: ut legens doceo pro lego & doceo quæ compositio intransitiua est: hoc est in seipsam ostendit manere personam. Obliqui uero casus participiorꝫ ad hoc sunt utiles: quod non solū

Ergo noīatiuus. Quia legens doceo dicimus. ergo noīatiuus solet esse ītransitiuus: de uocatiuo addito est ut sciamus quid īde tenēdū sit. Cæteri uero. Noīatiuus & uocatiuus ītransitiui sunt: cæteri uero casus magis trāsitiui sunt: ut p̄dictum est pauloante ī epilogo: ut bellātis ho. mi. bellantis & misereor ad diuersas p. significādas trāseūt magis dicit pp reciprocā cōstructionē ī qua cū obliqui ponātur: non tū ad diuersam transeunt psonā: ut misereor mei legētis. hæc tria unā per. significāt & hoc ē: nisi ipsa per. faciat ī se. i. nisi ipsa per. pferat. κατὰ διάθεσιν. i. fm propriā passionē. Ecce quare supius dixit. magis. & ē determinatio ad id qđ dixit. cæteri casus sunt trāsitiui. Tūc enim utimur cōsuetudine. Ideo determinauit: nisi ipa per. in se facit: qa tunc qñ per. ī se facit utimur cōsti. trāsitiuorū. q̄ transitiua significant allopathiā. i. alterius passionē: qa sicut ī trasitiua ofone ponimus obliquos ita ponimus obliquos quando ipsa per. in se agit. cum tamen nulla ibi sit transitio ī diuersis psonis. Et participia ad eum casum. q. d. parti. transitiue & intransitiue in noīatiuo: & extra noīatiuum in ofone ponunt. & ī hac tāta uariatiōe hāc seruant idētitatem: qa ad eum casum. maxime . i. ex toto coniūguntur: quem uerba a qbus deriuantur desiderant.

fine cōiunctiōe pferūtur cū obliquis casibus nom nū: sed etiā ad alias trāseunt psonas: ut docētis potior: docēti respōdeo: docētem audio: & illo docente didici. Ergo noīatiuus & uocatiuus ītrāsitiuus solet eē: ut legēs ego homo facio p lego ego homo & facio. Et similiter uocatiuus. o homo legēs bene fac. i. o homo bene lege & fac. Cæteri uero magis transitiui: ut prædictū est: ut bellantis hominis misereor: p bellat homo & eius misereor. imperāti homini obedio: pro imperat homo & ei obedio: docentem hominē audio: pro docet homo: & eū audio: lucēte sole uideo: pro lucet sol & uideo: nisi ipse ī sese faciat. i. κατὰ διάθεσιν proferatur ī tūc enim utimur cōsuetudine transitiuorū quæ ἀλλοπάθειαν significant: ut misereor mei legentis: prebeo mihi legēti: accuso me legentem: fruor me legēte: & participia ad eū casum maxime referūt quē uerba desiderant ut supra dictū ē: misereor tui: misertus tui: īuideo tibi īuidēs tibi. accuso te accusās te: dignor te illa re dignās te illa re.

De Accidentibus participiorum.

Accidūt aūt participio sex. genus casus tēpus significatio numerus & figura. Genus masculinum: ut amatꝰ: fœmininū ut amata: neutꝝ ut amatum: cōe triū generū: ut hic & hæc & hoc legēs. Nam cōe duum generum: & ἐπίκοινον participio ipsa natura phibet. Cū enī uerba ex qbus nascunt pticipia pariter omnibus adiungātur generibus: ut legit uir: legit mulier: legit mācipium: necessario participiū qđ ex eo pficiscit eisdē generibꝰ associat & si qdē ī ns definit: quod fit ī præsenti tpe qđ est impfectū ēt ptūm fine dubio triū generū ē cōe ad formam noium adiectiuorū q̄ cum in duas finiunt cōsonantes trium generꝝ sūt cōmunia. Sin uero in us finiātur masculina pariter ad similitudinem adiectiuorum in a. finiūt fœminina: & in um neutra: qđ fit in omni præterito tempore: & in futuro nec mirum ad formam adiectiuorum hæc dirigi: cum pene uim habeant participia quoqꝫ adiectiuorū nominum. Accidentia enim propriis uel appellatiuis nominibus significant uelut illa: ut bonus homo scribēs homo: & illud accidit: & hoc accidit: fortis Scipio: scribēs

Cidunt autē parti. Tractata diffinitiōe participii: & ostēsis quibusdam eius naturis. trāsit ad accidētiū pprietates. Nota genus accidere par. secundū uocē: & secundum significationem quēadmodum & nomini. Significat aūt genus pprie res potentes generare. s. discretionē sexus. significat ēt uoces inuentas ad designādum discrete utrūqꝫ sexū. & hæc duo magis pprie. trāslatū est etiā genus ad significādas uoces in eadē terminatiōe cōuenientes: ut lapis dicit masculinū genus: qa conuenit in terminatiōe cū paris. qđ absqꝫ dubio masculinum ē. Sed qa & hoc mō auctores uidetur sibi se nō posse pcedere. i. ad articulos aliū reduxerunt appellātes mascu. ge. uoces qbꝰ in declinatiōe iūgūt articulū hic. fœmi. qbus hæc. neu. quibus hoc. com. qbus hic & hæc. oīs qbus omnes. Et attēde genus aliud ponere in rebus. aliud in noībus rerū potentiā generādi habentiū. aliud in uocibus eiusdē terminatiōis. aliud ī uocibus secundū hoc qꝫ diuersos sumunt articulos. Si quē uero mouet diffusior & euidentior generis tractatus recurrat ad nomē. Nam cōe duum generū & epi. Ideo dixi tantū cōmune trium. nā cōe duū generꝝ. & epi. in par. īueniri ipsa natura p. Naturā hic ītellige uerba a qbus parti. deriuant: uel ipsam īuentionē. Et siquidem in ns. definit. Determinat ī q̄ terminatōe pti. tria genera cōfīcta habeāt: & ī qbus terminationibus distincta. s. qñ par. ī ns. desinit. hæc terminatio cōis est trium generū sicut adiectiuū nomē quod in duas definit cōsonātes: ut demēs. & cōcors & similia. qñ uero in us finit parti. mas. fœmi. finit in a. neutrū ī um. ad similitudinem adiectiuorum nominum. Nec mirꝝ ad modū adiectiuorꝝ. Nec mirꝝ hæc parti. dirigi. i. declinari ad formā adiectiuorū noium cū parti. quoqꝫ sicut & uerba pene habeātuim ad n. pene dicit qa nō recipiunt cōparationē sicut & illa. Participia. n. significant accidētia nominibus. i. ea q̄ accidunt rebus a noibus designatis. & ī quantum accidūt uelut illa adiectiua: qa utraqꝫ subiectū determinant. Ecce hic habuimus. in designatione rei. s. nomine significantis. hic appellamus significatiuum.

Nec uos moueat q̃ sunt. Dixit supius terminationem ĩ us triũ generũ esse cõem: sed diceret aliquis falsum eẽ. Nũ ineniunt quædã uerba ad solos m. uel solas foe. pertinẽtia: ut futuo. nubo. quæ uerba uidẽtur exigere ut paticipia ab eis deriuata. s. futuens. nubens. non sint cõmunia triũ generũ sed aliud tantũ mascu. aliud uero foemi. Ad hoc iste dicit: q̃a adeo natura illorũ uerborum: uel parti. cõmunis est trium generũ: q̃ uel per uitupera tionem: uel per figuram: licet uerbũ uel parti. aptum maribus adiungere foe. & econtra uerbum: uel participiũ aptum foemininis adiungere ma. per figuram: ut bona anima fu. illam foe. & q̃a fu. iungit cum foeminino. i. cũ aĩa ergo & participiũ. i. futuens iũgit cũ foeminino & neutro: & color est. ĩtellectio. figura sinodoche. s. q̃n p partem totum intelligitur: ut bona aĩa fu. p uir. bonæ aĩæ. & contra iungens participium quod ad foeminas pertinet masculino p uitupatiõem. possum dicere nuptus uir. Ergo sine dubio omne participiũ. Quia futuens: & nubens sine dubio sunt triũ generum. ergo omne participium: uel in ns & erit trium generum: uel si non est in ns. tunc erit mobile.

Tẽpora cõiũcta hẽnt p̃sentis. Ad hoc respõdet q̃d supius dixit. Siq̃dẽ in ns. desinat q̃ fit in p̃senti: q̃d p̃sens est & præteritũ imperfectum. q. d. ne mireris si dixi præsens esse p̃teritũ ĩperfectũ. quia parti. habẽt tpa coniũcta ad similitudinem optatiuorum. Nascit̃ aũt præsentis & ptæ. In tractatu generis participiorum natiuitatem ostendit. & partẽ unius accidens speciei. s. coactus. non enĩ potuit dicere spẽs accidit participio sicut dixit spẽs accidit nomini: q̃a noĩa ineniunt̃ primitiua & deriuatiua: pticipia uero tantũ sunt deriuatiua. & ideo hãc partẽ spẽi. i. deriuationem & participiorũ natiuitatẽ simul tractat cũ genere. Nec mirũ cum prima p̃sona. Nec mirũ si a prima p̃sona nascit̃: nõ a. ii. uel. iii. cum prima p̃so. hon. &c. Et ea prima illas. i. secundã & tertiã. põt sibi adiũgere: ut ego. & tu. & ille facimus. Vir. duas tertias primæ cõiũxit.

Fit aũt participiũ mutatõe ex. Ostẽdit quõ præsens participiũ a supradicta p. i. a prima p̃teriti ĩperfecti nacit̃. s. mutatiõe. bam ĩ ns. exceptis uerbis quartæ cõiuga. ĩ eo desinẽ. q̃re hoc excipiat supponit. s. q̃a cõtra regulã aliorum uerborũ. i. habent ante bam. produ. subaudit̃ ĩ illa p̃sona præteriti ĩperfecti: ut eo is. & ab hac secunda perso. fit ibam. si igit̃ bam in ns mutaretur. ins. nõ iens ĩ par. diceremꝰ. quam tamen &c. q. d. & si uerba q̃rtæ coniuga. in eo desinentia exceperim. tamen secundum antiquos non excipiuntur quia antiqui loco i. quam modo habemus ante bam. ei. diphthon. scribebant dicentes eibam: & sic ostendebant factum esse mutationem uocalium. quod est dicere ostendebant prius esse dictum recto ordine iebam. Nec dico recto ordine: ut iebam a præsenti regulariter posset deriuari: sed q̃tum ad similitudinem aliorum uerborum quartæ coniuga. e. habẽt ante bam. & ita secundum hoc q̃ antiqui dicebant iebam. bam mutata in ns. regulariter dicitur iens. quod. s. ut ei diphthongus dicatur per transmutationem uocalium solet fieri in aliis uerbis: ut poliebam debuit dicere. sed effectum eius ponit i. polibam. q̃ fit ab eo. ei. diphthongo in i. longam conuersa. & dicitur Polibam pro poliebam. quod est regulare. hoc induxit ut probabile uideatur eos dixisse eibam. pro ibam. Nec tamen id. Idest

scipio. Nec uos moueat q̃ sunt quædam uerba quæ ad mares pertinent uel ad foeminas: quæ uident̃ exigere participia sunt uel masculina solũ uel foeminina: ut futuo: nubo futuẽs nubẽs. Nã illud ad mares hoc ad foeminas ptinet solum. Sed illud attẽdamꝰ q̃ adeo natura ipsiꝰ uerbi & pticipii cõis est triũ generũ: q̃ siue uitupatiõis causa siue figurate licet maribus aptũ uerbũ uel pticipiũ foemininis quoq̃ adiungere & cõtrafacere: ut puta. Bona aĩa futuit illã foeminam p bonæ aĩæ uir. Ergo & bona aĩa futuens bonã foeminã gignit bonam aĩam. Et bonũ corpꝰ futuens gignit bonũ corpus. Nec uitiosam facio oratiõnẽ: adiũgens & foemĩo & neutro generi uerbũ & pticipiũ: q̃d ad mares solos uidet̃ attinere. Et contra uitupatiõis causa possum dicere ut Iuue. i. ii. Nubit amicus & nuptus uir & figurate bonus mulieris aĩus nubit mihi: & nuptus est mihi. Ergo sine dubio omne participium uel in duas desinit consonãtes: & trium generum est: uel mobile in us masculinũ: in a foemininum: in um neutrum terminat.

De formatione Participiorum.

TEmpora cõiuncta habẽt præsentis & præteriti ĩpfecti & præteriti pfecti & plusq̃ pfecti: tam participiũ q̃ infinita uerba ad similitudinẽ optatiuorũ. Nascit̃ aũt præsentis & præteriti ĩperfecti a prima præteriti ĩperfecti p̃sona ĩ oĩ coniugatione. Nec mirũ cũ prima persona honestior est cæteris: ipsa enim sine illis esse põt. Illæ aũt sine hac esse non possũt: & ea illas sibi coniungere potest: ille aũt eam minime. Ego enim & tu & ille faciamus licet dicere: tu ãt & ego facitis: uel ille & ego faciũt nemo dicit: Vir. in. iii. æne. Diuellimur inde Iphithus & pelias mecũ. Fit aũt pticipium mutatione extremæ syllabæ supradicti temporis & personæ. i. bã in ns. ut amabã amãs: docebã docens: legebã legẽs: faciebã faciẽs: ueniebã ueniẽs. Exceptis in eo desinentibus quartæ cõiugationis uerbis: q̃ cõtra aliorũ regulã i. hẽnt ante bam pductã: quã tamen antiq̃ p diphthõgũ scribẽtes trãsmutatõe uocaliũ factã ostẽdebant: ut adeibam p adiebam: queibam pro quiebam: quod etiam in aliis uerbis sæpe solet fieri: ut polibam pro poliebam: insignibã pro insigniebã. Nec tamen id

prohibuit participia ad perfectorũ nasci regulã: dicimus enim iens adiẽs quiens poliẽs insigniẽs: hæc tamẽ eadẽ participia: q̃ uerbis in eo desinẽtibus quai tę cõiugatõis nascunt̃ anomale p obliquos casus ꝑ ie eu habuerũt. Iens eũtis quiens queũtis: futuri tẽporis participia si sunt a uerbis actiuis & neutris uel deponẽtibus: fiunt ab extremo supinorũ addita rus: amatu amaturus doctu docturus: lectu lecturus: auditu auditur9: statu staturus: locutu locuturus. A cõmuni quoq; uerbo qđ in futuro tẽpore habet duo participia unum quidem actiuum ĩ rus: alterum uero passiuum in dus. Illud qđ ĩ rus desinit secũdum supradictã sit regulam: criminatu criminaturus: osculatu osculaturus. Passiua uero eiusdẽ tẽporis participia futuri fiũt a genitiuo participii præsentis: tis finali in dus conuersa: ut amans amãtis amãdus: docẽs docẽtis docẽdus: legẽs legẽtis legẽd9: audiẽs audiẽtis audiendus: prætereũs prætereuntis prætereundus: transiens trãseuntis trãseundus. Præteriti uero temporis participia quæ in tus uel in sus uel in xus desinũt similiter a supino extremo fiunt addita s. & correpta u. Nascuntur ãt a uerbis passiuis: ut amatu amat9: domitu domitus: doctu doct9 delectu delectus: mersu mersus: pexu pex9: auditu audit9. A cõibus criminatu criminatus: cõsolatu cõsulatus. A deponẽtibus for fatu fatus: reor ratu rat9: uereor ueritu uerit9: loquor locutu locutus. molior molitu molit9. A neutro passiuo gaui gausus factu fact9. A neutris uero paucis ptũm nascit̃: cœnatu cœnatus: prãsu prãsus: placitu placit9: nuptu nupt9. Excipitur mortuus a morior: cuius supinũ ẽ sm analogiã moritu; & hinc moriturus. Præterea dubitat̃ utrũ potatu potaturus & potatus sm analogiã: an potu poturus ꝑ syncopã melius dicat̃ quæ ĩ usu sunt. Vir. in buco. Huc ipsi potũ uenient per prata iuuenci. Idẽ ĩ. iii. geor. Quoq; modo potis gauderent intyba fibris. Luca. in. v. Strimona sic gelidũ bruma pellente relinquũt. Poturæ te nile grues. Ex quo ostendit̃ potus quoq; participiũ esse. Nec mirum cum lautus & lauturus ꝑ lauatus & lauaturus ĩ usu ẽ. Nã sm. Terẽ. lauatus & lauaturus debet ꝑferri: qui supinũ lauatum protulit ĩ eunu. Vix elocuta ẽ hoc foras simul oẽs pruũt abeũt lauatũ pstrepũt. Vnde Oui. ĩ. iii. fastorũ: Siluia uestalis qđ n. uetat ĩde moueri. Sacra lauaturas mane petebat aquas. Quærit̃ ortũ ortu unde ortus: an oritũ oritu unde oriturus. Hora. ĩ primo episto. Nil oriturũ alias nil ortũ tale fatentes. Partũ partu unde partus; an paritũ paritu unde paritur9. Erutũ erutu unde erut9: an erutũ unđ eruiturus. Luca. in tertio. Impendẽt caua saxa mari: ruituraq; semper stãt mirum moles. Cassum cassu unde cassus an caritũ caritu unde carituturus. Iuuenalis in secundo. Tollere dulcẽ Cogitat hæredẽ cariturus turture magno. Virgilius in secũdo æneidos. Demisere neci: nunc cassum lumine lugent. Quibusdam tamẽ hoc idest cassus magis uidetur nomẽ q̃ uerbũ: ut lassus.

transmutatio illa uocalium prohibuit pticipia nasci ad regulam perfectorũ. Perfecta uocat ea. quæ e habent ante bam. sed pp similitudinem aliorum dico hoc. Hæc tñ. Licet pticipia. i. iens. quiẽs. per nominatiuum regulariter a suis pfectis deriuentur tamẽ p obliquos casus anomale assumũt eu p ie. quas i ntõ hñerũt: ut iens eũtis. qens queũtis. Futuri ue. Participia pñtis tpis hoc mõ formãtur a ptõ ipfecto. sed ptici. futuri tpis si fiũt &c. hæc cõditio respicit ad futura passiuorũ de q̃bus post supponit. Præteriti uero temporis parti. q̃ i tus. uel in sus. hoc non ad differentiã sed ad pprietatis ostensionem positum est. Nascũtur aũt a uerbis pa. Idest ab ultimo supino in passiua significatione accepto & q sic intelligatur aperte ostẽdit cũ supponit. A passiuis: ut amatu. amatus. Neutra passiua uocat illa q̃ cũ in o. desinant ptũm tantum habent secundũ declinationẽ passiuorũ. tãtum ideo dixi qa inueniunt̃ q̃dã quæ dupliciter exeunt in præterito & non dicuntur neutra passiua; ut cœno cœnatus sum. & cœnaui.

Excipitur in or. Et quare excipiat supponit mortuus: dico a morior. cuius sup. &c. Ac si diceret hoc futurũ moriturus ostendit in supino secũdum analogiam illorum uerbo tum debere dici moritus: & ita excipit̃ mortuus. quia mori us debuit facere. addit s. ultio supino. & correpta u. Preterea du. An melius sec̃dũ analogiam potatu & ĩde potaturus & potatus an per synæresym potu. & inde potus, & poturus quæ syncopata in usu sunt: ut sequẽtia exempla confirmant. Nota quia exceptionem uoluit facere cum prius dixit. excipitur mor. & consequẽter adiunxit præterea. q. d. analogia per quam dicitur in supino potatu. hoc exigit: ut potus excipiatur. sed ne hoc ualeat fieri usus repugnat q frequentius põnit potus. & inde potus: & poturus: & ideo uoluit dicere excipitur potus: sed dixit dubitabatur an hoc: an illud melius dicat̃. Nec mirum si potus in usu sit p regulari. quod est potatus. cũ lautus pro lauatus. ĩ usu nõ sit. Quærit̃ an melius. q. d. cũ sec̃dũ hoc q in usu repitur ortus & oriturus. uideamus posse dici ĩ supino ortu. & oritu. Non audeo excipe ortus. donec prius diffinitum sit qđ melius dicat̃ ortu. s. an oritu. q diuersi usus non permittunt distingui. & similiter de

In anomalis quoq; supradictæ regulæ seruātur: latu laturus latus: ferēs ferētis ferendus: esu esurus esus: edēs edētis edēdus. Et sciēdū q̄ si deficiāt supina deficiunt ēt participia tam futuri tpis ī rus desinētia q̄ præteriti quę ex ipsis nascūtur: quod inuenis ī omnibus meditatiuis & īchoatiuis: in quibus deficiunt duo extrema: quibus deficiētibus supradictorū quoq; tēporū deficiunt participia. Rarissime inueniunt̄ supradicta tempora ī usu a neutris secūdæ coniugationis uel tertiæ in uo desinentibus: quæ ī ui diuisas faciūt præteritum perfectū: ut lecturio parturio esurio. horresco feruesco amasco miseresco labasco tuseo horresco: tēpeo algeo calleo ferueo stupeo lateo candeo niteo albeo renuo luo. Rarissime tamen: ut diximus inueniunt̄ ex quibusdā huiusmodi supina: uel futuri tpis participia ut doleo doliturus: careo cariturus. Et alia tamē multa inueniunt̄ deficientia in aliis quoq; significatiōibus: uel generibus uerbo℞: tā supina q̄ ex eis nascentia ut urgeo spuo metuo timeo medeor disco posco compesco cresco. Et quocunq; tempore defectiua sūt uerba: deficiēt ēt participia: ut ambigo, scando. uideo. uergo arceo. mādo. strideo: q̄uis apd uetustissimos eorū quoq; præterita inueniuntur: ferior quoq; & uescor: quia præteritū tempus nō habent: deficiūt etiā in participiis eiusdē temporis. Cœpi non hēt præsens nec futurū nec participiū: sed tātūmodo præteritū cœptus. Similiter odio osus: noui notus: ex quo perosus & exosus. Plau. ī amphi. Inimicos semper osa obuerier. Et uerbale tamē nomē ex eo ꝓtulit. Idē ī asina. Madidū nihil incōtinētē: atq; osorē uxoris suæ: & memini meminens. Liui. ī optopægmon. iiii. meminens uatro corde uolutat: qa memini tā præsentis q̄ præteriti uim habet quomodo odi: unde & osus pro præsenti & meminens pro præsenti & meminens pro præterito licet accipere. Nam nosco noui præsens noscens fa-

[commentary:]

[...]teris accipe. In anomalis quoq; supradictæ. In anomalis quoq; supradictæ regule de p̄sentibus & futuris & præteritis pticipiorū seruant. Et sciendū q̄ si deficiāt supina. Dixerat pticipia præterit. tpis & futuri ī rus. desinētia nasci ab ultimo supino. nunc dicit illud idē fieri. q̄ si deficiūt supina deficiūt & illa participia q̄ inde nascuntur. q̄d. i. defectū illorū participiorū iuenis &c. Quæ in ui. diuisas syllabas faciunt ptūm pfectū hanc determinationē: & ad neutra secūdæ & tertiæ cōiuga. in uo. desinētia intellige referēdā esse. Neutra. n. secundæ cōiugatiōis q in ui. diuisas. nō faciūt pteritū inueniunt ī frequēti usu habere supina. Neutra quoq; tertiæ coniuga. ī uo desinētia quæ nō faciunt ptūm in ui. diuisas. frequēter supina habēt: ut fluo fluxū. Sequitur. Vt lecturio. Ecce hic habemus exēpla cōmuniter de meditatiuis & īchoatiuis: & neutris. secūdæ cōiugatōis. & ter. cū dicit ut doleo dolitur9 aperte īdicat dolitū eē supinū. Et alia tū multa inueniunt̄. Licet determinate dixerim extrema supina deficere ī meditatiuis & īchoatiuis: & illis neutris secundæ & tertiæ coniuga. tamē & alia multa tam supina q̄ ex eis nascētia inueniunt̄ deficere in aliis quoq; significatōibus uel generibus. hic distingue: nā significationē accipit eo mō quo dixi superius. Significatio accidit uerbo℞: ut spuo & renuo: diuersæ sunt significatōis. Spuo. n. ē actiuū: renuo neutr℞: generibus dicit diuersitatibus uerborū q̄ nō ī uo desinūt: etiam si sint neutralis significationis: ut disco: & quocūq; tpe dixerat par. p̄teriti tpis & futuri ī rus desinētia deficere ex defectu supino℞. Nūc docet alter℞ puēire defectū par. ex defectu uerborū. sic cōstru. Sciēdū fuit q̄ si deficiūt supina deficiunt & participia p̄teriti tpis & futuri in rus desinētia. Et hoc sciendū q̄ ī quocūq; tpe sunt uerba defectiua ī eodem deficiūt parti. ut ēt de supinis nullus respectus habeat: ut ambigo &c. quæ sequūtr q̄uis præterita eorū apud uetustissimos iueniunt̄ ferior quoq; & uescor: quo℞ nec apud uetustissimos īueniunt̄ præterita hæc oīa. iō q̄ mō non habēt p̄teritū, deficiūt etiā ī partici. futuri. t. Et nota: q̄a debuisset dicere passiua istorū deficiunt ī præteritis par. sed idē intelligi esse dictū aliis uerbis. Cœpi non habet p̄sens nec. Cœpi antiquū uerbū nō habet præsens tps nec futurū ī uerbo: similiter nec habet pticipiū p̄sentis uel futuri tpis: sed tantum pticipiū p̄teriti. s. cœptus. hoc exēplum respicit ad id q̄d dixerat. & quocūq; tpe deficiunt uerba deficiunt ēt participia. Similiter odi habet pticipiū p̄teriti. s. osus. sed q̄a simplex nō ē mō in usu ad cōfirmationē eius addicit ex eo cōposita perosus & exosus. Noui q̄ antiqtus nosui habuit p̄teritū iterum habet par. p̄teriti notus. Et uerbale tamē nomē ex eo licet. q. d. pbat iterū dici osus p cōposita ab eo: tamē licet ēt illud idē ostendere per simplex uerbale nomē. i. p osor. quod idē Plautus ponit ī asinaria. Et memini meminens. Et memini habet hoc participium præsens quantum ad uocem meminens. Sed quia cœpi & odi par. habēt tantū præterita quātum ad uocem: memini uero cū præsenti uerbo careat sicut & illa: tamē parti. præsentis uocis habet: causam quare hoc sit supponit. s. quia memini habet uim. i. significatiōem tam præsentis. t. q̄ præteriti quomodo odi. Vnde. s. quia odi & memini præsens & præteritū tempus significāt. osus & meminēs participia eorum idem habēt significare. Nam nosco noui præsens noscens. Diceret aliquis: sicut tu dicis q̄ memini meminēs facit participium: ita ego dicam q̄ noui uerbum defectiuum facit noscens participium. hoc iste remouet dū dicit quia noscēs nō nascit̄ ab illo defectiuo uerbo. i. noui: sed a nosco uerbo quod ē præsens præteriti huius. i. noui. Et nota: q̄a hoc præteritū noui dupliciter accipit̄. s. secundū antiquos &c. defectiuū est: & secūdum modernos: & tūc habet tam præsens q̄ cætera tempora. Et est ordo nam nosco præsens huius præteriti noui noscēs facit.

cit. Similiter impersonalia deficiunt in supinis & participiis: quia ex supinis nascũtur: ut piget pudet: quãuis quidã puditũ posuerunt. Plau. ĩ bacchidibus. Neq; me neq; te istus puditum ẽ: factis quæ facis. Tedet penitet piget liquet libet licet opottet. Sed compositum pertesum inuenitur: & pœnitens unde pœnitentia: & libens & licens unde licentia & licitus. unde Vir. in. yiii. Et licito tandem sermone fruuntur. Hora. Licentiũ satyrorũ greges. Sciendum tñ quod hæc oĩa inueniunť perfectorũ declinationẽ habẽtia ĩ usu ueterum reste Capro: pigeo pudeo tedeo peniteo liqueo liceo oporteo: quõ placeo contingo eueneo uaco attineo accido iuuo delecto: quorum tertiæ personæ impersonaliũ uice funguntur. placet contingit euenit uacat accidit attinet iuuat. Non tamen ẽt si participia deficiãt deficiũt & uerba. Illa enim ex eis: nõ ista ex illis nascũť. Sũt tamẽ quędam participia quotũ q̃uis deficiãt uerba in usu: ratio tamẽ analogiæ ꝙ dici possunt ostẽdit ut triũphatus erratus regnatus laboratus decursus. Virgi. in. xi. Ille triũphata capitolia ad alta corintho. Idem in. yii. Regnata per arua Saturno quodam. & in primo æneid. Arte laboratæ uestes. Idem in. iii. Errata retrorsus Littora archimenides comes infœlicis ulyssi. Terẽ. in adelphis. Decurso iam spacio. Quid enim prohibet uerbis quoq; eorum uti: nisi auctoritas deficeret? Nec mirum hęc fieri in participiis. cũ in noibus quoq; ĩueniũť. Et in uerbis q̃dã deriuatiua uel cõposita: quorũ primitiua uel simplicia in usu nõ sũt: ut dicimus puella diminutiuũ ꝙ uidetur a puera nascitut enim tenet tenera tenella: sic puer puera puella debuit dici: quo tamẽ qa auctores quorũ maxime usus regnauit: nõ sũt usi: nec nos utimur: licet ĩueniant uetustissimi ptotulisse & hæc puera: & hic & hæc puer. Ocior q̃si ab occo: qđ nõ ẽ ĩ usu licet & a gręco est κοκεωσ. Offendo q̃si a fendo uerbo cõponiť qđ non est lectũ: sicut aspicio ĩspicio despicio conspicio respicio suspicio a uerbo spicio: qđ in usu nõ est: similiter hoc idem in plurimis aliis ĩuenies. Sũt q̃dam q̃ cũ formam habeant participiorũ: tamen carentia tẽpore nomina esse ostẽdunť: ut galeatus scutatus pileatus tunicatus mãulcatus: calligatus gẽmatus: bacchatus: paludatus: togat⁹: p̃rexatus: comatus: bracchatus: penulatus: soleat⁹: cristat⁹: hastatus: lũatus: stellatus: litteratus: turritus: ceritus: pellitus: cornut⁹: astut⁹: hirsut⁹. Quædam enim primæ cõiugatiõis participiorum formam obtinẽt: idest in atus desinentia. Quædam uero tertiæ: idest in itus uel in ustus terminãtia. Sunt alia eãdem & nomina & participia ut amatus ο οπλιοθεισ

Similiter ĩpersonalia deficiunt. Sicut meditatiua & ĩchoatiua deficiunt etiã impersonalia in supinis: ut pudet & piget: q̃uis parẽtesis ẽ ĩserta. Sequiť positio exẽplorũ: tedet &c.
~ Sed compositum pertesum ĩueniť. Sed & cõpositum a tedet. s. pertesum ĩueniť in supino: & pœnitẽs p̃sens participia a pœnitet inueniť. Similiter legens libens de istis, ideo apponit; quia per ea uult ostendere hæc impersonalia uerba fuisse imperfecta. Nõ enĩ pœnitens a pœnitet impsonali posset nasci: cũ pœniret prima psona præteriti ĩperfecti careat a qua præsentia participii nasci & formari solent licitus nomẽ accipe. Nõ tamẽ etiam si participia. Conuersionẽ supradictæ ppositionis remouet in qua dixerat & quocũq; tempore deficiunt uerba & participia. Sunt tamen quædam pticipia. Prædictæ sententiæ quidẽ istud ẽ determinatio. s. uerborũ aduersatio. q. d. licet ita rigide dixerim: & quocũq; tempore deficiunt uerba & participia quod sonare uidetur ut si uerba nõ sint in usu nec sint participia: tamen sunt quædam participia quorum uerba non sunt in usu. ratio tamen analogiæ exigit ea posse dici. Ac si dicat nõ approbat ea esse defectiua: ut triũphatus: erratus &c. Passiua uerba a qbus hæc participia nascontur. ratio analogiæ bene exigit dici: quid enĩ phibet dici triumphor. aris. & regnor regnaris: ut dicimus uincor uinceris: supponor supponeris nisi auctoritas deficeret.
Nec mirum hoc fieri in parti. Nec mirum hoc fieri ĩ participiis; ut sine uerbis primitiuis inueniantur: cum in noibus quoq; & in uerbis inueniuntur q̃dam deriuatiua: quorũ primitiua & quædã composita: quorum simplicia in usu non sunt; ut puella a puera deriuatur quo nomine. s. puera: qa auctores non sunt usi: nec nos utimur; dixi auctores non sunt usi: licet ĩueniant &c. Ocior quasi ab occo quod nõ est. Ocior: istud cõparatiuũ ẽ quasi a positiuo occo. qđ non ẽ in usu: licet secundũ alios ẽ a græco ωκυς. Sunt quædã quæ cum formã habeãt. Dixit participia esse quorũ uerba ĩ usu nõ sunt; uellet aliqs hac occasione galeatus scutatus: & his similia inter pticipia reponere: q̃uis uerba eorũ nõ sunt in usu. Ad hoc remouendũ ponit. sunt q̃dã &c.
Quid. n. phibet uerbis. A partibus ostendit hæc supradicta habere formã parti. Nam quædã ex illis. s. in atus desinẽtia: ut galeatus habẽt forma participii primæ cõiugati. quædam uero in itus uel in utus terminantia formã habẽt parti. ter. cõiuga. ut turritus cornutus. Sũt alia eadẽ & noĩa & parti. Sunt alia eadem & noĩa & parti. diuersis respectibus. ut armat⁹ ualens. illud græcũ οπλιτης. i. significãs habitũ armorũ. nomen est nec tps significat: & ualẽs illud græcũ οπλισθεις. i. significãs ĩdutũ armis: partici. est & significat præteritũ esse. t. Similiter unicuiq; noĩ latino duas græcas dictões habẽs suppositas. unam quæ sine tpe. alterã quæ cum tpe significat.

Illud quoq₃ attēde q̄ cū a no. Illud quoq₃ sicut & alia supradicta attēde q̄ cū a nomini bus soleant p̄ficisci noīa & uerba: & ad. & cō iunc. nomen a nomine ab ænea æneus: p de riuationē: cōiūctio a noīe: ut quare q̄. & re p cōpositionem: & cū a uerbis deriuent̄ simi liter noīa & nomina a uerbis &c. & ab aduer bus noīa: ut ultimus ulterior: & aduerbiū ul terius: cū ita sīḡ sit ī aliis. a parti. p̄ticipia nō possunt nasci. Quibusdā forsitā uidet̄ Prisca nus hic sibi esse contrarius cū p̄ræmissum sit passiua futura participiorū fieri a gēnitiuo p̄ sentis temporis participii tis finali ī dus con uersa ut amantis amandus. Sed sciendum ta liter fieri a genitiuo præsentis: non natiuitas sed informatio recte dicitur. Cum enim fu turum & præsens p̄ticipii ab eodem uerbo deriuentur: repugnās est ut alterum ab alte ro nasci dicatur: præsertim cum futura parti cipiorum in dus desinētia passiuæ sint signi ficationis: præsens uero parti. actiuæ.

Casus autē. Nota casum idē pone re in participiis quod ī noībus. s. hanc p̄prietatē q̄ uel ipsæ uoces nō cadūt ab aliis: uel aliæ cadunt ab eis: cum leui mutatiōe: & hoc innuit cum dicit: casus habent participia ui. quō & noīa. Modū in parte determinat sicut illis partici piis non sunt aliqua deficientia in aliquo ca su: & in hoc parti. imitantur adiectiua nomi na quæ in nullo casu deficiunt: quæ enim de ficiunt in aliquo casu fixa sunt tantū nō adie ctiua ab īmedi. Nā frugi. Vere nulla adie ctiua deficiunt: q̄a huiusmodi & similia adie ctiua. s. q̄ uocaliter nō declinantur: esse quib⁹ magis uiderentur: nō quia uocalis casus nō ha bent: non deficiunt in aliquo certo casu quā tum ad significationē sed funguntur eadē ter minatione p̄ oī casu. i. ita in eadem termina tione narietatem declinationi significant: ac si omnem casum habeant distinctū. certe nō ad differentiam sed ad cōfirmationē posuit. q. d. quicunq₃ certus casus reperitur ī eo nō deficiūt ista: quod est dicere nec in genitiuo nec in datiuo nec in quolibet alio deficiunt.

Quamuis possunt. Sic iunge: dixi frugi: & similia huiusce esse adiectiua & nō deficere ī ali quo casu quāuis hæc eadem possunt magis uideri esse prolata figurate per genitiuum ca sum uel datiuū: q̄ uerba possunt uideri inde clinabilia adiectiua: ut si dicam: iste homo ē frugi nō itelligo q̄ frugi sensum habeat tan tum sicut si esset adiectiuum sed intelligo da tiuum a nominatiuo quod est frux. & tamen figurate nominatiuo iungitur. Similiter si di cam homo huiusmodi non intelligo huius modi esse compositum & habere sensum no minatiui: sed esse duos genitiuos iunctos cū nominatiuo figurate. figurate dico: quia sub hac complexiōe uocum alius sensus latet q̄ uerba sonare uideantur ut iam diximus: iens euntis: dico q̄nis plautus superius abiendi dixit: per quod osten ditur iens ieutis ad regulam aliorum declinari. nam abiendi supinum habet similem formam cum genitiuo futuri participii q̄d in dus desinit: & ita p abiēdi huius abiendus: q̄d fit a gtō abiens abientis: tis cōuersa ī dus.

καὶ ὁ πολίτης: doctus ὁ παιδευθεὶς καὶ ὁ εὐπαίδευτος acutus ὁ ὀξυνθεὶς καὶ ὁ ὀξὺς mōitus ὁ ὑπομνησθεὶς καὶ ἡ ὑπόμνησις: iudicatus ὁ κριθεὶς καὶ ὁ κριτής: scītus ὁ θεσπισθεὶς καὶ ὁ θεσπέσιος: sapiens ὁ φρονῶν καὶ ὁ φρόνιμος. armatura ἡ ὁπλίζουσα καὶ ἡ ὅπλισις: scriptura ἡ γράφουσα καὶ ἡ γραφὴ uiuia ἡ χρησομένη καὶ ὁ τόκος litura ἐξαλείφουσα καὶ ἡ ἐξάλοιφη: factum τὸ γενόμενον καὶ τὸ ἔργον: dictū τὸ λεχθὲν καὶ ὁ λόγος: uisum τὸ ὁραθὲν καὶ τὸ ὅραμα legendus ὁ ἀναγνωσόμενος καὶ ὁ ἀναγνωσθησόμενος. Sic & alia plurima q̄ cum temporibus p̄ticipia sunt: absq₃ his noīa. Illud quoq₃ attende: q̄ cū a noibus noīa & uerba & aduerbia & coniunctiones so leāt p deriuationes uel cōpositiones p̄ficisci: ut ab ænea æneus: a patre patrisso: a claro clare: & qua & re quare. Et a uerbis similiter noia & p̄ticipia & aduerbia a legō lector & lecturio & legēs: a curro cursim. A b aduerbi is noia & aduerbia: ut ultra ulterior ulterius: a p̄ticipiis p̄ticipia nō possunt nasci: nec uerba sed uel nomina: ut ī dulgens indulgentia: uel aduerbia indulgenter.

De Casibus Participiorum

Casus quoq₃ p̄ticipia sex habent quō noīa: nec sunt in ipsis deficientia aliquo casu: nec mirū est: Nam ī eo quoq₃ imitant̄ adiectiua: quæ nullo deficiunt casu siue sint mobilia siue in duas cōso nantes desinentia: Quę enim deficiunt fixa sunt: ut fas ditione Iuppiter Iouis. Iter: precī: & prece uicē & uice. tabi tabo: maria: æra. nā frugi nihili mācipi & similia n̄ deficit aliquo casu certo: sed p̄ omni casu eadem termi natione funguntur quāuis possunt eadem hæc figura te magis prolata: ut dictum est per genitiuum & da tiuum q̄ indeclinabilia esse uideri: ut si dicam cordi est mihi homo cordi hominis: hoc ē hominis qui est mihi cordi: cordi hoī: cordi hoiem: & possū cū oībus casib⁹ figurate iūgere dtīm sic frugi hō. i. q frugi ē: hoc ē utili tati. Similiter cū oībus casibus adiūguntur figurate: & est magis dtūs: & hoc ēt de noīe latius tractauimus. Decliant̄ ēt p̄ticipia ad similitudinē & regulā noīum ī ns desinētiū uel ī us mobiliū: exceptis ut supradictū ē illis quæ nascuntur a uerbis quartæ cōiugationis in eo desinentibus quorum genitiuus uocales nominatiui mutant in eu ut iens euntis quiens queuntis. quanuis Plautus supinum eius abiendi dixit pro abeundi in am phitryone. Abiendi etiam tibi nunc occasio est.

TEmpora accidunt. Sciendum hanc ꝓpositionē diuersis modis posse exponi. secundum hoc q tempus multis modis accip tur. His. s. tempus. i. significatio temporis. hæc qualitas accidit. i. post principalem significationem conuenit participio. uel tempus. i. hæc uox accidit participio ad consignificādum eis. uera. n. propositio quæ dicit legens est tempus: in qua legens & tempus cōsignificant circa par. uel tempus. i. quātitas illa quam recte significat tempus. hæc uox accidit participio ut ab eis significetur. Innuunt enim participia quodammodo tempus sm hoc q significant actionem: uel passionē in tempore.

De Temporibus Participiorū.

TEmpora participiis accidunt eadē: quæ uerbis infinitis. præsens: qd' est etiā præteritū imperfectū: ut osculari osculans. præteritū pfectū qd' ē etiā præteritū plusqpfectum: ut osculatū esse uel fuisse & osculatus: futurum osculatum iri: & osculaturus. Et sciendum quod non ex oī significatōe oīa tēpora inueniunt. Nā cū quoq; sint significationes actiua passiua neutra cōis & deponēs. Ab actiua qdem & neutra præsentis & futuri iueniunt pticipia ut amans amaturus: in qbus qa præteritū deficit loco pticipii: uerbo utimur & noīe ifinito: ut q amauit ωσ ἐφιλησεν idest ὁ φιλησας. Quō enim loco uerbi participiū accipitur necessitatis cā cū uerbo substantiuo: sic ēt ubi pticipiū deficit: necessario uerbū infinito nomini substantiuo iūctum participii officio fungit: Passiuū quoq; præteritū & futurū habet: ut amatus & amandus. In præsenti aūt deficit p quo similiter uerbum cū prædicto noīe p ferimus dicentes: q amat οσ φιλειται p ο φιλουμενος. Ex quo ostendit quoq; significatio participii quæ tam nominis q uerbi uim obtinet quod & hæc p illis: & illa p his ponunt: Dicimus enim legēs est q legit & q legit legens est & cœnatus est q cœnauit: & q cœnauit cœnatus est. Illud quoq; sciendum q sæpe & præterito pro præsenti: & præsenti p præterito utuntur auctores necessitatis cā: cū deficiūt in or desinētia præsenti & in o terminantia præterito. Participiū tamen præsentis quod etiā præteritū impfectū significat solet coniungi uerbis præteriti perfecti & plusqpfecti & signi-

Et nota similitudinem dari īter participium: & uerba infinita in hoc q utraq; suscipiūt tēpora: & de utrisq; ponit simul exemplū. Et sciendum: quia non ex omni significatione. Quasi dicat tria diuersa tempora dixi accidere parti. Et est tamen sciendum q non oīa tēpora illa inueniuntur ex omni significatione uerborum & uere non ex omni: quia neq; ab actiua neq; a neutra inuenitur pteritum par. sed loco eius præteriti temporis utimur uerbo pteriti & nomine infinito ut qui amauit: ualens illud græcum ωσ εφιλησεν ponitur pro illo parti. actiuæ significationis quod nō est in usu: ut si diceremus amatus: non in designatione illius q amans fuit sed qui amauit. De neutra significatōe non exemplificat, qa adhuc est inde dicturus. Quō. n. ostensio est a simili p cōtrariū q uerbū substātiuū iunctū nomini īfinito cōuenieter ponatur loco præteriti parti. actiuæ significatōis qd' nō est in usu sic ecōtrario participiū: ut amatus cōiunctū cū uerbo substantiuo. i. sum accipitur loco uerbi. i. præteriti passiui qd nō est in usu: & hoc cā necessitatis: qa nō habemus aliquā unā uocē quæ posset significare hoc totū quod amans sum. Passiuū quoq; præteritū. Deficit in præsenti parti. sicut actiuū in pterito p quo psenti similiter ponimus uerbū cum pdicto noīe īfinito dicētes. qui amatur illud græcū ualēs ο φιλουμενος. nō. n. psenti pticipio hēmus uocē passiuæ significatōis ut si dicā amabas: nō in designatiōe illius qui amat sed qui amat. Ex quo ostēdit. Ostēsio. s. quia participia ponunt p uerbo: & uerbū iunctū cū noīe: p participio ostēdit significatio parti. hæc. s. q obtinet uim tā noīs uel uerbi: qd' ē dicere hoc ostēdit ex illo officio quod pticipiū uim affinitatis: & significationis habet cū noīe & uerbo. s. qa a noīe habet genera &c. & a uerbo tpa & significatōes. Officiū supponit q & hæc pticipia. s. p illis & illa. i. nomen & uerbū ꝑ participio ponuntur ut legens: illud participium ponitur p q legit: & qui legit p legens. Et nota hic posuit talia exempla ubi nomen & uerbum ponuntur: pro illo participio quod est in usu ut qui legit pro legens: ut non mirum uideat si cā necessitatis etiā p illo participio ponātur: quod non est in usu: sicut superius. habuimus. Illud quoq;. Ostēdit unū modū supplendi defectiua participia. s. qa uerba īfinito nomini iuncta uice illorū ponunt Nunc aliū suppletionis modū ostēdit. q. d. q ego dixi uerba infinito nomini iuncta per par. defectū officio fungi sciendū fuit. Illud quoq; sciendū q auctores sæpe utunt & præsenti p præterito: qd non est ī usu. uerbi gratia: amans ponit nō solum ī designatōe illius q mō amat: sed ēt illius q amauit ualens idem quod amabitus: si diceret. & præterito utitur pro præsenti: quod nō est in usu ut amatus dicit nō solū de illo q amatus fuit: sed ēt de illo q mō amatur: ad cuius designationem poni posset ambiās. uel aliqd tale si ī usu esset. & hoc faciunt auctores cā necessitatis. Necessitatem subiunxit. s. cum passiua ī or desinentia deficiat ī psenti: necesse est poni pteritū p illo: & cum uerba ī o desinentia deficiant ī præterito: necesse ē psens poni p illo. Participiū tamen psentis. Dixit qa præsens participiū ponit pro pterito participii qd' non est ī usu cā necessitatis: nunc ostendit nō esse. mirū illud. nā etiā præsens participiū uerbo substantiuo præteriti tēporis iunctum: absq; ulla necessitatis cā ponitur p præterito uerbi: quod ī usu est ut cœnans fui: pro cœnaui. Istud tamē sic aduersatur: licet dixeri cā necessitatis præsens par. poni p præterito par. quod non est ī usu tamē sine necessitate par. ut cœnans solet iungi uerbis substantiuis præteriti perfecti. & plusqperfecti. i. fui. fueram. & com

ple. significat eorundẽ tempoꝝ. i. uerbo rũ habentiũ eadẽ tẽpora: ut cœnans fui ꝓ cœnaui: cœnãs fuerã: ꝓ cœnauerã ponit. qđ uero iterserit ꝙ pñsens etiã præteritũ ipfectũ significat. cõmoditas est quædã: ꝙ cõuenienter ꝓ præterito uerbi ponatur. Quomõ uerba pñsentis tẽporis. Per similitudinẽ ostẽdit præsens partici. uerbis præteriti perfecti & plusq̃ perfecti iũctum significare pteritum. nã pñsens uerbũ participio pteriti innctũ: pꝛeteritũ significat ut cœnatus sum: idẽ ualet quod cœnaui. & est ordo. ergo si dicã cœnatus fui: sic põt accipi pro cœnaui quõ uerba præsentis tẽ. i. sum &cæ. eius uerbi si adiungant parti. præteriti: præteritũ significant: ut cœnatus sum. pro cœnaui ponit. Itaq; quod deest latinitatis linguæ. A pmissis ptibus infert: quandoquidẽ qui amatur ponit ꝓ præsenti par. passiui qđ nõ est in usu: & qui amauit pro præterito parti. actiui. quod rursus in usu non est. itaq; &c. Multa tamen in his quoq; Dixerat actiua deficere in præteritis parti. & passiua in præsentibus: unde uideretur alicui ꝙ in nullo amplius deficeret. Ideo subdit. multa tamen quæ regula exigit dici deficiunt ĩ his actiuis & passiuis: uel cã euphoniæ ut a metuo quod ẽ actiuum metuturus: quod est participiũ futuri deficit. uel ꝙ in usu non sunt. ut arceo in usu non habet præteritum. Quippe etiam uerbum ipsum. Ostendit non esse mirum si iuratus passiuũ ĩ passiua significatione reperit: qa passiuũ hẽt uerbũ a quo deriuat. Et notãq; hoc respectu quo iuratus actiuæ significatiõis ẽ: iuro ras oportet eẽ neutrũ. Et ẽt ĩ aliis multis neutrorũ. Scilicet hæc nõ reperiuntur ĩ usu ubi dicit futurus cã differentiæ: ne si factutus dicamus &c. apte ostendit q a facturus fieret nisi differentia ĩpediret. qđ quidem cõcedimus: non ut fio supinum habet factum factu a quo facturus formetur: sed ad similitudinem aliorũ. Sicut enim fido habet futurũ participii simile præterito: ut sisus sisurus: sic fio factus facturus. idem dixi nõ ut fio supinũ hẽat factũ factu qua hæc supina sunt a facio actiuo. qđ auctor testat. Si enĩ factũ factu supina essent fio passiui: alterũ eueniret. s. uel ꝙ supfluerent: quoniã supinum actiui. i. factũ factu: actiuã & passiuã habet significationem: uel hoc idẽ supinum utranq; significationem non haberet: cum ĩ omnibus actiuorum supinis: utraq; significatio inuenitur. quare factum factu non est supinum fio: sed facio: quod possidet uim actiuã fio uerbi. Vnde. Scilicet quia facio possidet uim actiuam fio uerbi præteriti par. passiuũ. i. factus quod ẽ præteritum par-

ficationẽ eorundẽ cõplere quõ uerba præsentis temporis si adiungant̃ participiis præteriti: præteritum significant ut cœnatus sum cœnatus es. cœnatus ẽ: ꝓ cœnaui cœnauisti cœnauit. Sic ergo si dicam cœnatus fui fuisti fuit: ꝓ cœnaui cœnauisti cœnauit. Cœnatus fuerã. ras. rat: ꝓ cœnauerã cœnaueras cœnauerat põt accipi. Itaq; quod deest latinitatis lĩguæ naturaliter cõplet̃ iuncturæ rõne. Multa tñ ĩ his quoq; quæ regulã exigi dici siue euphõiæ cã deficiunt: siue qđ in usu nõ sunt sicut ẽt in aliis partibus orõnis. A neutris ut diximus sicut ab actiuis duũ tẽporũ participia ueniũt: præsentis ut stans: futuri ut staturus. Inueniunt̃ tñ quædã ex eis & præteriti tpis: ut cœno cœnat9: prãdeo prãsus: placeo placitus: nubo nupt9: pateo passus: & pauor tñ passus facit assuesco assuetus qđ qbusdã nomẽ eẽ uidet̃ sicut quiesco quietus. Iuro ẽt iurat9: qꝓ ẽt ĩ passiua significatõe iuenit̃. Quippe ẽt uerbũ ipsum. Luca. i. y. ꝓtulit. Et lætæ iurãtur aues bubone sinistro. Sta. ẽt in septimo thebaidos. Neminã captiuis ẽt iurabere thebis. Vi. i. ii. ge. Aut cõiurato descendẽs dacus ab istro. Addũt quidã ẽt a careo cassus: qđ si eẽt: debe et cassurus facere futurũ: nõ cariturus: qđ Iuue. in. ii. ꝓtulit Tollere dulcẽ Cogitat hæredẽ cariturus turture magno. ut supra cõmemorauimus. Ergo cassus magis est nomẽ: sicut lassus: & maxime cũ uanũ significat: ut cassa fraude parat. Titubo quoq; Titubat9 facit. Vir. ĩ quinto æneidos. Vestigia presso aut tenuit titubata solo: & in aliis multis neutrorũ præteriti pticipia inueniunt̃ uetustissimi protulisse: ut discessus: interitus: obitus: occasus: potus: senectus. Neutro passiua quoq; quæ sunt quinq; triũ tẽporũ habent participia: ut gaudeo gaudens gauisus gausurus: audeo audens ausus ausurus: soleo solens solitus solitur9: fio fiens factus futurus dĩ iæ cã; ne si dicam9 facturus simile sit participio quod uenit a facio uerbo: qđ uim possidet actiuã fio uerbi: unde a supino eius nascit̃ passiuum præteritũ eius pticipiũ & futuri actiuũ factũ factu factus: facturus: a fido quoq; fidẽs fisus fisurus. A cõi uerbo quatuor tẽporũ nascũt̃ pticipia pñsentis siue pti ĩpfecti: qꝓ actiuã solũ hẽt significationẽ: ut criminor criminans ὁ διαβάλλων οὐκέτι καὶ ὁ διαβαλλόμενος pti perfecti & plusq̃pfecti quod cõem hẽt significationẽ tã passiui q̃ actiui ut crimĩatus ὁ διαβαλὼν καὶ ὁ διαβληθείς. futuri unũ actiuũ ĩ rus desinẽs ut crimĩaturus: unũ passiuũ ĩ dus ut criminandus. Oĩa tñ in dus desinẽtia pticipia cadẽ & noĩa eẽ possunt cũ amittũt tẽp9: ut amãdus ὁ φιληθησόμενος καὶ ὁ φιλητέος docẽdus ὁ διδαχθησόμενος καὶ ὁ διδακτέος: legẽd9 ὁ ἀναγνωσθησόμενος καὶ ὁ ἀναγνωστέος. A deponẽti triũ tẽpoꝝ ueniũt pticipia pñtis uel pti ĩpfecti ut sequẽs. pti pfecti & plusq̃pfecti: ut secut9. & futuri ut secutu-

rus. Multa tñ ex huiuscemõi uerbis iueniunt̃ pticipia pteriti tpis apud antiqssimos tã actiuã q̃ passiuã signi ficationẽ habẽtia: ut meditor μελετῶ meditatus ο μελετήσας καὶ ο μελετηθείς. Teren. in phor. Medita ta mihi sũt oĩa mea ĩcõmoda. Auxilior auxiliatus βοηθῶ ο βοηθήσας καὶ βοηθηθείς. Lucil. A me auxilia tus es. Sic ẽt amplector ãplexus ο περιπλακείς καὶ περιπλεχθείς ex πλέκω: Petronius. animã nr̃o ãple xam in pectore. Cice. pro Roscio: Quo uno maleficio scelera oĩa uideant̃ cõplexa eẽ. adminiculor adminicu latus ο βοηθήσας καὶ ο βοηθηθείς. Varro tribunitio auxilio adminiculatus. Sed sciẽdũ q̃ uerbis quoq; plu rimis: quæ nunc ĩ usu deponẽtia sunt ueteres sicut cõi bus usi sũt: de qbus cum de uerbo tractabamus docui mus. A uerbo sum qđ ẽ anomalũ ueteres præsentis tẽ poris pferebãt pticipiũ ens: unde cõponit̃ potens. Nã futurus magis a uerbo fio uidet̃ nasci. põt tñ ẽt a fui eẽ existimari.

De numero.

Numerus participiis accidit uterq;: singularis ut currẽs: pluralis ut currẽtes: & sicut non de ficiũt casibus: sic nec numeris defectiua ĩueni es pticipia.

De figura.

Figuras habẽt quas a uerbis accipiũt: Nã per se nunq̃ componit̃ pticipium nisi prius uer bum eius cõponatur: Ergo uel simplicia sunt uel decomposita: plærũq;: quæ græci παρασύνθετα uocant. i. a compositis uerbis deriuata: uti efficio effici ens: intelligo intelligens. Si. n. ipsa p se componant̃ nõ prius uerbis cõpositis transeunt in nominum uim. Si cut ẽt si compararentur: ut nocens inocens: sapiens insi piens. Simplicia enim eorum possunt participia esse & noĩa. Composita uero sine dubio nomina sũt. Ideo au tem addimus plærunq; q̃ sunt quædam: quæ non ser uant compositionis uerborum compaginem: unde ap paret ea ex se composita: ut effringor effractus: contin gor contactus: & similia: indulgẽs: amãs: acceptus: si compararentur noĩa sunt: indulgẽtior: amãtior: accepti or sicq; similia. De diuersis quoq; cõsonãtibus: quæ an te us in præte. iti temporis pticipiis ĩueniunt̃: q̃uis per singulas uerbi terminationes: cum de supinis tractaba mus. docuimus tñ hicẽt generaliter cõprehẽdere non incongruum uidetur esse. Omnia igitur participia præ teriti temporis uel in tus desinunt: ut amatus: adiut9: datus: domitus: solitus: cultus: munitus: conuẽt9. uel in ctus ut sectus: doctus: lectus: sanctus: uel ĩ ptus: ut raptus: captus: sumptus: uel in stus: ut questus: uel in sus: ut risus: morsus: lusus: usus: uel in psus: ut la-

ticipii fio uerbi: & actiuũ participiũ futuri. i. facturus nascitur a supio eius. i. facio a factũ factu. Probatio ẽ q̃ facio uim actiuã fio uer bi possidet. Semp eni ab ultimo supino actiui formañ præteritũ par. sui passiui & actiuũ pticipii futuri. Multa tamen ex huiuscemo di uerbis. Idest deponentibus. sic iunge licet dixerim secutus esse præteritum participiũ a deponenti: in quõ pro constanti relinquo: quia sequutus unam tantum habet significa tionem: tamen multa participia pteriti tem poris &c. Sed sciendum q̃ uerbis quoq;. solutionem ponit illius terminationis. A uerbo sum: quod est anomalũ. Attẽde cũ di cit q̃ ẽ anomalũ causam ostẽdit: quare ĩ fine posuit. s. qa ẽ anomalũ & diuersum ab illis. de quibus regulas suas dedit ueteres enim pferebant participiũ p̃sentis temporis ens. hoc ideo dicit: quia dubitabañ an a sum uer bo ueniret participium p̃sentis temporis.

Figuras habẽt. Figuras habẽt parti cipia: quas a uerbo acci. Nã p se. Vere illas tantum. nã per se nõ cõ ponunt̃ participia: q̃liter per se sit accipiẽdũ ponit. s. par. nõ cõponunt̃ nisi pri us eius uerbũ cõponañ. & qa nunq̃ per se cõ ponit̃ par. uel ergo simplicia sunt par. uel de cõposita. Plærũq;. q̃re plærũq; posuit ipse est dicturus. Quõ figura sit æquiuocũ: & qđ ĩ his de qbus p̃dicañ ponat sæpe supius dictũ est. Si eni. Arep. ostendit participiũ per se nõ posse cõponi. Nã si per se cõponanñ. ita di co per se. s. uerbis nõ prius cõpositis: non ma nent par. sed transeunt in uim nominũ: sicut ẽt si cõpararentur: ut nocẽs par. ẽ: inocẽs tñ ã sit in uim nominũ: qa cõpositũ est per se. ita ut nõ præcedat uerbũ cõpositũ a quo regula riter uel irregulariter possit deriuari. Nõ. n. innoceo inoces dici inuenimus. Simplicia enim: Simplicia eni exẽplorũ cõmendatio. Iõ autẽ addidi plærũq;: qa quædã participia sũt cõposita: quæ cũ habeãt ante se uerba cõposi ta: nõ tñ ab eis regulariter deriuanñ: qa non seruãt cõpaginẽ cõpositionis eorũ. cõpaginẽ dico ipsam iuncturã cõpositionis eorum uel uocalẽ: quæ cohæreat iuncturæ: ut effringor uerbũ. i. habet cohærẽtẽ iunctu. effractus ue ro participiũ. a. habet iuncturæ cohærentẽ. unde apparet hoc modo participia ex se esse cõposita: nõ a compositis uerbis regulariter deriuata: & ideo dixit plærũq; decõposita. In dulgens: amans: si compa. hoc ideo apponit: quia dixerat sicut ẽt si comparent̃. De di uersis quoq;. Tractatis accidẽtibus parti. pte ritorũ participiorum diuersas formas osten dit: qđ ĩcidẽter fecerat cũ de supinis tracta ret diuersas cõsonantes accipit. quãdo solæ diuersæ ante us ponunñ: ut t. x. s. uel quando plures diuersæ iungunñ in eadẽ syllaba ante us: ut ctus: ptus: psus: stus: uel si non ponãtur in eadẽ syllaba: ut textus generaliter cõphẽ dere dicit: quia cũ de supinis tractaret in pri ma coniugatione. dixit omnia præterita pri-

mæ cõiugationis in ui desinẽtia. ui in tũ cõuersa supinũ faciũt. Rursus in secũda cõiugatiõe idẽ dixit. s. pterita secũdæ cõiugationis in ui desinẽtia: ui in tũ cõuersa faciũt supina. idẽ repetit in tertia & ĩ quarta cõiugatiõe: pter diuersitatẽ eoꝝ. Hic uero illas singulas terminatiões generaliter cõprahẽdit: cũ dicit ĩ tus desinunt oĩa q̃ præteritum uerbi in ui syllabam terminant: mutatione ui in tus. Similiter de cæteris terminationibus accipe. Excipit tria: a longam in au. conuertentia. hic non excipiunt qui ui in tus cõuertant: sed q̃a pluta faciunt. s. q̃a a longam in au mutant. A ciui quoq; citus. Licet corripe & ꝑducere penul. consideratione secundæ & tertiæ coniugationis. Solui. n. dixerat q̃ illa quæ fiunt mutatione ui ĩ tus: habent penul. ꝑductã: iõ supponit solui. n. solutus. q. d. licet solui non faciat par. mutatiõe ui in tus: imo abiicitur. i. u. consonante in uocali conuersa: & addita tus: tamẽ ꝑduxit penul. A uero correpta ante tus. Per se est capitalis sentẽtia oñdens quæ uocales: & q̃les ante tus ĩueniant. unde & statim dicturus est. i. cor. habẽt ante tus. Nota tñ q̃a occasionẽ habuit: q̃a dixerat satus corripere pe. In quattuor participiis. Attende q̃a status unũ accipit de quattuor pti. quõ dixit non q̃ pti. sit sed q̃a simul ẽ pti. unde. i. a quo status futuꝝ est staturus: nõ q̃ ab eo deriuet̃: sed q̃a eis similis est in litteratura. h. d. Sepeliui ẽt no. quod sepultus. Quasi dicat sepeliui iõ excipit̃: q̃a nõ facit participiũ mutatiõe ui in tus. & iungit̃ ad superiora ubi dicit: excipiunt̃ causa differentiæ tria.

Et salui salitus & salsus. Et salui salitus & salsus: q̃tũ ad salsus ẽ exceptio: sed aĩaduertẽdũ: q̃m in fine quartæ cõiugationis dixit salsus uenire a sallo: quõ uulsus a uello. Hic aũt excipit sallio salui. quod salsus facit præteritum: ĩ quo sibi uidet̃ contrarius: sed fm diuersos usus id dictũ ĩtellige: ut si diceret̃ sallio salliui: excipit̃ fm eos q̃ dicunt salsus idem uenire. Præterea notãda sunt ab halo. Praeterea notanda sunt ab halo halaui halitus nomen participiale nõ halatus: & spiro spiraui spiritus: nõ spiratus. & ab ambio ambiui ambitus cor. penul. Secũdũ noĩa exceptionẽ iõ facit: q̃a hæc noĩa quattæ decliãtiõis similia debent esse parti. Vnde & participialia noĩa uocant̃. Similiter. q̃ aũt halaui ẽ: ab halo uidetur respõdere tacitæ obiectiõi. Nam diceret aliquis halitus nomẽ poni nõ debere ĩ exceptione: quia halo halas non facit halaui præteritũ: sed halui: & sic inde halitus recte deriuatur: ad quod iste q̃ autem & cætera.

I uero corr. habent ante tus in pat. I uero corr. habent ante tus in parti. omnia uerba quæ præteritum in ui diuisas terminant: nisi ex præsentibus. i. habuerint præsentia ĩ lo uel in uo diuisas desinentia. excipit quidem primæ coniugationis duo uerba quæ per synetesim: idest per ablationẽ: idest quæ ablatio fit in synetesi: idest conglutinãtur. c. & t. proferuntur in par. Si est ibi synæresis q̃ est ablatio planus est. A neco quoq; necatus inuenitur participium & nectus. Istud uerbũ primæ coniugatiõis: ideo separauit ab aliis: quia duplex participium habet: unum quod est simile prædictis duobus: nectus scilicet a præterito necui: necatus a necaui. Illud quoq; est notandum q̃. Quasi dicat intonata excipitur: q̃ æquippollenter subiungit in.

psus: uel in xus: ut flexus fluxus pexus. In tus desinunt oĩa q̃ ptũm in ui syllabã terminãt mutatione ui in tus: ut amaui. tus. oraui. tus. adiuui adiutus: deleui. tus. cupiui cupit9: lacessiui lacessitus: decreui. tus. straui. tus: muniui. nitus. audiui. tus. Excipiunt̃ differentiæ causa tria a lõga in au cõuertẽtia: laui lautus: faui faut9: caui cautus: ne si latus: fatus: catus diceremus alias significatiões hẽe putarent̃. Et sciẽdũ q̃ hæc oĩa penultimas ꝑductas habẽt tã ĩ uerbis præteriti q̃ in participiis exceptis seui satus: & siui situs: q̃ in pticipiis penultimas corripiũt: & liui & lini litus. A ciui quoq; citus: licet & corripe & ꝑducere penultimã ab iui quoq; uel ii cõposita: & quiui & quii corripiunt in participiis i. ante tus: ut aditus: obitus: præteritus: nequitus. Solui. n. solut9 & uolui uolutus abiecta i. ꝑduxerũt tamẽ: a uero correptã ante tus ĩ quattuor solis inueni pticipiis duobus primæ cõiugatiõis. quæ duplicãt ĩ ptõ priorẽ syllabam dedi datus steti status: qd' participio simile nomẽ est: unde futurũ statutus. Secũdæ quoq; unũ ĩueni a deponenti: reor ratus: & tertiæ unũ: de quo supra diximus: seui satus. Vnde Virg. in secũdo geor. Mutataq; ĩsita mala Ferre piꝝ. Sepeliui ẽt notãdũ qd' sepultus facit: antiqui tamẽ & sepelitus dicebãt. Et salui salitus & saltus. Præterea notãda sunt a salui uel salii: saltus & salturus. ab halo halas halui halitus nomen participiale non halatus. Et a spiro spiras spiraui spiritus. Similiter nomẽ participiale factũ nõ spiratus facit a paui pastus nõ patus. Ab ambio ambitus correpta penultima quãdo nomẽ est. Nã in pticipio ꝑducitur. Oui. in primo meta. Iussit. & ambitæ circundare littora terræ: q̃ autẽ halaui est ab halo ostẽdit Iuue. in. iii. Et omni bellorũ põpa animam exhalasset optimam ꝑ exhalauisset: i. uero correptam habent ante tus oĩa quæ præteritum ĩ ui diuisas terminãt: nisi sint ex præsentibus in io uel in uo diuisas desinẽtibus. ut domui domitus: uetui uetitus: attonui attonitus: habui habitus: elicui. citus. genui genitus: strepui. pitus. Excipiunt̃ primæ qdẽ cõiugatiõis duo quæ p synæresim ꝑferunt̃: secui. ctus. fricui. ctus. A neco quoq; necatus & nectus ĩuenit̃ pticipium. Sed necatus ꝓprie dicitur ferro. nectus alia ui. Illud quoq; est notãdum q̃ Horatius ponit in epodo. Non me lucrina iuuerint conchylia magisue rombus aut scarus:

quos cōis itonata fluctibus hyẽs: ad hoc euertat mare. In tonata dixit nõ itonita. Cũ Virg. in. iiii. æneí. Attonitus tã to impio monituq; deorũ. Sonaturus quoq; p sonit urus Hora. i. i. ser. ptulit: Ingeniũ cui sit: cui mẽs diuinior atq; os magna sonaturũ: des nois huius honorẽ. Vir. i. yi Dũ flãmas Iouis & sonitus imitat̃ olympi. In secunda quoq; cõiugatiõe excipiunt̃ i ui diuisas in ptõ desinẽtia: quæ pe nultimã i. in pticipiis non habẽt: ut hæc docui doctus: te nui tentus: cẽsui cẽsus. Tertiæ quoq; rapui raptus: & ex eo cõposita corripui correptus: præripui præreptus. Simili ter a canẽdo cõposita absq; i. faciũt participia sccũdum pri mitiui formã: canor cãtus: occinor occentus: accinor accẽ tus: q̃uis occinui & accinui faciũt præteritum. In rui ẽt & i xui p idẽ tẽpus exeũtia non habent i. in participiis: ut disse ro disserui disertus: desero deserui desertus: apio apui ap tus: nexui nexus: pexui pexus: messui quoq; messus facit ut cẽsui cẽsus. In lui uero desinẽtia: ui i tus cõuertũt i pti cipio: ut colo colui cultus: occulo occului occultus: cõsu lo lui. tus. alo alui altus uel alitus. unde ẽt uolo. lui. uult9 facit: qd̃ nomẽ ẽ pticipiale: quõ colui cultus. Quãdo ẽ q̃r tæ declinatiõis: q̃ ẽt o. uerbi in u. cõuertunt. Quæ uero in p̃senti i uo desinũt i. extrema p̃teriti in tus cõuersa faciunt pticipia: ut polluo. lui. lutus: acuo acui acutus: suo sui su tus: tribuo tributus: eruo erui erutus: qd̃ solũ penultimã corripit. apud antiquiores tñ ẽt ab hoc cõpositum pducit penul. diruo dirui dirutus. A do quoq; composita i. breuẽ habẽt ante tus in pticipio p̃teriti: ut reddo redditus credo creditus: pdo pditus: pdo pditus: uẽdo uẽditus. in ctus faciunt pticipia p̃teriti passiua: quæ uerba p idem tempus actiuorum præterita i xi faciunt: ut itelligo itellexi intelle ctus: duxi ductus. uexi. ctus. anxi. ctus. traxi. ctus. pexi ctus. iũxi. ctus. Excipit̃ flexi qd̃. xus facit pticipiũ. Simili ter i xi uel i g: uocali lõga ãtecedẽte desinẽtia i ptõ: ut feci. ctus. ieci. ctus. uici. ctus. reliqui relictus. Similiter in gi: ut legi. ctus. tetigi. ctus. fregi. ctus. i ptus exeũt pticipia p̃ teriti passiua cũ actiua eiusdẽ tpis: i pi uel i psi uel i mi ter minant̃: ut cepi captus: rupi. ptus. scalpsi. ptus. cõpsi: cõ ptus: sũpsi. ptus. pmpsi ptus. dẽpsi. ptus. scripsi. ptus. nu psi nupta. Nuptus. n. silet̃: nisi p ittisionẽ uel figurã dicat̃: q̃uis uetustissimi nouus nuptus ptulisse iueniant̃: quod nũc i usu nõ ẽ. emi empt9: ademi. ptus. redemi. ptus. rapui quoq;. ptus facit. & ex eo composita corripui. ptus. p̃ripui ptus. In stus unũ inueni depoñẽs: queror q̃stus: & passiuũ pascor. stus. cũ alia eiusdẽ formæ soleant s. abiicere: ut na scor natus: irascor iratus: obliuiscor oblitus: paciscor pa ctus: nanciscor nactus: pficiscor pfectus: ulciscor ultus: expergiscor exprectus: defeciscor solũ duplicauit s. in ptici participio defessus. X. quoque antecedente unum inuenio

tonata dixit nõ itonita cũ Vir. attonitus dixerit nõ attonatus. hic aperte dat̃ itelli gi: quia recensitus: quod a recẽsui nascit̃ penul. cor. Si enim pen. pduceret̃: iste i exceptiõe posuisset: & sic de disset: excip̃ tur censui census. & eius cõpositum recẽ sui recensitus. sicut dr̃ excipitur rapui ra ptus: & ex eo composita corripui corre ptus: q̃re si alicubi recẽsitus pducta pe. i ueniat̃: uel cõtra regulã platũ ẽ uel forsi tan a recensio recensis: qd̃ est quartæ cõ iugationis: nascit̃. Messui quoq; mes sus facit. Istud p similitudinẽ additũ est.

In lui uero desinẽtia. Dixerat supius nĩ si sint ex p̃sentibus in lo uel in uo desinẽ tibus: nũc q̃liter illa par. sina faciũt ostẽ dit. Vnde ẽt uolo. Generaliter dixit i lui desinẽtia ui in tus cõuertũt i pticipio ut colui cultus: & inde infert a simili. uñ uolui uultus facit: & colui cult9 qñ ẽ q̃r tæ declinatiõis. hoc iõ apponit: ut sit ma ior uis similitudinis: hanc illationẽ iõ fe cit: qa dubitabat̃ uultus an uolit9: nomẽ pticipiale dici debuisset. A do quoq; cõ posita. Additamentũ ẽ supradictæ regu læ q dicebat. i. correpta hñt ante tus. In ctus: tam pticipiũ. Ordo ẽ. passiua uerba faciunt. i. habent ante participiũ præteri ti i ctus: quæ passiua faciũt uerba actiuo rũ in xi. per idem præteritũ tẽporis: & est dicere. Actiua in xi præteritũ terminãtia in ctus faciũt p̃teriti participiũ: excepto flexi qd flexus facit pticipiũ nõ flectus. fluxi. fluctus: nõ fuit excipiendũ: qa fluxi non est actiuũ: q̃re fixi fixus: unde cruci fixus in exceptione non ponat recte q̃ui tur. Sed sciẽdũ qa nõ curauit apponere: qm per participialia nomina fixus fixa fi xum: q ipse frequẽter ponit: hoc poterat intelligi. participialia eni nomina similia sunt patri. uel forsitã fixus participi. nũq̃ legerat nõ tñ denegat posse dici. Simi liter faciunt i ctus ptici. uerba in ci. Vel g uocali lon. antecedente desinentia i p̃ terito: q dicit uo. longa antecedente ad desinẽtiã in ci. solum referẽdũ est ad dif ferentiã peperci: quod non facit in ctus sed in sus pticipium i hoc uerbo. i. pep ci nõ uocalis sed cõsonãs ãtecedit. lõgã nõ ponit ad differentiam: sed ad ostẽdẽ dam proprietatem uerborũ in ci. desinẽ tium: subintelligens illud de desinẽtibus in g hanc pprietatẽ uult nos notare ad differentiam in gi desinetiũ. in illis enim nõ antecedit uniuersaliter lõga uocalis: sed in q̃busdã cor. & in q̃busdã pducta. Rapui quoq;. Additio ẽ regulæ: & col ligit per ptes: quæ sub una regula com phẽdere nõ potuit. In stus unũ iueni. Dicit cõquestus & pas. ptici. pastus: istud uniũ nõ ad passiuũ par. ẽ referẽdũ: cũ ẽt a geror gestus iueniat̃. X. quoq; ãtece. Vnum iuenitur in tus a texui. s. textus.

Nota supius eũ accepisse diuersas cõsonãtes ante us in pat. præteriti qñ plures ponunť ante us: ẽt nõ in eadẽ
syllaba. ut textus: & excipiť a supiori regula quæ dicebat. i. uero correptã habent ante tus oĩa quæ pteritum in
ui diuisas terminãt hãc exceptionẽ: ideo hic reseruauit ut ostẽderet diuersas cõsonãtes us antecedẽtes: nõ i ea
dẽ syllaba. Attẽde: qa nimis restricte dicit x. antecedẽte unũ inuenio i tus. a texo quoq; textus: cũ a miscui mix
tus ueniať. Sed sciẽdũ: qa supius ubi dixit: in secũda quoq; cõiugatiõe. Excipiunť in ui diuisas in pterito termi
nantia. sed q̃ penul. i. i partici. non habent: ut docui doctus. Inter cætera excepta ibi mixtus uoluit contineri.
Quapp hic recte dixit unũ respiciens ad illũ
solũ q̃ de eadẽ exceptione restabat. s. textus
uel insiste litterã: cũ .n. dicit: unũ iuenio: duo
eẽ nõ negat: sed se unũ inuenisse asserit. Exci
pit ussi ustus: gessi gestus: torsi tortus & tor-
sus. antiqui dicebãt ſm hoc nõ excipiť a re-
gula. Similiter a torreo quoque tostus fit. to
stus nõ excipiť: qñ nõ uenit a uerbo terminã
te pteritũ actiui in di uel in si: sed pp similitu
dinem poniť iter excepta. Quartæ cõiuga
tionis in si uel. Quartæ cõiugatiõis i si uel in
ri pteritũ terminãtia: in tus nõ antecedẽte i.
faciũt parti. ut farcio farsi fartus. Attẽde pręt
illorũ q̃ in ri terminãt pteriti positam in ex-
ceptiõe supioris regulæ: ubi dicit: similiter fa
ciũt pticipia quæ in ri faciũt pteritũ pręt illo-
rũ q̃ in si terminãt pteritũ terminantia: q̃ ex-
ceperat a regula desinẽtiũ in sus ubi dixit: ni-
si sint a do cõposita: uel quartæ cõiugatiõis.
In xus tria pticipia inuenio. In xus tria par
ticipia inuenio: nexus a nexui: pexus a pexui:
flexus a flexi: cũ dicit tria iuenio in xus: ostẽ-
dit se fixus participium nõ legisse: posse tamẽ
dici nõ negat. Supradictas formas in tus
xus. Supradictas formas in tus sus xus: & ali-
as seruãt in pterito participii cõmunia & de
ponẽ. q̃ depo. uel cõ. facit ex simili termina-
tione &c. per regu. docet quõ ualeamus di-
scernere quas formas cõ. uel depo. in ptici-
pio pteriti habeãt. s. ex similitudine passiuo-
rũ. Nã cõia uel deponẽtia qbus passiuis erũt
similia in terminatione easdẽ formas in par-
ticipii præterito habebũt cũ illis. Sicut. n. di
co nominor. aris. noĩatus. ita criminor. atus
& ut nector. xus. ita amplector. xus. & ut irre
tior irretitus: ita mentior mentitus. Nota ta
mẽ qa hæc regula nõ generaliter datur: falle
ret. n. cũ queror deponens questus: non que
situs faciat sicut queror passiuũ sed ex maxi-
ma pte ualet hæc regula. Neutra pauca ha
bent. Quæreret aliqs de parti. neutrorũ: iste
dicit iã supradictũ eẽ. Participiũ quoq; fu-
turi actiuũ & neutrale a supĩo fit amatu ama
turus: cũ dicit quoq; ostendit pticip. præteriti
fieri ab ultimo supino. Pluraq; tamen. Li-
cet dixerim pticipia futuri nasci a supino: tñ
nõ uniuersaliter est istud accipiẽdũ: qa non
oĩa uerba habẽt supina. Et qa supius. Exẽ-
plis uult approbare & auctoritate firmare
quod supius dixit par. præsens poni p ptici-
pio præteriti deficiẽte. dicebãt. n. antiqui ue
niẽs æqppollens illi græco qd est ὁ ἐλθὼν
qd pteritum. t. ueniens. s. dixerũt in designa
tiõe illius qa iã uenit. & statiꝰ calligãtes dixit
p calligatis. Attẽde q̃ p calligatis cũ sit no
mẽ uoluit designare tm̃ parti. pteriti. t. q. d.
ponamus q̃ calligãtes sit partici. præteriti. s.

in tus: a texui texus. In sus desinũt pticipia: quæ ex uer
bis ueniũt i si uel i di præteritũ pfectũ terminãtibus: ni
si sint a do cõposita: de qbus supius diximus: uel quar
tæ cõiugatiõis: quæ nullũ pticipiũ i xus terminãt: ut læ
si læsus: mersi mersus: iussi iussus: mordeo momordi
morsus: prãdeo prãdi prãsus: tõdeo totõdi tõsus: obsi
deo obsedi obsessus. pŕehẽdo prehendi prehensus: ui
deo uidi uisus: fodio fodi fossus: tẽdo tetẽdi tẽsus: tũdo
tutudi tusus: scido scidi scissus: findo fidi fissus. Excipi
unť ussi ustus: gessi gestus: torsi tortus & torsus: antiq
dicebãt a torreo quoq; tostus fit. sic similiter faciunt p
ticipia quæ i ri: uel i li: uel i ti terminãt pteritũ actiuorũ:
ut uelli uel uulsi uulsus: fefelli falsus: pepuli pulsus: p
culi pculsus: a suffero sustuli anomalũ ẽ: & sublatus fa
cit decurri decursus: uerri uersus: uerti uersus. Excipiť
peperi ptus differẽtiæ cã. Pepi. n. p sus facit. Quartæ cõ
iugatiõis in si uel in ri pteritum terminãtia i tus non an
tecedente i. faciunt pticipia: ut farcio farsi fartus sulcio
sulsi fultus: haurio hausi haustus: repio reppi reptus:
compio compi cõptus. In p sus unum deponẽs labor:
lapsus. In xus tria iuenio passiua: nexus a nexui: pexus
a pexui: flexus a flexi. Similiter faciunt pticipia ample
ctor amplexus: complector complexus. Supradictas
formas seruãt in pticipio pteriti cõia & deponẽtia quæ
facile ex simili terminatiõe passiuorũ dignosci possunt
quõ faciũt p singulas coniugationes pticipia pteriti tẽ
poris. Neutra pauca habent pteritũ pticipium: ut su
pradictũ ẽ: cœno cœnatus. prandeo pransus. iuto iura
tus: careo cassus: quod & nomẽ ẽ passus a pateo a titu
bo titubatus: a placeo, placitus: a qesco qetus a neutro
passiuis qnq; sunt: gaudeo gauisus: audeo ausus: soleo
solius: fio factus: fido fisus. Vetustissimũ tñ & ex aliis
plurimis neutris iueniunť ptulisse pticipia pteriti quõ
supius ostendimus q̃ nunc in usu nõ sunt. pticipia quoq;
futuri actiuũ uel neutrale a supinis nasciť: ut amatu
amaturus: domitu domiturus: doctu docturus: flexu
flexurus: fultu fulturꝰ: factu facturus. Pleraq; neutro
rum secundæ coniugatiõis in ui diuisas desinentia præ
terito deficiunt in supinis: ut horrui: rubui: texui tepui:
ferbui: senui: egui: rigui: durui: stupui & similia. Et qa
superius diximus q̃ uerba actiua & neutra carent præ
teriti temporis participio: sicut & passiua communia

ut ad id. qđ uolumus uenire ualeamus: & dicimus calligātes ꝓ calligatas. dī tñ ꝙ calligatas sit ꝑticī. ꝑteriti si cut. n. cœno facit cœnaui & cœnatus sū ita calligo calligaui & calligatus sū. & ē sensus calligātes dixit ꝓ eo qđ debuit dicere. alligatas par. ꝑtīm: sed hoc mō nō ꝓcedit qm̄ sic nō oñderet qđ ꝓposuit. s. par. ꝓsens poni pro par. deficiēte ꝑteriti: sed demonstraret ꝓ non deficiente poni: quod ut diximus nō itēdit.

& deponentia: & uerbo utimur ut pro ο φιλησασ qui amauit ο φιλουμενοσ qui amat. Sciendū est ꝙ anti qui in actiuis & neutris uerbis ꝓ ꝑteriti tpis participi is etiam in stanti tempore uidebantur: ut pro ερχομε νοσ και ο ελθων: ueniens dicentes: Similiter ο παρα γενομενοσ και ο παραγινομενοσ aduenieñs. Virg. in. x. Cæculus adueniens marsorum mōtibus umbro. hic enim adueniens ο ελθων significat. Teren. in phor. Offendi adueniens qui cum uolebam & ut uolebā col locatam filiam: hic. n. quoq; adueniens ο παραγενο μενοσ significat. Statius in primo thebaidos. Et cali gantes abrupto sole mycenas: caligantes pro caligatas dixit.

De pronomine. Liber. xii.

PRonomen est pars orationis quæ ꝓ nomine proprio uniuscuiusque accipitur personasque

PRonomē. Quēadmodū supius cōsiderauimus par. ẜm significationē & ẜm uim uocis & ẜm cām inuentionis: similiter licet cōsiderare pronomē eisdē modis. quis hic tñ diffiniat pronomē ẜm hoc ꝙ inuentum fuit. aliud est enim agere de uno quoq; pronomine secundū significationem: quod habet inquantū est ꝓnomen. aliud secundum uim huius uocis quæ est ꝓnomen. aliud secundū cām suæ inuentiōis: significat autem ego: & sic unūquodq; aliud ꝓnomen inquātū est ꝓ. merā substātiā. merā dico ad remotionē qualitatū in quo differt a nomine. cuius est proprietas significare substātiā nominando: innuendo qualitatem circa eam & hoc inquantum nomē est. uerbigratia. homo hic nomen nōiat animal ratio. mor. ut substantiā innuendo qualitatē circa substantiā ipsam. s. ratio. mor. idem uero animal formatum ratio. designat ego in hac cōstructione. ego hō sedeo: sed nō innuit rōnalitatē circa ipsum aīal. Sicq; itelligēdū est ꝓnoīa designare merā substātiā. s. sine inuētiōe & reprælentatiōe qualitatū. Nā si ita uellemus exprimere merā ꝙ oēs q̄litates a substātia ꝑ aliqđ ꝓnomē remoueremus designādas in significatione hyles ꝓnoīa reduceremus: ꝙ rō nō habet. nota ꝙ supradictū ē ꝙ hoc nomē hō nominat aīal formatū rōnalitate ut substātiā reꝑsentando circa eam rōnalitatē ut qualitatē: & non esse dictū hō significare generale aīal naturā ut substātiā: & hoc cū qualitate. i. cū rōnalitate. Si. n. sic. uellemus ꝓcedere ꝑ singula spālia noīa a supremo genere & spē sibi proxima eandē substātiā nolatā inueniremus: qđ absonū ē. Attēde ēt ubi supius dictū ē ego significare merā substātiā: & hoc inq̄tū ē ꝓnomē. iō hāc appositā determinationē: q oē ꝓnomē ē uel demōstratiuū uel relatiuū: demōstratio uero & relatio q̄litates sūt. Itaq; oē ꝓnomē innuit q̄litatē: & sic ꝓnoīs significatio nō differt a significatione nois ad qđ soluendū qdā dicūt ꝙ demōstratio & relatio q̄s notāt ꝓnoīa non sunt qualitates rer̄ quas significant ꝓnomina. Sed ipsar̄ ꝓnoialiū uocū. q̄litates uero quas notant nomina non ipsor̄ noīum: sed rerū a noībus significatarū ēē uidemus. Sed hæc solutio nō oībus æq̄ placet. Nō. n. qñ dicit̄ ꝓnomina demonstratiua uel relatiua considerat tñ demonstrationē uel relationē q ꝓnominibus accidūt sed aium referētes ad res: quas uidēt demōstratas uel relatas ad alias res per ꝓnoīa demōstrationē: & relationē i ipsis rebus a pronominibus demōstratiuis uel relatiuis notati affirmāt. Sicq; cū ꝓnoīa nō solū demonstrationē & relationem ꝓnoībus uocibus adhærētes: q sunt quasi actiones notār: sed ēt demonstrationē & relationē rer̄: q sunt quasi passiones planæ q̄litates cōuincunt̄ notare. Et ẜm hoc uere non differūt ꝓnoīa a nominibus: sed si q̄s cōsideret pronomē inq̄tū est pronomē: & nomē inq̄tū est nomē: nō pōt dubitare de differentia. Sciēdū ēt si q̄s uelit ꝓbare ego uel quodlibet aliud huiusmodi ēē nomē q̄a cōuenit ei ꝓprietas noīs. i. significare. s. cū q̄li. respon. nō ēē uerū: q̄a ego nō ad hoc fuit inuentū: ut ex ꝓpria ui substātiā cū q̄litate significaret. Noīa uero nō dicunt̄ aliquæ uoces simpliciter: q̄a designāt. s. cū q̄litate: sed q̄a ad hoc officiū explēdū ꝓprie sunt inuētæ. uisa ꝓpria significatiōe ꝓnoīum ignāmus uim uocis huius: q̄ ē ꝓnomē. Pronomē aūt hoc uocabulū ẜm hoc fuit inditū uocibus ꝓnoīalibus qđ ponit̄ ꝓ noīe: nō dico nō uel ꝓprio uel appel. q̄a q̄tū ad uim uocis nihil horū attinet: sed solū poni ꝓ noīe. Restat tertia ꝓnoīs consideratio. s. cā inuētionis q̄ talis ē. Cū oē nomē naturaliter sit ter. per. excepto uocatiuo non poterāt ısigı cōpeterēt cū primis & secūdis uerbor̄ per. itrāsitiue: ut ergo sūger ēē necessariū fuit aliq̄s uoces inuenire in pri. & se. per. quarū inuentū cōstructio cōpetēter fieret. repta ergo sunt ꝓnomina in pri. & se. p. ut ꝑ ea susciperēt noīa qđ ꝑ se obtinere nō poterant: ut uice noīum i orōne sæpe ponerētur. Inuentionis aūt pronoīum t. p. nō talis extitit necessitas. noīa. n. q̄ ter. sunt ꝑ. sine oī uicio cū uerbis ter. p. ꝑ se poterāt iungi: sed cōmoditas q̄dā ibi obseruata ē: ut cū dico Vir. scripsit buc. possem q̄dē sine oī uicio grāmaticæ repetere idē nomen: & dicere Vir. scripsit geor. sed cōmodius pono hoc ꝓnomen idē si dicā idē scripsit georgica. Sūt ēt aliæ cāæ inuentionis ꝓnominū. s. discretio & aliæ: de q̄bus alias. hæc uero in ꝑsenti sufficiant: cū ad ꝑsens negociū ꝑtineāt: sic aūt exponit̄ diffinitio. Pronomē ē ꝑ. o. i. uox significatiua: & q̄a hēt cōe cū aliis subdit: q ꝑs ponit̄ ꝓ ꝓprio noīe. i. obtinet uim nominis ꝓprii posita: ubi ꝓpriū nomē non pōt poni: uel ibi posset poni. sed nō tā cōmode. nō iō dicit ꝓprio: q̄n ēt iterdū pro appellatiuo ponatur: sed quia maiorem affinitatem habet cū ꝓprio q̄ cū appellatiuo: magis elegit dicere de eo. Affinitas uero in hoc consideraī: ꝙ sicut propria nomina certā substāt. á unā. s. indiuidualem determināt: ꝙ nō hñt facere appellatiua. ita ꝓnomina certam & finitā per. per demonstrationem seu relationem oñdūt: hoc ergo intelligere debemus ꝙ & ꝓnomē ꝓ

finitas recipit. Pronomini accidũt sex. Spẽs genus pso na: figura: numerus: casus: Spẽs pnominũ bipartita ẽ. Alia. n. primitiua: alia deriuatiua. Primitia: ut ego mei tui sui. Deriuatiua meus tuus suus. Et primæ quidẽ psone primitiuũ est ego: & reliqui casus sequẽtes: secundæ tu: & eius obliqui casus. tertiæ uero: ille ipse iste hic is & sui: quod ntõ caret: quõ ἑαυτοῦ apud græcos. Et ea quidẽ octo pnoĩa sũt primitiua uel simplicia. Deriuatiua uero sunt septẽ: meus tuus sus noster, uester nostras uestras. In his igitur qndecim pnoĩbus nulla fit controuersia: qn omnes fateant esse pronoĩa.

¶ De septem uocibus tertiæ psonæ.

Q Væritur tñ cur prima quidẽ & secũda psona singula pnoĩa habeãt. Tertiã uero sex diuersæ iudicant uoces. Ad qd respondẽdũ est ꝙ prima quidem & secunda persona ideo non egẽt diuersis uocibus: quia semper præsentes sunt inter se: & demonstratiuæ. Tertia uero persona modo demonstratiua est: ut hic: iste. modo relatiua: ut is ipse. modo psens iuxta: ut iste: modo absens uel longe posita ut ille.

pprio noĩe ponat: & in ui pnols. i. ut ita certã rẽ designet p demõstrationẽ seu relationẽ sicut pprĩ nomen ex sua ĩuẽtione. sm hãc aũt lectionẽ plena est diffinitio pnoium. cõplectunt. n. hic oĩa pnoĩa. & excludunt quæcunq nõ sunt pnoĩa. Nã ĩfinita noĩa. i. qui &c. licet uideant p pprio noĩe poni q̃tũ ad relationẽ quã noĩ ãtũ sp ponnt ĩ ui pprio. noium. Nã ẽ qñ in oõne infinite accipiunt: ut si dicã: q crediderit saluus erit: hic nõ demõstrat p qui una certa p. ad modũ pprĩ noĩs qd aũt seqt. Finitas per se re. Nõ ad aliqd excludẽdũ apponit: nec est de diffinitiõe: sed ẽ q̃dã ppñetas pnominũ. p se põt eẽ ẽt expositio quõ pnomẽ ponat p pprio noie. q. d. sic ponit pro pprio noĩe q recipit fi. i. certas psonas ad sig. eas. qd ẽ dicere: ĩ quacũq oõne ponit pro rem suã diffinite & determinate significat: siue p demõstrationẽ siue p relatioẽ: aliter legit ut totũ sit de diffinitiõe sic. Pronomẽ est pars. o. q ponit p pprio. n. uniuscuiusq rei. nõ iõ dicit pprio qn ẽt pro appellatiuo ponat: sed ut ostẽdat: quia gfa pprĩ noĩs maxime inuẽtũ ẽ. & frequẽtius ponit pro pprio q̃ p appel. & qa cõuenit ĩfinitis noĩbus. s. qui & huiusmodi: q̃qdã uolebãt eẽ pnoĩa & male: ut excludat ea subdit psonasq fi. re. ad significãdũ eas: qd nõ semper facit qui. nã licet in relatiõe aliquãdo p pprio noĩe ponat: ut cũ dico. uirg. q scripsit buco. scripsit georgi. q enĩ q̃tũ ad officiũ huius oõnis certã pso. significat: licet hoc sit tamẽ põt ĩ oõne ĩfinite accipi: ut posesum ẽ: quare cũ dico: nescio quẽ hoĩem ĩueni: & is abstulit mihi cappã: an certã & finitã ps. hoc pnomẽ is ĩ hac oõne significet: cũ ad ignotũ hoĩem referat. ad qd dicius: qa ĩ hac oõne is certã p. significet. s. ignorũ hoĩem. nec dico certã ꝙ is ei9 q̃litatẽ nobis notificet: sed certã: qa is ad nullã aliã rẽ significãdã ibi põt dirigi. Pronoĩni accidũt. Data substãtiali diffõne pnols sm ĩuentionem suã tractat de eius accidentibus. Sciẽdũ speciẽ idẽ ponere ĩ pro. qd in noĩe & uerbo. s. ĩ cõpositionẽ quãdã q̃litatẽ sm quam pro. dicunt: uel p se sumpta uel ab aliis orta: & dicit bipartitã eẽ cõpositionẽ ipsam: quasi geminã sub se cõtinere cõpositionẽ uidelicet & illã unde dicunt primitiua pnoĩa: & illã a qua dicunt deriuatiua pnoĩa: uel põt dici ĩtrãsitiue spẽs pro. i. spãlia pnomina sunt bipartita: & hoc cã speciei eis adiacentis. Primitiua ego mei &c. Quærit quare ponit mei tui genitiuos cũ in exẽplo deriuatoꝝ obliquos casus nõ ponat: sed dr iõ mei posuisse post ego: qa nõ uidebat eẽ ei9 gtĩs pp elemẽtorum diuersitatẽ: tui post tu ideo apposuit ut tu ntĩm esse ostẽderet. quem quidam tñ uocatiuũ eẽ dicebãt.

Et primæ. Primitiuũ pronomen diuidit sm exempla quæ præmiserat: ita primitiuum aliud est pri. p. sicut. ego. & re. c. se. aliud est secundæ: ut tu: & eius oblig casus: aliud tertiæ: ut ille sui &c. Ego & re. ca. sequentes q̃tũ ad significationẽ bene sa. sequunt: & hoc mõsũt oblig ca. ego. & nota hoc dictũ p illis q ad solã uocẽ respicientes dicebãt nõ eẽ obliquos huiusmodi a ntõ ego. Quõ. Quasi d. non mirũ si sui caret ntõ cum græcum ἑαυτοῦ ei æqppollẽs similiter caret ntõ: quare aũt careat in loco suo dicet. Et ea qdẽ. Dixerat. unum pri. p. ut ego. & unũ secũdæ ut tu. & unũ ter. ut ille &c. Nũc colligit ea sub certũ numeꝝ: & ẽ ordo. & ea qdẽ primitiua uel simplicia sunt octo. istud uel non disiungit: sed est talis ac si dicã mars uel gradiuus. simplicia dicit hæc octo primitiua: ad dñam deriuatiuorum pnoium quæ cõposita sunt non quantũ ad figurã sed quantũ ad sensum in oĩbus. n. deriuatiuis pronoĩbus duæ per. intelligunt: ĩtrinsecus possessoris: extrinsecus possessionis. Primitiua uero unã tantũ. per. significant. uel simplicia dicit respectu græcorũ pronominũ. græci. n. habẽt pnoĩa cõposita in prima & secunda & ter. per. In his ergo. A ptibus ĩfert: qa sunt octo primitiua & septẽ deriuatiua ergo sunt. xv. & de his nulla ẽ cõtrouersia: & unde non fit controuersia subiũgit: quin omnes grammatici &c.

Q Veritur tñ. Quasi. d. licet inde nulla sit q̃õ nec cõtrouersia qn oẽs dicãt ea esse pronoĩa: tñ aliud quærit de ipsis. s. hoc quærit: cur unũ tãtũ de ipsis ponat in designatiõe pri. per. & unum tñ in designatiõe secũdæ. in designatione aũt tertiæ de ipsis ponat sex. & hoc ẽ q̃rere cur prima & secunda per. realis singula h. p. in sui designatiõe: uidelicet pri. hanc ego: secũda tu: has uoces & di. uo. i. ille iste ipse hic is sui in de. tertiæ. Ad qd ipse respondet: ꝙ pri. & se. per. realis iõ nõ egẽt unaquæq di. uo. ad sui designationem: quia sunt unius modi. Et hoc est quod subdit: semper præsentes sunt inter se: quia altera sine altera esse non potest si proprie accipiantur: & ideo sunt demõstratiuæ: idest habiles ut singulis uocibus demõstrent. Tertia uero realis per. multas diuersitates hẽt ad q̃s significãdas diuersis uocibus eget: qd habes ut ibi. Tertia uero pso. mõ ẽ demõ. ut hic. mõ relati. i. habilis ut relatiue & iterato significet: ut is. mõ psens. Subdicit. Tertia uero pso. mõ ẽ psens: & ita præsens: ꝙ iuxta posita ut iste. q. d. quando diuisio tertiæ demõstratiuæ. tertia demõstratiua mõ ẽ psens: & ita præsens: ꝙ iuxta posita ut iste. mõ absens uel lõge positũ p eodẽ accipe; ut ille. & ẽ æquipollẽter tertia realis iuxta est: designat p hãc uo. iste.

dictum tertia per. de al. est praesens altera: longe posita. Sciendum ꝙ eum pro. purā significēt. s. ad eā significādam unam sufficisse pnominalem uocem sed auctores attendentes qua necessitate seu cōmoditate pronoīa inueniebant quod supius dictū est: ut discretionē facerēt in psonis triū pnominū inuentionē necessariam eē cognouerūt unius. s. ad distinctionē pri. alterius. ad. s. terti. ad tertiae. cōfusio qppe esset si eadē uoce oēs p. assignarent. Tribus igit inuentis pnominibus: unū solū in designatione pri. al. ī designatiōe. s. p. ppter praesentiā loci & demonstrationem quam exigunt utraqꝫ p. sufficere decreuerant. designatiōe aūt ter. per. propter demōstrationem: relationē: pximitatē remotionē ad quae oīa se habet ter. per. nō unū sed multa pnoīa necessaria fuerunt; cōfusio enī esset si eadem uox tot diuersitates in ter. notaret per. Si enī. Ad hoc insisteret aliquis iportunus dicens nō ualere praedictā cām. s. ꝙ diuersa pnomina debeant attribui ter. pso. pp diuersitates eius: quia uidet uerba ter. p. cōfundi: & ī una uoce multas diuersitates significare: ad qđ iste. si enim &c. Sic iūge: Merito dixi multas uoces pronominales iuentas in ter. per. ppter diuersitatem tertiae psonae: quia omne pronomen finit persona. & hoc ē proprium illius. Causa est; & si omne pronomen finit pers. Tunc pnomē tertiae psonae. Et hoc habemus ibi ubi dicit: Super oēs alias par. o. qđ ē dicere cū uerbū primā & se. psonā finiat & tertiā tantū habeat cōfusam si pnomē sup oēs par. orōnis fi. p. restat ut ter. per. finiat: & hoc habemus ubi dicit: rectissime tertiarꝫ quoqꝫ. i. diuersitates tertiarꝫ psonarū. i. diuersae ter. pers. pferunt di. i. distinctis. & di. uocibus significant. quae differētia plures habet diuersitates: ut dictū est. Unde fecit talē cōsequētiā. Si oē pnomē fi. p. t. tūc pro. t. p. pfert distincte: qđ pbat a destructione cōsequētis extra: & unde hoc ꝙ ī pronomen ter. per. nō pfert distincte. nota: oē pnomē fi. per. si uerba nō finiūt oēs p. quia nō pferunt distincte in ter. per. tūc illud ē. hāc significationē a simili ppter eandē cām habemus aequippollenter sub illatione: ubi dicit unde &c. Sic tamē pōres facere illationē: qa pro. sup oēs par. orōnis fi. per. non irrationa

Si enim sup omnes alias ptes orōnis finit psonas pnomen: rectissime tertiarꝫ quoqꝫ psonarꝫ differentia distincte pfert quae plurimas habet diuersitates. unde non irrationabiliter tertias uerborꝫ psonas Apollonius infinitas dicit: cū nulla in eis certa finiat psona & profundae multitudinis sint capaces: quomodo & pluralis numerus nominū nisi adiungas eis uel nomen uel pnomen cum prima & secunda psona eis non egeat. Si. n. dicam scribo uel scribis in ipsa uoce diffinitur etiam psonam scribentis & ostendi. Si dicam scribit incertum qs donec addam uel nomen uel pronomen ei.

ET primae quidem psonae pnomen & secundae: & tertiae: cum non discernunt genera: inaequalem hūt ēt casuum declinatiōem: tā ī singulari numero q̄ ī plurali: ut ego mei uel mis mihi me a me. nos nrm uel nri nobis nos a nobis. Similiter secūda. nā tertia q̄ ē sui sibi se a se: nō solū genera: sed ēt numeros cōfundit. Nec mirꝫ. nā cū relatiua. sit ex antecedentis cognitiōe possumus: ad qđ genus uel numerū fertur scire: quod facit in genere primae & secundae psonae ipsa demōstratio: & praesentia utriusqꝫ.

ILla uero quae distinguūt genera: certā habēt aequalē p utrūqꝫ numerꝫ declinationis & casuū regulā: ut ille ipse iste: & reliqua nouem.

biliter ter. per. uerborꝫ uocales accipe in fi. uo. ap. & hoc ideo cū nulla in eius uocalibus per certa finiat p. realis. Assignatio loci. & ideo cōuenienter uocauit eas infinitas: qa sunt capaces ille per. perse. m. i. uarietatis: ita sunt capaces pro. mul. quō pluralis numerus: cū. n. dico hoīes: indefinite duos uel decem: uel plures alios possum intelligere: nec ulla in eis certa pso. finiat: nisi adiūgas eis no. uel pro. si enim dicam scribit incertū est de quo dicam donec nomen addam. ut so. scribit: uel pro. ut magis diffiniatur: ut hic scribit. per hic. n. praesens p. intelligitur tertia persona uerbi ad faciendam certitudinem. ita eget nomine uel pronomine cum pri. &c.

ET primae. Ondit supius differentiā de prima & secūda psona ad tertiam: cū dixit primā & secundā pso. singulis pnoībus designari. tertiā uero ui. nūc dat eis hāc cōuenientiā: qa oēs habēt anomalā declinationē: cū nō discernāt genera: haec determinatio tātū ad tertiā psonā refert. prima enī & secūda nunq̄ discernunt: sed tertia quandoqꝫ: ut ille illa illud & similia īaequalē hent ēt. i. nō tātū de obliquis ad ntūm: sed ēt obliquorꝫ casuū īter se. Similiter secūda inaequalē habet declinationem. Nam tertia. Diceret aliquis quare nō dicis insimul. Similiter secūda & ter. per. ad hoc uidetur respondere cum dicit. nā ī tertia. q. d. ideo uolo tractare tertiam per se: qa non tantum confundit genus sicut prima & secūda: sed ēt confundit numeros: qđ illae nō faciebant. Nec mirꝫ qa dixerat supius oēs psonas pnoīs eē finitas hic tertiam dicit cōfundere genus & numeros: uideret alicui sibi eē cōtrarius: ad hoc subiicit & īuenit quoddā remediū ad illā cōfusionē: dicēs. Nō mirū. i. nō debes mirari si tertia psona cōfundit genus & numerū ī uoce: qa nō obest: qui ex antecedenti cog. ad quā refert bene distinguit genus & numerū. & quō ex antecedēti cognitiōe possumus scire illam distinctionem determinat sic: qa ipsa uox ter. per. est relatiuū: quod totū est dicere. nō ē attendenda illa confusio. cum excludatur per relationē ī tertia persona. uel per demonstrationē ī prima & secūda: de quibus subdit. quod. i. quā distinctionē ipsa demonstratio primae & secūdae psonae facit in genere. i. in confusione generis. istae enī duae personae genus cōfundebāt. Illa uero. Dixit superius pronomina tertiae psonae: quae non discernunt genera inaequalem habere declinationem: modo ponit contrariam sententiam sic dicēs. illa uero &c. regulam declinationis de nominatiuis ad obliquos: & regulam casuum. s. obliquorum inter se.

SVnt antẽ. Fecit sũpius hãc diuisionẽ de ꝓnoĩbus ꝙ alia sũt primitiua: alia deriuatiua: & egit de primitiuis oñdens q̃dã eẽ pri. q̃dã se. q̃dam ter. per. itẽ ꝙ unũ sit ĩ prima: unũ in se. plura ĩ ter. & quare ostẽdit ubi ꝙ licet de demõstratiõe & relatione ꝓnoĩum egerit: ĩcidenter tamẽ fecit: modo principaliter ad ostẽdẽdã ꝓprietatẽ pri. ꝓnominũ hãc facit diuisionẽ: ꝙ ꝓnoĩa alia sunt demonstratiua: alia relatiua: quæ licet oẽ ꝓnomẽ cõplectaẽ: tñ gratia pri. de q̃bus spãlẽ tractatum p se facit: uel magis propriæ prius hic inducit. Vnde. s. q̃a pronoĩa sunt uel demõstratiua: uel relatiuæ: uel utrũq̃. i. p reales sunt notæ. i. cognoscibiles: & ita notabiles ꝙ certe. post etiam argumẽtum subillatione positum ad hoc quod, quædam ꝓnominum sunt demõstratiua: q̃dã uero relatiua. Et primæ. Exẽplificat de demonstratiuis tm̃: & discernit q̃ sunt tm̃ demõstratiua. Vtraq̃ enim. Probat ꝙ sunt demõstratiua: q̃ demõstrãt ꝑsentem ꝑsonã. A parte extra. Quia demõstratiuũ aliud ꝑsens: aliud positũ longe: & hoc ꝓbat in libro a rel. q̃a utraq̃. per. i. pri & se. oñdiẽ pri. per. illa p. loco pri. & se. per. ponit diffinitiones eaꝝ. Nota cũ hic & iste. eãdẽ p. & eandẽ demõstrationẽ notẽt: nec in aliquo uideanẽ differre alterutrũ supflue uideẽ ĩuentum; nec diuersã ꝓnoĩa iudicãda eẽ: sed dicimus ea differre: q̃a iste tñ demõstrat oculis subiecta: hic aũt eadẽ. & ea quæ sola animi ratione cõcipiunẽ: unde demõstratiuũ intellectus dr̃. Ipse uero si p se. i. sine cõiũctiõe pri. & se. p. ꝓnoĩs; & q̃a nõdũ hoc sufficit. per se enĩ aliquãdo ꝓfert: & tamẽ ẽ demõstratiuũ iõ addit ĩ ter. per. i. ĩ designatiõe ter. per. tũc est relatiuum. Est. n. Hic dicit cõmẽdatio ẽ exẽpli uel ostẽsio in parte; ꝙ ipse accipit eius ꝓnoĩs significationẽ cui coniungiẽ. Sciẽdũ ẽ ꝙ cũ dico ego so. lego: si q̃s quærat so. quã p. significat: ibi dicimus q̃tum ad officiũ huius orõnis. primã: q̃tũ uero ad hoc ꝙ nomẽ est: tertiã discernit: q̃d ẽ dicere ĩ hac orõne cum primã notet: significat eã ut tertiã: nec est respõdẽdũ: ꝙ prime sit per. licet pri. significet ꝑsonã. Similiter. Placet quibusdã cũ dico: ipse ego uerbero: q̃tum ad uim oratiõis ipse demõstrãdo significare pri. p. nec tamẽ si q̃raẽ cuius p. ibi sit. respõdẽdũ ẽ pri. sed ter. quã naturaliter significet. Aliis autem uidetur respondendum primæ: quod melius post patebit. Inuenitur tamẽ. licet dixerim ꝙ ipse quãdo iungitur aliis ꝓnoĩbus accipit eoꝝ significationem; tamen inuenitur &c. Subauditur enim. Probatio est ꝙ in hoc exemplo ipse ꝓfertur p eclipsim ego: subauditur dico q̃uis uidubẽat illud in se. uidi enĩ significat subiectũ agere principaliter: significat ẽt eũ discretũ. s. ut pri. per. & hoc accidẽtaliter. Interest aũt. Quia dixerat eadẽ ꝓnomina esse demonstratiua & relatiua: putaret aliq̃s idẽ esse demonstrationẽ & relationẽ: iõ apponit dr̃am. Constru. Ostendit demonstrationẽ & relationẽ esse in eodẽ ꝓnomine: sed ideo ne putes esse idẽ nam hoc interest ĩter demon. & rela. ꝙ demonstratio habet primã cogni. relatio uero secundã. primã cognitionẽ dicit facere demõstrationẽ: q̃a in orõne posita ut primã rẽ suã significat: ut si de Virgi. dicam: hic scribit. hic in hac orõne uirgiliũ primo loco significat. i. nõ ab alia uoce eiusdẽ orõnis significat. Relatio uero nõ ĩ primo sed in tertio loco & secũdo designat. Secundo dicimus ẽt si in tertio uel ĩ q̃rto: uel quocũq̃ loco designet post primã cognitionẽ. unde secundæ dicunẽ cognitionis relatiua; ꝙ aũt dicit interrogationi reddita oñsio est in parte; ut si dicat. uere demonstratio primã habet cognitionẽ: q̃a illa demonstratio q̃ est ĩterrogationi reddita: Et attende q̃a p hoc non auferẽ q̃n etiã demon. sine præmissa ĩterrogatione primã habeat cognitionẽ: sed interrogationẽ. Ideo præmittit: ut cũ res ex interrogatione dubia esse pateat & ex sola demonstratiõe certificet demonstrationẽ sine dubio primã habere cognitionẽ ĩtelligamus: ut cũ dico: q̃s fecit: & ad hoc redditẽ ego. hoc solo demonstratiuo ꝓnomine oĩs dubietas excludiẽ. Si uero quæraẽ: quis fecit. & respõdeaẽ is: de quo iam dixi manifestũ est; quia is relatiuũ ꝓnomen significat secũdã cognitionẽ. Cũ enim suppono de quo iam dixi plane ostendo rem illã ad quã is referẽ alio nomine uel pronomine prius esse significatam: ĩterrogationẽ illã ꝑmitte relationi; sicut & demonstrationi præmissa est. Intelligit enim hic dare relationem quæ sit reddita ĩterrogationi; sicut & demonstrationem fecit. Iure ergo. Sic argumẽtatẽ: oĩs demonstratio primã cognitionẽ ĩdicat sed hic istud ꝓnomẽ est demõstratio. Igiẽ hic primã cognitionẽ ĩdicat; & ex hac cõclusiõe infert. Iure ergo hic ꝑponiẽ in orõne quo iure ipse supponit. s. ꝙ primã cognitionẽ indicat. q. d. sicut hic primũ hẽt significare: ita primũ hẽt poni ĩ cõstructione. unde. s. q̃a ꝑponiẽ ut hic uenit: hic currit. & ꝑpositiuũ noĩaẽ ab effectu: hic addit

SVnt aũt eoꝝ alia demõstratiua: alia relatiua: alia & relatiua & demõstratiua: unde notabiles & certæ fiũt ꝑsonæ. Et primæ q̃dẽ & secũdę ꝑsonę ꝓnoĩa sunt demõstratiua semp. Vtraq̃. n. ut dictum est ꝑsens eẽ ostendiẽ: ut ꝑsona eius qui loquiẽ: & illius ad quem loquiẽ. Tertiæ uero aliæ sunt demonstratiuæ: ut hic iste. Aliæ relatiuæ: ut is & sui. Aliæ mõ demõstratiuæ: mõ relatiuæ: ut ille ipse. Ille demõstratiuũ est: ut Teren. in eunu. Viden tu illũ thais. Relatiuum. Vir. i. yũ. Sic iupiter ille monebat. Ipse uero si p se ꝓferaẽ in tertia ꝑsona relatiuũ est. Vir. i. iii. æneĩ. Ipse arduus altaq̃ pulsat sidera. Si uero cũ aliis ꝓnoĩbus iũgaẽ eoꝝ accipit significationẽ: ut idẽ poeta in. y. ænei. Ipse ego paulisp ꝓ te tua munera nubo. Est enim hoc demõstratiuum. Inueniẽ tamen sæpe absq̃ aliis p eclipsim ꝓlatũ: & tamẽ eoꝝ habet significationẽ: quæ cũ eo subaudiunẽ: ut Virg. i. ii. ænei. Quæq̃ ipse miserrima uidi. subauditẽ. n. ego: q̃uis uerbũ ipsũ primæ ꝑsonæ. i. uidi habet ĩ se ĩtellectũ ꝓnoĩs quoq̃ eiusdẽ. Interest autẽ ĩter demõstrationem & relationem: hoc ꝙ demonstratio ĩterrogationi reddita: primã cognitionem ostẽdit. Quis fecit. ego. Relatio uero secũdã cognitionem significat: ut is de quo. iã dixi. Iure igiẽ hic quod

ctiuum est ad exēplum demōstratorū:sicut & ego fui:uult ostēdere per partes:qa demōstratiua primā cognitionē idicant:& attende has illatiōes esse factas ad demōstratiuorū & rela. drīam. Is aūt. Cōtinuo hic ꝙ primā cognitionē indicat præponit.is aūt rela. qd secundā cognitionē signi.subiungit ī oratione. Redde cōtraria cōtrariis:& attēde qd dicit de hic:& de quolibet demonstratiuo & quod de is hic dicit de quolibet relatiuo posse dici:sequit:unde & sub.pro merito.nunc.& merito subiunctiuum.s.qd redigat in me.pri.cogni.q.d.is subiunctiuū debet nuncupari:qa non primū sed subiunctiue pri.cognitionē.i.alio noīe seu pronoīe prius factam

primā cognitionē idicat præponit:unde præpositiuū noīatur. Is aut qd secūdā cognitionē significat subiungit.unde & subiunctiuū ꝓ merito nuncupat ꝙ reddigat ī memoriā primæ cognitōis ut si dicā: Aeneas fuit filius Veneris:is ē q uicit Turnū. Ipse quoq; i tertia ꝑsona:ut dictū ē ꝑ se positū ad recordationē personæ refert iam cognitæ. Recte igit demōstratōem q significat ꝑ iste & ille ꝓnoīa repatat memoriæ pronomē qd est ipse. Nō tamen iste & ille referri ad pronomen ipse possunt. Prima.n.cognitio est ꝑ demonstratiua ꝓnoīa Secunda uero ꝑ relatiua hoc idē pronomē hoc est ipse quidam commune existimauerunt qa tribus adiungitur personis: ego ipse:tu ipse: ille ipse. Non est tamē uerum:figurate enī uel discretōis uel significantiæ causa primæ & secundæ adiungit. Quod aūt tertiæ est ostēditur ex eo ꝙ dicimus ego feci:tu fecisti: ipse fecit. Et ꝙ

sig. & illam nobis in memoriam reducit:ut si dicam: aeneas fi.fuit ue. is est qui uicit turnum: aeneas hoc nomen primā cognitionē filius per. indicat:is uero ad illā cognitionē nominatiuo dat:& eā reducit in memoriam.

Ipse quoq;. Aliud exemplū pronoīs secundā cognitionē notantis ponit.s.ipse & maxime ob hoc inducit ut ostēdat naturā huius ꝓnominis:quod est ipse:quā habet diuersam ab aliis pronominibus:& hoc est:ipse quoq; sicut is refert ad re.per.iā co.per quācunq; uocē ter.per.subintellige:& qa ipse hoc nō semper habet:quādo habeat determinat:ipse dico positū inter.pso.i.in designatiōe ter.per. Rursus qa ipe si cū hic:iungat in ter.pso. ut hic ipse:demonstratiuū est sicut & hic cui iungitur addit ꝑ se positum.i.sine cōiunctiōe alicuius ꝓnominis. Recte ergo. Quia ipe refert ad cognitionē pso.iam cognitæ ꝑ quamcūq; uocem ter.psonæ ergo refert ad cognitionē pso.prius cognitæ ꝑ ille.& iste:ꝓnomina ter.pso.& hoc est:ergo recte.i.necessario hoc ꝓnomen ipse:repetat me.de.i.demōstratiuam cognitionem quæ significat per ille & is.ut si dicam iste est Virgi.ipse scripsit buco. Non tamē. Licet dixerim ꝙ ipse ad id quod monstratur ꝑ iste & ille referatur:non tū conuertitur ꝙ iste & iste:ille dico acceptū inui demonstrationis referantur ad prono.ipse.i.ad cognitionem prius factam per pronomen ipse. Prima enim. A repugnanti ostendit ꝙ ille & iste non possunt re.ad.ipse.nā ille & iste habent pri.cognitionē:ipse uero secundam quod duobus syllogismis arguit ita prima cognitio est per omnia demonstratiua pro.sed iste & ille demonst.sunt ꝓnomina:ergo ille & iste primam habēt cognitionē.& item secunda cognitio f.t ꝑ omnia relatiua pro.sed ipse est relatiuum.ꝑ.ergo secūda cognitio fit per ipse. Hoc idem pro. Ostēsa quadam ꝓprietate pronominis ipse adhuc moratur in tractatu eiusdē uolens remouere duplicē errorē quorūdam ī quē incurrebant in hoc ꝓnomine. Alii enim dicebant hoc ꝓnomen cōe esse trium per.i.ex ꝓpria inuentione discernere tertiam pso.unde sequebatur sententia præmissa falsa in qua dictum ē unū tantū ꝓnomē in pri.pso.esse:& unum tantum in secunda. Alii uero iudicabant esse nomen:qa ponitur pro solus:& prius ponit causam primi erroris dicens.hoc idem ꝑ ipse qdam grāmatici exi.esse cōe trium per.& hoc ideo:qa tribus personis ad.non mī est uerum ꝙ sit cōe. Figurate enim. Quasi dicat:uere licet tribus per.iungatur ipse:non tamē est uerum ꝙ sit cōe. Nam illis tribus per.non proprie sed figurate iungitur. Attendendum est in hoc loco diuersas occurrere sententias de ipse. Quidam enim dicunt ipse esse unum indiuiduale pronomen:siue designet primam seu secundam siue ter.perso.quēadmodū hoc nomē so.siue cum ego siue cum tu siue cum ille iungatur:tantū unum indiuiduum nominis esse dicūt:& ex prima inuentione ipse sub ter.pso.ponitur:per figurā aūt primæ & se.per. cōiungi affirmāt:notantes figuram in hoc quod ter.per.pri.uel se.iungat. Secundum hoc ergo ipse nō est cōe cū naturaliter sit ter.pso.& etiā tunc qn habet iungi pri.& se.perso.& figurate significat eas ut tertias. Aliorum uero sententia dicit ipse tria esse pronomina:& tamen proprie inuentum ut in ter.pso.relationem significaret: figurate uero.i.īproprie pri.& se.ps.iungit:cum uim suæ significationis relinquens in uim pri.& secū.pso.transeat. Idem secundum hos ipse non est cōe trium per.quia illud quod primæ iungitur per. demonstratiuum & penitus diuersum ab illo ipse quod in ter.per.significat relationem. Similiter illud quod iungitur secū. efficit sei.per. Itaq; cum dicas ipse primā &.s.& ter.per.significate de alio & de alio dicis: quare non est cōe manens in propria significatione. conueniunt aūt hæ duæ sniæ in hoc ꝙ utraq; concedit ipse proprie īuentum in designanda ter.per.post uero translatum ad significandam primam per.s.sed in ipso mō trāslationis differunt. Sie aūt obuiatur secundæ sniæ cum supius concessum sit.xv.tantum esse ꝓnomina.& unū tantū primitiuū in prima per.unum quoq; ī secunda.hoc ipse quod iungitur cum ego non est dicēdum primæ ꝑ.nec illud aliud ipse quod iūgitur cum tu secundæ:qm iam plura haberemus q̄.xv.nec esset unum solum in prima:nec in secunda quod a tenentibus illam sniam sic soluitur qn Prisc.dixit.xv.tantum esse pronomina ad discretionem uocum respexit.xv.tantum sunt pronomina in uoce differentia ipse quippe qui ter.per.est idem in uoce cum ipse qui est primæ & secundæ:non etiā ī significatione. Item opponit si ipse iō iudicat esse pri.uel.s.per.qa iungitur uocibus primæ & secūdæ per.& significat eas:ergo noīa eadē de cā pri.&.s.per.sunt iudicanda:& ille hoc aliud ꝓnomen.quod negat auctoritas. Ea.n.semper tertiæ per.dicūt:etiā si significent pri.& se.per.quod iterum: sic

folutur ab eis lite ipse dicitur pri. & se. per. cum fine interuentu alterius pronominis per se. s. primis. &. s. uerborũ psonis fine uitio iunctũ perfectum faciat sensum; ut ipse uideo & similia quod non habet ille nec aliqua nomina nisi cum substantiuis. uel uocatiuis uerbis iūcta. Reddeamus aũt ad litterã dixit quia ipse pri. & secun. perso. figurate iungitur. & quare iungatur eis ostendit uel causa discretõis. i. ut discernat primam uel secundã perso. ab aliis: ut ego ipse feci. quod est dicere ego tantum feci: & non alius: uel causa significãtiæ. i. amplificationis: ut si regalis pso. dicat ego ipse ibo. qui. q. d. tantus sum. ego hoc melius se hẽt ad primã sniam. Dicit ãt. Constru. quidam extimauerunt ipse esse cõmune sed ter. pso. est tantum: & q̃ sit tãtum ter. ostenditur ex eo q̃ tantum tertiæ perso. uerbi iungit: ut dicimus ipse fecit. Attende q̃a non loquitur de ipse. nisi secundum hoc q̃ inuentum est in tertia persona ad relationem. q̃ autem præmittit ego feci. tu fecisti similitudo est q̃ sicut prima primæ & secunda secundæ. ita tertia tertiæ tantum persona iungat. Et q̃a ter. psona. Alio modo ꝓbat q̃ ipse tertiæ est pso. tãtum. nã põt poni loco tertiæ pso. tñ nunq̃ loco primæ pso. uel. s. & hoc est & ex eo ostenditur ipse eẽ ter. p. q. tertiæ per. ut ille iste. hæ uoces possunt transferri ad id ꝓnomen supradictũ. i. in ipse. ipse ponitur ꝓ illis ter. per. q. s. ut ipse ter. pso. ponaẽ: maxime põt aĩaduerti in interrogationibus: & uere põt aĩaduerti q̃ ipse ꝓ ter. per. ponaẽ. Nã ibi ꝓ ter. per. ponit̃ tãtum & uere ꝓ tertiis tantũ. nam ꝓ pri. uel. s. pso. nũq̃ & hoc habemus ubi dicit. iterrogãte. n. aliquo quis fecit: nunq̃ respondem9 ipse ꝓ ego uel ꝓ tu.

tertiæ psonæ in id trãsferri possunt: qd̃ maxime in interrogationibus aĩaduerti potest. Nunq̃ enĩ interrogante aliquo qs dixit. qs fecit: qs audiuit: respõdemus ipse ꝓ ego uel tu: sed ꝓ aliqua tertia psona. Quidã ẽt nomen hoc putauerũt: q̃a est quãdo ꝓ solus accipit̃. Vt Vir. in. vii. Ipse ratẽ cõto subigit uelisq̃ ministrat. Sed hoc quoq̃ ꝓ significantiã uel discretionẽ ꝓfert̃. Nã cũ pronoĩe accipit̃ qd̃ suũ est ꝓnominis iplet. Verba primæ & secũdæ psonæ adiũcta pronoibus pfectionẽ sensus faciũt: ego scripsi: tu docuisti. Noib9 ãt nõ: nisi sint uerba substãtiua uel uocatiua: ut trypho dicor. Cice. sum. Ipse uero oibus uerbis adiunctũ perfectiõem hẽt. Ipse dedi: ipse dedisti. ergo hoc pronomẽ. i. ipse επιταγματικον etiam hoc est appositiuũ uel subiunctiuum uocant græci: quod subiungitur alteri pronomini.

sed ꝓ aliqua tertia per. i. pro aliqua uoce ter. per. q̃ est differentiæ si ad hãc interrogationẽ quis fecit. respõdeatur ipse. nunq̃ in hac respõsione ipse significabit primã uel se. pso. sicut ego. & tu. sed ter. tantum. Maxime dicit quia euidentius patet ꝑ interrogationẽ q̃ ipse ter. pso. tãtum naturaliter significet: cũ nulla certa pso. ꝓmittat̃: & tantum ipse ad ter. determinate referatur. Quidam etiam. Alium remouet errorem: & supponit causam erroris dicens: quidam ẽt hoc. i. ipse nomen puta. & hoc iõ q̃a est quando pro solus accipit̃ sm hoc q̃ eis uidetur: ut Vir. posuit in quarto. ipse quasi solus æneas ratem. c. s. Sed hic quoq̃ sicut in aliis locis. q. d. illi addũt exemplũ. Virgi. ad suæ sniæ confirmatõem: sed illud potius sniam eorum destruit. quia ĩ hoc exemplo ipse nõ ꝓ solus profertur: imo ꝓfert̃ ꝑ significãtiã: uel. p. ꝓnominalẽ subĩtellige. ipse. n. cum sit ꝓnomen: si discernit: secundam solam substãtiã discernit. i. discernẽdo solam significat substãtiã: sicut oĩa ꝓnoĩa: solus uero cũ discernat substantiam significat cum qualitate: & ita habet aliam significationẽ ipse ẽt cum discernit q̃ solus. Nam cum. Postq̃ ostendit exemplum Virgi. nõ obesse q̃a ipse minus esset ꝓnomẽ: ꝓbat quia ipse nõ potest esse nomen sic. omne quod est nomẽ implet quod suum est nominis. i. suscipit ꝓprietatem nominis: sed ipse illud non implet. ergo non est nomen. ꝓ eodẽ habet accipi ꝓnomen & esse nomen. ꝓpositionẽ habemus ibi. Nam cũ aliqua pars accipit̃ &c. Assumptio ẽ præmissi syllogismi sic. ꝓbatur. s. q̃ ipse nõ implet q̃d suum est no. suũ est nominis ut nunq̃ uerbis pri. & . s. pso. ad pfectã constructionẽ faciẽdam iungant̃. nisi sint uerba. s. uel uo. hãc ꝓpositionẽ habes ubi dicit. nominibus aũt uerba primæ & se. pso. adiuncta non faciunt p se. nisi sint &c. huius ꝓpositionis ꝓbationẽ ꝓmittit ita. uerba primæ & se. pso. solũ pronominibus iuncta faciunt pso. in sensu. Fide facta illi ꝓpositioni: assumunt ide. ipse uero omnium uerborũ psonis adiunctum pso. habet sine supplemento alicuius ꝓnominis hoc assumit cum deberet assumere conuersam. s. q̃ uerba pri. & se. perso. adiuncta ipse faciunt pso. pro eodem enim habet. posset concludere: ergo ipse nõ implet quod suum est nominis: & sic ꝓbatum est q̃ nõ est nomen. Sed cõsequẽs illorum ponit dum concludit: ergo est ꝓnomẽ: & hoc ꝓnomẽ. i. ipse. græci nocãt nõ tantum relatiuum: sed επιταγματικον: hoc est impositiuũ: uel si mauis dicere sub. & quare subiunctiuum appellent supponit. s. q̃ subiungit sibi aliquod: uel quod subiungitur alteri pro. ut ego ipse: ipse ego. & nota etiã secũdum eos qui dicunt ipse tria esse pronomina: quia ipse non ĩ ꝓpria significatione accipitur: cum dicit̃ ipse feci: ipse fecisti: sed tamen q̃a nullum nomen ĩ aliqua significatione sua iungi habet cũ istis pso. recte differt ipse per hoc a nominibus. Attende ubi dicit uerba substãtiua uel uocatiua adiũcta nominibus facere pfectum sensum sic esse ĩtelligendũ q̃ sicut alia uerba pri. & se. pso. coniuncta nominibus non pficiunt grãmaticam sine ꝓnomine appositiõ ita in prima & se. pso. prædicta uerba nunq̃ sine uitio adiũgunt̃ noibus: nisi appositio uel subintelligo ꝓnomine pri. uel secũdæ per. In hoc tamen differunt ab aliis uerbis q̃ alia uerba cum coniunguntur nominibus per interuentum pronominum nõ permittunt nomina esse in alia parte orationis q̃ sunt ipsa pronomina. ut ego so. lego. Ecce hic utrunq̃ ĩ substantiuo ponitur. Substantiuorum uero & uocatiuorũ uerborũ natura patitur nomina in eadẽ parte orationis esse cum ꝓnomibus: ut ego so. sum: uel uocor & ĩ diuersa parte ẽẽ q̃ sint ꝓ. ut ego sum so. ego uocor Plato. Substantiua quippe uerba habẽt cõiungere quaslibet res cohærẽtes inter se & earum noĩa & opposita copulando disiungere. uocatiua uero copulant uel res quas prĩcipaliter significant cum ipsis substantiuis: uel uocabula rerum cum ipsis rebus quarum sunt nomina.

Eriuatiua prono. Tractata primitiuorũ natura deriuatiuorũ ꝓprietates ingredit̃ ostẽdere: primum docẽs: unde nascantur. a prima. s. per. deriuant̃ tria de illis a genitiuo singulari. unũ &c. Vnũ. s. qa a genitiuo tui deriuat̃ tuus nõ a tu nt̃õ hocẽ ĩde signũ qa corripit̃ pen. sicut ĩ primitiuo tui. A tertia uero. A ter. uero pso. unũ. s. a sui suus. sui gtũs singularis siue pluralis accipit̃ hic. Et quia primitiuum. Ostensa natiuitate deriuatiuorũ: eorũ ꝓprietates uult ostendere. & primo agit pp speciale naturam quam habet ab aliis diuersam de suus sic dicens: & qa primi. &c. q. d. a sui deriuat̃ suus: quod cõe utriusq; nũeri intrĩsecus: & hoc nõ est ex se: sed ex sui primitiuo: unde deriuatur. hoc qualiter debeat accipi determinat. s. suus est cõe utriusq; numeri itrinsecus. i. sm intrinsecam partem dictionis: quod magis declarat cum supponit ex qua parte dictiõis significat̃ pso. pos. idest significari intelligit̃. s. sm su. Intrinsecus duobus modis accipit̃. s. & secundum rem & secundum uocem. dicit autem suus confundere numerum intrinsecus. i. secundum intrinsecam dic. partẽ: & hic significat uocem. Intrĩseca uero pars uocat̃ qcquid ẽ ibi ꝑpter finẽ: uel suus confundit nu. intrinsecus. i. secundũ intrinsecam significationẽ. Intrinseca uero significatio dicitur prĩcipalis ĩ qua designatur res possidens. possessiua quippe duo habent significare principaliter: uidelicet possessorẽ secundo rem possessam & gratia principalis indicãtur pro. Nã siquis respiciat ad secundariam: potius noĩa essent uocanda q̃ pronoĩa cũ significẽt extrinsecus substantiam cũ qualitate. s. rẽ quæ possidetur cum possessiõe: & sic tribus modis significant possessiua. Quomodo psona possessoris intrĩsecus significẽt determinat. s. per genitiuũ primitiui. q. d. sicut sui genitiuum primitiui personã possessoris: ita significat q̧ notat aliquid eius esse: ita suus quod inde nascit̃ intrinsecus eandem personam sic significat ut denotet aliquid eius esse. quod est dicere genitiue eam significat sicut & suum primitiuũ: & hoc innuit cum supponit ex quo genitiuo nascitur. Sequit̃. Vt suus illius &c. Exemplum est q̧ suus intrinsecus cõe sit utriusq; numeri. Nam iungit̃ & illius: & illorũ cum quibus intrinsecus significat. ad quam enim personam illius: uel illorum referunt̃: ad eandem refertur suus intrinsecus iunctũ cum eis: uel si dicam suus illius. & illius ad Ciceronẽ referatur ad eundẽ significandum refero suus intrinsecus: & si dicam suus illorũ: & illoꝝ ad romanos referatur. suus ꝑ intrinsecam relationẽ eosdẽ ro. significabit & ita suus ĩtrinsecus. utriusq; enim ẽ cõmu. In omnibus enim. q. d. recte determinaui superius intrinsecus: ex qua parte per. pos. significat Nam in omnibus deriuatiuis pro. intelligitur se. pso. intrinsecus per. pos. extrinsecus. i. sm finem: uel secundario psona pos. ut cũ dico suus est cicero. equus. suus. tota hæc dictio possessam rẽ. i. equũ: & rursus tota hæc dictio possessorẽ. i. Ciceronẽ significat: sed tamẽ sm aliam partem notat possessorem secũdum su. hanc syllabam. s. quam trahit a primitiuo significante similiter possessorẽ: & secũdum aliam partẽ. i. finẽ quẽ ista dictio. i. suus habet simul ẽ cum nomine significante possessionẽ. i. cum equus pos. sig. uel intrinsecus intellige principaliter: extrinsecus secundario ut dictum est. Vnde quia intrinsecus inteligitur per. pos. in deriuatis pro. quomodo intellegebatur in primitiuis oportet subinteligi. ergo per. uocal. s. deriuatiua pro. in quibus genitiui primitiuorũ ĩtelligũt̃. i. quæ significant rem ut possidẽtem eo modo quo genitiui. ita in quam deriuatiua intrinsecus confer. g. ad modũ primitiuorũ: sicut enim sui. iste genitiuus primitiui possessorem designans nullum genus discernit: ita nec suus deriuatũ ab eo intrinsecus non discernit genus extrinsecus uero idest in terminatione uel in secundaria significatione deriuata pro. recte discernũt ea genera. & hoc. pro generibus enim. i. sicut genera nominum quibus hæc pronoĩa adiunguntur distinguunt̃ quodãmodo ꝑ terminationẽ ita & hæc deriuatiua pro. per terminationem uel per significationem quam habent cõem cum illis noĩbus sua genera distinguunt: ut cum dico meus seruus sicut seruus per us finalem masculinum genus ostẽdit: uel per significationem masculini sexus ita & meus. Nota cum dico iste equus est meus: si subiiciam equus. & prædicem meus: ut sit idem dicere iste equus est possessus a me. bona est propositio quantum ad ĩtegrum & perfectum sensum: sed quantum ad enunciationem uocum secundum grammaticam non ualet. Nam cũ possessiua pronomina uim adiectiuorũ noĩum obtineãt: quẽadmodũ adiectiua: requirit̃ sm grammaticam adiici substantiuis nominibus ad plenum sensum: ut so. est albus homo. Si enim dicã so. est albus uel albus legit licet sm dyale. perfecta sit oratio. non sic tñ sm grãmaticos: cum ibi adiectiuum nomen substantiuo non iungatur in eadem parte orationis. quemadmodum in quantum est in adiectiuis: sic etiam in possessiuis pro. Nam cum dico iste equus est meus: licet in hac oratione possit intelligi ꝑdicari possessio: & perfecta sit oratio secũdũ dyalecticos: tamẽ ad perfectam grãmaticam ẽ ibi apponẽdũ equus ut prædicetur: meus uero determinet prædicatum. Numerus uero. Sic ĩtellige in oĩbus deriuatiuis ꝑ. genus

intrinsecus confunditur: numerus uero non in oibus: quia hic numerus intelligitur In deriuatiuis intrinsecus quē habent græci primitiuorū: ex quibus deriuātur: quod est dicere ī quibusdam deriuatiuis pro. discernit numerus ītrinsecus: in qbusdam minime. Genitiui enim pri. & secū. pso. primitiuorū numerū recte discernūt, ita q̧ & deriuatiua ab eis: intrinsecus oporter discernere numeꝝ. s. meus &c. sui uero genitiuus pri. ter. per. cōsundit numerū, eodē mō suus ab eo deriuatū. Genera ēt. Dixit supius possessiua cōfundere genera ītrin. huic āt cōfusioni mō nititur īuenire remedium: ostēdēs hanc repelli cōfusionē per demōstrationē: uel p rela. sicut ī primitiuis eorū. & hoc ē genera. s. pos. intrin. discernit demonstratio possessiuorū. i. possidētium uel ostēdit discreta genera esse intrinsecus in pos. p. quēadmodū &c. Extrinsecus uero. q. d. Intrinsec9 se habet numerus: sicut ī genitiuis pri. sed extrinse. nō oportet respicere ad primitiua eorū: qa terminatio distinguit numerū quō distinguit ge. &c. hoc sufficiet: sed possessionū addit: qa uult ostēdere. qm̄ sm̄ eam partem ubi terminatio distinguit ge. & casum significatur possessio: in quibus generibus & casibus discernendis regula deriuatiuorum pronoīum seruat cōse. i. similitudinem mobilium. n. q. d. sicut mobilia nomina sm̄ terminationē discernunt & nu-

secus hic ītelligitur: quem habent genitiui primitiuoꝝ: ex quibus deriuantur. Genera aūt possessorum demonstratio ostendit quēadmodū in primitiuis. Extrinsecus uero terminatio distīguit numerū quō & genera & casus possessionū: in qbus regula, eorum consequentiam seruat mobiliū noium. Quæritur cur nr̄as & uestras a plurali tantum mō deriuantur. Ad quod respondendū q̧ patriā seu gentē significāt Pr̄ia aūt uel genus uni9. eē nō pōt. sed semp multorū possessio. Itaq; nostras dicimus qui ē a nostra patria uel gente quam multi possi

merū & genus. & casus. ita deriuatiua pnom. uoluit quidam īsertū esse causa similitudinis illud. genera possessiuorum &c. ut sit dicere: ita terminatio extrīsecus distinguit numerū sicut demōstratio. i. p præsentia ostendit genera possessiuorū. i. deriuatiuorū pnoīum ex qua parte significāt possessores. i. ītrinsecus. demonstratio dico osten. genera deriuatiuorū pronoīum. itrinsecus quēadmodū ī primitiuis demonstratio ostēdit genera possessiuorū. i. ostēdit cuius generis sit uox significās possessorē: ut si ego ista uox proferatur per quam signi. præsentē osten. & per præsentiam ipsius personæ cuius generis sit uox agnoscit. Queriē cur nostras. Dictū est superius septem esse deriuatiua pronomina. ex his septem duo constat esse gentilia possessiua. i. nostras & uestras. Alia uero quinq; ad horum differentiā simpliciter posses. notantur. Ex his quinq; simpliciter possessiuis quædam a singulari numero deriuātur. s. meus. tuus suus. quædā a plurali. s. noster. & uester. Quæritur ergo quare ita nō habeamus gentilia possessiua a singulari numero deriuata: sicut & simpliciter possessiua habemus. sic dicens. Quæritē cur nostras & uestras a plurali tātum numero deriuantur: & non aliqua a singulari. Non enim de istis duab9 uocibus. i. nostras. & uestras. Quærit cur a singulari numero nō deriuat: paret enim qa secundū formā & significationem ītrinsecam a plurali numero debēt deriuari. Sed quærit quare aliqua pronoīa eiusdem generis. i. gentilia possessiua non deriuātur a singulari numero, uidetur. n. posse dici meas & tuas gentile prono.

Ad quod respondet. Quæstionē præmissa solutione subiūgit & est ostēsum meas & tuas nō potuit dici. Nā gētilia pronoīa ad hoc proprie sūt īuenta ut aliqd a gēte possideri designet. i. psonas illas cū quarū uocabulis iungūtur possessas significāt extrinsecus: gentem uero ut possidētem intrinsecus. & eā ut meram substantiam ad modū primitiuorū. a quibus deriuant: ut si dicā. Cicero est nostras. i. nr̄e gentis. i unus de nr̄a gēte. nostras ī hac oratione significat ciceronē extrinsecus & eū ut a gente possessam. i. a seipo cū aliis iūcto: gentē uero ut possidentē ciceronē intrinsecus. possidet. n. gēs ciceronē ut totū suā partē. sm̄ hāc aūt sn̄iam duo dicimus tm̄ significare nr̄as. sicut & reliqua. & possessiua illa duo cōuenīēt p. s. possidētis itrinsecus. possessam uero extrinsecus. meas aūt & tuas. nō sic significāt. si. n. dicā Cicero ē meas. meas extrin. significat Ciceronē. intrin. uero cū idē debeat significare q̧ mei primitiuū eius. mei āt tm̄ unā per. nō multas simul collectas. put ē ī gēte significet meas intrin. gentem designare absourū est. itaq; cū meas. & tuas. ex nulla parte significare possint gētē. ea dici ut sint gētilia rō nō patiē. primā ppositionē habes ubi dicit ad qd respon. iō gentilia p. a singulari nūero nō posse deriuari. s. ut meas. uel tuas. diceretur. qa gētilia significāt patriā seu gētē p eodē accipe. i. significāt aliquē possideri a gēte. i. unū eē de gente. quod idē diceret aliqs hoc habēt meas & tuas. ad Prisci. nō pōt eē. qa gētiuus nō ē possessio unius. i. nō est una psona tm̄ possidēs qd oportet si meas & tuas gentē significātia diceret. i. gētilia. nō ē dico una pso. sed ē possessio multorū. i. multæ pso. pos. sm̄ hoc q̧ gentilia p. illorū de gēte significāt. Assumptio ē extra librū. sed meas & tuas. nullo mō significāt gētē ut aliqd possidētē. Itaq; nō debuit dici meas uel tuas. i. nō debuerūt gētilia pnoīalia a singulari nūero deriuari. sed æqpollēter concludit sic. Itaq; tm̄ dicimus nr̄as. i. tm̄ dicimus talia gētilia. p. q̄. n. a plurali. n. deriuātur. & q̧ nr̄as significet subiūgit. illiū dicimus nr̄as q̧ ē a nostra gēte. quā gētē nos multi. i. quæ gens nos multi possumus. s. ego. & .nei ciues. & hoc dicit æquipollēter. gēte dico existēte tā mea q̄ meorū. c. q. d. nostras sic aliquē de gēte designat. ut gentē ēt possidētē noret. Alia sn̄ia ab hac oīno diuersa hic legitē i qua dicunē gētilia pronoīa unū quēplā de gente sic significare. ut unus qlibet grā alterius gentē possideat. gens uero ut possessa ab unoquoq; significet. ut si dicā cicero ē nostras. i. unus de nr̄a gēte. quā gentē nos multi pos. i. unusqsq; nostrū. nō p se sed grā alterius possidet. Et sic nr̄as extrinsecus significat possessorē intrīsecus aūt possessionē ipā. s. gētē. qd ē cōtra regulā aliorū deriuatoꝝ p. quæ ītrinsecus possessorē. extrinsecus rem possessam. & ut possessam significāt. huic sn̄iæ bene cōsider lr̄a & melius q̄ præmisse. licet ipa nō æqualer ut pmissa. cōtinuaē aūt sn̄ia & legitur lr̄a ī hac. sicut & in illa. pter illud genus nō pōt eē possessiuū unius tantū. i. nō pōt possideri ab uno tm̄ q̄ cōtineaē ī illa gente. sed ē possessio m. i. possideē a multis. i. ab unoquoq; multorū ī illa gente cōtentorū ut a partibus suis. ab unoquoq; dico respectu

alterius. Similiter illũ dicimus nostras qui est de nostra gẽte nos multi possi. i. quam ipse possidet respectu mo di & aliorũ multorũ. Est etiam hic alia sñia in quam dicimus gẽtila pronomina etia significare. s. illas res qua rum noibus iungũtur ut possessas. ipsam uero gentẽ ut possidentẽ. & etiam ut a multis possessam. sed hæc ter tia significatio nec ꝑ ĩtrinsecus. neq; extrinsecus uidet̃ designari a gẽtilibus ꝓ. ut si dicã Cicero est nr̃as. i. nostræ gentis. Nostras ĩ hac orõne hoc significat. ut Cice. a gente possideat̃. quã ego & alii mecũ possidẽt. Meas aũt & tuas nõ sic possunt significare. Si. n. dicam: Cice. ẽ meas. i. meæ gentis. meas qdem ciceronem a gẽte possideri.

demus: hoc est tã mea ꝙ meorũ ciuiũ: & possessiua qui dẽ adiectione noium ad plenã significationẽ egẽt: Pri mitiua uero nõ semp. Itaq; ꝑfectũ ad discretionẽ ẽ. Ego qdẽ affui: tu aũt nõ aderas. deficiẽs uero quãtum ad di scretionẽ affui quidem non aderas autem.

De eo ꝙ græci articulos ꝓnominibus adiungũt.

Vre igitur apud græcos prima & secunda ꝑ sona ꝓnoium: quæ sine dubio demonstrati uæ sunt articulis adiungi non possunt: nec ter tia quando demõstratiua est. Nam ο αυτοσ quando dicunt relatiuo utuntur non demonstratiuo.

Sed gentẽ a me solo nõ a multis possessam si gnificat. Itaq; meas. & tuas. nõ debuit dici ꝓ positionẽ habes ubi dicit. Ad qd̃ respondeo ideo gentilia ꝓnoia a singulari numero non posse deriuari. s. ut meas uel tuas. diceret̃. q̃a significãt pa. seu. g. ꝑ eodem accipe. i. significant aliquẽ possideri. i. natũ a gente. & unius esse gentis. gens cõmuniter non põt esse pos sessio unius solius. Sed ẽ semper posses. in. se cundum hoc ꝙ gẽtilia ꝓnominalia illum de gente significãt. Non enĩ hic accipimus pos sideri gentẽ sicut dicimus possideri equum. sed singulũ de gẽte possidere suã gẽtẽ. i. suos compatriotas. q̃a habẽt eos de eadẽ patria ge nitos. Assumptio ẽ extra librum sed meas & tuas nõ significãt gentẽ quæ sit possessioni. i. nõ ita designant aliquem unum de gente: ut

& gens a multis possessa significetur cõcludendũ esset. Itaq; non debuit dici meas uel tuas. i. non debuerũt gẽ tilia ꝓnomina a singulari numero deriuari. sed æqpollenter cõcludit. Itaq; tantum dicimus nr̃as. i. tantum di cimus talia gentilia ꝓ. quæ a plurali numero deriuantur. & qd nostras significet subiungit. Illũ dicimus nostras qui ẽ a gente quam multi possident. q. d. nr̃as sic aliquem a gente possideri signi. ut nõ minus gentem a multis possessam significet. Et possunt qdẽ. Tractauit de primitiuis & possessiuis ꝓno. quæ in hoc uidebãtur cõueni re: quia sicut primitiua. ita & possessiua ĩtrinsecus possessorem significant nunc ingreditur dare differẽtias iter ea. licet dicens. & possessiua qdem egent adiectione noium ad determinãdam intrinsecam significationẽ. si. n. dicã meus est. & nõ adicio seruus: uel aliqd̃ tale. incertũ est ꝙ meus ĩtrinsecus determinate significet. certum est tamen significare possessionẽ ĩhærentem alicui: sed nõ determinate cui. primitiua uero nõ semper egẽt ad iunctione noium ideo dicit nõ semp. q̃a est qñ egent non ad plenã quidem significationẽ. qppe certã substan tiam quod est suum primitiuorũ ostendũt: sed ad ignotas qualitates ipsius substãtiæ notificãdas: ut si quis dicat ignotus ego lego. certam qdem substantiã intelligo: sed qualitates eius ignoro. itaq; opus est adiectione nomi nis: ut dicat ego Virgi. uel aliquid talis. pet. quod qualitates eius mihi ĩnotescãt. Itaq; perfecte. Dixit q̃a pri mitiua nõ egent adiunctione. n. ad plenam significationẽ. inde ĩfert itaq; ego & tu ꝑfecta sunt ĩ oratõe per se po sita quod habemus ubi dicit. ego quidem affui. hæc oratio & tu aũt non aderas. hæc alia perfectum est. i. ꝑfecta constructio est: non tñ quantũ ad sensum sed etiam quantum ad discretionẽ. istud non est de illatione cũ ego dicam ego quidem affui matutinis. Istud ego discernẽdo significat nullum alium affuisse. Similiter tu autem nõ aderas. tu alios significat affuisse: nec te moueat ꝙ aũt & quidem apposuit: nõ enim sunt apposita ad discre tionem personarũ ad quã faciẽdam ego & tu. sufficiũt sed tñ ut signa sint discretionis. s. ut discretio quæ nota tur per pronoia magis pateat. similiter deficiens uero a minori ostendit: ego quidem affui tu autem non ade ras. perfecta sunt in sensu. Nam iste oratiões affui qdem. non aderas autem. In qbus q̃a ego. & tu. nõ apponun tur sed ex uerbis solis subintelligũtur perfectæ sunt ĩ sensu: quod dat intelligere cum ꝑmittit. deficiens uero ẽ quantũ ad discretionẽ: ac si aperte. d. affui qdem oratio hæc & nõ aderas autem hæc alia deficiẽs ẽ utraq; quan tum ad discretionẽ personarũ. sed ĩ sensu est perfecta discretione ĩ supradictis oratõibus facit geminatio dicti. Cũ enim dico. ego qdẽ affui. unum qdem apponitur alterũ ex uerbo subĩtelligit̃. & sic ex nimia geminationis expressione fit ibi discretio: est tamen inuenire ubi ego geminatur ad amplificationem. quãdoq; et ego sic ge minatur: nec discretionem nec amplificationẽ opatur: sed absolute ponitur: ut ĩ sequẽtibus inuenimus.

Vre ergo. Quia ego & tu ꝑfecta sunt: quod tamen intelligimus esse ex hoc ꝙ sũt demõstratiã. ergo prima & secũda ꝑsona apud græcos ualẽs idẽ ꝙ ego & tu apud latios iure nõ psũt adiungi articulis. quod aũt iterferit ꝙ pronoia primæ & secundæ ꝑso. demonstratiua sunt loci ẽ repetitio. q. d. ꝙ pro noia primæ & secũ. pso. demonstratiua sunt repugnat ut articulis q in oratiõe semper relatiuõe sinificant possint adiungi. Relatio. n. demõstrationi iungi nõ põt apud græcos. iõ dixit: q̃a græci ha bent articulos qbus nos caremus. Sciendum ꝙ articuli apud græcos duplicẽ uim obtinẽt: q̃a & aliis dictõibus iunguntur ĩ orõne ipsis cõsignificãdo ꝑ relationẽ: nec tamẽ articuli eẽ desiuũt: & ĩ declinatiõe ut articuli tantũ s. ut discernant genus. numerũ. & casum. Similiter nec tertia ꝑsona iungitur articulis quãndo demonstrata est. repugnat. n. demõstratio: ut diximus. Nam ο ἄυτος. Diceret aliqs falsum eẽ ut ter. pso. quãdo demon stratiua est iungi non possit articulis. Nam ο αυτος istud græcum pro. ter. per. demonstratiuũ ẽ. & tamẽ iungit̃ o. græco articulo ĩ hac oratõe ο αυτος ad hoc iste uidet̃ respõ. dum dicit. nã ο αυτος &c. q. d. meæ ꝓpositio nis uniuersalitas non destruitur. Nam ο αυτος demonstratiuum est & relatiuum: & quando ipsi dicunt ο αὐ τος. i. quãdo iungit̃ αυτος o articulo utimur ο αυτὸς relatiuo nõ demõstratiuo: & sic est cõsona coniunctio.

Cum igit. Quia ο αὐτος in ui relatiōis relatio articulo iungit. igit graeci per hoc ostendunt eundē. i. eandē per. bis referri ad cognitionem sign. illationis īterferit, cum & articulus & illud pro. i. αὐτος relationem habēt ad eandem per. hanc illationem ideo facit ut ostēdat ο αὐτος esse relatiuū. Ergo illos. Dixerat graecos illis pronoībus non adiungere articulos. ide infert ab auctoritate. ergo nos se. il. quoq̧ sicut nec ipsi declinando. i. dum declinamus ꝓnoīa his. i. demonstratiuis nō addimus. nō dicā articulos: qa illis caremus: sed ꝑ arti. declinādo dicit: qa constat in oratione articularia pronoīa non adiungi dictionibus ut maneant articularia: sunt eni tunc demōstratiua ꝓnoīa. Quid. n. absur. Probatio est a maiori ꝙ pronominibus articularia pronoīa nō debeamus addere. Nam graeci ueros & dignos articulos suis ꝓnominibus non addunt. quod autem eis nō conceditur in maiori: nec nobis debet concedi in minori & hoc est quod dicit. Quid est. n. absurdius & magis cōtrarium ratiōi q̄ cum graeci ueros articulos pronoībus nō praeponāt nos pronomina articularibus ꝓnominibus praeponere in declinatiōe ad quam. i. secundum quam declinatōem non secūdum oratioē. hic, haec hoc. loco articulorū accipiūtur hoc ideo addit ut ostēdat quare determinet ī declinatōe. Nam in omni. Vere dūtaxat ī declinatiōe. hic. haec. hoc. acci. loco articu. quia in oratione non. & uere in oratione nō: quia ibi sunt pronomina: & uere ī oratione sunt ꝓnomina. nihil enī aliud significat hic haec hoc in oratiōe nisi idem qđ significat αὐτος αυτη αὐτο haec graeca pronomina. Sciendum quia. hic. haec hoc. in oratione demōstratiua sunt pronomina nō articularia: & significant idē qđ αυτος ἀυτη αυτὸ quando idem demonstratiuam significatiōe accipiunt. Nec mirum cum hic & haec & hoc. in oīone sint pronomina nos accipisse ea loco articulorū in declinatione cum apud graecos quoq̧ grāmatici solent uti isdem uocibus ī articulis & ꝓnominibus. i. easdem uoces faciunt articulos & pro. s. ο ςηο ex quibus uocibus hic & haec & hoc ꝓnoīa articularia nascuntur. & secundum uocē & secundum significationem hoc ideo appou. ut ostēdat non mirum eē si hic. & haec. & hoc. ꝓnomina naturaliter sunt & tamen loco articulorū ponantur cum ος ηο a quibus haec trāslata sunt articuli sunt & pronomina in prima inuētione. articuli uero trāslatiue. Nec te turbet quod superius dixit. quoniam hic haec hoc. αὐτος αὐτη ἀυτο significant: hic uero dicit. qa ab ος ηο nascūtur ος ηο dico quando demonstratiua sunt & ος ηο & hic & haec. & hoc idem significant. Itaq. q. hic haec hoc ab ος ηο nascūtur. Itaq; ideo ꝙ illa. & qa illa posset referri ad αυτος τητο addit q̄ a uocali incipiūt. i. aspirant ī pricipio apud graecos. ea quoq̧. i. hic & haec & hoc. apud latinos a uocali īcipiunt sicut illa aspiratioē habent in principio. Possessiuis. Dixerat possessiua differre a primitiuis quia possessiua egent adiunctione nominū primitiua non. dat ēt aliam differētiam secūdum quosdam quā ipse est statim destructurus. s. quia possessiuis solēt praeponi articuli qui nunq̄ primitiuis praeponunt demōstratiuis. sicut supra habuimus. sed. q. d. nō ualet haec differētia: quia illi articuli licet secūdum enunciatioē iungantur possessiuis, tamē necessario intelligunt. i. referuntur ad sequētia cum qbus. s. cōstituitur possessiua ut si dicam ο εμος Δουλος ο est articulus & praeponitur εμος huic pos. p. sed tamē ī sensu refert ad sequens nomē. i. ad Δουλος ο Δουλος εμος hanc relatioē docet fieri: cum dicit ο εμος Δουλος illas oratiōes p latina uerba exponit. Sicut apud nos. q. d. ita articulus refertur apud graecos ad sequens nomen: sicut apud nos dicitur hic meus seruus. hoc est hic seruus meus Δουλος seruus: εμος. i. meus interpretatur.

Cum igit & articulus relationē & ꝓnomen relationem habent: bis eundē ad cognitionē referri ostendunt. Ergo illos secuti nos quoq̧ declinando ꝓnominā nō addimus his articularia: qd. n. absurdi⁹ q̄ cum graeci articulos ꝓnoibus nō praeponāt nos ꝓnoīa ꝓnoibus praeponere ī declinatiōe: ad quā duntaxat hic & haec & hoc loco articulorū accipiūt? Nā in omni oīone ꝓnoīa sunt. Nihil eni aliud nisi ουτοσ αυτη τουτο significāt: nec mirum loco articulorū ea nos accepisse in declinatione cū apud graecos quoq̧ isdē uocibus & in articulis & in ꝓnoibus solēt uti ο ητο: ex qbus apud nos hic & haec & hoc nascunt ꝓnoīa articularia. Itaq; qa illa apud illos graecos aspirantur quae a uocali īcipiūt. Ea quoq̧ apud nos aspiratioē hēnt & a uocali īcipiunt. Possessiuis solent praeponi articuli: sed ad sequentia noīa necessario intelligūtur ο εμοσ Δουλοσ idest. ο Δουλοσ μου sic hic meus seruus: hoc est hic seruus meus.

De nominatiuis primitiuorum possessiuorum.

Et primitiuorū quidē noīatiui si cū uerbis iungant pfecti sunt. Ego scribo: tu uides: ille facit. Possessiua uero trāsitiua sunt semp: meus

Et primituorū quidē. Aliā differētiam dat inter primitiua: & possessiua. q. d. primitiua a possessiuis nō supradicto differūt. & ēt in hoc habēt differre: qa nominatiui primitiuorū si cū uerbis iūgant ꝑfec. sunt. i. ītransitiue sensū ꝑfectū faciūt. qa nulla obligatio sensus ē ibi. sed ad idē designādū ueniunt: primitiua illa & uerba simul iūcta: ut ego scribo. Possessiua. Trāsitiua sunt semp. i. ad tales significationes ueniunt ad quas uerba iuncta cū eis non possūt dirigi: ut meus scribit. meus ītrinsecus primam signi. per. extrinsecus uero trāsit ad tertiā. scribit uero ad ītrinsecā primae minime: sed tātū ad ītrisecā tertiā dirigit. Quēadmodū. ait. Dixerat possessiua trāsita esse cū uerbis. qđ ideo uidemus fieri: qa in possessiuis sit transitio in diuersas ꝑso. & iō hic uult determinare qbus modis trāseat possessiua de per. in per. oīa. s. pos. i ter. transeunt per. naturaliter. Possessiua uero primae per. ēt in secūdā per. trāseūt iuncta substātiuis: & uocatiuis uerbis & etiam per uocatiuā casum. Possessiua aūt secūdae per. rursus ī primā trāseūt per. si uocatiuis: uel substantiuis uerbis iungātur. Sed possessiua tertiae nunq̄ in primā: uel in secūdā trāseūt per. nisi figurate. & istud totum di

tutus præmittit similitudinē de noībus. sic dicēs. quemadmodum autem noīa sunt tertiæ personæ: nisi in uocatiuo: sic etiam possessiua omnia tertiæ psonæ sunt extrinsecus. i. trāseūt inter per. & quemadmodum nomina tunc etiam sunt primæ & secun. pso. quādo uerbis substantiuis: uel uocatiuis iunguntur: sic etiam ea. pos. tunc sunt primæ & secūdæ psonæ: quādo eisdem uerbis iunguntur ut meus es amicus. meus pos. primæ iunctū cū es: extrinsecus in secūdam personā transit. tuus sum filius. tuus pos. s. per. cum sum substantiuo uerbo iūctum. in prima extrinsecus trāsit per. Insiste hāc cōiunctionē quā dicit Priscia. habere possessiua pronoīa cum primis & secūdis per. substantiuorū & uo. uerborū. & nō cum aliorū uerborū primis & secundis per. uidētur. n. iūgi cū aliis uerbis ī pri. & se. perso. ut cū dicimus tu me9 amicus legis. & ego tuus amicus lego. uerū est hic ea ītransitiue iungi cū primis & secūdis per. aliorū uerborū: sed si memores eorum quæ supradicta sunt de nominū coniunctione cum personis uerborū: nulla restat quæstio: sic quippe se habēt possessiua pronominaut & nomina in huiusmodi cōstructiōe. Nam nisi per adiunctionem pro. primæ & secūdæ psonæ: ra. s. q̄ ponant in eadē parte orōnis cū ipsis primi. pronō. non habēt cum primis & secundis perso. aliorum ut iungi in transitiue: cū substantiuis autem & uoca. in prima & s. per. iuncta exigunt similiter eadem pnoīa ad proficiendū rectum & uulgarē sensum: sed hoc īterest: qa tunc ponūt interdū in eadē parte oratiōis cū ipsis pnoībus: ut tu meus amicus: & unus es de numero existentiū & tu meus amicus uocaris. i. participas uocatōe nō illata actōe: sed īnata. interdū ponūt in diuersa parte orōnis ab ipsis pronominibus; ut tu es meus amicus hic enī ponit amicitia possessa a me: dicit secūda pso. copulāte es. similiter tu uocaris meus amicus. Nota hanc orationē tu es meus si ne additiōe noīs rei quæ possidetur perfectū sensum uerū. s. uel falsum ſm dya. generare: sicut & hanc tu es possessus a me. sed non sic hæc alia tu uocaris meus. q̄ hoc solū impedit: qm̄ meus nulli fuit īpositum ut nomen: licet habeat nīm nominis: tamē quantum ad res tam bona ē propositio sicut ista. tu uocaris possessus a me.

scribit: tuus dicit: queādmodū aūt noīa tertiæ sunt psonæ absq̄ uctō. Tūc uero ēt priæ & secundæ: qñ uerbis substātiuis uel uocatiuis iūgunt̄ sic ēt pnoīa possessiua ut meus es amicus: meus dicens cognat9: tuus sū fili9 tuus noīor pr̄: tu9 uocor socius: tuus nūcupor pronus.

¶De his quæ habent uocatiuum & quæ non.

I Tem sciēdū est q̄ uocatiuū nō hēt aliud pnomen nisi secūdæ psonæ primitiuū o: ut ō uos. Et primæ possessiuū quādo ad secūdā transit personam. Nam possessio ē quę uocat̄ ab ipso possessore ad quā loqtur pria psona: ut Terē. in eunu. O mea tu. Idē ī andria. O noster chremes. Vno enim eodēq̄ pnomine tam prima q̄ secunda significat̄ persona. Et primæ quidem psonæ possessiuū tam ad secundā q̄ ad tertiam transit. Secūdæ uero ad primā uel ad tertiam ut tuus sum: tuus est. Ipsa enim sese possidere non potest: quomodo nec prima. Nam possessiua necessario i duabus diuersis ītelliguntur personis & sunt trāsitiua. Si igitur transit a secūda persona possessiuum: neces-

Et sciendum. Dixerat quare meus primæ personæ possessiuū substantiuo uel uocatiuo uerbo iunctum in secūdā trāsit perso. uult addere quia etiā in uocatiuo casu in secūdā trāsit perso. sed præmittit quādam similitudinē. s. quia sicut tu hēt uocatiuū: ita & pos. primæ pso. uel cū uelit ostēdere possessiuā primæ per. in uocatiuo transire ad quodlibet uerbū secūdæ pso. ostēdit ea prius habere uocatiuos. Itē quia mō. Vide locū ostēdendi q̄ p. uocatiuū habeāt quæ uero deficiāt in eo casu: determinat q̄ habeāt: & quæ nō. s. primitiuū p. s. p. in utroq̄ numero. & possessiua pno. pri. per. tantū habēt uocatiuū. Sic iunge quod ego dixi possessiua substantiuis & uocatiuis uerbis iuncta trāsire ī primam personā & secūdā: sciendum fuit: & hoc ēt sciēdum q̄ nullū aliud p. habet uocati. casum nisi primitiuū. s. p. o tu. o uos. & similiter possessiuū ille. tunc qñ in ipso uocatiuo ī secundam transit perso. Iō sic determinat: qa qñ ad ter. transit non potest habere uocatiuum cum tantū designet secundam uocatiuus. Nam possessio. Probatio primæ ē quia possessiuū primæ ī secūdā trāsit perso. nā in possessione q̄ ē secūdæ per. trāsit & uere possessio ē secūdæ per. nam possessio est ad quā loqt̄ pri. per. a diffinitiōe. & uere prima psona loqtur ad possessionē. nā hoc mō: quia. s. uocat eā a parte loquēdi: hoc habes ubi dicit q̄ pos. uocat̄ a possessore: ut Terē. ī eunu. o mea tu. Vno enī. Cōmendatio ē exēpli. q. d. bonū exemplū dedi. nam uno & eodē p. i. p. mea significat̄ tam pri. per. i. possessor qui uocat q̄ secūda. i. possessio q̄ uocat̄. Et primæ qdē. Dixerat possessiuū primæ trāsire ī se. & ter. pso. & possessiuū secūdæ trāsire ī primā & ter. pso. uult addere qa nec prima in primā: nec secūda in secundā pōt trāsire: & iccirco reperit supradicta ut istud addat sic dicēs & priæ q̄dē p. pos. tam ad secūdā q̄ ad tertiā transit personā. Secūdæ uero. Sic habet se possessiuū primæ; secūdæ uero possessiuū ad pri. & ad ter. trāsit per. Ipsa. n. Recte dixit qa possessiuū. ii. trāsit ī pri. uel ter. qa ī secūdā nō pōt trāsire: & hoc ē. ipsa. n. ii. non pōt se. pos. nisi figurate quō prima primā. Ecce q̄re illam repetitionē fecerit. Nā possiit. Probat possessiuū. ii. nō pōt trāsire ī secūdā. nā oīa possessiua neces. ītel. ī diuersis p. significādis. & qa diuersæ per. figurate possunt ītelligi in eodē: addit & sunt trāsitiua illa pos. q. d. sic dico possunt diuersas per. significare ut significatio eorū trāseat de una per. ī aliā per. prsus diuersam. aliter. n. nō eēt trāsitio. Si igit. Quia oīa pos. trāseūt de p. in aliā pso. prsus diuersā igit̄ pos. ii. p. extra & si possessiuū pri. p. trāsit a. ii. pso. necesse ē ut separetur ab ea. ii. & cū ab ea separetur necesse ē adiungi illud pos. pri. uel ter. per. significādæ cū constet duas diuersas secūdas eē nō posse. Si. n. ad possessorē q̄ itrinsecus significat̄ pri. perso. sicut ad se. per. loquat̄. de possessione q̄ itrī. significat̄ necesse ē possessionē de q̄ fit sermo nō eē secūdā: sed ter. uel pri. per. q̄ aūt addit q̄ pri. uel ter. carēt. uo. ob hoc fecisse uidet̄ ne q̄s putaret pri. illā & ter. per. ī quas fit trāsitio secūdæ hēre uocatiuū q̄ ē secundæ p. & p

se est cū separat' ad ea: uel primæ adiungi uel tertiæ q̄ carēt uocatiuo: qui semp inter primā & secundam inuenitur personam. Prima enim uocat: secunda uocatur.

De his quæ possident easdem personas: & quæ non.

ET quæritur si prima nō pōt possidere primā nec secūda secundā: cur tertia possidet tertiā: in quo pariter ostendit' multitudo diuersa q̄ significatur per tertiam personā: unde & uarias habuit uoces & loca sicut docuimus: quāuis ergo alia sit possidēs: & alia quæ possidet': & in diuersis psonis & transitiuis ītelligatur: tamē pōt in tertia simul utraq; īueniri in diuersis. Quod in prima & secūda psona nō pōt ut ipsa habeat & possessorē una & possessionē: nisi figurate dicamus: meus sum: tuus es: hæc ē meę potestatis & tuæ. Vel pro reciprocis quæ apud græcos compositæ sunt ἐμοῦ τοῦ φίλος εἰμι meus amicus sum: ut Persius. Vindicta postq̄ meus a prætore recessi. & Terentius ī phor. Ego meoꝝ solus sum meus. Nec mirū cū & tertia persona solet figurate primæ adiungi. Ut Virg. Ille ego qui quondā gracili modulatus auena. Cicero in. iiii. īuectiuarum. Ego sum ille patres conscripti: cui est forum in quo omnis æquitas continetur. Et primæ quidem possessiuum personæ transit tam ad secūdam

hoc rursus fieret transitio de secūda ī secūdā. Qui uocatiuus. Probatio est q̄ pri. & ter. per. carēt uocatiuo. nā uocatiuus est ꝓprius se. per. & hoc ē q̄ uocatiuus ē īter pri. & se. p. q. d. se. p. utrūm habet ī sui designatōe: sed hoc habet ex beneficio pri. p. uocatiuus. n. pri. per. ē attribuendū secūdæ ac recipiēdū: quod apertius ostēdit cum subiungit. prima. n. uocat: se. uocat'. Et q̄rit'. De possessiuo ter. per. dicturus est: q̄a non trāsit in pri. & ī se. per. sed tantum ī aliā ter. per. sed quia nec pos. pri. in pri. nec secundæ ī secundā trāseat: sub quæstione proponen. quō possessiuū ter. in ter. possit trāsire. per. Sic iunge pos. pri. transit ī secundā & ter. p. & secundæ ī pri. & in ter. eodem mō possunt ter. per. trāsire in ter. per. & īde quærit' cur si pri. nō pōt possidere pri. nec. s. secūdā: cur tertiā pos. ter. pro eodē habet pso. possidere aliam pso. & possessiuum eius transire in aliam p. significandā. Præmissa quæstiōe sequitur solutio in quo. s. q̄a ter. possidet ter. ostenditur diuersa mul. per quæ significant' per uoces ter. pso. q. d. inde est q̄ ter. possidet ter. quoniā diuersæ sunt ter. unde. s. quia diuersa ē multi. ter. p. illa ter. p. uarias habet uoces in designatiōe uariatum & diuersarum psonarum. s. ipse. ille. iste. is. sui. & uaria loca. s. ut alia præsens alia absēs. alia demon. alia relatiua significaretur. Quanuis ergo. Quia diuersi. multi. per. ter. p. significant' sicut ꝓbatum ē ab effectu. ergo utraq; per. i. possidens & possessa simul potest inueniri in ter. pso. sicut est in diuersis per. quanuis alia sit pos. & alia q̄ possidetur. Istud quāuis non aduersatur nisi quātū ad primam. & ad secūdā per. Ac si apte. d. quāuis hoc obsit quare nec. pri. per. nec secūda. i. s. possidere ualeat. quoniam alia p. est possidens. & alia possessa. tamen istud non obest quare ter. p. minus possideat ter. nam utraq; pōt simul īue. ī ter. sicut ī diuersis pso. quod autem apposuit & in diuersis p. determinatio est præmissæ orationis. Posset enim possidens & possessa alia & alia ītelligi in eodem figurate: & quia possent eē diuersæ psonæ ita ut nullum ius affinitatis inter se haberent consequenter ad secit transitiuis. q. d. sic dico ītelligi' diuersas per. ut tamē sint trāsitiuæ. i. ut aliq̄ cōitas mutuæ habitudinis de una ad aliā trāseat. s. ut alia sit possidens: & alia possessa. Sequitur. Quod in pri. & in secun. pso. non pōt inueniri. s. ut ipsa habeat idest significet possessorem una & pos. sicut ter. pso. nisi figurate dicamus meus sum. figuram uocat q̄ res possidens & res possessa hic in una psona pri. intelliguntur: uel nisi dicamus in reciprocis. Sciendum q̄ græci habent in designatione primæ. s. & ter. pso. simplicia p. & composita. simplicia significant per nominatiuum intrasitionem: p obliquos uero transitionem & retrāsitionem, composita autem significant reciprocationē. i. ponuntur in reciproca constructione ita q̄ maior uis reciprocationis sedet in ipsis & in constructione in qua fit transitio de possessore ad possessionem. & in his ꝓpne secundum suam inuentionem: & tunc carent nominatiuo. dicit ergo quia nec prima nec secūda psona una possunt significare possessorē & possessionem nisi figurate dicamus meus sum. suppletur ego ad pficiendā grāmaticā uel nisi eandem locutionem dicamus ꝓ reciprocis ꝓnominibus græcorum. Istud uel non disiungit nisi quātum ad hoc q̄ dixerat figurate. q. d. istam constructionem meus sum possum dicere figuratam & ꝓ reciprocis. i. similem constructionibus: in quibus ponuntur reciproca ꝓnomina quæ apud græcos sunt composita ut græci dicunt ἐμαυτοῦ φίλος εἰμι idem sonat apud nos. meus amicus sum. & est hic meus intrinsecus reciprocum: ut si diceret ego sum mei amicus: & significat hic illa pso. possessum & possidentem. Nec mirum. Talis est ac si di. nō debes mirari si meus. i. per. iungitur cum illa coniunctione pri. per. efficiatur. quia etiam ter pso. semp manens ter. primæ pso. figurate iungitur: ut ego ille. Figuram dicit q̄ psonæ manentes diuersæ tamen inter se iungitur. meus. n. licet extrinsecus sit ter. tamen iunctum cū sum pri. efficitur: & est quasi a minori ostensio. Et primæ q̄dem. Hanc repetitionem. ideo facit. q̄a uult addere q̄ possessiuum tertiæ ī pri. & secū. figurate transeat. quod nondū dixerat. & quia exemplificare uult quomodo tertia in aliā ter. trāseat. ipsemet continuat per repetitionem dicens et primæ quidem etiā ter. uero pos. ad primam uel ad secundā trāsire non potest nisi figurate: ut suus illius sum filius. & suus illius es filius figurate hic accipit: quia suus intrinsecus est relatiuum; pri. uero & secun. perso. semper sunt demonstratiuæ. Relatio uero demonstrationi proprie iūgi nō potest, sed ad aliam ter. pos. ter. potest trāsire sine omni figura: ut iste est suus illius. Notandum cum dicat suus non iungi ꝓprie cū pri. & secun. pso. īpediēte hoc demostratione quæ inest pri. & secun. pso. & relatione; quam notat suus uidetur ītadem

q̃ ad tertiā: sicut supradictū est: ut tu me9 es & ille meus est. Secūdæ quoq; possessiuū tam ad primā dicitur q̃ ad tertiā: ut ego tuus sum: & ille ē tuus. Tertiæ uero ad primā uel ad secundā trāsire nō pōt nisi figurate: ut suus illius filius sum uel suus illius filius es: sed ad aliā tertiā suus illius iste: uel suus istius ille. Et attendendū ꝙ quō sui sibi se a se: qđ est primitiuū ad oēs uoces tertiæ psonæ pōt eē relatiuū: ut sui cā facit iste & ille & ipse & hic & is: sic suus qđ ab eo deriuatur possessiuum est oīs tertiæ psonæ: ut suus illius ipsius huius eius. Illud quoq; sciendum est ꝙ sui nō solum ἑαυτοῦ uel ἑοῦ sed etiā αὐτοῦ uel οὗ significāt: idest nō solū refert ad tertiā personam qn̄ ipsa in se agit per reciprocatiōem idest κατὰ ἀντανάκλασιν ἢ αὐτοπάθειαν: ut ille sui miseret: uel sibi pdest: uel se custodit. Sed etiā cum ipsa agit: & sic alia in ipsā: idest cū transitiue dicit: ut Ter. in andria. Orate iussit hera si se ames: ut ad se ueniās.

De personis.

Personæ pnominum sunt tres. Prima secūda & tertia. Prima est cum ipsa quæ loquit de se pnunciat. Secunda cum de ea pronūciat ad quam directo sermone loquitur. Tertia cum de ea psona pronunciat: quæ nec loquitur: nec ad se directum

non debere iungi cū iste: quod tantum facit demonstrationem: sed dicimus nō respicientes ad iste cōuenienter iungi suus in eadem parte orōnis ter. perso. uerbi. s. ut cū dicitur iste est suus filius ciceronis: qm̄ ter. p. s. uerbi se habet ad demonstra. & relationē: & quantum ad relationem iungitur cum ea. pri. autem & secunda perso. tantum consistunt in demonstratione: ita bene dictū est suus non transire ad significandā pri. & secun. perso. nisi figurate: ad ter. uero proprie. Et attendendum. Hoc ideo inducit ne quis putaret ꝙ suus non posset iūgi cum aliis uocibus ter. per. nisi cum illius istius qa dixerat suus illius iste & suus istius ille. q. d. ego dixi suus illius & suus istius & tamē est tibi attēdendū & præcauendū ne ibi erres qa non iō aufero qn suus possit iungi cū aliis uocibus ter. per. sed potius quō sui. sibi. se. a se. quod ē primitiuum suus pōt eē relatiuū ad oēs uoces ter. per. ut si dicam iste facit cā sui: ille facit causa sui: & sic p singula quō inquantū sui sibi se a se cōsignificādo refertur ad oēs uoces ter. per. sic suus qđ est ab eo deriuatū pos. est oīs ter. per. i. ostēdit suū significatū possideri a significato oīs uocis ter. perso. ut suus illius: suus istius: suus ipsius &c. Illud quoq. Dixerat qa sui sibi. se a se ad oēs uoces ter. p. ē relatiuū: nō uult aliā eius ꝓprietatē ondere. s. qa nō tm̄ significat reciprocationē: sed ēt retrāsitionē. i. nō solū ponit i reciproca: sed ēt i retrāsitiua cōstructione: & hoc facit pp ondēdā naturā suus. qcqd. n. sui sibi se a se significat totū significabit ītrinsecus. Attēdēdū ēt qa ἑαυτοῦ pno. sūt ter. p. cōposita idē apud græcos significātia: quæ solā habēt reciprocationē & trāsitionē de possessore ad possessionē: & tūc carēt ntō: αὐτοῦ aūt & οὗ simplicia p. sunt eiusdē ter. p. ī transitionē p ntīm. & trāsitionē & retrāsitionē p obliquos significantia. Sic itige. Quod ego dixi sui sibi se a se ad oēs uoces ter. per. referri. Sciēdū fuit illud quoq: sciēdū ꝙ sui nō solū significat ἑαυτοῦ uel ἑοῦ: sed etiā significat αὐτοῦ uel οὗ rursus istud idē est: ꝙ qualiter sit accipiendū ipse determiat. i. nō solū tūc refert ad ter. p. quādo ipsa agit in se per reciprocationē: quā græci his duobus nominibus κατὰ ἀντανάκλασιν uel αὐτοπάθειαν uocāt. nos possumus dicere p refractionē: uel sui cōpassio: ut ille miseret sui &c. sed ēt tūc significat ter. p. qn̄ ipsa ter. p. agit in aliā p. & ēt aliquā: siue illa alia: i. qua agit siue qlibet alia agit i ipsam.

Personæ. Persona hic nō diffinit sicut nec i uerbo: sed diuidit in prima. se. ter. Ponit aūt hæc uox i rebus quas ꝓprie designat hāc ꝓprietatē ꝙ uel ipse de se loqt: uel ad eas de seipsis sermo dirigitur: uel de ipsis ad alias. in uocibus aūt ponit significationē rerū psonalīū. Conant aliqui differētias seminare īter psonas uerbi & pro. dicunt. n. psonas uerbi actus uel passiones significare. pso. uero p. nemini substantiā tm̄. Sed sic dicēres nō psonarū: sed uerbi & pro differētias uident astruere: nō. n. psonæ uerbi in hoc ꝙ psonæ sunt a psonis pro. differūt: sed qa illæ uerbi sūt a psonis pro. differre. hæ ꝓnols habēt īter se differentiā: qđ est dicere uerbū & pro. inter se differūt: nō psonæ eorū in hoc ꝙ sunt per. Quot modis aūt accipiat psona diligēnus in uerbo exposuimus. prima sic diffinit pri. per. est &c. Nota diffinitiōes istas sic eē datas: ut uel realibus tm̄: uel tm̄ uocalibus gratia realiū applicent: uel ēt ſm alios: sic de realibus datæ sunt ut tm̄ uocalis per. inde cōuenienter possit colligi. cū. n. dicit pri. est quæ loquit: realē aperte significat. cū uero addit cū ipsa de se pnūciat: pnūciationē & uocē illā sine dubio primā uocalē docet intelligi ſm hanc aūt sniam ola loquens siue de se siue de aliquo loquat illa per. dr realis & proprie. unde Teren. non est dubium qn uxorem nolit filius. alias aūt nō uidetur proprie dici pri. per. nisi loquat de se tantū per uocē inuentā ad significādam per. ut pri. Si uero de se. uel ter. loquat improprie dr prima. Secūda per. talis est: ad quā loquit prima directo sermone: fit enī sæpe sermo ad aliquem: nō tm̄ ad ipsum dirigit: ut sacerdos i ecclesia ad oēs quidē facit sermonem sed non ad oēs dirigit: uel est qn̄ prima psona ad seipsam loquit: nō tm̄ ad se dirigit sermonē. dirigere. n. sermonē dicimus ad res extraneas. secunda persona uocalis est cum prima. de ea secūda realis pronunciat. i. uox in designatione secundæ realis pronunciata: quæ ad illam significandam uel secundam inuenta sit. secunda uocalis debet intelligi. Tertia est cum prima pronunciat de ea quæ nec loquit: per hoc remouetur prima: nec accipit sermonem de se directum exclusio. ii. cū dicit ter. est cum prima de ea pronunciat tertiam realem osten. Cū uero addit de ea quæ nec loquit &c. tertiā uocalē præstat intelligi. Quibusdam uident diffinitiones secundæ & tertiæ personæ sicut & primæ exponēdas esse uel in designatione realis tantū non utriusq; simul.

accipit sermonē. Nā si dicamus prima est quæ loquitᵣ pōt nihil de se loqui: sed de secūda uel tertia: & fit dubitatio. Similiter de secūda si dicam⁹ ad quā loquitᵣ: potest ītelligi & ad primā & ad tertiā. nā ipsa locutio ptinet nō solū ad secūdā: sed ēt ad primā & ad tertiā. De tertia quoq; si dicamus: de qua loquitᵣ cōe īuenitᵣ triū psonarū. Nā & de prima & de secūda & de tertia loqᵣ. Melius igitᵣ Appollonius: quē nos quantū potuim⁹ secuti destinauimus præpositis personarū diffinitiōibus est usus. Enucleatim tamē in singulari numero prima dicitᵣ persona. Nā in plurali concept iōem facit aliaꝝ psonaꝝ: hoc est secūdaꝝ uel tertiarū. Secundaꝝ quidē quando ad ipsas præsentes loqmur: ut ego & uos facimus. Tertiaꝝ uero qñ ad alios loquens: idest ad secūdam psonam: alios sibi uel præsentes adiungit uel absentes: ut ego & isti fecimus: uel ego & illi fecimus: potest tamen & utrasq; simul sibi adiūgere: ut ego & uos & illi fecim⁹. Secūda uero tertiā cōcipit solā: tu & ille: uel uos & illi fecistis. Tertia autem tertiam solam: isti & illi fecerunt. Itaq; ēt in hoc ostenditur late patens ter

Nā si dicamus. Positis diffinitionibus pri. se. ter. p. uult ostēdere eas cōueniēter datas: & hoc facit īprobando quasdā & qbusdā nō cōgrue positas costru. Iccirco fuit necesse sic determīare ī prima psona diffinitionē cū de se prisciar. Nā si tñ. Dicamus pri. per. est quæ loquitᵣ nō est cōuertibilis diffinitio pri. per. eius. s. quæ ꝓprie est prima. Cōplectitᵣ. n. quālibet primā siue ꝓpriā siue īproprīā: & hoc est æquippollēter ibi pōt ipsa psona nihil loqui de se. sed de se. uel ter. & cū de se. nō loquatᵣ nō est dicēda ꝓprie prima: & s̄m hoc fit dubitatio. i. cum ipsa diffinitio debeat certū facere auditorē potius reddit eū dubiū cū uideat quādā per. quæ nō ꝓprie ē pri. secundū diffinitionē illā esse ꝓprie prima. Sequitᵣ improbatio diffinitionis secūdæ per. cū dicit similiter si dicā omnē illā esse secundam ad quā loquitᵣ pri. nihil addēdo non ualet: cū ipsa prima possit ad aliā primā loqui: ut si Sor. & Plato simul socii sint: & So. agēs de Cicerone dicat ad Platonē. Cicero disputat: Plato aūt de se agēs dicat: ego sum philosophus. ecce So. q ē improprie illa pri. nō. n. de se loqtur: dirigit sermonē ad platonē: qui ꝓprie est prima psona: cū de se loquatᵣ: & sic prima ad aliā primā loquitᵣ. Siqs aūt insistat dicēs platonē sibi eē secūdam psonā: cōcedimus ita eē si large accipiat secūdā: sed recte secūdā minime: cū nō designetᵣ per uocē secundæ per. Similiter prima pōt loqui ad tertiam: ut si So. loquatᵣ ad platonē nō designādo cā per uocē secūdæ p. de quo plane loqtur: ut de ter. per. dicēs. Plato disputat. Nā locutio. Vere pōt loq ad pri. ad ter. qa ipsa locutio &c. Ab effectu. Sequitᵣ diffinitio ter. quā cōstat cōuenire oibus per. Secūdū aūt illā sniam: quæ dicit omnē per. quæ loquitᵣ eē ꝓprie primā realē. & omnē illā ad quam sermo dirigitᵣ eē ꝓprie primā realē. & eē ꝓprie secūdā realē nō īprobātᵣ hæ diffinitiōes: nisi sō q prima & secūda uocales ī eis nō cōprehenduntᵣ: & sic littera legitᵣ secūdum hoc: si dicamus tantū pri. per. ē quæ loquitᵣ pōt illa prima nihil de se. loq. sed pōt loqui de secūda uel tertia: & ita fit dubitatio uocis. nō enī ex hoc q dico pri. p. ē quæ loquitur determinate possum colligere cuius per. uox ꝓnūciata eē debeat: & sic uocalis illa non diffinitᵣ. Similiter de secūda si dicamus. Secūda est ad quā loquitᵣ. prima locutio pōt ītelligi & ad pri. & ad ter. se. & uere pōt intelligi. Nam locutio &c. & sic secunda uocalis nō diffinitᵣ. de tertia quoq; si dicamus tertia est de qua loqtur prima: & ad secundā addentes hæc diffinitio inuenitᵣ cōmunis triū psonarū: & hoc mō nec tertia realis nec tertia uocalis recte diffinitᵣ. Sciendū istas diffinitiones a uetustissimis grāmaticis datas ab Appollonio supradictas determinationes addente correctas esse. Melius igitur. Quādoqdē in his descriptionibus nec ꝓprie prima: nec ꝓprie secunda: nec ꝓprie ter. diffiniuntur: uel qñqdem hic nulla uocalis diffinitᵣ: īmo ter. realis confunditᵣ. uel ergo apollonius melius est usus supradictis diffinitionibus perso. Enucleatim tñ. Dictum est primam per. esse cū ipsa quæ loquitur de se ꝓnunciat: sub qua diffinitione continetur & prima singularis & prima pluralis: sed ne uideatᵣ pluralis æque distincte. i. manifeste significare res suas ut singularis ostēdit id nō esse. Nā singularis persona ut ego manifestius significat ipsam rem: qa ab ipsa profertur in sui designatione q̄ pluralis ut nos: qa nos non designat tantū proferētē sed concipit alios secū. constru. licet pri. pso. sit quæcunq; de se ꝓnunciat. siue sola siue cū aliis: tñ enucle. i. manifeste dicitᵣ illa per. in singulari. i. i. in designatione uocis quæ est singularis. i. & sic non manifeste in plurali. & quare hoc reddit cām sic. Nam in plurali &c. uel aliter continuatᵣ: dixerat apollo. melius usum præpositis diffinitionibus ubi dixit prima est cū ipsa quæ loqtur: de se. tñ prono. & hic uidemus primam personam enucleatim. i. distincte & singulariter diffinitam esse non pluraliter q facit tñ: ad hoc sic aduersatur licet dixerim apollonium melius usum præpositis diffinitionibus: tamē apollonius non diffiniunt. per. ēt pluraliter & hoc qđ dicit tñ pri. perso. enucle. i. distincte per se accepta sicut ipse diffiniuit eam. dr tantum in singulari. i. quasi dicat cum enucleatim & eam per se diffiniuit ī singulari numero eam tantū diffiniuit: & uere in singulari tñ. i. in uoce singularis. i. tantum. i. perso. ē enucle. & per se. Nam in plurali numero. i. ī uoce pluralis. i. i. perso. non est per se: sed concipit. i. secū capit & colligit sub eadē uoce alias per hoc est secundas uel ter. quando se. uel tertias determinat. Secundas uero qdam facit conceptionem qñ ad ipsas. i. præsentes loquitur: ut ego & nos facimus. ostendit in plurali numero uerbi primam concipere secūdas cū in pno. illud debuisset ostēdi. Si enim dixisset nos recte exēplū dedisset: sed bene ītelligēti melius dixisse uf. In plurali. n. numero uerbi conceptionē fieri ostēdit & per ꝓ. ego. & uos. quæ. s. pri. & . ii. per. q̄ ibi cōcipiuntᵣ distinguit. Itaq; ēt ī hoc. Qñqdē pria ī sua plurali uoce cōcipit ter. & se. ī sua plurali uoce. & ter. ī sua plurali uo. Itaq; ēt ī hoc q sicut ēt ī multis supradictis: uere ostēditᵣ late patēs co-iii. p. q̄ oibus ad. p. repetitio loci

Quid igit. s. dicemus. Dixit q prima per. in plurali numero facit cõceptionē secundæ & ter. per. tñ: diceret aliqs falsum esse nam est ut multi simul loquētes dicāt unusquisq nos fecimus. & ita cũ unusqsq loquens de se sit pri. per. in plurali numero solas pri. uidet cõcipere nõ secũdas uel ter. cũ dicit de se & secũ loquētib9 nos fecimus. hanc qõnem qa pponi posset ipsemet pponit & soluit eam dicēs qñ istud nõ est contrariũ supradictis. unusqsq. n. q. d. iõ istud nõ ē cõtrar. ũ supradictis: qa unusqsq lo. cõcipit alios secũ loqntes. nõ sicut pri. per. sed sicut secũdas uel ter. dũ. n. dicit unus: nos fecimus: & si alii idē dicentes loquuntur: tamē respectu

tiæ personæ copia: quæ oībus adiũgi potest. Quid igitur q multi simul loquentes dicunt nos fecimus? Nõ est supradicto contrariũ. Vnusquisq enim loquentiũ cõceptionē facit eorũ qui una secũ loquuntur. Quippe cum unusqsq pars est totius: qui si uelit cæteros idicare secum loquentes necessario uel secũdæ uel tertiæ eos attribuit psonæ. Idq tam in pnominibus q in uerbis contingit: in quibus & finiuntur personæ.

¶DE eo q prima & secũda psona noibus nõ indigēt.

ET sciendũ est q in prima & secũda psona pnomē præponit. In tertia uero nõ: siue demõstratiõe egeat uel relatiõe. Nã plærũq nomē in eius locum ponimus: ut si pompeius dicat ad cæsarē Ego & tu & Crassus teneamus rēpub. Sin aũt demonstratione uel relatione: tũc ponimus pnomē: ut ego & tu & ille quē uides: uel ego & tu & is de quo dixi. Nã omne nomē tertiæ est personæ absq uocatiuo: sicut supra dictũ est: nisi substantiuo uel uocatiuo uerbo cõiũgat. & iure: qa ipsa positio ptia noium: nõ ad aliquē: sed de aliquo habet locutionē. Dicimus enī nominē: hic q natus est Virg. noīatiuũ pferētes. Prima. n. & se-

illius non sunt pri. p. s. uel ter. sicut si taceret cũ ille ad ipsos uel de ipsis loqtur cum dicit nos fecimus & non est mirũ si unusqsq alios cõcepit & associat sibi qppe cũ unusqsq pars sit totius multitudinis. Qui si uelit. Dixerat qñ unusqsq alios cõcipit: sed siue ut secundas: siue ut ter. p. nõdũ determinauit: qd nũc supponit. q. d. ĩ hoc potes uidere: qa qd unusqsq dicit nos se. secũ loqntes cõcipit: ut se. uel ter. qa si resoluat & exponat hãc uocē fecimus in illa resolutiõe secũ loqntes quos cõcepat ĩ illa uoce attribuit secũdæ. uel ter. p. & hoc est q unusqsq si p resolutionem uocis uelit iudicare se. lo. quos cõcepat nec eos uel se. uel ter. attribuit pso. dicit enĩ nos fecimus. i. ego feci: & tu fecisti: & illi fecerũt. Id qs. Dixi ex parte mea diffinitionē pri. pluralis & se. & ter. s. quia prima secũdas cõcepit & ter. se. cõcipit ter. ter. alias. ter. & id. i. talis pprietas cõtingit tã in pno. q ĩ uer. In qbus. Nec mirũ si uerba in cõceptione psonarũ cũ pro: cõueniũt: qa ēt in discretiõe psonarũ cõueniũt: cũ illis: & hoc ē in qbus uerbis & finiunt. i. distinguunt per. sicut in p. s. nec pri. sit secũda: nec se. ter. & ecõuerso: sicut nec ĩ p.

ET sciēdũ. Diffinũit supius per. secundũ quosdã tam realis q uocalis secũdũ alios realis tãtũ: & gratia eorũ uocalis. nũc ad ostēsionē naturæ uocalium per quandam proprietatē realium ostendit. s. quia pro. ponit in prima & se. reali significãda. in ter. uero. i. in designatione ter. realis perso. nõ ponit pro. nisi pri. per. egrat demõstratiõe & relatiõe. i. demõstratiue uel relatiue uelit significari. Nota p naturã uocalis per. quodãmodo ostēdi. est enĩ dicere qa pri. & se. uocalis per. pnois ĩ suis significatis semp ponit. ter. uero uocalis p. nõ semp in suo significato ponit: sed nomē succedit loco eius ter. per. uocalis. i. eãdē rē significat: & loco eius ponit: ut si Põpeius: dicat ad Cæsarē: ego & tu. &. c. te. remp. hic habemus q pnomē ponitur in pri. & in se. per. designãda. nomē uero in ter. loco pno. Sicut. n. si diceret ego & tu & ille & p ille crassum significaret. Ita & p propriũ nomē eius eũ ibi significaret. Et nota cõgrue poni nomē loco pnois eũ sæpe idem habeat nomē significare in orone positũ qtũ ad uim illius oronis qd pnomē si ibi poneret. Nã sicut cum dico ille legit: ille purã substãtiã: legit aũt illi purc lectionē inesse significat. Ita cũ dico crassus legit qtũ ad uim illius oronis nõ est necessariũ per crassus aliud significari: nisi id qd designabat ille: nõ tñ negamus ibi significari qualitatem ab illo. est enim nomē. Si aũt cõtrariam ponit sniam. q. d. qñ ter. per. realis non eget demonstratione uel relatione ponit nomē ad eam designãdã. sed qñ eget ponit pnomē ter. pso. Quare dixerit loco ter. tñ poni nomē: & nec loco pri. nec loco secundæ: reddit causam: sic qa omne nomen est tertiæ psonæ naturaliter. Et iure. Bene dixi omne nomē cē tertiæ psonæ: qa ad tertiam psonam significandam fuit inuētũ: & hoc est qa prima positio. i. inuētio nominũ nõ habet locũ. i. significationē ad aliquã. i. ad secũdã psonam: ad quã dirigatur: quia posset esse res inanimata: quæ non responderet: sed habet locutionē de. a. idest de tertia psona: & hoc ostendit sub exēplo. dicimus enim &c. Prima enim. Aliam cãm ostendit quare nomē in prima & secũda persona poni nõ possit. Littera sic iungit. recte dixi: quia prima positio nominũ habet locũ de. a. i. adiungit tertiæ personæ tñ. prima enĩ & secũda persona nõ egent adiunctione nominũ ad sui designationē: nisi figurate: quod est dicere: si pri. & secũda persona qñq egeant adiunctione nominis. s. ad qualitates animi ostēdendas. figurate habent illa noīa. ut ego poeta figuratiuam iõ uoco hanc constructionem: qa poeta naturaliter ē tertiæ personæ. & construitur cũ pri. quare pri. & se. per. adiectionem nominis non egeant causam supponit. s. cum substantiã & qualitatē &c. & est ordo cum ipse q loqtur uidetur scire: uel as. substantiam & qualitatē tam suam q eius: ad quem præsentē ipse præsens loquitur. Refert singula singulis: scire ad substantiam: & aspicere ad qualitatem: & hoc secundum eos: qui uolunt qualitate simpliciter uideri: secundum autem eos q uolunt corpora uideri refert aspicere ad substantiam: scire ad qualitatē: uel scire suam substãtiam & qualitatē. Aspicere substantiam & qualitatem eius ad quem loqtur: & est sensus primæ & secundæ psonæ: ideo nõ egēt adiun

ctione nois qualitates cũ substãtia notãtis. qa prima pso. nomine substãtiã & qualitatẽ suã: & secũdus substantiã & qualitatẽ ad quã loquit. Sed ista causa ab illo effectu prsus aliena uidet: qa licet prima psona suã & secũdæ substãtiã & qualitatẽ nouerit: tñ si secũda pri. qualitatẽ ignoret: prima ad qualitates suas notificãdas illi secundæ adiectiõe nois indigebat. Sed attẽdendũ: qa ubi dicit: qm prima aspicit qualitates secũdæ p constanti ostẽdit quatenus secũda primæ qualitates aspiciat: & hoc est illud solũ qd ad eũdẽ effectũ quẽ pbat e desiderat sufficere possit. Tertiæ uero psonæ. Prima & secũda psona. illa de causa nõ egẽt adiũctiõe nois: sed ter. per. ideo congrue adiungunt noia: quia pot uel ex toto abesse per. uel si nõ prorsus adsit qualitas eius potest obs. spa. i. longitudine interualli. Itaq. Et qa est absens per. uel qualitas eius obscura. itaq noie manifestat: non tantũ substãtia: sed etiã qualitas: q uero pnomine quædã substãtia per se. Ostẽsio ẽ necessitatis. q. d. ideo necesse est ut qualitas obscura noie manifestet: qa pnomẽ ad id faciẽdũ nõ sufficeret: qa solã substantiã significat de qua. s. qualitate sæpe sit dubi. ut æneas cũ esset i iferno uidẽs a lõge manere unũ de substantia quidẽ certus: de qualitate dubitabat. & iccirco per quis proprium nomen ad qualitates eius cognoscendas requirebat. Dum ignoratur ab ænea propria eius qualitas quare nomẽ pprtũ. Adaptatio exempli. Solã. n. Dixi quare nomen & non pronomẽ supple. Nam pronomina non significant qualitatẽ: non dico qtum ad demonstrationẽ uel relationem: sed qtũ est in pronomine ipsius uocis. i. qtũ ad significationem quã habent ex hoc q sunt pronomina. Genera pronominum. Quot modis accipitur genus: & quid proprie: & quid improprie significet: recurre ad tractatum nominis: & ibi diligẽter expositũ iuenies: sed nota genus hanc uocem aliud ponere in pronoibus: aliud in nominibus. In pronominibus enim hoc ponit q ea adiungit noibus: quibus præponũtur articuli: ex qua adiunctiõe discernit genus masculinum. s. & cætera in eis. Cum autẽ genera. Cũ astr genera pro. in. v. separauit: nũc partes illas exequit ostẽdẽdo q pronomina quorũ generũ sint accipienda habẽt qdam libri ergo q si est inceptiuũ esse: intellige cũ oia pnomina sint. xv. alia quidẽ oia mobilia sunt & qualiter sint mobilia supponit. i. ex masculinis facta fe. & ne in diuersis terminatiõibus alia dico absq tribus prima ego. & tu. in quibus duobus ipsa demonstratio secum idest cum suis qualitatibus ostendit & genus absq sui. q sui subiicit & ostendit tam genus q numerum suum. non discretionem uocis. quia una terminatione tria genus. & utrunq numerum significat. sed priore cognitione idest re prius cognita. & per priorem cognitionem bene potest distinguere genus & numerum: cum sit relatiuum. idest ad rem prius cognitam referatur. & uere cum sit relatiuum priore cognitione potest tam genus q numerũ distinguere. Nã relatio est ante late cog. rep. ut Vir. scripsit ad laudem sui uir. facit ante latã cognitionẽ: sui est illius representatio. & habet hic eũdẽ numerũ & ge. q & uirg. Quod siqs. Dixit superius q sui ex relatione genus & numerũ distingueret. unde uidetur alicui q relatio cã esset confusionis in sui. non ppqnã. sed sine qua confusio illa non fieret. i. non distingueret sui confũdi non permitteret. Quæreret ergo inqt ille aliqs cũ is eandem relationis causam habeat. quare effectu confusionis priuetur. huic quæstioni Prisc. occurrit dicẽs. quia nõ solũ cã relationis sui cõfundit. sed ẽt pptet hoc qa necesse fuit ut terminationem casuũ similẽ hẽret in pri. & . s. & iccirco nõ potuit cõfundi. Sic iunge. dixi qa sui per relationẽ ge. distinguit. & inde æqpolle ret dico qa sui causa relationis genus confundit. q idest sed si quis contra hoc dicat. cur ergo etiam is cum sit relatiuum idest cum habeat eandem causam confusionis: nõ est cõe trium generum. respon. q sui hoc habuit ut confunderet genera. non solum causa relationis: sed etiã causa ipsius terminationis singulorum casuum q sunt consimiles in terminatione prima persona & secun. personæ sicut enim genitiuus & datiuus prima & se. per. in. i. desinit. accusatiuus uero & ablatiuus i. e. ita sui. Quomodo enim. Ostendit qua necessitate sui similes casus habeat cum prima & se. perso. hac. s. qa græci ha

cunda nisi figurate adiunctione nominis non egent: cũ & substantiã & qualitatẽ: tã suã ipse qui loquit: q̃ eius ad quẽ præsens præsentẽ loquit uidet scire uel aspicere. Tertiæ uero psonæ ideo congrue adiungunt noia: quia potest abesse psona: uel spacio eius qualitas obscurari. Itaq pnoie quidẽ substãtia per se: noie uero etiam qualitas manifestat: de qua sæpe fit dubium i ea psona ut Virg. in sexto: Quis pater ille uiꝝ qui sic comitat euntem: Cũ ignorat ppria eius qualitas quæritur nomen; solã enĩ substãtiã nõ ẽt qualitatem significant pnomina q̃tum est in ipsius prolatione uocis. Genera pnominũ sunt quinq: masculinum ut hic: fœmininũ ut hæc: neutrũ ut hoc: cõmune ut nostras uestras: triũ generũ: ut ego tu. Cũ igit oia pnoia: ut supra docuimus sint quindecim. Alia autem omnia mobilia sunt: idest ex masculinis fœminina & neutra faciunt absque trib9 primitiuis primæ & secundæ personæ: ego & tu in quibus demonstratio ipsa secum genus ostendit & sui: qd cum sit relatiuum: ut docuimus; tam genus q̃ numerum: non uocis discretione; sed priore cognitione subiicit. Relatio est enim cognitionis ante latæ repræsentatio: ut scribit Virgilius ad laudem sui: Rogat te ille ut causa sui facias. Quod siquis dicat cur ego etiam is cũ sit semper relatiuum: nõ est cõmune trium generum: Respondemus q sui sibi se a se: nõ solum relatiõis causa: quod supra diximus: sed etiam ipsius terminatiõis singuloꝝ casuum: qui consimiles sunt primæ & secundæ hoc habuit ut confundat genera. Quomodo enim

hent casus pri. f. & ter. per. cõsimiles in terminatio. & nos seqmur auctoritatẽ eorũ: & hoc ẽ quõ. n. græci p̃ tertias psonas primitiuorũ obliquos casus similiter terminãtes: qui casus i eadẽ terminatiõe cões sunt oĩum generũ ut isti εμου ςου ουεμοι ςοι οι εμεςε ε & cæteri. sic nos quoq; &c Alia uero p̃ter ego. tu sui de qbus dictũ est mobilia sunt: ut ille. illa. illud. hæc mobilitas est pnoĩalis. Deriuatiua quoq; mobilia sũt. ut meus. mea meũ. hæc mobilitas quæ us. in a. &. a. in um. cõuertit noĩalis ẽ. Duo inuẽ. Alia oĩa dixi esse mobilia: excipiunt duo q̃ cõia inueniunt nostras & uestras. Vnde. f. quia psecta erãt nostratis. & uestratis. accẽtus psecti remã

græci per tres personas primitiuorum obliquos casus similiter hẽnt terminantes quæ & cõmunes sunt oĩum generum εμου σου ου εμοι σοι οι εμε σε ε: Sic nos quoq; illorum auctoritatem ĩ plerisq; secuti p̃ tres psonas hẽmus pnoĩa similiter terminãtia p obliquos casus & oĩs cõia generis: mei tui sui: mihi tibi sibi: me te se. a me a te a se. Alia uero oĩa sicut apud græcos mobilia sunt: ut ille illa illud: iste ista istud: hic hæc hoc: is ea id: ipse ipsa ipsum Deriuatiua quoq;: meus mea meum: tuus tua tuum: suus sua suum: noster nostra nostrum: uester uestra uestrum. Duo tantũ inueniuntur cõmunia nostras: uestras. quoꝝ psecta nostratis erãt & uestratis: unde qa trisyllabæ syncopa facta est mãsit in a. accẽtus psecti: quõ & in alijs multis: arpinas pro arpinatis: fumat p̃ fumauit: cupit pro cupiuit: illic pro illice. Itaq; neutrũ quoq; eorũ in e. finit: nostrate: uestrate. ex quo ostẽdit illoꝝ quoq; noĩatiuus in tis secundum analogiã a uetustissimis p̃latus esse. Cassius emina in tertio annaliũ. Hos libros siquis nostratis sapiẽs. Marcus cato ĩ legis meuiæ suasione. rex Seleucus arma nostratia facit. Plau. in sticho. ergo oratores populi summates uiri summi accumbẽt ego infimatis p̃ infimas.

¶ De omnibus pronominibus.

Necesse est aũt omnia pnoĩa tria habere genera: uel in una eadẽq; uoce cõfusa: uel in diuersis distincta terminatiõibus. Ideo qa pro' unjuscuiusq; rei proprijs accipiuntur noĩbus: quæ nomina tam in masculinis & fœmininis q̃ in neutris inueniuntur nominibus quæ ĩ pronoĩbus quoq; necesse est ostẽdi: seu demõstratiõe siue relatione. Quærit tamẽ cur habeat genus neutrũ prima & secũda psona cũ naturaliter sermo non nisi inter mares & fœminas exercetur: quoꝝ sunt primæ & secundæ personæ: idest a quibus profert: & ad quos dirigit loquela: Ad quos dicemus possunt equidẽ etiã hominũ inueniri noĩa neutri generis: ut in maribus hoc basion: hoc eliconion: quõ & in fœmininis: glicerium: dorcium. possumus tamen etiã ad res q̃ nõ habẽt naturã loquẽdi: uel audiẽdi p confirmatione. i. προσωποποιιαν primas & secũdas adiungere psonas: etiã si sint generis neutri: ut foro mari cælo.

sit in a modo finali quæ ĩpfecto erat penultima: qa huiusmodi syllabæ. repetitio est loci. Ita accẽtus remansit in a. quõ in multis alijs solet fieri ut cupit p̃ cupiuit. i. lr̃a ĩ integro habuit accentũ. & in corrupto eundem facta finalis seruat. Itaq; istud. Itaq; non est illatiuum: sed similitudinis ostensiuum hoc modo accentus mansit in a. & ita similiter sic illud factum est ne utrunq; eorum: idest nostras & uestras finiatur in e. Ex quo ostendit. Quasi dicat quorum neutrum in e. terminatur adiectiuorum: scilicet precedentia genera in is finiuntur. & quod dictum ẽ ue stratis. & uestrate in neutro genere comprobat exemplis auctorum infimatis pro infimas. exemplum de similibus.

Necesse est aũt. Dixerat oĩa pnoĩa: uel esse cõfusa: uel esse mobilia: & ibi æquipollenter dixit oĩa pnoĩa tria habere genera causam quare ita sit supponit. f. ideo necesse est ut omnia pnoĩa tria habeant genera quia: accipiũtur p pprijs noĩbus uniuscuiusq; ppria noĩa tã in mascu. & in foe. q̃ in neutris ĩueniunt genera q̃ tria genera necesse est ostendi in pronoĩe. Ac si dicat. quare pnoĩa accipiunt p pprijs noĩbus quæ sunt mascu. & foemi. & neutra. ergo necesse est illa tria genera ostẽdi in pronoĩbus. quod sequit demõstratione siue relatione: non ẽ de illatione: sed est ostẽsio quædam quõ illa genera in pnoĩbus ualeãt ostẽdi. Quare tamen dixerat omne pnomẽ tria habere genera: diceret aliqs nõ est uerũ: qa prima & secũda psona pnomi. debẽt carere neutro genere: cũ prineãt tãtũ ad mares: uel ad foeminas: que tantũ habẽt naturã loquẽdi & audiẽdi. Illud tamẽ sic aduersat. licet ego dixerim omne pnomẽ tria genera habere: tamen quæritur cur prima & secũda persona habeant neutrum genus cum sermo & cætera: quod est dicere prima & secũda psona tãtum conueniũt maribus & foeminis: qa ipsi soli inter se loquũtur: quod aperte ĩdicat cũ supponit quorum marium & foeminarũ sunt primæ & secundæ personæ. i. proprie ptinet ad ipsos esse primas personas & secundas: & quid sit illo mares uel foemĩas eẽ primas uel se. exponit sic: mares & foe. sunt primæ & secundæ personæ. i. tales a. qbus &c. quasi dicat tales: sũt ad quorũ designationẽ primã & secundã psonam proponi debeant tãtũ & cætera. cum istud sit quare illa prima & secũda per. pno. neutrũ ge. habeant quæritur. Ad quod dicendum q; possunt etiã nomina hominũ inueniri q̃tum ad uocem neutri ge. quare nõ est mirum si pronoĩa loco eorum posita neutrũ genus habeant. Possumus tamẽ. Altera solutio. Sic contra, licet solutio supradicta sufficere possit tñ possumus & aliam dare solutionem: quia prima &

se.per. iō habet neutrū ge. q̄a possumus per προσωποποιίαν adiungere pri. & se. per. ad res inaīatas ēt si sint neutri ge. ut si forsā īducat̄: dicēs. ego miser totiēs pedibus rusticorꝝ cōculcor. Illud quoq;. Sicut de pro. pri. & se. per. quædā notauimus. similiter notādū ē ꝙ deriuatiua ꝑ. intrinsecus sunt alterius gene. i. cōis triū generū in quo. i. in qua parte possessor ostēdit̄. & alterius ge. extrinsecus. i. mobilis: qd̄ ge. discernit̄ cōseq. i. cōuenienti terminatione. s. p. us. p. a. p um. Istis deriuatiuis ſm intrinsecā partē supradicta causa cōuenit. s. ob hoc habent tria ge. q̄a intrinsecus ꝓpriis noībus cuiusq; rei accipiunt̄. Extrinsecus uero nō q̄uis hæc deriuatiua non declarāt q̄litatē generalē siue ꝓpriā ipsi⁹ possessionis. Cū. n. dicis meus ge. q̄dē & numerꝝ optie discetno: sed siue de hoīe siue de equo dicas ꝓrsus ignoto nisi adiūgas nomen pos. rei dicēs seruus uel aliqd tale. Et sciēdum ꝙ sæpe dictū ē. s. possessiua itrīsecus fungit̄ loco ꝓpri. i. admodū ꝓpriorꝝ certā rē sig. repetit ut addat ꝙ itrīsecus numerus fungit̄ loco appellatiui: & iō dicit magis: q̄a ē q̄n cū ꝓpriis noībus iuncta ꝓpriorꝝ loco funguntur ut si dicā meus plato: & uult itelligi appellatiua noīa rectius debere iungi his possessiuis pronoībus q̄ ꝓpria. Nec solū. Docet non esse mirādū si possessiua pro. qualitatē ipsius possessionis nō declarant: q̄a idē est ī possessiuis noībus: nō in illis tm̄ quæ ab appellatiuis deriuant̄ ꝙ subintelligo pp illud & copulatiuū sed ēt in illis quæ a ꝓpriis deriuant̄: ut si dicā meus. euandrius. terrenus. nullius possessionis qualitatē demōstro nisi adiungā noīa dicens meus filius. euādrius ensis. terrenus homo. Et uide. Dixit insinitas pos. intelligi in possessiuis nisi adiunctione noīs discernet̄ hic determinat per quæ noīa debeāt discerni. s. adiūctiōe appellatiuorꝝ: & supponit idē cām. s. q̄a appellatiua noīa cōis qualitatis sūt sicut & possessiua idem superius dixerat: sed cām nō posuit: iō nō iudicat̄ supfluum: si idē hic repetitur. Tam autem possessiua ꝓnoīa q̄ pos. noīa cōmunitates possessiuorū nominū & ꝓno. in q̄bus cōueniūt & differāt īgredit̄ ostēdere: ut naturā utrorūq; aperiat. causa tn̄ possiuorū prono. hic incipit. Cōmune habēt possessiua pronomina & nomina ꝙ in utrisq; posses. idest nomē possessē rei subintelligit̄. Idem uidetur supius dixisse: sed hic ad cōitatē ostendendā repetitū ē: & hoc hēt cōe q̄d intelligunt̄ binæ p. in utrisq;: una itrinsecus altera extrinsecus: & hoc habent commune quod in genitiuos primitiui similiter resoluūt̄ cū hoc noīe possessiuo: ut dicā meus seruus uel euandrius ensis possum: sic resoluere: possessio mei: ut pos. euandri. & est plane diuersum a superiori.

Nam cōe. Trāsit ad drītias pos. p. & n. dicēs. s. hoc hn̄t nō cōe: quia pos. p. cō. sunt oīs pos. q̄libet. n. pos. de re sua pōt dicere hæc est mea res noīa uero pos. nō sūt com. oīs pos. ut hectoreus clipeus. hectoreus ꝓpriū est unius possessoris. s. hectoris. necnon ēt possessiua noīa ab appellatiuis deriuata: ut marinus humanus sunt cōia oīs possessoris: ut pro. & hoc habent nisi cō. ꝙ noīa pos. &c. p. uero pos. intrinsecus pri. & s. inueniunt̄ per. aliud non cōe dubitabat̄ numerus possessoris &c. in prono. uero non dubitatur numerus possessoris: quare non possit dubitari supponit. s. quia sunt certe positiones. i. certi gti primitiuorū a q̄bus hæc deriuant̄ q. gti pri. a q̄bus hæc deriuant penitus dissonant inter se tam p singularē q̄ p pluralē numerꝝ: ut mei & nostrū. quorū unus determinate singularē numerū. & alter pluralē significat: & iō oportuit ut meus. & nr̄. ab his deriuata intrinsecus diuersas uoces suæ positionis retinētia certū numerū possessoris intrinsecus significarēt. Taurinus aūt tā bene hēt intrinsecus uocē gti pluralis sui primitiui q̄ singularis. & iō intrinsecus cōfusū hn̄t nūerū uel ēt possumus respicere ad significatiōem quā hn̄t ī pos. itrīsecus. In ꝓno. nō dubitat̄ nūerus pos. excepto suus: de quo nō ē mirꝝ: q̄a ei⁹ primitiui &c. Aliud nō cōe. Quia pos. no.

Illud quoq; notādū ꝙ deriuatiua ꝓnoīa q̄ sūt sex: ut supra ostendimus alteri⁹ sunt itrīsecus generis: hoc ē cōis triū generū: ī quo possessor ostēdit̄: & alterius extrīsecus: hoc ē mobilis: ī qua possessio denūciat̄: qd̄ terminatione cōsequendi discernit̄ quō & numerus sicut supra docuimus: q̄uis qualitatē ipsius possessiōis nō declarāt nisi adiūgas nomē. Et sciēdū ꝙ itrinsecus ꝓpri loco fūgunt̄. Extrinsecus uero magis appellatiui: nec solum ī ꝓnoībus deriuatiuis: sed ēt in noībus possessiuis: & q̄ a ꝓpriis deriuant̄ infinitæ possunt itelligi possessiōes: nisi adiectiōe nois alicuius discernantur: ut meus fili⁹. Telamonius natus: Euādri⁹ ensis. Et uide ꝙ appellatiua magis asciscūt quæ cōis sunt qualitatis: tā aūt possessiua ꝓnoīa: q̄ noīa in gtūm primitiuorum resoluuntur. Quid est enī meus filius nisi mei filius: Euādrius ensis nisi Euandri ensis: ¶ Cōia pronoīa.

Commune habent possessiua ꝓnoīa cū possessiuis noībus ꝙ in ūtrisq; possessio subauditur & ꝙ binæ itelligunt̄ ꝑsonæ: & ꝙ in genitiuos primitiuorū similiter resoluunt̄ cū possessione. Nō cōmune habent ꝙ ꝓnoīa possessiua oīs sunt cōia possessoris: noīa aūt possessiua nō oīs possessoris. Hectoreus .n. clipeus unius ē ꝓpriū possessoris: necnō ab appellatiuis quoq; deriuata: q̄uis sint multorꝝ cōia possessorꝝ: non tn̄ sic pn̄t eē cōia quō pronoīa: ut humanus: marinus. Et qd̄ noīa tertiæ itelligunt̄ ꝑsonæ: nisi adiūgant̄ uerbis substātiuis uel uocatiuis. Pronoīa uero p̄riæ & secūdæ īueniunt̄ ꝑsonæ. Dubitat̄ numerus possessoris in noībus possessiuis q̄ ab appellatiuis deriuantur: ut si dicā taurina uestigia: pn̄t & uni⁹ & multorū itelligi taurorū. in ꝓnoībus uero: non: q̄a tā p singularem q̄ p pluralē numerū positiones sunt excepto suus: cui⁹ primitiuum: idest sui cōmune est utriusq; numeri. Posses-

possessis rebus dig nioribus q̄ sint possessores non solent adiungi. pronomina uero adiunguntur.

Figura pnom nis. Figura pno. duplex est & hoc ostendit a partibus qa aut cōposita sunt p. aut simplicia. simplicia sunt oīa alia. a qbus alia supponit. s. p ntōs tria tm̄ cōp. qd' est dicere alia a tribus. q̄ sola per ntōs cōponunt. sola ideo dico ista p ntūm cōponi: quia sunt & alia p. quæ in solis obliquis cōponunt: ut ecum &c. & attende cum dicit ista tria cōponi p ntūm: nō aufert eis compo. ī obliqs sed sic dicit compoui in obliquis: ut ntūs eorum pcedat compositus: quod non est in alus p ista tria dico habētia apud græcos unā īterpretationē. i. unā uocē æquipollētem eis in usu. s. ουτος quādo enim ουτος ē demō. s. ab iste & hic. non discrepat: qñ uero relatiuū cū is. æquipollet.

sua et noīa ascēdētibus nō solent adiungi ut Hectoridis pr̄ nō dicimus: frater uero uel seruus dicius: pnoia uero adiūgunt: ut meus pr̄.

De figura.

Figura pnoīum duplex est. Aut eni simplicia sunt pnoīa: aut cōposita. Simplicia sunt oīa alia: p noiatiuos tria tantū cōponunt unā interpretationē apud græcos habētia ουτοσ: iste hic is: cōponunt igit iste & hic secum ut istic istæc istoc. Is uero cum aduerbio idē qd' significat is demū ex qbus & cōponit hoc ē idē iter. is. eius fœmininū eadē: neutrum idē i. correpta: q̄ i masculīo pducit. Vir. i. iii. æ. Idē ambas ferro dolor atq; eadē hora tulisset. Iuue. i. i. Et tamē alter. Si fecisset idē caderet sub iudice morū. In neutro tamē preterea geminat cōpositio. dicimus. n. idē et idē. i. idē & idē: cuius obliqui deficiūt casus. Et ntūs qdē tā masculini q̄ neutri ex duobus corruptis ē: necnon accusatiuus tam masculini q̄ fœminini. mutatur. n. m. in n. euphoniæ causa: ut eūdē eadē: qd' in alus quoq; cōpositis fieri solet pp eandē cōsonantē: ut quēdā quādā quorūdā: q̄ tamē possent & p adiectionē habere extremam syllabā. Cæteri uero casus supradictorū pnominū: hoc est eadē: eiusdē: eidē: eodē: eadē: eisdē: eadē: eosdē ex integro & corrupto īueniunt. Itaq; regula exigit p duas i. uel p e. & i. tā ntūm pluralem masculini q̄ datiuos & ablatiuos oīum plurales scribi, Idest iidē uel eidē & iisdem uel eisdē. Iuuena. in secūdo satyrarū. Implet & ad mœchos dat ferre cinædis. Solēt aūt auctores ēt p synæresim unā i. ponere pro duabus: ut Vir. in primo. Et crudelia secū fata lyci pro lycii. Et ille urbē patauii pro patauini. Iuuena. in tertio. Antoni gladios potuit cōtemnere si sic. pro antonii. Iste uero & hic nō componit in per eos casus: q i c. desinūt absq; datiuo. i. p noiatiuū accusatiuū & ablatiuū singularē: p pluralē uero nullū nisi noiatiuū neutri: qui est & accusatiuus. Nam hic solus in plurali numero c. hēt: ut hic istic: hæc istæc: hoc istoc: hūc istūc: hāc istāc: Terē. in heauton. Suspicionē istanc ex illis quære. hoc istoc: hac istac: hæc istec: qui semper singularē sequitūt fœminini. Quidam tamen

Componunt igit. Inceptū ē. icipit. n. ostēdere quō hæc tria cōponunt. s. iste. & hic cōpo. secū. i. unū cū altero ut fiāt unū cōpositū: ut istic. istec. istoc. is uero cōponit cū ad. demū subītellige & facit hoc compositū idem. qd compo. i. idē sig. is. demū. & merito: quia de eis componit subiūgit qd sit dicere is demū. i. iterū is. & est gemina relatio. Eius composi. i. idem sc. est eadem & cætera. locū hic habent ut hic ageret de naturis idem. In neutro tamen. Sic iunge licet hoc neutrum idem sic compositum tū præterea. i. adhuc geminat compositio. Et ntūs qdem. Dixit qa idem mas. facit. neutrum. i. cotre. & i hoc posuerat differentiam iter masculinū & neutrū. modo uult iter ea dare conuenientiam. Quod. s. ut m. mutet in n pp̄ter. d. cō. solet fieri in aliis cōpositis. alia compositio uocat quædā &c. secūdū quosdā qui uolebant forsitan quēdam componi: ex quē: & demū; qd' nihil estīmo habet extremā syllabā per adiectionē. Cæteri uero casus. Dixi ntūm mas. & neu. & accusatiuum ma. & neu. & actūm mas. & fœ. ex duobus corruptis esse: cæteri uero casus supradictorū p. īueniunt compositi ex inte. & cor. supradictorū pno pluraliter dixit pp̄ter diuersa ge. eadem intellige pno. & abla. fœ. & ntō & actō plurali neu. posi. Itaq; regula dixerat q cetri casus ex corrupto & integro inueniunt ex integro & corrupto exigit no. pluralem mas. & dati. & abl. plurales oīum: cum sint de cæteris scribi per duas ii. uel per e. & i. ut ex ītegro & cor. composita appareāt scribi dicit tn̄ enim posset addere & pronūciari: quia si qñq; primā partē horū cōpositorū casuum corrupte proferamus: illa prima pars integre saltē scribi deberet: ut saltē scriptura faceret uos memores illos casus ex itegro & cor. esse cōpositos. Solent aūt: quasi dicat reg. sic exigit ut dixi. sed auc. solēt ponere: & in scriptura: & in pronūciatione unā i. pro duabus p synæresim. i. p conglutinationem illorum duorum ii. ī unā longam: ut lyci pro lycii. Similiter profertur idem in nominatiuo plurali pro iidem. Iste uero. Dixit supius quomodo iste & hic secū componunt. modo uult determiare p quos casus id fiat: p oēs. s. qui in c. desinūt absq; datiuo. Non eni dicimus istuic. & nota qa huic datiuus c. nō habet naturaliter: sed ad' differentiā hui interiectionis: sicut superius innuimus. unde non mirum si iste. & hic per hūc casum nō componunt: sicut ēt nec p alios: qui c. non hñt. Quidā tū. Licet dixerim istic istec istoc esse composita: quidam tū confirmant hæc quoq; ut multa alia inde pferri per metaplasmū. i. p adiectionē finis. s. ut c. finalis additū dicat; magis dico q̄ per cōpositionē. Seqt cōiectura ratiōis. unde: scilicet

quia illic nõ ẽ cõpositũ ab iste:& hic nec alia ab aliis:nec seruant aspiratione͂:quã seruarẽt si essent cõposita ab illis aspiratis nõ seruãt dico quõ nec illic illucq̧ pculdubio per metaplasmũ finis:nõ p cõpositione͂ factã ab ille:& hic dicunt͛.uel põt eẽ at. sub illatione positũ:ad hoc ꝙ illa nõ dicant͛ cõpo. Quod aũt ad hoc ꝙ aliqs diceret qd ĩde si nõ seruãt aspiratione͂ simplicis tegu.q.d.ista cũ nõ seruẽt aspiratione͂ simpliciũ nõ sũt cõposita:quia si essent composita seruarent:ut patet in adhuc & cætera. Nota tñ ꝙ non oĩa quæ ab aspiratis componũtur seruant aspiratione͂:sed in plærisq̧ hoc solet fieri. Nam egomet; quasi dicat, bene dixi tantũ tria cõponi p noĩatiuos:nã egomet non per cõpositionem sed p adiectione͂ solet pferri: & cũ qbus met adiungit͛.i.tutemet & suimet: hoc non causa responsionis:sed similitudinis appositum est επεκτᾶςις dicitur quælibet adiectio & ualet idẽ qd̓ porrectio παραγογη ꝓprie dicitur adiectio finis:qa dictiõibus solet adiici ad eas lõgiores faciẽdas:& ualet idẽ qd̓ assũptio magis electiuũ hic acci. Et primæ qdẽ. Dixerat ĩdeterminate &c.qbus met adiungitur:modo uult ostẽdere qbus certis iungat͛. Itaq̧ qa met nõ potuit adiũgi noĩatiuo.i.p. ꝓpter æquiuocatione͂:itaq̧ auctores illi ntõ solẽt adiũgere te breuẽ syllabam:uel temet. Sunt eni.q.d.in hoc exẽplo qd̓ alphius posuit seu tute ma.bene põt discerni:qm̃ te syllabica adiectio ibi sit breuis:nam sũt illi uersus dimetri iambici.Inde neq̧.ꝓbat qn̄ate-breuis syllaba ntõ.i.per. ista sola necessitate iũgit͛:q: met nõ poterat poni.nã in aliis casibus ubi met ponit͛ nunq̃ ĩuenies adiectione͂ te.breuis syllabæ. Tertiæ quoq̧.Ordo est. triptoto quoq̧ p.t.p.addit͛ met. Pte quoq̧.Aliã adiunctione͂ p.oñdit.cõstru.Illa primitiua.i.ego tu sui.supradictas adiectiones ascisciit.pte quoq̧ adiectione͂ asciscere abla.possessiuor̃ triũ pronominũ.i.deriuatiuorũ a tribus pronoĩbus pri.i.& secundæ personæ & tertiæ. Sciendum tamen ac si dicat. Licet ego uocauerim met te: breuẽ syllabam & pte adiectiones:tamen aliquid operantur in sensu:quia addũtur supra pronomina causa discretionis uel significantiæ. Plærũq̧.plærunq̧ ideo dicit:quia qñdoq̧ sic adduntur:ut nec discretione͂ nec significationem faciant:sed sicut simplices adiectiones ad complẽdũ metrũ ponũt͛. Nã recte. Redditio causæ est quare te breuem dixerit adiectionem & nõ te longã.i.qa te longa non est adiectio ĩmo cũ dicit͛ tete:ostẽdit͛ eẽ accusatiuus uel ablatiuus geminatus:sicut meme & sese. Se quit cõposita tamen:& aduersat͛ ad id quod dixit accusatiuũ geminatũ eẽ in quo uidebatur ĩuenire duas dictiões esse non cõpositas. Nec mirũ eam cõpositione͂ quæ sit gemĩata dictõe ĩuenīri ĩ his solis ca.i.cũ accu.& abla.quare non sit mir̃ cãm supponit.i.qa illi soli casus ĩter oẽs obliquos:supple ꝓnois primæ secũdæ & ter.pso.singulares sunt monosyllabi:& iõ egent geminatiõe ut corrigãt͛ & cæteris casibus fiant æquales. Singulares dicit:quia actĩs & ntĩs pluralis eor̃:similiter monosyllabi sunt nos & uos. Et sciẽdum ꝙ hoc quoq̧ ad græ. Dixerã qm̃ met nec ntõ singulari secundæ perso.nec gtõ plurali primæ & secundæ poterat adiungi. Rursus pte hæc alia adiectio solis ablatiuis possessiuorũ conueniebat:necnõ ẽt solus actĩs triumper.p geminatione͂ componebat͛:cæteri casus nõ. Et sciendũ ꝙ hoc facimus & ad imitatione͂ græcor̃:repetit ꝙ dixerat.i.ut ĩueniant͛ qdam casus adhibentes cõpositiõem ut accusatiuus singularis & ablatiuus trium personar̃ uel adiectione͂ sicut noĩatiuus primæ psonæ:ut oẽs obliq secundæ & primæ:met adiectione͂ adhibent:& ablatiui possessiuorum pte. Alii uero casus abnegant illam compositionem quia pri-

hæc magis quoq̧ per metaplasmũ finis q̃ p cõpositione͂ pferre cõfirmant: unde nec aspiratione͂ seruant: quõ nec illic illac. Quod aũt cõposita seruat ostendunt aduerbia ab hic ab adhuc. Nã egomet & cætera: qbus adiũgit͛ met magis p porrectione͂ uel assumptione͂: quã græci uocãt επεκτασιν uel παραγογην solent pferri. Et primæ qdẽ psonæ oĩbus adiũgit͛ casibus met: ut egomet: meimet: mihimet: & memet. Secũdæ uero psonæ obliqs solis: tuimet: tibimet: Noĩatiuo aũt iõ nõ addit͛: ne dubitatione͂ faciat cũ ẽt uerbũ intelligi possit si dicamus tumet. Itaq̧ breuẽ te syllabã pro met ei addere solebant auctores uel temet. Lucre.in.i. Accipe ꝑterea quæ corpora tute necesse est. Idẽ in eodem: Tutemet a nobis iam quo uis tempore uatum. Ennius: O tite tute tati tibi tãta tyrãne tulisti. alphius auitus in secundo excellentiũ. Seu tute malis hospites: seu tute capilios habes. Sunt.n.dimetri iãbici: unde nec in alio casu eandẽ te syllabæ adiectione͂ inuenies: necnon pluralis numeri casibus additus met aliis absq̧ genitiuo nosmet: & nobismet: & uosmet: & uobismet. Cicero de domo sua. Nobismet ipsis põtifices. Tertiæ quoq̧ psonæ triptoto.i.suimet: sibimet: semet. Pte quoq̧ ablatiuum qnq̧ ꝓnominũ possessiuor̃ ĩuenĩ asciscere: meapte tua pte: suapte: nr̃apte: uestrapte. Sciẽdũ tamẽ ꝙ & met & te addũt͛ ꝓnoibus supradictis uel discretiõis cã plærũque uel significantiæ. ut Teren.in adel. Egomet rapui: ĩtelligit͛ ego & nõ alius. Cicero pro murena. Quidq̧ cũ admoneris: tamẽ quasi tute noris ita & salutas: tute dixit p tuipse p te & nõ p aliũ. Nã tete utraq̧ ꝓducta accusatiuus gemĩatus eẽ ostendit͛ uel ablatiuus. qd̓ & in prima & ĩ tertia solet fieri psona: ut meme: sese: cõposita tamẽ hæc ostendunt͛ in accentu penultimo acuto. Nec mir̃ eã cõpositione͂ ĩ his solis casibus ĩueniri: q̧ soli ĩter obliquos supradictorũ ꝓnoium singulares sunt monosyllabi. Supradicta.n. gemĩatio ĩ aliis casib9 fieri nõ solet. Et sciẽdũ qd̓ hoc quoq̧ ad græcor̃ imitatio

nem facimus ut inueniant̃ qdā casus adhibētes cōposi tiōem uel adiectionē. Alii uero abnegēt. Solēt.n.apud illos græcos attici ἔγωγε ἐμοίγε per duos casus idest ntūm & datiuū γε addere. q̄ παραγωγὴ p alios nō inuenit̃ ἐμαυτοῦ σαυτοῦ deficiūt ntō. Ce quoq; solebāt p oēs casus uetustissimi addere articularibus uel demōstratiuis ꝓnoībus: hoc ē ab aspiratione incipiētibus: ut hicce hæcce hocce: unde hoc q̄si duabus cōsonātibus cc sequētibus solēt poetę ꝓducere: ut hoccerat alma parēs q̄ me p tela p ignes Eripis? Et sic in antiq̄ssimis codicibus inuenit̃ bis c scriptū: quō & apud Terentiū in and. Hoccine est credibile aut memorabile? Nunc uero eorūdem pronominū his casibus frequenter addit̃ ce: qui in s desinūt euphoniæ causa huiusce hisce hosce hasce. Nec solū poetæ sed ēt oratores his utūtur supradictis adiectionibus. Cice. i. ii. inuectiuarū. Hosce ego non tā milites acres q̄ inficiatores lentos esse arbitror. Inueniuntur tñ etiam nominatiuum pluralem hisce proferentes antiq: ut Terē. in eunu. Hisce hoc munere arbitrantur suam thaidem esse. In quo uident̃ euphoniæ cā s interposuisse: nec nō similiter illice. unde illic quasi apocopa facta in fine seruat accentū. Teren. in andria. Illic est huius rei caput. Illiusce istiusce illucce istucce ueteres dicebant: teste Papyriano qui de orthographia hoc ostēdit. Teren. in heautontumerumenon. Illanccine mulierē alere cū illa familia. Hæc igitur hoc est met pte ce te adiectiōes eē ipse sensus arguit: q nullus in his separatis pōt inueniri. Nihil eni cōpositū diuidit̃ qđ cū sepa-

ter accusatiui & ablatiui nullus triū personarū casus p geminationē componit̃: & abnegant illā adiectionem: sicut nominatiuus singularis secundæ psonæ: & genitiui pluralis primæ & secundæ. Solent enim apud illos græcos attici. Ostendit quō ad imitationē græcorū hæc faciamus. Nā apud eos casus adhibēt adiectionē uel cōpositionē. Alii uero abnegāt: & hoc ē. Solēt attici apud græcos illā syllabā γε addere ad finē p duos casus. i. p ntūm & dtūm ut ἔγωγε ἐμοίγε quæ paragoge. i. additio finis. s. q̄ παραγωγὴ nō inuenit̃ p alios casus ἐμαυτοῦ σαυτοῦ hæc duo cōposita græca deficiunt i ntō: q̄a reciprocatione tm̄ significāt. Ostensio ē: q casus apud græcos cōpōnē abnegēt. Ce quoq; solebāt p oēs casus. Aliā adiectionē ostēdit: sic certe pte ablatiuū quiq; possessiuorū ꝓnominū inuenio asciscere: ce quoq; &c. Articularia uel demōstratiua ꝓnomina p eodem accipe. qđ aūt subiungit ab aspiratione incipiētibus differentiā non facit: sed ꝓprietas est articularium ꝓnominū. Vnde hocce quasi duabus consō. Probatio ē: q antiqui ce syllabam ꝓnominibus articularibus solebāt addere. quia ide ē q poetæ solēt ꝓducere hoc articulare neutri generis: quasi sequētibus duabus cc cōsonantibus. q. d. In hoc adhuc apparet uestigiū antiquitatis: q sicut hoc: istud articulare antiquitus ꝓducebat̃ positiōe. s. duabus cc consonātibus cū diceret̃ hocce: ita adhuc ꝓducitur sequēte c: ut Vir. Hoccerat alma parēs: & ide ēt apparēt uestigia antiqtatis: q̄a i antiqs codicibus iuenitur bis c scriptum: sicut apud Teren. in andria inuenit̃ bis c hoccine ē credibile: quod est dicere hoc: istud ꝓnomē ubi nullam habet adiectionem sic inuenitur scriptum per duo c quomodo scribitur per duo c apud Teren. ubi habet adiectionem hoccine. Et hic propter illam antiquitatem dubitatur: cum ne ista encletica coniūctio cum corrupta parte. i. cum hocci componat̃: an uim encleticā seruet. Sed sciendū q nulla regula auctoris præcipit: ne minus esse encleticum quādo cū corruptis componit̃ q̄ si cum integris sit cōpositū. Itaq; ꝓculdubio hic erit ne encleticum nisi p simile iudicare uelimus. s. q quēadmodum q ista alia encletica cōiunctio q si cū integris partibus cōponatur uim encleticam retinet: cum corruptis uero compositum pdit: ut undiq; deniq;. Ita cum dicimus hoccine: ne uim encleticam pdit: q̄a diminutionē corrumpit. Nec te moueat q dicimus hoccine cōpositū esse: cum liber dicat tria tantū ꝓnomina p nominatiuos componi. s. iste hic is. Non.n.negat alia etiam posse cōponi p nominatiuos adiectione īterserta: sicut in hoccine si īteseritur: īmo libro essemus contrarii: si diceremus nō esse compositum: liber enim supius dixit: quia compositio non enclesis dictiones corrumpit. Nunc uero eorundem ꝓnominum. Vetustissimi solebant addere ce articularibus. nūc uero ce frequēter addit̃ a modernis his casibus eorundē articularium ꝓnoīum quæ in s desinūt causa euphoniæ. Nam melius sonat huiusce q̄ si huius diceretur. Oratores etiam utūtur adiectiōibus. s. addūt illis casibus quæ i s desinunt. Inueniūtur tamen etiā noīatiui. plu. In ꝓximo sic iunge: licet dixerim ce addi illis casibus qui in s desinūt. tamē antiqui addūt ce ntō plurali quæ in s non desinit. & hoc est: inueniuntur tamē antiqui ꝓferre etiam noīatiuum pluralem hisce. i quo nominatiuo uidētur illi. s. interposuisse causa eu. Ostensio est unde nominatiuus ille. s. hisce s assumat cum naturaliter nō habeat. Necnō similiter illice. Supple dicebāt: illice similiter: idest ꝓpter similem causam. s. causa eu. s. interponebant: cum male sonet si illice dicerent. Vnde illic pbat q antiqui illice dicebant: Nam inde est q illic seruat accentū in fine quasi apocopa facta: quare ideo dicit: q̄a nulla ꝓprie apocopa facta ē: cum illice naturaliter ce nō habeat. Illiusce istiusce illucce istucce ue. Dixit supius q uetustissimi ce addebāt articularibus: modo uult ostēdere quia etiā aliis addebāt. Hæc igitur hoc est met ce pte. Dixit supius met ce pte te: adiectiōes esse quod per quādam illationē cōfirmat: & colligimus ex sequentibus qm̄ separate nihil significant. & hoc concesso iferr: igit̃ hæc &c. Sit reperitio loci. Nihil eni cōpositū diuidit̃ qđ ꝓbatio ē q̄a met &c. cū separe nihil significent: adiectiōes sunt nō cōpositiōes. Nā oē cōpositū et si ex corruptis cōponat̃: tamē illa corrupta eē ex integris demonstrat qm̄ diuidit̃ & resoluit̃: & sic osten

dit illa separata significare: cum ad sua ītegra deducātur: qđ non habet egomet &c. ergo non sunt composita.
Quęrit eccū eccā eccos eccas. Ostendit ꝙ tria tantū pro. per nominatiuos cōponerent: interseruit ēt redditione quāsdā adiectiones: mō uult ostēdere ꝙ quædā ꝓnoīa ꝑ solos obliquos cōponunt: quod partim fecerat cū diceret accusatiuos & ablatiuos triū personarū geminari ꝑ cōpositionē: sed ibi incidenter & ad aliud ostēdēdū hoc dixit: hic uero pricipaliter exequit: sed cum dicit de huiuscemodi ꝓnoībus per solos obliquos cōpositis maxime dubitaret. utrū pronomina an aduerbia essent ideo prius uult ponere remotionē ꝙ aduerbia sint; ut demum cōstet ꝓnoīa esse composita sic dicēs: quare &c. Ad quod dicēdū ē. Solutionem præmissæ q̄stionis subiungit hoc mō. Nulla aduerbia in eadem uoce possunt habere ꝑsonā simul & numerū & casum: quia omnia ꝑdicta. i. ꝑsona & numerus & casus simul in eadē uoce nō possunt inueniri. nisi in pronominibus. Istud proprietati aduerbiorū aduersatur. & ē probatio ꝑ se. Assumptio ē extra: sed oīa supradicta possunt īueniri in eccū eccā & ī aliis præmissis. Hæc assumptio duabus seruit pro oībus primæ. s. quæ dicit: & nulla aduerbia ī eadē uoce possunt habere & secūdā ꝑsonā: & numerū & casum & secūdæ dicēti. Oīa supradicta nō possunt inueniri: nisi in ꝓnominibus. cōclusionem habes ubi dicit. Igitur eccum & eccam &c. sine dubio sunt pronomina. Et nota hic ab utroq; argumēto cōclusum eē. cū enim dicit. igit sunt ꝓnomina quod inde cōsequit. s. ꝙ nō sint aduerbia: qđ prius argumentū exigebat cōcludi posse innuit. Adeo aūt nō ē idē dicere. Quia insta ret aliquis importunus dicēs eccū esse aduerbium cū uideatur idem significare ꝙ ecce ingredit dare differentiam inter ecce & eccu. s. ꝙ aliquibus demonstrantibus tam mares q̄ fœminas: & tam unā q̄ plures ad demonstrationē omniū licet dicere ecce: sed nō licet dicere eccum: nisi demōstrātibus marē & ipm unum; & similiter de cæteris; quod ostendit per resolutionem eorum pronominum ī ea ex quibus composita esse manifeste ostēdit. Et oīa prædicta habent genera diuersa. i. masculinum & fœmininum & accusatiuos utriusq; nūeri. quos accusatiuos exigit hoc uerbum uide quod sæpe ītelligitur per eclipsim
Mecum autem & tecū secum no. Cōstructio eccum & eccam &c. ab aduerbio & pronōmine componuntur: mecū aūt & tecum & similia a præpositione & pronomine composita sunt. quod habemus ibi: mecū autem ē præpositio cum pronomine iūcta & hoc ꝑ retur q̄uis sit ex corruptis nō tamen hæc eadē corrupta ab ītegris eē ostēdat: ut expers ab ex præpositiōe & ꝑs. Cōficio a cō & facio. Idē is & demū. Ergo egomet tute suapte huiusce illicce minime dicenda sunt cōposita qa additio si separetur nihil significare posset per se. Quæritur eccum eccā ellū eccos eccas: mecū tecū secū nobiscum uobiscū ꝓnoīa sint cōposita an aduerbia. Ad qđ dicendū ꝙ aduerbia ꝑsonas simul & numeros & casus ī eodē hēc nō possūt. Sūt. n. q̄dā ꝑsonas tātū significantia: ut meatī facis & facitis. Quædā ēt casus uident certos noīs tm̄ hēre: cai ēt āt ꝑsonis: ut domi domo domū. q̄dā nūeros: ut semel bis. Oīa āt simul supradicta nisi ī ꝓnoibus īueniri nō possūt. Sūt igit sine dubio ꝓnoīa. Adeo aūt non est idē dicere ecce & eccū qđ ecce aduerbiū licet tā ad mares q̄ ad femīas & unū & plures demōstrātib⁹ dicere. Eccū āt: nō nisi ad marē & unū & eccā nō nisi ad fœminā & unā: eccos & eccas nō nisi plures Quid ē eni aliud eccū nisi ecce eū: eccā nisi ecce eā eccos nisi ecce eos: eccas nisi ecce eas: ellum nisi ecce illum: quæ oīa tā genera diuersa q̄ casus habēt accusatiuos utriusq; numeri: quos exigit uerbū uide uel aspice uel cerne: qđ sæpe per eclipsim solet itelligi. Mecū autē & tecum secum nobiscum uobiscum per anastrophen cum pronomine præpositio est unde & casus qui seruiunt præpositioni cum. i. ablatiui in utroq; numero trium ꝑsonarum componunt. Quomō igit si dicam ꝓpter: & te ꝓpter idē significo & cū quibus & quibuscū sic cū me & mecū: nā antiquissimi utrunq; dicebant: sed ī plurali primæ personæ cacemphati cā solent ꝑ anastrophen dicere nobiscum ꝓ cum nobis. Itaq; ꝓpter hoc re

anastropham. i. per conuersionem. ī fine enim ponitur. Inde quia præpositio. q. d. īde potes colligere: ꝙ mecum tecum secum præpositio est cum pronomine: quoniam me te se isti ablatiui trium personarum qui seruiunt huic præpositioni cum in oratione extra compositionem: modo componuntur cum ea. Et attende mecū & cætera: dici composita secundum donatum: secundum se enim nulla præpositio pronomini iungitur in cōpositione. Quomodo igitur si dicam propter. Dictum est quoniam idem ablatiui huic præpositioni cum componuntur qui ei seruiunt extra compositionem: infert inde: igitur si dicam cum me & mecum idem significo: & est dicere quia cum ista præpositio eosdem casus habet extra compositionem eundem sensum reddit in compositione casibus præposita quem redderet si postponeretur: sicut aliæ præpositiones extra compositionem eundem reddunt sensum præpositæ siue postpositæ. Quod autem sequitur: nam antiquissimi utrūq; dicebant: ꝓbatio ē. mecum & cum me idem significare. nam antiq ad idem significandum utrunq; dicebant æqualiter mecū: & cū me: & in cæteris similiter: sed in plurali ablatiuo primæ ꝑsonæ solebāt dicere nobiscum ꝑ anastropham ꝓ cū nobis. & hoc causa cacēphaton turpis soni. Si enim dicerēt cū nobis in primis syllabis pudendum aliquid significare uidebantur. Itaq; propter hoc. Idest ꝓpter nobiscū qui ablatiui præpostere ꝓferuntur. reliquarū quoq; p. &c. ad hoc ostendendū festinabat cū præmissam illationē faceret. Quō igit. uolebat enī ostēdere cū dicimus mecū cū nō esse postpositū cā mutandæ significationis; sed ꝑp similitudinem nobiscum.

Ne eidē cōputationi.i.eisdē similitudini adiūgēdum esset cū nobis: sed potius mecū & tecū &c. diximus. cū .s. ista præpositio ne assidue.i.in multis.s.in oībus ablatiuis triū psonarū postposita. Antiqui tñ absq; obseruatiōe. Dixit qm̄ antiquissimi solebant dicere nobiscū pͥ anastropham p cū nobis. ad hoc aduersaē cū dicit: tamen antiq illorū antiqssimorū.i.p antiqssimorū iueniunē naturali ordine hæc ptulisse & dixisse cū nobis & cū uobis &c. absq; obseruatione alicuius obscenitatis. Nulla tamen monosyllaba præposi. Licet dixerim cum istā præpositionē monosyllabā p anastrophā postponi: nulla tamē alia monosyllaba præpositio hoc habet: hoc falli uideē cū Tullius in rhetorica dicat: quo de agiē. Sed dicimus de hoc nō pati nisi cū il lo solo īfinito noīe.i.cū quo. sed cū hæc præpositio assidue.i.in multis anastrophen patiē ut diximus: uel regulas grāmaticæ Tullium dicamus excedere. Et fortassis. Iō cū fungiē uice encleticæ: qa monosyllaba encletica sūt nō de oībus monosyllabis ē hoc intelligēdū sed de quibusdā. ut q; ue ne pprietatē huius præpositionis cū nobis ostendit. Nec mirum supradicta pnoīa.i.me te. & pati idē.i. anastro.i.conuersionē cā unius pnominis.s. nobiscū cum illa iter se: tantā habeant cognationē ut ī aliis cōstructionibus cōes habeant quasdā pprietates in qbus nulla alia cū illis possunt conuenire: q̃ sint illæ pprietates supponit. Interest & refert genitiuo solent. Interest & refert hæc duo uerba eiusdē tamē significationis solēt adiungi genitiuis oīum casualiū ut iterest magistri bonos mores habere. & subaudiē ī re ad exponēdum plenū sensum. ut dicaē iterest ī re magistri bonos mores hre: qđ est dicere. dña ē in re magistri an habeat bonos mores an non. Nā bene morigeratus amabiē: neq̃ uero odiosus erit. Absq; supradictis qnq; pronoībus.i.me te se nobis uobis: quæ qnq; diuersa sunt nūero siue psona. q.d. hæc sola qnq; hāc habēt cōem pprietatē: qa genitiui eorꝫ cū pdictis uerbis nō ponunē ī orone. & hoc causa ambiguitatis q̃ est inter genitiuos primitiuorū & possessiuorum. Nō ponūē dico sed p illis genitiuis ponimus ablatiuos possessiuorū fœmininorum subītelligiē: ut iterest mea: īterest tua: similiter refert mea: refert tua. Fœmininorꝫ ablatiui. iō ponunē qa re ista dictio quæ ī aliis genitiuis subaudiē ēt hic supleē ī exponēdo sensu: ut si dicatur iterest mea re. & similiter in cæteris. Cuia quoq; īfiniti possessiuū: Hoc additū ē p simile. Quod aūt seqē. Cuius possessiui gētile. respōdet tacite obiectiōi. Diceret. n. aliqs cuia nō ē simpliciter possessiuū sicut iste posuerat: sed gētile: qđ auctor remouet cū dicit. Quoniā cuia gētile habet cuias. nec solū illud. sed etiā cuiatis s̃m antiquos.

Pre quoq; ea sola ī eodē. Aliā pprietatem illis solis qnq; cōem esse ostendit. Sed si quem forte. Dixi mecū tecum ex pnomine & cū præpositione cōponi s̃m quosdam: sed siquis hoc uelit impugnare ideo quia tang t & nebamr eum: ꝙ cum hæc præpositio est in fine: & illa ps quæ ē in fine debet pualere: & sic oportet mecū &c. si sint cōposita ut sint etiā præpositiōes quod esse nō pōt. Si qs inq̃ hac de causa turbaē sciat &c. q.d. ꝙ pars in fine posita dicit prævalere: hoc nō cōcediē de præpositōibus neq; de aliis secūdariis. Tantūdē cōponiē ex tantū nomine & demū aduerbio. sed demū nō mutat uim nominis.i.tm̄ ī ius aduerbii: sed potius nomē remanet. Cuius solus genitiuus inueniē ī usu tantidē: qđ .s. tantidē q̃uis uideaē poni p hoc pnoīe eiusdē ī eadē orone, ut tāndē emptā idē uideē ꝙ eiusdē emptā: tamen adeo uerū ē ꝙ nō pōt poni p illo: quoniā significat q̃lis quod tenuit pnomē. Hoc iō iducit: qa tātundē qbusdā pnomen esse u'debaē: qa uidebaē poni p eiusdē. Sed nomē plane ē cū ad hoc sit īuentū ut substātiā cū q̃litate significet. Nā cū dico tantidē constat mihi hæc cappa q̃ti tibi equus significat mihi tantidē pciū datū p cappa: ut substātiā cū q̃litate .s. cū q̃titate cōsimili q̃titati designatæ a q̃ti: & ē dicere preciū datum p cappa tot unitatibus

liquarū quoq; psonatū ablatiuos similiter præpostere pferre cœperunt: teste Plinio qui hoc in .ii. sermonis dubii ostendit. & Cice. qui de oratore his utitur uerbis. nolumus cū me & cū te dicere ne eidē cōputationi adiungendū esset cū nobis: sed potius mecū & tecū & secū & nobiscū dicimus cū præpositione quæ facit obscenū assidue postposita. Antiqui tamē absq; obseruatione naturali ordine hoc ptulisse inueniunē. nulla tamen monosyllaba præpositio anastrophen pariē nisi ea & fortassis ideo encl ti uice fungiē: qa enclitica monosyllaba sunt q; ue: ne. Nec mirū supradicta pronomina unius causa idem pati: cū in aliis quoq; quibusdam stricturis hæc eadē sola cōmunes habent quasdā proprietates. Interest & refert genitiuo solent adiungi omniū casualiū absq; supradictis qnq; pnominibus pro quorū genitiuis ablatiuos ponimus possessiuorū: ut iterest & refert mea tua sua nostra uestra. Cuia quoq; infiniti possessiuū cū supradictis uerbis pͥ genitiuo primitiui ponitur. Cice. pro Vartone. Ea cædes si potissimū crimini daē deē ei cuia iterfuit: nō ei cuia nihil īterfuit. Cuius gentile non solū cuias sed ēt cuiatis proferebant cōmuni genere. Plau. in penulo. Quid sit cuiatis unde sit ne parseris. Quid est cuiatis est is: unde aut ex quo oppido. Pte quoq; ea sola ī eodem ablatiuo assumere solēt mea pte tuapte suapte nostrapte uestrapte: Sed si quem forte rangit ꝙ in fine sit cum præpositio ī compositione ãt plus dicaē ualere ea pars ī fine sit. Sciant ꝙ coniunctiones & præpositiones: & aduerbia uim nominū uel pronominū ante se positorū ī compositione non mutāt ut uterq; quisq; quicūq; qualiscūq;: totidem idem tantūdem: cuius genitiuus solus ex obliquis ī usu inuenitur tantidem Terē. in adelphis. Tantidē emptam. Quod q̃uis uidetur pro eiusdem poni: tamē significat q̃titatē

efficitur:quot illud qđ est datū ꝑ equo. Est igit̄ nomen. Quia quātitatē significat. Vsus quoq; confirmat id:ut tantidē q̄titatē significet. Nā cōfirmat:ut significet relatā quantitatē. A parte.& hoc est quod dicit Teren. dixit emptam tātidē:ostendens q̄titatē precii similē quantitati alius ꝑcii:ut si diceret:tantidē empta q̄ti illa alia fuit empta. Tantūdem ergo nihil aliud signi. Quia Teren. in hac significatiōe posuit tātidē:ergo &c. Qđ etiam si posset ꝑ idē accipi. Dixit supius tantidē & idem adeo esse diuersa:ut tantūdē pro illo nō posset accipi q tantūdem si etiā haberet tantā affinitatē ad idem quod posset accipi ꝑ illo in oṙone:nō tamē. iō esset ex eadem specie.i.ex eadē parte oṙonis cuius est idem .i.non iō subiaceret collectioni pronoium. Componit̄ enim cū aduerbiis. Hucusq; ostē dit quedam pronoīa ꝑ noīatiuum componi: alia per obliquos tantūmō; uult ostēdere cū q̄bus partibus oṙonis pronomen habeat cō poni.s. cū noībus & aduerbiis & præpositionibus s̄m donatum:sicut & apud græcos nomina cum pronoībus componūtur:ī his exē plis composita habemus huiuscemodi: ut in quibusdam ipsorū αὐτοκασι γνητος αυτοδιδακτος φιλαυτος hoc pronomen αὐτος sit in principio:in aliis ī fine. Et sūt oia noīa quæ. Et hæc oīa græca composita sunt nomina etiam ea quæ αυτος habent in fine: hoc puto cū dixisse cōtra illos qui quaslibet partes in fine positas præualere iudicabant. Nec mirū per singulos quosdā. Nec mirū ea supradicta ꝓnoīa cōponi ꝑ quosdā casus singulos:ut eccū eccas per solū accusatiuū: mecū tecum ꝑ solū ablatiuū: cū noīa quoq; supradicta.i. huiusmodi istiusmodi ꝑ solos genitiuos sunt cōposita. Quos.n. casus separata ꝑ. Hæc est cōis iō noīum & ꝓnoīum q̄re quædā ꝑ singulos casus cōponāt̄ & est ordo. Nā auctores seruauerūt ī cōpositiōe eos casus quos c asus stru.i. cōstructio exigebat illa noīa seu pronoīa separata ī suas partes habere ꝑ appositionē:& uere auctores seruauerunt in compositione eosdē casus quos constructio exigebat extra cōpositionē. nā quid aliud ē eiusmōi nisi modi eius.q.d. sicut iste genitiuus modi in oṙone per appositionem ascissit aliū genitiuum.s. eius:ita habet eum in cōpositione. Et inde est q; per solū genitiuum componitur.s. quia non cōponit̄ nisi cū eo casu quem habet in oratione per appositionem. Similiter ecce accusatiuum exigit ꝑ appositionem;ut ecce eum:& accusatiuum habet in compositione:eccum. & sic de cæteris licet iudicate.

quæ in ꝓnoīe minime esse pōt:q; substātiā solā ut sæpe diximus significat. Est aūt nomen quō & simplex eius tātus tāta tātum usus quoq; hoc confirmat. Tātidem dixit emptā q̄titatē similē precii ostēdēs. Tantundē ergo nihil aliud significat nisi relationem & similitudinē q̄titatis quod etiā si posset pro idē accipi nō tamen etiā ꝓnomē ēēt:non enī id qđ ꝑ alio accipit̄ omni modo etiā ex eadē specie accipiendū est. Cōponuntur noīa cū pronominibus:ut huiusmodi istiusmodi huiuscemodi sicut apud grecos αὐτόκασι γνητος αυτοδιδακτος φιλαυτος. Et sunt oīa nomina etiam quæ in fine ꝓnomina habuerint. Cum enim qualitatē significant: ꝓnomina esse non possunt. Componuntur etiam cū aduerbiis ꝓnoīa: eccū eccam eccos eccas ellum. Cum ꝑpositione etiam s̄m Donatum mecum tecum secum. Nec mirū ꝑ singulos quosdā casus ea componi:quō & meme tete sese. Cū noīa quoq; supradicta ꝑ genitiuos cōposita sint solos:quos enim casus separata per appositionem habere exigebat structura:eos in compositione seruauere. Quid ē enim hmōi nisi modi hui⁹? eccum nisi ecce eum? mecum nisi cum me? quod uetustissimis erat in usu sicut supradictum est.

De Numero.

Numerus pronominibus accidit:qui & nominibus & uerbis & participiis. idest singularis & pluralis. Sola enim declinabilia possūt habere ex eisdem uocibus tam singularē q̄ plu-

Numerus accidit pro. Hæc propositio diuersos sensus gerit:quod ex hoc ꝑcedit:quoniā hæc uox numerus diuersis accipit̄ modis. Numerus.n. cū sit collectiuū nomen ꝓprie significat plures unitates ī simul collectas:secundū q; a Boe. sic describit̄. Nūerus est aceruus unitatū. improprie āt significat unitatē quæ est origo numeri. Significat etiā numerus res participantes una unitate quæ dicuntur singulares:& res plures unitates suscipientes quæ plurales. Trāslatū etiam hoc nomē numerus ad designationē uocis ꝑsonas discretas ꝑ singulas unitates uel plures sibi adiacētes significantis seu etiam ad significādas uoces ipsam solam unitatē uel plures significātes. sed de his latius tractatū ī nomine inuenies. Accipit̄ etiā numerus:ita q; designat significationē rerū numeraliū quā ponit in oībus dictionibus numerū ut accidēs suscipientibus. Habet igit̄ hæc propositio. numerus accidit ꝓnomini. hunc sensum. significatio rerū numeralium accidit ꝓnomini:uel numerus. hæc uox accidit ꝓnominibus ad cōsignificandum eis. uel numerus.i. ipsæ quantitates .s. una unitas:uel plures acciditur pronomini:ut significent̄ ab eis. uel nūerus.i. ipsæ per pricipantes quātitatib⁹. sola.s. unitate. uel pluribus accidit pro. ut significarētur ab eis:qui numerus accidit.&.n.&.u.& ꝑ. quod qualiter sit accipiendum determinat.i. singularis & plura. Sola enim declinabilia possūt habe. Redditio est causæ quare tantum dixerit quæ accidit.n.&.u.& pro. ex eisdem uocibus dicit:quia aduerbia in diuersis uocibus utrumq; numerum significāt:ut semel & bis. homo aūt & homines eadem uox dicuntur; & materialiter unum descendit ab alio:& eandem substantiam cum eadem qualitate licet diuersis modis significant. homo enim in uno:animal rō. inde notat homines uero in pluribus. Sola declinabilia.i. sub personas &c. & hanc expositionē;ideo subdit ut ostendat pro discretione ꝑsonarū.s. ad discernendū per numerū accidere partibus oṙonis.

Itaq; si careat uerbum persona. Et quia sine discretione personarum numeri non inueniunt in partibus orationis. Itaq; &c. Principales igitur duæ partes. Quia oĩa quæ sub personas solent cadere habent numerum pluralem & singularem quæ principalẽ: &c. Numeros supradictos dicit singularem & pluralẽ. Nec ad psonas. Ordo est: & illa aduerbia non reddũt numeros: uel singularem numerum ad singulares personas uel pluralem ad plurales: quomõ supradictæ partes. i. nomen uel. p. p. reddũt numeros suos: pluralem ad plures & singularem ad singulos, ut facimus nos: faciunt homines faciunt scribẽtes. facio ego. facit homo: facit scribẽs. Sed eadem aduerbia adiũguntur uni uel pluribus æqualiter: siue illa aduerbia singularẽ significãt numerum siue pluralem ut semel facio semel facimus: bis facio & facimus &c.

ralẽ numerũ. i. quæ sub personas finitas siue ĩfinitas cadere solent: sine qbus numeri declinabiles. i. singulares & plurales ĩueniri nõ possunt. Itaq; si careat uerbũ persona: quod dictũ est iam caret necessario etiã numero: ut infinita & impsonalia & gerundia. Ptincipales igitur duę ptes nomẽ & uerbũ: & quæ loco eoꝝ fungunt hoc est participiũ & pronomẽ: supradictos numeros hẽnt in declinatione: Aliæ aũt quattuor partes hoc est præpositio cõiunctio aduerbiũ ĩteriectio declinatione catẽtes numeros supradictos habere non possunt. Quãuis igitur aduerbia sunt quædã numerorum tñ nõ ex eadem uoce singularem & pluralem significant: nec ad psonas uel singulas singulatẽ uel plures pluralem quõ supradictæ partes reddunt numeros. Sed similiter uel uni uel pluribus eadẽ adiungũt siue singularis sint numeri siue pluralis: ut semel facio: semel facis. facit facimus facitis faciũt. similiter bis ter q̃ter sæpe cũ declinabiles ptes necessario sibi adiũctæ eosdẽ nũeros seruãt: ut facimus nos: faciũt hoies: faciũt scribentes. Ecce oẽs plurales. Et iterũ facio ego: facit hõ: facit scribẽs: en ubi ẽ singularibus utimur. Cũ igit duo ĩ pnoie quoq; quõ in noie sint nũeri singularis & pluralis. sunt q̃dã nũero cõia ut idẽ. Dicimus. n. idẽ uir & idẽ uiri. Sũt alia nõ solũ nũero: sed etiã diuerso genere coĩa: ut hæc mulier & hæc mãcipia. Possessiua aũt quẽadmodũ iã diximus duplicẽ significãt nũeꝝ. Et ĩtrinsecus qdẽ eũdẽ hẽnt quẽ primitiua eoꝝ. Extrĩsecus ãt p termĩatõis forma singularẽ & pluralẽ: meus mei: nr̃ nr̃i: unũ suus qa & primitiuũ eius utriusq; ẽ numeri cõe. Id quoq; ĩtrinsecus utriusq; ẽ numeri cõe tam p singularẽ q̃ p plurale declinationem. Dicimus. n. suus illius & suus illorum.

Cum igitur duo in pronomine. Cõcidentiam in casibus & non ius pronominum ingreditur ostẽdere. & sic extra infert quia principales partes & quæ fungũtur loco eaꝝ habent supradictos numeros: igitur in pnomine sunt duo nũeri: singularis. s. & pluralis numerus quomodo in nomine. & cũ sint in pnomine admodum nominis. Sunt quædam pronomina numero cõmunia: ut idem. Alia sunt cõmunia genere & numero: ut hæc potest esse singularis & pluralis numeri: fœminini & neutri generis. Vnde suus qa & primitiuũ eius. Infert ex hoc quod dixerat possessiua intrinsecus habere eundẽ numerum quem & primitiua eorum. unde suus intrinsecus est cõmune utriusq; numeri tam p singularem q̃ p pluralẽ numeꝝ: p singularem ut suus illius & suus illoꝝ. p pluralem ut sui illius & sui illorum hoc non curauit ponere.

Casus quoq; accidit. Numerus accidit pro. cõmune admodum & nominibus. i. nominatiuus genitiuus: & cæteri casus: & est dicere casus. i. pprietates quædam quam significat casus hæc uox quæ proprietas facit eadem p nomina in genitiuum & datiuum & cæteros casus: & quæ facit ut gẽitiuus & cæteri obliqui pnominum a nominatiuo cadant. ea inq̃ pprietas accidit p. uel casus hæc uox accidit p. ad cõsignificandum eis. Nota quosdã pro eodẽ habere: ego est ntĩs casus. & ego est nominatiui casus. nã in utroq; proprietatẽ noĩatiui casus intendo enũciare de ego. Aut enĩ cũ dico: ego ẽ noĩatiui casus. essentiã enũciare uolo de ego aut pprietatẽ noĩatiui casus sed essentiã non. Itaq; idẽ in utroq; prædico.

Et prima qdẽ persona & ter. Postq̃ oẽs casus ostẽdit pnominibus accidere: uult ostendere quæ pronomina omnes illos casus habeãt & quæ ĩ quibus deficiãt: quinq; casibus dicit: siue similibus siue dissimilibus. Sequit. Qui uocatiuus pprius est secũdæ. Ostensio est a repugnanti uocatiuũ ĩ prima psona nullo mõ posse inueniri. Quod aũt subdit. s. ad quã secundã. i. ad significatũ cuius rectus sermo dirigit. Ad id respondere ut qđ dixerat habẽs uocatiuũ. Vnde noĩa quoq; & participia. Hæc illatio ĩde descẽdit qđ dixerat: qui uocatiuus pprius ẽ secũdæ finitæ. i. determinatæ & distictæ p demõstrationẽ. unde & cõsequẽter ĩnfert. Itaq; noĩa ĩ eo casu. i. ĩ uocatiuo uidẽt singuli loco ppriorũ. i. ita determinate significare sicut ppria significant: & hoc de

Explicitũ de pnoĩbus. Seqt de casibus. Liber. xiii.

Casus quoq; accidit pnoibus: quemadmodũ & noibus: & prima qdem psona: & tertia plus quinq; casibus hr̃e nõ possunt: quippe cum uocatiuus in eis nullo modo possit inueniri: qui proprius est secundæ Quæ sola habens uocatiuum sex casus potest habere. s. ad quem sermo rectus dirigit. Vnde nomina quoq;

monstratione.s.per.l.propter hoc q͏̄.s.per.in illo uocatiuo præsens ostendit: & hoc dico fieri non solũ in his nominib9 propriis in qbus nulla dubietas est: sed etiam in appellatiuis nominibus in qbus minus uidet. Si igit in illis partibus. Dixit uocatiuũ esse ĩ nominibus & participiis qui tertiæ personæ sunt. unde infert a minori: ergo utiũ est in pronomine secũdæ personæ. q.d.si utiũ qui prius est secũdæ in nominibus & participiis quæ teritæ personæ sunt conceditur: debet ẽe conced: pronoĩum q͏̄ totũ est secũdæ per.plerunq; ideo dicit: quia nomina & participia substantiuis & uocatiuis uerbis iuncta primæ & secundæ perso.possunt effici. Quod aũt dicit: si tanta uis est uocatiui ut de natura li se de trãsferat illas ad secũdam per. Probatio est ab effectu inter significata uocatiuum accidere noĩbus & pti. Nam trãsfert ea ad secundã perso. hoc ideo agressus est: qa apud quosdã dubitabat an pnomẽ secũdæ pso.uocatiuũ haberet.uel quũ uocatiuus ad aliã.s.ad tertiã pronominis transferat: p hoc non ẽ illatum ex eodem: sed ex hoc q͏̄ dixerat uocatiuũ esse proprium secundæ p.& hæc ẽ facta illatio cõtra illos qui occasiõe sumpta ex hoc quod audierãt noĩbus & parti. quæ proprie sunt tertiæ pso.uocatiuũ accidere nellent ẽt usq; ad pnoĩa rer.per.istũ uocatiuũ porrigere: quorũ stultam opinionẽ iste apte destruit cũ supponit: cũ nulla alia pars &c. & est talis ac si diceret. Non mirũ si nominibus & participiis accidat uocatiuus: qã noĩa & participia nõ discernunt psonas: ĩmo cum sint tertiæ: secundæ possint effici: unde recipiunt uocatiuũ. Sed cum pronomen suas tertias perso. discernat: ultra oẽs partes pnomẽ tertiæ personæ in secunda non potest conuerti & ideo uocatiuo caret q proprius est secunde personæ. Primæ quoq; personæ. Possessiuum sicut & primitiuum secũdæ habet uocatiuũ, & bene potest habere quia extrinsecus secundæ perso. designandæ adiungit: uocatiuũ habet dico non in designatione possessoris qui est in prima persona intrinsecus qui uocatiuum habere nõ potest. sed in designatõe possessionis quæ cum extrinsecus declinatur secũdũ uocales casus: uocatiuũ quoq; assumit cũ ille uocatiuus ad eã designãdam: dirigit ppter secũdas personas: quod est dicere. possessio primæ perso. bene potest habere uocatiuũ. nam talis naturæ est ut possit esse secũdæ psonæ. Sunt igitur. Extra librum ifert sic: qa quædam pronomina habent uocatiuũ: quædam non. igit pronomina diuerso modo habẽt casus & cũ diuerso mõ habeant casus: alia sunt monoptora &c. Et qa secũda persona, in quantũ primitiua subintellige sex casus inueniri possunt. Nec ĩ omnibus tñ: Licet dixerim hic tantũ in pronominibus nõ inueniri hexaptota. i. sex diuersos casus habẽtia: tamen hoc. idest hexaptota nec in noĩbus inuenies: nisi in tribus. s. unus: totus: solus: & uere in his tantũ sunt sex casus diuersi. Nam hæc alia nomina ullus: nullus: alius uocatiuos habere nõ possunt. Causam supponit s. quia non possunt demõstrare præsentes personas cũ omnis utiũ hoc habeat. Si opponat q͏̄ cũ dico: ullus nostrũ: ullus in hac oratione presentem significat personam: respõ. quia ullus ex se non habet hoc: sed coniũctio demonstratiui pronominis hoc faciat.

& participia in uocatiuo casu secundæ sunt personæ sine dubio & finitæ. Itaq; etiam ĩ appellatiuis nominib9 ipsa demõstratiõe secũdæ personæ propriũ loco fungi uidet' ĩ eo casu ut si dicã. Grammatice: neminem aliũ significo nisi eũ ad quẽ loquor. Si igitur ĩ illis partibus quæ tertiæ sunt plerũq; personæ tãta uis ẽ uocatiui: ut transferat illas ad tertiam personam: quomodo in pronomine: quod totum est secundæ personæ hic deficiat casus uel ad aliam transferat personam cum nulla alia pars sic discernat trium psonarum differentias: quomõ pronomen. Primæ quoq; personæ possessiuũ quod, solum etiam secundæ personæ potest adiũgi: sicut supra dictum est habet uocatiuum nõ possessoris: qui est in prima persona quæ intrinsecus secundum genitiuum intelligitur primitiui: sed possessionis quæ cum extrinsecus declinatur uocatiuum quoq; propter secundam assumpsit personam cũ ad eã dirigatur. Terenti. ĩ Andria. Pater mi. Idem in eunu. O mea tu. Idem in eodẽ. O mea thais: meum suauium. Idem in adelsis. O noster de mea. Nostras quoq; gentilem eũdem habet nominatiuum & uocatiuum. Alia uero sicut docuimus possessiua pronomina: quia secundæ adiungi non possunt: carent uocatiuo. tuus: suus: uester: uestras. Sunt igit' alia monoptota: ut istoc: eccũ eccã: eccos: eccas: ellum: mecum: tecum: secũ: nobiscũ: uobiscum. Alia triptota: ut sui sibi se: meũ: tuũ: suũ: nostrũ: uestrũ. Alia tetraptota: ut meus tuus suus: illud & istud. Alia pẽtaptota: ut ille ipse iste. Nã hexaptota pnoĩa non inueniunt': quia secunda psona in quo solũ sex casus inueniri possunt similẽ habẽt noĩatiuo uocatiuũ: Vt Vir. i. iiii. noĩatiuũ ptulit. Tuq; puerq; tuus. Teren. in eunu. uocatiuũ ptulit. O mea tu. Deriuatiua quoq; primæ psonæ habẽt uocatiuos quia possunt secundæ adiũgi personæ ut dictũ est: non tamẽ in oĩbus uariant' casibus: nec in oĩbus tamen hoc inuenies nisi tribus quæ noĩatiuum in us & genitiuum in ius: iterminantia secundũ quorũdam pronomina declinationẽ flectunt'. unde quidam decepti pronoĩa ea esse putauerunt: ut unus uni9 solus solius totus totius. Nam ullus nullus alius uocatiuos habere non possunt cum abnegant præsentium demonstrationem personarum. Vocatiuus autem presentem solet demonstrare personam.

Vnt igit. Posuerat superius sui sibi se a se. Rursus dixit quædam noia in ius terminare genitiuū ad modum pronominū: & sic dedit intelligere diuersas declinationes ī pronoīe fieri. unde īfert: qa dicimus sui sibi se a se. & qa quædam pronomina ī ius terminant genitiuum: igitur sunt quattuor modi. i. diuersitates declinationū in pronoībus: quod subiūgit. quattuor nō est ex illatiōe: sed ostēdit quot sunt. ¶ Nota declinationē ponere in uocibus declinabilibus hāc proprietatem q ipsæ inflectuntur & mouētur per casus. modo. uero ibidem ponere uarietatem inflexionis. primum uero ponere hoc ī pronoībus q exeāt in gtō & datiuo in i. sm q exeant ī gtō in ius. tertium q terminent gtūm in i uel in e: & dtūm in o uel in e. quartum q finiāt genitiuū in s.

¶ De prima declinatione pronominis.

Vnt igitur ī pronominibus modi declinationū quattuor. Primus qui ī tribus primitiuo& personis cernitur p obliquos casus. Nam nominatiuus primæ personæ dissonus ē a genitiuo. Tertia uero deficit: ut ego mei uel mis. tu tui uel tis. sui qd' debuit secundum analogiam esse sui uel sis: quod dubitationis causa ne uerbum esse putetur recusauerūt. Nā ad græcorum imitationem his quoq; utimur duplicibus genitiuis pronominum, apud illos. n. ἐμοῦ & ἐμοῦς dorice σοῦ & σοῦς & οὗ & οὗς dici solet. ī οῦς āt desinēs genitiu9 solet apud nos ī is definiri: ut Δημοσθένους demosthēis, ἑρμογένους hermogēis. In ου uero in i πριάμου priami: κύρου cyri. Sic ego ἐμοῦ σοῦ οὗ mei tu sui ἐμοῦς σοῦς οὗς: mis tis sis: sed ppter supradictam causam tacitus est tertiæ huiusmodi genitiuus. Ennius in. ii. Ingens cura mis cum cordibus æqparare: mis dixit p mei. Datiuus mihi tibi sibi: Nec mirum in easdē uocales gtūm & dtūm exire cū in tribus quoq; inueniunt similiter desinentes genitiui & datiui tā in prima q̄ in qnta declinatiōe. Accusatiuus me te se. Ablatiuus similis est accusatiuo in singulari numero. Nec dubiū hoc quoq; a græcis esse acceptū. Illi enim ἐμέθεν σέθεν ἕθεν. Accusatiuos cū adiectione pferētes loco genitiui accipiunt: eumq; quidā ex ipsis sextū casum existimauerunt. Necnō ēt in oībus simili mō plurima inueniuntur prolata οὐρανόθεν ἀπὸ οὐρανοῦ οἴκοθεν ἀπὸ οἴκου. Et cum præpositione ἐξ οὐρανόθεν ἐξ οἴκοθεν. unde Romani sextū casum assumpserūt. In plurali uero numero: qa tertia persona. i. sui tam singu

Primus modus est qui cernitur ī tribus psonis primitiuorū per obliquos casus. Nā illæ tertiæ perso. gtūm ī i uel ī is: datiuum in i: accusatiuum in e: & ablatiuū terminat. & sic terminat hos casus prima declinatio ī pronoīe. Similiter nam ntūs. er ē redditio causæ quare dixerat tantum p obliquos casus & non per noiatiuū. q. d. ideo dixi per obliquos: quia per ntūm non potest considerari hæc declinatio: quoniā ntūs tertiæ personæ deficit. ntūs uero primæ dissonus ē a suo gtō. Ego enim & mei in nullis elementis cōueniunt: quapropter nō iudicat eē de illa declinatione quārū ad uocem: cū gtūs ex eo nō uideatur descendere habent alii libri. Nā nominatiuus primæ dissonus est a secūdæ suppletur ntō: & eadē sentētia: dicit enim qa nominatiuus primæ dissonus ē a ntō secūdæ in hoc: qa ille bene cōuenit cum suo gtō in elemētis: ut tu tui. ntūs uero primæ nō cōuenit ut dictū ē: ut ego mei uel mis &c. Exemplū ē q primus modus declinationis pro. I obliqs triū personarū possit cōsiderari. Quod sui secundum. Quod sui sm analogiam translationis debuit esse sui uel sis. hoc est iste genitiuus tertiæ psonæ i sui duplex esse debuit: sicut gtūs primæ & secūdæ psonæ: sed auctores i gtō tertiæ psonæ sis recusauerūt pferre ne uerbū eē putaret. Nā ad græcorū. Ostēsio ē quare mei uel mis tui uel tis dicatur: & secundum analogiam sui uel sis debeat dici. Apud illos enim. Probat q ad græcorum imitationē utimur duplicibus genitiuis pronoīum. Nā apud illos dorice. i. secūdū dores solet dici ἐμοῦ & ἐμοῦς duplex gtūs primæ personæ σοῦ & σοῦς secūdæ: οὗ & οὗς tertiæ. In ους. Ostendit quomodo isti genitiui apud latinos trāsferātur. ut confirmet secundum analogiā sui uel sis debere dici. Si igitur. Illatio a simili. Nec mirum. Dixit genitiuū esse mei tui sui: & datiuū. mihi tibi sibi. Modo ostendit non esse mirū si gtūs & dtūs pro. in i desinat: eum similiter i nominib9 inueniatur. Nec dubiū hoc quoq;. s. q ablatiuus similis est accusatiuo acceptū esse a græcis. Illi enim. probat hoc esse acceptū a græcis q abltūs est similis accusatiuo. nam græci similem habent accusatiuū sexto casui. Sciendū quoniam ἐμὲ σὲ ἓ accusatiui sunt apud græcos quos ipsi græci proferentes cum hac adiectione θεν. s. dicentes ἐμέθεν σέθεν ἕθεν accipiūt loco genitiui q diuersus est a simplici genitiuo eorum pronominum. Et eum genitiuum. Quædam fit ab accusatiuo cum adiectione. qdam esse estimauerūt sextum casum per se: & ita ille sextus casus similis est accusatiuo ex quo fit sola adiectione illa differentiam faciente. Necnō etiam. In noībus plurima inueni. p. s. modo. i. cum adiectione θεν & accepta loco genitiui: quem qdam sextum casum per se faciebant: ut οὐρανόθεν prolatū ē ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. i. ab οὐρανοῦ isto genitiuo cū adiectiōe θεν & inueniūt hæc talia prolata cum ἐξ præpositione. ut ἐξ οὐρανόθεν. Vnde romani. Dictū ē quia illū genitiuū qui fit ab accusatiuo sine simplici genitiuo cum adiectione θεν quidam sextum casum per se fecerūt. unde. s. ex quo sexto casu. i. ad imitationem cuius romani as sextū casum. i. ablatiuum. In plurali uero numero. Dixit quomodo prima declinatio pronominis ī tribus casibus per obliquos consideretur in singulari numero: modo uult ostendere quomodo in plurali possit considerari. s. in duobus tantū personis in plurali numero considerat. Prima & secūda & tertia psona ī sin-

gulari numero bene conueniunt in declinatione:sed in plurali prima & secũda tantũ persona sibi conueniũt: ut nos & uos per nominatiuum:& similiter de cæteris. Quod autem præmittit quia tertia persona.i. sui: &c. Redditio causæ quare tertia persona in plurali numero non possit illis cõgruere scilicet quia eosdẽ casus habet in plurali quos habet in singulari:& potes colligere primam declinationẽ pronominis in plurali numero sic. Nominatiuus & accusatiuus plurales pronominis primæ declinationis in os productã desinũt: genitiuus in um correptam uel in i productã: datiuus ablatiuus in is productam. Ex primis igitur. Ex constanti descẽdit hæc illatio. Cõstat enim personas pronominis esse diuersas:terminationes uero earum per casus singulos esse easdem. inde īfert ab immeditatis. Igitur personæ primitiuorum a primis syllabis intelliguntur & discernuntur. nam per finẽ qui idẽ est in omnibus non possent intelligi. Quod autem apposuit etiã personæ possessiuorum ītelligunť ex primis syllabis p simile adductũ ẽ:ab extremis.s.syllabis intelliguntur casus numeri. Necnõ etiã in possessiuis ab extremis syllabis intelliguntur genera non significantia possessores secũdum quæ sunt ĩ designatiõe possessiõis quæ extrīsecus significatur. Similiter cũ uerba soleant. & respicit ad hoc quod dixerat ex primis syllabis personas primitiuorũ intelligi.

Quod igitur. Quia pronoĩa casus & genera ostendunt ab extremis syllabis: igitur qđ habent noĩum ex affinitate quam habent nomina uel ad similitudinem nominũ.s. casus: & genus ostẽdunt in fine:& qa psonas ostendũt in primis syllabis igitur q habẽt uerborum.s.psonas ostẽdũt in principalibus syllabis:licet ĩ uerborum finalibus syllabis discernantur. Ideo aũt casus & genera potius ĩ fine q̃ in principio discernũt genera:qa quod habẽt a digniori parte.i.a nomine digniorẽ locum debet obtinere: dignior uero est finis q̃ principiũ:quia ibi primo discernit̃ uis significationis uocis.ideo etiam personæ.c.g.nõ discernũtur in eadem parte pronominum: quia confusio fieret. Nam cum casus & genera eam partem dictionis in qua intelligunť moueri faciant etiã ĩ eadẽ persona,ut mei mihi me hic enim diuersas terminationes potes uidere si ibidem intelligetur persona nõ una sed plures ex uarietate finis nobis occurrerent:quod esset confusio. Causa igitur huius uitandæ placuit discerni personas in primis syllabis pronominum.i.ĩ primis litteris.s.m.t.s.

latis cõis est q̃ pluralis numeri prima & secũda sibi cõgruũt: ut nos uos:nostrũ uel nr̃i:uestrũ uel uestri:nobis uobis:nos uos:a nobis a uobis. Ex primis igiť syllabis tã primitiuorũ q̃ possessiuorũ psonæ ītelligunť: ab extremis casus & numeri. Necnõ etiã in possessiuis genera quæ ĩ possessiõe sunt cũ uerba soleãt psonas in fine magis ostẽdere: Amo amas amat. Quod igiť habeãt noĩum:idest genera & casus in fine ostẽdunt. quod uero uerborum in principalibus syllabis uitandæ cã confusionis: quæritur inter mei tui sui nostri uestri genitiuos primitiuorũ & possessiuoꝝ qđ ītercst: Ad qđ dicẽdũ q primitiuorũ gtĩs oẽs casus adiũgi possũt & nũeri:ut mei ager ẽ:mei agri: & mei agroꝝ:& mei agris: & mei agros dicimus. Similiter tui agrũ: & tui agros: sui agrum: & sui agros dicim⁹: nostri agrum: & nostri agros: uestri agꝛꝝ: & uestri agros. Quãdo aũt sunt possessiua gtĩs adiungunť solis eiusdẽ numeri.mei serui filius: tui serui uestis: sui serui ministerium: nostri serui frater: uestri serui soror. Nec mirũ cum in oĩbus quoq hoc idẽ seruãt. Nã primitiuorũ genitiuis omnes casus adiũgi possũt:uel nũeri:ut Tullii ager agri agro agꝛꝝ. agri agrorum agris agros. in possessiuis uero similis casus adiungitur & numerus ut tulliani agri:tullianum agrum:tullianos agros. In omnibus autem concidentibus hoc sciendum q structura uel ordinatio orationis dubitationem repellit. Nulla enim alia re discernuntur a ceteris partes orationis: q̃ accidentia eis.

Quæritur. Aggressus est superius exponere naturas pronominũ primæ declinationis:quia hic habetur tractatus de primo modo.& quia uidebat concidentiam esse in genitiuis primitiuorum & possessiuorum quæ sit differentia inter ea:ipsemet quærit & soluit q bene ptinet ad tractatũ primi modi:& hoc est breuiter īter mei &c. Ad quod dicendum est:q primitiuorum &c.q.d.hoc modo possunt discerni illa pronomina quæ sunt genitiui primitiuorum:& genitiui possessiuorum:quia quando sunt genitiui primitiuorũ.possunt eis ad oẽs casus & oẽs numeri. Quãdo aũt sunt possessiua idẽ genitiui possessiuorũ genitiuus.s.eiusdẽ numeri ad.ut mei serui filius. Et nota hic duplicem possessionẽ significari. cũ enim dico:mei serui filiũ:significo p mei seruũ a me possideri: & per serui filiũ a seruo possessum.qđ nõ habet cõstructio in qua ponit̃ gtĩs primitiui. Cũ.n.dico mei seruus: simpliciter seruũ a me possideri significo:& sic aperta est differentia inter huiusmõi gtõs. In oĩbus igiť cõcidentibus. Dixerat similes gtõs primitiuorũ & possessiuorũ p structurã posse discerni.uã gtĩui primitiuoꝝ oĩbus casibus & nũeris possũt adiũgi:gtĩ uero possessiuorũ solis gtĩs eiusdẽ mõi cõiũgunť. Mõ de oĩbus similibus uocibus hãc generalẽ regulã ponit:q ad se inuicẽ p structurã ualeant discerni. Concidẽtiã uocat dictiones ĩ prĩcipali significatione uel accidẽtali differẽtes ĩnb eadẽ uocis materia cadẽtes:ut amator uerbũ & amator nomẽ in principali significatiõe differũt:poetæ datiuus & poetæ gtĩs accidẽtali significatione segregant̃. Solo enim casu differunt:structurã & ordinatiõem orõnis p eodẽ accipe. Nulla enĩ alia re discernunť. Probat ab imediatis cõcidẽtia.i.uoces cõsimiles p structurã posse discerni:nã aut structura discernuntur.aut alia re:sed nulla alia re discernunť tam ptes orĩs q̃ accidẽtia eis.i.nulla alia re põt haberi discretio ĩ cõcidẽtibus cui .s.parti orõnis supponat̃.uel quæ accidẽtia recipiãt.s.an sint genitiui casus an datiui:& si qua hoꝝ sũt similia.

Nisi significatiõe. Diceret aliquis: tu debuisti dicere nisi structura: & dicis nisi significatiõe. Ad hoc respõdet cũ supponit ad quã significationẽ exponendã & determinãdã sit cõstructio ac si apte dicat. Cũ dico similes uoces discerni significatiõe: æqpollenter dico eas discerni cõstructione. Nã significatio q̃ illas uoces discernit nõ põt cõcipi nisi constructione discernat. Nota si qua discernant accẽtu nil ĩpediri: cũ eadẽ discererã hẽant signi ficationẽ. Nã inneniunt sæpe uoce. Dixit nulla alia re discerni rã ptes orõnis q̃ accidentia eis nisi sign ficatõe: nõ ponit cãm quare oporteat discerni. s. quia sæpe iueniunt similia in uoce. Cũ dicit uoce. inuit debere itelli

nisi significatione ad quã & cõstructio fit. Nã iueniuntur uoce sæpe similia: ut amator accusator hortator & noĩa sunt & uerba. Similiter poetæ musæ, diei rei & genitiui sunt & dtĩ. Significatõe igit discernũt a se q̃ attẽtissime est ĩ oibus ĩspicienda. Quærit ẽt illud cur quũ apud græcos tertia psona pronoium primitiuorum & singulari numero hẽat noiatiuũ ut εγωσιοσ & ĩ plurali apud latinos sui & ntõ deficit: & pluralia sepatim nõ hũit. & existimo eã eẽ cãm q necesse erat uel cũ aspiratiõe pferre ntũm: & hi dicere: q pluralis erat alterius pnois: uel loco aspiratiõis s. pponere & si dicere: qđ ẽ cõiũctio. Ergo iure deficit ne dubitationẽ faceret: sicut & sis ĩ gtõ p sui pluralis quoq q est oi apud græcos ĩ hi trãsfert. Oĩa. n. pluralia apud græcos oi desinẽtia mutant eã in i. λατινοι latinis; sic oi hi: & quõ λατινων la

gi ea differre prĩcipali significatiõe uel accidẽtali: seqt cõclusio añcedẽtis argumẽti: ergo discernit significatiõe q̃ attẽte ĩ oĩbus dictiõibus ĩspiciẽda p constructionẽ: ut si dicã bonus amator: amator ĩ hac cõstructiõe per bonus suũ adiectiuũ: significationẽ noĩs itelligit hẽe & noĩ supponit. Si uero dicam amator ab illo p ablatiuũ q pprius est passiuorũ amator ĩpatiuus passiui eẽ cognoscit & uerbo supponit. Similiter cũ dico hæ sunt ptes boni poetæ: & has ptes cõcedo bono poetæ his diuersis cõstructiõibus poetæ: nũc gtũm nũc dtũm eẽ ĩtelligo. Attẽdendũ tñ q nõ q̃libet structura dubitationẽ repellit. Cũ. n. dico mei serui filius: istud mei gtũs primitiui uel possessiui in hac cõstructione ĩdifferẽter põt intelligi. Sed sciẽdũ q in oibus cõcidentibus talis cõstructio põt fieri quæ dubitationem repellat. Quærit ẽt illud cur cũ: Dixerat q ntũs tertiæ personæ. i. sui deficit. Et itẽ tertiæ psonæ. i. sui cõis est tam singularis q̃ pluralis numeri: hinc gemina oriebat qõ.

Quærit enim cur sui in ntõ apud latinos deficit. Et iterũ quærit: cur pluralia separatim non habuit cum tertia psona pnoium primitiui apud græcos: & in singulari numero ntũm hẽat. s. ει. & ĩ plurali numero ntũm habeat separatim & diuersum a singulari. s. οι. Quod aũt apponitur εγω υς p simile inductum est. s. qa sicut prima & secũda psona apud græcos ntũm hẽt ita & tertia. Istud ẽt ad aliã qõnẽ aute factam res petere uidet. q. d. in prima decli. pnois qrit qđ interest &c. quare ẽt illud in hac eadẽ decliatiõe cũ apud latinos &c. Et existimo eã esse cãm. Duplici qõne pposita nodũ prioris soluere aggredit dicẽs: & existimo &c. q. d. Sui quod trãslatum est a græco gtõ ideo defecit in ntõ singulari: qa cũ sit a græco translatum: si ntũm haberet: necesse erat uel penitus eundẽ habere ntũm: qui est apud græcos. s. pferri illum ntũm cũ aspiratione sicut apud græcos pfert. & dicere hi quẽ ntũm habere non poterat: qa hi apud latinos pluralis est ntũs alterius pnois. s. hic huius: & ita eẽt cõfusio. uel si illũ ntũm græcũ non haberet cũ aspiratiõe: necesse erat s. pponere loco aspiratiõis & dicere si: quã mutationem fieri iuenimus in multis: quæ a græcis habentibus aspirationẽ in principio trãsferunt. Sed hũc ntũm iterũ habere nõ poterat pp ambiguitatem si. cõiũctiõis. Nec econuerso ordine aspirationis mutato potuit habere is ntũm simili de cã: quam post additurus est. Ergo iure deficit ne dubitatio. Quia si sui ntũm haberet hi. dubiũ esset an ntũs esset sui an pluralis ntũs alterius pnois. i. hic huius. Rursus si si diceret: cõiunctio posset intelligi: ergo ntũs sui iure deficit: quo iure ipse supponit. s. ne ntũs ille dubitationẽ faceret. Ita nominatiuus sui pptet dubitationem deficit: sicut sis deficit in genitiuo propter dubitationem sis: sis ideo acceptũ pro sui. Pluralis quoq qui est. Priori qõne soluta: alterã. s. quare sui pluralia separatim nõ habuit ostẽdit. Et est sciẽdũ qa ος η ο græca pnoĩa sunt demõstratiua a qbus hic hæc hoc nascunt: ος aũt ntũm habet pluralẽ masculinũ οι. Naturali aũt lege trãslationis οι. apud latinos trãsfert in i. & efficitur ntũs pluralis hic huius. Hoc cõcesso qm̃ hi ntũs ẽ puralis hic huius: ad aliã partem uerte oculos. Rursus enĩ οι. relatiuũ pronomẽ qđ æqpollet ad sui eundẽ pdictũ ntũm pluralem habet. s. οι. qui si quis naturali lege translationis in i trãsferret & faceret ntũm pluralẽ sui cõfusio fieret inter hi ntũm pluralem sui: & hi ntũm pluralẽ hic huius. Item ων gtũs ẽ pluralis demonstratiui pnois ος & transfertur in horum: efficiturq gtũs pluralis hic huius. Similiter οις gtũs pluralis huius relatiui pnominis ος. Sic ergo ων in horum transferat. & fiat gtũs pluralis sui: erit item confusio inter horum & horum. Similiter omnes alios casus plurales ο demonstratiuum & ος relatiuum communes habent apud græcos: qui plurales casus si transferantur apud latinos: & plurales ο demonstratiui fiant plurales hic huius: plurales etiam hi relatiui fiant plurales sui erit magna confusio. Nã hi horum his hos ab his: qui plurales sunt hic huius: erunt etiam plurales sui: quæ quos habuit in singulari retinuit & in plurali: nec separata habet pluralia a singularibus. Istud quoq qđ hic apponitur sic continua. Sui in ntõ deficit in singulari: pluralia quoq separatim non habet: & quare non habeat hæc est cã: quia οι apud græcos pluralis ntũs ο huius demonstratiui pnois. hic oportet intelligi transfert in hi apud latinos: & pluralis ntũs hic huius huic hoc uidelicet mõ. unde dat itelligi qa οι ntũs pluralis ο huius relatiui pnois trãsferri non debuit ĩ hi: & fieri ntũs pluralis sui: qa cõfusio esset tunc inter hi nominatiuũ pluralẽ hic huius: & hi noĩatiuũ pluralem sui. Quod autem οι nominatiuus pluralis ο huius demonstratiui pronominis in hi apud latinos transferatur. probat a toto cũ supponit. omnia enim &c. Quomodo. Quomodo ipsi dicũt λατινων: & nos dicimus la

tinorũ: sic ipsi dicũt ων. & nos hoꝝ. q. d. ων gtũs pluralis ο demõstratiui ꝓnois apud nos trãsfert̃ in horũ: qui est gtũs pluralis hic huius: & ideo pluralis ος relatiui ꝓnois nõ debuit transferri in horũ: ut esset gtũs pluralis sui: ne cõfusio fieret inter hoꝝ gtũm pluralẽ hic huius: & hoꝝ gtũm pluralem sui. sic de cæteris casibus intelli ge: & quẽadmodũ græci dicũt λατινους actũm: & nos dicimus latinos sic ipsi dicunt ους & nos hos. In his græcorum actũs diphthongon ου esse intellige: quæ apud latinos in o ꝓductam muratur. Fœmininum quo que. Causa masculini translationem quoq; fœminini exequitur. Vnde aspirationem quoque tibi sex. probatio est ab effectu sub illatione posita: & uere οι ĩ hi: & ων in hoꝝ & οις ĩ his: & ους diphthõ gus ĩ hos trãsferũtur. Nã inde est unde hoc superius ꝙ hi hoꝝ his hos aspirationem ser uant ubiq; quæ est in græcis illis noĩbus ου ωνους & cæteris. Hoc m̃ interest. Dixit ου ων trãsferri in hi horũ. unde dedit intellige re: ꝗa singulare illius trãsfert̃ in singulare isti us tam in masculino ꝗ̃ in fœminino & neu tro genere. s. ος η ο in hic hæc hoc. Vnde ui deret̃ alicui ꝙ ꝑ oĩa cõsignificarent: & iõ po nit differẽtiã sic iungẽdo. Licet dixeri ος η ο trãsferri in hic hæc hoc: & ideo cõsignificare uideat̃: tamẽ hoc ĩterest ꝙ tertiæ per. primi tiua apud græcos. i. ος η ο relatiua ẽ quomõ apd nos. sunt relatiua sui sibi se a se: & is eius ei. hic uero & hæc & hoc apud nos demon stratiua sunt ꝓpṙe. i. sicut inuẽta sũt: & sunt ꝓpositiua: ꝗuis uideant̃ eẽ genita a græco re latiuo. i. ος η ο: quæ ꝑ relationẽ debẽt sub iungi: attẽde quõ ο η ο diuersis respectibus ꝓnoĩa sunt & articuli qñ uero sunt pronoĩa demõstratiue habẽt significate & ꝓponunt̃ ĩ oratione. qñ uero articuli relatiue significãt

tinoꝝ: sic ωη hoꝝ; & sicut λατινοισ latinis; sic οισ his & quẽadmodũ λατινουσ latinos sic ουσ hos fœmini nũ quoq; λατιναι latinæ; sic αι hæ; λατινων latinarũ ωη haꝝ: λατινασ latĩas; ασ has. Vnde aspirationem quoq; ubiq; seruauit: ꝗ̃ est & in græcis ex ꝗbus nascunt̃ ꝓnoib⁹. hoc tñ ĩterest ꝙ tertia ꝑsona primitiua apud græcos relatiuũ est quõ & sui sibi se a se: & is eius ei: hic uero & hæc & hoc apud nos demõstratiua sunt ꝓpṙe & præpositiua: ꝗuis a relatiuo græco uideant̃ genita. Necessario igit̃ cũ tria ꝓnoĩa pro uno habuimus defi cit sui noĩatiuo: & cõmunes habuit numeros. Nec mi rũ cũ apud græcos noĩatiuus supradicti ꝓnois; idest ο ĩ rarus est in usu. ꝑterea ꝙ non solum ου uel αυτου: sed etiam εαυτον significat frequẽtius; quod nec apud græcos habet nominatiuum: quia ipse in se agere qui patitur per hoc pronomen ostẽditur. Nam eget recto

& subiungunt̃ in constructione: Aliter uidet̃ illud legendũ. Pluralis quoq; &c. sub cõfictione eadem sic. Pro ratione præmissa sui deest ntũs singularis: pluralis quoq; ideo deficit: ꝗa pluralis οι relatiui pronominis qui est ος apud græcos: a quo sumi debet pluralis sui: sicut ab eius singulari sumitur singularis sui: ille inꝗ̃ pluralis sui transfertur in hi pluralem huius demonstratiui pronominis: hic & hæc translatio sit uoce tantum nullo signi ficationis respectu: cum hoc sit demõstratiuũ: illud relatiuum. Itaq; si ab eodem plurali relatiuo fieret pluralis sui sicut ratio exigeret eadem æquocatio: ꝗ̃ præostensa est oriret̃. Sumit̃ aũt hi pluralis hic huius secũdũ signi ficationẽ a plurali ο demõstratiui ꝓnominis ꝗ similis est in uoce cũ plurali ο relatiui. Sequentia legunt̃: ut su perius usq; ad hoc tamẽ quod sic aduersat̃. Licet dixerim h demonstratiuũ pluralem hic nasci secũdũ uocem ab οι plurali ος relatiui. unde forsan aliqs uellet ea penitus conuenire: tamen hoc interest ꝙ tertia persona pri mitiua. s. ος relatiua est quomodo sui & is: quæ ex eo utraq; nascũtur secundũ uocem & partim secũdũ signifi catione: hic uero & hæc & hoc. q. d. pluralia hoꝝ sunt demonstratiua: ꝗuis uideant̃ genita ab ος relatiuo plu rali: Et nota ꝙ dicit uideant̃: non enim uult affirmare uere ea inde nasci: cũ potius ab ο demonstratiuo plura li ut dictũ est sumant̃. Necessario igit̃ cũ tria ꝓnoĩa. Dictũ est supius ꝙ sui sibi singularem ntũm uel pluralẽ numerũ sepatim non habuit uitandæ cã confusionis. inde ĩfert igit̃ sui necessario. i. utiliter deficit ĩ ntõ: & huic cõe. n. Quod aũt ĩterserit cũ ꝓnoĩa tria ꝑ uno habuimus. determinatio est utilitatis. utile ẽ enĩ carere ntõ sui & deficere in plurali ut inde duo hẽamus ꝓnoĩa is. s. & hi. tertiũ aũt sui qđ ẽt haberemus si ntũm haberet. qđ ꝗliter sit accipiẽdũ attẽde. cũ. n. is eius ntũm ei occupauerit mutatiõe aspirationis ĩ s. & ordinis cõuersiõe sui eũ dẽ ntũm hr̃e non põt ꝑ æquocatiõe. Rursus cũ hi hoꝝ qđ quantũ ad uocem absoluti οι natũ esse uidet̃ plura lis sit alterius ꝓnois. s. hic huius: pluralia separatim sui hr̃e non potuit: ut iam dictũ est pro cõfusione. Sed cũ apud græcos ο & οι confundant̃ cũ sit plurale ο demonstratiui pronominis: etiam plurale ος relatiui mirum uidet̃ quare apud nos hi horũ non possit esse plurale sui: sicut est plurale hic huius. qđ ꝗdem concedimus pos se fieri: nisi ꝗa auctoritas non sic est usa: & nisi ꝗa inuentio eius hoc non parit̃. Nec mirũ cum apud græcos. Alia ratione ostendit non mirũ si sui deficiat in ntõ: ꝗa ntũs supradicti pronominis. i. hi a quo nascit̃ sui secun dũ uocem & secũdũ quandam significationis partem rarus est in usu apud græcos. Præterea ꝙ non solũ. Alia ratio quare sui non habeat ntũm: & hoc est propter necessitatem. Cũ enim ex propria inuentione sui si gnificet personã fm hoc ꝙ suscipit actũ uel a seipsa uel ab alia illatũ. i. cũ ponat̃ in reciprocatiõe: uel ubi fit rta sitio de possessore ad possessionẽ: præter inuentionẽ ẽt ponat̃ in rtãsitione: nec ad significandã ꝑsonam secũdũ hoc ꝙ in eã reciprocat̃ actus: uel ẽt retrãsit ualeat esse ntũs sui nõ eget in hac ꝓprietate ntõ. & hoc est. Præte rea sui nõ solũ significat idẽ quod ου uel αυτου ꝑ eodẽ accipe. i. nõ solũ significat retransitionẽ qđ notãt illa simplicia ꝓnoĩa. sed ẽt frequẽtius. s. ex inuentione significat εαυτον. & i. idẽ qđ hæc cõposita ꝓnoĩa quæ carẽt nominatiuis: ꝗa sunt tantum reciproca. Nec eget recto casu quem. Item alia ratio quare sui nominatiuũ nõ habet. quia cum supponit̃ in constructione cum uerbo. & ipsum uerbum in se habeat ntũm uel appositum uel intellectum: si quis nominatiuum. i. sui illis obliquis dare uoluerit: superfluum erit.

casu quem uerbum habet in se.

¶ De secunda declinatiõe pronominis.

SEcũdus est modus eorũ quæ in ius terminãt genitiuos quorũ datiui abiecta us genitiuorũ solent pferri. Ille illius illi: ipse ipsius ipsi: iste istius isti: is eius ei: hic huius huic: qđ solũ assumpsit c p oẽs casus singulares absq illis q̃ ĩ s. desinunt hoc ẽ gtõ singulari: & dtõ & ablatiuo: & actõ pluralibus. Quibus tamen frequenter auctores solebãt addere ce sylla bã huiusce: quõ & pluralibus eius in eadẽ terminanti bus cõsonantẽ: ut hisce hosce hasce: quis reliquis quoq casibus uetustissimi addebant eandẽ ce syllabam hicce hæcce hocce. Vnde uocali quoq sequente ablata p synalimphã manentibus duabus c. solebãt pducere hoc ut Vir. in. ii. æneĩ. Hoccerat alma parens q me p tela p ignes Eripis: Sed scriptorum negligentia prætermisit unum. c. Et sciẽdum q accusatiui singulares & genitiui plurales m. in n. conuertũt c. sequente: ut hunc hãc: horũce harũce. Genitiuus & datiuus supradictæ declinationis in ius terminantiũ cõmunis est triũ generũ: ille illius illi. & pducit penultima i. genitiui: quã tamẽ poetæ etiã corripiunt absq uno alterius q qa solũ duabus uicit syllabis proptium neũ m: corripuit penultimam sempet. Reliqui uero casus secũdũ mobiliũ regulã nominum declinant: illud illã illud: ab illo ab illa ab illo. Similiter plurales: illi illæ illa: illorũ illarũ illorũ: illis: illos illas illa: ab illis. Sic cætera eiusdem formæ tam p nomina q̃ nomina. Et sciendum q in e. quidem terminantia masculina mutatione e. in a. faciunt fœminina: ille illa ipse ipsa: iste ista. Is uero ea facit: quod solũ litteram principalem mutauit in fœminino. masculinũ n. ab i. fœmininum ab e. icipit hic enĩ & hæc ab eadem littera uident incipere: cũ aspiratio ĩ principio utriusq ascribitur quomodo apud græcos αυτοσ & αυτη: q̃uis diuersas habent uocales: ab eodẽ tñ icipiũt spiritũ. Eorum neutrũ hoc qa & prĩcipiũ & finem seruauit masculini mediam uocalem mutauit. Illud ẽt attendẽdũ: q cum ille illud: iste istud: is id faciunt neutra. Ipse solum quod & ipsius inuenit a uetustissimis prolatũ neutrum in um desinens facit. Terẽtius ĩ andria: Ipsus mihi dauus: qui itimus est eorũ consiliis dixit. Idẽ ĩ eodẽ: Istuc ipsum. At qui hoc ipsum nihil pericli ẽ me uide. Illa. n. quæ qbusdam uisa est ratio: non adeo firma uidetur: ideo in um facere neutrũ: quia in us definit masculinũ. Nam alius cum in us terminet: neutrum tamen aliud fecit. Omnia neutra pluralia similia sunt singularibus fœmininis: ut illa ea hæc.

SEcũdus est modus. Tractato primo mõ declinatiõis pnoĩum: secũdũ modũ exequit. Et ut breuiter secũdi modi forma appareat dicimus ita. Secũdus modus declinationis pronominum: cuius genitiuus in ius: dtũs ĩ i. producta terminat. Cæteri uero casus declinationem mobiliũ nominũ sequunt. Attende modis istis rectum ordinem distributũ esse. Primus enim ille modus dicit q tres personas compræhendit. Secundus qui ĩ solis pronominibus tertiæ personæ pter sui cõsideratur. Vnde uocali quoq sequente. Ab effectu ostendit in reliquis casibus qui ĩ s. desinunt ce syllabam addi. nam inde est q e. finali per synalimpham perempta: remanent duo cc: & illis remanentibus auctores solent producere hoc: ut Vir. Hoccerat: sed scriptorum negligentia prætermisit unam. c. & hoc inde pducit quasi duabus cc. sequẽtibus, ut iam dictũ est. Et sciendum q accusatiui singula. Item est ostensio ab effectu qa hoc p oẽs casus absq illis: q̃ ĩ s desinũt c. assumit: & sm ueteres ce syllabam qđ licet ĩde cõiicias: q accusatiui singulares & genitiui plurales c. sequẽte m. in n. conuertunt nisi n. c. sequeret hũ. hã. regulariter diceret. Reliqui uero casus pter gtũm & dtũm secũdũ mobiliũ regulã nominũ per tria genera declinant. Sic subaudis: sequunt formam mobilium nominũ per reliquos casus cætera a positis in exemplo eiusdẽ formæ. s. que genitiuũ in ius: & datiuũ in i. terminãt siue sint nomina siue sint pnoĩa. Et sciẽdũ q in e. qdem termi. Ostẽsa declinatione secunda: uult docere quõ noĩatiui fœmininorũ huius declinationis a noĩatiuis suorũ masculinorũ nascant. Hoc aũt ideo facit: ut quod superius dixerat determinet: Dũ. n. diceret reliq tã p singularem q̃ per pluralem sequunt regulã mobiliũ nominũ uideret q ntũs eorũ fœmininorũ simili modo a masculino descẽderet qđ determinat. Masculinũ enim ab i. fœmininum ab e. Ostensio est in parte: qa is primam litteram mutat in fœminino. Hic enim & hæc ab eadem littera. Tacite obiectioni respõdere uidet. Diceret. n. aliqs: quoniam non solũ is principalẽ litterã mutat in fœminino: sed ẽt hic. i. principalẽ in e. mutat in fœminino. Ad hoc iste hic enim. q. d. non habet principalẽ litterã. i. ut littera large accipiatur ĩ mo. h. & hæc eius fœmininũ ab eadẽ littera uidet incipe: cum aspiratio in principio utriusq accipit: & hoc pbat similitudine græcorũ pnominũ. Eorũ neutrũ hoc: qa. Hoc neutrũ qa prĩcipiũ ser. & finẽ sui masculini i h &c. mutãt tñ mediã uocalẽ: aliter. n. in sono nulla esset distantia. Illud etiam attendendũ. Illud etiam attendẽdũ de masculinis secundæ declinationis: q cũ ea faciunt neutrũ in d. desinẽs ipse: qđ ẽt ipsius inuenit a ueteribus platũ neutrũ ĩ um desinẽs facit: & hoc nulla ratione cogente. Illa enim &c.

Supradictorũ pro. Dixit superius & caetera eiusdẽ formae tam noĩa q̃ pnoĩa: modo uult oñdere quae & quot sunt noĩa eiusdẽ formae. Quod tñ ab uno diminutiuum. Licet posuerim ullus inter quinq; principalia q̃si diuersum sit ab aliis quattuor: tamen uidetur plærisq; non esse principale: nec diuersũ ab aliis: sed potius diminutiuum ab unus: ut a uinum uillum. Et nota q̃ dicit uidetur. non est. n. pprie diminutiuum: licet formam habeat diminutiui. Nullus quod ab ullus cõponit pro uno: cum ullus accipit. Hæc tamẽ ipsa secundũ mobiliũ. Quãuis dixerim hæc octo sequi declinationẽ pnoĩum: tamẽ apud uetustissimos hæc oĩa solebãt terminare: nõ solũ alios casus: sed ẽt gtĩm & dtĩm secundũ regulã mobiliũ noĩum. Cũ igĩt iuniores freqñtius. Hæc illatio extra fit hoc mõ: qa supradicta octo in ius terminant gtĩm: & apud ueteres sequũtur declĩatiõnẽ mobiliũ no. igĩt declinanĩ mõ noĩum mõ pnoĩum. Hãc illationẽ facit ut ostẽdat q̃ istis declinationibus apud iuniores magis sit in usu. Secundũ iuniores aũt declinanĩ illa octo secũdum modũ pnoĩum in ius terminantiũ genitiuũ: præter neuter: quod sequiĩ declinationem mobilium nominũ neuter neutri neutro dicẽtes. Cũ igĩ supradictæ formæ no. Quia unus neutrũ facit unũ & totus totum: quod cõstat. & sic de cæteris: ergo oĩa supradictæ formæ solẽt in um facere neutrũ: & cũ hoc faciãt. Duo tñ i d. finiũt ea neutra. s. qs facit neutr̃ qd. & alius aliud. Cuius. l. alius gtĩs rarus ẽ in usu. Et cũ debuit una syllaba. Reddit causã q̃re gtĩs ille rarus sit ĩ usu. Sed producit i. penultimã semp. Sed producit i. penultimã semp: ut quod minus habuit in syllabis recuperet in tẽpore. Semp dicit: quia & si alia gtĩm in ius terminantia pducunt penulti. non tamen semper. Nec non etiam secundum nomi. Dixi quia genitiuus rarus ẽ in usu: necnon etiã inuenitur in i. Sed quod est mirum fœminini. Nõ tñ gtĩs masculini ĩuenitur in i. sed etiam genitiuus fœminini: quod est mirum.

Vis ẽt cõis eẽ generis. Dixit duo illorũ octo nominum in d. finire sua neutra. s. quis: & alius: naturã unius. s. alius hucusq; ostẽdit. mõ naturam alterius. s. qs ingrediĩ ostendere a gtõ. Alius gtĩs iste cõis est masculini. s. & fœminini generis: qs & ẽt cõis esse putauerũt antiq: sicut apud græcos suũ æqppollẽs cõe est. Vnde nunc quoq; accusatiuus. Dixit obliquos casus quis: tam secũdum tertiam q̃ secundã declinationẽ terminare uetustissimos: qđ pbat ab effectu: quia inde est adhuc q̃ accusatiuus masculini in em pferĩ secundum pportionẽ nominum tertiæ declinationis: q̃uis fœmininũ in am terminet accusatiuũ. Hoc. n. uideĩ exigere ut accusatiuus masculini in um desinat sm proportionẽ secun

Vpradictorũ pnoĩum declĩationẽ sequũtur noĩa octo: ĩ us qdẽ desinẽtia qnq;: unus: tot9 solus: alius: ullus: qđ tñ ab uno diminutiuũ esse plærisq; uideĩ. Sicut a uino uillum: & quod ab eo cõpoĩt null9. ĩ et duo: uter alter: & ab eis cõposita: uterq;: alteruter: neuter. in is uel ĩ i. unũ: qs uel q: & q̃ ex eo cõponũĩ. Hæc tñ ipsa sm mobiliũ regulã noĩum solebãt apud uetustissimos termĩare ẽt gtõs & dtõs: ut Terẽ. ĩ an. Tã ĩers: tã nulli cõsilii: p nulli9 cõsilii. Idẽ ĩ hea. Dũ logĩ alteræ p alteri. & ĩ eunu. Solæ mihi ridiculo fuit p soli: & cuicuimõi p cuiuscuiusmõi. Ci. p sex. Roscio: Vereor. n. cuicuimõi ẽ Rosci: ne ita hũc uideat seruare: ut tibi oĩno nõ pepceri. cũ igiĩ iuniores frequentius supradicta noĩa sm ĩ us terminantiũ pnoĩum formã declinauerũt. In uno ex eis magis noĩum declĩationẽ sequũĩ: neuter neutri neutro dicẽtes: cũ apud ueteres ẽt ĩ ius sm simplicis sui declinationem ĩueniaĩ desinẽs ĩ gtõ & in dtõ. Plau. ĩ uidu. Neutri redibo dõi cum res diudicata sit. Cũ igiĩ supradictæ formæ noĩa solẽant ĩ um facere neutra: unus unũ: solus solũ: totus totũ: ullus ullũ: uter utrũ: alter alterũ. duo tñ in d. finiũt ea: qs qd: alius aliud.

De genitiuo nois alius.

Lis quoq; antiq̃ssimi p alius ptulerunt: eius gtĩs rar9 ẽ ĩ usu. Et cũ debuit una syllaba uincere suũ ntĩm & dtĩm: tñ pat ẽ syllabis: sed pducit i. penul. semp. Nec nõ ẽt sm noĩum secũdæ declinatiõis regulã in i. quoq; ĩuenitĩ. Marcus celius de uestitu & uehiculis Nam per mutiũ si & cũ mihi ob eos mores: quos prius habui honos deĩ: ubi datus sit: tu uti eos mutem: atq; alii modi sim. Quintus in secundo: Peruersum eẽ alii modi postulare pyrrhũ in te atq; in cæteris fuisse. Ceci. ĩ. i. Neq; si ipsos alii modi esse atq; amplicat dixit ostẽdere pũt aliter. Idẽ ẽt ĩ. y. Nullus alius tei nisi amicitiæ eorũ cã. Caius cæsar ĩ ãticatone ptiore. Vno. n. excepto quẽ alius mõi atq; oĩs naturã finxit suos qsq; hẽt charos. C. Fani9 ĩ. i. an. Cũ ĩ uita agẽda dicimus multa q̃ ĩ pñtiarũ bona uidenĩ pũt inueniri. & multa amplius alius mõi atq; ante usa eẽnt. Sed qđ ẽ mirũ fœminini ẽt generis gtĩm qdã ĩ i. ptulerũt. Celi. ĩ. i. anteq̃ barcha pierat alii rei cã ĩ affricã missus.

De Quis.

Vis ẽt cõis eẽ generis putauerũt uetustissimi: sicut apđ græcos οστηο. Terẽ. ĩ eunu. Hũc oculis nrãrũ qsq̃ non uidit phædria. nrãrũ qsq̃ dixit p quaq̃. Pla. ĩ uidu. Dic mihi si audes qs ea ẽ quã uis ducere. & obliquos eius casus tã sm tertiã q̃ secundã declinationẽ terminabãt, unde nũc quoq; actũs ma

dæ declinationis. Ntūm quoq; pluralē ptu. Ntūm quoq; plu. nō solū in i. sm secūdā declinationē uel in æ i fœminino sed ēt in es sm tertiā pferebant. Nā dtūm & abltūm nunc. Ideo dixi ntūm & actūm pluralē apud antiquos sm secundam & sm tertiam declinationē pferri. nā dtūm & abltūm pluralem. nunc quoq; secundū secundā & secundū tertiā declinationem pferimus. Sciēdum aūt φ q qñ pro inter. Adhuc naturam infiniti quis exequit. Nota qui & quis unū nomē esse sm hoc φ easdem substantias cū eisdem qualitatibus hēnt significare: sed in accidentibus differūt. qa qui ex inuētione notat relatiue tantū: qs uero infinitatē & iterrogationē.

sculini in em secundū tertiæ pportionē pfert quis fœminini in am: ut queq. ablatiuus nō solū in o: sed etiā i. a quo uel a qui a qua uel a qui. Virg. in. xi. Accam ex equalibus unā q cū ptiri curas: p qua cū Teren. in eunu. Qui cū parmenone. Ntūm quoq; pluralem nō solum in i. & æ: sed ēt ī es: qui quæ uel ques: acusatiuū ēt quos quas uel ques. Vt Pacuuius ī medo. Ques sunt isti: Cato. Quescūq; romæ regnauissent. Acti9 ī neoptholemo. Sed quesdā. Nā datiuū & ablatiuum: nūc quoq; tā p is q̄ p bus pferimus quis uel quibus. Sciendū aūt φ qui quādo p interrogatiuo uel infinito idest pro quis ponit circūflectit. Quādo aūt pro relatiuo acuit p se i lectiōe grauat. similiter obliq casus generalē accētuū regulā seruāt quādo sunt isinita: uel interrogatiua. Quādo uero relatiua acuunt per se. In lectione uero grauant per oēs syllabas. Quæritur ī hoc modo declinationis cū oīs datiuus una syllaba minor sit genitiuo illius illi: istius: isti: ipsius: ipsi: unius uni: solius soli: utrius utri: alterius alteri: an huius huic: cuius cui: eius ei. an monosyllaba sint accipienda in dtō: qd' regula exigit. Et plærīq; poetaꝶ metris comprobāt: ut Vir. ī. iiii. ænei. Cui q; loci leges dedimus connubia nostra Reppulit. Idē in. i. geor. Huic a stirpe pedes temo protentus ī octo: & ubiq; hoc seruat. Inueniunt tamē sed raro dissyllaba: & maxime ei differētiæ cā ne interiectio eē putet quod de noīe quoq; tractātes memorauimus: unde pluralis etiā datiuus & ablatiuus secundum analogiā in ius terminātiū genitiuū singularem: quorū datiuus singularis in i. terminans: & pluralis in is desinēs pares habet syllabas: ei is uel iis: ut cui quis huic in quo c. p adiectionem differentiæ causa accedit his q̄uis & hibus pro his antiqui protulerūt Plautus ī

sed illud est proprie. s. naturaliter relatiuū: hoc uero īfinitū & iterrogatiuū pprie. φ si q alterum hoꝶ fiat p quis ponit: quis uero si fiat relatiuū p qui. De qui aūt talis regula pōt colligi si large accipiat. Qui est aliqñ infinitum aliqñ relatiuum: Infinitum aliqñ interrogatiuum aliqñ sine interrogatione. mō in lectione mō extra lectionē. Similiter q relatiuū aliqñ in lectione. aliqñ extra lectiōem. Qui dicit eē in lectiōe q̄do iuxta se hēt uocē cū qua legat & construat in orone. Extra lectionem esse dicitur. quando post qui superuenit aliqua parenthesis quæ ipedit ne q iuxta se uocem habeat cum qua possit legi & cōstrui. Interrogatiuū ē q: si dicam q scripsit hoc & tunc circūflectit: q infinitū est q extra lectionē qui. s. p se acceptū: ut cū dico. q cū uenerit dominus iustus erit saluabit. Infinitū ē q l lectiōe: ut si dicā: qui habet aures audiēdi audiat: & semp circunflectit qui infinitū. Qñ aūt pro relatiuo accipit q p se. i. extra lectionē acuit: ut cum dico. hic ē Stephanus martir qui pro psecutoribus suis orauit ad dñum. In lectione uero qui pro relatiuo positum grauatur: ut hic agnus dicitur: q tollit peccata mundi. Similiter obliqui casus genera. Ostendit quos accētus qui iste ntūs haberet. mō uult ostēdere de obliqs eius. Similitudo est φ circūflectunt aliqñ uel acuunt uel grauant ut ntūs eorū qñ illi casus sunt infiniti uel intertogatiui seruāt generalem regulam accētuum. Generalē regulam dicit: qa si illi casus dissyllabi sunt seruant cōes accentus dissyllaboꝶ aliorū. & si fuerint monosyllabi possident aliorū accentus monosyllaborum. quādo uero relatiua per se. i. adhuc aliquid expectātes acuunt obliqui illi idem casus pro relatiuo positi in lectione grauantur p oēs syllabas: ut benedicat nos deus regum cuius &c. Quærit in hoc mō declīa. Hāc q̄stionē ñ ita apte soluit: sed regulæ magis uidet cōsentire: cum supponit. & plærīq; poetarū metris hoc cōprobāt: & ubiq; seruat hoc Vir. s. datiuos istos pōit monosyllabos. Inueniunt tamē sed raro dissyllaba. Licet regula q̄ dicit. Oīs dtūs huius declinatiōis minor debet una syllaba suo gtō exigat cui huic ei eē monosyllaba tñ inuenisti &c. Vnde pluralis ēt datiuus & ablatiuus. Dixit qñ ei monosyllabum dissyllabum est. inde infert. unde ei. i. qa dissyllabum est & monosyllabum. datiuus & ablatiuus suus pluralis dissyllabus est: & monosyllabus præmittit: per quod hoc recte intulisse uideat. s. sm analogiam: & quæ sit analogia supponit: quorū datiuus singularis &c. Ordo unde pluralis datiuus & ablatiuus eis & iis pares habēt syllabas: ei dissyllabo: & ei monosyllabo: qd' est dicere. ergo eis dissyllabum est: & iis monosyllabū. Et hic oportet accipi dissyllabū & monosyllabū gemino respectu. ita iis pares habet syllabas ei monosyllabo: ut quis habet pares syllabas cui monosyllabo & huic. Qbūs & hibus pro his antiqui pro. Ego dixi his q̄uis &c. Statius quoq; huic uidet ptulisse p diæresim: & hoc in primo libro syllabaꝶ. Cui quoq; Terentianus tractans de litteris per diæresim protulit in hoc loco. uerū ut cui est primū lo. ori. Sequit. est. n. sotadeū metrum ab inuentore sic dictū est: constās ex duobus ionicis: & est cōmendatio exempli. q. d. uere in præmisso exemplo cui pfertur per diæresim. Nā illud metrū cōstat ex duobus ionicis sumptis a maiore ionico. i. cōstat ex duobus maioribus ionicis & tribus trocheis.

ionicus maior constat ex duabus longis & duabus breuibus ut tunc. cui unus ionicus est. & habet cui duas breues syllabas. Est enim communis ultimæ ut ẽ in mihi & tibi. Alius ionicus qui est proximi. Tres trochei sunt: raso: ciso: riti. spondeus pro trocheo. Itẽ ex ordine unus: ionicus: fulgens cui alius ionicus.

TErtius modus declin-. Hic ut puto non oportet dicere cãm quare modus iste primus uel secundus non sit positus: cũ ipse dicat ꝙ sequit̃ declinationẽ mobiliũ nominũ per oĩa causam hic aptam supponit quare hic modus in inferiorẽ locũ poni debeat. Notãdum tñ ꝙ meus cũ secũdũ. Ad hoc iige qd' dixit. sequit̃ ꝑ oĩa declinationẽ nominum. Adeo aũt masculini est uocati. Dixit ꝙ mi est uocatiuus possessiui. uellet aliquis illud negare & dicere: qa potius mi gtũs est uel dtũs primitiui ꝑ syncopã ꝓlatus: hoc iste remonet dicens: qa mi uocatiue positũ nũ q̃ posset adiũgi fœminino uel neutro generi. Si enim mi eẽt gtũs primitiui uel dtũs ẽt posset omni generi numero & casui adiungi: & diceret̃ mi possessio: sicut dicit̃ mei possessio & mi mancipiũ: ubi dr̃ mei mancipiũ. Aduerte: qa mi dtũs primitiui ꝑ apocopam ꝓlatum in libro sermonũ horatii: & in multis aliis locis inuenit̃: & tũc bene põt adiungi omni generi. & põt dici bonus est mi. bona est mi: bonũ est mi: sicut dicimus bonus ẽ mihi: bona est mihi: bonũ est mihi. Si hic agitur de mi. qd' ponit̃ ĩ uocatiua significatiõe. q. d. de alio mi satis concedo: ꝙ sit dtũs: sed mi uocatiue positũ: ut o mi germane nũquã erit dtũs uel gtũs ꝑ syncopã: immo ntũs factus duabus e. breuibus ĩ i. lõgam cõuersis. ꝙ aũt superest utũm qdam ẽt in ius dixerũt: nõ ad aliqd ꝓbandũ afferẽ: sed tantum ostẽdit qa mi uarios habuit nõiatiuos.

QVartus modus ẽ qui sequit̃. Causam huius ordis quare. s. hũc nocat q̃rtũ. rursus notare potes cũ ait. q sequtur ꝑ oẽs casus noĩa ter. decli. cũ enĩ in tertio loco ea possessi. q̃ noĩa se. decli. sequunt̃ assignauerit: primitiuis qp pe ut dignioribus primus: secũdus obtinentibus: ut in prima comprehendunt̃ tria primitiua trium personarum in secũda sola tertiæ ꝓnomina merito his quartũ locũ attribuũt. hæc. n. declinatio tertiam nominũ seqtur declinationẽ: unde & hic postpõi debuit.

ONon esse ꝓnomẽ nec articulum. Tractatis accidẽtibus ꝓnoĩs quasdam dubietates uel errores q̃ ul debant̃ ĩ ꝓnoĩe excludit. simul ẽt cões regulas ꝓnoĩum & naturã sui q̃ minus patebat exequit̃. Erãt. n. qdã erronici q dicebãt. o eẽ ꝓnomẽ. s. uocatiuũ tu tui. uel hic huius. Alii uero dicebãt. o. eẽ articulũ utriq; errori iste se obuiũ ponit dicẽs. o. non eẽ ꝓnomẽ nec articulũ. & hoc ostendit multis modis.

gurgulione: Eodem hercle uos paro & pono parissimi estis hibus: qd' per diæresim aũt ei & eis inuenit̃ bisyllabũ ostendit. Iuue. in. y. Implet & ad mœchos dat eisdẽ ferre cinædis. Stati. quoq; huic ur̃ ꝓtulisse ꝑ diæresim syllabaꝝ i. i. Lætus huic dono uideas dare iura nepotes. Idẽ in eodem: Falsus huic pẽnas & cornua sumere terræ. Cur quoq; terentianus de litteris. Verũ ut cuiq; est ꝓximitas loci sotori. Est. n. sotadicũ ex duobus ionicis a maiore & tribus trocheis. Idem ĩ eodem. Ex ordine fulgens cui dat nomen sinopes.

De tertia declinatione.

TErtius modus declinatiõis ꝓnoĩum ẽ: q̃ seqtur ꝑ oia mobiliũ declinatiõem noĩum meus mea meũ: tu9 tua tuũ: su9 sua suũ: nr̃ nr̃a nostrũ: uester uestra uestrũ. Notandũ tñ ꝙ meus cũ secũdum regulã uocatiuũ deberet facere o meæ euphoniæ cã duas e breues in i. lõgã cõuertit. Teren. i adel. O mi æschyne: o mi germane. Idẽ i eunu. Heu parmeno mi nostri. Adeo aũt masculini est uocatiuus possessiui: & nõ gtũs uel dtũs primitiui ꝑ syncopam: qd' qbusdã uidet̃ ꝙ nunq̃ uocatiue positũ fœminino uel neutro adiungit̃. cuius quidã ntũm etiam mius dixerunt uel mios: quod carisius & celsus ostendunt.

De quarta declinatione.

QVartus modus ẽ q seqt̃ ꝑ oẽs casus tertiæ declinatiõis noĩa nr̃as nr̃atis: qd ĩõ in extrema circũflectit̃ syllaba ꝙ ꝑ sincopam ꝓfert̃. Vetustissimi. n. similem gtõ ntũm quoq; ꝓferebant.

O. Non esse pronomen.

ONon esse ꝓnomẽ nec articulũ multis modis ostenditur. Nam ex quo fit ntõ? Tu. n. quod est secunde ꝑsone eundem habet ntũm & uocatiuum: qui assumit o: ut o tu hic & hæc & hoc sunt tertiæ personæ quæ carent uocatiuo. Nõ est igitur ꝓ

Nã ex quo fit ntõ. Primũ ostendit. o. non esse ꝓnomen. Nã si esset ꝓnomẽ eẽt uocatiuus: cũ cõstet apud oẽs aliũ casum non esse. Sed non est uocatiuus. Omnis uocatiuus est a nominatiuo. sed. o. a nullo est ntõ uocatiuus. Hanc assumptionem sub interrogatione habemus: ubi dicit. nam ex quo fit nominatiuo? Similiter huius assumptionis ꝓbatio uere. o. a nullo est ntõ uocatiuus. qa neq; a ntõ tu. neq; ẽ a ntõ hic huius. cũ de aliis cõstet a ntõ tu. o. nõ est uocatiuus. Tu enim eundem hẽt ntũm & uocatiuum: q uocatiuus tu assumit. o. Alia ꝓbatio est a repugnanti ꝙ. o. nõ est uocatiuus a ntõ tu. Si tu in uocatiuo habet. o. sibi prepositũ tunc. o. non põt esse uocatiuus tu. nisi tu duos habeat uocatiuos. qd' grammatica non confitetur. Hic hæc hoc sunt tertiæ ꝑso. Rursus ꝓbat ꝙ. o. non est uocatiuus a nominatiuo hic. huius. qm̃ hic hæc hoc tertiæ personæ est. sed nullũ remanens in tertia persona habet uocatiuũ. Itaq; hic caret uocatiuo. ꝓbato hoc qa. o. neq; ẽ uocatiuus tu neq; hic: posset concludere ergo non est uocatiuus. sed consequens huius concludit sic igitur. o. non est ꝓnomen.

neribus uel numeris: uel casibus uel temporibus hoc manifeste itelligere. Quippe cũ ipsa confusione licẽtia dat᷑ in diuersis ea significationibus accipere. Nã mihi tibi sibi: me: te: se: cũ non discernãt genera licet qbuscumq placet ea generibus cõiũgere: ut meipsum meipsam: teipsum teipsam. clari claræ claro nõ secernũt numerũ. licet ergo singularibus & pluralibus sociari ea. senatus. cursus. uultus. facies. res. spes. similiter sunt diuersoꝝ casũ cõia. licet ergo qbuslibet coꝝ aptissime ea copulare. Oĩa uerba præteriti pfecti subiũctiua & futuri easdem uoces habẽt absq; prima psona: nihil igit᷑ phibet in utriusq; tpe ea accipe. Participia præsentis temporis & infinita uerba eadẽ ẽt præteriti impfecti sunt. Licet ergo utrobiq; ea proferre: ut scribens hodie pficio: & scribẽs heri pficiebã: & scribere uolo hodie: & scribere uolebã heri. Sciẽdũ tñ q licet ẽt pteritis pfectis & plusqpfectis pticipia uel ĩfinita supradicta sensum præteriti impfecti significantia cõiungãt: ut scribẽs pfeci uel pfecerã. i. cũ ĩ scribẽdo erã pfeci uel pfecerã. scribere uolui: uel uoluerã. i. incipe scriptionẽ uolui uel uoluerã. Scimus. n. q præteritũ impfectũ ĩceptionẽ rei qdẽ significat: nõdũ tñ pfectionẽ. Idq; usus auctoꝝ cõprobat. Cõia uerba tã actiuã q passiuã cõstructionẽ concipiunt. ex qua discernit᷑ uarietas significationis: criminor te & a te: hortor te & a te. amet: doceat: legat: audiat: sunt imperatiui præsentis: sunt optatiui futuri: & subiũctiui præsentis. Nec aliter eoꝝ possunt significari uarietates: nisi p cõstructionẽ eis accidentiũ aduerbioꝝ uel tẽpoꝝ. Vt ĩperãtes quidẽ sine aduerbio dicimus amet: doceat: legat: audiat amato: doceto: legito: audito. Optantes uero cũ aduerbio utinã amet: doceat: legat: audiat. Subiũgẽtes quoq; cũ amet: doceat: legat: audiat. Amato doceto: legito & secũdæ sunt & tertiæ psonæ. Additiõe igit᷑ pnoium discernunt᷑: ut amato tu: amato ille. In oĩbus igit᷑ huiuscemodi dictionibus: quæ diuersas habẽt significatiões cõstructio maxime ad eas explanandas est necessaria. Sicut etiã in oĩbus in qbus similes inueniunt᷑ uoces diuersi casus uel genera: uel numeri utpote gtũs & datiuus singularis: ut huius poetæ: & noĩatiuus & uocatiuus plurales: ut hi & o poetæ. Similiter etiam docti genitiuus singularis huius docti: noĩatiuus & uocatiuus plurales: hi docti & o docti. Similiter cædes: res facies: noĩatiui singularis & uocatiui: ut hæc facies & o facies: hæc cædes & o cædes: hæc res & o res: Plurales uero: & noĩatiui: & accusatiui: & uocatiui: hæ facies: & has facies: & o facies. Multa quoq; ẽt ĩ aliis ptibus iuenies similia: nec aliter ea discernes: nisi ex cõsequẽtia ordinationis. i. casus casibus: & genera generibus: & numeros nũeris: & psonas psonis: & tpa tpibus cõgrue disponẽdo. Nõ igit᷑ siqd simile ẽ uoce: hoc eisdẽ necesse est oĩ mõ accidẽtibus cõiũgi: sed ad ĩtellectũ referri: ueputa oĩs datiuus & ablatiuus pluralis mobiliũ noĩum uel pnoĩum: uel pticipioꝝ similis ẽ p tria genera: ut bonis illis accusatis. Et tamẽ cũ de maribus loqmur masculinis ea cõiungimus: cũ de cõtrario sexu fœmininis: cũ extra utriusq; significationẽ neutris: ut bonis uiris loquor: & bonis mulieribus: & bonis mãcipiis accusatis uiris: accusatis mulieribus: accusatis mãcipiis. Sic & similia quæ cõfusionẽ significatiõis per ordinationis iuncturã & accidẽtiũ discutiũt. Oĩs eni cõstructio: quã græci συνταξιν uocãt. ad ĩtellectũ uocis ẽ reddẽda. Itaq; p diuersas figuras uariare solẽt auctores ĩ cõstructiõe accidẽtia: de qbus iã supra docuimus:

In confuso numero dephenditur ut clari claræ. & casus pariter ut senatus uult9 ecce hic idistinctos eẽ casus idiscreta genera: sed de pnoĩbus id minime cognosci licet ne cõcedi qdẽ. Participia præsentis tpis. uide ẽt idiscreta eẽ ĩ pticipiis tẽpora: qppe cum apud nos tum apud græcos hoc habet locũ ut τυπτων sit & pſentis & impfecti tẽporis: sicut nostrũ uerberãs. & τετυφως pteriti & plusqpfecti sicuti apd᷑ nos uerberatus licet diuersa sint uoce & significato. soli aũt futuro tẽpori suũ p se relictũ eẽ participiũ: quæ tamen licet ita cõfusa possint in structura diuersa tẽpora uerborũ cõcomitari: ut scribẽs lego: legi: legerã. legam. Ex qua discernit᷑ uarietas significationis. confusus tamẽ plerunq; sensus atq; amphibolus: præsertim posito itrãsitiae uerbo: ut Cato Criminat᷑: nec addat quẽ uel a quo: ubi per trãsitiuũ patet fieri in uerbo cõmuni amphibologiã: quæ etiã aliis modis fit: sed hic recẽsere esset potius ostentare. Nec aliter eoꝝ possunt significari uarietates. personis eisdẽ utuntur apud latinos subiunctiuus: optatiuus: & ĩperatiuus modus: sed tẽporibus diuersis. græci aptius & cõmodius eas distinxere. Omnis eni cõstructio. Sẽtẽtia adnotanda: uoces & si cõfusas indiscretasque ars ipsa præstiterit: quales tamen & quæ fuerint: ipsius orationis sensus sobrie cõprehensus indicabit. Voces igitur quis confusæ: ratione tamen sensus discretæ sunt ac perceptibiles.

Corniger hesperidum fluuius.
Diomedes uocatiuum noluit.

DE tu quoq;. Vocatiuus casus ad rectū referre & genus: & originē nominū cō̄l obseruatiōe cognoscitur ppterea similem illi ipsi terminationē: ut plurimū seruat: cū apud nos tū apud græcos semp attice excipiunt: tamen ī nostris qdā secundæ inflexionis noīa masculīa & muliebria ī us: quot ū uocādi casus in e. mittūt: ut philosophus. phe. myrtus. te. hinc ēt pullulat ramalis exceptio: q̄ refertur ad genus: ut populus caurus. Tu igit pnomē relatiōe recti: q uerbo pnūciatiuo in demonstratiōe cō iungitur: ut inqt probus grāmaticus: & Diomedes affirmat: uocatiuum habet distinctum ab ipso nominatiuo. Trypho grāmaticus alio qui eruditus: & sane q̄ doctus arguit ob id ab Apollonio: quē hic noster auctorē hēt: qd uocatiuis casibus noīum psonæ iam secūdæ existētibus similitudine ipsius psonæ si etus uocādi casum esse dūtaxat cēsuerit: cū cōtra: nullus sit rectus pter ego & suos casus: nisi tertiæ psonæ. Illud insup nō erat necesse in mediū adducere qa uerbo iungit secūdæ psonæ: nō uocatiui tm̄ casus: siqdē & primæ & tertiæ psonæ uerbi uocē assegt .i. casus utūs. Illud insup contra Tryphonē ualidū est: noīa cum pprie sint tertiæ subiecta psonæ: necesse est in utraq; & prima: & secūda. s. supplere pnoīa casum nominādi. nō pōt aūt ui sinā ostēdere psonā: nisi prius rectū assequat. nō inconueniens igit illi erit casus nominatiuus. p quē & demonstratio fit & relatio ad antecedēs. Nec demonstratione. ut iste ille hic. Relationem. ut is ipse. Vocatiuus autē casus nulla ī re opus eē uidet nisi ut p illū tollat ppriī noīs ignorantia & sermonis cōfusio. Est quādo. Contingit quando nominat secūda pet uerbū ut Apollonius scribis. ego Apollonius scribo. ille Apollonius scribit. quēadmodū reliqui noīatiui primæ & tertiæ psonæ mō pnunciatiuo struuntur codē & noīatiuus secundæ. Tu ne ille æneas ex quo exemplo clarefcit noīatio cū admiratiōe cōiūcta. Cū disiunctiue ipse. qn̄ pnomen ipse discretiue positū ut ipse reponio & ipse ego imbo sic tu ipse facis qd nō cōueniret si diuersa i-

quæ q̄uis quātum ad ipsas dictiones incongrue disposita eē uideant: tamē rōne sensus rectissime ordinata eē iudicantur: utputa prima & tertia psona in unū figurate coeūt: ut Ille ego q quōdā gracili modulatus auena Carmē. Est enī itellectus. ego Virgilius ille q quōdā scripsi buccolica & georgica. Diuersi quoque numeri. hoc mō figurati repiunt: ut Vir. in. i. æneī. Pars in frusta secant: uerubusq; trementia figūt. pluralem singulari non ad dictionē: sed ad sensū rettulit: qa ps troianoꝝ multi itelligunt & p diuersa genera. Qualis erā cū primā aciem præneste sub ipsa. Virg. in. yiii. Quāuis enī præneste neutrū sit: sed qa urbs intelligit ad id qd intelligit magis q̄ ad uocē noīs reddidit: dicēs sub ipsa. Similiter p oīa accidētia oīum partiū orōnis si eqūēter iuenimus huiuscemodi figuras: & casus p casibus: ut Corniger hespidū fluuius regnator aquaꝝ p fluuie. Virg. in. i. æneī. Tu mihi quodcūq; hoc regni: tu scepti a Iouēq; Concilias. regni pro regnum: de quibus sufficienter in superioribus diximus.

De hoc pronomine tu.

DE tu quoq; qdā dubitauerūt an ntūs sit tm̄: an utūs. Sed utriq; in eo eē ostendit. quō & in oibus fere latinis noibus absq; in us terminātibus secundæ declinatiōis. Et qm̄ Trypho: quē Apollonius arguit: cum utūm solum putauit deceptus a noīum uocatiuis: q cōiungunt secūdæ psonæ uerboꝝ cū dicimus: tu legis: discipule legis. Sed & cū prima & tertia psona uerbi cōiungit bñ utūs: qui solus est secundæ. Nec tñ iō dicimus primā & tertiā utōs hēe: nec secundæ utūm non eē: ut lego discipule: & legit discipule. Necesse est illos maxime casus habeant pnomina: qbus deficiūt in utraq; psona noīa ut & maxime ntūm. utō enim pnoīa non egēt: qui nec demōstrationē: nec relationē: quibus fungunt pnoīa possidet: sed solā conuersionē. i. apostrophē. Sed hoc qa uel nutu: uel uocis directione: non solū eos quos uidemus: sed ēt illos: ad quos uox nr̄a pōt puenire: ēt absentes uocare solemus: uel ignorātes ppria eoꝝ noīa: uel confuse hoc utentes ēt ad multos ut unus ex eis respōdeat: ut ad seruos tu dicimus Illud quoq; sciēdū q. suū ē pnoīs ī prima & secūda psona hēe ntūm. Vtūm uero nō solū pnoīa: sed ēt noīa & participia hēnt. Qui casus pprius ē secūdæ psonæ: ut scribe Virgili: & scribis Virgili Sed qd ēt noīatiui oīum casualiū primis & secūdis & tertiis uerboꝝ ē qn̄ cōiungunt psonis ondunt substātiua uerba & uocatiua q̄ nisi ntīs nō sociant: ut ego grāmaticus sum: tu orator es: ille phūs ē: ut ego Priscianus noīor. tu Apollonius uocaris: ille Virg. nūcupat. Vir. i. i æn. Tu ne ille æneas: quē dardanio Anchisæ Alma uenus phrygii genuit simeōtis ad undā: Ergo sine dubio hæc cōstructio tu ntūm eē ostēdit. Præterea hoc approbat cum disiunctiue ipse q ē ntūs trium psonarum ntīs necessario cōiungit: ut ipse ego facio. Idē i. y. Ipse ego paulisp p te tua munera inibo. Idē in eodē. Ipsa ego met dudū beroen discressa reliq. Nisi tu eēt ntūs casus non poneretur cum pronoīe ipse. Tu ipse facis. Vir. in buc. Verum id quō multo tu

tei pse fatebere maius. Cice. in. iiii. uerri. Tuteipso ex edicto siculo hoc sustulisti. ille ipse facit. Cū ergo noia primæ & secūdæ psonæ ntōs nō hñant: nec cæteros obliquos: utūm tñ hñant pleraq; loco deficientiū: ut paulo ante ostendimus funguntur pnoia. Relatio quoq; cum ad cæteros fiat casus ad utūm nō fit: ut ego lego q scripsi: tu legis qui scripsisti. ille legi q scripsit: meus ē seruus: cuius ære emptus ē. Vtūs aūt iō i relatiuis eē nō pōt: qa antecedētē cognitionē significare non pōt. Similiter quādo diuersæ uni sociant uerbo psonæ necesse est ntōs cōiūgi: nō utōs: ut ego & tu & ille docemus. nemo eni dicit: ego & grāmatice & ille docemus: nisi attētionis cā ponēs ntūm pnois: adiungā ei uocatiuū nois ut ego & tu grāmatice & ille docemus. Et noia qdē quis tertiæ sint psonæ: tñ hñt pleraq; uocatiuū: ut diximus Nec mirū cū uerbis quoq; uocatiuis quō & substātiuis cōiūcta possunt tā primæ q̄ secūdæ eē personæ. Quō ergo si dicā Virgilius uocaris a tertia in secundā transfero nomē psonam. Sic uocādo eūdem intellectū ipso uocandi facto secundam psonam: o Virgili. i. te uoco Virgili. Excipiunt īfinita noia uel interrogatiua: uel relatiua: uel redditiua: uel distributiua: q̄ qa īcerte sunt psonæ: uel diuersæ uocatiuum hre non pñt: ut qsq: q̄lis: talis: tātus: q̄tus: quot: tot: uterq;: alter: singuli: bini: terni & similia. ad huiuscemodi. n. noia uocatio fieri non pōt: q̄uis licet ēt ad secundā ea cōiūgere psonā. sed p ntōs: ut q estis: q̄les estis: uterq; scipiōes uocamini: singuli ueniatis ad me: terni prādete apud me. Virg. in. i. æneī. Sed uos qui tādē: qbus uenistis ab oris? Pronoia uero primæ uel tertiæ psonæ minime pñt hre uocatiuū: nisi possessiua primæ q̄ cōiungūtur uel dirigunt ad secundā psonā. Quippe cū pōt aliqs ad suā loqui possessionē. i. ad filiū: uel ad seruū: uel ad matrē uel ad uxorē dicere. o mi: o mea: o meū. o noster nra nrum. Et est ppriū possessiuorū pnoium duas significare psonas. Ipsam quidem q̄ possidet p gtūm ubiq;: eā uero: quæ possidet p oēs casus. Itaq; secūdæ psonæ possessiuū: cum in gtō sit ipse possessor intelligendus: ad quē dirigit sermo. Vocatiuū quoq; hre nō pōt: nisi figurate uelim dicere: o tue & nō aliene. i. tui. ptātē habens. quō ego sum meus Euripides. εγω δε εμος ειμι. Sed q̄uis nō careat ratione: tamen in usu non est. quō nec sue illius nate: ut proprie illius nate. Cum igitur in oibus possessiuis: tā possessor q̄ possessio intelligatur: nec alii possunt casus quātū ad possessiones nisi genitiui itelligi: nō possunt habere uocatiuos nisi per ipsas positiones: cū in secūda esse itelligant ea psona: nec prima tñ primam: nec secunda secundā pōt possidere: nisi sicut ostēdimus. figurate dicat aliqs: ego sum meus dominus & seruus: tu es tuus & doctor & discipulus: ut Persius: Vindictæ postq̄ meus a prætore recessi. Tertia uero tertiā pōt possidere: qa multæ & diuersæ possunt eē tertiæ. Vocatiuū tamē aliud pnomē in usu nō hēt: nisi primitiuam secundæ psonæ: & possessiuum primæ: quando ad id sermo dirigit. i. qñ secundæ sociat psonæ. licet enim naturaliter ad suam loqui possessionem. Tertiæ uero psonæ possessiuū: & si naturā habeat: ut p uocatiuū posse dici: ut prædictū est. Possumus. n. ēt ad alienā possessionē dirigere sermonē: ut O genitor noster saturnie maxime diuum & Euandrie fili: & Thelamoniæ aiax. Itaq; q̄uis q̄tū ad ipsam rerum

esset in rectis ambobus psona. Tu legis noiandi casus ē. Quia antecedētē cognitionē. i. n. dixero: o tu ueni ad me: adhuc uera cognitio nō patet huius psonæ multo minus ī relatiōe. itaq; relatiue nequaq̄ ponit. Nō utōs q a nullo regit uerbo queadmodū penitus ab eo respuit. Attentiōis cā & tñ in regimen adhuc nō trahit uerbi siqdē a pnois ntō p īterpositiōem uocādi aduerbii: quod necessario ipsi utō uel subintelligit uel pponitur: separatus ē. Cōiūcta uocatiuis uerbis, supposita uerbor uocādi. Infinita, ut quiq; quiuis. Interrogatiua ut quis uter: relatiua ut qui redditiua ut ille: is: tot: tantus: talis. Distributiua ois: siue ut auctor narrat singuli.

Sed uos qui tandē. ubi q interrogatiue accipit. Duas significare psonas. possessoris quæ soluit ac distīguitur p patriū casū & rei possesse ī ofone iā collocatæ p oēs casus: ut meus seruus ē: meū seruū diligo: meo seruo liberaliter utor &c. mei seruus est: mei seruū diligo: mei seruo liberaliter utor.

Nisi figuratæ. simpliciter & improprie sicuti ēt supra est demonstratum in personæ primæ possessiuo pronomine exēplo Euripidis. ego autem meus sum. Tamen in usu non est. uocādi casus a possessiuo secūdæ psonæ queadmodū neq; hic uocatiuus: o sue illius nate sed o pprie illius nate. Quātū ad possessiōes. i. ea quæ sub possessoris noie ī patrio casu denotant. Nisi p ipsas positiōes. legerē possessiones: sed nec obstat prior lectio: ex q̄ oino idē sensus elicit. prima primā: secūda secundā nō possidet nisi simpliciter loquēdo: ut idē sit: possidēs & possessum. Vtrūm tamen aliud nullū pronomen habet casum uocādi preter tu & declinata a pronomīe primæ. Quantū ad ipsam naturam, quā ipsa peruincit auctoritas: cui tantū arrogatum est; ut plus ualeat posse atq; ipsa, iterdum ratio &

primæ uel se.pso.significare ualeāt:cum ī coniunctione aliorū uerborum idem retinere non possint:cām ingre
ditur ostendere ad huius rei euidētiā noium & substātiuorū uel uocatiuorū:necnō ēt aliorū uerborū proprias
significatiões inuestigādas esse cēseo.Est igiē noium ꝑprietas substātiā cum qualitate significare.uerbi grā.ho
mo aīal rōnalitate formatū designat.substantiua aūt uerba ſm hoc ꝙ sunt uerba considerat: actione uel passio
ne inesse substantiis.ſ.substaorū agere uel pati ex ui aliorū significant.ſm hoc uero ꝙ sunt substantiua omnes
essentias in quātū existūt nocāt.Si qs ergo querat quā actiōem uel passionē sum significet.Respō.nō unā actio
nem ut uniuoca uerba.sed oēs ab aliis uerbis designatas sum significare ut actiões.unde nō unum uerbū sed
multa p se consideratū iudicandum est.quēadmodū nec ens unū nomen:sed multa indicaē.Aliis tñ uideē ois
res quæ ab est copulatur nocare actiones est.Sciendū aūt cum ē duplicem uim habeat.unam ex hoc ꝙ est uer-
bū:aliam ex hoc quod ē substantiuū:ſm uim uerbi habet copulare.ſm qd actionem uel passionē quā significat
quod habet cōe cum aliis uerbis.cum.n.dico so.est.ū cōsideretur est ī ui uerbi actiōes quas significat.i.lectio-
nem & alias sub disiunctione copulat cū so.Sīr ī ui substātiui:socratem existētibus annumerare.i.ꝙ socrates ē
unus de existētibus dicere ītendo.Cum igiē uel in ui uerbi ex hoc quod est uerbū copulare ei actionē cōceda-
mus.uel ī ui substātiui.ex hoc ꝙ ē substantiuū essentias nullū qdē aduerbii significationē respectum habentes.
nec tñ omnino ab eo separātes uerbi ꝑprietatē cū copulet illud positum ī ꝑpositione diuersas eētias ad īui-
cem coniungere affirmamus.Nam ex hoc ꝙ oēs res ī essentia significat aptum ē ad hoc ut quaslibet res sibi co
hærentes copulare possit.uerbi grā.cū dico hō est aīal excluso respectu uerbalis significatōis nō protsus ū uer
bi ꝑprietate separata.Copulat.n.ipsum est quātū ad officium qd exercet in oīone ī ui substantiui conside ra-
mus.unde apte rem aīalis cum re hoīs copulat:non tñ negamus idē p se cōsideratū ī ipsa oīone uim uerbi obti
nere.Sed aliud ē agere de uocibus p se cōsideratis.Aliud de eiusdē ad uim & officium quod habent in oīone
positæ realis.Nam quātū ad uim huius oīonis hō est aīal:est nō per se tantū sed cū aliis hoc solū significat ꝙ il
la res quæ ē hō sit eadē res quæ ē aīal.hoc aūt ex ui uerbi hēē nō pōt:imo ex ui substātiui.Planū uero ē id qd di
ximus de est posito ī oīonibus:in qbus alterū de altero enunciatur ī essentia.ut in hō est aīal & similibus.sed ubi
accidēs de suo fundamento:ut so.ē albus & ecōuerso.seu æquocū:de sua significatōe uel ecōuerso ponitur:ali-
qs uideē subesse scrupulus.Si.n.qñ dico so.est albus ad albedinē qualitatē quæ ibi ponitur respiciā:nullo mō ē
in ui substantiui acceptū.nec ēt in ui uerbi illam rem ꝗ alienæ ē naturæ a re so.pōt copulare cū so.nam non po-
test dici hæc res ē illa res.Item cū dico latrabile aīal ē canis:si simpliciter æquocā uocē prædicate cōsiderō quō
uox illa quæ est aer qdam rei illi quæ ē latrabile aīal per est substātiuū copulaē ignoro.qualiter.n.diceretē hæc
res ē ille aer.Sed nota aliud sensum esse huius ꝑpōnis.so.est albus ex ui prædicatōis:aliū ex ui substantiui uer
bi.ex ui.n.ꝑdicationis hoc solum ītendit hæc ꝑpō ꝙ albedo īhæret so.ex ui uero substātiui hoc dicit ꝙ illa res
ꝗ est so.ē album corpus.Similiter cū dico.latrabile aīal est canis.si respiciā ad uim uerbi substantiui ītēdo di-
cere ꝙ illa res ꝗ est latrabile aīal est aliqua significatio canis:quātum uero ad prædicationē dico ꝙ ille duæ uo
ces cōsignificant.uel ꝙ illa res significaē ab hac uoce canis.idem ī cōuersis.attēde.Aduerte ēt ē ſm utranqꝫ ꝑ
prietatem eē æquocū.Nā cum oēs actiões quæ significanē ab aliis uerbis ab ē significari dicamus cōstat ī ui uer
bi acceptum est nō esse unū uerbū.Item cum ī ui substātiui consideratū omnes res ī hoc ꝙ existūt significet.in
oībus uero rebus una eademqꝫ realis ꝑprietas eē nō possit.aliā.n.habēt substātiæ:aliā uero qualitates:& sic de
cæteris æquocū esse cōuiciē.quæ æquocatio rest rigiē & determinaē qñ est.est tertium adiacens ī ꝑpositione.
Nā qñ per se primo loco poniē īdifferenter licet ibi agere qd ē cū æqualiter se habeat ad uim uerbi & ad uim
substantiui ut supius determinatū est.nunqꝗ tamen ī ui uerbi tertiū adiacēs ſm hāc sniam reperiē.Est qppe alia
snīa ī qua dicitur ē omnes res significare.ut essentias.& easdem oēs ut actiōes.& accipitur actio large ut qlitas
in uoce ſm quam sniam est ē positū ut tertiū adiacens ī ꝑpōnibus & quātū ad uim orōnum uim uerbi conce-
ditur hēre.ſ.actionē uel passionem significare.Id.n.qd ponit actio eius esse cōcediē.Rursus aliam uim cōside
ra hēre uocatiua uerba ex hoc ꝙ sunt uerba:aliam ex hoc ꝙ sunt uocatiua ex ui.n.uerbi significant substantiuē
agere uel pati.ex ui uero:uocatiui certā & determinatā habēt significationē.significant qppe oīa uocationē pas
sionē.ſ.īnatā & iudicanē idē uerbū:sicut ensis mucro gladius idē nomen habēt.ergo cōe hæc uerba cū aliis ex
ui uerbi copulare rem quā designāt:uocationē.ſ.ipsam cum ipsis substantiuis.& hoc qñ primo loco ponitur:ut
cū dico.ego uocor uō ꝙ aliqs me uocet.ſ.nō ꝙ recipiā possessionē ab aliquo agente ī me.Et est dicere.ego uo
cor.i.iest mihi uocatio.sed ī hoc officio raro ponuntur huiusmodi uerba.cū ad hoc ꝑprie nō sint īuēta.hēnt ēt
uerba ex ui uocatōis quā significant copulare uocabula terū & maxime ꝑpria cū rebus de qbus enūcianē ī quo
conueniūt & differūt a uerbis substātiuis.cōueniūt qdem ī hoc ꝙ aliud copulant ꝗ suas actiones uel passiōes:
differunt āt ī hoc ꝙ substantiua copulant ꝗslibet res cohærentes ad se īuicē.hæc uero sola noīa cum rebus ꝗs
nominant.igiē ēt ipsorū noium easdē res sibiipsis cōiūgūt.ut si dicā.ego uocor so.p uocor copulaē so.hoc no-
men cū re subiecta quā significat ego & sic eādē rem notaut ego uocor:& socrates.& sic eadē res sibiipsi copu
latur.Et nota ꝗtum ad officium oīonis huius uocor nō considerari ī ui uerbi:sed potius ī ui uocatiōis.nō tamē
protsus separamus ꝑprietatē uerbi cū ibi copulet qd ē uerborū ex ꝗ ui ad hoc descendim9 ut uocatiua uerba
ipsas res ī eentias uelut substātiua significare dicamus.ex hoc.n.ꝙ hmōi uerba significant noiationē conuenire
subiectis rebus ex earū uocalibus.i.gfa ipsorū noium æqpollenter debēt res ipsas suis noībus designari.unde
cōseqnter habemus res easdē existere.Nā qñ qs dicit ego uocor so.hoc ītelligit māifestare p hæc uerba ꝙ ipse
significeē a uocor uel suscipiat uocatiōem illā passionē designatā a uerbo uocor ſm hoc ꝙ istud nomen so.ē ei
īpositū nō tñ ꝙ hūc sensum hēat illa ꝑpō.Si.n.hūc sensū hēret:neqꝫ uocabulū rei.ſ.socratis neqꝫ res ipsa ꝑdica
reē:sed determiātio eēt ꝑdicati notatiōis.ſ.rei uerbi ꝗ primo loco ponitur:qd nō conuenit.Est igiē sensus huius
ꝑpōnis.Ego uocor so.ex ui uocatiui uerbi idē cū sensu huius ego sū so.nō iste.mihi ē nomē so.Nā si hic eēt sē
sus hui9 necessario ageretē ī illa ꝑpōne de so.noīe uocis.ſ.de materiali īposito nō de noīe rei qd itē nō cōuenit:

cum idem debeāt significare: ego uocor & so. & sic uocatiua uerba similē uim substātiuis hēre dignoscunt. E t alia snīa ī qua dicitur uocatiua uerba designare ut actionē uel passionē nō uocationē rem illā: sed ipa noīa q̄ copulāt: sed de hac alias. considerata aūt natura uerborū substātiuorū & uocatiuorū ad ꝓprietatē aliorū uerborꝫ flecte oculū. Omnia aūt alia uerba nō pricipaliter essentias a noīe designatas sed principaliter quasdam actiōes uel passiōes ipsis eēntiis inesse significant. ut si dicā. hō legit. legit nō pricipaliter aīal rōnale mor. sed le ctionē hūc actū illi substātiæ inesse designat. si āt dicā hō sum. ī hac orōne sum ex ui substantiui substātiā cū rōnalitate demōstrat sicut nomē sibi adiūctū. i.

adiungunt uerbis & primæ & secundæ psonæ noīatiui noīum q̄ uident ipsa hæc uerba uim demonstratiuā hēre. Ostēdunt enī substantiā ipsarū psonarū uel noīa tionē in qua similiter substātia demōstrat nec egent p nominibus quæ demōstrationē substantiæ significāt q̄ ntūs uocatiuo in diuersis psonis adiungi non pōt.

Cum igit oīa quæ sibi coniungunt in diuersis posita psonis casualia siue adiungunt siue copulētur eundē seruāt casum: Vocatiuus hoc

hō. Itē cū dico hō uocor. uocor ī hac orōne substātiā hoīs. significat uocor. n. ī hac orōne hoc dicit nō p se tm: sed cū aliis q̄ hō istud uocabulū mihi cōuenit. & cū uocor ī hac orōne hoc dicat æqpollēter ē dicere. q̄a uocor ī hac orōne substānā cū rōnalitate ī me significat. His cōsideratis attēde q̄a prima & scda pso. cuiuscūq; uerbi demonstrationē significant. Est ergo cā q̄re noīatiui noīum substantiuis uel uocatiuis uerbis iuncti ī primā & secūdā pso. trāsferātur: q̄a ipa substātiua & uocatiua uerba ita significāt res in essentia quēadmodum noīatiui noīum. & ideo demonstratio-

nē uel uocatiōem uerba in prima & secū. per. signanter possunt cōferre noīatiuis noīum quorꝫ substātias significant. uerbi gr̄a. hoc nomē hō ex se nō habet demōstrationē: sed quia sum Cice. cōsignificat ī eadē substātia. Ideo hō bene pōt iungi cum sum & īde sumere demonstrationē & sic primæ effici psonæ sicut idē nomē. i. hō si cū ꝓnoīe primæ psonæ in eadem substātia sibi cōsignificāte. i. cum ego iungeret ī cōiunctiōe ipsa demōstrationē ab illo ꝓnoīe acciperet & prime efficeret psonæ. hoc aūt noīatiui noīum cū aliis uerbis q̄ extraneæ & secundario substātiā significāt habere non possunt. hō. n. cum lego nisi mediāte ego iungi nō pōt. q̄a lego nō principaliter eandē substantiam significat q̄ hō. & ideo lego nō pōt cōferre demōstrationē. hō. s. ut primæ efficiat personæ: q̄n ēt iungit mediāte ego semp in eadē parte orationis ponit cū ego. Sed cū substātiuis uel uocatiuis uerbis noīa iungant ut q̄busdā placet sine ope ꝓnoīum & ē plena oratio. Aliis uero uidet ad complendā rectā orōnem significantē. s. uerū uel falsum semp apponēdū ꝓnomē uel supplēdū in prima. s. & secūda persona. sed hoc īterest: quia noīatiui noīum iuncti cū his ponūtur ī alia parte orōnis q̄ ipsa ꝓnoīa quod nō ē in aliis uerbis. Littera sic exponit. Substātiuis āt solis & uocatiuis uerbis primæ & se. per. ideo ad uim noīatiui nō per se. q̄a hæc ipsa uerba. i. substantiua & uocatiua uerba. n. ha. uim demō. ipsius substātiæ rei noīum q̄bus adiūgūt. uerba dico ipsa. i. discreta per se. i. sine cōiunctione ꝓnoīs accepta quō substātiua & uocatiua uerba uim demōstratiuā habeant: ipse supponit. q̄a huōi uerba ostēdūt subām ipsius psonæ. i. significāt ipsas psonas in essentia quod est ꝓpriū substantiuorū uel ostendunt noīationē: illā. s. passionē sm hoc q̄ ipsa inest ipsis psonis. Sed q̄a posset aliq̄s dicere q̄d hoc ad demōstrationē substantiæ rerū. subdit in qua noīatione demōstrat substātia rerū q̄. diceret. ipsa uerba noīatiua q̄ oīa significāt noīationē ex hac significatione hēnt ipsas res quodāmō in eēntia designare uti substātiua. q̄d supra ostensum ē. uel aliter ostēdūt noīationē. i. uocabula rerꝫ ꝓpria maxime cōuenire ipsis psonis q̄d ē uocatiuorū. Et ne q̄s intelligeret hoc eē alienū a substantia quā deberet demōstrare: addit in qua noīatione. i. in hoc q̄ uocabula ostēdunt cōuenire rebus quas noīant: similiter demōstrat substātia p ipsa uerba. & q̄a substātiua & uocatiua uerba ita ostēdūt substātiā rerū. ideo ꝓnō egēt. subintelligunt noīatiui nominū pronominibus ut mediantibus eis iungant ipsis uerbis q̄ ꝓnoīa significant demōstra. substātiæ. Cice. n. iste ntūs bene pōt iungi cum sum sine ego posito q̄dem ī eadem parte orōnis. ut si dicā. ego sum Cice. quod nō ē in aliis uerbis. Nemo. n. recte dicit. ego lego Cice. nisi in eadem pte orōnis in subiecto. s. ītelligat Cice. po ni cū ego. Quidā āt nihil supplentes absolute dicūt q̄ cicero iste noīatiuus libere pōt iungi cū sum sine ego. ut dicā Cicero sum. & erit ita pfectus sensus. ut si diceremus. ego Cice. sum. quod in aliis uerbis nō ē. Nō. n. recte dicit Cice. lego: sed ē soloecismus: nisi addā ꝓnomen dicēs. ego Cice. & hoc ideo. q̄a alia uerba ut iam diximus non ipsam substantiam in essentia sua demōstrāt: sed actionem uel passionem in ipsa substantia.

Cum igit. Postq̄ ōndit q̄ noīatiui noīum cum substātiuis uel uocatiuis uerbi iūcti ī prima uel secūda possunt transferri psona & īde reddit cām. reuertitur ad pricipale ꝓpositū. s. ad hoc ꝓbandū. q̄a tu ē ntūs & descēdit hæc illatio a supioribus hoc mō. q̄nquidem nominatiui noīum in secū. perso. trāslati remanēt noīatiui: igit tu cum sit secūdæ per. remanet ntūs. q̄d habes in fine uersus ubi dicit Sine dubio tu intelligit ntūs. ad q̄d ꝓbandū multas argumētationes pmittit. ad quas ut melius accedas hoc extra ꝓpone. uere tu ē ntūs. q̄a in hac orōne ego tu & ille ē nominatiuus. quod ac uniuersali regula firmatur. Oīa casualia posita in diuersis per. significandis q̄ casualia sibi coniungunt uel in disiunctiua uel copulatina cōiunctiōe seruāt eūdē casum diuer. per. hic accipe primā & se. per. & ter. Assumptio ē extra sed ego & tu & ille sunt casualia ī trib9 diuersis p. significandis posita copulatiua cōiunctiōe sibi cōiūcta. cōclusio extra. igit & ego & tu & ille seruāt eūdē casum. de hac cōclusiōe tibi primā alterius sillogismi ꝓpositionē cōstitue hoc mō. Ego & tu & ille seruant eundē casū sed ego & ille sunt ntūs. Hæc assumptio iterꝫ ē extra. conclusiuus erat ī libro ergo tu sine dubio ē ntūs q̄n dicimus ego & tu & ille. sed aduersarius assumptionem opponeret dicens. Similiter sicut tu assumis. sed ego & tu sunt ntūs. & inde uis concludere: ergo tu ē noīatiuus. ita ego assumā sed tu ē ntūs ut concludam ex eadem regula. ergo & ille & ego sunt ntūs. Hoc iste remouet dicēs. Nominatiuus solus

ex oibus casualibus non pōt hoc seruare ut in diuersis per. secū dū hoc quod exposuimus ponaf. q. d. aduersari us nō pōt assumi. sed tu ē ntūs. tu. n. in hac oroneego & tu & ille ē ntūs quia uocatiuus nō ponit in diuersis per so. significandis. immo oīs uocatiuus ē secūdæ perso: qd' est dicere. Tu in hac orone ego & tu & ille non pōt eē uocatiuus. quia impossibile & incōueniens inde cōtingeret. hoc. s. q secundū præmissam regulam cōcluditur. ergo & ego & ille sunt uocatiuus. & sic uocatiuus ī diuersis per. poneref qd' nō pōt esse. Signa totius argumen tatōis & respōsionis ad obiectionem factæ liber satis paucis uerbis astringit dicens. Cum omnia casualia in diuersis p. ponaf quæ sibi coniunguntur p partes ostendit siue disiungit siue copulat. i. siue disiūctiua siue copulatiua coniūctione iungātur: & intellige sic esse dictum. Cum omnia casualia in diuer. pso. ponantur. & illa casualia quæ in diuersis per. cōiunguntur sibi siue disiunctiua siue copulatiua cōiunctione seruent eundē casum q p ītellectas assumptiōes & conclusiones ad hoc sufficiūt ut tu probaretur esse ntūs. Nominatiuus solus inter oīa casualia hoc quod præmissum est seruare nō pōt. s. nt diuersis per. designandis ponatur. & sic in hac orone ego & tu & ille. tu nō pōt eē uocatiuus. quia si tu hic esset uocatiuus secūdū præmissam regulam: ego & ille essent uocatiuus casus. & sic uocatiuus eēt in diuer. p. quod esse non potest ut iam diximus. Et cum in illa orone nō possit esse uocatiuus: aduersarius non habet qd possit opponere. Dicimus. n. Per partes casuum exemplificat in diuersis per. posita & copulatiue & disiunctiue seruant eūdem casum. Nam & ntūs & gtūs & accusatiuus & ablatiuus: ideo seruatur in his casualibus. & ponit hic large diuersas p. siue primam & secū. & ter. siue duas tertias.

Vocatiuus aūt. Probatio ē ad responsiōis obiectionē factæ. q. d. uere uocatiuus nō ponit in diuersis perso. secūdum hoc q accipimus diuersas perso. nam ponit in una tantū

solus seruare nō pōt. Dicimus. n. uel Probus uel donatus: & Priscianus & Theotist9 & ego & ille: uel mei uel tui: & mihi: & tibi: uel me uel te: & a me & a te. Vocatiuus aūt nisi ī una eadēq; psona cōferantur diuersa noīa iūgere nō possunt: ut bone & caste & formose: qa alia psona hūc casum habere nō pōt nisi secūda: & iō secūdas psonas iungere nō possumus. Cæteris uero casibus diuersas psonas iūgimus: qppe cū in oībus illi īueniunt psonis. Ergo qñ dicimus ego & tu & ille: sine dubio nominatiuus ē tu. Idēq; maxime dignoscit in plurali nūero q pluralia cōceptionem habent psonarum. Ergo qñ dicimus ego & tu docti sumus sine dubio tu nominatiuus intelligitur. Et q pnomina iisdem casibus adiungunt noibus. Ego Virgilius tu Virgili9 ille Virgili9: mei Virgilii tui Virgilii illius Virgilii. Et q ad interrogationes nominatiui redduntur quis scripsit? ego: quis scripsit? tu: quis scripsit? ille.

Et quicqd hēt uocatiuū: hoc etiā noīatiuum hēt. quicquid aūt noīatiuū nō omnimodo uocatiuū; neq; enim īterrogatiua nomia; nec in

quod habuimus ubi dicit. Nominatiuus non pōt iungi diuerso uocatiuo: nisi diuersa noīa. idest nisi diuersi uocatiui conferantur in una eademq; persona. i. coniūgantur ad consignificādū unam eandem p. s. secūdam sunt Illa. s. sit eadem siue diuersa secūda. Subdit exemplū. ut bone. & caste. & for. hi tres uocatiui copulatiua coniunctione iunguntur & potes eos conferre ad unam se. per. ut si dicā. o. æneas bone & caste & for. uel ad diuersas secundas ut bone Hector: & caste æneas: & formose Paris. Quia enim. Probat q nominatiuus in una eadēq tantū perso. ponit. nam in secūda tantum. & hoc est. quia enim alia perso. nisi se. per. hunc casum idest uocatiuum habere non potest ideo eo. i. per istū casum non possumus cōiungere diuersas personas sicut accipimus diuersas. Cæteris uero genitiuo. Per uocatiuū casum non iungimus diuersas psonas: sed cæteris casibus iūgimus diuersas per. & merito. qppe alii casus in omnibus inueniunt per. & ideo. q. d. non est mirum si casualia ī diuersis personis posita seruant illos alios casus eosdē. Ergo quādo. Destructa obiectione aduersarii cōcludit de præmissa assumptione extra librum facta ut integer sit sillogismus. ego & tu & ille seruant eundem casum. sed ego & ille sunt nominatiuus. ergo quando dicimus. ego & tu & ille. tu sine dubio est nominatiuus.

Idēq. Ad hoc idem probandum q tu sit nominatiuus adducit argumentum hoc. q. sic. d. uere tu est nominatiuus: quia in hac oratione ego & tu docti sumus. tu est nominatiuus. Ad quod confirmandum generalis regula est præmissa sic. Omnia pluralia habent conceptionem per. per eosdem casus. Assumptio extra. Sed quando dicimus ego & tu docti sumus istud plurale concipit ego per noīatiuū. ergo docti sumus istud plurale concipit tu per nominatiuū: debuit concludere sed æquipollenter ponitur in libro: ergo quando dicimus &c. Litteram sic se supponen. s. per hoc q pluralia uerba faciunt conceptum. per. subintelligitur per eosdem casus. Et q pronomina. Alia ratio quasi. d. per hoc iterū tu dignoscitur esse ntūs q pnomina p eosdē casus iungunt nominibus qbus cōsignificant. i. eiusdem casus sūt noīa & pnoīa quæ eis cōiungunt. ut si Virgi. dicat. ego Virgilius mei uirgilii. mei hic intellige genitiuū primitiui. & potes argumentari ut superius sic. uere inest noīatiuus: quia in hac oratione tu Virgilius. tu est ntūs. Ad hoc probādū generalem item affirmat regulam. Omnia pro eiusdem casus & cætera. Et q ad interrogationes. Factas p noiatiuum supple. quod exempla bene declarant redduntur nominatiui hic: potes ordiri sillogismum similem supradictis.

Et quicqd. Alia rō q tu sit ntūs. Sed hæc debilis esse uidef. qa macte ē ntūs carens nominatiuo. Sciēdum aūt q macte ſm analogiam habet ntūm mactus q ēt in usu fuit antiqs. si autē mō non est. hoc nō remanet ī significatiōe uocis: sed qa si placet modernis. Quicqd āt. Quia putaret aliqs pmissam ppōnē sibi cōuerti remouet illud distributia uel ipatia p eodē accipe. Et uocat hic distributia q

in nomine uocauit diuidua:ut alter. bini. cēteni. milleni. Cætera uero. Noīa præmissa habent uocatiuos: qđ sic probat ab effectu. nam per uocatiuos ēt si sint appellatiua de qbus minus uidet̄ funguntur loco ꝓpriorum: & quō hoc possit esse supponit. qa. s. uocatiui significant secūdam per. demōstratio uero ipsa diffinit eam. quæ demōstratio habēt uim ꝓnois tu uocatiui. qa qđ tu iste uocatiuus cū appellatio noīe iunctus faceret hoc facit ibi demōstratio & p̄sentia ipsius p. Illud ēt. Postq̄ multis rōnibus ꝓbauit tu hr̄e uctīm: uult ostendere cōes regulas de oībus ꝓno. littera sic. Vel qđ ego dixi d. tu: sciēdū fuit. Illud ēt sciēdū qa oīa ꝓno. apud latinos absoluta sunt. quō absoluta ipe dicturus ē.

finita: nec abnegatiua nec distributiua uel imperatiua nec relatiua: quę oīa carent demonstratione uocatiuos pollicent̄: ut qs uel qualis qui talis quantus tantus. alius nullus alter alteruter uter uterq;: singuli bini terni q̄terni: & similia. Nec primæ & tertiæ p̄sonæ ꝓnoīa. Cætera aūt noīa p uocatiuos casus etiā si sint appellatiua loco ꝓpriorū fungunt̄ cū demōstratio ipsa diffinit secundam præsentem personā & hēt in se uim & significationem ꝓnominis tu uocatiui. Illud etiam sciendum ē qđ oīa ꝓnoīa apud latinos absoluta sunt: & tā præpositiua q̄ subiunctiua rectiq; accētus apud latinos: idest ὀρθοτονούμενα cū apud græcos sint quædam inclinatiua: ut μοῦ μοί με ego dico: dico ego: tu dicis: dicis tu: ille dicit: dicit ille. Absolute autem dicunt̄ quæ cū aliis sociari possunt uel non. Nā dicēdo. Ego dico possum & solus intelligi & cum alia. Solet tamen met addita plerūq; significantiam uel discretionē ostēdere: quā græci Διαςολην dicunt: ego met: ego & non alius. Necnō ēt ipse ego: uel egomet ipse: ut Teren. in Adel. Egomet rapui. ipse ego solui argentū. i. ego & nullus alius. Sui hoc solū apud latinos reciprocū fit in eadē tertia persona quod græci ἀντανάκλαςον uocāt. i. quādo ipsa ī se actū reflectit persona: ut eadē sit & agēs & patiēs: qđ ἰδιοπάθειαν uocant potest significare ἑαυτοῦ sui. nam ἐμαυτοῦ & σαυτοῦ qđ est primæ & secūdæ personæ nō habemus: sed ꝓ eis simplicibus primitiuis utimur: quæ tā in reciprocatōe q̄ ī trāsitōe poni possunt: ut mei misereor: & mei misereris. Similiter tui misereris & tui misereor. Nec mirū cum apud græcos quoq; uetustissi

Et sūt ptæ. Aliā regulā ponēs præposita uel supposita idē significāt. ut dixitis. & is dixit. Tertiā regulā ponit. & sūt oīa ꝓnoīa recti accētus. i. recte accentuata. & est talis ac si diceret quos accētus ꝓnoīa habent aliis partibus supposita eodem mō remanēt. i. generales accentus habēt: cū apud græcos nō oīa ꝓno. sunt ὀρθοτονούμενα. i. recte accentuata. i. imo quædā sunt incli. i. accentū acutum habēt ī fine: q in clinat̄ sequēti dictiōi. ut μου μου με ego dico. dico ego. Exempla sunt posita ad ostēdendum quō ꝓno. sunt præposita & subiūctiua.

Absolute. Dicunt̄ ꝓno. quæ cum aliis possunt so. tamen. i. quæ significant. ut significata sua possint soli intelligi. uel φ ego solus dicam uel alius mecū dicat. Solet tamē. Ad hoc uidet̄ fungi qđ dixit oīa pronoīa absolute significare. q. d. licet dixerim φ oīa pronomina absolute significent: tamen met hæc syllaba addita ꝓnominibus solet plerunq; ostēdere significātiā uel discre. φ discretiōē græci ita dicūt. Necnō etiā ipse ego. uel ego met ipse solet significare discre. uel significātiam. hoc ideo īduxit. qa repugnare uidet̄ ꝓnomina oīa absolute significare. & quædam absoluta significatōe carere p adiectione uel p additiōem aliquā. Sui. Tractatis cōmunibus regulis pronoīum naturam sui quæ minus patebit icipere ostendere. & ē ordo. Sui istud ꝓnomē positū inter p. significāda solū inter p. uel solum inter oīa. ꝓnoīa sit reciprocum apud latinos. q. d. solum in sequētibus ē causam redditurus. Attendēdum aūt ē interim quoniam sui ad hoc ꝓprie fuit inuentū ut significaret id qđ ἑαυτου græci ꝓnomen ter. p. compositū uel in reciprocatōe uel ī transitione q̄ fit de possessore ad possessionē qđ in cōstructiōibus addit̄ solū hēt poni apud græcos. Similiter qđ reciprocū græci uocant ἀνταvακλαSov φ qd sit ipe expoit. i. tūc dicūt

ἀντανάκλαςον qū ipsam p. ī se reflexet ī actū qđ ē dicere ἀντανάκλαςον dr̄ refractiuū ꝓnomē. s. φ significat per. in se actū reflectentē fm hoc φ reflectentiam. i. significat pso. actū suscipiētē. & ē ꝓbatio a noīs interꝓtatione φ sui sit reciprocū. nam ē ἀντανάκλαςον quō p. in se reflectit actū ipse subiūgit. s. ut ipsa eadē sit agēs & patiēs quā talis per. pōt significare. i. signū sui facere ἰδιοπάθειαν. q. d. ꝓpria passio pōt talis p. nūcupari. uel aliter q̄ p. patiens. i. ꝓnomē cuius per. significatiuū pōt significare. i. significat ἰδιοπάθειαν. i. ꝓpriā passionem. s. p fm hoc φ ipsa sui actū suscipit. φ āt supaddit sui. Alia ꝓbatio ē φ sui sit reciprocū. q. d. uere sui eē reciprocū Nā idē ualet sui ad ἑαυτοῦ φ cōstat esse reciprocū apud græcos. Nā ἐμαυτοῦ & σαυτοῦ. ꝓbauit sui eē reciprocū mō ꝓbat qa solū reciprocū apud latinos. q. d. uere solū sui ē reciprocū apud latinos. Nā nō hēmus ἐμαυτοῦ & σαυτοῦ. i. hoc cōpositū ꝓnomē priæ & se. p. ἐμαυτοῦ & σαυτοῦ habemus aliquas uoces ad hoc ꝓprie īuentas ut significarēt idē si illa ꝓnoīa pri. & se. pso. quæ reciproca sunt apud græcos. sed ꝓ his cōpositis græcis utimur simplicibus primitiuis. quod ē dicere. Nā ꝓnoīa primæ & se. p. primitiua ad hoc ꝓpria īuēta fuerūt ut simplicia græca primæ & se. per. q̄ trāsitiua sunt significarēt. & tamē causa necessitatis & penuriæ his primitiuis utimur ꝓ cōpositis græcorū reciprocis. qđ apertius ponit cū subdit q̄ nr̄a primitiua possunt poni tam in reciprocatiōe q̄ ī trāsitione siue simplici siue alia: litterā īsiste. Nō. n. dicit ut nr̄a primitiua pri. & se. per. ī reciprocatione ꝓprie ponātur imo dicit poni possunt. Supponit exempla de reciprocatiōe quā īproprie & de trāsitiōe quā ꝓpriæ significāt. Nec mirū. Ostēdit nō eē mirū si nr̄a primitiua sint pri. & se. pso. cū ad hoc ꝓprie. sint īuēta

ut simplicibus græcis trãsitionem significantibus æquipolleant. si tamen causa necessitatis pro compositis græcorum quæ reciproca sunt ponãt. quia Homerus cum tempore suo nondum essent inuenta pronoĩa primæ & se. per. cõposita causa necessitatis utebat̃ simplicibus ꝓ compositis. i. ponebat ꝓnoĩa simplicia primæ & se. per. nõ tãtũ in trãsitiõe: sed ẽt in reciprocatione. ad quã reciprocationẽ significãdã postea iuẽta sũt cõposita ꝓnoĩa. ut εμου uel σου uel ου utebãtur pro εμαυτου & σαυτου uel εαυτου. Sui quoq;. Dixit sui esse proprie reciprocum & poni pro εαυτου cõposito græco. nõ uult addere quia cũ proprie ꝓ illo cõposito ponat̃: ponit̃ etiã causa necessitatis ꝓ ου simplici græco. Littera sic iungit̃. mei & tui simplicia & cõposita græcorũ pronoĩa significant & loco eorũ funguntur apud latĩos. Sui quoq;. i. similiter significat tam εαυτου compositum: q̃ ου simplex qđ ου simplex semp est relatiuũ apud græcos sicut sui apud nos. Nec mirũ si sui improprie significat ου simplex græcũ trãsitiuũ cũ ꝓprie debeat significare cõpositũ reciprocũ quod est dicere. non mirum si sui quod quãtum ad ꝓpriã significationẽ est compositum ponitur pro simplici græco. cum Home. hoc simplex græcum ter. per. posuit pro composito ꝙ tpe suo nõ erat inuentum. & hoc est. Nec mirũ sui poni ꝓ simplici græco: cũ hoc quoq; ꝓnomen simplex. i. cũ æqpollens: sui græcũ simplex apud homerũ ꝓ cõposito inueniat̃ i hac oratiõe. προθεν εθεν φευγοντα. i. ante se fugiẽtẽ εθεν simplex græcũ dicit ꝓ εαυτον composito. i. εθεν i reciproca significatione posuit i hac orõne ꝙ latia uerba recte exposita satis declarant ut si dicamus. Cicero fugit se. præpositio enim nihil impedit sensum cõstructionis.

mus oĩum fere auctorũ Homerus simplicibus utitur pro cõpositis ut εαελυσομαι ꝓ εμαυτον. Sui quoq; tam εαυτου q̃ ου significat qđ semp est relatiuũ. Nec mirũ: cũ hoc quoq; apud Homerũ inueniat̃ sæpe simplex pro cõposito προσαυτου φευγοντα: idest ante se fugientem: αυτου pro εαυτου dixit. Nominatiuum aũt ideo nõ habet hoc ꝓnomen. i. sui sibi: se a se: quia necesse est quãdo εαυτου significat tã actionẽ q̃ passionẽ in eadẽ itelligi ꝑsona. Nec aliter igit̃ põt ꝓferri is in quẽ agit̃ aliqđ nisi per obliquos casus. Euenit eñi ut a noĩatiuis actus ꝓficiscentes ad obliquos siue in transitiõe ꝑsonarũ itelligant̃: siue in una eadẽq; ꝑsona in trãsitiõe: ut Aristophanes Aristarchũ docuit: ego te honoraui: tu mihi dedisti: & ꝑ sola quoq; uerba ntũs itelligit̃ & trãsit rursus ad obliquos: dedi tibi: honoraui te. In una

Noĩatiuum aũt. Dixit sui ꝑ cõposito græco ꝓprie & pro simplici improprie poni. i. dixi sui esse reciprocum & retransitiuũ. modo uult ostendere sui non habere nominatiuũ. quia neq; secundum hoc ꝙ est reciprocum habet ntũm: neq; sm hoc ꝙ est retransitiuũ. & primum secundũ hoc ꝙ est reciprocum probat sui non habere ntũm hoc modo. Nominatiuũ autẽ ideo nõ habet hoc ꝓno. sui. q̃a significat το εαυτου. i. hoc cõpositũ græcum reciprocũ. εαυτου. i. significat idem qđ illud. & qñ illud significat necesse est ꝑ oẽs casus sui tã actiõem q̃ passionẽ in eadẽ itelligi ꝑ. hic nõ credo opus eẽ determinatione. Nam cum εαυτου in omnibus suis casibus significat ꝑsonam quæ agit & patitur nõ tamẽ sm hoc quod agit: sed sm hoc quod patit̃ sui sm hoc ꝙ ei æqpollet idem significabit ꝑ oẽs casus suos. Sed quare εαυτου ntũm non habeat in quo agentẽ ꝑ. tãtum significaret nõ ẽt patientẽ aliquos mouere possit. huius autẽ quæstionis solutio magis est græcorum q̃ latinorũ. Credo tñ: quoniã si εαυτου ntũm hrẽt: ntũs ille ab obliquis suis nimis dissentiret: cum obliqui patientẽ: ntũs agẽtem tñ significaret. Nũc ad ꝓpositũ reuertamur. Necesse inquit est qñ sui εαυτου significat actionẽ & passionẽ in eadẽ intelligi persona. i. necesse est ut sui ꝑ omnes casus suos ꝑ. agentem & patientẽ significet. secundum hoc tamen ꝙ patientẽ assumptio extra librum ẽ. Sed is in quẽ itelligit̃ passio. i. patiens ꝑsona. nam aliter põt ꝓferri. i. significari: nisi ꝑ obliquos casus. & inde quia æquipollenter cõclusum est. igit̃ sui non habet ntũm. Cum. n. sui in oĩbus casibus suis patiẽtem significat ꝑ. patiẽs aũt per. ꝑ ntũm nũq̃ ꝓferat̃: sui ex necessitate ntũm non habebit. Euenit. n. A partibus ostendit ꝙ is in quẽ aliqđ agitur nõ nisi ꝑ obliquos casus significetur sic argumentando. Oĩs in quem aliqđ agitur aut reciproce aut transitiue patitur transitiue. siue ubi fit transitio a ntõ iuncto cũ uerbo. siue ubi fit transitio ꝑ uerbum subintellecto. Sed is q reciproce & is qui transitiue siue ubi apponit̃ nominatiuus siue ubi itelligitur ꝑ uerbum patitur non significatur nisi ꝑ obliquos. Omnis igitur in quem aliquid agit̃ non nisi per obliquos significat. Assumptionis huius sillogismi ꝓbationem habemus in libro positam hoc mõ. uere oĩs in quem aliquid agit̃ non nisi per obliquos significat̃. Nam euenit. i. necesse est ut intelligantur actus ꝓfi. a nominatiuis designatis. nominatiuis iunctis cum uerbo subintellige. Ad obliquos casus. i. ad res designatas ꝑ obliquos: siue illi casus sint i transitiõe per. siue in una. e. q;. per. Et est huius probationis sensus. Actus ueniens a ntõ iuncto cũ uerbo. i. ab agẽte per. q̃ ꝑ noĩatiuum cum uerbo iunctum significatur. siue ille actus transeat de illa agente ꝑ. in aliam per. siue reciprocetur in eãdem ꝑ. a qua ꝓfectus est semp ille actus intelligitur ꝓficisci ad obliquos casus. i. in ꝑsonam patiẽtẽ. i. actum illum suscipientem quæ ꝑ obliquos significatur. quod est dicere. persona quæ patitur trãsitiue seu reciproce per obliquos tantum significatur. ponit exemplum de transitione & reciprocatione. Intransitiue ẽ actus ueniens a nominatiuo iuncto cum uerbo ut aristophanes & cætera. Et per sola. Ostendit transitionem quæ uenit a nominatiuo iuncto cum uerbo ꝓficisci in obliquos casus modo uult ostendere aliam transitionem. s. quæ euenit a nominatiuo subintellecto per uerbum iterum proficisci iterum in obliquos. Litteram sic iunge. dixi quia euenit ut intelligantur actus proficiscentes a nominatiuis cum uerbo iunctis ad obliquos. ꝑ sola quoq; uerba nominatiuus intelligitur. & trãsit iterum actus ad obliquos. ut dedi tibi. dedi continet in se ego. In unaquaq;. Postq̃ exemplificauit de utraq; transitione ponit exemplum de reciprocatione dicens. In unaquaq; est ꝙ per hoc idem fit. s. intransitio actus in obliquos. ut phenius se docuit. Similiter docendi. n. & est commẽ-

datio exempli. Huiusmodi igitur. Dixit superius φ quoniam sui pro simplici & pro composito græco ponitᷓ unde ntūm non habet. uidens aūt aliquis qa mei & tui similiter ꝓ simplicibus & cōpositis græcorum pronominibus & ponuntur: & tamen ideo noīatiuos suos habere non desinūt quæreret si sui in hoc habuit similitudinē cū mei & cū tui ut p͛o simplici & pro cōposito ꝓnoīe ponatur sicut & illa. Ad hāc itaq; quæstionem auctor uolens descendere præmittit quasdam ꝓbationes ad hoc ostendendū φ mei & tui ꝓ simplicibus & cōpositis pronominibus græcorū ponuntur. sicut & sui. & infert a præmissis exemplis sic. Quādoquidem dicimus misereor

quoq; eadēq; persona hoc idem fit: ut Phemius se docuit: docenti. n. transitio non ad alteram personam: sed ad ipsum phemium reciprocatᷓ. Aiax se interfecit: rursus enī īterfecit ad ipsum Aiacē reciprocatᷓ. huiuscemōi igitur structuris primitiuorum ꝓnoīum cū uerbis accidit una eadēq; uoce & trāsitiuā demōstrare ꝑsonā & reciprocā. Vnde Homerus quoq; antiquitatis auctor in simplicibus semper pronominibus & i trāsitiuas ponit ut dictū est ꝑsonas: & transitiuas: ut ἐμὲ λύσομαι pro ἐμαυτοῦ. Vnus enī & idē loquitᷓ ἐμὲ autem ἔγνω trāsitiue: Alter enim cognouit & alter est cognitus. Postea uero iuniores addidere cōposita ꝓnoia quæ intransitiuas significarēt ꝑsonas. simplicibus uero usi sunt trāsitiuis. Itaq; αὐτοπαθεῖς cōpositas. i. ipsas agentes: easdemq; patientes dixerunt. Illas uero hoc est simplices ἀλλοπαθεῖς hoc est in alias passionē facientes noīauerunt. Iure igitᷓ nos q in plerisq; antiquitatē seruauimus græciæ in ꝓnoībus quoq; secundū homericā auctoritatem simplicibus utimur etiā ꝓ cōpositis. i. nō solū cum in aliam personā agit: sed etiam cū ipsa in se. In aliā: ut Vir. i. iiii. æne. Cui me moriturā deseris hospes? Terē. i adel. Facio te apud illū deū in se. Idē in andria. Nec qd nunc me faciam scio. idem in adel. Edepol sinisce te curasti molliter. Quæritur igitur cur si mei pro ἐμοῦ & ἐμαυτοῦ: & tui pro σοῦ & σαυτοῦ accipiantur & tamen nominatiuos habent sui cum pro οὗ & ἑαυτοῦ accipitur: nō habet nominatiuum: ad quod multa sunt

mei & misereris mei. & misereor tui & misereris tui. igitur huiuscemodi cōstructionib9 primitiuorū ꝓnominū incertorū cum uerbis accidit una & eadē uoce pronominali. & trāsitiuam demonstrant per. & reciprocam qđ est æquipollēter inferre. igitur mei & tui trāsitiue & reciproce significant. Vnde homerus. Istud unde probat potius q̄ alicuius illationis sit. probat enim quia iure eadem uoce utimur & transitiue & reciproce. quia idem facit homerus qui in simplicibus pronominibus semper ponit. & intransitiuas idest reciprocas per. & transitiuas idest eisdem simplicibus pronominibus utitur transitiue & reciproce. transitiuis dicit siue sit simplex trāsitio siue retransitio. Transitio enim genus est simplicis transitionis & retransitionis. Exempla ponit φ homerus simplicibus pronominib9 usus sit: & transitiue & reciproce. ut ἐμὲ λύσομαι quid Homerus in hac oratione fecerit ipse exponit scilicet ἐμὲ simplex pronomen posuit pro ἐμαυτοῦ composito. & uere posuit ibi ἐμὲ ꝓ ἐμαυτοῦ. Nam in illa oratiōe loquitur unus. & ita unus φ idem. i. unus homo sibiipsi loquitur. q. d. ἐμὲ in illa oŕone reciproce ponitᷓ ꝓ cōposito. Nam significat p. quæ sibiipsi loquitur. ut si is qui fecit loquitur dicens. ꝓpono mihi. λύσομαι uerbum est græcum in hoc loco nō pronomē ut qdam uolunt. ἐμαυτοῦ aūt ἔγνω sic iunge prædictam oŕonem. posuit Homerus intransitiue reciproce. Sed hāc oŕonem ἐμαυτοῦ ἔγνω posuit ipse transitiue. ἔγνω idem ualet φ cognouit. Alter. n. Probat quia hāc oŕonem Homerus trāsitiue posuit. Nam alter cognouit & alter cognitus ē. ut si quis dicat. Ille me cognouit. Postea minores. Sic iunge Homerus prius utebatur simplicibus transitiue

& reciproce ut diximus: sed postea iuniores græcorū addiderūt composita ꝓnomina quæ tempore homeri nōdum erant inuenta. & ꝑ illa cōposita pronomina ꝑsonas reciproce tantum significant. simplicibus uero pronominibus usi sunt transitiuis. Itaq; iuniores. Quia cōposita ꝓnomina ad solam reciprocationem: uel ēt ad trāsitionem quæ fit de possessore ad possessionem. quod alibi additur inuenerunt. Itaq; ſm hoc officium nomen ipsis compositis pronominibus conuenienter imposuerunt ea uocantes αὐτοπαθεῖς. i. sui passiones quod quid sit ipsemet exponit. i. ipsas agentes & easdem patientes. i. significantes easdem personas quæ agerēt & paterentur actum suum. secūdū hoc tamen φ paterentur. Illas uero alias dictiones. i. simplices quibus utebantur trāsitiue ex ipsa re noīauerunt ἀλλοπαθεῖς quod qđ sit exponit. uel si est ibi persona ubi legimus dictiones plat9 est. Iure igitur. Ab auctoritate infert sic. qa homerus utebatur simplicibus ꝓnominibus nō tantum cum persona agente inaliam personā: sed etiā cum ipsa ꝑsona agit in se. Igitᷓ iure &c. Persona agit in aliam ꝑsonā. ut cui me morituram deseris hospes. æneas hospes agebat in didonē: qa ille deserebat eā. In se agit ꝑsona ut nec quid de me faciam usic scio. hic Pamphilus i se agebat. Quæritur igitur. Hucusq; ostendit φ mei & tui pro simplicibus transitiuis & ꝓ compositiuis græcorum ꝓnoibus reciproce ponuntur. hoc concesso quæstionem quam aliquis īde faceret ipsemet ponit sub illatione hoc modo. Quādoquidem mei & tui compositis & simplicibus græcorum pronoīum accipiuntᷓ. igitᷓ quæritᷓ. Causam quæstionis ipse repetit. s. si mei pro simplici græco ἐμοῦ & pro ἐμαυτοῦ composito. & tui ꝓ σοῦ simplici. & pro σαυτοῦ composito accipiuntᷓ: sed mei & tui pro illis simplicibus & compositis græcis accipiuntᷓ dico & tamē noīatiuos suos habeant. igitᷓ quare cum sui pro οὗ simplici græco. & ꝓ ἑαυτοῦ cōposito similiter accipiatᷓ: cur ntūm non habeat. Attende q̄liter sit accipiendū φ tui dicit habere noīatiuos. Cum. n. mei & tui simplicē transitionem & reciprocationē faciāt secundum simpl.

dicenda. primū qa si loco aspirationis ut supra diximus: quæ ī principio tertiæ psonæ apud græcos. i. οἱ præponeret s. noiatiuo: eēt dubitatio ad cōiunctionē. quō eni οὐ sui: & οἱ sibi: & ἑ se: sic noiatiuus ἵ. si debuit esse & in aliis. n. dictionibus quibusdam solent latini æoles sequētes uel ī digāma u. uel ī s. cōuertere aspirationē ἡμισυ semis: ἕξ sex: ἑπτα septē. & fortasse iō ex eo per anastrophen factū ē is aliud pnomē: quod ppterea puto & relatiuū eē quō i apud græcos: Deinde φ huius ipsius. i. noiatiui rarus ē ēt apud græcos usus. Postremo φ nūq̄ pōt hoc pnomē īueniri hoc sui sibi se a se: siue reciprocū siue trāsitiuū: ut nō intelligatᷣ actus uel ab ipsa in se uel ab ipsa in aliū simul: & ab alia in ipsam nisi possessiuis uel adiūctis copuletur. Tūc enim agere solū non ēt pati significat: ut ille misereatur sui seruum: & sui si

cem transitionē tantū noiatiuū eis cōcedit. Nam si mei & tui quātū ad rettansitionē uel reciprocationē noīatiuū haberent noiatiuus ille ab obliquis suis minus dissentire uidetetur. Similiter ad qđ. s. ad cuius quæstionis solutionem sunt multa dicēda. uide ordinē harū solutionū. Primū. n. dicit sui nō habere noiatiuū ppter æquiuocationē. Deide quia noiatiuus græci pnominis sibi ī uoce æquipollentis apud græcos rarus inuenitur. Tandem ostendit qa sui noiatiuū non habet significatione eius prohibente. De æquiuocatione habes ubi dicit. primū ostēdēdū est. quare sui nō habet noiatiuū. s. quia si s poneret in ntō loco aspirationis: q̄ aspiratio ē principio noiatiui tertiæ personæ apud græcos. i. in principio i esset dubitatio ad ii. s. ad hác cōniunctionē ut supradiximus. Quō. n. ostēdit si aliqua litterarᷣ loco aspirationis in ntō præponeret. s. maxime debere præpōi. Nā ipsa ē q̄ in aliis casibus eiusdē pnois loco aspirationis. & hoc est qđ dicit quō. n. aspiratiōe in s cōuersa ex οὐ efficit sui. sic & ex ἵ si debuit esse: nisi cōfusio īpediret. Et in aliis. n. dictionibus. Amplius pbat s. loco aspirationis ī noiatiuo huius pnois debere poni. nā ita fit ī aliis. dic. s. ut s. loco aspirationis ponatᷣ. qđ hēmus ubi dicit. Et. n. latini sequētes æoles solēt in quibusdā aliis dictiōibus conuertere aspiratōem uel ī digama. Additio ē qđ in orthographia īuenimus uel ī s. de quo hic ponit exemplū.

Et fortasse. Sic īnge. dixi s. aspirationis loco debere poni ī ntō i. i. fortasse ipa est posita loco aspirationis ī is istud pnomē factū ē ex græco pnoie. s. i. Cum. n. s. loco aspirationis posita præponi debuisset supposita ē. Diceret aliqs cū is factum sit ab illo græco noiatiuo i quare nō est ntūs sui Ad hoc auctor supponit. is dico aliud pnomen a sui. q. d. ideo is nō potuit esse ntūs sui. qa nominatiuus ē alterius pnois qđ pnomen. i. is ppterea puto esse relatiuum. qa. s. factū est ab i græco qđ similiter est relatiuū apud græcos. p hoc uult cōfirmare hoc quod dixerat is esse factū ab i græco. Demū. Alia rō quare sui noiatiuo deficiat. s. quia usus huius noiatiui. i. i. rarus ē apud græcos: quare nec sui qđ ab eo sm uocem sumitur ntūm debet habere. Postremo ē istud dicēdū. Ad solutionē pmissæ qstionis φ nūq̄ &c. Supius ostendit sui nō habere ntūm: tum pp confusionem: tum qa ntūs græci pnois sibi æquipollentis rarus apud græcos inuenitur. supponit etiā aliā rōnē ualidiorē pmissis. s. φ sui ntūm non habet significatione eius repugnāte & accipit significatiōem eius nō illam tantū quā habet ex inuentiōe sm quā est reciprocum: sed ēt sm hoc φ est retransitiuum. & est prima pbatio quæ dicit. Nunq̄ pōt hoc pnomē quod est sui iueniri siue reciprocū siue transitiuum ut nō intelligatur actus transiens uel ab ipsa psona ī se: uel ab ipsa ī aliā: simul & ab alia ī ipsam. nō pōt dico nisi copuletur pos uel ad. Assumptionē habemus ubi dicit. huiuscem oī uero structura noiatiuū hēre nō pōt. conclusio est in fine tractatus sm. ibi. nō igitur sui ntūs pōt cōstare. redi ad litteram. Nunq̄ hoc pnomē sui potest iueniri siue recipꝛocū siue trāsitiuū. i. retransiti. ut nō intelliga. actus &c. Refer. singula singulis. hoc modo: Sui nunq̄ pōt inueniri reciprocū ī aliqua cōstructione ut nō itelliga. actus ab ipsa p. ī se. nec pōt sui īueniri retrāsitiuū ut non intelligatur actus uenies ab ipsa psona ī aliā & ab illa in ipsam simul hoc causatiuū accipe. quasi ita dictum sit. Sui nō pōt inueniri retransitiuū ut nō intelligatur trāsitio actus ab illa in aliam simul. i. causa huius transitiōis ītelligatur transitio actus ab alia i ipsam qđ est dicere. sui non pōt īueniri nisi ita φ prior transitio sit causa secūdæ trāsitionis huius membri tantum exceptio similiter sm quosdam nō pōt inueniri. dico ut sit reciprocum uel transitiuū sui nisi copuletur possessiuis. i. noibus rerū possessarum. Ita ut cum eis construatur. i. regatur ab eis ī oratione uel adiūctis. Adiūcta uocat uoces relatiuas uel q̄si relatiuas quæ p relationē aliqd sibi adiungi exigūt & tū ppriæ ipæ res dicunᷣ adiūctæ p aliquam habitudinē ipsis conuenientē. Tunc. n. Reddit cām quare hmōi exceptionem fecerit q. d. merito excepi qū sui copulatur possessiuis uel adiūctis. nam tūc qū sui illis copulatur cum ibi inueniatur sm quosdam in utroq; rettan. non tamen cōuenit ei tota illa pprietas recte transitiōis. s. ut actus intelli. & ab ipsa in aliam simul & ab alia i ipsam sicut expositū est. sed signi. sui solum agere non pati. i. solū significat psonam quæ agit ī aliam nō ēt patiᷣ ab alia ita ut suus actus causa sit passionis: quod est dicere. Quando sui possessiuis uel adiunctis copulatur fit trāsitio actus de ipa ī aliā: sed nō ab alia in ipsam. uel si ab alia in ipsam nō simul. i. nō cā primæ trāsitionis fit illa. s. sm quosdam. ideo dixi. quoniā aliis uidetur sui quasi reciproce addi possessiuis. Nota φ dicit sign. agere. quoniā. n. sui possessiuis uel adiunctis copulaᷣ psonam quæ agit sign. non tamē sic ut eam agentem denotet. Exempla ponit quando sui possessiuis uel adiunctis copulatur. possessiuis: ut Cicero misereaᷣ sui seruū. sui hic copulaᷣ nomini possesse rei. i. ad seruū. & significat sui ciceronē q agit i seruū qa misereᷣ eius: sed nō patiᷣ a seruo qa non fit trāsitio actus a seruo ī Ciceronē. & ita sui nullā retrāsitionē actus hic significat. Sed tamē qa sui & seruū diuersas sigificant psonas: ideo sui ppter diuersitatem personarū in tali constructione retrāsitiua a quibusdā uocatur. Alii uero attendentes inuentionem sui. fuit enim inuentū ut sæpe dictum est. ad hoc ut poneretur in reciproca cōstructione & transitione: quæ fit de possessore ī possessionē. quod idem est φ addi possessiuis illam cōstructiōem in qua copulatur pos-

sessiuis sub reciprocatione locantes improprie retransitionē dicere non curāt. Est qppe reciprocatio large qñ psona agit in seipsam uel passionē sui. Cicero misereat similē sibi: & sequentem se. exempla sunt quō sui adiūctis copulet. sibi copulat adiūctio. i. similē p relationē. dicimus. n. similis illi & significat sibi ciceronē q agit ī similē qa misereat: sed nō patit a simili: & tñ qa sibi & similē diuersas psonas significāt: iō sibi retrāsitiuū hic eē cōcedit. cicero misereat sequentē se. se adiūctio. i. sequētem per. quasi relationē copulant. Et nota nō posse cōgrue negari hic duas esse transitiones. fit enim trāsitio actus a cicerone in sequentē qa misereat. & a sequente in ciceronē qa sibi. & ita se qđ copulat adiuncto uidet significare nō solum agere. i. agētē sed ēt pati. i. patientē. qđ supradictis cōtrariū eē uidet ubi dixit. Tūc. n. agere solū nō ēt pati significat: sed est recolēdū qa pati ibi restricte accipimus: ita. s. ut Ille q agit ī aliū: ēt ab alio pateret: trāsitio illius actus cā eēt passionis qđ in hac ofone nō fieri ītelligimus. Cū enī dico cicero misereat se sequētē sic ītelligo huius ofonis sensum: ut miseratio ciceronis non sit cā illius secutiōis: si. n. miseratio cā secutionis ītelligat. erit ī hac ofone pria transitio causa secundæ. & ita se proprie accipietur retransitiuum. nec ualebit exemplū ad rem quam cupit ostendere.

milē & se sequētē: & se ducētē. Ab ipsa in se: Vt Terē. in and. Ipse sibi esse iniurius uideat. Passiua eni quoq ab actu aliquo fiunt. In aliā ab ea & in eandē ab alia ut idē in eodē. Hanc fidē sibi me obsecrauit: q se sciret nō deserturū ut darē Huiuscemodi igit stuctura noiatiuum habere quantū ad trāsitionē nō pōt. Ois. n. genitiuus uel uerbo adiungit ad perfectionē sensus: ut mei uel illius potior: uel possessioni ut mei seruo loquor. Alii uero casus non ad possessiones: sed ad uerba solum feruntur. Igit sui pronomen uel ad uerbum sem-

Ab ipsa ī se. Dixi superius q sui nunq pōt inueniri recipro. ut nō intell. actus uel ab ipsa in se &c. unde mō uult exēplificare sic dicēs. ab ipsa in se intelligit actus: ut Teren. in andria. Ipsius sibi iniurius eē uideat. Sequit. passiua enim ab aliquo actu. Et uī ad hoc respōdere q aliqs diceret nō eē bonū exēplū: qa cū deberet ostēdere illū q agit ī se: exēplificat de eo q a se patit: ac si diceret bonū est exēplū. Nā qui se patit agit in se: & ita cū dico. Simo iniurius esse uideat. idē est ac si diceret: Simo uideat se iniuriū. Passiua. n. fiunt. i. ponunt in designatione alicuius ab aliquo actu. i. qa aliqs agit in illū: quod est dicere cū uideat istud passiuū in designatione Simonis ponitur aliqnis agit in ipsum ipse. s. a quo patit. sed cū dico Simo uideat sibi. Simo pprie a se pati intelligit: quā ipse ppter Simo in se agere eadē rōne significat. Istud quoq similitudo affert. q. d. sicut actiua fiūt. i. ponunt ad significanda sua significare ab aliquo actu. i. qa aliqs agit eodē modo. &. passiua ab aliquo actu in designatione suarū rerū ponunt. In aliā. Ab ea quæ agit. & in eadē ab alia intelligit actus. ut idē in andria: Hāc fidē sicut de possessiuis & adiunctis & reciprocis dedit exēpla. Ita nūc de secunda trāsitione exēplificat. Ordo est. Obsecrauit me ut darē sibi hāc fidē q. i. quō sciret me nō deserturū se. Et sunt hic duæ trāsitiōes. una est: obsecrauit me ut darē hanc fidē sibi: & est prima trāsitio causa. s. idē obsecratio est causa dationis. Alia retrāsitio est q sciret me nō de se. Et nota in prima q ipsa datio nō recte trāsit ad psonam p obsecrauit significatā: imo trāsit ad fidē: respiciet tñ & attinet ad pet. prius agentē. & sic nō propria retansitio indicanda est. Huiuscemodi uero. Dixit q sui nunq inueniri pōt siue recipro cū: siue retrā. ut nō intelligat actus uel ab ipsa in se: uel ab ipsa in aliā simul: & ab alia in ipsam: nisi possessiuis uel adiunctis copulet. Inde assumit. Sed huiuscemodi structura. s. ubi actus ītelligit ab ipsa in se. uel ab ipsa in aliam simul: & ab alia in ipsam: nisi sui copulat possessiuis uel adiunctis huiuscemodi nūq structura nō pōt habere nōm qtū ad transitionē. Transitionē hic large accipit pro reciprocatione qñ actus ab ipsa in se ītelligit. & pro uera retrāsitione qñ. s. actus ītelligit ab ipsa ī aliam simul & ab alia ī ipsam: & pro quasi reciprocū & quasi retransitiuū. s. quādo sui possessiuis uel adiunctis copulatur: & qñ ponit in talibus cōstructionibus: ubi neq est propria reciprocatio neq propria retrāsitio. Et est talis ac si diceret. supradicta structura egregie hēt aliū nōm a quo trāseat actus. ut Cicero misereatur sui seruum & sibi similem. & Cicero uidet se iniurium: & Cicero obsecrauit me ut darē sibi fidem: sed qtū ad transitionem structura illa nō pōt habere nōm illius obliqui qđ sig. trāsitionē illā quā modo exposuimus. nimis. n. nōs ille ab obliquis suis diuersus esset: ut iam diximus. Ois enī gtūs. Vere structura nō pōt habere noīatiuū qtū ad illā trāsitionē nam solū gtūm & alios obliquos pōt habere ad illā trāsitionē. hoc extra. Et uere gtūm pōt habere ad illā transitionē. nā ois gtūs &c. Sciēdū q gtūs duobus modis ponit in ofone. s. uel adiungit uerbo & regit ab eo: uel adiūgit possessioni. i. noī possessionis: & ab eodē regit. uerbo adiungit gtūs in reciprocatione: ut mei potior: uel ī simplici trāsitiōe: ut illius potior: uel ī uera trāsitiōe: ut uidua rogat me ut sui miserear. Possessiōi adiūgit gtūs in sola quasi trā. uel retran. ut mei seruo loquor. Alii uero obliq uel adiunctis copulant: uel uerbis. uerbis copulant uel in recipro. ut mihi loquor. uel in simplici trāsi. ut illi loquor. uel in una retran. ut uidua me orat ut sibi loquar. adiunctis copulat in sola quasi retrā. ut Cicero misereat similē sibi. dicit ergo qm supradicti modi structurā qtū ad illā: quā supius exposuimus transitionē nōm non pōt. Nā solos obliquos gtūm. s. & alios ad eā trāsitionē pōt hēre: & uere gtūm pōt hēre. Nā ois gtūs uel adiūgit uerbo sm pmissos modos: uel possessioni pfectionē sensus dicit pdictos transitionis modos. Est. n. quædā pfectio sensus in ofone trāsitionē fieri. Et fede: qa cum dico doctissimus poetarū. gtūs iste poetarū nec uerbo: nec possessioni adiungit. pōt tñ in aliis ofonibus adiūgi: ut si dicā poetarū misereor: nec auctor dicit ī oī ofone gtūm iungi uerbo uel possessiōi ad perfectionē sensus. Alii uero casus. Sic iunge. genitiuus uel uerbo adiūgit uel possessioni: sed alii casus obliq nō referuntur ad possessionē: sed ad uerba tm. i. non adiungunt possessionibus: sed uerbis solū. istud solū possessiones tm excludit. non etenim negat alios casus aliquos posse copulari adiunctis: ut uideor similis illi: uel hic est melior illo. Igitur sui. Dictum est quoniam omnis genitiuus uel adiungitur uerbo uel possessioni: & inde

per ponit̃ reciprocū: idest sui passionē significans: uel retrāsitiuū: uel ad possessionē: ut sui seruo loquit̃: uel sui miseret̃: uel rogat me uidua ut sui miserear. Nunq̄ autē absolute quō alia: ut ego loquor: & tu loqueris: & ille loqtur. Cū .n. sicut supra diximus necesse sit actum uel a semetipsā in se uel ab alia in eā itelligi: nunq̄ pōt uerbū uel reciprocari uel trāsire nisi in obliquos casus. Omnis autē obliquus noīatiuo adiungit̃ transitiōem personæ ad personā significās: uel uerbo in se noīatiuū demōstrāti: ut ego te docui: ille mihi ꝓfuit: tu tibi ꝓfuisti: ille profuit sibi: me accuso: te uitupas. Nominatiuus enim per se positus transitiōem non significat: ut ego scripsi. Vna enim eadēq̄ persona intelligitur. Nec potest esse nominatiuus: cuius etiā obliquus eidē uerbo possit sine transitione uel reciprocatione adiūgi: ut scribo ego: mei autem scribo dicere non possumus. Ille fecit: illius fecit: illius facit nemo dicit: Cum igit̃ sibi loquitur dicimus in hoc uerbo qd̄ est loquitur nominatiuum intelligimus ille: tum sibi uero coniungimus ad eum casum hoc est datiuum: qui est unus ex obliqs proferri actum significamus. Nō mirū autem sui pro

insert. igit̃ sui iste gtīs uel ad uerbū sp ponit̃ uel ad possessionē. Quod sui uerbo adiungat̃: a partibus ostēdit. uā & reciproce adiungit̃ uerbo & retrāsitiue: & hoc ē. Sui dico reciprocū ī illa adictione uel retrāsitiuū ad possessionē ponit̃ sicut sui seruo loquor ad uerbū reciproce uel retrāsitiue: ut sui miseret̃: uel rogat me uidua ut sui miserear. Nūq̄ aūt abso. Dixit qm̄ sui adiungit̃ uerbo uel possessioni reciproce uel retrāsitiue: uel quasi reciproce: uel quasi retrāsitiue. instaret aliquis dicens. Et si istud uerū sit: ideo tamen sui debuisset carere ntō cum mei & tui: licet ad uerbū uel ad possessionē ponant̃ reciproce uel retrāsitiue: uel quasi retransitiue ntōs tñ suos habeant. ad hoc iste respondere uidet̃ cum dicit. Nunq̄ autem sui absolute. i. itransitiue ponit̃ ad uerbum quō alia pronoīa. q. d. Non mirum si mei & tui habēt ntōs: quia intransitiue habent iungi cum uerbis: ut ego loquor. tu loqueris. & similiter ille loquitur sed sui intransitiue nunq̄ iungit̃ cum uerbo quia ista intransitio nimis dissentiret a significatione obliquorum: ut iam diximus: quod aptius dat̃ intelligi p hoc qd̄ subiungit̃. Cū enī sicut diximus necesse sit actū uerbi: uel a semetipso in se uel ab alia in aliā itelligi nunquam pōt uerbū. i. significatio uerbi reci. uel retran. nisi in obliquis ca. i. recipro. uel retrāsi. uerbalis actus nunq̄ pōt fieri ad per. nisi illa psona per obliquos designet casus: quod est equpollentei dicere. Cū sui inuentū sit ad reciprocationē ꝓprie trāslatū etiā inde ad retranslationē translatū nunq̄ potest intransitiue significare: sed trāsitiue tm̄ per obliquos: uel reciproce: in qua significatione nō cōcedit̃ ei ntīs. Omnis autē. Ad tacitā uidetur respondere obiectionē. posset .n. aliqs dicere: cū sui reciproce uel retrāsitiue significet: habeat saltē ntīm: qui reciprocā uel retransitiuā habeat significationē. quod auctor remouet suppones. Oīs obliquus. &c. & ē breuiter dicere. Omnis obliquus sine transitionem siue reciprocationē significet ex hoc qd̄ significat adiūgit̃ noīatiuo uel uerbo demōstranti in se noīatiuū. i. adiūgit̃ in cōstructione ntō pposito uel subintellecto: sed si sui hēret ntīm q transitionē uel reciprocationē significaret. i. personā fm̄ hoc q actus transit uel reciprocat̃ in eam. nominatiuus ille sicut obliquus alii nominatiuo posito uel subintellecto iungeret. & ita in eadē oīone duos diuersos nominatiuos haberemus unum qui transitiue actionem: idest personam agentem alium qui transitiue & reciproce patientem per. notaret: quod esse non potest. sicut in sequentibus est. demonstraturus aperte q obliquus transitionem significās ntō uel uerbo in se ntīm habenti iungat̃. exemplum ponit: ut ego docui uel docui te. Similiter obliquus reciprocationē significans adiungitur ntō uel uerbo demonstranti ntīm ut ego profui mihi. uel me accuso. & hoc totum est quædam ostensio impossibilitatis q sui in transitione uel reciprocatione ntīm habere non ualeat. Ntīs enim per se. Ad hoc uidet̃ respicere qd̄ dixerat. Omnis obliquus ntō adiungitur transitionem personæ ad p. significans. q. diceret. uere obliquus transitionem illam significat. qa ntīs per se idest sine obliquo uerbo adiunctus transitiue non habet significare. & hoc est. Ntīs per se positus cum uerbo transitionē non significat. ut ego scripsi. Vna enim. Cōmendatio exempli. Nec potest esse ntīs. Diceret aliqs. cum obliquus a nominatiuo nascat̃ & ntīs intransitiue significet: deberet qdem obliquus proprio consentire principio & itrāsitiue significare. Ad hoc remouēdū iste uniuersalē ponit sniam sic dicēs. Nō potest eē. i. inueniri aliqs ntīs cuius ēt obliquus cum eodem uerbo cui suus ntīs intransitiue iungitur: possit intransitiue iungi: ut ego scribo bene possumus dicere. mei aūt scribo nequaq̄. Dū igitur. Dixit quia noīatiuus intransitiue. oīs uero obliquus transitiue significat: unde infert. q̄n̄qdem oīs ntīs itransitiue sig. oīs uero obliquus transitiue. Hic igit̃ ntīs. s. ille intransitiue signi. sibi uero iste obliquus trāsitiue: & hoc est. Cū igit̃ dicimus sib. loqt̃ & per se consideramus uerbū. s. loquit̃. In uerbo loqt̃ intelligimus hunc ntīm ille ac si diceret. Noīatiuus ille & hoc uerbum loqtur: ītransitiue significat. & ex hoc potes sumere: qa in uerbo loquit̃ ntīs ille itelligit̃. Cū igit̃ ille nominatiuus & uerbum loquit̃ intransitiue significant: cum uero coniungimus pdicto uerbo & noīatiuo hunc datiuum sibi statim fit ibi transitio. quod habemus ubi dicit ad eum casum. i. datiuū. i. ad psonam datiuo casu significatam fert actum significat. Quod autem interserit qui est unus ex obliquis assignatio ē loci. hanc illationem ideo fecit. ut per partes utrorumq; firmaret quod dixerat: nominatiuum intransitiue: obliquos uero transitiue significare. Non mirum aūt dixerat in multis locis superius sui eē reciprocū & transitiuū quod iterū repetit cōfirmans auctoritate græcorū non esse mirum si sui ī utraq; significatiōe accipit̃ quoniā apud græcos εμαυτου & σαυτου & εαυτου cōposita ꝓnoīa primæ uel se, & ter, p. & recipro, sunt & re-

transitiua & quasi recipro. & quasi retrā. Reciproca sunt quæ ipsa quidem. i. discreto mō accepta proferunt̃ ad actum q̄ quid sit exponit. hoc est ꝓprie ꝓse. ad uerbū. i. sic iungunt̃ uerbo actum significanti ut ab eo regant̃ i orone ut εμαυτου ἀκουω. i. egomet me audio. Trāsitiua sunt quæ ad possessiones. i. ad noīa possessiorum adiungunt̃ q̄. i. quæ adiunctio sit p solum gtīum: ut εμαυτου δουλου ετυχα. i. mei seruū cecidi. Hoc autem. Alia ostensio est quare non sit mirandū si sui reciprocum est & retran. Nam habet similitudinē in declinatiōe cū prima & se. per. pronominis quæ transitiue & reciproce ponūtur. Sic iunge non tm̄ ipse sensus reciptocationis & transitionis ostendit sui hoc ꝓnomen esse coniunctū. i. similes illis idem ꝓnominibus personas notātibus mei & tui quæ apol. uocat ςυζυγα: sed ēt ipsa declinatio cōprobat hoc pronomē primitiuū tertiæ perso. i. sui esse coniunctū illis per. i. mei & tui: quas tres apol. uocat ςυζυγᾶ. i. cōiūctas ad se sui cem: & hoc ideo quia sub eodē iugo primæ declinationis in pronomine ponuntur quomodo declinatio illud comprobet ipse supponit, in qua declinatione sui sequitur declinationem prono. pri. & secun. personæ. & q̄ mei & tui similem habeant declinationem ostendit esse factum ad similitudinem græcorum cum subdit: quomodo apud græcos &c. Eandē snīam habuimus supius ubi dixit sui ostēdere genera ꝓpter similitudinem obliquorum casuū ad imitationē græcorū his uerbis: quō enī græci per tres perso. primitiuorū per obliquos casus. Et quid. Declinatio cōprobat sui esse coniūctum primæ & se. per. pro. Et ēt hoc cōprobat sui esse coniūctū pri. & se. per. quia quēadmodū diximus &c. quod est dicere: inde sui ꝓbat̃ eē coniūctū pri. & se. per. qa trāslatū est ab ου græco ꝓnoīe mutatione aspirationis in. s. & ē quasi a priori ostēsio: quicqd enim ab ου græco trāslatū est primæ & secūdæ p. ꝓnois cōiūctū est. nā nihil aliud translatū est ab i. græco habens. s. pncipaliter nisi sui: & sui cōiūctū ē primæ & secūdæ psonæ. Et est tale genus argumētatiōis: ut si dicā. Virg. est doctissimus poetarū. nā Virgilius est maro: & maro ē doctissimus poetaꝝ. uel aliter ex declinatione patet sui bene dici cōiūctū primæ & secūdæ psonæ. Ex hoc etiā patet. quia sui a græco ꝓnoīe sumit̃: sicut mei & tui. & modū sumēdi ostendit in littera dicens. Sui habet principaliter p oēs casus loco aspirationis quā habet i. ꝓnomē ter. per. a quo sumit̃ s̄m uocem sui. In hoc quoq;. i. dest &c. Itē ab auctoritate Homeri ostēdit nō esse mirū si sui accipiat̃ recipro. & retrāsitiuum: & ponit tria exēpla Homeri. In primo exēplo circa finē inuenies οἱο dixit pro ἑου quod est dicere οἱο posuit Homerus reciproce. Secūdū exēplū habemus ubi dicit: idē &c. Et inuenies in serie uersus ου: quod credo trāsitiue ibi positū esse. Tertiū aūt bene exēplū ponit cū secūdo repetit idē: & ponit̃ ibi ου: sed siue reciproce siue trāsitiue ibi ου accipiat̃ nō est laborādū: cū utroq; modo ad rē: quā uolumus ostēdere: ualere possit. Itaq; quia Homerus. Tertia per. ꝓnois usus est reciproce & trāsi. itaq; apud nos quoq; sui pōt accipi mō ꝓ ου mō pro ἑαυτου: idest reciproce pro cōposito græco: & trāsitiue pro simplici. Similiter sibi. Iste dtīus pro ςου & ꝓ ςου. & se iste accusatiuus accipitur pro ε. Et sciendū. Sui esse reciprocū & transitiuū ostendit non esse mirādū: & auctoritate græcorū: & iō qa sui est cōiunctū primæ & secūdæ psonæ ꝓnois: quæ in reciproca & in trāsitiua cōstructione ponunt̃: & etiā auctoritate Homeri idem affirmauit. Hoc cōcesso qm̄ sui uere est reciprocum & transitiuum: quod superius tacitæ quæstioni reddiderat: nūc principaliter: & in suo loco ponit ostendens. s. q̄ sui reciprocū uel transitiuū ntūm habere nō potest qui reciprocationē uel trāsitionē significat: quasi dicat patet sui eē reciprocū & transitiuū. Et est sciendum de hoc ꝓnoīe q̄ quotiēs est reciprocū habet uerbū eiusdem personæ adiunctū suo casui conuenienti illi uerbo: ut Cicero meminit sui: Cicero placet sibi. Meminit & sui sunt eiusdem personæ: quia Ciceronē significant. Et memini istud uerbum gtūm exigit: & cum genitiuo sui iungitur. Similiter placet: istud uerbum: datiuum exigit: & cum dtō sibi iungitur. Et manifestum. Cōcessa propositione. s. q̄ sui reciprocum eiusdem personæ uerbū habet cōueniēti casui adiunctum: Ponit regulam uniuersalē præstruens ad sequētia: quia. s. manifestū est cōiunctio uerbi. i. uerbum iunctum aliis dictionibus in oratione habet uim nominatiui casus: cum aliqua actione: idest habet nominatiuum casum appositum uel subintellectum: & significat aliquam actionem. Si igitur. Quia coniunctio uerbi uim habet nomi-

nomē & reciprocū & transitiuū aliqñ esse cū εμαυτου quoq; & σαυτου apud græcos & εαυτου quæ ad actū hoc est aduerbium proferunt̃ reciproca sunt: ut εμαυτου ακουω. i. egomet ipse me audio: quando autem ad possessiones adiungunt̃: qd̄ fit p solū gtūm transitiua sunt ut εμαυτου δουλον ετυχα. i. mei seruum cecidi. Hoc aūt idest sui sibi se a se tertiæ esse psonæ primitiuorum cōiunctum illis psonis quas συζυγιον. Appollonius uocat. Cōprobat etiam ipsa declinatio in qua semper sequit̃ declinatiōem primæ & secundæ psonæ quomodo apud græcos εμου σου ου εμοι σοι οι εμε σε ε: sic & apud nos: mei tu sui: mihi tibi sibi: me te se: a me a te a se: & qd̄ quēadmodū prædiximus loco aspirationis quē hēt ου tertia apud grecos psonas habēt pricipalem p oēs casus. In hoc autē quoq;. i. ut hoc ꝓnomine mō transitiuo: mō reciproco utamur. Homeꝝ sum9: ut iā dictū ē secuti: qa tertia quoq; psona primitiui: mō reciproca: mō transitiua utit̃: ut ηνδιαμαντοσυνη τινοι τορε φοιβοσ απολλων: ηυ dixit pro εην. Idē p idem. Itaq; apud nos quoq; mō ꝓ ου: mō εου pōt sui accipi. Similiter sibi pro οι εω & se ꝓ ε & εον. Et sciendū q̄ quotiēs hoc ꝓnomē reciprocū ē eiusdem psonæ: uerbū habēt cōueniēti casui adiunctū: ut sui meminit: sibi placet. Et manifestū est q̄ cōiunctio uerbi uim habet noīatiui casus cū actione aliqua. Si igit̃ ꝓnominis

quoq; huiuscemodi significationē habētis hoc ē in se recurrētis ponas ntūm: & cū eo uerbū eiusdē psonæ erūt duo nti. Duo āt noīatiui p se ubi actio & passio ōndiē cōiungi nō pñt: sed obliquus & ntūs: nec solum in reciprocis sed ēt in illis: quæ in trāsitione habent alterā psonā: nō igiť sui ntūs pōt cōstare. Quis iō a qbusdā pnomen esse putať: qđ declinať ad similitudinem quorūdam pronoīum: qs cuius cui: sicut ille illius illi. Et pro oī noīe ignoto nobis tā pprio q̄ appellatiuo poni pōt: ut quis fecit: quis dixit. Vnde respōdentes ad huiuscemodi īterrogationem: uel proprio utimur uel appellatiuo. quis fecit? Vir. uel poeta. Et q substātiā significat sine aliqua certa qualitate qđ est suū pronoīs. Ad qđ dicendum q nō similitudo declinationis oī mō cōiungit uel discernit ptes orōnis īter se: sed uis ipsius significationis. Nā & pronoīa multa declinationem noīum sequunť: ut oīa deriuatiua: meus: tuus: suus: nī: uester: nostras: uestras. Et rursus noīa declinationem pronominū: ut unus unius uni: solus solius soli: totus totius toti: ullus ullius ulli: nullus nullius nulli: alius alius alii. Cuius genitiuus quia par syllabis est ntō producit semp penul. cū alteri9 contra: quia duabus uincit syllabis ntūm suū semper corripit penul. alter alterius alteri. uter uero utrius: quia una supat syllaba: licet ī metris & producere & corripe: & q̄ ex eis cōponunť: quis hæc quoq; quidā eodē errore declinatiōis īducti pronoīa esse putauerūt. Cum. n. oīa hæc ad certū numerū

natiui casus. Igiť si ponas ntūm pnoīs habētis significationē huiusmodi exponit modū. Hoc est si ponas ntūm pnoīs in se reciprocantis. i. reciproci: & est talis ac si diceret. Cū uerbū habeat ntūm uel appositū: uel subintellectū: q intransitiue agentē sig. igiť si ponas ntūm sui in reciprocatione. f. ut reciproce significet patientē: & cū eo reciproco ntō ponas uerbū eiusdē per. cū illud īgťū uerbū aliū habeat ntūm & trāsitiuū: igiť extra duo. i. diuersi noīatiui in una orone. Seqtur assumptio. duo aūt noīatiui unusqsq; p se acceptus. i. diuersi: quare diuersi subiūgit. ubi actio & passio ostēdiť. i. ut unus agentē alius patiētē significet. tales ingtū noīatiui modo nō possunt ī una orone cōiūgi: nō qn si dicā æneas pius: & iustus: & fortis: loqtur sint diuersi nominatiui: sed oēs istos ntōs qa agentem per. significat pro uno ntō habet. Quod aūt seqtur. sed obliquus & ntūs possunt cōiungi. pbatio ab īmedi. q duo noīatiui non possunt coniungi. Nec solū ī reciprocis orōnibus fit istud: ut duo tātū coniungi non possunt: sed ēt ī illis orōnibus: quæ alterā psonarū hēnt ī transitiue. i. in qbus altera psona trāsitiue significať: quod est dicere: sui non pōt habere noīatiuū: q reciprocationē uel transitionē significat. Seqtur totius argumentationis conclusio: nō igiť ntūs sui pōt constare. Nota cū dico aliquam nocē reciprocam pono p reciprocā significationē reciprocatiōis ī uoce illa rē uero illā: quæ ē reciprocatio ītelligo poni in psona. Actum. Suscipiēte. i. patiente.

Quis uero. Proprietate sui notificat: quorūdā errores hic reserate nitiť: qui legis grāmaticæ expertes qs istud nomē & multa alia pnoībus aggregabāt: ponit itaq; rōnes eorū ut positas destruat. Et quod. Et iō putatur qs eē pnomē: qa omni noīe ignoto nobis poneteť &c. Alia rō ē aduersarii. Attēde cū dicit ignoto. rōnē istā ultupabilē eē ōndit. s. n. qs eēt pnomē: nō p ignoto noīe poneretur. ignotū nomē accipe: cuius ēt ignota sit significatio. Vnde respō. ab affectu ostēdit: qa in interrogatione quis poniť tam p prorio q̄ p appellatiuo noīe: qa inde est q interrogationi subseruiēs respōdebimus pprīū nomē uel appellatiuū. Et q substantiā. Aliā rōnē aduersarii ostendit & dat intelligere hāc rationem nihil efficaciæ habere: cū dicit. Sine aliqua certa q̄litate. nō. n. q spēm remouet. nam licet quis sine certa qualitate significet potest tamen cum incerta significate substātiam. Seqtur qđ suū est pnomen. istud qđ ad utrūq; pōt respicere. s. ad poni p ignoto nomine: & ad significare substantiā sine certa qualitate: suum est pnomen. dictum est secūdū partē aduersarii. Ad qđ dicēdum. Hic incipit destruere illas rationes ex ordine. Similitudo declinationis: nō oīno cōiungit. uel dis. par. o. i. nō ē hoc uerum: ut si aliquæ dictiones cōueniant in simili declinatione: q ideo in eadē pte o. conueniant. uel si diuersam declinationem habuerint: ob hoc diuersis par. o. supponantur. Nam & pnoīa. Vere similitudo declinationis non omnino cōiungit partes. o. quia si hoc conceditur impossibilis inconueniensq; coniungit. hoc. s. qa multa pnoīa fient noīa & ecōuerso multa in pnoīa transferuntur. & hoc est: nam & pnoīa &c. Cuius gtīs. hoc iō apponit: qa negaret aliqs q alius declinationē pnoīum sequereť: cū habeat pares syllabas in ntō & gtō qđ lex declinationis pnoīs nō patiť. q. d. nō est curandū de paritate syllabaꝝ. quia si alius iste genitiuus detrimentū patiť unius syllabæ. in hoc remediū habet: quia supcrescit in tempore. q aūt sinpius cū alterius contrariū aduersationē repellat. diceret. n. aliqs: qa aliter alterius declinationē pnoīum nō seqtur cū duabus syllabis abūdet in gtō. Ad hoc iste. Cū cōtra alterius &c. Quāuis hæc quoq;. Sic iūge. dixi unus solus totus &c. esse noīa: q̄uis hæc quoq; sicut & qs qdam putauerunt esse pnoīa. illi dico inducti eodē errore declinationis quo & illi inducti fuerūt qui dixerunt quis esse pronomen. Cum enim. Redditio est causæ quare dixerat errore. q. d. uere fuit error ea putare pnoīa. Nā nō sunt p. & uere sunt pro. Cū enim oīa hæc supradicta &c. & ē breuiter dicere. Oīa hæc supradicta. i. unus totus solus: & similia quæ sequunť ad certū numeꝝ uel quantitatē referuntur. sed nulla pronomina ad certum numerum uel quantitatem referuntur. Hæc igitur supradicta nō sunt pronomina. Primam propositionem habemus ibi. Cum enim omnia hæc supradicta ad certum numerum uel quantitatem referuntur: quomodo possunt esse pronomina. & est totius sententiæ summa. Omnia

supradicta substantiam cū qualitate significant qualitas ēt large accepta ēt quantitatem complectit̄. Assum ptio ē. Quæ oīa pnoīa. s. qualitate uel quantitate carent. & ē dicere: sed nulla .p. substantiā cū qualitate signi ficant: q̄ aūt sequitur & loco ppriorum: per se capitalis uidet̄ esse pbatio ac si diceret. Oīa .p. loco ppriorū noīum solent accipi. Assumptionem p constanti relinquit. Sed nulla supradicta loco ppriorū accipiunt̄. & uide quia utriusq; argumenti conclusionem facit interrogatio. Vbi enī interrogatiue pfert quō possunt supradicta eē pno. idem est ac si diceret: igitur supradicta non sunt pnomina. Videndum est quæ supradictorū ad numerū:

& quantitatem referūtur: quō possunt esse pronomina quæ omnia & qualitate & quantitate carent: & loco p priorū quæ sunt indiuidua hoc ē nihil commune uel ge nerale habentia accipi soleant. Supradicta igitur cum generalem substantiam & qualitatem significent: ne- q; loco propriorum finitorum accipiantur sine dubio noīa sunt. Appellatiua similiter illa quæ īfinitā qualita tem significāt qualis talis. Quomodo enim īfinita uel interrogatiua pro nominibus accipiant̄ propriis: quæ interrogationē sæpius proprie uniuscuiusq; substātiæ uel

quæ ad quantitatem referuntur: & quomo- do. omnia enim ad numerum .i. ad unitatē secundum quosdam referuntur: sed diuersis modis: excepto totus qd solū ad quātitatē .s. ad magnitudinem significandam ē inuen tum unus refert̄ ad numerū, qa notat substā tiam inuēdo circa eā unitatē q̄ est certus nu merus. & hoc pprie. solus uero sic significat substātiā ut circa eā repræsentet unitatē nō simpliciter tantū: sed cū quadā qualitate uni tati adiacēte p unitatē substātiæ q̄ pōt dici re motio aliorū: uel solitudo alius ita notat sub stantiā ut eā notet pticipare unitatē secūdū hoc q̄ sumpta ē de multis cū abnegatōe pri. & se. per. quæ pōt dici diuersitas. Cum enī dico alius hoc fecit: unū e multis significo. Alter uero significat substātiā formatā unitate accepta de duabus diuersis psonis adiacētibus: & eā determinate in quo differt ab uter: qd̄ similiter substātiā cū unitate sūpta de duabus signi. sed īdetermiate. cū enī uideā duos si dicā alter nostrū uenit huc: noto unū determinate: licet nō discernā quē. Sed si dicā uter uestrū ueniat: neutrū determino. uterq; uero de duabus substantiis unāquāq; no tat ponēdo ibi unitatē: alii copulatā unitati quasi nō simpliciter unitatē: sed cū copulatiōe alterius unitatis. Al terutter uero sequēs uim eorū ex quibus cōponit̄ signi. per. secūdū hoc qd̄ suscipit unitatē ex duabus sumptā partim determinate partim īdetermiate. Neuter uero sig. substātiā cū separatiōe duarū unitatū .i. eā separādo ab ea duas unitates. Vllus aūt cū sit diminutiuū ab unus idē signi. qd̄ unus: sed cū diminutione. Nullus uero idē signi. negādo quod ullus affirmat remotiōe: qū enim dico nullus hō est lapis: nullus signi. ibi hoīes remo uēdo ab eis oēs unitates: & sic oīa pmissa ad certū numerū .i. ad unitatē referūt: nō tamē dicimus ea pprie in uenta ad numerū significandū. Alius .n. potius fuit inuētū ut significaret diuersitatē a multis q̄ ut significaret unitatē: & sic nota in aliis. Vnde quidā uolūt certū numerū pprie & īproprie hic accipe. unus .n. pprie nume rū significat. Alia uero cū referant̄ ad unitatē īproprie eū notāt. Nā licet solus & alius & alter & alia huiusmōi nō pprie ad numerū significādū inuēta sunt: & tō quidā dicūt quasi ad certū numerū ea referri. Ad quātitatē uero significādū quidā referūt solū totus: dicētes totus significare substātiā secūdū hoc q̄ res magna est .i. qd ē cōpositū e diuersis partibus. Alii uero nō solū totus: sed ēt nullus & ullus nō respiciētes diminutionē: quā habet ab unus referri dicūt ad quātitatē: quod nihil est. Supradicta igit̄. Hoc pbato: qa supradicta nō sūt p no. īfert ab īmedi. igit̄ supradicta sunt noīa sine dubio: cū cōstet ea sub altero hor ē: qd̄ addit appellatiua nō ē de illatione: sed est determinatio quæ noīa sint. & pmittit unde hæc illatio uideat̄: sequit̄. cū generalē .s. uel generalē quātitatē significet. ex hoc .n. qa substātiā & illā genralē .i. cōi qualitate significāt appellatiua eē noīa i ueniunt̄. uel quātitatē dicit: qa oīa supradicta pter qs & ab eo cōposita a d quātitatē pricipaliter significādam inuēta sunt: & accipit̄ hic large quātitas cōprehēdēs q̄ superius numerus & quātitas. Similiter sunt appellati- ua sine dubio sunt nomina illa quæ infinitā qualitatē signi. i. qualis talis. De istis ideo apponit: qa uoluerūt ali qui ea esse pno. nō pter similitudinē declinationis: sed qa hæc aliqn̄ sunt demōstratiua ad modum quorun- dam pnominū. Quomodo enī. Probat qa talis & qualis sunt appellatiua noīa: aut noīa sunt aut pno. sed p noīa nō: igit̄ noīa. pbat assumptionē sic. uere nō sunt pnoīa: qa ponunt̄ p propriis noībus a diffinitione: q̄ ibi habemus: quū infinita uel interrogatiua pro noībus accipiant̄ ppriis: quæ infinita ignorationē ō. e. q. d. q̄ infi nita & interrogatiua ignorationē ipsius pprie uniuscuiusq; substātiæ uel qualitatē uel quātitatē significāt. Re- pugnare uidet̄ ad hoc ut illa infinita uel interrogatiua pro ppriis accipiant̄ noībus: quare & īfinitū & interro gatiuū est qualitatis: talis uero nunq̄ interrogatiuū inuenit̄: sed infinitū pōt esse propriā substantiā dicit q̄ p- priis accidētibus ab oībus aliis disiungitur: & proprio noīe discreta significant̄ diligētius intuere q̄ dicit infini ta uel interrogatiua ignoratione pprie substātiæ uel qualitatē uel quātitatem significare. Habuimus .n. paulo ante qm̄ quis interrogatiue pro omni nomine tā pprio q̄ appellatiuo poni possit. Sed sciendū qa non dicit in finita uel īterrogatiua abnegare pprias substātias: īmo significant eas qdem sed ignoratas: ut si quis scripturā Ciceronis aspiciēs dicat. quis scripsit hoc. Istud quis Ciceronem non determinate quidem ut pprium nomen: sed īcerte & ignorate: nisi enim dubius ille substātiā scriptoris ignoret: nunq̄ per quis de proprio eius noīe q̄re ret. Infinita uel interrogatiua ignorationē proprie q̄titatis significātia sunt quātus tantus. Nota q̄ pauloante dictū est qualis & talis infinitā qualitatē significare. Cum enim hæc uox qualis sit sūpta a qualitate noīe gene ralissimi. Omne aūt sumptū pricipaliter significet rē suæ formæ qualis rē uniuersalē: quæ dicit̄ generalissimū significabit quod si ita est: nequaq̄ qualis infinitā qualitatē significare phibet̄. Sed dicimus priscianū nullum ad illam rem uniuersalem respectū habētem singulas qualitates attēdisse: quas infinitas cōstat eē. & secūdum hanc significationē qualis infinitū esse dixisse. Significat aūt qualis substātiā affectā qualitate qualicūq;. Talis

uero significat substātiā pticipantē qualitate relata ad qualitatē.i. cōsimilē qualitati participate ab alia psona. ꝙ aūt dixit de qualitate & quātitate licet cōsiderare. Quis quoqꝫ. Supius pbauit pp similitudinē declinatio nis qs nō eē iudicādū pnomē: mō uult iprobare aliā eoꝝ rōnē in qua dicebāt qs eē pnomē: quia significat sub stātiā sine certa qualitate. Cōclusio. Qualis & talis & alia pdicta nō sunt pnoīa. quis quoqꝫ nō ē pnomē: qa li cet substātiā sine. c. q. d. hāc tñ habet differētiam a pnoibus ꝙ pnoīa specialē. i. ppriā uniuscuiusqꝫ substanriā sine oī qualitate significāt. hoc aūt qs substantiā cū icerta qualitare demōstrat: & hoc ē qd dicit. Quis quoqꝫ q̄ nis substātiā sine. a. c. q̄. de. sicut pnoīa. hoc tñ iterest iter substātiā illā: quā p significatio ne. i. iter significationē pnoium habitā circa substantiā. pnoīa. n. merā significant substā tiā: hoc inq̄ iterest: qa illa pnoīa accipi. p spā li substantia. i. i designatiōe spālis substātiae. Et qa spālis ēt p cōi solet accipi: addit: & p pria. q. d. spāli. idē hic accipio ꝙ ppria. Et qa posset itelligi ut cū pnoīa ppriam significēt substātiā: simul ēt q̄litatē designarēt: subdit q̄ substantia itelligit ex demōstratiōe psenti ac si diceret. Inde potes colligere ꝙ pnoīa solā substātiā significāt: qa si substātia intelligit. i. sm qualitates discernit: hoc nō fit ex ipsa uo ce ponēda īngrū ē pnomē: imo ex demōstra tione si psona fuerit psens: uel ex relatiōe pri mae cognitiōis si fuerit absens. pnoīa solam substātiā & propriā significāt dico. hoc āt no men. i. quis demōstrat substātiā generalē. i. multoꝝ idiuiduorū cōem: & qa cōem sub stātiā cū certa qualitate posset significare: ut hō substātiā designat cū rōnali qualitare: ad dit infinitā: & ē dicere qs substātiā significet infinite. i. ideterminate q̄tū ad accidētia. Cū enī dico qs: substātiā qdē cū aliquo accidēti

quātitatis uel qualitatis significāt: Quis quoque quis substātiā sine aliqua certa qualitate demōstret. hoc tñ iterest iter substātiā: illā: quā significāt pnoīa: ꝙ illa p speciali & ppria uniuscuiusqꝫ accipiunt substātia: q̄ de mōstratiōe psentiū: & relatiōe absentiū psonaꝝ itelligi tur. Hoc aūt generalē & īfinitā substantiā q̄ ptinet ad uniuersaꝝ reꝝ genera: & spēs & ptes demōstrat. Quō igit numeros & quātitates iter spēs qualitatis noīum accipimus: sic ēt īfinitā & generalē substātiā: q̄ ē in hoc noīe: hoc ē qs uel q: & q̄ ex eo cōponunt in hoc esse di cimus qualitatē. habet igitur etiam qualitatem quam desiderat nomē. Vt breuiter igit hoc totū colligamus pnoīa quoqꝫ loco propriorum accipiunt noīum. Itaqꝫ finitas exigūt sibi psonas quas nullum ex supradictis pōt habere noibus. Quid autē sic incongruū quā oīa numeroꝝ nomina sine dubio ab oibus nomīa accipi. Vnus aūt & alter & uter & solus declinatiōis causa p

significo: sed qd accidēs illud sit nō determino. Seqt: q̄ substātia ptinet ad unū & genus & spēs & p. & ē dicere: quos significat. i. generalissima genera uniuersaꝝ reꝝ & spēs eaꝝ: & ptes. i. īdiuidua: uel ptes ītegrales totius. si cut. n. dicimus substātiā qs hō: qs Socrates: qd caput. Ita possum dicere: q̄ q̄titas: qs nūerus: qs ternarius. & simi liter de caeteris pdicamētis. Sed cū qs substātiā oium reꝝ significet nullū accidēs ī ea determinate ponit: imo indefinite: & īdetermīate oīa eius accidētia designat. sicut. n. ī hac pticulari ppone: qdā hō ē rhetor. qdā neqꝫ ad tulliū: neqꝫ ad aliū rhetorē determinare dirigit: sed oēs rhetores īdeterminate significat. Ita cū dico qs: nul lū determinate: sed īdeterminate oē accidēs cū subā significo. Cū. n. dico qs: subā ea quā p qs significo: rōna lis uel irrōnalis alba uel nigra: uel quolibet alio accidēti affecta īdeterminate pōt ītelligi. & nota qs nō dici īfi nitū respectu substātiaꝝ: licet īnumerae & infinitae sint quas notat: sed gr̄a qualitatū quas repsentat. sicut. n. al bū adiectiuū nō hēt aliquā unā cōem substātiā significare: sed significat īdiuidua corpora & īfinita cōi q̄litate. s. albedine sm quam dr̄ unū appellatiuū nomē & infinitū. Similiter qs nisi respiciamus ad qualitates diuersas unū infinitū nomē ē indicandū. Nota etiā quia infinite substātiam significare qualitas ē uocis non ē substātiae. Oīs. n. substātia finita ē & certas qualitates hēt: sed uox infinitae eas significat. Sciendū aūt qa qs ex inuētione uim aequoci hēt sed qū in orone alicui dictioni adiungitur determinate idē cū illa significat. Si. n. dicam qs hō quis in hac orone substantiā rōnalē mor. q̄tū ad uim orōnis determinate significat nō qdem ex ui naturae: sed qa idem significat hō cui adiungit. Idem ē īuenire & in relatione. Nā ad quācūqꝫ uocem qs referat ei consigni ficat determinate q̄tum ad officiū illius orōnis. Quō igit. A parte īfert q̄nqdem generalē & infinitā substā tiam demonstrat. Igit dicimus in hoc qs esse qualitatē. Ad huius illationis probationē simul praemittit quō nu meros & quantita. inter spēs. quali. noīum accidit. i. quō noīa significātia numeros & quanti. sub speciebus no minum appellatiuorū collocamus sic infinitā & generalē. i. ea accidentia p quae substantia reddit infinita: dici mus qualitatē huius noīs qs: & quae ex eo cōponunt: qd totū uidet sic dictū. Nō miꝝ si īfinitatē generalis sub stātiae dicimus qualitatē huius noīs qs: cū ita large accipiamus qualitatē ut & numeros & quantitatē sub ea cō prehendamus. Nota aūt eos errare qui dicūt quis non infinitū. qa notat īfinitatē illā qualitatē. ex hoc. n. poti us finitū esset cū certā quantitatē designaret. Habet igit. Quia ī hoc noīe quis ē qualitas: igit hoc nomen qs nō tm̄ hēt subām sicut pnoīa: sed ēt hēt qualitatē quā desiderat nomē. ꝙ dico nō tm̄ subām inuitur per etiam appositum. Vt breuiter igit. Probauit unus & solus & similia non esse pnoīa: qa nō accipiunt loco finitorū ppriorū. Iteꝝ pbauit: qa qualis & talis non sunt pnoīa cū pro pprijs noībus nō accipiant: subiunxit etiam qs non esse pronomen: qm pro speciali & ppria uniuscuiusqꝫ accipiant substantia: qs uero nō: sed generalē & in finitā demōstrat substātiā. & ita p ptes declarat de oībus supradictis noībus ītelligere ea nō eē pnoīa. Sed qa diffuse dictū ē. breuiter repetit dicēs: qa pbaui supradicta nō esse pnoīa p ptes & diffuse: igit breuiter totū col ligamus. dico qꝫ pnoia loco pprioꝝ accipiunt: sed nullū ex supradictis noībus hoc habet: ergo nullū eorum est pronomen. Quid autem prius q̄ confirmauit nulla ex supradictis esse pronoīa: ad nimiam illorum confu

sionem ostendit aduersarios i quibusdam praedictis rõibus sibiipsis fuerūt contrarios. quia. s. concedunt omnia numeralia esse noĩa. s. unus & solus & alter & uter quae numeralia sunt: dicunt esse pnomina. q. d. q aduersarii dicunt totus & ullus: qualis talis & quis esse pronoĩa: satis icongruum nobis esse uidet: sed quid est sic incongruum q̃ oium numeroꝝ noĩa. i. uocabula sine dubio ab oibus noĩa. acunus aũt &c. Sin aũt. Diceret aduersarius: ista qdẽ argumẽtatio necessaria uidet sed tamẽ supradicta nũq̃ cõcedo eẽ noĩa: quia impedit aequalitas declinatiõis & deriuationis. Ad hoc iste. Sui aũt in declinatiõe supradictoꝝ: uel in deriuatione est quaedam in

nomina esse putare? Sin aũt in declinatione & in deriuatione quaedã iaequalitas iuenit: ut quis q̃ qd: alius alia aliud. Nihil mirũ cũ in oibus ptibus oronis de quibus nulla dubitatio est hoc inueniat: ut in noibus supellex supellectilis: hospes hospita: gracilis gracilã. In pnoibus ipse uel ipsus ipsa ipsum In uerbis sũ fui: fero tuli. Illud quoq; qdã obiiciunt q demõstratio ẽ propria pnoium ut hic ego & talis & tantus: sed falso: Nã aduerbia quoq; iueniunt demõstratiua: ut en ecce. Ergo & noĩa possunt eẽ demonstratiua: & pronoĩa tñ inueniunt carẽtia demõstratiõe: q̃ sunt relatiua: ut is sui. Hoc tamen interest inter demonstrationẽ nominũ & prono minũ: q id quod demõstrat per pronomen solum ostenditur per se: nec ad aliũ pertinet extrinsecus: quod uero per nomẽ non solũ ipsorũ quae ostendunt: sed etiam illorum: ad quos referũt demõstrationẽ habet: ut talis Pyrrhus apparet qualis pater eius: & q p nomina demõstratiua in eodẽ genere & numero manẽt cum eo qui demõstratur. Nomina uero demõstratiua diuersos possumus ostendentes ad diuersa referre ut si aspicientes mare dicamus talem esse nilum: cum sit nilus masculini: mare autem neutri: uel si qs dicat statuam Herculis cernens tanti fuerũt mei parentes?

aequalitas. s. quia declinantur more pnoium sicut superius dctũ est. uel inaequaliter deriuat foemininũ siue neutꝝ a masculino ut qs quae: qd alius: alia: aliud. debuit. n. dici hic & haec qs & haec quae: sicut dicimus hic & haec oĩs & hoc oẽ: & alius alia aliũ: sicut dicimus magnus. na. nũ Si inquantũ in declinatione uel deriuatiõe supradictoꝝ noium ẽ quaedã aequalitas: nihil miꝝ cũ oibus ptibus orõnis de qbus nulla dubitatio ẽ haec. i. iaequalitas declinatiõis uel deriuatiõis inuenit: ut i his noibus de qbus nulla dubitatio ẽ quin sint noĩa: inaequalis declinatio ẽ: ut suppellex suppellectilis: deriuatio ut hospes hospita. & i p noibus ẽ inaequali declinatio: ut ipsus ipsa ipsum. ipsud enim debuit eẽ neutrũ sicut dicimus illud uel istud. Et in uerbis ẽ inaequalis declinatio: ut sũ fui: fero tuli. Illud quoq;. Ponit rationẽ qua quidẽ inducti talis & qualis de quibus mentionẽ fecimus pnoĩa esse dixerũt. q. d. de iaequalitate declinatiõis obiicitur uel deriuatiõis. Illud quoq; quidã obiiciunt q demõstratio ppria ẽ pronois. i. oi & soli pronomini conuenit ut hic istud pnomẽ demonstratiuũ est. ergo & talis & tantus sũt pnoĩa haec illatio hoc modo fit ab aduersario: Quãdoquidẽ demõstratio ẽ ppria pnomini. i. omni & soli pronomini conuenit: ergo talis & tantus cũ sint demõstratiua: sunt pnoia. Sed falso. Respõsio auctoris ad illationẽ aduersarii. Nã aduerbia quoq; nere falso infert aduersarius: talis & tantus eẽ pronoĩa. quia pmissa probatio non concedit ut demonstratio: ppria: sed noibus. qa neq; oĩ neq; soli cõuenit pnoĩ & primũ q nõ soli cõuenit ondit: cũ dicit Nã aduerbia quoq; sicut pnoia iueniunt demõstratiua: ut en ecce. Ergo & nomina. Quia falsum est ut demõstratio soli pronomini conueniat: quod probatũ est per aduerbia. ergo potest eẽ demonstratio in nomine: quasi dicat ergo probatio praemissa non cogit quin possint esse nomina demonstratiua. Et pronomina. Probatio ẽ alterius partis. s. q demõstratio non omni pronomini conueniat. Conclusio. licet aduersarius dixerit q demonstratio propria sit pronomini: tamen inuenitur &c. Hic tamen. Vult dare differentiã inter demõstratiua nomina & demonstratiua pronomina. & iungit hoc mo do. Licet concesserim nominibus demõstrationem sicut & pronominibus: tamen hoc interest inter demonstratiua nomina & pronomina: q id quod demõstratur per pro. ostenditur solum. Et quia posset solum ostendi ppria significatione: & tamen respectus habet ad alium: ut cum dico pater personam generantis proprie significat: & tamen relatio habetur ad filium: subdit per se. q qualiter debeamus accipere exponit: nec ad alium pertinet extrinsecus: idest illud qd per pronomẽ solum demonstratur sine aliqua relatione quam habeat ad alium ostendit: ut si loquens de achille dicam Hic est bonus miles. per hic nulla relatio de achille ad alium extrinsecus significatur. Quod uero. Sic iunge illud quod per demõstratiuũ pronomen demonstratur solum ostenditur: quod uero per nomen demõstratur: habet demonstrationem: idest uocem demonstratiuam & significatiuã non solum illorum qui ostenduntur: idest praesentium: sed etiam illorum ad quos ostensa referuntur: ut si aspiciens achillem demonstratiue de ipso dicam. Talis apparet Pyrrhus qualis pater eius: talis istud demonstratiuum nomen in hac oratione achillẽ demõstratiue significat. Pyrrhũ uero ad quem achilles relationem similitudinis habet ex impositione qualis appositum est propter relationis ostensionem: & significat achillem per impositionem: pyrrhum uero per relationem. q aũt pluraliter posuit non solum quae ostendunt ad multarum orationum numerum: i quibus istud sit respexit. Et. Subaudis. In hoc differũt demõstratiua pnomina & demonstratiua noĩa q demõstratiua pnoĩa remanẽt in eodẽ genere & numero. in quo genere uel numero manent illi. i. uoces significantes illos qui demonstrantur: at si demonstrarem dicam hic homo: uel hi homines, hic & hi simili generi & numero adiunguntur. Nomina uero demõstratiua possumus referre ad significãda diuersa. i. res diuersi generis uel numeri.

nos dico ostēdētes res alterius generis uel numeri q̄ sint illæ res ad quas nomina illa referebant: & hoc est æq polsienter dicere. Nomina demonstratiua non manent sp in eodē genere uel numero: ī quo genere uel nume ro manent uoces significatiuæ corū: qui demonstrant: q̄ demōstratiuū nōiatiuū non maneat ī eodē genere ī quo manet uox significatiua illius rei: quæ demōstrat, ponit exēplū: ut si aspiciētes mare de ipso demōstratiue dicamus. talis est nilus. Seqtur. cū sit numerus &c. & est cōmendatio exēpli. q. d. Exēplū recte seruit pmisse re gulæ. nā mare cuius significatum per talis ostenditur demonstratiue neutri generis est. Nilus uero ad cuius si gnificatū talis secundū impositionem refert masculini. Vel siqs dicat statuā herculis cer nens. Exemplū est ubi demōstratiuū nō ma neat in eodem numero: in quo manet uox si gnificatiua illius rei quæ demōstrat. Sequit exempli cōmēdatio. Cū. n. unū. f. statuā her culis aspiciat: ad ipsius demōstrationē potest plurali numero uti. i. uoce pluralis numeri . f. p. tenēti illā statuā demōstratiue pōt ostē dere. Sunt igit dixerat talis est pyrthus: qualis pater eius. Et ibi intelleximus q̄ qua lis talis similitudinē in qualitate significaret. Rursus posuit aliud exēplū scilicet tāti fue runt mei parētes quātus iste hercules. Et in tellexīmus ibi similitudinē quātitatem signi ficare: inde infert. qa dicimus talis ē pyrthus qualis est pater eius: & tāti fuerunt mei parē tes quātus iste hercules. Igit talis & tātus si ne dubio sunt noīa: & hoc est. Si igit demō strationes nominū. i. nomina demōstratiua pferunt causa huiusmodi simili: nominū. i. ut similitudinā significent: quæ similitudo ē ī cōi qualitate & quātitate: quia qualitate uel quātitate caret pnoīa: q̄ dubitatio erit hæc. i. talis & tātus magis eē appellatiua noīa q̄ p noīa. Magis electiuū hic accipe: & uide qa ta lis & tātus īfert eē appellatiua ex hoc q̄d di xerat ea similitudinē significare ī cōi qualita te & quātitate. Itaq. Dixerat quia talis & tantus causa similitudinis proferuntur: inde infert. Itaq interpætantes q̄ est talis & tan tus similis huic est. Attende quia per hanc il lationem cōfirmat: quoniam talis & tantus

quāt9 iste Hercules. Cū eni unum aspiciat plurali uti pōt numero. Sūt igit similitudinis causa huiuscemodi nominū demōstrationēs pferunt: quæ est in cōi q̄litate uel q̄titate qua carēt pnoīa: quæ dubitatio est noīa ma gis hæc eē appellatiua. Itaq ītērpætantes: q̄d est talis uel tātus: dicim9 similis huic de quo loqmur. Ergo cū adiūgimus substātiā q̄litati: nā huic substātiā signifi cat: similis uero q̄litatē. tātus talis pnoīa esse non pnt neq pnoibus reddunt sed noibus: hoc est quātus uel qualis. Tria aūt sunt demōstratiua noīa: talis tāt9 tot. Et q̄d a pronoīe cōponit & nomine huiuscemōi. Vnde hoc quoq aliud intrinsecus demōstrat: idest substāniā & aliud extrinsecus intelligit: idest qualitas: quā per se pronomē sine adiūctione noīs habere non pōt. Sciēdū tamē q̄ talis & tantus & tot si ad præsentes dicant ēt demōstratiua sunt: sin aūt ad absentes relatiua uel red ditiua tātū: ut qualis Hercules: talis theseus. Fuit illud quoq notandū q̄ ī uocatiuo oīa noīa eius capacia pos sunt eē demōstratiua. Itaq in hoc solo finitam uident secundam habere psonam. Nā in aliis casibus infinitæ sunt psonæ & tertiæ: nisi quādo substantiuo adiungan tur uerbo. Tūc enim secūdæ psonæ & primæ copulan tur. ut supra memorauim9. Priscianus sum: Priscian9

similitudinem significāt. Nam inde est q̄ interpretantes: idest exponentes quid est talis & tantus: dicimus si milis huic. Et nota q̄ talis & tantus penitus idem significant: quod similis huic simul acceptū. Quia talis & tā tus dicimus idem esse quod similis huic: ergo ea non possunt esse pronoīa: quare pp̄ter hoc nō possunt esse p nomina ipse interserit. f. cum adiungimus substantiam qualitati. i. qa cum dicimus talis & tantus idem esse q̄d similis huic dicimus tantus & talis simul significare substantiam cum qualitate. nam huic substantiam signi ficat: similis uero quali. Sequitur. Neq pro nominibus ponuntur. Et est alia probatio q̄ talis & tantus non sūt pronomina: quia non ponuntur pro nominibus quod suum est pronoīs: sed redduntur nominibus. i. relatiōi nominum quorum nominum subiungit. hoc est quantus & qualis. Sciendum q̄ relatiua sine se esse non pos sunt. Itaq cum dico quantus uel qualis si relatiue accipiant: oportet eis reddi sui relatiua. f. talis tantus. Hanc autem relationem ubi talis redditus fiat: pnoīa habere non possunt. Tria aūt. Quia dixerat nomina esse de monstratiua: uult determinare quæ & q̄ sint tria. f. & quartum quod a nomine & pronoīe componitur. i. hoc nomen huiusmodi uel huiuscemodi. Vnde quia huiusmodi ex nomine & pronomine componitur; hoc no men. idest huiusmodi aliud significat intrinsecus per pronomen itelligitur extrinsecus per nomē: scilicet qua litas quam pronomen per se, idest sine noīs adiunctione significare non potest. Sciendum tamen. Quāuis talis & tantus & tot dixerim esse demonstratiua. non tamen istud eis semper concedo: quia sciendum & deter minandum q̄ tantus & talis & tot si ad præsentes res significandas dicantur. ibi quidem non tantum sunt re latiua sed etiā demōstratiua. Si autem ad absentes dicant relatiua sunt tantum uel redditiua: ut talis fuit these us qualis fuit hercules. Nota qualis uidetur demonstratiuum: ut si dicam: qualis est iste & sit ille præsens quem design it qualis: talis est iste alius: sed dicimus demonstrationem illā non facere ipsum qualis: imo iste. Illud quoq. Aliam rōnem igr̄e dit ostēdere qa licet talis & tantus & tot sint demonstratiua: non tamen sunt prono mina: quia omnia nomina uocatiuum habentia in uocatiuo sunt demonstratiua. Nemo tamen nec etiam ipse aduersarius concedit ea esse pronomina. Constructio. Quod ego dixi tantus talis & tot si ad præsentes dican tur esse demonstratiua notandum fuit. Illud quoq notandum est q̄ in nominatiuo casu omnia nomina eius nominatiui capacia possunt esse demonstratiua. Itaq. Quia in uocatiuo omnia nomina sunt demonstrati

tiua:itaq; in hoc casu &c. Et hoc dico solo nō est de illatione. Quod aūt sequr. nam in aliis ca. redditio est cau sæ quare in solo ntō dixisset. Omnia autem. Conclusio. Dixi quædam nomina capacia esse uocatiui: sed oīa infinita: ut quisquis: uel relatiua ut ambo: uterq; alteruter: uel interrogatiua ut qualis: q̄tus: non possunt habere uocatiuos: qui quidem propri sunt secundæ: quare non possunt habere causam īterserit cum dicantur de tertia psona ad secūdā: & ideo ad secundā: qa ea ē &c. hic talis sillogismi forma nascit. Omnis uocatiuus propri us est secundæ personæ: sed infinita uel interrogatiua uel relatiua ī nullo casu sunt secūdæ psonæ. qd' æquipollenter habemus ibi: cum semp de tertia dicātur. ergo infinita uel īterrogatiua uel relatiua nō possunt habere uocatiuos. has determinationes. ideo inducit: quia uult a maiori ostendere quoniā uterq; alteruter & similia: non sunt pnomina. Nam si nomina quæ ī uocatiuo casu sunt demōstratiua nō sunt pronomina: quod superius p cōstāti reliqt: multo minus uterq; alteruter: & si qua sūt similia quæ nō sūt demonstratiua: quia uocatiuos nō habent: possint esse pnomina. Alius quoq;. Colligit amodo p singula nomīa quæ caret uocatiuo sic dicēs. Alius quoq; sicut & alia infinita carent uocatiuo. de hoc noīe alius & qbusdam aliis ideo specialiter apponit: quia ppter similitudinem declinationis pnomina magis esse uidebantur. pbat quare alius caret uocatiuo. nam caret præsenti demonstratione. quod habemus æquipollenter ubi dixit: cū habet abnegationē tam primæ q̄ secūdæ psonæ. Similiter huius propositionis probatio: dicimus enim &c. Assumptio est extra librum: sed quicqd caret præsenti demōstratione: uocatiuū non potest habere: conclusionem ponit liber. Alius igit hoc nomen quod caret p̄senti demōstratione non potest habere uocatiuum locus est a genere. nam a quocunq; remouet demōstratio remouet & uocatiuus q ē species demonstrationis. Ergo nec pronomen hoc. s. alius esse certum ē. unde īferat supponit: qa non solum nō finit. p. qd' est pnomi. sed etiā habet abnega. si. i. primæ & secundæ per. diceret aliquis. si non finit primā uel secūdam: finit tamen tertiā. Ad hoc iste. Tertiam quoq; incertam signi. quod. i. certitudo tertiæ ē illi pro qualitate. quod nomē. i. alius solet dici ī amplioribus q̄ sint duo. de tribus enim ad minus dicitur. Istud nō est de illatione sed est quædam pprietas: quam ostēdit alius habere. Pronoīa. Amplius ostēdit alius non esse pnomē. quia pronomina loco propriorū po. Ac enī ut Cicero scribit idem recitat. hic idem istud pronomen pro eo quod est Cicero ponitur. nam unum & idem significant. Sin uero dicam. c. s. & alius re. non est eadem per. quasi dicat alius non ponitur ibi pro nomine in designatione eiusdem rei immo aliud significat q̄ pmissum nomen. Illud quoq; argu. Idest probat hoc. idest alius non esse pronomen: quia ipse istud pronomen potest subiici omni pronomini in oratione: ad significationem uel discretionem. ut egoipse. tuipse. Assumptus est. sed ipse nō supponit huic uoci alius quod ibi habemus. non tamen etiam alius ipse dicimus. conclusio ē extra librum. alius igitur non est pronomen. Alter & uter & alteruter. Ex eis compositum ex eis uocatiuos habere non possunt. quoq; idest sicut nec alius hoc nomen ambo adiungitur non quod aliquis hoc pnomen eē diceret sed per similitudinem tantum quasi dicat sicut uides quod ambo relatiuum nomen uocatiuum habere non potest: ita uterq; & alteruter uocatiuos habere non possunt. quia sunt relatiua idest secundam faciūt cognitionem. quare alter & uter & quæ ex eis componuntur uocatiuos habere non possunt. rationem subiungit. cum uel parti. idest cum sint partitiua idest diuidua ut alter uter. uel referuntur. ut alteruter. uterq;. ambo. q alter & uter cum sint partitiua: uocatiuos habere non possint. primum probat hoc modo. q autem partitur in di. est. per. i. partitiue diuersas per. signisi. uter enim notat unam per. secundum hoc q sumitur de duabus. Similiter assumptio uocatiuus cum ad unam uult di. per. determinate conclusionem habemus. ubi dicit. Itaq; in his q̄ part. uo. esse non potest. Quid est enim uter. Nisi ego uel tu. & est prædictæ assumptionis probatio. q. d. uere partitiua in diuersis p. sunt. Nam cum dico uter: idem est ac si dicam ego uel tu: siue tu & ille. Similiter dicim9 alter ex me & te: uel te & illo: & alter & uter a duobus ad singulos habent relationē: quod est dicere alter & uter duos per partitionem: unum uero per impositionē significant. Quomodo ergo. Quia alter & uter diuersas personas significant: ergo non possunt habere uocatiuos. uide autem q hic specialiter īfert alter & uter nominatiuum habere non posse: paulo ante uero generaliter nulla partitiua uocatiuum posse habere cōclusit.

uocor. Virgilius es: Virgilius diceris. Oīa aūt infinita uel relatiua uel interrogatiua cū semp de tertia dicātur ad secundā (ea ē enim ad quā naturaliter īterrogatio dirigit) nō possunt hēre uocatiuos: q ppri sunt secūdæ. alius quoq; caret uocatiuo cū abnegatiōem hēt tā priæ q̄ secundæ: Dicimus enī neq; ego: neq; tu: sed alius igit qd' caret demōstrātiōe præsenti utūm hēre non pōt. Ergo nec pnomē hoc esse certū est. Nō solū enī nō finit psonas sed etiā abnegationē hēt finitarū. Tertiā quoq; incertā significat: q est illi p qualitate: & qd' in amplioribus solet dici quā ī duobus pnoīa loco nominū accipiuntur ppriorū: Vt Cicero scribit: idē recitat & unū & idē significat. Si uero dicā. Cicero scribit & alius recitat nō ē eadē psona. Illud quoq; arguit hoc nō eē pnomen qd' ipse oī pōt subiici pronomini: ut ego ipse tu ipse ille ipse: nō tamē ēt alius ipse dicimus: Alter quoq; & uter: & quæ ex eis cōponuntur: & ambo uocatiuos hēre non possunt cū uel patiunt uel referunt: qd' aūt ptitur i diuersis est psonis: uocatiuus aūt ad unā dirigi uult psonam. itaq; in his esse nō pōt quæ partiuntur. Quid est enī uter nisi ego uel tu: siue tu uel ille. Similiter alter ex me & te: uel te & illo. Quomō ergo in signif catione diuersarū personarum possit eē uocatiuus: qui ad unam

Relatiua quoq;. Postq̃ probauit partitiua uocatiuũ habere nõ posse: exequitur aliã partẽ. s. quia relatiua uocatiuũ habere nõ possunt. Nã carent p̃missa demonstratiõe q̃ genus ẽ uocatiui: ut ambo: uterq; alteruter. ambo relationẽ primæ cognitionis obtinet: ut si dicam Petrus & Andreas uiderũt dominũ. & statim relictis nauibus ambo secuti sunt eum. uterq; relationẽ habet: ut si dicam. socrates & plato disputãt. uterq; ualet in arte. alteruter ad primam cognitionem refertur: ut cum dico: cæsar & põpeius sunt pugnaturi: alteruter uictoriam consequet. Ullus & nullus. Quod nullus. s. semp ĩ abnegatiõe ponit ca. uo. & nemo: hoc ad ꝓbatiõnẽ positum est.

pertinet solã secundã. Relatiua quoq; cum demõstratione carent: uocatiuum habere non possunt: ut ambo uterq; alteruter: ullus etiam nullus cum semper in abnegatione ponitur ut nemo caret uocatiuo.

¶De præpositione. Liber Quartusdecimus.

QVoniã de omnibus ut potui declinationibus supra disserui .i. de nomĩe & uerbo & participio & ꝓnoĩe: nunc ad indeclinabilia ueniam: quæ iure extrema ponuntur. Ea eñi sine illis sñiam complere non possunt. Illa aũt sine istis sæpissime cõplent. Itaq; cum mihi uideãt præpositionem cæteris indeclinabilibus græcorum doctissimi præposuisse: & maxime appollonius: cuius auctoritatem in omnibus sequẽdam esse putaui: ego quoq; ab ea incipiam. Nomini.n. quæ principalis est omnium orõnis partium: & cæteris quæ casus ad nominis similitudinem sumunt præposita uim põt sibi dictionis defendere. Aliis uero idest carentibus casu adiũcta unitur cum eis: iusq; dictionis ꝓpriũ pdit. Est igitur præpositio pars orationis indeclinabilis quæ præponitur aliis partibus orationis: uel appositõe uel compositione. Est autem quando per appositionem prolatæ præpositiones præpostere ponuntur poetica pleruncq; auctoritate. Nam sine metris scribentes rarissime hoc inuenies facere: nisi in cum quæ solet q̃busdã pronominibus apud oẽs similiter postponi. Quando autẽ ordinẽ mutant: mutant: etiã accẽtum: nisi dña ꝓhibeat: quod

Quoniam. Istud ad cõtinuatõis ordinẽ positum ẽ. Ea. n. uere ĩdeclinabilia iure extrema ponunt. Nã ea indeclinabilia sine illis declinabilibus sñiam cõplere non possunt. Itaq;. Hæc illatio extra fit hoc mõ. quia indeclinabilia ponuntur extrema. Itaq; p̃positio ponit extrema: quam præpositionẽ cũ bene mihi uideãtur &c. Et appollonius ma. bene uidetur ea præposuisse. iõ appollõius maxĩe qa ei potissimũ credit. uide qa in istis ĩdeclinabilibus ita uult seruari ordinem sicut in declinabilibus seruauit. Seqtur. Nomini enim. redditio est causæ quare a præpositõe incipiat. ideo. s. quia præpositio nomini præponitur ĩ appositione cui præponi magnum est priuilegiũ: quia nomen principalis pars est omniũ partium orationis: cui præponitur præpositio in appositiõe: nec solum illi sed & aliis partibus orationis: quæ casus habent ad similitudinẽ nominum. Aliis uero. i. carentibus casu: non adiungitur præpositio p appositionẽ. i. defendens sibi uim & significationem dictiõis: sed unitur cum eis in compositione: quia una dictio cum illis efficit: qđ totũ. s. præponi declinabilibus per appositionem. i. defendẽs sibi uim & significationem dictionis: sed unit cum eis in compositione: quia una dictio cũ illis efficitur: qđ totũ. s. præponi declinabilibus per compositionem non est inuenire in aliqua declinabilium partium oratiõe. Est igitur. Quia a præpositione his de causis fuit incipiendum igitur incipio de præpositione sic dicens Præpositio est pars orationis indeclinabilis per quod differt a supradictis quattuor. quæ præpositio præponitur. i. quæ ad hoc inuenta est ut præponatur aliis partibus uel in appositione: uel in compositione. licet enim quædam præpositiões aliquando præpositæ inueniantur: tamẽ natura earum exigit eas semp præponi. Nota hic diffiniri præpositionem secundum uim uocis & causam inuentionis: non secundum respectum significationis. Est autem. Dixi quia præpositio præponitur. Est autẽ quando per appositiõem prolatæ præpositiones præpostere ponuntur. Nota quia in cõpositione non uult præpositiones præpostere poni. Nam sine. Ad hoc uidetur respondere quod dixerat poetica auctoritate præpositiones pleruncq; postponi. Rarissime dicit: quia Tullius de hanc præpositionem interdum postponit. quo de agitur dices: pro de quo agitur: nisi in cum hac præpositione quæ solet quibusdam pronominibus. s. me te se nobis uobis. similiter apud omnes tam oratores q̃ poetas præponi. Quoniam autem. Dixit poetica auctoritate præpositiones poni præpostere. sed quando mutant ordinem. i. præpostere ponuntur: mutant etiam accentum nisi differ. phi. Sciendum quia præpositiones quando per se proferuntur: ut in declinatione fieri solet: finales acuit syllabas: præpositæ uero aliis dictionibus in oratione grauantur omnibus syllabis: q; si supponant: mutant accentum. non enim grauãtur oĩbus syllabis. sed si fuerint monosyllabæ acuũt. si uero dissyllabæ acuuntur penul. nisi differentia ꝓhibeat. ut Vir. Maria oĩa circũ. Circũ hæc p̃positio hic nõ acuit penultimã: licet postponit sed finalem. nec accusatiuus nominis uel aduerbiũ esse ĩtelligatur: hoc tamẽ nõ est uniuersaliter accipiẽdum. sine enim hæc præpositio acuit penultimam: quamuis differentia uerbi prohiberet. Quod. s. mutare. Accentum solent facere cõiunctiones si postponantur quæ naturaliter sunt præpositiuæ: ut quoniã: uel cõmunes: ut igitur. saltem. Subiunctiuæ postpositæ nõ mutãt accentũ: quia ipsæ nunq̃ præponuntur: & ideo reticuit

de illis. Postpositæ uero cõiunctiones. Præpositiuæ uel cões postpositæ mutant accẽtum. nã præpositæ grauantur in omnibus syllabis. Postpositæ uero acuuntur in principio lege præpositionum. Sed hoc interest. In hoc præmisso. q. d. conueniunt præpositiões & cõiunctiones: quia præpositiuæ mutant accentum. sed hoc ĩter est: quia cõiunctiones nunq̃ componi possunt cum declinabili dictione: nisi cũ infinitis nominibus. s. quis: quæ quod: siqua: nequa. Et inde quia magis uoluit dicere: siqua: nequa: in quibus dictio ex compositione corripitur: q̃ siquis: nequis. Ne aliquis negaret in illis fieri compositionem: alterum membrum pro constanti reliquit. s. q̃ præpositiones cum multis declinabilibus cõponi possunt. Hanc differentiam. ideo ponit inter præpositiones: &c. quia stoici propter quasdam affinitates quas habẽt: bene unam partem orationis ea esse dixerunt.

etiã cõiunctiones apud latinos præpositiuæ uel cões si postponant̃ facere solent: ut igit̃ q̃m saltem. Præpositiuæ. n. grauant̃ oibus syllabis: postpositæ autẽ acuunt̃ in principio. Sed hoc interest inter cõiunctiones & præpositiones. q̃ cõiunctiones præpositiuæ nunq̃ cõponi possunt cũ declinabilibus nisi his infinitis: ut si qua nequa. Præpositiones uero q̃uis in transitione ponantur personarũ separatæ. i. per appositionẽ prolatæ: nõ coniungunt duas substantias cũ uno accidente: qđ est propriũ cõiunctiõis: ut ego & tu facimus. Homo & taurꝰ arant: uel duo adiectiua cũ una substãtia: ut scribit & legit hõ: uel iustus & fortis hõ. Et ut hoc ipsum planiꝰ absoluã: nõ copulat præpositio duas casuales dictões uel duo aduerbia cũ uno uerbo. ut ego & tu facimus. Doctus & sapiẽs fuit Cicero: bene & splendide loquit̃ uel duo uerba cũ uno casuali uel cum uno aduerbio. ut uit docet & docetur recte scribit & legit & prępositiones quidem ante casuales tã in cõpositione q̃ in appositione ponunt̃ Coniunctio uero nisi in apositione præponi aliis partibꝰ nõ põt: nec ẽt supponi qdem excepto q̃ ut ubiq̃ pleruq̃ undiq̃ uterq̃. In quo tantum possumus additionẽ magis uel deriuationem q̃ syllabę: quõ ce quoq̃ solet fieri factã accipe quã cõiunnctionẽ esse: cũ nec significationẽ suã cõiunctiõis seruat nec legẽ iclinatiõis in oĩbus ut undiq̃ utiq̃. Deriuatiua autẽ p additionẽ finalis alicuꝰ syllabæ apud græcos quoq̃ solet inueniri: ut οὐρανόθεν ἔξωθεν ἄλλοθεν θεόθεν [illegible] θεν τουδε τοσουτοσδε. Sic igit̃ utet uterq̃ ubi ubiq̃ unde undiq̃ plerũ pleruq̃ qs qsq̃. Nihil mirũ tñ coniunctionis similem q̃ syllabam addi cũ apud græcos δὴ eundẽ modũ ĩ fine addit̃: nec tantũ cõiunctio accipitur

Præpositiones uero. Alia differẽtia: quãuis ipse præpositiones in trãs. per po. i. p̃ appositionẽ plate iungantur obliquis casibus trãsitionem significantibus: tamen non iungunt duas substantias cum uno accidẽti: uel duo accidẽtia cum uno accidenti uidet̃ copulare: ut cũ dico. so. cũ platone disputat. sed siqs uim o. insistat: falsum esse inueniet. Cum enim dico so. disputat cum platone. hoc tãtum dico q̃ so. disputat cum platone siue plato disputet siue nõ: per orationem non distinguitur. quidam tamen concedunt cum coniũctiõis uim in prædicta oratione habere quantũ ad officium oratiõis illius. disputationẽ enim ostendit conuenire so. & platoni. Nã nisi uterq̃ disputatione participet: non ita directe uidetur dictum. sed licet coniungat cum hoc non sit eius officium ex inuentiõe dicimus propter hoc non falsificari præmissam de præpositione regulam. Et ut hoc. Ipsum. s. q̃ præpositio duas nõ copulat substantias cum uno accidente uel duo accidentia cum una substantia planius absoluam. dico q̃a præpositio nõ copulat duas casuales dictiones. uel duo aduerbia cum uno uerbo sicut facit coniunctio uel duo uerba cum uno ca. uel cum uno aduer. p duas casuales duas substantias uel duo accidentia intelligit. per duo aduer. uel duo uerba accidẽtia tãtum accipit. Quod autem sequitur & præpositiones. Alia differentia ẽ q̃ non potest coniunctione nisi in appositione præponi nec supponi excepta q̃ ista coniunctione quæ ĩ compositiõe supponitur ut ubiq̃. Et præpositiões quidem. Alia est differentia. Nec supponi quidem. Potest nisi in appositione excepta quæ in compositione supponuntur: ut ubiq̃. Sequitur in quo. i. in qua suppositione tamen &c. Et est correctio

terminans supradicta hoc modo Licet dicimus coniunctionem supponi in compositione: ut in ubiq̃: tamẽ in illa suppositione magis possumus accipere esse factam per additamentum q̃ syllabæ: quomodo solet fieri deriuano per additionem ce syllabæ: magis possumus illud accipere q̃ q̃ esse coniunctionem illa suppositione: cũ nec suam signi. i. sibi propriam. s. significationem coniunctionis seruat. ibi enim nihil coniungit: quod deberet facere si compositio esset sicut facit in atq̃. Nec in omnibus supradictis seruat uim encleticam sicut in undiq̃ itaq̃ quam seruaret si ibi coniunctio remaneret. Deriuatiua autem. Hic confirmat: q̃ dixerat fieri deriuationem per additionem q̃ syllabæ. Sic igitur. Infert ab auctoritate: quia græci dicunt ἔξωθεν deriuatum eẽ ἔξω per additionem θεν finalis syllabæ: sic igitur sunt deriuatiua per additionem q̃ syllabæ uterq̃ &c. Nihil mirum tamen. Diceret aliquis: non ualet similitudo q̃ δε apud græcos nihil significat. & ideo ἔξωθεν non potest esse compositum sed deriuatum. sed q̃ apud nos significatiua dictio ẽ: & sic uterq̃ recte compositum ex duobus integris. ad hoc iste nihil mirum. q. d. Licet θεν apud græcos nihil significet: tamen nõ est mirum q̃ addi. i. poni in additione: q̃ dico non coniunctionẽ illa additione q̃: sed syllabam similem cõiũctiõi. Alibi enim bene q̃ potest esse coniunctio. nihil dico mirum. Cum apud græcos quoque ita ista coniunctio sicut: quæ apud uos in fine ponitur p additionem & iam non accipitur ut coniunctio sed ut syllaba: ut in istis ὅδε τουδε & cætera.

Sed redeamus.q.d.adhuc multis possem modis ostẽdere: quia cum dico undiq; & plerunq; quod non est p compositionem: sed per adiunctionem: sed redeamus &c. Sunt autem. Sicut dedi differentiam inter praepositiones & coniunctiones: ita hic incipiam dare differentiam inter praepositiones & aduerbia. quae tantam ad se inuicẽ habent affinitatem: ut aduer. quaedam ante nullas inter praepositiones reponantur: sed p hoc patet esse diuersa: quia praepositiones non ascendũt ultra ternarium numerum syllabarum. aduerbia uero constat habere quattuor syllabas: aliquãdo quinq;. Aduerbia quidem. Alia differentia cũ sint deriuatiua assignatio loci.

Possunt enim. hic probat q extra & infra & similia aduerbia sunt & non praepositiões. Nam possunt adiici uerbis: quod est aduerbiorum etiam sine casualibus dictionibus ut ego curro in campo: tu extra. subintelligitur curris in hac oratiõe extra sine casuali dictione adiicitur uerbo. Sciendũ tamẽ. Sic iunge. licet dixerim extra & ĩfra & his similia secundum auctoritatem & sententiam graecorum esse aduerbia. Tamẽ sciẽdum q omnia aduerbia quae solent ca.ad.ita ut ipsos casus regant romani artium scriptores inter praepositiões posuerũt: qñ casibus iunguntur aduerbia illa. & hoc ideo tunc sunt praepositiua casualium & grauantur omnibus syllabis: qd est suum praepositionis. uel ideo quia interpraetatio eorum. i. uoces quibus per ĩterpraetationem cõsignificãt & aequipollẽter apud graecos modo. i. quaedã ex illis obtinent uim praepositiõis. modo. i. q̃dam uim aduerbiorum ut si dicam: ante ora patrum. i. corã patribus. hic añt signi. τὸ πρὸ. i. hãc praepositionẽ graecam. Et secundum hoc q huic aeqpollet graecae praepositiõi latini posuerũt ante ĩter p̃positiões. At uero si dicã. Ante leues ergo &c. hic. i. in hac orõne ante significat τὸ πρότερον. i. hoc aduerbiũ πρότερον & in hac oratione ab oĩbus iudicatur esse aduerbiũ significans idem quod antea. s. prius in tpe. κατὰ ẽ praepositio graeca significãs idem qđ cõtra ἐξεναντίας duae pars sunt ἐξ praepositio ἐναντία nomen cõtrarieratem significãs. ad quam significãdam p̃prie impositũ fuit contra: apud latinos ἐπὶ graeca praepositio ẽ & significat idem qđ apud: apud nos ἐναντίως uero graecum aduerbium ẽ: & significat aduersionem & oppositionẽ. Exaduersum aduerbiũ est cõpositũ. μετὰ graeca praepositio est idẽ ualẽs quod post. Luca. in. viii. secundũ emathiã hic secundum p post accipitur. Nota quia cum dicit secundum quando p ὁ μετὰ uel κατὰ accipitur relinquit intelligere: quoniam secundum aliã significationem habet in qua graeco aduerbio cõsignificat. Accentũ habent praepositiones. Datis differentiis ĩter praepositiones & cõiunctiones & aduerbia: ingreditur ostendere cõmunes regulas de praepositionib9. Ad declarationẽ earum attende: qa cum dicit praepositiones acutum accentum habere ĩ fine: de p se proiatis agit qa acutus accẽtus in grauẽ conuertit: quãdo praepositiones illae cũ aliis dictiõibus legunt & iũgunt nisi ita iungãtur ut praepostere p̃ferant: qđ. i. acutũ accentũ aeoles quoq; sicut & latini solẽt seruare ĩ p̃positiõe: quis fugiãt accentũ ĩ fine ĩ aliis p̃tibus orõnis. Cũ uero. Quia dixerat ut p̃postere p̃ferãt: uult deter-ut δε του δε τὸ δε. Sed redeamus ad dñiam coniunctionũ & praepositionũ. Cõiunctio praeponit ẽt carentibus casu p appositionũ solã: cũ cõtra praepositio p cõpositionẽ dũtaxat põt illis praeponi. Sũt aũt uel unius syllabae praepositiones: uel duarũ uel triũ: Et aduerbia qdẽ deriuatiua possunt eẽ: Praepositiones uero positiuae. i. primitiuae sunt oẽs si sequemur auctoritatẽ graecorũ. Itaq; aduersum extra ĩfra ĩtra ĩter cũ sint deriuatiua magis aduerbia esse uident praepositiua q̃ praepositiones. Possunt. n. haec sine casualibus uerbis ẽt adiungi ut ego ĩ cãpo curro: tu extra. Ego supra aspicio: tu ĩfra: sic ẽt similia. Sciendũ tamẽ q oĩa aduerbia quae solent casibus adiungi: Romani artiũ scripores inter praepositiones posuerunt: qa sunt praepositiua casualiũ: & quia grauant oĩbus syllabis: uel qa ĩterpraetatio eorũ apud graecos mõ praepositionis mõ aduerbii uim obtinet. ut ante ora patrũ. hic ante τὸ πρὸ significat: qđ ẽ praepositio graeca. At uero ante leues ergo pascent ĩ aethere ceruι. & Ante pererratis amborũ finibus exul: hic ante τὸ πρότερον significat; & ẽ sine dubio aduerbium. Similiter cõtra qñ κατὰ significat loco praepositionis ẽ accipiẽdum: ut contra concionem Metelli: cũ uero τὸ ἐξεναντίας qđ proprιũ est eius significat: aduerbiũ ẽ sine dubio ut ego in hãc partẽ specto: ut cõtra. Iuuc. in. i. Stat contra: ſtarιq; iubet. Aduersum quoq; ideo p̃positionẽ esse putauerunt qa pro ἐπὶ graeca praepositiõe solet aliquando poni: Vt Terẽ. ĩ andria. Idq; aduersum te gratũ fuisse habeo grãm. Quãdo aũt τὸ ἐναντίως significat magis aduerbiũ ostendit. Vt Terẽ. ĩ phormione. Ex loco ex aduersum tonstrina erat quaedã: Secũdum quoq; quãdo pro κατὰ & μετὰ accipit: loco praepositionis est. Salustius in iugurthino. Secũdum ea ut debetis uterer. & Lucanus in octauo. Secundũ emathiã lis tanta dat. Accentũ habent praepositiones acutum ĩ fine: tam apud graecos q̃ apud latinos: q tamen cũ aliis legendo in grauem cõuertitur: nisi praepostere proferãtur quod aeoles quoq; quãuis fugiant in fine acutum: hac parte solent seruare: quos in plerisque secuti in hoc quoq; sequimur. Cum uero praepostere monosyllabae ponantur acuto: dissyllabae penultimo acuto proferuntur: nisi aliqua differentia ut praedictum est impediat: Vt Virgilius in. i. aeneidos. Maria omnia circum.

minate quē accentū præpositiōes ꝓlatæ præpostere habeant. Tantum aūt. Dixit ꝙ præpōnes mutato ordine .i. ꝑpostere prolatæ mutāt accentū graue in acutū: mō uult ostendere nō esse mi⁊ si illud facit ordinis cōmutatio qa ēt tantā cōmutationē accētuū præpōnis facit ordinis mutatio ꝙ qbusdā ꝓnoībus postposita hēt eucleticū accentū quē minime hēt si præponeret̄: ut cū qñ istis ꝓnoībus supponit̄: me te se &c. Nec mirū. Quia dixerat præpositiōes ꝑ se ꝓlatas acui in fine uult ostēdere nō esse mirū si romani ponunt illos acutos accētus in fine ꝑpositionū. Et ēt non esse mirū si æoles faciūt idem .i. acuūt ꝑpositiones in fine: contra consuetudinē suam:

Finalem .n. acuimus syllabam ne si penultimam acuamus nomen uel aduerbium putetur eē. Tātū āt præpositioni tenorū mutationē facit ordinis cōmutatio: ꝙ ī qbusdā ꝓnoībus etiā encliti uice fungitur quæ sunt hæc mecū tecū secū nobiscū uobiscū: de qbus latius in pronomine tractatū est. Nec mirū in hac parte orōnis Romanos in fine ponere accētus: q̄uis sint dissyllabæ necnon æoles cōtra cōsuetudinē suā idē facere cū annititur semper præpositio sequenti dictioni: & quasi una pars cū ea effertur. q̄uis per appositionē etiā proferat̄. Vnde & acutū in grauē cōuertit. Idq; donatus etiā in secūda arte de præpositione se intelligere cōfirmat his uerbis: separatæ præpositiones acuunt̄. Coniunctæ uero casibus aut loquelis uim suā sæpe cōmutant & graues fiunt. Censorinus uero planissime de his docet in libro quē de accētibus scribit. Et cōpositæ qdem tā in noīatiuo q̄ in obliqs casibus ab eo noīatiuo cōposito flexis inueniūt̄: ut indoct⁹ indocti indocto indoctū indocte. Appositæ aūt nō nisi cū accusatiuo uel ablatiuo: ut in hostē ꝓ patria: Cū uerbo semper in cōpositiōe ut induco extorqueo pcurro. Cū participiis in cōpositiōe quidē sm uerborum figurā ex quibus nascunt̄: ut inducēs extorquens percurrens. Et præterea ꝑ appositionem actō & ablatiuo sm noīa: ut in amantē ꝓ docente. Pronominibus uero per appositionem solā præponit̄ duob⁹ supradictis casibus obliquis: ut in illum: de illo. & sibi ꝓponitur in cōpositione ut impertritus inexpugnabilis. Necnō etiā cōiunctiōi inuenit̄ præposita. Sed nō seruat uim suā: ut absq; unde ut supra memorauim⁹ additio magis putatur q;. Ergo a præpositione abs deriuatū ē absq;: quō ab ex extra. Similiter aduerbiis præponit̄ ꝑ cōpositionem ut ꝑinde: desubito deinceps abhinc. Igitur nomini quidem & ꝑ appositionem & per cōpositiōem ꝓnomini uero ꝑ appositionem solā: licet quibusdam mecū tecum secum nobiscum uobiscum cōposita esse uideant̄. Participio uero per deriuationem uel consequētiam cōpositorum uerborum uel ꝑ appositionem. Cæteris autem partibus ꝑ solam cōpositionem præpositio iungitur loco ēt cōiunctōis accipi solet casualis: ut per desidiam malitiæ nascuntur .i. causa desidiæ: similiter propter & ob. Vir. in. iiii. Te ꝓpter libycæ gentes nomadumq;. Idem in. xi. Cuius ob augurium infaustum.

quia .s. fugiunt acutum accētum in fine cum præpositio semper annectit̄ .i. expectet & desiderat adhærere & cōiungi sequenti dictioni: quapropter acuitur in fine & suspēditur: donec habeat qd̄ expectet .s. uel additiōem cui exigit adiungi: quā postq̄ habuit q̄si una pars effertur cum ea. Significatio .n. præpositiōis quæ icerta erat dum per se proferretur ex sequenti dictiōe cui apponitur certa fieri dinoscit̄. Vnde. Probatio est ab effectu: quia præpositio sequenti dictiōi annectitur: quod licet inde sumas ꝙ acutum accētum quē habet dum sequentē dictionem expectat ei cōiuncta in grauem cōuertitur. habet enim qd̄ desiderabat nec amplius debet suspēdi id qd̄ scilicet ꝙ ꝑpositio separata in fine debet acui postposita grauari: donatus cōfirmat sese sentire. loq̄tur dicit quando inter præpositionē & casum quē regere debet ponit̄ alia loquela .i. alia dictio: ut cum dico uado ad regis palatium. Censorinus uero pla. do. de his præpositiōibus quos .s. accentus debeant habere in libro quē describit. Et compositæ qdē. Alia cōmunis regula. Attēde: quoniam secundum huius tam rigidæ regulæ diffinitionem: nec inuicem: nec hactenus ualēt esse cōposita cum nō a noīat uo composito flectantur: quare necesse ē ut si quis ea cor. penulti. efferat: uel se cōtra regulam grammaticæ fecisse: uel illa simplicia aduerbia esse confiteatur: nisi dicat hactēus componi ex hac aduerbio & tenus præpositione: quod liber tamen mauult aduerbiū esse. Secundū figurā uerborū. Dicit quia nō cōponitur participiū nisi ꝑcedat eius uerbū compositum. Et sibi ꝑponitur .i. præpositio præponi ī compositione: sed non nisi cū alia parte componat̄. Nec non etiā. Coniunctio inuenitur præposita. sed tūc ipsa cōiunctio nō seruat uim suam. Correctio ergo a præpositiōe: qa q̄ ē ibi additio: ergo absq; deriuatū est a ꝑpositiōe abs & fit a parte hæc illatio. Nā deriuatio alia regularis: alia ꝑ additiōem ut ista. Igit̄ nomini qdē. A præmissis exemplis īfert: qa cū dicim⁹ in hostē & ꝑ patria & īdoctus īdocti: ergo nominū qdē &c. Participio. Per deri. uel cōse. cōpo. ut deriuationē dicit quando participiū compositū a uerbo cōposito regulariter deriuat̄ consequētiā uocat similitudinē .s. quādo participia ꝑ se cōponūt̄ sicut & uerba ꝑ se: ut exigo exactus. Loco ēt cōiūctio. Hoc iō inducit quia præpō cōponi neq; apponi pōt cōiunctiōni saltē hoc habet ide remediū: qa solet poni loco cōiūctiōis graecæ .s. ενεκα ut ꝑ desidiā .i. cā desi. ut græci dicunt ενεκα desidiæ: hmōi autem cōiunctiōes apud nos non inueniūt̄. Similiter pp̄ & ob. Loco casualis

coniunctionis accipiuntur. Sunt autem. Alia cōmunis regula quare apud nos sint plures causam supponit. Nam apud illos singulæ præpositiones multas & diuersas habent significationes. & nos ad unāquāq; illatum significandam unam præpositionem habemus. & ita singulæ græcorū præpositiones complent demonstrationem i. significationem multarū præpositionum apud nos: ut περι ponitur pro circum: & super nō quando super significat locum: sed quando est memoriæ. i. memoriam significat de aliquo: ut multa super priamo. Nec solum id quod modo dixi de diuersitate significatiōis causa sit quare plures habeamus præpositiones: sed enī illud &c. Tenoremq; earum. i. præpositionum seruauerūt in illis aduerbiis: quia. s. præposita casualibus grauantur in omnibus syllabis. Sequitur. huiuscemodi enim redditio ē causæ quare pauloante ponc. & infra & similia aduerbia uocauerit. quare græci dixerūt ea aduerbia eē & nō præpositiōes causam supponit. qa. s. certam habent aliquā significationem etiam per se posita: pPpositiōes uero p se probatæ, certam nolunt habere significationem. & ideo supradicta a iure præpositionū separātur. Aduerbia uero p se plata certā habent significationē: q̄ e supradicta bene possunt eē aduerbia. Amplius pleraq; aduerbiorum componi nō possunt: Nec supradicta localia componūtur: Vnde uidētur esse aduerbia. Omnes aūt præpositiōes apud græcos cōponi possunt & apponi. Sed supradicta localia componūtur. Igitur non sunt præpositiones: sed rōnes græcorū. Præterea hæc. Alia ratio quare supradicta: & similia nō sūt præpositiōes: quia hæc quæ certissimam etiā per se posita habēt locorū significationē possunt apud latīos quoq; sicut apud græcos sine casu pro. qd' rarum. i. nunq̄ patitur præpositio. Semp. n. uel apponitur casus ut uado ad domum. uel subintelligitur: ut de post tergum: subītelligitur enī euerte. de ultra mare: subintelligitur existēte. Quod localia sine casuali proferantur. Ponit exemplū Virgi. i secundo. pone subit cōiunx. Inueniunt igitur. A supradictis infert sic. Quando qdem sm græcos pPpōnes p se platæ certā significationē nō habēt. sed sm illos oes pPpōnes cōponi possunt & apponi. igit' iueniunt. apud latinos in præpositionibus tria cōtraria obseruatiōi græcorū q̄ un supponit. s. q qd im præpōnes sūt certæ significatiōis: ut iuxta. ita. u. & alia supradicta localia q̄ latini faciūt pPpōnes qū casualibus adiūgunt. & q qdā pPpōnes nūq cōponāt ut supradictæ. s. iuxta & ita: & q pPpōnes nūq̄ separant. i. apponiūtur con. di. Scđm qa con. di. & similia uocāt pPpōnes ob hoc tātū: qa loco præpōnū ponunt i cōpōne sicut i se quētibus iueniemus. Nulla præpō. Alia cōmunis regula. Nomen aspirationē hēt: ut hara: pnomē ut hic &c. Rarū. alia cōis regula: ut apud Teren in an. Præpō monosylla. mutat ordinē. i. præ sequar. debuisset enim dicere præ: & esset cōpositū: cū nulla præpō uerbo nisi in cōpōne adiūgat. Mediæ quoq;. Alia cōis regula. Necnon: Itē alia cōmunis regula. In ad locū & in loco signi. ut i domū uado: & in domo sum. hic aūt signi. in ipsam domū nō in essentia: sed secundū hūc respectum q̄ itur ad eam: nō maneret in ea. Ex de loco signi. ut ex ægypto uocauit me.

Sunt āt apud nos multo plures q̄ apud græcos. Apud illos enī cū sint decē & octo præpositiones: & diuersas singulæ hēnt significationes quæ cōplent multaꝝ apud nos demonstrationē: ut περι p circū. & circa & erga & de & super quando memoriæ ē. Ponitur similiter παρα pro apud & prope & propter & præter: nec solū id. sed etiam illud causa fit: ut sint ampliores apud nos quod oīa aduerbia localia quæ solent casualibus præponi inter præpositiones nostri posuerunt ut supra diximus: tenoremq; earum in eis quoq; seruauerunt. ut pone tribunale: aduersum hostē: citra forum: contra inimicos: infra tectum: supra montem: extra muros: intra urbē: ultra alpes. Huiuscemodi enim oia græci aduerbia dicunt esse: quia & certam aliquā habent significationem etiā per se posita: quod præpositiones habere nolunt p se prolatæ. Aduerbia uero habent: & pleraq; eorum componi non possunt. Oēs aūt præpositiōes apud illos & componi & apponi solēt. Præterea hæc quæ certissimā habent locorum significationē etiā p se posita possūt. Apud latinos quoq; sine casualibus pferri: quod rarissime patitur præpositio. Virgi. in secundo æneī. Pone subit coniunx. Inueniunt' igit' apud latinos in præpositionibus tria contraria obseruationi græcorum q, certę sūt significationis q̄dam præpositiones: ut apud erga circa iuxta: & q, q̄dam nunq̄ cōponūtur: ut hæ ipsæ apud erga: & quædam nunq̄ separant' con se re di dis. Nulla p̄positio habet aspirationem sicut nec cōiunctio cum in aliis sex partibus orationis sunt quæ habent aspirationem: & q̄ non: ut hara habeo habens hic huc heu.

Præpositiones quæ rarissime pręposterę proferūtur.

RArissime apud prosam scribentes prępostere proferuntur præpositiones monosyllabæ ut etiam apud poetas difficile mutant ordinem ut apud Terentium in andria. Ipræ sequar nisi cum. Ea enim sola tam apud poetas q̄ apud reliquos præpostere cum pnominibus ponitur: ut prædictum est his mecum tecum secum nobiscum uobiscum. necnon etiam quocum quicum quacum quibuscum: Mediæ quoq; ponuntur ut quadere quaobrem quasorbes quampartem. Necnō habent quandam cognationem cum aduerbiis localibus pleruq; præpositiones: ut in ad locum: & ab. & e. & ex de loco.

Sciendum tamẽ q nulla alia pars in x desinit apud latinos nisi noĩa: & ex præpositio quæ græca ẽ & uix & mox & pax ΠΑΙ ΤΕΛΩΣ. Ad uerbium comicum quo utitur Terẽ. quod similiter grę cum est. Sunt quæ in compositione elisionem patiũtur ut cum sequẽte uocali: coeo: coarguo: coarto: coerceo: coæquo. Contra pro sequente uocali d assumit: ut prodes prodest proderam prodesse. Quædam etiã syncopam passæ sunt ut supra ꝓ supera: infra pro ĩfera: extra ꝓ extera. Nam antiqui trissyllabæ ea ꝓferebãt: ut Cic. in arato. Toruus draco serpit subter superaq; retorquẽs sese tenuit tamen usus. ut dissyllabæ magis ea ꝓferantur: Nec solum præpositiones sed etiam aduerbia sunt ea ꝓ uaria significatione accipienda. Oportet autẽ scire qd graeci proprium dicunt esse præpositionis ut nihil certum per se positæ sine aliis partibus orationis significare possint ut supra dictum ẽ quales sunt pene apud nos quoq; omnes monosyllabæ: ut ad ob per prę ab abs cum de e ex. Necnõ dissyllabarũ quædã: ut ante præter: Hæ. n. ad sensum sequentiũ significationes suas accõmodant ut at modo ꝑsonæ: modo loco: Est quando tempori adiungitur: uel numero. ꝑsonæ ut Vir. i. i. æneid. Ad te confugio & supplex tua numina posco. loco ut idem in eodem Prima quod ad troiam ꝓ charis gesserat argis. Tempori ut Salustius in primo historiarum. Ad bellum persi macedonicum. numero ad quinquaginta milia. In compositione quoq; mõ intẽtiuum est ut approbat affirmat. Modo ad ꝑsonam aliquã uel rem dirigitur: ut alloquit atridet. Similiter aliæ supradictę diuersas habent significationes. Quæ uero certæ alicuius sunt significationis q̃uis secundũ græcorum rationem pleraq; inter aduerbia poni debeant. i. supra infra extra pone & huiusmodi: alia tamen quia casualib9 plerunq; præponuntur & grauantur more præpositionum: & loco plerunq; græcarum accipiunt: ut dictum est prępositionum. ut supra cælum ΥΠΕΡ ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟΝ infra terram ΥΠΟ ΤΗΝ ΓΗΝ. Ideo non penitus irrationabiliter ab artium scriptoribus latinarum inter præpositiones quoq; sunt receptæ. Inueniuntur tamen in aliis partibus præpositiuæ non tamen semper: nec omnes ad eandem speciem ꝑtinentes: ut ne aduerbium dehortandi: & hic ꝓnomen præpositiuum qd tamen licet ẽt postponere: ut hic homo: & homo hic nulla ordinis cõfusione tam a poetis q̃ a sine metro scribentibus bene dicitur. Iure igit sola hæc ps. i. præpositio a loco quẽ propriũ possidet nomẽ accepit. Sæpe & a uerbis desunt ꝑpositiones: ut Vir. in. i. æneid. Vna eurusq; notusq; ruũt

Sciendũ tamen. Licet ex. ista præpositio ĩ x desinat: tñ sciẽdum &c. q aduerbiũ. s. pax similiter ẽ græcũ a trãsficut ex præpõ ẽ græca.

Alia cõis regula. Sũt præpões quæ in cõpõne patiunt eli. i. uni9 lræ abscisionẽ: ut cõ: ista ꝑpositio seq̃nte uocali: cum dico coeo. cõeo. n. deberet dici: sed pp seq̃ntẽ uoca. subtrahit̃ n. cõtra. i. ecõtrario ꝓ ista præpõ sequẽte uocali nõ elidit̃: ĩmo assumit d litterã: ut prodest. Quædã ẽt. Alia cõis regula. Seq̃uit̃. Nã antiqui. & rñdet ad hoc qd dixit supra ꝓ supa. usus tñ tenuit ut dissyllaba ꝓferãt: licet & antiqui dissyllaba ea proferrent tamẽ usus tenet. Nec solum. q. d. ego dixi supra & infra esse præpões: sed hoc sciendũ de illis q nõ solũ sunt præpões: sed ẽt aduerbia sũt accipiẽda ꝑ uaria significatiõe, Est. n. qñ p se prolata certissimã habẽt locorũ significationem. & tũc debẽt ĩter aduer. reponi. Oportet aũt &c. Superius idem dixit: sed ibi ad differentiam aduer. & ꝑpositionum. hic uero ut cõem regulam det suo loco. Pene dicit. qa præter cũ sit monosyllaba: p se tñ ꝓlata certissimam hẽt loci significationẽ. Necnõ ẽt quædã dissyllabaꝝ præpõnũ nihil certũ p se significantur apud ꝑ se ꝓlatũ ꝑsonã uel locũ non põt. Hæ. n. q. d. in hoc potes colligere qa hæ supradictæ ꝑpões monosyllabæ uel dissyllabæ p se nihil certũ significãt: qa accomodãt signi. suas ad sensus dictionũ sequentiũ qbus. s. iungunt̃: & ꝫm uarios sensus earũ significationes uariant. In cõpositione quoq;. ad suã uariat significationẽ: qa mõ ẽ intentiua: qa intendit & augumẽtat sũm uerbi: ut approbat. i. ualde ꝓbat mõ ad ꝑsonam uel rẽ dirigit̃: ut alloquitur hoĩem: adeo domũ. Quæ uero alicuius sunt certæ significatõis q̃uis ꝫm rationem græcorũ pleræq; inter ad. po. de. pleræq; dicit: qa inter ista præpõ certã habet significationẽ. sed tamẽ qa nunq̃ ĩuenit̃ sine casualibus: iõ nõ cõcedit auctor ut ẽt ꝫm. i. pp rõnẽ græcorũ deberet inter aduerbia reponi. yper & ypo præpões sunt apud græcos idem significãtes qd supra ĩfra apud nos.

Inueniunt̃ tñ. Vult ostendere q̃re hæc collectio uocũ specialiter præpositio nuncupet̃. q. d. licet. ĩ multis locis dixerim hanc uocũ collectionẽ aliis dictionibus debere præpõi: inueniuntur tamen ẽt ĩ aliis partibus oratõis præpositæ dictiones: ut ne aduerbium. deh. præpositiuũ ẽ. & hic istud ꝓnomẽ. nõ tñ semꝑ præponunt sicut ꝑpositiones naturaliter. i. ex inuentione præpon habent: qa nulla ordinis confusione possum dicere: hõ hic sicut hic hõ. Nec oĩno sũt præpositiuæ dictiones ꝑtinẽtes ad eandẽ spẽm in aliis ꝑtibus orõnis: ut atq; ista cõiunctio copulatiuæ speciei ẽ & ꝑponit̃. q uero ꝑtinẽs ad eandem spẽm copulatiua supponit̃. Iure igitur. qa in aliis ꝑtibus nõ semꝑ sunt ꝑpositiuæ dictiões: nec ẽt illæ q̃ subiacent eidẽ spẽi: igitur iure & cæ.

Sunt ẽt. Alia cõis regula: & q præpositões

desunt uerbis quibus iungũtur per cõpositionẽ: ut ruunt dixit. Virg. pro eruũt. intelligitur. n. ibi ruũt eẽ compositũ p subintellectam præpositionem. & e conuerso præpositionibus desunt uerba qbus conponuntur: ut Virgilius sup dixit ꝓ supes.

Compositæ præpõnes. Alia cõmunis regula. Verba qa nominatiuum. i. ita directe significat sicut & noĩatiuus: iõ &c.

Est quando. Alia regula. Et nota quia hanc eandem uideẽ superius dixisse, sed & aliud & aliter. Superius. n. indeterminate dixit. præpositio etiã loco coniunctiõis accipi solet causalis. hic uero apud nos & apud illos igitur id fieri determinat. qñ uero ꝑpter sig. nõ græcã: sed tunc præpositio est ualẽs idem quod apud nos ob. cũ per appositionẽ loco causalis coniũctionis ponitur. In compositione uero idẽ quod circum hæc præpositio sig. Obeuntia. n. idem est quod circumuenientia.

Necnon cum aliis partibus coniuncta uel per appositionem uel per compositionem simul cũ illis. i. ipsa & aliæ secũ oẽs. s. simul pro causali coniunctione accipiũt. ut quãobrẽ. Cũ apud græcos. Alia cõmunis regula. Regula nisi hellenysmo. i. græcismo utaẽ auctoritas. ut Vir. quãuis apud græcos ἄχρις sunm æquipollẽs sit aduerbium. Itaq; quia æquipollẽs tenus est aduerbium tenus raro ꝓponitur: quia non recte est præpõ. Necessario autem. Alia regula. Sequitur redditio causæ. iõ ãr.

Separatæ. n. recte. ac si. d. Accusatiuus & ablatiu9 cũ trãsitiui sint præpõnes separatas recipiũt. Nã hæ ꝓpositiões &c. Itaq;. qa noĩatiui per appositionẽ non recipiunt ꝓpositões. igitur uerba p compositionem iungi non possunt ꝓpositiõi: unde inferat ipse interserit. quia semp &c. Sequitur. Nihil. n. respicit ad partem supradictorũ ad hoc. s. quod dixerat. & carent casibus. p se dicit. i. ex sua ui. Opponitur. quia ꝓpositiones separatæ trãsitionem significãt. quod pauloante dictum ẽ: cum nullos casus habeant. Sed huic oppositioni satisfacere uideẽ cum dicit p se. i. ex sua ui. neq;. n. ꝓpositiões ex ui sua sed ex sequentium dictionum coniũctione aliquid certũ significãt nedum p se sint trãsitiuæ. i. aliquod certũ p trãsitionem significent. sicut actiua uerba sẽ trãsitiua dicanẽ tamẽ si casus nõ habeant appositos uel subintellectos per se nullam transitionẽ faciũt: sed absolutam uim hẽre dicuntur. ut Terẽ. in eunu. Hic ẽ q si amare occeperit. amare nullam transitionẽ facit hic. Præpositio quando. Alia cõitas & hæc. s. ut ꝓpositiões p defectionẽ uerborũ prolatæ generalem seruãt accẽtuum regulam. facimus nos ad græcorũ similitudinem. Necnon etiam si præpostere ꝓferãtur præpositiones generalem ser

& præpõnibus uerba ut idem l. iii. æneí. O mihi sola mei super astianectis imago. Super pro superes.

Compositæ uero præpõnes cũ aliis partibus in illarũ potestatẽ cõcidũt: ut icuruus adoro abhĩc ꝓ inde. Nã in absq; magis adiectio ẽ quæ syllabæ ut diximus q̃ cõiunctio. Verba qa ntũm semper significant uel utũm: iõ in compositione semper habẽt præpositiones: quõ & noĩatiui noĩum & uocatiui. Est qñ præpositio loco cõiunctiõis ut dictum ẽ accipiẽ tam apud græcos q̃ apud nos ut pp te: hoc ẽ tui causa: Tũc. n. loco causalis cõiunctionis accipiẽ qñ Δια græcam significat. Vir. in. iii. Te pp libycæ gentes numadumq; tyranni Odere. Quando uero παρα significat prepositionis uim sine dubio defendit. Idẽ Virgi. in. ix. Siue padi reps: athesim seu pp amœnum. Similiter ob loco causalis solet poni coniũctionis. Vir. in. xi. Cuius ob auspicium infaustum moresq; sin stros. Cum in cõpositiõe semp præpõnis habeat significatiõem: ut idem in. yi. Magnas obeũtia terras Tot maria ĩtrari duce te. necnõ cum aliis ptib9 cõiũcta simul cum illis loco causalis coniunctionis accipitur ut q̃obrẽ quapp. ut Cice. in. i uerrinarum: Quãobrẽ ut sæpe iã dixi. Cũ apud græcos separata præpõ: tribus soleat casibus præponi gẽitiuo datiuo accusatiuo: apud nos duobus solis præponiẽ. i accusatiuo & abltõ nisi hellenismo utatur auctoritas: ut Vi. in. iii. geor. Et crurum tenus a mento palearia pẽdẽt. genitiuo ẽ usus sm græcos ꝓ ablatiuo: q; uis apud græcos το αχριο: qd̓ ẽ tenus nõ prepositio sed aduerbiũ eẽ ostẽditur. Itaq; apud nos quoq; raro ꝓponiẽ ut in. ii. geor. Hactenus aruorũ cultus & sydera cæli. Idẽ in secundo æneí. Capulo tenus addidit ensem.

Nominatio uero p cõpõnẽ addita ꝓpositio p oẽs manet obliquos casus. Ideo ãt noĩatiui p appositionẽ nõ recipiũt præpõnes: qa p intransitiuã dicunẽ elocutionẽ. i. non transeuntẽ ab alia ad aliam psõnã. ut pcurrit homo excelsus. Ecce quia noĩatiui sunt nullã hẽnt trãsitionẽ. Accusatiuus uero & ablatiuus cũ trãsitiui sunt recipiunt separatas ꝓpositiones. Separatæ. n. hæ semp trãsitiones significãt. Itaq; uerba quoq; qa semp adiũcta sunt ꝗtũ ad ĩtellectũ uel ntõ uel utõ & carẽt casib9 iure nõ possũt p appositionẽ adiũgi ꝓpositioni. Nihil. n. carens casu p se trãsitiuũ eẽ põt. Præpositio qñ p defectionem uerborũ ꝓferẽ generalẽ seruat accẽtuũ regulam q; ab acuto ĩcipit. Vir. i. iii. æn. O mihi sola mei sup astianactis imago. Et Terẽ. i and. Adeo modesta & adeo uenusta: ut nihil supra: & hoc ad similitudinẽ grecorũ Homerus ξανθω επι Διννην τιτωΔαιει παρευ αιυγεεων ωσ λοιγον αιωνει. Necnõ etiam si preposterẽ proferantur:

ut Vir. in. vii Decus impiũq; latini. Te penes. hoc quoq; a græcis homerus κλῦθι μευ ἀργυρότοξος ἀρτέμιδι ξοῦν. Est tamen quando postposita quoq; grauatur si genitiuus sequatur redditus ad supra positum accusatiuum uel ablatiuũ ut si dicã Virtutẽ ꝓpter imparoris uel iusticia i legũ. Sin autem in fine sensus sit præpositio omni modo generalem seruat accentuum legem. ab acuto incipit: ut homines mille uenerunt supra nisi differẽtia ꝓhibeat sicut supradictum est ut circũ. Virgi. in primo æneı. Maria oia circũ in fine acuitur: ne aduerbium uel nomẽ esse putetur: sicut & apud græcos Διά. Et si loco aduerbiorũ uel interiectionũ accipiantur similiter mutant accentũ sibi destinatũ. Terẽ. in cunu. Perpulchra credo munera haud nostris similia. ut Luca. in secũdo. Proch tristia facta. Quis fuit ille dies marius quo mœnia uictor. Hoc tamen quoq; græcis auctoribus facimus: sicut enim præpositiões loco aduerbiorum. sic etiam aduerbia loco ꝑpositionum solent poni. Home. τῷ δὴ αὐτῷ μάρτυροι ἔστων πρός τε θεῶν μακάρων πρός τε θνητῶν ἀνθρώπων. præpositionẽ posuit ꝓ aduerbio ἰδί ὀπίσω aduerbium pro præpositione. Nihil igit᷑ mirum apud nos quoq; præpositiones ꝓ aduerbiis: uel aduerbia ꝓ ꝑpositionibus inueniri. Cum etiam loco nominis ea soleãt accipi: ut Virgilius in tertio: Mane spõte sua. Statius i undecimo: At tu puder hostia tegni hostia nate iaces: ceu mutus & e grege sanguis Hei mihi primitiis ararũ & rite nephasto Libatus: rite pro ritu posuit. Præpositiões quoq; tam pro aduerbiis q̃ ꝓ coniunctionibus inueniunt᷑: ut ostẽdimus. Non tñ bene stoici ꝑpositionẽ inter coniunctiones ponebant ꝑpositiuã cõiunctionẽ eã nominãtes cum cõiunctio & nominibus & uerbis: & oibus tam declinabilibus q̃ indeclinabilibus per appositionẽ soleat adiungi. Nec solũ ꝑponitur: sed etiam adiungitur tam apud poetas q̃ apud sine metris scribẽtes. Præpositio uero ut supradictum est: & præponi uult semper cum recto ordine ponitur: & uerbis cæterisq; partibus indeclinabilibus nisi in compositione non adiungitur. Separatæ præpositiões uel accusatiuo uel ablatiuo adiunguntur. Compositæ tam nominatiuo q̃ cæteris obliquis: qui ex composito nominatiuo nascuntur. Et est quando eandẽ habent tam in cõpositione q̃ in appositione significationẽ: ut iuado hostẽ: & i hostem uado. In utroq; enĩ cõtra significat. Est quando diuersas: ut de te loquor: idest tui causa loquor deprimo: idest ĩfra premo. Est quando abundat syllabice. i. auctiõis syllabarum causa tñ modo nulla significatiõis adiunctiõe: ut emori ꝓ mori. Est quãdo localem uim possident quadripartitam: ut uenio ꝑ forum ꝓficiscor ad græciam: in italia sum: a cecilia uenio. Cum apud græcos ꝑpositio cõposita cum dictionibus alius mant regulam accentuũ. & hoc quoq; a græcis accipimus. Est tamẽ. Licet dixerim præpositiones præpositas generalem accentuũ seruare regulam. ẽ tamẽ quãdo postposita quoq;. i. sicut præposita grauatur. s. si sequatur gtĩs ad suprapositũ actũm uel ablatiuum redditur ut ab illis regatur. sicut apud græcos Διά acuitur in principio ꝓpter differentiam hic oportet subĩtelligi. Et si loco aduerbiorum. Alia communitas perpulchra. per hic non grauatur: sed acuitur et ponitur ꝓ ualde. pro tristia facta. pro loco interiectionis ponitur: & iõ acuit᷑. Hoc tamen. Licet dixerim nos accipere ꝑpositiones loco aduerbiorũ tamen hoc facimus auctoritate græcorum sicut. n. præpositiones loco aduerbiorum: sic etiam aduer. loco ꝑpositionum solent poni apud illos. sufficeret dixisse. illi enim ꝑpositiones loco aduerbiorum accipiunt. sed contrarium mẽbrũ additũ qa uult inferre. Nihil igit᷑ mirũ. Huius illationis altã probationẽ supponit: cum etiã loco nominis ea aduerbia soleant accipi. ut Statius rite aduerbiũ pro ritu nomine posuit. Præpositiones quoq; tam pro aduerbiis. hoc reperit ut addat: non bene tamẽ licet ꝓ cõiunctionibus ponatur: ideo non bene quia differunt: quod habes ubi dicit cũ coniunctio &c. Separatæ ꝑpositiões. Idem dixerat superius: sed uult addere: & est quando eadem habent. Est quãdo abundant: idest superfluunt positæ syllabice qualiter syllabice ipse exponit idem causa &c. Syllabice aduerbialiter positum est. Est quando localem uim possident quadripartitam. i. quatuor modis locum significant. Alia. est cõmunitas. Cum apud græcos. Alia communitas. & est sensus. apud græcos sũt quædam dictiones dissyllabæ penul. habentes acutam: ut πλήσιος: quibus ꝑpositio per compositionem coniuncta: ita ut aliquid addat significationi accentum acutum de penultima transfert in antepenultimam. quando enim dicunt πάραπλήσιος antepenultima acuit᷑. παρά ꝑpositio est græca. Cum autẽ apud græcos. ꝑpositio composita ĩ multis dictionibus hoc faciat. apud nos ꝑpositio composita illud idem in uno facit aduerbio: scilicet tamen. inde enim per se prolatum acuit pen. q̃ si de uel ꝓ in compositione ei ligatur: ut dicamus proinde. deinde acuitur antepenulti. littera sic se habet: cum apud græcos ꝑpositio composita cum aliis a præpositione dictionibus non omnibus sed quibusdam & illis habentibus penul. acutam. Illa præpositio ante facit eã penul. idest similẽ illi penul. s. acutã. ita di

ĉo ſi illa præpõ cõpoſita aliqđ addit ſignifi cationi: cũ dicũt παράπλησιος. Iſta pp̃ poſitio iũcta cũ. Antepenul. facit penul. i. ſimilẽ penul. ſyllabæ: qa acutũ accẽtũ de penul. trãſfert in antepenul. apud nos in uno aduerbio hoc ſolet facere p̃poſitio. ſ. accentũ acutũ de penul. transferri in antepen. ut inde: pinde. Et quare ita fiat: cauſam ſupponit. ſ. ne ſi grauetur p̃poſitio p appoſitionẽ eſſe puteť ante aduerbium: qđ fieri non licet. Hac occaſione noluũt aliqui dici de longe antepenul. acuta. ſ. ne de per appoſitionem huic aduerbio lõge iuncta eſſe uideatur. Sed hæc rõ nõ pcedit. cauſa .n. illa probabilis eſt nõ neceſſaria. ſi. n. neceſſaria eẽt: induco antepenul acuta diceremus: ne in p appoſitionẽ uerbo iũcta eſſe uidereť: ſed hoc auctor minime cõcedit: pſertim cũ dicat in uno aduerbio. ſ. inde hoc tantũ fieri.

Eſt quando. Alia con. ſ. qa p̃poſitio aſſumitur cauſa ſignificãtiæ ut amplificet ſignificationem: ut iprudens. i. multũ prudens.

Sũt p̃poſitiones quæ ſimilẽ. Alia con. ſit illa ſimilis poteſtas ſubiũgit. localis. ſ. ſignificatio etiã apponit: qa ex. præter cõmunẽ priuatã habet ſignificationẽ: qa pro cauſali cõiũctione accipiť & ordinem ſignificat ex in compoſitione: ut exin. Quãuis extra. Hæc aduerſatio ad hoc reſpicit quod dixerat loco huius aduerbii extra. Tpalia quoque. &. i. ſicut localia. Alia con. pridie calẽ. pridie tpale eſt aduerbiũ: ſed qa cũ accuſatiuo cõſtruitur: loco præpoſitionis fungiť. Aduerſus nomen eſt quod ſimiliter inter præpoſitiões ponitur: cũ accuſatiuũ regit.

Subtractæ. Alia con. ſi dicas a domo uenio nomẽ ẽ proprie. ſi dixeris domo uenio p̃põne ſubtracta domo pro aduerbio ponitur. Adeo aũt. uult confirmare qđ dixerat alia ex localẽ habere ſignificationẽ: ſed altius regulam oriť cõiter de multis aduerbiis. Sed etiam dixi ac ſi diceret ab ex naſci localia aduerbia extra & extrĩſecus ſed ſecũdũ latinos nõ ſunt aduerbia: & ẽ ordo. artium ſcriptores numerant hæc inter præpoſitiones: iõ q loco præpoſitionũ ſæpe ſolẽt poni: tũc. ſ. cũ i. qñ caſibus adiunguntť.

Cum igitur. Tractatis uſq huc cõibus p̃poſitionũ regulis ſpeciales uniuſcuiuſq p̃poſitionis ſignificationes oſtendit cãm illationis iterſertã hẽs cũ ut ſupra memorauimus uni ſyllabæ qđ p̃miſit exequitur.

Ex his pleraqꝫ & ẽ reſeruãdũ locũ ad diſſyllabas & triſyllabas. & q licet tã poetis q̃ oratoribus ſine repħẽſiõe & p̃ponere & poſt ponere ea caſibus. Nſi ue. Talis ẽ rõ græcorũ: ſed huic rõni nři ſe opponũt dicẽtes nõ eẽ ueꝫ: ĩmo ſemp p̃poſitiua ſũt niſi poetica licẽtia hoc mutauerit. Sũt ãt. Dixi qa eas dictiones quas græci uocant aduerbia noſtri poſuerũt inter præpoſitiões. Sunt autẽ pleraqꝫ huiuſcemodi localia . pleraqꝫ

qbuſdã penulatimã habẽtib9 acutã antepenul. eã facit. ſi addit ſignificationi aliqd: ut πλησιος: παραπλησιος. Apud nos quoqꝫ i uno aduerbio hoc ſolet facere. Inde: deĩde: exĩde: ſubĩde: ne ſi grauetť p̃poſitio: p appoſitionẽ cẽ puteť ante aduerbiũ: qđ fieri nõ licet: Eſt qñ ſignificãtiæ cauſa aſſumiť præpoſitio: ut Virg. in primo geor. Nunq̃ ĩprudẽtibus obſuit ĩber. Eſt qñ priuationẽ . i. abnegationẽ ſignificat: ut ĩpius: exps. Sunt quæ ſimilem habent ptãtẽ: ut ab a ex e q̃ ẽt localẽ poſſident ſignificationẽ: Ex uero & pro caſuali cõiũctiõe põt accipi: ut ex ĩſidiis illius hoc patior. i. ĩſidiaꝫ illius cã. Priuationẽ quoqꝫ ut ſupra dixi ſignificat: ut expers: exlex: & ordinẽ: ut Vir. i. viii. æne. Exin gorgoneis alecto ĩfecta uenenis. Et loco aduerbii extra fugiť: ut exul extra ſolũ: & excludo extra claudo: q̃uis extra quoque oĩa localia: ut ſæpe memorauimus aduerbia: q̃ ſolẽt caſibus adiũgi nři ĩter p̃põnes poſuerunt. Tpalia quoqꝫ & localia aduerbiorũ q̃dã in præpõnes trãſierunť & noĩa: ut pridie calẽdas: & aduerſus uel aduerſũ hoſtes. Subtractæ quoqꝫ noib9 q buſdã loco aduerbioꝫ ea faciũt accipi: ut domo uenio p a domo: & domi ſum p in domo: & domũ eo p ad domũ: Et ĩuicẽ p ſe ponunť p̃põnes: ut in urbẽ uenio p ad urbẽ: & p urbẽ ſum p in urbe . Adeo aũt plærũqꝫ localẽ habẽt ſignificationẽ præpõnes: q aduerbia quoqꝫ ex his localia naſcunť: ut ex extra extriſecus: ſub ſubter: ĩ ĩtra ĩtra ĩtus: ſed ẽt hæc ut ſupradictũ eſt: qa loco p̃põnũ ſæpe ſolẽt p̃poni ẽt cũ caſibus adiũgunť artiũ ſcriptores ĩter præpoſitiões numerant. Cũ igiť ut ſupra memorauimus p appoſitionẽ duobus caſibus adiunguntť p̃põnes accuſatiuo & ablatiuo de ſingularũ ſignificatione diſſeramus. Et primo de his quas accuſatiuus ſequiť uni ſyllabæ ut pleriſqꝫ latinoꝫ uideť ſunt hæ: ad ob p poſt cis trãs. Biſſyllabæ apud ante citra cõtra erga extra ĩter ĩtra ĩfra iuxta ppe pone ultra præter ppter ſupra uſqꝫ penes. Triſyllabæ circiter aduerſum ſecundum.

Ex his pleræqꝫ apud græcos inter aduerbia ponũ ut ſæpe docuimus q certam hẽnt ſignificationẽ ẽt p ſe poſitæ: q ĩ præpoſitionibus abnegãt eẽ p ſe poſitis. Et q licet tã poetis q̃ oratorib9 ſine reprehẽſiõe & præponere & poſtponere ea caſualibus cum p̃poſitiones: de qb9 nulla dubitatio ẽ niſi poetica ſit auctoritas poſtponi nõ ſolẽt: & q pleraqꝫ eoꝫ cõponi nõ pñt cum p̃poſitiões oẽs apud illos talẽ naturã hẽant ut & cõponi & ſeparari poſſit. Noſtri uero ĩter p̃poſitiões eas dictiones poſuerunt: quia præpoſitiuæ ſemper ſunt niſi licẽtia hoc poetica mutauerit: ut grauantur præpoſitiuæ quod præcipuæ ſuũ eſt præpoſitiõis. Sũt aũt plæraqꝫ huiuſce

modi aduerbia localia: ut cis trans apud ante contra circum
& reliqua similia. De singularum igitur ui & significatiõe ut
ualeamus disserere conemur. Ad tam in compositiõe q̃ appo
sitione plerũq; ꝓximitatẽ significat ut adeo accurro aduenio
assideo: ad Troiã ꝓ iuxta troiã: ad urbẽ ꝓ iuxta urbẽ: ad bal
neas palatinas ꝓ iuxta balneas. ẽ ẽt causalis: ut ad qd hoc feci
sti hoc ẽ cuius cã. & similitudĩs: ut accõmodatus adæquatus
ad similis adunguẽ. Significat ẽt cõtrarietatẽ: ut ad illũ mihi
pugna est: hoc ẽ cõtra illũ: Pro tẽporali quoq; accipit́ : ut Sa
lu. in. i. histo. Ad bellũ Persi macedoni cũ: hoc ẽ usq; ad bellũ
Persi. Additionis quoq;: ut ad hæc mala. Ob tã in appositio
ne q̃ in cõpositione inuenit́: sed quãdo per appositionẽ poni-
tur uim obtinet Δια græcæ præpositiõis: quæ ꝓ causali accipi
tur. Virg. in. xi. Cuius ob auspiciũ ĩfaustũ moresq; sinistros.
Et loco ꝓ uel κατά græcæ cũ accõmodatiua sunt ĩtellig tur.
Idem poeta in quarto geor. Haudquaq̃ ob meritũ: idest pro
merito κατα ξίαν. In cõpositione uero significationem contra
uel circa: ut obuius: occurro: oppono: obicio. Circũ uero ut
obumbro: obambulo. Per & cõponit́ & separat́; & significat
Δια græcã localẽ: ut Virg. in primo geor. Circũ perque duas
in morẽ fluminis arctos. Perrũpor. Διαρηγνυμαι. Sciendũ
aũt ꝙ oĩa localia possunt eadẽ etiã tpalia esse: ut per medium
forũ & per mediũ diẽ dicimus: necnõ etiã aliis rebus ad ean-
dem significationẽ oĩa localia possunt adiũgi: ut ꝓ uirtutem
fio laudabilis: in quo quasi laudabilis ostendit́ fuisse uirtus. ẽ
etiam iurandi in quo uim obtinet προσ græcæ: quæ apud il-
los quoq; in iureiurando accipitur: ut per Iouem προσ τοῦ
Διοσ. Virg. in. xi. Per te per qui te talẽ genuere parentes. Est
etiã perfectiuũ plærũq; in cõpositiõe: ut pficio: peruro : perse
uero: pcipio: poro. Aduerbii quoq; uim obtinet quando pro
ualde accipit́ : ut Terẽ. in andria. Per ecastor scitus puer ẽ na-
tus Pãphilo. Abnegationẽ quoq; significat in cõpositione: ut
pfidus: piurus: Post & cõponit́ & separat́ & significat μετα
græcã ꝑpositionem: sed non quando loco συν accipitur : sed
quãdo magis ordiem significat : siue loci: siue tẽporis: siue cu
iusq; alius rei: ut Virg. in secũdo geor. Post mõtem oppositũ
Similiter dicim9 post multum tẽpus: & post pietatem utili
tas ponenda est: loco etiam aduerbii ponitur: ut Terẽtius. in
addphis. Post faciet tamen pro postea. Virg. in sexto. Ille ad
mirans uenerabile donum Fatalis uirgæ longo post tẽpore
uisum. Nam quando præpositio est ablatiuo iungi non po-
test. Deriuatur ex hoc poster & postica. Cis & componitur.
& separatur : & magis localem habet significationem: ut ci-
salpina gallia & cis rhenum. possumus tamen per translatio
nem: & in tempore: & ĩ aliis rebus ea uti: ut cis diffinitum tẽ
pus: sicut ultra diffinitũ: uel cis naturæ leges: uel ultra natu
ræ. deriuatur ex hoc citra. trans quoq; & componitur & sepa

dicit qa tpalia secũdũ græcos aduer
bia quædã nostri ẽt posuerunt ĩter ꝑpo
sitiões. De singularũ igit́. Quia
tot sunt diuersitates ꝑpositionũ accu
satiuo seruientium ꝙ aliæ. f. sunt mo
nosyllabæ. aliæ dissyllabæ. aliæ trissyl
labæ. igit́ de singularũ &c. ui & signi
ficatione ꝓ eodẽ accipe. Ad plerun
ꝙ ꝓximitatẽ significat. plerũq; dicit
quia est etiã ad causalis significatiõis
ut ad quid hoc fecisti hoc est cuius cã
hoc fecisti: est similitudinis ut accom-
modatus. i. ad alterius similitudĩs cõ
modatus. Accõmodare compara
re. & tẽrci similare dicimus. Assimi-
lis. hic duplex similitudo significatur.
Adungem. i. ad similitudinẽ un-
guis. ut si de aliquo pfecto uiro ĩ quo
quicq̃ uitii nõ inuenit́. dicam hic ho-
mo factus est adunguem. i. ad simili-
tudinem unguis ducti per marmora
planata. Additionis quoq; est ut ad
hæc mala. i. propter hæc mala. Ob
per appositionẽ uim obtinet Δια græ
cæ ꝑpositionis q̃ ob pro causali consti
ctione accipitur. Vel ponitur ob lo-
co pro latinæ ꝑpositionis. uel loco κα
ta græcæ in eadem significatione: nũc
dico accipit́ loco pro. & loco κατα: cũ
pro & κατα sunt accõmodatiua & cõ-
uenientia & similitudinẽ significãtia:
ut Virg. ob meritũ pro merito. i. iux
ta hoc qđ meruit: quod græci dicunt
κατα ξίαν. i. secũdũ meritũ. Per Δια
græcã nõ causalẽ sed localẽ significat
ut ꝑrũpor ualẽs idem quod Διαρηγ
νυμαι & sig. per in hac cõpositiõe lo
cum quasi per mediũ rũpor. Scie-
dum autem. Causa per. localis ꝑposi
tionis de omnibus localibus genera
lem regulam proponit ad eandem si
gnificationem dicit ad eandem simili
tudinẽ. f. ꝙ sicut ipsi quasi loco adiũ
gitur: ita aliis rebus quasi loco adiun
gitur. Quod aperte indicat cum sup-
ponit. In quo: idest in qua orõne qua
si locus laudis ostẽditur fuisse uirtus.
Est etiam perfectiuum: ut perficio: idest
perfecte facio. Post μετα græcam si
gnificat: sed non quando. Meta signi.
συν. i. cõ. imo quãdo meta ordinem
significat siue loci & cætera. Post
montem. hic post ordinem loci signi
ficat. Cis etiam componitur & se-
paratur, cõponit́ ut cisalpina. Pos-
sumus tamen. Licet magis localẽ ha-
beat significationem: inde per trans-
lationem possumus proprie significa
tionis uti ea ꝑpositione: & ĩ tempore
& in aliis rebus: in tempore: quia tam
bene dicimus cis diffinitũ tempus: si
cur dicimus ultra diffinitum tempus
hic soluit́ q̃re magis dixerat supius.

Est tamē. Istud tamē. Ad præmissa exēpla tm̄ respicit: ut si dicat: quis in primis exemplis trās neq; n. neq; s. amiserit. Est tū &c. Transueho hic loco Δια græcæ fungit: & uidetur locū significare. Trado hic ponit loco παρα: & significat qū locū psonas. s. qbus aliqd dicit tradi. περαν uero aduerbiū apud græcos significat trans separata: & tūc uerū significat locū. Sciendū aūt. Postq̄ singularū pposition ū uni syllabæ significationē tractauit: dat eis quādam cōmunitatē: quæ etiam monosyllabis præpositionibus quæ ablatiuo seruiunt conuen. Nec scriptura tamē. Licet dixerim qa loco cū præpositio. con ponit in cōpositione habēs eādē significationē

tamē possum etiā addere de scriptura q non multū discrepat in scriptura secundum antiquos. antiqui enim pro cum com scribebāt: & ita nō erat differentia nisi o. sola. Et sæpe tamen. quasi dicat. quis dixerim scripturā secundum antiquos similem esse: tamē etiam secundum modernos similis est scriptura: qa n. & m. tātā habēt affinitatē: quoniā m. sæpe solet cōuerti in n. sicut n. in m ut cōmunis & imperator. in his n. in m. cōuertit: qa cōponitur ex con & munio munis: & in pato paras.

Præpostere tamē. Supradictā exceptionē cōponit & annumerat. Aliis uero non uidetur cū præpositio cum illo ablatiuo pnominum cōposita esse sed pposita & uidet ideo encletica &c. Clam enī. hoc apponit: quia uellet aliqs clam a superiori regula quæ dicebat. Sciēdū q oēs monosyllabæ ppositiones &c. sicut & cū excipi. Ad hoc .n. Ad hoc iste. Clam. n. &c. Nihil mirū. Diceret aliqs licet suū æquipollens apud græcos sit aduerbium: non tamen concedo clam eē aduerbium: quia casui præponitur. Cui iste. Nihil tamen mirum & cætera. Apud nos dicit: quia iste. & alii perspicaces latinorum grāmatici in hoc græcis consentiebāt quomō uolebāt aduerbia ēt quando casibus coniungerent remanere aduerbia si in illa cōiūctione significationem suam retinerēt: idest significationes suas non accōmodarent ad sensus illarū dictionum: quibus iungerentur: quod facere suū est ppositionis. Quorū localium. Aduerbiorū plerąq. s. illa quæ casibus seruiunt nostri minus pspicaces ppositiones esse dixerunt: hoc solo contenti: quia uidebatur eas seruire casibus: sed male dixerunt qa sciendum &c. in utroq; dicit quando cum casibus & sine casibus pferunt. Præpōnes uero Sic iūge: Aduerbia in utroq; suā seruāt significationē ppōnes uero suā. i. ppositionalē: seruātes significationē semp casibus adiūgunt. q. d. est dicere. si casibus nō iungant: suā significationē nō seruāt. p se. n. certū nihil significāt ut per. quādo casui iungitur. suam ppositionis significationē seruat. Nā dia græcum significat. quādo aūt per casui nō iungitur. s. quādo aduerbiū ē mutat significationē ppositiōis: & pro ualde accipit. Dissyllabæ sunt. Post monosyllabas de dissyllabis naturali ordine tractat. Adiungit tū. Etiam psonis. i. quasi locū significāt quando παρα locū apud illos demonstrat græcos ea ppositio. i. apud in cōpositiōe nō inuenit. Ante eo. In hac cōpositione ante ppōnit localē significationē. ante annū hic ē tēporalis: nō tamē q ex se tps significet: sed qa sequēs dictio eū significationē suā accōmodat. i. añ annū

ratur: ut transfero: transueho: trans padum: trans tyberim. Est tamen quando in compositiōe amittit n. & s. ut traduco: trado: traiicio: trano. Et composita qdem Δια græcæ uel παρα: uel ὑπερ loco fugit: ut trāsueho Διακομιζω: trado παραΔιΔωμι: transgredior ὑπερβαινω. Salu. Cōem habitū transgressus p supgressus περαν uero significat: quod est aduerbiū apud græcos separata: ut trans mare περαν της θαλασσης. Sciendū q oēs monosyllabæ præpositiōes tā accusatiuo q̄ ablatiuo casui seruiētes componi & separi possunt: excepta cum: p qua cō in cōpositione semp inuenit ppositiua eandem significationē habēs: quam cū ppositio: ut concurro: cōficio: nec scriptura tamē multū discrepat antiqui n. p cū cō scribebāt: & sæpe tamē n. in. m. conuerti solet: ut cōis: ipator: eūdē tātūdē. Præpostere tamē: ut qbusdā placet cū abltō pnoium cōponit cū ppositio: ut mecū: tecū: secū: nobiscū: uobiscū. Aliis uero ī encletici uice fungi postposita uidet ne si acuat aduerbiū ē putet: de quo tamē in pnoīe latius disseruim⁹. Clā enī magis aduerbiū est cū nec localē hēat aliquā significationē: quā plærūq; ppōnes possident: & qualitatem demōstret: quæ in aduerbiis inueniri solet & diminuit quod nulla ppositio hēt: ut clanculū. Et pōt ēt absque casu pferri: ut bona apte facit: mala āt clā: & qd apud græcos absq; ulla dubitatione aduerbiū est. nihil mirū tamen q ppōnat casui cū multa aduerbia: & maxime localia: & apud græcos: & apud nos soleant casibus pponi: quorū pleraq; nri ut supra diximus ppositiōes eē dixerunt. Sed sciendum q aduerbia quidē & sine casibus & cū casib⁹ pferri possunt: ut cōtra p citrū clāone: cū eādē i utroq; seruāt significationē. Præpositiōes uero suā significationē seruātes sp casibus adiungunt: ut per quando præponit casui Δια significat: quādo aūt aduerbiū ē mutat significationē & p ualde accipit. Bissyllabæ sunt præpositiones q̄ accusatiuo iungunt secūdum plerosq; artiū scriptores hæ apud ante citra ultra pter supra usq; penes. Apud unā hēt significationē i loco ut apud numātiam: adiungit tū ēt psonis: ut apud amicū apud athenienses: & significat παρα quando locū apud illos demonstrat: ea aūt præpositio in cōpositione nō inuenit. Ante & cōponit & separat ut antepono ante domū: & significat προ græcam localē uel tpa

lem: ut anteeo προέρχομαι ante annũ προ ενι αυτοῦ. Inuenitũ ẽt sine casu: ĩ quo loco aduerbiũ accipitᷓ: significat. n. antea quod ẽ apud græcos προτερον: ut Vir. in buco. Ante perraris amboꝝ finibus exul Aut arari pthus biber aut germania tigrĩ. Deriuatᷓ ex hoc noĩe antiquus & antiq̃ & antiquũ ex quo antiquarius. Citra nũq̃ cõponitᷓ: & pene eãdẽ hẽt significationem quã cis. nã apud nos locũ significat: sed ĩuenio qđ ꝓpriis noĩbus fluminũ uel mõtiũ solet præponi plerũq;. Reliqs uero citra ut cis rhenũ cis alpes: cis padũ: citra saniẽ: citra cruorẽ citra foꝝ & a cis qdẽ deriuatur citra: a citra uero citer citerior & citimus. teste capro. Cato de agna pascẽda. Citer agnus alligatus ad sacta erit. Vtriusq; tñ iterpretatio apud græcos aduerbiũ ẽ .i. ωδε επι ταδε. circũ qñ περι significat præpositio accipitur tã ĩ cõpositiõe q̃ ĩ sepatiõe ut circũfero περιφερω circũ montẽ περι το ορος qñ uero περι ẽ demonstrat aduerbiũ ẽ locale ut Virg. in. iii. æneĩ. Anna dies toto ꝓperari littore circum ex hoc nascitᷓ circiter ο περιφοραριος. Circa quoq; περι græcã significat: qñ ꝓ iuxta accipitᷓ: ut circa foꝝ: circa tẽplũ: circa. xx. annos: & nunq̃ ꝑpositiua componitᷓ: postposita tñ inuenitᷓ apud Vir. post ablatiuũ: quo loco cõiũctionis ꝓlata casualis: ut ĩ. i. æneĩ. Quocirca capeañ dolis: & cingere flãma Reginam meditor. Est tñ qñ circum ꝑpõni eam subiungimus: & circum circa dicimus: qđ & donatus in secũda arte docet his uerbis: aut uerbum ꝑcedit: ut ꝑfero: aut aduerbium: ut expꝛesse: aut ꝑticipiũ: ut ꝑcedens: aut cõiũctionẽ: ut absq;: aut seipsam: ut circũ circa. Et hoc tamẽ fit quando αμφι περι significare uolumus. Vt Hesio. αμφι περι κρηνην ιοειδεα. Circiter uero cũ significat similiter περι cũ ꝓ iuxta accipitᷓ. ad tẽpus tamẽ solũ ꝑtinet ut circiter Calẽdas ianuarias. Erga. n. περι græcam significat: sed affectũ demõstrat: ut bonus ẽ erga ꝓpinquos: & separata inuenitᷓ solũ. Cõtra & separatᷓ & cõponitᷓ quãdo κατα uel αντι significat: & tunc ꝓprie est ꝑpositio: ut contra adulterũ: dico κατα μοι χου λεγω: contradico αντιλεγω: cõtrouersia αντιρρησις: quãdo uero sine casu ponitᷓ το εξεναντιας indicat: qđ ẽ aduerbiũ. Iuue. i. i. Stat contra starią; iubet. Ex eo deriuatur cõtrari⁹. Extra quoq; qđ significat το εκτος apud græcos est aduerbiũ deriuatiuũ a ꝑpõne ex: tã apud illos q̃ apud nos. Nostri aũt iõ nõ solũ inter aduerbia: sed ẽt iter ꝑpõnes acceperũt. qa & sine casualibus uerbo adiũgitᷓ & ꝑpositũ casualibus grauatᷓ: ut ꝑsius: Pinge duos angues: pueri sacer est loc⁹ extra meiite. Terẽ. in phor. Extra unã aniculã. Nihil tamen mirum loco præpositionis extra accipi: cũ ex quoq; in qbusdam dictionibus loco extra fungitur: ut exlex: q extra legem: exul qui est extra solũ exterminatus q ẽ extra terminos: expes. i. extra spẽ: exeo. i. extra eo. Et sciẽdũ q; extra p appositionẽ solum aliis iungitur partibus orõnis: ex eo deriuatᷓ extraneus & externus. In ter quoq; & composita & apposita inuenitur: ut internuncius

tempus designat. Si enim ante cum casu sicut & sine casu ex ui sua tẽpus significaret: sine dubio aduerbiũ esset cũ ĩ utroq; eãdẽ significationem hẽret sicut contra. & cũ casu aliquãdo & sine casu semper ex se contrarietatẽ significat. ut si dicã contra auctoritatem. contra in hac orõne nõ ex sequenti dictiõe: sed ex ui sua cõtrarietatẽ designat. & iam ĩ hac orõne suã retinẽs significationẽ æq̃ aduerbiũ iudicatᷓ ac si absq; casu ꝓferatur: Sed cũ dico ante annũ. hic ante ꝑpositio nihil ex se certũ significat: sed si significationẽ suam sequẽti accõmodat dictioni. i. qđ sequens dictio. qd facere suũ ẽ ꝑpositiõis. Inuenitur ẽt añ sine casu. & tũc ex ui sua tempus sig. Antiquarius dicitur qui res ex nimia antiqtate ignotas ĩ ꝓmptu habet. Sed inuenio. Istud respondere uidetur ad hoc q; dixerat pene. Vtriusq; tñ: quãuis dixerĩ con. citra esse præpõnes. utriusq; tñ &c. Circa quoq; sicut & circũ περι græcam sig. tũc. s. quãdo περι ꝓ iuxta accipitᷓ: ut circa forũ. i. iuxta foꝝ. Postposita tamẽ inuenitᷓ ĩ cõpositione apud Virg. Post istũ ablatiuũ quo q; ipsa dico ꝓlata loco casualis coniunctionis. Est tamẽ. Licet tñ dixerim circa componi post ablatiuũ quo: est tamen &c. & hoc tunc fit. i. tunc subiungimus circum huic præpositioni hanc præpositionem circa quando αμφι περι significari uolumus αμφι περι idẽ significat q; circum circa. Circiter uero. In tractatu dissyllabarum circiter ideo apponit. quia nascitur a circum: cuius superius mentionem fecit erga etiã περι græcam significat; sed tunc qa περι affectum demõstrat: ut bonus est erga propinquos. igitur tunc ꝑsonis iungitur quãdo in eas bonus siue malus affectus exercetur. Cõtra adulterum. Dico hic contra κατα sig. contra dico in hac compositione significat αντι. Extra deriuatᷓ ab ex ꝑpositiõe tam apud illos græcos q̃ apud nos: qa sine casualibus uerbo adiungitur: & præpositum casualibus grauatur. Refer singula singulis: ideo accipiunt aduerbium: qa uerbo sine casualibus adiungitur: ideo præpositio est: quia præpositũ casualibus grauatur. Nihil tamẽ mirũ licet interpretatio: desit extra apud græcos sit aduerbiũ. nihil tamen mirum extra accipi loco ꝑpositionis: cũ ista ꝑpositio ex loco extra fungatur in aliquibus dictionibus. Exlex dicitur ille: qui extra legẽ est.

Quomodo aūt a sub subter deriuat. & a præ quoq; præter: sic & ab in inter ꝓficiscitur. hoc apposuisse uidet: ut secundum ratione græcoꝝ inter aduerbiū esse confirmet. Significat autem modo Δια ut intercapedo: quā græci dicunt. Διαχωρισμα: & est ꝓprie itercapedo illud qđ intercipit.i.itermittit: ut si dicā magna itercapidine tpis hoc factum est.i.magna itermissione. Nota q si iter Δια signi. semp ī cōpositiōe ponit & signi. locū uel q̄si locū. Significat āt aliquā do. τοεν η iter se.i.ī se: qđ græci dicūt εν εαυτοις.interea loci .i.in eo loci.In hac significatiōe inter componi pōt & apponi. Significat aliquādo εντος ουτω. & tūc debet eē aduerbiū.In hac sig.solū apponit nō cōponit: & significat locum uel quasi locū. Hic ergo. Quia inter casui adiūgitur: ut inter reges igitur hic quoq; admoneo & cætera. Vt īter modo Δια: modo εν ostendimus demonstrare: εν præpositionem esse intellige. Interea uero. De interea hic ideo mentionē facit: quia ab inter deriuatur. Velut ab ex extra: sic ab in īter & intra uidetur deriuari inter ꝓpter similitudinē apponē. Sed inter & intro.q.d.in hoc cōueniūt ista quattuor q ab ī deriuātur: sed in hoc differunt: quia intus & intro &c. Foris uel foras minime præponuntur casibus. foris uel foras apponit quia habent similem significatiōem cum extra. Ex hoc.i infra deriuatur inferius. uel si uis dicere ī fer sicut dicitur citer & exter. & etiam deriuatur ab infra ifeiius inferior infimus. Et sciēdum .q. d. infra sic scribetur ut dixi. Et est sciendum de infra & etiam de omnibus aliis localibus aduerbiis q ideo nostri & cæt. Infra uiscera. Hic positum est aduerbium pro præpositione absque læsione pro extra læsiōem hic est præpositio ꝓ aduerbio.

Iuxta etiam. Ordo est. Iuxta etiam nostri posuerunt inter præpositiones quia fungitur loco prope siue loco propter. q. prope & propter est.idest æquipollet εγγυς est autem εγγυς græca præpositio. Liuius ab urbe cōdita in libro uigesimo supplet dixit hoc.s.pridie nonas.pri

intercapedo: iteruallū: iterpres: cuius simplex.i. præs i usu nō iuenit. Inter amicos: iter muros. Hoc quoq; apud græcos sine dubio aduerbiū est. significat enī τομεταξυ: nec solū casualibus præponitur apud nos: & grauat quod suū est pta positionis: sed ēt uerbis pōt adiungi: & penultima acui ut si dicā: Tu dextrorsum: ille sinistrorsum: ego curro inter. Quō aūt a sub subter deriuatur: & a cis citra: & ab ex extra: a præ quoq; præter: & a pro ꝓpter: sic ab in inter ꝓficiscitur. Significat aūt mō το Δια: ut interrumpit Διαρηγνυσι: internuncius Διακτορος: intercapedo Διαχωρισμα: interuallū: Διαστημα. Mō το εν: ut Virg. in. xi. Conuersisq; oculos inter se atq; ora tenebāt. Inter se εν εαυτοις. Interea loci εν τουτω. mō μεταξυ: ut iter reges & inter uicinos. Hic ergo quoq; admoneo q sæpe dixi oīa ea quæ supradicta sunt apud græcos sine dubio aduerbia sūt. Latinos ēt inter ꝑpositiones ꝑponere ea: q̄ frequentissime casualibus præponunt & grauant: quod suum ē ꝑpositionum: & quod interpretatio ostendit ēt præpōnum quarundā loco ea ponit: ut īter mō το Δια mō το εν ostēdimus demōstrare. Interea uero quia nunq̄ præponit casuali sine dubio aduerbiū accipit: uerbo.n.semp adiungit. Ex itet præpōne deriuat interea το εν χρονω. Intra quoq; uidet ab in deriuatiuū: uelut ab ex extra: a sub subter: sicut ab ī itet & ītra: & significat το εντος: qđ est aduerbiū apud græcos. Luca. in. y. Intra castroꝝ timuit tentoria ductor: huic cōtrariū est το εκτος.i.extra. Quō aūt iter & intra deriuat ab in: sic ēt ītus & intro q̄ sine dubio aduerbia sunt ēt apud nos. Sed ītus & ītro casualib9 nunq̄ apponunt. iter uero & ītra freq̄ntissime sicut extra casib9 ꝑponūt. Foris aūt uel foras minime: ab intra deriuat intrinsecus & internus: sicut ab extra extrinsecus & externus extraneus. uerbum ēt ab intra intro ītras: īfra ēt ab ī eē natū puto: & significat το κατω: qđ ē apud græcos aduerbiū. Id quoq; ꝑp supradictas cās iter præpōnes recipit a latīs. Frequētissime.n.ꝑponit casualib9 & grauat. Ter.i.eunu. Ego te eē infra oēs īfimos puto. Ex hoc deriuat īfer9: ueluti a nup nupus: qđ approbat Caper uel īfer. ut citer exter & infernus inferio: infimus. Et sciendū q oīa aduerbia locoꝝ quæ solēt casibus ꝑponi nō nisi iter ꝑpositiōes quoq; enumerauerūt: q sæpissime ineniūt huiuscemodi aduerbia loco ꝑpositionū accepta: uel loco coꝝ ꝑpositiōes positæ ut ītra uiscera ꝓ in uiscera: & absq; læsione ꝓ extra læsionē & īadulteriū dr ꝓ cōtra adulteriū: & sub terrā ꝓ īfra interrā. Iuxta ēt qđ significat το εγγυς quod apud græcos sine dubio aduerbiū ē: q loco ꝓpe siue ꝓpter: quod est παρα fungit. Est aūt ꝑpositio παρα græca: & q casum sequit: nri inter ꝑpositiōes posuerūt. Qn̄ uero uerbo per se cōiungitur: aduerbiū id esse existimāt: ut Salu. in Catili. Hoꝝ enim uitā mortēq; iuxta æstimo. Pridiæ quoq; more præpositiōis actō adiungit Cice. in. i. inuectiuaꝝ. Pridie Kalēdas Ianuarias: pridie nonas pridie idus. Liui. ab urbe condita. x ii. Monosyllabæ præpositiones q̄ casui ablatiuo seruiunt duntaxat sunt hæ. a ab abs ex e de pro præ cum addunt etiam clam qđ apud græcos aduerbiū est. Dissyllabæ autem co

iam palã sine absq; tenus: quarũ oĩum ĩterpraetationes apud graecos aduerbia sunt: sed dixi saepissime qđ nrĩ huiuscemodi dictiões qñ praeponuntur casibus accusatiuis uel ablatiuis p trãsitionem psonarũ inter praepositiones accipiunt. & grauant̃ oĩbus syllabis. Quando uero uerbis coniunguntur: & intransitiue sunt & generalem seruant accentum ratioñe inter aduerbia numerant: & tunc licet ea ntõ uel praeponi uel si pponi: ut legit Cicero: & ultra nihil facit: uel ultra Cato fecit q̃ Cicero. Sine tñ & absq; & tenus nõ inueni nisi cũ abltõ: & semp trãsitiue: ut Vir. i. xii. aene. Haud qcq̃ mihi dulce meorũ te sine fr̃ erit. Suũ ẽ aduerbiorũ ut dixi intransitiue posse pferri: & similiter oĩbus casibus adiũgi: ut nõ bonus il e hõ ẽ: nõ boni hoĩs officiũ facit: nõ bono hoĩ loquit̃: sic & p reliquos casus: ĩ qbus nõ aduerbii cã ul la trãsitio fieri ostendit̃. At si dicã. corã Cicerone dixit Catilina. uel absq; cõsule egit praetor transitionem sine dubio facio diuersarum personarũ. i. ab àlia ad aliã transio psonã: quod est suum praepositionis.

HAec igitur quoq; ratio cõpulit artium scriptores latinos huiuscemõi dictiões: q̃uis interpretationes earum aduerbia sunt apud graecos: ẽi inter praepositiões ponere apud nos: quãdo casibus supradictis praeponunt̃. Quae uero ex his pñr sine casibus uerbis adiungi: etiam inter aduerbia ponunt: qđ Cẽsorinus quoq; de accẽtibus approbat sic dicens. Super praepositio est apud Vir. in. i. aenei. Multa sup priamo rogitans: super Hectore multa. Salustius uero in historiis aduerbium hoc ptulit. Vbi multa nefanda casu super ausi atq; passi sed mihi uidetur. Salu. quoq; loco praepositiõis hoc praepostere ptulisse. Sed Virgilius in quinto aeneidos Satis una superq; Vidimus excidia: aduerbium sine dubio in hoc loco accipit̃. Idem Cẽsorinus haec eadẽ subiungit. Post ẽ praepositio apud Virgiliũ in quarto geor. Post mõtẽ oppositũ. Idem in primo aeneidos. Aduerbiũ. Post mihi non simili poena cõmissa luetis. Ante ppositio est. Virg. in. i geor. Ante iouẽ nulli subigebãt arua coloni: At in. iii. aenei. aduerbiũ. Ante & trinacria lentandus remus in unda. Supra praepositio. Vir. in. y. aenei. Olli caeruleus supra caput astitit imber. aduerbiũ. Salust. in iugur. Pauca supra repetam. Cõtra praepositio est apud Virgiliũ in octauo aeneidos: Contra neptunum & uenerem cõtraq; mineruam. Idem aduerbiũ in. ii. geor. Cõtra nõ ulla est oles cultura. Prope praepositio in. yii. aenei. Est ingẽs gelidũ lucus ppe ceritis amnẽ. Aduerbiũ. Terẽ. in and. Prope adest cũ alieno more uiuẽdũ est mihi. Vltra ppõ apud

die idus. Quorum omnium. Istud ad dissyllabas tantũ refertur. Legit Cicero & ultra nihil facit. Hic ultra noĩatiuo Ciceronis supponit̃. & signi. ĩtrãsitiue sicut uerbum cui addit̃. ultra Cato fecit q̃ Cicero. hic ultra ntõ Ciceronis praeponit̃ ĩtrãsitiue. Sine tamẽ. Sic iunge. licet dixerim huiuscemodi dictiones. s. q̃ apud graecos aduerbia sũt uerbis cõiungi & adiici: & tũc ĩtransitiuas eẽ: tñ sine & absq; & tenus non inueni. nisi cũ ablatiuo & semp trãsitiue. i. nũq̃ nisi ĩ trãsitiua oĩone ponuntur. Sequitur. suum uero est aduerbiorũ latinorum. & est sententia. q. d. cũ sine & absq; & tenus semp transitiue ponantur praepositiones sunt secundum latinos non aduerbia: quia secundum latinos suum est aduerbiorum in aliqua oratione intransitiue posse proferri ut dixi. Quod autem supponit & similiter omnibus casibus adiungi. ostensio ẽ a cã aduerbia intransitiue posse pferri ut nõ bonus ille est. Ecce nega. particula noĩatiuo adiungitur: & nulla fit trãsitio. Sic & per reliquos casus. i. p accusatiuũ & ablatiuũ. ut nõ hominẽ uideo. nõ hoĩe careo. diceret aliqs ĩ istis oĩonibus fit trãsitio. & ita hic nõ trãsitiue ponit̃. Ad hoc iste. In qbus nõ est aduerbii causa ulla trãsitio fieri ostẽdit̃. q. d. si in illis casibus fit trãsitio: hoc possum dicere: qa nõ ostendit̃ ibi fieri ulla trãsitio causa aduerbii. subaudit̃ nõ. Istud enĩ aduerbiũ nõ minime operat̃ trãsitionẽ: sed obliqui tantũ qbus iungit̃. Si enĩ nõ causa eẽt transitiõis iunctũ cũ ntõ trãsitionẽ faceret. cũ causa necessaria nusq̃ suo noĩatiuo primet̃. At si dicã. Sic iũge. Causa aduerbii nulla fit trãsitio. At si dicã. Corã Cicerõe dixit Catilina. sine dubio facio trãsitionẽ per corã: qa dat subintelligi cũ supponit. q. i. transitionem facere suũ est ppositionis per corã dicit fieri transitionem: qa regit casum: qui trãsitionẽ oparet̃. Recte uero ppositiones nõ solũ in hoc q obliquos regunt tranfitionẽ facere dicunt̃: sed ẽt quia illis significationes suas accõmodant.

HAec igit̃. Quia suũ est ppositiõis facere trãsitionẽ: igit̃ haec iõ &c. Supradictis casibus dicit accusatiuo & ablatiuo: q. s. ut cum casib9 sint praepositiones: & sine casibus aduerbia. Censorinus de accentibus subaudit̃ tractãs approbat sic dicens. Super est ppositio apud Virg. iuncta ablatiuo. ut multa sup Priamo. Salusti. uero aduerbiũ sine casu. s. hoc. i. sup protulit. Multa nefanda casu super ausi. Sequunt̃ uerba Prisciani: sed mihi uidet̃. Censorinus dicit Salustiũ sup sine casu: ut aduerbiũ protulisse: praepostere iunctũ cũ ablatiuo casu. Sed mihi uĩ. Sed Virg. de Salustio dubiũ quõ accepit sm Virg &c. Prope ppositio est. In. vii. dicit Virg. Est ingẽs &c. Vltra praepositio est apud Salustiũ in Iugurtino: Iugurtinus ille hodie nõ legit̃ in scholis. aduerbiũ est ultra in hac oĩone. lego assidue nihil ultra faciens, haec uerba dicit Censorinus:

Nec mirum. Dixit easdē uoces & præpositiones esse si casibus cōiungātur: & aduerbia si sine casibus uerbis possint adiungi. Et hoc ostendit Cēsorinū approbasse nec supponit non esse mirum accentum uel ordinationem facere differentiam præpositionibus & aduerbiis: quia. s. quādo sūt præpositiones & grauant omnibus syllabis: & præponūtur casibus, quādo uero sunt aduerbia: neq; grauantur oībus syllabis: & iunguntur uerbis sine casibus: cum in aliis partibus orationis hoc inueniatur: quia accentus uel ordinatio facit differentiā. pone si sit uerbum uel aduerbiū semp acuit penul. Si uero sit præpositio oībus syllabis grauat præposita casualibus. uerum quando est coniunctio præposita grauantur. quando est nomen acuit penul. ergo est casuale nomen ut Virgilius in quarto. Illius ergo uenit. & acuit penul. & etiā rationalis cōiunctio est quæ p̃posita grauatur. Nec singularis. Ostensa differentia inter præpositiōes & aduerbia: nec singularī inde &c. Eandē uim significationis: quasi dicat. Significatio in istis quinq; ē eadem. Nam & locales & ordinales similiter inueniuntur. sed uis significationis nō penitus est eadē: quia consonans sequitur & cætera. Ordinales siunt: ut si dicam: ex hoc in illū uel ab hoc in illū uenit sapiētia. ostēdo eni hūc primitus. illū deinde sapientiā habuisse: & sic in cæteris. Quādo cōsonās seqt a. & e magis præponūtur in appositione q̃ ab uel ex. Nam uere in appositione ab uel ex sequēte uocali sp p̃ponūtur. nam a. quidem & e &c. Ab autem & ex consonantibus sequentibus solent ut dixi & pauloante. s. sequente consonante raro p̃poni si nulla asperitas uocis phibeat. Asperitas uocis phibet dicere ab solis ortu. ex ut Horatii. Ab oībus in cōpositione præponitur litteris. Hic incipit determinare qbus litteris supradicta. v. p̃poni hēant. Ab m. uel n. Ordo ē a solet ī cōpositione præponi dictiōibus incipiētibus ab m. ut amēdo. i. isanio unde amēs q est sine mēte. Exequor exgiro quæ rōnabilius absq; s. scribūtur. Sequitur exquiro. & est cōclusio exemplorū. Frequentius aūt. A. & ab. & abs. q̃ ex uel e. uerbis passiuis uel ablatiuis uerbis iūgunt. ut amor abs quolibet. cū hæc tria ablatiuo casui iungant. iccirco passiuis dicit uel ablatiuis uerbis adiungi. quō in eadē ōone passiua uel absoluta uerba ponunt. Ablatiua uerba dicit quæ abla

Salu. in iugurthino. Mauriq; uanū genus ut alia africæ cōtendebant antipodas ultra æthiopiā cultu persarū iustos & egregios agere. Aduerbiū lego assidue nihil ultra faciens: hæc Cēsorinus ut supra dixi de accentibus tractans. Nec m̃ accentum uel ordinē differentiā facere præpositionibus: & aduerbus: q̃uis easdem habeant syllabas: cū hoc in aliis quoq; partibus inueniatur: ut pone uerbum: & aduerbiū siue præpositio accentu discernit. Similiter uer̃ cōiunctio est & nomen. Sine præpositio est & uerbum. Ergo casualis & rationalis ē cōiūctio & nomē: ī multis quoq; aliis dictionibus hoc īuenies.

Vnc singularū uim præpositionū casus ablatiui inquiramus: a & ab & abs & e & ex eandē fere uim significationis habēt. Nā & locales & tēporales & ordinales similiter iueniunt. Sed qñ consonans sequit a & e magis præponunt in appositione: ut a domo e iure. Ab uero & ex sæpissime in cōpositione nō solū uocalibus: sed etiā consonantibus: ut ambigo: abduco: exuro: excurro. In appositione uocali qdē sequente semp: ut ab illo ex illo consonante raro. Nā a qdē & e uocali sequēte nō præponunt. Ab autē & ex cōsonātibus sequētibus solēt: ut dixi præponi si nulla aspitas uocis prohibeat: ut Virgil. in. ii. æneidos. Ex quo me diuū pater atq; hoīum rex. Abs tam in cōpositione q̃ in appositione consonantibus solet præponi: sed ab omnibus in cōpositione præponitur litteris absq; c. uel q. uel t. ut abduco: affatur. Nā b. i f. est cōuersa. Aufero b. in u. conuertitur tam euphoniæ q̃ differētiæ causa: ne si affero dicas ab ad & fero cōponi uideat ab luo: abnego: arripio: in quo b. in r. cōuertit: asporto: in quo b in s. cōmutat: sicut & aspello differentiæ causa: ne si apporto & appello dicamus ab ad cōposita existiment: ab m. uel u. loco cōsonātis īcipiētibus solet in cōpositiōe præponi a: ut amēdo: amens: aueho. Ante q. in appositiōe abs: abs quolibet. Ante c. uero uel t. in compositione: ut abscondo: abscedo: abstraho abstrudo abstineo. Et ī appositiōe & in cōpositiōe inueniē ante b. d. g. l. m. n. r. & ante u. & i. loco cōsonātium positas ut ebibo. ebullio. edo. edueo. egero. elimo. eludo. emineo. emico. enarro. eneruo. enodo. eripio. eueho. euoco. eiicio. Reliquis uero sequentibus ex præponitur: excubo excludo efficio effundo effetro: ī qbus x. ī f. cōmutat euphoniæ causa: exhorreo exhibeo: expello: exequor expiro: quæ rōnabilius absq; s. scribuntur: ut de litteris docuimus. Exquiro extēdo. uocalib⁹ quoq; sequētibus tā ī appositiōe q̃ ī cōpositione ex ut supra diximus præponit ut exaro exegi: exigo exoletus: exulcero exequatus exaudio Et oīa qdē supradicta cōsimilē: ut dictū ē uim hēnt. Frequētius aūt a. & abs & ab uerbis passiuis uel ablrō iungūtur. ut amor a uiro. uel ab alio accipio ab alio uel abs quolibet: uel aufero. E uero uel ex frequenter tēporalia inueniuntur Vt Vir. in. viii. æneí. Ex illo celebratus honor: lætiq; minores

seruauere diē. E enim in compositiōe uel priuatiuū ut eneruus enodus: uel intentiuū ut enectus enatto eludo: uel ꝓ extra accipitur: ut educo eli mino egero. Ex quoq; modo pro extra accipitur: ut excludo extermino extorris exlex expes excors: modo priuatiuū: ut explico expedio extra- ho extirpo: modo intētiuū uel pfectiuum: ut expleo exoro efficio effun do extendo. Deriuat̄ autem ab eo qđ ē abs absq;. Nā q; quando uim & significationē coniunctionis non habet syllaba est nō pars oratiōis quo- modo in ubiq; undiq; itaq; deniq; & similibus: ab ex quoq; deriuatur ex tra. De nō solum τοαπο significat sed etiam Το πεpι memoratiuum: ut de partibus oratōis. accipit̄ etiam ꝓ κατα locali in compositōe: ut dedu co descendo detraho deiicio despicio derideo. Est etiam intentiuū: ut de prehendo dedo deprauo deprimo demiuo dehisco deterreo decurro de lego. Est etiam priuatiuum: ut desperatus demen desum desero. Pro est qñ localis inuenitur tam in cōpositiōe q̄ in appositiōe: ut ꝓ templo ꝓ cu ria pro oculis. Salustius i catilina Quod ni maturasset ꝓ curia signum sociis dare: ꝓ curia dixit ꝓ ante curiā: ꝓcurro ꝓuenio. Est etiam tēpota lis ut prouideo prospicio. Teren. in heauton. Tibi prospexi & stultitiæ tuæ: ꝓauus: sed hoc quidem ab aduerbio ꝓcul cōpositum affirmant: unde & corripitur: & omnia similiter pro correptam habentia: ut profa tur ꝓteruus. Alii uero ad imitationemem græcorum apud quos ꝓ præ positio corripitur. Nostros quoq; in quorundam compositiōe hoc fecis se dicūt: loco etiam e uel super accipitur: ut ꝓminet ꝓ eminet uel supere minet: & ante qđ supra quoq; ostendimus: ut ꝓcliuis ꝓcumbens pro stratus prosubigent. Et ad ut pro uiribus suis: hoc ē ad uires suas. Vir. in. v. Summis incuruant uiribus arcus pro se quisq; uiri: hoc ē ad suas ui res. In quoq; loco inuenit̄: ut pro testimonio dixit hoc ē i testimōio. Ple rūq; tñ separata Το ὑπερ significat pro Milone. pro Claudio: necnon ēt interiectiōis loco ponitur: & circumflectitur. Vt Salu. i Catilina. Proh deum atq; hominū fidem. Præ p appositiōnem & Per compositōem in uenit̄: Significat autem mō ad: ut Teren. in eunu. Hic ego illum cōtem psi præ me: pro ad cōparatōem mei. Idē in eadem. Hic uero ē qui si occe pit ludum iocumq; dices fuisse illum alterū: præ ut huius rabies q̄ dabit ꝓ ad quæ dabit: modo ꝓ ab. Teren. in eadem. Vt sit misera præ amore hunc exclusisti foras. Idem in adri. Præ studio dum id efficias quod cu- pis. ꝓ ab studio: loco super etiam fungitur: ut præsidio præfectus. Nec nō pro ualde inuenitur ut præcelsus ualde celsus: præualidus ualde uali dus: Præco quoq; a ualde & canendo est dictus: prægestio ualde gestio. Horati. in primo carmi. Ludere cū uitulis salicto prægestiens. Pro ante quoq; accipitur: ut prædico præcurro præfero præcipio præmaturꝰ. Lu ca. i quinto: At præmaturas segetum ieiuna rapinas. Iuuena. in. iiii. Nō præmaturi cineres. Videt̄ deriuatiuū ex hoc eē præter: quō a sub subter in inter: pro propter: Cum & aduerbium potest quando Το οωοτε signi ficat & præpositio: quando συν: & est copulatiua: ut cum ducibus pu- gno cum impetatore proficiscor: cum amico habito: & per solam appo sitionem inuenitur, nec mirum cum loco eius in cōpositiōe semp cōponi tur: ut cōcurro cōiungo cōtraho cōspito. Et sciendū q; con & in tunc mu tant n in m qñ b sequitur uel m uel p. tūc uero cōuertunt eā in sequentes

tionē & remotionē ser- uant. ut accipio a uiro. qđ. n. a uiro accipio a ui- ro remoueo. De. non so- lū απο sig. sed etiā περι memoratiuū qñ de εκ si gnificat materialiter est. ut si dicam. hic anulus ē de auro. descēdo. i. deor sum scando. Sed hoc quædam. Dixi proauus compositum esse ex pro & auus sed qdā affirmāt hoc nomē. i. proauus cō positum esse ex ꝓcul ad uerbio. unde corripi. ꝓ- auus. pro enī latina præ- positio producitur in cō positione. ut ꝓcedo. Alii oero dicūt proauus & si milia ex pro græca præ- pōne q̄ apud illos corri- pit̄ esse cōposita. qđ ha- bemus ubi dicit. Alii ue ro dicūt ad imitatiōem græcorū nostros fecisse. hoc. i. ꝓ. græcā ꝑpositio- nem correptā i quorūdā cōpositiōe adhibuisse. lo co ante accipit̄ pro. ut ꝓ cliuus. i. añ cliuus. Ple rumq; tamen. Dixi qa ꝓ loco ante īuenit: plerūq; tamen septa υπερ. i. sup significat & ē memorati uū. ut ꝓ milone. i. de mi lone. uel sup milōe. Pro ante quoq; accipit̄ præ. ut ꝑmaturus & ꝑruptus . i. āte ruptus. unde arda- tos mōtes ꝑruptos uoca mus quoq; latera āte fue rūt abrupta. Sciendū q; cō & i rūc mutāt. n. i. m. qñ. b. uel. m. uel. p. qa di xerat con. ꝑ cū i cōposi- tiōe præponi dat regulā de con. q̄liter i cōpositio ne se habeat s. n. mutat i m. sequētibus. b. uel. m. uel. p. de in per simile ad iungit. Quāuis. Dixi quia con. & in. mutant. n. in. m. quando. b. sequi tur. uel. m. uel. p. sequen tibus uero. r. uel. l. cōuer tunt n. in eas quamuis. r. & l. sequentibus raro so lent hoc seruare. s. ut n. i eas sequentes conuerta- tur. scribunt. n. inruo ꝑ irruo. sed male. qa cum græcorū auctoritatem i

consonantes quando l uel r. sequiť: cōbibo cōburo imbuo cō-
munis immunis cōpello impello collígo illido corripio irruo
irritus. quāuis raro l & r sequentibus solent hoc scribentes ser-
uare. Sed cū græcorū auctoritate in oibus pene sequi solem9
in hoc quoq; imitari debemus. ut συμβουλευω ο συμμα-
χω: συλλεγω: συρρεω: εμβαλλω: εμπιπτω: ερρηγνυμι:
εμβαινω: συμπλεκω: εμπλεκω ελλειπω: εμμενω: uides
in his oibus præpositiones συν etiam εν mutare n in m b uel m
uel p sequētibus: l uero uel r in eas cōuertere n. Cū præpositio
qn̄ ꝓnominibus postponitur primæ uel secundæ ꝑsonæ: uel
etiā se: quæ est tertiæ encletici uice fungitur: ut supradictū est
mecum tecum secum nobiscū uobiscum. Aliis uero postpo-
sita acuitur: ut quocum quacum quibuscū. Clam ut diximus
apud græcos aduerbiū est: apud nos autē ideo præpositio ac-
cipiť: quia & casualibus præponiť: & graui accentu ꝓnuncia-
tur: ut Terē. in andri. Nec clā te est ꝙ illi nūc utræq; res inutiles
sint pōt ēt apud nos aduerbiū ostēdi cū uerbo iueniť sīgi nō
seruiēs casui: ut Vir. in. i. æneí. Clā ferro incautū superat secur9
amorū. Nec ī cōpositiōe inuenitur: & adiungiť nō solū abltō:
sed ēt accusatiuo teste Donato. habet tamen ēt diminutiōem
quæ & ī præpōne nunq̄ iueniť. ī aduerbio est quando iueniť:
ut bene belle: lōge longule: sic ergo a clā clāculū deriuať. Ex
hoc ēt clandestinus Et attende q; ea quæ sunt aduerbia apud
græcos: certā aliquā possident significationē: cū præpōnes so
leant eā uariare. Corā quoq; & palam apud græcos aduerbia
sunt: quæ ꝓpter supradictas causas nostri ēt ītei præpositiōes
assumpserūt. Sed mihi uideť cū inter aduerbia quoq; hæc ea-
dē plerīq; ponant: qppe q; sine casualibus uerbis possunt adiū
gi: aduerbia ea dicere quæ præpositiua possunt eē ēt & casua-
liū. Vir. ī. i. æneí. Corā quē quæritis adsum. Idē ī eodē Postq̄
ītrogressi & corā data copia fandi. Salu. ī. iii. histo. Si nihil an
te aduentū suū ītei plebē & patres conuenisset corā se daturū
opam: & habet significationē contrariam clā: sempq; ī apposi
tiōe īueniť: sed corā magis ad ꝑsonas: palā ad oīa accipiť. Te
ren. ī eunu. Sin falsum aut fictum cōtinuo palā ē. Sine etiā &
absq; apud græcos aduerbia sunt: ut supra dictū ē: quas præ-
dicta ratio fecit apud latinos præpōnes putari: habēt cōsimi-
lem significationē. quæ est negatiua: nec ī cōpōne iueniūť. Si-
ne autem etiam uerbum ē & imperatiuum sed accentu differt
quādo præponiť quomodo pone. Præposita enim grauatur
utraq; syllaba: ut sine timore: postposita penultimā acuit: ut
Virgilius ī decimo. Si sine pace tua atq; iuito numine teucri.
Idē in. i. geor. Te sine nil altum mens īchoat. Absq; qbusdam
composita a præpositione abs & q; cōiunctiōe uideť: sed nun
q̄ q; cōiūctio ī cōpositiōe suā uim admittit: ut atq; neq; quoq;.
Ergo qn̄ amittit significationem syllabica magis adiectio ui-
deť. Est igitur ut mihi uidetur ab abs absq; quō ab unde undi

oībus pene seq solemus ī hoc imitari
deberem9. f. ut συν & εν r. uel l. seqn
tibus. n. ī eas cōuertāt ut συμβουλευ
ω. εμβαινω. συμμαχω. εμμενω.
συμπλεκω. εμπλεκω. συρρεω. ερ
ρομαι. συλλεγω. ελλειπω hic
συν & εν. p. uel. λ. sequētibus n. ī eas
uides cōuertere. ꝙ aūt ꝑmittit συμ
βουλευω εμμενω &c. Similitudo ē
.q. d. sicut in hoc imitamur græcos.
qa quō συν & εν istæ præpōnes cō. &
in æqpollentes sequētibus. b. u l. m.
uel. p. mutāt. n. in. m. ita apd' nos cō.
& in. sequētibus. b. uel. m. uel. p. mu-
tāt n. ī m. eodē mō & ī hoc debemus
imitari ꝙ sicut apd' illos συν & εν. r.
uel. l. sequētibus cōuertūt n. ī eas; ita
apud nos cō. & ī. r. uel. l. sequentibus
n. ī eas debent cōuertere. Vides ī.
Quasi diceret, bonū exēplū dedi. Nā
uidere potes ī his omnibus prædictis
συν & εν istas ꝑpo. mutare n. in m.
sequentibus. b. uel. m. uel. p. sequēti-
bus uero. l. uel. r. uidere potes συν &
εν cōuertere n. ī eas. Cum ista præ
positio. Dedit regulam de con. quæ
loco componitur in compositione.
nec de ipsa eā regula supponit. In
aduerbio est qn̄ inuenitur diminu-
tio. ut bene belle. sic ergo clam clācu
lū a simili deriuať. & ex hoc clādesti
nus ꝙ penul. cor. ꝓnūciari debet cū
.t. non habeat a primitiuo. Coram se
daturum operam. si itelligis se hic ac
cusatiuum ualebit ad hoc exemplū
quod dixerat corā sine casualib9 pos
se uerbis adiungi. sui āt abla. esse se ī
telligatur. ualebit exemplum hoc qd'
dixerat coram præpositiuum esse ca
sualium. de palam nullum exemplū
ponit. qa qd' dicit de corā feri. de pa
lam intelligere relinquit. & habet si-
gnificationem cōtrariā. Clam idem
de palā itellige. Sed coram. In hoc
cōueniunt coram & palā: quia apud
græcos sunt aduer. & habent signifi-
catiōnē contrariā clam. sed in hoc dif
ferūt. qa corā accipiť magis ad perso
nas. sub itelligitur singulares. ut corā
rege. corā præsule. Palā uero ad oīa
accipitur. nō. n. recte dico palā rege:
sed palā oībus. uel sine casu possū di
cere palā. ut Teren. in eunu. cōtinuo
palā est. sed qn̄ est præpō accentu dif
fert quando ꝓponitur. Si sine pace
tua. Hic præponitur & aggrauatur
utraq; syllaba. Te sine. Hic postpo
sita acuit penul. Atq; neq; quoq; ī
istis q; non perdit nīm copulatiuam
atq; & neq; & quoq; copulatiuæ sunt
coniunctiones. Igitur quando qdē
est adiectio: igitur deriuatio est a par
te. deriuatio. n. alia regula. alia p ad-

q̄ ubi ubiq̄: ita itaq̄: q̄s q̄sq̄. i q̄bus cōiūctiōis significatio nulla remanet. Ostēdimus tamē in sup̄ioribus q̄ ēt græci soleāt addere δε sine aliqua cōiūctiōis significatiōe: ut οἶδε ἡ δὲ τόδε. Tenus τοαχριο significat q̄ sine dubio aduerbiū est. Et quāuis pene semp̄ postposita inueniat̄ tamen q̄a sine casuali nō pōt poni quō alia: quæ q̄uis sint aduerbia: tamen hoc ipso q̄ casualib⁹ iungunt̄: præpositiones ea esse existimauerūt: hoc quoq̄ īter præpositiones enumerant: quod non solū ablatiuo: sed etiam genitiuo casui Vir. more græco adiungit: ut in tertio geor. Et crurū tenus a mēto palearia pendent. Restant quattuor præpositiones quæ p̄ uaria significatione modo accusatiuo: modo ablatiuo præponūtur: in sub super & subter. In quando εἰς uel κατὰ significat. i. si ad locū: uel contra demōstrat accusatiuo iungit̄: ut in urbē uado uel in adulterꝫ dico. Inuenit̄ tamē ēt p̄ ad: cū huic casui præponit̄: idest accusatiuo: ut Virgi. in p̄mo æneī. Impulit in latus. pro ad latus. Luc. ī tertio. In puppim rediere rates: p̄ ad puppim: quādo uero p̄ ἐν græca propositiōe accipit̄ apud nos ablatiuo seruit ut in Italia: in urbe: ī tempore. In compositiōe quoq̄ tam diuersas habet significationes q̄ in appositiōe. modo enim priuatiua est: ut īdoctus īiustus īutilis iniquus impius īfirmo improbo. modo itentiua: ut īprimo īcuso irrumpo īpingo inicio īmitto incumbo īcurro itrideo. Sub quoq̄ q̄n ad locum habet significationē: uel p̄ ante: uel p̄ per ponit̄: accusatiuo iungit̄: ut Vir. in secūdo æneī. Postesq̄ sub ipsos nitūt̄ gradibus. Idem in primo geor. At si nō fuerit tellus fœcūda sub ipsum' Arcturū. Idē in. iii. geor. Sub lucē exportāt calathis: p̄ ante lucem: uel p̄ lucē. Idem poeta in primo æneī. Urit atrox iuno & sub noctē cura recursat: p̄ p̄ noctē: quando aūt ī loco significat ablatiuo præponit̄ ut Virgi. in. viii. Arma sub aduersa posuit radiātia quercu. Idem in sexto. ibant obscuri sola sub nocte p̄ umbrā. Idē in eodē. Quale p̄ obscurā noctē sub luce maligna Est iter in siluis. Oēs. n. præpositiones locales & ī tēporibus & rebus similē habent constructionē. Quō. n. dico ad tēplū: sic dico ad tēpus: sub idē: sub iustitiā sub hominē: & sub templo sub die sub iusticia sub hoīe sub muliere. In compositiōe uero modo localem uim retinet ut subeo suppono subicio summitto subduco subtraho. Modo diminutiuā. ut subrideo subtristis suffundo: mutat b in sequētē cōsonātem q̄n a c uel f uel g uel m uel p incipiūt ea q̄bus adiungit̄: ut succūbo succurro sufficio suffero suggero summitto suppono. Sup̄ & subter cōtrarias habēt significatōes: & utraq̄ tam accusatiuo q̄ ablatiuo cōiungitur q̄busdā tamē uidentur ablatiuo figurate adiungi: quomodo post & ante & circū. Virgi. in sexto. æneī. Ille admirans uenerabile donū. Fatalis uirgæ longo post tēpore uisum. Idem ī primo geor. Omnia quæ multo ante memor p̄uisa reponas. Idem in. iiii. æneidos. Anna uides toto properari littore circum. Sic in sexto æneidos. Sedibus optatis gemina super arbore sidunt: idest in gemina arbore sidunt super. Et in bucoli. Fronde super uiridi sunt nobis mitia poma. Et in octauo. Ferre iuuat subter densa testudine casus. q̄ si accipiamus figurate in huiuscemodi locis prolatas loco aduerbiorum necesse est eas accipere: quomodo & post & ante: & circum, quando cum ablatiuo inueniuntur. Super tamen quando loco de ponitur sine dubio ablatiuo iungitur, ut, Multa super priamo rogitās super hectore multa. Inuenitur

---

lectionem. Ostendimus tamen. q. d. licet dixerim ex p̄te mea q̄ eē adiectionē ī absq̄ tamē habeo auctores ad quorū imitationē hoc faciā. In quādo εἰς uel κατα. idest ad locū: uel cōtra signi. acc̄ō iungit̄. κατα præpō est apud græcos nullā p̄ se significationē habēs sicut nec in apud nos per se certā significationē habet & signi. κατα aliq̄n contra. gr̄a tn̄ dictiōis cui adiūgit̄. In compositione quoq̄. Diuersas hēt significatiōes. quā. i. sicut in appositione. Postesq̄ sub ipsos. Hic sub ad locū signi. Sub ip̄m arcturum. ante ipsum arcturum. Omnes. n. præpositiones. Diceret aliquis. tu dixisti quia sub quādo in loco sign. ablatiuo præponitur. & supponit exemplū ubi sub signi. in tempore. ut sub luce maligna. Ad hoc iste. Omnes. n. &c. Subrideo idest parū rideo. & sic in cæteris. Quibusdam tamen. Licet dixerī super & supter tam ablatiuo q̄ accusatiō iūgi tamē quibusdam uidetur figurate abltō adiūgi. figurā dicit q̄a ablatiuū cui adiūgūt̄ regere uident̄. nec regunt. immo necesse ē eas accipi loco aduerbiorū. Lōgo post tēpore uisum. Hic post figurate iungitur cum ablatiuo. quia ablatiuum illum regere uidetur. cum ablatiuus ille p̄ accusatiuum. resoluitur. Fronde super uiridi. i. in uiridi frōde super idest ī superiori parte. Super tamē. Quanuis dixerim figurate ablatiuo iungi. tamen quādo loco de ponitur: ablatiuo sine figura iungitur ut ipsum regat. & est tunc memoratiuum. Inuenitur tamen. Quanuis dixerim super accusatiō & abla-

tiuo iungi:tamen inue-nitur etiã uerbo adiun-cta.ut superfer. uel no-minatiuo participii. ut superaccensa. Et su-per tamẽ. Licet totiens dixerim super tamen & super & supra non re-cte dicuntur:sed sunt fa-cta a supa. Illud.idest super p apocopam.hoc. idest supra per synco-pam. Cum apud græ-cos. Postquã de omni se-cunda præpõne tracta-uit:uult apponere quas-dam alias quæ non na-turaliter: sed quia loco præpositionum ponun-tur nomen præpositio-nis sibi usurpauerunt: ad quorũ accessum quæ-dam supradicta epilo-gat. Et sciendum q̃ tũc dis præpositio quando super. c. uel. f. uel. p. uel. s. uel. t. uel. i. loco cõso-nantis hic habemus au-ctoritatem q̃ disrum-po dici non debeat. Re præpositio per apoco-pam facta uidet q̃ sen-sus manifestat. Nã respi-cio idẽ est q̃d retro aspi-cio. Vel aduerbium. Idest retro ex hoc.idest re inseparabili præposi-tione natum esse uide-tur. secundum diuersos auctores diuersas sentẽ-tias ponit. Est etiam ab negatiua. Vt securus. Idest sine cura. Præte-rea ostẽdo esse aliã natu-ram se huius præposi-tionis scilicet quia seor-sum istud aduerbium fit per compositionem: uel per deriuationem se præpositiõe. Quibus-dam uidetur. Sic esse p-fectum a semis nomine q̃ separationem medie-tatem. s. signi. Aliis aũt & semis & secus magis uidentur esse a se præ-positione deriuata. In quo uerbo. Idest ambio est addita b propter m. præcedentem: m enim nõ potest præcedere uo-c. lem nisi eiusdem syllabæ efficiatur.

tamen etiam cum uerbo adiuncta uel nominatiuo participii in quo sine dubio aduerbium esse ostenditur: Vt Virgilius in primo æneidos: His accensa super iactatos æquore toto. Et in undecimo æneidos. Ecce super mœsti magna diomedis ab urbe. Legati responsa ferunt. In cõpositione quoq; inuenitur: ut superſedeo superuacuus superuolo supereminet sup-ficies: & super tamen & supra a supera illud per apocopam hoc per syn-copam facta sunt: Sic enim antiqui frequenter protulerunt & maxime Cicero in poematibus suis. ut in arato. Toruus draco serpit supter supera q; retorquens se se. Idem in eodem. Huic supera duplices humeros adfi-xa uidetur stella micans tali specie: taliq; nitore. A super deriuatiua sunt superb9 superus supremus. Cum apud græcos omnes præpositiões quæ sunt decem & octo: ut supra diximus & cõponi possint & apponi: apud latinos quædam sunt quæ & cõponuntur & appponuntur: ut ad ob per a ab abs de e ex ante circũ contra intra post trans cis præter p præ. Sunt quæ nunq̃ componuntur ut apud citra circa erga extra infra iuxta pone prope secundum ultra supra: quorum pleraq; aduerbiorum uim habẽt: ut ostendimus. Sunt quæ nunq̃ apponũtur ut di dis re se an con. Hæ. n. sex in compositione semper inueniuntur. quæ q̃uis cum per se poni non possunt separatæ in contextu orationis. ideoq; partes orationis dici uera ratione non possunt: tamẽ quia uim & significationem præpositionum habent & in ipsa compositione semper prępositiuæ sunt. Ideo præpositio nibus connumerauerunt. Et di quidem & dis eandem significationem habent quomodo & ab & abs. Sunt autem separatiuę ut diuido diduco distraho discurro: quod apud græcos Δια præpositio facit: Et sciendum q̃ tunc dis præponitur cum sequitur c uel f uel p uel s uel t uel i loco con sonantis: ut discumbo: discutio: differo: diffido. diffundo: in quib9 s in f. conuertitur euphoniæ causa: displiceo: disputo: disperdo: differo: distra-ho disturbo distorqueo disiectus disiungo. Aliis uero quibuscunq; con sonantibus sequentibus di præponitur: dimitto diruo diduco digero di-luo: & ubiq; producitur di: excepto dirimo & disertus. Lucanus in quar-to. Dirimit tentoria gurges. idem in eodem. Qui medius castris futam dirimebat hylerdam. idem in quinto. Et non amissę dirimit suffragia ple bis. Virgilius i quinto. Cede deo: dixitq; & prœlia uoce diremit: iuuena-lis in tertio. Didicit iam diues auarus Tantum admirari tantum laudare disertos: Re uidetur a retro p apocopam factum: sicut & ipse sensus ma nifestat. Respicio retro spicio reuertor; retro uertor: recurro retro curro: uel ex hoc natum esse aduerbium: quomõ ab ex extra. Se quoq; p Δια græca præpositione separata est: ut secubo separo seduco: Est etiam ab negatiua: ut securus sine cura. Præterea seorsum fit aduerbium a se: ut a de deorsum a super sursum. Quibusdam se a semis qd' separationem fa-cit: quibusdam a secus uidetur profectum. Aliis autem magis ea uiden-tur a se præpositione esse deriuata: Am etiam περι græcam præpsitio-nem significat: amplector amputo ambio: in quo etiam addita b conso nantis fuit propter m. Con pariter loco cum præpositiõis cum de ea dis serebamus accipi supra docuimus.

ADuerbiũ est pars. Adhuc cõuenit præpõni subiungit. cuius significatio adiicit̃ uerbis. i. ad determinationẽ actus uel passionis quæ significat̃ ĩ uerbo. Sequit̃. hoc eni pficit aduerbiũ: & ẽ ostensio ĩ parte ꝙ significatio aduerbii uerbis adiiciat̃. Nã hoc facit aduerbiũ uerbis additũ quod faciũt adiectiua noĩa adiũcta appellatiuis noĩbus substãtiuis: & ẽ dicere. Sicut adiectiua noĩa substantiuis noĩbus adiuncta: ipsam substantiam in eis determinãt: ita significatio aduerbii actionem uel passionem uerbi determinat. Ad hoc. n. ꝓprie inuentũ ẽ aduerbiũ ut actionẽ uerbi uel passionẽ determinet. littera ĩsiste. Cũ. n. dicat adiectiua noĩa substantiuis noĩbus adiungi: uoluit dicere ipsũ aduerbiũ uerbis adiici: sed dixit significatio cuius uerbis adiicit̃ & est causa. Nota. n. adiectiua substãtiuis coniungi recte cõcedit: cũ adiectĩa noĩa substãtiuorũ genus & numerũ & casum eis adiũcta cõseruẽt. Ad uerbia uero sic uerbis adiiciũt: ut nec genus nec nũerũ eorũ sibi assumant: Vnde recti9 significationẽ aduerbii q̃ ipsam aduerbialẽ uocẽ uerbis adiici dixisse uidet̃: cũ uoces aduerbiales fere nullã cum uerbis ĩ accidẽtibus habeãt ꝑticipatiõem. Tũc. n. cõuenıẽter uoces uocibus adiici uidẽt̃: si cões sui iuris habeant ꝓprietates. Nota ꝙ dixit appellatiuis noĩbus cũ adiectiua noĩa ꝓpriorũ noium substãtias æq̃ determinẽt. Sed sciẽdũ auctores hoc nõ ad drĩam sed ad maiorẽ huius proportiõis similitudinẽ apposuisse. Cõparat. n. hic adiectiua noĩa aduerbiis: & substãtiua noĩa uerbis: q̃ fere semp appellatiua. i. cõem actũ uel pas. significãtia inueniũt̃: ut prudens hõ prudẽter loq̃t̃. Exẽplũ põit de utroq;. s. ꝙ sicut adiectiuũ nomẽ. i. prudẽs substantiã noĩs: ita aduerbiũ. i. prudẽter actũ uerbi. i. locutionẽ determinat.

De Aduerbio Liber. xv.

ADVerbium est pars orationis indeclinabilis: cuius significatio uerbis adiicitur. Hoc. n. perficit aduerbium uerbis additũ: q; adiectiua noĩa appellatiuis noĩbus adiuncta: ut prudens hõ prudenter agit: fœlix uir fœliciter uiuit. Sũt igit̃ q̃dam ad uerbia quæ oĩbus conuenienter sociantur temporibus: ut sapienter dico sapienter dicebam sapienter dixi sapiẽter dixeram sapienter dicam. Recte facio recte faciebã recte feci recte fecerã: recte faciã. Sũt alia quæ cum separatim tempora significãt necessario separatim eis cõiungunt̃ ut hodie facio heri feci cras faciã. Nunc intelligo ante intellexi postea intelligam: q̃uis usus etiã in eis quoq; uariat̃. Sunt ẽt quæ cum oĩbus apte sociant̃ modis: ut diligenter curas: diligenter cura: utinã diligenter curares: cum diligẽter cures diligẽter curare uelis. Sũt quæ non oĩbus modis possunt cõiungi: ut ne cum ẽ de hortatiuum indicatiuo non adiungitur: sed imperatiuo ut Virgilius in. vi. Tu ne cede malis: sed contra audentior ito: uel optatiuo: ut Teren. in phor. Quod utinam ne phormioni id suadere in mentem incidisset. Aut subiunctiuo: ut idem in adelphis. Ne dicam dolo. Aut infinito: ut Cice. i ĩuectiuis. Ne dici qdem opus ẽ quanta diminutione ciuium. Vtinam optatiuo cõiungit̃. Lu. in. ii. O utinã cœliq; deis: hertebiq; liceret. Ni subiunctiuo copulat̃: ut Teren. i an. Ni metuã patrẽ. idẽ i phor. Ni mihi eẽt spes ostẽtata. Vir. i. iii. Ni teneant currus. idẽ i. i. æn. Ni faciat maria ac terras cœlũq; profundũ. Sed & ni & ne qñ ꝓ neq; accipitur ĩter coniunctõẽs plerıq; posuerũt causales: q̃uis significatio abnegatiua ad uerbiis ea magis applicat: ꝙ aũt etiam ne ꝓ neq; ponitur usus approbat. Cice. ĩuecti. iii. Ne dici qdẽ opus est q̃ta diminutõe ciuiũ. Ni quoq; ꝓ ne accipit̃: sicut supra dictus Virgilii usus ostẽdit. Vir. i. i. Ni teneãt cursus: pro ne teneant. Quod ẽt Donatus ĩ cõmento æneidos putat̃. ĩtellige ĩ his duobus. i. ni & ne: s̃m duplicẽ uim significationis duplex esse iudiciũ. nam & ni ꝓ si nõ. & ne ualens neq; ꝓ nõ accipit̃. Ni ex ui cõditiõis & ne ꝓ neq; ex ui copulatiõis cõiunctionibus ãnumerat̃. Ex ui ãt negationis ĩter aduerbia cẽsent̃. unde & cõsequenter adiũgit q̃uis significatio abnegã. aduerbiis eam magis applicat. Quod aũt ẽt ne ꝓ neq; ponit̃ usus approbat. Istud respicit ad hoc qd̃ dixer. Ne qñ ꝓ neq; accipit̃. Ni quoq; pro ne aduerbio dehortãdi accipit̃. Et ẽ capitalis sentẽtia ꝑ se ostendens ni diuersas habere significatões quoq; positum est ad continuationem. q. d. pro neq; ponit̃. Ni quoq; pro neq; accipitur. Quod etiam amatus.

Sũt igit̃. hic ĩcipit distĩguere q̃liter aduer. uerba dicũt̃ & ẽ talis ac si. d. q̃a significatio aduerbii uerbis adiicitur oĩbus tp. bus uel aliquibus tm̃ qd̃ æq̃pollẽter habes ubi dicit. Sũt q̃dã aduer. q̃ cõueniẽter oĩbus sociãt tp̃ibus: ut sapiẽter & recte. Sũt alia q̃ necessario sepatim cõiungũt̃ eis tp̃ibus uerborũ ob hoc necessario sepatim. q̃a ipsa aduer. nõ oĩa tp̃a: sed sepatim tp̃a significãt: ut hodie præsens tẽpus separatim designat: & iõ p̃senti tẽpori ĩ uerbo adiũgit̃. ut hodie facio. Quod ãt suppõit q̃uis usus ĩ eis p̃dictis aduerbiis quoq; uariat̃ nõ ad oĩa in exẽplis posita: sed ad q̃dã de ipsis ẽ referẽdũ. Heri. n. p̃terito & cras futuro tp̃i semp addiũgit̃. In cæteris uero uariat̃ usus q̃a & hodie feci nũc faciã. & postea ĩtellexi & antea ĩtelligã sæpe ĩuenit̃ cũ hodie & nũc præsens. antea p̃teritũ postea futurũ tẽpus ꝓprie significant. Sũt aduerbia. Quæ cũ modis oĩbus uerborũ apte sociant̃ ut diligẽter sunt q̃ nõ oĩbus modis possunt cõiũgi ut ne aduer. dehortãdi. Sed & ni & ne. Ne dico qñ pro neq; accipit̃. Sic iunge. dixi ni & ne eẽ aduerbia: sed & ni & ne qñ pro neq; accipit̃ inter cõiunctõẽs plerıq; posuerũt causales. ꝙ dicit causales: ad ni tãtũ esse referẽdũ. Ne. n. qñ ꝓ neq; accipit̃ inter copulatiuas cõ

Istud etiam per. subintellectum augmentat ut si dicat. Sententia satis ostendit ni pro ne accipi in supradicto usu. Donatus hoc etiam cōfirmat dicens. Ni ꝑ ne accipit. Sequit. Sic posuerunt ueteres. & est inter uerba donati.

Nō uero. Impatiuo ꝑprie adiungi nō pōt non remouet iungi. sed ꝑprie iungi nō concedit indicatiuo sociat nō ut uō euenit. subiunctiuo ut nō possim. Et uerbū quidem. Quia dixerat significationem aduer. uerbis adiici itelligeret aliquis hoc eē ex nimio defectu uerbi. nec uerbum posse significare absq auxilio & conuitatu aduerbii quod auctor remouet dicēs. & uerbū qdē &c. Quod uim uerbi possidet. Istud positū ē ad causæ redditionē q̄re dixit uel participio. Quāuis enī. a maiori ostēdit aduerbia sine uerbis pfectā non habere sententiā. Nā & si per se pferant aduerbia ita ut pfectā sententiam faciant: tū hoc nō ē sine uerbis. quia necesse ē ea aduerbia uel referri ad uerba ante dicta ab alia psona. ut si quis iterroget. Est bona supbia. & respōdeat nō: istud non ad ante dictū uerbū refertur. uel dici per eclipsim & subaudiri uerbū ut si aliquo recitante dixerim bene diserte: subauditur. n. dicis. Per hanc figuram. dicit. i. per eclipsim. Et sciēdū. Istud posuit ideo q dixerat sine uerbo uel participio nere aptissime. nam quid est aliud participiū nisi uerbum casuale. q. d. participiū in nullo differt a uerbo nisi in hoc tantū q casum habet & genus. quod genus casum seqtur. s. genus secundū articulos. ut bene lego. bene legēs. Exēplū est ita apte aduerbiū iungi participio sicut & uerbo. Quod si aliud uerbū. Istud quod illatiuū est hoc modo. qa participiū nihil aliud est q̄ uerbum casuale igitur si aliud uerbū supponas uerbo ut lego & edisco idē significat participium supposito uerbo adiūctū. ut legēs edisco. Sed hoc iterest & cæ.

Accidit aūt aduerbio. Tractata diffinitione aduerbii & qualiter aduerbia uerbis adiiciant ostenso. necnō quæ male itelligi possent destinctis: ostēdit accidētia aduerbii. Deriuatiua uero ē quæ nō a se sed ab aliis dictionibus nascitur: ut clanculū a clam. docte a docto. doctim a doctu: quod æqpollet illi græco. Deriuatiua igit. A præmissis in exemplo infert quia a clam clanculum & a docto docte deriuat: ergo deriuatiua aduerbia uel ab aliis &c. A tullius tulliāe. per medium deriuat. nam a tullio tullianus & inde aduerbium tulliane dicitur. Statim a statu principali nomine deriuat. Vnde qui statim penultima producta in metris apponunt contra regulam fecisse arguuntur. Omnia enim quæcūq a uerbo sto stas deriuata fuerit corripiūt a. excipit nomen staturus statura statutum. Singultim a uerbo singultio. Tractim a participio tractus. Est quādo. Dixi aduerbia a nominibus deriuari. Est etiam quando terminatio diuersoꝝ casuū nominū constructionē aduerbialē suscipiēs loco aduerbioꝝ affirmat dicens. Ni ꝑ ne sic ueteres. Non uero imperatiuo ꝑprie adiūgi non pōt: nisi in cōpositiōe: ut noli. Aptissime aūt idicatiuo sociatur uel subiūctiuo uel optatiuo. Indicatiuo. Virgi. in. ii. Non tibi tyndaridis facies inuisa lacenæ Culpatusue paris: uerū iclementia diuum Has euertit opes. Subiūctiuo: ut Vir. in septimo Nō mihi si liguæ cētū sint oraq centū Ferrea uox oēs scelerū cōptendere formas Oia poenarū ꝑcurrere noīa possim. Optatiuo: ut Vir. i. ii. geor. Nō ista qsq̄ mi moñe p altū ire neq a terra moueat cōuellere funē. Nunquid quoq idicatiuo soli adiūgit: ad quod ꝑtinet interrogatio. Teren. in phor. Nūquid meministi? Idem nunquid subolet patri? Et uerbum quidem sine aduerbio pfectā potest habere significationē. Aduerbiū uero sine uerbo uel participio: qd uim uerbi possidet: non tenet plenā sniam. quis enī ab aliqua persona per se pferant aduerbia necesse ē ea uel ab antedicta ab alia psona referri uerba: ut si qs me interrogauerit: bona ē supbia: & respōdeo nō: uel p eclipsim dici: ut si recitātē aliquo dixero bene diserte eloquenter: ubiq. n. subaudit dicis: Similiter si dicā. Nō malus homo q pro uitibus suis subuenit clientibus: subaudio est. In multis quoq aliis p hanc figurā inueniuntur sine uerbis uel pticipiis aduerbia: ut Vir. i. i. Genus unde latinū. subaudit est. Et sciēdū q ut supra dictū ē participiis quandoq aptissime adiungunt aduerbia. Quid. n. ē pticipiū nisi uerbum casuale? Vnde bene lego: bene legēs: sapienter loquor: sapiēter loquēs. q si aliud uerbū subiūgas uerbo idē significat. Sed hoc iterest q participiū nō eget coniūctiōe: uerbū uero eget: ut bene legēs disco: bene lego & disco: sapiēter loquens doceo sapienter loquor & doceo. accidit aūt aduerbio. spēs. significatio. figura. Species primitiua & deriuatiua. Primitiua qdē quæ a se nascit ut nō ita ceu clam sæpe. Deriuatiua uero q̄ ab aliis nascit: ut a clam clāculū: a sæpe sæpius sæpissime: docte a docto: cursim a cursu doctī αυτως [illegible] a doctu: Deriuatiua igit aduerbia uel ab aliis aduerbiis deriuant. ut a ꝑpe propius: & ultra ulterius citra citerius uel a noībus: ut Tullius Tulliāe latius latie fœlix fœliciter: uel a uerbo siue participio: uel participiali noīe: ut sentio sensus sensim: sto stas statim: singultio singultꝰ singultim. Hora. in. i. sermo. Vt ueni corā singultim pauca locutus: tractu tractim. Virgi. in. iiii. georgico. Tractimq susurrāt. uel a nomine & uerbo: ut a pede & tēto pedetentim: uel a pronomine: ut hic illic ab hic & ille: uel a præpositione ut ex extra in intra con contra sub subter. Est quando & nominum terminatio diuer-

forum casuum cōstructionē aduerbialē suscipiens loco ad
uerbioꝝ accipitur: Vt Vir.in.yi. Nimium nobis romana
ꝓpago. Visa potens superi.nimium dixit ꝑ nimis. Simili
ter in primo,æne Multum ille & terris iactat9 & alto. Idē
in.yiii. Iam primum saxis suspensam hāc aspice rupē: idē i
i.geor. Sublime uolās. Similiter: idē in.i.æn. Vna curusq;
notusq; ruūt. ꝓnoīa quoq; ꝑ aduerbiis ponunt̃ ut Vir.in
yiii. Hoc tunc ignipotēs cœlo descēdit ab alto: hoc ꝑ huc
idē in.i.æneı. Nanq; uidebat uti bellantes pgama circum.
Hac fugerent grai: pmeret troiana iuuentus. Hac phry
ges. Neq; enim ea indubitanter aduerbia eē accipim9: sed
nomina uel pronomina esse dicimus loco aduerbioꝝ posi
ta p diuersos casus p nominatiuum: ut in.xi. Vir. Fors &
uota facit cumulatq; altaria donis. Et ī.iii.geo. Sole recēs
orto: p gtūm. ut Romæ. Cicero ꝑ ligario. Romæ ne fit?
ne ue cū fratribus? Salust.in.i.histo. Ac deinde militiæ: &
domi gestas cōposui: idē in histo. Atq; seruilius ægrotū ta
rēti collegā prior trāsgressus. Per datiuū: ut uespi: ruri: for
ti: Teren.in an. Quē ne ego uidi ad uos afferri uespi. Vir.
in.iiii.geor. Sūt qbus ad portas cecidit custodia sorti. Te
rē.in phor. Cui opa uita erat ruri fere se continebat. Per ac
cusatiuū ut Romā Athenas. Terē.in and. Quid tu athe
nas insoleris? Per abltūm. Vir.in bucco. Forte sub arguta
cōsederat ilice daphnis. idē in eodē. Alternis dicetis: amāt
alterna camenæ. Cū autē loco aduerbioꝝ accipiunt̃ ma
manent indeclinabilia: licet iungant̃ nominū uel pticipio
rū diuersis casibus: ut sublime uolās sublime uolātis: sub
lime uolanti. Sic igit̃ discernēs noīa uim aduerbioꝝ recipi
entia uel nō. Et primitiua qdē uniformia sūt: nec regulam
aliquā ad similitudinē: uel collationē alioꝝ pñt accipe: ut
cras cur heus sic nēpe. Deriuatiua uero quæ sub aliqua cer
ta ꝓferunt̃ forma īter sese adhibita collatiōe: rōnem plerū
q; regulæ pñt accipe ꝑ similitudine terminationum. Plerū
q; autem diximus pp accepta anomala: ut bene male duri
ter. Ergo p singulas terminatiōes necessarium est coꝝ for
mas inspicere. A igit̃ terminātia uel primitiua sunt: ut ita.
qd solū a correptū habuit: q̄uis qdā puta quoq; aduerbiū
eē accipiāt. Iōq; Persiū id corripuisse: ut hoc puta nō iustū
est illud male rectius illud: uel cōposita: ut p̄terea: inter
ea: postea: antea: quæ omnia ꝓducūt a terminalē. Vel ab
latiui sūt nominū: qui ꝑ aduerbiis accipiunt̃: ut una quæ:
ne: qua Roma: ut Vir.in primo æne. Vna eurusq; notus
q; ruūt creberq; ꝓcellis. idem in eodem. Qua data porta
ruunt & terras turbine pflant. idem in eodem. Nequa sci
re dolos medius ue occurrere possit. Et sciendum q; ꝓpria
nomina ciuitatum si ptimæ uel secundæ sint declinationis
in genitiuo quidem casu pro aduerbio in loco accipiunt̃.

suscipitur. ut multū primū sublime. isti
nomiatiui. & una abltūs iste loco aduer
bioꝝ accipiunt̃. Neq;.n. Iō dixi loco
aduerbiorū. qa neq; ea indubitāter &c.

Fors pro forsitan recēs p recēter. Vir
gilius accipit loco aduerbiorū. Forte
ꝑ fortuitu. Alterius ꝑ alternatim. posuit
Vir.in buco. loco aduerbioꝝ. Sic igit̃.
Quia cū loco aduerbiorū accipiunt̃ ma
nēt īdeclinabilia. igit̃ sic. i. per modū illū
quia manent īdeclinabilia discernas oīa
noīa uim aduerbiorū recipientia uel nō
recipientia. Et primitiua qdē. Dixerat
qm īpēs aduerbioꝝ alia ē primitiua alia
deriuatiua & de primitiuis aduerbiis q̄si
si. d. nō est tractandū quantū ad natiuita
tem eoꝝ quia & uniformia sunt. i. unū
qdq; separatī suā formā hēt: qppe nō ab
aliis sed a se nascūt̃: & iō nō possunt acci
pe regulā natiuitatis a similitudine uel si
uis dicere collationē alioꝝ. q. d. qa non
sunt similia aliis unūqdq;.n. a se nascitur
iō nō pñt accipe regulam natiuitatis: q:
regula nihil aliud est q̄ eiusdē ꝓprietatis
inter diuersa similitudo. Deriuatiua
uero collatione. Idest similitudine nati
uitatis adhibita inter se. quō enī a docto
docte o. in e. longā conuersa nascitur sic
a pulchro pulchre plerūq; possunt acci
pere. Rationē. i. cōueniētiā regulæ suæ
natiuitatis: & hoc pro similitudie termi
nationū. i. qa a primitiuis suis in similes
terminationes deriuantur. Et bene dixi
pro similitudine terminationum: quæ. i.
quia ipsa sub aliqua certa. i. discreta for
ma proferuntur. alia. s. in e. alia in es. alia
in er. ubi dicit sub multotum conuenie
riā ostendit. Plerunq; autem diximus ꝑ
pter excepta uel anomala: bene & male
excepta uocat: quia a sequenti regula ex
cipientur. duriter uero anomale deriua
tur ut in sequentibus inuenies. Ergo per
singulas terminationes: quia possunt ac
cipere positionem regulæ. ergo per sin
gulas &c. A igitur terminantia. Quia
necessarium. i. utile est formas eoꝝ inspi
cere per singulas terminationes. Igit̃ per
terminationē a. de primitiuis adiungit:
nō ut ostēdat natiuitatē eoꝝ: qppe a nul
lis nisi a seipsis nascunt̃: sed ad aliā ꝓprie
tatē ostēdēdā de ipsis: quæ oīa ꝓducūt a
terminalē. Siqs ergo ꝑ postea finali corre
pta īueniat duas eē partes itelligat: ātea
uero: qa duæ partes eē nō possunt finali
correpta poni nō pōt. Et sciēdū. Quia
dixerat ablatiuos nominū poni pro ad
uerbiis dat regulā: in qbus casibus ꝑ qui
bus aduer. noīa ponant̃. Propria. noīa ci
uitatū si sint primæ uel secūdæ. decli. ab
latiuo. i. p ablatiuū casum accipiunt̃ pro
aduerbio de loco: uel p locum. si tertiæ
sint decli. ablatiuo accipiuntur ꝑ aduer
bio: tam de loco: q̄ in loco: uel per locū.

Inueniuntur tamen. quasi dicat licet propria nomina ciuitatum sine præpositione aduerbialiter posuerim: tamen inueniuntur &c. In e. correptam uel primitiua sunt ut pene ne. istud ne aduerbiū interrogandi pro an uel affirmandi pro certe esse intellige. Ne eius dehortatiuū producit. Quæ omnia supradicta cōposita antepenultimā habent acutā: uel quia per adiectionem habēt de finalem: & ideo primæ syllabæ naturaliter retinuerūt accētū: uel φ uerius est composita sunt ex præpositionibus positis in principio. s. de sub. per. ex. & ideo in his præpositionibus acutum assumpserūt accentum: ut illæ præpositiões ostendantur esse coniunctæ eis in compositione. præpositiones enim separatæ præpositæ grauātur: ita in his acutum assumpserunt accentum: ut coniūctæ eē ostēdantur quomodo si ista cōiunctio & ne aduerbiū componuntur huic aduerbio quando acutum assumunt accentum: ut coniunctæ ostēdantur: ut si quādo: nequando antepenultima syllaba acuuntur. Bene dixi de siquando uel nequando tantū. nam aliquando non ideo acuit antepenul. ut compositum esse ostendatur: sed causa differentiæ: scilicet ut differat ab aliquāto cui consimilem sonum uidetur habere. qa. d. & t. magnam inter se habent affinitatem. In e corre. uel primitiua sunt uel deriuatiua: ut a rito ritas. quod secūdum analogiā dicitur quia īde irrito rite. quis facile dixi facile & sublime & forte p aduerbiis poni quis &c. q. d. Sicut facile. & sublime sūt noīa licet p aduerbiis ponant. sic spōte & mãe ostēdunt eē noīa cōiūctiōe aliorū casuū. cū dicimus sponte sua mane primo. Sunt ēt cōposita. Hic primum in loco suo de compositis in e. correpta desinētibus tractat. quod enim superius exemplum exposuit causa similitudinis fecit nec etiam ibi de omnibus compositis aduerbiis in e. desinentibus fuit locutus utpote quoqi cōpositū ē ab uē aduerbio & pote nomīe. qd' nomē neutrū a masculino potis nascit. uñ qa pote nomē est psi. dixit q pote. i. quō ē possibilis. In

ut Romæ sum uel Tarenti. Accusatiuo uero ad locum cuiuscunque sint declinationis: ut Romam eo uel Tarentum: uel Carthaginem: uel Athenas: uel Delphos. Ablatiuo de loco uel p locum ut Roma exeo. Tarento transeo. Sin terriæ sint ablatiuo tam ī loco q̄ de loco: uel p locum: ut Carthagine sum: Carthagine uenio: Carthagine transeo. Idem in pluralibus semp inueniunt: ut Athenis sum: Athenis uenio: Athenis transeo: Inueniunt tamen & cū pp̄ositionibus nomina sæpe ciuitatum ꝓlata: & maxime apud historicos. Liuius in octauo. Ab urbe condita & ab Lauinio uenerant antiqua auxilia. Salustius ī catilinario: Nam cum Brutus ab Roma aberat: idem in iugurthino: Ad cirthā oppidum iter constituunt. Liuius in octauo. Et flauius supplementum ab Roma adduxit: idem. quem uero ab Roma posse accipi: idem. quæ quia ad Escrim ferebat. Salustius in primo historiarum. Ad olympū atq; phaselidem. In eodem. ad coricum. In eodem apud coricū. Et apud lœtem oppidum: & repulsus a lœte oppido: & apud hylerdam cum multa opa circundata. idem. apud pnestē locatus. idē. apud numātiā. Inueniuntur tamen quædam & appellatiua supra dictam regulam seruantia: ut militiæ militiā militia: domi domū domo: humi humum humo. In e. correpta uel primitiua sunt: ut pone pene: ex quo etiam aliud deriuauit. Plau. in mustelaria. Ita mea consilia peruertit penissime: Ne: ꝓpe: nempe: quippe: sæpe: inde. & ex eo composita: deinde: subinde: perinde: exinde: ꝓinde: quæ omnia antepenultimam habent accentu acuto: uel quia per additionem habent de: ut quibusdā uidetur: unde frequenter inuenimus: & exin: & dein. Virgilius ī quarto. Exin gorgoneis alecto infecta uenenis: uel magis: quia præpositiones separatæ grauantur: ut coniunctæ esse ostēdantur: acutū in his assumpserunt accētum: quomodo & coniunctio si: & ne: aduerbium cum præponūtur quando: ut siquando: nequando: nam aliquando differentiæ causa ab aliquanto: quod consimilem sonum habere uidetur: acuit antepenultimam: uel deriuatiua sunt: ut perago: peregre: punio impune abundo abunde rito unde irrito rite. Nomina quoq; pro aduerbiis in e correptam desinentia inuenimus. Vt Salust. in iugurthino. Cætera haud facile correpta narauerim. Vir. in. iii. Forte fuit iuxta tumulus quo cornea summo Virgulta: idem in v. Sed sublime uolans nubi se immiscuit atræ: quamuis facile & sublime accusatiui sunt: forte autem ablatiuis. Sic etiam sponte sua: & mane primo nomina esse ostendunt coniunctione aliaꝝ casualium: ut domi suæ. Sunt etiam composita in e correptam desinentia ad uerbia ut supradicta exinde perīde ꝓinde: & punio impune. Vir. in. ii geor. Et sæpe alterius ramos īpune uidemus. Mittere iq alterius: utpote quoq; compositum est ab aduerbio & nomine. Pote enim ab eo quod est potis nascit hic & hæc potis: & hoc pote: unde Persius. Qui pote uis dicam: nugaris cū tibi claue. idest quomō possibile est. Ab eo quod ē hic & hæc potis & hoc pote fit cōparatiuū hic & hæc potior & hoc potius & suplatiuū potissimū. Ex

qbus ēt aduerbia potius & potissime. In e. ꝑductā primitiua nō iueni nisi ne: sed deriuatiua a noībus secūdæ declinationis: quorꝫ datiuus ī o. definēs ī e. longā cōuertit: & facit aduerbiū: huic claro clare: optio optime: pulchro pulchre: affabro affabre. Cice. i. vi. uerrina. Deū nullū q̄ ei paulo affabre factus: huic sano sane: fero fere. Excipit bene & male a bono & malo in e. breuē desinētia. Multa aūt ex supradictis noībus ipsa terminatiōe datiui ꝓ aduerbiis accipiunt ut falso cōsulto postremo sedulo auspicato augurato manifesto priuato ꝑcario merito. Teré. ī eunu. Seu ui seu clā seu ꝑcario. Idē in an. Haud auspicato huc me attuli. Idē in phor. Merito te amo. Idē in eodem. Postremo si nullo alio pacto uel fœnore. Liui. in. xiiii. Priuato nos tenuissem⁹: dicit̄ tamē & priuatim. Salustius in catilinario. Ea priuatim & publice rape: & sæpe corripiunt o terminalē: quando hi stotiaꝫ secūdo audaciter ꝓtulit secūdū analogiā. Et Cice. ꝓ sexto roscio. Multa scelerate: multa audaciter: multa improbe fecisti. Excipit̄ facilis q̄ ꝓ faciliter facile aduerbii loco habuerit in usu Virg. i. x. Quā facile accipiter saxo sacer ales ab alto. Difficilis autē difficulter facit ꝓ difficiliter. Et ab oi oino Præterea a trib⁹ & quattuor nascunt̄ aduerbia ter & q̄ter. obiter. n. cōpositū ē: ab ob & iter. Similiter paulisp: tantisp: parump composita sunt. Vetustissimi tamē q̄dā cōtra supradictā regulā ꝓtulerūt. Sed siquidē sint noīa neutra ꝓ aduerbiis: ut sublime uolans assumant̄: aliter uero reiiciant̄: ut Pōpo. de philosophia. Cū istæc memore meminit ꝓ memoriter. Aliter quoqꝫ ab eo qd est hic alis hui⁹ alis huic ali ꝓ alius ali secūdū supradictam analogiam ꝓ fert. in as denoīatiua īuenio a extrema circūflexa alias. ī es ꝑductā: Sodes: Hercules. Pleraqꝫ tamē a numeris nascūtur. i. a quinqꝫ usqꝫ ad mille: ut semel: bis: ter: quater: qnquies: sexies: decies: uicies: cēties: qngēties: milies. ī is correptā nimis qd etiā nimiū dicimus: satis: qd ēt loco noīs positiui accipit̄. Itaqꝫ etiā cōpationem recipit satius: Terē. in eunu. Accede ad ignē hūc iā calesces plus satis. Luc. ī primo: Tu satis ad uires Romana in carmina dādas. Iuue. in. iii. Hoc satius q̄ si dicas sub iudice uidi: qd non uidisti. satius ꝓ melius. in us correptā penit⁹ rursus & rursum: ꝓrsus & ꝓrsū: secus cœlitus a cœlo: stirpitus a stirpe: fūdit⁹ a fūdo. Vir. in. iii. æneī. Rursus & alteri⁹. In codē. Rursum ex diuerso cœliqꝫ cæcisqꝫ latebris. Radicitus a radicibus. Virgil. in. ii. æneī. Radicitus eruta pin⁹. Mordicus: diuinitus. hūanit⁹. dicit̄ tamē & diuine & humane & hūaniter. Sed diuersas habēt significatiōes. Nā diuinitus a diuis: & humanit⁹ ab hoibus mōstrāt. Diuine aūt & humane uel humaniter. similiter diuis & hoibus significāt. Eminus. quoqꝫ & cōminus localia sunt aduersus quoqꝫ quod etiā & ntūs ē quō nullus

e. producta primitiua nō fueni. attende plutalem numeꝝ recte esse cōpositum. unū enim primitiuū tātum inuenit̄ in e produ. s. ne dehortatiuum ut Virgi. Tu ne cede malis. excipiūtur bene & male causam exceptionis supponit in e. breuē desinentia. Multa autem. Multa autē ex supradictis nominibus non positis in exemplo. s. tale est. ac si. d. Multa autem ex nominibus secundæ declinatiōis &c. & sæpe corre. o. terminalē ꝓprietas est quædam determinationē datiui quando pro aduerbiis ponuntur. necessario dicitur & necesse in eadem significatione: sed in hoc differūt: quia necesse eget ter. persona uerbi substātiui. necessario uero quibuslibet uerbis potest adiungi. necesse est aduerbium primitiuū. Et ab omni omnino. Quia omniter debuit facere. Præterea. i. præter supradicta q̄ regulariter deriuantur a nominibus uel participiis tertiæ declinationis nascunt̄ aduerbia in ter. a tribus ter. a quattuor quater. Obiter enim. Idcirco non apposui obiter cum his prædictis deriuatiuis: qa obiter non est deriuatiū sed cōpositū ab ob & iter. Vetustissimi tamen. Licet regula sicut dictum est exigat fieri aduerbia a noībus uel participiis tertiæ declinatiōis uenientia: tamē uetustissimi quædā cōtra supradictam regulā ꝓtulerunt. Sed si illa quædā cōtra regulā ꝓlata, illa quædā dico quæ ꝓtulerūt antiquissimi sint noīa neutri generis posita pro aduerbiis assumunt̄ in usu: ut sublime. Si uero nō fuerint neutri generis reiiciantur ut memore. Memor enī non memore in neutro genere nisi aliter inueniatur. In es ꝑducta. Sodes: Hercules. sodes uerbū est defectiuū: & ponitur pro aduerbio blandientis. Hercules nomē ē positū pro aduerbio iurandi. Pleraqꝫ tamen. Licet duo tātum aduerbia in es posuerim: tamē restant adhuc pleraqꝫ quæ nascuntur a nominibus numeroꝝ a qnqꝫ. s. usqꝫ ad mille: ut quinquies: centies: milies: & cætera. semel: bis: ter: quater. ideo apponit ut ostēdat bene determinatum esse q̄ dixit a quinqꝫ nos debere incipe. Nam aduerbia: quæ a numeris infra quinqꝫ positis deriuantur non ī es terminant̄. Nā diuinitus & humanitus. Nā diuinitus & humanitus significant istud a diis & hoibus. Si. n. dicā: gabriel missus est diuinitus: idē est ac si dicā. gabriel missus ē a deo: & istud factū est humanitus. i. ab hoibus. Sin uero dicā gabriel locutus ē humane: idē ē ac si dicam. gabriel locutus est ad similitudinem hominū. Aduersus quoqꝫ. Aduersus quoqꝫ qd & noīatiuus est ꝓ aduerbio accipitur: & omnia comparatiua aduerbiorū ī us correptam desinūt.

Et dũtaxat. Quod ab aduerbio dũ & ta κο ταχας. i. extimo extimas cõponit̃. Pax græcũ aduerbiũ & comicũ significat tãtũ modo. In ns. totiẽs a tot: quotiẽs a quot.

Male igit̃ pdicãt: qui toties & quoties ꝑ cipiũt dici. Inueniunt̃. Inueniunt̃ diuersæ aduerbia formæ ab eisdẽ deriuata noĩ bus: ut ab hoc noĩe fors deriuatur fors aduerbiũ: & forte &c. Et cõis regula ẽ aduerbiorũ. Quõ ita a fors noĩe deriuãt illa aduerbia diuersæ formæ, quo a diuino diuinitus ualẽs illud græcũ: & diuine ualens illud alterũ. Fatuitu a fatis & fatualiter similiter fato. i. significãt huius rei testimoniũ græca aduerbia posuit oĩno penitus significat: ut si dicam athomus oĩno. i. penitus ĩdiuisibilis est, nõ eqdẽ posse dicere, athomus oĩfariã. i. in oẽm partẽ; uel ex oĩ parte ĩdiuisibilis est. Deriuatiuorũ aduerbiorũ species ẽ &c. & ẽ æqpollẽter dicere deriuatiuorũ aduerbiorũ qdã sũt cõparatiuæ qdã suplatiuæ & qdã deriuatiua. Sequit̃ qd apud græcos nõ ẽ: & respicit ad diminutiua tãtũ. Et plerũq hæ tres species deriuatiuorũ aduerbiorũ a nominibus deriuãt̃: ut a clarior clarius: & a clarissimus clarissime: sicut a clarus clare. Inueniunt̃ tamen. Illud terminat qd posuit denoĩata sunt hæc: & respõdet ad hoc qd dixerat plerũq. Antiqui tamẽ licet sæpius & sæpissime a noĩbus nõ deriuent̃ secũdum antiquos noĩa deriuant̃ ab eis. Nõ enĩ. Quasi dicat merito dixi ultra: ulterius: ultime: ulterior: ultimus. supponẽs nomina aduerbiis in ordine nõ enĩ &c. Nuper nuperius nuprime. nupior nuprimus uoluit dicere: sicut in supradictis noĩa postrema posuerat; sed corrigit, antiq tñ nuperus nuperior nuprimus dixerunt. q. d. hic nõ possum dicere noĩa esse deriuatiua aduerbiis: qa si ad antiquos respiciã q positiuũ nuperus ptulerũt nupior, rimus, cũ positiuũ suũ hẽant non ab aduerbiis deriuãt̃: imo aduerbia ex ipsis nascunt̃. Ocior quoque ocissimus & ocius ocissime a græco noĩe qd ẽ ωκυς, qd ẽ dicere, cũ ocior & ocissimus apud græcos suũ positiuũ hẽant ñ ab aduerbiis sed aduerbia ex ipsis nascunt̃. Satis quoq. Hoc iõ inducit ut ostendat aduerbiũ satius a satis noĩe deriuari. Attẽdẽdũ ẽ igit̃. a pmissis excẽplis infert hoc mõ, qa clarior clarissimus clarius clarissime: & ab ulterius ulrie. ulterior ultimus deriuant̃. igit̃ nõ ĩueniunt̃ cõpatiua aduerbia nisi sint adiũcta cõparatiuis noĩbus, uel ita ut deriuent̃ ab illis noĩbus uel ita ut noĩa ab ipsis. Diminutiua tñ. Licet cõpatiua aduerbia nõ ĩueniant̃ nisi adiũcta sint noĩbus ut dixi, diminutiua tñ inueniunt̃ nõ adiũcta noĩbus sed rarissime. ut clã clanculũ. & hic hẽs iterũ q̃re supius dixerit plerũq denoĩata sunt. Deriuant̃. aũt. Cõmunis regula ẽ docẽs a qbus par-

ꝑ minime. Terẽ. in and. Liberatus sum Daue hodie tua opera: ac nullus qdẽ: Similiter fors cũ sit ntũs accipit̃ ꝑ aduerbio. Virg. in. xi. Forsit uota facit cumulatq altaria donis. Et oĩa cõparatiua: quæ nominũ cõparatiuorũ generis neutri similia sũt: ut clarius: prudẽtius: ocius satius. In ens totiẽs a tot, quotiẽs a quot: & a multo multoriẽs: & aliquotiẽs ab aliquot. Sal. i. i. histo. Neq detrusus aliquotiẽs terẽt̃. in t. sat ꝑ satis: & dũtaxat: qd ab aduerbio cõponit̃ & uerbo: & forsit ꝑ forsitã. Hora. sermo. i. Dissimile hoc illi est: qa nõ ut forsit honorẽ: Iure mihi ĩuideat qsq. in x. uix: mox: pax: qd est græcũ quãdo significat tãtũ modo. in nc. nũc: hinc. in ps. deinceps. Inueniunt̃ diuersæ aduerbia formæ ex eisdẽ deriuatiua noĩbus: ut a fors: forte: forsan: forsitã: forsit: fortasse: fortassis. Vir. i. x. Forsit uota facit: cumulatq altaria donis. Idẽ ĩ buco. Forte sub arguta cõsederat ilice daphnis. Idẽ in. i. æneĩ. Forsan & hæc olĩ meminisse iuuabit. ĩ bucco. Forsitã illũ Aut herba captũ uiridi. Idẽ in. xi. Cæloq aium fortasse ferebat. Et fors qdẽ & forsan & forsitã dubitãdi sunt: forte uero euẽtus ꝑ fortuitu: qd a fortuitus deriuatiuo noĩe fit. Fortasse ãt & fortassis ꝑ temere: quõ a diuino quoq diuinitus θειοθεν diuine θειως. Similiter a fato fatuitu ΜΟΙΡΗΤΗ fato & fataliter μοιρασιως: ab omni oĩno παντελως: & oĩfatiam ẽt in omnẽ ptem uel ex oĩ parte. Deriuatiuorũ aduerbiorum spẽs etiam in cõparatiuis & suplatiuis. Præterea etiã in diminutiuis: qd apud græcos nõ est: & plerũq denoĩatiua sũt hæc: ut clarus clarior clarissimus: clare clarius clarissime: fœlix fœlicior fœlicissimus: fœliciter fœlicius fœlicissime: bonus bellus: bone belle: primus primulus: primum primulũ: longus longulus: longe lõgule. Inueniũtur tamen pauca: quæ q̃uis a nominibus nõ deriuentur: tamẽ habent cõpatiua uel diminutiua: ut sæpe sæpius sæpissime. Antiqui tamen: & sæpior sæpissimus ꝑtulisse inueniunt̃: sicut ultra ulterius ultime ulterior ultim9. Nõ .n. aduerbia a noĩbus sed ab aduerbiis huiusmõi noĩa nascunt̃ supra supius supreme supior supremus. citra citerius citime citerior citimus. extra exterius extreme exterior extremus. Infra iferius ĩfime iferior infimus: diu diutius diutissime: diutius diutissim9: nup nupiu nuprime. Antiq nupus nupior nuptimus: ocior quoq ocissim9 & ocius ocissime a græco ε ωκυσ Satis quoq ꝑ sufficiẽs accipit̃ quõ supra diximus: & iccirco hũt cõpationẽ satius. At tẽdẽdũ igit̃ q nõ ĩueniunt̃ compatiua nisi sint adiuncta cõpatiuis noĩbus. Diminutiua tñ rarissime: ut clã clanculũ. Deriuant̃ ãt aduerbia a noĩbus. sapiẽs sapiẽter. a pronoĩbus: ab ille illic: a uerbis detero deterius. a pticipiis indulgẽs idulgẽter: a ꝑpõnibus ex extra. sub subter. intro.

Figuræ aduerbiorum sunt tres: Simplex cõposita & decõposita. Simplex ut diu huc. Cõposita ut interdiu adhuc. Decõposita quæ a compositis deriuant: ut a potente potẽter: a misericorde misericorditer: ab indocto ĩdocte ab ĩpiudẽte ĩprudẽter. Hæc tñ quæ & simplicia hñt aduerbia & composita possunt esse ut docte indocte. prudenter ĩprudenter. Nam efficaciter sine dubio decõpositum est cum a simplici aduerbio non cõponat: sed a noĩe cõposito deriuet.

Significatio aduerbiorum diuersas spẽs habet. Sunt enĩ tẽporalia: quæ præteritũ tempus significant solũ: ut pridẽ nuper antea nudiustertius. Sunt alia quæ præsens ut nũc præsto: uel & præsens: ut non multo ante præteritum pfectum: ut mõ. Teren. in an. Modo dolores mea tu occipiunt primulum. Idẽ in heauton. Age mõ hodie sero ac nequicq̃ uoles. Idem in and. Præteriens mõ mihi apud forum dixit. Vox tibi ducẽda est Pamphile. Idẽ in eunucho. Venit chea frater ne̾sita. quãdo: hodie. q̃dudũ: modo. Accipit̃ etiã p infinito quõ & nunc. Idẽ in eadẽ. Modo ait: modo negat. Inuenit̃ etiã p dũtaxat. Virg. in. iiii. æneĩ. Si modo q̃d memoras factũ fortuna sequat̃. Alia futurũ: ut cras: postridie: perẽdie. Alia cõia diuersorũ tẽporum: ut olim: dudũ: quõdã. Vir. in. iiii. geor. Deprẽsis olim statio tutissima nautis. infinite dixit olim pro p̃terito. Hora. in primo ser. Olim trũcus erã ficulnus inutile lignũ. Præsentis. Vir. in. ii. geor. Ac iã olim feras posuit p umea frõdes: Frigidus & syluis aq̃lo decussit honorẽ: Iam tũ acer curas uenientẽ extẽdit in annũ Rusticus. Idẽ in. y. Quod tumidis s̃umersum tudit̃ olim Fluctibus: Futuri: Idẽ i. i. æne. Forsan & hæc olim meminisse iuuabit. Dudum p̃teriti. Terẽtius in andria: Ego dudũ nõnihil ueritus sum Daue. præsentis tẽporis. Virg. in. ii. æneidos: Iãdudũ sumite pœnas. Quondã præteriti. Cicero in primo iuectiuarũ: Fuit ista quõdã in hac re publica uirtus. Futuri. Virgilius in bucco. Quõdã tua dicere facta Tempus erit. præsentis. Vir. in secũdo ænei. Quondam etiam uictis redit in p̃cordia uirtus. Futuri: ut Tempus erit quõdam. Similiter aliquando. Cicero in primo inuectiuarum: Ibis tandem aliquando. Idem in secũdo: Tandẽ aliquãdo quirites uel Catilinã. Quãdo quoq; simplex & ex eo composita omnia: aliquando: siquando: nequando: quæ infinita sunt. & antepenultimæ accentu acuto proferuntur. Quomodo ẽt ab inde cõposita: exinde: perĩde: subinde: deinde: p̃inde. Quando autem & interrogatiuũ & relatiuũ est & infinitum Interrogatiuũ: ut quãdo uenisti: Relatiuũ: ut quãdo erã iuuenis peccaui. Infinitũ. quando ueniã faciam. Accentũ tamẽ discernitur: quomodo & nomina interrogatiua & relatiua. Inuenitur tamen etiam pro aliquando: & pro causali coniunctione. Virgi. in decimo. Aspera qs natura loci dimittere quando suasit equos. quando pro aliquãdo. Idem in primo æneidos.

tibus orationis aduerbia deriuetur. A misericorde. A misericorde. misericors ex misero & corde cõpõit̃. Misericordes enĩ dicunt̃ illi q aliorũ aduersitatibus cõpatiendo corde affligũtur. igit̃ a misericordi aduerbium decõpositũ fit misericorditer. Hoc tamẽ. Quãuis dixerim indocte: imprudẽter esse decomposita. tamen si considerentur non deriuari a compositis nominibus. sed cõposita ab in præpositiõe & simplicibus aduerbiis docte & prudenter composita possunt ĩtelligi. Nam efficaciter. Ideo tantũ indocte & ĩprudẽter posui in exẽplo. nam efficaciter sine dubio decompositum ẽ a nomine efficax. quod ab ex præpositiõe & facio facis cõpositũ. Significatio aduerbiorum diuersas species habet. Sũt enĩ quædã tẽporalia alia localia. & cætera tpalia. subdiuisionẽ primum exeq̃r hoc mõ. Tpalia alia cõmunĩ ter tẽpus significãt: ut olim &c. alia discrete: q̃ discrete tẽpus significãt. Alia significãt præteritũ: ut pridem. alia præsens: ut nũc. alia p̃sens & nõ multo ante p̃teritum: ut modo q̃d propauloãte accipit̃: ut modo dixit mihi apud forũ. accipit̃ ẽt modo & nũc pro aliquãdo infinito aduerbio. alia futurũ significãt: ut cras. Cõia d uersorũ. cõia diuersorum sunt dudũ olim: q̃d etiã Virg. Infinite posuit p aliquãdo: & in designatione præsentis tẽporis. ut olim extũdit. Similiter. Similiter aliquãdo ẽ cõmune diuersorum temporũ. significat enim futurum: ut ibis tandẽ. aliquando p̃teritum ut tãdẽ aliquãdo & cætera.

Quãdo quoq; simplex & ex eo cõposita cõmunia sũt diuersorum tẽporũ: ut aliquãdo: siquãdo: nequãdo. Aliquando pp̃ter similitudinẽ apposuit. Aliquando & siquãdo. Aliquando & siquãdo & nequãdo dicit infinita: quia particulas tẽporis indeterminate significãt: ut si dicam aliquãdo scribã p̃ticulã futuri temporis aduerbialiter designo: & illam indeterminate. Si autẽ dicam. olim faciam nullã particulam futuri sed ipsum futurũ determinate significo per aduerbiũ olim. Quãdo autem. Quã proprietatẽ quando habeat exponit relatiuũ est ut quando iuuenis earum nunc peccaui. Quãdo enim & tũc relatiua sunt infinitũ est ut quando ueniã faciam. hic. n. quãdo: ĩdeterminate particulam: futuri tp̃is significat. Accẽtu tamẽ discernit̃. Nã ĩterrogatiua acuũt̃ relatiua uero grauãtur. Sæuus ubi æacides.

sibi oportet suppleri:& sunt relatiua ibi & ubi. Vnde latinũ. Vnde latinũ unde subauditur:inde enĩ & unde ad se inui cẽ referunt. Hoc quoq; Hoc quoq;.i. qua qñ relatiuũ est grauatur quõ oĩa infinita aduerbia. Cõmunes. Hucusq; ostẽdit aduerbia discretas locorũ significationes habẽtia:nunc q locorum cõmunes significationes habeant ostẽdit cõmunes significationes locorũ habẽt ut peregre istud aduerbium.nã quartu or modis locum significat: & similiter pone supra &c. Et quid etiam. Et in hoc etiam differunt aduerbia a præpositionibus:q aduerbia per se habent & cætera Si enim. Dixerat nisi cõiũgãtur cum alia dictione:quasi dicat cõiũctæ cum alia dictione certã habẽt significationem:ad quod probandum istud subiungit:Si enim &c. In supiore enĩ. Vere inde pimissis oratiõibus aliam & aliam habet significationem certam .s. Nam in supiore oratione το περὶ memoratiuũ in sequẽti το ἀπὸ.i. de loco significat.similiter deduco κατάγω.i. de loco significat:descendo κατέρχομαι.idest deorsum scando:hic ponitur de p deorsum. Sunt q̃dam. Istud repetit quia uult addere multa q superius in exemplo non posuit. Similiter Similiter aduerbia ostẽduntur composita ad locum significantia italiam uersus & cætera nisi dicamus q uersus ista præpositio inclinat sibi suprapposita : ut superius dictum est. Similiter militiæ habet discretam significationem in loco. Et sciendum. Cõmunis proprietas de localibus. Hortatiuũ est ne.ne hoc etiam:idest ne accipitur pro neq; & tũc ẽ cõiũctio copulatiua & p ut non & est coniunctio causalis. Sciendum tamẽ q in his significationibus: siquis ad negationem respiciat ne poterit ẽẽ dehortatiuum.sed dehortatiuũ large accipiamus ut supius habuimus . ubi dixit.sunt q̃ non omnibus modis possint coniungi ut ne: enim est dehortatiuum & cætera. accipitur etiam ne p ualde intentiuo aduerbio. Sciendum. Licet non haud recta sint aduerbia tamen sciendum & cætera. Sic est sine intetrogatione. Quoniam uero & cur non . & quid istic enim interrogatione pro confirmatiuis aduerbiis ponuntur. Medius fidius aduerbium est iurandi & significat mercurium qui deorum & hominum ut est medius interpres. & est fidius:idest dei filius.idem tamen per eũ aiunt est confirmatiuum aduerbium: ut Terentius :per idest profecto nimium parce facis non laudo. Si enim per ibi ualde quod quidam uolunt accipiatur superfluum est cũ sequatur nimium.

Hic tibi sabor enĩ quãdo hæc re cura remordet: quãdo pro quoniã hic accipit. Alia localia: hæc quoq; uel discretas uel cõmunes habẽt locorũ significationes. Discretas ad locũ: ut huc:illuc:quo. In loco: ut illic:hic:ubi:qđ interrogatiuum penultimã acuit:ut si dicã: Vbi ẽ pãphilus? Relatiuũ grauatur:ut Vir.in.i.ænei. Sæuus ubi æacidæ telo iacet hector ubi ingẽs Sarpedõ: ubi tot simois cor epta sub undis? Quõ & unde: ut Hora.in.ii.sermo. Vnde & quo cautius? Interrogatiuũ penultimã acutam habet. Relatiuum grauatur. Vir.in.i. Genus unde latinũ. De loco: ut hinc:illinc: istinc inde. p locum: ut hac:illac:qua: hoc quoq; quõ oĩa ifinita: idest quo: ubi: unde: qua : quãdo relatiuũ est grauat: aliter suũ accẽtũ seruat. Coẽs: ut pegre sum: pegre abeo: pegre aduenio: pegre trãseo. Similiter pone: sup: itra: ifra: extra: ultra: citra : quæ ẽt casibus frequẽter solẽt iungi grauariq;: atq; iõ a qbusdã præpõnes eẽ putant: sed illa pprie ẽ præpões q sepata nunq̃ põt sine casualibus pferri: ut e ex a abs de p sub in: & similia. Aduerbia uero q̃ cõiũgi solent casualibus: etiã p eclipsim casualiũ licet pferre: ut pone subit cõiunx: & ultra citraq; nihil est. Et qđ aduerbia etiã p se habẽt aliquã certã significationẽ: præpõ uero nõ: ut si dicã de uel in: nescio p se q significet: nisi cõiungãtur cũ aliqua dictiõe. Si.n. dicã de ptibus orõnis aliã hẽt significationẽ: & si dicam de loco in locũ aliã. In supio: e.n. το περι: in sequenti το απο significat. Similiter deduco κατάγω descẽdo: κατέρχομαι. Extra & pone: & supra uero idubitabilẽ habẽt loci significationẽ: ex quo ostendunt magis aduerbia eẽ. Sunt quædam loci unã significationẽ habẽtia: q̃ ẽ ad locũ: ut horsũ : istorsũ: deorsũ: sursũ: sinistrorsũ: dextrorsũ. Similiter aduerbia ostẽdunt cõposita: italiã uersus: siciliã uersus: q̃ ipse accẽtus ostẽdit eẽ cõposita: nisi si dicamus: q uersus inclinat sibi supra posita nomina. Dehortatiuũ est ne hoc etiam accipitur p neq; & p non & pro ualde. pro neq; ut Cice.in.iiii.inuect. Ne dici qdem opus est: p neq; opus ẽ dici. p ut non. Terẽ. in adel. Ne dicã dolo: p ut nõ dicã: pro ualde. Idẽ in andria Ne illa illũ haud nouit: cuius causa hæc incipit. Abnegatiuũ est: ut nõ haud: nequaq̃ minime. Sciendum tamen q ẽt aliæ ptes accipiunt p aduerbiorũ diuersis significationib9. & est quãdo duæ p una: ut nullo mõ nullatenus: quõ & aduerbia loco noĩum posita iuenimus Vir.i.yii. Sponte suat similiter & mane nouũ: ut Luc.in.i. Tu satis ad uires romana in carmina dandas. & Salust.in Catili. Satis eloquentiæ sapientiæ parũ. Cõfirmatiua ut pfecto.s. qppe uidelicet nẽpe: ut Persius. Nẽpe hoc assidue. Duæ quoq; ptes p hispo nunt: ut qd ni cur nõ sic ẽ: qd istic: quo frequẽter. Terẽ. utitur i cõfirmatiõe: ut in adel. Quid istic: accedo ut recti9 dicas. Similiter militiæ i loco solũ iuenit: quõ uespi in tpe. Et

sciendum q̃ pleraq; aduerbia localia pro temporalibus accipiuntur. Virgilius in secundo æneidos. Inde thoro pater æneas sic orsus ab alto. pro inde dixit. & i primo. Hæc ubi dicta cauum conuersa cuspide mõtem. pro postquam. & Terentius in eunucho. Hic ego illum cõtempsi præ me. pro tunc temporalia autem pro localibus non accipiuntur, ut nunc modo nuper postquam iuratiua ædepol castor hercle medinsidius. Per quoq; præpositio potest etiam pro aduerbio accipi iurandi. Per te per qui te talem genuere parentes. Idem tamen etiam confirmatiuum est aduerbium. Terentius in andria. Tu quoq; perparce nimium non laudo. Sic quoq; quomodo per coniunctum causalibus & graui accẽtu prolatum iuratiuum est. Virgilius i bucolicis. Sic tua cirneas fugiant examina taxos. Optatiua utinam o. si. ut Virgilius in secundo æneidos. Atque utinam rex ipse noto compulsus eodem. Afforet æneas. Idem in octauo. Ad sis o tãtum. & propriis tua numina firmes. Idẽ in sexto. Si nũc se nobis ille aureus arbore ramus Ostẽdat nemore in tanto. Vt aũt & si sunt etiam cõiunctiones causales. Sed ut est etiam similitudinis aduerbium potest etiam pro temporali accipi: ut uidi ut perii: & ex hoc componitur ut etiam. Inueniũtur etiam ut pro utinam: ut Hora. i. ii. sermo. O pater & rex iuppiter: ut pereat rubigĩe ferrum: ut ꝓ utinam. uti enim & ut idem ẽ. Hortatiua eia age. Et notãdũ qđ uideẽ hoc aduerbium ẽt pluralẽ hẽre ut agite: ut Vir. in. viii. Ergo agite o iuuenes tantarũ in munere laudũ. Remissiua sunt superioribus contraria. ut pedetẽtim paulatim sensim. Qualitatis: ut bene male. Quantitatis: ut nimium parum: hæc aũt pleraq; a noibus adiectiuis fiunt: ut disertus diserte: celsus celse: maximus maxime paulus: paulatim. Nec nõ etiã a participiis siue uerbis. ut cursim strictim minutim. Dubitatiua forsan fortassis & fortasse. forte forsit. Vir. i. xi. Forsit uota facit cumulataq; altaria donis. Idẽ in. i. æne. Forsan & hęc olim meminisse iuuabit. Teren in an. For ma bona fortasse. Hora. in. i. ser. Dissimile hoc illi est qa nõ ut forsit honorẽ. Iure mihi inuideat qs ita te quoq; amicũ. Cõgregatiua loci sunt & tpis cõia: ut simul una pariter. in eodem loco & i codẽ tpe. Virgi. Simul. hoc simul ĩgens. & in primo. Vna eurusq; notusq;. Discretiua seorsum deorsum secus separati utrinq; diuise singulatim bifariam multifariã. Similitudis ut q̃si ceu uelut ueluti. sic sicuti ut uti. Hæc ẽt cõiũctionũ uim habẽt causaliũ qñ ινα uel οτι significãt grę cas coniunctiones. Vir. i. xi. Capias ut digna Camillæ præmia. Ci. i. iii. inuecti. Illud uero nonne ita præsens

Sic quoq; iuratiuum. Quomodo est iuratiuum quando illud per coniunctum est causalibus. nisi. n. per coniũctum causalibus sit iuratiuum non erit. Optatiua sunt. Optatiua sunt utinam si ut autem & si: uult ostendere quoniam ut pro aduerbio optandi accipitur & cõtinuatur ita. Si est aduerbium optandi. ut dixi. si autem & ut etiam coniunctiones sunt: sed in hoc differunt. quia ut etiam ẽ aduer. similitudinis & tẽporis. ut uidi. i. postq̃ uidi. Similitudinis per admirationem: ut perii. i. qualiter perii. q. d. nullus taliter periit qualiter ego. Vti enim & ut. Vti eni & ut idem est. Istud respicit ad hoc quod dixerat: & ex hoc componitur utinam. Hortatiua sunt. Hortatiua sunt ea age. Et notandum q̃ uidetur hoc aduer. i. age habere pluralem numerum agite cõtra legem aduerbiorum. recte dicit uidetur. iure enim non ita. Sed quia agite de uerbo trãslatum est in aduerbium. licet ibi iura uerbi amittat: tamen adhuc usu quidem non significatione exigente pluribꝰ iungitur tãtũ personis ac si proprie uerbum esset. Remissiua sunt. Remissiua sunt superioribus. i. hortatiuis contraria: attende quia hæc remissiua intentiuis aduerbiis quæ sequuntur proprie ut dicitur recta fronte contraria opponuntur sed hic ea hortatiuis contraria dicit. qa ab eis lõge diuersa sunt. cũ. n. hortatiua motum animi excitate uideantur remissiua ex contrario cædant. Et nota quoniam remissiua & intentiua quæ paulopost sequuntur: do. in quantitate comprehendit: quã tamen ut nimiũ parũ. post remissiua genus eorum. idest quãtatem. ideo supponit: quia uult ostendere remissiua quæ sub quantitate clauduntur communem habere proprietarẽ cũ qualitatiuis aduerbiis. s. q̃ hæc. i. q̃litatiua q̃ntitatiua aduerbia plerũq; ab adiectiuis nominibus fiunt. quare plerũq; dicat. ostendit cum supponit: nec non etiam a participiis &cæ. Vtrinq;. Vtriq; discretiuum est aduerbium: & est ad simul quasi contrarium. qui enim dicit utrinq; neq; in eodem loco neq; in eodem tempore: sed i aduersis locis aliquid fieri significat. Hæc. i. ut & uti. Etiam coniũctionum uim habẽt causalium quando ινα uel οτι significãt græcas coniunctiones. ινα græca est cõiũctio qua causam manifestam ostendit. Vir. in. xi. huc periture ueni capias ut digna camillæ præmia. ut ista coniũctio in hoc loco causam ostendit manifestã q̃re ille debeat uenire. s. ut p̃mia camillæ οτι græca est uerũ cõiũctio q̃ licet nullã causam ostendat societate tñ aliarum causaliũ & ipsa causalis uocaẽ. Cicero in. iiii. inuectiuarũ. Illud uero nõne ita p̃sens ẽ ut nutu louis factũ eẽ credaẽ. hic ut οτι græcã signi. qa nullã causam ostẽdit. Simile ẽ qđ sæpe dicimus. Rogo te ut ad me uenias. nõ. n. iõ te rogo ut ad me uenias. sed hoc ipm te rogo ut ad me uenias. Hic. i. minus. Cum iũctum est cum aduersa qualitate. i. cũ noĩe significã

te qualitatem aduersam qualitati alterius nominis. contrariæ qualitatis comparatiuum signifi. Superlatiua. Vt maxime. non te moueat ꝙ superius maxime quãtitati supposuit. maxime. n. ex iii dictionis quãtitatiuum. ex iii autem gradus superlatiuum est aduerbium.
Et sciẽdum. hic icipit dare cões regulas aduerbii. s. quia omnia aduerbia quæ a noībus deriuantur illorum seruãt signi. ud si uis dicere qualitatem generalem uel specialem. ut a demosthenes per mediũ deriuatur demosthenice: & seruãt ppriam qualitatem illius. ut si dicam ille demosthenice loquitur. i. ad modũ demosthenis. Et nota. Et no. ꝙ plerũq; aduerbia deriuatiua a nominibus sũt deriuatiuis. nõ. n. a specie seda speciali eius deriuatiuo deriuat specialiter. & similiter alia ab aliis deriuatis noībus. plerũq; dicit qualiter ab alio. & qualiter a quali sine mediãte deriuatio nascit. A græcis quoq; nominibus. Alia ppríetas. Habẽt tamen. Licet dixerim ocius & ocissime a græco ωκυς deriuari: tamẽ ocius & ocissime habent nomina ex quibus deriuẽt scilicet ocior & ocissimus. Præterea. Alia cõmunis regula. scilicet sicut apud græcos απαξ istud aduerbiũ dicit. i. deriuatur anomale αποτου εις. i. ab hoc nomine εις sic & apud nos ab uno semel inæqualiter profertur. A duobus quoq; bis dicimus p græco Δις. n. melius a duobus uidetur deriuari q̃ bis. Quomõ autem sunt nomina synonyma uel polynonyma sic aduerbi. i. alia cõmunitas. Synonyma dicuntur nomina diuersa quæ ueniunt ad eiusdem rei significationem. ut gladius & ensis. polynonyma dicuntur nomina quæ una uoce diuersa significãt ut canis. ubi significat που locale aduerbium. & οπου. i. temporalis. similiter habent diuersas significationes quo. qua. quando. quia sunt interrogatiua &c. O ẽ aduerbium. O est aduerbium admirandi uel indignandi. ut. o. qualis facies. ut. o. tempora. Sciẽdum quia. o. quando admirandi uel īdignandi ẽ proprie ẽ interiectio. sed interiectio & aduerbium tãtam habent inter se affinitatem ut species unius species dicantur rei afferius quando olim. dudum. aliquando. idem significant. cito. prope. celeriter actutũ unã hẽnt significationẽ.

est: ut nutu Iouis optimi maximi factum esse uideatur: ut cum hodierno die mane per forum meo iussu: & coniurati: & eorum indices in ædem concordiæ ducerẽtur: eo ipso tempore signum statueretur. Ordinatiua sunt deinde continuo protinus postea præterea. Intentiua: ut ualde nimium prorsus penitus omnino. Comparatiua ut magis minus hoc cum aduersa qualitate coniũctum: contrariæ qualitatis comparatiuum significat: ut minus: stultus pro prudentior. Superlatiua maxime minime ocissime. Et sciendum ꝙ omnia quæ ab aliis deriuantur illorum significationem uel qualitatem generalem seu specialem seruant. ut a propriis Demosthenes demosthenice dicitur: Tullius tulliane: Salustius salustiane. Similiter ab appellatiuis generalibus: a corpore corporaliter: quali qualiter: ab alio aliter: a genere generaliter: a specie specialiter: a latino latine: a græco græce: a uiro uiriliter. A muliere muliebriter. Et nota ꝙ pleraq; ex nominibus sunt deriuatiuis. a græcis quoq; nominibus deriuantur aduerbia: ut ωκυσ ocius ocissime. Habẽt tamẽ nomína ocior ocissimus. Præterea quomodo apud græcos anomale αποτου εισ απαξ aduerbium dicit᷑: sic & apud nos inæqualiter ab uno semel profertur. A duobus quoq; pro græco Διο. nos bis dicimus. Cæteri enim numeri a uocibus suis faciunt aduerbia: tres ter quattuor quater. A quinq; uero usq; ad mille in es productã desinunt aduerbia: ut quinquies sexies septies: sic reliqui ut supradictum est: A quot uero & tot in ens terminãtur: quotiens. & totiens. Sunt igitur hæc numeralia. Inueniuntur apud nos p̃terea aduerbia diminutiua. quæ apud græcos non sunt ut clam clanculum: bene belle bellissime. Quomodo autem sunt nomina synonyma & polynonyma: sic inueniuntur aduerbia: uel ĩ una significatione multas habentia uoces: uel in una uoce multas habẽtia significationes: ut ubi που και οπου. Similiter quo: qua quando: & infinita sunt & interogatiua & relatiua. Quando autem etiam & pro coniunctiõe causali inuenitur. Tandem quoq; non solum pro aduerbio temporali: sed etiam pro coniũctione repletiua inuenitur: ut Cicero in primo inuectiuarum. Quousq; tandem abutere catilina patiẽtia nostra? O quoq; diuersas habet significationes: est enim aduerbiũ uocandi ut Vir. in. i. æne. O regina nouam cui condere Iuppiter urbem. Est admirãdi: ut Iuue. i. iiii. O qualis facies & quali digna tabella. Est ĩdignandi: ut Cice. in. i. inuect. O tempora o mores. Est optandi ut Vir. i. xii. Adsis o tãtũ & ppius: tua numina firmes. Est etiã nomen ipsius litteræ. In aliis quoq; multis aduerbiis inuenis diuersas significatões ĩ una eadẽq; uoce: quõ ẽt ex contrario ĩ diuersis uocibus unã significatõem: ut quãdo aliquãdo olim dudum cito ppere celeriter actutũ. De ordine quoq; aduerbiorũ q̃ritur utrũ præponi an supponi uerbis aptius possint & manifestum est ꝙ aptius quidem præponuntur quomodo adiectiua nomina: ut bonus homo bene agit: fortis imperator fortiter

Licet tamen. Quãuis dixerim adiectiua noĩa debere præponi substantialibus & aduerbia uerbis, tamẽ licet tam hæc. i. adiectiua noĩa q̃ illa aduerbia præpostere ꝓferre. Virgilius in bucolicis. Sic tua cirneas. hic dicit sic esse similitudinis cũ superius dixerit sic esse iurãdi in eodem uersu. sed nihil impedit. potest enĩ eadẽ uox & iurãdi & similitudinis eẽ. qa solemus p aduerbia similitudinis sæpe iuramẽtũ facere.

1 Nteriectionẽ græci. Quare interiectio cõiunctioni ex ordine præponatur locus iste ostẽdit. nam interiectio tantam habet cum aduerbiis affinitatem ut græci eam inter aduerbia posuerint. hæc. n. cõ-

pugnat. Licet tamen tã hæc q̃ illa præpostere proferre exceptis monosyllabis quidem omnibus: ut ne non dũ cum tẽporali: per qd aduerbium est qñ affirmationem significat; sicut ẽt aduerbiũ est uel: cũ ꝑ ualde ponitur. Demonstratiua quoq; & interrogatiua præponuntur uerbis. ut en ecce cur quare quãobrem. Similiter hortatiua & similitudinis: & uocandi & optandi ut eia age q̃ si ceu ueluti heus o utinam. Teren. Vtinam quod cum salute illius fiat uelim ita se defatigarit. Vir. ĩ buco. Sic tua cirneas fugiant examina taxos. Idem etiam in. yiii. Non ita me referat tibi magnus ouantem iuppiter.

¶De Interiectione.

Nteriectionem græci inter aduerbia ponunt: 1 quoniam hæc quoq; uel adiũgitur uerbis: uel uerba ei subaudiuntur: ut si dicã pape quid uideo: uel pse pape etiam si non addatur miror: habet in se ipsius uerbi significatõem: quæ res fecit romanarum artium scriptores, separatim hanc ptem ab aduerbiis accipere. quia uidetur affectum habere in sese uerbi: & plenam motus animi significationem: etiam si non addatur uerbum demonstrare. Interiectio tamen nõ solum illa quæ dicunt greci σχετλιασμον significat: sed etiam uoces quæ cuiuscunq; passionis animi pulsu per exclamationem interiiciuntur. Habent igitur diuersas significatiões gaudii: ut euax: doloris ut hei. Virgilius in primo æneidos. Hei mihi qualis erat quantum mutatus ab illo hectore. Et O dolor atq; decus magnum rediture parenti. Virgilius in undecimo & in bucolicis. Ah silice in nuda conixa reliquit. Idem in eodem. Ah tibi ne teneras glacies secet aspera plantas. Timoris: ut atat mi homo formidolosus es. Terentius in eunucho. Admiratiõis ut idem in eodem. Pape exuperat ipsam thaidem. inter has ponunt etiam sonituũ illitteratorũ imitationes ut risus haha hehe & phi hac hoe & hau. Possunt tñ esse quædã dubia ĩter aduerbia & cõiunctiones: ut o qñ indignationẽ significat uel dolorẽ: uel admirationem: interiectionẽ hoc accipiũt. Quando uero uocandi est uel optandi aduerbiũ: põt tñ ẽt nomen esse ipsius

iunctio quoq; sicut aduerbium uel adiungitur uerbis uel uerba ei subaudiuntur. uerbis adiungitur, ut si dicam pape miror ꝙ uideo ꝙ uerba interiectioni subaudiantur exemplum non ponit quia illud facile est inuenire: ut Terentius pape hæc superat ipsam thaidem. Sequitur uel per se etiam pape. & est istud uel subiunctiuum, quasi dicat in prædicto exemplo ubi pape uerbo adiungit ipsius uerbi habet significatiõem. uel idest & pape acceptum per se nec dico per se ut uerbum subaudiat sed ita dico per se: ꝙ etiam si miror istud uerbum non addatur habet ĩ se istius uerbi significationem. Sciẽdum ꝙ interiectiones illis tantum uerbis adiunguntur q̃ naturaliter affectus ipsarum interiectionum quæ eis adiunguntur significant: ut pape miror adiungitur. cur autem miror pape huic interiectioni uel adiungitur uel subauditur cum eiusdem sit significationis quæstionem habere uidetur. Sed sciendum ꝙ huiusmodi congeminationes ad maiorem rei expressionem fieri solent. ut Lucanus. ille erit ille nocens. Quæ res. Scilicet ꝙ ĩteriectiones in se ipsius uerbi habent significationem qd alienum est ab aduerbiis maxime fecit & cæ. interiectio tamen non solum quam græci dicunt σχετλιασμὸν signifi. sed etiam uocis &c. dixit superius interiectiones in se affectũ uerbi. & significationem habere & posuit in exemplum pape. quæ est uox significatiua ad placitum. inde quia putaret aliquis solas uoces ad placitum significantes hoc habere. & ideo illas solas interiectiones esse supponit. interiectio tamẽ quasi dicat licet uox interiectionalis ad placitum significatiua ĩ se esse affectum uerbi habeat: tamen illa uox interiectionalis non solummodo subauditur sed affectum uerbi quem græci dicunt. Διαθεσιν significat & etiam significat illum affectum uocis non inuentæ ad placitum sed naturaliter: quæ per exclamationem ĩteriacitur cogente pulsu cuiuscunq; passiõis animi: ut ah hei. & similia interiaciuntur. dicit quasi inutiles apponuntur quãtum ad orõnem. Illis. n. sublatis remanet perfectus sensus in oratõe.

Habent igitur. Quia interiectio ad placitum significatiua & naturaliter affectum uerbi significat. igitur cum affectus ille uerbi diuersus sit interiectiones diuersas hẽnt significatiões. Inter has. n. supradictas interiectiones ponunt ẽt grammatici illiteratorum sonituũ imitationes. ut imitatio risus est haha he. Indignationis phi. iste uero non sunt naturales soni lr̃ati sed imitationes illr̃atorũ sonituum. Cum. n. illr̃ati soni sint nec possint scribi. & ideo ptes orõnis esse non ualeant: grãmatici quasdã uoces illorũ sonorũ imitationes q̃ scribi possunt adinuenerũt easq; interiectioni quæ una est pars orõnis supposuerunt. Possunt tñ. Istud ad superiora redit hoc modo. q̃uis interiectiones ab aduerbiis superiori modo differant: possunt tamen & cæ.

Optime tamen. Dixi easdem uoces esse interiectiones & aduerbia siue interiectiones & præpositiones: tñ Donatus eas optime discernit secundum accentus: quia aduerbia & præpositiões certos habent accentus. quã do uero sunt interiectiones non habent: quod habes ubi dicit. optime tamen donatus hæc docuit de accentibus earum interiectionum q non sunt certi quippe cum non plane expressa uoce proferantur: & inde non potest distingui in qua syllaba accentus habeatur cum ipsæ syllabæ non bene distinguatur. & pro affectus commoti qualitate confundantur in eis accentus. Secundum hoc enim q animus indignatione plus minusue commo- uetur interiectio ipse modo acute modo graviter profertur. Aliæ tamen quandoq. Licet tantum dixerim tria genera interiectionum. s. ad placitum significatiuas & naturales. & imitatorias tamen restat quoddam genus. s. quod aliæ partes solēt interiectiue proferri singulæ ut infandum: uel plures. ut deo gratias. benedicamus domino. Propriæ tamen. Quamuis dixerim infandum & similia interiectiones esse tamen propriæ uoces interiectionũ primitiuæ sunt ut pape &c.

Coniunctio est pars orationis. Et quia hoc interiectionibus & quibusdam aliis conuenire uidetur: supponit consignificatiua aliarum partium orationis. coniungit enim alias partes siue cõiungat siue disiungat sensum earum. Et nota quoniam recte dicit aliarum: coniunctiones enim seipsas non coniungunt. q si quis dicat in hac oratione quando & quatinus coniunctiones sunt quãdo & quatinus p & copulari sciat in prædicta oratione quando & quatinus non coniũctiones sed nomina esse coniunctionum quibus consonant. Istud positum est ne quis putaret coniunctiones per se aliquid certum significare. Et attende quia non dicit coniunctiones idem significare quod aliæ partes quas coniungunt: sed hoc intelligi tantum uolunt quomodo si cõiunctiones cum aliis partibus in oratione ponantur: tunc demum liquet earum significatio. Nam in oratione alias copulatiuas: alias continuatiuas: aliis negociis præesse discernis. Sequitur uim uel ordinationem demonstrans. & est quædam proprietas non omni sed soli coniunctioni conueniens. Vim dicit quia coniungit duas substantias cum uno accidenti. uel duo accidentia cum una substantia uel diuersa accidẽtia cum diuersis substãtiis. Et ut absolutius dicam: uim uocat potestatem omnium coniunctionum nisi continuatiuarũ & subcontinuatiuarum uim demonstrat coniunctio quãdo simul eẽ res aliquas significat: ut & pius & fortis fuit æneas. Ecce & copulatiua coniũctio duo accidẽtia scilicet pietatem & fortitudinem cõiungit substãtiæ æneæ. & istud exemplum nõ de tota ui coniũctionũ sed de parte. Ordinem significat coniunctio qñ demonstrat cõsequentia aliquarum rerum. idest q una res naturali necessitate ex alia depẽdet. & ordo in solis continuatiuis uel subcontinuatiuis consideratur. Hic autem ordo certus uult eẽ nec conuersionem patitur ut si ambulat mo- uetur non potest conuerti ut si mouetur ambulet. si pares terminos ponas consequentia quidem erit non sed ordo improprius. Accidit igitur. Istud igit̃ nõ est illatiuum sed inceptiuum. Spẽm dicit ut elementarem componere secundum ptãtem q̃ in significatione est coniũctionum. Præterea accidit ordo. q q̃dam præpo.

litteræ ut supra diximus: A quoq & præpositio est & interiectio & nomen. præpositio ut a summo ad imũ. Interiectio ut præmonstrauimus in bucolicis esse positum. Et nomen ipsius litteræ. Pro quoq tam præpositio q̃ interiectio: præpositio: ut Virgilius in duodecimo. Pro latio obtestor: pro maiestate tuorum. & in quarto. Pro se quisq uiri depromunt tela pharetris. Interiectio: ut Lucanus in tertio. Proh si remeasset in urbem Gallorum tantum populis arctoq subacta. Optime tamem de accentibus earũ docuit Donatus q non sunt certi. Quippe cum & abscondita uoce idest non plane expressa proferantur & pro affectus commoti qualitate confundantur in eis accentus. Aliæ tamen quoq partes orationis singulæ uel plures solent interiectiue proferri: ut Virgilius in primo æneidos. Nauibus infandũ amissis unius ob rem. Infandum pro interiectione posuit. propriæ tamẽ uoces interiectionum primitiuæ sũt: ut pape euax hei heu euhoe & similia.

De coniunctione. Liber. xvi.

CONIVNctio est pars orationis indeclinabilis coniunctiua aliarum partium orationis: quibus consignificat uim uel ordinationem demonstrans: Vim quando simul esse res aliquas significat ut & pius & fortis fuit Aeneas. Ordinem quando consequentiam aliquarum demonstrat rerum: ut si ambulat mouetur: sequitur ambulationem motus non tamen etiam motum omnino sequitur ambulatio. Possunt enim aliqui & accumbentes moueri: ambulare autem sine motu non possunt. Accidunt igitur coniunctioni: figura & species: quam alii potestatem nominant: quæ est in significatione coniunctionum. Præterea ordo. Figura simplex quidem: ut at & sed: Composita uero ut atque enim sedenim. Hæc enim ex accentu composita esse nascuntur. Species sunt coniunctionis copulatiua continuatiua subcon

nuntur:quædam supponuntur:quædam utrunqȝ faciunt. Copulatiuæ sunt quæ copulant tam uerba q̃ sensum hoc intellige dictum ad disiunctiuarũ remotionem:quæ si uerba copulant sensum tamen disiungũt. Quoqȝ dico. Quando pro qȝ ponitur:põt esse aduerbiũ similitudinis:uel coniũctio. expletiua uero dico quando p dũ accipitur. hoc ideo apponit qa uero põt itelligi ablatiuus eẽ nominis. Hæc.n. Cõmendatio exempli:cũ confirmatione dicit:quia sunt at aliæ copulatiuæ coniunctiones quæ per negationẽ sensum copulẽt:ut nec & neqȝ. Est.n. multiplex copulatiuarũ diuersitas quarũ diuisionẽ sic accipe. Copulatiuarũ cõiũctionũ aliæ sunt affirma

tinuatiua. adiunctiua: causalis. effectiua: approbatiua: disiunctiua subdisiunctiua: disertiua: præsumptiua: aduersatiua: abnegatiua: collectiua uel rationalis: dubitatiua: completiua. Copulatiua est quæ copulat tam uerba q̃ sensum: ut & qȝ ac atqȝ quidem quoqȝ: quando pro qȝ ponitur at ast sed autem uero quãdo pro autem accipitur. Hæc enim copulant cum confirmatione intellectum. Inueniuntur tamen multæ tam ex supradictis q̃ ex aliis coniunctionibus diuersas significationes una eademqȝ uoce habentes: sicut usibus ostẽdemus ut q̃ inuenitur etiam completiua: ut Vir. Alcãdrumqȝ haliumqȝ noemonaqȝ pritanimqȝ. Ac non solum pro &: sed etiam p q̃ accipitur. Vir. in. iii. æneid. Haud secus ac iussi faciunt: tectosqȝ per herbam. Terenti. in phormi. Nunq̃ æque inquit ac modo paupertas onus uisa est mihi & miserum & graue. Salusti. in iugurt. Præterea transuersis itineribus quotidie castra mouere iuxta: ac si hostis adesset: uallo atqȝ fossa munire. Similiter atqȝ Teren. in phormio. Ne simili utamur fortuna atqȝ usi sumus. Cõtinuatiuæ sunt quæ continuationem & consequentiam rerum significant: ut si cum ει græcam significat. Quando enim ειαν causalis est: similiter siue sin seu tam continuatiuæ sunt q̃ causales. Propriẽ autẽ continuatiuæ sunt: quæ significãt ordinem præcedentis rei ad sequentẽ: ut si stertit dormit: & si ægrotat pallet: & si febri uexatur calet. Nõ enim uerso ordine in his consequentiam sniæ seruat oratio. Non enim q dormit: oĩno stertit: quõ q stertit dormit: nec q calet oĩno & febri uexatur. Et hæ qdẽ. i. cõtinuatiuæ qualis ẽ ordinatio & na

tiuæ. ut qa & similia: aliæ sũt negatiuæ ut nec neqȝ: quæ etiam diminutionem quandoqȝ significant: ut in sequentibus melius apparebit affirmatiuæ aliæ duas substantias uni accidenti: uel duo accidentia uni substantiæ copulãt ut & qȝ ac atqȝ quoqȝ qñ pro quia ponit at ast. Sed aliæ diuersa accidẽtia diuersis substantiis distribuunt quæ & distributiuæ uocãtur: ut quidem aũt uero qñ pro aũt accipit. & ista cõiũctio diuersas substãtias uni accidẽti: uel duo accidẽtia uni substãtiæ copulat: ut si dicam so. & plato disputant. uel so. docet & scribit. Similiter accipe de reliquis. Sed qdẽ ista coniunctio diuersas substantias diuersis accidẽtibus copulat. cũ dico æneas fuit prius achilles quidem fortis. De similibus idem est inuenire. Inueniũtur tamen. licet dixerim has & alias supradictas esse copulatiuas coniunctiones: tamen inueniuntur multæ tam ex supradictis: quam ex aliis cõiunctionibus diuersas significationes in una eademqȝ uoce habentes. sicut sũt diuersos usus ostendemus. Alexandrumqȝ: istud qȝ. nihil ad sensum operatur: sed tantum causa metri apponitur. Continuatiuæ sunt. Hoc ad rei euidentiã ulterius ingrediamur. coniunctio causalis large & restricte accipitur. large accepta quinqȝ species habet. Nam alia est continuatiua. alia subcontinuatiua. alia adiũctiua. alia effectiua. alia proprie causalis. Ea est quã modo restrictam causalem uocauimus. Harum quinqȝ specierum duæ primæ continuatiua scilicet & subcontinuatiua consequentiæ necessitatem habẽt. tres uero reliquæ ab omni necessitate. Cõtinuatiuæ sunt quæ significãt continuationem rerum idest rem continuati. unde & continuatiuæ dicuntur. Sed quia continuatio sæpe inuenitur nõ necessaria. ut cum dico. si legas doctus eris subiungit & cõsequentiam. Quasi dicat continuatiuæ ita significant rem rei cõtinuari ut una res ab alia ex necessitate consequatur. ut si est hõ ẽ aïal. uel si stertit dormit: & similia. Nota quõ hæc descriptio cõtinuatiuarum et subcontinuatiuis conuenire uidetur. sed quod hic minus determinatur sequentia docebunt. Data diffinitione ponit exemplum. ut si ista coniunctio rerum consequentiam demonstrat quando ει. græcam coniunctionem significat. quare hic determinet supponit. quando enim si ειαν aliam græcam coniunctionẽ significat causalis est coniunctio illa. s. quinta species quæ necessitatem consequentiæ non habet. ut cum dico si legas doctus eris. Similiter siue sin seu tam continuatiuæ sunt q̃ causales non necessarie. continuatiuæ sunt. ut si dicam siue margarita sit siue hiacynthus lapis est & est hic necessitas consequentiæ de margarita & hiacyntho ad lapidem. & iterum si es homo es sensibilis. sin autem es lapis es inanimatus. Quotiẽs enim sin ista coniũctio in oratione ponitur aliam orationem præcessisse oportet cui sin apponatur: Causales sunt si dicam. seu scribas seu legas doctus eris. hic enim seu nullam necessitatem significat. Proprie autem. Quia dixerat quasdam coniunctiones esse continuatiuas & cãles ponit differentiam. Et hæ quidem. Quia diffinitio continuatiuarũ supius data et subcontinuatiuis cõueniebat. uult hic determinare quod ibi minus dictũ fuerat. Sic iunge. cõtinuatiuæ ordinẽ rei præcedentis ad sequentem significant. & hic attendendũ de illis quæ significãt qualis sit ordinatio & natura rerũ. i. quæ res in illo ordine natæ sint ut una posita altera necessitate cõsequatur. significant dico cum aliqua dubitatione essentiæ rerũ. quod est dicere essentiam rerum non affirmant sed sub dubitatione & conditionaliter uno posito alterum consequi ostendunt. Qui. n. dicit so. est hõ. so. est animal. Socratem hominẽ nec

animal esse constituit. sed hac conditione dicit so. animal esse si fuerit homo. Subcōtinuatiuæ. Subcōtinuatiuæ uero cōtinuatiuæ ordinē rerū significāt cū dubitatione essentiæ. Subcōtinuatiuæ uero ostendunt consequētem. i. conuenientē & necessariā causam cōtinuatiōis. i. rei cōtinuatæ ad alterū non conditionaliter sed cū essentia rerū quod continuatiuæ nō faciebāt. Causam cōtinuationis dicit. q͞a omne antecedēs in hoc q̄ ē antecedens cā est consequentis. Vtrunq͞. n. Exempli est approbatio. q. d. uere in præmisso exemplo quādo ista cōiunctio ē cōtinuatiua. nā significāt utrūq͞ fieri. i. ambulationē & motū cōuenienti ordine. s. q̄ ambulatio causa est ad quā mot9 ex necessitate sequat. Nota huiusmodi cōiunctiones tali nomine conuenienter designari. ut. n. subcontrarias propositiōes dicimus quæ quasi cōtrariæ & quodammodo a continuatiuis differre inueniūtur. illæ. n. conditionaliter & dubitatiue. istæ p affirmationē rerū essentiam demonstrāt.

Quidam tamen. Licet dixerim si. & quia. & quoniam. esse continuatiuas & subcontinuatiuas: tamen quidam dixerunt eas causales & posuerunt inter species causalium quomodo adiunctiuas & effectiuas. adiunctiuæ dicūtur coniunctiones quæ subiunctiuo adiunctæ modo causam finalē modo iam esse sed ut sit uel operatricem si sit aliquod consequi non ex necessitate ostendunt. ut si dicam exerceo te ut sis sanus. ut ista cōiunctio subiūctiuo modo in hac oratione adiungitur & ostendit ut sit sanitas q̄ finalis causa est exercitii. Rursus si legas doctus eris. si. ista coniūctio subiunctiuo modo adiūcta ostendit causam operatricem. i. lectionem non iam esse. sed si sit ostendit consequi doctum nō ex necessitate. Effectiua dicitur coniunctio quæ effectum per indicatiuum iūcta causam non necessario probare nititur. ut legi. nam doctus sum. nam ista cōiunctio iuncta cum doctus probat causam. s. legisse. sed non est necessarium q̄ quia aliquis doctus est legerit. potest enim aliquis doctus esse in mundanis negocis etiam si litteras non uidit. Nec irrationabiliter. Posuerunt supradictas coniunctiones inter species causalium. nam per has continuatiuas & adiunctiuas & effectiuas ostenditur causa continuationis. quod est dicere. unaquæq͞ de illis causam suam habet. & ideo merito dicuntur causales. Adiunctionis Ostenditur causa reddi in hac oratione ut moueatur ambulat. hic insiste. uidetur enim hic esse necessitas. s. si ambulat ut moueatur. quod est contra legem adiunctiuarum. Sed sciendum quia motū sæpe uocamus magnam corporis agitationē qualis solet fieri ad sanitatis reparationē. q̄ si taliter hic motū accipiamus caret oratio omni necessitate. nō. n. est necessariū qui ambulat ut moueatur. i. magno motu agitet. Effectionis. Ostenditur causa cū dico mouetur. ambulat. n. solet turbare. quō enim ista coniunctio hic effectiua dicatur cum ambulat cui ipsa adiungitur nō effectus sed causa esse uideat. Sed est secūda ratio: Boetio in hypothesis eam ipsam attestante quatenus omne genus materialis causa est suæ speciei. q̄ si motus genus ē & causa ambulatiōis procul dubio ambulo species est & effectus mouendi. hoc cōcesso maior dubitatiōis cumulus accedit. nā cum ambulatio species sit mouendi erit necessaria oratio que dicet mouet. ambulat. n. cum effectio nullam necessitatē habere debeat. ad hoc aūt breuiter respōdebimus. quia licet sit ibi necessitas minime tamen ad ipsam respicimus. hic quoq͞ solum q̄ per effectum causa probatur inspicit itineri. uel aliter. dicimus eum moueri toto corpore agitari ut superius. erit q̄ ambulatio effectus. motus uero finalis cā ambulandi & erit oratio non necessaria habens hunc sensum moueantur. idest magna ui agitatur. nam ambulat. Est autem. Quādo ut pro ὅτι græca coniunctione accipitur: & tunc nullam denotat causam. ut Terentii. &cæ. Istud respicere uidetur ad præmissum exemplum: ut moueatur ambulat. ibi enim ut. ista coniunctio finalem causam significat. Quando autem ut. pro ὅτι græca accipitur sub adiunctiuarum specie claudatur. non ut causam aliquam significet sed ob hoc tantum quia subiunctiuo modo adiungitur quod est adiūctiuarum. Sunt etiam causales. Dixit quattuor species esse causales. nunc supponit quintam quæ proprie causalis dicitur. quia causæ per indicatiuum coniuncta effectum non necessario probat. ut quoniam prodest tibi lege. proficuum. n. est finalis causa lectionis. & iterū. heu. qui anam tanti &c. heu est effectus. tanti non ibi cīxerunt æthera causa est doloris. & huic causæ ista coniunctio adiungitur. quia & q̄obrem discede. Causam oportet præmittere cui ista coniunctio adiungatur ut si dicā habeo te odio q̄obrē. i. quia habeo te odio discede. Causales igitur. Quia appol. causales diuidit in cōtinuatiuas & alias quattuor species igitur &c. Adiunctiuæ. hic in loco suo de adiūctiuis tractat. superius. n. pp

tura rerum cum dubitatione aliqua essentiæ rerum significant. Subcontinuatiuæ uero causam cōtinuationis ostendunt consequentem sine aliqua dubitatione cum essentia rerum: ut quoniam quia: ut qui ambulat mouetur: quia sol sup terram est: dies est. Vtrunq͞. n. significat fieri ordinē consequenti. quidā tamē & has continuatiuas & subcontinuatiuas itet species causalium posuerunt: quō & adiunctiuas & effectiuas: nec irrationabiliter. Et continuationis enim & subcōtinuatiōis & adiunctionis & effectiōis per has causam reddi ostendit. Continuationis: ut si ambulat mouetur. Adiunctionis ut moueatur ambulat. Effectionis mouetur ambulat enim: Est autem quando: ut etiam pro ὅτι græca ponitur. Terentius in phormione. Si est patrue culpam ut antipho in se admiserit non causam dico. Sunt etiam causales quasi proprio nomine quoniam prodest tibi lege: & heu quia nam tanti cinxerunt æthera nimbi? Virgilius in quinto. Et q̄obrem discede. Causales igitur quas alii in una specie posuerunt. Appollonius pater herodiani in quinq͞ species diuidit: quas supra ostendimus: idest continuatiuas subcontinuatiuas causales adiunctiuas effectiuas. Adiunctiuæ sunt quæ uerbis

ſimilitud nem tantum eas appeſuit. Quatenus. Quatenus quando ινα græcam coniunctionem ſignificat. poteſt enim uel duæ partes intelligi quatenus uel pro ινα græca accipi. ſimiliter cum quãdo επαν græca itel ligitur. põt. n. aduerbiũ eſſe temporis. Dum. i. tantummodo conderet urbem. Quatenus id aliqd oportet præ ceſſiſſe ut da mihi librũ quatenus id libenter faciam. Cum. i. ſi faciam uitulam. Inueniuntur tamen. Vult di cere. qa cum omnes adiunctiue cauſam oſtendant. tamẽ aliæ plus aliæ minus. Sic tamina. Licet cum. & dum non adeo apertam cauſam deſignent; tamen inueniuntur quædam ex his ſupradictis adiunctiuis ſimul etiam cauſales. i. cauſam ſuam aperte oſtẽdẽtes.

ſubiũctiuis adiũguntur: ut ſi cum ubi dum quatenus quando ινα græcam coniunctionem ſignificat. Similiter cum quando επαν græca intelligitur: ut ſi uenias faciam: & ut proſit tibi facio. Virgilius in primo æneidos. Multa quoq; & bello paſſus dum cõderet urbem: Inferretq; deos latio. Similiter quatenus id libenter faciat. Vt Virgilius in buco. Cum faciam uitula pro frugibus ipſe uenito. Inueniuntur tamen ex his quædam ſimul & cauſales: ut exerceo te ut ſis ſanus. Eris doct9 ſi legas. Et hoc intereſt inter adiũctiuas & proprie cauſales q; hæ cauſales cum affirmatione; illæ cum dubitatione proferunt̃. Inueniuntur tamen noĩa & pronoĩa uel etiã præpoſitiones: uel etiã aduerbia: quæ loco cauſaliũ accipiunt̃ cõiũctionũ ꝓnoĩa: ut ideo eo. Nomina; quia cauſa: qua gratia: quapropter: q̃obrẽ: & quaſobres. Ne quoq; quando ινα μη ſignificat cõiunctio ẽ cauſalis. Virg. in ſecũdo æneі. Ne recipi portis: aut duci in moenia poſſit. Neu populũ antiqua ſub religione tueri: & nota aut quoq; & neu hic pro copulatiuis etiã coniũctionibus: inuenitur etiam ne pro neq;: quæ copulatiua eſt cõiunctio. Sub una enĩ abnegatione copulat res quomodo & nec. Lucanus in primo: Nec ſe roma ferens. Cicero in quarto inuectiua. Ne dici quidem opus eſt quanta diminutione ciuiũ. Hoc autẽ: ideſt ne quando μηποτε ſignificat aduerbium eſt. Inuenitur tamen etiam uerba pro aduerſatiua coniunctione cũ aduerbio: ut q̃uis pro q̃q̃: & pro etſi: quomodo licet & licebit. Virgilius in undecimo. Dicã equidem licet arma mihi mortẽq; minet̃ pro q̃q̃ minetur. Lucanus in octauo: Omnia maiorũ uertamus buſta licebit: Et ſtantes tumulos: & qui radice uetuſta Effudere ſuas uictis cõpagibus urnas. Plus cinerũ hemoniæ ſulcis telluris aratur. & proprie cauſales ſunt: quæ cauſam antecedentẽ

Simul dicit qa licet ſuam cauſam apte ſignificent: remanent tamen adiunctiuæ; quia ſubiunctiuo adiunguntur mo. & quandoq; illæ etiam eædem non ita aperte cãm ſuam oſtẽdũtur ut exerceo te ut ſis ſanus: hic aperte ſanitas oſtẽditur finalis cauſa exercitii. & ſi legas doctus eris lectio operatrix eſt cauſa doctrinæ operatæ. ſi uenias faciam: hic nõ ita apertam cauſam habemus: & ita uidemus quia ſi iſta coniunctio quandoq; apertam quandoq; non apertam cauſam ſignificat. Cum añt & dum nunq̃ apertam oſtendunt cãm quæ licet ſint adiunctiuæ & ideo cauſales quodã modo dicantur. non dicuntur illæ cauſales quæ cauſam ſuam manifeſtant. Et hoc intereſt. Quia dixerat quaſdã adiũctiuas cauſales eſſe: ne quis putet illas adiunctiuas cauſales quinte ſpeciei ſupponi: quæ ꝓprie cauſalis dicitur: quia per cauſam probat effectũ ponit differentiam inter adiũctiuas cauſales & proprie cauſales: ſcilicet quia proprie cauſales cũ confirmatione per indicatiuũ proferũtur. adiunctiuæ uero cum dubitatione ꝑ ſubiunctiuum. Inueniuntur tamẽ. Additamentum eſt. q. d. Licet dixerim cauſalis ĩ ſupradictis quinq; ſpeciebus diuidi. tamẽ inueniuntur præter ea ꝓnomina ut ideo uel etiã præpoſitiones ſimul cum nominibus: ut quapropter quaſobres. uel aduerbiũ: ut ne. quæ loco cauſalium accipiuntur ne. quãdo illud græcum ſignificet æquipollens ad: ut non coniunctio eſt cauſalis adiunctiua. Et nota. Quaſi dicat nomina & pronomina & præpoſitiones proprie pro cauſalibus accipiuntur. & nota q; aut & cætera. Illud uult notari ne mirum eſſe uideatur ſi coniunctiones in diuerſis generibus accipiuntur. Neque. Iſta coniunctio illud negat cui adiungit̃ quomodo nec & copulat illud quod præmittit̃ negato. ut Lucanus: nec ſe roma præmiſſum eſt ſeries fatorum fuit cauſa ciuilis belli. Ne ſe roma ferens: ideſt roma non ferens ſe fuit cauſa. Ecce ſeries fatorum: & illud quod negatur: ideſt roma non ferens ſe in cauſa ciuili. b. coputatur. ſimiliter de neq; intelligerut

Terentius. Neq; nunc: quaſi dicat. ſi non arceſſeret nõ irem: neq; accerſitus ibo. Et nota quia quando nec: uel neq; in oratione geminatur copulatio primũ poſiti nec. uel neq; nihil operatur: ſed tantũmodo ſignum eſt ſequentis. Inuenitur tamen. Licet tantum dixerim pronomina uel nomina: uel aduerbi. uel præpoſitiones loco coniunctionũ accipi: tamen inuenitur &c. Et proprie cauſales ſunt. Data differentia inter adiunctiuas & proprie cauſales nunc demũ ipſas ꝓprie cauſales loco ſuo diffinit. Propriæ cauſales ſunt quæ ſignificãt cauſam antecedentẽ ſua cauſatiua: ideſt ſuos effectus. Omnis enĩ cauſa ſuũ effectũ naturaliter antecedit quod ꝑ cauſatiua effectus debeamus intelligere: ipſe oſtendit cum ſupponit idem res ex ſe cauſa antecedente euenientes: ut doctus ſum nam legi. lectio eſt cauſa doctrinæ. Aeole. ſubauditur mitte uentos & maris concitationem. nam diuum pater & cætera. quod diuum pater dedit æolo tollere fluctus uento. cauſa eſt quare æolus uentos mutat. Effectiuarum coniunctionum diffinitionem non ponit. quia ex cauſali mutato ordine uerborum effectiua deprehenduntur. Si enim dicas legi nam doctus ſum ex cauſali effectiuã habes mutato ordine.

Quippe effectiua coniunctio dicitur:quia effectui iungitur ad causæ probationem:ut hic tibi fabor.n.quando hæc te cura remordet.In hac enim oratione quando causalis est coniunctio.si autē conuertas dicens.hæc enim cura remordet te quādo fabor erit qñ coniunctio effectiua. Approbatiuæ sunt. Approbatiuæ sunt quæ approbant rem cui adiunguntur:ut siqua est cælo pietas.i.si quidem aliqua pietas est in cælo. Et sciendum Istud supponit:quia quando sunt adiūctiuæ causales subiunctiuo mō adiungunt. Aut aliquis latet hic error.Hic unā disiunctiuam Intelligit.& est supplendum primum membrum ut si diceret.aut uerum ē me nihil scire:aut aliquis latet hic error. idem ī eodem: aut hæc nostros.h e iterum unam habes disiunctiuam suppletiōe præcedentis membri: uel possunt illæ duæ esse una disiuncta si nihil suppleatur & competenter intelligatur. Attende:quia cum dico aut dies est:aut nox est primum aut nihil operatur ; sed tantum signum est sequentis. Sufficit enim dicere dies est:aut nox est. Et est quando indicatiuæ.Proprietas est disiunctiuarum indicatiuae dici.idest certe.quia est quando oratio disiunctiua ita habet planum sensum : ut ipsa oratio nobis sit iudicio:quod membrum ipsius debeamus concedere:ut aut lux est:aut tenebræ. Quicūq; enim oculos habet ex ipsa oratione plane concipit:quod concedere debeat:aut prodest:aut non ꝓdest diuitias quærere.ista est dubitatio:& qa sæpe ꝓdest:& sæpe nocet diuitias quærere:uel simul:idest eodē tēpore:uel discrete: idest diuersis tēporibus simul:ut Terentius in eunucho:uel rex quasi dicat alii agebant mihi gratias.uel: idest etiam rex &c. Vel oculum. Vel oculum:idest usq; ad feces me uerbera:uel:idest etiā excludito oculum. Discrete tamen utrunq; esse significat.Cum dico remex expellit remum uel attrahit cum pene simul utrūq; fieri ītelligo.pene modus est præpositionis & aufert simul eē.Similiter si dicam uel tunicam mihi accommoda uel etiam penulā.subdisiunctiuum est.nam ī petitione alterius ,quasi dicat oṙo ē hæc sonare uidet quod alterum tātum petam.Sed si quis ad intentionem meam respiciat uideb t me utrunq; petere & libenter accipere . & iccirco oratio quantum ad intentionem meam subdisiunctiua ē quæ utrunq; fieri simul significat. Sed potest etiam.Sed potest etiam disiunctiua esse ut sit sensus.uel tunicam mihi acommoda uel etiam penulā cum tunica . idest alteram tantū uel utranque.hoc n. non potest esse ut & alterum tantum & utranque simul accommodet. Ergo quia. Aliud est alterum tantum petere aliud utrūq;.ergo si dicam uel tunicā mihi accommoda & addo uel etiam penulam.per etiam ostendo uel unam rem tantū uelle uel duas:quod est disiunctiuum: & est breuiter infert:ergo est disiunctiuum ad hu

ostendunt causatiua:idest res ex causa antecedēte euenientes significāt:ut doctus sum,nam legi. Aeole nāq; tibi diuum pater atq; hominū rex Et mulcere dedit fluctus & tollere uento. Virgilius in primo æneidos : Et hic tibi fabor enī quando hæc te cura remordet. Approbatiuæ sunt quæ approbant ; ut Virgilius in duodecimo. Equidem merui nec deprecor inquit. Terentius in phormione. Ita cognatam quidem: at nos;unde inueniuntur & causales pro approbatiuis: ut Virgilius ī secundo æneidos.Dii siqua est cælo pietas:quæ talia curet Idem in primo:Siquid usq̄ iusticiæ est. Idem in quinto.Si concessa peto: si dant ea mœnia parcæ. Et sciēdū q; quando approbatiuæ sunt indicatiuo modo iunguntur. Disiunctiuæ sunt quæ q̄uis dictiones coniūgant: sensum tamen disiunctiuum habent: & alteram quidē rem eē:alterā uero non esse significāt:ut ue uel aut:ut Virgilius in septimo:Siue errore uiæ : seu tempestatibus acti. & uel dies ē:uel nox. Iuuenalis in primo. Aut dic aut accipe calcē. Virgilius in secundo æneidos. Aut aliquis latet error equo ne credite teucri: Aut hæc in nostros fabricata est machina muros. Et est quando indicatiuæ dicuntur; est quādo dubitatiuæ: ut Aut lux est aut tenebræ. Dubitatiuæ: ut aut prodest: aut nō ꝓdest diuitias quærere. Subdisiunctiuæ sunt quæ uoce disiūctiuarum ;utrunq; tamē esse significāt:uel simul:ut copulatiuæ & discretæ simul : ut Terentius in eunucho. Vel rex semper maximus mihi gratias agebat:pro etiam rex. Idem in phormione: Vel oculū excludito : est ubi uos ulciscat locus. & Alexāder siue paris: pro Alexander:q paris dicit.Similiter mars siue mauors:gradiuus: uel maspiter præsul est bellorꝫ. Discretæ tamen utrūq; simul esse significat:ut tota die uel legit iste uel cogitat. significat enī & legere & cogitare: sed nō simul utrūq; facere: sed aliis horis legere: aliis cogitare. Similiter remex uel expellit remū uel attrahit. Cū simul pene utrunq; fieri itelligo sed distincte. Alius est enī motus pellentis: alius trahētis. Similiter si dicā uel tunicā mihi accommoda: uel etiā penulam . Subdisiūctiuum est. uideor enī in alterius petitione libenter utrunq; accipere. Sed potest hic etiā disiunctiua eē . Aliud est.n. alterutrū petere: aliud utrunq;. Ergo si dicam uel tunicam uel penulam alterutrū ostendo: cum uero addam ibi etiam tunicam ostendo uel unam rē uelle uel duas: quod disiunctiuum ē . Inuenitur tamē uel coniunctio ēt diminutionē significās: ut Lucanus in tertio. O felix si te uel sic tua roma uideret. Disertiuæ uel electiuæ sunt qñ diuersis ꝓpositis aliqd̕ nos ex is eligere ostendit

mus ut diues uolo esse q̃ pauper. Teren. in and. Quæ inhoneste hic uoluit diuitias patare q̃ honeste in patria pauper uiuere. Est autē q̃ accusatiuus quæ infiniti noīs & aduerbii similitudinis. Vt Teren. in phor. Quã iniq; cõparatũ est ꝑ ut: & duplicatum ꝑ coniunctiõe aduersatiua accipit'. Vt Vir. in. vi. Quanq̃ o sed superēt q bus hoc neptune dedisti. Idem in. ii. æneī. Quaq̃ aīus meminisse horret. Aduersatiuæ sunt quæ aduersum cõueniēti significant: ut tamen quanq̃ q̃uis & si ēt si saltē. Hæc ēt diminutiuã significationem hñt. Vt Vir. i. iiii. æneī. Saltim si qua mihi de te suscepta fuisset Ante fugam soboles. Idem in secundo. Et magis atque magis quanq̃ secreta parentis Anchisæ domus: arboribusque obtecta recessit Clarescunt sonit9. Aduersum enim cõuenienti significat. at quoq; pro saltem & uel & aut inuenitur. Virgilius in sexto; Si te nulla mouet tãtæ pietatis imago. At ramũ hũc aperit: ramum qui ueste latebat Agnoscas: & si non uis dicere uel intellige ꝑ saltem itellige. Similiter si nõ factis debitũ reddis: at uerbis age gratias; pro saltē uerbis. Ne quoq; in eadē inuenitur significatiõe. Salu. in catilinario: Quippe secundæ res sapiētiũ aīos fatigant: ne illis corruptis moribus uictoriæ tēperaīēt. Inuenitur etiã in hac significatione nec & neq;: ut nec una hora auarus negligit lucrũ: neq; pius iusticiã: neq; unũ assem præstat illi egenti; nec hic abnegat petēti aliqd prorsus: qd' põt & decet. Abnegatiue sunt apud græcos κεν & αν; quæ uerbis coniūctæ posse fieri rem ostēdũt; sed ꝑpter causam aliquam ne fiat impediri; ut ἐποίησα ἂν εἰ ἠδυνήθην καὶ κεν ὑπὸ σοὶ ἐγένετο ... Nos autē sine cõiunctionibus abnegatiuis subiunctiuis utimur uerbis ī huiuscemõi sensibus: ut fecissem si potuissem. Et gaudeat Priamus si audeat. Virgil. in xi. Tu quoq; nũc stares imanis trũcus in armis esset par ætas & idē Si robur ab annis stares ἔστηκας ἄν. Collectiue uel rationales: ergo igit' itaq; quãdo antepenultima acuit': quin alio quin imo utiq; atqui. Hæc enim per illationē colligũt supradictũ: hoc est ratione cõfirmant: ut Cic. ꝑ ligario. Habes igit' qd' est accusatori maxime optãdum confitentē reũ. Luca. in nono. Ergo pari uoto gessisti bella iuuētus inuenit' tamē etiã pro expletiua: ut Terē. in and. mihi ne' tibi ergo. Virg. in. x. Quin occidit una sarpedon mea ꝑgenies. Terē. in eunucho. Atq ita opus est. Cic. pro ligario. Itaq; quo me uertã nescio lus illationis cõfirmationem præmittit similē. s. quia cum dico tunicam uel penulam mihi accõmoda & non pono etiã alteī utrũ fieri ostendo: & est disiunctiuum. Aduersatiuæ sunt. Aduersatiuæ sunt quæ significãt aduersum conuenienti. Recte dicit conueniētī: aduersari enim & negare rem plus concessam puerilis esset: sed quod est conueniēs rei plus concessæ sæpe abnegamus: & cõtrariũ ponimus: ut si dicã: tu es potētior me: tu non es potentior me: ludicrum & puerile uidet' dictũ. Sed cũ sit potētiori cõueniēs ut eius ruinas metuã ad ipsum cõueniēter negare possum dicēs: tu es potentior me: tamen minas tuas non metuo. Similis est quod Virg. ī secundo ponit, iam magis atq; magis &c. Nã ad magis & magis clarescere sonitus conueniens esset: ut domus parentis anchisæ & ꝑpinqua esset & nudata arboribus. huic conueniēti iste ponit cõtrariũ & aduersum. s. q̃ a domus illa recessit & erat obtecta arborib9.

Hæc etiã. Hæc etiã. i. saltē diminutiuam significationē habet cũ dicit. & aduersatiuã simul & diminutiuã esse significat. Sic tamen ut aduersatiua ꝑpter solã diminutionem dicatur ac si aperte dicat. Saltē est aduersatiua conueniēti hoc solo respectu: q̃a cõueniēs diminuit. i. minus quæ sit conueniens ponit: ut Vir. Saltē si qua mihi &c. q. d. si te possem retinere conueniēs esset nostro amori. Cũ aũt non possem te retinere: saltem si soboles eēt mihi suscepta de te: quod minus est: nõ adeo grauiter ferrē. Idē ī. vi. Si te nulla mouet: uerba æneæ sunt ad charontē: ut si dicat q; necessitate cõpulsus ad te uenio. cõueniēs ē ut sola pietate mouearis: q; si precio pietatis non uis mouerī: saltē maiori precio huius rami mouearis: qd' minus est cõueniens. Ita enī dicimus minus conueniens plus postulare q̃ debeatur: sicut minus postulare q̃ debeat: ut si amicum rogans dicam. Si in causa non uis me iuuare charitate saltē iuua me ꝑcio, minus enim conueniens est amicitiæ iuuari, ꝑcio q̃ charitate. Ne: idest nedũ. Ne: idest nedum illi correpta &c. Istud nedũ ꝑ hironiã aduersatur cum dico. Res secundæ animos sapientũ fatigant: & per hironiã supponit: nedum illi ac si hironice dicam. tamen animos corruptorũ nõ fatigabunt: & ut sensus de hironia īcertũ redeat est dicere. Si res secũdæ animos sapiētũ fatigãt: poterãt fatigare animos corruptorũ: qd' minus est in hac. i. in diminutiua significatione inuenit' &c. Abnegatiue sunt apud græcos κεν & αν. Nos aũt has abnegatiuas non habemus: sed sine illis utimur uerbis subiunctiuis in eadē significatiõe. Vbi. n. græci dicerēt ἐποίησ᾽ ἄν fecissē nos dicimus fecissem si potuissem: & quod apud illos facit negatiua cõiunctio. i. κεν hoc parat apud nos determinatio quæ sequitur.

.i. si potuissem. Itaq; quando antepenultima acuitur duæ partes sunt. Cicero pro ligario: quia habes confidentem reum igitur habes quod accusatori est maxime optandũ. Lucanus in octauo: Ergo q̃a uiuēte pugnabas Pompeio: & eo mortuo a pugna recedis: ergo pari uoto & cætera. Quin occidit. Illatiuũ ē a supradictis.

Dicuntur tamen hæ eædẽ illatiuæ q͏ præpositis aliis inferunt: Vt Catilinam Cicero solus sapientia domuit. Solus igitur Cicero patriam seruauit. Dubitatiuæ sunt: quæ significãt dubitationẽ: ut an ne correpta necne: ut Virgilius in tertio æneidos: Eloquar an sileam gemit⁹ lachrymabilissimo. Idem in primo æneidos: An phœbi soror: an nympharum sanguinis una. Idem in undecimo: Iustitiæ ne prius mirer belli ne laborũ. Frequentissime tamen hæ eædem interrogatiuæ sunt: ut Virgilius in tertio æneidos: Hectoris andromache pyrrin cõnubia seruas? Idẽ in decimo: Tãton me crimine dignum. Hæc eadem inuenitur: & pro cõfirmatiua. Horatius in secundo sermonum: Clarus erit: fortis: iustus: sapiens: ne ẽt & rex. Idem in eodem: O seri studiorum: quine putetis difficile & mirũ rhodio: quod pytoleonti contigit. Terentius in andria: Nunc ne demũ istud uerbum in te incipit. Hic enim ne coniunctio: nec interrogatiua: nec dubitatiua: sed confirmatiua est. Virgilius in decimo: Tanta ne me tenuit uiuendi nate uoluptas: Vt pro me hostili paterer succumbere dextræ. Est enim ne pro etiam. Sola hæc apostrophen accipit apud latinos. Necne quoq͏ pro an non accipitur: ut sit sensus in morte: necne prodest recte uiuere. Completiuæ sunt uero aũt quidẽ equidem quoq͏ enim: nã nãque & fere quæcunq͏ coniunctiões ornatus causa uel metri nulla significationes necessitate ponuntur: hoc nomine nuncupãtur. Omnes tamẽ hæ inter alias species inueniuntur. Aeneas uero & pius: & fortis fuit completiua est: quia & si tollatur uero significatio integra manet. Sin autem dicam Aeneas quidem pius fuit: Vlysses uero astutus: hic pro copulatiua accipitur: quia utriusq͏ rei simul essentiam significat cum substãtia: potest tamen & distributiua dici: quia distribuit diuersas res diuersis personis. Completiua autem esse etiam Salustius ostendit in catilina. Verũ enĩ uero is demum mihi uiuere & frui anima uidet. Hic enim ornat⁹ cã uero adiuncta est: quis possit etiã approbatiua esse. Similiter Virgilius in. xii. Eqdẽ merui nec deprecor inqt. poterat sensus stare: si dixisset sine eqdẽ: ego merui nec deprecor. Sed siue metri cã siue ornatus causa addidit equidẽ. Vnde nec intulit autem uel uero subiũctiuas eius: uel tamẽ: quæ ipsa quoq͏ completiua inuenitur sæpissime: ut Statius i undecimo. Me miseram uinces prius hæc tamen arma necesse est. Experiare domi. Sciendum tamen q͏ quidam equidem coniunctiõem compositam esse existimant ab ego & quidem sed errant. Simplex enim est: & hoc maxime ex ipsa quoq͏ constructione oratiõis possumus itelligere. Nam quidem facio: equidem facis equidem facit dicimus. Et potest & ad primã & ad secundam & ad tertiam transferri personam: quod minime faceret si eẽt compositum ex ego & quidem. Nemo enim dicit. Ego quidem facis ego quidem facit: sed ego quidem facio tantummodo ad primam personam. Et hoc usus auctorum etiam approbat q equidem præposita ego subiungunt. Vt Salustius in Catilinario. Equidem ego sic existimo patres conscripti. Si esset enim composita equidem ex ego & quidem minime ei ego subiungeretur. Quoq͏ quando pro etiam uel & accipitur copulatiua est. ut Virgilius in septimo. Tu quoq͏ littoribus nostris æneia nutrix. Quando autem superuacua ponitur completiua est. Virgilius in primo. Multa quoq͏ & bello passus. Nisi quod quidam existimãt: ut

Solus igitur. Quia solus Cicero domuit catilinam. igitur solus Cicero seruauit patriã. Dubitatiuæ sunt. Hæc est differentia inter aduerbia dubitandi & coniũctiones dubitatiuas: qa dubitatiuæ coniunctiones aliqua coniungunt aduerbia dubitandi nihil coniungunt: sed uerbis tantum adiiciũtur.

Frequentissime tamẽ interrogatiuæ sunt. Interrogatiuũ tamen nõ est species cõiunctiõis: sed accidẽs. Ne quando pro affirmatiua dictione ponit̃ aduerbiũ est. Sola hæc coniunctio. i. ne apostrophẽ accipit: ut in pyrrin cõ. uiden. hæc enim figura q̃ apostrophe. idest cõuersiua dicitur. hoc significat qd uidesne cũ e apocopata ad præcedẽtem debeat coniungi dictionẽ. Necne. Necne quoq͏ p͏ an non his duabus dictionibus accipit̃. & ẽ dubitatiua: ut si dicã: prodest diuitias q̃rere an non: idest necne prodest.

Completiuæ dicunt̃. Cõpletiuæ dicũtur. qa orationẽ complent non sensum. uel expletiuæ. qa extra sensum plenũ ponunt̃. Illis. n. sublatis remanet īteger sensus.

Vtriusque enim rei. Vtriusq͏ enim rei. i. accidentis essentiam cum ipsa substãtia significat.

Quãuis possit. Quãuis possit approbatiua uideri: si enim uero una dictio intelligatur. Equidem merui. Nec deprecor inquit. hic secũdum diuersos eqdem dicit expletiuam esse.

Vnde nec. Subiungit. autẽ uel uero uel tamen subiunctiuas eius quæ ipsa idest tamẽ sæpe īuenit̃ completiua.

Sciendum tamen. Licet dixerim eqdem eẽ expletiuam: tamen sciẽdum est &c. Simplex

pro aduerbio similitudinis accipiat᷑. quō. item. Enim quoq; cū sit causalis τογαρ significat ut cole pudicitiā. Hæc enim fundamentum est oium animi uirtutū. Inuenit᷑ tamen eadem etiā completiua quādo αν significat græcā cōiunctionē: ut Vir. .i. Progeniem sed enim troiano a sanguine duci Audierat. Inuenitur eadem etiā pro affirmatiua: ut Teren. in and. Enimuero daue nihil loci est segnitiæ: neq; socordiæ: & maxime præpositiua hāc habet significationem: ut idē in adelphis. Enī non sinā. Similiter nā quō enim ē quando γαρ est quando αν græcam coniunctionem cōpletiuam uel affirmatiuam significat: Vt Vir. in quarto georgi. Nam quis te iuuenū confidentissime nostras iussit adire domos τισαν hic repletiuæ uim habet. Idem in quinto. Heu quia nam tanti cinxerūt æthera nimbi. Idem in primo æneidos Aeole nāq; tibi diuum pater atq; hominum rex. hic causalis ē.

ORdo accidere dicitur coniunctionibus qui communis ē pene omnibus dictionibus. Quædam enim naturaliter præponuntur præpositiones casualibus: & aduerbia pleraq; uerbis & interrogatiuis & infinitis relatiua subiungunt᷑: uel redditiua nomina: uel aduerbia: uel adiectiua nomina præponuntur appellatiuis: ut sapiens homo & citus equus. Est tamen quando auctoritas præpostere his utitur. Similiter igitur coniunctiones plæreq; tam præponi q̄ supponi possunt. Sunt tamen quędā: quæ semper præponuntur: ut at: ast: aut: ac: uel nec: neq;: si: quin: quaten⁹: sin: seu: siue: ni. Aliæ quæ semper supponūtur: ut q;: ne: ue: quæ etiam encleticæ sunt: quidem quoq; autem: quod solebāt antiqui etiam præponere. Aliæ pene omnes indifferenter præponi & supponi possunt: ut atq;: quæ poetice præponuntur: aliter non. ut Virgilius in undecimo: Suspiciens altam lunam: & sic uoce ꝑcatur. Horatius in primo sermonum. Cum me hortaretur parce frugaliter: Atq; uiuere uti contentus eo: quod mihi ipse parasset. Et equidem saltem tamen quanquam: quando: quatenus. nā enī ita: quoniam: quapropter: ergo: igitur: quia: Et sciendum q; plereque coniunctiones quomodo præpositiones diuersas habēt ī una eademque uoce significationes: quod in multis iam ostendimus. Hoc quoq; non est prætermittendum: q; coniunctiones sibi præposite inueniuntur tam eiusdem potestatis cum sint q̄ alterius: ut Cicero in prognosticis. Ast autem tenui: quæ candēt lumine phathnæ. Virgilius in primo. Atq; equidem teucrum memini sidona uenire. Idem in tertio: Nam neque erant astrorum ignes: nec lucidus æthra Sydera polus.

enim. Est argumentum a repugnanti. Enim quoq;. Enī quoq; cum sit causalis ꝓprie τογαρ .i. hanc græcam significatiōem γαρ significat. ut cole &c. Similiter. Nam est quādo τογαρ est quādo αν græcam cōiūctionē cōpletiuā uel affirmatiuā: significat. Affirmatiuā: qa ubicūq; deest cōpletiua pōt itelligi & affirmatiua.

ORdo accidere dicit᷑. Ordo accidere dicitur cōiunctiōibus q cōis est pene oibus dictionibus. Pene dicit qa sunt qdā dictiōes q licet suū ordinē hēant: tamen nullus in eis respectus ordinis habetur ut si dicā homo legit. homo indifferēter habeo nec aliquem habeo ordinem ibi considero. Et interrogatiuis. Hic distingue interrogatiuis uel infinitis noibus subiunguntur relatiua nomina: ut quantus fuit Hercules: & respōdeatur tantus uel quantus fuit Hercules: tantus Theseus. Et interrogatiuis uel infinitis aduerbiis subiunguntur relatiua uel redditiua aduerbia: ut si dicam quantum peccauit: & respondeatur: tantum uel quantum peccauit ille: tantum iste. Similiter igitur. Quia aliæ dictiones suū ordinem habent: igitur & coniunctiones similiter. Aliæ autem pene dicit. qa istæ duæ coniunctiones: &: atq;: non possunt postponi: nisi poetica auctoritate. Equidem saltem: & alias huiusmodi præponere & postponere licet tam poetis q̄ oratoribus. Ast autem. Eiusdem sūt potestatis copulatiuæ. s. Atq; equidem. Diuersæ sunt potestatis. Nā eqdem approbatiua est.

¶ Laus deo.

¶ Ioannis de aingre: summos qui inter expositores grāmaticæ artem possedit: cōmētum super magno prisciani uolumine omnibus desideratissimū finit.

Vi præcepta artis scribētes inchoarūt a litteris uidentur errasse. Item qui a uoce. Itē qui a definitione artis qūqdē de lr̄is tractare ēt oratori cōueniēs sit. de uoce nemo magis q̄ philosophi tractant. Definitio ēt aristotelicorū est. Prudēter igit̄ agit Priscianus: q̄ in principio maioris uoluminis uocis finitionē ad philosophos trāstulit: nō ignorās lōge a grāmatico huiusmodi materiæ speculationem esse sepositā: & in lr̄is q̄tū imoratus ē ita posuit singula; ut ea nō meri tm̄ grāmatici interesse ostēdere uisus sit, utcūq; tn̄ aduersariorū pōt rō in hoc facile succūbatur cū semel necesse sit habeamus quos imitemur: & hoc maxime oīum ad ipsum grāmaticū spectet: cui nō magis rō q̄ auctoritas suffragatur: ut Diomedes: Quintus fabius: & Gellius tradiderūt: sola græcorum imitatione Priscianus facile saluari pōt. apte igit̄ singulaꝝ ptiū structurā & coordinationē in hoc uolumine psequit̄: de q̄rū analogia & ꝓprietate in maiori fideliter dilucideq; pertractauit. Apollonii auctoritatē. Apollonius alexādreus cognomento discolus pr̄ herodiani grāmatici: qui floruit tēporibus Antonini & marci: scripsit libros quattuor de diuisiōe ptiū orōnis. de constructura libros itē quattuor. de tonis q̄ uocant̄ catinan casmeni libros duos: itē unū de tonis: q̄ dicunt̄ scoli. de accētibus libros quinq;. de carminibus & cōpositiōe. de differētiis duos. hūc & Herodianū ubiq; obseruat Priscianus: ita ut q̄cūq; ad artis p̄cepta ptinētia illi ipsi descripserīt: sua fecerit atq; in suū uolumē trāstulerit. Nostroꝝ. ut Diomedis: Honorati: Carisii p̄ceptoris: Varronis: & aliorū. Ipsi. nos ipsi. i. ego Priscianus siqd noui & mei iudicii cōiectura depīgēre potui, adiungere. Eiusdē. scilicet Apollonii. De ordinatione. de apta & cōueniēti dispositione siue structura: quæ alias quadrata esse solet: alias cōsiagosa: q̄ li usus ē. M. Cato. alias delumbis & fluxa: qua usus ē. M. Antonius. licet huiusmodi coordinationes maxime ex metris cōsiderent̄. ut fusius infra ostēdet̄.

Eorum. eaꝝ reꝝ. Orationis perfectæ. quæ generat sensum pfectū in aīo auditoris & quæ cōstat & antecedēte: uerbo: & consequēte: q̄uis ex solo noīe perfectā quoq; orōnē cōsistere supra memorauerit Priscianus.

Ad auctoꝝ expositionē. ut uerbū uerbo fideliter reddatur. Vt ex ipso sensu pēdere uideatur orō. Orationē. i. structurā & cōpositionē. Prima materies uocis humanæ indiuidua. i. uox. ip̄a articulata & scriptibilis. Indiuidua. Quæ si diuidat̄ nihil erit in sensu.

Pro debito. Vt non p̄posterent̄ nec cōfundāt̄. i. τουκάτα ςυνταξιν αυτοτελους λογου. i. sm̄ coordinationē pfectæ orationis.

Idest intelligibile. Sermo enī p uerba connectitur quoꝝ caput in intelligentia cōsistit rei. prisam. n. rem sequunt̄ uerba inquit fabius. Ad hoc sapiēter Scaurus finiens orōnē ait. Oratio ore missa p̄nūciatio ab intellectu nascens & p dictiones ordinata cōficit̄. Elementa. i. lr̄a efficiūt syllabas nisi ab usu. Intelligibiliū. i. uocum ab intellectu nascētiū & significātiū aliqd. Imaginē quādā syllabæ. i. similitudinē q̄dā syllabæ q̄ quēadmodū lr̄æ syllabā: ita uoces orōnē cōstituūt. Est. n. orō cōprahēsio &c. orō dicta q̄si το ςαριζειν. Homerus ουμεντπως νυνεςιν απο Δορνεος ουδατωο πετρης ωαριζειν &c. orō aūt cōpositio ē dictionū suiam & rē cōsumās. Aptissime ordinatarū. ne illud īcidat̄ uitiū: cuius ab hortensio rephēdebat̄ sæpius Sriga placētinus q̄ uerba & structurā utplurimū uastabat: siue terebat q;. Lr̄arū aptissime cō

ℭLiber Prisciani Minoris.

VONIAM IN ANTE expositis libris: de partibus orōnis in plærisq; Apollonii auctoritatem sumus secuti: Alioꝝ quoq; siue nostroꝝ: siue græcorum non prætermittentes necessaria: & siquid ipsi quoque noui potuimus addere: nunc quoq; eiusdem, maxime de ordinatione siue constructione dictionū: quam græci σuντaξιν uocant, uestigia sequentes, siquid etiā ex aliis uel ex nobis congruum inueniatur, non recusemus interponere. In supradictis igitur de singulis uocibus dictionū: ut poscebat eorum ratio, tractauim9. Nunc autem dicemus de ordinatione earum: q̄ solet fieri ad cōstructionē orōnis perfectæ. Quēadmodū necessariū ad auctoꝝ expositionem oīum diligentissime debemus inquirere: q̄ quēadmodū litteræ aptæ coeūtes faciūt syllabas: & syllabæ dictiones: sic & dictiōes orōnem. Hoc enī etiā de litteris tradita ratio demōstrauit: quæ bene ab Apollonio dicunt̄ prima materies uocis humanæ indiuidua. Ea enī nō quocūq; modo iūcturā ostēdit fieri litteraꝝ: sed p aptissimā ordinationē: unde & litteras uerisimiliter dicūt auctores appellari: quasi legitteras: eo q̄ legēti iter p̄abeāt ordine cōgruo posita. Necnō ēt a litteris syllabæ idē recipiūt: cū ex his coeūtes iūcturæ p debito dictionē pficiunt. Igit̄ manifestū est q̄d sequēs est ut ēt dictiōes cū ptes sint p cōstructionē pfectæ orōnis. i. τουκατασuνταξιν αυτοτελουσ λογου aptam structurā. i. ordinationem recipiāt. Quod enī ex singulis dictiōibus paratur sensibile. i. itelligibile quodāmō elemētū ē orōnis pfectæ: & quō elemēta iuncturis syllabas efficiūt suis: sic ēt ordinatio intelligibilium imaginē quandā syllabæ pficit adiunctione dictionū. Est. n. orō cōprahēsio dictionū aptissime ordinatarū: quō: syllaba cōprahensio lr̄aꝝ aptissime coniunctaꝝ: & quō ex syllabaꝝ coniunctiōe dictio: sic ex di

ctionum coniunctõe perfecta oratio constat. Possumus aũt ex accidentiũ. quoqꝫ similitudine hoc contemplari. Bis idẽ elemẽtum accipit̃: ut reliquias reddo: sed etiã syllabas leleges: tutudi: peperi. Similiter & dictio: ut meme adsum q feci. fuit fuit illa quondã ĩ hac republica uirtus. Cice. in. iiii. inuectiuarum. Peruenit tamen hoc usqꝫ ad plenas oratões cũ semel dicta iterũ repetãt̃ uel necessario uel more causa ut si dicamus poeta magnus fuit Virgilius. Vir. fuit magnus poeta. Iuue. in. ii. Tu ne duos una sæuissima uipa cœna. Tu ne duos abũdat. lr̃a nõ eadẽ: ut ꝑdest pro ꝑest: & sicubi pro siubi. Abundat etiã syllaba: ut huiuscemodi pro hmõi: induperator pro impator. Necnõ etiã dictio tam in cõpositiõe q̃ in appositõe. In appositõe: ut Teren. in phor. Exaduersum ei loco ꝑ aduersum: & in andria. Abhic trienniũ ꝑ hic: & ĩ eunu. Emori satius ẽ pro mori. In appositiõe quoqꝫ Vir. i. x. Sic ore locuta ẽ: abũdat enim ore: Idem in nono. Et lachrymis ita fatur abortis: Tene inquit miserande puer cũ læta ueniret: Inuidit fortuna mihi? Nã cũ dixisset fatur: supuacuũ ẽ inqt. Nec mirum cũ expletiuæ cõiunctiones quantũ ad sensum plerũqꝫ supuacue ponunt̃. Nec nõ oratiões inuenimus similiter supuacue positas: ut ibant qua poterant: & qua nõ poterãt non ibant. Contrariæ similiter passiões per defectionẽ fiũt litteræ uel syllabę dictionis & orõnis. litteræ ut sciit pro sciuit audacter pro audaciter. Syllabæ ut cõmorit ꝑ cõmouerit. Hora. in secundo sermonũ. At ille qui me cõmorit melius non tangere clamo fleuit: deũ ꝑ deorũ. accestis ꝑ accessistis. Horat. i. iii. carmi. Quæ me surpuerat mihi. ꝑ surripuerat: Dictionis ut Vrbs antiqua fuit tyrii tenuere coloni. deest enĩ quã. Similiter Hęc secũ: me ne incepto desistere uictã? deest. n. dicebat. In cõpositis quoqꝫ idẽ fieri solet: ut icubuere mari: totũqꝫ a sedibus imis. Vna eurusqꝫ notusqꝫ ruũt: ꝑ eruũt. deest. n. præpositio e ad pfectionẽ plenæ orõnis. In his sunt ẽt illa qbus de est in fine uerbũ: ut Vir. i. iii. æneι. O mihi sola mei sup astianactis imago: deest. n. ẽ uerbũ ad pfectionẽ orõnis. Nec. n. apocopã possumus eã dicere: q̃ fit ĩ plena dictiõe: sed q̃ in lr̃a uel syllaba sensu p se carentibus. Orõnis quoqꝫ fit defectio: ut apud Terẽ. ĩ. eunu. Ego ne illã: q̃ illũ: q̃ me: quę nõ. Deest. n. unicuiqꝫ cõstructio plenæ orõnis: Ego ne illã digner aduentu meo: quæ illũ præposuit mihi: q̃ me spreuit: q̃ me nõ suscepit heri. Et si semel dicta orõ bis uel ter uel sæpius eadem intelligat̃: ut magna uiris gloria ẽ prudẽtia & fortitudo & pudicitia & iustitia & tẽperãtia: ubiqꝫ. n. subaudit̃: magna uiris gloria est qd̃ semel dictũ ẽ. Quõ aũt lr̃arũ rõnẽ uel scripturæ inspectione: uel aurium sensu iudicamus. Sic etiã ĩ dictionum ordine disceptamus rõnem cõtextus utrum recta sit an non. Nã si ĩcongrua sit solœcismũ faciet: quasi elementis orõnis incõcinnæ coeũtibus: quõ incõcinitas litterarũ uel syllabarũ uel eis lũctarũ. ut ne sit ꝑcula ꝑ ꝑgula & thrãsumenõ ꝑ thrasymenõ ut refert Quitiliãus. Vt relliqas. barbarismus ẽ ꝑ additionẽ lr̃æ cũ natura breuis sit prima hoc ẽt cõtigit ĩ religiõe. Leleges popnli sunt ĩ thessalia quos Torrelli9 iterpt̃at rõnales q a cæteris græciæ populis pstare uidebant̃. plus credẽdũ ẽ Eustachio thessalonicensi dicenti lelegas ita nũcupatos q̃si λελεγμένους idest collectos eo φ prius errarent & gẽs collecticia eẽt: hoc aũt fit ꝑ figurã quã græci uocãt andyplasiasmõ q̃ utũtur ĩ formatõibus ꝑteritorũ λεγω. n. λελεγμαι ꝑteritũ passiuũ format inde Lelex nomẽ rhimaticõ & gẽtile: q̃ quidẽ reduplicatio in quibusdã ẽt nostris uocibus seruatur. Me me adsum. hmõi orõ magis affectum respicit & fit per figuram: quã græci uocãt τὴν ἐπίζευξιν. Prodest. d. interponit ad euphoniã. Indupator. ꝑ additionẽ syllabæ barbarismus est siue epenthesis. Exaduersum. multa fiunt ꝑ reduplicationẽ ad eleuandã colendãqꝫ sonoritatẽ orationis: exaduersum. n. qua ẽ usus flos latinitatis Terẽtius præpositio ab Aniano poeta per quã pito & amœni ĩgenii crebro usurpata ꝑ aduersum ẽ: & acuit̃ in secũda ut idẽ ille poeta peruet9 existimabat: quoniã una nõ duæ ptes sint orõnis. Ibãt q̃ pote. figura ẽ pisologia supervacua uerborũ additio. Cõtrariæ: q a in illis auxesis: in his fit diminutio.

Quõ ãt lr̃arũ rõnẽ. cõtextũ & seriẽ dictionũ q̃ ẽ orõ iudicio æqꝫ auriũ atqꝫ oculorũ pẽsitamus quẽadmodũ & litteras descriptas ĩ ipsa dictõe attẽdimus recte ne & cõcinne sedeãt nõ minus ex ipso ĩtuitu colligimus q̃ ex sensu auriũ: quæ ĩ primis teste Quĩtiliano cõsulẽdæ sunt. Si ĩcõgrua. i. si uitiũ ĩ cõtextu partiũ cõtra regulã artis grãmaticæ habeat quod uitiũ Capito uocat inparilitatẽ: ueteriores stribiliginem: a uersura & prauitate tortuosæ orõnis græci uero & idẽ attici dixerũt solœcõ: & fit ĩ cõpositura orõnis.

Vel eis accidẽtiũ. ut ĩ scriptu & accẽtu: male & ꝑperã syllabã enũciãdo barbati ẽ nõ latini. Interĩ uiciũ q̃d fit singulis uerbis barbarismus ẽ ut iquit Fabius: fit ãt hoc uitiũ abusu ꝑegrinarũ dictionũ ut si nomẽ afrũ uel hispanũ nr̃æ orõni inseras: q̃le ẽ Cornelii galli cõtra pollionẽ & rursus polliõis ĩ Liuiũ & Lucilii ĩ uectiũ ex quo religẽ a peginnis: nisi q̃tũ suadet decor & uenus orõnis canẽdũ eẽ. aliis quoqꝫ modis hoc uitiũ cõmitit̃ quos Fa. seriatĩ expõit: male itaqꝫ & scribẽtes & pnũciãtes barbarismi feditatẽ icurrũt cõ-

nlucēdiq; sunt inscitiæ & ruditatis. Ratio ordinatōis.i.cōgruus ordo & cōueniens modus. Et aspiratiōes uocalibus adiunctæ. mansio & sedes aspirationis est multiuga: & oīno triphariæ nunc.n.præpositiua est quādo ipsa aspiratio associatur uocali ut exempla docent Prisciani: tunc media quando componitur dictio ut inhibeo perhibeo. nunc finalis: sed per abscisionē ut in uah & proh. Illud etiam manifestū post consonantes quattuor semper aspirationē locari: ut Theodotus chærea Philippus rhetor. hanc litteram siue potius spiritum ueteres nostri plerisq; uocibus uerborum firmandis roborādisq; inserebant ut sonus earum esset uiridior uegetiorq; atq; id uidentur fecisse studio & exemplo linguæ atticæ. Satis notū est atticos ιχθυν ιρον. idest piscem pauperem: sic lachrymis sic sepulchrum sic ahenum: sic heluari: sic halucinati: sic honera. in his uerbis omnibus aspiratio quare posita sit nulla ratio uisa ē nisi uigor uocis. Martianus. Apuleius: & .M. Varro in primis quantum possunt nostras dictiōes ab ea defendunt. Priscianus utitur hic similitudine & comparatione spiritus ad partes orationis utcunq; locentur & describantur.

Et u loco consonantis posita. est enim semper capitalis syllabæ ut uestis & adiuuit.

Menechmus. nomen proprium in comœdia: nec est diphthongus in media post n.

Magis ab ordine q̄ demonstratione. quia non appellantur subiunctiua ut sic demonstrentur uocari: sed quia huc ordinem in textu retineant ut subsistent & postrema sint.

Dum anteponuntur consequentibus. consequens est mouetur dionysium: antecedēs si ambulat. erit concinna oratio & quadrabit sensus si ipsi antecedenti apponetur consequens ut si ambulat mouetur: & non ecōtra.

Est etiam. Idest euenit etiam quando elementum: idest littera longa diuiditur modo syllabico: idest in syllaba ipsa in duas breues ut fiīt qd proprium ē pro fieri ꝓpriē dicat.

Admittier. Admitti primum & proprium est a positione sua secundum analogiam & canona: sed soluitur ultima uocalis lōga in i. & e. breues: additamento r. consonantis & remanet uox una syllaba excrescens. hoc autem fit p figuram: quā uocāt proparalepsin ut admittier orant pro admitti: & magicas inuitam accingier artes. pro accingi. Apocope enim aliter si ꝓ eruditos grammaticos inspexeris: q̄ tū figura ipsi proparalepsi opponitur. siquidē per appocopem detrahitur uel littera uel syllaba ipsi dictioni. littera ut aspice num mage sit nostrum penetrabile telum pro magis: syllaba ut en do suam pro domum: sed hoc magis in exemplari græco obseruatum est.

Solum hoc. duæ enim breues uertuntur in longam. tibiacen tibicen. reliqua sic composita ut cornicen & fidicen contrahunt autem rem. Sylnæ. trisyllaba dictio est per diæresim & cadit in persoluenda participio apud Ouidium. Aeripidem. est.n. deriuatum ab aere.i.a uento ut sit laus animalis a uelocitate quia esset par uentis. Sic etiam dictio diuiditur. secatur dictio per interpositionem alterum. hoc autem fit per speciem hyperbati quæ a græcis dicitur diacope uel ut quidam uolunt thmisis. ut hac atenusa tenus: & quale Donatus profert exemplū saxo cere comminuit brum. pro cerebrum

accidētium in singulis dictionibus facit barbarismum. Sicut igitur recta ratio scripturæ docet litterarum congruam iuncturā: sic etiam rectā oratōis compositionē ratio ordinatōis ostēdit. Dicimus præpositiua elementa tam in cōsonātibus q̄ in uocalibus. sed etiam in syllabis. Sūt quædā præpositiua elemēta ut ī diphthōgis a. & e. & o ꝓpositiuæ sunt: ut ae au eu oe. I uero & u postponunt̄: & aspirationes uocalibus adiūctæ in pricipio syllabarū īueniunt̄ ut habeo herinus hircus homo hora humus humanus. Et u loco cōsonātis posita & q & K semper ī initio syllabarū ponūt̄. Syllabæ quoq; præponunt̄: ut præ ī pricipio inuenit̄ semp dictionū: præmiū præco prætor prædiū prœlium. Postpositæ quoq; quæ a gin uel cen uel clum incipiūt: ut agmē pyracmon menæchmus. Finales quoq; quæ in ls uel rs uel ms uel ns terminant̄: ut puls cohors hiems sapiens. Idē etiam in dictiōibus inuenis. Vnde & præpositiōes noīantur: & præpositiua ꝓnoīa: & subiūctiua: uel relatiua. Nec non uerba subiunctiua quæ magis ab ordine nomē acceperunt q̄ a demōstratione: quomodo imperatiua & optatiua. In oratione quoq; hunc modum possumus inuenire quando antecedentia si cōiuncta cum sequentibus fuerint uera esse ostenduntur dum anteponunt̄ consequentibus per primam orationis cōiunctionem: ut si aliquis dicat. Si ambulat Dionysius mouet̄ Dionysius. Si enim conuertas non est uerum. Non enim si mouetur Dionysius: & ambulat Dionysius necessario. nam potest & moueri & nō ambulare. Elementū ē etiā q̄ñ in duo diuidit̄ modo syllabico.i.cōtemplatione temporum ut fieri ꝓ fiīi. Longa.n. uocalis in duas breues diuisa est. Similiter admittier ꝓ admitti: farier ꝓ fari: sed ēt duo in unum coeunt ut tibicen pro tibiicen: unde & solū hoc ex similiter cōpositis penultimā productam habet: etiam binæ pro biniæ. Syllaba quoq; ī duas diuidit̄: ut aulæ aulai. Virgi.in.iii.æneī. Aulai ī medio libabāt pocula bacchi: & sylluæ pro syluæ. Horati.in epodo. Niuesq; deducunt Iouē nunc mare nunc syluæ. Est enim dimetrum iambicū cōiunctū penthimemeri heroicæ. Sed etiam duæ syllabæ in unum coeunt: ut Virgi.in.iii Fixerit æripedem ceruam: licet aut erimanthi. Pacarit nemora: eripedem pro aeripedem. Tetrasyllabum protulit pro pentasyllabo. Sic etiam

dictio diuiditur: ut si dicam respublica fœlix est: & res fœlix est publica. Magister militum est fortis: militum fortis magister ẽ. Virgilius in tertio georgicorum. Septem subiecta trioni: pro septentrioni subiecta: & iam diuisa possunt coniungi: ut malefida argiletũ hmõi malesana. Orationibus similiter accidentes coniunctiones ẽ qñ coniungoot duas uel plures orationes: est qñ subtractæ dissoluunt. Vir. in secundo ęneidos. conticuere oẽs intentiq́ꝫ ora tenebant. Idem in eodem: Athamasq́ꝫ thoasq́ꝫ pelidesq́ꝫ neoptolemus priusq́ꝫ machaon: & contra. Alii naualib⁹ ite ferte citi ferrum. date tela: impellite remos. Idem etiam. in. iiii. Litteræ transmutant᷑: ut teucre ꝓ teucer. Sed etiã syllabæ: ut displiuna ꝓ disciplina. Necnõ ẽt dictio ut plębis tribunus ꝓ tribunus plębis: & publica res ꝓ respu. Orationes quoq́ꝫ ut nutriuit filios ac peperit ꝓ pepetit & nutriuit. Vir. in. ii. ænei Moriamur & in media arma ruamus. ꝓ in media arma ruamus: & moriamur. Præterea quẽadmodũ elementorũ alia sũt uocalia: quæ ꝑ se uocẽ perficiunt: alia consonantia: quæ sine uocalibus perficere uocẽ nequeũt: Sic etiam in dictionibus aĩaduertim⁹ quasdã ad similitudinẽ uocaliũ per se esse dicendas: ut ĩ uerbis maxime ĩperatiuis uel nominibus uel pronominibus sæpe uocatiuis: uel aduerbiis quæ adiiciuntur antecedẽtibus actionib⁹ uel orationibus cũ clamamus bene recte discrete: ad illos q opportunæ aliqd agunt uel dicũt. Aliæ uero dictiones sunt quę ad similitudinẽ cõsonantium sine adiumẽto aliarũ partiũ oronis: quæ imitant᷑ in hoc uocales ad pfectionẽ sensus non possunt ꝓferri: ut præpositiões & coniunctiões. Hæ & enim semper cõsignificant. i. cõiunctæ aliis significant: per se aũt nõ. Itaq́ꝫ uariatur earũ significatio ad uim cõiũctarꝫ eis: ut in aliud significat cũ accusatiuo iungitur: & aliud cum ablatiuo in urbem: & in urbe: ad locum & in loco. Coniunctiones quoq́ꝫ copulatiuæ & disiunctiuæ esse dignoscunt᷑ ab aliis partibus orationis: quæ eis sociantur: ut uel aut non solum coniunctiuæ sed etiam copulatiuæ reperiuntur. ut Teren. in eunucho Vel rex semꝑ maximas mihi gratias agebat quicquid feceram aliis non idem ꝓ & rex. Virgi. in. iiii. ænei. Aut ante ora deum pinguis spaciatur ad aras: aut pro &. Quæ nõ etiã solũ copulatiua sed etiam disiunũctiua inuenitur: ut Vir. i. ii. æne. Aut pelago danaum insidias suspectaq́ꝫ dona Præcipitare iubet subiectisq́ꝫ urere flammis: q́ꝫ posuit ꝓ uel. Necnõ etiam aliæ pro aliis partibus accipiuntur: neq́ꝫ id aliter possum⁹ scire: nisi ex adiunctis: ut per: si uerbo apponat᷑: ꝓ ualde accipitur. i. in loco aduerbii: etiam si noi coniungatur sub eadem intentiõis significatiõe: ut Terẽ. i eunu. Perpulchra credo dona haud nr̃is similia Atq́ꝫ & ac quoq́ꝫ si aduerbio aliter uel secus uel similibus subiungantur. uim aduerbii obtinent: ut Vir. in. iiii. æn. Haud secus ac iussi faciunt: pro q̃ iussi: & Horrendum clamat pro horrẽde. nomen posuit pro aduerbio. Sublime uolat pro sublimiter. Solet quæri causa ordinis elementorum: quare a ante b & cætera. Sic etiam de ordinatiõe casuum & generum & temporum & ipsarum partium orationis solet quæri. Restat igitur de supradictis tracta-

Argiletum. locus in urbe sic dictus ab obitu Argi ibi erãt tabernæ librorum uenaliũ. Est qñ. peculiaris Prisciani locutio ꝓ euenit. Cõticuere oẽs. exemplũ duarũ orationũ cõiũcta rũ. Athamasq́ꝫ thoasq́ꝫ. exẽplũ de pluribus: sed hoc fit ꝑ figurã polysyntheton ubi multis connexa ẽ cõiũctiõibus dictio. cui cõtraria ẽ asyntheton: q̃le illud. ferte citi flãmas &c. Displicia. barbarismus ẽ ꝑ trãsmutationẽ syllabæ. Moriamur. ordo ꝑposterus ẽ. q̃d uocãt prosteron usitatissimus apud homerũ. In urbẽ & ĩ urbe. i præpositio motũ & statũ habet ut hoc adiũcto postulat ablatiuũ: illo aũt accusatiuũ ex uetustate tamẽ cõfundit᷑ istæc cõpositura ut Plau. uerborũ latinorꝫ elegãtissimus ĩ amphitriõe dixit: nũc uero mihi in mentẽ fuit & ĩ orone cicerõis quæ ẽ de imperio. Cn. põpei. Ita scriptũ ẽ quẽ nostros portus: atq́ꝫ eos portus qbus uitã ac spiritũ ducitis in prædonũ fuisse potestatẽ sciatis. q́ꝫ posuit ꝓ uel. Solœcismũ uoluit eẽ ꝑ coniũctionẽ. Solet qri causa ordĩs elemẽtorꝫ. Cõtẽriosa quæstio & sane multis quæsita: paucis inuẽta & scita ẽ cur sic a. antecedat. b. & nõ ecõuerso: & iterũ. g. sequat᷑ post. b. & eo postmodũ ordine inuicẽ se cõsequãtur elemẽta: in quo uidẽt primi illi q fuerunt: naturã ducẽ imitati: cũ teste Martiano: in lrĩs græca quæstio diuersẽt q̃ naturales sunt: natura enim insinuãte earꝫ noĩa in loquẽdi substãtia ꝑcreata sũt: ars postea ex industria profecta earum lineas quas scribimus designauit. hinc ꝓpterea mutæ illic uoces sũt appellatæ: sed cur capitale sit elemẽtũ A. in ipso alphabeto & eo post ordĩe quo uidemus & didicimus sequantur reliq: aut primis inuentoribus sic uisum fuisse fateare necesse ẽ: aut qa prima illa lr̃a sub hiatu oris diductis labris & patefacto dentiũ septo q̃si primis istrumẽtis humanæ uocis solo spũ ꝓferat᷑: rursus labris ꝑ spiritus ĩpetũ reclusis ꝓxia excudit q̃ uocat᷑. b. iõ ꝓximũ illi gradũ tenuit: appulsis mox liguæ extremæ molaribus paulatim retrocedente intus uocalitate

re: & primo de ordinatiõe partiũ orationis: q̃uis quidã suæ solatiũ impitiæ quærentes aiunt nõ oportere de hmõi rebus quærere suspicantes fortuitas esse ordinationũ positiões. Sed quãtũ ad eorũ opinioně euěit generaliter nihil p ordinationě accipi: nec cõtra ordinationě accipi: nec cõtra ordinationě peccari. Q d' existimare penitus stultũ ẽ. Si ãt i qbusdã cõcedět esse ordinationě necesse ẽ et i oibus eã cõcedere. Sicut igit' apta ordinatõe pfecta reddit' oro. sic ordinatiõe apta traditæ sũt a doctissimis artiũ scriptoribus partes orõnis. cum primo loco nomẽ: secũdo uerbum posuerũt. Quippe cũ nulla oro sine his compleatur: quod licet ostẽdere a constructiõe: quæ cõtinet pene oẽs ptes orõnis. A qua si tollã nomẽ aut uerbũ iperfecta fit oro. Sin aũt cætera subtrahas omnia nõ necesse est orationẽ deficere: ut si dicas. Idem homo lapsus heu hodie cõcidit: en oẽs in sunt partes oratiõis absq; cõiũ ctõe. quæ si addat' aliã orationẽ exigit. Ergo si tollas nomẽ aut uerbũ deficit oro desiderans uel nomẽ uel uerbũ ut si dicã. Idẽ lapsus heu hodie cõcidit. Sin subtrahas aduerbiũ nõ oino deficit oro: ut idẽ hõ lapsus heu cõcidit. Necnon ẽt participiũ si adimas: neq; sic deficiet oratio: ut idem hõ heu hodie cõcidit. Nec si præpositionẽ & itetiectionẽ: ut idem homo cõcidit: nec si etiã pnomẽ: ut homo cõcidit. Nõ tamẽ dico q nõ ẽt ex pronomine & uerbo cõstat pfecta oro: cũ dicim9. Ego ambulo tu ambulas. Tunc. n. cõstat pfectio orõnis cũ loco nois sumat' pnomẽ & uim nois cõpleat ordinatiõe. Quãdo aũt loco nois per se ponit': & qũ nõ in partibus ostendetur cõseqntibus: & quæ uerba ad noiatiuos cõiungunt' solos: & quæ obliquos desiderãt casus. Aut uerbũ quoq; necessario ponit' nomen: quia agere & pati substantiæ proprium est: in qua est positio nominum: ex quib9 pprietas uerbi. i. actio & passio nascit'. Inest igit' intellectu noiatiuus ĩ ipsis uerbis: sine quo substãtia significari nõ poterat In prima quidẽ psona & secunda diffinitus: ĩ tertia uero quia ĩnumerabiles sunt psonæ tertiæ ĩfinitus: nisi excepta fiat actio: sicut fulmiat tonat pluit. Ea. n. q̃uis nõ addam9 nomẽ: definita esse uidet': cũ ad solũ ptineãt Iouẽ. Optinuit itaq; usus ut eius. i. uerbi noiatõe. aliæ quoq; ptes uerba uocẽtur: uel ex cõtrario illaꝶ cõem noiationẽ p excelẽtiã hæc ps q̃si egregia ppriã possedit non irrationabiliter tñ illud q̃rit' quare post nois positionẽ nõ eã ptẽ q̃ p noie ipso accipit' ponimus. i. pnomẽ q̃ uicẽ nois cũ uerbo cõtinet orõnẽ de quo mãifesta pbatio erit hæc: q uerborũ quoq; cã iucta sunt pnoia. Noia. n. tertiarũ sunt psonarũ indicatiua. i. tertias idicãt psonas qppe q̃ noia substantiã & q̃litatẽ uel generalẽ uel ppriã significãtia. Similiter i oibus possunt intelligi psonis inesse. Ois. n. psona & generalis & spãlis capax ẽ & substãtiæ & qualitatis. Põt. n. hõ eẽ & q loqtur: & ad quẽ loqtur & de quo aliqs loquitur. Et Cicero dici qui loquitur: & ad quẽ loquitur & de quo aliquis loquitur. Itaq; quia cõfusio infinitam faciebat personam: cõcessit ad sibi aptã: idest tertiam. Vnde uerborum quoq; tertiæ personæ infinitæ sunt. Nam prima & secũda & præsentes sũt tantum & demõstratiuæ semper & figuratæ assumunt nomina:

tertia exprimitur cui nomen. c. quarta subinde innascitur a pulsu linguæ circa superiores dentes. d. & sic reliquæ natura si quadam ratione excogitatæ litteræ ita collocatæ sunt in ordine alphabeti: cui qdẽ rõni tantũ ego astipulor q̃tũ uideo eam dẽa pitiorib9 approbari de sĩ. i rũ iuẽtiõe: si scrutari cordi ẽ plinii adaoca & marruinii qui ut lĩatissimi sic uere hmõi reꝶ originis curiosissimi uestigatores extiterũt. Cũ primo loco nomen. orõnis partes ueræ & ppriæ sũt tãtũ duæ nomẽ & uerbũ. in noie materia. i. id de quo loquimur in uerbo sermonis uis cõtinet'. i. id qd' loqmur cũ ãt id qd loqmur ex certa aĩ scientia pficiscat' stati sensum parit in aĩo auditoris. hĩc oro pfecta depẽdet. Aristoteles & Theodectes: uerba noĩa & coniunctiões tradiderũt. i cõiũctõib9 iudicauerũt eẽ cõplexũ noĩs & uerbi. Aristarchus ĩterpres Homeri & palæmõ octo ptes secuti sũt. Scaurus dixit nouẽ: appellationẽ separans a noĩe: nihilominus fuerunt teste fabio: qui uocabulũ ab appellatiõe distinguerẽt ut eẽt uocabulũ corpus uisu tactuq; mãifestum: ut domus appellatio uero cui alterũ deeẽt uel utrũq; ut cælũ uĩrtus: placet cõis grãmaticorũ oĩum opinio ut octo sint ptes orõnis quaꝶ duæ pricipales a donato nũcupant' nomẽ & uerbũ tanq̃ magistræ & opifices sermonis perfecti. Hinc Quĩtilianus monet pueros noĩa & uerba ĩprimis ut sciant declinare: qa sine illis peruenire ad intellectũ sequentiũ nõ possunt. Cætera oĩa. præter uerbũ & nomẽ aut pnomen: qñ ut inferius paulo demõstrat' pnomẽ ĩ orõne tantũ habet iuris q̃tũ nomẽ cũ loco noĩs ponat' ipsum pnomen.

Quia agere & pati substãtiæ pprium ẽ. i. subiecti ipsius nominis: ut Cicero: hoc. n. nomẽ nõ est substãtia: sed qa hoc noĩe significat' est substãtia. bene subiungit auctor sine quo substantia significari nõ poterat definitus est nomĩat' nus uel tectus.

Figuratæ assumũt noĩa. Cũ emphasi ut tu: ne ille æneas quẽ dardanio Anchisa. Quia cõfusio. q̃ tollitur p distinctionẽ priæ

ut Vir. ego: sicut & ille ego. Possumus tamen ēt illud dicere: quoniā co tū. i. nōium positiōes cū fiūt neq; ī psona īdicatiua fiūt. i. loquētis. qđ ē su prīmæ psonæ. Neq;. n. sibi īponūt īfantes nōia: neq; ad ipsos pnūciātes noīatiōes facimus: qđ ē scđæ psonæ: ergo tertiæ fiūt nōia psonæ. Verba āt ī qb9 erāt psonis. Iōq; excogitabāt pnōia ī psonas diffinitas discreta: ut & nōis pōnē & uerbi ordinationē. i. substātiā & diffinitas psonas īdicatēt: ut ego scribo tu scribis. Et substantiam. n. significat loco nōis positū pnomē: & psona uerbo sibi adiūcto cōgruā īdicat. Itaq; nihil phibet ī tertia dicere Aristarchus legit. Quippe cū duæ tertiæ cōiūgūtur psonæ nō tñ. iō tertiæ pnoīum psonæ superuacuæ sunt: qa possumus in tertia psona uerbi ponere nōia. Quare āt in tertiis psonis inuenit pnoīa in ptibus ostendet̄ cōuenīētibus. Ergo si supradicta tō uera ē: manifestū est q; iure præponitur uerbū pnoī quod uerbi quoq; cā excogitatū ē. Sed quod est maius: uerba psonarū q̄ p ntūm itelligūtur ēt si sunt indicatiua absolute accipiūt̄. Qui. n. pnūciat ambulo uel scribo nō ad discretionē alterius psonæ diffinit: pnoīa uero noīatiui primæ & secūdæ psonæ ad discretionē alterius psonæ excogitata sunt: ut si dicam ego scribo tu legis uel ego & tu scribim9: ille legit: tu & ille scribitis: ego lego. Et si dicā ego & tu legimus nihil addēs ad cæteras oēs personas discernit̄. Nisi. n. discernere aliā psonā uelimus nō ē opus noīatiui casus pnoīa addere uerbo. Obliq. n. casus pnomīnū apud latinos absoluti sūt oēs. Nā græci cōpositum ἑαυτοῦ absolute dicūt ἐμου αυτου uero discretiue. Similiter alios casus obliquos. Absoluti āt dicunt̄ qbus licet & sine discretiōe aliarū uti psonarū & cū discretōe. Sine discretōe: ut da mihi panem: & hoc nullā discretionem habet alicuius personæ. Sin aūt dicam: da mihi panē: illi aūt unū discretionē feci: in quo noīatiuus maxime ualet cū addit̄ uerbo: ut ego facio hoc: tu facis illud: cū enim per se facio primā personā ostendat: & habeat io se uim noīatiui absolutā: tñ addito pnominis discretionē aliq̄ desiderat alterius personæ: ut ego lego & tu scribis. Terē. in andria. Vos istæc intro auferte. Sosia ades dum. Idē in adel. Ego ibo intro: ut quæ opus sunt parētur: tu fac ut dixi. Tamen ēt adiunctionē alterius recipit ut ostēdimus personæ: ut ego & tu facimus. Participiū ēt post uerbū ponit̄ opportune: ex quo & nascitur: sicut de uerbo tractātes ostēdimus: q; necessario trāslatiōes uerborum fiebant ēt in casuales figuras cū generibus: quæ eis accidunt: cum uerba nō possent cōsequēnā sui pręsentare: ut ēt per obliquos casus adiūgi possint & sine cōiunctiōe cōsociari: ut me legente pficio: & leges proficio per lego & proficio. Manifestū ē aūt q; ipsius quoq; positio noīationis: qua pticipium noīatum est: nō bene seruaret̄: nisi post nomē & uerbū poneret̄ participiū. cū ex eis utrisq; per cōformationē pēdēs ea pars accipiebat̄. Quō post masculinū & post fœmininū eorū abnegatiuū neutrū. Nisi. n. præpositarū patriū patiamur priorē positionē: reliquū ē ut nec participiū uocare possimus: neq; ēt neutrū: qū duorū præpositorū genera sit abnegatiuū. Participiū quoq; necesse ex qbusdā præpositis ptē capiens cōstare: Sed neq; aliam recte interponimus ptē. i. pronomē uel aduerbiū uel cōiūctionē uel aliā aliq̄ cū nullā ex eaꝝ pprietate partem

& se p. pnoīs: ut sit q̄ loqt̄ prima: ad quā sermo habetur: scđa psona. id qđ seqt̄ qđ ē suū primæ psonæ. i. īdicare loquentē. positiōes ergo nōium. i. īstitutiones nōium uniuscuiusq; non sunt ī arbitrio ipsius priæ pso. qđ pbat̄ exēplo īfantis. Igit̄ naturaliter oīa nōia psonæ sūt tertiæ. i. ī alterius arbitrio cōstitutæ. Verba aūt primū diducta sūt ī tres psonas ne eēt sermo confusus: sed distictus acpceptibilis. Verba psonaꝝ. i. uerba priæ & scđæ pso. Obliq casus absoluti sunt oēs. siqdē græci ī cōpositione pnoīn absolute accipiūt: simplicia uero discrete. Ego & tu facim9. licet uerbū priæ & se. p. absolute & p se positū sensū ītegret: ad maiorē tñ expssionē ipsius sensus & ut dictū est ad discretionē q̄dā noīatiuū pnoīs eiusdē psonæ debet hre expssum ut ego oī officio: & ego te ut debeo & amo & colo: solēt ēt utriusq; psonæ pnoīa sub eodē uerbo cōprehēdi p syllepsim ut ego & tu facimus. Trāslatōes uerborum ī casuales figuras cū generibus. ut cātante silēo gandebat mūdus. i. dū cātabar silēus trāslatio uerbi ī casualē figurā. & beatus eurotas oīa audiit phœbo mediante: & his similia sexcēta sunt exempla passim p oratores: & portas dispa. Legēs pficio. necessario hic trāsfert̄ uerbū: quo niam sine copula exprimi nullo mō poterat. & hæc una ex cāis cur sit inuentū pticipiū. Nisi post nomē & uerbū. i. nisi iā pordiāta essent noīa & uerba unde pticipia oriunt̄. Eorū abnegatiuū neutrum genus est nec masc. nec fœ. ergo necessario pcedunt. ma. & fæ. hoc ē qđ seqtur ad declatationē. nisi. n. ppositaꝝ ptiū. & q̄ sequunt̄. Græci articulū ponūt. pferti ī ōroni ut ingt Fab. sed diomedes cū Prisciāo cū hic: tū

alibi nō aduñerāt articulū inter ptes orōnis sicut nec græci īteriectionē qū hic aduerbiū illic genus satis sit qđ

capiat pticipiū. Post participiū græci articulū ponūt quē nos, sicut ī ꝓnoīe ostē dim⁹ nō hēmus. Nā idē qđ significat ο αυτοσ & ο οστισ q̄uis uideāť q̄uū ad interpretatiōes & præpositiuos & subiūctiuos hēe articulos: tñ sicut latius do cuimus: cū de ꝓnoīe tractabamus nō sunt articuli: hic uero & hæc & hoc indu bitāter ꝓnoīa sunt: q̄ nisi ī declinatōe nominū a grāmaticis loco articulorū nō recipiunť: nec mirū cum apud græcos quoq; inueniant loco ꝓnoium posit: ut apud Homerū Υαρηλοσ οσσσσεωινηασ αχαιων: ꝓ ουτοσ ταρ. q̄ aūt post participiū pronomē sequi debet: nō ē quæstio cū pene post nomen debet poni: nisi pp supradictas causas. Apparet aūt etiā q̄ præpositio nō primam habens pōnem neq; antiqorem aliis dictiōibus post supradictas bene poniť. Vnde ne q̄ noiatiōem a propria aliqua significatiōe accepit. Sed qa supradictis præponi tur partibus quæ si nō ante sint neq; ea cōstare posset: quod etiā de participio dicimus. Ex quibus etiā ordinatōem accepit. s. cum mō per appositionem: mō per cōpositionem præponitur ante dictis partibus: Ergo natura quidem poste rior est cōstructōe uero principalis. aduerbium quoq; quod uerbi est ui adiecti uum positio. i. noiatio quoq; eius ostendit. Quomodo igiť in secūdo loco uer bum post nomen est sic etiā aduerbiū in secūdo loco post præpositiōem bene ponitur: quæ p appositōem dictōis uim sibi defendens præponitur nominib⁹: uel aliis casualibus. Cōposita enim uim dictiōis nō habet coincidens in eam p tem cui adiungitur. Post supradicta uero oia cōiunctio iure accipiť: cum nul lum posset per se significare sensum absq; suprapositarum dictōnum materia: quō corporū quoq; uincula īutilia sunt: si nō sint corpora: q̄ ab eis uinciant. Pos sumus āt & amplioribus rōnibus de ordinatōe partium demōstrare: sed qa nō de ea ꝓpositum nobis est: sufficiat hucusq; dicere. Illud ēt primū quærendū est anteq̄ de cōstructiōe singulariū orōnis partium tractemus: Quare interrogati ua dictōnum in duas partes orōnis solas cōcesserunt. i. in nomē & aduerbium. Et quare nō in unū nomē: & unū aduerbiū: sed ī amplio ra: ut quis qualis uter quātus quot quotus quotiēs cuius cuias: q̄liter: q̄tum: quo qua ubi unde quo tiēs qñ. An hæc ēt est approbatio principales duas partes orōnis esse nomē & uerbum: quæ qñ in noticia nō sunt habent de se interrogationē frequenter acci piendā. Inueniuntur aūt in pluribus sicut ostendimus: & noībus & aduerbiis pp rōnē huiuscemōi: quod ī his solis dubitatio pōt fieri substātiæ uel q̄litatis uel q̄titatis. Nā substātiā alicuius suppositi q̄rentes dicimus qs moueť? quis am bulat? qs loquiť? cū manifestus sit actus. i. motus uel ambulatio uel loq̄la: pso na uero agēs īcertatio subiectōes noiatiuæ sunt appellatiuorū uel ꝓpriorū pro priis noībus manifestātibus ēt generalē substātiā? ī̄ideinus. n. uel hō ambulat uel equus uel trypho: in quo ēt hō ītelligitur: uel ēt pars subiicitur. quæ ꝓ noīe accipitur ꝓprio. i. pronomen: qñ dicimus ego. Et quia incerta erant accidentia præpositis noībus (ipsum enim p se qs interrogatiuū nomen substātiā solā q̄re bat: cui accidebat quale & q̄tū) excogitabať ēt de his interrogatio: cū qualitatē quærentes dicimus qualis. Quātitatē uero q̄tus. Numerū uero quot & quot⁹ & quotēnis. Et p deriuationē quæ apud græcos nō est. Possessiuū cuius cuia cu iū. Gentile q̄rentes cuias: cuius. Noiatiuū ēt cuiatis cōi genere ꝓferebāt antiq. Plautus ī penulo: quis sit cuiatis: unde sit: ne parseris quid ē? cuiates estis? aut quo ex oppido? Idē in menechmis. Rogitāt cuiatis sit. ergo si prænoscitur quid sit. i. si de substātia sciamus: & qualitatē quærimus: tūc supradictis utēdū ē: ut puta: quis legiť? trypho. Qualis? sapiēs: doct⁹. uel utrum grāmaticus an ora tor? & in oībus q̄rendis: quæ possunt accidere per adiectiuam significationem

potius inter acci dētia nois cōtin git. ο αυτος. i. hic ipse ος τις. i. q̄ qs. qđ nobis p pter īcōcinnitatē nō licet. A grā maticis. s. roma nis & nr̄is. Quæ si nō āte sūt. i. nisi prius īnctæ neq̄ q̄ præpōnes locū hētēt. Ordiatio nē accepit. Inter cio. s. loco. Na tura posterior. qa post supradictas ptes incta ē. Et cōstructōe princi palis. qa & appo sita & cōposita p pōiť nisi fiat ana strophe ut maria circū & mecum.

Qua ab eis uin ciāť. Colligēť. un de auctore fabio syndesmi uocāť græca appellatio ne. Concesse rūt. i. abierunt & recēderūt. Sub stātiæ. Hō ne an brutū aīal. Qua litatis. Sāus an cō tra cerebrosus.

Quātitatis. lon gus an breuis & reliqua eiusmōi.

Et quia incerta erāt. q̄lia. s. & q̄ta sed solū ī subā q̄ insepabiliter ī subiecto cōsistit.

Quæ apud græ cos nō ē. nō de torquent græci a relatiō gtō possessiuū neq; gētile nomē queadmo dū nos: sat ē τις sube & gētis apđ eos. Cuiatis. p syncopē remā sit cuias ut nr̄as arpīas archas cū acuto in finali syl laba. Per adiecti ui significatonē eis ut nihil desit qd q̄litatis sit cōe & q̄titatis. ut bo nus. magnus. at tifex, & gentis ēt

eis: quæ ad interrogationē quis referunť noibus. Eſt tñ cum & ſubſtantia: & ēt qualitate in oróne poſita: & aliis eo accidētibus additť interrogatio pertinēs ad ꝓprietatē nois: ut ſi dicā. Quis ē ille rõanus formoſus & magnus. Poſſum.n. uidēs aliquē ſcire eius & ſubſtantiā & gētem: & qualitatē & q̄titatē. Proprietatē uero ſolā q̄rere. quod oſtēdit Vir.in.vi. Atq; hic æneas (una nāq; ire uidebat Egregiū forma iuuenē & fulgētib9 armis: Sed frōs læta parū: & deiecto lumie uultu) Quis pater illi uitū qui ſic comitať euntē? Et ſubſtātiā.n. & qualitatē uidens & quātitatē: tñ proprietatē quærēs qs dixit. Ad uerbia quoq; referunť ad ignotos uerbi affectus: uel ꝑ qualitates: ut cū dicimus q̄liter legit: redētesq; ei aduerbiū: quod adiectiui uice fungiť uerbo tñdem9 bene rhetorice ſapienter. Sin aūt nō qualitatē quærimus: ſed tēpus ī quo actū eſt aliqd; dicimus qñ: eiq; iteꝝ redditur heri nuper pridem. Vel locum in quo aliqd geriť: ubi quo qua unde. Sed ubi in loco: quo ad locū: qua ꝑ locū unde de loco ſignificat. Videmur tñ ēt ſubſtāñā ipſius actus quærētes dicere quid agit? cui rñdeť nil: uel currit: uel loqtur. Quō & quantitatē quærētes dicimus q̄tum currit? multū uel parū. Cauſam quoq; quærētes ī terrogatiuis utimur cur quare. Numeꝝ ēt: ut quotiēs: ad quod ex oībus numeris aduerbia reddi poſſunt: ut ter quater & reliq̄. Præterea totiēs & multotiēs: & ſæpe ſæpius ſæpiſſime: quæ ſunt infinita. Quāobrē igitur ꝑpoſitiuæ partes.i. interrogatiuæ uel nominatiuæ ſiunt uel aduerbiales oſtendimus: quarū de cōſtructione in ſequētib9 demonſtrabiť. Ergo qa reliquæ ēt partes orōnis ad noīs & uerbi cōſtructionē referunť: ex qbus etiā noiationem habuerūt oportet de ſingulis tractare.i. de eo quod in loco noīs ſumitur uel aſſumiť: ut pronomē loco noīs: ut ego feci. Aſſumiť noi: ut Vir. ſcripſit buco. ipſe ſcripſit geor. Et de eo qd aſſumiť: ut aduerbiū uerbo & cōiunctio uerbo & noi. Et præterea de participio quod loco uerborū ſumiť: & cū uerbis aſſumitur. Sed qñ Apollonius de cōſtructōe.i. περισυνταξεωσ ſcribens ſub articulis qui noibus adhærent cœpit. Nos quoq; ab eis q̄ loco articulorū ſumi poſſunt apud nos incipiamus. Articulus ſecūdā noticiā ſuppoſitorū demōſtrat. Si.n. dicā ανθρωποσ ηλθεν primā noticiā ēt oſtēdo. Sin ὁ ανθρωποσ ηλθεν noticiā ſecūdā. Deficit āt præpoſitiuus articulus ligua ēt latina. Nā ꝓnomen quod grāmatici in declinatiōe noīum loco ꝑpoſitiui ut dictū ē ponūt articuli: nunq̄ ēt ī orōne ſenſum articuli hēt unū ſolū ꝓnomē cōpoſitū īueniť apud nos idē: qd ſecūdā noticiā eiuſdē ꝑſonæ ſignificat cuius interpræta

addatur uox. Romanus Thuſcus. Eſt tamen. Tamen euenit ut inter quærendū & ēe exprimanť accidētia ſubſtātiæ quod plerūq; fit aut ex admiratiōe aut ex contēptu. ut quænā iſtæc anus merobiba. & quæ illa tam formoſa & inſignis puella. Ad ignotos uerbi affectus. Placet magis effectus. cū.n. rogatur qualiter quis legit apparet ignorari a rogante effectus uerbi quod eſt bene uel male legere. Subſtātiam actus. Id quod ſubiacet uerbo ī ſignificato & re. qđ eſt currere ſtare &c.

Totiēs & multotiēs. Quæ aduerbia præter ſentētiā Priſciāi ad regulā aliorū eiuſmodi teſte Capro in es exe ſit ut milies ſictoties dicatur non totiens. Sumitur. Vſurpatur & ponitur ut pronomen dicitur ſumi.i. uſurpari & poni loco noīs ſimpliciter enunciatū non antecedēte nomine. ut ego feci hic ſumitur pronomē loco noīs. aſſumitur uero præcedēte ꝓprietate. ut Virgilius ſcripſit buco. ipſe ſcripſit georgica. aſſumitur.i. adhæreſcit nomini iā præcedenti in ipo cōtextu. Et de eo quod aſſumitur. Vt cōiunctiōes & aduerbia quæ quidem nō ſumitur ſed aſſumitur .i. inhæreſcit ipſi nomini aut uerbo bene de eo quo aſſumitur dictū ē: nō autem id quod ſumitur; quod falſum eſt: quoniam aduerbia & cōiunctōes nō ſumūť loco nominis & uerbi: ſed aſſumuntur ab eis. ut liquet de participio quod ſequiť planū & facile. Apud nos idem. Articulos uoculas appellamus colligatas quaſi iſicturas quaſdam uocibus ꝑ ſingulos caſus quæ a græcis tam in contextu q̄ in flexione proferuntur: non ubiq; tñ. ut plenior & robuſtior oratio: quanuis Apollonius ea: quam adducit Priſcianus: ratōe ab eis excogitat9 ſit. abſolute enim ανθρωπος primā noticiam exponit & monſtrat primæ ſubſtantiæ. ο ανθρωπος uero dat ſecundam noticiam: qua diſcernitur hoc ab hoc: ut mas a fœmina; quam conſuetudinē dicēdi nos in uernacula lingua tantū ſeruamus. Inconcinnitatis aūt & cacophoniæ gratia a romani ſermonis poetu excluſimus retento tantūmō uno ꝓnoīe cōpoſito idem: quod apud nos præpoſitiui articuli uim ſeruatur quemadmodum ipſi ο αυτος. ο enim articulus eſt præpoſitiuus: & αυτος pronomen. ita latini enunciāt idem: quod componi uolunt nonnulli ab is & demum per apocopen ut etiam affirmat auctor. ος enim ſubiectum eſt relatiuum ſiue magis articulus. habent græci duo genera articulorum: unum eorum: qui dicuntur præpoſitiui: & ſunt tres aſpirati ſine accentu: in recto loquor: incipientes a uocali & deſinentes in ſe: aſſumunt tamen. τ. conſonantem in obliquis: alterum uero eorum qui nuncupantur hypotactica: ideſt ſuppoſitiui: quæ nos relatiua dicimus ſubſtantiæ. & hi in conſonantem modo: modo in ſe deſinunt ut maſc. fœmininum & neutrum. hæc enim uocaliter ponuntur diſcreta per accentum a ſuperioribus articulis. Illud uero in.s. con-

tio apud græcos cũ præpositiuo articulo relatiuum pronomẽ hẽt ὁ αὐτὸς Et apud illos quidem duæ ptes oronis sunt ο αυτος ο quod ẽ articulus ṗpositiuus: & αυτος: quod ẽ pronomẽ relatiuũ. Apud nos uero una ps ẽ cõposita ab is & demum p apocopen. Quõ exin pro exinde & dein ṗ deinde. Qui uero quod interpretatur οστις: quod est subiũctiuus articulus cum noie infinito apud illos. Apud nos uero una pars est simplex quæ relatiua est τοω. Quis infiniti uel interrogatiui: põt subiunctiui loco articuli οσ accipi: quõ & græci Το οστισ frequentissime ponunt loco όσ articuli subiunctiui nisi in diuidendis. In illis. n. nec nos q: nec illi οστισ referũt. Sed illi articulis subiunctiuis utuntur. nos uero pronoĩbus uel noĩbus utimur: ut των ανθρώπων οι μεν εισιν αγαθοι οι δε πονηροι. nos dicimus hoium hi sũt boni: illi mali: uel alii sunt boni alii mali. τοιν Δυοιν αιάντοιν ο μεν τελαμωνός ο δε οιλεως υιος εγενετο: duorum aiacum alter Thelamonis: alter Oilei filius fuit: uel hic Thelamonis: ille oilei filius fuit. Et sciendum q in huiusce cõstructiõe diuiduorũ si p præsumptionẽ. i. προληψιν præponitur plurale uerbum ad utrunq; seq̃ues licet ntũm anteferre: ut aquilæ deuolauerunt hæc ab oriente: illa ab occidente. Sin ad ea q̃ diuidũtur singulariter uerba consequãtur gtũm oportebit præponi pluralẽ diuidẽdo: ut aquilarum altera deuolauit ab oriente: altera ab occidẽte. Nec mirũ hoc fieri cũ uerbũ siue præpositum: siue consequens iure exigat sibi ntũm. Itaq; si & qd diuidit & illa in quæ diuidit: uolumus p obliquos casus ṗferre: necesse est participio uti: qd loco uerbi accipit obliquis adiungendũ & transitionẽ facere: ut aquilarũ uolantiũ: alterius ab oriẽte: alterius ab occidẽte similis est celeritas. Vel p datiuũ. Aquilis uolantibus huic oriẽs: & illi relinquitur occidens. Et p accusatiuũ. Aquilas uolantes hanc misit oriẽs: illã occidens. Auctoritas tamen ueterum est qñ pro genitiuo plurali noĩatiuum præponit. q̃uis ad sequentes res. i. diuisas singulariter uerba reddunt: ut Home. νεσόριδαι Δομεν ουτασεν ατυμνιον οξει δουρι αντι λοχος λαπαρης δε διηλασε χαλκεον εγχος. Cũ ars exigeret genitiuũ dicere. i. νεσορι Δων Δωμεν: pro eo nomĩatiuo est usus & αμφω Δεζομενω Γεραιο τερος ει εν ο Δυσσευσ. Similiter si quis dicat. duo fratres alter maior alter minor est: uicium facit. Debet enim dicere duorum fratrum alter maior ẽ: alter minor & duorum oculorum alter dexter alter sinister est. Liuius ẽt in. xli. Periture ligionum: iuris q; publici: quando duo ordinarii cõsules eius anni alter morbo alter ferro periissent suffectum consulem negabant recte habere posse: Sed interest etiam hoc inter hos articulum subiunctiuum & q: quoniam apud illos οσ etiam loco pronominis accipitur demonstratiui αυτος: qd significat apud nos hic αοριστον quoq; hoc. i. Τοσ nominãt αοριον. i. infinitam particulam quando pro οστισ accipit: quod proprie est apud nos: qui ut qui interficiet tyrannum: præmium accipiat. Et necesse est eandem hãc esse partem oronis quã quis etiã cũ obliqui in oibus similes sunt eorũ casus absq; accẽtibus. Et qui quidẽ ṗ quis ĩfinito uel ĩterogatiuo accipit: qs uero pro relatiuo nũquã quõ ergo qualis & quantus: siue ĩterrogatiua sint: siue infinita siue relatiua: q̃uis in uter accentus: non sunt diuersæ partes: sic neq; supradicta. Sed latius de eorum potestate cũ de pronomine scribebamus tractauimus. hoc idem idest qui quotiens subiungitur noi: quõ apud græcos necesse est non solum ad nomen præpositum: sed etiam ad id subiũ

sonantem finitur. ut patet prima graecarum litterarum iudi niẽra fideliter tenẽtibus subiunctiuus ergo articulus cũ noie infinito qui est τις cõiũctus apud nos una ps ẽ simplex q̃ est relatiua. s. qs: quæ poni tur in oratione dupliciter: ĩterrogatiue & ĩfinite: ut qs es qs uenit igonto. põt accipi loco ος. i. loco relatiui q. Et sciẽdũ. Dixit in diuisiõe nec nos solere uti relatiuo q nec illos. ος τις quod sic est. neq; n. sequeret nostra oratio: hominũ q boni & q mali diuiue loquendo: sed hominũ hi boni illi mali: uel hoium alii boni alii mali. quẽadmodũ nec qi ĩ græca textura cõ cumũ esset των ανθρωπων οι τινες αγαθοι οι τινες κακοι sed sic των ανθρωπων οι μεν αγαθοι οι δε κακοι. Singulariter uerba cõsequant. Idest ĩter ipsis ptes uerbũ fuerit ut cũ altera earũ cõueniat ĩ quo dicit ordo. Idest ipsa oro a ptibus icipere. Qd diuidit. Quod ẽ aquilarũ. q̃ ẽ altera & altera. Et transitionẽ facere. Quæ est similis est celeritas. Verbũ enĩ trãsitiue positũ ẽ. aut facere trãsitionẽ. i. mutationẽ i ppietate ut quẽadmodũ antea p rectũ dicebatur deuolaue rũt fiat trãsitio ĩ nomẽ & uerbũ substãtiuũ uel ĩ aliud uerbũ trãsitiue positũ ut sequẽtia iudicant exẽpla. Vt hõerus. Nestoridæ duo p duo; nestoridæ. Quotiẽs subiungit noi. i. quotiens hæc uox qui ponit relatiue.

ctiuum alteꝝ uerbũ ꝓferri: ut Vir. cano q uenit. Sin ntõ ntũs adiungit: ad eandem ꝑsonã uerba referũt: ut homo uenit q scripsit. Sin duo obliqui sunt ad aliã ꝑsonã trãsitio fit uerboꝝ uel in se reciprocaõe: ut hoiem quẽ uitupo accuso: & memet quẽ uitupo accuso. Sin aũt alteꝝ sit noiatiui, alteꝝ uero obliqui ad ntũm non fit transitio uerbi ab alia persona ad aliam. Ad obliquum uero fit: ut homo uenit quem accuso: uel hois qui uenit misereor. Omnia tñ quæ in transitiõe sunt: possunt etiam in reciprocatione fieri: quõ qui & eius obliqui oẽs ad ntõs oĩum casualium bene referunt: ut Virgilius qui scripsit: Virgilius cuius scripta extant: Virgilius cui gloria contingit: Virgilius quem laudãt: Virgilius quo docente bene proficit. Sic ex contrario ntõ eius omnes alioꝝ casus beoe adiungunt: ut qui scripsit bucolica. Vir. poeta magnus fuit qui scripsit æneida. Virgilii sunt georgica qui scripsit æneida. Virgilio gloria cõtingit qui scripsit ænei. Vir. laudo q scripsit æneida. Vir. uiuit mẽoria: q scripsit æn. Vir. floret studia. Licet ãt & ꝑpostere hæc dicere. Sciẽdũ tñ q̧ ꝑ eclipsim alioꝝ casualiũ hæc sæpe inueniunt relatiua: ut Teren. in aod. Ita tũ discedo ab illo: ut qui se filiã neget daturũ deest. n. ab eo qui neget: & uenit cuius causa est: deest iste: & exigit cui debeo: & minat quem timeo & floret quo ualeo. In oibus. n. subaudiedis ẽ ntũs. Nam uocatiuum relatiua nõ habẽt. Qualis quoq; & q̃tus & quot relatiua ꝑ defectiõe talis & tãtus & tot frequenter iueniũtur: nec miꝝ relatiuis positis: q̃ secundã cognitionẽ significãt ẽt antecedẽtia: uel redditiua posse ĩtelligi: licet nõ sint dicta: ut qualis homerus fuit Virg. Virg. in. ii. ænei. Milia quot magnis nunq̃ uenere mycenis. Hora. in epodo: Senẽ qdẽ oẽs rideant adultũ nardo punctũ qualẽ nũq̃ ꝑfectius meæ laborauerũt manus: ꝓ tale quali nunq̃ ꝑfecti9. Et no ta figurã q̧ ꝓ ntõ uel actõ uel abltõ solũ posuit otũm. Quõ & Teren. ut supra dictũ ẽ, in and. Ita tũ discedo: ut qui se filiã neget datuꝝ. Hor. in. i. sermo. Occurrũt aiæ quales neq; cãdidiores Terra tulit: pro tales aiæ qualibus cãdidiores neq; terra tulit. Relatiua aũt nisi sint posita: itelligi minime pñt: nisi i demõstratiõe. tũc. n. & sine relatiuis possum9 redditiua ꝓferre ut si ostẽdẽtes Virgiliũ dicamus talis fuit Homer9: uel Thesea demõstrãtes dicamus. tantus fuit Hercules huic noi. i. qs: qd' ẽ itertogatiuũ uel ĩfinitũ reddit' qui relatiuũ ut quis scripsit buccolica? qui ẽt georgica. Hoc tñ idẽ quis ĩterrogatiuũ ꝓprio noi adiungit' cũ uerbis substãtiuis: uel uocatiuis similẽ uim habẽtibus: & ꝓnomen ẽ reddit' huic. Quis ẽ tryphon: uel quis noiat' trypho. ego uel tu: uel ille uel ecõtrario cũ ꝓnoie adiũctũ quis desiderat sibi reddi. Quis ẽ ille: uel qs uocat'? Achilles. & manifestũ est ex hoc quoq; qd' qñ noi adiungit' subãm diffinitã in aliqua certa ꝑsona q̃rimus suppositi. Hãc. n. solã ostẽdũt ꝓnoia: quoꝝ demõstratio sibi quoq; accidẽtia consignificãt. Vnde ad oẽ suppositũ ꝑtinet. Quãdo uero ꝓnoibus iungit' quis substãtiã qdẽ ĩtelligimus: non ẽt ꝓprietatẽ qualitatis quæ noie explanat'. Et ẽ manifestũ q̧ loco ꝓprioꝝ noium ꝓnoĩa accipiunt': cũ ex eoꝝ interrogatiõe ꝓpria ĩtelliguntur. Cum. n. dico quis es tu uel ille. sine dubio de quibusdam finitis hoc dico substãtiis: in quibus etiam ꝓprietates desidero scire: & cũ a ꝓpriis quoq; ꝓnoiatiuæ redditiones fiũt: ut

Ad aliã ꝑsonã. de prima ad tertiã. s. aut fit receptio in eandẽ ut memet quem uitupero &cæ. Vt Virgilius qui scripsit. hoc trãsit in chtiã. Qualis quoq; & quantus. trifariã usurpantur. sed relatiue posita confunduntur auctoritatis licentia & arbitrio: aut enim antecedens eorũ ꝑtermissum est. aut plerunq; ipsa redditiua. ut qualis homerus fuit uirgilius. i. talis Virgilius qualis Homerus fuit. milia quot magnis. idest tot qdem quot: licet (quod pace Prisciani dixerim.) hoc exẽplũ non satis quadrare uideatur: neq; quot sequitur de flacco sumptum siqdem suis antecedentibus expssis relatiua iam nou ĩdigeant redditiuis. relatiuo nãque accidentis quãdo antecedens in eadem specie antefertur nõ apparet cur redditiuo ei opus sit. & illud oratiãum qualem nunquam perfectius exponendum cẽseo quali similem. Exemplum autem qd' sequitur. occurrunt aiæ. aptius quadrabat. Illic enim neq; antecedens apparet: neq; redditiuũ. oratio itaq; sequitur & stare recte põt antecedente & redditiuo prætermissis absque relatiuo uero nequaq̃ nisi fiat demonstratio ꝑsonæ uel rei: de qua fit sermo. tunc. n. omisso relatiuo solũ eius redditiuũ sufficit: ut ostendẽs Virgiliũ dicat: talis fuit Homerus. Redditur q relatiuũ. ut rogãti qs bucolica scripsit? fiat responsio: q ẽt georgica scripsit. aliter minime. Similẽ uĩ habentibus. quæ eodẽ mõ struantur. quo uerbũ substantiuũ. Reddi. responderi. Quando nomini adiũgitur. scilicet quis: ut quis est Achilles. hic q̃rit substantia definita suppositi ut reddat': uel fortis: uel iracundus. Ad oẽ suppositũ pertinet. qs est ille: tũc reddi potest oẽ suppositũ a pronoĩs proprietate non

quis ē trypho? ego uel ille. Cū aūt p se quis. ponit̄ iterrogatiuū pōt uerbo cuicūq adiūgi: ut qs ābulat? qs loqt̄? qs legit? Et si pnomē reddit̄: nō eget altera iterrogatiōe. Si uero nomē poti⁹ eget altera iterrogatiōe pp multoꝝ similitudinē nominū: ut qs currit? Aiax: quis aiax? Thelamoni⁹ uel Locrius. Qui uero dicit: q̄lis hō uicit: de hoīs q̄litate adiectiua dubitat: cū substātiā atq; actū cognouerit. Qui āt dicit: qs hō uicit? generalē q̄dē scit substātiā: & qualitatē psonæ. spālem āt desiderat: q̄ pprio reddit̄ noī: ut qs hō uicit Pōpeiū? Cæsar. Cū uero dico: qd est aīal rōnale mortale? speciē mihi uolo manifestari. i. hoīem: q̄ q̄uis uideat̄ eē cōis hoīum oīum: tñ est ēt ppria ipsius speciei icorporalis. Qui uero interrogat qualiter hō uicit: de hoīe nō dubitat: sed de mō actus. & noī q̄dem tā substātiua q̄ uocatiua adiungunt̄ uerba. Pronoī uero tñ substātiua: quia in his q̄ nominant̄ inest substātiuū: ut trypho sum: uel trypho uocor: nō tñ substātiuis: q̄ sūt pnoīa iest ppria positio noīum. i. uerba uocatiua. Nemo. n. dicit. Ego noīor uel tu uocatis: uel ille nūcupat̄ ad pnomē referēs uerba: quō Trypho noīor: uel Cicero uocaris. Virgilius nuncupat̄ bene dicimus. Nec miꝝ diuersæ ptātis uerba diuersis cōucnire cōstructionibus cū uolūtaria. i. affectiua quoq; uidemus solere infinitis adiungi: ut uolo legere: cupio scire: studeo discere. Quærit̄ hic q̄obrem cū noīatiuæ iterrogationes p noīa soleāt fieri: nō etiā uerbales fiāt p uerba. Ad qd̄ dicendū q̄ noīum quidē: & substātiæ: & qualitates: & quātitates: & numeri: & oīa substātiuis accidētia in hisipsis sunt speciebus noīum: substātiæ: ut aliquis hō: qualitates ut bonus: prudens: quātitates ut maximus: puus: numeri ut mult⁹: paucus. Itaq; sunt noīa generalē significātia uel subām: uel qualitatē: uel quantitatem uel numeꝝ. q̄ necessario & infinita sunt. Quippe cum oīa suaꝝ generaliter specieꝝ cōphendāt in sese noīa. Vnde q̄dā ea & pnoīa esse existimauerūt: q̄a generaliter p oībus aliis accipiunt̄ noībus: quō & pnoīa. Sed pnoīa & infinita uolunt esse & loco pprioꝝ accipiunt̄: & subām solā sine qualitate signifcāt quātū in ipsa est uoce coꝝ cū supra dicta generalia noīa penitus sint infinita cōfusione oīum spērū sub se positaꝝ. Itaq; cis utimur ad spāles iterrogatiōes substātiæ uel qualitatis: uel quātitatis: uel numeri. substātiæ: ut qs. qualitatis: ut qualis. quātitatis: ut quātus. numeri: ut quot. Verba uero generale subām: uel qualitatē: uel quātitatem: uel numerū per se significare nō pñt. Itaq; quemadmodū officio adiectiui fungunt̄ aduerbia ad significādum uerboꝝ qualitatem: uel q̄titatem uel numeꝝ uel tps uel locū: sic etiā ad generales coꝝ iterrogatiōes eadē accesserunt. Quō igit̄ noīum subām q̄rentes quis dicimus. sic etiā uerbi actū uel passiōem q̄rentes quid agit: uel quid patit̄ dicim⁹. Cū. n. deficiūt aduerbia loco coꝝ subeunt noīa: ut Terē. in eunu. quid agit̄? stat. Qualitatem uero cū q̄rimus qualiter dicim⁹: uel quō uel ut. Hora. i. ii. ser. Vt na scideni iuuit te cœna beati. Quātitatem uero quātū. Numeꝝ quotiens. Et notandū est q̄ nō solū aduerbia: sed ēt noīa loco aduerbioꝝ: ut dictū est posita frequentissime inuenim⁹ cū uerbis. Et quō supradicta generalia noīa sunt ifinita uel iterrogatiua uel relatiua uel redditiua sic aduerbia quoq; inueniunt̄ ut nomen infinitū qs & aliqs: sic & aduerbia aliquo & alicūde & alicubi & aliqua. Nomen iterrogatiuū & relatiuū qualis ποιος και οιος & quot ποσοι και οσοι. Similiter aduerbium est iterrogatiuū & relatiuū qualiter ποιως και οποιως uel πως και οπως & quotiens ποσακις και οσακις. Nomen redditiuū talis & tot aduerbium taliter & totiens. & quemadmodū iterrogatiua noīa generalem legem accentuū seruāt: relatiua uero i fine acuunt̄. Sed in cōtextu oīonis pposita: ipsum quoq; acutū i grauē cōuertūt. ut qs uel q cui⁹ q̄lis q̄tus: sic aduerbia q̄liter quotiēs. Luca. i. i.

recedens. ut Achilles est: homo fortis ē: & alia eiusmodi. Voluntaria uerba, qualia apeto: studeo: uolo desidero. Ea & pnomina esse existimauerunt, quæ teslatiua sunt.

Quis substantiæ. nonnunq̄ ponitur pro qualitatis & quātitatis relatiuo. ut quinnenes quātas ostentant aspice uires. & quis tibi nūdeo: apud Terentium. Verbales ante interrogatiōes per uerba fieri nullo modo pñt quin omnis iterrogatio fiat: aut de substātia: aut de q̄litate & quantitate: aut de actu uel passione: aut de numero & ordine: quæ sola i nomine primum attenduntur.

Quid agitur. stat: hic non ē opus intellectu noīs qñ nō desit iā aduerbiū qd.

Naturalem legem accentuū seruāt. ut grauē uel acuū si monosyllaba acuantur p se posita: in cōtextu uero grauantur. Disyllaba autē in penultima retineāt circūflexū. trisyllaba

Qualiter expssum uentis per nubila fulmē. Idē ī eodē. Cursumq; furoris Teutonici quotiens romā fortuna lacessit Hac iter ē bellis. Hoc idē localia & tpalia seruant aduerbia: q̄ oēs generaliter species localiū uel tpalium tā aduerbio℞ q̄ noīum sibi subiungunt. Quæ tā īterrogatiua sunt q̄ relatiua q̄ttuor differentias hñtia ad locū ut quo: in loco ubi: de loco unde: p locū qua. hæc. n. quoq; relatiua qdē grauant̄ p oēs syllabas: q̄ñ ꝓponuntur aliis dictionibus: quō & supradicta noīa: de q̄bus in libro q̄ est de accentibus latius tractauimus. Nec mi℞ tamē aduerbia īterrogatione uerbo℞ poni q̄ ī loco adiectiuo℞ eis sunt. Quō. n. dico bonus hō: celer equus: sapiēs uir. Sic dico bene uiuit: celeriter currit sapiēter disputat: cū & ꝓnoīa q̄ loco noīum sunt ad interrogatiōes noīatiuas soleant ī loco noīum reddi: ut q̄s dixit Vir. uel Homo. uel ego: uel tu uel ille. Et sciēdū q̄ oībus pene dictiōibus possum⁹ īterrogatiue uti: sed eisdē sufficienter respondet̄ noīe uel aduerbio negatiuo uel cōfirmatiuo: ut si īterrogē. Homo ē ille? & respōdet̄ hō ē: uel legit ne uel nō uel ēt: doces uel doceris: doceo & doceor uel nō: uel ēt aduerbiū cōfirmatiuū. Supradictis uero noībus uel aduerbiis: q̄ generaliter oēs ī se spēs cōprehendunt oībus sibi spēbus subiectis bene respōdet̄: ut si dicā q̄s ē ille. pōt ad hoc oīs substātiæ spēs respōderi supposita īterrogatiōi: ut hō: equus: coru⁹: piscis. Similiter si dicā q̄lis oēs spēs qualitatis huiuscemōi īterrogationi bñ reddunt̄: ut bonus: malus: albus: niger: & similia. Similiter q̄t⁹ īterrogātibus oēs spēs q̄titatis aptissime subiungunt̄: ut lōgus: breuis: magnus: puus & similia. Numeri quoq; oēs si īterrogatiue ꝓferant̄: quot cōgrue referunt̄: ut quot hoīes? tres: decē: mille: & similia. Similiter possessiuū īfinitū: cuius cuia cuiū ad oēs spēs possessiuo℞ ptinet: ut si dicā cuia ē filia hæc respondeas recte mea uel tua: uel illius: uel priamea: uel euādria. Necnō & īfinito cuias gētili oportune respōdem⁹ noīb⁹ cūctis gētilibus: ut cuias ē iste. Si q̄s īterroget: pite respōdet̄ nr̄as ur̄as: uel græcus: romanus: & similia. Sic ēt aduerbio℞ supradicto℞ ad oēs spēs sibi subiectas ītēdere possumus īterrogationē: ut qualiter īterrogāti respōdebo bene: uel male: uel cito: uel tarde: & similia. Quotiēs uero interrogā: semel: uel bis: uel centies: & similia subiicio. Sic ēt localia si interrogē quo: respōdeas: huc uel illuc: Romā uel militiā: domū uel ī italiā: Si uero ubi: hic uel illic: domi uel militiæ: Romæ uel in italia. Nō solū aduerbia huiuscemōi localib⁹ īterrogatiōibus: sed ēt oīa noīa locos significantia licet subiicere. Ad locos quidē ꝑcedente quo. In locis uero ubi. De locis uero unde. Per loca qua. Eodē mō tpalia īuenis: īfinitū aliq̄ñ. īterrogatiuū & īfinitū & relatiuū ē q̄ñ ad q̄d oīa nō solum aduerbia: sed noīa tpalia bñ r̄ndemus: ut q̄ñ heri: hodie: cras: ante decē dies: & similia. Appellatiua quoq; noī īfinito: q̄d est q̄s: solent subiūgi: sed magis generalia aut spālia: ut quis īuenit lr̄as? hō. quis utilis ē aratro? bos: quis natat in mari? piscis. Sed ut hic quoq; res īdiuidua effectū de ipso generaliter aīa hēt īterrogatio. Similiter si dicā: multis ꝓsentib⁹: quis ē de nobis grāmaticus? q̄s orator? q̄s medic⁹? & r̄ndeat̄ ego q̄dē sū grāmatic⁹: tu orator ille medicus: loco ꝓprio℞ hi accipiunt̄ noīum: cū de ꝓpria uniuscuiusq; psona quā ipsa hēt grāmatica: uel rhetorica: uel medicina respōdet̄: In diffōib⁹ quoq; solet ad īterrogatiōes oīum re℞: q̄ diffiniri pōt neutr℞

ī antepenultia ut aduerbia. Grauant̄ p oēs syllabas. regula nō omittēda. quotiēscūq; mediæ syllabæ longæ erunt primæ graues: secundæ circunflexæ. si uero mediæ breues acutæ erunt primæ sed hic patet generaliter oēs syllabas grauari ī aduerbiis q̄ñ præponunt̄ aliis dictiōibus: q̄d fusius in tractatu de accētu demonstrabitur.

Et sci. q̄ oībus. ne te moueat quod supius paulo diximus p uerba nullo mō fieri interrogatiōes: q̄a de substātia ibi mentio facta ē: quā certū est de noīe dici substātialis. n. interrogatio postulat nomē: ut superius docent prolata exēpla. neq;. n. cēsendum ne cōcedendū q̄dē nō quæri posse in uerbali rogatione per ipsum uerbū: cū planū sit sic rogari celeriter: ne currit equus: q̄ rogatio uerbalis ē: siqui dē circa actū uersatur & motū. Sciēdū est ergo p oēs pene dictiōes rogatione fieri posse: & referri ad eā apte: accōmodateq; p nomē uel aduerbiū cōtrariū: uel cōcessiuum: ut sua auctoris præferūt exēpla. Legit ne. rogatio est. nō legit. respōsio p negatiuū aduerbium. ēt legit quasi ita legit. responsio p affirmatiuū aduerbiū. licet comicorū cōsuetudinaria loq̄la solo aduerbio cōtēta sit: ut ad hoc referatur. legit ne: ita. aut p nudū uerbum. sic ut̄ lepidior & uenustior textura. q̄le illud. doceris ne? doceor. uel nō. uel ēt q̄ nox aduerbialis ē annuens.

Oīs substātiæ spēs. rōnalis: irrationalis: terrestris: aeria: aq̄tilis. Cuius cuia cuiū. relatiuum nomē ī determiatæ possessiōis. priscianus noīat īfinitū. meatllius. & cæterorū eiusmodi discrimine. Neutrū substātī

substātiuū ꝑponi: & multa appellatiua differentiarꝫ noīa ad id referri: ut qd ē aīal. substātia aīata sensibilis: & p cōuersionē. Quid ē substātia aīata sensibilis? aīal. Quid ē hō? aīal rōnale mortale. Et p cōuersionē. Quid ē aīal rōnale mortale? hō. Idē licet facere p oēs diffinitiōes: quis ꝗ̄tū ad generales & speciales formas rerum: quæ in mente diuina intelligibiliter constiterunt anteꝗ̄ in corpora prodirent: hæc quoq; propria possunt eē: ex quibus genera & species: idest naturæ rerꝫ demonstrant̄. Et ꝑterea notandum ꝙ tam noīa infinita ꝗ̄ aduerbia singularē si habent ꝓnūciationē colligentē uniuersalitatē numerorꝫ: de qbus loqmur: geminant̄ apud latinos: uel assumūt cūq;: ut qsquis uel quicūq;: qualisqualis & qualiscūq;: quātusquātus & quātuscūq;. Terē. in adel. Tu quātusquātus es nihil nisi sapiā es: p quantuscūq;. Quotquot & quotcūq;. Hora. in. ii. sermo. Viuere uertūnis quotquot sunt natus iniquis. Utut & utcūq;. Terē. in phor. Utut hæc sunt. Ubiubi & ubicūq;. Undeunde & undecūq;. Quaqua & quacūq;. Inter aliquis & ullus: & alicubi: & usꝗ̄ & aliqñ: & unꝗ̄ hoc interest: ꝙ aliquis: & alicubi: & aliqñ absolute ꝓferunt̄: ut aliquis uenit ad me. Similiter & alicubi fuimus. i. in. aliquo loco. Et aliqñ contingit. i. in aliquo tpe. Si naūt dicā ullus pēdet ex īfinito oīum numero. necesse ē. n. ullus oīum intelligere: & cunctos posse numeros ad hoc referri: nec incōgrue diminutiuū eē unius dicit̄: & uidet̄ hoc ad aliqd eē: quō sūmus: & imus: & primus: & ultimus: ad oīa dicunt̄ tam locis ꝗ̄ tpibus: uel ordinibꝰ subiecta uel supposita. Similiter usꝗ̄ ad oīa loca refert̄: & unꝗ̄ ad oīa tpa. Et sciendū ꝙ composita quoq; eorꝫ abnegatiua sunt oīum generaliter: quæ p ea possunt significari: & nullus oīum deorꝫ uel hoīum: uel eorꝫ quæ sunt. i. ꝗ̄ cadunt sub noīe. Similiter nusꝗ̄ oīum locorꝫ ē abnegatiuū: ut nūꝗ̄ oīum tēporꝫ. Eandem habet differētiam ad simplicia īfinita illa quæ cōponunt̄ ex eis geminatis: uel quæ assumunt cunq;: ut qs infinitū ad unū p se intelligendum ptinet. Hora in. ii. sermo. Et leporum auulsos ut multo suauius armos: quā si cū lūbis qs edat ꝓ aliqs. Quisquis uero & quicūq; ad uniuersos cōfuse dicit̄. Similiter & quot certū desiderat numerum. Quotquot uero & quotcūq; ad uniuersos cōfuse dicitur. Et qs qdem simplex potest & infinitum & interrogatiuū esse. Cōpositū uero ab eo aliqs tantūmodo infinitum. Similiter aduerbia quo ubi unde qua & quando possunt interrogatiua & relatiua & infinita esse. Vir. in. x. Aspera quis natura loci dimittere quādo suasit equos quando pro aliquādo. Aliquo uero & alicubi & alicūde & aliqua & aliquādo: sine dubio infinita sunt tantum. Et quis uero: quod est substātiæ infinitum: ꝓ qualis & pro quantus inuenitur. Qualis uero & quantus pro qs nō. Virg. in. iii. æne. Quis nouus hic nostris succedit sedibus hospes: quis pro qualis. Idem in. vi. Quis iuuenes quantas ostēdāt aspice uires: qui pro quales. Similiter qui aduerbium quod est a nomine substātiuo qs pro qualiter accipitur. Qualiter uero pro qui: cuius propria significatio est propter quid non accipitur. Te

unm. ut animal & hō uel melius relatiuū qd qd̄ quidē substātiuū est & neutrū. Tam noīa infinita ꝗ̄ aduerbia. Infinitū ē qs qualis. quantus: ubi: quo: unde: sed melius & elegantius ex arte ipsa geminant̄. ut qsqs uel quicunq;: quæ idē significant: ut qsquis es hunc facesse. eorū tamen neutra uident̄ discrepare: cū alterū subsistat: ut gratia exēpli qcquid dulce: qcqd amabile: qcqd litterarꝫ: qcqd uoluptatis & gratiæ. alterum uero qd̄ ē quodcūque adiaceat: ut quodcūq; tēplū qdcūq; theatrū: & alia id genus multa: sed rectius & pulchrius: ac pene etiam usitatius: sicuti antea dictū est: geminant̄ huiusce modi relatiua ꝗ̄ miscent̄ cunq;. apud Suetoniū in Tito. Galba mox tenente rēp. missus ad gratulandū quaꝗ̄ iret: cōuertit homies. Illud nō dissimulādū obliuione nullo modo qd̄ ait Sergius: uti aq; parte inflecti & uariari hoc repetitū nomē qsquis: cuius cuiuscuius: quēquē: quod abiit ī ciceroniani leporis desuetudinem. Ullus & aliquis. certū ē cui partis: hoc illud uniuersitatis esse partitiuū affirmatiuū: & ubi iquit pceptor artis ad oēs numeros referri: itelligēdū ē de numero distincto. si ullus est in auditorio discipulus legendū ē. sequit̄ legēdū est ēt si nō esset in auditorio pter unū discipulum: uel duos: uel tres. Pōt eē īsinitū & īterrogatiuū. nemini dubium huic opus esse pnunciatiuo siue indicatiuo mō. illi uero coniunctiuo. ut quis legit? & quis legat me fugit. Similiter aduerbia. sicuti noīa ac relatiua itidē & aduerbia ab his declinata ī cōstructura trifariā īserūt̄. relatiue ut cras ubi tu ueneris eo sum pfecturus. īterrogatiue ut ꝗ̄do te expectamus? infinite non sat palam est ꝗ̄do ad nos iturus sis: aliter etiā intelligunt̄ pnoīa siue relatiua. differre enim nullatenus existimo. Infinite posita rōne & intuitu eorꝫ quæ finita dicuntur .i. certas & finitas psonas demōstrat. infinita ꝗ̄lia ego tu ille. Infinita aūt quorū nō ē terminus nec numerus ī ipsa psona ut qs hic. sed ꝗ̄d ad ordinē ipm ptinet tribus illis modis attēdenda sunt relatiua. Quia nā. pro cur apud poetā semel iacet cæterꝫ hic aliter. ē

rẽti. in andria. Quis tibi uideor? miser æque atq; ego: qs ꝓ qualis dixit. Idem in phormione. Quot me cẽses hoĩes iam uerberasse usq; ad necẽ hospites: tum ciues: quo magis noui tanto sæpius: quo ꝓ quanto. Idem in eunu. Qui istuc qui ꝓ quõ. Idem in andria. Qui? quia renoui. qui. i. ꝓpter quid. Et hoc tamen & alia quoq; oĩa aduerbia interrogatiua ad multas tendũt species ĩterrogationũ: quomõ & supradicta localia & temporalia. Et sunt eadem & relatiua: ut cur quia nam Διατι καὶ Διοτι Διοπερ. Horatius in primo carminum interrogatiue. Cur apricum oderit campum. Idem ĩ eodem relatiue. & altis urbibus ultimæ stetere causæ: cur perirent funditus. Cur Διοπερ. Idem ĩ eodem. Neu miserabiles decantes elegos cur tibi iunior læsa præniteat fide. Cur Διοτι. Quia nam similiter. Virgilius in quinto interrogatiue: quia nam tanti cinxerũt æthera nymbi. Quia nam Διατι. Terentius uero ĩ adelphis: quia p̃ter spem euenit: relatiue dixit Διοπερ. Omnes enim species causarum eis respondentur: quomodo illis oẽs species localium uel temporalium aduerbiorũ uel nominum. Quæ uero non ad diuersas ptinent species aduerbia interrogatiua esse non possunt: ut hortandi: eia: uocandi: heus. respõdendi: hem & similia. Inuenitur tamen quisq; pro quicunq;: qualisq; ꝓ qualiscunq;. Similiter aduerbia quoq; pro quocũq;: quaq; ꝓ quacunq;: qualisq; pro qualiscunq;: quandoq; pro quandocunq;. Vir. i. vi. O matres audite ubi quæq; latinæ: pro quæcũq;. potest tamẽ hic & ubi pro ubicũq; accipi. Quorsum quoq; ex quo & uersum compositum tam intertogatiuũ q̃ relatiuum & infinitum esse potest omnium localium ad regionem aliquam uergere demonstratiuum: ut si ĩterrogẽ: Quorsum uadis? bene reddit' horsum: istorsum: sursum: deorsum: dextrorsum: sinistrorsum: orientem uersus: occidẽtem uersus & similia. Idem & relatiuum est cum grauat': ut si dicam quorsum ille ierat: & ego iui. Et ĩfinitum: quorsum ille uadit & tu uade. Quo quoq; & ĩfinitũ & interrogatiuum & relatiuũ est. accipit' enim ꝓ quousq; & pro quando: qd triplicem habet significationẽ: ut ostendimus. Terentius ĩ phormione. Quid senem quoad expectatis uestrũ? Interrogatiue dixit. Idem relatiuũ ẽ: ut quoad iussisti pui. Infinitum: ut quoad libet scribo. Similiter quousq;: ad qd tempus: uel usq; ad quem locum: & interrogatiuum & relatiuum & ĩfinitum potest esse. Interrogatiuum: ut Cicero in primo ĩuectiuarũ. Quousq; tandẽ abutere Catilina patiẽtia nostra? Relatiuum: ut quousq; uisum ẽ doctori didici. Infinitũ: ut quousq; uideat' tibi uenio. Et localia quidẽ aduerbia pro tpalibus frequentissime ponunt auctores. tpalia uero pro localibus unq̃. Vir. in quinto: Hic patris æneæ suspensam blanda uicissim Gaudia ptentant mẽtem: hic pro tunc. Idem in secundo æneidos: Inde thoro pater æneas sic orsus ab alto. Inde ꝓ postea & deinde.

¶ De his que possunt accipi loco articulorũ.

QVoniã de his que loco articulorũ accipi possunt apd latinos in supradictis ostẽdimus: ut de generaliter ĩfinitis uel relatiuis uel ĩterrogatiuis noibus: quæ relationis causa stoici iter articulos ponere solebant. Et de aduerbiis quæ uel ex eis nascunt': uel

enĩ. nã inceptiua sequentis: clausule Διατι καὶ Διοτι καὶ Διοπερ. cur Διοπερ. i. hoc aduerbiũ loco Διοπερ qd idẽ ẽ q̃obrẽ uel qa & qa nã tota dictio ex græca uoce detorquet'. Διατι nõ recedit a ꝓposito. Quæ uero nõ ad diuer. perti. sicuti cur qa nã & supius apposita quæ diuersis spẽbus & modis tradunt'. Quisq; ꝑ qcũq;. qd patet uel accusandi casu sed uix apud oratores. apud plautũ in captiui duo. nã meus balista pugnus est. cubitus catapulta. humerus aries tũ genu ac quẽq; iecero ad terrã dabo. dẽtilegos oẽs mortales faciam. quẽq; dixit pro quẽcũq;. Quoq; graua. qa ꝑ se positũ acuit': ut supra dictũ est. & ego iui illorsum. s. quorsũ ille ierat: & sic relatiue ponitur. Infinitũ. indeterminatum qd nõ appet quorsum eundũ. Quoad iussisti parui. eatenus parui quoad iussisti.

QVoniam de his &c. Pronomina quæ articulorũ uice in oratione cõsita sunt cum exemplis tũ rationibus aptissimis exposita sunt. Hic autem fusius explicantur & solus hic tractatus circa huiusmodi materiam uersatur: quæ sint pronomina pro articulis in sermone distributa: hoc facilius græca figura q̃ latina demõstratur. Siquidem græci distinctos habent articulos a ꝓnoĩbus: ut non solũ ipsi iõne scripturæ & uocis differant: sed etiã dicendi ordine atq; ꝓcessu. nos autem quoque tres articulos tãtum & eosdẽ a ꝓnoĩbus cõmodatos acceptos differẽter ĩ oratione collocamus. Difficilior uidetur de ipsis in nostra orone tractatus: quãdoquidẽ articulata nomina romani idiomatis ratio nullo modo desiderare uideatur: sed q̃tum & decor latinitatis & eruditorum examinata pstabit opinio: tantũ nos imitati & obseruare examine nõ fallente debemus. Articulos itaque accipimus & pro

eorum diuersas sequunt significationes: cōsequens eē existimo. De ꝓnominū quoq; cōstructiōe differere. Articuli enī cū noibus ī ōfone accipiunt. Ea uero ꝓ noibus neq; apud græcos tamē ꝓnoia demōstratiua: quippe præsentes ostēdentia personas: quæ in prima sunt cognitione articulorum capacia esse possunt præpositiuorum: qbus latinitas caret sicut docuim9. Et manifestū est q̄ ideo & casus recipiūt pronomina: ut pro toto nomine subeāt: idest ꝓ oībus eius casib9: psonarūq; oīum discretiua sunt: ut quod deest nomini. i. personarū discretio: ea loco illorum ꝓlata compleant: & nominis quidem habēt casus: uerbi uero psonas. Itaq; undiq; declinantur duas generales declinationes assumentia: unā nominis: alteram uerbi. Nec per confusionem: sed p aptissimā partitionem. Terminationi enim iniecerunt casualē declinationē. principio uero psonarum diuisioni. Est enī planū q̄ si in eadē parte duæ fierent declinatiōes: cōtingebat casus mutationē impedimēto fieri psonarum discretioni. Et ecōtra personarum trāsitione corrūpi casuū ꝓprietatē. quare casuū quidē discernēs efficit mei: mihi: me: psonā uero mei: tui: sui: psonā uero & casum me: tibi: se: & in oībus diffinitū est supradictis: idest psonis & casibus: i qbus etiā numeri manifestant pp distributionem: quæ in utrāq; ptem eorum discessit. i. principiū & finē. utraq; tñ declinatio tam casuū q̄ psonarum ad ꝓprias partes abs?stēs. i. ad nomen & uerbum fine utebatur: ut bonus bona bonum: boni bonæ boni: scribo scribis scribit. Non arbitror autem necessarium esse siquis quærat quare in pronomine non concedebatur psonis magis terminatio: quemadmodū in uerbis q̄ principiū: quia oportebat semel uni concedere parti finē: & sic est dicendum rationabiliter casuali quippe cum prius est nomen uerbo: quemadmodum ostendimus. & manifestū est q̄ eius ꝓprietas: idest casus iure obtineat finē. Præterea ꝓnomē ē quod ꝓ noie accipitur: & imitat nomē: & certū quidē accidens est eius significatiōis: idest substantiæ: quæ innascit psonæ: & si terminatio optinet maxime partes orationis. Finis autem ꝓnominis casus est: obtinebit ergo p finem: ut ꝓnomen uocet: quippe quo imitat nominis proprietatem: idest casum: q̄uis etiam uerbi subit proprietas idest persona. Et oportere iudico anteq̄ de singulorum constructione pronominum dicam differere de eorum proprietatibus ex quibus manifestum tradendæ fiat documentum constructionis. Quoniam igitur prædictum est de p̄cipua & singulari demonstratione ꝓnominis quæ fit in utraq; parte in principio psonarum in fine casuum: de cæteris uideamus. Apud græcos alia sunt demonstratiuorum absoluta pronominum: alia discretiua. Absoluta dicuntur quæ non egent alteri9 adiunctione psonæ. quæ εγκλιτικα. i. inclinatiua apud illos sunt: ut ει Δευμε. ελειο ευμοι Discretiua sunt quæ egent adiunctiōe aliarum personarum: quæ ορθοτονουμενα uocant ut ειΔεν εμε ουκεκεινον. Necesse est enim aliam inferre personam: quomodo in comparatiuis nominibus: necesse est de ea alias fieri personas: absoluta uero entum idest positiua per se proferuntur. Apud nos autem pronomina eadem & absoluta & discretiua sūt. Absolute ut uidet me:

nomina hoc modo in latinitate tenent: ut hæc loco nominum illis uero nomina apponantur quod licet diuersimo de alternatimq; proferantur nō longe: tamen a poetarum sensu recedentia in sua ꝓprietate custodienda semp erūt. nunc uidēdū quid pcipiat auctor. Ea uero pro noibus. sicuti paulo āte diximus ī differentia articulorum & ꝓnominū. quod hæc ꝓ nominibus usurpant: illos uero sequunt nomina & textu & flexu. pronomina tamē demonstratiua apud græcos nō supplēt uicē nominū: sed potius ad articulorū ordinē sunt referēda: qp pe indicatiua psentis psonæ: ut mille in locis exēpla docēt homerica. ο εκεινος. ουτος. αυτος. Ea loco illorum ꝓlata cōpleāt. in noīe nō ē determīata psona. ī ipm uero ꝓnomē cadit distincta atq; separata psona. necessario igit ad distingnendū noīs psonā ꝓnomē ē adinuētū qd nihilhominus p casus nūeros: uariaret tanq̄ ipm nomē ēt p se positū qd nō licet articulo nisi uice ꝓ noīs posito: ut hic pro ille. Vnā noīs. in casu. Alterā uerbi. in psona sequit. n. a principio diuisionē psonarum ꝓnominibus esse iniectā: & casuū uarietatē in exitu. Impedimēto fieri psonarū discretioni. neq;. n. poterāt simul & psonæ termīatiōes casuū declinari: quæ in duabus partibus orationis fuerunt apte distinctæ ut in noīe casus uariatio cōsistat in uerbo psonarum. ergo seqt p aptissimā partitionē duas generales declinationes fuisse distinctas. discernit enī psona in ꝓnoīe non uarietate sed gradu qd fit ī uerbo. ut ego tu ille: casus aūt fient ī noīe ab ipsa iflexione dignoscit. ut ego mei mihi. & una psona & casus in ꝓnoīe colligunt. a me tibi sui. Iure obtineat finē. i. sit ea ps q̄ uariet tāq̄ ps prioris īnēti nō aūt psona q̄ ad uerbū ptinet. Vt ꝓnomē p finē uocet. i. p terminationē casuū. nō aūt puerbū licet ps ēt uerbi ei īsita sit & subeat. Absoluta sunt. q̄ eadē dicunt encletica pro-

uel discretiue uidet te uel me: illū aūt non. Nominatiuus tamē
primæ uel secūdæ personæ ꝓnominum si uerbo iungaṫ: qa uer
bum per se absolutam magis personam significat: plæruncꝫ di
scretiuus est. ut ego dico ille autem non. Accidit ꝓnomini re
latio in tertia persona: per quam prædicta nomina per recorda
tionem pronominantur: idest per pronomē significanṫ: ut Iup
piter postq̄ troas & Hectora nau bus appul it ipse reiecit ocu
los claros. Et sciendum ꝙ demonstratiua ꝓnoīa non aliquorū
prædictorum loco noīum quomodo relatiua: sed eorū quæ ꝓ-
ferri demōstratiue nō possunt: accipiunṫ. Relatiua uero ꝓdicto
rū qdē loco noium: sed q̄ iterꝝ accipi nō possunt. Si qs enī ꝓ ipse
reiecit oculos claros ponat iterū Iuppiter: nō colligit duas rōes
ad Iouē sed quasi pricipiū alterius facit orōnis. Pōt āt ꝓpriū no
mē & ad diuersas ꝓferri ꝑsonas: ut si dicā: Aiax uenit ad troiā.
Aiax fortiter pugnauit cū troianis: uel cōtra troianos. Dubiū ē
an de eadē dicā ꝑsona: cū duo eiusdē noīs fuerit: ad quos supra
dicti actus ꝑtinere ꝑōt. Sin aūt dicā aiax uenit ad troiā. Idē for-
titer pugnauit cōtra troianos: de nulla intelligo ꝑsona. In oībus
igiṫ relatiuis ꝓnoibus: una, eadēcꝫ ēoīo ex supradicto noīe pen-
dēs: Licet aūt ꝓ relatiuis ꝓnominibus noīa ponere: & orōnē mu
tare: ut Iuppiter tonat: Iuppiter fulminat. Hæ. n. oēs orōnes sin
gulæ per se possunt ꝓferri: & inuicē cōuerso ordīe præpostere di
ci. Cū nō ad priorē referṫ secūda: quod facit ꝓnomē relatiuum
quod ad prædictum nomē refertur. Quotiēs uero: ille: uel hic
nō ostendēdū aliqd ante oculos referūt: oportet ītelligere ꝙ eo
rum demōstratio ad ītellectū refertur. Itacꝫ quædā sunt oculo
rum demōstratiua: ut ego & tu quædā ad oculoꝝ & ītellectꝰ:
oculoꝝ: ut hic. Vir. hic est tibi quē ꝓmitti sæpius audis. Intelle
ctus: ut hic pietatis honos? sic nos in sceptra reponis? Præterea
sola ꝓnomina diuersis uocibus diuersas faciunt tertias ꝑsonas
cū uerba una uoce ad plures personas pertineant tertias. Dici-
mus enim scribit Probus aut seruius: uel quicūcꝫ pōt hūc actū
suscipere: non tn̄ hoc etiam in ꝓnoibus. Nā relatiua quidē sunt
ipse: uel is: uel sui: quod primitiuū est. Demōstratiua uero: hic:
iste & ille. Sed interest ꝙ ille spacio longiore intelligiṫ: iste uero
propinquiore. hic autē non solū de præsente: uerū etiā de absen
te possumus dicere ad intellectū referentes demonstrationē: ut
prædictū est: ut hoc regnū dea gentibus eē. Vir. in primo: Ad
absentē carthaginē rettulit demōstrationem. Iste uero pleruncꝫ
ad oculorū demōstrationē ꝓferṫ: ut Vir. in sexto: Nō hoc ista
sibi tēpus spectacula poscit. Inueniunṫ tamen hoc de absentibꝰ
ꝓtulisse auctores: uel de his quæ cerni non possunt: ut supra di
ctū est. Vir. in. xi. Sed nunc est oīa quando iste animus supra.
Teren. in adel. Iste tuus: ipse senties posterius: cum de absente
æschino dicat. Ille quocꝫ cū est etiam relatiuū tam de absente q̄
de ꝑsente potest accipi: ut sic iuppiter: ille monebat: & tu ne il-
le æneas: & ille ego qui quōdam gracili modulatus auena Car-

noīa qm̄ unam ī aliam īclinēt ꝑso
nā extrisecus. ut uidit me misertus
ē mei. discretiua quæ distīctæ posi
ta sunt ut uidit me non autem illū
ꝙ dicuntur heteronoma. Nomi
natiuus tamē. pronomina discre-
tiua & absoluta latini nō diuidunt
ē.n. ego ille ipse unum idemcꝫ ꝓ-
nomē apud nos tā discrete q̄ sim-
pliciter positum, plerūcꝫ tn̄ discre
ptio appet ēt apud nos ī ꝓnoibus
ꝑtermissa altera persona uerbi. ut
ego cano. ille aūt nō: sed si dixeris
ego cano ille luget utracꝫ absoluta.
Ipse reiecit. hic ponitur relatiue
pronomen. quod quidem est quā
do discretiue ponaṫ. ut Vir. quæ-
que ipse miserrima uidi & quorū
pars magna fui ut ipse ratem con-
to subigit uelisque ministrat quasi
solus. Et sciēdū ꝙ demonstrati
ua ꝓnoia. propriū demonstratiui
ꝓnoīs nō est: ut prædictū siue an-
tecedēs nomē eo mō referat: quo
relatiuū ꝓnomē. gratia exēpli: ipse
est qui tumultū ciet: hic demōstra
tur ciēs tumultū officio demōstra
tiui ꝓnoīs: quia ciens tumultū ali
ter demōstrari nō poterat. ergo ꝑ
demōstratiuū repetitio multiplex
fieri pōt: ut expressior sit actus quo-
dāmodo q̄ agētis demonstratio. &
multiplices rōnes ad unā spectant
ꝑsonā: relatiuū uero ꝓnomē ꝓdi-
ctū siue ātecedētis uicē seruat. nō
iterū accipi nō poss̄: qa tunc uide
retur multiplicis orōnis caput sub
diuersa persona. quoniam sæpissi-
mæ idem nomē diuersis personis
impositum est. quod si repertum
fuerit uidebuntur singulæ oratio-
nes & modi antecedentia diuersa
proferre: ut plures fuerint eo no-
mine non unus Iuppiter: ergo per
relatiuum semel ostenditur prædi
ctum nomen in una persona. Per
demōstratiuum uero id quod de-
mōstrari per se nullo potest. in oī-
bus autem relatiuis pronomini-
bus una eademcꝫ oratio ad unum
refertur antecedens. quod lōge di
uersum est a demonstratiuo pro-
nomine. Ad intellectū referen-
tes non ad materiam propositam
de proximo: oīno enim esset præ-
sens: ut hoc regnū: scilicet: de quo
nunc loquor. aut potest esse hoc il
lud: quemadmodum iste pro hic
quod utplurimum auctore dona
to in Terentium ad contemptum
ponitur: & pronoīa inter se inuicē
alternari manifestariū est exēplū.
Ille ego. aut demōstratiue poni

tur aut figuratæ: ut Aristoteles ille phi
par ticus. & Gorgias ille Leõtinus.
Quõ tamẽ. græcorum exẽplo ac
cidit: ut quemadmodũ illi: ita & nos
syllabicis quibusdam appendicibus p
noĩa extendamus. græci enim hanc
uocalẽ. i. nõ solũ pronominibus: qđ
raro euenit: sed etiam tertiis perso
nis singularibus hypotacticis & da-
tiuis pluralibus quarte inflexionis in
tegrorum nominũ adiciant: ut ἐκει
νοςι. τυπτηςι p τυπτη: & λογοι
ςι pro λογοις. Romani autem sub
nectimus huiusmõi particulas: met:
ut egomet: tumet. nequaq̃ ad diffe-
rentiam tertiæ personæ uerbi: pte: ut
suapte. meapte pro mei ipsius: & sui
ipsius te. & reliqua id genus. Con
iuga. quoniam singulis personis de-
terminatum est pronomen atque di
stinctum. non enim siue demõstrat si
ue refert incertã relinqt psonã. iõ cõ
iuga. i. se inuicem per certas atq; præ
scriptas psonas complectẽtia. primã
hercle psonã. itẽ secũdã & tertiam p
fert pronomen: certãq; significat ac
denotat. Verbũ uero nõ nisi primã
& secundam habet quam tatã certã-
que: promittat tertiam indeterminã
tam habet: nisi catexochen recipiat:
& p accõmodatã quãdã ipsi tertiæ p
sonæ proprietatem: tunc. n. certa est.
Præterea transit ad aliud arbitratio
quodam atq; ascripticio iure cõstitu
tum de pnoĩe pceptũ: qđ est p singu
los casus nõ cõsequenter: sed positi-
ue: & quasi cõmodato declinari pro
noĩa. psertim primæ personæ prono
men: qđ aut differentiæ cã ne conue
niat cum pprio noĩe literarũ muta
tur obliq: aut potius exẽplo & imita-
tione græcorum. apud quos licet pri
ma noĩatiui lĩa p tonĩ numerũ singu
larem in obliquis semel, tamẽ imita
tur nox nři casus & aduẽtitia apponi
tur in gtõ. flectunt. n. ipsi ἐγω ἐμου.
ἐμοι. nos itidem ego mei mihi. Se
cũdum rõnẽ cãsuum ut sola termina
tio uariet nõ aũt ut immutet tota di
ctio licet sit regula exceptua nomi
nũ qnte tamdã quauctoritate & usu ge
minas inflexiones confundũt ut Iup
piter. Ascisit. adiũgit sibi ad se re
cipit. Positiuæ comitatis. alterutiæ
progressionis quũ nos nullo modo re
ctum unitatis cõsequatur. ne id qdẽ
in pnoĩe secũdæ pso. Itiner. Varro
ẽt declinauit hoc itinere. Nullus. n.
genis. ergo conuenienter declinatus
cõsequẽtes faciet atõ primo casus ẽt
in quibusdã heteroclitis in quibus ge-
nitiuus nõ habet ultim casum: creat
reliquos. Lateris. licet non dicunt

men? Licet tamen per figuram cõuersionis: idest κατὰ ἀπο-
στροφὴν absentis quasi præsentis loquẽdo uti secunda perso-
na: ut Iuuenalis in secundo: Tu ne duos una sæuissima uipa
cœna. Tu ne duos. Quomodo tamen apud græcos addit̃ i.
in quibusdam pronominibus ad uim significationis intendẽ
dam: ut ἐκεινοσι οὑτοσι ὁ Αι: sic ẽt apud nos met: pte: te: ce
addite intendunt significationem: ut egomet: tute: meapte:
nostrapte: huiusce. de quibus cum de pronoĩe tractabamus
latius diximus. Diffiniuntur aũt personæ pronominum: non
solum demonstratione quæ præsentium cognitiõem sub ocu
lis ostendit: sed etiam relatiõe: quæ absentium recognitionẽ
habet. Itaq; bene dicebat Aristarcus coniuga. esse personis p
nomina eum similiter & coniunctæ per omnes psonas diffi-
niuntur: uel demonstratione: uel relatione. Verba uero incõ-
iuga. cum in prima quidem & secũda persona finiunt̃. In ter
tia uero nõ nisi præcipuus sit ad aliquem unũ ptinens actus
ut fulminat & tonat. de Ioue solo intelligimus: non q uerbũ
tertiæ personæ finitũ est: sed q his qui eius significationẽ agit
proprium habet hunc actum. Manifestum est igit̃ q ideo di
uersæ sunt pronominis positiões in tertia persona: ne una uo
ce diuersæ significentur personæ. Consequebatur enĩ ut ipsæ
quoq; infinitæ essent quomodo in uerbis tertiæ psonæ: quod
contrarium erat proprietati pronominum. Quippe cũ una
dictio plura significat ĩfinitatis causa fit hoc. Præterea aliæ q
dem partes casuales a nominatiuo genitiuũ: & cæteros casus
ad consequentiam nominatiui solent pficere. Principalia ue-
ro pnoĩa: idest ego: tu: mei: tui: sui: mihi: tibi: sibi. Positiuæ
magis per singulos casus declinantur: cum non potest ego se
cundũ rõnem casualium mei genitiuum adhibere: neq; tamẽ
mei genitiuus mihi & me opportune asciscit. Numeri⁹ quoq;
positiuæ comitatis: ego: mei: nos. tu: tui: uos. Nullus enĩ ge
nitiuus: qui non ex nominatiuo sit conuenienter declinat⁹ po-
test numerum pluralem nominatiuo consequentẽ exhibere.
Declinatus enim a nominatiuo congrue hunc declinat tam se
quẽtes casus quã numeros. Itaq; & ἑτερόκλιτα: idest diuersi
clinia necessario consequit̃ aliquis nominatiuus aptus geniti
uo ex quo reliquæ figurationes tam numerorum q̃ casuũ red
dant̃. ut iter itineris genitiuus fecit itineri & itinera: & ex hoc
quoq; nominatiuus itiner necessario accipit̃. Similiter precis
& uicis & frugis & lateris: qui sunt genitiui faciunt datiuos p̃
ci & uici & frugi & lateri: & p̃ces & uices & fruges & lateres.
Quapropter opportune meruit noĩatiui supradictis nomi-
nibus & prex & uix & frux uel frugis & later. Ergo genitiu⁹
mei non declinatus: sed positiue factus consequentiam tã ca
suum q̃ numerorum recusauit. Ille autem & iste & similia cũ
genitiuum a nominatiuo habent declinatum habuerunt etiã
reliquos casus & numeros consequẽtes. Sed forte q̃rat aliqs

cur consequentiam euitauerunt pronomina & cur non noía. Nominum positio inuenta est ad significationem qualitatũ uel communium uel propriarum: quæ sunt innumerabiles: ut homo Plato. Et quoniam neq; demonstrationem habent ea neq; relationem quibus finiuntur personæ pronominum ĩnumerabiles in eis.i.nominibus positio fiebat & singulorũ figuratio nominum singulis reddat suppositorum suam qualitatem: quare non mediocriter disturbant qualitatis significationem: cum in unam concidant uocem nominum positiões tam in propriis q̃ in appellatiuis. inde caruit diffinitione persona ea quæ in nomine ipso ĩtelligitur: nec mirum cum propria quoq; nomina q̃uis ideo ponantur ut unumquenq; ab aliis omnibus discernant. Incerta sunt tamen cum non possint omnes eius qualitates quæ illum separant ab aliis omnibus ostẽdere absq; demonstrationis auxilio: quæ fit per pronomen. Quanuis enim sciamus q; poeta fuit Virgilius. & filius Maronis cernentes cum si posset fieri nesciebamus eius esse hoc nomen, nisi si quis nobis eum demonstrans dixisset hic est Virgilius: propter quod per singulas figurationes separatus nominatiuus exigebat obliquos casus congruos proprietati suę. ne fieret incerta significatio tam cõfusa. Inde etiam genera necessario subeunt: ut cum qualitate significationis discernant etiam genus. Inde inuentæ sunt etiam adiectiuæ positiones: ut consequentia nominibus communibus uel propriis compleantur: ut equo albus uel fortis: Platoni uero sapiẽs uel bonus adicitur. Marti gradiuus: & multa alia quæ possunt accidere. Vnde etiam compositiones sunt inuentæ: ut beneficus maleficus omnipotẽs: quæ ex accidentibus conficiebant quæ sunt q̃litatis uel quãtitatis. Pronoĩa uero ea quæ ad nihil aliud aspiciunt per demõstrationẽ nisi ad propriam aliq̃ substãtiam: & ad ei accidẽtes qualitates: quæ possunt oculis conspici: ut album uel nigrum: longum uel breue: uoce aũt ipsa pronominis nõ manifestãtur nisi substantiæ: iure plurimas recusauerunt uocum figurationes: quippe cum singulæ earum p singulos casus pro omnibus accipiunt nominibus. In omnibus enim rebus substantiæ quidem singulæ sunt: qualitates uero multæ quæ nomine possunt intelligi. Quod si uerum est naturaliter abstitit ab eis nominum consequens declinatio: ne cum pro omnibus accipiantur nominibus uni eorum terminationi succedant: ut cum unicam ad omnia quæ sũt habeant significationem: & una uoce generali proprietates omnium demõstrent: unicam habuerũt etiam uocis declinationem: ut singulas uariet personarum & casuum prolationes: nulli obnoxia regulæ quæ ĩ unicis nec locum habere uocibus poterat. Manifestum est autem quod & prima & secũda psona quib9 sola ẽ demõstratio singulas hñt uoces. Itaq; genera quoq; omnia non abscisa propriis terminationibus: sed per

qui affirment huius nominis aliũ casum ĩ usum & in pensũ romani sermonis non admitti per casum accusandi & auferendi. Inerunt. Non usu sed natura siue analogia. Ergo genitiuus mei non declinatus. confirmatio superioris canonis nullum gẽitiuum posse numerum multitudinis nominatiuo consequentem & conformem reddere nisi ille ipse fuerit uniformiter e nominatiuo productus. Non habent demonstrationem neque relatiõem. quoniam absoluta sunt & nullius certæ personæ. Et filius maronis. hinc uoluerunt quidam esse cognomen patris poetæ non quia fuerit colore subnigro. In unam concidant uocem. sub una uoce æque propria atq; appellatiua ĩnumera colligantur. Singulas figurationes. separatas uoces casuum: satis nanq; & super confusa est nominis qualis: nisi etiam per dissimilem configurationem perturbaret: multo magis ideo ut necessaria sic iusta & decens fuit cõsequentia & continuatio casuum. ad quod etiam adiectiuorũ positio haud frustra accessit. Gradiuus. epitherõ martis pprium: quod quondam triumphanti graminea decerneretur corona ex eo gramine quod esset ĩ solo hostili productum: siue quod gradatim & sensim prodeundum sit in bellum: ut scribit Pompeius. Vnde. a quibus adiectiuis: siue malis ob quã causam: ut tollatur confusio qualitatis in ipso nomine & quantitatis.

Quæ possunt oculis cõspici. Pleromatica locutio Prisciani: quia bonitas uel malitia. Doctrina. Imperitia. Eruditio. Ruditas: sunt qualitates oculo indiscretę: substantiæ quidem singulæ in singulis comprehenduntur nominibus. qualitates uero confusæ & minime singulæ in singulis: ergo pronomina quorum solam interest referre substantiam: nõ indiguerunt uocum diuersitate. Nominum consequens declinatio. pronomina præsertim demonstratiua unico significato omnem substantiam quam plurimorum nominum & qualitatũ uim quæ non sint ab oculorum sensu remotæ includunt; ideirco declinatione non conueniunt cum nominibus quæ certam consequuntur pro uno quoque ordine declinationem: ne cogerentur nominibus consimili lege: & quasi iure seruitũ parere: quæ iam libera sunt & nullius declinationis norma astringuntur. Singulas uoces. Distinctas ac suas cuiusq; non eadem configuratõe. Sed pe

eundem finem congruam habuerunt positionem. Quippe cum per ea demonstratio substantiam per se significat absq; discietione generum. Ille autem & ipse & hic & iste & is: quia in diuersis tertiis poterant esse personis absentibus uel præsentibus: uel longe: uel iuxta positis diffinitionis causa manifestandæ etiam genus cum sequenti declinatione acceperunt. Quemadmodum nomina sic etiam pronomina per singulos casus similiter cum uerbis construũtur: nominatiuis quidem intransitiue: obliquis uero transitiue uerba coniunguntur: ut Theotistus uel iste currit. Theotisti uel istius misereor: Theotisto uel isti præbeo Theotistum uel istum uideo. Ablatiuus etiã cæteros obliquos sequitur: Theotisto uel isto gaudeo. Nam uocatiuus quoq; intransitiue secundis adiungitur uerborum personis cum proprius sit naturaliter secundæ personæ: ut Theotiste uel tu noster doctor legis uel lege. Virgilius in decimo. Vigilas ne deum gens ęnea uigila. Obliqui tamen constructionem uerborum quæ sit intransitiue cum nominatiuis accipiunt transitiue nisi sint uerba absoluta ut Theotistus uel iste uiuit: spirat floret uiget & similia. Ea enim non egent obliquorum adiunctione idest transitione in alias personas affectus tantum singulorum ostendentibus uerbis ut doceo istum: uel Theotistus docet Priscianum. Ego doceor ab isto: tu doceris ab illo.

De impersonalibus quæ semper obliquis iungũtur.

Sciendum autem q; impersonalia siue transitiue siue intransitiue proferantur obliquis casibus iunguntur: nisi per defectionem proferantur. Intransitiue ut curriť a me: pro curro: uel statur abs te pro stas: & sedetur ab illo pro sedet ille: quanuis in eis quoque potest ipsa res intelligi uoce passiua: ut curritur cursus: & bellať bellum. Vnde etiam si non addatur a quo: potest tamen sensum complere ipsius rei quę agitur. Virgilius in septimo. certatur comminus armis. Terentius ĩ eunucho. Quid agitur? statur. Trãsitiue ut miseret me tui: pudet te mei pœnitet illum sui. Mei autem & tui & sui genitiuos hic intelligimus primitiuorum: qui quidem etiam possessiuorum sunt genitiui. nec mirum eãde uocem mutatione significationis ad aliam speciem transire cum soleat diuersa significatio easdem uoces etiam ad alias partes trãsferre ut nomina in aduerbia. Sublime uolant: pro sublimiter. Sole recens orto pro recenter. Et contra aduerbia in nomina: ut sponte sua: & mane nouũ: & participia in nomina: ut amans ο ερασησ sapiens ο σοφωσ: doctus ο ενπαιδευτοσ: factum τοεργον. Carẽt enim tempore in his significationibus. Igitur non uoces magis ualent in partitione dictionum q̃ earum significationes.

eundem finem. quoniam in ipsis non determinãtur genera per exitum uocum sicut epitheta nomina in quibus genera disgregata sunt sola enim uoce tria genera intuẽtur. Genus cũ sequenti declinatione acceperũt. per singulas uoces genera receperunt abscisa sequenti & continuata flexura.

Intransitiue. ut sit simplex quemadmodum. In sequentibus orationis compositura. Vocatiuum casum. nec rõ sustinet nec auctoritas finit ut uerbo alicui parcat nedum articulo.

Nisi sint uerba absoluta. & tamẽ necessitatis ratio obtinet ut & transitiue obliquos apponãt ut uiuo uitam beatam. seruio seruitutem fœlicẽ: & mortem obiis immaturam.

Sciendum autem. Impersonalia carent certis personis numeris & ab eo p negationem denominata sunt qd' magis conuenit uerbo & qd' præstantius est. persona. n. est quæ numerum constituit & uerbum in tribus uocibus soluit. ea nullum prorsus casum exigunt ut sint absolutæ significationis. Hinc uolunt quidam interpretes artis quotiens simpliciter in oratiõe constituitur impersonale uerbum: in generalem suppositiõem collectiui nominis dissolui. Vt undiq; totis usque adeo turbatur agris: idest omnes turbant. Curritur ad uocem iocundam & carmen amicæ: thebaidos: idest omnes currunt: quod si quãdo contingit obliquo alicui in suppositione adiung: non amittit tamẽ ius suum: sed in ipso liberius agente consistit. Ipsa res. Idest actus hinc decurso spacio etiam passiue dicitur. Illud notandum impersonale passiuum intransitiue semper poni. Vnde illi perperam & barbare loquuntur qui aratur terram & colitur agrũ & alia sexcenta eiusmodi delitamenta suis regulis irregulatis astruxerunt. Vnum tamen succurrit apud Lucanum exẽplum passiui personalis transitiue positi sua auctoritate. Tibi numine ab oĩ cædetur. Transitiue ut miseret. Transitiue accipiuntur impersonalia quæ aliter accipi usus non apptbat ut ut miseret me tui & cætera. Nec mirum eandem uocem. eadem uox remanens sæpe trahitur ad diuersa non in significato tantum quãtum in proprietate: ut nomen efficiatur aduerbium & aliud significet ut toruum p toruæ: & in plurali numero multa gemens. ignominiam: quod græcorum exempla nos prima docuerunt apud Homerum. ος μαλᾶ πολλα πλᾶ

De pronominibus loco nominum positis.

Loco nominum pronomina ponuntur non ut quidam existimant propter nominum ignorantiam: quæ enim ignorantia est nominum: ut dicat Aeneas ad Didonem. Ego te quæ plurima fando Enumerate uales? Sed manifestum est quod quia non possunt nomina in prima & in secunda esse persona: ut ostendimus. At dicet aliquis quid igitur? non etiam ignoratis nominibus dicimus: ego & tu? ad quem respondendum est quod ex accidente hoc fit: idest demonstratione propriæ qualitatis: cum similiter etiam cognita nomina pronominalem sæpe exigunt demonstrationem non minus tamen sic quoque loco eorum accipiuntur. Ui. enim proprium nomen intelligitur per pronomen non dico uocis nomen: sed quod ex ea ostenditur: idest propria qualitas suppositi: in qua sunt propria nomina. Quamobrem ad nihil utile pertinent pronomina si careant personis ostendentis: & eius quæ ostenditur. Itaque cum scribuntur per se pronomina nimitum infinita sunt. scilicet cum a sua materia excidunt: idest demonstratione propriæ qualitatis: unde rationabiliter qui sibi inuicem scribunt solent nomina propria præponere: sine quibus perfectio orationis non constaret: cum ponantur pronomina tam primæ q̃ secundæ personæ propter accidentes actus tam scribenti q̃ illi ad quem scribitur præpositis nominibus propriis ut Cicero Bruto sexto. Ad ea demonstratione faciunt pronomina. Si enim ponam. Ego tibi dudum scripsi: ostendi per pronomen ego nominis præpositum nominatiuum: per tibi autem datiuum secundæ personæ qui loco datiui nominis præpositi accipitur. Nec dubium est q̧ sublatis nominibus antepositis: etiam pronomina infinita fiunt. Est autem causa propter quam nomina non possunt accipi in prima & in secunda persona: quam superius quoque diximus: uel q̧ substantiæ & qualitates generales & communes & speciales & indiuiduæ in quibus sunt nomina non habent certam discretionem personarum: utputa omnis homo & substantia potest dici: & animal & homo & nominari Plato uel Cicero: uel quod ex propriis nominibus potest imponi uni alicui ex omnibus: Prima autem persona ad nullum pertinet nisi ad ipsum qui loquitur. Nec secunda: nisi ad eum in quem intenditur sermo uel propter hoc uel etiam propter illud: quod non ipsi nobis imponimus nomina: quod est suum primæ personæ. Nec ad eos qui nascuntur intendẽtes sermonem: quod est secundæ personæ: eorum positionem: idest nominationem facimus. Necesse est ergo in tertiam personam concedere nomina per omnes casus absq;

γχθα. Sponte sua. Sponte enim p se aduerbium est cum epitheto nomen efficitur monoptotum licet in ordine diuersissimo computetur & apud Cornelium Celsum. spõtis suæ legereia quo teste Uarrone detortũ est spondeo & declinata ab eo ut respondeo. Ut amãs. Quod quidem participium esse ratiõe temporis certum ẽ: & per articulos tris flecti: quod ubi incipit esse nomen & tẽpus amittit: & articulos geminos masculino & fœminino separatim retentis etiam neutro amittit inquam articulos in eodem casu commissos. Ideo amans nomen est idem amator & amatrix quod græci τον καὶ τὴν ἐραστὴν uocãt: & factum pro opere & peccatum pro τυς αμαρτολογιας: & doctus pro erudito & sapiens ο σοφος.

Loco nominum. Pronomen ponitur loco nominis: hoc tam nostra q̃ græca compositi ratio planum facit & liquido docet pro αντι nomẽ ονομα pronomen αν τω νυμια.

Ignoratis nominibus. ignorata appellatione & accidentibus eius: ideo bene subdit. non dico uocis nomen quia certum est posse alicuius nomẽ ignorari: sed substantia nequaquam: & paulopost: sed quod ex ea ostendi-tur. Nimitum. Nempe infinita nullius certi nominis substantiam determinantia. Sibi inuicem. mutuo: uicissim: inter se. Perfectio orationis. Perfecta enim oratio suppositum & appositum medio uerbum postulat: aliter tamen finitur: sed alias. Ad ea. Scilicet propria nomina. Nominis præpositum. In mente in intellectu: quoniam nomẽ sit quo unaquæque res notatur: & pauca sunt q̃ appellatione indigeant modo imbecillitas humanæ mentis: eorum cognitioni sufficeret: & contentiosa opinio est: utrum plures sint res quam nomina: quam rem in presentia uelle discutere a præsentis tractatus subiecto longe remotum. Non possunt accipi in prima nec in secunda psona. Idest nõ possunt esse primæ nec secundæ personæ. Non habent discretionem personarum. propterea sub una tantũ generali persona collecta sunt quæ ẽ tertia. Quod est suum primæ personæ. Idest quod pertinet ad primam personam. Qui nascuntur. Quibus nõ est adhuc robur ĩ sensibus nec usus rationis. Absque uocatiuo. Quem quia ad secundam personam dirigit neq; hæc neq; illa: sed secũda

uocatiuo qui primus transfert positionem a tertia persona i secundam: ꝓpterea quod per eum fit demonstratio præsens eius in quem facta sit positio nominis. Illud quoqꝫ manifestum est: quod a nobis uerba facientes: idest proferentes ad alias personas: debemus ea intēdere: & apparet quod non licet nominibus uti: quod tertiarum sunt ea personarum: sed ratio exigit a prima ad secundam fieri uerba. Quamobrem subierunt pronomina hoc quod non poterat nomen complentia. Cum dicimus ego tibi scripsi. Prædicta est autem causa quapropter pronomen unum pro omnibus accipitur nominibus: idest quod demonstrationem uel relationem habet alicuius certæ substantiæ quæ omnibus propriis nominibus una eademque uoce significanda est. Nemo tamen putet quod nihil usus habent tertiæ pronomina personæ cum nomina in eam possint personam accipi: & dicat si possent in prima & in secunda inueniri nomina personæ: fortassis nec excogitarentur pronomina. Nam possumus ad hoc dicere ꝙ pronomina semel nominum loco nata: ex accidente habuerunt etiam demonstrationem Sub oculis enim omnes eorum personæ plærunque cernuntur. Itaque præcipuum habuerunt accidens: idest demonstrationem quæ profecta per coniunctionem primæ & secundæ personæ peruenit etiam ad tertiam. quare excogitata sunt pronomina in tertia persona. Non igitur quod non habet tertias personas nomen: ideo excitata sunt pronomina. Sed quoniam expers est demonstrationis: quæ est in pronominibus. Itaque inest utrunque in illo Virgiliano. Hic augustus & omnis iuli progenies satis necessarium. Quia enim cernitur Augustus demonstratione usus est per pronomen quæ nomine fieri non poterat hic. Vt autem qualitatem quoque propriam ostenderet personæ quam demonstraret addidit Augustus. His ita se habentibus certum est quod si dicam: Priscianus scribo & his similia: sine dubio incongrue dico. Nec propter aliud quid: nisi propter personarum inconsequentiã. Tertiæ enim personæ est nomen: uerbum uero primæ. Est igitur consequens ꝙ in duabus tertiis profertur: ut Priscianus scribit. non tamen omnino ubique hoc obseruamus. Quæ enim substantiam significant uerba uel nominationem asciscunt aptissime nomina & in prima & secunda persona: quod non est in aliis consequens: ut sum pius Aeneas. Cicero nominor. & his similia: quamuis græcorum auctores inueniantur licentia solita utentes & in aliis quoqꝫ uerbis primæ & secundæ personæ coniungentes nomina: ut Homerus. ει μαυτη πρόσ ολυμπον αγαινίφον. Euripides in hecuba ηκω νεκρων κευθμονα καί σκοτου πυλασ λίπων ινα δησ χωρισ ωκισαι θεων πολυδωροσ. Idem in bacchi. ηκω διοσ παισ: in quibus omnibus deest ego. Nostri quoque: ut Iuuenalis in quarto. Nam cum sis conuiua mihi promissus habebis Euandrum. ueniens tirynthius. Aut minor illo Hospes. deest enim tu. Supradictis uero idest substantiuis & sine pronomine bene omnes adiunguntur personæ & uocatiuis uerbis. Cum enim ipsa uerba per se substantiam uniuscuiusqꝫ propriam colligant: uel substantiam nominationem necessario relictis pronominibus: quæ ipsa quoqꝫ solam substantiam quantum ad uocem significant: ad noĩa se applicant: quæ propriã qualitatẽ demonstrãt: seu generalẽ:

psona necessario ad se postulat. Transfert positioem. Nam uocem quæ per alios casus tertiæ personæ iure asseuitur trãsponit in secundam.

Non licet nominibus uti. Nisi in uocatiuo: in aliis autem casibus ipso pronomine secũdæ personæ.

Non poterat. Cõplere. Sed quoniam expers est demonstrationis. Proprium pronominis ẽ uel demonstrare nomen uel referre: ergo dicet quis: nõ opus erat pronomine in tertia persona: quando non desinit. nomina in eadem ad quod sufficit illud responsum non esse particeps demonstrationis nomen.

Vtrunque. Et nomen & demonstratiuum pronomẽ quod si nomen suffecisset: alterum superabat.

Sine dubio incongrue dico. Nisi figurate subaudita persona pronominis prima: tunc enim concessa ẽ eiusmodi locutio: sed aliud est ex arte loqui aliud per artem hunc sequitur non tamen ubique hoc obseruamus. Substantiam significant. Idest substãtiua sunt ut sum existo. Euripidis prĩcipium quæ est hecuba habet nomen in supposito uerbi primæ. Venio polydorus linquẽs mortuorum & tenebrarum ianuas: & in bacchide. Venio iouis puer. Venies tirynthius. Nomen cũ secunda persona uerbi. Ipsi uerba substantiua. Duplicata, per ego & sum

seu specialem: ut homo sum: Appollonius uocor: unde ego sum: uel ego uocor per se nemo dicit cum duplicata substantiæ demonstratio sine qualitate nil perfectum significaret: non enim erat possibile propriam positionem quæ significatur nomine proprio attribuere uoci communi. idest ad omnes generaliter pertinenti quod est pronomen: si diceremus. Ego sum: ego nominor uerba ad pronomen referentes. Nam significationem non propriæ qualitatis: sed quæ communiter omnibus accidit essentiæ demonstratiuæ faceremus ad quam pertinet ego: Eadem ratio in cæteris quoque personis est. Manifestum est igitur ꝙ quia confitentur suam positionem nominum supra dicta uerba: idest nominationem euocant ea a tertia ad primam: quando dico Priscianus sum: uel Cicero uocor: cum specialem substantiam quam pronomen additum demonstraret: habeat in se ipsum uerbum substantiuum uel uocatiuum. Itaq; frequenter inuenimus demonstratiuis pronominibus positis non posita supradicta uerba tamen intelligi: Vt. Virgilius in sexto æneidos. Hic Cæsar & omnis Iuli progenies. Adeo quoque demonstratio huius est causa ꝙ aduerbiis quoque demonstratiuis sæpe positis non est necesse addere supradicta uerba: Vt Virgilius in secundo æneidos. Tu ne ille æneas quem Dardanio anchisæ? Idem in tertio. Nam polydorus ego. Idem in eodem. Ecce tibi ausoniæ tellus: hanc arripe uelis. Nec non etiam substantiæ posito nomine frequenter deficiunt uerba substantiua Lucanus in primo. Quis furor o ciues quæ tanta licentia ferri? Virgilius in quarto æneidos. Quis tibi tunc dido cernenti talia sensus? Quosue dabas gemitus? Et qualis tamen & quantus positis infinitis: pro quibus etiam quis ponitur. deficiunt sæpius uerba substantiua quomodo etiam participiis: ut Iuuenalis in quarto. O qualis facies & quali digna tabella. Virgilius in primo Aeneidos. Certe hinc romanos olim uoluentibus annis: Hinc forre ductores reuocato a sanguine teucri: Qui mare qui terras omni ditione tenerent Pollicitus. Non tamen si dicamus: Cicero accuso: bene dicitur: sicut Cicero sum. Non enim accusationis uerbum proprietatem sic significaret substantiæ: quomodo substantiuum uerbum uel uocationis: quæ per uerbum indicatur uocatiuum. participiis quoq; quæ tertiæ sunt personæ: quomodo nomina substantiua bene sociamus uerba: ut possint loco rrium uerbi personarum fungi: ut amatus sum es est. Quæ si deficiant infinita pro his subeunt nomina substantiæ cum uerbo ut ego sum qui amor. Idest ο φιλουμενοσ: uel tu es qui amasti: idest ο φιλησασ. Hæc enim desunt apud nos participia. & attende in his quoque quanta uis est substantiam significantium: quod & loco participii: quod & substantiam ipsius qui agit: uel patitur & actum uel passionem significet: accipitur nomen substantiuum cum uerbo: ut quid est amans: qui amat: quid est nascens qui nascitur. Et loco uerbi participium cum uerbo substantiuo: ut pransus sum pro prandi. meritus sum pro merui. Et nota quod cum & nomen: ut supra diximus: & uerbum substantiuū inuicem: hoc cum participio positum loco uerbi: illud cum uerbo loco participii fungit᷑: ad omnes personas pronominū refertur. Ego sum qui scripsi: tu

sine qualitate quæ ē in nomine inserta.

Suam. propriam.

Qualis & quantus. tanta est uis substantiæ nominalis ut ea non solū coegerit ad sui demōstrationem excitari pronoia: sed ipsa quoq; uerba suæ speī cōticeri atq; omitti in ordine uoluerit nec non idē sæpius usu euenit oppositis his duobus infinitiuis ꝓnoibus relatiuis q̄lis & quātus: ut liquet exēplis. Participiis. Quæ supplēt apd nos ut apud græcos ī multis uicem prætereriti passiui ut pollicitus supple es ī exemplari Virgiliāo.

Quæ si deficiāt. deficiētibus nāq; participiis ī eo tēpore sit confugiū ad relatiuū & uerbū ut ego sum q amor qd græci una uoce participii præsentis tpis expediūt ο φιλουμενος uel p aoristum primū: quo una cū ipsius caremus participio quod est ο φιλησας. Habent. n. græci in oībus temporibus participiū siue coniunctis siue disiunctis. Amās. participiū & nomē esse pōt: sed hic participiū: quod soluitur in nomē & uerbū. Pransus sum. loco prandi regularis præteriti: quod procul ab usu recessit. Et nota quod cum nomen. Nomē cum uerbo substātiuo positum ut amator sum nomē est loco participii:

es qui scripsisti: ille est qui scripsit. Quomodo autem pronominibus uocatiua uerba non adiunguntur: sic nec participiis quippe ad nominationem pertinentia. Substantiua uero aptissime adiunguntur cum actus & passionis essentiã cũ pticipiis significãt ut amatus sum amatus es amat⁹ est. Deinde dicendũ est de constructione pronominum ad uerba. Obliqui casus pronominum omnimodo ad uerba referuntur: quomodo & nominum: ut illius misereor: illi noceo illum accuso: illo nitor. Ex qua constructione intelligitur qualis nascitur affectus personæ sed non reciprocantur quod dicimus. Non enim omnia uerba obliquos desiderant casus nominum uel pronominum: quomodo omnes obliqui casus uerba desiderant: quoniam quædam ex his perfecta sunt & absoluta: quædam defectiua: ut si dicam ambulat homo uiuit currit seder & similia: quæ sunt absoluta non egent obliquis casibus. Sin dicam Accusat uidet: insimulatur imperfecta sunt: & egent obliquorum casuum adiectione ad perfectionem sensus: sed de his oportunius separatim cum de uerbi constructione tractabimus dicetur. Quidam tamen putauerunt perfectiorem uerborum constructionem esse: si pronomina assumant: ut ego scripsi tibi te similia: huius approbatiõem dicunt esse eam ꝙ cum dicam: ego quidem assui: tu uero non: si tollas pronomen incongrua uel incognita erit locutio. Sed hoc facit maxime coniunctio quidem. Ita que ego non arbitror quod dicunt uerum esse generaliter. Non enim omnino egent pronominibus uerba: idque affirmatur non ex poetica solum constructione: cui licet & deficere & abundare: sed ex communi elocutione doctorum: & maxime a scriptorum constructione: qui sine metris scribentes perspicaciter magis ea utuntur: & ex ui ipsius orationis solent quod necessarium est apponere cum manifestum est de obliquorum constructione. Sciendum ꝙ insunt in quibusdam partibus orationis etiam aliarum partium intellectus: ut si dicam. Aiax intelligo hominem: & unum per numerum singularem si dicam Anchisiades: intelligo genitiuum singularem primitiui: & filius cum nominatiuo singulari. Si dicam diuinitus intelligo nomen: cum ex præpositiõe: idest ex diis. Si dicam fortior intelligo magis & positiuum primitiui: idest fortis: Innumerabilis est enim huiuscemodi exemplorum copia: nec est dicendum ꝙ si dicam Anchisiades deest & debet ei addi filius: & si addatur poetica est licentia quomodo & præpositiones solent addere & minuere: ut Terentiuus in Andria. Ad te aduenio spem salutem auxilium expetens. Virgilius in primo æneidos. Scelere ante alios immanior omnes. Ante enim cum comparatiuo positum auctionem auctioni addit. Terentius in andria. Post deinde quod iussi ei dare bibere abundat post. Idẽ in eadem. Pernimium non laudo: per superuacuum esse uidetur. Quanuis amplioris significantiæ causa potest accipi. Idem in eadem. Ab hinc triennium: pro hinc. Item subtrahitur præpositio: Virgilius in primo. Italiam fato profugus: deest ad præpositio. Neque si dicam Aiax: quod

aur substantiuum uerbũ cũ pticipio ut amatus sum ad omnes personas pronoium referẽ ut ego sum scriptor & scribẽs: ego sum q scribo & scripsi: tu es scriptor & scribẽs tu scribis & scripsisti: ille ẽ uel fuit scriptor uel scribẽs ille est q scribit & scripsit.

Quomodo aũt. Vocatiua uerba nõ indignẽt pronoie neq̃ pticipio in contextu indigent.

Non reciprocantur. Non ecõuerso & nemq̃ pe hoc ita apertũ q̃ qđ apertissimum: oratio. n. põt sine obliquo plane & recte pcedere in qua uerbum obliquo careat: sed non ubi sit obliquus sine uerbo: unde admittatur: id quod se quẽtibus facile sit exemplis. Vel ĩcognita. sublato pronoie occultus ẽ sensus huiuscemodi latinitatis: affui uero non sed si additũ fuerit pronomen utrobiq̃ in sua persona & patebit sensus: qui antea erat cõfusus: & erit oratio perfectior ac cõcinnior: ego affui tu uero nõ: assumpto igitur pronoie etiã cũ uerbo absoluto non erit quare desideretur obliquus q omnino nõ est necessarius etiã deficiente pnomine. Cõiunctio uero. Cui licet & deficere & abũdare: cui uenia est concessa quicquid uelit audendi et sine pronomine uerba contexere. Verum hoc non tantum ipsi inueniuntur poetæ: sed & oratores usi atque historiographi cuius rei trita sunt uulgata iam exempla. Anchisiades. patronimicum per augumẽtum litteræ: ut

est singulare: deest unus. In uerbis igitur similiter accidunt: quæ una cum eis intelliguntur: ut in indicatiuis ipsa indicatio & quæ ex ea intelligitur affirmatio. Vnde ad interrogationes respondentes etiam aduerbium confirmatiuum uel non: uel uerbũ indicatiuum reddimus utpote habens in se affirmationem: ut interroganti legis: etiam uel non respondemus uel lego. Sed & de his in constructione uerborum subtilius tractabimus. Inest etiam singularis numerus in uerbo scribo: nec eget ut addatur unus. Manifestumque est ꝙ etiam nominatiuus ꝓnominis inest uerbo. Ergo si supradicta nõ desunt: quia intelliguntur: pronomen deest. Nec tamen si addatur uituperanda sit constructio. Est enim quã do amplioris causa significationis adiunguntur ea quæ possunt etiam si non addantur intelligi: ut legis: etiam lego. Ecce enim quamuis hic aduerbium etiam per se positum intellectum habeat uerbi prædicti: in interrogatione tamen additum non fecit uitiosam orationem: sed magis certiorem. Fit mior enim fit responsio duplici confirmatione. Similiter unum hominem dicimus ambulare ad diuersorum multitudinem: non ideo ꝙ ipsi homini cum singulariter dicimus non inhereat etiam unius numeri intellectus. Iterum ad omnium ab negationem dicimus nullum ambulare. Neminem inueni singulari numero numerum adiungentes singularem. Eodem igitur modo cum absoluta & non discretiua inest prolatio dicimus absque pronomine disputo disputas. Sin autem discretionem alicuius rei uolumus manifestate addimus pronomen: cuius est proprium discernere personas. Non enim ut indicemus personam hoc facimus. eam enim habent in se uerba: Vnde infinita eorum quia deficiunt personis egent uerbis indicatiuis ut quod deest ex his assumant. Ergo discretionis causa: & maxime si coniunctio assumitur ꝓnomen additur uerbo: ut ego quidem affui: tu uero non. Ego quidẽ scripsi: ille uero legit. uel amplioris causa significantiæ: in quo tantum ad alios omnes uidetur fieri discretio: ut Cicero in primo inuectiuarum. Nos non dico aperte consules nos desumus. Intelligimus enim ꝙ nemo alius nisi nos. Terentius in andria. Ego tibi furcifer si uiuo osten-

atlantiades: amphitrioniades: phaetontiades filius uel nepos: quæ relinquuntur intellectui genitiui primitiuorum nominum. Diuinitus. aduerbium quo utitur poeta ut medulitus & funditus. ex diis e medullis e fundo. Intelligo magis. etiam minus per catachresim quando fit a contrario. Nec est dicendum. patronymica enim cum substantiua sint respuunt aliud substantiuum tamen apud poetam ut innuit Priscianus legere est. Aeneas anchisiades & fortis achates & apud Homerum milia eiusmodi. Ad te aduenio. Erin amore hæc insunt uicia. Italiam fato. Id factum est ex solœco ut placet præceptoribus regularum. Deest unus. Quamuis hoc nomen aiax simpliciter & per se fuerit in oratione constitutum: non tamen illi opus est hoc nomine unus: quem fuerint duo: etiam si unus dumtaxat extitisset aiax.

Quæ una cum eis intelliguntur. & suppositum & aliud uerbum ut fit in percunctãdo: legis: respondere sat est per non uel ita: ut sæpissimæ Plautum uidemus & Terentium usos. Pronominis nominatiuus. Personæ primæ etiam secundæ pronomen prætermissum non destruit orationem cui si appositum fuerit neque deformitatem afferet.

Vnius numeri. Idest singularis numeri intelligi possit tam multitudo q̃ unitas. Vnitatis enim appellatione multitudo includitur in nomine præsertim collectiuo: ut neminem uel nullum dicimus ambulare: neminem etiam dicit auctor inueni qui ad singularem numerum referrent. Cum absoluta & non discretiua. cum ad unum tantum refertur: ut ego disputo: tu disputas: etiam sine pronominibus dicitur. Non enim ut indicemus. Additur pronomen uerbo ut fiat discretio personæ non indicium: omnino etenim in ipso uerbo iam est inclusa persona. Egent uerbis indicatiuis. Vt cu-

pio legere: uolo philosophari: actus huiusmodi infinituorum in persona prima consistens non ex ipsis infinitiuis ostenditur quæ personam nõ finiunt sed ex pronunciatiuis uerbis. Coniunctio ut uero. At autem. Nisi discretionis uel significationis causa. pronomen primæ uel secundæ personæ nõ est quare anteponatur uerbo: quandoquidẽ nullum sit de persona amphibolum: sed si fuerit personarum discretio ut patet p exempla superius adducta: uel emphasis in significato: tunc necessarium erit pronominis additamentum: ut ex uerbis colligitur Simonis illius Terentiani. Ego postquam te emi a paruulo & cætera. Et alibi. Ego tibi furcifer si uiuo ostẽdam. Quod genus exempli & ad discretionem & ad significatum pertinet pronominis. Is in hoc loco dupliciter oratione inseritur. Is redditiue: ut is qui rerum causas speculatur foelix: relatiue: philosophus rerum finem uestigat & is quo id facilius assequatur inanes fortunæ blanditias & secularia ludibria detractat: sed ut placet Prisciano: huiuscemodi relatiuum etiam discretiue poni non inconueniens est.

dam quid sit periculi dominum fallere: & illi patrem. Et prima quidem uel secũda persona uerborum nisi discretionis uel significationis causa non egent pronominibus. Quippe cũ sint finitissimæ singulisque uocibus pares habeant & præsentes demonstrationes: Tertiæ uero cum sint innumerabiles una uerbi uoce utentes necessario confusionem faciunt infinitam. Itaq; conuenienter ad eandem discernendam: pronomina quæ sunt finita tertiis uerbi personis adiungũtur: ut per eorum adiectionem incerta significatio finiatur: ut scribit hic: scribit ille: scribit ipse: scribit is: scribit idem. Salustius in Catilinario. Verum enim uero is demum mihi uiuere atque frui anima uidetur. Is ĩ hoc loco & relatiuum & discretiuum est ad omnes. Impersonalia quoq; uerba cum per se infinita sint personarum & numerum additiõe pronominum diffiniuntur: & loco perfectorum per omnes modos accipiuntur uerborum: ut curritur a me: a te: ab illo: a nobis: a uobis: ab illis. Imperatiuo curratur a te ab illo a nobis a uobis ab illis. Similiter optatiuo utinam curreretur a me a te ab illo: a nobis a uobis ab illis. Sic etiam per cætera frequentissime tamen sine additione pronominum proferuntur: & ipsum actum significant licet deficiant pronomina: ut Iuuenalis in tertio Curritur ad uocem iocundam: & carmen amicę thebaidos. Virgilius in primo æneidos. O dea si prima repetens ab origine pergam: Et uacet annales nostrorum audire laborum: deest enim tibi. idem in eodem. Mecumque souebit Roma nos rerum dominos gentemque togatam: Sic placitum est: deest mihi.

¶De Impersonalibus.

PAssiuam quidem uocem habentia : abla
tiuo uel datiuo more passiuorum iungũ-
tur: & intransitiue intelliguntur: ut curri
tur a me uel mihi : Actiuam uero si sint a
perfectis uerbis eorum constructionem seruant : ut iu
uat me quia iuuo te . Virgilius in secundo geotgico-
rum. Et iuuat undantem buxo spectare cithorum. Pla
cet mihi quia placeo tibi : contingit mihi: quia contin-
go tibi . Similiter euenit accidit: cætera quoque datiuo
copulantur & intransitiua sunt: ut licet uacat libet mi-
hi . Exceptis quæ accusatiuum simul & genitiuum as-
sumunt : pœnitet pudet teder piget miseret me illius.
Duo inueniuntur quæ cum genitiuis aliorum omni-
um casualium applicantur . quinque tantum solis pro
nominibus : quorum similes sunt genitiui primitiuo-
rum genitiuis deriuatiuorum : ne concidant : ablati-
uo possessiui pro genitiuo primitiui construuntur . In
terest mea tua sua nostra & uestra : in quibus subau-
ditur in re : idest in utilitate mea : tua : sua : nostra:
Nam si dicamus interest uel refert : mei : tui : sui: no
stri : uel uestri : non ad primitiuam personam : sed ad
possessionem intelligiẽ : ut interest mei filii uel fratris:
uel tui uel sui: uel nostri uel uestri. Cum cæteris enim
quoque omnibus casualibus: idest nominibus : uel ꝓno
minibus participiis supradicta uerba coniuncta geniti
uum exigunt casum : ut interest imperatoris : interest
meorum natorum: interest docentis: idest prodest do
centi : Nam participia tam nominum q̃ uerborum si-
bi defendunt structuram : & uerborum quidem con-
structionem seruant: quando uel absoluta uel transi-
tiua sunt ad alia casualia: quibus ad consequẽtiam uer
bi coniungubtur. Absoluta: ut spirans uiuo: ambulans
cogito: quia spiro & ambulo absoluta sunt . Transiti-
ua misereor tui : miserens tui : noceo tibi nocens tibi:
laudo te laudãs te : potior illa re potiens illa re: & hoc
quidem fit secundum uerbum . Secundum nomen
autem participia construuntur : quemadmodum uer
ba uel intransitiue cũ nominatiuo: uel trãsitiue cũ obli
quis noium ponũtur: sicẽt cũ pticipiis ĩtrãsitiue: ut Vir.
scribẽs floret: ego ĩtelligẽs delector. Trãsitiue: ut egeo
misẽratis: cõsentio misẽrãti: uideo miserãtẽ: potior mi-

PAssiuam quidem uocem . Imper
sonale ideo sic dictum ꝙ nume-
ris careat & psonis: & est duplex:
actiuum & passiuum: actiuum ser
uat regimen primitiui: si sit perfectum & in-
tegrum. ut iuuo. iuuabam. iuua iuueram. iu
uabo. quod uerbum accusatiuũ apponit quẽ
postea supponit impersonale ab ipso. ut me
iuuat ꝙ te iuuo . In summa omne actiuum
impersonale postulat infinitum post se . ut
Iuuat undantem buxo spectare cithorum.
extrahitur miseret & reliqua id genus quæ
passionem uoce supponunt actiua per obli-
quum accusandi & per generandi actionem
siue infinitum alius uerbi apponunt . quan
tum uero ad syntaxim pertinet eorum pri-
ma classis. quattuor enim sunt . generandi
casum a fronte recipit extra: mea: tua: sua: no
stra: uestra : cuia: quæ respiciunt ablatiuum
pragmaticum cum uerbo compositum : ut
mea interest: in re mea est ; licet alia sit ratio
prisciani: secunda classis siue phalanx . Im-
personalium datiuum in fronte sibi asciscit:
tertia acusandi in agente. quarta item accu
sandi in patiente semper : quæ tamen perso
nalia æque sunt si infinitum ipsis adiunctum
cum regimine aggregatum uice recipiant
suppositi: ut bonos libros legere uacat mihi:
Passiuum autem impersonale per se poni-
tur; & nullum omnino casum admittit poni
turque intransitiue ; nisi licentia interueniat
poetica ; quæ rationis est expers sua tantum
auctoritate munita.   Quia iuuo te exem

ferante. Hæ enim constructiones obliquorum ad similitudinem nominum uel pronominum fiunt: ut indigeo illius: indigeo pascentis: faueo legenti: quomodo & faueo amico: & faueo illi: accuso illum: accuso hominem: similiter accuso legentem. Dignor te laude: dignor te illa te: dignor te celebrante. Est tamen quando in nominum uim transeunt participia: & genitiuo coniunguntur relicta uerborum ordinatione: ut fugitans lites participium est: fugitans litium nomen est. Amans illum: similiter participium: amans illius nomen: unde & comparatur amantior amantissimus. Præfectus urbi participium: quia & præficior urbi dicimus: præfectus urbis nomen est. Participium autem comparationem habere non potest: cum loco uerbi fungatur quod comparatione penitus erat quantum est in sua uoce. Nam adiectione aduerbii possunt comparari: ut Virgilius in primo æneidos: Quam Iuno fertur terris magis omnibus unam Posthabita coluisse samo. Similiter participio additur magis hunc colens: q̃ illum. Et nomen quidem loco uerbi fungitur. ad uerbum uero loco nominis: ut faciens eloquentem dico: pro qui facit eloquentem: laudo legentem: quomodo laudo lectorem. Nec mirum pro utroque fungi cum utriusq; accidentia possideat. Et sciendum q; si præponatur coniunctio casuali necesse est aliquam quoque partem casualem copulari: & ad utranque uerbum referri: ut & Dionysius loquitur & Trypho: & Apollonius scripsit & ego: & uigilans proficit & legens & econtra si uerbo præponatur coniunctio: necesse est aliud uerbum ei coniungi: & ad utrunque aliquid casuale referri: ut & scribit & legit Trypho: & pugnat & uincit æneas. Licet tamen uerba primæ & secundæ personæ repetenti nihil casualium adiungere: & perfectam orationem ostendere: ut & lego & intelligo: & doceo & doceor: & scribis & cogitas. Nam ipsa demonstratio locum casualis alicuius fungitur: cum & pronomen & nomen per eam intelligitur: tam in prima q̃ in secunda persona. Nam tertia uerbi persona: quæ infinita est eget aliquo casuali. Quod autem fit in nomine: hoc etiam in aduerbio q; ui adiectiuum est uerbi exigit ratio fieri: ut & bene & docte scribit. Necesse est enim coniunctiones præpositas uel diuersas personas coniungere: quæ sunt in casualibus: uel qualitates quæ sunt in aduerbiis. Communiter autem actum uel passionem necesse est consequi: quæ est in uerbo uel participio: uel actus uel passiones copulari. Communes autem personas consequi uel qualitates ipsi actui accidẽtes geminari: & tunc actum inferre. Si enim non præponat̃ coniunctio licet diuersas iferre partes: ut scribit Dionysius & trypho: scribit Dionysius & legit. Si enim præponam coniunctiones dicendo & scribit Dionysius necesse est alterum uerbum subiungere & dicere. & scribit Dionysius & legit. Rursus si dicam & Dionysius scribit: necesse est alterum casualem inferre: & dicere & Dionysius scribit & Apollonius. quippe cum præposita coniũctio copulatiua uel disiũctiua oĩmõ cogit cõsimilem ptem repetere: idest uel casualẽ: uel carẽtẽ casu & eũdem casum uel modum:

plum perfecti uerbi.
Aliorum omnium casualium. nominum.
Nam participia tam nominum q̃ uerborũ. nam participio idẽ conceditur a tergo tegimẽ quod item suo uerbo. & structura qualis nomini: ut seruiens uirtuti floreo: seruio uirtuti & floreo: seruiẽtem uirtuti aeterna laus comitatur: illum qui seruit uirtuti æterna laus comitatur: uiuens spirat: qui uiuit spirat. uolans ad astra non moritur: qui uolat ad astra non moritur. sed quid opus ista glosemmatis indicare quæ queant per se uel semidocti ac nouicii cognoscere. Cum loco uerbi fungat̃. uerbum formatione nullo modo comparatur. Cõstructura æque quando ipsa comparatio fit ab uno actu ad alium: ut libentius lucubro q̃ dormio. & studiosius lego q̃ comedo. Et sciẽdum. præpositio anteposita nomini copulat duos casus similes sub eodem uerbo. Cæterũ si antecesserit ipsum uerbum duorũ erit copulatiua uerborum sub eodẽ nomine. ut & maro cecinit. & Homerus bellum troianum homerus uirtutem ulyssis & scripsit & commẽdauit Vlyssis errores & cecinit & fleuit. Sciendum tamen est possessiua nomina in recto casu uel in alio quouis sicuti natura uerbi postulabit & uenustius & aptius copulari solent q̃ in casu generandi primigeni ut floridissimus ẽ & plinianus sermo & Ciceronianus aut contra altero eorũ existẽte in casu prio eiusdẽ pri-

ut & scribo & intelligo: uel scribo uel intelligo: & meus seruus & tuus: uel meus seruus uel tuus. Sciendum tamen est q, licet genitiuis in huiuscemodi constructione copulare nominatiuos possessiuorum. Quippe qui uim genitiuorum primitiuorum suorum possident: ut pulcherrimi sunt & homeri uersus & Virgilii. Similiter licet dicere & Agamennonis filius: & Menelai filia sociati sunt: & frater noster & uestri & meus seruus & illius. nec solos nominatiuos possessiuorum, sed quoscunque casus bene possumus cum genitiuis possessiue prolatis coniungere: ut ager meus est & fratris & tua est ciuitas & omnium: & mei filii est hæreditas & cognatorū: & meo seruo & fratris dedi: & meum amicum & patris di'igito: & mei filii & uxoris meæ & meo filio delector & castæ matris. Similiter omnia possessiua possunt proferri tam nomina q̄ pronomina. Genitiuos quoque & ablatiuos inuenimus coniungi uerbo impersonali: quod est interest & refert: de quibus supra diximus ut interest mea & patris. refert tua & imperatoris. Modos quoque ut diximus necesse est supradictis coniunctionibus præpositis eosdem plærunque adiungi ut legis & discis: & lege & disce: utinam & legeres & disceres: utinam aut legeres aut disceres: cum & legas & discas: cum aut legas aut discas: cupis & legere & discere. Licet tamē uariare: ut & legisti & lege: & legisti & utinam legas. Casus quoq; eosdem sociari exigunt copulatiuæ: uel disiunctiuæ præpositæ uel interpositæ coniunctiones quando unum uerbum ad eos refertur: ut ego & tu legimus: uel mei uel tui miseretur: & mihi & tibi prodest: uel me uel te ledit: uel Cicerone uel Virgilio delector. His constructionibus inueniunt quædam contraria apud actores: licet non repetantur coniunctiones supradictæ: sed hic interponantur: quomodo si repetantur. Virgilius in primo æneidos: Succinctam pharetram & maculosæ tegmine lyncis: Aut spumantis apri cursum clamore prementem. Sed melius in quibusdam codicibus finem. pharetra inuenitur. Quidam tamen lyncis cursum a communi accipiunt. Idem in septimo. Quod scelus aut laphytis tantum: aut calydona merentem. Sed melius hic quoque in quibusdam codicibus inuenitur. Quod scelus aut laphytis tantum calydone merente: uel aut laphytas aut calydona merentem. Eandem quæstionem habet etiam illud. Iusticiæ ne prius mirer belline laborum. Sed inuenitur etiam iustitiæ ne prius quod est aptius. Similes enim quæque coniunctio dubitatiua uel interrogatiua exigit casus. Hoc autem sæpe fit ubi anceps est constructio dictionum. Nam & succingor hanc rem: & hac re succingor dicimus. Virgilius in septimo: Palla succincta cruenta. Idem in quarto æneidos: Tuumque dulce caput magicas inuitam accingier artes: & Mars perdere gentem Immanem laphytum ualuit concessit in iras Ipse deum antiquam genitor calydona dianæ: Quod scelus ut laphytis tantum aut calydone merente: & quod scelus aut laphytas tantum: aut carydona merentem. Vtrum queetiam bene dicitur & miror iusticia & iusticiæ. Et rectius quidem ad præpositum casum esse etiam consequentem interposita coniunctione, non tamen penitus absque ratione esse uidetur: siquid tale in-

mittitur ut fortissimus fuit & Sergianus latertus & milōis cro toniatæ. & Agamennonius filius & Menelai filia sociati sūt figurate dictū: ubi uirile genus muliebre cōcipit In sūma cōstructio ex frequētissimo usu diuersos copulat casus diuersasq; clausulas. Casus quoq; eosdē sociari aduerte per trāsitū canona figuratæ structuræ ī quo illud de auctore pcipiēdū dūtaxat relictum ē. Syndesmū siue copulatiuū ut & siuæ solutiuū: ut uel æq; præpositum ac interpositū clausulis similitudinē desiderare casuū: ut ego & tu legimus ubi interponitur copula: uel mei uel tui misereť: ubi solutio plata ē: & mihi & tibi pdest ubi copulam in fronte conspici casualium: & tñ hæc oīa cōfundit auctoritas. Quidam tñ lyncis cursum a cōmuni accipiunt. ut se quaſ sic ordo p̄ mētē clamore cursū spumāris apri & maculosæ lyncis. tegmine autē & pharerra ad succinctam referanť ablatiui. Et rectius qdem ad præpositū casum. Copula plus cōuenit similitudini casuū & consequentem interposita structurā magis desiderat. Vt misereris mei. Verbū plerūq; recipit utrobiq; pnomen diuersū & regimie & q̄litate: ut das mihi hic pnomē sub audiť efficiēs effecto iā indtō apparente.

Nulla p̄positio trāscēdit carpti materiā

ueniatur apud auctores. Pronominum obliquis casibus coniuncta uerba duas exigunt personas efficientis & efficiendi: idest agentis & patientis: ut misereris mei: das mihi: uides me: dignaris me. Similiter in omnibus casualibus: & in reciprocationibus personarum: hoc est quando eadem persona: & agit & patitur. & utimur eisdem constructionibus: ut misereor mei: inuides tibi: orat se ille & similia. Nulla praepositio per compositionem potest pronomini adiungi. Itaque per solam appositionem obliquis casibus eorum praeponitur: apud graecos quidem ferre omnibus: excepto uocatiuo. Apud nos uero accusatiuo soli uel ablatiuo: ut ad uos: in nobis. Vnde mecum: tecum: secum: nobiscum: uobiscum non accipienda sunt composita: quomodo nec quocum: quacum: quibuscum: & similia. De accentu autem in libro: qui est de pronomine sufficienter dictum est. Nominibus uero praepositiones adduntur tam per appositionem quam per compositionem quidem: quae fit in nominatiuo: cuius seruant compositionem: etiam obliqui: ut indoctus: indocti: indocto: indoctum: indocte. Per appositionem uero supradictis duobus obliquis casibus: uerbis uero & aduerbiis per solam compositionem adiunguntur praepositiones. Participiis autem tam secundum uerbi compositionem quam secundum nominis appositionem: ut perlegens a perlego: efficiens ab efficio: ad legentem a legente: ut ad puerum a puero. Sciendum tamen quod recta ordinatio exigit: ut pronomen uel nomen praeponatur uerbo: ut ego & tu legimus, Virgilius & Cicero scripserunt. Quippe cum substantia & persona ipsius agentis uel patientis: quae per pronomen: uel nomen significatur: prior esse debet naturaliter quam ipse actus: qui est accidens substantiae: licet tamen & praepostere ea proferre aliquem auctorum usurpatione fretum. Et prima & secunda persona: uel in se reciprocantur: uel in alias diuersas transeunt: cum non absolutis uerbis adiunguntur. In sese quidem reciprocantur: ut misereor mei: misereris tui: noceo mihi: noces tibi: laudo me: laudas te. In alias uero diuersas transeunt: ut misereor illius: misereris mei: noceo tibi: noceo illi laudo te: & laudas illum. Tertia uero persona: non solum eadem patitur: sed etiam in aliam tertiam extrinsecus potest transire. Quippe cum diuersae in ea possunt esse personae quod & in prima & in secunda non inuenitur. Quippe cum sint finitissimae & uocibus unicae: ut iste accusat illum: & ille hunc: & in se reciprocatur eadem ut ille accusat se. Prima autem in aliam primam transire non potest: nec secunda in aliam secundam: scilicet quia nec possunt esse diuersae primae & secundae: sed uel in se reciprocantur ut dictum est: uel transit prima in secundam uel tertiam: & secunda in primam uel tertiam: ut uideo te uideo illum. Tres igitur personae eandem quidem constructionem habent reciprocam unam: ut prosum mihi prodest tibi prodes illi. Transitiuam uero prima quidem & secun-

percurrens tritissimam pronomen non recipere praepositionem nisi iure seruili. duos enim casus regendos eius opera & officio exponit accusandi: scilicet & auferendi: cum graeci omnes propriae extra nuncupatiuum liberalius suos praepositionibus offuscant, ut ἐξ ὧν ἐπὶ φρεσὶ πρὸς Ἀθηνᾶ. Mecum tecum. & reliqua id genus: quae afri cus uoluit esse personalis aduerbia. Contra: Priscianus pronomina monoptota.

Participiis autem. participio correspondent praepositiones: & appositae & compositae componitur quidem existente iam uerbo illius composito: ut perquirens. secus minime quod tunc uim nominis affirmat quoque simplici uerbo ipsum associetur cum alia parte: ut indoctus. De appositione & seruitio praepositionis ad ipsum inane plura fabulari: siquidem quo iure nomen eodem & participium eius opera uariatur.

Sciendum tamen. nunc eo recurritur. unde fuit hactenus producta digestio: & est mere artis praeceptum: quod proponit habens gradum ad particularem quendam canonem uenustatis: quod naturaliter nomen in ipso contextu antecedit uerbum: quem locum saepissime illi adimunt oratores. Primo namque appositum suppositum medio fine uerbum ipsi constituunt. ut carthaginis opes Scipionis prudentia destruxit. Priscianus uero prudentia Scipionis destruxit opes carthaginis: hoc non praeterit qui sunt lectores elegantiae obseruatorum non in frequentes.

Quam ipse actus, qui per uerbum exprimitur. Reciprocantur retransitorie in eandem sui personam regrediuntur. Misereor illius. transitus de prima in tertiam miserationis & tristiciae. Prima in aliam pri-

da persona ad binas personas: ut prosum tibi prosum illis: prodes mihi: prodes illi. Tertia uero ad tres: superat enim hac una quod tertia in aliam tertiã trãsitiue profert: ut ille prodest mihi: prodest tibi: prodest isti.

¶De constructione deriuatiuorum secundum personam.

POssessiua tamen quia duas continent personas: idest possessoris & possessionis, necessario trib9 cõstructionibus ordinant, cum eorum primitiua duas habeãt: reciprocam: idest sui passam: quam græci ἰδιοπαθῆ uocant: & transitiuam. Sui passam, ut uideo memet: trãsitiuam ut uideo te uel illum. Possessiua uero modis construuntur tribus cum uerba a possessore in possessionem: & a possessione in possessorem: uel extrinsecus transferantur a possessore in possessionem: ut doceo meum filium: doces tuum discipulum docet ille suũ auditorem. A possessiõe uero in possessorem: ut paret mihi meus filius: paret tibi tuus cliens: paret illi suus seruus. Extrisecus ut doces tu: uel docet ille meum filium; doceo ego: uel docet ille tuum filium: doceo ego uel tu suum illius filium: sed melius hoc per retransitionem fieri dicit: ut rogat me ille ut doceam suum filium. Cum enim suum sit relatiuum: exigit ut prius cognoscat persona sui possessoris: ad quam refert. Et secundum quod omnia illa possessiua possessoris quidem personam, secundum primitiuum significant. Possessio uero ipsa, tertiæ est personæ: ut meus: tuus: suus: quõ & nomina: quibus coniunguntur: ut meus pater: tuus: filius. Excepto uocatiuo: qui solus in primæ personæ possessiuis inuenitur: cum secundæ copuletur personæ: ut o mi pater: o mea tu: o noster chremes. Omnia tamẽ possessiua, in genitiuos primitiuorum etiam uerbis sociata possunt resolui: ut amicum meum moneo. pro amicum mei. & Euãdrium filium Turnus interfecit: pro Euandri filium: & Daunius filius ab Aenea uictus est pro Dauni filius. Hoc autem interest inter possessiuum pronomen: meus tuus suus: & primitiuum mei tui sui: quod uoce possessiui genus: & casus: & numerus ipsius possessionis ostendit. Et substantiua quidem uerba possessiuis coniuncta, ad possessores referunt: ut tuus sum filius, meus es pater: suus est illius seruus: in una eademque persona possessor simul & possessio intransitiue intelligi non potest: nisi figurate dicat aliquis: meus ego sum seruus & dominus: & similia. Persius: Vindicta postquam meus a prætore recessi: & Euripides ἐγὼ δὲ ἐμὸς εἶναι. Sin autem aliquibus uerbis ea sociamus, ad ipsarum possessionum actum uel passionem pertinentibus, necesse est, cum in prima & in secunda esse persona intelligatur: primitiua quoque eis pronoia adiũgi, quomodo etiã noibus: ut tu meus filius legis,

mam. eo scilicet modo quo tertiã tertia trãscendit discrete. si dicerem ego me laudo: agentem me & patientem huius laudis nõ alium ostẽdo in eadem prima persona quod fieri potis nequaquam est.

POssessiua tamen. pronominum bifaria possessio simplex primitiuorum duplex declinatorum. primigenia possessio duobus modis adnotatur. idiopathice & transitiue. idiopathice cũ ad seipsam reciprocat & transit: ut meipsius moreor fœlicitate transitiue ut tui ipsius gaudeo fortũa. declinata autem tripliciter strunnt. Cum possessor antecedit rem possessam. ut uendidit Iccius sua armalicum cõtra possessori præstat ipsa possessio: ut sua arma Iccio minus contulerunt quam libri Panecii. cum possessor affigit aliene possessioni: ut Iccius mercatus ẽ libros tuos. hæc & si pene alia sint forma expressa non procul tamen ab auctoris sententia recedũt Iussus id feci non sponte. ¶Per retransitiõem. cum in personam possessoris remotam, sua retransit possessio adiecto pronomine relatiuo eiusdẽ possessoris. In primæ personæ possessiuis. possessiuũ primæ personæ intelligitur: quod spectat in intellectu ad primam personam non quod ipsum sit primæ: ut meus cuius uocandi casus. statim de tertia i secundam per apostrophã transit: licet a possessiuo descendat. quod protulit pronomen primæ. Hoc autem interest primitiui pronominis & deriuati in possidendo differentia nota est. quippe deriuatum rem possessam denotat cum possessore. siquidem: ut polo superius patet. ad possessorem in eo semper relatio fit: si uerbo præsertim substantiuo constructa loquela fuerit: ut tuus sum familiaris. primitiuo autem mera possidentis significatio constat. Possessor simul & possessio intransitiue. quod necesse esset utrunque esse eiusdem personæ: quod fieri non est. Euripides tamen ego sum meus dixit: hoc est nemini obnexus. Ad ipsarum possessionum actum uel passionem. ut meus filius. Intelligatur. scilicet actus. Hoc autem uidetur schematicũ. & latine factum, ut latius post

ego tuus pater doceo: & tu Vir. doces: ego priscianus doceor. In eis enim constructionibus uerba quae non substantiam significant ad ipsas possessiones: non ad possessores pertinent: idest quando nominatiuis possessiuorum adiunguntur uerba. Sin autem in una eademque persona uerborum obliquo coniungatur pronominis casui, necesse est reciprocationem: idest sui passionem fieri: & eandem personam agere aliquid in se simul: & a se pati: ut misereor mei: inuideo mihi: inculo me. ¶ Et sciendum quod graeci quidem compositis utuntur pronominibus in sui passione: idest ἰδιοπαθείᾳ: ut ἐμαυτὸν διδάσκω: σαυτὸν διδάσκεις: ἑαυτὸν διδάσκει. Hoc idem etiam in possessionem transitione facta a possessore faciunt: idest genitiuo composito primitiui pronominis utuntur, pro obliquo possessionis: ut τὸν ἐμαυτοῦ ἵππον ἀντιποιοῦμαι. τὸν σαυτοῦ δοῦλον τύπτεις. τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεύει. Pro his autem omnibus latini simplicibus utuntur pronominibus: Homerum sequentes: qui simplicibus ubique etiam pro compositis utitur pronominibus: ut mei misereor: & mei filii misereor: mihi noceo: & meo filio noceo: me accuso: & mei filium accuso. Saepe tamen etiam in reciprocationibus solemus uti assumentibus syllabas pronominibus: quibus discretionis quoque causa utimur: ut mihimet inuideo: tibimetipsi noces: sibimetipsi prodest. Illud quoque notandum quod possessiua pronomina primae & secundae personae, siue possessoris sui: siue extrinsecus personis, bene copulantur: tam agentia quam patientia: siue in seipsa reflectantur: idest reciprocentur: ut meus filius uel tuus diligit me: diligit te: diligit illum: diligit se: filium meum uel tuum diligo ego: diligis tu: diligit ille. Tertiae uero personae possessiuum, sine uoce altera significante possessorem, non potest adiungi alii personae per se. Si enim dicam suus seruus ministret tibi, uel sibi: soloecismum facio: quia in possessiuo primae & secundae personae: sicut ostendimus recte construitur cum quacunque persona copuletur. Nec mirum, cum primae & secundae personae possessiua, finitas habeant possessorum personas: quippe in unicis uocibus primitiuorum constitutas: & demonstratiuis. Tertiae uero personae possessiuum, non solum ad omnes uoces pronominum tertiae personae: uerum etiam ad omnes personas nominum potest referri: ut suus istius, illius, ipsius hominis: sine quibus additis perfectum sensum non habet. Idem fit etiam per obliquos casus: ille uel iste: uel homo, suae opis indiget: suo filio parcit: suum morem sequitur. Nec mirum hoc fieri in tertiae personae possessiuo: cum uim genitiui possideat sui primitiui: quod uel reciprocum est. i. sui passium ἰδιοπαθὲς: uel retransitiuum: in quo necesse est prius personae tertiae significationem uoce aliqua fieri: ad quam iste genitiuus uel reliqui eius casus referantur: ut ille sui miseretur: ille sibi donat. Vir. se celebrat. Et pro composito graeco ἑαυτοῦ: ut diximus accipitur: quod apud graecos in tribus quidem inuenitur personis: & uel in se reflectit actum suum: uel in possessionem suam. ἐμαυτοῦ κήδομαι: καὶ τοῦ ἐμαυτοῦ δούλου κήδομαι, σαυτὸν τύπτεις, καὶ τὸν σαυτοῦ δοῦλον

& fusius per ipsum auctorem explicabitur. ¶ In sui passione, quam uocant idiopathiam: ut me ipsum doceo: teipsum doces: seipsum docet, exempla sunt Apollonii commodato ab auctore accepta. ¶ Hoc etiam in possessionem, quando possessor in possessionem recurrit: ut filium mei castigo: tui seruum uerberas: filium tui erudis. Discretionis causa. syllabicae additionis extum recipientibus pronominibus differentia facit: ut saepius utamur. Sunt autem me. se. te. quae in suam cuiusque: & non in aliam sese colligunt positionem. gratia exempli. tibimet ipsi noces: idest tu solus recipis: & non alius a te iniuriam & nocumentum. Volunt autem nonnulli hoc effici per figuram, quam uocant tautologiam. Personae primae & secundae: idest: quae a pronominibus primae & secundae torquentur: qualia meus & tuus. Siue possessoris sui: ut filius meus uel tuus me uel te diligit: siue possessoris sui ad hoc pertinet exemplum.

Siue extrinsecus. ubi possessio aliena est. filium meum ille diligit. uel melius sic intelligitur. possessiuum pronomen prima & secunda persona apte struitur cum suo primitiuo. ut ego diligo filium meum: & extrinsecus: me diligit filius meus. possessiuum autem pronomen tertiae non quadrat cum prima nec cum secunda pronominis primitiui ut suus seruus tibi seruit aut mihi seruit. tertia cum altera apte ut suus illi seruus seruit. Cum uim genitiui possideat sui hoc pronomen reciproce ponitur siue retransitiue & propterea eleganter graeca appellatione idiopathes. i. sui ipsius passiuum nuncupatur quod illi per compositionem exprimunt ea sui ipsius tan

τυττειο. ἑαυτῷ ξαρίζεται. και τῷ ἑαυτοῦ ἀκροατῃ χαρίζεται. Igitur apud latinos supradictorum compositorum pronominum, nisi in tertia non habemus significationem personæ: idest sui sibi a se. Ideoque etiam nominatiuo caret: quomodo supradicta apud græcos composita: & illi quidem siue ἰδιοπάθεια sit, idest reciprocatio, uel sui passio; siue in possessiua transitio fiat, utũtur supradictis compositis: ut ostendimus. Nos uero primitiui quidem sui sibi se a se, uel per reciprocationẽ; ut sui potitur: sibi indulget. Vel per transitionem ut hortat me ille, ut sui potiar: rogat te ille ut sui idulgeas. Possessiuis uero, cum in ea possessiuorum fiat transitio: ut sui serui miseretur: & suo seruo prodest: & suum seruũ diligit. Nec aliter tamen potest supradictum possessiuum tertiæ personæ construi cum aliis extrisecus personis, nisi per transitionem: quomodo & primitiuum eius: nisi prius a possessore eius proficiscatur in aliam uerbi personam. Et sic ab illa rursus ad passionem tertiæ, sicut & ad se: ut rogat me ille ut suus seruus ministret mihi uel tibi: precatur, ut sui patris miserear: petit te: ut suo profis filio. obsecrat Cicero Varrõem, ut suum erudiat natum. Et notandum: q cum a tertia in tertiam fit retransitio personarum: in dubium uenit possessio: ad quam pertinet earum: ut rogat illum ne suo noceat filio. Ambiguum est, cuius suo filio: istius, an illius est rogantis: an eius qui rogatur: quomodo & apud græcos: παρακαλεῖ πλάτων ἀριστοτέλην, τὸν ἑαυτοῦ φίλον παιδεύειν: dubiũ fit, utrum Platonis: an aristotelis suum.

De secũda differentia pronominum possessiuorum tertiæ personæ, ad alia possessiua.

Omnium possessiuorum: tam nominum q pronominum per quẽcunq; casum prolatorum loco, licet genitiuis uti primitiuorum: ut Euandri filius: p Euandrius filius: & Euandri filii: p Euandrii filii: & Euandri filio, pro Euandrio filio: & Euandri filium pro Euandrium filium: & Euandri fili pro Euandrie fili: & ab Euandri filio pro Euandrio filio. Similiter per omnes casus tam singulares q pluralis: licet tam pronominibus q nominibus uti. Itaq; licet genitiuos quorumcunq; casualium cum possessiuis per quencunq; casum plati coniũgere: ut mea causa labora & illorum: meum patrem honora: & Cato nis: tuo patri parce & fratris: tuum imperatorem & cõmilitonum, sequere: & noster & fratris mei pater: sua ille confidit & patris uirtute: similiter figuratur constructio in omnibus possessiuis. Terentius in andria: Meo studio atq; hospitis. Est tamen aliqua differentia ad genitiuum primitiui in possessiuo etiam tertiæ psonæ: cuius nominatiuo tũc utimur: quando ad suum possesiorem possessio transitionem facit, & non ad alium: ut indiget illius uel ciceronis, suus filius: præstat illi uel Ciceroni suus filius: uidet illum uel Ciceronem suus filius: bene meretur de illo uel de Cicerone suus filius. Similiter passiua quæ a possessore solo nominatiuum possessionis exigunt. ut amatur ab illo uel a Cicerone suus filius. Necnõ tamẽ tã noĩatiuo q aliis casibus possessiuis licet uti: cũ possessorẽ ostẽdimus extrinsecus facientem transitionem ad aliquã aliã psonam: pro sua possessione: ut rogat me ille: ut suus legat apud me filius: & ut suus doceat a me filius: & sui miserear filii: & ut suo donẽ filio: & ut suũ

reciproce q cum possessione. ut mei curam gero & mei serui curam gero. te ipsum uerberas & tui seruum uerberas sibi ipsi gratificatur & sui ipsius auditori gratificatur. reciproce autẽ & retransitione differunt q reciprocatio ad se ipsum transitio ad se ipsum per alium pertinet. Quomodo & primitiuũ eius quod est sui tertiæ autẽ personæ pronomen, ad tertiam possessiui transitus & obductus atq; icet tus. ut rogat Plato Aristotelem sui amicum ut erudiat: dubium est utri us amicum accipias.

Omniũ possessiuorũ. Quõ struantur possessiua pronomina cuiusque personæ graphice docuit: & adamussim nunc aperit alias difficultates quæ non parui sunt momenti: & q bus impugnatur a pluri mis. præcipit possessiua nomina & pronomina in genitiuos casus resolui debere primitiuorũ suorum. si prius ita posita fuerint mox genitiuo primitiui utendum esse pro ipso possessiuo in quocũ que casu: id quod aperit statim exemplis. Itẽ possessiuo pronomini i quocunq; casu adiungi posse genitiuum primitiui: ut apud Teren. i and. meo studio atque hospitis. postremo probat exemplo xenophontis atq; demosthenis huiusmodi structure usum fuisse atticis per quam peculiarem.

Cuius nominatiuo tũc utimur. quotiens transitus fit a possessione i possessorem constituenda ẽ ipsa possessio cum suo p nomine i casu recto tã i actiuis q passiuis: ut Cæsarem seruat suus miles a Cæsare seruat suus mi les. Possessorem extri secus faciẽtem. nõ ad se

sequat filium: & ut suo potiar filio: cum in possessiuis primæ & secundæ personæ: licet etiam non possidentes construere sic: accusas meum filium: misereor tui filii: inuidet ille meo filio. ¶ Discretionis quoq; causa uel abundātiæ, solet cū genitiuo possessoris addi nominatiuus possessiui: ut suus est homeri mos: intelligitur nō alterius: & suus Ciceronis filius, hæres est patris constitutus: suus dicitur ad discretionem illius: qui secundum legem suus non est. Idest sub potestate patris legitimi non est. q autem suus pro uniuscuiusque proprio accipitur: confirmat Virgilius in georgicis: Molles sua thura sabæi. Terentius i phormione. Quot homines, tot sensus: suus cuiq; mos est. Si aūt in possessionem fit a possessore trāsitio, obliquis possessiui utunt: ut Cicero miseretur filii sui: præbet suo filio: aspicit suum filium: potitur suo filio. ¶ Si extrinsecus fit trāsitus in possessionem: tertiæ personæ, sufficit genitiuo uti ipsius possessoris: ut misereor filii Ciceronis: accuso filiū Ciceronis: potior filio Ciceronis. Licet tamē addere etiam possessiui casus consequentes: uel discretionis causa: uel abundantiæ: ut egeo ingenio sui Ciceronis: benedico ingenio sui Ciceronis & similia. Illud quoque sciendū q cum in aliis possessiuis liceat genitiuo uti primitiuo p omni eorum casu: quod ostendimus. In hoc quoq; possessiuo pronomine tertiæ personæ quomodo in aliis: tunc utimur: cum ipse possessor aliquid agat in possessionem suam; & cum in aliam personam trāsitum ostēdatur facere pro sua possessiōe: ut amat ille suum filium: & amat ille sui filiū. benedicit filio suo: & benedicit sui filio. petitur a me ut prosim suo filio, & ut prosim sui filio. ¶ Si ipsa tamē possessio i possessorem facit transitionē: non est congruum uti primitiui genitiuo p possessiuo: quia uim habet: compositi græci. ut Ciceroni reddit sui filius: nō satis cōmode pro hoc dicitur Ciceroni reddit suus filius: nec Cicerōem laudat sui filius pro su⁹ filius: & similia: quia nec apud nos: nec apud græcos bene dicitur. κικερωνα φιλει ο εαυτου υιος. nisi more attico pro simplici accipiatur. Et sciendum q primitiuum eius tam singulare q̄ plurale est: licet in possessiuo: & unum & plures possessores eius intelligere pro significatione genitiui ad possessorem pertinentis: ut suus illius filius: & suus illorum. Nec etiam mirꝫ si p retrāsitionem Romani utuntur his p̄noibus. i. sui sibi se a se: & eius possessiuo, ut ostendimus. Nec nō si ad coniunctionem sui etiam in alias personas aliqd agat: ut uocat me ad se: ducit te secum: & trahit oīa i se: uel cū trāsitū fit in aliquos etiam sibi coniunctos: ut ille miseret eorum qui secum uiuunt, uel sibi parentum; uel secum degentium: dat sibi fauentibus: incusat secum certantes: iuuidet se indigentibus. ¶ Et uidentur hæc omnia possessiuorum uim habere & similia nec incongrue uidentur huiuscemodi constructionem habuisse: cum attici quoque soleant compositis in huiuscemodi uti constructionibus. Xenophon απομνημονευμάτων primo ἀλλα σωκράτης ἔφη ὁ κατήγορος τοὺς πατέρας προπηλακίζειν ἐδίδασκε πείθων μὲν τοὺς συνόντας αὐτῷ σοφωτέρους ποιεῖν τῶν πατέρων. Idem in eodem ἀλλὰ σωκράτης ἔφη ὁ κατήγορος οὐ μόνον τοὺς πατέρας ἀλλὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς ἐποίει ἐν ἀτιμίᾳ εἶναι παρὰ τοῖς ἑαυτῷ συνοῦσι. Demo-

quale esset, cupit ille ut suus apud se legat filius. Cū in possessiuis primæ & secundæ prætermittitur: & nonnunq̄ ipse possessor in cōstructura: sed ipsi intellectui reciproca: ē illud quoque seruandum: quot alii ad uenustatē oratiōis trāsferūt pronomina tertiæ psonæ solere cum patrio casu possessoris in structura copulari & accipi loco proprii cuiusq: ut apud Virgiliū. india mittit ebur molles sua thura sabæi. Discretionis autem gratia hoc fieri placet prisciano: ut si dicat: suus est homeri mos p prius ipsius Homeri: & nō alius mos intelligatur. Si autem in possessionem . si etransitiue ponitur possessor possessionis pronomen obliquetur. Si autē aliena fuerit possessio ad nomen possessoris in casu patrio regressus fiet. Illud quoque sciendum. Sensus est. pronomē tertiæ personæ primitiuum in genitiuo casu ponitur pro omni casu. possessore uel per se: uel p alium aliquid agente in suam possessionem: sed melius utimur possessiuo pronomine in eo casu quē requisierit uerbum ei adiunctum. Quia uim habet compositi græci. id quod etiam superius dictum est ut ex græco exēplo Apollonii. Ciceronē diligit sui ipsius filius, non sat cōmode nisi more attico p simplici accipiatur. quod ē sui quod quidem pronomen cum i eadem uoce utriusq; sit numeri ad utrunque strultur ut sui filiorum cu tam habet quis possessiui eius & unum & plures aliquādo possessores innuat quot patet ex significatione casus patrii. qualē quidem structuram attici primi condiderunt: ut apud xenophontem i libro qui inscribitur apomnimoneumaton Sed Socrates. Inquit accusans patres docuit suadens quidem conuersantes secū ut essent pa

sthenes καὶ pro Xenophon ἀπομνημονευμάτων secundo Χαιρεφῶντα δέ ποτε καὶ Χαιρεκράτην ἀδελφὼ μὲν ὄντε ἀλλήλοιν ἑαυτῷ δὲ γνωρίμω αἰσθόμενος διαφερομένω. quod autem etiam genitiuo uel datiuo qui loco sit genitiui possessoris: bene additur etiam possessiuum: ut supra diximus: non solum nostrorum sed etiam antiquorum usus cõprobat. Virgilius in buccolicis. Et me phœbus amat phœbi sua semper apud me Munera sunt lauari: & suaue rubens hiacytus. Terẽtius in adelphis. Suo sibi hunc gladio iugulo. & plato in timæo μήτε ἄρα ἀργύριον μήτε χρυσὸν μήτε ἄλλο πόθεν κτῆμα αὐτοῦ ἴδιον. Et quod mirum est hoc ipsum τὸ ἴδιον etiam primæ & secundæ adiungitur personæ apud illos: ut Isæus ἐν τῷ πρὸς εὐκλείδην οὐ κάντα ἴδια τὰ ἐμαυτοῦ. Demosthenes ἐν τῷ πρὸς περικλέα, οὐ περὶ τὸν ἐμὸν ἴδιον

pro quo nos dicimus meum proprium & tuum proprium. dicitur tamen & suum proprium illius, ut non putetur abundare suum: semper indubitabilem discretionem significare. Illud quoq; notãdũ quod tertiæ personæ possessiuum, ad innumerabiles ut diximus refertur personas possessorum: quippe cum ad oĩa tertiæ personæ pronoĩa: & ad oĩa nomina & participia potest referri: ut suus illius: suus istius: ipsius huius: eius suus. Virgilii uersus: sua dicentis diligentia. Primæ autem personæ possessiua & secundæ, nõ egent per se prolata dictione alicuius genitiui: cum uim genitiui finiti in se habeãt. Quomodo nec suus eget genitiuo sui primitiui: quem in se possidet: sed extrinsecus alterius uocis propter multitudinem tertiarũ personarũ ad quas necessario & primitiuũ sui: & possessiuũ ipsum refertur: utraq; enim relatiua sunt. Nã meus & tuus nisi ad suorũ primitiuorũ quæ sunt demonstratiua non intelliguntur genitiuos. Itaq; extrinsecus genitiuis nõ eget.

De differentia genitiui primitiui & possessiui.

Queritur quæ sit differẽtia inter genitiuum primitiui & possessiui: mei tui sui nostri & uestri. Et quãtum quidẽ ad uocem nulla: quãtum uero ad sensum hæc est differentia: quod genitiuus primitiui simplicem possessionem significat: possessiui uero duplicem. Si enim dicam mei est seruus: pro meus ẽ seruus: simplicẽ demonstro possessionẽ. Sin aũt dico: mei ẽ filii seruus: duplex ostẽditur possessio: mea quidem in filio: filii autem in seruo. Frequẽter tamen etiam sine nomine licet huiuscemodi possessiua proferre. Et maxime cum de dominis uel coniugibus: uel amicis mentio fit: ut Terentius in andria. Cuius hic puerum apposuisti: uestri: cuius nostri: Intelligitur enim domini uel herilis filii: Idem ĩ eadẽ. Cur meam tibi: subauditur coniugem uel sponsam. Idem in eunucho. O mea tu: subaudiendum est amica uel soror. Et omnibus maritis mos est de uxoribus suis dicere mea & inuicem uxoribus de suis maritis meus dicere per defectionem nominis. Et primitiuorũ quidẽ genitiuus per se profertur nõ egẽs alterius genitiui: ut mei filius ambulat: tui filium uideo: mei misereris: tui miseretur. Nã & ad omnẽ numerũ & genus & casum bene construitur primitiui genitiuus. Possessiui uero genitiuus eget semper alterius genitiui eiusdẽ numeri & generis. Mei filii miserere: tui filii misereor: sui filii miseretur ille: nisi per eclipsim quã prædiximus proferatur & nõ solum genitiuo primitiui pro oĩ casu possessiui

tribus sapientiores. Illud quoq; notãdũ. In summa ad oẽs psonas possessiuorũ, accõmodari põt tertiæ perso. possessiuũ.

Queritur. quãtũ ĩtererat primitiuorũ possessiuorumq; pronomınum syntaxeos & structuræ dictum est figurati sermonis interposita uenustate si ne qua nullo mõ auctoris sensus quantũ erat usus: poterat explicari: nõ incongrue ad differentiam discrimenq; eorũ transgreditur in casu patrio: quo circa breuibus considerandum quod intra sit ab arte & usu seruatũ per mei tui sui primitiuos patrios simplicem relinquo possessionẽ: contra: duplicẽ per eosdẽ declinatos quæ sũt a meus mei a tuus tui a suus sui. Illud secundo loco ne quoque prætermittẽdũ pronoĩa possessiua: quæ noĩbus aut dominorum aut coniugũ aut amicorum significatiuis inhærescũt: simpliciter aliquãdo poni tritis exemplis & freqũtato usu: non omittẽdo tamen possessoris intellectum. quale Terẽtianũ illud. Vestri: cuius nostri: quod pronomina quidam uoluerunt esse primaria non deducta. Et oĩbus maritis. etiam amatoribus qualis pamphilus ad glycerium. mea quid tu is perditum: sic inueni scriptũ in codice uetustissimo amicæ tamen in est nomen in plerisq; expressum. Et primitiuorum quidem gtĩs. quod quidem frustra mihi repetitũ eẽ ur. Nisi per eclipsim. per affectũ ipsius substã

tiæ. Secũdæ possessiõis. prima possessio est illi secunda ager: & sic ĩ aliis eiusmõi. ubi cadit duplicia possessionis expressio. Iste ager ẽ mei. distinguit melius græca figuratiõe q̃ cũ hic tum ubi nis liguæ fœlicitatẽ ostentat: est ἀπ εμου. q̃ si esset patrius primi generi ad eãdẽ referret uxorẽ uõ ad uirũ q̃q̃ neq; ĩ hoc apud eos ulla uideatur differẽtia nisi præposito articulo q̃le ο του εμου πατρος hic enĩ facit differẽtiã articulus casus patru de mare ad fœminã & sequens de fœmina ad maretu της εμου σωφροσυνη. Ac reppulit æstus fortior oceani. Incertũ utrũ æstus oceani an fortior æstibus oceani. Item nõ mitior ara diãe: an sit ara diãæ ĩ recto casu cũ patrio una: an sit mõ patrius ille distictus subauditiõe abserẽdi casus qui græce est του βωμου της αρτεμιδος. mĩor uiginti annorũ hẽns ne uiginti ãnos an minor alio uigiti annoium: tanta iest potestas casui generãdi ut dictõe cõposita nõ immutetur casibus ne eius confundatur significantia.

Vi qñ est primitiuum. nec latinitas nec rõ structuræ passa est huic solo primitiuorũ adesse suũ ducẽ. quia pp cogit ĩ obliquo uagari: nã reciprocat ĩ se. iõ sæpius idiopathes dictũ ẽ & ga erãsitiuũ est necessario ntõ nõ indiget. Miseretur sui. idiopathes.

Vel per retransitionẽ. persona extrinsecus interueniente.

T sciendũ q̃ quõ. Tractaturus de collatiõe nostrorum cũ græcis p̃noĩbus quõ uti iq; ĩ ordinẽ & contextum deducuntur apte ab ipsis exẽpla orditur: quos fuimus olim æmulati. In p̃nominibus compositis aduertẽ primum q̃ nihilominus operantur nortia. i. sine recto q̃ si rectũ haberẽt quando ipse actus in personam illorũ reciprocetur siue ad possessiua referatur: siquidem nullo modo reliqui poest nominandi casus prototypi siue primitiui: qualia superius prolata sunt exempla: hic etiam repetita de Apollonio me ipsum curo & mei ipsius seruũ tundo: te ipsum curas & tui ipsius seruum tundis: se ipsum curat & sui ipsius seruum tundit uel uerberat.

A tertia p̃sona ad quam fit recursus & repetitio sui. In aliam personam. extrinsecus & remotam. Per retransitionem. quæ fit in præpositiuã: ut ille ad se. Quile exemplum. hic fit retrãsitus ad tertiã. Rogat me ut ueniã. a tertia ad primã est trãsitus. Petit te ille. a tertia ad secũdã.

licet uti: ut mei aget pro meus ager: & mei agrum pro meũ agrũ: & nostrum uel nostri filius uel filiũ p̃ noster filius uel nostrũ filiũ: & similia ut ostendimus: sed & ipsorum possessiuorũ genitiuus cum oĩ casu secundæ possessionis. i. quæ a possessiõe possidetᷣ ponitᷣ: ut si uxor loq̃ns de agro mariti sui: uel de alia re dicat. Iste ager mei ẽ του εμου semĩe mei prægnãs sum: prolem mei diligo: thalamis mei caste pareo. Nec aliter põt duplex possessio construi siue genitiuo possessiui. Apud græcos etiam articulus huic cõiunctus discernit ambiguitatẽ ο του εμου αγρος. η της εμης σωφροσυνη. Quod deficiẽte latini auctores sæpe faciunt quæstiões: ut Lucanus in quarto. Ac repulit æstus fortior oceani των του ωκεανου. Idem in primo. Et tharanis scythicæ non mitior ara dianæ του της αρτεμιδος. Similiter dicitur minor uiginti annorũ η των του των εικοσι ετων. Nec mirum tantam uim in possessionibus habere genitiuos: cum in compositis quoq; immobilis maneat idem casus ne si declinetur significatio quoque eius euanescat: ut tribunus plæbis: plæbiscitum: senatuscõsultum. Et si a duobus sit genitiuus: uterq; manet indeclinabilis: ut huiuscemodi: istiusmodi: illiusmodi: quæ tam composita q̃ separata omnibus adiunguntur casibus.

De genitiuo primitiuo & possessiuo tertiæ personæ.

Vi quando est primitiuum: nominatiuum ut diximus non habet quia necesse est ad aliquam aliũ nominatiuum tertiæ referri personæ hoc p̃nomẽ: & quia transitiuorum seruat coostructionem. Nã uel in se reciprocatur. i. ipse in se aliquid agere ostẽditur: aut pati ipse a se. In quo necesse est obliquum aliquem poni casum: ut misereretur sui: parcit sibi: accusat se: ponitur se. Vel per retrãsitionẽ aliquam: ut prædictum est construitur: idest quando ab ipsa in aliam fit retransitio personam: & ab illa in eam retransitio: quæ similiter obliquũ exigit: ut rogat me seruus ut misereat sui: petit me amicus: ut sibi prosim: cõmouet me inimicus ut se accusem; hortatᷣ me uirtus ut se potiat.

Hic intendit cõparare p̃noia græca & latina adinuicem.

T sciendũ q̃ quomodo cõposita p̃noĩa apud græcos noĩatiuo carentia omni modo ĩ actu sunt: & hic actus uel ad easdẽ personas reciprocatur: idest reflectitur uel ad possessiones earũ: Itaq; necessario uerbis copulãtur in q̃bus noĩatiuos eorum itelligitur ut εμαυτον κηδομαι και εμαυτου δουλον τυπτω: σεαυτον κηδη: και σεαυτου δουλον τυπτεις: εαυτον κηδεται: και εαυτου δουλον τυπτει. Sic apud nos ĩ hoc p̃noĩe necesse est fieri: ut sui miseretᷣ: uel filii sui miseretᷣ. Aut cũ prius uerbũ a tertia proferatur persona transitiue ĩ aliam p̃sonam: & iterum p̃ retransitionem ab illa ad eam actus aliq̃s referatur: ut supra ostendimus. Rogat me ille ut ad se ueniam: petit te ille ut sui mise

tearis: rogat Turnus ęneā ut sibi parcat. Necesse ē.n. obliquos casus ad noīatiuos referri iterpositis uerbis: actū quidē ad nominatiuos: passionē uero ad obliquos reddētibus: ut Cæsar uicit Pōpeiū. ego te diligo. Passio uero facta p obliquos actiuo cōiunctos uerbo transfer tur in noīatiuū ptinētē ad ipsam q̄ patit̄ psonā passiuo cōiūctā uerbo: prædictū uero noīatiuū qui ad agentē pertinet trāfert in ablatiuum: ut Cæsar uincit Pōpeiū. uincit̄ Pompeius a Cæsare. Ego diligo te. tu diligeris a me. Et græci qdē cōposita inuenerūt ꝓnoīa. i. εμαυτου σηυτου εαυτου: qbus utuntur qn̄ eadem psona i sese uel in suā: ut dictū ē: possessionē facit aliqd: quæ ἰδιοπαθη uel αντανακαστη uocant. i. sui passa uel a se patientia: siue refractiua translatiue a corporibus quæ i se refringunt̄. Simplicia uero αλλοπαθη noīant. i. extrinsecus passionem facientia uel patientia: ut doceo te doceor a te. Nos aūt quō ostendimus superius: simplicibus quidē pro utrisq; utimur tam in prima q̄ in secunda persona: s̄m homericam ut supradictum est consuetudinem. In tertia uero psona: idest sui sibi se a se: qđ illi seruāt in compositis seruam⁹ quāuis hoc quoq; sit simplex: itaq; & nominatiuo caret sui: quomodo εαυτου & omnino uerbo copulatur: quod eius uicem cōpleat noīatiui: ut sui eget: sibi nocet se incusat: Sed in huiuscemodi quidem cōstructione: idest qn̄ ipsa in se: uel in possessionem suam agit pro cōposito græco pronoīe: idest εαυτου εαυτῳ εαυτον accipitur: ut sui eget εαυτου χρηζει sibi indulget εαυτον εαυτον χαριζεται: sui seruū uēdit εαυτου δουλον πωλει. Quando uero extrinsecus actus in cū aliqs fieri significatur pro simplici græco: idest αυτου αυτῳ αυτον accipitur. Nec aliter tamen hoc fit nisi prius a tertia persona uerbum aliquod: ut diximus proficiscatur ad aliam extrinsecus personam: & sic ab illa per retrāsitionem ad eam reciprocetur aliud uerbum: ut rogat me ille: ut ad se ueniam: petit te ut sibi des: hortatur milites imperator ut se largo patiantur: Illa quoq; uerba quæ tertiæ personæ acquisitionem aliquam significant quāuis nec sui passionem nec transitionem habeant supra dicti pronominis casibus frequenter construuntur: ut auget ille substantiam sui. defendit Brutus sibi libertatem. Videt ille similem sui: uel sibi hominem. ducit secum Aeneas Achatem. Quanuis si quis hæc quoq; altius inspiciat: sui passionis & possessionis uim aliquam ostendere ea etiam inueniet. Itaque apud græcos quoque cum compositis pronominibus proferuntur α τει μεθ εαυτου τον φιλον Præterea sciendum q̄ illud quoque quod apud græcos dicitur per solos obliquos compositum casus αλληλων κηδονται αλληλοις παρεχουσιν αλληλους φιλουσι. Necessario inuicem actum & passionem alterius in alteram personam uno eodemque casu significat nec potest nominatiuo proferri: sed habet eius intellectum in ipso uerbo Nostri uero frequenter pro accusatiuo huiuscemodi constructionis accusatiuis utuntur antecedente inter omnium personarum pluralibus ut Terentius in adelphis Video amare inter se φιλειν αλληλους. Idem in eadem. Age inepte quasi nunc non notimus inter nos pro γνοιμεν αλληλους. Virg. i undecimo Conuersiq; oculos

& retransitus ad secundam.

Rogat turnus æneā. trāsitus de tertia in tertiam & retrāsitus ad ꝓpositā ī ordīe. Et græci qdē. recursus ad principiū post ecbasim græcos iuenisse ꝓnoīa in cōpositiōe antuthia qbus uterent̄ ī idiopathia uel ī antanacastia ī ppria passione uel allisiōe p modo suprius discripto: aliud postea subnectit esse q̄dam ꝓnoia q̄ quia passionem faciunt & aliquando patiuntur allopatha lepide & elegāter nuncupari affirmat quale ego p sequens exemplū ostendit. Sui. pronomen primitiuū tertiæ quāuis nominandi sit priuū casu: tamē hēt uerbū auxilio eius. Quādo uero extrīsecus. si uero simpliciter aget̄ & mera possessio explicabit̄ tūc suf ficiet simplex ꝓnomē αυτος. maxīe cū uerbū īter duas tertias psonas altera reciproca ꝑmanebit ut hortat̄ milites imperator ut se largo potiāt̄. i. ut se largū & liberalē expiantur. Verba īsup aqsitiua hoc ē utilitatis aliqd possessori aq rentia nec reciprocantia nec idiopatha oīno sibi ascīscunt primitiuū pronomen tertiæ ut exēpla docent. Quāuis licet uerba illa superioribus exēplis descripta trāseant potius ī passionē: utputa augumētū ī substātiā: defensio in libertatē & reliqua: tamen ad ipm agentē clanculatio refe runt̄ transitu: quod oīno sua nō aliena ampliata sit substātia. Prætera scīēdum. nec hoc dissimulandum q̄ græci mutuis qbusdā ac recipro cis obliqs utunt̄ quom rect⁹ ad id fat eēt: id qđ nos uolentes nostra ligua facere cōfugimus ad aduerbiū īuicem ut exēplo patefiat Apollōii quē ubiq; æmulat̄ Priscianus. αλληλων κηδονται. īuicē se curāt uel se īter se curāt. αλληλοις παρεχουσιν. īuicē sibi præbent uel inter se præbent. αλληλους φιλουσι. inuicem uel inter se amant.

Antecedente inter. præpo sitione inter anteposita: ut ait lepidissimus Teren. quasi nō notimus inter nos. ad qđ teme q̄dā supposuit alter. e. nos

cōtra Terētiāæ facūdiæ splendo
rem. Quod caret nō. αλλη-
λοι qđ qdē pnomē apte sedet
cū quacūq3 psona: cuius rei exē-
pla qđ sunt de Prisciano uberri-
ma tritissimaq3 a me supfluo ap
ponunt. Quod si nō addat iui-
cē. necessario noster sermo i hu
iusmōi textura postulat inuicem
aduerbiū q3 singulæ psonæ ui-
derēt i seipsas reciprocari: nō al
tera in alterā: gr̄a exēpli: iste & il
le iuicē se potiūtur. i. alternis se
potiūtur & mutuo: q3 si inuicem
omittat erit ille se & iste se potiē
sensus ē. Vtrum. εαυτους. i.
seipsos & nō αλληλους. i. inui
cē & alternis. Per cōceptionē
quā appellant syllepsim schema
pprie nō lexeos nec diāæas; sed
syntaxeos cuius ptes frustra do-
cent eruditi cū semidocti eas in
triuiis iactitēt. Pronoīa priæ.
cōponūt græci nos uero deriua
mus gentilia pnoīa q̄lia nr̄as ue
stras a gtō multitudinis primat ii
pnois. illi uero αποτων ημων
ημεδαπος και υμων secundæ
personæ pronomie υμεδαπος
rō euidētissima. . Cuias. qđ ē a
relatiuo detortum: unde etiā cu
ius possessiuum.

Ronoīa q̄sdā habēt. pnoīa q̄ qndecī hēmus bifatia sunt. primitiæ & deriuatiuæ: primitiuorū q̄tū recipit usus & eruditorū auctoritas ordo p prisciā. plane ac dilucide demōstratus ē: supest ut qd uelit sibi deriuatiua & quo mō i oīone statuant qdue quo i loco significent nō minus accurate iterptati: ad qđ primū illud pponit inestigādū per q3 cēdūq3. q̄q̄ i supiorib9 p magna pte deriuatiuis qbusdā pnoibus respōdimus ipse qđ qdē primitiuū ē pnomē epitagmaticū siue appositiuū nō solū pnoibus: sed ēt noibus i oīone cōsociati: quo circa primū illud inspiciundū attēdendūq3 ē hoc pnomē dupliciter usurpari relatiue & discrete. relatiue pposita substantia ad quā referat: discrete quoq3 pnomē priæ uel scdæ pso. i eiusq3 intellectu ut q̄q3 ipse misserrima uidi id qđ pceptores elegātiæ ad colorem transferūt ipsius oīonis dicēdiq3 uenerē & leporē q̄si catexochē q̄dā. Nemo. n. Cice. tū ad amoris iunctæque beniuolentiæ demonstratio

inter se atq3 ora tenebant iter se πρὸσ ἀλλήλουσ. Sæpe tū explanandi cā adiicitur inuicē nec solū hoc in tertia: sed i prima: ut ostēdimus fit: & secūda psona plurali. Quippe q̄ possuot i se diuersas colligere psonas: ad imitationē græci pnois: qđ caret noīatiuo: simili utimur cōstructōe: ut ego & tu nosmetipsos inuicē amamus iter nos: tu & ille iuicē amatis iter uos: aliis āt casibus sine iter qđ accusatiuū exigit utimur addētes iuicē ut ego & tu nr̄i iuicē miseremur αλληλουσ ελεούμεν. Tu & ille iuicē uobis idulgetis αλλήλοισ χαρίζεσθε. Iste & ille iuicē se potiūt αλλήλοισ απολαύουσι q3 si nō addat iuicē dubitatio fit utrū p sui passionē singulæ i se agāt: altera i alterā. Si dicā iste & ille se amāt: dubiū cui fit utrū εαυτούσ η αλλήλουσ significat. Et i pria qdē psona licet p cōceptionē secūdam assumere & tertiā ut ego & tu legimus. ego & ille scribimus. A secūda uero prima cōcipi nō pōt. tertia āt pōt: ut tu & ille nosmetipsos leditis. Quærit cur pnoīa patriæ a solis pluralib9 tā apud nos q̄ apud græcos: ημεδαποσ & υμεδαποσ deriuāt. Ad qđ sciēdū q3 idē a solis pluralibus fiūt: qa pria ad plures ptinet nō ad unū. Et sciēdū q3 quō pnoīa q̄ finita sunt habēt & patria & possessiua: ut me9 tuus suus noster & uester: nr̄as & ur̄as: Sic ēt nomē īfinitū qs uel q habet apud nos nō solū patriū cuias quō apud græcos ποδαποσ: sed ēt possessiuū: qđ tam iterrogatiuū eē pōt: q̄ relatiuū ut cuius cuia cuiū. Sed huius masculinū in fine acuit differētiæ cā: q3 āt tam iterrogatiua q̄ relatiua possunt eē quomō & primitiua eorū usus cōprobat. Vir. i buco. iterrogantē ptulit. Dic mihi dameta cuiū pecus an melibœi? Teren. in eunu. Quid uirgo cuia ē? Idē in andria. Quid eā? suam ne eē dicebat? nō cuiā igit? Cicero uero i uerrinis de præfectura urbana relatiue posuit eadē cuia res ē cuiū periculū. Et necesse est oibus ea grauari syllabis q̄ sūt relatiua: quō & primitiā eorū relationē significāt.

De cōstructiōe pronominū secundū obseruatiōes cōmunes.

Ronoīa q̄sdā hūt pprias obseruatōes singula: quasdā cōes tam cū aliis pnoibus: quā cū qbusdā partibus oīonis. Cū de ppriis igit maxie singulorū supius dictū est: nunc de cōibus dicamus. Ipse adiectiuū: uel appositiuū dr̄: quod Apollonius επιταγματικον noiat: nō q3 solū hoc pnomē aliis pnoibus uel ēt noibus apponitur: sed q3 frequētius q̄ alia: ut ego ipse: tu ipse: ille ipse. Vir. ipse. Cice. ipse. Inueniuntur. n. alia pronoīa appositiua idest επιταγματικα. Virgilius. Ille ego qui quondā gracili modulatus auena. Idē in bucoli. Nec tuus hic mœris: nec uiueret ipse menalcas. Idē in. yi. æneī. Tunc ille æneas quē dardanio anchisæ Alma uenus phrygii genuit simoentis ad undā. Per excellentiā igit hoc pnomē. i. ipse quasi ppriū qđ ē multorū cōe appositiōis nomē possidet. Et sciēdū q3 pnoīum oēs tertiæ psonæ possunt per supradictā figurā apponi primæ & secundæ psonæ: excepto sui sibi se a se. Prima āt uel secūda psona nec sibi iuicē nec tertiæ possūt apponi. Nemo. n. dicit ego tu es uel tu ego sum nec ego ille facit: uel tu ille facit. ille autē ego facio: & tu ille facis dr̄.

Nam idē appositū est qd̄ apponit̄ illi ad qd̄ uerbū reddit̄. Græci quoq; primitiuā tertiā psonā: & ex ea cōpositā, i. εαυτου εαυτω εαυτον. Secūdæ & primæ psonę nō apponūt: quō nec nos sui: qd̄ uim tā simplicis primitiui tertiæ psonæ græci q̄ cōpositi posidēt apud nos. Pluralē tn̄ cōpositā tertiā: qa non habēt cōposita a pluribus primæ & secundæ psonæ necessario adiungunt̄ & primæ & secundæ psonæ: ut εαυτων κηδομεθα p ημων αυτων. εαυτων κηδεσθε pro υμων αυτων. Nos āt nec in plurali nūero possumus apponere primæ & secundæ psonæ supradictū tertiæ psonæ pnomē. i. sui sibi se a se. qa & singularis est uox quæ nec apud græcos apponit̄ primæ uel secūdæ psonæ. nec apud nos. q̄uis ēt p pluralī accipiatur. Et quō simplex singulare accipim9. etiā pro cōposito p oēs psonas: Sic ēt simplex plurale: ut mei causa facio: εμαυτου χαριν ποιω: & mei cā facis: & mei cā facit: & nr̄i cā facimus: ημων αυτων αντι του εαυτων χαριν ποιουμεν. Nec mirū diuersas aliqn̄ psonas figurate īter se copulari. Cū ēt diuersos casus ē ubi bene cōiungimus: ut ī illis quæ ex generalibus ī specialia: uel ex pluralibus ī singularia distribuunt̄: ut aīaliū quædā sūt mortalia q̄dā īmortalia. Litterarū aliæ sūt uocales: alię cōsonātes. Triū saturni filiorū: unus ī cælo: alter ī mari: tertius apud īferos regnat. Nō. n. bene dr̄ aīalia pars ē mortalis: pars ē īmortalis: nec tres saturni filii: unus ī cęlo: alter ī mari: tertius apud inferos regnat. Quāuis Home. poetica auctoritate dixerit οι δε δυο σκοπελοι ο μεν ουρανον ευρυν ικανει. quō & alii qdā: tā apud græcos q̄ apud nos. Cū āt fit distributio: bene utimur noīatiuis: ut lr̄æ sūt notæ uocū: uel cū uerbū ad id qd̄ distribuit̄: nō ad ea q̄ distribuūt̄ reddit̄: ut hoīes opportūi sunt alii qdē ad pacē: alii uero ad bellū: & hoc qdē qa in plurale distribuit̄ a cōmuni uerbū hēt. Sin uariaueris numerū qd̄ prædiximus manifestat̄: ut Vir. ī buco. Cur nō mopse boni qm̄ cōuenimus ambo. Tu calamos inflare leues ego dicere uersus. Pōt tn̄ & singulare pluralē significationē hēns: uel ī singularia uel ī pluralia supradicto mō distribui: & eādē cōstructionis seruare rōnē: ut gētis romānæ pars fuit fortis pars sapiēs: uel gētis romānæ alii fuerūt fortes alii sapiētes: uel gēs romana fuit alii fortes alii sapiētes. Liuius xli. ab urbe cōdita. Periti religionū iuris q; publici qm̄ duo ordinarii consules eius anni: alter morbo alter ferro periisset: & suffectū consulem negabāt comitia hēre posse: Ecce hic auctoritatē hōeri secutus ntīm posuit p genitiuo duo ordinarii cōsules p duorū ordiariorū cōsulū. Ad distributa. n. reddit uerbū nō ad cōiūcta. Ex diuersis quoq; casib9 solēt deriuatiua simul & cōposita fieri: ut a medio & terræ mediterraneus: & a medio ānis: mediānus: a cā & dicēdo causidicus: a uana loquēdo uāiloquus: & similia: q̄ & simplicib9 deriuata simul: & cōposita sūt. In huiuscemōi tn̄ deriuationibus frequēter iuenis trāsitionē ēt ex alia ī altera fieri genera: ut hæc mānus: hic cētimānus: Hora. cētimanus gigas: hic sanguis: hic & hæc exanguis & hoc exāgue: hoc caput hic & hæc & hoc inceps: hoc cor: hic & hæc & hoc uecors: hęc mēs: hic & hęc & hoc amēs demēs: hęc arma: hic & hæc iermis & hoc ierme: & iermus ierma iermū. Plurima similiter cōposita ex diuersis generibus uel casibus uel nūeris ī alia p deriuationē trāseūtia iuenis. Nihil igit̄ mirū tertias quoq; psonas pnominū tā primæ q̄ secūdæ figuratæ adiungi: quō superius ostēdimus.

néīqt es. n. alter ego: sed aliud est īmediate. n. nō seqtur neq; dici ullo mō pōt. Nā idē appositū ē. illud dr̄ appositū qd̄ nō cōuenit cū uerbo: sed cū pnoīe ad quod uerbū refertur ut ego & tu: nec græci hoc approbāt ualde. licet nūero multitudinis primæ & secundæ pso. pnoī tertiā cōpositā ascisсāt ut nostrū ipsorū mei curā habeamus: qd̄ illi dicūt εαυτων κηδωμεθα και εαυτων κηδεσθε uestrui ipsorum met curā habere. Nec apud nos. si græci hoc primū abnuerūt p normā dicēdi primū nobis apuere: seuiār ut uolūt alii. Et mei cā facis & mei cā facit qd̄ illi εμαυτου χαριν ποιεις και ποιει. nr̄i cā facimus: qd̄ itē dicūt illi p nostri ipsorum cā facim9. Cū ēt diuersos casus est ubi, i. cū euenit diuersos casus de diuersis ptibus latine coniungere ex genere ad species: ut hominū alii docti: indocti alii: ex pluribus ad singulos ut duorū aiacū fortior telamonius: q̄q̄ cecinit hōerus Astra duo scopuli latissima cōtigit unus. defendi tamē hmōi pōt locutio p uerbum substantiuum ut pstringit ēt paulopost auctor uel cum ad ipsum uerbum refertur totum quod fit p prolepsim in q̄ & totū & ptes aliqū cum ipsa pprietate cōueniūt: siue totū plurale sit siue collectiuū. q̄q̄ imitatiōe homerica Liui. duo ordiarii cōsules in casu recto p duorū ordiariorū cōsulū dixerit. Nō ad cōiūcta. nō ad totū q sūt duo ordinarii consules.

Ex diuersis quoq; casibus. uariat̄ ordo ī structura casuū. uariat̄ ēt cōpositio eorū p deriuata: ut mediannus: per genera ut caput biceps: p numeros & genera una ut arma inermis.

Partium orationis. Subiectũ grãmaticæ uoluerunt alii esse litterã ꝙ potissimum uersetur circa litteras & ad eam proprie de litteris pertineat differere: id quod ipsius appellationis ratio & etymum uidetur concedere τογ ραμμα littera latine dicitur: unde grammatica denominata quasi litteraria ars: quidam autem hoc esse subiectum contendunt congruum ab incongruo distĩguere: ut suis uinculis concordi processu orationis partes conueniant: unde latina & uera constituatur oratio: de qua re quoniã hic auctor optime disseruit: non esse mihi uidetur incongruũ paucis materiam absoluere. Singulæ partes orationis habent quoddam peculiare accidens ab his quæ inter se communiter accipiunt: & quo potissimum utuntur in oratione contexenda: nomẽ primo accipit casus & genera: uerbum tempus & personas: utrunq; numerum & significantiam. participium & pronomen ab utroq; aliquid mutuantur a nomine casum & genus: a uerbo hoc significantum & tempus: illud uero personam. Communia autem accidentia cum omnibus significatũ numerus & figura: persona & numero uerbum & nomen a fronte conueniunt: a tergo nequaquam genere casu & persona: nec non etiam numero nomen & participiũ siue q̃d uis epitethon consonant: nisi figurati sermonis uenustas impediat: aliarum autem partiũ quæ stant & suis parent primigeniis non meminimus: quoniam ad consonantiam nihil pertineant. Ex propriis figurationibus. ex sua forma cum nomina & uerba uariantur prout exiget congrua latinitas. Illud tamen sciendum est quiddã generale in schæmate quam dicunt aliothetam: idest positionem in aliud quotiens oratio a naturali ordine in artificialem & figuratum transfertur: hoc autem in octo fieri contingit figuris syntacticis: idest ad constructuram spectantib9 quarum primi prolepsis quæ duplex est. locutionis & structuræ: hæc enim totum: partes: partium fines. proprietatem complectit: qualis superius exemplum est appositum ab auctore de aquilis: & duplex item ista. implicita: qualis apud Ouidium. Alter in alterius iactantes lumina uultum: & explicita capax superiorum accidentium. Illa autem: scilicet locutionis: quod nondum factum est multo ante pronunciatur lauinaque uenit littora: & potusque require uelinos: ut exponit Anlus Gelius: licet alia sit & fortasse melior opinio: Sed de hoc suo loco & fusius & luculentius. Huic proxima syllepsis. & deinceps aliæ quas non abscondunt uulgati canones neotericis: concidentiam quam dicimus latine enunciantes synthesim: sed melius & eruditius symptosim & scribere oportet & enunciare. Pars in frustra secant. exemplum concidentiæ multitudinis sub nomine collectiuo: quomodo apud Homerum sic lo-

¶De constructione omnium partium orationis.

Partium orationis quædã habent inter se generaliter sibi accidẽtia. i. numeros: & casus & genera: ut nomẽ pronomẽ participiũ: Quædã psonas & nũeros ut uerbũ & ꝓnomẽ. Quædã tpa: ut uerbũ & participiũ: Quædã nihil ex eis: ut præpositio: aduerbiũ cõiunctio & ĩteriectio: q̃ nec declinationẽ aliq̃ habent. Quæ sunt igit̃ declinabiles cum ex propriis figurationibus ad cõuenientes supradictorum nũerorũ uel generũ: uel casuũ: uel personarũ: uel tẽporũ cõsequẽtias accipiũt̃ in orõnis cõstructiõe. i. dispositiõe ad aptã cõiunctionẽ referri debẽt: utpote singulare ad singulare: & plurale ad plurale: cũ ad unã eandẽq; referẽt psonã ĩtrãsitiue: ut ego Priscia. scribo ĩtelligens: & nos oratores scribimus intelligentes: cũ. n. trãsitiua sunt uel refractiua: licet diuersis uti numeris: ut docemus discipulũ: docemus discipulos: doceo discipulũ: doceo discipulos: accuso uos: ꝓsum uobis. Eadẽ rõ est ĩ generib9: ut bonus hõ: & iustus & rectus ẽ ille: bona mulier & casta & pudica ẽ illa: boni hoĩes & iusti & recti sunt illi: bonæ mulieres & castæ & pudicæ sunt illæ. Similiter & ĩ casibus: mei dolẽtis ipsius misercor: & illius uel tui dolẽtis misereor. teipsum legenrẽ uideo: & meipsum ĩtelligẽtẽ sentio. Cũ igit̃ ad unã eãdẽq; p sonã & casus & genera: & nũeri referũt̃: supradicta cõsequentia est obseruãda. Variãt̃ ãt ut dictũ est p trãsitiões & reciprocationes nõ solũ casus & nũeri: sed etiã genera: ut illos lædit mulier: & illũ ledũt mulieres. Supuacuũ est ĩ re tã manifesta usus auctorũ testimõia pferre. Illud tñ sciendũ ꝙ p figurã quã græci αλλοιοθητα uocãt. i. uariationẽ & προληψιν uel συλληψιν. i. p preceptionem siue cõceptionem: & p zeugma. i. adiũctionẽ: uel cõcidẽtiã: quã συμπτωσιν greci uocãt. Et præcidẽtiã uel ꝓcidẽtiã. i. αντιπτωσιν: uel nũeri diuersi: & genera diuersa: & diuersi casus: & tpa: & psonæ: nõ solũ trãsitiuæ & p reciprocationẽ: sed ẽt ĩtrãsitiue copulant̃: q̃ diuersis auctorũ exẽplis tã nr̃oꝝ q̃ græcorũ necessariũ eẽ duximus cõprobare. Construunt̃ igit̃ diuersi numeri: ut Virg. ĩ. i. æne. Pars ĩ frustra secãt: uerubusq; trementia figũt. Ad sensum enim quia pars troianorũ plures in hoc loco intelligunt̃: plurale reddidit uerbum secant: quomodo Homerus: ωσ φασαν πληθοσ: Salustius in catilinario. Interea seruitia repudiabat: cuius initio ad eum magnæ copiæ concurrebant. Cuius enim singulare ad rem rettulit. idest cuius rei seruitiorum, δουκυδιδησ συμε προσβευοντο αυτοισ καιδορυ συμελαβον πολισ τονλακεδαιμονιων, Teren. in eunu. Si quisq̃

est qui placere se studeat bonis quam plurimis. & minime multos lædere. In his poeta hic nomen profitetur suum. Quisquam enim ad multos intelligit: quo modo idem: Aperite aliquis actutum. σοφοκλῆσ ευσκηνη οσ τισ τάφρο... Diuersa genera similiter construuntur. Virgilius in bucolicis. Dulce satis humor: depulsis arbutus ædis: Lenta salix fœto pecori: mihi solus amyntas: Ad dulce.n.quod est neutrum tam fœminina quam masculina reddidit. In eodem. Triste lupus stabulis: maturis frugibus imbres: Arboribus uenti: nobis amarillidis iræ. Idem in primo æneidos. Nimborū in patriam loca fœta furētibus austris Aeoliā uenit: Idē in tertio georgicorū. Sunt & aminnæ uites firmissima uina.. Idē in primo æneidos. Cymothoe simul & triton annixus acuto Detrudūt naues scopulo. Lucanus i primo. Hic leges & plæbiscita coactę. Virgilius in octauo. Qualis eram cum primam aciem preneste sub ipsa Strau. Cū enim præneste nomen oppidi ppriū neutrū sit: ad intellectū urbis reddit sub ipsa: quō Terentius in plogo eunuchi In eunuchū suā dixit: ad comœdiā referens pnomen. Virgilius in xii. Ditāmum genitrix crætea carpit ab ida Puberibus caulē foliis: & flore comantem Purpureo: non illa feris incognita capris Gramia, cū tergo uoluchres hæsere sagittæ. Hoc uenus obscuro faciem circūdata nimbo Detulit hoc fusum labris splendētibus amnem Inficit occulte medicās: spargitque salubris. Vide quomodo diuersa genera: & diuersos numeros in supradicta figura αλλοιοτητοσ, idest uariationis, auctoritas confundit. Græcorum quoque auctores frequenter huiuscemodi utuntur figurationibus ut Home. πᾶσιν ὀρινεν θυμὸσ ἐκείνη. Diuersi quoque casus uel casus pro casibus figurate tam a nostris quam a græcis sepissime ponuntur: ut Virgilius in primo æneidos. Tu mihi quodcunque hoc regni: tu septra iouemque Concilias: hoc regni: pro hoc regnum. Idem in primo. Vrbem quam statuo uestra est: subducite naues: pro urbs quam statuto. Terentius in andria. Dii imortales: quid turbæ est apud forum: quid illic hominum litigant: pro quot homines. Idem in eadem. Ex andro cōmigrauit huic uiciniæ: pro in hanc uiciniā. In eadem. Quas credis esse has non sunt ueræ nuptiæ. Idē in phormio. Cū eius aduenti mihi uenit in mentem genitiuum posuit p nominatiuo. Cice. in primo uerrinarum. Nam ita mihi uelim deos ppitios ut cum illius mihi temporis ueniat in mentem: non solum animo sed etiam toto pectore perhorresco. temporis illius p tempus illud. Idem in secundo uerrinarū. Fac tibi aciliæ legis ueniat in mentem: p acilia lex. Virgilius in tertio georgicorum. Et cturum tenus a mento palearia pendent. p cruribus tenus. Idem in octauo æneī. Volat hasta tago p tempus utrunque: p in tagum. Salustius in catilinario. Præter rerum capitalium condemnatis: p condemnatos. Idem in primo historiarum. Nam a primordio urbis ad bellum psi macedonicum: p psis. Vir. in primo æneid. Tros reliquas danaum: atque imittis achilli: p achillis. Hora. i. iii. car. Hic dies anno redeunte festus: corticē astrictum pice dimouebit amphoræ: p amphora. Teren. i and. Quid mei faciam. p qd de me fiet. Idem i eunu. Quid illo faciemus: p illi. Similiter Cice. i uerrē de prætura urbana. Quid illo p illi mio patione factum est. Vir. i. i. æne. Parce metu cytherea manent imota tuorum Fata tibi: p ne timeas. Idem i secundo georgicorum. Libra dies somnique pares ubi fecerit horas: pro diei. Horatius in quarto carminum. Hic dies uere mihi festus atras eximit curas: mihi pro a me. Demosthenes ἐν τῷ κατὰ κτησιφῶντοσ

Et nā i hac figura sæpe sunt usi: ut Teren. i eunu. Apparet seruū

cuti sunt plebs: & apud thucydidem urbs laconum habitas cōiecerūt. aliās corripuerunt.
In his poeta. refert pronomē ad quisque. Dulce satis humor. cōcidit masculinū in neutrum pragmaticæ est. v. res dulcis.
Aeoliā uenit loca fœta. fœmininū cōcidit ī neutrum toto pice quāque alii uolūt esse appōnem.
Cymothoe & triton. cōcidit uni tas ī multitudinis uerbū: quoniā cōiuncta ī pluralem trāsit. Leges & plebiscita coactæ. Syllepsis p genera a pstātiori. In eunucū suā. Donatus non finit figurate hoc dici sed p differētiā ab euirato ad fabulā. Hoc regni. cōtra itē tēdit Dōnatus q pnomē subsistere affirmat & hoc modo splēdidius & luculentius dici quam per adiectiuum. Vrbem quā statuo. & hic locus etiam figura defendi potest: qr non placet ut repetatur uerbum uultis urbē quam statuo: Est pro interest uestra uelle hoc. Commigrauit huic uiciniæ. hoc etiam adnotat Donatus.
Et crurū tenus. Vbi cōsiderāt interpretes tenus tribus modis locari & strui: pserti Diomedes grāmaticorū præstātissimus: quos celebrat latinitas. Immitis achilli. Id quod inquit honoratus factum eē cōtra homiotelcuton.

Diuersa tēpora. quis fumat cū accentu quidam ī fine proferant ut sit in primo syncope fumauit pro fumat. sed melius est ut sit solœcismus ī tempore. Cur nou inquam phormio. quæ uox quā uis futurum tempus sonet tamen præsentis & quotiens eiusdem fit repetitio sermonis geminatioque: tūc apponitur inquam referēte donato. Diuellimur inde iphitus & pelias mecum. ubi obliquus recti concipit. tametsi dixerit nonnulli āntiptosin siue potius ypalagen esse.

Optima cælicolū. exēplū hoc trāsferunt ad solœcon p gradus ut sit positiuus loco superlatiui quo quidem schemate loquitur sæpissime Homerus ut hominum miser hospes promiscrime. Tristior. pro tristis in quo dissentit cum honorato qui uoluit panim tristis esse. Dardan9 uir. exēplū hoc de industria facta ad homerum imitatione transtulit. Maro in qrto æneidos. Hauriat hunc oculis ignem &c.

Ruunt. pro eruunt aphæresis qle illud ēt & spumas salis ære ruebāt. p eruebāt: quis marcello placeat diui debāt. Genus unde latinū. a quo uiro nobilitas primū manauit in romanos ut patet ī qrto

huic esse domini pauperis: miseriq; :pro apparet hic seruus. Et in aliis tamen plerisque inuenies græcorum auctoritatem: & maxime antiquorum imitatos latinitatis auctores: quod postea ostendetur. Homerus.

huic Terentius in andria: Ita tum discedo ab illo: ut qui se filiam neget daturum.

Diuersa tēpora cōstruuntur: ut postq̄ res asiæ: priamiq; euertere gentem immeritā uisum superis: ceciditq; superbū Ilium: & omnis humo fumat neptunia troia: Diuersa exilia: & desertas quærere terras Auguriis agimur diuū: classemq; sub ipsa Antādro: & phrygiç molimur sub mōtib9 idæ. Cecidit ē p̄teriti: fumat aūt & agimur & molimur præsentis. idē in. iiii. æneī. At regina graui iam dudum saucia cura Vulnus alit ueins: & cæco carpitur igni: pro alebat & carpebatur. Et sciendum q tam poetæ q̄ prosarum scriptores frequenter præsentibus utuntur: tam pro præteritis q̄ p futuris. contra aūt raro. Teré. ī andria. Sed si quid narrare occepi: cōtinuo dari tibi uerba censes: pro occipio uel occipiā. idē ī eunu. Quæ uera audiui taceo: & cōtineo optime: audiui pro audio uel audiā. Idē in phor. Cur nō inquā phormio uides inter nos: inquā pro inquit dixit: quod raro ē in usu. Sic. n. plæriq; solent ponere inquā quod est futuri loco præteriti: uel etiā præsentis accipientes. Diuersæ personæ: ut Vir. in secundo æneidos. Diuellimur inde iphitus & pelias mecū. Terentius in andria. Si hic esses aliter sentias. Et nota q sese ostendens hic dixit. in qua demonstratione intelligitur etiā ego. Liuius. xlvii. ab urbe condita. Certare uel pro certamine cuiuslibet bonæ artis: & uirtutis ausi sumus cum parentibus quoq; ciuitas suis Virgilius. Ille ego qui quondam gracili modulatus auena Carmē. idem in secundo æne. Quæq; ipse miserrima uidi: Et quoꝝ pars magna fui. idem in buccoli. Nec tuus hic mœris: nec uiueret ipse menalcas. idem ī quarto georgicoꝝ. Illo Virgiliū me tpe dulcis alebat Parthenope studiis florētem ignobilis oci. Terentius ī phor. Nā ego meorū solus sum meus. Persius. postq̄ meus a prætore recessi: Nec solū per genera: & personas & numeros & casus: & tempora: quæ maxime declinabilibus accidunt: de quibus supra ostendimus solent auctores uariare figuras: sed etiam per oīa uniuscuiusq; partiū orātōis accidentia: utputa nomini accidunt species genus numerus figura & casus. Per eos igit̄ quinque modus īueniuntur uariationibus. idest αλλοιοτηοιν usi auctores: Per species. Optima cælicolū saturnia magna deaꝝ: magna dixit p maxima: positiuum p superlatiuo: cū aptissime superius: optima cælicolū dixisset: & Vir. ī primo æneidos. Tristior & lachrymis oculos suffusa nitentes: tristior p tristis. Home. τονΔεκτανε Δαρδανοσ ανηρ. Dardanus p dardanius: primitiuum p deriuatiuo: ut Virg. quoq; ī. iiii. æneī. Hauriat hunc oculis ignē crudelis ab alto Dardanus: pro dardanius. Et ī secundo. ipse deos in dardana suscitat arma: pro dardania. Simile est huic & Romulus populus: & romula gens pro romuleus & romulea. De generꝝ: & casuū: & numeroꝝ uarietatibus ī supradictis ostendimus. Figuræ quoq; aliæ p aliis solent ab auctoribus poni: ut Virg. ī primo æneidos. Totū que a sedibus imis. Vna eurusq; notusq; ruunt p eruunt: simplex pro composito. Similes inuenis uariationes constructionis p omnia ceteris quoque dictionibus accidenti. Aliæ quoque p aliis partibus uel dictionibus ponuntur: ut nomen pro aduerbio: ut sublime uolat pro sublimiter: & sole recens orto p recenter. Et contra aduerbium p noie: ut genus unde latinum. p ex quo

Et Cicero pro deiotaro. En crimē: en causa cur regē fugitiuus: domi nū seruus accuset: cur propter quæ: & iuste pro uere uel uere pro iuste. Et satis pro sufficiens. Euripides αὐτὸς δίκαιος τόνος pro αληθὸς. Lucanus i.i. Tu satis ad uires romana ī carmina dādas. Idē in.vii. Quippe necesse putat ꝓ necessarium. Homerus

dixit quidē satis est multum pro multe. Vir.in.i.æneidos. Multū ille & terris iactatus & alto: Vi superum nomen pro aduerbio ponit. Præpositiões ē quādo abūdāt: ē quando deficiūt. ē quādo aliæ pro aliis ponunē tā apud græcos q̄ apud nos abundant: ut Isocrates

Nostri quoq; fre quenter utuntur hac abūdātia præpositiōis. Terē.i and. Accedo ad pedisequas. Idē in eunu. Nunq̄ accedo ad te qn doctior abeam. In eadem. Edicit ne uir qsq̄ ad eā adeat, idē in eadem. Adeā ad eum. in eadem. ad te ueni. Isocrates

Virgilius in quinto æneidos: Spatio post deinde relicto Tertius euryalus. Isocrates πρὸς ἠ κόκλεα φιλῆς κτωμένη τοὺς βουλομένους

Virgilius in octauo æneidos: Post hinc ad naues graditur sociosq; reuisit. Præpositiones deficiunt ut Virgilius in nono ænei. Euolat infœlix & fœmineo ululatu Scissa comā muros amēs: atq; agmīa cursu Prima petit: deest cū ululatu. Homerus ἀμφωλάως ὀφιλέδοιτε. Vir.in qnto. His magnū alcidē cōtra stetit: his ego suetus: his deest cū. Aliæ pro aliis ponunē: ut Virg.in primo æneidos: Multa sup Priamo rogitās sup Hectore multa: sup priamo ꝓ de priamo. ide in primo geor. Sub lucē exportāt calathis ꝓ ante lucē. Coniunctiones quoq; tam apud nos q̄ apud græcos modo abundant: modo deficiunt: modo aliæ pro aliis ponūtur. Abundant: ut multa quoq; & bello passus dum conderet urbem. Horatius in epodo: At o deorum quicqd in cælo regit terras: & humanum genus: abundat at. Deficiunt: ut Virgilius in quarto ænei. Ferte citi flāmas: date tela: impellite remos. Aliæ pro aliis accipiuntur: ut Virgilius in secūdo æneidos: Aut pelago danaum insidias: suspectaq; dona Præcipitare iubet: subiectisq; urere flammis pro subiectisue. Euripides ὑμᾶς δὲ μάλλιου γὰρ ὀσυαφοῖμενος τὲ ἀλλὰ dixit pro saltē: ut nostri similiter dixerunt Teren. in eunu. Si nequeas paulo: at quāto queas: at posuit pro saltem. Aduerbiorum uero quædā sunt quæ cū supradictis oībus accidentibus. i. diuersis numeris: & generibus. & casibus: & tpibus: & etiam psonis indifferētēr ponuntur: ut nō bonus uir: non bona mulier: nō bonū mancipiū offendit me. nō boni uiri: nō bonæ mulieris: non boni mancipii ē uitupare innocētē: nō ego: nō tu: nō ille: nō facio: non facis: nō facit. Similiter: bene: male: recte: parue: possunt supradictis oībus apte adiūgi. Sūt alia aūt aduerbia: quæ nō possunt oībus copulari accidentibus: ut o quando est uocatiuū: ut Virg.in.i.ænei. O regina nouam cui condere iuppiter urbem: & heus. idem in eodem: Heus iuuenes monstrate mearum Vidistis si quam hic errantem forte sororum. Alii casui nō

multas romanorum familias generosas & nomen & ortū a ductoribus æneæ accepisse. & sic contra uulgatā expositorꝫ opinionē genus ꝓ nobilitate accipiēdum arbitror: cū hic tū apud horatiū. Et genus & formā regina pecunia donat. sed eo reuertamur unā digressi sumus: ubi aduerbiū expsse positū ē relatiue ad nomē substantiuū ex quo relinquit cē & loco nois usurpatū. Iuste ꝓ uere. aduerbiū ꝓ aduerbio sicut apud Euripidē eorꝫ primigenia sibi iuicē cōcedunt ut aiacis iusta uox pro uera.

Multū ille & terris. ꝙ si nomē multū hoc loco accipiē ēt nō iconcīne illud de georgicis adduci pōt ī mediū. multa gemēs ignominiā. & alibi idē Maro: toruisq; repēte clamat. Atq; agmīa cursu prima petit. quale ēt in georgicis. Atq; ixionei uēto rota subsistit orbis. ꝓ cū uēto: quæ quidē ꝓpositio supfluo poni ī qbusdā uidet. nemo enim e præcepto dicet pcusso te cū gladio. sed gladio: tamen Ouidius in tristibus inquit: Vrq; cremasse suum fertur cum stipite natū Thestias: & melior matre fuisse soror: quod quidam exponunt una cum nato stipitem fuisse cōsumptū: quod nō ꝓbo. Ferte citi flāmas. per asyntheton uoluit Diomedes: cui par dialyton eē & ꝓxime accedere uidet. cæterꝫ hoc uoces: illo soluunt clausulæ. Euripides. dixit sed pro saltē sicut Terentius: At quanto queas dixit sine que as paulo. Sunt autē alia aduerbia. o. littera aduerbialis mō actū sibi ascisceit uui diose: ut o fortunatos nimiū sua si bona norūt agricolas: & Lucāus: O facies dare sūma deos. eadēq; tueri difficiles. aliqn̄ in detestationē nominandi casum: ut o mores o tempora. aliqn̄ suspēditur ad effectum optātis. ut apud Persium: O si Spectandum patrui portare funus: & o si. & apud poetarum principem: O mihi præteritos referat si iuppiter ānos: qualis

adiūgunt̃ nisi utō. Alia uero soli actō: ut pone tribunal: uel pone domū ultra fines. Quædā ablτō: ut cōtra iudicibus: qđ ēt in præponib⁹ uidem⁹ fieri. Proprie āt illæ sunt ꝑpōnes accipiēdæ: q̄ sine casualibus ꝓferri nō pn̄t separate: ut in illud piculū: ꝓ illo: de illo: sub illo: ex illo: ab illo. Nā pone & corā possunt ēt sine casualibus ꝓferri: qa aduerbia sunt. Virg. in. ii. æneι. Pone subit cōiūx: ferimur ꝑ opaca locorū. Idē in. i. æneι. Corā quē quæritis adsum Troius æneas. Sunt aduerbia quæ diuersis ꝑsonis nō conueniunt: ut eia. Virg. in. iiii. æneι. Eia age rūpe moras: uariū & mutabile sp Fœmina. Ad secundā dicunt̃. n. solā. Sunt aduerbia q̄ ꝓprie diuersis tꝑibus adiūgi nō pn̄t: ut heri feci: nunc facio cras faciā. Sūt alia q̄ singulis modis sociant̃ ꝑ oēs ꝑsonas & numeros & tꝑa: ut utinā optātis. Sed hæc ī loco de aduerbiis latius tractabuntur. Cōiunctio quoq; cōiter cū oībus supradictis inuenit̃. i. generibus: casibus: numeris: tꝑib⁹ & ꝑsonis: ut uir & mulier: uiroꝝ & mulieꝝ: doceo & docui: & docebo ego: & tu & ille: si facio: si faciā: si facerē: & si faciebā: si feceri: & si feci: si fecissem: & si fecerā: si fecero: & si faciā. Sed ad ꝓnoīs ordinandi tractationē redeamus. Sciendū ꝗ coniugata ꝓnoia q̄ σοζυγα. Aristarchus uocat triū ꝑsonaꝝ primitiua seu deriuatiua inuicē per se poni nō pn̄t ꝑ cōfusionē ꝑsonaꝝ. Iō nō figurate possunt: quō nec uerba: qa tres solas uoces in tribus ꝑsonis hn̄t: mei tui sui: mihi tibi sibi: me te se: a me a te a se. Quō nec ēt pluralia coꝝ: ut nos uos: nostrū uel nostri: uestꝝ uel uestri: nobis uobis nos uos. Nec deriuatiua: ut meus tuus suus nr̄ uester. Ipse aūt & ille: hic & iste & is figurate: & ꝓ prima & ēt secunda solent accipi. Quippe ēt cū nō habeant sibi cōiugatas personas primas & secūdas: qbus impediant̃ ꝓ illis accipi. ꝗ autem sui ꝓprie coniugatum est primæ & secūdæ personæ: ipsa declinatio ostēdit similis illi cū eis: mei: tui: sui: mihi: tibi: sibi: me: te: se: a me: a te: a se. Itaq; ea tria ꝓnoīa suas defendentia ꝓprias ꝑsonas ad iura suæ significationis nō admittūt sibi cōiugatas uoces. Idq; cōprobat̃ ēt ex deriuatiuis eoꝝ. meus. n. tuus suus: qa sibi sunt cōiugata similitudine declinatiōis: & maxime ꝗ singulæ sunt in unaq̄q; ꝑsona eoꝝ uoces quō ēt in uerbis ꝑ sese poni īuicē uel sibi coniungi in una eadēq; ꝑsona possessoꝝ nō possunt. Nemo. n. dicit ego tu: nec sui mei: nec tuus meus: nec suus meus: nec uestras nr̄as: nisi addita cōiūctiōe dicā: ut seruus tuus & me⁹ & eius nr̄as & uestras. In quo tn̄ possessio cōis qdem significat̃: possessoꝝ uero ꝑsonæ diuersæ. Pōt tn̄ & sine coniunctione dici: mea res tua res est. animus me⁹ tuus est. In quo tamē diuersas intelligo ꝑsonas possessoꝝ. Ille autē ego & tuipse: & hic ego: & iste ego: & oīa tertiæ personæ ꝓnoīa excepto sui: & eius deriuatiuo suus: licet & primæ & secūdæ figurate uni eidēq; cōiungere ꝑsonæ. In uerbis uero qa una ē sola uox tertiæ ꝑsonæ cū secūda uel prima in una eadēq; ꝑsona accipi nō pōt. Nemo. n. dicit facio tu uel ille: uel facis ego uel ille: uel facit ego uel tu. Singulis. n. uerba uocibus singulas significantia personas eas extra se aliis accōmodare ꝑsonis nō patiunt̃. Et quid mirum in personarum discretione coniugataꝝ hoc fieri; cum licet ēt ex cōtrario īdiscretis ge-

erā &c. Vt pone tribunal idest post tribunal. Proprie autē ea inqt ꝑpositiones esse uolumus: quæ sine casu nullo modo apponi possunt quales pro: & in: de: ex. quas uero solas sensus nō destituit: easdem in aduerbia tunc placet trāsmutari qualia ante: contra: circū: mutato tamē accētu: ut docet Sergius & Diomedes: sicut accidit de corā q̄ sola & simplex grauat̃: ꝑsentialiter: ut ita dicā significans: quādo autē casualibus anteponit̃ suo loco: acutū seruat ac sustinet. Sciendū ꝗ coniugata. notū est iā & uulgatissimum hoc non posse pronomen primæ personæ locum supplere ꝓnois secūdæ: nec ecōtrario. neq; itē tertiæ: præter illa de quibus polo superius habitum: sicut neq; in uerbis ipsæ personæ uicissatim īmutari possūt: & hoc nō solum de primitiuis: uerū etiā de ipsis deriuatiuis ꝓnoībus intelligi opus est. qui enī sensus esset, ego tu: aut tu ego: sicut ego ipse: tu ipse: aut ego meus: sicut ego ipse. Hoc enī genus dicēdi non solum non admittitur in pœnum romanis sermonis. sed nullum ꝓrsus sensum includit. ideo ne præcipiendum quidem erat: quod facile quiuis uitare per se ipse possit. Coniugatas personas. nō solum exterius: sed qa ꝑ se etiā cōiugatæ nūcupant̃: quod nullatenus a se ipsis recedant. In quo possessio. sizyga nullo modo copulātur in uno eodēq; possesso: sed æque in multiiugo: ut meus & tuus seruus aut noster & uester seruus. rursus sine copula una eē possūt duo coniugata quom eadem possessio comunis sit duoꝝ possessoꝝ ut res mea est tua. Figurate. ornate ex elegantia. In uerbis. nec uerboꝝ sibi inuicē concedunt. Cū licet etiā ex contrario. idiscreta sicut dictū ē iter si. cōtingūt ꝓnoīa sed genera cōfundunt: quorum tamē discriuē continuo manifestū demōstratiui additamēto ꝓnois ut meipsum me ipsum. sunt præterea nomina: in quibus eadē uox

neribus uel numeris: uel casibus uel temporibus hoc manifeste ītelligere. Quippe cū ipsa confusione licētia dat̃ in diuersis ea significationibus accipere. Nā mihi tibi sibi: me: te: se: cū non discernāt genera licet qbuscūq placet ea generibus cōiūgere: ut meipsum meipsam: teipsum teipsam. clari claræ claro nō secernūt numerū. licet ergo singularibus & pluralibus sociari ea. senatus. cursus. uultus. facies. res. spes. similiter sunt diuersorꝝ ca sua cōia. licet ergo qbuslibet corꝝ aptissime ea copulare. Oīa uerba præteriti pfecti subiūctiua & futuri easdem uoces habēt absq prima psona: nihil igit̃ phibet in utriusq tpe ea accipe. Participia præsentis temporis & infinita uerba eadē ēt præteriti impfecti sunt. Licet ergo utrobiq ea proferre: ut scribens hodie pficio: & scribēs heri pficiebā: & scribere uolo hodie: & scribere uolebā heri. Sciēdū tñ q licet ēt pteritis pfectis & plusqpfectis participia uel īfinita supradicta sensum præteriti impfecti significantia cōiungū: ut scribēs pfeci uel pfecerā. i. cū ī scribēdo erā pfeci uel pfecerā. scribere uolui: uel uoluerā. i. incipe scriptionē uolui uel uoluerā. Scimus. n. q præteritū impfectū īceptionē rei qdē significat: nōdū tñ pfectionē. Idq usus auctorꝝ cōprobat. Cōia uerba tā actiuā q passiuā cōstructionē concipiunt. ex qua discernit̃ uarietas significationis: criminor te & a te: hortor te & a te. amet: doceat: legat: audiat: sunt imperatiui præsentis: sunt optatiui futuri: & subiūctiui præsentis. Nec aliter eorꝝ possunt significari uarietates: nisi p cōstructionē eis accidentiū aduerbiorꝝ uel tēporꝝ. Vt īperātes quidē sine aduerbio dicimus amet: doceat: legat: audiat amato: doceto: legito: audito. Optantes uero cū aduerbio utinā amet: doceat: legat: audiat. Subiūgētes quoq cū amet: doceat: legat: audiat. Amato doceto: legito & secūdæ sunt & tertiæ psonæ. Additiōe igit̃ pnoīum discernunt̃: ut amato tu: amato ille. In oībus igit̃ huiuscemodi dictionibus: quæ diuersas habēt significatiōes cōstructio maxime ad eas explanandas est necessaria. Sicut etiā in oībus in qbus similes inueniunt̃ uoces diuersi casus uel genera: uel numeri ut potegtūs & datiuus singularis: ut huius poetæ: & noīatiuus & uocatiuus plurales: ut hi & o poetæ. Similiter etiam docti genitiuus singularis huius docti: noīatiuus & uocatiuus plurales: hi docti & o docti. Similiter cædes: res facies: noīatiui singularis & uocatiuus: ut hæc facies & o facies: hæc cædes & o cædes: hæc res & o res: Plurales uero: & noīatiui: & accusatiui: & uocatiui: hæ facies: & has facies: & o facies. Multa quoq ēt ī aliis ptibus iuenies similia: nec aliter ea discernes: nisi ex cōsequētia ordinationis. i. casus casibus: & genera generibus: & numeros nūeris: & psonas psonis: & tpa tpibus cōgrue disponēdo. Nō igit̃ siqd simile ē uoce: hoc eisdē necesse est oī mō accidētibus cōiūgi: sed ad intellectū referri: ueputa oīs datiuus & ablatiuus pluralis mobiliū noīum uel pnoīum: uel pticipiorꝝ similis ē p tria genera: ut bonis illis accusatis. Et tamē cū de maribus loqmur masculinis ea cōiungimus: cū de cōtrario sexu fœmininis: cū extra utriusq significationē neutris: ut bonis uiris loquor: & bonis mulieribus: & bonis mācipiis accusatis uiris: accusatis mulieribus: accusatis mācipiis. Sic & similia quæ cōfusionē significatiōis per ordinationis iuncturā & accidētiū discutiūt. Oīs eni cōstructio: quā græci συνταξιν uocāt. ad ītellectū uocis ē reddēda. Itaq p diuersas figuras uariare solēt auctores ī cōstructiōe accidētia: de qbus iā supra documus:

In confuso numero deprehenditur ut clari claræ. & casus pariter ut senatus uult9 ecce hic idistinctos eē casus īdiscreta genera; sed de p noībus id minime cognosci licet ne cōcedi qdē. Participia præsentis tpis. uide ēt īdiscreta eē ī pticipiis tēpora: qppe cum apud nos tum apud græcos hoc habet locū ut τυπτων sit & psentis & impfecti tēporis: sicut nostrū uerberās. & τετυφως pteriti & plusqpfecti sicuti apd̃ nos uerberatus licet diuersa sint uoce & significato. soli aūt futuro tēpori suū p se relictū eē participiū; quæ tamen licet ita cōfusa possint in structura diuersa tēpora uerborū cōcomitari: ut scribēs lego: legi: legerā. legam. Ex qua discernit̃ uarietas significationis. confusus tamē plerunq sensus atq amphibolus: præsertim posito ītrāsitiae uerbo: ut Cato Criminat̃: nec addat quē uel a quo: ubi per trāsitum patet fieri in uerbo cōmuni amphibologiā: quæ etiā aliis modis fit: sed hic recē fere esset potius ostentare. Nec aliter eorꝝ possunt significari uarietates. personis eisdē utuntur apud latinos subiunctiuus: optatiuus: & īperatiuus modus: sed tēporibus diuersis. græci aptius & cōmodius eas distinxere. Omnis eni cōstructio. Sētētia adnotanda: uoces & si cōfusas indiscretasque ars ipsa præstiterit: quales tamen & quæ fuerint: ipsius orationis sensus sobrie cōprehensus indicabit. Voces igitur quis confusæ: ratione tamen sensus discretæ sunt ac perceptibiles.

Corniger hesperidum fluuius.
Diomedes uocatiuum noluit.

DE tu quoq;. Vocatiuus casus ad rectũ referre & genus: & originẽ nominũ cõl obseruatiõe cognoscitur ppterea similem illi ipsi terminationẽ: ut plurimũ seruat: cũ apud nos tũ apud graecos semp attice excipiunt: tamen ĩ nostris q̃dã secundae inflexionis noĩa masculĩa & muliebria ĩ us: quot ĩ uocãdi casus in e. mittũt: ut philosophus. phe. myrtus. te. hinc ẽt pululat ramalis exceptio: q̃ refertur ad genus: ut populus caurus. Tu igit pnomẽ relatiõe recti: q uerbo pnũciatiuo in demonstratiõe cõiungitur: ut inqt probus grãmaticus: & Diomedes affirmat: uocatiuum habet distinctum ab ipso nominatiuo. Trypho grãmaticus alio qui eruditus: & sane q̃ doctus argut ob id ab Apollonio: quẽ hic noster auctorẽ hẽt: qd uocatiuis casibus noĩum psonae iam secũdae existẽtibus similitudine ipsius psonae si etus uocãdi casum esse dũtaxat cẽsuerit: cũ cõtra: nullus sit rectus pter ego & suos casus: nisi tertiae psonae. Illud insup nõ erat necesse in mediũ adducere qa uerbo iungit secũdae psonae: iõ uocatiui tñ casus: siqdẽ & primae & tertiae psonae uerbi uocẽ assegt .i. casus utũs. Illud insup contra Tryphonẽ ualidũ est: noia cum pprie sint tertiae subiecta psonae: necesse est in utraq; & prima: & secũda. s. supplere pnoĩa casum nominãdi. nõ põt aũt tu sinã ostẽdere psonã: nisi prius rectũ assequat. nõ inconueniens igit illi et it casus nominatiuus. p quẽ & demonstratio fit & relatio ad antecedẽs. Nec demonstrationẽ. ut iste ille hic. Relationem. ut is ipse. Vocatiuus autẽ casus nulla ĩ re opus eẽ uidet nisi ut p illũ tollat pprii noĩs ignorantia & sermonis cõfusio. Est quãdo. Contingit quando nominat secũda pet uerbũ ut Apollonius scribis. ego Apollonius scribo. ille Apollonius scribit. quẽadmodũ reliqui noĩatiui primae & tertiae psonae mõ pnũciatiuo struuntur codẽ & noĩatiuus secundae. Tu ne ille aeneas ex quo exemplo clarescit noĩatiuo cũ admiratiõe cõiũcta. Cũ disiunctiue ipse. qñ pnomen ipse discretiue positũ ut ipse reponio & ipse ego inibo sic tu ipse facis qd nõ cõueniret si diuersa ĩ

quae q̃uis quãtum ad ipsas dictiones incongrue disposita eẽ uideant: tamẽ rõne sensus rectissime ordinata eẽ iudicantur: ut puta prima & tertia psona in unũ figurate coeũt: ut Ille ego q quõdã gracili modulatus auena Carmẽ. Est enĩ ĩtellectus. ego Virgilius ille q quõdã scripsi buccolica & georgica. Diuersi quoque numeri. hoc mõ figurati repiunt: ut Vir. in. i. aenei. Pars in frusta secant: uerubusq; trementia figũt. pluralem singulari non ad dictionẽ: sed ad sensũ rettulit: qa ps troianoꝝ multi ĩtelligunt & p diuersa genera. Qualis erã cũ primã aciem praeneste sub ipsa. Virg. in. viii. Quãuis enĩ praeneste neutrũ sit: sed qa urbs intelligit ad id qd intelligit magis q̃ ad uocẽ noĩs reddidit: dicẽs sub ipsa. Similiter p oĩa accidẽtia oĩum partiũ orõnis si equẽter ĩuenimus huiuscemodi figuras: & casus p casibus: ut Corniger hespidũ fluuius regnator aquaꝝ p fluuie. Virg. in. i. aenei. Tu mihi quodcũq; hoc regni: tu scept a Iouẽq; Concilias. regni pro regnum: de quibus sufficienter in superioribus diximus.

De hoc pronomine tu.

DE tu quoq; qdã dubitauerũt an ntũs sit tñ: an utũs. Sed uterq; in eo eẽ ostendit. quõ & in oibus fere latinis noibus absq; in us terminãtibus secundae declinatiõis. Et qñ Trypho: quẽ Apollonius arguit: cum utũm solum putauit deceptus a noium uocatiuis: q cõiungunt secũdae psonae uerboꝝ cũ dicimus: tu legis: discipule legis. Sed & cũ prima & tertia psona uerbi cõiungit bñ utũs: qui suus est secundae. Nec tñ iõ dicimus primã & tertiã utõs hẽe: nec secundae utũm non eẽ: ut lego discipule: & legit discipule. Necesse est illos maxime casus habeant pnomina: qbus deficiũt in utraq; psona noĩa: & maxime ntũm. utõ enim pnoĩa non egẽt: qui nec demõstrationẽ: nec relationẽ: quibus fungunt pnoĩa possidet: sed solã conuersionẽ. i. apostrophẽ. Sed hoc qa uel nutu: uel uocis directione: non solũ eos quos uidemus: sed ẽt illos: ad quos uox nña põt puenire: ẽt absentes uocare solemus: uel ignorãtes ppria eoꝝ noĩa: uel confuse hoc utentes ẽt ad multos ut unus ex eis respõdeat: ut ad seruos tu dicimus Illud quoq; sciẽdũ q suũ ẽ pnoĩs ĩ prima & secũda psona hẽe ntũm. Vtũm uero nõ solũ pnoĩa: sed ẽt noĩa & pticipia hẽnt. Qui casus pprius ẽ secũdae psonae: ut scribe Virgili: & scribis Virgili Sed qd ẽt noĩatiui oĩum casualiũ primis & secũdis & tertiis uerboꝝ ẽ qñ cõiungunt psonis ondunt substãtiua uerba & uocatiua q̃ nisi ntĩs nõ sociant: ut ego grãmaticus sum: tu orator es: ille phũs ẽ: ut ego Priscianus noĩor. tu Apollonius uocaris: ille Virg. nũcupat. Vir. i. i aen. Tu ne ille aeneas: quẽ dardanio Anchisae Alma uenus phrygii genuit simeõtis ad undã? Ergo sine dubio haec cõstructio tu ntũm eẽ ostẽdit. Praeterea hoc approbat cum disiunctiue ipse q ẽ ntũs trium psonarum ntĩs necessario cõiungit: ut ipse ego facio. Idẽ i. y. Ipse ego paulisp p te tua munera inibo. Idẽ in codẽ. Ipsa ego met dudũ beroen discressa reliq. Nisi tu eẽt ntũs casus non poneretur cum pronoĩe ipse. Tu ipse facis. Vir. in buc. Verum id quõ multo tu

tei ɉse fatebere maius. Cice. in. iiii. uerri. Tuteipso ex edicto siculo hoc
sustulisti. illeipse facit. Cũ ergo noĩa primæ & secũdæ psonæ ntõs nõ
hãnt: nec cæteros obliquos: utũm tñ hẽant pleraqʒ loco deficientiũ:
ut paulo ante ostendimus funguntur ꝓnoĩa. Relatio quoqʒ cum ad
cæteros fiat casus ad utũm nõ fit: ut ego lego q̃ scripsi: tu legis qui scri
psisti. ille legi q̃ scripsit: meus ẽ seruus: cuius ære emptus ẽ. Vtũs aũt
iõ i relatiuis eẽ nõ põt: q̃a antecedẽtẽ cognitionẽ significare non põt.
Similiter quãdo diuersæ uni sociant̃ uerbo psonæ necesse est ntõs cõ
iũgi: nõ utõs: ut ego & tu & ille docemus. nemo eni dicit: ego & grã
matice & ille docemus: nisi attẽtionis cã ponẽs ntũm ꝓnoĩs: adiun
gãt ei uocatiuũ noĩs ut ego & tu grãmatice & ille docemus. Et noĩa
q̃de quĩ tertiæ sint psonæ: tñ hẽnt pleraqʒ uocatiuũ: ut diximus Nec
mirũ cũ uerbis quoqʒ uocatiuis quõ & substãtiuis cõiũcta possunt tã
primæ q̃ secũdæ eẽ personæ. Quõ ergo si dicã Virgilius uocaris a ter
tia in secundã transfero nomẽ psonam. Sic uocãdo eũdem intellectũ
ipso uocandi facto secundam psonam: o Virgili. i. te uoco Virgili. Ex
cipiunt̃ ĩfinita noĩa uel interrogatiua: uel relatiua: uel redditiua: uel
distributiua: q̃ q̃a ĩcerte sunt psonæ: uel diuersæ uocatiuum hr̃e non
põt: ut qsq: q̃lis: talis: tãtus: q̃tus: quot: tot: uterqʒ: alter: singuli: bi
ni: terni & similia. ad huiuscemodi. n. noĩa uocatio fieri non põt: q̃uis
licet ẽt ad secundã ea cõiũgere psonã. sed p ntõs: ut q̃ estis: q̃les estis:
uterqʒ scipiões uocamini: singuli ueniatis ad me: terni prãdete apud
me. Virg. in. i. æneĩ. Sed uos qui tãdẽ: q̃bus uenistis ab oris? Pronoia
uero primæ uel tertiæ psonæ minime pñt hr̃e uocatiuũ: nisi possessi
ua primæ q̃ cõiungũtur uel diriguntur ad secundã psonã. Quippe cũ
põt aliqs ad suã loqui possessionẽ. i. ad filiũ: uel ad seruũ: uel ad ma
trẽ uel ad uxorẽ dicere. o mi: o mea: o meũ. o noster nr̃a nr̃um. Et est
ꝓpriũ possessiuorũ ꝓnoium duas significare psonas. Ipsam quidem
q̃ possidet p gtũm ubiqʒ: eã uero: quæ possidet̃ p oẽs casus. Itaqʒ secũ
dæ psonæ possessiuũ: cum in gtõ sit ipse possessor intelligendus: ad
quẽ dirigit̃ sermo. Vocatiuũ quoqʒ hr̃e nõ põt: nisi figurate uelim di
cere: o tue & nõ alienę. i. tui. ptãtẽ habens. quõ ego sum meus Euripi
des. εγωδε εμοσ ειμι. Sed q̃uis nõ careat ratione: tamen in usu non
est. quõ nec sue illius natę: ut proprie illius natę. Cum igitur in oĩbus
possessiuis: tã possessor q̃ possessio intelligatur: nec alii possunt casus
quãtũ ad possessiones nisi genitiui itelligi: nõ possunt habere uocati
uũ nisi per ipsas positiones: cũ in secũda esse itelligant̃ ea psona: nec
prima tñ primam: nec secunda secundã põt possidere: nisi sicut ostẽ
dimus. figurate dicat aliqs: ego sum meus dominus & seruus: tu es
tuus & doctor & discipulus: ut Persius: Vindictæ postq̃ meus a præ
tore recessi. Tertia uero tertiã põt possidere: q̃a multæ & diuersæ pos
sunt eẽ tertiæ. Vocatiuũ tamẽ aliud ꝓnomẽ in usu nõ hẽt: nisi primi
tiuum secundæ psonæ: & possessiuum primæ: quando ad id sermo di
rigit̃. i. q̃n secundæ sociat̃ psonæ. licet enim naturaliter ad suam loqui
possessionem. Tertiæ uero psonæ possessiuũ: & si naturã habeat: ut p
uocatiuũ posse dici: ut prædictũ est. Possumus. n. ẽt ad alienã posses
sionẽ dirigere sermonẽ: ut O genitor noster saturnie maxime diuum
& Euandie fili: & Thelamonie aiax. Itaqʒ q̃uis q̃tũ ad ipsam rerum

esset in rectis ambobus pso
na. Tu legis noĩandi casus
ẽ. Quia antecedẽtẽ cogni
tionẽ. si. n. dixero: o tu ueni
ad me: adhuc uera cognitio
nõ patet huius psonæ mul
to minus ĩ relatiõe. itaqʒ re
latiue nequaq̃ ponit̃. Nõ
utõs q̃a nullo regit̃ uerbo
queadmodũ penitus ab eo
respuit̃. Attentiõis cã & tñ
in regimen adhuc nõ trahit̃
uerbi siqdẽ a ꝓnoĩs ntõ p ĩ
terpositiõem uocãdi aduer
bii: quod necessario ipsi utõ
uel subintelligit̃ uel ꝓponi
tur: sepatus ẽ. Cõiũcta uo
catiuis uerbis, supposita uer
boꝝ uocãdi. Infinita. ut q̃
cũqʒ quiuis. Interrogatiua
ut quis uter: relatiua ut qui
redditiua ut ille: is: tot: tan
tus: talis. Distributiua oĩs: si
ue ut auctor narrat singuli.

Sed uos qui tandẽ. ubi q̃
interrogatiue accipit̃. Du
as significare psonas. posses
soris quæ soluit̃ ac distigui
tur p patriũ casũ & rei pos
sesse ĩ osone iã collocatæ p
oẽs casus: ut meus seruus ẽt
meũ seruũ diligo: meo ser
uo liberaliter utor &c. mei
seruus est: mei seruũ diligo:
mei seruo liberaliter utor.

Nisi figurate. simpliciter
& improprie sicuti ẽt supra
est demonstratum in perso
næ primæ possessiuo prono
mine exẽplo Euripidis. ego
autem meus sum. Tamen
in usu non est. uocãdi casus
a possessiuo secũdæ psonæ
queadmodũ neqʒ hic uoca
tiuus: o sue illius natę sed o
pprie illius natę. Quãtũ
ad possessiões. i. ea quæ sub
possessoris noĩe ĩ patrio ca
su denotant̃. Nisi p ipsas po
sitiões. legerẽ possessiones:
sed nec obstat prior lectio:
ex q̃ oĩno idẽ sensus elicit̃.
prima primã: secũda secun
dã nõ possidet nisi simplici
ter loquẽdo: ut idẽ sit: possi
dẽs & possessum. Vtũm ta
men aliud nullũ pronomen
habet casum uocãdi preter
tu & declinata a pronomĩe
primæ. Quantũ ad ipsam
naturam, quã ipsa peruincit
auctoritas: cui tantũ arroga
tum est: ut plus ualeat posse
atqʒ q̃ ipsa, iterdum ratio &

naturã uideat̃ posse dici. O sue fili Euãdri: o sua uxor Euãdri: ut si dicam: Euãdrie fili: & Euãdria uxor cũ in hoc duæ tertiæ intelligant̃ personæ possessoris & possessiõis. usus tamẽ deficit: quõ ẽt apud græcos teste Apollonio σφετερε cũ rõnabiliter posset dici: in usu tamẽ non ĩuenit̃. De hoc enim ἐν τῷ περὶ συντάξεως tertio clarius tractat. Secũdæ aũt psonæ: ut supra dictũ est. deriuatiuum iõ nõ põt habere uocatiuũ: qa necesse est genitiuũ primitiui intelligi in possessore ipso ad quẽ loquiur: & uocatiuũ in possessione. Sed possessio secundæ personæ necessario: uel ad primã: uel ad tertiã psonã refert̃: quæ naturaliter caret uocatiuo: tuus filius sum: uel tuus filius est ille. Et q̃uis figurate: ut supra dictũ ẽ. dicam tuipse tuus es & dominus & seruus: tamẽ uocatiuũ nõ inuenies: nec figurate in hoc ꝓnoie prolatũ: ut eundẽ & possessorẽ & possessionẽ in una eademq; psona uideat̃ aliquis affari: dicendo: o tue. quõ apud græcos ὦ σὲ ἀπὸ τοῦ σοῦ Eodẽ teste. Apollonio. Queãdmodũ igit̃ noia terriæ psonæ sunt: sic etiam possessiua ꝓnoia: quæ q̃uis q̃tũ ad personas possidẽtiũ: finita sunt primæ & secundæ & terriæ: tamẽ q̃tũ ad possessiones ipsas tertiæ sunt personæ: nisi substantiuis: uel uocatiuis cõiungant̃ uerbis. sicut & noia: meus est filius: meus uocatur seruus: tuus noior parẽs tuus ẽ pr: suus illius sum filius: suus illius filius es: su9 illius est filius. Pronomẽ eni ipse tribus aptissime: ut supra diximus coniũgitur personis. Itaq; Apollonius ἐπιταγματικὸν hoc uocat. idest oppositum eo q; aliis ꝓnoibus apponitur: ut ipseego uel egoipse: tuipse: illeipse. Et q̃uis inueniã tur ẽt alia ꝓnoia figurate sic cõiuncta per diuersas psonas: ut egoille: tuille: hic ille: ut Virg. Ille ego qui quõdã gracili modulatus auena Carmẽ. Idẽ in primo ænei. Tu ne ille æneas quẽ dardanio anchisæ. Teren. in and. Hic ego ille: ne credas te datũ ludere. Nõ tamẽ quõ ipse sine alio ꝓnoie possunt primæ & secũdæ psonæ uerbis adiungi: ut ipse facio: ipse facis. Virg. in. ii. ænei. Quæq; ipse miserrima uidi. Idẽ in bucco. Cũ faciã uitula pro frugibus ipse uenito. Alias antẽ uoces tertiæ ꝓnoium personæ per se sic uerbis primæ & secũdæ psonæ non possumus copulare. Nemo eni dicit ille facio: & ille facis: nisi addas & ꝓnomina primã & secundã demõstrãtia psonã: ut Cicero inuectiuarũ secũdo. Hic ego uehemẽs ille cõsul: qui uerbo ciues in exilium eiicio quæsiui a Catilina: sed ille ego: uel ille tu cũ dicimus: relationẽ significamus antecedẽtis cognitionis. Ipse ego uero discretionẽ: ego ipse per me & nõ alius. Hoc aũt appositũ pronomẽ. i. ipse q̃uis impatiuo societur. Dicimus enim ipse facis: & ipse fac: nõ habet tamẽ uocatiuum. Nullũ enim ꝓnomen habere uocatiuũ potest: ut diximus nisi primitiuũ secundæ psonæ: ad quod dirigitur sermo: & deriuatiuum primæ quãdo cõiungitur primitiuo secundæ: uel uoce uel intellectu: ut o mea tu. o noster Chremes. Præterea uocatiuus substantiuo: uel uocatiuo uerbo per se nõ coniungit̃ sed nominatiu9. nemo enim dicit: docte es: clare uocaris. Virgili diceris: sed doctus es: clarus es: Virgilius diceris. Ipse igit̃ nisi nominatiui uice nois fungi nõ potest. Nihil autem mirum secundæ personæ noiatiuo imperatiuum adiungi: cũ & tertiæ psonæ: quę prorsus uocatiuũ non habet adiungantur impatiua: ut faciat: & facito ille: & faciant: & faciunto illi. Illud quoq; sciendum q; uocatiuis frequenter utimur sine uerbis secũdæ personæ: ut miror te Virgili. Intelligo te Homere. Nominatiuos uero nisi per eclipsim nunq̃ sine uerbis ꝓferimus eiusdem personæ: ut bonus es. Apollonius nominaris. Omnia autẽ ꝓnoia: quæ uocari possunt: similem habent noiatiuum uocatiuo: excepto mi ꝓ mee. Nec mirũ cũ etiam nomina pleraq; apud latinos: ut diximus: eosdẽ habent noiatiuos & uocatiuos. atticis quoq; mos ẽ noiatiuos ꝓ uocatiuis proferre. Aristophanes

analogia. Teste Apollonio σφετερε. qđ latine enũciare nõ ẽ: de quo qđẽ pronomie apertius differit in tertio libro de cõstructione. Secũdæ autẽ psonæ. qua eni rõne latine dici queat o petre tue. quãdo nec hinc possessor ĩueniri recte possit ĩ casu patrio: nec illic plane possessio: nisi figurate: qđ uix ẽt cõcessũ ẽ.

Queãdmodũ apud græcos σὲ qđẽ & accusandi casus ẽ: & pmittit̃ a primitiuo ꝓnoie σύ. sicut apud nos tu. sed ab eo qđ est σός idẽ ẽ tuus. nequaq̃ græci cõcedũt neq; uolũt. Finita sunt. qđ psonas ĩnuũt possessoꝝ discretas & singulas. Apolloni us ꝓnomẽ ipse elegãtissime significantissimeq; appellauit epitagmaticon: quoniam non respuat cõcomitãtiã alioꝝ ꝓnoium.

Sine alio pronoie. i. Per se & discrete nõ eni æque dicius ille facio ut ipse facio neq; ille facis sicuti ipse facis & ipse fac. nihilom9 caret uocatiuo ipse.

Mi pro mee. & tamen meus olim fuit inuentus more attico quo cantu ut sirpius repetiui utõs casus eẽ fui recti simillimos & huius similitudinis crebra

ωφιλος ωφιλος. Homerus ηελιος ος παντα εφορας. και παντ επακουεις. quē secutus Virgi. i. ix. Corniger hesperidū fluuius regnator aquarū. Fluuius pro fluuie dixit. Luca. in. ii. Degnea o populus uix sæcula longa decorū Sic metuisse uiris: pro popule. Macedones āt thessali ecōtrario uocatiuos solebāt pro noiatiuis pferre Homerus ακητηςταςευς hic uocatiuus est pro noiatiuo ακη τιετα dixit pro ακητιετις. Vnde Romani frequētissime huiuscemōi noīa & maxime appellatiua pro uocatiuū græcū ēt pro ntō suo pferunt: sophista: cytharista: poeta: scytha: sarmata: sophia. Persius tñ indubitāter uocatiuum pro nominatiuo posuit Censorem ne tuum uel quod trabeate salutas: trabeate dixit. pro trabeatus: & Horatius. Macte uirtute. pro mactus uirtute.

¶ Liber secundus.

IN SVPERIORI libro de articulariū dictionū & pronominum tractantes de constructionibus: necessário etiam plurima de nois & uerbi constructionibus: sine qbus illa orōnem pfectam cōplere nequeunt: diximus. Quippe quæ ex maxima parte eis cōmunes sint cum illis quoq; de nominibus & uerbis pcipue: quis & de cæteris partibus cum eis etiam pluima inueniantur cōia exponemus. Ergo minime mireris si eadem exempla constructionum repetant: cum plæraq; consimiles sint supradictorum: & dicendorum ratiōes. Singulorum igit casuum per ordinem cōstructiōes uideamus. Nominatiuus & uocatiuus absoluti sunt omnes. i. per unā psonā: intransitiue possunt pferri: ut ego Priscianus ambulo; tu Plato philosopharis: Aristoteles disputat. & si substantiuis uel uocatiuis iungantur primæ & secundæ personæ non egent pronoibus qppe essentiam sui: uel nominationem significantes: ut homo sum; Cicero nominor. Si autem aliis consocientur uerbis: tunc necessário adiunguntur pronominibus: ut ipsius essentiæ præsenti demonstratione transeant a tertia persona connexione pronominis ad primam uel secundam: ut ego Priscianus scribo: tu Apollonius uel Apolloni scribis. Et sciendum q uocatiuus non eget pronomine. quippe cum secundam sua uoce finiat personam: ut Apolloni legis uel lege: Terenti scribis uel scribe. Virgi. in decimo: Vigilas ne deum gens ænea uigla. Persius: Censorem ne tuum: uel quod trabeate salutas: quis ad perfectam significationem bene additur indicatiuo uerbo: tu nominatiuus. Si uero tollamus pronoīa ab hac constructione: sunt passim apud homerū & Aristophanem aliosq; cōplures dispersa exempla. ut o amicus o amicus: & o phœbus oīa ītueris & oīa audis. Macedones & thessali. regula ē apud græcos nominū primæ iregorum quæ recipiūt τ in ultima uocatiuū mittere ī a. ēt gentiliū noium ē ut o persa o ippota nello o mīticta ȝευ &c. quos uocatiuos macedones & thessali pro nīis frequēter accipiunt. Macte uirtute. pro mactus licet nō admittat in usum.

¶ Finis primi libri.

N supiori libro. facit digressum a prio ad primū libri: cōtinuata p pe materia eorū q dicta sūt cū his q i dicēdo sunt reliqua: quatēus de articulo & dria eius cū relatiuo graphice diser auitq; simulq; protulit rōnes quaīdam nō cōtemnēdas in mediū. cur nos itidem ut græci articulos ī orōne nō ponamus. In quo illa pnois ab articulo discrepātia euidēter fuit & clarissime patefacta: mox cōplurīū tum de nostris tum etiam de græcis auctoribus locupletissimorum testium exemplis & auctoritate munitus. qs ordo: quæ norma: qd' ue institutū: græcis in dicēdo attributū sit & nobis: nō minus pēiculate eruditeq; q lucu lenter edocuit. nominis præsertim & uerbi quæ capita sunt oratiōis. per quā necessaria mētione nō prætermissa; cuius quidē tractatus sub obscuri cæterum oppido q utilis; & ad prima litterariæ artis rudimenta recte fideliterq; capessenda plurimū ptinētis totus pene ille fuit tenor; pnomē loco nois ponū sunt in structura multifariā: & solitus psonæ differentia nomē i uarias latinitates structurasq; diduci. Illud postremo relictū est loco: tu pro nomini rectus casus dandus ne fuerat an potius uocatiuus tantū; qua in re de mutua eorū iter se & reciproca quadam cōmutat ōe qm non nihil dictū fuit; non incongruū ipsi auctori uisum est de cōstructura nois & uerbi in hoc secundo uolumine pertractare. Primū igit casum nominandi nūcupādiq; absolute accipi affirmat: atq; intransitiue proferri in singulis personis ubi maxime cōiunctū sit pnomē cū nomine: quēadmodū de Prisciano exempla ostendūt tūc eni rectus casus intrāsitiue absoluteq; positus est. Illud insuper notandū relinquit quod uocatiuo uerbo & substantiuo: si quādo nominandi casum simpliciter anteferre contigerit pnomē primæ uel secūdæ psonæ. nō sp conuenire cū noīe pcipue ubi uel eēntia significat uel nomē: ut sum pius æneas. & Hector noiat. Contrariū uero si aliud uerbū itercedeit. Adiūgunt. ntūs uel uocatiuus isigunt pnoībus post q ipsam την ουσιαν quodāmō oculis subiicitur tertia psona ipsius nois ad se euocata: ut ego Virgilius cano: & tu cicero concionatis: ut nominādi casus sit Cicero nō uocādi. quādo quidē casui secūdæ personæ pnomē eiusdē frustra anteferat: ut terēti animū ad scribēdū appelle. & ænea uigila. Vel quod trabeate

folutas. hic necesse est supplere pronominis rectū: qui regatur a uerbo. regimē uerbi uocatiuo penitus respuēte. Solœcismum facimus. orationem inquinamus: nisi per intellectū id fiat pronominis: ut dicit Probus.

Sic non dicimus Priscianus lego. quod utrunque sit eiusdem personæ.

Ille ego lego. præpostera locutio ē & potius poetæ q̄ oratori peculiaris. ut ille ego qui quondam &c. Tu ne filius syridamæ. ecce modo exemplū superiori contrarium: q̄q̄ alius arrogantiæ istud fortasse conuicerit: quē quidem secus sensurum existimo: si diligenter artis præcepta quæsierit.

Dignitates uel congruitates uocabant. quod uideatur magis congrua consequensq; oratio: & cum quadā dignitate composita. præsertim quom certioris actus angustia careat: & plus posse per se posita actio uideatur. absoluta nāq; oratio plus semper uenustatis splēdorisq; affert q̄ restricta per transitum id quod Apollonio aucto re dicuntr stoici παρασυμβάματα ob uarietatem casuū quā uerbū trāsitiue recipit. Penitus autem incōgrua erit oro quæ duobus utrinq; fuerit uallata obliquis: qualis est impersonalium uocis actiuæ. Sine nominibus ipsis tātū. noīa enim regunt & ipsa post se aliquādo casum: præsertim patrium iure possessiuo: ut filius Euandri pallas: quem lācea turni militis occidit. quanq̄ auctor auxilio id fieri asseueret uerbi substantiui: & hoc modo nō tantū ipsum nomē recipiet exigetq; casum patriū post se: sed etiam casū aquisitiuū & accusatiuum figurate tamen: nec nō auferēdi. Exigētibus. ad quos pertinet obliquis in re quando quidem oīs fortitudo & cōmoditas pulchritudoq; & filiatio si licet his exēplis plata ad ipsum nomē redeāt.

Quod in usu non est. participium instātis a uerbo substantiuo usus contemnit & auctoritas propterea uulgaris & barbara uox est entia ne dicam essentia licet neq; hoc græci ipsi careant. Aliis casibus nominatiuum cōsequentibus. non tantum in structura q̄ in sensu. Honestus faciem. qui est habens honestam faciem uel potius habens honestam & pulchram faciem. Idem licet. quod non longe recedit ab ordine dictatum. Et hæ scilicet constructiones. subaudi sunt.

Quæ uariantur casibus. hæ constructiones sunt ipsorum nominum quæ in re natura q̄ possessio possessorem reperit per diuersos casus in contextu difformantur: gratia exēpli no-

quæ noīatiuo construitur: dicendo priscianus scribo: Apollonius scribis: solœcismum facimus. Nam noīa p se & participia absq; uocatiuo casu tertiæ sunt personæ. Quomodo ergo non dicimus: ille lego: uel ille legis: sic nō dicimus priscianus lego: nec Appollonius legis. Quomodo autē ille ego lego: & tu ille legis recte dicitur: sic priscianus ego lego: & tu Apollonius legis: uel tu Apolloni. Licet enim nominatiuū & uocatiuum nominis secundis adiūgere pnominum personis. Virgilius: Ille ego qui quōdam gracili modulatus auena Carmē. Horatius ī primo sermonum: Tu ne syridamæ: aut dionysi filius audes. Virgilius ī primo æneid. Tu ne ille æneas quē dardanio anchisæ. Et sciēdū q; has quidē constructiones: quæ per noīatiuū absoluūtur stoici ἀξιώματα: uel συμβάματα: idest dignitates: uel congruitates uocabant: ut ego Priscianus scribo: Apollonius ambulat: Cato philosophatur. Illas uero quibus trāsitiōes ab alia ad aliam sunt psonam: in quibus necesse est cum nominatiuo & obliquum aliquem casum pferri παρασυμβάματα dicebant: hoc est minus q̄ congruitates: ut cicero patriam seruat. Quādo uero ex duobus obliquis cōstructio fit οὐ παρασυμβάματα. i. incōgruitatem dicebāt: ut placet mihi uenire ad te: siue nominibus ipsis tm̄: seu uerbis hoc exigentibus. Nominibus q dē exigētibus obliquos necesse est substātiuū uerbū uel participiū cōsequi: ut filius Herculis sum: uel filius Herculis eē dicor: & cōmodus duci sum: & cōmodus duci eē uideor: bonus sum animam: & bonus esse animā intelligor: fortis sum uirtute: & fortis eē uirtute appareo. Est autē quādo per eclipsim uerbi uel pticipii substātiui huiuscemōi casuū: idest nominatiui cū obliquis constructio solet pferri: ut filius Pelei Achilles multos interfecit troianos: Subauditur enim participium uerbi substātiui ens: quod in usu non est: p quo possumus qui est uel qui fuit Pelei filius dicere uel subaudire. Similiter casus casibus ntūm cōsequentibus: uel supradictū participium: uel quæ pro eo accipiunt subaudire necesse est ad noīatiuū: cōmodus mihi amicus pficiscitur. i. qui mihi ē cōmodus amicus. Honestus faciem uir cernitur: hoc est qui ē honestus faciem. celer pedibus currit: homo subauditur qui est: & hæ scilicet constructiones quæ ipsorum nomina exigēte natura sic uariantur casibus: quibus licet uel pronomina uel participia per eosdem casus subiūgere: ut ille filius pelei achilles bellans multos interfecit troianos: & illius pelei florentis uirtute filius Achilles fuit. Idem licet per omnes casus facere: eosdem enim obliquos casus quos sibi adiūgit nominatiuus: potest etiam flexus idem habere: sed non tamen eadem constructione uerborū. Nam ad alias transeūt uerba personas qppe nominatiuum desiderantia ut filii pelei fuit uictoria graiorum: filio pelei cessit hector: filiū pelei nmuit

hector: filio pelei floruit græcia. Et hoc quãtũ ad naturã ipsorũ inter se noĩum per uarios casus cõstruendorũ. Verba quoq; trãsitiua similiter solent uariis casibus adiungi: ut miles eget imperatoris. Aeneas præmiũ donat euryalo. Plato erudit Aristotelẽ. Cicero potitur laude. Quomodo aũt noĩatiuus obliquis apte possit cõstrui quãtũ ratiõe potero cõpræhendere docebo: quos tamẽ ẽt flexus sibi defendit: ut Aeneas rex troianorũ. Sic per obliquos casus quoq;. Noĩatiuus igitur casus nominũ genitiuo adiungitur: qñ possessio aliqua & possessor significatur. Et nominatiuo quidem possessionẽ: genitiuo autem possessorẽ proferimus: ut Hector filius Priami. Dauus seruus Simõis. Aeneas rex troianorũ. Patroclus amicus Achillis. Patronus Verris hortẽsius ẽ. Quæ sic interpretat̃: ut adiũcto uerbo possessionẽ significãte: possessio quidem mutet noĩatiuũ in accusatiuum. possessor uero genitiuũ in ntũm uerbi huius natura exigẽte hoc: ut intrãsitiue qdem noiatiuum: transitiue aũt accusatiuum exigat. Quid ẽ enim Hector filius priami ĩterprætantes dicimus hoc est hectorẽ filiũ Priamus possidet uel habet. Patronus Verris Hortensius: idest patronũ Verres Hortẽsiũ habet. licet tñ hæc eadem cũ substãtiuo uerbo adiũgunt̃: tã genitiuo q̃ datiuo cõnectere: ut filius priami & priamo hector fuit: & Dauus seruus Simõis & Simoni: & Patroclus amicus achillis & achilli: Similiter comes: socius: affinis cognatus: uicinus: propinquus: & similia: idest oĩa ad possessionẽ ptinẽtia: ut Virg. in. vii. Est mihi nata uiro gentis quã iũgere nostræ: ꝓ possideo natã. Sed magis datiuo utimur: q̃si ad ignorantes: ut supradicto uersu. Nã ad sciẽtes eẽ natã. nomen autẽ ꝓpriũ ignorãtes dixisset: mea uel mei nata lauinia ẽ sub distinctione posita post natã. Cõtra autẽ noĩe quidẽ cognito: ignorato uero cuius esset nata dixisset. Lauinia mihi nata est: post lauiniã sic distinguẽdo: ut Vir. in buco. Si nescis meus ille caper fuit: ad scientẽ caprũ. Ad nescientẽ aũt eius possessorẽ dixit meus. Idem in eodẽ. Est mihi nãq; domi pater: ẽ iniusta nouerca. ad nescientem si fit pater dixi mihi. alio quoq; sensu iuenis datiuos ꝓ genitiuis: ut Vir. ĩ. x. Fusos ceruix cui lactea crines Accipit: ꝓ crines: cuius. Supradictis uero ecõtrario uident̃ illa ꝓferri: quæ laudẽ uel uituperationẽ: uel accidẽs aliquod ostẽdunt ab aliquo possideri. ꝑ noiatiuũ enim possessorẽ ĩ huiuscemodi significatiõis structura. per genitiuũ possessionem ꝓferimus in οισιασ: idest essentiæ demonstratione: ut magnæ uirtutis uir: idest magnã uirtutẽ habens: nimiæ tenuitatis hõ: idest nimiam tenuitatẽ habẽs: egregiæ pulchritudinis mulier: idest egregiã pulchritudinẽ habẽs: extremæ turpitudinis animal: idest extremã turpitudinẽ habens. albi qdem coloris est cygnus: nigri uero est coruus: idest albũ colorẽ cygnus habens: coruus nigrũ: Et græci ĩ huiuscemodi sensu genitiuo tantum utunt̃. Latini uero ẽt ablatiuo frequẽtius utunt̃: ut magnus uirtute uir: pro magnã uirtutẽ habẽs. egregia pulchritudine mulier pro egregiã pulchritudinẽ habẽs: sic & similia. Terẽ.

men adsciscit sibi pronomen & participiũ primo in recto: ut ille bellans Achilles Pellei filius. aliquando in casu patrio: ut illius bellantis pellei achilles filius. In terdum in acq̃sitiuo casu: ut illi bellãti pelleo achilles & reliqua. aliquando ipsum nomẽ flectitur casus: & tamen eosdẽ obliquos: quos antea ĩ recto casu regebat reget: & ipsum nomẽ iã obliquatum sic exigente: ut dixit natura: non eiusdem tamẽ uerbi gubernaculo sed diuersorũ. Verba quoq; transitiua. quæ transitiue ponuntur: & casum gubernant a tergo & hæc sic: q̃a sunt intrãsitiua eadẽ & absoluta. Quos flexus. quos obliquos habeat in regimine suo. nã modo dãdi casũ recipit: mõ accusandi ꝑ synechdochen: modo patrium possessiuũ: ut troianorũ rex. Et noĩatiuo qdẽ possessionẽ. qui est hector: & q̃uis alius casus rectus nõ recedens a possessionis significãtia. Possessionẽ significãte. habet uel assequit̃. Hæc. noĩa possessorũ. Est mihi nata. hoc dicẽdi genere frequenter utunt̃ oratores & poetæ uerbo. s. substãtiuo cũ casu aq̃sitiuo pro hẽo seu possideo: id q; noueris maxime oĩum peculiare poetæ mantuano. Sed magis datiuo utimur. uult eẽ discrimẽ est mihi nata: & est mea nata: ut illud scientibus & cognoscentibus nomen natæ dicatur: hoc ignorantibus.

Sub distinctione. quæ exprimit ꝓprietatem ignoratæ possessionis. Cõtra autem. si fuerit ignoratũ proprium nomen rei possesse accipiendũ erit possessiuum ꝓnomen. aut in recto. aut primitiuũ. in patrio. ut meus uel mei ẽ ille cap sub distinctõe post illi posita. tenẽtibus aũt nomen rei erit distinctio post nomẽ propriũ immediate locata: sed totius ãphiboli nodus ex ꝓnomine si diligẽter attẽdas: soluit̃. Fusos ceruix. non cui ceruix lactea: sed cui ꝑ cuius crines: qd nõ placet cuidam nõ postremi iudicii in penu latinitatis. Supradictis econtrario. Contra supradicta ubi dictũ est noĩatiuo possessionẽ. gtõ autẽ possessore ponit: quũ hic sequat̃ cõtrariũ. Vel accidẽs aliquid. aliunde adueniens: uel extrinsecus qualia forma proles robur & colorata. quæ q-

in andria: Video unã adolescẽtulã forma ac uultu sosia adeo modesto: adeo uenusto: ut nihil supra. Similiter q̃ñ consequentiã aliquam regꝫ ꝑ gtũm significant græci. ουτισ εμευ ζωντοσ και επι χθονι δερκομενοιο σοι κοιλαισ παρα νηυσι βαρειασ χειρασ εποισει: huiuscemodi sensum ꝑ ablatiuum ꝓferimus nõ me uiuo: & ĩ terra uidẽdo .i. dũ uiuo: & ĩ terra uideor. Necesse ẽ.n. huiuscemodi structuræ: siue nomẽ: siue participiũ ꝓlatũ uel bo iterpræcari: dũ aduerbio uel eãdẽ uim habẽtibus addito. Virg. ĩ. vii. Nõ uobis rege latino Diuitis uber agri troiæue opulẽtia deerit .i. dũ rex latinus sum: uel donec Latin⁹ regnat. Licet.n. uel noiatiuũ ꝑ abltõ: & maxĩe nominũ cum uerbo substãtiuo ponere: uel uerbũ cognatũ significatõi ipsius nois: ut me doctore florẽt musæ .i. dũ ego doctor sum. Nã pticipia raro sic ꝓferũt: ꝑ me docẽte: ut dicã: dũ ego docẽs sum: uerbum uero cognatũ significationi ipsius nois: quod ꝑ ablatiuũ ꝓfert ponimus: ut me doctore .i. dũ ego doceo: illo ĩpatore: donec ille ĩperat: pietate manẽte: dũ pietas manet: uirtute florente: quoad uirtus floret. Cõparatiua quoqꝫ & suplatiua greci gtõ adiũgũt. nos aũt cõparatiua qdẽ ablatiuo: ut fortior Achilles Hectore. Suplatiua uero gtõ: ut fortissime gẽtis: de qbus latius ĩ lib. tertio de nois cõparatione dicẽtes tractauimus. Verbalia quoqꝫ ĩ or desinentia: uel ĩ trix trãsitiua: quæ a uerbis actum aliquem significantibus sũt: gtõ iunguntᷣ: ut amo illũ amator & amatrix illius: doctor & doctrix illius: munitor & munitrix illi⁹: lector & lectrix illius: tonsor & tõstrix illius: mirator & miratrix: Luca. ĩ. ix. Impressit dẽtes ærnorois aspa tullo Magnanĩo iuueni: miratori qꝫ carõis. Similiter gtõ adiũgũtᷣ pticipialia plærũqꝫ uel pticipiorũ trãsitiuorũ: absqꝫ tpe uĩ habẽtia. Trãsitiua ãt pticipia sũt: q̃ a trãsitiuis uerbis nascuntᷣ: ut amo illũ: amãs illi: fido illi: fidẽs illi: ĩuideo tibi: ĩuidẽs tibi: nisi sint passiua .i. futuris passiuorũ similia. Tũc enĩ datiuo & abltõ cõiungũtᷣ: sicut & participia eiusdẽ formæ in dus desinentia: ut amans illius: similiter abundans: sapiẽs: patiẽs: fidens: Vir. ĩ. ii. æne. Obtulerat fidẽs animi: atqꝫ ĩ utrunqꝫ paratus. Similiter ĩops: præceps. Vir. ĩ. q̃rto æne. Sæuit ĩops animi. Idem ĩ nono. Et p̃ceps ai: Ismarus & mauortius hemon. Similiter cupidus: rapidus: auidus: Vir. ĩ ix. Ego auidum pugnæ dictis ac numine phœbi Ascaniũ ꝓhibent: fidus illius. Vir. ĩ. yii Præterea regina tuissi dissima dextra Occidit ipsa sua. Doctus grammaticæ: ꝓdigus aĩæ. Hora. ĩ. iii. car. Regulũ & scauros aĩæqꝫ magnæ ꝓdigũ. Abundans illius rei nomen ẽ. Nã pticipium abltõ: quõ & uerbum eius cõiungitᷣ. Vir. ĩ buco. Quam diues pecoris niuei: q̃ lactis abundans. Cic. ꝓ cluẽtio: Mulier abundãs audacia. Idẽ ꝓ cornelio. ii. Quis tam abundãs copiis. Similiter patiẽs quãdo nomẽ est: cũ gtõ sociatᷣ. Luca. ĩ. ix. Qua niger astriferis cõnectitᷣ axibus aer: quodqꝫ patet terras inter cœliqꝫ meatus Semidei manes habitãt: quos ignea uirtus Innocuas uita patiẽtes ætheris ĩmi Fecit: & æternos animã collegit ĩ orbes. Vir. ĩ. ii. geor. Patiẽte uomeris unci. Quando pticipiũ est iungitᷣ accusatiuo: sicut uerbum: ex quo uenit: patior il am rẽ: patiens illam rẽ: Vir. in. iii. ænei. Haud ĩpune qdẽ: nec talia passus ulysses. amãs illius nomen ẽ. Cicero ꝓ Cælio. Amans illius clarissimi: ac fortissimi patriæ amãtissimi: Salust. in Catil. alieni appetẽs: sui ꝓfusus. Et attẽde qꝫ uoce passiua ꝓfusus: qa magis actũ significat: gtõ est cõiũctũ. Similiter si dicã doctus grãmaticã: participiũ ẽ. Doceor enĩ grãmaticã dicimus. Et necesse est: ut diximus eũ casum: quẽ uerba sequuntᷣ: ẽt participia seq. Doctus grammaticæ nomẽ: est fugitãs litiũ nomẽ est: Nã fugitãs lites participiũ ẽ. Dicimus enim fugitans: & fugito lites. Teren. ĩ phor. Herus meus liberalis est & fugi-

dem ex arte uenustius. enunciantᷣ ĩ casu auferẽdi: ut pulchra faciã te ꝓle parẽtẽ. Per genitiuum significãt græci. et interdũ ꝑ accusatiuũ: ut apd' isocratẽ & xenophontẽ cernere est. Nõ me uiuo. exemplũ de græco latinũ semifactũ. Dũ addito dum aduerbio: uel aliis aduerbiis eãdẽ uim cum dũ habẽtibus. Rege latio. oratio liuiana ꝑ regnãte latino. Vel uerbũ cognatũ significationi .i. quod sit proximũ in significãtia illi noi. Vt me doctore .i. dũ doceo: uel me docẽte. Superlatiua genitiuo. qui sit pluralis numeri: uel singularis nominis collectiui: ẽt singularis genitiuus simplicis significati iungiturᷣ ipsi superlatiuo: sed ex uipositiui eius dictissimus agri. Actũ aliquem significantibus: idest transitiuæ positis. Abundãs illius rei. ergo abundo semper cum ablatiuo: nunq̃ cum genitiuo. participia enĩ sequũtur regimẽ suorum uerborũ: a quo si defecerint nomina efficiũtur: quorũ exemplis plena sunt oĩa. Sui profusus. quia prædictum est

tans litium. Similiter præfectus urbis nomen est: præfectus urbi participium est uerbum enim datiuo coniũgitur: ut præfi ior tibi. Et postremo omnia quæ similem habent significationem in or desinentibus uerbalibus transitiuis genitiuo solẽt adiũgi: ut dubius illius rei. Similiter anceps illius rei: nescius: expers: doctus: peritus. Similiter genitiuo adiunguntur omnia quæ obtineri uel desiderari aliquid ostendunt: uel contraria his. Et hæc sunt nomina: quæ aliquid obtineri ostendunt: diues: copiosus: opulentus: capax: tenax. Virgilius in primo æneidos: Ditissimus agri Phœnicum. Idem in secũdo georgicorum. Diues opum uariarum. Et quæ desiderari aliquid ostendunt: ut auarus illius rei: cupidus: studiosus: auidus. Contra uero d. esse aliquid significantia: egenus: indiguus: inops: pauper: uacuus. Horatius ĩ primo sermonũ. Horum semper ego optarim paupertinus esse bonorum. Idem ĩ tertio: Sic uacuum cerebri populum phæaca putauit. Licet autem ut dictum est in omnibus possessionibus: & pronomen possessiuum: uel nomen pro genitiuo primitiui: & datiuum pro eo genitiuo ponere: & nominatiuum: ut Euandrius filius pallas fuit: & Euandri filius: aut Euãdro filius fuit Pallas. Thelamonius filius fuit Aiax: & Thelmonis & Thelamoni filius fuit Aiax: pater meus fuit Aristarchus. & pater mei & mihi. Cliẽs tullianus fuit Roscius: & cliẽs tullii: & tullio fuit roscius. Similiter omnia ad aliquid eandem constructionẽ seruant. Et hæc enim possidẽtur. Maxime autem quando ad gratiam: uel ad utilitatem alicuius: uel contra aliquid fieri uolumus significare: datiuis utimur. Lucanus in secundo: Vrbi pater est. urbiq; maritus: idest ad utilitatẽ urbis & pater fieri passus est & maritus. Similiter possumus dicere fortis patriæ sum: & multis patriæ fortior sum: & omnium utilissimus patriæ sum. Nam positiuorũ constructio: & in cõparatiuis & superlatiuis seruatur: & extra suam illorũ constructionẽ: quã habent in comparando. Huiuscemodi autem cõstructiones: idest quæ adiunguntur: tam nominum q̃ uerborum acquisitiuas græci uocauerunt περι ϖοιητικασ: quæ nobis aliquid boni: maliue acquirunt: quorum pleraq; a uerbis deriuantur: uel generant uerba: quæ sunt adiectiua: ut utilis sum tibi: uel inutilis: cõmodus illi sum uel incõmodus: Fidus illi: cuius tamen superlatiuum & genitiuo adiunxit: Virgilius in duodecimo: Præterea regina tui fidissima dextra Occidit ipsa sua. Similiter damnosus: periculosus: facilis: carus: difficilis: quæstuosus: uendibilis: & omnia similia: quæ ferre aliquid commodi uel incommodi demonstrantur. Quid est aliud enim utilis tibi sum: nisi utilitatem tibi ferens? & calamitosus: calamitatem tibi ferens? Et postremo omnia uerbalia in lis uel in dus desinentia similia participiis futuris datiuum asciscunt: ut mirabilis: legibilis: orabilis: amabilis mihi est. penetrabilis & penetrabilis extricabilis: dicendus: amandus: docendus: & etiã similia: docilis & docibilis. Sed docilis est qui facile docetur docibilis est qui facile discitur. Quomodo penetralis: qui in intimis est partibus penetrabilis: qui facile penetratur. Aequiparantia etiam genitiuo uel datiuo adiunguntur. quomodo & uerba: quæ græci ισοπαλι uocant: & subiecta uel supposita: quæ græci ϋνϖοβεβηκοτα dicunt. Quæ tamen sunt ipsa ad aliquid dicta: de quibus iam diximus. Subiecta uero uel supposita dicuntur q; licet ea: & subiicere & præponere: ut pater filii: uel filio est pater: & patri ẽ filius: uel filius patris. Similiter dominus: seruus: iperator: miles: tyrannus: armiger: satelles: rex: herus: famulus: cliens: patronus: licet quouis ordine per utrũq; casum proferre. Similis quoq; & dissimilis: par: ipar: æquus: iniquus: amicus

passiua n̄ cõstruũ cũ gtõ. Indiguus. q indiget.
Oĩa ad aliqd. q̃ extẽdunt foris: ut ẽ sadæ uelox pes & ceruix depressa: & Antõino pro ceruix decora & eleuata. Similiter poss. di. regula iritissima regimen positiui seruari a comparatiuis ab eo & suplatiuis tã ĩ casu patrio q̃ in dãdi accusãdiq; casu: ut n ger faciẽ: nigrior faciem: nigerrimus faciẽ. Fidus amicis fidior amicis fidissim9 amicis. Plenus uini: plenior uini: plenissimus uini.
quos oẽs obliquos dicito ex ui positiui a deriuatis. ab eo gubernar & constitui. Quæ adiũgũtur qbus ẽt ꝑtermissis nõ erit icũpleta oratio.
Datiuum asciscũt. adsigñt sibi datiuũ q qdẽ loco ablatiui positus ẽ quã ipsa tã uerbalia passiuam habeant significationem.
Docilis homo: docibilis liber. Quæ tamẽ ipsa sũt ad aliqd dicta. ad aliqd dictũ nomẽ ẽ qd sine intellectu eius: ad qd dr̃ pferri nõ pt. quale nomẽ correlatiuũ: ut ser uus: & uxor & filius: & postulãt æq; datiuum ac patrium casum eiusmodi noĩa.
Quouis ordĩe. ẽt ꝑpostero. Similis. cum gtõ

ad mores:cū datiuo ad spēm pertinet:alternātur tamen auctoritate. Quando quod parti accidit:proprietas partis haber relationem ad totum in eodem casu:ut oculos suffusa uenus:& nigra barros mulier. hoc autem figurati liquer.

Per eum ablatiuū scilicet.

Græci quidem datiuo.genitiuum & datiuū græci tam cum præpositione q̄ sine ī oratione inserunt:in qua nisi ablatiuo uti nullo mō possimus.

Vt μεγαλης αρετης ανηρ. magnæ uirtutis:uir nos & magnæ uirtutis uir:sed uenustius per ablatiuum dicimus . hois ueteris prosapiæ:pro hominis ueteri prosapia. Similiter ī consequentiæ significatione. quando absoluta est oratio & proprietati non consentanea: ut me uidente puerum uerberasti:ac si mei uidentis puerū uerberasti dicere liceret latinis. Quæ uim habent passiuam.quæ includunt passionē in sensu. Cassus. quod potest esse a careo participium.

Dignus morte.hoc solum nomen excluditur semper ablatiuo coniunctum.tellquorū enim nonnulla etiam generādi casu astructa inueniuntur: quale est ab eo compositum auctoritate Virgilii. Pro genitiuis non q̄ genitiuus etiam possit comparatiuo daris sed græcorum loquutus est consuetudine. Loco nominum propriorum. Similiter demiror hanc confusionem:q̄ tamen si fuisset distinctius apposita.nequaquam mediusfidius contemnenda erat . superiora namq; constantiq; distincta; & per se posita exemplis approbatissimis non uacant. hoe uero quod sequitur confusum est:& rarum.quis enim ambigit aliud esse.hæc res mihi cordi ē.et cordi homo . qd' totum aggregatū commixtū q̄ est:nec est per constructionem datiuus ste.sed per compositionem adscitus.est enim uox adiectiui et substantiui sub una uoce connexa id qd' exemplis sequentibus facile ostenditur.

inimicus:comes:socius:affinis:cognatus:propinquus:uicinus:cōmilito:contubernalis. Terē.in eunu. Quid tibi ego plura dicā domini similis es. Iuue.in secūdo. Non similis tibi. Cicero pro Marcello. Simillimū deo iudico. Luc.i.x. Quē metuis par huius erat. Idē in.vii. Par geminis chiron:& idem qd' carcinos ardens Scorpios. Accusatiuo quoq; noīatiuus adiungitur figurate:qū quod parti accidit:hoc toti redditur:& totū per noīatiuū.pars autē per accusatiuū profert':ut fortis dextram:pro fortem dextrā habens : celer pedes pro celeres pedes habens albus colorem pro album colorem habens. Et in omnibus subaudiendum:qui est etiam si obliquentur ut albi colorem equi:idest equi qui ē albi coloris:albo colorē equo album colorem equū. Sic etiam per pluralia: Albi colorē equi ablati sunt imperatori:alborum colorem equorum magnum corp9 fuit:albis colorem equis uenit:albos colorem equos frenat. Nam q̄cunq; casus nominatiuo adiunguntur ēt declinato construi possūt. Virgilius in primo: Nuda genu nodoq; sinus collecta fluctis. Idē in sexto: Lacerum crudeliter ora: Ora manusq; ambas: populataq; tempora raptis Auribus. Idem ī quinto: Intentataq; brachia remis Intenti. Ablatiuus etiam coniungit' nominatiuo: quando per eum aliquid euenire demonstratur illi:qui per noīatiuum profertur: ut acutus oculis:idest per oculos:ualidus uiribus idest per uires:gloriosus laude:idest per laudem. In hoc sensu græci quidem datiuo: nos uero ablatiuo utimur:& quod supra quoq; ostendimus: quando habere aliquid: uel etiam consequi per genitiuum græci ostēdūt nos uero ablatiuo utimur:ut μεγαλησ αρετησ ανηρ: magnā uirtutem habens uir: latini magna uirtute dicunt. Frequenter tamē & genitiuo secundum græcos in hoc sensu utimur: & magnæ uirtutis uir. Virgilius in primo: Ditissimus agri phœnicū. Idem. Diues equum: diues pictai uestis & auri. Salustius in Iugurtino : Hominis ueteris prosapiæ multarū imaginum:ac nullius stipēdii. Terentius in andria. Forte unam conspicio adolescētulā forma acuultu sosia adeo modesto:adeo uenusto:hoc ē uirginē:q̄ habebat formam:ac uultū modestum & uenustū. Similiter in cōsequentiæ significatione illi genitiuo:nos ablatiuo utimur tantū: ut εμου ορωντοσ τον παιδα ετυψασ. i.dum ego uideo puerū cecidisti : quod nos dicimus: me uidēte puerū cecidisti. Augusto imperatore Alexandria prouincia facta ē:idest cum Augustus erat īperator: Bruto defensore liberata ē a tyranno respublica:idest cū defensor eius erat Brutus: Sylla uictore perierūt romani pro cum uictor fuerat Sylla. In hoc autem sensu:ut ostendimus:nō licet genitiuo uti pro ablatiuo. Illa quoq; nomina:quæ uim habēt passiuam ablatiuo iūguntur:lassus labore:fessus cursu cassus lumine:quod etiā participiū pōt esse. Virgilius in secundo æneidos: Dimisere neci:nunc cassum lumine lugent:tamen sine dubio nomē ē. Idem in undecimo: Cassa fraude parat:orbus ,ple:uiduus pharetra. Horati9 in primo car. Puerū minaci uoce dū terret uiduus pharetra risit Apollo. Iu. ī libro tertio: Dign9 morte perit:cœnet licet ostrea cētū: Vacuus ce

rebro, mente captus. Est tamen inuenire in his quoq; quædã auctoritate ueterum genitiuis coniuncta. Virg. in. xii. Descendã magnorũ haud unq̃ indignus auorũ. In cõparationibus quoque ablatiuos ponimus pro genitiuis: ut fortior Scipio Hãnibale: licet nominatiuũ cũ nominatiuo interposita q̃ comparare: ut fortior Scipio q̃ Hãnibal. Et quod sæpe superius docuimus flexis quoq; noĩatiuis in obliquos casus eadẽ cõstructio. in obliquis quoq; casibus seruat᷑: ut fortioris Hectore Achillis maxima uirtus fuit: & Scipionis q̃ Hãnibalis mirabilior strenuitas erat. Necesse est autem omnia casualia eosdẽ casus in eadem structura seruare: siue cõiungantur: quod supra dictum est nominibus: siue pro eis sint posita. Et pronomina quidẽ loco nominũ etiam per se posita inueniuntur: ideoq; constructionem eorum sibi defendunt: ut gloriosus ego sum doctrina: laudabilis est ille fortitudine. Participia uero cum nomine & pronomine: & per se posita constructionem tam uerbi necessario q̃ nominis sequuntur: quia utriq; cognata sunt nominis: ut Cicero accusans uicit: Ciceronis accusantis oratio ualuit: Ciceroni accusanti cõtingit gloria: Ciceronem accusantem timuit Catilina: o Cicero accusans Catilinam patriam seruasti: Cicerõe accusante est uictus Verres. Et eas quidem constructiones ad similitudinem nominum habent participia. Verbi uero constructionem seruant eius singula participia: ex quo nascuntur: & uel absolute dicuntur: hoc est intransitiue: quomodo & uerba: quæ non egent obliquis casibus ut sedeo: surgo: ambulo: sedens: surgens: ambulans: uel transitiue: hoc est in diuersas personas: uel in seipsas per reciprocationem: idest sui passionem: quam græci ἰδιοπάθειαν dicunt: ut misereor tui uel mei: misereris tui uel mei: inuideo tibi uel mihi: uideo te uel me: potior te uel me: & illo uel illum: tui uel mei: potiens te uel me: & illo uel illum: & tui uel mei: Et attẽdendũ est q nominatiuus: qui uerbo adiũgitur immobilis manet casibus ipse: uel nullum: uel cum solum assumit alterius casus obliquum: qui uerbo construitur. Nullum quidem quando absolute dicitur: idest intransitiue: ut Terentius ambulat: Salustius quiescit. Obliquum uero quando transitiue: idest sui passiue: ut Cæsar uicit Pompeium: Cicero arguit Catilinam: Pater indulget filio: Dominus miseretur serui: & serui sui. Ille autem nominatiuus: qui obliquos exigente ipsius nominis natura sibi asciscit: etiam per omnes: ut supra diximus casus declinatus eandem cõstructionem casuum sibi defendit: ut uictor Pompeii Cæsar interfectus est a Bruto: uictoris Cæsaris Pompeii filia fuit Iulia: uictori Pompeii Cæsari cessit respublica: uictorem Pompeii Cæsarem placuit Cicero: uictor Pompeii Cæsar clemens fuisti: uictore Pompeii Cæsare Romana libertas periit. Sic & omnia casualia licet cõstruere. Possessiua in omnibus suis casibus cum genitiuis aliorum bene coniunguntur. Quippe uim eius ubique habentia: ut pugna troiana: & græcorum multis exitio fuit. Filius Thelamonis: & Hesionæ Teucer fuit: Terentiæ & Tulliani filii misertum est. Creusæ & Aeneio nato datum est regnum latii. Hectoreum & Andromachæ filiũ præcipitauit Vlysses. O noster & fratris amice. Tua & patris tui Herodianæ proficimus arte. Datiuum quoq; solent romani acquisitiuorum uel effectiuorum cum omni casu consociare: ut curæ mihi ista res est: curæ mihi est istius rei causa: curæ mihi est isti rei adesse: curæ mihi est hanc rem noscere: curæ mihi est hac re proficere. Similiter cordi lucro: dãno. Possumus enim dicere: cordi homo: cordi hominis: cordi homini: cordi hominem: pro iocundus: iocundi: iocundo: iocũdum. Similiter per reliquos casus tam singulares q̃ plurales: quomodo & frugi & mancipi neu mancipi: qui cum sint datiui: omnibus tamen aliis casibus coniunguntur quomodo etiam genitiui: per quos possideri & haberi aliquid significatur: ut huiuscemodi: illiusmodi: magnæ uirtutis homo: magnæ uirtutis hominis: magnæ uirtutis homini. Similiter per cęteros casus. Itaq; etiam nihili hõ οὐτιδανός: nihili hominis. Similiter i eodem fere sensu figuratur nominatiuus: & obliqui eius cum accusatiuo alterius nominis: quod & supra ostẽdimus: clarus genus: clari genus: claro genus: clarum genus: clare genus. Idem inuenis & cum ablatiuo: dignus laude: digni laude: digno laude: dignum laude: & reliqua.

¶ De constructione uerbi.

AB isinito icipit. isinitũ trifariã in orone positũ auctoritate & exẽplis iuenire ẽ prio ut diomedes tradit:cũ uerbo finitiuo i tpe instantiat meditor esse affabilis: quo uerbo usus ẽ Iulius capitolinus in partinace: & tũc bene procedit. quos ẽt alis temporibus alisq; modis adhæreat:tam personalis q̃ impsonalis uerbi.mox p se qñ suppler uicem imp fecti finitiui:ut apud Salu. Milites romani p culsi timore insolito arma capere:alii abdere. pars territos confirmare.pro capiebant: abdebãt: cõfirmabãt. dein uictũ substãtiui uicem tenet:& noĩa aliter ponit.ut Scire tuũ nihil ẽ.& Velle suũ cuiq; ẽ Vltio quãdo totũ aggregatũ cũ regimie supponit uerbo psonali:ut nocet mẽdacẽ dephẽdi ĩ mendacio. Vnũ ẽ aduertẽdũ græcos isinitũ lõge aliter struere q̃ nos: nec eadẽ rõne semp infinitã orõnẽ cõtexere nisi quando:ut supra dictũ est ipsius cũ regimie aggregatio fit. non abre igit ẽ si Appollonio placuit ab isinito ipo uerbi structurã ordiri tanq̃ a cõissimo exẽplo græci latiniq; sermonis:in quo id ipsum aliquo de supradictis mõ digerit.& prio cũ uerbo pnũciatiuo uoluntatẽ respiciente siue electionẽ:quã græci dicunt την προαίρεσιν. unde uerba uoluntatis siue electõis τα προαιρετικα uocãt:ut iubeo chremetẽ saluere. Aliis.nõ electiuis: aut uoluntariis.

Nec solũ noĩatiuis.isinitũ associat cõsuetudo casibus oĩbus,put ordo ipse postulat & ratio cõpositionis:ut coactus fateri fassus ẽ. coacti fateri non interfuit id facere:coacto fateri fuit necesse id facere: coactũ fateri non oportuit id facere:coacte fateri uitã respice: coacto fateri ueritas patefacta est. Ablatiui quoq;.elapsi tpis pticipia cũ i casu accusandi:tum auferendi sine ppõne eleganter ac luculenter uicẽ tenẽt isinitiui:ut curabo inuentũ atq; adductũ huc pãphilũ.& ubi facto opus non sufficiunt uerba. Extrema linea amare.i.e.in extrema linea q ẽ initus amare ẽ aliquid. Etiã articulis iungit isinitũ.q̃le ẽ Apud Gelliũ de chilone lacedæmoniense. τουιλεναεχθρον εχειν καλον quis amicicias inimiciciasq; innicẽ cõsequi & adduci necesse eẽ arbitratus sit & ex illo eupolidis dicto colligitur τωλεγειν αδυνατωτος. λαλειν αριστος. optimus falare ĩeptissimus dicere. Cũ aũt siue est cũ nõ hẽt articulũ aũt quando ili deest substãtiuũ: tũc subaudiẽdum ẽ:aut cõmodum:aut utile:unde liquescat uerbũ esse ab eo distictũ:ut bonum lego carmẽ.f. Pulcherrima figura noĩatis simo cõtextu. Infinitis cõse.ẽ qdẽ in sensu cõformitatis:sed ñ eadẽ ẽ rõ regis.datiuus nãq; ad suum refert uerbũ.actũs uero ad isinitum. Sciẽdũ ẽ regula uenustatis rõni consentaneam:ut docet donatus i Terentiũ.

Est tamen tre.inne. quoties aduerbiũ re psentat positiõ noĩs:toties recordari est: nõ id in solo fieri noĩe:& uerbũ in se:ut paresi

AB isinito incipit exponere uerbi ordinationẽ: Apollonius ostẽdẽs hoc uerbũ generale esse & p omni posse accipi mõ uerbo℞. Cõiungit aũt frequẽtius uolũtatiuis uerbis q̃ græci προαιρετικα uocãt: ut uolo legere:cupio discere: desidero uidere. Inuenit tñ & aliis sæpissime uerbis cõiũctum. Terẽ.in adel. Video sape:itelligere:i loco uereri:iter se amare. Scire ẽ liberũ igeniũ. Vir.i.xi. Rẽ nulli obscuram nrã: nec uocis egẽtẽ Cõsulis o bone rex cũcti te scire fatẽt. Quid fortuna ferat populi:sed dicere inusant. Nec solũ ntis: sed ẽt actis & ablris ad imitationẽ græcorũ auctores cõiũgũt isinita uerba:ut cognit9 posse dicere:& cogitũ hũc posse dicere:& posse & cogitũ dicere. Terẽ i cun. Apparet hũc seruũ eẽ dñi paupis. Sal i.y.hist. At lucilius audito martiũ regẽ pcõsulẽ p lycaoniã cũ tribus legiõibus i ciliciã tẽdere. In eodẽ legiões ualerianæ cõpto lege gabina bithyniã & põtũ cõsuli datã: missos eẽ. Paticipiorũ ãt acusatiui frequenter p isinitis uerbis ponũt:ut Salu.i.y. Sæpe celebritatẽ noĩs te lego timẽtẽ: p timere:& uideo igẽtiã dona q̃sita græciæ pperatẽ: p pperare. Ablri quoq; p co℞ isinitis: ut idẽ i Catilinario: Nã & priusq̃ incipias cõsulto:& ubi cõsulueris mature facto opus ẽ: p cõsulere & facere. Græco similiter more isinita p gerũdiui gtõ casu pferũt. Significat ãt isinitũ ipsã rẽ: quã cõtinet uerbũ. Currere.n.est cursus: & scribere scriptura:& legere lectio. Itaq; freqnter & noĩbus adiũgũt: & aliis casibus more noium:ut Persi9: Sed pulchrũ ẽ digito mõstrari:& dicier hic ẽ. Ter.ĩ adel. Quapp teipsũ purgare ipsis corã placabilius ẽ. Idẽ i cun. Certe extrẽa linea amare nõnihil ẽ:& bonũ ẽ legere:utile ẽ currere:aptũ ẽ scribere:optimũ ẽ philosophari:qd cũ aliis uerbi uocib9 facere nõ possum9: Nemo.n.dicit bonũ ẽ lego:aut bonũ ẽ legis:aut bonũ utinã legerẽ. Sed bonũ ẽ legere: ut nomẽ cũ substãtiuo uerbo.i.aliis mõis uerbo℞ adiũgam9 significãtes loco noĩs ipsi9 rei has uoces nos accipe. Cũ.n dico bonũ ẽ legere:nihil aliud ẽ significare:nisi bõa ẽ lectio. Itaq; apd græcos ẽt articulis adiũgit isinitũ more noium. Cũ ãt sine ẽ:uel alio huiuscemõi uerbo.i.substãtiuo pferã:bonũ uel cõmodũ:uel utile:uel aliud huiuscemodi casura le:nõ ipsi9 uerbi q̃litatẽ:sed illi9 rei:i q̃ fit act9 significo ut si dicã bonũ lego:necesse ẽ uel carmẽ:uel op9 uel tale aliqd itelligi. Nẽo.n.dicit:bonũ ẽ lego: quõ bonũ ẽ legere. Noĩatis quoq; adiectiuorũ: & obliqs eorũ pulcherrima figura cõiũgit isinitũ: ut fortis bellare:prudẽs itelligere:sapiẽs puidere:pius docere & similia. Hora. i.car. Et celer ẽ seq aciẽ.i.celer q̃d ad sequẽdũ: sic & alia. Illud ẽt ĩ hoc mõ cõtẽplãdũ ẽ q̃ uerbis pceptiuis: qbus

datiui adiūgunt possumus accusatiuos copulare īfinitis cōsequentibus: ut iubeo te currere: iubeo tibi ꝓficisci: & īpero te ꝓficisci: p̄cipio tibi legere: p̄cipio te legere: sic & similia. Sciēdū tñ q̄ i hoc sēsu freq̄nter īuenim⁹ ꝓ īfinito uerbo subiūctiuū pōi: ut iubeo facias: iubeo dicas: īpero uenias: hortor legas: ī qb⁹ deest ut: qd addere licet uel nō. Verborū quoq; oibus mōis & pticipiis possunt īfinita uerba cōiūgi: ut amo discere: ama discere: utinā amarē discere: uel discere amare ꝓdest: amāt discere. Similiter intelligo sentire: itellige sentire: et intelligere filiū sentire cupio. Hora. i. ii. car. Dedocet uti falsis uocibus. Participio et uolo itelligēs sentire: sic & oīa. Est tñ freq̄nter īuenire noīa ꝓ aduerbiis totius uerbi declinatōi bene accōmodari: ut sublime uolo: sublime uolas: sublime uolat. Igit a cōstructōe quoq; uim rei uerborū. i. nois: qd significat ip sā re hic īfinitiuū possum⁹ dignoscere. Res āt ī psonas distributa facit alios uerbos mōi⁹. Quid ē. n. aliud curro curris currit: nisi cursum ago agis agit. Itaq; oēs mōi ī hūc. i. īfinitū trāsumunt siue resoluunt: ut ambulo īdico me ambulare: ambula. i. ipero te ambulare: utinā ambularē: opto me ambulare: cū legā ambulo: dico me p(ro)legere: post ambulare. Itaq; apud græcos qdē ꝓ iperatiuo ponit. apud nos āt ꝓ p̄terito īperfecto. Et apud illos tñ & apud nos: hoc fit p figurā eclipseos. i. defectiōis. Gaudere. n. dicūt ꝓ gaude: & subaudit iubeo: uel uolo: uel opto: Sic. n. antiq dicebāt: gaudere te iubeo ꝓ gaude. Teren. i adel. Gaudere egionē plurimū iubeo: ꝓ gaude Egio plurimū. Sic ergo & apud nos cū pfectū fit: dicere cœpi: pro dicebā: scribere cœpi ꝓ scribebā p eclipsim uerbi cœpi solēt auctores ꝓferre uerba īfinita: ut Terē. i and. Ego illud sedulo negare factū: deest. n. cœpi negare ꝓ negabā. Ne mirꝫ īfinita quę cognationē habēt ad oēs modos ꝓ quibusdā eorū poni: & maxime pro defectiuis: cum sint & ea defectiua. Impatiuus enī deficit tā psonis quibusdā q̄ tēporibus: & præteritū impfectū actu ipso deficit: quippe semiplenū cōsignificans: & īfinita deficiūt numeris & psonis: cū etiā alios modos pro aliis inuenimus ab auctorib⁹ ꝓferri: ut Musa mihi causas memora: & dicite pierides Impatiua ꝓ optatiuis: Et cōtra optatiua: uel subiūctiua: uel indicatiua ꝓ iperatiuis: ut Terē. i eunu. Nihil tibi qcq̄ credo: desinas pro desine. Virg. in iiii. geor. Sin durā metues hyemē parcesq; futuro: Cōtusosq; aios: & res miserabe. e factas: ꝓ parcito & miserator. Idē in buc. Alternis dicetis: amāt alterna camenæ: dicetis ꝓ dicete. Hora. in. i. episto. Si te forte meæ grauis urat sarcina chartæ: Abiicito potius q̄ quo præferræ iuberis: Clitellas ferus impingas: pro īpingito. In codē. Viribus uteris p cliuos: flumina: lamas Victor ꝓpositi simulac perueneris illuc. Sic positū seruabis honus: pro seruato: quō ueteris p utitor. In codē: Inter cūcta leges: & pcūtabere doctos: pro legito & pcūtator. Græci quoq; sequēter hoc utūt: modos uerboꝝ ꝓ modis ponētes: de quibus in articisimis: quibus romani quoq; utuntur: post ostendetur.

¶De constructione infiniti cū impersonalibus.

I Mpersonalia actiuā terminationē habētia īfinitis cōiungūt: ut placet discere: licet discere. Similiter oportet: delectat: libet: decet: liqt: uacat: cōtingit: accidit: euenit: iuuat. Virg. in. i. æneī. Et uacet annales nostrorū audire laborū. Idē in. iii. geor. Iuuat arua uidere Nō ullis hoīum non ulli obnoxia curæ. Possunt tñ & casibus adiungi: datiuo quidē: ut placet mihi: licet mihi: libet: uacat: contingit: accidit: euenit: Accusatiuo uero: iuuat me: delectat me: decet me: oportet me. Accusatiuo simul & gēitiuo: pœnitet

at pulchre ad suū ipsius īfinitū accurrere. unde apit significatio actus.

Apud græcos ꝓ ipe. po. cuius rei tritissima sūt ī homero & Orpheo: oībusq; græcis poetis exēpla. Gaudere. n. di. hoc p̄termittit Appollōius ut ꝓprie & attice dictū: sed Priscianus a l: mise latinitatis pcul nō discedit. Imperatiuus. n. defi. tā pso. pria. s. singularis nūeri qm ut diomodes ipse et affirmat: absurdū ē quēpiā sibi īperare cū p̄opt⁹ sit sua spōte facere Imperio. n. īdigēt externæ psōæ. pluralis uero tres psōne necessario adhibent. Cōfert. n. se pria psona cū aliis sed de hoc alias uidēius. Et īfinita deficiūt nu. & pso. Imperatio deficiēte ī qbusdā psonis & tpibus. & itē īfinitiuo numeris & psonis: iō teste diomede īfinitiuus q parū diffinitas habet psonas & nūeros nō ē absona cōueniens uīsionis alternæ collocatio. ut igt Aemilius as p. Memora. īpatiuus pro optatiuo meorares. Alternis dicetis ꝓnūciatiui futurū pro futuro īpatiui dicito. Impigas. optatiui futurū pro eodem imperatiuī.

Mpersōalia. facit ī finitū appositū: ut q̄ fuerāt psonalia aī: mox ī psōalia sint: & hoc ī qbusdā cōstat. q̄ sīt ab auctor descripta. Possunt tñ &

casibus adiũgi. a tergo. s. ubi lo/cãdũ cũ ipsũ ĩfinitũ ordĩe alternato. Per eclipsim dtĩ. datiuo suppsso. Vel actĩ. uel p eclipsim actĩ. i. actõ ẽt deficiẽte. Sciendũ tñ. attẽde nõ oĩa ista p se posita. i. soluta ab ĩfinito nõ sunt psonalia: quod nõ habẽt primas neq̃ scđas psõas q̃lia: libet: oportet: decet: debet. si hẽat post se ĩfinitũ passiuũ: & tũc ad oẽs psõsonas æq̃ trãsferri põt: ut ide subiũctiuus modus depẽdeat ĩ rextu. Ad ipsas res uer. ad nomẽ quod aperit significatũ uerbi: ut curri⁊ cursus: a quo qdẽ uerbo ĩpsonali pticipiũ decliatũ absolute ĩuenit. Scđm græcos. apđ quos uerbũ psonas declinat: & est medium: & iungi⁊ actõ: ut αἰσχύνομαι: qđ uerbũ ut scribit Herodianus seq̃ naturã primigenii αισχω qđ significat in pariẽs sũ. Pertesũ. distædiũ tamẽ cõpositũ usus nõ respuit. & ptæsus apud trãqllũ legi⁊. In trãsitiua. simplice casũ nõ habẽt in actu: q̃ qdẽ uerba: ut testis diomedes optimus. collectiuũ habent significatũ: & ĩ uniuersitatẽ soluunt: habẽtq̃ agẽtis tantũ significatũ: ut puta legi⁊: scribi⁊: hoc est oẽs legũt: oẽs scribũt. nã legi⁊ pro oẽs legunt: nequaq̃ dr teste Probo grãmatico. ergo in trãsitiua secũdũ Priscianũ: in q̃bus transitio ab alia psona ĩ aliã nõ fit. Diomedes tamẽ cõtra uidet sentire: cũ dicat ĩpsonalem uerborũ modũ sine psona pronominis ĩtelligi nõ posse: ĩ quo erit oĩno trãsitus. Teste sapiẽtissimo domino. lepide & modeste ab auctoritate doctoris huic regulæ q̃sita est fides. non enĩ minus pceptor colẽdus ẽ q̃ ipsa studia: ut placet qnto fabio. Quæ res. i. id p qđ uerbi uox aptitur: ĩmo uero sine quo uerbũ eẽ nullũ ullo mõ põt: q̃le genus locutiõis cũ apud poetas: tũ apđ oratores & historicos frequẽs uulgatũq̃ comprehenditur.

Infinita uero ĩperso nalĩũ. Hactenus de finitiuo & psõali ĩfinituo: nũc ad ĩpsonale trãscursus fit: in quo paucis utriu sq̃ differẽtia attẽdi põt. qđ psonale ĩfinitũ sine adiũctũ: siue separatũ accusãdi casũ a fronte postulat: ut placet canere: & placet me canere: ut supra dictũ est. substãtiuũ tñ passiuũ

me illi⁹ rei: tedet: piget: licet tñ & p eclipsim datiui dicere: placet me facere: libet te currere: uacãt te audire: uel accusatiui: ut placet discere: uacat audire: miseret: pudet: & similia. Sciẽdũ tñ q̃ si ab aliis sint uerbis actiuis: uel neutris corũ cõstructiões seruãt: ut placeo tibi: placet tibi: cõtingo tibi: cõtingit mihi: euenio illi: euenit mihi: iuuo illũ: iuuat illũ. Quæ uero nõ hñt prĩas uel scđas psõas: q̃ sũt ad modũ pauca: uel dtõ. ut libet mihi: uel actõ: ut oportet te illũ scire quõ decet. nã decet illũ dicim⁹. Debet quoq̃ ĩpsonale accipi⁊: qñ ĩfinito passiuã uim habẽti cõiũctũ tres circuit psõas cũ maxĩe subiũctiuũ uerbũ cõseq̃⁊: ut debet fieri a me: a te ab illo ut auctores legã⁊. Sed si qs & hæc & oĩa ĩpsonalia uelit penitus ĩspicere: ad ipsas res uerborũ referunt⁊: & sũt tertiæ psonæ. ẽt si prima & secũda deficiãt: qđ ẽt ĩ libris de uerbo ostẽdim⁹. Vnde & pticipia ĩueniunt⁊: ut curri⁊ cursus hic decurso spatio. Terẽ. ĩ adel. Sũt alia ut dixim⁹: q̃ adiũgunt⁊ gtõ & actõ: ut pudet me illi⁹ rei: tedet: piget: miseret: pœnitet. Infinitis quoq̃ tñ hęc eadẽ cõiuncta actũm solũ assumunt: ut pudet me discere. Ter. tñ nouo more in adel. sm græcos dixit. Quẽ neq̃ pudet qcq̃. Idẽ in eodẽ Hei mihi nõ te hoc pudet. Hoc ẽt sciẽdũ q̃ tria qdẽ habẽt præteritũ supradictorũ q̃q̃ ĩpsonaliũ: penituit: puduit: piguit. Duo uero pticipia more neutro passiuorũ: misertũ ptesum: cuius simplex in usu nõ est: q̃uis tediũ dica⁊. Quæ uero habẽt passiuã termiatiõe ĩpsonalia nõ possunt ĩfinitis adiũgi: ut sta⁊: curri⁊: sede⁊: & ĩtransitiua itelligunt⁊: ut Virg. ĩ. yii. Bella⁊ cominus armis: p bellãt. Idẽ in. yi. Itur ĩ antiquã syluã p eũt. Nã si addidero ntũm: bella⁊ gẽs trãsitio fit ab alia ĩ aliã psonã: & ĩcipit eẽ passiuũ: q̃uis Apollonius in. iiii. περὶ συντάξεως ostẽdit ĩpsonalibus ẽt posse ĩtelligi noĩatiuũ ipsius rei uerborũ: his uerbis μελει σοκρατη υπερ επαινου και αυτο αναδεχεσθαι νοουμ αννη ευσειαν την κατα του περι σαμενου πραιμετος εν τω μελι. Ex hoc possumus attendere q̃ ĩmpsonalia similiter oĩa: q̃bus nos frequenter utimur: q̃ ipsa quoq̃ ab huiuscemodi uerbis græcorũ μελει δει χρη accepimus teste sapiẽtissimo dño: doctore meo Theotisto: qđ in institutiõe artis grãmaticæ: docet: possunt hře ĩtellectũ nti ipsius re: q̃ in uerbo ĩtelligi⁊. Nã cũ dico curri⁊: cursus ĩtelligi⁊. & sede⁊ sessio. & ambula⁊ ambulatio: & euenit uentus: sic & similia. Quæ res in oĩb⁹ uerbis etiam absolutis: necesse est ut ĩtelliga⁊: ut uiuo uitã: & ambulo ambulationẽ: & sedeo sessionẽ: & curro cursum.

De cõstructione infiniti uerbi ĩpersonalis.

Infinita uero ĩpsonaliũ necesse ẽ ablatiuũ pnois uel nominis: uel participii ad pfectã significationẽ assumãt: ut stari a me uolo: p stare uolo. curri a te uis: p currere uis sederi a se uult p sedere uult. Nã passiua nõ egẽt ablatiuo casu: nisi sint trãsitiua: ut legi uolo. αναγινωσκεσθαι βουλομαι. hic passiuum est ĩtrãsitiue dictũ. Sin dicã legi a me uolo. similiter ĩtrãsitiue actiuã hẽt significationẽ: & est infinitũ ĩpsonalis. nã p legere uolo accipi⁊. Sin ãt trãsitiue pfera⁊: hoc est ut ab alia in aliã psonã passio fieri significe⁊: ẽt si ablatiuo adiunga⁊: passiuũ est infini/

tum ut doceri a me cupis: amari a te cupio. Hãc autẽ cõstructio- nẽ seruãt ẽt reciprocatões. i. sui passiões: ut amari a meipso debeo: uituperari a teipso debes: & similia. Possumus tñ & impersonale si- mili mõ ꝓferẽte dicere: ut amari a me uis ꝓ amare me uis: de qui- bus iã diximus. Sed hoc quoq; itẽrest ĩter infinitum passiuũ: & i- ꝑsonale: ꝙ infinitũ ipsonale ĩfinitũ resoluit̃ actiuũ: ut amari a me uolo: ꝓ amare uolo: quõ ambulari a me uolo ꝓ ambulare uolo. Si autẽ in significatiõe passiua ꝓferant̃. necesse ẽ etiã actũm sub audiri: ut amari a me uolo illũ ꝓ amare uolo illum. Hoc quoque sciendũ ꝙ ipsonalia: q̃ actõ simul casui: & gtõ copulant̃: ut pudet me tui. Similiter pœnitet: tedet: miseret: actõ qdẽ significant per sonã: in qua fit passio: gtõ uero illã: ex qua fit actus. Nec est mira huiuscemodi ordinatio: cũ in eos casus resoluit̃. Est. n. pudet me tui: pudor me habet tui: tedet me tui: tedium me hẽt tui: pœnitet me tui: pœnitẽtiã hẽt me tui: miseret me tui: miseratio me hẽt tui. Infinita uero uerbi sui cõstructionẽ ad casus seruant: ut misereor tui: misereri tui uolo: noceo tibi: nocere tibi uolo: accuso te: accusa re te uolo: potior illa re & illius rei: & illã rẽ: potiri illa & illius & illã rẽ uolo. Similiter eisdẽ casibus adiũgunt̃ ꝑticipialia: uel supi- na: q̃ uim infinitiuoꝝ hñt: q̃ cum articulis construunt̃ apud græ- cos. miserẽdi tui cã facio: miserẽdo tui moueor: miserendum tui ẽ: misertum tui uenio: misertu tui doleo: nocendi tibi cã facio: nocen do tibi ꝓficio: nocẽdum ẽ tibi: nocitũ tibi ꝓpero: nocitu tibi gau deo ꝓ in nocẽdo tibi. Similiter alia dignãdi præmio: dignandum præmio: dignatũ præmio: dignatu præmio. Sciendũ tñ ꝙ præpo sitiones ĩtequẽtet ante supradicta i dũ uel i do desinentia ponun- tur: ex quo magis noia ẽẽ ostendunt̃: nisi qd̃ in metro in o termi- nario more uerboꝝ etiã corripit̃: ut Iuue. in. i. Plurimus hic ager morit̃ uigilãdo: sed illum Langorẽ pepit cibus iperfectus: & hæ- rens Ardẽti stomacho. Alphius auitus in. ii. excellẽtiũ: Spacian- do paulatim trahit. Et dimetrũ iambicũ: de quibus plurima dixi mus de uerbo tractãtes. illa quoq; noia in dus desinentia uerbalia frequentissime & maxime in obliqs casibus: ꝓ ĩfinitis accipiuntur cũ articulis apud græcos copulatis. sed hoc ĩtersunt gerundiis: ꝙ genera & casus & nũeros nominũ qbus cõiũgunt̃ seruant. Cic. i. i. inuecti. Nihil munitissimus habendi senatus locus. Similiter dici mus legendi Virgilii cã uigilo. in legendo uirgilio uigilo: uirgili- um legẽdũ puto: uel ad legẽdũ uirgilium uenio: i legẽdo uirgilio laboro: In fœminino similiter: celebrandæ uirtutis grã scribo. Et pluraliter ĩuocãdaꝝ musaꝝ grã scribo. Gerundia uero eisdem ter minatiõibus: & genera diuersa: & casus uerbo suo cõgruos tñ & utrosq; nũeros sibi cõiũgũt: ut legẽdi Virgiliũ & musã & musas. Similiter legẽdo Virgiliũ & musas legẽdo & legendum est uir- giliũ & musas. Oia uerba transitiua uel gtõ: uel dtõ: uel actõ: uel abltõ adiungunt̃: ut egeo tui: insidior tibi metuo te: fruror illa re: ergo si coniungantur duo uerba: quorum alterum sit infinitum: eosdem casus ascifcẽtia fit dubitatio: ut misereri tui eget animus mei. Cũ. n. utrũq; uerbũ gtõ soleat adiũgi: dubium est cuius aĩus

& si copulat casus similes ñ rece dit a regula. At uero ĩpsonale ĩfi nitiuũ uocis passiuæ: ut a ꝑsonali eiusdẽ uocis differat ac discretũ sit: necessario añ se casu auferẽdi eũ ꝓpone ĩdigetur: uti intus exẽpla docẽt apposita. idẽ necesse ẽ inqt Priscianus. Legi uolo. qm̃ hoc trãsitũ a prima in agẽtẽ extraneã & remotã demõstrar. si aũt fuerit ablẽtis interpositus facile tota q̃- stio dissoluit̃ a nullo trãsitu. Do ceri a me cupis. hoc ẽt põt dupli citer itelligi: ut sit ĩpsonalis ꝑso- nalisq; ĩfinitũ doceri: qd̃ hoc trã sitũ a secũda in primã arguit. Il- lud a pría ĩ tertiã: ut sit hoc dice re. cupis doctrinã mea qd̃ ꝑsona le ẽ. Illud qd̃ cupis ut doceã ali- os ẽt te: ut sit secũda a secũda te- mota: & erit uero ĩpsonale ut pla ne ondunt exẽpla ꝓxima. Hoc quoq; sciẽdũ. impsonalia ista exe untia int. in actõ patientẽ ꝑsonã cõstituũt in ꝑrio agentẽ: itaq; se hñt sp. Similiter eisdẽ casibus funguntur. unũ mihi neq; per aliũ grãmaticoꝝ quẽpiã: neq; per au ctoritatẽ cõstat. Egs. n. nunq̃: uel dixerit latine: uel legerit supinũ extremum regi uerbo: qd̃ si cõce di ullo mõ põt fatẽdũ erit nomẽ esse uerbale. non. n. hmõi oro in ꝓprietate supini esset constituta: ꝙ supinũ extremũ sp nomini ad iunctum in passiuã uocẽ dissolui auctoritas uelit: & ars ipsa ꝑcipi at: ad qd ꝓxime faciunt uulgati sima poetaꝝ exempla: sed priscia oo tale fidem ꝑstandã hoc in lo- co cẽseo. qualis ab eo auctoritas sup hoc dicẽdi genere in mediũ ꝓlata ẽ. hoc uidetur erudiri. Ex quo magis nomia qm̃ solis casua libus ꝓpositio antestet. More uerboꝝ: q̃ prima persona singu- laris numeri modi ꝓnunciatiui: o postremam syllabam corripiũt atq; extẽdunt: exceptis tamẽ mo nosyllabis q̃ duntaxat ꝓducunt̃.

Nomina in dus desinẽtia uer balia. participia q̃ sunt. dicit ner balia nomina ĩ qbus absq; rei ad ministratiõe tps: speciatim atten dit: quũ illa rei administrationẽ significent sine tempore: & persi stunt in suis terminationibus in cludendo & genera & casus. cui sane opinioni eruditiones obni xissime re stipulati: sunt ĩ eo ꝑser tim qd̃ sequitur ĩfra legendum est Vergilium & musas. Eosdẽ ca sus ascifcẽtia. adiungẽtia sibi trã sitiue duos similes casus: ut tui

misereat̄ uel egeat. Similiter p dtōs: maledicere tibi placet mihi. Et p actōs: cupio te uincere me: & p abltōs: dignor gloria: potiri laude. Dubiū ē. n. cū utriq; casus similes sint: & utrique uerbo possint cōgrue aptari q̄s cui reddat̄: & apti9 q̄dē ē priori casui prius sociari uerbū. Sed auctores freq̄ntissime transitiōibus utū t̄: ut Aio te æacida rōanos uincere posse. Est. n. ordo. aio rōanos uīcere te æacida posse. i. dico q rōani te pñt uīcere: q naturaliter passiōes secūdæ sūt actionū: & actio ī rōanis: passio uero ī Pyrrho significat̄. Sed aptissimū maxime fuit respōso: ēt ī cōfusiōe ordīs ppriā oraculi obliq̄tatē seruare: q̄uis & apud oēs auctores huiuscemōi figura latissime pateat. Oībus modis aliis pōt īfinitū cōiūgi uerbū: ut studeo legere: stude legere: utinā studerē legere: cū studeā legere. Et īfinitū īfinito: ut uideo filiū studere legere. Participiis quoq; iūgunt̄: studēs legere. Participialibus ēt uel supinis: ut cā spectādi currere equos ascēdo: circūspectādo currere equos delector. spectadū ē currere equos: spectatū currere equos eo: iocūdum ē spectatu currere equos. Et noībus tā pulchra sociat̄ figura idem infinitum: ut bonus iudicare: fortis bellare: prudēs intelligere iustus disceptare: ut Virg. ī buc. Cur non mopse boni: quoniā cōuenimus ambo: Tu calamos īflare leues: ego dicere uersus.

¶De constructione finitiuorum.

i Ndicatiuus qa essentiā plærūq; ipsius rei significat: hoc noīe nūcupat̄. Iō aūt diximus plærūq;: qa iueniūtur sæpissime ēt dubitatiuus: uel interrogatiuus: ut Terē. ī phor. Sic sū si placeo utere. & Vir. ī iii. Pro quo si sceleris tāta ē iniuria nr̄i. Si dubitatiōe posuit. In eodē. Hectoris andromache pyrrin cōnubia seruas? In eodē. Vera ne te facies: uerus mihi nūcius affers Nate dea? uiuis ne? aut si lux alma recessit Hector ubi ē? Itaq; opportune optat̄ aduerbiis: uel cōiunctiōib9 affirmatiuis: uel casualibus: q̄ substātiā: uel eēntiā rei cōprobāt: uel abnegatiuis q̄ eā abnuunt: ut Vir. ī iii. Viuo eqdē: uitāq; extrema p oīa duco. Salu. ī cati. Verū eniuero is demū mihi uiuere: ac frui aīa uī: & p abnegationē. Virg. ī iii. æneī. Nō tibi tyndaridis facies īuisa lacenæ: Culpatus ue paris: uerum īclementia diuū Has euertit opes. Et īueniunt̄ quoq; ēt cum aliis modis: supradicta aduerbia: uel cōiūctiōes. frequentius tñ īdicatiuo sociant̄. Iste aūt modus ē opportun9 ad plenam rerū expositionē. Vir. ī. ii. æneī. Fuimus troes: fuit ilium & īgēs Gloria dardanidū: ferus oīa iuppiter argos. Trāstulit incēsa danai dominant̄ in urbe. Vnde hoc mō frequentissime utunt̄ historici. Cuicūq; aūt casui īdicatiui iungant̄ necesse ē cæteros quoq; modos coniungi: de quo postea dicetur.

¶De constructione imperatiui.

i Mperatiua primas personas singulares non habēt: quia nemo sibiipsi potest imperare: nisi figurate quasi ad alium loquens in secunda persona seipsum proferat ut Iuuenalis ī primo: Tecū prius ergo uoluta Hæc: an

& mei: unde nascit̄ amphibolia: quod cōsistit in idētitate casuū & finiæ. q̄le Vergilianū illud: Bellū ingēs geret Italia. & Aio te æacida romanos uincere posse. Sed auctores. iō nullū amphibolū ē ubi de actu in passum trāsitio facta ē. naturale &. n. ē ut agētē patiēs cōseq̄t. Tā pulchra figura. hic elegās & luculētus ordo dicēdi.

i Ndicatiuus. modorum icert9 numerus: sex nōnulli eē uoluerūt: pmissiuū īterserētes q̄dā alii septē: addito īpsonali. alii amplius prioribus pcūctatiuū astruunt: nec desunt ēt nonī assertores: quē nomīe cōiūctiuū uocāt a subiūctiuo secernētes placuit ascīscere ēt nōnullis decimū: cui ē nomē adhortatio: sed cōis grāmaticorum ī hoc unū cōuenit sniaut sint īclinatiōes uerborū dūtaxat q̄nq; e duob9 unū cōstituere cautū ē pbo. agrætio. Scauro. cæterisut diomedē pretermittā: cui placuit inter cæteros q̄nq; tm̄mō eē modos uerborum: e q̄bus pricipatū tenet pnūciatiuus: q idē & idicatiuus uulgo dici solet alias finitiuus: q q̄si finita ac simplici expositiōe utat̄ ipso p se suū sensū cōmēdāte indicāteq;: unde īdicatiuus: quē q̄dē Priscianus ī hac pte ptractās in diuersa significata diuersis itē uocibus ab aliorum grāmaticorū īstituto nūcupauit. Quia eētiam ipsius rei sig. uidelicet alterius absq; diuerso cōplexu absolute & simpliciter. Sic sū. simplex īdiciū essentiæ: & idcirco hic indicatiuus. Si placeo. Cōditionalis uel dubitatiuus. Sernas. īterrogatiu9 arguēs ex pcūctatiōe rei ignorātiā. Aptat. adiūgit: accōmodat. Viuo eqdē. ubi demōstratio fit cū affirmatiōe. Euertit. aduersat̄ supioribus. & inde aduersatiuus e īnia prisciani tātū sp appellādus ē. Ad plenā rerū expositionē. q plene p se rei ipsius essentiā demonstrat. Cæteros quoque modos. ab eo pendentes.

i Mpatiua. iō sic dicta: q m per ipsa iparamus siue mādamus Teste Home. hoc ātfieri de prima ī secūdā psonā naturalis ordo postulat. ppea caret pria psona q referēte ēt Diomede et pbo absurdū ē oīno quēpiā sibi īparetē pro quo sit sua spōte facere. Impio. n. idigent ex rei ne psonæ. nūero aūt mnltitudīs si dixeris primā hre psonā: latīe et recte dixeris. necessario id fieri pol certū ē. Cōparat̄ pria tūc psona cū reliq̄s: & dū ipat se quoq; idē mīsteriū uocat: nō ab re q̄dā alio noīe hortatiuū dixerūt: at si q̄n eo cōtingat parē uel inferiorē psonā ad maiorē uti. ut musa mihi cās memora: licet optan-

mā te tuba. Ter. i adel. Aedepol si rescie te curasti molliter: lau teq; mun9 admistrasti ruū. abi. Pluralis uero nūerus apud nos oēs hēt psonas. pōt. n. p cōnumerationē aliqs sese illis: qbus īpe rat adiūgere: ut dux suos milites iubēs cōmittere bellū aptissi me dicit pugnemus; cōfligam9. Graeci tñ ea υποθετικα noīant .i. hortatiua dicētes: q̄ qsi ad similes: & socios huiuscemodi uer ba solēt dici. Impatiua uero ad subiectos ab eminētiorib9: q. mi nime ē uer. Cū ēr ad deos freqūtissime īpatiuo mō ī supplica tionibus: & īuocatiōibus utimur: & ad reges quoq;: & īpatores: ut Musa mihi cās memora. & pādite nūc ī elicona deæ cātusq; mouete. Ergo multo aptius ē eo. uti ad pares; cū ad excellētio res: tā ī freqnti ē usu. Et sciēdū q̄ ad secūdā psonā sermo dirigit īpantis; cuicūq; īpat psonæ. Nā q dicit pugnem9 fortiter cōmi litōes cū utō ītit: ad secūdā loqt psonā. Nā cōnumerādo se eis cū sit usus uoce primæ psonæ pluralis oñdit patissimū quoq; se ad id qd illis īpat efficiēdū: & q dicit pugnet exercitus īpar: ut ī teriūcia secūda psona efficiat p tertiā qd īpat. Est tñ qn̄ signifi cātiæ cā īpatiuis adiūgunt subiūctiua; uigila: ut legas. i. diligē ter legēdo uigila. Cic. i. in. īuecti. Cura ut uir sis. Terē. i an. Fac ut me uenias. Eia & age aduerbia hortatīa aptissime īpatiuo cō iūgunt: ut Vir. i. iiii. æne. Eia age rūpe moras. uariū & mutabi le sp fœmīa. Idē. i. vi. Nūc age dardaniā plem q̄ deinde sequat Gloria: q maneat itala de gēte nepotes Expediā dictis: & te tua fata docebo deest. n. ueni uel audi: ēt si secum ipse loqns: & sese hortās aliqs hoc utat figuratiue: qsi ad secūdā loqt psonā. In ueniunt tñ auctores: & idicatiuis & optatiuis subiūctiuis: ut p īpatiuis: quō supra ostēdim9. Et græci qdē hūt īpatiua pteri ti tpis. Nos autē ī actiuis uel neutralibus uerbis penitus ea hēre nō possumus. In passiuis uero: & oibus q̄ hñt pticipia pteriti tē poris p circūlocutiōes possumus hēre: ut doctus es uel esto Δε διδαξο doctus sit uel esto δεδιδαχθω: ornat9 es uel esto κε κοσμησο: ornatus sit uel esto κεκοσμησθω. Similiter uene rat9 sit uel esto placitus sit uel esto: clausus sit uel esto: sequut9 sit uel esto: & p oēs sic psonas sequuti simus: sitis sint. Impati ue dicta īueniūt: cū sint pteriti tpis. sed hāc uim hñt: ut īpem9: ut in futuro sint trāsacta: ut si dicā clausa sit mox fenestra. īpo: ut stati claudat: & mox sit clausa: uel si dicā: post horā primā sit iuratus ostēdo me īpare: ut iuret añ horā primā finitā. Illud ēt monēdū q̄ īpatiua uerba uocatiuis adiūcta noīum psectio nē oronis hñt: ut apolloni doce. Trypho disce. Noīatiui egent plær ūq; substātiuis uerbis: & noībus similiter substātiā signifi cātibus relatiuis: ut q es apollonius doce: q es Trypho disce. Græci aūt pticipio utunt substātiuo; ut απολλωνιος ωνδι δασκειο. τρυφωνων μανθανειο. quo nos quoq; sm analogiā possum9 uti: nisi usus deficeret pticipii freqūēs: q̄uis cæsar nō ī cōgrue ptulit ens a uerbo sum es ē: quō a uerbo possum potes potēs & p eclypsim tñ supradictoꝝ inuenimus ntōs ut lætus cogito: paratissimus cogitas. Cice. Iustus defendit: & similia,

tis eē nōnullis placeat. N si⁹ gu. nisi p psopopeā ī q psonaꝝ rō cō fundit. ut si pria psona seipsā apo strophet tāq externā & sepatā pso nā: alius mod s itē hæc figura īueni tur ī orone quos hic eēt tædio ple q alibi. Per cōnu. cōnumerādo suā cū aliis psonāīt recitat diome des. Scaurus. alii. Quod qsi ad si. hæc regula nō ubiq; constat inter nos. græci suis suo utanf arbitrio. certū ē hoc nomē sociū īferre æqli tatē: & tñ sic ad eos sermonē diri gi: nt ad æqles p adhortationē ī se cūda multitudiariaa: nō ī prima: ut Vergilianus æneas fecit in illa me tuēda tēpestate mittite aut nō mitta mus: q̄q̄ sub ūg t ī prima tēdimus sed pnūc at ui illud modi ē nō īpa tiui. siue adhortatiui. Cū utō uni qn̄ pōt tā nominādi casus esse cō militones q̄ uocādi. distīgaē ū igi tur. secus nō q̄drat. Vt iter. pso. qm̄ ut idem asser. t Diome. uniuer sus sermo inserit īter primā & se cūdā psonā. Secūda uero succedit usu. Impatiuus. q. materiā prostau rat: & priæ dicēdi & secūdæ audiē di: ut pateat ipse: ut alii nrum uūci et īpiū. Est tñ eueīt tñ ut exprima tur certus & signat9 exitus īperii.

Eia & age. q̄ pticulæ primū græ cis post nīs deseruiunt. altera tñ differēter: ut numero unitatis in hæreat. nō sit q̄ uū & pluratiuo: ut auctoritas docet: ut age lege. age nem plurale uero eiusdem plurale itē postulat. agite huc subitis nos pri pite. Pla. ī psa. Quod āt ex pare sco cōtrahit: utrūq; numeꝝ sibi adsci scit: ut Propertius: Vos agedū & Quītil Agedū extra portas pspici te squalida arua. Cice. Agedū cō fer te nūc cū illis. Et græci q. ha. ī peratiua. n. græcoꝝ tria hñt tpa. p̄ sens. pteritū: & aoristū: qd si qn̄ du plicatū facit: ut in eodē mō plura tpa eē uideanf. tāta ē fœlicitas illi us rotundæ & circuncisæ linguæ. nos aūt ptetito oīno caremus: qui frustra īperare trāsacta uideamur. nisi ī passiuis: ī qbus ut elapsi tpis p ticipio. op a i ñ uerbi substātiui im pemus decor ipse cōcedere uideť. formaf aūt secūda psona impatiui aoristi secūdi a secūda plusqpfe cte pass' ut qliter hic a prisciano ī ex emplū adducit: & græcitatis cano nas ītelligentibus plane īnorescit. doctore ad id potissimū theodoro gaza. Sed hāc uim hñt. sed ad fu turū latini deducimus. Perfectio nē orōnis habent. ad perfectiorem

sensum orationem promouent.

OPtatiua uerba. optatiu9 modus i uerbo q̃drat cũ ĩdicatiuo ĩ tpibus apud græcos distinctis extra tẽpus istãs: qḋ cũ iperfecto sub unius uocis elatiõe cõplectitur: nos aũt plusq̃pfectũ ẽt cũ eã pso sub una uoce enũciamus dictus optatiuus diomedi: aurelio: probo: cæteris q̃ per illũ modum precibus a dijs iplo ramus optamusq;. Sunt inquit diomedes: qui excludant ex hoc modo tempus instans: quoniam de futuris optatio sit omniũ consensu de præsentibus: aut inanis & frustratoria. siqdẽ nemo optat quod habet: sed ista legentibus nostros grãmaticos uulgatissima. Illud in quæstione est recte ne optentur trãsacta: ad quod constat quidẽ & recte & luculenter in dep̃catione pœnitentiæ: ubi incusatur de q̃busdã factũ: quæ quoniã non fuerint in potestate nostra. in posterum hæc eadẽ habẽdi oĩno spe careamus: q̃si utinã uenissem ut audirẽ. Et græci quidem. hoc dicit græcorũ esse cõsuetudinẽ atticissimorũ: ut modũ optatiuũ accipiant sine optãdi aduerbio loco p̃nunciatiui. nos uero nullo modo: quoniam non augimur ambitione sermõis romani: qui de se luculẽtissimus ẽ: ideo tollẽdum mendũ de textu. nos uero noĩe cũ minime legendũ sit. Eius. optatiui. s. uti ĩ p̃terito imperfecto. O etiã aduerbium. o uocandi aduerbiũ p̃ utinã supplet: queadmodũ etiã istec coniũctio si ut exẽplis docemur sequẽtibus. nõ siq̃ hæ duæ particulæ coniunctæ idem significant: nõ tantũ q̃ separatæ: ut apud persium: O si curaret patrui spec. su. & o si. etiã ut ponit̃ pro utinam: ut apud plautum & propertiũ comprehendit̃: & hic p Terentiũ. Et fibris sit. & utinam fibris sit: q̃q̃ hoc exẽpli gdã crediderit pp illud finxerit esse proditũ: quod lene ẽ.

SVbiunctiuus & dubitatiuus dr̃. hic modus diomede Sergio Aurelio Scauro cæteris coniunctiuus alias appellat̃: quoniã eget aliq̃ re: ut s̃niam ipleat suã: ut cũ clamẽ suspẽsa est oĩo: q̃ ut impleatur dicendũ substituẽdũq;: quare me tacere dicis: iõ sic d ctus: qa ei coniũgitur aliqd: ut sui ĩlocutionis plena sit inquit aurelius. in hoc ẽt cõuenit doctissimus diomedes q adiunctiuus ideo: dictus ĩ: qd q̃d non per se exprimit: nisi insup alius addat̃ sermo: neq; etiã s̃nior patefiat: nisi illũ hic modũ ad se attraxerit admoneritq;: ut cõgestissima docẽt exempla ĩfra allata. Cõiũctioni. qualis ẽ si: & si quis alteri mõ: ut p̃nũciatiuo siue indicatiuo siue imperatiuo; uel eiusdẽ uerbi: cuius fuerit idẽ modus adiuncti-

De cõstructione optatiui.

OPtatiua uerba ĩdicãt p se & rẽ: & uotũ. aduerbiũ uero utinã tm̃ uotũ significat. Ad ampliorẽ igit̃ demõstrationẽ addit̃ uerbis optatiuis. quomõ & cõfirmatiua aduerbia ĩdicatiuo: ut p̃fecto facio: certe lego: scilicet ĩtelligo: & apud græcos qdẽ αἴθε. i. utinã aduerbiũ: nõ solũ optatiuo: sed ẽt ĩdicatiuo mõ adiungit̃: & facit id loco optatiui accipi: ut Ho. αἴθ᾽ ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων ἦσθαι. Idẽ αἴθ᾽ οὕτως ἐπὶ πᾶσι χόλον τελέσειεν Ἀγαμέμνων. Apud nos tñ utinã ĩdicatiuo non adiũgit̃. Et græci qdẽ maxime attici ẽt sine deprecatione solent hoc mõ. i. optatiuo uti p̃ ĩdicatiuo. nos uero minime: q̃uis similes sint eius uoces subiũctiui uocibus: q̃bus freq̃ntissime p̃ ĩdicatiuis utunt̃ auctores nostri. Optatiua autẽ p̃teritũ iõ h̃nt: q̃q̃ ea debem9 orare: q̃ non defuerit: qa sæpe euenit abesse eos: p̃ q̃bus oramus: & optamus: ut id illis iã pfectũ sit. q̃ cupimus: ut utinã filius meus: q athenis ẽ. doct9 eẽt uel fuisset. i. utinã pfecta i ipso doctrina sit: uel utinã cognoscamus id illi euenisse. Est aũt qñ optatiuo utimur p̃teriti tpis dolẽtes: q̃ nõ factum sit: ut utinã hoies cõtra se ferrum nõ mouissent: utinã mare nũq̃ nauigassent: & similia. O ẽt aduerbiũ: sicut & si cõiunctio: & ut p̃ utinã ĩueniunt̃. Vir. in. vii. Adsis o tm̃: & p̃prius tua numina firmes. Idem ĩ. vi. Si nũc se nobis ille aureus arbore ramus Ostendat nemore ĩ tãto. & Teren. ĩ eunu. Vt illũ dii deæq; oẽs supi ĩferi malis exẽplis pdãt. Et p se rñ uerbum optatiuum sæpe ponit̃ sine p̃dictis p̃ticulis: ut Luca. in. i. dii uisa secundent. Et fibris sit nulla fides: sed conditor artis Finxerit ista tages. & nota q̃ subiunctiuo simile p̃tulit p̃teritum pfectum optatiui: quod multis placuit artium scriptoribus.

De cõstructiõe subiunctiui.

SVbiũctiuus & dubitatiuus dr̃: uel qd subiũgit̃ cõiunctioni: uel qd alteri uerbo oĩmõ subiũgit̃: uel subiũgit sibi alterum uerbũ: ut Vir. i buco. Cũ faciã uitula p̃ frugibus ipse uenito. Idẽ ĩ. iii. ænei. Inter utrãq; uiã lætĩ discrimine p̃uo Ni teneãt cursus: certũ ẽ dare lintea retro. Et sciẽdũ q̃ necesse ẽt ẽ alteri mõ eũ sociari: uel eiusdẽ uerbi alteri uerbo. ẽt si sit cũ ĩfinito: ut cũ doceã legere discipulũ ex ponto ei: uel si doceẽrẽ legere exponerẽ: & similia. Oibus igit̃ modis põt sociari: ut si doceã discis: si doceã disce: utinam discas si doceã: cũ doceã discas. Similiter oibus modis impsonalis quoq; uerbi põ: cõiũgi: ut cũ ueniã currit̃: & cursũ sit: & curratur: & cursum erit: & similia. Frequẽtissime tamẽ si coniunctio dubitationem significans ei sociatur. i. p̃ εἰ græcã coniunctione posita: ut Terentius in adelphis. Si ut sis homo hic faciet. Cum ei uero coniunctionem græcam significat: quæ apud illos συναπτικὸς nominatur. i. coniũ-

ctiua: qd rē rei cōtinuari demōstrat idicatiuo cōiūgit: ut si uiuit spirat: & si spirat uiuit: si ambulat mouet: i hoc non possumus reciproce dicere: si mouet: ambulat. nō. n. q mouet ābulat oimō: q ambulat uero: & mouet oimō. Inuenit tñ ea cōiūctio apud græcos. i. ει: nō solum idicatiuo: sed et optatiuo: & maxime apud antiquos: et subiūctiuo sociata. ut Hom. αρσ αντεσ κατα ωμον οτ ωσ αντάξιον εσαι subiūctiuum posuit. Idem αλλ ει μεν λεγουσι. Idē ει δεσ ν γεσ πολεμον παλη σεαι idicatiuo usus ē p subiūctiuo: & ει p εαν: Demosthe. uero i oro nε παραπεσβειασ. optatiuū ptulit: q mos ē atticus frequentissimus: τον ξ ι νον: Nri quoq frequētissime atticos imitant & subiūctiuos siue optatiuos. Nā eædē sunt uoces: nō solū cū supradictis cōiūctionibus: sed et sine his ponūt: qn cōfirmatiue: uel dubitatiue pferūt: in quo græci αν uel κεν solēt adicere. Nil mirū igit si cōiūctionē apud nos: q tā p εαν græca cōiunctiōe: q casualis ē: uel pfectiua: quā p ει: q cōiūctiua ē: ponit utriusq cōstructionē: quā hñt apud græcos supradictę cōiūctiones ad uerba seruare. i. ut idicatiuo: & optatiuo: & subiunctiuo possit adiungi idicatiuo: ut Vir. i. ix. Si tibi q posco pmittūt: nā mihi facti Fama sat ē. Ter. i phor. Sic sū si placeo utere. Optatiuo. Vir. i. vi. Si nunc se nobis ille aure9 arbore ramus Ostēdat. Subiūctiuo. Tet. i phor. Si attigisses ferres ifortuniū. Sed idicatiuo sæpe coiūctū oñdit magis q cōfirmari & credi rē: si eē uel fieri posse q dubitari. Vir. i. ii. æne. Dii si q ē cælo pietas. Cōfirmatiue. n. potius q dubitatiue dr. Idē i. ix. qd supra dictū ē. Si tibi q posco pmittūt. nā mihi facti Fama sat ē. tumulo uideor repire sub illo Posse uiā. credit. n. facile pmissuros. Terē. i and. Id si ipetro: qd si alias mali q hodie has fieri nuptias: hic. n. quoq spat se ipaturū. Idē i eadē. Sed siqd tibi narrare occepi cōtīuo dari tibi uerba cēses. Et ē hoc loco et illud attēdēdū: q pteritum idicatiui cū pñti solēt auctores cōiūgere: qn pfectionē rei res seqt alterius altera: & i illis qdē q prior pficit significatiōe pterito pfecto utunt. pñti uero i cōseqntis demōstratōe: ut hic. Siqd tibi narrare occepi: cōtinuo dari tibi uerba cēses. Idē i eunu. Et q uerba audiui taceo: & cōtieo optime: sin falsū: aut uanū: aut fictū cōtinuo palā ē: plenus rimarū sū: ac atq illac pfluo. Idē i an si cōfirmatiē posuit: Si te i germani fris dilexi loco: siue hæc te solū sp fecit maximū: seu tibi morigera fuit i reb9 oibus. Luc. i. i. nec si te pectore uates Accipio cyrrea uelim secreta mouentē. Solicitare deū. Indicatiuo. n. usus cōprobat hoc fieri: & uelim subiunxit pmittens: cum hoc sit posse minime egere Apolline: qd græci ουκ αν βουλοιμην dicūt. i. nolim penitus. Idē i. x. Si tua restituit ueteri te dextera fato. Amplector regina pedes. Teren. i phor. Si placeo utere: absq dilatiōe hoc oñdit faciendū. Idem i eunu. Si diis placet: spo me hre q hunc excruciet meo mō. Rē. n. quā spat firmā esse ostendit. Si. n. dixisset si diis placeat dubitare se ostendisset. Idem in and. Si illū relinquo eius uitæ timeo: sin opitulor: huius minas: utrūq enim sibi certum esse ostendit. Idem in adel. Ego in hac re nihil repio: quāobrem laudet tantope egio: meū officiū facio: qd peccatum a nobis ortū est corrigo: Nisi me ex illo credidisti numero hominū esse: q putāt sibi fieri iniuriā ultro: si quā facere ipsi ius expostulāt; ecce hic nisi credidisti dixit pro credis. Similiter

uus uel extraneo uerbo.

Frequentissime tamē hæc cōiūctio si uel cōditionalis: uel dubitatia sit familiaris est huic mō: sicuti apud græcos hæc pticula εαν: quæ tātū pōt poliergo: q præposita indicatiuo in quoquo tpe sua illū primet potestate. & stati faciat in dignū alterius coiūctione uerbi tanq sit subiūctiuus quēadmodū apte cōstat i græcis canonibus. Si. at rēde dicit si coniūctiōem bifarie itelligi. pfectiue & copulatiue. quod perfecti ue posita idē ualet quod græce εαν & subiunctiuo asciscit quoniā ut ante dixi tāta ē cognatio huic particulæ cū adiūctiuo mō ut etiā indicatiuū trāsferat in subiūctiuū si ipsi idicatiuo fuerit admota. copulatiue cū res rei quadrat & cohæret per synepian qd græce dicit συναπτικως. Reciproce. retrāsitorie sicut si uiuit spirat. Oimō. penitus q̄si necessario. Etiam subiūctiuo. quoniā proprie εαν adisigit. qd seqt exēplū de homero non q drat: & q̄cūq hic sequētia ut lacera & cōfusa hēatur in manibus archetypū: sic decipi nemo potest. id. n. fluxit in textū: uel uicio impressorū: uel studio prisciani: q carptim de Apollonio metebat talia. Nam eædē sūt uoces. ut supius paulo dictū est per eundē priscianū. Sed indicatiuo si particula tā indicatiuo q coiūnctiuo mō coniungitur: sed ut affirmare & causatius exprimere: ut res sic eē uel fieri posse credatur. si indicatiuū pcesserit. Et ē hoc loco. subobscurus sermo ē sēsus apertus: ubi res perfecta iā esse comprehenditur: tunc copula præteritum pmittit præsens postponit id sensu suadēte & uenustatis regula. Comprobat hoc fieri: qa illum pectore accipere iā possit. Firmā eē ostēdit. quod si idicatiuū si adiūctiuū apphēdat.

In ipsis rebus fuisse aliqd. i. ita ex re fuisse & ope cōprobatū: tunc ac cōmodatus est idicatiuus: sed unū aduertēdū qđ pene sæpius omise rā in illud Terētianū. Si te i ger mani &c. si nō oino illic affirmare: sed sic positā esse: quasi dubitatiuā quū aliqd quodāmō pstitū sit: qđ non deceat exprobari. hoc in loco ita cōsiderādū tenēdūq; est p idu bitato: ut ni fallor. donato exposi tori aliqñ memini placere. Idest καθυποτεςιν. i. p subiūctiuū uel suppositionē. qđ uidet̃ Priscianus aliter deduceṝ p idicationē asserēs qđ falsū ē scriptoris uel graphiarii incuria legendū p iductionē. O ςουκᾶρα ἰΔοιη. tāq̄ q nō uidet qđ pprie affirmatiuū ē: q̄le ē et qđ se quit̃ polopost βουλοιντο ἀρα p βουλοντο: cū tamē secus nō lice at. Vtunt̃ idicatiuo. metri necessi tate cogēte. Est tñ nōnunq̄ acci dit ut subaudiat̃ si: queādmodū ut pro magna pte: ut in arte constat.

Et sciēdūq; differētia nō mitten da in obliuionē: quāobrē qđ supi us cōmemorauimus sup hac par ticula ἐαν moderādū q̄tēdūq; est diligētius qđ subalternari soleat. queādmodū. n. latini adiūctiuo cū pnūciatiuo uero si particulas cōdi tiōales & copulatiuas āteponimus sic obseruatū prius i ἐάν & εἰ apud græcos adnotamus. Cōseq̄ntiā. symetriā & gradationē sensus per texturā uerborū: ut si uigilat sōni nescit q̄q̄ & uigilātes sōnient sæ pissime: sed qđ ita cū exēplorū nus q̄uā maior copia! Causalis effe ctum a sequētibus patefaciēs q; ne mo doceat: n si q discat aut melius q nemo discit nisi doceat̃: ergo si causalis relationē hēt ad cōsequē tiam ut ibi conueniat effectus. unde causa depēdeat: sed de his alias & robustius & fusius: quæ ex æmilio aspro & iginio collegimus. Est quando hic sermo tritissimus & p peculiaris prisciano ē: qđ idē deno tat: aliquādo cū uerbo expsso i or dine: qđ ē primū & cōsequēs sub stātiuo est. O q̄ te memorē. q. d. memorarē nēpe. Ita me cōparē. ac si comparabo: uel tem nempe: ut meminiaset uir doctissimus oli bonomæ exposuisse: asserebat in antiquario codice donati sic expo situm comprehendisse. Docuit igit̃ poeta. uult innuere plus posse subiunctiuum hoc loco q̄ indicati uum. Optem. p optarē græca forma. Ita sum approbatiua ē. ap

indicatiuis utunt̃ qñ in ipsis esse uel fuisse rebus aliqd uolūt oñ dere: ut Ci. de ptura urbana. Qui si cōdēnat̃. desinēt hoies dice re his iudicis pecuniā plurimū posse: sin absoluitur: desinemus nos de iudicus transferēdis dubitare. Vir. ēt i. yi. Si potuit ma nes arcessere cōiugis orpheus: Si frātrē pollux alterna morte re demit. Itq; reditq; uiā totiēs de rebus quas sine dubio factas eē ostēdere uult idicatiuis ē usus cū supradicta si cōiūctione. Qñ uero dubia res oñdit̃ utrū fieri possit: nec ne p idicatiōem. i. κα ταυποθεσιν subiūctiuis magis utunt̃. Virg. in. yii. Sed si q̄s q̄ multa uides discrimie talis: Siqs i aduersum rapiat: casusue: de usue: Te superesse uelim. Idē i buc. Siquis tñ hoc quoq; siquis Ca ptus amore legat. Cicero tñ: Squis uestrū iudices aut eoꝝ qui adsūt forte mirat̃. Additiōe forte cū idicatiuo ē usus loco subiū ctiui cū dubitatione posito. Terē. i and. Si ueniat q; dii phibeāt dissidiū. Cicero i. i. iuectiuaꝝ. Si te parētes timerēt atq; odissent tui. Nec aliter pñt supposita siue iductiua: q̄ græci υποθετικα uocāt pferri nisi p subiūctiuum. Idē i eodē: Nūc itelligo si iste quo intendit i maliana castra puenerit neminē tā stultū fore: q nō uideat cōiurationē eē factā οσουκᾶρα ἰΔοιη affirmatiue di xit. Et erunt qui illū si hæc fecerit: non improbū: sed miseꝝ me: nō diligentissimū consulē: sed crudelissimū tyrānum existima re uelint. βουλοιντο ἀρα: hæc quoq; affirmatiue dixit. Simili ter Vir. in v ii. Similis si cura fuisset. Idem in. xi. Esset par ætas & idē si robur ab annis. Est tñ qñ ēt in idubiis utunt̃ indicatiuo cum si cōiunctiōe: ut Virg. in. xi. Aut si qua id fortuna uetabit Absenti ferat iferias. uetabit; pro uetet dixit metri cā. Nā in eo dem sensu subiūctiuo est usus. Siqs in aduersum rapiat casusue deusue est tñ qñ per defectionem si quō etiam ut subiūctiua p ferunt̃ & subaudiunt̃ supradictæ cōiūctiones: ut Iuuena. i pri mo græculus exuriēs in cælum iusseris ibit: pro si iusseris. Sta tius in secūdo thebai. Mu atosq; uelint trāsumere cultus Et pal las doceat phareti as: & delia cistas pro si uelit Virg. in. vi. Tu quoq; magnā partem opere in tāto sineret dolor icare haberes. Deest eni si. Hora. in primo car. Sapias uina liques pro si sapi as. Et sciēdū q; quō apud græcos το ἐαν subiunctiuo το εἰ ue ro indicatiuo: & optatiuo: & subiunctiuo inuenit̃ coniunctū: sic & apud latinos si cōiūctio: quæ utrūq; demonstrat qñ cōse quētiā significat sine dubio indicatiuo adiungit̃: ut si ambulat mouet̃: & si uiuit spirat. Qñ autē cālis: ē magis subiunctiuo. Est tñ qñ idicatiuo causālis cōsociat̃: ut si doceam disce: uel di scis discas: & disces. Et si pdest tibi fac: & facis: & facias: & faci es. Iste igit̃ modus subiūctiuus: ut breuiter eius uim colligam apud latinos est quādo dubitationē: quādo cōprobationē: qñ possibilitatē significat: i qua sunt ēt illa quæ υποθετικοσ: idest suppositiue inducunt̃. Dubitationem: ut Virg. in tertio ænei dos: Eloquar an sileam gemitus lachrymabilis imo Auditur tumulo. Idē in primo: O quā te memorē uirgo nāq; haud tibi

multus mortalis ἐπποιμι ἄρα. Tere. i eunu. Quid igit faciã: nõ eam ne nunc quidē cũ accersor ultro. an potius ita me cõparē: nõ ppeti meretricũ cõtumelias? Approbationē: ut Virg. i. iiii. æner. Si mihi nõ aio fixũ ĩmotũq; sederet: Ne cui me uinclo uellē sociare iugali: Postq̃ primus amor decepta morte fefellit: Si non ptęsum thalami tedæq; fuisset: Huic uni forsan potui succũbere culpæ. εὐγεον ι ἄρα Et notãdũ q; forsan dubitatiõis aduerbiũ: & potui possibilitatis uerbũ cũ infinito posuit: p qbus sufficeret si subiunctiuũ posuisset huic uni succubuissem culpæ. Docuit igit poeta: quæ sit uis subiũctiui possibilitatē significãtis. Idē in eodē: Sed mihi uel tellus optē prius ima dehiscat: Ante pudor q̃ te uiolē. optē εὐχοι μην ἄρα affirmatiue dixit. In eodē: Sese iterã q̃ optima dido Nesciat: & tãtos rũpi nõ speret amores nesciat: & non spet affirmatiue dixit. Similiter Cice. in primo uerrinar; Siqs uestr; iudices aut eor; q absint forte mirat me: qui tot annis in causis iudiciisq; publicis ita sim uersatus: ut defenderi multos læserĩ neminem. Ita sim dicit non dubitãs: sed approbans: ουτως ὀνας ρεφεισ εἰην. Sciendum tamen q; tam ut coniũctioe casuali q̃ si sequentibus cum uerbis subiunctiuis: uel antecedentibus: et antecedẽtia: uel sequẽtia quoq; frequẽtissime p subiũctiuũ modum pferre solent romani: & maxime q adiuncto uel quæ: uel qd rõnem colligentes: uel dubitationē ostẽdẽtes: ut rogabã ut ostẽderes q fueris: & placebas si dicere q feceris. Quod p ἄρα coniunctionis adiũctionē solent græci significare. Virg. i. yi. Quem socium exanimum uates: qd corpus humandum Diceret λέγοι ἄρα. Cice. inectiuar; ii. Quæsiui a catilina nocturno cõuẽtu apud marciũ Leucã fuisset: necne: εἰ γένοιτο ἄρα: hic iterrogatiue ptulit. Vir. i. iiii. æner. Eloquar an sileam ἢ ἄρα σιωπήσω dubitatiue posuit Horatius ĩ primo carminum: Cur apricum oderit campum patiens pulueris atq; solis. Oderit μισοι ἄρα: q̃uis idem sit ĩdicatiuũ futur; Cicero inuectiuar; secundo: Nõ cum ille audacissimus conscientia conuictus primo reticuisset patefecit cætera: quid ea nocte egisset ἐδεδράκει ἄρα. Quid pxima constituisset Διατάττοι ἄρα quemadmodum esset rõ totius belli descripta. ἦν ἄρα διαγραφεισ ολιγίσμος. Oia affirmatiue dixit. Id ĩ ptura siciliensi. Quare cuiusmodi putamus illa esse quæ negat: cum hæc tam ĩproba sint: quæ fateat. Græce eni quoq; hoc ĩterpẽtantes dicimus ἅπερ ἄρα ὁμολογεῖ. Rationem colligentes: confirmantesq; quod dr. Idem i eodem: Hoc postulatum de statu ridiculum esse uideat: qui rem sententiamq; non respiciat οὐ ἄρ ἀκατίδοι. Teren. in phor. Ita fugis ne præter causam quod aiunt οὕτος ἄρα φεύγοισ ἠρίνοισ. Idem in andria: Quæ sit rogo τίσ ἄρα εἴη. In eadē: q̃ timeo quorsum euadas. ὡσ δέδοικα ὅποι ἄρα ἐπιβαίνοισ. Nã si illũ obiurges uitæ: q auxilium tulit: qd facies illi q dederit damnum aut malum? τί ἂν ποιήσεισ ἐκείνῳ ὅσ ἂν δεδώκει ζημίαν ἢ κακόν; ἂν quoq; græca cõiunctio quotiens apud græcos ponit possibilitatē significans: quæ apud illos ĩdicatiui qdem modi: uel p̃terito imperfecto: uel ἀορίσῳ: quẽ nos nõ habemus: nisi quod pro eo: & p παρακειμένου p̃terito pfecto utimur: & cũ plusq̃perfecto adiũgit. Optatiuis aũt oibus quippe cõiunctis cum tribus supradictis temporibus. psens eni optatiuum: & prætentũ impfectũ idē est. & p̃teritum pfectum & plusqpfectum: & futur; & ἀορίστῳ: quod uocant tempus coniungit ἂν. Nostri ergo quoq; in omnia illos sequentes quando possibilitatem demonstrare uolũt: optatiuis siue subiunctiuis uerbis utunt: ut Terē. in phormio.

probat. n. nõ dubitat se ita fuisse dispositũ: ut multos defẽderit: neminē læserit. ita sim uersatus: qd græce dr̃ οὕτως ἀναστρε-φ.ις εἴην. Ut coniũctiõe cãli ad differẽtiã a diũctiuæ.

Rogabã ut ostẽderes. ut ostẽderes exẽplũ assequenti. & hoc ẽẽ patet uergilião exẽplo. Vbi igit res siue sensus pẽdet ex ãtecedẽtibus: uel cõsequẽtibus. si & ut pdeunt corãubi uero dubitatio uel interrogatio oĩno in subiunctiuo pẽdet oratio: nec aliter sentiẽdũ ẽ. tũc nec ne adiuũt tunt. Exẽpla aut q̃ sequunt oĩa tã formã q̃ sensũ sequũt græcæ structuræ. illi. n. idifferẽter cũ subiũctiuã: tũ optatiuã formam alternãtur constat oratianæ maiestatis fide: quæ fuit æmulatrix græcitatis studiosissima: & hæc p cõfirmationem.

Ita fugis. hoc de Terẽtio deprõptũ exẽplũ in forma indicatiua ẽẽ uidet. error detegit græcæ oratiõis exẽplo quæ optatiua ẽ sed loco subiũctiuæ: & hæc oĩa exẽpla de apollõio deprõpta sũt ad uerbũ. ptim tñ ab auctore confecta. ἂν quoq; græca, &c. ĩ græco canone obseruatũ: ut hæc pticula ἂν ad tpa ueniat tã indicatiui q̃ optatiui & subiũctiui modi ubi potẽtia ĩtercueniat: qd exẽplis appẽ. In oia ĩl. seq. qeqd bõi aut imitabilis uenustatis hẽt latinitas græcorũ

Neq; deficiscar usq; adeo experirier: donec tibi id quod sum pollicit9 effecero εκτελεσθείη αγαθον γ ασοιμην. Sic ergo quod illi solent: & per indicatiuũ: & per optatiuũ facere addẽtes ἂν coniunctionem græcã. Nos subiũctiuis per se positis solem9 demõstrare: ut docu..ssem si discere uoluisses. ἀιδάξαιμην αν ει διδαξαιν. ει εβουληθης. i. poterã docere. Et præteritis quidẽ utentes ostẽdimus rem quæ potuisset facta eẽ: nõ esse factã. Præsenti uero uel futuro subiũctiuo utentes in huiuscemodi cõstructiõe ostẽdimus posse fieri aliqd nisi qd ipediat: ut doceã si uelis: idest possum docere si uolũtas tua non ipediat. Similiter in futuro docuero si uolueris: idest potero docere. si uolueris. Hor. i primo car. Quis martẽ tunica tectũ adamantina digne scripserit: p scribere poterit. Illud quoq; sciendũ q quotiens pœnitere nos rei nõ factæ demõstrare uolumus: subiunctiuo ẽt utimur: ut Virg in quarto æne. Faces i castra tulissem: Implessemq; forós flãmis. natũq; patrẽque Cũ genere extinxem: memet sup ipsa dedissem: idest cur faces in castra nõ tuli: q᷑ debui facere. Cur nõ impleui foros flãmis. Cur nõ narũ patrẽq; extinxi: & sup memet ipse dedi: potest tamẽ & hoc possibilitatis esse. Ostẽdit eni se potuisse: nisi demẽs fuisset hoc facere. Ideoq; se pœnitere: q ãt atticum morẽ sequẽtes his utunt̃ necessariũ esse æstimo. Illoɋ etiã auctoritate hoc cõprobare. Plato in alcibiade. παντασ ου αν αν ηδεφαιν.

In eodem και τοτε εκκατον ειχομεναν ημιν αυτοις τα κακιχα οπερ ecce αν & αρα affirmatiue posuit. Idem i lyside. ecce hic & interrogatiue & cõprobatiue posuit αν. In eodem & αρα quoq; tã interrogatiue q cõfirmatiue in hoc loco posuit. Inuenis tamen & per eclipsim αρα & αν apud illos pferri. Optatiua uerba i simili sensu quõ apud latinos pferuntur: ut idem in carmine ecce more romano sine αρα uel αν: hoc totũ ptulit. Electiue quoq; sæpissime hoc modo utimur: ut iperẽ pot9 q moneã: discã q doceã: quæ & cõfirmatiue dicunt̃: tamẽ & præterito plusq pfecto: pteritũ impfectũ cõiũgere: & præsenti præsens: uel futuro solẽt uel præterito: ut fecissem nisi ipedires: & cõtra facerẽ nisi ipedisses: & faciã nisi ipedias: & nisi ipedieris: & fecero nisi ipedieris & ipedias. Vir. in. ii. æne. Nõ prius aspicies ubi fessum ætate parẽtẽ. Liqueris anchisen: supet coniunx ne creusa ascaniusq; puer: quos oẽs undiq; graiæ Circũerrãt acies: & ni mea cura resistat Iã flãmæ tulerint: inimicus & hauserit ensis. p poterãt tulisse: & poterãt hausisse. Hor. in arte poetica: Dixeris egregie: notũ si callida uerbũ Reddiderit iunctura nouũ. i. poteris dicere egregie. Frequẽtissime tamẽ auctores utunt̃ subiũctiuis: cõfirmãtes ẽt pterito tpe res pfectas. Et sciẽdũ q hãc uim habẽt ut ad cognitionẽ itelligant̃ futurã. Quippe cũ subiũctiua ẽt pteriti tpis quõ optatiua uim hẽnt futuri. Optamus eni ea quæ sunt futura Cice. in initio uerrinaɋ q᷑ supra quoq; posuimus. Siqs iudices uestɋ: aut eoɋ: q adsint forte mirat̃: me q tot annos i causis iudiciisq; publicis: ita sim uel sat9: ut defenderi multos lesert nemině. Sic quoq; itelligi põt ita sim: p ita iueniar uel cognoscar. Nec miɋ subiũctiuũ poni p futuro: cũ ẽt indicatiuo utunt̃ sæpe futuro de rebus iãdudũ pteritis in supradicta significatiõe: ut Luca. i primo: Nõ tu pyrrhe ferox: nec tãtis cladib9 auctor Pœnus erit: Erit dixit p cognoscet̃ uel dicet̃. Vt causalis cõiũctio omnibus tpibus: & quo: q quatinus: & quæcũq; p ea ponunt̃ causali. i. ινα significãti subiunctiuo adiungunt̃: licet aũt & indicatiua & subiunctiua eis coniũctionibus

imitatione sine controuersia cõsequuta est. Flacco hoc eodẽ inter poetas: iter oratores & rhetoras. Quintiliano approbãte: qui suasit a græcis inchoare: cũ optimum: tum per q utile unicuiq; ad uerã eruditionẽ aspiranti. Sed quid ista commentamur ligna in syluam portantes: & noctuas athenas.

Põt tamen & hoc possibilitatis eẽ. tanta est uis subiunctiui: ut nihil extra potentiam permittat: nisi modo & ordine supius ad posito recte & sobrie. Electiue. quod non fit extra collatiõis præcepta: qbus cautum ut cõparatio in actu uerbis duobus exprimatur: per quos electio facile complet.

Fecissem nisi impedires. ubi imperfectum cum plusq per fecto sed in his puerilium delitramentorum est immorari.

Quippe cum subiunctiua. eorũ quæ trãsacta sunt quæq; Imminẽt intellectus p subiũctiuũ modum patet: sed de futuris exempla persistunt: ut usitatiora impendio atq; frequentiora: & ubi subiunctiuum auctor subiungit poni pro futuro confudisse modum cum tempore uisus sit: nisi de ipso tempore utrinque intelligat̃ id quod de ciceroniano superius bis apposito exẽplo liquescit: in quo sim ingr p inueniar uel cognoscar intelligi põt psens in uoce futuri. Vt causalis cõiunctio. Regula. hæ cõiũctiões quæ sequuntur cau

anteponere uel subiūgeret: ut doces ut pficias: docebas ut pficeres: & doceres ut pficeres: docuisti ut pficeres: & docuisses ut pficeres: docueras ut pfecisses docuisses: ut pfecisses: docebis ut pfeceris: & docueris ut pfeceris. Sed idicatiuis utimur rē q̄ sit īdicātes. Subiūctiuis uero qđ debuit fieri ostēdēres magis suasorie. Impatiua quoq; & optatiua bene possunt his adiūgi: ut lege: ut discas: utinā discas & doceas. Pro ipatiuis quoq; subiūctiua frequēter ponūt auctores: ut Terē. i and. Quæso ædepol carine: qm̄ nō pōt id fieri qđ uis: id uelis qđ possit. Idē i phot. Desinas: sic ē īgeniū mulierꝫ: p desine: q, aūt i pleriq; ītellectæ supradictæ cōiūctiōes græcæ. i. αν & αρα faciūt poni subiūctiuos ēt aliis cōiūctiōibus positis uel nō usibus auctorū. Iteꝫ aliis quoq; cōprobabimus. Vir. in. ii. geor. Tamē hæc quoq; siqs Inserat: aut scrobib9 mandet mutata subactis: Exuerint siluestrē animū εκΔυσοιντοαν. Idē i eodē. Non alios pria crescētis origie mūdi Illuxisse dies: aliūde habuisse tenorē Crediderim: πιςευσαιμι αν. Idē i. i. æne. At pi9 æneas p noctē pluria uoluēs: Vt primū lux alma data ē exire locosq; Explorare nouos: q̄s uento accesserit horas προσελΗλυθεν αρα; q teneāt τινεσ αρα κρα τοιεν. hoies ne feræ ne. Quærere cōstituit. Hora. i. ii. car. Illū & pris crediderī sui fregisse ceruicē. Cōfirmatiue πεπιςοκοσ ΗΝΗ αΝ dixit. Vir. i. viii. Similis si cura fuisset: Tū quoq; fas nobis teucros armate fuisset. εΥεΥοΝει αΝ. Cic. de prætura urbana. Voconia lex uidelicet te delectabat: imitatus eēs illū ipsum uoconiū q hereditatē lege sua ademit nulli imitatus eēs, p imitari potuisses. ειλιΗΝΗσ αΝ. In eodē. M. Iunior tutor: & patruus martius dixisset si uiueret ει ϖυν αν ει εзΗ. Et frequētissime apud oēs auctores hūc sensū hac ordiatiōe pferri īuenis: quō ēt græci αρα cōiūctionē affirmatiuā: siue dubitatiuā: ut supra dictū ē ponūt. Terē. in phor. Quid fit deniq; qd fiat: τι αρα γενοιτο: subiūctiuo ē usus: ut ītelligatur ēt αρα. Idē i and. Qui tu uno uerbo dic qd ē qđ me uelis: τι αλεβουλοιο αρα. Idē in eadē: Cōsiliū meū cognosces: & qd facere in hac re te uelim και τι ποιειΝ εΝ τουτω τω πραγματι σε αραβολοιμΗΝ. Ecce hic affirmatiuū est in superioribus uero īterrogatiuū. Cic. de prætura urba. Quid ageret cogitare cœpit si opus pupillo redimeret: qd ageret dubitāter dixit: τι αρα πραττοι. Et notandum q, latini qñ de rebus trāsacto tpe promissis uel cogitatis loquunt pro futuro uel præsenti græco præterito iperfecto subiunctiui utūt: quō in supradictis qd ageret cogitare cœpit τι πραξοιεν νοειν Ηρξατο. Similiter Vir. in. i. ænei. Certe hinc romanos olim uoluētibus annis Hinc fore ductores reuocato a sanguine teucri: Qui mare: q terras omni ditione tenerent Pollicitus κρατΗσ οιεΝ αΝ. Cice. de pretura urbana: Qui etiā ad extremum ascripserit: rediuiua sibi habeto: q̄si qcq̄ rediuiuū ex ope illo tolleret: ac non opus totum ex rediuiuis cōstitueret: pro καταςραεΗσοιτο αν ταεςασοιτο αν: επαιροι το αν και κατατ τοι το αρα. In eodē: Atq; illis colūnis dico esse quæ a tuo redēptore cōmotæ nō sint: dico eē ex qua tñ: tectorium uetus deiectū sit: & nouū iductū: Affirmatiue his quoq; usus ē subiūctiuis q, si tāta pecunia colūnas dealbari putassem: certe nunq̄ ædilitatē petissem. hic quoq; affirmatiue dixit ουκαΝ ΗτΗσα. Et nota q, si præposita cōiunctiōe subiunctiuum subiunctiuo coniunxit. Similiter in eodem. Nemo dubitat qui multo magis sit μειζον αραειν: nouā facere. Similiter in codē. Cū staret abonius in me cām cōferat: q, eū codicē obsignassem εσφραγισα αν affirmatiue. Idē in eodem: Hac cōditione siquis de populo redemptor accessisset nō esset usus

sales. Sunt quo: qđ: q̄ . inus: & quæcunque pro ea causali ponunt: q a græcis ινα dicit: quā qdē copulā subiunctiuo illi semper adnectunt: postulant secus eundē subiūctiuū locari: modo prōnūciatiuo nonnunq̄: & eodē coniunctiuo anteueniente. Exempla non damus: dat Priscianus. Inspice & differentiā: quā facit ī ordine. Velis. p θελει: quod nostra lingua desiderat.

Quod autem in plærisq;. orōnes p subiūctiuū modū psæpe græci determināt per particulas quasdam αν & αρα: quas quia penitus caremus per intellectū nobis attēdere necesse est.

Etiam aliis coniunctionibus positis. ut εαν: ειΔι: q̄s qdē particulas recti9 articulos syllabicos appelles: nisi illud perspicias: quod ne oino supuacaneæ uideant affirmationem plærūq; nōnunq̄ & per cūctationē in ipso subiunctiuo determināt quale illud: τι αρα πραττοι & plurima quæ sequuntur exempla.

Et notandum q, latini. quando futurū ex præmisso: cogitato p elapsū tempus in actum pducit non futuro utimur eiusdē subiunctiui: sed impfecto: ut quid ageret cogitare cœpit: q, si quid acturus esset cogitare cœpit.

εσφραγισα αν facit illa particula αν: ut subiunctiuo finitiuus succibat.

confirmatiue dixit nõ esset usus ουκανἐχρησατο: Nã siquis accessisset dubitatiue protulit. In eodẽ: Quid iste in hostiũ præda molitus sit: qui manubias sibi tãtas: ex. L. Metelli manubiis fecerit: qui maiore pecunia quattuor colũnas dealbandas: q̃ ille oẽs ædificandas locarat. Ecce hic quoq; oia affirmatiue dicunt. Idẽ in eodẽ: Quis a signo uertũni in circũ maximum uenit: quin is unoquoq; gradu de auaritia tua cõmoueretur: quã tu uiã thensarũ atq; pompæ eiusmodi exegisti: ut ipsã illa re nõ audeas ουκἔυτολμίσοις. i. prorsus non audes. In eodẽ: Qui eadẽ castoris testẽ futurum tuorũ esse uolueris εθελησοισ αρα: quã populus romani quotidie iudices: etiã tunc cũ de te sententias ferrent uiderent ορωεν αρα: pro omni modo aspicerent. In eodem: Qui adductus est in iudiciũ uerbo: quod cũ esset tribunus intercessisset cõtra legem corneliam re uera q, in tribunatu dixisset cõtra alicuius hois nobilis uoluntatẽ dixisset ειρηκοι αρα. In eodẽ: Hic etiã quæritur q, a nobis nouẽ solis diebus prima actio sui iudicii transacta sit: cũ apud istũ tribus horis Quintus Opimus senator populi romani bonas fortunas ornamẽta oia miserit: Hic quoq; affirmatiue ponũtur substantiua uerba. In eodẽ: Cũ propter indignitatẽ iudicii sæpissime est actum in senatu: ut genus hoc totum multorũ atq; eiusmodi iudiciorũ tolleret: ut qa pro ivã accipitur subiũctiuũ attraxit. In eodẽ: Iamq; ex calamitate senatoris populi romani: cũ prætor iudicio eius præfuisset: spolia domũ suã referre: & manubias detrahere conatus sit: is ullã calamitatẽ a sese poterit deprecari. Ecce hic quoq; de re ĩdubitabili posuit subiunctiuum conatus sit: επιχειρόιεν αρα. In eodẽ: Multos ante uiros primarios audisse: cum diceres ignosci oportere: q, falsum codicẽ ptuleris. Nãq; inuidia Caius Iunius cõflagrauit: ea nisi puidisses tibi ipsi: tũ per eũdẽ fuisset. In eodẽ: Dicet inq̃ & religione adduci: & domesticarũ legũ metu, qd illo Myoparone factũ sit: hic quoq; cõfirmatiuã habet uim subiũctiuũ uerbũ. In eodẽ: In qbus nõ dubito: qn offensionẽ negligẽtiæ uitare atq; effugere nõ possim ουκαυδυναίμην. Quapropter ita me de præturæ criminibus audite: ut ex utroq; genere & iuris dicẽdi: & sartorum tectorũ exigẽdorũ ea postuletis: quæ maxime digna sint eo reo cui paruum aut mediocre obiicinihil oporteat ουκαραχρη. Nã ut prætor factus est: quia auspicato Achelidone surrexisset: sorte nactus urbanæ puinciæ docet hoiem quid posset fieri: turores pecuniam præceptori si dedissent: quẽadmodũ rõnẽ ĩducerẽt: quẽadmodũ sine piculo suo dare possent. Δυναιντο αυδυναι, nõ uidebãt. In eodẽ: Iste arbitriũ eius cui cõdẽnabat hæreditatẽ ereptã liberis: qua equũ edictũ cõscripserit συνεγραχεν αρα. Quæso cognoscite: q testamẽtũ fecit: p fecerit: præterito ĩdicatiuo usus est: quasi dubitabili: futuro uero subiunctiuo: in quo ẽ aliqua dubitatio: utrũ faciat necne: de iure uero ciuili: siquis noui qd ĩstituerit Διευθετησεν αρα. Nõ oia quę ante acta sunt: rata eẽ patiat. i. non debet parci rata esse. Ergo hęc quoq; cõfirmatiue posita sunt subiunctiua. In eodẽ. Ac si hoc iuris: nõ unius hois cã dixisses: cautius cõposuisse συνεθηκασ αν. Quod ẽ cõfirmatiuũ. In eodẽ. q, si plus legerit q̃ ad hęredẽ hæredesue perueniat. In eodẽ: In hoc magnũ iudiciũ hominũ de istius singulari iprobitate qd Caius Verres sua spõte instituisset Διευτεθηκεν αρ. Id neminẽ metuisse ne qs repiret: qui istius ĩstitutũ sequi uellet εθελησοι αρα phibe si potes: si habes qui te audiat: si põt tibi dicto audiẽs esse cupias: tu uoluntatẽ mortuis bona uiuis: ius oĩbus hoc populus romanus nõ manu uiodicasset ουκαν ἐξεδικησεν: nisi te huic tẽpori atq; iudicio reseruasset. In eodẽ: Et simul dũ est: unde ius ciuile discat. Adolescẽtes ĩ disciplinã ei tradite. In eodẽ: Siquis testamẽto se eẽ hæredẽ arbitraret: q, tãtũ nõ extaret lege ageret ĩ hęreditatẽ. Aut p delictis uĩdicaret: cũ satis accepisset spõsionẽ faceret: ita de hæreditate certaret. In eodẽ. Videte ut iste correxerit Διώρθωσεν αρα. In eodẽ: Quid ad pretorẽ ut possessor sit: nõne id q̃ri oportet utrũ possessorẽ esse oporteat: In eodẽ. Quid ergo itetest pferant necne. In eodẽ: Valde hoc est mirũ neminẽ fuisse: qui istius se similẽ dici uellet. In eodẽ: Vtrũ digniores hoĩes esse existimasti eos: qui habitãt in puincia: q̃ eos: qui æquo iure uterentur. Vbiq; αρα uel αν grææ cõiunctiones itelligẽda sunt ĩter pretatione. In eodẽ: Est cũ edictũ totũ eorũ arbitratu q̃diu fuit designatus cõponeret: qui ab isto ius ad utilitatẽ suã nundinarent. Tũ uero in magistratu con

tra illud edictũ suũ sine ulla religione decernebat. In eodẽ: Nã quæso redite in memoriã q̃rites: quæ libido istius iniuriæ dicẽdo fuerit γεγονεν ἄρα. In eodẽ: Sacerdotẽ exercebantur: qui Verrem tã neq̃ reliq̃sset ἀπέλιπεν ἄρα. Quæ ego nõ cõmẽorarẽ nisi uellẽ uos illud recordari: nõ cõmẽorarẽ. οὐκ ἂν ἐμνημόνευον In eodẽ: Oblitosne igit̃ putatis hos eẽ: quẽadmodũ sit iste solitus uirgis plæbẽ romanã cõcidere? In eodẽ: Sup̃bia uero: qua fuerit q̃s ignorat: quẽadmodũ iste tenuissimũ quẽq; contẽpserit: despexerit: liberũ eẽ nũq̃ duxerit? Oĩa cõfirmatiẽ dicunt̃. In eodẽ ĩperiãt ut ne iuẽt: adimas tu ei q̃ iurauit: quo exẽplo: ἀφέλοι ἄρα. In eodẽ: Nisi mortuus siui sacerdote: p̃tore nescio an anteq̃ Verres præturã petere cœpit. In eodẽ: Docebat edictũ eius nõ oportere in eas hæreditates ualere: quæ ante eũ prætorẽ uenisset ἦλθον ἄρα. Rẽ demõstrat qua pridẽ sibi hæreditas uenisse docet. An uero dubitamus quo denicq; ore: quos nũq̃ liberos putauit libertinos hoĩes solitus sit appellare. In eodem: Optatũ negociũ sibi ĩ sinũ delatũ eẽ dicebat monumẽtũ illa amplitudine: illo ope: q̃uis certũ rectũ ĩtegrũq; eẽt: tñ aliquid se ĩuenturũ: ĩ quo moliri prædariq; posset ἀνύοιτο ἄρα In eodẽ: Habonius q̃ legẽ nosset: qua in lege numerus tãtarũ colũnarũ traderet̃ παραδίδοιτο ἄν. Perpẽdiculi mẽtio fit nulla. Et q̃ non putaret sibi expedire. ita accipe: ne eodẽ mõ sibi tradẽdũ eẽt. In eodẽ. Quid erat q̃d rescinderet cũ suo q̃nq; loco reponeret. In eodẽ: Quærimus q̃d in extremis pãphiliæ p̃tibus fecerit: qualis in bello prædonũ prædo fuerit: q̃ in foro populi romani pirata nephariꝰ repiat̃. In eodẽ: Quod nemo queq̃ tã audacẽ: tã amẽtẽ: tã ĩpudẽtẽ fore arbitrabat̃: q̃ tã nefariis criminibus: tã multis testibꝰ conuictus ora iudicũ aspicere: aut os suũ populo romano ostẽdere auderet. Est idẽ Verres: q̃ fuit sẽp: ut ad audendũ p̃iectus sit paratus ad audiẽdũ. Nã si id fecisset q̃d statuerat: ut nõ adesset minus aliquãdo q̃ mihi opus eẽt: cognosceret̃ q̃ ego elaborassem: uestra uero laus tenuisset si cõdẽnatus sit: is q̃ adesse noluerit Et si fortes fueritis in eo: quẽ nemo sit ausus defendere: ubi alterutra supradictarũ cõiunctionũ græcarũ: cũ subiũctiuis est intelligẽda. In eodẽ de ĩpudẽtia singulari sũt: q̃ ĩuenĩt̃. In eodẽ: Iste unus ĩuentꝰ est. q̃ & a cõplexu patẽtũ abreptos filios ad necẽ duceret: & parẽtes preciũ p̃ sepultura liberum posceret. In eodẽ. Si populus ro. p̃ istius unius supplicio cõtemptꝰ fuerit: ac nõ sic statuerit: nõ istũ maius in se scelus cõcepisset: q̃ eos qui istũ sentẽtia sua liberarint ἐλευθέρωσειαν ἄν. Ideo ex uno libro Ciceronis tot usus ponere studui: ut docerẽ q̃ frequẽtissime hac cõstructiõe usi sunt auctores eloquẽtiæ latinæ: ĩ hoc quoq; maxime atticos imitati: quorũ similiter usus necessariũ existimaui collectos subiicere. Plato ĩ alcibiade priore. παρὰ πατρὸς σοι φίλους καὶ γνωρίμους πλείστους εἶναι καὶ βελτίστους οἵτινες ἂν τι χρεία ἢ δέοι ὑπουργοῖεν σοι. Quod nos sicut supra ostendimus p̃ subiunctiuos p̃ferentes nõ egemus ἂν græca cõiũctione: ut ex patre tibi amicos & agnatos plurimos eẽ & optimos: q̃ si quid opꝰ sit ministrẽt tibi. In eodem ὅρα δὲ οὖν παρὰ ταῦτα ὅπως εἰ ὡς τέρμα τις ἤρξαι μὴν οὕτως μόγις λήξω. Vide autẽ: nõ. n. sit mirũ si quõ uix cœpi: sic uix desiero. Et attẽde q̃ illi quoq; ẽ ubi sine cõiũctiõe ἂν uel ἄρα: uerbis utunt̃ optatiuis: quõ hic ἤρξαιμην: quod nos ubiq; in huiuscemodi sensibus facimus. i. q̃d ad supradictas cõiũctiões græcas attinẽt subiunctiuis p̃ se uerbis utẽtes: cũ illi nõ solũ optatiuis: sed etiã ĩdicatiuis: ut supra ostẽdimus eas adiũgãt: ut idẽ Plato ĩ eodẽ πάλαι ἂν εἴη ἐπὸς ὡς ἀπηλλάγμην Necesse est nt subiũctiuo utamur: dicẽdo dudũ expeditus essem amore. In eodem νῦν ἐφη μὴν γὰρ μου ἀκούουσ ἄρα. Nunc inq̃t: nũc. n. me audias affirmatiue dixit. In eodem εἴ τις σοι ἂν λέγοι ὅσος. Per inductionẽ optatiuo est usus. Siq̃s tibi dicat deꝰ.

In eodem Nota tñ non solum εἰ: sed & ἵνα græcas cõiũctiones: & ὅπως.

Et, attende quod illi, apposuerat paulo supius exẽplũ d Platone in alcibiade: in quo quidẽ cõstat modus optatiuus formæ indefinitæ sine ἂν pticula determĩatiã uocis & sensus subiunctiui. p̃ptereã subiungit regulã nõ d̃ nu landam obliuionis uicio id a nobis ĩ subiũctiuo seruari: hoc ẽ ut soluto utamur & libero ipso q̃d græci faciunt in optatiuo. sensus est. Per ĩductionẽ, per statum siue p̃ modum inductionis: de quo multa apud martianum leges.

&optatiuo cōiungi atticis: cū apud nos tam ut causalis cōiunctio q̄ nequando ἰνα-μη significat subiunctiuo sociantur. Qui tñ similis est: ut sæpe diximus optatiuo: ut ne frustra disputarē. Idē in geor. Si uelitis loqui. Homerus: ει περ Υαρκεοε λοι μεν Χαιοιτε Τρωεσ Τε. οφρευ ΥιΥνοσκοιο ημεν οσον ηδε και ανΔρασφρα αντιΤου οποσ. quod autē interrogatiue quoq3 ἀρά ponentes cū optatiuis proferūt. Plato in alcibiade. ꝙ aūt latini quoq3 oibus tēporibus subiunctiui modi: ēt optatiuo utunt̄ ostēdit tam usus q̄ antiquiores Donato scriptores artis. Vir. in. vi. Hac troiana tenus fuerit fortuna sequuta. Ecce hic fuerit optatiue posuit in precatiōe Aeneæ hoc uerbū: quod tā præteriti pfecti q̄ futuri potest esse. Quod etiā Donatus: & quidā alii subiūctiui tātūmodo putāt eē. Cū aliæ oēs uoces optatiui cōes sint etiā subiūctiuo. Ergo nō imerito in supradicta attica cōstructōe: qua illi optatiuis utunt̄: hoc quoq3 tpe indifferēter nostri sunt usi. Inueniuntur tamē nostri poetę sæpe metri causa tam indicatiuis q̄ subiunctiuis usi: ut Horatius in secūdo car. Me truncus illapsus cerebro sustulerat: nisi faunus ictū dextra lauasset: sustulerat pro sustulisset posuit propter metrum.

¶ De cōstructione: quā habet uerbū ex natura significationis siue generis.

Voniā igit̄ de cōstructione modorū uerbi dictū est: q oēs eundē casum sequunt̄: quē genus siue significatio uerbi exigit: quā διαθεσιν græci uocant de hac quoq3 est diligētissime quærēdū. Sciedū itaq3 ꝙ oīa actiua apud latinos: quæ faciūt a se passiua: quę & trāsitiua sunt in hoīes sine dubio accusatiuo adiungūtur: ut oro te: curo te. quę etiam passiuum habent: curor a te. Similiter accuso te: accusor a te: audio te: audior a te: patio te: patior a te: īpetro te: īpetror a te: tēno te: tēnor a te: negligo te: negligor a te: despicio te: despicior a te: sētio te: sentior a te: īpedio te: īpedior a te. Similiter etiā neutra uel deponētia actū significātia cū transitione in quodcunq3 actiuū sequunt̄: ut facio domū: eo īter: nauigo pōtū: ardeo uxorē: qñ pro amo accipitur. Vir. in buco. Formosum pastor corydon ardebat alexim. Dedisco illā rē: Luca. in. i. Dediscit iā pace ducē. Cicero tamen singulis eius passiuū ꝓtulit de prætura urbana ius ciuile discat̄. Terē. in adel. Nisi dū hæc silescūt turbæ interea in angulum aliquo habeā: atq3 edormiscā hoc uilli pro uillū: quod ē diminutiuum uini. Vir. in. ii. æneī Pars stupet innuptæ donum exitiale mineruæ. Hora. in. i. car. Nec muliebriter expauit ensem. Similiter dicimus doleo pedē: serueo pectus: ambulo spaciū. Sic etiā deponentia transitiua actum significantia: sequor hominē: loquor fabulā: expergiscor sociū: experior rem arbitror iusticiā: reor ueritatē: suspicor inimicū. Sunt tamen tam ex his quædā: q̄ ex actiuis: quæ cū accusatiuo & datiuo adiunguntur: quæ sunt acquisitiua: de quib9 mox dicet̄: ut do tibi aureū: do illi seruum. Dicitur tamē & in eodē sensu: dono illū seruo more attico. Vir. in quinto: Sergestū æneas ꝓmisso munere donat. Similiter præbeo: pręsto: exhibeo: mando: polliceor: muneror: indico. Exprobo tibi illā rē. Similiter dicimus præpono tibi illum: & præfero & præficio. Pauca sunt quæ actiua uoce transitiue soli datiuo adiūgunt̄: ut noceo tibi: inuideo: maledico: benedico: pęniteo: Hora. i. i. car. Cur tibi iunior læsa pœniteat fide. Dissideo tibi. Hor. in. ii. car. Redditū cyri solio phraatē dessidens plæbi numero beatorū eximit uirtus. Quāuis siqs attēte hoc quoq3 īspiciat. Inter acqsitiua uel æqparātia sunt ponēda. Noceo tibi. i. nocēs tibi fio. Inuideo tibi: quasi nō uidēs tibi fio: hoc ē nō ferēs te bene agētē uidere. maledico tibi: cōtra te dico male. Inueniunt̄ tamē pauca: quoꝝ q̄uis actus trāseat in aliā p̄sonā: nō habēt tamē passiuā: ut facio ex eo cū infinitis uerbis cōposita: ut calefacio: tepefacio: obstupefacio. ꝓ passiuo quoq3 eoꝝ fio: & ex eo similiter cōposita accipiūt̄: ut calefio: tepefio:

Voniā igit̄. quatenus: & qua fini struantur per modos uerba cum antea: tum post paulo in isto tractatur strictim ac tenuiter narrat primo actiua uerba accusandi casum a tergo recipere: & ab eis passiua auferendi: eodem modo & neutra nōnulla q̄tum suscipit usio romāi sermōis: Exēplis monstrat plurimis: quæ instāt & hoc intelligendū sub trāsitione relinquitur.

stupesio: & similia. Cum præpositionibus enim cõpositum facio plerũq; habet passiuũ: ut perficio perficior: afficio afficior: inficio inficior: & similia. Illa quoq; uerba actiuorũ uocẽ habẽtia: quorũ actus ad res carentes loquela pertinent primas quidẽ & secundas uoces non possunt naturaliter passiuas habere. quippe cum nec de se loqui ipsæ res quid patiantur possint: quod est primæ personæ. nec ad eas cum careant auditu q proprie pertinet ad secundã personam loqui possumus. Tertiã uero habent personã: de qua inter primã & secundã loquela recte fieri potest: ut laboratur uestis. Vnde Virgil. in primo æneí. Arte laboratæ uestes. potat fluuius. Iuuena. in secũdo. Epotaq; flumina medo Prandente. Similiter dicimus cœnat piscis: prandetur olus: decurritur spacium. Terentius in adel. Decurso iam spacio.

De cõstructione Verbo᷑ passiuorũ nõ actionem significãtium.

PAssiua ablatiuo & datiuo transitiue adiunguntur: ut doccor a te & tibi: uideor a te & illi. Similiter passiuã uim habentia: & neutralia uel deponentia: ut uapulo a te & tibi: exulo: nascor: patior. Licet tñ et accusatiuum addere his: quibus per diuersas res fieri solet passio: ut doceor a te litteras: pascor carnẽ: uituperor inscipientem. Vir. in. iiii. æneí. Testor cara deos: & te germana tuumq; Dulce caput magicas iuitam accingier artes. Et docemur enim: & pascimur: & uituperamur: accingimur diuersis rebus. Nasci enim & exulare ad unam rem pertinet ipsius natus & exilii.

De construcțione cõmunium.

COmmunia quando actum significãt actiuorum constructionem: quando passionem passiuorum sequuntur: ut criminor te & criminor a te: ueneror te: & ueneror a te.

De construcțione absolutorum.

ABsoluta siue actiuæ: siue passiuæ sint uocis cũ nõĩatiuo perfectam habẽt cõstructionem: ut plato uiuit: Aristoteles deambulat: Socrates philosophatur: ego esurio: tu dormis: ille uolat. Et reciproca uero siue sui passiua: quæ ἰδιοπαθῆ uocant græci licet absolute proferre: ut rubeo: horreo: tepeo: ferueo. & coniũgere his ablatiuos: ut rubeo pudore: horreo frigore: tepeo: austro: ferueo æstate. Nec tamẽ solũmodo his: sed oĩbus uerbis licet ablatiuũ adiũgere: cum causam per eũ indicam⁹ ipsius actus uel passionis: quod licet in omni specie facere uerborũ: ut Plato uiuit anima: idest per aĩam: Aristoteles deambulat pedibus: idest per pedes. Socrates philosophatur scientia: idest per scientiam. similiter horreo frigore: idest per frigus. Nec mirũ absoluta posse obliquis iungere casibus: cum & trãsitiua: licet & absolute proferre: cũ maxime aliquã sui passionẽ ipso actu significant: ut hic amat ille luget: iste ridet. Itaq; Virgilius huiuscemodi res ostendit animorũ eẽ passiones: ut in sexto: Hic metuũt: cupiũtq;: dolẽt: gaudẽtq;. In eodẽ: Lugentes campi. Idem in quinto: Risit pater optimus olli. Terẽ. ĩ adelphis. Amat: dabitur a me argẽtũ dum erit cõmodum. Et rursus eadẽ uerba cum casibus trãsitiue dicuntur: amo clementiam: lugeo miseriam: rideo stultitiam. Quæ uero non egẽt obliquis casibus: ea nec passiua habent: ut spiro: uiuo: nauigo: proficiscor: q̃uis hæc quoq;: ut supra diximus cõiunguntur obliquis casibus: ut securã uiuit uitam: & expirat animam: nauigo mare: & nauigatur mare: & similia. At quæ egent casibus: & transitiue dicuntur: ut actus in hominem fiant: habent & passiua: ut ferio Tryphonem: quem actũ ille interpretãdo in

QVib⁹ p diuersas res. ubi ĩ eadem psona uel re passionis nõ est firma per mãsio.

ABsoluta. Verba quæ p se posita sensu pleno & integro oratiõem cõstituunt: ea casu nõ indigent: quæ sunt absoluta propterea sic dicta: addi tamẽ utrinq; casus ad solet: ut ea ipsa oratio robustior sit & uocalior per pleonasmon speciatim illis quæ actũ siue officium: quomodo habeant in seipsis pleromatice p casum in idem significatũ enunciãt: ut ambulo pedibus: siue proprie passa effectu ab efficiente semoto, ut rubeo pudore: nõnũq̃ & cũ effectu modo ĩ accusandi casu: modo auferẽdi supposito: ut uiuo anima: uiuo uitã. Nec mirum. uerba quæ transitiue ponuntur: etiã actiua: q casum regulariter postulãt a tergo absolute ponũtur. quale illud Terentianũ. omnes q amant grauiter sibi dari uxorem ferunt. & item Terẽtianus Simo de filio. gnatũ rumor ẽ amare inquit: quæ uero non egẽt obliquis casibus: hoc ẽ q̃ sensum plenum generant absq; additamento suppositi. qualia eadem absoluta sunt de q bus superius dictũ ẽ accusandi casu ẽt cõstruunt. Illeĩ terpretãdo, quo g-

quem fit facit uerbum passiuũ: ferior a te uulnero hostem: uulneror ab hoste. Excipiuntur pauca: quæ q̃uis sint actiua & transitiua dicantur in homines: tamẽ non habent passiua usu deficiẽte: ut noceo tibi: facio te doctum. Sed hoc uerbum loco passiui habet alterum uerbũ. similiter actiuę uocis: sed significationis passiuæ fio. Noceo quoq; & maledico: benedico: inuideo. cuius tamen passiuum Horatius in arte poetica auctoritate usus protulit. Ego cur acquirere pauca si possum inuideor. Idem etiã actiuum ei uerbo cũ datiuo adiũxit. in primo epistolarum: Inuidet usum lignorum & pecoris tibi calo argutus: & horti. Hęc tamen ad imitationem græcorum datiuis adiunguntur. Nam illi λυμαινομαι σοι. & λοιδορω σοι. Herodotus: λυμαινόμεν τῶ νεκρῶ. Cætera uero omnia nisi sint acquisitiua uel æquiparantia: uel supereminentia: uel subiunctiua a nominatiuo actum transitiue ad homines facientia: ut prædiximus ad accusatiuos construuntur cum utraq; persona supraponatur tam agentis q̃ etiam patientis: ut doceo te: & doceor a te. Nam is qui patitur in significatione passiua transfert accusatiuum: qui ad se pertinet: cum actiuũ proferebatur uerbũ in noĩatiuum adiũctum passiuo: q̃ i ipso uerbo: ut sæpe diximus: intelligitur: etiã si non apponatur. Contra uero nominatiuũ agentis in ablatiuum: ut erudio te: erudior a te: tango te: & tangor a te. Itaq; cõia utrunq; habent modum cõstructionis.

De cõstructione uerborum descendendo ad diuersas personas.

VErborũ uero alia ad corpus: alia ad animã: alia ad utrũq;: alia ad extrinsecus accidentia pertinent. ad corpus uero: ut lauo te: tondeo te: uulnero sordido. Ad animã: ut erudio: doceo: ĩstituo: mõeo: cõsulo: suadeo. Ad utrũq;: ut lædo offendo: moneo: noceo: maledico: benedico: prouideo. Ad extrinsecus accidentia: ut dito: impero: subiungo: domo. Sũt alia cõmunia oĩum supra dictorum: ut facio te doctum: uel formosum: uel fœlicẽ. Inueniuntur quædã: quę cum sint actiua uoce: & constructione: tamen actiuam habent significationẽ: & passiua. actiuã: ut timeo te: & timeor a te: metuo te: & metuor a te. Lucanus in quinto: Dum metuar semper terraq; expecter ab omni. Et sunt alia laudatiua: uel uituperatiua: ut cano: prædico: laudo: celebro: amplifico: uitupero: culpo: reprehẽdo: incuso: accuso: insimulo: succenseo. Alia artificiorũ: ut philosophor: poetor: architector: modulor: medicor: & medico: & medeor. Virgilius in secũdo georgicorũ: Et senibus medicantur anhelis. Idem in primo georgicorũ. Semina uidi equidem multos medicare serentes. Sunt alia deceptiua: ut fallo: decipio: eludo: indico: illicio: pellicio. Alia acquisitiua: uel supereminentia: uel subiectiua: uel equiperatiua quæ datiuo adiunguntur cuiuscunq; sint generis: uel significationis uerborũ: ut laboro tibi: metuo tibi: prosum tibi: timeo tibi: uigilo: ꝓpugno: largior: dono: numeror: ĩdulgeo: præsto: præbeo: exhibeo: do: annuo: cõsentio: assentior: medeor tibi: idest sanitatẽ acquiro: dicitur tamẽ & medico: quod actiuorũ seruat constructionem. Virgilius in secundo georgicorũ: Et senibus medicantur anhelis. Idẽ in primo. Semina uidi equidẽ multos medicare serẽtes. Terentius in andria: Eius labore: atq; eius dolore nato: ut medicare tuo. Idem actõ in phormione: q̃ fetũ est eiusmodi parare in animo cupiditates: quas cũ res aduersę sient paulo mederi possis. Moderor tibi & te. Salustius in catili. Fortuna cuius libido gẽtibus moderat̃. Intelligimus enim res omnes ad fœlicitatem uel miseriam gentium. Lucanus in nono: Syderibus quæcunq; fugã moderant̃ olimpi. moderantur pro regũt. Maledico tibi. Cicero pro Deiotaro: Eius enim nomine optimi uiri: nec tibi ignoti maledicebant; benedico tibi; parco; tempero. Virgilius in primo geor. Iam sibi tum

dem certior esse interpres potest nullꝰ. Nueniuntur q̃dam. duplex & bifaria est passio. ẽ quæ ĩnascitur: est quæ ĩfertur. innata quidẽ passio tã agẽtis q̃ patiẽtis iure comprehenditur: ut qui agit in eo quod agitur patiatur necesse ẽ. illata autem extrinsecus ab agẽte protendit̃ quẽadmodũ in uerbis factiuis & passiuis alterno transitu liquido patet. Cũ itaq; sint uerba actiua uoce & ordine: & significato passionẽ i supposito nullo admittentia: sed actionem apparent: tamen nõnulla quæ regulæ nõ uident̃ cõstare: qualia timeo: metuo: formido amo: quorũ suppositũ pathiticũ potius q̃ actiuum eẽ uidetur: qđ quidem sic ẽ de innata passione loquẽdo: secũdũ tamẽ cõmunẽ ordinem actiuorũ non est supposito actio interdicẽda. qđ plãe uidet̃ esse cõtrarium: hoc præterea quãtũ ad regimen perti-

curuis male temperat unda carinis: quãdo pro parco accipit̃. Superem inẽtia subiecta sunt: ut impero tibi. Virg. in primo georgi. Exercetq̃ freq̃ns tellurẽ atq̃ imperat aruis. Regno tibi: dominor tibi: præcipio tibi: suadeo tibi: prouideo tibi: ꝓficio tibi: consulo tibi. Nã cõsulo te interrogatiuũ est: & tũc habet passiuũ: quõ & tẽpero Eorum tamen quædã possunt etiã acq̃sitiua esse Subiecta sunt: ut seruio tibi: obedio: pareo: ministro: misceo: tibi famulor: Aequiparãtia: ut luctor tibi: fermotinor: certo loquo : altercor: inuideo tibi. Nã plærũq̃ ad pares fit fœlici⁹ agẽtes: auctorq̃ hui⁹ est Hesiodus dicẽs. αγαθη δ' ερις ηδε βροτοισι και κεραμευς κεραμει κοτεει και τεκτονι τεκτων και πτωχος πτωχω φθονεει και αοιδος αοιδω. Desideratiua uel inq̃sitiua accusatiuo sociant̃: quæro te. Similiter inuenio: reperio: expecto: aspicio: desidero: operior: scrutor: sequor: & sector: præstolor te: & præstolor tibi. Sed magis quando datiuo cõiungit̃ acquisitiuũ ẽ. Terẽ. in eunu. Quẽ præstolare parmeno. Cice. in. i. inuecti. Quid tibi ad furũ aurelium præstolarentur: & quæ per obtinẽtiam κατ' επικρατησιν dicũt̃ suppositiua: ut habeo: possideo: teneo: cõtineo: sustineo: seruo: custodio: tueor: tutor: defẽdo: prohibeo: arceo: ĩpedio: implico: soluo: uinco: supero: domito: subiicio: deiicio. Adoratiua quoq̃: colo te: honoro: adoro: erubeo: adulor te & tibi. Suspectiã ẽt uel optatiua: suspicor: opinor: arbitror: existimo: reor. quæ maxime ĩfinitũ substantiui assumũt cũ accusatiuo: ut suspicor inimicũ esse: opinor amicũ eẽ: arbitror alacriter ꝓfuturũ esse. Sed aliis infinitis iungunt̃, opinor me intelligere & intellexisse Virgiliũ: existimo recte legere & legisse Ciceronẽ: & similia. Voluntatẽ quoque significantia accusatiuo cõiunguntur cũ infinito alterius uerbi: uolo te currere. Similiter studeo: ꝓpero: cupio: affecto: festino nisi ĩfinitũ a uerbo alii sit casui iungendũ: tũc. n. necesse est infinitũ quoq̃ uerbi sui cõstructionẽ seruare: ut misereor tui: misereri tui uolo: noceo tibi: nocere tibi uolo: dignor te laude: dignari te laude cupio. mereor laudẽ: mereri laudẽ affecto. Absolutis uero supradicta si cõiũgant̃ accusatiuũ assumũt: ut desidero uidere filiũ: studeo te currere: ꝓpero me deambulare. Similiter interrogatiua: interrogo te: rogo te: stipulor. Iuue. in secũdo: Quãtũ uis stipulare & ꝓtinus accipe quod do: ut totiens illum pater audiat si equẽtissime tñ stipulor abs te. Cicero ĩuecti. ii. Quæsiui a catilina nocturno conuentu apud. M. Leccã fuisset nec ne: pro ĩterrogaui catilinam. Inuenitur tñ in passiua significatione similiter dictũ: stipulor abs te: ꝓ ĩterrogor abs te. Suetoni⁹ in secũdo prætorꝝ. Minor uigintiq̃nq̃ annorũ stipulari nõ põt: passiue dixit. Cõsulo qñ interrogat uũ est: ut supradictũ ẽ: accusatiuo rõnabiliter: acq̃sitiuũ uero datiuo copulat̃. Funebria quoq̃ uerba ad accusatiuũ ferũt̃: ut lugeo te: ploro te: lachrymo te: plango te: queror te: & tibi pro apud te. Virg. in buc. Dũ queror & diuos: q̃q̃ nil testibus illis Profici. Iuuena. in secũdo: Nec quereris patri: nec terram cuspide quassas: ĩtelligitur romanos queri apud patrẽ. Vocatiua quoq̃: uoco te: ĩploro: clamo: nominor: nuncupor: inuoco: accerso. Illa quoq̃ notãda: q̃ cũ nullum significent actũ: sed magis passionẽ demõstrẽt: tñ q̃a actiuam hñt uocem: accusatiuo coniungunt̃: ut trepido: horreo: formido: uito: fugio: recuso. similiter metuo & timeo. hæc autẽ cũ passiue dicunt̃ magis actũ sigificant. Et cõtratio cũ actiue dicũtur: magis passionẽ significãt: ut timeor a te: timorẽ facio. timeo uero timorẽ patior. Lucan⁹ in. y. Dũ metuar semp: terraq̃ expecter ab omni. Idẽ in. i. Fœcũda uirorũ Paupertas fugit̃ fugã facit: quod ẽ fugat: eãdẽ uim habẽt & similia. Horratiua quoq̃ accusatiuũ asciscũt: excito illũ: hortor: intito: moneo: agito: stimulo. Præcatiua ẽt accusatiuo coniungunt̃: oro: obsecro: obtestor: quæso: litor

net loquor. in his uerbis pathetícis cõsiderari operepræciũ est. q̃d offẽsam & iniuriã si præ se ferat apposi tum: tunc accusãdi casum in eodem seruant apposito ut ẽ timeo te tanq̃ inimicũ: amorem autẽ & beniuolentiam in casu dandi denotant: ut timeo tibi tanquam amico: quod priscianus nõ obseruato discrimine alterutrum hoc in loco apposuit. Nã cõsulo te. consulo uerbũ ĩ bono; genitiuo adiũgit ex arte: ut boni cõsulas. discrepat tamen in regimie obliqui: ut accusatiuum habeat post quẽ ĩterrogat. hoc est petit cõsilium hinc interrogatiuũ appellat priscian⁹. quando uero ĩpertit̃ & dat cõsiliũ tũc recipit post dandi obliquum cuius tritissima cũ undiq̃ tum in epistolis familiaribus exempla inueniuntur.

Stipulor. quod uerbũ a stipe detorq̃ri scribit Varro cuius appellatione pecuniam ueteres intelligebant: quã uel

precor: supplico: hoc nō solū accusatiuo: sed etiam datiuo coniungitur. Terentius in andria: Huic supplicabo. Est enim subiectiuū plus aliis omnibus: quæ sunt illius speciei. Multifida etiam cum accusatiuo constructio, iuro castigo: doceo: illudo: calefacio: frigefacio Ad sensum ptinētia: quæ græci genitiuo cōiungūt: q̄si passionē quoq; significātia i ipso actu ἀκούω σου ἀπὸ [illegible] σου σώματος: ὀσφραίνομαι τῆς κνίσσης: γεύω [illegible] τοῦ κρέατος. Excepto uideo & similibus: quæ plus actus habēt q̄ aliis sensus nos accusatiuo copulamus, quippe ex actiua passiuam uocem facientia: ut audio te: & audior a te: tāgo te: & tāgor a te: gusto te: & gustor a te: sentio te: & sentior a te. Similiter omnia actiua fere impetro illam rē: quia impetror: patior & patior: curo & curor: impedio & impedior: negligo & negligor. Sepatiua: siue discretiua: cum accusatiuo etiam & ablatiuo coniunguntur: ut auerto illum hac re: & ab hac re. Similiter pello: amoueo: torqueo: spo: dirimo: educo: & similia. Virgilius in primo æneidos: Nec posse italia teucrorum auertere regē. Cicero in philipicarum quinto: Ab urbe. M. Antonii impet9 i galliā auertere. Idem inuectiuarum secundo: Quis tam auersus a uero: Nec mirū uerba sensum significantia: quæ habent aliquid passionis accusatiuo iungi cum multa alia quoq; sint: & actiua: & neutra: quæ q̄uis ex ipsa ui ipsius itellect9 aliquid pati uideantur. accusatiuis tamen adiunguntur: ut amo: desidero: & ardeo. Virgilius in buco. Formosum pastor corydon ardebat alexim. Neutra & deponentia: quod superius dictum est: si actum significant: & habeant transitionem ab homine in hominē: accusatiuo coniunguntur: ut facio te doctum: sequor hominē: miror: aspernor: suspicor: cōtemplor: conspicor. Vnde non irrationabiliter antiquissimi etiam in passiua significatione proferebant. quod latius de uerbo tractantes ostendimus. Sin hęc eadem: idest neutra uel deponentia passionem significant: passiuorum constructionem sibi defendunt: idest datiuo uel ablatiuo coniunguntur: ut fio a te doctus: uapulo ab illo: exulo: nascor: patior. Ad eos autem casus: ad quos coniungitur indicatiuus: necesse est totius uerbi declinationem constitui: & participia: & supina: ut amo illum amans illum amando illum uigilo amandi causa curro amandum est illos: amatum eo illum. Nam in u desinens nominatiuo adiūgitur. Virgilius in tertio ęneidos: Nec dictu facilis: nec uisu affabilis ulli. Nō mireris tamen omnia actiua ex quacunq; uoce actum significantia cum trāsitione romanos accusatiuo coniungere: cum attici quoq; tam in eis q̄ in aliis constructionem plerisq; idem seruent. Quamobrem necessarium esse diximus multos & diuersos usus ab auctoribus utriusq; linguæ colligere omniū rationis partium: quorū exemplis gaudeant: confidentiusq; utantur: qui laudibus utriusq; gloriari student doctrinæ. Latini curo illam rem: ut Virgili9 in primo georgicorum: Inuidet atq; hominum queritur curare triumphos. Græci tamen φροντίζω τοῦτο τὸ πρᾶγμα. ἀριστοφάνης καὶ τί δὴ τεφρουτίσας ὑπὸ τῶν κορέων [illegible] τι μου περὶ λεῖ φησὶ τε [illegible] Lucan9 in quinto: Quo tempore primas impedicad noctem iam lux extrema tenebras. Nos sentio illam rem: Similiter illi αἰσθάνομαι τοῦτο τὸ πρᾶγμα καὶ τοῦδε. Virgilius in decimo: Hoc patris anchisæ manes: hoc sentit Iulus: & Euripides ἀσι γὰρ κρυπτὸν [illegible] ἠσθανόμαι τῶν δὲ γυναικῶν. Nos audio illum sic etiam illi ἀκούω τοῦδε. Virgilius in duodecimo: Audiat hoc genitor: qui fœdera flumine sancit. Demosthenes ἤκουσ ἅτε ὡς [illegible] Ἀρεοπ Δικασαι

in ærarium reponebant uel diis offerebant. hoc autem uerbum stipulor: quod rogo significat tā actiue q̄ passiue positū auctoritate inuenitur. Ad sensum pertinētia. dicit uerba sensualia accusatiuo iungi gere cum ea græci casu patrio adiungant: ut ἀκούω σου: idest tui audio quod nobis nō licet: qui huiusmodi uerba sensū corporis exprimentia adsciscimus accusandi obliquo: qd & nō nunq̄ faciunt ipsi græci: ut Homerus sæpicule obseruauit. Patro. quod uerbū honestatis est & paterni officii: siquidē diuinum est & naturæ le patrē liberos facere id quod est patrare: sed mala consuetudo itidem. ut alia multa hoc uerbum in uicia ptraxit iuxta illud plautinū. post tam fœdū facinus patratū. inde patrator: qui aliquod facinus facit. Vnde perpetro & ipetro: & pperāt ut quibusdā apparet declinata sunt. quod qui pperant perperi sunt: & mali: & praui: & mēdaces actius usus est propetro. age uero iquit propetra: qd cœpisti fieri: & ipetrasso apud plautū cernere est illuc cō fido a fratre me impetrassere. Amandum est illos. qd genus dicendi tam incultū est q̄ inusitatū: quid enim frustra dixeris: amandum est illos: si recte & latine amandi sunt illi iam dici

τοψηφίσμα patior illum. Lucanus in primo: Pellimur e patriis laribus: patimurq; uolentes Exiliũ. Demosthenes οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν ἀπάντες ἴσασιν: οἱ δ᾽ ὅτι αὐτοὶ πείσονται. Memini illam rem: & illius rei. Virgilius in bucolicis: Numeros memini si uerba tenerem. Idem in quarto æneidos: Nec meminisse pigebit elisse. Illi μεμνῆσθαι τὰ πραχθέντα τότε μνησθῆναι τοῦ πάθους. & εὔλαιμον μνησθῆναι σωφρόνων μάλιστα δυστυχούντων. Impero tibi ἄρχω σοι. Virgilius in primo georgicorum: Exercetq; frequens tellurem atq; imperat aruis: Attici ἄρχω ἀνθρώπων. Latini aufero tibi & a te. Similiter eripio: adimo: amollior: amoueo. Terentius in phormione: Aufer mihi oportet. Lucanus in quinto: Heu quantum fortuna humeris iam pondere fessis Amolitur onus. Virgilius in secundo æneidos: Teq; his ait eripe flãmis. Homerus in iliadis.

Et per accusatiuum tamen. Idem in Iliadis.

Illi ἀλγίω τῷ πάθει καὶ ἀλγῶ τὴν δυστυχίαν. Et nos quoque doleo illam rem: & illa re. Salustius in catilinario: Et quasi dolens eius casum. Virgilius in secundo æneidos: Et casum insontis mecum indignabar amici. Idem in primo Nota tibi: & nostro doluisti sæpe dolore: ausculto tibi & te attici. ἀκροῶμαί σου καὶ ὑποτάττεταί ὁ στρατιώτης τῷ στρατηγῷ ἀκροῶμαι σε καὶ σου ἠκροῶντο λέγοντος καὶ ὑπακούσον ἡμῶν. Terentius in andria. Pamphilum ne adiutem: an auscultem seni. In eadem: Ausculta pauca: & quid ego te uelim: & tu quid quæris scies: nec enim aliter stat iambus: qui est quaternarius: quod donan commentum approbat: potior illius rei: & illam rem: & illa re. Cicero in secundo inuectiuarum: Rerum potiri uolunt. Terẽtius in adelphis. Ille alter sine labore patria potitur commoda. Virgilius in primo: Egressi optata potiuntur troes arena. Similiter Attici ἀπολαύω τῆς σῆς ὁμιλίας: καὶ ἀπολαύσατω ἡσσῶν ἀρετῶν. ἀριστοφάνης δὲ. ἀγαθὸν γὰρ ἀπηλαυσοῦ δῆν αὐτοῦ πώποτε. Et in sequentibus uero etiam ponitur hoc idem καρποῦμαι τὴν ἡδονὴν καὶ καρποῦμαι χαρίσματα λαμπρά. Illi χορτάζω σε ἄρτῳ χορτάζω σε ἄρτων. Huic simile nos dicimus pascor hanc rem & hac re. Virgilius in secũdo æneidos: Et miseros morsu depascitur artus. Idem in tertio georgicorum: Pascũtur uero syluas & summa licei. Idem in bucolicis: Frondibus hirsutis: & cortice pastus acuta. ἐχόταδην πολλοῖς ἀγαθοῖς καὶ βόσκεται τὴν ὕλην καὶ βόσκομαι τῷ χόρτῳ. Illi ἀπελπίζω τὸ νοσοῦντα: Latini despero illã rem. Luca. in quinto Desperate uiam Euripides ὅσον περὲν γῆ τὴν δεξ ρωνησία μήτηρ ἐμῆ δ᾽ ὀσηνῶς ἐκ τροίας παρὰ καί πεσὶ τρίτην ἡμέραν. Et nos absum in tertium diem. φεύγουσι ὧς τὸ ποντεῖς δὴ πεφεύγασι τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον καὶ θαρσεῖ πεφευγὰς τὸν ἐμὸν ἱκεσίον διά εὐριπίδης. fugito te Lucanus in secundo: Heu demens non te fugiunt. me cuncta sequuntur. Illi dicunt ἔρχομαι ταύτην τὴν ὁδὸν καὶ ἔρχου τούτην τὴν τρίβον: idest διὰ ταύτης τρίβου. Nos quoque ire uiam: & ire uia. Cicero pro murena: Hanc uiam dico ite uiam. Virgilius in quarto: Longam incomitata uidetur ire uiam ἀρτίως καὶ ἄρτι. Et præteritum paulo ante & præsens significat apud illos. Euripides ἐκ σβηδαρκηνῶς ὀρῶν πολιντε τὴν ὕλην τὴν ταρτίως θανοῦσαν εὐκονον σ᾽ ἐτῶν. Romani quoque aduerbium modo in eadem utriusque temporis significatione po-

potest: & hoc nihilominus concedendũ censeo quam illam uocẽ spersonalẽ ineptam & incõcinnã: amat illos si amãtur illi sã dicit & uenustius & latinius. qd genus licet ex Ciceronis oratore semel dephẽderis: nõ utiq; tibi obseruãdũ est. Illud insup solet puestigari: quo a gerũdus supina discrepẽt: ad qd supina sp eo & uado: & itẽ uerbo desiderãt ut cur te is pditũ pãphilus tereuciãnis inqt. gerũdia non ita sp. Illud ẽt non omittendũ qd artis pcepta lectitantibus notissimũ est. supina extrema: non ut uulgus grãmaticastrorũ opinatur uerbis ascisci: sed noĩbus adiectiuis. ut facilis & mirabilis: & similibus. & ea qppe in uocẽ passiuã resoluũtur: ut sermo iocũdus auditu idest ut audiat. gerũdia aũt: quorũ propriũ & perpetuum off ciũ est i utroq; nũero rei administrationẽ sine tempore determinato significare: æq̃ i actiuam ac passiuam significationem inclinantur speciatim ab actiuis uerbis detorta ut in legẽdis poetis poetari tibi facile est: idest dum legis aut legũtur a te poetæ poetari potes.

ἀρτίως & ἄρτι hæc temporalia aduerbia: ita sibi cohærent ita contingunt: ut cognata eẽ negare nemo possit. latine idem sũt modo: & nuper quãquam differunt: ut modo cũ o finalẽ corripiat

nunt. Terẽtius in phormione: Modo apud forũ meũ ne: modo dixit pro nuper. Idem in eunucho: Modo ait: modo negat: pro nũc ait nunc negat. Donatus in secunda arte de nomine: Sed modo nomina generaliter dicimus: pro nũc dixit modo. Illi λουκιανος αρτι μεν ισ τοκαλλος αρτι δε τασ πρα ξεισ και τον πλουτον και αυν μεν εισ που δην νυν δε εισ ηδονην αποκλινοντοσ. Nos grauor hãc rem: & hac re. Virgilius in decimo æneid. Quid si q̃ uoce grauans mẽte dares. Illi βαρυνω τω δε τω πραγματι. αρισειδης οι δη κον οινω βεβαρηκοτεσ οι ναυται. Virgilius ĩ bucolicis: Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos. Illi βασκαινω σοι ηγουν φθονω: βασκαινω δε σε ηγουν μεμφομαι: αρισειδισ και του βασκαινειν τον αναρα αφεσηκα. Salustius in iugurthino. Neq; plebi militia uolenti putabatur. γαρ coniunctio casualis inuenitur: & repletiua & confirmatiua apud græcos quomodo apud latinos. οι γαρ βλεποντεσ τοισ τυφλοισ ηγουν μεταλιποσ ου γαρ πασ σομαυ τοι ηον φρασησ μοι. abundat enim κατηγορεισ γαρ πριν μαθειν το πραγμα μου. Virgilius in quinto. Heu quianam tanti cinxerunt æthera nimbi: Similiter enim Terentius in adelphis: Enimuero non sinam. γελω τουτω και τονδε attici dicunt. Terentius in eunucho: Quin ĩ super scelus postq̃ ludificatus est uirginem. Illi ελληνι διατο γενοσ. βαρβαροσ ων το γενοσ: ελληνιζω τη φωνη ρωμαιοσ τω γενει. Virgilius ĩ quĩto. Cressa genus pholoe: geminiq; sub ubere nati. Idẽ ĩ octauo: Qui genus: unde domo: pacẽ ne huc fertis: an arma: Salustius in catilinario. Hæc mulier genere atq; forma præterea uiro atq; liberis satis fortunata fuit αλλα coniunctionẽ illi. & pro γαρ & pro γουν ponunt: quomodo nos at & uel: & aut pro &: & pro saltẽ: uel autẽ pro ualde inuenit. Illi ομοιοσ ηλιαισ οι και ειοιοσ του πατροσ υ μεισ δε οχη τομοια τοισ βουλευμασι. Nos quoq; simile illius & illi. affinis: cognatus: hospes: necessarius: fratruelis: & similia. Δευρο αγε φερε αγετε ειτ: apud illos loco aduerbii ponit: quomodo apud nos age & agite. Virgilius in octauo: Quare agite o iuuenes. Idem in quarto: Eia age rumpe moras: arium & mutabile semper fœmina: Similiter ro dum adme. Græci quoq; πεντεκαιδεκαπεντε. Nos contra quindecim: & decem: & quinq; liuius tamẽ frequenter etiã sine coniunctione septem decem & decem septẽ αν cõiunctio tã cõpletiua q̃ confirmatiua inuenit apud illos ελεγον αν συ γαρ αν ειχον: quõ apud nos uero & aũt. Salust. in catilina. Verũ enĩuero is demũ mihi uiuere: atq; frui aĩa uidet. Terẽ. in adel. Hoc autẽ angiportũ nõ est puiũ. Cice. in pnosticis: Ast autẽ tenui quæ cadẽt lumine phatræ. Similiter: nã: enĩ: ergo: nõ solum casuales uel rõnales: sed ẽt completiuæ: & cõfirmatiuæ ĩueniunt: & præpositiuæ subiunctiuæ: quõ δε apud græcos εγω μεν οσ τοσ ουδε αλλωσ. Hom. διαδουκεσ εν ηδυμοσ υπνοσ. hic romani oĩbus casualibus assumpserũt ablatiuos: qa præpositio separate aduerbiis non præponit: a me: a te: a se: a cælo. Et q; huiuscemodi casus apud græcos in cõparatione sine præpositione ponitur. hoc quoq; nostri sunt imitati. Home. μη δε ξιφοσ ελκεο χειρι. Præpositiones enĩ p cõpositionẽ antecedũt aduerbia. Luca. i. yii. Oia maiorũ uertamus busta licebit. i. si licẽtia erit duplicant illi præpõnes. αρισοφανησ. προσερχομαι προσ σε. κατωρηξε μεκαταγησ κατω. Teren. i and. Adeon ad eũ: Cice. in. i. inuecti. Egredere ex urbe catilina iubet: consul εξηλθον τησ οικιασ. Virg. in. xi. Et uim uiribus exit. Luca. in. i. Exeat aula: Qui uult esse pius. Solinus postquam Tatius hoiem ex

præsens tempus significet uel mox pterium uel nõdũ præteritum uel sta tim futur: ut modo canimus: cecinimus modo q̃ musa uolens suggesserat: & mõ id scribebã: frustra facne ipes: unde fit amodo quod significat posthac: quo Apuleius utitur: nuper uero interdum pa tum: interdum lõge transactũ tẽpus denorat: ut nuper hospitiũ subeo. ac si iã iamq; hospitium subeo. de longiori: ut apud boetium. hic autẽ qd nup diximus. Curtius: Qui inqt nup ab alexandro rege missi erant. Et cicero. Quã multa de balneis quæ nuper ille uendiderat.

Quõ apud nos uero & autẽ. persistit auctor in structura partiũ orationis diuersarũ seriatim explicãda specialiter de his cõiũctiuis particulis: aut tẽ: uero. enimuero usus earum est frequens & tritus: si quomodo inserantur ordini sũt pauci: qui aduertant: quocirca considerate est pretiũ operæ: duas quidẽ priores cõmunis esse significantiæ communisq; loci rationem tenere hac tamen lege: ut alicui anteuenienti dictioni subsidant: quando sentẽtia ab his nunq̃ incipiat. habent tamẽ in uteudo nescio quid discriminis: ut neq negatiuã pticulam semper consequatur uero & non autem: neq uero.

illi εξεληλυθότην αλλήλοιν. Terentius in andria: Et cum eo hāc iniuriam expostulē. Illi αρκεῖ ἡμῖν ἀριστῆσαι και ἀρκεῖ ἡμῖν ἀριστῆσαι. Nos sufficit illis prāsisse: & prandisse. Huic cōsimile esse uidet: fieri opus est: & facto opus ē: dici opus ē: & dicto opus ē: pugnari opus ē: & pugnato opus ē. Quō. n. illa: sic ēt ista pticipia p īfinitis uerbis ponuntur. Salu. in catili. Nam & priusq̄ icipias cōsulto: & ubi consulueris mature facto opus est. Hæc aūt elocutio ad passiue significationis p̄et participia: siue absolute προηλθον σοι: και σου προιστάμαι σοι και σου: προελαβον σε και σου: huic simile est ppugno tibi: & te. Statius. i. ii. thebai. Hosti ppugnās pectora parma. Coniunctiōi εἰ quæ est ἐαν apud illos: tam εἰ q̄ ἐαν reddit in partitione pro utraq; Romani si ponunt: in redditione tamē partitiōis plæū que sin: ut Vir. in. ii. geor. Sin has naturæ ne possim accendere partes. Idē in. i. Sin ortu quarto (nāq; is certissimus auctor) Lucidus orbis erit: apud illos tam ἐαν quō & ὅπως: & ἵνα optatiuis cōiungunt. Plato in gorgia Similiter romani si: quod tā pro εἰ q̄ ἐαν græcis coniunctionibus: ut dictū est accipit: & dū & ut quando pro ὅπως uel ἵνα ponunt: tam optatiuo q̄ subiūctiuo ïueniunt cōiuncta. Virg. in vi. Si nunc se nobis ille aureus arbore ramus Ostēdat. Idē in. i. æneī. Multa quoq; & bello passus dū conderet urbē. Terē. in phor. Vt illū dii deæq; oēs perdiūt p perdant ἑαυτῶν proprie quidē est tertiæ psonæ. Inuenit tamen primæ & secūdæ adiūctum ἑαυτοὺς ὑμεῖς ὠφελεῖτε ἑαυτοὺς ἡμεῖς βλάπτομεν. ἑαυτοὺς ἐκεῖνοι κατηγορησαν. Romani autem ipsi quō & illi τοαυτοσ. p prima & secunda accipiunt psona. Sui uero nunq̄ nisi tertia iūenitur. Vir. i secundo ænei. Queq; ipse miserrima uidi. Illi dicunt αυτοσ κελευω αυτοσ κελευεισ αυτοσ εστ. Illi πρὸς ἀλλήλους λεγόμενοι ἀλλήλους βοηθεῖτε εἰς ἀλλήλους διηρουντο. Demosthenes pro ctesiphonte ἑαυτοὺς ἀδικοῦσι: οὐκ ἠδίκουν in tertio. Romani inter se dicunt pro hoc Virg. in primo ænei. Artificūq; manus inter se operum q; laborem Mirantur. Teren. in adelphis: Video amare inter se. Cicero in primo īuectī. Nepharios scelere inter se coniunctos. Ego adiungit primæ personæ: uerbi significantiæ causa tam apud latinos q̄ apud græcos ἐγὼ τὸ πρᾶγμα μέγιστον κρίνω δοκῶ. Demosthenes in Androtionem. Virg. in. iii. ænei. Ego te quæ plurima fando Enumerare uales: nunq̄ regina negabo Promeritam. Sinautem addatur etiam ipse: discretionem & significantiam auget. Virgilius in quito, apud Quintū Fabiū: me Lacedæmonii atq; athenienses magis mouerint q̄ populus romanus: e diuerso hāc negatiuā nō sp sequitur autē. Itē tū uero latinitas: barbaries tū autē seruat. illud aduerte uero ēt non concomitati posse: si ipsa negatio nouissimū locū tenebit bonis amicus sum, malis uero nō. In principio magne sniæ & ordinis momētanei apponi mos ē uero: ut Cicero soler sæpissime: uel ea in epistola ad Seruium. Ego uero seruiuellem: ut ais in meo dolore affuisses: hoc insuper attende q; hæc aduerbia age: sane: iā enim: at. coniunctiua nunq̄ antecedunt aūt sed uero: ut age uero: non age autem: sane uero: iam uero: enim uero: quæ ponitur in exordio orationis qualis est illa daui terentiani secum sermocinatio: enimuero daue nihil loci est segnitiæ: neq; socordiæ: de quibus quot in promptu exempla sint non ero in differendo longior. unum est īdubitatū: neq; citra: neq; ultra ordinē græcitatis: cum ī hoc: tum in plærisq; progredi latinum sermonem. ut plane intelligūt græcæ lectionis studiosi ac frequentes imitatores. Huic cū simile eē uidetur. præpositiones repeti in ordine q̄ iam erant compositæ atticum est: & oppido q̄ floridum elegāsq;: ut exemplis: & græcis: & nostris liquet. accedit etiā ad hoc illa non inelegans latinitas facto opus est: q̄ cum tritissima apud oratores eximios inueniatur: certo canone illam obseruare & temporali imitatione erit non inutile. quod quoties per hoc nomen opus & uerbum substātiuum oratio contingat formanda: & sequatur infinitum siue passiuum: illud siue actiuum sit: tunc uenustius: & expolitius fucatiusque per participium elapsi temporis in casu ablatiuo procedet oratio q̄ per īfinitum: ut priusquam incipias: Salustius inquit: Cōsulto opus est. quin etiam frequenter per illud ipsum participium oratio & melior & latinior conficitur: q̄ per infinitum: cum infinitum aptius & uulgatius postulare uideatur. ut apud Terentium: Curabo inuentum atque adductum pamphilum pro inuenire & adducere. pulchrius igitur huiusmodi sermo auribus ac lepidus sonat: q̄ q; usitatius.

Sint absolute. absoluta uerba aliquando præpositionem amittunt in regimine obliqui quemadmodum istæc quæ sequuntur indicant græca exempla. adueni tibi & tui nos tantum adueni tibi pro ab te adsisto tibi & tui nos tantummodo adsisto tibi pro ad te idest iuxta te. Hæc autem locutio. per infinitum: scilicet siue per participium facta. Romani autem, nos. illi græci αυτος & primæ & secundæ personæ adsciscunt: ut ego ille: tu ille: ego ipse: tu ipse: quæ quidem pronomina tertiæ etiam per se posita persistunt in prima & secunda: ut ipse iubeo: ipse iubes: ipse est, græca exempla sunt de q̄bus nostra quoq; similis dependet oratio. Pro hoc, idest loco ἑαυτοὺς: quod dicūt græci.

Ipse ego paulisper pro te tua munera inibo. Iuxta & prope & datiuo & accusatiuo iunguntur. ἐγγὺς τόκου. ἐγγὺς τῆς πόλεως πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Plato legū. xix. Plato legum. ix.

Virg. in octa. Est ingens gelidū lucus prope ceritis amnē. Idē i eodē: Propiusq; periclo It metus. Cicero pro Milone. Proxime deos accessit Clodius. Illi dicunt ἔγγιστα τῶν καὶ γόνυ κνήμης ἐγγίον παροιμία ἐπὶ τῶν τοὺς οἰκείους εὐεργετούντων ἐγγύτερον τῶν βουλομένων. Salustius in catilinario. Quod tamen uitiū ꝓpius uirtutem hæreat. Idē in iugurtino: Propius mare africū agitabant. Virgi. in primo geor. Propius stabulis armenta tenerent. Idem i. iii. Neu ꝓpius tectis. Idē i. iii. Et faciem tauro ꝓpior. Nam genitiuo neq; præpositio: nec aduerbiū loco præpositiōis positum apud latinos bene adiungit͛: excepto tenus qđ tā ablatiuo q̄ genitiuo adiunxit. Virg. in. iii. æneid. Pubetenus: post rema imani corpore pistris. Idē i geor. tertio: Et crurū tenus a mento palearia pēdent μέχρι τῶν πόδων ἡκει ἐγκωμίων κατὰ τούτου λέγω. εἰς τὴν πόλιν ἔπαινον λέγω πρὸς σὲ ἀπέρχεσι. Romani quoq; frequēter huiuscemodi elocutione utunt͛. Laudē dico in te persius siue opus i mores: i luxum: in prādia regnū dicere ἐγκύκλια græci: & de ꝓbabilibus & uilissimis rebus dicūt Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ

ἐγκύκλιος ἀνὴρ οὗτος ἐστι. hic romani i ordinē redactus ē: hoc ē iter uiles & abiectos cōnumeratus. Liui. i. xxx. ab urbe cōdita: Tribuni plæbis in ordinē redacti ꝓ cōteptissimis habiti sūt. Hic ēt extra ordinē redacti: ꝓ egregii dicunt͛. Attici: πρῶτον κακῶν διαμνημονευομένων τῶν πάλαι ὧν καὶ τῶν κρεμαστῶν οὐ τρίβων τὸν ἔνθαδε. Virgi. in. iii. Quem tū haud expers ualerus uirtutis auitæ Deiecit. Similiter dicim⁹ experiens causaꝝ: & oīa fere participialia præsentis tpis genitiuis solent adiūgi amās illius. Similiter patiens fugitās. Teren. i phor. Herus liberalis est & fugitās litiū. Virg. in ii. geor. Et patiēs operū: puoq; assueta iuuentus. illi ἀρέσκει μοι περὶ γῆν ὀνομασθεῦσιν. & rursus ἀρέσκει μουνικῶν τροπαιουμένων. Nostri quoq; placet illi uincenti triūphare: & placet illi uincētē triūphare. illi: εἰς ꝓ ἐν ponunt. Aristophanes μᾶλλον παλαι παρεσκευασμένην ἐγω κατακλινεῖ αὐτὸν εἰς ἀσκληπιόν. κρατίστον ἐστιν. Frequenter romani i præpōne: q̄ εἰς qdē significat actō præposita. ἐν uero ablatiuo: actō ꝓ ablatiuo adiungētes hoc imitant͛. Terē. in eunu. In quē exēpla fiēt: ꝓ in quo. Idē in adel. Vereor i hoste laudare amplius ꝓ in ore. Cice. i uecti. i. Si minus in præsens tēpus at in posteritatē impediat αἰσθάνομαί σε ποιοῦντα τὸ δεινὰ καὶ αἰσθάνομαι τοῦ ψυχοῦς ἡγοῦ ναι αἴσθησιν λαμβάνω. Luca. in. iii. Nō sentit ictus Vir. in. iii. ænei. Sensit. n. simulata mēte locutā. ἀκούω σου λέγοντος καὶ ἀκούω τὸν ἦχον. Demosthe. in philip. Virg. in buc. Audiat hæc tm̄: uel qs uenit ecce palemon. Idē i. xii. Audiat hæc genitor: q fœdera fulmie sancit. Nec licet aliter latinis supradicta uerba cōiūgere: nisi cū actō: ut sentio illū: audio illū. Quō & curro: patior: ipetio: ipedio: q̄ græcis ēt genitiuis solēt sociare uel datiuo πάσχω τῶν κακῶν καὶ τοῖς κακοῖς καὶ ἡ σορὰ ἀπασχομένη κακά. Isocrates in panegyrico. Demosthe. in philip.

Aristophanes οἱ πολ σοφίας ἠσθημένοις. Vir. in. v. ænei. Nec meminisse pigebit elissæ. Idē i buc. Numeros memini si uerba tenerē. Isocrates in archidamo Demosthenes Salu. in iugur. Pro metu repēte gaudiū mutat͛. i. rr. eius gaudio mutatus est. Hora. i. i. car.

Iuxta & prope: alterius exemplū: nos neq; habemus neq; permittimus quando etiā alteꝝ uix obseruem⁹: nisi per gradus. iuxta tibi & prope tibi quis recte dixerit? peruersa hæc medi ussidius: ac ꝑpostera locutio est. sed priscianus ad græcitatis texturam respexit: in qua huiuscemodi significati præpositiōes quæ sūt ἐγγὺς & πλησίον hisce casibus subseruiunt sicuti patet exēplo græco subiuncto genitiuo: ut iuxta uel prope urbis. iuxta uel prope concionis: nos iuxta urbē tantum & iuxta forum. neq; aliter nisi ut dictum est in comparatiuo & superlatiuo gradu: quorum de nostris torta auctoribus exēpla restant inferius nisi fortasse nostrū ten⁹ de illo ἐγγὺς uelis traducere: qđ fortasse & significato & structura non erit inconcinnum. tunc enim nostra cum græca plane quadrabit oratio: cui tamen priscianus uidetur eē contrarius: quū ab exēplis nostrorū unū græcum producat sui medium: in quo μέχρι non ἐγγὺς cum genitiuo proprie & expresse cōiuncta comprehēditur: ergo duæ illæ superiores cum casu patrio in nostro sermone cōiunctæ collabent͛. nulla ui: nullo pacto sustineri poterunt.

Sæpe lucretilē mutat lyceo: pro lyceum mutat lucretili. Demosthenes. G. Idē pro Ctesiphonte. G. Lucanus ī primo: Patimurq; uolentes exilium μανθάνω πονηνη. Hæc aliter dicunt latini. Home. G. Xenophon. G. Virgilius in buc. Amor nō talia curat. τί δητ' ἐφρόντισας. σοῦ δ' οὐ φροντίζω: nec aliter dicimus ἐπιμελοῦμαι σε καὶ σοί. Romani impedio illū. Xenophon in eodē. G. Lucanus in octauo: Quo tēpore primas Impedit ad noctē iam lux extrema tenebras. Sic oēs auctores: potior illius: & illū: & illo ἀπολαύω τοῦδε τῷδε καὶ τόδε. Idem αἴτιον γὰρ ἀπέλαυσ' οὐ δεν αὐτοῦ. Terentius in adelphis: Ille alter sine labore patria potitur commoda. Cicero inuectiuarū secundo: Rerū potiri uolūt. Virg. in primo: Optata potiunt' troes arena. Impetro illā rem dicimus: sicut & attici ἐρμηνεύω τὴν λέξιν. Eupol. G. Prospicio & prouideo illi: & illū: ἐπιβλέπω τόδε καὶ τῷδε. Virgilius: Prospexit longe uenientē. Idem in primo: Et alto ꝓspiciens. Terentius in ecyra: Tibi ꝓspexi. Memini illius rei & illā rem. Demosthenes. G. Homerus iliados. G. Vir. ī quarto: Nec meminisse pigebit elisæ. Idem in buc. Numeros memini si uerba tenerē. Attinet ad illā rem. G. Terētius ī eunucho: Scis tu turbā hāc ꝓpter te factā: & adeo ad te attinere hanc omnē rem. illi ἄξιος ἐστι μισεῖσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως ὁ δεῖνα. Pro hoc latini dicunt: dignus est odio esse urbi: & dignus qui odio sit urbi. Virg. ī octauo: Dignus patriis qui lætior esset Imperiis: & cui pater haud mezētius esset. ἀξίων ἄγγελοι. Dicunt illi. Cicero inuectiua. ii. Nuncio tibi inquit hodiernis comiciis te esse absolutum. illi ἀπέχομαι τούτου καὶ τούτω. Nos quoq; abstineo illius: & illum: & illo. Plato. G. Idem in duodecimo. G. Terentius in adelphis. Nō manu abstines mastigia. Horatius i libro carminū tertio. Mox ubi lusit satis abstineto dixit irarum callidæq; rixæ. Virgilius in tertio: Abstinuit tactu pater: auersusque refugit Fœda ministeria. Demosthenes. C. Huic simile est illud Virgilianum. Fremit arma iuuentus. Et in buco. Formosum pastor coridon ardebat alexim. Attici dicunt. βόσκομαι τῷδε ἢ τῷδε βόσκεται τὴν ὕλην τὸ πῦρ. huic simile est: Pascitur illam rem & illa re. Virgilius in secundo æneidos. Et miseros morsu depascit' artus. Idem in quarto georgicorum: Pascuntur uero syluas & summa lycei. Idem ī eodem: Frondibus hirsutis & carice pastus acuta. Idem in bŭco. Hinc tibi quæ semper uicino ab limite sepes Hybleis apibus florem de pasta salicti. Horatius ī tertio carminū: Me nunc thressa chloe regit dulces docta modos: & cytharæ sciēs. Homerus. G. Euripides. G. Virgilius in nono: Parte alia martis currūq; rotasq; uolucres Instabat. ἐνίσταμαι καὶ ἐνίσταται τοῖς πολεμίοις. Idem etiam datiuo adiunxit ī primo æneidos: Instans operi regnisque futuris: πράττω μεγάλα. Virgilius in primo æneidos: Vna cum gente tot annos bella gero. Idem in nono. Omne æuum ferro teritur. Nos dicimus: Despero illum. Lucanus in quinto: Desperare uiam & uetitos conuertere cursus sola salus ἀπελπίζω σε καὶ θέλω τα. ut Demosthenes. G. Attici quoq; & Plato in protagora. G. Similiter Romani: Fugio illū & ab illo. Lucanus in quinto: Heu demens non te fugiunt: me cūcta sequuntur. Virgilius ī tertio: Effugimus scopulos Ithacæ laertia regna. φεύγω σε ὥσ τὸ πέφευγας τὸν ἐλονικέσοίγδια καὶ φεύγω ἀπὸ σοῦ φεύγω ἀπὸ τῆς πατρίδος φόνου. Attici dicūt: πιστός καὶ ἄπιστός σοι καὶ παρά σοι. Similiter nos perfidus & infidus: & fidus isti: & ad istum. Lucanus in octauo. Quanque fuit læto per tres infida triumphos Tam misero fortuna minor. Virgilius in octauo. Hic dardanio anchisæ armiger ante fuit: fidusque ad limina custos. illi ἐρχόμενος τὴν ὁδὸν ἔρχονται τὴν τὴν τρίβον. Sic etiam latini: ut Cicero in murena. Hanc uiam dico ite uiam. Virgil. in quarto æneidos, Lōgā īcōmitata uidet' Ire uiā. illi ἔξει λέων τὸν ἔξον ἔξι λέουται

Sæpe lucretilem. qđ ī lyceo iā ipse sit.

Amor nō talia curat. amor nō talium curat.

Et alto. aut ꝑ altū: ut sit septimꝰ aut: datiuus secūdū priscia. & græcam cohordinationem: in qua huius uerbum significatiuā dtō q̄ accusatiuo idigitur.

Attici. ἄρχομαι. uerbum incipio more attico iūgitur modo infinito uerbo: ut incipio dicere: & loqui icipio: modo accusatiuo ut incipio librum: & incipe menalios: sed aduertendum etiam latie & poetice solere absq; additamento ullo posterioti construi. ut apud ouidi primum annaliam: Dic age fri goribus q̃re nouus incipit ãnus: & in subsequēti pētametro passiue locatū ē Qui melius p uer incipiendus erat.

ὑφηλάονεὺ θεοσ. Nos placeo illi: & placor ab illo: uel placor illi: & placeo illi. Attici ἄρχομαι λέγειν καὶ ἄρχομαι λόγει καὶ ἄρχομαι τὸ βιβλίον. Euripides αἰ αἰ κατάρχομαι ἐπῶν βακχείων ἐξ ἀλάσορος. Nos quoq; soli accusatiuo incipio excipio uerba coniungimus. Virgi. in buc. Incipe mœnalios mecum mea tibia uersus. Impero uero quando ἄρχω σοι: idest ἐξουσιάζω significat datiuo coniungitur: quando uero datiuo simul: & accusatiuo. Virgilius in primo georgicorum: Exercetque frequens tellurem: atque imperat aruis. frequenter illi. εἰσ præpositione pro ἐν ponūt. Aristophanes μὰ Δία λλ ὅπερ παλαι παρεσκευάζω μὴν ἐγὼ κατακλίνειν αὐτὸν εἰσ ἀσκλήπιον. Et Herodotus. G. frequenter romaoi in præpositionem accusatiuo pro ablatiuo iungentes: hoc imitantur. Terentius in eunucho. In quem exempla fient pro in quo. Idem in adelphis: Vereor in os te laudare amplius pro in ore Attici εἰσ ἦλθε τὴν οἰκίαν καὶ εἰσ δυσ γὰρ τὴν οἰκίαν. Luca. i decimo: Intrauit Cleopatra domum. Virgilius in decimo æneidos: Subiit mucronem ipsumque morando Sustinuit. Idem in octauo: Iamque propinquabant portis murosq; subibant. Idem in sexto: iam subeunt triuiæ lucos atque aurea tecta. Et illi G. Virgil. huic simile in primo: Nuda genu: nudoq; sinus collecta fluentes. Frequēter εἰ pro ἐὰν ponunt auctores græcos. Homerus εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ ἀλλά τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσσῃ εἰ p ἐὰν αὐτῆμαρ χόλον καταπέψῃ. Idem. G Romani pro εἰ & pro ἐὰν si ponunt. G. dicūt attici etiam ad multos Huic simile. Terentius in eunucho: Aperite aliquis actutum. Idem in eodem: Nescio quid absente nobis domi turbatum ē. illi εἰσ Διονύσου. Terentius in adelphis. Vbi ad Dianæ perueneris. ἕκαστος ἑκάστου περιουσίᾳ διδάσκω ut Plato. G. Xenophon. τοῦτον τὸ τέρας βουλεύεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν ὧν μὰ κρίνεσθαι ὅσ ἦν ὅσ ἄνδρες κατὰ ἕνα ἕκαστον. Salustius in catilinario: Vnumquēq; nominans laudare. Cicero: Singulas uniuscuiusq; domos. Participia pro uerbis ponunt attici: quod frequenter faciunt latini. Aristophanes. ταῦ τεὶ μὲ λέγουσ ἁπάντων τῶν δρώντων αἰσχύνομαι ὅτι χαρίζουσι pro δρᾶ τὼ χᾶν. Xenophon. G. Terētius in andria: Quid meritus pro quid meruisti: hoc romani faciunt in omnium passiuorum: & deponentium: & cōmunium præteritis: per quæ participiis utuntur pro uerbo adiungentes uerbum substantiuum. frequenter tamen per eclypsim eius per se pticipia loco uerborum fonguntur: ut Virgilius in primo æneidos: Certe hinc romanos olim uoluentibus annis Hic fore ductores reuocato a sanguine teucri: Qui mare qui terras omni diciōe tenerent Pollicitus deest es. Cicero pro ligario: Quærit se prohibitum: deest esse. Illi τούτῳ τῷ τρόπῳ διηλέχθησαν καὶ τοῦτον τὸν τρόπον. Salustius in hunc modum disseruit: pro hoc modo. illi ἦλθε τὴν ἑλλάδα καὶ ἦλθεν εἰσ τὴν ἑλλάδα. Virgilius in primo: Italiam fato profugus: pro in italiam. illi εἰσ ἓν pro ἅμα δὲ μοῦ. Nos quoq; in unum: p simul Salustius in catilinario: In unum conuocat. illi τοῦτο τῆσ ἡλικίασ καὶ πολλοκρεῖτον. Nos quoq; hoc ætatis: & nihilominus. illi ὅτι μάλιστα. Terentius cum maxime parmenone opus est ἑκάτεροισ ὁ ἀοσ de plabe duplici apud illos dicit̄. Simile. Virg. in primo: Et scuū ambobus achillē. illi παντὶ τῷ σ παντοίῳ τρόπῳ σ. παντίως: παντὶ τρόπῳ: πάντα τρόπον. Nos uero omnimodo ἕκαστος ὅστισ οὖν & πᾶσισ. de duobus nō dicunt: quō nec apud nos quisq;. Home. tā passiuā q̃ actiuam habent significationem βιάζομαι σε: καὶ βιάζομαι ὑπὸ σοῦ. Et nos quoque multa habemus uariæ significationis uerba: ut sum: ruo: moror: propinquo: tam actiuam q̃ absolutam. habent significationem ἐλπίζω τι. Non solum de bono illi dicunt: sed etiam de malo. Herodotus. G. Tuccydides. ἐλπίσασ τε μέγα ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον. Virg. in quarto æneidos: Hunc

ego si potui tm̃ spare dolorẽ ἄχθομαι χαίρω ἥδομαι τοῖσδε καὶ τοῦτο. Atticum est quomodo etiam apud nos: doleo: & gaudeo: lætor his & hoc Salustius in catilinario: Et populus lætari: & merito dicere fieri. Virgilius i buc. Qui te pollio amat ueniat quo te quoq; gaudet. Salustius ĩ catilina. Et quasi dolens eius casum. Attici λαμβάνω σοι ἧκα: tam de accusatore q̃ de reo dicunt. Similiter nos Virg. in. iiii æneí. Vltra uix poenas inimico a fratre recepi. Idẽ i. xii. Pallas te hoc uulnere Pallas imolat: & poenas inimico ex sanguine sumit. Idẽ in. ii. æne. Idq; audire sat est: iãdudũ sumite poenas: Attici. τοσούτῳ χρόνους ἐλάττων. Similiter nos minor tot annos. Nã minor. xxx. annorũ: cũ dicimꝰ ad genitiuũ deest illo qui est. xxx. annorum. ἐλάττων τριάκοντα χρόνων ἥττων ἀπολείπει: & similia. Hora. Maior neronũ dicit in quarto car. Deiecit acer plus uice simplici maior neronum: subaudiẽdũ eni est ætate. Itẽ minor fratrũ dixit pro unus fratrũ q minor est. Lucanus. in. iiii. Et reppulit æstus Fortior oceani: intelligit æstibus. Idẽ i primo: Et taranis scythicæ nõ mitior ara dianæ: subaudiendũ est hic quoq; ablatiuus ara. τουτέστι τοῦ γινώσκειν καὶ τὸ πλουτεῖν τοῦ ἐλευθερώσω ὡς οἱ συμπεφραίνει ἀλλὰ τὸ διδουσιάμαλιας. Teren. in adel. Istud est sapere: non q̃ ante pedes modo est uidere: sed etiam quæ futura sunt prospicere. Attici: κωλύω καὶ ἀπείργω [illegible] ἀποδιδωμι ἐκεῖνον λέγεται. Romani quoq; impedio illũ: ut iam ostendimus. Iustũ pro uero: & uerum pro iusto frequenter tam nos q̃ attici ponimus: Sophocles. Δίκαιον ἐστι. Δίκαιον: pro uero: Nostri quoq; uerũ pro iusto: & iustũ pro uero etiam frequenter ponunt. Virgilius in duodecimo: Quæcunq; est fortuna mea est: me uerius unũ p uobis foedus luere: & decernere ferro. uerius dixit pro iustius. Attici: Διαμένω τοῖς κακοῖς καὶ ἐν τοῖς κακοῖς ἐμπλέκονται τοῖς καὶ ἐν τούτοις. Nos quoq; permaneo his: & in his. Implicat his & in his. προβλέπω σοι καὶ σὲ καὶ πρὸς σέ. Sic & nos pspicio illi: & illum: & illũ. Vir. in. i. ænei. Et alto pspiciens. Terẽtius in heautõ. Tibi prospexi. κατανεύω σε ποιῆσαι. Aristopha. in babyloniis. G. nos quoq; similiter annuit me fugere domũ: & ad dtũ dicunt tam illi q̃ nos. κατένευσε ἐμοὶ ποιῆσαι. ãnuit mihi facere. Attici ἐνταῦθα pro ἐνταῦθοι & ἐκεῖ pro ἐκεῖσε ponunt aduerbia: quæ sunt in loco: pro ad locum. & quæ sunt ad locum pro in loco ponentes. Nostros quoq; auctores inuenimus huiuscemodi figura utẽtes. Virgilius i quarto æneidos: Electũ littore egentem Suscepi: pro ad littus. illi Ἀρυμαι περὶ μὴν μακρὸν πόλιν. παρίσταμαι τῷ τάφῳ καὶ τάφον. Nos quoq; astitit illum locum: & illo loco: & illi: & circa illũ. Virgilius i quinto: Olli cærulæꝰ supra caput astitit imber. Isocrates Ariopagitico. G. pro in loco ubi habitant tibicines. Huic simile Cicero in primo iuuectiuarum: Dico te uenisse priore nocte inter falaricos: idest ĩ locum ubi sunt falarici. Dicunt attici. G. Virgilius in quarto æneidos: Egregiam uero laudem & spolia ampla refertis: Tuq; puerq; tuus. λοιπὸν μαστροῦ. Gratinus in poetina. G. Similiter nos: cogito quæ sint difficultates stoliditatis meæ. Illi ἐνθυμοῦμαι. Nostri certi quidam τοῦ ἕνεκα. est quando prætermittunt attici. Thucidides in principio καὶ τὰς αἰτίας Romani quoq; frequenter hac prætermissione utuntur in genitiuo nominum: quæ supinorum terminatiões habent: ut populi seruãdi laborat reipublicæ defendẽdæ pietitat deest cã. Salu. in iugur. Quæ postq̃ gloriosa mõ: neq; belli patrandi cognouit. Tucydides. G. Idẽ dicũt nostri undeuiginti undetriginta: duo de. xx. duo de. xxx. & similiter per cæteros denarios numeros. Horatius undeoctogĩta dixit ĩ secũdo sermonũ: Vnde octoginta annos natus cui stragula uestis: hoc est octoginta annos ætatis habẽs.

Atticũ est. ex elegãtia & arte dicit tuã uicẽ doleo: casum doleo. singulis singula subnectere interpretamenta: speciatim quæ per seipsa offeruntur minutum est & admodum triuiale. ecq; tam stupidus tã nouicus est qui non teneat hæc quæ sequitur exempla: quid cõtegant sentẽtiæ quem habeãt sensum: quorsum tendant leuis pfecto: & perq̃ aperta significatio præceptiõum est illa: quas sua exẽpla ita dilucide ita expsse exponũt: ut iactabundi potius & uerbosi mercenarii sit in illis tempus & oleum terere: q̃ boni litteratoris sunt uerba quæ modo infinito indigẽt: ut doleo hæc tibi repetere: modo accusandi casu: ut sæpius dictũ: modo ex imitatione depẽdent atticorũ: ut poenas capio: modo q̃ i digeãt præpositione: ut minor tot annos quãdo quidẽ perpetua lege comparatiua ablatiuo ĩiũgãtur: nisi ad duas cõparatio ĩtendatur. &

Vnde unũ attici ἐναντίον ἐκείνου pro corã illo. Teren. i and. Idq̃ gratum fuisse aduersum te habeo grãm. Demosthenes. G. romani uerbis præire: & iurare in uerba illius: idẽ quõ idẽ dictaret. Hora. Epodo. In uerba iurabas mea artius atq; hædera ꝓcera astringit̃ ilex. Attici αντρεπω αυτου οισχύνομαι σε και αισχυνόμενος την ηλικιαν. Hinc romani pudet me istius rei dicũt ἐλεῶ τον δυστυχοῦντα και ἐλεῶ σου. Hinc romani misereor tui Plato. G. Idem in phædro. G. Euripides in alcinoone. G. Terẽ. in phor. Nõ pudet uanitatis? Idem in adel. Fratris me quidem pudet & piget. Idẽ in phor. Vt nihil pudet. Et nota q̃ tã ad reuerẽtiã honestæ psonæ q̃ ad pudorẽ turpis refert̃ supradicti cõstructio uerbi ut pudet me patris: ꝓ erubesco patrẽ: & pudet me unitatis ꝓ erubesco propter unitatem. Attici ἐπιδεξιά ἀριστερᾷ: antepenultimo acuto aduerbialiter ꝓferunt. Similiter nos dextra illũ: & sinistra illũ. Salust. in iugurthino: Dextera adherbalem assedit. Home. G. Virgi. in tertio ænei. O mihi sola mei sup astianactis imago: sup ꝓ superes. Attici ἐξιστοῦντο ἐκ του πολεμίου ἐκ των πολεμίων χειρῶν και ἐξέρχομαι της οικίας ἐξειτων κινδυνον. Solinus ĩ memorabilibus: Tatius hominẽ exuit. Vir. in. y. Corpore tela modo atq; oculis uigilantibus exit. Attici ἐπιστάσαι οι ἐνεστη τω πολεμίω. Gratinus. G. Romani isto: illi: & illum. Virgilius in. i. ænei. Instans operi regnisq; futuris. Idẽ in octauo: Parte alia martis currumq; rotasq; uolucres Instabant. Idem in octauo: Heu quãte miseris cædes laurentibus instãt. Ait Attici ἀντιλαμβάνω σου και σε προσάπτομαι σοι και σου Nostri actõ soli iungũt. hoc Vir. in. y. Tutatur fauor euryalum. Attici βιάζομαι σε ἐσθίειν και βιάζεται πάντας. Romani conor illam rem. Vir. in nono: Ac conãtem plurima frustra λέγω εὖ χὼν καλῶς και εκειν. Similiter latini ostendentes faciens bene & facere bene Virg. in. ii. ænei. Sensit medios illapsus ĩ hostes pro se illapsum esse. illi ἦν αι ωσ ἐθάνατω ἢ χρημάτων. Et nos damnatus pecuniarum repetundarum. Attici ἐπιλανθάνομαι σε μνήστι λήθη μου δεόμαι. Homerus. G. menander. G. Virgi. in secundo æneidos: Quisquis es amissos hinc iam obliuiscere graios. Idem in. iii. ænei. Oblitusue sui est ithacus discrimine tãto. Illi ἐπομάισοι και σε και ἐπου μετὰ μου παιδαριον. Nos exequi rem solum. κατοικῶ τας αθηνας και ἀθηνησιν. Et nos habitat romæ & habitat romam. Virg. in. viii. Hoc nemus hunc inquit frondoso uertice collem Quis deus incertum est habitat deus. Idem in tertio ænei. Nondum illum & arces pergameæ steterant habitabant uallibus imis. Simile ẽ huic: Eiicit̃ in littus & littore. Virgilius in. iiii. ænei. Eiectũ littore egentẽ Suscepi. Idem in octauo: Volat hasta tago ꝓ tẽpus utrũq;. pro in tagũ. ἐξαθηνων αντι του αθηνηθεν αθηναις αντι αθηνησι. Latini frequenter & maxime historici ablatiuis utunt̃ cũ præpositione pro genitiuis & datiuis in loco significationẽ habẽtibus: ut in tyro pro tyri: & tauromino pro tauromini: & in sorte pro sorti. Isocrates ἐν τω περι. illi. προεξη μερων ἡλθεν dicunt. Nostri accusatiuo & ablatiuo. Inueniunt̃ tamen & genitiuo usi. ut Cicero in secũdo inuectiuarum. Quid dies futurus esset ante diẽ sextũ calendarũ nouembriũ: calẽdarũ ꝓ ante calendas: cuius testes sunt cõmentatorũ probatissimi το σουσ χρονοσ πολεμον αγομεν και τοσοισ χρονοισ. Virgi. in primo ænei. Vna cum gente tot annos bella gero: & tot annis dicitur και ουτος διαστημον ταυτα γενησ χρονου εικοσι ἐλλειπει προ. Teren. in eunu. At ille alter uenit ad nos annos nat⁹ sexdecim: deest enim ante. Attici απελαβετασ ποινασ ἡ τοιο ἐκ λικων ηοει οχοσ Virg. in tertio. Simul latini ultra uirum pœnas inimico a fratre recepi. Illi πλουτω δυναμενοι και πλουτω. Nostri quoq; auctores hanc sæpissime imitati sunt figuram. Virgilius in undecimo: Iusticiæ ne prius mirer belline laborũ. Iuuenalis in quo

quæ sequũtur plurima alia a lio: ac diuerso more construant: sicuti usu & arbitrio auctoritatis con probatur. quã penes arbitrium est: & uis & norma loquendi.

Exit. cui tet actiue positũ: ut adnotat Macrobi⁹ ut uim uiribus exit. Latini. contra regulã plærũq; tẽdit auctoritas nominaq̃ sũt ꝓpria urbiũ cũ careant ꝓpositione eã recipere poeticæ necessitatis ẽ: & oratoriæ libertatis: ut Cice. ea die inquit Verres ad messanam uenit. hoc autem nõ solum in nominibus ꝓpriis locorum seruatum est. uerũ etiã hominum: & quarũcũq; rerum: de tot tẽpora & tot tẽporibus bellum geramus exemplum ubi ablatiũs & acusatiuus casus sibi concedũt.

to: Et pater ergo animi fœlices credit auaros. ευτυχεισ τωθυμω και ευδαιμονεστονουμου licet auté accusatiuo & ablatiuo adiungere: & dicere animum fœlices: & animo fœlices ικετευωσε λουγαιμοι του την τηψχαρην. Et nos supplico te & tibi. Teré. in and. Ipsum húc orabo: huic supplicabo: amoré huic narrabo meú: Præcor tñ & oro & obsecro & quæso accusatiuo iunguntur í multis locis Attici. προσατεοω τιπολει προσατισ τησ πολεωσ και τι πολει. Hinc nos præficio urbi: & pfectus urbi & urbis. Sed qñ datiuo adiungitur participium est. qñ uero genitiuo nomen: quõ amans illius nomen. amans aút illum participium: & natus illius nomé: natus uero ab illo uel illi participium. Et fere oia participiis similia noïa diuersa casuum constructione discernuntur. Participia. n necesse est uerborum suorú seruare cóstructiones. Attici ορμαδι ατουεροσ τηπολει και εισ πολιν. Tale est illud Virgilianum in. viii. Volat hasta tago p tépus utrúq;: p i tagú μιαν ημερα τουτο πεποιηκεν η γουν διαμιασ ημερασ. Similiter p eclipsim. Cic. in. ii. iuecti. Sed triduo tñ audietis: pro intra triduum. αναβεβλημενοσ ιματιον και ιματιω. Indutus uesté & ueste. Vir. i. vii. Ipse pedes tegimé torquens ímane leonis Terribili impexum seta cú détibus albis Indutus capiti: sic regia tecta subibat. Idé in. xii. Harú unã iueni supremú mœstus honoré íduit. Teré. in eunu. Meá ipse íduit. Idé in eodé: Et ea est indutus. γενναιοτεροσ τουτο γεννεγρασ. Similiter nos moliores fiút: q ut meli9 illis. Huic simile é illud Salustianú in iugurthino: Romanos sicut plærosq; remoto metu latius licentiusq; futuros. Demosthenes. G. Illi πεποιθα επι τη δυναμει: και ποι οισ ινο πλοισ η δυναμει πεποιθοτεσ. Statius in. ii. theba. Martisq; ex semine teheron. Terrigenas confisus auos. θαρρω τοισ οπλοισ. Nos fido huic rei & hac re Vir. in. xi. Dum troia centat Castra fugæ fidens: & cælú irritat armis. Idem in. viii. Molini iá tecta uidet: iam sydere terræ. Attici θαυμαζω σε και σην και επι σοι. Latini quoq; miror illú: & illis: & illo. Virg. in. ii. æneí. Et molé mirát equi: primusq; timœthes. Idem in. xi. Iustitia ne prius mirer belline laborum τη εαυτου ραθυμω του τονι τυπτω. Huic simile est illud Teréntianú in adel. Suo sibi gladio hunc iugulo. Attici αρχομαι του βιβλιου και το δε. Latini accusatiuo: incipio & cœpi: & ichoo & inceo etiá adiungunt Vir. in buc. Incipe mœnalios mecú mea tibia uersus. Idem í qnto: Vix ea fatus erat cœpit cú talia uirgo. Idé in eodé. Nocturnas íchoat aras. Attici ακουω σου πειθομαι σοι. Nostri aduuo quidé accusatiuo adiungút. Ausculto uero tá datiuo q accusatiuo. Teré. in and. Pãphilú ne adiuté an ausculté seni. Idé in eadé: Ausculta pauca: & quod ego te uelim: & quod tu quæris scies. Sic. n. habét antiq codices: teste Donato cómétatore et9. Attici καταχρωμαι τησ λεξεοσ κτη δε ξει. Cice. iuectiuarú: Quousq; tandé abutere Catilina patiétia nostra. Salu. in catilinario: Quippe quas honeste habere licebat abuti p turpitudiné properabant. Sed põt subaudiri is. Attici καθεζομαι επι καθεδραν και τον σκιμποδα. Nostri quoque auctores frequéter huic uerbo diuersos sociát casus. Sedeo in móté & in monte & móté & móte sine præpositionibus: ut Virg. in. viii. Tali intus téplo diuú patria que latinus Sede sedens. Idé in. x. Súma petit scopuli: siccaq; in rupe resedit. Salu. in iugurthino: Iugurtha extenuata suorú acie móté ísedit. Attici κατηγορω σου πορνειασ και πορνειαν. Et nos accuso te furti: & accuso tui furta: αφηρηνται οι οφθαλμοι εκεινου η εκεινω. Similiter latini fractum illius: & illi crus. Attici αλλου σεριοψεται μο θεινοσ. Romani: & téno & spno: & despicio: & oia uerba actiua: quæ faciunt ex se passiua accusatiuo cóiungút. Vir. in buc. O digno cótuncta uiro: dum despicis oés. Illi dicút προσ δυναμιν και κατα δυναμιν. Nostri quoq; pro uiribus .i. secúdum uires. Salu. in catilinario: Publicam miserorum causam pro mea consue

Indutus uesté. hæc uerbú structum trifarie latinitas obseruauit. prio cú accusatione agéte nec patiente: ut indutus uestem. secúdo cú ablatiuo similiter posito. Indut9 ueste. tertio cum accusatiuo patientis psonæ: & datiuo ipsi9 rei neq; actionem: neq; pathos significátis: quale illd ouidiãum ad annulú: Protin9 articulis induat illa suis.

tudine suscepi. Vir. in. y. Tũ ualidis flexos incuruãt uiribus arcus Pro se quisque uiri: idest secundũ suas uires. hæc tamẽ eadẽ præpositio. idest pro: quando uerbo adiũgit̃ i supradicta significatõe assumit ut: ut ꝓut possum: prout ualeo: prout intelligo. Illi. ἀμελῶ σε καὶ ἑαυτόν. Sic & nostri negligo illũ. Terẽ. in adel. Pecuniã in loco negligere maximum interdum est lucrum. πάσχω ταῦτα ὑπὸ κακά. Nos ad accusatiuũ. Vir. in. iii. æneι. Haud impune quidem: nec talia passus ulysses. Illi. γελῶ σε καὶ καταγελῶ σου. Terẽ. in adel. Rideo hunc. Idem in eunu. Forte habui scortũ: cœpit ad id ludere: & me irridere. Idem in codẽ: Hisce ego non paro me ut rideant: sed his ultro arrideo. Illi ἐπιτιμῶ τοῖς ἀνέμοις καὶ τὸν ἄνεμον. Nos increpo illũ. Illi: ἀμφιέννυσκαταετος καθ ἑκάστην ὥς ἡμέρα κατὰ ἡμέραν. Nostri ĩ dies: & per singulos dies: & in annos: & per singulos annos: & in horas: & per singulas horas. Liuius frequẽter in milites: pro in singulos milites. Vir. i. y. Bina boum uobis troia generatus acestes Dat numero capita i naues adhibete penates. Illi: καθ ἑκάστην ἡμέραι κατ ἔτος. Nos quottidie: & quotannis. Illi: κάτω [illegible] ἦλθον κάτω. Et ad locum: & in locum ponunt. Similiter nostri: diuerto domi & domũ. Illi: κόπτειν ῥήματα καὶ κόψαντες λόγους: pro disserere. Teren. in heauton. Verũ iterea dũ sermones cædimus illæ sunt relictæ. Illi. G. ꝓ lassitudine ductis Huic similia sunt apud nos tam actiuã ꝙ passiuã habẽtia significationẽ: ut supius ostẽdimus: propinquo: ruo: moror. Illi κωλύω σε λέγοντα καὶ κωλύω σε λέγειν καὶ κινδυνεύοντα καὶ κινδυνεύειν. Et nos prohibet illum periclitantẽ: & prohibet illum periclitari. Vir. in. ii. ænei. Sẽsit medios illapsus in hostes pro illapsum esse. Salu. i iugur. Et hercle sylla ante cognitum multis orantibus aliis Vltro egomet opem tuli: nullius indigui. κληρόω τὴν ἐυδαιμονίαν καὶ ἔλαχεν ἄνθρωπος τὸν θάνατον καὶ ὁ ἥλιος ἐκληρώσατο τὴν ἀνατολήν. Nos sortior ad accusatiuum. Vir. in. x. Sortitus fortunã oculis. Illi: ὡς λέγουσιν ἅπαντες καὶ λέγειν ἅπαντας. Nostri dicunt: ut illa res facta sit: & illã rem factã esse. δοκεῖ εἶναι υἱὸς τοῦδε. & nostri frequẽter: Terẽ. in eunu. Apparet hũc seruũ eẽ domini miseri & pauperis. Illi λεκτέον ἐστι pro oportet dicere. λεκτέον σοι ἡμῖν ἐστι καὶ ἐξαι. Hieromani gerundia uel supina inuenerunt: dicẽdi dicẽdo dicẽdũ: dictũ dictu. Proprie autẽ in dũ terminantia aticũ significãt aduerbiũ: quod omni generi: & oi numero: & psonæ: & tẽpori pot adiungi: ut legẽdũ est mihi: tibi: illi: nobis: uobis: illis. & legẽdũ est: & legẽdũ fuit: legendũ erit: poetã: orationẽ: carmẽ. Attici ἀποφαίνει καὶ ἀδικήσας τὰ χειρίσαι. Nos consuetẽ osculatus uirginẽ: & criminatus innoxiũ. Vir. in ii. Sensit medios illapsus in hostes: pro illapsum se esse. Statius in. xii. Hortaris euntẽ: pro hortaris ire. καταρῶμαί σοι καὶ σε. Et romani maledico tibi & te. Cice. pro deiotaro: Blesamius inqt enim eius nominis optimi uiri: nec tibi ignoti: male dicebant tibi. ἀδικῶ τοῦτον ἐγὼ καὶ βλάπτω τοῦτον. Romani lædo te: noceo tibi dicũt & te. Lucanus in. iii. Insiluit solo nocturnus põdere puppim. Sed magis per eclipsim in præpositionibus prolatum est: insiluit puppim: pro in puppim: Aristophanes. ὁ δ᾽ εἰς πόλλω. Isocrates ait. πολλῶν ἐν νοῦς ἐξ ἔθο λωλεκώς. Nostri multomagis: & multomaxime: ut Virgil. in primo. Pygmalion scelere ante alios imanior oẽs. Attici ἐποίησα τὰ ἀγαθοῦ καὶ τὰ καλοῦ. Huic simile est illud Terẽtianũ in eunucho Reuiso quidnã chærea hic rerũ gerat pro quas res: Et Virg. in. xi. Iustitiæ ne prius mirer belline laborũ. Similiter insimulo

Hæc tamẽ præpositio triplicẽ significationem huic præpositioni usus oratorum arrogauit: in. ut ꝓ tribunali. ante. ut ꝓ limine. pro foribus: secundũ. ut pro uiribus idest ſm uires. accipitur etiam hæc eadẽ præpositio eleganter & ornate i defensionem ut stabat pro tẽplo: adiunctum significat quẽadmodũ. uel secundum quod: & hoc est quod in quitquando uerbo adiungit̃: &c Illi κωλύω σε. græci habent in lepidum dicẽdi modum & participiũ & infinitum in eodem significatum licet in solo ordine discrimen sit: nos ad græcã institutionem proxime accedentes sic etiã loquimur impedio te legẽte: ipedio te legẽte siue phi beo periclitari & periclitantẽ. quale Virgilianum hoc sensit illapsus. principiam est. pro se illapsum esse. infinitũ est. Illi ὡς λέγουσιν. græcis utilissimum est hæc lex: quæ a nobis inique est. quẽadmodũ dicunt quẽadmodum dicere uel nunquã dicere uiuunt illi ex arbitrio in hoc genere modo pronunciatiuo: & infinitiuo: & quidem illi elegantissime atticissimaeꝗ enunciant: quod nos ꝑpe ram ridiculeꝗ ꝓferemus. hæc & multa similia differenter discereꝗ usurpatiꝗ debent

auaritiæ. accuso pecuniarũ repetundarũ: uel fur tiuel adulterii: & similia. ειδηλο-νει μιτουδε και ειδος υπαρχω τας ισαριας. Sciés aũt quando participium ẽ accusatiuo adiungit̃: quãdo nomẽ genitiuo: quõ amãs: diligẽs: patiẽs: negligẽs: & similia. Attici. Cicero in tertio uerrinarũ: Hæres erat filia. faciebãt oĩa cũ puella legis æquitas: uolũtas patris: edicta prætorũ. Illi μελλω αναγινωσκειν: pro hac cõstructione Romani participio utuntur futuri: cũ omni tẽpore substãtiui uerbi: ut lecturus sum εμελλον αναγινωσκειν. Lecturus erã & fui & fuerã μελω αναγνωσειν. Lect⁹ ero uel fuero μελλων αναγνωσεσθαι. Attici μελει μοι ταδε και τουτων. Nos curo has tres. Illi μεχρεως. Nos usque dum. Attici οδυρομαι τω παθει του καιου. Similiter nostri quæro tibi & te. Iuuenalis in primo: Nec quæreris patri nec terram cuspide quassãs. Vir. in buc. Dum quæror & diuos q̃q̃ nil testibus illis. Profeci. ολην την νυκτα σπουδαιω και αναγινωσκω ξενοφων. Aristote. νυν ουν ολην την νυκτα φροντιζων οδου. Nostri quoq; frequẽter huiuscemodi utunt̃ constructionibus: noctu & die: Interdiu & nocte. Virgilius in primo: Noctem non amplι⁹ unã Falle dolo. Idẽ in eodẽ: Vna cũ gente tot annos Bella gero. habere ꝑ eẽ. Demosthenes εχω εν ταυθα η μεραις αντινοας. Terẽ. in phor. Bene tibi se habẽt principia. Attici πλεον η ελαττον η ποσον. Nos plus minus sic: & huic simile. Teren. in andria: Quo iure quaue iniuria. Illi μεμνη μαι τοδε και ελληνοθις σοφιας. Homerus. G. Similiter nostri. Vir. in. iiii. æneι. Nec meminisse pigebit elisæ. Idem in bucolicis. Numeros memini si uerba tenerem. παροιμιας οι ελεειν πρασημας. Admoneo te illius & illũ. Salu. in catilina. Sed quoniã tãti uiri nos tẽpus admonuit. Vir. in. x. Luca. ut pronus pẽdẽs in uerbera telo Admonuit biiugos. Illi την παρθενον εξηπατησεν μονον ουχι το σχος μανος μεταλλα χρυσου. Similiter Terẽ. in phor. Senẽ ꝑ epistolã pellexit mõ nõ mõtes auri pollicẽs. Attici multa ꝑ eclipsim ꝓferunt: uel pleonasmon. ει ταυτα παλιν αυοις. Nostri quoq; nunc nuper ουτος ενανατα την αφορητω: deest πληγη plaga: quomõ Terentius in eunucho: Plurima salute Parmenonẽ summũ suũ ĩpertit gnato. deest n. amicũ. Idẽ ĩ eodẽ: Ego ne illã? quæ illũ? quæ me? q̃ nõ? φερεκρατης ο ζει τρυγος μυρου εκεινος και ο ζει ταμυρα. Ter. ĩ adel. Olet unguenta de meo. Iuuena. Olebit laternã. αλληλους αιδουνται. Terentius in adel. Video sæpe: ĩtelligere: uereri: inter se amare. αχθομαι τοις κακοις. αχθεση τουτοις ποτε. Hinc Romani piget genitiuo & accusatiuo coniungunt. piget me hostiũ. Eiusdẽ constructionis sunt pudet: tedet: miseret. Inueniunt̃ t̃ñ etiam accusatiuis solis cõiuncta. Terẽ. in adel. Hei mihi non te hoc pudet. Idem. Vt nihil pudet. αισχυνομαι την αδικιαν την σην. attici dicũt εφροντισαμην & μει και παντοις εισοπλοις. Similiter nostri. Statius primo thebai. Terrigenas confisus auos. Iuue. in. iii. Fidimus eloquio Ciceroni nemo ducẽtos Nunc dederit nũmos nisi fulserit annulus ingens. Vir. etiam datiuo coniunxit in undecimo: Dũ troia tentat castra fuge fidens: & cælũ territat armis. Idẽ in nono: Et fidere nocti. Attici dicunt προ ολιγου και μικρο προσθεν. Nos quoq; ante paulũ: & paulo ante: quõ & post paulũ & paulo post. μετα μικρον ηλθεν. μικρω υστερον. Plato. G. Cicero in. ii. inuecti. Et uoces paulo ante exaudire potuisti. Similiter Attici μικρω προσθεν ηλθεν: quõ & nos μετα μικρον. Horatius: Illã post paulũ. sed multo. Attici: ολιγας ημερας ολην την νυκτα φροντιζω. Similiter nos. Aristoph. τοσουσδε εν γαστρος πραττω αντι του διαστος ωνδε: Virgi. in primo: Vna cum gente tot annos bella gero. Idem in eodẽ: Tu faciẽ illius noctẽ nõ amplius unã Falle dolo. Idẽ in. iii. æneidos. Tres adeo ĩcertos cæca caligine soles Erram⁹ pelago totidẽ sine sydere noctes: ολιγου δεοντος. μυριας υπηρχε. Nos paulominus mille. ολιγοις δεοι ελθε

νυν ουν ολην. nũc igitur totã noctẽ cogito uiam inquit Aristote. quo circa ad declarationem sequentium aduertere ẽ quoties temporis demõstratur continuatio uti solere auctores accusatiuo casu uero ubi intermissio auferendi. istec tamẽ auctoritate confundũtur. noctem non amplius unam. Falle dolo: & noctes atq; dies: & alia plurima eiusmodi exẽpla inuenias.

¶ Finis sectidi uoluminis.

καὶ ὀλίγων. Terẽ. in and. Sosia ades dum paucis te uolo χορῳδίας ὑπόσχομενος. Iuuena-
lis in .ii. Fidibus ꝓmittere. Et Teren. in eunucho: Fidibus scire ὀλυμπίου Δεοῦς. Virgil. in
sexto: Dii cuius iurare timẽt: & fallere numẽ. Idẽ in eodẽ: maria aspera iuro. Nec mirũ cum etiã
passiuũ habeat. Vnde Lucanus in .v. Et læte iurant aues bubone sinistro. Homerus. G. Menã
der. G. Idẽ in mysogino. G. Terẽ. in phor. En unq̃ iniuriarũ audisti mihi scriptã dicã. Et Luca-
nus in sexto. Effera dãnarat nimiæ pietatis ericto. Attici ὁμοίως γενήσεσθω. Virgi. in bucol.
Vrbem quã dicũt romã melibœe putaui Stultus ego huic nostræ similẽ. Terẽ. in eunu. Quid
multa tibi dicã? domini similis es. Attici τῶν πρὶν πραγμάτων ἐληλάθων. O socii neq; enim
ignari sumus ante malorũ: idest illorum quæ ꝑtulimus mala. Et nota q̃ ex huiuscemodi stru-
ctura græca frequenter latini: ac & atq; in significatiõe similitudinis accipiunt: ut similis est hæc
oĩo: atq; ãi. Vir. in .iii. æne. Haud secus ac iussi faciũt. Terẽ. i and. Ita tũ discedo ab illo: ut qui se
neget filiã daturũ. i. ut ab huiuscemodi hoĩe qualis est qui filiã negat. Facio atq; feci ante: pro si-
cut ante feci. Attici ὥσπερ ὡς ποίῳ τρόπῳ ποίαν τρόπον οἷον τρόπον. Nos quẽadmodũ
& quõ. κάρπουμαι τὴν ἡδονήν. Virgilius in septimo: Fruiturq; deorũ Colloquio. Iuuenalis in
primo: Exul ab octaua marius bibit: & fruitur diis iratis: at tu uictrix ꝓuincia plores. Similiter
potior illius rei: & illa re: & illã rem. Cice. in .ii. inuecti. Rerũ potiri uolũt. Terẽ. in adel. Ille alter
sine labore patria potitur cõmoda. Idẽ in eodẽ. Miseriã oẽm capio. hic potit᷑ gaudia. Salu. in iu-
gurthino: Priusq̃ legatos conueniret adherbalis potiret᷑. Vir. in primo. Egressi optata potiũtur
troes arena. Illi ὅσημέραι καὶ ὅσαι ἡμέραι. Hinc romani quottidie uel cottidie: pro quot dies:
& quotãnis pro quotquot erũt anni. Attici. μακρῷ χρόνῳ: ἱκανὸν χρόνον. Nos longo tẽpore
ὀσφραίνητι καὶ ὀσφραίνομαι τοῦ ψύχους. Nos quoq; olfacio illã rẽ. Teren. in adel. Sine rẽ
illum: ac non sex totis mensibus prius olfecissem q̃ ille qcq̃ cœperet. Odoror quoq; accusatiuo
cõiungit᷑. Luca. in .vii. Motũq; cadauere cælum Odorati pholone liquere leones. Attici. λέγοιμαν. De futuro dicit. λέξοιμαν. etiam de præterito κτείνει μεχρυσου. Et iterũ antiquiores ta
men ἀρξοίμην. de præterito dicunt ἀρξάμην. Huiuscemodi sensu romani solent. G. nõ solum
præteritis iperfectis: sed etiã pręteritis pfectis uti. pro præsentibus uel futuris: tã subiunctiuis q̃
indicatiuis. Virg. in primo æneí. Certe hinc romanos olim uoluẽtibus annis Hinc fore ducto-
res reuocato a sanguine teucri: Qui mare: qui terras omni ditione tenerent Pollicitus: tenerent
ἀρτίτου κασσφολιο. Idẽ in eodẽ. Cũ uenit aulæis iam se regina supbis Aurea cõposuit spõda. Ci-
cero iuectiuarũ. i. Nõ. n. illud pero quod soleo: cũ uehementius contendi ipetrare reus: ut absol
uatur. Et Terẽ. i eunucho: Quæ uera audiui taceo: & cõtineo optime audiui pro audiã: uel au-
diuerim. Terẽ. in and. Sed siquid tibi narrare occepi continuo dari tibi uerba censes: occepi pro
occipiã uel occeperim: Attici ὅτι πλεῖστον δύνασαι. Similiter nostri. Teren. in eunu. Munus
nostrorũ ornato uerbis qđ poteris. pro ut poteris: & istum æmulũ quod poteris ab ea pellito:
quod poteris: pro ut poteris: quãtũ poteris τί μοι γένοιτο. Huic simile est illud Terẽtianũ in
and. Quid me fiat ꝓ in me fiat. Attici ὁ γε μάλιστα. Nostri cũ maxime pro ἐπὶ μάλιστα. freq̃ẽ
ter ponũt. Plato i eodẽ. G. Similiter Vir. in .i. æne. Quã Iuno fert᷑ terris magis oĩbus unã Post
habita coluisse samo. Attici τούνεκα accipiũt παραπληρωματικά. Nostri quoq; frequenter er-
go repletiui loco accipiunt. Terẽ. in and. mihi ne? tibi ergo οὐδείς λέγει τοῦτο λέγει τοῦτο
οὐδείς. ꝓ eodẽ ponunt attici ex superuacuo duplicãtes abnegationẽ. Terẽ. in phor. Nõ sic fu-
turũ est. Luca. in .i. Aut hic erat ait nulla sine lege p æuũ Mũdus. Terẽ. in eunu. Nil minus pro
minime. G. Terẽ. in and. Quid nos quo pacto hic? satin recte? nos ne? sicut q̃mus: aiunt: quan
do ut uolumus: nõ licet. Idẽ in eunu. Nũc ergo eã mihi phedria multæ sunt causæ: quãobrẽ cu-
piã abducere. frequẽtissime tamẽ sunt huiuscemodi figuræ qbus aduerbia noĩbus: uel pticipiis:
uel pronoĩbus reddũt: & maxime localia. Vir. Arma uirũq; cano. Vnde latinũ ꝓ ex quo cano.
Attici. ὡς ᾔδεσαν ἡ σᾶν καὶ τοῦτο ἔπειτον ὡς ἠξίωσαν ut rogauerint talis iunctura frequens
est apud nos. Quotiens ut ꝓ causali coniunctione positũ præterito subiunctiui copulatur; uel

etiã præsenti uel futuro quando loco ὅτι.i.quod ponit̃.Cice.in.vii.uertinarũ:Primũ ut iudicis qui decẽ laudatores dare nõ põt honestius ei nullũ daret:q̃ illũ quasi legittimũ numerũ cõsuetudinis nõ expleret. Attici.οὐ μὴν οὐκ ἔλαττον.Romani non minus:non parũ:nihilominus.Illi τὴν ἡγεμονείαν οὐκ ἀπρακτότατον ἀνδρὶ παρέδωκαν.Cice.uertinarũ primo.Ad hominem non inertissimum.Attici οὐχ ἥττον:pro similiter:& pro magis.Nostri quoq; non minus:non secus.Vir.in.iii.Non secus ac iussi faciunt.Idẽ in.iii.Nõ segnior pro similis.ἐναργὴ in principio οὐδεὶς Σωκράτους ἧττον ἀμαθὴς ἐγένετο.Teren.in eunu.Hoc nemo fuit minus ineptus pro magis prudens.Illi οὐδὲ τότε μὲ ἀπολείψειν ἔφη.nos nunq̃ ἡ μὲν οὐχὶ γίνεται Nũ quoque freq̃uẽter duplici abnegatione utunt̃ pro simplici.G.ut nihilominus pro non.& recuso nõ faciã:pro recuso facere.ἀπαγορεύω μὴ λέγω καὶ ἀπαγορεύω λέγειν.In sequentibus uero οὐ χόλος ἐλεῖν οὐσ ηπαλας μακά τεφλεξε.Hæc autẽ figura solet fieri:ut abũdante abnegatiõe uel deficiente a cõi subaudiẽda.Vir.in.iii.æneι.Non tibi troia Externũ tulit:aut cruor hic de stipite manat.pro neq; cruor.Idẽ in.ix.Nõ hic atridæ:nec fandi fictor ulysses Bene dixisset:tamen nec pro nec ponemus:uel & aut nec nõ etiã.Et Luca.in.iiii.Quippe ubi non sonipes motus clangore tubarũ Saxa quatit pulsu rigidos uexãtia frenos Ora terẽs spargitq; iubas:& subrigit aures:Incertoq; pedũ pugnat nõ stare tumultu.Hic eni ecõtrario:& rursus οὐ τέκνος ἐποίησεν αὐτός τε.Isq; atq; & pro nec posuit:& ad oĩa nõ in principio positũ a cõmuni accipit̃.Idẽ in eodem:Fluuios nõ ille cruoris:Membrorũq; uidet lapsus.μετὰ τὴν δυσχίαν οἱ οἰκεῖοι οὐδὲν μου ὑπολοιπουντεν ἤτι ἐδωκαν.Salu.in catilinario.Postq̃ uictoriã sunt adepti:nihil reliqui facere uictis.Illi ὀφείλω σοι δηνάριον καὶ ὀφείλω λέγειν τἀληθές.Et nos:debet mihi ille usuram:& debet illã rẽ facere.Nam infinitis uerborum tam illi q̃ nos frequẽter utimur loco nominum:& illi qdẽ pro omni casu nos aũt pro noĩatiuo uel accusatiuo:ut Persius:Sed pulchrũ est digito mõstrari:& dicier hic est.Idẽ:Euge tuũ & belle.Luca.in.iiii.Victurosq; dei celãt.ut uiuere durẽt.Fœlix esse mori.loco eni genitiui:uel datiui:uel ablatiui:& accusatiui:cũ præpositione gerũdiis uel supinis utimur:de quibus de uerbo tractãtes sufficiẽter docuimus.Attici συγκρίνω Ἀριστοτέλη Πλάτωνι καὶ μετὰ τὸν Πλάτωνος.Demosthenes pro Cresiphonte.G Romani quoq; cõparo tibi illũ:& recũ.Cice.p deiotaro:Et si iniqui castorẽ cũ dño confero πανταχῆ tam in loco q̃ per oẽs partes significãt.Demosthenes philip.iiii.G.ad locũ Demosthenes.G.qd est ĩ loco.Nos omnifatiã qdam:pro p oẽs ponimus:ubiq; autẽ ĩ loco:& undiq; de loco:& quo uel ad locũ ἡ ἡλικία τοῖς πᾶσι τρίβεται.Similiter nos.Virg.in.iiii.Omne æuũ ferro teritur.Illi ἐπέχω σε μαινόμενον καὶ μαίνεσθαι καὶ ἐπέχω σε μαινόμενον.Et nostri compesco illũ insanientẽ:& ĩsanire:& ne insaniat.παρὰ apud illos genitiuo:& actõ:& datiuo adiungit̃:& apud nos præter actõ cõiungit̃ & ablatiuo:tamen quãdo p fine accipit̃:ut Salu.ĩ catili.Præter rerũ capitaliũ cõdẽnatis:p sine cõdẽnatis:& tenus tã ablatiuo q̃ gtõ:ut pubetenus.Virg.in.iii.Pubetenus postrema imani corpore pistris.Idẽ in.iii.geor.Et crutũ tenus a mẽto palearia pendent.secũdũ græcos dicit Attici τεθνηκεν Ἀριστοφάνης ἀντὶ πατρίς Ἀθηναίησαν.Similiter nostri Salu.in catili.Neq; tamen Antonius pcul aberat:utpote qui magno exercitu locis æquioribus expeditos in fuga sequeret̃:hinc uidet̃ etiam illud dignus patriis:q̃ lætior cẽt ĩperiis.Et cui pater aut mezẽtius esset.Virg.Attici συγχωρῶ σοι τοῦ ἁμαρτήματος καὶ τὸ ἁμάρτημα.Latinorum quoq; auctores.Concedo tibi illius rei:& illã rẽ.Luc.in.i.Tibi numine ab omni cedet̃:iurisq; tui natura relinquet Quis deus cẽ uelis Attici φέρουσι Xenophõ.G.Liuius in.xxv.ab urbe cõdita:Qui Põpeiũ morbũ excusasse ferunt:ne cũ interesset deditioni animos numãtinorũ irritaret:Attici παρ' ἐμοὶ pro ἐπ' ἐμοὶ ἐν ἐμοί:quõ & nos apud te Aristophanes παρὲ μαι βοσκεσκόρακας πλοῦτος παρὰ σοί.Illi φέρεται Ἀλέξανδρου περί.Virg.in.i.Quam Iuno fert̃ terris magis oĩbus unã Posthabita coluisse samo.περὶ apud illos & praponit̃ & postponitur:& diuersas hẽt significationes:quõ & apud nos de:& præ:& pro:& plæræq; præpositiones.Herodotus historiarũ primo.G.Virg.in.iiii.Te pp̃ter libycæ gẽtes:numadũq; tyrãni Odere:

& qua de re: pro de qua re. Terē.in and. Idē I pi æ sequar pro præ i. Attici. περὶ ὅτου μάστιγα ταφονῶ σου. Nostri despicio: cōtēno: sperno illū ad accusatiuū solū. Illi πιστεύω σοι καὶ ὑπὸ σου πιστεύομαι. Nos quoq; credo tibi: & credor a te. Attici πειρῶμαι τῶν πατῶν καὶ πειρῶ τῆς δὲ. Aristophanes ὅταν μὲν αὐτὰς τίς πένης πειρῶν τυχῇ. Latini ad accusatiuū solum Virg. in. ii. Aut terebrate cauas uteri & tēptare latebras. Expertus tū & illā rē: & illius rei. Vir. i. xi. Sexcētos illi dederat populonia mater Expres belli iuuenes: ast iulla trecētos: sed magis no mēē. Attici ἀπέχει σταδίων τῆς πόλεως καὶ σταδίω. Lycurgus. G. Hīc nři uigiti pastus: & uiginti passibus aberat. Attici πεποιήκασεαί εἰ καλῶς καὶ δεδώκας οἱ αεἰ. Terē. similiter ī an. Siue te hæc solū semper fecit maximū. Illi ἐγνωδήτω τε ἠδικημένος καὶ ἐὰν γνοι δικηθαι. Huic simile. Virg. in. ii. Sēsit medios illapsus in hostes: p illapsum se esse. Illi δειλὸς ἐν τοῖς πρακτέοις ἐστὶ καὶ πράττειν. Similiter nos trepidus est ad faciēdū: & trepidus est facere. Vir. in buc. Cur nō mopse boni quoni ī cōuenimus ambo: Tu calamos īflare leues ego dicere uersus pro boni ad calamos inflādos: & ad dicēdos uersus. Attici ἀμπέχεται τριβώνιον ἐκεῖνος κυκλῶ ἀλφιτοῖς τὴν καρδοπον. Et nostri circūdare illi casibus: & circūdare illi casus: quō tot uoluere casus: & tot uolui casibus. Virg. in. i. Quid ue dolēs regina deū tot uoluere casus. Idē i eodē. Argētū pariusue lapis circūdatᶜ auro. Similiter īduo te ueste: & īduo tibi uestē. Vir. in xi. Harū unā iuēni supremū mœstus honorē Induit. Idē in. x. An sese mucronē ob tantū dedecus amens induat ποιῆσαι apud græcos infinitū grauatᶜ. Interrogatiuū circūflectitᶜ. Similiter apud nos q̄ & quo. Attici πιστεύω σου μοι τοῦτο ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ. Sed hoc sine prosis eē uidetᶜ. Ad uerbū enī sequēs accusatiuo usus est, datiuo aūt & actō simul frequētr iūgit credo uerbū. Terē. in adel. Quod credas: aut cui credas. Idē in and. Credo tibi hoc nunc? Attici πλέον τριῶν ἐτῶν καὶ τρία ἔτη τοῦτο ἐγίνετο. Nos quoq; plus tres dies: & plus tribus diebus. Plato. G. similiter. G. quoq; πλέον ἡμερῶν τριάκοντα καὶ πλέον ἢ τριάκοντα ἡμέρας. Nostri quoq; hac cōstructiōe ad oēs casus utuntᶜ. Terē. in eunu. Nos plus triduū. Virg. in. i. Noctē nō amplius unā Falle dolo. Luca. in. vii. Plus est q̄ uita salusq;. Quod perit. Cice. in frumentaria. Plus dimidio φοσίτη. Hoc attici cōstituūt omni cū casu absq; uocatiuo. quō & nostri nisi & dūtaxat: ut nisi ille dicat: nisi illius iussu: nisi ille cōgrue: nisi illū doceā: nisi illo pręsente ποι. Græci frequēter in locū ποῖ in loco. Home. Romani tantū. G. quo ad locū: ubi in loco. Attici. πολὺ μᾶλλον καὶ πολλῷ. Nostri ad ablatiuū. multo magis: & multo maxime. Salu in catilina. Ea tēpestate mihi īperiū populi Ro. multo maxime miserabile uisum ē. Attici ζῶ ζωὴν ἀθλίαν. Similiter δουλεύω δουλείαν. Et nostri sciuitutē seruiūt. Ter. Catilinā eadē canis. Illi πολὺν χρόνον καὶ πολλῷ καὶ διὰ πολλοῦ Romani multū tempus & multo tpe. Virg. in. vi. Nec plura his: ille admirās uenerabile donū Fatalis uirgæ lōgo post tpe uisum. Terē. i eunu. Liquet mihi deierare his mensibus sex. septē prorsus nō uidisse, pximis. Vir. in. i. Iouisq; & soror & coniunx una cū gēte tot annos Bella gero μάχου μαισοι. Nos quoq; pugnat mihi & ad me. Similiter certat: & huiuscemodi alia & mecū. Vir. Vna cū gente tot annos Bella gero. Illi φροντίζω τῆς πόλεως: ἐπὶ τῇ πόλει. Nostri quoq; faciens curā urbis: & super urbe. Attici, ἐπεὶς βάδισον εἰς τὴν θάλασσαν. Et nostri adeo urbē & in urbē. Vir. in. ii. Migdonides illis ad troiā forte diebus Venerat. Idē in buc. Quo te mœri pedes: an quo uia ducit in urbem? δέομαι χρημάτων. Nos eget uerbū tā gtō q̄ abltō cōiungimus. Egeo illius rei & illa re. Illi πῶν ad locū & nos quo. Illi ἀθήνησι καὶ ἐν ἀθήναις: pro his genitiuis si primæ sint: uel secundæ noīa urbium: sin tertiæ ablatiuis utimur: & semp in pluralibꝰ: ut romæ tyri: carthagine: athenis. Attici πότερον: & singulari & ēt plurali numero adiūgūt. Nos uero utrū utriq; numero adiungimus. utrū bonæ sūt hæ res: an illa. Attici γυμνὸς τὴν κεφαλὴν ἐπεὶς ἔβαινεν. Vi. Nuda genu: nudoq; sinus collecta fluentes. ἐπιγελῶ τούτοις ἐμπαίζω σε καὶ σοὶ καταγελῶ σου καὶ σε ἐνεπαίζων αὐτοῦ. Terē. in eunu. Habui scortū: cœpit id alludere: & me irridere. Virg. tamē in. i. Certātq; illudere capto. Similiter artideo tibi: pro irrideo. Ter. ī eunu. Sed his ultro artideo. Attici προσερωντου

τὸν δῖος ἔσοιτο. Vir. in. i. Et alto ꝓspiciēs. Idē in. vi. Prospexi Italiā summa sublimis ab unda.
Terē. in heautō. Quicqd ego huius feci tibi prospexi & stultitiæ tuæ. Attici πλεῖονες ἀνθρώπ-
οι τοῦτο λέγουσιν ἄνθρωποι. Terē. in and. Quod plærique omnes faciūt adolescentuli ὑπερέ-
χουσιν καὶ ὑπερέχει ἡ κεφαλὴ τὴν χεῖρα. Nos quoque præsto tibi & te. Vir. i. xii. Ibo aīs contra
uel magnū pstet achillē. Terē. i eunu. Dii imortales hoi hō qd pstat. Stulto itelligēs qd iterest.
Illi dicūt κήδεσθαί σοι καὶ σοί. Cognati: uel affines: uel frēs: uel amici uel inimici horū his. Sic
& similia oia. Illi εὐχαριστῶ γένοιτο σοι τοῦ καλοῦ τούτου. Frequenter & nostri huiusce-
modi utunt̄ figura: ut gtōs ponāt pro ntis. Cic. uerrinarū: Ita mihi deos uelim ꝓpitios: ut cū il-
lius mihi tpis uenit in mētē: quo die citato i eo mihi dicēdū fit: nō solū cōmoueor aīo: sed ēt cor-
pore phoresco. Idē in. vii. Cū mihi tyndaridani illius uenit in mētē cū segest i: tū iuta simul ciui-
tatū atque officia considero. Attici προσήκει μοι πολυπραγμονεῖν τοῦτο. Teren. in eunu. Et
adeo ad te attinet hāc oēm rē. Nri frequētius attines ad illum & illi. Attici ἀγαπῶν τῆς παρ-
θένου καὶ ἀγαπῶν τὴν παρθένον. Romani quoque fugitās: amās: patiēs: & multa similia tā ge-
nitiuo q̄ actō adiūgūt. Sed actō iūcta participia: gtō noiā sūt. Plato. in lyside dixit. i.
clemēter ꝓ nō nimiū. Hinc Salu. i iugur. Sed his rumor clemēs erat: ꝓ nō nimius εἰς ἔρχεται
τὴν πολλὴν ὁ τόπος. Euripides. μόνον δέ σου ἡ τέκνοισιν εἰς ἄγει δόμους. Teren. in andria.
Adeō ad eū. Vir. i. x. Regē adit: & regi mēorat nomēque genusque. Idē i geor. Adit oppida pastor
εἰς ἢ λέγει τὴν οἰκείαν ὁ κλέπτης. Chresthōenes. Terē. i phor. Adi magistratus. Atti-
ci ἱκετεύω λίσσομαι σε πρὸς θεῶν. Vir. in. vi. Suposque præcati trinacrii: teucrique uiri. Teren. in
and. Huic supplicabo: amorē huic narrabo meū. πρὼς καλῶς καὶ πρὸς ἔρωτα τοῦτον. Virg.
in. vi. Extremū fato qd̄ te alloquor hoc ē. Idē in. ii. Affaturque deos: & sanctū sydus adorat. Atti-
ci τῷ βασιλεῖ δεδεμένοι πρὸς ἐχώντων. Romani quoque oblati sunt uobis & ad uos. Attici
προλαμβάνοσε καὶ προλαμβάνω σου. Nā πρὸ præpositio tā actō q̄ gtō cōiūgitur: sed in di-
uersa significatione: qd̄ nos in multis facimus præpōnibus: ut ī sub: sup: & subter: de qbus suffi-
cienter donatus docet. Præter aūt qn̄ loco fine accipit̄: ablatiuo cōiungit̄: ut Salu. i cati. Præter
rerū capitaliū cōdēnatis. Nā alias actūm seqt̄. Tenus quoque qd̄ apud græcos aduerbiū ē: sicut
& sine: & multa alia q̄ a nris īter præpōnes ponunt̄: tā abltō q̄ gtō sociat̄ secūdū græcos. Vir. in
iii. Pube tenus postrema imani corpe pistris. Idē in. iii. geor. Et crurū tenus a mēto palearia pen-
dēt. Idē in. x. Cui laterū tenus hispida nāti. Frōs hoiem præfert. hoc aūt ostendimus secūdū græ-
cos. Nā apud latios nulla præpositio: nec aduerbiū præpōnū causaliū: nisi actō uel abltō coniun-
git̄. Attici εἰσόμαι τούτο τὸ γὰρ τοῦ γένοιτο νῦν Cice. uerri. i. Cū illius tpibus mihi uenit in mē-
tem Illi ἐπὶ τοῦ τοῖς γελᾶν καὶ ἐπιγελᾶν σοι σε. Terē. in eunu. His ego non pato me ut ri-
deant: sed his ultro arrideo. Idē i adel. Rideo hunc. idē in eadē: Nulli lædere hos arridere oibus.
Idē i eunu. Cœpit ad id alludere: & me irridere. Attici προκρίνω σε ἄριστον εἶναι πάντων τῶν ἐ-
μῶν ἑταίρων. Nostri quoque huiuscemodi locutionib9 utunt̄: ut præpono hūc optimū esse ami-
corū. Illi λατεύουσι τῆς κτίσει ἠοικοῦσι τὴν μεσοποταμίαν. Nostri quoque accolunt fluuiū &
fluuio: ἀποβλέπω καὶ ἐπιβλέπω τὸν βουνόν. Sic nostri. Cice. uerri. Et aspexit me illis qdem
oculis. Vir. i. i. Aspice bis senos lætātes agmine cygnos. Attici ἐναντίον ἐσοῦ καὶ ἐνώπιον σαν.
Teren. in phor. Nāque iscitia est aduersum stimulos calces. παρεκαθήμην τῷ θεῷ. Iuuena. in. iiii.
Spectētiuuenes quos clamor & audax Spōsio. quos cultæ decet astedisse puellæ. Illi πρῶτον
μὲν οὖν δεύτερον δὲ εἶτα μὲν ἔπειτα δέ. Nostri uero primo uel primum qdē: deīde uero: uel
post uero: uel nunc uero: uel secūdo: aut secundū uero συστρέφω τὴν διάνοιαν καὶ ἀναπολῶ
τὸν νοῦν. Terē. in and. Nūc quā rē uitio dēt q̄so animū aduertite. Idē in eunu. Aduerti hercle
animū. Virg. in. vi. Cærulea aduertit puppē: ripæque propinquat. ἐπερειδόμενος τῇ βακτηρίᾳ
ἐπιβαίνει ὁ ἀσθενῶν. Virg. in. x. Impressoque genu nitēs terræ applicat ipsum. Attici ἐν μέρει
πρὸς μέρος καὶ ἐκ μέρους. Nri quoque ad partem: & in parte: & ex parte. Illi τοῦτο μόνον δι-
δοσθαι οἱ ἐνόμισεν ἔργον. Teren. in and. Id sibi negocii credidit solū dari. G. Huic simile est

illud uirgilianũ. Dixerat: & gẽua ãplexus genibusq́ uolutãs Hærebat κατη αοσ ἐω ενετο το γνωπην κατατοσ ον θελημα. Demosthenes. G. hoc ẽ q𝑑 dicimus secũdũ uoluntatẽ uestram & fm uos. Luca. in. vii. Secũdũ emathiã his tãta dat: Attici βουλευο μαι προβεπωσε και σοι καὶ προνοω. Quõ & apud nos cõsulo & ꝓuideo ꝓspicio tam dtõ q̃ actõ cõiũgũt: sed dtõ ꝓui dẽtiã significat. Illi πατροθεν και μητροθεν βαρβαροσ εςι και εκ τα πατροσ και αυτοσ βαρβα ροσ. Nos patre & a matre atheniẽsis ẽ. Attici προσ σου λάμβανω το δε αντι του παρα σου. Romani quoq; apud arbitriũ & ad troiã: tñ ꝓ apud troiã. Vir. i. i. Prĩa q𝑑 ad troiã p charis gesserat argis. ὑπονοω ταιερα κεκλεισμενα γουνει ναι. Freq̃ntissime nr̃i quoq; pticipia p isinitis: ut audio iterfectũ: mortuũ cæsum. & similia. i qbus oĩbus subaudit ẽẽ. Iuue. Inopituros audio multos. ωσ τεθλιγειν περι κοπτ: ιν γεωργε. Salu. in cati. Et populis lætari: & merito dicere fieri. Attici ςεφανου ται κοτινω ςεφανω και ςεφανωσ αδενοσ καλαμω δευκω. Et rõani coronat illã rẽ & illa re: quõ ẽt iduit. Hora. i corõari olympia. Vir. i. yiii. Induit albos cũ uitta crines. Idẽ i. x. An sese mucronẽ ob tm̃ dedecus amẽs Induat. Prepositio apud illos frequẽter abundat. Et deficit συνα ποσανου μαισθησοι. Demosthe. G. Et nr̃i cõuenit mecũ tecũ. Aristopha. aũt. ειπει μηνεκει ουνεκ τρακηλιωθη πεσων. deest. n. κατα. Home. G. Nr̃i quoq; utraq; figura utũtur. Vir. i. ix. Tũ demũ pceps saltu sese oĩbus armis In fluuiũ dedit: deest cũ. Attici μηδενι και συγγνωσι. i. nemini dat ueniã. Demosthe. G. Salu. i iugur. Hoĩs ueteris prosapię multaꝝ imaginũ nullius stipẽdii. Freq̃ntius tñ in huiuscemõi sensu romani abltõ utũt. Terẽ. i and. Ibi unam aspicio adolescentulã forma bona fortassis: ac uultu sosia adeo modesto: adeo uenusto: ut nihil supra. Cic. i philip. cõtra Antoniũ: Tu nec soluẽdo eras. i. soluere debita nõ poteras. Illi σωφρονω εμαυτω ενδαι μονουντι και ειδαι μονων. Nr̃i iueniunt hac forma sępe usi: cõscius sum mihi benefaciẽti: & bñfactis: quõ dicius: nomẽ ẽ mihi iul9 & iuli & iulo & iulũ. Vir. i. iii. Sensit medios illapsus i hostes. illi κλεψασ των θεων ται ερα και του σθενο. Et nr̃i depilat9 deos decimas: & deoꝝ decumas. Attici αισθανο μαι ο δησκαλισ εσαλλο τρια τραπεζι. Nr̃i actõ. Sẽtio illã rẽ. αγνο ει την αμάρτιαν. Similiter latini: ignoscit culpã. G. Et magis fœinũ ipse fœtus ẽ. Quõ apud nos: hic & hæc stirps & finis silex: & multa similia. Herodo. i. iii. G. i. obiit uel mortuus ẽ a suis! Attici τουτο τουτο τουτ εςεκεινο. Nr̃i quoq; idem hic illud ẽ. Iu. i. ii. Implet & ad mœchos dat eisdẽ ferre cinædis εασατω εγω και απολει λιωεγω και σε. Quõ & latini sæpe & eadẽ uerba diuersis ꝓferũt significatõib9: ut ruo absolutũ & actiuũ. Vir. i. yiii. Ruit oĩs i urbe Pastorum & acie nũer9: hic. n. ẽ absolutũ. In prĩo ãt actiue ptulit. Incubuere mari totũq; a sedib9 imis Vna eurusq; notusq; ruũt. Similiter moror tã absoluta q̃ actiua significatiõe ponit. Vir. i. i. Hũc phœnissa tenet dido blãdisq; morat Vocib9. Iu. i. iii. Morãtur pauci ridiculũ & fugiẽtẽ ex orbe pudorẽ: hoc i actiua significatõe. Vir. i. iii. Quid moror an mea pygmaliõ dũ mœnia frĩ Destruit. Illi νοσ μοι εςι καί εςι μοι υιοσ καλοσ. Similiter ẽt nos dicius argumẽtũ huius rei & huic rei est illud: quõ dicius pr̃ huius ẽ & huic ille. Vir. i. ix. Huic mõstro Vulcanus erat pr̃. Attici εν τοσου τω δε: quõ & nr̃i: iterea dũ. Vir. i. iii. geor. Sed fugit iterea fugit irreparabile tẽpus. Singula dũ capiti circũuectamur amore. Idẽ i eodẽ: Interea supat gręgibus dũ læta iuuẽtus. Norãdũ ergo q̃ quõ apud gręcos εωσ cõiũctũ cũ αν significat μεχρισ αν: sic & apud nos iterea. & G. ẽ & ubi p tñ iueniũt positũ. Vir. i. i. geor. Nec nulla iterea ẽ arata grã terræ: iterea posuit p tñ τον βιον εκτελεσαι. uitã inire. i. mortẽ obire. Attici ο λιν τα νυν τα φροντιζω. Vir. i. i. Noctem nõ ãplius unã Falle dolo. Idẽ i. iii. Noctẽ illã tecti fili9 imania nr̃a Persius. attici νχθιου νιοσ τησ πετρασ. Huic simile ẽ. Vir. Ictũ iã fœd9 p fœderis hostia. Illi νυκτοσ ηλθε και νυκτωρ την ςερμα και προτεραια. nos pridie aduerbialiter dicimus: & postridie: & priore die: tñ & postero re: & postero: & nocte: & supiore. Ci. i. i. iuecti. Quid ꝓxĩa: qd supiore nocte egeris? Illi τοιουτοσ οποσ οσοσ οποιοσ huic simile Iuue. i. iii. Hũc q̃lẽ neq̃o mõstrare: & sentio tñ p talẽ q̃lẽ. Et sciẽdũ q̃ freq̃nter huiuscemõi ꝓnoĩa demõstratiua: & ĩfinita noĩa loco ĩfinitiuoꝝ q̃litatis & q̃titatis iueniũt apud auctores. Demosth. G. Vir. i. ii. Diis aliter uisũ. Illi υπη ηδαν η τραπ

κινέζινεντῶσ χέρσι τὰ κα. Salu. ĩ catili. proch deũ atq̃ hoiũm fidẽ uictoria nobis ĩ manu ẽ. Illi βιάζεται μὲ καὶ βιάζει μὲ ποιοῦμαι το Ἀττικαὶ ποιῶ. Nos multis uerbis tã actiue q̃ passiue uocis similiter ĩ una eadẽq; significatiõe utimur: mereo & mereor: populo & ꝑpulor. nutrio & trior. bello & bellor. Vir. ĩ. ii. geor. Hoc pinguẽ & placitã paci nutritor oliuã: ꝑ nutrito. Idem ĩ. xi. Pictis bellant amazões armis. Illi οἱ μὲν ἄλλη μὲσ οἱ δὲ βάρβαροι οἱ μὲν ἀγαθοὶ οἱ δὲ κακοὶ τούτων: ꝑ quo nr̃i dicũt: qdã boni qdã mali: alii boni alii mali: & hi boni & hi mali. Attici τὺν χλοῦν καὶ σοὶ ὦ ἑταῖρε. Terẽ. ĩ adel. Sed qd ista æschine nr̃a: aut qd nobis cũ illis. Iu. in. iii. Quo mihi te solitũ falsas signare tabellas. Plato. G. nr̃i ĩ utraq; significatiõe actõ utunt. Virg. in. iii. Vltra uix poenas inimico a frẽ recepi. Idẽ ĩ. iii. Nunq̃ oẽs hodie moriemur ĩ ulti. Vidicoquoq; ĩ utraq; significatiõe iuenit tã ꝑ læso q̃ cõtra lædẽtẽ accipiẽdũ. unde uidicta nõ solũ poena: sed ẽt liberatio accipit Persius: Vidicta postq̃ meus a ꝑtore recessi. Vnde & assertio tã a seruitute ĩ libertatẽ q̃ a libertate ĩ seruitiũ trahi significat: qd apud Liuium ĩ multis legimus locis. Attici ἀκοῦεται τισὶ ὑκῶν λαβὲτε τῆσ τοῦτο. Terẽ. ĩ adel. Apite aliqs actutũ hostiũ. Attici τι ex supuacuo adiiciũt. Plato. G. Terẽ. ĩ and. Subtristis uisus ẽ esse aliqd. ὅτου χάριν καὶ τῶν λόγοσ δεῖρο ꝑ cuius cã. Cic. phili. ii. Illud cassianũ cui bono. ĩ. cuius grã: aut ad cuius bonũ. Attici. G. frequẽtissime hac figura utunt nr̃i. Salu. in iugurti. Hoĩes ueteris ꝑsapiæ multarũ imaginũ ac nullius stipẽdii τοῦ ποιεῖν τοῦ φαγεῖν τοῦ λαβεῖν τοῦ λέγειν. Demosthe. τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν. ꝑ hac cõstructiõe. ĩ. ꝑ articulo gti: qd cõiũgunt græci cũ uerbo infinito. nos gerũdiis ĩ di terminãtibus utimur: addẽtes tñ cã uel grã: ut discẽdi cã lego Virgiliũ: & accusandi cã: & defendẽdi ĩ forũ ꝑcedo. Δεῖ ται χρημάτων ὁ δεῖν καὶ δέομαι τροφῆσ. Isocra. G. Nr̃i egeo illius rei: & illã rẽ: & illa re: & supplico tibi: & q̃so te. Teren. ĩ and. Huic supplicabo amorẽ huic narrabo meũ. Ci. ꝑ Roscio. Nã ꝑ deos imortales qd ẽ ĩ hac cã q defensiõis ĩdigeat. Demosth. phili. iiii. καίτοι ἂν τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσει ἑαυτὸν τοῦ στρατηγοῦ ἡγεῖσθαι οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺσ βουλευομένουσ ἡγεῖ. & nr̃i frequenter hac figura utunt: queãdmodũ dicis sic facis ꝑ ut dicis facio. Διὰ τασ ἁμαρτι. ad actũm. Διάσεσ οὐδεισ ἡμῶν βούλεται εὐφημεῖν. Cic. ꝑ liga. Atq; in hoc qd cũ mendacio si uis gloriari ꝑ me licet. τοσοῦτον ὅσον τοσῶ τοῦ δεῖν ἦν ἡ νοχεῖν ὁ δεῖνα τοῦ δεινόσ ὀσομῶσ τε καὶ λέγειν ἅπαντασ q plæriq; dicunt τοσούτῳ διοίσει σ τούτου ταῦ δρασσῶ. Et romani tm̃ quãtũ: & tãto quãto. differt: distat: iterest: ꝑstat. Attici τοσοῦτον ἄπειμι τοῦ κακουργεῖν καὶ τοσοῦτῳ ἀπέχει τοῦ δίκαιοσ εἶναι. Similiter latini tm̃: & tãto defuit inuitis ciuibus aliquid facere. Cice. ꝑ. M. Marcel. Tm̃ abes a ꝑfectione maximorũ operũ: ut fundamenta q̃ cogitas nõdũ ieceris. Illi οὕτωσ μὲν γεννη ὀθεισ χρόνουσ εἴκοσι ταῦδε ἐποίει. Teren. ĩ eunu. Ille alter ad nos uenit annos natus sedecĩ. Illi ἐπαινοσ ἐ ποτε μὲν δία τὸ φιλότι μονεῖν αἱ ποτε δὲ καὶ διὰ τὸ γεραιότατον φαίνεσθαι: ꝑ quo nos. cũ tũ. Ci. ꝑ liga. Cũ ĩ oibus cãis grauioribus Cai Cæsar initio dicẽdi cõmoueri soleã uehemẽtiꝰ q̃ ur: uel usus: uel ętas mea postulare. Tũ ĩ hac cã ita multa me ꝑturbãt ἄρα apud illos supponit τοίνυν ꝑponit. apud nos ãr: & igit: & ergo tã ꝑponunt q̃ supponunt. Attici τῶν πρώην ἀγακῶν ἡλμεμοι εἰσ νοῦν. Oĩa hæc & apud nr̃os iuenis. Vir. in. ix. Nocte sup media tuti sub mr̃ibꝰ agni Balatũ exercẽt. Ci. uer. ĩ. Vatũ illius tp̃is mihi uenit ĩ mẽtẽ. Idẽ de signis. Vẽit. n. mihi fani loci regiõis illius ĩ mentẽ. Attici σὴ μέρον ἡμέρα ἀηριουτρωι τοῦτο οἱ μυμοσά μαματοσ ἄλισ. Nr̃i quoq; aduerbiũ ẽ qñ casuali adiũgunt. Persi. Euge tuũ & belle: nã belle. hoc execute tutũ. Idẽ Hesternũ cras abiit. Vir. mane nouũ & spõte sua. & Luc. ĩ. i. Tu satis ad uires rõana ĩ caria dãdas. Attici δίκην πολεμίω μιδοι σὰν αὐτοὺσ ποιεῖν: Sal. ĩ cati. Cũ domos atq; uillas uideas ĩ modũ urbiũ ædificaras. Thucydi. G. ꝑ nudiustertius. Hic rõani tertiũ & tertio calẽdas: uel nõas: uel idus: uel calẽdarũ: nõarũ: iduũ ꝑ ĩ tertio añ calẽ. uel nõas uel idus. Ci. iue. ĩ. Mẽinisti ne me añ diẽ. xii. calẽ. nouẽbriũ dicere ĩ senatu fore armis certo die: q dies futurus eẽt añ diẽ. yi. calẽ. nouẽbriũ. ꝑ idẽ sextũ calẽ. nouẽbriũ. añ frequentius tñ actõ adiungit: & ꝑ eclipsim ꝑpõnis. Attici πείθομαι σοὶ ὑπακούσου τυπόσασθαι μαίσοι. Hĩc romani obedio tibi: & ausculto tibi, Salu. in catili, Quæ natura ꝑna: atq; uentri obedien-

tia finxit: ꝓ ob audiẽtia. Teren. ĩ and. Pãphilũ ne adiutẽ an auscultẽ seni. Attici πειθομενος τῳ πατρι ειμι σοι υπηκοως. Hinc romani dicunt audiẽs tibi sum. Attici υπερ σου αν τι ρεσοι. accipiunt: sicut & nos sup ꝓ de Demosthenes philip. iii. G. Vi. in. i. multa sup priamo rogitãs sup hectore multa. Attici ημισει. Hĩc romani: Dimidio supat. Iuue. in. y. Partes quod uẽdere possis Pluris dimidio. Similiter præstat ꝓ supat. Virg. in. xii. Ibo ais: uel magnũ cõtra præstaret achillẽ: ꝓ supet. Idẽ ĩ. i. Gradiẽsq; deas supeminet oẽs. Illi. περιοπτομαι τον ασθενουντα αποδοκιμαζω τοδε τι. Rõani ad actũm despicio & cõtẽno: & aspnor illũ. προβλεπειν απο ρᾳν επιβλεπειν τοδε. Cice. pro Milone: Et aspexit me illis qdẽ oculis. qbus tũ cũ oibus oia minabat. Vir. in. i. Et alto ꝓspiciens sũma placidũ caput extulit unda. Illi υποτουδεου υποδευδρω ηπο τον στρατηγος. Hinc sub apud nos actõ & abltõ adiũgit. gtõ eni ꝑpositio apud latinos ꝑponi nõ põt sepatim. Virg. in. ii. postesq; sub ipsos nitunt gradibus. Idẽ. in. yiii. Subte tollerare magistro Militiã. Sub oculis quoq; dicimus pro ante oculos. Attici ανεχομαι σε λοιδορειν και λοιδρουντος. Sic & nos patimur illũ facere hoc: & hoc faciẽtẽ: & hoc faciẽte. Illi αρτι παρω ην. dicũt q pauloãte uel mox fuit. Et ex hoc romani euestigio dixerũt: uel q stãs aliqs ĩ eodẽ uestigio facit. unde statim quoq; dr: uel quãtũ tẽpus ẽ in uno uestigio faciẽdo: qd est breuissimũ. Cice. in. i. uerri. Euestigio quasi qnodã circa eo poculo factus est uerres redut ad se: atque ad mores suos. Illi υπερκαρπου ηι οησι και επι των ωμον. Sic & similia dicunt. Vir. in. yi. Gẽma sup arbore sidũt. Et frõde sup uiridi sunt nobis mitia poma. Idẽ. in. i. ænei. Fama sup æthera notus. Attici επικρωνδυ ησαη ητουν επι τωηη μερων τουκρονου. nõaddẽtes diem: hoc & nri est qñ faciũt. Demosthenes ꝓ Ctesiphonte. G. Idẽ in philip. G. υποτηκεφο υσιαν αυτου υπαρχει. Et nri sub ĩperio suo: & sub ĩperiũ suũ facit gẽtes. Attici υπομενω και υποφερω. Et latini sustinebant. Illi υπολαμβανω: ꝓ respondeo ο δε υπολαβων εφη τα δε η γονη απολογουμενος. Plato in ꝓtagora. G. Hinc Virg. in. yi. Suspicit anchises: atq; ordine singula pandit ꝓ respõdit ad iterrogationẽ æneæ. Inueniunt & nostri abũdãtia utẽtes: ut loqr edicẽs & stude ꝑperans: & similia. Attici ορων μασ μεταμελεσθαι και μεταμελομενος. Hac figura frequẽtissime quoq; romani utunt: ut ĩfinita uerba ꝓ pticipiis ponãt: ut Teren. ĩ adel. Video sape: ĩ loco amare ĩter se. ηητον απολλω μα την αφροδιτην. Latini plærũq; utunt actõ ĩ huiuscemõi iteriectiõibus: proch deũ fidẽ. Teren. in phor. Proch deũ ĩmortaliũ fidẽ: negat phaniũ esse hãc sibi cognatã demipho. Et ad ntũm tñ solet ꝓferri: ut idẽ ĩ adel. Proch dii ĩmortales facinus ĩdignũ geta qd narras. Attici συλλεγει φθονον μοι ο βασκανος. Et nos ĩuidiã mihi colligit. επιτρεπω τοι χαιρειν και χρηματα. Iuue. in. i. Audenti sese ĩdulsisse tribuno εχω σκηπτρου και φερω κμιζω τοδε. Vir. in. yii. de thyara & sceptro. Hoc priami gestamen erat cũ iura uocatis. Idẽ ĩ. i. Virgibus tyriis mos est gestare pharetrã. Idẽ in codẽ. Præterea sceptrũ ilione: qd gesserat olim Maxima natarũ Priami. Illi γνωσις εδισις εςι της γραμματικης. Et nos. ẽ nobis prudẽtia illius rei: & de illa re: φροντιζω τοδε και φροτιζω σοι. Et nos ad actũm: curto illã rẽ: χοριτας ποαγατους σου οιδε. Terẽ. ĩ eunu. Magnas uero agere grãs thais mihi. Idẽ et ĩ eadẽ. Et hẽtur & refert thais tibi ut meri ita es grã. Attici εσαγω δολοις τοις εμοις ανκαιρετω. Hic nos uicem tuã doleo ꝓ ĩ tuã Et septimo calẽdas ꝓ ante calẽdas. Vir. in. i. Italiã fato ꝓfugus: ꝓ in italiã. Terẽ. ĩ eunu. At ille alter uenict annos natus sedecĩ ꝓ ante sedecim. Frequẽtissime est hæc figura apud auctores: ĩ qua ꝑpositio deficit χαμοθεν: qd ẽ a loco Cratiuus ꝓ in loco posuit. G. Melius rñ distinguẽdũ χαμαι. ẽt bene a loco accipit χαμοθεν χαμαζε. ab humo. Nos grõ quidẽ ĩ loco: & ablrõ uero de loco: & actõ ad locũ utimur: homi sum es est. Salu. ĩ iugur. Quæ humi arido atq; arenoso gignunt. Vir. tñ cũ actũ littore dixit ꝓ ĩ littus: q̃uis qdã distinguentes ẽ actũ ad cõsequens uerbũ dicũt. Littore egentem suscepi: & regni demens in pte locaui βοσκεται την υλην το πυρ. Simile. Virgi. in. iii. geor. Pascuntur uero syluas & summa lycei. Idem in. ii. æneí. Implicat & miseros morsu depascit artus. Sic ergo possumus dicere sator illius rei & illã rem. Terẽ. in adel. Sed postq̃ itus sum oĩum rerũ satur. Explicit liber de cõstructiõe.

Eneralia metra. metrorum principaliũ formæ circa priscos duæ tantũ modo inuẽtæ fuerũt. dactylica & iãbica: alias septẽ postmodũ adscivit auctoritas. heroicã: anapesticã: quã ad exercitia & ludos apprime cõuenientẽ fuisse: Cicero auctor ẽ in secũdo Tusculanarum quæstionũ. & ob id appellatã ἐμβα τήριον. chorianbicã: duas Ionicas. pæonicã. trochaicã: quæ qdẽ formæ plærũq additione uel iminutione confunduntur: aut ad pedũ pcipuã structuram qualis est anapestica & trochaica aut syzigie quantitate: ut in tetrasyllabis pedibus contingit. quorũ iterpositio naturalẽ formã metri solet confundere: iambica autem forma ex iambis naturaliter cõstat dictus iambus quod iambe famule celei male tractaui cererem: quæ filiam uestigãdo ad Meganiram cõiugem. Eiusdem celei casu delata fuerat. ide iambus per iurgiosus: ac præceps denoiatus metrum ex eo primus contexuit archilocus: lacedæmonius poeta: qui romæ floruit regnante Tullo hostilio (ut scribit Cornelius nepos) i eo poeta fuit teste Fabio. Summa uis elocutionis breues uibrãtesq sinæ: plurimum sanguinis ac neruorum: missus est in exiliũ obscuritatem carminis eius libri dicente Ouidio in Ibin: Urq; reptori nocuit pugnacis iambi. Sic sit i exiliũ lingua proterua tuũ. ex hoc autem pede sexies repetito conficit uersus trimeter propterea q duo p uno computãtur adeo uelox ẽ & cõcitatus hic pes: deinde ut cresceret fieretq tardior additione tẽporũ pro iambo positus est spondeus: ut docet Oratius: Non ita pridem tardior: ut paulo grauiorq ueniret ad aures Spondeos stabiles in iura paterna recepit. Horatius bibaculus. Lucilius & Catulus apud romanos huius carminis auctores fuerunt pcipui.

Heroicus aũt. uersus heroicus dignitate primus plenæ rationis pfectione formatus: ac totius grauitatis honore sublimis: multa pulchritudinis uenustate præclarus: q sine ulla cõiũctione quascũq alias oronis ptes ita mutuis inter se cõnexiõibus colligat: ut in scãsione ppria: pes nullus nisi nouissimus nõ integrã partẽ oronis includat: atq ita sex regionibus suis spondeũ pedẽ dactylũq custodiat: ut dactylus peraro ornãdi poematis gratia quintã regionẽ suã spõdeo cõcedat. Spondeus uero postremis finibus suis nunq dactylum patiatur insidere. Cõmata. Incisiones dicunt siue secturæ. formantur autem figuris tribus: simplici: cõposita: coniuncta. Simplex est cum inuenitur in uersu una incisio. ut Panditur interea domus omnipotentis olympi. Composita cum duæ inueniuntur infandum regina iubes renouare dolorem. Coniuncta cum tres inueniuntur: ut Talibus ilioneus: cuncti simul ore fremebant.

Sequitur de duodecim carminibus.

Arma uirũq; cano troiæ qui primus aboris. Versus genere uniformis Spẽ dactylus: Cõpositiõe simplex: nec similis pedibus: depositiõe terminalis in dissyllabum: qui diuidit in cæsuras. Per cola quidẽ in nouẽ: p cõmata uero i duas: semiquinariã & semiseptenariam: per pedes in quinq: quia dactylus hẽt tres syllabas. Discipulus. quid est genere uniformis? Mag. quia generalia metra nouẽ sunt. Dactylicũ: anapesticum: iambicum: trochaicum: choriambicum: peonicum: ionicum a maiori: ionicum a minori: anapesticum. Et sunt i quibusdam generibus diuersæ spẽs uersuũ: ut choriambicũ asclepiadeũ ex spondeo & duobus choriambis & pyrrhichio. Similiter alia huius generis plurima inueniũtur metra: ut illud Horatianum. Lydia dic per oẽs te deos oro sybarim Cur pperes amãdo: qd hẽt choriãbũ: & bachiũ. dactylicũ uero uniforme est. Di. quid est specie dactylicũ? Ma. quia legitimos pedes dactylos & spondeos accipit: qui in dactylos resoluunt ratione temporum. Di. quid est compositione simplex. Ma. quia sunt uersus ex diuersis generibus metrorum compositi: quales iuenies apud horatium: & etiam alios lyricos uersus mixtos ex dactylis & iambis: ut est apud Flaccum scribere uersiculos amore perculsum graui. Est enim semiquinaria penthimemeris heroica cum dimetro iambico. Heroicus uero simplex est compositione: idest a pedibus unius speciei componit. Di. quid est nec similis pedibus. Mag. quia licet uel dactylos uel spondeos ponere. Di. quid est depositione terminalis in dissyllabum. Ma. catalecticos dicũt quibus deest in fine aliquid. Acatalecticos quibus nihil deest. Heroicus autem qui legitimos habet dactylos: quia trissyllabi sunt: ideo in dissyllabum desinere uult: & minuit in fine unam syllabam: ne sit impedimẽto sequenti uersui: quin celeriter incipiat. Præterea dicuntur hipercatalectici: quibus abũdat una uel duæ syllabæ: ut nouenarium pindaricum: quod cum sit dimetrum iambicum: habet tamen unam syllabam plus in fine. Horatius: Syluæ laborantes geluq. Brachycatalectici dicuntur in iambis & similibus. quibus deest una syllaba uel duæ: ut ẽ senariũ iambicum colophon: ut hora. mea renidet in domo lacunar. Per cola diuisio separatur in certas integras partes orationis. Per pedes uero secundum metri rationẽ: & per cõmata similiter. Cõmata autem sunt tria trochaica: semignaria: & semiseptenaria. Quarta .n. bucolica magis passio

est sicut semipes: & quarta trochaica: & quæ inueniunt̃ p singulos pedes. Cæsuræ uero uersuũ & rythmũ leuiorẽ solẽt pficere: & necesse ẽ uel unã uel duas cæsuras in uersu iueniri. nã tres rarissime pñt iueniri in eodem uersu. nã si semiqnariã hẽt trochaicã raro hrẽ põt: nisi qñ mono syllaba intersit dictio: & munera clara dedit dat eidẽ debita pater: & cõtrario si ternã trochaicã hẽt: semiqnariã raro hrẽ põt. Per pedes qnq̃ diuidit̃ hic uersus cæsuras: qa sex pedes qnq̃ habet iterpretatiões. Di. quot figuratũ est heroicus uersus? Ma. triginta & duaꝝ. Di. quõ? Ma. qa qnq̃ dactylos uel spõdeos hñtes unius sunt figuræ: similiter quattuor dactylos & unũ spõdeũ hñtes qnq̃ faciunt figuras: & econtrario ex quattuor spondeis & uno dactylo qnq̃ figuratũ est. Vnus eni iter quattuor mutas loca qnq̃ facit figuras. Sic & duo spõdei iter tres dactylos: & duo dactyli iter tres spõdeos mutãtes loco denas faciũt figuras. Habemus igit̃ tres modos: & prim9 singulas figuras habet ex qnq̃ similibus. Pone igit̃ figuras. Secũdus modus constat ex quattuor dactylis & uno spõdeo qnq̃ figuras pone: & hic decẽ figuras. Tertius modus est ex duobus & tribus cõmutatis: in quo denæ iueniunt̃ figuræ. Adde ẽt. xx. Oẽs igit̃ sunt. xxx. & duæ figuræ. & ut scias etiã aliã rõnem figuraꝝ in oĩ metro: computa quot pedes accipiũt singula loca: & multiplica numeꝝ: quẽ accipiunt singula loca priora ad numeꝝ pedũ: quos accipiũt loca sequentia: ut in heroico primus locus accipit duos pedes: hoc est dactylũ & spõdeũ: similiter secũd9 duos. bis duo qttuor fiunt. tertius similiter duos: bis qttuor octo fiũt. Quart9 quoq̃ duos: bis octo. xvi. & qntus duos: bis sexdecim. xxx. & duo. Et in iãbico similiter primus locus accipit pedes qnq̃: secũdus tres: ter qnq̃ sunt qndecim. Tertius quoq̃ quinq̃: qnqes qnq̃. xxv. Quartus tres. ter. lxxv. ccxxv. oriunt̃. Quintus qnq̃. quinquies. ccxxv. miles centũ & uiginti qnq̃. Sic in oĩ metro in quo diuersoꝝ pedũ sunt eadẽ loca capacia: ut in cãpestico & trochaico hac rõne figuras potes iuenire. Nã in illis metris: in qbus singula loca fixos habẽt pedes. i. singulos fiũt uni9 figuræ: ut in asclepiadeo ac saphico eudecasyllabo & similibus. Arma uirũq̃ cano: troiæ q prim9 ab oris. Di. scãde uersũ. Ma. Armaui. rũq̃ca. notro iæqui. primusab. oris. Di. quot hẽt figuras? Ma. decẽ. Di. q̃re? Ma. qa cõstat ex tribus dactylis: & duobus spõdeis. Di. quot cæsuras hẽt? Ma. duas. Di. quas? Ma. semiqnariã: & semiseptenariã. Di. quõ? Ma. Armaui. rũq̃ca. notro. iæ. Di. quot partes orationis hẽt iste uersus? Ma. nouẽ. Di. ostende. Ma. Arma. uirũ. q̃. cano. troiæ. qui. primus. ab. oris. Di. quot nomina? Ma. sex. Arma. uirũ. troiæ. qui. primus. oris. Di. quot uerba? Ma. unũ. cano. Di. quot præpositines. Ma. unam. ab. Di. quot coniũctiones. Ma. unam. q̃. Di. Arma quæ pars orationis est? Ma. nomen. Di. quale? Ma. appellatiuũ. Di. cuius speciei? Mag. generalis. Di. cuius generis? Ma. neutri. Di. cur neutri? Ma. quia omnia quæ in plurali numero in na desinunt sine dubio sunt neutri generis. Di. cur singulare non est in usu? Ma. quia multas & uarias res hoc nomen significat. Arma enim dicunt̃ hoc nomine instumẽta: nõ solum bellicæ: sed etiam fere omniũ artiũ: ut Virg. de agrestibus in primo geor. Dicendũ duis quæ sint agrestibus arma: nautaꝝ quoq̃ & pistoꝝ istrumenta arma dicunt̃. Virgilius in quinto. Colligere arma iubet ualidisq̃ icumbere remis. Idẽ in primo: Cerealiaq̃ arma expediũt. Cũ igit̃ sit omonymum quod quidã unicũ dicũt: & uarias res significet: sicut ipse demõstrat. singulæ eni earũ hñt sua noĩa: ut scutũ: galea: &c. Nõ igitur opus est in hoc noĩe singularis numerus: cum semper ĩ plurali

Quot cæsuras hẽt. mãsiones sunt q uocent cæsuras: q̃s græci tite custodiunt: si unt aũt finitis ptibus orõnis notanter q̃dri farie pria post duos pedes & unã syllabam pte expleto orõnis & pẽtimemeris uocat a dione de sine semiquinaria ut defecisse uidet sua: ex q̃ restant anapestica in trimetro residua. de uersu dũtaxat ducto ĩ exẽplũ: ut scribit Beta. secũda finita pte orõnis tertiũ trochæũ ponit: ut Infandũ regina. gina lõ catatritos a græcis dicta est: q licet dactylus sit pes. gina lubes. tamẽ fini ta pte oratio nis tertiã mãsionem tenet trochæus. huic tertia succedit semiseptẽnaria nũcupata nobis. græcis heptimemeris: quia septem diuidat Italiã fato profugus. hæc autem mãsio fit ĩ duabus breuibus: & ẽ q̃tra: ut fugus: & Tũ demũ mouet arma leo. male & te manet ps uersus q dicit̃ cõma: qñ p ista oĩa interualla ps orõnis finiat̃. q̃rta tetrapodia: quã supius Priscianus & alii bucolicam uocãt: ut Tytire tu patule: &c. Generalis. i. quia sit polysemum & absolutum nomen: uel generalis. i. primitiuæ: q̃uis ab arcendo aliqui detorqueant

significatiõe ponat᷑. Põt ẽt & differentiæ cã hoc singulari taceri: ne ab armo artu corpis obliq casus pferri existiment᷑ hic armus huius armi. Di. cu⁹ figuræ? Ma. simplicis. Di. fac ab eo cõpositũ. Ma. armiger: armipotẽs: semiermis: iermis: & iermus. Di. cuius casus i hoc loco. Ma. acti. Di. uñ hoc certũ ẽ? Ma. a structura. i. ordinatiõe & cõstructiõe sequẽtiũ. Cano. n. uerbũ actiuo cõiungit᷑: ergo si qñ iuenies talẽ ordinationẽ: pone loco neutri masculinũ & fœmininũ: quoꝝ acti nõ sunt similes noiatiuis: & manifestabit᷑ tibi casus: ut in hoc uersu: cano uirum dixit similiter cano illam dixim⁹: ex qbus neutra quoq; sine dubio possumus itelligere secundũ quẽ casum pferant᷑: tã i singulari q̃ i plurali nũero. Nec solũ m̃ i neutro genere: i quo ntũs actũs & utũs similes sunt: sed ẽt in aliis generibus: i qbus iuenies similes casus: & dubitas secũdum quã structurã positi sint: cõpone cum illis: q nõ sunt similes: & soluisti tibi dubitationẽ: utputa si dicas oratoribus utor magistris: & dubites utrum dtũs an abltũs sit casus oratorib⁹ & magistris: nõ solum q utor uerbum abltõ semp cõiungit᷑: hoc poscis agnoscere: sed ẽt si secundum singularẽ numeꝝ hãc eandẽ ordines orõnẽ: dicẽdo: oratore magistro utor. Oĩa. n. terminãtia in e. abltũm masculina uel fœminina nullum similem casum habẽt. Di. quotæ est declinationis arma? Ma. secundæ. Di. q̃re. Ma. qa gtũm armoꝝ facit. Oĩa autẽ neutra pluralia a finalẽ noiatiui i o longã cõuertunt: & adita rum faciũt genitiuum si sint secundæ declinationis. Illud quoq; possum dicere: qñ alterius declinationis nomẽ i ma definẽs i plurali numero: nõ iuenit᷑ nisi secũdæ: ut prima primoꝝ: summa summoꝝ. Di. fac deriuata ab eo. Ma. armatiũ: armamẽtum: armamẽtariũ: armillæ: quæ nũc uocãt brachialia. Sic Cice. in. iiii. de rep. Armentũ hĩc armentarius. Di. dic uerbũ dentũm. Ma. armo armas armat. Di. unde certũ est qñ uerba a noie: an nomen a uerbo nascit᷑? Ma. ex ipsa significatiõe: & reꝝ natura cognoscit᷑: nam nõ possumus dicere armo: nisi prius sint arma: quibus armemur: nec auro auras: nec subæro subæras. Vnde Persius subærato tinniat auro: nisi prius sit auꝝ uel æs. Cõtra aũt a uerbo nascit᷑ qđ nõ põt eẽ: nisi prius actus uerbi i eo itelligat᷑: ut cũ dicas lector itelligo eũ prius legisse: & sic ei nomẽ do. Ergo armo sicut diximus uerbũ ẽ denoiatiuum qđ a noie nascit᷑. lector aũt nomẽ uerbale. Di. passiuũ eius dic. Ma. amor. Di. declina. Ma. armor. ris. uel. re. ret᷑. Di. dic pticipia actiua. Ma. armãs. rus. passiua amatus. dus. Di. fac nomẽ uerbale a pticipio p̃teriti tpis. Ma. armator armatrix. Di. cur? Ma. qa oĩa pticipia p̃teriti tpis us i or cõuertẽtia faciunt nomen uerbale i oi cõiugatiõe masculinũ: ex quo iteꝝ or in rix mutãtes facimus fœmininũ: nisi euphonia. i. sonus phibeat qđ euenit i illis quæ in sor desinunt᷑: ut pransor: cursor: tonsor. nemo. n. dicit prãsrix: cursrix: tõsrix: pp asperitatem platiõis: ut Teren. tonstrina dicit euphoniæ cã addens t contra regulã. Sicut. n. a doctore doctrina cõsonãtes eas habuit: quas suũ uerbum primitiuum sic debuit tõsrina absq; t esse nisi sonoritas coegisset. Defenstrix quoq; Cicero in thimæo ptulit addita t. Di. fac alia deriuatiua ab eodẽ supradicto pticipio. Ma. armatus. tus. tui. armatura: quæ rem ipsam significat. Et sciendum q plærunque quædam nomina fere eandem habent cum participiis terminationem. differunt autem declinatiõe. nam nomina quartæ sunt: participia uero secundæ: ut iudicatus οκριθεισ huius iudicati secundæ: iudicatus uerbali discrepat: non solum significantia & inclinatione, ueꝝ ẽt scriptura. hoc. n. e. i pe. recipit. &. i. illud uero. o.

ecli

Armillæ. ordinẽ dicendi ex arte obseruauit: ut Cicero ex sempiternis ignib⁹: q̃ sydera nuncupatis armillæ: sed muliebri genere declinatũ ẽ numero multitudis. ergo supra Cicerõis exẽplum nõ facit. armillæ armillaꝝ. isteẽtif. & Cicerõis exẽplum frustra non poposcerimus. armillũ tamẽ uas uinarium in sacris: quod armo deportat᷑. uiri militares ab imperatoribus donabantur armillis ex auro. sunt q ab armis. i. ab humeris deduci armillas uelint: quod antiqui humeros cũ brachiis armos appellabãt: ergo arma & armillæ utraq; deriuata sunt ab armis humeris: ut Pompeius & honoratus sentiũt nisi malis Varroni consentire. C. Cæsar ille perpetuus dictator Cn. Pompei socer: a quo familia & appellatio cæsarũ propagata est uir ingenii præcellentis: sermonis præter alios suæ ætatis castissimi i libris. quos scripsit ad. M. Ciceronẽ de analogia. arenas in plurali uiciose dici existimat contra autem quadrigas & arma: q figura multitudinis perpetua cẽseri debent. Et sciendum. discrimen attenditur de significato: & inflexione in uerbalibus & participiis temporis elapsi: quoniam litteratura & scriptione similia sunt. Cæterum hæc amphibologia græcitatis forma facilius clarescit: quoniam participiũ aoristi primi passiui a uer-

ηκριϲιο huius iudicatus quartæ. Monitus παραινεϲιο huius moniti: monitus παραινεϲιο: huius monitus: lectus: ο αναγνωϲθειϲ huius lecti & huius lectus ηεκλογη. Aditus προϲειο huius aditi aditus ειϲοδοϲ huius aditus. Quidã aũt stulte & contra usum auctorum participii penultimã ꝓducũt: & dicunt hoc se facere differẽtiæ causa. nullũ enĩ participiũ ueniẽs a uerbis in eo desinẽtibus: siue secũdæ siue quartæ sint cõiugationis i ꝓductã habẽt ante tus: ut moneo monitus: hẽo habitus: prætereo præteritus. Virg. in. ix. O mihi præteritos referat si iuppiter ãnos. obeo obitus. Idẽ in. x. Morte obita quales fama ẽ uolitare figuras: adeo quoq; facit aditus. Ouid. in fastis: Sol aditus quã quæris ait ne uana labores Nupta iouis fratri tertia regna tenet. De aditus igit̃ q̃tũ ad præsens sufficienter diximus. latius aũt est de participio hoc in libro singulari. Nũc ẽt hoc est sciẽdũ ꝙ gtũs quoq; supradicti participii pene ĩ oĩbus assumpta o facit rei nomẽ: ut iudicati iudicatio: orati oratio: rati rõ: moniti monitio: lecti lectio i penultima ĩ oĩbus correpta. Quãuis igit̃ regula de nobis copiã tam in us q̃ in o terminantibus: ut in significationibus re℞: tñ auctorum nobis usus sunt magis obseruandi. Illud quoq; sciendũ ꝙ multa noĩa uerbalia participiis futuri tp̃is similia ĩueniunt̃: & a passiuis qdẽ semp: ut amãdus φιληϲομενοϲ nomen amãdus: ο φιλητεοϲ. participiũ legẽdus. ο αναγνωϲομενοϲ nomẽ legẽdus ο αναγνωϲτεοϲ participiũ similiter & docẽd9 ο διδαχθηϲομενοϲ nomẽ & διδακτεοϲ. participium: & futuri qdẽ tp̃is ꝑticipii passiuis hoc euenit semp in actiuis aũt nõ semp: sed in qbusdã: & hoc ĩ fœmininis: ut armatura οπλιϲιϲ nomen & οπλιϲομενη participiũ. litura εξαλειψιϲ nomẽ. & εξαλειφηϲομενη participiũ: scriptura η γραφη nomẽ & η γραφηϲομενη participium. Est aũt ĩuenire noĩa adiectiua hominũ & mobilia in oĩbus similia pariter participiis præteriti tp̃is: ẽt in declinatiõe nomẽ & participiũ: ut doctus nomen: ο διδαϲκαλοϲ και ο δεδιδαγμενοϲ ꝑticipiũ. armatus ο πλιτηϲ nomen. & ο πλιϲμενοϲ participiũ. Ergo sciẽdũ ꝙ si sint noĩa mobilia hominum non possunt eadem etiã rerũ eẽ: ut doctus: armatus. & cõtra si sint rerũ ĩcorporalium non possunt eadẽ & hominũ adiectiua: ut monitus: aditus. Sũt etiã rerũ uocabula qdã quæ neutris præteriti tp̃is participii similia sunt: ut factũ nomen το πραγμα & το πεπραγμενον participium est uisum το δογμα nomen & το δεδογμενον participium. Est aũt quãdo participiis præsentis tp̃is similia ĩueniunt̃ noĩa adiectiua: ut sapiẽs nomẽ ο ϲοφοϲ & participium ο φρονων: amans nomẽ ο φιλοϲ & participiũ ο φιλων. Sed nomen genitiuo. participiũ autẽ accusatiuo iũgit̃ secũdũ uerbi naturã. Vt natus & ipse dea γεγεννημενοϲ θηθεα. natus autẽ τεκνον θεοϲ dicit̃. Di. uirũ quæ pars orõnis est. Ma. nomẽ. Di. quid est nomen? Ma. pars orõnis uniuscuiusq; rei suppositæ: cõmunẽ uel propriam qualitatẽ significans. Di. quot accidunt nomini. Ma. qualitas siue species: genus: figura: casus siue declinatio. nam comparatio non bene inter accidentia potest poni: quia non est generale accidens: nec in oĩbus inuenitur noĩs speciebus sicut supradicta quinq;. Non enĩ est species nominis: in qua non inuenias qualitatẽ: & genus: & numerũ: figurã: & casum. cõparatio aũt in solis: ut dictũ est adiectiuis ĩuenit̃. Di. dic igit̃ uirũ cuius spẽi est? Ma. primitiuæ: põt tamẽ & a uireo uerbo esse deriuatum: & est appellatiuũ: & significat corp9 animale. Di. cuius generis? Ma. masculini. Di. unde hoc certum est? Ma. tam ab ipsa natura eius rei: quã significat: q̃ a terminatione & declinatione. omnia enim in ir desinentia: quæ propria sunt hominũ masculina sunt: & secundæ declinationis: ut uir uiri: leuir leuiri:

& diphthõgam eiunt exẽpla auctoris aperiunt.

Aditus. ẽ aditus participium in secũda uariatione: est nomẽ in quarta ειϲοδοϲ. i. ingressus illud προϲοδοϲ. ẽ adytũ in neutro το τεμενον παρα το α και δυω. ꝙ nemini detur ad illud ĩgressus: nisi soli sacerdoti.

Est aũt inuenire: scilicet & inuenire adiectiua propria hominũ: ut doctus sine tpe docta. & eadem participia eẽ tẽporis transacti: quod itẽ figura græca facili9 discernit: ut ο διδακτοϲ και δεδιδαγμενοϲ: & armatus pari modo nomen ẽ & participiũ sola tẽporis differentia obseruata: & hoc nõ solum in his accidit. quæ in ns & in um exeũt syllabas: sed & in ns. ut amãs apd Terẽtium. post q̃ accessit amãs uinis: & item alter. nomẽ ẽ non participium. alias participium tempore & regimine uerbi non errante. Potest tamen a uireo. sũt q ii sint a ui idest potentia magis deduci q̃d robustiores sint uiri q̃ fœminæ: & semiuiri dicuntur imꝑfecti uiri: hoc est molles tanq̃ fœminæ. Leuir. uiri frater. i. mariti.

treuir:treuiri:& similia. Di. cur per u scribitur? Ma. quia nomina a ui syllaba incipientia p u scribunt̃ exceptis bitumine & bili quãdo fel significat: & illis quæ a bis aduerbio cõponunt̃: bicebs: bipatẽs: biuiũ. Di. e cur sonũ uidet̃ habere uocalis ß litteræ græcæ. Ma. quia omnis dictio a ui syllaba incipiens d: uel m: uel r: uel t: uel x sequẽtibus hoc sono pnũciant̃: uideo: uidebam: uidebo: quia in his tẽporibus ui corripitur: mutauit sonũ in y. in præterito autẽ pfecto & in aliis: in qbus pducit̃ naturalẽ sonum seruat: ut uidi: uiderã: uidissem: uideto. Similiter mutat sonũ uitiũ qa corripit̃: uita aũt nõ mutat qa pducit̃. uim mutat qa corripit̃. uis aũt nõ mutat qa pducit̃. Similiter uirago & uirgo mutãt: qa corripiunt̃. uires aũt & uirtus nõ mutant: qa pducunt̃. Similiter uim mutat: qa corripit̃ ui: uimen aũt pducit̃. iõq; nõ mutat. Vix mutat: qa corripit̃: uixi nõ mutat: quia pducit̃: & hoc idẽ plæriq; solẽt & in illis dictionibus facere: in quibus a si breui incipiũt syllabæ sequẽtib9 dictis cõsonãtibus. d m r t x: ut fidus: pfidus: cõfiteor: ĩfirmus: ĩfimus: firm9. Sũt q nõ adeo hoc obseruãt: cũ de ui nemo fere dubitet. Di. cuius nũeri ẽ uir. Ma. singularis. Di. dic pluralẽ. Ma. uiri. Di. cuius figuræ? Ma. simplicis. Di. fac ab eo cõpositũ? Ma. semuir: duũuir: triũuir: qnqueuir: decẽuir: cẽtũuir: læuir frater mariti. uirbiũ quoq; uir bis dictũ tradũt: uirpotẽs: uirago: uirgo: uirillustris: uirdeuotus; uir magnificus: uirspectabilis. Quæ oĩa iõ cõposita accipimus; quia sub uno accẽtu pnunciamus. Di. dic cuius casus est uirũ. Ma. accusatiui singularis. Di. fac ab eo denuata: Ma. hic & hæc uirilis & hoc uirile: & uirilitas: uirtutẽ quoq; hic uolũt denuari qdã. Di. fac aduerbiũ. Ma. uiritim q; græci κατἀνδρα dicunt. i. si singulos uiros. Di. q; q̃ ps est? Ma. coniunctio est. Di. quid est coniunctio? Ma. pars orõnis cõnectẽs ordinansq; sñiam. Di. quot accidunt coniunctioni? Ma. tria: potestas: ordo figura. Di. cuius est potestatis? Ma. copulatiuæ. Di. cui9 ordinis? Magi. suppositiui. Di. cuius figuræ? Ma. simplicis. Di. quem habet accentum? Ma. hæc & aliæ duæ coniunctiones ue uidelicet & ne sunt apud latinos ĩclinatiuæ: quas græci encliticas uocãt. solẽt enim suos accentus in extrema syllaba præcedẽtis dictionis remittere: ut uirũque: subiectisue: tantoue. Ne autem sepissime e amittens apostrophe uocatur: non solum uocali: sed etiam consonante subsequente: ut tanton me crimine dignum ducis? Di. fac compositum ab ea. Ma. quodq;: atq; neq; quoq;: necquoque a neque factum est per apocopam extremarum uocalium: & quia in fine syllabæ q scribi non poterat transiuit in c. Di. cano quæ pars orationis est? Ma. uerbum. Di. quid est uerbum? Ma. pars orationis com tempore & modis significatiuum. Di. quot accidũt uerbo. Ma. modi: formæ: significationes: coniugatiões: numeri: figuræ: tempora: psona quoq; in plærisque. Di. cuius modi est cano? Ma. indicatiui. Di. cuius formæ. Ma. perfectæ. Di. quam aliam formam habet hoc uerbum? Ma. frequentatiuam: ut canto cantas. Di. unde solent nasci frequentatiua. Ma. plærunq; a participiis præteriti temporis: ut cantus canto cantas: habitus: scriptus scripto scriptas: captus capto captas: cursus curso cursas: domitus domito domitas: uolutus uoluto uolutas. Ideo autem dixim9 plærũq;: quia ago agis facit agito: & lego legis legito: & nosco noscis noscito: & scio scis scito: a quo rursum sciscito. Di. cuius significationis est cano. Ma. actiuæ. Di. cur? Ma. quia facit passiuũ canor. Di. cuius est coniugatiõis? Ma. tertiæ correptæ. Di. unde hoc certum est. Ma. quia persona prima uocalẽ correptam ante consonantem habet: quæ in tertia producta siue quarta coniugatiõe inueniri non potest: & q; non solum in secunda persona is finalis corripitur cano canis: sed ĩ plurali numero: & in prima & in secũda psona i penultima corripit̃. Itaq; antepenultima in his acuit̃ personis: ut canimus canitis. Necnõ imperatiuus & infiniti

Bitumine. q̃ðui & bi sint cognatæ syllabæ. Quãdo fel. qđ & coleram significet; & proprie. nam græci μελανχολίαν uocant hinc atrabilis

Semen humanum humi proiectum affri uocant bilim. Ne autem sepissime. patet hãc particulam ne pro aut abiecta uocali in unam eandemq; dictionem copulari & cõstitui: ut tanton me crimine dignum: pro tãto ne: & egõ p ego ne: & cæte.

Scripto. usus tñ scriptio admittit libẽtius.

tiis e correptā habētes sicut etiā donatus docet manifestissime id ostēdūt. Di. cuius numeri ē? Ma. singularis. Di. dic pluralē. Ma. canimus. Di. cuius figuræ. Ma. simplicis. Di. fac cōpositū ab eo. Ma. succino: accino: cōcino. Di. cuius tpis. Ma. p̄sentis. Di. dic præteritū pfectū. Ma. cecini. Di. cur? Ma. qa uerba in no desinētia si tertiæ cōiugatiōis sint in ui faciunt præteritū: ut sterno straui: cerno creui: sperno spreui: lino leui. pono quoq; antiq posiui secundū analogiā dicebāt: qd nūc posui dicimus. Cano aūt iō cecini dixerūt: ne si caui secundū analogiā dicerent: non a cano nasci uideret: sed ab eo qd est caueo. Ab eo tñ composita in ui diuisas faciunt præteritum: concino cōcinui: succino succinui: occino occinui. Di. dic pticipia actiua. Ma. canēs & cantaturus: passiua cantus & canēdus. Di. fac ab eis noia. Ma. cātus το μελλοσ και ωδη: & cantio cātor: & cantrix: & cantilena. & a frequentatiuis duo: cātitatus: cāntatio: & cantator: & cantatrix: & cātatio. Concinnus quoq; a canēdo cōpositū est. Di. troiæ quæ pars est? Ma. nomē. Di. quale. Ma. pprīū. Di. cuius speciei. Ma. deriuatiuæ. a troe n. rege noīata ē troia. Di. dic ab eo alia deriuata. Ma. troianus troicus. tros quoq; est qñ p appellatiuo. i. gentili accipit. Et sciēdū q plæraq; gentiliū & ppria solent esse ipsoꝝ cōditorū urbiū siue gentium: & appellatiua: ut italus: danaus: latinus: tros. Di. cur troia cū apud græcos diphthongū impriore hēat syllāba nō seruat ēt apud nos? Ma. quia in dissyllabis inquibus æ uel œ diphtgongi antecedūt apud græcos sequēte uocali dyæresim solent facere latini plærūq;: & pro consonante duplici accipere i: etiam a priore subtrahere syllaba: & adiūgere sequēti: quis antiq solebāt duo ii scribere: & alterum priori subiungere: alterū præponere sequenti: ut troia: maia: aiax: hanc tñ consuetudinē habuerunt æoles imitātes: qui καιλον per diuisionē dicunt pro κοιλον: & multa similiter diuidūt. Di. qui quæ pars orōnis est? Ma. a qbusdam pronomē esse putat hoc: sed non recte. pprie eni pnomen est qd p noie pprio ponit: & personā finitam habet. Ergo cū qs: uel qui: & qualis: & talis: tantus: & quātus: & similia ifinita sint: uel itertoganiua: uel relatiua: nec finitas habēt personas potius sūt noia: nec miꝝ si quædā ex ipsis declinationē habēt pnominū: cū pnoīa quoq; multa: de qbus non est dubitatio quin pronoīa sint: nominū habeant declinationē: ut meus: tuus: noster: & uester. Et ē sciendū: q qui pro quis ponitur: qs autē pro qui non: & oia huiuscemōi relatiua noīa per se acuuntur. in cōtextu autē oratiōis grauant: idest pro acuto in fine grauem accentum accipiunt. hoc tamen ipsum: qui pro aduerbio sæpe inuenit quando accipitur pro quomodo. est etiam ablatiuus. Di. fac ab eo compositum. Ma. quisquis: quisq;: aliquis: aliqui: siquis: nequis: quisq;: quicūq;: quispiā: qdā: qn: qd significat qui nō: & cur nō: & ut non: & nec nō; atq; & atqn. Di. primus quæ pars orōnis est? Ma. nomē. Di. cuius speciei est? Ma. ordinalis: & ē a græco qd πρωτοσ. Di. cuius gradus ē. Ma. superlatiui. Di. unde hoc cettum est. Ma. quia oibus solet numeris præponi: & genitiuo plurali semp coniungitur qd suū est superlatiui: ut primus illoꝝ. Ergo proprie illoꝝ est nominū superlatiuus: quæ numeꝝ significāt a tribus & ultra. Nā compatiuus eius: idest prior: qui ad unū solet fieri semper inter duos ponit: ergo positiuū numeꝝ noīa non habent. Quod aūt comparatiuū est prior ostendit in us neutrum qd ab eo nascitur prius. Nullum enim nomen in or desinens cōmune in us facit neutrū: nisi sit comparatiuum: ut hic & hæc melior: & hoc melius: hic & hæc doctior & hoc doctius. sic ergo hic & hæc prior & hoc prius. Di. fac ab eo aduerbium. Ma. primæ: primiter: primū: primo. Di. fac deriuatiuū nomen. Ma. primitiæ: primitiuus: primitiua primitiuum: primarius: primulus: primores: priscus: pristinus: primas primatis.

Analogiā. In analogica uerba naturā nō usū sequūtur. Cur troia. græci τρο ia per dyæresim diphthōgi troia ad nos transit.

Cātus. & suauitatē & uocem denotat. Cōcinnus. cū e multeris uariisq; uocibus un9 sonus efficit cōcinere dicit hinc concinno apto & compono qdam a cinno deductū uolunt. Cinnu uero a cano. Est autem cinnus potionis genus e multis liquoribus. Et sciēdū. qs aut ponit ifinite: ut quis huc ad nos ierit non fat teneo. aut iterrogatiue: ut Quis scit an adiciant hodiernæ crastina uitæ tpa dii superi: relatiue nūquā contra qui infinite relatiue interrogatiue accipit. ut q iuuenes qtas ostētant aspice. & sumpsus æneas rapros q ex hoste penates. classe. n. m. & nescio quā rē agas. Aliquādo aduerbialiter: ut mille locis Terētius & Plautus: idē ut qui hinc fier. Priscus de remo

Di. cur in fine circũflectit̃ primas? Ma. quia antiqui hic & hæc primatis dicebãt: penultimã circũflectentes: igit̃ circũcisa mansit accẽtus in eadẽ a integer: quæ extremæ syllabæ facta est: quæ erat in pleno penultima. Ergo idem in oĩbus similibus obseruandũ est: ut arpinas: suffenas: capenas: & aliis sim. lib9: & compositum a primo primordiũ: principiũ: primipilarius: primicerius: decẽ primi quõ decẽuiri: primogenitus πρωτοτοκοσ ηπρωτογονοσ: primotin9: πρωιμοσ quõ serotinus οψιμοσ: pridie: princeps. Di. ab quæ pars ẽ? Ma. præpositio est. Di. qd est præpositio? Ma. pars orõnis quæ præposita aliis ptibus orõnis significationes earũ: aut mutat: aut cõplet: aut minuit. Cõplet: ut facio pficio. mutat: doctus idoctus minuit: ut rideo subrideo. Di. cui casui adiungit̃ ab præpositio? Ma. ablatiuo. Di. in appositione sola an etiã in cõpositione. Ma. casualibus partibus orõnis præponit̃ tã in cõpositione q̃ in appositiõe. Sed in cõpositione cũ noĩatiuo & cũ eius declinatione: aut cũ illis dictionibus: quæ carent casibus. In appositione uero cũ ablatiuis casualiũ: ut abduco. cẽs. tis. abigo. gẽ. tis. Et sciẽdũ q̃ eandẽ significatiõem habet a: & ab & abs: & a quidẽ uel abs uocali sequente nõ ponimus. ab uero nõ solũ uocalibus sequentibus: sed ẽt cõsonãtibus qbusdã nõ male sonãtibus antecedẽte ab: ut abduco: abdo. abs uero sequẽte q absqualiber: uel c ut abscõdo: uel t ut abstineo: uel abstraho. Di. quo accẽtu pnũciatur ab? Ma. per se acuto. in uersu uero graui sicut & aliæ oẽs præpositiones in suo loco positæ. i. præpositiuæ. Nam est quãdo mutãt ordinẽ & postponunt̃: & mutãt accentũ: ut te ppter: eundẽ ppter: hic penultima habet acutũ accentũ: qd̃ si præponeret̃ sine dubio grauaret̃. Di. oris quæ pars est? Ma. nomẽ. Di. cuius numeri? Ma. pluralis. Di. dic singularẽ. Ma. ora. Di. quãdo habet aspiratiõnẽ hora. Ma. quãdo tẽpus significat: quando autem fines sine aspiratione est: & quando plurale est neutri generis est a singulari quod est os oris.

Conticuere oẽs intẽtiq; ora tenebãt. Di. scãde uersum. Ma. Cõticu ero mne sintẽti quorate nebãt. Di. dic cæsuras. Ma. semiqnaria. Di. quot habet figuras? Ma. x. Di. quare. Ma. qa habet duos dactylos & tres spõdeos. Di. tria cta pedes. Ma. conticu ero mnesin tẽti quorate nebant. Di. partes orõnis quot sunt. Ma. sex. Di. quot noĩa. Ma. duo. Di. quę. Ma. oẽs & ora. Di. quot uerba. Ma. duo: conticuere & tenebant. Di. quid aliud habet. Ma. participiũ intẽti & cõiunctiõnẽ q;. Di. cõticuere quæ pars orõnis est. Ma. uerbũ. Di. quale. Ma. perfectũ. Di. quõ dicerem. Ma. indicatiuo coniugationis secũdæ. Di. cur secũdæ. Ma. quia in præsenti tpe secũda persona in es productam definit conticeo. ces. q̃uis a prima quoq; psona hoc manifestũ est in hac coniugatione. Oĩa. n. uerba in eo desinẽtia secũdæ sunt coniugationis: exceptis paucis primæ coniugationis: quæ fere sunt hęc. beo. as. creo. as. screo. as. meo. as. nauseo. as. laqueo. as. calceo. as. enucleo. as. Quartæ queo qs: & eo is: & q̃ ex eis cõponunt̃. Di. cuius significationis. Ma. actiuæ. Di. dic passiuũ. Ma. cõticeor. Di. cuius numeri. Ma. pluralis. Di. cuius figuræ. Ma. cõpositæ. Di. ex qbus cõponitur. Ma. ex integro & corrupto. cõ præpositio est integra: q̃uis separata in appositione nõ potest inueniri: sed semp in cõpositione. Ticuere autẽ corruptũ est: quia a quod habuit integrũ mutauit in i: ut cõticuere pro tacuere. Di. cuius personæ. Mag. tertiæ pluralis: quæ tam in re q̃ in iunt in hoc tẽpore finitur. Di. cuius tẽporis. Mag. præteriti perfecti. Di. dic primas personas in omni tẽpore per singulos modos. Ma. indicatiuo conticeo. bã. cõticui. rã. cebo. Di. dic totũ iperatiuũ. Impatiuo cõtice cõticeat cõticeamus cõticete cõticeãt cõticeto tu cõticeto ille cõticeam9. tote. cẽto. Optatiuo utinã cõticerẽ. issem. ceã. Subiũctiuo cũ cõticeã cõticerẽ cõticuerim cõticuissem cõticuero. Infinitiuo conticere conticuisse cõticitũ ire; uel cõticiturũ esse. Impersona

to dicitur. pristin9 de prox ĩo. Primicerius. digni tatis nomẽ pmum p̃ sulatui. πρωτοτοκος. primogẽitus dicitur: & primũ eni xa: cæterũ açcẽtu trã seunte in proximã.

Calceo quo uerbo utitur Plinius: ubi loquitur de simiis. calceari sequi more uenantiũ solent.

lia indicatiui conticetur. barur. côticitũ est uel conticitũ fuit: côticitũ erat uel fuerat: conticebitur. Imperatiuo conticeatur. cetor. Optatiuo utinã conticeret: conticitum esset uel fuisset: conticeatur. Subiunctiuo modo cũ conticeatur. retur. conticitũ sit uel fuerit: conticitũ esset uel fuisset: conticitũ erit uel fuerit. Infinitiua impsonalia similia sunt passiuis: conticeri: conticitũ esse uel fuisse: conticitum iri. Di. quid ergo interest inter infinita impersonaliũ & passiuorum? Ma. quia in infinitis impsonalibus necesse est uerbum & pronomẽ uel nomẽ adiungere: ut taceri a me uolo: idest tacere uolo. Sin autẽ uerbũ tantũ addas: dicendo. taceri uolo passiuum ostẽdis sine dubio: licet tamen passiuo adiungere ablatiuũ casum: sed ita ut subiũgatur accusatiuus primæ uel secundę uel tertiæ personæ: ut legi uolo me a te: legi te uolo a me: legi illũ uolo a te uel a me: legi ille se uult a te uel a me. Ecce hoc pssiuũ est sine dubio: qa & accusatiuus & ablatiuus adiungitur infinito: quod si esset impsonale fieri non posset. nã accusatiuũ ei nunq̃ possumus adiungere. Ex illo quoq; est facile dignoscere q̃ impsonale habet significationẽ actiuam ẽt in infinito. nam taceri a me uolo dicimus pro tacere uolo. Taceri autẽ illum uolo eã personã ostẽdo pati quã protuli per accusatiuũ. Im personalibus autẽ pati quidẽ neminẽ significamus. agere autẽ eã psonã ostendimus: quã per ablatiuũ proferimus: ut taceri a me uolo pro tacere uolo: taceri a te uolo: p tacere te uolo: taceri ab illo uolo: pro tacere illũ uolo. Di. cur contictũ ire facit futurum? Ma. quia per formam participii præteriti tẽporis neutri: & infinitiuum ire uel iri tã actiuum q̃ passiuũ profertur: ut tacitũ ire uel tacitũ iri: uel per futurum actiui participium & esse uel fuisse: tacitum esse uel fuisse. taciturus enim participiũ futuri: præteriti tacitus tacita tacitũ. Ergo in neutris uerbis: q̃uis nõ sint participia præteriti ad similitudinẽ habẽtium hoc proferimus: ut statũ ire: sicut amatũ ire: & duo supina tacitũ tacitu: statũ statu: ex quo staturus: ut amatũ. turus. sic in cæteris quoq;. Disc. cur conticui facit præteritũ perfectum? Ma. quia omnia in ceo desinentia mutãt eo in ui diuisas. & faciunt supradictum tẽpus: ut arceo arcui: taceo tacui: iaceo iacui. excepto mulceo mulsi. Di. fac inchoatiuum. Ma. conticeo conticesco: quidã tamẽ conticisco protulerunt. Sed regula magis inchoatiuis e penultima flagitat in his quæ a uerbis secũdæ coniugationis deriuantur: ut horreo horresco: ferueo feruesco: caleo calesco. Inueniunt̃ enim ab aliis quoq; coniugationibus: sed raro: ut amasco: hisco labasco: fatisco. Di. declina passiuũ indicatiui. conticeor côticebar: côticitus sum uel fui: côticitus erã uel fuerã. bor. Imperatiuo conticere. atur. amur. emini. antur. côticetor tu côticetor ille: côticeamur. eminor. entor. Optatiuo utinã conticerer conticitus essem uel fuissem ear. Subiunctiuo cũ conticear. cerer. tus. sim uel fuerim: conticitus essem uel fuissem: conticitus ero uel fuero. Infinitiuo côticeri: côticitum esse uel fuisse: conticitum iri. Di. dic participia. Ma. conticitus. cendus. Di. cur solẽt romani præteritum perfectum in or desinentium uerborum: & omnia tempora: quorũ regula a præterito perfecto nascitur per participia declinare. Ma. quia apud græcos quoq; in plurimis uerbis: in quibus secunda & tertia persona indicatiui deficit in præterito per participium eas declinant: & optatiui quoq; & subiunctiui. præteriti: ut πεπλευγμενοι εισι πεπλευγμενος ειην ειης ειη πεπλευγμενω ειητον ειητην: πεπλευγμενοι ειη μεν ειημεν ειητε ειησαν. πεπλευγμενος εσομαι πεπλευγμενοι εσωμεν. sic & optatiua & subiunctiua q̃ romani ĩ oibus in or desinentibus faciũt. Et sciendũ q̃ a participio: ut supra dictum est præteriti temporis solent nasci infinita futuri tam actiua q̃ passiua: ut cõticitum ire & côticitum iri. & passiui quoq; siue impersonalis præteritum infinitum: ut côticitũ esse uel fuisse: & supina duo conticitum conticitu: & futuri participiũ actiuum conticiturus: & hæc quidẽ oriunt̃ a par

Quid ergo interest &c. infinita persona lia atq; impsonalia forma eadem sũt reguntur diuersa quippe hæc sũt uerbi obliquũ. illa uero sẽper accusatiuum an te postulãt.

Excepto mulceo. excipitur luceo & composita: ut pelluceo & reluceo.

ticipio præteriti. a participio uero præsentis: quod nascitur in prima & secunda con-
iugatione a secunda persona: cum extremæ syllabæ interponimus n: ut amo amas
amans: doceo docēs. In tertia uero & quarta a prima persona mutata o in ens: ut le-
go legens: audio audiens: facio faciens: uenio ueniens: exceptis eo & queo: & quæ ex
eisdem componantur. hæc autē e & i habent in nominatiuis participiorum. nā iens
& quiens faciunt participia in genitiuo quoq; per trāsmutationē uocaliū in u decli-
nantur: ut iens eūtis: quiens queuntis: cōtra omniū participioꝝ morē. A præsenti ue
re participio actiuo nascitur futurū passiui s finali abiecta & addita dus: ut amans
amādus: docēs docēdus: legēs legēdus: faciēs faciēdus: audiēs audiēdus: iens aūt &
quiēs & ex eis cōposita a genitiuo faciūt futurū: adiēs adeuntis adeundus. Gerūdia
quoq; tria a participio futuro nascuntur: ex tribus etiā casibus. i. genitiuo datiuo &
accusatiuo: amandi amando amādū: faciendi faciendo faciendum: docendi docendo
docendum: audiendi audiēdo audiendū: eundi eundo eundū. Di. dic nomen uerba
le ex eo? Ma. conticitor. trix. quæ q̄uis regula concedat dicere: tamen nisi in usu inue
niamus auctorū nō temere debemus proferre. ipsa res conticinium a taceo simplici
fit taciturnus: & taciturnitas: taciturus: & tacitus participia. Di. omnes quæ pars ē?
Ma. nomen. Di. quale? Ma. appellatiuū. Di. cuius speciei? Ma. numeralis. omnia āt
nomina numerū significātia appellatiua sunt: q̄uis sint quædā cognomina propria
quæ uocem quidem habēt numeraliū: nō tamē etiā significationē: ut quintus: catu-
lus: decimus Brutus. Di. potest habere hoc nomē cōparationē? Ma. non. Di. quare?
Ma. quia nullū nomē numerū significans comparationem potest habere: cū unus-
quisq; numerus in se cōstet: nec augeri nec minui in sua qualitate potest: excepto pri
or: quod in duobus ordinē significat. Di. cuius generis ē? Ma. cōmunis: quia omnia
nomina in is desinētia si apud græcos: uel cōmunia sunt uel mobilia quæ illi τριγε-
νη uocant: apud nos sine dubio cōmunia sunt ο πασ η πᾶσα το παν: ut hic & hæc
omnis & hoc omne ο χρησιμος η χρησιμος και το χρησιμον: hic & hæc utilis &
hoc utile ο δυσκολος η δυσκολος το δυσκολον: hic & hæc difficilis & hoc dif
ficile. Di. cuius numeri? Ma. pluralis. Et est sciendum q; hoc nomen: idest omnis eā
dem uim habet significationis: siue singulariter siue pluraliter proferatur. Omnis
homo enim si dicā: & omnes homines idem significo: & omnia quę similem uim ha
bent: idest cunctus. cti. uniuersus. si. Di. cuius figurę? Ma. simplicis. Di. fac ab eo cō
positū? Ma. omnipotens: omnifariam: omnipatens: omnigena. Virgilius in octa-
uo: Omnigenūq; deū monstra. Di. fac aduerbium simplex. Ma. omnino. Di. cuius
casus est hic? Ma. nominatiui. idem tamen est etiam uocatiui in omni plurali nume
ro. Accusatiuus uero huiuscemodi nominū: idest quæ noīatiuum & genitiuum sin
gularem similem habent accusatiuū pluralem tam in es productā q̄ in is longā ter
minant. Di. itenti quæ pars orationis est? Ma. participiū. Di. quid est participium?
Ma. pars orationis partem capiens nominis: partēq; uerbi. Di. quot accidūt partici
pio? Ma. sex: genus: casus: tempora: significationes: numerus: & figura. Di. cuiꝰ ge
neris? Ma. masculini. Di. cuius numeri? Ma. pluralis. Di. dic singulare? Ma. intētus
intenta: intentum. Et sciendum q; omnia participia præteriti & futuri temporis mo
bilia sunt: & masculino quidē & neutro genere secundū nomina secundæ declinatio
nis declinantur. In fœminino uero primam declinationē seruant. Præsentis autem
temporis participia communia sunt triū generū: ut hic & hæc & hoc amās: & tertię
declinationis. Et sciendū q; sunt quædā uerba: quorū significatio ad solos mares uel
ad solas fœminas pertinet: ut futuo cuius participiū quoq; ad mares solos pertinet:
ut futuens. nemo enī dicit hęc futuēs: nisi figurate in epicœnis nominibus animaliū:

Conticinium. idē cōcubium siue intēpestū pars noctis in qua omnes tacent gratia quiescendi a conticeo quasi simul taceo. Plautus cōticeamus cū plures sumus.

Quāuis sint quædā ecce nō decimū: sed decimū p̄nomen cōtra cōmunem grāmatistarum opinionem. Sūt inquit p̄nomina a numeralibus seu mauis ordialibus declinate q̄lia sunt quintus. sextus. decimus.

Omnigena. alienigena: troiugena: graiugena: a gigno deriuata. omnigena aūt a collectiuo: de quo nūc loquitur cōmune duorum generum: q̄uis Gelius alienigenā unū dixerit.

ut hæc aquila futuens. In quo q̃uis fœmininũ proferamus: tamen marem intelligimus. Sic etiam in fœminino nubo uiri non dicit: nisi abnegat sexũ: & quasi fœm na loquatur. Ergo nubens quoq; proprie de fœmina dicitur. Sed aliquãdo possumus figurate masculinis quoq; generibus adiungere talia. si dicã magnus est ignis nubẽs mihi ignis pro amata di. ens. Di. cuius casus? Ma. nominatiui. idem tamen est & uocatiui. Di. cuius significationis? Ma. hoc primũ debes scire q; significatio participiorum tam a generibus uerborum q̃ a formis sumit. Ergo a quq; generibus. i. actiuo neutro passiuo cõmuni deponenti. totidem nascunt species participiorum: & a formis quattuor: idest perfecta: meditatiua: inchoatiua: frequentatiua. totidem formę participiorũ. Di. dic igitur cuius speciei? Ma. passiue. nascitur enĩ ab intendor uerbo passiuo. Di. cuius formæ? Ma. eius cuius uerbũ ex quo nascitur: idest perfectæ. Di. potest aliã formã habere hoc uerbũ? Ma. potest frequentatiuã intentor intẽtaris: ex quo participiũ intentatus. Di. cuius tẽporis? Ma. pręteriti: figuræ cõposita ex duobus integris. Et sciendũ q; simplex eius in usu tam per tus q̃ per sus inuenitur tẽtus & tensus. Lucanus in primo: Et uarias ignis tenso dedit aere formas. Et tẽtus tamẽ a teneor fit. potest tamẽ nomẽ esse intentus: unde intentior intentissimus. Tentoriũ quoq; hic deriuatur: & tentigo & teneor. Di. quę quæ pars orationis est? Ma. coniũctio copulatiua. Di. cuius ordinis? Ma. præpositiui. Di. ora quæ pars ẽ? Ma. nomẽ appellatiuũ neutrũ plurale simplex: casus in hoc loco accusatiui. Idẽ tamẽ est ĩ neutris noibus semp & nominatiuus: & accusatiuus: & uocatiuus. Di. singulare? Ma. os oris. nam si correpte os dicas: aliud significat: & ossis facit genitiuũ. Di. fac diminutiuũ. Ma. oscillũ. Di. fac deriuatiuũ? Ma. osculũ & osculor oscularis. Ostiũ quoq; ĩde deriuat: ex quo ostiarius & ostiati. Oro quoq; uerbũ ab ore ẽ & oraculũ. Di. tenebãt quæ pars orationis est? Ma. uerbũ actiuũ perfectũ indicatiue dictũ: temporis præteriti iperfecti: numeri pluralis: personæ tertiæ: coniugatiõis secundæ. Di. declina? Ma. teneo tenebã: &c. Di. quã aliã formã facit hoc uerbum? Ma. frequentatiuam. tento tentas. composita atineo: retineo: contineo: sustineo: pertineo: continens continentia: retinaculum. deriuatiua: tenax tenacitas.

> Tentigo, pruritus libidis quo uirilia extẽduntur: in priapo turpe quidem dicta: Sed si tentigine rũpar Falce mihi posita fiet amica manus. ab extendo tentigo & tentorium tabernaculum qđ ligñis tenditur & uelis.

> Ostiũ. diuersa opinio apulei qui q; obstet uolentibus ĩgredi ostiũ dici contendit.

Ostq̃ res asiæ priamiq; euertere gentẽ. Di. scãde uersum. Ma. Postquã res asi æ: &c. Di. quas habet cæsuras? Ma. semiquinariam & semiseptenariã. Di. quot figuras habet? Ma. decẽ. hẽt enĩ tres dactylos & duos spondeos. Di. diuide singulos pedes? Ma. postq̃ resasi æpri amique uertere gentem. Di. quot partes orationis habet hic uersus? Ma. septem. Di. quot nomina? Ma. quattuor: res: asiæ: priami gentem. Di. quot uerba? Ma. unum: euertere. Di. quid aliud? Ma. aduerbium postq̃ & coniunctionem q;. Di. postq̃ quę pars orationis est? Ma. aduerbium. Di. quid est aduerbiũ? Ma. pars orationis: quæ addita uerbo significationem eius explanat atq; implet. Di. quot accidunt aduerbio? Ma. duo. Di. quæ? Ma. significatio & figura. Comparatio enim non omnibus aduerbiis accidit. Accidentia uero debent generalia esse: & cõmunia omnibus speciebus dictionis eius cui accidũt. Ergo melius est pro comparatione addere accidentibus aduerbio speciem. Quædam enim aduerbiorum πρωτοτυπα: idest primitiua: uel primæ impositionis: quędam deriuatiua: primitiua: ut sæpe: satis. deriuatiua: ut sæpius satius. Di. Postq̃ igitur cuius significationis est? Ma. temporis. Di. cuius figuræ? Ma. compositæ ex duobus integris: post & q̃. Di. quem habet accentum? Ma. sip se pferatur uel ppostere acutum. in uersu grauem. Di. da deriuatiuum a post? Ma. posterius postea posterus posteritas: & huius comparatiuus posterior: huius suplatiuus postremus: & aliud posticus postica posticũ: & postea posthac & postmodũ. postes quoq; inde uident

> Postq̃. hoc aduerbiũ in contextu & sintaxi modo finitiua modo subiunctiua teci-

dici q̧ post fores stant. posthumus etiã ab hoc est compositũ: & postliminium: & pomerium: & postremo. Disci. res quæ pars orationis est? Ma. nomẽ Disc. quid est nomen? Mag. pars orationis: &c. Disci. quot accidunt nomini? Magi. quinq̧. Disci. quæ? Ma. qualitas: genus: numerus: figura & casus. Dis. cuius speciei appellatiuorum? Magi. generalis. quãuis enim quidam grãmatici incorporalia soleant res dicere: tamen uera ratione omnia quæ sunt: siue corporalia: siue incorporalia πραγματα res possunt nominari. Sic res asiæ dixit pro opes. & respublica: & resfamiliaris: & resuxoria. Ergo sicut supra diximus significationem habet generalem: & est primitiuum. Disc. fac igitur ex eo deriuatiuum? Magi. recula quidam & reum inde dictum putant: q̧ rei alicuius obnoxius est. Disci. cuius generis? Ma. fœminini. Disci. cur. Magi. quia omnia nomina quintæ declinationis fœminina sunt: excepto dies quod in singulari numero tam masculinum q̃ fœmininum inuenitur. in plurali uero masculini dumtaxat: & etiam quod ab eo componitur: hoc est meridies. cur autem sit quintæ declinationis: in regulis: quas de nomine scripsimus inuenies. Disci. cuius numeri hic? Ma. pluralis Disc. unde hoc possumus scire? Magi. quia addit euertere. uerbum enim uerto accusatiuo plurali uel singulari est necesse adiungi. singularis autem accusatiuus rem est. Disci. cuius figuræ? Ma. simplicis. Disci. fac ab eo compositum? Ma. respublica: resuxoria. Disc. cuius casus? Ma. accusatiui pluralis. Omne autem nomen quintæ declinationis nominatiuum singularem & uocatiuum & nominatiuum pluralem & accusatiuum: & uocatiuum similem habent. Di. dic regulam in es productam terminatorum nominum consonante antecedente? Ma. omnia in es productã terminantia nomina consonante antecedente tertiæ sunt declinationis: ut cædes cædis: uerres uerris: ulysses ulystis: achilles achillis. & omnia habẽt pares syllabas in nominatiuo & genitiuo: exceptis paucis: locuples locupletis: merces mercedis: hæres hæredis: ceres ceteris: pes pedis: præpes præpetis. & præterea quintæ declinationis. res rei: spes spei: fides fidei: Antiqui plebs plebei declinauerunt: quod nunc plebs plebis dicimus: & fames famei: quod nunc famis. Di. asiæ quæ pars orationis est? Ma. nomen proprium. omnia enim nomina prouinciarum: & urbium: & montiũ: & fluuiorũ: & hominũ: & deorum: uel aliarum rerum propriarum indiuiduarũ propria sunt. Di. cuius speciei? Ma. primitiuæ. Di. fac ab eo deriuatiuum. Magi. asius asia asium: nec mirum in multis enim prouinciarum nominibus. inuenis similia deriuatiua primitiuis. Similiter danaus: latinus: hispanus: siculus: & sicanus. Di. dic & aliud deriuatiuum ab eo quod est asia. Ma. asius: asianus: asiaticus. & inuicem supradicta tria pro possessiuis proferri possunt. propriæ autem asius & asiaticus possessiua sunt. Inueniũtur autem hæc eadem etiam propria: ut Scipio asiaticus asianus gentile: asiaticus uictor. Di. cuius est declinationis? Ma. primæ. Dis. quare? Ma. quia omnia nomina desinentia in a masculina: uel fœminina: uel cõmunia primæ sunt declinationis. Di. cur cum litterarum mutatio nulla facta sit: accent9 mutatur? Ma. quia a finalis apud græcos ꝓducitur: apud nos corripitur: accentus quoq̧ apud nos mutatio facta est. Hoc tamen scire debemus q̧ siue temporis: siue litterarum fiat in nominatiuo cõmutatio: meli9 facimus si accentum ad latinitatem proferimus: patronymicis exceptis: quæ p omnes casus magis græcum sibi defendunt accentũ: quia seruant græcũ nominatiuum: ut priamides priamidæ; licet tamẽ in illis etiam accentũ seruare

pit finitiua sic quotiens iunctum accipitur: ut hic. Postq̃ res asiæ priamique euertere gentẽ. Immeritam uisum superis: idest postquã uisum supis. Subiũctiua quotiens secernitur: ut postq̃ uisum fuisset factũ est. idest post factũ est q̃ uisum fuisset. pari modo ante q̃ accipitur contra ac superius iunctum est: subiũctiuis sic. anteq̃ uenisses iunctum est. disiunctũ finitiuis: ut apud poetã. ante pudor q̃ te uiolem: restitue illum locũ superius assignatum per exemplum sic. post factũ est q̃ uisum fuisset: ut conueniat cum grammatico antiquo: & nobili. Potes restitue postes mẽda erat. & illud proximũ qđ sequtur post fortes. lege post fores. Postlimiuiũ. Gellius meminit: mẽnit & Paulus iurisconsultus asserẽs esse ius amissæ rei recipiẽdæ ab extraneo: & in statum pristinum restituẽdæ inter nos ac liberos populos regesq̧: motibus ac legibus constitutũ nã quod bello amisimus: aut etiã circa bellũ hoc si rursus accipiamus: dicimus postliminio accipere: idest naturali æquitate.

Quia a finalis. nomina græca declinatione in a citra ron exeuntia producuntur ultima syllaba: ut Nemea: maia asia: græce ασια: latine asia cũ accentu in antepenultima. illud sis-

monitus accentum transire in græca dictione in latinitaté deducta. in aliquibus tamen nõ nunquã stare: ut ο κυρος cyrus: & reliqua sequẽtur infra.

latinum: quæ cum sint græca: non tamen aliena uidentur formulis terminationum latinorũ: ut creusa; arethusa: quæ cum latinæ proferantur: licet etiã nominatiuo circũflecti duntaxat in penultima syllaba Non est tamen absurdũ & si græcum accẽtum seruabimus in nominatiuo duntaxat. Disci. priami quæ pars orationis est? Magi. nomen. Disci. quale? Ma. proprium: speciei deriuatiuæ απο του πριαμου το πριαμ. Disci. fac ab eo deriuatiuum possessiuum. Magi. priameius priameia priameium: patronymicum: priamides priamis. Disci. cuius generis? Magi. masculini: numeri singularis: figuræ simplicis: casus genitiui: declinationis secundæ. Disci. quare? Magi. quia omnia nomina cuiuscunque generis apud græcos in os desinentia; nominatiuum apud nos mutant os in us: & secundæ sunt declinationis: ut priamos priamus priami. το πελαγος pelagus pelagi. ο κυρος cyrus cyri: η κυπρος cyprus: το πιλος pilus. Nam genus a genero latinum est magis: quomodo munus a munero. quibus enim huiuscemodi adiacent uerba; sine dubio latina sunt. Disc. q; quæ pars orationis est? Mag. coniunctio. Disci. cuius potestatis? Magi. copulatiuæ: ordinis postpositiui: figuræ simplicis. Disci. fac ab ea compositum? Magi. atq;: neq;: itaq;: quoq;: & cætera supradicta. Disci. cuius accentus? Magi. enclinci: idest suum accentum inclinant in syllabam extremam ante se positæ dictionis. hæc autem & aliæ duæ coniunctiones habent ne ue. Disci. euertere quæ pars orationis est? Magi. uerbum: modi infiniti: formæ perfectæ: coniugationis tertiæ correptæ. Di. quare? Magi. quia correptam habet e penultimam. Di. cuius generis siue significationis? Ma. actiuæ: figuræ compositæ. Di. ex quibus? Ma. ex duobus integris ex e præpositione & uerto. Di. dispone uerbum? Ma. temporis præsentis. numeros enim & personas infinita non habent: unde & nomen acceperunt a defectione numerorum & personarum. Di. declina? Ma. Euerto euertebam. euerti euerteram. euertam. Imperatiuo mõ euerte euertito. Optatiuo mõ utinã euerterẽ euertissẽ. euertã. Subiunctiuo modo cum euertam euerterem. euerterim euertissem euertero. Infinitiuo modo euertere euertisse. euersum ire. Impersonalia euertitur euertebat. euersum est uel fuit. euersum erat uel fuerat. euertetur. Imperatiuo in præsenti euertatur. Futuro euertitor. Optatiuo utinam euerteret. euersum esset uel fuisset. euertatur. Subiũctiuo cum euertatur euerteretur. euersum esset uel fuisset. euersum erit uel fuerit. Infinitiuo modo euerti. euersum esse uel fuisse. euersum iri. Gerundia uel participialia nomina sunt hæc: euertendi euertendo euertẽdum: euersum euersu. Participia actiua euertens euersurus. passiua euersus euertendus Di. cur euerto euerti facit? Mag. quia hoc solum ante t r habuit in hac cõiunctione: idest in tertia: & mutauit o in i & facit præteritum. In participio tamen præterito passiui pro t s habuit. uersus etiam in uerbo uerro uersus fit participium eiusdem tẽporis. Disci. fac ab eo frequentatiuum? Ma. euerso euersas euersat. euertito euertitas euertitat. Et sciendum q; plærunq; solent frequentatiua a participio præteriti temporis fieri: ut scribo scriptus. scriptito scriptitas scriptitat: domo domitus domito domitas domitat. curro cursus: curso cursas cursat: & cursito cursitas cursitat. uideo uisus: uiso uisis uisit. ergo & uersus uerso uersas: hinc & uersutus & uertũnus: & uertex: & uertigo: & uerticulum: & uersura. Disci. gentem quæ pars orationis est? Mag. nomen. Disci. quale? Magi. appellatiuum: generis fœminini: numeri singularis: casus accusatiui. Disci. dic nominatiuum? Ma. gens: quia nomina in ns rs ls desinentia interposita ti faciunt genitiuũ: ut mons montis; mars martis: puls pultis. exceptis differẽtiæ causa frons & lens: quæ cum sa-

Versura. dicitur proprie mutuum. Donat9 i Terẽtiũ: Versuram solues. i. creditorẽ mutabis q; æs alienũ ex ære alie-

citur per tis gen'tiuũ significant græce fontis τοῦ πότου & lentis ἡ φακῆ.cum autem per dis faciunt genitiuũ frondis significant τὸ φύλλον.lendis autem τὸ κονίδιον quod est animal.lens lentis legumen.Præterea libripens libripendis: quia a uerbo pendo componitur cõsonantem seruat:faciens genitiuũ per dis: libripendis.Disci. fac a gente deriuatiua.Ma.hic & hæc gentilis & hoc gentile. Videtur autem genus a gẽte deriuari:unde & genius:& genialis:& generosus: & composita indigena:ingenuus:degener.

AT regina graui iam dudũ saucia cura.Disci.scande uersum?Ma.At regina graui iam dudum saucia cura.Disci.dic cæsuras.Magi.semiquinariam:at regina gra ui.Disci.quot figurarum est?Magi.decem.habet enim tres pedes spondeos & duos dactylos.Di.tracta pedes.Ma. At regi na graui iam dudum saucia cura.Disci.partes orationis quot habet?Ma.septẽ: quattuor nomina:regina graue saucia cura.Di.& quid aliud.Mag.unam coniunctionem:at:& duo aduerbia:iam dudum.Disci.at quæ pars est? Ma. coniunctio.Di.coniunctio quid est?Ma.pars orationis connectens ordinansq; sententiam.Di.quot accidunt coniunctioni?Ma.tria.Di.quæ?Ma.potestas:figura ordo.Di.cuius potestatis?Ma.copulatiuæ.est tamen etiam & aduersatiuæ: quam græci ἐναντιωματικὸς uocant:sicut etiam hic.Nam æneia quiescente regina turbatur:quod est contrarium.Di.cuius ordinis.Ma.cõmunis: licet etiã postponere eam quomodo &:sed causa metri quod fere in omnibus potest inueniri coniunctionibus.Di.cuius figuræ?Magi.simplicis.Di.fac ab ea compositum.Ma.atq;.Di. quem habet accentum?Ma.grauem in uersu quomodo omnes præpositiuæ coniunctiones.Di.quæ pars orationis est regina.Magi.nomẽ: speciei deriuatiuæ.Di.dic primitiuum?Magi.rex.Di. hoc quoq; unde nascitur. Magi.a rego uerbo:idest ἡγοῦμαι unde genitiuum in gis terminat:dicitur autem hoc γένος κοινὸν ἀπὸ δύο καταληκτον:nec in toto fixum:nec in toto mobile:& omnia quæcunq; masculinum habent tertiæ declinationis fœmininum faciunt primæ:ut rex regina:leo leæna:draco dracæna:hospes hospita: sospes sospita:leno læna:strabo straba:& si qua alia similia inueniantur. Est autem hoc nomen:idest rex & regina uerbale:quia a uerbo nascitur:ex hoc tamen quoq; fit uerbum denominatiuum:idest a nomine deriuatum regno regnas.Di.quale nomen est.Ma.appellatiuum:generis fœminini:numeri singularis:figuræ simplicis:hic casus nominatiui: declinationis primæ.Di.quæ deriuantur ex eo?Mag. a rege regius regalis.Di.quid interest inter regium & regalem?Ma. regius possessiuum:regalis uero ad claritatem pertinet:idest dignum rege.Di.dic diminutiuum eius?Ma.regulus & regillus:quæ etiam propria inueniuntur.unde puto etiam regula dici qua mensura exequatur:quasi mensura regens.Di.dic compositum ab eo?Ma.interrex: regificus.Di.graui quæ pars orationis est?Mag. nomen adiectiuum:speciei primitiuæ:generis cõis.Omnia enim cõmunia sunt adiectiua in is desinentia:& in e.faciunt neutrũ:numeri singularis: figuræ simplicis:casus ablatiui.Omnia enim supradictæ formæ nomina in e.terminant ablatiuum.Di.fac deriuatiuum ab eo?Ma.grauior grauissimus:grauitas & grauida:hic & hæc grandis & hoc grande:& grando:& uerbum grauo grauas.Disc. iam quæ pars orationis est?Ma.aduerbium. Di.aduerbium quid est?Ma pars orationis & reliqua.Di.quot accidunt ei?Ma.tria significatio & reliqua. Disci. cuius est significationis?Ma.temporis figuræ simplicis.Di.quem habet accentum?Ma.grauem & omnia fere monosyllaba præpositiua:nisi differẽtiæ ratio

no soluit.uersuram facere dicebãt antiqui mutuo pecuniã sumere qui iniquo mutuabãtur ab aliis:non ut domum ferrẽt:sed ut aliis soluerẽt id faciebant: & uelut uertere creditorem uidebantur.

Regulus & regillus. diminutiua nomina regis.est autem regulus paruus rex:est auis quã trochilon plinius uocat: quæ ut scribit Aristoteles aq; noctes agit ratiõe τῆς ἀλέας.i. teporis falsa lectione apud plinium pro teporis temporis habẽte. Suetonius tranquillus appellauit regaliolum quasi regẽ & principẽ auium. Negat tamen: Aurelianꝰ regaliolũ eẽ omnem trochilum: quæ purget crocodylũ: sed ex multis unam tantum eius speciem q̃ clada rorichos appellatur: in hæc diuertimꝰ quia libet interdum excurrere in par ergõ.

Ne particula interdũ prohibet interdum rogat: & utrobique accentum habet: sed diuersum rogans grauatur: uetans circumflectitur. cum autem est interdictoria bifariam colligitur modo pro simplici negatione: quæ est οὐκ modo pro eadem adiuncta: quæ dicitur μηδαμῶς: hoc est ut non: & tunc circumflexo notatur.

prohibeat: ut ne quando ουκ significat grauatur: quando uero μηδαμῶς circumflectitur. Sic quando similitudinis est circumflectitur: quãdo uetantis grauatur: ut Sic tua cirneas fugiant examina taxos. Di. dudũ: quæ pars orationis est? Ma. aduerbium temporis. & est sciendum q utrunq idest iam & dudũ: non solũ de præterito tempore dicit: sed etiam de futuro: iam dudum sumite pœnas. quomodo etiã quãdo aliquando olim unquam. hæc omnia tam præteritum q̃ futurum possunt significare: & putant quidam dudum quasi diudum dici. hæc enim syllaba idest dum solet explicatiua inueniri: ut quidum: agedum: adesdum. Disci. saucia quæ pars est? Mag. nomen. Disci. quale? Mag. appellatiuum: speciei deriuatiuæ siue participialis. Nam a participio sauciatus nascitur saucius: quomodo a lassatus lassus: a laceratus lacerus & lacer. Sic enim Ouidius sexto metamor. Disci. cura quæ pars est? Mag. nomen. Disci. quale? Magi. appellatiuum ipsius rei. potest tamen & de alia re intelligi. Scimus enim quia Virgilius apud inferos inter monstra habitantia in faucibus inferorum ponit etiam curas quasi deas aliquas: ut ultrices posuere cubilia curæ: & quęritur utrum uerbum ex re: an res ex uerbo nascantur: & potius antecedit uerbi actus in hoc nomine quia sine re esse non potest. nec enim cursus intelligi potest sine currente: nec cogitatio sine cogitante: sic ergo nec cura sine curante: uidetur ergo esse deriuatiuum uerbale a uerbo curo curas curat. Disci. dic nomina deriuatiua ex eo? Mag. curiosus curiculus curator curatio curatura curia curialis. Composita securus: obscurus: tricurium: & quidam putant ab eo curam dici q cor urat uel agitet.

i Nterea medium æneas iam classe tenebat. Di. quot cæsuras habet? Ma. semiseptenariam: ut Interea medium æneas. Di. quot figurarum? Ma. decem habet enim tres dactylos: & duos spõdeos. Di. tracta singulos pedes? Magi. Interea midi æneas iam classete nebat. Dis. quot partes orationis habet hic uersus. Mag. septem: nomina tria: medium æneas classe. uerbum unum: tenebat. duo aduerbia: interea & iam. Discipu. interea quæ pars orationis est? Mag. aduerbium. Disci. cuius significationis. Magi. temporis. potest tamen & loci esse: speciei deriuatiuæ. ab inter enim deriuatur inter: ex quo hoc aduerbium componitur ex integro & corrupto interea. Ideo autem corruptum dicimus ea: quia cum sit neutrum plurale quia debuit corripi: sed factum est aduerbium producit a. In omni enim aduerbio cum sit finalis a. producitur: excepto ita potest tamen ablatiuus intelligi singularis: qui in compositione solet huiuscemodi inueniri: ut quocirca: quapropter. Di. medium quæ pars orationis est? Magi. nomen. Di. quid est nomen. Magi. secundum donatum pars orationis cum casu corpus aut rem proprie communiter ue significans secundum Apollonium: pars orationis: quæ singularum corporalium rerum: uel incorporalium subiectorum qualitatem propriam uel communem manifestat. Di. quot accidunt nomini? Ma. sex: qualitas: species: genus: numerus: figura: casus. Nam comparatio generale accidens non est. Di. quale est hoc nomen? Ma. appellatiuum. Dis. cuius speciei. Mag. adiectiuæ. est tamen ad aliquid & mobile. & uidetur etiam deriuatiuum esse modo; hoc est mẽsura, unde est & modus &

Ad aliquid. quod sine intellectu eius addicitur proferri nõ põt: sicut de substãtiuo & dicitur.

differentiæ causa medius mutat o. in e. uel a græco dictum est μέσοσ
medium. Sciendum tamen q̃ omnia adiectiua appellatiuorum in us desi-
nentia mobilia sunt: excepto uetus ueteris: quod antiquissimi ueter dice
cebant. Disci. cuius generis? Magi. neutri. Disc. dici masculinum. Mag.
medius: ex quo fit media medium. Omnia enim tam in us q̃ in er desi-
nentia adiectiua si sint secundæ declinationis: cum apud græcos cõmu-
nia: uel mobilia inueniantur: sine dubio mobilia sunt. τοχηροσ τυχη-
ρα τυχηρον: hic fortunatus: hæc fortunata: hoc fortunatum αγαθοσ
αγαθη αγατον: bonus bona bonum: ονυι οφοροσ η ηηηοφοροσ και
τον ηιοφορον: armiger armigera armigerum. οι. ιεροσ ιον: sacer sacra
sacrum. Disci. cuius numeri? Magi. singalaris: figuræ simplicis: casus ac
cusatiui. tenebat enim uerbum accusatiuum exigit: & tamen in omnibus
neutris idem casus nominatiuus accusatiuus & uocatiuus est. Disci. cu-
ius declinationis? Magi. secundæ. omnia enim in on desinentia secundæ
sunt declinationis. Disci. fac ab eo deriuatiuum. Magi. medietas medio-
cris meditullium. Medicus quoq; uidetur inde dictus: quia temperan-
tia medium est inæqualitatis: quæ solet fieri ex contrariis elementis. Me
diastinus quoq; inde uidetur componi: quia medias partes balnei tenet:
hoc est in medio lauantium stat: mediterraneus: & mediana: & mediani
mal. aduerbium medie. uerbum ab eo compositum dimidio dimidias:
inde dimidiatus. Disci. æneas quæ pars est. Magi. nomen proprie quali-
tatis: speciei primitiuæ: generis masculini: numeri singularis: figuræ sim
plicis: casus nominatiui: declinationis primæ. Discipu. quare? Ma. quia
omnia græca in as desinentia: si apud illos in oy diphthongum efficiunt
genitiuus apud nos sine dubio sunt primæ mutata oy in æ ut αινειασ αι
νειου æneas æneæ. antiqui tamen huiuscemodi nomina absque s. solebãt
proferre: quod Terentius ubi facit sosia byrrhia. Iuuenalis. Ceu marsia
uictus. Disci. fac ab eo quod est æneas deriuatiuum. Magi. possessiuum
æneus ænea æneum. Et secundum Apuleium æneitus æneica æneicũ.
In epithomis historiarum. Aeneica gens patronymicum æneades secun
dum analogiam. Nam in as uel in es desinentia si faciunt in cy geniti-
uum græcum in ades faciunt patronymica. Itaque hoc usus ubique est
poeta Aeneadæ in ferrum pro libertate ruebant defessi æneadæ. In uno
tamen loco auctoritate poetica æneides dixit. Sit satis æneidæ telis im-
pune numanum oppetiisse tuis: quasi ab æneus nominatiuo: sicut a pe-
leus pelides. Vnde in poemate suo æneis inscripsit: quod est fœmininũ
æneide: q̃ per sineresim æneidem dixit: sicut pelides pro peleides. Cæ-
terum secundum analogiam ab æneadæ æneadas æneadis debeat dici.
Disci. iam quę pars orationis est. Magi. aduerbium temporis: speciei pri
mitiuæ: figuræ simplicis. Disci. quem accentum recipit. Mag. per se acui
tur: in uersu autem grauatur: nisi encliticum ei adiungat: ut iamq; tunc
enim acuitur. Discipulus. Classis quæ pars orationis est? Magister. No
men appellatiuum: speciei deriuatiuæ secundum quosdam. quidam au
tem inde deriuatum esse putant ὀπὸ τῶν κᾰλων. Est autem omonymũ
uel uniuocũ. nã plura significat: & nauiũ multitudinem: & hominũ col
legia quæ συλλογον uocãt græci: & æquitum ordines. Discipulus. Fac

Meditullii. locus est meditatiõis & exercitii a meditor detortum. est autẽ meditor quasi me dio animo uerso: idest cogito. Plautus: prius ipse mecũ uolo hic meditari.

deriuatiuum. Ma. classicus classica classicũ. sonitus tubarũ classica inde nominãtur: qa classes equitum ordines uocant: ut dictum est qui maxime utuntur tubis. Di. tenebant quæ pars est? Ma. uerbum. Di. uerbũ quid est? Ma. secũdum donatum: ut supra dixi. secũdum alios uero ps orationis cum tempore & modis sine casu actionẽ siue passionem significans. Nõ enim omnia uerba personas habent: ut infinita: & impersonalia & gerundia. oportet autem diffinitiones generales esse. Di. qualitas uerborum in quo est? Ma. i modis & formis generis siue significatiõis actiuæ. Di. declina. Ma. Indicatiuo mõ teneo. præterito ĩpfecto tenebã. pterito pfecto tenui. pterito plusq̃pfecto tenueram. futuro tenebo. Impatiuo modo tpe pſenti ad secũdam & tertiã psonam tene teneat: tenete teneant. futuro teneto tu teneto ille: teneamus tenetote: teneant uel nẽto Optatiuo modo tpe præsenti: & præterito imperfecto utinam tenerem. præterito perfecto & plusq̃perfecto utinam tenuissem. futuro utinam teneam. Coniunctiuo modo tempore præsenti cum teneã. præterito imperfecto cũ tenerem præterito perfecto cum tenuerim. pterito plusq̃perfecto cũ tenuissem. futuro cũ tenuero. Infinitiuo modo numeris & personis tẽpore præsenti: & præterito imperfecto tenere. præterito perfecto & plusq̃perfecto tenuisse. futuro tẽtum ire uel tenturũ esse. dicitur tamen & a tendo tendis tentum ire: sed in illo etiã tensum possumus dicere. In hoc autem tentum ire dũtaxat & similiter in omnibus quæ per huiuscemodi uoces participales proferunt̃. Sunt aũt supina duo: & infinitiuũ futuri: necnon præteritũ in passiuis & ĩfinitiuis ĩpersonaliũ quæ similia sunt passiuis: tentum esset uel fuisset: & tẽtũ eẽ uel fuisse. & tẽtum iri: uel tensum iri. Di. quæ differentia est inter finita passiui & impersonalis? Ma. qa passiuum uerbo eget tantũmodo: ut amari uolo. ostendo enim me pati uelle aliquid ab alio. Impersonalis enim non solum uerbo: utpote infinitum: sed etiam certa aliqua persona: siue p pronomen siue per nomen eget: utpote ĩpersonale. Si enim dicã amari a me uolo: pro amare accipit̃ quod est actiuum. Impersonale autem semp actiuã uim habet. Gerundia tenẽdi tenẽdo tenendum: tentum tentu. Participia ueniunt a uerbo actiuo duo: pſentis tẽporis & futuri. præsentis tenens: futuri tẽturus. Di. declina etiã passiuũ. Ma. Indicatiuo modo tempore præsenti teneor. præterito ĩperfecto tenebar. præterito perfecto tentus sum uel fui. præterito plusq̃perfecto tentus eram uel fueram. futuro tenebor. Imperatiuo modo tempore præsenti ad secundã & tertiã psonam tenere teneatur: teneamur. mi. antur. futuro tenetor tu tenetor ille: teneamur. tor. tor. Optatiuo modo tempore pſenti: & præterito ĩpfecto utinam tenerer. præterito perfecto & plusq̃perfecto utinã tẽtus essem uel fuissem. futuro utinam tenear. Subiũctiuo modo tempore præsenti cum tenear. præterito imperfecto cum tenerer. præterito perfecto cum tentus sim uel fuerim. præterito plusq̃perfecto cũ tentus essem uel fuissem. futuro cum tentus ero uel fuero. Infinitiuo modo teneri. tẽtum esse uel fuisse: tẽtum iri. Participia duo: præteriti tentus: futuri tenendus. nomen uerbale tentor: fœmininum tentrix: ipsa res tentio. Disci. cur teneo tenui: & teneor tentus sum? Magi. quia omnia in eo desinentia sic faciunt prætetitum: ut moneo monui: moneor monitus sum: seneo senui. Excepto maneo mansi: & mãsus sũ: & neo neui & nat9 sum.

Ic fatur lachrymans classisq; immittit habenas Disci. dic cæsuras. Magi. semiquinariam & semiseptenariam. Sic fatur lachrymans classi. Disci. quot figurarum est hic uersus? Magi. decem Di. cur? Magi. quia habet duos dactylos & tres spondeos. Di. tracta singulos pedes? Ma. Sicfa turlachry mãsclassiquim mittitha benas. Di. quot partes orationis habet hic uersus? Ma. septem: nomina duo: classi habenas. uerba duo: fat̃ ĩmittit. participiũ unum: lachrymans. aduerbiũ unum sic: & coniunctionem q;. Di. sic quæ pars orõnis ẽ. Ma. aduerbiũ significationis similitudinis: & speciei primitiuæ: figuræ simplicis. Et est sciendum q; oĩa in c desinent a producunt̃: excepto donec. nam nec inter coniunctiones ponunt Di. quẽ accentum habet? Ma. circunflexum: nisi iu andi. tunc enim grauatur: ut apud Virgilium. Sic tua cirneas fugiant examina taxos. Sic quando ut uel uti subiungitur ei: ut sic dixit sicuti iussit. Disci. fatur quæ pars est? Magi. uerbum: modi indicatiui: formæ perfectæ: coniugationis primæ

generis uel significationis deponentis: numeri singularis: figuræ simplicis: temporis præsenti: personæ tertiæ. Di. declina. Ma. Indicatiuo for faris fatur fatus sum uel fui: fatus eram uel fueram. fabor. Imperatiuo modo tpe præsenti fare fetur. famini fentur. Nam in prima coniugatione. Imperatiuo modo secũda persona habet penultimã a. tertia uero e: quã seruat prima & tertia pluralis persona. nã secunda indicatiuũ sequitur suum in omni coniugatiõe: amate, amet̃: amemur amemini amentur. in secunda uero coniugatione secunda quidẽ persona productam habet penultimam. Tertia autem a post e: ut docere doceat̃: quam seruat prima & tertia pluralis: ut doceamur doceamini doceant̃. In tertia uero coniugatione e correptam habet penultimam secunda psona: ut legere. tertia uero a. quam seruat prima & tertia pluralis: ut legere legat̃. legamur legimini legant̃. In quarta uero i. penultimã hẽt pductã: ut munire. tertia uero persona a. post i. quã seruat prima & tertia pluralis: ut muniat̃ muniamur munimini: muniantur. sed hæc in regulis uerbalibus latius tractata inuenies. Futuro fator tu fator ille faminor fantor. Optatiuo modo utinam farer. Præterito perfecto & plusq̃ perfecto fatus essem uel fuissem. Futuro utinam fer. Subiunctiuo modo tpe p̃senti cum fer. Præterito impfecto cum farer. Præterito perfecto cum fatus sim uel fuerim. Præterito plusq̃perfecto cũ fatus essem uel fuissem. Futuro cum fatus ero uel fuero. Infinitiuo modo tempore præsenti fari. Præterito perfecto & plusq̃perfecto fatum esse uel fuisse. futuro fatum iri. Participia ueniunt a uerbo deponenti tria. præsens præteritum & futurum. præsens fans. unde infans q̃ loqui non potest. præteritũ fatus fata fatum. futurum faturus fatura faturum. Et sciendum q̃ in omni uerbo quod habet participium præteriti temporis ex hoc per interpositionem ru facimus futurum: ut amatus amaturus: doctus docturus: dictus dicturus. exceptis pauris: mortuus moriturus in quo: s̃m analogiam præteritum debuit esse moritus. Nullum enim participium ri geminat. Similiter orior ortus oriturus: pro orturus. partus pariturus. erutus. eruitur⁹. cassus cariturus. sed hoc quoque in regulis uerborum planius tractauimus. Disci. cur impersonale non habet hoc uerbum? Magi. quia nullum in or desinens generat impersonale. idest nec passiuum: nec deponens: nec cõmune: excepto uno misereor: quod miseret facit impersonale ex contrario illorum: quæ ex actiuis: uel neutris nascuntur. Nam plæt aq̃ illorum uel magis omnia: exceptis paucis passiuam habent declinationem tertiarum personarum: ut statur: amatur: quiescitur: itur. Excepta uero sunt contingo contingit: placeo placet: euenio euenit: & uaco uacat: & iuuo iuuat. In quibus tertiæ similes sunt actiuæ psonæ uel neutrali impersonalium. Nam pœnitet: piget: tedet: pudet: licet: libet posita sunt: q̃uis libeo liceo dicatur: sed alterius sunt significationis. libeo enim. g. liceo uel licor. g. significant. antiquissimi tamen & pœniteo: & pudeo: & pigeo: & misereo dicebant. Nomen participiale uel uerbale fandus fanda fandum. Plæraq; enim uerba etiam si participia futura passiua non habent: nomina tamen huiuscemodi formæ plæraq; habere inueniuntur. Præterita quoq; plæraq; participia in tus desinunt: & mutant tus in tor: & faciunt nomen uerbale: ut amatus amator: doctus doctor: lectus lector: auditus auditor: sic ergo fatus fator possum⁹ dicere. Antiqui tamen etiam passiue proferebant fatus pro dictus dicẽtes. fatum dictum & uisum dei. Idem enim esse dicit Plato fatum uoluntatem: & uisionem dei. Disci. fac compositum ab eo quod est for faris? Magi. affor affaris affatur apud Virgilium: Affaturq; deos & sanctum sydus adorat. Et sciendum

Fatum. Chrysippus stoice princeps phiæ finit sic. Fatũ ẽ sempiterna quædã & ĩdeclinabilis series rerum: & catena uoluens semetipsa sese: & implicans p æternos consequens ordines ex quibus apta connexaque ẽ: ex quibus uerbis colligitur p obstrepẽtes aliorũ auctorum opiniones. propterea nocentium pœnas legibus inq; constitutas. si homines ad maleficia non sponte ueniunt: sed fato trahuntur.

q; rarissime simplicis prima persona nõ inuenit̃ i usu for: quomodo & a do dor. Ipsa
res fatus & fatio & fatum. Inde putant quidam etiam fas & nefas dictum: quod iu
stum est dici uel taceri: ex quo fasti & nefasti dies & fasti αποφραδεσ. Di. cur. parti
ticipium huius uerbi præterito tempore a habet ante tus? Ma. qa oĩa quæ in aui faci
unt præteritũ in actiuis: & oĩa cõmunia & deponentia primæ coniugationis i atus a
penultima producta præteritum participii faciunt: ut amo amaui amatus. accuso
accusaui accusatus: luctor luctatus: osculor osculatus: criminor criminatus. Dis. la
chrymans quæ pars orationis est? Mag. participium. Di. quid est participium. Ma.
pars orationis partem capiens nominis partẽq; uerbi. Dis. participio quot accidũt?
Mag. septem. Di. quæ? Ma. genus: numerus: figura: casus: tempus: significatio: for
ma. Di. cuius generis? Magi. cõmunis trium generum. Omnia enim participia præ
sentis temporis trium generum sunt: ut in duas desinunt consonantes n & s. Nam
& si naturaliter quædam ad solos pertinent mares: ut futuo & deuirgino: uel ad fœ
minas: ut futuor: nubo: deuirginor. Possumus tamen in alterum sexum transferre:
uel figurare: uel per illusionem: uel per epicœnum: ut si dicam: bona anima est: quę
istam uirginem deuirginauit: uel bonus animus: qui illi marito nupsit. Bene igitur
dicit q; omnia uerba & participia apta sunt ad omne genus dici. Disci. cuius casus?
Ma. nominatiui in hoc loco. potest esse tamen & uocatiui. Omnia enim nomina: si
ue participia nominatiuum & uocatiuum similem habẽt: exceptis græcis & in us de
finentibus secundæ declinationis: cuius propriæ si ante us hi habuerint: abiecta us
uocatiuum in i faciunt: ut Virgilius uirgili: Terentius terenti. Alia uero in e conuer
tentia faciunt uocatiuum: ut turnus turne: socius socie: myrtus myrte: Virgilius in
buccolicis: Et uos o lauri carpam & te proxima myrte. potest tamen etiam iuen iri
in huiuscemodi sæpe euphoniæ uel metri causa nominatiuum pro uocatiuo positũ:
ut Lucanus. Degener o populus uix sæcula longa deorum: populus pro popule po
suit. & Virgilius: Corniger hespidum fluuius regnator aquarum: fluuius p̃ fluuie
posuit. Disci. cuius est temporis. Magi. præsentis. nulla enim participia in duas con
sonantes desinentia temporis præteriti uel futuri inueniuntur. Sciendum autem q;
quomodo participia præteriti temporis coniuncta cum uerbis temporis præsentis
præteriti temporis significant: ut lectus sum es est. sic participia præsentis si coniun
gantur uerbis præteriti temporis loco præteriti temporis accipiuntur: ut amans: fe
ci: studens: legi. Disci. cuius significationis? Ma. actiuæ. nascitur enĩ a uerbo lachry
mo lachrymas lachrymat: cuius actiuum uim passiuam. passiuum uim actiuã ui-
detur habere. Nam patitur dolorem qui lachrymat: & facit qui lachrymatur. Mul
ta tamen similia inueniuntur: ut lugeo & lugeor: ploro & ploror. formas suorũ uer
borum: uel species habent participia: ut lecturio lecturiens: feruesco feruescens: cur
so cursans: cursito cursitãs. Disc. cuius est numeri? Magi. singularis simplicis. Disc.
cui casui adiungit̃. Magi. accusatiuo: ut lachrymans illum. Necesse est enim omnia
participia his casibus adiungi: quibus & uerba ex quibus nascuntur: ut lachrymo il
lum: lachrymans illum: inuideo tibi: inuidens tibi: misereor tui: miserens tui. Nam
si in alium casum transeat perdunt uim participii: & ad nomina transferuntur: ut si
dicam amans illum: participium est: quia & amo illum dicimus. Sin autem amãs
illius nomen est: quod significat αγαπητοσ εκεινου. Vnde etiam comparationem
accipit amantior amantissimus. Similiter timens illum & timens illi: fugiens illum
& fugiens illius: ut Terẽtius in phor. Fugitans litium. Semper tamẽ ex participio
p.t. & tria gerũdia pticipialia solent nasci ablata s & addita di do dũ: ut amãs amã-
di amãdo amãdũ: & participiũ futuri passiuum: lachrymãdus: & lachrymor. & tũ

Amans. nomen est uerbale & patrio casu sociatur: sicut etiam in græcis: ο αγαπητος εκεινου. participium casum uerbi conseruat.

etiã nomẽ ὁ Δακρυτὸσ. Di. declina uerbũ tam actiuũ q̃ passiuũ lachrymo. as. at. lachrymor aris. atur. Di. quotæ ẽ declinatiõis lachrymãs? Ma. tertiæ. Oĩa participia præsentis tpis tertiæ sunt declinationis: utpote in duas desinẽtia cõsonãtes. præteriti uero temporis participia & futuri: cum sint mobilia masculinum & neutrum secundæ habent declinationis fœmininum uero ptimæ: ut hic & hæc & hoc lachrymans lachrymatus lachrymata lachrymatũ: lachrymandus lachrymanda lachrymandũ: lachrymaturus lachrymatura lachrymaturũ. Classis? Mag. de hoc superius sufficienter tractauimus. Di. que quæ pars orationis est? Ma. coniunctio. Di. quid est coniunctio? Ma. pars orationis annectens ordinansq; sententias. Di. quot accidunt cõiunctioni? Ma. tria potestas figura ordo. Di. cuius est potestatis? Ma. copulatiuæ: ordinis post positiui. Est autem encliticũ: & hæc & aliæ coniunctiones: ue: ne. ne uero solet etiã abiecta e encliticam uim possidere: ut i pitrhin tantum. Enclitica que: ue: ne: præpositionibus ante se positis exigunt extremæ syllabæ fastigium: ut propterq; illum interue homines. Di. cuius figuræ? Mag. simplicis. Composita que semper postponitur: ut atq;: quoq;: nãq;. Syllabice quoq; additur io sioe & uim coniunctionis amittit & enclitice: ut undiq;: deniq;. Itaq; quando antepenultima acuto profertur. Vtraq; plæraq; quæritur: cum sint una pars orationis: nec que diuersa: uel p coniunctione accipitur: cur non tertia ab ultimo acutum habuerit. In quo possumus dicere q; accentus masculinorum & neutrorum: qui peoulnmus est acutus: acuit & fœminina i suam legem concidentia. Nec mirum euphoniæ causa hoc in his euenisse: cum in aliis quoq; quibusdam compositorum: hoc idem inueniatur: ut calefacis: tepefacis: suaue: rubens: quæ omnia debent secundum analogiam in antepenultima habere acutum: in penultima tamen habuerit. Di. imittit quæ pars orationis est? Ma. uerbum modi indicatiui: formæ perfectæ. coniugatiõis tertiæ correptæ: generis actiui: numeri singularis: figuræ composite ex integro & corrupto. Nã compositio mutauit n in m: quia sequens uerbum ab m incipit. Solet enim p uel m uel b sequẽte n in m conuerti in compositione: ut compono: committo: immitto: imbuo. Di. cuius temporis? Ma. præsentis. personæ tertiæ. Di. declina. Ma. Indicatiuo modo tempore præsenti immitto imittebam. immisi. immiseram. immittam. Imperatiuo modo tempore præsenti immitte immittat immittamus immittite immittant. Futuro immittito tu immittito ille: immittamus immittote imittunto. Optatiuo modo tempore præsenti: & præterito imperfecto utinam immitterem. imisissem. imittam. Subiunctiuo modo tempore præsenti cum ĩmittam. ĩmitterem. immiserim. imisissem. imisero. Infinitiuo modo imittere. ĩmisisse. Futuro immissum ire uel immissurum esse. Impersonalia imittitur. imittebatur. imissum est uel fuit. ĩmissum erat uel fuerat. immittetur. Imperatiuo imittat͛. imittitor. Optatiuo utinam imitteret͛. imissum esset uel fuisset. imittat͛. Subiunctiuo modo imittat͛. imitteret͛. imissum sit uel fuerit. imissum esset uel fuisset. ĩmissum erit uel fuerit. Infinita ĩmitti imissum esse uel fuisse. imissum iri. Gerundia ĩmittendi ĩmittendo ĩmittendũ. imissum imissu. Participia actiui ĩmittens & imissurus. passiuum imittor ĩmittebar. imissus sum uel fui. imissus eram uel fueram. imittat. Imperatiuo ĩmittere ĩmittat͛. ĩmittamur. imittimini. imittantur. imittitor tu imittitor ille. ĩmittamur. imittiminor. imittuntor. Optatiuo modo utinam ĩmitterer: immissus essem uel fuissem. imittar. Subiũctiuo modo cum ĩmittar imitterer imissus sim uel fuerim. imissus essem uel fuissem. imissus ero uel fuero. Infinita passiua mitti. imissum esse uel fuisse. futuro imissum iri. participia passiua ĩmissus. immittẽdus. Nomen uerbale ĩmissor. ĩmissio ipsa res. Di. cur misi facit præteritũ? Ma. in to desinẽtia uerba e quidem antecedẽte tria sunt: quo quorũ unum in xi facit præteritum perfectum: ut plecto plexi. duo autem in xui: necto nexui: pecto pexui. Sic Asper de uerbo. Charisius uero pexi ptulit. e breui antecedente. in eadem to syllaba terminantia duo inueniuntur: quorum alterũ in ui syllabam: alterũ in ui disiunctas faciunt p̃teritũ: peto petiui: meto messui. Cato in secundo originũ. ordeũ demessuit. Cassius emina in quĩto annaliũ. ubi ordeũ demessuerũt. p antecedẽte unũ ĩuenit͛: inepto ineptui. r antecedẽte duo. uerto uerti: & sterto sterti. t antecedẽte unũ ĩuenit͛:

imitto imisi. Sed antecedentes unũ: sisto steti: quod etiã a sto steti fit. Cum igitur in xi faciunt præteritum perfectum in sum uel in su faciunt: ut læsi: lusi: risi: arsi: læsum læsu: arsum arsu: risum risu. unũ & lesus lusus risus arsus. Di. fac cõposita a uerbo mitto. Magi. amitto: demitto: submitto: committo: admitto: promitto: pmitto: emitto: omitto: remitto. Immissarius remissarius: nascitur & missus: sagitta ab emittendo hic & hæc missilis & hoc missile. Possumus etiam hic & hæc missibilis & hoc missibile dicere: quomõ penetralis & penetrabilis. Di. habenas quæ pars est? Ma. nomẽ. Di. quale? Ma appellatiuum. Di. cuius speciei? Ma. deriuatiuæ. Di. unde deriuatur? Ma. a uerbo habeo: inde etiã aspirationem hẽt: per b. mutam scribitur. Nam auena quæ Δονακόσυλον significatur: & sine aspiratione ẽ: & per u scribitur. est igitur habena cum aspiratione nomen uerbale. Di. cuius generis? Mag. fœminini. Di. cuius numeri? Ma. pluralis: figuræ simplicis: casus accusatiui: declinationis primæ. Di. cur? Ma. quia omnia in a desinentia declinationis primæ sunt exceptis neutris quæ græca sunt: & apud græcos in tos faciunt gtũm apud nos autem os in is conuertentia tertiæ sunt declinationis: ut toreuma toreumatis: schema schematis. Litterarũ uero nomina tam in a q̃ in alias quascunq; litteras desinentia: & apud nos & apud græcos indeclinabilia sunt: ut alpha iotta gãma. Non enim recte donatus digãma posuit. Ab habeo fit habito: habitudo: habitaculum habilis. Composita inhibeo: cohibeo: prohibeo: exhibeo.

TV quoq; littoribus nostris æneia nutrix. Di. quot cæsuras habet? Ma. duas: semiquinariam & semiseptenariam. Tu quoq; littoribus nostris. Di. quot figurarum est? Mag. decem. habet enim tres dactylos & duos spõdeos. Di. tracta singulos pedes? Ma. tu quoq; littoribus nostris æneia nutrix. Di. quot habet partes orationis? Ma. sex: nomina tria: littoribus æneia nutrix. pronomina duo tu nostris coniunctionem quoq;. Di. tracta per singulas partes? Ma. tu quoq;. Di. tu quæ pars est? Ma. pronomẽ. Di. quid est pronomẽ? Ma. pars orationis: quæ pro proprio nomine uniuscuiusq; accipitur: psonasq; finitas recipit. Itẽ aliter: pronomen est pars orationis: quæ pro nomine posita tantundem pene significat: personamq; interdum recipit. Ideo autem dico pene: quia substantiam tamen significat: non tamen etiam qualitatem quomodo nomen. bene igitur uidetur fecisse: qui carentia personis finitis separant a pronominibus. Pronomen proprie q; pro proprio nomine ponitur. Itaq; quia ppria nomina plus aliis omnibus nominibus finita sunt, certam enim aliquam rem significant. Pronomen quoque quod loco proprii nominis accipitur: debet finitas personas habere. Sunt igitur pronomina: de quibus nulla dubitatio est: quindecim: octo primitiua & septem deriuatiua. Primitiua quidem personæ primæ ego: & obliqui casus eiusdem pronominis: secundæ tu: tertiæ uero sex: sui: ille: iste: is: hic: ipse. Deriuatiuæ primæ psonæ: meus: noster: nostras: secundæ: tuus: uester: uestras: tertiæ: suus. hæc tam apud nos q̃ apud græcos pronomina ab omnibus accipiuntur. Cætera quoq; quæ sunt infinita: uel interrogatiua: uel relatiua substantiæ uel qualitatis: uel quantitatis: uel numeri magis nomina dicenda sunt q̃ pronomina substantiæ ĩfinitum uel interrogatiuum: ut qs. relatiuum: ut qui. Infinitum: uel ĩterrogatiuum: uel relatiuum qualitatis: ut qualis. significat enim οποιοσ & penultimo acuto: quod est ĩterrogatiuũ: & ποσοσ ultimo acuto. Infinitum & ποσοσ relatiuũ eius redditiuum talis quãtitatis. Interrogatiuũ: uel ĩfinitum: uel relatiuũ quãtus significat. ο. οποσοσ penultimo acuto: quod est iterrogatiuũ ultimo acuto οποσοσ: quod ẽ relatiuũ. Redditiuũ eius tãtus. Numeri iterrogatiuũ: & ĩfinitũ: & relatiuũ quot.

Immissarius. ab immitto qđ uerbũ modo intromitto: modo ĩ lõgitudinem pducere apđ poetam. Re- spicimus di- ra illuules: in missaque barba: hoc ẽ pro missa: & extẽ- sa. alia præte rea sunt pro- pe innumera ab mitto uer bo declinata atq; detorta uocabula q̃le emissarius ab emitto. locus per quẽ aqua e lacu aut sta gno emittiť: apud Trãq. fecit & emis- sariũ fucini la cus: portum q; hostiẽsem: & emissarius equus ad ge- nituram dici tur: & coitum accommoda tus. Remitto inde remissa rius quod re mittere inter dũ laxare sit: hinc arcũ re- mittere dici- mus. etiã ani mum remittĩ mus ocio na- cantes. quæ- ro enim. inqt Cicero nõ q bus ĩtendam animũ rebus sed quibus re mittã. Inter- dum cõcedo manibus & ci neri: si q̃ ẽ ea cura remitto & retro mit- tere a Plauto Murena acci pit frequens remitti nun- quan.

significat enĩ ποσα penultimo acuto: quod est infinitũ: & ὁ πόσα quod relatiuum eius redditiuũ tot. Deriuatiuũ eius quod est qs: cuius: cuia: cuiũ: & cuias & ab eo qd ẽ: quot: quotus: & quotẽnis: & quotenus. Quibusdã ab eo qd ẽ tot uideť esse totus: sed alia uidetur esse significatio. Hæc tamen nomina prædicta plæriq; latinæ artis scriptorum pronomina esse infinita dixerunt. Nec mirũ cũ didymus quoq; & multi alii uetustissimi græcorum ĩter articulos hæc numerauere. Romani uero cum articulos non habeant ĩter pronomina hæc posuerũt tanta aũt uidetur eẽ cognatio articulorũ & pronominum q stoici in una parte orationis uti ũq; esse putant articulos finitos pronomina dicẽtes: quæ uero grãmatici græcorũ eorũ inter articulos ponunt: illi infinitos dicebant esse articulos. Nec nõ ẽt supradictas dictiones: quas Apollonius herodianusq; & Dionysius inter nomina rationabiliter posuerunt. Hæc aũt latius in libro: qui est de pronomine tractauimus. Sed ut breuiter dicam loco propriorũ nominũ non possunt accipi ea quæ generalia sunt etiã appellatiuorũ quod suũ est pronominũ. Nã dicentes quis: ĩterrogamus de omni substãtia: uel qualis de omni qualitate: uel q̃tus de omni quãntate: uel quot de omni numero. pronomẽ quoq; definitæ alicuius psonę uult esse & rem certã significate. Di. quod accidũt pronomini. Ma. sex species: genus: numerus: figura: psona: & casus. Di. cuius speciei. Ma. primitiuæ. Di. fac ab eo deriuatiuũ. Ma. tuus tua tuũ: & aduerbiũ tuatim: & p κατά σύν τον επέκτασιν. Tuapte te correpta: ut o rite tute tati tibi tãte tyrãne tulisti. Di. cuius generis? Ma. cõis triũ generũ. quõ. n. apud græcos σου νοητόσου triũ sunt cõia generũ: sicut apud nos ego: & tu: mei: tui: sui: Numeri singularis: figuræ simplicis: psonæ secundæ: casus nõiatiui & uocatiui. hic aũt magis ntũs est: cum p apostrophen dicit: quæ exigit ntũm: & cũ quoq; modo cõiunctum qd ad alios ntõs relatum est: ut misenus & palinurus tu quoq;. Di. quoq; quæ pars est. Ma. coniunctio: & accipiť pro &. potest tamẽetiã loco aduerbii ĩueniri hãc dictionẽ positã: ut multa quoq; & bello passus dũ conderet urbem: Hic. n. pro similiter necesse est id accipi cum sequať &. Di. quid est cõiunctio? Ma. pars orõnis annectens ordinãsq; sñiam. Di. quot accidunt coniunctioni? Ma. tria: potestas: ordo: & figura. Di. cuius potestatis? Ma. copulatiuæ. Di. cuius ordinis? Ma. postpositiui. uetustissimi tamen solebant etiam præponere eã figuræ compositæ ex corrupto & integro. quo enim modo corripiť: quod si produceret esset integra pars. Di. quẽ accẽtum habet? Ma. penultimum acutum: omnes fere coniunctiones post positiuæ generalem seruãt accentuum regulã? Di. littoribus quæ pars orationis est? Ma. nomen. Di. quale? Ma. appellatiuũ: generis neutri: numeri pluralis: figuræ simplicis: casus datiui: declinationis tertiæ correptæ. Di. cur? Ma. quia omnia in us desinentia neutra declinationis tertiæ sunt: & in ris faciunt genitiuum. Excipitur pus indeclinabile: & uirus: quod lucretius secundæ posuit declinationis. diri primordia uiri. pelagus uero græcum est: hoc pelagus pelagi: & uulgus uulgi tam masculinum q̃ neutrum. Discipulus. Quot differentias habet penultimam genitiui in ris terminantium? Magister. supradicti casus neutrorum nominum si uerbis adiacent: quæ correptam penultimam habuerint seruant e ante ris genitiui: ut munero munus muneris: uulnero uulnus uulneris: sydero sydus syderis: ex quo componitur consydero & desydero: latero latus lateris: operor opus operis. Si uero monosyllaba sint & producunt u in nominatiuo: & seruant u ante ris genitiui quoque pducunt: ut ius iuris: thus thuris: plus pluris. Si uero sunt comparatiua.

κατὰ σύν τον επέκτασιν per suã ipsius cõtractionem: ut meopte: tuopte suopte & tute: qd patet exẽplo sequẽtis uersus p panomeon figuram sũpti: ubi diuersa uerba ab eisdem litteris ĩcipiunt. Pus ĩuariabile casib9: est autem sanies & quiuis humor conuersus in putredinem: a quo fit purulentum: quod ẽ plenum sanie: & putreo: & putresco: qď est in pus uertor & putris corruptus & solus pari ratione uideť deduci uirus qď ĩtẽ indeclinabile est uenenum uel asperitas odoris potius in adulto ĩ puero nequaq̃ nisi ĩ hirquitallo idest in eo q incipit uirilitatis nectar persentire. Plinius: prodest ungt ad uitus alarum. Idem alio ĩ loco plinius. Signũ est ueris tẽporibus odoris uirus: catacristicos rñ referť ad saporẽ: ut apud eundẽ pliniũ aq̃ marina uetustatem uirus deponit. i. salsediem. medici referunt ad acorẽ & amaritudinem: a Virus declinata uirulentus: & uirosus. Virosasq; pontus. Castorea inquit Maro in georgicis. est. n. foedi & execrandi odoris castoreum: ut eo prægnantes abortiantur.

masculinorum corũdẽ: & fœmininorum sequuntur gtũm. i. o penultimam seruẽt ante ris: ut minor minus minoris: maior maius maioris. Alia uero o correptã habẽt ante ris: ut corpus corporis: pectus pectoris: littus littoris: pignus pignoris: fœnus fœnoris: quis uerba eorum magis e penultimã habẽt: pignero fœnero. Di. fac deriuatiuũ ab eo? Ma. littoreus & littoralis. quidã aũt littus. του λιταινέυω uolũt esse: qa pficiscẽtes & reuertẽtes solent ibi uota concipere & dona litare. Di. quale? Ma. deriuatiuũ uel possessiuũ. Di. noster quæ pars est? Ma. pnomen deriuatiuũ. Di. ex quo casu solent deriuari? Ma ex gtõ: ut nos nostrũ uel nostri noster. Idq; sine dubio ex singulari numero ostendit̃. Ego mei meus: tu tui tuus: sui suus. unde & penultimæ corripiunt̃. Di. cuius generis? Ma. neutri. Sed sciẽdũ q; ois dtũs & ablatiuus pluralis tã i oibus mobilibus q̃ in pnoibus participiis cõis & est triũ generum. Di. cuius numeri? Ma. pluralis figuræ simplicis: casus datiui. Ois aũt datiuus & ablatiuus pluralis similis ẽ: ut dictũ est Di. unde possumus scire differẽtias. Ma. a iunctura & ordinatiõe: idest απο της συνάξεως καὶ τάξεως: quod facile põt sciri ex singularium iunctura: quæ non habet similes datiuũ & abltũm: ut oibus primæ declinationis noibus. & tertiæ in e terminantibus abltũm: & quartæ & qntæ. in his. n. manifeste ostendũt casus differentiã Cum uerbũ igit̃ dedisti sine dubio datiuum exigit: si quod supradictarum declinationũ noium ordines necesse est datiuũ ẽ adiũgere: ut dedisti poetæ uel homini: uel senatui: uel rei. Non licet enĩ nisi dtũm huic uerbo adiungere. Et nota q; quattuor habent etiã declinationũ differentias pnoia. Sũt enĩ quædã quæ tam gtũm q̃ dtũm in i terminant: quæ sunt tria: & cõia trium generum: ut ego mei mihi: tu tui tibi: sui sibi. Sunt quæ gtũm in ius. dtũm uero in i pferũt: quæ sunt cõia triũ generum: ut ille illius illi: ipse ipsius ipsi: iste istius isti: hic huius huic: is eius ei. Sunt alia q̃ sequũtur secũdã declinationem mobiliũ noium: q̃lia sunt possessiua meus. a. um. tuus. a. um. suus nr̃ & ur̃. Sunt & alia tertiæ declinatiõis noium declinatiõem seruãtia: nostras uestras: nostratis & uestratis. Di. æneia quæ ps orõnis est? Ma. nomẽ. Di. quale? Ma. appellatiuũ. q̃uis. n. possessoris nomẽ pprium significat: tamẽ ois possessio eius cõe hoc nomen põt habere: ut æneia mater: æneia nutrix: æneia mens: æneia fames: æneia facies: æneia manus: æneius ager: æneius filius: æneius ensis: æneiũ lumẽ: æneiũ munus: æneiũ regnũ. Di. cuius generis? Ma. fœminini: nũeri singularis: figuræ simplicis: declinationis primæ. Di. ex quo noie deriuat̃? Ma. ab ænea: p quo superius latius diximus. Di. nutrix. quæ pars orõis est. Ma. nomẽ. Di. quale? Ma. appellatiuũ. Di. cuius speciei. Ma. appellatiuorum uerbalis. Di. ex quo uerbo masculinum eius nascit̃. Ma. a nutrio. solent aũt in tor uerbalia in trix facere fœminina mutata tor ĩ trix: ut lector lectrix. In supradicto uero euphoniæ causã uel alternitatis: idest. παραλληλότητος tri syllaba subtracta est contra regulam. Cũ enĩ nutritor fit masculinũ debuit fœmininũ nutritrix eẽ: sed absurditas soni minuit syllabã. Di. a quo uerbo deriuat̃. Ma. a nutrio. tris. trit. Di. declina uerbũ. Ma. nutrio uerbũ actiuum Indicatiuo mõ dictũ. t. p. numeri singularis: figuræ simplicis: cõiugatiõis quartæ: personæ primæ q̃d declinat̃ sic. Nutrio. tris. tur. mus. ris. unt. Eodẽ modo tẽpore præterito ĩpfecto nutriebã. bas. bat. bamus. batis. bant. Eodẽ mõ tpe præterito pfecto nutriui. sti. uit. & pluraliter nutriuimus. stis. runt. uel re. Eodẽ modo tpe pterito plusq̃perfecto nutriuerã nutriueras. rat. ramus. ratis. rant. Eodem mõ tpe futuro nutriã. es. et. Impatiuo mõ. t. p. ad secũdã & tertiã psonã nutri nutriat nutriamus. te. ant. Eodẽ mõ. tpe futuro nutrito tu. to. ille. nutriamus. tote. triũto. Optatiuo mõ tpe. p. & pterito ipfecto utinaã nutrirẽ. res. ret. nutriremus tis. rẽt. Eodẽ modo tpe pterito pfecto & plusq̃perfecto utinam nutriuissem. ses. set. nutriuissemus.

Nutriebam. Vergilianus tamen Euandercũ ingẽ̃ti tpra gẽnas nesti bat flore iuuẽ dicit p uestiebat.

setis.sent. Eodē modo tēpore futuro nutriā nutrias.at. utinā nutriamus.atis.ant. Subiūctiuo mō tpe præsenti cū nutriā.as.at.amus.atis.ant. Eodē mō tpe præterito imperfecto cū nutrirē.res ret.emus.etis.ent. Eodē mō tpe præterito pfecto cū nutriuerim.is.it.nutriuerimus.itis.rint. Eodē mō tpe ꝑterito plusq̄pfecto cū nutriuissem.ses.set.emus.etis.ent. Eodē mō.t. futuro cū nutriuero.ris.rit.rimus.itis.rint. Infinitiuo mō tpe præsenti & præterito impfecto nutrire. præterito pfecto & plusq̄pfecto nutriuisse. futuro nutritū ire uel nutriturꝫ esse. Verbo īpsonali nutrit̄.ebat̄. nutritū est uel fuit. nutritū erat uel fuerat. futuro nutrietur. Imperatiuo mō nutriat̄ nutritor. Optatiuo utinā nutriret̄.nutritū eēt uel fuisset. nutriatur. Subiūctiuo mō cum nutriat̄ nutriret̄.nutritū sit uel fuerit. nutritū eēt uel fuisset. nutritū erit uel fuerit. Gerundia uel pticipialia noīa nutriēdi.do.dum.nutritū.itu. Duo participia ueniunt a uerbo actiuo. præsens: nutriēs. futurū nutriturus.ra.rū. Eius passiuū indicatiuo mō nutrior.ebar.itus sum uel fui.itus erā uel fuerā.nutriar. Impatiuo nutrire.atur.nutriamur.mini.antur. Futuro nutritor tu. itor ille. nutriamur. inor. untor. Optatiuo utinā nutrirer.itus essem uel fuissem.nutriar: Subiūctiuo cū nutriar.rer.itus.sim uel fuerim.itus essem uel fuissem.tritus ero uel fuero. Infinitiuo mō nutriri.itū eē uel fuisse. futuro nutritū iri. Duo participia ueniūt a uerbo passiuo: præteritum nutritus.ta.tū. futurū nutriēdus.da.dum. Nomē uerbale nutritor uel nutrix. ipsa res nutritio. Di. fac ab eo deriuatiuum? Ma. nutricula quæ ē diminutiuum: ut Iuue. Gallia uel potius nutricula causidicorum. Vt belli signū laurēti turnus ab arce. Di. scāde uersum. Ma. ut bel li si gnum lau rēti turnus ab arce. Di. quot cesuras habet? Ma. semiquinariā. Di. quō? Ma. Vt belli signū. Di. quot figurarū est hic uersus? Ma. quiq;. Di. quare? Ma. quia constat ex quattuor spondeis & uno dactylo & uno trocheo. Di. tracta per singulos pedes? Ma. Vt bel li si: gnū lau: rēti: turnus ab: arce. Di. quot partes orationis habet? Mag. septem. Di. quot nomina. Ma. quinq;: belli: signum: laurenti: turnus: arce. Di. quid aliud. Ma. aduer. ut & præpositionem ab. Di. Vt quæ pars orationis est. Ma. hic aduerbium tpale: alias autem similitudinis potest esse: & adiecta i tn̄ eandem significationem hēt uti: cui additur nam: & fit aduerbium optantis utinam. Similiter cōpositū cū uelut: & uelut aduerbiū similitudinis est quando ὅπως uel ἵνα græcum significat pro coniunctione causali. accipitur. Est ēt qn̄ optatiuum estaut Teren. in phor. Vt illum dii deæq; oēs pdant. Di. belli quæ pars orationis est? Ma. nomen. Di. quale? Ma. appellatiuum. Disc. cuius spēi. Ma. deriuatiuæ ab eo quod est bonū bellū diminutiuū est per antiphrasim. igitur hoc est p contradictionē. ꝓ malo bellū dicit̄ id qđ malo hominū est inuentū. a bono ergo masculinū bellus & bona bella. & a neutro bonum bellum facit. Omnia .n. in us desinentia masculina gemināt ll i diminutiuis: ut geminus: gemellus: geīa: gemella: geminū gemellū. Et sciēdū ꝙ ēt inueniunt̄ ipsorum diminutiuorū comparatiua & suplatiua. Quō cōparatiuorū diminutiua q̄ apud græcos non inuenis. Teren. in adel. Atq; unumquodq; quod erit bellissimū carpā. Ex bello quod bonum significat bellaria dicunt̄ . Di. ab eo quod est bellū quod pugnā significat deriuatiuū aliud? Ma. bellicus.ca.cū. bellicosus: belligerus: qđ ꝓpriū ē a bello deriuatū. Bello bellas uerbū: ex quo bellax: quod ē triū generꝫ. Bellatus enī pticipiū bellator & bellatrix facit. ab eo ēt ē bellona dea bellorū. Duellū dicebāt antiqui p bellū ex quo perduellū ab eo cōpōitur bellipotēs: & belliger: & imbellis: & rebellis: & rebello uerbū: & debello quoq; compositum est uerbū: inde ēt debellatū est. belli .n. portæ q̄uis duo sint partes: pro uno tn̄ noīe proprio accipiuntur quod significat fores iani templi. Di. signum quæ pars orationis est? Ma. nomen. Di. quale? Mag.

Bellona. Pompeius aliter a columna in quā pfectuti in prælia auspicato hastā iacebāt dictā pbat.

Duellū. Antiq bellum quod duabus ptibus de uictoria contēdentibus gerebatur duellū dicebant: a quo pduelles hostes dicti & perduellio crimen læsæ maiestatis: & q id crimen commisit dicit̄.

Signū. ē constitutio data ad tēpus belli & demonstratio: ut ex græcis uocibus optime facta ē distinctio.

appellatiuum. Di. cuius spēi. Ma. primitiuæ. Di. fac deriuatiuū ab eo uel diminutiuum. Ma. singulū signo signas uerbū: & huius cōpositū īsignio insignis unde īsignitus præterea significo. cas & signifer: & inde signarius. & designo: consigno resigno idest aufero. unde Vir. in quarto. Et lumina morte resignat. i. aufert. Est autem uniuocum omonymum. significat enim σημειον καὶ τοῦ πολεμου. unde in eodem libro. It bello tessera signum: καὶ σημειον: ut Luca. Signa canunt. Di. laurenti quæ pars est? Ma. nomen appellatiuum: spēi deriuatiuorū possessiuæ. est tamē ēt patriæ: sicut ablatiuus ab eo quod ē hic & hæc & hoc laurēs laurētis. Pōt tamē & propriū ipsius ciuitatis eē si sic grūs accipitur hoc laurētū: huius laurēti: ut sit ab arce laurēti. sed si est ab eo quod est hic & hæc & hoc laurens: & ab hoc & ab hac & ab hoc laurenti p laurentina. unde Luca. Laurentiosq; penates. Laurentum noiatū est lauro inuenta in arce: teste ipso poeta: compositū ab eo quod est laurus laurigeri: unde laurigeros currus. a lauro etiam laureatus. ta. tum. Cic. Fasces laureatos. hoc est uictoriæ lauros habentes: & ex eo ppium laurentius cōprēsiuū quod græci περιεκτικον uocāt laurētū ueluti myrtetū rosetū. Di. fac possessiuū? Ma. laureus quō myrthetus. corneus nea. neū. Di. laurus quotæ declinatōis ē? Ma. īuenit & secūdæ & quartæ. Oia. n. arborū noīa ī us desinentia fœminina sunt & secūdæ declinatōis: exceptis qnq; q tā secūdæ q̄ q̄rtæ īueniunt. quercus: laurus: pinus: ficus: cornus. Laurea ēt p lauro accipit. Di. turnus quæ pars est. Ma. nomē. Di. quale? Ma. propriū. Di. cuius spēi? Ma. uniuocæ. pōt. n. & appellatiuū intelligi: p piscis palustris: & fluuius. Di. fac ab eo possessiuū. Ma. turnius. nia. niū. sicut a saturnus: saturnius. nia. niū. Patronymicum pōt p analogiā dici turnides: sed raro ī latinis noibus solēt eiusmodi formę patronymicæ fieri: q̄uis poeta scipiades figurauit a scipione: sed & ipsum. απο του σκιπιωνοσ quod græcū est: & uidet esse. Di. ab quæ pars orōnis est? Ma. præpositio. Di. cui casui seruit. Ma. ablatiuo. Di. quid interest inter ab & a & abs? Ma. q; consonante sequente a plerunq; scribendū est: uocali uero oino ab īuenit. ab ēt consonātibus sequentibus: sed quæ nō aspere post b sonāt: a uero uocali sequēte: nisi in loco sit cōsonantis i uel u nunq̄ inuenit: ut a Ioue: a Venere: abs aūt q uel r uel c sequentibus paucis interponitur tam in appositione q̄ in cōpositione. In appositōe ut abs te pro a te In cōpositione: ut abstuli: abscōdo: absq; ullo malo: pro sine ullo malo. Di. arce quæ pars orōnis est? Ma. nomen. Di. quale? Ma. appellatiuum: spēi deriuatiuæ: ab arceo uerbo. Arx quæ facile munimēto suo arcet hostes. Inde etiam summitates mōtium ex quibus facile possunt depelli hostes arces dicuntur: & arcus q; longe arceāt similiter hostes. Di. declina uerbū arceo. Ma. arceo significatiōis secūdæ: generis uel significationis actiuæ. arceo uerbū actiuum. Indicatiuo mō dictum tpe præsenti arceo arcebam arcui arcueram; futuro arcebo. Imperatiuo arce. at. arcete. ant. uel. cēt. Optatiuo mō tpe præsenti & præterito impfecto utinā arcerē. cuissem. Futuro utinā arceam. Subiunctiuo mō tpe. p. cū arceā. præterito impfecto arcerē. rim. issem. Futuro cum arcuero. Infinitiuo mō arcere arcuisse arcitū ire uel arciturū esse. Gerundia uel pticipalia noia arcēdi. do. dū. arcitum. citu. Participia ueniunt a uerbo actiuo duo p̄sentis tpis arcēs. futuri arciturus. Passiuū arceor. ceris. uel arcere. cetur. cebat: arcitus sum uel fui secūdū analogiā: q̄uis in usu deficit. cōpositū tamē eius coerceor. bar. tis. tus. sum in frequēti est usu. Præteritū plusq̄perfectū arcitus eram uel fueram. futuro arcebor. Impatiuo mō tpe. p. arcere arceat arceamur mini. ant. Futuro arcetor tu arcetor ille: arceminor arcētor. Optatiuo mō tpe præsenti utinam arcerer: arcitus essem uel fuissem. futuro arcear. Subiunctiuo mō cū arcear: arcerer: arcitus sim uel fuerim: arcitus eēm uel fuissem: arcitus ero uel fuero. Infinitiuo arceri:

Turnius. Possessiua & patronymica poetica licentia confundūtur alternā turq; patet tamen ubi locus formæ patronomycæ nullus relinquitur: ut eius officiū possessiuum nomen impleat. detorquēda sunt patronymica tāñsper dum usus patitur & decor latinitatis. est item considerandum nullo mō formari patronymicū ab illo nomine quod recipit etymologiam latinam.

arcitum eẽ uel fuisse arcitum iri. Gerundia uel participalia noĩa cõia sunt tam actiuo q̃ passiuo arcendi arcendo arcendum. duo participia ueniunt uerbo passiuo præterenti. arcitus: futuri arcendus.

ATq; ea diuersa penitus dũ parte geruntur. Di. scande uersum? Ma. Atq; a diuer sapeni tusdum partege runtur. Di. quot cæsuras habet? Ma. duas semiquinariam & semiseptenariã. Disc. quot figurarũ est? Ma. decem. Di. quare? Ma. quia constat ex tribus dactilis & duobus spondeis. Di. tracta singolos pedes. Ma. atquea diuer sapeni tusdum partege runtur. Di. quot partes orõnis habet hic uersus? Ma. septem. Di. quot noĩa? Ma. duo diuersa & parte. Di. quot uerba? Ma. unum geruntur. Di. quot pronoĩa? Ma. unum: ea. Di. quot aduerbia? Ma. duo: penitus & dum. Di. quot coniunctiones? Ma. unam: atq;. Di. atq; quæ pars orõnis est? Ma. coniunctio. Dis. cuius potestatis? Ma. copulatiuæ: ordinis cõis: idest tam præpositiui q̃ postpositiui inuenitur: sed raro postponitur quõ ẽt &: & quia. Disc. quid interest inter q; & ac & atq;? Mag. q; q; semper postpositiua & encletica: & significat non modo &: sed etiam. Te græcam q̃ñ repletiua est. ac aũt semper postpositiua est: & accipitur etiam pro aduerbio similitudiõis quõ atq;: ut haud secus ac iussi faciũt & atq; tam præpositiua q̃ postpositiua copulationem solam significat. Di. cuius figuræ atq;? Ma. compositæ ex duobus integris: at & q;. Dis. quem habet accentum. Ma. præpositiua oĩs coniunctio & præpositio grauatur: postpositiua uero generalem accẽtũ seruat dictionũ. Di. ea quæ pars orõnis est? Mag. pronomen. Di. quale? Ma. subiũctiuũ uel relatiuũ. Di. primitiuũ est an deriuatiuum? Ma. primitiuũ. Di. quot pronoĩa indubitabilia? Ma. primitiua quidem octo: primæ psonæ unum: ego: secundæ unũ: tu. tertiæ sex. ille: ipse: iste: hic: is: sui. Di. quare prima psona & secunda singulas habent uoces. tertia uero tot & tam diuersas. Ma. quia prima persona & secunda semper sunt præsentes & iuxta se loquuntur. tertia uero mõ longe: modo præsens: mõ absens: modo demonstratiua: mõ relatiua: mõ discretiua. Di. quid interest inter hic: & iste: & is? Ma. quia hic præpositiuum est & demonstratiuũ: & in declinatiõe nominũ a grammaticis pro articulo accipitur. iste uero demõstratiuũ est: is subiunctiuum uel relatiuũ: ille põt & in hoc loco, aliquo longe posito eẽ demonstratiuũ & relatiuũ: tñ idem esse cũ significantia aliqua pferri: ut. sic Iuppiter ille monebat. ipse aũt relatiuũ & discretiuũ est: ut ipse mõ æneas nostri sĩ tanta cupido est. discretiuũ est: ut ego ipse: tu ipse: ut quæq; ipse miserrima uidi. Ideo aũt discretiuum esse dicitur: quia discernit psonã cui adiũgitur. ostendens p se facere & non per alium: hoc ẽ ipse p me & non per alium. Di. dic deriuatiua pnoĩa quot? Ma. septem: meus: tuus: suus: nr̃: ur̃: nr̃as & ur̃as. Di. quot sunt declinationes pnoĩum? Ma. quattuor: illorũ una quæ in i faciunt gtũm & dtũm: ut mei mihi: tui tibi: sui sibi: secũda illorũ q̃ in us. habẽt gtũm ut illius huius. Tertia quæ sm mobilia declinant̃ noĩa: ut meus: tuus: suus. Quarta quæ tertiam noĩum declinationẽ seruãt: ut nostras & uestras. Di. quæ sunt dubia. Ma. quæ stoici quidam antiquissimi inter articulos cum præpositionibus ponebãt. Romani infinita nomina: uel interrogatiua: uel relatiua: uel redditiua inter pronomina ponebant. Dionysius uero & Apollonius & Herodianus rõnabiliter inter nomina posuerunt. Sunt autem substantiæ: uel qualitatis: uel quantitatis: uel numeri infinita. substãtiæ: ut quis quod tam interrogatiuum est q̃ ĩfinitũ: cuius relatiuũ est qui: quod per se quidẽ acuit̃. in relatione uero grauat̃. Inte-

q;. Particula copularia polysenã e mõ pidest. aut pro uel disiũctiua ut subiectis q; urere flãmis. aliquãdo cãlis: ut nataq; de flãma corpora nulla uides: quia nulla uides de flãma corpa. iõ uestaurgo ẽ aut uiua flãma. Generalẽ accẽtũ. s. cõmunem oĩum dictionũ q ẽ acutus. oĩs. n. dictio licet grauẽ ĩcludat ĩ ultima syllaba: tamẽ acutũ nõ amittit: nisi designate grauẽ aut circũflexũ recipiat: ut facile mõstrat̃ ab Herodiano & grecis grãmaticis & ẽt ĩferius ubi de accẽtu tractatur latius demonstrabo.

Subiũctiuũ uel relatiuũ. duobus modis pnomen is ponitur relatiue: & tunc dicit̃ subiũctiue etiam possum: ut rhetoricẽ docuit Hermogenes: & in ea multũ pfecit. redditiue: ut is qui Hermogenẽ sequitur Ciceroni nõ omnino suffragatur. pronominum aũt alia trifariam struuntur relatiue siue: subiunctiue: ĩfinite redditiue: ut ille alia bifariam. relatiue scilicet & discrete. discrete autem cum in sensu pronomen primæ uel secũdæ p sonæ illi associat̃ ut exemplo constat uergiliano. de his autem quatenus auctores ligdo disseruere: uel ipsi regulatores non ero in dicendo prolixior.

nitur tamen etiam pro quis: atq; tunc circunflectitur. Obliqui autem eorum casus quando relationem significant grauantur. qualitatis qualis quod penultimam circunflectit quando interrogatiuum est: quando uero infinitum est uel relatiuum acuit ultimam: quæ tamen in lectione sopitur. eius relatiui redditiuum talis. Di. dic quantitatis? Ma. q̃tus quod similiter tria significat ĩterrogatiōẽ relationem ĩfinitiōẽ: quãdo uel infinitum est uel interrogatiuum acuitur: quãdo uero relatiuum i locutione grauatur. eius redditiuum tantus. Numeri quot: quod significat interrogationem relationem infinitionem: sed quando interrogatiuum est acuitur uel infinitum: quando autem relatiuum in lectione grauatur. eius redditiuum tot. Disci. dic deriuatiuum ab eo quod est quis? Mag. cuius cuia cuium: quæ sunt possessiua infinita quæ græci non habent. præterea hic & hæc cuiatis & hoc cuiate. huius cuiatis: quæ sunt gentilia & infinita. Et est sciendũ q̃ hæc declinationem ꝓnominũ habent. quis uel qui cuius: & eam tamẽ inæqualem: cum accusatiuum quem facit & ablatiuum a quo uel a qui: & datiuum pluralem quis uel quibus. Discipu. quæ sunt alia nomina quæ declinationem pronominum habent? Ma. in us q̃dem desinentia sex: ut unus nullus ullus solus totus alius. In er uero duo uter & alter. & ex his composita; excipitur neuter neutri. Di. dic nominatiuum ab eo quod est id. Ma. masculinũ eius is. fœmininum ea. Di. quid habet notandum hoc pronomen. Ma. q̃ nominatiuum pluralem masculinum tam in ei facit q̃ in ii. & datiuum & ablatiuum in eis: & in iis: & q̃uis ii. duplicetur tamen pro una accipitur syllaba in metris quomodo dii & diis pro dei & deis. Disc. sac ab eo quod est is compositum? Mag. idem eiusdem. Di. quid interest inter masculinum & neutrum. Ma. quia masculinum producitur: neutrum uero corripitur. Di. diuersa quæ pars est? Ma. nomen appellatiuum: speciei deriuatiuæ a uerbo uertor uersus participium unde est factum nomẽ compositum diuersus uersa. uersum. uersa. generis fœminini numeri singularis quando fœmininum est. quando uero neutri pluralis. Et nota q̃ omnia mobilia in a facientia fœminina nomina & pronomina & participia similem habent fœmininum singularem & neutrum pluralem ut primus prima primum & pluraliter prima: pulcher pulchra pulchrum. pluraliter pulchra: armigera: pluraliter gera. satur satura. & pluraliter satura. Ille illa illud: & pluraliter illa: iste ista istud. Is ea id: & hic & hæc & hoc & singulariter est fœmininum & pluraliter neutrum: necnon etiam quis quæ quod tam in singulari fœmininum q̃ in plurali neutrum: participia quoq; amaturus tura. turũ. pluraliter amatura. amatus ta. tum. pluraliter amata. Di. cuius numeri? Ma. singularis: q̃a fœmininum est in hoc uersu: figuræ compositæ ex duobus integris. i. di præpositione: quæ separatim non inuenitur per se: & uersa. sunt autem inseparabiles præpositiones quæ per se separatæ nunq̃ possunt inueniri hæ di dis re se am & con: quas tamen præpositiones ideo dicimus q̃ interpretatio quoque earum apud græcos præpositiones eas esse ostendit: & præpositiuum locum semper sibi in compositione defendunt: diuersus tamen apud latinos frequenter non solum pro uarius: sed etiam pro separatus accipitur & discretus: ex quo deriuatiuum etiam diuersitas. Di. Penitus quæ pars est? Ma. aduerbium. Di. cuius significationis? Ma. hic localis: alias qualitatis: significat enim prorsus uel ĩtima parte. ut causas penitus temptare latentis: & hic tñ similem habet significatiōem. penitus idest penitissima parte. hoc est in intima Italiæ. Antiqui. n. & penitior & penitissimus solebant ab eo dicere uelut ulterior ultimus. Di. cuius speciei? Ma. primitiuæ: ex eo. n. fit nomen penitior & penitissimus: nascit̃ & aduerbium comparatiuũ penitius superlatiuum penitissime. Di. cuius figuræ? Ma. simplicis. Di. Dum quæ pars est? Ma. aduerbium tꝑale:

Quæ separatim sunt præpositiones quæ nihil nisi ĩ cōpositiōe significãt ut di dis cō re se. aliæ tã separatæ q̃ compara/tæ sunt aliquius significati indicesur ante & id genus reliquæ.

Penitus. primitiuũ est ratione illorum nominũ quæ sequuntur. origine tamen deriuatũ nisi q̃d a Pene. & intus decor queatur.

Dum ut testis est horatius addita dictioni in fine parelcon facit primum idem est & repletiuum quod syllabicum.

quoq; hic est etiam coniunctio causalis quando pro ὅπως græca cõiunctione accipit̃ ut multa quo ꝑ & bello passus dum cõderet urbem. Et sciendũ q̃ dũ aduerbium indicatiuo coniungitur coniunctio uerbo subiunctiuo: est tamen quãdo pro coniunctione repletiua ut sosia adesdum paucis te uolo: & nedum illi corruptis moribus uictoriæ temperarent. Ex eo deriuatur dudum post ne quoq; uel non posita aduerbium est temporale: ut nedum nondũ. Di. parte quæ pars ẽ? Ma. nomen. Di. quale? Ma. appellatiuum. Di. cuius spẽi? Ma. primitiuæ & generis fœminini: numeri singularis: figuræ simplicis: casus ablatiui. Di. cur partis facit? Ma. quia omnia in rs uel ls uel ns desinentia interposita ti faciunt genitiuum ut pars partis: puls pultis: mons montis: exceptis a corde compositis. quæ d habent pro t. ut uecors uecordis: discors discordis: ꝗ seruant. n. primitiui consonantem genitiui: & differentiæ causa frons frondis & lens lendis: præterea glans glandis: libripens libripendis: quod a uerbo pendo componit̃. Di. fac ab eo quod ẽ pars diminutiuum? Ma. particula. uerbum uero partio & partior: quod in eadem inuenitur significatiõe & ex eo composita similiter dispartio & dispartior. impartio & impartior: & ab eo cõposita participium & participio uerbum. Similiter & ab eo composita expers & particeps & propartio & bipartitꝰ & tripartitus & similia. Di. geruntur quæ pars orationis est? Ma. uerbum. Di. quale? Ma. perfectum. Di. quo modo dictum? Ma. Indicatiuo modo. Di. cuius significationis? Ma. passiuæ. coniugationis tertiæ correptæ: numeri pluralis: figuræ simplicis: temporis præsentis ꝑsonæ tertiæ. Di. declina? Ma. gero geris gerit. Di. quare præteritũ gessi facit? Ma. quia in ero desinentia tertiæ coniugationis in ui faciunt præteritum perfectum: ut quæro quæsiui: tero triui: excepto uro ussi: gero gessi: curo cucurri: licet ex eo composita duplicent in præterito perfecto cu uel nõ ut decurro decucurrim uel decurri: percurro pcucurri uel pcurri: quare gessi gestus facit participium quomodo & ussi ustum: quæsiui quoq; quæstus Ἀυρμενον differentiæ causa facit: nam quæsitus εἰρημένον. Di. fac frequentatiuum? Ma. gesto as. at. A participiis. n. præteriti plærunq; sunt frequentatiua. & a gesto gestio is. it. i. motu copis significo gaudium. ab eodẽ deriuat̃ gerulus: unde cõponitur nugigerulus. & gesticulor ris. lator. & ipsa res gesticulatio.

Panditur interea domus omnipotentis olympi. Di. scande uersum? Ma. pãditur & cætera. Di. quot habet cæsuras? Ma. unam. Di. quam? Ma. semiquinariam. Di. quomodo? Ma. panditur interea. Di. quot figuras ẽ? Ma. unius. Di. quare? Ma. qa quinq; dactylos habet. Di. tracta singulos pedes? Ma. Panditur intere adomus omnipo tenti so lympi. Di. quot partes orationis habet hic uersus? Ma. quinq;. Di. quot nomina? Ma. tria: domus. oĩpotentis. olympi. Di. quot uerba? Ma. unum: panditur. Di. quid aliud? Ma. aduerbium interea. Di. panditur quæ ps est. Ma. uerbum. Di. cuius modi? Ma. indicatiui. Di. cuius formæ. Ma. pfectæ: coniunctiõis tertiæ: uel significationis passiuæ: numeri singularis: figuræ simplicis: tpis præsentis. psonæ tertiæ. Di. dic actiuum eius? Ma. pando dis. ebã. pandi. pãderã. pãdã. Di. cur mutata do in di facit præteritum pfectũ? Ma. qa oĩa uerba tertiæ cõiugatiõis: quæ ante do n habẽt mutata do in di faciunt præteritum: ut scando di. ostendo ostendi. Excipiunt̃ quædã abiicientia quidem n. fundo fudi: scindo scidi: findo fidi: duplicãtia uero primam syllabam pẽdo pepẽdi: tẽdo tetẽdi: tundo tutũdi. Di. declina passiuum. Ma. pandor pãdebar passus sum. Di cur passus sum facit præteritum pfectum? Ma. qa oĩa passiua in dor desinẽtia tertiæ coniugationis uerba nisi sint a dor uerbo composita participiuum præteriti in sus faciunt: ut ludor lusus: cædor cæsus: defendor defensus: incendor incensus. Sed notãdũ q̃ cũ alia oĩa quæ n habẽt ante do: & ĩ pticipio ante sus seruant n ut offendo offensus: defendo defensus: ĩcendo incẽsus: tẽdo tensus: pẽdo pẽsus: tũdo tunsus: hac de causa ne fœmininũ eius simile inueniat̃ ꝓprio masculino quod ẽ hic pansa: ideo passus passa fecit: q̃uis a patior quoq; passus facit: & a pateo passus. Virg. in tertio. Passis de littore palmis: & in primo. Crinibus iliades passis. Fundo etiam fundi fusus facit nec duplicauit s. quia producta uocalis non egebat geminatione: scidi quoq; & fidi. quia corripiunt penultimam duplicauerunt in participio scissus & fissus. Virgi. in nono. Et fisso trahit præcor

dia ligno. Imperatiuus optatiuus subiunctiuus & infinitiuus supradicti uerbi secundum analogiam declinantur. Dis. dic supina? Magi. pandendi pandendo pandendum passum passu. Participia actiua pandens: passurus: passiua præteriti passus. futuri pandendus: nomen uerbale passor. In sor autem desinentia uel in xor uerbalia fœminina facere non possunt litterarum dissonãtia prohibente. In tor enim desinentia mutant tor in trix. amator amatrix: doctor doctrix: raptor raptrix: fartor fartrix. nomen uerbale rei. hic passus huius passus: quod significat τοβημα quod patet in spacio distantiæ pedum. Est tamẽ & aliud uerbale pandus panda pandũ. Donatus panda res contraxior est dixit. Ouidius. Panda ratis: tuam passio magi ori aptior est. Di. interea quæ pars est? Magi. aduerbium: speciei deriuatiuæ. Inter quidem ab in præpositione uidetur esse natum: quomodo a sub subter: & extra ab ex: ea uero primitiuum pronomen est ablatiui casus singularis: uel accusatiui pluralis. Di. cuius figuræ? Ma. compositæ ex integro & corrupto. Si ea pluraliter accipiamus: inter enim integrum est: quod plærique latinorum præpositionem accipiunt: græci autem aduerbium: ea uero corruptum. Accusatiuus enim pluralis est a producit propter generalem regulam aduerbiorum in a terminantium: quia omnia producuntur ut interea & propterea & præterea: excepto ita. tamen possumus dicere quia in compositione non necesse est separatorum constructionem seruare: & licere etiam in his ablatiuum singularem recipere: ut in his aduerbiis compositis cum præpositionibus: quomodo quocirca quapropter sic interea propterea. frequenter etiam & simplices ablatiui pro aduerbiis accipiuntur: ut una qua qui: quomodo dextra sinistra. Di. domus quæ pars est? Magi. nomen appellatiuum speciei deriuatiuæ a græco enim deriuat. græci enim Δομεω Δομω dicunt ædificare. Inde & Δομοσ ο οικοσ græce enim masculinũ ẽ: & latinæ fœmininum hæc domus quomodo ο κρατηρ hæc cratera ο Δεκαπουσ hæc decempeda ο πανθηρ hæc panthera ο χαρτησ hæc charta ο γαυσαπη hæc gausapa. Disc. dic deriuatiuum a domo? Mag. domicilium domesticum: domo as. at. hoc est sub dominio & potestate mea facio: unde maris domitor pro dominator. Inde & dominus. hinc domitus & domitianus. Di. dic aduerbia? Ma. ex hoc in loco domi: ad locum domum de loco domo: quæ græci dicunt οικοι: οικαδε οικοθεν diminutiuum eius domuncula. Disc. omnipotens quæ pars orationis est? Ma. nomen. Di. quale? Ma. appellatiuum. Di. cuius spẽi? Ma. adiectiuæ: figuræ compositæ. Di. ex quibus? Ma. ex tribus corruptis: omni & potis & ens: qui omnium potens est: antiqui enim dicebant ens participiũ ab eo quod est sum es est. Ideo a possum uerbum potens nascitur tam participium q̃ nomen: sed quando participium est: tempus significat & actõ nominum uel infinito uerborum coniungitur: nec comparationem accipit: ut potens pugnare: uel potens benefacere: quando autem nomẽ est caret tpe: & gtõ coniungitur: comparationem habet: potens maris: & potens illus. potentior & amantior. Sic ergo omnia participia similia possumus discernere tpe constructione & casu & compatione: si. n. uerbi casum non sequãtur in uim trãseunt noium. similiter si tempus amittãt & si compationem assumũt ut fugitãs litiũ: doctus grãmaticæ: doctior doctissimus. Di. cur in tus finit gtũm? Ma. qa oĩa noia i ls rs ns desinẽtia interpositiõe ti faciũt

Quod significat τοβημα. passus tria significat in diuersa figura: ubi participiũ q sustinuit a patior est: ubi diffusus & tunc a pandor: ut passis de littore palmis: ẽ ubi gradus: quod græci uocant βημα παρα το βαινω quod est scando. hinc altare etiam græci nominãt βημα q in ascensu eminear. Quod patet i spacio. i. qui fit ab unius pedis distãtia ad aliũ siue in incessu siue in ascensu.

Accusatiuus enim. regula actũs nominatiuus uctũs neutri corripiunt ultimam. ea actũs pluralis corripit regulariter. uñe ubi adiungitur p̃positiõi naturam mutat. ideo ex ĩtegro & corrupto fit ĩterea & aliud genus. Aduerbia aũt exeũtia in a pducũtur: extra ita & ga.

Domus. græca dictio interpretat ædificium: hæc autem dictio apud græcos modo neutri generis est mõ uirilis ut Δωμα & Δομος quæ dictio plærũq metri necessitate truncat mutila tur q ut expertis cõstat lectionis homericæ.

genitiuum: ut puls pultis: mons montis: ars artis. exceptis differentiæ cā frōs frondis: & lens lē dis. præterea glās glandis: cuius quidem ēt similem grō qdam ꝓtulerunt noīatiuum: libripens quoq; libripēdis seruata consonante uel bipēdo. Præterea a corde composita seruātia c notanda sunt: cōcors cōcordis: discors discordis: uecors uecordis. Comparatiuū: potēs potētior potētissimus. Dicit aūt oīpotens: ideo nō pōt habere cōparatiuum: qa est sup oia: & nemini pōt cōparari. Di. fac ab eo quod est potēs ipsam rem? Ma. potētia potestas. Di quid iterest inter potētiam & potestatē? Ma. hoc interest q potētia pro ui magis accipit: potestas autē pro ditione: qdam aūt etiam potentatū dixerūt. Di. declina uerbū. Ma. possum potes pōt poterā potui erā. potero. Imperatiuo mō potes possit possimus: poteste possint: poresto tu potesto ille: possimus. stote. sunto. Optatiuo mō utinā possem tuisem. sim. Subiunctiuo cū possim sē. rim. tuissem. tuero. Infinitiuo mō posse: antiq potesse. Teré. i eunu. Sed nihil tñ potesse. ꝑterito potuisse In futuro deficit. Deriuatiua ex hoc possibilis cōpos præpotēs & ipotēs. Di. olympi q̄ pars ē. Ma. nomē. Di. quale. Ma. ꝓpriū. significat aūt mōtē & cælū: olympus dictū a græco ολολαντον q undiq; luceat. Di. cuius spēi? Ma. deriuatiuæ uel compositæ a græco deriuat ολονκαι. Disc. fac ab eo deriuatiuum? Ma. olympicus ca. cū. ꝓpriū: & olympius olympia pium. ut olympiū certamen: uel olympia q̄ in honorē Iouis celebrabāt certamīa a priscis. Inde cōponit olympiodorus & olympionices olympias: cuius secundum analogiam olympiades debet eē masculinum.

OCeanū interea surgens aurora reliquit. Di. scandæ uersum? Ma. Ocea nintere: & cætera. Di. quot habet cæsuras? Ma. habet duas semiquinariam & semiseptenariam. Oceanum interea: ecce semiquinaria: surgens ecce semiseptenaria. Disc. quot figurarum est? Ma. decem. habet enim tres dactylos & duos spōdeos. Di. tracta p singulos pedes? Ma. Oceanintere asur gensau rorare liquit. Di. quot partes orōnis habet iste uersus Ma. quinq; oceanum interea surgens aurora reliquit. Di. quot nomina? Ma. duo: aurora oceanum. uerbum unum reliquit: participium unum surgens: aduerbium unum interea. Di. oceanum quæ pars est? Ma. nomen. Di. quale? Mag. proprium: speciei deriuatiuæ απο του ωκεως κειν hoc est celeri motu dictus est græce oceanus. Dis. fac ab eo deriuatiuum. Magi. oceanitides: possessiuum oceanius nia. nium. ut saturnius nia. nium. Di. dic patronymicum. Ma. ωκεανιδης ωκενοσ oceanides: fœmininum oceanis uelut priam⁹ priamides & priamis: & q̄uis sit proprium. oceanus etiā pro appellatiuo ponit quando ptes eius significat: ut si dicam athlanticus oceanus: & indicus oceanus: & erythreus & boricus siue æthiopicus. quomō mare cum totū significat proprium est: cum partem appellatiuum. Di. interea quæ ps est? Ma. aduerbium significationis hic tpalis: alias aūt ēt localis: ut Interea ad templum nō æquæ palladis ibant. Crinibus iliades passis peplūq; ferebāt. Di. cuius figuræ? Ma. cōpositæ ex duobus integris: hoc est ex inter & ea: quæ est ablatiuus pfectus. Solēt aūt cōponi ablatiui cū præpositionibus quæ etiā accusatiuo separatim solent adiungi: quapropter: quocirca: ꝓpterea: sic etiam interea. Inter primitiuum est: aut deriuatiuum ab in quō ab ex extra: & a sub subter: & a de antiqui deter. unde deterior deterrimus: quæ tñ alii a uerbo detero facta esse putauerūt. quō aūt ab exter extra: & a sup supra: sic ab inter intra: hinc intro & itus: & intra quidē spacium temporis uel loci significat. intro uero ad locū: intus in loco. Cōparatiuus interior: suplatiuus itimus: uerbum intro intras intrat. Di. surgēs q̄ ps ē? Ma. pticipiuum ꝑsentis tpis: & in duas consonantes desinit hoc est n & s: & cōe trium generū. Di. cuius casus? Ma. nominatiui & uocatiui: hic aūt nominatiui: tpis ꝑsentis: significationis neutræ: formæ pfectæ: numeri singularis: figuræ cōpositæ ex duobus corruptis: tam sursum enim q̄ rego corrupta sunt. Et notandum q cum in ꝑsenti ex duobus corruptis sit in ꝑterito ex integro & corrupto inuenit: ut surrexit & multa inueniunt huiuscemodi: non solum uerba: sed nomina: ut alteruter alterutrū: in nominatiuo ex duobus integris est i genitiuo ex corrupto & itegro cogo cogis cogit. ꝑsenti ex duobus corruptis est: in ꝑterito pfecto ex integro & corrupto pgo prexi: in ꝑsenti ex integro & corrupto: in ꝑterito autem ex duobus integris. Discipu. declina

uerbũ eius. Ma. Indicatiuo surgo bam. rexi. xerã gã. Impetatiuo modo tempore præsenti surge gat. surgamus gite. surgãt. futuro surgito tu. surgito, ille: surgamus gitote. gunto. & reliquis. Infinitiuo impersonali surgi. ctum. esse uel fuisse. rectum. iri. Supina surgendi. Participia præsentis temporis surgens. futuri ctutus. etiam nomen est surrectus quomodo rectus cum caret tempore. Sciendum tamen q simplex eius uerbi actiuum est rego. facit enim regor: composita autem ab eo quædam in neutralium transeunt significationem: quædam permanent in simplicis ut pergo surgo neutralia sunt: dirigo autem & porrigo siue porgo & arrigo actiua sunt. Discipu. dic ab eo quod surgo nomen uerbale. Magi. surrector & trix. ipsa res surrectio & surrectus. Notandum q in go desinentia r antecedente: si non sunt a rego composita in si faciunt præterita: ut mergo mersi: tergo tersi. Alia uero in xi per x. ut ango anxi: pungo punxi: tingo tinxi: exceptis frango fregi: lego legi: impingo egi. tango tetigi. pungo gi. & punxi. Item a lego composita mutantia primitiui significationem mutant præteritum: ut intelligo intellexi: negligo neglexi. Disci. auro. a quæ pars est? Magi. nomen. Disci. quale. Magi. peoprium potest tamen quãdo pro die accipitur loco appellatiui accipi: quando enim deã significat proprium est. Disci. cuius speciei est? Magi. deriuatiuæ: ab aura enim aurora: proprie enim ipse ascensus solis .i. prima pars diei aurora dicitur: in qua solet pulsu solis aer motus auram facere. Alii autem a splendore solis dictam putant: ponunt autem aurotam pro splendore: teste poeta in. yi. Per ramos aurora refulsit. i. splendor: inde etiam aurum dicitur: & aurarius qui fauoribus splendidos hoc est claros faciant: & aurigæ qui splendorem sibi agãt auris. i. fauoribus populi hoc est clamoribus. Discipu. cuius generis. Magi. fœminini numeri singularis: casus nominatiui & uocatiui. hic autem nominatiui. ablatiuum autem productum in a terminant declinationis primæ. Discipu. quare? Magist. quia omnia nomina masculina uel fœminina uel communia tam græca q̃ latina in a desinentia primæ sunt declinationis: exceptis illis quæ nascuntur a masculinis in ius terminantibus genitiuum: quæ sunt hæc: una ulla nulla sola tota alia utra alteræ & quæ ex his componuntur. Similiter a qua composita si qua nequa aliqua: ea enim genitiuos & datiuos masculinorum seruant suorum: unde quidam ad significationes addentes pronomina esse putarunt. Discipul. reliquit quæ pars est? Magist. uerbum. Discipu. cuius modi. Magi. indicatiui formæ perfectæ: coniugationis tertiæ: numeri singularis: figuræ compositæ ex duobus integris re & liquit. separatim tamen re dici non potest: quod tamen quidam uolunt a retro uel rursus esse: quod si fit: ex corrupto & integro inuenitur ea pars: liquit enim perfectum est. Discipu. cuius temporis? Magist. præteriti. Discipul. quare linquo liqui: facit præteritum? Magi. quia que n. habent ante quo. uel co. abiecta n. faciunt præteritum: ut linquo liqui: uinco uici. Similiter ab eo composita deuinco deuici: conuinco conuici: relinquo reliqui: derelinquo dereliqui: & producunt penultimam in præterito naturaliter. Discipul declina uerbum. Magister. relinquo & cætera. Discipulus. declina & passiuum. Magister. relinquor: nomen uerbale relictor & relictrix: ipsa res relictio: potest tamen & relictus dici: sed quartæ declinationis: hic deriuatur reliquus reliqua reliquum: & reliquiæ: quæ poetæ interposita l reliquiæ metri causa proferunt. Est etiam a delinquo delictum pro peccato: quia delinquit officium suum qui peccat.

Vrnus ut infractos aduerso marte latinos. Discipul. quot habet cæsuras iste uersus? Magi. unam semiquinariam. Di. quot figurarum est. Magi. decem. quia habet duos dactylos & tres spondeos. Disci. tracta per singulos pedes. Magi. Turnus ut infra: ctos ad: uerso: marte la: tinos. Di. quot ptes orationis? Magi. sex. Disc. quot nomina? Mag. quattuor: turnus: aduerso: marte: latinos unũ participiũ infractos: unum aduerbium ut. Disci. turnus quæ pars est? Magi. nomen. Disci. quale? Magi. proprium. Disci. cuius speciei. Magi. uniuocæ. significat enim nomen proprium regis rutulorum. appellatiuum piscis palustris. Inde deriuatur turnus: quomõ saturnius a saturno: secundũ regulam parrony-

micũ debet fieri turnides: quõ priamus priamides. Di. quare secundæ declinationis est turnus ni? Ma. quia in us correptam desinentia propria secundæ sunt declinationis: excepto uenus ueneris. præterea ligus liguris: quod proprium est: potest & gentile esse: & si sit proprium est masculinum solum: hic ligus liguris. Si gentile est inuenitur commune: ut hic & hæc ligus liguris. Discipulus quare turnus turne facit uocatiuum? Magister. quia omnia in us desinentia secundæ sunt declinationis: & in e faciunt uocatiuum: exceptis propriis quæ i habent ante us: quæ per apocopam proferunt uocatiuum: ut uirgilius uirgili pro uirgilie: & mercuri pro mercurie. Ideoque accentus manet penultimus: quis breuis sit penultima syllaba. ex quibus enim aliqua superabitur syllaba si integra illa remaneat: in qua est accentus integrum etiam seruat accentum: ut hic & hæc arpinatis perfectum circunflexum habuit penultima syllaba quæ mansit in concisione. dicimus enim hic & hæc arpinas. Similiter si dicamus munit pro muniuit: circũflectitur quia muniuit quæ integra dictio est supra se habuit circunflexum: sic etiam tuguri pro tugurii acutum debet habere: & terenti pro terentie: salusti pro salustie. Euphoniæ tamen causa uel metri est quando nominatiuis utuntur pro uocatiuis: ut deus p̱ dee: fluuius pro fluuie: ut Virgilius Hesperidum fluuius regnator aquarum: & populus & popule. Lucanus. Degener o populus: unum autem inuenitur appellatiuum solum quod in i & in e profertur: ut filius o filie: & o fili. Discipu. ut quæ pars est? Magist. aduerbium. Discipul. quid est aduerbium? Magi. pars orationis & cætera. Disci. quot accidunt aduerbio? Magi. tria: significatio: comparatio & figura. Discipu. cuius significationis est? Magis. hic temporalis. accipitur enim pro postquam. quando autem significat ἵνα graecam coniunctionem loco coniunctionis accipitur causalis. est tamen etiam similitudinis aduerbium. solet autem ei adiici tam coniunctionem significã ti q̃ aduerbium: additur etiam ei nam: & inuenitur optandi aduerbium utinam. Igitur & ut uti significant aduerbium quod quando tempus significat uel similitudinem uel quantitatem siue interrogationem: idest quando quomodo significat. quando uero ἵνα uel ὅπως graecam coniunctionem significat: coniunctionis loco accipitur. Compositum namq; ab uti utinam aduerbium est optandi: ut diximus. Præterea pro uidelicet utique affirmandi est aduerbium. Discipulus. quem habet accentum? Magist. ut uti: & utinam præpositæ grauantur per omnes syllabas: subiunctiuæ autem generalem accentum seruant. Sciendum tamen est q̷ ut quoque inuenitur etiam pro optandi aduerbio: ut Terentius in phormione. Vt illum dii deæque omnes perdant: cum uel quoq; compositum tam ut q̃ uti: similitudinis aduerbium faciunt: uelut ueluti: ut Virgilius. Ac ueluti magno in populo cum sæpe coorta est. Discipulus. infractos quæ pars est? Magister. participium significationis passiuæ: formæ perfectæ: numeri pluralis: figuræ compositæ: ex duobus integris. Et nota q̷ inueniuntur participia ex uerbis quæ non ex duobus integris componuntur: integra: in utraque parte inuenta: ut infringor ex integro & corrupto: tamen infractus ex duobus integris fit. Ideoque possumus non a uerbis deriuata accipere: sed magis a se composita. Similiter impingo impactus: contingo contactus. Similiter perficio perfeci: deficio defeci: conficio confeci: nec mirum in uerbis & in participiis hæc inueniri: cum etiam in omnibus nominibus possint huiuscemodi compositiones esse: ut idem tam masculinum q̃ neutrum: ex duobus est corruptis: eiusdem uero ex integro: & corrupto: econtrario: alteruter ex duobus integris: alterutrius uero ex integro & corrupto. Discipulus. declina uerbum. Magister. infringo infringebam. & cætera. Gerundia uel participialia nomina infringendi

Virgilius &cæ. alibi auctor hoc idem repetit. contra rñ Martianus & zenobius tẽdũt in hoc canone.

do.dum.ifractum ifi actu. Participia ueniunt ab actiuo praesens infringens: futurum infracturus. Disc. declina passiuum. Ma. ifringor: & caetera: nomẽ uerbale ifi actor. foemininum infractrix: ipsa res ifi actio. nomen rei infi actus infractura. Ostendimus enim saepe p participia actiua futuri temporis. foeminina. n. etiam p ipsa re accipiuntur: ut pictura usura natura iunctura: sic etiam fractura. Rarissime in or rerũ nomina inueniuntur. ex quibus magis uerba nascunt᷑: nõ ex uerbis nomina: ut a labor laboro. a color coloro: ab amor amo: ab honor honoro. Disci. dic alia composita. Ma. confringo pfringo defringo: suffringo. Di. cur frango fregi facit pteritum. Ma. qa tertiae coniugationis uerba in go desinentia r antecedente si fint simplicia faciunt pteritum in si: ut mergo mersi. spargo sparsi: alia uero in xi: ut pingo pinxi: tingo tinxi: rego rexi: unde & ab eo composita: pergo perrexi: surgo surrexi. exceptis lego legi: & ex eo compositis: quando eandem significationem seruant: ut relego relegi: perlego perlegi: mutata autem significatione in xi: ut diligo dilexi: intelligo intellexi: negligo neglexi. Excipiũtur similiter frango fregi: pango pegi. uel pepigi: ex quo impingo. excipitur tango etiam tetigi: & ex his composita. Disc. cur etiam infractus. Ma. quia oĩa in gi uel in xi praeteritum facientia: per ctus faciũt participia: ut legi lectus: dilexi dilectus: tetigi tactus: sanxi sanctus. Excipiuntur duo: ut flexi flexus & fluxi fluxus. Di. aduerso quae pars orationis est. Ma. nomen hic, quia caret tempore. unde licet eius comparatiuum facere aduersior & superlatiuũ aduersissimus. Di. quale est nomen. Ma. appellatiuum. Di. cuius speciei. Ma. adiectiuae: qualitatis & mobile: & deriuatiuum a participio uel participiale. Disci. fac ab eo deriuatiuum aliud. Magi. aduersarius aduersaria aduersarium. Di. declina uerbum. Ma. aduerto aduertis. tit. Discipulus. dic eius frequentatiuum. Ma. aduersor aduersaris: quod ab actiuo factum est deponens: quis aduerto & diuerto aliam significationem habent: scis autem q omnia frequentatiua primae sunt coniugationis: & plerunq a participio p̄teriti solent fieri: uersus uersor: aduersus aduersor. Exceptis in go uel sco desinentibus: illa. n. a praesenti faciunt frequentatiua: ut ago agito: & lego legito: & scisco sciscito: & nosco noscito: uiso. n. uisis & lacesso lacessis: & accerso accersis non sunt primae sed poti9 tertiae coniugatiõis. frequentatiua primae sunt coniugationis: & inchoatiua tertiae meditatiua quartae. Di. dic aliud cõpositũ ab eo quod est uerto. Ma. aduerto conuerto euerto & subuerto animaduerto praeuerto: & pene cum omnibus praepositionibus indubitabilibus inueniuntur: circumuerto anteuerto. Et notandum q aduerbia quoq inueniunt᷑ non solum ex obliquis casibus nominum masculinorum uel foemininorum: sed etiam ipsi nominatiuo similia: ut aduersus quod quidem quia accusatiuo coniungitur magis praepositionem existimauerunt. Versus quoq suppositis localibus nominibus aduerbium esse inuenit᷑: ut italiam uersus galliam uersus. Salustius tamen ei p̄positionem anteposuit in Catilina. in galliam uersus. in hispaniam uersus. Ex aduersum quoque compositum: ut Teren. i phor. ex aduersum tonstrina erat quaedam. A diuerto fit deriuatiuum diuerticulum diuersorium quoq dicitur locus in quo diuertimus: uersus quoq litterarum ordinatio: uel q uertimus stilum a fine ad initium: uel ab initio ad finem. uel q antiqui a dextra pte in sinistram: uel a sinistra ad dextram scribebant. Vertigo quoq & uertex a uerto uerbo fiunt: & uertumnus deus: & uerticordia compositum dea. Di. marte quae ps orationis est. Ma. nomen pprium speciei primitiuae. Di. fac ab eo compositum. Ma. martius tia. tium. solemus etiam & martiaticus. ca. cum. dicere: unde stipendia militum martiatica dicunt᷑. inde deriuat᷑ etiã mauors: ex quo mauortius dicit᷑. tamẽ marspiter quasi mars pater: quõ diespiter. i. pr̃ iuppiter: hic & haec martialis & hoc le. potest tamen esse & pprium martialis. Di. quid interest inter pprium martialis & appellatiuũ. Ma. q si pprium sit masculinum est & abltũm in e terminat: Si aũt appellatiuum sic cõe est & abltũm in i terminat: quõ iuuenalis foelix. Disc. cur mars martis facit. Ma. qa oĩa in ls rs ns desinẽtia interposita ti faciunt grũm: ut puls pultis ars artis mons montis excipit᷑ differentiae cã frons quod quando folium significat frondis facit: frõs enĩ capitis frontis. & lens quando pullos pediculorum significat lendis: quando autem significat

legumen lentis. Præterea glans glandis: cuius quidam nominatiuum & genitiuum similes esse uoluerunt: Libripens uero: quia a pendo uerbo componitur: consonantem uerbi seruauit libripens libripendis. Præterea a corde composita habent genitiuum secundum simplicis genitiuum: concors concordis: discors discordis. Disci. latinus quæ pars est? Mag. nomen deriuatiuum: generis masculini: numeri singularis: figuræ simplicis: speciei deriuatiuæ. Potest tamen & proprium esse regis soceri Aeneæ: & gentile a latio latinus: & possessiuũ latinus ager. Latium autem uel a latendo: uel a latitudine est nominatum: a latino latinitas: a latio deriuatur etiam latius: & latialis. Disci. fac compositum. Ma. latiugena quomodo troiugena: graiugena: sed i eis geminatio i mutauit sequentem i in u alternitatis causa pro troiiugena: graiigena troiugena: & graiugena faciens.

Explicitum est de duodecim carminibus.

Sequitur de accentibus.

Littera est nota elementi. Quæ cum scribitur & in uoce minime resonat; nihil aliud q̃ nota ad formandum elementum esse comperitur: sed cum in uocem ex sono prorumpitur: elementum uocabulum concipit: q cum ratio ita sese habeat quasi imago huius rei esse uidetur: quippe cum ex aere percusso ictu linguæ unde uox formatur perficitur. Vox tanq corpus esse ostẽditur. Nam si corpus non esset; auditus aurium minime ui percuteretur. Sed dum tangit auditum: & reuerberat elementum tripartite diuiditur. s. altitudine: latitudine: longitudine. Habet quidem littera altitudinem in pronunciatione: latitudinem in spiritu: longitudinẽ in tẽpore: hoc est aut alte: aut late: aut lõge auditur: habent etiam syllabæ suum elementum quod productio dicitur. sed inter litterarum elementum & syllabarum hoc distat: q litterarum elementa sunt ipsæ pronunciationes: syllabarum uero elementa, ipsæ productiones. Quid est enim aliud elementum q̃ pars minima partium uocis articulatæ. illud uero quod remanet nota & figura elementi est. Distat autem illud inter litteras & elementa. q elementa, ꝓprie ipsæ pronunciationes dicuntur: notæ autem earum litteræ. Sed abusiue & elementa pro litteris: & litteræ pro elementis ponuntur:

Littera. disputaturus de accentu quod est seminarium uocis litteratæ: uel ut dicũt græci tonus uocis elementalis, orditur a littera: & quia huiusmodi materiæ duobus iam in locis mẽtio a prisciano facta est: & seriẽ eiusdem alii item grãmatici: ut Martianus Diomedes ampliter ostẽdere: nos q̃ breuissime aperiemus quid sibi hac ĩ parte uelit priscianus: uocem litteratam per syllabas distinctã sine tono minime efferri posse, liquidũ ẽ. uerum differenter & uarie: quocirca uidere iã licet quot modis considerari oporteat ĩ uoce elementata ipsius toni concinnitatẽ: ne q̃ quã dissimulanter ad expositionem necessariam per nos omissum esse uideatur. uolunt græci grãmatici præsertim zenobius & Dionysius accentum in tria distribui grauẽ: acutum: circunflexum. & harum partium unicuiq longitudinem breuitatem spirituũ passionem ablationemq cõmuniter esse attributam: ut quilibet eorum tam in lõga q̃ breui: crassa q̃ tenui: innata q̃ distincta: locũ sortiatur: apostrophon non computant inter accentus q nulli sit auxilio uoci: immo magis detrimento & damno: quippe collisionis index est simillimus notæ tenui: id quod latini non figurantes sola metrica processione cõseruant subiunctio autem & subdistictio uocem nec tollunt: nec premunt: sed duntaxat discriminãt atque secernunt: quæ quidẽ oĩa Herodianus & idẽ zenobius locupletissime atq affatim ꝓsequunt. Ista uolẽtibus acutius inuestigare apud eodẽ auctores mõ ingredi faciãt liberalissimus patet accessus.

tiam aliud est littera que uidetur: aliud quod per eam colligitur. Videntur autem litteræ esse longæ aut rotundæ aut quadratæ. colligitur nanque per eas res gesta alicuius dum colligitur de syllabis in partibus & de partibus in orationibus. Sed nos locuturi de partibus, ad accentum qui in dictionibus est necessarius transeamus: cuius rei mysterium præbente deo uitam latius tractemus.

Accentus nanq; est certa lex & regula ad eleuandam & deprimendam syllabam uniuscuiusq; particulę orationis: qui fit ad similitudinem elementorum litterarum atque syllabarum: q etiam tripartito diuiditur: acuto: graui: circunflexo: Accentus nanque acutus ideo inuentus est: q acuat siue eleuet syllabam. grauis ideo q deprimat aut deponat. Circunflexus eo q deprimat atque acuat. Sunt autem accentus decem: quos ita huic operi dignum existimaui prænotare. acutus accentus: grauis: circunflexus: longa linea: breuis uirgula: iphen: diastole, apostrophos: dasea: psyle. Quid est acutus accentus? nota per obliquum ascendens a sinistra in dextram partem: ita. / Quid est grauis? nota per obliquum a summo in dextram partem descendens: ita. \. Quid est circunflexus? nota de acuto & graui facta. ^ Quid est longa linea? nota a sinistra in dextram partem æqualiter ducta: ita. —. Quid est breuis linea? nota iacens similiter: sed panda sicut pars inferior circuli: ita. ∪. (Quid est iphen? uirgula subiecta uersui circunflexa: ita, qua duo uerba cum res exigit copulamus. Ve ante tulit gressum & turnus ut ante uolans tardum præcesserat agmē. Hæc est contraria diastole dextra quidem pars circuli ad imas litteras deposita quæ fit ita. ͻ. & hac nota male coherentia discernuntur: ut est. Tum danai gemitu, atq; ereptæ uirginis ira: & procubuit uiridique & littore conspicit ursus. Apostrophos est circuli altera pars dextra sed ad summam litteræ apposita: quæ fit ita. ͻ. hac nota ostendimus parti orationis deesse ultimam uocalem: cuius consonans remanet: ut est Omnipotens genitor tanton' me crimine dignum duxisti. Dasea uel psylen apud latinos h. uocali addita uel detracta significat. Quid est dasea flatilis quæ hac notatur figura.) Quid est psyle? siccatis quæ notatur sic.

Notandum etiam q acutus accentus apud latinos duo loca habet: penultimum & antepenultimum. Apud græcos autē penultimum antepenultimum & ultimum. Circunflexus autem penultimum tantum. Ponitur nanq; grauis: uel cum acuto: uel cir cunflexo in eadem dictione: sed non tamen in eadem syllaba. Obseruatur nanq; unus accentus in integris dictionibus: ut romanus hispanus. In compositis uero unus similiter: ut malesanus: interea locis sed i peregrinis uerbis: & barbaris noībus uel interiectiōibus, nulli sunt certi accētus. lōq; in ptāte uniuscuiusq; cōsistunt: ut qd necessarium uideat sic i metro ponat. Tres siquidem res accentuū regulas cōturbant: distinguēdi ratio. pronunciādi ambiguitas: atq; necessitas: sed qualiter hæc fiant imitādum ē: ratio nāq; distinguēdi legem accentuū sæpe cōturbat; dū si

Notandum etiam. Accentus nunq̄ transcendit tertiam syllabā. possidet ultimam penultimam antepenultimam: qua in re breuiter hæc modica accipe: ultima existente longa nunq̄ circunflexus fit I antepenultima existēte dictione dissyllaba: ut heros sed acutus. Itē ultima existente breui antepenultima lon a circunflexo idiget si modo accentum ea postulat ut pagus: ut hoc in omni dictione comprehenditur. Item ultima existente longa dictio polissyllaba differēter mutat accentum: ut urania quæ dictio contra quendam semidoctum grammaticā. cum habeat penultimam breuem licēt acutam teneat in eadem latina tamen facta in antepenultimam transfert. Acuti itaque accentus propria sedes ē antepenultima. grauis ultima. circunflexi penultima & ultima longæ naturaliter: circunflexus enim nō ē in antepenultima nisi p epectasin: ut constat homeri testimonio I uno.

quis pronuncians dicat: pone.ergo: uel quia.q apud latinos in ultima syl laba nisi discretionis causa poni non potest accentus. & hoc est quod diximus pone ergo: pone ideo diximus ne computetur esse uerbum imperatiui modi pone. ergo diximus, ne putetur esse coniunctio rationalis quae est ergo. Ambiguitas uero pronunciandi saepe legem accentuum perturbat: ut siquis dicat, interea loci: qui nescit utrum dicat alteram partem iterea, & alteram loci: quod non separantur: sed sub uno accentu pronunciandum e ne ambiguitatem in sermone faciat, necessitas pnunciationis regulam corrumpit: utpote siquis in primis dicat doctus: & addat q coniunctionem & dicat doctusq: ecce in pnunciatione accentum mutauit: cum non in secunda syllaba: sed in prima accentum habere debuit. Sunt quidem tres syl labae in quibus accentus corrumpitur q.ne.ue.ut itaq; quando aduerbium est. nã itaq; quando cõiunctio est dransq; uenerunt nec uiri ad uos carboni busue lumbos assatunt. Syllabae quae correptã uocalẽ habẽt acuto accẽtu pferunt: ut fax: pax: nix: nux: dux: quae ẽt tali accẽtu pnũciãdae sunt quãdo sunt lõgae positiõe: quia naturaliter breues sunt. Quae uero naturaliter ẽ longa circunflexo accentu exprimenda est: ut ros: dos: spes: res: Bissyllabe uero si priorem pductam habent & posteriorem correptam: priorem syl labam circunflectunt: ut meta: creta: roma: Ille uero quae sunt ambae longae: uel prior breuis & ulterior longa: acuto accentu pnunciandae sunt: ut nepos: leges: reges. hae uero quae ambae sunt breues similiter acuto accentu pronunciandae: sunt: ut bonus: malus. Sed notandum q si prior positione longa sit: nec circunflexo: sed acuto accentu pnuncianda est: ut arma: arcus: quia q̃uis sit lõga positione: tamen exprimenda est tali accentu q non est naturalis. οιονοχλοσ. Trissyllabae uero, οιον αιχιον. & deinceps si penultimam correptam habuerint ante penultimam acuto accentu pferũt: ut tullius hostilius. Nam si penultima positione longa fuerit acuet. Antepenultima uero grauabit: ut catillus: metellus. Si uero ex muta & liquida lõga in uersu constat in oratione mutat accentum: ut latebrae: tenebrae. Syllaba uero ultima si breuis fuerit: & penultimam naturaliter longam habuerit: ipsam penultimam circũflectet: ut cethegus: posus. Vltima uero si naturaliter longa fuerit acuet: ut athenae: mycenae. Ad hanc autem rem arsis & thesis necessarii sunt. Nam in unaquaq; pte orõnis arsis & thesis sunt nõ in ordine syllabarum: sed in pronunciatione: uelut in hac parte natura: ut qñ dico natu eleuat uox. & est arsis in tu: quando uero in ra deprimit uox & est thesis de tu: quantum suspenditur per arsim tantum deprimitur per thesim. Sed ipsa uox quae per dictiones formatur donec accentus perficiatur per thesim. Sed ipsa uox quae per dictiones formatur donec accentus perficiatur in arsim deputat. quae autem post accentum sequitur in thesim. his autem praelibatis: nunc de consequentia huius libri uideamus. Latina quidem propria nomina nominatiuum singularem in a terminantia in penultima syllaba accentum seruant: q̃q nonnulla uocalem ante uocalem habere uideantur; quorum alia differentiae causa alia solo usu producenda sunt: ut catilina: urania: stephania. Appellatiua uero eundem accentum seruant. a. terminantia: ut poeta regina: hẽna: fortuna: carina. Composita uero eandem pronunciationem sibi defendunt: quam habent in simplicitate: ut concaua: transfuga, fu. eni in simplicitate breuis est: & iõ trans

Vel quia apud latinos. ultima syl laba tam apud graecos q̃ latinos semp ĩcludit grauẽ. Diomedes tamen ad hoc discrepã tiam notasse uidetur ubi de differẽtia loquitur acuti & grauis accentus secũdũ quãtitatem syllabae. Sed notandum. accentus non mutat quantitatem syllabae: sed tollit qualitatẽ uocis. inquit zenobius grammaticus. iõ nõ est qd mirere si plerũq aurib us dissonat alicuius uocis praesertim graecae enũciatio: quatenus mutandus est accentus mutato idiomate. Acutus autem tam breui quam longe indifferenter praedominatur: ut exemplis sexcẽtis constat. consuetudo latinorũ tenet ut longa accentuetur in plurimum. Quorum alia. dicit ppria nomina latina in penultima seruare accẽtum: ut catilinae sed quaeso dic qua ratiõe urania & stephania latia sint nomina deinde quo exemplo urania penultimã producat. constare pluri mũ desidero: cũ Ouidius in annalibus corripiat. Excipit uraniae facere silẽtia cunctae: sed de his alias uberius tractabo. Si uero muta & liquida. syllaba quae hẽt mutam & liquidam accentu utitur absolute: ut carmine producatur. prosa corripiatur. i. accentum modo in penultima modo in antepenultima admittat: ut refragor quae dictio licet penultimam lõgam habeat ratione tamen mutae & liquidae in antepenultima serua re potest accentum.

fuga & non transfuga dicimus homicida quoque & patricida: ideo longam i in penultimo loco habent quia e longam in i productam conuertunt. Composita uero a cano penultimam corripiunt. excipitur tibicen quod eufoniæ causa pro duabus ii breuibus unam seruat longam: Notantur autem plæraque quę i longam uocalem habent ante uocalē ut philosophia papia: quem admodum unum uerbum fio quod solum i productam ante o uocalem habet. ideo autem diximus plæraque: quia omnia uocalem i ante uocalem habentia i antepenultimam mutant accentum ut ueneria marcelia placentia ausonia innonia: & illa quæ in tia finiuntur: ut iusticia: sapientia: mœstitia: hanc autem regulam sequuntur omnia quæ sic finiuntur præter illa quæ supra diximus: quorum alia differentiæ causa: alia solo usu pronunciantur. Excipiuntur istius ipsius illius genitiui quorundam pronominum: quorum penultimæ indifferenter ponuntur. Illa autem quæ a uerbis colo & gigno componuntur breuem penultimam habent ut: agricola cœlicola siluicola. rurigena terrigena. Reliqua uero omnia in a desinentia participio futuri temporis similia penultimam producunt: ut hæc scriptura litteratura: quæ omnia quando sunt nomina carent tempore. Ea uero quæ u uel q̄libet uocalem habent ante a corripiunt omnia: ut Mantua Capua Danaa. Corsica uero & similia breuiantur: & omnia quæ sunt possessiua & quæ sunt eis similia si i habent in penultima sequente consonante ut cretica isaurica alemanica. Excipitur uesica quod producitur. Quæ enim habent n. producuntur ut romana campana hispana cumana: & hæc omnia secundum diuersas regulas per obliquos casus producta siue correpta pronuncianda sunt. Et finita fixa penultimam habentia i in eadem syllaba omnia producuntur. Alias uero uocales habentia similem regulam sequuntur: ut sedile monile singulare uerbale: quæ æqualiter per omnes casus producenda sunt. O littera terminata præposita uocali e penultimam corripiunt: ut ganeo labeo aleo: quæ solos habent nominatiuos & uocatiuos: Ea uero quæ i ante o habent similiter corripiuntur: sed per cæteros casus excepto uocatiuo producuntur: ut mulio mulionis: quaternio quaternionis: præposita autem qualibet consonante penultimam productam seruant ut imago imaginis uligo nis. fuligo nis. caligo ginis. dissimilitudo nis. magnitudo nis. Quorum alia o in obliquis casibus seruant: & producenda sunt. alia in i conuertunt: & corripienda sunt: ut carbo onis. bubo onis. altitudo inis. I littera terminatum unum inuenitur trissyllabum indeclinabile quod in penultimo breuiatur: ut hic & hæc & hoc nihili. V litteræ finitum unum inuenitur: aptotum in singulari: in plurali declinatur: qd in penultimo liquescit: ut tonitru. Al finita si sint appellatiua in penultima producta sunt: ut uectigal tribunal: consonante antecedente al: excipitur animal. barbara autem propria breuiantur: ut hanibal hanibalis asdrubal lis. quæ omnia obliquis casibus in neutro a productam habent: in masculino breuem habent. Il syllaba terminata corripiunt in penultimo ut hic & hæc uigil huius lis. quod uidetur magis per syncopam proferri. & hoc in obliquis penultimā corripit. Ol syllaba terminatum unum inuenitur quod in penultimo corripitur ut chol. Vl syllaba terminatum unum inuenitur proprium quod breuiatur: hic heriul quod barbarum est. V m terminata breuiantur ut sophronium abrotonium dortium philortium. En syllaba finita si sint a prima coniugatione uel quarta producenda sunt: ut solor solamen. munio munimen: farcio facimen. Sin autem a secunda uel tertia corripienda sunt. ut sedimen regimen. præposita itaque consonante c corripienda sunt: ut tubicem fidicem. excipitur tibicem quod solum producitur: ut prædiximus. Ar syllaba terminata producuntur ad instar supradictorum nominum ut torcular lacunar puluinar: notatur laquear quod breuiatur: quæ omnia in obliquis producuntur: excipitur iubar ris. impar ris. quæ in obliquis breuiantur teste Virgil. ut iubare exorto. & idem. numero deus impare gaudet. & propriis nominibus arar ris. cæsar ris. bostar ris. Er syllaba finita si sint neutri gene. in penultima producenda sunt: ut cadauer papauer: si masculina aut fœminina sunt corripiuntur nisi sint positione longa: ut alacer uolucer medioccr: & hæc mulier: & omnia hæc & similia in obliquis corripiuntur: ut cadauer ris.

uolucer uolueris:excepto mulier mulieris:cætera autē omnia cadaueris papaueris liceris & tu
beris itineris sileris cineris corripiuntur. In ir syllaba terminata breuiantur ut semiuir:duumuir:
triumuir:& oïa in obliqs casibus sub uno accētu ꝓferēda sunt. Or syllaba terminata ī uocali ꝑpo
sita breuiantur:ut melior doctior:& hæc omnia in obliquis productionem sibi defendunt. Pro
pria uero nomina corripienda sunt:ut hector hectoris. nestor nestoris. producuntur appellati-
ua tam masculini q̄ fœminini generis q̄uis non habeant i ante or:ut odor odoris:amor ris. uxor
ris. soror oris. neutra autem breuiantur ut æquor ris. Notetur memor & ab eo composita ut im
memor quæ sunt oïs generis corripientia o in obliquis:& indecor cuius simplex decor penulti-
ma correpta inuenitur apud uetustissimos:quando pro decorus ra.rū accipit̄:& arbor ris. qđ
est generis fœminini:& a puero composita ut publipor & marcipor:& oïa in or desinentia neu-
tra uel græca:& quæcunq; deriuant̄ uel componunt̄ a primitiuis unum cōmunis generis quod
ꝓducit̄:ut hic & hæc auctor. Ur syllaba terminata breuiant̄ ut lepisur:sapisur:& oïa in obliqs
casibus breuiant̄:sapisur ris. similiter satur ris. hoc iecur hoc guttur. hoc sulphur. iecur oris. uel
iecinoris. As finita ꝓducunt̄ ut dignitas fœlicitas:& oïa a l'ram seruant in oī casu productā in
qua terminatione quędā masculina prim ꝓpria partim a noïbus ciuitatum trāslata per synco-
pam ꝓferunt̄:& accentum in ultimo seruant:qđ est cōtra regulā latinorum:ut mecœnas lari-
nas arpinas: sed i uetustissimis libris iueniunt̄ ꝓferri larinatis:mecœnatis:unde subtracta ti ac
cētus remāsit. Es syllaba finita breuiant̄:ut hercules sonipes alipes miles gurges stipes. Excipi
tur hæres hæredis. locuples locupletis:quæ in obliquis breuiant̄. Et est notādū q̄ oïa q̄ sunt qn
tæ declinationis ꝓducunt̄ in obliqs:qm̄ eorꝫ penultimæ i ntō corripiunt̄ uocali ante s posita:ut
facies faciei:dies diei:cōsonāte aūt ante s posita corripiuntur in obliquis ut fides fidei. Præterea
unū notat̄ in eadem clausula es finitum:quod non quintæ:sed tertiæ declinationis ē:quod ꝓdu
citur:ut quies qetis. cætera in obliquis corripiuntur:ut abies paries aries. Is syllaba finita si sint
accidētia producunt̄:tamē hæc cōmunia sunt cōis generis faciētia neutrū in e ꝓducunt̄ in obli-
qs:ut hic & hæc suauis & hoc suaue. memoralis spalis. Appellatiua aūt q̄dā sunt producenda:
securis sinapis liberis:cætera corripienda sunt in obliqs q̄ sunt dissyllaba in ntīs:ut lapis lapidis:
iaspis iaspidis. puluis sanguis:uomis uomeris:pollinis. excipit̄ impubis qđ corripit̄ tam in ntō
q̄ in gtō. Os syllaba terminata i penultimis ꝓducēda sunt:ut sacerdos dotis:lepos leporis:qđ
eloquentem significat:nepos. Us syllaba finita in penultima ꝓductionē sibi defendunt ut tri-
bunatus:cōsulatus magistratus pricipatus:& oïa q̄ a uerbis ueniunt:quæ sunt similia pticipio:
ut amatus:delectus:strat9:lacessitus:cupitus:munitus:auditus. Excipit̄ hic situs litus quitus
quæ corripiūt:non solum in simplicitate:sed etiam in compositione:ut insitus illitus neqtus ci
tus uero licet corripere & producere. dicimus. n. incitus ꝓducte. & icitus correpte. Composita
uero ab eo corripiunt̄:ut aditus obitus præteritus. A do quoq; composita & a sto corripiunt̄
composita:ut datus unde fit inditus. a status:unde institutus:a reo quoq; rat9 unde fit iratus:
a spiro quoq; & halo noia uenientia breuiantur:ut spiritus halitus. ab ambio quoq; fit similiter
ambitus. sed quoniam pticipiale ē seruat penultimam productam:sicut ambitus. A rutus quo
q; composita penultimam corripiūt ut erutus dirutus. Notandū est aūt q̄ hæc quādo sunt no
mina carent tēporibus:qm̄ participialia tp̄s cū significatiōe demōstrāt:ut amatus sū ab illo. No
mina aūt tertiæ declinationis terminantia in us ntūm breuiant quæ a supradictis regulis non ī
ueniuntur ut seruitus fraxinus. excipitur papyrus:quod ꝓducitur:ut hæc papyrus huius pa-
pyri. Alia autem omnia q̄q̄ non sint longa in nominatiuo in obliquis producūtur: ut seruitus.
tutis. palus paludis: iuuentus iuuentutis. Excipiuntur hæc quæ corripiuntur: lepus leporis:
uenus ueneris: ligus liguris:quod est animal:propria uero uel appellatiua masculini generis. si
ue ex se fœminina faciunt:siue in aliud genus minime transformantur si sunt trissyllaba. uel te-
trassyllaba ac deinceps habentia i corripiuntur. Terentius:martius. excipiuntur hæc quæ hn̄t a ī
penultima: uel possessionē significant: aut a possessoribus deriuant̄: ut terentianus: martianus:

capuanus: beneuētinus: hispanus: placētinus: taurinus. quæ aūt habēt c inter i & u. corripiunt ut porticus: rusticus: gallicus: romanicus. excipiūtur quæ habent a. ut tauticanus. Ax syllaba finita breuiant: ut ptinax: cōtumax: & oīa i obliqs casibus ,pductā a habēt: ut ptinax: cōtumax. Ex syllaba finita breuiant: ut artifex: aurifex: opifex: q̄ oīa in obliqs casibus corripiunt: ut opifi cis: artificis: murex muricis: forex foricis. Excipitur unum mascu. generis. s. uerux quod in obliquis casibus ,pducit: ut uerux uerucis quod animal est. Ix syllaba finita producunt: ut bellatrix: uenatrix: excipiunt meretrix: genitrix. sed hæc in obliquis corripiuntur uenatricis: meretricis: radicis. Excipiuntur hæc quæ grauantur: ut salix salicis: calix calicis: filix cis. Ox terminata breuiantur: ut uelox: atrox: celox: sed in obliquis producunt: ut uelocis: atrocis: celocis. Ux finita syllaba producunt: ut polinurux: colinurux: polux: Excipitur coniunx gis. quod quidā i ntō sine n scribi uolunt: quod in obliqs casibus amittit: ne uerbum putetur. T littera terminata tam in nominatiuo q̄ in obliquis casibus breuiantur: & oīa neutri generis sunt: ut caput capitis: sinciput sincipitis: occiput occipitis. Persius. Fissa fumosum sinciput aure. Quæ in duas consonantes desinunt si sint longa positione aut in compositione ,pducuntur: in simplici figura ,pductionem sibi defendunt: ut cædēs: tradēs: clamās: cōclamās. Cætera uero breuiant: ut oīpotēs: penipotēs: audiēs: & hęc oīa tam longa q̄ correpta in obliquis ,pducunt: quia seruant positionem Excipiunt quæ nō seruāt: ut inops inopis: hyems mis: celebs bis: adeps pis.

Regulis accentuum noīs expositis tractādus est accentus qui in uerbis cōsideratus certis diffiniēdus est regulis. Vniuersa enim uerba primæ coniugationis: quæ in secunda psona as syllaba finiuntur cum in trisyllabis & in tetrasyllabis ueniunt: in penultimis syllabis per omnes modos producenda sunt. ut amo amas. bam. ui. Excipit præteritum plusq̄ perfectum: quod corripitur solum: ut amaueram. & futur eiusdem modi in primis & in secundis personis pluralibus: cuius exēplum est amabo amabis amabit. & pluraliter amabimus amabitis amabūt. Ab his nāq; regulis exeunt nouem: quæ in ui diuisas syllabas mittunt pręteritū pfectum & plusq̄perfectū primas & secūdas personas plurales futuri indicatiui corripiunt: ut seco secas. rā. cui. secabimus. bitis. cætera namq; producuntur: ut domo domas bam. domabo domabunt. seco secas. bam. secabo secabunt. frico fricas. bam. bo. ueto. tas. bam. sono sonas. bam. tono tonas. bam. mico. cas. bam. crepo. pas. bam. plico plicas. bam. tamen annexis præpositionibus præsens breuiabit: quod in dissyllabis uenit: nisi positione aut natura ipsa uerba ,pducta sint: ut repeto: resono: reseco: replico: notat autē plico quod præteritum plicui & plicaui facit. Quattuor ab hac regula exeunt: sto: do: lauo: quæ cum componunt sicut in simplicitate: nec in aui: nec in ui exeunt. formulam superiorem sequuntur. resto restiti: restiteram. bimus. bitis. reddo reddidi. ram. mus. tis. excipiunt relauo & reuiuo quæ in præterito sic exeunt relaui: reuixi sequuntur etiam regulam superiorem. excipit relauo quod in præterito perfecto & plusq̄perfecto & in uno futuro coniunctiui modi syllaba la. longam habet. in cæteris uero temporibus breuiantur. relaui. ueram. relauero. Notentur namq; quæ in simplici figura sunt longa: quia ipsam productionem quam habent in simplicitate retinent sibi in compositione. sic & præpositio quando componitur cum aliqua parte orationis qualis ipsa fuerit præpositio & talis temaner in compositione: ut redimo: subuerto: inhæreo.

Omnia uerba secundæ coniugationis quæ es finita in secunda syllaba præsentis temporis cum trisyllabis & in tetrasyllabis: uel etiā in polisyllabis inueniuntur omnia i penultimo corripiuntur: ut rubeo: habeo: misceo: langueo: iaceo: rigeo. sed per cæteros modos superiores formulas: quas in prima coniugatione præscripsimus sequuntur. Notantur quæ in præterito perfecto & plusq̄perfecto: & in uno futuro coniunctiui modi producuntur: & in compositione & in simplicitate. In cæteris autem tēporibus & modis breuiantur: ut sedeo sedi sederam: resideo resedi resederam: caueo caui caueram cauero: uoueo uoui uoueram uouero: uideo uidi uideram uidero.

VErba tertiæ coniugationis quæ is syllaba finiũtur: si in trisyllabis uel in polisyllabis ueniunt corripiuntur in præsenti & in cæteris temporibus: nisi sint positione longa excepto præterito imperfecto præsentis temporis: ubi semper penultima syllaba longa fit: ut tribuo ebam. bui. bueram. buam. buero. Notantur autem quæ in iui uel in cui exeunt in præterito: quæ productionem seruant in eodem præterito perfecto: ut cupio cupiui: quiesco quieui: sapio sapiui. Cętera uero breuem sibi regulam defendunt nisi positionem habeãt: ut contemno cõtempsi: gero gessi. Excipiuntur hæc quæ in præsenti tpe & in cæteris temporibus breuiantur: in præterito uero perfecto & plusq̃ perfecto: & in uno futuro coniunctiui modi producunẽ ut lego gi. gerã. gero. facio feci ram. ro. similiter fugio gi. ram. ro. fodio. ago. emo. ab his ergo regulis discrepant duo uerba: quæ in præterito breuiantur & in præsenti producuntur: ut pono cõgo dicimus repono nis. sui. recogo gis recoegi: co. n. syllaba in præsenti longa & in præterito breuis: similiter ueto duo alia uerba excipiunẽ quæ sunt primæ coniugationis: q̃ ẽt ut superiora in pręsenti sunt producta: & in præterito breuiata: ut do sto. dicimus. n. reddo didi. resto. titi. Notandum nãq; est q̃ oĩs dictio q̃ ĩ trisyllabis aut ĩ cæteris pollisyllabis exit antepenultimam syllabam seu cor. seu ꝓdu. licẽter qd̃ fert poeta ĩ metro ẽ fiducia q̃ nos ꝓtegat oĩpotens rex.

QVartæ cõiugatiõis uerba quæ in i. litteram ꝓductã definunt in secunda persona p̃sentis tẽporis in trissyllabis aut in cæteris pollissyllabis ueniunt oĩa penultimã syllabam breuem habent ut audio accio mollio sæpio. excipiuntur eo & queo & quæ in disyllabis ueniunt: ut scio: sed hæc & his similia regulam primæ coniugatiõis sequunẽ. Nota hæc quæ in præsenti tempore & in cæteris temporib9: breuiantur in præterito p̃fecto & plusq̃perfecto: ut iam in aliis diximus: & in uno futuro coniunctiui modi producuntur ut scio ui. ram. ro. ueuio ni: ram. ro. queo qui eam. ro. Quoniam ut opinor latius & conuenienter tractatum est: de his accentibus: nunc de sequentibus uideamus.

PArticipium nanque illos accentus quos nomen habet in omni loco: ut diximus cum de eis tractabamus.

PRonomẽ uero similiter eisdẽ regulis utitur. Notãdũ nãq; est illa pronomina quæ in ultimis seruãt accẽtũ ut hiccine & nr̃as & uestras iõ apud modernos ita hñt qa apud antiquos hiccine & nr̃atis uestratis dicebatur: unde retinent accẽtũ in ultima quem habebant in penultima & non solum hæc erant apud illos. sed ẽt multa alia quæ differentiæ causa uel solo usu dicebantur: ut egomet feci: nanque syllabica adiectio est in ego ut in aliis uidelicet (ne ce: ut illiccine huiusce.

ADuerbia nanq; si e. terminanẽ breuianẽ in penultima: ut hodie sedule: sed ea quæ a nomine ueniunt ꝓducunẽ: ut tullianæ martilianæ: si m. terminãẽ ut meatim tuatim suatim ꝓducunẽ similiter si i. breuianẽ: ut uesperi: si o cã differẽtiæ ĩ ultimo seruãt accentum: ut falso. similiter in ultima ne putetur: nomen esse: ut una alias. si in r. breuianẽ: ut breuiter. ui ol similiter ut adepol. si in. c. in ultimo: ut istic illic: si in us breuianẽ: ut funditus. Notandum est q̃ aduerbia oĩa q̃ p̃positionibus cõponunẽ: sub uno accẽtu ꝓferenda sunt: ut deinde exinde: hãc aũt regulã seqẽ oĩs cõiũctio: & ĩ cõpositis & simplicibus: ut interea etenim.

PRæpositio uero semper accentum ĩ fine seruat: ut apud ante. Interiectio nullam certã regulam retinet, tamen in fine & in medio acuitur ut papa euax.

¶ De ponderibus & mensuris.

OMni te symmache nobilitatis splẽdore celebratum: ac oĩ naturæ munere p̃stantem: oĩ uirtutis luce fulgentẽ: studiis ẽt optimaꝝ artiũ disciplinarũq; florẽtẽ. iustissimæq; ꝓspera fortunæ meritis uitæ ꝓbantẽ: fama quidẽ antea nobis absentẽ uenerabilẽ faciebat. Nũc aũt p̃sentẽ ueritas supgressa laudes ꝓdicationis. ostẽdit mediocritatis. n. altissimæ q̃ supbiæ calcas tumores: & pietatis põderibus grauissimis supas oĩa. Itaq; gloriosum mihi credas aliqd tãta auctoritate iterrogatiõis mereri. de figuris sicut iussis numeroꝝ breuiter collecta demõstrabo: & de numeris uel põderibus. Præterea Terẽtii metris: necnõ ẽt de præexercitamentis rhetoricis: quæ græci προγυμνάσματα uocant. quoniã diligentius ea sophistæ iunio

res quos sequimur: aptioribusq; diuisionibus ad exercendos iuuenes ad omne rhetoricæ genus exposuisse credunt. petimus igitur sapientem eloquētiam uestram hac enim dignitate nihil in ho̅ie melius nouimus ut & nos huiusmodi frequentius quæstionibus tam præsentes q̄ absentes cum fœlicitate exerceatis. & romanoꝝ diligentia nostroꝝ ad artes suoꝝ alacriores reddatis auctoꝝ: quibus solis cæteras cum graius gētes superasse noscuntur: quaꝝ decus & numen industria uestri nititur culminis.

SCiendū q̄ cū ab uno ad milies mille numeri notent̄ apud latinos nō plus tredecim eos figuris notari inuenimus. Nā principales repetūtur quater singulitā ante quarios q sunt medii nūero q̄ post eos. Sūt igit̄ principaliū figuræ. vii. medioꝝ uero sex quaꝝ rōnes diu exquisitas ut potero breuiter disseram. Vna p i litteram antiquo more atticoꝝ: qui solebāt principalē noīs numeri līam ponere & significare numeꝝ ergo μ. p μια dicentes i. scribebant & Δ Δυο: & τ τρεις & sic πεο. τεσσαρα πεντε επτα οκτω significātes. & ενεα uetustissimi quoq; græci p aspiratiōe h scribebāt. quā habebant. η. Δασειαν in principio: & sic η κ εη. idē est εν εεπτα. sic ηεηεηεη. i. εξηκοντα εβδομηκοντα εκατον. uel. p. sic quod significet ενενηκοντα. quidā aūt & sic scribebāt. nō incongruū tn̄ uidet̄ et uersus græcos aptissime de his numeris cōpositos subiicere. g. Hos igit̄ latini quoq; in plerisq; imitati sūt. nā per i. unū notāt illos secuti. qui qnq; per u. quia quinta est uocalis. a e i o u. decē p x. qa decima est consonās apud græcos. β γ Δ ζ θ κ λ μ ν ξ. uel quod u. apd̄ latinos x. sequit̄. quinquaginta p l. qa apud antiquos græcos λ p ν quæ notæ est quinquaginta ponebant teste Appollonidæ & lucio tarrheo. unde latini quoq; lympha dicunt pro nympha. aquā uel fontē uolētes mōstrare. Virg. in. i. æneid. Dant famuli manibus nymphas cereremq; canistris. Cētum aūt principalē noīs litteram c. quingenta per sequenē līam consonantē. nam post c. d. sequitur. Mille sm atticos per χ græcā. sed ut sit differētia ad decem circūscriptis lateribus (x) quia milia per i. & duas a dextra parte apostrophos iↄↄ decē milia per supradictam formā additis in sinistrā partem contrariis duabus notis quæ sunt apostrophi cciↄↄ. & hoc ad imitationem græcoꝝ qui unius notam subdita linea: nunc quoq; scribūt sic: quinquaginta milia per i. mediā & tres in dextra parte apostrophos. iↄↄↄ. Cētū milia p i. mediā & tres in dextra parte apostrophos: & in sinistra totidē contraria ccciↄↄↄ uel quod uerisimilius est: decē milia notāt per m. circūscriptā ex utroq; latere quō mille idē .i. (M) per x. circūscriptā ex utroq; latere sicur (X) & hoc ad imitationē græcoꝝ: quia χιλια eam līam habēt principalē sm̄ noīs: sed differētiæ cā media linea altior facta est. quia milies quoq; mille p circūscripta solet notari sic (X) ergo quinq; milia cū sit dimidia pars decē milium cciↄↄ dimidiam partē scripturæ seruauerunt sic iↄↄ. quō quinquaginta milia dimidia pars cētū miliū: qui numerus per eadē decē milium scribit̄. tn̄ ex utroq; latere singulis circūscriptionibus iↄↄↄ quinquaginta milia per q quod est initiū noīs & apostrophō: quod milies milies milia per M unde incipit nomen ex utraq; parte circūscriptam (M) & sic cq;.

DE ponderibus ēt necessarium esse putauimus addere. As nūmus est libralis & per scriptam notatur Dupōdius nūmus est bilibris per duas pscriptas. Sestertius nūmus duaꝝ semis librarū per duas ll. & s. ex qua incipit semis pscriptas. unde sestertius dicitur semis tertius: de quo Arūtus hæc ait. Sestertius olim dupondius & semis. i. duæ libræ & semis quasi semistertius quo tpe denarius decussis ualebat: hoc est post duos sequens tertio loco est semis: hoc quoq; secundū atticos & ionas qui ηαι Δραχμον dicebant pro Δυοῖ μισυ Δραχμάς. Teste ēt Dydimo qui hoc ponit ostendens in omni parte orationis & cōstructionis analogiam græcorū secutos esse romanos. unde & Herodotus in. i. historia. G. Septimum semitalētum dixit pro sex semitalentæ: denarius quoq; decē librarum nūmus perscriptā notatur: horū plæraq; in Verrinis Ciceronis licet inuenire antiquissimæ scripturæ emēdatis codicibus obolus dicit̄ ut dardanus docet scrupulus esse. i. sex siliquæ. dragma siue argenti scrupuli tres. uncia dragmæ. viii. scrupuli. xxiiii. unciæ. xii. libra uel mina attica dragmæ. lxxv. libra uel mina grata dragmæ. xcvi. talētum atheniēse paruū minæ. lx. Magnum minæ. lxxxiii. & unciæ. iiii. libralis as unciæ. xii. deunx unciæ. xi. decussis uel dextans: unciæ decem. dodrans unciæ nouem. bessis unciæ octo. septūs unciæ septem. semis unciæ sex. quincuns unciæ quinq;. triēs unciæ quattuor. quadrāns unciæ tres. sextans unciæ duæ. unciā. i. duæ dimidiæ partes unciæ sexcuns: uel ut alii secuntia: tres dimidiæ partes unciæ. semiuncia semi uncia. duæ sextulæ sunt tertia pars unciæ. i. scrupuli octo: siliquus scrupuli sex sextula scrupuli. iiii. dimidia sextula scrupli. ii. Rursus sextula & dimidium sextulæ siliquus appellatur scrupulus siliq̄ sex siliqua est. quod dicunt græci G. uel.

NEcessariū tn̄ existimaui. id confirmanda supradicta a diuersis auctoribus de his dicta subiicere. liuius in. xxxiii. ab urbe condita. Multitudinis eorū argumētum sit q̄ Polybius scribit centū talētis eā athenis stetisse. cū quingentos denarios p̄ciū in capite quod recideret dominis statuissent. Mille. n. ducētos ex rōne achaia habuit captiuos italicos: q̄ rōne ostendit̄ sex milia denarioꝝ hr̄e talētū. Nā cū qngenti denarii p mille ducētis captiuis dati colligant̄. Sexcēta milia denarioꝝ centū e ostēdit fuisse talenta. Cētesima aūt pars sexcētorū miliū sex milia īueniunt̄. Denarii aūt illo tpe nūmi argentei erāt. xxiiii. siliquarū: qd̄ i eodē libro ostendit Liuius signati. lxxxiiii. milia fuere atticorū de. uocant trisi fere denarioꝝ i sin ulis argēteis ē pondus. uide q̄ quattuor drachmæ sūt. lxxii. siliquæ. Diximus. n. supius q̄ tres oboli quoꝝ singuli sex siliquas habēt dracmā faciūt: tres aūt denarii idē habebāt. i. lxxii. siliquas. Idē Liuius in. xxxvii. ab urbe cōdita ostendit magnum talētum atticū octuaginta habere libras: & paulo plus cum supradictorū computatio manifestat. lxxxiii. libras & quattuor uncias habere talētum quod est sex milia denarioꝝ. Liuius talētum ne minus pondo. lxxx. romanis ponderibus pendat: uel sic decreuit senatus: ut nō plus q̄ ternæ libræ & quaternæ unciæ singulis desint talētis. Et sciēdum q̄ cum liuii computatione centū minæ atticæ quarū singulæ. lxxv. drachmas habent faciunt talentum magnū & minus. Nam minus habet. lx. secundū dardanium: quod autem est magnum & minus ostendit. Teren. in phor. Si quis daret talentū magnū. Italica autē mina dracmas habet ut supradictū est. xcvi. quod est libra duodecim unciarū. i. denarii. lxxii. hac igitur computatione. lxxxiii. libræ

ro.& quattuor unciæ quod est magnum talentum: centum minas atticas faciunt. Seneca in.10. epistolarum. Ad nouatum.24. sestertia idest talentum atticum paruum.24. enim sestertia.60. libras habent: Varronis quoq; auctoritate supradictorum plæraq; comprobemus.

MVlta pecuniæ signatæ uocabula sunt æris & argenti hæc. as ab ære. dupõdius a duobus põderibus q unũ pondus assis põdiũ dicebat: sõ q as erat libra põdus. deinde a numero usq; ad cẽtussem a tribus assibus tressis supra: & sic per ꝓportionẽ usq; ad nonussis. In denario numero hoc mutat q primũ est ad decẽ assibus decussis: secundũ a duobus decussibus uigessis: reliq̃ conueniũt ut trigessis p proportionẽ usq; ad cẽtussis. quod Persius oñdit. Quod cẽtũ græcos uno cẽtusse licẽtet: quo magis æris ꝓprium uocabulũ nõ ẽ. Nã ducẽti & sic ꝓportione q̃ dicunt nõ magis asses q̃ denarii. aliæq; res significãtur: æris minima pars sextula q sit sexta pars unciæ: semuncia q dimidia pars unciæ est. Vncia ab uno dicta. Sextans ab eo q sexta pars assis est. Quadrãs a q̃rta: & triẽs q tertia pars: semis q semis. i. dimidiũ assis ut supradictum ẽ. Septuns a septem & uncia collisum. Reliqua obscuriora q a diminutione & ea quæ diminuuntur ita sunt ut extremas syllabas habeãt una dempta uncia deuns dextãs dempto sextãte: dodrãs dempto quadrãte: bes: ut olĩ des dempto triẽte & argentei nũmi: idest ab siculis denarii q denos æris ualebãt: quinarii q quinos. sestertius duobus semis. dupondius. n. & semis antiquus sestertius est ueteris cõsuetudinis. ut retro æra dicerent ita ut semis quintus: semis quartus semis tertius nunciarẽt ab semistertius sestertius dictus. Nũmi denarii a decima libella. Didimus ẽt ita confirmat. Necessariũ esse existimauimus ẽt ipsa noia numerorũ & quæ ab eis deriuantur uel cõponuntur subiungere. Et sciendũ eos declinari numeros qui uariãt genera: qui uero una uoce tria genera cõtinent indeclinabiles esse tã apud græcos q̃ apud latinos: unus una unũ duo & duæ & duo. hi & hæ tres & hæc tria: hi & hæ & hæc quattuor: similiter quinq; & sex & septẽ octo nouẽ decẽ: undecĩ duodecĩ tredecim q̃ttuordecim quindecĩ sedecĩ decem et septem decem et octo decẽ et nouem: uiginti uigintiunus uigintiuna uigintiunum. Sic deinceps oibus cardinalibus numeris minores usq; ad nouẽ addũtur: q̃uis cõtrarium ante decẽ fiat usq; ad sedecim. licet tñ & præpostere maxime coniunctione interposita hoc ꝓferre decẽ & unũ. decem & duo: triginta quadraginta quinquaginta sexaginta septuaginta octuaginta nonaginta centum ducẽti ducẽtæ ducenta. tricẽti tricẽtæ tricẽta. quadringenti quadringẽtæ quadringẽta. quingẽti q̃ngentæ quingẽta. sexcenti sexcẽtæ sexcẽta. septingẽti septigentæ septingẽta. octingẽti octingẽtæ octigenta. nonigenti & nõgenti nonigentæ & nõgentæ noningẽta & nõgenta. Hic & hæc & hoc mille. Ex his nascuntur ordinalia noia: hæc inæqualiter q̃tum ad uocẽ primus & secũdus: æqualiter uero tertius & q̃rtus q̃ntus sextus septimus octauus nonus decimus undecimus duodecimus ab undecim & duodecim. Nã reliqua ex utraq; parte declinãtur cõtra cõsuetudinẽ græcorũ usq; ad nonũ decimũ: ut tertiusdecimus q̃rtusdecimus q̃ntusdecius sextusdecimus septimusdecimus octauusdecimus nonusdecimus uicesimus uicesimus primus uicesimussecũdus uicesimustertius uicesimusquartus uicesimusq̃ntus uicesimussextus uicesimusseptimus: sic oẽs sequẽtes uelut in primitiuis ad imitationẽ græcorũ a uicesimo & supra maiori minorẽ addũt numero plærũq; undecĩ duodecĩ decẽ & duo. ante decẽ uero minorẽ ponũt qñ cõposita accipiũt & sub uno accẽtu ꝓferunt. Nã licet dissoluta cõpositiõe diuersis accẽtibus ea ꝓferẽtes mutare ordinẽ: quõ & apud græcos & dicere decimus & septimus ꝓ septimusdecius: & tertius & uicesim9 ꝓ uicesimustertius sic & similia tricesimus q̃dragesimus q̃nquagesimus sexagesimus septuagesimus octogesimus nonagesimus cẽtesimus ducẽtesimus & ducesimus: tricesimus & tricẽtesimus quatrigẽtesimus uel q̃drigesimus: quingẽtesimus uel q̃ngesimus. Liuius ab urbe condita.31. anno q̃ngesimo: sexcẽtesimus uel sexcesimus septingẽtesimus uel seprigesimus. octingẽtesimus uel octingesimus: nonagesimus & nongentesimus: millesimus. habent ex oibus numeris Romani dispertiua q̃ græci uocant. Διαιρετικά q̃ naturaliter semp plura sunt q̃ppe in multos distribui eũdem significãt numerũ: ut singulos oculos habebãt cyclopes qd' græci dicũt: sicut q ad mille hẽnt latini & singuli bini: q̃ sunt anormala: q̃tum ad uocẽ unius & duorum: terni uel trini: sed terni τριταιοι trini τριτοι magis significat uel τριταιοι trini ludi: q̃trini q̃ni seni septeni octeni noueni deni: undeni duodeni terni deni ex duobus integris quõ tertiusdecius. & dei de q̃terdeni q̃ndeni senideni septẽdeni octodeni nouini deni. Viceni: uiceni singuli uiceni bini. uiceni trini. Similiter cæteri triceni q̃drageni q̃nquageni sexageni septuageni octogeni nonageni. Cẽteni ducẽteni p syncopã duceni. tricẽteni p syncopã triceni. q̃dringẽteni q̃drigeni: q̃ngẽteni & q̃ngeni: sexcẽteni & sexceni: septingẽteni & septigeni: octingẽteni & octigeni: nõgẽteni & nõgeni milleni. Auctores tñ nõ ꝓprie et singulari numero ea ꝓtulisse inueniũtur. Luca. Septeno gurgite nilus. & Vir. in.10. It grauis aulestes: cẽtenaq; arbore fluctũ Verberat assurgẽs. Hæc tñ ipa ẽt semp in plurali cõgeminatis ponũtur ut bina moenia terna. Cice. in.ii. uer. Inter binos ludos q̃a ludi qñ spectacula significant semper pluraliter dicũtur. Liuius in.35. & bina equestria & arma uni quoq; & unæ & una semp pluralibus adiungunt q̃ ꝓ singularibus accipiunt: ut Salu. in cati. Hi postq̃ in una moenia cõuenere. pro in unã urbẽ. Virg. in ii. æneí. Satis una supq; Vidimus excidia: p unũ excidiũ. & Luca. in. iii. totiẽq; in partibus unis bellorũ facere nefas: p una in pte. Donatus in arte prima atq; excepto amphibraco & epitrito quorũ alterũ sescupla alterũ epitrita diuisiõe primur, uniuersorũ pedũ trina cõditio reperit. trina ꝓ tripartita dixit. Primanus primæ legionis. secũdanus secũdæ legionis. Similiter tertianus. unde tertiana febris. q̃rtanus unde ẽt q̃rtana febris. Quĩtanus unde & q̃ntana porta castrorũ. Sextanus septimanus, unde septimana dierũ. vii. Octanus nonanus decimanus. unde decima porta castrorũ decanus quoq; a decem & decuria & decurio nomẽ & uerbũ decurio as. unde decuriana comitia ut a centũ centurio nomẽ & uerbũ & centuriatus ex quo cẽturiata comitia: ex quo succenturiatus. Terẽ. in eunu. Ego in subsidiis hic ero succẽturiatus si qd deficias. Sũt & altera forma ex oĩ numero deriuatiua in rius desinẽtia. exceptis unus & duo. e q̃bus singularis dualis: ut ternarius iãbus: q tres habet pedes: q̃ternarius q̃narius. unde & semiquinarius senarius septenarius: unde & semiseptenarius octenari9 nouenarius denarius: unde denarius nũmus. undenarius duodenarius: ternarius denarius. Similiter cæteri uicenarius trice-

narius quadragenarius qnquagenarius sexagenarius septagenarius octogenarius nõarius. Cẽtenarius ducẽtenarius & ducẽarius tricẽtenarius & tricenarius q̃drigẽtenarius & q̃drigenarius qngẽtenarius & qngẽarius. sexcẽtenarius & sexcenarius: septigẽarius & septigẽtenarius: octigẽtenarius & octigenarius: nonigẽtenarius & nonigenarius: & melius p syncopã ꝓferũtur millenarius. Aduerbia ex oĩ nũero ĩueniunt ab uno qdẽ & duo inæq̃liter semel & bis: a cæteris uero æqliter ter qter & reliq. Oĩa in es ꝓducta desinunt: qnqes sexties septies octies nouies decies undecies duodecies tridecies quaterdecies qndecies sexdecies deciesseptes deciesocties deciesnouies. uigecies & uicies: trigecies & tricies: q̃tragies qnquagies: sexagies septuagies octogies nõagies. Cẽties ducẽties tricẽties q̃tringẽties qngẽties sexcẽties septingẽties octingẽties nonigenties & nõgenties millies. Infinitis tñ numerorꝫ aduerbiis: & n. iterponif: quotiẽs totiẽs similiter multotiẽs. Inueniũtur & aliæ deriuatiões uel cõpositiões multæ a noibus numerorꝫ: ut uniens. ullus unitas unio uniuersus & uno unas unat uerbũ: ternitas uel trinitas: septimana senio. Persius. fare etenĩ id summũ ꝙ dexter senio ferret: milia. semiquinarius semiseptenarius. uĩdenũ & uiduæ trinũ duũ tumĩduũ duũ. Et sciẽdum ꝙ poetæ sæpe deriuatiuis utũtur ꝓ primitiuis uel ecõtra: uel aliis spẽbus ꝓ alusit Vir. in. x. æneĩ. Tot lecti ꝓceres bis denis nauibus ibãt: p bis decẽ. Et Luc. in. vii. Septeno gurgite nilus: p septenario. Sũt p̃terea simpliũ duplũ triplũ quatruplũ & similia q̃ proprie ad pondus uel numerꝫ dicũtur. Simplex duplex triplex & similia: q̃ ad oẽm rem dicũtur. & uerba ex his duplico duplicas: triplico cas. multiplico cas. dupõdius tripõdius: & si. Illud quoq sciendũ ꝙ undeuiginti dicimus ꝓ decẽ & ix. Idest unde unũ deest. xx. uel undeuigĩti post quẽ. xx. nũerus ẽ q̃ rẽ nouẽ & decẽ nũerus. post eũ. n. sequif. xx. numerus. Hora. in. ii. ser. Vnde octogita natus cui stragula uestis. Vñ octoginta dixit. i. septuagita nouẽ annos habẽs ætatis hoc ẽ octogĩta: unde unũ deest. ẽt duodeuigĩti dicũt ꝓ decẽ & octo: q̃d attici. g. dicñt. Idẽ inueniẽ in cæteris cardinalibus nũerꝫ. idẽ trigĩta & q̃draginta & reliqs duo de trigĩta ꝓ uigiti & octo. Vniformis biformis triformis & similia. duo asses dussis dupõdius tressis q̃drassis decussis uicessis tricessis q̃dragessis qnquagessis sexagessis septuagessis octogessis nonagessis cẽtussis: post quẽ numerũ teste Varrone nõ cõponitur cũ asse numeri derus dextãs dodrãs bessis septũs secũs qncũs triens quadrãs sextãs. Sextula libra bilibris trilibris quadrilibris & similia. ãniculus uel ãnus biẽnis triẽnis q̃driẽnis qnquẽnis & similia; biẽniũ triẽnium q̃driẽniũ quinquẽniũ & si. bimus trimus q̃drimus & si. bipes tripes q̃drupes deiceps & decẽpeda & similia; biduum triduum quatriduũ & similia: binoctiũ trinoctiũ quadrinoctiũ & similia: bicorpor tricorpor & simi. biceps triceps quadriceps cẽticeps & similia: bifariã trifariã quadrifariã & si. biparens triparẽs &c. bilinguis trilinguis & si. biuiũ triuiũ & si. bifidus trifidus quadrifidus & si. bisulcus trisulcus & si. geminus tergeminus cẽtũgeminus & si. unimanus bimanus trimanus; centimanus & si. unicolor bicolor tricolor & si. duũuir triũuir qnquẽuir. septẽuir decemuir centũuir & si. bigus. Vnde Vir. in. ii. æneĩ. Bijugo certamine campũ corripuere: & bigati nũmi triiugus quadriiugus & si. Triangulũ. Cæsar in arato. Cor diuite lingua græcia ꝑcurram potius q̃ triangula dicã. Quadrangulum quinquangulũ sexangulũ & simi. bifurcus trifurcus quadrifurcus & similia.

Pondera a pœonis ueterũ mẽorata libellis
Nosse iuuat. pondus rebus natura locauit
Corporeis. elemẽta suũ regit oĩa pondus
Põdere terra manet: uacu9 quoq põderis (æther
Indefessa rapit uoluentis sydera mundi.
Ordiar a minimis: post hæc maiora sequentur.
Nam maius nihil est aliud q̃ multa minuta.
Semi oboli duplum est obolus: quem pondere duplo
Gramma uocant scrupulum nostri dixere priores.
Semina sex alii siliquis lactantia curuis
Attribuunt scrupulo. lentis uergantur in octo:
Aut totidem speltas numerent tristesue lupinos
Bis duo. sed si par generandis his pondus inesset
Seruarent eadem diuersæ pondera gentes
Nunc uariant. etenim cuncta non fœdere certo
Naturæ: sed lege ualent hominumq repertis.
In scrupulis trinis drachmam: quo pondere doctis
Argenti facilis signatur pondus athenis.
Oleaq a drachma non re: sed nomine differt
Drachmam si gemines aggerit quem m'dicier audis
Siliquis drachmæ scrupuli si adiectio fiet.
Sextula quæ fertur. nam sex his uncia constat.
Sextula cum dupla est ueteres dixere duellam
Vncia fit drachmis bis quattuor: unde putandum
Vncia habet: tot enim formis nox namq notatur.
Horis quot mundus peragit noctemq diemq.
Vnciaq in libra pars est quæ mensis in annum:
Hæc magno latio libra est gentiq togatæ
Attica nã maior est. ter quinq hanc denique drachmis:
Et ter uigenis tradunt expleriet unam
Accipe præterea paruo: quam nomine graii
Mnam uocitant: nostriq minam dixere priores:
Centum hæ sunt drachmæ: q si decerpseris illis
Quattuor efficies hanc nostram denique libram.
Attica quæ fiet si quartam dempseris: hinc mna
Cæcropium superest. post hæc docuisse talentum,
Sexaginta minas seu uix sex milia drachmas.
Quod summum doctis perhibetur pondus athenis:
Nam nihil his obolone minus: maius ue talento.
Nunc dicam solidæ quæ sit diuisio libræ
Siue assis. nam sic legum dixere periti.
Ex quo quod soli capimus prohibemur habere:
Dicimur aut partis domini pro partibus huius:
Vncia nam libræ si deest dixere deuncem:
At si sextantem retrahas erit ille decuntes:
Sed nullum reliquo nomen semuncia certum.
Tenta dabit neq enim est huius sesuncia triplex
Dodrantem reliquum uocitant quadrante retracto:
Cumq triens desit: bessem dixere priores.
Idem septuncem dempto quincunce uocarunt.
Post hæc semissis solidi pars maxima fertur.
Nam qui dimidium superat: pars esse negatur.
Vt docuit tenui scribens e puluere musa.
Cætera dicta prius: quibus est semuncia maior
Et de ponderibus superest pars altera nobis.
Humida metiri. seu frugum semina mauis:
Cuius principio nobis pandetur origo.
Pes longo spacio latoq notetur:
Angulus ut par sit: quam claudit linea triplex
Quattuor ex quadris medium cingatur inane
Amphora fit cuius ne uiolare liceret
Sacrauere ioui tarpeio in monte quirites:

Huius dimidium fertur uelut ipsa medimni
Amphora: terq; capit modium sextarius istum
Sex decies haurit quot soluitur in digitos pes.
At cotilas quas si placeat dixisse licebit
Hem inis: recipit geminas sextarius unus:
Qui quater assumptus fit graio nomine chœnix:
Adde duos: chus fit uulgo qui est congius idem:
A quo sextarii nomen fecisse priores
Crediderim: quod eos capiat sex congius unus
Ac cotyle cyathos bis ternos una receptat
Sed de abaco nobis id pondus sæpe notatur.
Bis quinq; faciunt drachmæ si appendere uelles
Oxym baphus fiet si quinq; addantur adistas
Ad mystrum cyati quarta est ac tertia mystri
Quam uocitant cyanem: capit hæc coclearia bina
Quod si mensuræ pondus componere fas est
Sextari cyathus pars est: quæ est uncia libræ:
Necnon ozybaphi similis secuncia fiet
Sicili quumq; tibi mystro simil re licebit
Coclear extremum est scrupuliq; imitabitur instar
Attica præterea discenda est amphora nobis
Seu cadus: hanc facies nostræ si adieceris urnam
Est & bis decies quem conficit amphora nostro
Culleus hac nulla est maior mensura liquoris.
Est etiam terris quas aduena nilus inundat
Artaba cui superat medii pars tertia postres
Nanq; etiam modiis explebitur artaba triplex
Illud præterea cohibere memento
Nam libræ ut memorat bessem sextarius addet:
Seu putos pendas latices seu dona liæi
Addunt semissem libræ labentis oliui
Sebibramq; ferunt mellis superesse bilibri
Hæc tamen assensu facili sunt cred ta nobis.
Nanq; nec errantes undis labentibus amnes
Nec mersi puteis latices aut fonte perenni
Manantes par pondus habent: non deniq; a.
Quæ campi aut colles nuper ue aut ante tulere
Quod tibi mechanica promptũ est depromere musa.
Ducitur argenti tenui ue ex ære cylindrus:
Quantum inter nodos fragilis producit arundo
Cui tono interium modico pars ima grauatur
Nec totus sedeat, totus ue supernatet undis
Lineaq; a summo tenuis descendit ad ima
Ducta superficie tot quæq; in frustra secatur
Quod scrupulus grauis est argenti ærisue cylindrus:
Hoc cuiusq; potest pondus spectare liquoris.
Nam si tenuis erit maior imergitur unda
Sin grauior plures modulos supetesse notabis!
Aut si tantundem laticis sumatur utrinq;
Pondere perstabit grauior si pondera secum
Conuenient: tunc maior erit quæ tenuior unda est.
Quod si ter septem numeros texisse cylindri.
Hos ui deas latices illos cœpisse ter octo
His drachma grauius fatearis pondus inesse.
Sed refert æqui tantum referre liquoris
Vt grauior superet drachma. quantum expulit undæ
Illius aut huius teretis pars mersa cylindri.
Hæc de mensuris quarum si signa requires
Ex ipsis ueterum poteris cognoscere chartis
Nunc aliud partum ingenio trademus eodem.
Argentum fuluo si quis permiscueat auro
Quantum id sit: quoue id possis deprendere pacto
Prima siracusii meus prodidit alta magistri.
Regemq; nanq; ferunt siculum quam nouerat olim
Cœlicolum regi ex auro statuisse coronam
Compertoq; dehinc furto: nam parte retenti
Tantundemq; argenti opifex immiscuit auro
Orasse ingenium ciuis qui mente sagaci
Quis modus argenti fuluo lateraret in auro
Repperit illæso quo diis erat ante dicatum
Quod te quale sciet: paucis aduerte docebo.
Lancibus æquatis quibus hæc appendere mos est
Argenti atq; auri: quod edax purgauerit ignis
Imponens libras: neutro præponderet hasq;
Summitis in aqua quam pura ue ceperit unda:
Protinus inclinat pars hæc quæ sustinet aurum
Pensius hæc nanq; est simulare crassius unda:
At tu siste iugum medi q; e cardine centri
Interualla nota quantum discerpserit illinc
Quodq; notis distat suspenso pondere filum
Fac drachmis distare tribus cognouimus ergo
Argenti atq; auri discrimina: deniq; libra
Libra tribus drachmis super cum mergitur unda
Sume dehinc aurum: cui pars argentea mixta est
Argentiq; meri per pondus: itemq; sub unda
Lancibus impositum expecta propensior auri
Materies subsistet enim. furtum q; docebit
Nam si ter senis superabitur altera drachmis
Sex solas libras auri dicemus inesse.
Argenti reliquum: quia nil in pondere differt
Argentum argento liquidis cum mergitur undis
Hæc eadem puto deprendere possumus auro
Si par corrupti pondus pars altera gestet
Nam quotiens ternis pars illibata grauarit
Correptam drachmis sub aquã totidem esse notabis
Argenti libras: quas fraus permiscuit auro:
Pars etiam libræ quæuis si forte superfit
Hæc quoq; drachmarum simili tibi parte notetur
Nec non sine aquis.

¶ Volumen Prisciani de octo partibus orõnibus: de constructione: de. xii. carminibus: de accẽtibus: de numeris & ponderibus & mensuris explicitum est.

¶ Priscianus grammaticus de præexercitamentis rhetoricæ ex Hermogene translatis.

Fabula est oratio ficta uerisimili dispõne imaginẽ exhibens ueritatis. Ideo autẽ hanc primam tradere pueris solent oratores qa aĩos eorum adhuc molles ad meliores facile uias instituunt rite. Vsi sunt ea tñ uetustissimi quoq; auctores: ut Hesiodus: Archilocus. Hora. Hesiodus qdem luniniæ: Archilochus autẽ uulpis. Hora. muris. Nosant autem ab inuentoribus fabularum aliæ æsopiæ: aliæ cyapriæ: aliæ lybicæ: aliæ sybariticæ. Oẽs aũt cõiter æsopiæ: qm̃ in conuẽtibus frequẽter solebat æsopus fabulis uti: & p tinet ad uitæ utilitatẽ & est uerisimilis: si res q̃ subiectis accidunt personis aptæ reddant: ut puta de pulchritudine aliquis certat. Pauo supponatur hic oportet. alicui astuciam tribuere: uulpecula est subiicieñda. Imitatores aliquos hoium uolumus ostendere hic similis est locus: oportet igi ur modo breuiter modo latius eas differere. quõ aũt hoc fiet si nunc narratione simplici proferant: nunc ẽt sermo induct s figatur personis. exempli causa. Simiæ conuenerũt & consiliũ habuerunt de urbe condenda. & quia placuit illis: paratæ erant incipere ædificationem: sed uetus inter eas prohibuit ab incepto eas docens q; facile capiuntur si intra muros concludantur sic breuiter dices: si uelis producere sic. Simiæ conuenerũt & consiliabant de urbe condenda: quarum una in me

diũ ueniens cõcionata est:qa oportet ipsas quoq; ciuitatẽ hĩ e. Videtis.n.alebat ꝙ ciuitates hñ do hoĩes ẽt hñt domos singuli & concionẽ uniuersi & in teatrũ ascẽdentes delectãt aĩos spectatiõibus:& auditiõibus uariis. Et sic ꝓferes orõnem in orãdo dicẽs ꝙ plebiscitũ scriptũ est:& fingẽs ẽt orõnẽ ueteris firmæ. Expositio aũt fabularum multi circuitionibus carere & iocũdior eẽ. Sed orõ qua utilitas fabulæ retegit, quã epimythiõ uocãt quod nos affabulationẽ possumus dicere:a quibusdã ẽt:a plærisq; tõnabilius postrema ponit. Sciendũ uero ꝙ ẽt oratores inter exempla solent fabulis uti.

De narratione.

NArratio est expositio rei factæ, uel quasi factæ. Quidam tñ usum posuerunt ante narrationẽ. Spẽs aũt narrationis quattuor sunt:fabularis:fictilis:historica:ciuilis. Fabularis est ad fabulas supradictas ptinẽs. fictilis ad tragœdias:siue comœdias ficta. Historica ad res gestas exponẽdas. Ciuilis qua ab oratoribus in exponẽdis sumit causis. Nũc aũt ad ea q̃ ad exercitationẽ ptinent dicemus. quã uariis ꝓferre modis solemus-p rectũ. inclinatũ. p cõiunctiuũ. dissolutũ:& cõparatiuũ: p rectũ ut Medea oetæ filia fuit: hæc ꝓdidit aureũ uellus & sequẽtia. Rectũ aũt noiatur qd per totã uel ampliorẽ orõnem casum seruat. itũ inclinata dr̃ in qua obliqs utimur casibus. ut Medeã Oetæ filiã dicunt amauisse Iasonem. & reliqua. quia alios quoq; casus assumit. Cõiunctiua uero figura est qua arguẽtes utimur:ut qd.n. Medea nõ amauit qdem Iasonẽ ꝓdidit aureũ uellus interficit fratrẽ & sequẽtia. Dissolutũ uero si sic. Medea oetæ filia ꝓdidit aureũ uellus. Absyrtũ interfecit & sequẽtia. Cõparatiuũ est hoc. Medea oetæ filia debẽs pudicitiã seruare turpitudine amoris ꝓdidit eã:& quã decebat custodẽ fraternæ fieri salutis interfecit fratrẽ:& quæ debuit tutari aureum uellus tradidit insidiatori. & rectũ qdem historiæ cõuenit. est.n. planius. inclinatũ uero magis certãtibus rhetoricis. cõiunctiuum quoq; ad arguendũ accõmodatus: Dissolutũ aũt perorationibus siue conclusiõibus. est.n. passiuum. i. affectus animi cõmouens.

De usu.

VSus est quẽ græci nocãt cõmemoratio alicuius orõnis uel facti:uel utriusq; simul celerẽ hñs demonstrationem: q̃ utilitatis alicuius cã plærũq; ꝓfertur. Vsuũ aũt alii orõnales:alii actiui: alii mixti. Orõnales sunt qbus inest orõ sola:ut Plato dicebat musas in aĩs ingeniosoꝝ eẽ. Actiui uero in qbus actus inest solus:ut Diogenes cũ uidisset pueꝝ agẽtem indecẽter pedisse cũ uirga percussit. mixti si addas pcussit dicens:quare sic erudisti? Interest aũt inter usum & cõmemoratiões:ꝙ usus breuiter profert. Cõmemorationes uero quas nocant lõgiores sunt. A sñia uero differt ꝙ sñia indicatiue profert. Vsus uero sæpe ẽt per interrogatiõnẽ & responsionẽ. Præterea ꝙ usus ẽt actu solentiũ cum. Sentẽtiæ uero in uerbis tñ:& qm̃ usus hẽt oio personam quæ fecit uel dixit. Sñia uero sine persona dr̃. Traduntur tñ drĩæ usuũ plures a ueteribus. Alii.n. sunt iudicatiui alii interrogatiui:sed nũc ad instãs ueniamus:hoc ẽ ad operationem & ordinationẽ ad usus pertinentiũ capituloꝝ. Disponendũ igit sic primũ ut laus breuiter dicaf eius qui fecit uel dixit. Deinde expositio ipsius usus hinc cã ut Isocrates dicebat stirpẽ qdẽ doctrinæ esse amarũ:fructum uero dulcem:laus Isocrates sapiens fuit. & producis per tpa locũ. postea sequaf elocutio ipsius usus. nõ.n. oportet nomen ipm ꝑ se ponere:sed latius eã interptari. deinde a cã. Maxima.n. factoꝝ per laborẽ psici solent: perfecta uero afferũt iocũditatem. Deinde utendũ a cõtrario. nã uilissimæ reꝝ non egẽt labore. & finem termi num hñt. Studiosissimæ uero res ecõtrario. Post hæc a comparatione. Quõ.n. agricolas oportet laborantes in terra accipe fructus:sic ẽt eloquẽtes. Deinde ab exemplo demosthenes inclusit sese in ædiculis ad legendũ multo labore post accepit fructũ coronas ꝑdicationes. Deinde a testimonio. ut Hesiodus quidem dixit. Virtutis sudorem dii lõge posuere. alius poeta dixit:laboribus uendũt dei nobis oĩa bona per oĩa inferens exhortationem quod oportet parere illi qui dixit aut fecit.

De sententia.

SEntentia est orõ generalẽ ꝓnunciatiõnẽ hñs hortans aliquã rẽ uel deterrãs. i. dehortans uel demõstrãs quale sit aliqd. dehortãs qdẽ quõ illo homerico. Nõ oportet ꝑ totã noctẽ dormire cõsultorẽ: ut illo Vir. Heu nihil inuitis fas quẽq̃ fidere diuis. Hortans uero ut in illo oportet paupertiẽ fugientẽ ẽt latissimũ pontũ penetrare & ad scopulos inclinare ꝓcipites. demonstrãs uero qualitatẽ rei ut ꝓspere.n.agẽtes indigni occasionẽ accipiũt in sapientẽ malefaciẽdi. ꝓterea aliæ sñiaꝝ sunt ueræ. aliæ uerisimiles: aliæ coniũctæ:aliæ suplatiuæ. Veræ qdẽ ut nõ põt iueniri in uita hoĩs carẽs molestia:& Heu nihil inuitis fas quẽq̃ fidere diuis. Verisimile.ẽ ut siqs cũ malis cõuersaf libẽter:nũq̃ de hoc bene interrogaui uiro sciens qm̃ talis ẽ quales illi cũ q̃ us cõuersaf:& q̃d nõ mortalia pectora cogis Auri sacra fames. Cõiũctæ ut nõ est bonũ multos eẽ reges:unus rex sit:& obsequiũ amicos ueritas odiũ perit. Suplatiuæ ut nihil imbecillius hoĩe terra pascit:& fama maliũ:quo nõ aliud uelocius ullũ mobilitate uiget.

De optatione.

OPtatio uero sñiæ cõsimilis ẽ meditatiõi usus: de quo supius dictũ est. ꝓuenit.n. a laude breui eius q dicit a simplici expõne ipsius sñiæ:a cã:a cõtrario:a cõpatione:ab exẽplo:a iudicio:a cõclusiõe. Fit aũt sñia exẽpli cã. nõ oportet ꝑ totã noctẽ dormire uiꝝ multis cõsulẽtẽ. laudabis igif eũ q dixit breuiter. Deinde simplici expõne eloq̃is sñiam. ut nõ decet uiꝝ in sũma ꝑtãte multis ꝓsidẽtẽ ab occasu solis usq; ad ortũ opprimi sõno. A cã debet ꝓses in curia sp eẽ. Sõnus uero curas oĩbus aufert. A cõtrario cõtrariũ ẽ.n. rex & priuatus & sõnus & uigiliæ. Quõ ergo molestũ non est si priuatus hõ ꝑ totã dormiat noctẽ. sic itolerabile si rex nõ uigiliis cõsulat curis:ꝙ sibi patẽtũ saluti. A cõparatiõe. quõ.n. gubernatores:& si cæteri dormiant soli ꝓ cõi uigilãt salute. sic oportet iperatores curare ꝓ suis. Ab exẽplo. Hector.n. noctu uigilãs & curãs speculatorẽ ad naues græcoꝝ mittebat dolonẽ. Ab iudicio:ut Salu. quoq; hoc comprobat dicens. Sed multi mortales dediti uẽtri atq; sõno:uitã sicuti pegrinãtes trãsiere. Cõclusio uero hẽt exhortationẽ plærũq;:ut oportet & nos necessarias res sospitẽtes nimia cura uigiliisq; eis cõsulere.

De refutatione.

REfutatio ẽ iprobatio quã græci ἀνασκευὴν uocãt rei ꝓpositæ. Cõfirmatio uero ecõtrario cõprobatio κατασκευήν. Quæ uero planissime sũt falsa uel uera:nec refutãda sunt nec confirmanda:quales sunt fabulæ æsopi uel historiæ indubitabiles. Oportet.n. refutationes de illis rebus fieri:q̃ ancipitẽ adhibẽt opinionẽ. Refutãdũ igif:ab incerto:ab icredibili:ab ipossibili:ab icõsequẽte:ab idecẽte:ab

incõmodo:ab icerto:ut icertū erat tps i quo Narcisum fuisse dicūt. Ab iicred bili: icredibile ē Arionē malis affectū uoluisse canere. Ab ipossibili.ipossibile erat Arionē a delphino seruari. Ab icõsequente:qd contrariū dr:ut contrat.ū erat uoluisse pdere libertatē eū q eā seruasset. Ab indecēte:ni decēs erat Apollinē cū sit deus uoluisse mulieri ui iferre. Ab icõmodo:cū dicis φ neq₃ pdest hæc audire:cõfirmes uero a cõtrariis. ❡ De loco cõi.

Locus cõis exaggeratio ē hēr manifestæ rei.qsi ex argumētatiõibus iā pactis. Nõ.n.qrimus in hoc an iste sacrilegus:uel uir fortis sit.sed rei coniunctæ & manifestæ exaggeratione facimus cui tn̄ legibus suppliciū sit definitū uel pmiū. Dr aūt cõis locus qa cõuenit cõtra oēm uerbi cā sacrilegū.uel ēt ut quibusdā placet pro uiro forti. Oportet aūt hic pgredi p inquisitionē cõtrarii:deīde ponere ipsam rē post cõparationē quā sequit sua:post eā cõiectura r pteritā uitā criminis a pñtib9. dehīc amoueas misericordiā p capitula q finalia dnt.i.utili iusto legitimo hõesto & similibus:& p demõstrationē huius rei actæ. principia.n.i loco cõi pure nõ fuenis.sed usq₃ ad formulā qdā seruent:q ut exēplū manifestū fiat.sit locus cõis contra sacrilegū. Pricipia igit dicēda sūt usq₃ ad formulā hoc mõ. Oēs qdē oportet maleficos hoīes in odio eē uobis iudices maxime uero eos q cõtra deos aliqd audēt &m qsi principiū. Ergo si uultis facer ut cæteri quoq₃ sint pessimi isti cõceditis:si hoc placet mīme.istū suppliciis afficite meritis. Tertiū ur.n.reus in piculum duci solusit aūt uera. Vos quoq₃ in discrimē extremū uenietis. cõtēptō.n.iusiurādi & fidei religiõisq₃ uiolatio:nescio an mīores hēat sacrilegio penas. Post has igit formulas principii anteq̄ in ipsam rē ueniamus:de cõtrario ē dicēdū φ leges cõstituerūt prudētissime deos ar.splacati.tēpla eis deuouerūt.donariis ornauerūt.hostiis honestauerūt festis diebus redeūtibus celebrauerūt:& iseres ēt approbationē tractādo cāmq₃ iustissime has leges constituerūt. deorū.n.placatorū pudēta custodit salua resp.uiolatorū uero pditiōe corrūpit.si pgredere ad ppositū. Quæ cū ita sint:iste qd ausus facere.& exponis rē nõ qsi docēs:sed qsi exaggerās:φ uniuersæ nocuit ciuitati.& cõibus & priuatis r.bus.& timēdū ē ne tale scelus cõsequat sterilitas frugū:ne hostiū superemur armis & similia. Post hæc ad cõparatiões uenies:φ homicidis multo ē iste peior. Quāta uero sit dria cõicere possumus ex læsis. Homicidæ.n.cõtra hoīes audēt. Sacrilegus āt in ipsos scelerată exercet audaciā deos.tyrānis iste simillimus: sed tn̄ ex illis nõ oībus sed pessimis oīum. Illorū.n.facinus ē leuissimū:φ sacratas diis diuitias anferunt.a malore uero ad minus cõparatiões p icrepationē iudices:ne minuere crimē uideatis.nõ ē iniqssimū furē uel iiuriosum officii supplicio:sacrilegū uero absolui:licet āt pteritā eius uitā a psenti terminari φ a paruis cœpit.& ad pessimū facinus pgressus ē. Ergo nõ solū sacrilegū:sed ēt furē atq₃ effractorē & adulterū hētis:excuties & finiam p quā uenit ad tale peccatū:φ nolēs igenue laborare uel arādo cibū acqrere.p sacrilegia uult diuitias qrere. Si dicis cõtra sacrilegū uel homicidā. Præterea a cõsequētibus dicis φ p hūc iminuta maiestas tēplorū: īfamati sacerdotes: segniores ad offerēdū ornamēta delubris redditi ciues. Vtere āt amotiõe misericordiæ. Amouet āt misicordia a finalibus capitulis.i.iusto utili possibili decēti & descriptiõe ipsius iiuriæ:ut nõ istū mihi attēdatis q lachrymat ante cõspectū uestrū:sed illū cõtēnētē deos:adeūtē fana:euellētē fores:auferētē donaria sacri:& post oīa peiores i exhortat onē desinēs. Quid moramī:qd cogitatis:de eo q iā pridē oībus ur dānatus! ❡ De laude.

Laus est expositio bonorū q alicui accidūt psonæ:uel cõiter uel priuatim. Cõiter ut laus hoīs. Priuatim uero ut laus socratis. Laudamus tn̄ ēt res:ut iusticiā & muta aīalia ut equū necnõ ēt arbores:& semina:& mõtes & flumios & similia. Sciēdū ē aūt φ & laus & uitupatio sub uno eodēq₃ genere referūtur demõstratiuo:φ ex eisdē locis utraq₃ pficiscunt. Quid āt interest inter has & locū cõem? Uidet.n.in quibusdā unū eē hoc:φ in loco cõi pro uiro forti dicētes eo cõsilio dicimus ut pmiū petamus. Laus aūt p se testimoniū uirtutis hēt. Loca uero laudis uel uitupationis hæc sunt:gens ut latinus græcus:ciuitas ut romanus atheniensis;genus ut æmilianus almeonides. Dices aūt siqd nascēdo euenit uiro uel ex sõniis: uel ex signis: uel haiuscemodi quibusdā pnunciatiōibus. Deinde sequit uictus.ut in Achille φ medullis leonum pastus est. hinc educatio quō eruditus est apud chironē. Necnon ēt natura animi corporisq₃ tractet & eorū utrūq₃ p diuisionem. Dices.n. de corpore qdēq₃ pulcher:φ magnus:φ citus:φ fortis. de aīo uero: φ iustus: φ moderatus: φ sapiēs:φ strenuus. Postea laudabis a pfessionibus.i.φ officiū pfessus est philosophicū uel rhetoricū uel militare. Oībus aūt est exqsitissimū de gestis dicere:ut militarē uitā degēs qd in ea gessit. Laudabis ēt uel uitupabis extrinsecus.i.a cognatis:amicis:diuitiis:familia:fortunis.& similibus. Præterea ēt a tpe quantū uixit multū uel parū.utrūq₃.n.occasiones laudis uel uitupationis pbet. Ad hæc ex qualitate mortis: ut p pria pugnās:uel siqd mirabile in ipsa morte euenit:uel ēt eo qui eū interfecit:ut Achilles ab Apolline interfectus est: & exqrenda ēt q secuta sunt post mortē.si certamina in eius honorem sunt celebrata: quō Patroclo ab achille: & Anchisæ ab ænea. Si oraculū aliquod datū ē de ossibus eius: quō de Oreste & palinuro:si filios habuit laudabiles:quō Achilles Pyrrhū. Maximā uero occasionē in huiuscemodi orōnibus suppeditāt cõparationes: quas pones in quo loco tps admoneat. Cõsimiliter aūt muta quoq₃ aīalia quō cõuenit & a loco in quo nascunt: laudant a diis i quorum sunt tutela.ut colūba ueneri.equus neptūno dr esse cõsecratus. pterea dices quō nascit qualē hēat aīum. quale corpus aut qd opus qd utilitatis quale spaciū tpis uitæ:necnõ ēt cõparatione & oībus accidentibus locis uteris. Res aūt laudes ab inuētoribus.ut uenationē diana inuenit & Apollo.& ab his q ea usi sunt : ut heroes uenationibus utebant. Maxīa aūt facultas in huiuscemodi rerū laudationibus dat ex contēplatione eorū q eas res affectāt quales sunt tā aīs q corporibus:ut uenātes fortes audaces acuti itegri corporibus. Hic nõ ignores quō ēt deos debeas laudare. Similiter arbores a loco in quo gignunt.& a deo in cuius sunt tutela: ut oliua mineruæ: laurus apollinis.ēt a pastu quō pascunt.& id si multa cura agent admiretis.si sint parua id quoq₃ laudabis: dices aūt quō de corpore statura pulchritudinē quō de mali arbore: & qd utile habēt in quo maxime morandum. Cõparatiões aūt ubiq₃ assumēdæ:qn ēt urbiū laudes huiuscemodi locis nõ difficulter acqres: dices.n.& de genere φ indignæ:& de uictu q a deis nutriti:de eruditione quō a diis eruditi sunt. Tractes uero quō de homīe qualis sit statura:qbus professionibus est usa:quid gesserit. ❡ De comparatione.

Comparatio est uel similiũ uel diuersoꝝ: uel minoꝝ ad maiora uel maioꝝ ad minora collatio: ea usi sumus ẽt in cõi loco augẽtes ꝑ cõparationẽ crimina. Assumit̃ tñ & ĩ laude & uituperatiõe eiusdẽ rõnis cã: & qm̃ tñ doctissimi oratores ea quoq; ꝑ se pro exercitatiõe sunt usi: dicamus ẽt de hac. ꝓcedẽtes igitur ꝑ loca laudatiõis: cõparamus & urbẽ urbi ex qua sũt uiri & genus generi: & uictũ uictui: & pro fessiões ꝓfessiõibus: & gesta gestis: & ea q̃ accidũt extrinsecus & diuersos mortis modos: & q̃ ea sunt cõsecuta: si militer si arbores cõparare uolueris: cõferes ẽt ꝓsidentia eis numina: & loca in q̃bus nascũtur: & fructus & utili tatem & similia. Res quoq; si cõpares dices: q primi eas inuenerint & eos cõferes. Præterea qualitatẽ aĩ & cor poris idẽ tibi sit ꝓceptum in reliq̃s. Sic.n. uel in oĩbus uel in plærisq; similia ostẽdimus q̃ cõparamus. Est aũt qñ alteꝝ præponimus cõparãdo. Est aũt qñ alteꝝ uituperantes alterutrũ laudamus: ut si cõparemus iusticiã & di uitias. Fit aũt cõparatio ẽt de melius: ut si laudas ulyssem: comparẽ illum Herculi minorẽ similẽ maiori uirtuti bus uolens ostendere: exigit aũt huiuscemodi locus fortẽ oratorem & callidũ: & celerem ut agiles possit semꝑ facere transitiones.

De allocutione.

Allocutiõe ηθοποιια dr̃ imitatio sermonis ad mores & suppositas ꝑsonas accõmodata: ut quibus uer bis uti potuit Andromache Hectore mortuo: Cõfirmatio quã græci προσωποποιιαν noiant: est qñ alicui rei cõtra naturã dat̃ ꝑsona loquẽdi: ut Cice. ꝑtriæ & reip. in inuectiuis dat uerba. Est ꝓterea si mulachri fictio quã græci ειδωλοποιιαν dicunt qñ mortuis uerba dant̃: q̃d facit Cice. ꝑ Celio uer ba dans appio cæco cõtra clodiã. Fiũt aũt allocutiões & finitaꝝ personaꝝ & infinitaꝝ. Infinitaꝝ ut q̃bus uerbis uti potuisset ad suos aliq̃s ꝓfecturus a ꝑria. Finitaꝝ uero ut q̃bus uti potuisset uerbis Achilles ad deidamiã pro fecturus ad bellũ troianũ. Allocutionũ uero q̃dã sunt simplices: qñ supponit̃ aliq̃s ipse per se loquẽs. Quædam duplices: qñ ad alios loquitur: ꝑ se quidẽ ut q̃bus uerbis uti potuisset Scipio uictor reuertẽs: ad alios uero quibus uerbis uti potuisset Scipio post uictoriã ad exercitũ. ubiq; aũt est seruãda ꝓprietas & ꝑsonarũ & tẽporꝝ. Alia sũt .n. uerba iuuẽis: & alia senis: & alia gaudẽtis: & alia dolẽtis. Sũt aũt quædã allocutiões passionales: q̃dã morales: q̃dã mixtæ. Passionales sunt in q̃bus passio .i. cõmiseratio ꝑpetua ĩducit̃: ut q̃bus uerbis uti potuisset Androma che mortuo uiro. Morales uero ĩ q̃bus obtinẽt mores: ut q̃bus uerbis uti potuisset rusticus cũ primũ aspexit na uim. Mixtæ uero utrũq; hñt: ut q̃bus uerbis uti potuisset achilles ĩterfecto Patroclo. hẽt.n. & passionem funeris amici: & morẽ de bello cogitãtis: sed oratio ꝓcedit ꝑ tria tpa: & incipit a p̃ntibus: recurrit ad p̃terita. & trãsit ad futura: hẽt aũt stilũ suppositis aptũ ꝑsonis.

De descriptione.

Descriptio ẽ orõ colligẽs & p̃ntans oculis q̃d demõstrat. Fiũt aũt descriptiões tã ꝑsonaꝝ q̃ rerũ & tẽ porũ & status & locorũ & multorũ aliorũ. ꝑsonaꝝ q̃dẽ: ut apud Virgiliũ. Os habitũq; gerẽs & uirgi nis arma spartanæ. Rerũ uero: ut pedestris ꝓlii: uel naualis pugnæ descriptio. Tẽporum aũt ut ueris æstatis: status pacis uel belli: Locorũ ut littoris cãpi. mõtiũ: urbiũ: põt ãt cõmixta eẽ demonstratio: ut si q̃s describat pugnã nocturnã simul demõstrat & rẽ & tps. Cõuenit igit̃ res q̃dẽ describere ab ante factis & q̃ ĩ ipsis euenerũt uel aguntur: ut si belli dicamus descriptionẽ primũ q̃dẽ ante bellũ debemus dicer̃ delectus habitos sumptus paratos timores q̃ luctũ: hic cõgressus cædes mortes uictorias: laudes uictorũ: illorũ nõ quicti sunt. la chrymas seruitutẽ. Sin uero loca uel tpa uel ꝑsonas describamus. hẽbimus aliquã ẽt narrationẽ de q̃ supra do cuimus: & a bono uel utili uel laudabili rõnem. Virtus ãt descriptiõis maxĩe planicies: & p̃sentia uel significãtia ẽ. Oportet.n. elocutionẽ pene ꝑ aures oculis uel p̃sentiã facere ipsius rei. & exæquare dignitati rerũ stilũ elocu tionis si clara res est: sit & orõ similis: siu submissa. huic quoq; aptabit̃ qualitas uerborũ. Sciẽdũ aũt q; q̃dã nõ po fuerunt descriptionẽ in præexercitamẽtis quasi p̃occupatã & in fabula & narratiõe. In illis.n. quoq; describim9 & loca & fluuios & ꝑsonas & res. Sed qm̃ q̃dẽ eloquẽtissimorũ eã quoq; tradidere inter præexercitatiões nõ in congruũ est eos imitari.

De positione.

Positio ẽ deliberatio alicuius rei generalis ad nullã ꝑsonã certã ptinẽs uel aliq̃ ꝑtẽ circũstãtiũ: ut si tra ctemus an nauigãdũ: an ducẽdũ uxorẽ: an philosophãdũ: non addẽtes cui: sed ipsam rẽ ꝑ se. & pacci dẽtia eius regrẽtes: ut an illa res sit faciẽda: quã facietibus solet illud & illud accidere: q̃d si finiã assu mamus ꝑsonã: & sic deliberemus. nõ positio iã: sed suppõ ẽ: q̃ magis ad cõtrouersias ptinet. Sũt igit̃ positionũ aliæ ciuiles: aliæ priuatæ. Ciuiles q̃dẽ q̃ cõibus & ad ciuitatẽ ptinẽtibus subiacẽt opiniõibus: ut an rhe toricæ dãdũ studiũ & his similia. Nõ uero ciuiles uel priuatæ q̃ sunt ꝓpriæ aliquarũ disciplinarũ & eas ꝓfitẽtiũ: ut an pilæ formã hẽat mũdus an multi sint mũdi: an ignis sit sol: hæ.n. q̃ões ad ꝑhos ptinẽt. Nã oratores ĩ aliis sũt exercitãdi. Noiãuerũt aũt q̃dã has actiuas: illas ãt expectiuas siue ĩtellectiuas: Hæ.n. possunt agere. illarũ aũt finis ẽ ĩspectio siue ĩtellectus. Est ãt inter locũ cõem & positionẽ hoc. q; locus cõis cõfictæ & manifestæ rei ẽ ex aggeratio. Positio ãr dubiæ rei q̃õ. Positionũ ãt aliæ sũt simplices: aliæ ad aliq̃d cõparant̃: & duplices uidẽt̃ eẽ. Si.n. dicamus an luctationẽ exercẽdã an agriculturã duplex. Oportet.n. ab altero dehortari in alterũ hortãtẽ. Diuidũt̃ ãt põnes capitulis: q̃ finalia noiant̃. i. iusto: utili: possibili: decẽti. Vt iustũ ẽ ducere uxorẽ: & q̃d a patẽti bus accepimus reddere uitæ q̃d ꝓdest. Multa.n. ex nuptiis accidũt solacia. q̃d possibile. A filiibus.n. facile possu mus dicere: q; nõ decet more ferarũ degere. hoc mõ cõfirmes. Resistes ãt ex cõtrariis: necnõ ẽt incidẽtes obie ct ões reprobes. In positione uero hortatiõibus uteris: & cõibus oĩum moribus hoĩum.

De legis latiõe.

Legis quoq; lationẽ in ꝑexercitatiõibus ponũt: qm̃ ẽt in negociali: & latiõibus legũ & accusationibus utunt q̃õne. Dñiam aũt hãc eẽ dicũt q; in negociali circũstãtia ẽ. In ꝑexercitatiõe nõ est ut fert aliq̃s tenendos eẽ honores sine tpe & sine reliq̃s circũstãtiæ ptibus. Diuidit̃ ãt: manifesto: legitimo: iusto: utili: possibili: decẽti. Manifesto ut apud demosthenẽ est facile ẽ id hoĩbus discere & cognoscere sim plicia & manifesta eẽ inta legũ. Legitimo si dicamus q; cõtra ueteres leges. Iusto qñ dicimus q; & cõtra naturã & cõtra mores. Vtili qñ dicimus q; & nunc & in futurũ lædit. Possibili qñ dicimus q; neq; põt fieri. Decenti qñ dicimus q; iustum est fieri.

Prisciani grãmatici de uersibus comicis ratio.

CVm nō solū Terētius: sed plautus ēt: Ennius: Actiusq; & Neuius: atq; Pacuuius: Turpiliusq; & oēs tā tragoediæ q̄ comoediæ ueteris latinæ scriptores eodē metri mō iābici sint usi: ut oībus in locis in differēter ponerēt qnque pedes. i. iābicū uel tribrachū: uel anapestū uel dactylū uel spondeū. absq; postremo loco i quo uel iābū uel pyrrichiū oīo posuisse iueniunt: Miror quosdā uel adnegare eē in Terētii comoediis metra: uel ea q̄si archana q̄dā & ab oībus doctis semota sibi solis eē cognita cōfirmare. Quo rūsus uel īpiniæ uel arrogātiæ uiciū effugiamus: breuiter de supradictis metris auctor̄ exponamus: & uetustissimor̄ testimoniis ēt metror̄ usuūq; approbationibus utētes. Sciendū igit̄ q̄ iābici uel sūs uel memometri sunt ex duobus pedibus simplicibus cōiūcti. Vel dimetri ex q̄ttuor: uel trimetri ex sex: uel tetrametri ex octo: nā pētametri ex decē: & exametri ex duodeci rarissime iueniunt̄. Ego trimetris & tetrametris frequēter utunt̄. Comici. aliis uero raro. & i medio dispsis pnūciatiōis rythmicæ cā & distinctionis. Iō aūt spōdeū uel dactylū in secūdo uel q̄rto loco posuerūt: q̄d inuenerūt ēt apud græcos comicos uetustissimos. q̄uis tñ raro fieri hoc idem. Solent aūt latini in multis initiū aliq̄d incipiētes a græcis ab angusto ī effusum licētiæ spaciū hoc dilatare quō fecerūt i sexto casu sm uetustissimos græcor̄ grāmaticos: sextū. n. casum illi dicebāt εμεθεν σεθεν εθεν. i. a me a te a se: quem in oībus casualibus seruare magistri latini. Similiter ī psonalia a paucis græcis accepta λεγεται αδεται γινεται λεγεται Διογενην τον κυνικον. In omnib9 fere actiuis & neutris ειωθεν φιζη φρονει γηρα. S quoq; quū rarissime necessitate carminis uim cōsonātis amittit apud græcos. ut Homerus ī boetia. Ιωνη χαισκαλφοσ και ιαλμενος υιες αρηος. Itē in iliade. αιθαλοεν πρησαι λεπυρος Διοιοθυρετρα. Itē ī odissea re ni tñ cū licentia: & maxime uetustissimi subtrahūt eā in metris frequēter. Hoc igit̄ idē fecisse arbitror ī supradictis metris ut quod illi rarissime posuerunt hi frequētissime in iambis ponerent. Sunt tñ qui altitudinis cā ēt & pompalitatis q̄ stilo elocutionis conuenit latinæ. Hæc aūt frequentia facit dactyli uel spondei. & ut pene dissoluta & pedestri simillima eē uideat̄ psonarū sermocinatio: id illos fecisse arbitrant̄ trochaicis ēt utunt̄ plerūq; tetrametris catalecticis. idē quibus una deest syllaba in fine in quibus oēs iambicos ponunt in quocunq; loco pedes cōmixto tñ metro trochaico: in eis plærūq; inuenimus ante finē uersus longā. Sunt tñ & ultra citraq; tetrametro usi trochaico: eor̄ igitur exempla proferā: si prius metris de supradictis scripta præponam.

Terentianus de iambico metro.
Culpatur autem uersus in tragœdiis
Et rarus intrat ex iambis omnibus
Vt ille contra qui secundo & talibus
Spondeon: aut quem comparem receperit
Sed qui pedestris fabulas socco præmunt
Vt quæ loquuntur sumpta de uita putes
Vitiant iambum tractibus spōdaicis
Et in secundo & in cæteris æque locis
Fideq; fictis dum procurant fabulis
In metra peccant arte: nō inscitia
Ne sint sonora uerba consuetudinis
Paulumq; rursus a salutis differant
Magis ista nostri nam fere græcis tenax
Cura est iambi uel nouellis comicis
Vel qui in uetusta prælucent comœdia.

Vide Terentiū quoq; scire q̄ nō penitus caruerint hoc græci ut in. ii. & talibus ponerent spōdeos uel dactylos quod ostendit dicendo magis ista nostri. Nā fere græcis tenax cura ē iambi. Asinonius idē ēt cōfirmat his uersibus. Comici poetæ laxius ēt in uersibus suis q̄ tragici spaciū dederūt. & illa quoq; loca q̄ pprie debebant̄ iambo dactylicis occupārt pedibus: dū quottidianū sermonē imitari uolūt: & a uersificatiōibus obseruatione spectatorē ad actū rei cōuertere: ut nō fictis sed ueris affectionibus inesse uideant̄. Iuba iō ī. ii. & iiii. & vi. loco iambos nō recepit nisi a breui īcipiētes: q̄a in his locis feriunt̄ p cōiugationē pedestriū metrorū & uult extrema ps pedū iābicor̄ celerior eē quō & ipsi iābi. Accipe aūt solet cæsuras duas quas & heroicū. i. semiquariā & semiseptenariam. Erit aūt pbabilis iābicus uersus & tragœdiis aptus: si sm & quartū pedē nō alios feceris q̄ iambos: aut eum q̄ tribracus aut anapestus q̄m sunt pes. Cacometros āt si aliter, nā primus & tertius & qntus hanc admittunt p mutationis pedis licentiā. cā obscura multis ē: sed apiet̄ a nobis. Nam q̄m ter ferit hic uersus necesse ē ubicūq; ab ictu pcussionis uacat: morā tpis adiecti uō reformidet. In prio āt pede & tertio īcipit & in. v. ferit̄ i. ii. &. iiii. & vi. Attende iubā quoq; scire iueniri quosdā iābos in q̄bus secūdus & q̄rtus absq; obseruatōe ponit̄: quos Cacometros uocār. idē in octauo. Qui ergo cōfuderant & multiformiter coniugauerūt hoc genus uersuū oībus uel locis indifferenter posuerunt trocheos: aut p spōdeis: aut p dactylis: & hæc est quoq; uiciosa confusio. ut Siqua flagella iuuabis an putare decet Ne resoluta & uidua ulmus & Comus Agri dissidiū dare nysia rura q̄ant. Hac confusione usi sunt Comici nf̄i: uel in trochaicis suis. ut indiscrete dactylos aut spōdeos uel trochæos ponerēt. At aliud quoq; sciendū q̄ oēs q̄dē crebris synaliphis & epysinaliphis & collisionibus & abiectionibus. s. litteræ sint usi scādendo uersus suos. Terē. āt plus oībus. igit̄ in plærisq; prologis & primis scænicis trimetris utuntur.

Plautus in truculenti prologo.
Per paruam partem postulat Plautus loci
De uestris magnis: atq; amœnis mœnibus
Athenas quo sine architectis conferat
Nam omnis ætas at per discendum sat ē
Amanti: dum hic perdiscat quod pereat modis
Neq; eam rationem ea ipsa nunquā edocet uenus
Idem in milite glorioso in prima scæna.
Curate ut splendor uitro sit clipeo clarior
Quam solis radii esse olim quum sudum est solet.
Vt ubi usus ueniat contra conserta manu
Perstringat oculorum aciem in acie hostibus
Idem in aphitrionis prologo
Vt uos in nostris uultis mercimoniis
Emundis uendundisq; me lætum lucris
Afficere. atq; adiuuare in rebus oībus.
In eiusdem prima scæna.
Qui me aliter est audacior hō: aut qui confidentior.
Iuuentutis mores qui sciā q̄ hoc noctis solus ambulem
Quid faciā si nunc tres uiri me in carcerē cōpegerint
Ecce q̄uis prima sit scæna: hic tamē tetrametris usus ē
iō in plærisq; diximus. Vtit̄ tñ in hac ipsa scæna dimetris brachicatalecticis. i. a tribus simplicibus pedib9.
Vt ita peregre aduentens & similiter.
Qui hoc noctis. a portu.
Vel dimetricatalecticis. i. quibus una deest syllaba: ut
Ingratis exitauit.
Vel dimetris hypercatalecticis. i. quibus una abundat

syllaba ut in eodẽ   Hospitio publicitus accipiat.
Vritur et iam monometris:ut in truculento
Pessima mane   Optime odio es
Similiter terentius ĩ oĩ ꝓlogo:& in oĩ prima scæna tri
metris utiẽ nisi cõfundãt uersus scriptores:ut ĩ andria.
Poeta quũ primum animum ad scribendum apulit
Id sibi negocii credidit solum dari
Populo ut placerent quas fecisset fabulas
In prima scæna.
Vos istec intro auferte abite. Sosia.
Adesdum paucis te uolo dictum puta
In prologo adelphorum.
Postq̃ poeta sensit scripturam suam
Ab iniquis obseruari:& aduersarios
In prima scæna.
Storax non redit hac nocte a coena eschinus
Neq; seruulorum quisquam qui aduersum ierant
In eunuchi prologo.
Si quisquam est qui placere se studeat bonis.
Quam plurimis:& minime multos lædere.
In prima scæna eiusdem.
Quid faciam igitur? non ne nunc quidem.
Quum accersor ultro an potius ita me comparem?
In Heautontimerumeni prologo.
Nec cui nostrum mirum sit cur partes seni
Poeta dederit:quæ sunt adolescentum.
In prima scæna eiusdem.
Quam quam hæc ĩter nos nup noticia admodum est
Inde adeo q; agrum in proximo hic mercatus es.
In Ecyra idem.
Ecyra est huic nomen fabulæ:hæc quum data noua
Nouum interuenit uicium:& calamitas.
In prima scæna eiusdem.
Per pol perquam paucos reperies meretricibus
Fideles euenire amatores Syra.
In phormione idem.
Postq̃ poeta uetus poetam non potest
Retrahere a studio & tradere hominem in ocium.
In prima Scæna.
Amicus summus meus & popularis geta.
Heri ad me uenit:erat ei de ratiuncula.
Itẽ tetrametro ĩ multis utiẽ iãbico scænis ut ĩ Andria.
Mirabar hoc si sic abiret:& heri semper lenitas;
Dimetro quoq; distinctionis cã usus est per medium
Verebar quorsum euaderet
Postquam iterum posuit tetrametros.

Qui postq̃ audierat nõ datum iri uxorem filio suo
Nunq̃ cuiq̃ nostrum uerbum fecit. neq; id ægre tulit.
Similiter.
Enim uero daue nihil loci est segnitiæ neq; socordiæ
Quantum intellexi modo sententiam senis de nuptiis
Nec solum comici huiusmodi usi sunt iambicis;
Sed tragici uetustissimi. ut Ennius in Medea.
Vtinam ne in nemore pelio securibus
Cæsæ cecidissent abiegnæ ad terram trabes.
Neue inde nauis inchoandæ exordium
Cæpisset. quæ nunc nominatur nomine
Argo:qua uecti argiui delecti uiri
Petebant illam pellem inauratam arietis
Colchi imperio regis peliæ per dolum
Nam nunquã hera errans mea domo efferret pedem.
Actius in argonautis ex persona
Pastoris qui primus uidit nauem argo
Aut forte triton fuscina euertens specus
Subter radices penitus undanti in freto
Molem ex profundo saxeam ad cælum uomit.
Fremebunda ex alto ingenti sonitu & spiritu
Præ se undas uoluit uertices ut suscitat
Ruit pro lapsa pelagus respergit reflat.
Idem in perfidis.
Statim quem cuique tribuit fortuna ordinem
Nunquã ulla humilitas ingenium infirmat bonũ.
Idem in phoenissis.
Sol qui micantem candido curru atq; equis
Iamiam citatis feruido ardore explicas
Quinq; natũ aduerso augurio & inimico omine.
Thebis radiatum lumen ostendis tuum.
Idem in adelphe.
Quantam tyndareo gnata & menelai domus
Molem excitari belli pastorq; illius reflat.
Turpilius quoq; ĩ suis comœdus idẽ facit ut in lydia
Profecto ut quisq; minimo contentus fuit
Ita fortunatam uita duxit maxime.
Vt philosophi aiunt isti:quis uis sat est
Idem in Epidico.
Quæso edepol quo ante lucem te subito rapis
Here cũ uno puero? nequeo esse iams Stephanio.
Quid ita? ut solẽt me curæ sõno segregant:
Forasq; noctis q; excitant silentio
Idem in eodem tetrametris utitur
Currẽdo sic ẽ sic dat nimiũ ubi sopori seruias potiusq̃
domino.&ubi seruo imperio quæ imperata sunt. Te-

rentius trochaico mixto uel confuso quũ iambico utitur in sermone personarum quibus maxime esse imperatiorem conuenit quem puto ut imitemur hanc confusionem rithmorum facere. Sunt autem trimetri ac plus minusq;:& habent penultimam uersus syllabam in quibusdam longã & in qbusdam breuem:ut in Andria.

Adhuc archilis quæ assolent. quæq; oportent.
Signa esse ad salutem omnia huic esse uideo
Nunc primum fac ista ut lauet:post deinde.
Et q; iussi da bibere:& quantum imperauit.
Hæc sequit dimeter catalecticus finiẽdi.
sermõis causa:quẽ ad archilida habuit:
Mox ego huc reuertar.
Similiter Plautus ĩ truculento eodẽ metro. usus est in sermone ancillæ Ascapii.
Ad fores auscultate:atq; asseruate ædes
Ne quis aductor grauior habeat atq; adueniat.

Neu quis manu attulerit steriles intro ad nos.
Grauidas foras exportet:noui ergo hominum mores
Turpylius in lydia nautæ psonã inducit hoc metro loquentem
Dii aduenientẽ perdant:hic quidem nos perdidit.
Festũ eẽ diẽ hic quartũ hodie intrãt ita conuenẽ.
Cice. quoq; in. iiii. Tusculanarũ Euripidis iãbos trãsferens ĩ locis paribus tã dactylos q̃ spondeos sæpe ponit:ut
Neq; tam terribilis ulla fando ratio ẽ
Nec fors nec ira ceu tam inuictum malum
Quod non natura humana patiendo ferat.

His igitur exemplis facillime diligẽtes omnium possunt comœdiarum metra comprehendere:& uersus quos imperitia scriptorum confudit ad integrum restituere musicæ locum.

Necessariũ aũt eẽ diximus multo exq̃sita labore iuẽtaq; exẽpla diuersorũ noiatissimorũ græcæ auctorũ: quorũ q̃dam ẽt Heliodorus ꝓtulit metricus. Et ephestion subiicere ut ostndeamus non imperite: sed scientissime hoc quoq; & ad illorũ imitationẽ auctorũ fecisse nr̃os. Heliodorus metricus ait. G. Hoc ẽ hypponax multa preterit .i. ꝓtermisit ꝓfinita in iãbicis hipponax. Iste .n. uersus quũ sit cotiãbus ĩ. iiii loco. & .v. habuit dactylos: quũ ĩ utroq; debuerit a breui incipiẽs res poni. In eodẽ. Iste iambus hẽt. in. ii. loco spõdeũ. & ĩ. iiii. dactylũ. Pindarus teste Heliodoro. G. hoc ẽ couertit rithmũ iãbicũ hoc mõ. In. ii. iãbico pyrrichiũ secũdũ & trocheũ: & q̃rtũ spõdeum posuit. in hoc quoq; iãbo trocheũ in tertio loco posuit: & in. v. spõdeũ. idẽ hic similiter ĩ quarto loco spõdeum habet itaq; puto horatium propter huiusmodi uersus pindaricos dixisse in quarto carminum.

Quum per audaces noua dityrambos Verba deuoluit numerisq; fertur Lege solutus.

Anacreon teste heliodoro. G. Hic iambus q̃rtũ spondeũ hẽt: quũ palibaces. quũ in aliis iãbis eiusdẽ fabulæ recta est obseruatiõe metrorũ usus: hos tñ posuit ĩ fine hñtes spõdeos. In pricipio enim trochæũ posuit quẽ mutãs Sophocles. teste Seleuco profert quædam contra legem metrorum sicut hic quoq; iambus trochæo incipit.

Simonides & Alemon in iambico teste heliodoro nõ solum in fine ponunt spondeum: sed etiam in aliis locis: Simonides in epartemysionaumachia id dimetro catalectico. G. in secundo loco spondeum posuit. Alemeon autem in prima catalecticum trimetrum fecit habentem in quarto loco modo iambum modo spondeum: sic G. in quarto loco spondeum habet similiter.

Quarto loco spondeum posuit. Nam producitur teste Heliodoro qui ait, Simonidem hoc frequẽter facere. idẽ ostendit Pindarum etiam trisyllabos in fine uersus posuisse. G.

Ecce in hoc iambo in fine tribrachum posuit qui nec concathenatus eẽ potest cum consequente quippe in cõsonante desinens. Similiter bacchilides. G.

Hic quoq; iambicus in fine tribrachum habuit. hipponax autem etiam ostendit.

Heliodorus iambos & choriambos confuse protulisse. nam primus spondeus est.

Ephestion quoq; metricus ostendit comicum eplõcum: spondeos paribus locis habentẽ iambicarum: idest cõiugationem: ut est apud Epolim in fabula quæ dicitur. Hi omnes locis paribus spondeos habent.

¶ Cõmentarium Ruffini de metris comicis incipit.

EVanclus ĩ cõmẽtario Terẽtii de fabula hoc est comœdia sic dicit. Cõcinna argumento: consuetudine congrua utilis sententiis gratis salibus: apta metro: & postea sic: Veteres & si usi ipsi quoq; ĩ metris negligentibus iambici uersus dũtaxat in secũdo & quarto loco. tñ a Terentio uincunĩ resolutione huius metri quantum potest comminuti ad imaginem prosæ. Asper in cõmentario Terentii sic.

Hosce uersus agere cœpisset. Ita ne patris ais aduentum ueritum hic abisse domum.

Et deinceps quæ sequuntur quadrati. Diomedes sic.

Septenarium uersum Varro fieri dicit hoc modo, quum ad iambum trisyllabus pes additur. & fit tale.

Quid immerentibus noces: qd inuides amicis. Nam si remittant quippiam philomenæ dolores.

Similiter in terentio uersus Et in plauto sæpe tales reperiuntur.

Varro de lingua latina ad Marcellum sic. Quare in huiusmodi locis poni oportet notam in trãsuersum ĩter syllabas si equentis ad extremum uersum. stæti iam & similes si pro longa breuem habebunt ut in hoc.

Amicus summus meus & popularis geta. Caussius sic.

Septenarium uersum fieri dicit Varro hoc modo quũ ad iambum trisyllabus pes additur: ut prefatum ẽ.

Bassus ad Neronem de iambico sic dicit.

Iãbicus aũt cum pedes ẽt dactilicis generis assumat definit iãbicus uideri: nisi pcussiõe ita ĩmoderaueris ut quũ pedẽ supplodis iãbicũ ferias iõq; illa loca pcussionis nõ recipiunt aliũ q̃ iambũ & ei parũ tribrachũ aut si alterius exhibuerint metri spẽm qd dico exẽplo faciã illustrius. in eunucho in pñsenti statim in pria pagina: hic uersus etimetrus. Exclusit: reuocat. redeam. nõ sine me obsecres. Heros atridẽs cœlitũ testor fidem.

Ponam dubiã secundo loco pedẽ proptius accedam. Varro. in. vii.

Clausulas quoq; primum appellatas dicunt q; clauderent sententiam: ut apud Actium.

An hæc iam obliti sunt phryges. Apud Terẽtium Discrutior animi.

Nõnunq̃ ab his initiũ fit. apud Cæcilium. Dii boni quid hoc.

Idem Varro in eodem libro. vii. de lingua latina ad Marcellum sic dicit. Aut in extremum scænarium totidem semipedibus adiectis fiat comicus quadratus ut hic.

Heri aliquot adolescentuli com icus in priaceo.

Trimetros uersus iambicos Terẽtii & plauti & cæterorũ comicorũ. M. Tul. dicit. & noiat. Quintilianus ẽt trimetros senarios noiauit. Et flauius caper in artibus suis trimetros uersus iambicos Terentii scænarios appellauit. Quãtũ est aduersum comicũ spectat ut paululũ euagemur. Scio plurimos affirmare terẽtianas uel maxime fabulas: metrũ ac disciplinã græcarũ comœdiarũ nõ custodisse. ii. q̃s Menãder philemõ diphilus & cæteri ediderunt. Nñ. n. ĩ modũ laudis rhithmis. seu metris: ueteris comœdiæ scriptores seq malueruñt. i. Eupolĩ. Cratinum. Aristophanẽ. Prologos itaq; & primarũ scœnarũ actus trimetris cõprehenderunt. Deide lõgissimos: idest tetrametros subdiderũt: q; appellant q̃drati. Postea ĩ sequẽtibus uariauerũt. mõ. n. trimetros: mõ addito quadrante uel semisse posuerũt idest semipede adiecto uel integro pede iãbo: uel sesq̃pede: hæc p medios actus: uarie tursus in exitu fabularũ q̃dratos q̃let diximus ĩ secũda scæna locauerũt. Sed idẽ q̃drati legitimũ quũ. xvi. syllabis iuxta propriũ cõstare debeãt plærũq; inueniunĩ. xx. aut amplius syllabarũ: hinc existimanĩ metrũ non tenuisse nec sua lege cõposuisse. Quod uero ad clausulas. i. calululas cola priner; quot genera uersuum sunt totidem mentra p clausulis poni possunt. & solẽt in cãticis magis q̃ deuerbiis quæ ex trimetro magis subsistunt collocari: & pcipue apud Plautũ & Neuiũ & Afranium. Nã hi maxime ex oĩbus mẽbris uersum colis ab his sepatis licenter uli reperiuntur in clausulis. idẽ Victorinus in alio loco de iambo sic dicit. improbatur apud tragicos uersus ex

oibus iambis cõpositus:nã quo sit amplior & par tragicæ dignitati interponit frequentius locis dũtaxat impa-ribus pedũ dactylo〈rum〉 moras & spõdeum. Similiter apud comicos laxius spaciũ datum:nam & illi loquacæ pro priæ debent iambis:spõdeo occupant dactylo〈que〉 & anapesto locis adæq disparibus ita dũ quotidianũ sermonẽ imitari nitunt metra uiciant studio nõ iperitia q frequẽtius apud nõs q̃ apud græcos inuenies. Genera autem iambici metri sunt duo.nã ex his alia integra:alia clauda q̃ scazõta seu coriãba uocant sunt quo〈que〉 differentiam penultima uersus syllaba demonstrabit. Nam si breuis contigerit erit rectum & integrum iambicum ita.i.
Vigoris adde cõcitũ celerem pedẽ. Si uero longa desibe & claudũ ut ẽ. Nouitate ductus nõ ẽ fcius le〈g〉is.
De longa quæ penultima reperit metrum corrumpit. huius repertor hypponax. Nam pro iambo inductus tro chæis contra legem trimetri iambici metrum innouauit:quod adæque ex spondeo contingit.

Versus tuffini grãmatici de metris Terentii & plauti & aliorum.

Agnouit metrum seruat〈que〉 terentius artem. Nam prologus trimetro didicit componere uersu.
Sænarũ〈que〉 actus primos pede claudit eodem.
Poeta cum primum animũ ad scribendum appulit.
Id sibi negocii credidit solum dari
Populo ut placerent quas fecisset fabulas.
Vos istæc intro auferte:abite. sosia
Adesdũ paucis te uolo:Dictum puta.
Tetrametro sequitur quem fixerat ille boitius
Quales sunt isti uersus.
Mirabor hoc si sic habiter & heri semper lenitas.
Quid post hunc sequitur demeter est. idest quattuor
Simplices pedes habet.
Vrebat quot sum enaderet.
Item tetrametri similes hic de iambo.
Enim uero d〈aue〉 nihil segnitiæ ne〈que〉 secordiæ
Trochaicum archilochicum ubdẽ fieri dicsit metrũ.
Quales sunt isti.
Dii boni.boni quid porto.
Sed ubi inueniam pamphilum.
Lætus est nescio quid.
Nihil est nondum hæc resciuit mala.
De iambo hipponactico.
Vltimus amphibracus uelocem claudit iambum
Aut bacchius erit finis discrimine nullo
Vtitur hipponax hoc metro sæpius auctor
Quales sunt hi uersus.
Ne forte impudens faciam quod noli sciens caueo
Nam si remittant quippiam philomenæ dolores
Legitimum interdum sub scænis ponit iambum.
Obsequium amicos ueritas odium parit
Vtitur his plautus metris & mille poetæ
De pedibus quibus hæc consistunt metra notabis.
Dactylus ut spondeus in est uel cursor iambus.
Aut anapestus erit positi discrimine nullo
Partibus in quinis.nam post celer extat iambus.
Pyrrichius ne citus finem concludere possit
Excludit:reuocat redeam:non si me obsecret
Quod plæri〈que〉 omnes faciunt adolescentuli.
De nomine uero talium uersuum siue metrorum
Græcus pamphænonta solet memorare poeta
Immanifesta uocant hæc carmina uoce latini.
Hunc trimetrum ueteres grati cognomine dicunt
Quod pedibus iunctis hunc scandere sæpe solebant
Ponitur aut scazon spondeum finis habebit
Quales sunt isti
Nec fonte labra prolui caballino.
Nec in bicipiti somniasse parnasso
De metris comicis
Terametros trimetros〈que〉 capit cœmedia uersus:
Terametrum primus fertur posuisse boistus
Creticũ archilocus trimetros superaddidit ingens:
Amphibrachũ trimetron hipponax supponit iambo
Fulserat hac plautus:pulcher〈que〉 terentius arte.
Terentianus de iambis fabulum sic dicit.

Culpat〈ur〉 aũt uersus in tragœdiis & tatus intrat & iambis oĩbus:ut ille cõtra q scenĩ do ex ralibus. Spõdeo aũt quẽ cõparẽ reciprito. Sed q pedestres fabulas socco pmunt. Vt q̃ loquunt sũpta de uita putes uic.ãt iãbũ tractib9 spõ daicis.&. i secũdo nt cæteris æque locis fide〈que〉 fictis dũ pcurãt fabulis in metra peccãt arte nõ iscitia:ne sit sono ra uerba cõsuetudinis paululũ〈que〉 ru sus a solatis differãt. Magis ista nr̃imã fere græcis tenax cura ẽ iãbi uel no-uellæ comicis uel in uetusta plucent comœdia. Idem Terentianus.

Aristophanes ingens emicat solertia.
Qui sæpe metris multiformibus nouis
Archilochon arte est æmulatus musica
Sisenna in cõmẽtario penuli plautinæ fabulæ sic.
Halonũ poni dicunt domini & producenda syllaba
Metri causa exigit iambus
Scaurus in commentario plauti in pseudulo sic dicit.
Scaurus in eidem fabula sic.
Nunc iamiam diuisit in duas syllabas metri causa
Sisenna in rudente sic.
Fuit extrita prima syllaba metri causa.
Idem Sisenna in Amphitrione sic
Hic quattuor generibus quintum accidit
De genere uersuum qui sunt huiusmodi
Idem Sisenna in captiuis sic.
His ornatus litteram metri causa amisit
Idem Sisenna in aulularia sic.
Hæc scæna anapesticon metro est:sed conuersa sũt ut non intelligas. Iuba in libro quarto sic dicit
Iamborũ ita〈que〉 exempla q̃ frequentata sunt subdidi.
Videre non uult ut puto cœlum paratus
Misera marino quæ timidam littore
Vallis per imas amne labens cærulo
Armiget unda pede uago littore petens
Cærula:non aliter superans liqua mallciæ.
Faces cape soporabit rane melis.
In alio loco sic.

Iambicũ metrũ nõ ex solis iãbis cõscribit:sed quo〈que〉 suscipit pedes. i. iambũ tribrachũ anapestũ dactylũ & spon deũ:hoc ẽ iambũ & spõdeũ & solutiones eorum.s.ex iãbi solutione tribrachũ:Nã si sequẽtẽ lõgã syllabam i duas breues soluas fiet de iambo tribrachus. Spõdei ãt solutiões duas dactylũ & anapestũ. Nã si prior syllaba spõdei soluat in duas breues fiet anapestus.si uero secũda fiet dactylus. Vnde dant itelligi iãbica metra . de iambo & spondeo fieri:& de eorum solutionibus. De coriambo sic.
Est aũt pceritas eiusdẽ uersus q minus pedis differentia nomẽ amittit.nã q sexto loco qui locus par ẽ:nõ iam-bus sed spondeus uel trocheus accipit & a lõga icipit syllaba.claudũ carmẽ facit & coriãbicum noiatum est.

O quē teneralæ cōparis tenes crimē. Sudes in ista uia latent fossa.

Quod aūt binis pedibus & nō singulis scāditur uetus institutum est. Quippe Herodotus antiquus historiæ auctor quū de heroico diceret uersu: quē singulis partiri pedibus moris est ita dixit.

Vnde apparet heroicum singulis pedibus scādi etiā apud ueteres solitum. iambicū aūt binis. Idem aūt ait quū de archilocho pario refert qui Gygæ fabulā optime complexus est ita:

Meminit aūt uersus eius Herodorus quem applicui.

Et hactenus de Catalectico trimetro dictum Octometrū catalecticū quod appellatur boistum.

De octometro boisto idem sic dicit.

Boistus iste zyzyxo ioui reperto carmis. nā prius uersū octono pede deo dicauit. Firmianus ad pbū de metris comœdiarū sic dicit. Nā qd' de metris comœdiarū regsti & ego scio plurios existimare Terētianus ue maxiē fabulas metrū nō hre cōœdiæ græcæ. i. menādri. Philēonis diphili q trimetris uersib9 cōstāt. nā. n. ueteres comœdiæ scriptores in modulādis fabulis seq maluerūt Eupolim. Crarinū. Aristophanē. ut pfatū est. Mensuram esse in fabulis hoc ē metrū Terētii & Plauti ac caeterorū, dicūt hi Cice. Scaurus. Firmianus. Varro. Victorinus. Cæsius. Bassus. Terētianus. Cælius Sisenna. Diomedes. Albinus. Quintilianus. Sosiparer. Carisius. Helenus. Asper. Flauianus. Caper. Arūtius. Probus. Phauus. Euāchius sacerdos. quod ēt docuit. Donatus Iuba.

Hæc ego ruffinus elegi mente benigna.
Discipulisq; dedi numera pulchra libens
Versus ruffini uiri clarissimi de litteraturis: de compositione: & metris oratorum.
Musigenæ numeros uates & metra sequuntur:
Orator numeros: hæc illi maxima uirtus;
Ne uagus errando laudandam nesciat artem.
Rhetoras ausonios & graios dactylus amat:
Dactylus armauit ciceronem: armauit iambus
Spondeusq; grauis: numeroq; aptissime pæon,
Temporibusq; pares: quis & syllaba crescat:
Continuos fugito multos sit uersus eisdem.
Optimus orator sequitur ratione poetas,
Cognatus uirtute sua: metrumq; recusans.
Hic quoq; uult nūeris uoces frenare nagātis. Itē sic.
Doctus Aristoteles pæonem laudat utrumq;
A longa incipiens primordia pulchra locabit.
Aspice uersus ut est contrarius ille supremus.
Tullius hunc laudat, cui sit penultima longa
Esse trochæus adest uideatur tertius ille
Quem pæona uocat musis deuota uetustas
Hic mēbris melior nostris, cui tertia longa.
Versus eiusdē de numeris & pedibus oratorum.
Rhetoricas pulchrat structuras dochimus ornat
Principium bachius erit, cōcludet iambus:
Aut uice mutata nomē mutabitur uni
Pronus iambus erit cum finem creticus explet
Prima breuis, longæq; duæ breuis ultima, longa:
Exemplumq; artis dabitur respublica nobis.
Quam cicero casu genitiuo ponere gaudet.
Hoc pede composito laudatur fama pedestris:
Vt docet Ausonius orator tullius ingens.
Omnibus iste locis numerum pes efficit aptum
Longa breuem sequitur: longam breuis aduce longā.
Syllaba prima breuis cum syllaba longa secunda:
Tertia longa breuis quarta, productaq; quinta.
Tullius orator cen multi dochimō ornat. Item sic.
Creticus, atq; trochæus erit qui claudere possunt

Aut spondeus inest nullo discrimine finis
Principioq; treochæon habes. in fine molossum
At finis bachius erit breuis ultima claudet.
Longa sit an ne breuis nullum discrimen habetur
Vt solet in metris doctus componere uates.
Aut adiit numeris: pulcher bis fine trochæus.
Sed magis erigitur spondeo clausula fortis.
Hanc docet eloquium summi demosthenis artem
Spondeo narrare solent tibi rhetores acta.
Quod grauis & tardus res gestas mentibus affert
Dactylicis certant pedibus qui currere possunt
Dicimus egregios theopompi more labores.
Et uitam insignem laudamus isocratis artem
Hic stilus historiis: hic laudibus aptior hæret.

De ambitu siue circuitu quē græci dicunt

Dicere musa iubet me dicere iussit Apollo
Circuitu orator quid membris reddere debet
Vos phœbi comites animis hæc condite uestris
Et memores doctis componite mentibus artem:
Non unum natura dedit nos ferre laborem
Legibus alterius quæ pulchras iunxerat artes.
Quattuor e mēbris plenum formare uidemus
Rhetora circuitū: sic ambitus ille uocatur:
Quattuor ex metris hunc uersibus aspicis æquum.

De genere iudiciali.

Iudiciis pœna refert tibi Tullius aptum

De genere deliberatiuo.

Siquis rem dubiam deliberat armat iambus
Dactylus his causis tibi datur aptus utrisq;

De Theophrasto idē Rufinus metro saphico sic

Rhetoras pulchros theophrastus ornat.
Membra dispengens bona dityrambi
Fusa per artes. Anapestus idem floret in arte.
Longior fluxit numeris per artes.
Quem dedit nobis anapestus ille
Claros hic locos: ille dityrambi rhetores aptant

Cicero de numeris oratoriis sic dicit.

Insistit aūt ābitus modis pluribus: e qbus unū est secuta Asia maxime q dichoreus uocat cū duo chori extremi sunt. i. e singulis lōgis & breuibus Explanādū ē n. q iā ab aliis idē pedes aliis uocabulis noiant. Sed in orōnis numero nihil ē tā uitiosum q̄ si semp ē idē Cadit āt p seipse ille pclare quo ēt facietas formidāda ē magis. Quī tilianus ī arte de numeris & structura demosthenis sic dicit. Nā eo fit ut demosthenis seuera uideat cōpositio.

&illa. Quod Ab uno qd' sciam bruto minus probatur cæteris placet. In alio sic.

Talis fuit demosthenis τογαρευ πραττειν παρα τηναξιαν αφορμηοτουκάκως φρονειντοις αδδητοις γινιΔε ιοδηχρωματων καιανευ τοιτον ουδενεδι γενεσθαι τονΔεον τοιη Et pene totum principium sic. In alio sic.

Est & dochimius q fit ex bachio & iambo: uel ex iambo & cretico: q abilis ī clausulis & seuerus, Spōdeus quoq;

quo plurimū ē demosthenes usus. diomedes sic dicit in libro. xi. artis suæ. igit spōdeus ex duabus syllabis longis aptus est clausulis. quibus maxime demosthenes utitur.

Habet. n. graues sonos: fineq; seculus & clausulæ firmas sedes cōstituit. reipu. eā & arma sumpsi: & eē pro nobis. Grauior ē aūt lōga syllaba pcedēte q̄ breui. Aliter. n. sonat arma sūpsi. aliter. p nobis. Cicero ad Herēniū in arte sic. huiusmodi trāiectio q̄ nō redit obscura multū poterit cōtinuationes de qbus añ dictū ē: de qbus oportet uerba sicuti ad poeticā extruere numerū ut pfecte & ppolitissime possint eē absolute. de nūeris. i. de structuris siue de cōtinuatiōe: siue de cōpositiōe. Cicero sic dicit. Lōgissima ē igitur cōplexio uerboꝝ q̄ uolui uno spiritu p̄i. sed hic naturæ modus ē artis alius. Nā quū nūeri sint plures: iābum & trochæū frequēter segregat ab oratore Aristoteles. Catule. ut q natura tñ icurrit ipse i orōnē & sermonem priariū sed sunt isignes pcussiōes eoꝝ nūeroꝝ & minuti pedes: q̄re primū ad heroū nos dactylici & anapesti. & spondei pedem iuitat. in qua ipune pgredi licet duos dūtaxat pedes aut paulo plus: nec plane in uersus aut in similitudinē uersus incidimus. Altæ sunt geminæ qbus hi tres heroici pedes i pricipia cōtinuandorū uerborū satis decore cadūt. Probatio aūt ab eodē illo maxie pœō q̄ ē duplex. nam aut longa orit: quā tres breues cōsequūt: ut hæc uerba definite: icipite: cōprimite: aut a breuibus deīceps tribus extrema pducta atq; lōga sicut illa sūt. domuerūt sonipedes. Atq; illi philosopho ordiri placet a supiore pœone posteriore finire. Est aūt pœon hic posterior nō syllabarū nūero: sed auriū mēsura q; acrius iudiciū & certius par fere cretico q̄ ē ex lōgo & breui & longa. Quid pet; p̄sidii aut exeq̄r: quone nūc. A quo nūero exorsus ē Fānius. Si q̄rites minas illius: hunc ille clausulis his aptiorē putat quē uult lōga plærūq; syllaba terminare: Postea in eodē. iii. hoc de oratore sic dicit. Sed sæpe carpēda mēbris minutioribus orō: q tñ ipsa mēbra sunt nūeris uiciēda. neq; nos pœon: ut herous ille cōturbat. ipsi occurrēt orōni ipsi inq̄ se offerrēt: & rñdebunt nō uocati. Cōsuetudo mō illa sit scribendi atq; dicendi: ut siniæ uerbis finiat: eoꝝq; uerboꝝ iunctio nascat a pceris ac liberis maxie herootant pœone priore: sed uarie distincteq; cōsidat. notat. n. maxie similitudo i cōqescēdo. Et si primi ac postremi pedes sunt hac rōe seruati: medii possunt latere: mō ne circuitus ipse uerboꝝ sit aut breuior q̄ res expectarāt: aut lōgior q̄ uires atq; aīa patiat. clausulas ăt diligētius ēt seruādas eē arbitror q̄ supiora qđ i his maxie pfectio atq; absolutio uideat. Nā uersus æq; pria & media & extrema ps attendit q debilitat i q̄cūq; pte titubatū ē. In orōne ăt pauci prima cernūt: postrema plerīq; q̄n apparēt & itelligūt. Uariāda sūt ne aut aīorū iudiciis repudiēt aut aut ñ facietate. Duo. n. aut tres fere sūt extrancī seruādi & uocādi pedes: si mō non breuiora & pcessei int supiora. quos aut coreos. aut heroos aut alternos eē oportebit. aut i pœone illo supiore quē Aristoteles pbat: aut ei pari cretico hoꝝ uicissitudines efficiēt: ut neq; i facient q audiēt fastidio similitudinis nec nos id qđ faciemus opa dedita facere uideamur. postea sic neq; ut ne i uersu uulgus si ē peccatū uidet. sic qcqd i nrā orōne claudicat sētit: sed poetæ nō ignoscit nobis cōcedit. taciti tñ oēs ñ ē illud eē diximus aptū pfectūq; cernūt. Idē. M. Cicero i oratore de pedib9 & nūeris icisioꝝ. i. εγκεκομμενον & mēbroꝝ. i. κωλων & ābitū hue circuitū. περιοδον sic dicit. Apd græcos qdē iā anni q̄dringēti sunt. ppe cū hoc pbat: nos nup agnouimus: postea sic: Quod si aures tā inhumanas tāq; agrestis habēt ne doctissimorū qdē eos mouebit auctoritas. omitto isocratē. discipulosq; eius euphorū & naucratē q̄q̄ orōnis faciūdæ & ornādæ auctores locupletissimi: q; ipsi oratores eē dēant. Sed qs hoīum doctior acutior qs i rebus uel iueniēdis uel iudicādis acrior Aristotele fuit: qs porro isocrati aduersius īsensius. is igitur uersū in orōne uetat eē: nūerū iubet: eius auditor Theodectes i primis ut Aristote. sæpe significat politus scriptor atq; artifex hoc idē sentit & pcipit. Theophrastus uero eisdē de rebus ēt accuratius. Quis ergo istos ferat q hos auctores nō pbētur: si oino hæc eē ab his pcepta nesciat. In alio loco sic dicit.

Fiunt oino nūerus a priorū icitatus breuitate pedū tū pceritate tardus cursū cōtētiōes magis reqrūt expositiones rerū tarditatē. In alio sic. Cur de prosingis iris: copias cōparāt cōtra nos Sūt illa duo prīa q̄ comata ueto græci uocāt. nos īcisa dicimus: deide tertiū colō illi: nos mēbrū: seqt nō lōga. Ex duobus. n. uersib9. i. mēbris pfecta cōphēsio ē: & i spōdeo cadit. Et crassus qdē sic plærūq; dicebar. idq; ipsū genus dicēdi maxie pbo. Sed q̄ incisa n aut mēbrati offerūt: ea uel aptissime cadere debēt ut ē: Apud metibi domus deerat: at hēbas. pecunia supabat. at egebas. hæc īcise dicta sunt: q̄ttuor ăt mēbratim q̄ sequuntur. i curisti amēs i colūnas alienus isanisti. deide oīa tāq̄ crepidine q̄dā cōprehēsio ē largior sustinet. depsstam cæcam iacētē domū pluris q̄ te & fortunas tuas estimasti. Dichoræo finitū. aut spōdeus pximū illud. Nābis qbus ut pugiūculis uti oportet: breuitas faciet & ipsa liberiores pedes. Sæpe. n. singulis utendū ē plærūq; binis & utrisq; addi ps pedes pōt nō fere ternis āplius īuersim aūt & mēbrati tracta oīo in ueris causis plurimū ualet. Maxime q eius loc9 quū aut arguas aut refellas ut nos i cornelianā secūda. O callidos hoīes. O rē excogitatā. O igēnia metuēda. mēbrati adhuc & icisim diximus. Rursus mēbrati testes dare uolumus. Extrema seqt cōphēsio. sed ex duobus mēbris q̄ ñ pōt eē breuior quē q̄ñ uiterū refellit ita nos eē facturos. nec ullū gen9 dicēdi ē aut melius aut fortius binis aut ternis ferire uerbis nōnūq̄ singulis paulo alias pluribus īterq; uariis clausulis se īterponit raro nūeiosa cōprehēsio. Itē sic dicit. Nāq; illud ego assentior theophrasto q putat orōnē q̄ qdē sit polita atq; fcā. g. nō astricte. sed remissius nūerosā eē oportet. Eteni sicut ille suspicatur post anapæstus pcerior qdē nūerus efflotuit: īde ille licētior & diuitior fluxit dithyrābus cuius membra & pedes ut ait idē sūt i oī locupleti orōne diffusa. idē Cicero i bruto sic. Extitit igit iā senibus illis qđ paulo ante diximus isocrates cuius dōus cūctæ grāe q̄si ludus qdā patuit. atq; officina dicēdi: magnus orator & pfectus magister. q̄q̄ forēsi luce caruit. itraq; parietes aluit eā gloriā quā nemo meo iudicio ē poeta cōsecutus: is & ipse scripsit multa pclare & docuit alios: & quū cætera melius ē q supior. Tū prius itellexit ēt i soluta orōne dū uersū effugeret: modū tñ & numerū quēdā oportere seruari. Ante hūc. n. uerbotū q̄si structura & q̄dā numerū cōclusio nulla erat nō appehat cā dedita opa eē q̄itā. Que forsitā laus fineriū tñ natura magis tūc: casusq; nōnūq̄ haud rōne aliq̄ aut ulla obseruatiōe fiebat. Flu. Soli pater charisius de neūris sic dicit Bachiacū metrū tale ē Baccha

re latere presentæ. Frõtone hoc uidet̃ ad pſonã cõuenire. Et ſane multis pedibus ĩ oratione utimur. licet ſtulti putẽt liberũ a uinculis pedũ ſermonẽ pſæ eſſe debere. Cic. de numeris ſic dicit. Verſus enĩ illi ueteres ĩ hac ſoluta oratione ppemodũ: hoc eſt numeros quoſdã nobis eſſe adhibẽdos putauerũt. poſtea ſic. Idq; princeps Iſocrates inſtituiſſe fert̃. ut incõditã antiquorũ dicẽdi cõſuetudinẽ delectatiõis atq; auriũ cauſa quẽadmodũ ſcribit diſcipulus eius naucrates: numeris aſtrigeter. Nãq; hec duo muſici q̃ erãt quõdã. Itẽ poetæ machinati ad uoluptatẽ ſunt uerſum atq; cantũ: & ut uerborũ numero & uocũ mõ & delectatione uincerẽt aurium ſatietatẽ. hæc igit̃ duo uocis dico moderationẽ: & uerborũ cõcluſionẽ quoad orõnis ſeueritas pati poſſit: & a poetica ad eloquentiã traducenda deduxerũt: in quo illud uel maximũ q̃ uerſus in orõne ſi efficit̃ cõiunctiõe uerborum uitiũ eſt; & tamẽ eã cõiunctiõnẽ ſicuti uerſum numeroſe cadere & q̃drate: & pfici uolumus. Neq; ẽ ex multis rebus q̃ magis oratorem ab ĩperito dicendi ignaroq; diſtinguat. Idẽ Cic. Nã & poetæ q̃õnẽ attulerũt. Quid nam eſſet illis quod ipſi orbe differrent ab oratoribus. numero maxime uidebant antea nũc apud oratores iam ipſe numerus cõcrebuit. Quicq̃d enĩ eſt quod ſub aurĩũ menſurã aliquã cadit etiam ſi abeſt a uerſu. nã id quidẽ uitiũ orationis eſt. Rythmus numerus uocatur inter græcos & latinos. ideoq; uideo uiſum eẽ nõnullis Platonis & Democriti locutionẽ. & ſi abſit a uerſu. tñ quod incitatius ferat̃ & clariſſimis uerborũ luminibus potius poema putandum q̃ Comicorũ poetarũ: apud quos niſi q̃ uerſiculi ſunt nihil eſt aliud quotidiani diſſimile ſermonis. Creticũ qui ex longa & breui. & longa: ſi ſequat̃ ſpõdeus uel trochæus bonam compoſitionẽ facere dicunt. Quouſq; tandẽ abutere catilina patiẽtia noſtra? duo extremi pedes ſunt: creticus & ſpondeus: idẽ multa dicit de cõpoſitione & numerus: & pedibus oratoriis: ut Cicero dicit iſti ſcripſerũt apud græcos thraſimacus: Naucrates: Gorgias: Ephorus: Iſocrates: Theodoctes: Ariſtoteles: Theodorus: Bizantius: Theophraſtus. Hyeronimus. Latine de numeris hi. Cicero: Victorinus: Euſebius. Terẽtianus: Varro: Probus Carilius: Diomedes. Quintilianus: Donatus: Seruius. Nã qui iſocratẽ mirant̃ hoc in eius ſũmis laudibus ferunt q̃ uerbis ſolutis numeros primus adiunxerit. Cũ enim uideret oratores cum ſeueritate audiri: poetas aũt uoluptate. tum dicitur numeros ſecutus q̃bus etiã in oratione uteret̃. tñ iucũditatis cauſa. tum ut uarietas occurreret ſacietati: quod ab his uere quidẽ ex pte non totũ dicit̃. Nã in eo genere ſciẽtius uerſatũ iſocratem cõfitẽdũ eſt. princeps inueniẽdi fuit traſimachus: cuius oĩa nimis extãt ſcripta numeroſe: nam ut paulo ante dixi. paria paribus adiũcta: & ſimiliter definita. Itẽ cõtrariis plata cõtraria: queq; ſua ſpõte ſi id nõ agas cadũt plærũq; numeroſe: Gorgias ĩuenit: ſed his eſt uſus intẽperantius Q̃d aũt eſt genus: ut ante dictũ eſt: ex duabus partibus collatiõis alterũ eorũ uterq; eorũ iſocratẽ pcurrit ætate: ut ille eos moderation euõ inuentione uicerit. Eſt autẽ ut in trãſferẽdis faciẽdiſq; uerbis trãquillior ſic ĩ ipſis numeris ſedatior. Gorgias autẽ auidior eſt noĩs eius: & eis feſtiuitatibus. ſic enĩ ipſe cẽſet: ĩſolẽtius abutit̃ q̃s Iſocrates: cũ tamẽ audiſſet adoleſcẽs eũ in theſſalia ſenẽ iã Gorgiã moderatius temparuit.

Sed hos cũ in clauſulis pedes nomino: non loquor de uno pede extremo adiũgo q̃d minimũ ſit pximũ ſuperiorẽ: ſæpe etiã tertiũ: ne iãbus quidẽ qui eſt e breui & lõga aut par choræo qui hẽt tres breues. Trochæus ſpacio par nõ ſyllabis: aut etiã dactylus: q̃ eſt e lõga & duabus breuibus ſi eſt pximus a poſtremo parũ uolubiliter puenit ad extremũ: ſi eſt extremus choræus: ut ſpõdeus. Nunq̃. n. ĩtereſt uter ſit eorũ ĩ pede extremo: ſed idẽ tres breues. Trochæus ſpacio nõ ſyllabis. aut ẽt dactylus: q̃ eſt e lõga & duabus breuibus ſi eſt proximus a poſtremo parũ uolubiliter peruenit ad extremũ. ſi eſt extremus choræus. aut ſpõdeus. Nunq̃. n. intereſt dactylus ſit extremus an creticus q̃ poſtrema ſyllaba breuis: an lõga ſit ne in curſu q̃dẽ refert. Quare etiam pæon a qui dixit aptiorẽ in quo eſſet lõga poſtremã uidet parũ: quoniã nihil ad rẽ eſt poſtrema breuis an longa ſit iam pæon: q̃d plures hẽt ſyllabas numerus a q̃buſdã nõ pes æſtimet̃. Idẽ Cic. in dialogis de republica multa dicit referens aſianos oratores de trochæo clauſulas terminare.

Terẽtianus de cretico hoc eſt de amphimacro pede ſic dicit. Optimus pes: & melodis & pedeſtris gloriæ.

Plurimũ orantes decebit quãdo penultimo obtinet.
Sedem beatum terminet ſi clauſulam:
Dactylus: ſpondeus una nec trochæum reſpuo.
Bachios. unoſq; fugito: nec refellas tribrachum.
Nam ſolet longam trochæus in duas breues.
Vnde & appellãt trochæũ quẽ uocamus tribrachũ.
Plenius tractatur iſtud proſa rhetorum.

Pompeius meſſalinus de numeris & pedibus oratorũ ſic dicit. Cicero ſpõdeũ incisis idoneũ putat: q̃ aut paucitatẽ pedũ grauitate ſua & tarditate cõpẽſat. Dochimũ aptũ dicit quouis loco eſſe: dũ ſemel donat̃: q̃m continuitas numerũ aſperũ efficiat. Ditrochæũ quoq; pclare cadere palmã de oĩbus cretico tribuit. idẽ de ſaluſtiana cõpoſitiõe ſiue numero & ſtructura ſic dicit. Numero ſic uidet̃ ſaluſtianæ piodi nũeros iſpiciamus. Reſpo uli. dactylus ſi romani marco tres ſpõdei lepida anapeſtus q̃nto catulo. Spõdeus anapæſtus cõſulibus pæon primus hac deĩde. Dichoræus ſiue ditrochæus militi: dactylus ædomi creticus geſtas. Spõdeus cõpoſui choryambus ex longa & breui: & breui & longa.

Quaſi uero trahauus fuerit demoſthenes: cuius nõ tã uibratẽt fulmina illa niſi numeris contorta ferrentur.

Creticus aut ſpondeus erit pæonue ſupremus
Temporibus ue pares hos omnis reddere poſſunt:
Principia & finem & medium tibi dochimus ornat
Dactylus atq; trochæus adeſt uel curſor Iambus
Soluet e ſeu longas malis ut ſyllaba creſcat.
Partibus in cunctis qui ponitur ante ſupremũ
Rhetoricis aſiæ placuit bis ſiue trochæus.

O. M. Druſe patrẽ appello: hæc q̃dẽ duobus in his pedibus inciſim: deĩde mẽbratim. Tu dicere ſolebas ſacrã eſſe tẽpu. hæc itẽ mẽbra ternis: poſt ambitus: q̃cũq; uiolaſſet ab oĩbus eſſe ei pœnas pſolutas: dichoræus. nihil enim ad rẽ extrema illa longa ſit an breuis: deinde pris dictũ ſapiẽs temeritas filii cõprobauit dic dichoræus. Tantus clamor concionis excitatus ẽ. ut admirabile eẽt. Quæro nõne id nũerus effecerit uerborũ ordinẽ immo ſac ſic. Cõprobauit filii temeritas iã nihil erit. & ſi temeritas ex tribus breuibus & longa ẽ: quem Ariſto. ut

optimū ꝓbat Clausulæ plures q̄ numerosæ & incīsi de cadūt. Nā creticus q̄ ex lōga & breui & lōga: & eius æq̄lis pœonq̄ spacio par syllaba lōgior: q̄ cōmodissime putat̄ ī solutā oɼonē illigari: cū sit duplex: nā aut e lōga ē & tribus breuibus q̄ numerus ī pri̇o uigetiacet ī extrēo: aut e totidē breuibus & lōga quē optie cadere cēsent ueteres. ego nō plane reiicio: sed alios antepono. Nā spōdeus ē qdē fūditus repudiādus: & si qd̄ ē e lōgis abiectior uidet̄ & tardior. hēt tamē stabilē qnedā & nō expte dignitatis gradum. In icīsiōibus uero multo magis & in mēbris. paucitatē enim pedum grauitate sua & tarditate compensat.

Cicero in exhortatione sniæ clausula q̄ ponēda mō ditrochæū ꝓbat pedē: mō pedē: mō pœan primū aptū incipiētibus: mō pœan q̄rtū finiēribus cōgruū: mō dochimum ex breui & duabus longis: & breui: & lōgo: cuius exēpla posuit aicos teneas: mō amphimachrū pedē: & rursus mō dactylū. mō anapæstū: mō dityābū lauder trochæus & pœon. tertius faciet illā structurā tullio peculiarē uideat̄ eē. Iā pœon q̄ plures hēt syllabas q̄ tres: numerus a q̄busdā nō pes hētur noīatiuus ē qdē: ut inter oēs cōstat īter antiquos Aristotelem & Theophrastū. Theodoctē ephoꝝ unus aptissimus oɼoni uel orīēti uel mediæ. putāt ēt cadēti quo loco mihi uidetur aptior creticus. Dochimus aūt e q̄nq̄ syllabis breui duabus lōgis breui lōga hoc est amicos tenes quouis loco aptus est. Iambus enim frequētissimus est in eis que demisso atq̄ humili sermone dicunt̄. pœon autē manu in amplioribus in utroq̄ dactylus. Itaq̄ in uaria & perpetua oɼone hi sunt īter se miscendi & tēperādi. Itē Cic. ad herēnium in arte rhetorica de mēbro. i. Mēbra oɼonis appellat res breuiter absolutas sine rectius demonstratione sniē q̄ de nouo alio mēbro oɼonis excipit̄ hoc pacto. & inimico ꝓderas. i. unūq̄d appellamus mēbrū: deinde hoc excipiat̄ oportet altero: & amicū lædebas. ex duobus mēbris hæc exornatio pōt cōstare: sed cōmodissime & absolutissime. Est qui ex tribus cōstat pacto hoc: & inimico ꝓderas. & amicum lædebas: & tibi nō cōsulebas. Item nec reipublicæ consuluisti: nec amicis profuisti: nec inimicis restitisti.

Omnia noīa: quibus latina utit̄ eloq̄ntia quæ q̄ declinationibus inflectunt̄: que ordinem acceperunt ab ordine uocaliū: formātiū gtōs: Pria igit̄ declinatio est cuius gtūs singularis in æ diphthongon desinit: ut hic poeta. huius. tæ. Secūda declinatio est cuius gtūs singularis in i. productā desinit ut hic doctus. huius. cti. Tertia in is. breuē: ut hic pr̄. huius pr̄is. Quarta in us ꝓductā: ut hic senatus huius senatus Quinta in ei diuisas syllabas: ut hic meridies. huius meridiei. Habet ergo primæ declinationis ntūs litteras terminales duas a. & s. terminatiōes uero tres a. as. es. ꝓductas: ut hec syllaba. huius bæ. hic æneas. huius æneæ. hic anchises. huius anchisæ. In a. desinentia: seu græca sint seu latina. masculina seu fœminina uel cōia primæ declinatiōis sunt: ut hic citharista. huius citharistæ. hic scriba. huius scribæ. hæc calliopea. huius calliopeæ. hec regina. huius næ. hic & hæc aduena. huius aduenæ. Excipiuntur nouē mobilia nomina. una ulla. nulla. sola. tota. alia. utra. neutra. altera. q̄ declinationē ꝓnoīum habēt in us. terminantium gtūm. quō ea cōposita sunt. ut aliq̄. neq̄. siqua. Neutra uero ī a græca tertiæ sunt declinatiōis. gtūs enim græ. tos in tis conuertit apud nos: ut hoc poema. huius. atis. hoc emblema. tis. hoc toreūa. tis. Lr̄arū uero noīa īdeclinabilia sūt tā apud græ. q̄ apud latinos. & neutra. ut alpha beta. a. b. in as. uel in es græca: q̄ apud græcos ī oi. diphthōgon termināt gtūm priæ sunt declinationis: ut anchises. huius. sæ. αγχισης ἀγχισου lysias. huius. siæ. λυσιας λυσιου. hic æneas. huius. neæ. αινεας αινεου. hic priamides. huius dæ. πριαμιδης πριαμιδου. Sciēdū ē aūt q̄ si patronimicoꝝ formæ inueniant̄ propria nomina tertiā magis ueteres declinationē proferunt: ut hic tucides. huius tucidis. hic euripides. huius euripidis. Similiter proferunt ꝓbata noīa eiusdē terminatiōis: tigranes huius tigranis. hic mitridates huius datis hic ariobarzanes huius arabarzanis: & in aliis nō quibusdam græcis auctoritate idē fecisse inueniunt: ut hic horōtes huius tis. Secūda declinatio hēt tres terminales lr̄as r s m: terminatiōes uero sex: er ir ur us eus um: ut sacer cirnir [illegible] magnus gnū tydeus dei: tēplū pli. in er desinētia si a græcis sint tos in er cōuertit̄ apud nos. & q̄ ex se faciūt fœmiā ī a desinētia: & q̄ s & t ante n habēt nisi sint possessiua scdæ declinatiōis sūt: ut hic alexāder alexādri. hic tener huius teneri: hic sacer huius cri: faciunt n tenera sacra hic oleaster hui9 oleastri: hic apiaster huius apiastri. Excipit̄ hic seq̄ster seq̄stris: q̄d q̄uis tertiæ declinatiōis sit: tū femininū ī a facit. hæc sequestra q̄q̄ uetustissimi declinatiōis scdæ rōnabilius hoc ꝓtulerunt. hic seq̄ster huius seq̄stri. Alia uero oīa exceptis supradictis ī er desinētia tertiæ sūt declinatiōis: ut hic pr̄ huius pr̄is. hæc mulier huius mulieris: hic & hæc paup huius paupis: hoc ruber huius tuberis. Excipiunt̄ puer pueri: socer soceri: gener generi: fiber fibri: cācer cācri: liber libri: culter cultri: in ir duo īueniunt̄ masculina secūdæ declinatōis. ut hic treuir hui9 treuiri q̄d ē generale. & hic uir hui9 uiri: & ex eo cōposita noīa duūuir triūuir seminir leuir. p̄terea neutra duo īueniūt̄ ī ir. unū tertiæ declinatōis: ut hic gadir gadiris nomē ciuitatis & hoc ir q̄d græci θεναρ dicunt īdeclinabile. in ur uero unū īuenit̄ cuius fœmininū ī a desinit scdæ declinatōis: ut hic satur satura: Alia uero oīa sunt tertiæ declinationis: ut hic furfur huius furfuris ταπιτυρα: hic & hæc fur huius furis. φορφορος. hoc fulfur huius fulfuris: quod græ. θειον απυρον dicit̄. in us correpta desinentia s uel t uel x antecedentibus si sint reꝝ īcorpaliū uocabula masculina sūt & q̄rtæ declinatiōis: ut hic risus huius risus: hic uisus huius uisus: hic uersus hui9 uersus. tumultus tus: metus tus: motus tus: sexus: luxus similiter sūt quartæ declinationis: & q̄ ex his cōponunt̄: ut hic senatus a senibus & senatus huius natus. hic magistratus. huius magistratus: hic exercitus huius tus: q̄ cognoiatum ex his ꝓlatis sixa sunt: ut hic magr̄atus πρυτανειν και πρυτανευς huius magr̄atus. hic exercitus στρατος και στρατοπεδον: huius tus. hic saltus αλσος τε λιον huius tus. eiusdem p̄terea quartæ declinatiōis q̄dā sūt q̄ quū sint sixa ī tus desinūt aliq̄ p̄cedēte cōsonāte ī eadem syllaba an̄ positā: ut hic fluctus. tus. q̄stus. stus hic rictus. huius. ctus. excipit̄ lectus. λεχος huius. ti. nam ustus facit uusta. similiter sunt quartæ declinationis q̄ pet syncopā supradictus incorporalibus ꝓferuntur: ut potatus. tus. certatus. tus: artatus. tus. & arcitus a uerbo arceo arcus. liquatus: lacus. uultus quoq̄ ipsa res esse uidetur a uerbo uolo: quō cultus a colo. Alia uero omnia supradictæ terminationis masculina sunt secundæ

declinationis:ut bonus boni:humerus ri.uetus ti.quis uideat hoc quoq; eẽ simile ĩcorporali:qđ a uenio uerbo
nascit̃ ex quo cõpositũ est aduẽtus.sanctus cti.sanus ni.Excipiunt̃ gradus sinus:currus ficus quod est uicii cor-
poris.& tonitruus & cornus:quæ ẽt neutra sunt in u.desinentia & unũ tertiæ declinationis ut hic lepus ris.Nã
penus & specus tam masculini q̃ fœminini & neutri generis inueniunt̃ & secũdæ & tertiæ & quartæ declinatio
nis inueniunt̃:ut hic penus huius peni:& hoc penus huius penu:& hoc penus huius penoris:& hoc penu huius
penu.Similiter hic specus huius speci:hec specus huius speci:& hoc specus huius coris.& hoc specũ huius ci.
& hoc specu huius specu.In us:correptã desinẽtia fœminina si sint ꝓpria uel appellatiua aut græca in os:apud græ
cos desinentia:uel arborũ noĩa secũdæ declinationis:ut hæc tyrus tyri:arctus arcti:cyprus cypri:pyrus pyri:cu-
pressus si.pylus li.arbutus alnus.Excipiunt̃ quoq; q̃ tam secũdæ q̃ quartæ inueniunt̃ declinatiõis:ut quercus pi-
nus cornus ficus laurus:& unũ tertiæ ut uenus ris.Alia uero oĩa noĩa in us correptam desinẽtia fœminina quartæ
sũt declinationis ut hæc manus huius manus:nurus socrus porticus.anus.Excipiunt̃ aluus alui:humus humi:
& hæc domus domus uel domi:& colus coli uel colus.Neutra in us desinentia seu ꝓducta seu correpta tertiæ
sunt declinationis:& in ris.terminant gtũm ut ius iuris:plus pluris:munus muneris:põdus põderis:corpus cor
poris:pectus pectoris:maius minus.Excipiunt̃ hoc pelagus gi.quod græcũ ẽ & hoc uulgus gi.quod & masculi
num ẽ:& hoc uirus ri:& hoc pus indeclinabile.In us correpta coĩa duo inueniunt̃ tertiæ declinationis:ut hic &
hæc & hoc uetus ueteris:lygus lyguris:quod est gẽtile.Et duo monosyllaba q̃ ꝓducunt̃ in ntõ.ut hic & hæc sus
suis:grus gruis.Nã mus muris epicœnũ est:& a græco μυς & u.mutat̃ in υ.lõgam.Nullum.n.masculinũ in us
productam desinit græca igitur in us productam desinentia si apud græcos in dos finiũt genitiuum apud lati
nos dos in dis conuertit̃ per eũdem casum:ut οιδιπους δος.hic œdipus:huius œdipodis ο μελαμπους
του μελαμποδος.hic melampus huius melãpodis.Latina uero q̃ in supradicta syllaba in us productam de-
sinunt.sine dubio fœminina sũt & tertiæ declinationis.ut hæc seruitus tutis.senectus tutis:iuuentus tutis:tellus:
salus:palus.Sed eorũ & aliorũ nominũ ultimis & penultimis syllabis genitiuorũ latius lib.vi.de noĩe docuimus.
In um desinẽtia oĩa sunt secũdæ declinatiõis.ut hoc tẽplũ huius tẽpli:palladiũ palladii.In eus desinẽtia græca
sunt & secũdæ declinatiõis:ut hic tydeus tydei:oileus oilei:orpheus orphei.Tertia declinatio hẽt terminales
lr̃as decem.a.e.o.c.l.n.r.s.t.x.ut hoc tereuma tis.hoc monile lis.hic & hæc uirgo nis.hoc lac.hic sal:hoc nu-
mẽ.hic orator.hæc ciuitas:hoc caput:hic & hæc & hoc fœlix.In a.neutra & in e correptã & in o.tertiæ sunt de
clinatiõis:ut hoc tereuma tis.sedile lis.monile lis.hic cato.hæc uirgo hic & hæc hõ.Excipit̃ hoc cæpe qđ apto
tum est.& tñ dicitur hæc cæpa cæpæ in c.uel in l uel n.uel t.uel x.desinentia omnia sunt tertiæ declinationis:
ut alec alecis:piscis est:hic consul.titan:hoc sinciput.itis.hic & hæc & hoc fallax ĩ r.desinẽtia si nõ sint declĩatio
nis secũdæ ut supius docuimus sine dubio sũt tertiæ:ut hoc bostar huius ris.hic agger huius geris.lãguer ris.
hæc soror:hic & hæc memor ris.fœlicior melior:hoc laquear laq̃ris.In es uero desinẽtia quintæ declinatiõis iue
niunt̃.p antecedẽtes igit̃ uocales ea decernimus.In as uero desinẽtia latina qdẽ tertiæ sũt declinatiõis.græca
uero sũt q̃ in os terminãt gtũm apud græcos:ut mæcœnas huius natis:arpinas natis:pietas huius pietatis.hic
atlas huius atlãtis:hæc pallas hui9 palladis.In es correptã uero tertiæ sũt declinatiõis:ut miles seges:hic & hæc
teres teretis.In es ꝓductã desinentia qdẽ q̃ genitiuũ græcũ in ους uel εος terminãt tertiæ sũt declinatiõis:ut
ο ερμογενης του ερμογενους:hic hermogenes:huius genis:ετεοκλης ετεοκλεος:hic eteocles clis.Latina
uero si ante i habuerint quintæ sunt declinationis:ut facies faciei:series seriei:dies diei.Excipiunt̃ hæc ges cuius
cõpositũ reqes facit genitiuũ reqeris uel requiei.Alia uero oĩa:tertiæ sunt declinatiõis:ut ulyxes ulyxis:uer-
res uerris:hæc cedes cedis:nubes nubis.hic & hæc heredes dis:cõe duũ generũ uel triũ ut locuples locupletis.
Excipiunt̃ res rei:spes spei:fides fidei:plebes plebei:qđ & plebs bis dr̃.In is oĩa sũt tertiæ declinatiõis collis lis.
famis:amnis:neapolis lis:lis litis:utilis:atilis.In os quoq; oĩa latina & ĩ os ꝓductã græca tertiæ sunt declinatio-
nis:ut flos floris.nepos nepotis.hæc dos dotis.hic & hæc custos huius custodis.hic heros herois.hæc erinnys
huius erinnyis.Sed de penultimis & eorũ & aliorũ oĩum in sexto libro de noĩe inuenies latius:ut supra dictum ẽ.
In s uel in au æs diphthõgõ desinẽtia:& oĩa quæ in duas cõsonantes desinunt tertiæ sũt declinationis:ut præs p̃
dis:hoc æs æris:fraus fraudis:laus laudis:hæc arx arcis.ars artis.mons montis:mors mortis.Quarta declinatio
habet terminales lr̃as u & s.similiter habet duas terminationes us & u.ĩ us qdẽ masculinorũ & fœmininorũ:in
u uero neutrorũ:ut hic uultus.hæc manus manus:hoc genu huius genu.Sed in us terminatorũ regulam superi
us tractauimus quãdo de secũda docebamus declinatione.In u uero desinentia neutra ĩueniuntur declinabi-
lia in numero singulari in plurali uero secundũ quartam flectunt̃.Quinta declinatio habet unam terminatio-
nem in es productam:de qua superius ostẽdimus quãdo de tertia disserebamus ut meridies meridiei.Hæc di-
cenda sunt de obliquis casibus quintæ declinationis.Primæ declinationis genitiuus & dtũs in æ diphthõgõ de
finit:ut huius & huic poetæ.Accusatiuus in am:ut hũc poetã.Vocatiuus & ablatiuus ĩ o.ut o & ab hoc poeta.
Nominatiuus & uocatiuus plurales in æ diphthõgõ:ut hi & o poetæ Genitiuus in arũ ut horũ poetarum.Dati
uus & ablatiuus in is:ut his & ab his poetis.Fœminina mobiliũ duũ generũ.quæ naturaliter mobilia differẽtiæ
cã notantur:ut deabus filiabus natabus equabus mulabus animabus.Accusatiuus in as.ut hos poetas.Scien-
dum tñ est q̃ in græcis nominibus est quando græcis utuntur terminationibus auctores p diuersos casus tam
singulares q̃ plurales.ut huius familias genitiuo casu.latine autem huius familiæ.Secũdæ declinationis geniti
uus in i desinit:ut hic magnus magni.Datiuus & ablatiuus in o productam:ut huic & ab hoc magno.Accusa-
tiuus in um:ut hunc magnum:nisi sint neutra quorum accusatiuus ubiq; sequitur nominatiuum:ut hoc pela-
gus accusatiuo hoc pelagus.hoc laquear:accusatiuo hoc laquear.Vocatiuus quando nominatiuus in er uel in
ir definit similis erit ei:ut hic uir o uir hoc templum o templum.quãdo uero nominatiuus in ius finitur:si sint
propria nomina abiecta us fit nominatiuus:ut hic uirgilius o uirgili.laurentius o laurenti terentius o terenti.
In aliis uero omnibus in us terminantibus in nominatiuo;mutatione us in e fit uocatiuus;ut hic magnus o

magnæ. focius o focie. inuenit̃ aũt unũ nomen filius o fili & o filie duplici uocatiuo prolatũ: Veteres tñ aliquã do uel metri uel euphoniæ cã noĩatiuis utuntur ꝓ uocatiuis. In eus definentia græca sunt q̃ rm̃ uocatiuum fer uant græcũ: ut orpheus o orpheu. quõ & accusatiuum in a. ut hũc orphea. & hoc frequentissime in oĩbus græ cis noĩbus. quõ diximus supius inuenies in multis fieri casibus: Ntũs & uocatiuus plurales secũdæ declinatiõis per i. finiunt̃ ut hi. & o. magni. Neutra aũt tam eiusdem declinationis q̃ aliaꝝ declinationũ in quibus inuenit̃ ntũm actũm & utũm plutalem in a. terminant: quõ & apud græcos genitiuus pluralis ablatiuo singulari addi ta tum ꝓfertur: ut ab hoc magno hoꝝ magnoꝝ. Dtũs & ablatiuus in is. ut his & ab his magnis. Accusatiuus in os ut hos magnos. Tertiæ declinationis gtũs definit in is correptam ut rex regis. Datiuus in i. ut huic regi. Ac cusatiuus in plærisq; in em. ut hũc regem; in paucis uero in im. ut tiberim restim, puppim turrim sitim. de qbus in. vi. lib. exposuimus. Vocatiuus similis est ntõ. ut hic rex & o rex. In græcis ãt noĩbus licet utõ uti græco. sicut superius dictũ est. ut o tybri pater. Ablatiuus in quibusdam per e. correptam: ut ab hoc rege; in quibusdam per i. ut a tybri: in qbusdã p e. & per i. ut a fœlice uel fœlici. Ntũs accusatiuus & uocatiuus plurales tertiæ declinatio nis in es productam definiunt: ut hi & hos & o reges. In quibusdam ẽt in is finitur ipse accusatiuus; ut hos & has omnes & oĩs. Genitiuus pluralis plærũq; in um non antecedente i. ut a rege regum. in quibusdam aũt antece dentem i. ut hoꝝ montium. de quibus in li. vii. docuimus. Datiuus & ablatiuus in bus: ut his & ab his regibus. Quartæ declinationis gtũs singularis in us ꝓductam definit; ut hic senatus huius senatus. Datiuus in ui: ut huic senatui. Accusatiuus in um: ut hũc senatum. Vocatiuus similis est ẽt ntõ: ut o senatus. Abltũs in u. ut ab hoc se natu. Eiusdem declinationis ntũs pluralis accusatiuus & utũs in us: ut hi & hos & o senatus. Gtũs in uũ. ut hoꝝ senatuum. Dtũs & abltũs in bus: ut his & ab his senatibus. Quintæ declinationis gtũs & dtũs singulares in ei di uisas syllabas proferũtur: ut huius & huic rei. Actũs in em: ut hanc rem. Vtũs similis ẽ ntõ; ut o res; abltũs in e: ut ab hac re. Ntũs & actũs & utũs plurales eiusdẽ declinatiõis, in es productã exeũt: ut hæc & has & o res. Gtũs addita rũ syllaba abltõ singulari: ut ab hac re: haꝝ reꝝ: datiuus & abltũs in bus: ut his & ab his rebus. Et hoc qui dem cõpendiũ cã ad instruendos pueros sufficiat in ꝑsenti dixisse. Perspicatiorẽ aũt regulaꝝ rõnẽ tã penultima rũ q̃ ultimaꝝ syllabaꝝ q̃ ptinẽt ad declinatiões oĩum noĩum in libris illis quos de noĩe diligẽter scripsim9 iue nire licet: & maxĩe in sexto & septio q de ntõ & obliqs casibus cõpositi testimoniis multoꝝ cõfirmant̃ auctoꝝ.

PRonoĩa de qbus nulla dubitatio est apud latinos sũt qndecim. primitiua qdẽ octo hæc sunt primæ ꝑsonæ unũ ut ego & scdæ unũ. ut tu. tertiæ uero sex ut sui ipse iste hic ille is. Deriuata septẽ ut me us tuus suus nr̃ & uester nr̃as & ur̃as. Habẽt igr̃ primitiua duas declinatões. deriuatiua duas. & una qdẽ primitiuoꝝ ẽ declinatio q̃ tã gtũm q̃ datiuũ i i. terminat. Actũm & abltũm in e. ꝓductã. ut mei tui. sui. mihi. tibi. sibi. me. te. se. a me. a te. a se. Vtũm secũda ꝑsona tantum habet q similis ẽ ntõ. Pluralis uero primæ & secundæ ꝑsonæ similiter declinat̃. Nã tertiæ ꝑsonæ ꝓnomẽ supra positũ ẽ. i. sui: qđ ntũm non habet utrũsq; numeri: nos uos: nr̃m uel nr̃i: uestrũ uel uestri: nobis uobis. In plurali aũt nũero secũda ꝑsona tm̃ habet uocatiuũ q similis ẽ noĩatiuo: ut o uos & o tu. Iõ ãt sui noĩatiuũ nõ hẽt. qa nec apud græcos . i. sui hoc autẽ in libro q ẽ secundus de ꝓnoĩe latius tractauimus. Altera declinatio ꝓnoĩum ĩ reliqs qnq; primitiuis quoꝝ ge nitiuus ĩ ius & datiuus in i desinit ꝑ tria genera. Accusatiuus ãt & ablatiuus singularis: & oẽs casus plurales ĩ ma sculino qdem genere & neutro secũdæ declinatiõis noĩum terminatiões seruãt. ĩ fœmĩo qdẽ primæ. ut ille illi us illi. illa illius illi: illud illius illi: illũ illã illud. necesse ẽ. n. neutra noĩatiuũ & accusatiuũ similẽ hr̃e; ut ab illo ab illa ab illo: noĩatiui plurales illi illæ illa. Notãdũ tñ est q hic & hæc & hoc huius: huic datiuũ semper in c termi nant dr̃iæ cã propter hui ĩteriectionẽ. Ex septem ãt deriuatiuis qnq; qdẽ secũdũ regulã mobiliũ noĩum decli nãt: masculinũ & neutrũ secũdæ declinatiõis, fœmininũ uero prĩæ ẽ. & sũt hæc: me9 tuus suus nr̃ & uester. Re liqua uero duo cõia sunt & tertiæ declinatiõis. ut hic & hæc nr̃as nr̃atis: hic & hæc uestras uestratis. Inueniunt̃ tñ nouem noĩa mobilia q̃ qa declinationẽ ꝓnoĩum habent inter ꝓnoĩa qdam posuerũt: ut qs uel q q̃ quod uel qd cuius cui. unus una unũ unius uni: ullus ulla ullũ ullius ulli: solus sola solũ solius soli. totus tota totum toti us toti. alius alia aliud alius alii. uter utra utrũ utrius utri. alter altera alterũ alterius alteri. Similiter declinant̃ q̃cunq; ex his cõponunt̃; excipiunt̃ hic neuter huius neutri; uetustissimi tñ neutrius ꝓtulerũt. Quis uel q accu satiuus ĩ em terminat̃: quem. Ablatiuus tam in o q̃ in i: ut a quo uel q: & datiuũ & ablatiuũ pluralem tã in is q̃ i bus ut qs uel qbus. Quidam tñ oĩa noĩa infinita uel interrogatiua uel relatiua uel redditiua substãtiæ uel quã titatis uel q̃litatis uel nũeri significantia ꝓnoĩa eẽ putauerũt. ut qs uel q; q̃litatis ut q̃lis talis; quãtitatis ut quan tus tãtus: numeri: ut tot quot: & q̃ ex his cõposita sũt. seu deriuata; sed ꝓnoĩa eẽ nõ possunt; qa finitas personas non habent. qđ propriũ est pronominis significare certam ꝑsonam cũ casu confictam.

OMnia uerba q̃ secũdũ analogiã declinant̃ desinũt ĩ o uel ĩ or: & habent cõiugatiões q̃tuor. Prĩa igit̃ cõiugatio ẽ cuius ꝑsona prĩa ĩ o definẽs mutat eã ĩ as ꝓductã & facit secũdã ꝑsonã. ut amo amas. se cũda uero cõiugatio ẽ q̃ e o prĩæ ꝑsonæ ĩ es ꝓductã cõuertit ĩ secũda ꝑsona q̃ sp ĩ ea cõiugatiõe una syllaba minor est: ut doceo ces. Tertia cõiugatio ẽ q̃ in io qdẽ desinens in prima ꝑsona abiecta o & assumptas minuit̃ una syllaba ĩ secũda ꝑsona; ut facio facis. Alia uero uerba q̃cũq; lr̃a antecedente o ĩ is breuẽ cõuertũt: ut ruo ruis. lego gis. Quarta cõiugatio ẽ; q prĩmã ꝑsonã in io uel ĩ eo desinit. eisq; ĩ is ꝓductã cõuersis facit secũdã ꝑsonã minorẽ una syllaba. ut audio audis: eo is. s uero finali secũdæ ꝑsonæ ĩ t cõuersa fit tertia ꝑsona in oĩ cõiugatiõe. uocali tñ correpta ante t: ut amas amat; doces cet; facis cit; legis git; audis dit. interposita uero mus eadẽ secũda ꝑsona seruãs facit primã pluralẽ: ut amas amamus: doces docemus; legis legimus: audis audi mus: ti uero ĩterposita facit secũdã pluralẽ. ut amas amatis; doces tis; legis tis; audis tis. Tertia uero ꝑsona plura lis in prima qdẽ & in secũda cõiugatiõe ĩterposita tertiæ singularis n solet fieri: ut amat amãt; docet cent. In ter tia uero cõiugatiõe & quarta primæ ꝑsonæ o finalẽ in unt cõuertẽtes facimus tertiã pluralẽ: ut facio faciunt: le gũt; audio audiũt; eo eũt. Præteritũ ĩpfectũ prĩæ qdẽ & secũdæ cõiugatiõis a secũda ꝑsona; abiecta s & addita

ba proferimus.ut amas amabam:doces docebam. Similiter fit in uerbis quartæ cõiugationis desinẽtibus ĩ eo:
ut eo is ibam. In aliis uero tertiæ & quartæ. coniugationis primæ personæ o. finalem in e. productam conuerti-
mus.& assumpta bam facit præteritum impfectum. ut facio faciebã:audio audiebã. licet aũt & hoc maxime poe
tis ẽt per syncopam in quarta coniugatione audibam & munibam dicere:& similia:eãdem aũt declinationẽ ha
bet præteritum imperfectum in omni coniugatione quam habet primæ coniugatiõis p̃sens tp̃s:& omnia quæ ĩ
bas secunda p̃sona faciunt cuiuscunq; sit tp̃is uel modi uel coniugationis similiter declinat̃:ut amo amas amat:
amamus tis. amant:amabam amabas bat. amabamus tis. bant. amaueram ueras. uerat. amaueramus ratis. rant.
Optatiui quoq; futurum & præsens coniunctiui tertiæ coniugationis & quartæ:legam legas legat:legamus tis.
gant. In es quoq; desinentia in secũda persona cuiuscũq; sit temporis uel modi uel coniugationis. p̃m p̃sens tẽ-
pus indicatiui modi secũdæ coniugationis declinantur:ut doceo doces docet:docemus docetis docent:amarẽ
amares amaret:amaremus amaretis amarent:amẽ ames amet. amemus ametis ament:legerẽ legeres legeret:
legeremus legeretis legerent. In is uero desinentia secũda p̃sona tertiæ cõiugatiõis declinationẽ quã habent in
p̃senti tp̃e seruant:ut lego gis. git. amabo bis. bit. amabimus bitis. bunt. docebo bis. bit. docebimus bitis. bunt.
ibo ibis ibit:ibimus ibitis ibunt. Illud aũt notandum est q; in subiunctiui tertia persona pluralis non conuertit
i. in u. ut amauerim uel amauero amaueris amauerit:amauerimus ritis. rint. & in anomalis quidem sis uel uelis
tam finalis secundæ p̃sonæ q̃ penultima primæ pluralis:& secũda syllaba p̃ducitur:ut sim sis sit:simus sitis sint:
uelim uelis uelit:uelimus uelitis uelint. in aliis uero rarissime inueniunt̃:igitur oĩa tp̃a in omni coniugatiõe in-
dicatiuo apparent:& in oĩbus modis absq; ptõ perfecto & absq; imperfecto trifariæ declinationis ẽt præsens tp̃s
trium coniugationum:& omne quidem ptũm imperfectum & plusq̃ perfectum secundũ primæ coniugationis
præsens tp̃s declinatur:ut amabã bas. bat. amaueram ras. rat. docebã bas. bat. docueram ras. rat. legebam bas:
bat. legeram ras. rat. audiebam bas. bat. audiueram audiueras audiuerat. Similiter secundæ & tertiæ & quartæ
coniugationis futurum optatiui & præsens subiunctiui secundũ primæ coniugationis secundam personam de
clinatur:ut doceam as. at. audiam audias audias:secundũ præsens tempus secundæ coniugationis declinat̃ fu-
turum indicatiui in tertia & quarta coniugatione. ut legam ges. get. audiam audies audiet. Et omne præsens &
ptũm imperfectum optatiui & ptũm imperfectum subiunctiui & plusq̃ perfectum utriusq; ut amarem amares
amaret:amauissem uisses. uisset. docerem doceres doceret:docuissem docuisses docuisset. legerem res. ret. le-
gissem ses. set. Similiter & optatiui futurum:siue subiunctiui præsens primæ coniugatõis:ut amem ames amet:
orem res. ret. Tertiæ uero coniugationis declinationem qu m habet præsens indicatiui futurum primæ & se-
cundæ coniugationis seruant ut amabo bis. bit. docebo bis. bit. Similiter fit quartæ in eo desinẽtibus:ut ibo ibis
ibit. Similiter subiunctiui ptũm perfectum & futurum uniuersarum cõiugationum. ut amauerim amauero ris.
docuerim docuero ris. legerim legero ris. audierim audiero ris. Hic de generalibus trium coniugationum de-
clinationibus collectim tibi expositis: de ptõ quoq; p̃fecto generaliter doceamus. Omnis præteriti perfecti pri-
ma persona in i. desinit:cuius de penultimis & ultimis syllabis in lib. ii. de uerbi ptõ latius tractauimus:hec as-
sumpta sti facit secũdam personam:ut amaui amauisti:docui docuisti. legi legisti. audiui audiuisti:t uero assum
pta:sed correpta i. tertiam facit personam:ut amauit docuit. Similiter correpta i. & assumpta mus facit primam
pluralem:ut amauimus docuimus. stis uero assumpta secundam facit pluralem. ut amauistis docuistis. In tertia
uero plurali mutat i. in e. productam & assumit runt uel re. ut amauerunt uel amauere:docuerunt uel docuere.
Plusq̃ perfectum tempus in omni cõiugatione a ptõ fit i. finali in e. breuem conuersa & assumpta ram:ut ama-
ui ram. audiui uel audii audiueram uel audieram. Futurum quidem primæ & secundæ cõiugationis a secunda
persona præsentis indicatiui modi abiecta s. & addita bo solet fieri:ut amo as bo. Tertiæ cõiugationis omnium
uerborũ futurum & quartæ in o. desinentiũ fit a prima persona præsenti o. finali conuersa in am:ut lego legam
leges:audio audiam audies. Et notãdũ ẽ q; nullo alio modo inuenies in prima persona ante m. litteram uoca-
lem:quæ in aliam transeat in secundam:nisi in supradicto futuro omnis secunda persona imperatiui modi præ-
sentis tp̃is a secunda persona fit indicatiui abiecta s. In tertia uero coniugationes. In e. correptam conuertimus
ut amas ama:doces doce:legis lege:audis audi. Ideo aũt i. in e. conuertit tertia:quia debet seruare tempus qđ
ẽt secunda indicatiui non poterat i. finalem corripere. In omni enim uerbo i. in fine posita producitur. Tertia ue
ro eiusdem imperatiui persona a prima indicatiui o. finali in prima coniugatione in et. in aliis uero in at cõuer
sa fit:ut amo amet:doceo doceat:lego legat:audio audiat. Hæc eadem tertia persona abiecta t. sed producta e.
uel a. & assumpta mus facit primam pluralis suã:ut amet amemus:doceat doceamus:legat legamus: audiat au
diamus. Secunda uero pluralis a singulari sua fit adiecta te syllaba:ut ama amate:doce docete:audi audite. Et
notandum q; in tertia coniugatione e. finalis que loco i. correptæ ponitur in plurali numero eiusdem personæ
in penultimo loco:in quo licet i. correptam inuenire redit in i. lege legite. Tertiæ autem pluralis imperatiui
modi in omni coniugatiõe a singulari sua fit interposita n. littera:ut amet ament:doceat doceant:legat legant:
audiat audiant. Futurum imperatiui secundæ & tertiæ personæ commune est:& fie adiecta secundæ personæ
præsentis temporis to syllaba:ut ama amato:doce doceto:lege legito:audi audito. Hoc quoq; notandum ẽ q;
e. finalis in i. redit in penultima syllaba propter supradictam rationem:lege legito:huic addentes te syllabã fa-
cimus secundam personam pluralem:ut amato amatote:doceto docetote. Tertia uero pluralis futuri impe-
rat ui a tertia plurali præsentis indicatiui in omni cõiugatione fit adiecta o. ut amant amanto: docent docẽto:
legunt leganto:audiunt audiunto:eunt eunto. Optatiui modi præsens præteritum imperfectum in omni con-
iugatione a secunda persona imperatiui fit assumens rem:ut ama amarem:doce docerem: lege legerem: audi
aud rem. Præteritum uero perfectum & plusq̃perfectum eius modi fit a præterito perfecto addita s. & sem:
ut amaui amauissem:docui docuissem: legi legissem:audiui audiuissem. Futurum optatiui fit a prima persona
indicatiui o in em conuertens in prima coniugatione:in aliis uero in o am. ut amo amẽ:doceo doceam: lego le

gam: audio audiam. Futuro quoq; optatiui simile est præsens subiunctiui: ut lego legam: audio audiam. Præteritum quoq; imperfectū subiunctiui simile est pſenti: & pterito imperfecto optatiui. ut qū amarem: qū docerē: quū legerem: quū audirē. Præteritū perfectum subiunctiui a ptō perfecto indicatiui fit: q̄d mutat i. finalem in e correptā: & assumit rim: ut amaui amauerim: docui erim: legi eri: audiui erim. Idē est futurū eiusdem prima tm̄mō pſona mutāte rim in ro: ut amauerim amauero amaueris amauerit amauerimus ritis. rint. Similiter docuerim docuero ris. rit. docuerimus ritis. rint. legerim legero. audierī audiero. Præteritū plusq̄perfectum subiūctiui simile est ptō pfecto & plusq̄pfecto optatiui ut utinā amauissē: docuissem: legissem: audiuissem. Infinita ī oi cōiugatiōe fiunt a pſenti tpe secūdæ personæ imperatiui addita re: ut ama amare: doce docere: lege legere: audi audire. Præteritū perfectū & plusq̄perfectū a pterito pfecto & plusq̄pfecto optatiui fit abiecta m. ut amauissem amauisse: docuissem isse. legissem isse. audiuissem isse. Futurū uero supinū desinens in um & uerbū ire: ut amatū ire: lectū ire. Vel participiū futurū neutrū & eē uerbū substātiuū: ut amaturū eſſe: docturū esse: lecturū esse: auditurū esse. Participia uel supina q̄tres casus uident̄ habere: & loco īfinitiui cum articulo coniūctiui apud græcos accipiunt̄ nascunt̄ a participio pſentis s. in d. conuersa: & addita i. uel o. uel um. ut amans di. do. dum. docendi do. dū. legendi do. dū. audiendi do. dū: Sunt alia quoq; duo quæ ad formā participii præteriti tēporis desinunt in um uel u: u. ut amatum amatu. Sed hoc interest inter amandū & amatum: & inter amando & amatu: q; amandū necessitatē amoris significat: amatū initiationem ad amorē. Similiter amando in ipso amore ē. amatu ꝓ amatione uel pro amore. i. ꝓ ipsa re accipitur. & hoc manifestat ēt ipsa interp̄tatio græca q; superiora. I. amandi do. dū. & amatū: infinitiuoꝝ non solū cum articulo: sed ēt cum præpositione uim habet: ut in hoc faciendo faciendū: ad hoc faciendū faciendi' pro oportet facere. Sequentiū uero alterum cū p̄positione græca & articulo infinitū significat: ut uenatu uel magis pro ipsa re ad locum accipit̄ uenatū pro ad uenationem: quō & uenatu pro uenatiōe: sicut miserabile uisu' pro uisione: dictu pro dictione. Multis igitur modis sicut in aliis locis documus: noīa accipienda sunt magis q̄ uerba. unde & p̄positiones inueniuntur ante ea q̄ in dū desinunt q̄ est accusatiuus. uel in do qui est ablatiuus positæ. ut amandū uel in amando passiua ex actiuis sunt hoc modo. Oia actiua cuiuscunq; cōiugationis in quocūq; tpe mō uel persona in o. desinentia assumūt r. & faciūt ex se passiua: ut amo or. abamo. bor. amato tor. docero tor. lego. gor. legito tor. legunto leguntor. audio audior: audito auditor. audiūto audiūtor. Ois secūda pſona passiua in pſenti & ptō imperfecto indicatiui & optatiui ab actiua sua fit interposita ri. sed in tertia pro i. penultima e. correptā habet: sed ēt ris in re conuersa solet eadem secūda pſona in oi coniugatiōe proferri: ut amas amaris uel amare: doces doceris uel docere: legis legeris uel legere: audis audiris uel audire. Quō documus in actiuo sic in passiuo pſentis decliuanō docet: & reliquoꝝ tēporum absq; ptō perfecto: & his quæ ex hoc nascunt̄ per diuersos modos declinationem quæ fit secūdum unam ex tribus cōiugationibus. Tertia uero persona ab actiua sua adiecta ur solet fieri. ut amat tur. docet tur. legit tur. audit tur. Sed penultima in oibus cōiugationibus producit̄ excepta tertia pluralis prima & secūda persona a secūda pſona actiui abiecta s. & addita mur & mini fiunt: ut amas amamur amamini: doces docemur docemini: legis legimur legimini: audis audimur audimini. Et in oī coniugatione penultima primæ personæ: antepenultima uero secūdæ producitur syllaba absq; tertia cōiugatiōe. tertia persona pluralis ab actiua sua fit adiecta ur: ut amant amantur: docent tur: legunt leguntur: audiunt audiūtur. Quæ uero in m. desinunt actiuæ primæ personæ per omnes coniugationes & modos in præsenti & in ptō imperfecto uel in futuro m. in r. conuersa faciūt passiuū. Nam omne præteritum perfectū per participia declinatur ī passiuis: ut amabam amabar: amarem amarer: docebam docebar: docerem docerer: legebam legebar: legerem legerer: audiebam bar: audirē direr: amē amer: doceam docear: legam legar: audiam audiar. Cæteras uero personas secundum supradictas regulas declinamus omne præteritum perfectum & plusq̄perfectum passiuorum uel similium passiuis per participiū præteriti tēporis: & per sum uerbum declinat̄: ut soleo solitus sum: uel cōia uel deponentia. Passiua uero imperatiui secūdæ personæ in omni coniugatiōe similia sunt infinitiuis actiuis: ut amare docere legere audire. Tertia uero a tertia sua uel bi actiui fit adiecta ur: ut amet tur. doceat doceatur: legat legat̄: audiat audiat̄: pluralia uero secūdū terminationem tertiæ personæ æqualiter terminantur addita m. pro r. in prima & tertia persona interposita n. ut ametur amemur ament̄. Nā secūda persona imperatiui similis est indicatiui secūdæ: quomodo & apud græcos amamini docemini legimini. Hæc. n. tam indicatiuo q̄ imperatiuo modo similiter proferunt̄. Idq; comprobat auctoritas Terē. in phor. Dū licet: dūq; adsum loquimini mecū. & idē. Et contēplamini me eodē uultu & idē in eunu. Vos me sequimini. Salu. in catilina. Expergiscimini aliqū & capessite rēpu. & idem in iugur. Vos colite & obseruate talem hūc uitū imitamini uirtutes eius. & enitimini ne ego meliores liberos sumpsisse uidear q̄ genuisse. Futurū imp̄atiui secūdū supradictā regulā fit ab actiuo desinēte ī o: addita r. ut amato tor. doceto tor. legito legitor: audito auditor: Similiter in tertia plurali. amāto amātor: doceto docētor: legunto legūtor: audiūto audiūtor. Secūda uero pſona īdicatiui modi mutatiōe i. finalis in o: fit: ut amamini amaminor: docemini minor. legimini. nor. audimini. nor. Oium modoꝝ p̄teritū pfectū & plusq̄perfectum. sicut supradictum est per participiū præteriti tēporis: & substantiuū uerbū profertur. subiūctiui uero futurū sicut est: ut amatus sum uel fui: amatus eram uel fueram: amatus eēm uel fuissem: amatus sim uel fuerim: amatus ero uel fuero. Infinitiua passiua ex actiuis fiūt mutatione e. finalis in i. absq; tertia coniugatiōe: ī illa. n. abiecta re ultima syllaba penulti. e. in i. conuertit̄: ut amare amari: docere ri: legere legi: audire ri. Præteritū plusq̄perfectū p participium neutri generis & uerbū esse uel fuisse fit: ut amatū esse uel fuisse: doctū eē: lectum eē uel fuisse: auditum esse uel fuisse. Futurū per participiū simile & per iri uerbū ut amatū iri. docturū iri. lectū iri. auditum iri. Omne participiū præsentis quidē tēporis in ns desinit: & in prima quidē & secunda coniugatione interposita o. secundæ pſonæ præsentis indicatiui modi. ut amas amans: doces docens. In tertia uero & in quarta a prima persona fit conuersa o. in ens: ut lego legens: audio audiens. Excipiuntur eo & queo quæ euphoniæ causa iens pro eens

quiens pro queens:& faciunt genitiuos eitis ꝑ ietis. & quntis ꝑ qentis. Oē pticipiū pteriti tpis s. uel t.uel x.habente ante us ut amatus doctus læsus fixus:excipit mortuus. Oē participiū futuri in tus uel in dus desinit.ut amaturus & amandus.docturus & dus.lecturus dus.auditurus dus. Noīa uerbalia plærūq; a participio preteriti fiunt mutata finali us in or.ut amatus amator:doctus doctor. In tor desinētia mutant tor in trix.ut amator amatrix doctor doctrix lector lectrix auditor trix.& faciūt fœmininū. Rerū aūt incorporaliū uocabula plærūq; ptereiti tpis pticipiis similia iueniunt:sed quartæ declinatiōis sunt.ut iudicatus monitus habitus auditus. fiunt ēt a genitiuo supradicti pticipii addita o.correpta i.ut cōiunctus cti.ctio.iratus irati iratio.penultima corre.ē tamē qñ noīa pticipiis futuri tpis fœīs in a.desinentibus similia sunt:ut scriptura pictura armatura:est qñ in um desinunt uel in or.factum dictum:labor amor. In o.desinentia seruant regulam actiuorum:in or uero passiuorum: de quorum spēbus in libris quos de uerbo scripsimus latius disertum inuenies.

¶ Prisciani Interpretatio ex Dionysio.
De orbis situ.

NAturæ genitor:q̄ mundū continet omnē.
Annue rex cæli positū telluris & undæ
In quas impetiū mortalibus ipse dedisti
Materiæ tātæ me ꝓmere carmine digno
Incipiens terræ tractus pontiq; meatus
Et fluuios canere atq; urbes populosq; per orbem
Discretos late refluum memorare parabo
Oceanum:tellus quo cingitur æquore tota:
Insula seu sese diffundens littore uasto
Non tamen assiduo.teres undiq; margine circum
Clauditur hæc bifido:sed brachia littore pādens
Arctatur rapidos cursus ad solis utrinq;
Assimilis fundæ:sed quāuis corpore toto
Vna sit hæc homines tris dicunt esse diremptas
Et primam libyen.post europen asiamq;
Sed lybiam europæ discernit finibus amplis
Linea:quam obliquant gades atq; hostia nili.
Qua boreæ excutrit mēphitis terra sub axes
Atq; locum nouit spartano famo canopo
Sed terras aquilo qua frigore damnat iniquo
Europem asiæ tanais disiungit ab oris
Sauromatas linquens:scythiam qui gurgite uasto
Præstringit præcepsq; ruit meotida poscens
At medius finis iamiam decliuis ad austrum est
Quas hellesponti fauces dixere priores
Sed magis australis sunt terminus hostia nili
Per mare sic fluuiosq; patens discernitur orbis.
At alii terris malunt discernere terras
Finibus est asiæ latus arctum lingua supernis
Caspia quam mediam faciunt atq; æquore ponti
Euxini locus hic discrimen dicitur esse
Europæ atq; asiæ disiungens turibus arua.
At alius finis longissimus exit in austros
Qui secat ægypti terras æquorq; sabæum
Separat hic lybien asiæ confinia rumpens
Talia mortales perhibent discrimina terræ.
Circuit oceani gurges tamen undiq; uastus.
Qui q̄uis unus sit plurima nomina sumit
Finibus hesperiis athlanticus ille uocatur
At boreæ qua gens ferrens arimaspa sub armis
Dicitur ille piger necnon saturnius idem
Mortuus est aliis minimo quod lumine solis
Perfruitur.tarde radios nam suscipit ortus
Nubibus & crassis premitur:nimbisq; grauatur
Vnde tamen primo conscendit lumine titan
Eoumq; uocat atq; indum nomine pontum
Sed qua deuexus calidum polus excipit austrum
Aethiopumq; simul pelagus rubrumq; uocatur
Qua deserta patet tellus ardore perusta
Circuit oceanus sic totum maximus orbem
Nominibus uariis celebratus:& æquore tāto
Hinc atq; inde sinus penetrabilis efficit illi
Exiguos multos dirimens mare quattuor amplos
Perfecat hesperiam primus qui porgitur undis
Pamphyliumq; latus lybiæ pertendit ab oris
Hic minor est reliquis.maior quem caspia tellus
Suscipit intrantem uastis aquilonis ab undis
Nomine saturni:quod tethys possidet æquor
Caspius iste sinus simul hircanusq; uocatur.
At duo qui ueniunt australis ab æquore ponti:
Hic supra currens *mare persicus efficit altum*
E regione situs:qua caspia uoluitur unda.
Fluctuat est alter panchea quia littora pulsat
Euxini contra pelagus protentus in austros
Hosce sinus pethihens:quos tethyos efficit unda
Maiores nam sunt alii:multiq; minores.

NVnc maris hespii lustrabo carmine recto
Flexibus ī uariis quo frāgit æquore pōtus
Astringens pelago terras circūfluus illis
Mōtibus & radēs suppositas urbibus oras.
Adsis o numen studiorum præsul & artis
Ordine principium capiens athlantis ab unda
Herculeo relebrant:quam mete munere gades:
Cæliferasq; tenet stans athlas monte columnas
Est primus uastis qui pontus hibericus undis
Diuidit europen lybia communis utriq;
Hinc atq; hinc statuæ sunt.ambæ littora cernunt
Hæc lybies hæc europes aduersa tuendo.
Callicus hunc gurges qui celtica littora pulsat
Excipit:hunc sequitur ligurum cognomine dictus.
Quando mini rerum terris creuere latinis
Ad petram leucen aquilonis ab axe reductus
Quæ freta sicaniæ concludit littore curuo
Insula sed cyrnos propriis pulsatur ab undis:
Intra sardonium pelagus celtumq; refusis.
Inde salis tumidus tyrrheni uoluitur æstus
Ad partes uergens australes:excipit istum
Sicaniæ uulgus solis defluxus ad ortus:
Qui procul effusus pachynis tenditur oris
Ad creten summam quæ prominet æquore rupē:
Qua gortyna potens mediis qua phæstos in aruis
Arietis hanc rupem simulantem uertice frontem
Pro merito grai criu dixere metopon:
Hoc mare gargani concludit iapygis ora:
Illinc incipiens extenditur adria uastus:
Ad boream penetrans pelago solemq; cadentem
Ionius pariter sinus hic perhibetur ab orbe:
Diuidit & geminas diuersis partibus oras:
Quas tamen extremas coniungit terminus unus
Ad dextram partem protenditur illyris alma:
Post hanc dalmatiæ populorum martia tellus
Ad leuam ausoniæ porrectus continet isthmos
Quem tria circundant maria undiq; littore curuo

Tyrrhenum siculum: necnon simul adria uastus
Finibus at propriis exceprant singula uentos
Tyrrhenum zephyro: siculum sed tunditur austro
Adria succurrens eoo frangitur euro.
Ast post sicanium tractu diffunditur alto
Ad syrtim pelagus libycis quae cingitur oris
Maiorem: post quã minor excipit aequora longe
Atq; sinu gemino resonantia littora pulsant.
Finibus a siculis cretaeum tẽditur aequor:
Ad solis ueniens ortus salmonida poscẽs
Dicitur eous qui cretae terminus esse:
Post hanc est geminum mare uastum fluctibus atri
Fluctibus hismarici boreae quod tũditur atris
Quod ruit aduersus celsae de partibus arcti
Quod prius est pharium: perhibent hoc littora tangi
Praecipitis casu montis: post unda secũda
Sidonium est pelagus penetrat qua gurgite põtus
Issicus arctoas ad partes aequore uergens
Non longe rectus, cilicum nam frãgitur oris.
Hinc zephyros poscẽs ueluti draco flectitur undis
Quod iuga mõtiuagus uastat: siluasq; fatigat:
Partibus extremis pamphylia clauditur isto:
Atq; celidoniae rupes cinguntur eodem.
At procul hinc zephyrus finit patareide summa.
Post haec arctoas ad partes aspice rursus
Aegeum superat qui fluctibus aequora cuncta:
Dispersas uasto qui gurgite cycladas ambit
Terminat hunc imbros pariter tenedosq; coercens:
Angusta trahitur quae fauce propõtidis unda
Asia: quam supra populis distenditur amplis
Ad notiam partem qua latus ducitur isthmos
Threicius sequitur post bosporus hostia ponti:
Hoc nullum perhibent terras angustius orbis
Esse fretum dirimens. hic sunt simplegades arctae.
Panditur hic ponti pelagus titanis ad ortus
Quod petit obliquo boream solemq; meatu
Hinc atq; hinc medio percurrunt aequore colles
Vnus qui ueniens asiae de parte carambis
Dicitur australi: sed contra finibus alter
Prominet europae hunc criu dixere metropon.
Ergo conueniunt aduersi gurgite tanto
Distantes: quantum ternis transire diebus
Ualeat nauis: bimarem sic aequore pontum
Aspicias similem cornu quod flectitur arcus
Neruo curuati distento dextera neruum
Assimulat recto trahitur nam linea ductu
Extra quam boream quo scandit sola carambis
Sed formam cornu geminatis flexibus edit
Litus quod pontum cingit sub parte sinistra
In quam maeotis penetrans aquilonis ad axes
Quam scythiae gentes circũdant undiq; ripis
Et matrem ponti perhibent maeotidis undam
Scilicet hic ponti uis exit gurgite multo
Cimmerium torrens per bosporon: hic ubi tauri
Cimmerii gelidis habitant sub finibus unum
Haec maris est species splendens haec forma profundi.

NVnc tibi tellur is regiones carmine pandã.
Vt cernas aiotion uisas lumine terras:
Atq; docens alios lauderis pectore docto.
Incipiẽs libyae tenuisq; a tethyos undis
Oceanus tyrias qui pulsat gurgite gadis
Tenditur ad notias partes & solis ad ortus
Et mensis formam reddit mẽsoribus actis
Quam tradunt terram non aequa margine cinctam
Terminat haec fines rubri prope littora ponti
Latos aethiopum populos: quos possidet alter
Quem calidis iuxta terris pascuntur erembi
Hos pelli similes pardi dixere priores
Nãq; solum squallens urbes distinguit opacas
Has sitis hac humor latos uariatur in agros
Sed summam libyen habitant ad tethyos undas
Alcidae qua sunt statuae maurusia plaebes
Post hos immensae nomadum de semine gentes
Atq; masaesylii necnon masylia proles.
Saltibus hos duris asper siluisq; uagantes
Victis alit saeua quaesitus caede ferarum
Scilicet ignaros terras ꝑscindere aratris
Agricolasq; boues palustris domitare sonoris:
Nãq; erant nemorum per dumos more ferarum
Quos prope tenduntur fines carthaginis altae
Perpetuas tyriis celebrat quae condita laudes
Qua regnãs foelix dido per saecula uixit.
Atq; pudicitiam non perdit carmine ficto
Hanc minor insequitur syrtis maiorq; secunda
Qua tumor immensus tyrrheni pellitur aestus:
Accersusq; furit siccisq; receptus arenis
Ast inter syrtis urbs est quam nomine dicunt
Esse neapolin: hanc supra iustissima fertur
Hospitiis gaudens gens degere lotophagorum
Hos licet ad fines desertas cernere terras
Extinctis populus nasamonum marte latino.
Asbystae post hos terrarum rura tenentes
In medio summis lybies & gentibus ammon
Necnon cyrene clarorum mater equorum
Vrbis amiclae propter quam condidit olim
Marmarydae. post hos aegyptia flumina uertunt
Getuliq; supersunt ulciniq; nigrentes:
Continuo post hos sequitur pharisia tellus
Hanc habitant iuxta garamantes debite clari
Quae superat cunctas urbs miro munere fontis:
Frigore qui noctis feruet calefactus & umbris,
At soli friget radiis glacialis & igni
Omnibus extrema populis clauduntur in hora
Aethiopes: libyes ubi finit littore cerne
Oceanum nimio quae pulsat sole calentem.
Nec lõge feruent blemiotum collibus agri
Hinc fluuii pinguis descendunt flumine nili
Partibus a libycis: qui currens solis ad ortus
Siris ad aethiopum populis cognomine fertur.
Versum cultores nilum dixere syenes:
Hinc currens nilus ad partes flumine pingui
Fertilis aegypti terras fecundat opimas:
Septeno ferit pellaeum gurgite pontum:
Non alius tantum fluuiorum ditat arenas:
Atq; trahens limum complectitur ubere campos:
Hic satis libyen asiae disterminat oris:
Haec ortus cernit: uidet austros illa calentes.
Hanc habitant iuxta sapientum corda uirorum
Disposuere uias qui uitae mente potenti:
Et primi dederant sulcos & semina terris.
Obliquos solis tractantes pectora cursus:
Horum telluris fines nunc carmine dicam:
Et formam celebrat quam gloria magna per orbem.
Haec igitur lata diffusa patescit in aruis
Fertilis: & superans alias pinguedine glebae:
Marginibus laterum formatur at undiq; ternis

Lata quidem boreæ sub littore tenditur oris:
Ast ortus angusta petit: summamq; syenem:
Quam celsi media montes utrinq; coercent
Irrigui per quam descendũt flumina nili,
Hanc habitant homines multi pariterq; opulenti
Qui ueteris claræq; colunt sub mœnia thebes
Quam perhibent centum portas habuisse priores
Filius auroræ memnon quæ regna tenebat.
Hic sunt & septem mediis in finibus urbes:
Quas celebrat totum discurrẽs fama per orbem.
Et quicunq; maris uiuunt prope littora uasta.
Qua lacus est ingens liquidæ serbonidis undæ:
Ad cuius zephyrum macetum sunt mœnia regis:
Et pharos in idothes scopuli pallenidis alti.
Post urbs sub casio pellusi uergit ad ortus:
Nauigiis populus duris quam possidet aptus
Non tamen est libyes ponendus finibus iste:
Scilicet æoas nili qui continet oras:
Nili quem circum flotet mirabilis arbor:
Extinguit quæ sitim pomo: cui nomen ad ipsos:
Hæc facis libyes. hic claudit terminus illam:
Sunt tamen hic aliæ gentes: quæ littore summo
Tethyos aut medus habitant telluris in aruis
Et gratas circum ripas tritonidis undæ:
Hic lapis heliotropius: qui nomine uero
Dicitur. conuertit radios nam solis in unda:
Si quis eum fusa labris immergat aenis
Sanguineisq; rubens resplendet luce coloris
Purior at soli retinet nudatus ab undis.

S I placet europes quoq; me nũc dicere for(mã
Haud taceã. siĩs lybiæ ẽ: sed uergit arctoi
Finibus & pariter distẽtis pergit ad ortus
Linea nãq; asiæ similis diffugit utrãq;.
Hæc notias spectat: partes aquilonis ad illa:
Ast ambas unam si terras esse putemus
Assimilent conum laterum compagibus æquis:
Cuius ad occasus est summum. lata sub ortu:
Sic europa tibi facili dignoscitur arte.
Ad cuius summum prope metas herculis alti
Magnanimæ gentes dederat quis nomẽ hiberus
Ad spacium multum terrarum tuta colentes
Oceanum boreo contingunt frigore durum
Scrutantq; decus pulchrum sapientius auri.
Quos tamen haud maculat psens. nec deiicit absens
Qua sunt germani bellantes. atq; britãni
Saltibus hercynis germania subiacet atrox
Hæc tergo similis taurino dicitur eẽ.
Et pascit uoluchres mirum fulgentibus alis:
Quis ducibus noctu cernuntur flexa uiarum.
Pyrrhenes sequitur mons: post hunc celtica tellus
Eridani fontis contingens rauca fluenta.
Hic phaetonta suum caræ luxere sorores
Hic electra legunt alnis stilantia celtæ.
Succina quæ memorant melius uini ue colore:
Quæ paleas rapiunt tactu: frondesq; caducas:
Post hos tyrrheni: quos iuxta solis ab ortu
Incipiunt alpes: quibus exit gurgite uasto
Oceani rumpens glacialis littora rhenus.
Hunc prope consurgit fons istri flumine lõgo
Qui poscens ortus, euxini peruenit in undas
Irriguam peucen amplexus gurgite quino
Cuius in arctoas est partes barbara tellus
Innumeras gẽtes gremio complexa reducto:
Cui finem faciunt mæotidis hostia uastæ.
Hinc sunt germaniq; truces. & sarmata bellax
Atq; getæ. nec non basternæ semina gentis.
Dacorumq; manus & martia pectora alani:
Atq; dromon tauri retinentes fortis achilli.
Angustum & longum mæotidis hostia iuxta.
Hos equites supra celeres funduntur agaui:
Atq; melanchænum populus metuendus in arcu
Post hippemologi sunt: hippodesq; potentes:
Atq; gelonus cum neuris pictiq; agathyrsi:
Hic ubi descendit porrecta borystenis unda
Euxinumq; subit cum prope tracta metopon
E regione iacet locus hic symplegados arcte
Hic sunt aldesti quoq; panticapiq; flueta
Diuidi currunt ripeis montibus ambo
Immiscent qua se ponti glacialibus undis.
Nascitur electrum præfluens luce nitenti
Mense solet primo qualis splendescere luna
Hos adamanta legunt iuxta fortes agathyrsi.
Tot dirimit gentes aquilonis partibus ister.
Huius ad australes terras getæq; feroces
Noriciq; colunt ballaces pannoniq;
Et mysi thracum boreis in finibus orti.
In quorum terris quas ponti perfluit unda
Ignipotens oleo commixto gignitur herba
Medica cui nomen cuius compescere flammas
Siquis aqua capiat: plus ignem pascit in illa.
Pulueris huic iactus potis est extinguere solus:
Thraces arant post hos latissima rura tenentes
Quæ torrens stringit finitq; propontidis unda:
Atq; hellesponti fauces ægæus: & altus
Nascitur hic scopulus pallene gemma refulgens
Asterium perhibent: stellis certare putatur:
Et flammæ similis splendenti lumine lychnis
Hic ripas istri porrectas undiq; stringunt.

E Vropæ reliquas nunc prius aspice terras
Phœbeos uergẽs: qb9 eminet illa sub ort9
Prima est hispanũ: q frangit littora põtum
Altera tyrrhenũ q pulsat molibus æquor
Tertia quæ graios circumflua gurgite pascit.
Sed tamen oceanum contingit hiberica tellus.
Occiduum calpæ. qua summam sustinet unam
Herculis e statuis: quam supra diues & alta
Tartessus templiq; sedent qui collibus imis
Pyrrhenes: cœlum qui tangit uertice summo:
Ast ambas intra tellus iacet ausonidarum
Limite quam recto mediam secat apẽninus
Qui mons incipiens boreis ex alpibus altus
In freta sicaniæ porrectas terminat oras.
Hunc urbes circum populi gentesq; frequentant
Quos breuiter retegam nostro tibi carmine cunctos.
Tyrrheni primum fortes: iuxtaq; pelasgi
Cyllentes quondam propria qui sede relicta
Tyrrhenis socias petierunt nauibus arces.
Hos prope sunt omni superantes laude latini:
Quorum per terram discurrit in æquore thybris
Regius irriguo dirimit qui gurgite romam
Romam quæ genitrix regnum dominatur in orbem
Post hos pingue solum sequitur campania diues
Hic tibi parthenopes domus est castissima frugũ
Fertilis. hanc pontus propriis exceperat undis
Ad noton est longe supra sirenida rupem
Dicentis silari gurges spectabile flumen:

Hunc habitant prope lucani bruttiiq; coloni
Ad leuca petram longissima rura tenentes.
Hinc ē ad boream:zephyri quæ summa uocatur:
Sub qua sunt locri celeres.qui tempore prisco
Istuc reginam propriam uenere secuti:
Ausoniamq; tenent:qua currit flumen halecis.
Mœnia cernuntur metaponti:deinde crotonq;
Quam pulcher gratam præterfluit æsarus urbem
Vlterius pergens hinc templa lacinia cernēs.
Post hæc est sybaris:periit quæ numinis ira
Præponens hominum tumulos cælestibus aris.
Postere qui priscis ausi certamina soli
Samnitis medio complectitur itala tellus
In gremio:marsosq; simul:tunc deinde tarentum
Tangitur æquoribus:quod muniuere lacones.
Continuo calabræ telluris rura sequūtur
Vsq; hyrii summam:sed tendit iapygis ora:
Qui salis adaiaci trahitur uastissimus æstus:
Atq; sinum penetrans aquileium colligit undas.
Alta tegestræon postreme mœnia terræ:
Qua sinus ionius finitur gurgite lasso.
Hi sunt ausoniæ populi gentesq; potētes.
Flexilis hinc pontus conuertens uergit adortus
Atq; liburnorum terras bellisq; feroces
Bulimeon pariter præstringens littora currit:
Et uenit illyrias late porrectus ad arces:
Quas tollunt mōtes excelsa cacumina summas:
Cernitur hic tumulus qui cadmi dicitur esse
Hermionæq; simul:namq; hic serpentibus illi
Corpora post tempus longum mutasse feruntur
In senio:postq̄ patrium thebasq; relinquunt.
Hinc illos aliud posuerunt numina monstrū.
Namq; duo tumuli concurrunt peste futura
Significat quotiens sæuissima damna colonis.
Hæc regio fontem mirandæ concipit undæ:
Quem merito ueteres dixerunt nomine sacrum.
Nam gelidus superat cūctarum frigus aquarum:
Accensasq; faces si quis prope duxerit undā
Extinguit flammas:recipit sed rursus easdem
Admoneat dextra cum extinctam lampada fōti.
Sed supra traceni:neciion epii on ad austros
Principium terræ doctissima græcia sumit
Ascendens multum geminoq; sub æquore cincta
Aegæo siculoq; monent:qua flumine uenti
Diuerso siculum zephyros tenet:eurus ad altum
Aegæum:sequitur pelopis post īsula lata
Consimilis folio platani:quod muris acuta
Equiparat caudam:cuius iacet isthmos imago
Hellados ad boream sibimet confinia iungens.
Latior at tellus folium seu flexile circum
Cingitur æquoribus zephyrum tryphyllidis arua
Excipiunt:per quam descendit flumine pulchro
Alpheus:qui misseni discindit undis
Eurotæ.terris ambo nascuntur afeis:
Hic tamē eleos:& diuidit ille laconas
Hic mediis habitant latæ telluris in aruis.
Arcades apidanei sub scopulos erymanthi:
Qua melas atq; crathis fluuii qua currit laon:
Tenditur atq; netus:qua lōgo gurgite ladon:
Hic merulos perhibent albos mirabile dictu.
Hic nasci lincem:qui tacto censis ab igni
Extingui nequit quem græi nomine uero
Albestum memorant:ferri nitet ille colore.

Iuxta est argiuum tellus pariterq; laconum.
Ortus argiui uergunt.lacones ad austros.
Aequoribus geminis isthmos pulsatur utrinq;.
Hoc ephyren contra est zephyrus:sed uerberat illud
Eurus imensum quæ mergitur unda profundum:
Nomine quā danai dixere sactonida prisco.
Attica sed tellus post isthmon solis ad ortum est.
Hinc orythyam boreas rapuisse puellam
Traditur.hic illisos:æquis deuoluitur amnis
Boetum sequitur ut finis qua dicitur unda
Esse potestatis diuersæ:namq; duobus
Fluminibus uertit ueruecum lana colorem:
Hoc fuscat niueas:hoc albat gurgite nigras
Locridis inde solum sequitur regionis:& ora
Thessalis & tellus macetum cum mœnibus altis
Sub cuius scopulos tangentes uertice cœlum
Speluncæ ueteris seruant insignia cladis
Finibus in mediis.terrarum nanq; uidentur
Ostrea nutricibus siccata latentibus esse:
Diluuium latebras dederat quod piscibus illas.
Concipit & parit hic naturæ munere gēma:
Quam pæaniten perhibent prægnantibus ista
Auxilium confert facilis releuamine partus.
Cernitur hinc niueas attollens uertice rupes
Aemus threicius:quem contra tēditur agris
Ad zephyrum regio dodones lata feracis:
Ad cuius notia- partes sub rupe aracynthi
Aetolæ gentes sunt belli laude potentes
Campi quos medios acheloia perfecat unda.
Et mare trinacrium perrumpit echinadas intra
Regna cephalenæ prope sunt sapientis ulyxi
Iste galactiten ripis osten dit in altis
Vberibus prodest:necnon infantibus idem:
Et si quis terat hunc:albescit lacte liquescens
Hunc fluuium iuxta præclaros solis ad ortus
Phocis ad arctoos uentos extenditur ingens
Donec cōtingat ealida[?] hostia termopylarum
Sub iuga parnasi cephissos gurgite magno
Quam mediam dirimit descendens murmure uasto
Quam templum phœbi memorabile delphica sedes.

NVnc magno nobis sunt īsulæ ore canēdæ.
Quas hōies toto dispsas æquore cernunt.
Est igitur ponto tellus citerminia prima
Cui nomē gadis:statuas hæc herculis iter
A tyriis colitur cōtinusa uocata uetustis.
Continuoq; iacent gymnasiæ:has paleares
Romani memorant:hinc frangitur æquore busos
Sardoniæ postq̄ pelago circūflua tellus
Fontibus e liquidis præbet miracula mundo:
Quot sanant ægros:pandunt damnātq; nefando
Periuros furto:quos tacto flumine cæcant.
Post quā non longæ cernuntur litrora cyrni:
Orsida quam pariter geminato nomine dicunt:
Hanc solam perhibent catochiten gignere terram:
Corporibus lapis hic ceu glutine tectus adhæret.
Nulla tamen tellus latissima robora siluæ
Sic habili generat:dehinc rupes æolidarum:
Quas septem numero perhibent cognomine plotas
Quippe uiam ratibus pelago dant undiq; uasta
Trinacriæ post hos moles distenditur ampla
Cardinibus ternis laterum quam terminat actus
Procurrens pachyno longæ castrisq; pelori
Excernensq; rates lylibæi cautibus aspris

Eminet ad zephyrꝫ lylibæ:pachynusq; sub ortum
Aspicit auson amborꝫ æq; pelorus ad axes:
Qua mare uix superant haud æquũ mille periclis
Angustum rapido quod frangit gurgite saxa.
Traditur hic pelagi diruptas uiribus olim
Excepisse fretum terras cogente ruina:
Plurima sunt istic totum memoranda per orbem
Dianas fons est:camerina gignitur unda:
Quem si quis manibus non castis hauserit unquã
Lætificio tristis non miscet pocula baccho.
Hæc eadem montem mirandam sustinet ætnam.
Vertice qui summo rigida niue temperat ignem:
Nec superant flammæ frigus:nec frigora flammas.
Hic salis ac ragas miracula possidet unus
Naturas in quo proprias mutare uidetur
Ignis & unda.salem nanq; illum soluere flammæ
Vnda solet crepitus illis coniuncta mouere.
Hic & alesinus fons est mitissimus undis
Tibia quem extollit cantu saltare putatur
Musicus & ripis lætitas excurrere plenis
Cernitur egregius lapis hic.cui nomen achates:
Hoc deerat fluuius cuius generatur ad undas:
Hinc simulachra uides uenis ostendere gemmam.
Aequoris ad siculi quod uastis funditur undis
Ad noton est pontus libyæ sirtisq; uadosa
Maior:at ulterius si pergas cerne minorem
Occiduam iuxta quam menix insula fulget.
Et cercina simul libyca statione patentes
Adria quas penetrat uenias si parte sinistra
Atq; legas calabrum littus.tunc insula magnis
Ostendit sese diomedis nomine dicta:
Quo profugus quondam uictor concesserat ille
Coniugis incestæ per fraudes ægialiæ.
Ionium pergens absirtydas æquor ad ortus
Circuit.has olim colchi tenuere feroces
Lassidum frustra medeæ furta sequuntur.
Continuo post hasce liburnidas aspicis altas.
Ad notias partes:hinc sæua cæraunia nautis.
Insulæ ambraciæ contra cernuntur in alto.
Et corcyra potens:ithaces atq; aspera tellus
Et quas oblimat riuis achelous amnis
Fluminis torrenti præcelsam chalcida linquens
Sed multæ amnis hyperboreæ sub parte uidetur
Aegylaq;:inde cythera calabria duta colonis
Ad radios uergit:sed carpathus hanc prope certæ
Pinguis & umbrosis extendens collibus idem:
Ante ortus solis perhibent fulgore sole.
Gignit hic alimos:quam si quis mordeat herbam
Compescit damnumq; famis:rabiemq; diurnam:
At rhodos ægyptum contra iacet insula diues.
Suniados contra quoq; summum rupis ad ortus
Nubila quam nunquam uerterunt lumina solis:
Nam putus caiæ ponitur telluris abantas:
Supra sunt selanus:necnon ægina.sed ortus
Cernentem cyprum pontus pamphilius ambit.
Post hæc sunt tertiæ citra parareide summa
Fama chelidonias.celebrat quas nomine terras.
Nec procul est arados phœnices æquora cincta:
Aegæi uero diuersis partibus alti.
Ad fauces arctas multæ sunt insulæ abydi
Confines asiæ dextræ:europesq; sinistræ.
Ad boream tamen hæ pertendunt ordine longo
Europes maris contingit abantias oram:
Et celsam scyrus peparethus sacraq; lemnos.
Fertilis atq; rhasos:simul imbros post corybantum
Mœnibus antiquis samothracia cernitur alta.
Ast asiæ partem:quæ tangit æquore primam
Delon circundat :has dicunt cycladas esse.
Contimbos:parados:ceu stellas aspicit almas
Ioniasq; simul:quas inter caunus & airæ
Sunt samnus atq; chius celebratæ nomine claro.
Aeolicæ post:& lesbus tenedusq; sequuntur.
Et sinus inde melas helles prorumpit in æquor.
Panditur hinc pelagus:tumidaq; propontide feruet
Ad boream:saxisq; uiget proconesus in illa:
Est etiam leuis euxini partibus una
Quam leucen perhibent:aduersa borysthenis annis
Pascit aues quondam multas candore niuali.
Hic animas perhibent heroum laude potẽtes
Degere securas uirtutis munere pulchro.
Cimmerium recta:sed si quis bosporon ibit.
Cernitur hinc dextra uastæ mæotidis unda:
Insula mole grauis trans alopecea lata
Post quam phenagoren:hermonassamq; nepotes
Egregiæ quondam coluerunt gentis ionum
Insulæ hæ celebres pelagi sunt nomine claro:
Ast aliam refluum circundat tethyos æquor.
Quarum demostrem positum regionis ad oras:
Aethiopes habitant eritheam pectore iusti
Athlantem iuxta longæui finibus olim
Venit hyperboreus quæ gens post facta peremptis
Geryonis:domuit quem uirtus herculis ingens:
Sed summam contra sacrum cognomine dicunt:
Quam caput europæ:sunt stanni pondere plenæ
Hesperides populus tenuit quas fortis hiberi.
Ast aliæ oceani iuxta borreti das archas
Sunt geminæ thenisq; britannides hostia cernunt.
Hic etenim lasso perrumpit tethya cursu.
Has tamen haud habeat spacio superare per orbem
Insula persulget nigro splẽdore gagates:
Hic lapis ardescens austri perfusus aquarum
Ast oleo perdens flammas:mirabile uisu
Attritus rapit hic teneras seu succina frondes.
Nec spacio distant nesidum littore longe
In quibus uxores amnitum bacchica sacra
Concelebrant hæderæ foliis tectæq; corymbis:
Oceani tranans hic nauibus æquor apertum
Ad thulen uenies:quæ nocte dieq; relucet
Titanis radiis:cum curru scandit ad axes
Signiferi boreas succedens lampade partes
Ad nauem pelago flectenti aquilonis ab oris
Ad solem calido referentem lumen ab ortu
Aurea spectetur tibi pinguibus insula glebis.
Hinc trepidos proram conuertens nauis ad austros
Taprobanẽ ueniet:generat quæ magna elephãtes
Per fines asiæ iacent sub sidere cancri
Litoribus cuius saliunt densissima cetæ:
Quæ pascit uastum mare rubrum mõtibus æqua
Tenditur horribilis:quorum per terra per annos
Spina ferens cladem fatumq; sub ore feroci
Quippe solent pariter nauem sorbere uirosq;
Nam mala tam pelagus ꝙ terra merẽtibus offert.
Vlterius pergas si post carmanida summam
Ogyris occurrat:qua dicitur esse sepulchrum
Regis erythei:dederat qui nomina ponto
Persicus inde sinus penetratur:& icaron offert.

Insulæ: quæ fertur nimium placare dianam.
Tot sunt ingentes quas cingit tethyos unda
Insulæ: ast aliæ diuersis partibus orbis
Dispersæ plures fama latuere minores
Austris difficiles nautis uel portubus aptæ
Quarum non facile est mihi promere noīa uersu.

AST asiæ fines amborum linea monstrat.
Et formam contra positaq; imagine coni.
Paulatim trahit̄ tn̄ hæc orientis ad oras.
Oceanus statuas bacchi qua tangere fert̄.
Finibus indorum postremis gurgite torrens
Qua ganges liquido nysseos irrigat agros
Non tantum & spacio similis telluris apertæ
Scilicet ambabus penetralibus unus in illis
Funditur oceani sinus: & disterminat ambas.
Ast asiæ gremio triplex mare confugit undis
Hircanum pariter persum simul atq; sabæum
Hæc noton: at boreos hircanum uergit ad axes.
Gurgitis euxini uicinum multa uirorum
Milia: quot circum degunt per littora ponti.
Amborum medius campis discernitur isthmos:
Ast asiam qui mons excelsus diuidit omnem
Incipit a mediis terræ pamphylidis oris
Et longis sese spaciis producit ad indos.
Nunc obliqua meās: nunc recto limite currēs
Vertice: quem torno perhibent cognomine taurum.
Cornua nam summus scopulis imitatur acutis:
Multifidusq; suos huc colles spargit & illuc.
Ex hoc innumero descēdunt fontibus amnes
In partes enti zephyri boreæq; uel austri.
Quis memorare queat fluuiorum nomina cūcta?
Non tamen est unum montis cognomen ubiq;
Sed uarii flexus uariantur nomine multo.
Singula sed propriis sunt nomina nota colonis.
Nunc igitur gentes illum populosq; tenentis
Qui celebres memorem: sed fœlix numen adesto
Mæotæ primi tangunt mæotidis undas
Sarmatæq; truces gens aspera martis in armis
Sanguis amazonidum fortis: quos protulit olim
Sauromatis mixtæ quæ thermodoonte relicto
Ingentes genuere uiros belloq; potentes
Innumeras habitant qui siluas gurgite uasto:
Inter quas tanais mæotidis intima pulsat
Europen fluuio dirimens asiamq; reflexo:
Europen zephyro. asiam sub partibus ortus
Caucasi exit cuius fons montibus altis
Murmure cum uasto scythiæ per plana refusus
Nunc tamen immenso torrentem flumine uertit
In glaciem boreas horrendo flumine fæuus
Heu miseros homines habitant qui finibus illis
Aere damnati tristi nimioq; rigore.
Quo pereunt pecudes pariter populiq; uirorum
Ni propere linquant sua tuta furentibus euris
Hi tanain habitant fluuium prope sauromatarum
Cui sunt uicini sindi quoq; cimmeriiq;
Post hos cercetii iuxta quos axenus altis
Fluctuat æquoribus: necnon oretæq; feroces
Et qui troianæ post prælia gentis achæi
Ascalpi regis metricia signa sequentes
Dispulsi uentis istas uenere sub oras.
Post hos eniochi genuit quos græcia tellus
Et zigii iuxta uiuunt regione sub una
Intima sed ponti post fines tyndaridarum
Aegypto missi colchi tenuere coloni
Caucasi montis prope collem & caspia ponti
Littora qua celeres descendunt phasides undæ
Cui cætosq; secant campos: atq; æquora ponti
Nascitur armenii fluuius qui uertice montis:
Ad cuius partes boreas & solis ad ortus
Euxinum dirimens & caspia littora late:
Diffusos spacium per longum panditur isthmos
Quem iuxta terras habitant orientis iberes
Pyrrhenæ quandam celso qui monte relicto
Huc aduenerunt hyrcanis bella frequentes.
Hic camaritarum gens est carissima baccho
Fluctibus hanc propter per sæuit caspius æstus.
Vndiq; quem tereti concludit margine tellus
Sed mare non ualeat tribus illud mensibus ulla
Scilicet immensum nauis transire profundo.
Non tamē exacuit pars una sub axibus æquor
Qua tractum refugæ miscetur tethyos undæ:
Multa quidem generat unis miracula rerum:
Sed tamen egregio cristalli pondere gemmam
Atq; malos lemnes quod pellit munus iaspi
Nocturni manes fugitant: quem membra tuentem:
Hoc igitur pelagus: quæ gentes undiq; cingunt
Incipiens numerum primis aquilonis ab oris
Quæ uergunt zephyro: quas caspia littora claudūt:
Primi sunt scythiæ populi saturnia iuxta
Aequora uiuentes hircaniq; hostia ponti
Quos supra gryphes ditissima rura smaragdo
Qualem non alius terrarum possidet orbis:
Atq; aurum sibimet defendunt pondere puro
Omnia sed duri superans audacia lucri
Aduersus uolucres heu cōmouet arma uirorum:
Prælia nam faciunt arimaspi griphibus hostes
Hic & cristalli perlucet maxima moles.
Hinc nouus sequitur post fortis caspia proles
Hinc sunt albani bellaces matre feroci:
Vnde canes nati superant genus omne ferarum:
Magnus alexander missum sibi uiderat inde
Victorem barriq; canem: rabidiq; leonis.
Post hos cadusii ditissima rura colentes:
Et prope sunt mardi: sequiturq; hircania plebes.
Hinc apyri: per quos mardus deuoluitur amnis
Decerbius bibit hunc præter bactrusq; fluentem
Per quos hircanum currens descendit in æquor
Sed bactri mediis habitant telluris in aruis:
Parnasum late prope montem rura tenentes.
Decerbii uero sub caspia littora uergunt
Post hos massagetæ trans flumen araxis ad ortum
Hospitibus sæui cunctis belloq; feroces
Non bacchi donum cereris nec munera norunt.
Sed lac commixtum potāt cum sanguine equino
Hos iuxta boream uergit chorasmia proles
Sugdias hanc sequitur rapidus quam diuidit oxus
Emodum montem: qui linquens caspia rumpit.
Inde sacæ nimium certis gens mira sagittis
Flumen iaxartem iuxta. quibus arua coluntur
Et tochari phruniq; & plurima milia serum
Illis nulla boum pecoris nec pascua curæ:
Vestibus utuntur: texunt quas floribus ipsi.
Quos tenuat lectos deserti finibus ipsi.
Ast alia scythiæ gens est externa per arua
Quos prope sunt tristes uentis & frigora terræ
Nanq; niues semper pulsant has grandine mixtæ:

Caspius his populum lustratur pōtus & oris.
Aspice post colcos nunc & post phasidis undas
Occasum uersus populos in littore ponti
Euxini: damus hos usq; ad chalcedonis ora
Bosporus angustat scopulis quæ trachius urgens.
Byzeres primi quos mixta terra uechirum.
Macrones post hos pariter: phylireq; sequuntur
Mossyniq; domos præbent quis lignea tecta
Turribus arboreis habitantes unde uocātur.
Hinc pecorum est diues nimium gens tibarenū
Hanc prope sunt calybes durissima rura colentes
Quos labor exercet sæuus ferriq; metalla.
Vicinos istis campos terramq; patentem
Assyrii complent populi qua gurgite uasto
Inter amazonidas thermodon martius amnis
Armenium liquens montem descēdit in æquor:
Huc asiæ quondam deuenit alumna sinope
Ex qua cognomen cœperunt mœnia clara.
Illius fluuii rigidas prope frigore ripas
Inuenies lapidem cristalli pondere puro
Consimilemq; gelu nec non splēdore nitenti
Gemma micans illic perlucet iaspidis albæ
Iris continuo liquidis percurrit in æquor.
Post alis est fluuius boreæ qui currit in ortus:
Atq; carambidis irrumpit prope littora pontum
Armoniis primas qui montibus accipit undas
Paphlagones: post hos maryandyniq; sequuntur
Bithyniq; uiri pinguissima rura colentes:
Qua rhebas pulcher gratissima flumina uoluit:
Rhebas qui rapidi decurrit ad hostia ponti:
Nam prius exposita scythiæ sunt femina gentis:
Nunc asiæ regio contingens littora nobis
Dicatur: partes calidis decurrit ad austri
Atq; hellespontum transit scyriæq; recessus
Poscit & arabiam quæ florent ubere terræ.
Sunt calcedonii primi post hostia ponti
Mœnia bizantis qui cernunt optima contra
Romanisq; pie regnis dominantia mando.
Bebrycii post hos: & mysia montibus alta:
Qua eius egregia decurrēs murmurat unda:
Quanymphas comitem perhibent rapuisse potentis
Alcidæ puerum tristissima fata gementis
Hinc hellespontum pertenditur angulus ingens
Qua breuior phrygiæ pars est: nam latior intus
Sangarii ripis fluuii uicina rapacis:
Tenditur hæc potius ritanis pinguis ad ortus.
Altera ad occasus sitæ sub montibus idæ
Altera quæ cecidit præclaro nomine terra:
Ad xanthi liquidas necnon simeontis ad undas:
Post hæc eoliæ tellus prætenditur oræ
Fluctibus ægæi primis quæ tunditur alti.
Inde tenet terras pelagus prope sanguis ionum
Per quas meander pinguis descēdit in æquor
Inter miletum currens: latamq; prienem.
Ad latus istorum boreum sunt mœnia clara
Vrbs ephesus: claudit quam grato littore pontus.
Post has meoniæ tellus quæ uergit ad ortus:
Et molli colles: fluuius quibus aurifex exit
Pactolus: cuius prope ripa tempore uerno
Si sedeas: dulci capiaris pectora cātu
Cygnorum. pascunt quos herbæ flumine circum:
Nam florent asiæ per campos plurima prata:
Sed magis ad fluuium mæandri gurgite miti:
Quem iuxta uoluens se: murmurat unda caystri:
Post hos sunt licii: quos xanthus diuidit amnis:
Ad mare uergentes qui tauri cornua cernūt:
Vsq; ad pamphilios perhibent quem nomine cragū
Illic aspicies aspendum: mœnia cuius
Eurimedon amnis radit uicina profundo.
Continuoq; iacent aliæ pamphylidis urbes:
Corycus pariterq; calens. & celsa phaselis.
Hos supra mediis habitant telluris in aruis:
Ad partes ortus gens dura lycaonis arui.
Post hos pisidum pinguissima rura coluntur
Termesus lyrbe necnon clarissima selge
Gentis amiclææ pulcherrima mœnia quondam
Hinc sinus est longus cilicum: qui uergit ad ortus
Euxini penetrans uicinas æquoris oras.
Hunc asiæ perhibent angustis partibus esse.
Cui tamen immēso fluuii se gurgite miscent
Per longam pyramus spacium pynarusq; uoluti
Flexilis & cydnus dirimit quæ flumine tarson:
Hinc asiæ cilicum sunt celsis mœnibus urbes
Lyrnessus malosq; simul uicina profundo
Atq; soli medio terrarum fine locati
Commagena dehinc regio: syriæq; sequitur
Vrbes dispositæ per longi littora flexus
Nam casii montis: quia prominet ora per æquor.
Vergit in occasus diffusis tractibus unda.
Nunc aliquas asiæ partes tibi carmine pādam
Quadrati lateris qua clauditur undiq; forma
Et spatiis campos longis protendit in ortum.
Scis etenim memorasse tibi: q; collibus altis
Per totam mediis mons ingēs tenditur actu:
Quod fines asiæ nigros producit ad indos
Hoc esto laterum boreum tibi: missus ad oras
Hesperies finit: sed tethys solis ab ortu
Indica cōcludit: rubrum mare terminat austrum
Aspice nunc igitur dum finem uersibus ortus
Peruenio retegēs tibi ueris omnia rebus
Incipiens scyriæ terris: qua parte reliqui
Quæ pelagus supra sub solem uergit ad austros:
Vrbibus & multis habitatur: nomine prisco.
Quæ caua uulgatur. media quia collibus altis
Ast humilem libanus claudit protētus in ortum.
Occasumq; petens casius: multisq; uirorum
Incolitur populis locupletibus arma diremptis.
Namq; alii mediis habitant telluris in aruis:
Hosq; scyros proprie perhibent: sed littora iuxta
Phœnices uiuūt ueteri cognomine dicti:
Quos misit quondā mare rubrū laudibus auctos
Chaldæo nimium decoratam sanguine gentem:
Archanisq; dei celebratam legibus unam:
Quod pelagus primi tentantes nauibus altis
Disiunctas gentes docuerunt iungere mercem
Et primi stellis numeros nomēq; dedere:
Atq; oculis mirum uoces sentire figuris.
Hi muros iopes: gazam quoq; elaidi complent
Antiquamq; tyrum: beryti & mœnia gratæ:
Vicinamq; mari byblum sydonaq; pulchram:
Quam iuxta liquido bostrenus gurgite currit:
Et pinguem tripolim: necnon arthosida sacram
Laodicem pariter. positam ꝓpe litus amœnum
Et posidi terres: & daphnes optima tempe
Terrarum mediis apameæ mœnia claræ:
Ad cuius partes eoas orantes

Antiochi medius dirimit qui gurgite regna.
Hæc omnis pinguis tellus est ubere læta:
Arboribus pariter. pecoriq; & commoda uitæ:
Ad cuius fines ueniens: quos terminat auster:
Arabii cernes extremi littora ponti
Qui syriam medius disterminat arabiamq;
Et tangit uergens orientem uersus elanos.
Diues arabs post quos latissima possidet arua
Quæ protenta diu cinguntur ab æquore perso
Arabiq; ferit zephirus quod flamine sæuo.
Persica nam flatus æoli littora turbant
Ora: sed hæc austro tendit subiecta per ortus
Fluctibus oceani pulsatur & undiq; rubri.
Hanc quoq; describam tenui ratione recensens:
Pascere nam populos fœlices diuite terra
Floribus & uariis miracula præbet odoris.
Nanq; thyro smyrnaq; uiget cum thuris odore
Et casia. necnon & cannæ dulcis odore
Cinnama præterea iocundæ naribus auræ
Fertilis hæc generat tellus auriq; metalla
Vestibus auratis quare gens utitur illa.
His puros setuans molochites splendet arenis
Andromadasq; lapis compescens pectoris iras.
Sed libani montis sunt post decliuia primi
Fœlices opibus nabatæi nomine dicti.
Chablasii post hos atq; ageres. inde propinquant
Chatramis atq; sacæ. contra sunt persidis æquor
Minæiq; maris prope rubri littora uiuunt
Atq; sabæ post hos: nec non habitant eletabeni
Arabiæ populi celebres hi nomine claro:
Sunt tamen & plures: hi nam maxima tellus:
Trans istam zephyri sub partes degit erembum
Speluncis genus infœlix & rebus egenis
Qui solis radiis nigrescunt corpus adusti
Dispersiq; dolent lustrantes more ferarum
Non arabis similes opulentis: scilicet æqua
Omnibus esse potest nunq̃ fortuna bonorum.
Post libani montis populis sunt solis ad ortus
Alterius syriæ: quæ tendit adusq; sinopem
Cappadoces medii: habitant in finibus huius:
Terminus assyrios. sed claudit ponticus ille
Termodon pelagi qua pulsat gurgite fluctus:
Cuius ab eoo decurrit limite uastis
Viribus euphrates descendens montibus aspris
Armeniæ longusq; noton pertendit & inde
Ad solem flexus babylonis diuidit urbem:
Littora deinde ruens pertrumpit persidis undæ
Extrema fluuii sub parte teriedona radens
Huius ad auroram ripis deuoluitur altis
Tigris: aqua superant quem flumina nulla rapaci.
Sed tantum superat: quantum uix septimus ortus
Conficiat pedibus spacii properantibus ire
Atq; lacu medius thonites intrat & exit
Nec uiolamr aqua: quamuis penetrabilis illa
Odor atq; undis emergens cedit amaris
Hoc tamen omne solum fluuius quod cingit uterq;
Indigenæ populi pro re dixere medamnem:
Quod medias amnes has terras flumine cingunt:
Agricolis pariter pastoribus atq; feracem.
Vbere nam læto florenti semina cuncta
Herbarumq; thoris & gramina læta uirescunt:
Vt uariis rami complentur fructibus alti:
Gens quoq; præfulget claris in laudibus illa:
Nam peperit multos celsa uirtute potentes
Atq; adeo similes: licet hoc mortalibus esse:
Armenii iuxta quam sunt aquilonis ad axes,
Cominus & fortes: quos sentit mars. matieni
Quos prope concludunt euphratem collibus altis
Montes diuitiis pariter belloq; potentes:
Ad partes austri babylon quam mœnibus olim
Mirandis posuit firmisq; semiramis urbem
Cuius in arte domum splendentem fecerat aurum
Quam simul argentum uariie decorauit eburq;
Hoc quoq; pingue solum palmarum diuite silua:
Quod fert berylli munus preciosius auro
Berylli lapidem liquidum glauciq; coloris:
Per loca quæ tendunt asianæ ad mœnia petræ.
At supra babylona uides & flumina uasta
Cissos messabiasq; chalonitasq; feroces.
Armenios montes si liquens ibis ad ortus
Medica noscetur tibi tellus cuius ad axes
Gati sunt mardiq; uiri simul atrapateni
Ad noton inde habitant medorum rura tenentes
Medæa hinc fugiens dederat cognomina terræ.
Hinc medi uarios usus nouere ueneni.
Quorum per multas spacium diffunditur oras:
Hæc generat nateissiten oriente sub ipso
Qui lapis est fuscus: complent hanc undiq; siluæ:
Inter quas homines pecuaria ditia pascunt.
Daspiadas tangunt portas: qui solis ab ortu
Rupibus hæc celsis asiæ sunt claustra potentis.
Qua uia sub boream duplex: se scindit & austrum
Hæc regio persas hircanos ducit at illa
Sub colles imos habitant: post caspia claustra
Martia gens parthi telis arcuq; potentes:
Viuere qui spoliis gaudent: raptuq; nefando:
Quæ propter bellis homines uexantur in orbe:
Atq; optata perit multo pax sanguine mũdi.
Post hos est persis circundata montibus altis
Assiduis florens regnis & diuite censu
Ex quo perdomuit sydorum mœnia sardis
Cingitur excelsis hæc undiq; collibus omnis
Ad uergens austros post caspia claustra petensq;
Quod proprio pelagus celebrat cognomine lati
Atq; tripartitis habitatur finibus illa.
Nanq; colunt alii. rigidæ sub partibus arcti
Terras quas medi nemorosis mõtibus umbrant
Ast alii mediæ uiuunt regionis in aruis
Littora postremi tangunt australia persæ
Prima parte sabæ: mediisq; pasargada: post hunc
Tascorum telis habitant gens fortis & arcu.
Quinq; tenent populi diuisos persidis agros
Amnibus hæc multis recreatur & ubere pingui.
Hinc choros imensus profunditur. inde choaspes
Fonte cadens indo: qui stringit gurgite fusa:
In cuius ripis præclarus fulget achates
Pondere consimilis uoluit quos unda cylindris
Fertilis hæc tellus fœcundis pascitur aruis.
Nam ueris semper florescunt rura fecundis.
Hæc eadem gemmis nimium decoratur honestis:
Quarum quis uarias uires: quis nomina dicat?
Te colytum memorem iusto cognomine dictum
Qui lapides rhenum tritus potusq; resoluit:
Miritenenq; bonum nardi cum reddat odorem:
Hic est actites sonitum cui spiritus addit
Archanum crepitans prægnantibus utilis esset.

Necnon pyrites digito qui strictus adurit
Gemmaq; quæ radios emittit candida soli
Atq; silenites lunaris imagine lucis.
Quod decus & minuit proprii splendoris & auget.
Respice nunc reliquas asiæ sub finibus oras.
Persidis ad pontum carmani solis ab ortu
Littora pars habitant: mediæ pars limina terræ
Gedrosi post hos tendunt orientis ad ignem
Oceanum iuxta radiis proprioribus usq;
Et scythiæ tellus australis flumen ad indum.
Qui ponto rapidus rubro contrarius exit.
Gurgite nam celeri rectus decurrit ad austrum:
Caucasis oriens primum de montibus altis:
Diuidua cuius patalanæ cingitur unda
Separat innumeras & uasto gurgite gentes:
Ad partes rapidi qua uergunt lumina solis
Oritas aribasq; simul liniq; arachotas
Vrentes lenis: & satraidas simul omnes
Pampanii montis sub celsa rupe atienos.
Nomine communi: qui terras ubere nullo
Florentes habitant: squallent nam sentibus asperis
Coralii lapidem: qui rubrum littore carpunt.
Saphiriiq; decus nigri: flauliq; coloris
Saxorum cædunt uenis ac merce beati
In quorum terras hinc tethios æquora claudunt
Quas primo titan ascendens lumine cernit
Vnde color populis niger est flagrantibus ortus
Atq; gerunt similis hyacintho fronte capillos.
Effodiunt alii terras: auriq; metallum.
Ast alii texunt tenuissima tegmina lini:
Vel dentes stringunt elephantis ab ore reuulsos.
Scrutantur ripis alii torrentibus imbri:
Berylli gemmas glauci: nitidumq; adamanta:
Atq; aura uiridi legitur: quæ splendet yaspis:
Coraliiq; decus liquidi: gratiæq; topazi
Purpureoq; amethysos inest suffusa colore.
Diuitias magnas sic tellus illa ministrat:
Assiduis rigant hanc totam fontibus amnes
Arboribus quæ uiget uariis milioq; sequentis
Et precio rubræ perfloret arundinis illa
Hinc alii superant procero corpore tantum
Insistant equitum faciles ut more elephantis
Ast alii uiuunt sapienti pectore nudi
Luminibusq; uident rectis mirabile solem
Et radios oculis & sacra mente retractant
Signaq; concipiunt archana luce futuri.
Psitacus hic uiridi decoratus torque rubenti
Nascitur: humanæ simulat qui uerbera linguæ.
Nunc age te fluuios montes formamq; docebo:
Ipsius terræ populos gentesq; beatas
Marginibus terris tellus hæc clauditur omnis
Obligatq; latus per cunctas linea partes.
Hesperios fines immanis terminat indus:
Ad notios pelagus concludit gurgite rubrum:
Sed gentes ortus & caucasus excipit arctum.
Hanc homines habitant multi diuesq; colendam
Nominibus uariis discreti & finibus amplis:
Dardanii ripas contingunt fluminis indi
Hic ubi precipitem scopulis fundunt acesinem
Hincq; capax classis uenientem uoluit hydaspes
Tertius hos sequitur splendenti gurgite cophes:
Tozilus inter quos habitat cum gente fabarum.
Hinc scodri post hos sunt: paucaneiq; feroces.
Gangaridæq; truces: auri qua pondus onustum
Deuoluens. hispanisq; trahit: rapidusq; megarus
Quos capit e modo missos gangetica monte
Tellus porrigitur quæ ad terræ colidis austros
Oceani tangens pelagus sub collibus altis
Quos uolucbres metuunt celeri contingere pēna
Vnde locis graii posuerunt nomen aornin
Hic uia quæ celebrant nomē dionysia bacchi
Cui statuas dederat uictoria finibus illis:
Hic tylos est superans uastæ miracula terræ
Insula nanq; uiret cunctis in partibus anni
Nec foliis nudat ramos autumnus in illa.
Assidueq; tenet flores genus arboris omne.
Hic adamas fulget lymphantia pectora sanans
Et prohibens miseris occulti damna ueneni:
Quem minime ualeat ferrum superare nec ignis:
Frangitur hircino maceratus sanguine tantum.
Sed tepido fractus multis incudibus ante
Ad motum retrahit defendens robore miro.
Hic ignis lucem simulat splendore lucernæ.
Hinc meruit nomen præclato nomine dignum.
Tot sunt per terras uulgatæ nomine gentes:
Nam reliquas quæ mens ualeat mortalis in orbem
Dispersas numerare tibi sine numine magno.
Quod bene disposuit terras: pontumq; profundum
Syderibus uariis decorans cælestia templa:
Et multis recreans uariisq; coloribus arua.
Munera per populos tribuens diuersa uirorum
Sed uos terrarum tractus gaudere per æuum.
Et quæcūq; mari circundatur insula uasto.
Oceanusq; simul. necnon penetrabilis undæ
Quam gremio tellus sinuoso suscipit alma:
Et fluuii. montesq; lacus: quos continet orbis:
Nam pelagi patres percurri carmine uastas:
Et terræ pariter regiones finibus amplis.
Omnipotēs pro quo genitor mihi præmia donet.

¶ Impressum Venetiis per Philippum Pincium Mantuanum. M. ccccc. die. xix. martii. Augustino Barbadico Serenissimo Venetiarum Duce.

A
Habes candide
Cum omnis
missa:uel uiciose
res tota in diuersis
B
periti homines
syllaba:ergo non
cæle.pro cælestem
adducit:cum
C
ponerent.f.loco
pro inquiro.
plurali quod
Syllaba. Tractauit
D
Informant societatem
per appositionem
nomini:ex quibusdā
cōmune multis
E
Nam primitiuum
Vnde Virg.
officium.Quādo
Alia regula in
F
accipere minus:
quoq; & maxime
fœminino cola
melia colūna
G
& arpinati.Et est
pegma & pueros
dus non uitetur
De Genere
H
ctiua fuerint
men est quod
nominum.Etsi
proprietates.
I
dictaut prandeo:
est Traiano
ex quo potest
ius alter profluit.
K
in neutris quæ
πολης πυλου
sed Hoc non est
finentia secundæ
L
protulit.Et
templum templi:
mam acueretur
abscessu iuuenis
M
datam ex ærario
crassis capta
Se simul &
hos fontes uel
N
actiuum gtō
De neutralibus
deo:confectari
ua coniunctio
O
aduersat:quamuis
ctiui siue passiui
legere ipsum
Vnde quia.
P
Tractauit prius
ege:& sic oportuit
ladverbio optandi
ingredit ostendere
Q
Ex aliis quoq;
dinoscuntur inmuit
& ostendit quō
cunt auctorem
R
ut fugio fugis
in præterito:&
incubo incubas
De Præterito
S
melire.Quidam
etiam tam sapui
argutaris. Inuenitur
mo.Hunc hoiem
T
orator a desinor
superioribus
tertiū a comperio
dicitur pro
V
Ergo noīatiuus
prohibuit
cit. Similiter
Tempora accidūt
X
ctum est ad
Deriuatiua prono
alterius. Similiter
ctarus præmittit
Y
ter accusatiuum
Ne eidem
Itaq; si careat
Sunt igitur
Z
significare per.
cum idem
In nomine uocauit
datio exempli.
AA
tiua:itaq; in hoc
de illis.Postpositæ
minare quem
Sciendum tamen
BB
seruauere diem
q; ubi ubiq;
Aduerbium est
CC
sciendum q;
Licet tamen.
nuntur:quædam
DD
ctionē coniunctione
dictio diuiditur:
ut Virgi.ego:
eis:quæ ad
EE
cur consequentiam
De pronominibus
seu specialem:
est singulare:
FF
sthenes καὶ
rearis:rogat
Nam idem
est qui placere
GG
hector:filio
tans litium.
rebro.mente
datiui ad iunguntur
HH
anteponere uel
tra illud edictum
stupefio:&
curuus male
II
to.Et pater ergo
auaritiæ.accuso
etiam præsenti
τον διος
KK
Di.cur in fine
incipio præteriti.
dici q; post fores
ciunt per tis
LL
fetis.sent.Eodem
arcitum esse uel
quoq; hic est
genitiuum:ut
MM
Verba tertiæ
ro.& quattuor
Huius dimidium
incommodo:ab
NN
declinationis:ut
ba proferimus.
quiens pro queens:
Lata quidem boreæ

Finis